ROTAE ROMANAE

DECISIONES QVAE HACTENVS EXTANT,

Hac postrema editione ad fidem vetustißimi exemplaris emendata, & Annotationibus Petri Rebuffi, Camilli Mellae, Anto. Mariae PapaZon. Guliel. Realis, & aliorum Doctißimorum virorum, illustratae.

Cum Indice locupletissimo.

LVGDVNI,

Ad Salamandrae in Vico Mercatorio.

M. D. LXVII.

Cum priuilegio Regis.

Extraict du priuilege.

AR grace & priuilege du Roy, eſt permis à *Claude Senneton*, marchant Libraire de Lyon, d'imprimer, ou faire imprimer, vn liure intitulé, *Deciſiones Do. de Rota, cum additionibus nouis, & anteà non impreßis.* Et eſt defendu à tous Libraires, Imprimeurs, & autres quelzconques, de n'imprimer, vendre, ou diſtribuer en ſes païs, terres, & ſeigneuries, leſdicts liures : & ce, iuſques au terme de neuf ans prochainement venans, ſur les peines contenuës és lettres patentes dudit Seigneur, données à Sainct Germain des prés lez Paris, le ſeizieſme Iuin, Mil cinq cens ſoixante vn.

M. N. du Pré Maiſtre des requeſtes ordinare de l'hoſtel, preſent. Signé

Le Chancelier.

TABVLA TITVLORVM
DECISIONVM, QVAS NOVAS
APPELLANT PER ORDINEM
ALPHABETICVM.

* * *

TABVLA TITVLORVM
DECISIONVM, QVAS ANTIQVAS
APPELLANT PER ORDINEM
ALPHABETICVM.

* * *

TABVLA TITVLORVM DECISIONVM D. B. DE BISIGNETO SECVNDVM ORDINEM ALPHABETICVM.

* *
*

INDEX LOCVPLETISSIMVS OMNIVM RERVM, QVÆ IN HIS DOMINORVM DE ROTA

Decisionibus continentur, ordine Alphabetico digestus.

A

INDEX.

INDEX.

nire

Appel-

notarius

INDEX.

Causa

Clauf

confirma

De Litera D.

Demon-

INDEX.

Executio

actionis

Formam

De litera G.

De litera H.

De litera I.

C. quod

I N D E X.

Intentio

INDEX.

De litera L.

Lega

Metro-

De litera N.

De litera O.

De litera P.

I N D E X.

Possessio

Procu

Procur.

De litera Q.

De litera R.

I N D E X.

De litera S.

fidenti

Syndi-

Spoliatum

Subsititu-

Termino

INDEX.

INDEX.

FINIS.

DECISIONES DOMINORVM DE ROTA, QVAS NOVAS APPELLANT.

N nomine Domini Amen Anno à natiuitate eiusdem Millesimo trecentesimo septuagesimosexto, die mercurij XXX. mensis Iannuarij Pontificatus domini Gregorij Papæ xj. Anno sexto. De mandato, & voluntate, & vnanimi consensu omniũ Dominorum meorum Coauditorum sacri Palatij Apostolici pro tunc in Rota sedentium: videlicet Roberti de Stratonen. legum, Arnoldi Terrepi decretorum, Galhardi de Noua ecclesia decretorum, Ioannis de Dayroliis legum, Nicolai de Cremona decretorum, Petri Cambonis decretorum, Aegidij Bellemera vtriúsque iuris, Bertrandi de Alamo legum, & Ioannis de Amelia legum professorum sedentium etiam tunc in Rota cum dictis Dominis Auditoribus, & consentiente Reuerendo in Christo patre domino Bertrãdo Episcopo Pamphilonensi legum doctore olim prædicti palatij causarũ, tunc verò contradictarũ Audiẽtiæ domini nostri Papæ auditore. Ego Guilelmus Herbort Alemanus decretorum doctor minimus, & inter dominos meos Auditores minor, conclusiones, seu determinationes aut decisiones infrà scriptas quorundam dubiorum, in quibus finaliter omnes, vel maior pars dominorum meorum prædictorum, & aliorum posteà superuenientium remanserunt, ad perpetuam rei memoriam cœpi colligere, & scribere, continuando vsque ad Annum Domini MCCCLXXXI. ad mensem maij. Et hoc sub correctione & emendatione omnium dominorum meorum prædictorum, & aliorum superuenientium, & melius sentientium.

De constitutionibus.

EPITOME.

Constitutio siue statutum canonicorum, & capituli potest probari per testes: quia scriptura non est de esse siue substantia legis, vel constitutionis.

SVMMARIA.

1 *Constitutio & statutum possunt probari per testes.*
2 *Scriptura an sit de essentia legis.*
3 *Antiqua facta melius probantur per scripturam, quam per testes.*
4 *Statutum probatur per testes.*
5 *Instrumẽta etiam informiter, & malè extracta, probant, quando originalia sunt penes aduersarium.*

DECISIO I. aliàs 246.

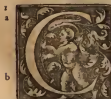

1 Onstitutio, † [a] siue
a statutum canonicorum, siue capituli, potest probari per testes: quia scriptura non est de esse, siue substantia legis,
b vel constitutionis: [b]
vt 25. quæstio. 2. cap. institutionis. & de iureiurand. capitu. primo. in fin. 1. respon. libro sexto. & de renuntia. capitulo primo. eod. lib. Licèt Ioannes Andreas. in mercu. in regula, nemo potest ad impossibile. pertractando quæst. prædictam, & multas solutiones ponendo, & inter aliàs Petr. de Bella. pert. dicentis, non esse peccatum
2 † dicere, quòd scriptura sit de esse legis. per l. humanum. C. de legib. dicit, dictum Petr. habere multum æquitatis. Et dicit quòd si princeps esset, necessitatem scripturæ imponeret constitutionibus inferiorum: ita quòd aliter factæ non valerent, nisi de scripto promulgarentur. Et respondet ad iura primò introducta. tamen aliqui Domini dixerunt, quòd si statutum esset antiquum, & de longinquissimo tempore, quòd nisi esset redactum in scripturam, difficulter
3 probaretur: nam † huiusmodi antiqua facta meliùs probantur per scripturam, quàm per testes, propter labilem hominum memoriam prout leg. & not. de probat. capitu. tertio loco. & capitu. cùm causam. de fide instrument. capitu. cùm Ioannes capitu. cùm P. ad istam materiam vide Archidia. prima distinctio. capitu, lex scripta.

ADDITIONES.

a *Constitutio. Adde decis. 5. incip. nota quòd reseruationum reuocatio tit. de probat. in antiq.*

b *Legis vel constitutionis. Adde de hoc per Barto. in l. de quibus. ff. de legib. per Raynal. in lege, con-*

suetudinis.C.quæ sit long.consuetu. Bald.in cap.1.de constitut.Abbas.Sicu.Felyn. Dec.in rubri.de constitu.casus autem in quibus scriptura requiritur, enumerantur per glo.in verb.in scriptis. in ca.1.de censib.lib.6.

4 *Anto. Mar. Papaz. Cum † ista decisione concordat decisio 5. & 6. de probat. in antiqu. Et ad materiam faciunt quæ notaui infrà super decis. 27. de rescript. vbi dixi, quòd gratia apostolica non potest probari per testes. & ibi habes multa ad hoc Felyn.in Rubric.huius tituli latè examinat hanc difficultatem: & nume.7.dicit esse communem opinio. quòd non requiratur scriptura, & deinde refert Sal. dicentem communem esse in contrarium. Decius autem ibidem facit duodecim fundamenta pro ista decisione, & vndecim pro parte contraria, & finaliter concludit secundum Felyn. & clarius etiam exponit dicens, quòd scriptura non est de substantia legis, vel statuti, & sine scriptura vel publicatione probat, si conditor vult. Sed quando non constat de mente conditoris, non potest dici lex, vel statutum, donec fiat scriptura & publicetur. Et potest applicari hic id, quod fuit decisum in causa D.i. Valentina non admissionis in militem coram R.P. D.Peregrino Fabio Bononien. Episcopo Vestan. & domino meo præcipuo, vbi non solùm senserunt do-*
5 *mini, † stabilimenta religionis Hierosolimita. posse probari per testes: sed ex quo originalia erant penes religionem, contra quam agebatur, dixerunt adhibendam esse fidem copiæ ipsorum stabilimentorum, extracta per publicum Notarium, facta tamen fide quòd fuit facta diligentia pro illis firmiter leuandis, iuxta Doctor. Barto. in l. publicati. C. de testa. & Decium consil.36. columna secunda. Et de hac materia habes aliquid per Stephi.in quinta. parte. & facit dec. Ægi. 37. titu. de appellat. vbi quòd sufficit transsumptum, quando originale haberi non potest. Ant. Maria Papaz.*

De rescriptis.

EPITOME.

Impetrans exprimere debet certum modum vacationis ex certa persona, & tunc clausula, seu alio quouis modo, comprehendit omnem modum ex dicta persona prouenientem, nisi apponatur vel ex alterius cuiuscunque persona. Vel sic. clausula, quouis modo respicit solùm personam expressam. h.d.

SVMMARIA.

1 *Beneficia multifariàm vacare possunt.*
2 *Clausula, seu alio quouis modo, an respiciat personã duntaxat expressam.*
3 *Prouisio, & mandatum de prouidendo de certo beneficio vacante æquiparantur.*
4 *Clausula seu alio quouis modo, omnes modos vacationis, sed non qualitates modorum, concernit.*
5 *Clausula quouis modo materia & distin.6.*
7 *Clausula, ex cuiuscunque persona, effectus.*
8 *Gratia dicitur surreptitia, quando quis falsum expressit, etiam si Papa id concessisset sine tali expressione, si tamen facilius concessit.*
9 *Gratia non dicitur surreptitia propter omissionem, vel falsam expressionem, quando constat Papam voluisse facere gratiam in potiori casu.*
10 *Regressum habẽs debet docere quòd tẽpore sibi reseruati regressus habebat aliquod ius, cum distinctione.*
11 *Regressum haben. de consensu non tenetur aliter iustificare.*
12 *Possessio pacifica impeditur per solam molestiam facti, & prætensionem.*
13 *Clausula, ex cuiuscunque persona, in noua prouisione capit quamcunque vacationem, etiam si beneficium non vacasset tempore primæ prouisionis.*
14 *Clausula, quouis modo potest apponi in prouisione ordinarij.*
15 *Clausula, quouis modo, non operatur in resignatione facta in manibus nuntij non habentis facultatem, si illudmet beneficium impetretur à Papa.*

DECISIO I. aliàs 28.

1 SI mandetur † alicui prouideri de certo be-
a neficio certo modo vacante: [a] putà per con-
b stitutionem execrabilis. adiecta clausula, [b] seu
c quouis alio modo [c] vacauerit, si non vacet prædicto, sed alio modo: putà per constitutionẽ capitu.de multa. vel per non promotionem ad ordinem presbyteratus: vt in c. licèt canon. de elect. libro sexto. vel per contractum matrimonij: vt in c.1. de cler. coniug. vel per ingressum religionis, de regul. c. beneficium. libro sexto. fuit dub. tantum verùm de dicto beneficio sic alio modo, quàm expresso in gratia vacante, possit prouideri impetrãti. Super quo Domini erant varij propter capit. susceptum. de rescript. libro sexto. per quòd capitu. aliqui domini declinabant in partem negatiuam: quia vno modo expresso non venit alius: vt ibi. arg. c. nonne. de præsumpt. hoc verum, nisi aliud appareret de intentione mandantis: vt in d. capi. susceptum. §. respon. putà Papa mãdat alicui prouideri de beneficio vacante
d per resignationem, vel alio [d] quocunque modo
2 vacauerit. † tunc enim secundum Ioan. Andr. ibidem, venit omnis alius modus vacandi. & hoc propter clausulam antedictam. pro quo allegat ipse c. cum aliquibus. in fi. eod. titu. & capi. duobus. in fin. eod. tit. & capit. si motu proprio. de præbend. eod. lib. Cuius opinio indubitanter est vera, & seruatur in omni vacatione contingenti per eandem personam. nam prædicta clausula, seu quouis alio modo, respicit omnem modum vacandi per eandem personam: secùs si per diuersas: secundum Lap. ibidem. licèt do. Ioan. Cal. in quadam sua quæstione, quæ incipit, Papa contulit. tenuerit disputando omnem modum vacandi venire, etiam per aliam personam sub clausula antedicta. Ratio sua primò fuit hæc: Quia prædicta clausula omnem modum vacandi includit secundum clarum intellectum, & competentiorem eum facit: quia clausula non adijcitur ad subiectum restrictum, sed generaliter: & plus imprimit relatio generalis: maximè cùm hæc disiunctiua coniunctio terminum præcedentem non repetat, saltem restrictiuè, & vniuersaliter in vno solo supposito verificatur. Et quia mens verbis non repugnat,

quæ

quæ omnia copiosè fundat per iura multa. Et ad rationes omnes in contrarium allegatas respondet: cuius opinionem do. Ægi. intellexit, & verã putauit in beneficio iam vacante, de quo prouidetur, vel prouideri mandatur per Papam. Nam non potuit videre qua ratione hoc casu recedendum foret à propria significatione verborum. Consentit tamen bene quòd opinio Lapi, quam seruat Palatium, locum sibi vendicat in beneficio nondum vacante: de cuius vacatione certa speratur in certam personam. putà mandatur prouideri alicui de certo beneficio, cùm illud vacare contigerit: per assecutionem pacificam alterius beneficij, vel per contractum matrimonij, vel quouis alio modo. Nam tunc secũdum eum:
e quia ad illam personam solùm [e] Papa habuit respectum, solùm intelligitur de illa. arg. c. P. & G & c. cum olim. de offi. deleg & plus facit secundum eum quædam ratio ab extrinseco sumpta, quàm ius aliquod positiuum: putà clausula, Vel aliò quouis modò fuerit introducta, ad tollendum fraudes, quas propter c. susceptum antedictum inueniebant obtinentes beneficia, quæ sperabãt vacare contra impetrantem: quæ fraus cessat. si vacet per aliam personam. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. & oleo legat. quæ allegatio pro dicta opinione non ponit verbum, alio, secundum ipsam. Reuera salua reuerentia tanti patris, & domini mei, ergo non video differentiam inter casum, & casum. Nam siue de vacanti, siue de vacaturo prouideatur, siue prouidere mãderur (loquor de certe beneficio) semper exprimitur certus modus vacandi per certam personam: & vtrinque casum exprimit Papa in d. c. susceptum. si rectè inspiciatur. Nam in primo resp. mandatur prouideri de certo beneficio, certo modò vacante in certam personam. In secundo casu loquitur de vacaturo, in quo casu raró vidi poni clausulam, Seu alio quouis modò. Sed si poneretur, credo idem quod in primo casu: quia non video rationem diuersitatis. Sed credo rationem vtrobique vniformem, ergo idem ius, de translat. episco. c. inter corporalia. cum si. Est tamen quædam regula, siue ordinatio in cancel. domini Vrbani Papæ. 5. declarata per dominum Greg. 11. quæ facit pro & contra in q. nostra Ordinatio verò Vrbani stat sic. Si peratur alicui de certo beneficio prouideri, & in supplicatione super hoc signata non fiat mentio de reseruatione, quòd licet impetrans huiusmodi habuerit, & producat reseruationem de beneficio antedicto, literæ super hne conficiendæ non expediantur cum narratione reseruationis eiusdem: sed cum clausula, Si non fuerit alteri ius quæsitum: mandabitur sibi prouideri. Dominus noster Greg. non vult, quòd stylus præfatus seruetur tempore suo: quia quando prouidet, vel prouideri mandat, intentio sua est prouidere, quocunque modò ad ipsum pertineat, nisi esset generaliter reseruatum: quia tunc non intendit prouidere, vel mandare prouideri, nisi in supplicationibus de generali reseruatione fuerit facta mentio, & illa generalis reseruatio fuerit specificata. Ex qua regula concluditur nullam fore differentiam inter
f prouisionem factam, vel mandatum [f] de prouidendo certi beneficij vacantis: apparet etiam omnem modum vacandi includi vno excepto: videlicèt generali reseruato: quæ reuera non respicit modum vacationis: sed potiùs modum, affectionis beneficij, siue pertinentiam collationis & ideò meo iudicio modicùm faciunt prædictæ regulæ ad propositum. Fuit igitur conclusum per omnes opi. Ioan. And. & La. fore tutiorem, & sic eligendam, & seruandam, & hactenus sic fuisse obseruatum in Rota. argument. iuuenis. de spon. cum sim. vide aliam similem infrà sub numero. 77 hoc titu.

ADDITIONES.

a *Certo modo vacante. Pro intellectu istius deci. vide Fely in ca. ex parte. 1. col. 10. ext. de rescrip. & decisi. 44. incipien si impetrans aliquam ecclesiam. infrà. hoc titu de rescrip. & adde glo. egregiam in reg. 18. cancellaria apostolica, incip. item voluit quod si quis in infirmitate &c.*

b *Clausula Adde Ægid. decisio. 55. titu de prabend. & deci. 54. incipien. nota quòd clausula. de rescript. in antiq. & deci. 17 incipien. habens gratiam infrà. hoc titu dicto. in capitu susceptum de rescript. lib. 6. Geminia consi. 79.*

c *Quouis alio modò. Vide hic quid operetur clausula, Quouis alio modò, in literis apostolicis apposita & dic quòd concernit omnes modos vacationis, sed non personas. Et ideò si impetratur beneficium vt vacans per mortem Titij, vel quouis alio modò, non haberet illud, si vacat per mortem alterius. Et idem si dixit, per mortem Titij, qui decessit in tali loco, & tali die. Nam si alio loco, & alio die obiit, beneficium similiter non habebit propter specificationem, quam fecit: nam, vt dicit Lap. mors Titij non est mors alterius: nec mors vno loco, & tempore, est mors alio loco & tempore: sed mors est modus vacationis. dicta ergo clausula, Quouis alio modò, modos omnes vacationis concernit. sed non concernit qualitates modorum, & ideò volens cautè impetrare debet dicere, per mortem Titij, vel quouis alio modò: vel cuiusuis alterius, vel quouis alio tempore, & locò. Sed tu dices capitu. susceptum. solùm exprimit de modò vacationis: quo casu falsa expressio vitiat, nisi adiungatur clausula. Quouis alio modò. sed locus & tempus sunt qualitates adiecta, quarum expressio non requiritur, nec reperitur hoc iure cautum, quòd illarum falsa expressio vitiet, vel quod sit necessaria. Dic ergo quòd clausula, Quouis alio modò, non concernit omnem modum vacationis, & qualitatem adiectam, qua est modus modi, cùm modus sit quadam qualitas. ff. de transact. l. cùm hy. §. modus. C. de iis qua sub modò per totum. & in capitulo, verum de condi. appo.*

d *Alio. Adde quòd verbum, alius, est relatiuum præcedentium cum eadem qualitate, & ex suo proprio significato implicat similia. Fel. in. c. sedes. de rescri. in versi. dicto, alius, nume. 6. & quando huic dictioni praponitur nomen vniuersale, importat maiora expressis. ita glo. not. secundùm Ioan. de Imo. in Cle. prima, in verb. quamuis. de re iudi. Sed habes contrariam gl. in l. si fugitiui. C. de ser. fug. qua dicit alia scilicèt similis, vel extraordinaria. Tu dic quòd glo.*

in d. Cle. prima. procedit regulariter, nisi materia subiecta aliud importet. & hoc modò intelligas glo. in d. l. si fugitiui. de ista autem dictione, alius, alia, aliud, vide Abb. in c. officij. de pœni. & remis. & in c. mulieres. de senten. excommu. adde tex. cum glo. in l. in bonefidei. C. de reb. cred. glo. & Docto. in Clem. prima. in verb. alij. de rescript. quandoque etiam restringit terminum generis ad expressa. iuxta ea quæ dicit Oldrad. consilio octauo. & 282. & Roma. consilio 13. & 42. circa finem. & 92. & Cald. consilio secundo. in titu. de appellat. cum concordan. & per Iaso. in l. quæcunque. in 1. not. C. qui admit.

e *Personam solùm. hic ergo habes quòd exprimens vnum modum, & probans alium, non obtinet beneficium, per capitu. susceptum. de rescript. lib. sexto. Adde similem decis. Barto. in lege prima. C. quæ sit longa consuet. de illo, qui libellat consuetudinem, & probat statutum. Et quid de illo, qui proponit mutuum naturale, & probat mutuum ciuile, per Bald. consilio. 190. incipient. Sempronius. in secunda parte.*

f *Mandatum. Adde quod si duobus in vna ecclesia, & vni Papa prouideat, alteri verò mãdet prouideri, præfertur prouisus à Papa. capitu. duobus. de rescript. lib. 6.*

A. M. P. Cum ista deci. habes concordantes. decisio. 14. 43. & 53. hoc titulo in anti. Contra eam tamen facere videtur decisio. 53 de con. præben. in eisdem, vbi dicitur, quòd ista clausula, quouis modò, capit beneficium etiam si vacaret ex persona alterius: sed iudicio meo. deci. illa procedit, quando fuerant apposita verba. & ex cuiuscunque persona, vel aliàs, quando constaret de intentione concedentis. vt dicit text. in capitu. susceptum de rescript. libro sexto. quem ad hoc alleg. Felyn. in capitu. in nostra, correla. 37. in 2. fallen. licèt litera Fely. sit corrupta, dum dicit, de intentione impetrantis, prout est corrupta litera Ioan. Silu. in tracta. de beneficio in 12. quæstio. 3. partis, qui sequitur Fel. & eum recitat de verbo ad verbum. Intentio enim impetrantis nihil potest operari in hoc proposito, & text. in d. c. susceptum. quem allegat Fel. non loquitur de intentione impetrantis: sed mandantis, videlicèt Papæ, qui ibi mandauerat prouideri de vacaturo. Circa mate-
5 *riam istius clausulæ † habemus plures dec. applicabiles, videlicèt decisionem 17 infrà. eod. cum qua concordat Ægid. decisio. 63. de præbend. & infrà de conces. præbend. 7. & decisio. 20. 21. & 22. & infrà de præbend. & 2. ac. 19. de conces. præbend. in antiq. ac 29. de rescript. in eisdem, & decisio. Bisig. 12. de præbend. & 12. infrà de re iudica. Et faciunt etiam deci. Ægid. 22. 35. & 55. de præbend. & notata per Staphi. 5. parte principali. folio 107. & in alia impress. 6. 92. & per Cassa decisio. 5. de præbend. & decisio 29. super regulis, & per eundem Fely. in d. c. in nostra. correla. 15. & bo. me. Ludouicũ Gome. Episcopum Sar. in li. suo regularum, super quæstio. tertia. Regula de veri noti. & quæstio. 34. regula de infir. vbi dicit, quòd ista clausula non capit beneficium decedentis infrà viginti dies: quod etiam repetit in quæstio. 16. regula de public. Sed quia decisiones*
6 *de quibus suprà loquẽtes de ista Clausula, † vidẽtur adeò inter se contrariæ, quòd animus legentium de facili confunditur, ideò sunt considerandi tres casus. Primus, videlicèt, quando ista clausula apponitur in vacantibus de præsenti, vt in ista decisi. & aliis concordan. de quibus suprà, Secundus casus, est in gratia ad vacatura, cùm quis impetrat, vel obtinet sibi prouideri de beneficio vacaturo, cùm primùm titius contraxerit matrimonium, vel assequutus fuerit aliud beneficium incompatibile, aut munus consecrationis susceperit, cum ista clausula, quouis modò vacauerit, & tunc procedũt decisio. 17. infrà eodem. & decisio. 21. infrà de præbend. super qua decisio. 21. deerent ponere omnes concordantes, & discordantes loquentes in hoc secundò casu. Tertius casus procedit in acceptationibus, putà, si ego habens gratiam expectatiuam acceptaui beneficium tanquam vacans in genere, non exprimendo modum vacationis, sed generaliter, quouis modò vacet, aut acceptaui beneficium tanquam vacans per obitum Titij, cum clausula quouis modò, & tunc ista clausula comprehendit vacationem ex persona alterius. vt latè de hoc tertio casu, & quando nullus modus exprimitur dixi super dict. decisi. vigesimam secundam infrà de præbend. & sic suis locis habebis materias suas. Sat est hic posuisse hanc distinctionem, ne confundaris ex visione tot decisio. in hac materia diuersimodè loquentium. Aduerte tamen dum suprà allegaui decisionem. Cassado. 5. de præbend. quia dicta per eum sic de plano non procedunt, per rationes prædictas Sarnen. in dicta tertia quæstione. & per ea quæ dici super dictam decisionem vigesimam secundam. de præbend. & septimam de concessio. præbend. vbi videbis. Et quia in additione ad hanc decisio. datur cautela, quòd apponatur*
7 *clausula. † siue ex cuiuscunque persona vacet, per quam clausulam, venit etiam vacans ex aliæ persona non expressa. Ista enim verba sunt adeò lata, & comprehensiua, quòd si quis impetraret beneficium per obitum Titij, obtineret illud, etiam si vacaret per obitum Sempronij. & non Titij, vt sentit hæc decisio. & Staphi. vbi suprà. & Pau. Hiero. in practica Cancellaria. fo. 73 dum tractat de notabilibus super non reseruatis. Dubitant tamẽ aliqui an*
8 *† dici possit talem impetrationem narrantem beneficium vacare per obitum Titij, esse surreptitiam, cùm aliter vacet, videlicèt per obitum Sempronij, nihilominus ex quo constat, Papam signasse supplicationem, cùm ista clausula, ex cuiuscunque persona vacet, constare videtur eius intentionem fuisse, quòd talis impetrans omninò haberet illud beneficium, & sic talis subreptio, vel falsitas expressa non videtur considerabilis, prout dicetur infrà super decisio. septimam. Sed vna ratio facit me dubitare. Nam si Papa sciuisset, quòd beneficium vacabat per obitum Sempronij, qui habebat nepotes pauperes, aut qualificatos, & ab ipso Papa cognitos & dilectos, eis potius prouidere voluisset, quàm illi impetranti: falsitas enim commissa in exprimendo adeò inficit, quòd etiam si sine tali expressione Papa concessisset gratiam, ipsa gratia dicitur subreptitia, & nulla, si propter talem expressionem Papa faciliùs concessit, quàm sine illa expressione concessisset, vt sæpius tenuerunt Domini mei per doctor. Innocent. in capitu. super literis. de rescrip. & collecta in capit. ex tuarum. de sorti. & Ægid. decisio. 1. hoc titul. de rescript*

*script. licèt in quadam causa Hispalen. portionis
Dominus voluerint hoc locum non habere, ex quo
9 constabat expresiè Papam † ex certa sciētia voluis-
se facere gratiam etiam in potiori casu: & quòd
Papa non potuisset el arius derogasse statutis illius
ecclesia, hic autem nedum peccauit in exprimen-
do vacationem per obitum Titij, sed etiam in ta-
cenda, & emittenda vacatione per obitum Sem-
pronij. Ergo &c. Ideò crederem dicendum de hac
clausula, prout dicitur de noua prouisione, quòd
procedat, & habeat locum, dummodè Titius habe-
ret aliquod ius, siue bonum siue malum in illo bene-
ficio, licèt Sempronius illud possideret: vt de noua
prouisione habetur in decisione vigesimaquarta. de
prebend in antiquis. & per decisio. Ægid. 7 de præ-
bend. & Bisig. 4. de prebend. & latè Sar. in regula,
de annali. quæstione vigesimaquinta. numero quar-
to. & quinto. & not. Fely. in capitulo inter dilectos,
de fide instru. vbi loquitur de confirmatione numero
decimosexto. cum pluribus sequen. & in capitulo ex
parte. el 1. de rescript. numero 51. & facit quòd nuper
decisum fuit in vna Lucen decanatus. vbi determi-
10 natum fuit quòd habens † regressum deberet doce-
re, quòd tempore sibi reseruati regressus habebat
aliquòd ius in illo beneficio. Quod tamen ita de pla-
no non procedit, sed quando quis cessit, reseruato
sibi regressu per obitū vltimi possessoris tantum, si-
ne consensu cessionarij: quo casu non solet requiri
11 consensus, sed quando † datur regressus de consen-
su cessionarij, quia cessionarius ita voluit, tunc
absque alia probatione prioris tituli datur cano-
nizatio regressus: vt fuit decisum in vna Cæsarau-
gustana Archypresbyteratus de darocha coram
Reuerend. & illustrissim. domino meo Col. D. Mar-
cello cardinali Crecentio, tunc Rotæ Auditore, &
episcopo Marsican. hodie verò Concilij Tridentini
& Bononiæ legato meritissimo, erat tamen in illo
casu etiam reseruata pensio octoginta duo. vltra re-
gressum, & sic constabat, quod cessionarius ma-
gnifecerat illud ius, ideò etiam non habeo pro ab-
soluto, quòd sufficiat solus consensus quoad regres-
sum, adeò, vt quis exoneretur à probando priori
titul. licèt inueniam annotatum, quòd in dicta cau-
sa plures ex Dominis hoc senserunt. Nam possem
ego hodie cedere amico, vel consanguineo meo præ-
tensum ius ad suum beneficium, vt ipse consentiret
regressui, & tamen nullum ius habebam: tamen
12 huic fundamento posset responderi, quòd sicut † per
molestationem facti, & prætensionem impeditur
pacifica possessio, vt anno millesimo quingentesi-
mo quadragesimosexto. dicebatur in causa Sala-
mantin. portionis coram Reuerendissim. domino
meo Fabio Accorambono hodie Decano meritissi-
mo, ita per istam prætentionem iuris, possit con-
cedi regressus, prout in alio casu daretur subroga-
tio, vel saltem debita esset: iuxta clementi secunda.
vt lite penden. Sed quicquid sit, fuit in terminis hu-
ius clausula resolutum coram D. meo Ioan. Paulo
Ptolemæo, tunc Rotæ decano, meo obseruandissi-
mo domino, in vna Abulen. beneficij de Villa-
13 diego. quòd ista clausula, † ex cuiuscunque perso-
na, posita in noua prouisione, capit beneficium,
etiam si vacet ex persona alterius quàm illius, ex
cuius persona narratur vacatio, & etiā capit be-
neficiū, si nō vacasset tēpore primæ prouisionis, su-
per qua petitur noua prouisio quia iā erat facta colla-
tio valida alteri. Nā in casu illo quis impetrauerat
à Papa per obitū Accoliti, per cuius obitum fuerat
prouisum alteri, ab Episcopo habente indultū, quo
indulto stante prouisio Apostolica non valebat.
Et prouisus à Papa impetrauerat nouam prouisio-
nem, tempore quo prouisus ab ordinario, qui non
expediuerat literas super noua prouisione infrà sex
menses, vt tenebatur, propter clausulam indulti,
amiserat ius suum, & sic tunc temporis vacabat
ex persona illius prouisi ab ordinario, non ex per-
sona Accoliti, vt narrabatur in supplicatione.
Propterea cogita: quia tantùm intendo cumulare
materias, & eas distinguere, quantum vires inge-
nij mei patiantur, vt viri magis subtiles practici,
et eruditi possint facilius discurrere, & deligere ve
ritatem. Aliqui etiam dubitant, an ista clau-
14 sula † aliquid operetur in collatione ordinariorum,
qui debent esse certi de modo vacationis: & quia
collatio est actus legitimus, tamen idem crederem
esse in ordinario. vt in specie tenet glosator pramaticæ.
in titulo de causis, super glos. incipien alias quouis
modo. folio centesimo vigesimosecundo secundum
paruam impres. & consuluit Gemi. per varias ra-
tiones consilio centesimo decimonono. & Car. consi-
lio trigesimo. numer duodecimo. Habes multa de ista
clausula in tractu. de ben. quæstion. 17. tertia partis. 5.
limit. vbi videre poteris per teipsum. Si tamen fie-
ret resignatio in manibus nuntij non habentis fa-
cultatem illam admittendi, vel in manibus No-
15 tarij publici, clausula † ista in impetratione posteà
facta à Papa, nihil operaretur, vt conclusum fuit in
causa Astoricen. integra portionis post plures infor-
mationes de anno 1540 secùs si habuisset facultatem
admittendi, non tamen conferendi: vt in decisio. 20.
& 14. de renun. in antiq.*

EPITOME.

*Causa si committatur, quod terminis non seruatis, sed sola fa-
cti veritate inspecta procedatur: seruandi sunt termini Clement.
sæpè de verbo. signif.*

SVMMARIA.

1 *Termini substantiales quo casu abbreuiari, & an
totaliter omitti possint.*
2 *Urbanus Pap. v. author fuit obseruationis termino-
rum, & modi procedendi.*
3 *Verba in commissionibus expressa possunt stylum &
rigorem iuris summouere.*
4 *Ordinatio Rotæ de modo procedendi vigere com-
missionis ante diem.*
5 *Modus procedendi in causis prophanis.*
6 *Clausula summariè & terminis non seruatis, quid
operetur.*
7 *Termini quando in causis non sunt seruandi.*
8 *Clausula absque tela iudiciaria & alia quadā im-
portant quod termini non seruentur.*
9 *Terminorum breue compendium.*
10 *Termini omnes seruantur sæpe in duabus audientiis*

non in vna.

11 *Termini quatuor substantiales & principales.*

12 *Terminorum vltra quatuor prædictos omissio non vitiat.*

13 *Termini qui seruantur in omnibus causis communiter sunt septem.*

14 *Termini alij qui recesserunt ab aula.*

15 *Summariè procedi potest in Rota, in causis infrà quingentos ducatos.*

16 *Summariè procedi potest etiam quod non prima, sed secunda commissio dicat summariè.*

17 *Cõmissio prima habens quòd summariè etiam procedatur seruit in qualibet instantia.*

18 *Pronuntiatio super deuolutione non est necessaria.*

19 *Terminus reassumptionis causâ non est necessarius.*

20 *Citatio non circunducitur actore in termino non comparente.*

21 *Acta pendente termino ad veniendum quando valeant.*

22 *Testes assuturi examinati pendẽte termino ad veniendum probant.*

23 *Termini seruari possunt infrà mensem datum pensionariis.*

24 *Sentẽtia lata contra pensionarium infrà 30. dies datos ad soluendum, est nulla.*

25 *Termini post executoriales intimatas infrà 30. dies possunt seruari, et declaratoria promulgari respectu possessionis tantùm, secus respectu fructuum.*

26 *Notitia per executionem compulsorialium non sufficit vt procedi possit per audientiam contradictarum.*

27 *Acta valent etiam non decreto processu nec probata absentia, dummodò posteà verè constet illum fuisse absentem.*

28 *Termini ad dicendum, contra commissionem obseruatio.*

29 *Protestatio quòd nihil fiat pendente termino ad dicendum contra commissionem parui penditur in Rota.*

30 *Inhibitioni parendum est in curia etiam si malè sit decreta.*

31 *Supersedendum non est in causa ciuili etiam si causa criminalis præiudicaret ciuili nisi pars adhæreat fisco.*

32 *Terminus ad libellandum quomodo seruetur.*

33 *Termini ad articulandum materia.*

34 *Dies termini computatur in termino in hoc casu.*

35 *Terminus ad articulandum reiterari debet die 12. quando à principio fuit malè seruatus.*

36 *Terminus ad dicendum contra articulos quomodo seruetur.*

37 *Termini ad producendum omnia materia.*

38 *Sententia potest confirmari quãdo in ea est defectus & non in processu.*

39 *Termini ad dicendum contra producta materia.*

40 *Terminorum ad declarãdum & iurandum de calumnia materia.*

41 *Terminorum reiterationis materia.*

42 *Terminorum obseruatio prodest etiam singulari successori & venienti pro interesse.*

43 *Sucessor singularis potest agere spolio.*

44 *Successor seu subrogatus in locum obtinentis executoriales potest procedere sine noua intimatione.*

45 *Termini quando quis venit pro interesse.*

46 *Acta facta inter duos collitigãtes præiudicant tertio venienti ad causam.*

47 *Tertius veniens non impedit executionem quando possessio tempore petita executionis non erat vacua.*

48 *Tertius veniens ad causam an possit procedere contra actorem absentem.*

49 *Terminorum quatuor qui seruantur post intimationem executorialium, & similium materia.*

50 *Termini isti etiam reiterantur in vim bullæ.*

51 *Termini isti non seruantur pro obtinenda absolutoria.*

52 *Excommunicari quis non potest nisi personaliter citetur.*

53 *Processus quomodo fiendus post intimationem executorialium.*

54 *Sequestrum debet relaxari antequàm procedatur ad executionem.*

55 *Executoriales si reproducantur coram A.C. non potest procedi sine monitorio vel citatione procuratoris.*

56 *Processus in Rota contra eum qui etiam monitus dederat mandatũ coram A.C. tenet illo nõ citato.*

57 *Processus post brachium sæculare quomodo fiat.*

58 *Represalia quando conceduntur.*

59 *Executoriales quomodo intimentur quando tutus nõ patet accessus.*

60 *Termini seruandi in causa nullitatis.*

61 *Termini seruandi in causis attentatorum.*

62 *Termini quando appellatur ab Auditore cameræ vel extrà palatium.*

63 *Termini in causis quæ committantur ad referendum.*

64 *Citatio nõ requiritur quãdo fit relatio de aliquo articulo commisso ad referendum.*

65 *Termini seruandi in causis cõmissis Cardinalibus.*

66 *Termini in causa priuationis & quando agitur ad regressum ob non solutionem.*

67 *Beneficium conferri non potest post priuationem, nisi lapsis decem diebus.*

68 *Termini seruati ante obtentam secundam gratiam quæ venit canonizanda non sunt repetendi.*

69 *Sequestrum violans vel offendens aduersarium licèt amittat ius illud, ius tamen non quæritur aduersario.*

DECISIO II. aliàs 33.

1 QVando committitur causa in Palatio vt ter-
a minis non seruatis sola facti[a] veritate inspe
cta procedatur, possunt termini substantiales, videlicèt ad ponendum, & articulandum & dicendum contra articulos, & ad producendum, omnia, & dicẽdum contra producta secundum stylum & morem Palatij seruari consueti, ad arbitrium Autoris abbreuiari: sed totaliter non omitti. Alij verò non substãtiales possunt omitti, ita quòd termino ad libellandum omisso, potest terminus, viij. vel x dierum, ad ponendum, & articulandum, siue ad dandum articulos, & ad concludendum, assignari. Nam secundum Ioan. Monac. in cap. fin. de hæret. lib. 6, super verbo, figura, vigore illius solius verbi, potest iudex incipere

b cipere ab articulis : [b] qoibus probatis poteſt ſtatim procedere ad ſententiam. Multò fortiùs vigore prædictorum verborum, quæ vltra alia in cle. diſpendioſam. de iudic.& in cle.ſæpè. de verb ſignıſ.debent aliquid operari. 19. diſtin. in memoriam.de priui.ca.in us.& c.ſi Papa.eod.tit.libr. vj. ad dicendum verò contra articulos, poteſt terminus aſſignari ad primam diem, ad producendum omnia etiam ad primam vel ſecundam diẽ: Ad diceodum verò contra producta poreſt terminus aſſignari ſecundum multitudinem productorum. Si verò debent produci teſtes extrà curiam, fiat vt moris eſt. Prædictum autem modum procedendi, inuenit primò Dominus Vr-

2 banus † Papa 6. ad ponendum celerem finem litibus: quod vtique erit faciendum, ne lites fiant immortales, & partes fatigẽtur laboribus & expenſis. de do.& contu.c.finem de offi or.c.vt litigantes.lib.6.de reſtitu.ſpoliato.c.frequens. eodẽ

3 lib.6. Dominus † verò Ægid. credebat, quòd ſi termini ad poοendum.& produceendum omnia omitterentur, dummodò aſſignaretur vnus cõmunis terminus peremptorius partibus ad propoοendum, ponendum, & probandum omnia, quæ valent in cauſa, quòd proceſſus non eſſet nullus: qnia totus ſtylus, & rigor iuris, ſecundum eum, ſublatus eſt per dicta verba in commiſſione expreſſa. Sed quia iſtæ cõmiſſiones hodie nimis faciliter obtinentur, & multa dobia oriebãtur ex eiſdem, idcircò Auditores, de qoorum numero ego Guilermus tunc etam, poſteà fecerunt

4 quandam ordinationem † de modo procedendi vigore commiſſioois antedictæ talis teooris.

Quia nonnulli dubitantes de modo procedendi vigore commiſſionis factæ, vt ſola facti veritate inſpecta, & terminis non ſeruatis, vel abbreuiatis, procedatur. Ad tollendum omne dubium, ſic erit procedendum: videlicèt in beneficialibus, & aliis cauſis, in quibus aliàs de iure cõmuni ſummariè ſimpliciter, & de plano &c procedítur, vt prædicta verba, ſi ea omnia in commiſſione exprimãtur, aliqoid operentur, ſi partes ſint in curia, & ſint præſentes, omiſſo termino ad libellandum, & recepto ſtatim iuramẽto de calumnia à partibus, quod tamen ſi tunc omittatur, poteſt recipi in quacunque parte litis, ad dandas poſitiones, & articulos concludentes, terminus decem dierum, ad dicendum cootra articulos ad primam, ad producendum omoia etiã ad primam diem: ad dicendum verò cõtra producta, ſecundũ multitudinẽ productorum arbitrariè in prima inſtantia aſſignatur: In ſecunda verò, & tertia inſtantiis ad ponendum, & articulandum ad ſecundam diem, & alij termini, vt ſuprà, in prima inſtantia obſeruentur. Si verò vna partium fuerit abſens, ita quod in eius abſentia per audientiã ſit proceſſum, vel procedendum, ſi in prædicta commiſſione de ipſius abſentia fiat mẽtio, & concedatur qood ſola facti veritate inſpecta, vt ſuprà, procedatur: ſeruetur modus ꝓcedẽdi antedictus: alioquin omnes termini Palatij ſeruentur, vt eſt moris. Si verò vnum de duobus prædictis in commiſſione cõcedatur: putà quòd ſola facti veritate inſpecta, vel terminis non ſeruatis procedatur, ſeruentur omnes termini Palatij: ſed abbreuiẽtur ad arbitrium iudicis.

5 In cauſis † verò prophanis ſi committatur cauſa, ꝙ ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ac ſola facti veritate inſpecta, & terminis non ſeruatis procedatur, ſeruetur modus procedendi, vt in cauſis beneficialibus ſupradictus, ſeruata ſemper diſtinctione de præſentia, vel abſentia partium, ſuperiùs aonotata. Si verò committeretur cauſa prophana ſimpliciter, & de plano &c. ſed quod ſola facti veritate inſpecta procedatur: tunc pũt procedi ſummariè, ſimpliciter & de plano, &c. omnes tamẽ terminos Palatij in ſummario proceſſu ſeruari conſuetos, obſeruando, & in nullo abbreuiando. Si verò conceditor ꝙ terminis nõ ſeruatis, vel abbreuiatis procedatur, tunc omnes termini in cauſa prophana ſeruari conſueti, obſeruentor, ſed abbreuientur ad arbitrium Auditoris. Si verò vtrunq; conceditur: videlicèt, quod ſola facti veritate, &c. & terminis non ſeruatis, &c. tunc omnes termini vt in proceſſu ſummario, ſeruentur, & etiam abbreuientur ad arbitriũ Auditoris. Quæ ordinatio facta fuit Rom. anno Domini M.ccclxxx. die vij Ianuarij. Pontificatus ſanctiſſimi in Chriſto patris, & domioi noſtri, Domini Vrbani diuioa prouidentia Papæ vi. anno ſecundo.

Additiones.

a *Sola facti. Aduerte quòd licèt in commiſſione cauſa prophana in curia ſint appoſita dicta verba, poſita in d. cle. diſpendioſam. de iudic. ſed & declarata in d. clem. ſæpè. de verb. ſig. non cancellata, & ſignetur autem, idem tamen eſt dicendum quod in cauſa ſpiritualis commiſſione.*

b *Incipere ab articulis. Quia articuli duplici funguntur officio: tenent enim locum petitionis, & locum facti probandi: ſecundum Old. quæ. ccxxiy.*

A. M. P. Cum iſta deci. concord. deciſio. 15. & 25. hoc tit. in antiq. & Ægi. deciſio. 27. de iudi. in prin. In contrarium tamen videtur facere deci. 9. infrà eod. & Ægid. deciſi. 21. & 25. hoc titu. de reſcript. ac

6 *deciſio. 1. eod. titu. in antiq. vbi † ſi petatur committi, quod ſummariè, & terminis non ſeruatis, & nihil fuerit deletum, omnia cenſentur conceſſa: ſentientes quod nulli termini ſint ſeruandi. Sed iſtud contrarium tolli poteſt modificãdo, prout per dictam deciſio. 23. quæ ſentit, quod licèt dicta verba, terminis non ſeruatis, videantur importare totalem omiſſionem omnium terminorum, tamen dicit quod Auditor debet ex vrbanitate ſaltem ſeruare aliquos terminos. Et hæc deci. noſtra idem ſentit, ſed dicit fuiſſe ordinatum per Vrba. Papã 6. Et deinde per Dominos, quod aliqui termini ſeruẽtur. Contra hãc deciſi. tamen fuit iudicatum coram Bo. me Car. Simoneta dum eſſet Rota Auditor, in vna Vicenti-*

7 *na plebis, videlicèt quod nulli † termini erant ſeruãdi: ſed ibi erat oratio vniuerſalis, omnibus, & quibuſcunque terminis tã ſubſtãtialibus quã non ſubſtãtialibus de iure, & ſtylo ſeruari ſolitis penitus omiſſis, minimè ſeruatis. Et agebatur etiam de infirmanda ſententia Rotali, & conſtabat de bono*

 iure,

*iure, nimirum, si ita fuit obtentum stantibus illis
verbis aptis comprehendere casus etiam specialissi-
mos, vt latè circa orationem vniuersalem deducit.
Sar. in procem. Regu. quæstio. quarta. Termini etiam
8 non seruantur, quando † in commissione dicitur, abs-
que aliqua tela iudiciaria, vel, quòd procedatur via
executiua, aut quòd præfixo termino loco termino-
rum, & aliquādo etiam dicitur quod terminis vni-
ca citatione seruatis. Et quod quando fuit dictum,
procedas prout volueris, vide infrà super decisio 28.
& Fel. in ca. dilecti. de iudi. vbi in fini. ponit plura
exempla. Et quia hic etiam dicitur, quòd causa erat
summarie commissa, quo ad hoc concordant cum
ista deci. 28. infrà eodem. & 10. art. 25. eodem titulo in
antiq. & Ægi. decisio. 16. de rescript. quæ tamen lo-
quuntur, quando fuit dictum summariè, simpliciter,
& de plano. Et non fuit dictum, quòd terminis non
seruatis: vt hic. Et nihilominus volunt, quòd ter-
mini possint abbreuiari, vt etiam dicit decisio. v-
nica, infrà de verb. signifi. & sic deci. nostra proce-
dit in potioribus terminis: & illa verba, etiam ter-
minis non seruatis, sunt nullius effectus. Et secundū
istam decisionem nostram fuit decisum coram do-
mino meo Vestan. in vna Cæsaraugustam. paro-
chialis de consueta die decimasexta Nouēbris. 1545.
De ista clausula, summariè &c. vide etiam infrà
eodem. super d. deci. 28 Et cum vario modo à diuer-
sè stylus iste tradatur, & continuè mentes iuniorū
magis inuoluantur, & alios reprehendere non intē-
9 dam, coger hic † breuem tractatum terminorum
describere, ordinem meum aliqualiter prætermi-
tendo: licèt certus ordo in hac materia dari non
possit: cùm omnis ordo seruari solitus fuerit destru-
ctus, tùm in Rota, propter bullam Innocen. tùm ex-
trà Rotam, propter commissiones reiteratorias, quæ
facillimè conceduntur, cum clausula, etiam si ter-
mini malè, & nulliter, ac inculcatè tenti, & ser-
10 uati fuerint: adeò vt sæpè termini † omnes obseruā-
tur in duabus audientiis, & etiam in vna tantùm
vt permittit dicta Bulla, & attestatur Cassa. decisi.
octaua de rescript in fine, licèt illud vltimum displi-
ceat Dominis. Solùm igitur succurrēdum est igna-
uia miserorum, quia aliquos terminos obseruare
prætermiserunt, quasi seruati non sunt, meritò
nec reiterari possunt & cætera. Et ideò sententia
posteà absque taliū terminorum obseruatione lata,
11 remanet nulla. Intelligendo tamen de quatuor † ter-
minis tantùm, videlicèt ad articulandum, dicen-
dum contra articulos producendum omnia, & di-
cendum contra producta: & qui sunt adeò substan-
tiales, quòd illorum omissio vitiet sententiam: vt
dicit Cassad. dicta decision. Et licèt Ægid. decisio.
prima. titul. de dilationib. velit quòd tantùm omis-
sio terminorum ad articulandum, producendum
omnia, & ad sententiam, vitiet ipso iure senten-
tiam, vult tamen quod licèt alij non sint substan-
tiales, & non vitient ipso iure, quòd reddant pro-
cessum nullum parte opponente, & appellante, ac
causam committente, & sententia tanquam iniusta
veniat infringenda. Sed hodie hoc vltimum de ap-
12 pellatione parum obseruatur. Vltra istos quatuor †
terminos, seruantur tres alij termini, in omnibus
causis, videlicèt ad dicendum contra commissio-
nem: Et ad libellandum, ac declarandum, & iu-
randum de calumnia: & isti duo vltimi reputan-
tur pro vno, & omnes seruantur ad primam diem,
& secundum Cassa. dict. decisio. octaua. omissio isto-
rum trium terminorum non vitiat processum, in-
telligendo tamen secundum Ægid. dicta decision.
13 prima de dilationib. Et etiam vltra istos septim †
terminos, qui sunt illi, quos in singulis causis conti-
nuè seruamus, reperiq; in libriculo, Stylus Curiæ
nuncupato, & in alio nuper edito per eruditissimum
collegam meum D. Octauianum Vestrium. ponen-
14 tem † etiam multos alios terminos, qui recesse-
runt ab aula, & nunquam seruantur, prout est
terminus ad respondendum libello, & litem con-
testandum, ad dicendum contra declarationes, &
ad dicendum contra appellationem, & alios plu-
res. Sed vt magis quàm possibile in hac materia
ordinatè procedam, primò præmittam aliqua e-
uidentialia, antequàm deueniam ad examinatio
15 nem singulorum terminorum. Igitur scias † quòd
Auditores Palatij in causis prophanis a 500. duca-
torum infrà, possunt summariè, & prout in be-
neficialibus, procedere, etiam quòd commissio hoc
non dicat, vt cautum est, in dicta bulla Innocen.
16 8. Item scias quòd quando prima commissio † non
dat, quòd summariè procedatur, dubitatur an in
vim secundæ, vel alterius commissionis postmo-
dum impetratæ, possit summariè procedi contra
reum contumacem, ipso aliter in partibus non cita-
to, cùm videatur necessarium hanc nouam com-
missionem, dantem nouam formam procedendi, in-
timari ipsi reo, vt sentit Ægid decisione septima.
de dilationib. tamen in contrarium est decisio deci-
maquinta infrà eodem. & Ægid. decisio. trigesima.
de rescript. & decisio. 47. de iudic. & reperio in no-
tis Ptolomæi, numero 20. annotatum, quòd plures
17 ex Dominis dixerunt, † quòd si in prima commis-
sione datur, quòd summariè, talis commissio seruit
cuilibet instantiæ. Secùs si talis clausula non sit in
prima, sed in sequentibus commissionibus. Cassad.
tamen dicta decisio. octaua, in princip. & numero 5.
tenet contrarium, & Ægi. decisi. tertia. de rescrip.
quos sequendos esse puto: quia Ptolomæus etiam non
18 firmat pro decisione. Est etiam sciendum, † quòd li-
cèt in decisione vigesimaprima. de re iudi. in antiq.
dicatur, quòd in causis prophanis semper ante o-
mnia est pronuntiandum super deuolutione, tamen
decisi. vigesimaseptima. de rescrip. in eisdem, dicit,
quòd potest pronuntiari in quacunque parte litis:
tamen nunquam in viginti annis, quibus curiam
practicaui, vidi super deuolutionē huiusmodi pro-
nuntiari, & credo hoc introductum, tùm quia in
Palatio Apostolico regulariter proceditur sum-
marie, tùm quia in commissionibus semper appo-
nitur in eis clausula, etiam quòd causa huiusmodi
non esset legitime deuoluta. Tum quia per processum
ad vlteriora sicut iudex videtur se competentem
declarare ita declarare videtur causam esse deuo-
19 lutam: prout dicitur, † quòd terminus reassum-
ptionis causæ est necessarius: quia iudex proceden-
do ad vlteriora, videtur reassumere per Ægid. de-
cision. decimaquarta. de iudic. Imò quòd est plus, re:
vt idem Ægid dec. trigesimaoctaua. de iudi. dicit
quòd per solam præsentationem commissionis causa
cēsetur deuoluta, absque aliqua citatione, ex quo Pa
20 pa apposuit manum: quādo vero † causa est commis-
sa, & pars est citata in partibus ad comparendū in-
fra cer-*

frà certum terminum, licèt si actor in termino non
compareat, secundum decisionem 6. de iudicijs, in
antiquis terminus circunducatur: adeò, quòd actor
non potest accusare amplius cõtumaciam rei: pro-
ut etiam not. Io. Salicetus in l. secunda. ff. de in diem
adiect. Et ideò aliquando fuit dubitatum, an si mo-
nitorium auditoris cameræ non reproducatur in ter
mino, possit reus excommunicari, tamen semper vi-
di seruari, quòd circunductio non habeatur in cõside-
ratione, & tantò magis quando proceditur in vim
commissionis, in quibus commissionibus solet sem-
per dici, quòd auditor seruatis quatuor terminis
declaret: vt videbis infra decisione 17. de dolo & cõ
tumacia.

21 Dubitatur tamen sæpè † an pendente termino ad
veniendum, valeant interim gesta. Et si quidem lo-
quamur de terminis, qui possunt reiterari, quæstio
esset leuis. Regulariter enim gesta isto tempore nõ
valent, vt in decisione trigesima. de iudicijs. in an-
tiq. licèt pendente isto termino ante reproductam
citationem, si reperiatur procurator specialis in cu-
ria possit procedi eo citato, vt dicit Felynus in ca-
pitulo gratum. de officio delegati colnmna secũda.
numero 5. in fine. versicu. secundo, præsens in iudicio.
22 Aliàs tamen obtinui † examinari testes affuturos
infrà tempus ad veniendum. & fuit postea à satis re-
clamatum coram B. me. d. Thom. de Tanis in vna
Lucana parrochialis de Beuellis. Et Domini volue
runt esse adhibendam fidem ipsis testibus. Eramus
tamen in probando spolio attentato. Ideò crederem
hoc casu decẽdum, prout de testibus examinatis ad
perpetuam rei memoriam. Ad ista etiam inciden-
ter applicari potest, quod fuit decisum in vna Me-
diolan. Claraeuallis pensionis inter Reuerendissimũ
Cardinalem de Cesis. & Episcopum Tornabenum,
23 in qua † fuerat. processum, ad obseruationem qua-
tuor terminorum, pendente termino, de quo in lite-
ris pensionum (quòd ex nunc lapsis triginta diebus
sententiam excommunicationis incurrat. fuit e-
nim dictum, quòd infrà mensem illi termini potue-
24 runt seruari. † licèt sententia declaratoria non fuis-
set bona, nisi lapso mense. Et ratio, qua mouit Domi-
nos fuit, quia statim lapso termino, pensio poterat
peti, & erat debita, & potuisset conueniri, omni a-
lia via, quàm censurarum: satis est enim, quòd non
censuretur nisi post triginta dies. Et præsertim, quia
illi quatuor termini seruantur de vrbanitate. Ad-
25 uerte tamẽ, quòd † licèt post intimationem executo
rialium reus debeat expectari per triginta dies,
quòd nihilominus quatuor termini seruari, & etiã
declaratoria promulgari potest infrà dictum tem-
pus, quantũ est respectu possessionis, vel negotij prin-
cipalis, non autem quoad fructus, & expensas, pro-
ut iudicatum fuit, in vna Palentina Archidiaco-
natus per Dominum Ptolomæum, & ratio decisio.
colligitur ex lectura ipsarum executorialium, vbi
ad dimittendam possessionẽ, assignantur tantùm sex
dies, & quoad reliqua triginta dies. An autem suf
ficiat, & possit procedi per audientiam cõtradicta-
26 rum, † si doceretur, quòd reus habuerit notitiam ci
tationis, ex quo in partibus fuit processum contra
ipsum virtute cõpulsorialium: fuit resolutum proce-
di non posse in vna Arboren. canonicatus, & bene-
ficiorum coram R. D. Vestano. Et in proposito dicit
Ægidius decisione quarta. de dilationibus. quòd
pendente termino præfixo ad probandum dispẽsa-
tionem, potest procedi virtute primæ commissionis,
nec erunt propter dilationis pendentiam termini
reiterandi Et quia post terminum ad veniendum,
27 Auditor † solet decernere processum per audien-
tiam contradictarum, prout etiam decernit, si par
tes, vel procuratores recedant de curia, dubitatum
fuit coram Ptolomæo in vna Bononien. bonorum de
Platesijs. & in vna Triuetina coram Domino Ra-
uellen. resolutum fuit, quòd valent acta per audien-
tiam, etiam non decreto processu, nec probata ab-
sentia, dummodò constaret postea, illum verè fuis-
se absentem: & adducebatur in exemplum id,
quod dici solet de procuratore, qui post sententiam
docuit se esse procuratorem tempore sententiæ. Suc-
cessiuè modò videndum est singulariter, de singulis
28 terminis. Et primò de termino † ad dicendum cõ-
tra commissionem, qui semper seruatur ad primam
diem Et quoad hoc scias vnum, in quo multi deci-
piuntur, videlicèt quòd si aduersarius meus impe-
trauit commissionem, & ego reus volo absolui, & ser
uare terminos. non teneor obseruare istum termi-
num. Pro quo faciunt notata per Abbatem in capi
tulo cùm olim. de censib. & Felynus in capitul. cùm
venerabilis de exceptionib. columna quinta. Ali-
quando tamen contingit citare aliquem ad dicen-
cendum contra commissionem, & videndum inhi-
beri, vel aliquid fieri iuxta ipsius commissionis for-
29 mam, † & citatus protestatur nihil fieri pendente
termino ad dicendum contra commissionem: quæ
protestatio extrà Rotam, & coram inferioribus iu-
dicibus admittitur, tamen Rota paruipendit talem
protestationem, nisi allegaretur aliquid multũ re-
leuans. Et tunc etiam Domini solent remittere ter-
minũ ad domum, & ibi audire partes; aliàs passim
inhibent. & procedunt, hac protestatione non obstã
te, quicquid dicat deci. 21. de sententia excommuni-
catio. & deci 21. de rescrip in antiq. Et ad hoc facit,
quòd fuit decisum in causa Tolletana matrimonij
coram R. D. Vestano, vbi Auditor Cameræ virtu-
te commissionis mandantis principaliter inhibere.
Rota, conitito. quòd causa criminalis præiudicaret
30 ciuili, inhibuerat Rota: dictum enim fuit † quòd li-
cèt Auditor cameræ non potuisset isto casu inhibe-
re. sine causa cognitione, quia commissio principa-
liter emanata erat ad inhibendum eum clausula
constito, & tamen parendum erat inhibitioni pro-
pter facilitatem reformãdi commissionem. fuit post-
31 eà etiã resolutũ in eadẽ causa, quòd licèt causa † cri-
minalis penderet ad instantiam fisci, non impedie-
batur processus in causa ciuili, nisi aduersarius ad-
hæreret fisco, & allegabatur not. in l. rerum amota-
32 rum. ff. rerum amotarum. Similiter † terminus ad
libellandum, & libellari videndum, seruatur sem-
per ad primam. prout omnes termini ad dicendum
contra iura, vel articulos facto datos, & similes. Ter
33 minus † verò ad articulandum in causis summarijs
& beneficialibus semper seruatur in prima instan-
tia ad duodecimam diem, ad octauam in secunda,
& ad sextam in tertia, prout in libro styli curiæ: &
eodem modo istum terminum semper vidi seruari
etiam in causis non summarijs, & prophanis: quic-
quid dicatur in dicto libriculo styli curiæ. Et scias
† quòd

34 † quòd quoad hoc, dies termini computatur in ter-
mino, vt si citatio sit facta prima die mensis, & dies
12. erit iuridica, illa die terminus erit seruandus, a-
lioquin primu die iuridica, quod est vtile, propter
dilationes ad partes, quia quando iste terminus est
bene seruatus, non potest etiam apprehensus in cu-
ria petere dilationem. & ita reperio annotatū per
Ptolomeum annotatione 8. & sic semper practica-
ui, licèt in decisione 1. infrà de dilationibus dicatur,
quòd si mandatur Auditori, quòd repet. vt termi-
nos infra octo dies, quòd intelligitur de vtilibus, &
non de continuis: quæ deci. non procedit in isto termi-
no, sed bene in alijs terminis, qui seruantur in secun-
dam diem, & in dilationibus, quæ regulariter dan-
35 tur ad secundum diem. Nec † verum est id, quod
aliqui dicunt, quòd si reiteretur iste terminus, quòd
censeatur bene seruatus, nec amplius sint conceden-
dæ dilationes, nisi reiteratio fiat in termino, vt fa-
ciunt cauti procuratores, qui licèt seruauerint istum
terminum in prima audientia, illum de nouo seruāt
die 12. vide etiam ad hanc materiam Staphilum
de literis iusti. fol. 143 & in alia impressio. c. 187. vbi
dicit, quòd commissiones sunt cōmunes, & quòd reus
potest seruare terminum, quo casu non præiudicaret
actori, qui obtinuit commissionem literis non expe-
ditis, cum clausula dummodò expediatur ante ter-
minum ad articulandum. Et vide Sar. omninò in
compendio signaturæ, nu. 16. & 59. vbi ponit multa
de isto termino, quæ nolo transcribere. Circa autem
admissionem articulorum videbimus infrà de testi-
36 bus, super decisio. 8. Terminus † autem ad dicendū
contra articulos seruatur ad secundam diem in pri
ma instantia, & in alijs ad primum diem. Quò au-
37 tem ad † terminum ad producendum omnia, vt vi
dimus suprà, est substantialis, & eius omissio etiam
vitiat processum, & sententiam, vt habetur per Caf-
sa. vbi suprà, & Ægid. decisio. 1. de dilat. & decisi.
19. & 20. de iudic. & de iudi. in antiq. 31 Tamen re-
perio eundem Ægid. deci. 27. de iudi. tenentē, quòd
si Auditor secunda instantia, cui fuit præsentata cō
missio, cum potestate procedendi terminis non ser-
uatis, ac summariè, & sola facti veritate inspecta,
omisit terminum istum, & alios sequentes, & parte
38 vocata sententiam tulit. Auditor † tertiæ instan-
tiæ, qui terminos omnes bene seruauit, posset senten-
tiam dicti secundi Auditoris confirmare, si aliàs
reperit eam iustam: fecit enim quod facere debuit
alter, & non grauatur pars, quæ potuit producere co
ram eo. hæc sunt verba Ægidij. si igitur teneamus
decisi. Cassad. & Ægid. de quibus suprà, quòd sen-
tentia omisso isto termino sit nulla ipso iure non po-
tuisset confirmari, & sic ista decisio Ægid vigesi-
ma septima de iudic. non erit vera: & tamen vide-
tur multùm æqua, & sancta. Et ideò cogita cùm ca-
sus euenerit, si Domini, qui solent semper habere æ-
quitatem præ oculis, velint istam decisio. Ægid. 27.
de iudic. seruare. Et considera si dici possit, quòd de-
cision. contrariæ procedant, quando in commissione
non fuisset clausula, quòd omissa terminorum obser-
uatione, quæ non erat in casu decisi. Cas. nec istæ de-
cisio contrarijs Ægid. Et licèt in hac decisi. & alijs
concord. sit hæc clausula, & dicatur, quòd Auditor
etiam stante hac clausula potest abbreuiare, sed nō
in totum omittere, non tamen decisio. dicunt, quòd

proptereà sententia sit nulla, vt dicit Ægid. decis.
1. de dilatio. Et Cassa. vbi suprà. Ideò non est mirū si
sententia posset confirmari. Melius tamen erit ter-
minum istum seruare, ad tollendum difficultates,
39 † Si enim vitiū esset tantùm in sententia, & non in
processu, sententia etiā nulla posset confirmari, quā-
do consturet de iustitia illius: vt voluerunt Domi-
ni in vna Vincent. matrimonij prima Iulij 1547 si-
militer etiam senserunt in vna Vlixbonen. Casulis
coram R. D. Ioanne Sunnio Romano. Terminus
40 † verò ad dicendum contra producta in prima in-
stantia seruatur ad secundum diem, in alijs ad pri
mam & productio iurium facta verbo, sufficit: vt di
cit decisi. 32. de iudic. in antiq. Scias tamen quòd o-
misso iste termino poteris te iuuare, si producendo
aliqua iura facto, seruasti terminum ad dicendum
contra illa, vt tenuerunt Domini in dicta causa Cu-
41 sar augustā parrochialis die consueta. Alij duo † ter
mini subsequentes videlicèt, ad declarandum & iu
randum de calumnia, vt dixi, semper simul seruan
tur: & ad primam diem in qualibet instantia. Ad-
uerte tamen ad deci. 2. de iuramen. calum. in antiq.
in qua dicitur, quòd nullus est processus, si parte pe-
tente tale iuramentum non præstatur, secùs si pars
non petat, licèt decis. 4. eod. titul. dicat, quòd potest
quandocunque etiam post sententiam præstari, si
ante non fuit præstitum, & dicit decisi. 1. & 2. infrà
d. titul. de iuramen. calum. quod procurator debet
iurare etiam in animam domini, vt ibi videbis. Reo
42 terātur † autem termini in vltima citatione, quā-
do fertur sententia, & eodem die datur libellus, &
concluditur in causa, & præstatur iuramentum in
supplementum, ac absoluitur pars per Auditorem
à quibuscunque cēsuris, ad effectum validitatis sen
tentiæ aliquando tamen ante sententiam, per ali-
quos dies concluditur in causa, de qua materia vi-
debis infrà de iudic. Et quoad reiterationem vide
etiam Cassa. decisi 9. de rescript. vbi docet quid nar
randum sit in commissione reiteratoria. An autem
reus, vel tertius veniens ad causam post terminos
nulliter seruatos, teneatur illos reiterare, cùm ista
obseruatio inducta esse videatur in eorum fauorem:
ego pro nunc crederem, quod deberēt reiterari: quia
est datum pro forma, & solennitate, vt in capitulo
43 dilecti, de rescriptis. An vero terminorum † obser-
uatio prosit singulari successori, vel venienti ad cau
sam pro interesse, dicendum est quod sic: prout dictū
fuit in simili, in vna Placentina castri Sarmatu,
vbi Domini resoluerunt, quod instantia transit ad
singularem successorem, vt per Bartolum in l. Lu-
cius. § rogatus ff. ad Trebellianum. ex. est in l. si in
dicio. ff famil. ercisfcun. & in eadem causa etiam cō-
44 cluserunt, singularem † successorem posse agere spo
lio. Et quod est plus, in vna Aurien. monasterij pro
reuerendissimo & illustris. Cardi. Furnesio, censum
fuit, quod postquàm literæ executoriales fuerant in-
45 timatæ, si quis † surrogetur in locum illas obtinentis,
potest absque noua intimatione executorialiū pro-
cedere ad illarum executionem, citato tamen pro-
curatore rei ad dicendum contra: cui tamen dabi-
tur dilatio ad partes, si illam petierit. Quo autem
46 ad venientes † pro interesse, habes latè per Felynū
in c. super eo. de officio delegat. in capit. veniēs. 2. de
testib. & in ca. cùm super. de re iudic. & clarius per
Cass.

*Caſſ.deciſio.1.de exception. & aliquid dicam infrà
deciſia.vltim.Et facit quod deciſum fuit 28.Februa
rij.1538.in cauſa Valentina ſancti Michaëlis,coram
bonæ memoriæ Raynalde Petrutio contra collegam
meum, & amicum præcipuum & honerandiſſi-
mum dominum Thomam Forli.vbi voluerunt Do-
47 mini, † quòd ex quo ipſe venerat ad cauſam, pro
intereſſe,ſibi præiudicaret proceſſus de partibus iā
productus: inter primos collitigantes, in quo erant
etiam plures teſtes examinati. pro quo facit deciſio
Ægidij.16.de iudicijs.Et ad iſtud propoſitum tertij
venientis pro intereſſe,facit quod fuit deciſum in v-
na Conchen. Parrochialis della Motiglia. vbi
48 † quòd tertius non impedit executionem, quando
poſſeſſio tempore petitæ executionis, non erat va-
cua:quia ſi vacua fuiſſet, ſua intererat, ne daretur
ſibi durior aduerſarius per Doctor.Innocent.in di-
cto capitulo veniens.& ad hanc materiam facit de
ciſio facta in cauſa Valentina de Pogo coram domi
no Puteo nuper Rotæ Decano, & hodie Archiepi
49 ſcop.Baren.meritiſſimo:vbi quòd veniens † ad cau
ſam pro intereſſe poteſt procedere contra alterum
abſentem, per audientiam contradictarum: vt ſen
tit Ægidius deciſion.3.vt lite pendente. quam ta-
men deciſionem intellige, vt dicam infrà:de procu-
ratoribus.deciſion.40. Habes etiam aliam ſpeciem
terminorum,de quibus per Felinum in capitulo ad
probandum.de re iudicata:& Caſſado.deciſio.6.de
50 cauſa poſſeſſ. Sunt † enim quatuor termini,qui ſer-
uantur: ad docendum ſe paruiſſe literis executoria
libus,vel literis apoſtolicis ſibi intimatis, putà ſu-
per reſeruatione penſionis,vel ad docendum ſe pa-
ruiſſe Monitorio, aut docēdum de appellatione, &
eius legitima proſecutione:vt ſentit Ægidius de-
ciſione 14 de appellationibus.& deciſio.36.de re iu-
dicata.in antiq.in fine. Quilibet enim terminus ſer
uatur primò pro prima dilatione, & ſic ſucceſſiuè
ſecundò, tertiò & quartò pro quarta, ex ſuperabun
51 danti. Et licèt aliqui dubitēt, an † iſti termini ma
lè ſeruati, poſſint reiterari? Ego non credo haſitari
poſſe, quia bulla Innocentij, indefinitè loquitur de
omnibus terminis in Palatio ſeruari ſolitis. Et ita
etiam quoad hoc, tentum fuit in dicta cauſa Valen
tina Archidiaconatus. Et licèt aliqui velint pro
obtinenda ſententia abſolutoria eſſe ſeruandos iſtos
quatuor terminos:& Felyn.in capitul.venerabilis.
de iudicijs.numero 14. loquens de remedio l.diffa-
mari.C.de ingen.manumiſſ. dicat etiam aſſignari
debere terminum, tamen hoc alibi non reperio, &
nunquam terminos iſtos tali caſu ſeruari vidi, ſed
bene præfigi terminum ad docendum de iuribus
ſuis, in vim ſpecialis cōmiſſionis, qui terminus e-
tiam aſſignatur potiùs ex vrbanitate, quàm ex ne-
ceſſitate:vt ſæpè ſeruari vidi:vt latius dicam infrà
de dolo & contumacia ſuper deciſion.17. Poſt iſtos
quatuor terminos, in materia deciſionis, & ſi-
52 milibus dantur executoriales, quæ † ſunt inti-
manda perſonaliter: aliàs reus non poteſt excommu
nicari:vt deciſum fuit in vna Cremonen.penſionis,de
qua etiam per Sar.in quæſtione.48.de annali. Et ea
dem ratione debent perſonaliter intimari literæ a-
poſtolicæ.& monitoria, iuxta deciſion.11.de dolo &
contumacia.& deciſion:21.eodem titul.in antiq. &
53 infrà de ferijs.deciſion.vnica in fine. Et † intimatis
executorialibus reus non poteſt declarari pro fru-*

*ctibus vel expenſis, vt ſuprà fuit dictum, niſi lapſis
triginta diebus, qui dantur poſt rem iudicatam, vt
etiam notatur in l.quarta, de re iudicata. Et quia
forma executorialium hoc dictat, quòd reus moneta-
tur ad ſoluendum intra triginta dies, quibus elapſis
procedatur, Quibus triginta diebus lapſis, ſeruatis
quatuor terminis prædictis, proceditur ad declara-
toriam, quæ publicatur per curſores in eorum ban-
cho, vbi dicitur Acier campi Flore, poſt quam pu-
blicationem expectantur decem dies, & tunc datur
aggrauatoria, & poſt alios decem reaggrauatoria,
& ſucceſſiuè deciſio 10.in decem dies, datur interdi-
ctum, & brachium ſeculare, licèt aliquando conce-
dantur commiſſiones, quòd iſti duo, & etiam tres ter
mini ſeruentur vnico contextu, & in cauſis propha
nis, & aliquādo etiam in beneficialibus datur com
miſſio, quòd auditor loco executorialium decernat
mandatum executiuum. & rationem quare ſic paſ
ſim, & lento gradu proceditur, eſſe puto, quia regu-
lariter dari conſueuerant quatuor menſes ad ſol-
uendum, vt per Felinum in capitulo querenti. de
officio delegati. poſt latam enim ſententiam, ſi be-
ne conſiderabis, nunquam peruenitur ad brachium
ſeculare, quòd non labantur iſti quatuor menſes, fe-
54 ſtina quantùm velis. Et aduerte † quando benefi-
cium eſt ſequeſtratum, quòd decet peti relaxatio
ſequeſtri, aliàs violarent ſequeſtrum, & poſſeſſio
dici poſſet attentata: vt ſæpè tenuit Rota præſertim
quando aduerſarius priùs poſſidebat: quia ſi tem-
pore decreti ſequeſtri actor fuiſſet poſſeſſor, cùm
ſequeſter poſſideat domino, & iſto ſit decla-
ratus dominus, non videtur committere vitium,
prout non committitur, ſi poſſeſſio vacua reperia-
tur, vt per Caſſad.deciſio.6.de cauſa poſſeſſi. Et ca
55 ue, † ne producas executoriales coram auditore ca
56 meræ, vt aliquando fieri vidi: quia proceſſus † e-
rit nullus, niſi pars moneatur coram eo, vel citetur
procurator habens mandatum ſufficiens: vt fuit tē-
tum anno præterito in Rota, & in propoſito etiam
tentum fuit, quòd ſi poſt factum monitorium per au
ditorem Cameræ de reſiſtendo moleſtationibus,
committatur cauſa in Rota, & procurator rei de-
derit mandatum coram auditore Cameræ, quòd po
tuit procedi in Rota, per contradictas in vna Con-
chen.de Vilar. Et in termino brachij ſecularis ta-
xentur expenſæ negotij executiui. Poſt brachium
57 † verò ſeculare ſi conſtat de diligentia, & quòd
difficilis ſit executio, poſt ſex menſes, vel annum ar
bitrio ſignaturæ, datur commiſſio, quòd Auditor
interdicat ſpecialiter parrochiam, ſub qua reus de-
git, & poſt annum, facta intimatione primi in-
terdicti, interdicitur alia parrochialis, & elapſo a-
lio anno, interdicuntur duo monaſteria conuicina
lia, poſteà ciuitas, vel ſi ſit inſignis diœceſ. tantùm
habes aliquid de materia interdicti per Felynum
in c.ſanè.2.de officio delegati. & per Steph.de lote-
ris iuſtitia fol.136. & in alia impreſſione.fol.115. Et
poſt hæc, etiam facta fide de diligentijs præteritis
58 excommunicantur domini temporales, ac † in Ca
mera apoſtolica conceduntur repreſaliæ, & concedi
tur etiam monitorium contra aduerſarium ad com
parēdum perſonaliter, & ſe excuſandum ab hæreſi.
59 Et licèt iſta, prout executio † executorialiū, ſint per
ſonaliter intimāda, vt ſuprà, tamē ſi cōſtat de nōtu
to acceſſu, datur commiſſio, quòd perinde arctent.
ac ſi*

ac si personaliter intimata fuissent, vt videbis infrà
super decis.5.& 22.vbi etiam de modo illas exequē-
di videbis. Restat nunc dicere quomodo proceden
dū sit in certis casibus particularibus. Et primò in
60 † causa nullitatis de qua habes decisio.24. de iudi.in
ant.quæ distinguit, aut agitur principaliter de nul
litate,& termini sunt seruandi, aut incidenter ,&
non sunt seruandi. Ægid.tamen in decisi.20.de iu-
dic.dicit indistinctè terminos in causa nullitatis ser
uandos,etiam si nullitas colligatur ex actis,sed vna
decisio distinguitur per aliam,& potest intelligi,
quòd in casu Ægi.agebatur principaliter. Durum
tamen est illud quòd dicit id procedere, quando etiā
nullitas colligitur ex actis,cùm in decisio.5.infrà de
litis contestat.dicatur in tali casu non esse terminos
seruandos. Igitur pro concordia & corroboratione
dicta decisi.5.aduerte,quòd Ægi.dicit,quòd consta
bat de nullitate ex actis primæ instantiæ,in vim cō
pulsorialium extractis, & quòd alia pars potuisset
alia acta extrahere,ex quibus constaret de validi-
tate sententiæ: & sic videtur sentire contrarium, si
constasset ex eisdem actis coram illo iudice factis.
& meliùs se declarat in decisione 21. de iudic. Sed
quicquid sit, semper Domini volunt, quòd termini
seruentur,ad tollendas difficultates, nisi habeatur cō
missio, quòd præfixo termino ad iustificandum sen-
tentiam loco terminorum substantialium, arbitrio
auditoris procedatur. Et sic in paucis diebus tres sen
tentiæ expediuntur. Et de hac materia vide Felyn.
in capitul.finali.de officio iudic. numero 11. Eodem
61 modo proceditur in materia † attentatorum, quic-
quid dicat deci.10.infrà vt lite penden.& 78.de ap-
pellatio.in anti. Et Ægi.deci.1.vt lit.penden.vt la
tiùs videbis super dictis decisio. Imò dicit expressè
deci.28.de appel.in antiq.quòd si post inhibitionem
processum fuisset, etiam tunc terminis non seruatis
62 attentata huiusmodi reuocātur. Quando verò† ap-
pellatur ab auditore Cameræ, vel à sententia lata
in partibus, aut aliàs extrà palatium, vel auoca-
tur causa,dicit Ægid.decision.5.de iudi.quòd si ap
pelletur,etiam à processu,vel grauamine de parti-
bus,& causa committatur in curia,quòd termini iā
in partibus seruati:non seruantur in curia:tamen in
fine dicit,quòd semper incipi oportet de nouo, quia
processus de partibus modicum valent. Et in decisi.
78.dicit,quòd quando appellatur ab auditore came-
ræ seruantur termini prout in secunda instantia: ha
bes tamen clarissimam decisionem 26.de iud.in an-
tiq.quæ dicit in istis casibus seruandos esse termi-
nos,prout in prima instantia: nisi constet eos serua
tos in prima instantia iuxta morem curiæ. Et idem
dicit decisi.4.infrà de appellationib.vbi etiam ali-
63 quid dicam. In causa † autem quæ committitur ad
referendum dicit Ægid.decisione 8.de iudic. quòd
si committatur auditori quòd videat,& referat Pa-
pæ,non sunt seruandi termini. Et ita in simili in v-
64 na Bononien. Castriliani coram † Accerambono,
vbi Papa commiserat Cardinali Simoneta, quòd
videret,an verum esset,quòd antiquitus Gozadini
fuissent possessores,& domini dicti Castri:& Cardi-
nalis prædictus parte non citata retulit Papæ, pro
ipsis Gozadinis,& Papa cum narratiua dicta re-
lationis concessit eis dictum Castrum,& mandauit
eos restitui, & resolutū fuit in dicta relatione par-
65 tem non debuisse citari. Et scias etiam quòd † in cau
sis commissis Cardinalibus,suprascripti septem ter-
mini etiam seruantur,& proceditur coram audito-
ribus suis,absque alia commissione. Ægid.decisione
3.de officio delegati.quem refert Sar. in compen si-
66 gnaturæ,numero 48.in causa † verò priuationis ob
commissum delictum,termini sunt seruandi , prout
in prophanis,secùs quando agitur vigore regressus
ob non solutionem. Ita fuit determinatum in vna
Roma.parrochialis sancti Valentini pro Reueren-
dissimo & illustrissimo Cardinali Crescentio: pro
quo faciunt notata per Sar.quæstion.7.regul.de sub-
ro.& facit decisio.4.infrà de sequestra.posses. Et ad-
67 uerte, quòd † post sententiam priuationis, nō potest
conferri beneficium priuati nisi lapsis decem die-
bus,datis ad appellandum, vt fuit tantùm in vna
Veronen. coram Reuerendissimo domino Antonio
68 Augustino de anno 1545. Quid † si seruatis termi
nis virtute vnius gratiæ, quis obtineat nouam gra-
tiam,putà si neutri,vel cessionem à tertio non colli-
tigante, an primi termini seruiant: & Ægid. deci.
47.de iudic.dicit.quòd seruiunt , et non sunt repeten
di. Et ita etiam reperio fuisse dictum in vna Valen-
tina de pago coram Tolomæo,& in vna Conch.san-
cti Michaëlis coram domino de Puteo,& in vna
Barchinonen.coram Rauellen.in quibus causis vo-
luerunt Domini quòd si impetratur ius nouum , in
tertia instantia debeat illud ius nouum canoniza-
ri,prout in prima,& auditor habet iurisdictionem
virtute primæ commissionis,quæ decisio.tamen pro-
cedum si commissio non sit restricta ad certum titu
lum,vt videbis infrà super decisione 15.licèt Domi
ni in vna Ro. sancti Nicolai de Cesarina corā do-
mino Vestano voluerint cōtrarium,quia in illa cau
sa Bartol. Merlotus cùm iam habuisset duas senten-
tias super regressu ob non solutionem, quas Rota ha
bebat pro iniustis,ex quo aduersarius ostendebat fe
69 cisse certum depositum. Bartol. † impetrauit bene-
ficium ob violationem sequestri: in odium enim vio
lati sequestri Rota voluit confirmare primas sen-
tentias, quæ in veritate non erant iniustæ,sed rigo-
rosæ,& ideò tunc notaui,quòd licèt violator ius suū
amittat,illud tamen non quæritur aduersario,pro-
ut etiam dictum fuit de bulla Alexandrina con-
tra offendentes collitigantes in vna Taruisina feu-
di coram Tolomæo. Et sic primæ duæ sententiæ fue-
runt confirmatæ. De terminis autem qui coram au
ditore cameræ seruantur,habebis in quodam formu
lario typis dato.

EPITOME.

Statur soli iuramento,cùm quis allegat se non posse consequi iustitiæ complementum in partibus quoad rescriptum obtinendum in curia.

SVMMARIA.

1 Probatio per solū iuramentū quo casu sit sufficiens.
2 Iuramentum de perhorrescentia recipit probatio-
nem in contrarium: & potest probari per habētem
mandatum ad quodlibet alterius generis iuramē-
tum præstandum. 3.
4 Iuramentum perhorrescentiæ nō conualidat gesta
in partibus: nec operatur quoad iudices curiæ. 5.
6 Causæ pendentes coram ordinarijs nō auocantur. sed
dantur adiuncti.

DECISIO

DECISIO III. aliàs 42.

SI impetretur commissio de speciali mandato, in qua narrat impetrans se non sperare
posse consequi in partibus iustitiæ complemen-
a tum: sufficit hoc probare ᵃ † per solùm iuramen-
1 tum impetrantis: quia ea, quæ consistunt in mente, vel in animo alicuius, aliter probari non possunt. de senten. excom. c. si verò. de rescri. c. statutum. & ibi per Ioan. Andr. super verb. saltem per proprium iuramentum. lib. 6. facit c. vt circa eo. titu. & lib.

ADDITIONES.

a *Probare. Adde Rot. in an. eod. titu. decisio. 41. & Barto. in l. inter omnes. §. rectè. ff. de furt. vide Fely. in c. accedens. vt lite non contestat. numero 13. & ratio assignatur etiam per Phi. Deci. in consilio 256. numero 9. quia in dependentibus ab animo statur iuramento eius, de cuius animo proposito dubitatur: vt per glo. in §. alia. Iusti. de act. capitu. pastoralis. de except. c. significasti. el primo, de homi. l. si cui. §. ii item. ff de accusat. & per Barto. in l. secunda. §. si à pupillo. ff. pro emptor. Exceptio de nõ perhorrescentia contra rescriptum in dicta perhorrescentia fundatum an sit bona, vide Ægid. decisio. 1. de exceptio.*

A. M. P. Cum ista decisi. concordant decisio. 23.
2 *de proba. & 61. de rescrip. in ant. Ægi. † tamen de-*
cisio. 1. de exceptio dicit, quòd potest probari contrarium, & sic quòd tale iuramentum non operatur præsumptionem iuris, & de iure. & dicit contrarium probari per indicia, & præsumptiones, & cum Ægid. transeunt omnes in c. statuimus. de rescript. cum distinctione tamen Ioan Andr. pro quibus est videndus Fely. in c. accedens. el. 2. vt lite non contesta. col. 5 nu. 17. Et facit deci. Cassa. 1. de iureiu. vbi di-
3 *cit, † quòd tale iuramentum potest præstari per habentem mandatum ad iurandum de calumnia, & quodlibet alterius generis iuramentum præstandum, licèt ad id mandatum speciale requiratur. & subiungit, quòd potest præstari in fine primæ, aut secunda instantia, refectis expensis propter Bullam Inn. Aduerte tamen quòd de mense May. 1546. corã*
4 *Tolomæo. fuit tentum, quòd per iuramentum † præstitum non conualidarentur gesta in partibus, non præstito iuramento, sed duntaxat in Rota: quia bulla Inno. non habet locum extrà curiam. Et pondera illa verba decisi. nostræ, quòd non potest consequi iu-*
5 *stitiam in partibus, quia si. † iuraret quis non posse consequi iustitiam coram aliquo iudice in curia, non staretur soli iuramento, vt per Staph. folio 172. & in alia impress. fol. 126. Quinimò, vt dicit idem Staph.*
6 *folio 177. & in alia 130 causæ † in curia, vel in partibus coram ordinariis pendentes, non aduocantur, sed dantur adiuncti, & non statur simplici iuramento, nisi coloretur cum aliquo grauamine parti illato, & non iuratur, nisi quando signatura commissionis habet clausulam, quòd recepto iuramento, & ratio est, quia quis non arctatur ad iustificandum omnia narrata, vt dicetur infrà deci. 7. Et aduertas in practica, quòd si in commissione non sunt illa verba, prout iurare paratus est: tunc Dominus regens non apponit in signatura illa verba, recepto iuramento prædicto.*

EPITOME.

Opinio Ioan. Andr. posita in c. cùm in multis. de rescript. lib. 6. hodie seruatur in Rot.

DECISIO IIII. aliàs 43.

a VOluerunt Domini quòd opi. Io. And. ᵃ posita in c. cùm in multis. de rescri. lib. 6. super gl. fi. in nouel. tanquam æqua, & fauorabilis pauperibus, imò secondum aliquos tanquam vera, & iuridica propter clausulas non obstantiarum, hodie in gratiis pauperum positas, de cætero seruetur.

ADDITIONES.

a *Opi. Ioan. And. Adde. Rot. in an. de concess. preben. Decisi. 11. & pro intelligentia tex. in d. c. duobus. vide plenè per Oldra. consi. 193.*

A. M. P. In deci. non habet claram intelligentiam, quia in d. c. duobus. tractantur plures quæstiones: tamen credo quòd intelligatur, circa secundum
1 *responsum, dicti c. vbi dicitur, quòd † inter habentes*
gratias pares, præfertur ille, qui priùs præsentauit executori, prout dicitur in deci. 5. infrà de preb. & 58. hoc titu. in anti. & habetur idem in dec. 20. infrà de concess. preb. Ideò de hac materia vide super d. deci. 5. vbi multa dixi, quia magis aptatur ad illum titulum: & secundum aliquos intelligitur ista deci. de alio dicto Ioan. And. dum dicit, quòd si sunt duo prouisi in forma communi sub eadem data, licèt vni sit prouisum, potest alteri prouideri, propter clausulam, non obstante quòd pro alio scripserimus, de qua in d. c. duobus. & infrà dec. 13. Aliqui etiam volunt, quòd litera sit corrupta, & quòd velit dicere de opi. Ioan. And. in c. cùm in multis in fi. & sic concordabitur cum dec. 5. de concess. preb. & 8. de caus. poss. in anti. vbi si notoriè constat, quòd acceptans non habebat ius in beneficio acceptato, non est opus expectare sententiam super declaratione, vt aliud acceptare possit. & facit dec. Cass. vltima, de rescrip. nu. 4. & aliud habes per Staph. dum tractat de durabilitate literarum, versi. sed de istis. in fi. fol. 111. & in alia impress fol. 84.

EPITOME.

Non sufficit per edictum citare in vno loco.

SVMMARIA.

1 *Citatio per edictum decreta exequi debet ad minus in duobus locis.*
2 *Mandati forma est diligenter seruanda.*
3 *Testes quot requirãtur, & quomodo probari debeat non tutus accessus.*
4 *Testes singulares probant non tutum accessum.*
5 *Testes etiam dicentes, quòd ipsi non auderent accedere sufficiunt.*
6 *Testes quando non requirantur ad probandum non tutum accessum.*

7 *Infrior à principe nō mandat citari per edictum.*
8 *Citatio debet exequi in tali loco, quòd versimiliter possit ad notitiam deuenire.*
9 *Excommunicari potest citatus per edictum.*
10 *Executio potest fieri etiam in locis non specificatis in citatione, & illis omissis.*
11 *Rota sequitur dec. Cass. 5 de dolo & contu.*
12 *Citatio non est affigenda ad parochiam, quando citatio non est per edictum, licèt tutius sit affigere.*
13 *Citationis per edictum executio sufficit, etiam si non dicatur, quòd ibi erat multitudo.*
14 *Citatio originalis est affigenda, & non sufficit copiā affigere.*
15 *Citationis copia non est danda, nisi petatur, quando fuit lecta.*
16 *Citatio per edictum debet legi, & verbum, publicatus, infert lecturam.*
17 *Copia executeri alium non datur nisi expensis petentis.*
18 *Executoriales sunt legendæ & personaliter insinuandæ.*
19 *Citationes per edictum priùs leguntur in curia.*
20 *Probatio non tuti accessus quo ad vnum, non sufficit quo ad alios, nisi. &c.*
21 *Executio aliarum citationum, quæ non sunt per edictum, & intimatio appellationis quomodò fiat.*
22 *Monitoria sunt personaliter exequenda.*
23 *Nomina non sunt exprimenda in executione contra vniuersitatem.*
24 *Executio citationis per edictum non est necessariò fienda diebus festiuis.*
25 *Copia executorialium per edictum decretarum non est dimittenda de necessitate, sed de æquitate & stylo.*

DECISIO V. aliàs 79.

SI committatur causa cum potestate citandi
1 † per edictum in curia, & in locis vicinis in
partibus affigendum, non sufficit, quòd fiat exe-
cutio in vno loco vicino, quātumcunque publi-
co: sed requiritur quòd in pluribus locis exequa-
tur, & ad minus in duobus: quia pluralis locutio
&c. de reg. iu. pluralis locutio, lib. 6. facit gl. Ioan.
Andr. in cle. causam. super verb. loco. de elect. &
2 quia forma mandati hoc habet † quæ est diligen
ter seruanda. de rescript. c. cum dilectum. de præ
bend. c. cui de non. lib 6. l. diligenter. ff. man.

A. M. P. Principalis materia istius dec. fundatur in consti Bonifac. 8 incip. Rem non nouam. & in cle. 1. de for compe. Et cum hac nostra dec. concordat decisi. 33. hoc titu in anti. & decisi. 22. ibidem, docet quomodo testes deponentes de non tuto accessu, debeant deponere: & licèt non exprimatur hic per quot testes id probari debeat, tamen dec. 22. de dolo & contu. in anti. dicit, quòd non sufficit iuramētum,
3 *sed auditor † debet capere informationem, cum tri-*
bus, & sic videtur innuere, quòd duo non sufficiant,
quod non credo verum, cùm in qualibet ardua cau-
sa duo sufficiant. sed istud intelligi potest prout in
quadam causa Beneuentana, coram Reuer. P. & do-
mino meo plurimum obseruan. D. Achille de Cras-
sis, tertio illius nobilissimæ familiæ sacræ Rota Audi-
tore, & altero in Achilles, meritissimi Cardinalis
4 *nepote: fuit enim tentum in illa causa, quòd † ad pro-*
bandum non tutum accessum, sufficit vnum testem
dicentem, quòd citationes exequi non possent, nisi
de licentia proregis, & alium dicentem, quòd nullus
auderet exequi, & sic sufficiunt testes singulares. &
in alia Corduben. coram eodem, prout habui ex lib.
5 *Annotationum suarum. fuit dictum † sufficere, quòd*
testes dicant, quod ipsi non auderent exequi. Attē-
de tamen quòd in dec. 23 de do. & contu. in ant. dici-
6 *tur, quòd † si peteretur aliquem citari per edictum,*
& commissio sit signata fiat vt petitur, quòd tunc nō
requireretur informatio, vel probatio de nō tuto ac-
cessu: & ideò in commissionibus signatura hodie
addit constito de non tuto accessu, licèt d. dec. 23 ho-
die non seruetur, vt attestatur Cass. deci. 2. de dolo. in
fi. pro quibus vid Staph. dum tractat de literis iusti-
tia, versi si petitur committi. fol. 168. & in alia 123.
Et ad materiam huius dec. facit dec. 8. infrà de dol.
7 *& contu. in addi. vbi tenet, quòd † inferior à princi-*
pe non possit committere quem citari per edictum,
licèt Doct. sint varij. Et dicit Fely. in c. gratum. de
offi. dele. col. 2. versi. adde tamen, quòd citatio per edi
ctum, debet apponi in loco publico, & notorio. & li-
teris legibilib. & non ita in loco alto, quod non possit
legi. & Aegi. deci. 3. de dolo. quòd ad hoc, vt taliter
8 *citatus possit excommunicari, non sufficit † probare,*
quòd in vicinis partibus fuit affixum edictum, sed
oportet etiam probare, quòd versimiliter ad eius
notitiam potuerit peruenisse. Valdè tamen dubito
de hac dec. Aegi quia tex. quem allegat, non loqui-
tur de citatione per edictum, sed de simplici cita-
tione, licèt tent. ibi dicat, post citationis edictum,
quæ verba non important citationem per edictum,
de qua loquimur, sed citationem simplicem. etiam
personalem, vt declarat glo. ibi, nec etiam Doct. ibi
9 *dicunt, quòd citatus † per edictum nō possit excom-*
municari, cùm imò licet citatus ad domum, & pa-
rochiam, vel cathedralem, non possit excommuni-
cari, potest tamen excommunicari citatus per edi-
ctum, eò quia est dolosus, non permittendo se citari,
& ideò Papa in d. consti. Rem non nouam decernit
talem citationem afficere, ac si personaliter citatus
fuisset. & ita etiam cantat forma citationum, &
glo. in d. constitutione, in verbo personaliter, hoc de-
clarat in terminis, quòd in vim talis citationis quis
potest excommunicari, per tex. 11. q. 3. c. nemo episco-
porum. Et propterea sæpè vidi multos errare, seu
non animaduertere ad hoc, dum in commissionibus
apponunt clausulas, quòd Auditor mandet decer-
ni citationem cum decreto, quod perinde arctet. ac
si aduersarius personaliter citatus fuisset, cum etiam
talis clausula exponatur in forma citationis per edi
ctum, etiam si non sit dictum in commissione, &
Aegi. in decisio. 14 de iudic. dicit quòd si Auditor
mandat citationem per edictum affigi in tribus lo-
10 *cis, † & solū affigatur in duobus, sufficit: quia satis est*
seruare formam iuris, tamen nihil allegat: & crede-
rem contrarium esse de iure, cum decretum iudicis
sit seruandum, tamen vide Cle. causam in § intima
tio. in fine ibi, nisi ad appellatum plena notitia ali-
ter deuenisset. & vide Cassa. etiam in decisi. 5. de do-
lo & contuma. vbi dicit, quòd si iudex mandat ci-
tationem exequi tempore, quo sunt audientia, cum
decreto quod legatur in audientia contradictarum.
quòd tempore vacantiarum, quo audientia contra-
dictarum est clausa, poterit exequi in alijs locis so-
litis

litis in curia, sed propter hoc non tollitur decisio.
Ægid. quia in casu Cassado. non poterat aliàs fieri,
& vnus locus erat subrogatus loco alterius: cùm
enim iudex decreuisset esse exequendam in tribus
locis, fines mandati erant diligenter custodiendi,
vt in proposito dicit d. decisio. 33. Jmò contra Cassa.
in terminis facit decisio. prima infrà de ferus. licèt
ipse alleget eam pro se, cùm preco faciat tantùm
opinio collectoris: qui tamen refert omnes alios, eo
excepto, tenuisse contrarium. & in fine dicit, quòd
ille fuit punitus in processu. & dicitur ibi, quod opor-
tet expectare nouas audientias, allegando satis vr-
gentes rationes. Modernis tamen temporibus Do-
mini in vna parochialis de Essera, coram Reue-
11 *ren. d. Ranellen. † tenuere decisio. Cassado. nemine*
discrepante. Ad tollendas igitur has difficultates
semper apponas in commissione clausulam, cum po-
testate citandi, etiam per edictum publicum, in au-
dientia publica literarum contradictarum, vel a-
cie campi Flore, & cancellaria apostolica, ac locis
propinquis in decreto nominandis affigendam Cas-
sada. tamen in decisione prima. de dolo dat vnum
intellectum ad decisio. Ægid. qui non resoluit diffi-
cultatem. vide eum, & cogita tu pro ratione decisio.
Ægi. Nam si esset vera dec. Ægid. licèt in forma
citationũ detur, quòd exequantur in tribus locis in
curia, & duobus in partibus tamẽ sufficeret in duo-
bus exequi: vt dicit. & dispomt d. cle. 1. de iudi. vel
in vno publico, vt in d. clem. causam. Et ad hanc ma
teriam faciunt not. per Cassa. decisio. prima de ap-
12 *pella dum dicit, quòd in † executione citationis per*
edictum, est necessaria affixio: secus dicit in execu-
tione, qua non fit per edictum, quando fit ad domum,
& parochiam, vbi non requiritur affixio, vt etiam
fuit resolutum in vna Mediolanen. parochialis co-
13 *ram Tolomeo. vbi etiam dictum fuit, quòd † in ci-*
tatione, per edictum, nõ requirebatur expressio, quòd
ibi erat populi multitudo, & hoc propter verba
ipsarum citationum; fuit tamen dictum in vna Min
14 *donien. coram domino Vest. quòd † executio execu-*
torialium non erat bona: quia non fuerãt affixe lite-
ra originales, sed copia: & quia non apparebat facta
ibi existente multitudine personarũ, & sic non erãt
decreta per edictum: quia multitudo non fuisset re-
quisita, prout non requiritur etiam in citationibus,
qua fiunt per edictum, licèt in aliis requiratur se-
cundum dict. decisio. sed ista sunt modici momen-
ti: quia solent notarij semper dicere in instrumen-
tis executionum, & aliàs, & alia feci, iuxta formam
retroscriptarum literarum, qua verba inferunt,
Notarium seruasse omnes solennitates requisitas ex
forma citationis. Tamen semper tutius erit expri-
mere in specie, & quòd citatio affigatur, & dimit-
tatur copia domi. Dicit tamen text. in dicta. cle-
15 *ments. causam. non † debere dari copiam, nisi peta-*
tur, quod tamen intellige, si fuerit lecta citatio, quia
tex. ibi declarãdo quomodo intimatio dicatur legi-
timè facta, dicit, porrecto sibi sub scriptura authen-
tica, vel perlecto illius tenore, & copia modo consi-
mili, si petita fuerit, inde facta, ex quibus verbis cla
rè patet. quòd alterum fieri sufficit. si igitur fuerit
lecta citatio, non est danda copia, nisi petatur: vt di-
cit gloss. ibi in verbo, si petita. de cuius tamen ve-
riori intellectu videbis infrà decisione vigesimase-
16 *cunda. ideò requiritur omninò in tali executione*
per edictum verbum, legi &c. vt dicit expressè de-
cisio. octaua. de dolo. licèt Cassado. eodem titulo. de
dolo & contuma. decisio. quarta. dicat, quòd ver-
bum, publicaui, idem importat, dicens, quòd quan-
do requiritur lectura citationis, sufficit si dicatur,
affixi, & publicaui, dum ibi multitudo gentium ad
diuina confluebat audiendum: sentit tamen quòd
melius sit dicere eam legisse. sed cùm Notarij so-
leant dicere, citaui, monui, & requisiui, & aliàs,
& alia feci iuxta retroscriptarum literarum for-
mam, & tenorem, vt suprà, vidi tamen sæpè admit-
tere tales executiones pro benefactis, etiam quòd
non dicatur, de populi multitudine, nec alta, & in-
telligibili voce, quando forma citationis id non di-
cit, & ista verba generalia sufficiunt. pro quo fa-
cit decisio. Tit. Facto du. 51. vbi data forma de di-
spensando cum minore, sufficit. quòd dicatur, dispen-
saui iuxta formam literarum. Concludo igitur,
quòd isto casu, quando citatio fuit lecta, non est dan-
da copia, si non petatur. & hoc etiam ita sentit Cas-
sado. in dict. decisio. prima. de appellat. & clarius
Felyn. in capitu. cum M de constitu. numero 71. co-
lumna vigesimaprima super quarta conclusio. ibi
versicu. sed adde. dum loquitur de intimatione litis
pro euictione: & ita dicit esse intelligendum text. d.
Clementi. Consulerem tamen semper quòd daretur
copia, ad constituendum aduersarium in maiori
17 *contumacia. Non tamen datur † copia executo-*
rialium, propter earum formã, nisi ille cui intima-
tur, eam velit suis expensis. Et ratio differentia
adducitur in d. decisio. facta in causa Mediolanen.
quia prima citatio est loco libelli, & citatus debet
scire super quo sit litigaturus, vt possit venire in-
structus: qua ratio non procedit in executorialibus.
Et ibi etiam dicitur de citationibus semper esse dan
dam copiam, non tamen facta mentione, quando
18 *essent lecta. & ideò executoriales, † de quibus non*
datur copia, debent omninò legi, propter supradi-
cta: & hoc quando personaliter intimantur, quia
quando ad domum, & parochiam, & non fiunt per
edictum, modicum suffragantur, quia non potest
procedi ad censuras, vt suprà. Et quia idem Cassad.
d. decisio. prima de dolo & contuma. dicit, quòd ci-
19 *tatio, † que fit per edictum, debet fieri in duobus lo-*
cis in partibus, & in duobus in curia, & quòd post
vltimam publicationem incipit currere terminus
ad comparendum: propterea cauti procuratores, &
solicitatores, antequàm mittant citationem ad
partes, illam publicant in curia, & sic non conte-
ritur tantum tempus, licèt ista practica sit contra
Clemen. dudum. & d. constitu. vbi dicitur, citatio-
nem iuris exequendam in partibus, & postmodum
in curia. Forma tamen citationum est in contra-
rium, ideò melius est earum formam sequi, & serua-
re d. cautelam. Et ad hanc materiam facit. quod
dicitur per eundem Cassad. in decisio. secunda eo-
20 *dem titulo, de dolo & contu. quòd probato † non tu-*
to accessu contra vnum, talis probatio non sufficit
quo ad alios citandos, nisi generaliter esset proba-
tum de non tuto accessu ad aliquam ciuitatem. Et
quòd sufficit testes dicere, quod credunt esse impos-
sibile, vel non tutum citare eos. & in decisio. tertia
subsequenti dicitur, quòd probatio non tuti accessus
in prima commissione, seruit etiam ad decretum
executorialium, vt non sit necesse probare iterum,

nisi constaret, quòd medio tempore cessisset metus,
& esset tutus accessus. Et idem Cassade. in decisio.
sexta. ibidem, loquens de citatione per edictum. di-
cit, quòd citatio talis exequi debet in locis magis
propinquis, quibus sit possibile, & quòd citatio cum
termino nimis breui. non arctat citatum, etiam
post terminum, ideò in practica, si locus distat per
decem dietas, dantur 20. & si distat per 20 dietas,
dantur 40. dies ad comparendum: & sic semper du-
plicatur. Et de materia citationis per edictum vi-
de latè per Felyn. in capitu. quoniam frequenter §.
porrò. vt lite non contesta. & per Staphi folio 168 &
aliam impres. 123. & Soci. in tracta. cita folio. 39. ar-
ticulo vigesimatertio. principali, & videbis infrà
de dolo & contumac. super decisio. octauā. De aliis
21 autem citationibus † quæ non fiunt per edictum,
habes infrà eod. super decisi. vigesimasecunda. & de
modò intimandi appellationem habes infrà de ap-
pel. decisio. 10. Aduerte tamen quòd de stylo Au-
ditoris Cameræ requiritur quòd monitoria persona-
liter exequantur, aliàs ipse non procedit. Et ratio
est, quia quis non potest declarari excommunicatus,
nisi fuerit personaliter citatus. vt dixi suprà. & fa-
cit etiam decisio. prima. infrà de feriis. & not. Sar.
sacompea. signaturæ. numero 82. licèt Fely. in dicto
capitu. quoniam. § porrò. numero 14 dicat, quòd
sufficit si probetur, quòd citatio potuerit verisimili-
ter ad eius notitiam peruenisse, & alleg. dict. decisi.
Ægid. 188. sed in rei veritate Felyn. non bene consi-
derauit, nec examinauit hanc materiam, sed sim-
pliciter retulit d. decisio. Ægid. Et ad hanc mate-
riam etiam facit decisio. Ægid. 12 de procurat. vbi
quando quis vult agere contra vniuersitatem, no-
23 mina † non sunt exprimenda, nisi in delictis offi-
cialium, quæ non transeunt ad successores: quia ci-
tatio per edictum, non arctat non expressos ad com-
parendum personaliter, quod dictum tamen non
procedit ita absolutè. Posset tamen dubitari, an exe-
24 cutio † per edictum, esset fienda diebus festiuis, præ-
sertim si verum esset id, quod fuit decisum in dicta
causa Mediolanen. quòd non requiritur mentio,
quòd adesset populi multitudo. Et licèt hoc dicens
videatur, quia vt dicit Cassa d. decisio. quarta de do
lo & contumac. posset exequi citatio tali hora, quòd
nullus ibi esset, tamen nec in clemen. causam, nec in
clemen. prima de iudic. nec in forma ipsarum cita-
tionum, aliquid dicitur de diebus festiuis. Imò dicta
clemētina dicunt, etiam quòd non sint de illis die-
bus solennibus, & clemen. causam in casu isto quan-
do tutus nō patet accessus, quasi remittat se arbitrio
iudicis, & dicit sufficere exequi in aliquo loco pu-
blico, taliter quòd verisimiliter possit ad notitiam
illius deuenire, & glo. ibi interpretatur, in nundinis
publicis, missa, vel alio loco, per populum frequenta-
to: adeò quòd si esset vera d. decisi. Ægi. 14. de iudi.
etiam quòd mandetur exequi in locis pluribus in
ipsa forma citationum, sufficeret vno loco valde pu-
blico citari, quod tibi seruiet sæpè. Sed an de exe-
25 cutorialibus † sit dimittenda copia, quando exe-
quuntur per edictum, cùm in earum forma dica-
tur eam tantùm dari expensis rei, si fuerit petita,
& hoc casu non sit qui illam petat, nec dict. clemen-
ti. causam, arctet ad dimittendum copiam: Imò
præsupponit illam non esse dandam, dum postquàm
dixit de executione fienda domi, & in ecclesia, sub-
inagit, ac de ipso quandocunque petita fuerit, co-
piam fieri appellato. deberet enim satis esse eam pu-
blicari in tot locis, tamen practica insoleuit in con-
trarium, & dimittitur semper copia affixa. Et de
hac materia, quando sit danda copia, & quid in
cursoribus, & executoribus publicis, & quando pars
est præsens, in loco iudicij, vide per Fely. in c. cùm in
iure. de offic. deleg.

EPITOME.

Si causa vni auditori commissa hoc expresso alteri committatur, eo
ipso causa a primo auocata censetur.

SVMMARIA.

1 Aduocata causa à primo auditori quādo censeatur.
2 Quæ sint necessaria ad reuocationem primi re-
scripti.

DECISIO VI. aliàs 67.

SI petatur quod causa commissa vni Auditori
committatur alteri, & signetur, audiat talis:
a auocata [a] † causa à primo auditore censetur sine
1 expressa reuocatione: quia satis constat de men-
te committentis alteri, quòd voluerit causam à
primo reuocare. Item ex quo fit mentio de pri-
b mo rescripto [b] in secundo, primum reuocatur. [c]
c de rescri. cæterum. de rescri. ſpo. audita.

ADDITIONES.

a Auocata. Adde Rot. infrà in an. eod. titu. decisio. 7.
& decisi. 80.
b Rescripto. vide per Felyn. post Innoc. in c. ex literis.
de offic. deleg. nume 1. & in anti. decisio. 6. de dolo &
contuma.
c Primum reuocatur. Oportet tamen ad hoc vt re-
2 nocetur primum † rescriptum per secundum, quòd
fiat expressa mentio de primo. Item, quòd res con-
tenta in primo nominatim exprimantur in secun-
do. Item exprimi debent personæ iudicum. & e. quæ
sunt substantialia rescripti. & hoc vera cùm ad
diuersos iudices, vel auditores impetratur rescri-
ptum: vbi autem impetratur ad eundem, seu eosdem
tunc sufficit quòd in secundo dicatur, non obstante
primo, nec alia expressio est necessaria: vt no. Hosti.
& Ioan. And. in d. capit audita. & in c. 2. de dolo &
contuma.

A. M. P. Cum ista decisio. concordant decisio.
.3. infrà de appella. columna tertia. versicu. sed pone,
& 20. hoc titulo in antiqu. a contrario sensu. & facit
decisio. Aegid. 4. hoc titulo. & idem habetur in dub.
Fassolis. 64. & in decisi. septima hoc tit. in antiq. quæ
tamen non habet illa verba, hoc expresso, quæ sunt
maximi momenti, quia sine illis commissio esset
nulla: cùm rescriptum auocatorium surreptitium
sit ipso iure nullum, vt per Cassado. decisione pri-
ma & secunda. hoc titu. & per Felyn. in capitu. ad
audientiam. el. 2. in 10. Fallen & in capitu. cæterum.
numero 16. eodem titulo. vbi ponit multos notabiles
casus. Et quando sit fienda mentio de processu, &
an rescriptum post conclusionem in causa impetra-
tum

tum valeat, vide Felyn. in capitu nonnulli hoc titulo, numero vigesimoseptimo, & vide eundem in capitu. ex literis. de offic. delega. & in dicto capitu. caterum. & in capitu. ex tenore. de rescript. vbi de istis. & an sit fienda mentio de rescripto nullo, vel elidibili. Et facit ad hoc infrà eadem decisio. 20. vbi vide omninò, quia dicit etiam esse faciendam mentionem, de statu litis, ideò dic istam decisio. procedere quando coram primo iudice non erat contestata, vel habita pro contestata: vt ibi latiùs. & de hac materia vide etiam per Staphi. fol. 172. & in alia impres. 126.

EPITOME.

Ex pluribus narratis in commissione sufficit vnum esse verum, ex quo possit sequi effectus, & conclusio, licèt alia sint falsa.

SVMMARIA.

1 *Commissio plura narrans, aliqua vera aliqua falsa, quando valida sit censenda.*

2 *Commissio plura copulatiuè continens qualiter sit admittenda.*

3 *Clausula non se astringens in articulis actualis posita quid operetur.*

4 *Error in nomine aduersarij non vitiat rescriptum, secùs si erretur in nomine impetrantis.*

5 *Commissio est subreptitia in qua dicitur non esse datam petitionem, si data fuit vna, quæ non erat bona.*

DECISIO VII. aliàs 68.

1 LIcèt plura † capitula [a] in commissione [b] ob-
a tenta narrentur, quorum aliqua sunt falsa,
aliqua vera, Si ex veris potest sequi effectus, &
conclusio, valet commissio: iuxta not. in cap. ex
parte conuentrensis. c. inter cæteras. & c. olim de
rescript. faciunt not. in simili de proba. c. licèt. &
de iudi. exhibita. in vltima glo.

ADDITIONES.

a *Plura capitula. Quòd si plura copulatiuè † ponun-*
2 *tur in commissione, quorum alterum per se sufficit,*
& tunc illud solùm sufficit probare: ita tenet glo. in
capitu. ex parte. el 1. de rescript. vide Butri. in ca-
pitu. secundo. de rescript. & in dicto capitu. exhibi-
ta. de iudic. hoc est verum, nisi vnum de copulatiuè
in oratione positis, veniat qualificatiuè ad aliud:
quo casu vtrumque probandum est, vt in capitu. li-
cèt causam. de proba. vbi ponens testes falsos & cor-
ruptos deposuisse, habet probare totam orationem,
scilicèt corruptos & falsum dixisse: nec sufficit pro-
bare solùm dixisse falsum, nisi probet etiam corru-
ptos quia ista qualitas seu verbum corruptos, qua-
lificat totam orationem. facit quod not. Barto.
in lege, diuus. ff. de re iudica. per quod dicit Ar-
chidiaco in capit. secundo de testib. libro sexto. quod
si in eodem articulo plura accumulantur indistin-
ctè non sufficit alterum probare: vnde instruit po-
nentem non esse verbosum. hac vera, nisi ponens
astringat se ad vtrunque probandum: quia tunc
mos gerendus est ff. de proba. l. circa. saluo, nisi in fine
3 *articulorum ponatur † clausula, videlicèt nõ astrin-*
gens se ad vtrunque probãdum, & catera: vt notatur
in d. c. licèt causam. & vide Hostiens. in sum. de re-
scrip § . & de ipsius versiculo, cum duo. & Simo. de
Brosano in commento regula in toto. de regulis iuris.
libro sexto. vltra duas cartas. Adde Ioannem An-
dream quem omnes sequuntur, in capitulo licèt. de
probatio. vbi dicit bonum esse, quòd in fine articu-
lorum, pars semper protestetur & vtatur ista clau-
sula, de qua quidem clausula vide Bart. in lege, cir-
ca ff. de probat & in lege. Fulcinius. § . cùm hoc. ff. ex
quib. caus. in possess. eat. & Hostiens. in dicto capi-
tulo, licèt. & ibi Abbat. numero decimotertio, ver-
siculo nonò. & per eundem in capitulo. dilecti. nume-
ro 16 de iudic.

b *In omni commissione. Adde decisio. 3. eodem titul. in antiq. facit etiam decisio. 4. infrà eodem. idem de commissione impetrata contra sententiam, vt per Rotam eodem titulo, in antiq. decisio. 52. & Aegidi. deci. 1. de electio.*

A. M. P. Licèt infinita decisiones faciant ad
hanc materiam, tamen quia plenissimè tractatur
per Felyn. in capitulo secundo, in verbo, copula, & in
capitu super literis & in capitu. in nostra. & in ca-
pitu. sedes. in princ. & in capitu. postulasti. de rescri.
vbi etiam latè de hac materia, de quo etiam vide
per Staph. folio 264. & in alia impres. 122 ideò hic so-
lùm applicabo aliqua, quæ non adducuntur per
eos: non omittendo tamen quòd cum ista decisi con-
cordat decisio. tertia & 30. hoc titulo, in antiqu. &
Aegidi decimoseptimo. hoc titulo, & alleg. Lapi
vigesimaquarta in fin. aliæ autem decisiones quæ al-
legantur per Felyn. contra istam, vt ipsemet soluit,
loquuntur in gratiosis. Ad materiam tamen præ-
4 *sentis decisio. habes decisio. 16. infrà eod. † vbi quod*
error, seu falsa expressio non nomine aduersarij vel
cognomine non vitiat rescriptum: licèt secùs sit, si
erretur in nomine impetrantis, vel in diœcesi: vt per
Felyn. in capitu significante de rescrip. columna se-
cunda. Et dicit Aegid. decisio. 12. hoc titulo, quòd vbi
5 *† narratur petitionem non datam & sit data vna,*
quæ non sit bona, commissio non est subreptitia. prout
in decisio. 34. hoc titulo, dicit, quòd commissio nar-
rans acta causa, & regesta ad causam facientia esse
in curia Ausmonen. non est subreptitia, si ibi est No-
tarius habens protocollum. Et dum in hac decisi. di-
citur, quòd decisio. procedit, nisi vnum veniat qua-
lificatiuè ad aliud, adde Sarn. super regula de sur-
ro. quæstio. 44.

EPITOME.

Per rescriptum impetratum per clericum contra laicos absque clausula, & quosdam alios, religiosi nominati in rescripto conueniri non possunt.

SVMMARIA.

1 *Rescriptum impetratum per clericum contra laicum an comprehendat alios, quàm nominatos.*

2 *Maiores personæ quàm expressa, an includantur in rescripto vigore clausula, & quidam alij.*

3 *Commissio contra laicum non comprehendit religiosum.*
4 *Clausula omnésque alios quos comprehendat.*
5 *Clausula quacunque dignitate praeditos.*
6 *Clausula omnesque alios vigore quot citari possint.*
7 *Clausula quidam alij.*
8 *Citatio contra interesse putantes dicitur nuntiatoria.*
9 *Clausula omnésque alios sine verbis in decreto nominandos est periculosa.*
10 *Commissiones pro interesse ac super nullitatibus & attentatis non dantur in ultimis audientiis.*
11 *Veniens ad causam pro interesse non impedit expeditionem, nisi doceat statim de bono iure vel colorato.*

DECISIO VIII. *aliàs 71.*

1 SI clericus impetrat rescriptum † contra lai-
a cos nominatim expressos sine clausula,[a] &
quosdam alios,&c.licèt prædicti laici nominent
aliquos religiosos tanquam dominos, à quibus
habent causam coram iudice:tamen contra illos
iudex procedere non potest, maximè si nominati
de hoc excipiunt: tum quia non sunt de ex-
2 pressis,nec inclusis:tum quia sunt maiores † quò à
personæ expressæ. arg. eorum, quæ leguntur,&
no.in c.pastoralis & c.sedes. de rescript. facit cle.
non potest.de procu.

ADDITIONES.

a *Clausula* *Adde quòd clausula,quosdam alios,non comprehendat universitatem, ut per Archidiaco. in capitu secundo. de rescript. libro sexto. sequuntur Ioan. Andre.& Dominic. de sancto Geminia. ibidem & plura ad hoc accumulat Felyn. in capitu. causam quæ.in 11.colum. versicu. secunda declaratio. de rescript.*

A. M. P. Istud summarium est defectuosum, quia post illa verba, absque clausula. debet sequi, omnésque alios &c. & insuper non habet perfectum
3 *sensum, igitur summabis sic: per † rescriptum impetratum contra laicos nominatim expressos, si laici praditi denominent in dominũ aliquem religiosum, in vim talis rescripti non potest procedi contra ipsum religiosum, præsertim ipso excipiente. Ad istam decisio. facit quod not. Cassado. decisio 38. super Regul. & plenè. Sarnen. in prœ. regu. quæstio.*
4 *quarta dum dicit, quòd † sub tali clausula, nõ comprehenduntur personæ maiores, aduersario personaliter nominato, & docet nos quòd apponamus*
5 *† clausulam, omnesque alios, quacunque dignitate,& excellentia praeditos. vel cuiuscunque gradus, status, praeminentia, vel dignitatis existant. de quo etiam habetur per Felyn. in capitu. cam te. de*
6 *rescript. Et virtute huius † clausula, est quòd persona virtute illius possint citari. latè examinatur per Doctor. in capitu. cùm in multis. hoc titu. libro sexto. & præsertim per Sarnen ibi numero 22. & sequentibus, & numero 37. ubi est conclusio, quòd non veniunt ultra quatuor. Imò secundum ipsum ibi, non veniunt nisi tres, cùm aduersarius in commissione nominatus inter illos quatuor comprehendatur, quamuis gloss. ibi teneat contrarium. Quod dictum Sarnen. mihi non placet: nam text. in dicto capitu.*
7 *cùm in multis. dicit expressè quòd virtute † clausula, quidam alij, non possunt citari ultra tres vel quatuor. sed sic est, quòd si aduersarius est specialiter nominatus non est comprehensus, in clausula & quidam alij, ideò virtute talis clausula non potest citari, nec inter illos quatuor computari. Sarnen tamen ubi suprà, facit quatuor limitationes, sequendo Spec. in tracta. citationum in 5. articulo principali, licèt prima limitatio, quòd illa restrictio, ad quatuor personas, non habeat locum in ordinario. non teneatur per Felyn. in dicto capitulo, sedes. in fine, versicu. & not. ratione infinitatis euitanda, quia quis virtute unius citationis posset mille personas citare. tamen ista quæstio raró contingit cùm iudices ordinarij procedant via ordinaria, & non virtute commissionum, in quibus apponitur talis clausula, & tunc non considerantur tanquam ordinarij, sed tanquam delegati, quorum iurisdictio excitatur: ut per Felyn in rubric. de rescript. nisi dicas hoc procedere, quando ordinarius mandaret nuntio, vel cursori ut citaret Titium, & quosdam alios nominandos per Sempronium, tamen de validitate talis decreti dubitant Doctor. in dicto capitulo, cùm in multis. Secunda etiam limitatio Sarnen. quòd talis clausula, & quosdam alios, non operetur in Rota, quia non debet restringi ad tres vel quatuor, quamuis ipse non firmet, non procedit. Imò seruatur contrarium, & decisi secunda. Bisig. de rescript. id clarè dicit in fine, quinimo dict. decisio Bisig. dicit quòd licèt virtute talis clausula, non possint citari ultra quatuor, tamen si plures veniant ad causam, Auditor habet iurisdictionem quò ad omnes. Sed aduerte ne confundaris, quia ista clausula tripliciter capitur, & extẽditur. Et primò contra omnésque alios, sua communiter, vel diuisim interesse putantes, & tunc procedit dict. decisio Bisig. Secundò capitul. prout in text. decisio. nostra, & in dicto capitulo, cùm in multis. videlicèt contra Titium, & quosdam alios, vel ut dicit glo. in dicto capitulo, cum in multis, ibi Papa mandat citari Titium, & quosdam alios, per Sempronium iudici nominandos: & ista clausula æquipollet tertio capiti, quòd seruamus quotidie in Palatio, videlicèt omnésque alios in decreto, vel executione citationis præsentium vigere ad partes decernenda nominandos, quia si alij non nominati volunt ad causam venire, oportet eos nouam commissionem impetrare, & ante omnia de eorum interesse docere: ut in decisio. undecima, de iudic. in antiqu. ex qua*
8 *notari potest, † quòd illa verba quæ adduntur in commissionibus pro interesse, videlicèt, constito de illo, sunt superflua, quia omninò tenentur de illo docere. Quæ clausula, in decreto, vel executione nominandos, etiam apponitur propter decisio. decimamoctauam. infra, de dolo & contu. ubi dubitatur an iudex possit mandare, quòd citentur interesse putantes in genere, quæ citatio tamen eos non arctasset ad comparendum, sed fuisset tantum nuntiatoria, adeò quod sententia lata contra specialiter nominatum, eis non præiudicasset, nisi quòd si vellent agere contra illum, qui sententiam reportauit, obstaret sibi exceptio. Pro quibus facit decisi.*

deci.2.Ægidi de re iudic.& faciunt not.per Fely.in
c.2.de consti.vbi latè de istis citationibus generali-
bus.Et ad suprà dicta adde Cassa.decisio.2. de dolo.
Et circa hanc clausulam Sar.vbi suprà ponit plu-
res alias fallentias,quas vide per te,licèt in practi-
ca dubitarem,prout ab antiquis procuratoribus du
bitari vidi,pro quibus omnibus vide Soc.vbi suprà,
& in c.quoniam in fi.de rescrip.& quæ ipse Fely no.
super clausula,rebusque alijs in rub.de rescript. Et
9 *scias unum in practica,† quòd generaliter d.clau-*
sula,omnésque alios interesse putãtes,sine alijs ver-
bis,videlicèt,in decreto nominandos,est periculosa,
quia omnes venientes ad causam, etiam in vltimis
audientijs admitti debent, cùm absque alia cõmis-
sione possint venire,si enim requireretur cõmissio,pro-
ut requireretur stantibus alijs verbis, non daretur eis
in vltimis audientijs talis commissio, prout nec etiã
10 *4 dantur commissiones super nullitatibus, vel atten*
tatis,licèt aliquando quis de mense Maij impetret
istas commissiones,nec illis vtitur,nisi in fine audiẽ-
11 *tiarum:non tamen est simpliciter verũ quòd † ve-*
niens pro interesse impediat executionẽ:vt fuit tẽ-
tum in vna Decr.Sacrista,coram d.Vesta.licèt ibi
non plenè docuerit de interesse,quia nõ est dubium,
quòd si ostendisset de aliquo bono iure, Domini su-
persedissent.de quo vide quæ dicam super decisi.vl-
tima in fin de procu.

EPITOME.

Si commissio signetur per verbum audiat,& procedat summariè,
&c.omnia in commissione contenta commissa censentur. Vel sic, in
commissione signata per verbum audiat,& procedat summariè,&c.
omnia in ea petita conceduntur si cancellata non sint.hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Commissio signata audiat & procedat summariè,*
&c.quid operetur.
2 *Commissio signata arbitrio iudicis,& cum similibus*
clausulis quid operetur.
3 *Causa summariè cognoscenda an committi possit ab*
inferioribus à Papa.
4 *Cancellatura operatur quòd omnia alia censentur*
commissa.
5 *Signatura restringit latè petita nisi corrigatur per*
regentem.

DECISIO IX. aliàs 77.

a SI petatur committi causa [a] cũ potestate pro-
cedendi summariè,simpliciter,& de plano,
sola facti veritate inspecta, ac terminis non ser-
uatis, vel abbreuiatis,si signetur, audiat, &c.&
procedat summariæ,&c.nihil in cõmissione can
cellando, omnia petita censentur concessa de
rescrip.olim.de dona.cùm dilecti.

ADDITIONES.

a *Committi causa.Adde infrà eod.titu.decisi.28. &*
decis.1.in antiq.hoc eod.tit.

Anto.Maria.Pap.De hac decis.dictum est ali-
qualiter suprà decis.2.& ibi habes concordantes ad
e *istum.quibus adde † Cassa.hoc titu.decisi.7.& 8.&*
14.vbi habes multa de causa summariè commissa,&
de extensione signaturæ, quòd sub verbo, summa-
riè,etiam sine verbo,&c.est,ac si dictum fuisset sim
pliciter,& de plano sine strepitu, & figura iudicij,
pro quo facit decisio 82.de rescript.in antiq.& adde
not.per Felyan c.1.de consti.& in c.dilecti.de iudic.
& Cardi.ad Vitalinum in cle.dispendiosam.de iud.
& in cle.sapè.de re iudi.vbi concludunt post multa,
2 *quòd omnia illa verba, † arbitrio tuo,& similia,*
importare arbitrium boni viri,& arbitrium regu-
latum à iure.& vide omninò Staphi dum tractat
de literis iustitia,fol.141.versic.dicendum est modò.
Et quia multi procurant habere tales commissiones
signatas arbitrio auditoris,& nesciunt quid petãt,
ideò scias,quòd illa verba important tantùm circa
ordinem procedendi,& circa ea,quæ sunt leuis præ-
iudicij,vt datio libelli,magis à principio, quàm in
medio,vel in fine,litis contestatio,dilationes,admis
siones articulorum,saluis exceptionibus,iuramentũ
calumniæ a principio,satisdationes,& similia: ta-
men in decisione causæ,articulorum præiudicialiũ
istæ clausulæ nihil faciunt,vt per Docto.in dictis lo
3 *cis.Et quia dubitatur ab aliquib.† an inferior à Pa*
pa possit committere causam summariè,vt hic ha-
bes decisi.6.de iudic.& 16.de rescript.in antiq.& al
leg.Lupi 102.in fine.& alleg.228.vbi latè examina
tur materia,quibus adde Felynum latè tenentem,
quòd inferior nõ possit cum duabus ampliationibus,
& quinque declarationibus,in c.1.de rescriptis.col.
1.& 2.in c.1.de constitu.Et dum hic dicitur,quòd si
4 *aliquid non † cancellatur, omnia censentur conces*
sa cum ista concordant decisi 1.de rescript.in antiq.
cum alijs secum concordantibus,de quibus dixi su-
prà decisio.2.quæ tamen deci.2. facit in contrariũ,
cùm ibi nihil sit cancellatum,& tamen non potest
procedi omissis terminis Sed respõderi potest, quòd
hoc non potest dici contrarium, quia licèt termini
in totum non omittantur,omittuntur tamen aliqui,
seu omitti possunt.& ratio illius decisi.est,quia non
creditur Papam voluisse quòd omitterentur termi-
ni iuris:satis est enim,quòd illa clausula aliquem ef
fectum operetur,vt fuit ibi dictum.& ad materiam
istius decisio.& contra eam facere videtur deci.10.
de rescriptis.in antiq.vbi si petatur committi quòd
procedatur summariè,simpliciter,& de plano, &
5 *† signatura dicat, audiat talis auditor, & iustitiã*
faciat,non potest ille auditor summariè procedere,
prout fuit petitum,quia hoc nõ videtur commissum,
imò neglectũ:si enim Papa hoc voluisset,id expres-
sisset,igitur hæc decisio erit limitanda, vt infrà di-
cam super decisione 28. Melius igitur est quòd ali-
quid cancelletur,quia tunc omnia alia censentur cõ
cessa,etiam de stylo non solita concedi,vt in decisio.
50.de rescript.c.in antiq.& decisiones. Bisig.eodem
titulo.& per Felynum in capitu super literis.de re-
scriptis.num.23.nisi in casu præmisso signatura ex-
tendatur per regentem,vt facere potest, secundum
decisi.7.Cassæ hoc titu.

EPITOME.

Non redditur gratia subreptitia, si impetrans non probat crea-
tionem beneficij vel dotationem,in ea narratam,nec ad illã proban-
dam tenetur.Vel sic.Narrans in gratia se tenere beneficiũ a se crea-
tum,vel dotatum,creationem probare non tenetur.h.d.84.

SVMMARIA.

1 *Narrans tenere beneficium à se creatum, nō tenetur id probare.*

2 *Gratia dicitur subreptitia, si quis falsò exprimat id, quod etiam non tenebatur exprimere.*

DECISIO X. aliàs. 84.

SI quis narrat in gratia se tenere aliquod beneficium per ipsum creatum, & dotatum, non astringitur ad probandum huiusmodi dotationem, & creationem: nam sufficit fieri mentionem [a] de corpore beneficii, quòd quis obtinet, licèt non exprimat qualitates ipsius beneficii. & si exprimat, hoc fit ex superabundanti cautela, quæ sibi obesse non debet. argu. not. in clemē. si dignitatem. de præben.

ADDITIONES.

a *Mentionem. Adde quòd impetrans specialē mentionem facere tenetur de beneficio, quod obtinet: nec sufficit generalis, quod qualiter intelligatur etiam in legato & ordinario, vide textum, & ibi nota. per Docto. in clement. fin. de offic. ordina. & Oldradus consi. 140.*

Anto. Maria. Papaz. Ad istam decisionem facit decisi. Ægid. 33. de prabend. ubi † si obtinens capellam impetrat ecclesiam, non obstante capella, quam dicit de bonis suis fundatam, non tenetur probare, quòd sic fuerit fundata, vel si habet probare, sufficit eius iuramentum, vel alia leuis probatio. Contra tamen hanc decisionem facit decisio 47. de rescriptis in antiq. ubi licèt quando quis impetrat, non teneatur facere mentionem, de valore beneficij, quòd obtinet, tamen si exprimat falsum valorem, † gratia dicitur surreptitia. tamen ista contrarietas concordari potest, vt in decisione 19. infrà de prabendis. ubi quòd si aduersarius non negat valorem, quòd tunc impetrans non teneatur probare, prout illum probare non tenetur, si cōstaret Papam non fuisse propter id motum ad concedendum, & ad hoc faciunt notata per Felynum latè in capitulo cùm ordinem. de rescriptis. ubi examinat quando expressio actus non necessarij vitiat, vel non, Et ad prædictam contrarietatem potest aliter responderi, quòd illa qualitas, quòd beneficium obtentum esset fundatum, vel non fundatum, nihil mouebat cōcedentem, sed qualitas expressa, quòd ego obtinebam beneficium modici valoris, potuit bene mouere concedentem ad dandum aliud beneficium, quod non dedisset, si intellexisset me habere beneficiū pingue. & ad materiam istam vide qua latè scribit Felynus in capitulo ex parte prima. & in capitulo ad aures. de rescriptis. & in capitu. auditis. de præscriptio.

EPITOME.

Commissio, quòd articuli obiectiui admittantur post terminum, se non extendit ad secundam & tertiam instantiam, si in illa melius specificari possunt.

SVMMARIA.

1 *Commissio pro articulis admittendis non se extēdit ad secundam & tertiam instantiam post terminum.*

2 *Surrogatus quando possit omnia, quæ primus poterat.*

3 *Causa quando censeatur commissa sub nomine dignitatis.*

4 *Surrogatus potest subscribere sententiam latam per illum, in cuius locum successit.*

5 *Articulorum specificatio quid importet.*

DECISIO XI. aliàs 92.

COmmissio [a] impetrata in prima instantia, quòd articuli obiectiui [b] post terminum illius instantiæ dati, non obstante lapsu eiusdem termini, & mala specificatione admittantur, dūmodò aliàs sint probabiles per testes, non extenditur ad secundam vel tertiam instantiam, in quibus pars de iure communi poterit meliùs specificare, & alios de nouo in termino dare. per l. per hanc. C. de tempo. appel. de fide instrumen. cum Ioā. ex quo enim habet ordinarium remedium, non est recurrendū ad extraordinariū remediū. ff. de mino. l. in causæ. Hæc vera, si materia sit talis, quæ posset in secunda, vel tertia instātia specificari, secùs verò si alio modo nō posset specificari, putà quia negatiua, vel aliàs impossibilis ad specificandum: tunc enim si repetita fuit in termino, potest & debet admitti in secunda instantia ad probandum vigore primæ commissionis.

ADDITIONES.

a *Commissio. Adde quòd commissio impetrāta in prima aliquando deseruit, nedùm in prima, verùm etiam in alijs instantijs: vt per Ægidium decisione 28. hoc tit. & decis. 1. de litis contesta. & per Cassad. decis. 8 de rescri.*

b *Obiectiui. Adde quòd articuli obiectiui sunt facto, & non verbo infra terminum dandi. deci. 17 incip. dic quòd stylus sub titulo de exceptioni. in antiq. & requirunt exactam & magnam specificationem termini, scilicet nominis, loci & temporis, de quibus in l. libellorum. ff. de accusatio. dies verò & hora specificatio de necessitate non requiritur, vt in decisio. 18 suprà. de testibus.*

1 *Ant. Ma, Pap. Cum † ista deci. concordat Ægi. decis. 28. & 46. hoc titu. tamen contra conclu. facere videntur decisi. Ægid. 3 hoc titul. & Cassad 8. hoc titul. ubi dicunt. quòd auditor secundæ, & tertia instantia potest vti clausula posita in commissione auditoris primæ instantiæ, quod procedat summariè, &c. pro quibus etiam facit decis. eiusdem Ægid. 35. de iudic. Et facit quod auditor surrogatus in locū primi, potest omnia, quæ poterat primus etiam quo ad surrogationem, & prouisionem gratiæ si neutri, vt in deci. 9. hoc titulo in antiq & decis. Ægid. 23. & 27. de prabendis, decisione 19. & 22. de rescriptis. cum pluribus alijs & idem notat. Bisig. decision. 10. hoc titu. Pro quibus vide Felyn. in c. cæterùm. de rescri. Sed pro solutione istius contrarij, considera rationem*

tionem dictæ decisionis Ægid.28. de rescript. dum
dicit, quòd termini sunt instantiæ, & non causæ, &
idem dicit dicta decisio 46. eodem titulo. & sic vult
inferre, quòd commissio, quòd auditor admittat ar-
ticulos non obstante lapsu termini, respicit causam,
& non instantiam, termini autem & dilationes, re-
spiciunt instantiam, & non causam, vt dicit Æ-
gidius ibi, non tamen intelligendo de terminis, qui
vocantur substantiales, & ideò finita vna instan-
tia non habent locum in alia, & hoc clarius dicitur
in dicta decisione 3. hoc titulo. Et ex istis no quòd
verba, quæ apponuntur in commissionibus, vel al-
2 *teri † surrogato, seu surrogant. sunt modici momen-*
ti Et ad prædicta facit decisio Ægidij.43. de iudi.
vbi dicit, quòd cautio data de repræsentando coram
primo, durat quoad secundum, quod tamen dicit in-
telligi, quando nomen auditoris primi non fuit ex-
pressum, licèt in dicta decisio. 39. optimè examina-
3 *tur, an quando causa † est commissa vni auditori,*
censeatur commissa tanquàm tali, vel tanquàm au-
ditori & dignitati, etiam expresso nomine pro-
prio: & sentit quòd censeatur commissa tanquàm
auditori, adeò vt surrogatus in locum suum possit
cognoscere de illa causa, & loquitur in terminis gra
tiæ si neutri, quæ solet dirigi auditori causæ. & cum
illa decisione concordant dictæ decision. 28. hoc titu.
decisio. 35. de iudicijs. & decisio. 27 de præbendis. Et
annis elapsis ita fuit dictum & resolutum in vna Se
gobrien. quæ pronunciauerat domi. Tho. de Tha-
4 *ne, & conclusum † quòd auditor in locum eius sur-*
rogatus virtute cõmissionis generalis poterat sub-
scribere sententiam per ipsum D. Tholoss. latam. itẽ
vide dictam decisionem 46. hoc titulo, de rescriptis.
5 *quæ declarat importantiam specificationis † arti-*
culorum, & quod veniat in ipsa specificatione. &
ad primò dicta adde Staphi. folio 172. & in alia 126

EPITOME.

Noua commissio est necessaria inter duos reos simul conuentos, volentes inter se opponere, si ille, qui primò commissionem obtinuit, succubuit, Vel sic. commissio contra duos impetrata, victo, vel mortuo impetrante finitur. h. d.

DECISIO XII. aliàs 130.

SI A. impetrat commissionem contra B. & C. & A. succumbat inter B. & C. vigore huius-
a modi commissionis nõ potest procedere: [a] quia nullus istorum obtinuit commissionem hanc, & quia mutatæ sunt personæ, videlicèt qui primò fuit reus, nunc est actor. voluerũt Domini quòd opus esset noua commissione. nã res inter alios acta. & cap. de re iudicata. quàmuis eum simil. de officio delega. P. & G. eum simil. ib. de tertio verò superueniente pro suo interesse ad causam. vide Innocen. de spon. c. veniens. de re iud. c. cùm super. de test. c. veniens.

ADDITIONES.

a *Procedere. Adde decisionem 2. eodem titul. in antiq. & an idem sit quoad surrogatum in iure, nisi surrogetur etiam in lite, vide decisio. 24. eodem tit. in antiq.*

Anto. Muria Pap. Cum ista decisione concordat decisio 2. hoc titul. in antiq & Ægid. 19. hoc titulo. & faciunt notata per Staphi. fol. 174. & in alia impressione 128. Contra tamen istam decisionem facere videtur decisi. Ægid. 10 de re iudicata in fin. vt ponderat Sarnen. in quæstione 12 regula. de surro. vbi addit etiam tres casus. Sed in veritate dicta decis. Ægid. 10. de re iudicata, non est contraria isti: quia Ægidius in fine decisionis dicit, quòd fatetur auditorem ex hoc solo, quòd actor sit mortuus nõ debere absoluere reum ab instantia, sed magis debere attendere ad finem causæ propter alios, qui venire possent, & iudicium restaurare: & sic non loquitur de collitigantibus. sed de venientibus de nouo: dubitat. tamen ista decisio, an veniẽs ad causam pro interesse, dicatur collitigans quoad reum, & dum anno elapso allegaretur ista decisio ad hoc, quòd esset introducta lis etiam quoad reum. & intrusum, in vna Hispalen cano. & præbend. pro canonico Cauarien. intimo amico meo coram Domino Augustino, Domini non habuerunt pro absoluto, quòd esset lis: licèt ex alio capite obtinuerit canonicus, vide-
licèt quia actor cesserat in fauorem intrusi, & sic intrusus tanquàm subrogatus sustinebat partes a-
ctoris, vide tamen quæ dicam infrà de procuratoribus. decisione 13. & 40. & suprà decisione 2. numero 4.

EPITOME.

Gratia in forma pauperum concurrens cum speciali continente etiam clausulam non obstan si pro alio, &c. & maiorem summam, prior in diligentia illi præfertur.

SVMMARIA.

1 *Gratia in forma pauperum, & in forma speciali etiam cum clausula, non obstante, iudicantur pares, & præfertur diligentior.*
2 *Clausula, non obstante quòd pro alio scripserimus, non facit gratiam pinguiorem.*

DECISIO XIII. aliàs 106.

a GRatia [a] in communi forma pauperum, & speciali, in qua licèt exprimatur maior summa, & clausula non obstante, seu si hodie pro alio, &c. dummodò ad eandem collationem, reputantur pariles, & ideò si sint in data concur-
b rentes, quia alium preuenit [b] literas suas præsen-
c tando, erit potior [c] posteà in beneficio vacante, iuxta 2. respon. capitul. duobus. de rescript. libro 6. non obst. capitul. si pro te. eod. titul & libro. ad quod respondet Domi. prout respondent Ioan. Andr. Paul. & Staph. in clemen. cùm ei quem. de concessio. præbend. & hoc videtur tenuisse Oldrad. in consil. 233. dicens se vidisse multas sententias latas pro paupere in palatio apostolico. In hanc etiam opinio. declinauit Dominus Viuarien. Dominus Aegid. Bella. contrà, propter nota. Ioan. Andr. in cap. si motu proprio de præbend. lib. 6. & quia specialis gratia statim afficit præbendam, vt in c. cum cui. de præben. lib. 6. generalis

neralis verò non ante purificationem.de côcef. præbend.cùm ei quem.in clemen.

Additiones.

a *Gratia. Adde decis.40.infrà de concess. preben.in antiq.& Ægid.decis.1.de conces.praben.*

b *Præuenit. Adde decis.Capell.Tholos.q.21.incipiē. item fuit quæsitum,duo sunt,&c.*

c *Potior. Adde decis.5.infrà,de præben.& dic idem in gratia facta in forma dignum arbitramur.concurrente etiam gratia in forma speciali purè facta. decis.12.infrà de concess.præbend.*

Anto.Maria Pap Istud summarium non bene aperit mentem decisionis dicitur enim hic,quòd licèt ista duæ gratiæ videantur, & iudicentur pares,
1 *etiam quòd secundus,qui habet † in forma speciali habeat clausulam,non obstante quòd pro alio scripserimus.quòd nihilominus,si primus.qui habet gratiam in forma pauperum sit diligentior,præfertur secundo,& ratio decisionis est.quia licèt secūda gra*
2 *tia videatur pinguior,propter clausulā.†nō obstante. nihilominus illa clausula est modici momenti; quia solùm est apposita ad tollendam subreptionem, non ad augendum gratiam.Ista enim clausula non obstāte,&c. apponitur vt cōstet.quòd Papa recordatus etiam de prima voluit grauare ordinarium de alio expectante pro quo facit textus rotundus in capitul non potest.) cùm verò de præbendis libro 6. cum ista decisione concordat decis 40.de concessio. præbend.in antiq.quasi de verbo ad verbum.Et pro intelligētia decisionis aduerte,quòd gratia in forma speciali dicitur illa,quæ datur pauperibus graduatis.vt per Cassa.qui allegat hanc decisionem in decisione 8 de conces.præbend Et per Sarnen.& Staphi.in to.forma gratiæ expect.Circa autem concursum videbis infrà de præbend super 5.decis Et circa gratiam in forma speciali videbis infrà decisio. 8.de concession præbend vbi etiam magis declarabo istam decisi.cùm ibi sit propria materia:& vide deci.Ægid.10.hoc tit.quæ dicit.quòd inter habentes gratias diuersas præfertur qui habet pinguiores clausulas,non considerata diligentia, de quo tamen vide super d.decisio.A.M.P.*

EPITOME.

Impetrans parrochialem ecclesiam,licèt narret illam pluribus modis vacare:attamen ad victoriam obtinendam sufficit,quod vnum modum vacationis probet.

SVMMARIA.

1 *Probare sufficit vnum modum vacationis narrātis plures.*
2 *Vno modo vacationis purè & dispositiuè asserto, an alij videantur esse negati.*
3 *Priuatio præsupponit habitum.*

DECISIO XIIII. aliàs 83.

SI impetrās aliquam ecclesiam parrochialem
a narret in gratia sua ipsam pluribus modis vacare,putà per constitutionem execrabilis.capi.de multa.& quòd nō fuerit ad sacros ordines promotus infra annum, sufficit impetrāti vnum
1 modum vacandi, qui sufficeret, probare. † de præbend.c.cùm iamdudum.de ap.c. significauit. de excess.præla.c.graue.de proba c licèt.de rescr. c.2.superfluum enim esset probare vltimum modum vacandi,si promoueri nō tenebatur, putà per constitutionem execrabilis.vel capi.de multa.esset priuatus.cessante.n causa,&c.pro quo dicto faciunt nota,Ioan. Andre.in nouel.de testib. præsentium.super gloss.articulus in fi.libr.6.Aduerte & intellige conclusionem, quando impetrans probat primum vacādi modum: putà per constitutionem execrabilis. Si verò probat tertium modum scilicèt per c.licèt canō.In hoc casu Domini erant varij.Maior tamen pars dixit idem esse in hoc secundo casu, quod in primo. Dominus Ægidius cōtra. & aliqui alij.Nā vno
a † modo purè & dispositiuè asserto, omnes alij modi cēsentur esse negati.Nā impetrans hic purè & dispositiuè asseruit modum vacandi per cōstitutionem execrabilis.ergo negauit modū vacandi per c.licèt canon.de præsum.c nonne.Prætereà non sequitur,tenuit per annum pacificè &
b non fuit promotus: b ergo vacauit per decre.licèt canon.nisi addatur & canonicè tenuit: nam
3 priuatio † præsupponit habitum. vel vna.§ 1.ff. de inoff.rupt & irrit.test.& per hoc dicit omnia argumenta in cōtrarium facta sublata,& soluta.

Additiones.

a *Modis. Adde Ægid.decis.51.hoc titul.& facit ad istam materiam suprà eod.titu.decis.7.*

b *Promotus. Adde quòd præsumitur pro eo,qui multo tempore deseruiuit in beneficio, quòd fuerit promotus:vt decis.4.de proba.in antiq.*

Anto.Maria Pap.Contra istam decis.facit decis.Ægi.51.hoc tit.vbi dicit debere probari vtrunque modum expressum: tamen aduerte quòd in fine videtur sentire cum ista decision.prout etiam refert collector istius decisionis.facit ad hanc decisio.quod not.Fely.in c 2.de rescrip.in verbo,copula, numero 17.vbi dicit,quòd oportet omninò probare primum modum,& ad hanc decis. faciunt quæ notaui super deci 22 de præbend & 7.de concess.præben.infrà,& Fely.tractat plenè hanc materiam in c.nostra.correla.37.de rescrip.de quo feci mentionem suprà decis.1.& vide Sar.q.4.de benefi.vac.per ob fam. car.

EPITOME.

Commissio accessoriè impetrata contra absentem non est ei in partibus intimanda,sed etiam in vim illius potest deinceps per audientiam procedi Vel sic,commissio quod sola facti veritate inspecta,&c. si in vim illius emanaret citatio legitima,potest deinceps per audientiam procedi.hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Commissio accessoriè impetrata non est in partibus intimanda.*
2 *Mors procuratoris necessariò non est intimanda.*
3 *Mors procuratoris debet in partibus intimari.*

DECISIO

DECISIO XV. aliàs. 115.

a IN vim commissionis[a] impetratæ parte absente, ut procedi possit sola facti veritate inspecta, terminis non seruatis, vel abbreuiatis, poterit procedi[b] per audientiam in absentia partis: nec est necessaria intimatio ipsi absenti facienda. Nam si causa sit in curia per appellationem, vel commissionem de speciali mandato deuoluta, citata parte legitimè, pars debebat venire, vel mittere procuratorem instructum sufficiēter ad omnia, quæ possent occurrere, vel impetrari in causa contra eum, quòd si non fecerit, tenet totum, quicquid fit in eius absentia, propter contumaciā ipsius. argumen. cap. tu. statuimus. de electión. libro 6 & capitu. cupientes. eodem titul. & libro. de appellation. cap sæpè. & cap cordi. libro 6. vt lite non contestat. quoniam frequenter. & de eo qui mitti. in possess. caus. rei seruand. capitu. si.

ADDITIONES.

a *In vim commissionis. Intendit decisio in summa,*
1 *† quòd postquàm causa est legitimè deuoluta, si fiat cōmissio, quòd procedat summariè, & terminis abbreuiatis, quod non est talis commissio intimanda reo in partibus, cum ex quo fuit legitimè citatus ad causam, debuit venire, vel mittere procuratorem. Et istud clarius habetur per Ægi. decisi. 30. hoc titulo. Contra hoc tamen videtur deci. 13. infrà de dolo & contumacia. quæ tamen loquitur in impetrante nouam gratiam, videbis ibi, & vide decis. Ægi. 7. de dilationib. vbi videtur dicere, quòd, noua commissio est intimanda, licèt videatur sentire, quòd de stylo seruetur contrarium: prout dicit non seruari,*
2 *quòd intimetur † mors procuratoris, quam intimādam esse dixit, decisi. 31. de iudic. quæ decisio in effectu non seruatur, vt fuit vltimo loco decisum in vna Bononien. bonarum de Platesijs, coram bo. me. Ioan. Pau. Tolomæo tunc Rotæ Decano: tamen in vna Fulginatem hæreditatis coram reuerend. D. meo, Do. Antonio Augustino cōsummatissimo sua ætate viro, à quo ex eius benignitate, plures habui annotationes, & decisiones in Rota factas decisum fuit, de anno*
3 *1549. quòd bene † mors procuratoris est intimanda. & quòd pars debet de nouo citari ad legitimè comparendum.*

b *Poterit procedi. Et si aliter proceditur, processus nō tenet, tanquàm factus contra non contumacem, de maioritate & obedientia. c. inter quatuor. secundùm Ioan. mona. in dicto c. cupientes. & Archidiaco. 3. q. 9. c. omnia & capitu. absente. & cap. re vera. & ca. chartæ. Et subdit Ioan. And. in præallega. c. cupientes. quòd quàmuis ab homine non sit terminus assignatus, nec sit appellationi delatum, quòd literæ per appellantem infrà terminum d. ca. statuimus. impetratæ, nullo modo valent, & sic talibus literis non obstantibus, & appellantis absentia non obstante, procedit curia hoc casu, & admittetur prosequens tunc appellationem etiam post terminum: dummodò res sit integra. arg. in c. in causis de elect. & ff. de censi. l. 3. secundùm eum, & etiam Inno. & Hostien. ibidem. Istud vltimum, scilicèt prosequentem appellationem admittendum, nō videtur procedere nec in actore, nec in reo. In actore enim non: quia pœna non seruantis tempora d. ca. statuimus. est, vt negotium non deuoluatur: vt in clement. causam. de electio. Item in reo hoc non videtur etiam posse procedere, si probarentur omnia tempora elapsa à die notitiæ quomodolibet habitæ: quia si notitia talis præiudicat appellato, etiam si notificatio facta non sit, vt scilicet: causa dicatur deuoluta: vt dicta clementina causam & procedi posset in eius absentia: ita ergo curret sibi tempus ad deducendum illam ad curiam, vbi appellans illam non deduxit. Si enim verum est quod præmisi, quòd si appellans non seruasset tempora, etiam re integra nō possit in curia prosequi: idem esset in appellato non seruante, si sibi notificatum fuisset, vt vtriusque æqua esset conditio. Sed ex quo clement. causam æquiparat notificationem, & scientiam appellati, idem dico in appellante qui per se sciuit, si à tempore scientia non seruauit tempora. videtur ergo quòd posset reus scilicèt appellatus prosequi non obstante lapsu temporis, vbi nec fuit intimatum, nec sciuit: & vide quod not. Paulus in dicta clementina causam super versicul. demum. vbi colligitur, quòd hoc posset habere locum in appellato prosequente etiam post tempora re integra: maximè, quia quoad appellātem negotium videtur deuolutum, nec ei prouidet clementi. causam. sed prouidet solùm appellato. pro quo dicto, scilicèt quòd in nullo possit habere locum, facit quod notat Compost. & Archidiaconus in d. c. statuimus. super verb. de iure. scilicèt, quòd iudex primò habet videre an tempora sint seruata.*

EPITOME.

Error nominis, vel cognominis illius, contra quem impetratur commissio, eam non vitiat, si per circunstantias potest de persona constare.

SVMMARIA.

1 *Error nominis impetrantis non vitiat.*
2 *Error quando constat de corpore non vitiat.*
3 *Nomen exprimi debet.*
4 *Error debet proponi & allegari, & non sufficit quòd constet in actis.*

DECISIO XVI. aliàs 133.

a ERror[a] nominis siue cognominis illius, cōtra quem impetratur commissio, dummodò per aliquas alias circunstantias possit cōstare de persona, quòd sit illa, quæ in commissione est expressa, non vitiat processum habitum contra personam eandem: maximè si fiat executio citationis vigore dictæ cōmissionis decretæ sub vero nomine, & cognomine, & citatus expresso vero nomine & cognomine procuratorē ad causam constituat. Institut. de legat. §. si quis in nomine. C. de testa. l. si quis. facit c. licèt ex quadam. de testibus. de consanguinitate & affinita. c. tua. alleg. etiam pro hoc dictum Innocē. in capit. significante. de rescriptis. pro hac cōclusione etiam faciunt not. per Ber. Hosti. & Archidiac. & Ioan. Mona. in c. cùm in multis. de rescript. super verb. nominis. lib. 6.

ADDITIO.

ADDITIONES.

a *Error. Adde Inno. & Fely. & alios in c. significante. de rescrip. & Bal. in d. l. si quis in nomine. de testa. & l. si. C. de here insti. & videtur tex. in l. si quis in fundi vocabulo. ff. de legat. 1. & Hosti. plenissimè in summa. de rescrip. præsentatio. §. ratione autem.*

1 *A.M.P. Cum † ista decis. concordat Ægidius decis. 45. hoc titul. & induci potest ad hoc, quòd sufficiat constare de corpore, decis. eiusdem Ægid. 11. de procurato vbi habetur, quòd valet processus habitus cum Albizo de Medicis. cùm procurator cõstitutus sub nomine Bartholomæi comparuisset in prima, & secunda instantia, quod præsertim dicit procedere, cùm in tertia instãtia principalis decla-*
2 *rauerit de eo sensisse. Et quando † sufficiat constare de corpore, in istis terminis vide Fely. in c. significãte. de rescrip. vbi allegat hãc decision. & dicit secùs esse, si erretur in nomine impetrãtis commissionem, vel in eius diœcesi. & latè examinat materiam. Et*
3 *quòd † si non est expressum nomen, sed dictum sit cõtra N. & omnes alios. vide per eum. quia est vtile scire, & vide Sar. qui in materia nominis exprimẽdi multa congerit q. 30 de annali. & ad hanc materiam vide aliquid per Staphi. fol. 185. & in alia im*
4 *pressione, fol. 135. versicu. si petitur. Attende † quòd non sufficit constare de errore in actis, nisi proponatur & allegetur, vt per Ægidium. decis. 29. de iudic. & ideò sufficit dare articulos correctionales ante conclusionem: vt per Ægidium, decisio 11. de confess. & quomodo reuocetur confessio docto de errore, Ægidius 694. & infrà de procuratoribus. 19. vbi dicitur quòd procurator reuocat confessionem, etiam non docto de errore in beneficialibus, sed dubitatur in prophanis, super quo vide Ægidium, 14. de confess. in fine, & seq. & super d. decis. 19. Anto. M.P.*

EPITOME.

Gratiam obtinens ad beneficium vacaturum, per assecutionẽ pacificam alicuius cum clausula, vel alio quouis modo, etiam si non illo, sed alio quocũque modo vacet, beneficium obtinebit. Vel sic, clausula quouismodo, si expressus est in ea certus modus secus alter per assecutionem sortitur effectum, etiam si alio modo vacet, h. d.

DECISIO XVII. aliàs 143.

HAbens gratiam de certo beneficio cùm illud vacare contigerit, per assecutionem pacificam alterius beneficii, & nominatim expressi cum clausula, seu quouis alio modo, vt habeat locũ iura hic allegata, oportet hic formare duas quæstiones. Prima, si procurator generaliter, vel coniuncta persona assequatur pacificam possessionem secundi beneficii, an vacabit primum? Et respondetur quòd non. Secunda quæstio est talis, nunquid impetrans habebit primum beneficium vacans per assecutionem alterius beneficii non expressi in literis. Et respondetur quòd sic. de probationibus. capitul. si tibi absenti. in 3. gloss. libr. 6. pro eadem conclusione faciunt notata per Ber. in capitul. 2. de postulatione prælatorum. in gloss. fina. & Specul titul. de coniunct. perso. §. 1. ver. Item quòd est causa spiritualis. qui alleg. not. in c. quia nos. de testam. licèt illud non vacet per assecutionem illius beneficii expressi in gratia: sed per assecutionẽ alterius beneficii, incomparabilis. illud debebitur impetranti vigore illius clausulæ, quouis alio modo, antedictæ, non alteri, qui fortè posteà per assecutionem beneficii per cuius assecutionem reuerà vacat, impetrauit illud. arg. no. per Lap. de rescrip. c. susceptũ. lib. 6. & sic determinatur per collect. de præben. c. de multa. & Dominum Ioan. de Lign. ibidem. vide pleniùs suprà eod. deci. 1.

1 Suprà † ad deci. primam, latè dictum fuit super hac clausula, & vide Cardinalem consil. 30. num. 12. & in practica cancel. fol. 80. Ant. Mar. Pap.

EPITOME.

Commissio super causis motis, & mouendis obtenta extenditur ad causas tunc duntaxat exortas. mandatum extenditur ad futuras lites, dummodò mandati verba non repugnent.

SVMMARIA.

1 *Mandatum procuratorium extenditur ad futuras lites.*
2 *Rescriptum cum clausulis generalibus an extendatur super controuersia orta post impetrationem.*
3 *Commissio prima sufficit etiam si impetretur nouũ ius.*
4 *Commissio sub verbis generalibus concipienda.*
5 *Agens virtute vnius gratiæ obtẽtæ de beneficio vno cum modo vacante, potest obtinere virtute alterius gratiæ obtentæ sub alio modo vacandi.*
6 *Sententia valet super iure superuenienti.*
7 *Processus in vim gratiæ, si neutri valet non obstante nullitate primæ gratiæ.*

DECISIO XVIII. aliàs 148.

COmmissio impetrata super causis motis, & mouendis per impetrantẽ, extenditur dũtaxat ad tũc, & nõ posteà exorta, etiam si statim inciperet posteà cõpetere actio, putà, quia post impetrationem incipiat possidere, & spoliatus vult agere possessorio non potest vigore prædictæ commissionis, quæ non extenditur ad futu-
a ra:[a] argu. eorum quæ leg. & not. in capi. fi. de rescripr. super verbo. ad futuras. Secùs in procura-
1 torio, † in quo quis constituitur procurator ad causas motas, & mouendas: quod quidam mã-
b datum bene extenditur[b] ad causas futuras. de procu. c. non iniustè. ff. eod. l. 3. & 4.

ADDITIONES.

a *Futura. Adde hic quod notat Ioannes Andre. in addition. Specula. titul. de rescript. præsentat. §. ratione quoque. versicu. item excipitur, quòd est ad futuras, vbi dicit, quòd cautiùs loquitur Hostiensis versiculo 17. dicendo cum text. decreta, excipitur, quòd ad futuras controuersias trahitur. hoc enim*
2 *intendit decret. illa, quòd habens † rescriptum cum clausulis generalibus in personis, & rebus trahebat aliquem non nominatum in rescripto super controuersia orta post impetrationem, procedit etiam cùm solùm in rebus erat clausula, & ipsum nominatum*

trahebat super tali contreuersia: si enim obtentum
fuisset super futuris, suspectum esset. quia hoc non ha-
bet stylus, extrà de sen ex. cap. ad hec. Si tamen ap
paret de veritate rescripti, & certa scientia Papa
parendũ esset facit de restitu. spol. c. audita. in prin.
& quod ibi scripsi post Inno & adde hic. quòd infrà
decisionẽ quæ incipit. Item si vnus ex tribus execu-
toribus de offic. deleg. 6.

b *Extenditur. Add. Abb. post Inno. in ca. cum olim.*
el. 1. de rescript. vbi tenent, quòd quando aliqua
exprimuntur in rescripto, quòd ad illa extenditur
iurisdictio, et ad accessoria expressa, dummodò ma-
teria non sit, c. fides eod. tit & latè per Felyn. in d.
c. cùm olim. & licèt dicatur, quòd rescriptum regu-
lariter nõ extẽdatur ad alias personas principaliter
quàm contra quas impetratum est: tamen extendi-
tur ad successorem rei, & vitij eius, contra quem
impetratum est. vt latè per And. de But. in c. quia
de iudi.

A. M P Concordat cum ista decisio. 32. infrà de
procura. in fin. vbi vide. Sed contra hanc decisionem
facit de directo decisi. sequent infrà eod. vbi dicitur
quòd valet commissio etiam super bonis, & rebus
post commissionem acquisitis. Secùndò etiam con-
trà decisionẽ facit decisi. decimatertia. infrà de do-
3 *lo & contuma. vbi habetur, † quòd si impetratur no-*
ua gratia, videlicèt si neutri, vel similis post motam
litem. Auditor pôtest in vim illius noua gratia ad-
iudicare beneficium virtute primæ commissionis.
Pro quibus vide super dictũ decisionib. Felyn. in ca.
relatum de offic. deleg. numero tertio & Staphi. fol.
148 & in alia impressione. fol. 111. numero quinqua-
gesimosecundo. Pro solutione tamen considerabam,
quòd hæc decisio. in fin. sentit contraria procedere,
quando commissio habet clausulam, rebúsque aliis
in actis causæ deducendis: quia ista clausula est a-
pta etiam futura comprehẽdere, et eo ipso quòd Pa-
pa concedit commissionem cum ista clausula, sic cõ-
stat de intentione Papæ, quæ sufficit, vt dicit hæc
decisio. in finalibus verb. vel secundò dici potest. &
hanc credo esse veram intelligentiam, quòd hæc de-
4 *cisio procedit quando † exprimitur in commissione*
certa, & specialis causa, propter quam ius com-
petit in beneficio: putà quòd fuit dictum, super be-
neficio mihi spectante virtute præsentationis seu ele-
ctionis quam peterem confirmari: in decisione ve-
rò sequenti impetrans de aliqua certa vel speciali
causa non fecit mentionem, sed generaliter propo-
suit rem ad se spectare, vel reum sibi obnexiũ, & hoc
casu non est mirum si liqueat postea, etiam ex cau-
sa de nouo superuenienti, de bono iure actoris,
quòd Auditor potest causam expedire. Et hanc
distinctionem, iudicio meo optimè probat textus
in capitulo abbate sanè de re iudica. lib. sexto, versi.
sed ad hoc pars vestra respondit. pro quo vide om-
ninò Soc. in regula, ius superueniens. Istis tamen
obstare videtur decisio Ægid. quadragesimaseptε-
5 *ma. de iudic. vbi, † si quis egit virtute gratiæ obten-*
ta de beneficio vno certo modo vacante, potest ob-
tinere virtute alterius gratia obtenta sub alio mo-
do vacandi. sed aduertendum est, quòd decisi. Æ-
gid. procedit, quando commissio est generalis, vt su-
prà. nam licèt sibi ius competeret ex vno capite,
tamen in commissione non restringitur super il-
lo capite tantùm, sed commisit causam super tali
beneficio ad eum spectante. Gomes tamen in compen-
dio signatur. numero septuagesimosexto. respondet
ad hanc decisi. Ægid. quòd aliud est in prophanis,
6 *in quibus † iudex non potest iudicare super iure su-*
perueniente, contra deci. seq. in terminis. & Staphi.
dum tract. de literis iustitia. versi. non datur com-
missio super causis motis, & mouendis. fol. 174 & se-
quenti, & in alia impressio. fol. 128. allegat istas deci.
& nihil soluit, sed transit sicco pede, vt ibi per eum.
7 *Tamen Cassa in deci. 33 super regulis. nu. 6. dicit †*
iudicem posse procedere virtute gratia. si neutri,
etiam si priores literæ paterentur mille defectus. Et
ita etiam dicit Gomes in septima q. regulæ de idio-
mate, & 7. q. regulæ de non iudicando iuxta formam
supplicationis. Si tamen commissio esset specialis,
putà si quis diceret se præsentatum, & in commissio-
ne peteret committi Auditori, vt vocatis vocandis
eum institueret, vel beneficium sibi conferret, iuxta
clem. Auditor. de rescript. & tunc crederem Au-
ditorem non posse in vim gratiæ, si neutri, proce-
dere, propter prædicta: nisi dicatur, vt alias dictum
fuit in quadam causa, quòd per literas, si neutri, sa-
tis dabatur iurisdictio Auditori, quod credo veris-
simum: quia in illis committitur quòd si per euen-
tum litis sibi constiterit neutri litigantium ius com-
petere, adiudicet beneficiũ impetranti. Et hinc est,
quòd illa noua gratia est intimanda, vt dicit deci.
decimatertia. infrà de dolo & contuma. & sic illa
intimatio habet quodammodò vim citationis, li-
cèt forte intimanda non sit, quando commissio cau-
sæ principalis fuisset generalis, vt videtur innuere
Collector illius decisio. Ideò commissiones semper la-
tissimis verbis sunt concipiendæ. Et scias quod Do-
mini secuti fuerunt dictam decisi. Ægid. quadra-
gesimamseptimam de iudi. de qua suprà numero 4.
in vna Gualcheri. coram R. D. Prospero di sancta
cruce, nobili Romano, & episcopo Chissamẽ. & nunc
apud serenissimum regem Romanorum sedis Apo-
stolicæ nuntio, & domino meo colendissimo, qui ob e-
ius optimas virtutes, & accutissimum ingenium in-
22. ad aduocationis, & in vigesimo septima. sua æta-
tis annis ad Auditoratus officia promotus est An-
ge. Mar. Pap.

EPITOME.

Commissio impetrata super bonis post impetrationem, vel litem contestatam acqsitis, seu donatis valet, & tenet.

SVMMARIA.

1 *Cessio seu donatio facta per tertium lite pendente alicui litiganti valet.*

DECISIO XIX. aliàs 176.

COmmissio impetrata super bonis nõ tunc,
sed posteà ante litem contesta. impetranti
cessis, & donatis valet, & tenet: imò secundum
1 aliquos, si cessio † vel donatio fieret post litis
contestationem valeret, & teneret. per capit. ab-
bate sanè de re iudic. libr. vj. ratio, quia ius ipsius
impetrantis commissionem impetratam non

inficit ipso iure: quia sic tales exceptiones contingentes negotium principale possent obiici contra literas: & litis contestationem impedirent, contra casum ca. 1. de lit. contesta. libro 6. & contra not. per Innoc. in c. ex parte B. de foro cōpet. & est casus in dict. capitul. abbate. Contrariū autem dicere esset inducere, aut impetrationem commissionis non valere, aut impetrantem omninò non ius habere, quod esset absurdum, ergo ex quo inferebatur alia conclusio, quòd cessio facta alicui litiganti per tertium lite pendente valet, & tenet, vt leg. & not. in capit. 2. vt lite penden. in clemen. per Innoc. in additioni. & est text. in d. c. abbate sanè.

HÆc decisi. contrariatur proximè præcedēti, vt est dictum super ea. Aduerte tamen, quòd in text. præsentis decisi. deficit copula, & post illa verba contra literas, & sic sensus decisi. quæ bene non intelligitur, erit, quòd licèt nullū ius competeret impetranti commissionem generalem, nihilominùs valet commissio: aliàs si non valeret commissio, propter non ius impetrantis, posset reus dando de non iure actoris impedire litis contestationem, dicendo, domine Iudex non habetis iurisdictionem: quia ante impetratam commissionem actor nullum ius habebat, & sic esset discutiendum de meritis causæ ante litem contestatam, & hoc voluit dicere Staphi. fol. centesimoseptuagesimoquarto. & 128. in alia impress. & licèt ipse non det exemplum: hoc posset procedere, si narrans in commissione se prouisum ab ordinario, peteret cōmitti causam super beneficio vacante per obitum apud sedem, quo casu iustè denegaretur causæ commissio, ipse dicit: quod tamen rarò euenit: quia commissiones artificiosæ concipiūtur sub verbis generalibus, Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Commissio causæ in eo statu, in quo erat coram primo Auditore, valet de statu causæ aliter non expresso. de eo enim ex actis constabit.

SVMMARIA.

1 *Mentio debet fieri de statu litis.*
2 *Clausula, cuius litis statum, &c.*
3 *Mentio de pluribus est fienda, vt hic.*

DECISIO XX. aliàs 214.

a SI causa committatur in eodem statu,[a] in quo erat coram primo Auditore, valet commissio: licèt status causæ non exprimatur specialiter. & est ratio: quia per acta primi Auditoris poterit leuiter, & statim constare, in quo statu est causa argu. l. nominatim. ff. de condi. & demon. aliàs ff. de liber. & posthu. & sic non obstat capit. inter monasterium. de re iudic. & de dolo & cōtuma. capitul. ex literis. cum ibi nota. hoc verum secundum aliquos, nisi per eiusmodi commissionem aduocaretur causa in totum à primo Auditore: quia tunc de toto processu secundum eos oporteret fieri mentionem argu. not. in loco præalle. & in ca. audita. de restit. spo. & in c. ceterùm. de rescripi. & ibi per Innoc. Respondebatur quòd ad hoc sufficere, si in commissione petebatur certam causam commissam certo Auditori alteri committi, subdendo clausulam consuetā, cuius causæ statum dignemini habere pro expresso: tunc enim Papa committendo alteri, videtur ex certa scientia committere, & statum causæ pro expresso habere, arg. not. in loco præallega. & in hoc finaliter omnes remanserunt. Et de materia, qualiter scilicèt valeāt literæ per subreptionem impetratæ, dic vt notat. per Ioan. Monach. in cap. fin. de fil. presby.

ADDITIO.

a *Statu. Adde Anto. Butri. consi. 95. incipien. visis his quæ leguntur. & deci. 11. eod. titu. in antiq. & Geminian. consi. 120.*

ANte omnia aduerte, quòd text. est corruptus, dum allegat l. nominatim. ff. de condi. & demon. Vult dicere. ff. de liber. & posthum.
1 Intellige † tamen deci. hanc, quando causa committitur alteri, propter absentiā primi, vel mortem, vt quotidie euenit in Rota, & idem esset, si causa committeretur eidem, vel iudici ordinario, secundum Fely. in cap. ceterùm. de rescri. & in c. ex literis. de offic. deleg. facit decisio. 4. Bisig. hoc titu. in fin. vbi vide latè. Quando verò causa auocatur ab vno, & committitur alteri, tūc est
2 fienda mentio de statu litis, saltem per † clausulam, cuius litis statum, &c. vt dicit expressè decisio ista. Cum ista decis. concordat. decis. 11. hoc. tit. in anti. & Cassa. deci. hoc tit. licèt expressè non approbet eam valere, sed dicit, quòd hæc surreptio non vitiat ipso iure, cum rescriptum nō sit auocatorium, & sic sentit, quòd ope exceptionis inficeretur talis commissio: cum tamen procuratores semper apponunt clausulam, cuius litis statum, &c. ad tollendum surreptionem. Contra hoc tamen facere videtur decis. 6. suprà eod. vbi
3 † sufficit fieri mentionem, quòd causa pendebat coram alio, & nihil dicitur de statu causæ exprimendo, quam decis. intelligo procedere, quando coram primo lis non erat habita pro contestata propter not. per Fely. in c. ceterùm. de rescrip. col. iiij. vbi dicit, quòd in datione adiuncti est fienda mētio de rescripto, quādo lis est cōtestata coram primo, & quòd quando lis est contestata, debet etiam fieri mentio de processu, dicens etiā quòd nō solùm de rescripto debet fieri mētio, sed de omni notabili clausula, in eo apposita: putà quòd causa erat cōmissa summariè, prout in beneficialibus, vel cum clausula, appellatione remota. Quando autem nō sit fienda mentio de processu in hoc casu, habes decem fallent. per eū, ibi in 2. 3. & 4. col. Et dicit decisio. 20. hoc titulo in anti. quòd etiā quādo causa de partibus auocatur, de tali litis pendentia est fienda mētio, & idē dicit Ægi. dec. 4. de rescrip. etiā si causa penderet corā domino temporali. Et dum dicitur quando alius iudex surrogatur in locum alterius, quòd non est fienda mentio de processu primi, vide aliquid suprà dec. 11. vbi notaui, quādo secūdus in-

intelligatur

telligatur surrogatus in locum primi, quod procedit in iudicialibus, non autem in gratiosis, vt per Ægid. dec. 21. hoc titu. Et ad hanc decisi. facit alleg. Lap. 88. col. 3. Et quando in impetratione literarum gratiosarum sit fienda mentio de lite habes deci. Ægi. 2. vt lite pendent. deci. 48. & 52. de rescri. & deci. 12. de præbẽ. & facit dec. Bisig. 4. hoc titu. & deci. Cassad. 18. de præbeo. Et faciunt not. per Fel. in c. nonnulli. de rescri. in 2. fallen. & in c. in nostra co. tit. 4. correl. & in ca. accedentes. de præscrip. de clausula pro expressis, de qua hic post Butri. consi. Soc. 272. a. parte. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Gratia tertia faciens mentionem de secunda, & non de prima nondum extincta, licèt in secunda prima sit oblata dimitti, non valet.

DECISIO XXI. aliàs 220.

a SI A.[a] habẽs gratiam in forma pauperum impetret aliquod vacans beneficium, asserens se dimissurum prædictam gratiam in forma pauperum, postquàm pacificam possessionem dicti beneficij vacantis fuerit assecutus, & antequam possessionem pacificam huiusmodi beneficij habeat impetret aliam gratiam iterum de alio beneficio vacante, faciendo mentionem de secunda gratia, & non de prima, scilicèt quam habuit in forma pauperum: Fuit conclusum per omnes hanc vltimam gratiam fuisse, & esse surreptitiá pro eo quòd non fecit mentionẽ de prima gratia, quæ adhuc mansit in suo robore: nec erat extincta ante assecutionem huiusmodi secundi beneficij per ipsum impetrati, & possibile foret ipsum nunquam assequi: & sic semper primam gratiam retinebit, & vigore illius aliquod beneficium cadens in gratiam suam poterit acceptare: & quia de illa non fecit mẽtionem, ergo, &c. de rescri. c. in nostra c. si proponente. & ca. ad audientiam. 2. de præbend. cap. si motu proprio. li-
b bro sexto.[b]

ADDITIONES.

a *Si. A. Hæc decisio est clara, & cum ea concordat. dec. 40. de conces. præ. in antiq. & Fely. in c. in nostra correla. 14. de rescri. facit mentionem de ista dec. allegãdo aliam dec. quam non reperio, Anto. Maria. Papaz.*

b *Libr. 6. Adde ad confirmationem quæ ponit Felyn. in ca. nonnulli. de rescrip. xiij. col.*

EPITOME.

Si causa committitur cum potestate citandi etiam in partibus seruanda est forma Clem. causam de electio.

SVMMARIA.

1 *Citatio quomodo exequenda in partibus.*
2 *Citatio quomodo exequenda, quando agitur de simplici beneficio, & quando de curato.*
3 *Citatio quomodo exequenda, quando quis habet parœcialem, & habitat in alia domo separata.*
4 *Residere debent clerici in beneficiis simplicibus.*
5 *Citationis exequendæ forma in prophanis.*
6 *Citationis executio quando agitur de parœciali.*
7 *Citationis executio, quando agitur super canonicatu, vel alio beneficio simplici.*
8 *Diligentia fienda de reperiendo, & quòd statur iuramento.*
9 *Citari an debeat procurator extra curiam, & quãdo.*
10 *Protestari debet aduersario, quòd seruiat, quando agitur super beneficio consistẽti in distributionibus, & non sufficit protestari procuratori.*
11 *Citatio originalis semper affigenda ecclesiæ.*
12 *Copia est semper dãda expensis citantis, præterquã in executorialibus.*
13 *Copia concordans cum originali danda est.*
14 *Citationis executio cum verbo, publicans, est bona, ac si dictum fuisset, lego.*
15 *Copia non est danda expensis citantis, quando fuit dimissa copia in ecclesiis.*
16 *Citatio contra vniuersitatem quando exequenda.*

DECISIO XXII. aliàs 228.

VOluerunt, & ordinauerunt Domini quòd quando committitur causa de speciali mã-
a dato cum potestate citandi[a] in partibus, quòd in modo citandi per omnia seruetur forma Clem. causam electionis, de elect. ita quòd si nõ fiat diligentia de perquirendo personam citãdã in loco domicilij, si tutè id possit fieri: licèt fiat ci-
b tatio in beneficio[b], de quo agitur etiam in ecclesia cathedrali, non sufficit etiam si aliquis de ecclesia asserens se procuratorem citandi, dicat citandum fore absentem, & petat, & recipiat copiam huiusmodi citationis, nisi constet de procuratorio legitimo ad hanc causam id asserentis. arg. eorum quæ not. in d. cle. causam, & c. cõstitutionẽ. cod. tit. in cle. & c. procurator. de elect. lib. 6. per Ioan. And. in nouel.

ADDITIONES.

a *Citandi. Adde de citatione in cap. fin. de eo qui mitti. in possession. quando contra vagabundum per Innocen. & ibi per Abba. & 1. de appel. decisione 10. vbi potest limitari ista, quando agitur de parœciali.*

b *Beneficio. Intelligas de beneficio non curato: aliàs bene sufficeret ibi facta citatio, & in cathedrali: vt in deci. 10. incip. item quòd in causa beneficiali. infrà de appellatio.*

1 HIc habes † formam exequendi citationes, quæ non executur per edictum: de quibus per edictum exequendis, fuit dictum suprà decisio. quinta. De materia autem intimationis, appellationis dicam super decision. decimã de appellatio. Et quia Cassad. deci. 1. de appellat. clarè loquitur super vtraque materia, vide eum ibi omninò. Cum hac decisio. concordat dicta
2 decisio decima. infrà de appella. vbi quando † sumus in beneficio residentiã non requirente, tũc

debet fieri diligentia in domo: secùs tamen di-
cit, quando agitur de parœciali, seu alio bene-
ficio residentiam requirente: quia tunc sufficit
intimare in tali beneficio & cathedrali illius lo-
ci. Et idem dicit decisio.83.eod.titu de appella.in
antiq.& clariùs habetur per Ægid.deci.25.de in-
dic. decisio.31.de præhend & facit etiam ad ma-
teriam istam Ægi.d.decisio.38.de iudi. & decisio.
sequen.quæ deci procedunt iudicio meo, quan-
do taliter citatus non probaret, quod habebat
aliud domicilium, ipsi citati facienti, vel pu-
blicè in loco illo notum: quia si id probaretur:
non sufficeret executio citationis facta in parœ-
ciali, de qua tractatur: quia esset de directo cō-
tra cle.causam de electio. in qua habetur, quòd
debet fieri diligentia ad domum, & si domus in
remotis existat, debet intimari in cahedrali lo-
co domus, & vtroque casu, videlicèt, quando fit
ad domum, vel ad cathedralem, vt exponit glos.
ibi, debet exequi etiam in beneficio, vel ecclesia,
de qua agitur: licèt secundum formam ipsarum
citationum debeat etiam exequi in parœciali, sub
3 qua citandus degit, & moratur. Igitur † tutiùs est,
quod si quis habet aliam domum, quod ad illam
fiat diligentia, & in parœciali sub qua domus e-
xistit, ac beneficio, de quo tractaretur. Vide-
mus enim sępè vnum Bononien. etiam nobilem
& benę cognitum, habere parœcialem Imolæ:
qui secundum aliam opinionem esset citandus
ad illā parœcialem, & cathedralem Imolē. quod
tutum esse non crederem, ratione, de qua suprà
4 posset tamen attentari, quòd † idem esset etiam
in beneficiis simplicibus, in quibus etiam clerici
de iure communi tenentur residere: vt latè per
Silnam in tract suo de beneficio, quarta parte.q.
3. Et dum dixi sufficere, quòd esset publicè notū
domicilium, id sufficeret ad transferēdum onus
probandi contrarium in aduersarium, facit de-
cis. vltima, infrà de proba. Ægid. tamen decisi. 18.
de iudic. dicit, quòd sufficit executio facta in pa-
rœciali, & illa, de qua agitur, ac collegiata oppi-
di, vbi est illa ecclesia, dūmodò pars iuret, quòd
non potuit apprehendere aduersarium vel pro-
curatorem, licèt seruata non sit forma dicta cle.
causam. Aduerte autem in citationibus, quę mit-
5 tunt ad partes, quòd † secundum stylum curiæ
datur forma diuersa. Nam in prophanis dicitur,
quod reus citetur personaliter, si fieri poterit:
sin autem ad domum, & parœciam suam, facta
diligentia de reperiendo eum personaliter, si fie
ri poterit & si ad domum non patet tutus acces-
sus, tunc in parœciali sub qua degit, & Cathedra-
6 li. Alia † est etiam forma quando agitur de parœ-
ciali: quia facta diligentia de reperiendo perso-
naliter. debent citari in domo, si pateat tutus ac-
cessus ad eam, alioquin in parœciali de qua agi-
tur, & Cathedrali, & parœciali sub qua degit.
Et sic patet esse exequēdam in domo, si habet do
mum, quam tamen in dubio habere non præsu-
mitur, ex quo tenetur residere in parœciali: per
7 suprà dicta. Alia † est etiam forma, quando agi-
tur super simplici beneficio: quia tunc non cita-
tur ad illud beneficium, sed prout in prophanis,
nisi sit canonicus: quia citatur etiam in ecclesia,
vbi est situs canonicatus. Et dum dicitur, si ad do-
mum non patet tutus accessus, attende quòd
non loquitur in casu, clementina dicendo, id est,
non loquitur de domo tantùm, sed de domici-
lio, quod compræhendit totam ciuitatem Bar-
tol. in lege, domicilium. ff. ad muni. multi enim
errant in hoc propter istam decisionem dicen-
tem, quòd sufficit seruare formam dictæ clem.
8 causam. Ideò aduerte, quòd † semper in execu-
tione citationis debet dici, quòd fecit diligen-
tiam de reperiendo eum personaliter in ciuitate
illa, in qua citandus est, vel eius domo, & si non
habeat ibi domum, tunc cautius esset, si dicere-
tur fecisse diligentiam de reperiendo domum,
& propterea eum citasse in cathedrali loco do-
mus, & in parœciali, vel beneficio; de quo agi-
tur. si tamē nō sint apposita verba prædicta de di
ligentia, stabitur iuramento partis, quod sit fa-
cta: vt per Ægi.d.dec. 18. de iudic. in fin. Cogita
tamen, quia d.dec.81.de appel.in ant.dicit, quod
non debet hæc diligentia fieri ad domum, quan-
do agitur de parœciali, ex quo tenetur ibi reside
re, & credo illam deci. verissimam, nisi aliud ex
aduerso probetur: licèt meliùs sit facere talem
diligentiam: posset tamen saluari executio, si fa-
cta non sit talis diligentia, vt tentum fuit de an-
no 1546. in vna Feretrana parœcialis coram Do.
Rauellen. dixerunt enim Domini, quòd satis fuit
illum fuisse citatum in cathedrali, & parœciali in
qua tenebatur residere. Cautius etiā foret, quā-
9 do † aliquis habet procuratorē in causa, quæ auo
catur de partibus, si non reperto principali cite-
tur procurator. vel diceretur facta diligentia de
reperiendo etiam procuratorē, propter verba.d.
cle. ibi, vel procuratorē talē, nō inueniri, & pro-
pter d.dec. Ægid.38.de iudi. vbi dicit quòd suffi-
cit citare procuratorē. Tamē nunquā audiui hęc
seruari in executione citationū sed bene in inti-
matione appellationū, de qua loquitur propriè
d.cle. vt sentit Ægi.dec.4.de appel. crederem be-
ne citandū esse procuratorē qui in prima instā-
tia dedisset mandatu generale, præsertim si esset
cū clausula, etiā ad cōparendū in Ro. Curia: quia
d.cl. dicit, vel procuratore in d.causa specialiter cō
stituto, licèt aliàs non sufficiat protestari procu-
ratori, vt fuit dictū in vna Cōchē. portionis corā
10 d.Vestano. † quod ad hoc, vt quis posset cōdēnari in
distributionib9 quotidianis necessariū erat pro-
testari aduersario, & nō sufficiebat protestari pro-
curatori. Et licèt secundū formā d.cle causam. &
11 dec.Cass.1.de appel.citatio † nō sit affigēda, quā-
do non citatur quis per edictū: tamē cautiùs est
quod semper originalis citatio ad ecclesiā affiga
12 tur, & † copia dimittatur, vt dixi suprà d dec.5. Et
licèt Vitali. in d. cle. causam teneat quando quis
citatur ad domū, copiā tunc dandā expēsis petē-
tis, tamē contrariū seruatur, nisi in executoriali-
bus, propter earū formā, in quibus dicitur ex-
pressè, quòd detur expēsis petētis: vt de hoc latè
dixi d.dec.5. Et aduerte quod semper in execu-
13 tione apponas illa verba, † copiā dedi cum origi
nali concordantem, & auscultatā, propter verba
tex.d.cle. requirēria scripturā authenticā: pondo-
rando textū ibi, copiā modo præmisso fieri ap-
pellato. suprà enim loquens de copia, dixerat
sub scriptura authentica. & pro hoc etiam facit
deci.

dec.26.infrà de ap.licèt dicat, quòd quando le-
gitur citatio, sufficit copia simplex, nisi petatur
sub scriptura authentica tamen etiam executio
saluaretur sine dictis verbis cum originali con-
cordanti: quia est præsumendum pro notario. Et
licèt tex.d.cle.non dicat dandam esse copiam, &
sit magna altercatio inter Do. qui arguunt in ma
teria libelli: tamen communis opinio est quòd
non detur expensis actoris, sed rei: vt refert Fely.
in c.1.de libelli obl.& Bart.ibi relatus & alij plu-
res dicunt attendi debere consuetudinem: quæ
in effectu est talis in hac materia, quod detur co-
pia expēsis citari facientis. Et in veritate, qui dicūt
non esse dandam copiā, fundantur, quia poterit
de facili illam habere à notario causæ, vel videre
originale: quæ ratio nō militat in casu isto: quia
poterit citari rusticus, vel mulier, qui non intelli-
gent quid dicat citatio: & deinde quòd notarius
qui citauit, recedat de illa ciuitate: & isti tales nō
possent ampliùs habere copiam, prout in casu
præcedenti, nec possent consulere peritiores, &
sic nec mittere procuratorem instructum. Et ad-
14 uerte† pro saluandis executionibus factis, quòd
etiam, verbum publicaui, importare potest lectu
ram, vel eundem effectum. Nam textus in dicta
clem.in prin.dicit, quòd quando legitur citatio,
non est danda copia, nisi petatur. & in §.quod si
forsan similiter dicit quòd facta publicatione nō
est danda copia, nisi petatur: prout in casu præce
denti, & sic isti duo casus æquiparantur à lege. &
hoc etiam patet ad sensum, quia non video quo-
modo fieri possit publicatio, nisi legatur citatio
in præsentia plurium, & in loco publico. dicen-
do igitur quòd publicauit, satis videtur dicere
quòd legit. Nam publicatio processus testium,
& instrumentorum, non fit, nisi legendo, vel per
notarium, vel per partem, cui datur ipsa publica-
tio: vt habetur per Bal.in l.2.C. quemadmodum
testa aper.& per Spec. in tit.de instru.ædi.§ om-
15 ninò.in vltima charta. Crederem bene, quòd† fa
cta publicatione modo prędicto, si reus vellet ha
bere copiam, esset danda sumptibus suis: quia sa-
tis est, quòd vna, vel duæ copiæ fuerint dimissæ:
cùm text.non dicit, quòd sint dandæ plures co-
pię, sed vna quandocūq; fuerit petita. De hac ma
teria etiā videbis infrà de dol. & cont. super dec.
8.& 11.habes etiam latè de hac materia per Soci.
in tract.cit.præsertim in 17. artic. principali, vbi
ponit multas pulcherrimas quæstiones super ci-
tatione ad domum facta, quas vide per te, & po-
nit latè de citatione contra interesse putātes, in
22.articulo, & sequēt. Et super d.deci.8. videbis,
quid si reus malè citatus compareat, & an suffi-
ciat probari scientiam, quando nullo modo ci-
16 tatus fuit. Et quia quando† citatur vniuersitas,
vel collegium in forma citationis, est clausula,
quòd citentur communiter, vel diuisim, propter
quam clausulam sunt qui credunt, quòd sufficiat
citare personas particulares vniuersitatis etiam
extrà collegium. Aduertendum est, quòd illa
verba intelliguntur iuxta iuris dispositionem,
videlicèt quòd si facta intimatione capitibus col-
legij, & ipsi noluerint congregare Collegium,
quòd tūc possunt citari particulares, vt suprà, &
ita seruatur in practica. pro quo vide Socio. ibi

articulo vigesimo.q. vigesima. & ibi etiam q.19 habes quomodo citetur pupillus, & minor, videas eum, quia non intendo trāsplantare. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Auditor habens duntaxat articulum grauaminis vigore specialis commissionis, continentis alia quàm grauaminis actum, procedere non potest, nisi priùs articulo grauaminis expedito.

SVMMARIA.

1 *Articulus grauaminis priùs debet expediri.*
2 *Clausula, cū toto negotio principali, quid operetur,*
3 *Clausula, quam, & quas, comprehendit & introducit aequè principaliter negotium principale, et nu.8.*
4 *Clausula, quam, & quas, operatur effectum suum, etiam si cōmissio quò ad partem principalem sit subreptitia, & inhibitio afficit.*
5 *Causa in curia commissa nunquā reuertitur ad partes.*
6 *Clausula, quam, & quas, quando causa committitur extra curiam,*
7 *Causa commissa Cardinalibus nunquam committitur inferioribus.*
9 *Causa nullitatis, & appellationis commissa, vtraque venit aequè principaliter, adeò quòd deserta appellatione procedi potest in causa nullitatis.*
10 *Processus super negotio principali parte non opponente quādo valeat omisso articulo appellationis.*
11 *Clausula appellationis, & totius negotij principalis sine dictione cum, tunc negotium principale venit aequè principaliter.*
12 *Processus super negotio principali est bonus, si partes consentiant omisso articulo appellationis, & sic nota quòd iudex habet iurisdictionem.*
13 *Intellectus deci. Ægi. loquentium de negotio principali.*
14 *Processus super negotio principali omisso articulo appellationis etiā de cōsensu partium extrà curiam non valet.*
15 *Deserta causa appellationis in curia, an causa reuertatur ad primum iudicem.*

DECISIO XXIII. aliâs 237.

VOluerūt & ordinauerunt Domini cōcorditer, quòd licèt plures commissiones etiā de speciali mandato, habentes etiam clausulas, quòd si per informationem, &c. dirigantur, & presententur alicui de dominis Auditoribus habenti duntaxat articulum grauaminis: tamē ipse vigore illarum commissionum non debet, nec potest procedere ad aliquem actum: nisi primo expedito articulo grauaminis, quo expedito, si pronuntiet bene processum, & malè appellatū, remittet totam causam cum omnibus prædictis commissionibus Auditori primo, à quo appellatum extitit: vt ipse vigore aliarum procedat, & faciat, quod mandatur fieri per dictum Auditorem, cui prædictæ commissiones dirigebantur, quia ipse ei in hoc succedit. Si verò ipse pronuntiet malè processum, & bene appellatum, retinebit totum negotium principale, & de illo cognoscet. & tunc primò vigore prædictarū cō-

missionum procedet in causa, vigore quarum
nullã habet potestatem procedendi, nisi in euen
tum, quo primus Auditor grauauerit: & quia e-
uentus ille euenit, procedet, & faciet iustitiam
in Dei nomine.argu.eorum quæ leg.& not. in c.
vt debitus.& c.cùm in ecclesiis.& c.cùm sit Ro-
mana.de appellat.

An.Ma.Pa.Aduerte, quòd in summario ca-
dit punctus an verba vigore specialis commissionis.
1 Et sic in effectu habetur in hac decisi.quòd † si com-
mittatur primò articulus grauaminis, et deinde fi-
ant mille commissiones, quod subintelligitur clausu-
la, in euentum, quòd primus iudex grauauerit,
quòd prius & ante omnia cognoscatur: & idem est,
2 † si committatur causa grauaminis vnà cum toto
negotio principali in eadem commissione, vt fieri
solet, præsertim in commissionibus de partibus. Et
hoc dicit ad literam hac decisi. sic malè summata,
& clarius dicit etiam decisi.Ægid.vigesimasexta,
hoc titulo de rescriptis. quæ concordat cum ista, &
quam ad hoc etiam ponderat Felyn. in capit. cau-
sam quæ.de rescrip.numero trigesimosexto.vbi plu-
ra dicit in hac materia.& in capitu.olim.de excep.
& Franc.in cap.sæpè.de appel.col.iiij.& v. Et ideò
cauti procuratores, quando committunt causam
grauaminis, in eadem commissione apponunt clau
3 sulam, Necnon † quam, & quas habent, & mouent,
haberéque, & mouere intendunt super tali eccle-
sia, vel prædio, & sic æquè principaliter, & via indi-
recta cõmittunt negotium principale sub inuolucro
verborũ. & ita est stylus, vt refert Gomes. in quæstio.
trigesimaquarta de infir. resid. numero quarto. in-
ducendo tex. in capit. si eo tempore, de rescrip. libr.
sexto & sentit etiam Fely. in capitu. personas. de ap-
pella. Et mirum videtur, quòd hæc clausula, quam
& quas, sic de facili concedatur, cùm sapiat auoca-
tionem, posset enim appellari ab aliquo grauamine
& cõmitti causa cum ista clausula, postquàm causa
esset penè instructa: prout accidit in vna Bononien.
locationis bonorum inter illos de Peregrinis, et Illu-
stri. D. Hermetem de Bentiuolis de anno millesimo
quingentesimoquadragesimoseptimo. Coram Domi
no Baren. tunc Rotæ Decano, in qua ego credens
sententiam diffinitiuam esse latam contra Peregri-
nos commisi causam appellationis in curia, cum ista
4 † clausula, & obtinui inhiberi, & inhibitio fuit præ-
sentata in partibus, & post illam iudex ille pronun-
tiauit, quòd Domini voluerunt, quod inhibitio af-
ficeret, propter istam clausulam, non obstante etiã
quod opponerent inhibitionem non afficere post cõ-
clusionem, super quo fuit facta alia decisio. de qua suo
loco faciam mentionem, sed ratio quare conceditur
5 ista clausula, est, quia quando † causa committi-
tur in curia super aliquo grauamine, nunquam re-
uertitur ad partes etiam super negotio principali:
vt refert Gomes. in secunda quæstione proœmij. post-
quàm igitur signatura deliberauit committere cau
sam grauaminis, per quam tota causa est deuoluta
ad curiam, non inconueniens omnia committi eidem
iudici, & quod sibi æquè principaliter committa-
tur negotium principale, in quo tamen nolente ap-
pellante nunquam proceditur, nisi cognito super
grauamine: si tamen appellatus vult procedere in
negotio principali, solet dari commissio, quod præfi-
xo termino ad docendum de appellatione, graua-
mine, ac de prætensis processu, & actis, quo non do-
6 cto, procedatur in negotio principali. Esset † benè
aduertendum ad commissiones causarum, quæ com-
mittuntur ad partes, cum in illis cessent prædicta:
quia si pronuntietur malè appellatum super graua-
mine, causa reuertitur ad primum iudicem, vt pa-
tet infrà. Et illud quòd dicebam suprà causas ad cu-
riam deuolutas etiam super negotio principali, in
curia cognoscendas, habet locum ne dum si causa de
partibus: sed etiam si ab Auditore Cameræ com-
mittatur in Rota, vt per Ægidi.dec.tertia, in titu.
de appellatio. quinimò procedit etiam à quocunque
iudice fuerit appellatum, si causa committatur in
ipsa Rota, vt dicit decisio.tertia, infrà de appellat.
in fi.& dict. decisio. Ægid. vigesimasexta, hoc titu.
7 de rescript. Est bene verum, quòd, † vt dicit dicta
decisio tertia, causæ commissæ Cardinalibus, nun-
quam committuntur inferioribus iudicibus, vt di-
cit etiam Sar. in compendio signaturæ numero qua-
dragesimooctauo. Et per ista cessat id, de quo dubi
tatum fuit in decisio. vndecima. Bisig. de appell. vbi
dubitabatur, an si Auditor Rotæ pronuntiauit, be-
ne appellatum posset procedere in negotio princi-
pali, absque noua commissione: & stante stylo, de
quo suprà quod totum negotium semper cẽsetur de-
uolutum, fuit tentum quod sic. Sed si dicat quis, quid
ergo operatur clausula, quam & quas, si semper ne-
gotium totum censetur deuolutum? Respondeo, quod
quãdo non est apposita ista clausula, omninò est pro-
nuntiandum super appellatione: nec potest appella-
tus dicere, procedatur super negotio principali: sed
oportet eum expectare sententiam: quia in negotio
principali non potest procedi, nisi post latam sentẽ-
tiam in causa appellationis: nec intelligitur com-
missum negotium principale, nisi post decisum ar-
8 ticulum appellationis, quando verò † est apposita
ista clausula, tunc negotium principale venit æquè
principaliter, & ita fuit aliàs resolutum in vna
Ferrarien. dotis, pro Pasqualetis, contra Hercu-
lem Saxonum, coram bonæ memoriæ domino Nico-
9 lao Aragonia. Et facit quod quando † committi-
tur causa appellationis, & nullitatis, causa nullitatis
venit æquè principaliter, vt de anno millesimoquin-
gentesimoquadragesimooctauo, tentum fuit coram
R. Domino Sebastiano Pighino, tunc episcopo Ferẽ-
tino, & hodie Archiepiscopo Sipontino, & apud se-
renissimum Imperatorem pro sede apostolica nuntio
in vna Bononien. crediti. & ideò aliàs resolutũ fuit,
quòd perempta instantia appellationis non perimi-
tur causa nullitatis, in causa Salamantina Abbatiæ,
coram domino Vestano, de mense Ianuarij 1546. nisi
esset præfixus terminus ad docendum de nullitate.
Aduerte tamen, quod Bisig. decisio. 8 de ap. dicit,
10 quod † processus iudicis appellationis à grauamine
super principali omisso articulo grauaminis, parte
absente factus, non est nullus ipso iure, quando pars
à principio fuit citata ad totam causam, licet etiã
non fuerit in casu illo præfixus terminus ad iustificã-
dum appellationem, & ideò aduerte. quod etiam
in casu clausulæ, quam & quas, licèt non præfigatur
terminus, processus non erit nullus ipso iure: vt
optimè probat ista decisio, licèt litera sit corrupta
aliqualiter: ex ea enim constat, quod quando
quis

quis est citatus ad totam causam, vt citatur virtu-
te dicta clausulo, quam & quas, quòd procedi po-
11 test, vt suprà. At † quando est commissa causa ap-
pellationis cum clausula, necnon totius negotij prin
cipalis, intelligitur etiam commissum negotium
principale aquè principaliter: secus si apponatur
dictio, cum, quæ de sui natura est coniungere ac-
cessoriè: dictio verò, &, coniungit æquè principa
liter: vt per Bartol. in lege, prima, & tertia. ff. de fi-
de instrumen. & Felyn. in capitulo quanto. de iudi.
col. tertia. habes tamen decisio. Ægid. 8. de caus. pos.
& propriet. & decisio. quadragesimaquarta de ap.
vbi dicit non venire negotium principale etiam si
sit dictum, necnon causam negotij principalis, nisi
partes instent. pro quo vide infrà de caus. possess. su-
per decisionem primam. Quando autē cōmissio non
habet istā clausulam, quam & quas, Ægid in de-
cisionib. suis satis variauit. Nam in decisio. vigesi-
maquinta, de appellat. dicit simpliciter, quòd Au-
ditor potest omisso articulo appellationis à grauа-
mine, procedere super negotio principali: & idem
simpliciter dicitur in decisi. quarta. de foro compet.
in antiq. pro quo etiam facit decisio. 9. de ap. in eis-
dem, vbi si post appellationem à grauamine est lata
diffinitiua, iudex ad quem datus super vtraque ap-
pellatione non debet cognoscere de grauamine tan-
tùm, sed procedere super vtroque. Alibi dicit Æ-
gid. quòd potest procedere super negotio principali,
reseruatis expensis, vel saluo iure expensarum, vt in
decisio. eiusdem. 7. in fin. & deci. 9. titulo de appella-
tionib. vbi dicit hoc procedere solùm quando causa
committitur in Rota: secus si ab ordinario appelle-
tur ad Metrop. vt in dicta decisio. septima. & dict.
decis. tertia. de ap. infrà quamuis decis. ÆEgid. 26.
de rescript. dicat quòd etiam Auditores Rotæ iu-
risdictionem suam multùm restringunt, sentiens
ibi, quòd non possunt cognoscere de principali, con-
12 tra prædicta. Dicit tamē, quòd iudex † de partium
consensu, procedere potest in negotio principali, in
d. dec. 3. pro quo facit deci. Fasto. dub. 61. & d. deci. 3.
de ap. ij. & deci. 63. & 71. de ap. in anti. Imò ÆEgid.
in d. decis. 3 de appella dicit quòd de consensu solius
appellantis iudex inuito appellato potest procedere
super negotio principali. Et hoc dicit ÆEgid. deci.
decimaseptima. de prob. clarissimùm: quia quis po-
test renunciare priuilegio suo, quo stante, ista clau-
sula potiùs operatur pro appellato, quam pro appel
lante. Ideò caue quando appellatus est possessor, ne
apponas istam clausulam, ne appellatus possit ex
13 illa se iuuare, modo quo suprà, etiam † decisio. ÆEgi.
& alia de quibus, suprà dū dicunt quòd iudex pro-
cedere potest in negotio principali omisso articulo
appellationis, sic indistinctè loquendo, intelligi
debent instante appellante, per suprascripta:
quia iudex nunquam procedit, nisi parte instante,
nec instante appellato tantum procedere posset, vt
suprà, licèt Fastol. vbi suprà dicat, quòd appellatus
potest inuito appellāte instare, quòd procedatur su-
per vtroque, quādo nō esset appellatum à grauami-
ne, separato à negotio principali: sed ibi vtérque
14 appellauerat, & agebatur de censuris. Nota † ta-
men quòd iste consensus partium non operatur ex-
trà curiam: quia partes non possunt consentire,
quòd causa non reuertatur ad ordinarium, ad e-
uitandum collusiones, vt dicit dicta decisio. tertia,
de appellatio. in tertia additio. Et licèt dicta deci-
sione ÆEgid septima de appellatio. dicat contra-
rium, videlicèt quòd si Metropolitanus. ad quem
fuit appellatum, procedat super negotio principa-
li parte non opponente, tenet processus, illud fortè
est ratione taciti consensus. Dicta verò decisio ter-
tia, procedit in consensu expresso: multa enim ta-
citè fieri permittuntur, quæ expressè fieri prohi-
bentur. facit id quod dicitur de procuratore, qui po-
test tacitè permittere sententiam transire in rem
iudicatam, non tamen potest renuntiare appella-
tioni, vt not. in lege, cum quid. ff si certum petatur.
dicit tamen dicta decisio. tertia, quod si est Papa, vel
talis iudex, qui possit adiri per querelam, quòd
tunc partes possint consentire. Et idem dicit Bi-
sig. decisione sexta. de appellatio. in antiquorib. vbi
etiam tractatur, quando articulus grauaminis non
recipit diuisionem à negotio principali, vt quando
appellatur à diffinitiua, & an possit cognosci de
nullitate omisso articulo appellationis, pro quibus
facit alleg. Lapi nonagesima octaua. Et ad ista facit
decisio ÆEgid. trigesimanona. de appellationi. vbi
15 loquitur, † quādo causa est deserta in curia, an iudex
debeat remittere iudici à quo, & an tunc requira-
tur noua commissio. pro quo facit decisi prædicta Bi-
sig. vndecima. de appellatio. quæ etiam notanda est
in hac materia, vbi dicitur, quod postquàm Audi-
tor Rotæ pronuntiauit malè appellatum super gra-
uamine, non potest procedere in negotio principa-
li sine noua commissione, propter facilem aditum
ad Papam, quod verum credo, si prima commis-
sio non haberet in corpore aliquid de negotio princi
pali, propter hanc decisionem. Et ad hanc mate-
riam possent applicari decisio. ÆEgid. secund.
de offic. delega. decisio. prima de iudic. decisio. 4. de
præsumpt. & decisio. quadragesimaquinta, de appel.
& not. per Felyn. in capitulo G. perpetuus. de offic.
deleg vbi habetur, quod quis teneatur iustificare
appellationem, & exhibere acta, & processum de
partibus. Et ad prædicta etiam faciunt not. per
Felyn. in capitulo olim. de exceptio. & per Staphi.
fol. centesimoseptuagesimoprimo. in tracta. de lite-
ris iustitia, versi quando appellatur ab interlocuto-
ria, & in aliis impressionib. fol. centesimo vigesimo-
quinto, sed meliùs facit bulla Innoc. super facultate
Dominorum Auditorum, vbi eius datur facultas
procedendi super negotio principali omisso articu-
lo appellationis, reiectis expensis, & faciunt notata
per Francis. in capitulo. vt debitus. de appellat. col.
penultima. & fina.

EPITOME.

Gratia, si neutri, debet facere mentionem de qualitate bene-
ficij, modo vacandi, & reseruatione: aliter est surreptitia. Vel sic,
impetrans gratiam si neutri, omnia debet exprimere, ac si de nouo
beneficium impetraret, hoc dicit.

SVMMARIA.

1 Gratia si neutri, debet continere omnia, ac si benefi-
cium de nouo impetraretur.
2 Noua prouisio debet continere omnes qualitates.

3 *Beneficium debet vacare tempore gratiæ, si neutri, impetratæ.*
4 *Consensus Cardinalis non requiritur in gratia, si neutri.*

DECISIO XXIIII. alias 238.

a IMpetrans gratiam, a si neutri litigantium ius competat in beneficio de quo litigatur, & sibi de illo prouideatur, tenetur facere mentionē de qualitate beneficij, & de vacatione, & modo vacandi, & reseruatione, aliàs dicebant Domini gratiam fore surreptitiam: quia noua gratia est, & noua est prouisio & nouus titulus ex illa acquiritur. Idcircò omnia, quæ possunt Papam mouere ad concedendum, vel denegandum, sunt exprimenda, aliàs censetur circumuentus, & gratia est surreptitia. per iura communia. de rescript. capitu. cum dilecta capit. cum adeò. cap. constitutus. ca. ad aures. ca. si proponente. capit. ad audientiam. & ibi not. de præbend. cap. si motu proprio. c. cùm in illis, cap. non potest. lib. 6. & cle. 1. eod. titu cum multis similibus.

ADDITIONES.

a *Gratiam. Adde Fely. in c. in nostra. de rescript. in 15. col. & deci. 7 infrà eod. tit. in antiq.*
b *Noua. Vide de surrogatione, deci. 17. infrà de præbē.*

A. M. P. Contra istam decision. facere videtur in terminis decisio. decimaseptima, infrà de præbē.
1 *vbi dicitur, quòd † in surrogatione, seu reformatione gratiæ, non oportet exprimere ea, quæ in prima gratia fuerunt expressa: sed in veritate hic non cadit contrarietas: quia gratia, si neutri, non dependet à prima gratia: imò præsupponit primam nullius momenti: in casu autem d. decisio. 17. reformatio dependebat à prima gratia, & ideò cum in prima essent expressæ qualitates, in alia non erat opus alia expressione, præsertim quia satis dicuntur expressæ qualitates primæ, cum semper prima gratia*
2 *præinferri soleat: † in noua autem prouisione debent narrari omnes qualitates, vt in prima: quia fit separatim, et de per se, vt in decisione vigesimaquarta infrà de præbend. pro quibus vide omninò decision. Ægid. quinquagesimamseptimam, de præbend. quæ satis declarat hanc contrarietatem, distinguendo, quòd aliquando in secunda gratia nil de nouo conceditur: sed verba dubia declarantur, prout in reformatione, quæ fit propter omissionem aliquam, comprehensam tamen sub verbis generalibus, & tunc non est fienda mentio de qualitate beneficij, nec de aliis, de quibus hic. Aut prima gratia erat nulla, & per nouam prouisionem infunditur ei spiritus, & tunc debent exprimi ea de quibus in hac decisione, & ita etiam habetur per eundem Ægi. in decisione quadragesimaoctaua, de probationib. vbi latè de materia declarationis. Ratio primi dicti secundum eum, est, quia sufficit constare de mente Papæ, quòd voluit conferre: & quando de eius mente constat, ne contingat dubitari super aliquibus non expressis, fiunt tales reformationes, quæ non concernunt substantiam gratiæ, meritò non requiritur talis expressio. Et istis adde Felyn. in capitulo in nostra. correla. decimoquinto, & decimosexto, vbi facit tres casus, respondendo ad gloss. in capitulo si apostolica. de præbend. libro sexto. quæ est satis dura: vbi concludit ipse Felyn. quòd si fiat noua gratia, quæ subintret in locum primæ in totum, & operetur eosdem effectus, quos operata fuisset prima, si fuisset valida, quòd tunc de omnibus est fienda mentio, vt hic: concludēs in summa, quòd quando aliquid additur primæ gratiæ, est fienda mentio de omnibus prædictis. In secundo verò casu ibi vult limitare dictam glossam, sed credo eius limitationem non procedere, propter dictam decision. Ægi. quæ optimè declarat dictam glossam fœdere distinctionis. Et istis adde Gomes in reg. de Annal. quæstio. vigesimaoctaua. & melius quæstion. septima regulæ de non iudi. iuxta for. supp. & super q. decimāsextam. de publicandis resigna. In gratia verò, si neutri, non debet fieri mentio de modo vacandi, vt sentit Felyn. in dicto correl. decimoquinto. in fine, licèt se remittat ad dicta per eum in correl. trigesimoseptimo. vbi posteà transit cum hac decisio. simpliciter. In gratia enim, si neutri, narratur quòd lite, & causa vertente inter A. & B. & quòd Papa volens B. facere gratiam, mandat Auditori, vt si per euentum litis constiterit neutri ipsorum litigantium ius competere, conferat beneficium ipsi B. Est verum quòd fit mentio, si est parœcialis, vel dignitas, & de habilitate B. ac valore, cum clausula,*
3 *quouis modo † oportet tamen quòd beneficium vacet tempore impetrationis talis gratiæ, licèt gratia videatur tempus futurum respicere: vt fuit tentum in vna Aretina parœcialis de Pantano coram Tolomao, & in vna Conchen sancti Michaëlis, coram dicto de Puteo: & etiam oportet quòd lis pendeat tempore impetrationis, vel quòd dicatur, si per e-*
4 *uentum futuræ litis. Et scias quòd etiam † si beneficium vacasset per obitum familiaris Cardinalis, non requiritur consensus illius Cardinalis in ista impetratione: vt refert Gom. fuisse decisum per Rotam in quæstione octaua, regul. de impetran. bene per. Et quòd sit fienda mentio de lite, vide in decisi. sequent.*

EEPITOME.

Gratia impetrata per appellantem post insinuationem appellationis factam aduersario, cuius gratia erat inualida, de qua mentionem non fecit, valet: nec potest propter taciturnitatem eius de surreptione impugnari.

SVMMARIA.

1 *Gratia quādo propter taciturnitatem dicatur surreptitia.*
2 *Impetrans beneficium an teneatur exprimere ea, quæ collatorem mouerent ad dandum, vel negandū. Appellatio extraiudicialis non inducit litis pendētiam.*
3 *Possessor rei litigiosæ an ius nouum lite pēdente possit requirere.*
4 *Iura non adaptantur ad ea, quæ contingenter accidunt.*
5 *Lis non dicitur pendere per extraiudicialem appellationem antequàm causa committatur.*

Intellectus

6 *Intellectus dec.69.de appel.in antiq.*
7 *Mentio quare non sit facienda in casu huius deci.*
8 *Lis dicitur pendere post deuolutam causam ad metropolitanum.*
9 *Mentio de quibus non est facienda, habes quinque casus.*
10 *Appellatio extraiudicialis intimata non inducit litem ad effectum regulæ de surrogandis.*

DECISIO XXV. aliàs 310.

a SI reus[a] & possessor beneficij nullum ius ha-
bens in beneficio per eum detéto: putà quia
erat generaliter, vel specialiter reseruatum, ex-
tra iudicium appellet à gratia sui aduersarij, quæ
ex aliquibus causis fuitee ipsa nulla, & surrepti-
tia, & etiam aduersario intimet eam, & posteà
idem possessor & appellãs ante impetrationem
commissionis in curia impetret nouam gratiam
à Papa super dicto beneficio generaliter reser-
uato, nullam de gratia aduersarij, nec de sua ap-
pellatione, & intimatione faciens mentionem,
1 fuit dubitatum, vtrum huiusmodi gratia † noua
b propter taciturnitatem[b] antedictam fuerit, &
sit surreptitia. Et quia Domini in hoc dubio e-
rant varij: tamen maior pars tenuit, quòd gra-
tia propter hoc nõ esset surreptitia. Propter pri-
mum non, per regulam, non præstat impedimẽ-
tum.de regu.iur.lib.6.de elect. auditis. & in hoc
omnes concordauerunt. Propter secundum nõ,
quia si hoc Papæ expressisset, quomodò aduer-
sario suo nullum ius in dicto beneficio cõpetiis-
set, & propterea appellasset: nihilominùs, & mul-
tò fortiùs literas siue gratiam Papa sibi dedisset,
seu fecisset.de rescript c.super literis. & sic cessat
2 ratio, quòd † omnia quæ Papa ad denegandum,
vel concedendum mouere possunt, sint exprimẽ
da.de rescrip.cum adeò.c.ad aures. & c.si propo
nente.cum similib. Præterea huiusmodi appella
tio non est, nisi quædam prouocatio ad causam.
de app.cùm sit.& sic nõ est introducta per eam
vera litis pendentia. Ea propter dicebant prædi-
cti Domini non habere locum Cle.2.vt lit.pẽd.
Sed posito quòd per appellationem antedictam
sic intimatam dicatur lis pendere, prout aliqui
Domini voluerunt dicere, quia vim citationis
habet vt in c.statuimus.de elect.lib.6.iuncta cle.
causam.eod.titu.tamẽ nõ ob.tum quia illud edi-
c ctum,[c] vt lite, vel apppellat. penden.nil innoue-
tur.intelligitur, quando aliquid innouatur, vel
aliquid in præiudicium partis petitur. At hic nul-
lum præiudicium fiebat parti: tùm quia nõ pos-
sidet: tùm quia gratia sua est nulla. & sic non ob.
iura.vt lit.pen.c.1 & fi.& de rest.causam.vbi vide-
tur hoc tenere Ber.in glo.1.cum quo concord.
Tan.Gof.& Ioan.And.in nouel. qui loquuntur,
quando priuilegium impetratur lite pẽdente in
præiudicium partis possidentis. At hic non pos-
sidet, nec sua interfuit, ergo. Et per hoc vltimum
tollitur contrarium d.c.ex parte.suprà de rescri.
quod videtur multùm obstare, cui etiam & cap.
bonæ, de confir.vti.vel inuti & not.in c. oblatæ.
per Ber.in fin.tenentem cõtrarium, multùm in-
sistebant iuribus, in quibus expressè cauetur, q
si appellãs impetrat literas super aliquo negotio
in quo appellauit non facta mentione de sua ap-
pellatione, literæ sunt nullæ & hoc siue appelle-
tur ad Papam, siue ad alium inferiorem: secun-
dum Archi.in ca.cõcertationi.de ap.lib.6. quod
est verum, si partis appellatæ interfuit: at hic in
casu nostro partis appellatæ non interfuit: quia
nullum ius habuit, ergo. Et sic intelligit Inn.cap.
ex parte.scilicèt personæ ibidem super ver.appel
latione.qui etiam dicit in c.1.vt lit.pẽ. quòd pos-
3 sessor † rei litigiosæ aliqua noua potest facere, &
ante, & post litis contestationem, dummodò nõ
vergat in præiudicium aduersarij sui. alleg.ca.si-
gnificante.de app.& not.ibidem. Idem tenet Io.
Mo.super rub.vt lit.pen.libr.6. quem etiam vi-
de per in materia super rub.de rescrip.in fin. super
ver.aut res est integra. verum est, quòd quædam
nota additionalis quam recitat Io.And.in nouel.
in d.cap 1.vt lit. pen.fuit alleg.pro contrario, vi-
delicèt, quòd licèt literæ impetratæ per possesso-
rem lite pendent.valeant: tamen vigore illarum
impetrans pro tunc nõ potest se iuuare: sed bene
in futurum contra alios: nec procedetur, nec sen
tentiabitur iuxta illas: sed secundum priora iura,
quæ partes tempore introductæ litis habebant:
contra quod allegabatur text.rotundus, in capit.
abbate sanè.de re iudi.li.6.& colla. suprà eod 19.
vbi sententia fuit lata vigore priuilegij impetrati
post litis contestationem super eadem re in iu-
dicio deducta, & inter easdem partes. Ad quod
respondebatur illud cap.non obstare: quia illud
priuilegium non fuit obtentum à communi do-
mino, sed à priuato. At opinio Innocen. loqui-
tur, quando priuilegium impetratur à commu-
ni domino lite pendẽte: quia tunc secundum il-
lud non iudicatur, & sic etiã intelligit, & soluit
Ioan.de Lig.in illo cap.1.vt lite pend. Et si dicatur,
quòd saltem actori in futurum per dictam im-
petrationem nouam præiudicatur: putà, si ad
ipsum actorem beneficium sine vitio deueniret:
quia tunc non cogeretur restituere, nisi reus do-
ceret de iure suo: præclusa est etiam sibi via ad fu
turam, & nouã impetrationem. Ad quod respon
debatur per Dominum Ægid. quòd talia futura,
quæ se habent ad esse, & ad nõ esse merè cõtin-
gentis, non sunt põderanda: quia non habet spẽ
in aliquo vero actu de præsenti iure fundato, vt
ff.qui satisdare cogan.l. sciendum. §. penultimo.
& ff.de in litẽ iurando.l.1. & ff. ex quibus causis
maior.l. Iulianus. & extra.de iniur.capitu.in no-
4 stra Iura † enim ad ea, quæ sæpè & frequenter,
non ad ea, quæ raro, & contingenter accidunt,
adaptantur.ff.de legib.lege nam ad ea.de appel-
lat.cap.sæpè. Concludebat ergo Dominus Ægi.
subdistinguendo, quia aut prædicta impetratio
vitiatur ratione innouantis, aut ratione impe-
trantis. ratione innouantis non: quia innoua-
d tio[d] dicitur respectu iuris, vel possessionis partis,
contra quam, non respectu iuris partis impe-
trantis. vt probatur in dicto capitu. abbate sanè.
& not Ioann.Andr. in nouell. in capitulo finali,
post Innocen. vt lite pendente in additioni.non
potest etiam dici aliquid innouatum respectu
principis, à quo ius nouum impetratur: quia
princeps propriè non attentat, cùm sit suprà ius,
vt in

vt in c. proposuit. de concess. præben. nec respectu illius contra quem impetratio facta est: quia sua nō interest, vt suprà deductum est: ergo. Nec secundum dici potest. Primò quia esset contra opinionem glos. Tan. Gof, & Ioan. And. in capit. causam. de testi. allega. & Inno. in c. 1. vt lit. pend. & in cap. significante, de appel. pro eo quia non interest actoris, vt suprà deductum est. Secundò, quia esset hoc casu sine lege loqui in materia odiosa, & restringibili, imò & contra rationem, per prædicta. Tertiò, quia non est verisimile Papam moueri ad denegandum ex tali lite sine aliqua causa rationabili mota, & cuius effectus nō impeditur respectu alterius partis per istam impetrationem, nec etiam ex non iure, seu non interesse alterius. ergo &c. Ego verò, qui huiusmodi causam habui, & in relationibus posui propter diuersa motiua Dominorum, consului tres dominos Cardinales extra Rotam super dubio antè dicto, qui declinauerunt in partem primā, & conclusionem primam, videlicèt prædictam gratiam nouam propter taciturnitates antè dictas non fore surreptitiam, sed validam, per motiua antedicta, tuli tamen sententiam primam pro actore vigore cuiusdam gratiæ per ipsum impetratæ in forma, quod si per euentum litis constiterit neutri ius competere &c. quia per acta habita coram me constitit clarè neutrum ius in beneficio, de quo agebatur habere: pronuntiaui pro dicto actore de consilio Dominorum meorum omnium.

ADDITIONES.

a *Si reus. Adde ad hanc deci. deci. 12. incip. rub. obtinent i. dere indica.*

b *Propter taciturnitatem. An de iure inualido mentio fieri debeat in impetratione literarum apostolicarum. vide Ioannem de Silua in suo tractatu de benefic. in 3. parte. q. vndecima. versicul. decimaoctaua qualitas. Et an quis teneatur facere mentionem de taciturnitate eius quod omissum fuit in alia impetratione. de quo Papa potuit habere notitiam ex dispositione iuris, vel ex regulis cancella. apostol. vide infrà dec. 32. incip. extra Rotam. hoc tit. Et an de gratia, cuius litera nondum sunt confectæ in dec. vigesima. incipi circa secundum dubium. infrà de conces. preben. Et an de falsa narratione, ex qua impetratio prius facta redditur nulla, in dec. 25. incip. in causa conclusionis. infrà de prebend. Et an de beneficio renuntiato, renuntiatione existente nulla, in decisio. 7. incip. dubitatur an valeat. infrà de renūtiat. & vide Ioan. de Silua, vbi suprà quast. xy. versic. tertia qualitas.*

c *Edictum. Adde infrà. vt lite penden. deci. 10. & de caus. posses. & proprie. decisi. 2.*

d *Quia innouatio. Adde dec. 43. incip. si appellatus. infra de appellat.*

A. M. P. Aduertendum est, pro intelligentia decisio. quòd licet appellatio extraiudicialis esset intimata aduersario; tamen causa adhuc non erat commissa, vt denotant illa verba in corpore decision. ante impetrationem commissionis gratiam impetrauit. quæ verba sunt magna considerationis, licèt in dicto summario non fiat mentio de istis verbis.
5 *Nam † ante impetrationem commissionis, lis non dicitur, saltem verè, pendere: nec tunc est locus regul. de surrogandis, vt dicit Gomesi. in dicta regul. quæstio. duodecima. vers. Item quò ad effectum lis enim constat ex iudice actore, & reo, vulgato c. forus de verbor. significa. Ai hic deficiebat principalis, videlicet iudex, meritò non videtur fuisse dubitandum: secùs esset si fuisset iudicialiter appellatum: quia in prima instantia, coram primo iudice erat lis vera, de qua debuisset fieri mentio.*
6 *Et ad ista facit en terminis † decisio. sexagesimanona. de appellatio. in antiq. & deci. Cassad. prima eodem titu. in fine, vbi dicitur, quòd lis non dicitur pendere, per extraiudicialem appellationem: contra quam tamen decisio. sexagesimanona. Gomesius ponderat decisio. Ægid 52. de rescrip. in regul. de trien. quæstio 54. respondendo tripliciter ad dictam decisio. 69. Quibus tamen rationibus non obstantibus, prout non obstant, cùm sint diuinatiua, credo omninò dictam decisionem sexagesimamnonā procedere, quando quis post appellationem extraiudicialem causam non commisit, nec partem virtute talis commissionis citauit, per superiùs dicta. Et quòd hoc verum sit, probatur per text. apertum in clement. 2. vt lite pendent. dum ibi requirit citationem à iudice competenti emanatam, & reum illius vigore citatum fuisse, & hoc clarissimè probatur per decisio trigesimamoctauam. de appel. infra vbi dicitur, quod attētata post appellationē extra iudicialē, per iudicē vel per partem nō sunt reuocanda per viā attentati, antequàm intimetur eidē, et decisio. quadragesimaquarta ibidem in fine versus dicit, intellige sanè dictam decisio. 38. de attentatis ante impetrationem commissionis super dicta appellatione: quia si causa appellationis esset commissa alicui Auditori Palatij, vel alibi, manus executoris essent ligata per capitulum vt nostrum de appellatio. & c. quamuis de elect. & sic apparet ex istis duabus decisio. quòd ante commissionem causa huiusmodi appellationis, non est vera lis: & propterea non est mirum, si in præsenti decisio dicitur valere priuilegium impetratum ante præsentationem commissionis, & in effectu d. decisio. 69. si bene consideretur, est clarissima, & habet terminos suos claros, nec opus est doct. declarationibus, sed volui ista dixisse propter oppugnationes Sarnen. Decisio enim illa nil aliud dicit, nisi quòd per extraiudicialem appellationem lis non dicitur pendere quò ad effectum clementin. 1. & 2 vt lite pendēte. quia in clementina prima præsupponitur litem iam introductam in Curia, & inter duos pendere, & sic quòd pars sit citata, & Clementina secunda. expressè loquitur quando pars fuit citata de mandato iudicis, vt supra. Et si dicatur quòd Ægid. in dicta decisione quinquagesimasecunda. de rescript. dicit contrarium ibi in principio, aduertatur, quòd Ægid. non intendit decidere in illa deci. an sit introducta vera lis, sed an impetratio iuris noui post intimationem appellationis, & illius deuolutionem ad curiā, sit surreptitia: et concludit talem impetrationē valere, & confirmat se cum hac decis. nostra latissimè materiam examinando. Ex cuius dictis constat hanc deci. nullam habere difficultatem: cum iste esset*

7 *iste esset reus & possessor: quia † si aduersarius bo-*
num ius habuisset, illa sua impetratio eius aduer-
sario non nocuisset, nisi iuri suo expressè derogasset:
si verò aduersario ius non competijsset, praeiudicium
eius non est considerabile, cùm non possideret, &
nullum ius habeat, pro quo faciunt decisio. Aegid.
2. vt lite pendente. & decisio. duodecima de praeben.
& Geminian. consilio septuagesimonono. aduerte e
8 *tiam quòd † haec decisio loquitur tantùm, & proce-*
dit, quando esset appellatum ad Papam: quia for-
tè secùs esset, quando ad metropolitanum, qui cau-
sam haberet cognoscere. quia tunc eum iudex da-
tus, reperiretur, statim intimata appellatione, dici-
tur lis verè introducta, & tunc illa verba, ante im-
petrationem commissionis, essent superflua. Et sic
habes. quòd causa appellationis non deuoluitur, nisi
post intimationem eiusdem, vt dicit dicta decisio.
trigesimaoctaua. & habes text. clarum in clementi.
causam. de elect. quæ tamen intelligi debet quò ad
praeiudicium appellati, vt habes infrà de appella.
6. et 18. & per AEgi. decisi. vigesimasecunda de ap-
pellatio. & quo ad effectum surrogationis non dici-
tur vera lis, per supradicta. Et an ante intimatio-
nem appellationis appellatus procedēs dicatur at-
tentare, & an sufficiat appellationem ex causa
probabili esse interpositam: & an veniant tantùm
reuocanda attentata contra appellationem: & quid
in cathedralibus ecclesijs, de quibus loquitur deci-
sio quadragesimaquarta. de appellatio. infrà, om-
nia examinantur latè per Decium in capitulo bo-
nae. de appellation. qui reprobat Franch. in duabus
quaestion. Et quia haec decisio, multa dicit, quae non
sunt in summario. Igitur primò noto ex hac decisi.
9 *quòd † de gratia nulla aduersarij, nō est fienda mē-*
tio in impetratione: putà si aduersarius habebat
prouisionem ab ordinario de beneficio generaliter
reseruato, pro quo faciunt nota. per Sar. q. vndeci-
ma de fur. & infra de appellatio. 58. Secundò nota,
quòd nec etiam est fienda mentio de lite mota per
possessorem contra illum, cui nullum ius competit, vt
ita etiam declarat Franch in capitul. oblata de ap.
col. sexta. Tertiò nota, quod appellatio extraiudicia-
lis nō est, nisi quaedam prouocatio ad causam Quar-
to not. quòd edictum vt lite pend. non habet locum,
nisi quando aliquid innouatur, vel aliquid in prae-
iudicium partis petitur. Quintò not. quòd talia fu-
tura quae se habent adesse, & non esse merè contin-
gentia, non sunt ponderanda: quia non habēt spem
in aliquo actu fundato de praesenti, pro quo vide Fel.
in capit. in nostra. corre. septimo. extra. de rescrip.
& Sar. q. quarta. de iure quasi. nō tol. & q. 3. de bene.
vacat. Et postquàm elaboraui, vt suprà pro intelle-
ctu praesentis dec. fuit magna contentio in Rota su-
per hoc, in vna Palentina canonicatus, & praebend.
coram Reuerendo D. Io. Reomano. Gallicae nationis
Auditore, de anno 1548. & finaliter fuit decisum,
10 *quod † appellatio extraiudicialis intimata non in-*
ducit litem ad effectum regulae de surrogandis, nisi
causa fuerit commissa, iuxta d. dec. 69. & ad praemis-
so quando sit fienda mentio de lite, vide per Fely. in
ca. super literis. de rescript. nu. 28. & in c. 1. & eo. tit.
nu 33. & fuit dub. 64. A. M. P.

EEPITOME.

Praebenda ecclesiae cathedralis non, nisi existentibus in quar-
todecimo anno, conferuntur. Et quartus decimus annus inceptus non
habetur pro completo.

SVMMARIVM.

1 *Aetas quae requiratur ad canonicatum.*

DECISIO XXVI. aliàs 324.

SVpposita ordinatione domini nostri Grego.
xj quae habet, quod praebēdae cathedrales nō
nisi habentibus annos quatuordecim conferan-
tur, annus decimusquartus inceptus non habe-
a tur pro completo.[a] vt in l. sicut legetur. ff de leg.
1. ff. de mino. l. 3. §. minorē autē nec ob ff. de mu.
& ho. l. ad rem. quia ibi in restrictione: hic verò in
augmento temporis attenditur rei publicae fa-
uor. Arch. in cap. si annum. de iud. li. 6. super ver-
sic. peregisti: vbi recitat omnes casus, in quibus
requiritur, quod annus sit completus. Tandem
dicit, quod regulare est, quod annus sit comple-
tus, alleg. dictam l. 3. §. minorem. & ff. de condi. &
demon. l. non putabam. Respondet ad l. ad rem
publicam superiùs pro cōtrario inductam, quòd
illud est speciale, quod attigisse sufficiat in publi-
cis honoribus & per hoc demonstratur quod in
contrarium est ius commune. ff. de legib. l. eius
singulare. de priuil. c. sanè. De ista materia quan-
do annus habetur pro inchoato, & quando ha-
betur pro completo, vide modernos hodie in
Clem. generalem. de aeta. & quali. & ibi per Ioan.
And. Pau. & Guil. & vide Ioan. in Clementi. ne in
agro. super versic. peregerit. qui remittit ad not.
in capi. cùm vigesimum. de offic. delega. & vide
Archi. lxxvij. distin. cap. placuit.

ADDITIONES.

a *Pro completo. Annus quando debeat esse comple-*
tus, vel non. Fely. in cap. cum vigesima. col. fin. versi.
limita ista. de offi. deleg.

A. M. P. Cum ista deci. concordat dec. 1. & 2. de
aetate & quali. in antiq. & Aegid. 1. de eodē situ. de
etat. et faciunt not. per Staphi. in nona forma expe-
cta. versi. est notandum circa praemissa. in fine. fol. 24.
& 48. & in alia impressio. 22. & 43. vbi etiam dicit
1 *de aetate † promouendi ad beneficium simplex: super*
hoc tamen habes regulam cancellariae 17. vbi etiam
determinatur de canonicatibus in ecclesijs collegia
tis, quod non dentur, nisi maioribus decem anno-
rum. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Gratia apostolica non probatur, nisi per literas, sed eius circumstā-
tiae bene, possunt per testes probari; & ideò certa scientia Papae pro-
bari potest per testes, quamuis proprius motus non possit.

SVMMARIA.

1 *Gratia apostolica an possit probari per testes. & n. 6.*
2 *Coniectura qualiter sit probanda.*
3 *Papa habet liberam spiritualiū administrationē,*
& miles liberam testamenti factionem.
4 *Clausula, motu proprio, & ex certa animi scientia,*
quid includat, vel operetur.

De prae-

5 *De preparatoriis alicuius negotiis est, vt impedimẽta obstabilia tollantur.*

7 *Gratia apostolica probatur per testes in certis casib.*

8 *Gratia, qualitates, et circũstãtia probãtur per testes.*

9 *Gratia inferiorum potest probari per testes.*

DECISIO XXVII. aliàs 332.

a L Ic3t a Romana curia obseruet, quòd gratia
1 Papalis nõ possit probari, nisi per literas: cuius materia habetur per Ar. & Io. And. in proœmio lib. 6 & aliquid tangitur in Clem dudum. de sepul. Et quòd collatio facta per Papã de beneficio spectante ad præsentationem patroni laici alicui facta per literas apostolicas, non valet, nisi ex certa scientia Papa laico patrono præiudicare intendat: tamen probata collatione papali de tali beneficio spectante ad collatione laici patroni alicui facta per literas apostolicas, de huiusmodi iure patronatus nulla mentione facta, per te-
b stes probari potest dicta certa scientia b Papæ, & ea probata per testes gratia ex eo capite non est inualida, nec surreptitia reputanda, secundum maiorem partem Dominorum Auditorum: licèt aliqui magni Domini declinauerunt in partem oppositam, allegãtes principaliter, quòd eadem solennitas requiritur in probatione declarationis, sine qua dispositio remanet nulla, & inualida simpliciter ipso iure, sicut in probatióe ipsius dispositionis principalis: licèt secùs, vbi dispositio aliàs non pertinens fuisset ipso iure nulla: sed allàt ageretur vel de qualitate, vel de quantitate declaranda. Modò si non constaret de huiusmodi certa scientia, gratia esset ipso iure nulla, vt supponitur: & patet per not. de offic leg. dilectus. de iu. pa. cùm dilectus. de præbend. ca. secundo, lib. vi. & per Ioan. Mo Ar. & Ioan. Andr. & ibi plenè. Igitur nõ potest probari, nisi per literas: pro primo allegatur l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg. primo & l. hæredes palàm. § quòd verò & § sed si notam. ff. de testamen. prędicta distinctio videtur probari ad literam in l quoties. & 2. respon. ff. de hæred. institu. istam eandem distinctionem ponit Cy. C. de codicill. l. 1. di cens, quòd si agatur de voluntate ab initio inualida confirmanda requiritur eadem solẽnitas: si verò de valida declaranda sufficiunt duo testes vt in d. § sed si no-
2 tam. Secundò † inducebatur ad istam partem l cũ proponebatur. cum sua glo ff de leg. 2. de coniectura probanda, quæ debet probari eo modo, sicut dispositio principalis, & non aliter secundũ Ray. & Azonem: licèt alij, videlicèt Ioan. & Hug. dicant quòd nedum modis præmissis, sed etiam multis aliis modis probari potest huiusmodi coniectura. Item pro hoc inducebatur, quòd motus proprius Papæ non probatur, nisi per literas. de præbend. si motu proprio. libr. 6. Item quia non extendit se gratia ad beneficium facta ad hospitalia, nisi Papa ex certa scientia hoc duxerit ordinandum: vt de præbend. per literas. in Clement. & tamen huiusmodi certa scientia nõ probatur, nisi per literas: vt ibi nota. per Gui. Pau. & Guil. Item per regulam, quia idem iuris est de toto & parte: vt lege, quæ de tota. ff. de rei vendicatio. & cùm gratia cuius videtur esse pars certa scientia, non potest probari nisi per literas: vt supponitur, ergo nec ista certa scientia. Item allegatur, pro casu le. fina. C. de fide. commiss. libertatibus. cum ibi notat per gloss. & per Cyn. allegabatur etiam text. in ratione sui in dicta lege, quoties. 2. responso ff. de hæredib. instituen. quia voluntas verum & proprium fratrem instituendi nõ probatur per testes, si alium instituit, quem credidit esse fratrem. Pro conclusione allegabatur regula, cui stãdum est, nisi ab ea reperiatur recessum: & si reperitur fore recessum per specialem constitutionem, illa tanquam exhorbitans, extensionem non reciperet, etiam ex identitate rationis: vt ff. de legi. l. quòd verò. & ff. ad municip. lege, constitutionibus. & de regul. capitul. non solùm. & ca. constitutionem. lib. 6. de regul. iur. quæ à iure. & regula, odia. & regula, in pœn. in merc. ibi per Ioannem Andr. in disputationibus suis. Sed constat regulam esse, quòd ita probãt testes sicut scriptura: vt lege, in exercendis, C. de fid. instrumẽ. & in cap. cùm Ioannes de fide instru. Ergo licèt statuatur in casibus non sufficere probationem testium: sed requiri probationem per scripturam, de quibus per Ioan. Andr. & Ioann. Mo capitu. 4. de censib. lib. sexto. non est trahendum ad consequentiam in aliis. & per hoc tolliũtur quasi omnia allegata pro alia parte. Dicebatur etiam per legistas, quòd Bartol in d. l. cùm proponebatur, dicit quòd quãdo vult quis probare dispositionem directè, vel per coniecturas, requiritur quòd probetur cum eadem solennitate testium, &c. & ita loquuntur lecta & nota pro alia parte. Sed quando quis vult probare qualitatem dispositionis, sufficit minor numerus: vt d. § sed si notam. & dicta lege, quoties, §. 1. sed hic agitur non de dispositione probanda, sed de probãda qualitate. ergo, &c. maximè quia per istam declarationem, & declarationis probationem nil de nouo datur, sed priùs datum significatur: ergo, &c. Pro hoc etiam allegabantur, & inducebantur duæ leges quæ bene faciunt ad propositum. Pone, Imperator in literis suis dat licentiam electo in vna prouincia ad regendam tutelam vnius pupilli, transferendi domicilium suum ad aliam prouinciam suam: nunquid videtur per hoc ipsum absoluere à tutela? dicit text. legis; quòd sic: dummodò sciat, quòd sit electus. Sed nunquid de ista scientia oportebit constare per literas? certè dicit text. quòd non: sed sufficit, quòd aliter constet. dummodò habeant de trãslatione per expressum, & ita tollit impedimentum tutelæ, & bene facit: quia licèt pupillo per hoc præiudicaretur, & iuri authoritate publico, licèt vtilitate priuato, tamen obstantia illius præiudicij tollitur, si sciat, licèt non exprimat. ff. de execu tut. lege, idem Vlpianus. in fine & ibi not. per glos. & Bartol. qui pro hoc alleg. l. bonorum. C. qui admit. ad bonor possess. facit per eandem viam Instit. licèt. quibus ex causis ma. no. in prin. & de exhæred. liber §. sed si in expeditione. &. ff. de re iudicat. l. quidam & ff. de acquir hæred. l. illud. facit etiam c 1. de consti. libr. 6. Item pro hoc inducebatur l. sicut. c. de testa. milit. etiam faciens ad propositum, quæ dicit, quòd si miles sciens filium se habere, alium instituat, filium tacitè

exhæredat

exheredat. vt institutionis impedimentum tollat, licèt de illo in testamento non faciat mentionem. & bene facit: quia sicut per illam collationem hoc casu patrono preiudicatur, ita in casu huius legis per talem extranei institutionem filio praeiudicatur. & tamen ad tollendum obstātias talis preiudicii sufficit scientia, licèt in testamēto non sit expressa, & etiam aliàs non praesumeretur: vt l. cum acutissimi. C. de fideicommissis. & est bona aequiparatio per Doctores. C. si contra ius vel vtilitatem publi-
3 *cam l. final maximè quia Papa † tanquàm res publicae pater, habet liberam bonorum dispositionem, & potestatem patronum laicum exheredandi, & sibi preiudicandi, sicut miles habet liberam testamenti factionem, & filii exheredationem faciendi: vt C. de militari testamento. l. sicut. de concessione praebend. proposuit. nona questione tertia. capitulo cuncta per mūdum. & capitul. per principalem. vt lite pendente capitu. primo. in fine. in clementi. Potest etiam hoc persuaderi hoc modo: quia si in certis specialibus casibus sit expressum, quòd de obstaculo, vel impedimento tollēdo in ipsa dispositione fiat mētio, vt in exheredatione. & motu proprio. & in casu clementin. prim. & capitul. per literas de prebend. & eodem titulo. capitul. cùm illis libro sexto. In cōtrarium quoad casus alios sub regula comprehensos, per tales casus exceptos, firmatur regula, vt ff. de penu lega. l. nam quod liquidè. in fine, de privileg. c.*
4 *si Papa. libro sexto. Potest † etiam aliter respondere ad dictum capitul. si motu proprio. vt faciat pro conclusione: quia illud quod ibi dicitur, quantùm ad hoc est ius nouum: & rigorosum: vt ibi notatur in fine vltimae glossae. & ideò non recipit extensionem, per rationem primam huius partis, imò probat in contrarium ius esse, per rationem suprà proximam. Item alia ratio est, quia motus proprius includit de necessitate vnam negatiuam non coarctatam, videlicèt quòd nullus super hoc Papae porrexit supplicationem: vt notatur in dicto capitul. si motu proprio. & tamen talis negatiua, vel impossibilis est ad probandum, vt in l. actor. C. de probationibus. & capit. quoniam contra. eodem titul. vel nimis difficilis: vt notat glossa vltima, dicto capitul. si motu proprio. Sed certa scientia & voluntas, de qua loquimur, nullam negatiuam, sed simplicem affirmatiuam includit, quae tamen probabilis est: vt dicta l. actor. agitur, &c. imò secundum dominum & patrem meum dominum Ioannem de Lign. motus proprius & voluntas papae posset probari per ipsius assertionem, & per alias circunstantias pregnantes, & verisimiles, licèt hoc modo exprimeretur in litera, vt putà, Papa contulit mihi absenti, ignorāti, & in remotis degenti per multos annos, vnum beneficium vacans in curia sua, pro quo nec ego vnquam, vel aliquis pro me supplicauit: nec verisimile est, imò quasi impossibile est, quòd supplicauerim; tales enim vehementissimae praesumptiones probant sufficienter. de praesumptionibus. capitul. afferte mihi gladium. & capitulo literas. & capitul. quia non est verisimile. cum similibus. Item potest dici, quòd in casu clem. per literas. non est. eadem ratio, sicut in casu nostro: quia ibi agitur de maiori praeiudicio scilicèt pauperum. Item quia per hoc gratia, quae non est, nisi ad beneficium, ad hospitale, quod non est beneficium, non extenderetur: hic verò solùm agitur de gratia in sua validitate conseruanda. Item quia ibi agitur de generalitate non extendenda: hic vero agitur de specialitate non perimenda, quorum secundum fauorabilius est, quàm primum, patet per nota. Ioan. Mona. in regula in generali. cum concordantiis. & per consequens non est mirabile, si cessante ratione, cessat extensio iuris exorbitantis. Nec obstat, si dicatur, quòd pars gratiae est sublata obstantia huiusmodi praeiudicii: quia licèt fatear, quòd gratia absque illa non poterat in esse produci: tamē dico quòd propter hoc non sequitur, quòd sit pars gratiae: imò totam ipsam gratiam censetur tanquam preambulatorium quoddam praecedere, saltem intellectu eo*
5 *modo, quo reseruatio praecedit collationem. De praeparatoriis enim alicuius negotii est, quòd impedimenta tollantur, quae obstare possent: vt l. tertia. §. qui habet haustum ff. de seruit. rusticorum praediorum. Nec obstat l. quotiès. i. respon. de heredibus instit. quia ibi loquitur de errore in corpore rei legatae, vel personae legatarii, & sic stat cōclusio vera, & fuerunt testes admissi: videlicèt duo Cardinales super certa scientia, & voluntate Papae de antedictis. Vide etiam quomodò poterit, & debet constare de intentione alicuius per Inno. de postula. praelat. bonae. 2. super versi. requisitus. post princi.*

ADDITIONES.

a *Licèt. Pro intellectu & ornamento huius deci. vide Panor. Fely. & alios scribentes in rubri. de constit. extra. & Aegid. deci. 48. de proba.*

b *Certa scientia Principis potest probari per testes. argu. l. idem Vlpianus. § si. ff. de excus. tutor. glos. fin. in clementi. 2. de rescriptis. contrarium sentit Ias. in l. 2. col. 1. ff. quod quisque iuris.*

6 SVper ista decisione fuit aliquid dictum super decisione vnica. de constitutioni. cum vltima parte huius decisionis concordat deci. 6. de probationibus, in antiq. reperio tamē duas decisiones, quae contrariae videtur huic decisioni, videlicèt decisi 5. & 39. de probationib. in antiq. Nam in decisione 5. dicitur quòd constitutio, seu reseruatio Papae potest probari per testes. & in decisione 39. dicitur, quòd collatio beneficii probari potest per instrumenta, vel testes, cum parem vim obtineant: prout etiam contra decisio. facere videtur decisio. 5. infrà de concessio. praebendae. vbi ad probandum collationem sufficit probare inductionem in possessionē, & sic nedum probatur possessio per testes, sed per argumenta. Pro decisione tamen facit deci. 6. de proba. in antiq. & decis Aegid. 48. de probatio. quae latissimè examinat, & facit longam distinctionem. Et cum hac nostra decis. transit Cass. deci. 20. de praebend. & in dec. 13 & melius decisi. 35. super regulis, & super secunda de restitutionibus: licèt in decis. vltima de resti. spol. distinguendo dicat contrarium, num. 5. & etiā faciunt notata per Fely. in rubric. de consti. qui tenet in ista decisione excipiendo tres casus, qui etiam virtualiter hic comprehenduntur, & excipiuntur,
7 videlicèt, † quando agitur de probanda qualitate: secundus, in casu consi. fentiae, tertius quando literae sunt deperditae. Potest etiam excipi

ſeu conſiderari: quartus caſus de quo io deciſ.5.
infrà de offi.vica.in verſi.de ſecũdo dubio.vbi cõ
miſſio data verbo per epiſcopum ſuo vicario de
cõferendo poteſt probari per teſtes. Sed Decius
ſuper eadem rub.de conſti.col.6.verſi.ex prædi-
ctis,& verſic.ſed tamen.tenet quòd gratia poſſit
probari per teſtes,& reſpondet ad contraria:ta-
men Vitalinus in procemio cle.in §.nunc igitur.
col.3.num.17.verſic.dicta tamen ſupp.meliùs iu-
dicio meo concludit,dum dicit qoòd ſi reperiã-
tur teſtes bonæ famæ,&c.qui fuerint præſentes
tẽpore quo Papa cõtulit,& acciderit quòd Papa
deceſſerit tam citò,quòd literæ, vel ſupplicatio
nõ potuerint expediri ante mortẽ, ſufficit pro-
batio per teſtes. ſecùs ſi per impetrantem ſtetit,
quin expedirentur.bene tamen videas dictã de-
8 ciſi. Ægid.quia aliud eſt,† quãdo agitur de pro-
bãda ipſa gratia,aliud quando de probanda ali-
qua qualitate:putà quòd Papa erat informatus,
& fecit gratiã ex certa ſcientia:vt putà,quòd ſcie
bat illum cui conceſſit gratiam,eſſe minorem,vt
dicunt Doct.in c.ſi eo tempore.de reſcri.libro 6.
Prout accidit in vna Imolẽ.caſtri Duciæ coram
Bo. Me.Ioan.clerici epiſcopo Macerat.Britono,
vbi Domini admiſerunt reuerendiſ.& illuſt.Car
dinalem Campegium ad probandũ, quòd Cle-
mens tempore ſibi factæ gratiæ de dicto caſtro,
recordabatur,quòd priùs fecerat gratiam domi-
nis Maluetiis de dicto caſtro,& ſic quòd intẽtio
Papæ fuit tali gratiæ derogare.Et ad ſuperiùs di-
cta facit deciſ.Caſ.7.de dolo & contu.in fin. vbi
ratione difficilis probationis admittitur præſum
pta probatio.& facit d.deci.5.vbi in fi.dicit,quòd
ſtaretur dicto alicuius Cardinalis.& licèt AEgid.
deci.39.de proba.videbatur innuere, quòd gra-
tia poſſit probari per teſtes:nihilominùs in dec.
41.eod.ti.de proba.concludit,quem non admit-
ti ad probandũ gratiam per teſtes,niſi probata
amiſſione literarum,& idem ſequitur in duabus
deciſ.ſequentibus,quas vide,quia faciunt ad di-
ſtinctionem, de qua ſuprà, pro quibus faciunt
optimè not. per Gome.in q.7.de idiomat.& q.1.
& 13.de noo iud.iux.for.ſupp.& q.9.de imp.ben.
vacan.per obi.famil.Car.faciunt etiã no.per Sta
phil.in 5. parte principali ſui tractat.dum tractat
de vi & effectu clau.verſ.nõ obſtat prædictis.fo.
109.& in alia impreſſi.fo.84.& vide aliquid per
Fely.in c.2.de prob.nu.25.Et aduerte dũ illa dec.
allegat tex.in l.cùm proponebatur.cum ſua glo.
vult dicere.ff.de leg.2.præmiſſa tamen de plano
procedunt quoad gratias apoſtolicas, quòd non
9 poſſint probari per teſtes,ſed † gratiæ inferiorũ
deberẽt poſſe probari per teſtes,per rationes &
iura,quæ adducuntur in hac deci.& d.deciſ.5.de
offi.vica.& in hoc caſu credo procedere d.deciſ.
39.de proba.& 15.de cõceſ.præbẽ.deci.verò 5.de
proba.loquitur in reſeruatione,quæ fit per regu
li,ſeu conſtitutionẽ,& dec.5.de offi.vica. non lo
quitur in gratia,ſed in facultate cõceſſa vicario,
& dicitur ibi ꝙ facta fuit verbo tantũ,& ideò nõ
eſt mirum,ſi probari poteſt per teſtes:prout etiã
per teſtes probari põt gratia anteceſſoris:vt per
AEgid.deci.44.de proba.Pro quibus facit opti-
mè deci.10.infrà de offi.delega.vbi videbis, quæ
ibi notaui.Anto.Maria Pap.

EPITOME.

Si in cauſa prophana petatur procedi ſummariè,&c. & prædicta verba non ſunt cancellata:ſignetùrque commiſſio, Audiat talis auditor,& iuſtitiam faciat,virtute talis commiſſionis non poterit procedi ſummariè,vt eſt petitum.

SVMMARIA.

1 *Verba iſta, Audiat, & procedat ſummariè & de plano,quid operentur.*
2 *Commiſſio expreſſa neceſſaria eſt ad ſummariè procedendum.*
3 *Summariè procedi non poteſt,niſi in ſignatura ſpecialiter dicatur,ſummariè,&c.procedat.*
4 *Signatura ſufficit,ſi dicat ſummariè procedat, vt poſſit etiam procedi ſimpliciter & de plano.*
5 *Cancellatura facit videri omnia alia conceſſa.*
6 *Commiſſio debet remitti ad regentem,quando aliquid fuit per eum emiſſum.*
7 *Signatura per fiat in genere,non præfertur ſignaturæ per conceſſum in ſpecie.*

DECISIO XXVIII. aliàs. 358.

1 SI commiſſione † a impetrata petatur, quòd
a procedatur in cauſa ꝓphana ſimpliciter ſom
mariè,de plano,& ſine ſtrepitu & figura iudicij,
& licèt prædicta verba non ſint cancellata, nec
aliquid eorundem ſi ſignatura tantùm habeat,
audiat talis,& iuſtitiã faciat, Auditor vigore hu-
iuſmodi commiſſionis nõ põt procedere ſum-
mariè,&c.prout petebatur: Quia hoc non vide-
tur commiſſum,imò neglectum: quia ſi Papa vo
luiſſet,id expreſſiſſet.de deciſio.capit.ad audien-
2 tiam. Prætereà † requiritur ad ſummarium pro-
ceſſum, per quem tolluntur aliqua ſubſtantialia
iuris,quòd id expreſsè cõmittatur,caſibus in iu-
re expreſſis duntaxat exceptis,in quibus lex dat
poteſtatem,& ordinem ſic procedẽdi, vt in cle.
diſpendioſam.de iud.quòd enim requiratur ex-
preſſio,& ſpecialis commiſſio ac mandatum Pa-
pale ad procedendum ſummariè,eſt text.clarus
in cle.ſæpè.de ver.ſig. in prin.ibi, committimus,
& procedi mandamus,&c.veruntamen ſi ſigna
tura haberet, audiat talis, & procedat ſummariè,
&c. bene auditor vigore huiuſmodi ſignaturæ
poſſet procedere ſecundùm formam clemẽ.an-
tedictæ:quia tunc ſub illo verbo,&c.bene veni-
rẽt omnia alia in commiſſione non cancellata,
videlicèt de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij.
quæ tamen ſunt diuerſa,& vnum ſine alio ſæpè
ponitur,& committitur.prout not Ioan. And.in
d.cle.ſæpè.ſuper verbo,figura.

ADDITIONES.

a *Commiſſione. Adde ſuprà,ea.deci.9.& in antiq.dec. 1.10.15.23.25.& 28.hoc eo.tit.Iaſ.in l.2.col.2.C.de diuerſ.reſcri.Fely in c.cùm noſtris.col.5. de reſcript. Ægid.deci.10.hoc titu.*

Anto.Maria Pap. Aduertendum eſt,quòd dictio,&c.de qua in ſummario,in corpore deciſion.eſt extẽſa,videlicèt ſummariè,de plano,ſine ſtrepitu,& figura iudicij:in textu enim dec.nõ bene ſumatur, cũ aliud

3 *alind non intendat decisi nisi quòd † non sufficit petere in cõmissione, quòd causa cognoscatur summariè, nisi in signatura commissionis dicatur summariè, &c. procedat: si enim peteretur, quòd summariè, simpliciter, & de plano procederet, & signatura dicat, audiat. N auditor, & iustitiam faciat, dicit, quòd tunc non potest summariè procedere: quia ex quo deniatur à regulis iuris communis, requiritur specialis mentio. Et quia de istis dictum fuit suprà decisione 1. & 9. & habes decisionem Ægid. 16. 21. & 21. de rescriptis. Adde solùm decisionem Cass.*
4 *vltimam, hoc titulo. vbi dicitur, † Si in signatura dicatur, procedat summariè, etiã sine dictione, &c. Auditor potest procedere simpliciter, & de plano vt suprà: ad id tamẽ quod dicit decisio ista, quòd*
5 *† si signatura dicat, audiat, & procedat summariè, &c. & illa verba simpliciter, & de plano, non sunt cãcellata, tunc põt iudex de plano procedere. Adde quòd quando aliqua verba sunt cancellata, alia: quæ etiam de stylo concedi non consueuerunt, censentur concessa, vt dicit decisio 50 de rescriptis in antiquis. & decisi. 1. Bisig. eodem titulo. & habes latè per Felynum in capitu. super literis. numer. 23. eodem tit. & per Staphil. fol. 142 & in alia impressione 105. & per Gomesium in regula de iure quæsito, quæstione prima, numero 25 fol. 16. aduerte tamen ad vnũ quod*
6 *dicit Cass. ad decisione 7. eodem titu. quòd † si petatur, quòd summariè. & regens omiserit ponere in signatura verbum summariè, valet processus summarius, & auditores remittunt commissionem ad regentem reaptandam, etiam in tertia instantia: puto tamen quòd si signatura diceret, procedat, vt petitur, cùm in corpore commissionis fuerit petitum, quòd summariè procederetur, procedendũ erit summariè. Et ad hanc materiam facit, quod fuit resolutum in causa Tolletan. de Xetaffe. videlicèt, quòd*
6 *† signatura per fiat, in genere, non præfertur signaturæ per concessum in specie, ad certum corpus, nõ obstãte regula. Quod autem operitur clausula, omni iuris solennitate remissa, vel iuris solennitate omissa examinat. Fely. late in capi. dilecti. de iudic. de quo vide suprà deci. 2. Anto. Maria. Pap.*

EPITOME.

Simplex clericus in vim clausulæ cæterum, potest pauperi clerico de beneficio per eum acceptato prouidere, quia executores gratiarum apostolicarum possunt nudum suum ministerium committere clerico & notariis, prout stylus curiæ seruat. & non tenentur seruare cap. statutum de rescript. lib. vi. nisi assumerent partes iudicis: quia tunc tenentur Vel sic. Executores literarum apostolicarum possunt subdelegare nudum ministerium personæ non in dignitate constitutæ, de stylo Palatij, nisi assumerent partes iudiciales. h. d.

SVMMARIA.

1 *Executores iuxta formam c. prudentiam de offi. del. quod nudum ministerium subdelegare etiam clerico valeant.*
2 *Subdelegatus à pluribus delegatis vice omnium fungitur.*

DECISIO XXIX. aliàs 369.

1 SI in communi † [a] forma pauperũ dantur tres
2 executores cum clausula, quòd si nõ omnes, &c. iuxta formam ca. prudentiam. de officio delegati. si duo ex eis, tertio legitimo impedimento se excusante, gratiam huiusmodi purificauerint quoad alia exequenda & facienda commiserint, vt est moris vices suas in genere Abbatibus, præpositis, Archidiaconis & notariis publicis, & cuilibet eorum Si vnus simplex clericus ex prædictis subdelegatis procedens ad vlteriora prouideat impetranti de beneficio per eum debitè acceptato, ac instituat & in coporalem possessionem inducat: dubitatur vtrùm valuerit huiusmodi prouisio, institutio, & inductio. Causa dubitandi fuit duplex Prima, quia videbatur, quòd huiusmodi subdelegatio non valeret. quia simplici clerico & nõ in dignitate cõstituto facta fuerat contra capitu. statutum. de rescriptis. libr. 6. Secundò quia facta fuit per vnum, & non per duos, & sic contra formam mandati quæ diligẽter est obseruanda. aliàs non valet quod agitur. de rescriptis. capit. cum dilecta. ff manda. di gẽter. de præbend ca cui de non lib. 6. His nõ obstantibus fuit conclusum, & determinatum per omnes dominos contrarium & responsum ad c. statutorum. illud non habere locum in executoribus gratiarum & sententiarum: prout ibi not. Io. Mo. & Archi. & licèt de stylo cancellariæ sit, quòd nõ dentur executores etiam in gratiis vel sententiis, nisi sint in dignitate constituti: tamen ille stilus nõ seruandus est, nec receptus in sub-
b delegatis, [b] quibus non committitur nisi nudum ministerium, putà prouisio & inductio in corporalem possessionem, quæ sine quacunque causæ cognitione fieri possunt, & ideò simplicibus clericis committuntur: quemadmodum dicitur de examinatione testium in capitul. cùm Bertnldus. de re iudi. & per Pau. in clem. iudices. de of. dele. Hanc cõclusionem videtur tenere Guil. de Mõte laudu. in extrauagan. sedes apostolica. Ioã. 22. faciunt not. per Ioan. Andr. in ca. super quæstionum. in prin. super glo. si ergo. de of deleg in nouel, & in Specul. eod. tit. § 1. vers. sed nunquid. Secunda etiam ratio in contrarium non obstat: quia licèt forma mãdati hoc habeat, quòd vnus sine altero procedere non possit, vt in c. prudẽtiam. & in c. causam matrimonii. de offi. dele. tamẽ quia datur eis potestas subdelegandi à lege, vt in c. pastoralis. & in c. sanè. eo. tit. etiam quando scribitur in forma pauperum, vt in d. clemẽ.
2 iudices. si duo † vel tres committunt vices suas vni, ille fungitor vice duorum siue omnium. de quo sunt tex. clari in c quamuis. de offi delega. & c. penul. de elect lib. 6. & ideò quicquid ille vnus facit, omnes facere censentur.

ADDITIONES.

a *Communi. Adde decisionem 31. hoc titulo. in antiquis. & Ægid. Bellamer. deci. 15. de offic. delega.*
b *Subdelegatus. Adde quòd subdelegati executorem habent nudum ministerium. Et nunquid facta subdelegatio in genere valeat. I ap. alle. 127. Ægi. Bellamer. deci. 7. de offi. deleg. Gemma consilio 75.*
c *Inductio. Adde decisi. 14 incip. si episcopus. infrà de officio delegat.*
Ant. Maria Pap. Vltima pars istius summarij magis congruit literæ. Cum hac † dec. concordat. de

verbo ad verbum decis.31. de rescrip. in anti. Et ad idem tendunt decis.22. ibidem, & prima. de offi. delega & 56. de concessio. preben. in eisdem. & decis.7. Bisig. de rescriptis. Et ad hanc materiam vide latè decis.17.18. & 19. infrà, de concess. prebend. cũ his quæ ibi notantur: faciunt no. per Fely. in c.fi. de presump. & in c. de catero. de re iudi. & c. eam te. & c. quoniá. de rescrip. & no. per Stap. in octaua forma mandati fo. 41. & 42. & in alia impres.37. & Sar. in suo tracta. expect. in octaua forma mandati. Anto. Mari. Pap.

EPITOME.

Executores dati cum clausula, vocatis vocandis, seruare debent ca. statutum supra allegatum quoad personas, quàm quoad loca, quia ipsi non sunt meri executores, sed veri iudices.

SVMMARIVM.

1 *C. statutum de rescript. lib. 6. an sibi locum vẽdicet in gratiarum executoribus datis cum clausulis vocatis vocandis.*

DECISIO XXX. aliàs 370.

a 1 EX hoc,[a] & propter primum dictum insurrexit aliud dubium, † vtrùm prædicta constitutio capitu. statutum. de rescrip. libro sexto habeat locum in executoribus gratiarum datis[b] cũ clausula vocatis vocandis, &c. & sine argumentis fuit dictũ quòd sic, tam quoad personas, quã quoad loca, dietas, ciuitates, & diœceses: itantũ quòd si prædicti executores procedant extra suum cum eis deputatum, vel partem trahant vltra vnam dietam, nihil valet quod agitur, nisi de expresso consensu partium id faciant, vt ibidem in §. in nullo quoque. dicitur & hoc propter decretum ibidem in fine appositum. Et ratio est: quia prædicti executores non sunt meri, sed veri iudices, & cum causæ cognitione, ac vocata parte, & ordine iudiciario seruato debent procedere, c vt in capitul. exhibita. de iudiciis.[c] & ideò quia debent trahere, & citare, id non possunt extra locum eis deputatum facere, nisi secundùm formam dicti §. in nullo. & hoc tenet expressè Guil. de monte Laud. in clementina prima. de rescriptis.

ADDITIONES.

a *Ex hoc. Fuit dubitatum in Rot. vtrùm compulsor assumptus vigore compulsis debeat esse qualificatus, iuxta dictum capitulum statutum. cum ipse citat testes, defert iuramenta super rei cognitione, cõpellit, excommunicat, & facit actus iuridicos, iuxta gloss. in clementina prima. de officio delegati. fuit tamen obtentum quòd non, ex quo forma compulsis habet contrarium, cùm dirigatur simplicibus clericis. Pro contrario facit decisio 4. de fide instrumentorum man. & facit in simili quod habetur in capit. pro illorum. de preben.*

b *Datis. Adde decis.32. infrà, eod. tit. in antiq. & decisio.1. de offic. deleg. in antiq. & decis.55. de concessi. preben. in antiq.*

c *De iudic. Adde ibi per Felyn.*

Anto. Maria Pap. Ista decisio est 6. ad decis.19. infrà de iudic. vt est videre in decisionibus per numerum. De hac materia habes latè infrà in titull. de officio delegati. & de concessión. preben. vbi multa accumulaui, & facit in terminis deci.22. hoc titu. in antiq. Et vide omninò Ægid. deci.9. de rescript. vbi optimè declarat hanc materiam distinguendo, & inter alia dicit, quòd si agatur contra interesse putantes, tunc non est seruandum d.c. statutũ quoad dietas, de qua dietarum materia vide per Fely. late in c. nonnulli. de rescriptis. Et de isto executore dato cum clausula, vocatis, &c. vide per eundem Fely. in cap. exhibita. de iudic. & in c. fin. de presump. Ant. Maria Pap.

EPITOME.

Executor ad taxationem fructuum in vim diffinitiuæ sententiæ deputatus non potest illo, qui non est in dignitate constitutus. Vel sic, Subexecutor sententiæ ... fructus, in quibus quis condemnatus fuit taxare non potest h.d.

SVMMARIA.

1 *Fructus in quibus victus fuit condemnatus in causa beneficiali, an in vim sententiæ diffinitiuæ possint taxari per non constitutum in dignitate.*

2 *Taxatio fructuum restituendorum dicitur quoddã accessorium ad sententiæ executionem.*

3 *Fructus etiam à solo separati comprehenduntur sub mandato executiuo.*

DECISIO XXXI. aliàs 403.

1 FVit dubitatum, vtrùm † subexecutor sententiæ diffinitiuæ, non in dignitate constitutus, posset taxare fructus, in quibus victus fuit condemnatus. Et videbatur aliquibus quòd sic, maximè si in hoc partes expressè consentirent: cum iste sit vnicus, & certus articulus, qui potest de expresso consensu partium per iudicẽ, siue executorem etiam extra locum, in quo deputatus est, expediri, vt in §. in nullo quoque. in capitulo statutum. de rescrip. libro sexto. quod cap. etiam non habet locum de iure in executoribus sententiarum, & gratiarum, secundùm Ioan. Mon. Archi. & Ioã. Andr. ibidem. Hoc verum in meris executoribus datis ad prouidendũ, vel exequendũ, secùs verò in mixtis, & à iure ... sibi iurisdictionẽ, & cum causæ cognitione procedentibus, tales enim debent esse in dignitate constitu- a tuti, vel canonici[a] ecclesiarum cathedralium, secundum Doctores antedictos. Cùm igitur prædicta taxatio fructuum requirat vocationẽ partiũ, & causæ cognitionem dixerunt omnes Domini, paucis exceptis, non posse expediri huiusmodi actum requirentem causæ cognitionem, nisi per executores, siue subexecutores in dignitate constitutos, etiam si partes ambæ in hoc vellent consentire: quia d. §. in nullo quoque. superiùs allegatus, non habet locum quoad personas, sed bene quoad loca. Mihi tamen sub dubio videbatur, quòd licèt in prædicta taxatione requiratur partis vocatio, illa dũtaxat fit ad instructionem, & informationem summariam habendam de illis: & ad interloquendum super ipsis:

ipsis: quæ etiam posset fieri in partis absentia: vt legitur, & not. per Innoc. in ca. auditis de procu. faciunt etiam ea. quæ leg. & not. in cle. iudices. de

2 offic. dele. tùm etiam, quia huiusmodi taxatio est quoddam accessorium ad executionem sententię, quod potest expediri sicut principale. ar. de reg. iur. accessorium. lib. 6. & hoc tenet expressè Gui. de mon. lau. in extrauagan. sedes apostolica. Cōtra hanc opinion. meam fuerunt alleg. quædam not. Inno. in c. de cætero. de sen. & re iudi. quod licèt merus executor, putà sententiæ, possit aliquas probationes recipere ad sui instructionem, super aliquibus appositis, vel propositis coram eo: tamen nunquam de hoc possit iudicare, siue diffinire, sed debet, & tenetur supersedere, & totum negotium sufficienter instructum ad superiorē remittere: quia prædictus executor vt ponebatur in facto, ne dum probationes super valore fructuum receperat: sed etiam illum articulum diffiniuit, fructus taxando, & partem ad soluendum per censuram ecclesiasticam compellēdo. Hoc per Dominum Auditorem huiusmodi causæ totum factum fuit annullatū, & de nouo per eundem Auditorem fructus taxati. In quam sententiam ego posteà motus ex dicto Inno. superiùs allegato, consensi: licèt Hostien. ibidem, teneat contrarium. Pro cuius opinione faciunt plura iura, quàm pro opinione Innoc. videlicèt, de rescrip. c. si quando. c. cum adeò. c. ad aures. c. constitutus. c. postulasti. capi. ad audientiam. & c. si proponente. de offi. dele. c. ex parte. & c. super eod. de appellat. cap. dilecto. & ibi Ioan. Andr. in nouella.

ADDITIONES.

a *Canonici. Adde Dominic. in c. dudum. de rescript. lib. 6. & Fel. in c. pastoralis. de of. deleg. in 3. col. ver. vtrùm verò abbatia.*

A M. P. Posset addi ad hoc summarium, quòd licet executor merus sententia possit aliquas probationes admittere ad sui instructionem: tamen debet negotium remittere ad superiorem, & in istis executoribus non requiritur dignitas. Et faciunt ad hāc decisio. not. per Staphi. dum tractat de literis iustitiæ fol. 175. versi. latis tribus sententiis. vbi etiam allegat decisio. 14. infrà de re iudic. vbi quando committitur taxatio fructuum. Auditor tamen potest taxare fructus etiam post tres sententias perceptos, cum distinctione tamen, de quaibi. pro quo facit illud quod fuit decisum in causa Placentina castri-

3 *Cermatis, quòd fructus etiam à solo separati, qui tamen pendebant, quando fuit decretum, mandatum, comprehendebantur sub mandato executiuo: quia sunt pars fundi, per text. in l. fructus ff. de rei vendi. quod tibi seruiet sæpè. præsertim in materia sequestrationis. Et ad materiam præsentis deci. facit allega. Lapi secunda, vbi latè de executoro sententia, de qua materia habetur etiam latè per Fely. in capitulo de cætero. de re iudi. & in capitul. pastoralis. §. quia verò. & in capitulo cum ordinem. de rescript. qui ad hoc allegat decisio. 15. infrà de dolo & contu. vbi videbis, Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Gratia nouæ prouisionis, in qua est tacitus defectus, de quo Papa ex dispositione iuris, vel ex cancellaria regulis sciens iam habere potuit, surreptitia non est, hoc dicit primò. Vel sic, Taciturnitas omnino gratiam apostolicam non vitiat, sed illa tantùm, quam si Papa sciuisset gratiam denegasset. Vel sic, Surreptionis maius est vitium in exprimendo, quàm in omittendo. h. d.

SUMMARIA.

1 *Gratia noua prouisionis an taciturnitate vitietur. Taciturnitas illa impedit gratiam, quam si Papa sciuisset, ipsam denegasset.*
2 *Rescriptum contra legem quo casu sit validum.*
3 *Papa nouam faciens constitutionem generali consuetudini contrariam, censetur ipsam consuetudinē velle tollere.*
4 *Expressio non est in notoriis necessaria. 6.*
5 *Expressio falsa citiùs vitiat rescriptum, quàm taciturnitas.*
7 *Mentio an sit facienda de reseruatione generali: & quid de speciali.*
8 *Mentio semper fieri debet de qualitate personæ, per cuius obitum vacat beneficium.*

DECISIO XXXII. aliàs 468.

EXtrà Rotā supposito isto facto R. vtriusque

a iur. Doctor, habens gratiam [a] de canonicatu sub expectatione præbendæ, dignitatis, personatus, seu officij ecclesiæ Creten. canonicatum, & præbendam, ac cantoriam dictæ ecclesiæ vacantem vigore dictæ gratiæ de facto acceptauit, cum de iure non posset: quia canonicatus, & præbenda, ac cantoria erāt specialiter reseruatæ: vt patet per reseruationē de qua cōstat: & etiam quia Cantoria ēst dignitas maior post pontificalem, & post istam acceptationem factā, fecit exponi Papæ formam gratię, & dictę acceptationis non facta mentione, quòd gratiā specialiter haberet, vel nō haberet de dignitate post pontificalem, & hoc exposito obtinuit tunc à Papa de canonicatu, & præbēda prædictis prouideri sibi tanquam specialiter reseruatis, reseruatione obtinēdo, etiam expressione facta in literis, quòd dicta cātoria dignitas est maior post pontificalem. Opponitur contra literas antequā expediantur per Cancellariam, quòd non expediantur, vel quòd expeditio prima executioni non demandetur: pro eo quòd talis prouisio nō valet: cum in literis expeditis prædictis, excepta fuerit dignitas maior post pontificalē. & de hac exceptione in suppositione: & in literis huiusmodi prouisionis non fit mētio, vt exceptio: sed contraria positio. Quæritur an talis oppositio sufficiat ad impediendum literas, vel executionem antedictas, saltem quò ad cantoriam? Et sic primò videtur, quòd oppositio talis sit bona, & sufficiens: quia quando alicui obstant plura impedimēta, licèt fiat sibi gratia de sublatiōe vnius nō propter hoc tollitur aliud: & ideò adhuc alio remanēte, totū adhuc remanet impedimētū. ff. de fer. vt. præd. l. si domus. de fil. presb. c. 2. de authoritate & vsu pallij. c. ex tuarum de priui. ca. pastoralis. Modò dicta exceptio non valebat ex duplici causa. Primò, quia gratia non se exten-

debat ad dignitatem huiusmodi maiorem. Secundò, quia reseruatæ erant, & non est sublatum nisi secundum impedimentum: ergo in vno impedimento adhuc remanet. Tertiò, † quando aliquid in gratia exprimitur, vel tacetur, quo non expresso, vel tacito Papa gratiam denegare potuisset: ergo est surreptitia, & nulla de electio. ea. dudum. el. 2. & capitulo ad audientiam. de rescri. capitulo 2. de præbendis. capitulo dudum. libro vj. Modò hic videtur expressum, quòd virtute dictæ gratiæ, & acceptationis sibi dicta Cantoria deberetur: nisi reseruatio obstaret, quod est falsum quia ea alio capite acceptatio non valebat: putà, quia dicta Cantoria sub dictis literis non cadebat. Item tacuit, quòd dignitas maior post pontificalem in dictis literis erat excepta, quod tacitum si expressum fuisset, monisset Papam ad non concedendum: ergo, &c. Contrarium puto: quia aut vitiaretur dicta gratia prouisionis per falsi expressionem, aut per veri taciturnitatem, cum de potestate collatorum, & habilitate prouisi, ac vacatione minimè dubitatur: sed neutrum eorum potest dici: ergo, &c. Dico primò, quòd non fuit defectuosa per falsi expressionem, vel suggestionem, nisi diceretur in hoc quòd suggesta est acceptatio, cùm pro eo solo fuisset vitiosa, quia beneficium reseruatum. Sed breuiter dico, quòd hoc nullo modo videtur Papæ suggestum: quia non sequitur, hoc impediuit, ergo non illud, cùm plura possunt esse impedimenta, quorum quodlibet per se sufficiens esset, vt probant iura superiùs allegata. facit capitul. cùm pro causa. de sententia excommunicatio. Secundò, quia non fit surreptitia propter taciturnitatem: quia si hoc diceretur, hoc esset propterea, quia tacitum esset in gratia prouisionis, quòd in gratia, vigore cuius fuit facta acceptatio, fuerat facta exceptio maioris dignitatis post pontificalem: sed hoc non obstat, quia nunquam vitiat gratiam huiusmodi taciturnitas, quando in casu ex narratione & forma prouisionis debet verisimiliter esse notum. sic est in proposito, igitur patet primum, quia quando facit actum, qui potest certo obstaculo impediri, si sciat obstaculum illud, & est in eius potestate, illud tollere videtur, esto quòd nec de hoc aliquid dicat, nec de hoc aliquid dicatur sibi, videtur ipse velle tollere istud. ff. de excusat. tutorum. l. idem Vulpianus. §. fin. & ff. de re iudi. l. quidam consulebant. ibi, est de necessitate. ff. de hæredib. insti. l. pe. ad quid enim oportet aliquid dicere alicui, quod ipse per seipsum verisimiliter scire debet, certè frustrà: vt ff. de action. empt. l. 1. & l. ea quæ ff. de ædilit. edict. §. si intelligatur. cum sibi ibidem allega. pro quo faciunt not. Ia. Petr. Cy. C. si contra ius vel vn. publi. l. omnes.

2 circa principium. videlicèt, quòd licèt † rescriptũ non valeat contra legem: tamen si facta est talis narratio facti in rescripto, quòd princeps ex quo scire potuit rescriptum esse contra legẽ, licèt de hoc in rescripto nil dicatur expressè, seu quòd non dicat, non obstante tali lege, valet rescriptũ. idem dic secundum not. Ioan. And. de rescrip. in nouel. cap. 1. priuilegium scilicèt, siue rescriptum

b concessum per principem[b] valere, & ius commune tollere, licèt de illo non faciat mentionem quia in scrinio pectoris sui censetur illud habere. l. omnium. C. de testam. Item facit quod not. Ioan. Andr. in glo. de consti. ca. 1. libr. sexto. quòd

3 Papa faciens † nouam constitutionem, generali consuetudini contrariam, videtur velle tollere dictam consuetudinem: pro eo quòd præsumitur illam scire, etiam si de ea mentionem nõ faciat. facit ad hoc, quod notatur de excess. prælato. c. 1. libro 6. Item facit quod not. Fred. de Senis in tractatu suo de rerum permut. conclusione 6. vbi dicit, quòd impetratio beneficij ex causa permutationis obtenta, non valet, si beneficium est reseruatum, & de reseruatione non est mentio facta, nisi sit generalis, & pluribus nota: quia tunc præsumeretur, quòd Papa illã sciuisset, & tunc expressis necessaria non fuisset in notis per priùs. Dictæ rationes satis videntur esse claræ: videlicèt, quòd ex forma narrationis Papa debuit scire verisimiliter, & quòd in gratia prima excipiebatur dignitas electiua: quia istud est notum ex Papali constitutione, plus quàm notoria, quòd in omnibus huiusmodi literis po-

4 nitur dicta clausula exceptiua: in notorio † verò admonitio, vel expressio necessaria non est. hinc est, quòd licèt emptor debeat emptionem venditori denuntiare: tamen vbi esset notorium, non esset opus denuntiare: vt de ac. empt. lege, emptor. io rubric. Item alia ratione secundò deducta: quia aut dicis Papam fuisse deceptum in hoc, pro eo quòd credidit, quòd forma sibi expressa, hoc importaret, quòd sub ea talis dignitas comprehenderetur: aut pro eo, quòd ipse putauit, quòd in prima gratia fuerit facta mentio expressa, quòd dignitas maior huiusmodi comprehẽderetur sub ipsa: quia non videtur, quòd ea alia opinione potuisset: Sed neutrum dici potest. Nuo primum: hoc enim esset ponere in principe errorem iuris, quod esset absurdum: vt in c. t. de constitu. libro 6. Certum enim est de iure moderno, secundum constitutionem Domini nostri, quòd sub generali gratia nõ cõprehenditur dignitas maior post pontificalem, etiam si nõ poneretur clausula exceptiua: vt habent ordinationes Ioan. 22. per omnes summos pontifices confirmatę. Nec secundum: quia non est verisimile Papam diuinate: vt l. si putator. ff. ad l. Aquil. Secundò videtur verisimiliter, quod Papa debuit idem iudicium facere de eo, quod sibi non appareat, & de eo, quod non erat: vt l. 3. & l. vilia Pol. a. ff. de contrahen. emptio. quia verisimile est, quòd Papa debuit præsumere, quòd non fuit posita clausula in primis literis, per quã in eis huiusmodi literis comprehendi valeret: tum quia hoc non est consuetum, imò prohibitum fieri, nec credo factum adhuc fuisse de tempore Papæ moderni: tum quia si ita esset, verisimile est, quòd dictus R. de hoc fecisset mentionem in secundis literis, vt eas faciliùs obtinere potuisset: quia quilibet præsumitur velle esse di-

c ligeos in iure sibi acquirendo: vt de arbi. cap. 1. cum similib. ff. de probatio. l. cum de indebito. in princi. & in fi. & l. si positum. eod. titu. Concludo ergo ex præmissis Papam in concessione nouæ prouisionis non fuisse circumuentum: & per consequens

consequens dictam gratiam minimè reputari,
seo vitiari tanquam surreptitiam. quòd priocipa
5 liter probatur sic, quia licèt falsæ † omnes expres
siones, quæ potuerunt mouere principem veri-
similiter ad faciliùs concedeodom, regulariter
vitiant gratias, quia literæ habent tacitam con-
ditiooem, si preces veritate nitantur, tameo oon
omnia tacita, quorum expressio mouere potuis
d set ad denegaodum gratiam, vitiant, sed [d] ea so-
lum, de quibus reperitur expressum, vel de qoi-
bus in iure est cautum, quòd eis expressis ei gra
tiam nullatenùs concessisset. Hinc est, quòd licèt
Papa ita libenter daret beneficium magni valo-
ris sicut parui, de huiusmodi dignitate valet gra-
tia, nec ex taciturnitate huiusmodi vitiatur, licèt
secùs si minoris valoris expressisset, vt no. gloss. in
Clementi. prima, præal. quæ vult, quòd conces-
sio facta per Papam criminoso valeat ipso iure.
quod no. Inn. de concess. præben. c. proposuit. &
c. ci oostris. & de probat. c. inter dilectos. de ex-
cess. præla. & ca. accedēs de accus. tamen si fuisset
crimem expressum, hoc valde potuisset moue-
re ad denegaodum, vt de æta. & quali ca. eam te.
cum simil. Modò ita est, quòd hic oon possu-
mus dictas literas argoere ex falsi suggestione,
quia nō reperitur aliquid falsi suggestum, quod
Papa propter hoc, quod in præmissis literis non
fuisset adiecta clausula exceptiua, dictam nouam
prouisionem denegasset, imò verisimile est ma-
gis de contrario, attenta dignitate impetrantis,
& quòd gratia ista noo fundatur super aliquo
iure ipsius, &c. Ad rationes factas in coottrarium,
& de prima notum est, quòd non est impedimē-
tuio collationis, & inquantùm tolleret impedi-
menta, videtur vtrunque tollere, vnum expressè
& aliud tacitè per prædicta. Ad secundam ratio-
nem sofficienter est responsum per primam ra-
tiooem huius partis.

ADDITIONES.

a *Gratiam. Adde ad hanc decisi. Fel. in c. in nostra. 5.*
correla. extrà de rescrip. Ægid. decision. 47. hoc ti-
tulo.
b *Principem. Not. principem ex sola voluntate con-*
tra sui positiuum posse dispensare. Inno. in c. cùm ad
monasterium. de statu regular. Abb. in c. cum lite-
ris. de in integ. resti.
c *Acquirendo. Ad quod consequendum cuilibet li-*
cèt vigilare l. summa cum ratione. ff de pecul.
d *Sed ea. Adde Calder. consi. 6. de prabend. Fel. in ca.*
super literis. col. 2. & capitu. postulasti. col. 3. de re-
script.

A. M. P. Habes aliam similem quasi de verbo
ad verbum per Ægid. decisio. 47. hoc titu. Cum au-
tem suprà decisio. 7. & 21. dictum sit de surreptionis
materia, hic tantum dicā super difficultate, qua ha
betur hic in secunda col. huius decisio. numero tertio.
in versicul. Item facit quod not. Fede. vbi dicit, quod
1 *† impetratio beneficij ex causa permutationis obten-*
ta, non valet, si beneficium erat reseruatum, si non
fuit facta mentio de ipsa reseruatione: nisi reserua-
tio sit generalis, & pluribus nota, & sic præsuppo-
nit etiam de generali reseruatione non esse fiendam
mentionem, quando est nota. Et videtur inferre
quòd secùs sit in speciali reseruatione similiter nota:
& quòd minor ratio sit in generali, quā in speciali,
quod videtur contra decisio. vigesimamprimā in-
2 *frà de prabend. vbi licèt † de speciali mentio non*
requiratur, de generali tamē mentio semper est fa-
cienda: prout etiam de qualibet reseruatione men-
tio fieri debet, alias collatio est nulla: vt in decisio.
33. de prabend. in antiquis. Et quia Felyn multùm
laborat super hac contrarietate, in capitulo in no-
stra. de rescript. correla. 5. qui contra solitum con-
fusè loquitur: sed in effectu sentit, quòd de speciali
non contenta in regulis, est fienda mentio: de gene-
rali verò semper debet fieri mentio, nisi sit in cor-
pore iuris, vel publicè nota. Et ratio est, quia exi-
stentia in regulis præsumuntur nota: & de iis, quæ
sunt nota Papæ, mentio non requiritur. Dicit ta-
3 *men ipse, ibi in fine. quòd † semper debet exprimi*
qualitas personæ, propter quam vacat beneficium:
putà an sit capellanus, vel collector & cætera. vel
an beneficium vacet in curia: hoc enim expresso fa-
cto Papa potest scire, an sit reseruatum. vide eun-
dem ibi correla. 6. & decisio. Ægi. trigesimāquar-
tā & sexagesimānonā de prabend. Ego autem cre-
derem, quòd in hoc casu nulla esset differentia in-
ter specialem & generalem, dummodo constare pos-
sit, quòd esset nota Papæ: prout sentit hæc decisio in
dicta secunda col. versiculo secundo. quia non sit sur-
reptitia: facit decisio decimaquarta de rerum per-
mutat. in antiq. vbi si fiat permutatio coram ordi-
nario tacito de aliis beneficiis, valet: quia præsumi-
tur habere notitiam de eis: secùs si fit coram Papa.
Pro quibus faciunt not. per Felyn. dicto capitulo in
nostra. correl. 29. & in capitu. veniens. col. 2. de præ-
scrip. Et satis confirmat ad hoc decisio. Cassa. prima,
secunda, 5 & 7. de reserua. vbi etiam habes, an re-
seruationes inducta per regulas sint generales; et vi-
de eundem in decisio. vigesimatertia. de prabend. &
meliùs in deci. 12. ibidem. Inueni tamen post conge-
stionem de quà suprà, Æneam de falca. in tracta.
reseruat. super 4 effectu reseruat. fol. 24. clarissimè
declarantem hanc difficultatem, vide eum qui me-
liùs dicere non potuisset. Et quò ad vltimam partē
summarij, quòd maior sit defectus falsitatis expres-
sa, quàm taciturnitas, facit id quod dixi suprà
deci. 7. An. Mar. Pap.

EPITOME.

Canonicus præbendatus in secunda gratia tenetur facere men-
tionem de canonicatu, ac præbenda huiusmodi, si præbendæ sunt
distincta, aliàs sufficit, quod faciat mentionem de canonicatu. Et
canonicus non debet esse sine præbenda: sed sine canonia bene po-
test esse præbendatus.

SVMMARIA.

1 *Canonicus præbendatus aliud beneficium impetrās*
facta de canonicatu, non præbenda, mētione, an gra-
tia surreptitia sit.
2 *Papam, vt concedat, aut deneget quæ mouere pos-*
sunt, in gratiis exprimenda sunt.
3 *Mentio debet fieri de præbendis, quando sunt di-*
stincta.
4 *Præbenda distincta quæ dicantur.*

DECISIO XXXIII. aliàs 449.

1 QVidam † habens canonicatum, & præbendam in certa ecclesia, impetrat aliud beneficium vacans, faciens mentionem de canonicatu, sed non de præbenda. dubitatur vtrùm gratia ipsius esset surreptitia? Et videbatur aliquibus quòd non: quia canonicatus trahit ad se præbendam, sed non econtrà: quia canonicatus nô potest, nec debet esse sine præbenda, saltem diu. 1.q.3. si quis obiecerit. de præben. c. relatum. Sed præbendarius potest esse non canonicus: vt in c. super specula. de magis. & legitur & not. de cõsti. cum M. Præterea præbenda nascitur ex canonia, tanquam filia à matre. 12.q.1. cap. de quibus. d.c. relatum. & c. dilectus. eod. tit. Dicitur autem à pretio, quòd quis recipit pro labore suo, non à præbeo, præbes, iuxta illud, non à præbendo rectè præbenda vocatur, sed magis à precio, cuius amore datur: prout not. Guil. de mon. lau. in cle. si iuxta. de præbend. Videbatur aliis Dominis, & maiori parti contrarium: quia iura canonicalia, & iura præbendalia sunt distincta, & in distinctis bonis consistunt: prout legitur & not. in d. capitu. cùm M. per Inn. & Host. & ideò iura prohibent à nullo, præterquã à Papa posse dari ius ad vacaturas præbendas: vt in cap. proposuit. de concess. præbend. ergo &c. Prætereà si de iure, quod habeo ad rem, putà de expectãtia ad præbendam, debeo, & teneor facere mentionem: vt in c. in nostra. de rescrip. multò fortiùs de iure in re: putà præbenda actualiter obtenta quantumcunq; modica. eod. titu. c. si proponente. de præbend. si motu proprio. lib. 6. Plus enim mouisset Papam ad non credendum prædicto impetranti, si expressisset se canonicum præbendatũ, quã solùm canonicum: quia præbenda habet plus commodi, & temporalitatis, quàm canonia: vt in
2 iuribus, & decisio superiùs alleg. Cùm † igitur omnia, quæ possunt Papam mouere ad denegandum, vel concedendum sint in gratiis exprimẽda: vt in ca. cum adeò. c. ad aures. c. constitutis ad audientiam. & ca. si proponente. & d. ca. si motu proprio. & vide not. ibi per At. & Ioan. Andr. in nouel. ergo videbatur maiori parti prædictam gratiam fore surreptitiam. Hoc verum secundũ me, de canonicatibus, & præbendis distinctis: secùs de indistinctis, præsertim consecutiuis, quas quis consequitur: eo ipso quòd canonicatum adipiscitur: vt in ca. fin. de concel. præbend. libr. 6. Idem de portionibus præbendalibus, etiam vbi esset certus numerus canonicorum, sed nô præbendarum, de quibus per Innoc. in c. dilectus. & c. dilecto. de præben. in quibus casibus præbendæ censentur annexæ canonicatibus: & sunt de iuribus & pertinentiis ipsius, de quibus non tenetur quis facere mentionem. argu. capit. translato. de constitutio. de præbend. extirpandæ. & c. super eodem libro sexto. Fuit ergo conclusum, & consultum Domino Auditori, quòd informaret se de distinctione, vel indistinctione canonicatuum, & præbendarum dictæ ecclesiæ, in qua dictus impetrans asseruit canonicatum obtinere.

ADDITIO.

Cum ista deci. concordat decisi. 2. Bisig. in titul. de præbend. & decisi. 72. de rescript. in antiq. sed istud summarium non est super difficultate resoluta per
3 *deci. quæ aliud non intendit, nisi decidere, an † gratia secunda in qua fit mentio, quòd quis erat canonicus, sit surreptitia, ex quo nihil fuit dictũ, quòd obtinebat præbendam. Et distinguit, quòd aut præbendæ sunt distinctæ, & debet fieri mentio de canonicatu, & præbenda: si verò non sunt distinctæ, tunc sufficit fieri mentionem de canonicatu, quia*
4 *præbenda tunc in consequentiam venit. † Quando autem præbendæ dicantur distinctæ, habes satis clarè, per Fely. in c. cum M. de constitu. num. 28. Et de hac materia per eundem in cap. postulasti. num. 29. & 33. cum pluribus sequentibus. de rescri. & in terminis huius decisio. satis clarè loquitur in capi. cum adeò. de rescrip. & vide etiam aliquid per eundem in capitulo eam te. & in capitulo in nostra correl. 3. eodem titulo & aliquid habes in decisio. Cassad. 17. de præbend. Et de materia canonicatus, vide infrà de præbend. super decision. 25. & per Staphi. fol. 45. & 106. & in alia impressio. quadragesimoprimo. & 81. A. M. P.*

EPITOME.

Si committatur causa, & causæ, cum potestate citandi, potest impetrans vigore dictæ commissionis prosequi appellationem aduersarij. Vel sic. Appellans si faciat committi causam, & causas, quam & quas mouet, seu mouere intendit contra appellantem super certo beneficio cum potestate citandi in curia, & extrà & ad partes, dicto de appellatione potest per audientiam procedere contra ipsum. h. d.

SVMMARIA.

1 *Cõmissio causæ, quã habet quis contra B. capit causam appellationis interpositæ in partibus per B.*
2 *Processus contra actorem, qui impetrauit solùm cõmissionem, non tenet, nisi citetur in partibus.*
3 *Impetrans commissionem pro alio sine mandato, condemnatur in expensis, & interesse.*
4 *Pœna conuẽtionalis exigitur in materia euictionis.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 493.

SI committatur causa, & causæ, quam, vel quas mouere intendit A. contra B. super certo beneficio, cum potestate citandi in curia, extrà, & ad partes: si pars impetrans huiusmodi commissionem, non recipiat citationem ad partes: sed producat appellationem interpositam per partem aduersam in partibus, & vigore illius petat procedi, licèt in prædicta commissione nô dicatur causa appellationis: nihilominùs tamen Auditor vigore dictæ appellationis potest procedere. Ratio, quia non est dubium quòd causa appellationis est causa propter quam totum negotium principale ad curiã extitit deuolutum, si debita forma sit seruata. capit. 1. de elect. libro 6. iuncta Clem. causam. eod. titul. Tum etiam quia per huiusmodi appellationem apparet de causa, quam prædictus A. contra B. & super quo mouet, seu mouere intendit: tum etiam, quia si verbum appellationis expressisset in commissione, etiam citiùs obtinuisset

sic quo I non est tale tacitum, quod Papam monuisset ad deneg andum, igitur ista taciturnitas nō obstit. de rescri. c super literis. tum etiam quia superflua, & abundās cautela non nocet: ergo, quia ex abundanti, quia fortè dictam appellationem tempore commissionis non habuit, vel si habuit, vtrum deuoluebat, dubitauit: ergo commissionem cum potestate citandi impetrauit, quæ quidem citatio, scilicèt hominis citationem iuris, videlicèt appellationem non excludit: operantia enim augmentum diminutionem operari non debent. de priuileg. cap. in us. de præben. c. cut de non. lib. 6. &c.

ADDITIO.

Istud summarium non cōcludit, & in effectu deci.
1 *hoc dicit, quòd † si A. committat causam, quam*
habet seu habere intendit, super tali re absque eo
quòd citet B. eius aduersarium, qui in partibus appellauerat, vi tute talis commissionis, potest reperta appellatione pro parte B. interposita in causa procedere: licèt in commissione nihil dictum fuerit de huiusmodi appellatione. Ratio est: quia verbum, causam, potest optimè comprehendere causam appellationis. Et cum ista dec. concordat alia infra de officio deleg. 11. & infra de appella. 60. & 61. vbi habetur, quod valet appellatio interposita per falsum procuratorem, & quod appellatus potest vti commissione nomine appellantis, etiam sine mandato impetrata, nec per ipsum ratificata & procedere in causa, vt ibi videbis, & facit deci. 6. infrà de appel. & deci. 1. infra de elect. vbi habetur, quòd appellatus potest procedere cōtra appellantem virtute appellationis per ipsum interposita, & etiam sibi non intimate, & ibi vide quæ notaui. Contra deci. prædictum tamen videntur facere dua deci. Ægid videlicèt & 25. & 26. de iudiciis, vbi dicitur, quod si P. contra Ioan. commissionem, & citationem obtinuit, & illa non executa Ioan. velit procedere, opus est,
quòd ipse obtineat nouam citationem, in vim illius
3 *prima commissionis, vel secundum dictum decisi. 25.*
tam in vim illius prima, quàm alterius commissionis, quam tenetur facere Ioan. pro absolutoria obtinenda. Ecce ergo quod non potest procedi, nisi citato P. Pro solutione tamen huius contrary, dicendum arbitror, quòd licèt ista dec. videantur contraria, tamen omnes tendunt ad vnum finem. Et si rectè percipiatur sensus huius dec. nostra, & aliarum deci. de quibus suprà, non dicunt, quòd virtute talis commissionis possit procedi, sed virtute appellationis, quæ deuoluerat negotium ad curiam, & habuerat vim citationis. In casu autem Ægid. pars non erat citata, nec causa deuoluta, ideò non est mirum, si non poterat procedi in causa, nisi citato P. contra quem puto procedi potuisse, etiam sine noua commissione: cum commissiones in Rota sint distributiones, & exercent tantùm iurisdictionem, vt dicit d. deci 61 & sunt communes vtrique parti: vt dicitur in hac deci & dicam latius super dec. 6. de appella. & ad hoc facit decisi. 17. infrà de dolo & contuma vbi dicitur expressè, quòd actor impetrauerat commissionem, & recesserat de curia, & Domini noluerunt, quòd reus veniens posset procedere contra actorem eo non citato: prout etiam idem dicit decisi. 7 de verbo. signi. in antiq cum distinctione tamen de qua ibi. Ideò cogita, & videas quæ scripsi super d. decisio. 6. & alii, infrà de appella. & d. decisio. 17. Rota enim approbauit d. decisi. 17. in vna Leodien. & in vna Valentin. coram Domino Puteo 24 Ianuarij. 1543. vt reperio annotatum per bonæ memoria Tho. de Thanis. Nos enim hodie seruamus,
2 *quòd † si reperitur præsentata commissio contra me,*
ad instantiam principalis, vel legitimi procuratoris, procedimus ipso citato, vel eo absente per Au-
3 *dientiam contradictarum: † si verò impetrata sit*
per assertum procuratorem, obtinemus commissionem, in qua mandatur Auditori, vt præfixo termino tali asserto procuratori ad docendum de mandato, condemnet eum in expensis, ac damnis, & interesse: ac declaret beneficium propter talem commissionem non esse litigiosum, & etiam quòd talis assertus procurator promiserit de rato sub pœna ducentorum ducatorum: Domini noluerunt, quòd talis pœna exigatur in hoc mundo, cùm semper habeant
4 *æquitatem præ oculis omni rigore prætermisso. Consueuit tamen Rota condemnare in pœnis conuentionalibus in materia euictionis, vt in vna Bononien. bonorum de Platesiis, in qua eram procurator coram bonæ memoria Paulo de Capizuchis, olim Rota Decano, & posteà Episcopo. Neocastren. patruo. R. P. D. Ioan. Antony, nuper etiam in eodem sacro Auditorio recepti, ob huius bonam indolem non minus de eo, quàm de patruo sperandum est. A. M. P.*

EPITOME.

Noua prouisio per actorem contra reum possessorem post litem introductam impetrata, debet per Auditorem absenti possessori intimari. h. d. Vel sic. Lite super beneficio pendente si actor impetraret nouum ius, puta, gratiam si neutri, id per Auditorem reo absenti intimari debet. h. d.

SVMMARIA.

1 *Gratia noua impetrata lite pendente possessori est intimanda.*
2 *Auxilio nouo indigent, quæ de nouo emergunt.*
3 *Citatus legitimè debet cōparere, vel procuratorem mittere ad omnia, quæ occurrere possent in causa.*

DECISIO. XXV. aliàs 320.

1 LIcèt in causis † beneficialibus in curia per appellationē, vel aliàs, legitimè posset procedi per audientiam, & pronuntiari contra absentem præsertim possessorem pro actore vigore iuris sibi ante huiusmodi litem, vel saltem tempore commissionis obtentæ competentis: tamē si actor post litem introductam, putà in medio causæ impetret nouam gratiam, siue nouum ius, putà si neutri ius competat in beneficio de quo litigatur, quòd ei prouideatur: voluerunt & dixerunt maior pars Dominorum, quòd huiusmodi gratia noua possessori est intimanda, antequàm sententia contra eum proferatur: tum quia si dicta gratia impetrata non esset, absens pro se sententiam reportasset, per regulam, actore non probante &c. Et quia fortè tempore introductionis huiusmodi causæ bene

sciuit

stiuit nullum ius aduersario suo competere, idcirco nõ curauit venire, vel mittere. Sed quia ex nouo iure per eum impetrato ipsum vult vincere, quod verisimiliter potuit ignorare, idcirco est vocandus ad dicendum contra prædictam gratiam, quam fortè de surreptione vult impugnare, vel saltem intimatio sibi faciẽda, vt veniat, vel
2 mittat, si velit. Ea † enim quæ de nouo emergũt, nouo indigent auxilio, l. de ætate. §. ex causa. ff. de interrogat. actio. c. cæterùm extrà de iurament. calum. & c. pastoralis. & ibi de hoc in 4. gl. de exceptio. facit c. & circa & c. statuimus, de ele lib. 6. Mihi & aliquibus Dominis videbatur huiusmodi intimationem fieri non debere de iuris rigore, licèt de benignitate apostolica vtile foret, & concedi posset. Ratio Dominorum meorum & mea
3 fuit. Nam † ex quo citatus fuerat possessor legitimè, debet comparere, vel mittere procuratorem sufficientẽ ad omnia quæ occurrere possent, vel impetrari in causa contra eum, quæ nedum est super negotio principali commisso, sed etiam super omnibus dependẽtibus & connexis. Et ideò siue dicamus dictam gratiam per actorem noniter impetratam, negotium incidens vel emergẽs siue connexum, ad omnia illa legitimè fuit citatus vel ab homine, vel à iure vsque ad sententiã inclusiuè. Si igitur non venit, nec misit, imputet sibi, & tenebit quicquid fit in eius absentia, quã replet Dei præsentia c. veritatis de dol & contu. & c. 2. de arbitris. lib. 6. faciunt iura vulgaria, cap. quoniam frequenter. vt lit. non contestat c. fi. de eo qui mittit. in poss. & c. sæpè de appellatio. c. t. & c. cupientes. de elect. lib. 6. Dicendum tamen est, quòd conclusio, siue primum dictum Dominorum posset procedere in illo, qui non venit, nec procuratorem misit confisus de sentẽtia absolutoria. Sed mea & aliquorum Dominorum opinio posset procedere in illo, qui procuratorẽ misit, cui credo sufficere huiusmodi intimationẽ fieri, cũ ipse sufficienter debeat esse instructus de omnibus causam ipsam tangentibus. c. in pertractandis de iuramen. calum. Crederem tamẽ sibi inducias dandas ad consulendum Dominum, si eas peteret. c. dilectus. de procur.

De consuetudine.

EPITOME.

Consuetudo valet, quòd vxor succedat viro in mobilibus, iuribus, & actionibus, liberis extantibus.

SVMMARIA.

1 *Pars tertia legitima, & iure naturæ debita, an prætextu consuetudinis diminui possit.*
2 *Ius naturale minui potest, sed non in totum tolli.*
4 *Ascendentis successio debetur proximiori descendẽti ratione cognationis*
5 *Filiorum successio & legitima portio quo iure procedat.*
6 *Testatorum dispositio quo iure rumpi posse dicatur.*
7 *Renunciari an possit futuræ successioni per pactum iuramento vallatum.*
8 *Legitima dicitur loco alimentorum succedere.*
9 *Filius potest propter delictum excludi à legitima.*
10 *Legitima an in totum tolli possit. 11.*

DECISIO I. aliàs 18.

FVIT dubitatũ, & in relationibus positum: vtrùm valeret cõsuetudo, qua cauetur, quòd vxor marito habenti bona mobilia, & immobilia, succedat in omnibus bonis mobilibus debitis & creditis etiã liberis extantibus. Et videbatur aliquibus quòd nõ: quia consuetudo nõ prævalet iuri naturali: imò ipsi contraria est irrationabilis, & potius dicenda corruptela. & per consequẽs non est præscriptibilis, etiã si omnes homines de mũdo eam obseruarẽt per infinita tempora. 12. q. 7. flagitia. de consuetu. c. cùm tanto. & ibi not. sed hæreditas patris debetur ipsi filio de iure natu-
a ræ. [a] ff. de regul. iur l. iura sanguinis. & de pact. l.
b ius agnationis. [b] iuncta l. filius. ff. de suis & leg.
c hæred. melius ff. vnde libe. l. scripto. [c] & 1 dist ca. ius naturale. ibi dum dicit, liberorum successio,
d cui iuri naturali [d] per consuetudinem derogari non potest: vt suprà probatum est, ergo &c. quod
e est verum in toto, sed parte [e] non sic: vt no. Dyn. in propria materia de regu. iur. c. indultum lib. 6. Pro qua conclusione faciunt nota. per Ioan. And. post eum in nouel. c. tua. & c. à nobis. de deci. & de consue, super rubrica, & per Innocen. in c. fin. At in casu nostro consuetudo non tollit ius successionis liberorum in toto. putà in omnibus bonis, sed duntaxat in mobilibus: ergo & cætera. Et sic fuit determinatum, & conclusum post publicas relationes, ipsam consuetudinem valuisse, &
t valere. Pro † qua conclusione [f] ego allega. nota.
f Ab. positam in cap. Raynutius. versi. consuetudinem. vbi ipse Ab. not. prætextu consuetudinis etiam partem tertiam legitimam, & debitam de iure naturæ diminui posse, quod dicit melius alibi non haberi: sicque. secundũ eum, esset clarus textus pro dicta conclusione: imò secundũ Do. Ægid. quidã Do. Pet. Bertrandi, qui fuit Cardinalis sanctæ Romanæ ecclesiæ fecit quãdam lecturam solennẽ super libr. 6. decreta. & tenuit in c. 2. de consue. eo. li. valere statutũ adimens etiam in totum legitimam appellatam bonorum subsidium debitam filiis. ratio sua fuit potissima: quia de iure naturali voluntas testatoris debet adimpleri: vt Institu. de re. diui. §. per traditionem. ff. si quis à parent. manu. fue l. non vsque. & 13. quæst. 2. cano. vltima voluntas: quæ tamen sæpè per ius ciuile immutatur per querelam inofficiosi testamenti, quæ est iuris ciuilis. ff. de inoffic. testam. l. si non mortis §. si quis. iuncta l. filio. §. vlti. ff eod. titul. & quod ibi not. Item ius dicendi testamentum nullum ratione præteritionis est iuris ciuilis: quia non competit, nisi in patria potestate constitutis: vt ff. de liber. & posthu. l. si quis posthumos. § si filium. & ff. de iniust. rup. & irrit & fact. testa. quę tamen patria potestas de iure ciuili est: vt Institu. de pa. po. §. 1. & ita ante ius ciuile cuilibet ciui Romano licebat de bonis suis disponere pro libito voluntatis: vt in primo capite legis Falcidiæ cauebatur. vt ff. ad leg. Falcid. l. 1. in prin. ergo hæc omnia alio iure ciuili tolli possunt: vt Inst. de leg. agna. tutel. §. fi. & ff de cap. dimi. l. eas obligationes. In eadem opinio. est Dyn. per idẽ motiuũ in effectu in d. c. indultũ. li-
a cèt illud

cèt illud per alia motiua, & multum aptè deducat.pro hac opin.facit cap Raynutius.de testa.in fi.cum ibi not. per glo. ibi cùm dicit, quòd contra voluntatem testatorum lex Falcidia inducta sit.& quomodò illud intelligatur, ibi vide. Bre-
2 uiter concludendo † putat Dominus Ægidi.secundum quod est in princip. conclusum, quòd hoc ius naturale in totum tolli non potest, sed bene minui vel augeri potest,primum probat, quia talis consuetudo expresse militaret contra rationem naturalem, quæ clamat vbique, quòd filius saltem in aliqua portione patri succedat.vt in d.l.scripto. superiùs alleg. & in authenti. de hæred. & Fal.§.1. & §.si quis auten non implens. col.1. Ratio huius ponitur.ff. de liber. & posthu. l.in suis.& ex quib. caus.mai.l. cùm miles. Quid enim legalius est,quàm proprium filium ad pa-
g ternam successionem admittere g in authen.qui. mod. na.effi. sui.§. est ergo sciendum. in princip. facit optimè 18.q.4.cap. fin. de iureiur.c. quintauallis.& quod no.C.de episcop. & cleric.l.si quis ad declinandam.ergo non valet consuetudo cōtraria:vt C.quæ sit lon.consuet.l.2.& in d.capitu.
h fina.de consuetu. Fallit hoc ex causa, h ex qua potest fieri exhæredatio: vt in authentic. vt cùm de appella.cog.§.aliud.& §.causas. & no. etiam d.c. quintauallis. tunc enim cessat ratio naturalis, propter rationem naturalem contrariam fortiorem, quæ habet, quòd delicta non remaneant impunita ff.ad leg.Aquil.l.ita vulneratus.de sent. excommu. cap. vt fame. Nec obstat motiuum Pet.Bertrandi, & Dyn.quia licèt cassarent omnia remedia iuris ciuilis: tamen nihilominùs id quod inter omnes dictat ratio naturalis, esset debitæ executioni mandatum: sicut solet dici in contractibus à iuregentium introductis. argum. ff.de mino.l. quòd si minor. §. fin. secundum Iacob. de Aret. sicut enim ciuilis constitutio non tolleret contractus iuregentium in totum: argu. Institu.de iur. nat.§. sed naturalia. igitur nec hoc casu.Probatur secundum,scilicèt quòd per consuetudinem ius naturale potest augeri, vel minui:quia quota à iure ciuili simpliciter est intro-
i ducta: ergo alio iure ciuili, i vel consuetudine, quæ vim legis habet, potest augeri vel minui:vt in iurib. superiùs alleg. quod intelligo verum, dummodò diminutio non esset ita notabilis, quòd censeretur peremptio,vel nimis enormis: quia tunc esset irrationabilis, per prædicta, & de deci.c.suggestum.

ADDITIONES.

a *Iure naturæ. Et in honorem sanguinis.l.1. §. largius.ff. de succes. edic. sed iura sanguinis nullo iure ciuili tolli possunt: ergo nec statuto: quod non est aliud, quàm quædam ciuium conuentio. l. omnes populi.ff. de iusti. & iur.l. de quibus. & l. sequent. ff.de legi.*

b *L. ius agnationis. vbi † ius agnationis pacto tolli*
3 *non potest.*

c *L.scripto.Vbi † ascendentis successio debetur proxi-*
4 *miori descendenti ratione cognationis.*

d *Iuri naturali. Quia iura naturalia immutabilia sunt. Institu. de iur.natu.gent. & ciui.§.sed naturalia.nec ea iuris ciuilis ratio corrumpere potest: vt Institu.de legi. agna.tu.§. fin. sed responde, quòd li-*
5 *cèt successio † filiorum,& ius legitimæ portionis processerit ex iure naturæ, tamen ex ea naturali ratione, est variabilis in quanta, & in quota, & in modò portionis prædicta,vt infrà dicam. Vel potes dicere, quòd legitima debetur filio de iure ciuili non naturali:vt not.in authentic.de hæred. & fal.§.1. & §.si quis autem.vbi dicit,quòd lex imponit necessitatem parentibus, vt relinquant filiis legitimam. sed constat legem esse ius ciuile: vt.ff. de iusti. & iur.l. ius autē ciuile.Item à iure ciuili quota est aucta.vt dict. authen nouissima. vnde nomine, origine, quotitate, & entitate de iure ciuili dicenda est. & secundum hoc omnia contraria cessant.*

e *Sed in parte.Et sic ius rūpendi † ortum trahit à iu-*
6 *re ciuili quia ante ipsum ius ciuile nō erat via aliqua prodita seu apta ad rumpendum testatorum dispositionem:similiter via petendi supplementum legitimæ, data est à iure ciuili:vt l. omnimodò.C.de inoffic.testamen.si ergo hæc iure ciuili sunt introducta, nimirum si statuto, quod est ius ciuile, illa tollantur.l.de quibus. & l.non est nouum.ff. de legi.not. gloss.in dicta lege prima.in princip.ff. ad legem.Falcidiam.& per hoc cessant rationes omnes contrariæ suprà factæ, & fundatæ super iure sanguinis, & naturæ,quæ intelliguntur in successione intestati nullo subsistente statuto. Prætereà ius ciuile priuat filios ex certis causis descriptis in §.aliud quoque capitulum. hic alleg. & in authentic. non licèt.C. de liber. præte. igitur & statutum poterit priuare: vt dicta l. omnes populi. Nam ratio statuti fuit fauor publicus conseruandarum familiarum causa inuentus,secundum Baldum in lege, maximum vitium.C. de lib. præte. videmus insuper quòd licèt iure naturæ hæreditas patris sit debita filio,vt sapiunt argumenta in contrarium facta: tamen quota, & quanta non est de iure naturali, sed ciuili.vt lege duodecim tabularum.C. de legi. hæredi. in authenti. de trien.& semis.§. primo in authen.de hæredi. & Falcid. §.1. & §.si quis autem.& hæc ratio concludit quò ad diminutionem Plus dico, quòd siue de iure naturali, siue ciuili hæreditas aut etiam eius portio in bonis patris sit debita filio:tamen circa hoc variè reperitur in iure dispositum. Nam antiquitus debebatur totum patrimonium patris filio : vt l.in suis.ff. de liber. & posthum. & Institu. de hæredi. quæ ab int.§.sui. posteà superuenit ius Codicis, & totum illud restrinxit ad quartam: vt l.cùm quæritur.& l. scimus.C.de inoffic.testamen. demum superuenit ius Authenticorum, alterans,& limitans dictam portionem secundum numerum filiorum: vt in authen. nouissima. C. de inoffi. testamen. si hoc facere potuit ius ciuile, cur & hoc non potest ius municipale,scilicèt detrahere, alterare,& diminuere? Ratio diuersitatis pro nunc mihi non occurrit. Non obst.si dicatur, quòd tale statutum tollens filio, vel diminuens portionem suam,foret iniquum, ergo non valet, cùm lex debeat esse æqua & iusta, rationabilis & honesta: vt quarta distinctione capitulo,erit*
7 *autem lex. Nam certum † est quod per pactum iuramento vallatum renuntiatur futuræ successioni capitulo, quamuis. de pact. libro sexto, iuncto capitu.non est obligatorium. de regul.iur. libro sexto. sed nemini dubium, quòd iuramentum non est vinculum*

vinculum iniquitatis: vt capitu. quanto. de iureiur. poterit ergo lex: vt pote non iniqua, quem priuare futura successione. sicut potest pactum iuratum. l. non impossibile ff. de pact. & not. in rubrica C. de decre. decisio. libro decimo. Propterea nonne videmus iura diuino precepto stabilita alterari, restringi, & minui? certè sic: vt est cathedraticum in capitu. conquerente. de offic. ordina. Item decima in cap. sua. de decimis. per Innocent. ergo multò fortius facultas successionis priuata persona tolli poterit, minui, & restringi. In hanc partem declinant Dyn. in regula, indultum. & Ioan. Andr. ibidem in merc. Idem tenet Cyn. in l. scimus. C. de nupt. idem Abba. & Ioan. And. in capitu. Raynutius. de testa, idem in addi. Specula. in titu. de succes. ab intesta super rubric. & allegat ibi legem Longobardam idem disponentem. & hoc expressè tenet Barto in l. Titius §. fin. ff. de condit. & demon. in l. 1. ff de suis & legi. & l. si ita quis. in fin ff de legat. 2. item Bald. in l. cunctos populos. C. de sum. trinita. in 13. colum. & supponit pro indubitato ita esse. & in dict. l. maximum vitium. Idem Old. consi. 107. inci. circa ius municipale. & ita sequuntur omnes moderni, & ita ferè per totam Italiam seruatur.

f *Conclusione. Quæ conclusio communiter tenetur.*
Sed huic conclusioni obstare videntur duo. Primò,
8 *quòd legitima succedit † loco alimentorum: vt in*
authenti. de trien. & semis. §. prohibemus. versicu. vnde enim. sed educatio liberorum est de iure naturali. l. 1. § ius naturale. ff de iusti. & iur. ergo tolli non potest, cùm iura naturalia non tollantur, vt sæpius dictum est. Item quia alimenta non debent filiis denegari. argument. l. nec filium C. de patr. potesta. Secundò videtur obstare text. in dict. authentic. de trien. & semis. quæ videtur habere clausulam derogatoriam ad quamcunque consuetudinem, vel legem cuiuscunque inferioris, ex quo ratio sic disponendi est vniformis vbicunque locorum, per quam statueretur contrarium: & sic leges municipales non debent valere: vt in authen. nauigia. C. de fur. & in authen. omnes peregrini. C. communia de succes. Cogitabis.

g *Paternam successionem admittere. Iuxta illud Augustini dicitur, qui vult Deum instituere. & filium exhæredare alium quærat sibi pro consilio, quàm Augustinum. text. in capitu. fina. 17. quæstio. quarta glo. in l si quis ad declinandum. in verb. similitudo. C. de episcop. & cleric. & gloss. in l. Papinianus. §. Imperator. in verb. sæpissimè ff. de inofficio. testament.*

b *Ex causa. Quia propter delictum † filius excludi-*
9 *tur à legitima. Et potest ratio assignari, quia delinquendo filius videtur consentire in pœnam, vt legitima sibi auferatur. & alia pœna etiam corporalis imponatur. argum. l. 1. §. bestias. ff. de postu. & sic non tam ex lege, quàm ex suo consensu surgit priuatio dicta legitimæ: Cogita si placuerit tibi ista ratio necne.*

i *Alio iure ciuili. Nam statutum municipale † tol-*
10 *let in totum legitimam. Et ideò statuta, quæ hodie communiter fiunt in Italia, prohibentia fœminas extantibus masculis succedere, & legitimam petere posse, prouident eis, vt dotentur arbitrio propinquorum: nam tunc dos succedit loco legitimæ, licèt fortè diminuta, & si dictum statutum non pro-*

uideret in aliquo, non teneret tanquam irrationabile, & contra legitimam natura, quam diuinam, canonicam & ciuilem. de quo per Barto. in l. liberorum. ff. de verbo. significa. & per Bald in dicta lege, maximum. Adde Guid Pap. tract. ante materiam alimentorum, & iurium vxori debitorum, dec. 296. incip. ad onus Et quomodo & in quo vxor succedat viro. Docto. in authen. præterea. C. vnd. vir. & vxor. & Guid. Pap deci.

1 *A. M. P. Cum hac † decisi. concordat decisi. 7. eod. titu. in antiq. non reperio tamen alias decisio. concord. neque discordantes, & satis examinatur materia hic: De materia autem consuetudinis, & quomodò, & per quantum tempus inducatur, vide per Felyn. in capitu. statuimus. de maiorita. & obed. & in cap. cùm contingat de foro competen. & latè de materia consuetudinis vide per eundem in capi. cum causa. de re iudica. & in capitulo secundo, de prob. & in c. cùm M de consti. & aliquid in c. ad nostram. de prob. & in c. cùm dilectus. de fide instru. & in c. Iacobus. in c. ne Dei. de Simo. & in c. Ecclesia sancta maria & in eadem. cùm accessissent de consti. & vide decisi. Cassador. vnic. hoc titu. & quando requiratur obseruantia quadragenaria, vide Ægidi. decisi. 1. & 2. hoc titu. & deci. 3. de testib. & facit decisi. 6. infra. Et quomodò sint formandi articuli in hac materia, vide eundem Ægid. d. decisio. secunda & decisio. septima. hoc titulo. Et de extensione consuetudinis. Ægidi. decisio. secunda. de priuileg. & decisio. decima & vndecima. hoc titulo. Et*
2 *no. ex dictis in hac decisione, quòd † legitima debita iure natura & ipsum ius naturale minui potest, sed non in totum tolli. Item quòd futuræ successioni renuntiari potest per pactum iuramento vallatum, & quòd legitima tolli non potest per statutum in totum, licèt possit commutari, sicut quòd mulier dotata non succedit. Et istis adde Cassador. decisio. vnic. hoc titu. vbi dicitur quòd valet consuetudo, quòd sacerdos habeat lectum cuiuslibet capitis familiæ: Et quod clerici possunt exigere à laicis aliquod temporale, etiam pro repletione ventris, & vt in Britannia, tertiam partem mobilium. Et præsumetur, quòd laici ad id se obligauerint soluendo longo tempore, & si detur pro sacramentis, sufficiunt decem anni. Et ad ista facit decisio. Ægidi. 8. hoc titulo, vbi dicitur, quòd consuetudo, quòd fructus beneficiorum debeantur ad vsum mortui, non intelliguntur de curatis: dicit tamen in decisi. 4. hoc titu. quòd valet consuetudo, quòd quis plures optet præbendas, & 9 eod. tit. quòd valet consuetudo, quòd capitulum eligat aliquos canonicos, qui secundum ordinem suæ receptionis acceptare possint præbendas vacantes. Ant. Mar. Papaz.*

EPITOME.

Consuetudo, quòd receptus vltra numerum præbendarum, minorem valeat optare, valet.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo quòd capitulum eligat canonicos, & quòd ipsi acceptent minores præbendas secundum ordinem suæ receptionis, valet.*

DECI

DECISIO II. aliàs 226.

SI in ecclesia, vbi est certus numerus, & distinctio præbendarum, videlicet maiorum, & minorum, sed non est ibi certus numerus canonicorum, sit consuetudo, quòd receptus in canonicum vltra numerum præbendarum: & carens præbenda, prout interdum fit. & fieri potest de iure, de constitut. capitu. cùm M. de præbend. ca. relatum. capitu. dilecto. & capitul. dilectus filius. vbi de hoc non posset optare maiorem, sed dumtaxat minorem præbendam, iuxta ordinem suæ receptionis, valet; & tenet huiusmodi consuetudo. argumen. eorum quæ leg. & not. de maiori. & obedien. cap. statuimus. per Inno. de præben. capitul. quàmuis. & cap. cui de non. per Arch. di. eod. titu. lib. 6.

ADDITIO.

Anto. Maria. Pap. Ad hanc decis. facit decis. 9. eo. titu. in antiq. vbi dicitur, quòd impetrans apostolicus. vel expectatiuus primò debet esse in inferiori gradu, & postea secundum ordinem suum ascendere ad alios gradus, suis loco, & tempore, iuxta statuta, & consuetudines ecclesiæ, & idem dicitur in deci. 4. Bisig. eo titu. & ad hoc facit decis. Ægid. 9. hoc tit.
e *vbi etiam dicitur, † quòd valet consuetudo, quòd capitulum eligat canonicos, & quòd ipsi secundũ ordinem suæ receptionis acceptent minores præbẽdas. & vide deci. sequentem & decisio. 1. infrà. de rerum permut. & decis. 6. infrà hoc tit. & decis. 14 infrà. de præbẽ. De materia autem canonici creati vltra numerum, videbis latè infrà super decis. 25. de præben. vbi scripsi. Ant. Maria Pap.*

EPITOME.

Consuetudo valet, quòd habens minorem præbendam, possit optare maiorem, sed non econuerso.

DECISIO III. aliàs 227.

VAlet, & tenet consuetudo, quòd habens, siue optans minorem præbendam in prædicta ecclesia, vbi sunt maiores & minores præbẽdæ. vt præfertur iuxta ordinem suæ receptionis, possit posteà optare maiorem præbendam, cùm vacabit. argumen. eorum quæ leg & not. in capi. fin. de consti. lib. 6. habens verò maiorem nõ poterit secundùm eandem cõsuetudinem optare, siue recipere minorem, quia licitum est ascẽdere de minori dignitate ad maiorem, sed non descendere de maiori ad minórem argum. eorum quæ leg. & not. de transla. epis. c. licèt. & c. quãto. Pro quo facit quædam not. Io. Mona. in d. c. fin. de consue. & io. c. cum aliquibus. de rescri. libr. 6. & Io. And. in d. c. fi. de consue. videtur tenere cõtrarium per §. præterea. Inst. de actio. quia illa est melior, quæ plùs placet.

ADDITIO.

A. M. P. Hæc decis. non habet concordantes, neque discordantes, præsertim quoad secundam partẽ: quia iste est de casibus, qui rarò contingunt, nec est quæstio de pane lucrando: quia ille, qui habet minorem, nunquam cõtradicet. pro quibus vide etiã dec. præcedentem. & sequentem infi. & adde Staphi. de vi & effectu clausu. fol. 91. & in alia impres. 72. vbi refert, quòd iuniores canonici possunt optare infra tempora primi, & valet optio sequentium, in euentum; quòd antiquior non optet. & alleg. decis. Ægid. 8. de conces. præbẽ. facit etiam ad propositum illud, quod dicit Æneas de Falco. effect. 49. vbi dicit, quòd ille qui propter reseruationem, intrauit locũ antiquioris canonici, & habuit minorem præbendam, sedere debet in inferiori loco, & quòd ius optãdi sibi nõ cõpetet, nisi postquàm fuerit antiquior in receptione, & sic si interim vacarent præbendæ maiores, ipse non posset illas acceptare. & licèt nihil alleget, videtur ad hæc facere decis. 4. hoc tit. in antiq. circa finẽ. Et ad propositum vide aliam q. eiusdem super effectu. 37 videlicet quando reseruatur præbenda alicuius, & ille optet aliam, quæ censebitur reseruata, & vide eundem Æneam in 47. effectu, nu. 4. & 9. vbi dicitur, quòd canonicus creatus authoritate apostolica habet ius ad primam præbendam: & quòd consuetudo optandi dat ius ad rem, & dicit super effectu 50. quòd optans virtute consuetudinis scienter beneficium reseruatum, ipso iure priuatur, nec potest redire ad primũ, & super quinto effectu dicit, quòd excommunicatus nõ potest optare, de quo vide infrà de conces. præben. super decis. 5. & 14. Et ad materiã optionis, vide latè etiam per eundem Staphil. dum tractat. de vi & effectu clausu. fo. 100. & in alia impres. fol. 79. Anto. Maria Pap.

EPITOME.

Præbenda vacans in curia aut grossi fructus prætextu consuetudinis optari non possunt.

DECISIO IIII. aliàs 296.

SIcut canonicatus, & præbenda in curia Romana vacantes per alicuius obitum optari nõ potest vigore consuetudinis, secundùm c. fin. de consuetudi. lib. 6. ita nec grossi fructus per dictũ canonicum in curia defunctum obtenti possunt optari, etiam si illi grossi fructus redirent ad capitulum: prout do. Greg. Papa vndecimus declarauit per suam bullam in iudicio productam.

ADDITIO.

a *Anto. Maria Pap. Ad hanc † decisionem vide Lapum allega. 48. versicul. quid ergo si Papa. & versicul. sed nunquid habeat. & vide Cassad. decisi. 4. de concess. præbend. & quæ dicam super decision. sequent. & Staph. ac Æneam de Falco. & Gasparem de Perusio in locis ibi describen. quia examinant latè hanc materiam, & vide an valeat consuetudo, quòd possint optari præbenda reseruata per Cald. consil. 3. in tit. de consue. & ad hanc decisionẽ vide Gigant. in tracta. pension. quæstio. 63. item vide an præbenda deuoluta possit optari, & infra quãtum tempus possit, & debeat fieri optio, vide super 1. additio ad deci. 1. infrà de rerum permuta. vbi dicitur, quòd habet tempus 20. dierum tantùm. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Consuetudo optandi in ecclesia, in qua sunt maiores, & minores præbendæ, tollitur per clausulas derogatorias in literis apostolicis positas, Vel sic, Derogatur consuetudini optandi maiorem præbendam, si mandatur prouideri de tali præbenda, non obstantibus statutis, & consuetudinibus.

SVMMARIA.

1 *Clausula, non obstantibus his per quæ effectus gratiæ posset impediri, quid operatur.*
2 *Optari quando possint præbendæ.*
3 *Clausula, non obstantibus, tollit statuta requirentia sacerdotium, dummodò, &c.*

DECISIO V. aliàs 300.

SI mandetur alicui prouideri de maiori præbenda, cùm vacauerit in certa ecclesia, in qua minores & maiores præbendæ existunt, nō obstantibus statutis, & consuetudinibus illius ecclesiæ, in contrarium facientibus quibuscunque, & præsertim illius, quibus cauetur, quòd null' possit habere maiorem, nisi primò habeat minorē, & per minorem gradatim ascendat ad eandem. Fuit dubitatum vtrùm per has clausulas derogatorias, consuetudo optandi, de qua in capit fin, de consuetudin. libr. 6. tollatur, seu veriùs differatur. Et dicebant aliqui Domini & maior pars, quòd sic: attento quòd per expressum de maiori præbenda mādabatur prouideri nō obstāte cōsuetudine, &c. Tùm etiam, quia aliàs gratia impetrantis posset totaliter frustrari per optantem in effectu, qui illam minorem non optatam habere non potest. propter ca. cui de non. de præb. libro 6. quod tamen potuit in casu capitul. final. antedicti, sicque sunt diuersi casus, non aduersi. Aliam rationem dicebat domi. Nimosien. quia aliud est, vbi sunt gradus præbendarum, & debet fieri ascensus, & non descensus, qui nedum per optionem, sed etiam per collationem nouā, vel assignationem capituli fit sæpè, quæ quidem collatio, siue assignatio non est dubium per decretum Papæ impediri. de concessio. præben. c. proposuit. & clement. cùm ei quem eodem tit. Aliud, vbi non sont gradus præbendarum, sed omnes præbendæ appellantur maiores: vna tamen melior est altera. Si ad illam meliorem deueniretur rantùm per optionem, & per consuetudinem, tali consuetudini per dictas clausulas non derrogaretur. Quia gratia impetrātis in nō optatis suum posset sortiri effectum. secùs verò in casu nostro supradicto. Videtur tamen obstare prædictæ distinctioni verbū, gradatim, positum in illo tex. quod tamen non refertur ad prædictas præbendas, seu gradus præbendarum, sed ad gradus personarum, prout ibidem notat gloss. super eod. versic. Prætereà videtur ob. glos. etiam ibidem super verb. meliores. loquentes de habente maiorem, vtrum possit vigore illius cōsuetudinis optare minorem: & tenet quòd sic: quia illa videtur sibi melior, quæ magis sibi placet. Instit. de actio. § prætereà, si quis generaliter. sed intellige gloss. non de minore in gradu: sed non valore. Alij Domini tenentes contrariū, dicebant, casum verisimilem, & possibilem, quòd nullus curaret optare minorem, & sic gratia sua posset sortiri effectum. Ad hoc respondebatur, quòd hoc esset de rarò contingentibus, ad quæ iura non aptantur, sed ad ea quæ frequenter accidunt. ff. de legib. l. nam ad ea. de appellationib. capitulo sæpè. Sed nostris temporibus cupimus augeri, non minui, ascendere, & non descendere, de translatio. episcop. c. quanto. & ca. licèt. ergo, &c. Quam rationem vltimam alleg. Io. Mon. in capit, cum aliquibus. de rescriptis. in casu quasi simili. Ad materiam vide not. per Archidiaco. 25. quæstione secunda. in summa. in fi. & per eundem, & Ioan. Andr. in c. si propter tua debita. de rescript. libr. 6.

ADDITIO.

Ante. Maria. Pap. Ad istam deci. facit decisi. 2. & decis. 9. col. 2. eod. titu. in antiq. & deci. 6. de consti. in eisdem. & facit decis. 1. & 14. infrà de præben. fuit super hac decisione latè disputatū in vna Placentina portionis corā domino Vestano, in qua fuit approbata hac decisio cum distinctione Franchi. in cap. cùm in tua hoc titul. libr. 6. & Falco s. effectu, fol. 26. Et circa clausulam, Non obstante, vide semper Felyn. qui latissimè examinat. in ca. nonnulli.
1 *de rescrip. quò verò † ad clausulam, de qua in hac decisione, videlicèt, Non obstantibus his, per quæ effectus gratia posset impediri, vel differri, vide per eundem Fely. ibi, col 13 nu. 37. vers. nono, tertiò; & vide ad materiam huius deci. Gasp. de Peru. in tracta. reseruat fol. 14. & 15. dum tractat. de effectu reseruationum, & Æneam de Falce. folio. 21. & fol. 25 super s. effectu reseruat. vbi latè examinant istam decisi. & c. si. de censue. lib. 6. vbi per Rochum Curtium ha*
2 *betur tota materia, & † ponuntur quinque casus, in quibus potest optari præbenda reseruata. & Staph. etiam latè examinat materiam istā, dum tractat de vi, & effectu clausulæ fol. 100. & sequētib, & in alia impres. 77. vide eos, & facit ad hec decis. 42. de con-*
3 *cess. præbend. in antiq. vbi per † clausulam, Nō. obstantibus, derogatur statutis ecclesiarum requirentibus, sacerdotium, dummodò tamen sint in ætate, quòd possint proximis quatuor tēporibus ad sacerdotium promoueri. dicit tamen quod per tales clausulas non derrogatur voluntati testatoris, quod huiusmodi beneficium non conferatur, nisi actu sacerdoti. & cum ista decisi. etiam concordat decisi. 4. eodem titulo. in antiq. quam vide ad longum. Ante. Maria. Papa.*

EPITOME.

Consuetudo de optando. vbi canonicatus & præbenda sunt distincta non minori tempore spacio 40. annorum induci potest, licet decennium sufficiat, vbi actualis illarum distinctio non est.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo optionis præbendarum canonicalium, quanti temporis spacio introducatur.*
2 *Canonici eiusdem ecclesiæ an inter se possint mutare præbendas suas.*
3 *Beneficium ecclesiasticum in quo per superiorē quis*

est

est canonicè institutus, propria authoritate dimittere an ei liceat.

4 *Beneficium secundum recipere per cuius assecutionē inducatur primi vacatio, nemini licet.*

5 *Consuetudo an minori spatio inducatur, quàm præscriptio.*

6 *Præbenda potest renuntiari sine authoritate superioris.*

7 *Consuetudo optandi est contra ius.*

8 *Consuetudo secundum vel præter ius præscribitur 10. annis.*

9 *Consuetudo optandi inducitur per 10. annos, vbi præbendæ sunt distinctæ.*

10 *Consuetudine vnius loci non cōcluditur de alio loco.*

11 *Consuetudo interpretatiua inducitur minori spacio 10. annorum.*

DECISIO VI. aliàs 460.

1 QVæritur † quanti temporis spacio introduci
a possit in ecclesia consuetudo [a] optionis præbendarum canonicaliū. Et videbatur aliquibus, quòd spacio 10. annorum, quasi consuetudo non sit contra ius, & sit rationabilis. per no. 12. di. stinc. cōsuetudo, & hanc opi. sequitur Ioan. And. in c. fi. de cōsue. lib. 6. fundans se, quòd si ille tex. voluisset requiri consuetudinem præscriptā, ex-
b pressisset [b] sicut fecit in ca non est, ibi, dum tamē aliàs sit præscripta eo. titu. & lib. & non facit hāc expressionem, sed simpliciter consuetudinē esse proponit. & idem videtur tenere Ioā. Andr. licèt narratiuè loquatur de consuetudi. c. cùm tanto. Tamen aliquibus videtur quòd imò requiritur præscriptio 40. annorū spacio: quia præbēda canonicalis est titulus beneficialis: sed cōtra ius est, quòd alicui de facto suo quæratur titulus in beneficio, ita vt beneficium suum dici possit. de institu. ex frequentibus. & c. fin. & de regul. iur. beneficium libr. sexto. Ergo ista consuetudo est cōtra rigorem iuris scripti, quo casu omnes concordant, quòd requiritur præscriptio quadraginta annorum. In hac quæstione, videtur probabiliter considerari status ecclesiæ, de qua quæritur, vtrùm habeat hanc consuetudinem. Nam & aliquæ sunt ecclesię. in quibus non est numerus canonicatuum, nec distinctio præbendarum, de præbend. cap. dilectu. & in istis nō potest introduci consuetudo: quia non est reperiri, quòd in talibus ecclesiis præbendæ aliquæ vacent, ergo præbenda non vacans optari nō potest, vt requirit illa decr. cùm in tua. Aliquæ sunt ecclesiæ, in quibus bene est numerus canonicatuū: sed nullus numerus, nec distinctio præbendarum: vt patet de concess. præbend. capitu. fina. §. si autem. libro sexto. & in istis ecclesiis non potest introduci consuetudo hæc. Pari ratione maximè, quia in talibus ecclesiis, per administratorem capituli, bona diuiduntur inter canonicos. & illi quantò sunt pauciores, tantò recipiunt maiores portiones, & quantò plures sunt, tantò minores recipiunt portiones, vt in dicto capitul. final. §. si autem. Aliquæ sunt ecclesiæ, in quibus est certus numerus canonicatuum, & per correspondētiam ad numerum canonicatuum est etiam numerus, sed non distinctio præbendarum: imò omnia bona sunt, quoad dominiū, & administrationem capituli, in communi: in & super quibus bonis quasi in quodam confuso absque aliqua actuali distinctione, institutus est numerus præbendarum, correspondens numero canonicatuum. Et istæ præbendæ propriori vocabulo vocantur portiones priuilegiatæ, secundùm Innocē. de præbend. capitul. dilectus. el 1. & in istis ecclesiis sunt obseruantiæ diuersæ. Nam in aliquibus sicut capitulum habet omnium bonorum dominium, ita per officiales suos omnia bona administrat: & de fructibus recollectis tot facit æquales portiones quot sunt canonici, & cuilibet tradit partem suam, & sic seruatur in ecclesia Andægauen. In huiusmodi ecclesiis hæc consuetudo simili modo non posset introduci: quia cùm inter præbendas non sunt tituli beneficiales, non fit actualis distinctio, & inter portiones, quæ fiūt de bonis administratis nulla fit electio, vel durat illa diuisio fructuum, nisi quòd illis fructibus etiam extantibus nō est reperire vnā esse meliorem alia. In aliquibus verò ecclesiis est certus numerus canonicatuum, & in quibus in & super bonis capituli absque alia actuali distinctione institutus est numerus præbendarū correspondens numero canonicatuum. Capitulum autem, ad quod spectat dominium bonorū non administrat per officiales suos: sed diuidit bona capituli in tot præbendas, quot sunt canonici, & cuilibet ipsum capitulum cōsignat præbendam suam, & fiunt hæ consignationes ad tempus, secundum quòd capitulo placet, & tempore elapso omnes reducuntur in communi, & fit noua bonorum diuisio. Istis autem præbendis sic diuisis, quia non est possibile, quòd ita sint diuisæ æqualiter, quin inter eas possit reperiri electio, in aliquibus ecclesiis eligunt antiqui canonici per ordinem eorum, in aliquibus per sortem, prout habet se diuersa ecclesiarum consuetudo, vt not. Ioan. And. in nouell. in præallegato capitulo cùm in tua. in glossa non vacantes. Et nota, quòd huiusmodi consuetudo consignationis bonorum per præbendas, seruatur in ecclesiis sancti Petri, & sancti Martini: & in istis potest habere locum consuetudo optionis præbendarum: quia antiquiore mortuo sequens potest optare præbendam, quæ fuerit sibi assignata: & sic deinceps vsque ad vltimum. Et in istis ecclesiis est verum dici eam posse introduci decem annorū spacio. Nā in istis ecclesiis canonicus nullo modo mutat, nec mutare posset titulum: cùm inter præbendas, vbi sunt tituli beneficiales, non fit actualis distinctio: sed duntaxat, prout præbenda in mera temporalitate consistit, eam mutare nihil iuri contrarium: & continet in se æquitatem magnam, per illa quæ not. Innocen. de maiorita. & obedientia. capitul. statuimus. & in isto casu concludunt & locum habent rationes Doctorum, hanc partem tenentium, positæ in d. ca. cùm in tua. & clarè apparere potest eas bene intuenti. In aliquibus autem ecclesiis est certus numerus canonicatuum, & etiam certus numerus præbendarum, quæ quidem præbendæ sunt inter se actualiter, & realiter distinctæ, ita quòd non est vnum beneficium ecclesiasticum actua-

liter:& realiter ab illo distinctum à dote,& fundatione alterius.& in quibus quælibet præbenda est domina suæ dotis. & si non sit numerus canonicatuum, est tamen & numerus, & modo præmisso realis distinctio præbendarum: vt colligitur,& not.de constitu.capitu.cùm M.& de istis loquitur de probat.capitul.ex literis.huiusmodi status sunt quasi omnes ecclesiæ Normanniæ,& Angliæ,& Vratislanien.de qua quærimus. Et in his ecclesiis indubitanter credo. quòd non potest introduci hæc consuetudo minori spacio decem annorum,imò dicere aliud reputo magnam simplicitatem. Ad probationem autem cõclusionis,præmitto vnum,in quo doctores concordant, quòd canonicatus & præbenda, quæ pro eo est instituta, tantam habent connexionem,& correspõdentiam inter se, quòd eo ipso quòd aliquis assequitur vnam præbendam canonicalem,& per consequens assequitur illum canonicatum,pro quo præbenda fuerat instituta, quia ad positionem vnius connexorum,ponitur reliquum. de constitutionib. capitul translato. cum concordantiis ibi allegatis.& de regu.iuris. accessorium.libro sexto.Canonicatus autem, & præbenda canonicalis inuicem sunt annexi, & correspondentiam habentes vna ad alterum: vt prima quæstione 1.in summa.& ibi not.& cap.si quis dator.& capi.si quis Episcopus.& capitul.si quis obiecerit.& capit.salua tot.versiculo,in nomine.hoc tenent Compostel.Ioan.And.de Colle.de constitu.cùm M.Ferratien. Archid.& Ioan. Andr.de præbend.capit.si clericus.libro sexto.& clarius Gui.de monte Laud.& Zenzelin.de præbendis.si iuxta.in clementi.vbi patet,quòd Papa vtendo sua potestate excellenti, dat vni canonicatum supernumeratium sub expectatione præbendæ,quando vacans prębenda sibi confertur, eo ipso,& per consequens confertur sibi ille canonicatus,qui simul vacauit cũ præbenda: quia ille est cum quo,& pro quo præbenda fuit instituta,& qui habet correspõdentiam,& aliter desinit esse.Et ex istis arguitur sic.Ille qui habet in ecclesia vnam præbendam canonicalem,consequitur aliam præbendam actualiter, & realiter distinctam à prima, consequitur & per consequens nouum canonicatum: quia primus canonicatus remanit cum præbenda dimissa, & illa, quæ vacauit cum præbenda,quam recepit,consequitur ipsam præbendam.vt patet ex superiùs allegatis.ergo consequitur nouum beneficium ecclesiasticum, realiter, & actualiter distinctum ab illo,quod dimittit, vt ex se patet, & conuincibiliter probatur.de concessio.præbend.capitu. literas.de præbend.si iux.in clemen. ergo habẽs in ecclesia vnam præbendam canonicalem, si ea dimissa optat aliam à prima actualiter, & realiter distinctam, per optionem ipsam cõsequitur nouum beneficium ecclesiasticum à primo realiter distinctum.Sed illud est notoriè contra ius, quòd aliquis sine canonica institutione superioris habeat beneficium ecclesiasticum:ergo in ista consuetudine optionis requiritur præscriptio quadraginta annorum.de consuetu.capit.fin.Vt sic faciam distinctionem Doctorũ,quòd aut præbendæ,vt sunt tituli beneficiales,& ecclesiastici,

sunt inter se actualiter, & realiter distinctæ. Aut
vt sunt tituli beneficiales,& ecclesiastici,præbẽ-
dæ sunt distinctæ,sed earum emolumenta per
assignationes capitulares,vel aliàs,inter se distin
ctionem habent:& per cõsequens maioritatem
& minoritatẽ valore.Primo casu.quia per optio
nem præbẽdæ indubiè dimittitur titulus bene-
ficialis,qui priùs habebatur.& nouus acquiritur:
& tunc in introductione consuetudinis optio-
nis necessarium sit spatium quadraginta anno-
rum:quia indubiè hæc consuetudo est cõtra ius.
Secundo casu, quia per optionem nec canoni-
catus,nec præbẽdæ,vt ipsa est titulus beneficia-
lis,quæ priùs habebatur,dimittitur: imò reuerà
canonicatus, & præbenda canonicalis priùs ha
bita retinetur,& solùm præbenda,id est, terre-
num pro portione fructuum,& canonicatuum
contingens assignata est.& sic sola temporalitas
mutatur,& in isto casu sufficiãt decẽ anni: quia
istud æquitatem habet, & nullam repugnãtiam
iuris. Et istam distinctionem in terminis facit
Compostel.de consuetudin.in capitu.final.& in
simili gloss.ordina.prima quæstione 3.in summa.
& Collect.de rer permu.cap quæsitum. vbi quæ
2 renti † an duo canonici eiusdem ecclesiæ pos-
sunt inter se mutare præbendas suas? respondit
per distinctionem præmissam,quòd in casu se-
cundo sic,& in primo non,nisi cum authoritate
superioris,sicut ecclesia, & ecclesiastica benefi-
cia permutantur.Secundò probatur sic: Secun-
3 dùm † iuris communis dispositionem nullus po
test authoritate sua dimittere beneficium ec-
clesiasticum,in quo est per superiorem canoni-
cè intitulatus,sed optans prębendam vacãtem,
primam dimittit authoritate propria.ergo illa
optio est contra ius commune.Antecedẽs pro-
batur de renuntia.c.admonet.& ca.quod in du-
biis.consequens est ex terminis notissimum. Et
si dicatur,iste non dimittit primam,sed ius com
mune facit eam vacare per assecutionem secun-
dæ,vt in allegato capitu.literas.& capitu.si iuxta.
4 Respondeo, † quòd de iure communi non po-
test aliquis recipere secundum beneficium, per
e cuius assecutionẽ introducitur primi vacatio, e
sine licentia superioris, quo erat intitulatus, vt
in dicto capitu.admonet.& capitul.quod in du-
biis.& nn.7.quæstione 1.placuit.& 21.quæstion.2.
c.1.& plenè per omnes in prælleg.c. admonet.
Et licèt contrarium seruetur de consuetudine,
tamen illa consuetudo est contra ius: & ideo in
eius introductione necessaria est ipsius cõtinua-
tio per spacium quadraginta annorum, vt suprà
est deductum.Tertiò probatur sic.Ista consue-
tudo est contra ius commune,per quam quæri-
tur ius ad beneficium vacaturum, talis est con-
suetudo optionis,hoc supposito, quod in eccle
sia sint præbendæ canonicales realiter distinctæ:
igitur.De antecedenti etiam sunt textus de con-
cession præbend.capitu.nullam.& capitu.ne ca-
ptandæ.libro 6.de consequenti est tex.in c.cùm
in tua.de consuetud.libro 6.& ibi not.quòd vir-
tute consuetudinis ista præbenda est debita eam
optare petenti, & volenti, in glossa quæ inci-
pit,per hoc satis,& si coniungatur decretal ma-
ioribus.de præbend.& decre.quæsitum.de rerũ
permuta.

permutat. credo quòd determinent indubiè istã. consuetudinem esse nedum contra ius simpliciter, imò contra concilium Turonen. Addendo enim capitu quæsitum quod est gloss. in capitu. maioribus. ad ipsum capit. maioribus. nihil aliud dicit, nisi quòd prohibet diuisiones. & commutationes fieri præbẽdarum, & ex verbis diuisionis, quòd procedat, apparet quòd intelligitur de præbendis eiusdem ecclesiæ. & hoc, quòd ista cõsuetudo sit contra ius commune, clare determinat Archidiaconus in allegato capit. cùm in tua. in gloss. quæ incipit. habentes. Et ad idem, quòd etiam in eadem ecclesia prima præbẽda dimissa, recipere secundam sit contra ius commune, tenet glo. & Pau. in alleg. cap. si iuxta. de præbend. in clementi. Et prætereà cùm generaliter sit verum, quòd ecclesia, vbi tangitur ipsius ecclesiæ lex, vel iura, non admittat præscriptiones minoris temporis, quàm 40. annorum, vt de præscriptioon. capitul. de quarta. quæro vbi fundatur ista
5 distinctio, quòd in consuetudinibus, † quæ sunt contra ius commune, sint necessarii 40. anni, in aliis sufficiant 10. Nam licèt inter consuetudinem, & præscriptionẽ sint multæ differentiæ, tamen nusquàm reperimus, quòd minùs tempus sufficiat in cõsuetudine, quàm in præscriptione: imò textus innuit oppositum, quòd requiritur tempus vniforme. de causa possessio. & proprie. cap. cùm ecclesia Sutrina. de elect. capit. Cumana. de consue. cap. fin. lib. 6. nuoc sic cum Doctoribus distinguamus. Quòd aut consuetudo, quæ inducitur, tangit priuatos, vel eorum res, vel iura. & tunc si non sit contra ius. introducetur spatio 10. annorum, seruatis aliis, quæ sunt necessaria in introductione consuetudinis, cùm tanto tempore eorum bona possunt præscribi aliis seruatis, quæ in præscriptione similiter requirũtur, & sic intelligitur capi. consuetudo. cum ibi nota. 12. distin. Aut tangit ecclesias, seu earum statum, res, vel iura, & tunc semper in introductione cõsuetudinis requiruntur 40. anni, cùm tanti temporis præscriptio in earum rebus, vel iuribus requiratur, & hanc distinctionem facit Innocẽ. in capit. cùm dilectus. de consue. & ipsum sequuntur ibidem Hosti. & Ioan. Andr. & Collect. eodẽ titu. capit. ex parte. Et vltimum membrũ clariùs ponit Innoc. de consuetudi. capit. fina. vbi quærit de duobus. Primò, quæ consuetudo dicatur rationabilis. Secundò, quanti temporis præscriptio requiratur ad eam introducendam. Ad primum respondet, quòd illa est rationabilis, quæ non est contra ius, vel si est. habet tamen iuris alterius approbationem. Ad secundum respondet, quòd requiritur præscriptio 40. annor. Siue ergo dicas, quòd ista consuetudo non sit contra ius, vt aliqui opinantur, siue dicas quòd est contra ius, sed habet iuris approbationem, clara est determinatio, quòd vtroque casu vniformiter requiratur præscriptio 40. annorum. secundum ipsum, & ibi tenet idem indistinctè gloss. ordina. super verbo, legitimè sit præscripta & etiam Cõpostell. Rursus si aliquis vellet tãtùm inhærere opinioni illius gloss. c. si. adhuc necessariò oporteret eũ distinguere inter consuetudinem, quæ est secũdùm ius, vel præter ius cõmune. & quòd in nullo per eam derogatur iuri particulari alterius ecclesiæ. vel ecclesiasticæ personæ: & ad introductionem istius consuetudinis sufficiũt decem anni. vt nota. in illo capitul. consuetudo. vel per consuetudinem ipsam, licèt præter. vel secũdùm, & non contra ius commune, per eam tamẽ derogatur, vel detrahitur in toto, vel in parte iuri pertinenti ad illam ecclesiam, vel personam ecclesiasticam. & sic ratione adiuncti præiudicii, quod fit alteri, requiratur præscriptio decem annorum. Et illa conclusio videtur inconuincibiliter probari, de consuetudi. ca. cùm dilectus. coniuncta decret. abbate. de verbo. sign. Nam ista cõsuetudo non est contra ius, quòd de certo monasterio debet eligi abbas alterius monasterii vacantis: & tamen quia iuri electorum in aliquo derogatur, cũ anteà possunt de isto, vel aliis, vbi vellent liberè eligere, modò non possunt nisi de isto, & sic eorum in eligendo libertas restringitur, est necessaria præscriptio 40. annorum: vt in d. cap. abbate. suprà alleg. & quasi omnes tenent in allegato capi. cùm dilectus. & idem probatur de elect. cap. Cumana. de causa possessio. & proprieta. c. cùm ecclesia Sutrina. Nam istud non est contra ius, quòd alii, quàm canonici cathedralis ecclesiæ admittantur ad eligendum vnà cum ipsis. licèt esset cõtra ius, quòd alii, qui ipsi ipsis exclusis eligant, vt not. Ioan. And. in præalle. ca. cùm ecclesia Sutrina. & cum introductione consuetudinis istius, quòd electorũ potestas in tantùm videtur dirimi, quòd per consuetodinem aliis acquiri requiritur. 40. annorum spacium: vt in d. capit. clarè probatur. Eodem modo facit de offic. Archidiaco. capi. dilecto. cum suo vero intellectu. Nam ista consuetudo, quòd Archidiaconus in monasterio habeat iurisdictionem, nõ est contra ius, sed præter, & est rationabilis, & fauorabilis: & tamen requiritur, quòd sit legitimè præscripta, secundùm Innocẽ. & per omnes ibidem. Et istud posset per multa consimilia iura probari. Sed per istam consuetudinem etiam si diceremus, quod non est contra ius, tamen in dubio detrahitur iuri, scilicèt illius, ad quem pertinet collatio præbendarum, qui illam potestatem per consuetudinem istam perdit, igitur, &c. Et si dicatur non perdit, quia potuit conferre vnam: dico, quòd ideò notoriè diminuitur potestas sua, quia vni pingui præbendæ vacanti possit illam conferre habenti aliam minùs pinguem, & illam alteri, & sic deinceps: vnde posset remunerare quatuor, vel quinque, vel plures personas ex vacatione vnius præbendæ modò non potest conferre nisi vnam, & omninò deteriorem. & ista sola ratio videtur sufficiens ad destruendum opinionem gloss. quæ potest dicere, quòd ipsa est contra omnes, & manus omnium contra eam. Compos. enim. quem ipsa alleg. illã opi. nõ tenet, sed facit distinctionem æquissimã, & iuri consonam, quam suprà recitaui. Nec etiã Archidiac. quem etiam alleg. illud tenet: imò tenet oppositum Nam primò determinat, quòd illa consuetudo est contra ius in gl. sua quæ incipit, habentes. & licèt priùs in alia gloss. sequen-

ti videatur inunere, quòd ad eius introductio
nem sufficiant 10.anni:tamen in fin.alleg.in con
trarium.capitu.si de beneficio.de præbendis. li-
bro sexto, cui stat, cùm contrarium non soluat,
nec videtur verè posse solui. Nam quòd vnum
beneficium debeat per regulares vel seculares re
gi, istud non est contra ius, & tamen ad intro du
ctionem istius consuetudinis requiruntur qua-
draginta anni. vbi nec videntur valere solutio-
nes Ioann. Andr. Prima non. nam sicut per illam
consuetudinem applicatur certus status vni be-
neficio, ita per istam vni ecclesiæ. Item applica-
tur status certus, vel non, per non consuetudinē:
nihil facit ad propositum, cùm originalis distin-
ctio habeat, vtrùm consuetudo sit contra ius. vel
non sit contra ius, esto quòd per eam certus sta-
tus applicetur, quod facit ad propositum, certè
nihil. & ista est omninò secundùm ius, vel saltem
præter. & rationabilis, & tamē quadraginta an-
ni requiruntur. Vnde ille textus omninò videtur
confundere gloss. distinctionem. Nec valet secū-
da solutio, quæ habet, quòd ideò faciat mentio-
nem de præscriptione quadraginta annorum,
quia loquitur in præscriptionibus, quæ sunt o-
diosæ, & ambitiosæ: secùs in optionibus, quæ nō
sunt odiosæ, nec ambitiosæ. iudicio meo parum
valet hæc solutio. Nam iste textus non conside-
rauit ambitionem, odium, vel fauorem: sed
considerauit vbicunque non fit mentio de con-
suetudine, ecclesias, vel personas ecclesiasticas
tangente, intelligitur de præscriptione quadra-
ginta annorum spacio. Nam cùm præscriptio
legitima ad consuetudinem se habeat, vt vna ex
partibus eam essentialiter constituentibus: nam
qui dicit consuetudinem, dicit eam legitimè
præscriptám esse. Et clarè probatur in allegato
capitulo quantò. de consuetudin. de election. ca
pitul. cùm ecclesia Vulterana. de causa possessio-
nis & proprietatis. capitulo cùm ecclesia Sutrina.
meliùs in capitulo Cumana. de election. facit re-
gula, in toto. de regulis iuris, libro sexto, & quæ
notat Innocentius, de testibus. capitulo fraterni
tatis. & sic etiam videtur nota. Ioannes Andræas
in allegato capitulo, cùm de beneficio. super ver
sicul. legitimam. Et quia dicit, quòd hæc præbē-
da posset non optari, fateor: sed nō propter hoc
minoris, sed maioris temporis præscriptio requi
ritur in consuetudinis introductione: vt notat
Ioannes Andræas de præscriptionib. capitulo de
quarta. Si enim hic, videlicèt quòd præbēda va-
cans potest non optari, impedit, ne iste vsus o-
ptionis habeat continuam causam, secundū hoc
requiritur duplicatum tempus, si non impedit,
requiruntur quadraginta anni, vt ibi notat Inno
centius, licèt Hostiensis dicat, quòd de iure ca-
nonico vniformiter quadraginta annorum præ
scriptio est necessaria. & illa quæ ibi posuerunt
isti Doctores, satis probant distinctionem, quam
5 suprà posui, † scilicèt, quòd aliud sit in consue-
suetudinibus ecclesiarum, aliud sit in consue-
tudinibus priuatorum. Nec etiam valet, quod
dicit. quòd æquitatem & rationem habet illa cō
suetudo. Nam & si hoc sit verum, nihilominùs
quadraginta annorum præscriptio requiritur
in ipsius introductione, vt in allegato capitulo
quanto. Posset etiam dici tunc hoc dictum non
procedere, Nam licèt æquum & rationabile sit,
quòd ei qui longiori tempore seruierit, proui-
deatur de maioribus præbendis, vt de maiorita
te & obedientia. capitul. primo. & capitul. statui-
mus. & in concordantiis. vbi gloss. allega. tamen
quòd ipsi authoritate propria recipiant illud, nō
videtur habere æquitatem, per iura suprà alla-
gata. Nec negari potest quin ista consuetudo cū
peccato incipiat in ecclesiis, in quibus, vt dixi,
præbendæ sunt actualiter distinctæ, cùm illi eam
inceperunt introducere sine titulo, & sic cum
detrimento animarum suarum tenuerunt ipsas
præbendas. Nunc restat respondere ad argumē-
tum gloss. quia si textus dicti capitul. cùm in tua.
voluisset intelligi de consuetudine præscripta,
hoc fecisset, sicut fecit in capitulo non est. Respō-
deo, quòd in capitulo non est textus dispositiuè
tractans de consuetudine, quærit, vtrùm con-
6 suetudo † valeat. scilicèt quòd Episcopus sine ca
pitulo corrigat crimina, & quia textus habet re-
spondere eam valere, oportet eum dicere de
consuetudine præscripta, & sic de perfecta, iux-
ta capitulum cùm tanto. eodem titulo. Sed in ca
pitulo cùm in tua. textus solùm per modum sup
positi facit mentionem de consuetudine, quæ-
rens, dato quòd in ecclesia sit aliqua consuetu-
do optionis: & si aliquis ibi impetret canonica-
tum sub expectatione primæ præbendæ vacatu
ræ, vtrùm per istam impetrationem impedian-
tur optiones, & dicit quòd non, modò iura, quæ
aliquid supponunt, illud tanquā in esse suo per-
fectu, & iustè, & rationabiliter esse factum, &
introductum intelligunt, vt satis clarè probatur
in capitulo Cumana. suprà allegato. & ibi nota.
Item ad rationem allegatam per Archidiaconū,
respondeo, quòd rei veritas est, quòd ille, qui
habet vnicam præbendam, si recipit aliam à pri-
ma distinctam, mutat suum titulum: vt sunt ca-
sus in illis capitu. literas. & capitul. si iuxta. suprà
alle. Nam licèt prohibitus alienare possit aliena-
re in vnum de familia: reuerà alienatio est, licèt
permissa, tamen in aliā personam prohibetur.
sic & Episcopus alienare prohibitus, si alienet in
capitulum, licèt non sit alienatum ab ecclesia,
quia Episcopus & capitulum faciunt vnum cor-
pus: tamen alienatum erat à mensa episcopali, sic
& hic. licèt iste optans non mutat titulum eccle-
siæ: quia in ecclesia, in qua primò remanebit in-
titulatus: tamen suum titulum primum bene mu
tat, cùm ecclesia plures tales titulos habeat. per
ea quę notat & allegat Hostien. de his quæ fiunt
à præla. capitu. cum apostolica. & per glossam &
Paul. de rebus ecclesi. non alien. capitul. si vnam.
in clementi. Et quod sequitur, quòd omnia no-
mine ecclesiæ possidet: Respondeo, aliud est pos
sidere præbendam, vt titulum, & ipsam posside-
re nomine proprio, & non ecclesiæ, vt probatur
de proba. c. ex literis. & ibi Innoc. de causa pos. c.
cùm super. & de resti. spo. c. in nostris. & capit. ex
parte. & sic loquitur q. de præb. vt tit. beneficia-
lis possessa. Aliud est possidere bona, & res illius
præbendæ, & illas possidet bene nomine eccle-
siæ,

siæ, vt probatur. in §. fin. 12. quæstione 3. alleg per
Archi. Et ratio est, vt dicunt Doctores quòd ca-
nonicus agens contra canonicum eiusdem ec-
clesiæ de bonis præbendæ aget nomine præben
dæ: quia ecclesia omnes præbendas æqualiter
possidet tanquam suas. Sed si contra extraneum,
vtilius est nomine ecclesiæ, licèt possit etiam no-
mine præbendæ agere: secundum Inno. & alios
in alle. c. ex literis. de proba. Nunc restat respon-
dere ad vnum, quod obiicitur. Si tu dicas quòd
per optionem mutatur titulus beneficialis: ergo
per consuetudinem potestas optandi introduci
non potest: quia illa consuetudo esset contra ius
diuinum, quo cauetur, Nemo sibi sumat hono-
rem, nisi qui vocatus fuerit à Deo, tanquam
Aaron. Hebræ. quinto de elect. capit. qualiter. &
contra illud etiam Apostoli, Maneat vnusquis-
que in ea vocatione: & c. ad Corinth. 7. & 21. q. c 1.
Sed contra ius diuinum non valet consuetudo.
7 de consu. c fin. Respondeo, † quòd consuetudo
operatur duos effectus principaliter, Primus,
quòd virtute consuetudinis præbenda vacans
est debita eam optare volentis: vt in præalle. cap.
cum in tua. Et licèt sit cõtra ius commune, quòd
ad beneficium vacatorum quæratur ius, vt su-
prà est clarè probatum, & dicit decr. magis clarè
de præbend capitu. dilectus. nihilominùs tamen
ista consuetudo reputatur rationabilis: quia ha-
bet approbationem iuris: vt etiam est tex. de præ-
bend. capitulo, cùm in ecclesia. lib. 6. & ibi etiam
not. Secundus effectus consuetudinis est, quòd
ad præbendam optatam admittendus est ille
per illum per quem est assuetum: putà per capi-
tulum, vel per alium, qui tempore, quo se petit
admitti, præest capitulo, vel alio, prout est con-
suetum. Et licèt etiam istud sit contra ius commu
ne, secundùm quod istud pertinet ad capitulum,
vel ad Episcopum cum consensu, vel saltem cum
consilio capituli, secundùm diuersas opiniones:
tamen nihilominùs per consuetudinẽ potest in-
troduci: & dicetur consuetudo rationabilis: quæ
etiam habet approbationem iurium: vt clarè
probatur de elect. cùm ecclesia Volterana. de
causa posses. capitu. cùm olim. &c. His suppositis
clarè respondetur ad argumentum inductum,
quòd istud est contra ius diuinum, quòd aliquis
sine institutione superioris recipiat beneficium
vacans, fateor: & cùm dicitur, quòd sic facit iste
optans, dico quòd non: imò dico, quòd quia
præbenda virtute consuetudinis est sibi debita,
tamen cùm ad eam se petit admitti per illum, ad
quem virtute cõsuetudinis pertinet, & per illum
admittitur, hec admissio virtute consuetudinis
loco institutionis superioris succedit, & licèt
istud sit contra ius positiuum: tamen non contra
ius diuinum. ideò potest consuetudine introdu-
ci. Ita in simili notat Innocentius Host. Com-
postel. de electioni. capitu. transmissam. & co. tit.
c. quòd sicut. &c.

ADDITIONES.

a *Consuetudo. Adde decisio. 2. & quinta suprà. hoc ti-
tu. & decisio. Ægid. 1. & secunda. hoc titulo. Et an
consuetudo optandi sit contra ius commune, Calder.
consilio 7.*
b *Expressisset. Quid autem si canonici alicuius ec-
clesiæ longo tempore steterunt, quòd nõ optauerunt
præbendas, an talis consuetudo tollatur: vide per
Dominic. de sancto Geminia. in dicto capitulo fin.
secunda columna, versiculo quære pone. de consue-
tud. lib. 6.*
c *Primo vacatio. Vide Rochum Curt. in suo tract. de
iure Patrona. in verb honorificum. in 4. quæsito. ver-
sicu sed hic suboritur. & deci. 3. incip. sufficit impe-
tranti. infrà de præbend.*

*A. M. P. Hæc deci. facit plures distinct. & exa-
minat latè materiam, videas eam diligenter. Ha-
6 bes notare in hac decisio. quod † licèt quis non possit
renuntiare beneficio, nisi in manibus habentis fa-
cultatem destituendi: tamen non est sic in præben-
da, quæ potest mutari, quia iudicatur tanquam de
7 re temporali. Itẽ quòd † consuetudo optandi est con-
tra ius, & contra concilium Turon. Et ideò requi-
runtur 40. anni, & idem esset etiam si haberet iuris
8 approbationem. Item quòd quando † consuetudo est
secundũ, vel præter ius commune, & non præiudica-
tur iuri particulari alicuius, quòd sufficiũt 10. anni,
aliàs si derogatur alicui, requirũtur 40. & vide hic
differentiam inter consuetudinem, & præscriptio-
nem. habes similes decisio. Ægid. prima & secunda.
hoc titu. quæ clariùs loquuntur, & Cassad. decisio. 17.
de præbendis. latè examinat materiam huius deci.
& Gigan. in suo tractat. pensionum. quæstione. 63.
Et quia hic describuntur plures species canonica-
tuum, & præbendarum, adde Felyn. in capitu. po-
stulasti. de rescript. & in cap. cùm M. de constitut.
numero. 28. & latè in capitu statuimus. de maiorit.
& obed. Et vide quæ dixi infrà super decisio. 25. de
præben. & suprà de rescript. decisio. 33. Ad præmis-
sa facit quòd decisum fuit coram domino Rauelle. in
9 vna Mediolanen. optionis, vbi habetur, quòd † con-
suetudo optandi inducitur spatio 10. annorum in ec-
clesiis, vbi præbenda sunt distincta, & non annexa
canonicatibus. & in vna Caurien. decimarum co-
10 ram Tolomæo fuit tentum, quòd † ex consuetudine
vnius loci non potest induci, vel argui consuetudo in
alio loco: fuit tamen dictum in vna Bononien. sancti
11 Andreæ coram domino de sancta cruce, quòd † per
duos, vel tres actus inducitur consuetudo interpre-
tatiua etiam minori spatio decem annorum, &
ideò quod legatus modernus Bononien. qui vide-
rat facultates Cardinalis cibo per alios legatos, ei-
dem Cardinali cibo successores, latè interpretatos
fuisse, & eos regula de 20, diebus bis, vel ter derogas-
se, potuerat derogare eidem regulæ: non obstante re-
gula reductiua facultatum Legatorum, facta per
Clementem, & per Paulum Tertium innouata. &
ad ista etiam facit decisio Cassado. vnica hoc titu-
lo, quam vide per te, & vide Bellenzin. in suo tra-
ctat. de charitat. subsid. quæstione. 62. & 82. Anton.
Maria. Papaz.*

De Electione.

EPITOME.

Appellatus veniens ad Curiam, quandocunque prosequi potest appellationem sibi nullatenus intimatam.

causa ibi non debet tractari, sed committi extrà Cu-
riam. Tertiò quaro, posito quòd sit in Curia, an &
quando possit ad diffinitiuam procedi? Dic quòd si
causa est talis, in qua non exigitur litis conte. sui na-
tura, tunc indistinctè contra contumaciter absen-
tem, vel citatum, vel elapso termino appellationis,
vbi statutus est ab homine, qui terminus habet vim
citationis perēptoria, procedi potest ad diffinitiuā.
Si verò causa est talis, cuius natura exigitur litis
contestatio, si appellatur ante litis contestationem
non potest tunc procedi ad diffinitiuam sententiam,
posito, quòd causa sit in Curia, ex quo lis nondum est
contestata: sed tunc pars non comparens in termi-
no, condemnatur in expensis. de appellat. capitu.
Nicolao. Si verò appellatur post litem conte. quia
tunc appellatio non rescindit contestationem litis.
Litis denuum. C. de procura. & in l. fina. C. de temp.
appellat. poterit procedi ad diffinitiuam, ex quo
subest Fundamentum litis contestationis super quo
fertur sententia in causa appellationis: vt est casus
secundum verum intellectum in c. per tuas. de ap-
pellat. & per hoc intelligas gloss. in capitu. veniens.
de renuntia. qua tota laborat ad soluendum contra-
rium duorum capitulorum, scilicèt capitu. sapè. de
appella. inquantum dicit, quòd sufficit mittere pro-
curatorem ad impetrandum. & c. Nicolao. eodem
titulo, vbi dicitur, quod non proceditur ad diffiniti-
uam, sed fit condemnatio in expensis. Sed responde
ad dicta contraria, & dic, quòd in dicto capit. ve-
niens. causa erat in Curia ex natura causa: quia be-
neficialis, vel ibi erat per partem, vel iudicem de-
latum: & per hoc tollitur primum contrarium. Ad
secundum contrarium, dic, quòd in dicto capitu. ve-
niens. lis erat contestata: vel si non erat contestata,
natura causa poterat procedi ad diffinitiuam: quia
causa erat beneficialis per superius dicta.
b Verum. Adde infrà de appellationib. decisio. 6.
c Et sicut ipsa intimatio. Qua sunt communia tam
partis appellantis, quàm appellata, vide infrà deci.
17. de appella. & 21. eod. titu. & dicit Compost. in di-
cto capit. statuimus quòd prasens in Curia, non ob-
tinebit contra absentem. sic procedi, nisi doceat de
tempore dicto capit. statuimus seruasse. Idem sentit
Archi. in d. c. statuimus. super versic. expectata. vbi
dicit, quòd ante tempus d. c. non est contumax: & sic
procedi non potest: vt 3. q. 9. omnia. & c. absente. c. re-
uira. & quasi per totum Idem tenet Inn. in d. c. sta-
tuimus super verbo à die. circa finem, & super ver-
bo, infra mensem. versi. si autem non arripuerit.

4 A. M. P. Aduertendum est, quòd † hac decisio.
non procedit in omnibus causis, sed tantùm in bene-
ficialibus. nam text. in capitu. statuimus. de electio.
libro sexto. solum loquitur in causis, in quibus pro-
ceditur per electionem, postulationem, & prouisio-
nem. In prima tamen additione hic dicitur, quòd
procedit tantùm in tribus casibus, de quibus in ea:
5 sentit tamen, quòd etiam † alia causa possunt de-
uolui ad Curiam per appellationem, concurrente
altero de duobus, videlicet, quòd fuerit delatum ap-
pellationi per iudicem, vel per partem, pro quo vl-
tè habes in termi. decisio. Ægidi. 48. de appellatio-
nib. qua tamen videtur omninò requirere admis-
sionem appellati. & facit ad idem decisio. 51. de ap-
pel. in anti. & Bis. deci. 18. & 21. eod. titu. vbi latè &
plenè articulus discutitur. Cum ista decisi. concord.
plures dec. videlicet infrà de appella. 6. vbi videbis,
& dixi suprà de rescrip. deci. vlt. & facit deci. 81. de
app. in anti. & Fasto. dub. 12. & in materia facit dec.
Ægid. 67. de prab. & deci. 15. 22. 40. & 47. de appel.
vbi latè examinat. Et etiam ad materiam istam
videre poteris aliquid per Fel. in c. ex parte. el. 2. &
in c. cùm contingat. de rescr. nu. 18. & ad propositum
huius decisi facit resolutio anno. 1545. facta coram
D. Accorrambono in vna Salamantina portionis.
6 vbi dictum fuit, quòd † appellatio nulliter intimata,
non deuoluit causam quò ad appellantem, licèt de-
uoluatur in eius praiudicium. ita Ægid. dec. 22. de
appellatio. & infrà de app 54.

EPITOME.

Auditor causa appel. interposita à cassatione electionis, vel de-
negatione confirmationis confirmat electionem, & confert beneficium
tanquam debitum.

SVMMARIA.

1 Auditor appellationis in causa electionis confirma-
re potest electionem.
2 Appellatio ab electione debet continere causas: &
iurandum est.
3 Sententia lata contra electores, praiudicat electo.

DECISIO II. aliàs 159.

SI appelletur per electum à denegatione con-
firmationis, vel cassatione electionis ad Cu-
riam, & Auditor, qui pronuntiat bene appellatū
esse, vel reuocat cassationem electionis, vel pro-
nuntiat electionem esse canonicam, potest ele-
ctionem, seu electum confirmare: quia fortiùs
procedit ratio cle. Auditor. de rescri. in dignita-
tib. electiuis, in quibus est maius periculū, quàm
in aliis. de ele c. nihil est & c. ne pro defectu. & c.
quam sit. & c. cupientes. lib. 6. prout leg. & no. per
Ioan. And. Pau. & Guil. in eadem cle. Auditor. de
rescrip super versi. debitum.

ADDITIO.

1 A. M. P. Ad istam † deci. non reperio concor-
dantes, neque discordantes, nisi dec. 4. infrà de iure
patr. in fi. vbi dicitur, quòd licet post acceptationem
non sequebatur collatio, quòd Auditor potest con-
ferre virtute cle. Auditor. de rescript. vide Do. in d.
2 cle. Auditor. hic allegata. Et scias quòd † quando ap
pellatur in materia electionis, debent exprimi cau-
sa, cur impugnatur electio, & debet iurari, quòd cre
ditur illas esse veras, ita Fel. in c. in causis. de testib.
3 Et aduerte, quòd electus sentit incommodum ex
sententia lata contra electores, si habuerit notitiam
de ea. Fel. in c. veniens. 2. de test. col. 3. Ad premissa
facit, quod si Papa mandat conferri beneficiū, prout
quotidie fit, quando litera expediuntur per cancel-
lariam, quia si non est expeditus processus, per quem
executores solent prouidere, Auditor prouidet in
vim dicta clemen. A. M. P.

EPITOME.

Dispositio c. quam sit de ele lib 6. locum habet duntaxat in electis
ad ecclesias cathedrales, & regulares.

SVMMA

SVMMARIA.

1 *Ecclesiarum prouisio diuersimodè consideratur, nec est eadem ratio in inferioribus beneficiis, qua in superioribus.*

2 *Electio prælati, vel beneficiandi potest, & debet fieri vel in ecclesia, vel in aliquo alio loco idoneo, & honesto.*

3 *Electio notificanda electo.*

4 *Beneficium electiuum quod dicatur.*

5 *Electio vt sit canonica quãdo seruanda sit forma c. quia propter. de electio. & de aliis in forma electionis.*

DECISIO III. aliàs 288.

MAior pars Dominorum tenuit. c. quam sit. de ele. lib. 6. tantùm locum habere in electis ad ecclesias cathedrales, & regulares, & non ad inferiores dignitates, per quorum prælatorum obitum ecclesiæ non dicuntur viduatæ, nec in eorum electione seruanda sit forma cap. quia propter. de ele. per rationes & motiua Ioan. Mo. & Archi. in d. c. quam sit. licèt Ioan. Andr. in nouel. teneat ibidem contrarium. propter identitatem rationis, & propter tria in eadem constitutione expressa. Primò, propter verbum generale f. vacationum diuturnitatibus. quæ ità periculosa est in inferioribus dignitatibus, sicut in superioribus. de concesf. præb. c. nulla & c. quia diuersitatem. & c. post electionem. Secundò ponderat verba illa dum dicitur, statuimus. & sic quando electio in ecclesia aliqua sit celebranda: & non dicit de ecclesia, vel ecclesiæ, in qua est magna differentia prout notauit ipse in clem. 1. de præb. super versi. incerta. & ibi insistendo huic opinioni retorquet quoddam dictum Archi. in c. ne captandæ de concesf. præb. lib. 6. & in regula iuris, in generali. e. li. per Ioan. Mo. contra eorum opinionem hic positam. Tertiò dicit optimè facere pro opinione sua supradicta § fi. versi. cæterùm. ibi dum dicit, quiuis electus. ergo de quocunque electo confirmando debet intelligi. 19. distin. c. si Romanorum. de maio. & obe. c. solitæ cũ similibus. Ad quæ motiua respõdebatur per dictos Do-
1 minos opinionẽ Io. Mo. & Ar sequentes, † quod non est eadẽ ratio in inferioribus dignitatibus, quæ est in superioribus. nam non est tantũ periculum in diuturnitate vacationum illarũ dignitatum, sicut superiorum: quia nõ sunt sponsi ecclesiarum. Et ideò in sponsis, & pastoribus datur minus tempus ad eligẽdum: vt patet in c. ne pro defectu. de ele. quam in aliis: vt in c. nulla. de concesf præb. & c. quia diuersitatem. eo. tit. & de iur. patr. c. quoniam & c. cùm propter. & c. cam te. & sic non obstat primum verbum per ipsum ponderatum diuturnitatibus vacationum, &c. Ad se-
2 cundum motiuum respondebatur, † quòd loquitur de forma, & modo eligendi, seu electionis, quæ regulariter si fine impressione, & metu fieri potest, debet in aliqua ecclesia, vel in aliquo loco idoneo, & honesto circa ipsam ecclesiam fieri. 11. dist. In nomine Domini. de ele. cum terra & c. in causis. de app. c. qua fronte. & c. constitutus. Ad § fi. versi. cæterùm. qui fortissimè videtur obstare, & singularem casum ponere, & omnes electiones confirmãdas cõprehendere, respõdebatur referri, & restringi duntaxat ad præcedentia. Nam talia debent esse subiecta, qualia præmittũtur eorum prædicata: & ea quæ in præfationibus dicuntur, in subsequentibus repetita intelliguntur. 31. q. 7. Apostolus. de appe. secundò requiris. ff. de verb. ob. l. Titia. §. idem respondit. Item quia intelligitur de generibus electorũ ibidem superiùs expressorum, & nõ de generibus electionum: verba enim generalia sæpissimè restringuntur. de præb. c. cùm in illis. lib. 6. & c. si. eo. ti. in cle. Et quia illa constitutio est multũ pœnalis, licèt in fauorẽ ecclesię ædita, tamẽ hoc non obstante non videtur extendenda, sed potiùs restringenda, & in suis terminis tenenda. argu. cap. licèt canon. & cap. statutum. de elect. lib. 6 & per hoc respondebatur motiuo Domini Corsien. volentis dicere constitutionem in fauorem ecclesię editam, quantũcunque pœnalẽ extendibilem ad similes casus, & ad hoc induxit multas leges. Sed prędicti Domini remanserunt in prædicta opinione, & conclusione, licèt dominus Viuarien. quem habui super hoc consultum, reputabat opinionem Ioan. And. fore tutiorem.

ADDITIONES.

A. M. P. hoc c. quàm sit de elect. lib. 6. disponit.
1 *quòd † electores notificent electo suam electionem, quàm citiùs commodè possunt. & quòd electus posteà infra tres menses petat. cõfirmationem. Hoc præmisso, dicitur in deci. quod hoc c. habet locum tantùm in ecclesiis cathedralibus. & regularibus. Ad hanc materiam adde dec. hoc titu. primam in antiq.*
2 *vbi dicitur, quòd tantũ electiuũ † dicitur illud beneficiũ, in cuius collatione requiritur cõfirmatio superioris, seu seruatur forma c. quia propter. de elect. seu per cuius vacationem ecclesia redditur viduata prælato. & idem dicit Ioan. de Sylua, in tracta. de beneficio. 3. parte q. 1. & Staph. in. 2. parte tit. de modo, & forma fol. 59 & in alia impres. fol. 50. vbi etiam dicit, quòd appellatione beneficij electiui non venit canteria secundum Ægid. decis. 1. de præb. pro quo*
3 *facit decis. 3. hoc titu. in antiq. vbi tenet † quòd debeat seruari forma d. cap. quia propter. in electione præpositi ecclesiæ collegiatæ. Et an sufficiat facere mentionem de elect. per æquipollens, habes deci. 67. quæ est fina. de concesf. præb. in antiq. & Staph. vbi suprà fol. 61. & in alia 52. Et scias, quòd electus non consecratus, debet legere suam sententiam. Fel. in c. eam te. de rescript. vbi laté de Episcopo non consecrato: & vide eundem in rubri. de re iudica. vbi dicit, quòd confirmatio electionis, dicitur diffinitiua sententia. Et an electio possit fieri per procuratorem, Fel in c. cùm omnes. de constit. & idem Fel. in c. primo de consti. versicu. fallit B. dicit, quòd licèt in electione non sit seruata forma canonis, valet dummodò aliàs consensus sit purus. Et quæ differentia sit inter eligere, & præsentare, vide per Felyn. in dicto capitu. in nostra. nume. 38. Et de electione facta de nocte, per eundem in c. consuluit. de offic. delegat. & an valeat facta de criminoso. videbis infra de præbendis, & habes per eundem in c. ex parte de rescri. & de criminibus oppositis cõtra electum, habes per eundem in c. super his. de accusatio. & in c. licet. de probat. A. M. P.*

EPITO

EPITOME.

Præpositura est dignitas principalior in ecclesia collegiata, dummodo tria concurrant. Primo quòd sit electiua: secundo quòd habeat administrationem bonorum temporalium dictæ ecclesiæ: tertio quòd habeat prærogatiuam in choro, & loco capitulari, quæ quidem tria sunt signa maioritatis, nisi consuetudo aliter disponat.

SVMMARIA.

1 *Præpositura est principalior dignitas in ecclesia collegiata tribus concurrentibus.*
2 *Dignitas inducitur consuetudine.*
3 *Consuetudo est in maioritate prælationis inspicienda.*

DECISIO IIII. *aliàs* 451.

1 FVit dubitatum † vtrùm præpositura a alicu-
a ius ecclesiæ collegiatæ electiuæ, habens administrationem bonorum temporalium illius ecclesiæ, & prærogatiuam in stallo chori, & loco ac voce capitulari, ratione huiusmodi administrationis, & præeminentiæ censeatur principalior prælatura, siue dignitas, quàm decanatus eiusdem ecclesiæ, quæ etiam dignitas est electiua, habens curam animarum, & iurisdictionem in cannonicos ipsum eligentes, & in clericos omnes illius ecclesiæ, non tamen super præpositum tenet sigillum capituli ad causas, & claues ad priuilegia & libros statutorum, beneficiorum, ac consuetudinum, habens etiam stallum superiorem in parte sinistra chori, & regere chorum in diuinis, conuocare etiam capitulum, cuius est caput, prout legitur & not. in cap. cùm inter vniuersas. de electio. & de concess. præbend. c. post electionem. Et videbatur aliquibus Dominis, quòd præpositus esset maior, & principalior in dignitate: quia super Decanum sedet in capit. & choro: ipsumque præcedit in processione, & aliis, quæ vnà cum administratione arguunt præeminentiam, & maioritatem. & proptereà dicimus Archidiaconum maiorem in dignitate Archipresbytero, in cuius locum regulariter succedit Decanus, idem officium exercens: vt not. in cap. ministerium. de offi. Archipres. Præpositus regulariter in locum Archidiaconi qui est maior Archipresbytero ratione iurisdictionis cum administratione, licèt Archipresbyter sit maior ratione ordinis: vt patet in tit. de offi. Archi. & Archipres. per to. & legitur & not. per Io. And. in nouel. de off. leg. c. deliberatione. lib. 6. super ver. electionis. & ibi declinauit in hanc opin. de præposito in ecclesia Cameracen. quem consultus dicebat esse maiorem post Episcopum, etiam in illa ecclesia, quod haberem pro indubitato, si esset dare talem præpositum habentem tales prærogatiuas, & præeminentias, quas ibi ponit Io. And. in nouel. videlicèt, quia ille præpositus immediatè sedebat, & se subscribebat post Episcopum: vocabat capitulum, & Archidiaconus ad illud tenebat sigillum, non vt minister, sed vt præsidens, iubens ex eo literas sigillari: conseruabat iura, & priuilegia capituli. velut maior in collationibus, & institutionibus ad capitulum spectantibus erat primus. Quæ omnia sunt signa maioritatis secundum eum quorum quædam in casu nostro habet præpositus, videlicèt sessionem, & subscriptionem temporalium, siue præbendarum: omnia alia verò habet Decanus. Quamobrem per omnes Dominos fuit conclusum, Decanum maiorem, & principaliorem in dignitate prædictæ ecclesiæ collegiatæ: præsertim propter iurisdictionem, & curam, quam habet in eligentes, & cæteros clericos eiusdem ecclesiæ, quæ plus arguunt prælationem, & maioritatem, quàm administratio temporalium, vel aliquod præmissorum. Tum quia spiritualia digniora sunt temporalibus. 12. quæst. prima præcipimus C. de sacrosanct. eccle. sancimus. de pœniten. & remiss. capit. cùm infirmitas. tum etiam quia pastor, & prælatus ratione curæ est. 21. dist. sicut. faciunt not. per Innocen. de offic. ordina. capitu. cùm ab ecclesiarum & de elect. capi. quia propter post princip. per eundem. Archid. verò in d. c. deliberatione. reputat illum maiorem in dignitate, qui habet conuocare capitulum, & in illo est vt caput, habens primam vocem in eodẽ. de qua maioritate remittit ad not. per Inn. in c. 1. de maior. & obe. & de no. ope. nun. c. 1. in glo. vlt. per eundem, videlicèt Archi. plenius de multiplici maioritate in capi. quamquam. 2. q. 7. & Ioan. Andr. in c. sedes. de rescri. de quo etiam per Hostien. in summa, de offic. Archi. §. 1. Pau. in Cle. 1. de elect. super versi. monasteriis. in fine, dicit dignitatem principalem alicuius ecclesiæ semper esse curatam respectu collegij, nihil tamen alleg. cuius dictum crederem verum, si collegium ipsum in eorum prælatum eligat: quia tunc indubitanter habet curam in eligentes eum: iuxta not. per Innoc. in dicto c. cùm ab ecclesiarum. Ego verò dicebam, quòd super hac principalitate, siue maioritate recurrendum est ad consuetudinem generalem illius prouinciæ, vel illius ecclesiæ, quæ est quasi notoria in Alemãnia. præpositos esse maiores Decanis, & iam in literis apostolicis eis præponuntur. In Francia verò econtrà: quam consuetudinem fundabam per not. Innocen. in capitu. de multa. de præbend. circa finem. Nam,
2 † sicut ibi secundum Inno. consuetudo facit aliquem in dignitate constitutum, qui aliàs non esset de iure communi: sic pari, & fortiori ratione potest facere aliquem maiorem, vel minorem alio. argumen. à minori de electioni. capitul. cùm in cunctis. de testib. capitul. licèt. cùm simil. Pro quo faciunt dicta not. per Innocent. in capitulo primo, de maiorita. & obedient. pro quo etiam inducebam prædicta not. Ioan. Andr. in apparatu circa finem, super versicu. electionis. in dicto capitulo, deliberatione. vbi dicit text.
3 expressè. † quod in maioritate prælationis inspicienda est consuetudo, quæ si non dicit, & concludit Archidiaconũ de iure communi præesse, & maiorem post Episcopum, cuius est oculus, de offi. Archi. c. 1. & cap. ad hoc in cuius locum succedit præpositus, ergo, &c.

ADDTIO

ADDITIONES.

a *Præpositura. Vide Fely. in rub. de maiorita. & obedien. & adde capitu. cum ecclesia. de offic. ordinar. & cap. saluator §. in nomine. 1. q. 3. & quid in decanatu, vide decisio. 17. infrà de conceß. præbend. Et an dignitas inducatur, seu cognoscatur ex istis tribus signis, de quibus hic fit mentio, vide decisio. 9. infra, de præbend.*

A. M. P. Ad hanc dec. adde, quæ notaui infrà de præbend. decisio. 8. & de conceß. præbend. decisio. 16. & quæ latè dicit Felyn. in rub. de maior. & obed. Et quò ad § hoc vide dec. præcedentem. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Forma c. quia propter. de elect. & c. quam sit. eo. titu. lib. 6. habet locum in cathedralibus, & non in inferioribus ecclesiis.

SVMMARIA.

1 *Rectore. vel prælato curam animarum habente defuncto. ecclesia dicitur vidua.*
2 *Pastor quis dicatur.*

DECISIO V. aliàs 452.

EX hoc surrexit aliud dubium, videlicèt
a utrùm in electione [a] talis Præpositi, vel Decani ecclesiæ collegiatæ requiratur forma c. quia propter. de electio. quia vt præsupponebatur in facto, fuit quidam electus in Præpositum ecclesiæ collegiatæ, in qua, vt partes concordabatur, præpositura erat principalis dignitas illius ecclesiæ, & hoc per viam scrutinij electo sine statuto, nisi vno scrutatore, videlicèt Decano eiusdē ecclesiæ, nec per verba singularis, sed pluralis numeri: & propterea dicebatur electio nulla, quia non fuit seruata forma concilij generalis, videlicèt c. quia propter. antedicti, quam dicebant aliqui locum duntaxat habere in cathedralibus, & regularibus ecclesiis, & non in inferioribus dignitatibus, siue prælaturis, per quarum prælatorum obitum non censentur ecclesiæ viduatæ, iuxta opinionem omnium doctorum, & scriben. in dicto cap. quia propter. & in c. sicut. tum propter formam. de elect. lib. 6 per Ioan. Andr. vbi Archidia. tenet cum Hostien. qui solus est in cōtraria opinione. alle. c. licèt. de elec. lib. 6. quod loquitur expresè de electione inferiorum dignitatum, dicens Archi. illa dec. non esse responsum, nec posse responderi per Doctores antedictos. cui tamen dec. optimè respondet Paul. tenens cum primis, & maiori parte in cle. constitutionem. super versi. formam. de elect. vbi etiam recitat opiniones Doct. scribentium in hoc puncto. Pro hac opinione primorum etiam fuerunt allegata quædam not. Inno. in c. in Genesi. super ver. numero. de elect. & per eundem in c. ex parte. de conceß. præben. super ver. affectatur. melius in c. ne pro defectu. de elec vbi dicit expresè illud trimestre tempus statutum ad eligendum, habere locum duntaxat in cathedralibus, & regularibus ecclesiis non in inferioribus dignitatibus, siue beneficiis, in quibus dicit habere locum c. nulla. de conceß. præben. videlicèt de tempore semestri: & hoc apparet in princ. dum dicit tex. nulla ministeria s. dignitates, vel officia. & sequitur in textu, seu beneficia vel ecclesiæ tribuantur, &c. Sed caue, quia totum illud capitu. loquitur in dignitatibus, officiis, seu beneficiis collationis: secùs verò in electiuis, in quibus dicebat Hostien. tamen dicto capitu. ne pro defectu. quàm in dicto capit. quia propter. habere locum tempus trimestre. & hoc idem ipse notat in summa sua ti. ne sede vacant. §. & si quis. de qua aliquas opiniones recitat Arch. in c. deliberatione. de offic. deleg. super ver. electionis. declinans in sententiam Innoc. quam consuetudo generalis amplectitur. & sic seruatur secundùm eum, sicque videtur recedere à sua opinione prima posita in dicto capitu. sicut. quod tamen non facit, si rectè inspiciatur: quia licèt concedatur, quod electores habent tempus semestre ad eligendum ad dignitates, siue prælaturas inferiores: tamen cum hoc stat, quòd secundum formam d. c. quia propter. eligant, vbi nihil de tempore, infrà quod debet fieri electio, disponitur quia anteà quò ad cathedrales & regulares ecclesias. & in præcedēti erat dispositum, quæ licèt sint eiusdem concilij: tamen propter ordinem scripturæ, ex quo licet arguere: vt capitu. si quis nullè. de procurat. de præbend. cap. mandato. lib. 6. apparet cap. ne pro defectu. præcessisse cap. quia propter. quæ ambo præcesserunt capit. nulla. æditum in concilio Lateranen. per Alexa. qui diu præcessit Innoc. 3. in celebrando concilium generale: prout not. Ioan. And. in capit. dilectus. de conceß. præbend. de quibus & aliis conciliis generalibus, quando & vbi, & propter quos fuerunt celebrata, Vide Ioan. And. in nouell. in capi. venien. de elect. super gl. a. lib. 6. Ex quibus omnibus sic sparsis fuit conclusum per omnes secundum Innocen. in dicto c. quia propter. quod in electione omnium prælatorum habentium curam cleri, & populi illius loci, haber locum cap. quia propter. quia secundum eum pastores & sponsi sunt, qui gregem habent, & præsunt ecclesiis: & per eorum obitum
1 † dicũtur ecclesiæ viduatæ. alleg. c. sicut. 21. di. hac opinionem reputo euangelicam, propter verbum, viduatæ positum in ca. quia propter quod simpliciter dicit, & disponit formam prouidendi per viam electionis ecclesiis viduatis, non exprimendo has, vel illas. ergo nostrum non est exprimere. 2. quæst. 5. consuluisti. 19. distinct. si Romanorum. de coniugi. lepro. capit. quoniam. de maior. & obedien. capitu. solitæ. cum similibus.
2 Sed quid si prælatus † inferior episcopo, vel abbate habet duntaxat vnam curam, videlicèt populi, vel cleri: crederem idem. si præsit, & est ibi per modum capitis, quia tunc pastor est. sed pone quòd Præpositus siue Archidiaconus habet curam animarum, populi, siue laicorum cum administratione tēporalium. Decanus verò curam cleri totius ecclesiæ, & capituli, cum præeminētia, de quibus suprà in proxima conclusione: & ambo debent præfici per electionē, debet ne seruari forma ca. quia propter. in electione vtriusque;

qoe? Crederem hic recurrendum ad cósuetudinem illius ecclesiæ,& etiam vicinarum, videlicèt quis eorum reputatur, & habetur communiter pro præsidenti capite, & principaliori prælato, in cuius electione dicerem seruandam formam cap. quia propter. nam ambo æquè principales esse non possunt: quia hoc esset monstruosum & cõtra sanctiones canonicas, disponẽtes de vnico pastore, & rectore cuiuslibet ecclesiæ, 7. quæst. 1. in apibus, de electio. dudum. de officio ordi. quoniam in plerisque, de præbend. cap. cùm non ignorea, & ibi cum concordant.

Hic superuenit quidam nouus auditor Anglicus nomine Thomas de Sabaodia legum Doctor ac frater domini Simonis domini archiepiscopi Cantuarien. Anno domini M.cccc.lxxx. de mense Septembri tempore Vrbani papæ 6. pontificatus sui anno 3.

ADDITIO.

a *Electione. Adde deci. 3 suprà, eod. titu.*

EPITOME.

Electo non competit ius in re ante confirmationem, sed ad rem ius reuocabile, vel confirmabile.

SVMMARIA.

1 *Electus ante confirmationem an possit renunciare.*
2 *Beneficium non vacat per obitum electi ante confirmationem.*
3 *Electo ius non competit in re.*
4 *Episcopi creati per Papam statim possunt administrare.*
5 *Electus administrant in vim confirmationis nulla defectu iurisdictionis, vel noua prouisionis non gratiose, aut surreptitie efficitur inhabilis.*
6 *Possessio capta sine literis in consistorialibus non est bona.*
7 *Eligens an sufficiat quod sit in quasi possessione, & quod eligat alternatiuè & sine specificatione certi modi vacationis.*

DECISIO VI. *aliâs 492.*

CVM ad capitulum alicuius ecclesiæ pertinet eligere Decanum in ipsa ecclesia, ad Episcopum confirmatio electionis huiusmodi, si ad decanatum dictum ecclesiæ quia eligatur, & electus electioni huiusmodi consensit: tali electo non competit ius in re in dicto decanatu, ante confirmationem: sed ius ad rem reuocabile, vel confirmabile per superiorem confirmatorem, hoc tenet glos. ordin. in capit. nostri, & in capitu. qualiter, & c. trãsmissam, de elect. Et Innoc. in d. c. nostri. & idem Inn. in c. cùm venissent, de in integr. restit. & hoc tenet Io. And. in c. si electo. eo. tit. lib. 6. vbi dicit, quòd quasi vna vacatio, &c. Hoc etiam tenet glossa ordin. in c. 1. vt lit. pen. in cle. super verbo, collato, vbi, vsque ad confirmationem, quæ gloss. singularis est, & rarò reperies alibi secundùm Ant. de But. ibidem, & huic adde aliã glo. singularem, quæ est in præalleg. ca. cùm venissẽt, super verbo renũtiauit. quæ dicit quòd
1 licèt ante † confirmationem possit electus in manibus non sui superioris renunciare: tamẽ exigitur, quòd talis renũtiatio fiat in manibus eligentium quæ gl. alibi non habetur, de quo vide infrà de iure pa. dec. 8. & Lap. ibidem. dicens, quòd si dictus electus ante confirmationem moriatur in Curia Romana, quòd per eius obitum, dictũ beneficium non vacat in curia, nec extrà Curiã, sed per obitum primi. Sed si post confirmationem, à qua non fuit appellatum, idem electus confirmatus moriatur in Curia: tunc per eiusdem electi obitum dictus decanatus vacat in Curia. Nec ob. gl. ord. in c. quanto 58. di. & opinio Archi. posita in c. is cui. de ele. lib. 6. vbi tenet, quod per solam electionem canonicam ante confirmationẽ acquiritur electo ius in re in dicto beneficio: quod intelligo in re ius acquiri scilicèt ius prosequendi electionem, & non tale ius, quale acquireretur post confirmationẽ: & c. vt quia duas de elec. lib. 6. Nec etiã obstat c. inter dilectos, de fide instru. vbi dicitur, quòd qui confirmat, nõ donat quia loquitur de confirmatione extraiudiciali. Nec ob. c. auditor, de rescript. in cle. quia loquitur quãdo non ex gratia expectatiua expectãs haberet ius in re: sed Auditor vigore gratiæ, & executionis, & tanquam executor iuris, prouidet expectanti de dicto beneficio vacanti, exequẽs ius ad r[illegible], & deducens ipsum in esse perfectu. sed quando ad vnũ & eundẽ pertineret eligere, & confirmare, tunc quia eligendo confirmat, & confirmando eligit, per solam electionem talem habet ius in re, c. ex parte, de concess. præbend.

3 *A. M. P. Ad istam † dec. non reperio alias dec. cõcordantes, neque discordantes, examinatur plenè hæc materia per Sar. in 1. & 4. q. regu. de non tollen. iur. quæst. & in q. 24. regula de benefi. vacan. per obitum fam. Card. & aliquid dicit Cassa. deci. 18. de præbend. & latè per Æneam de Falco. in tract. reseruationum super effectu 46. & 47. vbi deducit decem modos per quos acquiritur ius ad beneficium quos tacito authore repetit idem Sard. in dict. 1. q. Et Ioan. de Sylua, in tract. de bene. in 3 parte, q. 1. latè etiam examinat hanc materiam, dicens esse communem opinionem, quòd quando electus acceptauit habet ius in re, & quod confirmatio dat solum exercitium, vide tamen Fely. in c. cam. c. de rescrip. col. 2. & 3. vbi facit regulam cum quatuor extensionibus, & quinque restrictionibus, nec decipiaris prout multi decipiuntur, ex quo Episcopi nostri temporis ante consecrationem dicuntur electi, licèt non fuerint electi à capitulo, sed à Papa: quia isti habent maiorem authoritatem: vt per Fel. ibi in 3. exten-*
4 *sione, vbi dicit, † quòd isti non confirmantur aliter, & possunt statim administrare & quòd illa prouisio apostolica habeat vim confirmationis, vide ibi latè, & etiam vide eundem in capitulo super his, de accu. & in capitul. cùm Bertoldus, de re iudic. & aliquid dicit in cap. in nostra. de rescript. correl. 37. nu. 104. & vide in pragmatica Sanct. in tit. de elect. in principio, vbi habes multa in materia electionis. & vide alleg. Lap. 8. & 78. & latè per Petrũ de sancto Blasio in tract. de elect. vbi ponit omnia. & per Mil. in verbo electus, & quoad illud quod dicit Ioã. de Sylua, dum sentit quòd electus à capitulo dicatur habere ius in re, nescio quod ius habere possit, cum ante confirmationẽ non possit exercere: & si exercet, priuatur iure suo: vt dicunt Doct. in c. auaritia, de*

f *elect.*

elect.lib.6.pro quo facit deci.facta in causa Calagu
ritana Abbatissatus, coram D.Peregrino, ubi ten-
5 *tum fuit, quòd† electus administrans in vim confir-*
mationis nulla defectum iurisdictionis, vel noua pro
uisionis, non gratiosa, aut surreptitia, efficitur inha-
bilis, non obstante dicto Millis in verbo, pœna decre
talis. Et anelectus, & etiam cõfirmatus ante insta-
lationem possit administrare, Fel. in c. ne Dei timo-
6 *rem de simoniate examinat. Et † quando litera non*
sunt expedita, quòd non potest capi possessio in con-
sistorialibus. habetur in extrauagant. iniuncta, &
per Sar. in regula de non iud iuxta for. q.1. num 3 &
ad materiam vide Staphi super 3. forma fol. 57. ubi
loquitur de nominatis à Rege, quale ius eis compe-
7 *tat. Et † an sufficiat, quod eligens sit in quasi possessio*
ne eligendi tempore electionis. Lapus alle. 79. ubi e-
tiam dicit quòd electio non potest esse alternatiua.
& in alle. 6. dicit, quòd exprimi debet certus modus
vacationis, licèt alias sufficiat in genere: vt per Fel.
latè in c. in nostra, de rescr. d. correl. 37. Anto. Maria
Papaz.

De Renuntiatione.

EPITOME.

Reus, qui renuntiat liti, & causa & beneficio, nisi de facto possessionem dimittat, tenetur ad fructus perceptos.

SUMMARIA.

1 *Reus liti, & causa & beneficio renuntians possessionem dimittere tenetur.*
2 *Actor sine executoris authoritate possessionem apprehendere non potest, etiam si reus dicta possessioni renunciarit.*
3 *Spoliatus est restituendus, etiam post renunciationem, si probet quòd post illam remansit in possessione & numer. 9. & 12.*
4 *Cessionarius nõ potest ingredi possessionem, nisi cum executoris authoritate, vel cum literis gratiosis*
5 *Fructus non habuisse excipere potest ille, qui cõdemnatus fuit coram executore. cum distinctione.*
6 *Tertius cui sunt fructus reseruati, debet citari, si actor vult condemnationem fructuum.*
7 *Protestandum est aduersario quòd deseruiat, quãdo sumus in canonicatibus.*
8 *Fructus debentur à die intrusionis.*
9 *Spoliatores & intrusi in beneficiis vacantibus in curia semper condemnantur in fructibus à die occupationis, nisi habeant titulum à Papa.*
10 *Resignans qui possedit per triennium post resignationem, si spolietur à resignatario, non iuuatur allegati. Lapi. 89.*
11 *Resignans spoliatus restituitur ratione hic posita.*
12 *Resignans cum clausula & non aliter, nec alio modo, vel in manibus non valentis eam admittere, retinet ius penes se.*
13 *Resignatario quaritur ius ante acceptionem.*
14 *Resignatio facta reseruata pensione, & non aliter, si pensio à principio fuit nulla, non cõualidatur etiam si resignatarius posteà pensionem soluat, & extinguat.*
15 *Resignatarij capacitas requiritur à principio.*
16 *Resignanti reseruatis fructibus datur mandatum de manutenendo.*
17 *Resignans, cum reseruatione loci & stati, mortuo resignatario sedebit in priori loco.*

DECISIO I. aliàs. 58.

a Licèt reus [a] † & possessor beneficij in
1 principio, vel in medio litis renũciet
liti, & causæ & beneficio, de quo liti-
gatur, ac iuri, quod habet in eo, nisi
constet, quod realiter, & de facto possessionem
dimiserit, condemnabitur in fructibus per eum
perceptis: quia licèt per renunciationem perdat
possessionem iuris, iuxta no. per Inn. in ca. quod
in dubiis, & c super hoc de renun. tamen pote-
rit adhuc incumbere possessioni realiter, & de fa
cto: & si tali possessione spoliaretur, restitueretur
b [b] vt not. Inno. in d. c. super hoc: † Præterea licèt di
2 ctus possessor renunciet suæ possessioni: tamen
actor sine authoritate executoris eam apprehen
dere non potest, de præben. cum qui. lib. 6. cum
ibi not. & sic expedit sibi quod habeat senten-
tiam pro se, cum cõdemnatione fructuum, quos
si prædictus renuntians non perceperit, non te-
netur restituere: sed de hoc debet, & potest exci-
pere coram executore, & percipientem nomi-
nare, contra quem aget de nouo obtinens in cau
sa antedicta. iuxta no in capitulo cùm super de
re iudic.

ADDITIONES.

a *Reus adde Calder. consil. 4. eod tit.*
b *Restitueretur. Adde quòd facit contra decis. 2. eod. titu. in antiq. circa medium. & Cassa. deci. 4. de restitut spoliator.*

A.M.P. Ultra contenta in summario, hac dec.
dicit vnum, ad quod sæpe allegatur, & ista est ma-
3 *teria specialis huius deci. videlicèt quòd † licet re-*
nuntians beneficio. admittat possessionem iuris, si
tamen incumbat possessioni realiter, & de facto, &
spolietur à tertio. non à resignatario, restituendus
4 *est. Item secundò † dicit aliud, quod licèt possessor*
renuntiet liti & causæ, ac possessioni, tamen actor nõ
potest ingredi possessionem sine authoritate executo
ris, quod intellige nisi litera expediantur in forma
gratiosa per cameram, in quibus Papa ex nunc sur
roget etiam quoad possessionem: non autem mandet
surrogari, vt per Cass. decis. 1. vt lite penden. Item
& tertio aliud etiam dicit, hac dec. videlicèt quòd
5 *† expedit actori habere sententiam pro se cum con-*
demnatione fructuum quos si prædictus renuntiant
non perceperit, non tenetur restituere: sed de hoc po-
test, & debet excipere coram executore, & percipiẽ
tem nominare, contra quem aget de nouo obtinens
in causa prædicta. Quod ultimum intellige, si post
cessionem alius habuerit fructus: quasi ante cessio-
nem possessor permisisset alium fructus percipere,
non esset opus de nouo agere contra illum. prout di-
cit hac decis. sed posset procedi ad executionem, sen-
tentia contra talem: vt etiam habes infrà de re iud.
super dec. 4. 24. & 25. & infrà, vt lite pen. dec. 8. nisi
dicamus.

6 dicamus,†quòd hic reus possidebat ecclesiam: sed
alius percepit fructus ipsius ecclesiæ fortè sibi reser-
uatos: quo casu sententia non præiudicat illi tertio,
nisi fuerit citatus, vt in dictis locis latè dixi: & ad
hanc materiam fructuum adaptari potest quod di-
cit Fel. in capitulo de quarta. de præscript. vbi dicit
quòd bonæ fidei possessor fructus industriales facit
suos, nec tenetur ad restitutionem: licèt hoc in Rota
parum operetur: quia semper Domini condemnant
in fructibus, constito etiam semiplenè tantùm ar-
7 bitrio suo de intrusione, Et †istud de fructibus in-
dustrialibus facit ad lites super canonicatibus, in
quibus vt aduersarij possint in distributionibus
quotidianis condemnari: cauti sollicitatores faciunt
protestationem, quòd debeat deseruire, aliâs de
damnis, &c. & quod intendunt, se reualere, &c.
8 Et scias in proposito† quòd spoliator, & intrusus in
beneficio reseruato per obitum in curia, nisi habeat
titulum à Papa condemnatur in fructibus, à die in-
trusionis & spoliationis: vt fuit tentum in vna Nea
politana, beneficiorum coram Ptolomæo. Et circa
materiam principalem decisi. videlicèt, quoad re-
stituendum spoliatum post resignationem: primò po
nam decis. quæ videntur facere contra hanc decisio-
nem: nam habes decisi. 4. infrà eodem, vbi dicitur,
quòd renuntiatio spontanea licèt non admissa, ob-
stat beneficium repetenti. Et infrà de rerum permu.
decisio. 2. & eodem titulo in antiq. decisi. 8. vbi di-
citur, quòd resignanti ex causa permutationis non
competit interdictum vnde vi, nec condictio cano-
nis reintegranda. Et ad propositum facit dec. 3. in-
frà de restitut. spo. in fina. verbis, vbi habetur, quòd
qui renunciat, videtur habere rem pro derelicta,
& sic possessionem amittit. Et faciunt ad hanc ma
teriam dec. 2. & 6. de renun. hoc tit. in ant. Nam in
dec. 2. dicitur, quòd resignans ex causa permutatio-
nis, perdit possessionem omnimodam beneficij, si per-
mutatio habet effectum, subiungens, quòd non potest
dici illud possidere naturaliter, quia non tanquam
vsurarius, vel tanquam habens ius in re: & quia re-
signãs videtur perdere naturalem, quæ erat coniun
cta cum ciuili, quia in dubio videtur totum ius de-
duxisse: quare si spolietur, non datur sibi interdictũ
restitutoriũ. Et in dec. 6. dicitur quòd renũciatio spõ-
tanea beneficij nocet spoliato, vt non possit agere spo-
lio, subiungens tamen, quòd si renunciatio fuisset fa-
cta postquam spoliatus fuerat, talis renunciatio non
obstaret, quin quis possit petere se restitui, licèt istud
vltimum limitetur per decisionem 3. & 11. eodem ti
tulo: nam in decisione tertia dicitur, quòd simplex
renunciatio facta post spoliationem non obstat, quin
agi possit spolio, nisi sit facta per pactum, & in decis.
11. dicitur, quòd non obstat nisi sit iuramento valla-
ta, de quibus plenè videbis infrà de resti. spo. decisio.
18. quæ concordat cum prædictis, & sic prædicta om-
nia videntur contra hanc decisionem. Sed realiter
ea intelligendo non contradicunt in aliquo: quia
9 † decisio nostra non negat, quin resignans amittat
omne ius, & non dubitat, quòd si resignans dimit-
teret possessionem vacuam post resignationem fa-
ctam, quod ipse resignans postmodum non posset a-
gere ad restitutionem: & ideò subiungit illa verba,
& post resignationem potuerit incumbere possessio-
ni realiter & de facto, per quæ verba semper Rota
voluit quòd talis resignans spoliatus post resignatio
nem non solùm probet de sua possessione ante, sed e-
tiam post resignationem continuatam, aliâs non
restituit spoliatos: sequendo consilium Ca. de 4. hoc
tit. non tamen dat restitutionem contra resignata-
10 rium, sed contra tertium spoliantem, & etiam † si
resignans stetisset in possessione per triennium post
resignationem, & posteà spoliaretur à resignatario:
licèt aliâs secundum allega. Lapi 39. præsumatur
retrocessio, non daretur restitutio: quia quoad ipsum
non habet locum dict. alleg. Lapi. vt latè dicit Sar.
quæst. 24. de triennal. Et ad præmissa vide omninò
Sar. in dicta quæstione. 24. & quæst. 57. de annali. &
Cassa. decis. 4. de resti. spo. vbi latè examinant &
decis. 2. hoc tit. vbi aliquid etiam dicit in hac ma-
teria. Et vt ex eis colligitur, hæc obseruantia Rotæ
potiùs est fundata in odio spoliantium, quàm in iu-
re. Ad istam materiam vide aliqualiter La-
11 pum alleg. 52. † Considera vnam rationem, in qua
12 posset fundari iste stylus, Nam cum † resignationes
vt plurimum fiant in fauorem certæ personæ, cùm
clausula, & non aliâs, nec alio modo, resignatio non
sortitur effectum, donec acquiratur beneficium resi-
gnatario. Et sic interim titulus remanet penes resi-
gnãtem, iuxta not. in capitulo cum pridem, de pac.
& facit dict. dec 2. de renun. in antiq. vbi si modus
non sequatur, nihil dicitur factum, prout etiam di-
citur in dec. 9. ibi. Ideò nimirum si iste interim spo-
lietur, & habens titulum etiam coloratum admit-
titur ad petendum restitutionem, pro quo facit etiã
dec 14. hoc tit. in antiq in 2. col. vbi quando est facta
resignatio in manibus non valentis illam admitte-
re, ius remanet penes resignantem, donec recipia-
tur & admittatur per Papam, vel priuetur benefi-
cio: & iste erit restituendus, prout etiam homicida,
& alij priuandi: vt per Bisig. deci. 2. & 4. hoc tit. &
potest agere contra intrusum: vt dicit di. dec. 3. Sed
non est mirum in hoc casu: quia resignatio non est
perfecta, vt etiam per Cass. dec. 8. de præbend. & d.
dec. 4. aliâs tamen in vna Theatin. abbatia coram
bo. me. domino Petro Vorsio Episcopo Aquen. in pri
ma, & per duas alias conformes fuit data restitutio
resignanti, non probato, quòd remanserat in posses-
sione post resignationem: licèt causa non fuerit mul-
tùm disputata, sed postmodum audiui, quòd Domini
in aliis causis noluerunt dare resolutionem, nisi ex-
pressè probetur, quòd post resignationem resignans
remãsit in possessione, vt mihi euenit etiam in vna
Perusina plebis de confinio. Cogita tamen ad ratio-
nem proximè dictam, quia forsan seruiet, ad hoc: sed
in vna Salamantina portionis coram d. Accoram
13 bono fuit tentum, quòd † statim valet resignatio, &
ius abdicatur à resignante, antequam resignata-
rius acceptet: quia non est credendum quòd resigna-
tarius nolit acceptare beneficium præsertim pingue,
cùm potest illud resignare ad libitum suum, tamen
ibi concurrebant nonnullæ coniectura. fuit tamen di
ctum in vna Tullen. parochialis sancti Pauli co-
14 ram domino Vestano, quòd † resignatio facta reser-
uata sibi pensione, & non aliâs, non validatur, si pẽ-
sio reperiatur nulla, à principio, licèt posteà resigna
tarius illam acceptet, & admittat, & extinguat,
& in vna Glasquen. preceptoria coram domino de
15 sancta cruce dictum fuit, quòd † capacitas resigna-
tarij attendit à principio, & licèt ex postfacto effice-
retur capax, non reualidatur. Et ad istam dec no-

ſtram adde Staphil.in tertia parte de variis modis vaca.fol.65.& in alia impreſſ.55.

Ad præmiſſa etiam applicari poteſt. quòd fuit reſolutum in vna Paduana congregationis coram
16 *Domino Rauellen.vbi Daniel † Bonfilius reſignauerat,reſeruatis ſibi fructibus,& ſemper continuauerat poſſeſſionem,ac dubitans ſpoliari petebat mãdatum de manutenendo,prout obtinuit: quia ſtante dicta reſeruatione fructuum potuit continuare, tum propter verba reſeruationis,tum propter clauſulam etiam propria authoritate percipienda, vt ponderat Pariſ.conſil.39. & 93.in primo volumine, nec requiritur alia noua apprehenſio, vel animi ſui declaratio,& ad hoc propoſitum facit alia deciſ.facta in cauſa Legionen.canonicatus coram Do.Ma-*
17 *ceraten.vbi † ille qui reſignauit canonicatum reſeruatis ſibi loco in choro, & capitulo,mortuo reſignatario debet ſedere in priori loco, licèt multa colorata allegarentur in contrarium.A.M.P.*

EPITOME.

Iuri futuro, ſeu appellationi interponendæ ſimpliciter renuntiari non poteſt : ſed per pactum expreſſum ſic. Vel ſic Pacto renuntiatur tacitè & expreſſè appellationi futuræ: Interpoſitæ verò per actum contrarium.

SVMMARIA.

1 *Iuri quærendo faciliùs renuntiatur,quàm iuri quæſito:*
2 *Appellationi iam interpoſitè quibus actibus renuntiari dicatur.*
3 *Appellationi renuntiatur etiam per procuratorem*
4 *Renuntiari an poſſit ſubſtantialibus iudiciis,& pluribus aliis.*

DECISIO II. aliás 287.

1 Licèt appellationi † interponendæ ab interlocutoria,vel diffinitiua ſententia poſſit per pactum renuntiari,per l.vltim.C.de temp.appel. ſine pacto tamen ſimpliciter non valeret huiuſmodi renuntiatio, & ſic non ob. ff.de reg iur.l. qui poteſt,& l.is qui hæres, ff. de acq. hæred.vbi
a dicitur,quòd iuri futuro ᵃ nõ poteſt quis renuntiare,quod verum eſt ſimpliciter,ſed per pactum ſic:vt in l.poſtquam,C.de pact.& not.glo.ordin. in c.ea multiplici de dec.& ibi per Goſ.quem alleg.Arch.& ſic ſoluit,& rationẽ diuerſitatis ponit,2.q.6.can.autem,vbi idem tenet Ioan.hoc etiam videtur tenere Bar.de arbit.cùm dilectus,in gloſ.fi.& eod.tit.innotuit,per Inno.ſuper verſi.retenta,in fi. idem tenet Io.And. in nouel. de app. eo.fi.lib.6.in quæſtione,vtrum ſtatutum Epiſcopi quòd à ſua interlocutoria non valet appellari. Specu.videtur tenere contrarium tit.de app.§.in quibus verſi.quid ſi conuenit in alio verò §.ſcilicet fi.eo.tit.in fi.tenet cum primis,& hoc ſi fiat pactum prædictum ante litem conteſtatam ſiue poſt,ſiue ante ſententiam,ſiue poſt: legitimè tamen diſtinguũt inter pactum factum in iudicio, & extra iudicium de non appellando : vt in primo caſu valeat factum per vnam partium tantùm etiam in abſentia alterius,& ſic loquitur lex 1.§.ſi quis ante,ff.à quibus app.non lic. in ſecundo verò caſu non valeat,niſi ambæ paciſcuntur, vel in præſentia vnius partis:& ſic loquitur lex vl ti.C.de tempo.app.quam ſic intelligit gl.in d.§.ſi quis ante,quæ quidem de tacente, & non contradicẽte,ea quo in eius præſentia fit,valeret,quę diſtinctio placuit omnibus Dominis : prædicta procedũt in expreſſa renuntiatione per pactum.

2 Sed quid † iuris de renuntiatione tacita: putà feratur interlocutoria contra me. Ego infrà de-
b cendium mihi datum ad appellandum ᵇcompareo coram prædicto iudice, & produco teſtes vel aliquem alium actum facio:nunquid per hoc renuntio appellationi poſteà per me interponendæ:videtur quòd ſic:quia per tales actus renuntiatur appellationi iam interpoſitæ, de offic. deleg.c. gratum,de app.c.ſolicitudinem,de teſti. c. cùm veniſſet,ergo multò fortiùs interponendæ: quia faciliùs renuntiatur iuri quærendo, quam quæſito,ff.de acquir.hęred.l. is qui.de iureiuran. c.quemadmodum,de app.c.conſtitutis de accuſ. cap.ſuper his,de præb.c.ſi is cui,& c.quodam, lib. 6.de conceſ.præb.c.fi.eod.lib.Præterea hoc videtur expreſſum in l.ad ſolutionem.C.de re iudic. vbi dicitur,quòd ſi condemnatus petat tempus ad ſoluẽdum id,in quo condemnatus eſt , quòd videtur acquieuiſſe ſententiæ, nec poteſt appellare.So.Secundum Inno.in c.ſolicitudinem , ſuperiùs alleg.quia ibi quaſi expreſſè appellationi renunciauit appellans , vel potius ſententiæ acquieuit,ſed hic non.Tum etiam quia lex ſimpliciter concedit quod infrà decem dies poſſit appellare,& ſic videtur Inno. ibidem in hanc partem declinare ſuper verbo,renuntiare: idem tenet in c.quod ad conſultationem,ſuper ver.recipiens.& Ioan.Andr.in d.c.ſi à iudice ſuper ver.teneri,de app.lib.6.cum quo concor. Hoſti.ibi,& in c.ſignificauerunt de teſti . vbi proſequitur hãc vltimam quæſtionem.Dominus & pater Ioã. de lign.poſt Hoſti.diſtinguit ſic.Aut ille actus quem facit grauatus infrà 10.dies concernit interlocutoriam contra eum latam:aut non. Si concernit tunc non poteſt poſteà appellare: quia videtur à grauamine receſſiſſe,& interlocutoriæ acquieuiſſe,per l.ad ſolutionem antedictam. In ſecundo verò caſu credit opinionem,Inn.& Hoſtien. veriſſimã per rationes ſuperiùs tactas. Crederem, quòd ſi actus tenderet ad declinandum iuriſdictionem iudicis, quòd per hunc actum non renuntiaretur appellationi interpoſitæ : nec interponendæ,de quo ponit exemplum Ioan. Andr. in c.ſi à iudice de app.ſecùs verò ſi non eſſet talis actus declinatorius,iuriſdictionis ſed potius approbatorius:putà ſi producat teſtes in cauſa principali,vt capit.gratum,& c.cùm veniſſet,& ſi.ſuperius alleg.

ADDITIONES.

a *Iuri futuro. Quid ergo importat renunciatio, quam quis facit de omni iure quod habet, vel habere ſperat. vide per Bartol.in l. quod Seruius,ff. de condict.cauſa dat.l.qui Romæ,§. duo fratres, in 6.quæſtione de verbor.obligat.in l. poſt emancipationem*

tionem, § 1. ff. de liberatio. legat. l. qui cum tutoribus ff. de transact.

b *Ad appellandum. Adde dec. 63. infrà de appellat.*

1 *A. M. P. Ad istam dec.† facit dec. 63. infrà de ap.*
2 *vbi videbis materiam renuntiationis † appellationis*
de qua per Fran. in c. interposita. §. ille denique de
appell. & faciunt decs. 4. & 11. hoc titulo in antiq. &
3 *Ægid. dec. 3. de renuntiat. dicit, quòd etiam † procu*
rator per actum contrarium videtur renuntiare ap
pellationi: non tamen etiam principalis videtur re-
nuntiare petendo copiam actorum, vt per eundem
Ægi. dec. 5. & 6. hoc titu. facit ad materiam dec. 2.
4 *infrà de litis contest. vbi dicitur, quod † litis cōtesta-*
tioni & substantialibus iudicij renuntiari nō potest,
& an possit renuntiari cessioni bonorum, facit dec. 4.
hoc titulo in ant. & dec. 2. de arbi. & 32. de re iud. in
ant. pro quo vide Fely. in c. si diligenti, de foro com-
pe. Et an renuntiari possit futura successioni cum iu-
ramento, habes suprà de consuetudine in additione
1. incip. sed in parte. Et sic ius rumpēdi, ad primam
dec. Anto. Mar. Papaz.

EPITOME.

Renuntiatio litis fieri debet coram proprio Auditore causæ aliàs non valet, per rationes quas ponit gl. in c. quamuis, de elect. lib. 6. super verbo, partibus. Renuntiatio tamen tituli non valet, nisi fiat in manibus ordinarij collatoris aut vicecancellarij, vel alterius de speciali mandato Papæ quamuis Inno. in c. veniens de renun. dicat, quòd renuntiatio facta absente parte teneat. Vel sic, Renuntians liti & causæ iuri sibi competenti renuntiare non censetur, h. d. Et vide hic differentiā inter renūtiationē litis & causæ, & renūtiationē liti & iuri.

SVMMARIA.

1 *Renuntians liti & causa non censetur iuri sibi competenti renuntiare. 5.*
2 *Renuntiare liti & renuntiare iuri, differunt.*
3 *Dictio. causa, multis modis sumitur.*
4 *Spoliatus beneficio an possit suo titulo renūtiare, vel pactum facere de non agendo interdicto vnde vi.*
6 *Auditores Rota possunt recipere cessionem litis, sed non iuris.*
7 *Iudices delegati absoluunt ad cautelam, licèt hoc non faciunt Rotæ Auditores.*
8 *Resignationem beneficiorum admittunt Vicecancellarius & Referendarij.*
9 *Procurator ad causam non renuntiat iuri.*
10 *Cessio liti & causa obstat agere volenti ad beneficium, non tamen quoad fructus.*
11 *Renuntiare videtur iuri suo habens regressum & permittens alium possidere.*
12 *Renuntians in partibus liti & causa, non est condemnandus in expēsis factis post intimationem renuntiationis in curia.*
13 *Resignatio iuris ad rem valet facta in manibus notarij, & aliquando etiam valet de iure in re.*

DECISIO III. aliâs. 306.

1 SI actor † in causa beneficiali ante litem con-
2 test. renunciet causæ, [a] secundum maiorem
partem Dominorum non videtur renunciare
iuri sibi pro tunc in beneficio competenti. Ra-
tio est, quia aliud est renunciare iuri: aliud liti, do
elect. cùm inter, de renunciation. capitul. sanè, &
capitul. veniens, hoc etiam not. Innocen. in cap.
in nostra super versic. recepti. & de rescrip. in si.
& potest fieri hæc renunciatio litis in absentia
partis secundùm Innocen. in capitulo cùm pri-
b dem, [b] de pact. super versicu. renunciauit, qui al-
leg. l. postquam, C. de pact. meliùs per eum in di-
cto capit. veniens, quæ quidem lex iuncta l. cum
donationis, de trāsact. C. multum videtur obsta-
re prædictæ conclusioni, sed respondebatur,
2 † quòd loquuntur in prophanis, & rebus ac iuri-
bus corporalibus, quibus sine authoritate supe-
rioris quis potest renunciare & transferre do-
minium, secùs in beneficialibus, siue iuribus spi-
ritualibus, quibus sine authoritate superioris re-
nunciari non potest de renunc. cap. quod in du
biis, & c. admonet. Aliqui domini sentientes con
trarium, faciebant differentiam inter renuncia-
re liti, & renunciare liti & causæ: nam renuncia-
tio litis videtur respicere instantiam: renunciatio
verò litis & causę, totum negotium principale in
iudicium deductum. Renuncians ergo liti & cau
sæ, nedum instantiæ, sed toti negotio principali
in iudicium deducto renunciasse videtur, hoc ve
rum tacitè, secundùm Legistas & post litem mo-
tam, aliâs secùs: prout ipsi notant in dict. l. post-
quam. Alia cum sunt acta causæ, alia litis, prout
no. Inno. de resti. c. cùm causam, & Ioan. Andr. in
cle. sæp. de verbor. signific. quorum dictum pos-
set procedere, si sumatur dictio, causæ. pro neces
satio inseruiente suum causatum: quia tunc consi-
stit in iure, secùs verò si sumatur pro controuer-
sis, quæ non est ante litem cōtestatam, de verb.
sig. c. forus, de off. deleg c. super quæstionum, &
in l. amplius, ff. rem ra. ha. & de iure patro. c. ex li-
3 teris. Quot † verò modis sumitur dictio, causæ, vi-
de per Ioan. And. pleuè in nouel. cap. cùm dile-
ctus, extrà de accusa. & per Ioan. monach. in c. fi.
de iurament. calum. lib. 6. & in cle. dudum, de se-
pul. §. in studiis, super ves. ratione vel causa. per
Paul. Et differentiam inter litem & causam vide.
C. de transact. l. causas, vel lites in gloss. Et vt au-
diui, duæ sententiæ contrariæ olim in palatio a-
postolico per duos magnos viros fuerunt pro-
mulgatæ in simili casu. Vna fuit lata per domi-
num Guilielmum de Gimello posteà Carthagi-
nensis ecclesiæ episcopum contra primam con-
clusionem: secunda per dominū Petrum de Sar-
cenato, posteà Viuariensem episcopum, nunc
sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinalem, infirma-
toria primæ, secundum quem prædicta conclu-
sio prima siue opinio confirmatur & corrobora
tur, valdè per stylum & obseruantiam Palatij, quę
habet, quòd Auditor renunciationem litis &
causæ potest recipere, sed non iuris, nisi id ex-
pressè sibi committatur, de quo tamen aliqui
Domini dubitabant cùm ipsi potestatem habent
de omnibus incidentibus dependentibus & cō-
nexis cognoscere, & deffinire. Sed hæc renuncia-
tio quando fit in iudicio coram Auditore, est v-
num de incidentibus: ergo. Alij & maior pars te-
nuerunt contrarium. Tum quia Auditores ha-
bent strictissimam potestatem, & strictiorem
c quam alij delegati qui possunt absoluere [c] ad
cautelam, quod tamen Auditores siue speciali

mandato non possunt:prout leg.& no.in ca.solet.de sent.excommunicat.libr.6.Tum etiã quia facillimè potest haberi regressus ad referendariũ vel ad dominũ Vicecancellar.qui habent potestatem recipiendi huiusmodi resignationem in curia:ergo. Tum etiam quia procuratores non habent potestatem renunciandi iuri. Posset etiã induci cle.auditor,de rescript. ad vtranque partẽ.Sed quicquid sit,de facto seruatur, quòd nullus Auditor renuntiationem iuris in beneficiali. admittit,sed bene litis & causæ. Nec secundum d.dominum Viuatien.per dictam renuntiationẽ litis & causæ vacat beneficium.Et per hoc apparet,quòd alia est renunciatio litis & causæ,alia iuris:nec secundum eundem per dictam renunciationem litis & causæ vacat beneficiũ, seu aliqua vacatio iuris seu tituli inducitur,quòd si procederet,sæpissimè multa beneficia vacarent,& impetrari possent: quod tamen nunquam est perceptum,vel auditum.Fatebatur quòd prædicta renuntiatio litis & causæ bene obstaret posteà agere volenti super eodem beneficio, quemadmodum pactum de non petendo, siue non agendo obstaret bene creditori siue domino:licèt per illud non perdidisset dominium,C.de transact.l si profundo,erg.eorum quę leg.& not.in c.1.de lit. conte.lib.6.Pro quo etiam induxit vnum dictum Inno.notabile in c.super hoc, de renunc. videlicèt, quòd licèt renunciatio † facta de beneficio
4
d per spoliatum non valeat,[d] vt in cap.solicitè,de resti.spol.tamen pactum factum de non agendo interdicto vnde vi, bene obstabat posteà agere volenti:prout etiam not. Ber. in cap. ex insinuatione,de procu. Posteà verò audiui in quibusdã aliis consiliis allegari vnum text. contra prædictam conclusionem primam pro casu, de cri. fal. cap.fin.vbi obligauit se reus sub periculo causæ, quòd probaret literas falsas,per quas actor impetebat eum super ecclesia, quam ipse tenebat. Sed quia id nõ probauit, imponebatur sibi perpetuum silentium super ipsa ecclesia. Sed potest responderi,quòd hoc contingebat ex vi pacti,siue obligatione facta coram ordinario,qui potest nedum recipere renunciationem litis, sed etiam iuris,de renunc.c.admonet,& cap. quòd in dubiis.Possent etiam contra prædictam conclusionẽ induci,& allegari omnia iura,quæ allegantur & recitantur de tacita renunciatione iuris in beneficio,in c.ex ore,de his quæ fi.à præla.& clem. gratiæ,de rescript.& de transact.cap.ex literis, & per Archi.7.quæstione 1.can.quam periculosum qui recitat Inno.in cap.veniens de renunciatio. vbi dicit expressè, quòd si quis renunciat iuri vel seruituti quam habet in aliqua re certa,etiam absente domino rei,res fit libera,& eodem modo si renunciat liti,alleg.l. postquam,C.de pact. Ad quod potest responderi vt suprà,quòd omnia loquuntur in rebus & iuribus prophanis: secùs in rebus & iuribus ecclesiasticis, & spiritualibus, quæ non possunt acquiri nec dimitti, nisi certis
e modis in iure expressis[e].

ADDITIONES.

a *Causæ. Adde decis.15.eodem titulo in antiq.& per Abbat.in c.cùm pridem de pact.*

b *Cap.cùm pridem Et ibi vide Panormita.*

c *Absoluere. Adde deci.4.de sentent.excommunicatio.in antiq.*

d *Valeat. Adde decis.18.infrà de restitu.spoliator.*

e *Modis in iure expressis. Adde gloss.singul. in cap. final. in verb.ex vi extra. de iure patro. quæ dicit, quòd priuationis pœna in materia beneficiali non imponitur, nec habet locũ, nisi in casibus à iure expressis. Et adde Barbat.in addi.ad Pano.in cap.nouit.extrà de iudic.*

A.M.P. Istud summarium huius decisionis multa dicit, & parum concludit. Dic igitur quòd
5 *†renuncians liti & causæ, in causa beneficiali, non intelligitur renuntiare iuri sibi competenti. Insuper etiam summari potest secunda pars hoc modo:*
6 *videlicèt, quòd de stylo † Auditores possunt recipere cessionem litis, sed non iuris: quia Auditores habent strictiorem facultatem quàm alij delegati,*
7 *†qui possunt absoluere ad cautelam, quod tamen Auditores non faciunt, propter facilem aditum ad superiorem. Et notari potest ex ista decisione versi.*
8 *tum etiam quia facillimè, quòd † Refrendarij & Vicecancellarius admittere possunt resignationes beneficiorum de quo etiam per Sar.in compen.signaturæ,num.38.licèt recesserit ab aula. Item notari potest secundò, quòd † procuratores causarum nõ possunt*
9
renunciare iuri. Tertiò, quòd per cessionem liti & causæ non inducitur vacatio aliqua iuris, seu tituli.
10 *Quartò, quòd † ista cessio obstat posteà agere volenti super tali beneficio, prout pactum de non petendo. Non obstat tamen quoad fructus, vt per Millis in verbo renuncians iuri liti & causæ. Cum ista decisi. quòd Auditor non possit recipere cessionem iuris cõpetentis in beneficio, sed tantùm litis & causæ, concordat dec.15.hoc titulo in antiq. vide aliquid per Cass.deci.2.de appel.& Staph.de variis modis vacationum tertia parte fol.68. & in alia impressio.fol. 57: Et in hac materia renunciationis scias, quòd procurator, qui litigauit pro aliquo sibi non præiudicat respectu iuris proprij sibi competentis in re litigata, cui non censetur renunciare: vt in decision.34. infrà de procurat. Dicit tamen Feder.in tractat. permut.quæstion.29. quod cui consentit, quod suum beneficium alteri conferatur, videtur illi renunciare: prout dictum fuit in vna Palentina dimidiæ portionis coram D. Accorambono, de anno,1546.*
11 *quòd † quis patiẽdo alium etiam per biennium tantùm possidere beneficium, ad quod habebat regressum, postquam regressui locus fuit, videtur iuri suo renunciare: per doctrinam Imola in capitulo ex ore, de iis quæ fiunt à prælato & allegabatur in proposito decisi.6.infrà de rerum permu.& cons. Gemi.39.pro quo faciunt not.per Sar.q.49.de trienna in fin.intelligo tamen ista vt in casu dictæ causæ relata per Sar.quæ fuit coram Ptolomeo, qui refert in suis notis 58. quòd ibi habens regressum passus fuerat beneficium possideri per triennium: & ille possessor obierat, & nouus possessor dabat de alle. Lapi. quòd facere non potuisset defunctus: vt dixi suprà eodem, decisione prima numero nono. Et ad materiam istius decisionis, vide Ægid. primam*
12 *hoc titulo.vbi dicitur, quòd † renuncians in partibus liti & causæ pendente in curia, non est condemnandus in*

dus in expensis factis post intimationem talis renunciationis. Et scias, quòd post cessionem non pronunciatur, nisi alter velit habere sententiam expensis suis, quæ sententia prodest, quò ad collatigantes.
13 *Et ad hanc decisio. facit quòd † habens ius ad rem potest resignare in manibus notarij: vt dicit d. deci.14.hoc.eodem titu.in antiq.in secunda col.versicul.secùs tamen fuisset. & decisio.octaua. vbi. imò etiam si haberet ius in re. In casu huius decisio.valet cessio facta coram notario & testibus, ad hoc vt lis dicatur extincta: vt fuit tentũ in vna Palentina coram Domino Tho. de Thanis. dicit tamen Sar. quæstione 56.regulæ de triennali.numero 6. quòd lis non extinguitur per cessionem coram notario: & ideò hic requiritur quòd fiat coram Auditore. Ant. Mar. Papaz.*

EPITOME.

Renuntiatio beneficij reseruati facta in manibus ordinarũ obstat agenti petitorio vel possessorio: quamuis Papa eandem renuntiationem non admittendo, posset renuntiantem in petitorio annullare. Vel sic, Renuntiatio spontanea licèt non admissa, obstat beneficium repetenti.h.d.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio spontanea, licèt nõ admissa, obstat & praiudicat repetẽti vel agẽti petitorio vel possessorio*
2 *Renũtiãtibus iuribus suis nõ datur ad illa regressus.*
3 *Resignatio etiam non admissa, obstat beneficium repetenti.*
4 *Resignans in manibus habẽtis facultatem admissa vel non admissa resignatione, an admittat titulũ & possessionem, & an de huiusmodi resignatione opponi posset per tertium.*
5 *Resignationis admissio non confert ius: licèt admissio permutationis habeat vim collationis.*
6 *Resignatio de beneficio reseruato in manibus ordinarij tenet: licèt ipse non possit conferre: & ideò resignans nõ repellitur ab agendo.*
7 *Resignatione facta in manibus habentis facultatem admittendi, sed non conferendi, an quis amittat ius.*
8 *Resignatio in manibus habentis facultatem conferẽdi, sed non admittendi resignationes, an valeat.*
9 *Resignatio beneficij reseruati non potest admitti per ordinarium, quando resignans est ab eo exemptus.*
10 *Permutantes quando possint redire pro propria authoritate.*
11 *Regula, de publicandis, non habet locum in permutatione.*
12 *Renuntians liti & causæ potest cogi ad respondendum positionibus.*
13 *Mandatum ad resignandum requirit illa verba, spontè & liberè.*
14 *Cedens liti non fatetur aduersarium ius habere.*
15 *Regula, de publicandis, olim locum non habebat, si consensus præstabatur post mortem.*
16 *Consensus non potest præstari post mortem, quando procurator ante mortem nihil facit, etiam si principalis porrexisset supplicationem.*
17 *Consensus qui præstatur post mortem, dicitur formalis, non obstante regula, de extendendo consensu.*
18 *Cõsensus an possit præstari ante datã supplicationis.*
19 *Simoniam opponere non potest notarius de instrumento simoniaco rogatus.*

DECISIO IIII. aliàs 352.

1 SI operatur † spoliato, quòd spontè renunciauerit suo beneficio per ipsum tanquam specialiter reseruatum impetrato, & producatur instrumentum renunciationis factę per eum purè, spontè, & liberè in manibus sui ordinarij: licèt non contineatur in eodem instrumento, quòd fuerit huiusmodi renuntiatio admissa, nihilominùs tamen Domin. omnes, vno duntaxat vacillante, dicebant prædictam renunciationem obstare agenti. Ratio, quia per dictam renunciationem spontaneè factam in manibus sui iudicis, & prælati, nedum idem renuncians amisit
a possessionem, sed etiam proprietatem, [a] quantũ in eo fuit: & ideò sibi semper obstabit, & præiudicabit sua spontanea renunciatio: licèt illa in nullo præiudicet suo superiori, quò minùs possit ipsum retinere, si velit etiam inuitum. iuxta not.per Ber.Inno.& Host.in c.admonet. capitu. quòd in dubiis.& ca.super hoc. de renunc. Admissio enim prelati non est nisi quædam absolutio, siue dimissio à sua iurisdictione, nec per eam confertur nec aufertur ius siue titulus in beneficio: quod tamen fit per resignationem etiam ex causa permutationis factam, quia opus est
b noua collatione [b] etiam in casu regressus: prout legitur, & not.in capitulo inter cætera, de præbend.& de rerum permutatio.capitulo cum vniuersorum. & capitul. primo. eodem titulo libro sexto.& notaui pleniùs in conclusione prima de rerum permutatio. Prætereà prædicta renuntia-
c tio [c] obstaret etiam agenti possessorio: vt capitul. accepta.de restitutio.spoliato. & capitulo super hoc.de renunc. quod est plus priuilegiatum in iure, quàm petitorium.de ordin.cog.capitul.secundo & fina.de restitutio. spoliato. per totum:
2 multò fortiùs agenti petitorio. Renunciantibus † enim iura sua non est ammodo dandus regressus ad ea.7.quæstio.prima.c.quàm periculosum. cum similibus.

ADDITIONES.

a *Proprietatem. Adde Nicol. Boërium in addit. ad consuetudin. Biturig. in titulo* des coustumes touchant donatiõs.§.*primo. Sed aduerte quòd nõ semper verum est, quòd per resignationem etiam admissam resignans priuetur possessione beneficij resignati: prout est videre in regu. trigesimaquarta cancellar. apostolic. imò etiam resignatione admissa, resignans facit fructus suos, donec admissio resignationis fuerit resignanti intimata: intellige tamen illud verum quando resignat per procuratorem ab eo absentem: secùs si per seipsum.*

b *Noua collatione. Vide decisione prima. infrà de fil. presbyte. incipien. si illegitimus. & decision. decima incipien. nota quòd resignatio. hoc titulo in antiq. & decisione tertia incipien. si quis permutauerit. infrà de rerum permutatio. & quæ dicam super decisio.4. hoc tit. in antiquiorib.*

c *Renuntiatio. Adde in materia renunciationis, an beneficium posset resignari in manibus notarij pro summo Pontifice, aut pro alio collatore renunciationem acceptantis & an talis resignans posset talem*

resignationem reuocare: & quid si resignatione sic facta, & illa pro summo Pontifice tantum accepta, statim resignans moreretur, an tale beneficium censeretur tantùm apud sedem apostolicam, & non apud ordinarium collatorem vacare, & an per acceptionem illam sic vt præmittitur, per notarium publicum factam tale beneficium dicatur sedi apostolicæ reseruatum, vel an posset per ordinarium collatorem conferri, vide glo. & Doct. in capitu. ad aures. in verbo, laicorum. extrà de his quæ vi metúsue cau. fi. & glo. in capitul. quòd Dei timorem. Et ibi Panormita. extrà de statu monach. Sed quid si quis procuratores suos ad resignandum suum beneficium constitueret adiecto iuramento, quòd eos non reuocabit an non obstante tali iuramento illos reuocare & beneficium repetere possit, vide gloss. in §. ego enim iuro. titul. de electio. in verb. vtiliorem. in pragmat. sanct. decisi. capel. Tholos. 260. incipien. item an iurans. & ibi glos. Roc. Curt. in tract. de iure patrona. in verbo honorificum, quæstione duodecima. Panormita. in capitul. fina. col. 3. extra. de offi. vicar. & in capi. penultim. de procurato. & gloss. in d. capitu. ad aures. in verbo iuramento. & in capit. ad audientiam. in verb. resignandum. de his quæ vi metúsue caus. fiunt. & decisio. 8. de procurat. in anti. Item in cuius manibus renuntiatio beneficij fieri debeat, vide decisi. octaua infrà de iure patron. incip. si aliquis præsentatus. & decisio. septima incip. nota quòd vbi quis præsentatus. de iure patro. in anti. Adde Joan de Sylua, in tracta. de benefic. in 3. parte, q. 12. versicul. decimaoctaua qualitas.

*A. M. P. Summarium huius decisionis est corru-
3 ptum: dicitur enim hic quòd si quis † resignauit beneficium in manibus habentis facultatem admittendi resignationem, & resignatio huiusmodi non reperiatur admissa, agat super spolio. quod nõ potest obtinere, obstante sibi exceptione istius resignationis: sicut nec etiam posset obtinere in petitorio: quia resignans, quantum in eo fuit, amisit possessionem, & proprietatem. ideò sibi obstat sua renuntiatio, quæ tamen non præiudicat suo superiori, quominùs possit illum resignantem retinere obnoxium
4 illi benefic. Et sic not. primò ex hac decisio. quòd † resignãs, admissa vel non admissa resignatione statim quòd facta sit resignatio in manibus habentis facultatem, amittit titulum & possessionem beneficij. vide tamen deci. 3. Bisig. & 14. hoc titu. in antiq. & per Sar. quæstione vigesimanona de infir. & Cas. deci. 2. hoc titu. Secundò nota, quòd de resignatione huiusmodi potest etiam opponi per tertium spoliatorem, qui non sit resignatarius: vt multi dicunt: quia cõstat quod in casu isto ille, qui opponebat, non erat resignatarius: sed impetrauerat beneficium tanquã specialiter reseruatum, & resignatio erat facta in manibus ordinarij: vt dicit hæc decisi. & erat facta spontè & liberè, & sic sine cõditione. Tertiò nota hic,
5 quod † admissio prælati non confert ius: sed est quædã absolutio & dimissio à sua iurisdictione. Quartò nota, quòd per resignationem ex causa permutationis, & admissionem superioris censetur facta collatio cũ permutantibus, vt hic, & in decisio. prima infrà de rerum permutatio. ideò si ex aliqua causa permutantes vellent redire, opus esset noua collatione. Et ratio videtur in promptu, quia in casu permutationis narratur coram ordinario, quod illi intendunt permutare: & admissio isto casu nõ est aliud, quàm cuilibet eorum conferre. Concordantes habes suprà decisio. prima, & decision. sexta. hoc titulo in ant. sentit idem, licèt non tam clarè quia nihil dicitur ibi an resignatio fuerit admissa, vel collatio alteri facta: si enim nõ esset admissa resignatio hic, multùm dubitarem de veritate primæ partis huius decisio. quia vt sentit dicta deci. Bisig. 3. hoc titulo qui resignat in manibus non habentis facultatem, non repellitur posteà ab agendo: vt latè per Cass. dicta deci. secunda, hoc titulo. & facit. d. deci. 14 hoc titul. in antiq. col. secunda pro quo etiàm vide Felyn. in c.
6 in nostra, correl. 34. de rescript. Et quòd † resignatio de reseruato, in manibus ordinarij teneat, licèt ipse non possit conferre, facit decisio. Bisig 4 hoc titul. & Cass. 8. de præbend. Et hoc casu, si resignans agat, non obstat sibi exceptio: vt dicit d. decisio. 3. Bisig. quia esset dare de iur. tertij, & cum istis concordat deci. 6. infrà de rerum permuta. vbi latiùs dicam. Quã-
7 do † autem resignatio fuit facta in manibus habentis tantùm facultatem admittendi resignationem, non autem conferendi, an valeat collatio, & an quis amittat ius suum, facit deci. 1. hoc ti. in ant. & deci. 1. Bisig. eo. tit. quæ in summario videtur contraria, sed
8 non resoluit. Quando † verò resignatio facta fuit in manibus habentis facultatem conferendi tantum, non tamen habentis facultatem admittendi resignationes an valeat? vide dec. quinta & 13. eod. titu. in ant. & 2. Bis. & facit deci. 6. infrà eod in ratione decidendi, vbi dicit, quòd iste resignans non amittit titulum, licèt amittat possessionem: pro quibus vide Felyn. in ca. cum dilecta. de rescript. num. 65. in priori verò casu, quando quis habebat facultatem admittendi resignationem, fortè resignans amitteret titulum & possessionem, ex quo ille habebat facultatem destituẽdi, quam facultatem non habebat ille qui habebat facultatem conferendi tantùm, & sic
9 cessaret contrariũ propter d. deci. 3 Bisig. Et † quia aliquæ deci. loquentes de resignatione facta de beneficio reseruato in manibus ordinarij, dicunt quòd talis resignans amittat etiam titulum. Aduerte quòd deci. 4. Bisig. dicit ordinarium potest admittere resignationem beneficij reseruati, nisi resignãs esset exemptus, & eam sequitur Cass. deci. 8. de præb. Et ideò in illo casu, ex quo quando est exemptus, si ille non potuit admittere resignationẽ, dicitur quòd resignans non amisit titulum. Sar. tamen, q. 29. de infir. res. in fi. facit differentiam circa istam difficultatem, an resignatio sit facta in manibus non habentis facultatem admittendi, vel quando resignatio fuit facta in manibus superioris, & non fuit admissa. vide ibi. & hæc sufficiunt quò ad tertium no-
10 tabile, de quò suprà. Quò † autem ad quartum notabile videbis infrà de rer. permu. super d. deci. 1. quia ibi est materia sua. Reperio enim plures deci. contrariãtes, licèt credã permutantes posse redire propria authoritate ad eorũ beneficia, præsertim si sint vacua. si autẽ plena sunt, aut alter permutãtiũ possidet, & poterit spoliari, cũ nõ possit dari de spolio sine titulo colorato: aut possessio est occupata à tertio, & nulli dubium quòd tunc tu non poteris ingredi propria authoritate, illum tertium spoliando: vt in terminis sentit d. dec. 1. vide tamen ad hoc Sar. q. 24. de trien Et ad materiam vide eundem quæstione 3. de publicandis.*

publicandis, vbi latè examinat quæst. an illa regula loquens de resignatione habeat locum an illa, quæ fit ex causa permutationis, licèt non soluit illam
11 *difficultatem: prout etiam non resoluit, an † regula illa procedat in permutatione, licèt postea resolutum fuerit, eam non procedere in vna Florentina parœcialis de Pidriolo coram Domino de Thanis, & prius coram Domino Marsicano in vna Segobien. prædicta. Tamen aduerte, quòd hodie rarò eueniet casus de quo suprà: quia semper resignationes fiunt cum illa clausula, & non aliter, nec alio modo, & sic non abdicatur ius à resignante, nisi perfecta resignatione: vt fuit dictum super decisio. prima. suprà eodem. pro quo facit decisio. tertia, Cass. hoc titulo, & vltima eiusdem, de*
12 *concessio. præbend. Et adde quòd † renuntians liti & causæ, tenetur ad instantiam partis positionibus & articulis respondere: vt in decisio. quadragesima de*
13 *testibus, in antiq. Et aduerte quòd † in mandato ad resignandum satis operantur illa verba, sponte & liberè, propter istam dec. quam quo ad hoc sequitur Steph. fol. 66. & in alia impressio. 55. Et ad hanc materiam vide Felyn. in c. ecclesia sancta Maria. de constitutio q. 13. & in ca. si verò. de iureiur. & dicit*
14 *Felyn. in c. olim. de rescript. nume. 15. quòd cedens † liti, licèt non possit ampliùs agere, tamen propter hoc non videtur fateri aduersarium ius habere. & in capitulo. Capitulum. de rescrip. nu. 39. dicit, quòd renuntians instrumento debiti, non videtur renuntiare debito. Et an renuntians cum pacto, quòd sibi reseruetur pensio, committat simoniam, vide Felyn. in capitu. ad audientiam. el. secundo de rescri. & habes infrà de simonia. vbi de resignatione facta in fauorem certæ personæ; & an possit renuntiarè cessioni bonorum habes decisio. quarta, hoc titulo in antiq. & Felyn. in cap. si diligenti. de foro competen. & infrà de re iudica dec. trigesimasecunda, & per Felyn. in cap. ex parte. de iureiur. Cass. in hoc titulo ponit satis notabiles decisio. quas per eo videre poteris & præsertim dum loquitur de bulla Alexandrina, cuius occasione per Paulum III. edita fuit noua regula ad tollendas excogitatas fraudes: quia multi porrigebant supplicationes ad signandum, & expectabãt mortem resignantium: & tunc præstabant consensum eo mortuo, etiam post longissimum*
15 *tempus. Et quia fuit aliàs in Rota resolutum, quòd † regula, de publicandis, non habebat locum, quando consensus præstabatur post mortem, in vna Segobien. beneficij de Villa Castri coram Domino Romano, & multi etiam ad eludendum dictam regulam, de publicandis, resignabant ex causa permutationis, ideò per dictam regulam Papa voluit, quòd tempus publicandi inciperet à die porrectæ & signatæ supplicationis: prout hodie vult regula S.D. N. Iulij 19. bullæ & in materia dictæ bullæ Alexandrinæ fuit resolutum in vna Palentina scolastriæ, primò coram Domino de Puteo, & demum*
16 *coram Domino Vestano, quòd † licèt sufficiat ante mortem fuisse factum aliquem actum per procuratorem, vt res non sit integra, & possit prosequi post mortem: tamen non sufficit supplicationem fuisse porrectam per principalem, & posteà præstitum fuisse consensum per procuratorem: quia quò ad eum etiam res dicitur integra. Et alias in causa Tolletan. parœcialis de Xetaffe coram Do-*
17 *mino Rauellen. tentum fuit, quòd † consensus, qui præstatur per porrectionem, dicitur formalis: non obstante regula de extendendo consensu infrà quindecim dies, quæ non intelligitur de isto consensu. Et aduerte dum Cassad. super dictam decisionem secundam loquitur de duobus consensibus: quòd Sar. quæstione vigesimanona. de infir. dicit, quòd tempus incipit à primo consensu, licèt fortè hodie esset secus propter regulam, quòd illud verbũ hodie operetur. Et dum Cassad. decisione tertia. hoc titulo di-*
18 *cit, quòd † consensus præstatur etiam ante datam supplicationis: aduerte, quia Notarij nolunt extendere consensum, nisi sit præstitus post datam vel eodem tempore, & interrogaui aliquos in quo sit fundatus eorum styllus, & nesciuerunt aliter respondere, nisi quòd videmus regulam de infirmis, & primam regulam de publicandis, vbi tempus incipit à die præstiti consensus, qui si posset antè præstari, homines solicitarent nimis consentire, & tandem firmant se in stylo, prout etiam nesciunt de aliis multis: in casu tamen Cassad. erat, vt opinor, facta resignatio penes aliquem Notarium coram testibus ante supplicationem: sed literæ in vim talis instrumenti non potuissent expediri: quia Abbreuiatores nec Summistæ illas relaxarent, nisi viso tali consensu à tergo manu Notarij cameræ, vel cancellariæ. Ratio tamen, quia consensus non capiuntur per notarios ante datam, est iudicio meo: quia nunquam fiunt resignationes liberè, sed in fauorem certæ personæ, & essent simoniacæ ante datam, & ideò Notarij etiam puniri possent iuxta constitutionem extrauagantem, cùm detestabile. de simonia. præsertim si non reuelarent,*
19 *prout etiam † Notarius de tali instrumento rogatus non posset opponere de simonia: vt resolutum fuit in vna Tolletan. parœcialis del dedreto coram Domino Vestano. & ad superius dicta vide omninò Silua. in tracta. de beneficio, quæstione trigesimasecunda tertiæ partis, qui latè examinat materiam istam Anto. Maria Pap.*

EPITOME.

Quæ metu fiunt valent & tenent, donec per prætorem rescindantur præterquàm matrimonium carnale & spirituale, ac renunciatio per habentem iurisdictionem secularem extorta, quæ sunt nulla ipso facto. Vel sic: Renuntiatio per metum facta non est nulla ipso iure, sed officio Iudicis venit rescindenda. h.d.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio metu facta venit rescindenda.*
2 *Renuntiatio beneficij debet esse voluntaria, aliàs nulla est.*
3 *Resignatio metu facta tenet, licèt veniat rescindenda.*
4 *Resignatio in articulo mortis, vel si domino meo placuerit, facta an valeat.*
5 *Resignatio facta metu Regis est nulla.*

DECISIO V. aliàs 374.

1 FVit dubitatum de illo, qui renuntiauit † per vim & metum beneficio suo, verùm renuntiatio

tiatio valeret, & teneret, vel esset nulla ipso iure. In quo Domini erant dubij, & varij. Nam aliqui volebant dicere, quod esset nulla, & irrita ipso iure. per c.abbas, & c.ad audientiam: quòd me.cau. Nam in c. abbas, dicitur expressè, quòd ea quæ fiunt per metum, debent in irritum reuocari, & in c.ad audientiam, dicitur, quòd debent carere robore firmitatis: quæ verba innuunt, & inducunt expressam nullitatem, & in c. exhibita. in fi.de iudic. & de except.c. dilecti.ca.dilectæ. & c.significauerunt, cùm infinitis similibus, de hoc videtur clarus tex.in terminis in cle. multorum. §.fin è, de pœn. Præterea quemadmodum debet esse plena libertas, & nulla coactio in matrimonio carnali contrahendo, vel dissoluendo: vt in c.cùm locum, de sponsalib. & in ca.accedens, de procu.ita & in matrimonio spirituali: vt in ca. t. quod me. cau. vbi ingressus religionis factus per metum nõ tenet, nec etiam electio facta per impressionem: vt in c.in nomine domini, 23. distin. & 77. distin can.1.& cap si quis per pecuniam, & legit.& not per Inno.& Hostien.in ca. bonæ.cle. 1. & in c.quòd sicut de elect. In hanc partem videtur declinare Inn.in c.ad aures, quod me. cau. & de renunt.cap super hoc, & Hosti.in sum. tit. de renunt § qualiter, vbi expressè dicit, quòd re-

2 nuntiatio † beneficij debet esse voluntaria, & libera, aliàs non valet, pro hac opi.facit text.in ca. super hoc, de renunt.& cap.in præsentia.& cle.1. eod.tit.vbi procuratoris constitutio ad renuntiandũ beneficio debet fieri sponte, & liberè. & ibi vide Ioan Andr.Paul.Genze. & Stepha.super dictis verbis. Maior pars tenuit contrarium: videlicèt, quòd renuntiatio beneficij facta per metum tenet mero iure: sed rescinditur officio iudicis, vel actione quod metus causa. Et per hoc induxerunt, & allegauerunt prædicta iura, & ca. abbas, & c.ad audientiam, & d. cle. multorum. § sanè.quia illud est ius nouum, & speciale in illo casu: videlicèt quòd renuntiatio facta per captionem, vel detentionem secularium potestatũ est irrita ipso iure: ergo nisi illa interueniant, valet & tenet: vt dicit ibi Paul. & Steph. super ver. decernimus, & remittunt ad not. in ca. authoritate. quæstione vj. & xxij.quæstione 4. inter cætera.& ca.abbas.xviij quæstione 2. vbi gloss.magistralis, quæ ponit regulam: videlicèt, quòd facta per metum tenent & valent: quia coacta voluntas, est voluntas. xv. quæstione 1. capitu.merito. & ponit casus multos exceptos à regula. & Ioannes Andr in nouel. addit. multos alios, & Hosti.in sum.quod me.cau.§ pe.ponit bene nouem, inter quos non est iste. ergo standum erit regulæ, nisi reperiatur contrarium in iure.C. de testa.l. præcipimus.

3 *A.M.P. Teneas vltimum summarium: † quia regulariter facta metu tenent, licèt dentur plures fallentia, de quibus per Doctores hic allegati, Ad istam decisi. facit decis. septima infrà eodem, & decis secunda, de ijs quæ vi met.in antiq.& latè per Sar.quæstione 10. de infir. vbi etiam de resignatione facta per iram, & per Felyn.in capit.ecclesia sancta Maria, de constitn.num.127.& in capitu, si verò de iureiuran.facit ad hoc dec. prima. Bisig. hoc titulo*

4 *circa finem. Et an valeat † resignatio facta in articulo mortis habes per Fely.in cap.pastoralis §.præterea.de offi.ordi.in secunda declaratione. Et an valeat resignatio, si domino meo placuerit, habes decisio.vltimam Bisig. hoc titulo, & per Felyn in capitulo cum contingat.de iureiur. Et ista deci. nostra fuit canonizata in vna Cracouien.canonicatus & præbend.coram domino Rauellen. vbi Domini*

5 *voluerunt † cessionem factam metu Regis esse nullam, per iura in fine huius deci.allegata. & probato metu admiserunt partem ad prosecutionem executorialium. Quibus adde Staphi in tertia parte dum tractat de varijs modis vacan fol.66.& in alia impres.55. Ant.Mar.Papaz.*

EPITOME

Episcopus conferens beneficium in aliena diœcesi non potest illius permutationem authorizare, nec alia facere nisi competat ex priuilegio vel consuetudine, hoc dicit. Vel sic. Permutatio beneficij expedienda est per Episcopum in cuius diœcesi situm est beneficium, non illius ad cuius collationem pertinet.

SVMMARIA.

1 *Resignatio admitti non potest ab eo qui conferendi facultatem tantùm habet.*

2 *Collatio beneficij alicuius diœcesis vniti beneficio mea diœcesi, ad me dicitur spectare.*

DECISIO. VI. aliàs 398.

1 SI † aliquis episcopus habeat collationem alicuius beneficij siti in diœcesi alterius Episcopi ex consuetudine legitimè præscripta, si tenẽs illud beneficium valet illud pro alio beneficio permutare: fuit dubitatũ in cuius manib' poster, & deberet fieri resignatio huiusmodi beneficij. Et videbatur aliquib' q̃ in manib' illius habẽtis potestatẽ cõferendi, nã ad quem pertinet institutio, ad illum etiam debet pertinere destitutio, siue resignationis receptio. de hæret. capit.cùm ex iniuncto, de capel. mo.c.1. de priuile.capitu.cùm & plantare, §. in ecclesiis, de renunt.cap. admonet.& capit. quod in dubiis. Vide Doctores in capitul. cum examinati. de hære. cum adi. Abb. in glo. fin. Fuit conclusum & determinatum per omnes contrarium. Nam licèt alicui ex consuetudine debeatur beneficij collatio: non sequitur quòd ad eum pertinet institutio, resignatio-

a nis receptio seu destitutio. a Et ratio quia tantùm præscriptum quantùm possessum, & non plus. de decis.c.cum in tua.de offi. archi. capitulo fina. de præscript. capi.auditis. & capitulo cum olim.de reli.domi.capit.cum dilectus, & capitul. cum venerabilis. Pro quo facit optimè capitul. cum in illis. de præbendis lib.sexto. vbi textus ponit differentiam inter collationem & præsentationem, & institutionem & electionem: quæ omnia possunt diuersis personis ex priuilegio, vel consuetudine competere: vt in dictis iuribus superiùs alleg. Pro hoc etiam videtur textus in cap-

in c.vnico de capel.mo. lib. 6. Vbi Abbates, ad quos spectat plena iuris dispositio aliquorũ beneficiorum, nihilominùs tenentur, & debent præsentati siue instituti per eos præsentari Episcopo, ad committendum eis curam animarum: nec institutos per Episcopum possunt sine causa & ipsius consensu amouere, & priuare eorum beneficiis, facit etiam clemen. quia regulares, de supplẽ.negl.præla. Iura verò pro contraria parte allegata loquuntur in illo ad quem de iure communi spectat institutio siue collatio: secùs verò de consuetudine, vel aliquo alio iure speciali, pro quo etiam faciunt not. per Inno. & Hostien. in c. ex frequentibus, de Iostit.

ADDITIONES.

a *Resignationis destitutio. Quò ad potestatem admittendi resignationem, adde decis. 5. & 13. hoc eodem titulo. in antiquis.*

A. M. P. Istud summarium nihil valet, dicitur enim hic, quod habens collationem seu ius conferrendi iure speciali, putà, quia acquisiuit ius conferendi ex præscriptione, vel consuetudine, aut priuilegio in aliena diœcesi, non potest admittere resignationem, etiam ex causa permutationis: quia aliud est destituere, aliud conferre: imò sunt penitùs diuersa, & tantùm dicitur possessum, quantùm præscriptum, pro ista deci. facit Dec. decimatertia, & 15. hoc titu. in antiq. vbi dicitur, quòd qui potest conferre, non potest etiam resignationem admittere: & plus dicit decis. Bisig. eodem titul. secunda, quòd etiam habens facultatem conferendi beneficia vacantia per resignationem non potest ipsam resignationem admittere, & omnes ferè dec. Bisig. hoc titulo tendunt ad hoc, & de illis fuit dictum suprà decisio. prima, vide ad hoc Felyn. in ca. cum audītis, de præscrip. numero decimooctauo, & in c. cùm dilecta, de rescript. num. 65. vbi ponit plura exempla, & vide Staph. dum tractat de var. mod. vac. tertia parte, folio 69 secunda facie in fine, & in alia amp folio quinquagesimoseptimo. & hic applicari potest quod fuit decisum in vna Vrbinatem. Fo-
2 *rosempronensis vnionis, vbi dicitur quòd † collatio beneficij alterius diœcesis vniti ad beneficium mea diœcesis ad me spectare debet, nec teneor requirere consensum alterius Episcopi, quando vnum est vnitũ alteri tanquam capiti: secùs fortè si essent inuicem vnita, vel aequè principaliter. iuxta doctrinam Zabarell. & Aegi. in c. 2. de reli. do. & nota per Caccia lup. in tract. pensionum. 8. articu. principali. versi. 16. quæro quid dicat Petrus de Perusio in tract. vnionum ca. 10. in fine, qui potest saluari in vnione non transfusiua. Anton. Maria Papaz.*

EPITOME.

Resignatio beneficij facta pro sui fratris liberatione, & metu perdendi patrimonium, an valeat, & detur ad illud regressus.

SVMMARIA.

1 *Resignatio facta propter fratris liberationẽ de carceribus non valet.*
2 *Resignatio amissionis, bonorum causa facta, non valet.*

DECISIO VII. aliàs 463.

1 Dubitatur † an valeat resignatio benefic. in manibus ordinarij propter liberationem fratris sui de carceribus. Decisum fuit quod non valet, & mandauit eam Papa cassari: & maximè, quia iustus metus interuenit mihi resignãti: quia contumelia fratri illata mihi infertur, ff. de liber. cau. l. præterea, & Clemen. voica, de bomi. Item
2 † si renuntio beneficio etiam per iuramentum: quia timeo perdere patrimonium, datur regressus, quòd metus causa c. Abbas. per Inno. Item, metus cõsanguineorum est iustus metus, de electi. c. sciant, lib. 6. & ibi Ioan. mo. de seot. excom. c. quicunque. vbi per Archi. quòd appellatione suorum nedum continentur parẽtes & consanguinei, sed etiam domesticæ personæ, C. de iis qui ad eccle. cõfu lege præsenti, & glos. fin. quod metus causa. capitulo vno, libro 6. & de appellationib, capit. ex parte, M. 23. distinctio. can. communis filius. Sed tamen necesse fuit probare, quòd nisi prædictus clericus renuntiasset, fratres & parentes sui mortui in carceribus fuissent.

a *A. M. P. Hæc decisio fundatur in iusto metu, & dicit quòd ideò est, quia contumelia illata fratri meo, dicitur mihi illata, & ideò resignatio ista etiam irata, vel propter timorem amissionis patrimonij erit meticulosa, & sic nulla: non tamen ipso iure, sed venit cassanda, vt dicitur in decisione, ideò dum in summario dicitur, non valet, dicas, cassanda venit pro clariori intelligentia. pro quibus faciunt dicta super deci. quinta suprà eodem, & not. per Felyn. in ca. ecclesia sancta Maria, de constitu. nu. 126. & sequent. & in ca. causam matrimonij. de offi. dele. Anto. Mar. Papaz.*

De suppplend. negli. prælat.

EPITOME.

Archiepiscopus legatus natus si fuerit negligens infrà semestre tempus conferre beneficia vacantia, non habebit aliud semestre tanquam legatus: cum vtraque potestas posita in collatione concurrere, & inferior non supplet defectum superioris, licèt capitulum negligentiam sui Episcopi suppleat. Vel sic: Legatus natus non habet duo semestria: quia tunc legatus concurrit cum ordinario.

SVMMARIA.

1 *Legatus natus an habere debeat duo semestria ad conferendum.*
2 *Archiepiscopus Eboracen. non habet alium superiorem, quàm Papam.*
3 *Deuolutio si fiat ad Archiepiscopum, etiam legatum habet tantùm sex menses ad conferendum.*

4 Deuo-

4 *Deuolutio variis modis fit ob negligentiam, vt hic.*
5 *Deuolutio fit post famam vacationis, si non sit vaga.*
6 *Deuolutio fit ad Episcopũ negligente capitulo, deinde ad Archiepiscopum & Papam.*
7 *Legati nati non habent nisi sex menses ad conferendum deuoluta.*
8 *Deuolutione facta de capitulo ad Episcopũ Legatus non concurrit cum Episcopo, quia potuit conferre in sex mensibus capituli.*
9 *Deuolutione facta de capitulo ad Episcopũ, & postea ad Papam legatus concurrit cum Papa.*
10 *Legatus concurrit cum Papa etiam in deuolutis.*
11 *Legatus natus potest adiri per querelam.*
12 *Iudex qui cum pluribus aliis iudicauit, potest cognoscere in secunda instantia.*

DECISIO. I. aliàs 313.

FVIT dubitatum, vtrùm Archiepis-
1 copus, qui est legatus † natus, sicut
Eboracen. & Cantuarié. de quo in c.
1 de offi. leg. habeat duo semestria, ad
conferendũ beneficia ad ipsum per negligentiá
inferiorum prælatorum, vel sui capituli deuoluta: putà capitulum suum neglexit conferre aliquod beneficium spectans duntaxat ad eorum collationẽ, vel præsentationem infra sex menses. Et sic deuoluebatur collatio ad Archiepiscopũ eorum immediatum superiorem per ca. nulla. de conces. præbend. qui fuit etiam negligens in conferendo per alios sex menses, & sic videbatur per huiusmodi negligentiam quam fecit, vt Archiepiscopus quòd esset deuoluta collatio ad eum tanquam ad legatum, per iur. vulgar. de cõcess. præbend. capitu. postulasti, & cap. à collatione, de appel. libr. 6. & sic debet habere aliud tempus semestre. Fuit dictum, & tẽtum contrariũ per omnes. Nam legatus de latere posset cõcurrere cum ordinario in conferendo beneficia vacantia, & ad collationem Episcopi spectantia iure proprio, per iur. vulgar. de offi. leg c. 1. 2. & 3. libr. 6. tamen nusquam reperitur iure cautum, quòd cõcurrat vel succedat in beneficiis ad Episcopum spectan. iure deuoluto, in quibus etiam capitulum non supplet negligentiam Episcopi: prout pulchrè deducit Innoc. in c. cum in cũctis. de elec. super ver. per capitulum, quam glos. recitat, & approbat Archi. in cap. 1. ne se. va super ver. intromittere, lib. 6. & Io. And. in nouel. in ca. quanquam. de elect. eo. lib. Pro hoc etiam inducebam, & alleg. c. licèt. de supplen. negli prela. vbi Papa reputabat collationẽ Archidiaconatus Richimundiæ in ecclesia Eboracen. ad se deuolutá propter duo semestria lapsa, purà annum: quia
2 Eboracen. Archiepiscopus † non habet alium superiorem, putà Patriarcham, vel primatẽ, quàm Papam, vt ibi dixit textus: tamen ille idem Archiepiscopus est legatus natus: vt probatur in d. c. 1. de offi. leg. Si igitur deuoluta fuisset illius Archidiaconatus collatio ad ipsum tanquã legatũ Papa dedisset sibi adhuc vnũ semestre, antequã de collatiõe Archidiaconi se intromisisset: quod tamẽ nõ fecit, vt ibi apparet. Præterea licèt legatus natus sit superior per respectum ad alios infrà legationem suam existentes, vt possit ad eum appellari, vel ipse adire per simplicem querelam: vt in cap. 1. de offi. lega. tamen non crederem quòd ipse esset superior sui ipsius, vt Archiepiscopi: nec quòd à sententia sua, possit ad ipsum tanquã ad legatum appellari: nec de ipso sibi ipsi querela deferri: arg. c. romana. de appel. de consuetu. ca. 2. lib. 6. Ad Iura in contrarium alleg. videlicèt ad c. postulasti, & c. à collatiõe, potest respõderi, Quòd ibi ipse & alius solus non processit, sed cũ aliis: & ideò à collatione & grauaminibus non solùm ipsius solius, sed etiam aliorum, quorum erat immediatus superior appellari, & de facto illorum, & etiam tanquam minimæ partis, vt Episcopus poterat cognoscere. At in casu nostro solus processit, neglexit, vel deliquit: ergo, &c.

3 *A. M. P. Summarium istius decis. parum valet, † dubitatur enim hic, ex quo capitulum neglexit per sex menses conferre beneficium spectans ad eius collationem duntaxat, adeò quòd collatio deuoluebatur ad Archiepiscopum eiusdem diœcesis eorum immediatum superiorẽ, qui etiam erat legatus natus, an iste debeat habere sex menses tãquam Archiepiscopus, & sex tanquam legatus: & deciditur quòd sibi sufficiunt sex menses. Ad istam decisio. vide omninò Ioan de Silua in tracta. de benefi. secunda parte. q. tertia. vbi latè de authoritate legatorum, & in q. 63. & 64. tertia parte, & pragmaticam. Sanc. in titu. de collatione. in verbo, respectiuè, & in verbo, legatorum. fol. 86. facit ad hãc materiam decisio. vnica cod. titu. in ant. & 1.*
4 *Bisig. vbi dicitur, quòd † negligente Abbate vel inferiore prælato conferre, non deuoluitur facultas conferendi capitulo, vel aliis inferioribus, sed Episcopo: vt dic. Ægid. decisio. prima, hoc titulo quòd per negligentiam Episcopi in prouidendo iure deuoluto non succedit capitulum, sed suus superior immediatus. & idem in confirmatione & institutione, de quo vide latè per Felin. in capitu. irrefragabili de offi. orde. & vide decis. Cas. 8. de præbend. vbi latè tractat hanc materiam. & aliquid per Fel. in c. edoceri, de rescrip. & in ca. verum, de foro compe. & facit dec. prima, de elect. in ant. vbi dicitur, quòd tempus conferendi currit Episcopo à tempore renũtiationis, & ratihabitionis, & idem dicit Cass. dec. 2 de renun. in fin. pro quo facit deci. Ægi. 2. hoc ti-*
5 *tulo, vbi dicitur, quòd † probatur satis deuolutio, si erat publica fama, quòd impetrans contraxit matrimonium: fama tamen qualibet non sufficit, vt dictum fuit in vna Engubina coram domino de sancta cruce, vbi propter certam famam consanguinei assumpserunt vestes lugubres: posteà audito quòd ille non obierat, cœperant dubitare, & miserant ad partes Germania pro habenda veritate, & propterea dictum fuit, quòd ordinarius non poterat de negligentia notari, & de materia negligentia. vide per Sar. quæst. vigesimaoctaua de triennali, vbi ponit infinitos casus negligentiæ. Esset hic latius tractanda materia deuolutionis collationis, videlicèt, quando deuoluatur ad inferiores ob negligentiam Episcopi, & quando de capitulo ad Episcopum, & de Episcopo ad Archiepiscopum: sed non intendo amplius examinare materias vt fece suprà: sed breuiter ponere concordantes, & discordantes, ac applicare aliquas*

nouas

nouas decisiones, & colligere notabilia aliqua pro clariori intelligentia: quia tempus audientiarum instat, & tunc vacare non potero, videas per te in locis ordinarijs. Nota primò ex ista
6 decis. quòd † in spectantibus ad collationem solius capituli, vel alicuius inferioris Episcopo: si isti negligant per sex menses, collatio deuoluitur ad Episcopum, qui habet alios sex menses infra quos, si Episcopus non confert, deuoluitur collatio ad Archiepiscopum: & Archiepiscopo infra sex menses non conferente, deuoluitur ad Papam: in spectantibus verò ad collationem Episcopi tantùm, collatio deuoluitur ad Archiepiscopum: deinde ad Papam, vt etiam habetur & not. in c. 2. de conce. præb. & ad hoc facit dec. Bi. 1. hoc titulo, vbi habetur quòd negligente Abbate, non deuoluitur ad monachos, vel ca-
7 nonicos regulares. Secundò, no. quòd licèt † legati nati, vt iste Eboracen. Cantuarien. Remē. & Pisanus sint Legati nati, & possint suam iurisdictionem exercere in diœcesibus suffraganeorum suorum, & tota prouincia, vt habetur in c. 1. de offic. leg. lib. 6. & in c. 1. extra de app. tamen ipsi non possunt conferre beneficia, ad collationem inferiorum spectantia, nisi postquàm propter eorum negligentiam ad eos deuoluatur collatio. Quo casu etiā fit quod fungantur duplici officio, videlicèt Archiepiscopi & Legati, non tamen habent nisi vnum semestre, vt suprà, & in d. c. 1. de offic. lega. in 6. Tertiò nota, & aduerte, quòd ista decis. intrat de vna specie Legatorum ad aliam, & sic confundit mentem legentium: postquàm enim dixit de Legato nato, incipit dicere Legato de latere, in ver. nam de Le-
8 gatus. ex quo versi. nota quòd licèt † Legatus de latere concurrat cum quolibet ordinario, & possit conferre eodem tempore, prout etiam Papa concurrit: adeò quòd collatio illius qui primò contulit est præferenda, tamen dicitur hic, quòd si Legatus stetit in isto concursu cum inferiore per sex menses, putà cum Capitulo, ad cuius collationem spectabat beneficium, quòd hunc Legato pariter imputatur negligentia, si non contulit infra illos sex menses. adeò quòd cùm post illos deuoluta sit collatio ad Episcopum, ipse non poterit tunc concurrere cum Episcopo, licèt sit eius superior, per iura hic alleg. Sed dubitari pos
9 set, an † lapsis sex mensibus competentibus Episcopo, & facta deuolutione ad Papam, Legatus qui fuit neglegens, possit concurrere cum Papa? Et crederem quòd non, argumento prædictorū, quia si non cōcurrit cum Episcopo, propter negligentiam suam præteritam, non debet concurrere cum Papa: tamen vide glo. in c. 1. de offic. leg. lib. 6. quæ videtur dicere contrarium. & Doc. in c. venerabilis. de præb. & considera, si eorum dicta possint intelligi non data aliqua negligentia legati, prout in casu d. c. venerabilis. vbi inuenit beneficium vacasse per tantum tempus: tamen nō dicitur quòd primis sex mensibus quibus vacanit, ipse fuerit præsens, & sic negligens, quia cōcurrebat cum episcopo: dicit tamen Io. de Sy-
10 lua in d. q. 64. tertiæ partis, quòd licèt † Legato currat tempus Lateran. concilij sicut ordinarijs, tamen quod poterit conferre, donec prælatus suæ legationis iure proprio, vel deuoluto potest conferre: sed postquā deuoluta esset collatio ad prælatum, extrà suam legationem ex sua & aliorum inferiorum negligentia, tunc conferre non poterit, nisi vltimatè deuolueretur ad Papā, qui tunc poterit. cogita de veritate, quia valdè dubito, propter rationem de qua suprà, & vide Fely. in d. c. irrefragabili. & infrà de offic. leg. dec. 3. vbi dicitur, quod Legatus confert deuoluta, sed nō reseruata. Nam Legato sicut ordinario currunt tempora Lateran. concilij: vt not. in d. c. 2. de cōcess. præben. Quartò not. in vers. præthereà licet quod decisi. reuertitur ad materiā Legati nati, &
11 dicit, quod licèt iste † Legatus sit superior quo ad alios, ita quòd potest adiri per querelam, & appellationem: tamen nō est superior sui ipsius. Quintò nota hic vnum, quod facit ad Dominos
12 meos, quòd licèt † vnus cum pluribus iudicauerit, ad eum etiam appellari, & ipse solus cognoscere potest, quod tamen secus est, quando solus processit, nisi de partium consensu: vt sæpè accidit in sacro Rotæ auditorio, vbi partes propter integritatem Dominorum consentiunt, vt idem qui pronuntiauit, cognoscat in prima, secunda, & tertia instantia, sperantes talia de nouo probare, quod sententiam suam reuocabit. Qui sint Legati nati, qui missi, & qui de latere, habes in d. c. 1. de offic. leg. lib. 6. & infrà titul. suo latiùs dicam. Anto. Maria Papaz.

De Filiis presbyterorum.

EPITOME.

Dispensatio obtinendi beneficium extenditur ad primum & vnicum beneficium tantùm. Vel sic, Dispensatus super beneficio obtinendo, non potest illud permutare cum alio, nisi sibi specialiter hoc concedatur. h. d.

SVMMARIA.

1 *Dispensatus vt possit obtinere vnum beneficium, si dimittit illud, non potest aliud loco illius obtinere.*
2 *Permutatione nulla exsistente, an partes possint propria auctoritate redire ad sua beneficia.*
3 *Dispensationum plures casus.*

DECISIO I. aliàs 339.

SI illegitimus beneficium curatum quod obtinuit vigore dispēsationis iuxta formam c. 1. de fil. presby. lib. 6. sibi factæ, pro alio curato beneficio cum legitimo, authoritate ordinarij permutauit: dubitatur de duobus. Primò, vtrùm dicta permutatio fuerit nulla, vel aliqua ipso iure. Secundò, si esset nulla, vtrùm quilibet posset habere regressum ad suum beneficium sic permutatum. De primo, licèt altercatio, & dubietas sit magna inter modernos Doctores solēnes videlicèt Archi. ex parte vna qui in c. 1. de fil. præsb. & in c. non potest. §. illud autem. de præbend. lib. 6. tenet expressè, quòd collatio sit nulla: cùm
1 prædicta dispensatio [2] se extendat duntaxat ad primum & vnicum: & sic adepto primo beneficio dispensatio suum est sortita effectum: & ideò collatio

a collatio siue receptio secundi non valet. & ita dicitur Papam Bonifa. sententiasse. Io. Mo. tenet contrarium, cum quo concor. Io. And. in nouel. dicens. Si Dominus Bonifacius sic pronuntiasset multò melius scire debuit Io. Mo. qui Car. fuit: quia ipse expressè tenet contrarium. Idcirco Io. Andr. declinat in partem ipsius, & tenet contr. Archi. hic arguendo tamen in c. non potest. pro & contra. veruntamen quicquid sit, & licèt opinio Dominorum Ioan. Mo. & Io. And. sit benignior & æquior: tamen alia, videlicèt opinio Archi. de iure est verior, & recepta ac seruata in Curia, secundum stylum, qui propter dubietatem Do. seruãdus est pro iure, secundum omnes in c. ex literis. de consti. de cri. fal. cap. quàm graui. Ad secundum dicebant omnes, quòd locus est regressui, præsertim si legitimus, prout ponebatur in facto, ignorauit defectum illegitimi secum permutantis: vel si sciuit, dolo caruit, & excusatus fuit propter varias opiniones Docto. præalleg. quæ etiam illegitimum permutantem à dolo excusant. arg. c. cùm vniuersorum. de rer. permu. Dicebam tamen ego, quòd authoritate superioris est regressus habendus in casu supradicto, propter renuntiationem veram in prædicta permutatione factam, per quam quilibet amisit

b ius [b] quod in beneficio suo habuit: & ideò illud recuperare nõ poterit sine noua collatione, quæ debet fieri per superiorem habentem ad hoc potestatem. arg. not. in c. licet. de rer. permu. & c. si beneficia. de præb. lib. 6. per Ioan. And. in nouel.

ADDITIONES.

a *Dispensatio. Adde Felyn. in cap. innouamus. de treug. & pac. nu. 3. facit ad prædicta: nam dispensatus ad duo incompatibilia, non intelligitur dispensatus in eadem ecclesia. Pet. in cap. postulasti. de rescrip. nu. 41.*

b *Amisit ius. Adde decis. 4. incip. si opponatur. suprà. de renuntiatio.*

A. M. P. In hac dec. dubitatur de duobus, licèt in summario non fiat mentio nisi de primo dubio.

1 *Primum † enim dubium est, an illegitimus qui obtinuit secum dispensari vt possit obtinere vnum beneficium, eo obtento possit permutando cum alio, aliud obtinere dimisso primo. & deciditur quod non iuxta tex. in c. 1. eod. titul. in 6. & in c. non potest. §. 1. de præb. eod. lib. Et cum ista concordat Ægid. decis. vltima de rerum permutat. Et latè materiam examinat Fel. in c. fin. de tre. & pace. & Ias. in l. di-*

2 *uortio §. quod in anno. ff. solu. ma. Secundum † dubium est, an si nulla sit, prout est, permutatio, partes possint redire ad sua beneficia propria authoritate, & de hoc vide infrà de rer. perm. dec. 1. & 3. Et ad materiam dispensationis, de qua hic tractatur, principaliter vide an dispensatus ad sacros ordines intelligatur etiam dispensatus ad beneficia curata. Et de materia extensionis & connexitatis, vide Fel. in c. at si clerici. de iud. in §. de adulteriis. & in c. præterea. de offic. deleg. & in c. fin. de treuga & pace. & ad materiam vide etiam Steph. fol. 44. 47 & 70. & in alia impres. fol. 34. 44. 58. & habes in prag. sanc. §. ites. in titul. de colla. super gloss. in verbo con-*

3 *secrati: vbi habetur, † quòd non vacant beneficia non promoti, si obtinuit prorogationem temporis, etiam non facta mentione de aliis beneficiis, & quod dispensatus ad duo intelligitur dispensatus de non residendo. Et quòd minor dispensatus ad curata, intelligitur dispensatus, vt non teneatur promoueri infrà annum, & an in dispensatione sit fienda mentio de qualitate aggrauante, & an in impetratione beneficiorum debeat fieri mentio de dispensatione obtenta: vide dec. 2. & 3. in anti. hoc tit. & vide decis. 2. de præb. in antiq. vbi habent facultatem nominandi, non potest, nisi semel nominare. etiam si nominatus renuntiaret. Anton. Mar. Pap.*

EPITOME.

Dispensatus per Episcopum super illegitimitate non potest recipere præbendam ecclesiæ cathedralis, quia regula, cui conceditur maius videtur concessum minus, non procedit in dispensationibus. Vel sic Dispensatio Episcopi cum illegitimo non extenditur ad cathedralem & præbendam.

SVMMARIA.

1 *Dispensatio Episcopi iuxta formam c. 1. de fil. presby. cum illegitimo facta, ad præbendas cathedrales non extenditur.*

2 *Illegitimus dispensatus, beneficia & dignitates tenere potest.*

3 *Dispensatio Episcopi cum illegitimo non extenditur ad cathedralem.*

4 *Dispensantur illegitimi ad vnum curatum per pœnitentiarium.*

5 *Dispensatio secunda non debet facere mentionem de prima, nisi tendant ad diuersum finem.*

6 *Dispensatus sufficienter præsumitur, qui fuit toleratus longo tempore.*

7 *Clericatus antecessoris probatur ex reputatione per triennium.*

8 *Dispensatio antecessoris quæ allegatur surreptitia, præsumitur bona, si per triennium fuit toleratus.*

9 *Dispensatio facta per illum qui communiter reputabatur habere facultatem, valet, licèt facultatem nõ haberet.*

10 *Mandatum de dispensando non habet vim dispensationis.*

11 *Dispensatio cũ verbis exuberãtibus & oratione vniuersali comprehendit præbẽdas cathedralis ecclesiæ.*

12 *Indultum conferendi quæcunque etiam beneficia obtinentibus, operatur, quòd possit conferri etiam habenti duas parœciales, & etiam Episcopatum.*

13 *Clericatus illegitimi etiam probatur per famam coadiuuatam aliquibus coniecturis.*

14 *Clericatus illegitimi etiam probatur per literas promotionis ad Diaconatum, etiam si ordo illi non fuit collatus à proprio Episcopo.*

15 *Mandatum seu gratia ad beneficium an capiat canonicatum in collegiata.*

DECISIO. II. aliàs 136.

VOluerunt Domini, quòd opinio Ioã. Mo. posita in c. 1. de fil. presby. libr. 6. de cætero

1 seruaretur: videlicèt, quòd † dispensatio

a satiu [a] Episcopis juxta formam illius c. facta ille-
b gitimo [b] nun extendatur ad præbendas cathedrales propter præeminentiam, & maioritatem, quam habent canonici ecclesiæ cathedralis super alios clericus ciuitatis & diœcesis · quia ipsi sunt pars corporis ecclesiæ, & Episcopi sunt caput. de test. c requisisti Episcopos enim est caput, & ipsi membra. de his quæ fi. à præl. c. nuuit. & c.
c qoanru. Et dicit Iuno. quod est magnus honor [c] esse canonicum ecclesiæ cathedralis. hoc no. ipse de sep. c. fraternitatem. pro hoc etiam facit vna no. Archi. in c. 1. de consu. in fi. lib. 6. Io. Mo. alleg. c. quamuis 1. de præb. lib. 6. & c. extirpandæ. § qui verò. eod. titu. qui §. nihil facit secundum Ioan. And. qui tenet cum Archi. contra Ioan. Monac. quorum opinionem tenet Dominus Oldra. in suis quæstionibus per multas rationes consi. 215. Puncta breuia. dixit tamen Dominus Robert. do. Ioan. And. in Specul titu. de fil. præsbyter. in dispensatione Papali super defectu natalium distinxisse. Aut illa est cruda & nuda: putà Papa dispensat cum illegitimo, quòd possit tenere vnum beneficium simpliciter, tunc non veniet neque
d curatum, neque cathedrale. [d] si verò dispensat, quòd possit retinere beneficia quæcunque, tunc quia huiusmodi dispensatio est exuberans, venient omnia. Contra tamen primum membrum distinctionis videtur tex. in c tua nobis. de verb. significa. vide Ioan. And. in nouel. in c. gratia. lib. 6. de rescript. in princip. quando verbum, beneficium, includit, vel non includit præbendam, qui remittit ad nut. per eum de præbend. c. vlti. post principium.

ADDITIONES.

a *Dispensatio. Nota secundum aliquos, & maximè*
2 *secundum stylum cancellariæ † quòd vbi est dispensatum cum illegitimo, quòd tenere possit beneficia, & dignitates cum cura vel sine cura: etiam si ad ea quis per electionem assumatur, &c. vt infra in antiquis decisio. 1. eod. titu. quæ incipit, Nota secundum aliquos Aduerte tamen quia in dispensationibus non habet locum illa regula, quòd cui conceditur maius & minus concessum videtur: quia in his dispensationibus concessio in maiori non extenditur vel ad minus: nisi illud minus sub maiori includeretur: vt si concedatur illegitimo quòd promoneatur in Episcopum, tunc etiam de reliquis ordinibus intelligitur esse concessum. de excessi. prælat. capitu. ex litteris. ad fin. prædicta autem regula & argumentatio, vt dixi in dispensationibus locum non habet: prout expressè nota. Hostien. in capitu. postulasti. de rescript. vbi etiam Compost. dicit, quem sequitur domi. Anton. quod si habens dignitatem & personatum cum cura impetrat dispensationem non facta mentione de cura, non valet impetratio: quia si sciuisset curam, non dispensasset. nec habet obstare quòd fortiùs esset concessurus curam quàm personatum: quia imò non esset propter periculum curæ animarum quibuscunque rebus pretiosarum. 12 q. 1 præcipimus. Item quia regula à minori vel pari non habet locum in beneficialibus, vel priuilegiis: vt in c. sanè. de priuileg. quia non extenduntur, nisi minus excluderetur in maius, vt suprà dictum est.*

b *Illegitimo. Adde Felyn. in capit. postulasti. columna septima. de rescri. Item adde quòd quemadmodum illegitimus dispensatus per Episcopum in terminis eius decisionis non censetur dispensatus ad tenendum prebendas ecclesiæ cathedralis, sic dispensatus per ingressum religionis non censetur dispensatus ad tenendum beneficia: secundum glo. in capitu extrà de filiis presbyter. vide Gulielm. Benedict. in capitu. Raynutius. in verb. & vxorem. extrà de testament.*

c *Honor. Adde infrà decisio. 26. incipien. si legatus apostolicus sub finem. de prebend in not. Et adde quòd honor ecclesiæ parochialis dicitur augeri, si erigatur in collegiatam decisio. 1. incipien supposito quòd ex priuilegio. versi. in contrarium. quòd imò &c eit. de sepultur. in antiq.*

d *Cathedrale Adde decisio. 1. eodem titulo. in antiq. & quæ ibi not. Et an sufficiat generalis mentio de qualitatibus beneficio inherentibus, vide per glo. in verbo. qualitates columna tertia titul. de collat. in pragmat sanctio. versicu sed nunquid sufficit generalis mentio beneficiorum, &c. Et an appellatione dignitatis veniat pontificalis. glo. in capitulo, quicunque hæreticos. §. ad hæc. in verb. dignitates. de hæretic. libro sexto. Et an dispositione generali includatur Episcopalis dignitas, capitu. quam periculosum. de sentent. excommunica. lib. 6.*

A. M. P. Vltra summarium de quo suprà: Nota etiam, quòd hic in prima additione dicitur,
3 *† quòd in dispensationibus, & priuilegiis non procedit illa regula, de qua maius, ergo de quo minus, nisi minus sub maiori necessariò includeretur: vt in dispensatione, quòd illegitimus promoueatur in Episcopum: quia necessariò censetur sibi concessum, vt possit promoueri ad minores seu inferiores ordines. De materia istius decisio. fuit dictum in precedenti, vide tamen omninò Sylu. in tractat. de benefi quæsti. 60 in tertia parte, vbi concludit Episcopum posse dispensare cum illegitimo ad canonicatum in cathedrali: sed Felyn. in capitu. postulasti. de rescript. conclusione secunda. numero vigesimo-quarto, ponit regulam cum quatuor fallen. & ibi sentit, quòd Episcopus non possit dispensare cum illegitimo super tali prebenda: sed solum super sim-*
4 *plicibus beneficiis. Tamen † sacra pœnitentiaria quotidiè passim concedit illegitimis gratiam, quæ dicitur in prima forma, vt possint ad primum ordinem à quocunque catholico antistite promoueri, & vnum beneficium, etiam cui cura immineat animarum, obtinere: vt ego dum essem sacræ pœnitentiariæ procurator sæpè expediebam. & vide latius per eundem Felyn. in capitu. in nostra. correla. 39. vbi etiam ponit regulam cum septem fallentiis, & allegat decisio 35 de concess. prebend. in antiq. & decisio. octaua. infrà eodem titulo, in fine, & Fastol. dubio 44. quem videas per te. Et in materia dispensationis facit quod fuit resolutum in vna Leodien. Decanatus coram d. Rauellen.*
5 *† quod licèt regulariter in secunda dispensatione sit fienda mentio de prima id procedit, quando dispensationes tendunt ad diuersum finem, & fuerunt obtenta propter diuersa: secùs si ad vnum & eundem finem tendant: quia cum vna sufficiat,*

 non est

non est necesse facere mentionem de alia. pro quo
facit text. in capitu. secundo. hoc titu. libro sexto. &
decisio. tertia. hoc titulo in antiq. Et facit ad mate-
riam dispensationis alia decisio. facta in causa Ga-
dicem. pensionis, coram Domino Vestano, vbi dici-
6 *tur, quod dispensatio præsumitur bona si quis fuit*
per triginta annos, reputatus pro dispensato: imò
quòd plus est, in vna Placentina canonicatus &
7 *prabenda Domini tenuerunt, etiam † in probando*
clericatu autoris, quòd sufficiat probare, quòd per
triennium fuit reputatus pro clerico; & fuit etiam
resolutum in eadem causa, quòd post triennium,
8 *etiam † si daretur de surreptione dispensationis fa-*
cta cum antecessore illegitimo, non arctatur quis ad
probandum, vel verificandum dispensationem, &
omnia fundabantur in alleg. Lap. 89. Et in mate-
ria dispensationis, facit alia resolutio facta in alia
9 *causa, quòd † dispensatio facta per illum, qui com-*
muniter reputabatur habere facultatem super ma-
trimonio, valet, licèt facultatem non haberet, per
consil. Anch. 409. in fin. in qua causa etiam fuit ten-
10 *tum, † mandatum de dispensando non habere vim*
dispensationis, contra doctri. Ioan. And. in capitu.
literas de restitu. spoliato. quæ solet ad hoc allegari.
11 *& quia etiam dicitur in hac decisio. quòd † si Pa-*
pa dispensando dicat, quòd possit obtinere beneficia
quæcunque, tunc quo huiusmodi dispensatio est exu-
berans, veniunt præbendæ in cathedralibus. adde
Sar. quæstio. tertia regula de Annali. vbi dicit,
quòd stante tali verbo vniuersali, homicida, & alij
possunt obtinere. Pro quo facit resolutio facta in cau-
sa Salamantina de Azarem, coram Ptolomæo,
12 *vbi habetur † quòd habens facultatem conferendi*
personis quæcunque, quotcunque, & qualiacunque
beneficia obtinentibus, potest conferre etiam haben-
ti duas parœciales, non facta mentione de eis, quòd
facit pro indultis Cardinalium, & ideò fuit di-
ctum in vna Paduana beneficiorum, coram do. de
Puteo inter Reuerendiss. Cardinalem Pisanum,
& Episcopum Forensem pronensis, quòd valebat
collatio facta Episcopo per ipsum Cardinalem. Et
ad illud quod dixi suprà, circa probationem cleri-
catus, facit alia decis. facta in eadem causa Leo-
13 *diem. decanatus, vbi † licèt secundum Bisig. decisi.*
secunda de prob. præsumptio sit contra illegitimum,
& proptereà teneatur regulariter ostendere literas
dispensationis: tamen concurrentibus aliquibus con-
iecturis cum fama, sufficit. Imò fuit tentum in vna
14 *Astoricen. parœcialis sancti Briani, quòd † habili-*
tates illegitimi probantur per diaconatum, etiam
quòd non fuerit promotus à proprio Episcopo: sed
per alium dicentem habere facultatem à proprio
Episcopo: pro quo vide Ægid. decisio. prima. de re-
gularib. in fin. Et ad materiam huius decisio. vide
15 *Staphi. folio 60. & in alia impressi. folio 51. vbi † in-*
nuit præmissa non procedere in canonicatibus col-
legiatarum in decisio. 82. de resc. in antiq. vbi id di-
citur ad literam, licèt posteà sequatur opi. Archi.
contrariam. In materiis tamen non odiosis bene ve-
nirent: vt habes in antiq. decisio 9. de offic. Vicar.
& Bisig. eodem titulo, vbi cauetur, quòd data Vi-
cario facultate conferendi beneficia, potest conferre
dignitates pro quo vide Felyn. in d. capitu. postulasti.
nume 59. & in c. cùm causam. de rescripe. nume. 52.
Anto. Maria Papaz.

De Bigamis.

EPITOME.

Bigamus ordinatus characterem recipit, sed executione caret, cum quo Papa dispensare potest de absoluta potestate & ordinaria, cùm Papa maior sit Apostolo.

SVMMARIA.

1 *Bigamus ille dicitur, qui cum vidua, vel corrupta matrimonium contrahit: vel qui diuersis temporibus habuit successiuè duas vxores, licèt anteà nō corruptas. Bigamia diuersimodè consideratur.*
2 *Bigamus ordinādus qua & cuius egeat dispēsatione.*
3 *Bigamia nō est adiuncta irregularitas de iure naturali, sed duntaxat de iure positiuo, quod Papa potest tollere, & immutare: nec est de essentialibus ordinis quem non debere esse bigamum.*
4 *Papa non debet leges transgredi, licèt sit legibus solutus.*
5 *Ignorantia an excuset à Bigamia.*
6 *Bigamus ordinatus characterem licèt recipiat, executione caret.*
7 *Bigamia vera quæ dicatur.*
8 *Bigamia interpretatiua quæ sit.*
9 *Bigamia similitudinaria quæ sit.*
10 *Bigamus siue verus siue interpretatiuus non potest promoueri ad ordines sine dispensatione.*
11 *Bigamus dispensatur per Papam, vt hîc.*
12 *Bigamia fuit inducta per Apostolum.*
13 *Bigamus recipit characterem, & cum eo aliquando dispensat Episcopus.*
14 *Papa est maior Apostolo, & potest derogare dictis Apostolorum, licèt non debeat.*
15 *Episcoporum authoritas remissiuè.*
16 *Ignorantia excusat ad obtinēdum dispensationem.*
17 *Bigami intrantes religionem dispensantur.*

DECISIO I. aliàs 417.

QVODDAM factum extrà Rotam, de
mandato tamen Papæ propositū in
Rota sub hac forma occurrit. Qui-
dam clericus in minoribus consti-
tutus contraxit matrimonium in faciem eccle-
siæ cum quadam vidua, per verba de præsenti,
carnali copula subsecuta: quo matrimonio post-
a eà diuortiato propter certum impedimentum,
quod tamen: vt præsupponitur in facto, dictus
clericus tempore cōtracti matrimonij ignorauit
intrauit religionem, & promotus fuit ad omnes
sacros ordines, sine tamen aliqua dispensatio-
ne. Ex quo facto eliciebātur tria dubia. Primum,
b vtrū prædictus clericus esset verè, vel interpre-
tatiuè bigamus censendus. Secūdum, vtrùm etiā
si verus esset bigamus, receperit characterem,
quando posteà se fecit promoueri ad sacros or-
dines. Tertium, an indigeret dispēsatione, & per
quem dispensari posset. De primo videbatur ali-
quibus Dominis prædictū clericum sic, vt præ-
mittitur, cum vidua cōtrahente verum bigamū
1 † reputari. Nam ille verus bigamus dicitur, qui
cū vidua vel corrupta matrimoniū contrahit: vt
33. dist. can. maritum. & de biga. c. debitum. & c. à
nobis.

nobis. vel qui diuersis temporibus habuit successiuè duas vxores etiam anteà non corruptas: vt 26.distinct.acutius & tales non promouentur propter defectum sacramenti: quia diuiserunt carnem suam in plures:vt in dicto cap.debitum. Quòd intellige, quando matrimonium tenuit: secus verò si de facto matrimonium cum vidua, vel corrupta, vel cum secunda vxore contraxit: putà, quia in sacris constitutus sic cótraxit: vt in dicto capit à nobis.vel si quis vnam de iure alteram de facto post mortem primæ:tales enim bigami reputantur interpretatiuè,quantum ad legem promotionis non propter defectum sacramenti, sed propter defectum intentionis cum opere subsecuto:vt in cap.nuper.de biga.de quo vide gloss. auream in capitu.super eo.& per Ber. vbi ponit tertium casum de bigamo interpretatiuo, de quo nihil ad propositum, siue ad casum nostrum,in quo secundum omnes Dominos finaliter reputabāt dictum clericum de facto cum vidua contrahentem interpretatiuè bigamum, de quo reputo textum clarum in capitu.à nobis. superiùs allega. vbi videtur etiam decisio tertiæ quæstionis, videlicèt cum tali interpretatiuo bigamo tanquam cum marito viduæ contra doctrinam Apostoli dispensare non licèt,non propter defectum sacramenti.sed propter defectum intentionis cum opere subsecuto. quòd intelligas verum de inferiori à papa, & quò ad sacros ordines: quò ad minores verò ordines secundū aliquos etiam episcopi possunt cum verò bigamo dispensare:vt in capitu.lector. & cap.subdiaconus.32.dist.& l.dist.cap.placuit. in princ. Solus
2 † autem Papa cum bigamo ad sacros promoto super executione illorum ordinum dispensat:sed vt ad illud promoueatur, non potest, id est,non debet dispensare,secundùm Hug.in ca. quicunque.l.dist.quem sequitur Archi in capi.vnico,de biga.lib.6.in gloss.1.remittens ad not. per eum in dicto c. lector. vbi recitat dictum beati Thomæ super 4.sententiarum, di.27.q vlt.dicentis,quod
3 bigamiæ non est cōiuncta irregularitas † de iure naturali:sed duntaxat de iure positiuo,quòd papa potest tollere & immutare ad libitum suum, de consti.c 1.lib.6.& de rescript. capi. statutum.& c.si.e.li. de quo in c.proposuit, de concess. præb. nec est de essentialibus ordinis, quòd aliquis nō sit bigamus,quòd patet ex hoc,quia recipit characterem, si talis ordinetur: vt in d.c.quicunque & secundùm eum Papa potest in tali ordine totaliter dispēsare. Nec obstat prohibitio Apostoli.quæ secundum Pet. non est facta à Deo, sed ab homine. & ideò Papa non astringitur, cùm eius potestas non sit ab homine, sed à Deo. de iudi. capitu.nouit.de maiorita & obed. capitu. solitæ, cum multis simi. quæ ratio Pe. non placet mihi: quia quicquid Apostolus dixerit, seu prohibuerit,totum fuit à Deo & spiritusancto, & omnes stringit,intelligo inferiores, sed non Papam, qui est maior Apostolo in potestate:vt in c.sacrosancta.22. distinct. & ideò dispensare potest contra Apostolum, secundùm Lau. in d.c.lector.& melius per Archi. in d. capitu. subdiaconus. & supposito quòd Apostolus haberet parem potestatem cum Papa, adhuc non restringeret eum sua prohibitio:cùm par in parem,&c.de elect. capit. innotuit de rescript.cap.fin.lib.6.de qua materia vide in capit. super eo.de biga. Crederem in hac materia salua correctione,sic distinguēdum.Aut loquimur de vero bigamo, aut interpretatiuo. Si de vero,tunc aut quærimus de potestate absoluta Papæ dispensandi cum bigamo:tunc crederem quòd ante & post promotionem possit dispensare propter plenitudinem suæ potestatis.de concess.præb.cap.proposuit,de transla. præla.c.1. Aut loquimur de iuridica sua potestate, de qua in c.1.de caus. poss. & propri.& in c.literas.de restitu.spolia.tunc crederem opi.Hug.& Arch.verissimam superius tactam: quia nunquam Papa consueuit cum vero bigamo ad ordines suscipiendos dispensare, nec esset decens nec iuridicum:tum propter defectum sacramenti:tum etiā propter generalē prohibitionem Apostoli, quā licèt non de necessitate, tamen de honestate de-
4 cet ipsum obseruare:quia licèt sit solutus † legibus, tamen decet ipsum legibus viuere.C. de legi.l.digna vox. præterea non omnia quæ licent, expediunt,secundum eundem Apostolum:vt 11. quæstione 1,capit. aliunde. quòd de vot.cap.magnæ.In interpretatiuo verò maximè si ignoranter contraxit cum secunda,cum qua contrahere non potuit,crederem etiam ante factum,vt posset promoueri ad sacros ordines, non esse peccatum dispensare cum tali, imò reputarem id vtile ex causa,& maximè si vellet intrare religionem, per quam etiam tollitur defectus illegitimitatis. de fil.presb.c.1. & conseruātur etiam bigamo priuilegia immunitatis:prout etiam not. Archi.in d. capit.1. de biga. Misericordiam etiam Apostolus meruit,quia ignoranter peccauit. 8. distinct.capitu. consuetudo. Post verò susceptionem ordinum etiam sacrorum,siue loquamur de vero,siue de interpretatiuo bigamo, crederem Papam indubitanter posse dispensare: maximè ex rationabili causa propter quam sæpè rigor iuris omittitur:vt 1.quæstio.7.capit.tali. & capi. exigunt.de præben. capit. vacante. & capitu. exposuisti.quæ potest esse ratio characteris, fauor religionis,vel exercitium curæ sibi ex post facto commissæ.ff. de reli.& sumpt.fu.l.quæ religiosis.de regula. capitu.quòd Dei timorem. de cleric. excommuni. minist. cap.latores. de transa. capitu.fin.& reputo text. de hoc dicto capitul. quicunque. 50. distinct. Ex quibus fuit conclusum, & responsum per omnes dominos concorditer ad tertium
5 † casum, siue quæstionem nobis propositam valde fauorabilem,& dispensabilem,& hoc per Papam duntaxat. Licèt aliqui magni viri extrà Rotam voluerunt prædictum clericum sic matrimonium cum vidua contrahentem à bigamia excusare & sic nulla dispēsatione indigere, propter impedimenti ignorantiam.pro quo allegatur quoddam dictum Archi. in d.c. vnico. super versi. bigamus. lib.6.qui intelligit capitu. nuper eo. titu. de illo, qui sciens impedimentum contraxit in sacris cum secunda: secùs si ignoranter, quia ignorantia ipsum à bigamia haberet excusare.Sed Io. And. ibidem in nouel. & etiam in c. nuper. tenet contrarium, cuius opi.tutior est,& ideò in dubio amplectanda.de spons.iuuenis.per

quæ etiam est sufficienter responsum ad secun-
6 dum dubium, † vtrùm prædictus clericus biga-
mus ad sacros promotus receperit characterem?
videtur quòd sic: sed non executionem, sicut di-
cimus in laico siue puero ad sacros promoto: vt
in c. non est. de æta. & quali, super qua executio-
ne indiget dispensatione Papali, quàm Papa Vr-
banus sextus impendit prædicto religioso pro-
pter decisionem nostram antè dictam. Tum etiã
quia, vt ponebatur in facto, ipse erat nobilis, di-
ues, & senex: & multa bona intrando religionem
secum detulit, ac monasterio reliquit: quæ causæ
etiam aliquando dispensationem inducunt: vt in
c. de multa. in fine de præbend.

ADDITIO.

a *Impedimentum. Matrimonium nullum an impediat, quominus mulier debeat priuari dote propter adulterium: vide per glo. in capitu. plerunque. in verb. non valebit. extra de donatio. inter virum. & vxorem. Item an ex contractu nullo dominus possit agere ad commissum? per Guido. Pap. decisio. 590. incipien. quidam vendidit. Et an ex incitur-nitate iuris inualidi possit causari surreptio, vel obreptio: decisio. 25. incipien. si rous, & possessor. suprà. de rescript.*

A.M.P. Ista decisi. non habet concordantes, nec discordantes: sed quia summarium non comprehen-dit omnia, de quibus in corpore deci. ideò nota pri-
7 *mò, quòd † Bigamia contrahitur triplici modo, &*
quinque modis secundum aliquos. Primò, quando
quis cum vidua vel corrupta contraxit, & consum-
mauit matrimonium validè, vel diuersis tempo-
ribus habuit duas vxores etiam antè non corruptas,
8 *& ista dicitur vera bigamia. Secundò † dicitur*
bigamia interpretatiua, vt cum habens vxorem
contrahit cum alia de facto, & sic matrimonium
9 *secundum non tenet: Tertiò † dicitur similitudina-*
ria, vt quando monachus, vel monialis professa ma-
trimonium contrahit de facto, & de hac specie sen-
tit decisi. nostra, dum allegat glo auream. in capi-
tu super eo. de bigamis licet litera ibi deficiat: quia
non allegat titulum, quæ tamen glo. non sufficit, nisi
iuncto text. & gloss. in capitu. nuper. eodem titu. &
vide dictam gloss. quia ponuntur in ea quinque mo-
di contrahendi bigamiam. Secundò nota ex ista de-
10 *cisio. quòd † siue quis sit verus siue interpretatiuus*
bigamus, non potest sine dispensatione ad ordines
11 *promoueri. Tertiò nota, quòd † Papa de ordinaria*
potestate dispensat cum bigamo interpretatiuo,
quòd possit in susceptis ordinibus ministrare: in ve-
rò autem bigamo de absoluta & plenaria potestate
tantùm dispensat, non tamen dispensat ad suscipien-
dum ordines secundùm opinio. aliquorum in vera
bigamia, sed interpretatiua tantum. Quartò nota
12 *† bigamiam esse inductam per Apostolum, nec est*
de essentialibus ordinis, quem non debere esse biga-
13 *mum, & propterea † bigamus characterem reci-*
pit sicut & infans: & ideò secundum aliquos, etiam
Episcopus dispensat, quòd possit ordinari, & conce-
dit, quòd possit ministrare in minoribus. Quintò
14 *not. quod † Papa est maior Apostolo, & potest de-*
rogare dictis Apostolorum, tamen debet abstine-
re: quia licèt sit solutus legibus, decet tamen eum le-
gibus viuere, & propterea nunquam vel rarò di-
spensat, quòd bigamus possit ordinari: concedit ta-
men quòd possit gaudere priuilegiis clericorum non
obstante bigamia, prout etiam concedit sacra pœ-
nitentiaria. Et crederem etiam id ordinarios face-
15 *re posse, † de quorum potestate vide Ioan. de Sylua.*
in tracta. de benefic. vbi ponit 170. casus in quibus or-
dinarius potest procedere: & vide Fely. latè in ca-
pitu. fina. de maiorita. & obed. vbi latè ponit multos
casus de iure diuino, in quibus Papa dispensat. Vl-
16 *timò nota, quòd † ignorantia facti excusat, saltem*
ad obtinendum dispensationem, & tunc daretur
etiam de promouendo, soluta tamen compositione,
17 *prout † datur volentibus ingredi religionem, & per*
sacram pœnitentiariam conceditur, quòd non ob-
stante, quòd quis fuerit homicida voluntarius, possit
(intrando religionem in altaris ministerio) cele-
brare. de quibus etiam vide aliqualiter per Felyn.
in capitu. cum deputati. de iudi. in prima columna.
& aliquid per Stap. folio 75. & 196. in fin. & in alia
impres. folio 60. & 144. & de materia bigamia vide
pulchrè in Summa angelica, in verbo Bigamia.
Anto. Maria Papaz.

De Officio vicarii.

EPITOME.

Probatio potestatis & iurisdictionis officium ordinariorum, in etiam per eosdem officiales actorum & gestorum non est necessaria, nisi per partem aduersam negetur potestas: quia tunc probatur per communem reputationem in partibus.

SVMMARIA.

1 *Vicarij seu officialis potestas præsumitur in his, in quibus non requiritur facultas specialis.*
2 *Vicarius habet ordinariam.*
3 *Vicarius substitutus à vicario habente facultatem substituendi, potest exequi commissa vicario substituenti.*
4 *Vicarius mortuo Episcopo potest ante notitiam conferre.*
5 *Vicarij facultas ac priuilegia plura.*
6 *Vicarij non recusantur, sed dantur eis adiuncti.*
7 *Vicarij facultas præsumitur, quando pronuntiauit.*

DECISIO I. alias 47.

a VALENT acta [a] agitata in partibus co-
b ram officiali [b] alicuius Episcopi, licèt
non probetur per literas patentes
eius potestas, dummodò à partibus
c non negetur: quia ordinarius [c] est: de consuet.
capitu. 2. de appel. capitu. Roma. lib. 6. Si verò ab
aliqua partium negetur eius potestas: tunc opor
tebit, quòd probetur: quia per negationem fit
res dubia. ff. de verb. obl. l. inter stipulantem. Sed
tunc sufficit probare habitationem, nominatio-
nem, & cõmunem reputationem ad hoc, quòd
acta per eum valeant. per l. Barbarius. ff. de offic.
præt. & per not. per Inno. in c. nihil de elect.

ADDI

ADDITIONES.

a *Acta. Adde decisi. 4. infrà in antiq. de offi. ordin.*
b *Officialis. Quamuis talis generalis officialis habeat ordinariam potestatem, tamen quia sua iurisdictio non est perpetua, sed ad nutum superioris reuocabilis, videtur quòd sit probanda, saltem quòd tollerabatur, & habebatur pro vicario seu officiali: prout dicit Joannes Andr. in Legato, in capitul. cùm in iure peritus. de officio delegati. nisi dicas, quòd quia talis iurisdictio est notoria, probatione non indiget: iuxta notata in cap. vestra. de cohabita. clerico. & mulier. aliàs non video quomodo hæc decisio possit procedere in sui principio: non probata sua iurisdictione, saltem eo modo, quo dixi. Cogitabis.*
c *Ordinarius. Et adde hic quod not. Innoc. in c. innotuit. de eo qui fur. ordi. re. vbi dicit, quòd præsumitur pro fundamento iurisdictionis ordinarij, si tulit sententiam præsente vel absente parte, & ab ea nō fuit appellatum: quod not. pro causa Padelburgē. in delegatis verò secus esset.*

1 *A. M. P. Cum ista † decisi. concordat decisi. 4. de offic. ordin. in anti. & Ægid. 1. de offi. lega. & in proposito facit decis. Ægid. 2. de præsumptio. vbi dicitur, quòd etiam habilitates impetrantium præsumuntur, si non sint negatæ, præmissa intellige procedere in gestis per vicarium, quoad ea, quæ solent concedi vicarijs, & quæ possunt ipsi sua ordinaria facultate, & in his, in quibus non requiritur specialis facultas. Nam † vicarius habet ordinariam: vt per*
2 *Felynum in rubrica, de officio delegati. & hoc facit ad quod dicitur de delegato, quòd ei statur in concernētibus ordinariam iurisdictionem: vt per Gas. de Perin tracta. rescr. fol. 19. quæstio. 10. versicul. quæ autem beneficia. & facit ad materiam istam, quod fuit decisum in causa Ceneten. canonicatus & præbendæ coram domino Vestano, † quòd substitutus à*
3 *vicario Episcopi habente facultatem substituendi, potest exequi commissa vicario substituēti, & quòd incepta per substitutum, possunt perfici per substituentem. Sed quia dubitabatur, an ille, qui deputauit vicarium esset Episcopus, vel haberet tantùm reseruatos fructus sine administratione, & de hoc opponebatur, fuit resolutum, quòd hoc debebat probari: secus si negatum non fuisset in termino ad dicendum contra, & in eadem causa, & posteà etiam in causa Licien. Canonicatus & præbendæ coram domino Antonio Augustino fuit resolutum, quòd*
4 *† vicarius potuerit mortuo episcopo ante notitiam conferre, vt per Calde. in consilio 4. de officio delega.*
5 *Et quid possit † vicarius datus à capitulo sede vacante, vide Felynum in ca. eam te. de rescriptis. Et de materia vicarij perpetui in aliqua ecclesia, vide per Felynum in ca. postulasti. de rescriptis. & in c. G. perpetuus. de officio delegati. Et quòd vicarius præcedit Archidiaconum habes per Felynum in rubrica. de maiorit. & obed. & per Staphi. in secunda parte de modo & forma impetrandi. versic. secundò dubitatur. fol. 58 & in alia impressio. 47. Et an si sit constitutus vicarius cum iuramento de non reuocādo, possit reuocari? Idem Felynus in capitul. si diligenti. de foro competenti. numero 44. Et nota, quòd vicarius potest esse iudex in causa sui episcopi, quod sæpè accidit: vt per Felynum in c. cùm venissent. de iudicijs. numero 11. Et an successor in officio possit cognoscere causas ceptas per prædecessorem, habes per Felynum in capitulo quoniam Abbas. de offi. delega. & quando allegatur vicarius suspectus, non debent eligi arbitri: vt per ipsum Felyn. in cap. super quæstionum. §. quoniam verò & in cap insinuante.*
6 *de offi. deleg. De stylo autem signaturæ, † vicarij non possunt recusari, sed dantur eis adiuncti: vt per Staphi. fol 185. & in alia impres. 136. Et no. quòd dicitur*
7 *in vltima additione ad hanc deci. quòd † si fuerit lata sententia per vicarium præsente vel absente parte, & non fuerit appellatum, quòd præsumitur pro fundamento iurisdictionis iudicis, pro quo facit dec. Ægid. 1. de regular. in fi. Anto. Maria Pap.*

EPITOME.

Officialis episcopi de criminibus potest inquirere & cognoscere, sed non punire.

SVMMARIA.

1 *Vicarius de criminibus pōt inquirere, sed nō punire.*
2 *Vicarius & officialis episcopi sunt vnum & idem.*

DECISIO II. aliàs 66.

SI seruetur opinio Ioan. Mona. in c. licèt. de offic. vicar. libro 6. videlicèt quòd officialis episcopi licèt ex sua generali potestate nō possit punire crimina, & delicta, seu pœnam ordinariam imponere pro eisdem: tamen potest inquirere, & cognoscere de eisdē tam ex suo mero, quā implorato officio: & si inuenerit talē criminosum, remitteret eum ad episcopum puniendum. de officio Archid. c. ad hæc.

1 *A. M. P. Ista † decisio non habet concordantes nec discordantes: quia est fundata in facultate concessa*
2 *huic vicario: & scias, quòd licèt † hic dicatur officialis, idem est quod vicarius, quia ita appellantur vicarij in Hispania & alijs prouincijs. pro quo facit decisi. Ægid. v. hoc titu. quæ est in ordine 443. Anto. Maria Pap.*

EPITOME.

A delegato officialis generalis episcopi ad certam causam ad ipsum officialem vel ad ipsum episcopum appellatur.

SVMMARIA.

1 *Appellari potest ad episcopum vel vicarium à sententia lata per eorum delegatum.*
2 *Appellari pōtest à vicario ad episcopum quādo sumus in interlocutoria.*

DECISIO III. aliàs 350.

LIcèt officialis generalis episcopi committat vices suas in totum alicui alteri, quoad certam causam, nihilominùs à sententia prædicti delegati ab officiali, poterit ad ipsum officialem, vel episcopum appellari secundùm Ioan. And. & Archi. qui hoc no. in c. 2. de consuet. lib. 6. dicentes,

tes, quòd in potestate appellantis est ad quē maluerit appellare. alleg. cap. dilecti. de appellat. Et potest esse ratio, quia licèt officialis episcopi cōmittat totaliter vices suas in vna causa: nihilominùs remanet iudex ordinarius in omnibus aliis, quia ad vniuersitatē causarū datus est, & vnum consistorium habet cum episcopo. de appellat. capitu. Romana. & in dicto cap. 2. de consuetud. libro 6. & ideò sicut posset appellari ad episcopum à delegato suo, ita ad ipsius officialem. de appellation. c. dilectis. & cap. ad hoc si in vna. hāc opinionem firmat Archid. in c. 1. de officio vicar. libro 6. super verb. gerunt. circa fin. & refert Ber. tenuisse, appellari debere ad primum delegatorē in cap. dilecti. de appellatio. superiùs allegat remittit Archidiacono. ad not. per eum in capi. si delegatus. de officio deleg. lib 6. in fi. vbi tenet prædictam conclusionem veram, pro qua ibi in §. fi. videtur text,

1 *A. M. P. Cum † ista concordat decisi. 7. infrà secūdùm vnum intellectum. & de hac materia videbis infrà de appella. scias tamen, quòd licèt aliqui ve-*
2 *lint, † quòd non possit appellari ab officiali, seu vicario ad episcopum, quando sumus in diffinitiua: secus tamen est in interlocutoria, vt per Franchum. in c. 2. de consuetudi. libr. 6. Et ratio est, quia etiam ipsemet officialis posset illam reuocare, & ita tentum fuit in interlocutoria coram D. Puteo in vna Tolletan fructuum. Anto. Maria Papazonis:*

EPITOME.

Vicarius episcopi in spiritualibus & temporalibus non potest, si in sua commissione specialiter hoc non habeat, alium in spiritualibus facere vicarium generalem.

SVMMARIA.

1 *Vicarius generalis episcopi non potest absque speciali mandato generalem vicarium constituere.*
2 *Vicarius vicarij excommunicati non est excommunicatus, sed eius executio suspensa censetur.*
3 *Episcopus potest duobus casibus dare vel committere iurisdictionem ordinariam.*
4 *Vicarius episcopi quando alium possit loco sui substituere.*
5 *Vicarius substituens iurisdictionem à se non abdicat.*
6 *Vicarius potest substituere ad certam causam, sed non generaliter.*
7 *Episcopus non potest dare facultatem sibimet Episcopo conferendi.*
8 *Procuratorem substituere videtur dominus qui dat facultatem substituendi.*

DECISIO IIII. aliàs 378.

a FVit dubitatum, a vtrùm vicarius † episcopi
1 in temporalibus & spiritualibus possit ex cōmissione & mandato episcopi alium vicarium in spiritualibus duntaxat deputare? Et videbatur quòd sic: quia licèt procurator constitutus à domino sine speciali mandato non possit ante litem contest. alium substituere procuratorem: vt in c. 1. & in c. is qui. de procu. lib. 6. tamen habens super hoc mandatum speciale, id bene poterit, vt in eisdem iuribus. Præthereà delegatus ab ordinario ad vnam causam tantùm. potest cōmittere vices suas si hoc in sua commissione contineatur specialiter, vt not. Ioan. And. de offi. delega. c. is cui. in fi. lib. 6. ergo idem videtur dicēdum in vicario generali habente super hoc ab episcopo speciale mandatum Item videtur super hoc text. clarus in c. 1. de offic. vica. libr. 6. vbi vicarius
2 † vicarii excommunicati non censetur excommunicatus, licèt eius executio suspendatur interim, donec vicarius qui cōmisit sibi vices suas ab huiusmodi sententia absoluatur. Vbi tamen Io. Mo. Arch. & Io. And. tenēt cōtrariū, videlicèt quòd vicarius episcopi alium vicarium generalem dare non possit. per c. clericos. de offic. vicar. & ibi not. per Io. And. in nouel super 1. gloss. post Gof. & Hosti. qui tamen Hostiē. dixit in d. c. 1. de offi. vica. lib. 6. vicarium episcopi posse in totum, & ad tempus ex causa de consensu episcopi cōmittere vices suas, quas tamen à se non abdicat, sed penes se retinet. alleg. d. c. clericos in quātùm dicit, non permittas. quasi prohibeat permitti, quòd temeritate propria nō faciat, sed ex causa id permittere potuit: putà, quia imminet necessaria protectio. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. l. 1. de app. c. peruenit & de rescri. c. statutum. §. insuper. libr. 6 & sic de consuetudine approbata seruari dicit. Aliqui tamen Domini dicebant huiusmodi cōmissionē episcopi videlicèt, quòd vicarius suus posset dare aliū vicariū, mero iure non tenere. Mouebātur, quia vicarius episcopi habet ordinariam iurisdictionē: vt in c. Romana. de app. & de cōso. c. 2. lib. 6. quam nullus dare potest, nisi princeps, vel lex. vel vniuersitas, vel consuetudo: vt legit. & not per Io. & Archi. in q. 1. can. experientiæ & per Inno. & Hosti. de offic. ordi. c. cùm ab ecclesiarum & in Spe. de offi. ord. §. Modò dicemus prædictam potestatem vicarii deputati à vicario ipsam habere ab vno de quatuor modis prædictis, aut non. Cōstat enim quòd à neutro illorum, ergo. Si verò dicamus eam habere ab homine: putà ex commissione episcopi, id esset absonum, quia inferior à principe non potest facere ordinarium: vt not. Ber. etiam in Episcopo expressè, nisi cōsuetudo hoc habeat. in capitu. 2. ne præ. vices suas. ergo prædicta commissio caret roboris firmitate, tanquàm facta ab illo, qui nullam habet potestatem super hoc. de officio delegat. cap. cùm super & cap. super quæstionum. & c. venerabilis. & c. fin. nisi velimus dicere, quòd sicut vicarius episcopi habet iurisdictionem ordinariam à lege: ita & vicarii, quod posset sustineri in casu superiùs posito per Hostien. & non in nullo alio. qui tamen in dicta decret. 2. ne præla. vic. su. dicit quòd in duobus
3 casibus Episcopus † dat iurisdictionem ordinariam. primò credendo officialem, cui generaliter vices suas committit, & si alio nomine appelletur, vt vicedominus, vel vicarius: non enim est vis in nomine. de procuratoribus. capitulo petitio. & hoc potest facere secundùm eum ad annum vel plures, vt placet. Secundò perpetuum vicarium confirmando, vel instituēdo, vel

conse

cõferendo beneficium,cui ſit annexa iuriſdictio de iure.de offic. ord.cap.cùm ab eccleſiarum.vel de conſuetudine.de elect.c.dudum.ver. tandem. de foro compet.c.cũ contingat.ſalua pace Hoſt. in omnibus prædictis caſibus vel lex, ſeu vniuerſitas,vel conſuetudo,& non Epiſcopus dat iuriſdictionem ordinariam. Teneas ergo op.ſuã prędictam poſitam in c.1.de offic.vica.libr.6.quoad quæſtionem noſtram.

Additio.

3 *Fuit dubitatum. Ad intellectũ huius deciſionis vide dom. Anton.de Butrio in cap.G.perpetuus de fide inſtrumentorum Bal.in c.fi.de offic.deleg. Dominicum de ſancto Gemiaian.in cap.Romana.de offic. vicar.libro 6.*

4 *A.M.P. Aduerte quòd deci.† iſta non procedit prout in ſummario:quia dicitur in fine deciſio.teneo igitur opin. Hoſt.in d.c.1.de offic.vica.libro 6.quoad queſti.noſtram,cuius opinio eſt(vt ibi refert collector) vicarium poſſe in totum,& ad tempus ex cauſa de conſenſu Epiſcopi committere vices ſuas, quas tamen à ſe non abdicat.ſed penes ſe retinet, & ſubiungit,quòd ex cauſa permitti poteſt:putà quia imminet neceſſaria profectio,& ſic de conſuetudine approbata ſeruari dicit,vide hoſtienſem , quia deciſio iſta eſt corrupta.& videtur ſentire quòd etiam Epiſcopus non poſſit expreſſè concedere vicario facultatem deputandi alium:vt per Millis in verbo vica-*
5 *rius. Summatur igitur ſic :† vicarius Epiſcopi non poteſt alteri vices ſuas committere,niſi ex cauſa,& de conſenſu Epiſcopi:& tunc iuriſdictionem à ſe nõ abdicat.ſed penes ſe retinet,ſed ſi eſt vicarius in ſpiritualibus & temporalibus,non poteſt etiam de conſenſu vel mandato Epiſcopi alium vicarium in ſpiritualibus conſtituere,niſi aliter ſe habeat conſue-*
6 *tudo.Et nota quòd ſic deciſio ſentit,quòd † vicarius poſſit ſubſtituere ad certam cauſam.licèt non in totum,& quoad hoc Epiſcopus poteſt dare facultatẽ ſpecialẽ,licèt de generali videatur ſecùs.& ad hoc faciunt notata per Felynum in capitul.ſanè.de offi-*
7 *cio delegati.vbi habetur,quòd † Epiſcopus non poteſt dare vicario facultatem conferendi Epiſcopo. Et de iſta materia vide aliquid per Felynum in capitu.G.perpetuus de fide inſtrumentorum in princ. numero 2.verſicul.inquantum hic.Et vide qua dicit Sar.quæſtione 10.regula de idiomate,vbi examinat an illa regula procedat in vicaria perpetua. & facit ad hoc , quòd ſi auditor ſubdelegat vicarium Epiſcopi ad aliquid faciendum, ipſe non poteſt ſub-*
8 *delegare:ſecùs † ſi habens ad id facultatem alium loco ſui ſubdeleget in omnibus cauſis : quia tunc ille poterit facere omnia:quæ poterat primus,vt ſentit Felynus in dicto capitulo G.perpetuus.de fide inſtrumentorum.quia Dominus qui dedit facultatem ſubſtituendi,eum ſubſtituiſſe videtur:vt infra de procuratoribus. deciſione 33. & ita fuit tentum in quadam cauſa Iacea.coram domino Antonio Auguſtino. Anto. Maria. Pap.*

EPITOME.

Commiſſio Epiſcopi facta ſuo vicario generali,quòd reſignationem certi beneficij recipiat,& conferat,valet.& poteſt probari per teſtes talis commiſſio ſuper vno tantum articulo facta hoc dicit. Vel ſic. Legatus vel ordinarius non poteſt alicui committere coniunctim, quòd recipiat reſignationem alicuius beneficij vnius ſingularis perſonæ,& conferatur alteri,quamuis diſiunctim ſit hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Commiſſio Epiſcopi viua voce facta de beneficio conferendo valet,poteſtque probari per teſtes.*
2 *Legatus vel ordinarius non poteſt alicui cõiunctim committere receptionem beneficij vnius ſingularis perſonæ.*
3 *Inſtitutio præſentatorum ad beneficia eſt neceſſaria iuriſdictionis.*
Intellectus § prohibemus.cap.deliberatione.de offic. delega.lib 6.
4 *Teſtes & inſtrumenta an parem effectum habeant in iudicijs.*
5 *Vicario generali poteſt dari facultas conferendi,non autem particulari perſonæ.*
6 *Vicario non datur facultas in ſpecie.*
7 *Legatus non poteſt dare alteri facultatem coferẽdi.*
8 *Vicarius,cui committitur facultas cõferendi,debet habere generalem adminiſtrationem in ſpiritualibus:& an ſufficiat habere adminiſtrationem temporalium dubitatur.*
9 *Inſtituendi facultas eſt neceſſaria iuriſdictionis, & in ea præmiſſa non procedunt.*
10 *Facultas cõferendi certæ perſonæ dari poteſt poſt admiſſam reſignationem.*
11 *Facultas data vicario ſuper collatione fienda , probari poteſt per teſtes.*

DECISIO V. aliàs 397.

1 SI Epiſcopus dat † & committit viuæ vocis oraculo officiali ſuo generali poteſtatem recipiendi reſignationem certi beneficii ſpectantis ad collationem ſuam, & conferendi illud certæ perſonæ.Fuit dubitatum de duobus,videlicèt vtrùm valeat huiuſmodi commiſſio. Secundò ſi valeat,vtrùm poſſet & debeat probari per teſtes vel literas.In prima quæſtione fecit, & facit dubium.§.prohibemus.in capitu.deliberatione.de officio delegati.libro 6.vbi prohibetur expreſsè
2 legato † etiam de latere,ne in genere,vel in ſpecie cuiquam poſſit committere,ſiue poteſtatem dare recipiendi reſignationem,& conferẽdi beneficia etiam perſonis idoneis infra legationem ſuam exiſtentia:& apponitur decretum irritans huiuſmodi reſignationes & collationes contra huiuſmodi prohibitiones factas,cùm per huiuſmodi commiſſionem daretur via ad vacatura beneficia conferenda,contra concilium Lateranẽ. de conceſ præben.c.nulla.quæ ratio videtur fortiùs locum habere in Epiſcopo,ſeu quolibet alio ordinario in prouincia ſibi decreta.de offi.legat. c.2.eod.lib. Præterea vbi eſt eadem ratio:ergo idem ius.de conſtit.c.transla.de transla.Epiſcop. ca inter corporalia.Sed eadem,imò fortior eſt ratio in Epiſcopo,quá in legato in caſu prædicto, ergo.In contrarium videbatur per c.fin.de offi. vicar.& de præbend.c.ſtatutum.in fin.eod.libr. in quibus apparet expreſsè,quòd Epiſcopus põt committere collationem beneficiorũ ad ipſum

ſpectan

ſpectantium ſuo Vicario generali, quod eſt verũ in genere, ſed in ſpecie nequaquam. prout legitur & not. in c. conſtitutus. & c. fi. de con neceſ. præ. nam genus ſub ſe plura comprehendit quã ſpecies: multa enim licent in genere, quæ non licet in ſpecie. eod. tit. c. accedens. de iure pa c. ex literis. cum ſimil. Et pro hac parte fuit concluſum & determinatum non obſtare d. ca. deliberatione, quoad generalem commiſſionem, ſiue poteſtatẽ conferendi beneficia prohibitiua: quia illud procedit vbi Epiſcopus alteri, quàm ſuo officiali hãc poteſtatem daret, ponderato princ. illius § ſecũdum Io. And. ibidem, qui remittit etiam ad not. per eum in c. ſtatutum. in vlti. glo. de præb. lib. 6. quæ bene faciunt ad quæſtionem propoſitam. & licèt prædicta poteſtas ſit generalis cõmiſſio, tamen eſt ſpecialis, ſine qua etiam vicarius generalis non poſſet conferre beneficia, vt in d. c. fin. de offi. vica. lib 6. & ſuppoſito quòd valuiſſet, & fieri poſſet talis commiſſio, etiam in ſpecie generali vicario Epiſcopi habenti generalem adminiſtrationem bonorum, & rerum, vt 10 q. 1 ſtatuimus. tamen in officiali Epiſcopi meo iudicio eſſet aliter ſentiendum, qui nullam haberet adminiſtrationem rerum vel bonorum temporaliũ. de elect. c. is qui. lib. 6. nec obſ. c. Romana. de ap. & c. 2. de conſue. lib. 6. videlicèt eũm idem conſiſtorium habeat officialis cũ Epiſcopo: ergo, &c. quod fateor quoad iuriſdictionalia, & in his quę ſunt fori contentioſi: in his verò quæ ſunt volũtariæ iuriſdictionis ſecùs. Nec obſt. c. ex frequentibus de inſtit. vbi officiales Epiſcopi poſſunt de iure communi inſtituere præſentatos ad benefi-
3 cia: quia huiuſmodi inſtitutio † eſt neceſſariæ iuriſdictionis, & non voluntariæ, in qua ſcilicèt voluntaria iuriſdictione nõ ſuccedit capitulum ſede vacante, prout legitur & notatur de maior. & obedien. c. vno. & de inſtit. c. 2. libr. 6. Fateor etiã, & credo, quòd in ſpecie Epiſcopus poſſet committere ſuo vicario generali poteſtatem recipiẽdi reſignationem, & admiſſa per Epiſcopum poſſet eidem vicario dare poteſtatem conferendi illud beneficium ſic reſignatum. quia tunc ceſſaret cauſa prohibitionis, ergo debet ceſſare prohibitio. de renuncia. c. poſt tranſlationem. de ap. c. cum ceſſante. Nam huiuſmodi commiſſiones ſic diſtinctas poſſet etiam facere Legatus quicũque perſonæ ſecundùm Ioan. And. in dicto cap. deliberatione. in § prohibemus. qui §. intelligitur quando permixtim ſimul & ſemel darentur ambæ prædictæ poteſtates. Pro ratione diuerſitatis poſſet induci c. quæſtiones. de rer. permut. quòd d. Io. And. nõ alleg cuius tamẽ opinio per omnes recipitur, & approbatur De ſecundo dubio videlicèt, vtrùm commiſſio generalis vel ſpecialis in caſibus prædictis, in quibus fieri & valere poſſet facta officiali vel vicario viuæ vocis oraculo per Epiſcopum, ſi negaretur, poſſet probari per teſtes? videbatur quòd nõ, per l. vnic. C. de mand. princ. & per c. cùm in iure peritus. de offi.
b deleg. quæ iura procedunt in delegatione [b] Papę vel Imperatoris, in aliis inferioribus ſecùs, in quibus habent locũ iura communia: videlicèt quòd
4 parem † vim habent teſtes & inſtrumenta in iudicio. C. de fide inſtrum. in exercendis. & extrà. c. titu. cap. cùm Ioannes. ſecundùm Vbert. & Tan. quos alleg. Specu. titu. de proba. §. vltimo. verſicu. ſed nũquid delegatus. qui remittit etiam ad no. per eum in tit. de leg §. ſupereſt. verſic. ſed nunquid ſi propter. Pro quorum opin. facit in argu. ſaltem quod iſte caſus non eſt de illis requirentibus neceſſario ſcripturam, numeratis per gloſ. in c. 1. de cenſi. lib. 6. ergo, &c. quam quidem concluſionem dicebant aliqui Domini veram in cõmiſſione facta viuæ vocis oraculo ſuper vno articulo, vt in iuribus in prin. ſuperiùs allegatis, ſecùs verò ſi ſuper diuerſis, & pluribus, præſertim diſcrepantibus à iure communi, ſicut in Legato miſſo ad certam prouinciam, cui darentur multæ ſingulares & diuerſæ poteſtates, ſibi de iure communi competentes. de quibus in cap. quod tranſlationẽ. de offic leg. in quo caſu poſſet procedere & loqui l. vnica. C. de manda princi. Pro cuius intellectu vide Io. 97. diſt. nobiliſſimus. & 25. q. 2. inſtitutionis. Pro cõcluſione prædicta fuerunt etiam alleg. dicta & not. in clem. dudum. de ſepult. & per Guil. de Cun. ff de iudi. l. 1, qui ponit tres vel quatuor intellectus prædictæ l. vnic. C. de manda. princ.

ADDITIONES.

a *Si Epiſcopus. Adde per Biſignet. deciſ. 5. de conceſſ. prebend. Aub capitulo conſtitutus. de conceſſione prabend.*

b *Delegatione. Delegatio Papæ vel Imperatoris non poteſt probari niſi per literas: ſecus in inferiori. vide Ægid. deciſ. 7. de offic. delega.*

A. M. P. Ad iſtam deciſio. applicari poteſt deciſ.
5 *1. & 4. hoc titulo in antiq. vbi dicitur, quòd † vicario generali poteſt dari facultas conferendi beneficia: particulari verò perſonæ non. Contra tamen deciſionem noſtram in terminis facit deciſ. 5. Biſig. de conceſ. prabend quam ad hoc ponderat Stephanus illam conferendo diuerſis rationibus in tertia parte, dum tractat de varijs modis vaca. folio 68. & in alia impreſſione 57. in qua deciſio 5. dicitur, quòd ordinarius poteſt committere alicui, vt conferat certum beneficium alteri. ſed reperio adnotatum in quodam libro deciſi. quòd Domini tenuerunt contra dictam deciſio. 5. & contra Staph. de anno 1544. ſed non dicitur in qua cauſa nec coram quo. Tu quin-dages, quæras magis diligenter, quia rationes Staph. valde vrgent, præſertim dum conſiderat quòd in hoc caſu ceſſat ratio captandæ mortis, & in dicta deciſione Biſig. ipſe fatetur aliàs iudicatum, prout in deciſ. noſtra: ſed poſteà Domini voluerunt contrarium in pluribus alijs cauſis, pro qua conſidera, quòd poſſet dari occaſio inferendi vim, vel committẽdi ſimoniam: quia reſignatarius, qui ſcit collationem omninò eſſe fiendam in eius fauorem: poſſet concordare cum reſignante, poſtquam ſciuit notarium eſſe rogatum de tali commiſſione facta per Epiſco-*
6 *pum. Nota primò ex iſta deciſione, quòd † Epiſcopus non poteſt committere collationem in ſpecie, ſed tantùm in genere ſuo vicario generali. per text. in capitul. conſtitutus. de conceſſion prabend. & ſic quòd multa licent in genere, quæ nõ licent in ſpecie.*
7 *Secundò nota, quòd † Legatus non poteſt in genere*

nec in

nec in specie delegare, vel committere collatio-
nem beneficiorum: vt in c. deliberatione. de of-
ficio delega. in 6. hic allegato: & ideò solent
habere facultatem in specie super hoc. Tertiò
8 nota, quòd † si Episcopus dat potestatem con-
ferendi beneficia, requiritur commissio specia-
lis: & quòd fiat Vicario qui habet generalem ad-
ministrationem in spiritualibus, vel bonorum
temporalium, de quo vltimo tamen dubitandũ
9 est. Quartò nota, † quod ista non requiruntur
in facultate instituenda, quæ est necessariæ iu-
risdictionis, & non voluntariæ, in qua volunta-
riã nõ succedit capitulum sede vacante. pro qui-
bus facit decis. Ægid. 3. hoc titul. & not. per Sta-
phi. in loco supradicto fol. 69. & in alia impres-
10 sio. 57. Quintò nota, quòd † bene potest diuisim
concedi facultas admittendi resignationem: &
illa posteà admissa, potest dari facultas confe-
rendi certæ personæ. Vltimò nota in § de secun-
11 do dubio, quòd † licèt commissio facta per Pa-
pam vel Imperatorem non possit probari per
testes, probari tamen potest per testes commis-
sio conferendi, de qua in hac decis. facta verbo
per Episcopum vel legatum. & ad hanc mate-
riam vide dec. Ægid. 5. hoc titu. vbi habetur de
facultate data per Episcopum de conferẽdo de-
cem beneficia, pro quibus conferunt, quæ no-
taui suprà de rescript. decis. 27. vbi videas. Ant.
Maria Papaz.

EPITOME.

Episcopus tenetur pro delicto Vicarij, & officialis sui: nisi post-quàm sciuerit, purgauerit illud.

DECISIO VI. aliàs 278.

SI Vicarius, vel officialis alicuius Episcopi, vel alterius Prælati delinquat in officio sibi commisso, tenetur Episcopus ff. de tribu. l. si seruus. & duabus legi. sequentib. nisi quàm citò sciuerit, purgauerit eius delictum. C. de exer. mi. l. fin. & l. quicunque. & extra. vt lit. non contest. c. 1. & ea quæ ibi not. Pro quo faciunt not. per Inno. de fideius. c. quòd quibusdam. in 1. glo. in fin. faciunt etiam quæ leguntur, & not. in c. cum quis. de sent. excommunicat. libr. 6. & in regula iuris, ratihabitio. eodem lib.

ADDITIO.

Habes duas alias dec. concordantes cum ista. videlicèt dec. 6. in antiq. & decis. 1. Bisig. hoc titulo, & aliquid per Felyn. in c. cùm ordinem. de rescrip. nu. 10. A. M. P.

EPITOME.

A speciali delegato Episcopi, vel eius Vicarij generalis ad ipsum Episcopum vel eius Vicarium poteris, & debebis appellari: hoc est quòd à Vicario generali super collatione beneficij, vel alio articulo sibi specialiter ab Episcopo commisso, potest ad eundem appellari. h. d. Vel sic: A collatione facta per Vicarium Episcopi de speciali mandato ad ipsum Episcopum appellatur.

SVMMARIA.

1 *Episcopus an possit committere Vicario generali collationem certi beneficij.*
2 *Appellari an possit à collatione facta per Vicarium ad Episcopum.*
Intellect. cap. 2. de consuet. libr. 6. verbum consistorium.
3 *Episcopus non potest aliquam iurisdictionẽ exercere in aliena diœcesi absque licentia petita & obtẽta.*
4 *Episcopus potest committere causam Vicario alterius Episcopi concurrentibus tamen pluribus.*
5 *Conferre, est voluntariæ iurisdictionis.*
6 *Episcopus & Vicarius habent idem consistorium, & tribunal.*
7 *Iudex ordinarius dicitur delegatus, si aliquid sibi specialiter committatur, quod non comprehendatur sub eius generali iurisdictione.*
8 *Collatio beneficiorum an per Episcopum possit committi Vicario alicuius Episcopi.*
9 *Ratio decisionis.*
10 *Appellari potest à Vicario foraneo ad Episcopum.*

DECISIO VII. aliàs 371.

1 SI Episcopus † dat potestatem suo Vicario in
spiritualibus conferendi beneficia, & à col-
latione per ipsum facta appelletur ad ipsum
Episcopum, & idem Episcopus committat hu-
iusmodi causam appellationis alicui Vicario in
spiritualibus alterius Episcopi, qui vigore hu-
iusmodi commissionis de consensu saltem taci-
to partium in hac causa appellationis procedat
vsque ad diffinitiuam sententiam inclusiuè, à
qua ad Papam appelletur, Fuit dubitatum de
2 duobus. Primò vtrùm † potuerit à collatione
facta per Vicarium primum ad Episcopum ap-
pellari. Secundò vtrum valuerit processus habi-
tus per Vicarium alterius Episcopi in alia diœ-
cesi. De primo videbatur prima facie quòd non:
quia idem consistorium habet Vicarius cum Epi
scopo. de consue. c. 2. lib. 6. de ap. c. Romana. eod.
lib. ergo non potest appellari ad ipsum propter
rationem in dictis iurib. positam & quia grada-
tim est appellandum, de ap. dilect. dicebatur per
omnes contrarium: videlicèt valere huiusmodi
appellationem. ratio: quia hanc collationem
a Vicarius [a] quantuncunque generalis in spiritua-
libus facere non potuit sine speciali commissio-
ne, & mandato Episcopi: vt de offi. Vicar. c. final.
libr. 6. Cùm igitur huiusmodi collatio non ca-
deret in suam generalem potestatem, Vicaria-
tus non potest quò ad hoc censeri idem consi-
storium, sed censetur vnius specialis articuli si-
ue causæ commissio, quam si Episcopus, vel eius
officialis generalis alicui faceret, & ab illo appel-
lari contingeret, ad ipsum Episcopum, vel eius
officialem posset appellari: vt legit. & not. in c.
dilecti. de ap. superiùs alleg. per Ioan. And. in no-
uel. Et faciunt pro hoc not. per Archi. in c. 2. præ
dicto, de consuet. lib. 6. vt not. per Io. And. Pau.
& Zenze. & Guil. in Clem. 2. de rescrip. vbi po-
nunt differentiam inter Vicarium Episcopi in
spiritualibus deputatum cum iurisdictione,
vel sine iurisdictione, Facit pro prædicta con-
clusione c. à collatione. de appel. libr. 6. Audiui
posteà

posteà in relationibus publicis allegari super hoc per Dominum Anselmum de Mediolano aduocatum Roman. curiæ,& dicentem dictum c. 2. de consue. intelligendum, de appellatione iudiciali, & non extraiudiciali, propter verbum consistorium in textu ibidem positum, quòd nõ erit, nec dici potest, nisi quando iudex iudicialiter procedit,& pro tribunali sedet.de offi. ord.c. cùm Episcopus.de re iudi.c.si cum si.lib.6. quod non credo: cùm illud c. & c.Romana.de ap generaliter loquantur:ergo de quacunque appellatione extraiudiciali vel iudiciali sunt intelligenda.19.di.c.si Romanorum.de maio. & obed. c. solitæ. cùm similib. pro hoc etiam facit c. cordi. de app.lib. 6. quod loquitur tam in iudiciali, quàm extraiudiciali appellatione à iudice ordinario, vel delegato interposita. nec potest negari, quin officialis iurisdictionem ordinariam habeat: saltem habitu,etiam si nunquam pro tribunali sederet.per dictum c.Romana.ergo, &c. Secundum dubium non fuit pro tunc determinatum:sed Domini voluerunt deliberare: & totum dubium huiusmodi quæstionis pendet,vtrũ litigãtes potuerint tacitè prorogare iurisdictionem Vicarij alterius Episcopi, & an valuerit tacitus consensus ipsius Vicarij? Et primò videtur
3 quòd nõ: quia regulare est,quòd† Episcopus nõ potest iurisdictionem aliquam in diœcesi aliena exercere: vt 9.quæst.2.caus. Episcopum.& duobus c. sequentibus.12. quæst.1. cau. placuit.hoc verum sine licentia petita & obtenta illius Episcopi,in cuius diœcesi vult procedere & cognoscere: nec subditos suos inuitos ibi trahere. de officio. ord.cùm Episcopus. lib.6.& nisi in casu Clemen.1.de fo.compe.vbi de hoc per Io.Andr. & Pau.ergo quod per vnum fieri nõ potest, nec per alium. de regul. iur. cap. potest quis. libr.6. cum ibi not.ergo ex parte committentis non videtur valere commissio,nec videtur valere consensus partium. per §. in nullo quoque. c. statutum. de rescriptis. libr. 6. nec reperitur aliàs in iure casuum,quòd posset fieri prorogatio de loco ad locum, nisi in casibus in iure expressis.ergo id non erit dicendum. ne se. va c.1. de senten. excom. cap. is qui.libr. 6. Præterea prorogatio, quæ fit in alienum iudicem etiam ordinarium ex certa scientia & non per errorem fieri debet.ff. de iur. om. iud.l. si per errorem. ff. de iudi.l.1. & 2.& not. de offic.dele.cap.P.& G.nam vt ibi not. siue loquamur de prorogatione rei ad rem, temporis ad tempus,personæ ad personam, semper requiritur expressus consensus partium: ergo multò fortiùs in prorogatione loci ad locum, per dictum §. in nullo quoque. licèt Pet. de Bel. Per.in l.si ex consensu.C. de episco.audi. velit innuere, quòd vnus ordinarius possit cognoscere, & iudicare in alieno territorio inter suos subditos,nisi prohibetur:quia licet transire per agrum alienum,nisi prohibitus fuerit: vt l. per fundum. ff.de serui.rust.prædi.Inno. verò & Hosti.tenent contrarium in c.nouit.de offi.leg. vbi de hoc per Ioan. Andr. in nouell.& Spe.de compe.iudi.adi. §.1.versic. quid si duo Pisani. & in titul.de lega.§. nunc dicendum.ver.sed pone.in quibus locis videtur innuere, quòd delegatus ordinarij extra territorium ipsius iudicare non potest, etiam de consensu partium.& facit quod Spe.not.titul. de appel.§.nunc tractemus.vers.quid si de facto. facit pro hac opinione c. vt animarum. de constit. libr.6.in fin. Præmissis verò argumentis & dictis Docto. non obstantibus fuit per omnes Dominos posteà decisum, & conclusum contrarium: videlicèt quòd processus dicti Vicarij alterius Episcopi valuerit, cuius sententia fuit per vnum de Dominis confirmata: nam in dicta prorogatione interuenerunt omnia, quæ de iure interuenire debuerunt: consensus videlicèt ordinarij iudicis committentis siue prorogantis, qui sufficit.de fo.compe.c. significasti. iudicis prorogati, qui ex certa scientia vigore commissionis alterius Episcopi sibi factæ processit:ergo consensit procedendo:[b] quia voluntariè & non inuitus
b cognouit, & sententiam tulit. arg. eorum quæ legunt. & not.de fil.presbyt. veniens. Interuenit etiam consensus partium, qui ex certa scientia & non per errorẽ coram huiusmodi cõmissario, etiã in alieno territorio,foriè & sine fortè:vt ponebatur in facto,eis magis cõmodoso processerunt vsque ad sententiam diffinitiuam inclusiuè, ergo non inuiti, sed voluntariè, quod sufficit:vt in d.c.cùm Episcopus.de offi.ord.lib.6.meliùs in c.vt litigantes.per glo.ord.Ioan.Andr.qui limitatiuè loquitur. sed Arch. ibidem dicit sufficere consensum partium sine licentia Episcopi: quod crederem verum, nisi expressè Episcopus contradiceret:quia tunc secus.

ADDITIONES.

a *Vicarius. Vide Felyn. in c.licet.de offic.ordina. col. 1.nam dicit ibi quòd Vicarius quò ad collationem beneficiorum habet delegat.contra per Bisig. decis. fin.hoc eod.titul.*

b *Procedendo. Consentire an quis dicatur procedendo ad actum,adde decis.30. incip.si procurator habens mandatum infrà.de procuratori.& decis.12.incip.si auditor Admittat articulos.infrà. de probationib. & decis.2.incip. nota quòd Episcopus potest. de offic.ordinar.in antiq.*

A.M.P. De hac materia fuit dictum suprà decis.3. licèt hæc decis. sit magis clara & aperta & loquatur in diuersis terminis quicquid dicatur in summatio videas per te, & vt videbis, decisio habet duas partes. In prima enim dubitat an à collatione facta per Vicarium de speciali mandato potuerit ad ipsum Episcopum appellari? Et finaliter concludit, quòd sic, rationibus hic adductis, quibus adde omninò Franchum, qui ponit plura alia exempla in proposito in cap. dilecti.el 2.de appella.hic allegato,col.8.quæst. 2. 3.& sequentibus. Et vide aliqua per Felyn. in rubr. de offic.delegat. Quò autem ad secundam partem
4 *istius decis.dum resoluitur, quòd † Episcopus potest committere causam vicario alterius Episcopi, de quo nihil fuit dictum in summario, addi potest decis. vltim. Bisig. hoc titul. qua facit differentiam inter contentiosam & voluntariam iu-*
5 *risdictionem, & vult quòd † Episcopus possit conferre beneficia in aliena diœcesi: quia istud est volun*

est voluntariæ iurisdictionis, de qua voluntaria & contētiosa seu necessaria dixi etiam suprà decisio.5. super 4. notabili. Nota hic primò, quòd
6 † Episcopus & Vicarius habēt idem consistoriū, & tribunal. Et quid dicatur consistorium in proposito hic etiam habes. Secundò nota, quòd
7 † quando aliquid specialiter committitur, quòd non comprehēditur sub generali iurisdictione, quam habet iudex ordinarius, quòd ad id dicitur delegatus. Pro quo etiam habes not. per Felin. in capitu. licèt in corrigeo dis de offic. ordina.
8 colum. prima. Tertiò nota, quòd † Episcopus potest committere Vicario alterius Episcopi in alia diœcesi. residenti, collationem beneficiorum: vt suprà. Aduerte tamen, quòd istud ideò hic tan-
9 tum fuit, † quia, vt dicitur in fine decisionis, interuenit consensus Episcopi committentis ac commissarij, & partium: aliàs partibus reclamantibus esset secùs: vt clarè hic dicitur per iura alle-
10 gata in ipsa decisi. Et dum dicitur hic, quòd † ab officiali vel Vicario appellatur ad ipsum Episcopum, licèt sit idem tribunal & consistorium, applicari potest decisi. facta in causa Abulen. matrimonij coram Sarnen. de anno 1542. vbi conclusum fuit appellari posse à Vicario Foraneo ad Episcopum, & ista non est in libro suo. Anto. Maria. Pap.

De Officio delegati,

EPITOME.

In causa grauaminis postquàm secundus auditor pronuntiauit malè appellatum, & remisit causam: quamuis ab hac pronuntiatione fuerit appellatum primus auditor statim potest in principali procedere, donec sibi inhibeatur.

SVMMARIA.

1 *Processus in causa principali factus coram primo, postquam secundus pronuntiauit malè appellatum, & sibi remisit causam, est validus, etiam si ob huiusmodi sententia fuerit appellatū, nisi fuerit inhibitū.*
2 *Appellationis delatio & remissio causæ ad primum iudicem differunt.*
3 *Inhibitio censetur sublata, quando pronūtiatur malè appellatum.*
4 *Causa deuoluta ad curiam nunquam reuertitur ad partes.*

DECISIO. I. *aliàs 138.*

SI appellatur à grauamine ab vno Auditore, & per alium Auditorem cui huiusmodi causa appellationis est cō missa, pronuntietur bene processum per primum Auditorem, & malè per partem appellatum, & causa primo Auditori remittatur: primus Auditor statim potest ad vlteriora in negotio principali procedere, non obstante quòd à pronuntiatione secundi Auditoris, iterum extiterit appellatum, & causa huiusmodi appellationis alteri commissa: dummodò per tertiū de nouo non fuerit inhibitum. nam ex quo remissa fuit causa per secundum Auditorē primo, sublata erat eius inhibitio: & sic cessante causa, & c. de appel. ca. cum cessante. cum si. vide pleniùs, hanc conclusionem declaratam infrà decisi. 58. & 65. de appella.

1 *A.M.P. Aduerte quòd † in textu datur limitatio, videlicèt, nisi fuerit commissa causa appellationis alteri, & fuerit inhibitum primo iudici, cui causa fuit remissa: quia stante tali inhibitione,*
2 *non poterit ille iudex procedere. Item nota, † quòd non sine misterio dicitur hic (& causam remisit) quia si non remisisset causam, sed tantum detulisset appellationi. tunc primus iudex non posset cognoscere. pro quo facit decisi. 54. infrà de appell. & Franchus in capitu. vt debitus. eod. titulo colum. 10. versicu. vltimo pone. numero vigesimooctauo. Item no-*
3 *ta, quòd quando † causa appellationis ab aliquo gramamine illato per aliquem Auditorem committitur alteri Auditori, & ille secundus inhibet primo, & posteà pronūtiat in causa, statim factà pronuntiatione, seu declaratione per Auditorem causa appellationis, quòd esset malè appellatum, inhibitio censetur sublata, & primus procedere posset in negotio principali, vt sentit ista decisi. & decisi. 58. de appella. in fin. super quo tamen est cogitandum: vt latiùs dicam super d. decisio. 58. vbi est materia sua. Item nota, quòd ista decisi. non procedit, quan-*
4 *do appellatum fuit in partibus, & † causa commissa in curia: quia nunquam reuertitur ad partes: vt per Ægi. decisi. 3. in titu. de appellationib. & decisio. 9. eodem titulo. in fine cum infinitis aliis quæ adduxi suprà deci. vigesimatertia. de rescrip. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Citatus per vnum ex tribus coram collega competere non tenetur. nec processus coram collega valet h. d.

DECISIO II. *aliàs 110.*

CItatus per vnum ex tribus iudicibus delegatis, datis insolidum, vt certa die compareret coram eo, vel suo collega, coram ipso collega, qui non citauit, comparere non tenetur: nec valet processus per collegam habitus contra eum. ar. eorum quæ legunt. & nnt. in c. cùm plures. de offi. deleg. lib. 6. & de rest. spo. c. audita, & ff. de re iud. l. inter pares.

A.M.P. Ista dec. est clarissima, nec habet discer dantes, nec curaui quærere concordantes: quia iura in ea allegata de plano procedunt, quando tamen sunt dati insolidum. & adde ad summarium, quòd non valet processus factus coram collega huiusmodi, & in parua impressione allegatur etiam text. in c. audita. de restitu. spoliato. vide tamen Ægid. deci. 17. hoc titu. qui concordare videtur, licèt non clarè loquatur.

EPITOME.

Delegatus ordinariè ad certam causam deputatus, non potest articulum causæ cognitionem requirentem, sed nudum ministerium committere.

SVMMARIA.

1 *Delegatus ordinarij quando subdeleget.*
2 *Subdelegari quando possit nudum ministerium.*

DECISIO III. *aliàs 164.*

Delegatus ordinarij deputatus ad certam causam audiendam, non potest committere receptionem testium, vel quencũque alium actum causæ cognitionem requirentem, sed nudum ministerium, siue nudam examinationem testium per eum receptorum bene committere potest: prout legitur, & not. per Innocen. & Hostien in c. cùm Bertoldus. de re iudi. & in c. super quæstionum. de offi. delega. post prin. per Ioan. And. in nouel. ac per eundem, & Pau. in cle. iudices. de offi. deleg. Sed plenissimè in Spe. titu. 1. §. 1. versi. sed nunquid delegatus.

1 *A.M.P. Ad primam partem istius decis. † faciunt decisi. 8. & 14. infrà eod. vbi latius dicam. & faciunt not. per Franch. in c. cùm causam. de appel. colum. 1. 4. & 5. & latè habes per Felyn. in capit super quæstionum. de offic. delega. in principio, & in §.*
2 *fina. Quò autem ad secundam partem, quòd † nudum ministerium possit subdelegari. facit in contrarium decisi. 18. infrà de concess. prabend. colum. tertia. versic. hinc est. vbi expressè dicitur, quòd nudum ministerium examinis testium non potest subdelegari, licèt receptio testium, in qua interuenit causæ cognitio, delegari possit. Sed in illa dec. allegãtur certa iura. quæ non loquuntur in examine testium, sed super scientia: ideò cùm sit electa industria personæ, in illo casu non est mirum, pro quibus vide Fely. in c. cùm Bertoldus. de re iudi. nu. 2. & in c. de causis. & in c. super quæstionum. col. 3. hoc titulo. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Purificatio gratiæ pauperis per duos ex executoribus facta, non constito de impedimento tertij executoris, dummodò posteà constet, valet. Vel sic, Duo de executoribus gratiæ pauperis dati cum clausula, quòd si non omnes & c. quo sique constet de impedimento tertij ad eius purificationem procedere non possunt. li. d.

SVMMARIA.

1 *Duo executores cũ clausula, Quòd si nõ omnes, & c. quòd prouidere possint, etiam si ipsis de tertij impedimẽto non constiterit, modò postmodùm constet.*
2 *Opinio veritati in beneficialibus cedit.*
3 *Executor datus cũ clausula (quòd si nõ omnes. & c.) procedere potest etiam nõ constito de impedimento aliorum executorum, dummodo posteà constet.*
4 *Impedimentum collegæ. sufficit verè fuisse: licèt alij executores ignorauerint.*
5 *Clausulæ quod si non omnes tenor & substantia.*

DECISIO IIII. *aliàs 166.*

a 1 SI duo [a] ex † tribus executoribus datis ad purificandum gratiam, & prouidendum impetrãti cum clausula, quòd si nõ omnes & c. gratiã impetrantis purificent, vel prouideant, antequàm ipsis constet de impedimento tertij, dum tamen de huiusmodi impedimento ex post facto constet. & constare poterit, purificatio seu proui-
2 sio eorũ tenebit, & valebit. Nam † in huiusmodi beneficialibus manifestata veritate opinio cedit veritati. 8. dist. veritate comperta. arg. ad hoc. de ap. c. dilectis. in fin. & notatur ibidem per Inno. in glo. vlti. in prin. quam alle. Arg. & in hanc opinionem declinat in c. cùm plures. de offi. dele. super verbo, malitiosè. lib. 6. vbi Ioan. And. in nouel. remittit ad not. de reg. iur. c. eum. qui certus. lib. 6. & ibi distinguit: licèt Doct. quasi omnes in c. prudentiam. de offic. dele. teneant contrarium, dicentes, quòd etiam processus duorum per tertium non posset ratificari. per regulam, quod ab initio & c. Pro prima conclusione alleg. etiam no. in l. ne in arbitris. C. de arbi.

ADDITIONES.

a *Si duo. Adde dec. 7. infrà eo. tit. & Roma. singulari 13. Sed pone iuxta istam decisionem, quòd duo sunt delegati cum clausula, quòd si ambo non poterunt, vnus exequatur. modò vnus non potest, alter, cui non constabat, processit solus, an valeat processus. Videtur quòd non: vt l. multùm interest. ff. de condit. & demon. Io. And. disputauit contrarium: quia veritas & iurisdictionis auctoritas faciunt valere. arg. C. de manu. vin. l. si pater. §. 1. & respondet ad l. multùm. quòd ibi loquitur in aditione hæreditatis. quæ animo expletur sed iurisdictio non expletur animo inferioris, sed iudicio superioris, secundùm Ioann. And. quod Bal credit verum. nam iurisdictio ista etiam apud duos residet insolidum quò ad indiuisibilem iurisdictionem: sed exercitium debet esse commune sic. C. de condi. insertis. l. si plures. per istam ergo clausulam accrescit exercitium: sed in iure accrescendi in indiuiduis nõ requiritur scientia: quia ius accrescendi est de appendiciis rei principaliter scita: & ideò valet quod fit. sicut quando accrescit per prorogationem: vt d. l. ij. § ij. ff. de iud secundum dictum Bal. in l. falsus. C. de furt.*

A.M.P. Huius dec. duo summaria sunt de directo contraria, vt vides: nec possunt concordari: tamen primum summarium est verius, vt videbis infrà licèt cum secunda parte summarij concordet
3 *deci. 7. infrà eod. vbi dicitur † quòd debet constare de impedimento tertij aliàs non valet actus, & idem sentit Ægid. decisi. quinta de concess. præbend. & faciunt quæ dicam infrà super decisio. decimamnonam de concess. preb. vbi dicitur, quòd executor non potest procedere ante præsentationem literarum, licèt sciat se habere facultatem, & de hoc etiam habes infrà eod. 6. decisio. Pro primo autem summario facit decisio. prima. Bisi. in tit. de proba.*
4 *vbi habetur, quòd † sufficit probare tertium iudicem fuisse impeditum tempore, quo alij duo processerunt, licèt non constet eos sciuisse de tali impedimẽto. Et etiã facit decisio. decima septima. infrà de iudic. vbi dicitur, quòd valet processus factus contra intrusum, licèt de intrusione non constet, si verè est intrusus, quàm decisio. ponderat ad hoc*

ad hoc Staph. dum tractat de literis iusti. fol. 170. vers. vtrum autem. & in alia impres. fol. 130. Et ad ista facit etiam dec. Ægid. 28. de appellationib. Vbi dicit, quòd sufficit constare de voluntate collegæ, licèt non fuerit intimata. Et ratio prædictorum redditur per additionem hic positam, quæ distinguit & firmat conclusionem, quòd in casu dec. valet processus: quia omnes executores habebant iurisdictionem, & defectus tantùm erat in exercitio, quod accrescebat, & dicit quòd in iure accrescendi in indiuiduis non requiritur scientia, & quòd veritas & iurisdictionis authoritas faciunt valere actum. Et ad d. dec. 7. infrà. eod. & d. decis. 5. Ægid. de concess. præb. responderi potest, quòd ibi non dicitur, quòd non possit constare ex post facto. nam etiam hic dicitur, quòd debet constare, sed quòd sufficit si posteà constet, responderi potest, quòd & alia deci contraria, quòd quis nihil possit ante receptas literas, procedit, quia adhuc non erat acquisita iurisdictio habitu, nec actu, vt infrà dec. 6. Et ad ista vide omninò Fel. in c. sciscitatus. de rescrip. in verbo, oportet num. 33. & in c. eam te. in fine, eod. titul. & in c. prudentiam. de off. deleg. in verbo, adijcimus, vbi ponit quando sufficiat simpliciter nolle, etiam quòd possit, & vide Felyn. in c. pastoralis. hoc titulo. numer. 3. vbi dicit, quòd statur dicto subdelegantis de impedimento. & vide text. in d. cap. sciscitatus. vbi habes verba extensa istius clausulæ, Quòd si non omnes, &c. videlicèt,
5 *† in ipsis exequendis simul interesse nequiuerit, vnus vel plures exequantur, & sic cessat omnis difficultas propter verba istius clausulæ, & neutrum ex summarijs est bonum. Ant. Mar. Pap.*

EPITOME.

Episcopus executor deputatus cum duobus alijs in gratia pauperis cum clausula, quòd si nollet, vel non posset, &c. committendo alteri vices suas, mandatum adimplere videtur.

SVMMARIA.

1 *Executer datus cum clausula, quòd si non potueris, &c subdelegare potest: & actum per subdelegatum valet, nec valet posteà actum.*
2 *Potuisse dicitur, qui licèt per se non potuit, potuit tamen per alium.*
3 *Clausula, quòd si nollet, vel non posset, quid importat.*
4 *Clausula, quòd si non omnes, differt à præcedenti.*
5 *Executer quando dicatur non posse interuenire, & quid si expectans fuit in mora.*

DECISIO V. aliàs 192.

SI Episcopus habens potestatem gratiam in forma pauperum purificandi, alijs duobus etiam deputatis in casu, quo ipse nollet, aut non posset huiusmodi actum exercere, alteri cõmittat vices suas, qui huiusmodi gratiam purificet, tenet & valet huiusmodi commissio: ita quòd purificatio post huiusmodi commissionem facta per illos duos, non valet: quia committendo videtur mandatum Papæ adimplere & sic cessat potestas aliorum, intelligi autem debet huiusmodi voluntas secundùm dispositionem iuris communis: videlicèt quòd per se, vel alium hoc faciat. de offic. deleg. c. iudices. in Clem. & eo. tit. c. quamuis. & c. pastoralis.

1 *A. M. P. Ego habui † istum casum de facto in causa Xanction. præb. quæ vertebatur inter quendam Hermannum Gruter agentem ex vna parte, & Corradum se defendentem ex altera. nam Hermannus habebat gratiam in forma pauperum, in qua erant sibi dati tres executores ad illam exequendam: videlicèt d. Archiepiscopus Colonien. cum clausula, quòd si ipse nollet, aut non posset mandatum apostolicum exequi: quòd tunc duo alij in bulla nominati exequerentur, dominus Archiepiscopus recepta bulla scripsit illis duobus executoribus datis in euentum, quòd libenter volebat mandatum apostolicum exequi: sed quia erat pro tunc certis alijs negotijs suæ ecclesiæ occupatus, committebat illis, & cuilibet eorum insolidum vices suas, donec eas duxerit reuocandas. Illi duo executores recepta litera Archiepiscopi fulminarunt processum suum, se executores à sede apostolica nominantes, non autem subdelegatos Archiepiscopi: qui executores commiserunt alij vices suas, vt in forma. Fuit reuocatum in dubium, an prouisio facta per dictum subdelegatum valeret. Et aliquibus ex Dominis Auditoribus videbatur quod sic: quia dominus Archiepiscopus Colonien. in commissione, quam fecit alijs, protestatus est se pro arduis negotijs occupatum, ideò eis committebat vices suas. Per quæ verba videbatur purificata prima pars disiunctiua, & conditionis, videlicèt, si non posset, dato enim quòd protestaretur velle, ex quo tamen fatebatur se non posse, sufficit, de reg. iur. c. in alternatiuis. libr. 6. nam sola assertio sua sufficit quò ad hoc, vt de impotentia sua constet. c. sciscitatus. de rescript & in capit. prudentiam. in prin. de offic. dele. ista namque æquipollere videntur; si quis dicat se non posse, vel se fore pro arduis negotijs occupatum, imò secundùm visitatum modum loquendi, qui attendendus est, de spons. capit. ex literis. homines volentes se excusare, quòd non possunt, similia verba inueniunt: dicentes, se alijs grauioribus occupatos: sufficit ergo, quòd per æquipollentia verba protestatus fuerit se non posse. arg. capitul. licèt ex quadam. de testi. Nec videtur sufficere quòd illis duobus commiserit vices suas, ex quo fatebatur se non posse: quia nec illi tenebantur suam subdelegationem recipere, imò consultè fecerunt, non recipere: vt patet de offic. deleg. capit. super quæstionum. § si verò duo. Et istis fortè rationibus motus Auditor, qui habuit causam in prima instantia, credens verificatam illam clausulam, si non poteris &c. & ob hoc potestatem in dictos executores in euentum datos translatam, tulit sententiam pro dicto Hermanno, & sibi adiudicauit præbendam vigore prouisionis factæ per subdelegatum ipsorum. Ego in secunda instantia causam habens ex commissione mihi in causa appellationis, dubitans de viribus dictæ sententiæ, motus ex rationibus infrà scriptis.*

 Nam

Nam in casu nostro fuit facta prouisio à subdelegato prædictorum duorum executorum: ergo prouisio nulla. Consequentia est nota, antecedens sic probatur: aut dicti executores processerunt, vt subdelegati Archiepiscopi: aut tanquam delegati immediatè dati à Papa. Primo casu certum est, quòd subdelegare non potuerunt. l. à iudice. C. de iudic. de appel. cap. cùm causam. de re iudicat. capit. cùm Bertoldus. nec voluerunt vt subdelegati procedere: prout ex verbis eorum apparet: sed tantùm vt executores principaliter deputati ex vi clausulæ, quòd si non omnes &c. Aut processerunt vt delegati, & similiter procedere non potuerunt. Quod sic probo. nam ipsi fuerunt delegati in euentum conditionis, & non aliter, quæ conditio nondum extitit: igitur ob defectum conditionis nullam vt delegati potestatem habuerunt. Consequentiam nemo negabit: antecedens autem, quòd conditio non euenerit, probatur: quia velle aut nolle consistit in animo, qui non meliùs quàm verbis declarari potest: cùm ad hac instituta sint verba, vt mentis intrinseca manifestent. ff. de suppellect. leg. l. Labeo. & quod not. 1. quæstione. 1. c. dedit. propterea dicimus quòd verba deseruiunt intentioni. de verbo. signific. capitul. intelligentia. cum concord. quando enim de non voluntate alicuius quæritur, non aliter constare potest, nisi demùm interueniente requisitione vel protestatione illius, secundùm Archi. de offic. delegat. cùm plures. libr. 6. super verbo, impediri. in fin. & videtur quòd necessaria sit trina requisitio: vt not. per gloss. in clement. dudum. de sepul. in verbo, requisiuerunt. nisi in casibus, in quibus vnica requisitio sufficit: vt not. per gloss. in clement. 1. de decimis super verbo, factam. Item quod committendo alteri dicatur posse, probatur, nam in omni actu qui potest per alium perfici, quis dicitur posse, si per alium potest quò ad iuris effectum: alioquin repugnantiam manifestam implicaret,
a Si dicerem, de iure possum & per meipsum[a] & per alium facere: & licèt de facto per me non possim, per alium tamen possum, ergo verum esset dicere quòd non possum: abusiua foret ista conclusio. Quod demonstro tali ratione. In omni enim actu eliciendo, oportet vt ibi adsit potestas iuris & facti: alioqui altero deficiente, talis actus de iure non subsistit: vt in dicto capitul. sciscitatus. de rescript. & omnis actus à potentia egreditur secundùm Ioan. mo. de regu. iur. capitul. actus. libro 6. Modò sic fingamus, quòd delegatus Papæ solus & insolidum datus de facto impeditus alteri subdelegat: si subdelegatus procedit, nullus dubitat quin processus teneat alio non obstan. iste enim processus iuris interpretatione attribuitur subdeleganti, iuxta regulam, qui per alium facit. de regul. iur. libro. 6. Nunc arguo sic. aut factum dicetur ab eo, qui non potuit, & hoc est falsum: quia secundùm hoc non teneret, vt suprà probaui: ergo factum dicitur ab eo, qui po-
2 tuit: ex quo sequitur, quòd licèt ille, † qui non per se, per alium tamen potuit, potuisse dicitur: alioquin adhuc aliud absurdum sequeretur: videlicèt, quòd Delegatus Papæ super articulo per alium explicabili, si esset de facto impeditus, non tamen adeò quin posset alteri committere, non committendo excusatus esset, quod est falsissimum. Quod hoc sequeretur probo. nam secundùm textum is qui per alium potest, non posse dicitur. si per se non possit: sed vltima posse nemo cogitur: ergo &cæt. Concludendo ergo quòd interdum istud, non posse refertur ad personam onerati excusandam, ita quòd obligatus est omninò per se facere, si potest: & tunc bene potest fieri diuisio, vel separatio talis: videlicèt quòd iste non potest per se, & potest per alium: & sic potest, & non potest aliquando refertur ad iuris effectum: & tunc talis separatio non conuenit: quia tunc est verum dicere simpliciter, hoc potest, vel non potest, quia si nec per se vel per alium potest, verum est dicere quòd non potest. si autem per se vel alium, verum est dicere simpliciter, iste potest. in regula in alternatiuis. Committendo igitur executor alteri vices suas, mandatum apostolicum exequitur cum effectu, siue de facto in propria persona possit, siue non possit: quia de hoc non est grauatus, vt omninò si possit, ipse faciat, dummodò malitiosè se non exoneret. Ex quo ergo non est impeditus in committendo, imò committere potest, & de facto committit, verificatur vtrumque: videlicèt quòd vult, & potest, ex quo de facto potest, id quod de iure potest. Illa autem clausula: per quam in euentum, quo non posset, aut nollet, alij facerent. debet intelligi, quando casus esset quantum ad non posse de iure vel de facto, nec per se nec per alium posset: putà, quia excommunicatus, vel aliter inhabilis, esset committendum de iure: sed quando tale impedimentum concernit potestatem subdelegandi: tunc sine dubio potest liberè alteri committere vices suas. & hoc meo iudicio clarè voluit gloss. in dict. capitul. cùm plures. super verbo, recusaret. ibi, & quod dixi de delegato impedito collegam hoc casu posse procedere, verum intelligo, nisi ille, qui inchoauit subdelegatum daret. Et sic per dict. gloss. habetur, quòd collega qui habet iurisdictionem specialem & in euentum quo alter nolit, aut non possit, illo principali subdelegante nil potest: quoniam sufficit quòd per alium possit, vt dixi.

ADDITIO.

a Per meipsum. Adde quòd vbi agitur de acquirendo, & sic de lucro captando, in quo vertitur adminiculum acquisitionis, qui per alium facit, ipse propriè facere videtur. text. est sing. in l. certè ff. de precar. secundum Bald. in l. vnic. §. ne autem. C. de caduc. toll. & Ias. in §. 1. col. final. Instit. de actio. quod not. ad hoc, videlicèt, quod quis dicitur posse per se quod per alium potest.

3 A.M.P. Cum ista decis. † concordat Ægid. dec. 8. hoc titulo. vide tamen totam decisionem ad longum, quia arguit ad partes, & optimè de-
4 clarat omnia, & præsertim † illam clausulam, si nollet, vel non posset, quæ differt ab alia, quòd si non omnes, &c. de qua in fine præceden-tis

tis decisio. Et fundamentum principale est quòd licèt dicat se impeditum, alij procedere non possunt: quia non dicitur verè impeditus, qui per alium potest
5 *actum expedire, vt hic. nam † illa verba, si noluit, vel non possit, alij faciant, intelliguntur, si per se, vel alium nolit, & ponitur in decisio. ad longum casus in terminis. videas per te, & vide in proposito Ægid. 12. de concess. preben. vbi dicit si stante hac clausula expectans steteit per quatuor annos, quòd non præsentauit, & tunc episcopus erat absens, an tunc dicatur non posse ad hoc vt alij possint conferre, & sentit quòd sic, & vide aliquid per Felyn. in c. sciscitatus. de rescr. in fine. Anton. Maria Pappaz.*

EPITOME.

Executor non committit executionem adhuc sibi non commissam, & idem in delegato.

SVMMARIA.

1 *Executor & delegatus iurisdictionis exercitium nō recipiūt, nisi à tempore præsentationis commissionis.*
2 *Executor tam gratiarum quàm sententiarum est delegatus.*
3 *Iudex vel executor non subdelegat causas sibi committendas.*
4 *Executor non potest aliquid facere ante præsentatas sibi literas.*

DECISIO VI. aliàs 242.

SI vnus ex tribus executoribus datis impetranti in forma pauperum cum clausula, quod si non omnes, &c. det potestatem alicui omnes gratias auctoritate apostolica sibi commissas, & committendas purificandi, & prouidendi, ac omnia & singula faciendi, quæ sibi incumbunt: licèt huiusmodi subdelegatus potestatem habeat quò ad gratias tempore subdelegationis delegato commissas: tamen quò ad committendas posteà nullam habet potestatem: quia quod nondum habuit, committere non potuit. 1. quæstione. 7. can. Daybertum. de iure patronat. capitul. quod autem. de rescript. capit. fin. de offic. ordi. cap. 1. libr. 6. & ibi per Ioan. mo.
1 delegatus † enim exercitium iurisdictionis non recipit, nisi à tempore præsentatæ, & receptæ commissionis. de rescript. capit. pastoralis. in fin. de app. ca. super eod. x. in fin. per Inn. in c. ex con quæstione. de restit. spolia. per Arch. in c. ia qui. de procur. in 6. & argum. in l. 2. C. de his qui ve. æta impe. Et ideò nisi ante omnia fiat præsentatio rescripti processus est nullus, etiam si scit se esse delegatum: ita quòd istud non est ratione ignorantię, sed quia sua iurisdictio pēdet ex productione rescripti. quod est notandum secūdùm Bald in l. falsus. C. de furt. Et quòd sit delegatus
2 & non ordinarius, patet: quia † omnis executor tam gratiarum, quàm sentētiarum delegatus est, & delegati iurisdictione in processibus faciendis vtitur, & non ordinaria. de præbend. cap. pro illorum. & cap. dilectus. & cap. fi. de concess. præbend. cap. proposuit. & eo. tit. ca. executor. & cap. si capitulo. & c. si soli. libr. 6. & de officio delegat. c. cùm plures & cap. si super & cap. is cui. libr. 6. & eod. tit. in clementi. c. iudices. & pro hac parte faciunt notat. per Ioannem Mo. in capitul. si confirmationem. de electio. libro 6. Sed notata ibidem per Ioannem And. in nouel. faciunt in contrarium: quæ tamen intelliguntur, quando ordinarius committit causas, siue negotia futura expedienda iure proprio: secùs si alieno, vt in casu proposito. ergo. Idem tenet Ioan. mo. in cap. Romana. de offic. ordin. libr. 6. & Paul. in clemē. 1. de hæret. in gloss. si inquisitoribus. in clemen. idem Guil. in Spec. tit. de deleg. §. excipi potest vers. quid si committentes.

A. M. P. Aliter, & clariùs summari potest hec
3 *dec. videlicèt, Si † executor gratiæ in forma pauperum det potestatem alicui omnes gratias auctoritate apostolica sibi commissas & committendas purificandi, ac prouidendi, & omnia faciendi, quæ sibi incumbunt: licèt talis subdelegatus potestatem habeat quò ad causas seu gratias tempore subdelegationis ipsi executori commissas: tamen quò ad committendas posteà nullam habet potestatem: quia quod nondum habuit, committere non potuit. Cum ista decis. concordat decis. vltima de offic. vicar. in antiq. & facit in simili decis. 3. Bisig. eod. titul. vbi, si episcopus commisit vicario facultatem dispensandi in omnibus causis, tam ordinaria auctoritate, quàm etiam apostolica sibi commissis, & committendis, vicarius nihil poterit in posteà committendis. Et ad materiam istam vide Felyn. in cap. quoniam. col. 2. de rescrip. & in capitul. final. §. cæterum. de*
4 *offic. delegat. Et dum decisi. considerat, quòd † executor nihil facere potest, nisi post præsentatam sibi commissionem, vel gratiam, vide infrà decis. 19. de conce. præbend. & in proposito infra de procur. decis. 7. vbi dicitur quòd procurator non potest exercere ante acceptationem mandati. Anton. Maria Papaz.*

EPITOME.

Processus duorum executorum ex tribus datis cum clausula, quod si non omnes &c. non valet, nisi constet de impedimento tertij.

SVMMARIA.

1 *Processus valet factus ab vno, etiam non constito de impedimento, si verè impedimentum probetur.*

DECISIO VII. aliàs 243.

REtento prædicto themate, Si duo ex tribus prædictis executoribus datis cum clausula antedicta narrando tertium collegam eorum absentem, notoriè procedāt in negotio eis commisso, processus eorum non valet, nisi aliter constet de impedimento, & absentia collegæ, de quo debet constare per literas, vel nuncium: vt in capit prudentiam. de offic. deleg. aliàs daretur occasio figmentis, quod non est toletandum.

A. M. P. De materia istius fuit dictū suprà dec. 4.
1 *ideò ad ibi dicta me refero, & dic † quod sufficit, quod*

ex posteà constat de impedimento: quia hic non requiritur, quòd constet à principio, & sic cessant contrarietates. Anton. Maria Papaz.

EPITOME.

Auditor extrà Romanam curiam non subdelegat, nisi certum articulum putà receptionem & examinationem testium, &c. & de consensu partium: & talis commissarius nequibit alteri committere vices suas, etiam si ad id partium voluntas accesserit: quia subdelegatus à principe, & delegatus ordinarij, non possunt alijs committere vices suas. Vel sic. Delegatus ab Auditore in curia Romana, etiam de partium voluntate ad recipiendum & examinandum testes in partibus, non potest alteri committere vices suas. h. d.

SVMMARIA.

1 *Delegatus ab Auditore in curia Romana, etiam de partium voluntate ad recipiendum & examinandum testes in partibus, non potest alteri committere vices suas.*
2 *Delegatus ordinarij ad certam causam non potest subdelegare.*
3 *Subdelegatus delegati à principe non potest articulum causa cognitionem requirentem. subdelegare.*
4 *Subdelegare non potest auditor in Ro. Cu. pro testibus examinandis, si non esset bulla Inno.*
5 *Subdelegatus an subdeleget.*
6 *Subdelegare & committere vices suas differunt.*
7 *Clausula. per vos vel notarium vestrum.*

DECISIO VIII. *aliàs 258.*

1 SI auditor † datus in causa in curia Romana
de consensu partium committat examinationem testium in partibus tribus personis sine
clausula, quòd si non omnes, &c. si vnus ex illis committat vni collegæ suo, vel alteri, etiam
partibus consentientibus, non valet ipsius commissio, nec testium receptio: quia pactum priuatorum, &c. de foro compe. c. si diligenti. Ego &
aliqui mecum vacillando diximus multùm obstare Cle. iudices. de offi. dele. quia nō potest negari per illam Cle. quin receptores testium sint
iudices delegati, qui possunt delegare, & committere vices suas alteri vel collegæ. de offic. delega. capitul. quamuis & capitul. pastoralis. & capitul. super quæstionum §. porrò. Sed prædicti
sunt huiusmodi: ergo. Respōdebatur per distin-
2 ctionem. † Aut auditor prædictus commisit
a prædictam receptionem vt ordinarius:[a] aut vt
delegatus. Si vt ordinarius, tunc stat regula,
quòd delegatus ordinarij ad certam causam
non potest subdelegare: quia hoc est priuilegium concessum delegatis à principe. C. de iudic. à iudice. & de appellationib. capitul. cùm
causam. & in dictis iuribus superiùs alleg. Aut
Auditor facit prædictam commissionem vt delegatus à principe: tunc iterum stat regula,
3 quòd subdelegatus † delegati etiam à principe
subdelegare non potest articulum causæ cognitionem requirentem, prout. legit. & not. in dicto capitul. cùm causam. & in capitul. cùm Bertoldus. de re iudic. per Innocen. & Hostien. in dicta Clemen. iudices. per omnes scribentes, & in Specul. titul. de delegat. §. 1. versicu. sed nunquid subdelegatus, sic quocunque casu posito non valuit dicta commissio, nec consensus
partium potuit ipsis hanc potestatem dare: licèt
b valuisset consensus earum, quòd extrà locum[b]
eis deputatum cognouisset, & citasset, per §. in nullo quoque. de rescript. in capitul. statutum. libro sexto. Ego verò prædictam receptionem libenter saluassem, si potuissem propter magnas expensas factas in remissione reportata per dictum Innocen. in capitulo cùm causam. de te-
c stib. qui dicit, quòd partes[c] attestationes inualidas & nullas possunt tacitè & expressè ratificare, licèt de tacita ratificatione vacillet. Sed fuit mihi responsum, quòd hoc dictum posset procedere post receptionem factam à vero iudice, licèt alias nulliter. Sed quia hic fuit defectus in recipiente, ergo fundamentum, & c. 1. quæstio. 1. cùm Paulus. de pres. non bap. c. Veniens.

ADDITIONES.

a *Vt ordinarius. Auditor sacri Palatij quam iurisdictionem habeat in ordinariam an delegatam, vide Felyn. in rubr. de rescript. col. 2. versicul. hos autem quinque casus. Et quid de alijs Auditoribus Curia vide gloss. in clemen. auditor. de rescript. Et an Auditores Rota habeant authoritatem legis condenda, ita vt sententia lata contra decisiones Rota sit nulla, vide per Card. in capitul. pastoralis. de fid instrument. & ibi. Felyn. versicul. & idem est de decisi Rota Praposit in capitul. cùm causam. col. 4. versic. tertiò quaro. extrà de appellatio. decis. 14. incip. si episcopus committat infrà hoc titul.*
b *Locum. Adde decis. 30. incip. ex hoc & propter primum suprà de rescript.*
c *Partes. Adde Felyn. in cap. suos. de testib.*

A M.P. Hac diuisio est satis clara, & secundum summarium, est satis bonum: primum autem summarium est intricatum, Nota igitur pri-
4 *mò, quòd † Auditor in curia non potest subde-*
legare iudices ad recipiendum, & examinandum testes in partibus, nisi de consensu partium, rationem habes per Æg. decis. 9. de offic. legati. & hodie idem esset, quia essent decernenda remissoria sub plumbo per Papam. nisi haberemus bullam Innocentinam. Et sic ista decisi. hodie parum valet. Nota secundò hic quòd delegatus ordinarij non subdelegat, vt su-
5 *prà dec. 4. Nota tertiò, quòd † subdelegatus delega-*
ti etiam à principe non subdelegat articulum causa cognitionem requirentem. Nota quartò, quòd ex quo hic non erat clausula, quod si non omnes, de qua suprà decisi. 4. quòd vnus ex subdelegatis non potuit alteri committere vices suas. etiam de consensu partium: si autem hic fuisset dicta clausula, tunc quilibet procedere potuisset, cum in tali casu non requiratur subdelegatio: quia satis est, quòd vnus sit impeditus, vel asserat se impeditum: vt in capit. prudentiam: hoc titulo. Dum autem ista decis. dicit,
6 *quòd † subdelegatus ab ordinario non potest alteri*
committere vices suas, etiam circa receptionem & examinationem testium, vide suprà deci. tertia: scias tamen, quòd licèt delegati ordinarij non subdelegent, nec committant alteri vices suas: quia ordinarius non potest hoc concordare, tamen

sicut

ſicut ſubdelegatus à delegato principis poteſt committero alteri vices ſuas, non tamen ſubdelegare: ita iſte debet vices ſuas committere poſſe, præſertim circa nudum miniſterium, vel ſaltem tacitè, dicendo ſe impeditum: quia tunc non dicitur ſubdelegare, vt ſentit iſta deciſ. ſi enim hic fuiſſet clauſula, quòd ſi non omnes &c. nulum fuiſſet dubium: & idem ſi fuiſſet appoſita clauſula in remiſſorijs apponi ſolita,
7 *videlicet, quòd † per vos, vel notarium veſtrum fidum ad hoc deputandum, licèt ſi hoc caſu pars proteſtetur, quòd vult teſtes examinari præſente iudice, ipſe debeat interuenire: vt ſuo loco dicemus. Anton. Maria Papaz.*

EPITOME.

Collector eſt negotiorum geſtor Cameræ Apoſtolicæ & poteſt de iure plures ſimul in eadem ciuitate, & diœceſi ſubſtituere ſubcollectores: ſed eius poteſtas eſt reſtricta, quòd vnum duntaxat ſubcollectorum conſtituat, reuocando vnum, & dando alium: ita quod ſemper vnus remaneat, & non plures.

SVMMARIA.

1 *Subcollector Cameræ Apoſtolicæ habens poteſtatem limitatam deputandi in eadem ciuitate, & diœceſi vnum ſubcollectorem duntaxat, an vigore dictæ poteſtatis poterit plures ſucceſſiuè deputare.*
2 *Geſtor negotiorum habet poteſtatem à lege plures etiam ſimul ſubſtituendi ante & poſt lit. conteſtatā.*
3 *Colectores poſſunt vnum tantùm ſubcollectorem deputaré in qualibet ciuitate & diœceſi.*
4 *Procurator vel collector habens facultatem deputandi vnum loco ſui, poteſt vnum deputare: & reuocato illo alium deputare.*
5 *Subſtitutio ſecunda an operetur reuocationē primæ?*

DECISIO IX. aliàs 265.

1 SI collector † habēs poteſtatem à Papa colligendi, recipiendi, & quitandi pecunias Cameræ Apoſtolicæ debitas in certis locis, & regnis, per ſe, vel alios, cum hac limitatione, videlicèt, quòd niſi vnum ſubcollectorem duntaxat in ſingulis ciuitatibus, & diœceſibus poſſit conſtituere: poteſt ſucceſſiuè plures diuerſis temporibus ſubcollectores deputare: ita quòd ſemper, niſi vnus remaneat in qualibet ciuitate & diœceſi. Et conſtituendo ſecundum, videtur primum tacitè reuocare. licèt de huiuſmodi reuocatione in ſecunda conſtitutione nullam fecerit
2 mentionem. Ratiò † primi dicti eſt, quia negotiorum geſtor à lege habet poteſtatem, nedum vnum, ſed plures ſimul, & nedum poſt, ſed etiam ante litis conteſtationem ſubſtituendi: vt legitur & not. in capitul. 1. de procura. libr. 6. verùm quia dictus collector negotiorum geſtor Cameræ Apoſtolicę eſt, & poſſet de iure etiam plures vna vice deputare ſubcollectores, niſi eſſet, vt præmittitur, limitata poteſtas: quæ quidem limitatio reſpicit conſtitutionem fiendam, & de pluribus ſimul, & vna vice. ergo. Præterea nō eſt veriſimile Papam voluiſſe ita latè impedire per dictam limitatiunē poteſtatem collectorum ſuorū. Nam ſi primus & vnicus deputatus, eſſet inutilis, vel moreretur, & collector. apud quē adhuc remanſit poteſtas colligendi, non poſſet alium deputare, negotiū Cameræ nimis impediretur, vel ſaltem differretur, quod non eſt præſumendum Papam voluiſſe Et ſic dicebāt Domini plus
2 ponderandam mentem, quàm verba. a de verb. ſig. c. præterea. & c. in his. & c. intentionem. Item ponderauit dominus Nicol. & bene quòd prædicta limitatio eſt facta ſine inhibitione vel decreto: ergo ſi prædictus collector plures etiam ſimul deputaret: dixi, ſub dubio fortè, huiuſmodi deputationem valere, de præbend. capit. inter cætera. & c. dilectus. Pro hoc etiam alle. vnā not. Ioan. And. in clem. vnic de ſequeſtra. ſuper verſ. nullatenùs. & dominus Ægid. aliam ele. 1. de iure pa. poſt prin. Pro ſecundo dicto allegabantur multa iura de tacita reuocatione procuratorum & iudicum. de procur. c. non iniuſtè. & c. ſi quem. & c. licèt. eod. tit. lib. 6. de offic. deleg. quamuis. & c. ſi delegatus. eod. libr. Præterea præſumendum eſt ex mente conſtituentis, quòd cōſtituendo ſecundum, voluerit ipſum omni modo, & forma meliori, quibus potuit, deputare: iuxta poteſtatē ſibi traditam, ſecundùm quam non potuit habere duos ſubcollectores: ergo, &c. Etſi cōtrarium ſenſiſſet, vel voluiſſet: ſua conſtitutio nihil valuiſſet: quia formam mandati non ſeruaſſet. de reſcript. c. cum dilecta. ff. man. l. diligenter. ergo vt potiùs res valeat quàm pereat, ſic eſt interpretandum. de verbo. ſigni. abbate.

ADDITIO.

a *Verba. Adde quòd ſi conſtat de mente, verba non curamus. l. quoniam indignum. & l. teſtamentum. & ibi per Bald. C. de teſtam. ſic etiam mens teſtatoris magis inſpicitur, quàm verba teſtamenti. l. cùm virum. C. de fideicommiſ. l. 3. de iure delib. Bal. in l. precibus col. 10. C. de impub. & ali. ſubſti. & per Ant. Barba. in conſ. incipi. Spectabilis ac generoſus miles. quod eſt poſt conſt. 41. Alex. in 4. vol.*

A. M. P. Iſtud ſummarium ponit factum ſatis
3 *clarum: nam † licèt de iure negotiorum geſtor, vel procurator datus ad negotia poſſit ſubſtituere, etiam ſi non detur facultas in ſpecie, vt in c. 1. de procur. lib. 6. & ſic cùm iſte deputatus fuiſſet collector ſtando in ſimplicibus terminis deputationis, ipſe potuiſſet plures ſubcollectores eodem tempore ſubſtituere, tamen Papa, vel Camerarius in ipſa deputatione, vel per regulam cancellariæ ſecundum Felyn. in c. cum dilecta de reſcript. in 3. col. prima amplia. numer. 96. reſtrinxit facultatem iuris communis, quòd non poſſet niſi vnum duntaxat in ſingulis ciuitatibus & diœceſibus conſtituere. Stante hac limitatio-*
4 *ne modò dubitabatur, † an poſtquàm ſemel vnum deputauit, poſſet eum reuocare, & alium in eadem ciuitate ſubſtituere? Et determinatum fuit quòd ſic. Ratio dubitandi fuit, quia cùm facultas eſſet tantùm deputandi vnum in qualibet ciuitate, hoc modo videbatur duos vel plures deputare in eodem loco. Rationem verò decidendi videas hic per te legendo deciſionem. Sentit etiam dec. iſta, quòd ex quo limitatio, & reſtrictio prædicta non habebat decretum irritans, valuiſſet deputatio plurium, vt etiam ſentit Felyn. in loco ſuprà allegato. Quò autem ad*
5 *ſecundam partem dec. quòd † per ſubſtitutionem vnius alter cenſeatur reuocatus, non videtur hæſitandum*

sitandum.infrà de procur.super dec.2. & aduerte ad id quòd dicit Fel. quòd facultas est restricta per regulam : quia bene per regulam reseruantur tantùm beneficia unicorum subcollectorum : sed non dicitur in ea quòd non possint plures deputari. Anton. Maria Papaz.

EPITOME.

Licèt potestas principalium collectorum debeat probari per literas, potestas tamen subcollectorum per testes probari potest.

SVMMARIA.

1 *Collectorum potestas debet per literas probari : subcollectorum autem per testes. 4. & 5.*
2 *Subcollectores non dicuntur iudices, sed negotiorum gestores.*
3 *Princeps non committit legationem sine scripto: sed priuilegium, & causa delegationem.*
6 *Remissoria non datur quando materia potest probari per scripturas.*
7 *Priuilegium datur à principe sine scriptura.*

DECISIO X. aliàs 266.

DIxerunt & concluserunt omnes Domini in eisdem consiliis, prout etiam in qui-
1 busdam aliis concluserunt, † quòd licèt commissio, siue potestas principalis collectoris deputati per Papam esset, & sit probanda per literas: vt C. de man.prin.l.vnic. & de offic. deleg. c. cùm in iure. & in extrauagan. Bonifacij, iniunctæ. tamen commissio subcollectorii, & eius potestas, ac exercitiū posset probari per testes, qui fuerunt præsentes tempore commissionis sibi factæ contra quod etiam alleg. not. in dicto cap. cùm in iure per Inno. & in cap.si à subdelegato.
a per Archi. Quia sicut subdelegationes [a] iudicum subdelegatorum sunt probandæ per literas : ita & huiusmodi constitutiones subcollectorum.
2 Ad quod respondebatur, † quòd huiusmodi subcollectores non essent iudices, sed administratores siue negotiorum gestores: de quorum potestate potest constare per testes. Sed quicquid sit, tam collectores, quàm subcollectores habent potestatem compescendi partem, siue partes, & contradictores & rebelles : ergo non sunt nudi administratores, nec negotiorum gestores: sed sunt compulsores cum certa potestate eis tradita, de qua meo iudicio debet constare per literas, & non per testes, per iura superiùs allegata. Præterea, quia hodie secundùm ordinationem domini nostri Gregorij Papæ moderni, nomina subcollectorum debent mitti per collectores Camerario, & scribi ad librum Cameræ: ergo ad illum librum meo iudicio dicebam recurrendū, & non ad dandum remissionem ad probandum per testes extrà curiam sine speciali mandato Papæ quòd tamen dominus Vrbanus Papa sextus faciliùs concessit tempore schismatis.

4 *A.M.P. Dec. † ista cespitat, nec bene videtur firmare pedes : tamen pro dec. facere videtur dec. 5. suprà de offic. uica. vbi commissio admittendi resignationem data per Episcopum suo vicario potest probari per testes: vide tamen Belenzi. in tract. de charita. subsi. quæstione 3. vbi latè examinat mate-*
5 *riam huius decis. & distinguit, † quando agitur de probanda facultate, ad effectum, vt soluere debentes, cautè soluant, & tunc requiritur scriptura : quando autem agitur ad effectum probandi reseruationem,*
6 *tunc sufficiunt testes. Aduerte tamen, quòd † hic petebatur remissoria, vt in vers. præterea, & dicit eam non esse dandam : quia poterat haberi recursus ad libros cameræ, quo casu in veritate non datur remissoria, vt in decis. 46. de testib. in antiq. sed etiam non debuerant admitti testes in curia propter not. in cap. cùm in iure. hoc titulo. & suprà dec. 5 de officio. vica. De materia autem subcollectorum videbis super decis. 9. infrà de preben. Et nota quòd*
7 *† princeps sine scriptura dat priuilegium, & delegat causam: sed non committit legationem sine scripto. iuxta glo. in ca. institutionis. 25. quæstione 1. quod tamen non credo ita simpliciter procedere, & vide Fely. qui simpliciter transit cum ista dec. in capit. in nostra. de rescrip. num. 22. dec. verò 5. de offic. vicar. non obstat per rationes quas posui suprà de rescript. dec. 27. in fine. Anton. Maria Papaz.*

DECISIO XI. aliàs 343.

SImilis est decis. vltimæ. suprà de rescript. & ibi eam vide.

EPITOME.

Executoris potestas dati ad prouidendum, si ita inuenerit esse, &c. non expirat morte Papæ re integra.

SVMMARIA.

1 *Intellectus cap. si super. de offic. deleg. lib. 6. & cap. si cui. §. secus. de præbend. eod. lib.*
2 *Executoris mixti potestas non expirat morte Papæ.*
3 *Clausula, si inueneris, si reperreris. & si tibi cōstiterit.*
4 *Gratia quando expiret per mortem Papæ.*

DECISIO XII. aliàs 349.

SI Papa mandet alicui executori vt vocato possessore certi beneficij, & aliis qui fuerunt vocandi, si est ita, vel ita esse inuenerit, prouideat Titio de dicto beneficio, quòd idem Titius exposuit Papæ certo modo vacare: & Papa moriatur re integra ante præsentationem, & receptionem dictarum literarū: dubitatur vtrùm expirauit per obitū Papæ potestas executoris ante dicti. Et dicebat maior pars Dominorum, quòd
a non. alleg. cap. si super gratia [a] de offic. deleg. libr. 6. quia ex quo gratia durat, durabit etiam potestas executoris, vt ibi. Aliqui dicebant contrarium, & aleg. pro se cap. si cui §. secus. de præben. libr. 6. vbi dicit text. quòd si pro prouisione facienda certæ personæ sit data potestas alicui executori, illa expirat omninò, si cōcedēte re integra moriatur: & sic est in proposito ergo, &c. Ego verò dicebam: salua correctione, quòd in casu nostro non haberet locum, nec cap. si super. nec c. si

cui. sed

cui.sed iura quæ dicunt, quòd mortuo mandatario expirat mandatum re integra, locum sibi vēdicant. Inst. mand. §. rectè. de offic. del. c. licèt. & c. gratum. Et respondi ad c. si super. quòd illud loquitur in executore mero, qui sine causæ cognitione potest procedere & prouidere: cuius potestas durat etiam mortuo mandatore, ex quo gratia durat: sed in casu nostro non est merus executor, sed iudex delegatus habens necessariò vacare partem, & cum causæ cognitione procedere ad prouisionem faciēdā: vt in c. exhibita. de iud. de rescript. c. ex parte. & c. olim. & quia hoc non fecit, imò nec literas recepit, vt ponitur in themate, non video quomodò posteà mortuo mādatore potuit procedere ad executionē mādati requirentis causæ cognitionē. Nec obst. ꝙ si gratia durat, ergo potestas executoris. Nam sicut per mortem executoris, ita per mortem mādatoris expirat mandatum: prout legitur & not. in d. cap. licèt. Sicut igitur mortuo mandatario, siue executore, impetrans, cuius gratia adhuc durat, necesse habet recurrere ad mandatorem: putà ad Papam pro alio executore: prout legitur & not. per Inno. in c. cum dilectus. de iure. pa. de excess. præl. cap. inter dilectos & per Archi. de rescr. cap. tibi qui. lib. 6. ita & in casu proposito mortuo mandatore, licèt gratia duret, recurrat ad suum successorem pro nouo iudice siue executore sibi cōcedendo, cap. si cui. meo iudicio etiam modicum facit, quia loquitur quando mandatur prouideri certæ personæ, & de incerto beneficio vacaturo. Sed in casu nostro mandatur prouideri certæ personæ, & de certo corpore beneficij certo modo vacāte, & non vacaturo, quod multùm ponderauerunt primi Domini dicentes, & asserentes, quòd hoc cap. si cui. 2. respon. nihil facit ad propositum, quòd loquitur in gratia facienda. & non facta, quæ est solutio omnium Doct. & illorum duorum capitulorum quæ videntur contraria, & bene dicunt, & starem cum eis, si Papa prouidisset, & sine causæ cognitione prouideri mandasset de certo corpore beneficij vacantis certæ personæ: quia tunc mortuo Papa adhuc duraret potestas executoris, & procederet d. cap. si super. Sed in casu nostro Papa non prouidit, sed cum causæ cognitione, & iuris ordine seruato, quod innuunt verba, si est ita, & vocatis vocandis, per iura suprà per me allegata, prouideri mandauit. ergo re integra potestas non executorum, sed iudicum delegatorum re integra mortuo Papa expirauit. arg. iurium superiùs allegatorum. In qua opinione fuit dominus cardinalis sancti Angeli, quando erat Auditor: prout dominus Rob. retulit nobis.

ADDITIONES.

a *Capit. si super gratia. de intellectu huius capit. vide Pet. de Anchar. in consil. posito in reportatis Antonius de Butrio in clem. literas. post repetitionem. de rescript. & per eundem & per Antoniū de But. in clem. Auditor. de rescript.*

A. M. P. Fundamentum totius decisionis nostræ est, quòd hic requiritur causæ cognitio, & iuris ordo, propter illa verba, si est ita, vocato possessore, de quibus vltimis verbis non fit mentio in
2 *summario, & sunt maximæ importantiæ: quia † clausula vocatis vocandis semper facit executorem mixtum: ita quòd pars debet iudicialiter audiri: vt per Felynum in capitulo de cætero, de re iudicata, numero decimo, & præsertim, quia vltra illa verba, vocato possessore, sequuntur alia verba, videlicèt, vel*
3 *† si inueneris, quæ etiā important semper parte citata, quicquid dicatur de verbo reperieris, quòd id nō importet, vt dicunt decisiones decimaquarta & decimaquinta, de dolo & contumacia, in antiq. quod idem operantur verba, si constiterit, quòd verbum, inueneris, licèt in decisione decimasexta ibidem dicatur, quòd in causis modicis non importat partis citationem: circa quas clausulas vide decisionem Ægid. 4. de verborum signification. decisio. 6. de præbend. & decisionem 12. de offic. deleg. vbi modicam facit differentiam inter inuenire, & reperire, imò ponit vnum pro alio in dicta decisione duodecima, & vide de rescript. in antiq. 21. & Lapum alleg. 15. 61. 103. & 127. & Felynum in capitulo secundo de rescript. in princ. numero quinto qui dicit non esse differentiam inter inuenire & reperire, & Staph. dum tract. de literis iustitiæ, fol. centesimoseptuagesimo nono, versiculo secùs forte, & in alia impress. 132. & facit decis. 16. infrà de iudic. vbi etiā*
4 *vide aliquid de hoc. De hac materia autem † quando gratia expiret per mortem Papæ, videas infrà sub per dec. 18. præbend. d. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Auditores inter se causas sibiipsis remittunt, vbi est dubium de iurisdictione: & tenet processus per illum, cui remissio facta fuit. Vel sic, Si vnus Auditor causam alteri remittat, valet remissio: & si post remissionem huiusmodi procedat, valet processus h. d.

SVMMARIA.

1 *Auditores possunt in dubio iurisdictionis sibiipsis causas remittere: & processus per illum, cui facta est remissio, tenet.*
2 *Cap. ipso iure de rescript. non habet locum in auditore in curia impetrato & dato.*
3 *Auditores sibi ipsis causas remittunt: & antequàm alius acceptet, a remittēte nō abdicatur iurisdictio.*
4 *Causa quando remittuntur ad cancellariam.*
5 *Rescriptum subreptitium iurisdictionem tribuit.*
6 *Processus factus corā duobus valet parte nō opponēte.*
7 *Iudex qui remittit causam ad superiorem, non potest posteà procedere: secùs si remittat alteri iudici.*

DECISIO XIII. aliàs 362.

1 SI causa committatur duobus Auditoribus, † & vnus alteri deferendo causam remittat: & ille dominus cui deferebatur, remittendo ex aliquo motiuo eandē causam Auditori sibi deferēti remittat: & ille vlteriùs in causa procedat: fuit dubitatū vtrum processus eius valuit? Et videbatur prima facieꝙ non: quia sicut per delegationē iudex perdit iurisdictionem: vt in c. cum appellationibus friuolis. de ap. lib. 6. sic & per delationē siue remissionem. de appel. c. intimasti. de offi. le. capit.

capit.licèt.lib.6. Fuit determinatum per omnes,
Dominos contrarium: tum quia Auditores sacri
palatij habent iurisdictionem habitu. & censen-
a tur quasi ordinarij:[a] ita quòd commissiones quæ
eis fiunt, non sunt nisi distributiones. Hinc est,
2 quòd capitul. ipso iure. † de rescrip. lib. 6. non
habet locum in Auditore in curia impetrato &
dato: & ideò vnus potest deferre alteri.ar. nota-
torum in cle.auditor de rescript. & in Spe.tit. de
auditore § 1. facit pro secundo. videlicèt quòd
vnus deferre potest alteri, maximè si est concer-
tatio, quis eorum sit iudex in illa causa, capitul.
pastoralis.cum ibi not. de rescrip.tum quia, licèt
rescriptum sit surrepticium: tamen per illud da-
tur iurisdictio,nec est nullũ, sed ope exceptionis
annullandum. de rescrip.capit. cæterum. & cap.
ad audientiam. cum ibi not. tum quia in illa re-
missione primò facta,per primũ Auditoré intel-
ligebatur,siue intelligi debebat,si ille cui causa re
mittebatur iurisdictioné vigore cõmissionis sibi
præsentatæ habebat:sed quia sibi videbatur,,put
etiam verum erat in facto, primum Auditorem
remittentem latiorem commissionem habere
quàm ipse habebat: idcirco eandem causam, &
partes ad ipsum remittebat,prout debebat:quia
primus iurisdictionem quam habebat à se ab-
dicare,& in alium transfundere sine licentia su-
perioris non poterat.ar.capit. pastoralis de offic.
deleg. & capitul. super quæstionum §. intentio-
nis.& de resti spoliatot.capit.audita. Nec ob.iu-
ra in contrarium alleg videlicèt capit. cum ap-
pellationibus & cap.intimasti,& capit.licèt. quæ
procedunt quando causa transfertur per dila-
tionem,relationem, & remissionem ad examen
superioris: tunc enim de tali causa deferens, re-
mittens, seu referens aliter se de cætero intro-
mittere nõ poterit, nisi per principem causa ea-
dem sibi remittatur: vt in d c. cum appellationi-
bus.in fin. & si poterit per principem causam de
ferenti, & remittenti, qui ex toto desierat esse
iudex, remitti, vt ibi multo fortiùs per Audito-
rem,qui fortè nullam, vel ita latam potestatem
in causa habebat, poterat, & debebat causa re-
mitti primo auditori sibi pari, & non superiori,
qui per suam remissionem non desierat esse iu-
dex,imò à se iurisdictionem quam habebat, ab-
dicare non poterat remittendo alteri iudici: sed
bene remittendo ad Cancellarium domini no-
b stri Papæ:[b] quia hoc est remittere ad curiam siue
consistorium ipsius principis.tunc enim etiam si
iurisdictionem habuisset, illa totaliter in pote-
state superioris transfusa fuisset per iura supe-
riùs alleg.& vide not.per Ioan.Andr.in nouel.in
capit.vt debitus.de appella.

ADDITIONES.

a *Quasi ordinarij. Adde an idem sit in iudice de-*
legato, per gloss singul. in capit. de catero. in verb.
extraordinarium. extrà de transactio. & ibi Car-
din. qui dicit per illam gloss quòd iudex delega-
tus dicitur extraordinarius, & non ordinarius.
adde aliam gloss in capit.quoniam.in verb.ordina-
rio. extrà de probat. de auditore an dicatur or-
dinarius vide decis. 60. incip. si in causa. & decis.
61. incip. fuit dubitatum, & per me. infrà. de ap-
pellatio.
b *Papa. Adde quòd aliàs dicitur ad cancellariam*
prout hodie seruatur. facit not per episcopum sacra-
men.in pro.reg.fo.4.antiq.

A. M. P. Summarium huius decisionis non
comprehendit omnia, quia dicitur etiam in dec.
3 *quod † vnus Auditor remiserat causam alteri Au-*
ditori, qui noluit remissionem ex aliqua causa ac-
ceptare, & ideò causam eandem remisit ad eun-
dem, qui sibi remiserat, qui sine alia commissione
cœpit procedere. Quo stante dubitabatur an vale-
ret processus, & ratio dubitandi erat, quia vide-
batur quòd ille primus remittens abdicauerit à se
iurisdictionem remittendo, vt dicitur in capitul.
cum appellationibus. & alijs concordantibus hic
allegatis. Tamen resolutum fuit, quòd per istam
remissionem non admittebatur iurisdictio per ra-
tiones, de quibus hic. Intellige tamen ista procede-
re, antequam ille, qui remisit, acceptasset remissio-
nem, cœpisset procedere, vt dicit hac dec. & Felyn.
in rub. de rescrip. & in c.nonnulli §. sunt & alij nu.
35.eod.tit. & Ægid decis 50. de rescript. quia licèt
commissiones in Rota sint distributiones, tamen il-
lud habet locum à principio, vel quando ex postfa-
cto contingit dubitari super mala, vel inordinata
4 *iurisdictione, vt sentit hac dec. Tamen † postquàm*
vnus Auditor cœpit procedere, non potest non or-
ta difficultate super iurisdictione causam alteri
Auditori remittere. sed causam ad Cancellariam
remittit: vt dicit hac dec. in fine. Cum ista dec. quòd
auditores ad se inuicem causas remittunt, concor-
dant infrà de iudic. dec 6. & in antiquis de consti.
& 6. de rescrip. sed omnem difficultatem tollit bulla
Innocentij octaui, quæ clarissimè loquitur super hoc
in primo capite. Nota etiam in ista dec. illud, quòd
5 *† rescriptum subrepticium dat iurisdictionem. &*
adde deci 65 de rescript. in anti. & Felyn. in capit.
ad audientiam.el 2.num 41. & in capit. cæterum. de
rescrip. vide tamen Ægid. dec. 28. de iudicijs, vbi
6 *dicitur, † si causa sit duobus commissa, & secundus*
processit ad plures actus parte non opponente. non
cogitur remittere, sed potest procedere ad vlterio-
7 *ra. Item nota hic quòd licèt † Auditor remittat*
causam alteri, & alter non acceptat, sed illam re-
mittit eidem, possit procedere in causa, & quòd per
remissionem iudex non desinat esse iudex, vt hic,
tamen bene desinit, si illam remittit ad superiorem,
& principis consistorium, de quo consistorio vide
per Sarnen.in proœ in titulo de episcoporum digni-
tate, numer.22. & in quæstione 7.regula, de trien. nu.
2. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Archidiaconus cui commissa est ab episcopo inductio in posses-
sionem beneficij, potest eam alteri subdelegare.

DECISIO XIIII. aliàs 368.

SI episcopus committat Arch. suæ ecclesiæ q
Titium, cui contulit certũ beneficium, per se
vel aliũ inducat in corporalé possessioné. Fuit du
bitatum

bitatum vtrùm valeret inductio per alium facta. Videbatur quòd non: quia delegatus ab alio, quàm à principe, non potest alium subdelegare, nec vices suas committere, vt in c.apit.cum causam.de appellat.vbi de hoc per Ber.& de officio deleg.capitul.super quæstionum.§.si verò.C.de iudic.l.à iudice. Præterea hic videbatur certum, & nudum ministerium commissum, quod per alium exerceri non potest.de officio delega.capitul.fin.ergo,&c. Dicebatur & concludebatur per omnes cõtrarium: videlicet quòd valuit inductio & commissio huiusmodi, quæ non fuit, nisi executio officii prædicti Archidiaconi, ad cuius officium de iure communi spectat inducere beneficiatos per episcopum, & alios in corporalem possessionem. de officio archidiaco.ca.ad hæc.& c.vt nostrum.& ca.fin.quod quidem officium ipse potest per alium exercere de regu.iur.c.potest quis.lib.6.nec est tale officium siue ministerium in quo specialiter est electa industria personæ, de qua loquitur prædicta decreta.fi.de offic.dele.ergo per alium exerceri potest. Sed, supposita opinione pro vera posita Ber.in dicta decre.cũ causam.quòd delegatus ab ordinario ad vnã causam tantùm non posset illam alteri subdelegare, verum est totam, sed partem sic, siue articulum causæ cognitionem non requirentem, qualis est huiusmodi inductio, quæ fit extraiudicialiter & sine quacũque causæ cognitione. imò potiùs est facti quàm iuris, sicut receptio per capitulum ad canonicatum per Papam collatum. de præbend.cap.pro illorum.in fine.argu.not.in capit.cùm Bertoldus.de re iudic.& in clementi.iudices.de offic.deleg.& ibi per Paul.Vel posset intelligi opinio Ber.& suorum sequacium vera, ibi additur specialiter & expressè in commissione facta per ordinarium, quòd ille per se vel aliũ de illa causa cognoscat: tunc enim posset etiam totam causam, nedum partem, seu certum articulum alteri committere: vt not.Ioan. Andre.in capitul.is cui.in fin.de offic.delega.lib.6. quæ gl.
a est notabilis.& bene tenetur in ordinario [a] sic committere: sed in delegato à principe committente vices suas alteri cum illa clausula non.vt in dicto capitul.is cui.& not.de procurato. capitul.is cui.eodem libro.

Additio.

a *Ordinario. Adde decisio.8.versicu. incipien.si audi tor.supra.hoc titu.*

A.M.P. De hac materia dixi supra.decis.3.& 8.& super deci 4.supra.de officio vicarij, qua videtur facere contra istam: sed in veritate in hoc casu iste potuit subdelegare duplici ratione: tum quia erat Archidiaconus, ad quem de iure communi hoc officium inducendi in possessionem spectat, vt in ca.ad hac.& c.vt nostrum.de offi.archidia.& sic exercebatur tantùm iurisdictio: tum quia mittere in possessionem est nudum ministerium, non requirens causæ cognitionem, quo casu semper potest subdelegari, vt in distinctione decisio. Vide ad materiam Franch. in ca.cum causam.de appellationib.& per Felin.in capitul.super quæstionum §.si verò.collatio.2.& in capitulo fina §.cæterùm.hoc titulo. Anton. Maria Papaz.

EPITOME.

Consensus expressus partiũ requiritur, vt processus factus per delegatum extra locum sibi decretum valeat: nec sufficit tacitus nec vnus partis tantùm. Vel sic. Tacitus consensus partium non operatur ad hoc, vt delegatus possit procedere extra locum in quo deputatus est hoc decis.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus an partium tacito consensu possit procedere extra locum sibi delegatum.& nu.3.*

2 *Tacitus consensus nihil operatur, vbi ex iuris dispositione requiritur expressus.*

DECISIO XV. alias 380.

a SI iudex [a] delegatus à Papa in certo loco procedat in alio, & citat partes, quæ comparent coram eo, & litem contestatur, & testes producunt. Fuit dubitatum vtrùm valuerit huiusmodi processus sic extra locum deputatum factus. Et causa dubii fuit, quia licèt §.in nullo quoque.in c.statutum.de rescript.libro 6.dicat, quòd delegatus non possit citare nec cognoscere extra ciuitatem, vel diœcesim in quibus extitit deputatus, nisi ad hoc accesserit expressus cõsensus partium earundem, tamen ex quo partes voluntariè, & scienter coram prædicto iudice processerant extra locum, videbantur satis expressè in hoc suum præstitisse consensum. Plus enim facto consentire, quàm verbo. de officio delegati. capit.gratum.de appellatio.cap.dilecti.& de his quæ fiunt à maiori parte capit.c.ex ore.& ibi infinita iura in gloss.& etiam in capitu.dilecti.superiùs alleg.quæ tamen omnia iura loquuntur de tacito consensu. At in casu nostro non sufficit tacitus consensus, sed requiritur expressus: vt in §.in nullo quoque.superiùs allega.vbi Ioan.And. Archidiaco.super verb.expressus. dicunt intantùm inhærendum illi literæ, quòd licèt interueniat tacitus consensus partium, puta. quia non opponitur exceptio contra locũ, sed in illo proceditur, quòd non valeat processus ipso iure per fin.illius capituli, vbi ponitur decretum. Nec etiã sufficeret consensus expressus vnius partis actoris vel rei: cùm textus ibidem dicat, partium earundem, scilicet ambarum. pro quo vltimo facit optimè capitul.de causis.de officio delega.& clemen.sæpè.de verbo.significa in fin.& ibi per Io. Andr.super verbo, partibus.& super verbo præ-
1 cedenti.videlicèt non cõtradicentibus. [1] vbi notat casum, in quo sufficit tacitus consensus non reclamantis.& allegat pro concord.capitu.2.de accusa.libr.6.facit capitu.primum de iuramento calum eod.lib.& capitu.tuis. Interdum tamen dicit, quòd requiritur expressus: vt in d.§.in nullo quoque.aliàs non contradicere sapit mediũ, de quo remittit ad notat.in regula iuris qui tacet.libro 6. Credo enim concludendo non sufficere
2 tacitum [2] consensum, vbi ex iuris dispositione requiritur expressus, vt in casu nostro.& in capi. admo-

admonet.de renuncia.c.quod in dubiis.& de regul.cap.beneficium.lib.6.differentia enim magna est inter tacitam professioné & expressam. de regul.cap.porrectum.& ibi per Hostié. quod magna vis est in verbis.pro quo in ca.si inter.de spon.&c.tuæ.de eelebra.miss.c.cùm Marthæ.& de baptis.c.1.de re iudica.c.vltim.lib.6.magna est enim differentia inter tacitam renunciationem & expressam,vt in dictis iuribus.ca.admonet.& cap.quod in dubiis.& in c.ex ore.superiùs allega.& ibi iura pro & contra.Pręterea vbicunque iura disponunt de expressa mentione facienda, ibi non sufficit tacita,vt in capitu.cæterùm.capi.si proponente.c.ad aures.capitu.ad audientiam. c.cùm adeò.c.constitutus.de rescriptis.de const. c.1.in fin.lib.6.de præbendis.ca.si motu proprio. eodem libro.& clemen.per literas. & clement.si Romanus.eod.titu.& de excef.præla.c.vnico.libro 6.cum infinitis simili.Et licèt hoc sit durum, cùm plus sit aliquid facere facto,quàm exprimere verbo,vt in primis concordantiis & iuribus. tamen sufficit ita scriptum,& sic necessario obseruãdum esse.vt 19.distinct.can.in memoriam. & in l.prospexit.ff.qui & à quibus.& pro hac parte fuit determinatum & conclusum per omnes dominos potissimè:quia vt ponebatur in facto, reus tractus per dictum iudicem delegatum extra locum, in quo erat deputatus: comparuit, protestando expresè de non consentiendo in eum,tanquam in iudicem,nisi quatenus de iure teneretur, quam voluit habere pro repetita in singulis actibus,& terminis:quam quidem protestationem iudex admisit quatenus valeret, & valere posset de iure: sed de iure fuit valida, & bona. ergo & cætera. Et ideò dicebat dominus Nicol.sub dubio fortè, quia attenta forma huiusmodi protestationis, & admissionis per iudicem, quòd pars posteà coram eo procedendo non videbatur ab huiusmodi protestatione recedere.& si sic,tunc indubitanter processus nõ valuisset,quia tunc nec tacitè nec expresè cõsensisset,imò semper cõtradixisset,& in sua contradictione perstitisset.Quod tamen salua correctione non crederem:quia quãtumcunque quis tacitè vel expresè generaliter,vel specialiter protestetur, actum directè contrarium faciendo, à protestatione recedit,vt in proposito: ergo:&c. arg.iurium communium de consti.c.cùm accessisset.& c.cùm M.vbi de hoc.de appel.capit.solicitudinem.quod met.cau.c.1.de elect.ca.Cumana.de dolo & contu.ca.cum qui.lib.6.de qua materia plenissimè in regul.in generali.per Ioanné Mona.lib.6.

ADDITIO.

a *Si iudex. Adde ad hanc decisio.decisio.8.supra.eodem titu.& decisio.30.supra.de rescrip.& decision. 7.supra.de offi.vica.*

1 *A.M.P.Ista† decis.est clarissima:quia nõ sufficit consensus tacitus,imò vt dicit deci.non sufficit consensus vnius partis:quia tex.in quo fundatur decisio in c.statutum.§.in nullo quoque.de rescrip.lib.6. dicit,nisi ad hoc accesserit expressus consensus partium.Et sic cùm expressus consensus à iure requiratur:non sufficit tacitus,prout dicitur,quando requiritur expressa mentio, vt in iuribus hic allegatis. Quibus adde Felin.in c.cùm olim.el primo.de offic. delega.in prin.& Sar.q.11.de impe.bene.vacan.per obitum fam.Cardi.Anto.Maria Pap.*

EPITOME.

Si à duobus delegatis,quibus tertius cõmittit suas vices,donec eas duxerit ad se reuocandas,appelletur ad papã, valida est appellatio.

SVMMARIA.

1 *Verbum debebit necessitatem importat.*
2 *Intellectus c.si delegatus.de offic.delega.lib.6.*
3 *Appellatio interposita coram duobus quibus tertius commisit vices suas,est bona,præsertim si appelletur ad Papam.*

DECISIO XVI. aliàs 387.

a SI tres fuut dati delegati[a] cum clausula, quòd
si non omnes,&c.quorum vnus cõmisit vi-
ces suas non in totum,cum clausula, donec,&c.
aliis duobus collegis suis,& si ab istis duobus ap
pellatur ad Papam, dubitabam ego qui habui
causam, vtrum valuerit huiusmodi appellatio.
Et causa mea dubitandi fuit da capitu. si delega-
tus.10 si.de offic.delega.libr.6.propter ver.debe-
1 bit.ibidem positum,quod necessitatem† impor-
tat.dè senten.excommu.ca. vt famæ.de appel.c.
oblatæ.& oo.de sta.mo.c.2.super ver.decebant.
in cle.& propterea in d.c.si delegatus.in glo.fin.
in princi.volebat Archi.innuere huiusmodi ap-
pellationem nõ valere,nec processum habitum
vigore eiusdem,etiam si de hoc non asset exce-
ptum,tanquam factum ab eo, qui non esset iu-
dex competens.alleg.not.per Innocen.& Hosti.
in c.referente.de præben.quod intelligit Archi.
in aliis inferioribus iudicibus, ad quos non po-
test appellari omisso medio: secùs verò in Papa:
prout legi.& not.in c.dilecti.3.de appell.Et ideò
concludit Archi.& Ioan.And.post eum,quòd te
net & valet appellatio interposita ad Papam o-
misso delegante in casu decre.si delegatus.& te
nebit processus,si non excipiatur.pro quo alleg.
not.per Innocen.in c.cùm Bertoldus.de re iudic.
in glo.ordi.& remittit Ioan.Andr.ad ea quæ ipse
noi.ibidem super ver.ad nos.& in haoc partem
2 omnes declinauerunt, & † prædictum c.si dele-
gatus.intellexerũt de vnico iudice delegato sub-
delegante alteri, & non collegæ suo:secùs verò
in duobus, vel tribus delegatis committentibus
vices suas nõ in totum aliis eorum collegis:tunc
enim propter huiusmodi mixturam, dicebant li
cere quod aliis non liceret.de conse.eccl.vel alt.
ca.aqua.& c.1.libr.6.Pro quo etiam faciunt oot.
per Innocen.de prob.c.quoniam.in princ.& de
elect.cap.statuimus.per Comp.quæ quidem ta-
tio mihi oon placuit, quia non vidi rationẽ di-
uersitatis inter primum & secũdum casum, imò
mixtura huiusmodi iudicium delegatorum ali-
quando plus oocet,quàm prodest.de offi.deleg.
cap.super quæstionum.§.si vero.& capi.cùm su-
per eod.

per eod.titu.& ibi videtur text.de quæstione huiusmodi.

ADDITIO.

4 *Delegati. An autem canonicus supernumerarius possit esse delegatus Papa, vide pulchrè per Felyn in cap cùm M. Ferrarien.de constit.in 10.col.in glo.in verbo suprà numerum.*

3 *A.M.P. Dubium erat, † an esset appellandū ad illum qui commiserat vices suas propter c. si delegatus.in fine.hoc tit.in 6.sed ille text.procedit quando erat vnus delegatus solus qui subdelegauit, & fortè etiam si non appellaretur ad Papam. vt sentit hæc dec vide ad hoc Felyn.in capitu. super quæstionum § porrò.eod.titu. & omninò Franchum,in capitu. dilecti el.3.de appella. colum. tertia.nume.12. Anto.maria Pap.*

EPITOME.

Mandatum Apostolicum Episcopo sub nomine dignitatis directum,eo mortuo etiam re integra successor electus & confirmatus exequitur:cùm potiùs respiciat iurisdictionem, quàm ordinem. Vel sic, Electus confirmatus exequitur mandata Apostolica Episcopo sub nomine dignitatis commissa.h.d.

SVMMARIA.

1 *Executio mādati Apostolici Episcopo sub nomine dignitatis directi,an eo mortuo trāseat in successorē.*
2 *Executor gratiarum Apostolicarū etiam in forma pauperum dicitur iudex.*
3 *Successor in Episcopatu exequitur commissa antecessori sub nomine dignitatis.*
4 *Episcopus ante confirmationem nihil potest.*
5 *Episcopus ante consecrationem non potest exercere ea quæ sunt ordinis,hîc enumerata.*
6 *Episcopus amittit officia per solam electionem, non tamen beneficia.*

DECISIO XVII. aliàs 434.

1 FVit dubitatum vtrùm mandatum † Apostolicum directum Episcopo alicuius ecclesiæ sub nomine dignitatis, ipso mortuo re integra electus cōfirmatus per sedem Apostolicam posset exequi.Et videbatur quòd nō: quia ante consecrationem non est Episcopus: vt de elect.in c. quod sicut.& c.suffraganei.nec pro Episcopo scribitur,aut habetur, sed pro electo tantùm:vt in c. cùm dilecti.de do.& contu.ergo aliud est Episcopus,& aliud electus.His tamen non obstantibus fuit decisum & conclusum contrarium. Ratio, quia prædictum mādatum potiùs dirigitur Episcopali dignitati,quàm ordini,quæ non moritur. de rescript.c.si gratiosè. libro sexto, ratione cuius successor potest exequi mandatum directum prædecessori.de offi.dele.c. quoniā abbas. cum ibi not.Præterea abbas electus confirmatus habet administrationem legitimam, ratione cuius potest iudicare,excommunicare,suspendere, &c. vt in c. transmissa. & c. nihil est. de elect. & in c.auaritiæ. eod.titu. lib.6. cum ibi not. & not. in c.1.de transla.Episc.Et quia huiusmodi mandata Apostolica potiùs respiciunt iurisdictionem quàm ordinem: vt de offic.deleg c.fin. & per to-

2 tum,& in cle.iudices.eo.titu.vbi executor † gratiarum Apostolicarum etiam in forma pauperum appellatur iudex. idem habetur in c cū plures. & c. si super gratia. eod. titu. lib.6. ergo pro conclusione faciunt ea quæ habentur & not.in c.eam de rescript.

3 *A.M P. Cum † ista dec.concordat dec.30.de rescript.in antiq.& Ægid.14.de rescript.& vide latè per Felyn.in capitu.eam te de rescript & in capitu.quoniam abbas hoc titulo.Et scias quòd etiam Episcopus tantùm electus,& pronuntiatus per Papam exequitur mandata Apostolica prædicta: quia talis non indiget confirmatione, & statim potest administrare:vt notat Felyn. in dicto capitulo. eam te.columna secunda vbi latè examinat omnia, vide*

4 *per te. Et nota ex hac dec. quòd † Episcopus electus à capitulo,vel populo nihil facere potest ante confirmationem Papæ;vt etiam per Felyn.in dicto ca-*

5 *pitu. eam te. Item quòd etiam † post confirmationem,& ante consecrationem non potest exercere ea quæ sunt ordinis Episcopalis, vt interuenire consecrationi alterius Episcopi, cōficere oleum sanctum,*

6 *conferre ordines & similia: & ideò † non amittit priora beneficia, nisi post consecrationem, licèt per solam electionem etiam vacant officia Auditorum Rotæ, qui statim appellantur locum tenentes, imò tempore Pauli secundi statim promoto Auditore ad Episcopatum, amouebatur à Rota: sed ipse primus ob integritatem Didaci de Ocha, qui contra ipsum pronūtiauerat in certa causa, ordinauit quod amplius Auditores promouendi non amouerentur,sed locum tenentes appellarentur. Anto.Maria Papaz.*

De Officio legati.

EPITOME.

Legatus de latere potest ex causa rationabili vnire beneficium alicui dignitati Episcopali,vel alteri dignitati.h.d.

SVMMARIA.

1 *Legatus de latere potest parœcialē ecclesiam vnire alteri dignitati intra terminos suæ legationis. Nā maior est quolibet ordinario.*
2 *Legatus an vigore legationis possit vnam ecclesiam alteri ecclesiæ subijcere.*
3 *Legatus dicitur super loca & personas exemptas iurisdictionem habere.*
Vnio Episcopatuum & superiorum dignitatum soli Papæ competit.
4 *Citandus nō est ille,qui præsens nō posset cōtradicere.*
5 *Legatus vocato rectore potest dismembrare &c.*

DECISIO I. aliàs 118.

1 SEcundum maiorem partem Dominorū Legatus † de latere potest vnire ecclesiam parœcialem mēsæ Episcopali, vel alteri dignitati ex causa

i ratona

rationabili: quia hoc potest Episcopus: vt in cap. sicut vnire. de exces. præla. quo ipse maior est, &
2 est ordinarius in prouincia sibi decreta. [a] de offi. lega. c.1. & 2. lib. 6. ergo ipse hoc potest. Præterea vnire est iurisdictionis, & præscriptibile per inferiorem Episcopo: vt notat Ioan. And. in clem. ne in agro. de sta. mo. § ad hæc. ergo & per legatum id fieri poterit, qui iurisdictionem ordinariam habet in prouincia sibi decreta, & præfertur, & statuta perpetua facere potest de offi. leg. c. nouit. & confirmare electos exemptos. de elec. capi. si abbatem. lib. 6. nec istud est de casibus reseruatis. & no. in c. quod translationẽ. de offi. leg. ergo. &c. Hoc tenet Ioan. And. in add. Spe. in tit. de offi. leg. §. nunc ostendendum. licèt ibidẽ Spe. in versi. 11. videatur sentire contrà. Hoc etiam tenuisse dicitur Fre. de Se. in consiliis suis. In hanc opi. videtur etiã inclinare Ioan. de Ligna. in d. c. sicut vnire. non obstãte c. si de confir. vti. vel inuti. vbi videtur sentire Host. Inno. & Abb. quòd
2 Legatus † non potest vigore legationis vnam ecclesiam subiicere alteri, vel in perpetuum cõferre monasterio alicui: quia loquuntur in exemptis: & de tali donatione per quam præiudicaretur nimiùm ordinario, & totaliter à iurisdictione sua & obedientia eximeretur, & subtraheretur. quod non contingit in vnione, licèt per eam fortè auferetur collatio, tamen non subiectio, nec obedientia seu correctio, quòd contingebat in casu. c. si. suprà dicti. Nec ibi Inno. dicit, quòd non possit vnire: sed dicit. quòd ius vnius ecclesiæ non potest dari: quia hoc est solius principis: vt ipse not. de constitutio. quæ in ecclesiarum.

ADDITIO.

a *Decreta. Et hoc † etiam infertur quòd cùm Lega-*
3 *tus iurisdictionem habeat super loca & personas exemptas, de offic. lega. c. 1. & c. quod translationem. & de verbo. signifi. c. 1. lib. 6. quòd possit vnire etiam beneficia exempta exceptis episcopatibus, & superioribus dignitatibus, quorum vnio soli Papæ competit: vt d. c. quod translationem. & ne sed. va. c. 1. ideò ad ecclesias collegiatas possit vnire. Si tamen talium ecclesiarum reseruatio per sedem Apostolicam facta esset durante reseruatione non potest illas vnire: vt in extrauaganti Benedicti Papæ. 12. quæ incipit, Dudum felicis.*

A. M P. Cum ista dec. concordat ad literam dec. 3. eod. titu. in antiqu. & dec. Ægid. 2 & 3. hoc titu. & vide infrà de præbend. 23. quòd Episcopus potest vnire. & ibi habes plures concordantes. Ratio tamen dubitandi fuit in hac. dec. propter tex. in capitu. fina. de confir. vtili. vbi dicitur, quòd Legatus non potest vnam ecclesiam alteri subiicere, vel in perpetuum conferre monasterio: sed in hac deci. respondetur, quòd procedit ille text. quando nimium præiudicaretur ordinario. & beneficium totaliter à iurisdictione & obedientia ordinarij eximeretur & subtraheretur, quòd hic non cadit: quia sibi remanet subiectio & obedientia seu correctio. Item in ista impressione per titulos habes vnam additionem quæ non est in aliis. & in aliis habes vnam quæ non est in istis: ideò videas illam per te: additio enim

4 *ista dicit, quòd † Rector ecclesiæ quæ vnitur non est vocandus: quia si esset præsens non posset contradicere, & idem dicit de capitulo, cuius consensus non est requirendus, secundùm eum: licèt litera sit corrupta, ponitur enim verbum, narrandus, pro vocandus. Et ad ista vide decis. sequentem quæ hoc dicit ad literam. Aduerte tamen quòd Ægid. d.*
5 *dec. 2. hoc titu. dicit [a] Legatum posse vnire, diuidere & dismembrare, rectore tamen vocato, & sic videtur in hoc contrarius. sed considera pro concordia, si dici possit, quòd dum dicit rectorem vocandum, loquitur quò ad dismembrationem & alienationem bonorum. vide etiam ad materiam quid quando beneficium esset reseruatum, per Petrum de Perusio in tractat. vnionum. questio. tertia. & per Æneam de Falco. in tractat. reser. questio. quarta. principali, effectu vigesimotertio. folio. 44. & per Staph. fol. 81. & Sylua questio. tertia. secundæ partis, & alia in materia vide infrà de exces. præla. deci. 1. Ant. Maria Pap.*

EPITOME.

Legatus de latere potest vnum beneficium alicui dignitati etiam Episcopali in sua prouincia vnire, cùm etiam Episcopi hoc possint, Et in facienda tali vnione rector beneficij vniti necessariò vocandus nõ est: nec in ea necessarius est consensus capituli.

DECISIO II. aliàs 58.

a Legatus de latere de sua potestate potest vnire [a] beneficium alicui dignitati etiam Episcopali infra legationem suam existenti: quia maior est Episcopo in prouincia sibi decreta. de offic. leg. c. 1. lib. 6. & sic Episcopi hoc possunt, vt in c. sicut vnire. de exces. præla. multò fortiùs Legatus de latere: quia non est de casibus reseruatis, de quibus no. in d. c. sicut vnire. & c. quod translationem. de offic. lega. Allegantur pro contrario not. Inno. in c. fin. de confir. vti. quæ loquuntur ad dismembrationem ecclesiæ, & dare alteri: sed hoc solus Papa potest. Idem videtur not. Ber. in c. autedicto, quod translationem.

ADDITIO.

a *Vnire. Et not quòd in tali vnione non est vocandus rector ecclesiæ, quæ vnitur: quia præsens non posset contradicere cum effectu. ar. ff. de fideicom. liber. l. ergo. §. illud videamus. & ff. de re. iur. l. qui potest inuitus. Vnde eo inuito & ignorante fieri potest: vt est expressum in cle. si vna in prin. de re. eccle. non alie. nec in ea est necessarius consensus capituli: vt not. in d. cle. si vna. Et ad materiam vnionis vide per Fely. in c. postulasti. de rescrip. nu. 22.*

EPITOME.

Legatus vel nuntius Apostolicus habens potestatem beneficia qualitercunque vacantia, & indebitè occupata conferendi, confert deuoluta, sed non reseruata.

SVMMARIA.

1 *Beneficia reseruata non comprehenduntur sub nomine beneficiorum qualitercunque vacantium.*

Priuilegium

2 *Priuilegium principis latissimè est interpretandũ, si in sui praeiudicium declinet.*
3 *Legatus confert beneficia deuoluta, sed nõ reseruata.*
4 *Reseruatio specialis aliquando est fortior generali, vt hic.*
5 *Beneficium deuolutum non dicitur reseruatum.*
6 *Papa confert deuoluta vt ordinarius.*

DECISIO III. aliàs 119.

1 LEgatus vel nuntius apostolicus habens potestatem à Papa beneficia † qualitercunque vacantia, & indebitè occupata conferendi, non potest beneficia generaliter reseruata conferre: putà per constitutionem execrabilis, vel alio modò: quia in hoc generali mandato non veniunt generaliter reseruata. de offi. vi. cap. fin. lib. 6. facit cap. quamuis. 2. de praebend. eo. libr. & capit. dudum eod. titu. quia in illis potestatibus non veniunt generaliter reseruata. pro hoc etiam alleg. cle. si de beneficio. de praebend. cum ibi no. Nam licèt executor impetrantis possit prouidere de beneficio ad Papam deuoluto: tamen non de reseruato. pro quo etiam faciunt not. per Archi. in cap. cùm in tua. de consue. super ver. non existit. libro 6 pro hoc etiam alleg. dictum Fre. de Se. in tracta. suo de rer. per. videlicèt, quòd legatus habens potestatem recipiendi resignationẽ ex causa permutationis, & transferendi personas, non possit se intromittere de beneficiis reseruatis generaliter, vel specialiter: vt in c. dudum de preb. superiùs alleg. Dicebatur etiam, quòd decretum, & prohibitio c. 2. de praebend. lib. 6. habet locum in omnibus reseruatis generaliter: & quod ibi dicitur de beneficiis in curia vacãtibus, ponitur gratia exempli, & non aliàs. Praetereà quando Papa vult, quòd nuntij vel Legati sui possint etiam de beneficiis reseruatis prouidere, in concessione solet exprimere: ergo nisi illud exprimatur, denegari videtur. de decimis. c. ad audientiam. Praetereà in constitutione execrabilis, etiam ponitur prohibitio eadem cum decreto, quae in c.
2. de praeb. lib. 6. superiùs alle. D. Rober. contrà, propter verbũ generale, qualitercunque: & quia
2 priuilegium † principis in sui praeiudicium est latissimè interpretãdum. de ver. sig. olim. de dona. c. cùm dilectus. de regu. iur. cap. decet. cum si. qui tamen post relationes suas in eadem causa opinionem in tit. de praebend. mutauit, & in dictam conclusionem consensit.

3 *A. M. P. Decisio est clara † quòd virtute istius facultatis Legatus non potest conferre generaliter reseruata, per iura in decisione allegata, & facit ad hoc decisi. 4. & 28. infrà de praebend. & concordat decisi. vlti. hoc titu. in antiqu. cum qua concordat Aegid. decisi 46. & 68. de praebend. & licèt decisi. nostra videatur loqui de generaliter reseruatis tantũ, & sic, quod velit posse cõferri specialiter reseruata, licèt in summario deficiat verbum generaliter:*
4 *tamen idem magis est dicendum in specialiter reseruatis, per ea quae notat Aeneas de Falco. in tractu. reseruatis. in 4 praeludio quaestio. secunda principali. fol. 7. nume. 4. & in 6. effectu quarta. q. principalis priuilegij, nume. 12. fol. 33. vbi in effectu concludit, quòd reseruata specialiter difficilius veniunt. facit ad hoc etiam dec 4. infrà de praebend. & decis. 9. de concess. praeb. in antiq. vbi dicitur, quòd habens facultatem conferẽdi reseruata, vacantibus per obitum apud sedem duntaxat exceptis. Dum autem in prima parte summarij dicitur, quòd Legatus iste poterit conferre deuoluta isto casu, sed non reseruata*
5 *dec. nostra in hoc non dubitauit: quia † beneficia deuoluta ad Papam ob negligentiam ordinariorum non dicuntur, nec sunt reseruata, licèt ordinarij illa conferre non possint: vt in c. licèt. de supplen. negli. praela. & habetur latè in dicto tractatu, & eodem effe-*
6 *ctu. nu. 7. & per Lapum alle. 34 nu. 5. Nam † Papa talia beneficia confert vt ordinarius: vt per eundem Aeneam in dicto tract. 1. q principali nu. 12 fo. 9. Sed Aegi. dec. 6 hoc tit in terminis dicit, quòd Legatus confert deuoluta ad Papam, per tex. in c. venerabilis. de praebend. cum ibi not. & ad hoc & alia supradicta vide suprà de supplen. ne. praela. dec. vnic. nu. 1. 7. & 8. A. M. P.*

EPITOME.

Legatus de latere super pluralitate beneficiorum incompatibilium dispensare non potest.

DECISIO III. aliàs 286.

LEgatus de latere super pluralitate beneficiorum incompatibilium non potest dispensare: quia hoc solùs Papa potest: vt not. Ber. & Tanc. in c. dudum. de elect. & Bar. Brix. in cano. sanctorum. 70. dist. & Ber. & Inno. in c. de multa. de praebend. vbi in fi. de hoc plenè per In. Andr. in nouel. qui recitat ibi omnes opi. do. & distinctionem Ho. in c. literas. de conces. praeb. & Arch. in c. 1. de consu. & idem dicit, ac concludit, quòd hoc habet stylus curiae. pro quo stylo alleg. iura noua, videlicèt c. super eo. & c. non potest. 2. respon. & c. cum singula. de praeben. lib. 6. & de offi. ord. c. ordinarij. c. li. remitten. ad Spec. tit. ij. §. videndum restat. ver. illud & versi. seq. ac versi sed nunquid Episcopus. de quo etiam per Guil. de monte Lau. in consti. execrabilis. Ioan. 22.

A. M. P. Ista dec. est clara, non curaui quaerere concordantes, vide in tracta. de benefi. q. 3. secunda partis principalis, & Fely. in c. nonnulli. de rescrip. in princip. & in capitu. at si clerici. de iudi. Anto. Maria Papaz.

De Procuratoribus.

EPITOME.

Si post factam commissionem de speciali mandato Papa cum potestate citandi ad partes, vnus cõstituat procuratorẽ ad causas duntaxat legitimè deuolutas: potest in causa cum dicto procuratore procedi.

SVMMARIA.

1 *Papa committendo causam ex certa scientia, Auditor censetur velle eam in sua curia agitari.*

i a Procu

2 *Procurator constitutus ante appellationē intimatā, vel commissionem de speciali mandato factam in omnibus, & singulis causis motis, & mouendis, ad Romanam curiam legitimè deuolutis, an possit in causa posteà legitimè deuoluta procedere?*

3 *Verbum, deuolutum, in cōmissionibus causarum insertum, quòd tepus importat. & in addit. nu. 6.*

4 *Procurator constitutus ad lites alicuius, an cēseatur constitutus ad futuras?*

5 *Mandatum ad causas deuolutas comprehendit causas de speciali mandato Papæ in curia commissas, si fiat post talem commissionem.*

6 *Notitia commissionis præsumitur, quando mandatum datur post causæ commissionem.*

7 *Clausula, quatenus causa sit legitimè deuoluta quando causa committitur de speciali mandato Papæ parum operatur.*

8 *Clausula, cum potestate citandi extrà curiam parū operatur: quia sufficit constare de mente Papæ, quod voluit causam in curia cognosci.*

9 *Clausula, quatenus causa sit legitimè deuoluta, & clausula, etiam si non fuerit legitimè deuoluta, quid importent.*

10 *Mandatum ad causas deuolutas comprehendit causas etiam post mandatum commissas & deuolutas, præsertim si procurator det iura in causa.*

11 *Mandatum ad omnes causas comprehēdit futuras.*

DECISIO I. aliàs 19.

FVIT dubitatum vtrùm cum procu
a ratore[a] constituto per reum ad causas duntaxat ad Romanam Curiam legitimè deuolutas, post commissionem factam de speciali mandato Papæ Auditor posset procedere in causa? Et fuit breuiter cóclu-
1 sum, † & sic semper obseruatum, quòd sic: quia Papa committendo causam ex certa scientia Auditori, voluit eam in curia sua agitari. de offi. delegat. pastoralis de appella. c. vt nostrum. faciunt pro hac quæstione quæ le. & not. in c. cupientes. de elect. lib. 6. Fortiùs procedit hæc conclusio, si post citationem decretam & legitimè executam iuxta formam Cle. causam electionis. de elec. fiat huiusmodi procuratoris constitutio: quia tunc est præsumptio, quòd sciuit causam sub forma prædicta, quod solùm sufficit: vt in dicta Clemen. in fin. Pro quo etiam faciunt not. in c. cùm per bellicam. 34. q. 1. & in cap. scribam. de præsumpt. Idem dicebant Domini obseruandū, si pars appellata cóstitueret procuratorem cum prædicta limitatione post appellationem sibi legitimè intimatam, iuxta formam Cle. causam. de electio. quia tūc esset verificata limitatio prædicta: quia tempore constitutionis procuratoris fuit causa per citationem iuris legitimè deuoluta: secùs si constitueretur procurator cum prædicta limitatione ante prędictam appellationem legitimatam, vel commissionem de speciali mandato factam: quia huiusmodi causa tempore cōstitutionis non erat ad curiam deuoluta, & contra mentem & voluntatem constituentis procederetur cum tali procuratore cuius voluntas seruanda est. de proc. c. querelā. c. constitutua. cum ibi not. per Inno. & eo. tit. cap. si quem. lib. 6. & de accu. c. veniens. Et si cum dicto procuratore procederetur, nihil valeret processus: tum quia non habuit potestatem in causis non deuolutis procedendi: tum quia excederet fines mandati. de rescript. c. ex parte decani. de procur. c. in præsentia. & c. ex insinuatione. Hoc verùm, nisi esset cōstitutus ad causas etiā deuoluendas: quia tunc si posteà causa in curia per appellationem legitimam deuolueretur, siue per commissionem de speciali mādato Papæ introduceretur, cum tali procuratore, vlteriùs in causa ritè & debitè bene procederetur: quia iam apparet de mente constituentis, quòd tam in causis deuoluendis, quàm deuolutis voluit talem esse procuratorem, qui etiam ad futuras causas bene posset constitui. ff. de procur. l. 3. & 4. de procu. c. non iniustè. & ibi not. quam quidem conclusionem videlicèt primā putauit do. Ægi. verā, si causa committeretur cum potestate citandi ad partes: quia tunc apparet de certa scientia Papæ, videlicèt quod ipse vult omnes causas huiusmodi fore in Curia terminandas, & per consequens, quòd causa eo ipso ad Curiā suā deuoluatur: secùs verò credebat, si simpliciter, licèt de speciali mandato, causa cōmissa esset, dicēdo de mādato domini nostri Papæ audiat talis, & iustitiā faciat, omissa potestate citandi ad partes. Ratio sua fuit ista: quia tunc cū Papa nō dat Auditori potestatē citandi partem inuitā ad veniendum ad litigandū de partibus coram eo: apparet quòd nō est de certa scientia, & de mente ipsius, quòd causa statim ad Curiam suam deuoluatur, quod non præsumitur nisi hoc exprimatur. arg. no. per Io. Mona. in c. in generali. de reg. iur. lib. 6. Ad quid ergo refert se dicta signatura: certè ad casum, quo causa aliàs reperiretur legitimè ad Curiam deuoluta, vel si pars reperitetur in curia præsens: sed præsentia dicti procuratoris limitati non sufficeret: quia talis procurator non reperit hoc casu causam deuolutam. nec etiā deuoluere potest: quia hoc esset cōtra mentē suæ limitationis, & sic nil ageret per iura superiùs allega. Nec obstant prædictis, quòd causa deuoluitur per intimationem factam iuxta formā dictæ Clæ. causam electionis. de elect. quia illud verùm est de deuolutione, quæ vim citationis importat, & tunc ius citat: & per consequens causam ad Curiam deuoluit: vt c. statuimus. de elect. lib. 6. Nos enim loquimur de eo, quòd solùm verbū sonat. videlicèt, audiat, si est legitimè deuoluta, & si dicatur per verba quæ sequuntur, datur Auditori potestas citandi: videlicèt iustitiam faciat in Curia, si reperiat partem præsentem, vel per contumaciam absentem, sed non potest dici contumax, nisi vno de tribus modis notatis in c. quoniam frequenter. vt lit. non contesta. & 11. q. 3. cano. certum. ergo potest etiam esse quòd causa sit in curia de iuris necessitate terminanda: & quòd nihilominùs citatio seu intimatio sit ad partes facienda: vt in capit. sæpè. & capitu. cor di-
b de appella. libro 6. Sed pone, [b] quòd procurator
2 † constituatur ante appellationem intimatam, vel commissionem de speciali mandato, vt suprà, factam in omnibus, & singulis causis motis, vel mouendis ad Curiam Romanam legitimè deuolutis. Fuit permaximè altercatum: vtrū

cum

cum tali procuratore possit in causa posteà legi-
timè deuoluta procedi. Et videbatur aliquibus
Dominis quod non: quia verbum,deuolutum,
respicit duntaxat tempus præsens, & non futu-
rum: vt sic referatur ad causas tunc motas legiti-
mè deuolutas, & non ad causas mouendas: nisi
addatur,& deuoluendas,per iura communia de
3 rescrip.c.fi.& c.ad hæc. Alij Domini, † & maior
pars dixerunt,& vnanimiter concluserunt,quòd
verbum.deuolutum,referatur nedum ad motas,
sed ad mouẽdas,licèt posteà deuolutas. Pro quo
allegat not. Inno.in c.dilecti.de except.vbi ponit
versum, videlicèt, Præsens confusum præsentis
non tenet vsum:imò sæpè nedũ refertur ad præ-
sentia, sed etiam respicit præterita & futura. Et
hoc maximè procedit, si talis procurator dedit
articulos, & produxit iura domini sui, qui per
hoc, videlicèt mittendo sibi informationem, &
iura videtur tacitè ratificare acta habita cum tali
procuratore sic limitato, quæ ratificatio sufficit:
prout legitur,& not.per Innoc.in c.ex parte de-
cani. de rescript. quam conclusionem crederem
indubitanter veram, si in dicto procuratorio es-
sent persona & causa,super qua nunc lis vertitur
expressæ, aliàs re vera dubitarem de conclusio-
ne antedicta.

ADDITIONES.

a *Procuratore. Adde deci.13 de rescript.in antiq.&*
dec.6.de dol. & contu. in eisdem & dec.4. infrà.de
testib.& Ægid.dec.25.& 31 hoc titu.
b *Sed pone quod. Pone quòd constituo te procuratorem*
4 *† ad lites meas seu causas,an videaris constitutus ad*
lites futuras? Guil.de Cun. in l.item ad litem.ff. de
procu. dicit, quòd aut ego,qui te procuratorem con-
stitui, habebam lites præsentes,aut nullas lites præ-
sentes habebam. Primo casu non videor te constitue-
re ad futuras. Secundò casu sic,vt constitutio aliquid
operetur: ideò procuratorem constituens debet ex-
primere ad lites de præsenti agendas, & de futuro
contingentes.argu.l.si ita. & l.pediculis.§.cùm quæ-
reretur.ff.de auro & argent.legat.ff.de fund.instru.
l.fundus.

5 *A.M.P. Ista † dec. plura continet, & quantum*
ad contenta in summario, videlicèt, quando man-
datum fit post commissam causam, nulla videtur
difficultas, & cum ista deci. concordat infrà deci.31.
in ratione sui.& deci, 13. de rescript. & 33.hoc titu.
in antiq.& Cassa.dec.2.eod.titu.in fin. & ratio dec.
est:quia ex quo Papa committit causas in curia,sa-
tis causa dicitur deuoluta:facit in proposito,quòd li-
cèt causa non deuoluatur quò ad reum, quando ap-
pellatio nulliter, & non seruata forma clemen. cau-
sam.de elect.intimatur, vel citatio fuit malè execu-
6 *ta: tamen † si post talem executionem nulliter fa-*
ctam, reus constituat procuratorem, præsumitur
quòd habuerit notitiam citationis, & cum tali pro-
curatore procedi potest:vt infrà de dolo & contuma.
decisio.11.& 17.in fin.& per Ægid.decisio.5.de præ-
sumptio. & . decisio. 36. de iudic. Quo casu,etiam
7 *quòd tale mandatum diceret, † quatenus causa es-*
set legitimè deuoluta, illa clausula nihil deberet
importare: per rationem deci. nostræ de qua suprà,
quæ etiam videtur militare in hoc casu: imò deci.
nostra, id expressè dicit, in versi. fortiùs procedit
hæc conclusio. Et aduerte, quòd multùm refert cau-
sam fuisse commissam de speciali mandato Papæ.
vt dicam infrà de appella. decisio. tertia. & hoc in
specie ponderat in hoc proposito decisio. vigesima-
octaua. de dolo in antiq. dicens, quòd si causa etiam
esset simpliciter deuoluta, per appellationem inter-
positam & intimationem, sufficeret. Et licèt dica-
8 *tur hic ista procedere, † si fuerit dictum cum pote-*
state citandi extrà curiam, quasi velit dicere,quòd
requiritur clausula cum potestate citandi in curia
& extrà: aduertendum est quod Cass.decisio.quar-
ta.de rescript.& Sar.quæstio.secunda. procu.dicunt,
quòd etiam si non dicatur cum potestate citandi ex-
trà curiam, nihilominùs potest decerni citatio, ta-
men propter hoc non euacuatur intentio, seu ratio
deci. nostræ, quæ fundatur in certa scientia Papæ.
vult enim decisio. quòd constet intentionem Papæ
fuisse auocare causam de partibus, & quòd cognos-
ceretur in curia, quòd de facili deprehendi potest:
imò non subuenit mihi pro nunc, quòd possit dari
causa, quin semper habeatur certitudo, quòd Pa-
pa voluit causam tractari in curia, quando signat
commissionem, & causam in curia committit,
9 *† nisi signatura diceret. prout hic præsupponitur in*
tertia columna.videlicèt, audiat talis Auditor. si
causa sit legitimè deuoluta. quæ clausula hodie non
practicatur,imò solet apponi passim clausula.etiam
si causa huiusmodi nõ fuerit ad Romanam curiam
legitmè deuoluta, nec in ea de iuris necessitate tra-
ctanda:quæ clausula,vt plurimum,est superflua:nisi
in causis appellationum in partibus intimata-
rum. iuxta dicta clementi. licèt multi in frasc(i)ando
apponant mille Clausulas superfluas, & ventosas.
Ponitur tamẽ aliud Dubium in secunda columna.
huius decisio. & columna fina. versicu. sed pone.vbi
10 *concluditur. quòd etiam † si procurator constitua-*
tur ante causam commissam, vel appellationem
intimatam ad omnes causas motas, & mouendas,
legitimè tamen deuolutas, & resoluitur quòd ve-
niunt etiam causæ posteà deuoluendæ, & quæ tem-
pore mandati non erant deuolutæ: quia verbum
deuolutas,refertur etiam ad mouendas,licèt posteà
deuolutas: & conclusionem tantò magis dicit pro-
cedere,si procurator posteà det iura, quia dominus
mittendo informationem, videtur ratificasse. Du-
bitandum tamen esse dicit Collector deci.ibi, si
mandatum non esset specialiter ad certam cau-
sam cum certa persona, sed generaliter tantum.
Contra tamen istam conclusionem habes in
terminis deci. Ægid 25. & 31.de procurator. licèt
litera d.deci.31. sit corrupta: & d. decisio.25. fundet
se in verbo astringitur, quod est præsentis temporis:
ideò crederem,quòd mandatum extenderetur ad
omnes causas deuoluendas: quia verbum, deuolu-
tas. potest applicari ad tempus futurum, vt hic.
imputet enim sibi dominus, qui potuit legem cla-
riùs dicere,sicut dicetur infrà eod. super decisio. 32.
vbi habetur quòd mandatum comprehendit cau-
sas posteà exortas: videbis ibi. Habes etiam hic
11 *vnam additionem in qua dicitur, quòd si † con-*
stituo procuratorem ad meas causas, si de præ-
senti nullas causas habeam, mandatum extendi-
tur ad futuras: secùs si de præsenti aliquas causas

habeam, licèt dec. 30. eod. tit. in anti. dicat non venire aliquo modo causas futuras, nisi dicatur, & idem sentit Bisig. dec. 3. eod. titu. licèt nō resoluat. Contra tamen prædicta resolutum fuit per Dominos in vna Placentina bonorum de palla vicinis coram R. D. Iacob. Puteo Rota decano. vbi voluerunt Domini, quòd mandatum ad omnes & singulas causas, comprehendere debeat etiam causas futuras: licèt constituens tempore constitutionis haberet aliàs causas. fundamentum fuit in doctri. Alex. in apostillis ad Bar. in l. damni infecti. § si is qui in ver futuras causas. ff. de dam. infecto. & vide ad hoc Parisium cons. 42. col. 2. & facit in proposito ad prædicta Ægi. dec. 21. hoc titu. vbi habetur quòd procurator ad causas deuolutas potest dicere in curia de nullitate processus agitati contra eum, super causa qua verè non erat deuoluta: quia quò ad hoc, censetur habere mandatum. Et facit etiam ad hoc, quòd hic dicitur, quòd licèt procurator qui habet in mandato clausulam ad prosequendū appellationem, quòd si recipit mandatū sine protestatione, tenetur prosequi. vide Ægi. deci. 23. hoc titu. Et quid importent illa verba deci. de speciali mandato, vide Ægid. decisio. 57. de iudic. & decisio. 38. hoc titu. de procurato. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

Si dominus in secunda instantia sine protestatione alium procuratorem constituat, primū, qui litē fuerat contestatus, reuocasse censetur.

SVMMARIA.

1 *Sentētia lata procuratore per constitutionem alterius reuocato, est nulla.*
2 *Appellationem prosequi an teneatur procurator, sicut tenetur appellare.*
3 *Certificatio an sit necessariò facienda aduersario, de reuocatione, & quando.*
4 *Citatio domini procuratore non citato, an sit efficax, vt nullo eorū cōparente, sententia valida ferri possit.*
5 *Reuocatio procuratoris quando intimanda & quomodo.*
6 *Procurator dominus litis debet citari & non principalis, licèt in summariis possit vterque citari.*
7 *Procurator datus post litem contestatam an possit substituere.*

DECISIO II. aliàs 21.

a SI dominus [a] principalis in secunda instantia alium constituat procuratorem quàm in prima, sine protestatione quod citra reuocationem aliorum hoc facit, primū licèt ipse in prima in-
b stantia fuerit litē contestatus, cēsetur reuocasse, [b]
1 ita quod sententia † lata cum primo procuratore reuocato in secūda instātia est nulla, si reuocatio ad ipsum, vel ad iudicem peruenerit. de proc. c. ex insinuatione. c. in nostra. & c. mādato & de rescri. capi. ex parte decani. Ratio, quia licèt causa principalis & causa appellationis est eadē causa, tamen sunt diuersæ instantiæ: prout legit. & not. de testi. c. venientes. & de fi. instru. c. cùm Ioannes, sicque prima instātia est finita quò ad primū pro-
2 curatorem, † qui licèt teneatur à sententia contra dominum suum lata appellare: tamen non tenetur appellationem prosequi, nisi velit: prout leg. & no. de procu. ca. non iniustè. Et si fortè, imò sine fortè, nollet prædictus procurator causam appellationis prosequi, opus esset nouo procuratorio: & tunc nō est quærendū de reuocatione expressa vel tacita: quia finita prima instantia per sententiā, & appellationis interpositionē, ab ea per procuratorem illius instantiæ functus est officio suo: per no in d. c. non iniustè & per Doc. in c. petitio. eod. titu. & hoc verum, nisi esset datus
c ad prosequendum [c] appellationem: tunc enim si procuratoriū sine protestatione recipit, tenetur prosequi. ar. eor. quæ leguntur & not. in cle. 1. de procu. & tunc procedit dubium superiùs tactū, & decisum. Sed quid si in prima instātia lite per ipsum procuratorem contestata fieret reuocatio antedicta, & deueniret reuocatio sine noui procuratoris constitutione huiusmodi ad iudicem, & ad ipsius procuratorem? Certè puto idem, nisi reuocationi fuerit contradictum: & hoc siue loquamur de expressa reuocatione: per cap. 2. de procur. lib. 6. propter verbum nolente, ibi positum à cōtrario: siue de tacita, quæ fit alium constituendo procuratorem, vel causæ suæ tractandæ adessendo: vt in c. si quem. eodem titu. & lib. & ibi not.

ADDITIONES.

a *Si dominus. Imò videtur, quòd requiratur † cer-*
3 *tificatio aduersarij, quando ipse certificatus fuit de mandato procuratoris, aliàs enim certificatio non requiritur: vt not. in capitu. mandato. de procurat. super isto argumen. qui dubius est. Sic dicas, quòd in iudicialibus certificato aduersario de procuratoris mandato nunquam reuocatio valet ad præiudicium aduersarij, nisi eodem modò certificetur de reuocatione ipse vel iudex: si verò non est certificatus de mandato, semper valet reuocatio solo procuratore certificato. Ita intelligitur quod not. in dicto capitulo mandato. & ita not. etiam gloss. in capitulo primò. de procurato. libro sexto. In extraiudicialibus dic, quòd si agitur cum certa persona: vt quia certificatur aliquis cum quo vult contrahere, vt secum contrahat, & quòd constituit procuratorem ad contrahendum: tunc non valet reuocatio, nisi certificetur de reuocatione ille, cum quo contrahere debebat. l. si fideiussor. § 1 ff. mandat. Si verò actus geritur nō cum certa, sed cum incerta persona: vt quia mando procuratori vt contrahat, non dico cum quo: tunc valet reuocatio: licèt non transeat in notitiam contrahentis, & imputet sibi, qui cum procuratore contrahit, si non exquirat an mandatum sit reuocatum: agere tamen poterit contra procuratorem. argumen. l. tertia. § falsus. ff. de furt. & arg. l. si procuratori falsò ff. de condi. ob causam. & l. falsus. C. de furt. Forma autem fiendæ reuocationis est, vt si est generalis institutio, debeat generaliter & publicè fieri reuocatio. l. si pupillus. § præscribere. ff. de institut. secus si sit specialis procurator: quia tunc requiritur specialis reuocatio, secundùm Martt. Syls. & Ioannem Andream. Et ideò si rectè inspicis non est differentia inter actus iudiciales & extraiudiciales: sed solùm an actus geratur cum certa persona vel*

sona vel non, qua sit certificata vel non de mandato: sed illa potest esse differentia, qua communiter fit à gloss. & procedit, quia communiter contingit tales actus iudiciales fieri cum certa persona: extraiudiciales verò cum incerta, secundùm dominum Ant. in c. ex parte. hic alleg. & vide per Ioan. de Ligna. in clemen. 1. de renun.

b *Reuocasse. Subaudi cum causa, aliàs non eo contradicente: vt in c. quamuis. de procura. lib. 6. Sed licèt sine causa reuocare non possit: potest tamē adesse causa sua, sicut potest omnis, cuius interest, vt in l. si suspecta. ff. de inofficio. testamen. Proderit autem ista assistētia: quia poterit testes & instrumenta producere, & alia allegare: vt ibi. Et per Innocen in cap. cùm super. de re iudica. Et aduerte, quòd adesse causa eo casu, quo reuocare non potest. text. in dicto ca. quamuis. reliquit in arbitrio domini. Inuitus ergo nō compellitur, nisi ex causa: vt l. si actor malit. ff. de*
4 *procurato. l. fi. C. eod. Ex quo † infert alibi Bar. quòd si citaretur dominus & non procurator ad aliquem actum: putà ad vidēdum iurare testes, vel publicari, vel ad audiendam sententiam, si dominus non cōpareat vel procurator, sententia nulla erit: quia talis citatio non arctauit dominum: debuit enim citari procurator, qui erat dominus instantiæ. & ita tenuit disputando domi. Lamb. de Rampon. vt refert Barto. in l. furioso. ff. de re iudica. Bald. in l. procuratoribus. C. de procura. & per domi. Petr. de Perusio in c. 2. de testib. Isto ergo casu posset esse vtilis subtilitas logistarum, dum disputat in cuius persona sint concipienda verba sententia. Canonista enim tenēt nihil referre. de electio. c. querelam. nam imò multū posset referre, si conciperentur in illum, qui non erat dominus instantiæ, nec in ea citatus tenebatur necessariò comparere. de quo plenè per Bartolum in d. l. furioso.*

c *Prosequendum. Adde decis. 9. infrà eod.*

1 *A. M. P. Decisio ista est satis clara, † & habet plura capita circa reuocationem procuratoris, quæ videas per io. Cōcerdac. cum ea decisione 25. eodem titul. in antiq. & Ægid. decisi. 26. hoc titul. Et facit ad materiam infra decis. 4 & 14 hoc titulo in antiq. & Cassa. qui multa dicit in proposito in decisio. 2. de appellation. & præsertim dum dicit, quòd licèt*
2 *† reuocatio debeat intimari iudici vel parti: tamē illud habet locum quoad præiudicandum aduersario: secùs quoad præiudicium reuocantis: de qua materia reuocationis procuratorum, & quādo, & quomodò debeat intimari, & in quibus causis intimatio non sit necessaria, vide latissimè per Felyn. in c. ex parte decani. colum. 3. cum duabus sequentibus, de rescriptis. stylus tamen est, quòd reuocationes procuratorum ad resignandum, & similium reuocantur penes Cancellaria & Camera notarios. & huiusmodi intimatio sufficit: quia videtur facta principi, quod tamen dixerunt Domini in vna Gerundē. coram domino de Grassis, in his quæ non possunt expediri, nisi in manibus Papæ, sed in extinctione pensionis, & cassatione regressus, quæ possunt fieri coram quocunque notario, talis intimatio non sufficiebat: sed quòd in illo casu, ex quo fuerat constitutus procurator ad cassandum regressum, non erat fienda sibi aliqua intimatio: cùm licèt ipse haberet titulum beneficij illius, ad quem erat reseruatus regressus: tamē non agebatur de præiudicio seu incommodo pecuniario, quod requiritur ad hoc: vt sit necessaria intimatio, secùs si agitur tantùm de præiudicio reuocantis. allegabatur decisio 11. hoc titulo. in antiq. Felyn. in capitu. ex parte decani. de rescriptis. numero 17. Aymus consilio 76. qui satis clarè loquitur. & idem esset quando est constitutus procurator ad resignandum, nisi esset Clement. 1. de renunciatio. quam crededissem etiam procedere in casu isto, cùm dicatur ibi id esse ne fiat variatio inter personas ecclesiasti-*
3 *cas. Et circa vltimam additionem, † quòd debeat citari procurater dominus litis, adeò quòd nō sufficiat citare principalem, vide Decium in capitu in nomine domini. numero 36 de testibus. vbi dicit hoc nō procedere in causis summarijs: vt etiam sentit hæc decisio & Roman singu. 20. Et ad propositum etiam vide Felynum in capitu. cùm M. de constitutionib.*
4 *colum. 20. vbi dicit, quòd † procurator datus post litem contestatam non potest substituere, pro quo vide etiam deci. 28. hoc titulo in antiq. vbi procurator substitutus à procuratore domino litis, postquàm est effectus dominus litis, potest etiam ipse substituere. Anto. Maria. Papaz.*

EPITOME.

Processus cum vno, vel pluribus procuratoribus simul non insolidum factus, valet & tenet in causa beneficiali: quia ille cum quo est processum, videtur esse per iudicem electus h. d. Vel sic. Procuratoribus simul non insolidum constitutis valet processus cum vno tantum habitus, alijs se non opponentibus: quia ille videtur electus.

DECISIO III. aliàs 107.

SI in causa beneficiali tres vel quatuor procuratores constituantur simul, & non insolidū, & cum vno ex illis alijs se non opponentibus, procedatur in causa, valebit processus, illumque iudex cum quo processit, videtur elegisse, iuxta formam c. si duo §. sanè. de procurator. lib. 6.

ADDITIO.

1 *A. M. P. Decisi. † ista de plano procedit in causis beneficialibus per tex. hic allegatum, & not. Oldra. consi. 130. in 2. dubio. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Per secundam procuratoris substitutionem primus substitutus reuocatus esse censetur h. d. Vel sic. Procurator primo substitutus, intelligitur reuocatus per secundum.

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus etiam cum clausulà, quòd per quamcunque comparitionem non intendebat eum reuocare, censetur reuocatus per secundam substitutionem.*
2 *Procuratorum reuocatio non inducitur per plures comparitiones & substitutiones, etiam si in aliqua non sit clausula, quod non intendit reuocare, si in vltima reperitur dicta clausula.*
3 *Clausula, quòd per quemcunque actum, &c. & quòd non intendit substitutum reuocare.*

DECISIO IIII. aliàs 121.

SI procurator semel vnum substituat, & iteratò aliũ posteà simpliciter, & sine renũciatione primi substituat, primum reuocare cẽsetur, etiã si in prima substitutione protestatus fuerit expressè, quòd propter aliquã cõparitionem, &c. quia aliud est comparere, aliud est reuocare vel substituere: diuersæ enim species sunt: & sic faciẽdo vnum non cẽsetur facere reliquum. Pro qua opi. alleg. in ratione. l. si quis cũ. ff. de procu. & c. non iniustè. eo. titu. & not. Ioan. And. & Archidi. in c. si duo. in prin. & c. licèt. eod. tit. lib. 6.

ADDITIO.

1 *A.M.P. Addenda † etiam est ad summarium, clausula de qua in deci, videlicèt etiam si in secũda substitutione protestatus sit, quòd propter aliquam comparitionẽ, non intendebat eum reuocare: quia aliud est cõparere, aliud est substituere vel reuocare. & ista sola ratio tibi sufficiat ad intellectũ decis. Cum ista deci concordat Ægi. deci. 26. hoc titu. loquens tamen in cõstituente, vbi dicit quòd primus censetur reuocatus, etiam si secundus non acceptet. Ad istam deci. & illius materiam videtur facere deci. Ægid. 32. eo. tit. vbi ponitur casus: quòd procurator primò substituit Albertum, secundò Bernardum, sine protestatione, tertiò comparuit in causa cum protestatione, quòd non intendebat substitutos reuocare, & appellauit, ac statim substituit Goffredum sine protestatione, dubitatur, & demum deciditur, quòd primi procuratores non censentur reuocati, & sic nec per secundam substitutionẽ erat reuocatus primus, nec per tertiam erant reuocati alij duo prædicti. Sed istud contrarium declaratur per dec. Ægid. 9 de præsumptio. vbi vult, quòd illa protestatio facta vltimo loco, nedum præseruat secundum substitutum, sed declarat etiam animũ suũ, quod quando substituit secundum, nõ intellexit reuocare primum. Quod verum credo, quoad futura, & etiam quoad præterita, si interim ille primus nullos actus fecisset nomine illius, quia ista declaratio non est propriè declaratio, sed est quædam ratificatio, quæ non potest retrotrahi in præiudicium tertij, per iura vulgaria, vt etiam declarat Cassa. deci. 4. de probat. nu. 7. Et ad hoc facit alia deci. Ægi. 24. de procura. vbi licèt per comparitionem domini in causa, quando non præcessit protestatio de qua suprà substitutus censetur reuocatus: nihilominus si dominus post cõstitutionem procuratoris bis compareat, & litem contestetur, non censetur reuocare procuratorem, si post istas duas comparitiones, & lite per eum contestata compareat, & protestetur tũc quòd non intendit reuocare, &c. & dictus procurator primò constitutus cum parte aduersa non contradicẽte posteà procedat, valebit processus, per tres rationes de quibus ibi, quæ seruiunt ad corroborationem intentionis meæ, licèt deci. sit aliqualiter corrupta, & ad id quod dicebam de ratificatione facit decis. 10. hoc titu. in antiq. & 13. infrà de conces. præb. Aduerte tamen in ista materia, quòd clausula, de qua in decisione, quòd per quẽcunque comparitionẽ, vel quamcunque actum non intendit reuocare, hodie de stylo taliter cõcipitur, quòd cessat omnis dubitatio. Nam adijcitur clausula, quòd non intendit substitutum reuocare, nisi expressè duxerit reuocandũ. vnde succedit illud quod dictum fuit suprà hoc titul. decis. 2. tamẽ Ægi. videtur tenere contra opinionẽ meã deci. 30. de procu. licèt mihi non placeant eius dicta: quia non respondet ad verbum (expressè) videas per te, & ad istam materiam vide infrà decis. 30. in fi. & infrà. 18. 20. & 22. Ant. Maria Pap.*

EPITOME.

Substitutus qui litem contestatus est, alium substituere potest: quia dominus litis factus est.

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus dominus litis effectus, potest alium substituere.*

2 *Procurator qui fuit substitutus post litem contestatam: si aliquem actum facit, posset substituere.*

DECISIO V. aliàs 122.

PRocurator substitutus qui litem est contesta. potest alium substituere non vigore
a mãdati, sed quia dominus factus est litis. arg. c. 1. de procura. & c. is qui. cum ibi not. lib. 6.

ADDITIONES.

a *Litem est contestatus. Sed quid de eo qui non est litem contestatus, sed posteà intercessit, & ad aliquem actum processit, an alium substituere potuit? Pe. & Cy. tenent quòd sic, in l. nihil de procur. Contrarium dicit Archi. in c. 1. hic alle. scilicèt, quòd ante litis contestationem constitutus alium substituere nõ potest, nisi hoc habeat in mandatis. Opinio Pet. est verior: quia efficitur dominus litis, quod apparet, quia sententia fertur in eũ, quæ non posset ferri, si non esset dominus litis: vt l. 1. C. de sen. & interlo. omn. iud. secundum Bald. in d. l. nihil.*

1 *A.M.P. Ista † dec. est clarissima in substituto, qui*
2 *litem contestatus est. Sed dubium est, an † illẽ substitutus qui litẽ non est contestatus, sed ea cõtestata fuit substitutus, & aliquem actũ fecit, & deciditur idẽ esse in isto, licèt si nihil fecisset, non potuisset substituere. vt dicũt Doc. in l. nihil. de procu. Et ad hoc facit dec. facta in causa Salamantina Abbatia sancti Saturnini corã D. Rauel. vbi resolutũ est, quod ille, qui obtinuit tres sentẽtias, & reuocauit posteà procuratorẽ, ne contra eũ procederetur in causa restitutionis. quàm aduersarius cõmiserat, non potuit reuocare illũ procuratorẽ, vt per Ægi. deci. 19. hoc titu & ibi dictũ fuit incidenter, quòd dominus litis effectus reuocari nõ potest inuito aduersario: vt per Fely. in c. ex parte decani. de rescri. col. pen. ver. No. ex gl. quod tamen indistinctè non procedit. Cõcordant cũ ista deci. 8 infrà eo. & 28. eo. tit. in antiq. & Bisig. 9. Quãdo verò substituẽs moritur re integra, an substitutus cẽseatur reuocatus, videbimus infrà super dec. 33. & per Ægi. deci. 2 hoc ti. Ant. Maria Pap.*

EPITOME.

Coniuncta persona in causa beneficiali ad agendum non admittitur sine mãdato, licèt in tẽporalibus admittatur cũ cautione de rato.

SVM

SVMMARIA.

1 *Coniuncta persona in causis beneficialibus ad agendum admittitur,& quando.*
2 *Coniuncta persona in causis prophanis pro coniuncta sine mandato regulariter admittitur.*
3 *Coniunctus nõ admittitur pro coniuncto,quãdo requiritur mandatum speciale.*
4 *Coniuncti possunt prodesse,sed non obesse.*

DECISIO VI. aliàs 142.

1 IN † causa beueficiali cooiuncta persona nnn admittitur sioe mandato ad agendum,& cum cautione de rato,necad eius instantiam decernenda est citatio:quia huiusmodi spiritualia æstimationem siue interesse uon capiunt.1.q.1.can. quàm pio.de elect.c.querelam.not.Ber.& Inno.io c.coram.in prin.de offi.deleg.& de cau.pos.& propric.c.cùm olim.circa fi.facit de pact.ca.cùm pridem.ibi tamen videtur tex.in cõtrarium, qui loquitur in causa beneficiali.Facit etiam text cũ sua gl.io contrarium de constitut.cap.cùm M.in
a prophana [a] tamen secùs,vr legitur & nota.io c.1. de procu.& de rescri.c.nonuulli.& c.ex parte.& per Ino.iu d.c.querelam.quæ iura loquuntur in proximitate, siue de coniunctione caroali, quæ proximitas nihil in causis spiritualibus operatur, de iudic.c.si anoum.libr.6.Et videas pro hac cõclusione not.per Archi.de rescrip.c.statutum.super verbo,eius c.lib.6.& de præ.c.si tibi absenti. in glo.per hoc.in fin.eod.lib.faciunt etiam not. pro d.conclusione per Ber.in c.2.de postulao.in gloss.2.per Paul.de concess.præbend.cap.cùm ei quem.io cle.& per Spec.tit.de conuocta persona.§.1.vers.Item quòd est in causa spiritualis,qui alleg.no.de regu.c.quia nos.

Aoditio.

a *In prophana.Nota † quòd in causis prophanis cõ*
2 *iuncta persona admittitur pro coniuncta sine mandato regulariter. Fallit in casibus requirẽtibus speciale mandatum tex.videtur in c.qui generaliter. de procu.lib.6.nisi coniuncta persona proprium prætenderet interesse:vt l.patri pro filio.ff.de minori.& sic vbi requiritur speciale mandatum hominis,non sufficit generale mandatum legis.Nam coniuncta persona potest agere pro coniuncta vigore generalis mandati sibi à lege concessi:& tamen nõ agit in casibus,in quibus requiritur speciale mandatum hominis,vt ibi not.In contrarium facit c.nonnulli de rescri,dic vt ibi nota.Coniuncta tamen persona non est procurator: ideò licèt posset agere pro coniũcta: vt l.sed & hæ.ff.de procura.tamen factum suum non præiudicat domino,nisi mandet,vel ratum habeat, vt l.3 ff iud.sol,& l.1.C.quibus res iudi.non nocet.*

1 *A.M.P.Cum ista † Dec.concordat Ægi.36.hoc tit.Et facit etiam dec.34.hoc tit.in antiq.intelligẽdo eam in causa prophana,quia dicitur ibi,quòd cõ*
2 *iũcta persona † admittitur ad defensionẽ in tali causa:secus inferendo in causa beneficiali,licèt non possit alium procuratorem cõstituere Item etiam ad hãc deci.applicari potest deci.35.infrà eo.tit.in fi.vbi di*
3 *citur,quòd † in causis spiritualibus quæ æquiparantur in beneficialibus,sicut dicitur de matrimonialibus,requiritur mandatum speciale,quo casu coniũctus non admittitur:vt per Fel.in loco,de quo infrà, licèt illa deci.non procedat in mãdato ad iudicia, vt videbimus infrà decisio.27.Contra tamen hoc,& quòd imò coniuncta persona possit procuratorẽ constituere,habes deci.16.infra eo.vbi videbis. Et vide de hac materia ad saturitatem per Felyn.in c.nonnulli.§.sunt & alii.in 8.& vlti.fallent.col.14.nu.42. de rescrip.& in c.coram.nu 6.de offic.deleg.& in c. cũ M.de constit.nu.25.& 27.& per Cass.decisi.6. vt lite pend.& deci.40. super regulis.nu.& Cancella.*
4 Et an in aliis materiis admittatur coniuncta persona,videbimus infrà de conces.præb deci.9.Et considerata ad ea,quæ dicit deci.ista in fine.quòd bene
4 *† coniunctus potest afferre vtilitatem,sed non incõmodum quod videtur durum:tamen pro hoc vide de ci.13.infrà.de conces.præb.& deci.1.hoc ti.in antiq. Et ad prædicta facit dicta deci.35.infrà.eo. vbi dicitur, quòd nedum coniuncti,sed simplices defensores admittuntur in criminalibus.& in deci.36.infrà dicitur,quòd canonici admittũtur pro canonicis etiã ad petendũ absolutionẽ simplicẽ.non tamẽ ad cautelam,de quo vide per Fely.vbi suprà.Et an defensor iste post litẽ contestatã possit reuocari,vide per Fel. in c.ex parte decani.de rescrip.in fi.Ant. Ma.Pa.*

EPITOME.

Procurator non potest ante acceptationem mandati substituere.

SVMMARIA.

1 *Procurator recipit potestatem executiuã sui officij à tempore præsentationis & receptionis mãdati nõ prius.*
2 *Iudex non habet exercitiũ iurisdictionis ante præsentationem rescripti.*
3 *Gesta per procuratorem an valeant,antequã præsentet mandatum procuratorium.*
4 *Procurator substituẽs in omnibus causis nõ videtur substituere,nisi in illis,in quibus acceptauerat.*
5 *Processus factus per procuratorem,de cuius mãdato non constat,an valeat.*
6 *Procurator tenetur acceptare mandatum:& non sufficit illud datum fuisse in actis per alium.*
7 *Mãdatũ etiam generaliter datum in alia causa inter easdemmet partes vertente, non suffragatur.*

DECISIO VII. aliàs. 145.

SI procurator ad certam causam cõstitutus cũ mandato substituendi, generaliter in omnibus & singulis causis,in quibus procurator extitit cõstitutus,substituat:talis substitutus ad huiusmodi certam & expressam causam prosequẽdam nõ admittitur,nisi doceat dictũ procuratorem substituentẽ onus procurationis ante huius-
a modi substitutionem acceptasse: [a] quia ante acceptationem procurator non censetur. ar à coo trario,cle.1.de procu.coio ibi no.& C.eo.l.inuitus.& no.per Archi.de procu.c.is qui.libr.6. qui remittit ad no.per Cõpost.de elect.c.statuimus. in gl.quæritur quis procurator.per Guli.in Speco.titu.§.1.ver.quid si procurator.

Anor

AODITIO.

a *Acceptasse. Concluditur ergo, quòd procurator*
1 *† recipit potestatem executiuam sui officij à tem-*
pore præsentationis, & receptionis mandati, & non
antè, & si aliquid facit ante receptas literas man-
dati, non valet: quia non est procurator actu: nec
dominus ratum habere tenetur, nisi quòd ipse fecit
tanquàm procurator, sed ante literas susceptas non
est procurator, vt dixi: igitur: &c. Hoc tenet Barto-
lus in quodam suo consilio, quod incipit, An procu
rator cõstitutus in absentia. &c. qui allegat dictum
capitul. is qui. in clementina prima. in glossa super
verbo, receptis. quod notat Compostel. in dicto capi-
tulo primo & Speculat. in loco hic allegato. Probat
etiam ratione tali. Nam mandatum inducit con-
tractum mandati: ergo requiritur consensus ipsius,
sed consentire non videtur ante receptionem man-
dati, velut ignorans suæ potestatis fundamentum:
pro hoc facit etiam in simili, quia mandatum pro-
curatorium & rescriptum delegationis sunt multũ
similia, vt not. infrà eodem tit. decisi. 32 quæ sic inci
pit, fuit dubitatum an procurator generaliter con-
2 *stitutus, &c. Sed illud quod facit iudex † ante præ-*
sentationem literarum est nullum: eò quòd iurisdi-
ctionis exercitium non habet ante præsentatum si-
bi rescriptum: vt in capitul. super eo. el 2. de appella
tionib. & de rescriptis, capitu. pastoralis. Igitur eo-
dem modo quod facit procurator, cuius organa sunt
suspensa vsque ad receptionem literarum, & aper-
turam earum. pro quo facit quod habetur per Bal-
dum in l. falsus. C. de furtis. Contrarium seruat Ro-
3 *ta scilicèt, quòd actus gesti † per procuratorem an-*
tequam recipiat procuratorium, valent: & suf-
ficit quòd illud ante sententiam in iudicio produ-
catur.

A. M. P. Decisio ista in principio dicit multa,
quæ non comprehenduntur in summario, & in fina-
libus verbis dicit totum oppositum illius quod dici-
tur in summario, videlicèt quòd imò valẽt gesta per
procuratorem antequàm recipiat mandatũ, si post-
eà illud ante sententiam producatur. Sed aduerte,
quia etiam ego non intelligebam principium huius
deci. antequam viderem deci. Ægid. 17. hoc tit. quæ
aperuit mihi oculos intellectus. Cõstructus enim ver
borum huius decisi. est inculcatus, & oportet facere
punctum post verbum substituendi. Et intelligendo
4 *in casu de quo loquitur Ægi. crederem, quòd † sub-*
stitutio non tenuisset, nisi substitutus docuisset sub-
stituentem acceptasse onus illius causæ: Nam ego
certè scio me constitutum esse procuratorem in plu-
ribus causis, quarum causarum onus non recepi, nec
recipere intendo, & ideo si substituerem procurato-
rem in omnibus causis, in quibus ego sum constitu-
tus procurator, vt ponitur hic casus, intelligendum
esset de causis, in quibus onus acceptassem: quia de
aliis non cogitaui, nec præsumendum est, quòd cogi-
tauerim: verba enim non extenduntur ad ea, quæ
quis mente verisimiliter non cogitauit: per iura vul
garia. Summabis igitur istam decisionem sic. Pro-
curator constitutus ad certam causam cum potesta
te substituendi, si antequã acceptet onus causæ, sub-
stituat vnum procuratorem in omnibus causis, in
quibus erat procurator, non videtur quoad istam
causam substituisse. Et pro vera intelligentia istius
decisionis, vide decisionem 19. hoc titulo in anti. vbi
5 *habes † an valeant gesta per procuratorem, de cu-*
ius mandato non constat, dummodò postea appa-
reat, & vide Curt. Iuniorem, qui multum laborat
super hac decisio consil. 63. Et scias vnum in propo-
sito quod dicit Ægid decisi. 35. hoc titul. videlicèt,
6 *quòd licèt tertius † det mandatum per compulsum,*
vel aliàs, in quo dicatur te esse constitutum procu-
ratorem, nisi tu compareas & acceptes, potest proce
di per audientiam contradictarum te non citato.
Pro quo facit illud quod aliàs fuit resolutum in vna
Lucana canonicatus coram bona memoria d. Ioan.
7 *Mohedano Episcopo Rauelen. vbi † fuerat datum*
mandatum generale pro Laurentio de Medicis in
vna alia causa contra Antonium Brachium, qui
citari fecerat eundem Laurentium, etiam super di-
cta causa Lucana: & videns mandatũ non esse pro-
ductum in causa Lucana, processit per audientiam,
non citato tali procuratore, & Domini voluerunt
processum huiusmodi sustinere. Moti tamen etiam
certis coniecturis, quòd mandatum nõ esset bene cla
rum pro ambabus causis. Et similiter facit resolutio
facta in causa Conchen. beneficij de Vilar. de qua di
xi suprà de rescript. decisione 2. & quòd valeat sub-
stitutio in omnibus causis, in quibus ego sum procu-
rator. vide infrà decis. 33. Anton. Maria. Papaz.

EPITOME.

Substitutus ab eo, qui habet mandatum à domino, censetur ab eodem domino constitutus: & ideo post litem contestatam, potest aliũ substituere

DECISIO VIII. aliàs 146.

SVbstitutus per constitutum ad hoc speciale mandatum habentem, censetur à domino constitutus. ff. quòd cuiusque vniuersi. l. item eorum. § si decuriones. argu. de sen. exc. c. mulieres. secundùm Ar. qui hoc not. de procur. ca. 1. super ver. potestas. libro 6. Hinc est quòd substitutus huiusmodi post litem per eum contest. potest vlterius substituere: quia factus est dominus litis, vt in d. c. 1. & c. si duo. 1. respon. in fin. lib. 6. C. eod. titul. de procurat. l. nolla. Pro hoc vltimo faciunt no per Archid. & Io. And. in nouel. in c. is qui. de procur. lib. 6. vbi tenet, quòd substituẽs substitutũ à se qui est litẽ contestatus nõ reuocauit, nisi eo casu, quo reuocaret dominus constitutũ à se.

A. M. P. De ista materia satis dictum fuit suprà deci. 5. vide ibi. & adde decis. 28. eod. tit. in antiq. Aduerte tamen, quòd substitutus à procuratore domino litis effecto, & non vi mandati non videtur à domino constitutus: vt per Ægid. decisi. 2 hoc titu. & infrà decisi. 33.

EPITOME.

Procurator qui simpliciter mandatum acceptauit ad agendum, defendendum, appellandum, & appellationem prosequendum, compellitur prosequi appellationem per eum interpositam, si mandatum ad hoc extendatur. Vel sic procurator constitutus ad agendum, appellandum, & prosequendum compellitur prosequi si appellet. hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Procurator ad appellandum cogitur prosequi appellationem per eum interpositam.*
2 *Procurator tenetur prosequi in casu præmisso, etiam si quando appellauit, sit protestatus, quòd non intendebat prosequi.*
3 *Procurator debet dare mandatum per compulsum, si vult limitatè acceptare, aliàs tenetur facere omnia, de quibus in mandato.*
4 *Procurator sibi præiudicat recipiendo mandatum, si non protestatur à principio.*
5 *Procurator ad audiendum sententiam appellat.*
6 *Procurator cogitur etiam defendere in causa restitutionis.*
7 *Procurator qui non habet mandatum ad prosequendum, non potest acceptare terminum 10. dierum, qui datur cum reuerentialibus.*

DECISIO IX. aliàs. 147.

SI procurator cõstitutus ad agendum & defendendum, appellandum & appellationem prosequẽdum, onus procurationis acceptauit, & appellat, tenetur, & compellitur appellationem prosequi: licèt de contrario, videlicèt, quòd non velit eam prosequi, protestatur: per clemẽtinam 1. de procuratoribus antedict non obst. c. non iniustè. de procur. quia ibi loquitur de procuratore constituto duntaxat ad agendum & defendendum, & non appellandum, nec appellationem prosequendum. talis enim in casu capitul. non iniustè. licèt teneatur appellare, non astringitur prosequi: secùs verò si contineatur in mandato per eum acceptato: quia tũc ad omnia in eo contenta tenetur, per dictam Clementinam.

1 *A. M. P. Ista † vltima verba summarij, si mandatum, &c. sunt superflua. Potuisset meliùs addi,*
2 *quòd † tenetur prosequi, etiam si quando appellauit protestatus fuerit, quòd non intendebat prosequi: quia illa protestatio non suffragatur. Potuisset bene à principio, quando acceptauit onus procurationis limitatè acceptare, vt dicit decisi. 3. hoc titu. in an-*
3 *tiq. Quod tamen intellige, † si dedit mandatum per compulsum, aliàs si ipse simpliciter produxisset mãdatum, non potuisset limitatè acceptare, & ita quotidie seruatur, & hoc etiam sentit dicta decis. quæ dicit: poterit protestari, quòd non intendit recipere mandatum, & sic præsupponit mandatum non esse*
4 *receptum tempore protestationis. † quod per receptionẽ mandati sine protestatione sibi præiudicat, sicut per receptionem literarum præiudicialium: vt per Doctores in l. quæ dotis. ff. soluto matrimonio. Cum ista decisi. concord. decis. Bisig. 2. hoc tit. & infrà decisio. 26. in fi. & Ægid. decisione. 23. hoc tit. &*
5 *suprà decisione 2. col. 2. † Si autem mandatum tantum diceret, ad audiendum sententiam, non posset appellare: vt dicit decisio. 5. eodem titu. in antiq. & Bisig. 2. hoc titul. dicit tamen Ægid. decisio. 19. eodem titulo quem sequitur Cassad. decisio. 2. hoc ti-*
6 *tulo, quòd † procurator ad agendum & defendendum, qui pro se sententiam obtinuit, quæ transiuit in rem iudicatam, cogitur defendere dominum in causa restitutionis ex aduerso obtenta. & ad præmissa omnia vide Felinum in capitul. cùm olim. el. 1. de officio delegati. & in capitul. cùm causam. de re iudicata. vbi latè, quòd procurator potest facere quæ sunt connexa, & põderat decisio. Bisig. quæ dicit, ad audiendum sententiam duntaxat, & nihilominus vult, quòd possit appellare. & ideò cogitabam, quòd quando diceret, & ad appellandum, quòd eadem ratione posset prosequi, sed an in hoc casu & præcedenti cogi possit ad prosequendum, cogita: quia licèt possit, si vult: tamen nimis graue est, quòd cogatur: regulariter enim procurator non censetur datus ad secundam instantiam, nisi dicatur. Et ideò cùm in vna Bononien. parrochialis de monte maiori coram bonæ memoriæ Marcho Antonio Marschot-*
7 *to Bononiensi tunc Rotæ Decano, † procurator, qui non habebat mandatum ad secundam instantiam, appellasset, & auditor dedisset reuerentiales cum termino decem dierum, fuit resolutum, quòd illa præfixio termini non potuit recipi per illum in præiudicium Domini, qui habebat annum. Anto. Maria Pap.*

EPITOME.

Gesta per procuratorem domini in causa criminali personaliter citati, valent.

SVMMARIVM.

1 *Procurator si compareat pro citato ad personaliter comparendum valet processus parte non opponente ante conclusionem.*

DECISIO X. aliàs 151.

SI citatus personaliter comparet per procuratorem, & cum illo procedatur in causa etiam criminaliter intentata vsque ad conclusionem inclusiuè, valet & tenet processus. per not. in c. 1. de iudi. lib. 6. super ver. criminaliter. Tum etiam, quia quilibet potest renunciare iuri, siue priuilegio sibi concesso. de constitu. ca. cùm accessissent. de regula. cap. ad Apostolicam. Tum etiam quia de facili reditur de extraordinario ordine ad ordinarium. de verb. signifi. c. sæpè. in cle. Et potest ferri sententia absolutoria pro absente. per l. quãuis indubitati. C. ad leg. Iul. de adulter. vbi de hoc per Iacob. de Are. per Dominum Nicol. Aurelianens. Episcopum. Non ob. quod ibi not. Fran. Accur. & Cyn. post Ioan. Andr. in nouel. in d. c. 1. de iudi. videlicèt, quòd ista exceptio opponi potest in qualibet parte litis: quia illud intelligo verum regulariter. Fallit in casu, vbi iam esset in causa conclusum, & sententia absolutoria pro absente ferenda. Archi. tamen, qui generaliter. de procur. lib. 6. dicit, quòd si in causa criminali admittatur procurator, tenet quòd fit cum eo.

A. M. P. Istud summarium modicum valet: quia
1 *in effectu † decisi. dicit, quòd si Dominus citetur ad comparendum personaliter, & mittat procuratorem, quòd valent gesta per eum parte non opponẽte, licèt repelli possit quandocunque ante conclusionem in causa, non autem pòst, vide ad istam decisio. infrà deci. 37. ad longum. A. M. P.*

EPITOME

EPITOME.

Procurator in prima instantia substitutus, non potest per collegã procuratorem in secunda instantia reuocari.

SVMMARIVM.

1 *Substitutus ab vno ex duobus procuratoribus non potest per alterum reuocari.*

DECISIO II. aliàs 161.

SI duo procuratores constituãtur insolidum cum clausula, quòd non sit melior conditio occupantis, & cum potestate substituendi, & reuocandi substitutos, &c. Si vnus eorum primò substituat, & substitutus ille in prima instantia procedat: licèt secundus collega primi procuratoris substituentis in secunda instãtia alium substituat, & ille in secunda instantia procedat: tamen per huiusmodi substitutionem secũdi, primus substitutus in prima instantia non censetur reuocatus: ita quòd ille primus substitutus potest procedere in tertia instantia: quia sicut secundus substituens non potuit suum collegam reuocare: ita nec eius substitutum, argu, eorum quę leg. & notan. in c. si duo. de procu. lib. 6.

1 *A.M.P. Ista verba, in secunda instantia, sunt superflua: quia nullo modo, & nullo tempore collega potest reuocare: per rationẽ huius decis. videlicèt, quia sicut non posset reuocare collegam, ita nec substitutũ ab eo, facit in proposito decis. 16. hoc tit. in antiq. vbi dubitat., sed non resoluit: & se remittit, quando duo sunt procuratores, & vnus confitetur, alter negat. Anto. Maria Pap.*

EPITOME.

Procuratorium authentico sigilli munitum, etiam absque notarii & testium subscriptione, valet ad causas.

SVMMARIA.

1 *Procuratorium authentico sigillo munitum quando ad causas fidem faciat. & valeat.*
2 *Sigillum quando dicatur authenticum.*

DECISIO XII. aliàs 262.

1 VAlet † procuratorium ad causas solo sigillo Episcopi, vel alterius prælati sigillatum sine subscriptione notarii vel testium, dummodò sigillum sit recognitum, vel probatum: secùs si negatum fuerit. hoc not. Hostien. in capit. 1. de procu. & facit optimè ele. 1. de procu. eod. titu. & ibi per Ioan. And. & Paul. & Guil. qui alleg. duos text. pro huc. vbi videntur casus. ff. de procura. l. si procurator. de censi. c. sopitæ. facit c. cùm dilectus. de relig. do. de transac. c. contingit. & c. significauit. de appel. à contrario. Quia si ille actor habuisset verum, & authenticum sigillum capituli, ad causas fuisset admissus: sed quia ostendit dũtaxat sigillum ad citationes, & causas, ideò fuit repulsus secundum glo. ibidem. Speculat. tamen dicit, quòd sigillum ad causas non facit fidem in aliis titulis. de instru. edi. §. postremò. versic. item quòd non est sigillatum. & in titul. de citation. §. nam de. versi. literis igitur. Quod † verò dicatur
2 sigillum authenticum vide Spec. de procur. §. ratione autem formæ. ver. item quòd non est in sigillo. & in tit. de proba. §. fi. versi. 10. vide Archidi. qui alleg. dictum Hosti. de procu. c. 2. lib. 6. & ibi per Ioan. And. in nouel.

A.M.P. Ista decisio habet multas cõcordantes, quas vide per te, sed etiam omnes decisio. alleganda indigent declaratione: quia sic de plano non procedunt. Concordant enim deci. 9. 15. 19. 32. & 36. hoc titulo in antiq. & faciunt ad materiam istam decis. 1. & 10. infrà de proba. & Ægid. decis. 18. de rescrip. & decis. 12. & 14. de fide instrumentor. sed si bene vis materiam istam intelligere, vide Fely. in c. 2. de fide instru. col. penulti. A.M.P.

EPITOME.

A. Procurator constitutus contra B. mortuo B. non est amplius procurator, ita quòd tertius veniens post ipsius mortem pro suo nouo interesse cum eo procedere non poterit.

SVMMARIA.

1 *Personis mutatis in causa beneficiali mutata censetur & causa.*
2 *Mandata procuratoris nõ extendũtur, nisi ad personas, vel causas in illis expressas.*
3 *Procurator constitutus contra B. mortuo B. non est amplius procurator, etiam quoad interesse putãtes.*
4 *Successor in beneficio dicitur habere titulum à Papa, nisi surrogetur gratiosè.*

DECISIO XIII. aliàs 171.

1 SI A. constituat † procuratorem contra B. in causa beneficiali, & in medio litis moriatur B. & post ipsius mortẽ veniat C. ad causam pro suo nouo interesse, resumendo causam in statu in quo B. quondam dimisit. iuxta formam cap. si 2. contra quos. in fi. vt lit. pend. libr. 6. non valebit processus habitus inter procuratores A. & C. quia mortuo B. extincta fuit lis quoad eum, quæ non transit in singularẽ successorem, prout legit. & not. per Innoc. de iudi. c. quia verò. & de arbitr. c. ex parte. & quia mutatæ sunt personæ, mutata est & causa de test. c. veniens. & c. cùm in tua. de re iudi. c. cùm super. & c. fin. Præterea mã-
2 data †. procurationis sunt stricti iuris, & ideò nó extendũtur, nisi ad causas & personas in ipsis expressis. de procu. c. qui ad agendum. lib. 6. & cle. nnn potest. eod. tit. Non obst. quòd aliqui voluerunt dicere, quòd sicut hæres nouus, vel vniuersalis successor potest litẽ à suo prædecessore inchoatam prosequi, C. de acquirend. poss. l. vlti & ff. eod. titu. l. Pompo. §. cùm quis. ita & clerici seu beneficiati, qui succedũt in onere & bonore, & vniuerso iure prælato defuncto. de offi. deleg. c. quoniã abbas. de restit. spol. c. in literis. & ibi per Inno. Et respondet Innoc. in d. c. quia verò & fatetur hanc instantiam veram, si defunctus egit, & litem instaurauit nomine ecclesiæ, beneficii, vel prælaturæ: prout ponit ibidem exempla. Secùs si

tius si nomine proprio: quia tunc est personalis actio, qua non transfertur de persona in personam secundùm eum. Et quia non habet locum successio in ecclesiasticis hæreditatibus, sed opus est noua collatione, vt ibi not. in dicto capitu si ij contra quos. per Ioan. Monac. faciunt not. in capitu. significauit. de rescript.

1 *A. M. P. Cum ista † deci. concordat decisio. 40. infrà eod. & Ægidi. vigesimasecunda. hoc titu. quamuis deci. ista mihi clarissima videatur, nec esse opus tot fundamentis factis hic absque necessitate: quis enim dubitat. quòd si mandatum dicit ad causam contra B. quòd mortuo B. finitur mandatum? Est bene verum illud quod dicit decisio. quòd hoc non procederet in prophanis, vbi datur succes-*
2 *sio; & hæres repræsentat personam defuncti: † In beneficialibus autem quis dicitur habere titulum à Papa, & non dicitur succedere in locum mortui, vt dicit hæc deci. in fine. & Sar. quæstio. prima regulæ de public. sed bene dubitari posset, quid si Papa gratiosè surrogasset istum tertium loco B. an mandatum esset extinctum: quia lis sustinetur in personam gratiosè subrogati: vt per Ægid. decisio. 12. vt lit. pendent. & Cassad. decisio. 1. vt lite pendent. & Sar. quæstio 70. regula de annali. præsertim quia Papa solet subrogare ad litis, & causæ prosecutionem, & defensionem in eisdem statu & terminis, vt dicit decisio. quinta infrà vt lite pendent. in fin. & Sar. quæsti. 12. de trien. & proptereà isto casu subrogatus dicitur repræsentare personã in cuius locũ subrogatur. sicut hæres, putarẽ tamen quòd procurator tunc posset petere inducias ad consulendum Dominum, iuxta decisio. infrà 31. & 11. vt lite pendente. tamen mandata sunt stricti iuris, & non extenduntur, vt hic, & per Cassado. decisio. prima eodem titulo, si tamen B. egisset nomine ecclesiæ, fortè secus esset: quia quando prælatus agit nomine ecclesiæ, tunc datur successio, vt infrà decisio. vigesimanona. vide tamen dictam. dec. vndecimam vt lit. penden. vbi mortuo B. actore, ille qui surrogatur in eius locum, procedit contra procuratorem rei, qui erat procurator contra B. & non contra subrogatum: sed ibi erant verba exuberantia, de quibus suprà in surrogatione, videlicèt ad litis & causæ procurationem in statu & terminis. considera bene iuprouecte si scias aliam solutionem, & vide etiam infrà deci. vlti. A. M. P.*

EPITOME.

Procurator datus cum potestate substituendi, & reuocandi, &c. substituens & transferens totaliter suam potestatem in alium, protestansque quòd de cætero nolit in causa se intromittere, nihilominus quando voluerit etiam re non integra, potest onus procurationis reassumere. Vel sic. Procurator datus cum potestate substituendi, reuocandi, reassumendi, licèt totalem potestatem in substitutum transferat, potest tamen quandocunque reassumere procurationis onus. h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus procedẽs in causa post reassumptionem causæ, de qua suprà, facit actus nullos, licèt possint ratificari: secus tamẽ est, si esset expressè reuocatus: quia ratificari non possent.*
2 *Dictionis etiam vis.*
3 *Clausula, cum potestate reuocandi toties quoties.*
4 *Clausula, præsenti mãdato in suo robore permãsuro.*
5 *Acta non possunt ratificari in præiudicium tertij.*

DECISIO. XIIII. aliàs 184.

SI procurator habens mandatum substituendi, & reuocandi, ac etiam reassumendi toties quoties sibi videbitur expedire, licèt substituendo totaliter transferat potestatem suam in alium, & protestetur quòd amodò in causa huiusmodi non velit se intromittere, nihilominùs postçà etiam re non integra quandocunque voluerit onus procurationis in se reassumere, & vlteriùs in causa procedere poterit, propter formã mandati antedictam. pro quo alleg. ea quæ leg. & no. in c. licèt. de procu. lib. 6. per quam reassumptionem videtur suum substitutum reuocare, sicut dominus. vt in c. si quem. de procur. lib. 6. potest tamen si substitutus post huiusmodi tacitam reuocationem procedat, acta per eum ratificare: secùs verò si expressè eũ reuocasset, & inhibuisset, ne procederet. pro hoc alle. not. in c. ex parte decani. de rescript.

1 *A. M. P. In primo † summario deficit verbum, etiam, ante verba, re integra. Et in secundo summario deficiunt verba (etiam re integra) vltra dicta in summariis: duo alia etiam dicit hæc deci-*
2 *sio. videlicèt, quòd † per talem reassumptionem censetacitè reuocatur substitutus, adeò quod si procedat posteà in causa, requiritur ratificatio actorum: secus tamen si expressè reuocasset, & inhibuisset,*
3 *ne procederet: quia † tunc non potuissent acta ratificari. ad istam decisio. facit deci. Bisig. 11. hoc titulo, sed cogita quid velint dicere illa verba decisionis, etiam re integra: quia dictio etiam, solet præsupponere fortiorem casum, & leuior casus videtur, si procurator substituens reassumat, & procedat antequàm substitutus cœperit procedere: prout dicit expressè decisio. 30. infrà eodem, & ideò cogimur dicere, quòd deficiat verbum, non & quod decisi. dicere velit, re etiam non integra, propter di-*
4 *ctam decisio 30. & præsertim stantibus verbis, † toties quoties. de quibus in decisio. & aliis verbis, quibus ad præsens vtuntur notarij communiter vide-*
5 *licèt, † præsenti mandato in suo robore permansuro: quæ verba etiam ponderat Bisig. dicta decisio. vndecima. per quæ verba nulli dubium est, quòd etiã re non integra substituens potest onus procurationis reassumere, saltem hic, vt solent importare dicta verba, toties quoties. Et licèt Bisig. dicat, quòd in illo casu substituens non poterat reuocare, & sic videatur contrarium præsenti decisi. tamen ibi non habebat facultatem reuocandi, vt hic. Et dum di-*
6 *citur in fine huius decisio. quòd † procurator potest acta ratificare: intellige dummodò non agatur de præiudicio tertij vel aduersarij: vt in decisio. prima eodem titulo, in antiq. Dum autem etiam dicitur, quòd si expressè inhibuit, non potest ratificare. vide rationem per Felyn. in capitu. ex parte decani. de rescript. & in c. nonnulli. §. sunt & alij. eod. titu. dum loquitur de falso procuratore & de procuratore reuocato. A. M. P.*

EPITOME.

Accusatus de crimine, detentus in carceribus per procuratorem se defendere potest.

SVMMARIA.

1 *Procurator in causa criminali non interuenit regulariter.*
2 *Procurator constitui potest in causa criminali, quãde reus est captus.*
Defensio legitima nemini deneganda.

DECISIO XV. aliàs 201.

a Licèt [a] in † causa criminali non possit interue
1 oire procurator ex parte rei: vt l.penul.§.ad
crimẽ.ff.de publi.iudi.& de accu.c. veoiens. & c.
b licèt. tamen si reus accusatus [b] vel accusandus de
crimine detineatur in carcere, potest procurato-
rem cõstituere ad defendendũ se. Nam prædicta
regula habet locum in reo, siue accusato libero:
2 † secùs in capto & cõstricto, cui non est denegã
da legitima defensio, quæ nõ negaretur etiam &
c diabolo, [c] si esset in iudicio. de exce.c.cum inter,
quæ si per iudicẽ denegaretur, ab huiusmodi de-
negatione licitè posset appellari. de ap.c.vt debi-
tus.& c.dilecto. Pro qua cõclusione vide no.in d.
§.ad crimẽ. imò posset iuridicè sustineri, & dici,
quòd talis posset, & deberet à quolibet defendi,
etiam sine mandato. per l.seruum quoque.§.pu-
blicè.ff de procu.& 23.q.5.c.reus.

ADDITSONES.

a *Licèt. Adde deci.10.suprà.eod.titu.& deci.17.& 35. infrà eod.titu.*
b *Accusatus. Adde Guido. Pap. decisi. 456.incip.vox publica.*
c *Diabolo. Adde decisi.16. infrà de dolo, & contu.incip.cum iura.*

EPITOME.

Vxor clerici coniugati potest constituere procuratorem ad agendum & defendendum pro suo marito in carceribus detento.

SVMMARIVM.

1 *Vxor pro marito incarcerato procuratorem constituere posse iuris est.*

DECISIO XVI. aliàs 203.

1 VXor † prætensi clerici coniugati detenti in carceribus potest procuratorem ad agendum, & defendendum pro dicto suo marito detento constituere: tum quia cooiuncta persona est: tum quia etiam videtur suam prosequi iniuriam. Pro prima ratione faciunt ea quæ leguntur. & not.in c.nonnulli. per Innoc.& Hosti. & c.ex parte decani. de rescrip.ff.de procur.l. sed & hæ personæ. Pro secunda ratione facit c. de cætero. de testi. de accu.c. cùm P. & ea quæ not.2.q.7.in summa, per Hostien.& per Ioan.

A.M.P. Ista decisi. dum dicit, quòd vxor potest pro marito procuratorem constituere, quia cõiuncta persona, non satisfacit: quia licèt cõiuncti admittuntur pro coniuncto in iudicio, & popularibus actionibus ac pro vniuersitate, ac canonicus pro canonico, vt suprà dec.6.& infrà deci.36.tamen tales non possunt constituere procuratorem: vt in dec.34. hoc tit.in anti.& infra dec.35.& per Fel. in c.nonnulli. de rescri.§. sunt & alij.nu. 42. sed alia ratio in hac dec.allegata, videlicèt, quòd hic vxor videtur suam prosequi iniuriam, melior videtur per iura hic allegata. A.M.P.

EPITOME.

Habens mandatum ad opponendum crimina defectus, potest illa opponere, quamuis in procuratorio specificata non fuerunt.

SVMMARIVM.

1 *Procurator potest opponere crimina, licèt non exprimantur in mandato.*

DECISIO XVII. aliàs 254.

PRocurator habens sofficieos mandatum ad agendum, vel defendendum, ac crimina, & defectus in personam & formam opponendum: licèt etiam crimina, vel defectus in procuratorio non exprimãtur: potest nihilominùs crimina certa, & defectus quoscunque opponere, & de illis excipere. Nam licèt huiusmodi expressio criminum & defectuum requiratur in procuratorio ad appellandum ab alicuius electione, prouisione, vel postulatione facta, vel fienda, vt in c.procurator.de elect.lib.6.tamen hoc non requiritur in procuratorio ad agendum & defendendum: prout not.Io. Andr.& Pau.in Cle. non potest.de procu.qui alleg. dictum Compost.in c.1.de elect. lib.6.& ibi etiam per Pe.de camp & Ar.& Spe.in tit.de procu.§.1.ver.sed nunquid sufficit.

A.M.P. Summarium istud non comprehendit omnia. Nam dicitur hic, quòd in mandato ad appellandum ab alicuius electione, prouisione, vel postulatione facta vel fienda, debent exprimi crimina certa & defectus opponendi: in mandato autem ad iudicia sufficit, quòd dicatur ad agẽdum vel defendendum, ac crimina & defectus in personam & formam opponendum.

EPITOME.

Habens procuratores ad negotia & ad iudicia simul: & postea constituens alios ad iudicia cum reuocatione quorumcunque &c. non intelligitur reuocasse nisi ad iudicia constitutos.

SVMMARIA.

1 *Tacita generalis procuratorem reuocatio non nisi ad species expressis similes extenditur.*
2 *Clausulæ generales ciuiliter intelligenda.*
3 *Procuratorem constituens in eodem mandato ad lites & negotia, si alios ad lites tantùm constituat, etiam cum reuocatione aliorum sub quacunque forma constitutorum, non videtur reuocasse constitutos ad negotia.*
4 *Reuocatio non est intimanda, quando agitur tantùm de præiudicio reuocantis.*

DECI

DECISIO XVIII. aliàs 256.

1 SI † quis constituat plures procuratores certos, & insolidum ad negotia & iudicia in vno procuratorio: & postmodùm constituat alios ad iudicia tantùm cum reuocatione omnium procuratorum suorum, aliàs sub quacunque forma verborum per ipsum constitutorum, procuratores ad iudicia aliàs per eum constitutos videtur duntaxat reuocasse, & non alios ad negocia. Ratio, quia duo & diuersa videntur esse mandata: & licèt vnum sit reuocatum, tamen stat reli-
2 quum. Et † clausulæ huiusmodi generales sunt ciuiliter intelligendæ: vt l.fin.§. cui dulcia.ff. de vi.tri. v ole. lega. præsertim si apparet per aliquẽ actum dicti reuocãtis alios procuratores ad negotia constitutos, noluisse reuocasse: prout ponebatur in facto: putà, quia vnus de electis procuratoribus ad negotia constitutus post huiusmodi reuocationem beneficium aliquod vacãs nomine domini sui acceptauit: quã quidem acceptationem idem dominus ratam & grati habuit, fecitque sibi de illo beneficio prouideri, & se in possessionem induci, & per aliqua tempora illud beneficium sic acceptatum tenuit & possedit. per quos actus expresè apparet quod ipsum reuocari noluit. ergo &c. arg. eorum quæ leguntur & no. in c. licèt. de procu, lib. 6.

ADDITIO.

3 *A. M.P. Dicitur hic, quòd † si quis constituat plures procuratores insolidum ad negotia & lites in eodem mandato, & posteà constituat alios ad iudicia tantùm, cum reuocatione omnium procuratorũ suorum aliàs sub quacunque forma verborum per ipsum constitutorum; procuratores ad iudicia, aliàs per eum constitutos videtur duntaxat reuocasse, & non alios ad negotia: quia duo diuersa videntur esse mandata. Et sic vt vides primi procuratores erant constituti in eodem mandato: si enim fuissent constituti in diuersis mandatis, & vnus ad iudicia, & alij ad negotia; tunc materia erat clara, maximè stantibus illis verbis, sub quacunque verborum forma, de quibus verbis videlicèt, in eodem mandato, & aliis, videlicèt, sub quacunque verborum forma, & non fit mentio in summario. De materia reuocationis procuratorũ, habes etiam suprà dec. 2. & 4. & infrà 20. & 22. & in anti. 11. 14. 22. & 25. & in terminis huius dec. vide Fel. ponentem plura exempla, in c. ex parte decani. col 3 in verbo, reuocatio. nu. 11. cũ duabus. col. seq. & in c sedes de rescrip col. 5. nu. 21. &*
4 *vide deci. 11. hoc titu. in anti. vbi † si quis facit procuratorem ad acceptandum, si secundò facit alios procuratores, videtur primum reuocare, & etiam quod non sit certificatus, non potest acceptare: quia agitur tantùm de præiudicio constituentis. A. M.P.*

EPITOME.

Procurator articulos per eum datos etiam per iuramentum de stylo Palatij reuocare potest, etiam non doctus de errore.

SVMMARIVM.

1 *Confessio procuratoris reuocari potest per dominum, etiam si facta sit in articulis medio iuramẽto datis.*

DECISIO XIX. aliàs 280.

PRocurator articulos datos. per eum etiam per iuramentũ tanquam datos per errorem etiã non docto de errore potest reuocare de vsu, stylo & obseruantia Palatij, licèt de iure esset contrarium fortè obseruandũ, prout legitur & no. de confes. in c. fi. & ibi per Inn. quem quidem stylum dicebant aliqui Domini indifferẽter esse obseruandum in causis beneficialibus, & matrimonialibus, in quibus vertitur animæ periculũ, nec potest haberi recursus contra procuratores, qui non sunt semper bene instructi, & ideò semper & frequẽter dant, & ponunt contraria, propter nouas informationes eis missas, vel datas per clientulos suos, quæ posteà reuocant, & admittitur eorum reuocatio, saltem cum iuramento super errore, vt sciatur veritas. In causis verò prophanis idem, nisi articuli fuerunt dati per iuramentum: tunc enim secundum aliquos Dominos nunquã admitteretur procurator ad reuocationem errorum, vel ad dandum de materia contraria: propter not. in c. cùm in positionibus, de iureiurand. lib. 6.

ADDITIO.

A. M. P. Istud summarium procedit simpliciter in causis beneficialibus & matrimonialibus, in causis verò prophanis dec. dubitatiuè loquitur, licèt idem etiam in istis seruari viderim, habes dec. 2. de
1 *confes. & 32. de test in anti. qua dicunt, † dominum posse reuocare confessionem procuratoris, & in terminis huius. dec. vide Ægi. deci 16. de confes. & per Fely. in c. 1. vt lite non contest. nu. 28. vbi prosequitur materiam per tres col. A. M. P.*

EPITOME.

Dominus appellando à diffinitiua, reuocat procuratorem primæ instantiæ, quamuis habeat mãdatum ad appellandum, & appellationem prosequendum. Vel sic, Procurator contra quem est lata sententia, censetur reuocatus, si non ipse sed dominus appellauit, ac alios sine protestatione constituit h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator postquàm est dominus litis, antacitè vel expresiò sine causa possit reuocari.*
2 *Testamentum secundum rumpit primum.*
3 *Procurator nõ censetur reuocatus per actum domini necessarium.*
4 *Procurator non efficitur dominus causæ, sed istãtiæ.*

DECISIO XX. aliàs 281.

SI contra procuratorem constitutum ad certam causam etiam cum mandato appellandi, & appellationem prosequendi, & qui est litem contestatus, feratur sententia diffinitiua, à qua non ipse, sed dominus appellauit, & causam appellationis committi obtinuit alteri Auditori, coram quo libellu dedit, aliosque procuratores simpliciter, & sine protestatione ad eandam causam constituit qui dum onus procurationis recipere recusassent, primus procurator alterius in hac secunda instantia processit vsque

ad conclusionem inclusiuè. dubitatur vtrùm va-
luerit processus in secūda instantia habitus cum
huiusmodi procuratore. Aliqui volētes sustine-
1 re processum dicebāt, quòd sic. Nā † ipse per litis
cōtestationē in prima instantia factus erat domi-
nus litis, & totius causæ, & sic nec tacitè nec ex-
pressè sine causa poterat reuocari inuitus. de
procu. c. 2. lib. 6. cū ibi not. Prætereà licèt domi-
nus appellauerit, per huiusmodi appellationem
suum procuratorē non reuocauit: imò potiùs fa-
ctum suum approbauit. per l. 3. § falsus. ff. rem ra-
tam. hab. & ff. de iudi. l. licèt. & not. de re iudi. c. 1.
Item multū ponderauerūt Domini hoc dicētes,
quòd secunda constitutio procuratoris non ha-
buit effectū propter contradictionē eorundem:
ergo perinde est ac si nunquam fuisset facta. de
elect. c. si electio. lib. 6. de transla. episcop. c. inter
corporalia. Alij & maior pars, de quorum nume
ro ego fui, tenuerunt contrarium, non ponde-
rando appellationem, sed cōparitionem, & alios
actus, præsertim substantiales, quos exercuit &
fecit in secunda instantia dominus principalis in
propria persona, videlicèt impetrando commis-
sionem, dando libellum sine protestatione, per
quos actus non est dubiū sine ante, siue post litē
contestatā tacitè procuratorē reuocare: vt in c. si
quem. de procu. lib. 6. Præterea dando secundū,
primum videtur & censetur reuocare, de procu.
capit. non iniustè. cùm ibi not. etiam si secundus
procurator noluerit acceptare mādatum. secun
dùm Ioan. And. in c. si duo. in 2. gl. de procu. lib. 6.
qui alle. §. posteriore. Insti. quibus mo. test. infir.
2 vbi dicitur, quòd secundū † testamētum rumpit
primum, licèt in secundo testamento aliquis hæ-
res non sit, vel esse noluerit. de quo etiam remit-
tit Ioan. And. vbi suprà ad Spe. tit. de procu. § ra-
tione autem formæ. versi. sed cum dato secundo.
Idem tenet Archi. in c. licèt. de procur. qui alle. ff.
de adi. legat. l. si transferam. & l. legatum. § pater.
Ioan. And. in nouel. in d. c. si duo super prædicta
glo. alle. pro contrario. ff. de rescind. vendit. &
quando lic. ab emptio. disce. l. si id quod. vbi re-
mittit etiam ad not. in § præterea. Instit. qui. mo.
tol. ob. in gl. sed quæ. & ad nota. per eū post Dy.
in reg. nō præstat. de reg. iur. lib 6. Ad illud quod
dicebatur per alios Dominos de lite contestata,
per quam factus erat dominus litis, Respōdetur,
quòd licèt factus sit quis dominus litis per litis
contestationē, hoc est illius instantiæ: tamen nō
est factus dominus causæ: ergo finita instātia per
sententiam amodò cessat potestas acquisita per
litis contestationem. Cessat ergo potestas data ad
appellandum, & ad appellationem prosequen-
dum, propter appellationem interpositam per
dominum, & prosecutionem eiusdem. argu. c. si
quem. superiùs alleg.

ADDITIO.

*A. M. P. Primum summarium nihil valet, se-
cundum verè potest stare. Sed aduertēdum est, quòd
vis nō stat in eo, quòd dominus appellauerit: sed quia
post appellationem plures actus substantiales fecit,
ac alios procuratores constituit, etiam quod ipsi non
acceptauerint, quod non refert: vt hic, & per Ægi.
dec. 26. hoc eo tit. & dixi suprà dec. 7. Dicitur enim
expressè in deci. ista, quòd appellatio, & non acce-
ptatio procuratorum nihil operantur in proposito,
& sic deci. remanet clarissima. Aduerte tamē, quod
3 † si dominus faciat aliquem actum necessarium pu-
ta respondeat positionibus &c. non videtur reuocare
procuratorem: vt in dec. 22. & 31. in antiq. hoc tit. &
videbimus aliquid infrà decis. 25. vbi idem dicitur
in procuratore faciente actum necessarium, quod nō
censetur reuocare substitutū. Et etiam satis ad propo
situm faciunt, quæ dixi suprà ee. dec. 4. nu. 3. Et no-
4 ta hic in fine, quòd licèt † procurator per litis con-
testationem efficiatur dominus litis, id est illius in-
stantiæ: non tamen efficitur dominus causæ. A. M. P.*

EPITOME.

*Possessio iuris canonicalis vel præbendæ per specialem procurato-
rem acquiritur, non per negotiorum gestorem nisi dominus ratum ha
buerit infra tempus infra quod potuisset possessionem nancisci.*

SVMMARIA.

1 *Mandatum speciale an requiratur ad capiendam
possessionem beneficij.*
2 *Possessio corporalis potest per quemcunque recipi,
etiam per excommunicatum.*

DECISIO XXI. aliàs 290.

1 AD recipiendum † possessionem iuris cano-
nicalis, vel præbendæ requiritur speciale
mandatum. ff. de acqui. poss. l. 1. § per procurato-
rem. & facit pro hoc not. in c. accedens. de præ-
ben. vbi dicit gl. in si quòd dominium vel posses-
sio non acquiritur per negotiorum gestorem. ff.
de nego. gest. l. si ego. hoc verò nisi dominus ra-
tum habeat: vt ibi no. in d. l. 1 § per procuratorē.
ff. de acquir. poss. quæ quidem ratihabitio debet
fieri infrà idem tēpus, infrà quod prædicti actus
deberent expediri per dominum, aliàs post la-
psum illud tempus, nil valeret ratihabitio ff. rem
rat. habe. l. penul. Pro hoc vltimo dicto vide Ioan.
Mona. in c. quàm sit. de elect. lib. 6. in § cæterum.
super ver. petere. in vltima quæstione. Contra ta-
men prædictam conclusionē videtur facere glo-
sella Io. And. in cle. 1. vt lite pen. super ver. collatio.
2 ibi, sed vbi amicus. Ego crederē salua † correctio-
ne possessionem corporalem beneficii, quæ est
facti, posse recipi per communem amicum, siue
consanguineum, sine speciali mandato: quia po-
test dari & capi per excommunicatum, de præ-
ben. c. pro illorum. in fi. Et sic potest intelligi glo-
sa Io. And. in clem. superiùs alleg. Secùs verò de
possessione, quæ multum haberet iuris, siue per
quam dominiū beneficij vel canonicatus dare-
tur, quæ sine speciali mandato non acquiruntur:
vt in primis ior. pro quo vltimò dicto faciunt
quædam not. per Io. And. in nouel. de præb. c. si
tibi absenti. super glo. 3 lib. 6. & per Archid. super
verb. collationem.

ADDITIO.

*Anto. Mar. Pap. Ista dec. vario modo intelligi-
tur per Doct. vt refert Fel. quem vide in c. nonnulli.
de rescrip.*

de rescri.§ sunt & alij.nu.28.& vide Domini.cum in c.si tibi.de præb.lib 6.qui tenet contra istum dec. facit ad hanc materiam deci. Ægi.55.vbi etiam si sic datur procurator specialiter ad capiendum possessionem. ipse nõ potest capere possessionem plenam, alium spoliando.A.M.P.

EPITOME.

Per generalem constitutionem procuratoris ad omnes causas non reuocatur procurator primo ad certam causam specialiter deputatus.

SVMMARIVM.

1 *Procurator constitutus ad certam causam, non reuocatur per generalem constitutionem alterius ad omnes causas.*

DECISIO XXII. aliàs 298

a SI quis[a] † constituat procuratorem [b] ad cer-
1 tam causam specialiter prosequendũ,& sub-
b sequenter constituat alios generaliter ad omnes
& singulas causas motas & mouẽdas prosequendum,Primum reuocare non censetur,per regulam.generi per speciem.de regu.iur. lib.6.de rescriptis.c.1.de præb.c.dudũ.eo.lib Et faciunt not. per Hostien. in c.in nostra.de procu & per Ioan. Aud.in c.non iniustè.eo tit.in nouel.

ADDITIONES.

a *Si quis.Adde ad hanc deci.deci.18.suprà.eo tit.*
b *Procuratorem. De materia procuratorum & quæ in eis sunt specialia & singularia vide Pet.Rauẽnat.in suo alphabeto in verb.procurator.*

EPITOME.

Procurator qui ad substituendum duntaxat onus recipit,& substituit cum clausula, donec,&c. mortuo vel recedente substituto,tenetur notario causæ satisfacere,si principalis non sit præsens in curia.

SVMMARIVM.

1 *Procurator qui acceptauit ad effectum substituendi tantum, mortuo vel recedente substituto, tenetur satisfacere notario.*

DECISIO XXIII. aliàs 303.

a LIcèt procurator[a] constitutus ad causam recipiat onus dũtaxat ad substituendũ,& substituat:si substitutus decedat, vel recedat, nihilominùs prædictus procurator substituens tenetur satisfacere notariis illius causæ de salario eorum si pars principalis non sit in curia, quæ si fuerit præsens, ad satisfaciendum compellatur. Ratio: quia semel recipiendo onus procurationis ad omnia tenetur,quæ incũbunt,& sine quibus lis expediri nõ potuit de procur.c.accedens. & c constitutus. vt lit non contest c.1. de procur. c.1.in cle. aliàs enim possent fieri fraudes multæ, & prorogationes litium , quibus est occurrendum.de do & contu c. finem.de offi.ordi.c.vt litigãtes.lib.6.de restu. ipo.c.frequens.cũ similibus.
& etiam notarii in salariis eis debitis possent defraudari, quod esse non debet . dignus est enim
b operarius mercede [b] sua.de rescrip. cùm ex officij.de præb.c.cùm secundùm apostolum.de magis.c.super Specul.cum multis similibus.

ADDITIONES.

a *Licèt procurator. Istam dec.refert & sequitur Cass. dec 1.hoc titulo,sed in casu quando procurator acceptauit simpliciter aliàs valdè dubitarem de veritate decisi. & ideò semper seruabis cautelam de qua infrà dec.26.A M.P.*
b *Sua mercede. Est autem merces id quod recompensatur pro retributione alicuius operis: ideò reddere mercedem est actus iustitiæ, sicut reddere pretium rei emptæ: secundùm beatum Thomam.1.2. quæstio. 14.articul.1.*

EPITOME.

Ad allegandam causas absentiæ, vel excusationem pro personaliter citato,admittitur etiam generalis procurator.

SVMMARIA.

1 *Procurator ad allegandas absentiæ causas etiam in causa criminali admittitur.& nu.2.*
3 *Publicæ vtilitatis esse absentem à quocũque defendi.*

DECISIO XXIIII. aliàs 314.

1 PRocurator † constitutus in causa criminali pro citato personaliter ad agendum & defendendum potest causas rationabiles absentiæ, & impedimentorum , quare venire non potuit personaliter allegare : licèt ad excusandum , seu excusationes proponendum non fuerit expressè & specialiter constitutus.Pro quo videtur textus expressus & rotundus de accu.c.veniens.vbi Papa voluit procuratorem Archiepiscopi Prageu. in causa criminali per eum destinatum admittere:sed tamen ei concessit audientiam,vt si posset ipsum aliqualiter à personali comparitione ex-
2 cusaret. facit etiam c.exposuit. de dila.vbi † procurator constitutus ad agendum & defendendũ proposuit & allegauit causas absentiæ pro Burdegalen.Archiepiscopo,quòd quilibet procurator etiam simpliciter cõstitutus facere potest, & debet secundùm glo. ibidem,quæ rationẽ ponit ibidem: quia procurator tenetur exceptiones omnes domino competentes proponere , aliàs imputabitur ei.ff.de excep.l.omnes,& ff.de fideiuss.l.ex persona.Alia etiam ratio potest assignari,
3 † quia publicæ vtilitatis est absentem à quocunque defendi.& quemlibet verba pro reo facientem audire.ff. de procu.l.seruum quoque.§. publicæ.x3 q.5 cauo.reos.

ADDITIO.

A.M.P.Ista deci. est satis clara. & cum ea concordat. deci.7.hoc tit.in antiq. vbi etiam dicit.quòd in mandato requiritur clausula ad iurãdum de calumnia in animam domini, & quod talis procurator debet nedum allegare,sed etiam offerre in termino, se causas excusationum probaturum. & facit in terminis decisi. Ægid. 211. vbi habetur quod valet

 manda

mandatum ad excusandum non habens causas excusationis expressas. A.M.P.

EPITOME.

Si procurator habens ad substituendum mandatum sufficiens substituat, & substitutus onus acceptando litem cōtestetur in causa, & procedat. quamuis substituens ad compulsionem iudicis aliquid faciat, dummodo in causa vlterius non procedat, nō videtur substitutum propterea reuocasse. Vel sic, Procurator qui compulsus in præsentia partis aduersæ positionibus respondet, non censetur propterea huiusmodi substitutum reuocasse. h.d.

SVMMARIA.

1 *Procurator qui compulsus in præsentia partis aduersa respondere: ob id suum substitutum reuocasse minimè censetur.*

2 *Non obsunt ea quæ compulsi, vel metu facimus.*

DECISIO. XXV. aliàs 318.

1 SI † procurator babens mandatum substituēdi substituat, & ille substitutus onus procurationis suscipiendo litem contestetur, & in causa procedat: licèt substituens posteà in processu causæ compulsus per iudicem, articulis aduersarij respondeat, vel aliquem alium actum faciat: per hoc non censetur suum substitutum reuocasse, dummodò posteà non ipse, sed solus substitutus in causa procedat. Ratio, quia fortè tanquam legalior persona, & meliùs instructa ad id compellebatur: quia non voluntarius, sed compulsus hoc fecit. Secùs verò si voluntariè & substituto cōsenciente respondisset. Et sic intelliguntur ea quæ legūtur & no. in c. si quē. in fi. de pro-

2 cur. lib. 6. Ea † enim quæ compulsi & metu excōmunicationis facimus nobis imputari nō debēt. argu. not. in c. cùm dilectus. quod metus causa.

ADDITIO.

A.M.P. Aduerte, quod hic in mandato istius procuratoris nō aderat. clausula, de qua dixi suprà deci. 4. vbi videas, & infrà dec. 30. si enim ibi fuisset illa clausula, sic de facili non reuocaretur substitutus, vt dictum fuit suprà decisi. 2. & 4 & 20. Et nota hic in fine decisi. quòd ea quæ compulsi vel metu excommunicationis facimus, nobis obesse non debent. text. not. in c. cùm dilectus. quod metus causa. Ad istam deci. applicari possunt dec. 22. & 31. hoc tit. in antiq. vide eas, quæ loquuntur de dominis, qui constituerunt procuratorem, & posteà fecerunt actus necessarios, & vide omninò Fel. in c. ex parte decani. col penul. nu. 54. de rescrip. A.M.P.

EPITOME.

Mandatum habens substituendi, si post litem contestatam substituat, an substituto decedente, vel recedente teneatur litem prosequi. Vel sic, Substituens donec reuocauerit, substituto eius deficiente, causam reassumere, & eius appellationem prosequi compellitur, si ad hoc mandatum habet. Vel sic Procurator, qui post litem ab eo contestatam substituit cum clausula, donec eas ad se &c. mortuo vel recedente substituto causam prosequi compellitur. h d.

SVMMARIA.

1 *Procurator qui post litem cōtestatam substituit: substituto recedente vel mortuo causam ipsam prosequi compellitur.*

2 *Procurator substituens tenetur defendere causam, si substitutus deficiat, etiam in secunda instantia.*

3 *Mandatum debet produci per compulsum, si procurator non vult obligari ad aliquod onus.*

4 *Procurator qui litem est contestatus, tenetur appellare, non tamen prosequi.*

DECISIO XXVI. aliàs 733.

1 FVit dubitatum, vtrùm † habens mandatum substituendi, si post litem contestatā per eum factam alium substituat cum clausula, donec, &c. & ille substitutus in causa procedat, & moriatur, vel recedat, prædictus substituens possit compelli inuitus ad prosequendū causam vlteriùs vsque in finem. Et videbatur quòd non: quia est officium voluntarium, vile & onerosum. & ideò nemo compellitur inuitus ad suscipiendum huiusmodi officium. C. de procu. l. inuitus. & extrà eod. titu. c. non ioiustè. cum ibi not. quæ sunt vera ab initio antequàm onus procurationis suscepit: sed postquàm suscepit semel, maximè lite contestata tenetur dominum defendere, & causam vlteriùs prosequi etiam inuitus: vt in c. 1. & in c. is qui. & c. si duo. & c. licèt. de procu. lib. 6. facit optimè cle. 1. eo. tit. facit in simil. nam licèt procurator, qui litem est cōtestatus teneatur appellare à diffinitiua tamen non teneetur eam prosequi: vt in d. c. non iniustè hoc verum, nisi constitutus fuerit etiam ad appellationem prosequendum, & mandatum huiusmodi suscepit: tunc enim ad huiusmodi appellationem prosequēdum compellitur: vt leg. & not. infrà de appel. dec. 7 sic est in proposito. ergo & pro hac parte fuit conclusum per omnes Dominos.

ADDITIO.

2 *A.M.P. Ista † decisi. parum seruit, & videtur extrà propositum illud, quod dicitur post litem contestatam: quia siue ante, siue post litem contestatam substituat, siue cum clausula, donec, siue sine ea, ipse remanet procurator, & tenetur defendere dominū, si simpliciter onus acceptauit, vt dixi suprà deci. 9.*

3 *Et ideò inoleuit stylus, quòd † cauti procuratores dant mandatum per compulsum, & demùm acceptant onus ad effectum substituendi tantùm, ac substituunt: & tunc non potest habere locum hæc deci. quæ in effectum loquitur in casu claro, quando quis habebat mandatum ad causam, & simpliciter substituit, quo casu (vt in dies seruamus) etiam substituto præsente citamus substituentem, qui re vera remansit procurator, & qui non potest aliter diffugere, ne citetur, nisi faciat se expressè reuocare per dominum. Vide tamen infrà dec. 30. ex qua potest colligi, quæ fuerit ratio dubitandi in præsenti decisi. &*

4 *dum dicitur hic, quòd † procurator, qui litem est cōtestatus, tenetur appellare, non tamen prosequi, adde Ægid. 23. eod hoc titu. & suprà d. dec. 9. nume. 4. & 5. Ant. Mar. Pap.*

EPITOME.

Quamuis in contrahendo matrimonium carnale vel spirituale exigatur speciale mandatum: tamen sufficit vtrobique ad iudicia mādatum generale. Vel sic, Ad agendum & defendendum in causa beneficiali non requiritur speciale mandatum. h d.

SVM

SVMMARIA.

1 *Mandatum speciale an ad agendũ in causa beneficiali sit necessarium.2.& quid in matrimoniali.4.*
3 *Laicus an possit esse procurator in causa beneficiali in iudicio agitanda: non tamen ad eligendum.5.*

DECISIO XXVII. aliàs 375.

1 FVit † dubitatum, vtrùm ad agendum & de-
fendendũ in causa beneficiali requiratur spe
ciale mandatum. Nam quidam procurator ha-
bens mandatum generale, putà in omnibus &
singulis causis motis, & mouendis domino
suo per quascunque personas, processit in qua-
dam causa beneficiali, & reportauit sententiam
contra se. Dubitatur an sententia valeret? Vide-
batur aliquibus quòd non valeret, nec teneret
sententia lata cum dicto procuratore, quia sicut
in matrimonio carnali requiritur speciale man-
datum nedum ad contrahendum, sed etiam ad
agendum & defendendum: vt de procur. c. acce
dens. & c. fi. eod. titu. lib. 6 & ibi not. per Ioannẽ
Andr. & etiam in c. qui ad agendum. eo. tit. in gl.
vlt. in nouella. ergo & in matrimonio spirituali:
quia multùm sunt similia, & de vno arguitur ad
aliud. de translation. episcop. cap. inter corpora-
lia. Quòd autem requiratur speciale mandatum
in matrimonio spirituali contrahendo, videtur
textus de election. capitu. fina. § penultimo, lib.
sexto. & eodem titul. capitul. quia propter. & de
præben. cap. accedens. cum ibi not. & quod etiã
2 ad agendum requiratur † speciale mandatum fa
cit text. capi. procurator. de electio. libro 6. Præ-
tereà sub generali clausula non veniunt maiora,
licèt similia: vt in capitu. qui ad agendum. iuncta
clementi. non potest. eodem titu. facit decret. se-
des. de rescript. Nam causæ beneficiales reputã-
tur magnæ & periculosæ, & ideò in illis multa
specialia statuuntur. de electio. cap. quàm sit. cap.
quàmuis. & capitu. vt circa. libr. 6. de procura. ca.
si duo §. fina. eodem libro. de appella. capi. obla-
tæ. in fin. & cap. vt debitus. in fin. ergo, &c. Præ-
dictis argumentis non obstantibus fuit decisum
contrarium. Nam non reperitur in iure cautum,
quòd huiusmodi causæ beneficiales requirãt spe
ciale mandatum quoad agendum in iudicio, nec
inter casus speciales requirentes speciale manda
tũ, qui numerantur per Ioan. Andr. in dicto ca-
pitul. qui ad agendum. & in Specu. titu. de procu
rato. §. 1. ver. Item opponitur, quòd licèt habeat
generalem. Iste casus ibi non numeratur. ergo,
&c. Prætereà causa beneficialis, causa est: & quia
prædictus procurator fuit constitutus in omni-
bus & singulis causis motis & mouendis, & hæc
poterat comprehendi sub illa, ergo, &c. de causa
possessionis & proprieta causa beneficiali. in cle
3 menti. Prætereà laicus † potest esse procurator
in iudicio in causa beneficiali ad agendum, vt in
cap. 1. de procura. licèt non ad eligendum: vt in c.
fin. de electio. libr. 6. de quo omnia contraria lo-
quuntur, & sic non obstant. Idem fuit posteà de-
terminatum per omnes etiam in causa matrimo-
niali ad agendum per eadem motiua, & per cap.
accedens. de procur.

ADDITIO.

*INquãtum decisio ista loquitur de causis beneficia-
libus, concordat notabilis decis. Ægi. 1. hoc titul.
& vidimus aliquid suprà deci. 6. & habetur de hac
materia per Fely. in c. coram de offi. deleg. in ca. se-
des. de rescript. nu. 32. vbi ponderat. dicta deci. Æ-
gid. dum dicit, quòd mandatum ad omnes & singu-
las causas comprehendit omnes causas, in quibus nõ
requiritur speciale mandatum. Dñ autem decis. ista
4 in fine concludit, quòd † in causis spiritualibus ad
agendum non requiritur speciale mandatum, in cõ
trarium facit decis. 35. hoc titu. in antiq. sed ibi nihil
allegatur. vide Imolam in ca. accedens de procura.
qui notabiliter loquitur super hoc. Aduerte tamen,
quòd licèt in causis beneficialibus nõ requiratur spe
ciale mandatum: videtur tamen quòd saltem requi
ratur mãdatũ, in quo singulariter fiat mẽtio, quòd
cõstituitur procurator ad causas beneficiales, & spi-
rituales in genere: vt dicit Lapus allega. 70. & pro-
ptereà dicit ipse, quòd non sufficeret mandatum ad
causas ciuiles, & criminales etiam cum clausula, &
ad omnes alias causas, etiam quæ requirerent specia
le mandatũ. Tamen Domini in vna gerundẽ. corã
domino Accorambono tenuerunt mandatũ ad cau-
sas motas & mouendas comprehendere etiam cau-
5 sas beneficiales. Et nota hic, quòd † laicus potest es-
se procurator in causa beneficiali, non tamen ad eli-
gendum, per iura hic alleg. Anto. Maria. Pap.*

EPITOME.

Dispositio clementina fin. de procu. procedit in procuratore abbatis translati ad aliud monasterium & locum habet nõ solùm in morte naturali, sed etiam in ciuili ex identitate rationis. h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator cẽsetur reuocatus post mortem naturalem vel ciuilem domini.*
2 *Processus factus contra procuratorem reuocatum, valet quoad fructus & expensas.*
3 *Procurator reuocatus sustinendo litem, potest condemnari in expensis.*
4 *Fructus an debeantur successori translato ad aliquam ecclesiam, ac si antecessor decessisset.*

DECISIO XXVIII. aliàs 376.

FVit dubitatum vtrùm cle. fi. de procu. habe-
ret locum in procuratore abbatis trãslati ad
aliud monasteriũ. Et videbatur quòd non: quia
nunquam mors ciuilis æquiparatur morti natu-
rali, nisi in casibus à iure expressis: prout legit. &
not. in c. suspectum. de rescrip. lib. 6. & in c. si epi-
scopus à paganis. de supplen. neg. prælat. eod. lib.
Fuit determinatum & conclusum contrariũ per
omnes, propter identitatem rationis: tùm etiam
quia satis est ibidẽ in tex. expressum: prout ibidẽ
tenet & dicit Gẽze. dicens cle. etiam locũ habere
in ciuiliter mortuo, putà in renũtiante deposito,
aut translato, propter rationes antedictas.

ADDITIO.

1 *DEcisio † ista est satis clara, & eam sequitur &
alleg. Cassa. decis. 2. & 3. de causa possession. &*

in decisione 2.de appellation.& 4.de locato,& 6.vt lite penden.& Sur.q.20.regula de public.& 62.regula de Annali.facit decisi 4 infrà de rerum permuta.& vnicu.de trãslatio. Episco in antiquit.& Felyn.in c.licèt.de offic.deleg. & possunt induci decisiones Ægid.7. & 44.de proba.decisi.28.& 30 de procurato.Et licèt deci.parla. Delphinalis.547.dicat contrarium:tamen eum reprobatum refert Sur,
2 *d.q.62.regulæ de Annali.Et quamuis deci.† istu de plano procedat quoad beneficium, non tamen procedit quoad fructus & expẽsas: quia quoad istu procedi potest citato procuratore illius qui cessit, vt fuit resolutum in vna Palentinu canonicatus coram bonæ memoria Thom. de Tranis, de anno millesimo quingentesimo quadragesimoquinto Imò procura-*
3 *tor generalis illius qui cessit,† si sustinuit litem, & non aduisauit dominũ, quòd procedebatur post cessionem fortè secretam, tenetur de suo ad expensas: vt in vna Conchen.canonicatus inter P.Marchinu.& Ioan.Vergara. Nam procurator Petri sustinuerat litem per plures annos, & dicebat ignorasse cessionem: & ideò Domini voluerunt eum teneri. Et ad hoc applicari potest id quod fuit etiã diu disceptatum in Rota, in quadam causa compromissaria coram Dominis meis de Puteo & Accorumbono inter olim Cardinalem Bembum, & Episcopum Ve-*
4 *ronen. Nam dubitabatur † an idem quod dicitur in morte naturali per gloss.in c.præsenti.de offic.ordin. libro sexto haberet locum in morte ciuili, quando prælatus transfertur de ecclesia ad ecclesiam: fuerat enim prædictus Episcopus translatus ad ecclesiam Veronen, dimissa ecclesia Bergomen.in qua tempore translationis reperiebantur plures fructus: quos Episcopus prædictus dicebat ad se pertinere, nescio tamen quid fuerit resolutum, quia causa fuit posteà concordata. Sed principaliter allegabatur cõsilium Cardinalis 110.& Pauinus in tracta.in secũdu parte.q.8.col.fin.videas per te. Et ad propositum huius decisionis, multa adducit Cassa.decis.16 super regu. vbi etiam an valeat sententia lata contra mortuũ naturaliter vel ciuiliter, & vide decisionem Ægi. 16.de re iudicata.vbi dicit, quòd post cessionem procuratoris potest procedi per audientiam contra dominum ad sententiam, & facit etiam decisi. eiusdem Ægi.22.de iudic.quam videas per te, licèt sit aliqualiter corrupta. Ant. Maria Pap.*

EPITOME.

Processus procuratoris abbatis translati, & sic reuocati, vt suprà decis præcedenti validatur per ratificationem noui abbatis, cum distinctione hic posita.

SVMMARIA.

1 *Processus procuratoris Abbatis translati tenet, si constitutus fuit procurator nomine ecclesiæ.*

DECISIO XXIX. aliàs 377.

EX hoc insurrexit aliud dubium, supposito, quòd procurator dicti abbatis translati, cuius potestas, propter translationem huiusmodi cessauit & expirauit. vlterius processerit in causa ad multos actus, quos quidẽ actus, & omnia acta, & agitata per illum procuratorem nouus abbas ratificauit, & rata ac grata habuit. Fuit dubitatum vtrùm per huiusmodi ratihabitionem valuerit seu validatus fuerit processus habitus cum dicto procuratore post translationem dicti domini sui abbatis? Et videbatur quòd nõ, propter regulam, quòd nomine meo nõ est gestum, ratum habere nõ possum. de senteo. excommu. c.cùm quis.libr.6.& de reg.iur.c.ratum quis.eo. li. At hic procurator non egit nomine istius, sed alterius, ergo. Distinguebatur aut abbas primus trãslatus agit nomine proprio, aut nomine monasterij. in primo casu standum erit regulæ. In secundo casu non habet locum regula, quia sicut vniuersalis successor succedit in iure litis & causæ, vt no. Inno.de rescri.in ca.significauit.& de iudi.c.quia. Vita & prælatus qui succedit in onere & honore.de offi deleg.c.quoniam abbas.de solu.c.si de quorundam.etiam si proprium nomen primi abbatis in procuratorio & libello fuisset expressum, putà Ioannes abbas talis monasterij, adhuc successor poterat litem inchoatam à prędecessore suo prosequi. Pro quo alleg. vnam singularem not. Innocen.in c.gratum.de offi.deleg. & sic omnia acta habita per dictum procuratorẽ nomine monasterij, potuit rata & grata habere, per regulam, ratihabitionem de reg.iur.lib.6. & per no.in c.ex parte Decani..de rescrip per Ino.

ADDITIO.

1 *Anto. Mar. Pap. Istu † deci. procedit quãdo primus abbas cõstituit nomine ecclesiæ procuratorem istum, secùs si nomine proprio: vt dicit distinctio de qua in decisi pro quo facit deci.13. suprà in ratione sua prope finem, sed videtur, quòd in dubio præsumẽdum sit, quòd fecerit nomine ecclesiæ: præsertim si sit dictũ in mãdato, N. Abbas, &c. vt per Ægi.deci.1.& 28.hoc tit. quas vide per te, & vide late per Fel.in c.nonnulli.§ sunt & alij.col.3.& 4. Et si procurator ignorabat translationem, videtur quòd valeant gesta per eũ, vt dicitur de vicario Episcopi, suprà, de offi.vica.deci.1.nu. 4. Anto. Maria Pap.*

EPITOME.

Substituens cum clausula, donec vices suas ad se duxerit reuocãdas, habens mandatum reuocandi, si post substitutionem procedat, valet processus, & procedendo ipsum substitutum videtur reuocare. Vel sic, substituẽs cũ clausula, donec &c. nõ obstante quod substitutus acceptauerit, & nihil tamen in iudicio fecerit, procedere potest, & procedendo ipsum substitutum videtur reuocare. h.d.

SVMMARIA.

1 *Procurator substitutus censetur reuocatus, si antequàm aliquid faciat substituens, procedat in causa, intelligendo tamen vt infrà.*
2 *Clausula, quòd per quemcunque actum non intendit, reuocare quid operetur.*

DECISIO XXX. aliàs 386.

SI procurator habens mandatum substituẽdi substituat, & cõmittat vices suas alteri pręsẽti, & in se onus procurationis suscipiẽdi cũ clausula

ſula tameu, donec eas ad ſe duxerit reuocandas, ſi poſt huiuſmodi ſubſtitutionem, & oneium aſſumptionem non cum ſubſtituto, ſed cum ſubſtituente in cauſa procedatur. dubitatur vtrùm valuerit. & tenuerit huiuſmodi proceſſus? Et videbatur quòd non, quia ex quo alter onos procurationis ſuſcepit, videbatur negotiũ inchoaſſe & occupaſſe, & ſic alter ſubſtituẽs de illo negotio ſe intromittere nõ potuit, neque deboit, niſi in caſib⁹ exceptis, in c.quãuis. & c.ſi duo. de procur.lib.6. facit c.cùm plures. in ratione ſui. de offic.deleg eo.lib. quòd dictum fortè poſſet procedere, ſi prædictus ſubſtitutus poſt ſuſceptionem oneris aliquem actum iudicialem in cauſa feciſſet: ſed quia hoc non fecit, nec ſe vnquàm de huiuſmodi cauſa intromiſit, ſed ſemper cõtinuatũ fuit cum ſubſtituente, qui primò occupauerat, & proceſſerat in cauſa. dixerunt & decreuerunt omnes Domini valuiſſe, & valere proceſſum habitum cum dicto ſubſtituente: quia nõ commiſit vices ſuas io totũ: tùm etiam qoia procedẽdo tacitè videtor ipſum reuocaſſe. arg. pro proprio decre. c.quàmuis. & c.ſi delegatus. de offic deleg. lib.6. de procur. c.is qui. eo.lib. Pro ſecundo facit c.ſi quem. eod.lib. & titul. in ratiooe ſui.

Auditio.

1 *A.M.P Secundum ſummarium eſt verius, † ſed adde poſt verbum acceptauerit (& nihil tamen in iudicio fecerit) quia deciſ. ita dicit, & dum dicit procedere poteſt (dic procedi poteſt contra ipſum) quia ita dicit deciſ licèt etiam vtrunque ſubſiſtere poſſit. Ratio dubitãdi fuit hoc: quia videbatur trãſtuliſſe in totum vices ſuas, quo caſu ſubſtitutus nõ poteſt reuocari, vt in iuribus hic allegatis. ſed quia iſte non commiſit in totum vices ſuas, & procedendo re integrà videbatur reuocaſſe ſubſtitutum: ideò validus fuit proceſſus. Et ad hoc faciunt quæ dixi ſuprà deciſ.14. vbi etiam ſi procedere cœpiſſet, & litẽ conteſtatus fuiſſet, potuiſſet reuocari. Et dũ dicitur hic, quòd procurator procedendo videtur reuocare ſubſtitutum, hoc verum eſt, niſi ſit appoſita in mandato*
2 *ſubſtitutionis alia clauſula, quòd † per quemcunque actum etiam non intendit reuocare, vt ſuprà dec.4.*

EPITOME.

Generalis procurator & non ſpecialis conſequitur inducias ad dominum conſulendum ſuper cauſa, de qua non potuit veriſimiliter informari. Vel ſic, Procurator generalis ſi in aliqua cauſa de nouo citetur poteſt petere inducias ad dominum conſulendum. h.d.

SVMMARIA.

1 *Diſpoſitio c. dilectus. de procur. an locum habeat in procuratore generaliter ad iudicia conſtituto?*
2 *Procurator generalis in aliqua cauſa de nouo citatus, an petat inducias ad dominum conſulendum?*
3 *Procurator ad omnia negotia poteſt in iudicio comparere.*

DECISIO XXXI. aliàs 395.

1 FVit dubitatum † vtrùm cap. dilectus. de procuratorib. haberet locum in procuratore generaliter conſtituto in iudicia: putà ad agendum & defendeodum in omnibus & ſingulis cauſis motis & mouendis, &c. videlicèt an talis procurator poſſit petere in curia dari ſibi inducias ad conſulendum dominum in partibus? Et videbatur quòd nõ: quia, vt videtur. c. dilectus. loquitur in negotiorũ geſtore conſtituto ad negotia, & non ad iudicia, inter quos de iure magna eſt
a differentia: vt de procu. c.1. lib.6.ᵃ Breuiter diſtinguebatur: aut prædictus procurator erat ſic generaliter conſtitutus antequàm cauſa, ad quam nunc citatur, fuerat commiſſa contra dominum ſuum, aut poſt. Si antè, tunc omnes Domini dicebãt habere locum c. dilectus. pari ratione, pro quo etiam alle. c. propoſuit. de dilat. qond modicum facit ad propoſitũ iudicio meo. Si verò poſt cauſam commiſſam, præſertim de ſpeciali mandato, & citatio decreta fuerat, conſtitotus ſic generaliter, & cum eodem procuratorio ad curiã miſſus eſt citatus ad dicendum contra commiſſionem, contra quam nihil dixit, ſed vlteriùs ad
2 aliquos actus proceſſit, & tandẽ inducias † ad cõſulendum dominũ petiit, prout hæc omnia ponebantur in facto: tunc dicebant omnes Domini inducias denegandas: tùm quia videbatur maliciosè & cauſa differendi negotium facere: tùm quia præſumptio erat cõtra eum, quod ſufficiẽter per dominos ſuos, qui eum poſt cauſam cõmiſſam miſerant, iuſtruxerant, quòd ſi non fecerunt, imputent ſibi. de iur. cal. c. in pertractandis. vt lite non conteſt. c.1. & de dol. & cont. c. prout.

Auditio.

a *Capitul.1. libr.6. §. procurator. vbi eſt vna differentia inter procuratorem, & negotiorum geſtorem. aliam differentiam habes in capit. qua generaliter. 1. eod. tit. & libr. & de negotiorum geſtore vide aliqua ſingularia per Pet. Rauennatem in ſuo alphabeto aureo, ver. negotiorum geſt.*

Anto. Maria Pap. Iſta duo ſummaria virtualiter
3 *ter referunt ſubſtantiam deci. ſed in veritate † dec. dicit, quòd ſi aliquis conſtituit procuratorẽ ad omnia eius tractanda negotia, antequàm cauſa aliqua ſit contra eum commiſſa, licèt talis procurator veniat ad curiam, ſi citetur, debet ſibi dari dilatio ad conſulendũ dominum: ſi verò tale mandatum factũ fuit poſt cauſam commiſſam, & citationem decretã, tunc ſecùs: quia præſumitur dominum habuiſſe notitiam citationis, & ad illum effectum miſiſſe procuratorem informatum, prout tenebatur. Pro quibus faciunt quæ dixi ſuprà deci.1. intelligo tamen de citatione decreta, & ſaltẽ habita à notario, per ea quæ dicit Saran compen. ſignatura. nu.69. & in regula de Annali. q.41. & Stap. dum tractat de literis iuſti. fol.145. ver. poſtremò, & ver. & hoc quando. & in alia impreſ. fol.109. De iſta materia aliquid dixi ſuprà de reſcri. dec.15. & 18. vbi habes vnam deci. modernam, & dicam latiùs ſuper deci.13. infrà de dol. vbi eſt locus ſuus, & ibi etiam videbis tres dec. mo-*
4 *dernas. Nota tamen, quòd † in vim talis mãdati ad omnia eius tractanda negotia, poteſt quis comparere in iudicio, etiam quòd non dicatur ad lites & cauſas, vt dicitur in deci. Anto. Maria Pap.*

EPITOME

EPITOME.

Mandatum procuratoris & iudicis delegati, licèt parificentur, tamen mãdatum procuratoris de sui natura ad causas nondum exortas extenditur, nisi verba præsentis temporis duntaxat specificè apponãtur, scias in indice. Vel sic. Procurator generaliter constitutus ad causas posteà exortas, potest & debet admitti: scias in indice. h.d.

SVMMARIA.

1 *Mandata procuratorum & iudicum sunt multùm similia.*
2 *Obligatio generalis, vel mandatũ generale an semper includat futura.*
3 *Mandatum ad causas simpliciter cõprehendit etiã posteà exortas.*
4 *Mãdatũ generale capit bona etiã posteà acquisita.*
5 *Mandatum rei latè interpretandum.*

DECISIO XXXII. aliàs 413.

FVit dubitatum vtrùm procurator generaliter constitutus per aliquem in omnibus & singulis causis contra quascunque personas & coram quibuscunque iudicibus posset, & deberet admitti ad causas aliquas tunc nondum, sed posteà exortas? Et videbatur aliquibus Dominis, quòd huiusmodi mandatũ non extenderetur ad futuras, sed dũtaxat ad præsentes causas tũc exortas, Ratio, & motiuũ istorũ Dominorum fuit:
1 † quia mandata huiusmodi procuratoria, & mã
2 data iudicũ siue rescripta sunt multũ similia. [a] ff. de iur. om. iud. c. l & quia. sed rescripta non extẽduntur ad futuras causas, vt in ca. eam te. & c. significauit. & c fi. de rescrip. Pro hac opinione videtur facere dictum Spe. tit de procu. §. 1. ver. sed pone ca. cuius dictũ sanè intellige: quia hoc operabatur verbũ præsentis temporis: putà cõstituitur quis ad causas, sed ad causam, quæ vertitur inter A. & B. sed vbi nihil tale exprimitur, per quod possit apparere de intentione constituentis, an voluerit ipsum constituere & præterita, præsentia & futura, maximè si constituens est reus, ne maneat indefensus, Fuit determinatum & cõclusum cõtrarium per maiorem partem Dominorum, & hoc per l. fi. C. quæ res pig. obli. poss. & ff. de pig. l. & quæ nondũ. vbi dicitur, quòd in obli-
2 gatione † generali tam præsentia, quàm futura bona comprehẽduntur: indefinita enim locutio æquipollet vniuersali. 19. dist. c. 1. de priui. ca. quia circa. de elect. c. vt circa. lib. 6. vbi de hoc brocardo. & sic fuit obtentum secundùm Spe. ti. de procur. §. 2. ver. sed quid si procuratorium est generale, Pro hac cõclusione facit illa authoritas suprà alle. per Inno. in c. dilecti. de excep. quia præsens confusum præsentis non tenet vsum. vbi tamen Hosti. dicit mandatum datum alicui iudici ad citandum omnes, qui se opponunt tali, super electione sua, vel alio facto, intelligẽdum est de his, qui se opposuerunt ante datam literarum, & nõ post. Cuius contrarium ibi videtur sentire Inno. Nec obstant illa iura pro contrario alleg. videlicèt l. & quia, &c. quia licèt sint in aliquibus similia, tamen non in omnibus: & præsertim in casu nostro claudicat prædicta similitudo. Nam licèt prohibitum sit per legẽ rescriptũ nõ extendi ad futuras causas, vt in dicto capit. fin. de rescrip. & capit. significauit. tamen hoc non reperitur prohibitum in procuratore: imò permissum, videlicèt quòd possit constitui ad futuras causas; & ad generales & speciales, vt ff. de procurat l. 1. §. 1. & 4. & legitur & notatur in capitul. non iniustè. de procurato. & per Specul. titul. de procurator. §. 2. versic. constituitur autem procurator. Ratio diuersitatis potest assignari: quia in impetratione rescriptorum sæpè circumuenitur concedens, & surreptitiæ, vt plurimùm impetrantur: idcircò adeò strictè intelliguntur. de rescript. c sedes. ca. ex tenore. & ca. super literis. cũ multis similibus. sed non sic in mandato procuratoris, quod fit à constituente, & nemine impetrante. & ideò in fauorem ipsius constituentis latiùs est interpretandum quàm rescriptum, licèt parificentur in multis, vt de procu. ca. non potest, in clement. & in multis similibus.

ADDITIONES.

a *Multùm similia. de hac similitudine vel comparatione procuratoris, & mãdati iudicis, vide per Abbat. in c cùm olim. de offic. delegat. Adde Felyn. in capitul. relatum. eodem titul. vbi etiam videre licet differentiam inter mandatum iudicis & procuratorum.*

3 *Anto. Maria. Pap. Cum ista decis. quòd † mãdatũ procuratoris extendatur ad causas futuras posteà exortas, concordat deci. 1. suprà eod. tit. & 18. suprà de rescrip. licèt in contrarium faciat decisi. 30. hoc titulo in antiq. sed illa loquitur in mandato generali ad causas, & non dicitur, quòd ibi esset clausula ad causas motas & mouendas, vt hic: quinimò si bene aduertatur, illa decisi. concordat cum ista, quia in fi. allegat c. quia circa de priuileg. quod optimè probat istam intentionem, & deci. resideat in vna vlti. opi. & idem dicit deci. 3. Bisig. ea. tit. licèt*
4 *† aliqui dubitent etiam stante clausula, ad mouendas, an veniant causæ ratificatione rerum & bonorũ ac beneficiorum posteà acquirendorum: putà si quis post cõstitutum illum generalem procuratorem acquirat alia bona, vel alia beneficia, super quibus sibi moueatur lis: tamen etiam idem dicendum est in isto casu: quia etiam talia bona comprehendũtur in rescriptis anteà impetratis: vt suprà de rescri. deci. 19. vbi dixi. Pro quo induci potest deci. 26. in anti. & Bisig. 4. hoc titu. vbi dicitur, quòd valet mandatum ad acceptandum & permutandum beneficia etiam conferenda, & licèt deci. 18. eo. tit. in antiq videatur contraria d. deci. 18. tamen se remittit ad finẽ illius dec. quæ idem dicere videtur, imò etiam hac deci. nostra loquitur, & intelligi debet quoad bona post mãdatum acquisita, dum allegat l. fi. C. quæ res pignor. obli. pos. & c. dilecti de except. & vide per Fely qui sequitur istam conclusionẽ in c. relatũ. de offi. deleg. col. 2. vbi ponit septem differentias inter mãdatum procuratoris, & mandatũ delegati. Et ad ista vide Staph. dũ tractat de literis iustitiæ fo 174. versi. non datur cõmissio. & in alia impres. fo. 128. Et iste casus de obtinendo beneficium post mandatum, vt audiui ab excellentissimo procuratore do. Joan. Emghiana fuit resolutus pro affirmatiua, quòd mandatum extenda-*

tendatur in vna sua causa propria Calaguritana
coram Domino Sarnens. & tantò magis hoc proce-
3 *dere debet † in mandato rei, ne remaneat indefen-*
sus: vt dicit decisio ista, licèt Sarnens. in quæstion. 2.
de idiomate intelligat istam decisionem in fi. & eam
adducat ad probandum quòd mãdatum actoris sit
fauorabile: quod tamen non dicit decisio si bene per-
scruteris, licèt dicat mandatum esse fauorabilius
rescripto, sed quòd mãdatũ rei nõ sit magis fauora-
bile mandato actoris, non negat: præsertim cùm su-
prà id affirmauerit, & vide infrà de prabend. deci-
sione 18, vbi dicitur, quòd executor non potest subde-
legare quoad causas sibi committendas. Ant. Ma-
ria Pap.

EPITOME.

Morte procuratoris substitutio ex speciali mandato substituen-
tis (etiã re integra) nõ expirat, secus si ab eo vt à domino littis facta
foret. Vel sic, Procurator cum potestate substituendi si in mortis arti-
culo substituat generaliter in omnibus, &c. & moritur re integra an-
tequam substitutus acceptet mandatum, dicti substituti potestas non
expirat. h.d.

SVMMARIA.

1 *Substitutio ex speciali mandato substituentis facta,*
an re integra morte procuratoris expiret?
2 *Substitutio mandatum habentis, dicitur à Domino*
ministerio substituentis facta.
3 *Procurator potest substituere generaliter in omni-*
bus causis, in quibus acceptauit onus procurationis,
cum distinctione tamen.
4 *Subdelegatus potest subdelegare ponendo alium lo-*
co sui in casu isto.

DECISIO XXXIII. aliàs 414.

1 SI aliquis † constitutus procurator in diuer-
sis causis, & à diuersis personis cum mãdato
substituendi existẽs in extremis substituat vnum
in omnibus prædictis causis ad agendum & de-
fendendum cum clausula, Donec, &c. & moria-
tur re integra, antequàm huiusmodi substitutus
acceptet onus procurationis, fuit dubitatum &
quæsitum vtrùm talis substitutus posset prose-
qui causas per dictum defunctum occupatas, &
inchoatas? Et causa dubitandi fuit eadem, quæ
suprà in proxima conclusione in princip. poni-
tur: videlicèt, quia mandata iudicis delegati &
procuratoris multùm sunt similia. Sed si iudex
delegatus committat vices suas alicui cum præ-
dicta clausula, & moriatur re integra, antequàm
subdelegatus vti cœperit iurisdictiõe, expirat hu-
iusmodi commissio morte delegati, vt in capit. si
delegatus. de offic. deleg. lib. 6. ergo videtur idem
in mãdato procuratoris cum dicta clausula sub-
stituti. Sed hoc motiuo non obstante fuit deter-
2 minatum contrarium. Nam hæc substitutio † est
quædam constitutio, & cẽsetur à domino facta,
ministerio tamen substituentis vigore specialis
mandati sibi super hoc facti, & quia Dominus
adhuc vixit, vt ponebatur in facto, ergo accepta
re, & vti potuit potestate sibi nomine Domini
facta. Secùs verò si prædictus procurator nullam
habuisset substituendi potestatem à domino, sed
à lege: putà, quia post litem per eum cõtestatam
substituisset: tunc enim ipso mortuo re integra
mandatum substituti extinctum fuisset, & in hoc
habet similitudinem cum iudice delegato habẽ-
te potestatem à lege subdelegandi. de offi. deleg.
c. quamuis. & c. pastoralis.

Anto. Maria Pap. Ista deci. satis clara videtur, &
declarat deci. Ægid. 17. hoc titul. quæ reliquit du-
1 *bitandũ, an † constitutus procurator in pluribus cau-*
sis possit vnum procuratorem in omnibus substitue-
re, & hic determinatur quòd sic, requiritur tamen,
quòd substituens priùs acceptauerit: vt suprà deci.
7. Et ratio huius deci. est illa de qua suprà decision. 8.
quia quando ille qui habet facultatem substituendi
in mãdato substituit, substitutus dicitur habere mã-
datum à domino quòd superuiuebat procuratore
substituente: vt etiam per Ægi. deci. 2. hoc tit. & sic
licèt substitutus viuente substituente nõ acceptaue-
rit mandatum, remanebat radicatũ in persona do-
mini: secùs tamen est, quando vti dominus litis sub-
stituit: vt dixi super d. deci. 8. quia substitutus vide-
tur habere mandatũ à substituente, non à domino.
Et ad præmissa applicari potest quod resolutum fuit
in vna causa coram reuerendo domino meo de san-
2 *cta cruce, quòd † licèt vicarius Episcopi, qui erat*
subdelegatus per vnum ex auditoribus palatij non
posset alium subdelegare, si tamẽ habebat faculta-
tem ab Episcopo substituendi alium loco sui, potuit
alium in locum suum ponere. Et ad præmissa adde
& vide omninò Fely. in c. relatum. de offi. delegat. &
aliquid in c. sanè. eod. tit. col. 2. Anto. Maria Pap.

EPITOME.

Procurator qui sententiam obtinuit, non potest prius per eum di-
cta etiam in sui fauorem impugnare. Vel sic, Qui vt procurator alio-
ius expectãtis egit, potest nomine suo cõtra eum agere, cuius fuit pro-
curator. h.d.

SVMMARIA.

1 *Procurator potest etiam post sententiam venire no-*
mine proprio contra illud quod fecit vti procurator.
2 *Sententia præiudicat tertio scienti & nõ appellãti.*
3 *Confessioni factæ in vna causa quis contrauenire po-*
test, etiam si veniat vt cessionarius alterius in alia
causa inter diuersas personas.
4 *Regressum habẽs, si vti procurator alterius resignat*
illud beneficium, ad quod habet regressum, sibi non
præiudicat.

DECISIO XXXIIII. aliàs 415.

1 SI † secundus in data ex expectantibus in ali-
qua ecclesia agat, vt procurator nomine pri-
mi expectantis siue præcedentis ipsum in data
super præbenda, per eum acceptata, contra or-
dinaria authoritate prouisum, & possessorẽ dan-
tem de surreptione gratiæ primi expectantis, &
obtineat sententiam diffinitiuam pro primo im-
petrante, fuit dubitatum vtrùm prædictus procu-
rator posset agere in secunda instantia contra il-
lum, pro quo sententiam obtinuit, & dare eos-
dem obiectus datos per ordinarium in prima
instantia ad annullandum gratiam ipsius primi
impetrantis, & acceptantis? Et videbatur pri-
ma facie

ma facie quasi omnibus Dominis quòd non. tā per regulam, quod semel approbo, ampliùs reprobare non possum, 8. quæstio. 2. c. dilectissimi. de ætate & qualitate. ea. accepimus. & ibi multæ concurd. tùm etiam quia indecens est, quòd illū nunc impugnet, quem defendit, vel defendere tenetur. de na. ex liber. ven. cap. vno. tùm etiam, quia fuit procurator suus in causis ipsum tangētes: idcircò repelli debet posteà ab agendo contra eum, quia iuri suo renunciare videtur. de trāsactio. cap. ex literis. ff. ex quibus causis maiores. l. necnon. §. fin. & l. sequen. & ff. de rei vendi. l. inter officium. quæ lex inducebatur ad vtranque partē. tùm etiam si sciuit in prima instantia præcedentem se in data nullum ius habere, & per cōsequens ius sibi cōpetere, ergo prædicta sentētia, si etiam non fuisset procurator in causa, sibi præiudicasset. per l. sæpè. ff. de re iudicata. & ea. quàmuis. eodem titulo. Facit pro hac parte. cap. ex ore. de his quæ fiunt à maiori parte capi. cum iur. alleg. de tacitè renunciante. Quibus iuribus & motiuis non obstantibus fuit determinatum, & sententiatum post publicas relationes cōtrarium. quia non clarè constabat, nec constare poterat, quòd procurator primi expectantis, & in prima instantia agentis sciuerit illum. cuius causam duxit ius non habere, imò ex quo ordinarius defecit in probatiōe obiectuum. potiùs debebat præsumere ipsos obiectus calumniosos, quàm veros, & sic ipsum bonum ius habuisse. ar gu. cap. statuimus. de elect. libr. 6. de iur. calum c. 1. & 2. ergo. Præterea in facto alieno tollerabilis est ignorantia, quæ semper præsumitur: maximè quando agitur de damno vitando, nisi probetur scientia. de reg. iur. cap præsumitur. libro 6. cum concord. ibidem positis. At in casu nostro verisimiliter potuit ius sibi competere ignorare. tùm propter prioritatem datæ, tùm propter calumniosos obiectus: ergo in nullo prædicta sententia sibi præiudicauit: maximè quia iurauit nouiter probationes dictorum obiectuum, videlicèt nullitatem gratiæ primi ipsum in data præcedentis, ad eius notitiam peruenisse: quod videtur ipsum excusare à calumnia. de excep. c. pastoralis. de elect. c. vt circa. lib. 6. de iur. calum. per totum. Quæ omnia cōcederē, & fateret de plano quo ad sententiam latam inter primum ipsum in data præcedētē, & ordinarium possessorem, quòd sibi ignoranti ius competere non præiudicauit. Sed ego dicebam ipsum ex alio capite repellendū: videlicèt pro eo, quòd erat procurator suus in prima instantia, & iustificando tunc gratiam clientuli sui, & impugnando materiam obiectiuam contra gratiam tunc datam, & sic gratiam quam primò approbauit, non potuit nūc reprobare, & materiam obiectiuam quam primò impugnauerat, non poterat modò iustificare tanquàm contrarius, & turpitudinem suam allegādo arg. iurium prædictorum pro contraria parte inductorū in principio, & facit c. cùm super. de concess. præb. Pro hoc etiam faciunt not. in c. inter dilectos. de fid. instru. super ver. præiudicet. per Innoc. & Hostien. & Ioan. Andr. in c. suborta. & in c. cùm super. de re iudic. per eosdē. & Archid. 7. q. 1. c. quàm periculosum. super prima glo. Ad materiam pro & cōtra vide Dy. super prima regula iuris, in quæstione de illo qui recipit præbendam suam à quodam prælato suo, cuius titulum volebat posteà impugnare, sed aliqui Domini volentes eum excusare de officio procurationis ante dicto, & aliis suprà dictis per me allegatis, dicebant ipsum in assumptione officii procurationis, & aliis minimè deliquisse: imò reputabant hoc sibi ad magnam prudentiam. Nam si gratia, acceptatio & prouisio prædicti eum præcedētis in data valuisset, ipse procurator aliàs in data secundus factus esset primus: sicque multū intererat prædictam suam gratiam, & omnia indefecum iustificare, & omnes obiect⁹ impugnare, vt fieret primus immediatè post ipsum: imò secundùm prædictos Dominos ex quo videbat ipsum in data priorem prudentissimè faciebat, quòd ise non opponēbat, sed ab impugnatione desistebat statim, iuxta consilium Doctorum, & præsertim Ioann. Andr. in capitul. cùm in multis. de rescriptis, in fin. libr. 6. quas excusationes reuerà reputabam iuridicas, & bonas, si dictus procurator non vidisset prædictos articulos obiectos, illosque minimè impugnasset, & statim ab officio procurationis cessasset, & diligenter indagasset vtrùm fuissent prædicti obiectus veri & probabiles: quod tamen post primam sententiam fecit. sed dicto clientulo suo opponendo illosque veros & probabiles asserendo: imò eos probauit, & sententiam pro se non obstantibus allegationibus meis reportauit.

Anto. Maria. Pap. Primum summarium est cōtra decisionem, & nihil valet: secundum verò summarium est bonum, addito tamen quod iste procurator obtinuit sententiam adiudicatoriam pro expectante, & posteà cùm cognouisset illum, cuius nomine egerat, nullum ius habuisse, & iurasset, nouiter nullitatem gratiæ ipsius pro quo egerat, ad eius notitiam peruenisse: potuit nomine suo agere. Et ratio etiam est, quia vt dicitur hic, non constabat, nec constare poterat, quòd iste procurator quando procuratorio nomine agebat, sciuerit illum eius principalem ius non habere, & ius suum proprium cùm esset secundus expectans, bonum esse, & sic ipsis præsuppositis materia videtur clara. Contra tamē hāc decisionem videtur decisio Ægid. 31. de re iudicata. & Bisig. 4. de re iudicata. & 17. eodem titulo. in
2 antiq. vbi dicitur, quod † sententia præiudicat certè scienti, & non appellanti. Sed ista decisiones non ita de plano procedunt: imò dicit Felyn in cap. cùm super. de re iudic. in fin. quòd Rota iudicauit contra dictam decisi. Ægid. per consil. Oldra. 255. & idem Felyn. comprobat istam decisionem in ca. quàmuis. de re iudic. colum fin. Ad istam decis. adde decisi. de confes. in antiq. repetita de verbo ad verbum per Bisig. decisi. 2. eod. titulo. licèt quatuor vltima ver-
3 ba deficiunt tantùm vbi dicitur, quòd † confessio facta per aliquem vt testem, non præiudicat sibi conuento vt executorem testamentarium. sentit tamē, quòd si conueniretur nomine proprio, sibi præiudicaret. tamen hoc non dicitur ibi, licèt summarium dicat, quòd talis confessio præiudicat. Et ita tenet Capitius decisi. 52 licèt Purpu. in l. 2. C. de edend. in fine teneat contrarium, quod credo verius per nec. in

ca. por

*capitul.per tuas.de proba. & in simili facit illud de
quo resolutum fuit in causa Florentina pecunia-
ria, primò coram domino Accorambono & se-
cundò coram D. Auton. Augustino : vbi Domini
voluerunt , quòd R. D. Fran. Soderinus , qui in
alia diuersa causa confessus fuerat se haeredem Car-
dinalis Soderini ex testamento , non poterat ho-
die veniendo vti cessionarius fisci dicere , se non
esse haeredem testamentarium : sed ipsum ab in-
testato decessisse. quis enim venire non potest con-
tra illud , quod est propria voce protestatus , nisi
confessionem suam aliter interpretetur : vt in d.
c. per tuas. & licèt dictus dominus Fran. diceret
se venire hodie tanquam cessionarium fisci , & sic
esse personam diuersam allegando d.dec.4. respon-
sum fuit dictum idem esse : quia veniebat ad pro-
priam vtilitatem , & quòd contraria allegans , &
etiam turpitudinem suam , non est audiendus , &
facit ad hoc quaedam deci. facta coram D. de Gras-*
4 *sis , quòd † habens regressum per cessum vel deces-
sum , si vti procurator resignauit , sibi non praeiudi-
cauit, quia posset agere ad regressum. per not in c. ex
literis de trans. & in l. fi. C. ne vxor pro mari. Anto.
Ma. Papaz.*

EPITOME.

Coniuncta persona debet admitti ad defensionem absentis citati per edictum, vt si per inquisitionem &c. beneficio priuetur , & talis coniuncta persona sic vt praefertur admissa , etiam post litem conte-statam substituere non potuit.

SVMMARIA.

1 *Procurator siue defensor an interuenire possit pro reo contra quem inquiritur ad effectum priuationis.*
2 *Absentem à quocunque defendi posse publicae vtilitatis existit.*
3 *Defensor etiam post litem contestatam an alium substituere possit.*
4 *Defensor admitti debet sine mandato in causa, vbi hoc crimen agitur ad priuationem beneficij.*
5 *Defensor admissus vt suprà quãdo possit substituere.*
6 *Defensor non admittitur , quando in eius bonis non potest fieri sententiae executio*
7 *Interesse non consideratur in beneficialibus.*
8 *Citari quis debet personaliter, vbi agitur ad priuationem beneficij.*
9 *Citari debet personaliter , quando agitur super regressu ob non solutionem.*

DECISIO XXXV. *aliâs 420.*

1 SI committatur † Auditori , quòd inquirat
contra A. ipso vocato per edictum in curia
super certo crimine, propter quòd, si reperiatur
illud commisisse, mãdatur priuari beneficio, fuit
dubitatum vtrùm defensor sine mandato, maxi-
mè coniuncta persona, posset interuenire, & de-
beret admitti ad defensionem ipsius absentis? Et
videbatur aliquibus quòd non. Quia cùm defen
sor sine mandato teneatur cauere de iudicato so
luendo : prout not. Spe. tit de sentent. excom. in
prin. quae cautio in casu nostro cùm ipse non sit
soluendo, locum habere non potest. 1. quae. 1. can.
quàm pio. de symo. c. quaerelã. de pact. c. cùm pri
dem. cum simi. imò nec cõiuncta persona in hu-
iusmodi spiritualibus causis, quae aestimationem
a siue interesse [a] non recipiunt sine mandato non
admittitur: prout legitur & no. per Inno. in c. co-
ram. de off. deleg. in princ. & de caus. pos. & pro-
prie. c. cùm olim. circa finem . Praetereà cùm hic
defensor si succumberet, non posset condẽnari,
id est , priuari, nec executio contra eum fieri, er-
go videtur nullo modo audiendus. Fuit determi
natum quasi per omnes cõtrarium. Ratio: Cùm
hic non agatur criminaliter ad directam poenam
b pro crimine infligendam, sed potiùs ciuiliter [b] in
quo casu sicut procurator posset interuenire pro
actore agendo: vt de procur. c. tuae. de accusa. ca.
super his. & c. veniens. & c. inquisitionis. vbi vide
de hoc Ioã. And. super glo. 2. sic & defensor pro
2 reo ipsum defendendo: quia † publicae vtilitatis
est absentem à quocunque defendi. 23. quaest. 5. c.
reos. ff. de procur. l. seruum quoque. §. publicae.
& l. non solùm. §. final. Praetereà cùm hic agatur
de quaestione status, meritò defensor admittitur.
de test. c. cùm olim. & no. Inno. in c causam quae.
qui fil. sint legi. vbi ipse in glo. sua magna in fi. vi-
detur determinare hãc quaestionẽ, dicẽs in inqui
sitione admittendum defensorem, quem recitat
Spec. & idem tenet in tit. de senten. §. 1. in fin. nihil
aliud dicendo vel allegando: posset tamen allega
ri pro dicta eorum conclusione cap. veritatis. de
dolo & contu. vbi glo. ord. super ver. nec omnis.
hoc videtur tenere. Facit etiam pro hac opi-
nione c. cùm Io. & And. de re iudi. & no. per Io.
Andr. in nouel. in c. qualiter & quando. §. deber.
de accus. super ver. illi. vbi dicit Ioan. Andr. post
Host. procuratorem admittendum in causa in-
quisitionis de crimine non impediente ordinis
executionem : secus verò si impediret ordinis
executionem post peractam poenitentiam: vt in
d. c. inquisitionis. quia sicut tunc nõ posset inter
uenire procurator: multo minùs defensor. & li-
cèt non habeat locum cautio de iudicato soluen
do in hoc casu : praestabit tamen aliam, videlicèt
ratihabitionem : obligabit etiam se ad impendia
litis & interesse, prout etiam deducit Inno. in d.
c. causam quae. qui filij sint leg. vbi etiam ponit
modum sententiandi contra hunc defensorem.
& meliùs in Spe. ti. de feo. pro la §. vt autem. ver-
si. si autem agit. Ad maiorem tamen certitudinẽ,
& validitatem processus fuit conclusum , quòd
Auditor dictum defensorem cum dictis cautio-
nibus & obligationibus admitteret , & audiret,
& nihilominus per audientiam semper cõtra ab
sentem ipsum ad singulos actus citãdo procede-
ret , & sic fuit obtentum & factum . Sed vtrùm
3 praedictus defensor † posset substituere alium lo-
co sui in casu praedicto etiam fuit dubitatum. In
quo dubio fuerunt argumenta facta pro & con
tra , quae facit & ponit Spe. titul. de procura. §. 1.
versicul. sed nunquid defensor qui cauit. &c. vbi
Spe. videtur finaliter declinare in partem affir-
matiuam, quòd sic, etiam ante litem cõtestatam,
cùm praedictus defensor post satisdationem sit fa
ctus dominus litis. alle. ff. de procurato. l. Titius.
tum etiam quia sententia si contra eum feratur,
est mandanda executioni in bonis suis, & nõ do

mini. per legem, Plautius. ff. de procur. & l. si quis cùm procurator nomine. & dicit sic sententiatum:licèt multi sapientes secundùm ipsum dixerunt côtrarium, cuius dictum posset procedere in merè ciuilibus,& causis prophanis:secùs in criminalibus mistis,& beneficialibus, vel alijs spiritualibus. Ratio: Nam cùm in illis non habeat locum prædicta cautio: non potest fieri in bonis defensoris sententiæ executio, ergo cessat Spec. ratio. Et ideò fuit conclusum, quòd non admitteretur substitutus in casu supradicto.

Additiones.

a *Interesse. Adde gloss. pragmat. sanct. in titulo de elect. in verb. vtiliorem. & Innoc. in capitul. querelam. extrà de electio.*

b *Potius ciuiliter. Adde quòd procurator potest constitui in causa criminali, quando criminalis causa incidit cum ciuili. vt habetur per Dominic. de sancto Gemini. in capitul. ex antiquis. 54. distinc. in 2. col. versic. nota primò. & per Felyn in capitul. meminimus. col. 5. numer. 17. de accusationibus.*

A. M. P. Summarium nihil valet: nam hic
mandatum fuit aliquem priuari beneficio, consti-
to, quod aliquis certum delictum commisisset, &
4 *dubitabatur † an defensor sine mandato esset ad-*
mittendus, prout in causis criminalibus, vt suprà
dec. 6. Et fuit dictum, quòd licèt hæc esset causa
criminalis ad directam pœnam pro crimine in-
fligendam: nihilominùs quòd non agebatur de sta-
tu personæ, & quòd non eramus in casu, in quo im-
pediretur ordinaria executio post peractum pœ-
nitentiam, & quòd propterea defensor admitten-
dus erat cum cautione tamen de rato, ac de soluen-
dis expensis litis, & damnis, & interesse, & nihil-
ominus quòd procederetur etiam per audientiam
contradictarum. Ponitur etiam aliud dubium in
hac deci. seu in § 1. (nam ponitur per § in alia im-
pressione, licèt in illa impres. deficiant tres vltima
lineæ, quæ dicunt illum substitutum non fuisse ad-
missum, vt dicitur in summario.) Dubium est igi-
5 *tur in hoc §. † an talis defensor post admissionem,*
& litem contestatum posset alium substituere, &
deciditur in fine quòd non, secundum istam im-
pressionem Ratio tamen quia mouitur decis. ad hoc
dicendum, destruit totam decisionem istam, & etiam in
casu precedenti. Nam primò refert Spec. tenentem
partem affirmatiuam, quod iste possit substituere, li-
cèt dicat multos sapientes tenuisse contrarium: vt
ibi. & deinde dicit quòd dictum Spe posset proce-
dere in causis. prophanis, & merè ciuilibus: secùs
in criminalibus mixtis, & beneficialibus & alijs
spiritualibus causis: quia cum in istis non habeat
locum prædicta cautio, non potest fieri in bonis de-
fensoris sententia executio. ergo cessat Spec. ratio,
& propterea quòd fuit conclusum non admitti
substitutum istu sunt verba mea decis. Pondero
igitur quòd hic non sumus in causa merè ciuili,
sed aut beneficiali, vel spirituali, aut criminali
vel mixta, nec dici potest quòd simus in causa pro-
phana, vt dixi suprà de resc. super dec. 2. col. final.
quia hæc deci. dicit contrarium, dum dicit, quod
dictum Spec. procedit in causis prophanis, & non
in ista. Sed dato etiam quòd essemus in materia
prophana, oritur alia contrarietas: quia dec. dicit,
6 *quòd † in causis, in quibus non potest fieri in bonis*
defensoris sententia executio, non cadit prædicta
cautio: quia etiam non cadit, quando petitur ab-
solutio ad cautelam: vt in decis. seq. in fin. & sic de-
fensor non admittitur, ergo frustrà quæritur an pos-
sit substituere. Sed sic est quòd in casu isto vbi agi-
tur ad priuationem beneficij in euentum delicti,
non potest fieri executio in bonis defensoris: quia
ipse non habet beneficium, ergo in hoc casu non
cadit cautio, & consequenter nec substitutio. Cre-
derem igitur quòd aliquo modo iste defensor pos-
set substituere, prout dicitur de coniuncta per-
sona in dec. 34. hoc titul. in ant. & dixi suprà deci.
6. & 19. quod facit ad dec. sequentem. Non nega-
rem tamen admittendum defensorem, prout in
causis criminalibus, ex quo agitur de causa sta-
tus. Posset tamen à prædictis contrarietatibus de-
fendi hæc dec. si dicamus, quòd attento effectu,
quòd Papa mandauit beneficium in euentum pri-
uationis conferri, causa non dicitur prophana. Item
& quòd licet executio non posset fieri contra de-
fensorem quantum est respectu beneficij, poterat
fieri tamen respectu expensarum, ac damnorum
& interesse, pro quibus erat præstita cautio. Et
ad illam rationem quòd hic poterat fieri executio
contra defensorem, quantum est respectu beneficij,
responderi potest, quod nec etiam ad hoc se obli-
gauerat defensor, & quòd satis est quòd fuit admis-
sus in casu à iure permisso, in quo tales defensores
substituit: quia aut debuit admitti de iure, &
consequenter debet posse substituere: aut non de-
buit admitti, & frustrà quæritur de facultate sub-
stituendi. Ad ista etiam faciunt not. per Fel. in
c. ex parte decani. in fin. de rescript. vbi quærit an
defensor, qui causa isto modo possit post litem con-
7 *testatam reuocari. Et not. hic vnum, quòd † in cau-*
sis beneficialibus & spiritualibus non considera-
tur interesse, vt etiam dicitur suprà dec. 6. & in
8 *ant. hoc titul. deci. 8. Item not. quòd † licèt agatur*
ad priuationem, causa non dicitur criminalis, sed
ciuilis: tamen scias quod pars in tali casu debet per-
sonaliter citari, vt fuit dictum in quadam causa
pro affine Cardinalis Cauriensis de mense Octo-
9 *bris 1549. vbi etiam fuit resolutum † idem esse, quan-*
do agitur ad regressum ob non solutionem. Anton.
Ma. Pap.

EPITOME.

Absolutio ab excommunicatione non potest peti per non habentem speciale mandatum, quamuis generalis procurator, vel coniuncta persona possit petere excommunicationis sententiam pronunciari nullam. Vel sic. Procurator decani & capituli pro se & omnibus clericis ecclesiæ, non potest absolutionem singulorum de ecclesia petere h. d.

SVMMARIA.

1 *Procurator decani & Capituli pro omnibus clericis ecclesiæ constitutus, an possit singulariter vel pro singulis specialiter procurare.*

Absolu-

2 *Absolutio ab excommunicatione, an & quo casu procurari & peti possit per non habentem speciale mandatum.*
3 *Excommunicationis sententia secum trahit suam executionem nec per appellationem suspenditur.*
4 *Absolutio ad cautelam peti non potest per concanonicum etiam non excommunicatum, & dicitur magis praeiudicialis quàm alia.*

DECISIO XXXVI. aliàs 426.

a SI Decanus,[a] Canonici & Capitulum alicuius ecclesiæ collegiatæ pro se & omnibus beneficiatis eiusdem ecclesiæ constituant procuratorem contra eorum Episcopum super indebita & excessiua exactione charitatiui subsidij ad agendum & defendendum &c. & præsertim ad petendum absolutionem ab excommunicationis sententia tam simpliciter, quàm ad cautelã: Dubitabatur vtrùm prædictus procurator posset agere, & defendere, & absolutionẽ petere prædictam, præsertim ad cautelam nomine prædictorum beneficiatorum singulariter & specialiter in litera excommunicationis episcopi nominatorum? Et fuit breuiter cõclusum per omnes quòd non. nam licèt prælatus posset agere, & defendere & procuratorem constituere pro membris & subditis suis: vt leg. & not. in c. cùm deputati. de iud. & in c. olim. de restit. spo. per Inno. & in cle. 1. de rescr. facit text. in c. auditis. de præscr. tamen quia de prędictis beneficiatis non constitit quòd essent subditi dictorum canonicorũ & b capituli, ergo &c. Præterea licèt canonicus [b] non excommunicatus possit pro concanonico suo petere beneficium absolutionis ab excommunicationis sententia, etiam sine mandato: prout deducit Inno. in c. Romana. de sen. ex. li. 6. tum quia isti beneficiati non sunt de collegio, vel capitulo nec confratres. prædicta not. Inno. non vendicat sibi locum, quæ fortè non procederet in absolutione petenda ad cautelam, quæ est valdè extraordinaria, & multùm pręiudicialis quia in ea nõ recipitur iuramentum, nec cautio præstatur, nec satisfactio impeditur: & ideò cum maiori difficultate datur, quàm simplex absolutio: prout leg. & not. in c. solet. & in capit. venerabilibus. de sen. exc. libr. 6. Ex eodem facto insurrexit aliud dubium: vtrùm videlicèt si post citationem ad partes decretam per Auditorem & eius executorem, vel post appellationem legitimam à sententia excomunicationis in aliquem per ordinarium lata ad sedem apostolicã interpositam, quis declaretur incidisse in prædictam excommunicationis sententiam, & denuntietur publicè excommunicatus, & reaggrauetur per modũ c attentati [c] prædicta essent reuocanda? Et videbatur aliquibus Dominis quòd sic: per iura vulgaria: vt lit. pendent. in rubro, & nigro. & de appellatio. capit. non solùm. libr. 6. cum multis similibus. in antiq. Fuit tamen per maiorem partem Dominorum determinatum contrarium: nam licèt per appellationem suspendatur executio aliarum sententiarum, & effectus: vt ff. ad Turpillia. l. 1. in fin. & de iureiurand. capitul. venientes 3 † tamen hoc fallit in excommunicationis sententia, quæ secum trahit executionem: vt in cap. pastoralis. de appellat. & ibi de prædicta conclusione per innocent. At omnia prædicta non sunt, nisi quædam extensiones primæ sententiæ, quæ statim habuit suum effectum: ergo &c. pro qua conclusione etiam faciunt notata per Inno. in capitul. præterea, de appellatio. vide ad materiam not. per Ioan Monach. in capitul. licèt. & in capit. is qui. de sentent. excommun. lib. 6. Adde de hac materia decisi. 451. infrà. de appellationibus.

ADDITIONES.

a *Si decanus. Ad hanc decisionem adde Bald. in additio. Spec. titul. de procur. versic. per procuratorem. Cyn. & Angel. in l. si quis mihi bona. §. sed vtrum. ff. de acq. haredit. & in Specul. titul. de procurat. §. 1. versic. item opponitur.*
b *Canonicus. Adde decisi. Cappell. Tholos. quæstione 56. incip. item fuit quæsitum, si vnus correus.*
c *Attentati. In materia reuocationis attentatorum vide decisi. 1 & quæ ibi addidi. titul. de appellatio. in nouis.*

A. M. P. Primum summarium nihil valet, ad secundum verò adde, vt in text. quòd licèt mandatum esset speciale ad petendum absolutionem etiam ad cautelam, quæ est magis præiudicialis: 4 *tamen illam petere non potest: † prout nec canonicus non excommunicatus pro concanonico suo absolutionem ad cautelam petere posset: quia in ea petenda non requiritur iuramentum, nec cautio præstatur, nec satisfactio impeditur, quæ sunt magnæ importantiæ in hoc proposito, vt etiam in præcedenti decis. Sed dum decis. loquitur de clericis simplicibus reddit rationem: quia non constabat eos comprehensos in mandato, & quia non apparebat eos esse subditos dictorum canonicorum & capituli, vel esse de capitulo, vel collegio, aut confratres: & nullum dubium est, quòd si constasset eos tales, absolutio peti potuisset. pro quo facit decis. 8. infra de iud. & hoc non negat decis. ista, quæ in effectu plus decidit factum quàm ius, nisi in quantum loquitur de canonico agente pro concanonico: quinimò etiam prælatus solus non posset pro capitulo. pro qua materia vide omninò Felyn. latissimè in capitul. nonnulli. de rescript. §. sunt & aly. col. 16. numer. 18. & in capitul. cùm M. de constit. numer. 25. cum duobus seq. vbi examinat an illud quod dicitur de coniunctis, habeat locum in coniunctis coniunctione spirituali, & nota etiam aliquid in capitulo. cùm deputati. col. 2. de iudic. Ad istam decis. satis confirmant decis. Ægid. 4. & 7. hoc titul. vide eas vbi quando procurator censeatur factus nomine capituli canonicis interuenientibus, & an nomina sint exprimenda, vide in antiq. decis. 9. & 29. hoc titul. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Si clericus contra laicum intentauit crimen sacrilegij criminaliter, & admissus laicus per procuratorem vsque ad conclusionem non potest opponi, quòd non debet admitti procurator si post conclusionem constabat sententiam esse ferendam pro reo.

SVMMARIA.

1 *Absolutoria potest etiam in causa criminali ferri pro absente nec valet oppositio cõtra procuratorem.*
2 *Procurator admittitur in omni casu, quo potest sententia contra absentem ferri. 5.*
3 *Procurator quare non possit in criminalibus interuenire.*
4 *Procurator admissus vsque ad cõclusionem in causa criminali, non potest repelli, si sententia veniat ferenda pro reo.*
6 *Exceptio quòd procurator non sit admittendus, admittitur in quacunque parte litis, nisi, &c.*

DECISIO XXXVI. aliàs 485.

SI clericus contra laicum intentauit crimen
sacrilegij criminaliter: & cùm admissus fue-
rit laicus per procuratorem ad causam vsque
ad conclusionem inclusiuè, venitque sententia
absolutoria ferenda pro laico, non potest ad im-
pediendum sententiam, vel processum procura
toris annullandum opponi contra procuratorẽ:
ex eo quòd non possit procurator in causa hu-
iusmodi admitti. Primò quòd non ad impedien
dum sententiam, propter l. quamuis indubitari.
C. ad legem Iul. de adult. vbi dicitur, quòd sentẽ-
1 tia † absolutoria potest ferri in crimine pro ab-
sente, & contra præsentẽ: ergo & in personã pro
curatoris fortiori ratione. facit pro hoc: Quia
communis opinio habet, quòd in causis, in qui-
bus potest sententia ferri contra absentem, po-
2 test procurator † admitti. per l. seruum quoque.
§. publicæ ff. de procu. ergo idem si pro absente:
quia iura sunt magis extensiua in fauorem absen
tium, quàm in eorum læsionem. vt l. absenti. ff. de
pœnis. Prætereà quia cessat ratio, quare procu-
3 rator † non potest in criminalibus interuenire: vt
l. penul. §. ad crimen. ff. de publicis iudi. videlicèt,
quòd sententia esset delusoria: quia nõ posset ab
sens puniri, &c. quæ ratio hic cessat. Hanc con-
clusionem tenet Ia. de Are. in l. quamuis indubi-
tari. C. ad l. Iul. de adult. & per hoc non ob. quod
ibi no. per Accur. & Cy. post eum, videlicèt quod
ista exceptio opponi potest in qualibet parte li-
tis. quod confirmat Io. And. de iud. c. 1. li. 6. in no-
uel. quia istud intelligit verum regulariter, fallit
in casu, vbi iam esset in causa conclusum, & sen-
tentia absolutoria ferenda esset pro absente. Ioã.
de lig. respondit ad rationes, ac Franc. & Oldr.
in capit. licèt. de accus. Secundò dixi, quòd dicta
oppositio præcedentem processum non annul-
lat, & sic in gl. in l. quamuis. alleg. & Ber. & Ioan.
mo. Archi. & Ioan. Andr. in d. capitul. 1. de iudi.
libr. 6. quæ habet, quòd exceptio ista est dila-
toria. & ita determinat Ioan. Andr. ibidem in
nouel. Item dicta conclusio probatur: Quia
non omne crimen sacrilegij requirit pœnam
maiorẽ: & tamẽ in his solis criminibus dictã pœ-
nã maiorem requirendo habet locum prohibi-
tio. §. ad crimen, secundum communem glos. & Doc. opinionem. l. seruum quoque. § publicæ. & d. §. ad crimen. & l. 1. secundum Ioã. And ff. quando causæ appellationum per alium exerceri possunt. & per Bart. & Cyn. C. de accusat. l. reos. & de iniur. l. fin. licèt Ioan. mo. de pœnis. & Ioan. And. prædictus in dictis locis. Bar. in d. §. ad crimẽ. vbi plenissimè per eum. De iure videtur contrarium esse verius: maximè per l. fi. C. de iniur. cõiuncta l. fi. ff. eod. tit. & per d. § ad crimen. quæ loquuntur indeterminatè. & §. sed & ea. recipiendo verbum inclusiuè, ne ibi frustrà idem verbũ ponatur: dominus Io. de lig. vt suprà dixit melius fore dicendum & decidendũ, quòd si ex parte accusati interueniat procurator, quòd nõ valet processus: sed ex parte accusatoris tunc valet, vt bene videtur probare l. fi. C. de iniur. quia dicit nedum illustres priuilegiatos, vt in causis iniuriarũ per procuratorem se defendat, sed vltra dicit, quòd nullus alius potest se defendere in causis huiusmodi per procuratorem, seu admitti: debet enim hoc restringi ad vnicam causam. l. vnica. C. de sa. hoc esset diuinare. Et si vis scire qualem solutionem colligit Guil. de Cuneo ad illam l. qualiter pulchrè soluatur d § publicæ. vide Bar. in d §. ad crimen ad l. absentem. respondit dominus Io. & In. quòd ista lex loquitur de procuratore, quando est notum iudici, videlicèt in delicto cõtumaciæ: vt ibi patet: & in tali cessat intentio legis absentẽ. & habet locum lex quamuis. ff. ad l. e. Iul. de adult. & iste est vnus casus in quo punitur absens. l. 1. ff. si quis ius dicenti non ob. Nam aut loquitur de pœna delicti iudici ignoti, quòd notum fieri nõ potest, nisi parte præsente. Certos autem casus in quibus damnatur absens, vide per Bar. d. §. ad crimen. & præmissa intellige in casu, in quo pœna est corpori. vel personæ infligenda, aliàs secus secundum prædicta: quia tunc iuris ratio cessaret. In contraria opinione communiores sunt videlicèt Iacob. de Arer. Guil. de Cu. & Ia. de Butt. ideò est securior. Per præmissa potest videri quid si sententia ferenda esset condemnatoria, distinguendo secundum gloss. & Doct. vt suprà dictum est.

ADDITIO.

4 *A. M. P. Summarium huius dec. † non bene procedit, nisi addatur, si post conclusionem constabat sententiam esse ferendam pro reo. pro quo procurator comparuerit: quia si sententia non veniret ferenda pro reo, contrarium sentit hac decis. per Doct. Ioan. Andr. in capitul. 1. de iudic. lib. 6. in nouella. Cum ista decis. concordat decis. 10 suprà eod. & vide Felyn. in capit. exceptionem. de except. col. 12. numer. 30. Plura notari possunt ex hac decisio.*
5 *incidenter dicta, & Primò, quòd † in casibus, in quibus potest pronuntiari contra absentem, potest etiam procurator admitti, vt etiam habes suprà decisi. 35. quia nunquam admittitur procurator, quando sententia esset delusoria, & non possit absens puniri: vt quando agitur de pœna*

corporis

6 *corporis afflictiua. Secundò, quòd † exceptio, quòd procurator non sit admittendus, potest opponi in quacunque parte litis: licèt non obstet in casu isto quando sententia venit ferenda pro reo, vt suprà. Tertiò, quòd antequàm opponatur ista exceptio, tenet processus pro quo etiam facit dec. 10. suprà.*

EPITOME.

Dominus tacitè vel expressè potest factum sui procuratoris ratificare: & idem poterit procurator dominus litis effectus, procurator tamen cum potestate substituendi constitutus substituendo simpliciter, nō ratificat, nisi expressè hoc dicat, anteà gesta per suum substitutum.

SVMMARIA.

1 *Procurator ad litem habens mandatum substituendi, sciens alium non expressè substitutum prosequi, an si posteà eundem expressè substituat, videatur ratificare acta anteà per eum habita.*
2 *Substitutus per procuratorem mandatum habentem, censetur à domino constitutus.*
3 *Ratificata non censentur anteà gesta per substitutum, nisi expressè dicatur: licèt secus sit, si ille qui gessit acta, constituatur à principali, vel à domino litis.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 454.

1 FVit dubitatum vtrùm procurator † ad causam habens mandatum à domino substituendi, sciens Titium ab eo non expressè substitutum agere, & prosequi causam tanquam suum substitutum: & posteà substituendo eum ad eandem causam vlteriùs prosequendam, videatur omnia acta anteà per ipsum habita & actitata ratificasse. Et videbatur aliquibus quòd sic, per l. sæpe. ff. de re iudi. & c. quamuis. eod. tit. cum simi. & per not. Inn. in c. ex parte decani. de rescrip. & c. in præsentia. de proc. quæ omnia loquuntur in ratificatione domini principalis tacita vel expressa: ergo idem in procuratore, qui loco domini habetur. de proc. capit. 1. & c. fi. libr. 6. Quod dictum omnes Domini dicebant procedere, & veritatem continere in procuratore iuris: videlicèt qui est factus dominus litis: qui sicut dominus posset ratificare tacitè, & expressè gesta, & acta per falsum procuratorem, nomine tamen suo: ita & hic procurator qui nedum loco domini, sed verus dominus litis post litis contestationem efficitur. Hinc est quòd sine speciali mandato domini substituere potest. Item alius constitutus à domino non posset: vt in d. c. 1. libr. 6. in hoc verò constituto à vero domino habente speciale mandatū substituēdi, dixerūt Domini posse procedere, & per eum fieri ratificationem expressam, propter mandatū substituēdi, & clausulas alias generales in procuratorijs poni consuetas, sed tacitā non nisi post lit. conte. per eum. Ar. re iur. ea. ratihabitionē. li. 6. omnia enim quæ per dictum procuratorem fiunt expressè, & in mandato suo continentur, à domino facta censentur: non sic in tacitis, quæ non habet in mandatis, & sic secundum omnes Dominos prędicta
2 ratificatio † expressa censetur facta à domino, ac si ipsum substituisset. Nam omnis per procuratorem substitutus censetur à domino constitutus. iuxta no. in cap. is qui. & c. si. duo. de proc. li. 6.

ADDITIO.

3 *A.M.P. Ista deci. † est clara, sed facias punctum, vt ego feci, ante verba illa, anteà gesta, vt sit sensus, quòd procurator habens facultatem substituendi, simpliciter substituendo non videtur ratificare anteà gesta, (nisi hoc expressè dicat) quòd tamen est secus in domino constituente vel in procuratore domine litis effecto substituente: quia ipsi, vt dicitur hic, de facili videntur ratificare: quæ differentia est menti tenenda. Ad istam decis. faciunt not. per Fel. in c. ex parte decani. col. 3. nu. 8. de rescr. & in c. 1. vt lite non conte. col. 9. nu. 24. & in c. nonnulli. §. sunt & alij. de rescr. col. 3. & 4. vbi latè quando possint ratificari gesta per non procuratorem vel falsum procuratorem. & vide decisi. Anto. Maria. Papaz.*

EPITOME.

Dominus ratificat gesta, seu facta falsi procuratoris, si eis vtatur: sed tutius est si expressè ratificet.

SVMMARIA.

1 *Ratificatio inducitur, si dominus vtitur gestis per assertum procuratorem.*
2 *Ratificari an possint gesta per falsum procuratorem.*
3 *Mandatum censetur datum, si iura reperiantur penes solutum procurare, vel si quis soluat nomine alterius.*

DECISIO XXXIX. aliàs 455.

PEr prædictam conclusionem ego posteà formaueram aliud dubium, videlicèt, Si Titius asserens se procuratorem Caij, nomine ipsius, & ipso præsente, & tacente à quadam diffinitiua sententia contra ipsum Caium lata, appellet, & iudex deferat: vtrùm valeat huiusmodi appellatio in tantùm quòd per eam suspensa sit illius sententiæ executio? Et breuiter propter not. per Inno. in d. c. ex parte decani. de reser. & c. in præsentia. de procur. suprà in conclusione proxima alle. fuit conclusum per omnes Dominos dictam appellationem valuisse, & suspendisse executionem sententiæ: maximè quia Caius prædictam causam appellationis posteà est prosecutus, & eam alteri Auditori committi obtinuit: per quæ satis de ratihabitione constitit, quæ retrotrahitur, & mandato comparatur. vt de sen. excom. cap. cùm quis, de reg. iur. cap. ratihabitionem. lib. 6. Mihi tamen videbatur tutiùs, quod ad tollendum omne dubiū, & ne posteà fieret super hoc disputatio in cancellaria: & ne posset impediri executio post tertiam sententiā, quod dictus Caius principalis expressè dictū actum gestum per Titium falsum procuratorem suū: expressè ratificet, ꝙ & factum est corā me, qui habui causam.

ADDITIO.

A.M.P. Summarium substantialiter comprehendit omnia: sed † dec. in effectu dicit, quod iste
1 *assertus procurator appellauit à sententia in præ-*

 sentia

sententia domini, & iudex detulit, & quòd appellatio valuit: quia dominus fuit præsens, postea causam appellationis comitti fecit. Ad istam dec. faciunt ea quæ dixi super præcedenti dec. Et licèt videantur obstare ea quæ dicit Fel. in c. nonnulli. §. sunt & alij de rescript. dum dicit, 2 *† quòd gesta per falsum procuratorem non possunt ratificari. pro quo vide infrà de appel dec. 60 tamen Fel. ibi satis clarè respondet, vide notabilia verba eiusdem in c. ex parte decani. de rescript col. 3. num. 50. ver. fallit. 3. ubi licèt gesta per procuratorem reuocatum non possint ratificari: tamen hoc fallit, nisi sinius in actu, qui à quibuscunque etiam sine mandato facto posset ratificari. & vide eundem in c. 1. ut lite non contest.* 3 *facit ad præmissa, quòd † dominus dando iura sua in manibus alicuius solui procurare, videtur ipsum constituere procuratorem: ut per Fel. in c. causam quæ de rescrip. col. 12 num. 58. & in c. sicut de re iudic. num. 39. & 40. & per Rebuffum fol. 108. & facit dec. 2. de causa pos. & propriet. in anti. ubi habetur quòd si aliquis soluat nomine alicuius, præsumitur habere mandatum, & idem dicit Sar. q. 32. regula de Annali & 6. regula de Trien. & vide Cass. dec. 3. hoc titul. Anton. Maria Papaz.*

EPITOME.

Procuratorium concernens certas personas ad alias non extenditur, nisi clausula generales subsistant: & ideo veniens ad causam pro suo interesse, habet dominum principalem ad causam vocare, seu facere vocari.

SVMMARIA.

1 *Iudices dati contra A. & B. actores, & C. reum, an procedere possint in causa, quam D. intentauit contra C. & quomodo. 3.*
2 *Procurator rei & possessoris non dicitur habere mandatum quo ad tertium postea comparentem.*
4 *Processus quomodo faciendus quando tertius venit ad causam.*

DECISIO XL. aliàs 456.

SI causa committatur inter A. & B. actores, & C. reum & possessorem in curia præsentes, & seruatis seruandis, citra tamen conclusionem C. de curia recédat, & certum procuratorem ad agendum & defendendú &c. in dicta causa cóstituat, & post hoc D. superueniens pro suo interesse petat procedi ad vlteriora in causa, & ad faciendum fidem de suo interesse producit statim omnia iura sua, & facit citari procuratorem dicti C. ad dicendum contrà, qui excipiendo proposuit se non habere mandatú contra D. sed cótra A. & B. Ex hoc themate insurgunt tria dubia.
3 †Primum vtrum in vim primæ cómissionis obtétæ per A. & B. contra C. possit procedi cum D. nouiter superueniente contra C. & si dicatur quòd sic: vtrum omnes termini de stylo palatij seruari cósueti, sint seruandi vel reiterandi inter dictú C. & D. vel sit admittédus duntaxat in statu, in quo causam inuenit. Tertiú vtrú, procurator dicti C. bene excipiat: ita quòd sit idem C. de nouo citandus ad hanc causam pendétem inter ipsum D. & C. Ad primum dicebant aliqui Domini, & maior pars, quòd attento, quòd esset causa in curia semel commissa inter dictos primo tres, & super vno & eodem beneficio quæ commissiones cómunes sunt omnibus volentibus venire ad causam, iuxta not. Inno. in c. ex conquestione. de resti. spo. in vim primæ commissionis possit procedi, etiam inter istum D. & C. superuenienté pro suo interesse: Pro quo alleg. vna not. Innoc. pulcherrima in c. veniens. el. 1. de spon. quam not. Inno. ego credebam veram, & posse intelligi in illo superueniente de nouo ad causam, non contra primum reum & possessorem: sed contra actorem, vel pro actore illis assistendo non agendo, contra quem intellectum siue opinionem meam fuerunt alle. duæ decre. in contrarium: videlicèt cap. veniens. de test. & cap. cùm super. de re iudi. facit cle. constitutionem. de elect. & not. in decre dispendia §. reus quoque. de rescri. lib. 6. quas decret. ego inducebam pro me, & nota in c. P. & G. & in c. cùm olim. de off. deleg & prædict §. reus. qui loquitur in personalibus & non realibus actionibus, & loquuntur in reo & non in actore. Et ideo fuit conclusum & consultú per omnes tutiùs esse nouam cómissionem cum potestate citandi dictum C. reum per dictum D. obtinere: quia Domini non reputabant mandatum procuratoris C. contra A. & B. sufficiens contra D. & sic cessat tertium dubium, & etiam secundum: quia tunc expedietur causa inter A. & B. & C. & D. poterit pro suo interesse à sententia diffinitiua, si feratur pro A. & B. appellari, & causam appellationis prosequi contra A. & B. iuxta c. cùm super. & ea quæ ibi not. per Inno. superiùs alle. Sed si sic contingeret pulcherrimum dubiú restaret de modo procedendi, & sententiandi cótra dictos A. & B. si dictus D. ad se probaret beneficium, de quo agitur, pertinere. sed supposito quòd in vim primæ commissionis & cum procuratore C. vel per audientiam contra eum posset, & deberet procedi ad instantiam illius, quomodo, & qualiter sit procedendum: videlicèt, vtrùm incipiendus sit processus à capite, vel ille D. sit admittendus in eo statu, in quo causam inuenit: in quo Domini erant varij, aliqui tenentes primum, aliqui secundum. Primi verò asserentes de nouo inchoandum processum, mouebantur, quia mutatis personis, &c. c. cùm in iua. & c. veniens. de testi. nouis enim morbis, &c. de iur. ca. c. ex tenore. tum etiam fortè propter obiectus dandos per dictum C. reum & possessorem contra dictum D. superuenienté de nouo, à quibus totaliter excluderetur, si terminus ad ponendum & articulandum non daretur. & propter hoc fuit determinatum & cóclusum per omnes quòd assignaretur vtrique parti terminus competens ad ponendum & articulandum, ad dicendum contra articulos, & dicendum contra producta. Et quanquam opinio istorum Dominorum sit æqua: tamen ego credo secundam opi. magis iuridicam, per iura antiqua & noua, videlicèt d. c. veniens. de test. & vt lite pen. c. si hi contra quos. & cle. 1. eod. titul. cum ib not. & per Inno. in cap. quia V. de iudi. & in capitul. dilecti. de excep.

ADDI-

ADDITIO.

2 *A. M. P. Deci.† ista tres decidit difficultates,*
Prima quòd si A. committit causam contra B. &
C. possessorem, & C. constituat procuratorem contra
A. & B. si D. veniat ad causam debet citare C. prin-
cipalem : nec sufficeret citare procuratorem dimis-
sum ab eo in dicta causa: quia dictus procurator non
habet mandatum contra D. & iste casus est clarus
& concordat decis. 13. suprà eod. & Ægid. 22. hoc
3 *titul. Secundus casus est, an † iudex impetratus per*
A. contra prædictos possit procedere in causa, quam
D. intentauit contra C. & istud etiam nõ habet du-
bium, quod non potest procedere, vt fuit dictum su-
prà de rescrip. dec. 7. potest tamen audiri D. exci-
piendo contra A. vt dicit hac decis. Tertium du-
4 *bium est † de modo procedẽdi dato, quòd rescriptum*
impetratum per A. dedisset iurisdictionem quò ad
D. an sit inchoandum de nouo, vel admittatur in ter
minis, in quibus reperiatur: & dicit quòd Domini
voluerunt, quòd præfigeretur partibus terminus ad
ponendum & articulandum, & dicendum contra
producta. sed hac decis. sicco pede pertransit, ideò
videas semper in hac materia decis. primam Cassa.
de excep. vbi facit distinctionem, quando quis ve-
nit ad causam in vim clausula, omnesque alios in-
teresse putantes, apposita in rescripto per aduersa-
rium impetrato: & tunc tertius debet admitti in
eisdem statu & terminis: vt est text. in c. fin. vt li-
te pedente. lib. 6. & notat Felyn. in c. cùm super. de re
iudic. num 13. Quando verò quis impetrat commis-
sionem quòd mandetur Auditori, vt constito de in-
teresse ipsum admittat: tunc non admittitur in eo-
dem statu, sed debet inchoari de nouo: vt dicit idem
Cas. ibi. & sic isto casu videtur dicendum, quòd ter
mini sint de nouo seruandi, de quo tamen valdè du-
bito. In priori verò casu quando venit virtute clau-
sula prædicta: omnia acta facta sibi prosunt & nocẽt
interim, quod dicit Ioan. Mo. in d. c final. vt lite
pendente. quòd si tempore quo tertius venit ad cau-
sam, testes sint publicati: publicatio illa sibi no-
cebit. pro quo facit dec. Neap. 35. Et ad istam ma-
teriam recurre semper ad Felyn. in c. veniens. el.
2 de testibus. in c. exceptianem. de except. & capit.
cùm super. de re iudi. Et vide suprà de rescrip. decis.
2. dum dixi de terminis, qui seruantur, quando quis
venit pro interesse: vbi habes decis. modernas, &
infrà de restit. spo. decis. penul. & infrà de re iudic.
20. vbi videbis melius esse, quòd tertius non appel-
let à sententia, ne sibi praiudicent acta, si tamen po-
test probabiliter ignorare sententiam esse latam, de
quo etiam dixi suprà decis. 2. de rescrip. nũm. 42. &
ad materiam istius dec faciunt qua dixi suprà dec.
13. Anton. Maria Papaz.

De His quæ vi metúsue causa fiunt.

EPITOME.

Spoliato non expedit, quòd ablata sibi statim in libello specifi-cet quia probata violentia statur eius iuramento de rebus ablatis, & valore earum. Vel sic. In libello in interdicto vnde vi, non tenetur libellans statim ante litem contestatam specificare res violenter ablatas. h. d.

SVMMARIVM.

1 *Specificari debent bona ablata ante sententiam, & statur iuramento probata violentia.*

DECISIO I. aliàs 157.

LIBELLANS in interdicto vnde vi, & petens bona mobilia & immobilia sibi per violentiam ablata restitui: non tenetur illa statim ante litis cõtestationem specificare, dummodo deducat violẽtiam, qua probata sufficit res ablatas probare per iuramentũ. quod me. cau. c. si. & no. de prædictis in c. cũ dilectus. de ord. cog. & de resti. spolia. c. grauis. & c. cùm ad sedem. & ibi not. per Inno.

ADDITIO.

1 *A. M. P. Ista † dec. est satis clara, ex qua infertur, quòd ante sententiam debent specificari bona. Ægid dec. 2. de libell. oblatione. dicit, quòd oportet in isto libello exprimere res, quas exprimere potest. sed nihil dicit de iuramento. & facit ad materiam dec. 1. infrà de libel. oblatio. vbi dicitur, quòd libellus & articuli in actione iniuriarum, debent taliter specificari, quòd aduersarius per illa certificari possit, vide dec. sequentem. Anton. Maria Papaz.*

EPITOME.

Ad taxationem rerum ablatarum faciendam per iudicem pars vocanda est sed non ad dilationem iuramenti parti faciendam.

SVMMARIA.

1 *In delatione iuramẽti secũdum formã capituli super eo quòd metus causa, nõ est necessaria partis citatio.*
2 *Taxatio rerum ablatarum debet fieri parte citata.*
3 *Valor & quantitas bonorum ablatorum probatur iuramento, quando est probata violentia.*
4 *Citatio requiritur in iuramẽto in litẽ, vel decisorio.*
5 *Damna & interesse post litem contestatam dolo vel violentia illata, probantur iuramento.*

DECISIO II. aliàs 299.

LIcèt quòd ad taxationem rerum ablatarum per iudicẽ faciendam, pars contra quã ipsa
1 taxatio debet fieri, sit citanda: tamen † quòd ad deferendum iuramentum iuxta formam cap. super eod. quod metus causa. & l. si quando. C. vnde vi. Domini dixerunt partis vocationé nõ esse necessariam: licèt tutius sit, quòd fiat. Nam ex quo iuramentum prædictum est necessarium, & de necessitate iuris deferendum in odium violenti, vel dolosi: vt not. in dictis iuribus, partis non interest siue vocetur, siue non. Pro hoc alleg. l. quẽadmodum. ff. de iureiurão. pro casu: secùs de iuramento in litem, vel decisorio actori deferendo, vel reo, iuxta formam capit. fi. de iureiuran. tũc enim requiritur partis vocatio: quia illorum interest: & dicere poterit quælibet pars sibi fore deferendum: & quia etiam vna pars poterit alteri referre, vt ibi,

ADDITIO.

2 A.M.P. Tria dicuntur hic. Primò, †quòd quò ad
taxationem rerum ablatarum per iudicem facien-
3 dam, pars debet citari. Secundò, † ad deferendum iu-
ramentum in caſu d.c.ſuper eod. & in caſu l.ſi quan
do.C.vnde vi.non eſt opus citare partem: licèt tutius
4 ſit, quòd citetur. Tertiò, † quòd in iuramento in litem
vel deciſorio requiritur partis citatio. Et ſic iſta de-
ciſio videtur ſatis intricata. Tamen quia ſoluto ſe-
cundo caſu prædicto, ſatis clara redditur: ideò vide
Ægid.deciſ.4.de iureiuran.qui illam declarat pro
cedere, quando conſtabat aduerſarium eſſe violen-
tum: & iuramentum deferebatur tantùm ſuper va-
lore. & vide infrà dec.3. de iniur. & dam.dato, vbi
5 dicitur, quòd † quando petuntur damna & intereſſe
illata poſt litem conteſtatam dolo vel violentia, ſuf-
ficit illa probare per iuramentum, & ſic hoc habere
poterit locum in ſpolio mero, vbi ſpoliator dicitur in
dolo, quia dec Biſ. dicit, ſi dolo vel violentia & ita
loquitur Ægid.d dec.4.de iureiuran.& illam dec.
3.valdè extollit Fely.in c ſacro.de ſenten excommu.
num.11.licèt nunquam hoc viderim practicari, ideò
bene cogita. Differentiam autem inter iſtud iura-
mentum & iuramentum in litem ac iuramentum
affectionis, & iuramentum voluntarium & neceſſa-
rium, vide latè per Iaſonem, in rub. & in l in actio-
nibus. ff. de in litem iurando. & ad prædicta vide
Iaſonem, in repetitione l.admonendi. de iureiuran-
do.num.311.Anton Maria.Papaz.

De Reſtitutione in integrum.

EPITOME.

Aduerſus tres ſententias conformes non eſt reſtitutio conceden-
da, niſi iudici priùs conſtiterit de iniuſtitia earundem.

SVMMARIA.

1 Reſtitutio non niſi cum læſione datur.
2 Reſtitutio aduerſus tres ſententias non datur niſi do
ceas ſummariè de noua cauſa propter quam, &c.
3 Reſtitutio etiam datur aduerſus tres ſententias la-
tas ſuper ſpolio conſtito de bono iure.
4 Reſtitutus aduerſus tres ſententias debet ante omnia
ſoluere expenſas.
5 Reſtitutio datur etiam cedenti bonis reſeruata con-
grua portione, etiam non refectis expenſis.

DECISIO. I. aliàs 2.

a ADVERSVS [a] treis diffinitiuas ſen-
tentias conformes, non eſt danda re-
ſtitutio in integrum, niſi priùs con-
ſtet Auditori de iniuſtitia ſententia-
rum antedictarum, vel alterius earundem: quia
1 † alias non cenſetur læſus, ſine qua non datur re-
2 ſtitutio: † imò antequàm audiatur volens inten-
tare iudicium reſtitutorium aduerſus treis [a] ſen-
tentias, ſiue interlocutorias, ſiue diffinitiuas,
primò opus eſt, quòd ſummariè de noua cauſa
doceat, propter quam ſit veriſimile ipſum fore
læſum: vt ff. de minor. l. minor. cum ſua gl. faciunt
not. pro hac concluſione per Inn. in c. auditis. &
c. cùm ex literis de reſt. in integ.

ADDITIONES.

a Aduerſus. Adde dec.capel.Tholoſa.54.incip.item
fuit quæſitum, Si late tres ſententiæ.

A.M.P Cum iſta dec. concordat dec.5 hoc ti-
tulo in anti. & Ægid.dec.4 de iniurijs. & deciſ. iſta
procedit, quando reſtitutio principaliter petitur: ſe-
cùs ſi incidenter, vel excipiendo: vt in dec.1.eod.tit.
in anti. Et quando incidenter peti dicatur, vide
dec.2. & 3.hoc tit. in anti. Et Ægid.8.hoc tit. & per
Biſig.dec.vnic.eod.tit.vbi dicitur, quòd ſi principa
liter petatur, requiritur mandatum ſpeciale. Et ad
iſta vide omninò Caſſa. deciſ.1. hoc tit. vbi habes, ſi
committatur cauſa reſtitutionis poſt tres ſententias,
an executio impediatur? Et vide ad materiam iſtã
planè per Staph.fol.62. & in alia impreſſ.fol.120. Et
aduerte dum allegatur l.minor. & adde, quæ eſt ſe-
cunda. & vide Ægid. deciſ.5. hoc tit. vbi habetur,
quòd in reſtitutione ad appellandum ſufficit præ-
3 ſumptiua probatio: fuit † tamen aliàs data reſtitutio
etiam aduerſus tres ſententias latas in ſpolio: cum
conſtitiſſet de bono iure ex iuribus nouiter repertis
per ſucceſſorem; quòd iuſtè ignorauerat: vt in vna
Tolletana parœcialis coram domino Verallo prout
refert Ptolo.deciſ 89. Et ad hæc facit alia deci. eiuſ-
4 dem Ptolom.22. quòd † ille qui reſtituitur aduerſus
treis cõformes, debet ante omnia ſoluere expenſas: ſe-
cùs ſi aduerſus vnam tantùm. Et facit alia deciſ. fa-
5 cta in cauſa Iſpalen. canonicatus, † vbi dicitur, quòd
cedens bonis etiam poſt tres ſententias reſeruata ſibi
congrua portione, debebat reſtitui in integrum, etiã
non refectis expenſis. Anton. Maria. Papaz.

EPITOME.

Quò ad petendum reſtitutionem in integrum aduerſus treis ſen-
tentias, & probationes omiſſas, quadriennium a die vltima ſententia
computatur.

SVMMARIA.

1 Tempus quòd detur petẽtibus reſtitui aduerſus treis
ſententias, & omiſſas probationes: & quando compu-
tandum ſit.
2 Quadriennium reſtitutionis aduerſus probationes
omiſſas nõ currit à die præfixionis termini ſed à die
ſententiæ, vel ſententiarum poſteà latarum.
3 Produci poſſunt inſtrumenta poſt concluſionem.
4 Reſtitutio petenda eſt: nedum aduerſus probationes
omiſſas, ſed etiam aduerſus ſententias.
5 Reſtitutio non datur poſt quadriennium.
6 Reſtitutio datur etiam poſt quadriennium probato
impedimento.
7 Reſtitutio aduerſus quadriennium datur propter
ignorantiam etiam poſt 40. annos.

DECISIO II. aliàs 165.

1 LAtis † tribus diffinitiuis ſententijs, ſi peti-
tur reſtitutio in integrũ aduerſus eas, & ad
probationes etiam in prima inſtantia omiſſas,
computabitur quadriennium datum ad reſtitu-
tionem petendam à die ſententiæ vltimæ, & non
primæ:

primæ: nec à termino peremptorio ad probandum assignato in prima instantia: quia nec per lapsum huiusmodi peremptorij termini erat cōpleta læsio in probādo. Nam in secunda & etiā in tertia instantia non proposita proponam, & nō probata probabo. per l. per hanc. C. de temp. app. de fid. instr. c. cùm Ioan. nec primā etiam sententia non est effectualiter pars læsa, dummodò ab ea fuerit appellatum, quæ appellatio omnē ipsius effectū suspendit. de iureiu. c. venientes. ergo & læsionē, si qua fuerit. Vltima enim sententia, quæ finem liti imponit, & quæ lædit, & succedit loco primæ: ergo ab illo tempore incipit currere primò quadriēnium datum ad restitutionem petēdam. Non ob. dictum Inn. & host. in c. corā. de restit. in integ. & Archi. in c. 2. eod. tit. Ioan. And. & Pan. in cle. vnic. qui omnes dicunt, & tenent, quòd non à die sententiæ latæ, sed à fine termini peremptorij computabitur dictum quadriennium, quādo petitur restitutio aduersus probationes omissas: quia dictum Inno. & aliorum intelligitur de sententia interlocutoria super assignatione dicti termini peremptorij prolata: vt not. Pan. in d. cle. sed non loquitur de diffinitiua sententia posteà secuta, per quā effectualiter fuisset inducta læsio, si nō fuisset appellatione suspensa. Sed quia fuit ab ea appellatum, status eius illæsus & integer debebat remanere medio tēpore: vt in l. vnic. §. integer. ff. nil. inno. app. pendēte. & ff. de pœn l. §. 1. arg. not. in c. pastoralis. de app. Prætereà secūdum Inno. & alios Doct. dicta opi. cessat, quādo petitur restitutio nedum aduersus lapsum termini, sed etiam aduersus sententiam posteà subsecutam: sic & in proposito. ergo, &c. Et si vtique quis vellet prædictā opi. prædictorū Doct. sustinere, oporteret eum fateri, quòd per lapsum peremptorij vltimæ instantiæ, quando nil aliud pars posset producere, tunc primò esset læsio, & inciperet currere quadriennium, si nulla sequeretur sententia. Si verò sequeretur sententia, illa est quæ lædit, vt suprà dixi: quia vsque ad conclusionem in causa, & etiam pòst, secundùm æquitatem Rotæ etiam in causa prophana possunt instrumenta & literæ produci, non obstante lapsu termini, ad producendū omnia præfixi: ergo nec per lapsum termini, nec per cōclusionem, sed sententiam completa est læsio: ab illo igitur tempore computabitur quadriennium restitutionis in integrum. Consilium tamen dictorum Dominorum est sanum, & tutum, quòd nedum aduersus probationes omissas, sed etiam aduersus sententias petatur restitutio: & tunc cessat omnis dubitatio.

ADDITIO.

A. M. P. Ad istam dec. adde Cassa. dec. 2. eo. tit. Staph. in loco allegato in præcedenti dec. & dec. capel. Tolos. 54. & 55. Et de quadriennio isto post mortem pupilli, quando incipiat, loquitur Ægid.
2 *dec. 11. & 12. hoc tit. Nota tamen hic, quod † quando*
præfigitur terminus peremptorius ad producēdum omnia iura: si pars non producit, lapso quadriennio non potest producere, nec restitutionem prosequi aduersus probationes omissas: licèt, si post præfixionem talis termini sequatur sententia: tempus restitutionis petendæ non currat, nisi à die sententiæ vel sententiarum, & sic resoluuntur contraria. Nota secun-
3 *dò, † quòd post conclusionem in causa de æquitate Ro-*
tæ possunt produci instrumenta & literæ, non obstante etiam lapsu termini ad producendum omnia
4 *præfixi. Nota tertiò † consilium quod datur hic in*
fin. & teneas mente, quòd tutius est, nedum aduersus probationes omissas, sed etiam aduersus sententias petere restitutionem, & tunc cessat omnis dubitatio. Et ad istam dec. facit resolutio facta in quadam cau-
5 *sa coram Domino meo de sancta cruce, † quòd post*
quadriennium non datur restitutio, ne dispositio c. 1. de in integrum restitut. sit frustratoria: vt per Fel. in c. 1. col. fin. de præscrip. & Cass. ad d. dec. 2 præsertim, quia læsionem potest prætendi in beneficialibus: vt per Inn. in c. querelam. de electione. & decis. 8. de
6 *procu. in antiq. † fuit tamen data restitutio post qua-*
driennium probato impedimento in causa Afforicen. portionis coram Mariscoto: vt refert Ptolomæus dec. 96. Et ad ista facit alia dec. facta in causa mea Bononien. hæreditatis, coram domino Acco-
7 *rambono, † quòd etiam post quadraginta annos da-*
tur restitutio aduersus quadriennium, ex capite ignorantiæ: vt per Affli. dec. 23. 379. & vide Staph. fol. 162. & in alia impres. 129. Ant. Maria Papaz.

EPITOME.

In petitione restitutionis in integrum propter lapsum fatalium, non est necessaria litis contestatio. h. d.

SVMMARIA.

1 *Litis contestatio an in petitione restitutionis in integrum propter lapsum fatalium sit necessaria?*
2 *Litis contestatio an in iudicis officij imploratione procedat.*
3 *Litis contestatio an in causa reductionis ad arbitrium boni viri sit necessaria?*
4 *Officium iudicis quando incidenter imploretur.*
5 *Restitutione in integrum petita, si aduersarius non compareat, proceditur ad diffinitiuam: si autem compareat, necessaria est contestatio.*
Procedi non potest ad diffinitiuam absque litis contestatione.
6 *Restitutio quando dicatur incidenter vel principaliter petita.*

DECISIO XXX. *aliàs 9.*

1 SI petatur † restitutio in integrum propter lapsum fatalium, non est necessaria litis contestatio. Ratio, quia non principaliter, sed incidenter petitur. de offi. iudi. c. 2. hoc not. Inn. c. suscitata. de resti. in integ. Sed quid si aliàs super restitutione officium iudicis principaliter intenteitur:
a videtur casus quod sit litis contestatio necessaria. dict. c. 2. Fallit secundū Bernard. ibidem, in casu auth. si omnes. C. si minor se ab hæredita. abstin. videlicèt, si minor petat se solùm restitui aduersus factum suum, & contra personam incertam. de qua materia satis diffusè pertractant Cy. & Bart. qui ponunt pro regula in omni officio non requiri litis contestationem, nisi minor petat aduersus certam personam se restitui, vt aliquid

quid sibi detur, vel fiat. ideò si expulsus de societate petit se reduci, non requiritur litis contestatio secundùm Iacob.Butri.Odofre. in tract. suo de offic. iudic. tenet cum Bur. Specu.in titul. de restitu.in integrum.§ ij.in fin.distinguit, cùm côtra certam personam agitur, an sit absens per contumaciam: & tunc non requiritur litis contestatio per l. in causæ.§.causa cognita. ff. de minori.per d.authenti si omnes. aut nulla partium est absens per contumaciam: & tunc est necessaria litis contestatio.d. capitul.2. de offic. iudic. suprà allegato. Audiui semel in Bononia per dominum Richardum de Salicero maximum Legistam in materia prædicta distingui sic. Aut im-
2 ploratur † officium iudicis duntaxat rescindens, etiam principaliter: vt quia petitur sententia côtra minorem indefensum ferri, vel contra maiorem absentem lata rescindi. vt de procur. c. quærelam. de re iudic.c.cùm Bertoldus. de maior. & ob.c. inter quatuor. de constit.c. ecclesia sanctæ Mariæ. & tunc non est necessaria litis contestat. aut imploratur principaliter officium iudicis ne dum rescindens, sed rescissorium: vt putà, quia nedum petitur rescindi sententia, sed etiam res adiudicari: tunc est necessaria litis contestatio. & sic intellexit secundam partem c.2.de officio iud. pro qua distinctione faciunt not. in simili per Inno.in capit.ex literis.super versi.præsentibus. de rest.in integ.&c.

ADDITIONES.

a *Principaliter intentetur. In causa Romana reductionis ad arbitrium boni viri, quæ coram me pendebat: fuit inter dominos meos dubitatum, an lis*
3 *† esset contestanda: ita quòd ea omissa sententia iudicis reducentis sit nulla. Circa quod consilia Dominorum fuerunt varia & diuersa. Nam quidam dixerunt, quòd cùm officium iudicis in dicta causa principaliter imploretur, quòd lis omninò erit contestanda: vt in c.final.de officio iudic. Alij dixerunt contrarium, scilicèt quòd non principaliter, sed incidenter fuit iudicis officium imploratum: ideò contestatio non erat necessaria: vt in dict.cap.final & in hac opinione ego fui,*
4 *† Nam officium iudicis tunc dicitur incidenter implorari, quando petitur aliquid non propter se, sed propter aliud: vel quando lite pendente illud impetratur: vel si petitur propter se, tamen ratione res posteà habendæ petitur, ex qua petitione petens nihil consequitur, nec sibi aliquid iuris acquirit in re. ita notabiliter dicit Inno. in d. c.final. sed in casu executores testamenti se sentientes grauatos de parua quantitate æstimationis rei pro executione testamenti, iudicis officium implorarunt, vt æstimatio dictæ rei facta per arbitrum seu arbitratorem ad iustum pretium reduceretur, & ita reductum fuit: ex qua reductione nihil noui iuris consecuti sunt executores, igitur incidenter fuit dictum officium imploratum, & sic contestatio non fuit necessaria: & posito sine praeiudicio, quòd fuisset principaliter imploratum, considerato quòd petens nil sibi dari, vel fieri petit: sed solùm vt remoueatur obstaculum, sine cuius remotione sibi contra absentem permissionem in possessionem ex primo & secundo decreto consuli non potest. Adhuc dico quòd non est necessaria litis contestatio. ita tenet Pet. Cyn. Butri. & Bald in authenti. si omnes. hic allegata. Et ideò si lata sententia contra ecclesiam vel minorem nondum executioni mandata, aduersus quam tanquam læsa, & læsus peteret se restitui: quia eis non posset contra actorem absentem consuli per missionem in possessionem bonorum ipsius actoris: certè in dicta causa procederetur lite non contestata: vt l. in causæ. §. causa cognita. ff. de mino. & per Doct. in dicta authent si omnes. & in authenti. qui semel. C. quomodo & quando iudex. per Spe titul. de restit. in integ. §.1. versic. fin. & per Ioan. And. in d.c final. Cùm ergo dictus executoribus contra dictam dominam agentem & absentem consuli non potuisset per missionem in possessionem, cùm tantum peterent sententiam arbitratoris reduci ad æquitatem, & iustitiam pretij: meritò contestatio non fuit necessaria, & sine ea potuit ad sententiam procedi, & ita puto de iure salua sententia meliori. Dominus autem Bald. in dicta authen. si omnes. in quar-*
5 *ta quæstione dicit, † quòd petita restitutione in integrum, si aduersarius non comparet, proceditur ad diffinitiuam sententiam: sed si comparet, semper est necessaria contestatio. Ego credo, quòd aut aduersarius comparet, & clarum est quòd contestatio requiritur: aut non comparet, & tunc si potest aliter consuli minori, quàm per diffinitiuam, & tunc lite non contestata non proceditur: sed si aliter consuli non potest, vt in casu d. authenti. vel quando minor petit restitutionem aduersus sententiam non dum executioni mandatam, tunc semper lite non contestata proceditur: quod bene not. Et adde pulchram limitationem Bald. quæ habetur in repertorio in verbo, restitutio. §.5. nec distinguit ipse an petatur aliquid dari vel fieri. Pro hac opin. Specul. facit gloss. in capitul. per venerabilem qui filij sunt legit. & l. final. §. illud. C. de temp. appel. vbi in causa appellationis similis distinctio fit, an pars sit præsens vel absens. Sed delato suæ reuerentiæ ipse videtur minus bene intelligere hæc verba, an partes sint præsentes, vel non: quia nemini dubium est, quòd in causa appellationis citari debeant absentes, qui si non venerint, sunt contumaces, & procedetur ad diffinitiuam contra eos lite non contestata, etiam si aliquid petatur dari vel fieri à parte in negotio principali: licèt in appellatione petatur solùm pronuntiari sententiam iniquam, & benè appellatum, & malè iudicatum. vt l. eos. C. de appellat. & si compareant, tunc præsentes dicuntur: vt in dicta authent. si omnes. & tunc litem contestantur, tam in causa appellationis quàm restitutionis, sed hoc est plus, quòd eis etiam non comparentibus in causa appellationis proceditur ad diffinitiuam, etiam si aliquid petatur dari vel fieri à parte: sed in causa principali si petatur aliquid dari vel fieri ad diffinitiuam non proceditur lite non contestata: sed ad alia iuris remedia. & isto respectu est speciale in causa appellationis. Sed vbi non petitur aliquid dari vel fieri: tunc ad diffinitiuam proceditur absque litis contestatione.*

quia

quia per alia iuris remedia auctori non prouidetur. Et de hoc est casus in dicta authenti. si omnes. & hac vbi restitutio petitur per viam principalis petitionis. sed vbi peteretur incidenter super occursis in iudicio, non est dubium, quòd litis contestatio non est necessaria: quia super ea non proceditur ordinariè. & debet expediri ita quod principalis causa termineteur infra sua tempora: vt cum petitur restitutio aduersus lapsum termini, secundum Bartol. de Saliceto in dicta authen. si omnes. pro quo vide dec. 3. infrà de lit. contesta.

A.M.P. Ratio istius dec. est quòd ista restitutio dicitur incidenter petita: quia si principaliter diceretur petita: tunc esset necessaria litis contestatio: cum ista dec. concordant dec. 2. & 3. hoc titul. in
6 *ant. & Bisig. vnica eod. titu. vbi etiam dicit, † quòd*
quando petitur principaliter, requiritur mandatum speciale, & quòd si sit pronunciatum super restitutione, quòd restitutio quò ad illam sententiam non erat multùm necessaria, sed tantùm ad appellandum. Contra deci. istam tamen facere videtur dec. prima hoc titul. in anti. vbi quando principaliter petitur, restitutio est concedenda sine aliqua summaria cognitione: secùs si incidenter peteretur. Tamen pro resolutione, considera verba illius dec. dum dicit, quòd est concedenda sine causa cognitione, ad hoc vt quis admittatur ad restitutionis petitionem, & vide Inno. in loco ibi allegato, & vide omninò Felyn. in c. fin. de off. iudi. qui latè examinat materiam istam: pro quibus etiam faciunt quæ dixi infrà de litis contest. deci. 5. col. 2. facit dec. sequens. videas per te istam dec. quæ ponit plures casus: quia ista materia parum practicatur in curia, vbi semper summariè proceditur sine litis contestatione, & libello, & vide ad materiam vltimi dubij Æg. 8. hoc titul. vbi dicit, quòd quando restitutio in modum replicationis proponitur, censetur incidenter intentata, & Æg. 1. de arbitris. dum tractat de rescissione laudi. Et nota hic differentiam inter officium iudicis rescindens & rescissorium. & vide dec. sequentem. Anto. Maria Papaz.

EPITOME.

In causa restitutionis ad appellandum non est litis contestatio necessaria.

DECISIO. III. aliàs 44.

SI in restitutinne conecdenda ad appellandũ nnn est necessaria litis contestatio: quia in his & alijs præambulis sicut in probando iofamiam contra illum, contra quem cõcedenda est citatio persnnalis, vel facienda est inquisitin: non est seruandus iucis nrdo. arg. enrum quæ leg. & not. in c. qualiter & quando. & c. cùm nporteat. & c. inquisitionis. de accusa.

Addtio.

A.M.P. Ista decis. est satis clara: & ratio redditur in ea, quod in hoc casu proceditur summariè: prout in probanda infamia, contra illum, contra quem est formanda inquisitio, vel decernenda citatio ad personaliter comparendum. De materia restitutionis ad appellandum, vide dec. seq. ac deci. vltimam infrà, quæ declaratur per istam, & vide dec. præcedentem. A.M.P.

EPITOME.

Petens se restitui ad appellandum, debet docere aliquid de suo iure vltra probationem impedimentorum.

SVMMARIA.

1 *Restitutio non datur pro eo, qui allegat quòd procurater substitutus monitus ad comparendum, & acceptandum non comparuit.*
2 *Restitutio non datur ex eo, quòd procurator recesserit non dimisso substituto acceptante.*
3 *Restitutio datur etiam non refectis expensis, quando quis non fuit personaliter citatus, secus tamen, &c.*

DECISIO V. aliàs 87.

NOn sufficit petenti restitutiooem ad appellandum à sententia diffinitiua, quæ aliàs transiuit in rem iudicatam, etiam vigore specialis commissinnis, in qua allegabat impedimenta illa duntaxat probare, nisi aliqualiter doceat de suo interesse & læsione: quia posset esse, quòd oullum ius in beneficio haberet: sed vt fructus perciperet causa prorngãdi negntium, vellet appellare frustratoriè. & sic non esset audiendus. 2. quæstin. 6. cao. non solet, de elect. c. cùm inter. & c. statuimus. eod. tit. lib. 6. de accus. c. super his. & ibi per Inno. de appel. quorum interest. faeir etiam ad hnc not. per Innn. in c. enrsm. in fin. & c. cùm ex literis. de restit. in integ.

Addtto.

A.M.P. Cum ista decis. concordat dec. 30. de rescri in antiq. & Ægid. 5. hoc titul & decis. 33 de appellatio. vbi dicitur, quod sufficit qualibet modica præsumptio, & faciunt dicta suprà decis. 1. & facit decis. facta in causa Calaguritana Abbatizatus ceram domino Vestano, vbi resolutum fuit,
1 *† non sufficere ad restitutionem allegare, quòd procurater substitutus monitus ad acceptandum vel refutandum non comparuit, & alia decis. facta in ea-*
2 *dem causa, † quòd non erat danda ex quo procura-*
3 *tor recessit non dimisso substituto acceptante: † restitutio tamen datur quando reus non fuit personaliter citatus, & auditur tunc, etiam non refectis expensis: vt in vna Zameren parœcialis: si tamen ille fuisset personaliter citatus, tunc etiam datur, sed refectis expensis: vt in vna Illerden. beneficij ceram domino Aquen. de anno 1545. per nota. per Staphi. fol. 162. & in alia impress. 120. Anton. Maria Papazzonis.*

EPITOME.

Petens restitutionem in integrum aduersus tres sententias latas pro possessore, non tenetur cauere secundum formam c. sollicitudo. de resti. in integ.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Victor obtinet expensas processus & sententia, nulla præstita cautione.*
Dispositio c. suscitata. de rest. in integrum. non procedit in petitione expensarum, ad quas petens fuit condemnatus.
2 *Cautio quo casu, & quare requiratur in petitione expensarum in iudicio factarum.*
3 *Restitutio quando petitur ab habente administrationem vel non, differentia.*

DECISIO VI. aliâs 435.

FVit dubitatum vtrùm cautio, de qua loquitur c. suscitata. de resti. in integ. habeat lo-
1 cum, quando petuntur expensæ † litis, in quibus fuit condemnatus petens restitutionem aduersus tres sententias absolutorias pro possesso relatas, & nulla alia executio petitur. Et videbatur quòd sic, quia petens executionem alicuius sententiæ, contra quam petitur restitutio in integrum tenetur cauere idoneè huiusmodi restitutionem petenti ante executionem sententiæ de vniuersis restituẽdis, quæ percepit occasione huiusmodi sententiæ. At in casu proposito prædictas expensas perciperet ratione sentẽtiarum pro ipso latarum: ergo. Quia prædictæ expensæ non soluuntur ratione iudicati; sed ratione temerariæ vexationis: vt in c. calumniam. de pœn. & in c. fi. de do. & contu. cum ibi non fuit determinatum cõtrarium per omnes Dominos tum etiã quia prædicta cautio habet locum in sententia adiudicatoria, lata pro agente super aliqua re, quam non ipse, sed aduersarius antè possedit, & tẽpore executionis possidet. Si igitur debet possessionem dimittere, dignum & iustũ est, vt sibi caueatur in casum, & euentum quo restituatur aduersus sententiam, quod ille nouus possessor restituat vniuersa: secus verò vbi lata est sententia absolutoria pro possessore, qui semper possedit rem, de qua agitur, & cuius possessione, & commodo possessionis etiam lite pendente priuari non debuit: vt in c. 1. & 2. vt lite pendente.
2 ergo. Præterea præstatio dictæ cautionis † non habet locum, nisi quãdo petens executionem est suspectus de dilatione, vel paupertate: ita quòd si poneretur in possessionem, & alter obtineret restitutionem, non haberet facultatem restituendi percepta, & fortè per ipsum consumpta: secùs verò vbi esset soluendo, & cessaret prædicta suspitio, secundum Inno. quæ quidem suspitiones, nec fuerunt allegatæ, nec propositæ in casu nostro. ergo, &c. Præterea dixerunt Domini, sub dubio tamẽ, quòd prædicta cautio deberet peti, recipi & præstari coram executore sententiarum, & non coram Auditore dato in causa restitutionis, qui non habet exequi sententiam, sed duntaxat cognoscere vtrum restitutio sit danda aduersus eam: quod crederent verum in volũtaria cautione: secus in necessaria, per quam impediretur processus, si non præstaretur: tunc enim de isto præambulo posset cognoscere, per l. orano. ff. de spon. & capitu. præterea. & capitul. ex literis. de offic. deleg.

ADDITIO.

A. M. P. Ista decis. est clarissima videas, eam per te: quia distinguit plures casus. Et ad materiam
3 *restitutionis, aduerte ad vnum, quòd † est magna differentia, quando simplex clericus, vel prælatus, qui habet tantùm administrationem, petit restitutionem: quia prælatus dicitur agere nomine ecclesiæ, loquor, quando agitur super fructibus: vt fuit tentum in vna Tiburtina grani coram domino de Grassis. Anto. Maria Papaz.*

EPITOME.

Litis contestatio in causa restitutionis in integrum principaliter intentata, præcludit viam cognitioni præambulæ de læsione.

SVMMARIA.

1 *Lite contestata in causa restitutionis non est cognoscendum ampliùs de læsione, vel iniustitia illam petentis vel de alijs præambulis.*
2 *Restitutio in integrum petitur diuersis modis.*
3 *Restitutionem petens per litis contestationem videtur habilitatus ad rem petendam.*
4 *Restitutus quis videtur, si post impetratam, & præsentatam commissionem, &c. iudex procedat ad vlteriora.*
5 *Restitutio non datur etiam, si constet de iniustitia sententiarum, nisi quis iustificet titulum suum.*

DECISIO VII. aliâs 191.

PEr litis contestationem factam in causa restitutionis in integrum principaliter intentata præclusa est via cognitioni præambulæ de læsione, seu iniustitia sententiarum, aduersus quas petitur restitutio. de qua loquitur Inno. in capitul. cùm ex literis. & capitul. auditis. de restit. in integr. quia illa est quædam dilatio, quæ cessat post litem contest. de re iudi. capitul. inter monasterium.

ADDITIO.

A. M. P. Post verba cognitioni præambulæ,
1 *de quibus in summario adde: † de læsione, seu iniustitia sententiarum aduersus quas petitur restitutio. Intendit enim dicere, ista dec. quòd per litis contestationem est aperta via & inchoatum iudicium restitutionis: & ideò non potest ampliùs opponi, quòd debeat ante omnia constare de aliquo iure petentis restitutionem. Istud enim quòd constet de bono iure petentis restitutionem, est quoddam præambulum, quod requiritur à principio, antequàm iudex incipiat cognoscere de causa: vt dicit dec. 4. suprà eo. Vel dicas, quòd*
2 *† restitutio tripliciter petitur. Nam primò quis petit restitui aduersus sententiam, vel contractum, aut præscriptionem. Secundò, quòd postquam declaratum fuerit eum restituendum, res restituatur. Tertio modo, † quis petit se admitti ad* 3
restitutionem in integrum, & successiuè eodem contextu rem restitui: & iste est casus noster, quod

per

per linfco orestationem quis videtur restitutus, videlicèt habilitatus ad rem petendam: vt dicit Inno.in locis in dec.allegatis.Et ideò aliàs Rota in voa Cauarico.decimarum cotam Ptolomæo
4 voluit, quòd†per processum ad vlteriora in causa principali post præsentatam commissionem & repetitionem actorum, pro iustificatione restitutionis petitæ censeretur ecclesia restituta: adeò, quòd licèt negotium principale non esset expeditum infrà qua triennium, nihil erat. Et ad præmissa facit decisi.facta in causa Calaguritana
5 Archidiaconatus, vbi, †licèt constaret ex actis de iniustitia sententiarum, & executionis factæ cõtra Martinum Ximenez, & propterea quòd Martino debebatur restitutio in integrum aduersus illas, & propterea peteret se restitui nedum aduersus sententias, sed ad beneficium, Domin. resoluerunt, quòd ipse iustificaret titulum suum, quòd sibi daretur restitutio, quò ad omnia: Rota enim quantum potest quærit euitare circuitus: si enim pronuntiaretur quem esse restituendũ in integrũ, daretur materia appellãdi, & sic tres sententiæ darẽtur super restitutiõe in integrũ, & tres super restitutione rei A. M. P.

De Alienatione iudicii mutandi causa facta.

EPITOME.

Cessio actionis mota per patrem in filium clericum emancipatum contra laicum valet.

SVMMARIA.

1 *Cessio facta per patrem filio in potestate constituto, non valet.*
2 *Cessio præsumitur ex tribus simulata.*
3 *Cessio de qua non constat, nisi per confessionem debitoris, an sit valida.4.*
5 *Cessionem iustificare tenetur creditor, cui facta fuit cessio, probando quòd erat creditor, aliter quam per confessionem cedentis.*
6 *Cessio ex causa donationis pro meritis & seruitiis valet etiam illis non probatis.*

DECISIO I. aliàs 177.

1 CEssio facta per patrem in filium clericum emancipatũ contra laicũ valet & tenet: quia si non deberet valere, hoc esset vno de tribus modis. Aut
1 quia in patria†potestate cõstitutus, & sic videretur donare sibiipsi, quod est absurdum. ff. de contrahẽ.emp.l.2.& quia tunc non esset differẽtia inter donantem & recipientem. de iure patro.ca.per nostras.de insti.ca.fin. quæ ratio cessat per emancipationẽ. Aut quia in clericũ tanquã in potentiorem: quæ ratio cessat præsupposito facto quòd laicus cõtra quem fiebat cessio, erat potentior clerico: putà quia dux, vel comes. Præterea potioritas hęc, siue maioritas clerici in hoc casu tunc procedi, quando clericus cessionarius haberet potestatem siue superioritatem iurisdictionalem super laicum, contra quem fit sibi cessio: prout not. Ion. & Host. de alie. iudic. mut cau.fact.c.2. Præterea Hostieo. in summa in ti.de alie. mu.iud. §. fin. reputat quẽlibet laicum potentiorem clerico, ex eo quia terribilior. 2.q. 7.can alieni.& ca.nulus.eiusdem causæ & quæstionis.& de immu.eccle.c.clericis laicos.libro 6. Aut propter fraudẽ & præsumptam simulatio-
a nem a quę cessat propter coniũctionem sanguinis.de præsump. cum in iuuentute, & capitul. literas.vt not.Inno & Host.vbi suprà.Et si dicatur, quòd fortè non valet, ex eo quia facta est vt laicus trahatur ad forum ecclesiasticum, contra c. a.de alien.mut.iudi. Respondeo, quòd hoc non potest dici: quia præsupponitur in facto, quòd dictus filius clericus obtinuit rescriptum, siue commissionem contra laicum ante quancunq; cessionem sibi factam per patrem, & fecerat eũ citari. Præterea ratio fraudis prædicti capituli a.cessaret, quando clericus cessionarius vel laicus cedens non auderent, nec possent prædictum laicum coram suo iudice laico conuenire. facit in ratione cap. statutum. de rescript. §. cum verò.lib.6.

ADDITIO.

a *Simulationem Cessio† præsumitur simulata ex tri-*
2 *bus. Primò ex paruitate pretij: quia tunc in eo quod excedit pretium, præsumitur simulata. Secundo ex defectu tituli cessionis, & tunc in totum præsumitur simulata: vt quia nullus titulus positus est in instrumento. Tertiò quando est pro parte vendita, & pro parte donata. Quaro quando cessio sit verè simulata? gloss.fina.in lege, per diuersas. C. mandat. respondet, quando omne commodum, & incommodum verè spectat ad cedentem: licèt ex serie & forma cessionis videatur spectare ad cessionarium. vt C.plus vale. quod agitur per totum. Pone quòd Notarius dixit in instrumento cessionis, quòd Titius cessit actiones pro centum aureis, non aliter specificato titulo in instrumento, an tunc cessio vitietur. Aliqui dicunt, quòd requiritur, quod expressè titulus exprimatur: vt nos. in lege, per diuersas, & lege, ab Anastasio. C. mandat. Bartol. tenet quòd sufficit tacitus: quia titulus nil aliud est quam causa: vt l.tertia. §. ex pluribus. ff. de acquiren.poss. vnde si Notarius diceret, talis cessit pro centum, satis apparet de causa propter pretium adiectum de centum, per quod demonstratur quòd causa emptionis cessio facta fuit. lege prima.C. de prebend. curia. libro decimo. Specul.in titulo de cessio.actio. & Ioannes Andr. post eum in additio. tenet quòd non sufficit tacitus, nisi exprimatur in principio instrumenti: quia non sufficit præsumptio vbi re quiritur expressio. Bald. stat cum Bartolo & putat cessionem tenere, pro quo adducit glos.not. ad hoc in lege, apud Celsum § si cum legitima ff. de doli except. & est gloss. parua. & vide gloss. in lege prima.C.ne liceat potenti. Item præsumitur simulata cessio, si facta est clerico à laico contra laicum: maximè in regione, in qua consueuerunt fieri tales cessiones in fraudem. Et quòd talis cessio præsumitur simulata: probat. text. in capitulo ex parte, de alien.iudi.mut.cau.fac.ibi dum dicit, extra odiosè quod ex fronte cupiditatis videtur procedere, secundum Pet. & Abbat.in dicto capit. ex parte in distinctio-*

3 *distinctionibus suis. Deinde quæro vtrùm cessio† de-*
biti de quo non constat nisi per confessionem debito-
ris, valeat? Et videtur quòd non: quia debet ap-
parere realiter de debito & numerata pecunia, non
per solam confessionem debitoris: vt est text. in lege,
ab Anastasio præallegata, in verbo reipsa, & ista
est communis sententia Do. videlicèt Iacob. de bel.
& Iaco Butri. Iacob. de Aret. Ray. & Bartol. qui
ita consuluerunt, vt refert Bartol. & Baldus, in di-
cta lege, per diuersas. licèt ipse ibi non sequatur eos
quando appareret confessio de pretio æquiualenti:
secùs si non esset pretium æquiualens secundum eum
quia tunc essent duæ suspitiones. Sed ego pro nunc
non recederem à communi opinione Doctorum, tam
illustrium, qui consuluerunt vt dixi superius. Item
quæro an cessio actionum facta ex causa donationis
adiecta causa pro meritis & seruitiis impensis, va-
leat meritis & seruitiis per cessionarium non pro-
batis. Et videtur quòd non: quia cessante causa non
debet tenere cessio lege, sub prætextu C. de sacrosan-
ctis eccle. lege, si quasi ff. de pigno actio. Item & for-
tiùs, quia donatio quæ est causa cessionis, nõ est sim-
plex & mera: vt in d. l. in fino. est enim facta ob
causam: putà propter seruitia: ergo, & cætera In
contrarium facit, quia in præallega. lege, prima re-
probatur cessio, per quam possit præsumi, quòd ces-
sionarius sit redemptor litis: quia id quod dat ob
cessionem, non æquiualet actioni: sed in themate
nostro nihil est datum ob hanc cessionem, nec ser-
uitia ob hanc causam facta: ex quo sequitur quòd
litis redemptor non potest præsumi. & sic cessat re-
gula dicta lege, prima. Secundò, quia ista verba,
pro meritis & seruiciis, non faciunt desinere esse
donationem: vt not. lege, donatione. C. de colla. nam
& simplices donationes quæ fiunt non cõiunctis per-
sonis, fiunt vel vt amicitia captetur, vel propter
merita præterita: ergo licèt exprimatur donatio,
non vitiatur: quia verba ad maiorem corrobo-
rationem exprimuntur: & sic non debent ope-
rari contrarium: vt C. de iuramen. calum. lege, se-
cunda, ad finem. imò potiùs contractum iustificare:
vt ff. de dona. l. Aquilius, & ita teneo, licèt Barto.
aliter sentiat.

Anto. Mar. Pap. ista decisio habet quatuor ca-
pita, nec fit mentio in summario, nisi de vno, quod
vide per te, quia decisio satis clarè loquitur, & dum
dicitur, quòd laicus semper præsumitur potentior
clerico, vide Sar. q. prima, regula de subrogan. num.
secundo. In secunda verò parte decisi examinatur
quãdo cessio dicatur simulata. In tertia autem par-
4 *te dubitatur, An † cessio debiti de quo non con-*
stat, nisi per confessionem debitoris, valeat. Et ista
pars non bene percipitur, nisi videantur iura hic
allegata: dubitatur enim in hac tertia parte, an
5 *† si ego cedo alicui creditori meo creditum meum*
nec constet aliter illum, cui cedo esse meum cre-
ditorem quàm per confessionem meam an valeat
talis cessio, cùm aliàs regulariter permittatur ces-
sio in creditorem, & collector dicit esse communem:
quòd non valet cessio Et istam opinionem secuta est
Rota in vna Florentina pecuniaria inter Reueren.
Dominum Franciscum Soderinum, & Magnifi-
cum Domin. Luisium de Rodulphis fratrem Cla.
Me. Nicolai Cardinalis Rodulphi, quem ob eius
optimas virtutes. causas, & negotia sua tractando
pluribus annis colui. In vltima verò parte decisio.
6 *dubitatur† an valeat cessio facta ex causa donatio-*
nis adiecta clausula pro meritis & seruitiis, illis
per cessionarium non probatis: & tenet eam valere
licèt Barto. teneat contrarium.

EPITOME.

Actiones reales cedi possunt per non possidentem. & quid in cessionarium cessione illa transferatur: & quomodo agendum sit.

SVMMARIA.

1 *Dominium an transeat in cessionarium per solam*
cessionem.
2 *Cessionarius an possit intentare rei vendicationẽ*
ex iure sibi cesso.
3 *Cessionarius an vtili vel directa actione agere va-*
leat.

DECISIO II. aliàs 179.

ACtiones reales cedi possunt etiam per nõ
possidentem de hoc allega. pro casu. l. cer-
ti. C. de hæred. vel action. vendi. cum ibi not. Sed
1 nunquid † per huiusmodi cessionem transit do-
minium in cessionarium? Domini dubitabant,
& Specul. in titu. de ces. act. §. primo, versic. item
quid si mihi cedis. tenet, quòd non. quia potior
videtur cessio facta actionis quàm rei. ff. de iur.
do. l. si sponsalibus § primo. prætereà nemo dat
quod non habet. 1. q. 7. can. Daybertum & de iu-
re patro. ca. quòd autem, sed cedens huiusmodi
actionem nullum dominium habuit in re, quod
nõ trãsit sine traditione: vt l. traditionibus. C. de
pact. & ff. de acquiren. possess. l. quemadmodum.
& l. qui vniuersas. ergo non plus iuris potuit in
alium transferre, quàm ipse habuit. de donatio.
inter virum & vxorem. capitulo nuper. Ioannes
Andr. in additio. Specular. vbi suprà dicit, quòd
Doct. non dubitabant, quin ex cessione rei, vẽ-
ditæ transeat dominium: vt nota. in l. planè. ff.
2 famil. erciscun. Sed vtrùm cessionarius † possit
agere & intentare rei vendicationem ex iure
sibi cesso, dicit fore dubium. & videtur innue-
re quod sit contra possidentem rem cessam: cõ-
tra non possidentem non. allegat. distinct. glos.
lege finali. C. de hæredi. vel action. videlicèt an
cedat competentem, & oil agit, ao competitu-
ram, & valet: & illam intentabit quando alius
inciperet possidere: & sic cedenti & cessiona-
rio competit tunc actio. Dicit subsequenter,
quòd quidam Abbas Galliæ in regula, pro pos-
sessore. de regul. iur. libro sexto. reddit rationem
quare translato dominio transit actio in rem,
& non econtrà: quia dominium est causa ven-
dicationis ipsius rei. ff. de reiuendication lege in
rem action. sed rei vendicatio non est causa do-
minij: sed procedit ex dominio. absurdum au-
tem esset quod principale sequeretur accesso-
rium allegat. de vulgar. & pupill. substit. lege ex
pupillari. & quibus modis pignus vel hipo-
thec. soluit. lege Lucius. & cuius contrarium
est iuridicum & regulare. eodem titulo. capitulo
accesso-

accessorium. libro sexto. cum concordant. subsequenter ibidem dominus Ioan And. dicit dominum suum in legibus disputasse hic quæstionem, videlicèt, an habens rei vendicationem cessam à domino contra possessorem bene petat rem iure domini. & facit ad dubium tactum in relationibus per dominum Robertum circa materiam prædictam, videlicèt, vtrùm cessionarius cui cessæ sint actiones reales, agendo pro rebus sibi iure cessis dominij, vel quasi, videatur intentare vtilem vel directam actionem: in quęstione verò proposita per dominum Ioannem Andr. vbi suprà, dicit dominum suum in legibus in sua disputatione post Dy. tenuisse huiusmodi cessionarium posse proponere directa rei védicationem nomine cedentis: & nisi vtatur iure cedentis, succumbet in directa: obtinebit autem si intentat vtilem nomine suo, cum prædicta l. fina. C. de hær. vel acti ven. id permittat. dicens ergo rem ad se pertinere iure dominij, veram causam allegat, loquendo de vtili. Subdit quod si non exprimat in libello, an proponat directam nomine cedentis, an vtilem nomine proprio, ponderabuntur verba libelli: & si in eo innititur iuri actoris, vt suprà dictum est, dicetur intentare directam nomine cedentis: si verò iuri innititur, & suo dominio, quia dicit rem ad se spectare iure dominij, tunc videtur vtilem nomine suo proposuisse: vt sic ex narratione libelli id recipiatur, ex quo sequi possit condemnatio. ff. de edé. l. prima. nec verba libelli debent esse superflua, si possunt aliquid operari. C. de præcib. impe. offer. l. fin. Nec ob. quod verbum simpliciter positum intelligitur de directo. ff si ager vec. vel emphy. per l. 1. §. 1. & not. ff. de euic. l. minor. § 1. quia illud procedit in illo qui suo dominio tantùm potest vti. sed is potest vti suo & alterius dominio simpliciter: ergo proponendo intelligitur de suo, & dicit quòd quæstio dominij sui incipit. Ego qui habeo, &c. & per ista intelligas ne decipiaris, dictum Spec. positum in tit. de proc. §. sequitur videre. ver. sed quęritur. & ver. sed nũquid agens. videlicèt, quòd cessionarius simpliciter agẽdo videtur intentare directam alle. ff. de pet. hær. l. nec vllam. § item sciens. & ff. de reli. & sump fu l. 2. & dictam l. planè. ff. famil. erciscund. Ber. Io. An. & Io. mo. in c. abbate sanè. de re iudicat. li. 6. dicunt etiam in dubio, si quis dicat se do
3 minium habere. intelligitur de directo: quãdo † autẽ is, cui cessio facta est, agit vtili vel directa, remittit Spec. vbi suprà ad Ho. in sum. tit. de cessio. sub tit. de alle. nu. iudi. §. si. vbi dicit Ho. in princ. quòd in cessionibus transeunt actiones directæ: & ideò cessionarius potest illas intẽtare nomine suo: sed si actiones emãtur, cõpetũt vtiles. In finẽ verò dicit quòd decedens habeat directã, cessionarius etiam proponat directã: si vtilẽ, proponat vtilẽ, &c. & hoc dictũ allegaui in consilijs. maior pars etiã legistarũ. s. Dy. Guil. de Cu. Ia. de Beluiso, quos Barto. recitat & cum eis concor. in l. si mater. §. eandem. ff. de excep. rei iudi. tenent & dicunt expresè, quòd appellatione dominij in libello, expresè continetur & venit vtile dominium. & probant per dictum §. eandem. ibi, nam in qualicunque, &c. & per l. sed & si pignori. §. irem si iurauerit. ff. de iureiuran. & per l. quibus diebus §. dominus. ff. de condi. inde. & l. stipulatio ista. §. hæc quoque. de verb. oblig de quo per Dyn. Instit. de acti. § aliæ. & per Ia. de Beluiso. in authenti. de litigiosis. Glo. verò in d. §. eandem. & Pet. de bellapertica tenent contrarium: prout etiam ibi recitat Bar. & alle. pro se l. si cum argentum § si fundum. ff. de exceptio. rei iudic. Et quia verbum, dominij intelligitur de directo, vt in l. prima. §. qui in perpetuum. ff si ager vectig. ad quam respondent vt suprà. Pro hac parte alleg. etiam dominus Ægid. not. domini Ia. de Butri. in l. emptor. C. de hæred. vel acti. ven. & l. qui stipendia. C. de procu. vbi secundum eum tenet & dicit expresè, quòd nũquam quis censetur velle agere actione cessa, nisi de cessione faciat mẽtionem. & plures alias rationes idem dominus Ægidi. pro hac parte induxit: sed finaliter cum alijs dominis, & præsertim cum Bart. remansit. Sed vt quidam Domini dixerunt, cedens in casu nostro non potuit proponere directam, nec vtilem. Directam non: quia cedens rem nunquam possidebat, & sic dominium nunquam habebat. Vtilem non: quia cessionarius nunquam tenuit nec possedit. Publicianam nõ: quia vt prætenditur in facto. ex iusto titulo cedens & cessionarius dominium prætendebant: & quia cessionarius, & etiam cedens nunquam possidebant. Et sic quia vsucapere non poterant, sic nec Publicianam intentare. Ad hoc respondebant: quia prædictus cessionarius petebat bona sibi cessa iure dominij, vel quasi: & petebat ea meliori modo & forma quibus de iure poterat, & debebat. & quia etiam omnes actiones reales & personales etiam competentes cedenti dedit, & cessit, ac transtulit in cessionarium meliori modo & forma, &c. quòd veniebat omnis modus siue actio vtilis huic cessionario, sub dicto verbo, vel quasi: nam vtilis etiam cedi potest: vt not. Spec. titu. de ces. bonor. §. primo. versicu. sed nunquid is cui competit. verba enim rescripti sæpè impropriantur in libello, siue modo posteà agendi. vt not. Inno. in ca. episcopi. de re. ecclesiæ non alie. intentans etiam directam, & probans in vtili bene obtinebit, arg. eorũ quæ leg. & not. in c. examinata. de iudi. Pro quo etiam facit dictũ Spec. in titu. de sentent. §. qualiter. ver. quid si lis. Dixit etiam dominus Nicolaus quòd licèt ius ex quo oritur Publiciana, quasi dominium appelletur: & §. aliæ. superius alleg tamen non per hoc sequitur, quin ius competens cessionario quasi dominium valeat appellari: & si non quasi dominium directum, tamen quasi dominium vtile. per not. Cy. in lege. finali. C. de hæred. vel acti. vend. post Pet. de bellapertica. Verbum enim quasi, notat improprietatem veritati contrariam similitudinariam. ff. solu. matrimon. l. si cum dotem. in fine. modo qui actionem habet ad rem, quasi rem habere dicitur: vt l. qui actione. ff. de regul. iur. Sed cessionarius iste habet actionem ad habendum hoc dominium, nec de iure canonico est curãdum de nomine actionis, dũmodo ex forma libelli & alijs actitatis in causa possit constare de intentione agentis. de iudi. ca. dilecti. Et in hoc Domini finaliter remanserunt,

 quòd

quòd reciperetur id quod magis vtile foret, & expediret pro intentione agentis, quę magis debet considerari, quàm verba. de verb. sig. capitu. præterea. & ca. intelligentia. verba enim libelli in fauorem libellantis latam recipiunt interpretationem. vt l. solent. ff. de iudic. & l. inter stipulantem. §. Stichus. ff. de verbo. oblig.

ADDITIO.

Ant. Mar. Pap. Decisio ista non dubitat quin actiones reales cedi possint per non possidentem sed tantum dubitat & non bene resoluit, an dominium per talem cessionem transferatur: & an cessionarius possit intentare reiuendicationem & an agendo videatur intentare directam, vel vtilem, aut publicianam, & quid, quando agitur omni meliori modo, prout seruatur in curia, videas per te. Antonius Maria Papazonis.

De Iudiciis.

EPITOME.

Curator datus ad litem pupillo, non tenetur facere inuentarium.

DECISIO I. aliàs. 45.

PRocurator seu curator datus ad litē pupillo, non tenetur facere inuentariū: per rationes quas ponit Spec. tit. de actore ab vniuersitate, vel curatore deputato. §. 1. versicu. puberes.

EPITOME.

Dispositio c. si annum de iudi. lib. 6. procedit, in causa decimarum competentium laico ex priuilegio.

SVMMARIVM.

1 *Decima possunt præscribi: ius verò decimando non.*

DECISIO II. aliàs 46.

CAp. si annum de iudi. lib. 6. habet locum in laico maiore quatuordecim annis defendente decimas sibi, vt prætenditur, ex priuilegio apostolico debitas. & ante Lateranen. concilium in feudum concessas: propter verba textus ibi, & aliis causis spiritualibus, & dependentibus ab eisdem. Sed nulli dubium quin decimæ sunt spirituales, & dependentia sunt fructus de-
1 cimarum: vt no. Io. mo. ibidem expresse, † qui bene possunt cadere in laicum, & etiam præscribi: licèt ius decimandi non. vt not. de præscrit. causamque. & de dec. cap. quamuis. per Bernard. & sic fuit determinatum post relationes meas in causa. Derrusen.

EPITOME.

Fit computatio annorum domini à natiuitate non à circuncisione

DECISIO III. aliàs 50.

a A Natiuitate [a] Domini, & c. ab ipso die natiuitatis Iesu Christi, & nō à die circuncisionis est computandus, & inchoandus in Romana curia annos.

ADDITIO.

a *A natiuitate. Adde ad hanc decisio. & sequentem decis. 17. incipien. sciendum est quod curia Romana. eod. tit. in antiq.*

EPITOME.

Annus ab incarnatione Domini post mensem Martij incipit secundum cursum Franciæ & Angliæ.

DECISIO IIII. aliàs 108

SEcundum cursum Angliæ, & Franciæ an-
a nus [a] incarnationis dominicæ non incipit post annum natiuitatis, sicut secundum cursum Romanæ curiæ: sed post mensem Martij concurrunt sub eodem numero tam annos à natiuitate præcedens, quàm anous incarnationis subsequens.

ADDITIO.

a *Annus. Adde dec. iy. infrà eod tit. in antiquis.*

EPITOME.

Facta fide de absentia procuratorum à ciuitate, & sub urbem vbi degit curia, procedi potest per audientiam, licèt non sit ipse. In absentia procuratorum etiam causis recreationis, & ad breue tempus per audientiam proceditur, & valet processus.

DECISIO V. aliàs 129.

a IN absentia, procuratoris causarum transeuntium ad anagniam, vel alium locum non existentem de suburbiis curiæ Roma. etiam si Papa ibidem cum Dominis Cardinalibus resideat, procedi poterit per audiēntiam facta fide de absentia antedicta. Idem voluerunt Domini obseruare in testibus affuturis illuc transeuntibus, recepto & præstito priùs per eos iuramento, quòd ea de causa non recedant, & in breui non sunt reuersuri, ne copia probationum pereat, & cursos causarum impediatur: quia probationes non sunt angustandæ: vt lite non contest. c. quoniam. de testib. ca. Albericus. & c. significauit.

ADDITIO.

a *In absentia. Adde quomodo, qualiter, & quando processus in actione ciuili vel criminali fieri possit contra absentem: Guid. Pap. deci. 429. inci. procedi debet contra absentem. &c.*

EPITOME.

Commissio impetrata per filium familias in patria potestate constitutum, quia non est nisi quadam distributio, valet.

SVMMARIA.

1 *Commissio impetrata per excommunicatum, & per quemcunque inhabilem, valet.*
2 *Prohibitio patris facta filio de non agendo, siue in iudicio*

iudicio procedendo , non dicitur habere perpetuã causam prohibitionis.

3 *Exceptio excommunicationis an in audientia contradictarum admittatur contra impetrantem.*

DECISIO VI. *aliàs 175.*

COmmissio impetrata in curia per filiumfa-
miliàs in patria potestate constitutum sine
consensu patris, & in causa prophana valet:ma-
ximè si ille filius ante litiscontestationem eman-
cipatur: & emancipatus de consensu patris in
bonis, in quibus patri non quæritur vsusfru-
ctus,agat:per illud generale: quia non refert per
quem preces Imperatori offerantur. C. de pre-
cib.impe.of.l.vniuersi. Præterea quia huiusmo-
1 di impetratio †in curia non est nisi quædam di-
stributio, hinc est,quòd valet commissio impe-
trata per excommunicatum,per non habentem
mandatum,& per quencunque etiã inhabilem:
ita quòd c. ipso iure.de rescript.in 6. & c. nõnul-
a li. [a] de rescript.nõ vẽdicat sibi locũ in curia: imò
secundum aliquos Dominos filiusfamiliàs non
est inhabilis de per se ratione patriæ potestatis,
ad impetrãdũ:quia nõ est simpliciter prohibitus
impetrare vel agere:imò reperio quòd in omni-
bus pro alio & per se in casibus, in quibus sibi
competit ius agendi,agere potest, & in iudicio
comparere:imò & in omnibus casibus cõueniri:
vt l.filiusfamiliàs.§.sed & ipse.ff. de procura.& ff.
de actio.& obl.l.si filius.in secũdo respõ.de pro-
cura.c.non iniustè.& c. qui generaliter. libro. 6.
Nec mirum: quia contrahit, & quasi contrahit
in omnibus: vt l.tam ex contractibus. ff de iudi.
& in iudiciis quasi contrahimus: vt l.iij. §. idem
scribit.ff.de pecu.& de iudi.c.fin.Sed licèt prohi-
2 beatur † agere, siue in iudicio comparere sine
consensu patris: vt in l.cùm non solùm.§.neces-
sitate.C.de bo.quæ liber.tamen huiusmodi pro-
hibitio non habet perpetuam causam prohibi-
tionis:quia superueniente consensu valebit iu-
a dicium cum eo agitatum.& in multis casibus va
let sine consensu patris:vt in c. si annum.de iudi.
libr. 6. quod quidem iudicium incipit per litis-
cõtestationem,quæ est exordium litis.de of. de-
leg.cap.super quæstionum, & quia ante litẽ cõ-
testatam quis non censetur agere,sed agere vel-
le:vt l.amplius.rem rat. haber. ff. & ideò dantur
induciæ deliberatoriæ,an quis velit cedere, vel
contendere.de procura.cap.dilectus. de dilat. c.
1.& 2.quæst.3.cap.offeratur. Et quia rescripti im-
petratio non est actus iudicialis, sed extraiudicia
lis:vt not.Innocent.in ca.quoniam. de probatio.
& probat c.nonnulli.& c.fin.de rescipt. quia be-
ne valent agitata per filium familiàs, sicut no.Ia.
de Butr.de procuratore constituto à minore, &
iudicio habito cum illo,quod si validum ipso iu-
re, in lege non eo minus. ff.de minor.Facit pro
præmissis: quia non reperitur ius inhabilitans:
& edictum non est de permissoriis: sed potiùs
prohibitoriis, ergo intelligitur esse permissum.
ff.ex quibus caus.ma.l.prima.de sponsa. cap.cùm
apud. quid enim scitur, dum commissio per
filiumfamiliàs impetratur qualiter agetur an ex
Castrensi,vel quasi:an ex cõsensu vel sine?& hoc
est fortiùs argumẽtum: quia sufficit quòd inter-
ueniat iste consensus:ergo non requiritur,quòd
ante impetrationem commissionis præcedat.
Nec ob.cap.nonnulli de rescript. quia hic pro a-
lio non impetrat,sed pro seipso. Ex quo infere-
batur alia conclusio, quòd si filiusfamiliàs ante
emancipationem ad agendum in certa causa, in
qua nondum ius agendi habere poterat. procu-
ratorem constituerit,& posteà emancipatus fue-
rit, & ius agendi, & consensum patris obti-
nuerit, quòd processus habitus cum tali pro-
curatore est validus & bonus, per eadem
motiua.

ADDITIO.

a *C.nonnulli.Compost.in cap.nonnulli.hic allega.dicit*
3 *quòd curia † practicat, quòd in audientia contra-*
dictarum non admittitur excommunicationis ex-
ceptio conra impetrantem, nisi probetur per lite-
ras,& apponatur per filium contra quem impetra-
tur, etiam si pro eo lata esset sententia excommu-
nicationis,non admittatur opposita, nisi timeat
praeiudicium literarum aliquod in futurum:quo ca-
su sufficit praestare cautionẽ de non vtendo literis cõ-
tra eum. Adde decisio.sexagesimam, & sexagesi-
mamprimam.infra de appellat.

EPITOME.

Emancipatio facta de clerico per patrem coram iudice laico,qui est iudex patris, valet.

SVMMARIA.

1 *Emancipatio per iudicem cõpetentem fieri debet. Et quis iudex censeatur competens? & nu.4.*
2 *Emancipatio est actus patris & non filij.*
3 *Patriae potestatis ius institutionis secularis est.*
4 *Emancipatio vocatur praemium siue donum.*
5 *Iudex laicus debet adiri in casu, quo laicus donat, vel alienat,vel se clerico obligat,& econuerso.*
6 *Clerico minoris corã iudice laico litiganti, authoritate cuius de procuratore ad lites prouidebitur.*

DECISIO VII. *aliàs 178.*

a EMancipatio [a] facta de clerico per patrem
corã iudice laico,& ipso autorizante est va-
1 lida,& licèt lex dicat, quod †emãcipatio debeat
fieri per iudicem competentem.C. de emancip.
b liberor.l.1.[b] iudex competens in hoc casu cense-
tur iudex ipsius partis agẽtis,& emãcipãtis, quæ
2 quidẽ emancipatio † est actus ipsius patris & nõ
filij:vt in d.l.1.ergo est solennizãdus à iudice pa-
3 tris,& nõ à iudice filij.Facit† quia ius patriæ po-
testatis est à potestate seculari,& nõ ecclesiastica
introductum: vt Instit.de patria pot. in princi.&
quia actus huiusmodi ex sola volũtate patris p-
cedit,pro qua explẽda siue autorizanda adhibet
iudicẽ suum propriũ & non filij:sicut dicitur in
simili de alienatione siue vnione fienda alicuius
ecclesiæ siue rei ecclesiasticæ alicui prælato subie
ctæ alteri ecclesiæ vel personæ extra ciuitatẽ, vel
diœcesim rei alienande,siue ecclesiæ vniẽdæ cõ-
stituta,qui huiusmodi alienationem seu vnionẽ

authorizabit, ille vtique sub cuius potestate & iurisdictione res alienandæ vel vniendæ consistunt: prout legit. & not. de reb. eccle. non alie. c. dudum. lib. 6. & in Clem. ca. si vna. co. ti. & melius 17. q. tertia in venditionibus. in glo. Sic in proposito iudex illius volentis liberare filium suum de patria potestate. huic liberationi authoritaté præstabit. Nec obst. illud generale, quòd actor debet sequi forũ rei. de for. compe. c. cum sit. quia illud procedit in contentiosis, & quando iudicium redditur in inuitum: secùs in voluntariis & extraiudicialibus actibus, vt hic. Pro quo facit optimè dictum Innocen. de renunt. c. quòd in dubiis quòd ille recipit renũtiationem beneficij à volẽte renũtiare, qui posset ipsum inuitum destituere. Sed vbi filius posset petere per iudicem patrẽ compelli ad emancipandum, in casibus apud iudicem patris agendũ foret: vt l. iuris ordinem. C. de iur. om. iud. & de foro competen. c. si clericus laicũ. ergo, &c. Si dicas ecõtra, quod posset apud iudicẽ filij, in casibus dic vtrunque posse, per no. Cyn. in l. si prædiũ. C. de prædi. minor. quæ optimè facit ad hãc conclusionẽ. Nec obst. c. si annuum. de iudic. Vbi quando agitur de beneficio per minorem 14. annis, iudex ecclesiasticus dabit curatorẽ ad litẽ, & nõ secularis: quia hoc euenit nedũ ratione personæ, sed etiam rei ecclesiasticæ, super qua laicus nullã habet dispositionẽ. de cõsti. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de reb eccle. non alie. c. fin. Præterea ibi etiam filius sine consensu patris, & etiam in patria potestate constitutus agere potest. Ad quid ergo haberetur recursus ad iudicẽ patris cùm sine eo iudicium siue actus expleri possit: secùs autem in proposito casu: ergo &c. Nec obst. c. si iudex. de sent. excom. vbi Iudex ecclesiasticus cognoscit an captus, vel detentus per iudicem laicum sit clericus vel ne: quia hoc euenit ratione possessionis clericatus, in qua captus clericus reperitur, licèt negetur. Vel quia hęc est causa merè ecclesiastica, videlicèt cognoscere de clericatu: sicut cognoscere de legitimatione filiorum, cuius cognitio duntaxat spectat ad iudicem ecclesiasticum, & non secularem. de or. cog. ca. tuam. & qui filij sint legit. capi. causam. & capitul. lator. Præterea exceptio clericorum tendit ad libertatem eorum. de foro competent. c. nullus, sed huiusmodi emancipatio non derogat huic libertati, si coram laico fiat, imò etiam auget: ergo &c.

ADDITIONES.

a *Emancipatio. Adde Ægid. dec. sexta. de foro competent. Et nota quod ex hac nostra decisione, & allegatis in ea potest decidi quæstio, quæ coram me incidenter mota fuit in cau. Pragen. videlicet, quòd*
5 *si laicus† vult donare clerico vltra summam quingentorum aureorum: & idem si laicus minor vult alienare clerico, vel se ei solenniter obligare, quòd iudex ipsius laici non clerici in prædictis casibus erit adeundus super insinuatione, vel authoritate præstanda: & econuersò, si clericus vellet laico sic donare, alienare, vel se obligare, quòd iudex ipsius clerici super insinuatione vel authoritate debebit adiri: quia agenti actum istis casibus non recipienti, authoritas impertitur. Et ex prædictis etiam*
6 *quæritur, † si clericus minor tanquam actor litigat coram iudice seculari, an dictus iudex poterit sibi donare curatorem ad lites, vel dari debet per episcopum suum? Old. quæstione quinquagesimasexta, & Specula in titul. de curator. tenet quod quilibet etiam iudex delegatus dare potest. & refert quòd Iacobus de Arena dicit, quòd debet dari à iudice illius loci, vbi causa vertitur: vt l. prima. C. vbi pe. tu. Pro hoc facit l. si longius ff de iudi. In cõtrarium facit C. de administra tu l. finali. §. primo, vbi dicitur recurrendum esse ad iudicem competentem, scilicèt ad eum, coram quo lis vertitur. Pro hoc facit cap. fina. de iudi. lib. 6. vbi dicit speciale in delegato Papæ, vt dare possit curatorem in causa, quæ corã eo vertitur. Old. ibi distinguit, quia aut loquitur in procuratore generali, & cũ ille videatur datus ad omnes causas. vt l. qui habet, §. fin ff. de intel. Dico quòd debet dari à suo iudice, et habebit effectũ datio quò ad lites, quæ agitarentur etiam extra territorium iudicis, qui dedit eum, ad similitudinem tutoris, qui datus à suo iudice administrat bona vbicunque sint: vt not. de excus. tut. l. propter litem. §. licèt. Aut loquimur de curatore dato ad vnam litem tantùm: & tunc debet dari ab illo, vbi causa tractatur: dum tamen sit casus talis, cui competat de iure, sicut consueuit dici in prorogatione, in l. prima. C. de iurisdi. omnium iudi. Pro hoc adducit præalleg. capit. si annum. in princip. vbi dicit, de suo, loquitur simpliciter ad lites: vbi dicit, de dato, ad illam causam tantùm. & vide quod not. Innocen. in capitul. petitio. de procura. Et an in bonis patrimonialibus in clericis pupillis habeat locum tractatus tutelarum, laicus possit esse eius tutor testamentarius, legitimus, vel datiuus cogita. Dubium facit: quia tutela est potestas in capite libero, & datur principaliter personæ: sed non videtur permissa datio de laicis, & personis ecclesiasticis, nec in bonis ipsorum. quæ gaudent eodem priuilegio cum bonis ecclesiarum: vt c. decernimus. de iudi. & de vita & hone. cler. c fin. nec clerici videntur cogendi suscipere tutelas, nisi tantùm legitimas, si noluerint: vt no. in authen. presbyteros. C. de epis. & cleri. & lxxxvj dist. cano. peruenit. & vide quod no. Bald. in l. generaliter. circa fin. C. de episco. & cleri.*
b *C. de emancip. liberor. l. 1. Vbi de patria potestate lo-*
3 *quitur, & sic de iure patris, † quod habet in filium, adimendo, & in ipsum filium præmium conferendo: emancipatio enim vocatur præmium siue donum l. 2. l. cum oportet. § cum autem. C. de bo quæ li. & l. pe.*
4 *C. de bon. mat. † Iudex enim illius qui confert præmium, non qui eum suscipit, videtur adeundus super authoritate præstanda: & maximè in hoc casu in quo canones non multùm curant de patria potestate, & de suis effectibus.*

EPITOME.

Monialis, & præsertim canonica regularis habens administrationem, siue officium potest agere & defendere, & procuratorem constituere pro suis administrationibus.

SVMMARIVM.

1 *Monialis per procuratorem agere posse iuris est.*

DECI-

DECISIO VIII. aliàs 221.

MOniales & præsertim canonicæ regulares habentes aliqua officia, seu administrationes in monasterio, siue extra distincta, possunt agere & defendere, ac procuratorem constituere pro suis officiis, & administrationibus, ac iuribus & rebus earundem: sicut dicitur & legitur de quocunque religioso. de rescrip. capit. edoceri. & in c. 1. in Cle. eo. tit per Guil. de mon. Laud. Pro hoc faciunt no. per Innoc. in c. cum di-
1 lecta. de rescript. in prin. vbi dicit, quòd † moniales possunt agere per procuratorem in causa electionis nomine suo, & eodem modo si de crimine ageretur: quem recitando Archi. idem tenet in c. 2. in fine. de iudi. lib. 6.

EPITOME.

Senes, videlicet octogenarij, valetudinarij, & adeò debiles quòd equitare non possunt, à personali comparitione excusantur, ad quam tenentur senes robusti, & valentes laborare.

DECISIO IX. aliàs 222.

SEnes, videlicèt octogenarij, valetudinarij & adeò debiles, quòd non valét equitare, à personali comparitione excusantur. arg. not. in cap. querelam, de procurat. vt lite non contre. c. quoniam frequenter. & 4. q. quarta. can. nullus. versi. Item si quis se iniuriam. per Io. And. & v. q. 3. can. si egrotans. per eundem & Archi. & Ho. in sum. de test. cog. §. 1. versi. excipiuntur. Senes verò robusti, ac potentes ad laborandum non excusantur: quia hæc duo cõiunctim requiruntur, quòd sint senes & valetudinarij, qui etiam à veniendo ad iudicium causa perhibendi testimoniũ excusantur, pro quorum testimonio erit mittendum ad eos. de testi. c. si quis testium.

EPITOME.

Monachus contra suum abbatem potest agere pro alimentis in futurum sibi præstandis, sed non pro subtractis.

DECISIO X. aliàs 305.

MOnachus professus contra suum abbatem pro alimentis sibi subtractis agere nõ potest, per regulam, Dolo petit, &c. sed pro sibi ministrandis in futurum bene potest agere: prout leg. & nota. de accusat. capi. ex parte. & faciũt pro primo dicto not. per Ioan. mo. in capit. cordi. de appellatio. libr. 6. super versi. in expensis. in fin. gloss.

EPITOME.

Pro defensa monasterij vel abbatis sui etiam sine mãdato monachus agere potest, & etiam pro confirmatione electionis prædicti sui abbatis.

DECISIO XI. aliàs 334.

a MOnachus potest agere sine mandato [a] pro suo abbate ad instantiam principis, vt prętendebatur in facto, per episcopum priuato, & capto, ac incarcerato, vt liberetur à carceribus, vel restituatur ad regimẽ abbatiæ. Ratio: Nam si agere potest pro electione abbatis confirmãda. de rescrip. c. cum dilecta. de consue. ca. cum dilectus. de re iudi. ca. ad probandum. multò fortiùs pro iam confirmato, & iniustè priuato restituendo. ar. de accu ca. ad petitionem. Prætereà si quilibet clericus potest & debet etiam aliis clericis contradicentibus bona ecclesiæ malè alienata reposcere: vt de reb. eccle. non alie. capit. si quis presbyterorum, & ca. hoc consultissimo libro 6. multò fortiùs personam alienatam, & à prælatura remotã. 12. q. 2. can. præcipimus, de pœn. & remiss. ca. cum infirmitas: hæc autem actio tendit ad vtilitatẽ monasterij, imò ad defensam, pro qua quilibet de ecclesia admittitur sine mandato. de testi. c. cũ olim. & ibi per Inn. & 31. dist. can. Nicena. in fi per Archi. Pro qua conclusione faciunt optimè no. per Inno. de re iudi. c. cum I. & A. veruntamẽ tutiùs esset, quòd prædictus monachus de licentia episcopi ageret, etiam in casu antedicto, secundum Inno. ibidem.

ADDITIO.

a *Sine mandato. Monachus potest agere in iudicio sine licentia Abbatis, quando est in studio de consensu abbatis causa studendi, vide glo. & Barto. in l. si longius. §. si filius. in fin. ff. de iudic. vide in capit. ex parte tua. de accu. & in c. 2. ne cle. vel mo. lib. 6. Bal. in authen. habita. 6. col. C. ne fi. pro pa.*

EPITOME.

Monachus agens pro defensa monasterij, vel abbatis, seu pro confirmatione electionis ipsius debet habere expensas per Auditorem taxandas, secundum qualitatem personæ, & valorem bonorum monasterij.

DECISIO XII. aliàs 335.

EX hoc etiam inferebatur alia cõclusio, quòd ex quo prædictus monachus prosequitur vtilitatem monasterij agendo, præmissa super hoc aliquali summaria causæ cognitione, debet habere alimenta, & expensas litis à monasterio, quas & quæ Auditor æstimabit secundum qualitatem personæ, & valorem bonorum, ac redditũum monasterij. arg. iurium vulgarium, de accu. cap ex parte. & c. olim. in fin. de elect. ca. vt præteritæ. & c. cùm non deceat. lib. 6.

EPITOME.

Dominus potest agere pro oppressionibus, turbationibus & iniuriis subditorum tendentibus in perniciem suæ iurisdictionis: non tamen pro commodis eorum priuatis.

SVMMARIVM.

1 *Dominus pro iniuriis et damnis datis subditis agere non potest, sed pro suo interesse sic.*

DECISIO XIII. aliàs 388.

a PRæpositus, [a] † seu quiuis alius dominus ha-
1 bẽs subditos, vel colonos proprios põt age-

 re contra

re contra episcopum talliantem, seu exactioantem, vel spoliantem, turbantem, aut molestantẽ eosdem actione iniuriarum, & pro suo interesse, hoc verò dicebant Domini, dummodò præmissa fierent in odium, & iniuriam prædicti Præpositi: secùs verò si in odium subditi vel coloni. secundum Inno. & Host. in c. dilectis filiis. de appel. & hoc idem nota. per Ioã. And. in c. authoritate. de priui. in glo. fi. lib. 6. Faciunt etiam pro hac conclusione not. per Arc. & Ioann. And. in nouel. de re iudi. capit. ad apostolicæ. & per Guil. de mon. Laud. & Zenze. de reli. & vene. sanc. in capi. 1. in princi. in cle. & in Spec. tit. de appell. §. 1. & §. quis possit in fine.

Ex quo insurrexit aliud dubium, videlicèt, vtrùm idem Præpositus vel dominus posset agere in iudicio pro rebus ablatis eisdem suis subditis, vel colonis, vel damno eis illato emendando. Et breuiter fuit determinatum quòd non, per not. dictorum Doct. vbi suprà. Quorum ratio est ista quia domini non interest, nec est legitimus procurator subditi. Præterea si hoc dominus posset suo iure petere: ergo & eadem ratione pactum posset facere de non petendo: quia cuilibet licitum est renuntiare iuri suo. 7. q. 1. can. quàm periculosum. de regul. ca. ad apostolicã. & hoc esset absonum dicere, quod dictus dominus posset renuntiare ius subditi ergo, &c.

ADDITIO.

a *Præpositus. Adde deci. 1. hoc titu. in antiq.*

EPITOME.

In decimis siue petantur de iure, siue de consuetudine per personas ecclesiasticas à personis ecclesiasticis, semper habet locum cle. dispendiosam. de iudi. secùs si agatur inter laicos.

SVMMARIA.

1 *Dispositio clem. dispendiosam. procedit solùm inter ecclesiasticos.*

2 *Decima debētur de iure cõmuni, & diuino clericis.*

DECISIO XIIII. aliàs 438.

FVit dubitatum vtrùm si agatur inter Præpositum alicuius ecclesiæ cathedralis, qui de consuetudine legitimè præscripta à tanto tempore, cuius initij memoria, &c. & episcopum eiusdem ecclesiæ, qui tam de iure communi, quã de consuetudine, vt suprà, prætendunt ad se decimas prædiales & reales certarum possessionum, agrorũ, villarum sitarum in diœcesi eiusdẽ episcopi ad se pertinere, haberet locum clemẽ.

1 †dispendiosam. de iudi. Et dubium facit diuersitas opinionum Docto. in eadem clem. nam & Ioan. Andr. & Pau. vidẽtur tenere expressè quòd sic. Zenz. & Guil. de mon. Lau. tenent contrariũ in decimis: quæ non de iure communi vel diuino, sed iure consuetudinario debentur. At in casu nostro vterque prætendit decimas ad se pertinere. ergo &c. Præterea tex. clem. prædictæ loquitur de decimis ad quarum præstationẽ quis potest compelli per cẽsuram ecclesiasticam monitione præmissa, & sic videtur tantùm locum habere cùm agitur cõtra debitores decimarum. At in casu nostro agitur contra duos competitores super iure percipiendi à tertio & non ab alterutro. ergo, &c. Breuiter omnes Domini decreuerunt opinionem glos. ordin. præstantiorem, & semper sic fuisse obseruatum in Rota: & hoc ea ratione. Nam non est dubium quin decimæ

2 †ecclesiasticæ & spirituales debeantur clericis de iure communi & diuino: vt xvj. q. vij. can. omnes decimæ & capit. reuertimini. 16. q. 1. & quasi per totam illam quæstionẽ, & de deci. c. tua nobis. & c. à nobis. & quasi per totum. Sed quibus clericis debẽtur, super hoc iura diuersimodè statuerunt: vt in dicta causa & quæstione & in dicto tit. de dec. Sed constat quòd has decimas tãquam spirituales vna ecclesia præscribit contra aliam: ita quòd vni ecclesiæ ex consuetudine lõginqua legitimè præscripta debentur, & non alteri: vt expressè probatur de præscri. c. de quarta. & de deci. ca. 2. lib. 6. ergo qualitercunque agatur de iure percipiendi decimas ecclesiasticas, aliàs de iure communi debitas clericis, semper habet locum cle. prædicta: secùs verò si ageretur inter laicos etiam de decimis ecclesiasticis, ad quarum præstationem nullus posset per censuram ecclesiasticam compelli. & propter hoc fuit illud expressum in dicta clem. & sic fuit obtentum, & conclusum.

EPITOME.

Iudex domicilij, originis delicti, & rei de qua agitur, citare potest suos subditos extra territorium existentes: & talis citatio aliquando personam afficit: aliquando bona tantùm.

DECISIO XV. aliàs 464.

SI quæritur vtrùm iudex possit citare subditum extra territorium existentem, distingue, aut loquitur de iudice generali vt domicilij, vel originis, & tunc aut subditus latitat, aut non. Primo modo citatio arctat eum, vt si intrà territorium laritaret. boc tenet Innocen. extrà de rapt. capit. 1. Secundo casu tenet citatio, vt afficiat bona, dummodò fiat ad domum, vel ecclesiam parochialem. de cleri. non resi. capit. ex tunc cum concord. non autem personam, vt de consti. c. 2. lib. 6. cum concor. Aut de iudice singulari. vt rei de qua est quęstio, vel contractus, vel delicti. Primo casu citatio non tenet, vt arctet personaliter citatũ. sed vt contra eum procedatur super illa: vt lite non contestata. capit. quoniam. §. in aliis. & de dol. & contu. ca. prout. Secundo casu citatio etiam non tenet, nisi in hoc, quòd procedatur secũdum formam c. Romana. §. contrahentes. de fo. compe. libr. 6. Tertio casu distingue, aut crimen est graue, & etiam citatio citatum non arctat: sed habet locũ remissio. per §. si verò quis comprehensorum. in authentic. vt nulli iudici. vt hic. Aut est leue, & etiam nec tenet citatio, nec habet locũ remissio, propter §. si fiet. ergo citatio per iudicem vbi moratur ad requisitionẽ iudicis delicti, & arctabatur personaliter, ita quod sentẽtia in eũ posteà lata, te-

ra, tenet. facit de priui.ca.1.li.6.de hoc tertia q.6. cap.1.& per Inno.& Host. de for.compe.ca.licèt. & de consti.c.1.lib 6. &c.

EPITOME.

Auditor cui est commissum, quod decernat citationem personalem, si repererit diffamatos de contentis in commissione, non recipiet probationes de bona fama, nec admittet procuratorem allegantem causas absentiæ suæ sine speciali mandato.

DECISIO XVI. aliàs 476.

AVditor cui est cõmissum, quòd si reperiat aliquos de contentis in commissione sibi directa publicè diffamatos, decernat contra eos citationem personalem: & quòd super huiusmodi infamia testes recipiat: non ob hoc absque alio mandato speciali etiam ad instantiam procuratoris huiusmodi citandorum generaliter deputati ad causas potest recipere testes super bona fama. Ratio duplex est, quia ista est extraiudicialis informatio: ideò hanc receptionem facere potest, vt suprà. Secunda ratio, quia natura huiusmodi causæ personam procuratoris non admittit, & fuerat antè decisum per tres concordes interlocutorias, vt dicebat Dominus Valhardus Auditor. Item tenent Domini, quod si talis procurator vellet allegare causas absentiæ, non admitteretur, non obstãte l. seruũ quoque.§.qui publicè ff. de proc. qui intelligitur de procuratore habẽte speciale mandatum ad huiusmodi excusationes, seu causas absentiæ proponendum. & procuratore post citationem destinato ad hoc specialiter: quia post executionẽ huiusmodi, & eius reportationem sunt talia allegada: quia exceptio actionem præsupponit, cũ sit eius exclusio.ff. de exceptio.l.2.de hoc solet semper specialis commissio impetrari.

EPITOME.

Processus factus per executorem sententiæ contra intrusum, licet de intrusione non cognouerit, valet.

DECISIO XVII. aliàs 479.

SI executor eidem P. datus cõtra A. vigore dictarum literarum narrantium A. fuisse tam lite pendente, quàm post sententiam intrusum non facta inquisitione de veritate dictorum narratorum processit, monendo eum sub pœnis excommunicationis ipso facto latis, quod à possessione infra sex dies desisteret, & propter hoc fuit appellatum: & causa appellationis commissa Auditori, processus huiusmodi nõ poterat repugnari, ex eo quod causarum cognitionem nõ præmisit, dummodò tamen eorum Auditori postea de veritate constet, sumitur fundamentum ex not. Inno. de præsump.cap.dudum. & Paul. in Clemen.1.de offi.dele. & not. Pau. de cõcess.præbend.cap.cum ei quem.in Cle. Mouit etiam Dominos, quia vbi executor habet recipere preces cognitionis in aliquo casu, non venit ex natura executionis, sed potiùs à natura exceptionis oppositæ per partem: vt patet ex lectura t. noua. ff. de re iudi.l.à diuo Pio,§.si super rebus. & in cap. de cætero. & in c.cum super. de re iudi. per Inn. Item mouit, quia assignatio termini sex dierum habebat cognitionem tacitam, licèt non expressam, si non veniret in termino allegaturus rationes & causas, quare nõ debet fieri executio cõtra eum: sicut enim veniret infra terminum ad opponendum, ita & venire poterat ad allegandũ causas in contrarium, si quas habebat, de dolo & contu. cap. cùm dilecti.

De Libelli oblatione.

EPITOME.

Libellus & articuli in actione iniuriarum etiam ciuiliter intẽtata, debent taliter specificari, quod pars per illa certificari, & testes desuper deponere possint.

DECISIO I. aliàs 39.

a IN actione iniuriarum a licèt agatur ciuiliter, tamẽ requiritur specificatio talis in libellis & articulis, quòd pars possit certificari & testes deponere: sed non tantùm, quanta in obiectibus, qui sunt plus odiosi. Pro hoc dicto alle. tex. in c.tuæ. de procu. & no. Inno. in c.accepimus. de Purga.cap. faciunt etiam notata de specificatione criminum contra testes, quæ licèt probentur, tamen pœna ordinaria nõ puniuntur: vt in c.cùm dilectus. de ordi. cog. de dicta specificatione notatur in c. ex parte Adæ. de restib. & eod. titu. cap. præsentium. lib. 6. & ibi de hoc.

ADDITIO.

a *Iniuriarum. Attende ad consi. Soc. 146. nu. 13. 14. primo vol. & in consil. 109. nu. 3. in tertio vol. Ias. in l. edita. C. de eden. & decis. 1. infrà de accusat.*

EPITOME.

Libello oblato in causa criminali etiam ciuiliter concludenti citatus personaliter, si comparet, respondere tenetur.

DECISIO II. aliàs 272.

LIcèt contra personaliter citatum detur libellus concludens ciuiliter in causa criminali, nihilominùs tamen tali libello sic citatus, si comparet, tenetur respondere: & si non compareret, potest excommunicari. Ratio, quia ne dum propter pœnam ordinariam sibi pro crimine infligendam, vel causam, in qua non poterit interuenire procurator, vbi quis personaliter citatur: sed etiam propter enormitatem criminis & scandali ex hoc exorti in partibus. & ad terrorem aliorum, ne similia perpetrentur, & quia fortè non potest ita plenè constare, nec probari per testes de facto, sicut per suam responsionem & confessionem: idcircò ad respondendum prædicto libello debuit personaliter venire iuxta mandatum Papæ. Ex multis

tis enim, & dioerfis caufis citaoones perfooales conceduntur.de iudi.ca.1.in fin.lib. 6.& co.ti c.1. in Cle.& quandocooq;,& ex quaeunque caufa quis petfooaliter citatur,nō fufficit mitrere procoratorem.de maior.& obe.ca.fin.de do & cūt. c.dilecti.de dila.c.expofun.& ibi per Ber.

EPITOME.

Libellus in quo aliquis dicit rem fuam fuiffe, licèt non dicat nunc fuam effe procedit. Vel fic, Sufficit libellum ex præfumptionibus procedere.

SVMMARIA.

1 *Præfumptio an poffit libellum validare.*
2 *Verborum extenfio non habet locū in confeffionibus.*

DECISIO III. aliàs 325.

1 SIio libello † narrem fundum ad me pettinuiffe, & pertinere confueuiffe, petens illum mihi adiudicari, valet huiufmodi libellus: licèt in narratiooe illius non dixerim, & pertiocre, &c. Ratio: quia fufficit quòd libellus procedat ex præfumptionibus: vt in l.eius.§. Lucius. ff. de his quæ in frau credi.not. Innoceo.in ca.2. de libel.obla.nec obftant quædam oot.Cyn.alleg.in contrarium in l.edita. C.de eden.in 3.q.& glo.ac dictum Bartol.ff.de confef.l.certum. quia illa intelligunıur, vbi in libello petuntur, qoæ fignificant abnegationem: hic verò fecùs, quia petit præfentem adiudicationem. Nec obft. glo. in d.l.
2 certum. quia loqoitur † in confeffione, quæ nō recipit verborum extenfionem: quia præiudicaret confiteoti, quod non eft verifimile procedere ex eius mentē: Sed nos loquimor in libello, qoi capit extenfionem, & latam interpretationem in fauorem libellantis: vt lege, folemus. ff. de iudic.& lege, inter ftipulantem. §. Stichum. ff. de verbo oblig.& de caut.pof.& proprietat.capi. com ecclefia.nec obft lege, fi adulterij.§.idē Pollioo. ff.de adulter. vbi non fufficit error exiftens etiam notorius, nifi allegetur. Facit capitol. accedens, vt lite non conteftata. quia allegari videtur, cum tales & fimiles præfumptiones, ex quibus oritur, in libello, vel exceptionibus exprimontur. per d.§.Lucius. vt no. Barto. in d.§.idem Pollioo.

De Litifconteftatione.

EPITOME.

In caufa appellationis interpofita à diffinitiua vna parte præfente, non eft neceffaria litis conteftatio ficut fi vtraque.

SVMMARIA.

1 *Litis conteftatio in caufa appellationis interpofita à diffinitiua, an & quando fit neceffaria. & numer. 4.*
2 *Litifconteftatio an femper fit in caufis neceffaria.*
3 *Receptio teftium lite non conteftata fuper libello partis producentis, an fit valida.*

DECISIO I. aliàs 8.

1 FVit dubitatum vtrùm in caufa † ap-
2 pellationis ² interpofitæ à diffinitiua effet neceffaria litis conteftatio. Et videbatur quod non: quia nō eft neceffarius libellus, fecundū Inn. in c. cum contingat. de offi. delega. fuper quod debet fieri litis conteftatio: vt 3.q.1.c.an induciæ.§.offeratur. & de li. contefta.capit.vno. de electio. capitu. dudum. Si igitur non detur libellus, ergo nec erit litis conteftatio neceffaria. Præterea aut lis eft conteftata in principali caufa, aut noo. fi oon, fententia, eft nulla quia caret fundamento: vt lite non conteftata in rubro & nigro. ergo ab ea non eft neceffarium appellari. de re iudi. cap. 1. fi verò lis fuerit conteftata in principali caufa, hoc videtur fufficere in caofa appellationis: quia licet fint diuerfæ inftantiæ, tamē eadem caufa eft. de fide inftru. c. cùm Ioannes. de iur.calum.c.2. libro 6. vbi Archid tenet libellū neceffariū, per & cōfequens litis conteftationem neceffariam in caufa appellationis. remittit ad Spec. titolo de libel.concept §. nunc dicendū. ver. fed nunquid in caufa appellationis. vbi dicit Spec. dominum Clementē iiij. ita mandaffe feruari Auditoribus. Hoft. etiam io fummar. de appella.§ quis fit effectos. dicit, vbi appellatur à diffinitiua, datur libellus parti, nifi fit contumax: quia tunc proceditur lite non cōteftata: vt in cap. per tuas, de appella. per quā decre. dicebant & conclodebant omnes Domini, quòd fi vna pars vocatur per iudicem ad refpōdendum libello, & litem conteftandum fuper eo, & per contumaciam fe abfentat, poffe procedi lite non conteftata, dummodò femel in caufa fuerit lis conteftata: & hoc fiue præfens fuerit in curia, fiue abfens, quia eadem eft ratio vtrobique. & fic intelliguntur not. Inoo. in dicto cap. cum contiogat. & probatur [illegible] de temp.app.l.fin. §.illud. Si autem pars non eft abfens per contumaciam, & tunc fiue fit in curia fiue extrà, procedi non poteft lite oon conteftata, & fic procedet contrarius intellectus c. interpofita. in fin. de appel. & Spe. vbi fuprà. Simile quod not. Spec. de officio iudicis quo imploratur reftitutio in integrū. de refti. in inte. §. 2. io fin. Et facit quòd tres funt inftitiæ, & non caufæ. Ad materiam vide not. in c. Raynaldus de tefta. per Ber. & Ioan. An. in nouel. Domio⁹ verò & pater meus I[illegible]. de [illegible]ig. io d. c. per tuas. videbatur diftioguere ficut di[illegible] in gun gl. in c. proot. de dol. & contu. & in cap. [illegible] pè
2 de appell. quia † aut liquet, aut liquere poteft de caufa ftatim: & pro tunc proceditur lite non cōteftata, & aliàs non. teneas diftinctionem fuperiùs pofitam, quæ tutior eft. Ex quo infurrexit aliud dubium: Si à fentētia abfolutionis lata pro reo in caufa iniuriatum per vtráque partem appellatur, & in caufa appellatiōis per ambas partes dantur libelli appellatorij: putà vna partium, quæ habuit fententiam pro fe in prima inftantia, petat eam confirmari, alia infirmari: & in termino affignato vtrique ad refpondendum libello hinc inde, & litem contefta. fuper eifdem ambæ partes lite conteftata fuper libello duntaxat cōfirmatorio, & nō fuper alio: & pars illa

illa super cuius libello nō fuit lis contestata producat testes super articulis ex materia libelli sui descendentibus, probantibus clarè intentionem suam, ita quòd sententia veniebat ferenda pro ipso: dubitaui ego qui habui causam in secunda
3 instantia, vtrùm † valeret receptio testium prædictorum ad effectum sententiæ ferēdæ pro ipso Et videbatur mihi quòd non: quia lite non contestata super libello partis illos produxerat. per rubrum & nigrum, vt lit. non contesta, per totum etiam per superiùs in suprà proxima conclusione dicta & allegata. Fuit determinatum & conclusum per omnes Dominos meos cōtrariū quia fuit lis contestata in prima instantia legitimè super libello dato tunc per istum, qui tunc propter defectum probationis succubuit: & tūc quia legitimè intentionem suam probauit, debet obtinere: tum etiam quia libelli erant contradictorij, & ambo appellatorij, ita quod secūdum aliquos hoc solùm videbatur sufficere pro lite contestata. Pro quo fuit allegatum c. oblatæ, in fin. de appel. & quod no. Inno. in c. ex insinuatione. de procu. circa finem. tum etiam, quia ex quo fuit assignatus terminus vtrique parti ad respondendum libello hinc inde, & litem cōtestādum super illo, si vna pars omisit litem cōtestari, vel non petiit, imputet sibi: & poterat procedi lite non contestata in eius contumaciam per c. per tuas. de appel. & C. de temp. app. l. vlt. quæ ratio summè mihi placuisset, & placeret, si testes fuissent producti contra omittentem litiscontestationem, & pro illo qui fuit litem contestatus, sed totum ecōtra fuit factum: ergo videbatur quòd totus processus nihil valuerit habitus coram me. Veruntamē propter dicta motiua Dominorum, & concordiam & consilia, ego tuli sententiam informatoriam. primò ex noviter actitatis corā me nihil eidem adiudicando, cundēnationē tamen expensarum omittendo, à qua sentētia iterum per vtranque partem fuit appellatū, & per me delatum, & in tertia instantia lite contestata sententia confirmata & supleta.

Additio.

a *Appellationis. Tu dic melius, quòd quando † à dif-*
4 *finitiua sentētia appellatur, in causa appellationis non fit litiscontestatio etiam vtraque parte præsente. Ratio est: quia in tali causa articulus de iustitia appellationis nō est separatus a negotio principali: & ideò sufficit litiscontestatio facta in causa principali coram iudice, qui de principali cognouit. Vbi verò appellatur ab interlocutoria: tunc bene fit litiscontestatio super articulo appellationis, aut super grauamine, & libellus offertur secundum Gof. in dicto capitulo per tuas. & idem tenet Ioannes Andreas, in capitulo Raynaldus, de testamen. plus etiam dicit D. Pet. de Perusio in dicto ca. interposita. de appella. quòd etiam lite non contestata super appellationis articulo, nec etiam super principali, potest in causa appellationis ad sententiam procedi, & si iustificata fuerit appellatio ab interlocutoria, non poterit super principali ad sententiam procedi, nisi super ea sit facta contestatio. & ita intelligitur secundum eum dictū capitulū per tuas. Quid si agatur causa nullitatis sententia, an possit eo modo procedi, quo proceditur in causa appellationis? Dic quòd sic, vt in capitulo in nostra. in glo. fina. de procurato. facit quòd not. Abbas in capit. causam. de rescript.*

EPITOME.

Pars rea si negat narrata in libello prout narrantur, vera esse: & petita prout petuntur, fieri non debere: litiscontestatio facta censetur absque eo quod dicat, animo litem contestandi.

SVMMARIA.

1 *Litiscontestatio quibus verbis fit.*
2 *Respondens narratis in libello, videtur litem contestari: licèt non intendat.*
3 *Narratio an & quo casu pro petitione vel contestatione habeatur.*
4 *Contestatio dicitur ab animo rei dependere.*

DECISIO II. aliàs 12.

a SI pars rea respondendo libello † negat nar-
1 rata prout narrantur, & dicat petita fieri non debere, si non addat. & dicat animo litem cōtestandi, fuit dubitatum vtrùm per huiusmodi responsionem fuerit lis contestata? Et breuiter sine argumentis fuit determinatum, & cōclusum quod sic, per l. rem nō nouā C. de iudi. & per l. 2. C. de iur. cal. § patroni. de lit. conte. c. vnico. & ibi idē tenet Abbas post Inn. & de elec. c. dudū. el. 2. & not. per Spec. ti. de li. cōte. §. 1. ver. quid ergo si proponuntur. vbi hāc quæstionē pertractādo eā sic decidit. imò interdum sufficit respōdere narratis in libello, licèt non petitioni: prout legitur & no. in c. vnic. de lit. cōtest. in nouel. per Ioann.
b An, nec iuuaret protestatio [b] facta in contrariū, videlicèt quòd per huiusmodi responsionē nō intēderet litē cōtestari: prout legitur & no. in c. sollicitudinem. de appell. Nec mirum, quia prædicta iura loquuntur simpliciter, & talē animi expressionē nō requirunt. Facit, quia præsumitur quod
c quis verbo non exprimat, quod in mente [c] non cogitauit. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. & de regu. iur. c. in obscuris. libr. 6. alioqui simili ratione in cōtractibus, in vltimis volūtatibus, priuilegiis & rescriptis nō valeret, quod fieret, nisi adderetur huiusmodi animi expressio, quod esset absurdū. Pro qua conclusione faciunt ea quæ leguntur & no. in c. intelligentia. & c. prætereà. de verb. sign.

Additiones.

a *Libello. In quo petitio continetur: si autem in libello fieret sola narratio absque petitione, & conclusione: tunc per responsionem non intelligeretur contestatio facta. Fallit in Papa, coram quo sola narratio facta, & responsio ad eam secuta induceret contestationē: quia eius præsentia supplet omnem defectum, quod est notandum secundum Docto. in d. capit. vnico. de lit. contest.*
b *Protestatio. Hoc verum, quando iudex & aduersarius dissentiunt protestationi: si autem consentirent tacitè vel expressè, tunc fit contestatio, quia contestatio dependet ab animo rei, vt in authenti. de exhib. reis. § illud. quo animo caret, qui sic protestatur,*

testatur : & ab ipsa protestatione recedere non videtur per expressionem verborum habentium inducere contestationem : quia protestatio in principio litis facta, videtur in quolibet actu iudicij repetita, dummodò actus sequens fiat incontinenti : secus si ex interuallo, secundum quod no. in regula, in generali. & regula, exceptionem. de re. iur. libr. 6. Et ex hac ratione concluditur quòd etiam si iudex, & aduersarius non consentiunt protestationi, contestatio impeditur per dictam protestationem : cuius contrarium visus sum voluisse, suprà in principio huius apostillæ.

c *Quod in mente. Ista ratio posset in contrarium retorqueri, scilicèt quòd non est verisimile, quòd quis mente gerat aliud, quàm id quod verbis expressit: quia verba sunt notæ earum quæ sunt in animo passionum. de spon. c. ex literis. & c. intelligentia. & ca. præterea, de verb. signif.*

EPITOME.

Litiscontestatio non est necessaria cùm agitur ad declarandum quem incidisse in canonem lata sententia per iniectionem manuum in clericum.

DECISIO III. aliàs 54.

a SI petatur quis per ordinarium declarari [a] incidisse in canonem, Si quis suadente. xvij. q. quarta. quia percussit clericum, ad finem, quòd denuntiaretur publicè excommunicatus, & euitaretur à christi fidelibus, nõ requiritur litiscontestatio: quia licèt ordinarius qui est executor canonis, debeat parte vocata & cum causæ cognitione summariè procedere, & de hoc inquirere: vt legitur, & not. de cen. capitulo præsenti. de pœnis. c. 1. super ver. commodè. & in ca. se. super vers. constiterit per Io. An. & Pau. tamẽ quia hic nihil petitur adiudicari, vel auferri: tũ etiã quia petitur executio sententiæ iam latæ per canonẽ: tùm etiam propter periculum animæ, scilicèt, communionis: tùm etiã, quia vbi procedit summariè, nulla requiritur litiscontestatio. Pro quo alleg no. per Inno. in ca fin. de of. iudi. & in ca. ad nostram. de iureiur. & in c. sacro. de sent. excom. & not. in ca. quoniam frequenter. §. in aliis. vt lit. non contesta & c. tuæ. per Ber. Spec. tamen tenet contrarium, quòd etiam in summaria cognitione requiritur litiscontestatio. titul. de offi. iudi. §. fina. versi. sed quæritur.

ADDITIO.

a *Declarari. Quid si appelletur à declaratione iudicis, qui pronuntiat, & declarat aliquem in excommunicationis sententiam incidisse, an appellatione pendente debeat in iudicialibus & extraiudicialibus euitari, vide per Lapum in clementi. vnic. de sequ. possess. & fruct. vbi tenet quòd sic. alleg. capit. solet. in fin de senten. excommuni. lib. sexto. de appellatio. capitulo peruenit. & facit quod not. Ioan. An. in capitulo pastoralis. super verb. denuntiare potest eod. tit. Et an in ista declaratione requiratur partis citatio, dic quòd sic: vt not. glos. antepenul. in fin. Clemen. 1. de pœn.*

EPITOME.

Litiscontestationi, & aliis substantialibus iudicij partes nequeunt renuntiare. litiscontestatio est exordium & substantiale iudicij.

DECISIO IIII. aliàs 88.

IN causa, in qua seruandus est ordo iuris & litiscontestatio necessaria, partes huic ordini substantiali & litiscontestationi renuntiare non potuerunt: quia litiscontestatio est exordium & substantiale iudicij, & non solùm in fauorem iuris priuati, putà partium, sed etiam iuris publici, & iudicis introductum, cui partes renuntiare non possunt. de foro cõpe. c. si diligenti. de sentẽ. excom. c. cõtingit. de fer. c fin. arg. not. 2. q. 1. can. in primis. & in sum. per Io & per Ber. in c. de causis. in glo. 2. de offic. deleg. & per Ioan. And. de re iudi. c fin. lib. 6. & in Clem. sæpè. de verb. signi. in glo. penul. per eundem, vbi remittit ad Spe. facit à contrario sensu de iura. calum. c. 1, libr. 6.

EPITOME.

Si ex actis notoriè constat de nullitate sententia, vel processus, tunc iudex vocatis partibus absque obseruatione alicuius ordinis reuocabit sententiam: si vero resultat probabile dubium aut extra acta nullitas allegetur, tunc ordo iudiciarius si principaliter agatur, seruabitur. secus si incidenter.

SVMMARIA.

1 *Litiscontestatio non est necessaria, vbi de nullitate processus, vel sententia agitur, si ex actis constet error & iniquitas.*
2 *Nullitatem sententia allegans qualiter habeat procedere?*
3 *Ordinem iudiciarium in notoriis obseruare vanum & superfluum est.*
4 *Sententia quo ordine tanquã nulla rescindi petatur.*

DECISIO V. aliàs 340

FVit dubitatum verùm quando agitur de nul-
1 litate † sententiæ, vel processus, requiratur
a litiscontestatio, & [a] alius ordo iuris ? Et respon-
debatur per omnes distinguendo: aut de huiusmodi nullitate poterit notoriè constare ex actis: aut non. In primo casu non est necessaria aliqua litiscontestatio, nec libelli oblatio: imò si daretur libellus: nihilominus, si iudici possit constare ex actis sententiam primi iudicis nullam, super huiusmodi nullitate statim, vocata tamen parte ad audiendum sententiam, poterit se expedire & pronuntiare. Pro quo alleg. tex. capit. cùm ad sedem. de restitutio. spoliator. & Clementin. pastoralis. de re iudic. & capitu. olim. de iureiur. & vnam notam Innoc in capitul. cum inter. de consue. circa fin. vbi dicit, quòd quandocunque est contentio de iure, an statutum sit nullum, vel validum, de iure nullus ordo requiritur, hoc verum quando ex ipso statuto potest deprehendi nullitas, secùs verò si propter defectum aliquem extrinsecum, & aliunde prouenientem huiusmodi nullitas proueniret:

quando

2 † quando verò notoriè resultat nullitas sentētiæ
ex actis, nil pars habet facere: sed dicere, cum ho-
die notoriè constet vobis de nullitate sententiæ
contra me latæ, hodie agator, & pronuntietur ff.
3 vt in pos. lega. l. si is à quo. In notoriis † enim or-
dinem seruare, est ordinem non seruare. de iure-
iuran. c. ad nostram. In cōtrarium verò facit, quia
sententia super nullitate processus lata vim dif-
finitiuæ habet. vt no. Inno. in c. auditis. de procu.
& Ioan. And. in c. fi. de appellationi. in Clemen. 1.
super ver. repulsione. in fi. ad quam non deueni-
tur, nisi ordine iuris seruato. de electio. c. dudum.
de lit. contest. c. vno. de resti. spol. c. conquerente.
de maior. & obed. c. inter quatuor. & c. solutæ &
C. de lit. contesta. l. vn. ff. rem ratam habe. l. am-
plius ergo, &c. Responderi tamen potest hoc
procedere posse seruata tamen distinctione sta-
tim dicenda, quādo est dubiū de nullitate ipsius
processus: secus verò si notoriè cōstet ipsum pro-
cessum, seu sententiam fuisse & esse nullam, ex
actis, quæ sunt publica, de probatio. c. quoniam
contra. sicut dicimus in simili, quando senten-
tia est à non suo iudice notoriè lata: vel licèt à suo
iudice sit prolata, tamen si continest intolerabi-
lem errorem sine difficultate, & ordine est rela-
xanda. de iudic. c. at si clerici. de rescript. c. ab ex-
communicato de senten. excommu c. per tuas. &
c. solet. & c. venerabilibus. lib. 6. imò Innocen. di-
cit alibi, & Ioan. And. post eum in nouel. quòd
quidocunque error, vel iniquitas recollegi po-
terit ex actis, retractabitur sententia, ac si error
fuisset in sententia expressus, hoc not. de re iud. c.
cùm Bertoldus. & per Archi. de senten. excom. c.
Romana. in fin. libr. vj. & per Paul. in d. Clement.
pastoralis. de re iudic. In secundo verò casu vide-
licèt quando non ex actis resultat nullitas allega-
ta, sed aliundè, & requirit aliam indaginem, &
aliqualem probationem: tunc iterum potest di-
stingui: nam aut principaliter intentatur nullitas,
aut incidenter. Primo casu requiritur litis con-
testatio. & ordo iuris, secundùm Innoc. qui hoc
not. de offic. iudic. capi. 2. qui allegat tria iura, de
procu. c. in præsentia. de offi. deleg. c. cùm contin
gat & ff. de fer. l. j. Aut incidenter intentatur, tunc
non, sicut leg. & not. per Inn. de rest. in inte. c. sus-
citata. & vide suprà de resti. in integ decis. 3. At in
casu nostro principaliter agebatur de nullitate
sententiæ, & dabatur super hoc libellus ergo. Ol-
dra. verò in quæstionibus suis, quæst. xij. videtur
dicere, & tenere quòd si in causa appellationis
4 † à diffinitiua sententia agatur de nullitate ipsius
sententiæ, tunc non est necessaria litis contesta-
tio: quia pars ipsius appellationis est: vt not. per
Inno. in cap. dilecto. de appellatio. & sicut in cau-
sa appellationis non est necessaria litis contesta-
tio: per capitul. per tuas. de appellatio. (quod ta-
men intellige iuxta conclusionē superius per me
positam:) ita nec super huiusmodi nullitate re-
quiritur litis contestatio: imò secundum ipsum
maiori ratione nō est necessaria litis contestatio
in causa nullitatis quàm appellationis: quia in
causa nullitatis semper arguitur iniquitas iudi-
cantis, & absque eo quod tangitur iustitia par-
tis: & sic videtur maiori ratione posse procedi li-
te non contestata, quàm in causa appellationis,
in qua sæpè de iniquitate partis agitur: vt de ap-
pel. ea interposita. §. sanè imò secundum eum est
tanta connexitas inter appellationem & nullita-
tem, quòd solum appellatio etiam cognitionem
nullitatis deuoluit: vt ff. fa. ercisc. l. quædam mu-
lier. & not. Inno. in dict. cap. dilecto. & hoc etiam
videtur innuere Oldra. in dicta quæstione in fin.
dum dicit, tunc non est necessaria litis contesta-
tio in causa nullitatis, quando is, qui sententiam
nullam dicit, promptam fidem offert de nullitate
ipsius sententiæ. vt C. quando prouo. non est ne-
cesse. l. 1. de restit. spo. c. literas. multòfortius si re-
fert se ad acta, quæ sunt publica, & notoria tam
iudici, quàm partibus, vt prædixi. ergo &c. hoc
etiam videtur tenere secūdum Legistas expressè
Bar. in l. cùm quærebatur. ff. de re iudi. per l. Theo
pompus. ff. de dot. prælег. Spe. videtur distingue-
re breuiter, & multum confusè. Aut nullitas op-
ponitur in modum exceptionis ad impedien-
dum executionem sententiæ & tunc nō est dan-
dus libellus, nec litis contestatio est necessaria:
imò nisi probatio sit in promptu, executio non
impeditur per l. 1. superius alleg. C. quando pro-
uo. non est necesse. aliàs enim non esset litium fi-
nis. C. de transac. l. fratris ad hoc ff. ad exhiben. l.
3. C. vt in pos. le. l. si is à quo. Aut agitur, & petitur
absolutio de facto, vel restitui instrumenta: tunc
requiritur libelli oblatio, & litis contestatio se-
cundū eum. hoc vltimum non intelligo. hæc no.
ipse Spe. tit. de libel. concep. §. nunc dicendū. ver.
quid si sententia. remittendo ad not. per eum in
titu. de lit. contest. §. fi. versi. quid de causa. vbi po-
nit, & tenet primum membrum distinctionis nil
tangendo de secundo, vbi est maior difficultas.
Dic melius vt per eum in tit. de sentent. excom-
munic. §. iuxta. versi. sicut si causa De nouo audi-
ui semel dominum Richar. de Salicetn distinguē
tem sic. Aut imploratur duntaxat officium iudi-
cis rescindens etiam principaliter: vt quia petitur
sententia contra minorem, vel maiorem absen-
tem lata, rescindi. de re iudic. c. cùm Bertoldus de
procu. c. querelā de ma. & obe. c. inter quatuor.
de const. c. ecclesia sanctæ Mariæ. & tunc non est
necessaria litis contestatio, nec ordo iuris. Aut
non imploratur principaliter officium iudicis
nedum rescindēs, sed rescissorium: vt putà quia
nedum petitur rescindi sententia, sed etiam res
adiudicari: tunc non est necessaria litis contesta-
tio, & alius ordo iuris. & sic intellexit aliam par-
tem c. 2. de offi. iudi. pro qua distinctione faciunt
not. Inno. in simili de restit. in inte. c. cùm ex lite-
ris. super verbo, præsentibus.

ADDITIO.

a *Requiritur litis contestatio. Adde Bald. in addit. Spec. de lit. contest. §. 2. & per Spec. ibid. §. penul & ibi Ioan. And. & in addit. ad eundem Spec. in titu. de sentent. versi. causa nullitatis per Oldra. consi. 12. per Ægi. dec. 20. & 21. de iudic.*

EPITOME.

Per responsionem rei negantis partem libelli actoris etiam absentes, & partem eiusdem libelli confitentis fit litis contestatio, quoniam actor in sua proposita intentione semper persistere præsumitur.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio vnde fiat: Litiscontestatio quid.* 2.

DECISIO VI. aliàs 354.

SI dato libello per actnrem compellitur reus
ad respondendum libello, & reus respondeat
confitendo partem, & partem negando: licèt
tempore huiusmodi responsionis rei actor ni-
hil dixerit, vel etiam præsens non fuerit, dicebant
Domini omnes, litis contestationem fore factam
1 ex vtraque parte, † quæ fit per narrationem &
petitionem in iure ex parte actoris propositam,
& responsionem rei secutam: vt in c. vnic. de lit.
contest. de elect. c. dudũ. de do. & contu. c. prout.
At in casu proposito datus erat libellus pro par-
te actoris, in quo continebatur narratio facti &
petitio, in quibus ipse semper persistebat, atque
fiebat directa responsio per reum confitendo &
negando, quod sufficit: per iura antedicta. ergo
2 &c. Dubium enim facit: quia † litis contestatio
nihil aliud est, quàm simul testatio, siue mentis
declaratio volentium litigare, ergo videbatur
quòd simul, & eodem tempore deberent con-
currere petitio actoris, & rei responsio: vt in l.
consensu. ff. de act. & obli. Ad quod respondeba-
tur, quòd dato libello actoria semper constare
videtur de animo suo litigandi, maximè instan-
do, vt reus compelleretur ad respondendum, &
sic persistendo in sua petitione haberet animum
litigandi, quòd sufficit: respondendo igitur huic
animo siue petitioni statim fuit litis contestatio
facta etiam simultaneè, propter concurrentiam
animorum. & per hoc fuit saluatus vnus magnus
processus habitus in partibus, in quadam causa
Hispalen. mihi commissa, super quarta debita pa
rociali sacerdoti de legatis quibusdam religiosis
non mendicantibus.

EPITOME.

In causa appellationis à diffinitiua parte vocata contumace, etiam in curia existente, non est necessaria litis contestatio. Idem vtraque parte præsente si in principali lis fuit aliàs cõtestata: secus si non fuit contestata: quia tunc necessaria est litiscontestatio, vt sententia ferri possit.

SVMMARIA.

1 *Litis contestatio an & quo casu sit in instantia necessaria?*
2 *Litis contestatio an sit super articulo grauaminis necessaria?*
3 *Omissio articuli grauaminis corã iudice ad quem, an annullet processum?*

DECISIO VII. aliàs 467.

1 AVditor † in secunda instantia non tenetur
contestari litem, nisi velit: quod intellige si
altera pars est absens per contumaciam, & altera
non hoc tenent Specula. & Archid. de iuram. ca-
lum. c. 2. lib. 6. Hoc breuiter ponit text. in l. fina. §.
illud. C. de tempor. appel. & c. per tuas. de appel.
quia in hoc quòd ponit ius speciale in casu con-
tumaciæ, videtur innuere contrarium esse de iu-
re communi. vt l. 1. in fin. ff. ad muni. & ergo non
procedunt nn. per Inno. de offi. dele c. cùm con-
tingat. vide Ioan. And. super hoc de testa. c. Ray-
naldus. in nouel. Contumaciam intelligo, etiam
si pars contumax sit in curia præsens, quia tunc
apprehendi potest, & est vere contumax: & per
consequens ex contumacia magis priuilegiata l.
& post edictum. §. fi. ff. de iud. quia hoc est priui-
legium appellantis: vt d. c. per tuas. ergo non est
auferendum, nec restringendum. de reg. iur. l in-
dultum. ff. de consti. pri. l. 3. Quid si appellauit ab
interlocutoria? dic, aut queris, an super articulo
2 † grauaminia sit necessaria litis contestatio: & dic
quòd non: quia in vna instantia vna litis conte-
statio est sufficiens: & ita mandauit Auditoribus
Clemens 4. & recitat Specu & Archi. in d. c. 1. de
iura. ca. in glo. 1. & probatur de appellatio. inter-
3 posita. in ratione sui. Aut quæris vtrum † coram
iudice appellationis omisso articulo grauaminis
iuxta c. cordi. de appel. lib. 6. vel expedito, iuxta c.
vt debitus. de appel. & procedendo super nego-
tio principali, an tunc coram illo iudice necessa-
ria sit litis contestatio: & tunc dic, Aut fuerat co-
ram illo primo lis legitimè contestata, aut non.
Primo casu non est necessaria litis contestatio.
Secundo casu sic. Ratio est, quia vna litis conte-
statio in causa semper est necessaria, vbi seruatur
ordo iuris, extrà vt lit. non contest. per totum, &
non plures. quia hoc non reperitur in iure cau-
tum. Item iudex appellationis, qui succedit pri-
mo iudici, debuit facere ea, quæ facere habuit
primus: vt l. per minorem. ff. de iudi. & d. c. inter-
posita. modò primus, litis contestationem, si non
fecit, faciat secũdus, aliàs non. ergo idem de isto.

De Iuramento calumniæ.

EPITOME.

Procurator in romana curia non solùm in animam domini, sed etiam in suam de calumnia iurare tenetur, etiam si principalis iurauerit.

SVMMARIA.

1 *Procurator an iurare teneatur de calumnia post quã dominus iurauit.*
2 *Procurator an possit iurare in animam domini sui: & mandatum de hoc faciendo, an sit validum?*
3 *Consuetudo Romanæ curiæ, quòd procurator iuret in animam suam & constituentis, admittenda est.*
4 *Iuramentum datur tactis scripturis, & quare.*

DECISIO I. aliàs 57.

2 QVIDAM procurator [a] in Romana
1 † curia in causa beneficiali appella-
uit à me, eo quòd ipsum compelle-
bam ad iurandum de calumnia, ne-
dum in animã domini sui, sed etiam propriã: cui
appellationi tanquam friuolæ de cõsilio Domi-
norum meorum non detuli, cõminando sibi pœ
nam c. fi. de iura. cal. quam pœnã dicebãt omnes
Domini

Domini etiam locū habere in procuratore nolente iurare in animam suam propriam, sed duntaxat in animam domini sui. de quo tamen bene & fortiter dubitabam: quia pœnæ tenere debent suos auctores. de his quæ fi à ma. part. capitu. c. quæsiu t. sed quicquid fuerit, prædictus procurator vidēs motiua Dominorum, & etiam Doctorum finaliter, nedum in animam domini sui, sed etiam propriam iurauit, & præstitit calumniæ iuramentum. Et rationem huius ponit Ioan. Andre. & Ioan. Monac. in capitu. secundo,
b de iura. calum. [b] libro 6. super verbo, ab ipsius. Nam licèt dominus principalis iurasset, procurator nihilominus iurare tenetur: quia ipse calumniari posset, sicut dominus: ipse etiam si sciat dominum suum habere malam causam, & velle deierare, ipse deierare non debet. imò in quacūque parte litis qua notitia peruenit ad ipsum partem suam malam, iniquam causam fouere, debet desistere, & vlteriùs eam non prosequi, iuxta constit. Ioan. 22. & Benedicti. 12. & Grego. 11. quam conclusionem tenent expressè Accur. Iaco. Petr. & Cyn. in authenti. principales. in vlti. quæstio. in fin. de iura calum. C. & faciunt not. in capi. in pertractandis. eod. titu. & de elect. capitu. procurator. libro sexto. & in capitu. præsentium. de testi. eod. lib. & per Host. in sum. eod. titu. §. 2. circa fin.

ADDITIONES.

a *Quidam procurator. Pone quod ego constitui pro-*
2 *curatorem † ad respondendum & iurandum de veritate in animam mei domini, an sit sufficiens mandatum? Et videtur quòd sic, quia tacitè videtur inesse quòd iuret veritatem: ergo eius expressio non vitiat. C. de fideiuss. l. non rectè. Contrarium est verum: quia hac forma mandati ponit aduersarium in difficultate probationis. Nam semper mandans posset dicere: dico quòd procurator non respondit verum: & per hoc esset deterior conditio aduersarij, quàm si ipse per se responderet. & ad hoc habes gloss. not. in capitulo primo. de procura. in Clement. & facit ad hoc quod not. ff. de iudic. in l. solemus. in ratione sui. & l. non alias. & l. seq. debet ergo esse tale mandatum, quòd possit respondere quicquid vult in præiudicium domini sui, sicut & ipse dominus posset: vt l. non solum. & ibi not. ff. de procu. ita not. Bald. in l. si procurator. ff. de condictio. indebit.*
b *C. 2. de iura. calum. Et in c. fin. de iu. ca. per Host. &*
3 *Ioan. Andre. in verb. sindicum. vbi dicit, † quod procurator iurat in animam constituentis de veritate dicenda. & etiam de consuetudine Romanæ curiæ in animam suam, quæ est approbata in capitulo secundo de iur. ca. libro sexto. & cum bona conscientia potest respondere ea quæ scit, vel ab aliis in quorum animas iurauit, intellexit vera esse. de testi. capitu. præsentium. libro sexto. Cyn. non placet quòd dominus per procuratorem iuret: quia procurator habet capere initium illorum quæ agit in personam propriam. l. inter stipulantem. § 1 ff. de verbor. oblig. a. l. quæcunque. ff. de actio. & obli. Item alia ratione mo-*
4 *uetur: quia † iuramentum debet præstari tactis scripturis, vt præsentia euangeliorum terreatur: quod non esset, si dominus esset absens. vnde vel est concedendum, quòd in animam domini absentis non iuretur: vel si dicatur, quòd per alium iurare possit, intelligatur scilicet, per ministrum & nuntium, qui concipiat verba in personam domini ff. de constit. pec. l. eum qui. & ita ipse dicit in l. 2. in penultima quæstione, quæ incipit vltimo C. de iur. calum. Dic quod potest iurare in personam domini, & in eius animam: vt in c. fina. de procu. lib. 6. not. in c. fin. de iura calum. & in c. 2. & fina. eod. titu. lib. 6. & Bart. exigit, quòd habeat speciale mandatum ad iurandum in animam domini: vt l. si quis mihi bona. §. iussum ff. de acqui. hered.*

EPITOME.

Procurator in Romana curia non solùm in animam domini, sed etiam in animam suam de calumnia iurare tenetur.

DECISIO II. *aliàs 40.*

PRocurator in Romana curia non solùm in animam domini, sed etiam in animā ipsius tenetur præstare iuramentum de calumnia: alioqui habebit locum capitu. fin. de iur. calum. & licèt dominus principalis iurauerit: nihilominus tamen procurator iurare tenetur: quia & ipse calumniari posset sicut dominus, prout legit. & not. in c. in appellationis. super verbo, ab ipsis de iur. calum. lib. 6. faciūt etiam no. in simili per Docto. in c. præsentium. de testib. lib. 6. & in authen. principales. eo. tit. in gl. & vide no. in c. in pertractandis eo. tit. & faciunt not. in c. procurator. de elect. lib. 6. & per Host. in sum. eo. tit. §. 2. circa fin.

De Dilationibus.

EPITOME.

Terminorum seruandorum seu reiterandorum tempus vtile dicitur, & non continuum.

DECISIO I. *aliàs 135.*

SI mandetur Auditori, quòd repetat omnes terminos non debitè seruatos infrà octo dies, illi sunt vtiles, & non continui: ita quòd in octo diebus repetens veniet, & sunt termini repetendi antedicti. Pro hoc possunt induci iura alleg. per Docto. de tempore vtili & continuo. de concessio. præben. c. quia diuersitatem. & 2. q. 6. cano. anteriorum. per Ioan. & de conces. præben. c. 1. in Clemen. & per Ioan. And. & Pau. in Clemen. 1. de testit. in integ.

EPITOME.

Tempus bimestre vel trimestre datum ad testes producendum, & recipiendum non currit pendente partium compromisso.

SVMMARIA.

1 *Tempus probationis indultum partibus an compromisso pendente currat.*
2 *Iudicis consensus an requiratur in prorogatione temporis ad probādum partibus communiter dati.*

3 *Impedito legitimè iuris vel hominis tempora non currunt.*

DECISIO II. aliàs 360.

1 FVit dubitatũ vtrùm cursus † illorum duorũ mensium, siue plurium datorũ in remissione facta alicui iudici pro testibus producẽdis, & recipiendis de quibus in c. licèt. de probatio. & c. præsentiũ. de testi. lib. 6. impediatur per cõpromissum factum per partem atta quòd si per compromissum medio tempore factum, non fuerit terminatum negotium, vtrùm iudices antedicti post lapsa tempora supradicta possint procedere ad vlteriora, & testes recipere? In quo Domini erant varij. Aliqui dicebant quòd non: quia hoc tempus videtur appositum decisioni, & nõ iurisdictioni: ergo non videtur protogabile. arg. not. in c. de causis. de offi. deleg. quod c. videtur facere pro vera opinione, videlicèt quòd consensu partium prædictum tempus posset prorogari,
2 quod crederem verum de consensu iudicis, † qui in huiusmodi prorogatione temporis est necessarius, secundum Innò & Host. ibidem. At hic in casu nostro non ponitur consensum iudicis interuenisse. ergo, &c. Præterea pro parte in contraria scilicèt affirmatiua allegabatur Clementi. quamdiu. de appellation. & authen. si tamen. C. de tempo. appell. in quibus apparet, quòd per compromissum, vel aliàs de consensu partium expresso impeditur cursus temporis fatalium dati à iure, vel ab homine ad prosecutionem appellationis, sic etiã videretur in proposito, quòd etiam per compromissum hoc factum de communi cõsensu partium impediatur cursus dictorum trium mensium assignatorum ad testes recipiendos. quod crederem verum, si remissio esset communis: si verò non esset communis, sed vnius partis duntaxat: crederem illam partem per huiusmodi compromissum à productione huiusmodi testium non excusari. arg. not. in dicta Clemen. per Pau. de termino decem dierum dato ad appellandum, cuius cursum compromissum, seu communis consensus partium non impedit. Ratio, quia illud tempus tantùm datur vni parti ad suspendendum sententiam, vel grauaminis effectum: sed tempus prosecutionis appellationis datur vtrique parti: & ideò communis consensus facit cursum eius dormire secundum eum. Fuit tamen conclusum finaliter per omnes
3 Dominos, attento quòd † legitimè impedito tempora iuris vel hominis non currant: de præscriptio. c. 1. & c. illud. de concessione præbend. c. quia diuersitatem. de electio. c. si electio. lib. 6. de appellatio. c. sicut. in fine, in Clementi. quòd per dictum compromissum impediatur cursus dictorum trium mensium, & sic obtentum & pronuntiatum.

De Feriis.

EPITOME.

Tempore Feriarum ob necessitatem hominum, potest decerni citatio, & decreta exequi etiam per edictum.

SVMMARIA.

1 *Citatio decerni potest die feriata, pro die non feriata.*
2 *Executio citationis tam in personam, quam in domum potest fieri die feriata.*
3 *Citationes per edictum strictè in suis terminis tenendæ sunt.*
4 *Excommunicari nemo debet, nisi personaliter monitus & citatus.*

DECISIO I. aliàs 367.

1 SI committatur † causa tempore Feriarum ob necessitatem hominum introductarum, cũ potestate citandi per edictum in Curia, seu extrà, dubitatum fuit vtrùm in his Feriis poterat decerni huiusmodi citatio, & exequi valuis in maioris ecclesiæ, vbi tunc est Curia. De primo, videlicèt de citatione decernẽda, licèt fuerit, & sit magna altercatio Doctor. in c. fina. de fer. & ibi per Innocent. & Ioan. Andre. in nouell. plenè tamen conclusio est hæc modernorum Doct. quòd licèt citatio facta die non feriata ad diem feriatam, non valeat, tamen citatio decreta die feriata ad non feriatam, bene tenet & valet. Ratio, quia non est actus iudicialis, sed potest fieri extrà iudicium, & in domo, & sine quocunque iudiciali strepitu, & vocatione partis: idcircò cesset ratio cap. 1. & vlt. de fer. cessante igitur causa, cessat & effectus. de appella. capitu. cùm cessante. cum simili. licèt Ioan. & Archidi. in capitu. placita. 15. quæstio. 4. vbi de hac materia dicant, quòd decretum de citando non potest fieri die feriato: vt C. de feriis. l. fina. sed executio bene. Pro quorum dicto faciunt not. in simili per Ioan. Mona. de fo. competen. cap t. Romana. §. contrahentes. libro sexto. quorum Doctor. dicta intelligo, quando decretum de citando debet fieri, & fit cum causæ cognitione, & iudice pro tribunali sedente: talis enim actus, siue strepitus iudicialis non potest fieri die feriato, sed sine causæ cognitione, & extrà iudicium bene potest fieri quocunque tempore de quo etiam in Specu. titu. de cita §. 1. versi. item excipiunt. de for. compet. capitu. primo. in clem. super versi. festiuis per Ioan. And. De exe-
2 cutione † verò citationis, siue ad personam, siue ad domum nõ est dubium quin fieri poterit die
a feriato: a quia est facti, & non fit per iudicem, nec cum causæ cognitione, sed per nuntium vel per literas. de appellatio. capitu. cùm parati. & de offi. delegat. capitu. prudentiam. & capitu. cùm contingat. & ibi per Bernard. quæ tamen executio prædictæ citationis per edictum, cùm debebat legi, exequi, & publicari in audientia contradictarum literarum Apostolicarum, quæ non est tempore feriarum: idcircò omnes Domini, me solo excepto, dicebant, & concludebant, quòd huiusmodi: executio facta in valuis maioris ecclesiæ, siue cathedralis in spania, nec tenuit nec valuit nec etiam citatum sic constituit contumacem, quòd propter eius contumaciam excom-
3 municari potuerit. Motiuum eorum fuit: † quia huiusmodi citationes per edictum sunt exorbitantes à iure communi: & ideò strictè tenen

[illegible] tormis [illegible] & formis [illegible] sut [illegible] forma & [illegible] citan [illegible] pur [illegible] in [illegible] apost [illegible] in clement [illegible] totum [illegible] cap. [illegible] quare [illegible] præ [illegible] & pu [illegible] habere pro curatorem [illegible] potest [illegible] peruenire [illegible] rat [illegible] feriat [illegible] & habent [illegible] cent [illegible] & [illegible]

4 [illegible] fonsle [illegible] de [illegible] ctioni [illegible] Domini [illegible] tium [illegible] contra [illegible] anteq factum [illegible] qui tempore [illegible] Auditorem [illegible] cotra [illegible] tutn. [illegible] ecclesiæ [illegible] præ [illegible] tu [illegible] Ath [illegible] potuit fieri, & debuit in valuis [illegible] loco audi [illegible] alte [illegible] in inte censu [illegible] cum [illegible] a [illegible] lanj [illegible] go non est [illegible] potuit peruen [illegible] de postu. [illegible] ele [illegible] dere [illegible] verum, [illegible] legit me

a citatum & [illegible] eius ne [illegible] quitiam poss [illegible] proce [illegible] & sic, hec præ [illegible] in processu, nō [illegible] posset excom [illegible] quoniam [illegible] personalis, [illegible] Inno. [illegible] quæst [illegible] can. [illegible] excommu. cap. [illegible] Ioan. A [illegible] iudic [illegible] habet. dicit [illegible] persona [illegible] contra hunc [illegible] excommunicari: ergo & [illegible] verum [illegible] citatio [illegible] citatum: quia [illegible] peruenisse noti [illegible] saluis ecclesiarum, [illegible] præser [illegible] citius & omni [illegible] ad [illegible] quàm ad ec [illegible] que d puniatur in processu, & non [illegible] excommunicationem, & sic fuit [illegible] faciunt notum [illegible] causam ele- [illegible]ionis. de [illegible] penult. per Ioan. Andr. in cl [illegible] ante d [illegible] do [illegible] & c [illegible] per eundem.

A D D I T I O.

a *Die [illegible] Adde Bart. in l. 1. col. 4. ff. de noui oper. nuntia [illegible] quærit.*

De causa possessionis & proprietatis.

EPITOME

[illegible] appellationem [illegible] causa [illegible] negat [illegible] sit tantum [illegible]

DECISIO I. alias 131.

IN [illegible] petitorio & possessorio [illegible] petitorium postea suspē-dat, [illegible] possessorio proceditur, & [illegible], & appelletur, & appellationi [illegible], & causa appellationis & negotij principalis alteri auditori committatur tam coram [illegible], quàm coram alio primo iudice partes possunt si voluerint, redire ad petitorium & procedere in eodem. Si verò vna pars vellet etiam primo procedere in petitorio: alia in possessorio coram secundo, non est audienda propter priuilegium spoliationis. de or. cog. c. fin. & ne continentia causæ diuidatur. C. de iu [illegible] nulli. & de caus. poss. & proprie. [illegible] 1. & 2. & de seque. poss. & fruct. c. 1. Hæc vera, si causa appellationis & negotij principalis sit secundo iudici commissa: si verò tantùm causa appellationis, tunc non posset de causa petitorij cognoscere sine speciali cōmissione, nec etiam primus, donec causa possessionis fuerit terminata propter priuilegium, & ne causæ continentia, &c.

EPITOME.

Tempore [illegible], & vacationum potest suspendi petitorium [illegible].

DECISIO II. aliàs 140.

TEmpore feriarum siue vacatioonum potest suspendi petitorium [illegible] suspendente anteà inchoatum, & procedi in solo possessorio: quia hoc est quasi quoddam præambulum siue pars [illegible] possessorij priuilegiati, in quo potest attenta forma indictionis vacationum procedi. ff. de spon. [illegible] oratio. Item quia hæc suspensio in nullo tangit processum petitorij. imò tendit ad ipsius exclusinnem &c. nihil enim habent commune possessio & proprietas. ff. de acquirend. poss. l. naturales. §. nihil commune. Mihi semper videbatur contrarium: videlicèt quòd non haberet locum suspensio tempore feriarum: quia cōcessio Papæ, scilicet quòd possit procedi illo tempore in causis possessorijs, posset intelligi de possessorijs tunc inchoatis: imò hæc habet forma indictionis vacationum, & sic non procedit dicta cōclusio: imo forma bene habet de iochoā-

dis, quod intelligo principaliter, secus per modum suspensionis.

EPITOME.

Exceptio litis pendentis interdicti super possessorio non obstat tertio superuenienti: petitori [illegible] agere volenti [illegible] si [illegible] ad causam [illegible] se: potest agere petitorio non obstante [illegible], si non est spolians.

SVMMARIVM.

1 *Possessorij priuilegium quorsum inductum.*

DECISIO III. alias 149.

SI inter Titium & Seium actum sit possessorio duntaxat: Caius veniens ad causam pro suo interesse, potest agere petitorio. Nec obstabit exceptio de litis pendētia dicti possessorij, dummodò ipse non fuerit spolians, vel mandans, &c.
1 quia † huiusmodi priuilegium possessorij est inductum in odium spoliantis, vel mandantis, &c. de ordi. cogni. c. fin. de resti. spo. c. cum ad sedem & de causa possess. cle. vnic. & quia pœnæ debent tenere suos authores. de censi. c. [illegible] de his quæ fi. à ma. par. capitul. c. quæsiuit. cùm igitur iste nō deliquit, ergo. pleniùs inuenies hanc quæstionem superius disputatam.

EPITOME.

Sufficit agenti possessorio ad petitorium colorandum docere se institutum, licèt de præsentatione non constet.

DECISIO IIII. alias 189.

SVfficit præsentatio à laico alicui episcopo ad aliquam ecclesiam, & instituto per eum si agat possessorio quò ad colorādum petitorium, docere de huiusmodi institutione, licèt non doceat de præsentatione, quæ modicum iuris confert. de offic. legat. capit. dilectus. & quia sola confirmatio superioris, licèt cassetur electio, tuetur possessorem, & omnia facta per eum: prout leg. & not. per Innocent. & Hostien de elect. capitu. nihil est. & de restitutio. spoliato. capitulo, in literis. & c. quia cunctis. de concessio. præbend. libro sexto.

EPITOME.

In causa appellationis prophana appellans [illegible] vel appellatus non potest suspendere petitorium vtriusque partis [illegible] in causa beneficiali, per clementi. [illegible] de caus. poss. qua in aliis causis quàm beneficialibus non vindicat sibi locum.

SVMMARIA.

1 *Clementi. vnica de causa poss. & propriet. non habet locum in causa appellationis prophana.*

2 *Agens possessorio an possit illud suspendere, & transire ad petitorium?*

DECISIO V. alias [illegible]

1 IN causa appellationis † prophanæ [illegible] locum clementi. vnica de causa poss. [illegible] quod appellans & appellatus [illegible] petitorium vtriusque partis: [illegible] in causa beneficiali [illegible] nem Ant. & Paul. [illegible] pellante in alia causa. vbi [illegible] hoc [illegible] videtur in d. cōclusione [illegible] petitorium, tamen à se intētatum [illegible] dere in secunda instantia [illegible] capitu. pastoralis. de caus. poss. [illegible] raliter loquitur. Et quia [illegible] stante adhuc durat causa, & [illegible] stantia [illegible] prima, coram quo [illegible] ergo & coram [illegible] Hoc verum [illegible] per appellationem, vel alio modo [illegible] deuolutum: secus verò si vnum [illegible] secundum Paul. vbi suprà, & vide [illegible] super dicto cap. pastoralis super verbo [illegible]
2 te. Sed quid dicet in casu conuerso, actor † possessorio vult illud suspendere, & transire ad petitorium, an possit? videtur quòd non, [illegible] rio tex. d. Clemen. quia si illud est speciale, quòd possit actor tam in causa principali quàm appellationis petitorium suspēdere, & transire ad possessorium in odium spoliātis. [illegible] u[illegible] vbi cessit fauor spolij, [illegible] licebit. Contrarium videtur no. [illegible] pastoralis. in [illegible] de causa poss. [illegible] potest [illegible] respondere, quòd illa nō dicit [illegible] ad petitorium [illegible] suspensio possessorio: sed [illegible] quod [illegible] ad petitorium de possessorio [illegible] & ei prius renunciato. Se[illegible] tenere opinionem illius glossæ, quòd possessorium possit suspendi, [illegible] etiam in causa appellationis, & hoc [illegible] illa Clemen. [illegible] de nouo [illegible] Pau. ibi, super verbo, [illegible] Pro prima parte facit quod suspensio possessorio [illegible] parte petitorium [illegible] non possit, [illegible] diuersitatis est, quia possessorium est priuilegiatum, per dictum cap. [illegible] pastoralis, & [illegible] propter [illegible] petitorium suspendi potest, quod priuilegium petitorio [illegible] concessum: & sic non poterit possessorium suspendi, vt postea petitorium [illegible] vide in capit. secundo. de lib. ob. [illegible] glo. [illegible] Contrarium tamen [illegible] decisio [illegible] frà eod. titu. Sed dubitatur eo casu quo de possessorio reditur ad petitorium, an fiat condemnatio expensarum [illegible] Hostien. in summa de causa possessio. tenet quòd sic, in §. an quæstio possessorij. versi. sed si prius [illegible]

EPITOME.

[illegible]

DECISIO VI. alias 250.

SI suspendens petitorium vtriusque partis spolio dedit libellum concludentem in petitorio, & possessorio, à prædicta suspensione vi-

[illegible]

[illegible]

DECISIO [illegible]

[illegible]

SVMMARIVM

1 [illegible] commu[illegible]

DECISIO [illegible] al[illegible]

SI q[illegible] p[illegible]cum [illegible] p[illegible] pr[illegible] [illegible] locum non [illegible] & appel[illegible]ur a[illegible] pronunti[illegible]one,& [illegible] d[illegible]at,& [illegible] n [illegible] p[illegible] proc[illegible]us est [illegible] d[illegible]nebat e[illegible] [illegible] .c[illegible]u.cum [illegible] [illegible] oc[illegible]us rui[illegible] q[illegible]am [illegible] e[illegible] udic.ca[illegible] at [illegible] d[illegible] lu[illegible]n[illegible] e dub tabam, n[illegible] m fim[illegible]

1 † quia p[illegible] & p[illegible] nt c[illegible] mune, vt in l. natur[illegible] er [illegible] mu[illegible]e. [illegible] acquir pos. [illegible] igitur expedi[illegible] p[illegible] sic pronunciando, & etiam desferendo, [illegible] d hoc desierit [illegible]sse iude[illegible] tamē ad [illegible] c n[illegible] omi[illegible]s remansit iudex in petitor[illegible]o, quod etiam [illegible] commissum, & adhuc restabat expediendum. ar g[illegible] iurium .1.& 2.ca. cùm dilectus. de c[illegible]usa po. & p[illegible] de t[illegible]stib. c. significauerunt. de i[illegible]di. c[illegible] o[illegible]u[illegible] [illegible]milibus.

EPIT[illegible]

[illegible]

S[illegible]MA[illegible]

1 Petitorium an p[illegible]ssit plures in [illegible]adem causa suspe[illegible]di.
2 Priuile[illegible]um an vnic[illegible] co[illegible]trario perdatur.

DECISIO [illegible]II[illegible] alias 382.

1 FVi[illegible]m v[illegible] q[illegible]s pluries posset s[illegible]pe[illegible] n[illegible]a, & eadem instantia ante [illegible]one u[illegible]liques in prin[illegible] [illegible] ca[illegible] p[illegible]ndit pe[illegible] in poss[illegible] [illegible] di [illegible]spensio[illegible] [illegible] vero [illegible] nclu[illegible] [illegible]m, an hoc sit [illegible] n licet [illegible] regu[illegible]s u[illegible] [illegible] p[illegible] tito [illegible] priu le [illegible] videtur [illegible] enim [illegible] d. c pi[illegible] [illegible] pri[illegible] [illegible] ante[illegible] [illegible] & [illegible] strum [illegible] obi[illegible]at [illegible] humanitas iustæ [illegible] est a[illegible]enda. 2. quæstione qui[illegible]ta ca[illegible] [illegible]s. de appellationibus. c[illegible]p[illegible] uni[illegible] ante. & capitu[illegible] interposita. ff. de in[illegible] testament. l. Pa[illegible]ianus §. meminisse. de acc[illegible] capitul[illegible] de iu[illegible]o. [illegible]um [illegible] inuenerit. [illegible]d perditur p[illegible]legi[illegible] vni o[illegible] contrario, non obstat. qu[illegible] m[illegible] actu hab[illegible]ret, siue habu[illegible]et [illegible]uin. p[illegible], si iste su[illegible]pēdens pri[illegible] pe[illegible]m & poste[illegible] e[illegible]ens o[illegible]tinu s[illegible] [illegible]tiam [illegible] & [illegible]unc iterūm [illegible] p[illegible] quia hic [illegible]er[illegible] u[illegible]n. de causa p[illegible] & p[illegible]tatis. c[illegible]p cu[illegible] dilectus. de t[illegible] tamen opi. videt[illegible] qu[illegible]d m n[illegible]t. Pau[illegible] e. vnica. de causa p[illegible] pen[illegible]

A[illegible]

a P[illegible]dit [illegible] In pr[illegible] [illegible] nico actu per[illegible]ur [illegible] p[illegible] accep[illegible]ent. de co[illegible] [illegible] mit. vbi perbelle [illegible]

EPITOME.

[illegible] spoliatione, & [illegible] petitorio [illegible] tantum eorum alterum sit commissum.

SVMMARIA.

1 Actio petitoria [illegible] possessoria, an virtute simplicis commissionis obtetæ super occupatione & spoliatione rei ad impetrantem pertinentis possit intentari.

2 *Verbū, pertine[illegible] in cōmi[illegible] p[illegible] quid operetur.*
3 *Rescripta sunt stri[illegible] iuris nec [illegible] duntur ad casus in eis non expressos.*

DECISIO [illegible]. alias [illegible]

SI committatur audi[illegible] cau[illegible] inter Titium & Se[illegible], de & super [illegible] occupatione, & d[illegible]tentatione alicuiu[illegible] vel terrarum, quod, vel [illegible] dicit impet[illegible] in com missione ad se pert[illegible] & pert[illegible]
1 tur, † verùm vigore huiusmodi [illegible] a-ctor possit agere petitorio & po[illegible] debatur aliquibus dominis, & p[illegible] quod duntaxat posset proc[illegible] quod principaliter e[illegible] comm[illegible], & n[illegible] modo super propri[illegible]tat[illegible], q[illegible] n[illegible] c[illegible] mune cum po[illegible]ssione. ff. de acqu[illegible] po[illegible] naturaliter. § n[illegible] [illegible] dom[illegible] dicebant [illegible] contrari[illegible] & [illegible] pro-pter verbu[illegible], pert[illegible] ne, quod [illegible] bum, [illegible]tinere de fide instru[illegible] dilectos. & ibi [illegible] super verbo [illegible]
2 hoc re[illegible]ndebatur, quòd [illegible] nere, in cō[illegible] se, siu[illegible] per modum [illegible] libet, & hic [illegible] per ad [illegible] de causa [illegible] cap [illegible] dil[illegible]tus. & [illegible] iudex propterea datus [illegible] proprietate po[illegible] de po[illegible] se cundùm Ioan & Vinc[illegible] tamē id non procedit in casu [illegible] nunquam reperitur quòd possessio trahat ad [illegible] proprieta-tem: vt not. in dictis iuribus, & in cap. pastor[illegible] eodem tit. Prætereà dixerunt pr[illegible] Domini, quòd licèt committeretur simpli[illegible] causa pos-sessionis absque di[illegible]one limitatiua tantum, vel duntaxat, nihilominu[illegible] posse agi de proprieta-te secus ve[illegible] limitat[illegible] committeretur. pro quo a leg. not. in dicto capitul. 2. & [illegible] pastoralis. de causa posses. & proprie. & not. in cap. 1. de sequestra. possessio. & fruct qua[illegible] glo[illegible] credo verissimas quoad dictum secundum, videlicèt quando cum limitatione causa po[illegible] vel
3 proprietati[illegible] committitur: quia re[illegible] stricti iuris, & non extenduntur [illegible] causas expressè commi[illegible]as. [illegible] offic. delegat. [illegible] & G. de rescript. [illegible] pitu. [illegible] & [illegible] pitu. [illegible] quæ. eum ibi notat[illegible]. Sed quoad primum dictum [illegible] do semper salua correctione gloss. [illegible] intel-ligendas, ne [illegible] loquuntur, [illegible] tantur. Nam [illegible] & indefinitè aliqua [illegible] causa iudi[illegible] ter Titium & [illegible]ium, super [illegible]re, tunc pote[illegible] agi pet[illegible]rio & posse-sorio, & hoc fateor [illegible] no: quia i[illegible] finita æ-quipollet [illegible] li. de pr[illegible] pitul, quia. de elect. cap[illegible]. vt [illegible] ca. [illegible] t. 6. v[illegible] h[illegible] c[illegible] tamen commisso illud non v[illegible] modum re conuention[illegible] Ioan. & Vinc. in d. c. p. 1. de sequ[illegible]tra pos[illegible] tam[illegible] tati[illegible] qui alleg. au[illegible] cō[illegible] quenter. C. qu[illegible] & quā-do iude[illegible] mut peti. capitu. 1. & 2. d[illegible] cog. capitul. 2. finito tamen negotio c[illegible]missio, [illegible] per

non [illegible] ne[illegible] in [illegible] [illegible] etiam p[illegible] D[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] re[illegible] [illegible] leo [illegible]

[illegible]OMF

[illegible]

SVMMARIVM.

1 *[illegible] habens primam sententiam potest in se[illegible] da i[illegible] p[illegible] contradi[illegible] ente ad petitori[illegible] redi-re [illegible] m. [illegible] a se qu[illegible] p[illegible] fru[illegible] intellectus.*
2 *Ind[illegible] in fauorem, n[illegible] deb[illegible] in odium retorqueri.*
3 *Ben[illegible] authoritate propria di[illegible] tur per [illegible]stram intrare, aut[illegible]tate aute iudi[illegible] intrās per ianuam intrat.*

DECI[illegible]IO X[illegible] aliàs 417.

1 S[illegible] petitorio [illegible] in prima [illegible] in p[illegible] & p[illegible] F[illegible] ta-tu[illegible] atis in [illegible] in secundi instan[illegible] tent [illegible] re[illegible] te aduers[illegible] c p[illegible] ont adirente, r[illegible] ad pe[illegible]torium re[illegible] illud i[illegible] statu, in quo dimi[illegible] F[illegible] batur aliquibus Don[illegible] quod n[illegible], pr[illegible] causa possessoria esset [illegible] a-ta[illegible] sententias: tum propter prin[illegible] g[illegible] te [illegible] quod n[illegible] admittit pr[illegible] a-tem in [illegible] m. de ordin. cognitio. ca[illegible] sina. se restitutio[illegible] [illegible]liatorum. c. p[illegible] ri. [illegible] propter se[illegible] de [illegible] occasione p[illegible] nuæ, iuxt[illegible] m. vnic[illegible] de sequestra. possess. & fruct. qu[illegible] dam aliqu[illegible] atetur, & cessaret [illegible] sen ten[illegible] in [illegible] confirmaretur in secun-da i[illegible]stanti, quod non crederem nisi [illegible] tur a [illegible] as du[illegible] confirmaretur & [illegible] per [illegible] to [illegible] fructus [illegible] stra & re-[illegible] obtinenti be-n[illegible] me[illegible] na. Licèt ali-qui [illegible] prob[illegible], intelle-xerint d[illegible] nali[illegible] quoad fructuum seq[illegible] restitu[illegible] in pe-titorio factam. [illegible] intellectus est, qu[illegible] intell[illegible]tur de [illegible] prout innuit ver[illegible] cle-men.

ment.In duhio verò principali superiùs facto,
fuit conclusum per omnes,quòd dictus suspen-
dens poterat redire ad petitorium inuito aduer
sario qui vlteriùs poterit prosequi possessoriũ,
& instare pro infirmatione primæ sentẽtiæ,quæ
tamen sibi modicum valebit,nisi quoad expen-
sas si alter in petitorio obtinebit,quod trahit ad
se possessorium.de causa possessio. & proprieta-
tis.capitul.cùm dilectus.nec spoliatoris est con-
tradicere in hoc casu,cùm spoliatus nõ curet ab
ipso possessionem & fructus recupetare , quos
ante ingressum ad petitorium recuperasset , si
prosequendo possessorium tres sententias pro
se obtinuisset, vt in capit.Pisanis.de restitutione
spoliatorum.de ordin.cognit.capitul.cùm dile-
ctus . cum enim hoc priuilegium sit introdu-
ctum à iure in fauorem spoliati,& odium spoliã-
tis,vt in capitul.fina.de ordin.cognitio. de causa
possessionis & proprietatis.capitul.pastoralis.&
clementina vnica.eodem titulo.& tali fauori re-
nunciare potuit.de regularib.capitul.ad aposto-
2 licam.quod † enim ob fauorem alicuius statutũ
est , in eius læsionem retorqueri non debet.de
regulis iuris.capitul.quod ob gratiam. libro sex-
to.& C.de legi.l.quod fauore. & quia ipsius ad-
uersarii non interest resistere,audiri non debet.
a.quæstione sexta.can.non solent.de electio ca-
pitul.cùm inter R.& de appellation.capitul.qua
fronte.de offic.delega.capitul.cùm contingat.de
accusatio.capitu.super his.cum similibus.

Sed pone,retento eodem themate.quòd pri-
ma sententia lata in possessorio transiuit in rem
iudicatã,& ille pro quo lata fuit, sine executore
intrasset possessionem beneficii fructus perci-
piẽdo ex eodem.Fuit dubitatum , vtrùm primus
possessor expulsus,modo quo suprà,posset prę-
dicta petere reuocari per modũ attentati?Et vi-
debatur aliquib⁹ dominis,& maiori parti quòd
sic , propter litis pendentiam in petitorio , qua
pendente nihil debet innouari:vt lite penden. in
rubro & in nigro,tùm etiam , quia propria au-
2 thoritate intrauit possessionem contra iuris di-
spositionem:ergo meritò etiam in petitorio de-
bet succumbere. per l.si quis in tantam.C.vnde
vi.& per ca.placuit.16.q.6.& de præbend.capit.
cum qui.lib.6.& per not.per Innoc.in capi cùm
olim super verb.portatorium.de priuil.quæ ta-
men not.Inno.posset induci pro contraria par-
te, quam credo veram, vt illam subiiciam , ibi
dum dicit,nisi partibus præsentibus , &c. & ibi.
imò plus videtur,&c.per quam glo.& rationem,
quam statim dicam . credo prædictum spoliatũ
modo præmisso non posse agere super attenta-
tis:sed bene interdicto siue coditione ex prædi-
ctis legibus,& canonibus.Ratio:nam licèt pos-
set dici aliquid attentatum circa beneficii posses
sionem : tamen nihil est attentatum circa pro-
prietatem,& sic attentando nec ius,nec iudicem
quoad proprietatem offendit , quæ ad se trahit
possessionẽ,si in petitorio obtineat.de caus.poss.
& proprieta.capitu.cùm dilectus. sicque nullum
præiudiciũ fit parti in petitorio.Et sic non obstat
edictum vt lit.penden.quòd locum habet quan-
do lite pendente aliquid in præiudicium partis
attentatur,vt not.Inn.super rubrica,vt lite pen-

den & meliùs in capitul.ex parte.§ personæ. de
rescri.Non ob.si dicatur,imò magnum præiudi-
ciũ fit huic parti expulsæ à possessione,quæ mul-
ta habet commoda,de præscri.c.ad aures.de cõ-
cess.præben c.cum nostris quod fateor verum,
si sibi iniuriatur circa possessionem,pro qua sibi
competũt alia auxilia iuris,de quibus suprà: sed
hoc habet remedia ordinaria,ergo non curet de
hac via extraordinaria.ff. de minorib.l.in causæ.
Nihil enim habent commune proprietas & pos-
sessio.ff.de acqui.possess.l.naturaliter.§. nihil.cõ-
mune.cùm igitur terminatum sit possessorium
per sententiam partibus præsentibus,quæ tran-
siuit in rem iudicatam , fortè nõ multùm pecca-
uit,si intrauit possessionem de facto per suũ ad-
uersarium occupatam sine executore, absque ta
men violentia:nec propterea fortè incurret pœ-
nam capi.cum qui.de præbend.libr.6.nec tene-
retur ad restitutionem rei,quam propter autho-
ritatem rei iudicatę tenere potest,secundùm In-
nocen,in d.c.cùm olim.qui allegat l.verum.ff.de
condi.indeb.Pro quo faciunt etiam no.per Ber.
& Ioannem And.in capitu.vigilanti.de præscri-
ptioni.Propterea si propter litis pendentiam in
petitorio haberet locum prædictorum attenta-
torum reuocatio , sequeretur absurdum , quòd
pendente petitorio,& ante eius finem nũquam
possit fieri plena executio sententiarum etiam
trium latarum in possessorio: quæ tamẽ ante in-
gressum petitorii plenè sunt executioni mandã-
dæ.de iudi.c.fin.de testib.c.significauerunt.de or
di.cogni.cap.2.& cap.fi.de resti.spo.cap.pisanis.
cum multis similibus.Ad quod dominus Nico-
laus,qui hoc dubium posuit in consiliis,respon-
debat,quòd prædicta iura loquuntur de execu-
tione fienda per iudicem, vel eius authoritate:
quæ si sic fieret,non posset dici aliquid attenta-
tum.nam quod iure fit,iustè fit.de electio. capit.
cùm ecclesia Vulterana.de restit.spol.capitu.au-
dita.& capitul.cùm olim,de regu.iur.capitul. fa-
ctum legitimè.libro 6.& sic dicebant non pro-
cedere argumentum ab absurdo.At in casu no-
3 stro hic habens † sententiam pro se, non intra-
uit per hostiũ,purà authoritate iudicis, sed aliũ-
dè,purà propria authoritate , ergo tanquam fur
& latro est puniendus.de iure patro.capitul. re-
latum.de instit.capitul.ex frequentibus.tẽmque
& ius suum meritò perdere debet,per iura supe-
riùs allegata: videlicèt per cap.placuit.65.quæsti.
6.& capitul.cum qui.de præben.libr.6.quæ iura
intelligo,quãdo quis per violentiam absque sen
tentia sine titulo canonico se intrusit, vel intru-
di permittit in beneficio. At in casu nostro sen-
tentiam pro se habuit , quæ in rem transiuit iu-
dicatam, & sine violentia , vt ponebatur in fa-
cto,possessionem apprehendit,& fortè vacuam,
quid ergo hic malè fecit , nisi quòd sine execu-
tore intrauit.Agat igitur hic spoliat⁹ cõtra præ-
dictum suum spoliatorem , vel interdicto vnde
vi, secundùm aliquos , vel ad interesse , secun-
dùm aliquos : prout notat Innocentius in dicto
capitul.cùm olim.& currat lis in petitorio, cui
nullum in prædicto casu factum est præiudiciũ
suo marte,& sic fuit obtentum & sententiatum,
hoc est in petitorio processum,& non fuit audi-

tus

tus prædictus spoliatus.

Vt lite pendente.

EPITOME.

Iudex in sententia reuocatoria attentatorum si omisit condemnationem expensarum, an eam postea facere poterit.

SVMMARIA.

1 *Expensarum condemnationem, an iudex ex interuallo facere poterit?*
2 *Appellatio à diffinitiua iustificatur ex nouiter productis, secus in appellatione ab interlocutoria.*
3 *Mandatum iudicis habet vim diffinitiuæ: & tenet etiam sine causa expressione.*
4 *Appellari nõ potest à sententia certis diebus elapsis: item nec à condemnatione expensarum.*

DECISIO I. aliàs 13.

SI iudex reuocet quædam attentata
ante omnia lite pendente, & tũc nõ
1 condemnet in expensis, † dubitatur
vtrùm posteà posset huiusmodi con
demnationem expensarum facere. Et videbatur
quòd non, quia vim diffinitiuæ habet, & sic eo-
dem die huiusmodi condemnatio esset faciẽda,
per legem Paulus. de re iudicata & per capitulũ
concertationi. de appellationib. libro sexto. tùm
etiam quoad hunc articulum functus est officio
suo: vt in capitulo in literis. de officio delegati.
quod capitulum vendicat sibi locum in diffiniti
ua. Sed hæc sententia siue pronunciatio, licèt dif
a finitiuæ vim habeat[a] quoad quędam,[b] putà quo
b ad effectum clementi. appellanti. de appellatio-
nibus. tamen ad præmissa effectum censetur ha-
c bere interlocutoriæ:[c] & diffinitiuæ, tũ quia per
eam non deciditur negotium principale, tùm
etiam quia simpliciter sine ordine solenni ex pu
ro, & mero officio iudicis proceditur super hu-
iusmodi attentatis, prout notat Innocentius, de
rescriptis. capitulo ex parte. de maioritate & obe
dientia. capitul. dilecti. & de exceptio capitu. di-
lecti. & per Ioannem Andr. de appellatio. capitu.
non solùm. libro sexto, vbi dicit expressè, quòd
est interlocutoria, & intelligas sẽper quoad pro-
missum effectum, & quoad effectum capit. cor-
di, de appellatio. secùs quoad effectum clementi.
appellanti. quæ non habet locum in interlocu-
toriis vim diffinitiuæ habentibus: vt in casu no-
stro, & in articulo desertionis & absolutionis ab
instantia iudicii, & huiusmodi, quia nimis graue
præiudicium tales sententiæ pariunt. Nec obstat
capitul. cordi. quia locum sibi vendicat in huius-
modi causis, quia faciliùs est parti inserere cau-
sam grauaminis, & appellationem in scriptis: vt
in c. cordi. quã subitò infra duos, vel tres termi-
nos in vna septimana fortè seruatos, probatio-
nes super dictis articulis coram iudice adduce-
re. & intelligo prædictam conclusionem in prin
cipio positam, si huiusmodi interlocutoria in rẽ
transit iudicatam. Nam tunc huiusmodi condẽ-
d natio expensarum[d] non est nisi quædam prædi-
ctæ interlocutoriæ executio, & non noua sentẽ-
tia, secundùm Innocentium in capitulo sæpè. de
appellationi. Nec potest secundùm eum, ab hu-
iusmodi condemnatione expensarum appellari:
quia hoc tempus condemnationis trahitur ad
e tempus sententiæ[e]. Pro qua opinione Innocen.
faciunt notata per Ioan. Mona. in ca. licèt. super
verbo, conualescat. circa medium. & in capit. his
qui, in vltima gloss. circa fin. de sentent. excom-
muni. lib. 6.

ADDITIONES.

a *Diffinitiua vim habet. Scilicèt vt possit iustificari*
ab appellante, vel impugnari ab appellato ex nouis
allegationibus, vel probationibus: vt si sit par ratio
appellandi in ista, sicut in diffinitiua ergo par ratio
probandi. & sic non allegatum allegabo, & non pro-
batum probabo: vt l. per hanc in fin. C. de tempo. ap.
2 *& not. in capitu. fraternitatis. de testib. Sed † quæri-*
ritur quæ est ratio, quòd appellatio à diffinitiua iu-
stificatur ex nouiter productis, & non ab interlocu-
toria? Dic quòd appellatio ab interlocutoria, licèt
aliquando toleretur, tamen semper est odiosa: quia
derogat ordinariæ iurisdictioni; sed appellatio à dif
finitiua est fauorabilis, ideò magis iuuanda per quas
cunque probationes. Et ista est ratio clement. appel-
lanti. secundum Baldum in l. qui. §. si quid autem. C.
de appellationib. Item appellatio ab interlocutoria
habet oculos retrò ff. de minorib. l. ait prætor. § per-
mittitur. sed appellatio à diffinitiua habet oculos in
supremum finem, secundum eum. Item causæ nõ in-
tentatæ in appellatione ab interlocutoria, remanẽt
in iurisdictione iudicis à quo l. generaliter. §. si iu-
dex C. de iureiurando & hoc verum in allegationi-
bus quæ consistunt in facto, sed allegationes quæ cõ-
sistunt in iure scripto, non oportet exprimere in li-
bello. l. ornamentorum. ff. de auro & argento legato.
Vnum tamen scias, quòd si iudex allegantem non
curauit audire non probatum adhuc poterit proba-
re. l. ait prætor. § quid tamen. ff. de minorib. & ratio
huius est: quia per iudicem stetit, quominus proba-
tio facta fuerit. de appella. c. interposita. & ideò non
est parti aliquid imputandum.
b *Quoad quædam. Scilicèt vt ab ea appelletur in scri*
ptis, & cum expressione causæ & ita tenet decisi. 10.
de sentent. & re iudica. in antiquis, quæ incipit, not.
3 *quòd sententia lata. Contrarium † tenet Abbas &*
Ioannes Andreas in capitulo peruenit, el secũdo de
appellationibus, vbi dicũt, quòd sicut appellatio te-
net à diffinitiua sine expressione causæ. ita tenet à
mandato iudicis quod habet vim diffinitiuæ, quod
est notatu dignum Idem tenet Baldus in l. minori-
bus. C. de his quibus vt indign. & facit quod no. in l.
ait prætor §. permittitur. ff. de minorib. & vim dif-
finitiuæ dicitur habere, quando lite pendente, vel
post appellationem est aliquid attentatum circa
possessionem rei, de qua agitur, quo casu sententia
lata super reuocatione talium attentatorum ha-
bet vim diffinitiuæ: quia sapit naturam veri posses-
sorij. Sed si attentatum fuit circa personam, &
non circa rem, super qua lis pendebat: tunc sen-
tentia reuocatoria attẽtatorũ videtur esse interlo-
cutoria, & nõ diffinitiua. Et videtur ita sentire deci
sio

sio.2.de re iudica.infrà.

c *Interlocutoria. Ratio est, quia lata est super processu, & non super negotio principali: vt not. in clemẽ. si. de appella. tamen requirit causa cognitionẽ, id est partiũ citationẽ, vel peremptoriũ edictum l. maiorẽ. C. de ap per quã l. ita cõsuluit Bar. vt dicit Bal. in l. eos. C. de appel. & not quòd d. clemen. appellanti. non habet locum, quando noua exceptio, vel allegatio ex facto aduersarij oritur: quia tunc per talem exceptionem bene potest appellatio iustificari, ac etiam impugnari. arg. l. tale pactum. §. qui prouocauit, in ratione sui. ff. de pact. & ff. de condi. fur. l. fine manifestus. §. tandiu. Item non habet locum dicta clementina quando interlocutoria talis est, cuius grauamen aliter reparari non potest: vt si iudex interlocutus est aliquem torquendum. Idem si appelletur à secundo decreto: quia eadem est ratio finalis, quæ est in diffinitiua, secundùm Bal. in l. per hanc. C. de tempo. appel.*

d *Condemnatio expensarum. Hoc dictum non capio:*
4 *quòd condemnatio † expensarum sit executio primæ sententiæ, cùm in ea nulla de expensis mentio facta fuit: sed si fuisset facta condemnatio expensarum, & non taxatio, tunc dicta taxatio posset fieri etiam post decem dies: quia est executio primæ sententiæ, in qua fuit facta condemnatio, sed non taxatio, & ab illa appellari non potest propter dictam rationem: & ita intelligo Inno. in c. sæpè, hic allegato: & in ca. fin. quod metus causa.*

e *Ad tempus sentẽtiæ. Sed à sententia elapsis decem diebus non potest appellari, ergo nec à cõdemnatione expensarum, quæ est executio primæ sententiæ, ita sensit gl. in simili in l. si cũ exceptione. §. hæc autem actio. ff. quod met. cau. & ita intellige istã apostillã.*

EPITOME.

Ad instantiam illius de cuius non iure clarè constat attentata lite pendente non veniunt reuocanda.

DECISIO II. aliàs 55.

a AD instantiam [a] illius, de cuius nõ iure clarè constat, non veniunt attentata lite pendẽte reuocanda, sicut dicimus in interdicto vnde vi. iuxta notata per Innocentium in capitu. constitutus. de filiis presby. cap. significasti. de diuor.
b & quia sua non interest hoc petere.[b] de elect. ca. cùm inter canonicos. 2. quæst. o. 6. can. non solẽt. & de testi. cap. venientes. el 2. præsertim si reuocatio huiusmodi attentatorum tendat ad restitutionem possessionis adeptæ lite pendẽte, ac per hoc detur vitiosus ingressus huic notoriè ius nõ habenti. arg. cap. cum qui. de eo qui mitt. in pos. libro 6. & hoc videtur Oldr. tenuisse in quæstionibus suis.

ADDITIONES.

a *Ad instantiam. Adde deci. 2. infrà de resti. spoli.*
b *Hoc petere. Item ex quo notoriè constat de non iure suo, apparet eum velle committere peccatũ mortale: quia si fieret sibi restitutio possessionis, prout ipse petit, perciperet fructus ratione dictæ possessionis, quos sine peccato percipere non posset, ex quo titulus & canonica institutio sibi deficit: imò si illos percepisset, & restituere teneretur, vt nõt. gl. in c. cum super. de causa posses. no. in c. dilecto. de preben. & in c. cùm dilectus de iure patro. & vbi constat quem notoriè esse paratum ad peccandum, potest iudex illi præcipere, & inhibere ne peccet. text. est cum glos. fi. c. ad audientiam. & in c. ex literis. de sponsal.*

EPITOME.

Si lite pendente in Palatio Apostolico super beneficio reus possessionem trãsferat in alium per viam permutationis, vel alio modo reuocabitur per modum attentati.

SVMMARIVM.

1 *Vitium litigiosi non nisi partem afficit.*

DECISIO III. aliàs 56.

a SI lite pẽdente [a] in Palatio super beneficio ecclesiastico reus & possessor transferat beneficium in alium permutando, vel alio modo, & moriatur, huiusmodi permutatio reuocabitur per modum attentati etiam contra illum superstitem, tamen eo vocato. argu. not. per Innoc. de cõsti. c. cùm M. de appel. c. cùm teneamur. & per Host. in c. licèt de præbẽd. lib. 6.

ADDITIO.

a *Si lite pendente. Pone quòd peto præbendam à capitulo, & capitulum lite pendente alteri cõfert. Vel peto electionem meam cõfirmari ad ecclesiam, superior lite pendente alteri confert, an teneat collatio? Respondeo, si peto rem corporalem, vel incorporalem vt mihi debitam, non vt meam, & reus lite pendente alienat, tenet alienatio. Idẽ si petatur cõfirmatio electionis, etiam si ante electionẽ fuerit appellatum, quia licèt appellatio deuoluat causam appellationis: non tamen deuoluit potestatem conferẽdi, & si dicatur causari debet, quod fit pendente appellatione: verum est, de his, quæ spectant ad iudicẽ, vel causæ processum: vt si recipiatur testes, vel feratur sententia, quæ cassatur probata legitima appellatione. de testi. ca. ex parte. collatio verò non pertinet ad processum. Non obstat de arbit. ca. ex parte. quia ibi prima electio impedit secundam, nõ autem litispendentia, per quod apparet quòd si episcopus petit aliquem à beneficio remouere, tenet collatio, quam facit lite pendente: vbi autem quis dicit præbendam suam, tunc lite pendente inhibetur alienatio per conuentum, non autem per tertiũ: † quia vitium litigiosi non afficit, nisi partem, non autẽ tertium. hodie dic vt in c. 1. & 2. vt lite penden. Quid si contra possessorem beneficij feratur sententia, à qua appellet, an poterit interim priuari possessione beneficij? Respondeo quòd non: quia datio possessionis est de processu. de præben. capi. licèt episcopus. lib. 6. qui inhibetur lite pendente, secundùm dominum Petr. de Perusio in c. cùm M. de constitution. in fi.*

2 (margin mark beside "tio per conuentum")

EPITOME.

Attentata lite pendente vsque ad conclusionem causæ exclusiuè possunt peti reuocari.

SVM

SVMMARIA.

1 *Attentata in quacunque litis parte reuocantur.*
2 *Attentata post conclusionem non reuocantur.*
3 *Remissio super attentatis nō datur ad partes, sed datur terminus ad probandum.*

DECISIO IIII. aliàs 57.

a ATtentata [a] lite pendente possunt peti reuo
cari vsque ad conclusionem in causa exclu
1 siuè: † quia in quacunque parte litis talia ex offi-
cio, & ante omnia sunt reuocanda, propter con-
temptum iudicis, & partis. iuxta notata in capit.
non solùm. de appellation. libro 6. & pleniùs per
Ioan. Mona. in cap. cupientes. de electio. eodem
2 libro. super verb. gratia. † Conclusio enim præ-
cludit viam reuocationi attentatorum, sicut su-
spensio petitorii. de causa possessio. & propriet.
cap. pastoralis.

ADDITIO.

a *Attentata. Nota quòd remissio super attentatis non datur ad partes: sed datur terminus ad probandum in curia, & ita seruat audientia. vt dicit decisio 7. de probationibus in antiq. decisio. 10 de appellation. in eisdem. & deci. 6. infrà. de probatio. qua bene facit ad propositum, licèt non loquatur de attentatis.*

EPITOME.

Surrogatus in litem, & in ius quod competebat defuncto, censetur ad possessionem etiam surrogatus, licèt expressè in surrogatione de ea mentio non sit facta.

DECISIO V. aliàs 64.

SVrrogatus in litem, & in ius, quòd quomodolibet cōpetebat defuncto, si in aliqua parte gratiæ fit mentio de possessione defuncti, ad possessioné etiā cēsetur surrogatus, licèt expressè id in gratia non exprimatur. Nā licèt possessio quærēda sit facti: tamen ipsa apprehēsa, & quæsita est iuris: vt legitur & notatur in capitul. cùm in nostris. de concessio. præbend. facit in simili quod not. Ioan. Mona. in c. 1. de consti. libro 6. de consuetudine elicita, & eliciendo. Si verò in nulla parte gratiæ de possessione fiat mentio, tunc secundùm aliquos ad possessionem non censetur surrogatus. per l. cùm hæredes. ff. de acquiré. possessione. & per ea quæ leguntur, ff. soluto matrimonio. l. si constante. §. si verò. Alii tamen, & maior pars Dominorum dixerunt contrarium, propter verba id innuentia in illis surrogationibus poni consueta: putà, in & ad omne ius, quod tali quomodolibet competebat, seu competere poterat tempore obitus sui, & quòd admittatur ad prosecutionem iuris, litis, & causæ, in eo statu, in quo defunctus deberet admitti.

EPITOME.

Attentata per actorem post commissionem per eum impetratā veniunt reuocanda, & sic clemen. 2. vt lite penden. fortius in actore, quàm in reo locum habet.

DECISIO VI. aliàs 75.

a QVod dicitur [a] in clem. 2. vt lite penden. fortiori ratione procedit in actore aliquid post citationem decretam, licèt non executam, attētante. quàm in reo, quia ipse certus est de commissione impetrata, & citatione decreta: ergo ampliùs certiorari non debet. de rescript. cap. ab excommunicato. de reg. iur. c. eum qui. libr. 6. & maior contumacia est actoris, quàm rei. de dolo & contuma. cap. causam quæ. & capi. actor. libro 6. Pro quo faciunt iura allegata per Ioan. Aod. & Paul. in dicta clemen. super verb. citatio.

ADDITIO.

a *Quod dicitur. Adde decis. 4. hoc titu. in antiq. deci. 11. de dolo & contuma. & decisio. 25. de senten. & re iudic. in antiq.*

EPITOME.

Attentata per procuratorem de cuius mandato constat, non nocet domino.

DECISIO VII. aliàs 81.

QVod ad reuocationem attentatorū lite pēdente. vel post appellationem, non sufficit dicere, vel probare per testes, quòd viderint per talem procuratorem meum talia attentari, nisi constet de procuratorio & mādato domini: quia dolus procuratoris, &c. nec videtur dominus sibi mandasse, nisi licita, iuxta notata in ca. 1. vt lite non contestata.

EPITOME.

In causa beneficiali mortuo reo potest ad vlteriora procedi per audientiam contradictarum contra omnes ad effectum adiudicationis fiendæ actori, maximè propter fructus sequestratos.

DECISIO VIII. aliàs 144.

IN causa beneficiali mortuo reo & possessore
ad instantiam actoris potest procedi per audiē-
tiam contra omnes, quorum interest ad vlteriu
ra, ad effectum adiudicationis fiende actori, &
fortè propter fructus anteà sequestratos obtinē
dos. Nam qui finalem obtinet victoriam, illos
consequitur, iuxta formam clementin. vnicæ. de
seques. posses. & fruct. sæpè enim quæritur de iu-
a re [a] defuncti, vt sciatur de iure superstitis. ad hoc
2. q. 1. can. in primis. & licèt appareat defuncto
ampliùs non deberi, non propter hoc sequitur
superstiti viuenti deberi, ad hoc de rescriptis. c.
olim. hæc enim & alia leguntur & no. vt lite pen
dente. cap. 1. super versi. defuncti. per Ioan. Aod.
in lectura & nouel. lib. 6.

ADDITIO.

a *De iure. Adde decis. 14. inci. Titius erat expectās infrà hoc tit. & Panor. in c. ex parte. extrà de arbitris. per Ægid. Belleme. decis. 40. & decisi. 76. col. 3. & decis. 112. incip. surrogatus.*

EPIT

EPITOME.

In Romana curia citatio per nuntium inducit litis pendentiam, sed extra curiam habet locum clemen. 2. vt lite pendente.

DECISIO IX. aliàs 279.

CLement. 2. vt lite pendente. non habet locũ
in Romana curia in eo, quod ibi statuitur,
talia in citatione exprimẽda per quæ pleuè pos-
set instrui pars citata. Nam in loco vbi præsentes
sunt iudex & partes, & pars rea citatur per nun-
tium, vel cursorem ad dicendum contra cõmis-
sionem, potest leuiter, si vult recipere, & habere
copiam commissionis, & ex contentis in eadem
se instruere, ad cuius instantiam, & super quo
commissio, est impetrata, & causa cõmissa, im-
putet ergo sibi si copiam non recipit. Præterea
clementina loquitur, quando citatio fit per scri-
pturam: secùs verò si per nuntium, cuius tamen
contrarium Ioan. Andr. innuit in dicta clement.
in gloss. vltima in fine. Sed quicquid sit, omnibus
dominis videbatur sufficere in curia citationem
factam per cursorem, & ad partem citatam legi-
timè peruenisse, & per eam litẽ pendere, quoad
attentata etiam posteà reuocanda.

EPITOME.

Reus & possessor si lite pendente moriatur, & actor possessionem recipiat, & tertius surrogatur, reuocabitur possessio per viam attentati.

SVMMARIA.

1 *Rescriptum personale non transit ad alias personas, quam in eo expressas.*
2 *Possessionem beneficij apprehendens propria authoritate perdit ius, quod in beneficio habuit.*
3 *Lis nunquam finitur, nisi per sententiam.*
4 *Ius prædecessoris transit in successorem.*

DECISIO X. aliàs 411.

a SI lite pendente[a] in curia Romana, & posses-
sore extra curiam defuncto, statim actor pos
sessionem beneficii litigiosi apprehẽdat, & post-
eà alter in ius, & litem dicti defuncti per Papam
mandatur surrogari, & iste surrogandus ante-
quam surrogetur, petat attentata per dictũ acto-
rem quoad possessionem, & fructuum restitu-
tionem reuocari, dubitabatur, & quærebatur de
duobus, videlicèt vtrùm per obitum dicti rei &
possessoris lis fuerit finita & extincta? Et si non
vtrùm prædictus surrogandus posset huiusmodi
attentata petere reuocari? In primo dubio vide-
1 batur quòd esset extincta, quia rescripta† perso-
nalia sunt, nec transeũt ad alias personas, quàm
in eis contentas. de offic. delega. c. P. & G. & cap.
cùm olim. ergo vno istorum mortuo, extinctum
videtur rescriptum. de rescript. capit. significauit.
Instit. mandati. §. ratione. & ff. eod. tit. l. inter cau
sas. in princ. quod est verum re integra, & sic lo-
quuntur prædicta iura: secùs verò si lis fuerit in-
choata ante mortem, vt in casu nostro, quia tũc
potest superstes, vel is, cuius interest, prosequi li
tem, vt l. t. penden. c. 1. in clementi. §. si verò alter.
vbi gloss. videtur innuere, quòd si nullus prædi-
ctorum litem prosequeretur, ipsam tũc finitam
esse, & non pendere. quæ gl. videtur multùm fa-
cere pro hac parte. Nam hic actor superstes ca-
piendo possessionem, voluit litem vlteriùs pro-
sequi: ergo sumus in casu glos. antedictæ. faciunt
etiam pro hac parte not. per Specu. titu. de offic.
deleg. §. resta. vers. item finitur mortuo impetra-
tore. & not. per Inno. in c. ex parte. de arbi. Qui-
bus non obstan. fuit decisum & conclusum con-
trarium. & hoc per c. si hi contra quos. vt li. pen.
lib. 7. Contra quam constitutionem & eius pro-
hibitionem hic actor possessionem beneficii li-
tigiosi apprehendit: & sic nihil egit propter de-
cretum ibidem appositum: nisi vellemus illã cõ-
stitutionem intelligere strictè in præsentatione,
collatione, siue electione alteri, quàm petitorii
facienda, & non in possessionis apprehensione,
quæ ibi non prohibetur, nec irritatur, quæ est
pœnalis, & non videtur extendenda. de elect. ca.
statutum. lib. 6. cum si. Quibus non obstan. ad-
b huc credo actorem peccasse in apprehensione[b]
huiusmodi possessionis, quam aut apprehendit
propria authoritate, aut authoritate apostolica
2 vel ordinaria. Si propria, † non potuit: imò ius
perdidit quod in beneficio habuit, per cap. eum
qui. de præben. lib. 6. Si authoritate apostolica,
putà per executorem, qui ante litem motam for
tè de huiusmodi beneficio sibi prouidit: sed pos-
sessionem non tradidit: quia per alium authori-
tate ordinaria inductũ occupata fuit, quo mor-
tuo ipsum in possessionẽ vacuam induxit, quòd
videtur sibi licuisse de iure. de præbend. c. pro il-
lorum. & c. de multa. cum ibi. not. & c. licèt. codẽ
titulo libr. 6. à contrario sensu. & quod nota. per
Innocen. in ca. ex parte. de arbitr. superiùs allega.
Sed dic, quòd non potuit. quia per commissio-
nem factam in curia, ligatæ fuerunt sibi manus,
imò ablata fuit sibi totaliter potestas se plus in-
tromittendi de huiusmodi negotio. arg. c. vt no-
strum. de appella. de rescript. c. cæterùm. de elect.
cap. quamuis. & c. si eo tempore. & c. si post quẽ.
libro 6. de offi. deleg. cap. pastoralis. Si authorita-
te ordinaria, illud plus haberet de colore iuris:
tamen videtur dicendum idem propter litis pen
3 dentiam† adhuc in curia, quæ nunquam finitur,
nisi per sententiam, secundùm Rotam. & cui pro
hibetur antecedens, putà collatio, præsentatio,
siue electio, vt in capit. 2. vt lite penden. lib. 6. er-
go & consequens, videlicèt institutio, & in pos-
sessionem inductio. ar. c. qualiter. & ca. quisquis.
de elect. Nec ponebatur in facto, quòd dictus a-
ctor apprehenderit possessionẽ authoritate or-
dinaria, sed apostolica: putà per suum executo-
rem. ergo cessat hæc vltima dubitatio, & stat pri
ma, quæ fuit decisa: videlicèt adhuc litem pen-
dere. & hoc etiam probatur per bullã illius sur-
rogandi, in qua Papa narrando litem adhuc pen
dere, mandauit eum ad huiusmodi litis persecu-
tionem admitti in eo statu, in quo dictus pos-
sessor, si viueret, posset & deberet admitti: sed si
ipse viueret, posset agere super huiusmodi atten
tatis, & possessorẽ petere admoueri à possessio-

ne lite pendente apprehensa: ergo & iste in locū
4 eius surrogatus. Nam † qui in locū alterius sur-
rogatur, eodem iure vti potest, & debet: vt lite
penden. ca. ecclesia sanctæ Mariæ. cum si. & suc-
cessor eodem iure, quo & prædecessor. de solut.
c. 1. & per hoc videbatur responsum ad secundū:
videlicèt, quòd iste surrogandus posset ante o-
mnia petere reuocari huiusmodi attentata, de
quo tamen multi Domini dubitabant quia cō-
tra hunc nihil fuit attentatum, ergo non vide-
batur audiendus tanquam cuius non interest,
quia possessionem istius beneficii non habebat.
2. quæst. 6. can. non solent. de elect. capit. cùm in-
ter canonicos. de accusa. c. super his. cum si. Pre-
tereà licèt mandatum fuerit de surrogando quò
ad proprietatem, non tamen quoad possessio-
nem, quæ est facti, & nihil habet commune cū
proprietate. ff. de acquirend. pos. l. naturaliter. §.
nihil commune. Aliquibus Dominis videbatur,
quòd sua multùm interesset, saltem quod iste a-
ctor intrudēs se lite pēdente à possessione amo-
ueretur, & sibi de fructibus non responderetur:
vt si vinceret iste surrogatus, rem, id est. benefi-
cium vacuum cum fructibus reperiret. arg. eorū
quæ leguntur & not. per Inno. de testi. c. veniēs.
& de re iudic. c. cùm super. Fuit igitur consultum
& cōclusum sic, quòd iste tertiùs ante omnia ad
litis prosecutionem admitteretur, & posteà im-
plorato officio iudicis, in cuius contemptū pos-
sessionem beneficii litigiosi coram eo prædictus
actor apprehēdit, ab huiusmodi possessione ad-
moueretur ex puro, & mero officio suo, & non
ad instātiam dicti surrogati: inter quem & præ-
dictum actorem sic à possessione amotum, vlte-
rius lis transeat suo marte super proprietate. su-
per qua lata sententia pro aliqua partium earū-
dem, mandabitur etiam executioni quoad pos-
sessionem. de cau. pos. & proprie. c. cùm dil. ctus.
Interim tamen manebit possessio vacua, & non
traderetur prædicto surrogato: quia sua gratia ad
possessionem principaliter, vt dictum est, se non
extendit: & sic fuit obtentum. Si verò non actor,
sed quidam alius, puta Titius, per ordinarium
sic lite pendente intruderetur, siue in possessio-
nem induceretur prædicti beneficii litigiosi, &
tertius putà Seius, per Papam in ius, litem & pos
sessionem rei, & possessoris defuncti surrogari
mandaretur: & ille peteret intrusionem, & indu
ctionē reuocari per modum attentati, ipsumque
intrusum amoueri, & se in possessionem induci,
fuit posteà in quibusdam aliis consiliis dubitatū,
vtrùm esset audiendus. Et erat conclusum quòd
non. Tùm quia nunquam fuerat lis inter istos
duos nisi modò: tùm quia potuit esse, quòd de-
functus nullum, sed superstes bonum ius, seu ti-
tulum habuisset, seu haberet: & ideò ante huius-
modi discussionem, maximè superstite contradi
cente, nihil dixerunt Domini fore innouandum.
Verùtamen dixerunt hunc surrogandum bene
posse agere interdicto adipiscendæ possessionis,
quæ non est danda sine titulo. arg. eorum quæ le
guntur & not de cau. poss. c. 2. & c. pastoralis. per
Innoc. & de restu. spo. in literis. & ca. ex parte. per
eundem. Superstes verò bene potest agere super
attentatis lite pendente contra intrusum, peten-
do ipsum à possessione amoueri: imò petere etiā
posse cassandam, & pronuntiari nullam, per ca. si
hi contra quos. superiùs allegato.

ADDITIONES.

a *Pendente. Adde decis. 5. incip. not nunquid reo. eo-*
dem titul. 10 antiquis. & decis. 18. incip. mortuo quo-
dam Ambrosio. de restitution. spoliato. in antiq. &
Bisig. decis. 1. incip. nunquid reo & possidente in an-
tiq. hoc eodem titul.
b *In apprehensione. Nota hic casum in quo beneficij*
possessio dicitur malè apprehendi. Adde alium quē
ponit Dominicus de sancto Geminiano in consil. 75.
incipiente, in causa magistri Joannis, &c. vbi dicit
quòd possessio beneficij non dicitur legitimè appre-
hendi, quæ adipiscitur coram quatuor testibus: ne-
que dicitur satisfactum regula cancellariæ aposto-
lica, quæ vult, quòd ille, cui est facta collatio benefi-
cij teneatur collationem & acceptationem publi-
care infra tres menses in loco beneficij: alias gratia,
acceptatio, & prouisio sint nulla. & sensit idem Ge-
minianus, vt suprà, quòd beneficij possessio debeat ap
prehendi quando adest populi multitudo, & quòd
non sufficiunt quinque testes. nam verbum, publica-
re, importat quòd actus fiat quando populus loci cō
uenit. Crederem tamen quòd ad satisfaciendum di-
cta regula cancellariæ ad minus requirerentur decē
testes.

EPITOME.

Surrogatus in locum actoris defuncti litem cum procuratore rei
superstitis continuat, [illegible] tamen petendi dilatio assignabitur, infra
quam domino suo surrogationem intimabit.

SVMMARIA.

1 *Surrogatus in locum actoris defuncti an possit conti*
nuare litem cum procuratore rei superstitis.
2 *Actore defuncto lis non est respectu eorum, quorum*
interest extincta, vel inchoanda.
3 *Procurator rei superstitis actore defuncto an possit,*
vel debeat litem continuare cum procuratore surro
gati in locum defuncti.

DECISIO II. aliàs 440.

1 SI agens † petitorio super certo beneficio li-
te pendente moriatur, & quidam alter in o-
mni iure, & ad omne ius, quod eidem defuncto
competebat, ac litis & causæ huiusmodi prosecu
tionem per papam surrogetur. Fuit dubitatum,
vtrùm cū procuratore rei superstitis posset vlte-
rius iste surrogatus litem continuare, & in causa
ad vlteriora procedere sine noua citatione eius-
dem rei, vel saltem intimatione huiusmodi sur-
rogationis sibi facienda? Et videbatur aliquibus
Dominis quòd non: quia huiusmodi surrogatio
est noua prouisio, quam reus & possessor ve-
risimiliter ignorare potest, ipsamque de surre-
ptione impugnare poterit: ergo meritò erit ad
minus sibi intimandum, & terminus sibi præfi
gendus, infra quem si velit, poterit ipsam in ali-
quo impugnare, quòd veniat, vel mittat. argum.
cap. fina. de elect. lib. 6. Præterea videbatur, quòd
potestas

potestas procuratoris rei data cõtra defunctum nõ extenderet se ad ipsius surrogatum, quia huiusmodi procuratoria sunt stricti iuris, & non extensibilia de persona ad personam. vt dicimus in iudice delegato de officio delegati. c.P. & G. & in cap. cùm olim. & de procurat. ca. qui generaliter melius in cap. qui ad agendum lib. 6. iuncta clem. non potest. eo. ti. At hic est mutata persona. ergo videtur causa mutata: vt eap. veniens. & c. cùm in tua. de testi. de re iudic. c. cùm super. & c. fin. Fuit conclusum per maiorem partẽ Dominorum, de quorũ numero ego tũc etiã eram,
2 contrarium. Nam † non est dubiũ, quòd eadem lis & causa adhuc pendet & durat cum superstite, contra quem etiam omnes admittũtur quorum interest: vt in cap. 2. vt lit. pen. lib. 6. & in clemen. 1. eodem tit. ita quòd si alicuius interest, volens venire ad causam siue litem in statu, in quo eam inueniet, prosequi poterit, & debebit, vt in prædictis iurib⁹ per que reprobatur opinio Inno. in c. quia verò. de iudi. ac. etiam regulæ, is qui in ius alterius. de regul. iur. libr. 6. Pro quo etiam facit forma literarum, in quibus surrogatus mã datur admitti ad prosecutionem, & defensionẽ litis, & causæ in eo statu, in quo si defunctus viueret, deberet admitti. Sed si defunctus viueret admitteretur: ergo & iste in locum eius surrogatus. argument. iurium prædictorum. facit etiam c. ecclesia sanctæ Mariæ. vt lite penden. quod alii
3 tenentes contrarium intellexerunt verum, † videlicet hunc surrogatum admittendum contra superstitem principalem, sed non ipsius procuratorem contra mortuum substitutũ. Non obst. quòd procuratorium non videtur extendi, nisi ad personas in eo expressas, quod fateor, nisi ab ipso, vel sub ipso comprehẽsas. Ar in casu nostro attento quòd eadem causa, ad quam cõstitutus est, durat: attẽto etiam, quòd ius & Papa ad prosecutionem illius causæ surrogatum admittunt, & admitti volunt in locum defuncti, bene hæc persona sub verbis procuratorii potuit comprehendi, ipséque poterit gratiam istius surrogati, sicut Dominus, impugnare. Ad vitandum igitur circuitum, & ne lites fiant immortales, dixerunt maior pars Dominorum, non domino, sed procuratori causæ prædictæ, & nondum finitæ, huiusmodi intimationem fore faciendam, & termi num ad opponendum, & dicendum contra gratiam satis longum statui, vt bene posset consulere dominum suum si petat statuendum, iuxta formam c. dilectus. de procura. Si verò id nõ peteret, nec aliquid contra huiusmodi surrogationem diceret: auditor poterit ad vlteriora procedere sine alia intimatione, procedendo tam per audientiam, quàm cũ dicto procuratore superstite. & hoc est tutiùs.

EPITOME.

Lis non dicitur pendere per citationem cursoris. h. d.

SVMMARIA.

1 *Impetratio beneficii nulla de decreto citationis & eius executione facta mentione, an sit valida.*
2 *Impetratio beneficii non vacantis inualida est.*

DECISIO XIII. aliàs 469.

a SVpposito [a] quòd causa fit cõmissa ad instantiam abbatis & conuentus monasterii contra Ioannem super parochiali ecclesia, quã monasterium possedit tanquam vnitam, per 12. annos proximè præteritos, & ratione dictæ vnionis ad se, & Ioãnes ratione collationis ad se pertinere prætendunt: decretaque citatione ad instantiam monasterii cõtra Io. & executa per cursorẽ in curia, Io. eadẽ die, qua dictus cursor eum citauerat ad dicendum cõtra commissionem tenore commissionis eidem Io. non explanato per
1 cursorem, & non apparet quale præcessit † an citatio, vel impetratio, impetrauit dictam ecclesiã tanquam iure deuoluto, non faciens mẽtionem de commissione, decreto, & executione citationis, quòd valet huiusmodi impetratio, hoc est, quòd non est surreptitia occasione præmissorũ. Non obst. in capit. causam quæ. de testibus. quia vt ibi notat Hostien non intelligitur illud c. nisi de impetratione fienda in præiudiciũ partis super eo, de quo hic litigatur. modò hic stamus,
2 † quia si beneficium est vnitũ, nõ vacat, & si nõ vacabat, non valet impetratio. de conces. præbẽ. c. 1. non obst. cap. 2. vt lite penden. in clem. tamen quòd præcessisset executio, exequẽs probare tenetur. per no. in glo. de rescript. c. fi. in clemen. & Cyn post Iacob. C. de proba. l. cùm te. ff. de neg. gest. l. eum qui. per glo. tamen quia citatio nõ habuit plenam certitudinem causæ, &c. vt in dicta clementina, si tamen præcessisset plena citatio, fortè secus, propter præiudicium litis pẽdẽtis. de quo ff. de rei vendi. l. fi. &c.

ADDITIO.

a *Supposito. Adde ad hanc decis. gle. & domi. Cardi. in clem. 2. vt lite penden. in 2. quæst.*

EPITOME.

Si Papa mandat Dyonisium, si homicidium commisisse constiterit, beneficio priuari, & illud mihi conferri, & lite super hoc pendente Dyonisius moriatur, an expectantes possint hoc acceptare.

SVMMARIA.

1 *Beneficium an dicatur per mortẽ ciuilem vacare.*
Casus in gratia omissus censetur denegatus.
Mors naturalis & ciuilis in quibus æquiparentur.
2 *Re circa quam versatur conditio, expirante, expirat & ipsa conditio.*
3 *Homicidium prædecessoris, post mortem ipsius probatum an nocere debeat successori?*
4 *Delicta & honores cum capite ambulant.*

DECISIO XIIII. aliàs 491.

a TItius [a] erat expectans authoritate domini nostri Papæ moderni, ad collationem certi collatoris in certa diœcesi ad beneficium ecclesiasticum cum cura vel sine cura. Deinde B. asseruit Papæ, quòd quidam Dionysius obtinẽs vnum beneficium curatũ ad dicti collatoris collationem pertinens, cõmiserat homicidium, &

ſupplicauit Papæ quòd committeret in partibus
alicui, quòd ſi ſibi conſtaret dictum Dionyſium
dictum homicidium commiſiſſe, priuaret ut di-
cto beneficio, & dicto B. conferret, & Papa mã-
dat certo iudici, quòd ſi vocatis dicto Dionyſio,
& aliis, qui forent euocandi, conſtaret de præ-
miſſis, dictum Do. dicto beneficio priuaret, &
conferret dicto B. & antequam prædictus iudex
procederet in dicto negotio, dictus D. moritur
extra curiam Romanam, & dictus T. expectans
dictum beneficium acceptauit per obitum dicti
D. vacans vigore gratiæ, & ſibi de eo obtinuit
prouideri. Deinde facta mẽtione de iſtis de no-
uo impetrat à Papa ſibi prouideri de dicto bene
ficio, dummodò alicui non ſit in eo ſpecialiter
ius quæſitum. Nunc circa præſentẽ cauſam quæ-
ritur de duobus. Primò, cui prædictorum huiuſ
modi beneficium debeatur, an neutri? Secundò,
an poſt obitum dicti D. poſſit inquiri, & cogno-
b ſci [b] de huiuſmodi crimine: & in caſu quo con-
ſtaret de huiuſmodi homicidio, dicto B. proui-
deri poſſit per dictum iudicem? Nam beneficiũ
1 †huiuſmodi certum eſt, quòd vacat per mortẽ
naturalem, & nõ per priuationem, ſeu mortem
ciuilem, ergo debebitur dicto expectanti, & nõ
illi, qui per priuationem impetrauit: vt ca. ſuſce-
ptum. de reſcript. lib. 6. nam caſus omiſſus intel-
ligitur denegatus: quia mors ciuilis & naturalis
ſunt diuerſæ. Nam mors ciuilis æquiparatur na-
turali: vt patet 16. q. 1. placuit. in princi. & c. ſi epi-
ſcopus. de ſupplen. neg. præla. lib. 6. ſolùm in caſi
bus in iure expreſſis: & maximè quando mors
ciuilis habet eundem effectum cum morte natu
rali. Tum etiam quia non eſt ſecuta priuatio, er-
go deficit cauſa. Tùm etiam quia expectans po-
tuit dictum beneficium acceptare, nã per dictũ
mandatũ de prouidendo, Papa dictum bene-
ficium non extraxit de dicta gratia expectatiua,
ex quo non vacauit per priuationem, & tunc ve
nitur ad illud, quòd ſpecies extracta de ſuo ge-
nere ampliùs non includitur ſub ipſo c. dudum.
de præbend lib. 6. per Io. Mo. &c. Præterea licèt
ſecũdùm regulas cancellariæ fœlicis recordatio
nis domini Vrbani Papæ quinti per dominũ no
ſtrum Papam confirmatas, quando Papa appo-
nit manum ad beneficium vacans: tunc ſi illa diſ
poſitio ex aliqua cauſa non valeat, vel effectum
ſortiri non poſſit, ab illa die Papa intẽdit dictum
beneficium reſeruare: ſed ſecùs hic, vbi apponit
manum ad beneficium vacaturum, ſcilicet per
priuationem, vt ſuprà tactum eſt. ergo dictum
beneficium non eſt affectum, ergo expectans il-
lud potuit acceptare: nec ex tali gratia in bene-
ficio non vacante inſurgit aliqua reſeruatio:
nec quòd dictum beneficium ſit ex ea affectum,
quia dicta regula loquitur in vacante beneficio,
quæ cùm ſit reſtrictiua, non trahitur ad benefi-
cium non vacans, vt in caſu noſtro, ergo expe-
ctans ſi ſua gratia aliàs ſit canonica, & beneficiũ
ſiue præbenda aliàs cadat ſub gratia ſua, poteſt
illam impetrare, & ſibi de ea facere prouideri.
Aliud eſt præterea apponere manũ purè, aliud
conditionaliter, hoc prægnans videtur, & bene
2 cõgruit: quia † expirante re, circa quem verſatur
conditio, expirat ipſa conditio: vt no. Doct. in c.
verum. de condi. appo. maximè, &c. Præterea nõ
dicemus gratiam huiuſmodi expirare etiam re
integra, per obitum tamen illius, qui priuari de-
buiſſet, ſi repertum fuiſſet ipſum homicidium
commiſiſſe: ſicut nec expiraſſet huiuſmodi per
obitum concedentis ipſam gratiam de offic. de-
leg. c. ſi ſuper. ergo durat, niſi dicamus eam care-
re iuris effectu propter cauſam non ſecutam .ſ.
priuationem: vt dicamus illud. Quicquid eſt cau
3 ſa cauſæ, eſt cauſa cauſati, &c. Sed quæro † an
poſt obitum dicti mortui poterit idem mortuus
pronunciari homicidium commiſiſſe, & per cõ-
ſequens priuandus, & priuari huiuſmodi bene-
ficio? Et puto quòd nõ, quia mortuus non eſt in
rerum natura: ergo priuari non poteſt quia non
entium non ſunt cauſæ, nec etiam differentiæ, &
maximè quia priuatio præſupponit habitũ: pro-
ut not. gloſſ. in c. ad diſſoluendum. de Deſponſa.
impuber. & maximè quia crimina morte extin-
guntur: vt cap. cauſatus. §. pen. de hære. lib. 6. pro
hac bene facit glo. notabilis ſuper ver. mortuos.
in c. à nobis. 2. de ſent. excommuni. cum iuribus
allegat. in ipſa, & de hoc 24. q. 2. in ſumma. Facit
etiam quod not. Archid. in dicto c. accuſatus. ad
4 fi. vlt. gl. dat pro regula, † quòd delicta & hono-
res cum capite ambulant. alleg. l. 2. ff. ſi ex noxali
cauſa agat. & l. ſi pater tuus. ff. ſi pendente appel
latione mors interueniat. Ad dicta iura quæ di-
cunt, quòd inquirendũ eſt de crimine poſt mor
tem propter bona, vt l. item ſi verberatum. §. 1. ff.
de rei vendi. & 2. q. 1. c. in primis. prout not. in c. 1.
vt lit. pen. lib. 6. ſuper verbo, electi. per Io. Mona.
in gl. reſpondetur, quòd locum habent, quando
c dubium [c] erat, an mortuus habuit ius vel non.
Sed ſecùs hic: quia non obſt. quòd diu commiſe
rit homicidium, habuit ius in beneficio: nam nõ
d fuit priuatus ipſo iure, [d] ſed priuandus: & ſic per
eius mortẽ vacat beneficiũ: & ideò ius eſt quæ-
ſitum expectanti. Non obſtat c. ſi bi contra quos.
nam nõ loquitur in caſu noſtro, nam ibi agitur,
vt quis à beneficio amoueatur, & alteri de eo
prouideatur: tunc morte accuſati finitur lis. Sed
vbi quis petit aliquem de beneficio priuari, ſeu
amoueri, quod aſſerit ad ſe pertinere, & dicit ſe
ius habere in eodem: tunc ſi moriatur accuſatus,
habet locũ c. ſi bi contra. vt ibi no. ſuper gloſſam
vlti. nec etiam ex iſto mãdato hoc beneficium e-
rit reſeruatum: quia mandatum eſt conditiona-
le, quod nullum habuit effectum in natura. l. ea-
dem dicemus. ff. de verb. obliga. & ratio iur. in c.
fi. Super hoc dicũt quidam, quòd huiuſmodi be
neficium nec debetur expectanti vigore gratiæ
expectatiuæ, propter manus appoſitionem Pa-
e pæ: nec illi cui mandabatur prouideri in euẽtũ,
in quem conſtaret de dicto homicidio: cùm be-
neficium huiuſmodi nõ vacauerit, vt ſuprà dixi,
per priuationem, ſed per mortem naturalem: ſed
debebitur expectanti vigore vltimæ gratiæ, per
quam Papa ſibi mandauit prouideri de dicto be
neficio. Alii diſtinguunt ſic. Aut enim dictus pri
uãdus re integra mortuus eſt extra curiam Ro-
manam, & tunc vera ſunt quæ ſuprà dicuntur. ſ.
quòd beneficium huiuſmodi debeatur expectã-
ti. Aut re nõ integra eſt mortuus, & tunc ſubdi-
ſtinguitur: quia aut lis ſuper huiuſmodi benefi-
cio pen

cio pědebat in curia Romana, aut extra curiam Romanam. Si primo casu, dicunt, quòd licèt expectaos potuit dictum beneficium acceptare: non rameo potuit de eo sibi facere prouideri: vt capitul. si hi contra quos. vt lite pendente. libro sexto. Secundo casu potuit acceptare, & sibi facere de dicto beneficio prouideri. Tertiò videtur quòd dicta expectatiua litera concessa, dummodò alteri in beneficio non fuerit ius quæsitum, non debeat concedi: quia aut diceremus expectatiuo dicto competere ius in dicto beneficio vigore dictæ gratiæ expectatiuæ, quod indubiè credo, vt suprà congruè est allegatum: & tunc superflua est gratia ista vltima, per quam mandatur sibi prouideri de beneficio prædicto, dúmodò in eo non sit alicui specialiter ius quæsitum, & tūc litera non est concedenda, vt dixi, Aut non debebatur sibi ius vigore gratiæ expectatiuæ, tunc literæ istius vltimæ gratiæ sibi non dantur, nisi dicant in eo, ex quo casu dubitai acceptationem & prouisionem factas vigore expectatiuæ nō valere. De facto estille casus, qui mihi apparet ootabilis.

Additiones.

a *Titius. Vide Felyn in c. in nostra. nu. 102. de rescrip. Thom. Fastol. dub. 46.*

b *Cognosci. Adde decisio. 8. & quæ ibi not. suprà hoc titul*

c *Adde d. decisi. 8. suprà hoc titu.*

d *Ipso iure. De hoc vide post omnes per Felynum in capitul. de quarta. versicu. faciunt postremò prædicta. de præscript.*

e *Prouideri. Hic cadit dubium, an iste cui mandabatur prouideri, debuerit probare istum defunctum commisisse homicidium, vt ratione incapacitatis ipsius defuncti cognoscatur, an tale beneficium fuerit iustè impetratum? Et credo quòd hoc casu impetrās teneretur purificare narrata per eum, aliàs diceretur impetrasse beneficium viuētis sine causa: & repelli deberet à tali beneficio. capitu. qui in viuorum. extra. de concessio. prebend. nec sola narratio homicidij sufficeret ad probandum defunctum fuisse homicidam, cùm delictum non presumatur. l. meritò. ff. pro suo. Quòd si istè impetrans post mortem talis defuncti iterùm tale beneficium impetraret tacita prima impetratione quam fecerat per expressionem dicta incapacitatis, crederem talem secundam impetrationem esse nullam præsupposito: quòd incapacitas expressa non esset vera: & quòd dictus impetrator dici posset intrusus: per not. in dicto capitul. qui in viuorum. Quòd si impetrarem beneficiū cuiusdam Titij propter eius incapacitatem, & obtinerem iudices in partibus, crederem interim dictum Titium posse resignare beneficium quo priuandus est: secundùm Dominicum de sancto Geminia. consil. 105. incip. pro declaratione dubiorum, &c. & vide gloss. in regu. 27. cancella apost. non tamen posset permutare secundùm Gemi. vbi suprà. Sed an ille qui per expressionem non vera incapacitatis beneficium obtinuit, aut occupauit, teneatur ad restitutionem fructuum, vide decisi. 4. incip. fuit dubitatum vtrùm detentor. infrà, de restitutione spoliatorum. Sed quid de illo qui lite pendente. beneficium occupat. vide decisionem 5. incip. ex quibus inferebatur. infrà de restitutione spoliato. Nota tamen cautelam, vt is qui venit priuandus non possit resignare per glo. d. regu. cancell. 27.*

De restitutione spoliatorum.

EPITOME.

Possessor beneficij cum titulo, & etiam pensionis eidem beneficio debitæ plenarie non probato, potest agere nomine dicti beneficij condictione ex quærelam. de elect. ad pensionem subtractam, quamuis ipse agens in percipiendo possessione non fuerit.

SVMMARIA.

1 *Beneficij possessor quomodò agere possit ad pensionē diu prædecessori suo solutam.*
2 *Possidēs beneficium ecclesiasticum an habeat probare titulum possessorium.*
3 *Possidens recenter non præsumitur bonæ fidei possessor: sed habet titulum ostendere.*
4 *Possessio beneficij ecclesiastici an sola confirmatione quæratur.*
5 *Ecclesia nunquàm moritur: quia est in anima viuētis.*
6 *Solutio facta putatiuo prælato, an & quando soluentem liberet.*
7 *Titulum suæ possessionis dicere quando quis cogatur.*

DECISIO I. aliàs 4.

1 POssessor† beneficij potest agere no
a mine beneficii condictione[a] ex decre. quærelam. de electio pro annua
b pensione [b] diu suis prædecessoribus soluta, & postmodum subtracta, licèt ipse nunquam fuerit in possessione percipiendi eam. iuxta not. per Inno. in c. in literis. de restitu. spoliato. vbi no. in fio. pen. gloss. & in c. cùm super. de cau. posses. & propric. tenet idem in prælato, qoi nō-
c dum adeptus est[c] possessionem dignitatis, dum-
d modò ex conformatione: [d] vel aliàs haberet bonum ius, & titulom in prædicta dignitate. Ratio quia nō ipse qoi non possidet, sed ecclesia, quæ possidet, agere videtur & sic non nomine suo, sed nomine ecclesię agere videtur. & per hoc soluitur l. cùm hæredes. ff. de acquir. pos. cuius dictū intellige in casu, quo alius non possideat. quia cū effectus possessionis consistat in perceptione fructuum. ff. de acqui. rerum dom. l. in bonæ fidei. si vellet non possessor fructus percipere, possessorem sine dubio spoliaret, quod non licet: per l. extat. ff. quod met. causa. & C. vnde vi. l. si quis in tantam. 16. q. 1. & c. placuit. de resti. spo. c. olim. & c. item cum quis. can. de præben. c. eum qui. & c.
2 licèt. libri sexto. Sed † vtrū prædictus agens possessorio ex decr. quærelam teneatur plenè, vel semiplenè docere de suo titulo ad restitutionē pēsionis subtractæ, consequenter fuit dubitatum. Et videbatur quòd non, per l. cogi. C. de pet. hære. & per c. in literis. de resti. spol. Per hoc distinguebatur sic. Quia aut agens possessorio modo

quo suprà, possidet, aut non possidet. si non pos-
sidet, tunc oportet quòd titulum probet, vt not.
Inno. in c. transmissam. de electio. & dico pleuè:
quia actor est, & non habet pro se præsumptio-
nem, quæ ipsum ab onere probandi releuaret. l.
actor. C. de pro. & C. de edend. l. qui accusare. &
vt ecclesiastic. benefi. c. vt nostrum de iureiur. c.
fi. nec mirùm, quia interest illorum, contra quos
e agitur: quia soluendo non liberantur, [e] secundũ
Innoc. de quo tamen per eum pleniùs in ca. nihil
est. de elect. Si possidet, aut est recens eius posses-
sio, & tunc idem, vt Inn. not. de concess. præben.
c. quia cunctis. in glo. cùm plures. ver. nec obstat.
3 Ratio est, quia † ex tali recenti possessione non
præsumitur bona fides, nec iustus titulus, vt no.
Inno. de resti. in integ. c. 2. in glo. per monachos.
ad finem. Idem si longo tempore possedit in ca-
su, quo alia præsumptio fiat contra eum, vt pu-
tà, quia competitorem habet, & litem super be-
neficio patitur: vt not. Innoc. in d. c. quia cunctis.
alioqui sufficeret probare possessionem, & com
munem reputationem secundùm Innoc. in d. c.
transmissam. & d. ca. quia cunctis Pro hoc etiam
facit per eundem Inno. de eo qui fur. ord. re. cap.
innotuit. nec oportet tunc probare titulum. per
d. l. cogi. C. de petit. hære. & lib. fi. §. penul. eod. tit.
& sic intelligitur l. illa. fateor tamen quòd in ca-
f sibus in quibus doceri oporteat de titulo, [f] non
requiritur ita arcta probatio, sicut si ad id princi
paliter ageretur. iuxta ea quæ de notorio nota-
uit Innoc. de verborum signi. c. veniens. libr. 6. &
de præsump. c. illud.

ADDITIONES.

*a Condictione. Condictio competit, quãdo non est pro-
uisum per ius de iure, & modo agendi: vt nota. in l.
1. ff. de condictio. ex lege. & in c. sæpè. de restitutione
spoliat. vel agetur vtili interdicto non directo, quòd
non competit pro iuribus incorporalibus l. 1. & 2 ff.
de vi & vi arma. vel potest agi officio iudicis, quod
loco actionis succedit: vt in capitulo secundo. de offi.
iudicis.*

*b Pensione. An appellatione beneficij ecclesiastici ve
niat pensio, vide Fely. in c. ad audientiam. 2. extra
de rescriptis. & ibi Panormit. & Barbat. Nicola.
Boër. in addi. ad Dyn. in regu. beneficium de regul.
iuris, in 6. & ibi an appellatione beneficij, omne be-
neficium contineatur.*

*c Nondum est adeptus. An prælatus possit permutare
dignitatem, cuius possessionem nondum est adeptus,
vide glo. in §. item quod vniuersitates. in verb. possi-
debunt. titul. de collatio. in pragma. sanctio.*

*d Confirmatione. Ex sola † enim confirmatione præ-
4 latus habet ius & administrandi, & agendi tam
petitorio, quàm possessorio. Sed contra istud oppon-
tur, & videtur quòd confirmatus administrare nõ
possit, nec possessorio agere, nisi fuerit in possessionem
inductus: quia si ex confirmatione dominium acqui
ratur, non tamen possessio. l. cùm hæredes. ff. de acqui
renda possessione. vbi text. dicit, quòd licet in hære-
dem transeat dominium adita hæreditate, possessio
tamen non transit, nisi naturaliter fuerit apprehẽ-
sa. hoc idem probat textus in capitu. in præsentia. de
probationibus. ibi dum dicit, bonis eius immiserant,
&c. Respondeo ad primum, quòd possessorio nomi-
ne ecclesiæ agi potest, vt dicit ista decisio: quia mor-
tuo prælato vacat possessio prælaturæ, sed non posses-
sio bonorum ecclesiæ, quam si quis occupat, œcono-
mus ecclesiæ. vel successor potest agere nomine eccle
siæ pro illa recuperanda. interdicto vnde vi, non ta-
men crimine expilatæ hæreditatis, vel interdicto
adipiscendæ. Et est ratio quare potest agere, quia
5 † ecclesia est in anima viuentis, quæ nunquam mori-
tur. argumen. in authenti quomodo oport. episcopos,
in fine. & not. in l. & quia. ff. de iurisdictione omniũ
iudicum. dissimilisque est ecclesia hæreditati iacen-
ti: quia hæreditas non est in anima viuentis. ff. de fi-
dei. l. mortuo ff. de stipulatione seruorum l. vsusfru-
ctus est l. 1. §. Scæuola. ff. si quis testa. lib. & ff. de mi-
no. l. etiam secundùm Innocentium in capitul. cùm
super. de causa possessio. & proprieta. nomine autem
proprio agere non posset, vt in contrario.*

*e Non liberatur. Subaudi prælato existente in præla
tura mala fide. & intellige hoc verum, quòd non li-
berantur soluentes eidem. nisi cum ipso prælato con-
traxissent: quo casu bene liberarentur soluentes ei-
dem, sic intelligitur l. si vrbana. ff. de condi. indebit.
6 Et ex hoc not. quòd † per solutionem factam putati-
uo prælato non liberantur soluentes, quando obliga-
tio descendit ex contractu veri prælati, sed quando
obligatio descẽdit ex cõtractu prælati putatiui, tũc
soluentes falsò prælato bene liberantur, secundũ Bal.
in d. l. si vrbana. quod bene nota.*

*f Doceri oporteat de titulo. Vide quæritur † quando
7 quis cogatur dicere titulum suæ possessionis. Circa
quod breuiter sic conclude, quòd si possidenti resistat
ius commune: tunc compellitur dicere titulum suæ
possessionis, etiam si solo possessorio agat, vt quia lai-
cus possidens decimas dicit se spoliatum: nam nõ de-
bet restitui, nisi titulum probet. cùm ius commune
faciat contra eum: vt in capitul. causam quæ. de præ
scriptio. & per Inno. in cap. constitutus. de filijs præ-
sby. & in cap. ex insinuatione. de procurato. Idem si
possidenti non resistit ius commune, sed possessio non
potest haberi sine titulo. vt in beneficialibus. Idem
si possessio potest haberi sine titulo: quibus casibus ad
petitionem partis non compellitur dicere titulum
suæ possessionis: vt in dicta l. cogi. C. de petitione hære
ditatis. sed ad petitionem iudicis contra eum ex suo
officio inquirentis, bene cogitur ostendere titulum:
vt in capitu. ordinarij. de officio ordin. libro sexto. &
not. in regula beneficium. de regulis iuris, libr. sexto.
quod est verum, nisi tacitè vel expressè visus sit iu-
dex in eum consensisse. argu. capit. ex ore. de his quæ
fiunt à maiori parte capit. quo casu superior contra
eum inquirere poterit: sed tunc arctabitur ad probã
dum non canonicam institutionem: vt no. per Ioan.
And. in c. licet Hely. de simo. & per glo. in d. regu-
la beneficium, & per Archid. in d. capi. ordinarij. in
verbo, exhibere. circa medium in versicu. quod verũ
intelligo indistinctè. & per Innoc. in d. c. ex insinua-
tione, quod singulariter no. & adde quod habetur in
consi. D. Fede. de Perusis posito in lib. consi. cooperto
corio rubeo. fol. 415.*

EPITOME.

*Petenti reuocari attentata lite pendente sufficit probare se in pos
sessione fuisse tempore motæ litis, & spoliatum fuisse.*

SVM

SVMMARIA.

1 *Attentata reuocari petens quid probare debeat.*
2 *Possessione titulata cessante in beneficialibus non habet locum possessorium.*
3 *Interdictum vnde vi, in quo differat à remedio prodito in materia attentatorum.*
4 *Notorius iuris defectus petētis reuocationem attentatorum ipsorum reuocationem impedit.*

DECISIO II. aliàs 14.

1 FVit dubitatum vtrùm † petenti se restitui ad
a suam possessionem per viam attētati, [a] quia
dicit se lite pendente spoliatum, sufficeret pro-
b bare se possedisse [b] tempore litis inchoatæ, & ea
pendente spoliatum fuisse: licèt aliter possessio-
nem suam non coloret. Et videbatur quod non,
propter not. Archid. in capit. cum qui. de eo qui
mit. in poss. lib 6. & Inno. in c. ex parte. de restitu.
spolia. & per eundem de fil. presby cap. constitu-
tus. & per Ioan. And. in Clem. vnica, de caus. poss.
quæ omnia iura & not. doct. loquuntur. & pro-
cedūt quando agitur possessorio directè, & prin-
cipaliter per interdictum vnde vi: tunc enim nō
dabitur restitutio beneficij ad possessionem sine
colorato titulo, ne detur vitiosus ingressus: vt in
d. c. cum qui superiùs alleg. † tum etiam, quia be-
neficium ecclesiasticum sine canonica institutio-
ne possideri non potest. de insti. c. ex frequenti-
bus. & de reg. iur. c. 1. lib. 6. arg simile optimum.
ff. de interdict. l. 1. §. quædam. & ff. de aqua quot.
& æst. l. 1. §. permittitur. & de resti. spolia. c. ad de-
cimas lib. 6. secùs verò quando petitur restitutio
per viam attentati: tum quia illa petitur inciden-
ter: tum quia nullo iuris ordine seruato in hoc
casu proceditur: imò iudex ex puro & mero of-
ficio suo illa in pristinum statum reuocabit, & sic
non iure actionis, sed potiùs ex officio iudican-
tis in huiusmodi negotio erit procedendum. Et
est ratio, quia plus offenditur iudex, cuius offi-
cium contemnitur, quàm pars: imò lex offendi-
tur prohibens, ne lite pendente aliquid innoue-
tur: prout apparet in rubro & nigro, vt lit. pend.
Meritò igitur contra ipsum proceditur grauiùs,
qui ius, iudicemque, & partem eludit, quàm qui
partem tantùm. arg. c. cordi. in fin. de appellatio.
lib. 6. & propter hoc est interdictum attentato-
rum plus quàm vnde vi interdictum priuilegia-
tum: prout nu. Inno. pulchrè in c. dilecta. de ma-
iorita. & obed. & de appel. cap. bonæ. & vide per
eundem in c. cum teneamur. eo. tit. & per Hosti.
& Ioan. Mona. in c. cupientes. de elec. super verb.
à gratia. & per eundem in c. non solùm. in glo. fi.
de appel. lib. 6. & in clem. 2. vt lit. pend. per Ioan.
And. Sed si constaret clarè, & notoriè de non iu-
c re [c] petentis reuocationem huiusmodi attentati,
crederem talem tunc non audiendum, & ita vi-
di seruari in Palatio. Ratio est, quia eo ipso quòd
constat de nō iure suo, eo ipso constat quod non
interest petentis reuocari attentata, quòd atten-
tata reuocentur. Modò istud est regulare, quòd
in iudicijs illi quorum non interest, non audiun-
tur. 2. q. 6. can. non solent. de electi. cap. cùm in-
ter canonicos. de accu. c. super iis. cum sim. da-
retur ergo occasio peccato mortali, & ita locum
haberet ratio Inno. not. posita, in c. significasti. de
diuor. & in c. 3. & c. constitutus. de fil. presbyter.
vide deci. 2. suprà vt lit. pend. quod intelligas ve-
rum, quando pars petit reuocari attentata: secùs
verò si iudex propter contemptum sui iuris, &
iurisdictionis siue legis ex puro & mero officio
suo pro voto illa vellet reuocare in pœnam attē-
tantis, & contēnentis, sine offendentis ius & iu-
dicem, quod posset: sed per hoc non restituere-
tur possessorio illi, de cuius non iure constaret:
sed prouidendum esset tertio per habentem po-
testatem. ar. no. in cap. ex parte. de rescrip. & cap.
dilecti. de maiorit. & obed. Faciunt ea quæ leg &
not. in c. cùm M. de consti. per Inno de accu. c. ad
petitionem. & de diuor. c. porrò. hanc conclusio-
nem videtur etiam tenuisse dominus Oldrad. in
quæstionibus suis.

ADDITIONES.

a *Per viam attentati. Adde pro declaratione & or-
namento huius decisi. Stephan. Aufrer. in addit. ad
Capell. Tholos. decisi. 15. incip. item fuit quæsitum an
intentanti. vbi refert communem esse opinionem,
quòd in beneficialibus oporteat iustificare possessio-
nem ex titulo, antequam fiat restitutio falsē in pri-
ma figura, secundum Imo. in cle. vnic. de caus poss. &
propriet. & ita seruatur tam in Parlamento, quam
in alijs temporalibus curijs cognoscentibus de pos-
sessorio in beneficialibus. Quod tamen fallit, quan-
do quis se dicit spoliatum lite pendente: quia tunc
sufficit probare se fuisse in possessione tempore, mota
litis, & spoliatum fuisse. Et in hoc est magis priuile-
giatum remedium attētatorum, quàm interdictum
vnde vi prout dicitur in hac deci. Et ita fuit iudi-
catum per arrestum Curia Parlamenti. Vauri se-
dentis anno domini 1485. pro domino Georgio de
Ambasia Episcopo Montisalbani, qui lite penden-
te in Curia prædicta fuerat spoliatus per Do. Ioan.
de sancto Stepha. electum se dicentem. Et fuit idem
de Ambasia reintegratus per viam attentatorum
absque productione alicuius tituli in odium spolia-
tionis lite pendente. quod nota, & adde deci. proxi-
mè sequentem incip. si contra agentem possessorio.
& decisi. 11. incip. nota quòd vbi aliquis. de caus poss.
& propriet. in antiq.*

b *Possedisse. Cessante † ergo possessione titulata non ha-*
2 *bet locum possessorium in beneficialibus. simile vi-
demus quando petitur restitutio liberi hominis, quæ
denegatur, nisi titulus probetur: quia tali possessio-
ni sine titulo ius resistit: & ideò non datur possesso-
rium, nisi titulus ostendatur. sic & in matrimonio
carnali non datur possessorium, nisi probetur titulus
matrimonij. c. ex parte. c. ex transmissa. de restitut.
spoliato. Sunt enim hæc possessoria mista natura, in
quibus absque titulo non concluditur possessio, nec
datur in eis possessorium: vt in simili not. in l. 2. §.*
3 *quædam ff. de interdict. & in hoc † differt interdi-
ctum vnde vi, à remedio prodito in materia atten-
tatorum, in qua non requiritur probatio tituli etiam
colorati: sed sufficit probare solùm statum. & hic est
mirabilis effectus & differentia materiæ attenta-
torum ab interdicto vnde vi. Alia differentia po-
nitur in cap. ex parte. de rescript. per Innocent. vbi*

 dicit.

dicit, quòd cùm omnia restitui debeant in pristinum statum, retractabuntur in materia attentatorum sententiæ censuræ, quæ aliàs valerent, licèt essent iniustæ. Tertia differentia est, quia prosequenti viam attentatorum non obstabit excommunicationis exceptio, quæ aliàs obstaret agenti possessorio recuperandæ: vt in c. cùm inter. & c. significauerunt. de except. capi. pia. eodem titulo. libro sexto. Quarta differentia est, quando agitur, per viam attentatorum sufficit quædam summaria informatio, & mero & puro iudicis officio: vt in capitu. cupientes. super ver gratia, de elect. libro sexto. per Ioan. Monac. & melius in glo. fin. dicto capitulo, non solùm. de appell. Si verò ageretur possessorio: tunc oportet litem contestari, & ordinario iure procedi. Et nota, quòd quando aliquid reuocatur per officium iudicis lite pendente, oportet quòd præcedat diligens causæ cognitio: vt not. in Specula. de appella. §. pen. versi. sed quæro. & nota bene supradictos mirabiles effectus, & differentias materiæ attentatorum ab interdicto vnde vi.

c *De non iure. Notorius † ergo defectus iuris petentis*
4 *tis reuocationem attentatorum impedit reuocationem ipsorum & quæ exigantur ad dictam reuocationem, vide per Ioan. Monach. in dicto capitu. cupientes. de electio. & adde decisi. 7. incipient. si quis dicat &c. infrà de probationibus & decisi. 16. si A. confratur. infrà hoc titu. & decisio. 75. incipien. not. quòd attentata. de appella. in antiq. adde etiam decisi. 2. incip. nota quod vbi agitur possessorio. de restit. spoliat. in antiq.*

SVMMARIA.

1 *Agenti possessorio super beneficio obstat Papalis reseruatio, vt restitutio impediatur.*
Papalis reseruatio obstat agenti possessorio ex vi decreti titulum & possessionem inficientis.
2 *Probationes in iure legitimè receptæ notorietatem inducunt.*
3 *Materia reseruationis defensiua est in possessorio.*
4 *Agenti interdicto etiam principaliter, vel suspenso petitorio semper obstat Papalis reseruatio.*
5 *Habens & occupans duo beneficia incompatibilia, an si vno illorum spolietur, veniat restituendus?*
6 *Sentētia iuris nō minoris efficaciæ est, quàm sententia hominis: agenti etiam possessorio obstat vtraque.*
7 *Sententia lata super beneficio, an executione non facta tollat possessionem?*

DECISIO III. aliàs 16.

a SI contra [a] † agentem possessorio producatur
1 Papalis reseruatio, fuit dubitatum vtrum obstaret agenti, & deneganda esset restitutio? Et videtur quòd non, per iura vulg. quia agenti interdicto non potest obiici proprietatis quæstio. in c. in literis. de restitu. spolia. nec potest reconueniri nisi de illa spoliatione. de ordi. cog. c. fin. At prædicta reseruatio concernit merè petitorium siue proprietatem: ergo. Fuit decisum & conclusum per omnes Dominos cōtrarium. Ratio, quia decretum Papæ in reseruationibus appositum nedum afficit, & inficit titulum, sed etiam possessionem. argu. eor. quæ leguntur & not. de appel. c. vt nostrum. de elect. ca. si eo tempore. libro
b 6. facit enim decretum Papæ, quòd possessio [b] contra reseruationes obtenta, est meri facti. & caret omni effectu & adminiculo iuris, sine quo in beneficialibus possessio non procedit, & est inualida: prout legitur & not. per Inno. de restit. spoliato. c. ex parte. & de eo qui mit. in possessio. c. vno. lib. 6. per Archi. & in cle. vni. de caus. poss. & propriet. per Ioan. Andre. & quia in prædicta reseruatione constat clarè & notoriè de non iure agentis interdicto, nec potest, nec potuit apud ipsum esse illa possessio, quæ requiritur in hoc interdicto: vt in c. consultationibus. de offic. deleg. meritò igitur denegabitur sibi restitu-
c ti. [c] arg. c. acceptata. de restitu. spolia. & c. ad decimas. eod. titu. libr. 6. Pro quo etiam faciunt not. optimè per Innoc. de diuor. ca. significasti. de fil. presbyt. cap. constitutus. de resti. spol. cap. in literis. in fine. Et sic dicebāt Domini in Palatio semper obtentum: dum tamen ille agens possessorio non innitatur etiam reseruationi, sed veniat etiā ex collatione inferioris à Papa nō habētis specialem potestatem conferendi huiusmodi beneficia reseruata: vel ex collatione etiam executoris deputati à Papa in forma communi, vel speciali, quia aliàs cessaret ratio antedicta secundum eos. Mihi autem in primo casu videbatur distinguēdum, vtrùm agatur principaliter Possessorio tantùm, vel petitorio & possessorio simul ab initio, & suspendatur posteà petitorium: & in vtroque casu si producatur reseruatio, videlicèt post suspensionem huiusmodi: vel quando actum est tantùm possessorio, quòd tunc nō procederet prædicta conclusio Mouebar, quia ex quo huiusmodi reseruatio tangit petitorium, quod nihil habet commune cum possessorio. ff. de acquir. posses. l. naturaliter. §. nihil. de illo igitur suspenso, vel principaliter intentato iudex non potest cognoscere, nec pronuntiare, quia de qua re, & c. de caus. posses. & proprieta. c. cum super. Tum etiam quia per suspensionem huiusmod: petitorij suspensa videtur eius tota iurisdictio quò ad illud idcircò nullam potuit super hoc probationem recipere. de cau. poss. cap. pastoralis. quod si faceret, nil ageret. de iud. c. at si clerici. Præterea si tempore suspensionis huiusmodi non fuit producta reseruatio, ergo adhuc non constabat clarè, & notoriè de iure suspendentis. ergo procedunt rationes Innocen. superiùs allegatæ, & per eum positæ in d. c. significasti. de fil. presbyter. & in d. c. constitutus. & c. in literis. de resti. spoliato. post verò suspensionem petitorij pars non potuit obiicere, nec producere, nec iudex recipere, prout superiùs deductum est ergo &c. Secùs verò si ante suspēsionem eo tempore, quo de vtroque agebatur, produceret: quia tunc super vtroque reus se defendere poterat, sicut fuit factum in c. cum ecclesia. & c. cùm super. de cau. pos. tunc enim crederem prædictam conclusionem verissimam, & aliàs non. Quam quidem meam distinctionem dicebant Domini mei posse procedere, & locum sibi vendicare in quocūque obiectu non notoriè inficiente possessionem, sed dūtaxat proprietatem, & requirentem aliquam discutionem: secùs verò in obiectu specialis vel

generalis

generalis reseruationis, de qua statim sine ali-
quali discutione potest notoriè & clarè consta-
re de non iure agentis, quæ bene obstat agenti
possessorio. in c. in literis. de restitutio. spoliator.
quod crederem verum, quando hæc notorie-
tas non ex iure agentis insurgeret, vel ex confes-
sione, vel probatione, vel productis agentis, &
non rei defendentis. & sic dicebam intelligenda
not. Innoc. in c. constitutus. & c. significasti. supe-
riùs alleg. vbi reputabam, & reputo tex. pro hu-
iusmodi intellectu, pro quo etiam optimè facit
c. ad decimas. de resti. spol. secùs verò secundum
me, si insurgeret huiusmodi notorietas ex pro-
ductis post suspensionem petitorij, intelligo ip-
sius rei, qui etiam excipiẽdo de crimine, vel pro-
prietate, vel non canonicæ institutionis non au-
diatur: vt in c. in literis. & in c. item cum quis. de
resti. spol. Cui intellectui vidẽtur obstare aliqua
verba Inno. posita in c. constitutus. superiùs alle.
videlicèt, si non constaret per confessionem, vel
probationes admissas de non iure ipsius petem-
tis restitutionem, quod non est facienda restitu-
tio. ergo nedum per confessionem partis, imò
etiam per probationes potest constare de non
2 iure ipsius actoris. † probationes enim in iure le-
d gitimè receptæ bene inducunt notorietatẽ: [d] de
verb. sig. c. cùm olim. & ibi per Inno. Ad quã ob-
iectionem potest responderi, quòd Inn. loquitur
de probationibus legitimè admissis: putà ante
suspensionem petitorij. vel factis per agentem: &
sic saluatur, & stat adhuc intellectus meus. Nec
3 obstat. quòd materia † reseruationis est defensi-
ua in possessorio: sicut renuntiatio spontanea, &
e multæ aliæ exceptiones defensiuæ, [e] quæ bene
sunt admittendæ: in possessorio: de quibus per
glo. in c. 1. vt lit. non contesta. & in c. ex conque-
stione. de restitu. spol. ergo admissibiles sunt. Ad
quod respondeo dupliciter vt priùs, videlicèt,
quòd sunt admittendæ per iudicem competen-
tem. At hic in casu nostro non est iudex compe-
tens, vt superiùs probatum est. ergo &c. Præte-
reà fateor instantiam de exceptionibus insurgẽ-
tibus ex facto agentis, & in iure expressis: vt in d.
c. accept. & in cap. tu. significasti. de diuort. in d.
cap. constitutus. & in c. ad decimas. superiùs alle.
Secùs verò de exceptionibus insurgentibus ex
facto alterius: putà, non canonicæ institutionis,
vel beneficij reseruationis: quàm reseruationem,
quæ vt plurimum fit occultè, potuit verisimiliter
ignorare: vt in c. si beneficia. de præbend. libr. 6.
Quam saluo iudicio meliori dicerem non ob-
stare agenti interdicto, nisi in casu antedicto: nec
vnquam reperi in iure cautum, quòd reseruati-
uus posset propria authoritate possessionem be-
neficij per alium detenti apprehendere, & deten
torem eijcere quantuncunque notoriè ius non
habentem, qui sine ordine iuris non est remouẽ
dus. de præb. c. licèt. 2. libr. 6. facit optimè quòd
not. Inno. de priui. c. cùm olim. per Archid. vt lit.
penden. c. 2. libr. 6. facit optimè quod notat In-
nocen. in capi. veniens. de fil. præsby. super verb.
amoto Ex quo infero, quòd reseruatiuus appre-
hendens possessionem beneficij per alium occu-
pati etiam iniustè cadit in pœnam c. eum qui. de
præbend. lib. 6. Non obstantibus prædictis meis
motiuis semper vidi seruari prædictam conclu-
4 sionem: videlicèt. quòd agenti † interdicto etiam
principaliter: vel etiam suspenso petitorio sem-
per obstabit, & admissa fuit Papalis reseruatio,
& impedita restitutio: dico de speciali, de gene-
rali raro vidi, & de illa magis dubitarem, nisi es-
set notoria, & cum decreto facta: sicut in capitu.
licèt. de præbend. libro sexto. de qua si constaret.
crederem idem: secùs verò de alijs generalibus
reseruationibus beneficiorum: putà, capellano-
rum, collectorum, subcollectorum, &c. Nam
cùm de illis posset esse dubium, verùm essent &
fuissent tales, & sic beneficia eorum reseruata,
dicerem illam non obstare agenti interdicto. ar-
gumen. not. per Innoc in dicto capitulo, consti-
tutus. & per Archidia 8. quæstio. 1. c. t. super ver-
bo, facti. &c.

ADDITIONES.

a *Si contra. Adde deci 2. hoc titu. in antiq. deci. 10. &*
11. de caus. poss. & propriet. in antiq. Aufre. in addit.
ad deci. Capel. Tholos deci. 15. incip. item fuit quæsi-
tum an intentanti. & vide dec. suprà proximam, &
addit. 1. ibi positam incipien. per viam attentati. &
Ægid deci 17. hoc titu.
b *Quòd possessio. Item in possessione beneficij litigiosi,*
quæ si est tradita per ordinarium, nullo iuris admi-
niculo iuuatur, propter decretum appositum in ca-
pitu. secundo vt lit. penden. libro sexto. vnde non di-
citur possidere ille, cui talis possessio tradita est. &
ideò seruat Rota, quòd talis possessor beneficij litigio-
si debet amoueri à detentione, seu possessione ipsius
de facto, & perinde tractari, ac si esset beneficium
reseruatum: eo quòd sine peccato talis possessio teneri
non posset: nec debet parari agenti vitiosus ingres-
sus. capitu. ex frequentibus. de institu. & c. 1. de eo qui
mit. in posses.
c *Restitutio. Pone quòd aliquis tenuit duo beneficia*
5 *† incompatibilia vltra tẽpus statutum in extraua-*
gante execrabilis de præbend. & vno illorum sit spo-
liatus, an debeat restitui? Dic quòd non: quia cùm
appareat quòd de iure communi talia beneficia
teneri non possint: non est restitutio facienda, nec ar-
ticulus admittendus super restitutione, & licèt quis
per dispensationem possit talia beneficia tenere: ta-
men cùm illud sit ex accidenti, & gratia speciali
in dubio attendi non debet l. 6. §. fin ff. de an. leg. &
l. sed & si per prætorem. §. final ff. ex quibus causis
maio. Pro quo facit l. si cui vinum. ff. de vino tritic.
lega. vbi testator legando vinum, videtur legare vi-
num, quòd ex vinea naturaliter nascitur, non quod
fit accidentaliter ex tritico, vel aliqua alia mate-
ria: quamuis contra hoc videatur facere capitulũ,
referente. de præbend. & Specula. de pett. & posses.
Ex prædictis patet, quòd sicut per sententiam
6 *† hominis impeditur restitutio: vt quia agenti*
possessorio, obstat hominis sententia. septima quæ-
stione prima canone. præsentium. & de caus. posses-
sio. & proprie. capitu. cùm dilectus. & sic sententia
iuris obstabit eidem agenti, quæ non est minoris effi-
cacia, quàm sententia hominis. quod est verum, vt
notat Innocent. in capitu. testimonium. de testib.
& in capitulo primo. de testibus cogendis. Sed in
hoc est differentia inter sentẽtiam iuris & hominis:
quia

*quia sententia iuris expectat probationes post se,
per quas declaretur aliquem incidisse in eam: &
ideò super hoc causæ cognitio adhibetur: aliàs sicut
dicit Ioan. Monac. ex sola maiori propositione concluderetur, vt ipse notat in capit. statuimus. de sentent. excommunicat. libro sexto Sententia autem hominis non expectat probationes post se: quia ipsæ
eam praecedunt: ideò cùm sententia iuris, quantum
ad nos, pendeat ex probandis, licèt in se non pendeat, non impedit restitutionem spoliati. Sententia autem hominis cùm ex probandis non pendeat,
sed iustè appareat ex probatis, impedit restitutionem: quam iam probata non probanda impediunt.
de diuor. c. significasti. & per Innocent. in dicto capitu. constitutus de fil. presbyter. & hoc modò debet
intelligi, quod not. tertia quæstio. prima. in summa,
secundum Oldrad. consilio 227. Sed opponitur contra prædicta, vt videtur, quòd indistinctè sententia
super proprietate & titulo beneficij tollat, & abdicet etiam possessionem, sicut & renuntiatio ipsius. de
restitutio. spoliato. capitu: sollicitè. Vnde sicut exceptio renuntiationis obstaret agenti possessorio: vt no.
secundum Innocent. in capitu. super hoc. de renuntia. sic & sententia super beneficio lata: vt in casu
d. constitutionis, execrabilis. Ad hoc respondetur*
7 *dupliciter. Primò, quia non est verum, † quòd sententia lata super beneficio tollat possessionem executione non facta: quia sententia est actus iuris ciuilis,
possessio autem facti est. res autem facti iure ciuili infirmari non possunt. ff. de acquirend. possessio l. 1. §. si
vir. & ff. ex quibus causis maio. l. denique. Nec obstat æquiparatio sententiæ & renuntiationis: quia
non est vera. Nam sententia non præsupponit animum eius, contra quem fertur: imò fertur in inuitum. ff. de verbor. obligatio. l. inter stipulantem. §. 1.
& de pecu. l. etiam summa cum ratione. Renuntiatio autem præsupponit animum renuntiantis. ff. de
ædil. edict. l. quæritur §. final. C. de iureiurand. l. si
quis iusiurandum. & septima quæstio. prima. canon.
quàm periculosum. Iure autem innitentes animo &
consensui, & eos qui in inuitos exercerentur, quantum ad eorum efficaciam & operationem velociorem, constat differentiam esse, vt colligi potest ex
coniunctione duarum legum, scilicèt legis 1. C. de pigno. & l. non est mirum. ff. de pignorat. actio. & huius differentiæ ratio non potest esse, quia qui renuntiat beneficio, per actum renuntiationis videtur habere rem pro derelicta, & sic possessionem amittit: vt
ff. de acquiren. possessi. l. si quis vi. §. differentia. quod
non est in priuato per sententiam, secundum Oldra.
vbi suprà.*
d *Notorietatem. Adde idem dicendum de sententia, quæ rem facit notoriam: secundum Rotam decisio. decimanona. incipien. extrà Rotam infrà. de dolo & contu. per iura ibi allegat. Et ibi vide an aduersus talem notorietatem admittatur quis allegando ignorantiam. Et adde Lanfranc. de Oria. in repet. capitu. quoniam contra falsam. extrà de probatio. qui alleg. tex. in l. emptorem. ff. de actio. empti.
Adde idem dicendum de publica scientia, quæ facit probationem liquidissimam secundum Rot. dicta
decisio. 19. Idem de probatione fundata super iuris
præsumptione quæ dicitur probatio liquidissima gl.
singul. in l. si tutor petitus. in verb. ostenderis. C. de
pericul. tutor.*
e *Exceptiones desensiua. Quæ exceptiones litis ingressum impediant, vide per Aufre. in addit. ad decisi.
Capell. Tholos. decisio. 67. incipien. item fuit quæsitum si exceptio.*

EPITOME.

Si constat de iniusta occupatione beneficij fit condemnatio in fructibus perceptis à tempore occupationis: licèt tempus occupationis non sit deductum, nec fructuum perceptorum valor probatus.

SVMMARIA.

1 *Detentor beneficij an debeat in fructibus tempore occupationis per eum perceptis condemnari.*
2 *Detentor malefides tenetur fructus tempore iniustæ detentionis perceptos restituere.*

DECISIO IIII. aliàs 24.

1 FVit dubitatum vtrùm detentor, † siue occupator beneficij de facto posset, & deberet
condemnari in fructibus à tempore occupationis huiusmodi per ipsum perceptis? Dubium
facit, quia poterit esse, quod detentor etiam iniustè ab initio habuit bonam fidem, & colorem
detinendi: & tales dicuntur bonæ fidei possessores, qui non nisi à tempore motæ litis veniunt
in fructibus condemnandi: quia tunc incipiunt habere malam fidem, & non faciunt fructus
suos: prout legitur & not. in capitu grauis. de restitutio. spoliato. & capitu. in literis. per Innoc.
eod. titu. quod est verissimum, & seruatur in Palatio, quando non constat de mala fide: distinguendo tamen de fructibus extantibus vel consumptis in bonæ fidei possessoribus, prout distinguitur in d. c. grauis. per Doctor. & in l. certum. C. de rei vendi. Et vide Bart. ff. de vsucapio. l.
4. & melius per Specu. titu. de fruct. & interesse.
§. 1. versi. vt suprà. Sed, vt ponebatur in facto, in
2 casu nostro constabat † de mala fide detinentis,
putà, quia ab initio scienter possessionem beneficij recepit iniustè, propter quod indubitanter teneretur ad restitutionem fructuum perceptorũ
nedum ante litis contestationem, sed post: vt in
l. cum quærebatur. C. vnde vi. & in d. l. certum.
& l. domum. C. de rei vendicat. & ff. de pet. hære. l. sed si ante. & sic veniet à tempore occupationis iniustè in fructibus perceptis condemnandus: licèt nondum sit probatum tempus occupationis, nec quantitas, seu valor fructuum,
quæ omnia coram executore probabuntur: licèt aliqui Domini de hoc vltimo dubitabant:
quia sententia debet esse certa & clara: vt §. curare. Institu. de act. at in casu nostro sententia videtur incerta, ergo. Ad quod respondebatur per
maiorem partem Dominorum in hanc conclusionem declinantium, illud nequaquam obstare: quia in accessorij potest ferri talis generalis
sententia, posteà per executorem tempore executionis per eum fiendæ declaranda. iuxta not.
per Inno. in c. tanta. de exces. prælato. & de restitutio. spoliato. c. cùm ad sedem. tutius tamen esset, si fieri posset, quòd tam de tempore, quàm de

valoro

valore iudex se informaret, vt sic certam & cla-
ram sententiam ferre posset: quæ tamen valent
in genere, & vt suprà dictum est, condemnaret,
per not. Inno. in suprà dictis.

EPITOME.

Occupator beneficij lite pendente tenetur ad fructus perceptos, & etiam qui percipi potuerunt, ac si de violentia constaret.

SVMMARIA.

1 *Attentans lite pendente propter dolum & malam fidem in fructibus est condemnandus.*
2 *Ingrediens possessionem lite pendente, ius, iudicem, & partem offendit.*

DECISIO V. aliàs 25.

EX quibus inferebatur, & elitiebatur alia
1 conclusio, videlicèt, quòd attentans † ali-
quid lite pendente in sententia ferenda super re-
uocatione huiusmodi attẽtatorum potest & de-
bet in fructibus perceptis condemnari, propter
dolum, & malam fidem suam per iura & ratio-
nes in proxima conclusione positas. Sed quid de
fructibus qui percipi potuerunt, nunquid ve-
niet etiam talis attentans condemnandus? Vide-
batur quòd non: quia nõ est violentus, qui dun-
taxat in huiusmodi fructibus veniet condemnã-
dus: vt in dicto c. grauis. & c. conquerente. de re-
stit. spol. & de offi. deleg. c. cum causa. vbi tamen
gl. suppler etiam de illis, qui percipi potuerunt,
talis attentans scienter in præiudicium litis po-
test, & debet condemnari: quia dolus temerarius
& malæ fidei censetur: & ideò merito violento
comparatur. per l. cum quærebatur. C. vnde vi. &
l. domum. C. de rei vendicat. Et si dicatur, quare
isto casu, & non in alio casu suprà proximæ con-
clusionis fit condemnatio in fructibus, qui per-
cipi potuerunt? Potest responderi, quia ille non
2 tantum peccauit, sicut iste. Ille † enim offendit
ius & partem: sed iste offendit ius, iudicem, & par-
tem, ingrediẽdo possessionem fortè lite penden-
te: meritò in eum iura magis debent insurgere,
qui ius, iudicem, & partem eludit, de app. c. cor-
di. in fin. libr. 6. Prætereà in casu suprà proximæ
conclusionis fuit duntaxat possessor, sed nõ vio-
lentus, nec dolosus, nec temerarius: talis enim
tenetur restituere fructus duntaxat perceptos si-
ue ante, siue post litem contestatam. vt in l. si fun-
dus C. de re. vend. At in casu nostro fuit malæ fi-
dei, dolosus, temerarius & contemptor iuris, &
iudicis, & incidit in vitium litigiosi. propter quæ
omnia simul iuncta meritò violẽto comparatur,
qui tenetur restituere perceptos, & eos qui per-
cipi potuerunt per veteres possessores, per iura
superiùs alleg. & no. in d. c. grauis. & vide per Spe.
pro hoc in titu. de fructi. & interesse. §. 1. versic. vt
suprà dicta. posset tamen prædictus attentãs ali-
quem colorem dubij probabilem habuisse, qui
ipsum ab illis, qui percipi potuerunt, excusaret:
licèt non à perceptis. iuxta no. in gl. per dictam l.
domum. & per Cyn. in d. l. certum. C. de rei vend.
facit pro hoc optimè c. ex insinuatione. de pro-
cu. vbi sententia nulliter lata excusatur illum, pro
quo lata erat, à condemnatione fructuum, qui
percipi potuerunt: licèt non perceptorum. Et sic
fuit conclusum & obtentum per omnes.

EPITOME.

Monacho habenti prioratum perpetuum competit interdictum etiam perpetuum contra suum prælatum. secus de claustrali.

DECISIO VI. aliàs 80.

a MOnacho [a] habenti prioratum perpetuum
competit interdictum etiam, directum
cõtra suum prælatum: secùs verò de manuali, seu
claustrali. de sta. mo. c. cum ad monasterium §. ta-
li. de ele. c. cùm inter R. & ibi no. per Inno. & qui.
ele. vel vo. c. si. per eundem, & Host. & de offi. arg.
c. præsenti. in si magn. & gl. per Arch. lib. 6. de sup-
plen. negli. præla. c. quia regulares. super versi. cũ
oportuerit. per Genze. & Guil. in c. cùm singula.
de præb. lib. 6. per Ioan. And. in nouel.

ADDITIO.

a *Monacho. Adde deci. 1. hoc titu. in antiq.*

EPITOME.

Causæ nullitatis & restitutionis in integrum possunt simul intentari. sed interdictum vnde vi, & condictio l. ij. C. de resc. vend. propter repugnantiam simul non concurrunt.

SVMMARIVM.

1 *Possessor bonæ fidei non spoliat.*

DECISIO VII. aliàs 116.

LIcèt causa nullitatis, & restitutio in integrũ
simul possint intentari, & proponi, iuxta no.
per Inno. in c. cùm ex literis. de resti. in integ. ta-
men interdictum vnde vi, & condictio ex l. 2. C.
de rescin. vend. & c. cùm dilecti. de empt. & vend.
tanquam materiæ repugnãtes non possunt con-
currere. Ratio, nam eo ipso quòd quis petit con-
tractum rescindi: quia deceptus vltra dimidiam
iusti prætij, & c. præsupponit contractũ ab initio
validum, vel saltẽ talem, qui dat coloratum titu-
1 lum possidẽdi. ergo bona fide possedit, † & bonæ
fidei possessor non spoliat. ergo. arg. de resti. spo.
c. olim. & c. grauis. & c. sæpè. & c. cùm ad sedem.

EPITOME.

Testimonium de auditu aliquando valet, vt in possessorio à parte possidente rem spoliatam & aliis casibus.

SVMMARIVM.

1 *Testes auriti quandoque probant: licèt regulariter non faciant fidem, & nu. 2.*

DECISIO VIII. aliàs 117.

1 IN † possessorio sufficit testimoniũ de auditu [a]
a à parte, quæ tenet, & possidet rem spoliatam,
de qua

de qua agitur.arg. nota.in clem.2.de testi. facit c. quàm sit.de excess.prxla. alleg. etiam oo.per Innoc. de elect.c. per inquisitionem.& de iudic.c. at si clerici.

ADDITIO.

a *Testimonium de auditu. Nota † casum quo valet te-*
2 *stimonium de auditu: Item valet. vbi tale testimonium non est alteri praiudiciale: vt not. Inno.in c.1. de conse.eccle.vel al.in prin.vel potes latiùs concludere circa hoc, quòd testimonium de auditu regulariter non valet. Fallit in casu c.2. de consue. Item fallit in re antiqua, quando agitur de probãdo, quòd memoria non existit in contrarium ff. de proba.l.si arbiter.& in l.3.§. Labeo.ff. de aqua plu.arc. Item fallit, quando agitur de probanda consanguinitate. de testi. c. quotiens. & c.licèt ex quadam. nam istis casibus testimonium de auditu valet. Testimonium autem de auditu proprio in re per auditũ capescibili, & incorporali, & in confessione, quæ non videtur, valet testimonium de auditu, posito, quòd non viderit, dum tamẽ habeat voces notas: vt no.in d.§. Labeo. In re verò capescibili visu, & corporali, quæ potest videri testimonium debet esse de visu, non de auditu. hac materia ponitur per Inno.in c.cùm causam.de testib.per Cyn.& Bal.in l.testium.C.de testi.*

EPITOME.

Si possidens nomine meo eiiciatur de possessione, tamen ego non debeo restitui. quia interdictum vnde vi, mihi non competit, nisi probem quod huiusmodi possessionem aliquo modo ratam habuerim.

SVMMARIVM.

1 *Qui per amicum sine mandato beneficium tenuit, non competit interdictum vnde vi, si ille amicus de possessione fuerit eiectus.*

DECISIO IX. aliàs 150.

Licèt † amicus meus recipiat possessionẽ benefieij mei, & teneat, & possideat, & fructus percipiat nomine meo, si expellatur de possessione, & spolietur, mihi non competit interdictum vnde vi, contra spoliantem: nisi doceam quòd de mandato meo possessionem recepit: vel quòd huiusmodi receptionem nomine meo factam ratam & gratam habuerim, & fructus, seu pensionem mihi soluerit. & sic intelligitur regula, is possidet, cuius nomine possidetur. de restitu. spoliato. capitu. cùm venisset. de rescript. c. si diligenti.

EPITOME.

Interdictum vnde vi, habet locum quò ad condemnationem fructuum, cùm persona violentia infertur, & res inuaduntur: aliàs secùs.

SVMMARIVM.

1 *Spolians ad fructus non, nisi persona valentiam fecerit, tenetur.*

DECISIO X. aliàs 156.

1 Non sofficit † probare quò ad condemnationem fructuum faciendam à tempore spoliationis, quòd spolians fregerit ostia, & similia fecerit, nisi facta fuerit violentia personæ spoliatæ, vel eius familiæ existenti in domo: quia poterit esse, quòd domus erat vacua: & sic non censetur facta violentia. iuxta nota.c.cùm ad sedẽ. super ver. interdictum, vnde vi. de restitu. spol. & in Speculat. titu. de peti. & poss. §.1. circa fin. versic. item nota.

EPITOME.

Rectore agente possessorio ad decimas obstat exceptio praescriptionis tanti temporis: cuius memoria non existit.

SVMMARIA.

1 *Petitorium vtriusque partis suspendi potest in beneficialibus: sed non in causis prophanis.*
2 *Exceptio spoliationis non habet locum in continuatione possessionis: vel in praescriptione tanti temporis, cuius contrarij memoria non existit.*
3 *Qui cõtinuat suam possessionẽ, non dicitur spoliare.*

DECISIO XI. aliàs 259.

1 Si rector † alicuius parochiæ agat possessorio pro decimis certarum terrarum infrà parochiam suam consistentium, quibus dicit se per aliquos religiosos spoliatum à 10. annis citra: & religiosi ad conclusionem possessorij dicant, & dent in articulis, quomodo ipsi per centum annos & citra, & vltra, & per tantum tempus, cuius contrarij, & c. aliquarum prædictarum decimarum fuerunt in possessione percipiendi, & aliquarum retinendi, & præstatione aliquarum liberi, & immunes, & per dicta tempora in possessione huiusmodi libertatis: Dicebant omnes Domini hãc materiam bonam, & admissibilem ad exclusionem possessorij per rectorem intentati. Nam licèt prædictis religiosis prima facie resistat ius commune, & assistat rectori: & sic videtur quòd non, nisi constaret de legitimo eorum titulo. ipsi non essent audiendi, per c. ad decimas. de restitu. spoliat. lib.6. quod nihil facit ad casum propositum: quia loquitur in actore, & non in reo se defendente per legitimam præscriptionem, & temporis continuationem. Per quorum primum tollitur ius percipiendi per rectorem. de præscriptio. c. de quarta. & eod. tit. c. 1. lib. 6. Per secundum sua decenalis possessio. nam duo eandem rem, & eodem tempore insolidum possidere non possunt. de probatio. c. licèt. & ibi de verbo, & citra, quod denotat continuationem, & sufficit hoc exprimere: licèt non addatur con-
2 tinuè. vt ibi. Si igitur † probent præscriptionem pro titulo, & continuationem possessionis per centum annos citra & vltra, restat conclusio, quòd non potest prætendi per rectorem spolia-
3 tio: † qui enim suam possessionem continuat, non spoliat. de restitutio. spolia. c. olim. 1. & c. cum venisset. cum multis similibus.

EPITO

EPITOME.

Petens se restitui ad præbendam, quid probare habeat, & quomodò eius possessio debeat apprehendi, & acquiratur.

SVMMARIVM.

1 *Possessionem corpore & animo acquiri iuris est.*

DECISIO XII. aliàs 275.

PEtenti se restitui ad præbendam, seu possessionem præbend. e distinctæ, quia dicitur se
a spoliatum, nō sufficit sibi probare stallū in choro, & locum in capitulo assignatum, vel sibi post possessionem traditam per funes campanarum, vel cornu altaris: quia hæc sunt potiùs iura canonicalia: quàm præbendæ. de præben. ca. relatum. e. dilectus. & c dilecto. de renū e. cùm inter. Nec etiam sufficeret ad restitutionem obtinendam, quòd mandatum esset per capitulum, vel alium distributori vel colonis, vel redditutis prædicto præbēdato de fructibus & redditibus illius præbendæ responderet: nisi probet ipsos redditutarius paruisse: & sibi de redditib⁹ illius aliquid soluisse, vel se in possessionem mansi, vel fundi spectantium ad præbendam inductum fuisse, & ipsum animo possidendi possessionem fundi, seu mansi ingressum fuisse, apprehendisse, & vsum
1 fuisse.† Corpore enim & animo acquiritur possessio. ff. de acqui possess. l. 1. in prioc Hoc verum, nisi cōsuetodo esset ecclesiæ, quòd prædicto, vel alio modo acquireretur possessio: quæ bene valeret, si probaretur. tamen si negaretur, probare tenetur. de consuet. c. 2. secundùm Innocen. qui hoc oot. in c. ex literis, de resti. spoli. & ibi plenè, quomodò acquiritur possessio iuris canonicalis præbēdalis, & electionis, vel nisi esset aliquis certus locus deputatus præbendario talis præbendæ, per cuius installationem, siue inductionem bene acquiritur possessio, secundùm Innoc. vbi suprà. & not. de præb. c. cum qui. & c. licèt. 2. libr. 6. per Arcbidiac.

Additio

a *Se spoliatū. Adde, quòd licèt spoliatus ante omnia sit restituendus, hoc tamē fallit si propter restitutionem spoliati timetur oriri scandalum: vt habetur per Fel. in c. 2. de præscri. in 2. col ver. 6. propter scādalum. & adde gl. in c. ad petitionem. in ver. restituendus. de accusa. & Pau. de Cast. in consi. 313. incip. Ad confirmationem eorum. & Car. in clement. 1. de cau. poss. & propriet. in 9. opposi.*

EPITOME.

Agens possessorio ad præbendam non tenetur probare fundum cuius possessionem dicit se apprehendisse, ad præbendam spectasse. Vel sic, Petens restitutionem agri pro suo beneficio, non cogitur ipsum agrum probare ad huiusmodi beneficium pertinere: sed duntaxat ipsius agri possessionem apprehendisse.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus agens interdicto quid probarē teneatur.*

DECISIO XIII. aliàs 276.

SEd ex prædicta conclusione insurrexit aliud dubium, Vtrū agens possessorio ad præbendam tenetur probare mansum, seu fundū quē dicit spectare ad præbendam, cuius possessionē apprehenderat, spectasse & spectare ad suā præbendam. Fuit responsū & cōclusum quòd nō, maximè si id per partem aduersam nō negaretur, quia illud sapit petitorium: vide licèt probare dominium, quod ad hoc locum nō habet per d. c. in literis. de ordi. cogni. c. fin vt ecclesi. bene. c. vt nostrum. Tum etiam quia tanta, & tam vehemens præsumptio est pro possidente, & apprehendente authoritate superioris possessionem, quòd non admittitur probatio in contrariū, vel saltem transferetur probatio in negantem. propter huiusmodi tam vehementem præsumptionem. de præsum. c. literas. & c. fi vt eccle. bene. c.
1 vt nostrum. Nimis † enim grauaretur agens interdicto cum huiusmodi probatione, qui non tenetur probare nisi duo, videlicèt se spoliatū, & se possedisse rem, de qua agitur. de offic deleg. c. consultationibus. ergo.

EPITOME.

Præbendatus petens se restitui ad vnam rem præbendalem debet restitui non solùm ad illam, qua spoliatus fuit, sed etiam ad omnes alias res maxime continuas.

SVMMARIVM.

1 *Possidere totum eum videri, qui nactus est possessionem alicuius rei, quam de iure communi possidere, & tenere potest.*

DECISIO XIIII. aliàs. 277.

1 EX † præmissis dubitatur fortiùs, vtrùm vna re præbendali apprehensa & spoliata, poterit & debet fieri restitutio ad omnes alias res, & iura tanquam per præbendarium apprehensa, seu possessa. Videtur quòd sic: qui enim est in possessione partis, in possessione totius esse censetur. ff. de seruitu. 1. l. vna est via. & qui minimam partem fundi possidet, &c. ff. de acquirenda possessione. l. possideri. & qui autem tetigit, totum tetigisse videtur, de pœnitentia, distinctione prima capitul volgaris. quæ argumen. vide per Ber. de præscriptionib. capitul. auditis. supra verbo interruptionem. & in capitulo cùm Bertoldus. de re iudicata. super verbo, quodam iure. Sed non est ita secundum Ber. ibidem quod intelligas verum in rebus, vel iuribus diuisibilibus & separatis: in indiuisibilibus & contiguis, procedunt dicta iura & argumēta. Sed quantùm ad propositum Innocen. & Hosti. in dicto capitulo in literis. contrarii sunt. Hostiē. enim dicit possessionem iuris canonicalis, vel præbendalis non extendi ad alia, nisi apprehensa & possessa, & per consequens nullam fieri restitutionem, nisi quoad possessa, & capta. Innocentius tenet ib. contrarium, & etiam in capitu. ex parte. eodem titulo. Nam si cannonicus, vtatur aliquo iure canonicali, intendens per hoc acquirere possessionem aliorum iurium sociē ibus

& cōsentientibus his, ad quos spectat, sufficit quò ad restitutionem consequendam omnium iuriū canonicalium. Et hanc tenuerunt quasi omnes Domini, & procedit de rigore iuris secundū Dy. in c.1. de reg. iur. lib. 6. & Inno. hoc idem alibi vi
1 detur sentire, videlicèt, quòd † quandocunque quis nitiltitur possessionem alicuius rei, quam de iure communi possidere, & tenere potest: to tum possidere videtur, in d. c. auditis. de præscri. & de except. c. cùm venerabilis. in gloss. penulti. facit text. de restitutione spoliat. c. cùm venisset. Nec obstat dictum Innoc. in c. in præsentia. post princip. de proba. quod loquitur in adipiscenda possessione, non autē recuperanda, quæ est plus priuilegiata. de ordin. cogo. c. 1. & c. fi. de restitut. spolia. per totum.

EPITOME.

Sententia pro spoliato lata super possessorio antequam procedatur in petitorio, est planè executioni mandanda: secus si sit lata pro spoliante.

DECISIO XV. aliàs 319.

Licèt spoliato agenti interdicto vnde vi. restituto ad suum beneficium debeat antè satisfieri de fructibus perceptis, & expēsis, in quibus spolians extitit condemnatus, aliàs in petitorio non debet audiri, prout legitur & nota. in capit. Pisanis. de restitu. spolia. & in capitul. significauit. de testibus. tamen id non procedit in casu conuerso secundùm omnes, videlicèt quando sententia absolutoria fertur in possessorio pro possidente & spoliatore, vt prætendebatur, & contra spoliatum in expensis cōdemnatum, de quibus si velit spoliatus inchoare, vel reassumere petitorium anteà per eum suspensum, nō tenetur ante huiusmodi inchoationem, vel reassumptionem satisfacere possidenti, qui vigore executoriæ suæ super dicta sententia factæ, petit & recuperat illas, si velit, quod ante ingressum petitorii debet plenè, & integraliter restitui, & nihilominùs in petitorio procedat. Ratio diuersitatis inter primum & secundum casum est, quia hoc est priuilegium spoliati: quia ipse ante ingressum petitorii debet plenè & integraliter restitui, & hoc in odium spoliantis: vt de ordi. cog. c. 1. & in iur. interdictis. Sed hoc in alio casu non reperitur in iure cautum, & ibi cessat odium: ergo idem non erit dicendum. arg. ne sede va. c. 1. cum similibus.

EPITOME.

Suspendēdū petitorium in secunda instantia non obstant producta in prima instantia, per quæ de non iure suo constare videtur.

SVMMARIA.

1 *Restitutio est deneganda, quando constat de non iure agentis.*
2 *Petitorio suspenso omnia illud concernentia, & eius accessoria, suspensa esse videntur.*
3 *Agens interdicto recuperandæ, an teneatur titulum saltem coloratum probare.*
4 *Agenti interdicta an obstet pactum de non agendo vel petendo.*
5 *Delicta paria, mutua compensatione tolluntur.*

DECISIO XVI. aliàs. 393.

Si A. conferatur certum beneficium, putà Archipresbyteratus vacans per obitum Titii, & idem A. eundem Archipresbyteratum posteà, antequam tamen possessionem habeat, resignet in manibus ordinarii sui ex causa permutationis faciendæ cum B. pro alio beneficio, & admissa huiusmodi resignatione subsequenter iteratò, & de nouo eidem A. conferatur idem Archipresbyteratus tanquam vacans adhuc per obitum Titii, vigore cuius collationis, scilicèt vltimæ, assecutus est possessionem pacificam eiusdem Archipresbyteratus, post hæc omnia prouidetur dicto B. de eodem Archipresbyteratu vacante per liberam resignationem prædicti A. factā ex causa permutationis, vigore cuius prouisionis idem B. expulit, & spoliauit per vim, & violentiam dictum A. possessione sua, qui proptereà eundem B. traxit in causam agendo primò petitorio & possessorio, & quia B. possessor violentus sententiam absolutionis pro se reportauit, idem A. ad sedem apostolicam appellauit, & in secunda instantia suspendit petitorium vtriusque partis procedendo in solo possessorio, in quo obtinuit duas sententias diffinitiuas: de quarum infirmatione in tertia instantia agebatur, & dubitabatur propter quædam instrumēta producta in prima instantia per B. spoliatorē contra ipsum A. agentem tunc petitorio, & possessorio: videlicèt, de prima collatione sibi facta, & de resignatione ex causa permutationis posteà subsecuta, quæ non fuerūt negata per ipsum, nec exceptum contra illa, prout ponebatur in facto. Vtrum per illa producta in tantum esset titulus illius A discoloratus, & constaret de non iure suo, quòd non veniret restituendus, & prædictæ duæ sententiæ deberent infirmari? In quo dubio Domini erant varii, & diuisi, quasi per medium. Aliqui dicebāt denegandam restitutionem, & infirmandas duas prædictas sententias: moti ex dicto Innocen. in capitu. constitutus. de
1 fil. presb. dicentis, quòd † quando constat per confessionem, vel probationes admissas de nō iure agentis in possessorio, tunc deneganda est restitutio. alle. c. significasti. de diuor. facit optimè ca. ad decimas. de restitu. spolia. lib. 6. pro quo dicto faciunt etiam not. per Inno. in c. io literis. in fin. eo. tit. At in casu proposito constat clarè per instrumenta supradicta iudicialiter producta, & non negata, de resignatione facta per A. ante suā spoliationem, ergo non erit restituendus, vt in capitu. accepta. de restitutio. spoliato & in capit. cùm venisset. de institu. & renuncia. capitu. super hoc. per quos text. clarè probatur, quòd agenti interdicto obstat spontaneæ renunciationis exceptio: ergo, &c. alii Domini, de quorū numero ego eram, tenebant contrarium, defendendo dictas sententias restitutorias latas pro A. per non modicæ authoritatis viros, qui eas sine certis, & veris motiuis non tulerunt. Et vt dicebam, credo

do dictos Dominos meos motos:quia prædicta
instrumenta prædictæ primę collationis & resi-
gnationis fuerunt producta, quando agebatur
petitorio & possessorio: & fortè non reprodu-
cta in secunda instantia. Et supposito quòd es-
sent reproducta in secunda instantia, tunc distin
guendum dicebam,aut ante suspensionem peti-
torii,aut post. Si post, dicebam illa non obstare,
ex quo sapiebant petitorium,quod erat suspen-
2 sum:† & sic iudex non poterat ea recipere: nec
secundum ea iudicare,quia potestas sua suspen-
sa erat quoad petitorium,& omnia illud concer
nentia,& eius accessoria.de causa possession.&
proprieta.capitul.pastoralis.& clemen.vnic.co.
titu. Aut ante suspensionem erát reproducta, &
tunc aut erant negata, aut non. Si negata,per
quam negationem efficiebatur res dubia:túc nõ
obstabant restitutioni.secundùm Inno.in dicto
c.constitutus. Si verò non erát negata,nec exce-
ptum contra illa,adhuc idem videtur per fin.ca.
significauerunt.de testibus. Nam non dicitur li-
quidè constare de petitorio,nisi post conclusio-
nem,vt ibi not.Guil.& etiam Inn. At hic fuit su-
spensio facta ante conclusionem,ergo. Nec ob-
stat,quòd fuerunt producta in prima instantia,
& conclusum, & non negatum: quia à conclu-
sione siue sententia fuit appellatum,quæ appel-
latio suspendit effectum ipsius sententiæ conclu
sionis,& omnium productorum in prima instã-
tia,ergo non obstant in secunda,nisi reproducã
tur.de iureiurando.cap.venientes.de fide.instru.
cap.cùm Ioannes.C.de temp.appella.l.per hanc.
& hunc intellectum posuit, & dixit Nicolaus
3 de Crem.dicens † etiam nõ reperire legem, vel
canonem imponentem onus probãdi titulum,
vel colorem tituli agenti interdicto recuperan-
dæ,multominùs si reintegrãdæ,vt expresse pro-
batur in d.capi.in literis.in fine,quia prædo,&c.
qui tex.tamen loquitur in beneficialibus,nisi in
casu capi.ad decimas.de resti.spo.lib.6. Sed ratio
illius decreta.fuit duplex.tùm quia constabat de
iure proprietatis spoliatoris notoriè per confes-
sionem agentis,& spoliantis:tùm etiam, quia ibi
ius commune resistebat actori,& assistebat reo.
Sic ego etiam respondebam ad cap.constitutus.
de fil.presby.& not.ibidem per Innocentiũ. & ad
capitulum significasti.de diuor.quæ iura loquũ-
tur expresse,quando per confessionem petentis
restitutionem clarè constabat de nõ iure eorum
in petitorio:& ideò denegabatur eis restitutio.se
cùs verò dicebam,si per probationes rei consta
ret,quas non dicebam admittendas.per capitu.
in literis. & capit.fi.de ordi.cogni. Ad capitula &
iura pro alia parte inducta,videlicèt capitu. acce
pta.ea.cùm venisset.& cap.super hoc responde-
bam illa loqui,quando actum erat petitorio,&
possessorio. Et sic intelligit Ber.cap.accepta.& ca
pitul.solicitè.vel illud loquitur,quando opponi
tur exceptio abiurationis beneficii, quæ bene ob
stat agenti possessorio,vt in cap.cùm venissent.
4 de institut. Sicut † & pactum de non petendo vel
nõ negando obstaret agenti interdicto. no.glos.
in capitul.ex insinuatione.de procurator. Quòd
autem agens interdicto teneatur coloratum ti-
tulum producere,est potiùs per stylum receptũ:
quàm à iure introductum,quia nõ reperitur su-
per hoc ius scriptum, sed est receptum ex paritа
te rationis.cap.eum qui.& de eo qui mitt.in pos.
libro 6.prout notat ibi Archidia.& Ioan.Andre.
in clemen.vnic. de causa pos.& propri.& ex no.
per Inn.in c.ex parte.de restitu.spolia.vbi tamen
dicit sufficere pro colore,quòd probet agens in-
terdicto, se authoritate superioris possessionem
beneficii apprehendisse: licèt fortè sua collatio,
siue electio sit vitiosa,& non canonica. pro quo
optimè facit capit.cum nostris.de concess. præ-
bend.cum ibi not.& no.in d.c.in literis.per Inn.
At in casu nostro cõstat de colorato titulo istius
A.spoliati:putà, quia authoritate superioris in-
gressus fuit,& habuit possessionem licèt ratione
vitiosæ collationis:constat etiam de violento in-
gressu ipsius B.spoliatoris,propter quam violen
tiam totum ius quod habuit vigore collationis
sibi factæ de dicto Archipresbyteratu, ipso facto
amisit,vt in c.eum qui.de præb.libro 6. Propter
quod fortè posset nõ improbabiliter dici ipsum
non posse repellere agẽtem interdicto,prætextu
vitiosi tituli sui,cùm ipsémet perdiderit titulum
propter violentiam factam per eum,quæ per viã
5 replicationis sibi obiici posset.nam † paria deli-
cta mutua compensatione tolluntur.de adulte.c.
intelleximus.quod tamen videlicèt hoc vltimũ
non credo procedere,nisi in petitorio: propter
no.in c.pastoralis.de cau.pos.& proprieta.super
ver.interueniatis.per Ber. Nec etiam ob.regula, do
lo petis,&c.quæ etiam vendicat sibi locũ in pe-
titorio,proui legitur & notatur in c.in literis.in
fi sed potiùs dicerem habere locum in hoc casu
regulam,in pari causa turpitudinis, &c. Credo
tamẽ agenti possessorio bene obstare exceptio-
nem violentiæ notoriæ,putà si per vim & violẽ
tiam possessionem fuisset ingressus,& hoc etiam
innuit Inno.expresse in d.c.constitutus.&c.

EPITOME.

Rei confessio non probat titulum actoris in beneficialibus: quãuis in possessorio coloret illud ad effectum vt spoliatus restituatur.

SVMMARIA.

1 *Petenti restitutionem beneficij sufficit confessio spo-*
liantis ad colorandum titulum.
2 *Specialia multa contra spoliantem introducta.*
3 *Confessionem qui pro se acceptauit,contra se etiã re-*
cipiat oportet.

DECISIO XVII. aliàs. 408.

FVit dubitatum & quæsitum per me,qui ha-
1 bui causam, vtrùm † in possessorio causæ
beneficiali sufficiat confessio spoliatoris ad colo
randum titulum spoliati agentis, & restitutionẽ
beneficii, quo dicit se spoliatum, petentis? Et
videbatur aliquibus quòd non,quia per confes-
sionem aduersarii non probatur titulus: prout
legitur & notatur in c.eum qui.de eo qui mitti.
in pos.in princi.& c.1.de confes.libr.6.ergo, &c.
quod est verum quoad effectũ adiudicationis,
siue canonizationis tituli,sed ad effectum restì-
tutionis beneficii, quo quis dicit se spoliatum,

maximè per violentiã,dixerunt & concluserunt
omnes Domini, prędictam cõfessionẽ factam
per spoliatorem pro colore huiusmodi sufficere
2 & hoc in odiũ spoliantis, propter † quòd multa
specialia iura cõtra spoliantem statuuntur, vt pa
tet in cle.vnic.de cau.pos. & propriet.putà reus
& possessor,ac spoliator volens excusare spoliũ,
& probare agentẽ interdicto priuatum iustè per
sententiam iudicis,quæ bene obstaret agẽti in-
terdicto,vt in ca.audita.& cap.conquerente.de
restitu.spol.dicit,& dat in positionibus, & articu
lis suis quomodò prædictus agens fuit verus, &
canonicus rector talis parrochialis ecclesiæ, &
in pacifica possessione eiusdem per multos an-
nos:quomodò posteà propter quoddam homi-
cidium voluntarium ipse authoritate apostolica
fuit ritè,& sententialiter priuatus prædicta ec-
clesia,& ipse in possessionem eiusdem, & eadem
authoritate inductus,& quòd vigore huiusmo-
di inductionis tenet & possidet non violenter,
3 sed iustè, & sanctè, ergo,&c.Prætereà † ex quo
prædictam cõfessionem vult recipere pro se,de-
bet etiam eam recipere contra se.4.q.3.si quis te
stibus.19.dist.can.si romanorum.faciunt no per
Inno.de excep.c.cùm venerabilis.

EPITOME.

Pactum siue iuramentum de non petendo restitutionem post spo liationem,obstat agenti possessorio Vel sic Licèt renunciatio cum iuramento facta post spoliatum non impediat restitutionem,secus tamen in pacto de non agendo.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio facta cum iuramento an impediat re-*
stitutionem?
2 *Iuramentum dolo extortum non est obligatorium.*
3 *Iuramentum non vi, nec dolo extortum,quod salua*
salute seruari potest,est obligatorium.
4 *Præsumptio,præsumptionem tollit.*

DECISIO XVIII. *aliàs 401.*

1 SI agenti interdicto † vnde vi,siue possessorio
in causa beneficiali obiiciatur,& probetur iu
ramentum spontè præstitum, etiam post spo-
liationem de non molestando spoliatorem in iu
dicio,vel extrà,fuit dubitatum, vtrùm non ob-
stante tali iuramento,spoliatus veniret restituẽ-
dus?Et videbatur aliquibus,quòd dictum iura-
mentum non impediret restitutionem ex pari-
tate rationis.c.solicitè.de restit.spoli Item ex eo,
quia iuraméta huiusmodi sunt ciuiliter interpre
tanda.de iureiuran.c.veniens. Sed prædictũ iu-
ramentũ posset intelligi,& interpretari de mo-
lestatione facti, & non iuris,ergo.Item præsu-
2 mitur dolo † extortum,ergo non obligat, quia
fraus & dolus,&c.de rescript.ca.ex tenore.& ca.
sedes.præsertim in odium violenti,qui non au-
ditur excipiens de crimine,nec de non canoni-
ca institutione.de restit.spol.ca.in literis.§.itẽcũ
quis.Præmissis non obstantibus fuit cõclusum,
& determinatum contrarium.Nam licèt renun
a ciatio a etiam cum iuramento facta post spolia-
tionem non impediat restitutionem, vt in c.soli
citè.superiùs alleg.tamen pactum,siue iuramen
tum de non agendo,vel restitutionem non pe-
tendo bene obstat agenti interdicto:prout not.
Ber.in c.ex insinuatione.de procu.& Inn.in c.su
per hoc.de renun.& per Spec.tit.de peti.& poss.
§.fi.ver.xv.Et videtur pro hoc tex.de iureiuran.c.
peruenit.& à contrario sensu,& ca.debitores.&
c.ad nostrã.eo.tit. Pro hoc etiã facit c.1.de restit.
spol.vnde ille Philasius cœcus renũciauit posses-
sorio,siue interdicto vnde vi,& ideò fuit aduer-
sarius suus auditus,& admissus in petitorio. Fa-
cit etiam pro hoc regula generalis, quòd omne
3 † iuramẽtum non dolo,nec vi præstitum, quod
potest seruari sine interitu salutis æternæ, est ser
uandũ,vt in c.si verò.de iureiu.At hoc iuramen-
tum potest seruari sine detrimento animæ,ergo,
&c.præsertim quia non replicabitur per actorẽ
de dolo,metu,vel vi,in quibus casib9 adhuc an-
te relaxationem non esset audiendus:prout legi
tur per Ber.in c.Abbas.quod met.cau.& meliùs
per Inno.in c.ad aures.eod.tit.Et si dicatur,imò
præsumitur dolo,vel metu præstitum:quia non
est verisimile,&c.vt in c.super hoc.de renũ.quia
vt præsupponitur in facto,erat præstitũ post spo
liationem factam,ergo non spontaneè.Respon-
4 deo has præsumptiones † tolli per alias præsum
ptiones,& rationes fortiores. Nã in instrumẽto
publico producto super dicto iuramento præsti
to,expressè cõtinebatur,quòd spontè,non coa-
ctus,nec dolo,aut fraude inductus iurauerat nõ
molestare,&c.Et quia contra huiusmodi iura-
mentum non fuit aliquid dictum,exceptum,vel
datum,ergo illi standum, donec esset reproba-
tum.de præsump.ca.illud de fide instrumen.ca.
cũ Ioannes.Prætereà in d.c.super hoc.& cap.so-
licitè.renunciauit,& abiurauit beneficium,& to
tum ius sibi cõpetens in illo,quod difficiliùs ad-
mittitur,quàm renunciatio,vel abiuratio actio-
nis,vt in casu nostro.argu.de iureiur.c.quemad-
modũ.de accus.c.super his.Et ex hoc, & ex ver-
bo in dicto instrumento expressis fuit dictum,&
conclusum per omnes dominos, quòd nedum
prædictum iuramentum extenderetur ad mole
stationem iuris,sed etiam facti:quia iurauit eum
non molestare,nec inquietare ratione prædictæ
ecclesiæ,nec eius restitutionẽ in iudicio,vel ex-
trà petere.Sic que ego,qui habui causam,de con
silio Dominorum meorum pronunciaui prædi-
ctum agentem interdicto non audiendum ob-
stante prædicto iuramento,sibique super mole-
stationibus huiusmodi perpetuum silentium im
ponendum fore,& imposui,ac in expensis eun-
dem actorem condemnauit,quia omnes termi
ni fuerunt seruati,& in causa conclusum.

ADDITIO.

a *Nam licèt renunciatio.Adde decis.3.ver.pro qua etiam induxit suprà de renun.*

SVMMARIVM.

1 *Confessio tituli facta per spoliatorem,pro spoliato ad possessorium colorandum sufficit,& operatur quòd statim possit sequi sententia.*

DECI

DECISIO XIX. aliàs 421.

1 FVit dubitatum vtrùm † cõfeſſio ſpoliatoris, qua confeſſus eſt iudicialiter ſpoliatũ in beneficio ius habere, cuius poſſeſſion. in petit agẽdo interdicto vnde vi, ſufficeret pro colore poſſeſſionis ipſius ſpoliati ad effectum reſtitutionis obtinendæ? Et videtur quòd non quia per confeſſionem probatur titulus:ᵃ ſed per canonicam electionem, ſiue inſtitutionem. 1. q. 1. capi. legũ. de inſti. c. ex frequentibus. de reg. iur. c. 1. lib. 6. & leg. & no. in c. 1. de confeſ. lib. 6. quæ iura loquuntur, & procedunt quando agitur petitorio ad effectum adiudicationis beneficii habendæ: ſecùs verò ſi poſſeſſorio, in quo ſufficit ſeuior tituli probatio: quæ eſt coloratio poſſeſſionis. arg. c. cũ noſtris de cõceſ. præb. & c. in literis de reſt. ſpol. & c. ex parte. eo. tit. vbi tenet Inn. ſufficere probare ad effectũ reſtitutionis obtinendæ. quòd ſpoliatus fuit in poſſeſſionem inductus per illũ, qui poteſtatem habuit à iure, vel conſuetudine inducendi. vt ſunt Archi. &c. de offi. Ar. c. 1. & 2. & c. ad hæc. Cũ igitur confitendo hoc ſpoliator, merito ſpoliatus ab onere probandi releuetur, qui eſt effectus confeſſionis, in tantũ, quòd ſtatim poteſt, & ſequi debet cõdẽnatio: & eſt ratio. quia in cõfitentẽ nullæ ſunt partes iudicis, niſi in ſcotẽtiãdo, ſiue condẽnando: vt extrà de cõfeſ. per totũ. de elect. ca. per inquiſitionem. & c. dudũ. 1. & ibi no. & meritò etiam hic deberet ſufficere cõfeſſio ſpoliantis in odiũ ipſius, & ſpoliati fauorẽ, in cuius odiũ ᵇ multa ſpecialia in iure ſunt ſtatuta. de cau. poſ. & propri. c. paſtoralis. & cle. vnica. eod. tit. de ordi. cog. c. fi. de reſti. ſpo. c. in literis & c. itẽ cùm quis. & C. vnde vi. lib. 1. & l. cũ quærebatur. & l. ſi quis in tantam. de præb. c. eum qui. lib. 6. & ſic fuit ſententiatum & obtentũ per me, qui habui cauſam, quia reſtitui ſpoliatũ nihil probantẽ in iudicio de titulo ſuo: nã ſpolians volẽs defendere ſe à ſpolio, dixit. & propoſuit dictum ſpoliatũ canonicè tenuiſſe, & poſſediſſe beneficiũ, de quo agebatur multis annis, ipſumque authoritate apoſtolica ordine iuris ſeruato debitè priuatũ: ſeque eadem authoritate in poſſeſſionẽ eiuſdem beneficii inductum fuiſſe, & ſic nequaquam ſpoliaſſe: ſed authoritate iudicis canonicum ingreſſum habuiſſe. quod tamen hoc vltimum ſcilicèt priuationẽ & inductionem nõ probauit, & ideò ſententiam in poſſeſſorio contra ſe reportauit. arg. eorum quæ leg. & not. in c. conquerente. de reſtit. ſpol.

ADDITIONES.

a *Titulus. Nota titulum beneficij non probari cõfeſſione, vt hic. item nec præſumptione, vt deciditur decis. 8. de cau. poſ. & propric. in antiq. Nec quis præſumitur legitimus ad effectũ adiudicandi ſibi beneficium niſi probetur: ſed an ſaltem ad effectum ſe manutenere faciendi, vide decis. 1. de præſump. infrà in antiq.*

b *In cuius odium. Adde decis. 17. ſuprà eod.*

EPITOME.

Exceptio ſpoliationis non repellit aliquem ab agendo, niſi ſpoliãtem, mandantem, vel ratum habentem.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio ſpoliationis etiam à tertio facta an agenti petitorio obſtare poſſit.*

DECISIO XX. aliàs. 438.

1 FVit dubitatum. † Pone quòd A. ſpoliatus per B. ſuo beneficio agat contra B. interdicto vnde vi, petendo ſe reſtitui, antequã verò reſtituatur per ſententiam, venit quidam C aſſerens ad ſe dictum beneficium pertinere de iure, intentãdo petitorium contra dictum A. qui excipiendo proponit ipſum non audiendum, donec fuerit, & ſit ad poſſeſſionem dicti beneficii plene reſtitutus, Dubitabatur vtrùm per huiuſmodi exceptionem C. repelleretur ab agendo? Videbatur aliquibus quòd ſic, per c. olim vobis. de reſt. ſpol. vbi exceptio ſpoliationis etiã facta à tertio benè obſtat agenti petitorio. Præterea poſſeſſorium hodiè adeò eſt priuilegiatum, quòd nedum agens interdicto vnde vi, poterit ſuſpendere petitorium à ſe, ſed etiã à partibus ſibi aduerſis inchoatum. vt in cle. vnica de cau. poſ. & propric. multò fortiùs igitur poterit, & videtur quemcunque repellere excipiendo. Nam cui damus actionem, &c. de regu. iur. c. qui ad agendum. lib. 6. Pro hac parte poſſet induci c. 2. de ord. cogn. & ea quæ leguntur & not. in c. fi. eod. tit. per quæ expreſſè patet exceptionem ſpoliationis etiã rerũ priuatarũ obſtare agenti interdicto: ipſum quia nõ audiendum, donec excipiẽs fuerit plenè reſtitutus: quæ tamẽ decre. c. 2. de ordi. cog. quoad hoc, hodie eſt correcta: quia rerũ priuatarũ ſpoliatio agenti ſuper eccleſiaſticis, vel ecõtrario, hodie opponi nõ poteſt, per finẽ decre. nouæ. frequẽs. de reſti. ſpo. lib. 6. per quã decre. fuit deciſum & obtentũ cõtrariũ. vbi expreſſè apparet. quòd in criminalibus cauſis opponi nõ poteſt ſpoliatio facta ab alio quã actore. At in caſu noſtro prædictus C. actor nõ ſpoliauit, nec ſpoliationem gratã, nec ratã habuit, & ſic in nullo deliquit: & ideò factũ alterius ſibi obeſſe nõ debuit. C. de inoſ. teſt. l. ſi quis in ſuo, ver. finem. de reſt. ſpol. c. cũ ad ſedem. de reg. iur. c. nõ debet. lib. 6. Pœnæ etiã ſuos debent tenere authores. C. de pœn. l. ſancimus. de his quæ fiunt à ma. par. cap. c. quæſiuit. Non obſtat d. c. olim vobis. in contrariũ alleg. quia ſecundùm Hoſtien. Io. Mon. & Archid. licèt exceptio ſpoliationis per tertium poſſit opponi executioni vt ibi, tamen non proceſſui, nec diffinitioni, vt hic Io. And. in nouel. ibidem reſpõdet aliter, videlicèt quòd ibi non eſt propriè ſpoliationis exceptio, ſed inopiæ allegatio, quam tamen fatetur poſſe cauſari ita bene à ſpoliatione, ſicut ab alluuione, naufragio, vel incendio. Nec obſt. cle. in contrarium allega. quia eſt introducta contra jus commune, & hoc in odium ſpoliantis. At hic non ſpoliauit, nec mandauit: ergo, &c.

EPITOME.

Agens poſſeſſorio ſuper beneficio reſtituitur contra eius ſpoliatorem, quamuis ipſe alium de eodem ſpoliauerit. Vel ſic, Agenti poſſeſſorio ſuper beneficio obſtat exceptio quod tẽpore, quo dicit ſe poſſeſſionem habuiſſe, alius poſſidebat.

SVMMARIA.

1 *Agens possessorio quid probare in causa beneficiali debeat.*

2 *Exceptio intrusionis, vel non legitimæ institutionis non obstat agenti interdicto.*

DECISIO XXI. aliàs 439.

1 SI agēti † possessorio super aliquo beneficio, quo dicit se spoliatum, opponatur per spoliātem, quòd eo tempore, quo possessionem beneficii intrauit, alius, per cuius obitum dixit se idem beneficium occupasse, & possessionem habuisse, tunc adhuc vixit, illudque beneficium tenuit, & possedit. Fuit dubitatum vtrùm obstaret agēti prędicta exceptio? Et fuit per omnes Dominos, me solo excepto, conclusum, & determinatum quòd sic. & quòd hæc esset bona materia, & admissibilis ad probandum. Mouebantur per nota. in cap. cùm ad sedem. de restitu. spoliato. super ver. pars vtraque. Nam agens possessorio debet probare duo, se possedisse, & spoliatum esse: vt in decre. consultationibus. de officio delegati. Si igitur reus velit, & poterit probare ipsum nunquàm. sed alium tempore spoliationis prætensæ possedisse, audietur, quia reus potest se super eodem possessorio defendere multis modis: vt in dicto cap. cùm ad sedem. & fuit text. in cap. cùm ecclesia. & cap. cùm super. de causa possession. & proprieta. Prætereà duo eādem rem insolidum impossibile est possidere: vt in ca. inter dilectos. de fide instrumentorum. & l 3 §. ex contrario. ff. de acquirenda possessione. ergo materia optima & iure fulcita. Prætereà in beneficialibus requiritur titulus, saltem coloratus etiam in possessorio, prout legitur & notatur per Innocentium. de restitutione spoliatorum. capitul. in literis. & cap. ex parte, de causa possess. & proprieta. & ca. vno. in clem. At in casu nostro titulus allegatus siue productus à iure est reprobatus, siue infect' à iure: quia in beneficium viuentis se intrusit, vt in c. 1. & 2. de concess. præbend. ergo nullatenus audiendus. argu not. per Innoc. in c. constitutus, de fil. pre. byter. quod de plano confiteretur: si de hoc notorio constaret per confessionem, vel per acta, vt in ca. significasti. de diuor. & sic loquitur Inn. At vbi velit quis improbare titulum allegatum excipiendo, & exceptionem probandu, crederem ipsum nullateoùs audiendum: quia † agēti interdicto non obstat crimen intrusionis, vel non canonicæ institutionis exceptio: vt in capit. in literis & io c item cùm quis. de resti. spo. Prætereà licèt prædicta cōclusio posset sustineri in viuente, & alio suum beneficium ingrediente, & hoc excipiente, tamen in alio spoliante non crederem illud procedere. argu à contrario. ca. frequens. de resti. spo li. 6. Concludendo igitur dicebant prædictum spoliatum, de cuius possessione & spoliatione cōstabat, ante omnia restituendū, & posteà de titulo, siue vitioso ingressu agendū, & disputandū, quia prædo, &c. de resti. spo. c. in literis. sed tameo non fuit auditus, quia excipiens iuxta prædicta fuit admissus ad probādum in curia, & extrà, & malè secundùm me.

De dolo & contumacia.

EPITOME.

Citatio facta ad domum ad audiendum sententiam tenet si aliàs personaliter fuerit apprehensus, vel in iudicio semel comparuit.

SVMMARIVM.

1 *Citatio facta ad domum ad audiendum sententiam an & quo casu valeat.*

DECISIO I. aliàs 48.

a VAlet citatio [a] † ad domum [b] ad diffi-
1 nitiuam sentētiam audiendam, si se-
b mel in causa, maximè ab initio fuerit personaliter apprehensus, vel semel cōparuit in iudicio. & de iudicio sisti cautionem præstitit, vt no Inn. in c. fi. de eo qui mit. in pos. & alle. pro casu c. causam quæ. de dol. & cōtu. Sed loquitur in actore absente, cuius cōtumacia est maior, quàm rei, vt ibi no. gl. Verùm autē valeat huiusmodi citatio ad domum ad testes recipiendum. In. And. in c. 1. de iudi. lib. 6. super verbo, personaliter, teminit ad meteur. in regula, præsumitur. de regu. iur. in 6. & vide de hoc per Bar. in l. 4. §. prætor ait. ff. de damn. infect. & per Petrum de Peru. in c. 2. de testi.

ADDITIONES.

a *Valet citatio. Circa hūc articulum dic latiùs quòd duo sunt casus. Primus in eo qui semel fuit in iudicio: quo casu sufficit citatio ad domū quantū ad reliquū processum: unde si liquebit de causa, poterit ad diffinitiuam sententiam perueniri, vel ad alia iuris remedia contra contumaces prodita: vt in c causam q. 1. & c prout. de dolo & contu. Secundus casus est in eo, qui in iudicio nunquam fuit: & tunc aut ipse in certo loco tenebatur morari, vt clericus in ecclesia, vxor cū marito: & tunc similiter citatio facta ad domum sufficit, vt possit per eam in causa procedi: quia ibi, si non reperitur, præsumitur latitare. decis. io infrà de appel. Quod potest esse verū si de illa ecclesia, vel illo matrimonio agatur: secùs si de causa prorsus extranea nam illa obligatio ad trahēdum moram in certo loco, ad alias causas non eiusdē naturæ non debet extendi: sicut est culpa commissa ad certum actum, quæ non reputat. quē suspectū quoad alium actum: vt ff. de suspec tuto. l. 3. §. quæri. & hac ratione dicit Inn. in d. c. fi. quòd si quis tenetur certo termino soluere, & certo loco, si ibi non reperitur, videtur posse procedi tanquam contra latitantem. Cōtrariū tenet ipse: quia non est ita astrictus ad morandū ibi, sicut est clericus, & vxor, de quibus suprà dixi. sed eo casu quoad talē morā nō tenetur, an tunc quoad efficaciā processus, & cōtumaciæ sufficiat citatio ad domū in: ētio Inn super hoc esse videtur, quòd sufficiat quoad primū decretū, etiā cōtra pupillū, & res publica causa absentē: quantū verò ad diffinitiuam in casibus, in quibus potest fieri lite non contestata, vel quantū ad venditionē bonorū faciendā, tenet ipse quòd nō sufficit citatio ad domum, ex quo malitiosè se non absentauit: secùs si malitiosè: puta,*

quia

quia post citationem se absentauit, vel constat de malitia per alias coniecturas, de quibus in lege Fulcinius. §. quid sit latitare ff. ex quibus causis in possessio. eatur. Dyn. tamen dixit, quòd ab initio sufficit citatio ad domum, si personæ copia haberi non potest. & dicit Barto. quòd hanc tenet Innocent. in prælleg. capitu. fina. sed vt suprà dixi, tenet etiam quò ad primum decretum, non quò ad ea, quæ sunt magni præiudicij, vt sententia & venditio, nisi latitaret. de hoc tractatur per Barto. in l. quarta. §. prætor ait. ff. de dam. infect. & ibi tractatur plenè de qua domo debet intelligi: & quid si domum non habet, vel habet duas, in quibus æqualiter habitat, quid iuris sit plenè prosequere, vt ibi per eum. & quid si facta est citatio ad stationem, seu apothecam. vide Barto. in l. cùm quidam. ff. de fundo instru. Sed pone quòd iudex commisit nuntio, quòd citaret Titium personaliter, si eum reperiret, aliàs quòd citet eum ad domum suæ habitationis: apparet relatio nuntij in actis, quòd citauit, & omnia bene fecit, quæ habuit in mandatis: citatus in termino non comparuit: dubitatur vtrùm censeri debeat verus contumax, vel fictus: cùm ex relatione nuntij non appareat an personaliter citauerit vel ad domum? dicit Bald. in lege properandum. §. & siquidem. C. de iudi. quòd præsumitur eum citasse potiùs domi, quàm personaliter: quia citatus personaliter non comparendi esset in verò dolo: sed citatus ad domum est in culpa. vnde debet præsumi potiùs culpa quàm dolus: quia debemus præsumere in beniquiorem partem: vt l. interpretatione. ff. de pœn. & l. merito ff. pro socio.

b *Ad domum. De ista citatione ad domum an valeat, & quando fieri possit, & an sufficiat citare procuratorem in principio causæ, vide per Guido. Pap. decisio. 455. incipient. quis non potest citari. Maria. Socyn. in tractat. citatio. Et an quis possit citari in personam vxoris, vel in domo habitationis per Guido. Pap. decisio. 441. incipient. an valeat citatio. Et de illo qui fuit citatus coram diuersis iudicibus, per Guido. Pap. decisio. 443. incipient. quidam reperitur citatus. Adde quòd ad domum regulariter non potest citari absens, quando agitur de his, quæ sunt grauis præiudicij l. ignorare. C. de restitutio in integrum. capitulo, quoniam. §. sunt. & alij. vt lit. non contestat. capitul. causa. & ibi Panormita. de dolo & contumac. & capitu. fina. de eo qui mittit. in possessio. Sed hoc fallit in tribus casibus. Primus est in causa liberali. lege cùm verò. §. subuentum. ff. de fideicom. libertatib. l. infamis ff. de liberal. caus. Secundus est quando expediret ipsi agenti: vt potiùs procedatur: quia debitum erat vsurarium: tunc enim potest citatio fieri ad domum. l. Fulcinius. § adeò ff. quib. ex caus. in possessio. eat. Tertius est, quando tale esset vitium, per quod tota transferretur possessio, vel vera possessio ex secundo decreto. & ita sentit Innocent. in dicto capitu. fi. de eo qui mittit. in possessio. caus. rei seruand. Vide in hac decisi. alios duos casus, videlicet quando absens ab initio fuit apprehensus. qui erit quartus casus. Et si semel in iudicio comparuit. Adde Bal. consilio 412. in secunda parte. consilio 16. in quarta parte. Roman. consilio 424. Panormitan. consilio 30. & 74. Cardinal consi. 23. Angel. consi. 216. & deci. 10. infra. de appellatio.*

EPITOME.

Citatus ad domum cùm sit fictè contumax, infrà decem dies, à die notitiæ sententiæ appellare poterit.

SVMMARIA.

1 *Citatus ad audiendum sententiam & contumax, an & quando ad appellandum admittatur.*
2 *Dies ad appellandum dati à principio sunt vtiles: in progressu verò continui.*
3 *Contumaces alij veri, alij ficti. Item veri quidem apparenter, & existēter: quidā apparenter & nō existenter. Ficti verò quidam apparēter & existenter: quidam apparenter & non existenter.*
4 *Citatus auditurus sentētiam, qui impeditus iudicio non sistit, an & ad quæ restituatur.*
5 *Appellans à declaratione iudicis, qui illum in excommunicationis sententiam incidisse pronuntiauit, appellatione pendente vitandus est.*

DECISIO II. aliàs 49.

1 SI feratur † sentētia diffinitiua contra sic cita-
tum ad domum. ᵃcùm reputetur fictè, & non
a verè contumax, ᵃipse potest à tempore scientiæ
infrà decendium appellare: quia non currunt illi
decem dies à tēpore prolationis sententiæ, sed à
tēpore notitiæ: sicut dicitur & legitur de appella-
tione extraiudiciali in c. cōcertationi. de ap. lib.
2 6. & ibi dicit Io. And. quòd † dicti decē dies tunc
sunt vtiles ab initio, sed continui in progressu. de
quo de conces. præb. c. quia diuersitatē. pro quo
tamē videas Archi. in c. statuimus. de elect. lib. 6.
super versi. infrà mēsem. qui tenuit quòd citatus
per d. c. statuimus. si fuerit cōtumax, non poterit
appellare. Io. And. post Cōpost. in Cle. causam. in
glo. penul. de electio. distinguit inter verū & fictū
contumacē. vt primus nō audiatur appellans, se-
cundus sic, remittens ad no. per eū in Cle. si ante
de do. & contu. & cum eo cōcordat Lap. & vide
Spe. tit. de app. §. 1. versi. illud autem notandum.

ADDITIONES.

a *Contumax. Adde dec. 16. infrà eod. & vide de hac*
materia per Cyn. in l. properandum. in 9. q. C. de iu-
dic. & per Barto. clariùs, qui ita distinguit. Nam
3 *† quidam est verùs contumax apparenter, & exi-*
stenter: quidam apparenter & non existenter, qui-
dam est fictus contumax apparenter & existenter;
quidam est fictus contumax apparenter & non exi-
stenter, ita quòd sunt duo casus in verò, & duo in fi-
cto. Redeo ad primū membrum scilicèt, quando quis
est verus contumax apparenter & existenter, vt est
ille, qui dicit, nolo venire, vel inuētus dixit, veniam,
& non venit absque aliqua causa. Iste verò contem-
nit iudicem, ideo est verus contumax, nec appellat:
vt l. ex consensu ff. de appel. & l. post edictum. in fi.
ff. de iudic. Secundum membrum est, quando quis est
verùs contumax apparenter, sed non existenter: &
quis sit ille, dic, quòd qui inuentus dixit, se velle ve-
nire, sed dolo aduersarij, vel alio casu impeditus fuit
absque sua culpa. ff. de restitutio. in integr. l. diuus.
& iste si vult appellare, non auditur à iudice à quo,
nec admittitur eius appellatio: quia est verus
contumax apparenter, tamen coram iudice ad

quem appellatum est, si probabit tale impedimentum, iudex procedet super sua appellatione, sicut si esset admissa: vt l. sciendum. ff. de appellatio. recipi. & l. à proconsulibus. C. de appellat. interim verò dum de hoc dissentitur, an verè impeditus fuerit vel non, iudex à quo quàm sententiam exequetur: vt sentit gloss. in d. Clementi si ante. de dolo & contumac. in istis verò casibus, & similibus, quibus perdit beneficium appellandi, dicas verum esse, nisi talis contumax veniat iudice pro tribunali sedente: vt est casus in dicta lege. diuus. Tertium membrum est, quando quis est fictus contumax apparenter & existenter: vt citatus ad domum, ad quem citatio non peruenit: & iste sine dubio auditur appellans: vt l. ab eo. C. quomodo & quando iud. Quartum membrum est, quando quis est fictus contumax apparenter & non existenter, vt ille, qui non fuit inuentus, tamen citatio peruenit ad eius notitiam: & istius appellatio recipitur à iudice à quo: quia sibi non liquet vt iudici, eum verum contumacem: tamen pars coram iudice ad quem poterit excipere de ista superuenienti notitia: qua probata iudex ad quem pronuntiabit appellationem nõ detulisse causam ad eum. Quantum ergo ad iudicem à quo vt eius appellationem recipiat, censetur fictus contumax: sed coram iudice, ad quem, si de notitia facta fuerit fides, censebitur in effectu verus. & sic saluari potest gloss. in dicta clementi. qua videtur sibi obloqui in versicu. & licèt tertia. Aduerte in eo quod Barto. verum contumacem apparenter & non existenter admittit, vt suprà in secundo membro dictum est, ad prosequutionem appellationis. si probat coram iudice appellationis impedimentum: dubito an bene dicat, & contra eum facit capitu. cùm Bertoldus. de re iudica. & capitu. ex literis. de restitutio. in integrum. vbi sententia petitur retractari propter impedimentum citati non comparentis, beneficio restitutionis coram eodem iudice, non beneficio appellationis coram alio. Item
4 doctrina glossarum est, quòd † citatus, qui non comparuit propter iustum impedimentum quandoque restituitur ad appellandum tantùm, quandoque ad totam causam: vt not. in l. penulti. & fi. ff. de restitutio. in integrum. Sed opinio Barto. & glo. d. clement. admittit ipsum ad prosecutionem appellationis sine aliqua restitutione. quod videtur contra prædicta iura, per quæ teneo contra Barto. & illam glo. & dico quòd ille, quem citatio apprehendit, impeditus admittitur ad appellandum restitutionis beneficio: & quòd interim executio sententia retardatur, nisi contra sic petentem malitia præsumatur. iuxta formam capitu. suscitata. de restitu. in integr. coniuncta l. 1. C. in integr. restitut. postula. ne quid noui fiat. nec est ista restitutio petenda coram iudice appellationis, ad quem per talem appellationem non est causa deuoluta: sed coram iudice à quo: vt no. Cyn. & Barto. in simili in l. præses C. de appellat. & hæc omnia scribit Petr. de Ancha. in d. clementi si ante. prosequere vt ibi. Sed
5 quid † si appelletur à declaratione iudicis, qui pronuntiat, & declarat aliquem in excommunicationis sententiam incidisse, an appellatione pendente debeat in iudicialibus & extraiudicialibus euitari? vide per Lapum, in clem. vnic. de sequest. poss. & fruct. vbi tenet, quod sic. allc. ca. solet. in fi. de sentent. excom. lib. 6. & de appel. c. peruenit. & facit quod not. Joan. And. in c. pastoralis. super versi. denuntiare potest. eo. tit. & an in ista declaratione requiratur partis citatio, dic quòd sic: vt no. glo. antepenu. in fi. in cle. 1. de pœn.

EPITOME.

Actore non veniente ad causam reus absoluitur ab instantia iudicij, si hoc petat. & actor sibi condemnabitur in expensis: quia adhuc iurisdictio sua durat, & iudex qui taliter contra reus absoluit, facit litem suam.

SVMMARIA.

1 *Reus actore non comparente ab instantia iudicij cũ expensis absoluendus est, si hoc petat.*

2 *Iudex absoluens ab instãtia iudicij contra ius litem suam non facit: licèt actio & ius non perimantur.*

DECISIO III. aliàs 69.

1 ACtore † non veniente reus potest, & debet absolui ab instantia judicij, si hoc petat: & actor in expensis condemnari, præmissis tamen tribus citationibus per audientiam contradictarum, & quarta ex superabundanti: prout legitur & not. in c. consuluit. de offic. delega. per Innoc. & per eundem in capitu. ad petitionem. de accusa. & talis sententia dicitur interlocutoria, & non diffinitiua, secundùm Francis. ibidem. & sic non est necessaria litis contestatio: imò ante litẽ contestatam peti, & fieri debet, secundùm Inno. vbi suprà per authentic. qui semel. C. quomodo & quando iudex & 3. q. 1. cano. fin §. quod fieri. Et licèt fiat huiusmodi absolutio ab instantia iudicij etiam per delegatum, tamen non per hoc
a expirat sua iurisdictio [a] quo minus, si infra annũ actor posteà veniat, in vim primæ commissionis possit procedere iudex in causa citato, & vocato reo de nouo: vt no. ibidem Innocen. cum quo concordat Archi. in cap. venerabilis. de iudi. vbi ponit rationem dicens, quòd licèt pereat instantia, tamen literæ, siue iurisdictio judicis non perijt: quia iurisdictio & rescripta perpetua sunt. C. de diuers. rescri. l. falso. cum si. concordant etiam in hoc Per. & Ab. de iudi. cap. examinata. & Spec. titu. de offic. iudi. §. deseruire. & Pau. in cle. vt calumnijs. de re iudi.

ADDITIO.

a *Non expirat sua iurisdictio. Et not. quòd quando*
2 *iudex † absoluit ab instantia iudicij contra ius, licèt per hoc actio & ius non perimantur, tamen facit litem suam. casus est in l. penulti. C. de pact. quod Barto. habet ibi pro notabilissimo, ideò tene menti perpetuò.*

EPITOME.

Elapsis temporibus c. statuimus. de elect. lib. 6. pars præsens potest procedere etiam tribus aliis citationibus omissis: quia dicta citationes non sunt de substantia, sed ad bene esse.

DECI

DECISIO IIII. aliàs 78.

SI post lapsum 20. dierum datorum ad expectandum, absentem per c. statuimus. de elect. lib. 6. pars præsens in causa vlteriùs procedat, & libellum offerat tribus illis citationibus per audiẽtiam consuetis fieri, omissis: nihilominùs valet, & tenet processus: quia prædictæ citationes non sunt de esse, sed de bene esse, & fiunt potiùs vt labantur 20. dies prædicti, quàm propter aliquod aliud: vt no. Archi. in prædict. c. statuimus. nam seruata forma c. statuimus. iuncta clement. causam electionis. eod. titu. causa est in curia, & pars aduersa citata: quæ tamen est expectanda per 20. dies ad hoc, vt vlteriùs possit procedi in causa: quia pro contumace habetur. de appel. c. sæpè. Si igitur computatis omnibus temporibus prædict. c. statuimus. ipsa tempora sunt lapsa: satis est quòd procedatur vlteriùs in causa: quia pro contumace habetur, de appel. c. sæpè. & cap. cordi. eo. tit. lib. 6. & hoc propter celerem expeditionem causarum beneficialium, in quibus vacatio diutina valdè periculosa existit. de elect c. quã sit. lib. 6. de qua materia vide Compo. & Archi. in d. c. statuimus. & Specu. titu. de appel. §. nunc. breuiter. versi. sed nunquid. & seq.

EPITOME.

Extensæ attentatorum taxari possunt ante sententiam in principali ferendam

DECISIO V. aliàs 99.

SI fiat condemnatio expensarum in causa attentatorum, potest fieri taxatio earundem ante sententiæ prolationem in principali, & pro sententia super attentatis latà tantùm taxabitur, quantum pro sententia in principali lata: quia vim diffinitiuæ habet: vt in constitutionibus Ioã. 22. pro registro quantum continet: pro aduocato & procuratore ad arbitrium iudicis, prout viderit eos plus, vel minus laborasse. Alia est etiam ratio, quia sententia talis est ante omnia, etiam antequàm de principali cognoscatur, executioni demandanda. de app. c bonæ. & c. cùm teneamur. de maio. & obe. c. dilecti. & ibi per Inno. & sic per consequens de expensis satisfaciendum.

EPITOME.

Processus habitus per audientiam contradictarum contra debitè citatum in partibus, tenet etiam si post conclusionem actor produceret procuratorium ad causas deuolutas duntaxat sub data incontinenti post citationem.

DECISIO VI. aliàs 169.

SI vigore citationis decretæ ad partes, & legitimè executæ, in causa procedatur per audiẽtiam in contumaciam sic citati vsque ad conclusionem, vel prope, si tunc producatur procuratorium, licèt limitatum sit ad causas deuolutas duntaxat, de data post executionem factam citationis ante dictæ, & tempore inchoati processus valebit, & tenebit quicquid factum est. Nam imputet sibi qui procuratorium satis tempestiuè non misit, vel si misit procuratorium, producere omisit: quæ omissio siue negligentia sæpè nocet: prout legit. & no. vt lit. non contest. c. 1. Non ob. prædicta limitatio, quæ verificatur per commissionem de speciali mandato factam, quæ deuoluit causam quam sciuit: ex quo vigore illius citatus fuit, & posteà procuratorem modo præmisso constituit. quod sufficit, vt in fine. cle. causam electionis. de elect.

EPITOME.

Licèt probabilis causa litigandi excuset ab expensis. non tamen à fructibus, qui sunt, beneficij.

DECISIO VII. aliàs 182.

PRobabilis causa litigãdi licèt excuset à condemnatione expensarum, prout legitur & no. in c. finem. de do. & contu. tamen non à condemnatione fructuum, qui sunt officij, seu beneficij. de of. ordi. c. præsenti. lib. 6. & debẽtur beneficiato, vt ibi. Et licèt quis posset dici bone fidei possessor in casu ante litem contestatam: tamen post litem contestatam dicitur malam fidem habere, si succumbat: & ideò tenetur ad restitutionem fructuum: & sic debet eos custodire, & non consumere: prout leg. & no. in c. in literis. de restitu. spol. per Innoc. & Hosti. & per Bernar. eod. titu. capitu. grauis.

EPITOME.

Citatio originalis per edictum debet legi in audientia publica, & affigi valuis palatij causarum, & ecclesiæ maioris vbi curia degit, ac portis ecclesiarum illorum locorum in ea designatorum, & in eisdem locis per aliquas horas affixa dimitti: & ideò copia eius affixa eisdem locis non sufficit. nisi appenderet eam cum sigillo illius curiæ, à qua originale citationis emanauit.

SVMMARIVM.

1 *Citatio per edictum in partibus debet nedum legi, sed affigi, & affixa dimitti.*

DECISIO VIII. aliàs 223.

1 SI † committatur causa cum potestate citandi
a per edictum [a] affigendi in curia, & extrà, vt in forma, licèt huiusmodi citatio posteà per auditorem decreta legatur in audientia contradictarum, & affigatur valuis palatij. & ecclesiæ maioris, vbi est curia, & etiam licèt legatur, & publicetur in locis vicinis in partibus in quibus mandatur fieri executio, non sufficit, nisi affigatur valuis illorum locorum, & dimittatur ibi affixa per aliquas horas ibidem. Nec sufficit affixio copiæ instrumenti suæ literæ citationis, nisi affigatur litera originalis, cui pars tenetur credere, & non copiæ quæ si non faciunt fidẽ in iudicio, multò fortius nec extra. de fide instr. c. 1. & 2. cũ ibi no. de of. dele. c. cùm in iure. Præterea non sufficit lectio, seu publicatio huiusmodi citationis sine affixione, [b] propter formam. quæ habet,
b quòd affigatur: vt in clementi. dudum. de iudi. quæ licèt loquatur de affixione fienda in vno loco, putà in albo Prætoris, in cuius locũ succedit bodie

hodie palatium apostolicum, tameo qnia Princeps, putà Papa, vuli, & mandat eam fieri in pluribns loeis, forma hniusmodi mandati diligenter est seruanda: qnia eaorbitans à iure cōmuni: tum etiam quia arctat ignorantem. ar. corum quæ leguntur, & no in c. cùm dilecta. de rescri & de restı. spo c. Pisanis. de præben. c. cui de non. lib. 6. ff. man. l. diligenter. in his tamen execurionibus eau tnm esse exequētem oportet, vt post citationem appensam, & enulsam sigillatam illius loco relinqnat copiam, & tunc citatus oullam excusatiooem habere poterit.

AODITIONES.

a *Edictum. Adde Cassad. dec. 1. hoc titu.*

b *Sine affixione. Et not. secundùm Pau. de Liaza. & Guil. de Mon. Laud. quòd speciale est in Papa, vt in casu d. clem. dudum. quòd talis citatio, lectio, & affixio valeat: aliàs regulariter non valeret, nisi citatione priùs legitimè facta ab homine, vel à iure: quo casu si citatus ad curiam die assignata non compareat, fit citatio in audētia publica, vel preconizatio, vel in albo Pratoris conscriptio: & tales citationes sunt potiùs declarationes primarum citationum, quàm propria sint citationes: si autem non praecederet citatio iuris, vel hominis, vt habetur in c. 1. &. vt circa. c. cupientes. de elect. lib. 6. & in capit. sapè. de appel. tunc lectio, publicatio, & affixio prout hic dicitur. non sufficeret: maximè quando tangeret specialiter certam personam, si ea certa persona inueniri potest inquisitione facta: vt in ca. fin. de elect. libro sexto. & ff. de appel. l. cùm quidam. & in Spec. de do & contuma. §. restat. in prin. Et de quatuor modis citandi, vide pleuè per Barto. in extrauagan. ad reprimendum.*

EPITOME.

Licèt tres simplices termini habeantur loco peremptorii: tamen si quis ad aliquem actum quinquies citetur, poterit in vltimo facere quod incumbit.

SVMMARIVM.

1 *Citatus in diuersis terminis successiuè sine comminatione poterit in vltimo facere quòd incumbet.*

DECISIO IX. aliàs 241.

1 SI † tres, quatuor, vel quinque termini successiuè sinc comminaoone ad vnum actum explendum pet anditorem assignentur, putà ad videndum quem absolui ad cauielam, citatus in vltimo termino potest dicere, & opponere illi id quod io primo: Nam licèt prædicti tres ter-
a mini ª primi habeantur loco termini peremptorij, & si id oon exprimatur in eis: vt C. quomodo & quando iudex. l. tres denuntiationes. 24. quæst. 3. can. de illicita. & nor. in c. ad petitionem, de accu. per Iono. & alij termioi posteà ad idem assigoati sunt de gratia. ff. de iud. l. & post edictū. C. eo. tit. authē. iubemus. de do. & conlu. c. prout & de offi. deleg. ca. consuluit. & huiusmodi gratia non debet esse frustratoria, nec iterum citaoti damnosa. de regu. iur. c. quod ob causam. lib. 6. imò in hoc termioo gratioso poterit venire, & contumaciam suam expurgare de procu c. querelam. de dolo & contu c. causam quæ. & c. cùm dilecti. de offic. deleg. c. consuluit. præsertim quia in omnibus primis terminis eis cunductum est, & erat edictum quò ad actum in eis fiēdum, qui in alio termino qnò ad hoc licèt ex superabundanti, & de gratia assignato, potuit fieri, & caplo ri. C. quomodo & quando iudex. authen. qui semel. & legitur & not. in d. c. consuluit. & faciunt not. de confes. c. 2. per Arhci. & de dol. & contu. c. actor. lib. 6.

ADDITIO.

a *Termini. Adde deci. 10. incip. licèt in causis infrà. de re iudicat.*

EPITOME.

Sententia quæ ex eisdem actis reuocatur, non excusat à condemnatione expensarum, secus si ex nouis. & vide quod not. Bar. in l. fin. ff. de re iudicat.

DECISIO. X. aliàs 251.

LIcèt sententia pro aliquo in prima instantia lata quæ io secunda instantia reuocatur ex oouis actis, excuset qnem à condemnatiooe expensarum factarum in secunda instantia: prout legit. & no. per Inno. & Host. in c. finem. de dolo & contu. tamen id non procedit, quando ex eisdem, & primis actis sententia reuocatur: quia tunc apparet de iniustitia ipsius sententiæ manifesta, quæ sententia non excusat à condemnatione expensarum, secundum Inno. ibidem, & Ioan. Monac. quem vide de hac materia in c. cordi. de ap. super verbo, in expen. lib. 6. licèt fortiter videatur obstare c. ea insinuatione, de procu. vbi sententia, quæ fuit nulliter lata, & reuocata, excusauit eum, pro quo lata erat in possessorio, à fructibus, qni percipi potuerunt. Sed potest responderi, quòd in hoc pepercit sibi Papa de gratia, vel quia non constabat de violentia: Vel aliter, licèt fuerit ille excusatus à fructibus, qui percipi potuerunt, tamen noo fructibus perceptis. Spec. etiam videtur innuere, qnòd quæcunque sententia excusat appellatum ab expensis. titu. de expen. §. nunc videndum. versi. sed quid de app. De qua materia vide per Ioan. And. in nouel. & io lectura. de reg. iur. c. ignorantia. lib. 6. qui concordat cum Inno. & ponit rationem diuersitatis, quare in primo casu excusatur appellans à condemnatione expensarum propter sententiam pro se latam, & non in secundo casu. Nam in primo casu excusatur propter probabilem ignorantiam siue errorem facti. In secundo non, propter ignorantiā iuris, quæ neminé excusat. 1. q. 4. can. turbātur. §. notandū. & ibi in summa. de ignorantia iuris naturalis & ciuilis. Primam rationem siue conclusionem Io. And. & aliorū intellige de ignorantia facti alieni: secùs si proprii, in quo intolerabilis est error de rescrip. c. ab excommunicato. & C. de iu. & fac. ign. l. error facti.

EPI

EPITOME.

Procedi potest in causa cum procuratore constituto post executionem citationis quamuis indebitè factam.

SVMMARIVM.

1 *Personaliter citato etiam ex quacunque causa procuratorem mittere non sufficit.*

DECISIO XI. aliàs 271.

SI de speciali mandato Papæ aliqui persona-
liter, & legitimè citari mandentur, licèt hu-
iusmodi citatio non fuerit debitè executa, si ta-
men omnes prædicti post huiusmodi citationem
decretã, & in partibus aliquibus, sed non omni-
bus locis iuxta formam mandati lectam, procu-
ratores ad causam huiusmodi prosequendam in
curia constituant, præsumitur se sciuisse citatum,
& huiusmodi citationis habuisse, & habere indu
bitatam notitiam: intantum quòd contra perso-
naliter citatos ad excommunicationem, contra
alios ad vlteriora in causa potest procedi. facit de
dolo & contuma. c. dilecti. arg. eorum quæ legun
tur & not. in Clemen. causam de elect. in fi. Atta-
men quia hæc sequens oratio in aliquibus deci.
ponitur post finem immediatè sequentis deci-
1 sionis ibi, quandocunque † enim, & ex quacun-
que causa quis personaliter citatus, non sufficit
mittere procuratorem. de maior. & obed. c. si. de
do. & contu. c. cùm dilecti. de dilat. c. exposuit. &
ibi per Bec. Contra quam quidem conclusio-
nem, videlicèt quò ad excommunicationem fe-
rendam contra sic non legitimè citatos persona-
liter allegabam duas notas Inno. quæ videntur
fortiter obstare. Vna est in c. fin. de eo qui mit. in
poss. Secunda est in c. ad petitionem. de accu. vi-
delicèt, quòd nunquam est aliquis excommuni-
candus, nisi fuerit personaliter monitus, vel ap-
prehensus. vel nisi se in fraudem absentaret, vel
impediret quòd non posset ad eum citatio, aut
monitio huiusmodi peruenire: vt lit. nũ contest.
c. quoniam. & de huiusmodi fraude & impedi-
mento debet constare antequàm excommuni-
cetur: nam qui fraudem allegat, eam probare te-
netur ff. de dolo ma. l. dolum Ad quæ responde-
batur, quòd notitia citationis ipsum constituit
verum contumacem, per regulam, qui certus,
&c. & ideò tanquam contra contumacem possit
ad excommunicationem procedi. 11 q. 3. can. cer-
tum. & vt lit, non contest. c. tuæ.

EPITOME.

Inimicitia capitales non guerræ generales patria à personali comparitione excusant, dum tamen tutus saluus conductus haberi possit.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia capitales à personali comparitione excusant: bella verò generalia non.*

DECISIO XII. aliàs 315.

1 LIcèt † guerræ & inimicitiæ capitales, & per-
sonales quem fortè à personali cõparitione
excusarent: vt in capitu. accedens. vt lit. non con-
test. & in c. pastoralis. de re iudi. in clemen. tamen
generales guerræ patriæ non excusant: præser-
tim si detur, & probetur, quòd tales personaliter
citati cum literis salui conductus principis illius
patriæ, vel inimicorum guerram facientium pos-
sent venire, & illas obtinere, sicut aliàs obtinue-
runt: & cum illis ad curiam illorum, vel aliorum
principum transiuerunt: prout ponebatur & al-
legabatur in facto. ar. pro hoc eorum quæ legun
tur & no. in c. cùm dilecti. de dolo & contu. & c.
veniens. de accu. super verfi. viarum discrimina.
per Inno. qui reputat illas excusationes nimis va-
gas & generales.

EPITOME.

Prouisio noua per actorem contra reum possessorem post litem introductam impetratam debet per Auditorem absenti possessori intimari. hoc dicit Vel sic. Lite super beneficio pendente, si actor impetret nouum ius, putà nouam prouisionẽ vel gratiam, si necessi, id per Auditorem reo absenti intimari debet.

SVMMARIA.

1 *Actor lite pendente super beneficio, si nouũ ius obtineat, an & quando reo & possessori prouisio illa noua intimanda sit.*

2 *Auxilio nouo indigent, quæ de nouo emergunt.*

DECISIO XIII. aliàs 320.

1 LIcèt † in causa beneficiali introducta in cu-
ria per appellationem, vel aliàs legitimè,
possit procedi per audientiam, & pronuntiari
contra absentem, presertim possessorem. & pro
actore vigore iuris sibi ante huiusmodi litem,
vel saltem tempore commissionis obtentæ com-
petentis, tamen si actor idem post litem conte-
statam, & introductam, putà in medio causæ, im-
petrat nouam gratiam, siue nouum ius, putà,
quòd si neutri ius competat in beneficio, de quo
litigatur, quòd ei prouideatur: Voluerunt & di-
2 xerunt maior pars Dominorum, quòd huius-
modi gratia noua prædicto possessori intimetur,
antequàm sententia cõntrà eum proferatur. Tum
quia si dicta gratia impetrata non esset, absens
sententiam pro se reportasset, per regulam, acto-
re non probante, &c. Et quia fortè, & sinefortè
tempore introductionis huiusmodi causæ, be-
ne sciuit aduersario suo nullum ius competere,
idcirco non curauit venire, vel mittere. Sed quia
ex nouo iure per eum impetrato ipsum vult vin-
cere, quòd verisimiliter potuit ignorare, ideir-
co meritò est vocandus ad dicendum fortè con-
tra prædictam gratiam, quam fortè de surre-
ptione vult, & potest impugnare: vnde intima-
tio est sibi facienda vt veniat, vel mittat, si velit.
2 Ea enim † quæ de nouo emergunt, nouo auxi-
lio indigent ff. de inter. acti. l. de ætate. §. ex cau-
sa. de iura calum. capitu. cæterum. de except. cap.
pastoralis. & ibi in quarta gloss. facit capi. vt circa.
& capitu. statuimus. de elect. libro. 6. Mihi verò,
& aliquibus aliis Dominis videbatur intimatio-
nem huiusmodi non debere fieri de iuris rigo-
re, licèt de benignitate canonica vtilius foret, &
concedi posset. Ratio Dominorum meorum
& mea

& mea fuit. Nã ex quo citatus fuit legitimè possessor. debebat venire, vel mittere sufficienter ad omnia, quæ possunt incurrere, vel impetrari in causa contra eum, quæ nedum est super negotio principali commissa, sed etiam super omnibus incidentibus dependẽtibus, & coonexis: & ideò si dicamus prædictam gratiam ooniter impetratam, negotium incidens, emergens, vel conoexum, ad omnia illa fuit legitimè citatus per actorem, vel ab homine, vel à iure vsque ad sententiam inclusiuè: Si igitur non venit, nec misit. impntetur sibi, & tenebit quicquid fit in eius absentia, quam replet diuina Dei præsentia. de do. & contu. capitu. veritatis. de Arb. capit. 2. lib. 6. faciunt iura vulgaria vt lit. oon contest. capi quooiam frequenter. de eo qui mit. in pos. c. fi. de appel. c. sæpè. & de elec. c. 1. & c. cupientes. lib. 6. Pro quo etiam facit conclusio 17. infrà de apel.

ADDITIO.

a *Maior pars Dominorum. Dicendum quòd conclusio, sine primum dictum Dominorum posset procedere in illo, qui non venit, nec procuratorem misit, confisus de sententia absolutoria: Sed hac opinio mea, & aliquorum Dominorum posset procedere in illo, qui procuratorem misit, cui credo sufficere huiusmodi intimationem fieri, cùm ipse debeat sufficienter esse instructus de omnibus causam ipsam tangentibus. vt de sur. calum. capitu. in pertractandis. crederem tamen sibi inducias dandas ad consulendum dominum, si eas peteret. vt de procur. capitu. dilectus.*

EPITOME.

Si nec actor, nec reus compareat in termino citationis facta ad totam causam, potest nihilominus veniens post terminum procedere per audientiam contra absentem cius contumacia non obstante, sine noua citatione.

SVMMARIA.

1 *Reo citato non veniente in termino, nec actore, si postmodum actor compareat, procedi potest contra reum sine noua citatione.*

2 *Reo comparente & non actore, quæ remedia competant.*

3 *Reus citatus ad quæ teneatur.*

DECISIO XIIII. aliàs 345.

1 LIcèt † impetrans commissioocm cum potestate citandi in partibus, & decreta citatione ac debitè executa, non compareat ipse, nec aduersarius suus in termino ad quem fecit aduersarium suum citari, nihilomininus si post eundem terminum coioppareat, & procedi petat in causa, procedi poterit etiam sine noua citatione
2 per audientiam. Ratio, † quia reo citato comparente ad certum actum in certo termino expediendum actore non veniente cõpetunt dũo re-
a media: videlicèt circũductio [a] edicti peremptorij, vel absolutio ab instantia iudicij: prout deducitur in capitu. consuluit. de offi. deleg. & tertium remedium est capitu. actor. de do. & contu lib. 6. Tamen neutro veniente licèt circunducatur edictum, quò ad illum actum pro tunc in illo termino faciendum, non tamen circunducitur in totum, si reus est ad totam causam vsque ad diffinitiuam sententiam inclusiuè citatus: tunc enim
b quandocunque [b] reo, vel actore veniente potest procedi in causa in contumaciam alterius vsque ad diffinitiuam sententiam inclusiuè. arg. eorum quæ leguntur & no. in d. cap. consuluit per Inno. in capit auditis. de procur. per eundem. & plenè per Archi. de eo qui mit. in pos. cap. vnic. & capi.
3 1. de do. & contu. lib. 6. Reus enim † sic citatus ad duo tenetur: videlicèt comparere, & in certo termino comparere. & licèt qòd ad secundũ circũnductum fuerit edictum, nihilominus adhuc remanet primum, in quo si fuerit cõtumax, procedetur contra eum, tanquam contra contumacem, nisi index de benignitate velit eum expectare & de nouo citare: vt in d. c. consuluit. in fi. & in c. cùm dilecti. de do. & contu.

ADDITIONES.

a *Circunductio. Adde de ista circunductione termini dec. 15. incip. si testes. infrà de testib.*

b *Quandocunque. Adde dec. 21. infrà de appella.*

EPITOME.

Vocatus ad iudicium etiam delegati, comparere tenetur allegaturus defensionem suam, quamuis non fuit proprius, sed communis, aut litera vocationis non contineat iurisdictionem vocantis, dummodo narret tale quid, quod si verum foret, comparere teneretur.

SVMMARIVM.

1 *Processus executoris sententia factus in contumaciam valet.*

Executor rei iudicata debet de æquitate citare partem victam ad taxam fructuum & expensarum.

2 *Executor sententia non tenetur citare partem ad executionem faciendam, nisi velit.*

3 *Cursor Papa dicitur persona publica, & fide digna.*

DECISIO. XV. aliàs 355.

1 SI executor † trium sententiarum diffinitiuarum in palatio Apostolico latarum, citet in curia per cursorem domini nostri Papæ, partem condemnatam in fructibus, ad videndum taxari fructus, & in contumaciã partis non comparentis eosdem fructus taxet, fuit dubitatum vtrum valuerit huiusmodi taxatio, propter duo. Primò, quia non per suum nuntium iuratum citauit, nec per literas suas: ergo non videbatur pars aduersa legitimè citata: per no. in capi. prudentiam. de offic. delega. & in cap. cùm parati. de appe. Secundò, quia non misit parti potestatem sua, nec eam de hoc aliter certificauit, quòd plene instrui potuerit: ergo videbatur, quòd comparere non tenebatur, per capitu. cùm in iure. de offic. deleg. & per capitu. prætereà. de dilat. Fuit decisum, & determinatum cõtrarium: videlicèt, quòd valuit huiusmodi taxatio: dummodò modum

dum non excesserit in taxando facta in contumaciam illius citati, qui in dubio, ex quo se executorem dictarum sententiarum narrauit, debebat comparuisse, & fidem sibi fieri de sua potestate potuisse, quam si tunc non fecisset, fortè taxatio non valuisset. & sic loquitur d. capitu. cùm in iure. Et quia hoc non fecit, nec comparendo, nec aliquid allegando, ergo tenuit, & valuit taxatio facta in suam contumaciam. ff. de iudic. l. si quis ex aliena. & de accu. capitul. veniens cum
2 simil. Prætereà executor † sententiæ videtur esse merus executor, qui non tenetur citare partem nisi velit, ad executionem faciendam: vt in capi. de cætero. de re iudi. & not. in capi. pastoralis. de offic. delega. & si citet, hoc fit ex superabundanti, & extraiudicialiter. & pro informatione summarum habẽda de fructibus, & de omnibus deducendis: vt in l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de iudi. in qua citatione non requiritur talis, & tanta solennitas, siue expresio, quæ habetur in capitu. præterea. superiùs alleg. & in clem. ij. vt lite pendent. Cùm igitur præfatus executor, vt executor fecerit citari partem, exprimendo etiã ad quid, & super quo, videlicet ad videndum taxari fructus, in quibus pars sciuit, & scire debuit se condemnatam, maximè attento quòd forma executorialium sententiarum in palatio apostolico latarũ est notoria, & similis per omnia quasi in omnibus causis, satis pars fuit certificata quo ad hoc, vt saltem compareret ad allegandum, & proponendum tam contra executorem, quàm contra citationem, si aliqua voluisset: & quia id facere non curauit, tenuit processus habitus in eius contumaciam. de app. capitu. per tuas. de do. & contumac. capitu. prout. & capitul. veritatis. nec iudex siue executor tenetur semper mittere, nec ostendere suam originalem potestatem parti, nisi hoc petatur: licèt bene teneretur inserere tenorem potestatis suæ in citatione, siue in processibus suis. & hoc verum, quando citat per literas, secus si per nuntium, vt hic. & sic intelligatur d. capitu. cùm in iure peritus, de offic. delega. prout nota. per Bernard. Nec vitiatur prædicta citatio pro eo, quòd non facta fuit per nuntium proprium, sed per cursorem Papæ, quia secundũ omnes Dominos tutius erat citare per cursorem
3 † Papæ, qui est persona publica nota, & authentica, ac iurata, quàm per aliquem alium nũtium priuatum etiam iuratum: imò maior fides adhibetur cursoribus Papæ, quàm alijs nuntijs. arg. no. in c. cùm parati. de appel. & de offi. delega. c. prudentiam. superiùs alleg.

EPITOME.

Contumax præsumptus siue fictus à die sententiæ infra decem dies auditur appellans: verus autem contumax non.

SVMMARIA.

1 *Citatus per edictum an possit intra x. dies à sententia diffinitiua appellare.*
2 *Præsumptus siue fictus contumax à die scientiæ intra x. dies à die scientiæ appellans auditur: verus autem contumax non.*
3 *Appellationis remedium nemini est denegandum.*

DECISIO XVI. aliàs 364.

1 a CVm iura clamitent, † quòd contumax[a] regulariter non auditur appellans: vt ij. q. vj. can. ei qui appellat. §. sunt etiam quorum. xxiiij. q. iij. de illicita. & C. de iudic. l. properandum. §. si autem absuerit reu. & l. & post edictum. §. fina. ff. eod. & C. quorum appellat. non reci. l. j. Fuit dubitatum vtrum citatus per edictum, iuxta formam Clemen j. de iudic. & non comparẽs posset à sententia diffinitiua infra decem dies à tempore notitiæ computandos appellare? Et videbatur primò quòd nõ: quia talis citatio arctat perinde citatum, ac si personaliter apprehensus fuisset. Sed si personaliter quis inuentus citatur, & non comparet, verus contumax reputatur: & ideò ei appellare non licuit: ergo &c. prout expressè deducit Specul. titu. de contuma. §. j. versicul. & not. quem alleg. Ioan. Andr. in Clemen. vnic. de dolo & contuma. vbi plenissimè de hac materia, & in Clemẽ. causam electionis. §. penul. in vltima glos. vbi remittit ad no. per Compo. in capi. j. de election. Fuit breuiter dictũ per omnes Dominos, & determinatum contrarium: nam
2 licèt prædicta citatio † facta per edictum, iuxta formam Cle. prædictæ perinde actat, &c. & posset procedi parte absente quò ad diffinitiuam, tamen illa est quædam fictio iuris, quæ facit tales haberi pro personaliter citatis: & insurgit hæc fictio ex quadam iuris præsumptione: quod præsumit talem sic per edictum citatum habuisse notitiam, quòd citatio huiusmodi ad ipsum peruenisset, quæ tamen potuit non peruenire: vt puta, quia fuit vltra mare, & sic impossibile foret ipsum sciuisse se citatum: vel si sciuit, fortè legitimè impeditus in veniendo, aut mittendo fuit, & sic non contempsit. de senten. excom. capit. venerabilibus. in princip. & §. porrò archiepiscopus. versic. secus autem. & versic. & hoc ipsum. & §. sed si causa. lib. vj. sicque contra huiusmodi præsumptionem, cùm non sit iuris & de iure, bene admitteretur probatio in contrarium, secundùm Guil. & Genze. in dicta Clement. j. maximè si haberet probationes incõtinenti paratas. arg. extrà qui ma. accusa. pos. cap. fina. de restitu. spoliato cap. literas. ergo quemadmodum dicimus prædictam citationẽ super iuris præsumptiones & fictione fundatam, potiùs igitur habemus dicere contumaciam ex ea insurgẽtem fictam, quã veram. Fictè igitur contumax auditur appellans: de senten. excommu. c. venerabilis. li. vj. & no. in dictis iuribus, & per dictos Doct. ergo, &c. Præterea graue esset, imò iniquũ tale, & tantum præiudiciũ fieri parti sic fictè citatæ, si ei auferretur
3 defensio, quod est appellationis † remediũ, quod
b nõ esset denegandũ diabolo, [b] si esset in iudicio. de exceptio. c. cùm inter. de appel. c. cùm speciali. Satis enim est absentẽ ipsum in processu, & diffinitiõe causę punire: quemadmodũ dicimus, & seruamus in citato ad domũ, & loco beneficij de quo agitur, & in ecclesia cathedrali: qui si nõ cõpareat in causa beneficiali, auditur appellans: vt probatur in dicta Clemen. causam electiõis. per Ioã. An. multò fortius citatus per edictũ in locis plus distantibus, & remotis. Et sic pro hac parte

fuit declaratum, & determinatum taliter citatũ
posse appellare, nisi expressè posset cõstare de ip
sius scientia, & contemptu, qui solus facit, quòd
e non auditur appellans, secundum Ioã. An. in d.
Cle. vnic. Imò secundum obseruantiam Rotæ e-
tiam si esset verè contumax, audiretur appellans
à diffinitiua infra x. dies cõputandos à tempo-
pore prolationis sententiæ, sed non scientiæ.

Additiones.

a *Contumax. Adde Fely. in cap. quoniam frequenter. §. porro. nume. 19. vt lit. non contest. & decis. 9. supra eod. titul.*

b *Diabolo. Adde decis. 15. incip. licèt in causas. supra de procuratorib.*

c *Appellans. Adde Fely. in c. quod ad consultationem nu. 22. & dec. 46. de appellationib. in anti.*

EPITOME.

Contra actorem commissionem & citationem impetrantem, ac non dimisso procuratore de curia recedentem ad instantiam rei seruatis terminis per audientiam potest pro reo ab impetitione sententia diffinitiua ferri.

SVMMARIA.

1 *Actore obtinente causam beneficialem in curia Romana, si reus non citatus posteà veniat, potest seruatis terminis ab ipsius actoris impetitione absolui.*

2 *Sententia diffinitiua non potest contra non citatum non confessum, aut non conuictum promulgari.*

3 *C. causam quæ. de dol. & contuma. intellectus.*

4 *Commissiones sunt communes actori & reo.*

5 *Actoris contumacia maior habetur, quàm rei.*

DECISIO XVII. aliàs 402.

1 SI actor † præsens in curia impetrat commis-
sionem, in causa beneficiali contra reum
possessorem absentem cum potestate citandi ip-
sum in partibus: & decreta citatione ad instan-
tiam ipsius actoris recedat de curia, & vadat ad
partes nullo procuratore dimisso, si post eius
absentiam producatur procuratorium sufficiẽs
pro reo ante executionem prędictę citationis, &
procedatur per audientiam ad instantiam rei cõ
tra actorem absentem vsque ad cõclusionem in-
clusiuè, & petat pro parte rea ferri sententiã ab-
solutoriã ab impetitione actoris: dubitabatur
vtrùm talem, vel qualem sententiam Auditor
posset, & deberet ferre in casu suprà posito. In
quo dubio Domini erant varij. Aliquibus enim
videbatur quòd ab instantia iudicij dumtaxat cũ
condemnatione expensarum Auditor deberet
reum absoluere. per authen. qui semel. C. quo-
modo & quando iudex. de offi. delega. cap. con-
suluit. cum ibi not. de dolo & contu. c. actor. lib.
2 vj. Contra † enim non citatum, nõ confessum, nõ
conuictum non potest diffinitiua sententia pro-
mulgari. ij. quęst. ij. can. nos in quenquam. de cõ-
sti. cap. ecclesia sanctæ Marię. de mai. & obe. cap.
inter quatuor. de caus. possess. & proprie. ca. j. At
hic actor nunquã fuit citatus. ergo. Prętereà sup
posito quòd reum fecisset citari, adhuc ante litẽ
contestatam poterat pœnitere, & desistere à lite:
vt C. de appe. si quis libellos. canonizata ij. q. vj.
can. fi. §. si quis libellos, vbi de hoc. & per Host. & ē.
plenius de crimine fal. capi. fina. & per Archi. in
dicto capitu. actor. multò fortius re integra ante
quancunque citationis executionẽ desistere po-
tuit. & hoc potiùs in casu prędicto debemus
præsumere, quàm contrarium: cùm non pro-
cesserit ad actum citationis exequendæ. argu.
de electio. capitul. in causis. & capitul. quam-
uis. eodem titul. libr. vj. cum ibi no. Alij Domi-
ni, & maior pars fuerunt in contraria opinione:
videlicèt quòd posset, & deberet ferri diffiniti-
ua sententia absolutoria ab impetitione pro reo
præsente. Mouebantur per capitul. causam quæ.
de dolo & contumac. vbi in contumaciam acto-
ris procedebatur lite non contestata ad diffini-
tiuam sententiam, etiam condemnatoriam: ergo
multò fortius ad absolutoriam. pro quo etiam
allegabant l. properandum. C. de iudi. & no. per
Ber. in capitul. prout. de dolo & contumac. Sed
3 † si capitu. causam quæ bene, & rectè inspicia-
tur, loquitur in actore legitimè citato per reum
contumaciter se absentante. loquitur etiam in
causa matrimoniali, in qua non est litis conte-
statio necessaria. in clemen. dispendiosam de iu-
dici. At in casu nostro postquàm reus venit, nus-
quã actor citatus fuit: ergo &c. Ad quod respon
debatur per Dominos in hanc opinionem decli
nantes, quòd hic actor impetrando commissio-
nem, & citationẽ ad partes, prorogauit, & vo-
luit causam esse in curia: & ideò debuit hoc prę-
cauere, & cogitare, & procuratorem in curia di-
mittere: vt quando reus, suus aduersarius veniret
eum defenderet, sicut dicimus in appellante. de
appel. capi. interposita. & c. cordi. vt ibi not. libr.
vj. & de renunc. cap. veniens. cum ibi not. ergo si
hoc non fecit, iustè potuit contra ipsum per au-
dientiam, etiam ad diffinitiuam sententiam pro
cedi. ar. in simili in ca. statuimus. de elect. libr. vj.
Prætereà intimatio appellationis iuxta formam
clemẽ. causam electionis. de elect. & citation. quã
do de speciali mandato causa committitur, fiũt,
vt reus certificetur super quo velit actor agere,
ad hoc, quòd possit venire, vel mittere, instru-
ctus. ar. clem. eo. ti. vt lit. penden. de dilat. cap. præ-
tereà. At hic actor certus fuit, vel saltem esse de-
buit de facto suo. de rescrip. c. ab excommunica-
to. & de iureiurand. c. eum qui certus. lib. vj. ergo
non erat opus ipsum citare, vel certificare de cau
sa, & ideò secundùm stylũ Palatij clemē. ij. vt lit.
penden. fortiùs procederet in actore, quã in reo.
4 Item commissiones † sunt communes, ita quòd
reus potest vti rescripto impetrato etiã cũ clau-
sula præiudiciali per actorem, & econuerso. de
mut. petitio. ca. 1. & ij. & leg. & not. per Innocen.
in c. ex conquęstione. de restitu. spo. quod etiam
debuit actor præuidere, & suspicari reum velle,
vel posse venire, & tali commissione vti, & di-
misisse procuratorem sufficientem: quòd si non
fecit, imputet sibi. de appella. capitul. sæpè. & c.
5 Nicolao. cum ibi not. Maior † est enim contu-
macia actoris, quàm rei: vt in dictis iuribus. ca-
pitul. causam. & cap. actor. ergo, &c. Quòd enim
pœnitere & desistere posset ante litem contesta-
tam,

tam, fatebantur Domini, si venisset, vel de hoc cō stitisset: sed quia de hoc non constitit, attento quòd citationem, & commissionē obtinuit, potiùs debemus præsumere de contrario, & quòd in eadem voluntate permansit. de præbend. c. si tibi absenti. li. vj. Præterea etiam in hoc dubio potiùs debemus præsumere citationem executā, ex quo reus procuratores post datam ipsius citationis decretæ misit specialiter ad causam, quā non citatum. ar. no. in capit. bone memoriæ. de elect. ergo si citatus fuit, in eius contumacia procedi potuit, & vsque ad diffinitiuam sententiam: vt in cap. statuimus. de elect. lib. vj. ergo, &c. Fuit tamen finaliter mihi, qui habui causam, per omnes Dominos dictum, & conclusum, quòd si reperirem per acta procuratorium pro reo, statim post decretam citationem, & recessum actoris productum, quòd aliquantulum supersederem, & expectarem aduentum actoris: quia melius est aliquantisper expectare, &c. ff. de dam. infec. l. si finita. de procura. capi. querelam de re iudi. cap. cùm Bertoldus vt lite non contest. cap. quoniam. si verò lōgè pòst, esset productū, quòd tunc reciperem iuramentum à procuratore rei, vtrùm sciret, vel crederet dominum suum fuisse citatum vel ne. & si iuraret ipsum fuisse citatum, quòd tunc ferrem sententiam absolutoriam ab impetitione actoris: alioquin ab instantia iudicij absoluerem reū. sed quia reperi per acta procuratoriū statim post recessum actoris productū: idcircò de consilio Dominorum meorū supersedi, & supersedendum decreui ad tempus: quia propter multa impedimenta forsitan actor nō potuit hactenùs venire: quæ forsitan ipsum excusarem à veniendo. de appell. c. ex ratione & de sen. excomu. ca. venerabilibus. lib. vj

EPITOME.

Generalis citatio omnium quorum interest, non est arctatoria sed monitoria.

SVMMARIA.

1 *Executio citationis facta contra certam personā in vim clausulæ generalis, & omnes alios quorū interest, &c. an teneat.*

2 *Clausula generalis, & omnes quorum interest, &c. in citatione posita, quid operetur, & quos includat.*

DECISIO XVIII. aliàs 419.

1 SI † impetretur commissio per certam personam cōntra Decanum, & Capitulum certæ ecclesiæ, & super certo beneficio, ac omnes

2 alios, ² quorum interest, cum potestate citandi in curia, & extra curiam, & decreta citatione ad partes sua prædicta forma, si executor citationis citat certam personam detinentem & occupantem beneficium, de quo agitur, nō expressam in citatorio, sed comprehensam sub clausula, personaliter ipsum apprehendendo, Fuit dubitatū, vtrùm contra talem personam sic citatam, & nō comparentem, posset procedi per audientiam. In quo Domini erāt varij aliqui, & maior pars declinantes in partem affirmatiuam, mouebātur, quia ex quo prædictus citatus interfuit, & per executorem apprehensus fuit, statim extracta fuit species à genere, & hoc in prima citatione: quod meritò debet sufficere. arg. ca. cùm in multis. de rescripti. in fi. lib. vj Præterea si Decanus & Capitulum contra quos in specie, & contra omnes alios in genere decreta fuit citatio, fuissent legitimè citati, & non comparuissent, & per audientiam processum, & lata diffinitiua sententia fuisset pro actore, & contra dictos Decanum & Capitulum, illa vtique sententia præiudicasset dicto tenenti beneficium, & sic citato & apprehenso, quia sciuit causam suam agi: nec ignorantiam poterat prætendere, quia fuit per citationē personaliter apprehensus. ar. c. quamuis. de re iudi. & c. suborta. & l. sæpè. ff. eo. ti. Attento igitur hoc, quòd sibi preiudicasset dicta sententia etiam contra Decanum & Capitulum lata, nisi appellasset ab ea, vt euitetur circuitus, & executio sententiæ, posset fieri contra eum, dicebant prædicti Domini posse procedi per audientiam contra ipsum sic citatum, & apprehensum vigore prædictæ clausulæ generalis. arg. clemen. auditor de rescript. Alij. Domini tenentes contrariū, de quorum numero ego eram, dicebā hoc verum si executor citationis habuisset potestatem extrahendi speciem de genere, putà si mandatū fuisset sibi, quod citaret quemcunque detentatorem talis beneficij nominati, vel quem actor sibi duceret nominādum. de quo tamen ego bene dubitabam & dubito, vtrùm Auditor potuisset sic mandasse, nulla certa persona per ipsum expressa in primo citatorio, nec fortè sub com-
b missione comprehensa. & credo quod non:ᵇ tū quia commissiones nostræ sunt strictissimè interpretādæ: tum etiam quia licèt iudex, siue Auditor vigore clausulæ generalis habeat iurisdictionem in habitu super omnes comprehensos sub clausula, non tamen in actu, nisi exprimantur: antequam tamen expressionem non valeret citatio, quæ est de processu. de probat. capi. quoniam contra. Pro hac conclusione videntur tex. clari, in capit. pastoralis. de rescript. in fin. & in dicto capitu. cùm in multis. in fi. per quas decre. credo debere fieri hanc expressionē personarum comprehensarum sub clausula generali per iudicem in prima citatione per eum decernenda, & non per executorem citatione decreta: qui, vt puto, formam mandati excederet, si ad speciem descenderet sicq; nil ageret. de rescript. capit. cùm dilecta. ff. man. l. diligenter, cum simi. lib. Debebat enim in genere citare omnes, quorum interest, prout sibi mandabatur. qui ma. accu. pos. capitul. cùm in tua. de elect. capitu. fi. lib. vj. Et quid operatur tunc talis citatio, ibidem no. per Innocē. Ad. quod primi multùm probabiliter responderunt meo iudicio, hoc procedere in iudicibus datis extra curiam, qui de facili possunt scire, & se informare de personis, nominibus, & cognominibus earūdem: secùs verò in curia, vbi propter locorum distantiam, & malitiam intrusorum, & occupantium indebitè, vt plurimum, beneficia collata per sedē apostolicam. Dixerunt prædicti Domini saltem de æquitate debere sufficere expressionē, & citationem

factam de certa persona compræhensa sub clausula generali per executorem in partibus maximè quia attenta forma citationis ipse non citat, sed Auditor. quorum dictum sapit aliqualem æquitatem, non tamen scriptam in iure: ergo standum erit rigori: prout leg. & not. de dolo & cōtumacia. capit. primo, in clem. quamuis rigor. de
2 appellatio. Prætereà si mandentur citari † omnes quorum interest, & in genere citentur: talis citatio non est arctatoria, sed monitoria, ita quòd omnes, qui putauerint sua interesse, poterūt venire ad causam si volunt: & cum illis qui veniūt, potest procedi, aliàs non: prout not. Hostien. & Innocen. in cap dilecti. de except. vbi de hac materia plenè. sicut dicimus in simili de appellatione interposita in causa beneficiali, iuxta formam ca. primo, de elect. libro sexto, quæ etiam citat omnes quorum interest, nec eos arctat ad veniēdum, nisi velint. Pro quo dicto ego allegabam quoddam dictum Hostien. in capitul. pastoralis. de rescrip. superiùs alleg. vbi arguit gloss. ordin. pro & contra, verùm iudex possit citare ante expressionem rerum sub generali clausula comprehensarum: & videtur tenere quòd non. Hostien. verò ibidem dicit, quòd iudex potest citare: sed pars non tenetur respōdere ante expressionem rerum. Si verò velit venire, & respondere, tenebit sua responsio. arg. in simili eorum quæ legūtur & not. de iurament. calum. ca. cùm causam. in glo. fina. Ad id quod inducitur pro alia parte: videlicèt, quòd sententia lata contra Decanum & Capitulum huic sic citato præiudicat, quia sciuit suam causam agi: fateor, videlicèt quòd non audiretur posteà volens agere contra hunc pro se sententiam reportantem obstante sibi exceptione rei iudicatæ, per iura superiùs allegata. Ad hoc tamen si velit tacere, & possessionem retinere, nunquam sententia prædicta contra ipsum mandabitur executioni: quia non est lata, nec posset fieri sic generalis, & incerta, videlicèt cōtra omnes, quorum interest. Insti. de acti. §. curare. C. de senten. quæ sin. cer. quan. l. 1. per totum. nec debet in expensis condemnari: quia se non opposuit, nec ad opponendum venit: imò absoluendus esset ab illa citatione, & pars aduersa cōdemnāda in expensis. iuxta not. per Innocen. & Hostien. in dicto cap. dilecti. sicque multùm sua interest, quod non procedatur contra eum in specie per audientiam: nisi fuerit in primo citatorio expressus per iudicem, prout de rigore iuris est faciendum. & si non fuerit expressus, licèt per executorem fuerit in specie citatus, quæ citatio eum ad comparendum non arctauit: & sic comparere non tenebatur: & sic per consequēs contumax non fuit, ergo contra non contumacem processus habitus non tenet. de constit. cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de maio. & obe. capit. inter quatuor. de caus. possessio. & propriet. capit. 1. vt lite non contest. c. primo. & capit. quoniam. ergo, &c. Fuit tamen per omnes Dominos datum concorditer consilium, quòd prædictus actor obtineret à Papa, validationem processus habiti contra sic citatum per audientiam: quia iam erat conclusum in causa, vt ponebatur in facto, quòd & factum fuit, & obtentū, & lata sententia contra prædictum absentem, & malè, secundum me. sed quod principi placuit, &c qui de nulla sententia potest facere aliquam. C. de legi. digna vox. Instit. de iur. natu. gen. & ciui. §. sed & quod princ. pi. 2. q. vj. hinc quippe. de immun. eccle. in ca. 1. in clem. cum ibi not.

Additiones.

a *Ac omnes alios. De citationibus quas faciunt Auditores sacri Palatij, & quo ordine fiant, vide per Felyn. in capitul. quoniam contra. § porrò. versi. demum an citatio. col. xj. numero 20. extrà vt lite non contesta.*

b *Et credo quòd non. Adde Ludouic. Roma. cons. 342. incipient. quoad primum.*

EPITOME.

Generalis excommunicationis sententia ligat subditos monitos in genere, & contumaces in non soluendo: quamuis subditus nō probetur excommunicatus per tertium, nisi ostendat illum infrà annum non soluisse.

SUMMARIA.

1 *Sententia generalis excommunicationis quos ligare dicatur.*
2 *Ignorantia qualiter probetur.*
3 *Iuramentum non defertur ei contra quem ex facti qualitate, vel notorietate vehemens est præsumptio.*
4 *Scientia publica facit liquidissimam probationem.*

DECISIO XIX. aliàs 444.

EXtra Rotam petebatur consilium à Dominis super quodam facto tali, Quidam epi-
1 scopus † in sua generali synodo imposuit clericis beneficiatis suis subditis charitatiuum subsidium soluendum certo termino: & quia infrà illum terminum non curauerunt soluere, emisit, & fecit legi iteratò publicè in ecclesia, vel secundum aliam partem in sequenti synodo quasdam literas generales censuras ecclesiasticas, & præsertim sententiam excommunicationis cōtinentis contra omnes clericos suos beneficiatos in genere non soluentes dictum charitatiuū subsidium infrà terminum in literis expressum. Post hoc cōtra quendam A. clericum beneficiatum, & subditum prædicti episcopi nominatim nō expressum in dictis literis præsentatum prædicto episcopo ad quandam parœcialem ecclesiam pertinētem ad institutionem eiusdem episcopi, fuit exceptum per quendam B. compræsentatum suum ipsum non instituendum, sed repellendum tanquam excommunicatum vigore literarum prædictarum, quas dicebat prædictus A. præsentatus se ignorasse, & sic minimè ligatū fore, contra quod replicabatur per B. prædictum A. tempore publicationis dictarum literarum præsentem fuisse in loco, & sic nullam posse prętendere ignorantiam. Hic dubitatur de tribus. Primò vtrùm A. non nominatus in literis episcopi, supposito quòd fuit clericus beneficiatus eiusdem episcopi, & præsens in loco tempore prædicti edicti: & quòd terminus limitatus in literis

literis fuit lapsus, incurrerit dictam sententiam:
Secundò, vtrùm se excusare poterit pretextu
ignorantiæ, & debeat admitti ad eandem & si
admittatur qualiter probetur. Super quibus fue
runt ostensa in Rota scripta & all. diuersa, & cō-
traria duorum Doctorum legum Perusinorum
fratrum, videlicèt Baldi. & Petri de Perusio: qui
tamen in primo dubio concordauerunt in hoc,
sententiam generalem episcopi ex causa, siue pro
facto generali posse proferri, & contra incer-
tam personam, & per modum publici edicti, &
ligare omnes scientes & contumaces, pro quo
allegauit dominus Bald. leges & canones & do-
cto. l. videlicèt, iubemus. C. de defen. ciuit. quam
reputat in hac materia notabilem. authentic. si
omnes. C. si vt ab hære. se abstineat. & ff. de orig.
iur. l. 2. §. exactis. & ff. de institutoria. l. sed & si pu-
pillus §. proscribere. & C. de fur. l. inciuile. da ma-
iorita & obedien. capitulo humilis, no. per Inno.
in capitulo præterea de appellation. & de offici.
delegat. capitulo P. & g. per eundem in capitul.
in l. Lateranen. de præbend. ex quibus dictis In-
nocent. dicebat liquere ita ligari quem excom-
municatum in genere, sicut in specie, constito
de debito, & excommunicatione, de quibus li-
quidè secundum eum constabat in casu nostro:
ergo, & cætera. Dominus Pet. frater suus mul-
tò plures canones pro validitate generalis sen-
tentiæ allegauit, videlicèt, capitulo 2. de offi. or-
di. de testib. capitul. tam literis. & capitulo con-
stitutis. el. 1. & de iureiurand. capitul. ad nostram
& v. quæstion. 1. canon. quidam maligni. de sen-
ten. excommunicat. capitu. à nobis. 1. & capitulo
Romana § caueant. libro sexto. & capitul. pro-
posuit. de cle. excommuni. cum ibi not. ad quod
facit capitul. 2. ne cler. vel mo. ibi not. per Ioannē
Andr. in nouel. super 2. glos. dicentem, quòd
quandocunque aliquid in synodo mādatur, vel
prohibetur fieri per episcopū sub pœna aliqua,
illud tunc habetur loco trinæ monitionis: ita
quòd sine aliqua alia monitione contrà faciens
pœnam incurrit. facit etiam. capitul. cùm in tua.
qui matri. accus. pos. & ibi multæ concordantiæ
super verbo, publicè, quæ decre. est clauis in o-
mnibus istis dubiis, maximè in sequētibus duo-
bus facit etiam ad præmissa capitu. primo. de lo-
ca & capitu. vt animarum periculis: de constitu.
libro sexto. Ex quibus omnibus apparet incer-
tam personam scientem, & delinquentem con-
tumacem generali sententia excommunicatio-
nis ligari. Sed quia dictus A. allegabat ignoran-
tiam, dubitabatur vtrùm esset audiendus: & sic
a qualiter ille habebat probare suam ignorātiam [a]
In quo vltimo dubio etiam prædicti ambo Do-
ctor. concordabant, quòd regulariter probetur
per iuramentū ignorantia allegata. pro quo in-
ducit dominus Baldus l. non omnes. §. à barba-
ris: ff. de re milit. vbi quis se purgat de dolo præ-
sumpto per iuramentum & not. in l. si cui. §. iis-
dem. ff. de accus. Pro quo etiam inducit multos
cano. videlicèt capitul proposuisti. lxxxij. di. capi-
tul. si verò. de senten. excommunica. capit. pasto-
ral s. de exceptio. capitul. innotuit. de electio. ca-
pitulo. vt circa capitul. nulli. eodem titulo libro
sexto. quæ iura quasi omnia allegauit, idem do-
minus Petrus dicens, etiam in casu nostro pro-
posito ignorantiam allegatam probari per iura-
mentum. pro quo allegauit, duas glo. ordinarias.
Prima est in canon qui & humanis vndecima. q.
secunda, alia in dicto capit. cum in tua. qui matr.
accusa poss. super verbo, iuramento. Pro quo al-
legauit etiam duas leges. C. de peric. tu. l. si tutor.
& de institoria. l. sed & si pupillus §. proscribere.
dicebat etiam aliis duobus modis probari igno-
rantiam, quos modos not. glo. in regulā. præsu-
mitur. libro sexto. Sed ad huiusmodi probatio-
nem ignorātiæ dixit dominus Baldus nullo mo-
do prædictum A. admittendum fore. Nam quā-
do aliquid est publicè notum, ignorantia non
probatur per iuramentum, secundum eum: vt
not. in regula iuris. capitulo ignorantia. & capit.
præsumitur. libro sexto. assignans triplicem ra-
tionem Prima, quia allegans talem ignorantiam
allegat suam turpitudinē, id est, dolum præsum-
ptum, siue latam culpam: vnde non debet audi-
ri ad excusationem delicti prætendendo aliud
delictum, cùm debuerit scire, esto quòd reuera
fuerit ignorans. arg. not. in l. quod te. ff. si certum
petatur. Nec potest quis ignorantiam allegare in
facto tam publico, quod non est singulis sigilla-
tim intimandum: sed ipsis vulgo, per quod præ-
sumitur peruenisse ad aures eorum, quos tangit
negotium: vt in capitulo primo de postu. præ. is.
quæstione prima canon. quod dicitur. de cle. ex-
communi. minist. capitul. illud. Præterea iuramē-
tum non valet, nisi sibi deferatur à iudice: vt in
capitulo finali de iureiurando. & de probat. capi.
3 sicut. Sed iudex † non deferi iuramentum in de-
fectum probationis ei, cōtra quem est vehemēs
præsumptio ex facti qualitate, siue notorietate,
sicut expressè legi. & no. C. qui & aduersus quos.
l prima. Si autem quis fuisset ita distans, quòd e-
dictum ad eius verisimiliter notitiam nō potuis-
set peruenisse, tunc bene excusaretur à dolo. & la
ta culpa. ff. de decr ab ordi. facien. l. fi. & leg. & no.
in dicto capitulo cum in tua. hæc tamen absentia
non præsumitur in clericis, qui tenentur in suis
beneficiis residere: vt legit. & nota. per Innocen.
in capitulo fina. de eo qui mitti. in posses. Et ideò
omnes textus secundum eum, qui dicunt igno-
rantiam iuramēto probari, loquuntur vbi igno-
rantia potest esse verisimilis: quæ est, quādo cau-
satur ex probabilibus argumentis, vel coniectu-
ris. facit capitu. ad apostolicæ. de cleri. excommu-
nicat. minist. cum ibi notatis. meliùs in capitul. vt
animarum. de constitutio. libro sexto, vbi de hoc
per Archidiaco. & optimè facit secundum eum.
ff. quod vi, aut clam. l. competit hoc interdictum
& ff. si quis testamento liber esse iuss. fuer. l. prima
in fine. & facit bene gloss. ordinaria in l. prima ff.
de recep. & quod notatur. ff. de verborum signi
ficatione. l. latæ culpæ. primo responso & l. ma-
4 gna negligentia publica † ergo scientia facit li-
quidissimam probationem, contra quam non
sufficit iuramentum. facit quod nota. C. de peri-
cul. tuto. l. si tutor. & quod nota in Speculator. ti-
tul. de aboli. ad finem. Ex quibus non concludit
prædictus Doct. dictū A. præsentatum tanquam
excommunicatum repellēdum, & tanquam in-
capacem beneficij ecclesiastici nullatenùs insti-
q 3 tuendum

tuendum. de cleric. excommunicat. ministrant. capitul.postulastis. de ætа. & qoalit.capitul. cùm bonæ, & iuxta oot. in capitu.pia.de exceptio & de senten.excommunica.capitu.decernimus.libro sexto. Dominus verò Petr. Doctor prædictus beneinouit, & concedit circa ea quæ publicè fiunt præsumi scientiam,& quòd quis præsumitur scire sententiam publicè latam, per iura superiùs ad hoc inducta.& gl quæ hoc expressè notat in dicta regula,præsumitur. Pro quo alle. text.pro casu.12.qoæstione secũda.canone qui & humanis.ibi tameo non potuit ignorare sentẽtiam proprij sacerdotis, reputn melinrem text. in hac materia.capitulo cùm in tua. sæpiùs alleg. Sed licèt secundum eum sic præsumatur scientia tamen non est præsumptio iuris & de iure: & ideò recipitur probatio in contrarium vt in dicto capitulo cùm in tua. Quare coocludit prædictum præsentatum ad probandum suam ignorantiam admittendum per suum sacramentum, per iura superiùs allegata in hoc passu inducta. Dicebat etiam præfatus dominus Petrus prædictum B. senteotiam excommunicationis contra dictum A. obiicientem astringi ad probandum duo, scientiam dictæ latæ senteotiæ, & non solutionem subsidij infrà terminum præfixum . & quanquam fortè primum,videlicèt scientia illius A. præsumptiuè probetur , propter illius præsentiam in loco,in quo fuit publicè promulgata, & publicata sententia, & in hoc onn admittatur eius contradicto:prout oot.in simili per Archidiaconum quod met.caus.capitulo vnico, libro sexto,super versiculo vacuamus. & probetur ipsius termini per instrumentum : tamen quia non probauit solutionem non factam infrà termioum, dicebat sibi imponendum silentium:& alium, videlicèt A.præsentatum admittendum.Pro quo alleg.duas notas notabiles.Innoc.vnam,in ca.super his. de accusation. secundam in capitul propofuit. de cleri.excommonica. ministr. vbi tenet Innocen.expressè, quòd si quis probat excommunicationem latam in aliquem sub conditiooe , videlicèt, nisi infrà certum terminum soluerit decem:non sufficit probare sententiam, nisi etiam probauerit , quòd non soluerit.Ratio , quia oon constat illum excommunicatum,nisi probetur sententia,& conditio.Et respondet ad leges contrarias, prout respondet Innocen.in dicto capitu.super iis. ad l.1. C.de probat.& ad l.si ex cautione.C.de non numerata pecunia , & per hoc vltimum allegatum omnes Domini concluserunt pro A. Allegationes tamẽ domini Baldi supposita præsentis A. in loco tempore promulgationis senteotiæ, reputabant veriores, propter præsumptam scientiã, nisi eam aliter excusaret per modos tactos in d. capitul. cùm io tua. & in d.regula , præsumitur. superiùs alleg.

ADDITIO.

a *Ignorantiam. Adde quibus modis ignorantia probari possit.per d. Abbatem. consil. 35. col. vlt. in 1. volumine & no. hanc deci.*

De Sequestratione possessionis, & fructuum.

EPITOME.

Gratia, si neutri facit materiam obiectiuam desinere esse obiectiuam & censeri de mero iure agentis hoc dicit, Vel sic. Habens gratiam si neutri, dans articulos obiectiuos malè specificatos, an sit audiendus.

SVMMARIA.

1 *Gratia alicui super aliquo beneficio litigioso collata, an si constet neutrum litigantium ius habere, aliquid operetur?*

2 *Articuli merè obiectiui sunt specificandi, aliàs nõ non sunt admittendi.*

3 *Clausula , quouis alio modo, in literis Apostolicis apposita , quid operetur.*

DECISIO I. aliàs 27.

FVIT dubitatum vtrùm habẽs gra-
1 tiã,†si per euentũ litis neutrũ litigã-
tium constet ius habere in benefi-
cio , super quo litigatur, tali proui-
a deatur, dãs articulos obiectiuos [a] in persona vel
formã gratiæ aduersarij sui malè specificatus, esset audiẽdus,vel talis materia repellẽda Et videbatur prima facie nullatenùs audiẽdus , per iura vulgaria.de elect.c. vt circa.lib.6.iuncta cle.cõstitutionẽ eo.tit.per quã Cle. dicebatur contrariũ: dũmodo aliàs articuli sint de bona materia,licèt sint malè specificati.Ratio,quia dicti articuli de-
b scendũt de gratia sua,[b]& sic sunt de iure suo:quia per hoc vincet,& sibi prouidebitur: & sic sumus extra casum d.ca vt circa.& sumus in casu. d.cle. constructionem, in principio. Præterea quòd prædicti articuli sunt de iure dantis , & non requirentis exactam specificationem,de qua in dicto capitulo vt circa. satis videtur esse clarũ:quia implementum gratiæ conditionalis non est aliud,nisi executio ipsius gratiæ:& ideò negari nõ potest quin sit ita bene de iure partis,sicut gratia ipsa:quia sine huiusmodi implemẽto & ante huiusmodi implemẽtũ gratia omninò caret effectu. ff.de verb sig.l cedere diem. de rescrip. capitul. si pro te.libro sexto.de concessio.præbend.capitu. vnico. in clementin. Modò gratia huiusmodi est conditionalis,habẽs istam conditionem. Si neutri ius competat,&c.quæ cõditio est vna copulatiua:videlicèt si impetranti,& suæ parti aduersæ non competat ius,&c.Ergo implementũ ambarum conditionum est de iure partis : modò probare quòd aduersarius non habet ius,est implere alteram conditionem.ergo materia de hac data est de iure partis.Fateor tamen quòd obiectiua est : sicut omne ius vnius partis aliam partẽ impediens est obiectus,sed non recipitur vt obiectus , sed vt ius partis. per clem. constitutionẽ antedictam.

ADDITIONES.

a *Articulos obiectiuos. Aduerte hic vt intelligas:*
2 *†Nam quidã sunt articuli merè obiectiui , & isti si non*

non sunt specificati, non sunt admittendi: vt in dicte capitulo vt circa. & quod ibi notatur. Quidam sunt articuli, qui de se sunt obiectiui: sed quia a tenore gratiæ descendere possunt, fiunt de iure tanquã à gratia descendentes: quamuis in se sint obiectiui. & isti considerantur esse non obiectiui, sed de iure: & ita patet in gratia. Si neutri litigantium, & capitulo qua facit omnem obiectum esse de iure, ex eo quia descendit à gratia: & sic directè ius dantis, scilicèt gratiam suam, qua est directè in ius suum: ergo isto respectu oportet dicere istos articulos ita esse de iure, sicut articuli, qui dantur. de vacatione beneficij: cùm illi solum non inferant titulum meum canonicum: nec effectum gratia mea tribuant, sed iuncti & vniti cum obiectibus sic: quorum articulorum materia & gratia mea descendit. Patet simile in flumine, quod per se solum non dicitur nauigabile, sed cum aliis iunctum bene est nauigabile: vt leg. quominus. ff. de flumin. & leg. si autem plures. §. finali. de aqua pluuia arcenda. vnde licèt post terminum articulos merè obiectiuos dare non possum, quia à mea gratia non descendunt: tamen si descendunt à gratia, possum dare, sicut illos, qui sunt merè de iure. quoniam ius meum ita indiuisibiliter stat in eis, sicut in articulis merè de iure: & totum istud indiuisibile descendit à gratia mea: igitur quemadmodum articulos merè de iure semper dare possum, ita & articulos de non iure partis, qui ex gratia mea descendunt. Probatur hoc per aliud simile. Nam si habens gratiam per adhæsionem, vel constitutionem, execrabilis in extrauagant. de præbend. dat articulos, per quos in aliud crimen obiicit, certè isti dicerentur de iure: & quotidie tales, velut de iure, & gratia descendentes, admittuntur, sicut si essent merè de iure: nec est inconueniens, quòd articuli obiectiui, per se considerati stent in terminis obiectiuum: sed si à gratia descendere possunt, dicantur alterius naturæ, & fiunt de iure: sic videmus in l. cum qui ædes. ff. de vsucapionib. vbi tigna antequam sint ædibus infixa, censentur res mobiles, pòstquam verò sunt infixa, sunt alterius natura, et inter immobilia tunc censentur. Qui ergo vult dare articulos merè obiectiuos, & à sua gratia directè non descendentes: debet eos dare in termino, aliàs non deberet admitti: quia stylus non fauet ei sicut fauet illi, qui dat obiectus à sua gratia descendentes, cùm isti sint pars gratiæ suæ, & per consequens iuris sui: quia descendunt à iure, & gratia mea, velut materiatum à materia. & adde hic quod habetur infrà decisione 1. de accusation.

EPITOME.

Articulis in causa criminali etiam ciuiliter intentata post terminum dati non veniunt admittendi.

SVMMARIA.

1 *Probationis facultas non est angustanda: et propterea articuli post terminum deberent admitti.*
2 *Causarum vsus, & iura peremptorium vsum inuenerunt ad lites finiendas.*
3 *Termini sacri Palatij concessi, sunt peremptorij. Reus fauorabilior actore.*
4 *Reo instante, & petente in causa prophana dantur quadraginta dies. actori xxx. ad ponendum & articulandum.*

DECIS. II. aliàs. 30.

FVit dubitatum & per me in publicis relatio-
5 nibus positum, vtrùm in causa † criminali etiam ciuiliter intentata, articuli post terminum dari possent, & deberent adiuuari in quo dubio Domini mei Auditores erant varij, & quasi diuisi per medium. Aliqui Domini dicebant, quòd sic, saltem de æquitate & benignitate Palatij: maximè, si ius partis aduersæ non multùm in hoc læderetur: quia probationes non sunt angustandæ. decimaquarta quæst. 2. can. quanquam. C. de hæred. l. quoniam. vt lite non contesta. capitulo quoniã frequenter. præsertim si pars dis articulos vellet iurare materiam de nouo ad sui notitiam peruenisse. argument. capitul. pastoralis. de exceptionib. & de testib. capitul præsentium. ff. de noui operis nuntiatione. l. de pupillo. & capitulo vt circa. de electio. libro sexto. Allegabant etiam prædicti Domini pro se, notata Ioannis And. in clement. sæpè. de verborum significatione. super versiculo non obstante. & nota. in l. si ea. C. de accusa & Specula. titulo de exceptionib. §. dicendum. versiculo sed pone, datus est terminus peremptorius, quas notas etiam alij Domini tenentes contrarium, allegabãt pro se, dicentes prædictos articulos de iure communi nullo modo admittendos, Ratio: Nam licèt in causis beneficialibus, & matrimonialibus, in quibus proceditur lite non contestata, & simpliciter, & de plano, vt in clementi. dispendiosam. de iudic. iuncta Clemen sæpè. de verbor. significatio. articuli dati post terminum, & etiam instrumenta post conclusionem admittuntur, & recipiuntur de æquitate canonica, & stylo Palatij: tamen in prophanis; & criminalibus causis talis stylus, siue æquitas non procedit: tùm propter odiositatem materiæ: tùm quia in his non est tantùm periculum: tùm quia dantur longiores induciæ: tùm quia materia dilationum est amputanda. C. de dila. l. 1. de testib. cap. significauerunt. & capitul. vltra tertiam. de resti. spolia c. frequens libro sexto. facit optimè pro hac parte leg. quinquaginta. ff. de excus. tu. & l. diffamari. C. de ingenu. manumiss. & de procuratori. capi. tuæ. de accu. capitu. licèt. de probatio. ca. licèt. vide Spe. tit.
2 de dila. § nunc videamus. in fin. versi. Præterea † cùm causarum vsus, & iura vsum peremptorium inuenerunt, vt esset litium finis si post illud quis in talibus audiretur, vix lis aliquem finem haberet quem iura volunt imponi. de dolo & contu. capitu. finem. & malitiis & periuriis via daretur, quod non est faciendum. de iureiuran. c. si verò. no. Specul eo. tit. & §. vbi suprà, versicu. præterea cùm causarum. Sed quia omnes termini in Palatio apostolico post litem contestatam sunt peremptorij, licèt id non exprimatur: vt no. Specu. expresè in tit. de cita. §. viso. versiculo sed dicunt etiam. & not. in capi. 1. de except. in clementi. per Ioannem Andr. Pro qua conclusione facit optimè ca. coram. de resti. in integ. cum ibi no. per Io.

 qui ex-

qui expresse dicit, quòd omittens peremptoriã
exceptionem opponere, vel probationes neces-
sarias in termino perẽptorio pponere, non au-
ditur sine in integrum restitutione, & potest ra-
tio dicti sui assignari: quia cùm assignatio huius
termini sit quædam interlocutoria. vt ff. de arbi.
l. qualem in fin. & per eam ius partibus acquiri-
tur: de re iudica. capitul. cùm inter. & capit. quod
ad consultationem. de elect. capit. cùm dilecti &
de testi. c. significauerũt non debet sine causæ co
gnitione per quandam quasi restitutionẽ reuoca
ri: vt in d. ca. coram. Sed in criminalibus restitu-
tio denegatur: vt not. per Specu. tit. de testi. in in-
tegr. § quis autem. versi. sed pone. ergo & cætera.
Quam rationem ponunt Bern. & Compo. in c.
quod sicut. de elect. cuius no. ibidem fuit pro hac
parte alleg. quam intelligas secundum Ioannem
mo. de re. iur. c. in generali. lib. 6. ver. vltimò quæ-
ritur quæ nota, etiam bene facit ad propositum.
Facit etiam pro hac parte. l. auxilium. ff. de mino.
capitulo concertationi. de appel. libr. 6. cap. con-
suluit. de offic. dele. & de restitu. in integr. ca. 1. in
clemen. cum multis similibus. In hanc partem e-
tiam videtur declinare Paulus in clem. constitu-
tionem. de elect. super ver. super his. vbi vide bo-
nam distinctionem. Pro hac parte etiam faciunt
not. per dom. Ioann de Ligna. in c. cum dilectus.
de fi. instrumen. dominus verò Ægidius, qui te-
3 nuit cum primis, concessit omnes terminos † pa-
latij fore peremptorios, quantum ad hoc, vt da-
to semel termino parti non amplius sine causæ
cognitione alius nouus terminus debeat assi-
gnari. Sed hoc nihilominùs non obstante si post
terminum re & facto sine protelatione dentur
articuli, recipi debent, postquàm partis non
interest: sicut si reciperentur probationes post
terminum. alleg. not. in dicta l. si ea. C. de accusat.
& not. per Ioannem Andr. in clementina sæpè.
de verb. signifi. super ver. non obstan. & ibi mul-
ta iura pro hac parte Ad hoc ego, qui habui cau
sam, & in primam partem declinãdo, sic sentẽtia-
ui, respondi quòd multum interest partis, cuius
est iam quæsitum, quòd termini non repetantur
nec articuli admittantur: tùm propter remissio-
nem ad partes decernendam, quæ haberet for-
tè longum tractum: tùm quia si non admittan-
tur, reportabit saltem sententiam absolutoriam,
si est reus, pro se cum condemnatione expensa-
rum. Ecce magnum interesse: mutari igitur non
debet consilium in alterius præiudicium, de ele.
ca. constitutionem. in clementin. & de regul. iur.
ca. mutare. libr. 6. Ad aliam rationem, quæ vide-
tur magis vrgere, videlicèt ex quo etiam in pro-
phanis de stylo Palatij recipiuntur probationes
post terminum, quæ non possent recipi, nisi ad-
missis articulis, ergo &c. posset responderi, & in-
telligi de probationibus notoriis, & quæ fiunt
per instrumenta & literas, ex quibus statim po-
test haberi veritas sine aliqua discussione, & pro-
batione causæ, per quæ potest dici, hodie con-
stat, hodie agatur, vt in capitulo literas. de resti-
stutione spoliato. & l. si is à quo. ff. vt in pos. legat.
& de re iudicata. capitulo cùm olim. secùs verò
crederem in probatione testium, quæ requirit
causæ cognitionem, & longum tractum, vt in
tit. de testi. per totum. de probat. ca. licèt & de te-
sti. c. ad præsentiũ. libro sexto. nec obstat c. pasto-
ralis. de exceptio. alleg. pro contrario, quod pos-
set induci pro nostra cõclusione. in eo. quòd ibi
non auditur post terminum præfixum ad pro-
ponendum dilatorias, nisi cum iuramento: imò
quò ad hoc cõtinet iniquitatem secundũ Vber-
tum: quia homines prout sunt ad iurandum &
deierandum. de iureiurand. capi. & si Christus. de
cohabita. cleric. & mulier. ca. clericos. Et ideò se-
cundum ipsum illa non seruabitur in foro secu-
lari prout recitat Specu. titul. de except. §. 2. versi.
cæterum. qui ponit etiam in §. sequenti, versicu.
sed pone aliam solutionẽ. Bernard. & compost.
in capit. quod sicut. superiùs alleg. ad dictam de-
cre. pastoralis dicẽtium illam non loqui de ter-
mino peremptorio, nec de exceptionibus perẽ-
ptoriis: sed de dilatoriis: ideoque secundum eum
non debet ad hoc trahi, cùm sit contra rationem
iuris inducta, vt quis post peremptorium admit-
tatur, & quòd suo iuramento in sua causa stetur,
contra cap. sicut de probationib. cum quo con-
cordat Ber. ibidem. licèt Hostien. & Innocen. te-
neant contrarium, videlicèt quòd etiam proce-
dat, & locum habeat dict. decre. in peremptoriis
sicut in dilatoriis: prout recitat Specu. in loco su-
periùs alleg. videlicèt in dicto §. versi. vtrùm autẽ
possit statui. titu. de exce. Nec obstat l. de pupillo.
ff. de noui oper. nuntia. & decre. præsentium. de
testib. libro 6. pro alia parte in contrarium indu-
ctæ: quia non loquuntur de termino hominis,
sed iuris. Mitiùs enim agitur cũ lege, quàm cum
eius ministro. ff. de arbit. l. Celsus. de cleric. excõ.
minist. cap. si celebrat. ergo & cætera. Prædictam
conclusionem intellige de articulis actoris, qui
semper debet esse paratus: secùs verò posset dici
de articulis rei defensoris datis post terminum,
cuius partes sunt fauorabiliores, quàm actoris:
de probation. ca. ex literis. Tum etiam quia reo-
rum est fugere, actorum instare, de præsumpt.
capitulo nullus de verbor. significa. ca. forus. tùm
etiam quia maior est contumacia actoris, quàm
rei. de dolo & contu. ca. causam quæ. & capitulo
actor. eodem titu. libri 6. quam conclusionẽ re-
putabant Domini verissima in quibusdam aliis
consiliis, dummodò prædicti articuli rei merè
a essent defensorij: [a] putà perimentes intentionẽ
agentis quò ad absolutionem, non quò ad iu-
dicatoriam obtinendam, & dati in termino ad
huiusmodi exceptiones peremptorias propo-
nendas assignato: putà in termino datu ad dicẽ-
dum contra articulos pro parte actoris datos. Et
4 ideò † secundum constitutiones Ioannis xxij.
reo instãte. & petente in causa prophana dabũ-
tur xl. dies, & actori nisi triginta ad ponendũ &
articulandum: imò stultus esset reus habens ex-
ceptionem bonam peremptoriam, si illam op-
poneret ante fundatam intentionem actoris:
prout legi. & notatur in cap. de testibus extra. de
testib. & ca. ex parte. de dolo & contumacia. cap.
finem, cum similib. secùs verò si nimis expecta-
ret cum dictis suis articulis: putà propè con-
clusionem: quia tunc non audiretur propter
præsumptionem malitiæ: quia præsumitur
quòd causa dilationis, & protelationis iudi-
cij hoc

eij hoc faciat:maximè si sit possessor. hoc verum, nisi vellet iurare quòd materia per ipsum nunc sic tardè data de nouo ad eius notitiam peruenisset: vt in capitulo pastoralis.de exceptio.& c. vt circa.de elect.lib.6.

ADDITIO.

a *Defensorij. Adde quòd in criminalibus ad defensionem rei post conclusionem causæ & etiam post testium publicationem admittitur probatio per instrumenta: vt not. Bartol. in l. prima, in fine. ff. de quæsti. & in l. diui fratres ff. de pœnis, vbi dicit, quod de innocentia rei si apparet etiam post sententiam potest absolui ex speciali gratia seu Principis beneficio. quod tene menti perpetuò.*

EPITOME.

Non tenetur quis respondere interrogatoriis siue positionibus principale negotium tangentibus, nisi dentur dispositiuè modo iuramento, & in scriptis.

SVMMARIA.

1 *Reus de curia processurus non debet arrestari nec compelli ad respondendum interrogationibus principale negotium tangentibus, nisi dispositiuè dentur per modum articulorum.*

2 *Pars arrestata de mandato domini Auditoris ad respondendum certis interrogationibus non dispositiuè datis, si illicentiata de curia recedat, an possit excommunicari?*

3 *Iudicis potestati permissa non semper sunt iuris necessitati subiecta.*

DECISIO III. alias 31.

VOluerunt & ordinauerunt omnes Domini concorditer, quòd † nulla partium de cæterò citaretur, vel arrestaretur ad respondendum certis interrogationibus datis vel dandis, quibus aliàs de iure esset respondendum negotium principale concernentibus, nisi datæ fuerunt, seu dentur dispositiuè, & per modum positionum, & articulorum, & in scriptis. Si verò per inaduertentiam fierent huiusmodi citationes, vel arrestationes, pars citata seu arrestata non compellitur respondere huiusmodi interrogationibus, nisi datæ fuerint per modum suprà dictum. Hoc verum, si aliqua partium hoc petat, aliàs si voluerit spontè respondere, mos est ei gerendus. ff. de probationibus. l. circa. & de restitutione spoliator. cap. primo, & si responderet affirmatiuè, sibi præiudicat sua confessio: vt not. per Bernard. in capitulo cùm causam. de iuramento calumniæ. Ratio primæ conclusionis est quia interrogans nihil, sed ponens dispositiuè omnia quæ posuit confitetur: vt de confes. capitu. primo. & 2. libro sexto, cum ibi no. ergo vt nō claudicet iudicium dignum, & iustum est: quòd dicat actor interrogando per rei confessionem, si vult releuari, ita & reus per actoris interrogationem dispositiuè datis releuetur, vt seruetur in iudicio æqualitas: cùm rei non liceat esse deteriorem conditionem, quàm actoris: vt de regul. iur. capitul. non licet. libro sexto. & de mut. pet. c. 1. & 2. Item quia istæ responsiones fiēt pro eo, quòd reus vel actor non erit præsens tempore termini ad respondendum positionibus assignandis: quo tempore positionibus respondere deberet, & per consequens haberentur loco responsionum, quæ fierēt in illo termino ad positiones iam datas: sed tunc non responderetur, nisi positioni per alteram partem dispositiuè datæ: ergo nec nunc. eiusdem enim naturę sunt ea, quæ in loco alterius successerunt: vt extrà, vt lite pendente capit. ecclesia sanctæ Mariæ, quæ dicta sunt intelligenda de interrogationibus decisoriis: secùs verò de præparatoriis, quibus partes bene tenentur respondere, licèt dispositiuè nō dentur. prout legitur & nota. in dicto capi. cùm causam per Ber. Ratio secundi dicti est: quia volenti & consentienti non fit iniuria, neque dolus: vt l. cùm donationis. C. de transactio. 7. q. 1. can. quā periculosum. de regul. iur. capitu. scienti lib. vj. facit dictum capi. 1. de restitu. spoliatorum. Aut enim contradicit, aut consentit. Si consentit habet locum ratio proximè dicta: si contradicit, aut pro causa contradictionis allegat, quòd non sunt datæ interrogationes per modum positionum, & tunc habet locum primum dictum: aut illam causam non assignat, & tunc compellitur respondere, quia postquàm dictam causam non allegat, non videtur velle in ea se fundare, & tunc consuetudo & stylus curiæ eum arctat. Nunquā tamen compellitur dare pars responsiones suas per iuramētum, etiam ad positiones nisi interrogationes dentur per iuramentum, si hoc petatur, per rationem iam dictā. Sed ex hoc
2 insurrexit aliud dubium: vtrùm † si aliqua partium arrestata de mandato Domini Auditoris ad respondendum certis interrogationibus non dispositiuè datis, illicētiata de curia recedit, possit excommunicari? Et videbatur quòd non: quia si venisset, respondere non tenebatur ad interrogationes impertinentes. argument. quintæ quæstionis. 2. ca. 1. & ff. de feriis. l. 1. cum similibus. Fuit alleg. in contrarium, quòd ex quo certabat de iurisdictione iudicis citantis, seu arrestantis, quòd tenebatur respondere, vel comparere saltem allegaturus impertinentiam interrogationum, vel petiturus se dearrestari. ff. de iudic. si quis ex aliena. 3. q. 3. can. si episcopus. de appellationib. capitu. duobus. de accusatio. capi. veniens. cum ibi not. & quia cùm neutrum fecerit, iudicem contempsit, propter quem contemptum excommunicari potuit. xj. quæst. 3. can. nemo. & cap. certum. & vt lite non contesta. ca. quoniam. ca. 1. & de iud. capitul. 1. & in dicto capit. veniens. propter quod fuit conclusum, quòd Auditor si vellet, illum propter contemptum huiusmodi ex suo officio, sed non ad instantiam partis excommunicare posset: tamen meliùs esset, quòd
3 supersederet, quia non omnia † quæ iudicis potestati permittuntur, iuris necessitati subiiciuntur. ff. de iudic. l. non quicquid, maximè cùm non intersit partis, nec ius suum super hoc læditur.

EPITOME.

Tertius appellans à sententia contra possessorem beneficij lata pro suo interesse sequestrum impedire non potest.

SVMMARIVM.

1 *Lis duorum de tertij beneficio, iuri ipsius tertij non nocet.*

DECIS. IIII. *aliàs* 390.

SI feratur sententia diffinitiua in causa beneficiali pro actore, & contra reum possessoré,
a & ab illa sententia appelletur per tertium, [a] qui dicit sua interesse, fuit dubitatum vtrùm tertius appellans posset contradicere, & impedire sequestrationem beneficij & fructuum, iuxta Cle. vnicam, de sequestratio Et videbatur quòd sic: quia per hunc appellantem impediretur realis & actualis executio sententiæ, quæ est maius quàm sequestratio fructuum: vt in ca. cùm super de re iudica cum ibi not. ergo multò fortiùs sequestratio fructuum, quæ minùs est. de elect ca. ex patte. de reg iur ca. cui licet. libro sexto. Pro hac opinione facit quædam not. Pau in glo. pe-
1 nul. dictæ clementin. qui quærit. † Quid si duo litigant de beneficio, quod in totum spectat ad tertium, nunquid per talem litem impeditur in iure suo? teuet quòd non: quia absurdum esset hoc dicere vel allegare. facit c cùm ecclesia Vltretana. de elec. quia nemini facit iniuriá, &c. & res inter alios acta, &c de re iudi. c. quamuis. facit etiam prn prædictis quædam no Ioan. And. in cle. eadem super versi. contra possessorem. vbi dicit, quòd si feratur sententia contra possessorem: nō tamen pro petitore non est locus sequestrationi. cum quo concordat Genze & Paulus At hic licèt sententia adhuc uon sit lata pro isto nouo petitore, licèt lata sit coutra possessorem, ad instantiā fortè illius qui nullū ius habet in beneficio: ergo videtur quòd ad eius iostantiā nō sit facienda huiusmodi sequestratio. de accusatio. capitulo super his. Præmissis non obstantibus fuit decisum cōtrarium per omnes. Nam per huiusmodi sequestrationem nullum fit isti præiudicium oeque damnum: imò erit sibi plus vtilis quàm damnosa: videlicèt, quòd fructus per vnā idooeam personam colligantur, & reseruentur sibi, si finalem in causa victoriam obtiocat: nec per hnc impeditur in iure suo in aliquo: ergo cessat dictum Paul. quod fortè procederet, si ille tertius fuisset, & esset possessor beneficij: quia si inter duos vel plures compeutores beneficij fertur senteutia pro vno contra vnum, coutra reliquos non fit sequestratio: nec habet locum Clementin. illa: quod probat ibi textus dum dicit, quando vna diffinitiua pro petitore & cōtra possessorem, oon possidentem tamen pacificè triennio, fertur seotentia, quod non est hic. ergo &c. Præterea dictum etiam Ioan. Andr. superiùs alleg. non obstat, qui loquitur quando sententia, fertur pto petitore, qui agebat ad priuationem: tunc enim noo est locus sequestrationi, quæ nō habet locum, nisi quando agitur super titulo beoeficij: & ideò si iuter petitorem & possessorem esset alia quæstio realis, vel personalis, non esset locus illi constitutioni, secundum Ioā. And. super versi. diffinitiua. & Pau. ibidem. Cùm igitur isthus tertij non interfit impedire huiusmodi sequestrationem sibi potiùs vtilem, quàm damnosam, non erit audiendus, 2. q. 1. can. nou soleot & in dicto ca. super his Nec obstat ca. cùm super cum ibi notatis per Innocen. & Hostien. ibi enim posset fieri appellanti videlicèt tertiò magnum præiudicium, si fieret executio sententiæ latæ pro victore, & ipse in possessionem induceretur, & sic sibi nouus possessor & durior aduersarius constitueretur. At hic in casu nostro illi habeoti vnam sententiam, pro se, non dabitur possessio, nec aliquid de fructibus percipiet, nisi finalem in causa victoriam obtineat: ergo maius præiudicium fieret tertio per illam executiooem, quàm per istam sequestrationem, quæ fit per iudicem. & non per partem: imò parte inuita: ergo non debet esse partibus damoosa, secundum Guil & Genze ibi, qui remittunt ad no. in capit. examinata. de iudic. & pleniùs de bac materia sequestrationis per Ioan. Mon. de regul. iur. ca. locupletari. libro 6.

ADDITIO.

a *Appelletur per tertium. Adde quòd tertius potest appellare à sententia lata contra alium, non obstante clausula, appellatione remota: vt per Bart. in l. 1. §. fina. versicu. quaro. iuncto versi. sequenti ff. qui. & à quibus appella. non lic. & per Abbatem in capit. super eo de offic. delegat.*

EPITOME.

Testes absfuturi super articulis etiam impertinentibus in forma dummodo non peccent in materia, recipi possunt, non obstante petitorij suspensione.

SVMMARIA.

1 *Actor potest nonobstante petitorij suspentione arrestari, donec positionibus petitorium concernentibus respondeat.*

2 *Articulis impertinentibus respondendum non est. Probationes non angustanda.*

3 *Testes absfuturi super articulis etiam impertinentibus in forma recipi possunt, dummodò non sit peccatum in materia.*

DECIS. V. aliàs 394.

1 SI suspenso petitorio † per actorem reus vt possessor, det articulos sapientes petitorium & facit arrestare actorem, quòd oou recedat de Romana curia, donec responderit eisdem articulis: si actor velit reeedere, fuit dubitatum vtrùm teneatut illis ante recessum suum respoodere? Et videbatur quòd oon, propter suspensionem antedictam, per quam sunt clausæ manus Auditotis: ita quòd prædictum actorem ad id compellere non posset. & sic videbatur quòd huiusmodi arrestatio ad articuloa datos in petitorio se oon extenderet. argu. eorum quæ scripsi suprà de rest. spol. decisio. xvj tùm etiam

quia

qnia nihil habent commune proprietas & possessio.ff. de acqnir.pos.l.naturaliter.§.nihil commune.facit.capi.pastoralis. de causis pos.& propriet.cum ibi not. Prætereà si ad hoc posset, & deberet compelli, & articulos sapientes petitorium confiteretur, posset sibi præiudicare huiusmodi cõfessio etiam in possessorio: prout etiam deductum est suprà in dicta deci.xvj.de restitut. spol.& faciunt pro hoc not.in ca.constitutus.de fil.pres.per Inno.ergo ad id compelli non debet

2 de probat.capitulo j. Præterea articulis † impertioentibus,& nõ admissibilibus non est respondendum de offic.delega.capitulo cùm contingat. At huiusmodi articuli sunt impertinentes, & pro nunc non admissibiles: ergo &c. His non obstant.contrarium fuit decisum, & conclusum per omnes Dominos:& hoc ne copia probationum etiam in futuro tempore pereat, & angustetur de testi.capitulo, Albericus.& c.significauit. Tum etiam quia causa petitorii semper remanet in curia, licèt ad tempus sit suspensa. Finita igitur causa possessorii, si reus vellet ingredi petitorium, multùm releuaretur per responsionem aduersatu: maximè quò ad articulos negatiuos probandos.de confes.capitu.j.lib.vj. Si illis non respondetur, periret sibi copia probationis: quia negatiua per rerum naturam, & c.de probat.cap.quoniam.de elect.cap.bonæ memoriæ.

3 Item quemadmodum † testes absfuturi, vel morituri ante litem contestatam, & etiam super articulis obiectiuis non admissibilibus, vel fortè nunquam admittendis recipiuntur: vt in ca.quoniam frequenter.vt lit.non contesta.& hoc propter dictam rationem, ne probationes pereant. ita & multò fortiori ratione in casu nostro compellitur respondere prædictis articolis: quæ confessio tamen sibi in nullo præiudicabit in possessorio, maximè si da hoc fuerit protestatus & supposito quòd cõfiteretur talia, per quæ clarè constaret ipsum ius nullum, siue titulum habere in beneficio, de quo agitur, non esset nimis absurdum dicere quòd sibi præiudicaret, & restitutionem suam impediret, ne daretur sibi vitiosus ingressus, & cum peccato beneficium ecclesiasticum teneret.de institu.c.ex frequẽtibus.de eo qui mitt.in pos.c.j.li.vj. Et per hoc est respõsum, si bene videatur, ad motiua pro contraria parte inducta.

De Confessis.

EPITOME.

Confessio extraiudicialis in delicto non probat, quò ad effectum, vt pœna ordinaria affligantur.

SVMMARIA.

1 *Confessio extraiudicialis ad instantiam partis facta præiudicat confitenti.*

2 *Confessio extraiudicialis infamat confitentem redditque illum punibilem.*

DECISIO I. aliâs 180.

1 LIcèt confessio † extraiudicialis regulariter probet, tamen secùs est in delictis, in quibus confessio extraiudicia-

a lis *plenè delictum non probat, quò ad effectum pœnæ ordinariæ infligendæ. probatur de excessi.prælа.ca quam sic graue. vbi presbiter beneficiatus confessus se crimen adulterii commisisse, non deponitur, sed beneficio priuatur: vt ibi no. per Inno.& Hosti.& allegatur vna gloss. notabilis Bart.ff.ad leg.Iul.de adult.l.capite qointo. videlicèt, quòd confessio extraiudicialis talis non plenè probat, nisi quò ad effectum confitentem subijciendi torturæ.

Annotatio.

a *Confessio extraiudicialis. Glos in capitu.per inquisi-*

2 *tionem.de eloc.tenet, quòd ex tali confessione † potest confitens damnari. idem Innoc.ibi, pro quo facit dictum capitulũ quàm sit. Compost.tenet contrarium in c.olim de rescrip.super verbo, confessus. Inn. tenet oppositum in c.inquisitionem. in capit.interposita.de appel.super ver.probaturum.& habet hic locum glo.iuris ciuilis in d.l.capi quinto hic all. quæ est singularis, & tenet, quòd talis confessio facit solum indicium ad torturam. & hoc tenent Legistæ pro euangelio. Tum dic secũdum dominum Antonium quòd si confessio extra iudicium infamat confitentem de facto, quòd potest puniri, cum in tali infamia facti non ponderetur iuris effectus: vel dato quòd non infamet, inducit tamen tantam suspitionem ex qua potest procedi ad iudicium purgationis & ex infamia facti sola suspitione probabili proceditur ad iudiciũ purgationis. de purgat.can.cap.inter Et est conclusio Doct.in capitulo ex parte.de offic.ordin. hoc tamen casu non admitteretur directa purgatio contra confessionem, nisi aliter eam excuset: ne ipse veniat contra id, quod viua voce est protestatus: sed excusando eam, & aliter intelligendo, poterit excusari. nam excusatio perimens confessionem non admittitur: vt est casus in capitulo cùm dilecti. de accu. ex quibus declaratur opinio Innocent.in d.cap. quàm sit, verba fuerunt originaliter de.ij.quæstio.i.can. multi in gloss.magna, quæ est notabilis ad hoc.& idem not.gloss.de iudic. capitulo at si clerici. super verbo, non tenet. versic. sed pone clericus. hæc est vera quando confessio deducitur in probatione in iudicium: sed si vt delictum, ea probata habet locum dictum capitulum, quàm graue.*

EPITOME.

Positiones in prima instantia datæ per iuramentum procuratoris, possunt per dominum in secunda instantia mutari, & in melius reformari sine expressa reuocatione erroris.

SUMMARIUM.

1 *Positio data, & iurata per procuratorem per dominum reuocari potest.*

DECISIO II. aliâs 60.

POsitiones datæ in prima instantia per iuramentum procuratoris in secunda instantia possunt per dominũ principalem mutari, & meliorari

meliorari sine expressa reuocatione erroris: Tũ quia illud iuramentum non fuit de veritate, sed de credulitate: tum quia procuratores non sunt ita plenè informati, sicut principales, qui non possunt variare positionem iuratam, iuxta not. in c.cùm in positionibus.lib.vj.de iureiur.

ADDITIO.

Positiones. Adde decis.19.suprà.de proc.& Ægid. decis.16.hoc tit.de confess.

EPITOME.

Confessio Prælati sine consensu Capituli præiudicat ecclesiæ in casibus, in quibus est legitimus administrator Vel sic, Prælatus est legitimus administrator à iure deputatus omnium ecclesiarum, monasteriorum, & congregationum suæ diœcesis, pro quibus solus potest agere, & defendere in iudicio, si bona sint communia vel discreta, arduis exceptis. hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Confessio Prælati an & quando ecclesiæ præiudicet.*
2 *Confessio Prælati præiudicat ecclesiæ in causis, in quibus est legitimus administrator.*
3 *Prælati suarum ecclesiarum sunt legitimi administratores.*
4 *Prælatus an & quando sine consensu suæ congregationis ecclesiæ administrationem exercere potest.*

DECISIO III. aliàs 466.

1 CONfessio † Prælati [a] agentis præiudicat ecclesiæ ipso iure, etiam si sine consensu capituli agat. Circa quod dico, quòd prima pars dependet ab vno alio: videlicèt si Prælatus [b] † dicitur administrator legitimus, & in quibus causis sit administrator legitimus, & in quibus non, & hoc concernit secundam partem istius conclusionis. Dico enim quòd in causis, in quibus Prælatus est administrator legitimus suæ ecclesiæ in agendo, confessio eius præiudicat ecclesiæ eo modo, quo præiudicat confessio administratoris legitimi, videlicet si fit facta die iudiciaria, & per modum iurisdictionis contentiosæ, & absque collusione & fraude. Hanc conclusionem probant iura claré, extrà vt lite non contesta.capitulo i.de confessis.capi.vltim.de re iudica.capitu.suborta.de depo.cap.i.& capit.posuit.de locat.& conduct.& de capitu.mo.capitu. cùm dilectus.de election.capitulo dudum.2.Sed ibi in contrarium aliqualiter: licèt enim prædicta iura in syndico, vel procuratore ecclesiæ loquantur: fortiori ratione vigent in prælato, qui maius ius ratione suæ legitimæ administrationis sibi competentis iure prælaturæ suæ cẽsetur habere, quàm dicti procuratores & syndici, qui possunt constitui & reuocari.de procurato.capi. j.de iudic.capitulo causam quæ not.Archi.de testib.cap.præsentium.libr.vj.Hanc conclusionem ponit Cyn.post Pet.in l.vna.C.de confess.xv.q. de ista parte est casus in capitul.si aduersus.de in int.restitu.libro vj.Si intelligatur de confessione Prælati, quod aliqualiter videtur glos.sonare. Si verò non esset administrator legitimus ipsius causæ & litis: tunc statur ecclesiæ. de pœnitentia distincti. per rationem contrariam.& hanc secundam partem posuerunt etiam Petr.& Cyn. in l.i.præalleg.& glos.quæ dicit, quòd requiritur consensus sui capituli.ita not.xxij.distin.can. de Constantinopolitana.in penulti.glo.per capitul. j.de procura.& capit.causam quæ.de iudic. Quæ argumenta & gloss.videntur sequi dictum gloss. in capit.præsentium.præalleg. Videamus igitur in quibus causis spectat hoc casu legitima administratio ad Prælatum. Et ad istam conclusio-
3 nem respondet text. quòd † Prælati sunt administratores suarum ecclesiarum legitimi, & monasteriorum & congregationum, & pro eis in iudicio stare possunt defendendo.capitul.edoceri. de rescriptis.& agendo: vt in capitul.cùm deputati.de iudic.& probatur ff.quod cuiusque vniuer.no. l.cuncti.Excipit textus vnum casum, videlicet si bona prælaturę de bonis congregationis sunt distincta omninò: vt in dicto capitulo edoceti.in fine, quod excipit omninò, id est, etiam quò ad administrationem. Nam sola diuisio non tolleret Prælato legitimam administrationem, nisi post diuisionem bonorum congregationis à bonis Prælaturæ discreta essent, & de administratore prouisum: vt pulchrè ponit Innocen.in dicto capitul.edoceri. Sed diceret ali-
4 quis si est ita, quòd † administratio legitima pertineat ad Prælatum, videtur quòd debeat eam exercere cum consensu suæ congregationis: vt de procuratorib.capitul.j.de iudic.capit.causam quæ. Sed vt dicit Innocen.hic non reperitur, quòd administrator legitimus de iure non teneatur cum consensu alterius suam administrationem exercere: qui respondet valde bene ad alia iura prædicta. Contradicit tamen, quòd in arduis tenetur requirere cõsilium in iudicio, sicut in extraiudiciis: vt capitu.nouit.& capi.quanto. de his quæ fiunt à præ. Et ista est veritas: saluo quòd aliqui dicunt, quòd imò debet habere consensum.& hoc conceditur gratia collationis. Sed nihilominus his non obstantibus dico, quòd si agat Prælatus sine consensu capituli, vel conuentus, valet quod facit sine dubio in non arduis: patet hoc per dict. capitul. edoceri. & d.capitulo cùm deputati.& etiam in arduis, licèt capitulum per suum consensum non adhibitum posset contradicere, & petere quòd mutaretur, quod factum foret eius consensu sprero, aut eo ignorante. Quod patet ex eo, quòd quando expeditio alicuius negotii pertinet primò ad aliquem iure suo, licèt ex postfacto forma adiiciatur sibi, secũdum quam debet facere, videlicet de consensu vel consilio alterius: quod facit dicta forma seu consensu non adhibito non valet. Hanc regulam videtur posuisse gloss.ordin.in Clemen.i.de iure patrona.super verbo, prohibitionem.& Innocen.de rebus ecclesi.non alienandis.capit dudum.libro sexto, vbi dicit, quòd vbi consensus requiritur, quòd sufficit, quòd interueniat ex postfacto: & tamen si actus ex pòst facto esset nullus, hoc non sufficeret, vt ipsemet dicit, & probat capitul.auditis.de election. Et ista regula

satis

satis probatur per capitul. 1. & tertiò de his quæ fiunt à præ. cum ibi no. Certum enim est, quòd administratio de iure communi est solis prælatis commissa: licèt sopervenerint iura arctantia prælatos ad requirendum consilium, vel consensum. igitur &c. not. per Inno. & alleg. de arbit. c. cùm olim. ne sede vacan. c. 1. lib. 6. per Archidia. & per hoc secunda pars conclusionis est expedita, & quæstio ex toto verificata, præterquàm in vno casu excepto, de quo, &c.

ADDITIONES.

a *Confessio prælati. Adde his quæ hic dicuntur, scilicet an confessio prælati præiudicet ecclesiæ. Bald. in l. in contractibus. §. sed quoniam, versicul. quarò quid in tutore. C. de non numerata pecunia. per Antonium de Butri. Imol. & Sicul. capitul. fina. de præscript.*

b *Si prælatus. Adde decis. Capell. Tholos. 79. incipi. item fuit quæsitum si prælatus.*

EPITOME.

Si reus dixerit se certo tempore possedisse: & deinde procurator eius in libello, seu articulis dicat actorem fecisse quo minus posset possessionem habere: concordanda est confessio domini cum dicto alterius partis.

DECISIO IIII. aliàs 471.

IN causa beneficiali reus pronocatus ad causâ confessus est se possidere in principio causæ: & ita ante litem motam in impetratione nouæ prouisionis, quæ obstaote reseruatione non valebat, & ita asseruit, si procurator eius postmodum deducat in libello & positionibus suis, de tempore tamen sequenti, actorem fecisse quò minùs reus ipse potuisset possessionem habuisse, actoremque possessioni incumbere ipso actore etiam hoc asserente, concordanda est dicta confessio procuratoris cum ipsa confessione, & assertione rei, propter temporum diuersitatem. arg. de testi. ca. cùm tu. & C. de fur. l. manifestissimi. & de accusatio. ca. cùm dilecti. maximè, quia non est verisimile procuratorem voluisse contra producta per dominum confiteri. produxit enim in facto isto instrumentum possessionis adeptæ ante litem, & nouam prouisionem: & contra assertionem dictæ suæ partis principalis voluisse certa scientia confiteri. maximè etiam quia non est verisimile dominum illud voluisse sub clausula generali: & ideò non est verisimile procuratorem id potuisse: præsertim quia verba, quò minùs possunt, etiam habere bonâ interpretationem, si recipiantur cum iuris effectu: vt ff. quod quisq; iu. l. 2. in fin. scilicet, quòminùs potuit habere cum effectu: quia non videtur versum, quod nô durat versum. ff. de in rem verso. l. si pro parte. §. versum. Facit tamen dubiû. no. Barto. de verborum obligat. l. qui autem. vbi videtur notare, quòd dicta interpretatio d. c. cû tu. quæ habet locû in testibus & instrumentis ex iuris dispositione, & non habet locum in depositionibus partis cuiusdam: quia primi probant & secundi non, secundum dominum Corsien.

De probationibus.

EPITOME.

Literis Episcopi suo sigillo sigillatis sine notarij & testium subscriptione, creditur in his, quæ ad suum spectant officium. Vel sic Literis assertiuis Episcopi suo duntaxat sigillo munitis in extraiudicialibus ad eius officium spectantibus creditur: quamuis eis pro collatione ordinaria non stetur in præiudicium apostolici impetrantis, nec pro facto proprio ipsius Episcopi. hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Sigillum Episcopi ex generali consuetu dine authenticum reputatur.*

2 *Literis Episcopi non creditur contra impetrantem apostolicum.*

3 *Promoueri non debet quis ad ecclesiastica carnali affectu.*

DECISIO I. aliàs 22.

1 FVit dubitatum vtrùm credatur literis Episcopi solo suo sigillo sigillatis sine tabellione, & testibus super resignatione ex causa permutationis factâ manibus suis, & per eum admissa, & collatione subsecuta. & licèt in hoc dubio possent fieri plura argumenta, & allegari rationes Doctorum pro & contra, recitatæ in capit. post cessionem. de proba. & 11. q. 3. can. curæ. per Ioan. & Archidi. tamen attenta generali consuetudine totius orbis, qua reputatur sigillum Episcopi authenticum, quam etiam seruat Palatium apostolicum, in his quæ spectant ad suum officium, & quæ inter subditos suos extrà causam eius propriam fidem facit: dùmodò nô procedat vt iudex: quia tunc secùs: vt in c. quoniam contra. de probat. & de testi. c. cùm à nobis. Fuit per omnes Dominos determinatum, & conclusum, quòd in casu prædicto literæ Episcopi facerent plenam fidem, dummodò omnia in literis suis contenta coram eo, & per eum vno & eodem tempore facta, & completa existant, aliàs non facerent fidem: nisi de vltimo actu suo partium. prout no. per Innocen. in d. ca. quoniam contra. Ratio prædictæ conclusionis patet per superiùs dicta: quia omnia & singula præmissa spectant ad officium suum, & inter subditos suos extrà iudicium per eum expediuntur, de renunci. cap. admonet, de rer. permut. c. quæsiuit. & c. vno eo. ti. li. 6. Pro qua conclusione faciunt expressè not. per Innoc. & Hosti. in c. 1. & 2. de fide instrument. & not. in dicto capi. post cessionem. per Hostië.

2 Non obstat stylus † Palatij, quo cauetur, quòd non creditur literis Episcopi contra apostolicum impetrantem, in quibus Episcopus diceret se primò contulisse beneficium, quem Papa, seu eius executor: non quia sigillum eius non sit authenticum: quia imò est, vt suprà dictum est: sed propter fraudem quæ timetur: quia sæpè, imò quasi frequêter accidit, quòd Episcopi, vel eorû cancellarij côtra apostolicos impetrantes anticipant datas. Et quia fraus & dolus nemini debet patrocinari: & vt malitiis obuietur. de

rescrip.ca.sedes, & c. ex tenore.ff.de rei vend. in fundo.est istud in palatio apostolico inuentum, in quo etiam seruatur, quòd literis Episcopi in causa propria fides nullatenus adhibetur. C. ne quis in cau su.in rubro & in nigro.& 4.quæstio. 3.can. si testes.§. nullus.Sed in hoc casu,videlicèt vltimæ collationis factæ per Episcopum contra apostolicum impetrantē quodammodo Episcopus videtur ferre testimonium in causa propria, vt ipse collationem suam propriā factam forsan in personam fratris,nepotis,& cōsanguinei, aut familiaris,collationi apostolicæ factæ alteri personæ sibi extraneæ præferre possit. & ita solebat semper dicere in consil.reuerendissimus in Christo pater dominus Petrus de Sarcena sanctę Ro. ecclesię Cardinalis dū erat in Rot.Prætereà posset etiam assignari alia ratio diuersitatis quare in primo casu nostro creditur literis Episcopi, & non in secundo: quia in primo casu non potest fieri collatio alteri quàm permutanti.per clemē. vnicā.de re.permu.& sic quodāmodo illa collatio est necessaria: quia de necessitate iuris non potest fieri alteri.In secundo verò casu est locus gratificationi, & potest conferre cui vult;vt legi. & not.de præb.ca.relatum.& de rescript. ca.tibi
3 qui. libro 6. sed prælati modernis † temporibus plus sequentes carnalitatis affectum,quàm indiciū rationis sæpè ex inordinata affectione promouent suos:vt in cap.graue.de præben. & machinantur omnes fraudes, quas possunt contra apostolicos impetrantes. de renunc.c.2.lib.6.de concess.præben.ca. 1.eo.lib.

ADDITIO.

a *Fuit dubitatum. Adde quod Abbas ponit istam decis.1.in cap.post cessionem eod.hoc tit. de probat. & adde decis.10.infrà eodem.*

EPITOME.

Si in libello fit mentio de authentica scriptura, illa ante litis contestationem est edenda, secundum distinctionem hic positam. Vel sic Actor faciens mentionem de aliqua scriptura, tenetur reo eam petenti antequam libello respondeat si tunc habeat, exhibere hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Scriptura authentica in aliquo libello mentionata ante litis contestationem est edenda.*

2 *Actor potest dupliciter facere mentionem sui instrumenti.*

DECISIO II. aliàs 34.

a SI in libello actoris fit mentio. a † de aliquo
1 priuilegio, vel scriptura,quibus fundatur intentio libellantis,fuit dubitatum an ille scripturæ, si petantur per reum conuentum, vt ante omnia exhibeantur, sint exhibendæ antequàm reus compellatur respondere libello? Et licèt possent fieri super hoc multa argumenta pro & contrà: finaliter fuit determinatum, & conclusum per omnes, quòd si actor habeat illas scripturas penes se,ita quòd in prompto possint haberi,& exhiberi,quòd tunc ante omnia cōpellitur ad exhibēdum,vt sic per inspectionem earū reus possit deliberare vtrùm velit cedere, vel contendere:& sic loquuntur omnes leges titul ad exhibendum, aliàs non cōpellitur illas exhibere: imò reus compellitur libello respondere:& proceditur ad vlteriora in causa, & in termino ad procedendum omnia,actor si voluerit, illas producet:& si fuerit contentio inter partes, vtrùm prædictas scripturas actor habeat, vel nō penes se,vel in breui possit habere, iudex poterit,& debebit super hoc actori deferre iuramentum.de fi.instru.cap.cum Ioannes.& de iura. cal. cap.2.lib.6.Hæc conclusio probatur per not.per Innoc.ca.1.de probat. & Spec.tit de instru.edi.§. nunc dicamus,versicu.quid si quis. Quam conclusionem dixit dominus Ægid.veram,nisi scriptura sit talis, quæ debeat esse penes conuentum, vel cuius tenor satis exprimitur in libello: quia tunc sine alia productione satis posset deliberare conuentus. & ita cessat ratio Innoc. terminus enim à stylo statutus est ad producendum omnia.

ADDITIO.

a *Fit mentio. Dominus Bartol.in l.edita.C.de eden-*
2 *do,dicit,quòd aut fit mentio † de instrumento enunciatiuè: aut per modum limitationis. Si enunciatiuè vel demonstratiuè, tunc non fit editio reo per actorem ad deliberandum. Si limitatiuè tunc aut reus debet habere copiam illius instrumenti, & non fit editio:vt in l. secunda.ff.de eden. nec obstat l.postquàm. §.si dies.ff. vt lega. no. caueatur. quia ibi fit editio ad suæ probationem, non ad deliberationem: aut reus non debet illud instrumentum habere: tunc bene debet fieri editio secundum distinctionem Innocen. Dicit Bald. in d.l. edita. in recollectis: quòd vbicunque reus ex facta mentione instrumenti potest reddi dubius, quòd ibi habet locum dictum Innocen. vbi autem non potest fieri dubius, ibi non debet fieri editio ad deliberandum, cùm copia instrumenti non sit de substantia deliberationis, sed impertinens quantum ad ius deliberandi.facit l.vltima.C.de precib.impera. offerend. & adde quod habetur infra eod.tit. decisi. quinta.*

EPITOME.

Pertinentiam collationis sufficit probare per reputationem & famam Vel sic Sufficit probare per famam, & alia adminicula, quod collator erat in quasi possessione conferendi [illegible] dicit.

DECISIO III. aliàs 123.

SVfficit probare pertinentiam collationis per famam, & reputationem,& alia adminicula, putà, per auditum, quòd beneficium, de quo agitur, consueuit conferri per talem,& per instrumētum admissionis illius, ad cuius collationem spectare dicitur: præsertim si impetrās habuerit ad collationem Episcopi. Pro quo facit ius commune.de elect.capit.cum ecclesia Vulterana.& xxj. distinct.can.in nouo.1.quæsti. 3. can. si quis Episcopus, de hæret. capitulo cùm ex iniuncto.

EPITO.

EPITOME.

Qui in vita possedit beneficium, præsumitur tempore obitus possedisse.

DECISIO IIII. aliàs 124.

SI probetur aliquem tenuisse, & possedisse certum beneficium in vita sua, illud tempore obitus sui adhuc præsumitur possedisse nisi probetur contrarium. nam qui semel rem possedit, adhuc eam præsumitur possidere ff. de acq. poss. l.3. §. in admittenda. & §. quod si seruus. & ff. de procu. l. com qui. Pro hoc faciunt notata Phi. & Hostien & Ioan. Andr. io ca. cum ad sedem. de resti spol super §. glol. & in Specu. de actio. & peti. §. sequitur. versi. quid si ago.

Aooitio.

a *Si probetur. Centrarium tenet ibi gloss. & in capit, cum ecclesia. de caus. poss. in gle. tertia. ad idem tenet glo. in l. siue possidetis. C. de proba. sed pro ista decisione videtur tex. expressus in c. olim. ij. de resti. spoliator. ibi, dum dicit, vel etiam prius habuisset &c. Ex quo textu clarè colligitur, quòd petenti restitutionem per interdictum vnde vi, sufficit probare quòd iam possedit ista: licèt non probet, quòd possederit spoliationis tempore. & hanc opinio. tenent Hostien. & Ioannes Andr. in dicto capitulo cum ad sedem. & Pet. & Cy. in praalleg. l. siue possidetis. Non obstat ratio tenentium contrarium, qui dicunt, quòd quia possessio de facili perditur: ideò non præsumitur possidere, quia olim possedit. Nam hæc ratio non concludit: quia si facilius perdatur possessio, quàm dominium: non propterea sequitur, quòd non præsumatur hodie possidere, qui olim possedit. vt in dicto §. in admittenda. & dicto §. quod si seruus. hic allega. ibi dum dicit, constat nos possidere, donec, & capitulo qui enim hoc dicit, probet: vt ff. de probationib. l. ei qui dicit. nam si dicam, quòd nunquam habui animum possessionem perdendi: magis est credendum mihi quam dicenti, quòd animum deposui possidendi, ex quo de animo meo queritur: vt extrà de homicid. capitu. significasti. & de pigno. actio. l. si creditor. & de sententia excommunicationis. capitulo si verò. 2. & ita teneas.*

EPITOME.

Quamuis vna pars non compellatur alteri parti exhibere propria instrumenta, iudex tamen ex officio eam compellere potest.

SVMMARIVM.

1 *Judicem non nisi magna ex causa partem ad exhibendum sua instrumenta cogere debere.*

DECISIO V. aliàs 213.

LIcèt pars actrix, vel rea non possit compelli ad edendum, seu producendum instrumenta, seu priuilegia sua in iudicio: præsertim si asserat illa sua propria, & noo communia: vt in l. qui accusare. & l. ea quæ. C. de eden. & in ca. 1. de proba. vbi ponitur ratio. tameo iudex ex suo officio potest partem compellere ad illa ex-
hibēda sibi, & ipse habet videre vtrùm sint pro-
pria, vel communia, vel facientia ad causam, vel
ne: vt ff. ad exhi. l. 4. C. de eden l. 1. hoc verom se-
cundum domioū Ægi. præmissa aliquali leui, &
summaria cognitione: putà iudex petat à par-
te petente exhibitionem, quare id petat, & quid
dicat, seu ponat verba saltem in effectu ipsum,
seu ius suum concernentia. Alij Domini qoasi
omnes dicebaot solummodò sufficere ioramen-
tum partis, quòd malitiosè non peteret illud.
Reoera Inoo. in c. 1. de probatio. superiùs alleg.
circa medium, videtur declinare in opinionem
1 domini Ægidij, vbi dicit, qoòd † iudex nisi ex
causa magna deberet cogere partem ad exhibē-
dum sua instrumenta, quæ habet penes se, vt ibi,
alios verò faciliùs cogere poterit ad exhiben-
dum. & sic dicit iotelligendum, l. 3. §. penulti. ff. ad
exhiben. & idem dicit Specu. titu. de iostrumen.
edi. §. videndum restat. versic & not. ex præmissis
in fin. & versi. & not. quòd si lite peodente. & vi-
de ibi in Spec. in prædicto versic. & oot. ex præ-
missis, quæ suot instrumenta commooia & edē-
da, & quæ non. qui remittit ad Ionocen. in dicto
cap. 1. vbi plenè per eum.

EPITOME.

Pro instrumentis producendis non datur remissio: sed bene pro signis & sigillis recognoscendis.

DECISIO VI. aliàs 218.

LIcèt pro instrumentis producendis in causa
per appellationem, vel de speciali mandato
ad Curiam deuoluta seu commissa oō detur re-
a missio ad partes:[a] prout legit. & no. in capit. sta-
tuimus. de electio. & capitu. cupientes. lib. sexto.
& ca. cordi. de appellatio. eod. libr. Tameo si io-
strumenti producti signa, sigilla, & notarij ne-
gentur: pro illis probandis io partibus, si nullo
modo possint probari in Curia, bene est conce-
denda remissio: quia illa sunt probanda per te-
stes, quos secum ducere non poterat ad Curiam
nec tenebatur: prout in d. locis legit. & not Præ-
tereà licèt pro dilatoriis exceptionibus, & aliis
præambulis, vel incidētibus seu emergētibus in
causa regolariter non detur remissio extrà Cu-
riam, de priuil. c. cum olim essemus. & per Iono.
Aod. de appellat. c. 1. & in Specul. titu. de dilat. §. 1.
versi sed etsi. & de excep. c. pia. & ibi per Io. Mon.
Archi. & Ioā. An. in nouel. tamē pro exceptiooi-
bus peremptorijs, putà contra testes, vel aliàs be-
ne conceditor remissio ad partes. de fideiussor.
capitu. constitutus. de testib. c. ex parte Adæ. & c.
de testibus. & de except. capitul. 1. cum similibus.
Sed in casu proposito totum ius partis periret,
si huiusmodi signa, sigilla, & notarij noo proba-
rentur: ergo, & c. de testib. c. Albericus. & capit.
significaueruot.

Aootτio.

a *Remissio ad partes. Sed an super attentatis sit ad partes concedenda remissio, vide decis. 4. & ibi addita, suprà. vt lite pendente. deci. 7. de probat. in antiq. deci. 10. de appellat. in eisdem.*

EPITOME.

Sufficit ad colorandum possessorium dicere in articulo se in beneficio canonicè institutum, & possedisse, ac spoliatum fuisse.

SVMMARIVM.

1 *Petente restiturionem beneficij debet probare coloratum titulum specificum: vnde sufficit dicere in libello quòd canonicè possidebat.*

2 *Beneficij restitutionem petenti incumbit probatio legitimæ institutionis.*

3 *Sententia restitutionis non fertur, nisi probato, vel exhibito titulo colorato.*

4 *Præscriptionem probare volenti an sufficiat dicere se legitimè præscripsisse.*

DECISIO VII. aliàs 257.

1 SI quis † dicat se beneficium aliquod canonicè, & legitimè possedisse, & spoliatum esse petens se restitui, licèt non producat suam institutionem, nec dicat per quem fuerat institutus, dicebant omnes Domini (me & vno alio Domino exceptis,) articulum huiusmodi fore admittendum ad probandum in Curia, & extrà: quia tunc poterat producere suam institutioné, & inductionem, vel probabit per testes. de testib. capit. præsentium. libr. sexto. Mihi videbatur articulum nimis vagum, incertum, & confusè datum: ergo non esse admittendum: quia nõ est vagandum cum detrimento alterius. ff. de dolo. l. item exigit. & ff. de iniur. l. prætor edixit. & de electio. c. vt circa. cum ibi not. per Archidia. lib. 6. Præterea verbum, canonicè, est verbum iuris, quod nõ cadit in mentem testis, ergo, &c. de testib. c. cùm causam. & quia ad canonicam institutioné requiruntur multa, de quibus in ca. 1. de reg. iu. lib. 6. ergo &c. Allegabam etiã pro nõ admissione dictum Inno. in c. ex parte. & c. ex literis. de test. spo. & dictum Archidi. de eo qui mit-
2 titur in possess. ca. vnic. lib. 6. † qui dicunt, quòd petens restitutionem beneficij, oportet probare se possessionem habuisse ab illo, qui habuit authoritatem instituendi. & quia prædictus articulus nec de illo alio aliquid dixit, seu deduxit in prædicto suo articulo, mihi & prædicto Domino meo videbatur non esse audiendum: præsertim attento stylo nostro: quia non admittimus aliquem restitutioné petentẽ in beneficialibus, nisi exhibeat, & producat aliquem titulum coloratum: propter not. dictorum Doctorum, & Ioan. And. & Pau. in Clemen. vnic. de cau. poss. & pleniùs per Io. And. in add. l. Spec. tit. de restitut. spol. in princ. Ad quod vltimũ respondebatur aliud esse in probationibus, aliud in probãdis ar-
3 ticulis. Si loquamur † de probationibus, & sententia restitutionis ferenda, illa nunquã fertur, nisi probato, siue exhibito titulo colorato: & sic loquũtur prædicti Doc. Si verò loquamur de probandis articulis, tũc enim sufficit deducere colorẽ, siue canonicum titulum, & illũ posteà per literas, vel per testes probare: quia satis deducitur dum dicit se canonicè institutum. Nec prædicta incertitudo, siue generalitas obstat, quia illa potest per dicta testiũ, siue productioné instrumẽtorũ ad certitudiné, & speciem reduci: maximè quia prædicta materia nõ est obiectiua, sed est de iure dantis, quæ non requirit tam exactã specificationem. de electio. cap. constitutioné in Clem. præterea si testes dicunt, vel per instrumenta, seu literas appareat beneficium collatum, & se institutũ per talem, & quod ad collationẽ illius cõsueuit pertinere collatio & institutio, est satis: nã apparet ipsum canonicè institutũ. & sic verbũ canonicè, per factum probatur, & declaratur. Ad quod etiam inducebatur dictũ Inn. & Hosti. ac Ioã. And. post eos in ca. fraternitatis. de testib.
4 † vbi dicunt. quòd sufficit volenti probare præscriptioné allegare, & dicere, quòd legitimè præscripsit: licèt nõ dicat per xl. annos. Pro quo etiã faciunt nota. in capitu. cùm ecclesia Sutrina. de causa possessio. & proprie. & meliùs in capit. cùm de beneficio. de præbend. libr. sexto. & in capit. Romana. de electio. ergo dicebant non obstare secũdũ rationẽ meam. Reuera ergo id capere nõ possum: quia ex facto & actib⁹ ius oritur, & elicitur: & licèt illa generalis narratio, videlicèt, quòd sibi canonicè sit prouisum, sufficeret in libello ad effectum inferendæ conclusionis: tamen in processu descendendum est ad speciẽ probationis ad effectũ prout leg. & not. in c. cũ ad sedẽ de restitut. spoliator. & de probat. c. licèt. Item licèt generalia, si essent probata, acta sufficerent in repellendo: non tamen sufficerent, nec sufficiunt in proponendo secundum Archi in d. cap. vt circa super versi. omnia & singula. & facit clement. constitutionem. de elect. in fin. Probatur etiam hoc per simile. Nam licèt sufficiat proponere, & dicere in libello aliquam rem ad se spectare iure dominij vel quasi: oportebit tamen posteà aliquam causam, ex qua causatur dominiũ in processu siue in articulis deducere, & probare, aliàs nõ posset sequi cõgrua sentẽtia pro quo optimè faciunt ea quæ le. & not. in c. abbate, de re iu. li. 6.

EPITOME.

Si mandatur Auditori, quod si per euentum litis constiterit neutri litigantium ius competere prouideatur sufficientiori: de huiusmodi sufficientia poterit se informare per testes.

SVMMARIVM.

1 *Literatura & sufficientia alicuius per testes probari potest.*

DECISIO VIII. aliàs 270.

1 SI mandetur Auditori, quòd † si per euentum litis sibi constiterit neutrum litigantium ius habere, in beneficio, prouideat suffi-
a cientiori: de huiusmodi sufficientia ᵃ potest se informare per testes quis eorum excedat alium in literatura, moribus, vita, nobilitate, ætate, & conuersatione: & secundum hoc iudicabit vnum sufficientiorem alio. Pro hoc allega. vnum dictum Innocen. in capitulo licèt. de translatio. episco. in vltim. gloss. Ego verò allegaui stylum

Curiæ

Curiæ, & Cancellariæ, vbi omni tempore docetur per testes de sufficientia impetrantium ante confectionem literarum: & etiam omnia prædicta probantur, & probari possunt per testes quò ad electos absentes, promotos & confirmatos ad episcopatus facit etiam clementi. Romani.de iureiuran. Sed reuera hæc omnia iura, & prædicta procedunt de examinatione & probatione extraiudiciali. Sed ex quo hic loquitur de promissione facienda in iudicio, quæ habet vim quasi adiudicationis, voluit dominus Fran. dicere quòd personæ deberent vocari, videri, & examinari: quod reuera bene posset procedere quò ad literaturam, siue scientiam, de qua non posset alio modo constare, nisi per examinationem personæ: prout legit.& nota. in capitulo si fortè.de elect.libr.6.quod crederem verum, nisi posset constare per testes, vel literas vnum graduatũ in aliqua scientia. & alium non graduatũ, & sic illum præsumptiuè magis idoneum ratione gradus. Sed vbi ambo haberent gradum, nec posset constare quis eorum esset literatior, alio, tunc crederem procedere dictum domini Fran. aliàs non. Cæteras omnes alias qualitates crederem probandas per testes argu.not.in dicto cap. si fortè.& in c cùm olim de elect.& capitul.postquàm.& in clementi.iudices.de offici. deleg.cle. vna de concess.præbend.

ADDITIO.

a *Sufficientia. Sufficientia siue idoneitas est duplex, scilicet intrinseca: vt putà, quòd quis sit castus, sobrius, &c.& ista idoneitas præsumitur. Sed quis nõ præsumitur idoneus circa extrinseca: putà quòd sit doctus, quòd scit cantare, legere, vel simile: & si opponitur alicui, quòd nescit legere, vel cantare tunc debet supponi examini. &c. de his per Abbat. & Felyn.in capitul.fina.de præsump. vbi plenè de istis scribunt.*

EPITOME.

Status sententiæ, quæ in rem transiuit iudicatam narranti processum, & partu aduersa præsentiam, vel contumaciam, nisi probetur nullitas exceptione de nullitate processus obiecta, cui incumbat probatio, an excipienti an executionem petenti. Pars præsumitur fuisse in sententia præsens nisi contrarium exprimatur.

SVMMARIVM.

1 *Si contra sententiæ executionem de nullitate processus excipiatur, cui onus probandi incumbit.*

DECISIO IX. aliàs 301.

1 Si petatur executio alicuius sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam, & producatur instrumentum sententiæ coram executore, in quo narratur commissio iudicis sententiam proferentis, libelli oblatio, litis contestatio, & alia substantialia iudicij: & excipiatur per illum cõtra quem debet fieri executio de nullitate processus, & negentur omnia prædicta in prædicto instrumento contenta: Fuit dubitatum cui incumberet onus probandi, an excipienti, vel executionem petenti? Ad quod respõdebatur prout Inno.respondet in terminis de offi deleg. cap. cũ in iure.super ver de mandato. Aut continentur in dicto instrumento sententiæ partẽ contra quã fuit lata sententia, fuisse præsentem: aut non. In primo casu incumbit onus probãdi excipienti. In secũdo casu agenti: propter rationes quas ibi ponit, & etiam in cap. quoniam.de proba.& in capit.in præsentia.de renunc. per Ber.& Hostiẽ. & vide etiam Ber.in ca.ad reprimendam.de offi. ordi.in glo.fin.& per eundem de re iu.li. c. sicut Compost. in ca.bonæ memoriæ. Maguntinensi. de electio.tenet idem in absente per contumaciam: cuius contrarium videtur innuere Innocen.in dicto cap. cum in iure. cuius opinionem Innocen.intelligo in ficto contumace, opinionem verò Compõst.in verb cuius absentiã, supplet Dei præsentia. de do. & cõtu.c.veritatis. & de arbi.c..lib.6.& C. de iudic.l. properandum.

EPITOME.

Literis ordinarij vel delegati absque notarij, & testium subscriptione in præiudicium alicuius non creditur

DECISIO X. aliàs 348.

a VOluerunt, & ordinauerunt Domini concorditer quòd stylus[a] qui habet, quòd literis collationis beneficij factæ per ordinarium solo suo sigillo sine suscriptione testium, & tabellionis non credatur in præiudicium impetrantium propter præsumptam fraudem, & calumniam: hoc idem etiam seruetur in quocunque alio collatore, seu nuncio apostolico ad hoc habente potestatem conferendi beneficia certi valoris, & numeri, propter identitatẽ rationis, & maioris præsumptionis fraudis: & quòd recipiẽs beneficium ab illis teneatur probare, & illud sit infrà taxã in literis illius cõpræhensam, quæ est pars gratiæ suæ, & per illã taxam limitatur, aliàs collatio non valeret. de concess. præb.ca. vnic.in cle.Contra primam conclusionẽ videntur multum obstare not. Archi.in ca.si à subdelegato. de offic.de eg..lib.6.videlicèt, quòd commissio & subdeleg tio huiusmodi probatur per literas solo sigillo delegati sigillatas. Præterea processus facti per executorem gratiarum apostolicarum probantur per literas solo eorum sigillo sigillatas: vt in Spe.titu de remiss.§.vtile.versi.sed nunquid remissio iudicũ, & per Ber. & Compost.de rescript.c.capitulum sanctæ crucis.& de elect.ca. statuimus. per eundem libr.6.

ADDITIO.

a *Quod stylus. Adde decis.i.suprà eodem titu.*

EPITOME.

Non obstante publicatione testium non ritè facta, possunt iidem testes, vel alij super eisdem articulis produci.

SVMMARIVM.

1 *Depositiones quæ non tenent, habendæ sunt ac si non essent receptæ.*

DECISIO XI. aliâs 391.

SI ad instantiam partis producentis testes, pu-
a blicantur attestationes[a] non ritè receptæ: pu
tà lite contestata, & partibus non vocatis ad vi-
dẽdum eos iurare, dubitatur vtrùm eadem pars
posset eosdem, vel alios super eisdem articulis
producere? & videbatur aliquibus quòd non,
præsertim si didicit testificata, propter pericu-
lum subornationis, tùm quia sibi ipsi viam præ-
clusit, secundum Genze.in element.testibus.de
testib. secùs verò si ad instantiam sui aduersarij
esset facta huiusmodi publicatio, quia tunc non
debet præstare impedimentum, quod de iure
non sortitur effectum. de reg. iur c non præstat.
libro sexto. Item quia in extraordinaria actione
1 &c.de accu.c.qualiter. vnde † depositiones quæ
non tenent, pro nõ receptis debent haberi. facit
quod not.suprà de testi.c cùm causam & ca.cùm
clamor.de proba c.in præsentia per has easdẽ ra
tiones, & per d.cle in prin. alleg. fuit conclusum
contrarium.etsi ad instantiam producentis sit fa
cta publicatio, & didicerit testificata. nam si iidẽ
testes dicant id, quod primò, sic cessat suborna-
tionis timor, aut dicant contrarium, & sic non
reuelabunt eum, nec erit in probatis, & sic in
vtroque casu cessat ratio posita in d. cle. testibus.
c de testi.quæ potiùs procedit in aduersario volẽ-
te producere testes super articulis directè cõtra-
riis. Nec ob.no.io c.cùm in tua & ca.veniẽns. de
testi.quæ potiùs faciunt pro opinione hac, quia
illa loquũtur in testibus ritè receptis, & ob aliud
primò, & ob aliud secũdo productũ, sed hic nos
loquimur quãdo ad eũdem effectũ, & super eis-
dem articulis probandis producuntur, quia pri-
ma productio, receptio, & attestatio nihil value-
runt. Si verò nunc debitè recipiantur, & idẽ di-
cunt, quod primò valebit eorũ depositio, si de-
ponant contra, vel extra articulum, nihil vale-
bunt, nec proderunt dicta eorum producenti.
de testi.c.de testibus.& de proba.c.licet. & de te-
sti.cogen.c præterea.

ADDITIO.

a *Publicantur attestationes. Adde decis.13. infrà de testib. Item an & quando publicatio attestationum, sit impedimento, vt alij testes examinari nequeant. Clement.consi.83.vol.4.*

EPITOME.

Valet receptio testium, à qua extitit appellatum si post appellationem, & deinde partis appellantis repositionem eidem articuli admissi fuerunt, nec à tali admissione extitit posteà appellatum. Vel sic. Testium receptio tenet facta super articulis à quorum appellatione fuerat appellatum: & in vim talis appellationis repositione secuta talium articulorum admissio denuò facta fuit, à qua minimè fuit appellatum. hoc dicit.

DECISIO XII. aliâs 392.

SI Auditor admittat articulos in aliqua causa, & recipiat statim testes super illis, Et posteà ab huiusmodi articulorum admissione appelletur, & pars appellans per Auditorem in statum pristinum reponatur, & posteà iterum iidem articuli admittantur, & tunc non appellatur, fuit dubitatum vtrum receptio testium post admissionem primam, & ante repositionem facta valuerit? Et videbatur quòd non. Nam ex quo Auditor partem appellantem reposuit in statum, in quo fuit ante huiusmodi admissionem, fatebatur se grauasse: & ideò reuocando grauamen, videlicèt admissionem, quæ fuit principalis, videbatur etiã omnia accessoria reuocasse, & sic receptionem testium nil valuisse, aliàs non reuocasset, nec cessasset grauamen cum effectu. de appell.c.cum cessante & eo.tit.c.si à iudice.li.6. Dicebatur, & concludebatur per omnes contrarium. Nam licèt Auditor partem appellantem reposuerit, hoc fecit animo meliùs deliberandi, & non repellen-
a di: sed potiùs admittendi articulos,[a] quem animum posteà declarauit eos admittendo. Nec etiã
secundũ omnes Dominos esset magnum peccatum, si seruatis omnibus terminis reciperentur
testes super articulis aliàs pertinentibus, & admissibilibus nihil de admissione pronuntiando,
Imò secundũ aliquos eo ipso quòd iudex testes recipit, articulos admittit saltem tacitè, & ideò
iudices in partibus seruatis seruandis nunquam super admissione, vel repulsione articulorum in
b terloquuntur.[b] sed testes & instrumenta recipiũtur ad probandum eosdẽ, & si actor probat suã
intentionem, procedunt ad diffinitiuã sententiã nec huiusmodi admissio est de substantia ordinis
iudiciarij, nec vitiat receptionem testium dummodo aliàs sint pertinentes, pro hoc facit finis c.
constitutionem. de elect.in cle. Præterea licèt ab admissione prima articulorum fuerit appellatũ
tamen non à receptione testium, nec à secunda admissione, quæ declarat primam bonam, & canonicam, ergo.

ADDITIONES.

a *Admittendi articulos. Articuli quot modis dicuntur, & an possint iterũ produci. Adde Bal. in marga. in verb. articulus. versi. fin.*

b *Interloquuntur. Iudex tamen debet articulos examinare, si sint tales, qui probati releuant partẽ producentem vt habetur per Spec. de offi. omn. iud. §. de seruit. versi. si post lit. contest.*

EPITOME.

Testes qui infrà terminum peremptorium datum ad probandum iurauerunt dicere veritatem, de rigore iuris post terminum examinari non possunt: sed de æquitate sic si iudici videbitur, & parti non possit negligentia imputari.

SVMMARIA.

1 *Testes iurantes intra terminum ad probandum datũ deponere: an lapso termino possint cogi deponere?*
2 *Obligatus ad duo non liberatur vnum adimplẽdo.*
3 *Inseparabiliũ vno vitioso omnia redduntur vitiosa.*
4 *Probatio est rei dubiæ ostensio per argumenta fidem facient.*
5 *Inualidum vel nullum alio firmatum nõ consideratur secundũ se, sed secundũ id, quòd ipsum validat.*
6 *Iurisdictio iudicis per citationem perpetuatur, alias peritura: similiter et testium receptio, & actio tempore peritura.*
7 *Probationum facultas non est angustanda.*

DECI.

DECISIO XIII. aliàs 495.

1 EXtrà Rotam fuit † dubitatum, si dato peremptorio termino ad probandum, testes intrà illum producti fuerunt, qui in dicto ter-
a mino iurauerunt, ᵃ& non deposuerunt: & per producentem stetit, quò minùs deposuerunt: quærebatur nunquid possint dicti testes post terminum examinari: ita quòd examinatio, & depositio eorum valeat, & standum sit dicto eorum de iure? Istud dubium decurrit mihi in Rota tempore, quo auditoratus officium exercebam: & in meis decisionibus erat vna decisio, quæ communiter nõ habetur: & adeò erat corrupta, quòd nulla bona sententia haberi poterat ex eadem: sed prout concipere potui ex ea, & ex verbis Doctorum scribendum, correxi, & ad sanum intellectum reduxi: prout infrà describitur additis etiã aliquibus. Et primò allegatũ fuit quòd non sunt examinandi parte aduersa se opponente: pro qua parte fuit allegatum dictũ Spe. in ti. de test. §. qualiter. ver. is quoque. & per Ia. de Are. in l. damni infecti. §. Sabin. ff. de dam infec. & per Archi. & Io. And. in nouel. in ca. pia. de exc. li. 6. & per eundem Archi. 30. q. 2. fin. Secundò probatur sic. Res quę assumpsit sibi principiũ sine effectu cũ dependentia ad aliud perficiẽs ad validum effectum deducta, seu ad id quod depẽdebat, iudicatur secundum finem, & euentum eius, à quo depẽdebat, & ex tũc, & non prius. vt ff. de reg. iur. l. quæ legata & C. de condi. inser. l. si vxorem. & ff de verbo. oblig. l. si rem. & commu. prædi. l. receptũ. & ff. de aqua plu arcẽ. l. in cõcedendo. Sed probatio licèt assumat principiũ per iuramentum: id tamen procedit sine valido effectu ante depositionẽ, & cũ dependẽtia ad dictum, seu depositionem testium. ad id ergo deueniens ex tunc secundum tempus eius debet iudicari: ergo tanquã facta post tempus nulla & in-
2 ualida probaretur. Tertiò † qui debet duo facere: faciendo vnum, pœnã non euitat: vt in l. Celsus. ff. de arbit. & de dolo & contu. c. cùm dilecti. Sed ille qui debet probare, duo debet facere: scilicèt testes facere iurare, & deponere. si vnũ facit, & non aliud: nõ euitat pœnã, quæ est aduersarij victoria. arg. l. 1. C. de ordi. iud. & nihil actũ esse dicitur, cùm aliquid superest ad agendum: vt l. cùm Sillanianum. C. de iis quib. vt indig. Quartò quando duo sunt, quorũ vnũ tẽdit ad implẽdũ, seu ad infirmandũ aliud: & in eo quòd habet firmare, est vitium & impedimentum, totum redditur vitiosum: vt ff. rem ratam hab. l. rerum. Sed depositio habet implere, seu firmare iuramẽtum, & sine eo nihil est. Cùm ergo in depositione est vitium, eo quòd tempore incongruo facta est, totum debet vitiari. Item nec dictum sine iuramento, nec iuramentum sine dicto est aliquid:
3 & in duobus † inseparabilibus ex vitio vnius redditur alterũ vitiosum: vt l. 1. §. 1. de aqua quot. & æst. & ff. de arbit. l. parui. §. id quod. Quintò, iura denegantur contemptoribus sui iuris: vt C. de annali excep. l. 1. in fin. Debet enim reus esse sollicitus facere vocari testes, vt deponant: & facere eos cogi per remedia prætoris, quæ sunt multa: vt C. de inoffic. testa. l. contra maiores. & C. de annali excepti. l. 1. vnde potuit de negligentia iudicis conqueri si per eum stetit: vt C. de sacra. al. l. 1. non enim proceditur ex mero iudicis officio hoc casu, nec ad officium iudicis pertinet testium examinatio sine partis requisitione. de accus. capitul. qualiter & quando. sed ad requisitionem partis testes sunt examinandi & cogendi: vt 3. quæstio. 9. capitul. fin. & ita debet vni parti deferre, vt alteri parti non faciat iniuriam. vt C. de sta. & imagi. l. vt virtutum præmia. & 2. quæstio. tertia. quæritur. & alibi dicit Papa, ita sumus in iustitia debitores, vt aliis iniuriam non faciamus: vt extrà de foro competenti. capitul. ex tenore. & post terminum ita debet audire vnam partem, si ius alterius non fiat deterius: vt ff. si quis cau. l. & si post tres. Sed hic, si testes reciperentur, ius partis efficeretur deterius, & in totum tolleretur per exceptionem probandam, quæ probata non est. ff. de petit. hæred. l. deperditum & ff. de tribnio. l. illud. §. minùs. Sextò, non sunt testes examinandi ex eo, quia iudex post terminum non debet eos audire. l. mancipiorum. ff. de optio. legat. & ff de accus. l. Titia. & C. de ingen. manu. l. diffamari maximè enim iuri suo reus renunciasse videatur: vt l. si eo tempore. C. de remission. pigno aliàs nullus esset litium
4 finis. Septimò probatio † est rei dubiæ ostensio per argumenta faciens fidem: vt not. C. de proba. super rubrica, & hoc idem tenet ibi Azo in summa. Cum ergo assignatus est terminus ad probandum, & per consequens assignatus est ad ostendendum, sed per solùm sacramentum testis nihil ostenditur in termino dato ad probandum, ergo concluditur depositio testium inualida, per quam res dubia ostenditur, & non clara. Octauò probatur sic. Confirmans trahitur ad tempus confirmati, & non econtrà: vt l. si fundus. in fin. ff. de pigno. & l. non solùm. & l. fin. C. ad Macedo. Cùm ergo sacramentum depositionem corroboret, & ex ea fides Iudici insurgat: magis dicimus ipsum sacramentum tradi ad tẽpus depositionum, quàm econtrà. Simile nos videmus. Nam cùm testamentum confirmet codicillos: codicilli tamen trahuntur ad tempus testamenti. & hoc pro. quia confirmatũ non reducitur ad tempus confirmãtis. vt l. si certarum. §. similes. ff de iure codicillo. Quid plura? terminus non est datus ad testes producendum, ac iurari, & recipi videndum, sed ad probandum: ergo probatione non facta excluditur pars. ff. de iudic. l. ad peremptorium. cum l. sequenti. & C. de accusa. l. ea. & l. mancipiorum. & l. diffamari. superiùs allega. & de except. capitul. pastoralis. In contrarium quòd dicti testes sint examinandi
b post terminum, ᵇ probatur sic. Fides testium reducitur ad ipsum iuramentũ: vt l. si quando. C. de testib. ergo secundùm tempus iuramenti iudicare debemus: vt l. asse toto. ff. de hæredib. instit. quia quando duo sunt vnum propter aliud, iudicandum est tantum ibi vnum esse, vt l. Titius, & l. Iulianus. ff. de conditio. & demonstrat. Sed fides testis est propter sacramentum, vt l. iusiurandum. C. de testib. ergo &c. Secundò, probatio ad quam fuit terminus statutus, videtur assumpsisse principium à tempore iuramenti, & termina-

terminationem tempore depositionis & dicti: sed lege cauetur, quod vno tẽpore initiata postea trahuntur ad tempus initij & ex eo & secundum id tempus facta censentur: vt ff. de solu. l. sub conditione & C. de re. permu. l. ex placito. cũ si. Sed in casu proposito, probatio inchoata est tempore iuramenti: & sic infrà dilationẽ terminata. Demum trahitur ad initium sui, & sic infrà terminum, & ex dicto tempore facta esse censetur: ergo vadida est dicenda, & est standum. Huic accedit illud generale, videlicèt quòd ratihabitio retrotrahitur ff. ad Maced. l. 1. in fin. & l. donationes. C. de donatio. inter virum & vxor. Tertiò, si initiata, & posteà terminata non traherentur retrò, vt dixi: tamen iudicari debet effectus rei ex tẽpore, & secundum tempus initij: vt l. quod tempore. C. de restitutio. mili. ff. qui. ex cau. ma. l. nec non. § si quis sæpiùs. & ff. ad legem Falcidi. l. in quantitate. § legata. & l. pœnales. § annua. & l. Plautius. Cùm ergo dicta probatio sit iurata infrà terminum, effectus eius, status & fides iudicandus est processisse ex tempore, & secundum tempus initij, scilicèt iuramenti, & sic valida est censenda. Pro hoc facit, quia quando aliquid componitur ex duobus, iudicatur secundũ id, quod est potentiùs: vt l. quicquid. § cùm in partes. ff. de acquir. rer. domi. & ff. de stat. homi. l.
4 quæritur. Sed principium potentissima pars est. Et ideò si principiũ suadeat vnum, & finis aliud iudicandum est secundum principium, & nõ secundum finem.[c] Quartò, quando † aliquid in
5 ualidum, vel nullum firmatur ab alio, non iudicatur secundum se: sed secundum id, quod facit ipsum validum. probatur in l. si quis priore. ff. ad Trebel. Instit. quib. mo. testam. infirmentur §. si quis priore in authentic. de defen. ciui. §. sed interim. & C. de vete. iur. enu. l. 2 §. omnia. cum similibus. Sed iuramenti præstatio qua iurant testes se dicere verum, dat robur dicẽdis per eum, & facit dicta sua aliqua, & valida, quæ aliàs forent nulla, & inualida: ergo secundum dictum & depositionem suam, & ex suo tempore non sunt iudicãda, sed secundum tempus, quod facit ipsa valida, id est, secundum tempus iuramenti: ergo secundum id tempus iudicandum est fore standum dicto testis, cùm sit infrà terminum, & hanc partem tenuit Iacob. Butri. in sua disputatione, quæ incipit. Quæstio talis est, ordinata fuit
6 delatio, &c. Quintò sic, sicut actio † tempore peritura per solam citationẽ perpetuatur, ita quòd possit lis contestari, & in causa procedi: vt C. de annal. except. l. vt perfectus. ita testium receptio perpetuata videtur, ex quo citati coram iudice iurauerunt, vt posteà deponere possint: & maximè cùm dies iuramenti, & dies depositionis scribi debeant. Quid plura? per solam citationẽ perpetuatur iurisdictio iudicis, aliàs tempore peritura: vt extrà de officio delega. capitulo gratum. & cap. relatum. quantò magis debet perpetuari vnicus actus iudicij. argu à minori: vt C. de sacrosanct. ecclesi. authentic. multò magis. & ff. de diuer. & tempora. præscipt. l. de accessioni-
7 bus. Sextò, quia probationum † facultas non est angustanda: vt C. de hæretic. l. quoniam. imò est fauorabilis, & ei leges pinguiùs subueniunt: vt C. de iureiurand. l. generaliter. ff. de testi. l. serui. argu. ff. de interdict. l. ne quid. sic non videtur dicendum, quòd testes iurati non deponant: ne facultas probationis deperea. Septimò, quia satis vide: ur esse diligens reus, postquàm curauit quòd testes iurarent, & comparerent coram iudice: vnde iudex debuit facere examinare tempore iuramenti: quod si non fecit, stetit per iudicem, non per partem: & negligentia iudicis nõ debuit afferre nocumentum parti; quia alteri per alterum, &c. ff. de regul. iur. l. non debet. nimirùm posito sine præiudicio. quòd non fuerit diligens reus in probãdo quia non fecit testes deponere dictum suum, cùm iudicis mora purgetur: vt d. si quis cauti. l. secunda. & l. & si post tres. & quod ibi not. Si ergo paratus est reus post terminum facere deponere, audiendus est. argu. ff. de arbitr. l. si cùm dies § si quis ex litigatoribus. Octauò, quia iudex post terminum potest gratificare parti in præiudicium alterius partis. de officio delegat capitul. consuluit. & quod ibi no. & C. quomodo & quando iudex. l. prima. Potest etiã & post peremptorium testes examinare iuratos. argumen. dictæ l. si cum dies. cum similibus, In hac quæstione cõsultus tunc dominus Vbertus de nouaria dixit, quòd si producẽs fecit quod potuit, & debuit: scilicèt faciendo testes iurare: & producendo eos coram iudice, tunc sunt examinandi etiam post terminum: cùm examinatio facienda sit motu iudicis. Et in hac opinione est dominus Dy. per l. 1. in fin. ff. de bonorum possessio. ex testamen mili. vbi dicitur, quòd miles receptus ad iuramentum, ad totum receptus videtur. Dominus Iacob. de Butr. in l. si quando. C. de testib. sic distinguit. Aut est datus terminus ad probandum, & tunc sufficit infrà terminum iurare: cum testis fides ad iuramentũ reducitur vt l. asse toto. ff. de hære. instituen. & in dicta l. si quando. Interdum assignatus est terminus ad probandum habendum: & tunc non sufficit: vt dicta l. si quando. in fine, vbi dicitur, pars læsa, quia probare debuit, &c. Confirmatur primum membrũ huius distinctionis aduersans. Primò, quando vnum propter alterum, &c. vt l. Paulus. ff. de conditio. & demonstratio. Sed fides testis est propter sacramentum: vt dict. l. si quando. Secundò, quia ad primordia sequentia referuntur: vt l. 1. C. de imponen. lucra. descript. Contra prædictam conclusionem videtur fortiter obstare: quia per partem producentem non potest stare, ergo sibi non est imputandum, cùm sibi examinare non licebat: vt d. d. l. ... ff. de bonor. possessio. ex testament. milit. & ff. de vsu. l. si pro te. Modò nihil videtur, quod litigatori debeat imputari: cùm non ad eum pertineat examinatio testium. sed ad iudicem. C. de testi. l. nullum. & l. fina. & C. de fide instrumentor. authentic. apud eloquentissimum facit etiam quod not. C. de tẽpo. appe. l. fina. § istud. in fine. Solutio. dic quòd imò bene potest stare per partem, licèt per eam non examinentur testes, sed per iudicem: quoniam pars habet sollicitare, & implorare iudicis officium, vt id expediat, vel expediri faciat. Hoc enim est regulare, quòd officium iudicis nunquam impenditur nisi parte petente. vt ff. de no. ope. nũci.

l. de

l.de pupillo.§.qui opus.& de dam. infect. l. 4.§.
hoc edictũ.& not.per Doct.ff.de iurisd.om.iudi.
l.1.vnde si per iudicem, vel aduersarium steterit,
ipso iure non nocet parti, aliàs datur restitutio:
vt colligitur ex nota per Ioan. Mona.per Archi.
& Ioan.And.in præalleg. cap.pia.& per Inno. de
re iudi. cap.cùm Bertoldus.

ADDITIONES.

a *Iurauerunt. An testis possit iurare per procuratorem, vide per Abbatem in c. licèt extrà de testi. in 2 col.vers.item quæro & per Fely.ibid.nu 1.*

b *Post terminũ. An testes possint examinari post terminum adde Fely.in c.licèt.col. 9. nu. 151. vbi plenè de hoc tractat. & allegat hanc decis.*

c *Non secundum finem. Adde Barbat. in rub.extrà de testament.versi.3.facit.& decis.x.incip Vrbanus Papa versi.non obstat quòd attendimus initium.de conces.prebend. in antiq.*

EPITOME.

Rei inter alios acta & si regulariter non noceat possessori, tamen de superioris mandato contra ipsum possessorem potest fieri executio, si lite pendente, vel post sententiam se intrusit. Et si dictus tertius negat se p.ssedisse, incumbit onus probandi asserenti illum possidere.

DECISIO XIIII. aliàs 477.

SVpposito quòd P.qui contra M. super beneficio obtinuit tres sententias diffinitiuas in petitorio, & possessorio: & fecit fieri executionem, & processus, & post hoc reperit A. intrusum, contra quem obtinuit commissionem à Papa: narrando tamen intrusionem factam fuisse tam lite pendente, quàm post dictas sententias: & quòd dictæ sententiæ quò ad possessoriũ cõtra dictum A. executioni mandarentur, perinde ac si contra eum latæ fuissent. Videns hoc A. exposuit Papæ possessionem huiusmodi habuisse ante dictas sententias, & se posse statim de suo iure docere: & obtinuit mandari Auditori causæ coram quo primò causa pẽdebat, quòd si reperiret, quòd ante sententias huiusmodi possessionẽ habuisset, ipsum super petitorio ante executionem audiret: sed si reperiret quòd post sententias habuisset possessionem, eum nõ audiret, quousque sententiæ huiusmodi fuerint contra eum executioni mandatę, huiusmodi onus probandi quod post sentẽtias incumbit ipsi P. adeò quòd si nihil probet, Auditor debet executionem contra A. retardare: ideò quia de iure communi sententia lata inter P.M. non deberet præiudicare ipsi A. cùm diuersæ sint personæ, & ex diuerso iure se fundant nec vnus habet ab alio causam, nec posset prohibere alium. ff. de re iudi. l. sæpè cùm ibi not.& eod.titu.capit.quamois. in antiquis. Fallit secundum quosdam in vno casu, videlicèt si ille A. possessor fuisset factus lite pendente, vel post sententias: vel si non fuit, hoc voluit Papa, quòd sub illa tacita conditione, si preces veritate niterentur. de rescript. cap.1.2.ergo stabitur regulæ, nisi probetur exceptio. per not. in clem. literas. de rescript. licèt contrarium aliqui Domini cum vrgenti motiuo tenuerint, dicentes, si dicatur, constat A. nunc possidere, & quòd anteà non possedit: est negatiua, quæ probari non habet, nec potest: vt l.actor.ff.de proba. Di-
a co quòd vno modò [a] vbi est directa negatiua, & est causa intentionis agentis non probatur. ff.de verb.oblig.l.igitur.& ibi plenè not.Bart.per Inn. in ca.tertio loco.de prob.pleniùs per glo.& Docto.in c.bonæ.de elec.& in cle.literas.de rescrip. imò secùs in proposito, cùm veniat per modum exceptionis contra intentionem de iure communi fundatam, &c.

ADDITIO.

a *Vno modo. Adde Lanfranc de Orian, in c. quoniam contra falsam, versi.tertio not.extrà de prob. & adde decis.sequent.*

EPITOME.

Probatio famæ & reputationis releuat ab onere probandi negatiuam illum qui eam aliàs probare teneretur.

DECISIO XV. aliàs 478.

IN causa quæstionis suprà proximè, si probat
t †P. quòd M. durante lite & tempore sentẽtiarum pro possessore habebatur publicè & notoriè, eo ipso satis se exonerat à probatione negatiuæ, attenta natura materiæ, de qua agitur: quæ nõ requirit probationes ita exactas: vt not. ff.de re iudi. l. à diuo. §. si super. Item quia præsumptio faciẽs pro negante, ipsum releuat ab omni onere probandi: vt not.ibid.Barto. iuncto quòd non sit possibile duos possidere insolidum eandem rem. vt l.si vt certo.§. si duobus vehiculum. ff.commod.& ff.de acquir.poss.l.tertia.§.ex pluribus. Ita non videtur possibile esse opinionem de posses.M.quãdo sit directè contraria opinioni.arg.ff.de procura.l.post litem §.1.

De Testibus.

EPITOME.

Si post conclusionem ad instantiam actoris factam in causa beneficiali admittantur articuli, tacitè censetur conclusio reuocata.

SVMMARIA.

1 *Conclusio in causa beneficiali non est necessaria,*
Contrariorum vno posito alterũ censetur reuocatũ.
2 *Succedens in ius alterius iustam ignorãtiæ causam habere dicitur.*
3 *Iudex certus de causa potest reiecta iuris solennitate sententiam facere.*
4 *Conclusio in causa prophana est necessaria.*

DECISIO I. aliàs 5.

1 SI post conclusionem † in causa be-
a neficiali [a] factam ad instantiam actoris, admittuntur articuli rei tacitè
b conclusio reuocata censetur, [b] quæ non est necessaria in causa beneficiali: secùs in prophana. iuxta ea quæ leguntur & not. in cle.
c sæpè. [c] de verb.significa. imò idem in causa prophana secũdũ aliquos: quia ista est natura cõtrariorũ. quod vno posito eodẽ actu censetur reliquum reuocatum: vt ff. de acqui.hære.l.illud. in casu

casu tamen renuntiatur. de præb.capi.de multa.
& de reg.iur. l. ius nostrum, &c.Et hoc intelligo
si Auditor sciuit esse conclusum:secùs si ignora-
ret.Insti.qui cu.da.poss.in prin. & de procu. ca. 1.
in cle. præsumitur tamen sciuisse si ipsemet ad-
misit eos est ille qui conclusit: vt.ff.pro so.l.fin.de
fil.præsby.ca.veniens. secùs si alier, qui fortè sibi
in causa surrogatus, post conclusionem pet aliũ
factam non viso registro admisisset articulos rei
2 supradictos. Nam qui in ius † alterius succedit,
iustam habet ignorantiæ causam: vt in regul,
iuris qui in ius. libr.6.Sed quia non est verisimi-
le de aliquo Auditore,quòd procedat ad huius-
modi admissionem nõ viso registro: ideò talem
præsumptionem ignorantiæ non crederem faci
liter admittendam.arg.in simili de præsump. ca.
literas.& cap. quia non est verisimile.& de testi.
spo.cap.sollicitè. de renunc. cap. super hoc.cum
similib. & de procu.cap.auditis.

ADDITIONES.

a *In causa beneficiali. In qua reiecta solennitate iu-*
3 *ris ciuilis merè† statim, cum liquet,iudici de causa*
sine conclusione aliqua de iure naturali sententiam
ferre potest:vt in illa sententia lata per Salomonem
3.Regum 3 cap.& tenet Bar. in extrauaganti ad
reprimendum. in verbo, & figura. Et adde quòd
quando de beneficiis agitur, maximè curatis,supe-
rior etiam post conclusionem in causa, & partibus
inuitis ex officio suo nouas probationes recipit:et ne-
gotium ac sententiam examinat, propter anima-
rum periculum:& ne quis per surreptionem ad di-
gnitatem ascendat.facit de dolo. cap.cum olim. &
per Inno.de re iudi.ca.cum Bertoldus.& probatur
ex decisio.decre.ad petitionem. de accusa.secundũ
do.Pet.de Perusio.

b *Reuocata censetur. Adde deci.14.Capel.Tholo.in-*
cip. item fuit quæsitum renuntiato & concluso. &
decisio.1.de probationib.in antiq. & deci.8.de iudi.
in antiq.

c *In element. sæpè.In gloss super verb.conclusione. &*
sic videtur appertè decisio ista tenere, quod in cau-
4 *sa† prophana conclusio sit necessaria, & dicatur esse*
de essentia iudicij.Idem tenet Bald. in repertorio
super Inno.in verb.renuntiare. vbi dicit, quòd adeò
est de substantia conclusio in causis prophanis, quòd
eius omissio reddit processum nullum.all.c.quoniam
contra. de proba.c.cùm dilectus.de fide instrum. &
auth.iubemus.C.de iudic.

EPITOME.

Post conclusionem possunt recipi testes super habilitatibus impetrantis: & super recognitione sigillorum, & signorum notariorum pro informatione iudicis.

DECISIO II. aliàs 6.

PEr eadem motiua fuit terminatũ,& conclu-
sum postea per omnes Dominos,quod post
a conclusionem possunt recipi testes a super habi-
litate impetrãtis,præsertim propter informatio-
nem iudicis: quia tales testes magis recipiuntur
ex officio iudicis, quã ad instantiã partis.de offi.
dele.ca. iudices.in cle.cũ ibi no.quod officiũ suũ
iudex põt aliquãdo impẽdere post cõclusionẽ in
causa,si sibi videbitur expedire.de cau.pos.c. pa-
storalis.in fi.de fid.instru.cũ Ioannes. & quia ta-
lia non requirunt probationem nisi leuem,pro-
pter præsumptionem iuris,quæ habet,quòd qui-
libet præsumitur idoneus &c. de præsumpt.capi.
dudũ. maximè si semel facta fuerit inquisitio per
executorem ipsius impetrantis de vita,moribus,
& conuersatione, &c.iuxta formã prædictæ cle.
iudices,& cle.cùm ei quem.de concess.præbend.
Et etiam hæc maximè procedunt, si nihil impe-
tranti de inhabilitate opponatur, vel contrariũ
doceatur.de proba.cap.post cessionem.Pro quo
faciunt optimè no.per Ioan.And.in nouel.in c.1.
de lit.contest.lib.6.& de regu. iur,cap.infamibus.
in quæstione per eum ibidem disputata Et idem
dicebant omnes Domini obseruãdum de pro-
batione signorum,sigillorũ, & notariorum per
partem aduersam interdum malitiosè negatorũ.
per ea quæ leg.& no.per Inno.de præsumpt. ca.
illud.de verbo.sig.c.veniens, &c.

ADDITIO.

a *Testes. Adde quòd licèt post conclusionem in causa quis non admittatur regulariter ad producendũ instrumenta, fallit tamen in quinque casibus, quos vide per Panor.in ca.cum dilectus. extrà de fid instrumen.& vide deci. 14. Capell. Tholos. qua allegat istam decis.ad istud propositum.*

EPITOME.

Testes infrà terminum iurati possunt post illum examinari nisi terminus ad perfectam probationem faciendam fuerit assignatus.

DECISIO III. aliàs 73.

LIcèt in remissione quæ fit ad partes pro testibus recipiendis dicatur, quòd infrà duos menses à receptione præsentium testes recipiãtur.& examinentur,sufficit tamen quòd recipiãtur omnes, & fiat aliqualis diligentia infrà idem tempus de examinando eos. Nam primum, videlicèt receptio, est iurisdictionis,& ad id refertur termini præfisio.de offic.deleg.cap.de causis. Secundum, videlicèt examinatio, est facti quæ potest committi notario, & potest fieri extrà iudicium quandoque.vt not.de re iudi.capit. cùm Bertoldus.de offi.dele.cap.1.in cle.Si enim ambo deberẽt infrà prædictum terminum expediri. sequeretur quod propter multitudinẽ articulorũ, vel propter longam distantiam testium, qui tardè propè finẽ termini essent recepti, nõ possent omnes examinari:Pro hoc facit quod no.Io.An. in ca.præsentium. de testib. lib.6.& ibi in nouel. super ver.producendos.Hanc opi.tenet Spe. tit. de test.§.qualiter versi.is quoque.qui remittit ad ti.de dila.§.1.versi sed quid si infrà. & dicit quòd sic seruat Curia.Arch.tamẽ videtur innuere cõtrarium in ca.pia.de excep.super verb. octo dierum.lib.6.de quo vide longam disputationem. add.deci.13.soprà de probar.

EPITOME.

Postquàm litera remissionis est bullata, Auditor sine noua commissione procedere non potest. Vel sic. Papa ad se totum negotium reuocante non potest inferior procedere.

DECISIO IIII. aliàs 76.

POstquàm litera remissionis est bullata, licèt articuli non includantur, & ad partes transmittantur: Auditor non potest sine noua commissione vlterius procedere, etiam si pars velit remissioni renuntiare: quia ex quo Papa manum
a apposuit, inferior [a] se de negotio amodo intromittere nō potest. per c. vt nostrū de appellat. & de elect. c. si eo tempore, & ca. quamuis. lib. 6.

ADDITIO.

a *Inferior. Nec valeret processus, imò esset nullus factus per inferiorem, postquam Papa ad se taliter negotium reuocauit. de offic. legato. c. licèt. de elect. ca. prouida. libr. 6. & not. in dicto c. vt nostrum. quod est verum quò ad ipsos litigantes tantum, quò ad tertium verò processus est aliquis: & ideò de causa coram Papa vertenti posset tertius agere coram inferiore contra vnum ex litigantibus. Si autem reus ab eodem, & super eodem coram diuersis iudicibus conueniretur, valeret processus vtriúsque iudicis, ex quo non esset exceptum, secundùm quod dicit Inno. in c. cùm M. de constitu. super verb. reuocatus. & si per appellationem esset ad Papam negotium deuolutum, possunt appellantes appellationi renuntiare, & inferiorem adire: vt not. gloss. in cap. si postquàm. de electio. libr. 6. cui adde decisi. 43. infrà. de appel.*

EPITOME.

Iudex potest esse testis super facto habito coram eo, licèt non sit confecta scriptura.

DECISIO V. aliàs. 89.

IVdex potest esse testis super aliquo actu per eum facto, licèt non scripto. de accusa. cap. cū dilecti. & de electio. cap. cum dilectus. de concess. præb. ca. inter dilectos. maximè in causa appellationis: vt not. glo. in c. cùm à nobis. de testib. & Inno. in ca. quoniam contra falsam. in fine. de probatio. & Compost. in c. statuimus. de electio. in fin. lib. 6. & in Specu. titu. de probatio. §. iuxta. versi. sed pone quod public.

EPITOME.

Iudex ad quem arrestat literas & testes recipit absfuturos.

DECISIO VI. aliàs 90.

IVdex appllationis à grauamine potest literas arrestare, & testes affuturos recipere, propter periculum: vt lite non contesta. capit. quoniam frequenter, & valebunt huiusmodi attestationes sic receptæ coram iudice à quo est appellatum, si pronuntietur bene per eum processum, & male per partem appellatum: si autem pronuntietur contrà, tunc est nimis dubium.

EPITOME.

Auditor est egregia persona: ideò mittendum est ad ipsum pro testimonio.

DECISIO VII. aliàs 91.

AD Auditorem sacri Palatij necessarium in testem, est mittendum tanquam ad egregiam personam pro testimonio f rēdo. ff. de iureiurand. l. ad personas. & in authenti. eod. titul. §. quoniam multi. faciunt not. in capit. si qui testium. de testib. lib. 6.

EPITOME.

Iudex si ad mittat articulos ad probandum parte non vocata, que priùs fuerat citata ad dicendum contra articulos predictos, & exceptiones dedit, non grauat eum: ideò ab eo non poterit appellari.

SVMMARIA.

1 *Iudex admittens articulos parte nō vocata, non adstringit illam, nec grauat, si priùs citata dedit contra tales articulos exceptiones.*

2 *Sententia interlocutoria parte absente lata, etiam non contumace, valida est.*

DECISIO VIII. aliàs 93.

1 IVdex † admittendo articulos parte non vocata non grauat, si antè fuit citatus ad dicendum contrà: quia est actus iudicis: nec interest amodò partis aduersæ, ex quo semel suas exceptiones dedit: licèt ab huiusmodi admissione tanquā iniqua. & suarum exceptionum repulsione posset appellare. de appel. capitu. dilecto. & ca. ex parte. Ægid. contrà: quia huiusmodi admissio est quædam interlocutoria, ad quam est pars vocanda. de accusa. capitu. ad petitionem. & ibi per Inno. & de appella. capi. si à iudice. in fin. libr. 6. de offi. deleg. capit. cùm contingat. Hæc enim admissio secundùm eum est quædam declaratio pertinentium articulorum, & per consequens admittendorum, & sic interponitur decretum super remissione ad partes, quod non est interponendum, nisi parte vocata, vel per contumaciam ab-
a sente: [a] vt lit. non contest. capitu. quoniam. de eo qui mit. in poss. c. contingit. Ratio. quia interlocutio potest fieri parte absente etiam non per cōtumaciam, secundū Inno. in c. auditis. de procu. Prætereà siue causa sit per appellationem siue per citationem siue de speciali mādato in Curia partes sunt citandæ ad totam causam, & singulos actus vsque ad diffinitiuam sententiā inclusiuè: & citationes quæ fiunt posteà in Curia per audientiam, vel aliàs potiùs sunt vel fiunt de quadam vrbanitate, quàm necessitate, seu rigore iuris prout leg. & not. in c. statuimus. de elect. libro 6. & in dicto c. auditis. per Inno. & de do. & contu. c. vltim. per Doct. in 6. ergo &c.

ADDITIO.

a *Per contumaciam absente. Valida est interlo-*
2 *cutoria † lata parte absente, etiam non contumace: quod est verum, quando est talis, quæ parum grauet. text. est not. in l. ille à quo. & in l. recusare. ff. ad Trebel. secus in ea, quæ enormiter grauat, vel absorbet ius alterius partis. authentic. vt spon. largit. §. ad hoc. & de hereti. & fal. §. si verò absunt. & quod not. in lege tertia. §. penultimo. ff. de bonor. poss. & vide gloss. no. in l. nec quicquā. §. vbi decretum.*

decretam in prima glo.& quod ibi not. per Ia.Bat. & quod habetur in decis.59.infrà de appel.

EPITOME.

a *In causa etiam prophana merè ciuili articuli de iure dantis sunt post terminum & ante conclusionem admittendi.*

DECISIO IX. aliàs 101.

OMnes Domini excepto vno, voluerunt haberi pro styllo de cætero, quòd in causa prophana merè ciuili articuli qui sunt de iure dátis, & aliàs pertinentes in materia, & in forma dati post terminum, ante tamen conclusionem, possunt & debent admitti de æquitate: licèt fortè de rigore iuris esset contrarium obseruandú, propter c.pastoralis.de except. & no.per Compos.in ca.quod sicut.de elec.& Pau.de Leazar.in c. constitutioné.in ver.similiter iis.de electio. in Clem. De articulis verò in causa iniuriarum ciuiliter intentata post terminum datis consilia erát diuisa.de quo suprà in deci.2.de sequestrati. pos. & fruct.

EPITOME.

Valet receptio testium non assuturorum in causa beneficiali & attentatorum super articulis de iure datis, & non admissis.

SVMMARIA.

1 *Testes videntur admissi eo ipso quòd recipiantur.*

DECISIO V. aliàs 105.

1 VAlet† receptio testium etiam nó assuturorum super articulis expressè non admissis in materia attentatorum, & etiam in quacunque causa beneficiali: dum tamen sint de iure
a dantis,[a] & termini aliàs consueti sunt seruati. Nam eo ipso quòd testes recipiútur, articuli admittuntur saltem tacitè.argument.not. in Clem, sæpè.de verb.signific.

ADDITIO.

a *De iure dantis. Qualiter cognoscatur quod articuli sunt de iure dantis, vide deci.5. infrà de accu quæ incip. Item fuit dubitatum an actione iniuriarum.*

EPITOME.

Procurator etiam reuocatus testis esse non potest.

DECISIO XI. aliàs 126.

SI procurator qui litem est contestatus, vel causam duxit, in aliqua parte litis reuocatur, & posteà in testem producatur, nó valebit eius testimonium: quia præsumitur, quòd ad finem vt deponeret in causa, sit reuocatus: & sic fraus & dolus, &c. de rescrip.c.cæterùm.c.ex tenore.& c. sedes.& quia subest eadem vel maior ratio constitutionis.cap.Romana.de testib.lib.6.

EPITOME.

Sollicitator in causa per dominum missus, non potest esse testis, sicut nec procurator.

DECISIO XII. aliàs 154.

SOllicitator in causa missus, & salariatus ad sollicitandum per principalé, non potest esse testis in ipsa causa: quia maioré affectioné, videtur habere ad causam, quá procurator, qui à testi
a monio repellitur.[a] de testi.c.Romana.li.6. Siverò est familiaris procuratoris deputatus per eum ad sollicitandum causas sibi cómissas, potest esse testis. quia socius socii mei nó est meus socius. ff. pro soc.l.nam socius.81.distinct.can. legitur. maximè in leuibus & præambulis, siue incidétibus: putà ad probandum diligentiam procuratoris, signa, sigilla, vel quid simile.

ADDITIO.

a *Repellitur. Adde an procurator possit esse testis pro domino, & syndicus pro consyndico, Capel. Tholos. q.18.incip.item fuit quæsitum si vnus, &c.*

EPITOME.

Non obstante publicatione attestationum non ritè facta iidem & alij testes super eisdem articulis produci possunt.

DECISIO XIII. aliàs 163.

a NOn obstante publicatione testium[a] non ritè facta possunt alij testes vel iidem super iisdem articulis produci: prout legit. & not. in Cle.testibus. de testib.

ADDITIO.

a *Testium. Adde deci.de probat.11.*

EPITOME.

Articuli euentuales nunquam admittuntur, nisi de eo dati fuerint, in cuius euentum articuli sunt formati.

SVMMARIVM.

1 *Articuli dati in casum, & euentum donec casus ille euenerit admitti non debent.*

DECISIO XIIII. aliàs 170.

1 SI† articuli dantur in casum aliquem, vel euentum, si euentus non venit: putà quia de cótrario non est datum, nec sommatum, huiusmodi articuli non debent admitti: quia probati non releuarent.de offi.deleg.capit. cùm contingat. licèt dominus Nicolaus de huiusmodi conclusione aliqualiter titubauerit, dicens, quòd licèt in prima instantia non releuent: poterunt in secunda instantia releuare, si detur de materia contraria, & multum sibi foret vtile habere nisi vnicam remissionem. Ad quod respondebatur quòd iudicia non respiciunt futura negotia, sed præterita.de rescript.capitu.fins.& sic foret absurdum, quòd super articulis non nunc, sed in secunda, vel in tertia instantia releuátibus modò daretur remissio. Expectet ergo euentum propter quem illos dedit. Habuit etiam dominus Nicolaus aliud motiuum: quia secundum se sequeretur ex dicta cóclusione, quod non teneretur dare obiectus in termino, sed pòst. Ná si detur per parté aduersam in termino materia, quá impugnarem, vel eneruarem per obiectus, frustrà darem illos in termino illo. debeo ergo expectare illum euentum. Verùm quia ille euentus potest euenire: putà, quia aduersarius meus dabit

dabit de gratia, ex qua prætendit se ius hâbere, quam ego propter surreptionem, vel aliquem defectum volo narrare. Id circò debeo illom euẽtum preuenire, & predictam materiam obiectiuam dare, & si aduersarius meus non det de gratia, quam per obiectus per me in casum & euentum datos in termioo coacuate intendo: articuli mei obiectiui, iuxta conclusionem antedictam non venient sdmittendi: sed si posteà huiusmodi gratia producatur, prædictos articulos repetere potero, & etiam nouos dare potero: si de nouo ad notitiam meam peruenerit aliquid, seruata tamen forma decre. vt circa, iuncta clem. constitutionem. de elect.

EPITOME.

Testium productio facta in partis absentia, nõ die ad quam pars citata fuit, sed sequenti, non valet.

DECISIO .XV. aliâs 172.

SI testes citati ad certam diem non iuridicam ad iurandum, & pars ad audiendum illos iurare illa die: si tunc non, sed die sequenti iurarunt in absentia partis, noo valet receptio bu-
a iusmodi iuramenti: quia circunductum [a] fuit edictum, & opus erat noua citatione, sine qua nõ valet receptio de testi. c. 1. nisi iudex de benignitate partibus præsentibus in crastinum terminum prorogasset: vt legit. & not in capit. coosuluit de offic. deleg.

ADDITIO.

a *Circunductum. De hac termini circunductione vide decis. 14. incip. licèt impetrans, suprà de dol. & contumac.*

EPITOME.

In secunda instantia non datur noua remissio: licèt noui articuli admittantur.

DECISIO XVI. aliâs 215.

SI in prima iostantia detur, & transeat remissio ad partes pro testibus prodocendis io secunda instantia: licèt noui articuli dentur etiam admissibiles, quia sunt de iure dantis, oon est iterato remissio extrà Curiam concedenda. sed prędicti articuli in curia ad probandum infrà certũ termionm bene debeot admitti, dummodò attestatiooes receptæ in partibus noo sint publicatæ vt sit litium finis, & nõ apperiatur via fraudibus. de do. & contu. c. fioem, de testi. c. fraternitatis, & c. testibus, eod. tit. in cle.

EPITOME.

Licèt super articulis probandis per instrumenta non detur remissio ad partes, tamen si nonnulli per testes probandi sunt alij autem per instrumenta, remissio concedenda est.

SVMMARIA.

1 *Articuli vbi aliqui per testes, aliqui per scripturam sunt probandi, datur remissio ad partes.*
2 *Testium appellatione veniunt instrumenta.*

DECISIO XVII. aliâs 248.

1 QVando † causa est per appellationem, vel citationem de speciali mandato factam in
curia: licèt pro articulis datis ad probâdum dũ-
taxat per scripturam non detur remissio extrà cu
riam: iuxtà not. per Doct. in c. 1. de elect. lib. 6. & c.
cordi. de appel. eod. lib. tamẽ si aliqoi articuli sunt
probandi per testes, & aliqui per scripturam, tũc
bene conceditur remissio extrà Curiam ad vitã-
dum circuitum, de rescrips. cap. auditor. in clem.
2 Alia ratio etiam posset allegari, quia † nomine
testium continentur etiam instrumenta, vt io l.
io exercẽdis, C. de fide. instru. & de testib. c. perue
nit. Si igitur detur remissio pro testibus produ-
cendis, ergo produci poterunt & instrumenta
de testi. c. præsentium lib. 6.

EPITOME.

In materia obiectiua requiritur exacta specificatio nominis loci, mensis, & aliarum circunstantiarum: dies vero & hora non sunt necessaria, nisi essent de substantia materiæ in articulis deductæ.

DECISIO XVIII. aliâs 255.

LIcèt in materia obiectiua requiratur exacta & magna specificatio criminum, videlicèt nominis, loci & temporis, & aliarum circunstantiarum, de quibus in l. libellorum, ff. de accus. canooizata 2. quæst. 8. & in c. vt circa. de elect. iuncta clem. constitutionem, eod. tit, tamen de necessitate non requiritur specificatio diei, & horę: dummodò mensis & annus beoe specificentur: vt in dicta l. libellorum. licèt Hug. & Ber. in versibus suis positis in c. tuæ, de proc. io princ. videãtur innuere diem sicut meosem fore exprimendum, tamen in fine illorum versuum videntur ab hoc dicto recedere, dicendo sic. & licèt hora dies, non mẽsis prætereatur. Quam opiniooem, siue conclusionem Domini credebant veram, nisi dies, vel hora esset de substantia materiæ in articulis deductæ, tunc eoim necessariò essent exprimendæ, quia aliâs non essent concludentes, & sic non admissibiles de offic. deleg. capitu. cùm contingat.

EPITOME.

Testis de facto super quo interrogatus est, dixit se nihil scire, si posteà ex interuallo rediens vult super illo nonnulla testificari, non est audiendus.

SVMMARIVM.

1 *Testis statim rediens post dictum suum, potest illud corrigere, si errauit: secus si ex interuallo.*

DECISIO XIX. aliâs 263.

1 SI † testis iuratus, & examioatus super certo
articulo dicat, & deponat vno die se nihil sci-
re de contentis in articulis: & rediens post tri-
duom dicat, & deponat contrarium: eius testimo
nio videlicèt vltimo non creditur. Tum propter
longum interuallum: tum quia præsumitur su-
boroatus, & informatus: tum quia variùs in sua

 depo-

depositione: Primò vnom deponendo, postea contrarium, secundùm Inn. Per. & Host. in e. præterea de testi. eogen. & per Spe. tit. de test. §. 1. ver sic. Item quid si test. s. Pro hoc etiam faciunt not. per. Ber. in c. cùm causam, in vltima glo. & ca. veniens, & c. cùm in tua in fin. de testi. Secùs verò si rediret statim ad corrigendum dictum suum:
a * vt in dictis iur. & eod. tit. c. cùm clamor, &c.

ADDITIO.

a *Ad corrigendum dictum suum. Quid autem si testis in mortis articulo dixerit se falsum deposuisse? non nocet parti: vt habetur per Bartol. in l. si quis in grauis. §. 1. ff. ad Sill. Bal. in authent. si dicatur. C. de test. in l. generaliter. C. de non nu. pec. facit quod not. Bart. in l. filium. ff. de his qui sunt sui. vel alie. iur. & quòd testis possit statim mutare depositionem suam, adde Alex. in consil. 70. in 4. col. in primo vol.*

EPITOME.

Si in prima instantia articuli sunt admissi in causa beneficiali ad probandum in curia, & extrà, de benignitate canonica poterit etiam in secunda instanti dictam remissionem prosequi.

DECISIO XX. aliàs 302.

SI in prima instantia articuli alicuius admittatur ad probãdum in Curia & extrà Curiam: licèt pars tunc fuerit negligens ad prosequendum, & habendum remissionem ad partes, nihilominus de benignitate cannonica, præsertim in causa beneficiali in secunda instantia poterit vti, & prosequi dictam remissionem per. l. per hanc, C. de temp. ap. & per c. cùm Ioannes de fide instru. quia probationes non sunt angustandæ, de test. significauit, & c. Albericus, & l. quoniam, in fi. C. de hæretic.

EPITOME.

Super articulis non admittendis, vel iam repulsis ex defectu materiæ, non debent recipi testes etiam absfuturi.

SVMMARIA.

1 *Probationes impertinentes sunt reiiciendæ.*
2 *Testes absfuturi non solùm vnius litis respectu recipiuntur: sed etiam respectu totius litis.*

DECISIO XXI. aliàs 323.

SVper articulis non admittendis, vel iam repulsis non debent recipi testes affuturi: hoc verum si fiat repulsi, vel repellendi ex defectu
1 materiæ. Nam † probationes impertinentes omninò debent reiici, l. ad probationem, C. de probatio. de offic. deleg. capit. cùm contingat, & eadem ratione qua in prima instantia repelli tur eadem in ambabus aliis instantiis sunt repellendi, cùm defectus materiæ concernat iollantiam totius causæ, & non solius instantiæ, secùs verò si propter lapsum termini, vel ex defectu formæ,
2 quia malè specificati. Ratio est, quia † testes affuturi recipiuntur non solùm respectu illius instantiæ, sed respectu totius litis: quia causa absentiæ ad omnes instantias est vniformis: & ideò ante inchoationem totius litis recipiuntur, vt c. quoniam frequenter, vt lite non contestata. Modò articuli malè specificati in prima instantia potuerunt meliùs specificari in secunda, vel in tertia instantiis, & non dati in primo termino potuerunt dari in termino secundæ, vel tertiæ instantiæ, ergo ne probationum copia pereat, poterunt & debent recipi in hoc casu: vt in dicto capitulo quoniam, & si Auditor volens deliberare an articuli sint tales super quibus debent testes huiusmodi absfuturi recipi, eos arrestet sub pœna excommunicationis, ne illicentiati, & quousque deposuerunt recedãt, etiam si contra arrestationem pendente deliberatione huiusmodi recesserunt, Auditor non grauauit: quia super hoc pũcto potuit esse dubium iuris & facti: quia fortè adhuc registrum non vidit. Item non debuit Auditor præsumere, quòd recederent contra arrestum, & se excommunicari permitterent, & in hoc cõcordauerunt omnes: ideò appellatio propter hoc interposita fuit ab omnibus illegitima reputata. Sed tamen si in hoc grauasset, tenuit maior pars, quòd non potuisset reponere: quia cùm testes recesserunt, grauamen videtur recuperabile. Et ideò non potuit habere locum c. cùm cessante, de appellatin. & c. si à iudice, eod tit. lib. 6. Et licèt fortè hoc procederet de rigore iuris: tamen de æquitate posset sustineri contrariũ: quia per hoc quod reuocat, eo modo quo faceret aliter, videtur satisfactum rationi d. cap. cùm cessante. Itẽ quia per hoc nulla suspicio cessat. Sed hoc Dominis non placuit: quia prædicta iura volunt quòd realiter, & cum effectu Auditor grauamẽ reuocet, quod est impossibile in casu proposito, ergo.

EPITOME.

Valet dictum testis non citati deponentis in præsentia partium.

SVMMARIA.

1 *Productio testiũ ad hoc non citaterũ, in presentia tamen iudicis, & partium facta, an sit admittenda?*
2 *Testis veritatem celans mortaliter peccat.*
3 *Testis non rogati depositio an sit efficax, & valida.*

DECISIO XXII. aliàs 372.

1 FVit dubitatũ vtrùm † valeat dictum, siue depositio testis non citati, iurati tamen in præsentia ambarum partium & iudicis. Et videbatur quòd non, quia si voluntariè testes venerunt & deposuerunt sponte, suspecti sunt de subornatione, ar. q. 5. c. an illi qui, sed illud loquitur in causa accusationis siue criminal: testis enim non debet se ingerere, imò inuitus trahi, & compelli ad perhibẽdum testimonium veritatis, de testi. cog. per totum, C. de testi. authen rogati. Hãc partem videtur tenere Guil. de Mon. Lau. in cle. Romani de iureiuran. super vers. accersitis, qui al. l. quæ omnia, ff. de procu. In hanc partem videtur decli nare Spec. tit. de test. §. qualiter, ver. volens ergo. ipse Spe.

ipſe Spe.in ſeqnenti ver.iudex ergo, videmr innuere contrarium, videlicèt, ſufficere qnòd iudex aſſignet uetum terminum volenti producere teſtes, intrà quem eos producat, quo facto is qui producturus eſt, colligat eos qnos poterit habere, & producat eos, & iudici repreſenter, & dicat ei: Domine bos teſtea vobis repreſento in tali cauſa pro prima productione. Er ſic faciat in ſecunda, & tertia productione. Ex quibus verbis Spe. apparet ſufficere quòd pars producens teſtes eos colligat, & producat ſine citatione iudicis. Et pro iſta parte fuit concluſum per omnes Dominos. Nam quemadmodũ reus veniens voluntariè ad iudicium compellitur reſpõdere ſuo aduerſario: quia præſumitur citatua, vt not. Pet. de ſam. in c. bonæ memoriæ, de elect. & Archid. in c. propoſuiſti, 82. diſt. Ita dicendum eſt de te-
2 ſte, qui † rogatus fortè per partem venit ad iudicium, ad perhibeodum teſtimooium veritatis, qnàm celare peccatum mortale eſt, 11. q. 3. quiſquis, & ideò compelli poteſt per iudicem ſtatim ad perhibendum teſtimonium: ne veritas occultetur, & malus vt bonus æſtimetur, 14. q. 2. quanquam, vterque enim reua eſt, & qui veritatem occultat, & qui mendacinm dicit, de crim. fal. c. 1. Tum etiam quia præſumitur citatus, vt ſuperiùs dictum eſt de reo: præſertim ſi iurauerint in præſentia aduerſarij nihil opponentis, & ſic iure renũciantis de regula. c. ad apoſtolicam, cùm ſi. po-
2 tiùs † enim debemus interpretari vt dictum teſtis valeat quàm pereat, vel de periurio vel ſuſpitione notetur, de teſti. c. cùm tu. pro hoc dicto faciunt no. per Io. 3. q. 9. cano. teſtea §. de bis, vbi tractat plenè quando teſtes debent eſſe rogati, & quando non: & dicitur regulariter quòd non niſi certis caſibus ibidem per eum recitatis in fine, tamen videtur innuere, quòd regulariter teſtes debent eſſe rogati, vt C. de teſti. auth. rogati, quod verum eſt ſecundum Bart. Brix. quando cõtractus factus eſt in ſcriptis. Et ego crederem hoc verum, quando ſcriptura eſſet de ſubſtantia contractus, aliâs valent non rogati, vt in authen. ibidem canonizat. ſi debitum. C. de teſtib.

EPITOME.

Publicatio atteſtationum poſſeſſorio non prodeſt, nec impedit quominus ſuper eiſdem capitulis, vel directò contrariis in petitorio iidem teſtes producι poſſint.

DECISIO XXIII. aliàs 437.

FVit dubitatum vtrùm publicatio atteſtationum facta io poſſeſſorio obſtet volenti producere teſtes etiam ſuper articulis directè contrariis in petitorio, puta in poſſeſſorio dabatur per ſpoliatum quidam articulus de morte, ac die & hora, & loco mortis illius, de cuius beneficio agebatur, & probabatur per teſtes quorum dicta publicantur ſpoliat. qui reſtituto ſpoliato ad poſſeſſionem beneficij intentauit petitorium cõtra dictum ſuum aduerſarium reſtitutum, & dedit articulos directè cootrarios de morte: videlicèt quòd alijs die & hora & loco fuit mortuus ille, de cuius beneficio agebatur, & opponebatur ſibi quòd non poſſet: quia dedicit teſtificata, propter publicationem factam in poſſeſſorio. & ideò propter timorem ſubornationis ſuper articulo directè contrario non poſſit alios teſtes producere. Tum etiam. quia inter eaſdem perſonas, & quaſi ad idem prædicti articuli tendebant: ergo nullatenùs audiendus, per iura vulgaria, c. fraternitatis de teſtibus. & Clem. teſtibus, de teſtib. Fuit concluſum & determinatum per omnes Dominos contrarium. Tum quia nihil habet commune proprietas cum poſſeſſione, ff. de acquir. poſſ. l. naturaliter, §. nihil commune. Tum quia ad aliud & ob aliud nunc quàm primò teſtes producuntur, quod fieri poteſt etiam inter eaſdem perſonas, propter variationem iudicij, publicatione teſtium primò productorum, non obſtante, vt ſunt tex. clari de teſti. c. veniens. c. ſeries, & c. cùm in tua. Nam in caſu noſtro teſtes primò recipiebantur ſuper poſſeſſorio ſuper morte ad aliud, id eſt, ad alium effectum, putà ad colorandũ poſſeſſorium duntaxat, & ſic ſemiplenè probandum titulum, nunc verò recipiuntur ad probandum plenè titulum, & victoriam obtinendam in petitorio, quod trahit ad ſe poſſeſſorium, vt in c. cum eccleſia Sutrina, & c. cùm ſuper, & c. cùm dilectus, de cau. poſſeſ. & proprieta. Præterea prædicta receptio teſtium in poſſeſſorio ſuper morte videbatur non neceſſaria, & ſic ſuperflua: quia non tenebatur probare niſi duo. videlicèt ſe poſſediſſe, & ſe ſpoliatum eſſe, de offic. deleg. c. conſultationibus & pro colore tituli ſui produceret titulũ ſuum, vel gratiam ſuam, ſiue inſtrumentũ inductionis in poſſeſſionẽ, iuxtà no. per Innoc. in c. in literis, & c. ex parte. de reſti. ſpo. & in cle. vnic. de cau. poſſ. & proprieta. imò etſi teſtes producti in poſſeſſorio aliquid dicerent, quod tangeret petitorium ſuſpenſum, iuxtà dictam Clem. vnicam de cau. poſſeſ. & proprietat. dictum eorum nihil valeret. Tum quia non ritè recepti, videlicèt per iudicem, cuius ſuſpenſa eſt iuriſdictio quoad ſapientia, ſiue concernentia petitorium, & ſic dict. Clem. teſtibus in nullo obſtat. Tum etiam, quia deponunt non iurati ſuper articulo extrà caſum ſiue materiam, de qua agitur de teſtibus cap. nuper, & c. de teſtibus, & ſic fuit obtentum.

De Fide inſtrumentorum.

EPITOME.

Super articulis admittendis ad probandũ, tam in curia quàm extrà, pars citanda eſt. ſed non in decreto remiſſionis.

SVMMARIA.

1 *Inſtrumenta extracta in partibus in vim compulſoriæ non faciunt fidem parte non vocata.*
2 *Teſtes & inſtrumenta pari paſſu ambulant.*
3 *Inſtrumenti productio non niſi parte vocata valet.*
4 *Citatio partis neceſſaria eſt pro articulis admittendis ad probandum: ſecùs in decreto remiſſionis.*
5 *Pars an ſit in publicatione vel exemplatione inſtrumentorum citanda.*

DECISIO I. aliàs 10.

1 FVit dubitatum† vtrùm instrumenta exéplata in scriptis extracta in partibus parte ad hoc ibidem non vocata in vim compulsoriç hic parte vocata facerent fidem? Et breuiter fuit dictum, & conclusum per omnes Dominos quòd non: si fuerunt extracta, siue exemplata per aliam notarium quàm per illum, qui illa aliàs recepit & cōfecit: quia tunc secùs: nam illis bene staretur tāquam originalibus sine vocatione partis. Ratio
2 Dominorum quò ad primum dictum fuit, †quia testes, & instrumenta pari passu ambulant. C. de fide instru. l. in exercendis. & eo. titu. c. cùm Ioānes. de testib. cogen. c. peruenit. & præsertim vbi viget ratio vniformis. ff. ad leg Aquil. l. illud. de transla. episco. c. inter corporalia. modò receptio
a vel publicatio testium facta parte non vocata, [a] non valet. de test. c. 2. C. de testament. l. publicari.
3 igitur idē de instrumentis Hinc est, quòd† productio instrumenti facta in iudicio non prodest,
b nisi pars vocaretur [b] ad dicendum contrà: potest enim instrumentú esse falsum, vel abrasum &c. de fide instrumen. c. inter dilectos. de probat. ca. tertio loco. cum si. Pręterea si in publicatione dictorum testium omnes sunt vocandi, quorum interest, vt leg. & not. de testi. c. significauit. & ca.
c albericus. ita in publicatione, siue exemplatione [c] instrumentorum etiam vetustate consumptorū. de fide instru. c. si. quia aliàs reputātur exemplaria, & non publica, nec authentica, quibus nulla fides est in iudicio adhibenda. de fide instrumen. c. primo. & C. de edend. authen. si quis in aliquo. nec secūdum prædictos Dominos meos aliquid facit vocatio partis facta hic in Curia ad videndum decerni compulsorias: sicut in simili non obstat, quòd ad decernendum remissionem super articulis ad partes non fuerit in Curia pars vocata, vocanda est nihilominùs in partibus coram iudice remissionis ad videndum testes recipi, & iurare. de test. cogen. ca. dilectorum. de test. cap. præsentium. libr. 6. quæ similitudo mihi non
4 placuit. Nam pars ad videndum † decerni remissionem non vocatur in Curia: sed bene ad vidēdum admittit articulos ad probandum in Curia & extrà: super quibus admissis ad probandum extrà sine alio decreto Papa dat remissionem ad partes, & non Auditor: nisi de consensu vtriusque partis. de quo tamen bene dubito an Auditor id facere poterit. Præterea aliud est enim ex toto nouum facere, quod regulariter prohibetur: aliud antiquum reficere: vt de no. ope. nunc. per totum. de iudæis. ca consuluit. Sic in proposito: quia testes de nouo recipiuntur & noua deponere debent & iurare: nimirum si requiratur ibi maior solennitas, scilicèt partis vocatio ad videndum iurare eos, & etiam ad reprobandum eosdem, si voluerit, & ad recognoscendum personas: secùs verò in extractione, siue in exemplationibus instrumētorum anteà confectorum & publicatorum per authenticam personam, quā, & etiam contenta in illis potest in Curia reprobare, cùm citabitur ad dicendum contra sic exemplata, & reportata, potest esse etiam quòd pars contra quā deberet fieri huiusmodi extractio, vel exemplatio in partibus mansit in Curia quomodo ergo citabitur ad hoc in partibus? Responderunt Domini quòd debet tunc procedi secundum formam capitu. si aduersarius. de eo qui mit. in possessio. & debent requiri procuratores, & amici. & citari ad domum, & per edictum in loco, vbi debet fieri huiusmodi extractio; si domicilium non habet. ar. capit. ex tuæ. de cle. non resi quam potestatem citandi credebā, & dicebam illos compulsores non habere. Tum quia sunt meri executores mandati per nos facti: prout apparet ex forma compulsoriæ. Tùm quia nos Auditores non possumus eis hanc potestatem extrà Curiam dare. arg. eorum quæ leg & not. in Clemen. Auditor de rescript. Si igitur ad huiusmodi extractionem requiritur vnque vocatio partis: recurrat ad ordinarium pro huiusmodi extractione fienda: de fi. instrumēt. cùm P. tabellio. quia meo iudicio compulsores nostri non tenentur ad hoc, neque id possunt, cùm ipsi habeant duntaxat requirere habētes, & tenentes instrumenta ad causam necessaria ad tradendum parti id petenti sub pœnis & censuris per nos latis, & non per eos fulminandis, nec deputantur per nos ad compellendum, citandum &c. sed dūtaxat ad requirendum, tradendum, & sub signis eorum vel publica manu remittendum: quibus rationibus meis non obstantibus prædicta cōclusio semper tempore meo fuit in Curia obseruata: quæ est satis dura, & rigorosa: & vidi multos propter hoc in Curia succumbere.

ADDITIONES.

a *Vocata. Adde decis. 15 suprà de testib.*

b *Pars vocaretur. Scilicèt, quòd † pars sit citanda*
5 *in publicatione vel exemplatione instrumentorum, & aliter non valeant: sufficit tamen, quòd pars quam tangit negotium, sit præsens, quamuis non sit citata: vt not. Innocent. in ca. fin. de fide instrum. Item contra producentem statur sumpto. l. ad hæc. C. de fide instrum. Item statur contra eum, qui transsumi fecit. ff. de admini. tut. l. chirographu & ideò contra tutorem probatur ex inuentario: licèt nō appareant instrumenta originalia debiti, quod est bene notandum. Et aduerto, quòd quando petitur publicari aliquod instrumentum, quod tangit certam personam: illa nominatim est citanda: vt in capitulo cùm P. tabellio. de fide instrumen. si verò non tangit certam personam, vt quia petitur publicari priuilegium, vel indulgentia in genere: tunc proposito edicto generali fit publicatio. ca. cum inhibitio. de clandesti. desponsa. & in capitulo cùm in tua. qui ma. accusa. poss. aliter non valeret priuilegij publicatio: nisi fiat per illum, qui concessit: quia tunc valeret publicatio nullo præmisso edicto: quod est verum, nisi tale priuilegium sit suspectum: quia tunc requiritur citatio. c. cum dilectis. de confir. vti. vel inuti.*

c *Publicatione, siue exemplatione. Differentia est inter publicationem & exemplationem. Publicatur enim quod priuatorum erat, puta testimonia: exemplatur autem id quod est publicum, & publica authoritate nititur, vt testamentum, & instrumen-*

strumentum, secundum Innocen. & Hostien. in dicto ca. fina.

EPITOME.

Si pars vocata ad dicendum contra instrumenta extracta in vim compulsoriæ, & producta infrà terminum nihil opponit: ipsa posteà opponere non poterit: quinimò approbare videtur ea si ipsis vtatur inquantum faciant pro se, quæ etiam contra se recipere tenetur.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta extracta in vim compulsoriæ per aliũ notarium parte non vocata, fidem non faciunt.*

DECISIO II. aliàs 264.

1 Licèt secundum † conclusionem per me superiùs tactam, & scriptam instrumenta, siue acta in vim compulsoriæ hic per Auditorem decretæ per alium notarium, quàm illum qui ea confecit, & scripsit in partibus parte non vocata extracta fidem faciant: tamen si pars, quæ in partibus non fuit vocata, hic vocetur ad dicendum contrà, & nihil dicat contra ea: sed eadem acta siue instrumenta in quantum faciunt pro se producat, & si ipsis vti voluerit, ipsa approbare videtur: ergo tenetur recipere contra se. xix. distinctio. can. si romanorum. arg. not. per Ber. de testib. c. cum nuntius. & per Innoc. de excep. ca. cùm venerabilis. & de censi. cap. cùm olim. de fide instrument. c. imputari.

EPITOME.

Productio instrumenti appellationis aduersarij cum protestatione inquantum contenta pro eo faciant, & cætera producenti non nocet: quamuis in eo contineantur aliqua quæ faciant contra eum.

SVMMARIVM.

1 *Producens instrumentum hoc expresso, inquantum in eo contenta pro se faciant, non videtur confiteri, si qua in eo sunt, quæ faciunt contra eum.*

DECISIO. III. aliàs 282.

1 Licèt † quis producat appellationem partis aduersæ in quantum facit pro se, & contra partem aduersam, & non aliter, nec vltrà: si aliqua contineantur in ea, quæ sunt, & faciant contra eum: illa sibi non nocent: tùm propter protestationem præmissam, quæ multùm interdum prodest, & conseruat ius, quòd aliàs sine protestatione amitteretur. de consti. c. cum M. de elec. c. cumana. quod me. cau. c. 1. de homici. c. prælati. lib. 6. de procu. c. si quem. cod. lib. tum quia contenta in dicta appellatione sunt verba narratiua partis, & notarij, & non sunt sua, nec sunt dispositiua: ergo nil probant. de priui. ca. si Papa, libro 6. de sentent. excommunica. cap. si sumus. in clementi. Secùs verò si esset appellatio propria siue
a instrumentum proprium: quia tunc narratis in illis staretur contra eum, nec posset recipere, partẽ pro se, & partem contra se, de fide instru. c. imputari. de quo ad plenum per Innocẽ. de fide instrumen. cap. cum venerabilis. & de censi. cum òlim.

ADDITIO.

a *Instrumentum. Adde Fely. post omnes in capi. cum venerabilis, de fide instrument. in 6. col. ver. prima conclusio.*

EPITOME.

Si instrumento diligentiæ prosecutionis appellationis in Cancellaria præsentatæ, contineatur commißio alterius tenoris, quàm fuerit illa, quæ fuit in iudicio præsentata, huiusmodi narratio non nocet.

DECISIO IIII. aliàs 289.

Licèt in instrumento diligentiæ facto in Cãcellaria de prosequendo appellationem interpositam à diffinitiua sententia, contineatur commissio alterius tenoris, quàm fuerit in iudicio præsentata, non nocet; dummodò in vtraque contineãtur nomina personarum, & iudicis à quo fuerit appellatum, per quæ posset apparere de voluntate, & mente illius volentis appellationem prosequi, quæ mens potiùs consideranda est, quàm verba. de verbo, significatio. cap. intelligentia. & cap. propterea. At hic habemus tam mentem quàm verba; ergo &c.

EPITOME.

Instrumenta confecta per notarios, qui de consuetudine, vel priuilegio possunt infrà territorium eorum notarios creare, fidem faciunt infra territorium constituentium eos: aliàs non.

SVMMARIVM.

1 *Notarius creatus per alium, quàm per Papam, vel Imperatorem, non facit instrumentum extrà territorium creantis.*

DECISIO V. aliàs 291.

1 Instrumenta † confecta per notarium, siue tabellionem Regum, Prælatorum & vniuersitatis, qui ex constitutione, vel priuilegio possunt creare notarium infrà territorium & iurisdictionem eorum: prout legit. & not. per Innocen. & Hostien. in c. cum P. tabellio. de fide instrument. faciunt fidem extrà etiam in Romana Curia, dummodò sint infrà territorium constituentis confecta, aliàs non. Nam ipsi extrà territorium siue iurisdictionem constituẽtium nulla possunt conficere instrumenta: quia hoc competit duntaxat creatis per Papam, vel Imperatorem: prout leg. & not. in d. cap. cùm P. & plenè per Specula. titul. de instrum edi. §. restat. versi. si quis potest. & versi. quid de his. vbi remittit ad sum. Hostien. eod. tit. videlicèt, de fide instru. §. quibus instrumentis. & in tit. ne cler. vel mona. §. quæsiuit. versic. quid ergo.

De Iureiurando.

EPITOME.

Qui in sua receptione statuta, & laudabiles consuetudines ecclesiæ seruare iurauit: potest nihilominùs posteà contra eas impetrare. Vel sic. Qui iurauit vel consuetudines vel contractus seruare: potest nihilominùs contra ea impetrare, dummodo in gratia ponatur clausula. Non obstantibus statutis & consuetudinibus etiam iuratis. hoc dicit.

SVMMARIA.

1 *Iurans cõsuetudines & statuta alicuius ecclesiæ obseruare. an possit contrarium à Papa impetrare, & an valebit talis impetratio.*
2 *Iuramentum super aliqua consuetudine, vel statuto præstitum non extenditur de nouo euenienti, sed semper subintelligitur rebus sic stantibus.*

DECISIO I. aliàs 294

Licèt quis iuret tempore receptionis
suæ in canonicum seruare statuta,
†& consuetudines laudabiles eccle-
1 siæ & posteà impetret à Papa aliquas
portiones, seu præbēdas contra cõsuetudinē il-
li⁹ ecclesię, nõ cēsetur periurus: & valet huiusmo
di impetratio: præsertim si in gratia huiusmodi
ponātur clausulę derogatoriæ hodie poni cõsue
tæ, videlicèt. Nõ obstātibus statutis & cõsuetudi
nibus ecclesiæ contrariis, etiam iuramento &
confirmatione sedis apostolicæ corroboratis, &
est tunc indubitatum, per not. in cap. cum aliquibus. de rescript. & de præben. c. ei cui. libro 6.
& tunc non obstaret gloss. Ioan. And. in capitul.
cum non deceat. super verbo, statutum. de electio. libro 6. Si verò non ponerentur dictæ clausulæ derogatoriæ, & esset gratia facta motu proprio dicto iuranti, idem: quia in quolibet iuramento intelligitur superioris authoritatis excepta. de iureiurand. capit. venientes. & ibi de hoc
not. per Ioan. Andr. in nouel. Si verò fieret gratia ad instantiam iurantis seruare dicta statuta:
tunc posset distingui. Aut expressè iurauit seruare statuta, & omnia contenta in eis, & sine causa
impetret, fortè non valeret cõtra illa iuramenta
huiusmodi impetratio, nisi obtinuisset absolu-
2 tionē ab huiusmodi iuramento: † Si verò ex aliqua causa rationabili superuenienti impetrasset,
valeret, & teneret huiusmodi impetratio: quia in
quolibet iuramēto intelligitur, si res in eodē statu permanserit. de iureiurand. c. quemadmodū.
Aut iurauit in genere seruare omnia statuta ecclesiæ: & tunc ex causa, vel sine causa posset impetrare contra ea: quia non est verisimile quòd
voluit se in tantum arctare, quòd nunquā cõtra
illa statuta impetraret. iuramenta enim huiusmodi secundū intentionē iurantis sunt interpretanda. 22. q. v. can. humanæ aures. de iureiurand. ca.
veniens. & c. quintauallis. pro qua distinctione
faciunt quæ leguntur & not. in ca. clericos. eod.
titu. & cap. venientes. in nouel. vide Paul. in c. 1. de
regul. in Clementi.

De Exceptionibus.

EPITOME.

Exceptio declinatoria post terminum ad dicendum contra commissionem, non admittitur ad probandum.

DECISIO I. aliàs. 53.

Exceptiones declinatoriæ fori post terminū ad dicēdū contra cõmissionem oppositæ, ad probādū nõ sunt admittēdæ, nisi vellet iurare excipiēs secundum formam ca. pastoralis. de exceptio.

EPITOME.

Si immediatè post appellationem à diffinitiua præsentetur commissio: præsumitur quod ante appellationem fuerit impetrata.

SVMMARIA.

1 *Commissione immediatè post appellationem à diffinitiua præsentata: si non excipiatur etiā ante appellationem fuisse impetratam, bona est commissio, & pro ea præsumendum. & numero 4.*
2 *Rescriptum super futuris appellationibus nõ valet.*
3 *In Curia Romana in cõmissionibus impetratis super appellationibus ibidem interpositis nulla data interponitur: quapropter impetratio non attenditur, sed præsentatio*

DECISIO II. aliàs 210.

1 SI immediatè post† appellationem [a] interpo-
a sitam à diffinitiua. & delationem Auditori,
præsentetur cõmissio alteri Auditori super ipsa
appellatione, & excipiatur de surreptione: videlicèt, quòd huiusmodi commissio sit impetrata ante appellationem interpositam, bona
est exceptio, & præsumptiuè probata scilicèt
præsumptione violenta, quæ est legitima probatio etiam in iudicio. de præsumptionib. capit.
afferte. & hoc propter modicum temporis interuallum, infrà quòd esset impossibile huiusmodi cõmissionē fuisse post appellationē interpositam impetratam. præsertim si sententia fuit lata
in vrbe Cancellario existente in Anania: prout
2 erat in quæstione proposita. † Rescriptum enim
super futuris appellationibus, seu causis impetratum non valet. de rescript. capitul. fina. de appellationib. capit. secundo. quæ iura loquuntur
in rescriptis appellationum ad partes impetratis, in quibus apponitur data rescripti: ex qua
poterit liquidè apparere, quæ præcesserit, videlicèt appellatio, vel rescripti impetratio.
3 †Sed quia in Romana Curia in commissionibus impetratis super appellationibus ibidem
interpositis, nulla data apponitur: & ideò præsentatio, & non impetratio attenditur. Idcircò fuit conclusum in quibusdam aliis consiliis,
4 quòd † si appelletur à diffinitiua, & statim antequam dentur Apostoli præsentetur alteri Auditori commissio super dicta appellatione,
quod valet commissio, maximè si non excipitur. argumento notatorum in capitulo, cæterùm. de rescriptis. Idem dicebant Domini, si
non appareret quid præcessisset, putà quando eadem hora fuit appellatum: & eadem
hora fuit commissio præsentata: quam appel-
lationem

lationem in dubio debemus præſumere præ-
ceſſiſſe ratione naturæ ſuæ: & quia poſſibile eſt
propter præſentiam officialium Papæ in Curia,
ad quos de facili poteſt haberi recurſus, quod
incontinenti poſt appellationem ſignata fuit
commiſſio & præſentata. Secùs verò in primo
caſu, quando Curia & Officiales ſunt alibi, &
extrà locum vbi extitit appellatum.

ADDITIO.

a *Appellatum. Adde deciſ. 42. infrà de appellationib.*

EPITOME.

Exceptio nullitatis impedit executionem ſententiæ, quæ tranſiuit in rem iudicatam ſi incontinenti probetur coram iudice, qui illam ſententiam tulit: quam executionem non ſuſpendit etiam inhibitio alterius iudicis, cui nullitas huiuſmodi eſt commiſſa: qui tamen ſi pronuntiabit ſententiam huiuſmodi nullam, etiam eius executionem reuocabit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptione nullitatis executionem ſententiæ etiam ſi in rem iudicatam tranſierit, impediri.*

DECISIO III. aliàs 280.

1 Licèt † per viam exceptionis nullitatis [a] poſ-
a ſit impediri executio [b] alicuius ſententiæ,
b quæ in rē tranſiuit iudi. prout leg. & not. per Ber.
de offi. delega. capit. paſtoralis. & per Ioan. Andr.
de exceptio. c. pia. libro 6 & per Spe. tit. de execu.
ſententiæ. §. 1. in fi. & hoc intelligas ſi incontinen-
ti exceptio huiuſmodi probetur, aliàs nō differ-
retur executio prout le. & not. per Ber. & Inno.
de teſtib. c. veniens. Tamen huiuſmodi executio
nō impeditur per viam actionis ſuper nullitate,
putà, pars quæ non appellauit à ſentētia obtinet
cauſam committi alteri auditori, ſeu iudici, & pe
tit inhiberi primo iudici volenti exequi ſuam
ſententiam: iudex poſt huiuſmodi commiſſionē
& inhibitionem alterius procedit ad executionē
petitam. Quæritur vtrū valeat huiuſmodi exe-
cutio facta lite pendente, & poſt inhibitionem.
Et dicebatur per aliquos quòd ſic: quia motio
huius litis non impedit executionem. prout ex-
preſsè not. Inn. in c. cùm in iure. de offi. deleg. ſu-
per ver. de mandato. nec inhibitio impedit: quia
non eſt legitimè facta. de appel. c. nō ſolùm in fi.
& ca. Romana. eo. tit. fiat ergo executio, nec per
hoc impeditur litis proſecutio ſuper nullitate,
quia hoc eſt ſpeciale, quādo tres ſunt diffinitiuæ
ſententiæ latæ conformes, vt in cle. 1. de re iudi.
quæ ponit ius nouum, & ſpecialem caſum, & ſi
obtinebit prædictus agens in cauſa nullitatis, e-
tiā obtinebit reuocationē executionis. de teſti.
in inte. ca. ſuſcitata. C. de pre. Impe. offe. authen.
quæ ſupplicatio de procu. ca. in noſtra. & c. audi-
tis de re iudi. ca. paſtoralis. in clem. Nec obſt. l. ſi
prætor. de iudi. in fin. ad quam reſpondit Inn. in
dict. c. cùm in iure peritus. multùm bene.

ADDITIONES.

a *Exceptionis nullitatis. Add. quòd exceptio nullitatis ſententiæ ſemper poteſt opponi, etiā ſi per ſtatutū dicatur quòd nulla exceptio opponi poſſit: vt habetur per Ange. in l. non erit. §. dato. ff. de iureiur. & per Felyn. in c. ex parte Ioan. 2. de offi. deleg. in v. co. ſuper vlti. fallen. num. xvij. fol. 166.*

b *Executio. Adde infrà in an. de lite conteſt. dec. 2.*

EPITOME.

Exceptio peremptoria non inficit reſcripta, nec litis conteſtationem impedit.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria quòd contra commiſſionem non admittatur.*

DECISIO IIII. aliàs 284.

1 SI † per impetrantem commiſſionem narretur
clarè de iure ſuo, & nō de iure partis aduer-
ſæ conſtare, propter hoc dicatur, ſiue excipiatur
per eandem partem aduerſam, duas ſententias
pro ſe habentem commiſſionem ſurreptitiam,
huiuſmodi exceptio non eſt admittenda, quia
eſt peremptoria, concernens principale nego-
tium, quæ non admittitur contra literas, nec li-
tis conteſtationem impedit. de lit. conteſt. capit.
1. libro 6. & not. Inno. in cap. ex parte B. reginæ.
ſuper verb. aſſignatum. de foro compe. & de re-
ſcript. cap. ſuper literis.

EPITOME.

Proponens exceptiones contra petentem abſolutionem ad cautelam, non eſt neceſſe quòd dicat, quòd excipiendo proponit.

SVMMARIA.

1 *Exceptio contra petentem abſolutionem ad cautelā qualiter ſit concipienda, & quam requirat expreſſionem.*

2 *Intentio agentis ſecūdum naturam materiæ de qua agitur, conſideranda eſt.*

3 *Libellus ſolam narrationem continens, & nihil cōcludens, nullus eſt.*

DECISIO V. aliàs 329.

SI in termino aſſignato per Auditorem reo
1 ad vidêdū abſolui † actorem ad cautelā, reus
dat poſitiones, & articulos concludentes de ma-
teria offenſæ manifeſtæ & rei iudicatæ, licèt non
dicat quòd excipiendo illos porrigat, nihilomi-
a nùs videtur tamen excipiendo [a] talia eſſe ſuffi-
cienter propoſita, adeò quòd ſi Auditor his re-
pulſis abſoluat, ipſe grauat, & ab eo ob hoc lici-
tè appellatur, dummodò aliàs non peccent in
materia, nec in forma, nec ſint ratione calum-
niæ, aut ex alio capite repellendi. Ratio huius
2 concluſionis. Quia intentiones † ipſorum agen-
tium ſecundum naturam ſubiectæ materiæ de
qua agitur, conſiderandæ ſunt, vt probatur per
l. vulgaram. ſi vno anno. ff. loca. cum concord. fa-
cit de fide inſtrument. capitul. inter dilectos. §.
cæterùm. de ordi. cogni. capitu. cum dilectus. de
teſta. capitul. ſi pater. libr. 6. Modò in hoc termi-

 no in-

no interuenit actor, vt prosequatur suam inten-
tionem, videlicèt articuli illius expeditionem:
reus verò vt eam impugnet: modò arma reorũ
impugnantium actoris intentionem sunt exce-
ptiones: vt Instit. de excep. in princ. igitur animo
impugnandi, & per consequens excipiendi vi-
dentur dictæ positiones, & articuli esse datæ: &
per hoc responsum est ad duas rationes in con-
trariũ alleg. quarum prima est hæc. Quia cum a-
liquid potest proponi ad multos fines differen-
tes specie. non sufficit proponere nisi dicatur
ad quem finem specificè proponatur, ne aduer-
sarius obscurus remaneat, & incertus, & hæc si-
ne agendo: vt ff. de eden. l. 1. in princip. & l. Pom-
poniux de rei vendi. siue excipiendo: vt in l. 1. §.
ab eo ff. de fluminib. & l. Titiæ textores in priu.
ff. de legat. 1. & facit not. Ioan. Andr. in capit. pia.
de except. super ver. speciem. libro 6. & per Bar.
de peti. hæredi. l. si post motam. Modò articuli de
re iudicata, & manifesta offensa possunt dari ad
finem probationes adducẽdi super negotio prin
cipali. vel ad finem litiscontestationem impedi-
endi: vt in capi. 1. de lit. cõtest. libr. 6. & ad finem
impediendi, absolutionem ad cautelam. de sen-
ten. excommunica. cap. solet. & c. venerabilibus.
§. secùs. libro 6. qui fines sunt omnes differentes
specie: ergo generalis propositio per Auditorem
meritò fuit repellenda. facit capit. cũ dilectus. de
ordi. cogni. Secunda ratio est pro parte ista con-
traria: quia reus in excipiendo fit actor, & eius
partes sustinet. ff. de exce. l. 1. ergo propositio ex-
ceptionis, & propositio actionis æquiparantur:
3 sed † libellus nõ valet, si solùm habet narrationẽ:
nisi etiam habeat conclusionem, & petitionem:
vt de elect. c. dudum, 2. de lit. contest. c. vnic. Ra-
tio ibidem secundum Hosti. quia libellus datur
nedum vt reo actionem edat: sed etiam vt iudex
secundum eum sententiam ferat: vt l. vt fundus.
ff. communi diui. de simo. capit. licèt Hely. vide-
tur expressum. C. de fideicommis. libertat. l. fi. er-
go idẽ in exceptione vim actionis habẽte. Quæ
quidem rationes antedictæ non obstant. Nam
quãquam ad multos alios fines talis materia da-
ri possit, & quamquam reus ita dando se in ali-
quo non declaret, nec aliud dicat: censetur tamẽ
specialiter hoc casu dedisse ad istum finem, vide-
licèt excipiẽdo, ne ille articulus secundum acto-
ris intentionem expediatur: tunc in ista conclu-
sione concordat Barto. & ponit eam in dicta l. 1.
2. & 3. q. licèt rationes ipsum mouentes nõ sunt
multùm efficaces, etiam si tenerentur. not. per
Ioan. Mon. 1. q. 4. can. quia præsulatus. & not. se-
cundum aliquos in cap. cum ecclesia Sutrina. de
cau. poss. & propriet. & ibi tetigit aliquid Ioan.
And. in nouel. & opinio Inno. posita in dicto ca.
vnic. de lit contesta. quam tamen reprobat Ho-
sti. & tangit etiam ibi Io. Andr. in nouel. omnia
ponùs facerem pro conclusione prædicta, quã
credo veram. & fuit determinatum & sententia-
tum in Rota post publicas relationes.

ADDITIO.

a Excipiendo. Adde Fely. in ca. apostolica. numer. 17. extra de exceptio.

EPITOME.

Petenti absolutionem ad cautelam non obstat exceptio rei iudicatæ vel manifestæ offensæ ex sola non paritione rei iudicatæ.

SVMMARIA.

1 *Offensa manifesta, vel res iudicata impedium absolutionem ad cautelam.*
2 *Sententia rei iudicatæ nomen siue effectum non habet: nisi à competenti iudice lata sit.*
3 *Iurisdictionis negatio an reddat ipsam iurisdictionem dubiam.*
4 *In exceptione rei iudicatæ, vel manifestæ offensæ iurisdictionis existentiam deducere non, nisi eiusdem iurisdictionis notorietas deducatur, sufficit.*
5 *Fama & communis opinio vnde dicantur originem habere.*

DECISIO VI. aliàs 327.

SI contra petentem absolutionem ad caute-
lam opponatur exceptio rei iudicatæ, vel ma
1 nifestæ offensæ, † ex sola non paritione rei iu-
dicatæ: talis exceptio nullo modo est admitten-
da, nisi deducatur nullitas ex defectu iurisdictio-
nis, aut propter intolerabilem errorem expres-
sum, putà quia dicitur excommunicatio lata
a post appellationem [a] legitimam per illum, cuius
iurisdictio non negatur, sed potiùs à partibus ap
probatur Et est ratio secundum Innoc. in ca. so-
let de sentent. excom. cum responderi nõ potest,
2 quia † sententia nomen rei iudicatæ non habet
nisi sit lata à iudice competenti. C. si à non com-
pe. iudi. per to. & extrà de iudic. c. at si clerici. aut
enim constat manifestè de iurisdictione, aut cõ-
stat manifestè de non iurisdictione, aut non cõ-
stat de vno, neque de altero, sed dubium est. Pri-
mo casu non potest peti huiusmodi absolutio
ex defectu iurisdictionis, cum de ea constet ma-
nifestè. Nec secundo casu, cùm tunc de nullitate
excommunicationis constet manifestè. Tertiò
solo casu, videlicèt cùm de iurisdictione dubita-
tur, est locus petitioni huiusmodi. Sed in illo ter-
tio casu non potest dici res iudicata manifestè,
nec per consequens offensa non parẽdi ei, quia
cum nullo modo sciri possit, quòd sit res iudica-
ta, nisi sciatur iurisdictio illius qui eam tulit, er-
go nec vnius sine altero potest esse notitia mani
festa. Caue tamen, quia an sola iurisdictionis
3 † negatio faciat iurisdictionem dubiam, est vi-
dendum. Circa quod videtur sic distinguẽdum,
aut intentio negantis fundata est de iure com-
muni, & tunc sola negatio facit rem dubiam:
quia probabilis, imò iam probata est, vt si ille, qui
de iure communi non est iudex, excommuni-
cauit. & ita procedit lege quarta. C. qui, ad libe.
proclama. non licet. Aut econtrà quia inten-
tio iudicis, & eius iurisdictio fundata est de iu-
re communi, & tunc negatio est improbabilis,
& per consequens non facit rem dubiam. secun
dum nota. Cyn. C. de procuratorib. lege 1. & hoc
verum, nisi allegaret, & probaret exceptio-
nem saltem semiplenè, tunc redderet iurisdi-
ctionem

ctionem dubiam:& sic per consequens rē indicatam, & offensam argu.not.per Innoc.vbi supra,& per Cyn.in d.l.1. C. de procu. Ex qua con-
4 clusione inferebatur alia: videlicet, quòd † non sufficit in exceptione prædicta, videlicet rei iudicatæ, vel manifestæ offensæ existentiam iurisdictionis deducere: sed oportet vltra deducere no
b torietatem, b iurisdictionis eiusdem. Quæ quidem conclusio vnum supponit, & aliud disponit. Supponit enim quòd etiam iurisdictio si negetur per petentem absolutionem ad cautelā: nihilominùs potest excipi de re iudicata, & manifesta offensa, dummodò in exceptione etiam existentia iurisdictionis deducatur. Secundò disponit, videlicet, quòd deductio existentiæ debet notorietatem continere. Primùm patet, tū quia tex.d.ca.solet dicit contra petentem absolutionem ad cautelam, vel simpliciter posse excipi de manifesta offensa,& re iudicata: ergo & poterit isto casu: aliàs esset dicere, quòd sola negatio vnius partis tolleret ius alterius, quod esset iniquum. Tùm quia hoc casu cessat ratio Inn. quia constito de iurisdictione eius, cessat ratio, vt dictum est. Præterea, quia iuri satisfacit, cùm talis exceptio infra octo dies sit probanda: & ita non plus impeditur processus, quàm aliàs. ergo, &c. Secundum patet: quia vbi quis habet probare notorietatem, non sufficit probare veritatem: vt ipse Inno. ponit in d.c.solet.de senten.excommunicatio. Modò hoc casu probanda est notorietas: ergo,&c. Sed qualiter probetur huiusmodi notorietas, recurrendum erit ad not. vulgarem in ca.tua.& ca.vestra.per Doct.de cohab. cleri.& mul.& 2.q.1.de manifesta.& in Spe.titu.de noto. per totum. Aliqui tamen,& plures dicebant sufficere in hoc casu ad deductionem notorietatis deducere existentiam, & existentiæ publicam vocem,& famam simul. Dominus Ægyd. & aliquid cum eo contra,& meo iudicio: Nam regula est, quòd non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse: vt l.ad probationem. C.de probat.& in ca.cùm contingat.de offi.deleg. Sed licèt ita sit, quod nihil potest esse notoriū, nisi verum: vt not.in d.c.tua.de cohabi.cle.& mulier. tamen potest aliquid esse verum, & de illo esse publicam vocem & famam, & tamen non est notorium. Ratio est, quia vt dicit Innocen. in dicto c.tua.de cohabi.clec.& mulie. Ista enim differentia est inter communem opinionem, quę publicam famam in se dicitur continere: vt in cap. veniens.de verb.signifi.ad fi. & manifestum seu no
5 torium: quia fama † & communis opinio non habet originem à scientia certa: sed plerunque à suspitione sola,& incerto authore: vt habetur de consec. distin. 4.ca.Sanctum. Sed manifestū & notorium semper procedunt à scientia certa: nō dico vnius vel duorū, sed totius populi, vel maioris partis. Hinc est, quòd licèt testimonium super notorio sit super scientia certa: tamen testimonium super communi opinione est solùm de credulitate: ideò licèt communis opinio possit esse de longè præteritis: tamen notorium nō est nisi de præsentibus, vel proximè præteritis: vt not.Inno.in d c.veniēs. Fallit quando huiusmodi certa scientia est in mente populi certitudinaliter reseruata, sicut de Christi passione. vide Io. Cal.in commento.d.c.vestra.in descriptione notorij. Modò ergo ad propositum, potest esse verum quod ponitur, & probari potest per duos testes tanquam verum, quia nihil de notorietate deponere scirent & probare: nihilominùs cōmunem vocem & famam per illos, qui de veritate dubitabant: imò per præmissa patet, quòd etiā iidem testes poterunt de vtroque deponere, videlicèt de veritate & fama, & nihilominùs notorietatem ignorare vel negare, quanquam hæc subtilia & vera sint, & de iuris rigore exigerentur in vera,& plena probatione notorietatis: tamen in casu nostræ quæstionis non requiritur adeò exacta & plena probatio: sed sufficit semiplena: & ideò maior pars Dominorum dicebat sufficere in hoc casu publicam vocem,& famam cum aliis adminiculis, quæ habebantur in casu seu facto proposito.& sic fuit obtentum. de testi. cap.præterea.

ADDITIONES.

a *Post appellationem. Petenti autem absolutionem ad cautelam an credatur iuramento suo quòd appellauit ante excommunicationem latam, vide Fely. in ca.apostolica in vij. col.versic.adde etiam quod petens.de exceptio.*

b *Notorietatem. An notorium faciat iudicem incompetentem competentem, vide per Felyn.in ca. at si clerici.versi.not.optimum text.de iudic.*

EPITOME.

Restitutio ad appellandum à diffinitiua sententia, quæ transiuit in rem iudicatam nōn petitur per excommunicatum, nisi in causa matrimoniali & beneficiali.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus potest petere restitutionem ad appellandum à sententia, quæ transiuit in rem iudicatam in causa matrimoniali, & beneficiali.*

2 *Excommunicatus quare repellatur ab agendo.*

DECISIO VII. aliàs 453.

1 FVit dubitatum vtrùm in causa matrimoniali reus excommunicatus † posset petere restitutionem ad appellandum à diffinitiua sententia contra se lata quæ transiuit in rem iudicatam? Et videbatur aliquibus quòd non.per not. in ca.significauerunt.de exceptio.vbi not. per Doctor. quòd excommunicatus non potest petere restitutionē in integrum: ergo nec ad appellandum. quia hæc videtur quædam reintegratio. & per not.in c.1.de rescrip.lib.sexto.vbi notatur, quòd non potest agere de nullitate sententiæ: quæ etiā nulla prouocatione suspensa nunquam transit in rem iudicatam: vt in cap.1.de senten. & re iud. multò minùs potest agere de iniustitia sententiæ, quæ in rem transiuit indicatam. & licèt concedatur excommunicato, quòd possit impetrare rescriptum super appellatione sua interposita prosequenda: tamen non super interponenda: vt videtur sonare dictum c.1.de rescrip.lib. 6.

Præterea

2 Præterea in hac restitutione concedenda necessaria est aliqualis causæ cognitio, quæ non potest fieri sine periculo communionis, quę est causa prohibitionis, quare excommunicatus ab agêdo repellitur: vt 11. q. quarta, cum excommunicato, & ca. pia. de exceptionibus. libro sexto. ergo &c. Præterea si excommunicato denegatur reconuentio, vt in capitulo intelleximus. de iudi. & leg. & not. de exceptionibus. c. cum inter, multò fortius restitutio, quæ magis videtur sapere actionem directam, quàm reconuentio. quòd est verum in restitutione in integrum principaliter, & directè intentata per excommunicatum aduersus sententiam: secus verò secundum omnes Dominos, si incidenter peteretur, vel per modum præambuli, vt in casu nostro, in quo nõ requiritur plena, sed semiplena, & summaria cognitio, quæ etiam posset fieri ex iudicis officio. arg. eorum quæ legunt. & not. de offi. iudi. c. 2. de testib. ca. veniens. x. Præterea in his, quæ non habent perpetuam causam prohibitionis, aliquo concesso omnia videntur concedi, sine quibus id expediri non potest: imò omne id, per quod peruenitur ad illud: vt in l. oratio. ff. de spõ. de offi. deleg. c. præterea. facit optimè dictum ca. 1. de rescript. libr. 6. cum simil. & hoc maximè procedit secundum Hosti. in casibus, in quibus vertitur periculum animæ: vt in matrimonialibus & beneficialibus causis, in quibus secundũ cum excommunicatus posset petere restitutionem in integrum etiam principaliter, & aduersus sententiam, quæ præsertim in causa matrimoniali non transit in rem iudicatam: vt in ca. tenor. c. lator. c. consanguinei. de re iudi. in qua causam multum exuberat officium iudicis: vt in c. porrò de diuor. no. per Hostien. in d. ca. significauerunt. per quam no. fuit decisum per omnes Dominos, quòd non obstante exceptione excõmunicationis oppositæ contra dictum restitutionem petentem, deberent ipsum audire: maximè quia non fuit excommunicatus pro alia causa, sed pro ista, putà vigore executoriæ factæ super dicta sententia à qua petit se restitui ad appellandum, si verò fuisset excommunicatus pro alia causa magis dubitassem.

EPITOME.

Licèt denuntiatio probet excommunicationis exceptionem in vim dilatoria: non tamen in vim peremptoria.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio non probatur ex eo solo, quòd quis pro tali denuntiatus probetur.*

DECISIO VIII. aliàs 252.

1 LIcèt † sit concertatio inter Docto. in ca. pia. de except. & ca. licèt. de sent. excommu. lib. sexto. verùm per denuntiationem quis probetur excommunicatus quando in vim dilatoriæ excommunicatio opponitur: tamen Domini habuerunt, & habere voluerũt pro indubitato, quòd denuntiatio nõ probat exceptionẽ excommunicationis oppositam in vim peremptoriæ contra impetrantem: quia non sequitur, talis est excõmunicatus denuntiatus, ergo est excõmunicatus. Tum etiam quia huiusmodi exceptio sapit obiectum, qui debet clarè dari & probari. de accus. c. super his. & c. accedens. de elect. ca. 1. & c. vt circa. lib. 6. iuncta clem. constitutionem eodem titu. Leuiùs etiam & citiùs admittũtur, probantur & expediuntur dilatoriæ, quàm peremptoriæ. de ordi. cog. c. cùm dilectus. de lit. contest. c. 1. lib. 6. cum ibi not.

EPITOME.

Non sufficit in materia obiectiua dicere quòd quis per se, vel per alium acceptauit, vel simile, nisi specificetur.

DECISIO IX. aliàs 253.

SI opponatur alicui quòd beneficium per ipsum in curia resignatum, & post huiusmodi resignationem admissam nihilominùs illud idẽ beneficium tenuit, possedit, & fructus percepit per se, vel alium, nisi excipiens illum alium exprimat, & de eius mandato specificè det, non erit quò ad hoc audiendus: quia materia obiectiua est, exactam requirens specificationem, vt prædictis iuribus suprà proxima conclusione alleg. & idem etiam postea fuit conclusum de secundo impetrante obiiciente contra primum de consumptione gratiæ suæ per acceptationem alterius beneficij, per se, vel alium factam: quia bene specificat.

De præscriptionibus.

EPITOME.

Allegans se tanto tempore, de cuius contrario memoria non existit, exemptum à iurisdictione ordinaria, non auditur, nisi probet, quòd alius prælatus in eo iurisdictionem præscripserit.

SVMMARIVM.

1 *Articuli de exemptione à iurisdictione ordinarij à tanto tempore &c. non procedunt, nec sunt admittẽdi, nisi in eis detur de alio Prælato, qui huiusmodi iurisdictionem præscripserit.*

DECISIO I. aliàs 239.

1 SI † Decanus & Capitulum alicuius ecclesiæ cathedralis dicant, in articulis se exemptos ab omni iurisdictione, & coërtione Episcopi eorum, & se fuisse & esse in possessione huiusmodi exemptionis à tanto tempore, cuius contrarij non est memoria nisi dent de alio Prælato, qui huiusmodi iurisdictionem in eos præscripsit, articuli tales non sunt admittendi: quia nullus potest seipsum iudicare, vel corrigere, nec ea possidere: ergo nec præscribere: sed alius bene talia in ipsis præscribit, vel ipsi possent præscribere quòd alteri Prælato subsunt quò ad iurisdictionẽm & coërtionem huiusmodi. prout legitur & nota. de præscrip. cap. cùm ex officij. & c. cùm non liceat. & ca. auditis.

Epitome.

EPITOME.

Ordinarius potest secundum canones ea quæ sunt meri imperij delegare: secus secundum ius ciuile.

SVMMARIA.

1 *Decanus & capitulum alicuius ecclesiæ collegiatæ an possint præscribere potestatem excommunicandi incarcerandi, & installandi canonicos, vicarios & beneficiatos ecclesiæ delinquentes.*
2 *Iudicare & excommunicare non sunt fructus iurisdictionis, sed potius labor & onus.*
3 *Possessio iurisdictionis an vnico actu quæratur.*

DECISIO. II. aliàs 416.

FVit dubitatum, & in relationibus positum
1 vtrùm Decanus † & Capitulũ alicuios ecclesiæ
collegiatæ possent præsenhere potestatem
excommunicandi, incarcerandi, & installandi
canonicos, vicarios & alios beneficiatos illius
ecclesiæ delinquentes? Super quo dubio fuit solenniter
per aduocatos in publicis relationibus
allegata, & tractata materia meri & misti imperij,
& quia prædicta videbantur meri imperij,
& spectantia non ad se, sed ad principem: vt l.
imperium.ff.de iurisdictio.omni.iudi. ergo non
a videbantur præscriptibilia, a sicut nec delegabilia
secundum leges: secus verò secundum canones,
secundum quos etiam ea quę sunt meri imperij,
possunt delegari: prout legitur & nota in
capi.in archiepiscopatu.de rap. & sunt textus de
hoc hodie in ca.licèt.de offi.vica.libr.6.& ne cleric.vel
monac.c.episcopus.eod.lib. & sunt etiam
secundum canones præscriptibilia etiam per inferiores.
Nam nõ est dubium Episcopos, & superiores
Prælatos habere merum & mistum imperium,
videlicèt iudicandi, corrigendi, puniendi,
& excommunicandi, incarcerandi, deponendi,
degradandi, suspẽdendi, interdicẽdi &c.
xxv distinct.can. perlectis xxiiij. q. 4. corripiantor
11.q.3.ca.cano.sententia pastoris.& cap.curæ:
de elec.transmissa. de trãsla. episcopi.c.1.& vtrobique
not.& de offi.ordina.c.1. & c. conquerente.
de iudi.c.at si clerici.& c.cùm nõ ab homine.
& de for.compe.c.conquestus & c.postulastis.&
c.si.de sta.mo c.1.de senten.ex.c.vt famæ. & ca.si
clericos.libr.6.de pœnis.c.degradatio.eo.li.cum
multis si.& per Spe.tit.de iur.om.iu.§.1.Versic.ad
huiusmodi, vbi enumerat omnia, quæ sunt meri
imperij Episcopis pertinentia. Sed omnia iura
episcopalia ad vtranque legem siue iurisdictionis
siue diœcesanã pertinentia, sunt per inferiores
Episcopis præscriptibilia: vt de præscript. ca.
auditis.& c.cum olim.cum ibi nota. & nota. xvj.
quæst.3.can.quicunq;.de off.archi.ca. dilecto. de
exces.præ.ca.accedentibus.ergo &c. Quòd autẽ
punitio, & correctio canonicorum cathedraliũ
ecclesiarum posset secundum consuetudinem legitimè
præscriptam ad Decanum & Capitulum
pertinere. est text.in ca. irrefragabili.§. excessus
quoque.de offi.ordi.imò quandoque ad solum
Decanum: vt in c dilectis de appel.& de senten.
excommunicat c.dilecto.libr 6. vbi ille Decanus
habuit, & exercere potuit vtrunq; gladium, maximè
vbi ipse est caput capituli immediatum ab
illo capitulo electus, & per Episcopum confirmatus,
prout ponebatur in facto: nam tunc ipse
solus ex electione & confirmatione superioris
haberet omnimodam iurisdictionem in ipsum
eligentem, siue in ipsos eligentes. prout pulchrè
notat, & deducit Inno. in ca cum ab ecclesiarum
de offic.ordi. & ibi tex. Quòd inferiores Prælati
possunt excommunicare & iudicare, facit de offi.archi.
c.mandamus.& c.ad hæc.de dec.c.peruenit.
dummodò sit talis persona.in quam hoc ius
cadere potest, de his quæ fiunt à maior.par. ca.c.
3.de appellatio.c.Romania,§.1.li.6.de consue ca.
2.eo.lib.imò dicit Innoc.quòd quilibet clericus
possit præscribere ius excommunicandi.& similia:
licèt non habeat ordinariam iurisdictionem.
Sed quia, prout ponebatur in facto, prædicti decanus
& capitulum, nisi semel prædicta exercuerunt.
Fuit dubitatũ, & etiã solẽniter super hoc allegatũ,
vtrùm per vnicũ actum huiusmodi quæsiuissent
possessionem in similibus casibus iudicãdi,
& procedendi. Et fuit allegatum ad partẽ negatiuã
quodam not.Innoc.in c.cùm dilectus. de
reli.do. vbi ipse tenet expressè, quòd licèt quis
sit in possessione subiectionis alicuius etiam per
mille annos, nõ propter hoc potest illum iudicare,
siue condemnare neq; ciuiliter neque criminaliter:
imò sentẽtia excõmunicationis in ipsum
2 prolata non tenet. Ratio, quia iudicare, † & excõmunicare
non sunt fructus iurisdictionis, nec
propriè fructus dici possunt: imò potiùs periculum,
labor, & onus.& sic nõ obstat c.cum ecclesia
Sutrina.de causa posses & propriet.& ca.consultationibus,
de iure pa. Nam eligere, vel præsentare
bene sunt fructus possessionis iuris eligendi
vel præsentandi. vt not. alibi Inno. in c. in literis.
de resti.spol.nõ sic in illo qui tantùm habet possessionem
subiectionis siue iurisdictionis alicuius.
Pro qua conclusione facit optimè secundum
Innoc. decre, cùm contingat.de foro competen.
Nam ibi dicitur, licèt canonici Beluacen. haberent
iurisdictionem super familiares ipsorum de
consuetudine: tamen non poterant illos excommunicare.
Sed posset respõderi quòd ibi tantùm
præscriptum, quantùm possessum.de deci.capit.
cùm in tua, vel quia illi non habebant assistentiã
tantùm iuris communis, sicut isti Decanus & Capitulum
ar.capit.ad decimas. de restitu. spo. libr.
6. Respondit etiam Inn.ad l.Barbarius. ff. de offic.
Præto.& ad not.per eum.in c.nihil est.de electioni.
à quo dicto videtur Innocen. recedere in
fin.glo.eiusdem ibi, tamen alij aliter dicunt, & vt
videtur, meliùs vt not. per eum.de restitu. spol.
c.olim.3.vbi tenet expressè.quòd quilibet clericus
possit possidere, & præscribere ius excommunicandi,
& si ille quem excommunicat, obedit
sciente & patiente Episcopo, vel alio suo
superiore: statim excommunicans acquirit possessionem
excõmunicandi, & tenet eius sententia,
si erat in possessione excõmunicandi. prout
not.Inno. in dicto c.cum dilectus.in gloss fina. &
remittit ad not.per eum in capitu.2.de restitut.
spoliato: Sed vtrùm sufficiat ad hoc vnicus a-
3 ctus † possessionis: Innocen.in ca. 2. de cappel.
mona videtur innuere quòd non. Pro quo facit
tex.in

rex.in ca.cùm ecclesia Sutrina. de causa pos. & proprieta.& not.in ca.fin.de consuetu. Nam secundum Innoc vbi suprà licèt possessio generalis iurisdictionis acquiratur per vnicum actum, dummodò vtens intẽdat vti iure suo quò ad iurisdictionem vniuersalem: tamen hoc non procedit in personis: rationem diuersitatis ponens: quia sub iurisdictione comprehẽdunrur omnes partes eius,& actus: sed sub persona non continentur aliæ, & in illis habet locum regula, quòd tantùm præscriptum, quantum possessum. de decis c cùm in tua. hæc vera si nullus actus sit in iurisdictione illarum personarum: quia tunc ad alias personas non extenderetur possessio iurisdictionis quæsita in vno homine: sed si alius est in possessione iurisdictionis super vnum populum,& ego exerceam iurisdictionem in vnã personam tantùm illius populi sciente domino, & patiente, super totum populum acquiro: quia quasi vna & continua est gleba, scilicèt vnus populus: & nunc bene extenditur possessio de persona ad personam. Ratio, quia ille, in quem exercui iurisdictionem, non possidebat illum contra quẽ ego præscribo iurisdictionẽ: sed alius contra quem præscribo iurisdictionem in hanc personam, & aliam communiter habebit de præscrip.c.cùm ex officij De extensione iuris corporalis,& incorporalis vide Inno.in c. in literis. de restitu.spolia. & ibi per Paul. de hac materia prædictorum duorum dubiorum in suo commento. At in casu nostro fuit probatum prædictis Decano & Capitulo datam potestatem plenariam iudicandi, corrigendi, puniendi, excommunicandi. & etiam incarcerandi omnes personas beneficiatas illius ecclesiæ per priuilegium Episcopi illius loci, & per sedem apostolicã cõconfirmatam & quòd ipsi fuerunt in possessione generali prædictorum,& eis sæpè obtemperatũ excepto actu installationis, quem licèt nisi semel exercuerant: Tamẽ quia posteà in quadraginta annis similis casus non occurrerat, sed modò nouiter occurrit, fuit decisum,& conclusum quòd tenuerat & valuerat huiusmodi installatio. per Innocen. in d.c dilectus. de cappel. mona. super versic. possessorium. in fi.& per not. per Ber. in d. capitulo cùm ecclesia Sutrina & per Speculato. titulo de præscriptio. §. 1. versic. sed pone quòd melius,& per eundem titu. de iur. om. iud. §. 1. circa fin. vbi recitat quasi de verbo ad verbum not. Innocen. suprà scrip. & vide ad materiam Innoc. in dicto capit. 2. de restitu. in integ. & in dicto c. olim. de restitutio. spoliato. & de postula. prælat. ca. bonæ. 2. per eundem.

ADDITIO.

a *Præscriptibilia. Ad intellectum horum quæ de præscriptione meri & misti imperij hic dicuntur, vide Alexand. de Imol. consi. 16. volu. 5.*

EPITOME.

Si concessio Episcopi apparet facta cum consensu Capituli, licèt de consensu aliter non appareat, sufficit, si sequitur tempus sufficiens ad præscribendum

SVMMARIVM.

1 *Titulus iniustus præscribendi causam quandoque tribuit.*

DECISIO III. aliàs 473.

1 SI apparet † concessio Episcopi, quæ dicitur facta cum consensu sui capituli, de quo consensu non apparet,& sequitur tempus sufficiens ad præscriptionem, illud sufficit. Nam talis titulus errore facti suffultus dat causam præscribendi: videlicèt si Episcopus donat,& dicit de consensu sui Capituli, & ita tradit monasterio. & ita procedit quod no. glo. de consue. c. cum dilectus & de præscrip c. de quarta. & præsumitur talis error, per capi. ea noscitur. de his quæ fiunt à Prælat. quia iustus error habetur pro titulo. ff. pro empt. l. 2. in princ. & §. si à pupillo. & ff. pro legat. l. fi. & iustus est hic error facti. l. 2. ff. de iur. & fact. ignor. maximè per not. in dict. ca. ea noscitur, super quo tamen vide dominum Bart. ff. rem ratam haber. l. actor secùs si in iure errasset. & ita procedit quod not. in capitul. 1. de his quæ fiunt à Prælat. argu. ff. de iur. & fact. ign. l. 3. & de vsucap. pro empt. l. 2. §. si à pupillo. & l. vbi lex. & l. nunquam. ff. de vsucap. probant no. argu. x. q. tertia. cognoscimus. & ita not. Paul. in clemen. 1. de reb. eccle. non alie. in glo. pen. & ibi plenè vide. Aliquid Domini volunt dicere, quod requiritur subscriptio clericorum. pro quo Vide text. xij. quæstio. 2. can. sine exceptione. & nn. Inno. in capit. dudum. de reb. eccle. non alie. lib. 6. De alia subscriptione idem dixerunt Domini de Rota per cap. tua. in fin. de his quæ fiunt à Prælat. sed dic ad hoc vt in quæstionibus domini Neapolitani. quæst. lxxviij. cùm dixi, præsumi assensum capituli interuenisse: intelligo quò ad effectum excludendi malam fidem in recipiente. & ita procedit opinio Pau. vt præscriptio currat ad effectum validãdi: alienandi autem ad perpetuũ secùs,& ita procedit opinio Barto. in d. § si à pupillo. licèt secùs sit de alienatione tẽporali: vt d c. ea noscitur, de his quæ fi. à Prælat. & ita procedit ibi gloss. &c. quod intellige, nisi opponatur per partem consensum non interuenisse, & ita procedunt not. Inno. in di. ca. ea. noscitur.

De Re iudicata.

EPITOME.

Actore & reo nihil probantibus, vel æqualiter probantibus, si actor possidet absoluitur, non ex eo, vt quia sit actor, sed quia possessor.

SVMMARIVM.

1 *Si vtraque pars in causa beneficiali nihil probat: possessor absoluitur, etiam si sit actor.*

DECISIO I. aliàs 15.

1 SI in † causa beneficiali actor & reus ambo vel nihil, vel non plenè probauerint intentionem suam, Fuit dubitatum vtrùm pro actore possidente, & tenen-

& tenente beneficium posset & deberet sententia ferri absolutoria? Et videbatur quòd nõ: quia actore non probante, &c. per l. actor. C. de probationibus. & de iureiurand. c. fin. & de cau. pos. & proprie. cap. cùm ecclesia Sutrina. & c. vt eccl. benefic. cap. vnic. Fuit determinatum & conclusum per omnes Dominos quòd sic. distinguẽdo, Aut vterque, scilicèt actor possessor, & reus non possessor, petit adiudicari beneficium: & tunc si neuter probat, quilibet debet absolui ab impetitione alterius. Ratio, quia vterque est actor & reus in casu prædicto. argu. ca. licèt. de probat. & c. ex literis. & de causa pos. &. proprie. c. vnico. in cle. nullus tamen eorũ condemnabitur in expensis, sed fiet compensatio hinc & inde. Fuit tamen quædam no. Inno. allegata in contrarium in ca. cũ contingat. de offi. dele. videlicèt, quòd in casu prædicto reus est absoluendus ab obseruatione, & impetitione rei de qua agitur. quam not. intelligas reo, rem quam actor petit, detinente & possidente, vel neutro tenente: tunc enim habet locum regula, actore non probante, &c. Si verò actor possessor petit titulum suum pronunciari canonicum, sicque adiudicari beneficiũ: & reus nõ possessor petit solùm se absolui ab impetitione actoris possessoriis, vel nihil petit: tunc enim sententia est ferenda absolutoria pro reo etiam absente actore nihil probãte. per d. l. actor. & alia iura in contrariũ alleg. & facit C. de edend. l. qui accusar. & l. fi. C. de rei vend. & l. 2. de proba. ff. & no. in cap. per tuas. de appellat. Fatuus autẽ esset possessor, qui contra non possessorem petitoriũ intentaret, propter difficultatem probandi dominium, nisi haberet probationes paratas in petitorio, deberet enim potiùs intentare interdictum vti possidetis, si in possessione turbaretur: aut interdictum vnde vi, si de possessione deiceretur. argu. l. is qui destinauit. ff. de rei vend. & de probatio. c. licèt. & de iud. c. examinata. & hoc est consilium B. in c. cùm ecclesia Sutrina. de causa posses. in gloss. 2. Si verò reus possidet, vel neuter possidet: tunc iterũ stat regula, actore nõ probãte, &c. & sic potest intelligi not. Inno. in ca. cùm contingat. superiùs alleg. & ibi vide quod notãt Ioan. Andr. & Innoc. in capi. ex conquestione. de restitu. spolia. & de offic. vicarũ. c. 1. post Innoc. & Hostien. & in capi. mandatum. de rescriptis. post Compost.

EPITOME.

Tres sententiæ latæ super attentatis sunt ante omnia executioni mandandæ, antequam veniatur ad negotium principale.

DECISIO II. alias 113.

TRes sententię super attentatis latę, antequã procedatur in petitorio sunt ante omnia executioni demandandæ, dummodò prædictæ sententiæ vim diffinitiuæ habeant: putà, si lite pẽdẽte, vel post appellationem à diffinitiua aliquid sit attentatum circa possessionem rei, de qua agitur: quia tũc sapit naturam veri possessorii, quod est plenè executioni mãdandum ante ingressum petitorii. de restitutione spoli. c. Pisanis. nec posset opponi nullitas ante executionem earũdem. de re iudi. cle. vt calumniis.

EPITOME.

Actore non probante reus, etiam si nihil petat, debet absolui.

DECISIO III. alias 120.

a ACtore[a] nihil probante seruatis terminis reus ab impetitione actoris, licèt nullã petitionem dederit, potest & debet absolui, per regulam, actore non probante, & c. de iureiurand. c. fi. & quia trahendo reum in causam, satis impetiit, molestauit, & impediuit: & ideò potest, & debet actori etiã super huiusmodi molestatione, & impedimento perpetuum silentium imponi: imò super re de qua agitur. da cau. pos. & proprie. c. cùm ecclesia. & de re iudi. ca. cùm Bertoldus. & de reli. do. constitutus. de proba. c. licèt.

ADDITIO.

a *Actore. Adde hic regulam Grego. 11. quæ est 103. in numero, inter meas. & incipit, Dominus noster Gregorius non vult quòd stylus.*

EPITOME.

Reus & possessor de cuius non iure constat contra reseruationem tam in personam, quàm in gratiam potest dare obiectus ad effectum absolutionis reportandæ, non autem adiudicationis.

SVMMARIA.

1 *Reus & possessor de cuius non iure cõstat potest actorem per obiectus excludere.*

2 *Constito de non iure actoris & rei, non est tamẽ reus à sua possessione expellendus: sed potius ab impetitione actoris absoluendus.*

DECISIO IIII. alias 160.

1 REus† & possessor beneficii, de cuius nõ iure constat, potest dare contra reseruationẽ obiectus tam in personam, quàm gratiam ad effectum absolutionis, sed non adiudicationis obtinendæ: vt in c. ex insinuatione. de procur. & ibi per Inno. & in c. olim. de rescript. & de hoc videtur text. in c. cum nostris. de conces. præbend. nudus enim detentor repellit agentem rei vendicatione, si sua non interest, propter commodũ possessionis, siue retentionis. ar. l. Paulus. §. fin. quib. mo. pig. vel hypo. sol. & faciunt no. per Archi. de præben. in c. licèt. lib. 6. Prætereà magis abhorrẽt iura, quòd nullum habens titulum ingrediatur beneficium, quàm ingressus per non habentem titulũ de possessione eiciatur propter regulam, Turpius eicitur, & c. de iureiur. c. quẽadmodũ, In pari enim causa turpitudinis melior est cõditio possidẽtis. de adult. c. intelleximus. de reg. iur. cap in pari. libr. 6. Non obstant duæ conclusiones superiùs positæ, videlicèt quòd ille de cuius nõ iure clarè, & notoriè constat per acta, nõ agit super attentatis, nec possessorio: quæ ambo sunt multùm in iure priuilegiata. de ordi. cogni. capi.

2.& fi.de restit.spo.per totum de appel cap.non solùm.libr.6.quia hi certant de possessione recuperanda & de reducendo in statum pristinum: quod esset absurdum & iniquum, ex quo constat de nō titulo ipsorum:& quia per hoc daretur vitiosus ingressus, propterea etiam in dubio prohibetur fieri missio in possessionem realem: vt in c.vnico.de eo qui mit.in pos.l.b.6. Altus verò detentor certat de possessione retinenda, & non admittenda, de qua non est eiiciendus, nisi per illum, cuius interest, & habeo tē ius, vt in d.c. cum nostris.de conces.præb.& ibi per.Innoc & ideò est vocandus antequā eiiciatur, vt videatur tam de iure agentis, quàm etiam possidentis. de præb.c.licèt.2.lib.6. Ex quibus infertur alia con-
1 clusio, q † vbi constat de non iure actoris, reus, licèt nullum ius habeat, à possessione nō est admouendus: imò ab impetitione actoris est absoluendus. C.de rei vend.l.fi.de rescri.c.olim.in fin. no.per Comp.de rescrip.c.mandatū.& per Inn. de rest.spo.c.in literis.ver.fatemur.tamen modificat hoc dictum secundùm cōclusionem primā supra.eo.tit.quilibet enim detentor præsumitur possidere secundū Inno.in c.cùm olim.2.de priuileg super vet.portarium in fi.qui alleg.18.q.1.c. 1.idem tenet Archi.vt lite penden.c.a.lib.6.

EPITOME.

Iudex generaliter condemnat in fructibus, & executor generaliter monet condemnatum absque taxatione.

SVMMARIVM.

1 *Reus & possessor de cuius non iure constat, potest actorem per obiectum excludere.*

DECISIO V. aliàs. 183.

1 Sicut † auditor potest generaliter condemnare in fructibus per reum & possessorem perceptis: ita potest generaliter executor huiusmodi sententiæ absque aliqua taxatione monere dictum condemnatum, vt de illis satisfaciat victori infra certum terminum, infra quem terminū potest venire, & allegare se illos non percepisse, vel eos in vtilitatem benefici conuertisse & similia. quod si non fecerit, sententia excommunicationis propter hæc prolata est iusta, nec relaxabitur donec plenè fuerit satisfactum: quia pro re iudicata extitit promulgata.argu.no: in c.solet. de senten.excom.lib.6.

EPITOME.

Auditor qui pronunciat beneficium alicui fore debitum, potest etiam possessorem in fructibus post litem motam perceptis, & nō perceptis, condemnare.

DECISIO VI. aliàs 189.

Auditor qui pronunciat beneficium fore alicui debitum prouidendo de ipso iuxta formam clement. auditor. de rescript. potest etiam condemnare ex officio in fructibus à tempore more litis per possessorem perceptis, etiam in libello non petitis. de iure patronat. capitul. cùm dilectus. de officio delega c.cum causa. quia fructus sunt accessorii ad beneficium, & veniunt à tempore more litis. ff. de vsuris. l. videamus. & l. mora. §. in bonę fidei. argu. etiam c. cum ecclesia Sutrina. de causa possel. & proprieta. de præben. c. dilecto. in fin. & faciunt not. per Inno de re iudica. c. cùm super. & c. grauis. de restitu. spolia. & ibi per Innocen. & Hostien. & de præbend. c. dilecto. in fin. verùm & quādo veniant ex officio, vel ne fructus percepti.

EPITOME.

Pro reo excommunicato absente, & per procuratorem se defendente, potest ferri sententia absolutoria, sed non adiudicatoria.

DECISIO VII. aliàs 194.

Pro reo excommunicato absente, & se per procuratorem defendēte potest ferri sententia absolutoria, sed non adiudicatoria. argu. eorum quæ leguntur & no. in capitu. cùm inter. de excep. pro hoc alleg. in ratione l. quàmuis indubitati iuris C. de adult. faciunt etiam not. in cap. per tuas. de appel. videlicèt, quòd pro reo contumace absente potest ferri sententia infirmatoria, vel absolutoria.

EPITOME.

Dominus feudi potest committere causam feudalem alteri decidendam inter vasallos suos per quam commissionem idem commissarius non potest aliquid domino adiudicare.

DECISIO VIII. aliàs 198.

Si dominus feudi committit, seu dat potestatē alicui cognoscendi, seu decidēdi causam feudalem, de certis bonis inter vasallos suos, saluo iure suo, si iudex huiusmodi inter prædictos vasallos duntaxat procedendo, & seruatis seruādis partem bonorum adiudicauerit vni parti, & aliā partem domino feudi, talis sententia lata pro domino feudi non valet, neque tenet: quia nullo agente nec libello dato, nec lite contestata est lata. de verb. signi. c. forus. de lit. cōtest. c. vnic cum simili. Nec obstant verba illa, saluo iure suo: quia illa non sunt, nisi quædam protestatio, videlicèt quòd per sententiam ferendam inter partes sibi quo ad suum non præiudicaretur: & sic non est nisi quædam protestatio, prout Papa sæpè protestatur in decisionibus suis, vt in ca. cùm à nobis. de testib. de appel. capitu. vt debitus. in fin. vt lite penden. c. 1. in fi in Clemen.

EPITOME.

Si Abbas & conuentus in aliqua causa sunt simul litem contestati lata sententia pro actore & ab eo appellato per eos possunt simul & diuisim in causa procedere, & sufficit contra alterum ferri sententiam.

DECISIO IX. aliàs. 209.

Licèt actum sit in partibus per episcopum contra Abbatem & conuentum cuiusdam

monasterii super annua pensione præstanda Epi
scopo:& lata sententia pro Episcopo, & contra
Abbatem & conuentum,à qua pro parte eorũ-
dem Abbatis & cõuentus extitit ad sedem apo-
stolicam appellatum:tamẽ si in causa appellatio-
nis Episcopus duntaxat processit contra Abba-
tem ,& nihil probauit:nec sententiam latam in
partibus produxit: Abbas potest & debet absol-
ui ab impetitione Episcopi, per regulam actore
non probante,&c. Non obstante ꝙ in partibus
sit actum,& sententiatum contra Abbatẽ,& cõ-
uentum coniunctim:quia de hoc non constitit:
& si constaret,quia Episcopus diuisit conuentũ:
& traxit Abbatem in causam,cùm iudiciũ reddi
tur in inuitum,ipse poterat se defendere, & pe-
tere se ab huiusmodi molestatione,& ab impe-
titione absolui.Præterea quia ipse solus,vel qui-
libet alter posset iura,& bona ecclesiæ defende-
re,etiã aliis inuitis: vt not Inn. in c.cùm olim.de
testib.& de reb.eccl. non alie.c.si quis ptesbyte-
rorum.& c.hoc consultissimo.co.tit.lib.6.Cũ igi
tur conuentus appellauerit,& non miserit pro-
curatorem ad prosequendũ,huiusmodi appella-
tionẽ:si Abbas nõ prosequeretur,transiret iu rẽ
iudicatam.de re iudi.c.quod ad cõsultationem.
ergo meritò ad prosecutionẽ huiusmodi appel-
lationis solus fuit admittendus.Item quia sentẽ-
tia veniet ferenda pro eo,& non cõtra eũ,ergo,
&c.ff.de mino.l.nõ eo minùs.Imò secundũ Inn.
in c.præsentium.de testi.lib.6.si Abbas & cõuen
a tus in aliqua causa simul fuerit cõtestati, ª tũc
simul & diuisim possunt in causa procedere, &
sufficit contra alterum ferre sententiam. de quo
ibi per Io. And.in nouel.super ver. Abbas.

ADDITIO.

a *Simul sunt litem contestati. Sic & si essent ambo procuratores in solidum constituti, vt not.in c.in no stra.de procurato.*

EPITOME.

Citatio ad audiendam sententiam in curia in causa beneficiali nõ expedit,quòd contineat illud verbum,peremptoriè sicùs in causa prophana.

SVMMARIA.

1 *Citatio ad audiendã sententiam in curia an debeat continere illud verbum,peremptoriè.*

2 *Termini quot quot sunt contestata in palatio,perẽptorij sunt.*

DECISIO X. *aliàs 245.*

1 Licèt † in causis prophanis, in quibus ordo,
& figura iudicii seruatur,necesse sit perem-
ptorium exprimi in citatione vnica: quæ fit ad
sententiam audiendam:per l.ad peremptorium.
ff.de iudic.& C.quomodo & quando iudex.l.2.
aliàs sententia non valet:vt videtur notari per
Ioan.14.quæst.1.cau.de illicita.& Innu.in capi.ad
petitionem.de accus.& Spec.titul.de cita.§.viso.
ver.quod si lata.& Guli.de Mon.Lan.de dolo &
contuma.capitu.1.super verb.promulget. in cle.
tamen id non est necesse in causa beneficiali ,in
qua proceditur sine strepitu,& figura iudicii: vt
in cle.sæpè.§.aliàs.ver.sententiam verò.de verb.
signi.vbi de hoc per Ioã.And.super ver.non pe-
remptorio.ita quòd valet citatio facta in audien
tia cotradictarum ad audiendum sententiam dif
finitiuam, etiam contra absentem proferendam
sine expressione peremptorii:dummodò causa,
vel per appellationem,iuxta formam capitu.sta-
tuimus.& cle.causam electionis.vel per citatio-
nem de speciali mandato facta sit in curia. Nam
tam per dictam appellationem , quàm per dictã
citationem pars absens citatur ad totã causam,
& singulos actus vsque ad audiendum sententiã
inclusiuè,& sic non esset necessarium,licèt sit ho
nestum,& de more citare absentem per audien-
tiam ad singulos actus de nouo:prout legitur &
no.per Inn.& Host.ac Io. And.in nouel.in c.au-
ditis.de proc.& aliqualiter in c.consuluit.de offi.
dele.& pleuè.de consel.c.2.lib.6.per Arch. Aliqui
tamen voluerũt dicere,quòd etiam in causa pro
pbana secundum morem curiæ non sit necessa-
rium in citatione exprimere peremptoriũ,etiam
2 ad sententiam audiendam:quia † post litis cõte-
stationem omnes termini in palatio apostolico
sunt peremptorii: licèt id nõ exprimatur,vt no.
Spec.expressè in d.§.viso.vbi dicunt etiam qui-
dam allegando dictam decre.consuluit.de offic.
deleg.præsertim si in partibus in causa sit cogni
tum plenè,& conclusum.Præterea fuit allegatũ
vnũ dictum Bart.in l.finita.§.si plure..ff.de dam.
infect.videlicèt,quòd si iudex fuit cõminatus in
citatione, quòd procedat ad sententiã,si nõ cõ-
pareat,huiusmodi comminatio habet vim perẽ-
ptorii.Si verò cõminetur quòd procedat,vt iu-
stum fuerit,vel prout de iure poterit talis cõmi-
natio non est loco peremptorii:quia secundũm
Spec.in d.§ viso.versi.si quæritur.huiusmodi cõ-
minatio consueuit poni post peremptorium,li-
cèt non sit necessaria,quãdo ponitur peremptor
riè in citatione,vt ff.de iud.l.ad peremptorium.
& de restit.in integ.c.cùm ex literis.vt not.ibidẽ
& Spe.in eu.§.versi.item iudex cuius dictum in-
telligas,& modifica iuxta superiùs allegata. Dicit
tamen Inn.vnum notabile verbum in dicta de-
cre.ad petitionẽ.de accus.in magna gl.circa me-
dium,quòd si inueniatur,& apprehendatur cita
a tus,& citanti respondeat,non veniã ad causam,ª
vel nihil respõdeat: & sic personaliter citatus nõ
vadat,vel malitiosè procurat,ne ad eum perue-
niat citatio,vt lit.non contest c.quoniã.in his ca
sibus non credit talem iteratò citandum,nec ad
testium receptionem,nec ad audiendum senten
tiam:imò sine vlla alia citatione potest secũdum
eum ad examinationem causę,& sententiã pro-
cedi.Rationẽ ponit,quia cùm prædictæ citatio-
nes tres,vel plures non fiant,nisi ad probationẽ
cõtumaciæ,& in prædictis casibus apparet cõtu
b macia ᵇ citatorum.ergo non est necessè alias so-
lennitates fieri:quia in certis non est opus conie
cturis.ff.de verb.obli.l.continuus.ff.de re iu.l.cõ
tumacia.facit cle.si ante.de dolo & contuma.

ADDITIONES.

a *Ad causam. Adde idem dicendum in superiore, quem inferior vult constituere in negligentia:nam*

licèt ad hoc requirantur tres requisitiones. capitu.1. ibi, tertiò cum humilitate requisitus. extrà de suppl. negligentia prælatorum. fallit tamen quãdo in prima requisitione superior respondet se non facturum id super quo, & ad quod faciendum requiritur. nam tunc vnica requisitio sufficit secundum Panormitanum & alios in dicto cap.1. & idem dic in citando ter, quando in prima citatione respondet se non venturum, vt hic.

b *Contumacia enim propriè dicitur quando quis fuit citatus personaliter: si autem alia citatione dicitur cessatio. per glo. singularem in l. si accusatoribus. C. de accusa. quam adducit Alexand. in l. contumacia ff. de re iudica.*

SVMMARIA.

1 *Actor & possessor in causa beneficiali nihil probans absoluitur, etiam si reus det obiectus, & illos nõ probet, ac liti renunciet.*

3 *Et an reus sit in expensis condemnandus.*

DECISIO XI. aliàs 261.

1 LIcèt actor † possessor in causa beneficiali ni-
hil probet, & reus per eum in causam tra-
ctus nihil petendo, sed dãdo obiectus cõtra eũ,
& illos non probans, & postmodum renunciã-
do liti, & causæ recedat, pro actore possidente
potest ferri sententia nihilominùs absolutoria
ab impedimentis & molestationibus. &c. & su-
per illis dicto reo perpetuum silentium imponi.
a de probationib. capitul. ex literis. a & capitul. li-
cèt. & vide similem conclusionem in decisione 1.
suprà de re indicata. quam intelligas de reo pe-
tente suam prouisionẽ canonizari, & nihil pro-
bante, in quo casu actor & possessor etiam non
probans intentionem suam, debet nedum ab
impedimentis & molestationibus, sed etiam ab
impetitione rei absolui, & in expensis condem-
3 nari. Sed † vtrùm in casu proposito reus veniret
in expensis condemnandus? Domini erant varii,
nec fuit pro tunc discussum. Aliquibus videbatur
quòd non deberet condemnari propter teme-
rariam vexationem actoris, qui iniustè, & inui-
tum traxit, & vexauit eũ, vt videtur: & quia reus
agnoscens bonam fidem renũciauit liti: ergo ni-
hil fuit ei imputandum. Alii asserentes contrariũ
propter regulam, Victus victori, &c. Præterea si
ab initio liti renunciasset, & se in nullo oppo-
suisset, nec obiectus dedisset, fortè procederet di-
ctorum Dominorum opinio. Sed quia se oppo-
suit, & obiectus dedit, in quorum probatione
defecit, ergo saltem propter exceptionem oppo
sitam, & non probatam deberet condemnari in
expensis, quod crederẽ verissimum, per cap. fin.
de dolo & contuma. & c. statuimus de elect. libr.
6. vbi videtur text. sed ille text. loquitur in obii-
ciente appellante, & in probatione obiectum
deficiente.

ADDITIO.

a *C. ex literis. Ad declarationem huius decisionis vide domi. Felyn. in dicto ca. ex literis. qui multa bona & notanda dicit. Nã ista decisiones sunt satis crudæ & tenues, nisi adiuuentur aliorum Doctorum dictis, quibus simul iunctis habetur plena notitia iurium. Et principaliter sunt videnda scripta nouissimorum Doctorum qui omnes articulos & apices iuris sunt diligentissimè perscrutati.*

EPITOME.

Per rescriptũ gratiosum ad beneficium vacaturum, ius quæsitum alteri specialiter in dicto beneficio non tollitur, nisi specialis mentio de eo fiat. Et ideò prima gratia ad certum beneficium vacaturum impetrata, non absorbetur per secundam gratiam ad idem beneficium, vt vacans, impetratam in qua non fit mentio de prima.

SVMMARIA.

1 *Rescriptum gratiosum per quod alteri præiudiciũ infertur, non valet, nisi de primo mentionem faciat.*

2 *Dispositio in potestate grauati posita, põt per ipsum grauatum declarari.*

3 *Collationem secundi beneficij debet precedere renũciatio primi.*

DECISIO XII. aliàs 329.

TV obtinens præbendam Colonien. impe-
trasti gratiam à Papa de præbenda Magun-
tin. certo modo vacatura, offerens te in assecu-
tione præbendæ Maguntin. dimittere Coloniẽ.
posteà ego impetraui præbendam tuam Colo-
nien. dum ipsam vacare contigerit per assecu-
tionem antedictã: tu impetras à Papa quòd pos-
sis dictam præbendam Coloniẽ. permutare pro
alio beneficio, & nihilominùs præbendam Ma-
gũtin. prosequi, de mea gratia, seu mea impetra-
tione nulla facta mẽtione, secunda gratia est sur
reptitia, & nullius est momenti. Ratio, quia re-
1 scriptum † gratiosum per quod alteri præiudi-
cium infertur, est inualidum, nisi de primo faciat
mentionem. per iura vulgaria. de rescriptis. capi.
constitutus. & capitul. quamuis libro 6. de con-
suet. capitu. in tua. eodem lib. de offic. delegat. ca-
pitu. super eo. & optimè probat hoc l. quoties. C.
de preci. Impe. offe. Non enim est, necesse præsu-
mitur hoc de mẽte Principis: maximè dum hoc
ignorat. ff. de pact. l. tres fratres. not. hoc in dicto
capitu. super eo. At in casu præsenti, si tua secun-
da gratia effectu præsens, & pura præsentem sor
tiretur effectum, mea gratia totaliter, esset perẽ-
pta, & sic perpetuum præiudicium mihi afferre
tur. Nam facta renunciatione ex causa permuta-
tionis tolleretur omninò spes vacationis expres
sa in literis meis: ergo, &c. Præterea si non po-
test afferri præiudicium, videlicèt dilatorium: vt
in capitu. quamuis. & capitul. tibi qui. de rescri-
ptis. libro 6. multò minùs peremptorium, quod
est grauius. vt in l. quoties. superiùs allegata. In
contrarium facit quòd tu potuisses absque ali-
qua impetratione dictam præbẽdam Colonien.
renunciare, & per superiorẽ renunciatio admit-
ti, & tamen per hoc solùm gratia mea perimere
tur ex toto: igitur ex impetratione tua non in-
surgit mihi hoc præiudicium, & per consequens
ratione talis præiudicii surreptitia dici non po-
test.

test,siue reddi.Primum patet:quia Papa mihi ta lem gratiam faciendo non fuit suæ intentionis te impedire in renuntiando in matrimonio con
2 trahendo,in religionem intrando.Nam† quando conditio ponitur in potestate grauati,dispositio ipsa adcò debilis est, quòd licèt grauato eã declarare,vt in l.qui Balneum.§.amplius.ff. qui potio.in pign.habe.& capitu.si pro te.de rescriptis.libro 6.Sic est de ista, quia in potestate sua erat non assequi,eò ipso quòd conditio ponitur in potestate grauati,videtur grauato data potestas etiam non implendi.l.cùm ab eo.§.si verò sub conditione.ff.de contrahenda emption.imò & contraueniendo,vt in l.si gratuitam.§.final.ff. de præscriptio.vbi Barto.Non obstant iura.quæ dicunt,quòd si per te stat quò minùs possessioné habeas secundi beneficii incompatibilis,vt in ca pitul.commissa.de election.libro 6.de præbend. capitu.licèt.2.eodem libro.& in clementi.si plures.eodem titu.de præbend.quia loquuntur in iam prouiso,qui volũtariè postquam prouisioni consentit,resilire nõ potest:nos autem loquimur in nondum prouiso,qui solùm cõsensu potest resilire,vt de election.cap.si electio.libr.6.& clementi.gratiæ.de rescript.Nec obstat,quòd te obtulisti dimissurum : quia plus facis,si ante dimittis.Nam licèt primum sit necessarium, istud non necessarium remanet voluntarium,imò secundùm Vincent.quem recitat Ioan.And.in no
3 uel.in capitu.veniens.de renuncia.† renunciatio primi beneficii debet præcedere collationem secundi.quod non seruatur, patet secundum dictum principale huiusmodi argumenti per capi. susceptum. de rescriptis.libro 6. quod nihil facit ad casum nostrum,propter clausulam in huiusmodi gratiis poni consuetam:videlicèt,seu quouis alio modo, &c. cùm enim per renunciationem,siue per ingressum religionis,siue per con tractum matrimonii huiusmodi præbẽda vacet, mihi debebatur.per hoc enim cessant omnia ar gu.& alleg.in contrariũ,& stat conclusio vera. Quòd gratia tua secunda est surreptitia re ipsa: quia si papa sciuisset mihi factam prædictam gra tiam,nullo modo tibi concessisset gratiam secũdam.ergo,&c.pro & contra in dicta quæstione, vide no.per Archi.& Ioan.And.in nouel.de præ ben.c.si postquam.lib.6.

EPITOME.

Executio trium sententiarum suspẽdditur,donec appellatio ab interlocutoria,vel grauamine diffiniatur,vt circuitus euitetur.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio à grauamine ante tertiam sententiam interposita, trium sententiarum executionem non impedit.*

DECISIO XIII. aliàs 322.

DIxerunt & ordinauerunt omnes Domini, me solo excepto, qui huiusmodi causam habui,& propter huiusmodi cõcordiam ipsam ad Cancellariam remisi,nolens contra consciétiam,nec contra consilia omnium proferre sen-
1 tentiam diffinitiuam : videlicèt, † quòd si appelletur ante tertiam sententiam diffinitiuam ab aliquo grauamine,etiam vero,& iusto,nihilominùs tertia diffinitiua feratur,& postmodùm articulus prædictæ appellationis siue grauaminis alicui alteri auditori cõmittatur,& petatur procedi,& pronũciari super dicto grauamine,quòd pars id petens non erit audienda:nec de illo erit cognoscendum,nec proñuciandum,antequàm prædictæ tres diffinitiuæ sententiæ conformes fuerunt effectualiter executioni mandatæ, per clementi.vt calumniis.2.respon.de re iudica.vbi allegaui gloss.Ioan.Andr.penulti. de antepenul. in contrarium,quæ dicit,quòd ille text.non impedit prosecutionem appellatiõis impositæ ante vltimam sententiam à grauamine:dummodò tẽpora appellationis non sint lapsa,quæ re vera labi possent secundùm me,si primò deberet fieri executio,& posteà dictæ appellationis prosecutio.Ad quod respondebatur quòd non,per clementi.quamdiu.de appellationibus.nec per huiusmodi cognitionem prosecutionis,& pronunciationem impeditur executio:sed ipsa facta si pronuntiatũ fuerit malè processum,& bene appellatum:tunc retractabitur per viam nullitatis, nedum prædicta sententia post prædictam appellationem lata, sed etiam ipsius executio, & quicquid secutum est ob id.de election.capitul. qualiter. de procurator.cap.auditis.de re iudica. capitu.pastoralis.in clementi. Omnes verò Domini dicebant,quòd ex quo prædicta cognitio, & pronunciatio tangebat nullitatem tertiæ sententiæ, quòd super illa nullo modo ante realem,& effectualem executionem prædictarum trium sententiarum deberet audiri:& quòd meliùs, & tutiùs esset suspendere cognitionem & pronuntiationem antedictam,donec essent prædictæ sententiæ executioni demandatæ,propter rationem clem.antedictæ in princip.& etiam ad euitandum circuitum.clem.auditor.de resc.præsertim quia causa appellationis à prædictis grauaminibus ante prolationem tertiæ diffinitiuæ sen tentiæ non fuit commissa,nec pendere dicatur, quia si diceretur pendere,tũc aliqui Domini be ne dubitabant,aliqui non.imò idem quod suprà dicebatur,per 2.respon.clemen.vt calumniis antedictæ.pro cuius intellectu vide ibi Ioan.Andr.

EPITOME.

Auditor cui committitur taxatio fructuum alicuius beneficij in quibus quis est per tres sententias diffinitiuas condẽnatus, potest nedum fructus vsque ad vltimam sententiam,sed etiam post, vsque ad tempus quo ipse taxationem faciet, per condemnatum perceptos taxare.Vel sic. Si commissa est auditori,vel executori taxatio fructuum, vigore talis commissionis potest illos taxare,nedum vsque ad tempus vltimæ sententiæ.sed etiam vsque ad ipsorum taxationis tempus,hoc dicit.

DECISIO XIIII. aliàs. 337.

AVditor cui committitur taxatio fructuum alicuius beneficii,in quibus quis est per tres sententias diffinitiuas condemnatus:potest nedum fructus vsque ad vltimaam sententiam

inclusiuè, sed etiam post vsque ad tempus, quo ipse taxationem huiusmodi faciet, per eundem natum perceptos taxare, secundùm maiorē partem Dominorum, quia ad illos etiam condemnatus teoetur, & restituere compellitur per executionem, & venient ex officio iudicis. & sic dicebant Domini ad vitandum circuitum, quòd possunt per dictum dominum auditorem taxari. quemadmodum per executorem possent & taxari deberent. Quod verum ego & dominus Gaillardus dicebamus, si prædictus auditor prędictas sententias exequi posset. Sed si non haberet potestatem exequendi & taxandi: idcirco alios fructus, quàm illos in quibus facta est condē natio, taxare non potest, pro quorum taxatione, & compulsione recurrere haberet ad executorem suum, & si aliter taxaret, formam mandati excederet, & sic nihil ageret, per iura volgaria, de rescriptis. capitul. cùm dilecta. ff. mandat. l. diligenter. cum simılib. verumtamen ad tollendum omne dubium fuit per omnes consultum, quòd prædictus dominus auditor declararet taxando prædictos fructus, singulis annis tantùm valuisse, & valeret: fiatque postmodum coram executore computus quot annis possederit, & perceperit fructus, & compellatur per eundem executorem, ad restituendum eosdem. Addiderunt etiam aliqui Domini, quòd nedum idem auditor posset, & deberet huiusmodi declarationē valoris anni facere, sed etiam vnam certā quo tam pro annis & temporibus præteritis vsque ad tempus taxationis taxare, quæ additio mihi, & dicto domino Gaillardo non placuit: sed primum consilium bene nobis videbatur sufficere debere, quòd fieret cōputus, & executio per executorem dandum per Papam.

EPITOME.

Dominium non probatur per famam, aut reputationem, vel possessionem: ideo per veras causas probari oportet.

SVMMARIA.

1 *Dominium neque fama, neque communi reputatione, aut prædecessoris possessione probari.*
2 *Quæ requirantur in actione rei vendicationis.*

DECISIO XV. *aliàs 330.*

1 SI † vendico à te castrum, in cuius possessione tu es, quod tamen ego nunquam possedi, tāquam ad me pertinens iure dominij, vel quasi, & probo per testes, quòd pater meus illud possedit, & dū vixit habitus, & reputatus fuit pro domino publicè, communiter, & notoriè, nō sufficienter probo, a ita quòd tu venies absoluendus ab impetitione mea, nisi aliud probem. Ratio est, quia aut tu dices hoc casu dominium esse probatum, vel quasi dominium. Sed neutrum potes dicere: ergo, &c. Primum non, quia licèt illa sit, & fuerit opinio Placentini, quòd possessio cum tali reputatione domini præsumptionem sufficientem inducat, per l. litibus, & l. si co loni. C. de agric. & censi. lib. 11. & l. Titia. ff. de sol. tamen Docto. eam reprobant in l. cùm res. C. de probat. & ibi plenè per Cyn. & Bart in l. quidam in suo. in fin. ff. de condit. instit. vbi gl. hoc tangit. Item non potest dici de hoc, sicut de quasi dominio, quia si sic, aut hoc dices de quasi dominio causato primò in personam patris, & translato etiam absque aditione in personam filii: vt l. 10 suis. ff. de lib. & posth. aut de quasi dominio creato de nouo in personam filii. Sed neutrū dici potest: ergo primum non. Nam † quatuor in creatione istius actionis necessariò requiruntur: 2 videlicèt traditio, iusta causa traditionis, vera possessio, & possessionis admissio. De duobus primis, & de quarto, sunt text. ff. de public. l. 1. 2. & 3. & per totum. & Instit. de actio. §. aliæ. Tertiū determinant Doctores in dicta l. cùm res. quia vsucapioni æquiparatur: vt l. fine. §. hoc acto. ff. de public. in qua illud requiritur: vt l. final. ff. pro suo. Modò licèt probetur possessio, non tamen probat traditionem factam ex iusta causa, ergo nec valet depositio communis opinionis & famæ. Tùm quia illa nō refertur ad quasi dominium, sed ad verum dominium probandum, & in illius probatione etiam insufficiens est, si refertur ad quasi dominium probandum. Sed ad verum dominium spectat secundùm omnes. Tū quia si ad quasi dominium, & eius vera principia referretur: tamen plenam probationem non faceret, cùm vix faceret semiplenam, iuxta nota. ff. de testi. l. 3. & de testi. capitu. veniens. de appel. capitul. 1. & per Specul. titu. de fama. Secundum verò membrum principale dici non potest, tùm quia etiam æquiparatione supposita Publicianæ & vsucapionis, de quo supra per l. nihil. C. pro hære. tùm quia licèt in translatione dominii, & per consequens quasi dominii, fallunt istæ regulæ: quia traditio non requiritur, vt l. cùm hæredes. ff. de acquir. possess. in prin. tamen in creatione noui dominii non reperio eas fallere. Præterea aduertendum est, quòd in Publicianæ est valdè debile: & ideò sublato sibi pede fortiori, imò quasi ambobus pedibus, & suo totali fundamento, videlicèt traditione ex iusta causa, & possessione: nō mirum si ruat totum: quia si nullum ius nunquam agendi competiisset, nec mihi nec actori meo: quomodo absque principio creari poterit, esset mirabile: secùs in dominio, quod fuit iam creatum, & quod sine traditione transfertur, & de quasi dominio idem, quia in personam actoris verum ius dominii, vel quasi, & ius agendi rei vendicatione, vel publiciana iam competiit: ergo, &c. & ita tenet Bartolus in l. prima. ff. de public. & in l. cùm sponsus. §. is cui. eodem titu. ergo, &c.

ADDITIO.

a *Non sufficienter probo. Qualiter possit probari dominium, & an sit difficilis omnis probatio, vide Alexand. in consi. 4. in 2. col. & in consil. 81. in 2. col. in 1. volu. in quibus locis ponit an probetur dominium de antiquo per solam famam. & in consil. 1. in vlti. col. in 4. volu. & in consi. 10. & 11. in eod. 4. volumine.*

EPITOME.

Ordinarius qui tulit sententiam, quæ est nulla ratione formæ potest parte vocata aliam ferre: si vero est nulla ratione processus, incipiat de nouo & iterum cognoscat: si vero est Delegatus, vel Auditor, functus est officio suo. si est executor gratiarum tamdiu exequetur donec mandatum suum adimpleatur, ne effectus ipse in longius tempus cum dispendio ferri contingat. de offi. delega. c. si super gratia lib. 6 & l. quod tamen. in princip. ff. de arb. quod confirmatur per no. per Compost. & Ioan. And. in capitu. capitulum. versi. Item quæritur de rescript.

SVMMARIA.

1 *Iudex, siue ordinarius, siue delegatus qui partibus non vocatis sententiam tulit, an iterato eandem sententiam partibus vocatis ferre potest. & nu. sequen.*

2 *Iudex ordinarius sententiam suam emendare, & aliam ferre potest.*

3 *Delegatus qui sententiam tulit, siue benè siue malè, an officio suo functus dicatur.*

DECISIO XVI. aliàs 341.

1 DVbitabatur, vtrùm † Auditor pronuntiando aliquam sententiam diffinitiuam per primum Dominum Auditorem latam nullam, parte non vocata, vel vocata, sed non legitimè, & sic nulliter processit, & pronuntiauit, posset iterato aliam & similem sententiam[a] debitè, &
a partibus vocatis ferre? Et videtur quòd sic: quia iudex, qui malè iudicauit, non dicitur functus officio suo: sed iterum debet iudicare bene, & procedere. arg. C. quomodo & quãdo iudex. l. si præses. C. de acco. l. 3. ff. de arbit. l. diem. §. sed si de pluribus. & de accu. c. qualiter. el. 1. Fuit conclusum & determinatum per omnes Dominos vno excepto, contrarium, per l. iudex. de re iudic. & de offi. deleg. c. in literis & cap. venerabili. & de electio. c. si compromissarius. §. si verò. lib. 6. & contraria loquuntur in ordinario secundum Inno.
2 qui potest à capite incipere, & † sentẽtiam suam emẽdare. & aliam ferre, si eam inuenerit esse nullam ratione processus, aliàs si esset nulla ratione formæ: vt in c. & si sententia. de re iudi. lib. 6. meritò posset iudex idem pronuntiare: ne vtile vitiaretur per inutile. in regula, vtile. de reg. iur. lib.
3 6. Secùs † verò in delegato, qui siue benè, siue malè iudicauerit, functus est officio suo, per iura suprà proxi. alleg. & sic desiit esse iudex in pronuntiando: vt in l. qualem. ff. de arbit. Hoc etiam patitur contrarium: quia idem est non esse, & inutiliter esse. de transla. Episc. c. inter corporalia. de cleric. non resi. c. tua. & quia beneficium Principis debet habere suum effectum, ne illud illudatur. de elec. c. commissa lib. 6. & executor iamdiu exequi potest, donec mandatum suum adimpleuerit: ne effectus ipsius in tempus longius cum dispendio differri contingat. de offi. deleg. c. si super gratia libr. 6. & l. quòd tamen. ff. de arbitr. in prin. Quod confirmatur per nota. per Compost. & Ioan. Andr. in c. capitulum. de rescrip. versicu. Item quærit. & alleg. c. quærenti. & c. significasti. de offi. deleg. Nec obstat capitu. qualiter. de accu. quia illi erant generales legati, & sic ordinarij. de offic. legat. capitu. 1. & 2. libro sexto. & nondum sentẽtiam tulerant, secundùm Ber. ibidem: sed errauerant in processu: vnde poterant illam emendare, & errorem suum corrigere: imò secundùm Specula. titu. de prolat. sent. § qualiter. versic. hoc quoque notandum in factis & omnibus aliis præterquàm in sententiis diffinitiuis, potest tam ordinarius quàm etiam delegatus iterum facere, quòd minus rectè fecit de ordinario probatur de elect. capitu. cum terra, & capit. nostri. & de rescrip. cap. ab excommunicato. De delegato probatur de offic. deleg. c. significasti. de appel. c. cum cessante. & c. si à iudice. eo. tit. lib. 6. quæ iura loquuntur de interlocutoria reuocanda. quæ & quãdo reuocari possit, remittit ad Specu. titu. de excep. §. viso. versi. sed si iudex, & se. Ioan. And. in nouel. super prima glo. in dicto cap. qualiter. dicit, quòd ordinarius non potest corrigere sententiam annullandam. alle. ff. de re iudi. l. cùm quærebatur. & l. post rem. & C. de sentent. ex breuiculo reci. l. 2. sed nullam renocare potest. de frig. capi. fraternitatis. de purga. vulga. c. 2. 2. quæstio. 3. Episcopus. & allegat. dictam l. si præses. & C. de accusa. l. si accusatoribus. remittit ad not. per eum post Innoc. de re iudic. capit 1. & capitu. cùm inter super versi. postquàm in rem. & ad not. per gl. de re iudi. c. cùm Bertoldus. in glo. sed qualiter. & ad Specu. vbi suprà, & titu. de restit. in integ §. videndum. versi. & nota. in titu. de arbit §. fin. versicu. licèt & per Dyn. in regula, quòd semel. de regul. iur. lib. 6. in prima tamen opinione vnus de Dominis volebat dicere, quòd ex quo prædictus Auditor, qui pronuntiauit super nullitate sententiæ, remanserat adhuc iudex in negotio principali, & poterat cognoscere de iustitia & iniustitia primæ sententiæ: quia, prout ponebatur in facto, dicto Domino Auditori fuit commissum totum videlicèt causa appellationis negotij principalis, nullitatis, & iniquitatis sententiæ, & pronuntiando super nullitate, non esset functus officio suo. Et ideò si malè iudicauit, poterat iteratò procedere: & bonam sententiam ferre. quod dicebant Domini verum, si eius pronuntiatio esset interlocutoria: sed quia vim diffinitiuæ habet: vt not. Innoc. in c. auditis. de procur. expedito illo articulo diffinitiuè pronuntiando siue male, siue benè, functus est officio suo, per iura superiùs alleg. Fatebantur tamen quòd remanserat iudex quò ad alia. & licèt secundum opinionem Specu. titu. de audi. & Ioan. Andr. in cle. auditis. de rescript. Auditores sacri Palatij sunt ordinarij in cognoscendo: tamen habent delegatam in pronunciãdo, & diffiniendo. & ideò eorum diffinitiuas sententias non possunt reuocare, nec emendare. per iura suprà alleg. & not. Innoce. in capit. cum Bertoldus. de re iudi. vbi videtur innuere, quòd in causa beneficiali quilibet iudex siue delegatus siue ordinarius potest sententiam nullam reuocare, & aliam ferre. Ratio potest esse, quia sicut in matrimonio carnali sententia non transit in rem iudicatam, quin docto de errore possit reuocari: vt in capitul. lator. capitul. tenor. capitul. consanguinei de re iudi. ita & in matrimonio spirituali: cum de vno arguatur ad aliud. de transla. Episcop. c. inter corporalia & hoc verum secundum Inno. quãdo ex sentẽtia patenter deprehẽ-

ditur iniquitas:vt in d.c.cũ Bertoldus. tunc enim quandocunque potest error vel iniquitas deprehendi,& colligi ex actis, retractabitur sententia, ac si error fuisset in sentẽtia expressus:vt no. Pau. de re iudi.c.pastoralis.in cle.& de senten. excommuni.c.Romana.in fi.per Archid.lib.6.

ADDITIO.

a Similem sententiam. Adde Pet.de Suzar.in l.si vt proponis.1.C.quomod. & quando iudex. & l.4.C.de accusatio.& in l.absentem.ff.de pœnis.& in l.si præses.C.quomod.& quando iudex. & Barto.in l.eos.4. eod.titul.

EPITOME.

Sententia diffinitiua vel habens vim diffinitiua lata contra citatum ad audiendam voluntatem domini Auditoris,non valet.

SVMMARIA.

1 *Citatio incerta,vaga & generalis non valet.*

2 *Sententia diffinitiua non nisi partibus ad ipsam audiendam peremptorie citatis,valet.*

DECISIO XVII. aliàs 342.

RETento eodem themate idem Auditor,cui omnia prædicta fuerunt commissa causa appellationis, negotij principalis, nullitatis, & iniquitatis fecit citari partem ream ad audiendã voluntatem suam in causa, seu causis, quæ inter ipsum,& suum aduersarium vertebantur coram ipso ad certum terminũ peremptorium, in quo quidem termino pronuntiauit super nullitate sentẽtiæ per primum dominum Auditorem latæ. Dubitabant an huiusmodi pronuntiatio ex hoc solo capite esset nulla,Et respondebatur per
a omnes quòd sic. a Tum quia † incerta,& vaga &
1 nimis generalis fuit hæc citatio, quæ non valet. arg.ff.de verb.obl.l.qui insulam. de rescri.c.fi.& ibi per Ber.super ver. indeterminatè. Tum quia huiusmodi pronũtiatio habet vim diffinitiuæ,vt
2 suprà deductum est,& probatum, quæ non † est ferenda nisi pars peremptoriè ad ipsam audientiam expresè citetur.per.l.ad peremptorium.& l.sequent.ff.de iudi.& per no.per Inno.in c.ad petitionem.de accu.& per Io.And.in clem.sæpè.de verb sig.super ver.nõ peremptorij. quia alle.Inn. vbi suprà,& remit.ad no.per Io.in canon.de illicita.34.q.3.de offi.dele.c.consuluit. & ad Guil.in Spe.ti.de cita.§.viso.ver.quid si lata.no.etiã Guil. de Moo.Lau.tit.de dolo & contu.c.1.super versi. promulget.in cle.pro qua cõclusione faciunt etiã scripta per me superiùs in conclusione 10. eo.tit.

ADDITIO.

a Quod sic. Et an sententia lata contra non citatum sit nulla adde Fel.in c.ecclesia sancta Mariæ.de cõst. versi.tertiò limita. Adde Bar.in l.2.§. quod de frumentaria.ff.de admi.rerum ad ciuit.pertinentium, vbi dicit, quòd valet, si nullum ius parti cõpeteret.

EPITOME.

Spoliatus petitorium & possessorium intentans,& demum suspenso petitorio obtinens in possessorio recuperatis fructibus, & expensis, & succumbens in petitorio, condemnatur in fructibus & expensis à tempore petitorij primò inchoati.

SVMMARIVM.

1 *Sententiam qui reportauit in possessorio cum fructibus:si in petitorio succumbat, à quo tempore fructus sint restituendi?*

DECISIO XVIII. aliàs 405.

1 SI † quis in causa beneficiali intentando primò petitorium & possessorium, post iuramentum calumniæ præstitum suspendat petitorium: & procedendo in solo possessorio pro se tres sententias diffinitiuas obtinuit cum condẽnatione fructuum, & expensarum, quibus, & etiam possessione restitutis, ipse posteà in petitorio succumbat:Fuit per me,qui causam habui, dubitatum, & propositum à quo tempore deberet fieri pro nunc condemnatio,seu pronuntiatio condemnationis fructuum: vtrùm videlicèt à tempore motæ litis in petitorio per spoliatum primò,vel posteà per spoliationem,& in petitorio obtinentem.Volebant aliqui dicere,maximè Legistæ, quòd ex quo tempore lis contestata fuit, quæ exæquat omnes possessores,& facit possessores malæ fidei, deberet fieri condemnatio fructuum à tempore motæ litis de nouo super proprietate, siue petitorio: præsertim cum nunc succumbens in petitorio primò cõueniat, & nunc conuenitur. Maior pars,& quasi omnes dicebant contrarium. Nam fructus sequuntur rem. Cùm igitur nũc adiudicatur huic agẽti petitorio res petita:putà beneficiũ:ergo habet rem cum fructibus à tempore motæ litis & eum facit per suum aduersarium primò factæ,quæ constituit ipsum in mora, malæ fidei possessorem. Imputet enim sibi nunc succumbens in petitorio, quòd primò intentauit illud:prout no.gl.expressè in c.significauerunt.de testib.super versi.recursum.Idem voluit,& not.glo.in c.cùm super.& c. pastoralis.de caus. poss. & propriet. vbi dicit expresè glo.quòd succumbens in petitorio, tenetur restituere fructus ab ipso perceptos ratione condemnationis factæ in possessorio : quia eos, ex quo nullum titulum in beneficio habuit, malè percepit,& salua conscientia retinere non potuit:ideirco ad restitutionem absque etiam quacunque condemnatione tenetur eorundem. Quod crederem verum, si ab initio etiam ante litis ingressum sciuit se nullum ius in beneficio habere: & sic fuit semper malæ fidei possessor, qui non facit fructus suos: prout notabiliter deducit Inno.in c.ex literis.de resti.spo.& in.c.consultationibus.de iure pa.Si verò ante litis ingressum ignorauit suum titulũ fore vitiosum:imò credebat probabiliter se bonũ ius habere,licèt posteà declaretur contrarium,tunc crederem distinctionem gl.procedere,quòd tenetur tantũ restituere

tuere extantes fructus ante litis contestationem & post,& non consumptos:post litem verò contestatam in vniuersos: vt C. de rei vend.l.certum, quæ gl.est in c.grauis.de testi. spo.& plenius per Spe.tit.de fruct.& interesse.§.1.versic.vt antescripta.vbi vide de hac materia. Ego verò de consilio Dominorum meorum Coauditorum omnium, qui in hoc concorditer asserunt,in prædicto casu condemnaui victum in fructibus à tempore motæ litis in petitorio citrà perceptis non exprimendo per quem mota fuerat: sed hoc secundùm eosdem Dominos meos veniebat in executione sententiæ meæ.

EPITOME.

Sententia diffinitiua proferri debet in scriptis, quæ probari potest per testes.

DECISIO XIX. aliàs 409.

FVit dubitatum vtrùm diffinitiua sententia lata contra aliquem posset probari per testes.[a] Et videtur quòd non:quia debet fieri in scriptis, aliàs non valeret. de re iudicat.capitu. fina.libro sexto. Præterea de processu causæ debet constare per legitima documenta, aliàs non præsumitur pro ipso:vt in capit.quoniam contra de proba. multò fortiùs de sententia, quæ est conclusio sine finis causæ. de verb.signi.capit. fotus. facit c. cùm iure.cum ibi not.per Inno. de offic. delega. Fuit conclusum & determinatum contrarium per omnes,& alleg.tex.& Docto.quòd sententia diffinitiua posset probari per testes:videlicèt capitu. Albericus.de testib. in fi.& c. sicut nobis.de de re iudi.præsertim si allegabatur amissio instrumenti [b] sententiæ.per c.cùm olim essemus.de priuil.sed tunc oportebit probare duo amissionem & tenorem sententiæ, qui difficulter meo iudicio probari poterit,vt ibi.Seruetur igitur cautela Inn.si est in causa appellationis,quam ponit in c.G.perpetuus.de fide instr. Ad arg. in contrariũ respondebatur, quòd non omnia,in quibus debet interuenire scriptura, per scripturam necessariò sunt probanda: vt notat Compost. in c.1.de electio,lib.6.qui ponit exemplum de appellatione,quæ debet fieri in scriptis. vt c.cordi. de appellatio. libr.6. tamen de ipsa poterit fieri fides per vnum testem. quam opinionem videtur Paulus reprobate in clemen. constitutionem. super versi.hat fides.de electio. & allegat pro se prædictum c.cùm olim essemus. quod intellige vt suprà dixi.regulariter enim indiciis, instrumentis, & testibus probari potest. de fide instru.ca.cùm Ioannes.fit tamen probatio leuiùs citiùs & securiùs per scripturam, maximè in facto antiquo.ff. de pigno.l. contrahitur.ff. de probat.l. Celsus.de præscrip.c.ad audientiam.de proba.ca.cùm causam.Pro quo dicto vltimo faciunt ea quæ leguntur & no.in c.tertio loco.de proba.

ADDITIONES.

a *Probari per testes. An sententia possit probari per testes, & qualiter, vide per Barto.in l.gesta.C.de re iudica. in penult. col. in versicu. qualiter debeant.* *per Abba.in ca. sicut.de re iudi.in 1.col. versi item nota. Adde Felyn.in c.sicut.de iud.in versicu.octaua & vltima declaratio.*

b *Amissio instrumenti. Testamenti amissi tenor an quod possit probari per duos testes per l.testium.C. de testib. & illum text.pro singulari allegat Gulrel. Bened.in c. Raynutius.in verb.testamentum. versi. plus dico,&c.*

EPITOME.

Probationes in vna instantia facta perpetuò faciunt fidem inter easdem personas, non tamen diuersas: licèt super eadem re & causa nisi tertius pro suo interesse ante finem litis veniat, aut à sententia appellet.

DECISIO. XX. aliàs 410.

SI post diffinitiuam sententiam latam per A. contra B.quæ in rem trãsiuit iudicatam,quidam C.obtinuit causam de nouo committi contra A.habentem sententiam pro se, vt præfertur. fuit dubitatum vtrùm instrumenta & iura per prædictum A. contra B. in alia instantia producta,& registrata,& nunc de nouo reperta cõtra C.in hac instantia facerent fidẽ? Et videtur quòd sic:postquàm enim semel producta sunt in iudicio, & redacta in actis,sunt publica, & authẽtica documenta,quæ fidem faciunt perpetuam: vt in c.quoniam contra.de prob. de elect.c. dudum §. gesta.de re iud.c.cum inter.iuxta finem.quod verum est inter easdem personas,vel habentes causam ab eisdem,& quando ad id agitur. de re iud. c.quãuis.& ibi per Inno. & melius per ipsum.de testi.c.causam quæ.in Cle sæpè de verb.signi.per Ioã. And. aliàs secùs.de testib.c.veniens.quia tes inter alios acta, &c.nisi in casibus, notat.s in d.c. quãuis.quorum nostra non interest,&c. Si verò dictus C. pro suo interesse à dicta sententia lata pro A.& contra B.infrà debitũ tempus appellasset:& de suo interesse docuisset,sicque executionem impediuisset.iuxta ea quæ leg. & no.in c.cũ super[a] de re iud. tunc cùm prædicta lis effectualiter finita non esset: aliter videtur fore dicẽdum: videlicèt quòd tunc omnia acta illius iudicij habita inter A.& B. fortè fidem facerent in bociudicio nunc inchoato inter A.& C. quia primum effectualiter nondum erat finitum : quia sententia huiusmodi erat appellatione suspensa: & sic acta causæ adhuc durant, & fidem faciunt inter omnes venientes ad causam, quorum interest. de testi.c.veniens.& in ca.cum super.eo. titu.sed ex quo prædicta sententia lata pro A. contra B. vt supponebatur in facto, in rem transiuit iudicatam,& sic lis effectualiter erat terminata,& de nouo per dictum C.inchoata: fuit cõclusum per omnes Dominos acta primi iudicij huic C.non obstare, nisi causam suam sciuisset agi, & se non opposuisset.quòd sibi tunc nõ opponebatur nec probatum:tunc enim prędicta acta sibi bene præiudicassent:prout no.per Inn.in d.c.causam quæ. in fi.ac etiam in d.c.quamuis.

ADDITIO.

a *C.cum super. Adde Felyn.in d.c. cum super.qui in hac materia multa præclara scribit.*

EPITO

EPITOME.

Sententia super desertione appellationis à diffinitiua vel peremptoria exceptione habet vim diffinitiuæ: quia nihil restat ad agendum, sed cognitum executioni mandandum: super desertione vero appellationis à grauamine est interlocutoria, quæ quò ad iudicem nunquam transit in rem iudicatam.

DECISIO XXI. aliàs 427.

FVit dubitatum vtrùm interlocutoria lata super desertione appellationis interpositæ à grauamine illato in aliqua causa haberet vim diffinitiuæ sententiæ? Et fuit conclusum per omnes quòd non. Nam licèt id sit verum in sententia interlocutoria lata super desertione appellationis interpositæ à diffinitiua, & in qualibet alia sententia lata super exceptione peremptoria habente vim diffinitiuæ: prout legitur & not in Clemen. cum à repulsione de appel. & in Clem. vnic. de sequestr. tamen id non procedit in prædicta interlocutoria super desertione appellationis interpositæ à grauamine ante sententiam illato, prolata. Ratio diuersitatis est: quia post prædictas interlocutorias super exceptione peremptoria, vel præiudicialibus quæstionibus prolatas, nil restat ad cognoscendum, sed cognitum executioni demandandum. At in casu nostro superiùs posito adhuc restat cognitio causæ principalis; ergo nil videtur actū, dum aliquid restat ad agendū. 7.q.1.e an. nihil de resti. spol. e. Pisanis. cum si. Præterea prædictæ interlocutoriæ super peremptoriis exceptionibus latæ habent certas suas executiones, & effectus magnos: vt in c.1. & c. tuam de ordi. cogn. quod non habent aliæ interlocutoriæ, quæ nunquam quò ad iudicem in rem transeunt iudicatam, sicut aliæ. de ap. c. cum cessante. & c. si à iudice. eo. titu. lib. 6. ergo meritò potest dici & notari diuersitas in istis, & in aliis. & sic fuit obtentum.

EPITOME.

Ipso iure est nulla sententia contra non legitimè citatum lata, quod intellige vt infrà dicitur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata super desertione nulla est.*

DECISIO XXII. aliàs 425.

a SEd pone[a] quòd processum sit per audientiā & pronunciatum contra absentem appellationem suam fuisse desertam, & absentem appellantem, & appellationem deserentem condemnatum in expensis factis in causa desertionis per appellatum. Fuit dubitatum vtrùm processus & sententia tenerent, si ab ea non esset appellatum vel esset nulla[b] ipso iure. Pro nullitate b sententiæ videntur facere omnia intra infrà in decis. 59. de appel. inducta: videlicet canon. nos in quenquam. 2. quæst. 1. & c. ecclesia sanctæ Mariæ. de consti. & c. expressè not. hoc Ioannes in sum. 2. quæst. 6. Pro validitate sententiæ inducebantur quæ no. Innocen. in c. auditis. de procura. vbi dicit valere, & tenere interlocutoriā latam parte non vocata, licèt sit iniusta, si ab ea non fuerit
1 appellatum. At in casu nostro † sententia super desertione lata est interlocutoria: vt in c. suæ. de appel. & de elect. c. cum dilectus not. per Io. Mo. de elect. c. cupientes. ergo. &c. per quam notam intelligo de interlocutoria vim diffinitiuæ non habente, & super aliquo incidenti in causa ante diffinitiuam prolatam: sed vbi interlocutoria habet vim diffinitiuæ, quia per eam diffinitur articulus, de quo principaliter actum est, vt in casu nostro tunc crederem not. Innocen. non procedere, sed potiùs not. Ioan. superiùs allegatam, & iura pro nullitate sententiæ inducta locum sibi vendicare. Sed supposito quòd valeret sententia lata super desertione: nunquid teneret sententia condemnationis expensarum? Videtur quòd sic, quia victus victori &c. de dol. & contu. c. finem. cum ibi nota. Præterea quia appellando videbatur eum trahere, & vexare: & ideò in expensis factis occasione huiusmodi temerariæ vexationis potuit, & debuit condemnari. prout videtur tex. clarus in c. interposita §. ille denique. de appella. quem text. intelligo de expensis factis per appellatum ratione prosecutionis appellationis interpositæ per suum aduersarium: quia fortè misit ad Curiam procuratorē, & ad prosequēdum desertionem istius appellationis, cui appellationi aduersarius renunciauit, & se ad iudicem à quo appellauit, remitti petiit: quod sibi licuit, dum tamen ante præsentationē appellationis superiori factā, seu verius commissionē super appellatione impetratam, vt ibi. Sed in casu nostro appellatus nullas expensas fecit occasione appellationis: sed duntaxat desertionis, quàm licuit appellanti deserere, illique renunciare tacitè, & expressè re integra appellato inuito & contradicēte: vt in d. §. ille denique & c. cum sit. cod. tit. & c. quamuis de elect. lib. 6. ergo res quæ culpa caret, in damnum venire non cōuenit. de consti. c. cognoscentes. ex iuris enim permisione nemo debet lædi, nec dānum pati. de elect. c. cum ecclesia Vulterana. & in clem. vnic. de re. permut. cum similibus. & sic fuit obtentum & pronunciatum totum processum super dersertione principaliter habitum, & factum contra absentem nullum.

ADDITIONES.

a *Sed pone. Alij habent hanc deci. pro §. decisionis infra de appel. 59.*

b *Nulla. Add. sententia dicitur nulla ipso iure, si tria concurrant. scilicet dolus aduersarij corrumpens. Item quod aduocatus corruptus fecerit falsas allegationes: Item quòd sententia fuerit lata contra absentem. Bar. in l. 1. in 2. op. C. de aduo. diuersi. iudi.*

EPITOME.

Iudex appellationis potest addere, & minuere sententia continenti plures articulos in fauorem appellati, nunc melius probantis.

SVMMARIA.

1 *Iudicem appellationis ad partis instantiam, & sententiam confirmare, & ipsi sententia supplere posse.*

Pars

2 *Pars non appellando an & quando sententiæ acquieuisse videatur. & nu. 4.*

3 *Iudex ad quem, omnia quæ potuit, & debuit primus facere, potest, & debet.*

DECISIO XXIII. aliàs 365.

1 SI à † diffinitiua sententia continente diuersa capitula per vnam partem, contra quam lata est, appelletur, & non per aliam: fuit dubitatum vtrùm Auditor datus in causa appellationis possit ad instantiam partis appellatæ pronuntiare super omissis in dicta sententia, & illam supplere in parte, ibique addere? Et videbatur
2 aliquibus quòd non. Quia † pars appellata non appellando à sententia videtur acquieuisse sententiæ, & eam ex toto tacitè approbasse: ergo nil noui modò potest petere, nisi simpliciter confirmationem illius. de re iudi.c. quod ad consultationem. de testi.c. significauerunt. de appel c. concertationi.lib.6.& pro hoc videtur tex. de testa.ca. Raynutius.& c. Raynaldus.in quibus per vtranque partem fuit appellatum: & ideò iudex causæ appellationis ibi suppleuit, addidit, & subtraxit primæ sententiæ, quod aliàs non potuisset, vt videtur: quia iudici non licèt supplere de facto, sed de iure: vt C.vt quæ desunt aduoca.per torum.facit optimè.l.eos.C. de appel. & de offic. deleg.c.cùm contingat. & not.in c. vt debitus.de appel.quia iudex appellationis duntaxat potest, & debet pronuntiare sententiam iustam, vel iniustam, & nil aliud. Fuit per omnes Dominos determinatum contrarium. Nam ex quo per vnam partem fuit appellatum à tota sententia, quæ appellatio ipsius effectum suspendit.ff.ad Turpil.l.1. & de iureiur.c. venientes.& sicut petitur per appellantem totaliter infirmari: ita pars aduersa potest eam petere confirmari, & suppleri omissa, quæ fortè in prima instantia nõ fuerunt adeo plenè probata, sicut in secunda. ergo, &c. quia primo iudici non plenè constitit de facto, sicut secundo: idcirco super articulo omisso iudex appellationis poterat pronuntiare.de fide instru.c. cum Ioannes.C.de tempo.appel.l.per hanc.Prætereà si iudex potest eam in partem infirmare, ita & illi addere, & supplere: vt in dictis c. Raynun-
3 tius. & c. Raynaldus, Item † iudex appellationis succedit iudici primo, ita quòd omnia quæ primus iudex facere potuit, & debuit, & ipse potest, & debet argu. iurium prædictorum capitulor. Raynuntius. & Raynaldus. Cũ igitur primus iudex debebat super articulo omisso pronuntiasse, & non pronuntiauit: ergo iudex appellationis faciet id supplendo negligentiam primi. Prætereà, sæpè consequitur quis ex persona alterius, quòd ex persona sua consequi non potuit: vt l. petendæ C.de temporib.restit.in inte. petend.& de concess. præbend cap.authoritate Martini Papæ.lib.6. Ex appellatione igitur partis aduersæ pars appellata hoc consequitur, quòd aliàs non posset. Quam quidem appellationem ita bene potest prosequi sicut appellãs, seruata distinctione c.oblatæ. & ca.ex insinuatione. de appella. & de confirma.vti.vel inuti.capitu.bonæ. Prætereà vbi constat iudici ex dictis testium, vel instrumentis productis coram eo de aliquo facto, ibi tunc potest supplere de facto: quia notum est sibi vt iudici, secundum Inno.in c.1.de postu. prælat. super versi.requisitus. & alleg.c.1.de corp. vitiat. & l.vlti.ff.de ap.& Insti.de acti.§.si minus & l.bouem.§. aliquando.ff. de edil.edic. At in casu nostro constitit, & constare poterit ex actis, & actitatis causæ tam primo, quàm secundo iudici fore pronuntiandum super articulo omisso. ergo super illo debet pronuntiare. de resti.spo.c.cum ad
4 sedem.de re iud.c.cùm Bertoldus. Non † obstãt rationes in contrarium allegatæ: videlicèt quòd pars appellata non appellando à sententia videtur illi sententiæ acquieuisse: quia illud verbum est, si pars aduersa acquieuisset, & eius effectum non suspendisset: sed quia appellauit, ex eius appellatione pars appellata consequitur hoc priuilegium: vt suprà deductũ est. Nec ob.d.c.Raynutius.& d.c. Raynaldus. vbi dicitur de hoc, quòd iudex appellationis posset addere, & supplere sententiam primi iudicis: quia requiritur quòd sit appellatum à sententia per vtranque partẽ: quia sic contingebat ibi de facto: vt in c.si duobus.de appella. licèt necessarium non fuisset secundum omnes Dominos. Ad id, quòd iudex non potest supplere de facto, responsum est, nisi factum ei notum sit vt iudici: & quia ita fuit in casu nostro: ergo, &c. Sicque ego qui habui causam huiusmo di appellationis de consilio omnium Dominorum suppleui sententiam primi domini mei Auditoris in duobus articulis omissis per eum: & probatis clarè coram eo.

EPITOME.

An & quando sententia lata inter duos litigantes præiudicet tertio possidenti.

DECISIO XXIIII. aliàs 478.

SI tempore litis agitatæ inter P. & M. A. possedisset beneficium.de quo P.contra M.ageret, latæ sententiæ contra M. an ipsi A.in possessione præiudicium attulissent, & afferre dicerentur? Et dicebat dominus Robertus quòd ita fuerat obtentum præsente R.P.D.tituli sancti Eustachij Cardinalis in consiliis Bonæ memoriæ Cardinalis Gulielmi dudum habitus: & quòd Pau. hoc tenet in clementi. prima de pœnis, qui alle. capitu. quia.V. de iudi. & capitu.significauit. per quorum iurium allegationem dicit in cap.si clericus de præbend.libro sexto.cum sua glos.quæ dicit talem allegat. puto, quòd in casu illorum consiliorum possessor tertiùs reo condemnato possessionem habuerat: quia illa iura tunc bene faciunt, alias non.allegat. capitul.si clericus.prædictum cum sua gloss. quæ dicit, quòd illi impetranti personæ præiudicatur: quia cùm de suo præiudicio ageretur, sciens se opponere neglexit.allega. simile in ca.quamuis.de re iudica.maximè quia illa oppositio consistebat in agendo, quæ grauior videtur quã illa in defendẽdo, quæ minùs grauis secundum eum videtur. pro hoc allega.tres gloss. Prima est in capitul. cùm super. in gloss.

in gloss. magna, quasi in medio columnæ secun-
dæ istius gloss. ibi, videtur & si res aliqua. extrà
de re iudicat. vbi dic sicut dicitur in l. sæpè. ff. de
re iudicat. quòd agitatum iudicium cum liber-
to præiudicat patrono scienti. ita idem videtur
quòd si res aliqua vendicetur ab aliquo, qui eam
non possidet, sed tenet: ego possessor debeo of-
ferre me ad defensionem eius, & nisi me offerá,
fit mihi præiudicium quò ad possessionem: vt ff.
deposi. l. bona fides. §. qualiter. licèt secùs, si ille
reus possidebat: quia tunc non mitteret ad de-
fensionem, nec sibi fieret præiudicium: vt l. mo-
dò concess. §. si autem. & §. si verò. Secundò al-
legat. pro hoc aliam gloss. eiusdem in dicta gloss.
magna post princi. tertiæ columne eiusdem glo.
magnæ. versi. per istam autem decret. in princip.
& ibi, ex quo certus. Tertiò allega. aliam glo. In-
nocen. de re iudicat. capitu. quamuis. in glo. 1. vbi
videtur id quod dicit textus, quòd sententia lata
a inter aliquos tertio non præiudicat,[a] est intel-
ligendum quò ad actionem, vel exceptionem pa
riendi. Nam secùs quò ad possessionem. Sed ista
gloss. non habet hunc intellectum, qui sibi impo
nitur: quia intelligitur de iudicio mutatæ pos-
sessionis de persona rei condemnatæ in alium
grauiorem. patet, quia hoc allegat. Innocent. in
eadem glo. probo eandem conclusionem ratio-
ne: quia in casu d. ca. cùm super. non fit præiudi-
cium quò ad proprietatem, vt ibi patet in fin. &
ita non est de casibus comprehensis sub capitu.
quamuis. & tamen ibi præiudicatur quò ad pos-
sessionem: igitur illa res iudicata inter alios non
præiudicat. Nec obest quò ad proprietaté. dum-
modò ad eum, & non ad rem condemnatum
possessio pertineat: in possessione præiudicatur,
si sciuit causam agi, & non defendit, nec appella-
uit. Secundò hoc probo sic: quia si specialiter
hoc diceret in casu d. c. cùm super, aut hoc dice-
ret pro eo quòd ad Episcopum priori loco, & ad
monasterium secundò loco illius causæ defensio
pertineret: aut pro eo quòd Episcopus à mona-
sterio causam habuisset. Sed neutrum dici potest:
quia sic præiudicaretur in proprietate d. c. quá-
uis. & l. sæpè. allega. & quia Episcopus potuisset
prohibere monasterio se defendere, & hoc nou
eadem ratione, qua suprà per dictam l. sæpè. aut
vt dicit Bart. in dicta l. sæpè, quia videtur Epis-
copus dedisse facultatem agendi ipsi monasterio
& non hoc eadem ratione. quia in illo casu te-
net idem Bartol. quò ad proprietatem præiudi-
cium generari. & sic intelligit opi. Bar. quam non
putat improbatam esse. & etiam non videtur
quòd aliquis de dictis quatuor casibus in dicto
capitu. cùm super. valeat propriè applicari, quia
si sic, tum decisi essent contra d. ca. quamuis. vel
contra d. l. sæpè. quòd non est credendum. aut
tu poneres rationem specialitatis quam ponit
Innoc. in cap. quamuis. de re iudi. in prin. secun-
dæ columnæ magnæ glo. in versi. arg. eius quòd
dictum est ibi. ad hæc est ratio. quia sicut Episco-
pus posset agere contra, A. si possideret, & capi.
quod non esset ei ius exercere ibi iura Episco-
palia: multò fortiùs quando ea petebat, debe-
bat excipere: & certè tunc hoc idem hoc casu:
quia si P. possedisset ab initio, de quo agitur con-
tra A. contra eum agere potuisset, & sic per con-
sequens eo agente potuisset venire ad causam, &
excipere, ne fieret sibi præiudicium in possesso-
rio: prout hoc satis ponit Inno. in dicto ca. cùm
super. igitur cùm ratio specialitatis non apparet
in hoc casu, idem est maximè si ratio Innocent.
posita in dicto cap. cùm super. in dicto versi. per
istam autem decre. ibi, ex quo enim. quia ex quo
iura volũt, quòd contra eum ratione solius de-
tẽnionis detur actio: vt l. officiũ. ff. de rei vendica.
quod etiam fiat executione, iudicium fiat delu-
sorium, sit bona, & per consequens generalis:
idem videtur in proposito, si aduersarius dixit
se possidere, cùm tenera non possideret: quia
quò ad litem pro possessore: habetur maximè
cùm per partem & iudicem pro tali reputatur: vt
ff. de rei vendica. l. is qui se obtulit, allegatur pro
parte ista dictum Archid. in capit. vnic. de eo qui
mit. in posses. libro sexto. & opi. Guliel. de mon-
te Lau. qui idem dicitur tenuisse in Clem. vt ca-
lumniis. de re iudic. In contrarium facit genera-
litas §. fin. l. sæpè. alleg. vbi dicitur valde genera-
liter, quòd si fundum à te Titius petieris, quem
ego non ex persona Titij ad me pertinere dico:
quamuis contra Titium me sciẽte iudicatum sit
tamen præiudicium patior: quia neque ex eo iu-
re quo Titius victus est, vendico, neque potui in-
terdicere [?]tio, quominus iure suo vtatur, hoc
dicitur. Si ergo nullum præiudicium illi esset quò
ad possessionem: inducitur regula generaliter
negatiua. & quò ad possessionem vt videtur, res
inter alios acta aliis non præiudicat, quæ non re-
peritur vitiata. hoc casu Tu cogitabis. Caue quia
iudicium sistu loquitur: & dicit probabiliter solui
posse. ad capitu. cùm super. quia loquitur in casu
quo agitur contra personas, quæ vendicantur, &
de quarum possessione agitur: ita quòd duo fa-
ciunt pro actore: & quia de iure Titij agitur in
casu nostro. ergo sunt Domini multum contra-
rij domino Gaillardo &c.

Additio.

a *Tertiò non præiudicat. Adde l. ij. & ibi glo. & Do-
ctor. C. quib. res iudic. non noc.*

EPITOME.

Executio sententiæ contra illum contra quem est lata, fit absque causæ cognitione. sed non contra tertium, cum quo nouum iudicium inchoabitur, nisi consensisset processui.

DECISIO XXV. *aliàs* 479.

SI sententia fuit lata pro P. & contra M. &
executor velit eam exequi contra A. qui pos-
sessioni incumbit: & A. dicat eam de iure non
exequendam: quia nesciuit causam agi: & P. di-
dicat contrarium, maximè virtute quarundam
commissionum Papalium executori specialiter
deputatarum, aliàs directarum, super quibus o-
porteat causæ cognitionem habere: talis articu-
lus non potest sine speciali mandato expediri
durantibus feriis: pro eo, quia causæ cognitio-
nem plenam requirit, cùm in hoc casu de pleno
præiudicio

præiudicio in possessorio contra illum, contra quem fortè nullo iure sententia debet exequi: modò super intrusione possessionis requiritur plena causæ cognitio ff. si per vnum vel alio modo. leg. fin. & de præbend. capitu. licèt. el secundo & ita non obstat cap. si super: de re iudica. per ea quæ ibi not. Nec obstat quod communiter dicitur idem iuris, & fortiùs quo ad hoc de executione sententiæ, sicut sententia: cum ex ea magis debeat habere rem paratam, quàm sententiam: vt l. minor xxv. annis cui fideicommissum. ff. de minor. quia dico, quòd verum est in casu, in quo debet fieri executio contra illum contra quem sententia est lata, & contra quem de iure declaratur, & per sententiam declaratio facta est. Sed vbi agitur de executione contra alium tertium: tunc est quasi noua noua incboatio litis, propter personæ mutationem. ff. de except. rei iudicat. l. cû quæritur. & requiritur alia causæ cognitio quà primò, sed si partes expressè, vel tacitè, videlicèt non contradicentes, in hoc consenserent, pcessus in hoc validaretur: prout omnes tenent per l. . ff. de fer. cum ibi not & per not. in cap. fina. de ferus, & in clemen. sæpè. de verbo. significa.

De Appellationibus.

SVMMARIA.

1 *Attentata pendente appellatione non sunt post eius desertionem per modum attentati reuocanda.*
2 *Principali sublato censentur & sublata accessoria ad illud.*
3 *Attentata appellatione pendente an ante ipsius desertionem sint reuocanda.*
Exceptio desertionis dicitur praiudicialis in materia attentatorum.
4 *Desertio est prius per iudicem cognoscenda, quàm attentata ea pendente.*
5 *Appellatione deserta fingitur non appellatum.*
6 *Attentata post appellationem ab interlocutoria, ante tamen diffinitiuam, an veniant per modum attentati reuocanda?*

DECISIO I. aliàs 1.

1 Attentata [a] appellatione † pendente à
a diffinitiua post ipsius desertionem [b]
b non veniunt per modum attêtati [c] re-
c uocanda. [d] per l. furti. in princi ff. de
d his qui no. infa. & ca. licèt. de sent. excom. libro 6. à contrario. cum ibi not. & not. in ca. venientes. de iureiurau. factum enim legitimè reuocari nô debet. de rest. spo. ca. audita. de regu. iur. factum legitimè. lib. 6. & xxx. quæstio. 1. ad limina. Præte-
2 teà † sublato principali, sublata videntur & omnia priuilegia, quæ possunt assessoriè sequi ex illo. C. depo. l. iiij. & C. de fruct. & lit. expen. l. terminato. de procuratorib. capit. auditis. de appel. in capitu. cum cessante. com multis simil. Cùm igitur in casu nostro cesset, & sublatum sit principale, videlicèt appellatio: ergo & omnia ex illo secuta, per iura superiùs allegata, tum etiam
e quia res deuenit ad eum statum [e] à quo potuit habere efficax principium: tum etiam quia paria sunt non appellare, vel appellare & appellationem prosequi, seu appellationi renuntiare. de appel. c. sollicitudinê, & c. cû sit. eod. tit & c. quantus. & c. sicut eo. tit. in c'. Posteà verò in quibusdam aliis consiliis fuit dubitatum, vtrùm si con-
3 staret † ex actis desertione appellationis, & de aliquibus ante ipsius desertionem attentatis constaret per probationem, vtrùm ante pronuntiationê iudicis super huiusmodi desertione deberent huiusmodi attêtata terminari? Et fuit determinatû, & cûclusum quòd nô: si ex actis côstaret de ipsa desertione, per regul. Dolo petit, &c. & per l. si is à quo. ff. vt in pos. leg. hodie constat. hodie agatur. de re iudi. c. cum olim. de resti. spo. ca. literas. Tum etiâ quia constat appellationê deserta: ergo ipse non est iudex, sed ille qui tullit primam sententiam, per dicta iura, cum sit &c. Si igitur super attentatis pronuntiaret, sua sententia tanquam à non iudice suo lata, non teneret. C. si à non comper. iudice. l. 1. de iudi. ca. at si clerici. ergo. Secùs verò si ex actis notoriè non constaret de prædicta desertione, sed pars ipsam allegans vellet probare: tunc enim propter priuilegium attentatorum, quæ in cursu omnium aliarum causarum sunt reuocanda, dixerunt Domini quòd iudex posset ea reuocare non obstante
4 desertione appellationis† allegata, & probanda, sed non probata. argu. capitu. non solùm. de appel. libr. 6. per Ioan. Monach. Mihi tamen videbatur quod cum dicta exceptio desertionis esset præiudicialis petitioni attentatorum, de illa esset cognoscendum, & pronunciâdum. de ord. cog. c. cautelleximus. & c. tuam. cum ibi not.

ADDITIONES.

a *Attentata. Adde ad materiam huius decisionis ea, quæ accumulantur in decisione 36. incip. si decanus. supra de procuratorib. vide deci. 51. incipien. si committatur causa resti. infra hoc eodem tit n. Et an attentata post & contra appellationem à grauamine, reuocentur non constito prius de grauamine vel nisi appellans si illud obtulerit probaturum, vide in decisione quadragesimaquarta. inci. licèt in causa benefic. infra hoc titu. Et an facta per iudicem à quo post decem dies à tempore sententiæ veniant reuocanda per viam attentatorum in casu, in quo fictus contumax infra decem dies potest appellare, vide in decisio. vigesimaoctaua. inci. licèt fictè contumax. infra hoc titu. Item adde quòd attentata lite pendente non reuocantur, vbi constat de nullitate appellationis, vel quando non constat de interesse partis, deci. 75. inci. nota quòd attentata post inhibitionem. hoc titu. in antiq. Adde alium casum in decisione 76. inci. nota quod attentata appellatione. hoc tit. in antiquis. Sed an iudex, qui incidenter attentata reuocauit, possit posteà condemnare in expensis: videretur quòd sic: cum functus officio suo: ca. in literis. extra. de offic. deleg. Veritas tamen est in contrarium. non enim est functus officio suo: nec in hoc proposito reuocatio attentatorum potest dici sententia diffinitiua, sed bene interlocutoria. argu. eorum quæ not per Innocent. in capitulo ex parte. de rescript. & in decisione vnica. incipiente. rot.*

 sint-

si attentata, de officio iudic. in antiq.
b *Desertionem. Quia appellatione † deserta fingi-*
5 *tur non appellatum: vt notat Ioannes And. in ca.*
licèt de sententia excommunicationis, libro sexto.
& ideò sicut factum per iudicem nulla interposita
appellatione non debet vt factum legitimè reuoca-
ri: ita & factum post appellationem ipsa deserta, qua
pro non facta habetur.
c *Attentati. Dic circa istum articulum, quòd ali-*
6 *quando sunt aliqua attentata † ante diffinitiuam,*
sed post appellationem interpositam ab interlocu-
toria, & tunc non reuocantur per modum attenta-
ti, nisi priùs iustificata appellatione: vt in capitu.
non solùm. §. illa verò. de appellatio. libro sexto. vbi
casus. & in capitulo significãte. c. Rodulphus. de re-
script. capitulo significauit. de iudi. capitulo. exhi-
bita. & de except. ca. dilecti. & ca. dilecta, & capit.
significauerunt. & de appellatio. ca. dilecto. capi. ex
parte. & ca. significantibus. cum similibus, in quibus
habetur clausula irritans, videlicèt, reuocando in
irritum. &c. Et est ratio quando reuocantur per
modum attentati: quia per appellationem legiti-
mam iudicis à quo erat suspensa iurisdictio: ideò per
non iudicem facta fuerunt, & sic nulla sunt, meritò
declaranda, & tanquam nulliter attentata decer-
nenda. Aliquando sunt per iudicem attentata
post appellationem à diffinitiua interiectam: &
tunc non cognito de iustitia appellationis, nec pro-
bata veritate causa ipsius: prædicta per modum at-
tentati reuocãtur. de iureiur. c. venientes. & de ap-
pel. ca. non solùm. in princi. libr. 6. & est casus singu.
secundum vnam lecturam in ca. ex parte. Adde de
testibus.
d *Reuocanda. Circa materiam attentatorum an*
sint reuocanda in qualibet parte litis, vide per
Matth. de Afflict. in decisio. Neapolit. 352. incipiẽ.
quidam curbi ceruix. numero quarto. decisio. vigesi-
masepti ma. infrà eodem titulo. Et an lite pendente
reuocanda sint, per eundem Matth. de afflictis.
decisione cẽtesimatrigesimaprima incipien. quidã
concessit. Et an attentata præferantur nullitati
per eundem Afflict. decisione nonagesimaoctaua. &
an attẽtata habeant locũ in rescripto lite pendẽ-
te impetrato, per eundem Afflict. decisi. tricentesi-
masexagesimasexta incip. in pleno consilio. Et an at-
tentatum habeatur pro consummato. & an vt con-
summatum puniatur, per eundem Afflict. decisio.
276. incip. serenissimus rex. & Soci. in tract. fallent.
in verbo, attentatio.
e *Ad enim statum. Dic de hoc, vt not. Barto. in l. plu-*
ribus. §. & si placat. ff. de verbo. obli. vbi examinat
illud generale, vtrùm res vitietur, si perueniat ad ca-
sum, à quo potuit incipere.

Epitome: vt in primo summario.

SVMMARIA.

1 *Appellans à grauaminibus quæ ex actis colligi pos-*
sunt, non potest prosequi, nisi illa quæ in appellatio-
ne nominatim sunt expressa.
2 *Causæ grauaminis in appellationibus expressio du-*
plici de causa censetur inducta.
3 *Appellatio, certo modo, formanda est: informiter*
enim appellans non dicitur appellare.
4 *Notorietas an semper releuet ab onere agendi, vel*
probandi.
5 *Processus quibus modis impugnari possit respectu in-*
terlocutoriæ.

DECISIO II. aliàs. 7.

1 SI appelletur † ante sententiam à grauamine
vno, vel pluribus in appellatione expressatis
clausula generali secuta, & ab omnibus aliis gra-
uaminibus, quæ ex actis, siue processibus cau-
sæ colligi possunt: Fuit dubitatum verùm hu-
iusmodi appellans posset prosequi grauamina
non expressa vigore clausulæ generalis antedi-
ctæ. Videbatur aliquibus quòd sic, per capitul.
qui ad agendum. de procu. lib. 6 & dominus Vi-
uarien. Card. olim Auditor sacri Palatij dixit hoc
olim fuisse de stylo: quia omnia acta sunt publi-
ca, & quicquid continetur in eis. de proba. capit.
quoniam. & no. Inn. in c. cũ in iure. de of. deleg.
a ergo tanquam notoria, [a] & publica, & se exhibẽ-
tia non sunt aliàs exprimenda: vt lit. non contest.
c. accedens. de accu. c. euidentia. cum simil. Et
in hanc partem videtur declinare Paul. in clemẽ.
appellanti. de appellatio. Cõtrariũ verò fuit per
omnes Dominos determinatũ, & decisum, præ-
dictum scilicèt appellãtẽ audiri non debere, nisi
super expressis: vt sit litium finis, & ne vagetur in
incertum. de do. & contu. c. finẽ. cũ si. & hoc vult
c. cordi. de ap. li. 6. iuncta cle. appellanti. eo. tit. Et
hoc dixit etiã quidã dominus Hug. Galteri, se vi-
disse seruari de tempore Ioã. Robumelli. Domi-
nus verò Ægid. Bella. distinguebat: & placuit A-
liquibus Dominis ipsius distinctio; quia aut ap-
pellatur à certo, & specialiter nominato graua-
b mine: & pro causa grauaminis iustificanda [b] alle-
gatur generali ter id, quod colligitur ex actis, nil
specialiter exprimendo, & tunc posset habere
locum opinio domini Pauli, & stylus antiquus:
quia satis certũ est, cuius certitudo ex actis colli-
gitur, quæ sunt publica, vt suprà dictum est. ff. de
de re iudica. l. in summa. C. de senten. quæ sine
certa quan. prof. c. l. 3. de restitu. spol. cap. cum ad
sedem. de resti. in integr. cap. ex literis. aut appel-
latur generaliter nullo grauamine expresso spe-
cialiter: vt si appelletur ab omnibus, & singulis
grauaminibus, quæ possunt colligi ex actis: &
tunc non valet appellatio propter nimiam ipsi-
us generalitatẽ, & incertitudinem, quæ repro-
batur à iure. de rescrip. c. ad aures. & c. fi. & de li-
bell. oblatio. c. 1. & 2. & de ap. ca. 2. & ca. consuluit.
si enim relatio, ad acta sufficeret, fatuus esset, qui
aliquod grauamẽ exprimeret: imò nunquã Cã-
cellaria rescriptũ super tali appellatione daret:
quę etiã licèt multa grauamina sint in appellatio
ne expressa nominatim, nunquam dat rescriptũ
appellationis, nisi super vno grauamine, quod
appellans duxerit ex omnibus eligendum per
eum expressum: prout no. per Ioan. An. de appel.
2 ca. cum causam. Prætereà † expressio causæ grauaminis
c uaminis est inducta duplici de causa. Primò, vt
deferatur honor iudicibus. de ap. cap. vt debitus.
vt iudex possit cognoscere, si & in quo graua-
uit, & quales apostolos dare debet: vt in capitul.
cordi. eod. tit. libro sexto. Secundò, vt pars non
possit ampliùs variare: sed generaliter in appel-
latione

lotione se referendo solũ od octa non satisfit oli-
cui prædictarum rotionum. ergo, &c. & idem
putauit dominus Ægid si à certo & expresso gra
uamine, & cum boc ex aliis, quæ ex actis colligi
possunt appellatur quò ad non expressa: quæ ta-
meu ex actis colligi p̃ssunt, quia quò ad illa cen
setur idem, ac si ex illis solùm fuisset appellatum.
ar. ff. de ver. obl. l. scire debemus. de spon. cop. ex
literis. Nec ob. prædicta decre. quio ad agendum.
alleg. pro controrio: quia ibi nou agitur de præ-
judicio procuratoris constituti, cuius voluntos
ibi solùm requiritur: eodẽ titu. capit. licèt. & ideò
cùm constet de eius voluntote ad vogom genera-
litotem, quæ sibi præiudicot, nou curatur: hic ve-
rò agitur nedũ de prçiudicio suo, sed etiam par-
tis, iuris & iudicis, quibus posset illudi per hu-
iusmodi incertam, vagam, & generalem & ob-
scurom appellationem. & ue huiusmodi illusio
† & variatio fiat, certus modus statuitur appel-
landi, qui si nou seruetur. vt io d. capitul. cordi.
iuncta clement. quamuis. de oppellat. reputobi
turoou oppellans. Sed ex boc insurrexit aliud
dubium, videlicèt si oppellatur ob interlocuto-
ria alicuius iudicis simpliciter uulla causo ini-
quitatis, nullitotis, vel iniustitiæ expræsso, nun-
quid voleret talis appellatio? Secundum domi-
num Ægid. videtur quòd sic, qui dixit se hoc au-
diuisse à quodam magno viro non obstonte d.
clemen. appellonti. quæ intelligitur secundum
eum in casu, quo oliqua causo grouominis fuit
expressa: & aliàs non. Sed haoc opinionem non
putat idem dominus Ægid. fore veram: quia
secuodum eum consideratis rationibus prædi-
dictis, quæ mouerunt ad concludeudum d. clem.
appellanti. magis fauendum est oppellanti, qui
in aliquo appellotum, & iudicem certificat:
uullum tameu exprimens, in uullo certificat.
d ergo &c. Prætereà verba clemen. [d] si propriè re-
cipiautur, dicto intellectui repugnant. ergo &c.
Itẽ si prædicta opin. procederet, oulla diuersitas
esset iuter appellationem interponẽdam ò diffi-
nitiua, vel ob interlocutoria. quæ tamen est ma-
gna: vt in copitu. sæpè. & in c. cordi. de appellat.
libr. 6. & ff. eod. tit. l. 2. & 3. & breuiter ego repu-
to textum clarissimum in dicto capit. cordi. post
princ. ibi dum dicit, ab interlocutorio vel graua-
mine, &c.

AUDITIONES.

a *Tanquam notoria. Hoc non videtur verum quia*
4 *† licet notorietas excuset ab onere probandi, quia*
de se dat finem probationis: non tamen excusat à
necessitate formaliter opponendi: quia notorium
sui natura non dat hanc finem expressionis: vt dicit
glo. in dicta clemen. appellanti. & not. Docto. in d. c.
accedens. Vel dic subtilius vt infrà in fine apostilla
sequentis.

b *Causa grauaminis iustificãda. Dic circa istam ma-*
teriam quod aliquando iniquitas interlocutoria de-
tegitur ex allegationibus iuris: & tunc non requi-
ritur expressio iustitia causa expressa in appellatio-
ne: & ita intelligatur & saluetur opinio Innocen.
quam ponit & recitat glo. in dicta clemen. appel-
lanti. in glossa secunda. Et ratio est. quia ex tenere
sententia apparet iniquitas eius: vt not. in clemen-
tin. pastoralis. de re iudica. aliquando iniquitas de-
bet detegi ex allegationibus & probationibus facti,
ita quòd quæstio est facti non iuris. & tunc est ne-
cesse quòd causa exprimatur in appellatione ab in-
terlocutoria, ecce primò, & quòd exprimatur etiam
quare sit iniusta, ecce secundò. & ita intelligitur
glossa secunda. in dicta clementin. appellanti. & o-
pinio d. Paul. ibidem, & Lapi, qui concordat cum
eis. Ex quibus infertur quod vbicunque ex actis ap-
paret iniquitas interlocutoria, quòd tunc sufficiat
dicere, appello propter iniquitatem sententia, qua
euidens est ex actis. Nec obstat quod dicit glossa
in dicta clementina appellanti, quòd notorietas
non excuset hac expressione: quia intelligenda est
de alio notorio, quam de notorio ex actis constante,
vel ex tenere sententia: quod est valdè notandum
secundum dominum Anto. in dicta clementin. ap-
pellanti.

c *Expressio causa. Ratio quare in appellatione ab in-*
terlocutoria requiritur expressio causa, adde quod
not. Dominus Areo. in capitulo ex parte. Adde
de testib. in principio in sua repetitione.

d *Verba clement. Quoniam † illa arctant appellan-*
5 *tem ad expressionem causa nominatim & expres-*
sè, ideò non sufficit, quod in genere vel tacite ex-
primat. Et ratio potest esse vt superiùs dictum est.
Quia talis interlocutoria non iustificatur nisi per
causam in ea expressam: & causa non iustificatur
nisi per eadem acta. Nam appellare ab interlocu-
toria est de processu causa: sed processus non potest
impugnari, nisi per causas extrinsecas, qua non
sunt inclusa in processu, & hoc de causis facti: sed
causa iuris sunt liquida per aperturam librorum,
de quibus non loquitur dicta Clementi. appellanti
ita not. Innocen. in capitulo fina. de noui oper. nun-
cia. ipse tamen iudex qui fuit interlocutus, bene po-
test ex nouis actis suam interlocutoriam reuocare, l.
e *prima. § hac verba. ff. ne vis fi. ei. & l. quod iussit. ff.*
de re iudica. capitulo cùm cessante. de appellatio. &
idem in superiore interloquente, qui est additus
per viam querela, & officij iudicis, non per viam
appellationis. l. arbitrio. ff. qui satisdare cogan. quod
bene no.

EPITOME.

Auditor datus in causa appellationis interposita in partibus cum negotio principali, statim potest inhibere constito de appellatione. & quod per eam sit causa ad sedem Apostolicam deuoluta. Secundo: Auditor, cui commissa est causa appellationis nõ deuoluentis, & negotij principalis cum potestate citandi ad partes, iudici à quo statim potest inhibere secundum aquitatem canonicam, & Stylum Palatij. Tertiò, Auditor cui commissum est negotium principale de speciali mandato Papa cum potestate citandi ad partes, potest inhibere citatione decreta, licèt non executa. Quartò Auditor Palatij in causis appellationum ab Auditore Camera, vel aliis iudicibus statim parte citata ad dicendum contra cõmissionem inhibere potest, & causas nunquam remittit, sed penes se retinet.

DECISIO III. aliàs II.

FVit dubitatum vtrùm Auditor datus in Curia cum uegotio principoli in causa appellationis interpositæ in partibus, siue ante seotentiom, siue post fuerit appellatum, statim posset inhibere iudici à quo extitit appellatum? Et

 fuit

fuit conclusum per omnes Dominos quòd sic,
a dummodò Auditori constet [a] appellatum, & per appellationē causam ad curiā deuolutā: vel si appellationē recipiens tanquā deuoluentem incipiat de veritate causæ appellationis, aut de negotio principali ex certa scientia cognoscere. de app. ca. Romana. §. quod si obiiciatur. libr. sexto, aliàs non: vt in ca. non solùm. eodem titu. & libr. Illa verò ratio est, quia anteà super principali negotio iurisdictio non censetur esse fundata: cùm
b interim super deuolutione de exceptione, [b] quæ habetur in dicto ca. Romana. §. si verò vocatis. valeat disputari: super quibus parti defensio auferenda non est, maximè quia tales commissiones non dant iurisdictionem sine speciali mandato non habet potestatem: quia contra ius esset, secundum not. per Ioan. mo. de regu. iur. in generali & Compost. de elect. c. statuimus. libr. 6. Sed pone, quòd committitur causa appellationis cum negotio principali Auditori cum potestate citandi ad partes de speciali mandato: quia fortè appellatio non deuoluit, vtrùm statim ante decretū citationis possit inhibere iudici à quo dicitur appellatum? De rigore iuris dicebatur quòd non per clement. 2. vt lit. penden. Sed de æquitate canonica, & stylo Palatij dicebatur seruari cōtrarium: maximè si dicitur post sententiam diffinitiuam appellatum. quia statim ius inhibet: vt in capitu. non solùm. t. respon. suprà alleg. Si igitur iudex datus ad iuris executionem potest etiā inhibere, cum factum suum hoc casu non sit nisi quædam iuris executio, vel declaratio: probatur argumentum, quia quando Papa causam quam scit esse coram vno Auditore ex certa scientia ad manum suam recipiens eam committit in audientia sua, vt ibi sit in omnem euentum suum remansura ipsam aduocando ad se, auocat totam causam ab illo iudice, sibique & partibus inhibere videtur: vt de appellat. ca. vt nostrum. per Innocen. & de constit. c. cum M. cum ibi not. Modò sic est in proposito: per hoc enim quod dicitur ibi appellatum, apparet quòd scit causam esse apud illū, à quo dicitur esse appellatū. intelligas etiam per hoc quòd concedit potestatem citandi ad partes, apparet quòd ex certa scientia vult causam suam in auditorio suo perpetuò remanere, & si appellatio non deuolueret, frustrà daret potestatem citandi ad partes: cum ipsa appellatio siue termini præfixio citaret: vt in ca. sæpè. & c. cordi. de appel. lib. 6. & in causa beneficiali in c. statuimus. de elect. lib. 6. Et ideò stylus Curiæ habet. quòd etiam in casu prædicto Auditor datus tam in causa appellationis, quàm in negotio principali citata parte, de appellationibus cognoscet fortè ad instantiam importunam partiū, & bene processum per iudicem à quo, & malè ab ipso appellatū pronuntiaret: nihilominùs tamen causa in curia remaneret, & non remitteretur ad partes: & hoc propter appositionem manus Papæ, & aduocationem causæ principalis: & hoc habet stylus, licèt de iure esset contrariū asserendum, per c. cum in ecclesia. & c. vt debitus de appel. cum ibi notatis. Sed quid si nulla appellatione interiecta committitur causa principalis in curia de mādato speciali cum potestate citandi ad partes, & decreta citatione, licèt non executa: vtrùm Auditor statim ante executionem citationis huiusmodi posset inhibere? Videbatus aliquibus quòd non: quia ante executionē ius non inhibet: vt lit. penden. capitulo secundo. in clement. nec ea certa scientia videtur Papam velle auferre iudici iurisdictionem, quam ignorat. ff. de iur. omnium iudic. l. 1. nec ante lapsum termini ad dicendum contra commissionem dicitur fundata iurisdictio: quia excipi poterit in termino causa pendente coram illo iudice, à quo Papa ignorans in dubio non videtur velle iurisdictionem auferre: vt probant communia iura. Quibus etiam rationibus suprà dictis non obstantibus fuit per maiorem partem saltem de æquitate dictum, & conclusum contrarium: quia in causa proximæ cōclusionis ita bene posset & deberet opponi de surreptione commissionis, sicut in casu isto: tamen propter appositionem manus Papæ, & aduocationem causæ à quocunque, æquum est quòd inferior de cætero de huiusmodi causa non se intromittat: maximè hæc æquitas procedit, quando totus tenor commissionis causæ de qua agendum est, inhibitioni fiendæ inseritur: imò secundum aliquos simplex intimatio, quæ induceret perfectam notitiam prædictorum ex iuris dispositione inhiberet. per clementi. 2. vt lite pendē, licèt aliqui magni viri de hoc fortiter dubitabant: quia intimatio nec vim citationis, nec inhibitionis habet. Sed si in eodem instanti inhibitio cū citatione emanaret: non posset ibi notari grauamen, per d. clem. nec tolleretur per hoc defensio parti: quia surreptio posteà opposita in termino bene inficeret inhibitionem. & citationem, sicut commissionem: cū citatio & inhibitio ex commissione descendant. destructo igitur principali, destruuntur & omnia, quæ sequuntur ex illo. de elect. capitu. qualiter. de procura cap. auditis. de re iudic. cap. pastoralis. in cle. cum si. In causis verò appellationum interpositarum ab Auditore Cameræ, vel aliis iudicibus, in Curia etiam ante sententiam, & commissionem in palatio statim citata parte ad dicendum cōtra commissionem Auditor inhibet. Ratio, quia sacrum Palatium nunquam causas huiusmodi ad eos remittit, etiam si Auditor bene pronuntiauit processum, & malè appellatum. Saluis D. Cardinalibus, & coauditoribus sacri Palatij, ad quos bene remittuntur causæ, in quibus pronuntiatum fuerit bene processum, & malè appellatum: seruatis tamē tribus terminis anteà consuetis: ante quorum terminorum obseruationē nunquam inhiberet Auditor coauditoribus suis, vel dominis Cardina. à quibus si appellatur ante sententiam, siue post, raro vel nunquam huiusmodi causas appellationum vidi committi in Palatio, sed semper consueuerunt committi aliis dominis Cardinalibus &c.

ADDITIONES.

a *Auditori constet. Triplicē causa cognitionem iudex appella-*

appellationis debet premittere, antequàm principale negotium aggrediatur. Prima, an sit appellatum: & an sit talis appellatio, qua deuoluat: putà, quia sit interposita infrà decem dies, & an in scriptis. Item an ex causa rationabili: Et si in hoc iudex malè fuerit arbitratus, putà, quia friuola erat causa expressa in appellatione, vel econtrà, potest ab eo appellari: & hec est prima cognitio, quàm facit iudex appellationis: Vnde consueuerunt appellantes portare instrumentum sententia à qua appellatum est, vt sic appareat appellatum infrà decem dies, & etiam instrumentum appellationis, per quod iudex cognitionem appellationis recipiat: quo facto iudex poterit inhibere inferiori: vt not. in capitulo non solùm. de appellatio. libro sexto. non tamen poterit adhuc de principali cognoscere: & tunc assumet causæ cognitionem secundum, hoc est, citabit appellatum, nisi esset casus, in quo esset citatus à iure: vt in capitulo sæpè. de appellatio. & ex citato fit litis contestatio in articulo appellationis, vt in capitulo Raynaldus. versiculo dilectus de testa. qua contestatione facta recipiat probatione appellationis super veritate grauaminis, vel oblatione probationis, vel super delatione: vt altero ipsorum probato pronuntiabit se iudicem appellationis, & remouebit grauamen: & si aliquid est innouatum, reuocabit illum per modum nullitatis & attentati: & dicit se debere in principali procedere. Et hec est secunda cognitio: Demùm citabit partes ad principale, & assumet causam in costum, in quo erat remoto grauamine: vt not. per gloss. in dicto ca. sæpè. & hec est tertia cognitio. Si verò appellans non probaret alterum istorum: tunc iudex ad quem deberet appellationem remittere ad iudicem à quo, secundum dispositionem capituli vt debitus. de appellat. & c. cordi. eodem titulo. libro sexto. Sed secundum stylum non fit remissio, imò remanet in curia, & ibi terminabitur & decidetur, vt infrà in decisione notatur. quando dicatur canonica inhibitio, vt post eam factam reuocetur, vide infrà decisione lviij. eodem titu.

b *De exceptione. Quia causa deberet remitti ad iudicem à quo fuit appellatum, nisi partes essent contenta, quod omisso appellationis articulo iudex appellationis cognosceret: quia etiam tunc non fieret aliqua remissio: vt in capitulo cordi de appellatio. libro sexto. hic alleg. quod intelligas in Papa, & in alio iudice, qui possit per querelam adiri: In aliis autem iudicibus secùs. vnde non possent subditi Episcopi consentire, quod Metropolitanus ad quem fuit appellatum, cognosceret de negotio principali omisso appellationis articulo: cum illo omisso nullam habeat iurisdictionem Metropolitanus in subditos sui suffraganei etiam ipsis volentibus, nisi suffraganei consensus accedat: vt in capitulo Romana. de foro competenti. libro sexto. aliàs esset facile partibus confingere appellationes fortè ad hunc finem suorum ordinariorum iurisdictionem eludendi. Conclude ergo, quòd pronuntiato malè appellatum, iudex appellationis de iure regulariter remittit causam. Fallit in iudice, qui potest per querelam adiri, qui non tenetur remittere partibus consentientibus, quòd ipse de principali cognoscat. dicto capitulo cordi. Secundò fallit quando stylus Palatij, qui pro iure habetur: vt in cap. secundo de prebend. lib. 6. prohibet talem commissionem fieri, vt hic. Sed hic oritur dubitatio eo casu, quo remissio fieri debet, putò, quia appellatio à grauamine non fuit iustificata secundum formam cap. vt debitus. de appella. an iudex à quo possit cognoscere non facta sibi verbali remissione per iudicem ad quem. Dic quòd aut iudex à quo, non detulit appellationi: & tunc cùm sit finita causa appellationis, statim potest de principali cognoscere, quamuis non sit ei facta verbalis remissio, etiam si iudex appellationis pendente ipsa appellatione inhibuerit ipsi iudici à quo, ne in causa procederet, aut iudex à quo detulit appellationi: tunc quia per hoc abdicauit à se iurisdictionem, necessaria erit verbalis remissio: vt in cap. cum appellationibus. de appellat. lib. vj.*

EPITOME.

Sine causa appellationis interposita à sententia Auditoris cameræ, vel alterius iudicis ordinarij, vel delegati committatur in Rota, omnes termini debent vt in prima instantia obseruari. Mos siue consuetudo in iudicio toleratur dummodo substantia iudicij seruetur.

DECISIO IIII. *aliàs. 20.*

ANno domini milesimo trecentesimo, septuagesimo sexto die tertia mensis Aprilis fuit in Auenion. per omnes Dominos Auditores concorditer ordinatum, quòd si à diffinitiua sententia Auditores cameræ, vel alterius cuiuscunque iudicis ordinarij, vel delegati in Curia vel extrà ad sedē Apostolicā appellari, & causam appellationis huiusmodi alicui de Auditoribus sacri Palatij committi contingat, quòd omnes termini in causa huiusmodi appellationis vt in prima instantia consueti in curia seruari sunt seruandi. Mouebantur Domini principaliter ad huiusmodi ordinationem faciendam propter expeditionem executoriæ quę aliàs per cancellariam non transiret. Prætereà licèt reuera sit hæc secunda instantia: vt in c cum Io. de fide instr. & de testam c. Raynutius. & c. Raynaldus. & in l. per hāc C. de temp. ap. tamen quia coram domino Auditore cameræ, vel aliis iudicibus in partibus rarò vel nunquam termini Palatij solent seruari: idcircò ne propter defectum ordinis iudiciarij sententia tam prima, quàm secunda posset impugnari, & eiusdem executio impediri: Idcircò Domini taliter vt præmittitur, ordinauerunt, & voluerunt sic de cętero obseruari. & procedit hoc verum, nisi constaret coram dictis dominis iudicibus in dicta prima instantia omnes, & singulos terminos Palatij fuisse, & esse seruatos: quę tamen ordinatio secundum dominum Ægi. magis de vna bona & grossa æquitate, quàm de iuris rigore procedit. Hinc est quòd si Auditor seruaret terminos sicut in secunda instantia, non credebat propter hoc quòd grauaret: nec quòd ob hoc ab eo posset appellari: quia in partibus & in dicta curia Auditoris cameræ alius mos, siue consuetudo procedēdi est, quàm in Palatio: quia mos siue consuetudo dummodò substātialia iudicij seruentur, tolleratur in iudiciis: prout

legi.& not.in cap.cùm venissent.de eo qui mit. in pos.cau. rei ser.

EPITOME.

Recipiendorum Apostolorum tempus currit à tempore appellationis, non sententia, secundum veram opinio. Hosti. qua servatur in Rota.

SVMMARIA.

1 *Tempus ad recipiendum Apostolos quando currere incipiat.*
2 *Tempus xxx.dierum in casu petendorum Apostolorum, vel dandorum dupliciter consideratur.*
3 *Iudex quanto tēpore habeat deliberare de appellationis acceptatione, vel refutatione.*

DECISIO V. aliàs 29.

1 FVit † dubitatum à quo tempore.ª xxx.dies ad
a dandum & recipiendum Apostolos incipe-
rent currere tam iudici, quàm appellanti: hoc
est, quærere vtrùm à tempore appellationis in-
terpositæ, vel à tempore prolationis sententiæ.
In qua quæstione Doctores antiqui, & moderni erant varij & diuersi. Hostien. fuit in opinio. quòd à tempore appellationis, & non sententiæ, per multas rationes quas ponit in c.cordi.de ap. lib.vj.per quas rationes & quā plures alias idem tenuit Genze. in clemen.quamuis.de appel. Pro quorum opi.videtur tex.in cap.ab eo.de appella. libr.6.vbi Ioan.Andr.& etiam in dicta cle.sensit, & tenet contrarium: videlicèt, quòd à tempore sententiæ, & non appellationis incipiunt dicti xxx.dies currere.cum quo concordat Paul.in dicta clemenn. quamuis. mouentur principaliter per l.iudicibus.C.de appel.canonizata.2. quæ.6. vbi expresè dicitur, quòd prædicti dies currūt à tempore sententiæ: verum est, secundum Gēze.vbi sententia est appellatione suspensa. & sic intelligit ipse hanc legem, per hoc subauditum, aliàs esset ibi clarus text. pro opinio. Ioan. An.& Paul. Simili modo intellexit prædictam legem Dominus Io.de Lig.in c.dilectis. de appel. declinando in partem Hosti. & Genze. ad prædictas opin. concordandas credebat probabiliter fore
b distinguendumᵇ sic. Aut loquimur quò ad peti-
2 tionem † respectu appellantis: aut quò ad datio-
nem Apostolorum respectu iudicis. Primo casu aut appellans appellauit viua voce statim post sententiam: & tunc iste casus est clarus secundum eum quia tempora appellationis, & sententiæ tunc simul currunt: aut post sententiam ex interuallo: putà vltima die decendij appellauit, quo casu dubium currit: & tunc, aut ignorauit vsque ad tempus quo appellauit sentētiam fuisse latam, & tunc à tempore appellationis currit tempus petendi apostolos, quia nū priùs currit tempus appellandi. vt in authen. hodie. signata super l.eos. C. de appel. & eodem tit.c.concertationi.lib.6.& ita not. Cyn. in dicta l.iudicibus. Aut ante appellationem sciuit sententiam fuisse latam. & tunc propter æquitatem notatam per Ioan.And.in d.ca.ab eodem. credebat dominus Ægid. quòd à tempore sententiæ, si tunc sciuit, alioquin à tempore appellationis, per d.l.iudicibus.cum ibi not per Cy. postquàm enim à tempore sententiæ statim potuit appellare, sibi imputet, si non appellauit quò ad id, de quo quæritur maximè si deliberare voluit an sibi expediret appellare, eo ipso deliberare debuit, an expediret petere apostolos. quos petere non fuit difficile: & quia quò ad hoc impedimentū legitimū excusaret. Si verò loquamur in iudice, qui habet dare apostolos quò ad ipsum credit dominus Ægi. magis exuberare æquitatē, de qua loquitur Ioā. And.in dicto capitu.ab eo. quia secundū eundē Ioan.And. ibidē nō debet esse iudex quò ad hoc deterioris conditionis, quàm appellans: quia diligentior debet esse appellās in facto proprio, quā iudex, quem negotium non ita tangit. Tùm quia debet præsumere suā sententiam esse bene latā & ei standum, & per consequens ab ea non appellandum: tùm quia faciliùs est apostolos petere, quàm dare: tum quia in potestate grauati est quando appellet, & apostolos petit: non sic in iudice. facit de excep.doli.l.pure.si.tùm quia in casibus infinitis, in quibus licèt à tempore notitiæ appellare, esset iniquum, si post centum dies à tempore sententiæ, licèt post decem dies à tempore notitiæ appellaretur, cucurrisse iudici tempus dandorum apostolorum à tempore sententiæ & per hoc in hoc casu credit ipse nedum à tempore appellationis: imò à tempore intimationis factæ iudici currere prædictum tēpus apostolorum petendorum, & ita fuit obtentum in consiliis eo præsente secundum eum. Tēpore verò meo sine prędicta & quacunq; distinctione fuit conclusum, & determinatum per omnes opin. Host.& Genze.æquiorem, & iustiorem, & ipsam seruatam & seruandam semper in Palatio, propter efficaces rationes, quas allegant.

ADDITIONES.

a *Tempore. Et sic tempora petendorum Apostolorum incipiunt currere unà cum tempore appellationis interponendæ vnde à tempore latæ sententia, si interfuit prolationi ipsius, vel aliter eam fore latam sciuit: Si verò dudum posteà superuenit scientia sententiæ tunc à tēpore ipsius scientiæ. Adde decisio. capell. Tholos. questione quadragesima-*
3 *quarta. Distinguendum. Pro qua † facit, quia dicti*
b *triginta dies currunt etiam iudici, vt deliberet interim an velit admittere, vel refutare appellationem, sed cùm ante interpositionem non cadit deliberatio: vt in capitu.ad dissoluendum.de despon. impu. ergo nec antè debet incipere præscriptio. Item ex contrariò sequeretur absurdum: quia si peterentur in vltimo momento triginta dierum, iudex nullum haberet terminum ad trahendum Apostolos.*

EPITOME.

Appellatus veniens quandocunque ad curiam prosequi potest appellationem per aduersarium interpositam, si de ea constat, etiam si sibi intimata non fuit.

DECISIO.

DECISIO VI. aliàs 41.

VOluerunt Domini, & in hoc omnes concordauerunt, quòd opinio domini Io. An. posita in clement. causam de electio. super versicul. deuoluta circa fin. seruetur, videlicèt, quòd
a appellatus [a] veniens quandocunque ad curiam potest prosequi appellationem per aduersarium suum interpositam in partibus: dummodò de ea constet, licèt non fuerit sibi intimata. Nam inuito appellante potest prosequi appellationem, secundùm Pan. & Genze. ibidem, Guil. contra, & not. in clement. constitutionem eo. tit. faciunt etiam ratione sui not. per Innoc. in capitulo interposita, de appellationibus & eod. titul. cordi. libr. 6.

ADDITIO.

a *Appellatus. Adde suprà de elect. dec. 1. dec. 81. de appellat. in antiq. & Fasto. dub. 12.*

SVMMARIA.

1 *Appellatus in termino, & intrà terminum assignatum ab homine appellanti si cõmissionem impetret. non impedit appellantem à defensione, si ipse appellatus procedat in causa.*

2 *Appellatio non dicitur deserta, licèt causa appellationis intrà annum non terminetur.*

3 *Impedimentũ appellati petentis remissionem excusat appellantem: & contra impedimentum appellantis absorbet diligentiam appellati.*

DECISIO. VII. aliàs 65.

1 SI appellatus † in termino, [a] & infrà terminum
a assignatum ab homine appellanti ad prosequendum appellationem suam impetret commissionem, licèt appellans det exceptiones generales contra illam, dummodò in eis non persistat nec propter eas appellet: huiusmodi diligentia appellati prodest appellanti. Item quòd si post 10. dies appellatus vlteriùs procedat in causa, appellans potest se defendere: quia rescriptum commune est, de mu. pe. c. 1. & 2. & no. Innocen. in c. ex conquæstione, de resti. spo. alleg. etiam l. omnem honorem. C. de temp. ap. non ob. clem. si appellationem de appellat. quæ loquitur quando neutra partium infrà terminum prosequitur appellationem, sed post terminum lapsum: tunc enim diligentia etiam vtriusque non prodest. Prçtereà appellatus inuito appellante potest prosequi appellationem circa finem anni. C. de app. l. eos, & not. Inn. in c. cordi. de app. lib. 6. facit, c. oblatç, eo. tit. Igitur si ipse potest prosequi, alter potest se defendere, vt in d. c. oblatç & de exceptio. c. cùm inter, & c. dilecti. Spe. tamẽ videtur innuere, & tenere cõtrarium, ti. de app. §. nunc breuiter. ver. Item pone prçfixus fuit. In termino verò iuris, dicit prædictam opi. fore verã, dummodò nimium non præcurrat: vt in d. c. oblatæ, hoc tenet Spec. eod. tit. & §. ver. licèt autem sub ver. appellatur tamen.

ADDITIO.

a *Si appellatus in termino. Solet dubitari vtrum ap-*
2 *pellanti † sufficiat, quòd appellatus infrà annum dederit petitionem ad effectum: quòd si causa appellationis infrà annum non fuerit terminata, non dicatur appellatio deserta? Et videtur quòd datio petitionis non sufficiat, nec impediat cursum fatalis: vt in l. fin. C. de tem. ap. vbi tex. dicit, quòd appellans debet summa ope niti. vt causa finẽ intra annum accipiat: sed per exhibitionem petitionis factam per appellatum summa diligentia non probatur: vt patet ex significatione huius verbi summa, quam ponit Ioan. And in c. ex ratione, circà prin. de appel. vbi etiam plus dicit, quòd non sufficit, quòd stet per iudicem. nisi pars adeat superiorem. qui compellat iudicem ad expeditionem causæ, si superioris copia possit haberi: quia aliâs appellans non dicitur summa ope niti: licèt super hoc fuerunt opiniones, vtrùm cùm stat per iudicem, currat tempus prosequendæ appellationis, vel non. Prætereà cùm vt in facto proponitur, ipse appellans post petitionem appellati impedierit expeditionem causæ instando in petitione remissionis ad partes, quis dubitat istum non adhi-*
3 *buisse diligentiam in expeditione? sicut † enim, vt dicunt Doctores in dicto capitulo ex ratione impedimentum appellati petentis remissionem excusat appellantem: ita econtrà, impedimentum appellantis absorbet diligentiam appellati, & accusat malitiã ipsius appellantis expeditionem causæ impedientis. Non obstat si dicatur, quòd diligentia appellati debeat sufficere, vt hic in princip. decisi. dicitur: quia illud intelligendum est de diligentia finali, non de conatu. Si enim ad instantiam appellati causa esset finita per sententiam, non posset dici appellatio deserta, sicut dicitur hic de commissione causæ: quia hic aliud non requiritur. Nam ex quo causa semel est commissa in tempore. frustrà appellans fecisset iterato committi: imò non potuisset: quia iam præuentus erat: sed in casu nostro aliud restat quàm petitio appellati, quæ (vt suprà dixi) petendo remissionem ad partes impediebat causam expediri: in qua remissione instanter perseuerabat. Item quòd non sufficiat dare solam petitionem, probatur quia aliâs oblato libello nunquã desereretur appellatio: imò propter verbum, summa ope, de quo suprà dixi, necessarium esset quòd pluries, & instanter peteretur causam expediri, sicuti in apostolis dicitur: vt notat Baldus in authentica. Item si apostolus, C. de temp. appellat.*

EPITOME.

Si iudex det acta pro apostolis reuerentialibus appellationi deferre videtur.

DECISIO VIII. aliàs 70.

a SI iudex det acta pro apostolis, [a] reuerentialibus, licèt verbum, deferimus, non proferat, satis deferre videtur, & à se iurisdictionem abdicare, & in superiorem transfundere: in tantùm quòd etiam si de communi consensu partium posteà in eadem causa procedat: nullus est ipsius processus, nisi causa per superiorem sibi remittatur: prout leg. & nota. in cap. cùm appellationibus friuolis, de appellat. lib. 6.

Additio.

a *Apostolis. Et quando iudex addit apostolos simpliciter nō dicendo reuerentiales, vel refutatorios, quales tunc dati intelligantur, vide in consilio Bald. posito in libro paruo charta 242.*

EPITOME.

Auditor qui pronunciat appellationem desertam, potest reponere appellantem, si de sua diligentia docetur.

DECISIO IX. aliàs 74.

SI Auditor pronunciat super desertione appellationis: tamen si appelletur, & interim doceatur de diligentia appellantis, potest reponere quia quoad hoc censetur interlocutoria, & remansit iudex reuera: quia semper potest reuocare, de appellat. cap. cùm cessante, & capit. si à iudice, lib. 6.

EPITOME.

Intimatio appellationis facta in ecclesia porcciali de qua agitur, & etiam in ecclesia cathedrali valet: quia ecclesia cathedralis succedit loco domicilij. Vel sic, Causa vt ad curiam deuoluatur, sufficit appellationem intimare in parrociali ecclesia de qua agitur, & etiam in cathedrali, hoc dicit.

SUMMARIA.

1 *Ecclesia cathedralis domicilij loco succedit.*
2 *Beneficium requirens residentiam, domicilij loco habetur.*

DECISIO X. aliàs 82.

a IN causa beneficiali, ᵃsuper aliqua ecclesia parrœciali quoad deuolutionem ipsius causæ ad curiam, sufficit appellationem esse intimatam in ipsa ecclesia, de qua agitur, & etiam in ecclesia cathedrali: licèt possessor, seu intrusus personaliter non apprehendatur, nec alia diligentia fiat de ipso perquirendo: quia appellans non tenetur ipsum alibi quærere, quàm in ecclesia sua parrœciali, in qua personaliter residere tenetur, sicut maritus eum vxore, arg. not. per Inno. de eo qui mit. in possess cap. fin. de cleric. non resid cap.
1 ex tuæ. Præterea † quia ecclesia cathedralis succedit loco domicilij: vt in cle. causam electionis, de elect. Si igitur ibi, & in beneficio de quo agi-
b tur fiat intimatio, ᵇsufficit arg. not. in clem. ante-
2 dict. dummodò † sit tale beneficium, quod requirat personalem residentiam: tale enim debet pro domicilio reputari: vt no. Inno. & Hosti. de priuileg cap. ea quæ, & Archid. de rescript. c. statutum, super versic. actor & reus, lib. 6.

Additiones.

a *In causa beneficiali, Adde decis. 22. suprà de rescript. & dec. 1. circa medium, suprà de do. & contu.*
b *Intimatio. Et quando extrà iudicium appellatur, licèt appellatio per procuratorem debeat interponi: tamen intimatio potest fieri per non procuratorem: vt infr. e. eod. tit. decis. 3. eodem titulo in antiquis.*

EPITOME.

Clementina appellanti de appella. non vendicat sibi locum, vbi à lata sententia super attentatis appellatur.

DECISIO XI. aliàs 85.

SI à sententia lata super attentatis appelletur, cle. appellanti, de appellat. non vendicat sibi locum, quominus Auditor causæ appellationis possit recipere testes, & de aliis quàm in appellatione expressatis cognoscere: maximè incidenter. Nam licèt huiusmodi sententia sit reuera interlocutoria: per Ioan. And. in c. non solùm, de appella. lib. 6. quia per eam non definitur negocium principale, tamen vim definitiuæ habet tanquam super exceptione peremptoria lata: maximè si per eam fit restitutio possessionis adeptæ, lite vel appellatione pendente, vel post inhibitionem, arg. no. in clem. ad compescendas, de sequest. possess. & fruct. & cle. si. de ap. per Io. And.

EPITOME.

Iudex qui pronuntiauit appellationem desertam ad docendum de sua negligentia potest reponere appellantem.

SUMMARIA.

1 *Appellantem quo casu iudex reponere possit.*
2 *Iudex an possit suam renunciationem reuocare.*
3 *Clementina, appellanti de appellat. non procedit, quando noua exceptio vel allegatio ex facto aduersarij oritur.*

DECISIO XII. aliàs 89.

I SI à pronunciatione † iudicis, qui pronunciauit appellationem interpositam fuisse, & esse desertam: pro eo quòd non probauit appellans diligentiam suam, & in prosequendo appellationē appelletur, iudex à quo potest reponere, si vult, ad docendum de huiusmodi diligentia, vel si datus sit iudex in causa appellationis, & coram eo de prædicta diligentia doceatur, potest & debet remittere causam iudici à quo, vt ipse in causa appellationis, quam ipse pronunciauit desertam per errorem, quæ reuera deserta non erat, vlterius procedat: quia licèt prædicta pronuntiatio vim habeat definitiuæ, quoad hoc, quòd
2 cle. appellanti nō habeat locum, † & cuiquinad terminorū obseruationē, & definitiua, tamen re
a uera interlocutoria est: a in ca. sua, de appellat. & de elect. c. cùm dilectus, & nota Io. Mo. in decre. cupientes, super ver. priuatos de elect. lib. 6. quæ non transit in rem iudicatam quoad iudicem, de app. c. cùm cessante, & c. si à iudice, eod tit. lib. 6. Licèt aliqui Domini voluerint dicere, quòd per
3 dictam pronunciationem † desierat esse iudex, per c. significasti, de off. deleg. quod fortè posset procedere, si non appellaretur ab huiusmodi pronunciatione. Sed si appellatur, cùm appellans iudicem sic pronunciantē dicat fuisse, & esse iudicē, adhuc ipse iudex potest suam pronuntiationem

tionem reuocare,Nec istum per omnia est verũ, quòd si iudex pronunciat se non esse iudicem, qui reuera est iudex:quod per huiusmodi pronũciatione desinat esse iudex,argu.eorum quæ legunt.& no.in c.dilectus,el.3.de præben. & argu. eorum quę dicuntur,& obseruantur de stylo Palatij,quando iudex pronunciet super deuolutione causæ:quia hoc non obstante,si non est deuoluta,non est iudex, vel si non sit deuoluta, licèt millesies pronuntiet eam deuolutam, non propter hoc erit iudex,arg.no.per Io.Mo. in regula, in generali de reg.iur.lib.6.

ADDITIO.

a *Interlocutoria est.Ratio est,quia lata est super processu,& non super negotio principali:vt no.in clem.*
3 *† fin.de appellat.tamen requirit causæ cognitionem, id est partium citationem,vel peremptorium edictum,l.si contra maiorem C. de appel.per quam l. ita consuluit Bar.vt dicit Bald.in l.eos,C.de appel. not.quod dict.clement.appellanti non habet locum, quando noua exceptio,vel allegatio ex facto aduersarij oritur:quia tunc per talem exceptionem, bene potest appellatio iustificari, ac etiam impugnari, argu.l.tale pactum,§.qui procurauit,in ratione sui, ff.de pact.& ff.de condi.fur.l.siue manifestus,§.tandiu.Item non habet locum dicta clement.quando interlocutoria talis est,cuius grauamen aliter reparari non potest: vt si iudex interlocutus est aliquem torquendum.Idem si appelletur à secundo decreto: quia eadem est ratio finalis,quæ est in definitiua, secundùm Bald.in l.per hanc C.de tempo.appella.*

EPITOME.

Sufficit appellanti in partibus à deffinitiua infrà terminum præfixum ad prosequendum iter arripere.

SVMMARIA.

1 *Appellanti sufficit iter arripere infrà terminum datum, ad prosequendum.*
2 *Appellatio non censetur deserta,licèt appellans nõ certificauerit iudicem à quo de prosecutione iuxta comminationem sibi factam.*
3 *Iudex à quo si non fuerit certificatus ab appellante de prosecutione comminationis: poterit procedere ad executionem, quæ tamen retractabitur pronunciata ad fauorem appellantis in negocio principali.*

DECISIO XIII. aliàs 94.

1 SI iudex † in partibus appellanti à deffinitiua
a certum terminum [a] ad prosequendum appellationem:putà mensem vel alium terminum ad ipsum de huiusmodi prosecutione certificandum præfixit:sufficit appellanti iter arripere infrà primum terminum ad huiusmodi appellationem prosequendum statutum,licèt super illa non impetret rescriptum infrà eundẽ terminum quia iter arripiendo fecit diligentiam in prosequendo.Debuit enim etiam parare sarcinulas ad viam & causam:ita quòd si infrà prædictum terminum effectualiter non prosequatur,non est sibi imputandum arg.eorum quæ leg.& not.in c. statuimus,& c.cupientes,de elect.lib. 6. & licèt
2 si iudicem † non certificauerit [b] infrà alium ter-
b minum de huiusmodi prosecutione: ipse iudex posset propterea exequi suam sententiam: iuxta nota.in capitu.personas & cap.cùm sit Romana
3 & c.reprehensibilis de appella.tamen † propter hoc appellatio non censetur deserta:dummodò eam vlteriùs prosequatur, & si obtinuerit infirmari sententiam,cassabitur & eius executio, de elect.c.qualiter de iureiurand.c.venientes,de re iudic.c.pastoralis in Clem.

ADDITIONES.

a *Terminum.Adde dec.40.48.& 50.infrà hoc titu.in antiquis.Dec.in c.personas.nu.8.eod.titu.& deci.25. infrà eod.titul.*
b *Certificauerit. Hic adde quod not.Lapus in clem.1. de appellatio.cuius dictum posui infrà dec.25.eod.ti. quæ incipit.Item si certus terminus.*

EPITOME.

Iudex appellationis potest pronunciare appellationem desertam, seu sententiam confirmare.

SVMMARIA.

1 *Sententiam an confirmare possit iudex post ipsius desertionem.*
2 *Iudex appellationis post lapsa tẽpora,an possit pronuntiare malè appellatum, & condemnatum, vel absoluere.*

DECISIO XIIII. aliàs 98.

1 a LIcèt † appellatio [a] interposita à deffinitiua
b sit deserta, [b] Auditor tamen datus in huiusmodi causa appellationis potest pronuntiare appellationem desertam, vel confirmare primam sentẽtiam si voluerit:præsertim si in commissione sibi facta negocium principale expressè committatur. Nã ex quo transiuit in rem iudicatam, & tempora appellationis sunt elapsa, & sic per ius est confirmata:vt de appella.c.personas, & c. cùm sit,& c.reprehensibilis,& de electio.c. cùm dilectus. iudex non malè fecit confirmãdo sententiam per legem iam confirmatam, hoc videtur etiam tenere Inno.in c.1.de confir.vtil.vel inutil.in fin.adde decis.infrà eod.tit.24.

ADDITIONES.

a *Licèt appellatio. Hoc est verum secundum decisionem secundam,hoc titulo in antiquis,si in suis manibus appellatio est deserta.aliàs secus de rescript.*
2 *capitulo ex parte,el. 2. Sed nunquid † post lapsa tempora appellationis iudex appellationis possit iudicare benè vel malè appellatum, vel condemnare, vel absoluere glossa in l. eos, C. de appellation. dicit quòd non: quia ipso iure iurisdictio reuolauit ad iudicem primum, pro glossa facit ff. de excusatio.tutor.l.scire oportet, §. consequens.*

sequens, dicit Iacobus Butri. quòd aut est certū tempora instantiæ ferè elapsa: & tunc non potest pronunciare. Aut est dubium: & tunc super dubio instantia pronuntiat, non super negotio principali. Bald. in dicta l. eos dicit, quòd si est dubium an appellatio sit deserta: tunc iurisdictio ad primum iudicem nō redit: & ideò nisi pronunciet eam desertam, remanet iudex etiam super negotio principali ratione dn by. Tamen pro domino Iacob. facit clement. si appellationem de appellationibus, vbi dicitur, quod de consensu partium etiam non valet. Sed illud intellige: quando existenter & apparenter est deserta: aliàs sequeretur quòd super isto dubio iudex ad quē cognoscere non posset, quod est falsum. Sed si constat ex actis quòd est deserta: tunc gloss. dicta leg. eos, est vera. Scias tamen quòd hoc ex solo cursu temporis nō constat: nisi biennium sit elapsum: vt not. per Innocentium in capitulo in præsentia, de renuntiationibus: nam ante biennium potuerunt interuenire impedimenta, quorum probatio vel reprobatio in facto consistunt: & ideò dubium est, & adde quod not. ipse Baldus in l. præses. C. quomodo & quando iudex.

b *Deserta. Nota verbum, quia loquitur quando appellatio est deserta propter non prosecutionem infrà annum fatalem: secus si fuisset deserta, quia non commissa infrà tempus sibi assignatum.*

EPITOME.

Fatalia non currunt appellanti super attentatis procedenti: quia attentatorum prosecutio impedit cursum fatalium

SVMMARIA.

1 *Attentatorum prosecutione fatalium cursum impedire.*

2 *Appellans super negotio principali non venit, quin prius attentatorum finem acceperit.*

DECISIO XV. aliàs 102.

1 FAtalia † ad prosequendum, & finiendum appellationem interpositam à diffinitiua statuta non currunt appellanti, qui prosequitur, & agit super attentatis: imò illud tempus, & etiam tempus executionis fiendum post sententias super attentatis latas est de fatalibus subducen-
2 dum. Nam † licèt appellans possit appellationem suam, & negocium principale, & causam attentatorum simul prosequi: tamen ad hoc non artatur, nisi velit: imò indultum est sibi à lege, vt super attentatis ante omnia audiatur, de appella. capitulo non solùm, libro 6. quod nemini est auferendum, de re iudica. cap. indultum, libro 6. & quia culpa aduersarij attentantis, & causam huic edicto dantis, videtur legitimè impeditus: ita quod interim sibi fatalia currere non debent, facit in argu. ca. quamdiu, de appel. in clem. & not. in ca. ex ratione, de appella. per Innocent. & Hosti. Secùs verò dicebant Domini in aliis consiliis, si succubuisset in attentatis: quia tunc ipsemet impedimentum sibi præstitisset, & dolosè egisset, & sic fraus & dolus prodesse sibi non debent, de rescript. c. cæterùm, ca. ex tenore, c. sedes & c. super literis, cum si.

EPITOME.

Capitulum oblatæ de appel. de non præueniendo in impetrando non habet locum in Curia.

SVMMARIA.

1 *Appellatus in curia potest præuenire appellantem in impetratione rescripti.*

2 *Iudex in curia datur ex officio: secus extrà curiam: quia nisi contradicatur in audientia, habebit quem voluerit impetrans.*

DECISIO XVI. aliâs 104.

a CApitulum oblatæ,[a] de appel. de non præueniēdo partem appellantem in impetratione rescripti per partem appellatam non habet
1 locum in Curia, † vbi statim datis apostolis pars appellata potest impetrare commissionem super appellatione, vigore cuius appellans tenetur procedere, nisi ipse præueniat appellatum in faciendo committi causam appellationis, & hoc siue terminus fuerit præfixus per Auditorem siue non. Rationem huius conclusionis ponit Io. monach. super rubri. de rescrip. ibi, quid est ergo
2 &c quæ est ista † in Curia iudex datur de officio: sed quando committitur causa extrà Curiam, impetrans habet quem vult, nisi contradicatur in audientia. Alia ratio potest etiam assignari, vt citiùs liti finis imponatur. & circuitus euitetur. de do. & contuma. capit. finem, & in clem. auditor, de rescript.

ADDITIO.

a *Cap. oblatæ. Adde dec. 12. de rescr. in antiq.*

EPITOME.

Causa beneficialis per appellationem extraiudicialem legitimè deuoluta, remanet in Curia etiam appellatione deserta, ita quòd in ea potest procedi parte tamen de nouo citata.

SVMMARIA.

1 *Appellatione extraiudiciali legitimè intimata deserta: nihilominùs negotium principale remanet in Curia Romana, & noua citatione opus est ad eius prosecutionem.*

2 *Iudex quem terminum possit in causa appellationis assignare.*

DECISIO. XVII. aliâs 114.

a MAior pars Dominorum concordauerunt, & tenuerunt, quòd licèt appelatio [a] † ex-
1 traiudicialis in causa beneficiali in partibus interposita, & legitimè intimata sit deserta, quia pars appellans eam infrà annum, vel biennium non fuit prosecuta, nihilominùs post lapsum fatalium pars appellata potest causam huiusmodi appellationis facere committi, & in negotio principali procedere per audientiam. Motiua Dominorum fuerunt: quia nō obstante deser-

desertione huiusmodi appellationis negotium principale semel ad curiam deuolutum per cap. statuimus de electio. libro sexto iuncta clem. causam eod. tit. semper mansit, & potuit tractari in
b Curia,[b] nec alius inferior de illa potuit se intromittere amodo de appella. ea. vt nostrum de ele. capit. quamuis, libro sexto, nec requiritur secundum eos noua citatio ad partes: quia lex, videlicèt cap. statuimus, citauit omnes, quorum interest, &c. Dominus Robertus, & ego contra, nam licèt dicatur negotium principale deuolutum ad Curiam, hoc est verum vigore appellationis legitimè intimatæ, qua cessante, cessat & ipsa deuolutio. Prætereà tempora cap. statuimus, sunt cōmunia tam parti appellatæ, quàm appellanti. Si igitur ambæ partes fuerunt negligentes non seruando tempora, vel deserendo omninò appellationem, amodo ipsam vel etiam quicquid occasione ipsius fiendum foret, prosequi non poterunt. argu. clem. si appellationem de appellatio. sed supposito quod cessante, seu deserta appellatione, nihilominùs possit procedi in negotio principali secundum me, requiritur noua citatio ad partes: quia non in vim appellationis, quæ nō est, proceditur: sed per viam, & modum simplicis querelæ, quæ via non prohibetur, de appella. cap. concertationi, & not. Pau. de elect. capitu. constitutionem, super ver. repellitur, in clement. ad hoc induxi etiam cap. sæpè de appella. & not. in cap. Nicolao eodem tit. & de renun. capit. veniens. Posteà fuit dubitatum de appellante appellationem infrà terminum non prosequente, sed posteà prosequi volente, vtrùm requireretur noua citatio contra appellatum? Et maior pars Dominorum tenuit de rigore iuris quòd non: sed de equitate sic, & dominus Robertus mutauit opinio. suam antedictam.

ADDITIONES.

a *Appellatio. Pone quòd iudex † à quo, in causa be-*
1 *neficiali defert appellationi, & assignat terminum de quo in capitulo primo de electio. libr. 6. vel alium terminum consentientibus, vel non contradicentibus partibus ad iter arripiendum, vel se præsentandum: & appellans vel appellatus nihil faciūt in termino, an appellatio sit deserta? Lap. in clem. 1. de appellat. videtur tenere quòd sic, si nullum subsit impedimentum: vt in capitulo cùm sit. cap. personas de appellat: & clem. quamdiu eodem titulo Pet. de Anchara. in d. cle. 1. dicit, quod iudex nō potest assignare aliū terminum, quàm illū, de quo in dicto ca. 1. de elect. lib. 6. quia hoc esset tollere legem superioris contra id quod not. de accusat. in capitu. cùm P. in glo. fin. & de sortile c. 2. & c. cupientes, §. quòd si per viginti de elect. libr. 6. Sed præsupposito quod possit alium terminum statuere: & dic quod non comparendo in illo termino appellatio non erit deserta: quia non comparenti alia pœna imponitur, in d. c. 1. scilicèt vt in eius absentia procedatur cui standū est per prædicta. & hoc videtur probabiliter dictū: pro Lap. tamen est: quia ipse loquitur quando statuitur terminus partibus consentientibus, vel non contradicentibus possent autem partes ex toto renunciare appellationi de elect. capitu. quamuis lib. 6. ergo possunt consentire quòd dispositio illius capituli in suum præiudicium alteretur: & sic quod iudex alium terminum quàm sibi statutum assignet. Nec iniustū est tollere legem superioris: sed partes renunciant suo fauori, quod possunt. de regula. c. ad apostolicam. Et dato quod iudex assignet terminum iuris. quamuis non esset deserta appellatio. si à iure tantùm esset terminus assignatus: tamen secus est quando idem terminus à iudice assignaretur: vt in cap. personas, superiùs alleg. secundum Lap. in dict. clem. 1. pro quo facit ratio, quia duriùs agitur cum ministro legis, quàm cum ipsa lege, l. Celsus, ff. de arbi. c. cùm dilecti. de do. & contuma.*

b *In curia. Subaudi post commissum in curia de speciali mandato, vel per appellationem deuolutam: vt infrà patet, aliàs decis. procederet.*

EPITOME.

Appellationis intimatio fieri potest per quemcunque etiam non habentem speciale mandatum. dummodo de appellatione, & intimatione per authenticam scripturam constet.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio sine mandato intimatur per quemcunque.*

DECISIO XVIII. aliàs 127.

a VAlet intimatio [a] † appellationis in causa be-
1 neficiali facta per quemcunque etiam non habentem speciale mandatum: dummodò constet de appellatione. Nam sufficeret tunc qualitercunque in notitiam appellati deueniat fore appellatum: vt ff. de peti. hæred. l. item veniunt, §. petitam, in fi. clem. causam, de ele. Qui enim certus est, certiorari nō debet: vt in regula, cum qui certus, de reg. iur. lib. 6. licèt glo. videatur ibi innuere contrarium, super versi. appellanti, remittens ad not. in c. procurator, de elect. lib. 6. & ibi videas glo. Ioan. An. in nouel. in vltima glos. Archi. in ca. si quis præpostera. 50. distinct. vbi tenet expressè contra dictam conclusionem, alleg. tamen in contrarium prædictam l. Item veniunt, & c. cùm contingat, de offi. deleg.

ADDITIO.

a *Intimatio. Adde suprà, eod. tit. dec. 16. & dec. 3. hoc eod. titu. in antiq.*

EPITOME.

Validus est processus factus pendente termino ad recipiendos apostolos.

SVMMARIA.

1 *Termino pendente ad recipiendum apostolos, an iudex procedere possit?*
2 *Processus per iudicem à quo post appellationem interpositam à grauamine habitus, non reuocatur ex sola pendentia per modum attentati.*

Actus

3 *Actus quilibet venit secundum tunsum, vel antecedentem, vel propositam considerandus, & interpretandus.*
4 *Pendentia termini dandorum apostolorum idem operatur, quòd ipsa datio.*

DECISIO XIX. aliâs 128.

a SI iudex †procedat pendente† termino ad dan-
1 dum & recipiendum apostolos à iure, vel ab
homine præfixo, valebit processus secundum omnes solo me excepto. Allegabatur pro dicta opinione c. vt super, & c. ab eo, de appellatio, libr. 6.
b propter verbum ibidem positum, ex tunc, [b] quod denotat extremitatem temporis, de appellatio. c. præterea, & hoc videtur tenere Io. And. in d c.
c vt super, in nouel. super glo antepenult. [c] reprobando glo. Hosti. in c. ord. eod. tit. quam allegaui pro me. Allegabam etiam c. significante, & c. sæpè, c. oblatæ, c personas. de appella. & ea. non solùm eod. tit. lib. 6. Nam dilatione pendente data ab homine vel à iure conquiescit officium iudicis, & nihil in præiudicium partis est attentandũ vt in dictis iuribus patet. Faciunt etiam alia iura multa de concess. præbend. c. nulla. & c quia diuersitatem de loca. c. potuit de cõmo. c. vnic. de ele. c. commissa, de præb. c. statutum, lib. 6. de concess. præb. ca. cùm ei quem, §. secùs, in cle. cum multis similib. Hanc opinionem tenuit dominus Ioan. de Lig. in c. dilectis, de appellat, vbi tamen vacillando distinguebat sic. Aut iudex à quo appellatum est, & per quem aliquid attentatum est pendente termino ad dandum apostolos, posteà appellationi huiusmodi detulit aut non. In primo casu dixit non valere processum habitum pendente termino apostolorum. In secundo casu dixit valere & tenere. Finaliter tamen tenuit in vtroque casu non valere processum. Dicit tamen Ioan Cal. in quadam sua quæstione tenuisse opinionem patris sui Io. And. adoptiui antedictam. Idem tenet vt dicit Paul. etiam in qoadã sua quęstione per eum disputata.

ADDITIONES.

a *Cap. vt super. Hac decret. optimè facere videtur*
2 *pro opinione ista Ioan. Andr. vbi processus † habitus per iudicem à quo post appellationem interpositam à grauamine non renocatur ex sola pendentia per modum attentati: & tamen includit omne tempus ab interpositione appellationis vsque ad inhibitionem, vel iustificationem appellationis, & sic tempus dandorum apostolorum. Præterea hanc partem videtur clarè confirmare text. in dicto capitulo vt super: & dict. capitul. ab eo. in quibus tria tempora videntur notari. Primum est, tempus denegationis apostolorum. Secundum est, tempus negligentis apostolos oblatos recipere, requisitione præmissa. Tertium est, tempus antecedens denegationem & negligentiam. De primis duobus ius disponit post terminum non valere processum. hæc patent per rationes & iura Nam dictio ex tunc posita in illa decret. vt super, extremum tempus significat, ff. de conditionib. & demonstrationib. l. 3. in fin. de constitut. cupit. ex literis de appellationib. capit. super eo. 2. in fin. & capit. cum speciali. versic. excessu quoque de sacra. vnct. capitul. vnic. versicu. vnde in veteri. & de electionib. cap. quam sit, libr. 6. de præbend. cap si tibi absenti in fin. cum sim. & per hoc innuitur, quod ante illud extremum tempus, quod sonat in conditionem, valet processus arg. sumpto à contrario d. iurium, quod est in iure fortissimum argumentum, 25. distinct. can. qualis, & maximè cùm de contrario non reperietur statutum: vnde videtur remanere sub regula permissiua, quia sic de eo poterat exprimi. si idem iuris esset, sicut expressit de aliis duobus. de translat. episcop. capitul. inter corporalia. & de decis. capitul. audientia, de verb. significa. capitulo cùm in partibus. Præterea, quòd pendentia termini non impediat processum, probatur alia ratione. Nam termini exceptio & pendentia id solùm impedit fiendum interim quod prorogat, & pro quo expediendo præfigitur: illud autem quod in termino vel post non debet fieri per terminum, non impeditur tanquam separatum ab illo, sic intelligitur l. siue part. C. de dilationib. & de app. capitu. significante, & probatur C. de non num. pecu. l. generaliter §. his autem versicu. nullo tamen. vnde pendente appellatione non prohibetur appellans, vel appellatus si spolietur coram iudice à quo, de hoc conqueri: vt in capit. cùm teneamur de appellatio. Sic est in casu nostro: quia terminus est assignatus ad recipiendum apostolos: vnde illa quæ sunt separata ab eis, nõ impediuntur in termino vel post, quæ necessariò habeant expediri hoc probo æquiparando terminum iuris & hominis, quod bene licet hoc casu: vt in capitulo personas hic alleg & in clement. quamuis, de appellat. Sed video quod pendentia termini iuris sola & per se non impedit processum: siue loquamur de termino appellationis interponendæ: siue prosequendæ. Primum probatur per not. per Speculat. de appellat. §. rest. et. in fine secundum Innocent. capitul. non solùm, eodem titulo libr. 6. Si ergo non impeditur processus per terminum iuris, ergo nec hominis illum restituentis, vel arctantis.*
b *Ex tunc. Dictio ex tunc, significat effectum verbi consummati, l. quinta §. primo de condition. & demonstrat. dictio ex nunc, actum verbi prolati: vt ibi. & etiam præsentem verbi actum, sed futurum effectum. l. lecta, ff. si cert. petat. decisio. 588. Guid. Pap.*
c *Super glossa antepenultimu. Sed quòd opinio Hostien. sit vera, probatur quatuor rationibus. Pri-*
3 *ma, omnis actus † debet considerari secundum causam antecedentem, vel productam, vt secundum illam fiat interpretatio, 15. quæst. 6. capitulo primo in fine. 23. quæst. 4. can. ipsa pietas l. verum, ff. de furt. sed si consideremus causam apostolorum secundum casum antecedentem siue sequentem, semper inueniemus, quòd est appellatio & eius instructio & informatio, siue aliud dependens. Sed sicut appellatio facit irritum processum ex sola sui pendentia: ita & terminus dependens ab ea Nam omnis sequela appellationis assumit naturam ab ea: & sic de sequele disponitur, sicut de principali de appellat. capitul. sollicitudinem. Secunda ratio est, quia talis terminus participat de causa appel-*

appellationis, propter quam datur. Ex hoc arguo sic. Quoties sunt duo, quæ se habent per modum causæ & causati: illa sunt omnino separabilia. ff. de donatio. inter vir. & vxor. l. sponsus. § generaliter. de iudæ. capit. ita quorundam. & C. de lati. liber. tol. l. 1. §. 1. sed appellatio per se impedit diffinitiuam sententiam, & facit eam nullam. de sent. excom. capitul. per tuas ergo & terminus causatus ab ea. Tertia ratio, quia quando aliqua participant eandem causam directò, vel per medium principaliter vel secundariò, vnius pendentia facit similem processum in alia. Primum patet ff. de except. l. fundam. & l. fundi. & de ordin. cogni. capitul. tuam. qui fil. sint legit. capitul. lator. Secundum probatur ff. de iureiuran. l. duobus. §. exceptio. & l. si actor. sed appellationis & dationis apostolorum eadem est causa: quia si appellatio causam habet legitimam, datio apostolorum eam irritabit, & erunt delatorij, aliàs deberetur pœna. de appel. de priore. & C. eod. titul. l. quoniam & 2. q. 6. decreto. si tamen est illegitima, apostoli erunt refutatorij, quòd totum in eis debet exprimi, sicut causa in appellatione. de appel. c. cordi. libr. 6. ergo pendentia dationis ipsorum apostolorum sic facit similem processum, sicut pendentia appellationis, quæ participat eandem causam cum eisdem.

4 Quarta, †pendentia termini daudorum apostolorum idem videtur operari, quòd ipsa datio, & appellationis subsequens motio. probatur, sicut aliquid pendere vel sperare de proximo pẽdere sunt paria. l. si testis. & l. sequenti. ff. de peti. hære. & in c. ecclesia. vt lit. penden. de appel. cap suggestum. de alie. iud. mut. caus. fact. c. 1 cum sua gloss. sed spes firma est datis apostolis vel denegatis in termino litem pendere, quæ vitiaret processum iudicis à quo, vt suprà dictum est: ergo & ipsa spes propinqua idem operabitur, ad quod facit ff. de excep. rei iudic. l. si quis cùm totum. §. si ancillam. vbi dicitur, quòd quoties apud secũdum iudicem id petitur, quòd appellatione quæsitum est, obstat exceptio rei iudicatæ. sed certum est, quòd secũdus iudex debet cognoscere de remissione, & apostolis, sicut de appellatione: ergo quo ad vtrumque iudicem erit in suspenso æqualiter. & per has rationes & plures alias concludit Paulus de Leaz. in præalleg. quæstione pro ista parte, vbi omnino videas.

EPITOME.

Processus post appellationem legitimam factus irritus est. multò fortius post inhibitionem, etiam si contingat appellationi renuntiare.

DECISIO XX. aliàs 130.

SI post inhibitionem iudex à quo appellatum est procedat, eius processus irritus est & nullus, etiam si pars appellans posteà appellationi renuntiet tacitè, vel expressè per regulam, quod ab initio, &c. de electio. ca. auditis. c. dudum. Sed quòd processus habitus post inhibitionem iudicis: imò post legitimam appellationem sit nullus.

a [a] multi sunt text. de rescript. c. Rodulphus. c. significante. c. significauit. de iud. cap. exhibita. de except. c. dilecti. c. dilectæ, & ca. significauerunt. de appela. ca. dilecto. & c. ex parte. & c. significantibus. cum multis similibus. In quibus habetur clausula irritans, videlicèt reuocato in irritum, &c. probat optimè. c. per tuas & c. soler. de sen. excommu. libr. 6. in quibus apparet sententiam excommunicationis nullam latam post appellationem legitimam. de nullitate post inhibitionem habetur in c. Romana. & c. non solùm in fi. libr. 6. faciunt etiam pro hoc iura alia in simili, videlicèt de dolo & contuma. c. veritatis. in fi. de despon impu. c. ad dissoluendum. in fi. de præbẽ. c. inter cætera. & c. dudum libr. 6. de rescrip. c. tibi qui. de concess. præbend. ca. si soli. & c. si capitulo. & c. executor. lib. 6.

ADDITIO.

a *Sit nullus. Adde deci. 65. incip. si appelletur à grauamine. infrà hoc titul.*

EPITOME.

Appellans in causa beneficiali post tempora, c. statuimus de elect. libr. 6. quandocunque infra annum veniens procedere potest etiam in contumaciam appellati.

DECISIO XXI. aliàs 132.

APpellans in causa beneficiali post lapsa tempora in c. statuimus. de elect. lib. 6. potest infra annum quandocunque appellationem suam in curia prosequi, & procedere per audientiam contra appellatum absentem, & hoc videtur innuere Archidiaco. qui recitat opinionem Innocent. & Hostien. in capitul. statuimus. super versicul. expectata non obstante gl. Compost. quam recitat ibidem Archid. super. versic. sicut de iure. ibi, dum dicit, & à præsente tempora fuerunt seruata. quia debet intelligi, id est, post lapsa. Ratio potest assignari. Nam licèt d. capitul. statuimus. disponat quòd antequàm sint seruata, id est, lapsa illa tempora non possit procedi [a]

a in contumaciam partis absentis, tamen non disponitur ibidem, quòd illis lapsis non valeat procedi: imò ibi potiùs ibidem innuitur, quòd tunc ad vlteriora procedatur: verùm secundum Composte. per viam simplicis querelæ, sed nõ in vim appellationis, quia tempora non seruauit. quem recitat Paul. in clementi. constitutionem. super ver. repellatur. de elect. nec est necessaria noua citatio, nisi per audientiam: quia à lege citatus est, & sic tanquam contra contumacem posset procedi. argu. capitul. sæpè. de appella. fecit ergo magnam gratiã appellans appellato. ipsum diutiùs expectando. Datur enim simile in citatione hominis, qui ex speciali mandato citauit aliquem, vt sexagesimo die compareat in Curia, cũ comminatione scilicèt, quòd siue veniat, siue non, ad vlteriora vsque ad diffinitiuam sententiã inclusiuè, in eius contumaciam procedetur: licèt ille ad cuius instantiam citatio emanauit in prædicto sexagesimo die nõ cõpareat, & diutiùs aduersariũ suũ expectare voluerit, poterit, quia

b ad duo tenetur: [b] videlicèt comparere, & certo die comparere. & licèt quòad secũdum circun-

ductum sit edictum: tamen nō quòad primum. Et ideò quandocunque actor postea veniens potest procedere in contumaciam citati, si non cōparuerit. ar. eorum quæ leg. & notan. in c. cùm dilecti. de do. & contuma. Eandem etiam vim siue effectum habet citatio iuris. vt in dictis iurib. & in c. cupientes. de elect. lib. 6.

Additiones.

a *Non possit procedi. Et si proceditur, processus non teneat tanquam factus contra non contumacem. de maiorit. & obedient. capit. inter quatuor. secundum Ioan. Monach. in d. capitul. cupientes. de electio. lib. 6. & Archidiac. 3 quaest. 9. can. omnia. can. re vera. & can. charte. Et subdit Ioan. Andr. in d. capitul. cupientes. quòd quamuis ab homine non sit terminus assignatus, nec sit appellationi delatum, quòd litera per appellantem infrà terminum d. capitul. statuimus. impetratae nullo modo valent: & sic talibus literis non obstantibus, & etiam appellantis absentia non obstante procedet Curia hoc casu: & admittetur prosequens appellationem tunc etiam post terminum, dummodo res sit integra. argumen. capitul. in causis. de electio. & ff. de censib. l. 3. secundum eum. & etiam Innocen. & Hostiens. ibidem. Illud vltimum, scilicet prosequentem appellationem admittendum non videtur procedere, nec in actore nec in reo. In actore enim non: quia poena non seruantis tempora d. capitul. statuimus. est, vt negotium non deuoluatur. vt in clem. in. causam. de elect. Item in reo hoc non videtur etiam procedere posse, si probarentur omnia tempora lapsa à die notitia quomodolibet habita: quia si notitia talis praeiudicat appellato, etiam si notificatio facta non sit, vt scilicèt causa dicatur deuoluta: vt d. clemen. causam. & procedi posset in eius absentia: ita ergo curret sibi tempus ad reducendam illam ad Curiam, vbi appellans illam non deduxit. Si enim verum est quod praemisi, quòd appellans non seruasset tempora, etiam re integra non posset in Curia prosequi. idem esset in appellato non seruante si sibi non fuisset notificatum, vt vtriusque aequa esset conditio. Sed ex quo d. clemen. causam. aequiparat notificationem & scientiam appellati: idem dicam de appellato, qui per se sciuit, si à tempore scientiae non seruauit tempora. Videtur ergo quòd posset reus, scilicet appellatus prosequi non obstante lapsu temporis, vbi nec fuit intimatum, nec sciuit. & vide quod not. Paul. in d. clemen. causam. super verb. demum. vbi colligitur quòd hoc posset habere locum in appellato prosequente etiam post tempora re integra: maximè quia quò ad appellantem, negotium videtur deuolutum: nec ei prouidet d. clement. causam. sed prouidet solùm appellato. Pro primo dicto scilicèt quòd in nullo possit habere locum, facit quod not. Compost. & Archidiac. in d. capitul. statuimus. super ver. de iure. scilicet quòd iudex primò habet videre an tempora sunt seruata.*

b *Ad duo tenetur. Adde decis. 14. incip. licèt impetrans suprà. de do. & contumac.*

EPITOME.

Appellatus, in cuius praesentia fuit appellatum in causa beneficiali si postmodum feratur sententia contra eum, infra decem dies à tempore sententiae de aequitate auditur appellans.

DECISIO XXII. aliàs 137.

APpellatus in causa beneficiali, licèt in eius praesentia fuerit appellatum, vel ibi personaliter intimata appellatio, iuxta formam clemen. causam electionis. de electio. si procedatur per audientiam contradictarum, & sententia feratur contra eum, poterit ab huiusmodi sentētia appellare infra 10. dies à prolatione sen-
a tentiae[a] computandos de aequitate: licèt de rigore iuris non posset: quia pro vero contumace habetur, qui non appellat: vt not. Archidiac. in cap. statuimus. de ele. super ver. infra mensem. libr. 6. post tamen decem dies etiam à tenpore sententiae minimè poterit appellare: quia verus contumax fuit in non veniendo, & sic poterit opinio Archidiac. procedere, posita in d. cap. statuimus. vbi suprà. Pro quo vide Ioan Andr. in d. clemen. causam electionis. in gloss. penul. vbi alleg. Compost. remittens ad no. per eum in clem. si ante. de dolo & contumac. Posteà vidi saepiùs obseruari contrarium: videlicèt, quòd recipiebatur appellatio interposita à tempore scientiae, praesertim quando appellatio non fuit intimata appellato, vel suo procuratori personaliter apprehenso, sed ad domū, vel in ecclesia cathedrali: quia tunc fictè contumax reputatur, qui bene auditur appellans: & nota. in d. clem. si ante.

Additio.

a *Prolatione sententiae. Adde hic decisionem 28. quae incipit licèt fictè contumax. infrà. eod. tit. & suprà de dol. & contumac. decis. 2. incip. si feratur. & decis. 16. quae incipit, Cum iura clamitent.*

EPITOME.

Appellatio iudicialis legitimè intimata causam beneficialem ad curiam deuoluit.

DECISIO XXIII. aliàs 70.

SI in causa beneficiali in iudicio in partibus propter causam suspitionis vel aliam probabilem exceptionem non admissam ad sedem apostolicam appelletur, & appellatio debitè iuxta formam clement. causam electionis. de electio. intimetur: totum negotium principale ad curiam censetur deuolutum: per not. in ca. statuimus. super verbo, propter hoc. per Ioan. mon. & Archidiac. in dicta clemen. super ver. occasione. Ioan. And. Paul. & Genze.

EPITOME.

Iudex appellationis si de eius desertione excipiatur: potest de huiusmodi desertione cognoscere sine noua commissione.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Auditor causa appellationis sine noua commissione potest de desertione cognoscere.*
2 *Iudicis est cognoscere an sua sit iurisdictio.*

DECISIO XXIIII. aliàs 153.

1 AVditor † datus in causa appellationis à diffinitiua interposita, si excipiatur de desertione appellationis, potest de ea sine alia noua
2 commissione cognoscere: quia † iudicis est cognoscere an sua sit iurisdictio. de rescript. capit. super literis. de offic. deleg. capitul. significantibus. de præbend. capitul. dilectus. de appe. capit. sua. & ibi text. de prædicta materia. ad quod facit. l. 2. §. fi. cum ibi not. C. de tempo. app. tum etiã quia omnes causæ in Curia solent committi cum incidentibus dependentibus, & connexis. At huiusmodi desertio est vnum incidens, siue emergens, de quo, tanquam de præiudiciali ante omnia est cognoscendum arg. nor. de ord. cogni. capitul. 1. & capitul tuam: pronuntiare enim super desertione in casu prædicto, est pronuntiare se non iudicem, quod potest, & debet quilibet iudex facere, quando de eius iurisdictione dubitatur. per iura superiùs ad hoc inducta.

EPITOME.

Sufficit appellanti iter arripere infra terminum ad prosequendum præfixum: sed cùm præfigitur ad se præsentandum, tunc requiritur personalis præsentatio, & non sufficit quòd iter arripuerit.

SVMMARIA.

1 *Terminus si præfigatur ad prosequendum, quid sufficiat.*
2 *Terminus ad prosequendam appellationem, an possit per appellatum abbreuiari.*
3 *Appellatio an censeatur deserta, fide non facta de prosecutione appellationis.*

DECISIO XXV. aliàs 155.

a SI certus terminus [a] † præfigatur per iudicem
1 extrà Curiam ad prosequendum appella-
b tionem, sufficit appellanti iter [b] infrà illud tempus arripere: vt not. Specu. titul. de appel. §. nunc breuiter. ver. item quid si pars. qui aleg. de re iudic. capitul. cùm causam. & de elect. capitul. statuimus. libro sexto. Ratio, quia cùm terminus assignatur ad prosequendum duntaxat, sufficit inchoare, vel incipere vltima die: secùs verò si assignaretur terminus nedum ad prosequendum, sed ad præsentandum se apostolico conspectui: tunc enim non sufficit itineris arreptio, nisi sequatur realis præsentatio, si poterit habere præsentiam domini Papæ: alioquin fiat protestatio in valuis Palatij, vt est moris, & quomodò quis debet se præsentare apostolico conspectui, vide Ioann. Andr. in nouel. in capitul. quamuis. super verbo, sed apostolicæ. de offic. ordin. libro sexto. Hæc procedunt quando appellatur, & terminus præfigitur per hominem extrà Curiã secùs si in Curia: quia ibi requiritur maior diligentia in prosequendo, videlicèt quòd nedum vadat, vel iter arripiat versus Cancellariam, nisi etiam ad ipsum Vicecancellarium, vel Locum eius tenentem accedat, si poterit alioquin de hoc protestetur, & præsentet commissionem signandam, & recipiat super hoc publicum instrumentum: quia si infra terminum præfixum signata, vel præsentata non fuerit, non sibi nocebit: quia quod per me non stat, &c. de eo qui mit. in possess. capitul. 2. & in reg. iur. capitul. quod per me. libr. 6. Pro prima conclusione facit optimè, capitul. meminimus de appellatio. quod capitu. alleg. Archidi. in simili materia de diligentia faciẽda. ne sede vacan. capitul. vnic. super ver. mora. li. 6. adde suprà decis. 13.

ADDITIONES.

a *Si certus terminus. An iste terminus † ad prose-*
2 *quendum possit per appellatum abbreuiari, vide infrà decis. 32. eodem titulo, quæ incipit, appellatio. Item an iudex qui detulit appellationi, & terminum præfixit ad prosequendum possit posteà ex interuallo circa finem illius termini dictum terminum prorogare, vide dec. 35. eod. titul in antiq. quæ incipit, not. vtrùm iudex, qui appellationi detulit. vbi tenet quod sic.*

b *Sufficit appellanti iter. Sed pone quòd datus fuit terminus 15. dierum ad iter arripiendum, & vnius mensis ad comparendum coram Papa cum actis. & munimentis causæ ad prosequendum dictam appellationem, aliusque mensis datus fuit ad fidem faciendum de prosecutione prædicta: infrà quos terminos nullam fidem fecit appellans, elapsis verò quinque mensibus talis appellans fecit fidem coram iudice, qui tulit sententiam, qualiter in primo termino iter arripuit, & comparuit in termino in Curia apostolica ad prosequendum dictam appellationem: & quòd sibi responsum fuerat, quòd clausa erat audientia, & qualiter pro parte dicti appellantis protestatum fuit per eum non stare, quòd interim sibi non currerent dicta*
3 *tempora. Modò quæritur, quia † non fecit fidem infrà terminum sibi statutum coram dicto iudice: an dicta appellatio sit deserta, vel non? De iure communi appellatione pendente à diffinitiua nil faciendum est per iudicem à quo. l. 1. ff. nil nou. ap. penden. de iureiurand. cap. veniens. de ap. capitul. non solùm. libro sexto. per iura noua est concessum iudici à quo appellatur, quòd possit statuere terminum appellanti ad iter arripiendum, vel prosequendum, vel ad se præsentandum. de appellatio. capitul. personas. & c. cùm sit. & si infrà illum terminum appellans non prosequitur, rata manet diffinitiua, vel interlocutoria, vt in dictis iuribus. & de sentent. excõmunic. capitul. licet. libro sexto. Et si de hoc iudex certus est, potest exequi suam sententiam, etiam appellante non citato: vt not. Innocen. de appellat. capitul. ex ratione. Hoc non videtur Feder. de Senis prima facie verum, scilicèt quòd iudex possit compellere appellantem ad faciendum sibi fidem de prose-*

cutione: argumen. ad hoc de appellat. capitulo. ex insinuatione, quia non inuenitur hoc sibi permissum à iure, vnde dici posset secundum eum, quòd ex quo iniusto impedimento cessante non facit sibi fidem de prosecutione infrà terminum sibi assignatum, cui non contradixit, quòd talis executio non debeat retractari, sed pendeat ex futuro euentu causæ appellationis. Sicut in simili nota. de appel. capitul. pastoralis. in gloss. antepenultim. circa medium. sed propter hoc appellatio non debet dici deserta: non enim est nouum, quòd iudex à quo cognoscat ad sui instructionem, an appellans sit infra terminum suam appellationem prosecutus: vt nota. de appellat. capitul. constitutus. per Innocen. & facit quod not. Bernar. de appellatio. capitul. sæpe. in gloss. vt si lis est contestata. & pro tanto inualuit consuetudo per iudices à quibus appellatur assignari terminum ad fidem faciendum de prosecutione appellationis, vt sine nota reprehensionis possint suas sententias exequi, si non constat eis de prosecutione appellationis facta. & ita determinat Fede. de Sen. in consil. 128. Dicit autem Lap. in clementi. 1. de appellatio quòd B. appellans, cui fuit terminus assignatus per iudicem à quo ad se præsentandum, & fidem faciendum, paruit primo termino, sed non secundo: vt quia fidem non fecit in termino, quòd propter hoc appellatio non est deserta: quia hoc cautum non reperitur in iure, nisi iudex in termini assignatione adiecisset, quòd aliàs fide non facta haberet appellationem pro deserta: quo casu non foret deserta appellatio ipso iure, sed opus esset sententia: quod est notandum. Vbi verò primo termino non paruisset: vt quia contumax fuisset in appellatione introducenda: tunc siue terminus statutus sit à iure, vel ab homine, puto quòd habeatur pro desertore appellationis. & ita intellige Innocen. in cap. personas. de appellat. quod intelligo verum, nisi fuisset impeditus: quia ille qui habuit prosequi appellationem in termino assignato, non videtur appellationem deserere, si fuit impeditus, etiam propter inopiam: quia terminus hominis succedit loco termini iuris. ff. de re iudica. l. 4. §. si quis. & per Innocen. in capitul. ex ratione. de appell. Sed dubitatur si appellans fuit infirmus, vel alias iusto impedimento detentus, ita quòd appellationem non potuit prosequi, nec potest impedimentum per testes probare: vtrùm possit ipsum probare per proprium iuramentum. Spec. in titul. de appella. tenet quòd sic allegat in hoc C. de excusatio. tut. l. si tutor. & per Innocen. capitul final. quod met. caus. Quid si infrà terminum statutum appellans procuratorem constituit, quem misit ad prosequendum: sed procurator decepit dominum, & non iuit, an talis procuratoris malitia debeat domino imputari? Archidiac. in capitul. vno. ne sede vacan. libro sexto. dicit quòd non: vt l. qui mittuntur. ff. ex quibus causis ma. dic vt ibi per eum.

EPITOME.

Appellatio sua simplici copia non sub manu publica appellato data non dicitur esse legitimè intimata.

SVMMARIVM.

1 *Intimatio quando dicatur legitimè facta appellato.*

DECISIO XXVI. aliàs 168.

1 SI in † causa beneficiali per appellantem tradatur appellato copia appellationis animo intimandi sibi appellationem, non sufficit quòd ad deuolutionem causæ ad Curiam, nisi per aliqua alia indicia constiterit appellatum de huiusmodi appellatione certam & indubitatam notitiam habuisse. Nam ad hoc quòd appellatio deuoluat, requiritur quòd legitimè fuerit intimata parti appellatæ, vel eius procuratori. iuxta formam clem. causam electionis. de electio. quæ est, quòd appellatio sub scriptura authẽtica porrigatur, & tradatur appellato, licèt non legatur sibi tenor, secundùm gloss. ibidem. Si verò non traditur sibi huiusmodi scriptura, sed ostendatur: tunc perlecto ipsius tenore sufficit tradere nudã copiam appellato, nisi petat eam sub manu publica sibi tradi: tunc requiritur quòd sic sibi tradatur: alioqui causa non censetur deuoluta ad Curiam: prout leg. & not. in clem. antedicta.

EPITOME.

Appellans lite contestata super principali negotio potest petere reuocationem attentatorum, sicut vltimò spoliatus.

SVMMARIVM.

1 *Attentata post appellationem peti possunt reuocari, lite contestata super principali non obstante.*

DECISIO XXVII. aliàs 185.

1 LIcèt † pars rea in causa appellationis à diffinitiua in partibus interposita coram Auditore huiusmodi causæ in Curia super libello dato per actorem in negotio principali litẽ contesteiur, nihilominùs poterit posteà agere de, & super attentatis, post & contra prædictam suam appellationem in partibus interpositam, & ea petere reuocari: quia in hoc est priuilegiata huiusmodi actio, quæ ante omnia in quacunque parte litis est expedienda: vt in cap. non solùm. de appellat. lib. 6. nec per litis contestationem antedictam videtur renuntiare huic priuilegio: tum quia ad hoc compulsus per iudicem. & non voluntariè hoc fecit: tum quia licèt actor dixisset se spoliatum quibusdam rebus per reum, & reus super hoc esset litem contestatus: tamen reus ibi etiam poterat dicere, & excipere se vltimò spoliatum eisdem rebus per actorem, & petere huiusmodi spoliationem reuocari per viam nullitatis, siue attentatorum: quia vltima spoliatio sine violentia semper purganda est, iuxta not. in c. fin. de ord. cognit.

EPITOME.

Licèt fictè contumax infrà 10. dies à tempore sententiæ valeat appellare facta tamen per iudicem à quo, post decem dies à tempore sententiæ non venimus per viam attentatorum renouanda.

DECI-

DECISIO XXVIII. aliàs 311.

a Licèt fictè contumax [a] possit à sententia diffinitiua infra decem dies à tempore scientiæ computandos appellare: prout leg. & not in clemen. causam. de election. & in clemen. si ante. de dol. & contum. tamen ea quæ fiunt post decem dies à tempore prolationis sententiæ, & ante interpositionem prædictæ apppellationis per iudicem seu executorem valent, & tenent. nec reuocabuntur per modum attentati, seu nullitatis, sed beneficio iniustitiæ docto, & cognito de hoc in causa appellationis. Ratio: quia statim lapsis decem diebus iudex non tenebatur plus expectare: sed poterat, & debebat ad executionem procedere. de offic. delegat. ca. pastoralis. de re iudic. ca. quòd ad consultationem. de testi. ca. significauesunt. de elect. ca. cùm dilectus & sic dicebant Domini intelligendum c. non solùm. de appellatio. libro sexto. quod quidem capit. dicebant aliqui non habere locum in sententia excommunicationis infra etiam decem dies datos ad appellandum promulgata propter not. in capitul. venerabilibus. §. porrò. per Ioan. Andr. & in capitul. licèt. de sent. excommunic. libr. 6. licèt Ioan. mo. contrà, in capit. si cui. eodem titulo. §. fin. Archidiac. verò ibi & in d. capit. non solùm. videtur sibi contrarius in hoc, secundum Ioan. Andr. in nouel. qui remittit ad Specu. titul. de appella. §. de officio. ver. si verò.

ADDITIO.

a *Fictè contumax* Adde suprà de dol. & contum. decis. 2. & 16. & suprà eod. decis. 22.

EPITOME.

De desertione appellationis cognoscit iudex à quo extitit appellatum virtute noua commissionis ad eum obtentæ: quia illa est alia à causa principali.

DECISIO XXIX. aliàs 188.

SI Auditor qui tulit diffinitiuam sententiam, licèt detulerit appellationi interpositæ ab eadem, & terminum decem dierum præfixerit ad prosequendum: vt est moris, si postea sibi committatur desertio huiusmodi appellationis, de illa potest cognoscere: quia alius articul° est à principali. & quia de iure communi iudex, qui tulit sententiam diffinitiuam, si pars nō est prosecuta appellationem suam infra terminum à iure, vel ab homine præfixum, potest & debet illam exequi. de appellatio. ca. personas. ca. cùm sit. & ca. reprehensibilis. & de offic. deleg. capitul. pastoralis.

EPITOME.

Appellans non potest per confessionem appellati probare appellationis interpositionem: nisi de illa legitimè constet.

DECISIO XXX. aliàs 190.

QVò ad reuocationem attentatorū post appellationem interpositam à diffinitiua, non sufficit probare [a] per confessionem partis appellatæ fuisse appellatum: nisi probetur infrà decem dies: & per habētem protestatem appellationem huiusmodi interpositā. de elect. c. cùm dilectus. & ibi not. in fin. & sic dicebant Domini intelligēdum c. non solùm. primo responso. de appel. li. 6.

ADDITIO.

a *Non sufficit probare. Oportet ergo quòd duo probet appellans: primò se appellasse: secundò quòd infrà decem dies appellauerit: quia non sequitur, talis appellauit: ergo infrà decendium: quia qui dicit solennitatem extrinsecam, illam probare debet l. quæcunque. ff. de public. secundum Compost. in dict. ca. cùm dilectus.*

EPITOME.

Processus post inhibitionem factus est nullus.

DECISIO XXXI. aliàs 193.

SI ab excommunicatione, vel excommunicationis reintrusione latæ, aut factæ propter contumaciam: quia pars rea voluit respondere libello, appelletur, & Auditori primo per iudicem appellationis inhibeatur, & post huiusmodi inhibitionē primus iudex procedat: totus processus est nullus. per §. 1. in c. non solùm. & c. Romana. §. si verò. de appellatio. libr. 6. Nec obstat quòd prædicta reintrusio videatur alius, & separatus articulus, à negotio principali, quod non est verum: quia ipsa reintrusio est facta occasione, & ratione negotij principalis: quia noluit respondere libello, & litem contestari in causa principali, & si reintrudendo, vel excommunicando grauauit: cùm in totum erat suspensa sua iurisdictio. per ca. ad hoc si in vna. de appellatio. Secùs verò si fuissent, & essent diuersæ, & distinctæ causæ: tūc enim licèt esset appellatum in vna, non propter hoc retardaretur processus in alia, de appellatio. super eo. & in dicto ca. ad hæc.

EPITOME.

Appellatus licèt possit appellationem approbare, & petere quod infrà certum terminum veniat appellans cum omnibus actis, iuribus, & munimentis ad Curiam vel quod procuratorem sufficienter instructum transmittat: non tamen appellanti aliquem terminum statuere potest ad appellationem prosequendam.

SVMMARIA.

1 *Appellatus non potest appellanti terminum præfigere ad appellationem prosequendam.*
2 *Terminus primus ad causam finiendam non potest abbreuiari.*
3 *Renuntiare iuri pro se introducto cuicunque licèt.*
4 *Appellatus non tenetur ad prosecutionē negotij principalis: sed solùm appellationis articulorum.*
5 *Appellatus an possit præfigere terminum appellanti ad appellationem prosequendam.*
6 *Termino ad prosequendam appellationem præfixo per appellantem trangresso, an requiratur noua citatio.*

DECISIO XXXII. aliàs 104.

1 APpellatus † terminum ad prosequendum
appellationem interpositam parti appel-
lanti præfigere non potest: licèt posset appella-
tiones approbare : vt in capitul. sæpè. de appel-
a latio.& pretereà ªquòd appellás infrà terminum
iuris veniat cum omnibus actis, & munimen-
tis ad Curiam, vel mittat procuratorem suffi-
cienter instructum: & tunc dicitur procurator
sufficienter instructus, quando portat acta, iura
& munimenta seu instrumenta: vt in capitu. cu-
pientes.in primo respon.in fin.& in capitul.1.su-
per verb.instructus.de electio.libt.6.& iuxta for-
mam capitul. cordi.de appella.libr.6. vbi de hoc
per omnes scribentes.& vide Specul.titul.de ap-
pel.§.qualiter.versic. hoc autem vbi ponit duas
rationes.Prima est:graue enim esset appellãtem,
qui in causa appellationis actoris vices gerit, &
qui probare habet, metiri terminũ ex parte rei,
& conformare se voluntati appellati. argumen.
ff. qui satisda.cog.l. de die. in princip.& 3. quæst.
3.can. induciæ.§. spatium. versicul.ei autem.Se-
cunda ratio:quia indultum à iure beneficium ne
mini est auferendum: vt in regula, indultum. de
regul.iur. libro.6.& 27.distinct.can. de his. Sed
appellans à iure habet annum, vel ex causa bien-
nium ad suam appellationem prosequendam: vt
in capitul.cùm sit Romana.& cap.ex ratione. de
appellatio. quod per appellatum non est in par-
te, nec in toto sibi tollendum vel abbreuiandum
nec etiam per eum in impetrãdo præueniendũ:
vt in ca. oblatæ. de appellatio. & ibi clarus text.
pro dicta cõclusione in qua remanserunt omnes
Domini exceptis dominis Ægidio & Gallardo,
quibus videbatur contrarium fore dicendum: vi
delicèt quòd sicut licèt appellanti terminum iu-
ris abbreuiare: ita & appellato per regulam cõ-
munem, Quod licet actori, licet & reo, & econ-
uerso. de mut. petitio.capitul.1.& 3. de regul.iur.
capit.non licèt.libro sexto.Hinc est, quòd si cau-
sa committatur simpliciter, de plano, vel appel-
latione remota decidẽda, ad instantiam actoris,
reus potest vti eodem rescripto, & eodem mo-
do procedere: vt in iuribus antedictis. Dominus
Ægidius bene concessit appellatum non posse
terminum à lege concessum appellanti ad finien
dum causam abbreuiare, vel illum infrà quem si
non prosequeretur, desereretur eius appellatio:
sed terminum etiam iuris datum ad impetran-
dum vel inchoandum prosequi appellationem,
dicebat per appellatum sicut per appellantem
posse abbreuiari: quia in primo vertitur magnũ
periculum, siue præiudicium, quod fieret appel-
lanti, in secundo non. Ad quas rationes respon-
a debatur, quòd primus † terminus ad causam fi-
niendam etiam per iudicem non potest abbre-
uiari: prout leg. & notatur. in capitul. oblatæ. &
in clem. sicut. de appellat. ergo nimirum si hoc
non poterit appellatus. De termino verò defe-
rendi appellationem in casu non prosecutio-
nis, dicebatur idem. Nam aut loquimur de termi
no iuris dato ad prosequendum, vel hominis. Si
iuris, est annus nedum ad prosequendum, sed ad
finiendum: vt in clem.sicut.de appella.quò ad ap
pellantẽ qui quandocunque voluerit, potest im-
petrare, & prosequi appellationem suam infrà il
lum annũ: sed appellatus nequaquam, nisi circa
finem anni vt not.in ca.oblatæ.eod titul. Termi-
nus verò hominis præfigitur duntaxat ad prose-
quendum & non finiẽdum, vt prædictum est: in-
frà quem si appellans non inchoauerit prosequi,
putà impetrando, vel iter arripiendo, secundum
aliquos deserta est sua appellatio, & redibit ad iu
dicem à quo appellauit: vt in ca.personas, & ca.
cùm sit.& ca. sæpè. & c.reprehensibilis. de appel.
Loquendo igitur de quocunque termino sem-
per per eius lapsum inducitur desertio appella-
tionis: ergo secundum opinionem domini Ægi.
esset absurdum dicere partem appellantem per
appellatum astringi ad suam appellationem de-
serendam. Non obstat regula, Non debet licere
3 actori.nam † cuilibet licitum est renuntiare fa-
uori pro se introducto. de reg.c.ad apostolicam.
in fauore enim appellantis est annus sibi indul-
tus à lege ad prosequendum, & finiendum suam
appellationem: vt in iure superiùs alleg. cui fa-
uori potest renuntiare, & seipsum arctare, & bre
uiorem sibi ipsi terminum assignare si vult: mos
enim in hoc gerendus est sibi.de restitu.spolia.c.
1. Sed nullibi reperio cautum hunc fauorem per
partem aduersam fore auferendum. ergo, &c.
quod enim ob fauorem alicui concessum est, in
eius læsionem non debet retorqueri.de reg.iur.
ca. quod ob gratiam.libro 6. Ad regulam, Non
debet licere actori &c. respondebatur per vnum
de Dominis illam procedere, vbi est per omnia
æqualitas rationis: vt ecce, sicut appellatus po-
test petere iudicem appellatum: quia hoc voluit
appellans, ita appellans pœnitẽdo potest reuerti
ad iudicem à quo appellauit quia hoc noluit ap-
pellatus.& pœnitendo præsumitur quòd hoc ve
lit: ita in proposito permittitur appellãti suæ pro
secutionis terminũ præfigere: quia præsumitur
quòd hoc velit appellatus, vt sic vel cito causa
appellationis terminetur, & appellans ad iudicẽ
à quo remittatur: vel quòd sic arctetur quòd sua
appellatio per non prosecutionem deseratur: vel
vt saltem cuiùs, tempus datum à lege appelanti
ad prosecutionem præueniatur in præiudicium
appellantis. Sed non est verisimile quòd placeat
appellanti econtrà: quia cessat ratio prædictæ,
& semper tenderet in suum præiudicium, quòd
contra priuilegium iuris dantis sibi longiùs tem
pus per factum appelati ita arctaretur. Modò
licèt sit verisimile quòd in fauorabilibus quis
libenter consentiat: tamen non est ita in odio-
sis: vt Linuitus. cum ibi nota.per Cyn.C.de pro-
curator. ergo non est rationis identitas vtrobi-
que. Nec obstat dict. capitul. cordi.§. post hæc.
quia ibi appellatus potest arctare appellantem
nedum ad prosequendum causam appellatio-
nis: sed etiam negotij principalis in Curia, si hoc
voluerit, & petat: ergo multò fortius termi-
num coarctare. Respondeo dupliciter: Primò
per huiusmodi petitionem, siue principalis cau-
sæ in Curia prosecutionem nil deperit appel-
lanti: imò consequitur quòd intendit. Nam pro-
sequendo appellationem suam si pronuntiare-
tur bene appellatum, & malè processum, pro-
pte

pter quod appellauit, habet intentum, & sic non remittetur ad iudicem à quo: sed negotium principale remanebit in Curia penes iudicem ad quem: vt legit. & nota. in capitul. cùm in ecclesijs. & capitul. vt debitus. de appellatio. ergo multum releuatur in hoc, quòd omisso articulo appellationis, vt sic euitetur circuitus cognoscatur de negotio principali: de quo tamen non cognoscetur, nisi circa finem anni à iure indulti. & sic per prædictam petitionem appellati, de qua in d. capitul. cordi. nihil. deperit sibi de tempore prosecutionis appellationis suæ: imò secundum me augetur & duplicatur sibi tempus. Nam vbi aliàs non fieret prædicta petitio, appellans nedum debet incipere prosequi appellationem suam, sed eam finire infra terminum iuris: vt in clement. sicut. sæpè allega. At vbi appellatus vult, & petit secundum formam d. c. cordi. tunc sufficit sibi mittere procuratorem sufficienter instructum circa finem anni prosequendum, & incipere prosequi negotium principale. & sic habet duos annos, vbi aliàs nō haberet nisi vnum. Si igitur grauaretur in aliquo ex dicta petitione appellati, releuaretur in alio, videlicet in termino ad finiendum, vt præfertur. & hæc est secunda ratio. Pro alijs rationibus vide Inno. & Ioann. Andr. in nouel. & Ioan. Mo. super ver. voluntate. in d. c. cordi. Dominus verò Robertus non declinauit nec ad vnam, nec ad aliam partem: sed dixit se velle deliberare: qui posteà deliberatus dixit sæpè tenuisse, quòd licèt appellatus non posset præfigere terminum appellanti ad prosecutionem suæ appellationis, per rationes superiùs tactas: tamen sibi ipsi & prosecutioni suæ terminum præfigere poterit. Sed non video quid operetur huiusmodi præfixio: cùm appellans possit nihilominùs vti termino iuris, esset enim appellatus, qui habet sententiam pro se, bene fatuus arctando se ad prosecutionem, ad quam non tenetur: vt not. Doct. loco superiùs alleg. & licèt hoc dixerit Specul. & Innoc. incidenter in d. c. cordi. tamen ambo recedunt ab huiusmodi opinione, dicentes veriùs appellatum nullum terminum præfigere posse, nisi terminū iuris. & in hoc residebant quasi omnes Domini.

ADDITIO.

a *Et petere. Hæc petitio non videtur necessaria in causis beneficialibus, vt dicit Ioan. Andr. in c. cordi. super verbo, petierit. in prin. qui remittit ad not. in c. 1. de elect. libr. 6. & tene quòd ibi dicitur, Hanc*
4 *autem † petitionem facere non potest appellans. & est ratio: quia appellans tenetur solùm ad prosequendum appellationis articulum, non autem negotium principale. Ratio rationis est, quia ante sententiam ipse asserit suam appellationem fore legitimam: cuius vigore ad iudicem appellationis pretendit principale fore negotium deuolutum. Igitur appellato resistuere non potest petenti id, ad quod ipse appellans principaliter tendit: sed appellatus appellationi resistendo innuit principale negotium non fore deuolutum. non mirum ergo si per appellantem ad portandum acta principalis causæ cogi non potest: cum ipse tendat, vt causa ad iudicem à quo remittatur, & fiat consequenter condemnatio expensarum: vt notatur, in c. interposita. §. 2. de appellat. & per Ioan. And. in cap. cordi. eodem titul. libr. 6.*

EPITOME.

Appellatus si petierit quòd appellans veniat cum omnibus iuribus & munimentis ad curiam: si sine illis iuribus comparet: pro eis vlterior dilatio non dabitur.

5 EX præmissis † igitur insurrexit aliud dubiū. Si iudex deferat & terminum non præfigat: appellatus tamen petat, quòd veniat ad Curiam cum omnibus actis & munimentis: vt in d. c. cordi. & sic appellās habebit annum ad prosequendum à iure præfixum: vtrùm appellato veniente circa finem anni, & petente procedi in negotio
a principali procedi poterit sine noua citatione[a] in absentia appellantis per audientiam? Volebant aliqui dicere, & maior pars quòd opus sit noua citatione, per c. sæpè. & capit. oblatæ. de appellatio. vbi apparet quòd etiam quando appellatio recipitur à iudice: & terminus ab ipso, vel à prouocante ad prosequendum appellationem præfigitur, qui quidem terminus licèt habeat vim peremptorij quo ad appellationem prosequen-
6 dum: tamen illo † elapso opus est noua citatione quo ad processum fiendum in negotio principali. Sed antequā transeam vlteriùs, respōdeo hoc esse verum, quando appellatus nil fecit, nec petijt, quòd appellans veniret, vel mitteret sufficienter. At vbi hoc peteret, & iudex deferret: crederem, sub dubito tamen, quòd nisi appellans veniat, vel mittat procuratorem sufficienter, quòd circa finem anni poterit per audientiam in negotio principali procedi. Et sic intelligo Innoc. qui alleg. pro contrario in d. c. cordi. super ver. petierit. ibi, habebit ergo locum &c. & super ver. appellans. vbi ponit duas conclusiones: quarum prima est hæc: quòd quando pars appellata petijt, vt appellans veniret cum omnibus actis, & munimentis &c. nisi veniat in termino iuris, vel hominis non habebit remissionem, siue nouum terminum pro eis producendis: imò eis non expectatis procedetur vlteriùs in causa. pro quo nil alleg. sed possunt allegari ea, quæ leguntur & notantur in cap. statuimus. & c. cupientes. de elect. libro 6. Secunda conclusio est ista, quòd quando nil petit appellatus, sed tantùm terminus est appellanti ad prosequendum appellationem præfixus per iudicem, quòd nedum in causa appellationis, sed etiam in principali potest procedi sine vlla citatione. allegat. ca. veniens. de renunt. licèt aliqui secundum eum cōtradicant. tamen ipse videtur residere in prædicta opinione, quam credo verissimam: dummodo appellatio sit recepta à iudice, vel approbata à parte: prout suppletur in capitul. Nicolao. per Ioan. de Lig. arg. etiam vnius notulæ Ber. in c. cùm causam. de re iudi. in princi. aliàs enim non procederet prædicta Innoc. conclusio: quia sola termini præfixio non operatur delationem, nec deuolutionem negotij principalis ad Curiam: prout leg. & not. per Ioan. Andr. & Archid. in cap. cum appellatio-

pellationibus friuolis.libr.6.& Specu. in titul. de appellat.§. qualiter.versic.porrò.vbi dicit, quod termini præfixio nil operatur, nisi quòd per new etiam partium possunt antea literæ super appellatione impetrari: ad quod duntaxat sufficit mittere procuratorem ad Curiam: vt in c. Nicolao. de appellat. vbi iudex defert, & terminum præfigit, tunc partes nedum ad impetrandum & contradicendum, sed etiam sufficienter debent mittere ad totam causam, & hoc non ex vi præfixionis termini, sed delationis iudicis, quæ deuoluit, & transfert totum negotium principale ad Curiam: vt in c. cum appellationibus. superius allegato. de quo tamen sunt opiniones diuersæ. Si igitur iudex defert, & terminum non præfigit, & pars appellata petit iuxta formam d.capitulo. cordi. credo eatum indubitatum: nam tunc succedit terminus iuris loco termini hominis, infrà quem debet appellans venire, & mittere sufficienter: vt si appellatus voluerit, vel etiam superior, quòd omisso articulo appellationis procedatur in negotio principali, possit vlterius procedi etiam ipso vlterius non vocato, ex quo non misit sufficienter. Pro hoc alleg. argumen. in capitul appellationi.2.quæst.6.in additione. Adde de hac materia, quæ quidem lex ibi eam nizata multum videtur facere pro contraria opinione: sed intelligo eam quando non fuit appellatio recepta à iudice, vel approbata à parte, nec petitio facta secundum formam d. ea cordi his enim duobus concurrentibus: secus secundum dominum meum, & per Io.de Ligna. in e.interposita.de appella. Si enim diceretur sit necessaria nouam citationem: quid operaretur tunc prædicta appellanti petitio: imò esset superflua, ex quo idem deberet repeti, & de nouo cũ omnibus actis & munimentis citari, vt est moris Credo ergo si non veniat, vel mittat appellans sufficienter, posse procedi in eius contumaciam per audientiam ad diffinitiuam sententiam, seruata tamen forma, & modo procedendi traditis per glo. in capitul. sæpè super versi ae si peremptis, & per Innoc. & Io Mona in capit. cordi superius alleg. Pro prædicta opinione facit vnum dictum Ioan. An. in e. Romana. de foro competen. super versic. voluntate. in nouel. libro 6. Sed pone quòd iudex nolit appellationem admittere: nunquid pars appellata poterit ipsam approbare? Dicit Hostien in ea. sæpè. superius alleg. super vers. à parte. quod sic & alleg. pro hoc cap interposita. § 1. eodem titul. & meo iudicio reperio de hoc clarum text. in dicto capit. sæpè. qui loquitur alternatiuè. Et credo per solam huiusmodi appellationem causam appellationis, sed non negotij principalis ad curiam deuolutam: sed si petatur iuxta formam d. ea. cordi. tunc vtrunque negotium est deuolutum.

ADDITIO.

a *Noua citatione Et pro hoc vide in capitul. 1. de electione libro sexto & hoc habet locum, cum appellatur in beneficialibus, vt ibi. Sed quid dicis in prophanis? Videtur quòd vna partium comparente debet alia de nouo citari. l. final §. illud C. de tempor. appellatio. vnde textus in d. capitul. cordi. potest intelligi quòd partes instructa debeant comparere super appellationis articulo: sed vt eo finito possit procedi in principali, noua citatio, & processus requiritur. hoc vult textus in dicto capitul cordi. ibi, dum dicit, quantum de iure poterit, & debebit ad hoc c. sæpè. de appel. & quod ibi not. in gloss. vt si lis. speciale ergo videtur, cùm appellatur ab interlocutoria, vel grauamine, vt partes compareant cum actis & munimentis, & pro eis producendis non detur eis post primam comparitionem alia dilatio. quod an sit speciale cùm appellatur ad Papam, vel generaliter ad quecunque, cogita.*

EPITOME.

Appellatio alternatiua, vel disiunctiua, vt putà ad Papam, vel Archiepiscopũ seu Episcopũ interposita in partibus valet & tenet.

SVMMARIA.

1 *Appellatio alternatiua an valeat. Item disiunctiua.*
2 *Vagari in incerto cum alterius discrimine nemini licere.*

DECISIO XXXIII. *aliàs 209.*

1 APpellatio † alternatiua vel disiunctiua interposita in partibus: putà ad Papam, vel ad Archiepiscopum valet & tenet: prout not. Specul. titul. de appel §. tunc tractemus. vers. sed pone aliquis. & versic. quid si dicat. licèt Ioann. Andr. in ca. si is cui. de offic. deleg. libr. 6. teneat contrarium de iure canonico, & Archid. in ca-
2 non. si quis à iudice. 2. quæst. 6. quia † non licèt cũ discrimine alterius vagari in incerto. ff. de iureiuran. l. ait prætor. de elec. e.2. & c. vt quis duas. de elect. libr. 6. quam tamen quæstionem plenius dominus Ioann. Andr. prosequitur in regula, in alternatiuis, in mercur. & ibidem decidit & malè: quia prædicta incertitudo, si qua fit, reducitur ad certitudinem: cùm appellans appellationem prædictam coram vno de illis prosequi incipiat, & partem aduersam citari faciat: per hoc enim satis certificatus est appellatus coram quo procedere debeat in huiusmodi causa appellationis. Dominus Ioan. de Ligna. in capit. si duobus. de appellatio. dicit appellationem alternatiuam valere indistinctè de iure ciuili: quia lex dat iudicem immediatum, scilicet superiorem. ff. de appellatio. l. Imperator. & C. eodem titul. l. præcipimus. Idem dicit cùm appellatur ad Episcopum, vel Archiepiscopum: quia lex dat certum, vt suprà dictum est. In appellatione verò interposita ad Papam vel Archiepiscopum dicit eam valere, si apponatur clausula, reseruata sibi optione illius, quam prosequi velit, per l. 5. §. si quis illud. ff. de verbor. obligatio. vel si certificet aduersarium infra decendium quo potuit, & debuit appellare, secundum Ioan. Andr. vbi suprà. Subdit tamen dominus meus quòd Curia indistinctè admittit appellationem alternatiuam etiam sine clausula supradicta: quia in casu magis verisimiliter dubio alter-

bio alternatiua admittitur. de restitut. in integr. ca. constitutus. nec est necesse quòd infrà decem dies fiat huiusmodi electio, siue certificatio: quia cùm appellans eam prosequitur, eo ipso elegit, & per citationem posteà subsecutam aduersarium certificat. arg. cap. prætereà. de dilat. & clemen. causam. de elect. & clem. 2. vt lit. pen. ergo cessant omnes rationes supradictæ.

EPITOME.

Præsumptus contumax, qui non fuit personaliter citatus, vel apprehensus à die sententia infrà decem dies auditur appellans, infrà quod petens restitutionem non auditur.

SVMMARIA.

1 *Restitutioni aduersus sententiam locum non esse, vbi appellationi locus sit.*
2 *Remedio ordinario vbi locus sit, ad extraordinarium non est recurrendum.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 224.

1 SI † contra absentem, & indefensum, ac præsumptiuè contumacem feratur sententia, & ab ea non appellatur infrà decendium à tempore, quo sciuit eam latam computandum: non potest infrà illud idem tempus petere restitutio-
2 nem in integrum ad appellandum: † quia quandiu superest remedium ordinarium, non est re-
a currendum ad extraordinarium. [a] ff. de minor. l. in causæ. de offic. iudic. cap. 2. licèt aliqui allegauerint ea ex literis. de in integ. resti. pro contrario. quod tamen facit pro meo iudicio: quia illa puella propter deceptionem, & fraudem non fuit restituta per viam restitutionis ad appellandum, sed per viam supplicationis ad audientiam, & totum negotium principale prosequendum. Per eundem modum tollitur contrarium etiam allegatum de c. cùm Bertoldos. de re iudic. quia ibi ex diuersis causis, & præsertim propter iustã absentiæ causam fuit restitutus aduersus sententiam iniustè: vel secundum aliquos, nulliter contra absentem promulgatam, & non fuit restitutus ad appellandum.

ADDITIO.

a *Extraordinarium. Quando remedium extraordinarium simul concurrat cum ordinario: vide per Bartol. in l. in prouinciali. §. si verò. §. de noui oper. nuntiat. glos. in l. etiam. C. si tu. vel curat. interue.*

EPITOME.

Si appellanti resistit ius commune, non prius reuocantur attentata, quàm ipse appellans veritatẽ causæ suæ appellationis probauerit.

DECISIO XXXV. aliàs 234.

SI rector alicuius ecclesiæ parœcialis Episcopo alicui subiectæ appellat à sua visitatione, & procuratione, exprimendo, & allegando in sua appellatione se exemptum per priuilegiũ apostolicum, vel præscriptionem tanti temporis, &c. & petat reuocari quædam attentata per dictũ Episcopum post suam appellationem: licèt attẽtata probet, sed non probet prædictã exemptionem: huiusmodi attentata non veniũt reuocãda. Nam siue dicamus prædictam appellationẽ iudicialẽ, siue extraiudicialẽ, quo nõ est à diffiniti ua: veritas causç ante huiusmodi reuocationẽ est probanda. de rescri. c. significauit. c. Rodulphus. & c. significante. de maior. & obe. c. dilecti. & ibi per Innocen. de appella. ca. dilecto. & ca. ex parto significantibus. cum multis similibus. sed optimè & ibi clarus text. est hodie de appella. c. non solùm. §. fin. libr. 6. Pro hoc facit etiam dictum Innocen. in c. solet. de senten. excommunica. lib. 6. videlicèt quòd allegans se exemptum à iurisdictiona Episcopi, & petens se absolui ad cautelam à sententia excommunicationis per Episcopũ in eum prolata, non auditur, nisi doceat de exemptione ante omnia. licèt Ioan. And. in nouel. ibi variet. tamen dictum Innocen. tenet rota: videlicèt quòd aliqualiter, licèt non plenè, debeat cõstare de huiusmodi exemptione antequàm absoluatur, ne illudatur ordinariæ potestati: pro quo facit ius cõmune, & resistit agenti, siue absolutio nẽ petenti. arg. ca. ad decimas. de restit. spol. lib. 6.

EPITOME.

Capitulum. vt circa de elect. lib. 6. non extenditur ad illum, qui in sua appellatione dixit se canonicè institutum, & aduersario ius non competere.

SVMMARIA.

1 *Dispositio c. vt circa. an recipiat interpretationem extensiuam.*
2 *Appellans in causa beneficiali extra iudicium nullos obiectus deducendo, an posteà repellatur ab obiectionibus dandis?*

DECISIO. XXXVI. aliàs 267.

SI possessor beneficij appellet in partibus extraiudicialiter asserens sibi canonicè de illo beneficio fore prouisum, & aduersario suo nullum ius competere: & quòd ipsum indebitè inquietat, & molestat, nihil obijciendo vel exprimendo in sua appellatione in personam, vel in formã, non repelletur ab obiectibus posteà dan-
1 dis in Coria. Nam † capit. vt circa. quia est à iure exorbitans, & multum pœnale, quòd excludat à iure iam quæsito, est restringendũ, & strictissimè interpretandum. de elect. cap. statutum. libr. 6. de regu. iur. cap. quæ à iore. & ca. odia. eodem libro. Sed cùm prædicta constitutio arctet non tantùm appellantem, sed appellatum, & crimina & defectus opponẽtem in personam vel formam, ad illam exactam specificationem, & in casu proposito nihil opponitur: sed tantũ appellatur à molestationibus, &c. ergo nec obstat quòd videatur impugnare prouisionẽ aduersarij indirectè, in eo quod dicit sibi nullum ius cõpetere in beneficio quod possidet. Nam eo ipso quod dico mihi ius competere

competere: per consequens dico tibi nullum ius deberi: quia duo vnâ rem &c. de fide instrumento. capit. inter dilectos. de concess. præbend. cap. 1. libro 6. Subintellecta igitur. & quæ de iure insunt exprimere non nocet. de iureiuran. capit. quemadmodum. de electio. capitul. significasti. de præbend. capit. significatum. cum ibi nota. & ff. de solut. l. cùm quis. & in dect. 2. de rescriptis, cum ibi not. Præterea non sufficit prouisionem impugnare, nisi propter hoc appellet: vt in cap. 1. de appellat. libr. 6. At hic appellans prouisionem non impugnat, sed pro conseruatione iuris sui appellat: ergo &c. licèt dominus Robertus tenendo contrarium diceret, quòd expressa nocent, non expressa non nocent. de procurat. c. si. cum ibi not. & dixit quòd ita tempore domini Inn. sexti. & Vrbani quinti semper fuit obseruatum, quòd omnes[1] appellantes in causa beneficiali extrà iudicium etiam nullos obiectus in appellatione deducendo, vel exprimendo repellantur ab obiectibus posteà dandis. & pro hoc allegvnam not. Io. Mo. in capitul. statutimus. de elect. super ver. contingat. libr. 6. quæ nihil facit, nec obstat meo iudicio: quia loquitur quò ad deuolutionem causæ beneficialis ad Curiam, quæ de sui natura sunt tractandæ ibidem: & leuiùs possunt ibi tractari, & diffiniri, quàm alibi: seruata tamen forma clem. causam electionis. de elect. & pro primo dicto fuit allegatum capitul. constitutionem. in princi. eod. tit. in clem. Nam si quis appellat propter ius suum: licèt impugnet indirectè ius partis aduersæ: dummodò nil obijciat in personam, vel in formam, non habet locum constitutio, vt circa. quæ est multùm rigorosa, & ad occurrendum fraudibus inuenta: quæ cessat in casu proposito: ergo &c. Et si iudex dubitet de aliqua fraude, vel malitia côtra nunc dantem obiectus: recipiat iuramêtum de malitia. de iura calu. c. 2. libr. 6. in fin. de exceptio. c. pastoralis secùs verò secundum aliquos, si appellans ius suum non deducendo, sed ius partis aduersæ impugnando ab eius intrusione, vel non canonica institutione etiam in genere appellaret: nisi tunc causa & circunstantias huiusmodi intrusionis, vel non canonicæ institutionis in appellatione exprimat, repellitur posteà ab obiectibus, & cadit à iure suo. Clarè enim constat quòd non pro iure suo tuendo, seu côseruando, fortè quia nullum ius habet: sed ius alterius impugnando directè appellat. Secùs verò si indirectè: vt in clementi. constitutionem. superius alleg.

EPITOME.

Appellatus si post appellationem, & terminum assignatum appellanti commissionem impetret, vigore cuius procedatur in causa validus est processus, dummodo appellans procedat de diligentia sua.

DECISIO XXXVII. aliàs 295.

SI appellatus post terminum assignatum appellanti ad prosequendum impetret commissionem, vigore cuius vsque ad conclusionem in causa procedatur: & posteà appellans doceat de diligentia prosecutionis per eum facta infrà terminum præfixum sibi, Dixerunt omnes Domini concorditer valuisse, & valere processum habitû vigore commissionis antedictæ, Ratio, quia ex quo appellatio prædicta non fuit deserta, vtraque pars poterat eam prosequi, per c. oblatæ. & c. sæpe. & c. ex insinuatione. de appellat. & sic diligentia appellati prosit appellanti. C. de appellationib. l. eos. de quo tamen vide decis. 7. suprà eod. titul. nec tunc habet locum clemen. si appellationem. de appellatio.

EPITOME.

Attentata post appellationem extraiudicialem per iudicem, vel per partem non sunt reuocanda per modum attentati, antequam intimetur eisdem.

DECISIO XXXVIII. aliàs 309.

a ATtentata[a] per iudicem, vel partem post appellationem extrà iudicium interpositam ante notificationem eiusdem eis factam non veniunt per modum attentati reuocanda, propter iustam causam ignorantiæ: & quia de nulla temeritate redargui potuerunt. arg. clemen. 1. vt lit. penden. & alleg. not. Ioan. Mo. in cap. cupientes. de electio. super versicul. à gratia libr. 6. Cui videtur multùm obstare quoddam dictum Innocen. in capitul. dilectis. super ver. innotuerit. de appella. vbi dicit expressè, quòd appellans in absentia iudicis etiam ante notificationem sibi factam ita eximitur à iurisdictione iudicis à quo appellauit, sicut si in eius præsentia appellasset. alleg. capit. pastoralis. eod. titul. & 2. quæst. sexta. can. biduum. cuius dictum modifica, & intellige iuxta not. per Arch. in cap. appellatio. super versicul. iudici eod. titul. libr. 6. Concedatur dictum Innocen. quòad translationê iurisdictionis. Non sequitur ergo quòd hoc solùm sufficiat quò ad reuocationem attentatorum, in quo articulo oportebit appellantem probare duo: videlicèt, se ex causa probabili appellasse, & veram causam appellationis fuisse, vel esse, vel saltem illam se proposuisse corâ iudice à quo appellauit, & obtulisse se ad probandum, & non admissum fore. de appel. c. interposita. de testi. cap. ex parte Adæ. & hæc duo etiam habet probare appellans quò ad translationem iurisdictionis. intelligas effectualiter: prout not. per Ioan. Mod. & Archid. in c. romana. de app. §. quid si obijciatur. super vers. an sit vera. libr. 6. Pro conclusione faciunt nota. in c. si postquàm. de elect. per Io. And. & Io. Mo.

Additio.

a *Attentata. Adde infrà. eod. tit. decis. 44.*

EPITOME.

Appellatio præsumitur infra decem dies à die notitiæ appellantis interposita attamen facta post decem dies à tempore grauaminis causam beneficialem non deuoluit: sed facta infra decem dies à die scientiæ sic.

DECISIO XXXIX. aliàs 316.

a SI possessor[a] beneficij appellat extrà iudicium à publicatione quorundam processuum aduersarij

aduersarij sui impetrantis apostolici: quos qoidem processus, & eorum publicationem dixit ei à decem diebus proximè præteritis citrà ad ootitiam suam peruenisse: dubitatur vtrùm præsumi debeat prædictam appellationem post, vel infrà decem dies interpositam fuisse? In quo dubio Domini erant varij. Aliqui dicebant ipsum præsumendum decima die præterita notitiam dictorum processuum habuisse: & tunc decendium incepisse ad appellãdum, & sic post decem dies appellatum fore & nulliter. alle. c. concertationi. de appel. libr. 6. Alij asserentes contrarium allegabant pro se cap. licèt. de probat. & ea quæ ibi oot. Nam aliud est dicere à decem diebus citrà: ad cuius verificationem sufficit quòd vna die ex decem diebus sciuerit: secùs si adderetur
b copula, & [b] citrà. quæ denotat continuationem temporum & dierum: & vt res potiùs valeat, quàm pereat de verb. sig. c. abbate. attento etiam quòd de facili causæ beneficiales ad curiam deuoluuntur: quia meliùs ibi qu'àm alibi expediuntur. Dicebant Domini istud de æquitate meliùs interpretãdum fore infra decendiũ fore appellatum: præsertim cùm nedum à prouisione facta, sed etiam facienda, & sic à futuris grauaminibus in causa beneficiali poterit appellari, quod est io illis speciale. de elect. c. qui contra certam. libr. 6. Fuit finaliter per omnes conclusum meliùs, & tutiùs fore partem aduersam, videlicèt appellatam citari de ouo: cùm idem Auditor haberet commissionem de speciali mandato cum potestate citandi in curia & extrà, & processus posteà rueret: quia vbi deest fundamentum, nihil superædificari potest. 1. quæst. 1. can. cũ Paulus. de præs. non bapt. e. veniens. quod est ratio. de proba. c. quoniam. 1. quæst. 1. nos in quẽquam. de constit. capit. ecclesia. de maio. & obed. cap. inter quatuor. de caus. pos. c. 1.

ADDITIONES.

a *Si possessor. Francus in c. concertationi de appel. libr. 6.*

b *Copula &c. An aliquando ponatur pro id est, vide Alexand. de Imo. consil. 22. in 2. & 3 coll. in 1. volu. vbi ponit etiam de alienatiua vel item in consi. 120. in 2. col. in 1. vol. vbi ponit an copula capiatur pro vel, & in consil. 48. in 2. col. in fi.*

EPITOME.

Si iudex à cuius diffinitiua appellatur, appellationi deferat: & post triduum terminum ad prosequendum præfigat, valet talis præfixio.

SVMMARIA.

1 *Terminum ad prosequendam appellationem an & quando iudex possit statuere.*

2 *Appellatur à diffinitiua sententia etiam extraiudicialiter.*

DECISIO XL. aliàs 356.

SI appelletur à diffinitiua sẽtẽtia: & Auditor deferat appellationi: & per treis dies posteà

1 præfigat terminum † decem dierum ad prosequẽdum, Fuit dubitatum vtrùm valuit huiusmodi termini præfixio? Hoc est quærere: vtrùm iudex, postquàm detulit appellationi potuerit terminũ ad prosequẽdum statuere. quæ quidem quæstio satis ruminatur per Inan. And. in nouel. io capit. cum appellationibus friuolis. super ver. iurisdictionem. de appellatio. lib. 6. Et dicit aliquos Docto. quos nominat, tenere quòd non: quia per delationẽ huiusmodi tam accessorium, quàm principale negotium videtur in superiorem transfusum. extrà de app. c. dilectus filijs. §. præterea. nec est appellans sine termino: quia statim habet terminũ iuris. extrà de appel. c. cùm sit. & videtur tenere hanc opinionẽ Genze. io cle. 1. de appel. Io. Andr. breuiter in loco quo suprà, tenet expressè cõtrarium allegans multas rationes, & tandem clarum textum pro sua opinione in cap. cordi. §. post hoc. ibi, postquàm fuerit appellatum & appellationi delatum. de appel. libr. 6. & ibi videtur hoc idem tenere Io. And. in nouel. Host. & Archi. allegat etiam Io. And. tex. vnum pro se, videlicèt glo. ordinariam Ber. in c. 2. de matri. cõtract. cõtra interdic. eccle. in 4. glo. vbi alleg. decre. sæpè. de appell. quæ bene facit. Nam ibi litera loquens de dilatione iudicis, subdit posteà de termino, sicut in d. c. cordi. §. post hæc. & in clem. 1. de appella. vbi videtur Paul. in nuere quòd deferre & terminum præfigere sint actus iudiciales, & debent simul & non diuisim expediri: cuius opi-
2 nio non seruatur. Nam extraiudicialiter † etiam à diffinitiua sententia appellatur in domo, vel in camera: & dantur apostoli reuerẽtiales: & defertur appellationi: nec requiritur partis vocatio, quæ esset necessaria, si essent actus iudiciales. 2. quæst. 1. can. nos in quenquam. de consti. c. ecclesia. de maior. & obe. c. inter quatuor. eum si. & in hanc partem, videlicèt opinionem Io. And. & se quacium, declinauerunt omnes Domini. & etiã ego, licèt pro concord. Docto. allegaueram dominũ & patrem meum dominum Io. de Ligna. qui videtur distinguere, & cõcordare prædictas opi. sic. Aut iudex deferens statim præfigit terminum appellanti ad prosequendum, & potest: & sic dixit intelligendũ d. c. sæpè. & d. c. cordi. §. post hoc. aut ex interuallo terminum præfigat, & non potest: & sic dixit intelligendã opin. contrariam.

EPITOME.

Pendente termino ad dandum apostolos super appellatione ante diffinitiuam iudex impetrari non potest: quoniam apostoli sunt pars appellationis.

DECISIO XLI. aliàs 357.

FVit dubitatum si appelletur à diffinitiua, & antequam Auditor det apostolos, & terminum præfigat ad prosequendum, pars appellans porrigat Vicecãcellario noam scedulam pro cõmissione io dicta causa appellationis obtinẽda, si iudex posteà appellationi deferat, & terminum decem dierum, vt est moris, præfigat ad prosequendũ, infrà quẽ terminum prædictus appellãs confisus de sua prima diligentia, nullam aliam

facit

facit vtrùm sufficiat sibi illa prima, ad hoc quòd non dicatur huiusmodi appellatio deserta; Dicebant omnes me solo excepto, quòd sic. Nam ex quo ius huiusmodi appellationi desert, & terminum statuit: vt 2.q.6.can.biduum. & de appellat. capitul. cùm sit statim potuit prosequi. de appel. cap. oblatæ. & c. ex insinuatione. de confir. vti. vel inuti. capitul. bonæ. imò posset commissionem ante dationem apostolorum super dicta appellatione impetrare. hoc verum de appellatione à diffinitiua: secus verò si ab interlocutoria, vt in noua constitutione domini Gregorij Papæ 11. Præterea si debitor soluat ante terminum videtur liberatus. meliùs est igitur præuenire, quam præueniri. Cùm igitur iste præueniendo terminum fecerit diligētiam suam, meritò à negligentia, quæ desertionem inducit, debet excusari. Mihi verò salua correctione videbatur cōtrarium, & moueor. ac præsuppono quòd apostoli sunt pars appellationis: vt in d.c.cordi. & in c. ab eo. de appel.lib.6. intantùm quòd si petiti debitè nō fuerunt, reputabitur non appellans: vt in dict.c. ab eo. & clemen. quamuis. eod.tit. Modo autem aut fuerunt apostoli petiti per verum appellantem, aut non. In primo casu, si fuerunt petiti, & terminus ad dandum & recipiendum apostolos per iudicem præfixus, ante dationem eorundem nihil potuit, vel debuit fieri per partem vel iudicem, cuius officium pendente termino conquiescit. de appellat. capitul. significante. In secundo casu, si non fuerunt petiti, non reputabatur adhuc appellans: ergo super eo quod non erat in rerum natura, nihil poterat fieri, vel impetrari. de despon. impub. capit. ad dissoluendum. cum ibi alleg. Præterea iudex habet potestatem à lege abbreuiandi terminum iuris ex causa datum ad prosequendum: vt in cap. cùm sit. & c. oblatæ. de appellationi. quod quidem beneficiū legis pars sibi auferre non potuit. de reg. iur. cap. indultum. cum simi. quod sibi in præmisso casu auferretur: cum sui termini præfixio nil operaretur, quæ cū ratificatione sententię operatur & eius executionem, vt in prædictis iuribus. ergo &c. frustrà enim terminus ad prosequēdum daretur, si iam esset prosecutus, & valeret prædicta huiusmodi prosecutio: quæ quia facta est, cùm non potuit, nec debuit: & quando potuit & debuit, eam non fecit: pro nulla reputari debebit. de appellat. cap. dilectis. § præterea. nullum enim & inutile æquiparatur in iure. de translat. episcop. capitu. inter corporalia. Cùm igitur infra terminum sibi statutum ab homine, qui præueniri non potest: vt in d. capit. oblatæ. nullam diligentiam de prosequendo suam appellationem fecerit: fecit ergo appellationem suam desertam, & firma & rata mansit iudicis sententia: vt in dictis iuribus. cap. cùm sit. capitul. oblatæ. capitul. reprehensibilis. & capit. personas. de appel. nec excusat eum sua diligentia, quæ, vt suprà probatum est, nulla fuit ergo nil rationale poterat ad hoc agi. Sed quod irrationabiliter actum erat, prudenter & iustè debebat reuocari & emendari: & sic denuò debuisset diligentiam suam infrà terminum sibi ab homine præfixum alium Auditorem impetrādo fecisse. de accusat. capitulo. qualiter. 1. de elect. cap. nostri. quod potuit voluit, quod voluit adimplere nequiuit. de offic. dele. c. cùm super.

EPITOME.

Camerarius vel eius Auditor nō potest se intromittere de causis extra Romanam Curiam ad papam per appellationem deuolutis.

DECISIO XLII. aliàs 336.

Si à iudice in Campania appelletur ad Papam, vel eius officiales: Auditor cameræ de huiusmodi causa appellationis sine speciali mandato, seu sine speciali commissione non potest se intromittere: quod si fecerit, totus processus ipsius est irritus atque nullus, tanquam à non suo iudice factus. de iudic. c. at si clerici. & l. si quis ex aliena. ff. eod. titul. causæ enim appellationum quarumcunque ab extra ad sedem apostolicam interiectarum, consueuerunt, & solent in Palatio apostolico per dominum Vicecancellarium cōmitti, & tractari: nec de his potest se dominus Auditor cameræ intromittere: quia nec est Auditor nec officialis Papæ, sed Auditor cameræ & cammerarij. Et quemadmodum Camerarius de huiusmodi causis per appellationem ad curiam delatis se non posset intromittere, ita nec eius Auditor. de rescriptis. capit. super literis. in fine.

EPITOME.

Causa semel in curia deuoluta ibi semper remanet tractanda: & si econtra appelletur ab executione processuum, licèt ipsi appellationi non detulerit pro confirmatione suorum iurium, nihilominus eam prosequi potest.

DECISIO XLIII. aliàs 321.

Si appellatus in causa beneficiali post & contra appellationem contra eum, & à suis processibus in partibus interpositam, & sibi legitimè intimatam: facit nihilominùs per suos executores continuare processus, à quibus extitit appellatum excommunicando, & aggrauando: & posteà vigore dictæ appellationis causam in Romana curia obtineat committi contra suum aduersarium, Fuit dubitatum vtrum vigore huiusmodi commissionis, & appellationis posset contra absentem appellātem procedi? Causa dubitandi fuit: quia videbàtur quòd ex quo appellationi prędictæ non detulit: imò contra eam plura attentauit, quòd ex ea se intromittere non debuit, neque potuit. per cap. an sit. de appellat. & de election. cap. bonæ memoriæ. magis videbatur etiam iuri sibi quæsito ex prædicta appellatione, videlicèt quoad deuolutionem causæ, quantum ad se tacitè renuntiasse, veniendo contra eam. arg. capitul. ex parte. de rescript. Fuit dictum & conclusum per omnes Dominos contrarium. Nam ex quo semel causa fuit legitimè ad sedem apostolicam deuoluta, semper mansit ibidem tractanda: quæ quidem deuolutio per huiusmodi tacitam renuntiationem non cessat: imò nec per expressam, nisi ea interueniant, quæ leg. & not. ac habētur in ca. quamuis. de elect.

de elec.lib.6. Nec ob. quod dicitur, quòd illi non
detulit: ergo se ex ipsa iuuare non debuit quò ad
illum effectum: videlicèt quò minus possit ius
suum prosequi, deferre non tenebatur: maximè
si expressa in appellatione contra eum interposi
ta erant friuola, & non vera. Et ideò quicquid
per suos executores fiebat, totum factu fuit pro
tuitione & defensione iuris sibi quæsiti, cuius
effectus per appellationem extraiudicialem im-
pediri non potuit. prout legi & not. in c.consti-
tutus de appel. & ibi per Innoc. & ideò non po-
a test dici innouatio: [a] quia fuit iuris sui antiqui
continuatio, & conseruatio. argu.c.2.vt lit.pend.
nec fortè illa reuocarentur per modum attenta-
ti, nisi probaretur veritas causæ appellationis hu
iusmodi extraiudicialiter, & ante diffinitiuam
interpositæ arg. eorum quæ leg & not.in c.non
solùm § final.de appel.lib.6. & in capitu. si post-
quàm de electio. eod lib. Dum igitur videbat se
non posse proficere in partibus per cõtinuatio-
nem, & aggrauationem processuum, habuit re-
cursum ad prosecutionem appellationis nõ suæ:
sed partis aduersæ, sibi tamen intimatæ, per quã
tota causa fuit ad Curiam translata: vt in cap. sta-
tuimus. de elect. libr 6. iuncta clementi. causam.
eod. titu. cui priuilegio seu translationi per præ-
dicta renuntiare non potuit. Non obstat capitu.
an sit quod loquitur in appellante, qui propriæ
suæ appellationi non detulit. At hic loquitur in
appellato: ergo non obstat d.c. bonæ memoriæ.
Nam ibi fuit per vtranque partem appellatum,
& neutra partium deferebat appellationi alte-
rius. & sic paria delicta, &c. de adul.ca intellexi-
mus. Prætereà ibi appellatio maioris partis ca-
pituli postulantis Episcopum Vormaciens. & ap-
pellationem interponentis, ne minor pars ad
electionem aliam procederet, postulatione eorũ
non cassata fuit friuola manifestè: quia notoriè
constabat postulationem huiusmodi factam per
impressionem: & sic remansit tota potestas pe-
nes partem minorem. quæ post postulationem,
& electionem prædictas elegerat in Archiepisco
pum Præpositum sancti Petri: & ante huiusmo-
di postulationem etiam appellauerat, ne sine eis
propter iustam causam timoris quam habebant,
ad electionem aliquam procederent: qua tamen
appellatione non obstante maior pars processit
in negotio electionis spreta minori parte: & po-
stulauit Vorm. ad instantiam ducis Sueuiæ tunc
in Romanorum Regem electi in Archiepisco-
pum Maguntinen. & appellauit vt suprà dicitur:
& quia maior pars non detulit appellationi mi-
noris partis: ergò nec minor pars, apud quam
residebat tota potestas eligendi, non tenebatur
appellationi maioris partis deferre. per regulam
c. quia frustra legis auxilium. & c. de vsur. cap. quia
frustra. cum similibus ibidem alleg.

ADDITIO.

a *Innouatio. De innouatione. vide decis. 25. incipien.*
si reus & possessor. suprà de rescrip.

EPITOME.

Attentata post & contra appellationem à grauamine non reuo-
cantur: nisi prius constiterit de grauamine, vel quòd appellans se illud
obtulerit probaturum.

SVMMARIA.

1 *Attentata contra appellationem quando reuocari*
debeant.
2 *Desistere à sui iuris prosecutione nemo cogi potest.*
3 *Præsumptio nõ habet locum pro veritate causarum*
in appellatione extraiudiciali expressarũ: sed pro-
bandæ sunt.
Intellectus c. interposita. de appel.
4 *Facta post appellationem in cathedraliũ vel regula*
rium electionibus emissam, ipso iure nulla sunt.

DECISIO XLIIII. aliàs 344.

Licèt in causa beneficiali extraiudicialiter
contra aliquem impetrantem apostolicum:
purà à gratia & processibus suis appelletur: sibi-
que huiusmodi appellationi intimetur: & ipse
post & contra huiusmodi appellationem nihi-
lominùs ius, siue gratiam suam prosequendo
aliqua faciat, & attentet: purà apprehendendo
possessionem, absque tamen violentia recipien-
do fructus, & alia iura beneficij sui excedendo,
1 secundum omnes Dominos, præmissa † non
sunt per modum attentati reuocanda, nisi ante
omnia cognoscatur, & doceatur de veritate cau-
sæ appellationis. Ratio est. quia quando appel-
latur ante diffinitiuam: regulare est non reuoca-
ri attentata post appellationem, nisi in euentum
causæ appellationis de appella. non solùm §. illa
libro 6. Stemus igitur regulæ, vtile per inutile
non vitiatur. C. de appel. l. præcipimus. Prætereà
quando quis ius suum prosequitur, ipsum con-
tinuat & conseruat, nõ innouat: sed totum quic-
quid facit, hoc fit ad tuitionem & conseruatio-
nem iuris sui antea quæsiti: vt lite penden. cap. a.
2 Nullus † enim tenetur, vel debet dimittere ius
suum, vel desistere à prosecutione, & continua-
tione sui iuris, vel possessionis suæ, propter ali-
quam contradictionem vel appellationem: imò
desiperet, qui hoc saperet: vt not. Innoc. de ma-
ior & obe. c. dilecti. & in c. venerabili de censi. &
de his quæ fiã ma. par. ca. c. 1. Ratio, quia nemi-
ni facit iniuriam, qui vtitur iure suo de elect. ca.
cùm nobis olim. & cap. cùm ecclesia Vulterana,
poterit etiam dicta appellatio esse friuola, cui de-
ferre non tenebatur, de appel. capitu. cum appel-
3 lationibus friuolis. lib. 6. nec vnquam † pro ve-
ritate causarum in appellatione extraiudiciali
expressarum præsumitur, nisi earum veritas pro-
betur: vt in d.c. non solùm. & c. Romana § cùm
verò. eod. titu. & lib. Hoc verum, nisi appellans
causas per ipsum antè propositas obtulisset se
probaturũ: vt in c. interposita. de appel. quæ dec.
& consimiles possunt intelligi de appellatione
iudiciali, & non extraiudiciali. Veruntamen si di-
camus, & intelligamus eam loqui in appellatio-
ne extraiudiciali: tamen non comprehendit ca-
sum nostrum, in quo non fuit facta huiusmodi
oblatio: sed vbi foret facta, tunc quò ad transla-
tionem iurisdictionis. & quò ad reuocationem
attentatorum sufficit hæc duo probare: scilicèt
quod proposuerit grauamen, & illud obtulit se

legitimè probaturum, licèt non probet veritatem causæ in appellatione expressæ. Rationem vide per Io.Monach.& adde in c.Romana.superiùs alle. super ver. an sit vera. Nec obstat capit.si postquàm. de elect. libro 6. quia hoc est speciale
4 contra regulam ante dictam, vt † in electionibus cathedralium, vel regularium ecclesiarum quicquid factum fuerit post, & contra appellationem etiam extraiudicialem ex causa probabili emissam, sit nullum ipso iure: secùs verò in electionibus inferiorum ecclesiarum secundum Io. And.Ioan.Mo.& etiam Archid.ibidem. vide de hac conclusione aliqualiter, sed non ita plenè supra deci.38.eo tit. quam conclusionem intelligas sanè: videlicèt de attentatis ante impetrationem commissam super dicta appellatione: quia si causa appellationis esset commissa alicui Auditori in Palatio, vel alibi, manus executorum statim essent clausæ.per c.vt nostrum. de appel.& capit. quamuis.de elect.lib.6.

EPITOME.

Si in partibus ab executione trium sententiarum, vel vnius quæ transiuit in rem iudicatam, causis rationabilibus expressis appelletur, Iudex tamen in curia inhibere non potest, nisi postquàm sibi de illarum veritate constiterit.

SVMMARIA.

1 *Appellari ab executore nõ nisi modũ excedat, posse.*
2 *Appellatio extraiudicialis probãda est, antequàm iudici à quo appellatum est, inhibeatur.*

DECISIO XLV. aliàs 346.

SI appelletur in partibus ad Papam ab aliqua executione trium sententiarum diffinitiuarum latarum in curia, vel vnius sententiæ, quæ aliàs in rem transiuisset iudicatam, pro eo quod prætenditur de potestate dicti executoris non constitisse, neque constare: & si constare posset dicatur, quòd modum suæ potestatis excessit: & quòd dictæ sententiæ fuerunt per falsa instrumenta latæ: & committatur causa huiusmodi appellationis alicui Auditori sacri Palatij: & petatur ante omnia inhiberi prædicto executori, ne ad vlteriorem executionem procedat huiusmodi inhibitio, nisi aliqualiter de præmissis in appellatione expressis cõstiterit, non est aliquatenus concedenda. Ratio propter verisimilitudinem duorum primorum grauaminum in ap-
1 pellatione expressorum. Tum † quia regulariter ab executore non potest appellari, nisi modum excedat: quem excedere non præsumitur, nisi doceatur.de appella.capitu.nouit.de re indi.capitu.
2 quod ad consultationem.vbi de hoc. Tum † quia huiusmodi appellatio est extraiudicialis: quæ verificari debet antequàm inhibeatur iudici à quo est appellatum: vt de appella. capitu. interposita. & c. non solùm. §. fina. libro 6. Tum quia certa causa est in appellatione expressa, videlicèt, quòd sententiæ fuerunt latæ per falsa instrumenta, tangit nullitatem ipsarum trium sententiarum, quæ non impedit earum executionem: de re iudi.c.vt calumniis.in clementi.

EPITOME.

Tenet appellatio à diffinitiua, vbi delatum est, & terminus præfixus: quamuis apostoli petiti fuerunt, non tamen instanter.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio eius qui appellauit, & cui iudex apostolos dedit, licèt non instanter petierit, an valeat?*

DECISIO XLVI. aliàs 351.

SI † appelletur à diffinitiua, & appellans petat apostolos, licèt non instanter, si tamen iudex incontinenti deferat huiusmodi appellationi, & terminum ad prosequendum præfigat, quem appellans acceptat, valebit, & tenebit huiusmodi acceptatio, & appellatio: non obstat quòd apostoli cum instantia debita non fuerunt petiti saltem vnico contextu, iuxta formam clemen. quamuis rigor. de ap. Ratio, quia petitio apostolorum cum tantis instãtiis ideò debet fieri, vt iudici debitus honor deferatur: & ipse moneatur ad reuocandum grauamen, si grauauit: quod fortè non faceret, si talis instantia non fieret: quæ ratio cessat, ex quo detulit, licèt etiam appellatio friuola fuerit de appel.c.cum appellationibus friuolis. libr.6. Superfluum enim esset apostolos datos iteratò petere cùm iam dando & deferendo iudex esse desierat, nec eos amodò dare posset: vt in d c.cum appellationibus friuolis. Pro hac conclusione facit optimè quoddam dictum Inno. recitatum per Archi. in c cordi. de appellationib. super versi. de partium. lib.6. modicum ante fin.

SVMMARIA.

1 *Victor potest ab omissione condemnationis expensarum appellare, & denuò illas petere.*
2 *Expensæ post litis contestationem factæ non veniunt iure actionis exigendæ, sed officio iudicis.*
3 *Appellari non potest ab iis, quæ iudicis arbitrio relinquuntur.*
4 *Actori licere non debet, quod reo nõ licèt: & ecõtra.*

DECISIO XLVII. aliàs 313.

a SI Auditor ferens diffinitiuã sententiam [a] pro actore, & contra reum non condẽnat ipsum in expensis non petitis per actorem in libello: si actor habens sententiam pro se ab huiusmodi omissione condemnationis expensarum appellet: Fuit reuocatum in dubium, vtrùm appella-
1 tio † teneret: & an in causa appellationis prædictus appellãs posset de nouo petere expensas, & agere super illis? Super quo Domini erant varij. Aliqui dicebant quòd nõ teneret appellatio, per l.omnẽ honorẽ.C.quãdo prouocare nõ est nece. Tum etiã, quia non erant petitæ in libello: & iudex ideò nõ grauauit, si in illis nõ condemnauit: quia secundũ formã libelli, & c.de acco.c. qualiter & quando.de simo.c.licèt Hely. Et si dicatur,

2 quòd non erat necesse eas peti in libello: † quia omnes expensæ quæ post litem contestatam accidunt, venient ex officio iudicis, & non iure actionis: vt in l. ædiles. §. sciendum. ff. de ædi. edic. & nota. per Innocent. in capitu. finem. de dol. & contu. & in c. sæpè. de appel. & per Specu. titu. de expen. §. nunc de expen. ver. hoc quoque notandum. & ideò iudex poterat condemnare, vel nõ condemnare. per l. non quicquid. ff. de iudi. & de offic. delega. c. consuluit & ideò si condemnationem expensarum omisit appellare non potuit.
3 Nam in iis quæ † iudicis arbitrio [b] relinquuntur,
b appellari non potest: vt not. Spec. tit. de offic. iud. §. impedit. Alij & maior pars, de quorũ numero ego eram, tenebant & dicebant contrariũ: videlicèt quòd appellare, & expensas in quibus primus iudex non condemnauit, petere potuit. Mouebantur: quia regulariter victus victori de iure communi debet condemnari in expensis: vt l. properandum. C. de iud. de pœnis. l. calumniam. Et licèt secundùm vnum intellectum l. omnem honorem. quando victus non appellat, victor ab omissione condemnationis expensarum appellare non poterit: tamen secundum maiorem partẽ si victus à sententia contra se lata appellat, victor etiam appellare poterit. Nam vtraque pars à sententia appellare nõ potest. de testa. c. Raynutius. & c. Raynaldus. & pro hoc alle. vna not. Ber. in c. significauerũt. de exce. super ver. absoluitur. quæ reprobatur ibidem per Abba. & etiam per Spe. tit. de ap. §. in quibus. ver. 34. vbi Spec. aliter prædictam l. omnem honorẽ. intelligit, dicens, quòd victus si appellet, tunc victor appellare non poterit pro eo tantùm quod iudex nõ adiudicauit sibi expẽsas: vel quòd adiudicauit insufficienter. & pro hoc alle. l. omnẽ honorem. & nota. per eũ ti. de expen. §. postmodum. versi. illud quoque. Si verò victus non appellat: tunc victor appellare poterit: vt ipse notat in ver. sed quid si victus. Ratio diuersitatis est secundùm eum. Nam quando victus appellat, tunc victor etiam sine quacũque appellatione expensas, & omnia alia petita in prima instantia petere, & prosequi poterit. per l. per hanc. C. de tempor. appel. de fide instru. c. cùm Ioan. frustrà igitur tunc ipse appellaret, ex quo ex appellatione partis aduersæ se iuuare poterit, & illud consequi, quod ex sua. de appella. c. oblatæ. & dehonestat iudicem qui eum honorauit: vt in d. l. omnem honorem. At vbi victus non appellaret, si ipse victor etiam appellare non posset: expensas suas nunquam recuperaret: sicque sibi magnum præiudicium fieret ex facto aduersarij
4 sui, quod esse non debet. non † enim debet licere actori, quod reo non licèt, & contra. de mu peti. c. 1. & 2. de reg. iur c. non licèt. li. 6. Concludendo igitur dicitur quod id seruat Curia. & quòd hæc est mens prædictæ l. remittens ad no. per eum, quæ modicum ad hoc faciunt, tit. de expen. §. nunc videndum. ad fin.

ADDITIONES.

a *Diffinitiuam sententiam. Adde Felyn. in c. significauerunt. de exceptio. Cardin. in clementi. sæpè. §. fin. penult. quæst. decimò septimò quæritur.*

b *Iudicis arbitrio. Secus est quando aliquis iudex ex officio suo facere potest, & non vult facere: quia tunc appellari potest. vt habetur per Felyn. in c. per tuas. col. 3. versicu. item inquantum dicit hic gloss. extrà de testibus.*

EPITOME.

A sententia nulla appellatur: vt in vim talis appellationis potest appellans prosequi nullitatem ipsius.

SVMMARIA.

1 *Appellatione facta à sententia ipso iure nulla, an deserta appellatione debeat super huiusmodi appellationis desertione pronuntiari?*
2 *Appellatio interposita ad Papam treis habet effectus.*
3 *Appellatione facta à sententia nulla potest appellans in vim talis appellationis prosequi nullitatem.*

DECISIO. XLVIII. aliàs 361.

1 FVit dubitatum vtrùm si appelletur † à diffinitiua sententia, quæ est ipso iure nulla & deseratur appellatio possit, & debeat pronuntiari super desertione huiusmodi appellationis? Et videbatur aliquibus Dominis quòd non: quia sicut non tenebatur à sententia, quæ est nulla appellare: vt de re iudi. c. 1. ita nec tenebatur prosequi: frustrà enim prosequeretur, cùm nullum effectum operaretur. de offi. dele. c. cùm contingat. de appella. c. qua fronte. Ad hoc respondebatur
2 quòd prædicta appellatio † treis effectus operari poterat. Primò causam ad curiam deuoluebat, nedum appellationis, sed totius negotij principalis: maximè si delatum erat per iudicem, vt ponebatur in facto. de ap. c. sæpè. §. saluis. & eod. tit. c. cordi. lib. 6. versi. isque. & cap. cum appellationib. eod. tit. & lib. Secundò per eum pars appellata ad curiam citabatur: præsertim si terminus à iudice, vel ab appellante erat præfixus: vt in dictis iuribus. c. sæpè. & c. cordi. sicque si pars appellata venit, vel misit ad curiam propter huiusmodi appellationem deuoluentem, & citantem: & pars appellans non venit, neque misit, tenebatur parti appellatæ competenter facere recompensationem & refusionem expensarum: vt prædictis c. sæpè. & c. cordi. & c. reprehensibilis. versi.
3 si autem. Tertiò, quia in vim † prædictæ appellationis poterat appellans prosequi nullitatem sententiæ à qua appellauit: iuxta nota. per Innoc. in c. dilecto. de appellatio. quod facere non poterat, si erat deserta. Sicque multũ expediebat, vt pars maior Dominorum dicebat pronuntiari super
a desertione [a] appellationis huiusmodi & sic factũ est per me, qui habui causam. Et prædictum dubium posui in consilijs. vide Ioan. Andr. & Paulum in clem. si appellationem. de appel. in penul. & vlt. glo.

ADDITIO.

a *Super desertione. Adde quòd iudex à quo potest præfigere terminum appellanti: quo elapso sta erit deserta appellatio ex lapsu illius termini, sicut per*

 lapsum

lapsum illius termini iuris ita dicit domi. Abba. in capitu. de appellationibus. extrà de appella. in ulti. no. & ibi per do. Fely. in prin.

EPITOME.

Si iudex non defert appellationi re integra de voluntate partium reassumit iurisdictionem: secus si deferat, aut appellatio sit superiori præsentata. tùm tunc ad eum sit principale negotium deuolutum, nisi per superiorem causa ad primum delegatum iudicem remittatur. partes tamen ad iudicem ordinarium possunt redire.

SVMMARIA.

1 *Appellatio cui per auditorem delatum est, partes renuntiare non possunt.*
2 *Appellationi interposita & interponenda, & an quando possit renuntiari.*
3 *Iuri suo renuntiare cuilibet licitum est.*
4 *Iudex deferens transfundit suam iurisdictionem in superiorem: nec potest absque noua commissione de causa delata cognoscere.*

DECISIO XLIX. aliàs 363.

EX hoc insurrexit aliud dubium, videlicèt,
1 vtrùm ad iudicem † in partibus à quo iudicialiter à quibusdam grauaminibus ad sedem apostolicam fuerat appellatum, & appellationi delatum, ac terminus ad prosequendum huiusmodi appellationem præfixus, ambæ partes re integra. hoc est, antequàm sit huiusmodi appellatio superiori præsentata, & per ipsum recepta, possint ad prædictum iudicem, à quo sic erat appellatum, & delatum, redire, & in principali negocio procedere ad vlteriora? Aliqui Domini dicebant quòd sic. per c. interposita. §. ille denique. de appel. vbi videtur textus rotundus de
2 appellante, † quòd possit renuntiare [a] appella-
a tioni suæ expressè, & redire ad priorem iudicé, saluo iure expensarum reficiendarum parti appellatæ: quæ tunc locum non habet, si de ipsius consensu & voluntate huiusmodi habeatur reditus siue regressus. Pro qua parte facit optimè textus in c. quamuis. de elect. lib. 6. & facit clem. quamuis rigor. de appel. & in antiquis c. personas. c. cùm sit c. sæpè. & c. reprehensibilis. in quibus apparet quòd propter tacitam renuntiationem appellantis, & non petentis apostolos debito tempore, nec in termino prosequentis appellationem, partes redeũt ad priorem iudicem, & ad ipsius examen: multò fortius propter renuntiationem expressam. Nam cuilibet licitum
3 est renuntiare † iuri suo. de regular. c. ad apostolicam. Pro hac etiam parte faciunt & possunt induci omnia argumenta, & rationes inductæ per Ioan. Monach. in c. cùm appellationibus. de appel. lib. 6. vbi quærit, & disputat de iure appellationis deferente, An possit re integra huiusmodi delationem reuocare, & in causa vlteriùs procedere? & tenet quòd sic, per multas rationes, quas dominus Ioan. Andr. reprobat in duobus locis, atque ibidem in nouel. remittit, dicens Tancredum tenuisse contra Ioan. Monach. remittit enim primò ad notata per eum in ca. constitutus. 2. de appel. super verbo, confirmauit. & in c. meminimus de accusa. super verbo, deferre. quem secuti maior pars Dominorum in prædicto dubio tenuerunt, & concluserunt contrarium, per d. c. cum appellationibus friuolis. vbi
4 expressè apparet, quòd per delationem † iudicis transfunditur tota iurisdictio in superiorem, in tantùm quòd de illa causa amodò se intromittere non potest, etiam de consensu & voluntate partium: nisi per superiorem sibi remittatur: quæ remissio cẽsetur noua commissio, & in vim illius nouæ, & non antiquæ commissionis procedere potest. Consensus enim partium quò ad hoc nil operatur: quia pactum priuatorum, & c. de foro compe. c. si diligenti. ff. de iurisdi. om. iud. l. si conuenerit. Nec obstãt iura in contrarium allegata, quæ loquuntur quando iudex à quo appellatur, non detulit, & sic remansit iudex: tunc enim tacitè vel expressè appellationi renuntiare possent, & ad illum redire. Pro hac parte faciunt duo iura antiqua: videlicèt, c. solicitudinẽ. & c. dilectis. de appel. in quibus dicitur, quòd per appellationem legitimam nedum negotiũ principale, sed omnia accessoria sunt ad sedem apostolicam delata: & ideò cassantur omnia post huiusmodi appellationem per iudicem à quo attentata, & facta. facit c. dilecti. co. ti. Prima tamẽ opinio posset procedere, & locum habere in ordinario, vel tali iudice, qui potest adiri per simplicem querelam, ad quem partes possunt redire non obstante delatione. arg. c. t. de foro compe. de appella. c. Romana. lib. 6.

ADDITIO.

a *Renuntiare. Adde quando appellationi renuntiare possit, Fely. in c. ex parte. el 2. de test. c. 9. col. 2. ver. Sed de illo articulo. & Bal. in l. edita. C. de eden.*

EPITOME.

Quamuis ius deferat appellationi interpositæ à diffinitiua: tamen in præsentia iudicis si publicè haberi potest, appellari & apostoli peti debent, quos iudex à quo dat reuerentiales, & dat etiam acta pro apostolis lib. 1. Vel sic. Iudex si se in publicum non exhibeat, possit ante domum suam appellare, & apostolos petere.

SVMMARIA.

1 *Appellari an & quando possit in absentia iudicis.*
2 *Appellans nõ petens apostolos dicitur nõ appellasse.*
3 *Apostoli sunt pars appellationis, & de eius substãtia.*

DECISIO L. aliàs 369.

SI appelletur à diffinitiua sententia in absentia iudicis, & ad domum suam, quam inhabitare consueuit, & coram notario causæ, Du-
1 bitatur † vtrùm valeret huiusmodi appellatio; præsertim vt præsupponebatur in facto, quòd bene sciebatur per appellantem vbi erat Auditor, in loco tamen à domicilio suo distante bene per duas dictas: & sic vt videbatur, debebat appellans iuisse, & apostolos infra 30. dies petisse: quia illos non petiit: nec prædictam appellationẽ prædicto Auditori, quando potuit, intimauit:

intimauit: videbatur appellationi renuntiasse, per cap.cordi.& cap.ab eo.de appella. libro sexto.iuncta clemen.quamuis.eo.tit 1.Fuit determinatum & conclusum contrarium. Nam licèt iura velint, quòd coram iudice sit appellandum, vt ei debitus honor deferatur: vt in capitu. vt debitus.de appella. & 2.q.6.cano. biduum.& ibi per Ioan.& de appella.capi. suggestum.per Hostien. tamen hoc est intelligēdum si potest haberi eius copia, & in publico, non in hortis, vel villa suburbana, vt in dicto cano.biduum. vel nisi iustus metus appellantem excusat, vt in capitu.fi.de appella. in his enim valet appellatio interposita in absentia iudicis, facta cum protestatione de metu, vel eius absentia: vt in dictis iuribus, vt not. per Ioan.And.& Archidia.in capi. appellatio.de appella.libro sexto.super versi. iudici. At hic nedum fuit in horto iudex, sed fuit vltra duas dietas in aliena diœcesi, à loco, quo iudicauit, vbi eum querere non debuit, nec tenebatur. argum. cap. statutum.§. in nullo.de rescript. libro sexto.

2 Ex hoc † etiam infertur, quòd non tenebatur ibidem ipsum quærere pro apostolis dandis, qui

a sunt petendi [a] tempore & loco congruis. At hic, videlicèt locus domicilij fuit congruus vbi appellauit infrà tempus debitum, & apostolos instanter petiit: ergo appellationi non renuntiauit: quia iuribus hoc suadentibus satisfecit. Præterea vnus de Dominis dixit, quòd non esset multùm necessaria apostolorum petitio, quando appellatur à diffinitiua: quia iudex non posset dare alios apostolos, quàm reuerentiales: quia ius defert appellationibus huiusmodi: & si non deferret, puniretur: vt leg. & not.in capitu. de priore. de appella. Superfluum enim illud impetratur, quod à iure conceditur.C.de thesau.l.vnica.præterea si capitu.cordi.rectè inspiciatur ibi, de apostolis petendis per appellantem à diffinitiua. nihil disponitur: imò ibidem de his, quæ antiquitas statuit in appellationibus à diffinitiuis sententiis interpositis, nihil immutatur: sed in antiquis de hoc nihil disponitur.ergo. Probatur hoc etiam in ca. sæpè.de appella.versi.saluis.Tamen Domini non stabant huic rationi: quia apo

3 stoli † sunt pars, imò de substantia appellationis: licèt Archi. videatur innuere contrarium in c.ab eo.de appel.quod quidem ca, & capitu.vt super. & c.cordi. & omnia iura loquentia de apostolis petendis, vel dandis, loquuntur generaliter, siue in iudicio, siue extrà appelletur, ergo generaliter sunt intelligenda. 2.q.5. cano. consuluisti. & 19.dist.si Romanorum.de maio.& obed. ca.solitæ. de coniugi. lepro. ca. quoniam. Præterea si apostolici per appellantem à diffinitiua non deberent peti, ad quid disputarent Doctores in d. c.ab eo & in clem.quàuis.superiùs allegat.vtrùm illi 30. dies dati ad petendum apostolos currant à die prolationis sententiæ, siue appellationis interpositæ: frustrà enim tunc circa hoc instarēt Doctores.§.his quoque.in d.c.cordi.& versi.saluis.in d.ca. sæpè. Non obst.quia alius est modus appellandi à diffinitiua: putà sine causa, & sine scriptis, & etiam prosequendi, & partem non prosequentem puniendi: quòd in appellationibus interpositis ante sententiā & in illis prædicta iura voluerunt aliquid immutare. Sed quò ad apostolorum petitionem, & dationem, qui sunt pars appellationis, & de eius substantia, nihil immutatum est, imò statutum, & ordinatum est, quòd per quemcunque appellātem infrà 30.dies, ac loco, & tempore congruis, & cum debita instantia apostoli petantur: aliàs prædictus appellans appellationi suæ renūtiasse videtur. imò reputabitur non appellans: vt in d.clem. quamuis. & d.c.cordi.hoc etiam per antiquos canones expressè probatur: vt 2.q.6.c. siquis iudicem. versi. post datam verò sententiam.& c. sententiam.ca. post appellationem & cano. & qui.§. sunt etiam quorum. & §.iudicibus autem. ita quòd si iudex appellationem recipiat siue non, semper aposto los tradere, & exhibere tenetur: prout legitur & notatur in d.c.cordi.& c.vt super.de appel. lib.6.

ADDITIO.

a *Sunt petendi. Nam si appellās non petiit apostolos, dicitur non appellasse.vide per Domi.de sancto Gemi.in c.ab eo.§.fi.de appel.lib.6. & Fely.in c.personas.de appel.col.fin.& deci.57.infrà eod.*

EPITOME.

Lite super restitutione ad appellandum pendente nihil debet innouari, & innouata debent reuocari.

SVMMARIA.

1 *Attentata pendente causa restitutionis ad appellandum veniunt reuocanda.*

2 *Sententia excommunicationis pendente causa restitutionis ad appellandum lata per modum attentati, an absque absolutione veniat reuocanda.*

3 *Sententia excommunicationis an per appellationem annulletur.*

DECISIO LI. aliàs 379.

1 SI committatur † causa restitutionis ad appellandum à diffinitiua sententia, qua pendente hæc sententia mandatur executioni, & fiunt processus censuras ecclesiasticas continentes contra restitutionem petentem, Dubitabatur de duobus. Primò vtrùm prædicta executio facta huiusmodi causa siue negotio restitutionis pendente sit reuocanda per modum attentati? & si sic, vtrùm huiusmodi reuocatio locum

a habeat in huiusmodi censuris [a] ecclesiasticis, sicut in aliis? De primo videbatur quòd non: quia ex quo sententia diffinitiua nulla appellatione suspensa transiuit in rem iudicatam, poterat & debebat executioni mandari.de re iudic.ca.cùm inter.c. quòd ad consultationem. de elect.c.cùm dilectus.de appella.ca. concertationi. libro sexto, cum similibus. Factum igitur legitimè retractari non debet: ergo.de resti. spo.capitu.audita. de reg.iur. factum legitimè. lib.6. Effectus etiam confirmationis prætextu appellationis impediri non potest.de appel.ca.constitutus. de excep.ca. cùm ecclesiasticæ. Præterea cū adhuc non sit re-

stitutus ad appellandum, stat sententia firma: & si esset restitutus, ideò esset appellatum, videretur idem: quod tamen est falsum, per capitu. ooo solùm de appella. libro sexto. Et ideò fuit conclusum & determinatum per omnes Dominos contrarium: Videlicèt prædicta attentata huiusmodi causa restitutionis pendente fuisse, & esse reuocanda per modum attentati: maximè quia, vt ponebatur in facto, per Auditorem antedictum ante huiusmodi executionem factam fuerat inhibitum, & canonicè, & posteà restitutus sententialiter ad appellandum: & ideò quicquid medio tempore factum fuerat post, & contra huiusmodi inhibitionem, erat reuocandum: vt in dicto ca. non solùm. in fin & capitu. Romana. §. cùm verò. eodem titul. libro sexto. Præterea non potest negari, quin lis pendebat, saltem super huiusmodi restitutione, an esset concedenda vel ne, & ex causis in petitione restitutionis deductis pars, contra quam poterat instrui plenè, & verisimiliter præsumere ipsam restitutionē dandam, & concedendam: ergo meritò debebat supersedere executioni, donec de eo esset cognitū, & discussum, facit in argumen. clementi. 2. vt lite pendente. & capit. præterea. de dilationib. Nam si sententia aduersus quam petitur restitutio in integrum non est executioni demandanda, nisi detur cautio, & cætera: vt in capitu. suscitata de restitu. in integrum. multò fortius quando petitur restitutio ad appellandum ex certis, & legitimis causis, quæ restitutio citiùs & leuiùs conceditur, & concedi debet, quàm restitutio aduersus sententiam: vt in capitu. quamdiu. eod. titu. in clemen. Reuocabūtur igitur omnia tanquam lite pendente attentata. per cle. 2. vt lite penden. postquàm etiam Papa causam restitutionis commisit, videtur ad se negotium totum reuocasse, & sic nihil potuit fieri: medio tempore negotio sic pendente. de appella. cap. vt nostrum. de elect. capitu. si eo tempore. libro sexto. & dec. 62. infrà. eod.

2 Secundò, † vtrùm censuræ ecclesiasticæ post dictam inhibitionem, & lite pendente fulminatæ essent per modum attentati reuocandæ, sicut alia facta: puta, in corporalem possessionē inductio, &c. Videbatur aliquibus quòd sic. propter not. Archidiac. in capi. non solùm. superiùs allegat. vbi dicit expressè, quòd iudex ex officio suo reuocabit sententiam excommunicationis latam post sententiam diffinitiuam infrà decem dies datus ad appellandum, sicut alia attentata: vt dicit gloss. Innocen. eodem titul c. solet. & idē dicit in cap. venerabilibus. de sentent. excommu. §. porrò. lib. 6 æquipatans talem sententiam sententiæ latæ post appellationem: & tamen fatetur hoc casu necessariam absolutionem. cuius opinionem ibi reprobat Ioan. Andr. super versi. appellatum. dicens, quòd Archid. aut ex verbis suis prædictis corrigere voluit, quòd dixerat: aut est sibi contrarius: aut voluit inducere nouum casum, quo sententia nulla egerat absolutione: quod Ioan. And. non capit: quia hoc esset dicere contra decre. illam, & capitul. per tuas. de sentent excommunicatio. & decre. cùm olim. de officio delega. & decre. ab excommunicato. de rescript. tenet igitur Ioan. And. per illam literam in decre. venerabilibus. quòd non reuocatur per modum attentati sententia excommunicationis, sicut aliæ: imò absolutio est necessaria. Et ratio sua est ista, quia excommunicatio aut statim tenet, aut statim non tenet: vt legitur & notatur in capitul. pastoralis. de appellatio- nib. Sed pone quòd post latam sententiam diffinitiuam infrà decem dies iudex excommunicat partem non parentem: posteà illa pars appellat: non est dubium quòd bene ligat illa sententia. Speciale est ergo in illa quòd per appellationem

3 † sequentem non annulletur. licèt malè fecerit iudex excommunicando infrà decem dies: & excommunicando eum, tollere tilli beneficium iuris, scilicèt appellandi, quod non debet esse. de regul. iuris. capitu. indultum. libro sexto. cum similibus. Præterea licèt iudex non seruando ordinem traditum in excommunicando, in capitu. cùm medicinalis. de senten. excommunicatio. libro 6. excommunicet: tamen sententia tenet, & valet secundùm omnes ibidem scribentes. sic etiam in casu nostro, licèt iudex infrà decem dies non debebat excommunicare, tamen quia excommunicauit siue benè siue malè, ante appellationem tenuit, & valuit. 11. quæstio. 3. cano. sententia pastoris. quia statim excommunicatio nis sententia secum executionem trahit: vt in ca. pastoralis. de appellat. In hanc partem etiam declinauit Specu. titu. de appel. §. de officio. versic. si verò. post Ioan. Monac. in capitu. is cui. de senten. excommunicat. tum enim hoc veniet reuocanda, in secundo casu non. Sed quicquid sit, Domini omnes declinauerunt in opinionem Ioan. Monac. quò ad prolationem sententiæ: sed quò ad monitionem, & denuntiationem, & alia executorialia prædicta sententiæ consistentia in facto, dixerunt omnia illa per modum attentati hoc reuocanda, de qua videlicet denuntiatione ego vacillabam, propter capitu. pastoralis. de appel. quia ibi expressè apparet, quòd post appellationem potest fieri executio excommunicationis sententiæ ante appellationem latæ, quæ est denuntiatio, quæ potest fieri secundum me, vbi & quandocunque executio sententiæ tenet. At secundùm supradicta in casu nostro tenuit, & valuit executio: ergo licitè potuit fieri denuntiatio: nisi velimus dicere, quòd propter inhibitionem & litis pendentiam non potuit, neque debuit fieri prædicta denuntiatio: & ideò tanquam post inhibitionem, & litis pendentiam in præiudicium litis pendentiæ, & contemptum iudicis facta fuit reuocatio, per iura superiùs allegata. Ad quod respondeo, quòd simili modò post inhibitionem, & litis pendentiam non potuit, nec debuit ferri prædicta excommunicatio nis sententia: tamen hoc non obstante tenet, & valet, vt suprà dictum est. Nam licèt multa fieri prohibeantur, facta tamen rata manent. de regul. capitul. ad apostolicam. Præterea iste est vnus casus de irretractabilibus, in quibus maximè procedit dicta regula: Multa fieri prohibentur &c. De quo in clementi. præsenti. de censib. in quibus irretractabilibus non habet locum reuocatio attentatorum: vt not Ioan Monach. in capitul. cupientes. de electio. super versicu. à

gratia.libro sexto.

ADDITIO.

a *Censuris.Vide Barthol. Socyn.in tractat.fallentia. in verb.attentatio.versi.7.fallit.*

EPITOME.

Adhærentes appellationi quòd pro appellante testes esse nõ possint. Item & hi qui consimilem causam tum fouent tum habent.

SVMMARIA.

1 *Adhærentes causa non possunt in eadem causa testificari.*

2 *Procurator depositus an possit esse testis in causa, quã procurauit.*

DECISIO LII. aliàs 381.

1 FVit dubitatum, vtrùm † adhærentes appellatiõi in causa beneficiali possent esse testes pro appellante: Et sine argumentis fuit determinatum, & conclusum per omnea quod nõ propter affectionem causæ: tum quia per adhæsio-
a nem a fecerunt se partem: vt in capitu. statuimus. & ca. cupientes. de election. libro sexto. At nullus potest esse testis in causa sua propria: vt quarta quæst. tertia. cano. si testes. §. nullus. Institut. de testament. ordin. §. licèt. ergo, &c. Prætereà si similitudo causæ repellit testem: vt in capitu. personas. de testibus. multò fortiùs quando testis in eadem causa adhæret agenti. Et sicut procurator & aduocatus repelluntur à testimonio propter affectionem causæ: vt in capitu. Romana. de testib. lib. sexto. Ita & adhærentes, qui sunt pars in causa, vt superius dictum est, & fuerunt citati ad causam, vt ponebatur in facto. Verùm quia replicabatur per partem aduersam, quòd appellatio sua propter non prosecutionem suam erat deserta, & sic per consequens cessauit adhæsio: vnde dicebatur valuisse testimonium dictorum adhærentium deponentium in causa post desertionem huiusmodi appellationis: cuius cõtrariũ fuit cõclusum & determinatũ per omnes Dominos. Nam licèt cessasset appellatio, non tamen cessauit causa, quæ per viam simplicis querelæ fuit in curia introducta, in qua non est dubium quòd producti in testes reo conuento adhæserunt, propter quod suspecti fuerant: quæ suspitio durãte causa, durare videtur, licèt cessat adhæsio. argum. d. c. Romana. de testib. libro 6. vbi
2 † apparet expresse quòd procurator etiã deposito officio non potest esse testis in eadem causa, in qua procurauit, propter affectionem ipsius causæ. Pari ratione, & multò fortiùs de adhærentibus, qui adhærendo fecerunt se partem: & proptereà præsumitur minùs & plus fauere vni parti quàm alteri, quæ nimia fauentia repellit iudicem, & testem. vt lite non contestata. capitu. accedens. Pro & contra faciunt nnt. per Spec. titul. de teste. §. 1. versi. quid si olim & versi. Item quid fuit in eadem causa. & versic. quid si appelletur. & versi. quid si iudex statim.

ADDITIO.

a *Per adhæsionem. Adde similem quæstionem an scilicèt cedens videatur adhærere illi cuius fauore cedit, & an cedẽs possit esse testis pro cessionario, vel repellatur ratione adhæsionis, & affectiõis, per Guidonem Pap. decisione 530. Et quid de fideiussore an possit esse testis pro debitore, per Speculato. titul. de test. §. primo. Et an venditor pro emptore, Guido Pap. cõsilio 74. in secunda parte. Et quid de mediatore & proxeneta an possint esse testes in contractũ eorum medio celebrato, vide in dicto consil.*

EPITOME.

Appellans in causa beneficiali, & non prosequens suam appellationem appellato prosequente, si in ipsa appellationis causa succumbat, non auditur iterum appellans: quod secus est si esset appellatus, potest tamen restitui ad prædictam appellationem prosequendum, si se legitimè impeditum probauerit.

SVMMARIVM.

1 *Appellans extraiudicialiter in causa beneficiali, in cuius contumaciam processum est, & sententia lata contra eum, an ab ea non poterit iterùm appellare.*

DECISIO LIII. aliàs 384.

1 FVit dubitatum vtrùm † appellans extraiudicialiter in causa beneficiali iuxta formam capi. statuimus. de elect. lib. 6. & intimans aduersario suo eandem, iuxta formam cle. causam. eod. tit. si appellato huiusmodi appellationem in cõtumaciam partis appellantis prosequẽte, & pro se sententiam reportante, posset ab huiusmodi sententia appellare infra decem dies à prolatione sentẽtiæ? Videbatur aliquibus Dominis quòd sic. Nã in iudiciis seruãda est æqualitas, ita quòd non debet licere actori, quod non licet reo, nec econuerso. de mut. pe. c. 1. & 2. de reg. iur. c. nõ debet. li. 6. sed licèt millesies procedatur in absentia partis appellatæ in causa beneficiali, & sententia contra eum feratur, ipse de stylo & more curiæ infra decem dies à tempore prolationis sententiæ poterit appellare: ergo & appellans. quod tamen nõ est de iure: dummodò sit appellatio debitè intimata iuxta formam clementi antedictæ: quia contumax non auditur appellans: vt notauit expressè Compost. & Archidiac. in dicto capit. statuimus. quod intelligas de vero, & non ficto contumace. de quo per Ioan. And. in clemẽ. prædicta. in gl. antepe. & meliùs in cle. si antedo do & contu. Maiori parti Dominorum, de quorum numero ego fui vnus, videbatur dicendum esse contrarium: nam maior est cõtumacia actoris quàm rei: de dol. & contuma. ca. causam. & c. prout. & c. actor. libr. 4. & sic cessat argumentum æqualitatis pro contraria parte inductum. Prætereà appellatiuum est instare, prosequi, & finire suas appellationes infra tempora à iure, vel ab homine statuta, quod si non fecerint, puniũtur, de appel. c. cùm sit. & c. personas. & c. sæpè. & ca. irreprehensibilis. & cle. sicut. eo. titu. Item vt plu-

rium appellantes in causa beneficiali soleot deducere obiectus in suis appellationibus, quos si non probauerint, grauiter puniuntur: ergo multò fortiùs si non prosequuntur.arg.c.statuimus.§. si verò.& c seq.de elect.libr.6.Nonne etiam dicit c.cordi.in fi.de appel.libro 6 quod bene facit ad propositum, quòd in eum meritò iura debēt insurgere, qui ius, iudicem, & partem eludit Cū igitur hic appellans ius offendit appellando friuolè, deducendo obiectus in sua appellatione confictus, quod verisimiliter præsumitur: quia eos.nec curauit prosequi, nec probare, contra c. vt debitus.de appella.& d.c.statuimus.& capitul. quamuis de elect.libro 6.Iudicem offendit à cuius processibus friuolè dicitur appellasse, licèt extraiudicialiter. Iudicem etiam ad quem appellauit in non veniendo, nec suam prosequendo appellationē:& partem sibi aduersam eludit citādo ipsam ad curiam per suam appellationem, & vexando eam laboribus & expensis.Et si diei mus,& reputamus illum scilicèt manifestum, & verum contumacem, qui nullo modo auditur appellans, quem citatio iudicis, vel iuris persona liter apprehendit: prout legit.& not.in d.clemēt. causam.& cap.si ante.multò fortiùs idem dicendum erit in citante, & appellāte, qui est certissimus de facto suo: & ideò certiorari non debet. argu.cle.2.vt lite pendeot.quæ fortiori ratione procedit in actore quàm reo. Nā rei est fugere. actoris verò instare: vt in d.c.causam quæ.de do lo & contu.& sic fuit obtentum, quòd non audiretur appellans, nisi per viam restitutionis: qua via etiam non deberet audiri, nisi doceret de sun interesse,& aliquali læsione, vel de iusta causa absentiæ vel impedimento.argumen.no.in cap. eūm Bertoldus.de re iudic.de restit.in integr.ca. cùm ex literis.

EPITOME.

Appellatio contra formam debitam ad Papam etiam interposita non deuoluit negotium etiam ad sedem apostolicā, nisi iudex à quo illi detulerit.

SVMMARIVM.

1 *Appellare facto magis est quàm verbo, vel scripto.*

DECISIO LIIII. aliàs 385.

SI appelletur ab electione, prouisione, præsentatione, vel postulatione alicuius facta, vel fienda viua voce ad Papam, & non in scriptis, in præsentia tamen partis, Dubitabatur vtrùm per huiusmodi appellationem causa deuolueretur ad curiam Romanam. Et videbatur aliquibus quòd sic, maximè si huiusmodi appellās propter hoc ad sedem apostolicam ad prosequendū huiusmodi appellationis negotium personaliter accessit, & causam legitimam siue probabilem in huiusmodi sua appellatione viua voce interposita expressit: quia 1 plus est facto appellare, quàm verbo, vel in scriptis.de appella.ca.meminimus. cap.suggestum.& cap.dilecti. pro hoc etiam allegabatur vna not.Archidia.cap.cordi.de appel la.lib.6.super verb.de partium.circa fin vbi Archid.videtur innuere, quòd quandocumque & qno modocunque appelletur ad Papam etiam sine scriptis,& licèt etiam nullam causam assignauerit, nec apostolos petierit procedi poterit in causa appellatn iouito. alleg c.significasti.& capitu, Romana.de foto competen.& de appellationi. capitul cum appellationibus friuolis. libro sexto.Ex cuius dicto videtur, quòd appellatio viua voce interposita etiam sine scriptis,& nulla causa assignata deuoluat totum negotium principale ad curiam.quod intellige verum, si iudex huiusmodi appellationem recipiat, & eidem deferat: tunc enim per huiusmodi delationem ad se iurisdictionem abdicat,& totam suam potestatē in superiorem transfundit, & sic loquuntur iura allegata per Archidia.& etiam ipsemet sic dicit, & not.in loco allegato. Si verò iudex tali appellationi non deferat, nūquam talis appellatio deuolueret, quia esset manifestè friuola, per quam hodie nullum negotium ad curiam deuoluetur: vt in cap.vt debitus.de appellationib.& meliùs in capi.quàmuis.de electioni.libro sexto.& ibi text.clarus. Præterea omnes Doctores dicūt, & tenent quòd in appellationibus interponendis iuxta formam capitu.statuimus.& capit.cupientes.de election.libro 6.requiritur forma ca. cordi.de appella.in princip.eod.lib.prout Archidiac.& Ioan.And.notant expressè in decret.cupientes.super verb.appellatio.& Ioan. Mona.super verbo, deuoluit.Cùm igitur prædicta appellatio nec fuerit interposita in scriptis, nec causa rationabilis assignata: idcircò fuit conclusum, & determinatum quòd nullomodo deuolueret. Præterea, alius est enim modus ante sententiam appellandi,& alius post: vt in decreta.sæpè. & capitu.vt debitus.& capi.cordi.de appellatio.& licèt prædicta appellatio sit valida, quando sic appellatur à diffinitiua: vt in l. scio.de appellationi. tamen nihil valet ante sententiam: imò reputabitur non appellans, vt in capitu.cordi.superiùs allega. Si igitur nulla est appellatio, nullum effectum,& præsertim deuolutionem negotii principalis ad curiā, quod est valde odiosum,& exorbitans à iure communi, prout not.Ioan.Monac. in regula in generali.de reg.iur.lib.6.operari, seu inducere potest.argu.regulæ, non præstat.& ca. quod ab initio.de regu.iur.lib.6.

EPITOME.

Iudex appellationis à grauamine de attentatis lite pendente coram primo iudice non cognoscit.

DECISIO LV, aliàs. 389.

SI appelletur ab aliquo grauamine ante sententiam diffinitiuā,& cōmittatur causa appellatiōis huiusmodi grauaminis alicui alteri auditori, & dubitatū,& quæsitū vtrū per appellantem possent peti quædā attētata lite pendēte coram primo auditore, à quo nūc extitit appellatū, reuocari per auditorē datū in causa appellatiōis à grauamine? Et breuiter fuit dictū per omnes quòd nō, nisi essent attētata post appellationē nūc vltimò

timò interpositam,& sibi commissam de iudic. capitu Rodulphus.capitu.significante.& capitu. significauit.de exception.capitu.dilecti.capi.dilectæ.cum multis similib.vel nisi essent attentata post inhibitionem per ipsum factam primo iudici.de appellatio capitul.Romana.& capit.non solùm.libro 6.cùm etiam de nullo alio potest cognoscere,nisi de grauamine in appellatione expresso:vt in elem.appellanti.de appellat. At hæc nõ fuerunt expressa,nec sibi commissa:ergo,&c. Præterea prædicta attentata videntur concernere negotium,siue causam principalem,quã non habet,nisi in euentum.de appellationib.capit.vt debitus.pronunciato igitur bene appellatum,& malè processum cognoscat de illis attentatis:alioquin remittit causam primo auditori,iuxta notata in capitul.vt debitus.& capitul.cùm in ecclesia. eodem titulo & capitulo Romana.libro sexto.

EPITOME.

Appellatio vbi ad Romanam curiam causam deuoluit,contra appellantem absentem per audientiam appellatus procedere potest:secùs si post annum procedat petendo appellationem pronunciari desertam.

SVMMARIVM.

1 *Si appellatum est in partibus:& delatum appellationi:& post fatalia lapsa appellatus impetrat cõmissionem super desertione,an debeat appellans de nouo in partibus citari?*

DECISIO LVI. aliàs 418.

1 SI† appelletur à diffinitiua sentẽtia lata in partibus in causa beneficiali,& defertur appellationi per vtranque partem: si post fatalia appellationis appellatus impetrat commissionem super desertione appellationis in curia.Fuit dubitatum vtrùm appellans deberet citari in partibus ad dicendum contra commissionem,& docendum de diligentia, vel posset procedi contra eum per audientiam? Super quo Domini erant varii. Aliqui dicebant quòd si prædicta appellatio deuoluisset negotium principale ad curiam,quòd posset procedi per audientiam super desertione tanquàm super accessorio,quod sequi debet naturam sui principalis.de regul.iuris.capitu.accessorium,libro sexto. Quod dicebant alii Domini verum,si causa appellationis fuit commissa infra fatalia: secùs si post:quia eùm tunc non per modum accessorii,sine incidenter agatur de desertione, vocanda est pars in partibus,quæ fortè vult docere de impedimentis legitimis, propter quæ à negligentia prosecutionis excusaretur.de appellatio.capit.ex ratione.& clementi.sicut appellanonem.eodem titulo.Vel fortè posset dicere,& proponere se acquieuisse sententiæ contra eum in partibus latæ, vel appellationi renunciasse,quod poterit.de appellatio.capitul.interposita.& capitul.solicitudinem. Et in hanc partem declinauit maior pars Dominorum.

EPITOME.

Iudex appellanti & apostolos petenti si ad recipiendum eos præfigat certum terminum in quo appellans iterum comparens petat apostolos,si iudex iterum terminum prorogat,non tenetur appellans in vltimo termino apostolos petere.hoc dicit.

SVMMARIA

1 *Appellans si in termino statuto,vel prorogato,vel emãcipato non compareat, an sua appellationi renunciare videatur?*

2 *Appellans non tenetur in termino prorogato iterũ apostolos petere:sufficit enim semel petysse.*

3 *Iudex non dans apostolos in termino appellãti prorogato an iurisdictionem amittat?*

4 *Iurisdictio semel amissa an & quomodo reuiuiscat?*

DECISIO XLVII. aliàs 460.

1 SI auditor appellanti † & apostolos cum debita instantia petenti, præfigat certum terminũ ad dandum & recipiendũ apostolos:& illos appellans in termino certo præfixo petat,& iudex iterum prorogat eundem terminum ad aliã certam diem,in quo die nec appellans cõparet,nec iudex dat.Dubitabatur de duobus.Primò,vtrùm appellans in termino prorogato non comparẽdo,nec apostolos petendo videbatur appellationi suæ renunciasse?Secũdò, vtrũ iudex non dando,iurisdictionem statim amiserit ita ꝙ irritus eius fuerit processus posteà per eũ habitus. Ad primum omnes Domini dicebant standum gl. ordi.Io. And.in elemen.quamuis.super versi. videtur.de appellatio.cum qua concod. Paul. per omnia, & clariùs loquitur,videlicèt, quòd licèt tunius sit,quòd appellans in termino prorogato

2 iteratò compareat: non tamen† tenetur plus de iure apostolos petere:sufficit enim bina vice ipsum petiuisse,& sic negligentem vel renuntiantem dici non posse,& hoc dicit Pau.ibidem satis colligi de mẽte illius decre,quæ de tertio termino non loquitur.Interest enim appellantis ne toties grauetur in eundo,& in petendo.Nã ex quo bis cum debita instantia petiit,iuri siue constitutioni satisfec:ergo negligens dici nõ potest.absurdum etiam esset secundùm prædictos Doct. appellantem singulis diebus termini,imò in pluribus horis dici posse eundem ad comparẽdum & petendum arctari.Idem per eadem motiua fuit determ natum in quibusdam aliis consiliis de termino sibi anticipato per iudicem : verbi gratia,Iudex assignauit terminum iuris, siue vltimam diem termini iuris ad dandum, & recipiendum apostolos:volens autem apostolos dare ante præ dictum terminum iuris,facit partem appellantem citari ad certam diem ante dictum terminum iuris,in quo appellante non comparente iudex dat apostolos refutatorios in contumaciam citati,& non comparentis tunc, nec in termino iuris.Fuit dubitatum vtrùm appellans propter hoc renunciasset appellationi suæ? Et fuit conclusum quòd non. Tum quia sicut in termino prorogato nõ tenebatur petere,per iura su-

ra superiùs ad hoc inducta: ita nec in anticipato: quia sicut iudex potuit prorogare: ita & multò fortiùs abbreuiare. argumen.no.in c.cùm sit. de appella.de senr.& re iudic.c.quod ad consultationem. tùm etiam quia in termino iuris primo sibi præfixo non tenebatur compatere, nec petere apostolos iam datos: frustrà enim quis petit extrà quod intus habet.de iudic.capitul. examinata.cum simil. In secundo † dubio Domini
3 erant varii. Aliqui asseruerunt auditorem non dātem apostolos in termino prorogato, nullam iurisdictionem amisisse, tum quia nō fuit in illo termino debitè per appellātem requisitus: quod vult constitutio, vt super.& cap.ab eo.de appellatio.libro 6. Tum quia totus terminus iuris cedit sibi ad dandum apostolos. Ante lapsum autem totius termini, vid.licèt to. dicrum, non amittit iurisdictionem, imò retinebit, & apostolos adhuc offerre & dare poterit, cùm sit infra terminum iuris, & sic iurisdictio eius in totum nō expirauit: nec processus eius impeditus, imò fortè secundùm Paul. vbi suprà, appellans tenetur eos recipere post terminum iuris, cùm dentur ad instructionem superioris: sed si non reciperet, crederem nihilominùs authoritate dictæ cle.in fi. appellationem suā nihilominùs prosequi posse, & iudicem etiam post terminos apostolos dantem, iurisdictionem in negotio principali amisisse. decre.ab eo eo.ri.innrta cle. quāuis.in fi. maior pars, & quasi omnes in prædicto secundo dubio tenuerunt, & concludendo dixerunt auditorem non dantem apostolos in secūdo termino per ipsum præfixo debitè per appellantem petitos, iurisdictionem amisisse: & processum posteà per ipsum habitum non valuisse. Ratio, quia nedum ille terminus fuit partis ad perendum, sed etiam iudicis ad tradendum: vt in dictis iuribus. & no. Io. And. in cle. quāuis. super. ver. tempore. & idem Paul. ibidē. Si ergo nō tradidit requisitus perinde est ac si expressè denegati fuissent, per fi cle. ante dictæ: sed si eos denegasset, iurisdictionem amisisset, ergo nec per dationē apostolorum post iurisdictionem semel amissam sine noua cōmissione recuperaret. arg. c.cum appellationibus friuolis in fin.de appella.
4 lib.6. Semel † enim extincta iurisdictio non reuiuiscit. de consecra. dist. 4. can. quæris. ff de solu. l. qui res. §. aream. imputet enim sibi quòd se terminum iuris abbreuiādo ad hoc arctauit, quod potuit, secundùm Paul. vbi suprà, cùm eius fauorem respiciat. per l. quod fauore. C. de legib & in reg. iur. quod ob gratiam. lib. 6. nec habet locum in hoc casu moræ purgatio quoad reassumptionem iurisdictionis ac validationē processus posteà habiti, licèt bene quoad instructionē superioris illos poterit dare, & mittere ꝑpter decretum irritans positum in fi.e vt super. superiùs alleg. Ex qua conclusione sequitur, quòd si iudex in primo termino per eū præfixo apostolos non dat appellanti petenti, licèt in termino secundo per eum prorogato illos dederit etiam perenti in isto eodem modo, & recipienti: quod nihilominùs iurisdictionem amittit: quod curia non seruat, licèt text. sit clarissimus in dicta cle. quàm uis. versi. quid si iudex. iuncto fi.c. & gl. super ver. ex tunc. & sequent. Sequitur enim consequenter ex præmissis, vt videtur, vna alia conclusio prima facie, quòd licèt pars in termino præfixo apostolos non petat, quòd iudex nihilominùs dare tenetur, & vltroneus se ad hoc offerre: quod si non fecerit, desinit esse iudex. Nam secundùm aliquos sufficit prima petitio, siue requisitio, quam facit appellans tempore appellationis, attento etiam quòd ille terminus per iudicem præfixus est suus, sicut partis, ipse debet, & tenetur facere quod suum est, licèt pars sit negligens in actu suo. de dolo & contu. c. cùm dilecti & c. actor. lib. 6. Tamen salua correctione non crederem hoc dictum veritate fulciri. Moneor. Nam ex quo appellans in termino primò sibi præfixo non petiit cum debita instantia apostolos, appellationi suę renunciauit. Si renunciatum sit appellationi, iudex apostolos dare non tenetur: sed potest ad vlteriora procedere, & valebit, ac tenebit suus processus: ergo, &c. Pro quo mihi videtur text. clarus in dicto capitu. vt super. in fine. dum dicit, Si verò iudex non exhibuerit apostolos requisitus: extunc si in causa procedat, irritus eius sit processus, nisi appellationi renunciatum fuerit: quod intelligunt ibidem Docto. siue tacitè, siue expressè. Cùm igitur simus in casu ibidem excepto, dicendum erit processum iudicis post renunciationem appellationis fore validum ratione etiam hoc dictante: quia cessante causa, &c. Tum etiam quia super appellatione quæ non est, apostoli frustrà darentur. de despō. impub. capitu. ad dissoluendum. Præterea capit. ab eo. post capitu. vt super editum, declarat peroptimè quomodò illud verbum, requisitus, debeat intelligi: videlicèt nedum de prima requisitione, sed de secunda & tertia, quæ olim ante editionem cle. quāmuis. de rigore iuris requirebātur, licèt hodie per eandem clem. sufficiat vnico contextu cum debita instantia, congruo tamen loco & tēpore eosdem à iudice petere: vt in eadem clem. quæ etiam stringit & arctat appellantem ad perendum apostolos iteratò in termino per iudicem præfixo, quod si nō fecerit, reputabitur non appellans: si verò nō appellasset, locus dationi apostolorum non esset. ergo iudex in dādo in culpa non fuit. ergo pœnam non meretur. de constit. c. cognoscentes. cum simi.

EPITOME.

Valet processus primi auditoris post inhibitionem secundi, cui casu appellationis manifestè frustratoria fuit commissa factus.

SVMMARIA.

1 *Appellatio manifestè friuola processum non interrumpit, nec obstat iudicis inhibitio.*
2 *Inhibitio virtute appellationis inducta qua præsupponat, & quid operetur.*
3 *Inhibitio quando dicitur canonica.*
4 *Appellatio manifestè friuola ante sententiam interposita, priuat appellantem iure appellandi post sententiam.*
5 *Retractari non dicitur quod illegitimè factum habetur.*

DECISIO

DECISIO LVIII. aliàs 412.

1 SI appelletur † manifestè friuolè [a] ante senten
a tiam ab aliquo prætenso grauamine ab ali-
quo auditore, & datis apostolis refutatoriis com
mittatur huiusmodi causa appellationis alteri
auditori, & per eum seruatis seruandis inhibea-
tur primo auditori, ne vlteriùs in causa proce-
dat: qui non obstante huiusmodi inhibitione in
causa procedat ad vlteriora, imò vsque ad diffi-
nitiuam processit. Fuit dubitatum, vtrùm huius-
modi processus, & sententia valerent, & tene-
rent? Et videbatur prima facie multis Dominis,
quòd processus totus prædicti domini auditoris
primi, post inhibitionem sibi factam per secun-
dum rueret, & esset nullus: per iura vulgaria, &
communia, videlicèt de appellatioo. capitul. Ro-
maoa. §. quòd si obiiciatur. & capitu. non solùm.
§. illa. eodem titul. libro 6. in quibus expressè ha
betur, quòd postquã iudex appellatiõis incepit
cognoscere de appellationis causa, an sit vera,
põt inhibere iudici à quo, ne in principali causa
vlteriùs procedat: vt in dicto §. quòd si obiicia-
tur. quod si fecerit, totum reuocabitur per mo-
dum attentati tanquam nullum §. illa allega. er-
go, &c. quæ iura loquuntur, & intelliguntur
quando canonicè facta est inhibitio: vt in §. illa.
superiùs allega. quod verbum dominus Nicola.
multum ponderauit & bene. Sed in casu nostro
b inhibitio non est canonicè [b] facta: vt statim pro
2 babo: ergo. Nam † ad huiusmodi inhibitionem
canonicè faciendam requiruntur duo, vel tria,
videlicèt, quòd appellatio sit ex probabili causa
interiecta tali, quæ si foret probata, deberet legi-
tima reputari, vt in capitul. vt debitus. & in capi
tul. pastoralis. de appellationibus & quòd per ta
lem appellationem sit deuolutum negotium ad
eum, & quòd ipse recepta huiusmodi appella-
tione ex causa probabili interposita, incipiat co
gnoscere an huiusmodi causa sit vera. hæc habẽ
tur & probantur in dicto §. quòd si obiiciatur.
tunc primò & non antè potest inhibere, vt ibi
3 & † tunc canonica dicitur inhibitio, postquam
nihil valet, quod agitur: vt in §. illa. superiùs alle.
At in casu nostro non ex probabili, nec ex veri-
simili, sed ex manifestè friuola causa extitit ap-
pellatum: ergo per talem appellationem nõ fuit
negotium ad superiorem deuolutum. de electio.
capitu. quàmuis. libro 6. & in dicto capitu. vt de-
bitus. ergo non recipienda per iudicem appella-
tionis: quæ licèt recepta fuerit, hoc fuit de facto,
& non de iure, de quo non est curandum. Nam
non quod fit, sed quod fieri debet, ponderãdum
est. de elect. capitu. cùm causam. Præterea repe-
4 rio quod appellatio † manifestè friuola inter-
posita ante sententiam priuat quem iure appel-
landi post sententiam, à qua aliàs sibi licitum
fuisset appellare: vt in clemen. si ante. de do. & cõ
tumac. ergo multò fortiùs inficit prosecutionem
illius, & propter eam fiendam, quæ fundatur su-
per appellatione à iure reprobata, & infecta, cui
ius non defert, nec est à iudice deferendum. de
elect. ca. cùm nobis olim. de appella. cap. cum ap
pellationibus friuolis. libro 6. Si igitur non valet
principale, nec accessorium. de iureiurando. cap.
cùm contingat. & cap. cùm quidam. Quod au-
tem valeant agitata post inhibitionem non ritè
factam est propterea, quia quoad reuocationẽ
attentatorum necesse est probare veritatem cau
sæ expressæ in appellatione, vt dictis iuribus. ca.
Romana. & capitu. non solùm. & legi. & noi per
Ioan. Mona. in cap cupientes. de electio. super
verb. à gratia. libro 6. At ibi est aliquid de se ini-
quum, & à iure reprobum, & friuolum, iustifica-
ri non potest. vt de vsuris, capi. cùm tu. de regulis
iur. cap. estote. de consuetu. cap. cum tanto. de re
iudica. ca. pastoralis. in clementi. ergo in casu no
stro nunquam posset probari veritas causæ ap-
pellationis: & si probaretur, nõ releuaretur, quia
friuola: ergo non admittenda. de officio delega.
cap. cùm contingat. C. de probation. l. ad proba-
tionem. nec posset prædicta appellatio iustificari
ex nouis causis superuenientibus: vt in cle. appel
lanti. de appel. ergo stat cõclusio vera, quòd pro-
cessus primi auditoris factus post huiusmodi ap
pellationem manifestè friuolam valet, & non te-
net inhibitio secundi auditoris non canonicè fa
cta. facit de no. oper. nun. c. 1. de restit. in integ. ca.
5 cùm venissent. Ratio, quia factum legitimè † re-
tractari non debet. de restit. spol. c. audita. de reg.
iur. c. factum legitimè. libr. 6. Et quæ dicatur ap-
pellatio manifestè friuola, vide per Ioan. And. in
clem. si antè. de dol. & contuma. & quia sæpè di-
citur id manifestum, quod non est. de appella. c.
consuluit. fuit conclusum, & consultum fore tu-
c tiùs, quòd secundus auditor examinato [c] nego-
tio, aut non, inhiberet, vel inhibitionem factam
reuocaret, vel saltem malè appellatum, & bene
processum per primũ iudicem pronũciaret: per
quam tamen pronunciationem nõ validaretur
processus post inhibitionem, si fuisset canonicè
facta, sed bene antè, prout legi. & no. in c. non so
lùm. per Ioan. And.

ADDITIONES.

a *Friuolè. Adde decisi. 1. suprà de offi. delegat.*
b *Canonicè facta. Inhibitio enim ligat manus iudi-
cis à quo: quod est verum in actu reuocabili per ap-
pellationem à diffinitiua: aliàs in irreparabili, vt
in tortura, & similibus. sufficit sola appellatio sine
inhibitione. l. si quis prouocatione. C. de appellation.
& per Baldum in l. generaliter. §. licèt iuramento.
C. de rebus cre.*
c *Examinato. Sed ad istam examinationem facien-
dã, quis debeat portare processum primi iudicis, &
de illo facere fidem apud iudicem appellationis, an
appellans, an verò appellatus, vide per Guidonẽ Pa
pe decisio. 20. incip. nunquid appellans.*

EPITOME.

*Appellatus si velit in causa desertionis procedere coram iu-
dice in curia impetrato, necesse habet partem citari facere de partibus: scilicet in causa appellationis principale negotium deuoluente.*

DECISIO LIX. aliàs 424.

SI à diffinitiua sententia lata in partibus, vel
in curia ad sedem apostolicam appelletur, &
non

nõ super dicta appellatione, sed super desertione ipsius appellationis commissio in Curia impetretur per partem appellatam, & petatur pronunciari super desertione eiusdem, & procedi per audientiam contra appellantem absentem. Foit dubitatum vtrùm posset sic procedi, & pronunciari appellante non vocato, nec specialiter citato. Et videbatur quòd sic, ex quo enim negotium principale fuit semel deuolutum ad Curiã, semper remansit ibi cum omnibus sequelis sois dependentiis, & coonexis. Ad prædictum negotium, vt ponebatur in facto, legitimè fuit ad Romanã curiam deuolutum: ergo ibidem tractandum & finiendum. arg. c. statuimus. iuncta clem. causam electionis. de elect. facit regula iuris accessorium. de reg. iur. lib. 6. Prætereà causa desertionis est pars appellationis: ergo iudex, cui committitur causa appellationis, potest etiã sine noua commissione de desertione cognoscere: prout scripsi superiùs in deci. 24. eo. tit. quæ incipit, Auditor datus, &c. quod est verissimum, quando causa appellationis est commissa principaliter: tunc enim per modũ consequentiæ, siue accessorii iudex de desertione cognoscet. & per audientiam procedet ad effectum pronũciandi se iudicem, vel non, quod iudex potest & debet facere, cùm de ipsius iurisdictione dubitabat. de rescrip. c. soper literis. de offi. deleg. c. significãtibus. de præb. c. dilectus. At si appellatio sit deserta, nõ est iudex: ergo, &c. Secùs verò vbi non est causa appellationis, sed desertionis principaliter commissa: tunc enim hunc articulum nec discutere, nec diffiuire põt, nisi parte legitimè ad hoc vocata per iura vulgaria. 2. q. 1. can. nos in quẽquã. de consti. c. ecclesiæ sanctæ Mariæ. de maio. & obed. c. inter quatuor. de cau. pos. & propri. c. 1. cũ simil. At illud quod dicitur in contrarium superiùs, ex quo semel negotium principale siue appellationis fuit deuolutum ad curiã, &c. Respõdebatur hoc verum illo pendente, & nondum finito, sed illo finito per sententiam, quæ in rem transiuit iudicatam amodò tam causa principalis, quàm appellationis si eam non est prosecutus appellans infra fatalia, nõ est in curia. Iste verum dixit ex quo super eo lata est sententia, cuius appellatio est deserta. 8. quæstio. 5. c. 1. & facit c. 1. de lit. contest. lib. 6. Si ergo principale nõ est: ergo nec accessorium, quod sequitur naturam sui priocipalis. vt in d. regula accessorium. Et fuit conclusum per omnes Dominos partem appellantem legitimè citãdam ad negotium desertionis principaliter commissum in curia tractandũ & finiendum: quia citatus fortè desertionem excusabit propter legitima impedimenta quæ habuit, quod sibi licebit de iure. de appella. c. ex ratione. & clemẽ. si appellationem. & c. quãdiu. de appellatio.

EPITOME.

Declaratio siue denunciatio excommunicationis facta post appellationem ab excommunicationis sententia per ordinarium lata ad sedem apostolicam interpositam non venit reuocanda per viam attentati.

a EX eodem facto[a] insurrexit aliud dubium, vtrùm si post citationem ad partes decretam per iudicem, & eius executionem, vel post appellationem legitimam à sententia excommunicationis in aliquem per ordinarium lata ad sedem apostolicam interpositam, quis declaretur incidisse in prædictam excommunicationis sententiam, & denuncietur publicè excommunicatus, & aggrauetur, vtrùm per modum attentati prędicta essent reuocanda? Et videbatur aliquibus Dominis quòd sic, per iura vulgaria: vt lite penden. in rubro & nigro. de apple. capi. non solùm. lib. 6. cum multis sim. in antiquis. Fuit tamen per maiorem partem determinatum contrariũ. Nã licèt per appellationem suspendatur effectus, & executio illarum sententiarum: vt ff. ad Turpil. l. 1. & de iureiuran. cap. venientes tamen hoc fallit in excommunicationis sententia, quæ secum trahit suam executionem: vt in ca. pastoralis. de appellatio. & ibi pro dicta conclusione per Innoc. At omnia prædicta non sunt, nisi quædam extẽsiones primæ sentẽtiæ, quæ statim suum habuit effectum: ergo, &c. Pro qua cõclusione etiam faciunt not. per Inno. in c. prætereà. de appella. vide ad materiam not. per Ioan. mona. in c. licèt. & c. is qui. de senten. excommu. lib. 6. vide de ista cõclusione in decisi. 51. suprà hoc tit. quæ incipit, si committatur causa restitutionis.

ADDITIO.

a *Ex eodem facto. Nota quòd §. est decisio. 36. suprà de procuratoribus.*

EPITOME.

Appellatio per falsum procuratorem facta, valet, & etiam tacitè procedendo in ea ratificatur.

DECISIO LX. aliàs 429.

a SI in causa[a] beneficiali appelletur in partibus à diffinitiua lata per executorem apostolici impetrantis, & intimetur appellatio debitè prædicta appellatio: & posteà appellatus veniens ad Curiam inueniat causam appellationis & negotii principalis commissam alicui Auditori, nomine procuratoris appellãtis de cuius procuratorio non constitit, nec vnquam appellãs factum illius procuratoris ratificauit: in vim cuiusquidem commissionis appellatus processit per audientiam contra appellantem, & obtinuit sententiam confirmatoriam primæ sẽtẽtię pro ipso in partibus latæ cum condemnatione fructuum, & expensarum, à qua sententia non in Curia, sed in partibus à tempore notitiæ infrà decendium appellauit, & causam appellationis & nullitatis prædictæ vltimæ sententiæ mihi committi obtinuit, & processit super nullitate antedicta petendo secundam sententiam pronũtiari nullam. Dubitabam, & causam relationibus posui super nullitate processus primi Domini Auditoris, & fuit solenniter allegatum pro vtraque parte, & tandem cõclusum per omnes Dominos valuisse processum, & sententias antedictas: tùm quia causa fuit legitimè deuoluta, & seruata tempora per appellatum: tum quia de speciali mandato Papę causa fuit commissa. licèt

instantiam

instantiam falsis, vel nullius procuratoris in qua commissione nominatus fuit per expressum appellatus, quę potuit etiam ante præsentationem huiusmodi commissionis vti illa secundum opinionem aliquorum etiã inuito impetrante: prout leg.& not. in c. ex conquestione, de restit. spol. licèt vnus de Dominis dixerit hoc procedere, quando constaret de impetrante, vel procuratore ad hoc speciale mandatum habente: vt in cap. nonnulli, de rescrip. & c. ex parte decani, eod. tit. ff. quod quisque iur. l. 1. §. si procurator, tum etiã, quia surreptitiũ rescriptum dat iurisdictionem, vt not. in c. cæterùm de rescrip. & c. ad audientiã. tum etiam quia Auditores habẽt iurisdictionem

b habitu, [b]licèt non actu, vt in simili in c. pastoralis. de rescrip. in fi. & ideò commissiones quæ fiunt eis, non sunt nisi distributiones, per quas datur eis solùm exercitium iurisdictionis, in quo attenditur plus factum Papæ, quàm partis, præsertim quando de speciali mandato committitur, tunc enim videtur de certa scientia, & proprio motu facere arg. c. cùm olim 3. de offi. deleg. Pro qua conclusione allegabatur quædam not. Spe. tit. de appel. §. nunc breuiter, versi. quid si apparet.

ADDITIONES.

a *Si in causa. Adde decis. 6. suprà de iudic.*

b *Habitu. Adde dec. 13. supra de offic. delegat. & dec. proximè sequentem.*

EPITOME.

Appellatus vititur commissione nomine appellantis etiam sine mandato impetrata, nec per ipsum postea ratificata.

SVMMARIA.

1 *Appellatus an in vim cõmissionis per falsum procuratorem nomine appellantis impetratæ procedere possit.*

2 *Rescriptum sine mandato speciali interpretatum an sit nullum.*

DECISIO LXI. aliâs 430.

1 FVit dubitatum, & per me qui causam habui in relationibus positum, vtrùm [1] pars appellata in causa beneficiali deuoluta ad Curiam per appellationem partis sibi aduersæ possit vti commissione nomine appellantis impetrata per falsum procuratorem nullum mandatum ad hoc habentem, nec appellante ratificante, & procedere in causa vigore eiusdẽ? Et videbatur quòd non, per capitulum nonnulli de rescript. cùm ibi not. Nam vt ibi apparet, rescriptum est nullum sine speciali mandato impetratum. At sic est in proposito, ergo. Nec obst. not. Innocent. in cap. prudentiam, de offic. delegat. & in capit. ex conquestione, de restitut. spolia. videlicet, quòd reus potest vti rescripto contra ipsum impetrato etiã inuito impetrante, etiam ante præsentationem, secundùm aliquos, vt ibi not. quia loquitur quando constat de impetrante, vel eius mandato. At hic non constat de impetrãte, vel ipsius mandato, ergo, &c. Pro hac opinione fuit alleg. quædam lex cum sua glo. ff. quod quisque iur. l. si

a procurator, & fuit determinatum & [a]conclusum per omnes Dominos vno duntaxat excepto cõtrarium, tum quia huiusmodi cõmissiones, quę fiunt in Curia, sunt duntaxat distributiones, & modica, vel veriùs nulla iurisdictio datur per eas sed duntaxat iurisdictionis exercitium: quam Auditor habet habitu, licèt non actu habeat exercitium, quod exercitatur per huiusmodi commissiones, sicut dicitur & legitur in ordinario de off. ordi. c. licèt in corrigendis, At Auditores sacri Palatij habent ordinarium in audiendo & cognoscendo: prout legitur & not. in cle. Auditor. de rescrip. &c. Præterea Papa potest huiusmodi habitum deducere in actum cõmittendo huiusmodi exercitium etiam nullo petente: nam ipse aliquando proprio motu dat iudicem. vt in c. cũ olim, de offi. deleg. de purg. canonic. c. inter solitudines, nec refert per quemcunque preces offerantur. C. de preci. Imp. off. l. vniuersi. Ipse enim est qui cõmittit, & per suũ cursorem huiusmodi cõmissiones, & non per partes præsentantur: & hoc maximè procedit, quando de speciali mandato, vt in casu nostro, aliqua causa cõmittitur: tunc enim ipse ad nullius instantiam id facere videtur, arg. c. si motu proprio, de præb. lib. 6. tunc etiam quia huiusmodi commissiones sũt communes, iuxtà not. per Inn. vbi suprà: maximè quã do in eis nomen rei siue appellati exprimitur, vt in casu nostro. Idcircò hic appellatus potest vti commissione suprà dicta: præsertim in causa legitimè deuoluta, & de speciali mandato Papæ cõmissa, vt præfertur.

ADDITIO.

a *Fuit determinatum. Adde Cardin. in clem. 1. in 3. notab. de appellatio.*

EPITOME.

Restitutus ad appellandum à die restitutionis infra decem dies debet appellare.

SVMMARIA.

1 *Restitutio ad appellandum impetrata post sententiam, quæ trãsiuit in rẽ iudicatam, quid operetur.*

2 *Restitutus ad appellandum habet decem dies à die restitutionis, intra quos debet appellare.*

3 *Executio sententiæ deffinitiuæ facta an in impetratione restitutionis ad appellandum efficiatur reuocabilis.*

DECISIO LXII. aliâs 446.

a SI lata [a]vna diffinitiua sententia in causa beneficiali, quæ transiuit in rem iudicatam, & ante expeditionẽ executoriæ possessor, contra quẽ prædicta sententia extitit promulgata, veniat ad

1 curiã, & obtineat causam restitutionis ad [1] appellandũ cõmitti, & apprehendendo aduersariũ in Curia faciat ipsum citari ad dicendũ cõtra huiusmodi cõmissionem: qui nil dicens cõtra eandem recessit cũ executoria sua ad partes, vigore

cuius habuit poſſeſſioné,& percepit fructus an-
tequam aduerſarius ſuus fuerit reſtitutus ad ap-
pellandum: quæ omnia poſtquã primus poſſeſ-
ſor ex cauſis legitimis fuerit reſtitutus ad appel-
landũ,petijt reuocari per modum attentati: Du-
bitatur vtrùm venirent reuocanda? Et breuiter
omnes Domini,me duntaxat excepto,concluſe-
runt quòd non,per c.ſuſcitata, de reſti.in integr.
niſi præſtita cautione de reſtituendo vniuerſa,
quæ occaſione ſententiæ obuenerunt in caſu,
quo petens reſtitutionem in integrum aduerſus
ipſam ſententiam obtinuerit in cauſa: ſic & fieri
debuit executio ſententiæ etiam pendente cau-
ſa reſtitutionis in integrum, multò fortiùs ſi dũ-
taxat petatur, & pendeat cauſa reſtitutionis ad
appellandum,quæ ſi non concederetur, fruſtrà
dicta executio impediretur:& ideò pẽdente hoc
dubio tenuit, & valuit dicta executio:& ſi valuit,
reuocari non debuit,per c.audita,de reſti. ſpo.&
per regulam iuris,factum legitimè,lib.6.Præte-
2 reà†licèt quis reſtituatur ad appellandum,pote-
rit ne appellare infrà 10.dies poſt huiuſmodi re-
ſtitutionem conceſſam immediatè ſequen. eſſet
enim iniquum executionem prædictæ ſententiæ
medio tempore impedire,pro quo facit in ſimili
id quod leg.& not.in c.vt calumniis,de re iudi.in
cle.& quod ibi not.Præterea an prædicta execu-
tio fuerit iuſtè,vel iniuſtè facta,id futurus decla-
rabit euentus.Nam ſi iſte nunc reſtitutus ad ap-
pellandum,& qui etiam infrà decendium, vt po
nebatur in facto,à dicta ſententia appellauit,ob-
tinuerat in cauſa appellationis,videlicèt infirma
toriam prædictæ ſententiæ, per conſequens &
caſſationem ſiue reuocationem executionis eiuſ
dem obtinebit. Nam caſſato principali caſſatur
& acceſſorium,de procur.cap.audita.de re iudi.
ca.paſtoralis,in cle.ex quo enim habet hoc re-
medium ordinarium:non eſt ſibi concedendum
extraordinarium,ff.de mino.l.in cauſæ,& ſic eui
tatur circuitus de reſcript.c. auditor in cle. quod
crederem,quando auxilium extraordinarium &
ordinarium pari paſſu ambularẽt, & idem eſſet
modus procedendi: ſed vbi via extraordinaria
eſt leuior & celerior quàm ordinaria, vt in caſu
noſtro, crederem ſalua correctione dictã legem
non procedere. Quòd autem via attentatorum
eſt leuior in procedendo,& probãdo,not.Doct.
expreſsè in ca.dilecti,& in ca.bonæ,de appel.per
eondem,& per modernos in c.non ſolùm,de ap
pel.lib.6.& per Ioan.monach.pleniſſimè in c.cu-
pientes,de elect.lib.6.Præterea ego faciebam a-
liud,& illud generale fundamentum,vt lite pen-
dente nihil innouetur:& lis hic pendebat per cõ
miſſionem,& citationem,quæ peruenit ad par-
tes:vt lite pend.in rubro & nigro, & in cle.2.eo.
ti.Ad quod prædicti Domini reſpõdebant litem
hic ſuper negotio principali non pendere:ſed il- a
lod terminatum per ſententiam fore,quę in rem
tranſiuit iudicatam:ergo executioni mandanda,
de offi.deleg.cap.quærenti, & cap. paſtoralis de
re iudic.cap.cum aliquibus,& c. de cætero cum
multis ſimi.quod ego negabã,hoc attento quòd
poſteà reſtitutus fuit ad appellandum: & ſic per-
inde fuit, acſi infrà decem dies computandos à
tempore prolatæ ſententiæ appellaſſet: quia re-
ſtituere eſt in priſtinum ſtatum reponere,de ele.
cap.quia diligentia,& l.1.C.de ſentent. paſſ. & in
cap.quamuis de reſcript.lib.6. quæ decret. vide-
tur facere contra me. Nam huiuſmodi reſtitutio
nes intelliguntur fieri ſine præiudicio iuris alie-
ni:vt ibi.At hic in caſu noſtro ante reſtitutionem
3 †conceſſam ad appellandum facta fuit executio
& iuridicè,& debitè,ac per eam ius quæſitum ad
uerſario,quod per huiuſmodi reſtitutioné non
læditur,nec reuocatur: quòd ſi reuocari debet,
id futurus declarabit euentus ſcilicèt finis ſecun
dæ inſtantiæ. ergo, &c. quod mouiuum mulcet
aures,& procederet ſi lis ſuper dicta reſtitutione
non penderet:ſed ex quo lis fuit introducta, ni-
hil erit meo iudicio medio tempore attentandũ
circa poſſeſſionem beneficij nanciſcendam vigo
re ſententiæ:quæ effectualiter non tranſiuit in ré
iudicatam:quod apparet per reſtitutionem con-
ceſſum,d.c.ſuſcitata,etiam meo iudicio nõ obſt.
quia ibi petebatur reſtitutio aduerſus ſentẽtiam:
& ideò propter aliqualem calumniam, & ſuſpi-
tionem, quam habuit Papa contra reſtitutioné
petentem ordinauit,& voluit ſic per cautionem
præſtandam,& executionem fiendam prouide-
ri: & ſecundum verum intellectum fuit potiùs
gratioſa prouiſio,quàm iuris communis deter-
minatio. Sed in caſu noſtro petebatur reſtitutio
ad appellandum non calumnioſè, ſed ex veris,
& iuſtis cauſis,& probauit litis euentus:quia re-
ſtitutus fuit,& appellauit, ergo executio prædi-
ctæ ſententiæ medio tempore fieri non debuit:
quia ſuſpenſa extitit:vt in c.venientes de iureiu-
rand.& ſi dicatur non tempore commiſſionis ſi-
ue petitionis reſtitutionis in integrum,ſed tem-
pore reſtitutionis & appellationis bene ſuſpen-
debatur effectus ſiue executio prædictæ ſenten-
tiæ:ſed quicquid anteà factum fuit,validum erat
ergo minimè reuocandum.per regulam iuris,fa
ctum legitimè,ſuperiùs alleg. Ad quod poſſet reſ
ponderi quòd propter hoc præambulum, vide-
licèt,reſtitutionem ad appellandum, meritò de-
beret ſuſpendi executio,arg.c. non ſolùm, t.reſ-
ponſo, de appella.lib. 6. & ff. de ſpon. l. oratio.
Quibus tamen non obſtan. fuit denegata atten-
tatorum reuocatio, & proceſſum in negotio
principali ad euitandum circuitum, & citiùs fi-
nem liti imponendum,& partium parcendo la-
boribus & expenſis, ad quæ ſemper bonus iu-
dex habet tendere,& laborare:vt de do.& con-
tuma.c.finem,de off.ord.c.vt litigantes,lib. 6. de
reſti.ſpol.c.frequens,eod.lib.cum ſimi.& in hãc
partem finaliter declinaui.

ADDITIO.

a *Si lata. Adde quod deciſ.51.ſuprà eodem allegatur contraria huic: quam quidem deciſ.51.dicit Caſſad. in dec.1.vt lit.pendent.eſſe in obſeruantia & non iſtam.*

EPITOME.

Appellationi renunciare nõ videtur, qui iura ſua coram Auditore producit ad finem, vt in executione ſententiæ ſuperſedeat: ſecùs ſi alio citationem peteret, vel aliquid, quod non poſſet, niſi per iudicem expediri.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Appellationi renunciare an & quãdo quis videatur.*

DECISIO LXIII. aliâs 476.

1 SI ille,† qui à ſententia deffinitiua contra eum
per Auditorem Cameræ lata ad ſedem apo-
ſtolicam appellauit,poſt appellationem compa-
ret coram Auditore,& producat ſua iura,vbi ſi-
bi oſtendit ſuam ſententiam fuiſſe iniuſtam ad
iſtum finem quòd idem Auditor à dictæ ſenten
tiæ executione recedat:per hoc ſuæ appellationi
a ,renunciare non videtur. Ratio, nam tunc quis
vel renunciat facto , vel tacitè ſuæ appellationi,
cùm in eo contrarietas non euitetur : vt de ap-
pella.c.ſolicitudinem,in fin.vt ecce, ſi appellatio
ſit legitima , iudicis iuriſdictionem ſuſpendit, vt
de ſen.excommu.c.per tuas & habet effectum ta
lis ſuſpenſio,quòd iudex à quo, cuius iuriſdictio
eſt per appellationem ſuſpẽſa,non poteſt in cau-
ſa vlterius procedere:& ſi procedat,nullus eſt ip
ſo iure proceſſus eius,vt in c.licèt,de ſent excom.
lib.6.& in c.per tuas,alleg meliùs in c.interpoſi-
ta,& c.non ſolùm de appel. & idcircò ſi appellãs
cum iudice à quo procedit ad aliquem actum,
qui non poſſet expediri, niſi virtute iuriſdictio-
nis.& huiuſmodi ſit ſuſpenſa, tunc videtur velle
per factum contrarium ſuæ appellationi renuo-
ciare:vt de conſtitu.c.cùm M. vel eſſe ſibi contra
rius,quod non creditur in dubio, nec permitti-
tur in expreſſo:vt c.ſolicitudinem,alleg. ita pro-
cedit c.gratum,de offi.deleg.de teſti.c.cùm veniſ
ſet,nam producere iura ſua , non eſt procedere
cum tali iudice ad actum qui non poſſet, niſi in
vim iuriſdictionis expedire:quia poteſt fieri cum
non iudice,& extrà iudicium.Prętereà quia aliâs
finis & ſuus intentus conſiderandus eſt in facto,
ff.de dona.l.2.in fi.cum l.ſequent.& l.vlti.in prin
cip.ff.de negot.geſt.modò ille producebat,ne fie
ret executio,modò ad idem tendit ſua appella-
tio,& ita bene facit not.Innoc.de appel.in c. fin.
in fin.gloſſ.& Pau.in clem.fin.ante.de do.& con
tuma.de ignorante appellationem. Prætereà li-
cèt productio poſſet reſpicere plures intẽtiones,
& fines:reſpiciendus tamen eſt in dubio ille,qui
minimè obeſt producenti,putà,quia non eſt ve-
riſimile in dubio quòd pars tacitè ſuæ appellatio
ni renunciare velit,niſi bene appareat,per com-
munia iura.Præmiſſa intellige,niſi petiſſet à iudi
ce tali,quod pronunciaret, vel interloqueretur
ſuper executione non fienda,,vel quòd citaret
partem aduerſam ad dicendum contra , cùm e-
nim talia nõ poſſint fieri à iudice,niſi in vim ſuæ
iuriſdictionis,quæ dicitur eſſe ſuſpenſa, apparet
quòd tales actus contrarij ſunt huiuſmodi ſuſpẽ-
ſioni,& per conſequens appellationi prædictæ,
per clarum fundamentum ſuprà alleg.

ADDITIO.

a *Appellationi. Adde deci. ſuprà de renuncia.2.& quid ſi iudex detulit dec ſuprà eod.49.*

EPITOME.

Si appellatus appellationem contra ſe interpoſitam, & ſibi non intimatam poſt menſem à die interpoſitionis, ſi inſtrumentum appellationis deuenerit ad manus ſuas poſt 11.menſes ab interpoſitione computandos,inchoauerit, & proſecutus fuerit cauſam per audientiã, valebit proceſſus.

SVMMARIA.

1 *Tempora decre.1. de elect.ſunt tam ab appellato quàm ab appellante obſeruanda.*
2 *Diſpoſitio capit.ſtatuimus,de elect. libro ſexto,qua ratione fuerit introducta.*
3 *Ius ſpeciale ceſſare facit ius commune.*
4 *Edicto citationis circunducto, non proceditur, niſi parte de nouo citata.*
5 *Argumentum ab abſurdo in iure validum.*
6 *Capitu ſtatuimus,de elect.libro ſexto, duo tempora commemorat ponderanda.*
7 *Citatio vnica vni tamen perſonæ dirigi poteſt:pluribus autem perſonis citandis plures requiruntur citationes.*
8 *Citatio iuris non minus operatur, quàm citatio hominis.*
9 *Contumacia partium inter ſe compenſantur.*
10 *Obſeruatio temporũ appellationis in quib. conſiſtat.*

DECISIO LXIIII. aliâs 487.

SI appellatus appellationem contra ſe inter-
poſitam ſibi non intimatam, licèt poſt men-
ſem à die interpoſitionis eius computandum de
uenire inſtrumentum appellationis illius ad ma-
nus ſuas poſt 11. menſes à dicta interpoſitione
computandos , apud ipſam ſedem inchoauerit
proſequi, & per audientiam contradictarum
abſque alia citatione, vel intimatione ad partes
vſque ad concluſionem incluſiuè fuerit proſecu
tus, terminos ſubſtantiales legitimè obſeruan-
do,valet proceſſus ſecundum Dominos. N.F.&
B Domini Galiar.& Guil.aliâs contrarij fuerũt,
& Domini Ro.& Ve.contr.& dominus Corſiẽ.
remanſit dubius . Motiua Dominorum Ro. &
Ve.fuerunt:quia Compoſt.& Archid. & ſequa-
ces in cap.1.de elect.lib.6.videntur tenere, quòd
1 ita tenetur appellatus †ſeruare tempora d.cap.1.
alleg.ſicut appellans,modò verbum,ſeruare, de-
bet integrè intelligi cũ effectu: vt l.1. §.fi.ff. quod
quiſque iuris,cum ſimil. vt nedum intelligatur
de lapſu ipſorum temporum,ſed intelligatur ma
gis de expeditione huiuſmodi , quæ infrà illa
tempora eſt habẽda. Secunda ratio eorum, quia
2 ratio † cap.ſtatuimus de electio. lib. 6. alleg. eſt
illa, vt diuturnitati vacationis omnium benefi-
ciorum occurratur.Modò ſi non obſeruarentur
3 tempora,ceſſaret ratio. Tertia ratio,quia †con-
tra ius commune ſpeciale introducitur cum cer-
ta forma , ceſſante igitur huiuſmodi forma ip-
ſum ius ceſſat : quia ceſſante cauſa ceſſare debet
& effectus, modò capitul.ſtatuimus alleg. indu-
cit ius ſpeciale , & ſub certa forma: videlicèt
ſi infrà tempora certa , expeditiones certæ fiant
quod notat verbum infrà ibi poſitum. Quarta
ratio eſt,quia poſt peremptorium quis abſque

restitutione non admittitur, de restit. in integr. capit. coram, de except. c. pastoralis. Sed ista tempora vim habent peremptoriorū terminorum:
4 igitur &c. Quinta ratio, † quia edicto citationis circunducto non proceditur, nisi parte de nouo citata, ff. de iudi. l. & post edictum, §. 1. sed actore non comparente in termino iuris circunducitur. vt d. l. & post §. 1. not. de offic. deleg. capit.
5 cōsuluit. Sexta ratio, quia † bene arguitur in iure ab euitatione absurdi. l. 1. §. 1. & l. si quis, ff. de seruo cor. & de negot. gest. l. Pomponius. & solut. matrim. l. diuortij, & ff. de excus. tut. l. scire. §. illud, & de reg. iur. l. aliud. §. absurdum, & C. de testam. l. consulta. de præbend. libr. 6. c. dudum. sed absurdum foret, si appellans dormiret, quòd appellatus eius dispendio vagare deberet perpetuò in vento, & in incerto expectādo: quia malitiis hominū debet obuiari: vt in l. in fundo, ff. de rei ven. de rescript. cap. sedes. Septimò hoc probatur, per Innocent. qui in dicto cap. statuimus, notat expressè, quòd si pars iter non arripuit infrà mensem, vel non expectauerit per 20. dies, non habet locum processus istius constitutionis. Octauò, quia qui committit in legem, condemnando eius obseruantiam, non debet gaudere beneficio huius legis, vt ff. de minor. l. auxilium, de vsur. cap. quia frustrà cum simi. Pro quo sciendum est, quòd † duo tempora per cap. statuimus.
6 ponderantur. Primum tempus est itineris arreptio, pro quo datur mensis, qui currit à die appellationis interpositæ & intimatæ, vt not. de intimatione per Archid. & alios in dicto capit. statuimus, alle. Secundum, expectatio 20. dierum, & incipit currere ab aduentu alterius partis decurso. De primo tempore est text. in dicto capit. statuimus, in fin. 1. respons. ibi cùm dicit, à die obiectionis iter arripuit infrà mensem. De secundo est text. in eodem ca. 1. respon. ibi cùm dicit, sed si pars aliqua non venerit, &c. Aliqui verò, addūt tertium tempus intermediū: videlicèt inter duo tempora supradicta, quod arbitrium vocant, per §. quòd si per 20. in capitulo cupientes, de electiōn libr. 6. Sed certè gloss. Ioann. Andr. sentit contrarium in dicto capit. statuimus, in princip. secundo respon. in gloss. quæ incipit, æquior computatio, & idem not. in dicto §. qui incipit rationabile, &c. Quid dicendum? breuiter puto contra gloss. vt deduxi suprà. Alia ratio est, quòd verba legis debent interpretari taliter, vt nullam iniquitatem includant 4. distinct. can. erit autem lex. & probant iura suprà pro absurditate tollenda: Modò quando quis astringitur à tempore itineris arrepti de loco vbi degit, Romanam curiam accedere ante tempus, quo iuata in dicium sui, seu boni viri arbitrio considerato ire solet, vel commodè potest diplomate non vtendo, vt ff. de verb. obligat. l. continuus, §. 1. & ff. si quis cau. l. 1. argu. eod. titul. l. 2. §. quod autem dixi nrus, & ff. de pigno. actio. l. si seruus, & de ædilit. edict. l. si quid venditor, ideò si adeò citiùs quàm more solito ire solet, seu potest, iuerit vna pars, quòd etiam computato tempore 20. dierum suæ expectationis vnà cum tempore suæ itinerationis totum simul non constituat huiusmodi arbitrarium tempus: vt putà, si solet ire in sex mensibus, l. fin. ff. de dilat. quadruplicato vsu mutando equos, & itinerando in curribus. & dormiendo 10 itineratione sicut faciunt cursores portantes prospera noua, iuerit in sex septimanis, & expectauerit posteà 20. diebus pro aliis tribus mensibus & 25. diebus, procedi poterit contra non contumacem, quod esset iniquum, non enim licèt sic præcuttere suum aduersarium supplantando, de app. capitul. sæpè, in fin. & capitul. oblatæ, circa medium cum simil. arg. 25. quæst. 3. can. placuit, ff. de adim. leg. l. 2. §. sinautem. Intelligatur autem aduentus huiusmodi secundum communem aduentum itinerandi vsu factum, vel saltem de tali aducnu eius tempus coniunctum cum 20. diebus non faciunt minus quàm sit arbitrarium tempus & in hoc est differentia inter computationem d. §. quòd si per 20. & d. ca. statuimus, & in hoc saluentur dictæ duæ glo. & tollatur dicta iniquitas, & hoc veriùs puto. quòd licèt hoc nouum sim motiuū prima facie videbatur: tamen est menti tenendum. Super præmissis pono tres conclusiones. Prima pro eo solo non impeditur pars ad Curiam veniens in alterius partis non venientis contumaciam dummodo aliàs sit res integra ad appellationem prosequendum, quòd infrà mēsem iter non arripuit veniendi, sed potiùs post mensem lapsum, & ista conclusio concernit primum tempus. Et istam conclusionem videntur expressè tenere Host. Innocent. Archid. & Ioan. Andr. in dict. cap. statuimus, super verbo, infrà mensem, etiam alia citatione vel intimatione irrequisita, quia dicti Doctor aliam citationem, seu intimationem non requirunt. Et pro hoc in ratione al leg. ff. si quis cau. l. & si post tres dies, ff. de opt. legat. l. mancipiorum eatrà de præbend. c. si tibi ab senti. libr. 6. Facit not. suprà in conclusione, 1. de dolo. & contu. & hoc in ratione deducta: quia si cōtrarium diceretur: aut hoc diceretur, quia per hoc induceretur desertio appellationis: aut quia per hoc impediretur, & circunduceretur citationis effectus: quia rectè percutiendo ad medullam aliud non apparet, sed nullum potest dici: igitur, &c. Primò, primum dici non potest, quia hoc esset contra communem opinionem Doctor. omnium. Secundò, quia dictus mensis non adiicitur coniunctim ad prosequendum appellationem, sed coniunctim ad prosequendum appellationem & negocium principale, vt ibi pater, & not. per Innocent. cuius ratio est ista: ergo vtrunque vniformiter debet respicere. argu. ff. de vulg. & pupil. substi. l. hoc iure, & C. de impub. & aliis substitut. l. quamuis & tamen nullus diceret de mente Papæ fuisse priuare partem non arripientem iter infrà mensem: ob hoc solùm à prosecutione iuris sui contrarium tenet gloss. Ioan. Andr. in dicto capitulo statuimus, & per §. quod si per 20. allegat. in gloss. duabus similibus, suprà alleg. igitur, &c. Nec potest dici quòd per hoc impediatur citatio iuris, seu eius effectus. Ratio
7 est, † quia quot sunt personæ citatæ, tot sunt citationes diuersæ, & ab inuicem separatæ, ff. de verbor. obligat. leg. scire debemus, nec appellationis intimatio concernit mandatum factum appellato, nec econtrà, nec ab eo per cōsequens libera-

liberatur,arg.C.de do. inter virum & vxorem l. maritus,& ff.de calumnia,l. fin.qnia aliàs sequeretur, qnòd seruans ipsa tempora uou potest procedere contra non seruantem:quod est contra mentem decre.& nota,ergo per hoc quòd ego appello,non serno primum tempns,hoc est, non iter arripio infrà mensem:non minùs arctãtur alij ex hominis citatione ad seruandum si nolnnt euitare contumacię pœnam.Præterea quia citatio ad causam non concernit nisi comparitionem,& rempus comparitionis in causa, licèt deliquerit pars in arripiendo iter,dummodò nõ delinquat in comparendo,effectu ipsius comparitionis pnniri nõ debet: sed hic solum effectum termini dati ad iter atripiendum quia illum perdit, nec sibi alius datur.Probatur consequentia: quia qu is non debet puniri in alio, qnàm deliquerit,nec in plus,ff.de pœnis,l.sanctio legnm, & de constitn.cap.a.de his quæ fi.à ma. par. cap. e.quæsiuit,& si aliud diceretur,sequeretur quòd non seruans primum tempus, non esset expectandus in secundo:ergo, &c. Præterea nullum ius reperitur talem pœnam imponens, igitur pœna imposita contentemnr,arg.l.si verò,§ de viro,ff.solut.matrim.Item nõ potest dici circunductus citationis effectns,cùm actor rempore citationis non compareat in causa:vt.l.& post edictum,§.1.allegat.sed hic secùs: quia si appellatus comparet in termino. est actor, quia in beneficialibns quilibet potest esse actor & reus,sicut in casibus not.in capitulo ex literis,de proba & facit clement.vni de cau.possess. & propriet. Secunda ratio,quia ratio dict.capit. statuimus, seu eius arctatio non fuit fauor singularis partinm, sed magis naturę causę,quę requirit accelerationem, secundùm omnes scribentes, præsertim Archid.& facit de electio.c. cùm inter vniuersas, & c.ne pro defectu,& c.vt circa lib.6.& de appel. c.oblatæ. modò si peteretur, vel circunduceretnr hæc citatio inris:causa remaneret nihilominùs apud sedem apostolicã terminãda. per elem. causam,de electio.quæ deuolutionem,& obseruationem temporum huiusmodi requirit: aliàs requireretut noua citatio, & per hoc celetitas impediretur, & protogatio induceretur contra mentem, & rationem Doctor. ita qnòd daretur occasio per remedium Doctor.impediendi finẽ ad quem principaliter intendit,contra l. similes. ff.de testa.mili. Pręterea quid interest appellantis aut ipsius causæ,vel beneficij appellatum iter arripuisse, vel non arripuisse infrà mensem: dummodo debito tempore in curia se represẽntet? certè nihil: imò magis causæ & beneficio obesset,ergo licèt in aliqua culpa fuetit,quàm non reputo multum puniendam:quia in re propria absque cuiuscúnque præiudicio,vt præfertur arg.ff. so.ma.l.si constante,§ si marito, nõ propter hoc debet omitti, quin puniatnr culpa appellantis, quæ per culpam prædictæ appellationis nõ purgatur,maximè cum sit multò maior. Facit, quia causa principalis eam punibilem reddat, de do. & contu.cap.causam,& c.actor.lib.6.Item fauor causæ, & beneficii, vt prædiri. Faciunt Insti.de nupt.§.affinitatis,ff.de condit.& demonst.l.cùm tale.§.l:gatum, cum ibi nota. Tertia ratio,quãdo lex specialis prohibet illud,quod iure communi prohibitum non erat, sed permissum, & pœnam adiicit contrafacienti,actus contra prohibitionem factus pœna præstita validus est ipso iure,vt l.final.in princip.ff.de diuor.not.Cyn. C. de legi. l. non dubium, in vltima quæstione,de cuius materia vide per eum C.de sepulch.vio.l. qui sepulchrum,& per Bart.in l.scire, ff de pœnis, licèt ergo illud speciale dict.capitul. statuimus, mandet iter arripi infrà mensem, & per consequens secundum te,licèt non fatear, tacitè inhibere videatur,ne aliter fiat: tamen quia certam pœnam adiicit, valet igitur de pœna processus in contumaciam factus,ergo dicere non deberemus processum huiusmodi nõ valere:quia non est verissimile quòd eadem constitutio addat pœnam pœnæ, si non dicat vt dict.l.scire, cum intellectu suo,quem ibi dant Dyn.Barth. & & Pe.& Cy.post eum in l.non dubium. alleg. in fin. Secunda conclusio est,Quòd si pars compareus post omnia tempora tria supradicta ex toto lapsa,videlicèt post mẽsem tempns arbitratium, & viginti dies,venit ad curiam:& statim post eius aduentum inceperit procedere per audientiam,valet processus,nec ideò vitiatur qnòd cõparens non expectauit per viginti dies à die dicti aduentus sni computãdos,alteram partem. Pro huiusmodi conclusione & clariori dednctione suppono duo ad euidentiam:Primnm,quòd verbum, venit, positum in versicul. sed si pars non concernit omne tempus, sed refertur solùm ad tempus,in qno pars quælibet quæ in fine mensis dati ad arripiendum iter, iter arripuisset, venire commodè potuisset: quia illud tempus incertum est ex natura rei,vt l.interdum ff.de verborum obligation.& l.continnus,§.1.eodem tit. alleg.aliàs enim intelligeretur contra literæ mentem:quia sic, si veniret post incoatnm processum,rueret contra mentem,vel nullum esset, etiam contra mentem arg.ff.de legat.3.l.vxor.1.responso. Secnndò supponendum est, quòd versiculo sed si pars,supponit vnam partem tantùm venisse:tunc idem est,cùm dicit, alteram non venisse:ita quòd loquitur in casu,in quo de tempore, de quo loquitur prima snppositio proximè præcedens, venit vna pars, & altera non venit: quia hoc sonat verbum,aliqua,quod est participium, maximè quia de vno dicit & de alio negat, & econtrà,l.cùm prætor ff. de iudic.l in possessionem, §.1. ff. quibus ex cansis in possess. eat. l. maritus. C. de procuratoribns & C. de pact. conuent.l.fin.& extrà de præsumptio.ca. nonne. Secundò quia seqnitur ibi in versic. post adnentum,quod videtur referri ad tempus vnde venerit,vel illud præcedens, ex qno sequitur quòd si neutra pars tũc venerit:sed post iam lapsum 20. vel 30. dierum post illud tempus venisset vna pars alia minimè veniente,iste casus ex verb.literæ dict.c.statuimus versi.sed si pars,nõ decideretur:sed quia non est verisimile quin voluit text. ex mente decidere illum casum: ex mente igitur illum casum decidi oportet:nec non mens ex natura maximè colligi debet, ex ratione illius ca. & iur.communis.Sed si à fine temporis arbitrarij nou cõputaremus hunc casum ex mẽte huius

x 3 modi

modi 20. dierũ esset dare infinitos casus, in quibus loco 20. dierum darentur 40. & l. si altera pars tardè veniret, per quod prorogaretur lis cõtra naturam materiæ & rationem decret. & iuris communis. Præterea quòd ambæ duæ conclusiones sint veræ, & illud quod sequitur ex eis sumptis, quòd pars comparens, & iudex solùm deberent inspicere, si dicta tria tempora lapsa fuerunt: probatur clarè hoc modo. Pono, me existente in Curia appellet procurator meus in partibus, vel contra me appelletur, & casu ad me venit instrumentum appellationis, quid dices hoc casu? Certè fateri oportet quòd ex mente sufficit lapsum dictorum trium temporum expectare. Vel pone quòd appelletur Romæ Curia existente in Auenione & quòd statim Curia de Auenione ad Romã transferatur: quid dices? tunc credo lapsum dictorũ trium temporũ prædictorum expectandum. Tertia conclusio, Quòd si pars comparens omittit comparere post dicta tria tempora ex toto lapsa, etiam per vnum integrum annum, & vltra: potest nihilominùs post annum, & lapsum dictorum trium temporum comparere, & procedere in causa appellationis per audientiam contradictarum, vt principalis conclusio sonat. Hanc conclusionem deduco valdè clarè sic, quia quandocunque aliqua causa beneficialis, vel prophana, vel ciuilis, vel criminalis per citationem hominis quoad totã causam de speciali mandato Papę in partibus legitimè executa est, ad eandem curiam legitimè deuoluta habet locum hęc conclusio, vt etiam practica docet igitur idem de citatione iuris, de qua in ca. statui-
8 mus, præal. quia † nõ videtur quòd minus debeat operari citatio iuris, q̃ hominis in deuolutione causæ fiendæ, & citationes sunt fiendæ in curia per audientiã ad singulos actus. Operatur enim principalis citatio in partibus facta primò ad totam causam, quia pars tenetur subire iudiciũ in tota causa in curia, & per citationẽ dictæ audientiæ ad singulos actus respondere, vt practica & communis experientia docent, ita quòd omnes citationes in vna deuolutione in vna citatione hominis, vel iuris ab initio factę includunt sententiam & per singulas citationes in curia ad singulos actus distinctos. vt probatur in dicto c. statuimus, cùm ibi nota. Et dixi plenè, & totaliter per citationem iuris, vel hominis ad curiam deuoluta: quia etiam per appellationem & eius intimationem secundum formam cle. causam bene fit deuolutio causæ quoad hoc, quòd in curia, & non alibi causa tractanda sit amodo, sed nõ est plena hæc adhuc deuolutio quousque per citationem iuris, quæ requirit dictorum temporum lapsum pars arctatur in certo tempore iucausa huiusmodi apud sedem apostolicam litigare. Modò retardatio processus etiã annalis non est modus tollẽdi dictam plenam deuolutionem, vel eius plenitudinem diminuendi, ergo &c. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. is l. patre furioso cũ similibus. Præterea quia de hoc non potest quis cõqueri: quia quanto fuit plus, & ampliùs expectata, tanta sibi maior gratia fuit: arguendo per regulam Philosophi, simpliciter ad simpliciter, & maius, ad maius, & maximè ad maximè, nec causa paotur in hoc damnum, imò accelerationem: quia ex citatione causa prorogaretur, vt de se patet, quia fateor, quòd ex retardatione causa haberet damnum, propter quod superior possit, si velit, super hoc contra partem vtramque ex officio procedere, sed non deberet ob hoc ad votum partis
9 instantiam alteri pœnam imponere: quia † ambarum partium contumaciæ compensantur: vt l. si ambo, ff. de compens. & ff. solut. matrim. l. viro facit de except. c. cum occasione de censi. cap. olim, 25. distinct. c. fin. de vsur. cap. quia frustrà de regn. iur. c. cùm partium, & not. Specu. de appel. §. nunc videtur, iuncto versic. est autem & alius, in fi. & per hoc approbatur fortiter supradicta, & maximè quia tardè comparentis minor est cõtumacia, quàm nullo modo comparentis. Nunc restat respondere ad rationes in contrarium fa-
10 ctas. Ad primam dico, quòd † obseruatio temporum consistit in duobus. Primò in comparendo in curia infrà tempora, vel statim post lapsum eorum, & hoc sub pœna processus, caso tamen quo pars ista compareret, & procedere vellet. Secundò, in hoc consistit obseruatio prædicta, quòd pars diligens & comparens expectet eorundem temporum lapsum, nec ante præcurrat: quia si hoc faceret, processus videretur contra non contumacem factus. & non teneret: vt probatur vtrunque in dict. decret. statuimus, & concernit vtranque partem, vt de se patet. Et hoc est quod voluerũt dicere dicti Doctores, & si das eis alium intellectum, malè intelligas, & hoc modo intelligendo nihil ad propositum facit, quia satis dedi bonum intellectum. Ad secundam dico, quòd ista faciunt contrà, vt patet in prima ratione conclusionis suprà per me posita, & in aliis locis huius conclusionis principalis dixi de hoc. Ad tertiam rationem, quòd hic pro forma studiosè non additur, quòd arreptio itineris fiat infrà mensem, sed pro forma studiosè adicitur istorum trium temporum lapsus: vt patet ex dictis arg. Pro hoc not. Innocent. in ca. dilecta in glo. non ordinem & quòd studiosè non adiiceretur, quòd qualibet pars iter arripiat, patet: quia vna non arripiente, alia procedit: ita quòd non sonant ista verba, nisi in monitionem aut termini assignationem, imò ipsa appellatio, & nedum appellatio, imò citatio iuris, & nedum ista citatio, imò ius naturale, quod dat vnicuique facultatem faciendi, quod sibi libet, nisi vi, vel iure prohibeatur, vt Institut. de iure nat. §. primo, ergo in facultatem & admonitionem, & non in factum seu formam sonant argu. de offic. ordin. ca. licèt & ca. cum aliquibus, de rescrip. libro sexto, licèt fateor quòd ipsa itineris arreptio, & cõpatitio infrà terminum iuris facienda imponitur sub necessitate causatiua: quia aliàs incurreret pœnam processus. Ad quartam, quòd terminus iuris, qui constat ex tribus partibus, vt prædixi, & non alius hic obtinet vim peremptorii: dico quoad pœnam processus incurrendam, non autem quoad hoc, quin postea procedi possit, vt dixi. Ad quintam dico, quod hæc citatio iuris de qua loquitur capitulum statuimus, terminum habet in hoc certum, quem præuenire non potest: quia tunc procedi potest, & nõ ante.

Tamen

Tamen terminus huiusmodi non habet in hoc certitudinem, quod de necessitate pars præsens habeat tunc causam inchoare: imò vltra, si vult potest partem illam expectare, vt dixi. Ad sextũ dico, quòd tollitur absurditas: quia vtraque pars potest agere quando vult. Item si appellatus non vult agere, potest appellantem indirectè compellere ad agendum, per l. diffamari. C. de ingenuis manu. Ad septimam dico, quòd hoc dictũ Inn. intelligitur re non integra: secùs verò re integra: prout ipse In. exponit in illa glo. Ad octauam dico, quòd ex eo: in quo quis cõmittit in legẽ, nõ iuuat se de lege: sed bene in alio. & ita no. glo. Io. And. de reg. iur. c. ex eo. lib. 6. per cap. Raynutius. & cap. Raynaldus. de testa. licèt ergo quò ad iter arripiendum non detur sibi aliud tempus: quia quò ad hoc legem nõ videtur obseruasse, scilicèt pro se vtendo diplomate, vel aliàs ex negligentia alterius partis non venientis satis citò veniret alius ex ipsa lege quò ad alia capitula: videlicèt quò ad processum se iuuabit. & hæc sufficiant.

EPITOME.

Sententia lata post inhibitionem reuocatam, & post appellationem ab interlocutoria vel grauamine ante diffinitiuam illato, non reuocatur per modum attentati, nisi prius cognito de appellatione, & eius vera causa reperta. Et circa hoc vide casum singularem in capitu. ex parte de testib.

DECISIO LXV. aliàs 461

a SI appelletur[a] à grauamine ante diffinitiuam, & non deferatur appellationi, & cõmittatur causa appellationis alteri Auditori, qui seruatis seruandis inhibet primo Auditori, vt est moris, & demum pronuntiat malè appellatum, & benè processum per primum Auditorem, & remittit sibi causam à qua si iterum appelletur, & non deferatur appellationi & alteri Auditori istius secundæ appellationis causa committatur: sed antequam per istum secundum Auditorem super hac secunda appellatione inhibeatur primo Auditori: præfatus Auditor priùs procedẽdo vlteriùs in causa principali concludit, & sententiam diffinitiuam fert contra dictum appellantẽ cuius processus & sententia tanquã appellatione pendente supradicta per modum attentati petuntur per istum secundum Auditorem reuocari. Et videbatur quòd hæc attentata essent reuocanda: maximè propter pendentiã appellationis: de iureiur. c. venientes. Item propter inhibitionem primi Auditoris factam: quia eius iurisdictio per huius inhibitionem videtur esse sublata: quod vtique esset verum, si ab ipsius Auditoris remissione non fuisset appellatum. Sed, vt ponitur in facto, ab eius pronuntiatione, & remissione appellatum fuit, quæ appellatio totam causam reponit in pristinum statum, &
b pronuntiatum suspendit.[b] dicto capitu. venientes. sicque stat prima inhibitio postquàm quicquid factum fuit, venit per modum attentati reuocandum. pro hoc capitulo, non solùm. & glos. Ioannes And in capitu. cupientes. in §. denique. super verbo, recedendum. & Io. Mo. ibidẽ super verbo, à gratia. Istis nõ obstantibus fuit contrarium decisum per omnes dicentes pendere totum ex futuro euentu, & pronuntiatione secundi Auditoris. Nam si pronuntiabit benè appellatum, & malè processum: totum reuocabitur quicquid post huiusmodi appellationẽ factũ fuerit: vt in d. c. dilecto. & c. ex part. Si verò pronuntiet malè appellatum: stat processus primi iudicis, qui non impeditur per malam appellationẽ nec appellatio ante definitiuam habet impedire vel suspendere iurisdictionem iudicis: secùs est in appellatione à diffinitiua. Nec obstat inhibitio primi Auditoris, quæ fuit sublata per eius remissionem. Nec obstat quòd fuit appellatum à remissione: quia nondum liquet, nec est pronũtiatum, an sit benè appellatũ, ante cuius inhibitionem, & pronuntiationem scilicèt secundi Auditoris, valet semper processus primi ex remissione sibi facta per quam fuit sublata inhibitio. benè facit. ff. de no. ope. nuntia. vnde in nulla culpa est primus iudex, qui ignorat an ab huiusmodi remissione fuisset appellatum Item si sciret appellatum, non tenetur supersedere, nec inducit hunc effectum, nisi inhibeatur sibi à secũdo Auditore: sic totum pẽdet ex futuro euentu, & pronuntiatione secundi Auditoris, qualiter processus primi Auditoris valuit.

ADDITIONES.

a *Appelletur. Adde deci. 1. suprà de of. deleg.*
b *Pronuntiatum suspendit. Appellatio quandoque pronuntiatum extinguit, quandoque suspendit. de hoc vide per Imol. in l. tale. §. qui prouocauit. ff. de pactis in repetitio. & Alexand. consi. xxxv. volumine quarto.*

EPITOME.

Præparans se ad prosecutionem alicuius rei, videtur ipsam prosecutionem inchoare.

DECISIO LXVI. aliàs 488.

SI Papa cum cancellaria existente in Anania, & Auditores Palatij in Roma: & Auditor in Roma ferat sententiam, & parti condemnatæ viua voce illicò ab eadem sententia appellanti datis apostolis reuerentialibus præfigat terminũ decem dierum ad prosequendum appellationẽ & infrà decem dies appellans arripuit iter per se, vel alium ad huiusmodi Ananiam pro impetranda commissione super dicta appellatione, talis itineris arreptio, & prosecutio sufficiens est & desertionem excusat: licèt aliqui domini contrà. Dominorum tamen ratio fuit ista: quia illud tempus non ad prosecutionem appellationis complendam, sed ad eius inchoationem statuitur: modò inchoat prosequi, qui facit præparatoria, absque quibus ipsa prosecutio fieri non potest: quia idem iudicium est de termino, & de via, sine quibus ad terminum peruenire non potest: vt l. oratio. ff. de spõsa. & no. Spe. de appell. §. nũc breuiter. ver. itẽ si pars, qui alle. ad hoc ca. cũ causam. de re iudi. & de electio. capit. statuimus. libro sexto.

De confirmatione vtili vel inutili.

EPITOME.

Clausula, dummodò ex ordine, in confirmatione poni consueta non intelligitur de ordine dato, sed de acceptatione.

DECISIO I. aliàs. 52.

SI clausula solita pnni in cõfirmationibus, dummodò ex ordine beneficiũ debeatur, nnn intelligitur tantũ de ordine datæ, sed etiam acceptationis, quia tunc primò beneficium est debitum vt in cap. 1. & fin. de conces. præb. lib. 6.

EPITOME.

Papa confirmando dismembrationem ex certa scientia: quòd solemnitates non substantialia suppleuisse videatur.

SVMMARIVM.

1 *Confirmatio Papa ex certa scientia quos defectus suppleat?*

DECISIO II. aliàs 230.

1 PApa † confirmando [a] ex certa scientia præ-
a dictam dismembrationem ecclesiæ factam per Legatum, inferendo tntum tenorẽ huiusmo di dismembrationis, supplendo omnem defectũ si quis interuenisset, videtur suppleuisse omnem defectum solennitatis, videlicèt partis vocationem, & alia solennia: sed non substantialia, videlicèt pntestatem Legati dismembrantis, & veritatem causarum expressarum, argument. enrum quæ leg. & nn. per Inn. in cap. 1. & a. & penulti. de confir. vtili, vel inutili. & per eundem in cap. 1. de transac. vbi viderur innuere, quòd confirmatin Papalis facta ex certa sciantia firmet infirmum, & inualidum nedum quò ad solẽnitatem, sed quò ad substantiam etiam, sed intellige dictnm suum sanè, videlicèt quando facta extitit cum causæ co gnitinne, & parte vocata: tunc sanat totum. & hoc videtur Innocen. innuere in eod capitul. super verbo, autbnritate. & in dictis capit. 1. & 2. de confir. vtili, vel inuti Conclusionem verò prædicti videtur tenere, & approbare expresse Spec. tirn. de lega. §. nunc ostendendum, versicul. 18. & vide per Ioan. And. Paul. & Guil. in clamen. pastoralis. de re iudica. & bene & per Archid. lvj. distinct. can. Cennmanensem.

ADDITIO.

a *Papa confirmando. Item dicta confirmatio Papa, ex certa scientia facta, facit transactionem personalem realem, quod est notandum: de quo in capit. veniens. de transact. & ca. nisi essent. de prabend. & de transact. ca. 1. per Innocen. & Hostien. in capit. cùm accessissent. de confirma. vti. cap. venerabilis. de fide instrumen. cap. inter dilectos. de conceß. prabend. cap. quia diuersitatem. de reli. domib. cap. constitutus. & plenius per Hostien. in summa, de confirma. vtili. §. quis sit effectus, in quibus iuribus plenè habetur de efficacia dicta confirmationis.*

De Clericis coniugatis.

EPITOME.

Ex contractu & matrimonij per verba de præsenti contracti, etiam carnali copula non secuta inducitur vacatio beneficij tale matrimonium contrahentis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium per sponsalia non vacat.*

DECISIO. I. aliàs 26.

SI impetretut beneficium vacans per contractũ matrimnnij. Fuit dubitatũ vtrùm sufficiat impetranti probare tractatũ de cõtrahẽdo, vel quòd spõsalia fuerunt. & erant contracta? Et breuiter sine argumentis fuit conclusum, quòd non: sed npnrtebit ipsum prnbare matrimnniũ per verba de præsenti legitimè contractũ. licèt nnn fuerit cõ-
1 summatum. Ratio, quia † beneficinm per sponsalia non vacat: pront leg. & nntat. per glo. & Io. And. in nonel. in cap. 1. de cle. cnniuga. facit c. beneficium. de re. inr. li. 6. imò adhnc est dubium, an per matrimnnium legitimè per verba de præsenti cnntractum vacet beneficinm: per lecta & notata end tit. capit. dinersis falaciis. & melius in capitu. Ioannes. & per Inn. pulchrè in capi. tuæ. de apnsta. ibi vide. tum quia si sic vacaret: purà per sponsalia, non deberetur impetrãti propter falsum modum vacandi expressum, & verum modum vacandi nnn concessnm. per c. susceptũ. de rescript. lib. 6.

De Præbendis.

EPITOME.

Clausula generalis in literis gratiosis inserta, licèt firmet gratiam, & vitium surreptitionis tollat: impedimentum tamen seu inhabilitatem personæ non remouet, nec dispensationem inducit.

SVMMARIA.

1 *Statuta ecclesiarum dicuntur per clausulas derogatorias in literis specialibus insertas, sublata, vel saltem dilata. & numero sequenti.*
2 *Clausula derogatoria in statutis, vel consuetudinibus ecclesiarum apposita, quid operetur?*
3 *Ætatis defectum patiens, an possit acceptare beneficium ecclesiasticum, vel prabendam sacerdotalem.*

DECISIO I. aliàs. 3.

a SI statutum [a] † est in aliqua ecclesia
1 de certa præbenda non cnnferenda, nisi actualiter in sacerdntio constituto. Fuit dubitatum vtrùm impe-
b trans apostolicus, qui nõ fuit in tali nrdine [b] posset

ſed huiuſmodi præbendam acceptare, ſibiq; ſa-
cere prouideri de eadem, prædicto ſtatuto non
obſtante? Et videbatur quòd non. per cap.1. de
conſti. libr.6.& in hanc concluſionem videbatur
declinare Archidi.in capit. cum aliquibus. de re-
c ſcript.lib. vj. Fuit deciſum[c]& determinatum per
d omnes contrà: cum hac limitatione:[d] videli-
cèt,dummodò prædictus acceptās tempore ac-
ceptationis, & prouiſionis huiuſmodi fuerit in
tali ætate, quòd infra annum poſſit promoueri
in ſacerdotem.per ca.ei cui.cum ibi nota.per Io-
annem And.de præb.libro ſexto. Hanc conclu-
ſionē videtur ponere Ioan.mon.in ca.ſi pro pau-
a peribus.de præbend.eod.libr.motus† ex clauſu-
lis derogatoriis hodie in gratiis communibus,
& ſpecialibus poni conſuetis, per quas ſublata,
vel ſaltē dilata omnia ſtatuta quæ in contrarium
e eſſent,cenſentur: prout innuūt hæ clauſulæ,[e]nō
obſtantiarum,ſi bene inſpiciātur,& per has clau
ſulas ſatisfit d.c.1. de conſti.libr. 6. pro contrario
inducto,& reſpondetur motiuis Archid.per mo
tiua fortiora Io.And. & Ioan.Mo.in locis præal-
legatis.Dominus verò Robertus allegat vnum
dictum domini Gulie.de monte Lau.poſitum in
extrauag.ſedes apoſtolica.Ioan.22.contra prædi
ctam concluſionem, quòd licèt per non obſtā-
tias hodie in gratiis poni cōſuetas derogetur ſta
tutis generalibus omnia beneficia eccleſiaſtica
reſpicientibus:tamen nō derogatur per eas ſta-
tuto alicui ſingulari ſuper certo beneficio edito,
niſi de illo certa,expreſſaque mentio fiat. per ca.
1.de conſti.ſuprà alle.in contra.& ſic dixit domi-
nus Gallardus ſe poſt publicas rationes in qua-
dam cauſa de Arragonia obtinuiſſe, & ſenten-
tiaſſe, quod alij Domini recordantes adhuc de
illa dixerunt verum eſſe in ſtatuto appoſito in
prima fundatione certi beneficij per fundato-
rem, ſiue laicum,ſiue clericum, vel in teſtamē-
tis eorum,quibus Papa non intendit præiudica-
re,nec derogare per huiuſmodi clauſulas gene-
rales,ne retrahantur à fundatione,& ordinatio-
ne beneficiorum.argu. ca.cum dilectus. de iure
patro.& eorum quæ legun.& notant. in capitul.
f licèt.de præbend.lib. 6. Quam concluſionem[f]
crederem indubitanter veram in ſtatutis,ſeu or-
dinationibus laici:ſecùs verò ſi clerici quibus Pa
pa vult,& poteſt leuiùs præiudicare. argu. capit.
cùm dilectus.antedict. & xvj.q. 1.cano. decerni-
mus.Secùs verò Domini dicebant de ſtatuto fa-
cto de certo beneficio per ordinarios collatores
prælatus,quibus Papa vult,& poteſt præiudica-
re ex ſua generali,& ordinaria poteſtate,& dare
ius ad vacatura beneficia ad collationem eorum
ſpectantia.de conce.præbend.capitu.propoſuit.
ipſe enim in conferendo omnes ordinarios po-
teſt præuenire. de præbend.capitulo dudum. &
capit. quamuis. a. libro 6.& claudere eis manus
per ſuum decretum. de conceſ.præbend.c.1.&c.
ſi.capitu. & cap.ſi ſoli libro 6.& ca.cùm ei quem.
eod.titu.in clemen.& fuit obtentum, & ſenten-
tiatum in quadam cauſa Tornacē. pro quodam
apoſtolico acceptante præbendam actu ſacerdo
tium requirentem ex ſtatutis Epiſcopi, & Capi-
tuli illius eccleſiæ non habentis ordinem præſ-
byteratus, exiſtentis tamen in legitima ætate?
ſcilicèt quòd talis infrà annum poterat promo-
ueri,& promotus fuit etiam ante litem motam.
licèt ad hoc non tenebatur fortè ante adeptam
poſſeſſionem pacificam. de electio. capitul. licèt
canon.& capitu.commiſſa.eod. titu. libro ſexto.
quæ omnia intelligas,quādo in gratia ſunt ſubla
ta ſtatuta,& cōſuetudines per non obſtātias ho-
die in gratiis ſpecialibus poni conſuetas. Cōtra-
rium crederem in forma pauperum, in qua non
tolluntur ſtatuta & conſuetudines prout expreſ-
sè not.Ioan.Mona.& Archidia. in dicto capitul.
ſi pro clericis pauperibus. Quod intellige de be
g neficiis requirentibus ſacerdotium,[g] vel alium
ſacrum ordinem aptitudine,ſed non actu.Si verò
actualiter: quia tunc non ſunt ſublata ſtatuta,nō
poteſt prouideri impetranti de beneficio actu
ſacerdotum requirente ex ſtatuto, niſi ſit in tali
ordine conſtitutus:vt ibi not.

3 Ex hoc inſurrexit † aliud dubium. Pone quòd
prædictus expectans apoſtolicus tempore acce-
ptationis non eſſet legitimæ ætatis: vtrùm va-
luiſſet acceptatio? videtur velle Ioan. Andr. in
capitu. ei cui.ſuprà alleg. in 1.gloſſ.quòd ſic. Sed
contrarium fuit obtentum:quia per non obſtan-
tias prædictas non perimitur ſtatutum, licèt ap-
poſita ſit clauſula firmans gratiam, vt non obſtet
ei: & idcirco non perimitur qualitas præbendæ
per ſtatutum inducta,modo qualitate durāte.&
ſi non obſtat ſtatutum gratiæ, obſtat tamen di-
ſpoſitio iuris communis, quæ non vult ſacerdo-
tale beneficium conferri patienti defectum æta
tis: vt in dictis iur. ei cui.& ca.licèt canon.quòd
ius commune Papa in dubio per tales clauſulas
non intendit diſpenſare:vt not. per Io.monac.in
ca.cum aliquibus.de reſcrip.libro 6. & ca.1.de fil.
presbyte.eod.lib.& not.Ioan.And. in ca. ſi motu
proprio.de præben.facit ca.non poteſt. eod.titu.
lib.6.& per hoc tollitur vna ſubtilitas, quam po-
nit Ioan.Andr.ad ſaluandam dictam glo.ſuam in
dicto cap.ei cui.in nouel. ad materiam ſupradi-
ctam vide Arch.in roſario 25.q.2.in ſum.in fin.&
per eundem Ioan.Andr.de reſcri.capi.ſi propter
libro ſexto.

ADDITIONAS.

a *Si ſtatutum. Deciſionem concluſio Dominorum de Rota,qui ſequuntur opini.Io. Mo.& Io. And.contra Archidi. & quæ iſtarum opi.ſit verior, vide in repetitione capitu.ei cui.de præbend.lib.ſexto. & in conſilio Domini Lauren.de Rodulfis. poſito in libro reportationum domini Anton de Bu.ſuper 4.libro decreta. & vtrobique declaratur intellectus huius deciſionis.*

b *Tali ordine. Adde Roch. Curt. in ſuo tractatu iurispatro.in verſi.honorificum.q.3. verſi.circa aliud an de neceſſitate præſentatus debeat eſſe ſacerdos. &c.*

c *Fuit deciſum. Adde gloſ.in verb.reſidentia.titul.de colla.in pragmat.ſanctio.deciſio.3.titu. de pœnis.infrà in antiq.*

d *Cum hac limitatione. Hoc puto verum, ſi apparet de intentione mandantis,quòd tali patienti defectum in ætate noluerit præbendam ſacerdotalem conferri:de qua intētione videtur apparere, cùm in*

literis

literis Papalibus apponitur clausula, non obstantibus aliquibus, per quæ effectus nostræ gratiæ impediri valeat, vel differri. Nam tunc satis apparet de intentione scribentis, quòd ipse voluit dari sibi sacerdotalem præbendam, ordinem autem recipiet cùm erit ætatis legitimæ: vbi verò in dictis literis non esset adiecta dicta clausula, sed simpliciter mandatum prouideri de præbenda: tunc de sacerdotali non poterit prouideri tali impetranti in ætate defectum patienti.

e *Clausulæ. Clausula generalis, non obstantiarum, quamuis tollat impedimentum gratiæ, defectum personæ tamen non tollit, nisi de eo specialis mentio habeatur: quia non est verisimile, quòd per talem generalem clausulam Papa voluerit fraudare ecclesiam seruitio vnius sacerdotis. & de effectu huius clausulæ, vide plenè per Ioannem Andr. in cap. primo de exces. prælato. lib sexto. per Lapum Abbatem in c. si cui. de præbend. eo. libr. plenissimè per Barto. in extrauagan. ad reprimendam. super verbo non obstantibus.*

f *Conclusionem. Adde reg. Cancell. apostol. 40. incip. item voluit quod super quouis beneficio. & ibi gloss.*

g *Requirentibus sacerdotium. Adde glo. in verb. residentiæ. in titu. de collat. in pragmat. sanctio.*

EPITOME.

Impetrans beneficium solitum regi per seculares secundum formam c. cum de beneficio de præb. in l. lib. sexto. sufficit quod probet illud rectum per decem annos, vt tale, sicut impetrauit, nisi ex aduerso probaretur, quòd per xl. annos, vt regulare, fuerit gubernatum.

SVMMARIA.

1 *Alteratio status beneficij probatur xl. annorū spatio*

2 *Clericus secularis impetrans beneficium tanquam seculare, probare debet vltimum statum fuisse secularem: & sufficit.*

3 *Præscriptio xl. annorum prima tollitur per secundā xl. contrariam.*

DECISIO II. aliàs 32.

1 FVit dubitatum † quid impetrans secundum
a formam capitu. cum de beneficio.ᵉ de præb.
libro sexto. teneatur probare, videlicèt vel simpliciter vltimum statum illius beneficij, videlicèt illud rectum per clericum secularem vltimò, & quòd per quadraginta annos fuerit sic rectū: vel an sufficiant x. anni. In quo Domini erant varij. Nam secundum aliquos requiritur continuatio, & pacifica gubernatio tanti temporis, quòd legitima præscriptio sit completa, quæ est quadragenaria. de caus. posses. & proprieta. capitul. cum ecclesia Sutrina. de prescript. c. de quarta. & c. ad aures. cum similibus. Etiam hoc videtur expressè innuere text. d. ca. cū de beneficio. superiùs alleg. quem sic intelligunt quasi omnes scribentes, propter verbum, legitima, quæ regulariter est quadragenaria: secùs verò si illud verbum non esset positum in tex. secundum Io. And. quia tunc procederet dictum eius positum in c. fin. de consue. in nouel. eod. lib. super glos. consuetudo. vbi videtur innuere, quòd sufficiat decennalis præscriptio in consuetudine secundum ius commune introducta. Et quia cōsuetudo, de qua loquitur dictum c. cum de beneficio. est talis, cum omnia beneficia ecclesiastica sunt secularia de iure communi: idcircò maior pars Dominorum declinauit in hanc vltimam opinionem videlicèt sufficere in hoc casu decennalem præscriptionē, per dictum domini Ioan. And. superiùs alleg. & positum in d. cap fin. de consue. & hoc verum secundū prædictos Dominos, nisi ex aduerso probaretur illud beneficiū per regulares anteà fuisse gubernatum per xl. annos, vel gubernādo per eosdem sic in sua institutione fuisse institutum: tunc enim propter mutationem status ipsius beneficij bene astringitur impetrans ad probandū quadragenariam præscriptionem: tum quia secundum primam causam illa prima præscriptio regularium quadraginta annorum, nō tollitur, nisi per contrariā præscriptionē quadragenariā: vt not. de excel. prælato. ca. accedentibus. tū quia secundum casum ius commune obstat clerico seculari, & sic requiritur quadragenaria præscriptio, per iura & dicta Doctorum ad hoc superiùs inducta. facit capitu. Cumana. de electionibus. & de restitutione spoliatorum. capitul. ad decimas. libro sexto, clementina, quia regulares. à contrario sensu. de supple. negli. prælato. Dominus
2 verò Ægid† fuit singularis opinionis in hac materia. dicebat enim sic circa primum dictū, quòd si clericus secularis impetret beneficiū aliquod tanquam seculare, vel clericis secularibus assignari cōsuetum: sufficit quòd vltimus status fuerit secularis, licèt non probetur quòd ille status fuerit per x. annos obseruatus: dummodò non probetur contrarium: videlicèt alium statum legitimè præscriptū præcessisse, pro quo alleg. not. per gloss. in capitu. possessiones. de re. eccles. nō alienan rationem enim assignauit: quia ibi non agitur de mutatione status ipsius rei: sed solùm de vsu, & statu ipsius vsus: solùm debet attendi status, vel possessio qui pro tunc est. de sen. excō munic. c. si iudex. cum ibi no. libr. 6. de elect. querelam. & de iure patro. c. consultationibus. & ff. de offi prætoris. l. Barbarius. ita quòd verbū, cōsuetum, referatur ad solum vsum: vt C. de episc. au. l. 3. cum multis simili. licèt vbi ageretur de status mutatione in præiudicium alterius religionis, ordinis, vel ecclesiæ, verbum, consuetum, reciperetur pro consuetudine legitimè per xl. annos obseruata, propter naturā materiæ, & præiudiciū ecclesiæ: vt in c. cū ecclesia Sutrina. de cau. pos. & propr. de elec. Cumana. & in c. cū ecclesia Vulterana. de of. ord. c. cū satis. de iure pa. c. cura. de consue. c. cum dilectus. & de ver. sig. c. abbate. de priuile. c. si de terra. cū multis si. facit secundū ea, quia de iure cōmuni omnia beneficia, sunt secularia, ex eo quòd primæuus status beneficiorum est secularis, cùm de beneficio seculari fiat regulare, & non econuerso. facit de dona. ca. ad apostolicæ. vt prædixi. & sic dixit intelligendum dictū cap. cum de beneficio. & placuit Dominis hæc opinio, quam ego crederem etiam veram, vbi nullus alius status præcedens, nec subsequēs allegaretur, nec probaretur propter assistentiam iuris

iuris communis: sed in casu, in quo contra impetrantem iuxta formam prædictæ decre. daretur de statu regularium præcedenti, vel subsequenti statū secularem allegatum per impetrantem, etiam si status ille regularis non fuerit per xl. annos obseruatus, crederem impetrantem astringi ad probandum statum medium, scilicèt secularitatis fuisse seruatū per xl. annos, & hoc meo iudicio innuunt multa verba illius tex. ibi videlicèt, etiam quæ est dictio ampliatiua, si ante vel post, scilicèt statum regularitatis allegatum per impetrantem religiosi quandoque, & sic nō sem per, nec per xl. annos ministrauerunt in eodem, licèt aliqui velint supplere ad dictū verbū quandoque, &c. ita quòd præscriptio sit legitimè cōpleta per religiosos ante, vel post per xl. annos in eodem beneficio ministrantes, qui est absonus intellectus meo iudicio. Nam si primò fuisset beneficium regulare per quadraginta annos, & posteà seculare per alios quadraginta annos, & vlteriùs iterum per xl. crederem vltimum statum attendendum, & per illum sublatum mediū statum. Nam vt supradictum est, præscriptio
3 †quadragenaria prima tollitur per secundam cōtrariam quadragenariam. iuxta not. in c. accedentibus. de exces. præla. At vbi primus status beneficij fuisset secularis, nisi per vnum annum ex sua primæua institutione, seu fundatione mutatus in regularem, & obseruatus per x. vel xx. annos ita quòd non erat adimpleta legitima præscriptio, & subsequenter iterum iste secundus status mutaretur, & reduceretur ad statum pristinum secularitatis: tunc crederem sufficere præscriptionem decennalem: propter assistentiam iuris communis: tùm quia res de facili redit ad naturam suam. xxxv. di. ab exordio. ff. de pact. si vnus. ad materiam vide Ber. in d. cap. possessiones. & per eundem de celi. do. cap. inter quatuor & per ipsum & Ioan. And. de vi. & ho. cle. c. quoniam. & xvj. q. 3. peruenit per Archi.

ADDITIO.

a *Cum de beneficio. Add. dec. 22. de probat. in antiq. & decis. 49. de rescrip. in eisdem.*

EPITOME.

Impetranti benefi. iam vacaturum per assecutionem &c. sufficit probare assecutionem de facto.

SVMMARIA.

1 *Beneficium incompatibile vacat per assecutionem alterius de facto factam.*
2 *Possessio vitiosa quòd priora beneficia vacare faciat*
3 *Beneficium quando quis pacificè assecutus dicatur.*

DECISIO III. aliàs 61

a 1 b SVfficit a † impetranti beneficium vacaturum, per assecutionem pacificam b alterius beneficij probare, quòd ille, per cuius assecutionem impetrauit possessionem alterius beneficij, sit as-
2 secutus, licet de facto, & violenter: quia † vitiosa possessio facit vacare priora beneficia. de præbeo. cum qui. lib. 6. no. Inno. in c. constitutus super verb. appellauit. extra. de appellat. idem tenet Guliel. in cap. licèt. de præb. lib. 6. Sed Rolād. dicit contrarium Parisiis fuisse determinatum, per cap. si beneficia. de præbeo. lib. 6. De hoc per Guhel. 02. dist. can. si qui episcopi per Pau. in cap. gratiæ. & cap. in plerisque. de elect. in clement. nec debet esse ionasor melioris conditionis &c. vt in d. cap. eum qui.

ADDITIONES.

a *Sufficit. Sed quæro † quando quis dicatur benefi-*
3 *cium pacificè assecutus? dic quòd quando habet liberum cura exercitium, licèt maioris partis bonorum possessionem non habeat, secundum Ste. & Zen. in clementi. gratia. de rescrips. per gloss. in capitulo commissa. de elect. lib. sexto. hoc videtur contra tex. & gloss. magnam. in capitulo si tibi concesso. de prabend. lib. 6. sed dic, quòd licèt haberem exercitium curæ sufficiat quò ad finem, vt currat tempus, de quo in c. licèt canon. de elect. lib sexto. non tamen quò ad finem vt vacent priora beneficia: nam tunc requiritur, quod administrationem bonorum ecclesiasticorum, vel maioris partis habeat, vt dicatur pacificè possidere, vt in dicto capitulo si tibi concesso, & oportet quòd quis possederit pacificè secundum beneficium per duos menses, vt inducatur vacatio primi, aliàs non diceretur pacifica possessio secundum Lap. in d. capitulo commissa. super glo. quæ incipit, aliquandiu. cuius opin. bis vidi seruari in Rota, Pau. de Lea. in clemen. gratia. dicit quòd pacificè dicitur possidere, qui possidet sine controuersia iuris, vel facti iudiciali, vel extra iudiciali. & not. hæc pro causa parœcialis ecclesiæ sancti Ioannis Euangelistæ Patauiens. diœce. tamen deci. 3. de cau. poss. & proprieta. in antiquis dicit quòd vbi aliquis est in possessione beneficij, licèt sibi moueatur lis super beneficio: tamen videtur pacificam possessionem habere: quia ad hoc quòd quis videatur pacificam possessionem habere, sufficit quòd de facto possideat, licèt super iure sibi controuersia moueatur: vt not. Innocen. in dicto capitu. constitutus. in gloss. secunda. & Archidiach. in capitu. licèt. super verbo, pacificam. de prebend. libr. 6. ad quod facit l. vim facit. ff. de vi & vi ar. licèt contra facere videatur l. Lucius. §. tres heredes. ff. ad Trebel. facit quod no. in ca. commissa. super verbo pacifica. de elect. libro sexto. ita determinat d. deci. sertia. de cau. poss. & proprie. in antiquis, quæ incipit not. quod vbi aliquis. & illa est plenior ista, cui addo quod not. d. Ant. in suis recollectis in d. cle. gratia. & in cle. si plures. de preb.*

b *Pacificam. An per assecutionem beneficij incompatibilis vacent priora beneficia etiam patronata, quo casu an non vocato possessore patronus possit procedere ad præsentationem alterius clerici, vide Roth. Curt. in suo tractatu iurispatronatus, in verbo, honorificum. quarta quæstione. versiculo sed hic suboritur quæstio accessoria. adde decisi. sextā, incipien. quæritur quantitatis tēporis. versi. secundo probatur. suprà de consuetud. Et quando quis dicatur habere possessionem pacificam, per glo. in §. stē quod vniuersitates in verb. possidebunt. titulo de collatio. in pragmatiq sanctio. & decisio. tertia. incipi. nota quòd*

quòd vbi aliquis de cauſ. poſſeſſ.& propriet. in antiquis. Cum hac deci.concordat deciſio.15.de proba. in antiq.

EPITOME.

Poteſtas conferendi beneficia reſeruata nō ſe extendit ad beneficia apud ſedem apoſtolicam vacantia.

SVMMARIVM.

1 *Habens poteſtatem conferendi beneficia reſeruata, an beneficia per ſedem apoſtolicam vacantia conferre poſſit.*

DECISIO IIII alias. 97.

1 HAbens † poteſtatem conferendi [a] authori-
a tate apoſtolica beneficia ſedi apoſtolicæ reſeruata, poteſt nedum ſpecialiter, ſed generaliter reſeruata, vacantibus in curia per obitum duntaxat exceptis: quia illa non veniunt ſub generali conceſſione. de præbend. capit. ſecundo, libr.6. Ratio, quia priuilegium principis latè eſt interpretandum. de verb. ſigni. ca. olim. de dona. ca. cùm dilectus. & vbi non diſtinguit Papa, nec nos diſtinguere debemus. 2. q. v. cano. cōſuluiſti. de tranſla. epiſcop. cap. inter corporalia. de ma. & obe. cap. ſolitæ. de coniug. lepro. ca. quoniam. Dominus Ægid. & Pe. gaſconis contrà per ca. 2. de præbend. lib. 6. propter inhibitionem, & decretum ibidē poſitum, quod refertur ad omnia beneficia qualitercunque poſita apud ſedem a-
b poſtolicā vacantia. Cōcedatur hoc: aliud enim [b] eſt dicere beneficium vacans apud ſedē apoſtolicam conferre: & aliud reſeruata ſedi apoſtolicæ conferre: vt infrà in concluſione notatur.

ADDITIONES.

a *Conferendi. Adde ſuprà in titu. deleg. deci. tertia quod legatus. & in an. deci. 9. de conceſ. praben. habere poteſtas.*

b *Aliud enim. Adde quod ſuprà facit de offic. leg. deciſ. 3.*

EPITOME.

De duobus expectantibus in data paribus, præfertur primò præſentans executori.

SVMMARIVM.

1 *Executor datus ad prouidendum quòd collator ſit.*

DECISIO. V. alias 100.

a SI vnus [a] de duobus habentibus gratias æquales, & eiuſdem datæ primò præſentat literas ſuas executori ſuo quam alter, & faciat fieri proceſſus: præfertur alteri in præbēda, vel beneficio poſteà vacante propter huiuſmodi diligentiam:
1 quia † omnis executor datus ad prouidendum eſt collator. iuxta ea quæ legũt. & not. de præb. c. pro illorum. & de reſcrip. c. tibi qui. & de præb. c. ſi cui. per Archidia. lib. 6. ita quòd locum habet 2. reſp. c. duobus. de reſcrip. eo. lib. ſed non tertiũ.

ADDITIO.

a *Si vnus. Caue quia capit. duobus. verſic. ſi verò, ſuprà alleg. videtur intelligendum de præſentatione facta eis, ad quos ſpectat canonicorum receptio, & collatio prabendarum: vt dicitur in princ. non de præſentatione facta executori: ideò hac deciſio eſt contra diſpoſitionem d. capitul. duobus. & ita conſuluerunt d. Petrus de Ancha. & Franc. de zabarellis.*

EPITOME.

Motus proprius licèt tollat qualitates extrinſecas: non tamen intrinſecas, putà curam, ſeu principalitatem beneficij: nec lædit ius tertij: nec gratiam ampliat: nec diſpenſationem irregularitatis, vel alterius inhabilitatis inducit.

SVMMARIVM.

1 *Certa ſcientia principis motu proprio in literis non expreſſo, an vitium ſurreptionis excludat.*

DECISIO VI. alias. 111.

a LIcèt motus proprius [a] Papæ excludat, & tollat qualitates extrinſecas, intrinſecas tamen non: putà curam vel principalitatem beneficij de quo prouidetur, vel mandatur prouideri, de quibus ſi non fiat mentio in gratia etiam proprio motu facta, ipſo iure eſt nulla: vt not. Ioan. And. in capitu. ſi motu proprio. de præb. libr. ſexto. in nouel.

ADDITIO.

a *Licèt motus proprius. An † certa ſcientia princi-*
1 *pis proprio motu in literis non expreſſo vitium ſurreptionis excludat. Doctores dicunt quòd non. in capit. ſi motu. de præbend. libr. ſexto. alibi lex videtur velle quòd idem operatur certa ſcientia principis reſcribentis, quod operatur clauſula, non obſtāte. l. idem ſcribit. §. fin. ff. de excu. tu. & l. quidam cōſulebant, ff. de re iudic. & vide per Bal. in vſibus feudorum, in princ. in fin. tertia charta.*

SVMMARIA.

1 *Motus proprius quid operetur? 3.*

2 *Qualitates beneficiorum obtentatorum exprimere nemo de iure cōmuni tenetur: licèt obtinendorũ ſic.*

DECISIO VII. alias 112.

a DIcebant Domini quòd motus proprius [a]
1 † non tollit ius tertij: putà ſi beneficiũ ſpectabat ad. iuſpatronatus alicuius laici, de quo Papa ſi ſciuiſſet, nullatenus prouidiſſet: iuxta nota. in capitu. 2. de præbend. libr. ſexto. per omnes. & pro hoc facit vnum dictum cap. nobis. de iure pa. & in clem. per literas. eod. titu. de præ. per Ioan. Andr. & Pau. vbi etiam dicunt ſuper verbo, directas, quòd licèt propriùs motus vitium ſurreptionis tollat: tamen gratiam nō ampliat, nec diſpenſationem irregularitatis, vel alterius defectus, aut retentionis pluriũ beneficio-

rum

rum incompatibilium inducit, vt not. prædicti Doctores in clem. si Romanus pontifex de præbend. Contrà primam conclusionem allegatur vna not Io. And. in cle. si dignitatem. de præben. super verbo, mandamus. quam tamen aliqui do mini intellexerũt de qualitatibus beneficiorum obtentorum: secùs de his, de quibus Papa prouidet, vel prouideri mandat. & credo hoc vltimũ
2 fuisse de mente glossatoris: quia † de iure communi non tenetur quis exprimere qualitates beneficiorum obtentorum, sed bene obtinendorum: vt in dicta clementi. si dignitatem. & in cap. cùm in illis. de præbẽ. quemadmodũ enim proprius motus tollit surreptionem in obtentis, vt in cle. si Romanus. eod. titu. ita in obtinẽdis. Pro hoc & etiam cõtra secũdam solutionem, videlicèt quòd gratiam ampliat, & ius tertii tollit, in ducebam. c si pluribus. de præben. libr. 6. maior pars dominorum remanserunt, & tenuerũt prædictas duas conclusiones.

ADDITIO.

a *Motus proprius. Si tamen cautus aduocatus † in*
3 *modo opponẽdi, nam licet motus proprius tollat vnum defectum irritationis literarum, vt est defectus taciturnitatis, alios tamen defectus non tollit: vt putà defectum natalium, ætatis, vitium corporis, bigamiæ, & similia. quanquam dicti defectus per viam surreptionis non possint opponi propter expressionem motus proprij: tamen opponi possunt per viam iuris communis, cum motus proprius talium dispensationem non inducat: vt in capitul. eam te. de ætate & qualitate. & per Ioannem Andream in dicto capitu. si motu. & ideò sublato defectu taciturnitatis per motum proprium, alij remanent, & ad nullitatem dispositionis sufficit vnum ex pluribus defectibus remanere: vt l. si non lex. ff. de hæredi. instituendis. & l. si domus. ff. de serui. vrba. prædio.*

EPITOME.

Quotidianæ distributiones in impetratione beneficij certi valoris non computantur.

SVMMARIA.

1 *Fructus beneficij impetrati quotidianas distributiones non amplexantur.*
2 *Distributiones quotidianæ in beneficij valore non computantur.*

DECISIO VIII. aliàs 134.

1 QVando † impetratur certum beneficiũ certi valoris fructuum: secundũ cõmunẽ æsti-
a mationem distributiones quotidianæ[a] in huiusmodi valore fructuum non sunt computandæ. Ratio, quia illæ dantur ratione certi ministerii personalis, putà interessentibus diuinis, & non sunt de corpore beneficii, & ideò non comprehenduntur sub illis: prout legi. & nota. in cap. licet. de præb. & de cle. non resi. c. vno. lib. 6. & ibi per Io. And. in nouel. per eundẽ in addi. Spec. tit. de cõcess. præb. pro hoc optimè facit. ff. de cõcess. præbend. §. in illis verò. libr. 6. vbi distributiones quotidianæ sunt aliud, quàm illud quod datur ratione præbendæ.

ADDITIO.

a *Distributiones quotidianæ. Nota † quòd distribu-*
2 *tiones quotidianæ non computantur in valore beneficij. Ita etiam determinat Oldrad. consil. 118. Et Io. And. in addi. Spec. de conces. præb. quorum rationes vide in repe. cle. prima. de conces. præben. per d. Pet. de Anch. vbi idem dicitur de mortuariis & anniuersarijs. Adde Deci. vlti. hoc tit. in antiq. & Fely. in c. ad aures. de rescrip.*

EPITOME.

Dignitas in ecclesia dicitur illa, quæ habet administrationem admixtam cum iurisdictione, personatus verò, vel officium, quando habet administrationem sine iurisdictione.

SVMMARIVM.

1 *Thesauraria Decanatus & Præpositura an sint dignitates*

DECISIO XI. aliàs 173.

1 DE † thesauraria an sit dignitas,[a] vel simplex
a officium de iure communi Domini erant varii, aliqui dicebant quòd sonat in nomẽ dignitatis, & in multis ecclesiis pro principaliori dignitate reputatur, alij & maior pars, de quorũ numero ego fui, dicebãt ꝙ thesauraria seclusa consuetudine, & reputatione ecclesiæ de iure communi nõ sonat in nomẽ dignitatis, nisi Archidiaconatus, & Archipresbyteratus propter iurisdictionẽ & preeminentiã, quas habẽt super alios, & presertim subditos, & personas ecclesiasticas. prout patet expressè in toto tit. de of. Arc. & Archipresby. Imò secundum Inn. in c. de multa. de præben, etiã si Archidiaconus nullã haberet iurisdictionẽ in mundo ratione consuetudinis tamen ratione nominis sonare in dignitatẽ: secùs de Præpositũra, Decanatu, & aliis, vt patet exemplum de præpositis in ecclesia Carnotẽ. & Turonen. do. Niç. non reputauit aliquem de iure cõi post episcopũ in ecclesia cathedrali in dignitate constitutum, nisi vnũ qui immediatè est post eũ, qui in aliquibus ecclesiis vocatur, Præpositus, in aliquibus Thesaurarius, &c. tamẽ de communi iure immediatus Prælatus post Episcopũ in ecclesia cathedrali est Archidiaconus, qui est oculus Episcopi, & gerit in multis vices ipsius, Vt in c. ad hæc. & c. mãdamus. de offi. Archi. in aliis ecclesijs collegiatis est ille, qui est caput, & Prælatus ecclesiæ, vel collegii electus ab ipso collegio, & per episcopũ cõfirmatus, & talis habet præeminentiã, & iurisdictionẽ super eligẽtes eũ, & sibi obedire tanquã Prælato eorũ tenetur: prout legit. & no. de offi. ord. c. cùm ab ecclesiarum. per Inn. & Host. tamẽ quicquid sit, cõsuetudo, & cõmunis reputatio multum operatur in illis: prout leg. & not. per Inn. & Ho. in d. c. de multa & Arc. in c. 1. de consue. libr. 6. & Pau. in cle. vt hi qui. de æta. & quali. qui videtur concludere ad propositũ, quòd habentes administrationem rerum sine

A propo

prærogatiua non videntur in dignitate, sed officio cõstituti, vt sunt syndici. procuratores, castellani, & sacrista. c quæstio. 3. saluator. sed si habent administrationem, & iurisdictionem, vt Camerarius papæ: tunc est dignitas secundum eum, & remittit ad notata per eum de decim. capitu. 1. in clementi.

Additio.

a *Dignitas. Dignitas ecclesiastica ex tribus cognoscitur. Primò quando habet administrationem rerum ecclesiæ cum iurisdictione. vt 89. distinctione, volumus, & centesima distinctione. can. Diaconi. Secundò quando habet nomẽ dignitatis, & prælationem, siue prærogatiuam in ecclesia tam in choro, quam in capitulo: licet non habeat administrationem rerum vel iurisdictionem. de consuetudine. capit. cùm olim. & de institu. cùm venissent. Tertiò, quando in ecclesia est consuetudo, quòd illius officium habeatur pro dignitate.*

EPITOME.

Collectorum & subcollectorum beneficia tempore officiorum collectoria & subcollectoria possessa, vel acquisita sunt perpetuò reseruata, donec huiusmodi reseruatio per collationem Papæ sit semel extincta, & talis reseruatio specialis est, & non generalis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia collectorum & subcollectorum semel reseruata, semper remanent reseruata, quamuis desierint esse tales.*

DECISIO X. aliàs 181.

1 Beneficia † collectorum, [a] vel subcollecto-
2 rum semel reseruata, licèt desinant esse collectores, & cesset officium eorum, semper remanent reseruata: nec aliquis potest disponere de eis præter Papam: quia per decretum Papæ semel fuerunt affecta, quæ affectio nũquam tollitur, nisi per collationem Papæ posteà subsecutam. & quia semel erat oblata potestas or-
b dinario conferendi per huiusmodi reseruationem, nisi restituatur sibi huiusmodi potestas, & tollatur impedimentum, nunquam poterit se intromittere de huiusmodi beneficio. Pro hoc allega. iura communia de appellation. capitul. vt nostrum. de officio ordina. capit. pastoralis. & de præbend. c. statutum. libr. 6. & de election. capit. si eo tempore. eodem libro. quam conclusionem intelligo veram de beneficiis tempore collectoriæ vel anteà obtentis. secùs de post obtentis, vel obtinendis, quæ post finitum officium non sunt reseruata. Pro hoc etiam faciunt declarationes dominorum Vrbani Papæ quinti, & Gregorii vndecimi. quæ habent, quando Papa mandet prouideri de aliquo beneficio certo modo vacante, vel vacaturo, si ex aliqua causa huiusmodi prouisio non poterit sortiri effectum, nihilominus tamen huiusmodi beneficium manet reseruatum. Sed vidi dubitari vtrum huiusmodi reseruatio deberet censeri generalis vel specialis? & fuit determinatum in Rota, & etiam per dominum vicecancellarium quòd specialis.

Additiones.

a *Collectorum. Adde decis. 12. 7. eodem decisio. 24. 29. 11. & 31. eodem titu. in antiquis Bisigner. decisio. 20. eodem titu.* b *Ordinario. Pone quòd ordinarius infra mensem datum expectanti, ante tamen acceptionem ipsius, de facto contulit cuidam beneficium vacans, quod cadebat in gratia dicti expectantis ad supplicationem eius, cui ordinarius contulit: deinde Papa mandauit certis iudicibus, quòd illam collationem ordinarij authoritate apostolica confirmarent, si à die datæ præsentium non esset alteri ius quæsitum. Quæritur an confirmatio teneat, & etiam prouisio facta expectanti? Et videtur quòd non, postquàm Papa manum apposuit, mandando confirmari collationem ordinariam: quia per talem manus appositionem videtur ad se totum negotium aduocasse, & sic executoris, & cuiuscũque alterius inferioris manus ligatæ fuerunt. arg. c. vt nostrum. de appell. & de offi. deleg. c. pastoralis. pro hoc faciunt not. per Inn. Host. & Io. Andr. in c. cùm dilectus. de iure patro. vbi dicunt, quòd si Papa deputat certum prouisorem, & beneficium reseruet pro aliquo in certa ecclesia; & talis prouisor antequam prouiderit, moriatur, quòd conferendi potestas illud beneficium remanet penes Papam, non autem reuertitur ad ordinarium collatorem. hoc idem tenet Compost. in c. capitulũ. versi. quòd si executor. de rescri. vbi dicit, quòd si prouisor datus per Papam prouidit, prouisio tamen est nulla: quia tale beneficium intelligitur affectum, adeò quòd in illa vacatione per aliũ inferiorem à Papa de eo disponi non potest. Ad idẽ facit quod not. Inno. & Io. Andr. in c. inter dilectos. de excess. prælato. In oppositum videtur quia per solum mandatum de conferendo, sicut nec per mandatum de prouidendo, non ligantur manus cuiuscunque potestatẽ cõferendi habentis, quominus prouisio facta per eum valeat. vt in ca. quia cunctis. §. ex parte. versicu. non sic autem. de concessi. præbend. libro. 6 nisi Papa expressè beneficium reseruasset suæ dispositioni, vel decretum apposuisset in tali mãdato, vel suam voluntatem expressè declarasset, seu insinuasset dictis iudicibus, vel interdixisset, vt ibidem notatur super verbo. exprimatur. & super verbo. insinuet. & per hoc respondetur ad vnam rationem factam suprà in contrarium: quia Papa non videtur ad se negotium aduocare, nec manum apponere, nisi exprimat, quòd nullus alius possit disponere: putà reseruando, disponendo seu decernẽdo per præmissa: vnde credo primam partem esse veram, quòd simpliciter mandando prouideri de beneficio vacante videtur manum apponere, etiam si alias non reseruet. Aliqui tamen respondent ad iura allegata: quia illa omnia loquuntur, vbi Papa mandat prouideri de beneficio vacaturo: quo casu non est verisimile, quòd per tale mandatum velit manus ordinarij ligare, vel beneficiũ afficere, etiam si de certo beneficio vacaturo mandet prouideri, putà tali, illud expressè nominando. Sed non video rationem diuersitatis inter beneficium vacans, & beneficiũ vacaturũ, cùm casus vacationis euenerit & eadem est ratio vtrobique: vnde crederem secundam partem veriorem de iure, & sic quòd prouisio expectantis sit potior, & confirmatio per consequens inualida censeatur, per regulam allegatam & iura

& ita tenet cãcellaria:videlicèt quòd per solã manus appositionem Papæ,siue prouideat de vacante, siue de vacaturo,aut mandet prouideri, seu aliàs disponat etiam de incerto,quòd tunc beneficium sit affectum,& clausæ sint manus cuiuscũque inferioris collatoris.

EPITOME.

Habens gratiam in certa ecclesia potest acceptare, etiam nullius collatione expressa.

SVMMARIA.

1 *Papa potest gratijs & priuilegijs suis adijcere formam,quam vult.*
2 *Gratijs si nullus vacandi modus insertus sit, omnis vacandi modus venit.*
3 *Potestas executoris dati ad prouidẽdum de beneficio vacante,vel vacaturo,an extẽdatur ad beneficium,quod de iure vacat:& non de facto.*
4 *Genus quoad omnia idẽ operatur,quod species quo ad quadam sub generalitate specialiter enumerata.*

DECISIO XI. aliàs 196.

HAbens gratiam de beneficio, si quod vacat,vel cũ vacauerit in certa ecclesia,quod duxerit acceptandum, potest acceptare beneficium ad cuiuscunque collationem,præsentationem,institutionem, vel electionem,prout spectat in ipsa ecclesia,non obstante quòd non habet ad collationem Episcopi, Decani, &c.quia
1 † potest Papa adiicere formam gratiis, & priuilegiis suis,quam vult, & quando non exprimi-
a tur aliquis modus,[a] venit omnis modus,prout legi.& nota.de præbend.c.cùm in illis.libro 6.& clementina 1.eodem titu.& in gloss.quæ incipit, quamuis istud verbum.

ADDITIO.

a *Aliquis modus. Not.quòd [a] quando in gratia nul-*
2 *lus modus vacationis exprimitur, venit omnis modus vacandi,& pro hoc vide textum in capit.2.ibi, per mortem alicuius,vel aliàs,&c.de renunc.& in 1.de rer.permuta.lib.6. & vide decis.23.inf.isto ti-*
3 *tul.Vidi dubitari vtrùm † potestas executoris dati ad prouidendum beneficio vacante, vel vacaturo extendatur ad beneficium,quod de iure vacat, & non de facto.& videtur quòd non,per capitul.cùm nostris.de conces.præbend.Dicunt quidam quòd illud capitu.loquitur,cùm literæ sunt impetratæ super tali beneficio tanquam vacante: quod quidem cùm non vacet de facto,videtur rescriptum obreptitium,& imputet sibi impetrans,qui in literis expressit vacare beneficium, quod de facto non vacabat:secùs cùm literæ generaliter conceduntur super vacante vel vacaturo.Ratio bona diuersitatis inter istum casum & præcedentem assignari non potest.Ioann.Andr.videtur quòd in beneficio vacante ratio sit: scilicèt odium rescriptorum. Sed certè magis odiosa est cẽsenda impetratio generalis,& vaga super vacantibus,& vacaturis,quàm super beneficio, in quo non valet impetratio,si de facto non*
vacet,vt dixi.quod enim vitiat specialem impetrationem,scilicèt coloratam facti possessionem, debet
4 *etiam vitiare generalem: quia idem † operatur genus quoad omnia,quod species quoad quædam,quæ sub generalitate videntur enumerata specialiter: vt l.si chorus.de legat.3.& l.si duobus.ff.de administratione tutorum. Item sciens beneficium vacare de iure non de facto,de facili posset defraudare mentem dicti capitu.cum nostris.impetrando generaliter,& sub nube beneficium vacans, vel vacaturũ, & subiiciẽdo vacationẽ facti illius beneficij sibi notam,talibus autem fraudibus occurrendum est: vt in c.quanto.de diuor.ita notat Dominus Petrus de Anchara.in c.si propter.de rescript.libro 6.*

EPITOME.

Beneficia subcollectorum etiam antequam officium subcollectoriæ acceptauerit,sunt sedi apostolicæ reseruata.

SVMMARIVM.

1 *Collectoria & subcollectoriæ officium an in inuitum conferri possit.*

DECISIO XII. aliàs 207.

a LIcèt iuxta ordinationẽ[a] domini nostri Gregorij Papæ xj. vnicus subcollector, in quolibet diœcesi sit deputandus,cuius beneficia sunt reseruata,tamen si ille vnicus remoueatur,& alter loco eius surrogetur, sicque succeßiuè plures subcollectores in vna diœcesi deputentur. beneficia omnium sic successiuè deputatorũ sunt reseruata, prout superiùs in cõclusione decima est dictum,& cõclusum.videlicèt,quòd licèt cesset officium,tamen non cessat reseruatio & est verum dicere, quòd quilibet pro tempore suo erat solus & vnicus subcollector. & sic ipsorum beneficia cadunt sub reseruatione,& fuerunt affecta semel,quæ reseruatio nunquam extinguitur,nisi per prouisionem Papalem. saluo casu decreta.statutum.de præbend.lib.6. quæ decre.est reuocata per extrauagan.Bonifacij, quæ incipit, piæ solicitudinis.Ex quo dubio oriebatur aliud dubium,videlicèt,vtrum ante acceptationem,& exercitium huiusmodi officij beneficia censeantur reseruata? quod non fuit pro tunc, sed bene
1 aliàs ruminatum,& decisum quòd sic.quia † tale officium in inuitum confertur, & potest cõpelli ad recipiendũ,vt quilibet delegatus,de offi.dele. c.pastoralis.& c.sanè.& quia est officium honorabile,& vtile Rei publicæ sortitur statim suum effectum,etiam antequam potestatem suam videat,vel recipiat arg.eorum quæ dicuntur de capellanis Papæ,& exemptis per Papã,qui gaudẽt priuilegio honoris & aliis,antequam perueniat ad eos,intantùm quòd non possunt excommunicari,vel suspendi per ordinarium hoc ignorãtes:prout legitur & no.de concess.præbend. c.1. lib.6.Sed quia hi collectores sunt nuncij sedis apostol.cæ,& gaudent certis priuilegiis & honoribus,sicut capellani Papæ.ergo,&c. Quæ conclusio posset procedere secundum dominũ Robertum in deputato per Papam: de aliis verò

deputatis per alios collectores, vel etiam dominum Camerarium Papæ, dubitauit: & ego: quia vt mihi videtur, officium huiusmodi est plus oneris, quàm honoris, & talia onera nõ tenetur quis subire inuitus. arg. eorum quæ not. de procuratore siue ad iudicia, siue ad negotia, qui non datur inuitus, licèt absens dari possit. ff. de procu. l. 2. & l. inuitus C. eo. & debet expreßè consentire: aliàs inuitus dicitur secundum leges. ff. de procura. l. filiusfamiliàs § inuitus. secundum canones verò sufficit tacitus consensus, vt in cle. 1. de procur. Duo verò iura multũ mouent me in contrarium: videlicèt ca. pastoralis. de rescript. in fi. & c. super eo, in fi. de appellat. vbi iudex delegatus habet iurisdictionem super personas etiam nõ expressas, ante ipsorum expressionem, & etiã ante literarum præsentationem & receptionem, licèt nõ habeat exercitium iurisdictionis: nisi per expressionem personarum, & literarum præsentationem. sic videtur in subcollectore, quod etiã ante receptionem literarum, vel exercitium officii censetur esse collector, & per consequens sint affecta sua beneficia. nescio soluere, nisi quia vnũ officiũ videlicèt iudicandi est honoris, & publicæ vtilitatis: vt in c. vt debitus. de appellation. ergo redditur in inuitum. sed officium subcollectoris est onerosum & vile: quia tendit ad talliãdum & exactionandum: ergo, &c.

ADDITIO.

a *Ordinationem. Adde decis. 10. supra eo. & decis. 13. hoc titul. in antiq. & Bisig. decis. 20. hoc titu.*

EPITOME.

Si mandatur prouideri alicui de aliquo beneficio in certa ecclesia, de vnico ibi existenti, non prouidebitur.

SVMMARIA.

1 *Mandatum de prouidendo alicui de aliquo beneficio in certa ecclesia, non extenditur ad vnicum beneficium habentem.*

2 *Gratiæ sæpissimè propter fatuam interpretationem, vel negligentiam effectu frustrantur.*

DECISIO XIII. aliàs 216.

1 VOluerunt & ordinauerunt† Domini dictum Ioan. Mon. in regula, in generali. in
a versicu. sic est inutilis. & Archi.[a] in capitul. si pro clericis. de præben. lib. 6. & Io. Andr. in cle. 1. eodẽ tit. in gloss. incerta. videlicèt quòd cùm scribitur de aliquo beneficio in aliqua ecclesia alicui prouideri, si non sit ibi nisi vnicum, de illo sibi prouideri non poterit, cùm istud verbum, aliquo, sit ibi relatiuum supponens diuersitatem, illud etiã locum habet quando scribitur, seu mandatur prouideri alicui de beneficio spectante ad collationem, prouisionem, præsentationem, seu quãuis aliam dispositionem Episcopi, Decani, & Capituli, singulorumque canonicorum & personarum certæ ecclesiæ, si quod vacat, vel cùm vacauerit cõmuniter, vel diuisim: scilicèt quòd impetranti non potest prouideri vigore gratiæ de
b huiusmodi beneficio vnico[b] spectãte ad collationem alicuius prædictorum, propter identitatem rationum per dictos doctores alleg. in loco præal. præsertim cũ in hoc casu gratia impetrantis totaliter non pereat, sed in aliis poterit conseruari. de rescrip. c. si eo tempore. lib. 6. Et dato, quod tamen non est verisimile, quòd omnes prædicti singulariter singuli non haberent nisi vnum beneficium conferre, & sic ex toto gratia impetrantis frustraretur, & periret, adhuc procederet dicta conclusio. Nam imputet sibi impetrãs, quòd talem collationem elegit, & sic fatuè
2 impetrauit. sæpè enim gratiæ† per fatuam impetrationem, siue negligentiam frustrãtur effectu, de conces. præb. c. cum nostris. & c. 1. de rescrip. c. sibi qui. & c. si eo tempore. & c. duobus libr. 6 & in d. c. si pro clericis. & c. si pluribus. de præbend. libr. 6. cum multis simil. Nec obstat qoòd in hac vltima forma non ponitur relatiuum de aliquo. quia ponitur simile, siue æquipollẽs idẽ importans, videlicèt de beneficio in singulari numero, & ita ibi, & si quod, id est, si aliquod vacat, &c. non enim refert de æquipollẽtibus quid fiat. de test. c. licèt ex quadam & l. nominatim. ff. de cõdi. & demon. & in l. certum ff. si certum petatur. & sic dicebãt aliqui Domini seniores sæpissimè determinatum, & seruatum fore, & Oldr. sic tenuisse in quæstionibus suis.

ADDITIONES.

Archidiac. Allegat etiam ibi Archid. de illo qui vnicam ouem habebat, vt dicitur. 2. Reg. 12. & 3. q. 7. § fin. contrarium huius videtur sentire Ioannes de Lign. in c. fin. de prebend. quia si per tale mãdatum de prouidendo videtur voluisse mandans etiam dictam vnam collationem grauare: & vide hic omninò quod not. Ioan. de Lig. in cap. postulasti. in fine. de concessio. prebenda. Et an idem sit in nominato & graduato per vniuersitatem studij generalis quando nominationem suam præsentauit prelato alicuius ecclesia vnicam collationem tantùm habẽs, per gloss in § sta quòd parochialis. in verbo turnum tit. de collationib. in pragma sanctio. Vnico. Adde Tho.
b *Fastol. caus. 29 dub. 55. deci. 40. incip. nota, quòd vbi est aliquis. de rescrip.*

EPITOME.

Si mandetur prouideri alicui de maiori prebenda, valet gratia, licèt ibi sint mediæ & minores, & poterit impetrans maiorem acceptare, & de illa sibi facere prouideri.

SVMMARIA.

1 *Gratiam habens ad maiores & minores prabendas, potest etiam medias acceptare.*

2 *Consuetudo contraria mandato in ipso mandato nõ expressa, an ipsum vitiet.*

DECISIO XIIII. aliàs 217.

1 SI mandetur alicui prouideri† de maiori præbenda vacãte, vel vacatura alicuius ecclesiæ, in qua

in qua dicuntur per impetrantem esse maiores & minores præbendæ, licèt inibi etiam sint mediæ, nihilominus valet & tenet impetratio & prouisio & acceptatio de maiori, de qua postcà agitur, quam Papa sibi specialiter impetranti reseruauit conferendam, nec de alia, scilicèt minori, vel media posset sibi prouideri, per capit. cui de non. de præbend. libr. 6. Nec obstat quòd de mediis non est facta mentio, quia aut illæ mediæ sunt de maioribus, aut de minoribus, vel est neu
2 tra illarum, sed distincta per se. In primis† duobus casibus satis est expressum in gratia, sed propter vltimum procedit dubium, præsertim propter consuetudinem locorum & ecclesiarum, quibus cauetur, quòd nullus pôt obtinere maiorem, nisi per minores ad maiores fiat ascẽsus. Modò si, vt dictum est, fiat mentio in gratia, & quo ad hoc tollantur statuta, tamen illa stãt adhuc quoad medias. per quas oportebit ascendere ad maiores, ergo sublato vno impedimento, aliud manet: nec sublatum dicitur, nisi de hoc expressè mentio fiat. argumen. capitu. licèt. de constitution. lib. 6. & cap. non potest. de præbend. & c. 1. eod. titu. in clementi. Sed respondeo dupliciter, quòd in casu prædicto, prædictæ consuetu-
a dines, & statuta per claululas derogatorias, [a] &
b per non obstanti. [b] generales, quæ sunt multum prægnantes, sunt ablatæ, licèt non peremptæ. prout legi. & nota. in c. cùm aliquibus. & in cap. si propter tua debita. de rescript. libro 6. & pro hoc facit tertia conclusio superiùs determinata in casu magis dubio, & forti. Secũdò dico, & credo quòd per expressũ prędicta statuta sunt sublata in gratia. Nam ex quo mandatur prouideri impetranti de maiori præbenda, quã dixerit acceptandam non obstantibus statutis, & consuetudinibus illius ecclesiæ, quibus cauetur vt supra. & omnes præbendæ inferioris gradus possint dici minores respectu maiorum, quod satis constat de mente Pape illa statuta, & quæcũque alia impedimẽta velle remouere. pro quo faciũt etiam nota. per Ioannem Andream post Archidiaconum in nouel. in cap. si postquàm. de præbend. libro 6. licèt Archidiaconus videatur innuere contrarium in ref. 25. quæstion. 2. in summa, in fin.

ADDITIONES.

a *Clausulas derogatorias. Per clausulas derogatorias in literis apostolicis appositas tollitur consuetudo optandi in ecclesia in qua sunt maiores & minores præbendæ: derogatúrque consuetudini optandi maiorem, si mandatur prouideri de tali præbenda nõ obstantibus statutis & consuetudinibus secundum Rotam. decision. 5. supra. de consuetudin. Et quantum tempus requiratur ad introducendum consuetudinem optandi, vbi præbendæ sunt distinctæ. decision. 6. de consuetu. supra.*

b *Per non obstant. Hoc vult dicere quòd dicta clausula, non obstan. non tollit consuetudines & statuta, nisi ad vnum finem tantùm: videlicèt, vt gratia nõ pereat: & sic firmat gratiam contra nullitatem: sed dilationes non tollit. & ita dicit Ioan. mona. se pronũtiasse de mandato papæ in dicto ca. cum aliquibus.*

EPITOME.

Petenti beneficium vacant per assecutionem: sufficit procedere gratiam suam ad effectum impediendi suspensionem petitori, factam per partem aduersam. nec arctatur ad probandum vacationem beneficij & assecutionem ipsius.

DECISIO XV. aliàs 235.

HAbenti gratiam de certo beneficio vacante per assecutionem pacificam alterius beneficii authoritate apostolica collati agenti petitorio & possessorio adipiscendæ, ad effectum impediendi suspensionem petitorii sui factam per partem sibi aduersam. sufficit producere solam factam gratiam illi de alio beneficio, per cuius assecutionem Papa voluit, & decreuit beneficiũ, de quo agitur, vacare, licèt non probet plenè huiusmodi vacationem, nec assecutionem. Ratio, quia satis constat per dictam gratiam de reseruatione, & manus Papæ appositione, quæ suspẽsionem petitorii habẽt impedire: vt supra. in cõclusione. 1. de re iudica & per not. Innocen. de filiis presby. c. constitutus. & de resti. spol. c. in literis. in fi. & de diuor. c. significasti.

EPITOME.

Petenti beneficium per assecutionem quoad effectum adiudicationis sibi faciendæ, non sufficit probare prædictas assecutionem & vacationem per publicam vocem. & famam,

DECISIO XVI. aliàs 236.

AD effectum adiudicationis fiendæ prædicto agenti non sufficit probare huiusmodi vacationem, & assecutionem [a] pacificam per testes deponentes de fama publica, & voce duntaxat: quia actor clare debet probare intentionem suam, aliàs reus absolueretur. quia actore non probante, &c. 2. q. vltim. actor. vt ecclesi. bene. c. vt nostrum. de proba. c. in præsentia. de iureiuran. c. fi. prætereà fama nõ facit plenam probationem, nec semiplenam sine aliis adminiculis. prout legi. & not. de appel. c. 1. de testib. ca. veniens. el 2. & c. prætereà.

ADDITIO.

a *Assecutionem. Sufficit tamen probare assecutionẽ de facto. eod. titu. deci. 3.*

EPITOME.

Impetrans beneficium vacans dummodò non sit alteri ius quæsitum. de acceptante, quodcunque beneficium acceptauit, non tenetur facere mentionem.

DECISIO XVII. aliàs 244.

a LIcèt de more & stylo [a] Curiæ sit receptum, quòd impetrans certum beneficium vacãs per obitum extrà Romanam Curiam cũ clausula, dummodò non sit alteri in eo specialiter ius quæsitum, non teneatur facere mentionem de expectantibus authoritate apostolica ibidem, & illud idem beneficium acceptantibus, propter

no.Io.Andr.positam in nouel. c.si post quàm.de
præben.libro 6.quæ tamen loquitur in duobus
expectantibus, siue impetrantibus expectatio-
nes à Papa: videlicèt, quòd secundus non tenea
tur facere mentionē de gratia primi,& hoc pro
pter clausulas derogatorias. Tamen omnes Do-
mini,me solo excepto,dixerunt hoc non proce-
b dere in canonicè electis, [b] vel præsentatis ad di-
ctum beneficium ante impetrationē antedictá,
licèt non sit subsecuta confirmatio, vel collatio.
Nam papa per suam collationem noluit præiu-
c dicare ritè & canonicè electis, vel præsentatis.[c]
nec tollere ius ad rem eis quæsitū.de offi.deleg.
c.super eo.& c.ex parte.& de rescri.c.quamuis.
lib.6.Pro hac conclusione videtur optimè facere
quæstio dominicalis posita per Inno.in c.innO-
tuit.de elec.super verb.ordinat ergo.Ego autem
dicebam me non videre differentiam, siue ratio
nem diuersitatis inter primum casum, seu stylū,
& secūdum.Nam verū est dicere,quòd in vtro-
que casu neutro eorum est ius quæsitū in benefi
ciu siue in re,licèt bene ad rē quòd faciliùs per-
ditur & tollitur.de conces.præb.c.fi.lib.6.de re-
scrip.c.gratiæ in cle.Prætereà Papa potest præ-
uenire quemlibet collatorē etiam ordinarium in
conferendo,vel delegatum. de præb.c.dudū.&
c.quamuis.2.li.6.Item video quòd licèt capitulū
elegerit aliquem in Episcopum,& antequā con-
firmetur,Papa manum apponit inhibendo, re-
d seruando,vel prouideodo:[d] confirmatio posteà
facta,siue collatio non tenet.de electio.cap.si eo
tempore.lib.6.Item video de receptis in canoni
cos authoritate ordinaria,quibus licèt ius acqui
ratur iuxta receptionis suæ ordinem ad præben
dam proximam vacantem,siue vacaturā.de præ
bend.c relatum.& c.dilectus.tamen apostoli ex-
pectātes etiam de huiusmodi receptione nullā
mentionem facientes illis præferūtur posteà in
præbenda vacante.de præb.c.hi qui.& c.si post-
quā lib.6.Verū est quòd posteà in aliis consiliis,
audiui vnam rationem diuersitatis inter primū,
& secundum casum, quæ placuit mihi. Nam in
primo casu licèt præiudicetur impetrāti quoad
istud beneficium per ipsum nūc acceptatum:ta-
men ex toto gratia sua non perimitur, sed rema
net sibi saluum ius aliud beneficium acceptandi:
nō sic in casu secundo, quia electus vel præsen-
tatus ex toto, & perpetuò esset exclusus: quasi
prædictus stylus in illis seruaretur,quod esset ab
surdum.nec præsumendum quòd Papa tantùm
præiudicium voluerit facere canonicè electis:
vel præsentatis,nisi de hoc faceret mentionem.
arg.dictorum iurium.c.super eo.c.ex parte.& c.
quamuis.Facit etiam ratio in c.deliberatione.de
offi.leg.lib.6.pro qua ratione diuersitatis potest
induci stylus similis de impetrante ad collationē
Decani,& capituli communiter vel diuisim,si ac
e ceptat beneficium vnicum [e] spectans ad collatio
nem Decani diuisim, vtrum valeat acceptatio.
Nam aut potuit cōseruari gratia in aliis benefi-
ciis spectantibus ad collationē capituli,aut non.
In primo casu non valet acceptatio.In secundo
sic,licèt Docto.velint tenere quòd in neutro ca-
suum prædictorum valeat:vt not.Io.And in cle.
1.de præbend.super verbo,incerta.

ADDITIONES.

a *More & stylo. Adde Gomes.in regul.de non tollen. iur q.4.nume.23.*
b *Electis. Quale autem ius acquiratur electo per electionem, vide per gloss.in c.quanto.63.distinctio.& ibi Dominicus de sancto Geminian.videtur tenere contrarium in illis in quibus Papa cōfert canonicatum,licèt spectent prabendam: quia praferūtur his qui habuerunt ex post collationem à Papa.vide ibi.*
c *Præsentatis. Adde Ægid.decision.11.de rescriptis.*
d *Prouidendo. Nec habenti mandatum de prouidendo cuius ius etiam non tollitur per clausulas generales, aliàs periret mandatum suum, quo mādabatur sibi de certo corpore beneficij prouideri.*
e *Vnicum. Adde decisi.12 suprà eodem titulo.*

EPITOME.

In surrogatione seu reformatione gratia non oportet exprimere ea,qua in prima gratia sunt expressa.

DECISIO XVIII. aliàs 274.

Licèt in surrogatione litis & iuris alicuius
defuncti impetrata à Papa, debeat fieri mē-
a tio [a] de beneficiis obtentis, quia vim collatio-
nis habet:vt lite pendente.capitul.1.& 2.libro 6.
tamen si quis primò impetrauit aliquod benefi-
cium litigiosum à Papa,tanquā vacans per obi-
tum nulla facta mentione de litis pendētia:facit
tamen mentionē de omnibus beneficiis suis per
eum obtentis: & si posteà cū narratione primæ
gratiæ obtineat se surrogari in litem,& in ius di
cti defuncti nulla facta mentione in surrogatio-
ne de beneficiis obtentis,& alia gratia expressa-
tis.Dixerunt omnes Domini gratiam secundam
propter hoc non vitiari, nec fore surreptitiam.
Tum quia censetur quædam reformatio gratiæ
primæ,in qua non est necessè exprimere benefi
cia anteà expressata secundùm ordinationē no-
uam domini Gregorii Papæ 11. Tum quia in se-
cunda fit plena narratio de prima:imò recurren
dum est ad ipsam. Tum quia tunc impetratur
idem corpus, quod tunc. & per eandem per-
sonam, & idem modus vacandi exprimitur, &
defectus in prima litis pendentia videlicèt,tolli-
tur.& per hoc soluitur obiectus, videlicèt quod
non vigore primæ, quæ fuit nulla, sed secundæ
gratiæ ius impetrantis consequitur. expressè de
hac decisione vide glossam penultimam in capi-
tulo si apostolicæ.de præbendis.lib.6.

ADDITIO.

a *Fieri mentio. Qualiter & de quibus debeat fieri mentio in rescriptis apostolicis, vide ad saturitatem per Felinum in capitulo in nostra.extra.de rescriptis.*

EPITOME.

Si Episcopus habens facultatem à Papa conferendi certos canonicatus, & prabendas, confert canonicatum vni, & reseruat pro eo prabendam, ante cuius vacationem moritur Episcopus, poterit nihilominus ille, cui Episcopus contulit, posteà acceptare prabendam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Litera facultatis per mortem illius cui cõceßa sunt, non expirant.*

DECISIO XIX. aliàs 285.

1 SI † Episcopus habẽs potestatem à Papa prouidendi tribus personis de canonicatibus,& prębendis suæ ecclesiæ, si collato per eum canonicatu vni,& reseruata præbenda sibi, & nulli alteri de iure debita cùm vacauerit conferenda:& ante huiusmodi vacationem præbendæ & collationis moriatur Episcopus:nihilominus iste cui canonicatus est collatus, præbendam posteà vacantem poterit acceptare. Ratio, quia gratia
a iam erat facta,quæ nõ expirat per obitum [a] concedentis.de offi.deleg.c.si super.lib.6. Tum etiam quia ratione canonicatus debeabtur sibi præbẽda.de præb c. relatum. facit c.si is cui. & c. quodam.de præbend.lib.6.

AUDITIO.

a *Non expirat per obitum. Adde decis. 12. suprà de offic.delegat.*

EPITOME.

Non solùm valor certi beneficij impetrandi, sed etiam obtentorum debet per impetrantem exprimi secundum communem æstimationem, cum si pars gratia sua secundum regulam domini Grego.xj. sed circumscripta regula, valorem obtentorum in sua impetratione exprimere non tenetur, nec probare, nisi aliquod illorum obtentorum se dimissurum obtulerit.

DECISIO XX. aliâs 292.

LIcèt impetrans certum corpus beneficij valorem eiusdem beneficij per eum in gratia sua expressum probare teneatur, etiam si non negetur, quia pars gratiæ suæ est:tamen secundùm omnes hòc non procedit in valore probãdo beneficij obtenti in gratia expresso, præsertim si illud se obtulerit dimissurum, quia tunc est indubitatum : sed si vult illud tenere cum illo de nouo sibi collato, tunc secundum aliquos videretur distinguendum. Aut est simplex beneficium, puta capellania, vel simile,& expressit bonum & magnum valorem, propter quem citiùs Papa gratiã non fecisset, quàm fecit:tunc non arctatur ad probandum. Aut est dignitas, vel beneficium curatũ,& exprimitur valor modicus:quia tunc præsumitur quòd Papam volebat decipere: & quia ista beneficia consueuerunt, & debent esse magis pinguia, quàm alia, de vita & honest. cleric.c. vt quilquis. tunc tenetur valorem probare. Tutius est tamen secundũ Dominos quòd aliqualiter probet, licèt nõ ita exactè sicut in primo casu:& hoc verum, si non negetur valor, secùs verò si negaretur:tũc plenè probare tenetur. Ego verò dicebam me nõ legisse, quòd impetrans teneretur de valore, vel quacũque alia qualitate beneficij obtenti facere mentionem. pro quo induxit ea quæ legũtur & no.in cle.j.de prę. per Io. Andr & Pau. verùtamen ex quo expressit ad inducendũ Papã faciliùs pro gratia sibi faciẽda, id fecisse videtur:& sic per consequẽs ad probandum se adstrinxisse. de rest.spoliato. capi.i.de proba.c. licet. quod crederem verũ, si negaretur valor: si verò nõ negaretur valor, probationem nullã requirerem, nec crederẽ processum ex hoc fore nullum siue iniustum, dũmodò de aliis substantialibus plenè cõstaret. Dominus tamẽ Vrba. Papa.6.in primordio creationis suæ voluit,& ordinauit quòd nedũ impetrantes certum beneficium vacans, vel certo modo vacaturũ, de valore illius tenerentur facere mentionem : sed etiam de valore omnium beneficiorum quæ obtinerent tempore impetrationis, & hoc secundum communem æstimationem, & non secundũ taxationem decimæ,quod est graue:aliàs voluit & decreuit huiusmodi gratias fore nullas & nullius roboris vel momenti.hoc verũ, nisi proprio motu essent factæ. Idem etiam voluit,& ordinauit in confirmationibus obseruari.

EPITOME.

Promotus ad aliquam dignitatem potest impetrare, quòd primam dignitatem retineat cum secunda cum decreto quod prima non vacauerit per assecutionem possessionis secunda dignitatis, vel per munus consecrationis. & talis impetratio valet.

SVMMARIA.

1 *Papa potest dispensare cum promoto ad episcopatũ: quòd retineat beneficium ad laici præsentationem spectans.*

2 *Impedimẽtis duobus concurrentibus non potest vnũ sine altero auferri.*

3 *Argumentum ab identitate rationis validum est. Beneficia ad laicorum præsentationem spectantia non sunt eis spretis conferenda.*

4 *Spes firma ex causa præcedenti de certo effectu consequentiam necessariam habente proximè producendo, habetur idem effectus, ac si tempore causæ fuisset productus.*

5 *Princeps nõ præsumitur in suis rescriptis velle præiudicare iuri tertij.*

6 *Iudex an possit aduersario non consentiente terminum prorogare.*

7 *Tacita nõ reddunt gratiam surreptitiam:sed solùm in iure expressa.*

8 *Res prorogata non censetur innouata:sed semper eadem reputatur.*

DECISIO XXI. aliàs 331.

1 SVpposito facto quòd Papa † quendã A. priorẽ cuiusdã prioratus, quæ dignitas curata,& principaliter in ecclesia collegiata existebat, spectans ad præsentationẽ patroni laici, promouit ad aliquã ecclesiam cathedralẽ & cum eo tẽpore huiusmodi promotionis, vel citò post, & ante vacationẽ dicti prioratus motu suo proprio dispẽsauit, quòd promotione nõ obstãte eundẽ prioratũ vnà cũ dicta cathedrali ecclesia retinere posset vsq; ad beneplacitũ sedis apostolicę decernẽ do ipsum prioratũ per manus cõsecrationis, vel per assecutionẽ possessionis minimè vacare nulla facta de iure præsentandi prædicti laici mentione. Dubitabatur verũ huiusmodi gratia, siue

dispensatio fuerit nulla, & surreptitia? In quo
Domini erant varij: maior tamen pars dicebat
eam esse surreptitiam, & secundùm illa consilia
fuerunt latæ duæ sentẽtiæ, & nunc pendet in ter
tia instantia, in qua est conclusum, & non restat
nisi prædictas scotentias confirmare, vel infirma
re. Moiiua maioris partis secundum quæ fue-
rnnt prædictæ duæ sententiæ promnlgatæ, fue-
rnnt ista. Primum videlicèt, quòd nedum af-
fertur alicui gratiæ præiudicium, cùm tollitur
sibi ius, quod habet in præsenti, imò cùm tolli-
tur sibi spes firma & propinqua habendi aliud
ius pro quo inducebatur casus l. inde Neratius.
ff. ad leg. Aquilia. & l. Statius florus §. Cornelio
fœlici. ff. de iure fisci. per eandem viam facit C.
commnnia de le.l.1. ea enim quæ inconrinenti
fiunt, vel fieri debent inesse videntur. de resti.c.
prætereà de rest. spoliat.c. literas.l. lectu. ff. si cert.
pet. per quæ iura videtur quod adueniente tem-
pore, vel casu, quo patronus præsentare deberet,
si ista gratia facta non fuisset huiusmodi, tunc de-
beret carere effectu, & ius patrono aperiri: ergo
2 &c. Secundum motiuum, † quia ibi sunt duo im
pedimenta, quorum vno sublato aliud nõ vide-
tur esse sublatum. ff. de serui. vr. prædi. l. si domns.
de fil. presb. c. 2, lib. 6. de auth. & vsu pal. capit. ex
tuarum. de priui. cap. pastoralis. Modò hic viden-
tur duo impedimenta, vnum de elect. capit. cùm
in cunctis de consti. cap. cum M. circa. prin. aliud
de iure patroni: igitur primo sublato secundum
non videtur esse sublatum: maximè quia vide-
tur vtrũque esse supra ius, & non posset fieri nisi
ex plenitudine potestatis. Modò licèt Papa vta-
tur sua plenitudine potestatis in vno articulo,
non seqnitur quòd velit vti in alio: quia talia
tanquam odiosa sunt restringenda: vt regula,
quæ à iure. de regul. iur. libr. 6. non autem tra-
henda de casu ad casum. ff. de lib. & posthu. l. cùm
quidam. de priui. capitul. sanè. de rescript capitu.
susceptum. libr. 6. maximè in excogitatis: vt in ca.
1. de consti. libr. 6. Tertium, quia in expediendo
actum permutationis Episcopus vtitur beneficio
aliàs à iure specialiter sibi concesso: vt ca. quæsi-
tum. de rer. permu. & contra concilium Turon.
de quo in cap. maioribus. de præb. & tunc quia
pro interesse patroni ipsum vocare tenetur: vt
no. Inn. de renun. cap. quod in dubiis. & Io. And.
de rer. permu. c vni. lib. 6. & in cle. vnic. eo. tit. per
Pau. Modò in proposito potuit interesse patro-
ni, vt haberet priorem residẽtem, & eum in pro-
pria persona honorantem: quia meliùs seruitur
ecclesiæ per proprium prælatum quàm per vica-
rium: ideò iura à prælato requirunt residentiam
personalẽ. de cleric. non resi. quia nonnulli & c.
2. & fi. 21. q. 1. c. 1. de elect. licèt canon. lib. 6. amodò
enim propter maiorem dignitatem episcopa-
lem in prioratu non tenebitur personaliter resi-
dere: & sic apparet de notabili interesse patroni:
ergo &c. Quartum, propter identitatem ratio-
nis, ex qua licitum est arguere. de transla. episco.
cap inter corporalia. modò ratio quare introdu
ctum est, quòd beneficia laicorũ ad eorum præ-
sentationẽ pertinentia eis spretis non conferan-
tur, est ne turbati ex hoc ab ecclesiarũ fundatio-
ne retrahantur. prout leg. & not. per omnes scri-
bentes in c. cũ dilectus. de iure patro. & in c. 2. de
præben. lib. 6. sed eadẽ videtur turbatio, cum cer-
tum habeant tempus conferendi talia vacatura:
nec de modica tẽporis dilatione curare habeãt.
vt l. si debitori. ff. de iudic. & l. quod dicimus. ff.
de solu. ergo. cui enim præiudicatur in tempore,
sæpè præiudicatur in iure. de elec. cùm in veteri.
de appel. ca. cũ sit. & c. prætereà. & c. 1. lib. 6. de re
iudi. quod ad consultationẽ. cum simi. Quintum
4 motiuũ, † quia quãdo ex aliqua causa præceden
te oritur spes firma de certo effectu trahẽte con-
• sequentiã necessariam ad causam ipsam de proxi
mè producẽdo, habetur perinde effectu secuto,
ac si tẽpore causæ fuisset iam productus: vt. ff. ad
leg. Aqui. l. huic scripturæ. §. 1. & l. ita vulneratus.
in princi. clarus tex. in l. dãni. §. Sabini. ff. de dam.
a infect. perinde [a] enim est vel iam de pręsenti esse,
vel de propinquo futurũ fore: vt probatur per
ea quæ leg. & not. ff. de mino. l. 3. §. 1. Mòdò si iam
vacaret beneficiũ, appareret de graui pręiudicio
ipsius patroni, & non valeret gratia sine dispen-
satione secundũ omnes. igitur etiã sic ratione cau
sæ pręcedentis beneficium iam patrono cense-
tur affectum: sicut solet dici de beneficio pro cer-
ta persona in euentũ certæ vacationis per Papã,
vel eius executorẽ specialiter reseruato. de rescr.
capitu. vbi qui. de præbend. c. cũ cui. & ca. si post
quam. de conces. præbend. ca. si ca. & ca. si soli. &
5 ca. executor. lib. 6. Sextum, † quia ista est regula,
quòd nõ est verisimile, quòd princeps velit præ-
iudicare iuri tertij præsenti, vel futuro per priui-
legij concessionem, quam facit: quia nõ est veri-
simile quòd hoc facere velit per iniuriam tertij:
vt. C. de stat. & ima. l. fi. ff. ne quid in loc. pub. l. 2. §.
meritò. & §. si quis à principe. de priuil. c. dudum.
de cõsuetu. c. cũ dilectus. de deci. c. suggestum. &
eod. titu. c 2. lib. 6. etiã per modũ dispensationis
siue restitutionis: vt ff. de dona. l. 1. & penult. & l.
fi. & l. cum adoptio. ff. de adop. de rescri. c. quam-
uis libro sexto. de offi. deleg. ca. super eo. imò nec
fortè hoc potest sine causa per nota. Inno. in c. sæ
pè. de appella. & in c. quę in ecclesiarum. de con-
stitu. & per Cyn C. si contra ius vel vti. pu. l. præ-
scriptione. & fuit allega. vnum dictum Cardina.
Parisien. quod ipse dixerat, & posuerat in dicto
capitul. quamuis de rescripr. allega. videlicet re-
stitutionem à principe concessam per modum
gratiæ ad beneficium patroni præuenti, vel non
præuenti ante vacationem, vel post, non vale-
re, non facta mentione de patrono laico. Ad
idem inducebatur clementi. 1. quę bene facit, de
pręebend. post princi. Nam quemadmodum in
dispensatione super pluralitate dignitatum in-
cumpatibilium est exprimenda qualitas curæ,
vel principaliter eorundem, ita & in hac dispen-
satione retenta dignitate cum alia incompati-
bili facienda erat mentio de hac qualitate: vide-
licèt quòd spectabat ad pręsentationem laici,
præsertim cùm sumus in materia odiosa & re-
stringibili. de consanguinita. & affinita. capitul.
quod dilectio. de fil. presbi. capitu. secundo. libr.
sexto. Pro parte contraria, de qua ego fui, cum
aliquibus aliis Dominis, & quam etiam tenuit
dominus Martinus Pamphilonẽ. Episcopus alle-
gabantur etiam bene octo, vel decem motiua:
Quorum

quorum primum fuit hoc: quia in gratia Principis est ponderandum spei futuri iuris præiudicium, cùm spes illa est radicata in aliquo iure de præsenti competenti, & aliter non. Modò talis non est spes iuris præsentandi ante vacationem patrono competens: igitur. Maior est clara per iura allega. de concessi. præbend. capitu. primo & secundo. minor probatur per gl. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posthum. & ibi per Barto. & per Ioan. Andr. in mercu. in regula, sine culpa. de regu. iur. libro sexto. facit etiã l. etiam. §. primo. ff. de bon. liber. & ff. de iniusto rup. & irri. testa. l. si quis filio exhæredato §. irritum. quia si militi, qui propter delictum, & per sententiam ius testandi amisit, conceditur ex priuilegio ius testandi, intelligitur esse concessum iure militari etiam in iniuriam filiorum & de ipsis mentione non facta. vt ibi per Bartol. & per hoc tollitur prima & quinta ratio tenentium contrarium. Secundò principaliter deducitur hoc, quia si hic notarij deberet præiudicium patroni, aut notaretur quò ad proprietatem iurispatronatus, aut quò ad possessionem. Nam non potest dici primum: quia eam non perdit, nec sibi negatur. Nec secundum: quia possessio hoc casu non interpellatur, cùm eius vsus non potest haberi, nisi in actu vacantis: ergo argum. ff. de iniusto rupt. & irri. testament. l. nam & si. §. post defectum. Confirmatur, quia omnia iura, quæ dicunt, priuilegium principis cum alterius præiudicio tacito non valere: loquuntur de præiudicio, quod imminet de præsenti: cùm aliàs damnum vel præiudicium non dicatur propriè, nisi præsens: & ideò lex, siue priuilegium debet intelligi de præsenti. argum. ff. de hæred. institu. l. ex facto. Tertium, quia cessante causa cessat & effectus. de appella. cap. cum cessante. de iureiurand. capit. & si Christus. ff. de iure patron. l. adigere. §. quamuis. Modo vacatio est causa faciendæ præsentationis per patronum quia alio tempore locum habere non potest. de concessione præbend. capitu. primo & secundo. de iure patr. cap cùm propter. & capit. quoniam. cum similibus. ergo &c. Quartum, quilibet in re sua est moderator & arbiter. ff. mand. l. mandatum de donat. cap per tuas. & qui suo iure vtitur, nemini facit iniuriam. de electio. capi. cùm ecclesia. Vtens igitur in re sua iure suo non animo nocendi alteri, licèt nihilominus ex consequentia alteri noceatur: non potest improbari quod facit. ff. de damno infect. l. fluminum. § fin. cum. l. sequent. & ff. de aqua pluui. arcend. l. j §. denique. de electio. cap. constitutionem. in clem. Modo Papa hic super beneficio iure suo vsus est dispensando, & vacationis impedimentum tollendo: non autem disposuit super iure præsentãdi patroni, quia nondum erat eius locus, nec id agebatur animo illi iuri nocendi: igitur valuit, quod fecit, per iura antedicta. Quintum, quia patronus in istum semel consensit, & eius personam approbauit: ideò, ampliùs resilire nõ potest. de fil. presbyte. capitu. veniens. de regul. iur. capitu. quod semel. lib. vj. ergo ex consequenti dispensatione eius consensus minimè esset requirendus, sicut nec in dispensatione non idoneorum non requiritur consensus electorum, qui elegerunt non idoneum: vt not. Innoc. in c. innotuit. in prin. de elect. & in cap. nisi cùm pridem. in fi. de renun ex eo quod semel consenserunt in eum. Tamen vt ponebatur in facto, ipse patronus nihilominus consensit ex post facto, vel saltem tacuit, & ipsum sic stare in primæuo iure permisit, & tolerauit: quod sufficit argu. eorum quæ leg. & not. per Host. de his quæ fi. à ma. par. cap. cap. ex ore. & per Pau. in cl. vnic. de rer. permu. facit de his quæ fiu. à præl. capitu. 2. & 3. imò litera regis Portugaliæ super huiusmodi consensu in iudicio producta fuit, sed fidem non fecit: quia lite pendente procurata & data fuit. Sextum hoc probat. Pone, rector parœcialis ecclesiæ est adeò in fine anni, quòd promoueri nõ potest, non dicitur propterea ecclesia vacare. de elect. capit. commissa. libro 6. licèt sit indubitanter vacatura, poteritne Episcopus per suam dispositionem non vocato patrono impedire vacationem huiusmodi ratione studij, & sic præiudicare patrono, si præiudicium dici debet? certè sic. vt de elect. cùm ex eo. eo. lib. Vel pone, Iudex præfixit terminum peremptorium ad agendum, vel proponendum, aut probandum: vt in l. si ea. C. qui accu. non poss. & cap. pastoralis. de excep. est ita prope finem termini, quòd non potest perficere infra terminum: nunquid potest iudex

6 † sibi terminum prorogare, etiam aduersario non consentiente: ita quòd pœnam non incurrat? certè sic. de offi. deleg. cap. consuluit. de appel. præterea. cum ibi no. de dol. & contu. capitu. prout. & c. cùm dilecti. & idem est in pœna conuentionali: vt no. Bar. in l. cum ita stipulatus. ff de verb. obl. & probatur eod. tit. l. qui Romæ § Callimachus. in fin. Septimum erat, & inducebatur pro hac parte glos. à Ioan. Andr. posita in capitu. quamuis. de rescrip. lib. 6. quæ habet quòd depositum à beneficio per sententiam à qua extitit appellatum, appellatione pendente potest episcopus ad huiusmodi beneficium restituere inuito patrono. ergo fortiùs potest Papa, de quo quæritur, vt videtur: allegat quòd id est ponderandum, quòd facto principis contingit, per l. inde Neratius. §. idem Iulianus. ff. ad leg. Aquiliam. Octauò probatur, quia Papa posset tollere constitutionem suam positiuã, per quam inducitur hæc vacatio: nec oporteret tũc vocari patronum aut eius cõsensum haberi, seu de eo fieri mentionem. igitur & per modum dispẽsationis in parte. patet consequentia per l. quæ de tota. ff. de rei vendi. qui enim potest plus, potest & minus. de deci. cap. ex parte. antecedens probari videtur: quia libera potestas videtur quò ad hoc in principe residere: vt C. de legi. l. fina. ff. de consti. prin. l. 1 §. 1. de senten. excommuni. cap. inter alia. de re. iur. omnis res. Nonum probatur, quia si diceretur dicta gratia non valere: aut hoc esset ex defectu potestatis: aut propter fraudem, vel culpam impetrantis: aut propter contrariam dispositionem alicuius iuris positiui super hoc contrarium statuentis: aut propter surreptionem re ipsa insurgentem ex verisimilitudine mentis ipsius concedentis. Primum dici nõ potest, per ea quæ dicta sunt in ratione proxi. præcedenti. Secundum non

dum non: quia in gratia facta motu proprio hoc non cadit: vt not. Nouellator in c. si motu proprio. de præb. lib. vj. Nec tertium dici potest: quia istud non reperitur specialiter iure cautum. Nec obst. cap. cùm dilectus. de iure patron. & capitul. cũ dilectus. de offi. dele. quia loquũtur in beneficio laici patronatus iam vacante. In quo casu est longa differentia ad istum casum: quia ibi iam ius quæsitum est, quod sine causa auferri nõ debet: vt in capit. quamuis. de rescrip. & c. ab eo. de elect. lib. vj. hic verò secùs. facit pro his alle. suprà in ratione prima huius partis. Nec quartum
7 dici potest, quia † non omnia tacita reddunt gratiam surreptitiam: sed illa solùm, quæ vel sunt expressa in iure: vt cap. si motu proprio. & ca. cùm in illis. & c. j. de præb. lib. vj. in clemen. j. eod. titu. vel in non expressis loquendo illa de quibus est verisimile de iure & in iure, quòd si Papa illa sciuisset, nunquam illam gratiam concessisset: vt de elect. capi. dudum. ad fin. & de præben. capit. dudum. §. nos igitur. libr. vj. & not Inno. de conces. præb. cap. cum nostris. Modò non est de iure cautum, nec omninò verisimile, quòd si Papa hoc sciuisset: propter hoc omninò gratiã denegasset: imò magis totum contrarium est verum & certum: quia de iure præsentandi laici tempore concessionis gratiæ huiusmodi, Papæ fuit dictum, vt ponitur in facto, & etiam idem si non esset dictũ. Ratio est: Nam quod dicũt Doct. in c. ij. de præb. lib. vj. & c. cùm dilectus. alleg. gratiam de tali beneficio laici patronatus de huiusmodi iure mentione nõ facta fore inualidam, non est scriptũ in iure. sed illud sumpserunt ex ratione capitu. cùm dilectus. superiùs allega. & ex canone, decernimus. xvj. q. vltim. in quibus habetur quòd legatus, & ordinarius non possunt impedire patronum in præsentando: & per consequens non est versimile, quòd hoc velit Papa, nisi sciat & exprimat. Sed illa iura loquuntur & etiam dicti Doct. in beneficio iam vacanti, & in casu, in quo patrono iam est ius quæsitum: inter quem casum, & casum in quo sumus, est magna differentia, vt suprà deductum est ergo. & facit. cap. fin. de concessi. præben. lib. vj. & de præbend. capit. si is cui. & c. quodam. eod. titul. lib. vj. & faciunt pro hoc nota. per Archidia. & Ioan. Andr. in nouel. de election. cũ ex eo. eo. lib. & loquuntur in inferioribus prælatis, qui nõ habent tantam plenitudinem potestatis sicut Papa. ix. q. iij. can. cuncta. & capitu. per principalem. de cõcessio. præbend. c. proposuit. qui filij sint legit. c. per venerabilem. & propterea potest Papa derogare iuri patronatus laicorum quod habent ex mera gratia sua: vt legit. & not. per Archi. xiij. q iij. ca. ij. & per Inno. super rubri. titu. de iure patrona. licèt alij ordinarij propter prohibitionem Papæ id non possint, per iura superiùs alleg. videlicèt capitu. cùm di-
8 lectus. & c. decernimus. Decimum † & vltimum idem probatur: quia res prorogata non censetur innouata per prorogationem: sed potiùs eadem reputatur sicut antè: vt in l. ij. §. sed si manẽte. ff. de precar. & ff. de iudic. l. ij. §. sed & iudex. ff. de arbi. l. Labeo. §. pe. & l. si cùm dies. faciunt no. per Ioan. mon. de rescrip. capitu. si gratiosæ. libr. vj. & de præbend. capit. si tibi concesso. eod. libr. Modo hic Papa fecit quandam tituli prorogationem: nam ante finem temporis vltra tempus titulum extendit, non autem in tempus nouum titulum dedit: vt ff. de suspect. tu. l. iij. §. quæri. & per hoc tollitur illud quod not. per do. Barto. ff. de dam. infect. l. iiij. circa prin. Nec mirum: quia multa possunt fieri per prorogationem, quæ nõ possunt fieri per innouationem: vt patet de iurisdictione delegata ad tempus, quæ ante finẽ temporis de consensu partium prorogatur: vt in dicto §. sed & iudex. l. ij. ff. de iudic. de offi. deleg. de causis. & post tempus nõ innouatur: vt l. in priuatorum. C. de iurisdi. omnium iudi. de offi. delega. capit. P. & G. & pro hoc optimè facit l. peculium. §. si creditor. ff. de pecu. & quod no. j. q. j can. ordinationes. in fin. & de renuntiatio. cap. post translationem. super versicu. nequeat. de appellation. cap. præterea. per Innocen. Et hæ decem rationes pro hac parte inductæ meo iudicio videntur magis prægnantes & concludentes, quàm aliæ in contrarium allegatæ.

ADDITIO.

a *Perinde. Ex hoc quinto motiuo collige regulã quòd paria sunt aliquid esse in actu, vel esse proximum ad actum. Et vide Ioan. Lup. de palatiis rubeis in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. Hyppolit. de Marsil. consi. 84. in 2. part. consilior. criminal. Ad propositum huius regulæ adde Maria. Socyn. consilio. 170. volumi. 2. glo. in verb. vexare. in clement. abbates. de rescript. & ibi Archidiaco. & Felyn. in capitu. ex tenore. colum. 2. extrà de rescript. Nicol. de Vbald. in 2. part. sui tract. de success. ab intestat. versicu. quintò principaliter. Socyn. consil. 8. vol. 3. l. penult. ff. de testa. milit. l. si quis cum ff. pro emptor. l. item legato. ff. de leg. 3. §. fina. in auth. vt ex act. instant. dot. l. fin. ff. de condit. institut. Salice. in l. cum testa. C. de donat. ante nupt glo. & Barto. in l. diuortio. §. interdum. ff. solut. matrimo. Panormita. in capitu. ecclesia. in 3. notab. per illum text. extrà de immunitat. ecclES.*

EPITOME.

Non valet gratia de beneficio vacaturo per contractum matrimonij non expresso alio modo, si illud ante impetrationem in manibus Vicecancellarij, vel alterius potestatem habẽtis fuerit resignatũ.

DECISIO. XXII. *aliàs 338.*

SI mãdetur mihi prouideri per Papam de certo beneficio, cùm illud vacare cõtigerit per contractum matrimonij, modo alio nõn expresso: & tenens illud posteà in Curia in manibus Papæ, vel sui referendarij super hoc habentis potestatem resignauerit, & alteri per Papam collatum fuerit, illi non mihi huiusmodi beneficium debetur. per capitu. susceptum. de rescript. libro vj. Non obst. regula cancellariæ, quæ habet, quòd si Papam contigerit reseruare beneficium alicuius personæ conferendæ alteri cum vacabit per contractũ matrimonij, personæ obtinentis huiusmodi beneficium ipse dominus noster

ster Papa intendit beneficium illud à die reseruationis huiusmodi fore affectum, & collationi suæ reseruare, ac reseruat: de qua reseruatione prædictus impetrans per resignationem nullam fecit mentionem specialem: ergo videtur gratia sua surreptitia: quia secundum aliam ordinationem domini Gregorij Papæ xj. de qualibet generali reseruatione in impetratione est facienda mentio, aliàs gratia nullius est roboris, vel momenti: ergo, &c. Ad quod respondebatur quòd prædicta reseruatio, & omnes aliæ similes inductæ per dictas regulas, & ordinationes in cancellaria, præter quàm contentæ, & expressè in extrauaganti Boni. quæ incipit, Ad regimen. sunt speciales & non generales: prout in simili casu fuit responsum per domi. Vicecancel. vni de dominis, qui propter huiusmodi dubium causam posuit in relationibus publicis: & sic fuit per omnes Dominos posteà determinatum, & sæpiùs secundum hoc pronuntiatum: de qua quidem speciali reseruatione nulla est facienda mentio specialis: ergo stat vera conclusio non obstante prædicta ordinatione de speciali reseruatione quia secundũ aliam regulam, siue ordinationem in Cancellaria, quando Papa prouidet, vel prouideri mandat de certo beneficio, intẽtio sua est prouidere quocũque modo ad ipsum pertineat, nisi esset generaliter reseruatum, quod non est in casu nostro: ergo &c.

EPITOME.

Valet acceptatio beneficij, licèt nullus modus vacationis in gratia exprimatur.

SVMMARIA.

1 *Beneficij acceptatio nullo vacationis modo in gratia expresso, an sit valida.*
2 *Appellatio generalis à futuro grauamine quo casu sit valida?*
3 *Dispositio c. susceptum de rescriptis. lib. 6. non procedit in expectatiuis, sed in prouisis.*

DECISIO XXIII. aliàs 407.

a 1 SI expectans[a] authoritate † apostolica acceptet aliquam parœchialem ecclesiam vacantem sibi, & nulli alteri de iure debitam, nullum modum vacationis exprimendo: Fuit dubitatum vtrùm valeret huiusmodi acceptatio. Et videbatur quòd non: quia plures sunt modi vacandi, & vno expresso alius non venit de rescri. capitul. susceptum. libr. vj. prætereà prædicta acceptatio videtur esse nimis generalis, vaga, & incerta, cùm in eã non exprimatur nec modus vacandi, nec persona, quæ eam vltimò tenuit. quæ generalitas parit obscuritatem, & obscurè dans, vel probans succumbit: vt in capitu. in præsentia. de proba. nõ enim licitum est vagari cum discrimine alterius. de libel. ob. capit. j. & ij. his tamen non obstantibus fuit decisum, & conclusum per omnes Dominos contrarium: videlicet huiusmodi acceptationem valere: maximè cùm acceptauerit certum corpus beneficij: & posteà in processu causæ declarauit modum vacãdi, & per cuius personam prout in facto ponebatur: & licèt hoc non declarasset, nihilominus acceptatio valuisset per not. per Io. mo. in c. si tibi absenti, de præb. lib. vj. Pro hoc potest induci in simili vnus textus notabilis de appel. ca. bonæ. Nam licèt nõ
2 † valeat generalis appellatio à futuro grauamine: vt de appel. cap. ij. & c. cùm cessante. & c. consuluit. tamen ibidem valuit, & per Papam recepta extitit. Ratio fuit secundum Inno. quia licèt fuerit ista appellatio generalis, & incerta, quia cõtra incertam personam: tamẽ sufficiebat quòd fuit certa quò ad causam & factum: & ideo fuerunt attentata post ipsam reuocata. Sic in proposito, licèt enim prædicta acceptatio fuerit incerta quò ad personam, & modum vacandi: tamen fuit certa satis quò ad ipsam ecclesiam, & etiam factum, quia tanquam vacantem acceptauit, illud enim dicitur vacans, quod vacare reperitur: prout pulcherrimè deducit Ioan. mo. vbi suprà. per hoc enim tollitur ratio in contrarium de in-
3 certitudine & obscuritate alleg. Nec ob. † etiam capitu. susceptum. de rescrip. libr. vj. pro contrario alleg. quia non loquitur in expectatiuis, sed in prouisione, & quãdo de certo corpore, & certo modo vacaturo mandaretur prouideri: tunc enim nõ potest impetranti prouideri, si alio modo vacet, propter formam mandati, & intentionem scribentis, quæ exacta diligentia est obseruanda. de rescri. cap. cùm dilecta. de præbend. ca. cum de non. lib. vj. cum simili.

ADDITIO.

a *Expectans. Adde dec. 7. & 14. infrà. de concess. præbend. & dec. 36. eod. titu. in antiq.*

EPITOME.

Si Episcopus ad monachorum præsentationem habet instituere rectorem in ecclesia monasterio vnita per ipsum Episcopum de sui capituli consensu talis institutus perpetuus, & non temporalis vicarius esse censetur. & propterea debetur impetranti, licèt sub nomine ecclesiæ fuerit impetrata.

SVMMARIA.

1 *Vicarius datus ecclesiæ pleno iure ad monasterium aliquod spectanti censetur perpetuus.*
2 *Verba, quæ ad proprium sensum trahi non possunt, referenda sunt ad improprium.*

DECISIO XXIIII. aliàs 470.

SVpposito quòd Episcopus de consensu sui capituli, & patroni, ecclesiam parœcialem quò ad omnia tam spiritualia, quàm temporalia dederit monasterio cum potestate prædicãdi confessiones audiendi, & ecclesiastica sacramenta ministrandi, & curam animarum exercẽdi, & fructus percipiendi. sic tamen quòd ibi sit vnus presbyter secularis, qui per monachos Episcopo præsentetur, & ab eo instituatur, & recipiat curam, & eam exerceat pro seipso omnia sacramenta ministrãdo, & qui eidem Episcopo & Archidiacono teneatur de eorum mul-

tis

tis respoodere: & quòd in personis duorum vicariorum, qui publicè à populo rectores nominabantur, dictæ ecclesiæ seruirent. Deinde quidam à Papa dictam ecclesiam tanquam vacantem, & deuolutam impetrauit: an valeat huiusmodi impetratio, & censeatur ex verbis dictis colligi dictam vicariam esse perpetuam, & non temporalem: & per consequens io ea cadere ius deuolutioois vicariæ? Respondeo primò, quia
1 † etiam in ecclesiis spectantibus ad mensam monasterij pleno iure, & quò ad omnia supradicta dictus vicarius dicitur perpetuus, qui recipit curam quò ad regimen populi ab episcopo. notat gloss. de exces. prælato. capitu. frequens. in clem. in fin. & est casus de capel. monacho. cap. primo. libro sexto. Nec obstat hoc quòd datum est monasterio huiusmodi exercitium regiminis: quia dico quòd verum est: tamen non datum fuit vt per se, sed per vicarium suum exerceat: sed quia non per eos, sed per Episcopum instituitur, ipsi illum non possunt amouere: ideò censeiut pertinere sibi ooo monasterio vicariatus dispositio. de offi. Archidiaco. cap. primo. Nec obstat quòd præsentant: quia etiam si prouiderent, & manualiter reuocarēt, nihilominus beneficium esset perpetuum in regularibus: vt clemēt. j. de exces. prælato. licèt secus crederem in secularibus. argumen. ff. de adopti. l. quæsitum lxx. distinctio. cap. secundo. nec patronus aut collator priuat, quem præsentauit, vel cui contulit sine causa. quinquagesima distinctio. can. satis peruersum. de offici. ordina. capitul. conquerente. Secunda ratio est: quia finis est inspiciendus. ff. de condit. ob causam. l. penul. ff. de conditio. & demonstratioo ib. tale. §. legato. Sed causa fuit vt iste responderet Episcopo, & Archidiacooo de iuribus suis, quod tamen noo posset vicarius temporalis. Prætereà tertia ratio est: quia consuetudo est moa loquendi interpretans nobis ex verbis mētem. de coosuetudi. cap. cùm dilectus. ff. de legib. l. si de interpretatione. Modò iste appellatur vulgariter rector: ergo &c. Prætereà etiam additur ad rationem primam, quòd si monachi habent etiam facultatem spiritualia exercendi, hoc posset pluribus insolidum io eadem plebe competere, vt Rectori, Episcopo & Legato Papæ, & etiam videntur monachi per spiritualis huiusmodi exercere. Item vicarius nō dicitur ad aliud puta ad rectorem. & idem est de eo, & si sciat ergo rectoriam vnitam, & sciat eam regi per vicarium perpetuum: vt de præbend. cap. extirpandæ. §. qui verò. & clement. 1 de offi. vicar. Quarta ratio: quia fienda est in dubio interpretatio, quæ magis ecclesiæ prosit, & quæ magis pia sit. simile. ff. solut. matrimo. l. prima. Modò ecclesiæ expedit habere talem vicarium perpetuum: quia pastor talis est, & meliùs de omnibus intuetur. Per hoc est responsum ad id quod aliqui dixeruot, quòd dicta verba possunt interpretari, vt cura daretur per Episcopum vicario temporali. per not. Innocen. de offi. Archidiaco. capit. cùm satis. Nec obstat quod dictum est ecclesiam vacare, cùm tamen vnita, vel iocorporata non vacet, quod intelligendum est, & expooendum de
2 vicaria: quia cùm † ad proprium sensum verba non possunt trahi, ad improprium referuntur. ff. de offic. consul. l. secunda de referi. c. cum aliquibus libro sexto. saltem vt res valeat, capitu. abbate. de verbor. significat. propter quod præmisso modo licèt propriè non vacet: videlicèt quòd principali prælato careat. vacat tamē in eo quod secundario prælato viduata est. ergo &c.

EPITOME.

Si quis in impetratione noua prouisionis expressit possessionem pacificè assecutum, probando se posidere per apprehensionem cordarum non sufficit ad excusandum dictam nouam prouisionem a surreptione hoc dicit. Vel sic. Noua prouisio ex falsa narratione redditur surreptitia.

DECISIO XXV. *aliàs 472.*

IN casu conclusionis supradictæ, si reus confirmatus prædictus in dicta coofirmatione expressit quod fuit possessionem pacificè assecutus: secūdò quòd fructus percipiebat. si primum probat hoc modo: quia per cordás, & vestimenta &c. intra ecclesiam fuit in possessionem inductus: secundū non probat: nihilominus sua confirmatio non est surreptitia: quia si habuit possessionem: ergo liberam facultatem fructus percipiendi, nisi aliud appareat: vt l. bonæ fidei. ff. de acqui. re. do. quod si esset, debet de hoc per partem excipi. sed præsumitur quòd perceperit: vt l. cùm defunctus. C. arbi. tuto. & l. cùm de io debito. ff. de prob. quid enim ad rhombum cùm percipere liberè possit, & cùm perceptio obstante reseruatione sit in facto, quanquā in apprehensiooe fuit ignota, nō video. Tamē domious Corsien. fuit io contraria opinione: quia secundùm eum dictæ consequētiæ non sunt necessariæ. Replicaui tamen ista non fore plenè probanda per not. in c. exceptiones. & io regula, infamibus. lib. vj. tamen hoc non est sine dubio.

EPITOME.

Canonicatus collatus per Papam in gratia expectatiua in ecclesia, vbi est certus numerus, extinguitur, siue redit ad Papam, si ille habens gratiam assequitur illum infra numerum vacantem.

SVMMARIA.

1 *Canonicus sub expectatione præbendæ vacaturæ receptus vbi est certus numerus præbendarum, nō dicitur beneficiatus. & nu. 4.*
Expectans non potest beneficium expectatum permutare: nec ius ad rem.
Beneficij collatio sub forma expectatiua an sit valida.
2 *Separatorum separata est ratio.*
3 *Potestatem habens conferendi beneficium personæ idoneæ, an possit conferre expectanti.*
5 *Canonia dicitur beneficium nomine, titulo, prærogatiua, & reali commodo.*
6 *Canonicatus ecclesiæ cathedralis honor est, & dignitas.*
7 *Canonicus in herbis.*

DECISIO XXVI. *aliàs 445.*

SI LEGATVS apostolicus habens authoritatem conferendi beneficiis vacantia infra suam prooinciam authoritate apostolica personis idoneis,

nis idoneis, etiam vnicum beneficium obtinentibus, cōferat certum beneficium vacans alicui obtinenti vnicū beneficiū & actu habenti canonicatū à Papa sub expectatione præbēde in certa ecclesia: Fuit dubitatum, & in relationibus publicis positum, & super hoc solēniter alle. an valuerit huiusmodi collatio. Ratio dubitandi fuit: † vtrùm canonicus sub expectatione ª præbendæ authoritate apostolica cēseatur beneficiat*. Si sic tunc clarè constat collationem Legati prædicti non valuisse: si verò non: tunc valet & tenet. per ca. is cui. de præbend. 2. respons lib. 6. Quòd prędictus expectans non censeatur beneficiatus, & per consequens collatio sibi facta per legatū tenuerit, fuit alleg. primò si beneficium vacat, ad illud plures non possunt eligi: vt in cap. maioribus. extrà de præbend. ergo &c. sed ad canonicarum vacantē plures eligi possunt. de præben. ca. dilecto, & de consti. c. cū M. & not. Inno. in d. ca. maioribus, ergo &c. Prętereà præbenda sumpto largo vocabulo est, quia aliquid præbet, quia dicitur à præbeo: vt no. per summist. & præsertim per Hosti. in tit. de præbend. in princ. & in d. sumb. sed canonicatus de se nihil præbet: ergo &c. Et si dicatur, imò ratione canonicatus debentur distributiones quotidianæ: vt in ca. relatum, & in c. dilectus. de præbē. ergo aliquid præbet. Respondetur quòd hoc non sit principaliter propter canonicatū: sed ratione interessentiæ diuinorum: vt in c. licèt. de præb. & in c. vnic. de cleri. non resi. li. 6. & sic ratione certi ministerij personalis, & propter operas impensas potiùs debentur quàm ratione præbendæ: vt not. in eisdem iur. & facit l. 1. in 2. responso, ff. si mensal. mo. dixe. licèt enim talis expectans possit cōsequi beneficium: non tamen dici debet beneficiatus. Ratio: non enim aliquid debet dici tale, ex eo, quod potest contingere tale. sed solummodò quod est. probat text. in l. 1. ff. de in lit. iurand. ff. de fideicom. liber. l. 4. §. primo. Hoc etiam probatur: quia de beneficio actu loquitur tex. bullę concessæ Legato. facit l. qui seruus. ff. de condi. ob caosam. Item intelligitur de beneficio inseparabili ab illo, qui debet impetrare contra voluntatem impetrantis. probant l. 2. & tertia, cum ibi not. ff. solu. matr. acquisitis non augetur factum rei. & hoc est quod dicitur de seruo alicuius hærede instituto: non propterea dicitur dominus locuplerior, nec seruus maioris æstimationis quàm prius, vt in l. pretia ff. ad l. Falc. & redditur ratio in text. quia multis de causis accidere potest, ne seruus hæreditatem adeat. ac si text. apertè diceret, quòd illud quod potest acquiri, & non acquiri, ante realem & actualem acquisitionem, nequaquam non reddit locupletiorē: quia multa accidere possunt, vt illud non acquirat. l. naturalem. §. primo & 2. responso. ff. de acquirē. rer. do. Tale enim est beneficium quod ex euentu dependet: hoc est canonicatus sub expectatione præben. Item si expectans censeretur beneficiatus, posset permutare. sed Doct. tenent in cap. 1. de re. permu. lib. 6. quòd non potest, ergo. Pro primo ex tex. in c. quæsitū, de rerū permuta. pro secundo est Hosti. in sum. in tit. de præb. §. cui sit conferenda. ver. beneficiorum. & eo. tit. §. 1. versi. canonica. per eundē vbi dicit, quòd nec fructus recipit, nec est beneficiatus. Prætereà ius ad rem permutare non potest: vt no. Fe. de Senis in tractatu suo de rer. permu. sed canonicus sub expectatione præbendæ non habet ius in re, sed ad rem: vt in capitulo, quodam. de præbend. lib. vj. cap. fin. de concess. præbend. eodem li. ergo, &c. Item canonicus sub expectatione præbēdæ nollum ius habet, nisi sub cōditione casuali, hoc est, si vacet &c. sed sicut ille cui debetur aliquid sub cōditione casuali nullū ius habet, nisi cōditione adueniente: vt l. multùm interest. ff. de condi. & demonstra. in princ. facit l. cum ad tempus. ff. si cert. pet. Item beneficiatus † & expectans beneficium sunt diuersa: vt in regula, beneficium, de regu. iur. libr. vj. & in d. capitulo quodam. & c. finali. ergo non sunt idem: quia separatorum separata est ratio. l. tertia. C. de codicil. de dec. capi. ad audientiam, & cap. enim in tua. de præbend. capitul. cum in illis. lib. 6. cum si. Item licèt duo beneficia curata sint incompatibilia, de electio. cap. dudum. de præben. cap. de multa. de rescrip. cap. gratia. lib. 6. tamen habens huiusmodi curatum beneficium vnicum: potest impetrare expectatiuam ad aliud simile: nec vacabit primum, donec fuerit possessionem secundi vigore expectatiuæ pacificè assecutus: vt in cap. non potest. de præbend. libr. 6. & not. in clementi. si plures. eod. tit. in glos. idem videtur & in constitutione execrabilis Io. xxij. Sic ergo videtur dicendum in proposito nostro, quòd licèt habeat vnum beneficium, & sit expectans ad aliud: quòd propter hoc non dicitur habere duo beneficia. Item si aliquis habet conferendi potestatem authoritate Apostolica beneficium idoneæ personæ. poterit ne conferre personæ habenti beneficium? dicit text. quòd non: dummodò illud beneficium sit sufficiens, aliàs si haberet tria, vel quatuor insufficientia, tali posset iuxta prædictam formam prouideri. prout leg. & not. in d. capitu. is cui. de præben. lib. vj. At in casu nostro constat quòd expectans non est beneficiatus sufficiēter: quia nondum percipit fructus: vt in dicto capit. relatum. & capitul. dilectus, nec habet ius in re, sed ad rem: vt in iuribus superiùs alleg. nec fuit probatum quòd beneficium aliud, quod hic prouisus obtinuit, erat sufficiens: quod requiritur. ergo. &c. Quærunt etiam Doctores, vtrùm † habens potestatem conferendi beneficiū idoneæ personæ possit conferre expectanti, iuxta formam dicti capituli. is cui. dicunt quòd sic. prout not. Ioannes Andr. in nouel. in capitu. fin. de præbend. in antiquis. Ratio, quia non censetur beneficiatus, & supposito sine præiudicio quòd sit beneficiatus, saltem non est sufficienter beneficiatus, vt superiùs deductum est: ergo nō obstant sibi prædictæ decisiones. Et quale beneficium dicatur sufficiens, & quale non, & quid consideretur in hac sufficientia, satis plenè habetur, & nota. in capitulo cum adeò. de rescrip. iuncta gloss. final. ibidem. & in capitulo de multa. de præbend. Prætereà pro decisione istius quæstio. videtur esse casus in capitu. in nostra. de rescript. iuncta gloss. final. ibidem. Nam ididem dicitur, quòd † licèt habens vnam

expectatiuam,& impetrans aliam, teneatur facere mentionem de prima, alioquin secunda gratia est surreptitia: tamen reuera propter hoc nõ censetur beneficiatus, nec beneficium assecutus. Pro quo etiam faciunt not. in capitulo si motu proprio, in fine de præbend. libro sexto, & not.in cap.si postquàm. per Archidia. eodem titul.& lib. In oppositum fuit alleg. quòd canonia†dicitur beneficium ad effectum de quo quæ
5 ritur quatuor modis.videlicèt nomine & titulo, prærogatiua, & reali commodo. Nomine dicitur beneficium: quia est ius quoddam spirituale, quod ex electione, seu institutione alicuius recepti in canonicum,& fratrem oritur,vel creatur, vocatur & hoc spirituale beneficium siue ministerium ecclesiasticum, ex quo competit stallum in choro, locus & vox in capitulo: vt in capit. dilectus & in cap. relatum, & not. per Archid.in c.hi qui.de præben.li.vj.melius per Guil. de Monte lau.in cle.si iuxta.eod.titu.Nomine enim beneficij intelligitur canonia: vt expressè not.Arch.in c.presenti.de præb.in 1.glo.lib.6.remittens ad not.sua in c.si motu proprio.eo.tit.in glo.nomine.vbi ipse hoc expressè tenet, & viceuersa sub nomine canoniæ continetur omne beneficium ecclesiasticum,quod canonicè obtinetur:vt in cap.statuimus. versi. canoniis. de elect. per Io.mo.& Archi.lib.vj.ita quòd ratione nominis beneficium ecclesiasticum censetur. & multum est nomen habere: vt l. à nullo indicte.C.de ser.& l.fi.ad fin. de tes.& à significatione nominia arguitur.de præben.c. cum secundum apostolum.nomen enim aliquando fine effectu aut substãtia sustinet vicem significati,c.statutum.§.1. iuncta glo.de rescri.libro 6.Io.Mo. super versicu. canonicis. versi. sed pone,ecclesia cathedralis, ff. arb. fur. ex. l. vitem, ante fi. eum ergo canonia sit beneficium ecclesiasticum nomine, posito quòd non afferat reale commodum, sufficit.arg. præmissorum,& ar.l.competit, §.1.ff.quod vi aut clam.Secundò quòd canonia est beneficium ecclesiasticum titulo,probatur ex præcedenti:nam quia est beneficium siue ministerium ecclesiasticum, quod fine canonica institutione siue receptione haberi non potest:vt in regula,beneficiũ.de re.iur.li.6.& ideò ad electionẽ siue receptionem canonicorum absentes sunt vocandi: alioquin eis instantibus nihil valebit receptio: vt in cap. cum in ecclesiis. de præb.li.6. qui quidem titulus videlicèt canoniæ in laicum non cadit,nec per ipsum potest obtineri quouis modo: prout leg.& no.in ca. cum M. extrà de constitut. ver.receperunt & ver.in canonicos,per Inno.& de Insti.c.in ecclesia & not.per Io.mo.& Archid. & Guil.in locis præall.ergo ratione tituli potest canonia dici beneficium ecclesiasticum. Tertiò quòd canonia sit beneficium ecclesiasticum prærogatiua,poterit declarari sic, quia canonia & dignitas æquiparantur: vt de rescript.cap. statutum.§.1.li.sexto.Nam causæ illis sic obtinentibus dignitates à sede apostolica committuntur, vt ibi. Sed quid si sit canonicus sub expectatione præbendæ alicuius ecclesiæ cathedralis, potéstne esse delegatus à sede apostolica? Dicunt Doctores ibidem quòd sic: quia in huiusmodi delegatione plus consideratur dignitas, siue honor canoniæ, quæ plus habet spiritualitatis, quàm præbenda, quæ plus habet temporalitatis:prout not.Guil.in extrauag.sedes apostolica. ver. conseruator. propter quam prærogatiuam canonia dicitur mater,& præbenda filia:quia ex canonia procedit, & pro ea instituta est, prout idem Guil. not.expressè in dicta clem.si iuxta.& Archidi.& Io.An.in c.si clericus. super ver. recipere. de præb. li. sexto. Item habens canoniam sine præbenda potest,& debet interesse electionibus,tractatibus,consiliis,& alienationibus: vt in dictis iuribus.& Doctorib.in membro primo superiùs alleg.& not.per Inno. in d. cap. cum M.
6 super ver.canonicos.ad fi. Magnus†b est enim ho
b nor quem esse canonicum ecclesiæ cathedralis, qui in forma communi non cadit:vt in capitulo quamuis. de præben.li. sexto.facit c.extirpandæ. de præbend.§. si quì verò. talis enim canonicus ad ecclesiam ruralem propter honorem cathedræ inscribi non debet.argu.C.si curialis relicta ciuitate,&c.l.vni.li.decimo.no.Archid.in ca.1.de consue.in glo.fin.in fine li.6.Quartò, quòd canonia sit beneficium ecclesiasticum reali commodo, probatur per præmissa: quia ratione solius canonicatus percipit distributiones quotidianas:vt in capi.dilectus.& ca.relatum, superiùs al. participabit etiam de communibus redditibus, & super excrescentibus fructibus: vt in capitul. eum omnes.& c.cum M. de consti.& ibi not.habet etiam mensam grossam,imò omnes fructus, vbi non est distinctio præbendarum:vt in cap.dilecto.de præbend.& de concess.præ c.ex parte.& cap.fin.li.sexto.Præterea habens gratiam in communi forma pauperum, si postea impetrat gratiam specialem de canonicatu sub expectatione præbendæ,statim expirat prima,& cassatur in se eundis literis.Ratio,quia iam censetur beneficiatus,& sic non pauper:vt in ca.si pauper. de præ. li.sexto. Ex quibus concluditur quòd canonia ratione nominis, tituli prærogatiuæ, & realis commodi, dicitur beneficium ecclesiasticum.Et si sic,non valuit ergo prouisio facta per Legatum vigore concessionis sibi factæ obtinenti huiusmodi beneficium & canonicatum sub expectatione præbendæ,quod quidem dubium nõ fuit pro tunc determinatum in Rota: sed pro determinatione posset dici,quòd receptus in canoni-
7 cum † vltra numerum, vt omnes apostolici expectantes, non potest dici beneficiatus: quia tales hodie de consuetudine, & obseruantia vniuersalis ecclesiæ, nec habent vocem in capitulo. nec participant de quotidianis distributionibus, nec de fructibus supereacrescentibus,& vocantur canonici in herbis: nec perpetuò retinet illũ canonicatum per Papam collatum: sed vacante præbenda distincta canonicali infrà numerum, & collata impetranti, statim prorsus consequitur nouum canonicatum infrà numerum, & primus esse desiit,& redit ad Papam,prout not.Io. de Lig in capit.dilectus.de præbend & Compo. in capitu.cum M. & c.capitulum.de rescript. faciunt pro hoc not. Ioan.And.& Archid. in dicto capitu.si clericus.super versic. recipi. libro sexto. At vbi non esset certus numerus canonicorum,

nec præbendarum, ibi receptus in canonicum potest dici beneficiatus: quia statim consequitur præbendam, & vocantur hæc præbẽdæ consecutiuæ: vt in cap. si de conces. præben. li. sexto. idem posset dici, vbi esset certus numerus canonicorum, sed non præbendarum. per ea quæ leg. & not. per Inno. in capit. dilectus. & c. dilecto. de præbend. & de conces. præben. cap. ex parte. & cap. fina. li. vj. pro hac parte faciunt not. per Ioan. And. in nouel. in d. c. in nostra. in q. quæ incipit, nunc quæritur. & per eum in dicto cap. si motu proprio. in nouel.

ADDITIONES.

a *Sub expectatione. Adde glos. in extrauag. sedes apostolica. in verb. ius ad rem. de offic. deleg.*

b *Magnus. Adde decis. 2 suprà de fil. presbytero.*

EPITOME.

Verba gratiarum extenduntur, & obligantur iuxta formam iuris communis, vt ipsa gratia, ampliorem quam possint effectum, consequantur.

SVMMARIA.

1 *Præsentare verb. aliquando pro conferre ponitur: sicut ver. eligere, pro præsentare.*

2 *Verba propter iuris consonantiam quandoque in iure obligantur.*

DECISIO XXVII. aliàs 448.

FVit dubitatum vtrùm habens gratiam à Papa de beneficio spectante ad collationem & prouisionem alicuius Episcopi, possit acceptare canonicatum, & præbendam alicuius ecclesiæ collegiatæ suæ diœcesis ad ipsius præsentationẽ, & capituli remissionem spectantem? De quo Domini bene dubitabant: nam licèt, inter prouisionem, & præsentationem, & electionẽ sit magna differentia, ita quòd vno istorum modorum expressio non venit alius: vt in c. cũ in illis. de prębend. li. 6. iuncta cle. 1. eo. ti. cũ ibi not. & de iure patr. c. fi. tamen secundum aliquos attento quòd regulariter dispositio omnium beneficiorũ existentiũ in diœcesi spectat ad Episcopũ. x. q. 1. can. regenda. & c. de persona. xvj. q. 1. c. omnes basilicæ. de hære. c. cũ ex iniuncto, verbum 1 † præsentare, posset in casu nostro intelligi pro conferre, & haberet vim collationis: sicut verbum, eligere sæpè ponitur pro præsentare: vt in ca. quęrelã. de
2 elect. sæpissimè † enim verba obliquantur[a] in iu
a sè propter consonantiã iuris cõmunis: & ideò licèt laici patroni vtantur verbis collationis: tamẽ sumitur pro præsentare: vt sic consonet iuri communi. prout legit. & no. in c. fi. de iure pa. & videtur tex. in c. dilectus. de præbend. vbi ponitur collatio, pro præsentatione. Præterea præsentatio debet fieri per inferiorem superiori: vt xvj. q. vij. can. decernimus. & de iure pat. c. pastoralis. & c. præterea. cũ multis ibidẽ cap. Si igitur præsentatio in casu nostro sumeretur propriè, & admissio cap. pro institutione, esset ordo præposterus, & dissonus à iure cõmuni: videlicèt, quòd superior haberet pręsentationem, & inferior institutionẽ: cõtrariũ tamen inferior debet habere præsentationẽ, & superior institutionẽ: & sic de iure cõmmuni fieri debet: vt in iuri. superiùs alle. Nisi velimus dicere quòd cap. in hoc casu sit maius Episcopo, cui hoc fortè possit cõpetere ex fundatione, priuilegio, vel consuetudine, de Iostit. c. cũ venissent. de conces. præ. c. post electionẽ. de offi. ord. ca. irrefragabili, §. excessus. cũ simil. ib. si verò admissio c. non sit iuris, sed facti: quia non habet vim institutionis, sed duntaxat præsentatum per Episcopũ habet de facto admittere, & recipere ad mandatũ ipsius: vt in c. eam te. cũ ibi not. per Inno. de rescript. & de præ. ca. pro illorum. in fin. prout Domini imaginabantur consulẽdo domino Auditori, qui habuit causam, & factũ proposuit, vt de hoc se informaret: tũc indubitãter prædicta præsentatione dũ haberet vim collationis, sed etiam institutionis, & sic caderet dicta præbẽda in gratia apostoli impetrantis, & sic pro tunc nil fuit conclusum nec decisum.

ADDITIONES.

a *Verba obliquantur. De quo per Bald. in l. si tibi. ff. si certum peta. & in l. sed si possessor. §. sed si rerum. ff. de iureiur. in recollectis. quod not. pro saluandis testibus ne incidant in periurium. & in l. sancimus. C. de sacrosan. ecclesi. vbi omninò videas.*

EPITOME.

Collatio vel mandatum de prouidendo facta, vel factum monacho de ecclesia parœciali, vel alio beneficio consueto clericis secularibus assignari, etiam de licentia Abbatis sine dispensatione canonica est nulla ipso iure.

DECISIO XXVIII. aliàs 483.

COllatio facta de parœciali ecclesia consueta
a clericis secularibus assignari, monacho,[a] etiam de licentia Abbatis absque dispensatione ipso iure non valet. Ista conclusio fuit aliàs obtẽ-
b ta: sed ex causa pono eam hic. De materia[b] eius habes glo. 22. q. prima. in summa. 24. distin. c. 2. & c. cũ pro vtilitate, & c. de cętero. 26. q. 1. & 55. dist. priscis & ca. 2. de stat. mona. vbi dicitur not. contrariũ in 3. glo. Ber. & in 2. gl. In. & ibi per Hosti. & Io. An. alleg. d. iura. vide etiã no. in c. quòd Dei timorẽ. eo. tit. & ibi plenè per Ioã. An & videtur secundũ Host. qui hoc ibi recitat plenè. Et Paul. Cald. tenet cõtra conclusionem: & præsertim ibi dicetur, quæ no. vna glo. & ea quæ per Paul. Cal. no. in distinctione quã per modũ additionis ibi ponit. vbi ipse cõtrariũ coclusionis tenet. & ipse Hosti. ibidẽ terminat, prout not. Host. ibidem, & Ioã. And. in eo. c. quod Dei timorẽ. propter officiũ prædicãdi. & idẽ tenuerunt Hug. & Ber. prouincialis. Pro conclusione nostra quidã dicens, & probat quòd monachus est mundo mortuus, licèt Deo viuat. xvj. q. j. monachus & c. placuit & ca. graue. Sed per assumptionem ad parœcialem ecclesiã resuscitatur. Ista resuscitatio est miraculosa: ergo vt resurgat & actus ciuiles exerceat, opus est dispẽsatione superioris. Dicit etiã quòd

ista dispensatio non debet fieri sine causa vtilitatis vel necessitatis. Opponit Host. quòd de iure communi assumitur in episcopũ: & mortuus tũc resurgit. Respondit, Iste habetur mortuus quò ad actus regulares, & non obstat quod dicitur, quòd lex communis habitat & resuscitat. Præterea quòd Episcopus dispensat potestate sibi tradita, & si ad ecclesiam collegiatam velit præfici: vt not. glo. cle. 1. de elect. secundum illam non resurgat. Tamen dici potest secundum Hostien. quòd conclusio habet locum, & quòd dispensatio fienda est. si de hoc cognitionem plenam habere vis, iunge quæ habes de capel. mona. cap. fina. cum ibi not.

ADDITIONES.

a *Monacho. Adde an idem sit de præsentatione facta per patronum de monacho ad ecclesiam parochialem, decis. 5. infrà de iure patro. incip. in religioso. Et quid de præsentatione de monacho ad capellã patronatam. per Roch. Curt. in tract. iuris patrona. in verb. honorificum. in quarta quæstio versi. circa primum. Thom. Fastol caus. 36. dub 65 incipien. vacante quadam ecclesia Et an episcopus possit transferre monachum ad ecclesiam secularem, decis. secunda. de offic. ordinar. in antiq.*

b *De materia. Adde glo. in §. illi verò. in verb. religiosis. in tit. de collatio. in pragmat. sanctio.*

EPITOME.

Nuntius apostolicus cui est concessa facultas recipiendi resignationes ab obtinentibus beneficia minus iustè, & ad eadem beneficia illos habilitandi, & de perceptis fructibus pro camera apostolica concordandi, non potest conferre benefic. a sede apostolica generaliter reseruata sine speciali mandato.

SVMMARIA.

1 *Gratia de prouidendo aliquibus de beneficio, non extenditur ad beneficia generaliter reseruata.*

2 *Potestas Legati a latere generaliter data super beneficia, non includit beneficia specialiter Papa reseruata*

3 *Clausula motu proprio, in literis beneficialibus inserta, nõ est ampliatiua, sed fortificatiua: nec includit verisimilia.*

DECISIO XXIX. aliàs 489.

a NVntius [a] apostolicus, cui ad personã ipsius, & eius officium honorandum, & ad prouidendum animarum saluti conceditur, quòd ab obtinentibus beneficia minus iustè in prouincia, ad quam iste nuntius destinatur, posset resignationes recipere, & obtinere ad eadem beneficia, seu quæuis alia habilitare, ac cum eis pro camera apostolica de perceptis fructibus cõcordare, & de huiusmodi beneficiis personis ip-
1 sis prouidere, si sint aliqua † talia beneficia generaliter reseruata: vt putà per constitutionẽ. execrabilis. illa conferre non poterit, licèt aliqui cõtra. Probatur primò: quia hæc potestas data isti nuntio, quæ reuera recipit magnam restrictionem, vt de præbend. cap. is cui. libr. vj. quia non est motu proprio facta, cùm nõ dicitur hoc in literis: vt cap. si motu proprio. de præbend. lib. vj. non est magis fauorabilis, quàm potestas à iure data ordinariis: vt 5. q. 1. can. peruenit. cum simil. quæ non recipit restrictionẽ: vt in clemẽ. & si ab apostolicæ. in fin. de offic. ordina. tamen & illa nõ includit beneficia reseruata secundũ omnes
2 ergo &c Item potestas † data Legato de latere generaliter, quę non est minùs fauorabilis, non includit beneficia specialiter Papæ reseruata. de offic. Leg. cap. quod translationem. cum ibi not. ergo nec specialiter data: vt in capitul. dudum. de præbend. li. sexto. Item nec potestas data executori, licèt cõprælhendat deuoluta: vt in clementi. si de beneficio de præbend. non tamen includit specialiter, aut generaliter reseruata secundũ omnes. Item videtur casus in c. 2. de præbend. lib. 6. licèt loquatur in vno genere reseruationis generalis: quia idẽ est iuris hodie in aliis, cum eadem est ratio in omnibus &c. Ratio, quia in generali concessione non veniunt ea, quæ sunt cõcedendi specialiter reseruata. ff. de offic. eius cui man. est iur. l. 1. primo respon. ff. de minorib. l. illud. ff. de pign. l. generali. & d. c. quod translationem. cũ ibi not. & quod not. 2. q. 8. cano. de causa & quæ not. Ioan And. in d. cap. 2. de præbend. li. sexto in nouel Facit etiam quia in generali cõcessione non veniunt specialiter prohibita. ff. de rit. nupt. l. quanquã. 1. respõ. C. de accusat. l. fallaciter. reg. in generali. de reg iur. in 6. Sed collationes beneficiorum reseruatorum specialiter omnibus aliis à Papa sunt prohibitæ: quod patet ex not. in d. c. 2. de præbend. lib. 6. Et per hoc dicit Fre. in tractatu suo de rerum permuta. q. 2. & Alexand. in cap. vnico de rerum permu li. 6. q. 4. partis. quòd si detur potestas specialis Legato recipiendi renuntiationes ex causa permutationis: & resignatio cõferẽdi beneficia reseruata ex huiusmodi causa, conferri non poterit beneficia reseruata: & sic reseruationem non includit. Et sub gratia facta motu proprio nõ veniunt beneficia
3 reseruata. quod videtur fortius: quia † motus proprius non amplificat gratiam, sed fortificat: nec includit non verisimilia. suprà conclu. sexta. & 7. eodem titu. vbi plena materia motus proprij. Sed si opponitur de fauore, qui debetur saluti animæ reuersa: Respon. quòd ibi concernit renuntiationem quam puto valere absque collatione: per ea quæ not. de offic. leg capitu deliberatione. § prohibemus. & in d. capi. dudum. Nec obst. si dicas non esse alias constitutiones inhabilitantes, quàm quæ ex materia constitutionis capitu. execrabilis: quia hoc est falsum: quia capit. licèt canon. de elect. lib. 6. minorem inhabilitat. & capitu. commissa. eod. titu. & li. inhabilitat tenentes vltra annum non promotos. & titul. de fil. presbyteror. & de cor. vj. & capitul. quicunque. de hæreti. & clementi. si quis. de pœnis. & sententia hominis inhabilitat: vt de se patet. quinimò nec valet ratio. per not. pulchrè Alexand. vbi suprà.

ADDITIO.

a *Nuntius. Adde decis. Ægid. 68. hoc titu.*

De

De concessione præbendæ.

EPITOME.

Impetrans in forma pauperum, qui infrà mensem super purificanda gratia diligentiam suam fecit, potest post mensem vacans beneficium acceptare. hoc dicit. Vel sic. Acceptare potest beneficium habens gratiam in forma pauperum illa non purificata. si per eum non stetit quominus purificatio facta foret.

DECISIO. I. aliàs 17.

a FVit dubitatum vtrùm valeret acceptatio[a] facta infrà mensem per impetraitem apostolicum in forma communi pauperum ante purificationẽ gratiæ suæ, quàm licèt ipse per executorem suũ ante acceptationem petierit purificari: tamen idem executor purificare recusauit. Videbatur quòd non. per clementi. cum ei quem. de concessio. præbend. & de rescript. capit. si pro te. libro sexto. In hanc partem multi Domini Auditores tempore domini Innocentij delinauerunt dicentes, non competere remedium impetranti, nisi contra executorem. per capitul. pastoralis de iure patrona. de filijs presbyte. capitul. veniẽs. Pro hac parte etiam secundum dominum Ægid. optimè faciunt C. de conditio. incert. l. prima. & l. legatum. ff. de conditio. & demonstratio. l. in testamento. quæ volunt, quòd defectus etiam cõditionis mistæ sine culpa &c. impediat legatum siue actum implendum. Tamen is non obstantibus dominus Innocen. à dominis Auditoribus tunc consultus declarauit prædictam acceptationem valuisse, & valere, & collationem factam per ordinarium infra mensem post dictam acceptationem, & ante purificationem huiusmodi gratiæ nil valuisse: dummodò constaret impetrātem fecisse diligentiam quam potuit, vt gratia sua purificaretur, & non stetisset per eum, quò minus purificata fuisset per executorem, per regulam, quod per me non stat, &c. facit de consiit. ca. 2. de re. iuris ca. fine culpa. li. sexto. facit etiam c. commissa. de elect. eod. li. Pro hac parte etiam allegabatur tunc l. iure ciuili. ff. de cōditio. & demonstrat. & not. per Pau. & Genze. in prædicta clementin. cùm ei quæ non obstat conclusioni huic: quia loquitur quando stat per impetrantem, & non per executorem quò minus gratia purificetur. At in casu nostro stetit per executorem, & non per impetrantem: ergo, &c. Et sic ab illo tempore citrà semper fuit sic obseruatum in palatio, dummodò ex post etiam post mensem constaret, vel constare posset de habilitate, & bona conseruatione impetrantis tempore impetrationis, & acceptationis prædict. Sed propter legem in contrarium allegatam. de mista conditione, quæ ex meo, & ad mei fauorem, & ex alterius facto depēdet, dominus Ægid. distinguebat sic multum pulchrè. Quia aut deficit ex casu contingenti in personā illius, in cuius persona debet impleri: aut ex conditione alterius recusantis consentire conditionis implemento. Primo casu habetur conditio pro deserta: vt l. 1. & leg. legatum. C. de condi. inser. Secundo casu habetur pro implera. C. de instit. & substituno. sub condi. fac. l. 1. Si verò impeditur per illū, qui implere debet, sibi imputet: si per tertiū, distinguitur an sit soluendo vel nō. prout ista ootatur per gl. & per Cy. in d. l. 1. C. de instit. & substitutio. sub conditione fact. & in d. l. legatum, per eundē. Modò hic non deficit conditio per casum contingentem in personam impetrantis, sed per cōditionem executoris: ergo &c. qui etiam soluendo non est: cùm ista spiritualia non capiant interesse, nec æstimationem. 1. q. 2. cano. quam pio. de simo. c. quæ telam. & ibi oot. ergo ad id agi nō potest per impetrantem contra executorem: & sic non procedit ratio capituli in contrarium alleg. videlicèt cap. pastoralis. de iure patro. & cap. veniens. de fil. presbyte.

Auuitto.

a *Acceptatio. Per impetrantem in forma dignum arbitramur. infrà mensem acceptatio facta, videlicèt, etiam si executor non recusauerit purificare, dum tamen post mensem sequatur purificatio: sed collatio ante purificationem, non valet. Adde decisio. 10. incip. habens gratiam. infrà eod. & decisio. 17. eod. titu. in antiq.*

EPITOME

[a] Durante mense ad acceptandum manus inferiorum sunt ligatæ & dispositio paragrap. secùs procedit etiam in gratiā in forma pauperum, vt adiectio mensis aliquid operetur.

SVMMARIA.

1 *Gratia in forma laudabili ligat manus ordinarij intra mensem propter decretū: sed decretum adiectū in gratia in forma pauperū ante purificationem non ligat. §. secùs. in clem. cum ei quem. de concess. præb. procedit etiam in gratia in forma pauperum.*

3 *Decretum adiectum in gratia conditionali, non afficit ante conditionis existentiam.*

DECISIO. II. aliàs 95

a PAragraphus, secùs. [a] in cle. cum ei quem de
1 concess. præbend. habet locum † nedum in forma gratiæ, sed etiam pauperum post purifi-
b cationem: [b] ita quòd ante ipsam ligatæ non sunt manus ordinarij. & hoc tenuerunt omnes Domini in Rota, me & domino Roberto duntaxat exceptis. qui alle. xij. solẽnes Docto. scribētes, & tenentes contrariū. prædicti verò alij domini allegant pro se Oldra. in q. suis & Io. Andr. in addi. Spe. titu. de concess. præb. & multos alios antiq. Docto. qui tulerunt sententias contra pauperes apostolicos, & pro ordinariis, prout etiam recitat Collect. in c. proposuit. de concess. præb. Et finaliter declinauerunt in epi. domini Roberti & meam quam etiam tenuit dominus & pater meus subtilissimus Ioan. de Lig. dicens opinionem contrariam tantum distare à verò intellectu illius tex. cùm ei quem, quantum cœlum à terra. idem tenet Io. Cal. in d. cle. deducēs, quòd

aliàs nihil operaretur appositio mẽsis. quæ tamẽ vtibi dicit tex. debet aliquam vtilitatem afferre impetranti, hanc opin. tenuerunt antiqui, & tenent videlicet Paul. Genze. Stepha. qui etiam fuit Auditor sacri Palatij, Guil. de monte Lau. qui posuit expressè formam & stylum scribendi tempore Cle. 5. ante editionem constitutionis illius, in qua dicebatur sic post illa verba, quòd dixerit infrà mensem acceptandum: ita quòd interim manus ordinarij, & cuiuslibet alterius sunt ligatæ, quod hodie dicit ipse, non oportet, propter d. §. secùs Itẽ tenet Matth. Aug. Ber. Mey. Iacob. ymberti. Lapus, Fre. de Senis. in hanc opin. declinat etiam do. Car. Vinarien. non modicæ authoritatis vir, in cuius pectore omnia iura sunt recõdita. Secundũ hanc opi. fuit lata vna sentẽtia in Palatio per dominũ Io. de Vayorolis pro paupere apostolico & reuocata per dominũ Ægi. Bella. & qui multũ copiosè & prolixè scripsit in d. §. secus & ego taliter qualiter, licèt minùs sufficienter cõtrarium scripsi, & vt potui, non satisfaciendo, sed euadendo respondi rationibus per eum tactis.

ADDITIONES.

a *§. secus. Adde decis. 37. & 47. eod. titulo in antiq.*
2 *adde quòd pro ista † parte facit: quia decretum adiectum in gratia conditionali non priùs afficit, quàm conditio existat: sub qua gratia facta fuit. nam conditio qua suspẽdit effectum gratia, suspendit etiam effectum decreti tãquam accessory ad dictam gratiam, cuius naturam sequitur. argu. c. si super gratia. de offi. deleg. lib. 6. & si dicatur dictio, ex nunc, posita in d. §. secus. innuit contrarium, qui videtur velle, quòd à tempore data incipiat afficere secundum intentionem concedentis, qua primum locum obtinet in dispositionibus sub conditionibus conceptis: vt l. in conditionibus primum locum. ff. de conditio. & demonstratio. sed expone ex nunc prout extunc. quasi velit dicere, quòd existente conditione afficiat, & non priùs: vt not. Innocen. Ioan. Andr. in capitulo præterea de appellatio. super verbo, nõ satisfecerit. & pro hoc etiam facit capitu. quia cunctis. de concess. præbend. lib. sexto. vbi decretum super incerto positum, non operatur effectum. Et an decretum causâ non cognita interpositum valeat per Bald. & Salice. in l. prima. C. si aduersus donat. & Hippo. Mars consilio centesimoquadragesimooctauo. in prima part.*
b *Post purificationem. Illam opinio. firmat expressè Lapus in præallega. §. secus. vbi dicit quòd siue gratia sit pura, siue conditionalis, quando mensis apponitur, decretum infrà mensem afficit etiam ante gratiæ purificationem: sicut afficit ante acceptationem, quãdo purè pro aliquo est scriptum de beneficio, quod infrà mensem duxerit acceptandum. idem sequitur ibi Paul. qui refert quosdam dictum § intelligere etiam in gratia in forma pauperum obtenta. Unde ipse dicit, quòd non refert siue prima litera sint in forma pauperum conditionaliter concepta, & secunda litera sint gratiosa, vel prima, & sint eiusdem formæ: cum text. d. §. secus generaliter loquatur. Solum ergo attendendum est an decreto sit tempus adiectum, vel non, vt primo casu liget, vt adiectio temporis aliquid operetur: secundo verò casu non liget secundum eum. ergo pro nũc non video rationem quare tempus certum iuxta gratiam conditionalem positum habeat producere illum eundem effectum quem producit gratia pura facta: & ideò ab hac decisione non puto totum recedere, & ita fuit sententiatum in causa Olmicensi per maiorem partem Dominorum: secus dicentem in gratia facta in forma, dignum, vbi est clausula retrotractiua ad tempus data gratia, quæ annullat quicquid contra decretum extitit attentatum: vt determinat decisi. xij. infrà eod. tit. qua incipit. Item si Papa facit gratiam. & ita vidi pluries obseruari in Rota. Et intelligas purificatione secuta, aliàs dicta clausula non produceret retrotractionis effectum. Cogitabis tamen, quia dubium est disputabile valdè.*

EPITOME.

Acceptanti beneficiũ sufficit probare beneficium ante acceptationem vacasse, licèt testes verum tempus vacationis non dicant.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio facta infrà debitum tempus præsumitur, licèt de mortis tempore nihil dicas.*

DECISIO III. aliàs 125.

1 a SVfficit † acceptanti ᵃ beneficium probare illud vacasse ante suam acceptationem, licèt testes non pronuntiant verum tempus vacationis siue mortis. nam si probatur vacationẽ præcessisse acceptationem, præsumitur infrà tempus debitum diligens fuisse, & acceptasse. quilibet enim præsumitur diligens, nisi probetur negligens: maximè in dubio quando tractatur de commodo, vel lucro captando. ar. l. si defunctus. C de præsump. c. quia non est verisimile. ex quo enim facta est, præsumitur quòd in tempus legitimum sit facta. sic dicitur in simili, quòd probata confirmatione electoris, præsumitur electionem fuisse legitimam etiam si de legitimitate nihil constaret. not. hoc per Inno. in ca. quia in cũctis. de concess. præben. lib. vj & per Pau. in clem. cum ei quem. eodem titu. licèt multum videatur obstare d. Compost. in c. cùm dilecti. de elect. vbi dicit quòd nedum sufficit appellanti probare se appellasse: sed quòd infrà tempus legitimum: videlicèt decem dierum appellauerit: ergo videtur sic in proposito.

ADDITIONES.

a *Acceptanti. Adde decis. xiij. incipi. nota quòd vbi aliquis acceptauit. eod. titu. in antiq.*

EPITOME.

Collatio præbendarum in collegiatis ecclesiis spectat de iure cõmuni ad dictarum ecclesiarum collegia. In cathedralibus verò spectat ad Episcopum & capitulum, nisi consuetudo aliter disponat.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Collatio prebendarum ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum cuius sit.*

DECISIO IIII. aliàs 167.

1 DE collatione †præbendarum in collegiata ecclesia an pertineat ad Episcopum duntaxat, vel ad capitulum illius ecclesiæ de iure cõmuni, Domini erant varij & diuisi quasi per medium. Aliqui dixerunt quòd ad Episcopum qui est præordinator in cunctis, 25. distinct. perlectis & habet dispositionem cunctorum beneficiorũ suæ diocesis. 10. q. 1. can. regenda. & 16. q. 1. can. omnes basilicæ, & de off. ord. c. conquerente. de præben. c. illorum, de concess. præben. c. cùm diuersitatem, de exc. ss. præla. ca. ad aures, ista faciũt pro contraria parte. Præterea licèt ad episcopũ & capitulum simul pertineat collatio præbendarum in cathedrali ecclesia: vt in c. cũ ecclesia vulterana, de iure communi, secundum aliquos, secundum alios ad episcopum tantùm: vt not. Hostien. & Compost. ibi, & etiam in c. licèt de sup. neglig. præla. & in c. dilecto, eod. tit. per Ber. & in c. requisisti, de testa. & pleniùs de hoc per Archi. in c. à collatione de appellat. in prima glo. lib. 6. tamen non est tanta communio inter alias ecclesias diœcesis sicut inter ipsum & suam, de testament. c. requisisti, ibi enim ipse est per modum capitis, & alij vt membra: & ideò nimirum si vnus nil poterit sine alio de his quæ fi. à prælc. nouit. & c. quanto aliæ verò ecclesiæ collegiatæ habent suos speciales rectores & prælatos, vt in ca. cùm non ignores de præb. de iure pa. cap. nobis de off. ord. c. cùm ab ecclesiarum, de eccle. c. statutum, li. 6. pro hoc alle. no. per Io. And. in c. quam quam de elect. lib. 6. quæ habuit locum in primitiua ecclesia, sed hodie non. Alij verò quibus ego assensi tenuerunt contrarium: videlicèt quòd ad capitulum spectat canonicorum receptio, & collatio præbẽdarum de iure communi in inferioribus ecclesiis suis pro hoc alle. duos text. videlicèt capi. ex insinuatione de simo. & c. cùm ecclesia, de pręb. lib. 6. & c. ex transmissa, in fi. de renunc. facit ca. ex parte, de concess. præb. cum ibi not. per Inno. & not. in l. sciant cuncti, de elect. li. 6. per Io. And. & Io. mo. quæ tamẽ gl. procedunt in electione prælatorum collegiatarum ecclesiarum de collatione verò inferiorum beneficiorũ in illis ecclesiis ad quem spectant, remittunt ad not. in c. cũ ecclesia vulterana. ibi vt puto est conclusio, quòd ad ipsum collegium, & vide no. in cap. ca nościtur, de his quæ fi. à præla. per Ber. & Hostien. & Io. And. in cap. si pro te. de rescript. li. 6. super versic. episcopi & capituli. Dominus Io. de lig. ibidem recitans dictum Fre. de Senis, in disputationibus suis dicit, quòd ad collegium spectat præsentatio, & ad Episcopum institutio. Probat. Nam sicut patrono debetur præsentatio ratione dotis, vt in capitulo nobis, superiùs alle. sic ad collegium, si de bonis suis erigat capellam, seu præbendam, quòd semper præsumitur, per no. in c. relatum de testamen. de priui. c. cùm & plantare. 16. q. 2. c. 2. de iure pa. c. ex literis. de off. vica. c. ad hæc all. etiam c. vacante, de præb. & c. ad audientiam de eccl. ædific. all. pro hoc no. per Archi. 10 q. 1. can. regenda & no. in c. cùm venerabilis, de religios. domib. & no. per Io. And. in c. 1. de cappel. mo. lib. 6. in quib. locis no. quòd si in parœcia alicuius fundetur capella, rector præsentabit, & Episcopus instituet, cuius dictum recitat Archi. 16. q. 7. ca. nullus omninò, vbi de hac materia, & meliùs per Archi. in d. c. à collatione, circa fi. primæ gl. vbi concludit sic, Nam licèt aliquando capitulum sine Episcopo eligat: tamen authoritas instituendi semper remanet penes Episcopum. Et sic notauerunt antiqui Docto. Vincent. Laur. Ber. & Gof. in c. ex frequentib. de instit. & Hostien. in sum. titu. de elect. §. quis possit eligere, ver. quid de electio. per cap. Ego allegaui not. Inno. & Hostien. in c. cum accessissent, & c. cùm ex parte, per Compost. de consti. videlicèt, quòd licèt capitulum cathedralis ecclesiæ non possit facere statuta sine consensu episcopi: tamen capitula aliarum ecclesiarum de consensu suorum prælatorum possunt hoc irrequisito Episcopo, licèt Inno. dicat contrarium in d. c. cùm accessissent. In materia tamen statutorum hodie seruantur notat. per Ioan. Andr. & Archi. de verb. sign. c. 2. lib. 6. faciunt text. quatuor pro & contra. de rescript. c. cum aliquib. de consuc. c. cùm in tua, ne sede vacan. c. vno, de regularib. c. fi. lib. 6.

EPITOME.

Acceptatio & optio facta per excommunicatum valent, cum sint facti. sed collatio & prouisio ei facta non, quia sunt iuris.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio per excommunicatum tenet, prouisio autem non.*
2 *Excommunicatus potest beneficium optare & acceptare.*
3 *Procurator excõmunicatus quare nõ admittatur.*

DECISIO V. aliàs 195.

a
1 ACceptatio a†facta per excommunicatum valet, & tenet: sed prouisio non. Pro primo allegabant no. in c. veritatis, de do. & contu. per innocent. & in c. decernimus de sent. excommunic. libr. 6. Nam acceptatio non est nisi quędã declaratio voluntatis, quam excõmunicatus retinet: & ideò matrimoniũ contrahere potest, de eo qui dux. in mat. ca. significasti, testamentum condere, contrahere &c. vt not. in d. iurib. & in capi. cum voluntate, de sent. excommun. Prætereà declaratio huiusmodi voluntatis est facti, & nõ iuris: quia per eam nõ acquiritur ius in re, sicut per prouisionem: licèt ad rem: vt c. fi. de cõcess. præb. li. 6. sed ea quæ sunt facti, possunt exerceri & fieri per excommunicatum: ergo, &c. vt in c. pro illorum, de pręben. in fi. de senten. exc. c. si verè. Item excommunicatus deportato æquiparatur, vt nota. ff. de testament. l. eius qui. Instit. de capit. di. §. minor. & not. Inno. in c. qualiter & quando, 2. de accusatio. sed deportatus retinet ea, quæ sunt iuris naturalis gentium: vt l. quidã, ff. de pœn. & vo

lontas est de iure naturali, ergo. In contrarium videtur facere, l. oratio, ff. de spon. Nam aliquo prohibito omne videtur prohibitum, per quod deuenitur ad illud, 1. q. 3. can. quàm pro, nec debet concedi vna via, quod prohibetur alia, de proc. c. tuæ. de cle. coniug. c. vn. lib. 6. Sed prohibitus est excommunicatus eligere, & eligi, vt de cleri. excommunic. minist. ca. postulasti. & c. fi. de æta. & quali. c. cùm bonæ, de consus. c. cùm dilectos, & c. cùm inter. de elect. c. illa. quotidiana, à contrario: ergo &c. Item videtur text. expressus in contrarium, de præbend. c. referente, vbi excommunicatus non potest optare beneficium, nisi absoluatur. Sed potest responderi ad illud c. quòd per illam optionem acquiritur ius in re, & censetur collatio siue nouus titulus. Crederem excómu-
b nicatum posse optare [b] sicut acceptare, & per hoc posset dici valere optionem factam per excómunicatum, iuxta formam c. fi. de consue. lib. 6. quia talis optio non videtur noua collatio: vt ibi not. per Archid.

ADDITIONES.

a *Acceptatio. Et adde hic aliam decisionem † qua*
2 *est in antiquis. de senten. excommuni. decis. 8. quæ incipit, Not. quòd excommunicatus potest beneficium acceptare, &c. & decis. 10. infrà, hoc eodē titulo, quæ incipit, habens gratiam in forma dignum &c. Et quòd prouisio facta excommunicato non valet, vt infrà in fin. dicitur. Sed an executor excommunicatus possit de beneficio prouidere, vide in antiquis decis. 9. de sentent. excommunicat. quæ incipit, Item not. quòd executor excōmunicatus, in qua dicitur, quòd executor excommunicatus repellitur: quia constabat ipsum excommunicatum: secus si ignoretur: vt*
3 *in fine illius decisionis. Et est ratio quare † excommunicatus executor non admittitur, scilicèt propter periculum communionis: vt in c. si celebrat., de cleric. excommu minist. & illa quæ facit excommunicatus in iudicio valent, donec opponatur exceptio vt not. in capitulo pia. de except. lib 6. & de hoc vide omninò consilium d. Barthol. de podio positum in lib. vbi est repetitio capitu. commissa de elect. libr. 6. per Bald. in consil. 243. & an patronus excommunicatus possit valide præsentare, decis. 1. de Institut. in antiquis. decis. 2. de iure patronat. in eisdem. Bisignet. dec. 2. de iure patro.*

b *Posse optare. Contrarium videtur tenere Pe. de Perusio in ca. referente, de prebend. vbi dicit, quòd sicut excommunicatus non potest impetrare beneficium: de ele. ex mi. c. postulastis, ita non habet potestatem eligendi alterum ex beneficiis per se prius obtentis, eo casu, quo de iure communi datur optio: & ideò absolutio ab excommunicatione precedit hanc electionem: & sic ius optandi non cadit in excommunicatum, ergo sibi denegabitur optio: de qua in cap. fin. de consuet. lib. 6.*

EPITOME.

Habens gratiam in certa ecclesia de beneficio inibi vacaturo, potest acceptare beneficium vacans in cæmiterio, vel ambitu, vel capellis ipsi ecclesiæ contiguis situatum.

DECISIO VI. aliâs 197.

HAbens gratiam in certa ecclesia potest acceptare beneficium vacans, & situatum in cœmiterio, ambitum, vel capellis contiguis illius ecclesiæ, quia pars illius ecclesiæ sunt: & ideò polluta ecclesia, etiam capella prædicta polluta censetur, de consec. eccle. vel altar. ca. vno, lib. 6. facit ca. si ciuitas de sentent. excommu. eodem. libro. Nam si suburbia sunt de continentibus ædificiis moltò fortiùs ambitus capellæ, & cœmiterium ipsi ecclesiæ contiguum: vt in præal. iuri. secùs verò si capella, seu beneficium sit extrà septa monasterii, siue ecclesiæ situatum, licèt capellanus, siue rector illius capellæ habeat aliquod certum ministerium facere in ecclesia maiori, puta interesse diuinis, vel in festiuitatibus celebrare, vel similia. Consideratur enim potius corpus beneficij, & locus vbi est situatum, quàm seruitium siue ministerium quod alibi facere tenetur ar. ff. de fundo instruct. l. cùm quidam.

EPITOME.

Si constet de corpore beneficij, licèt erretur in acceptatione, valet acceptatio, quæ est mentis seu voluntatis declaratio, & tendit ad executionem gratiæ. sed non valet prouisio carens certo prouisionis modo.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio certi beneficij, licèt in nomine illius, per quem vacet, erretur valet, sed non prouisio: item acceptatio carens certo prouisionis modo an valeat.*

DECISIO VII. aliâs 219.

LIcèt † impetrans gratiam [a] expectatiuam ac-
a ceptet beneficium vacans per obitum A. quod tamen vacauit per obitum B. nihilominus valet acceptatio, licèt non valeret prouisio secundum aliquos. Ratio, quia potius debemus hic considerare vacationē, quàm vacationis modum: præsertim si acceptauit beneficium in certo loco constitutum: puta ecclesiam parœcialem talis villæ, vel prębendam talem, vel sic nominatam: tunc enim per has qualitates, & circunstantias constat de corpore beneficii acceptati, licèt sit erratum in persona. Constat etiam quòd beneficium tunc vacans in tali loco siue ecclesia voluit acceptare: & ibi pro tunc nullum aliud vacauit ar. l. certum. ff. si cert. per. de testi. capi. licet ex quadam. faciunt nota. per Io. mo. in ca. si tibi absenti. de præbend. libr. vi. pro quo etiam facit ca. tua. desponsa. & not. per Inno. in ca. significante. de rescript. Nec obst. cap. susceptum. de rescriptis. libr. vj. quod non habet locum in acceptatione, quæ est quædam declaratio voluntatis: & tendit ad executionem gratiæ: & ideò non mirum, si erretur in modo vacationis, quòd non impediatur acceptatio: dūmodò sequatur posteà vera & effectualis prouisio, quæ dat ius in re, de concess. præbend. capitu. fin. libr. vi.

ADDITIO.

a *Gratiam. Adde gloss. reg. 18. cancellat. apostolic. incip.*

incip.item volunt quòd si quis in infirmitate, &c. decis.1.suprà de rescript.decis.23.suprà de præbend. deci.4.infrà eod.tit.

EPITOME.

Impetrans gratiam ad beneficium cum cura, vel sine cura ad collationem decani, &c. potest acceptare præbendam collegiata ecclesia, sed non cathedralis.

DECISIO VIII. aliâs. 247.

HAbens gratiã in forma speciali ad collationem Decani & Capituli alicuius ecclesiæ collegiatæ de beneficio ecclesiastico cũ cura, vel sine cura, potest acceptare præbendam posteà vacantem in ipsa ecclesia ad collationem dictorum spectantem. Nam nomine beneficij præbenda continetur da verbo.signifi.cap.tua, & c.olim. de præbend.& ca.pro illorum, & c.si.hoc verum largo sumpto vocabulo: sed strictè sumendo nõ. secundùm Archidia.quem recitat Ioan. Andr. in nouella, in capit.gratia, de rescriptis.in prin. libr. 6. Non obst.not. Archidia.in cap. cui de non.de præbend.libr.6.& 16.q.2.cano. alienationes, vbi videtur velle, quòd si in ecclesia sint minora beneficia quàm sint præbendæ. quòd præbendam impetrans non possit acceptare: quia restringendæ sunt huiusmodi gratię potiùs quàm laxandæ, proptar vitium ambitionis de præbend.c.quamuis lib.6.quod quidem dictum Archid.vide pleniùs per Ioan. Andr.in nouel.de præbend. capit. sio.super verbo, non extendatur, lib.6. Cuius opinio posset intelligi, quando essent maiores & minores præbendæ: & esset consuetudo optionis, vel statutum ecclesiæ, quòd nullus valeat adipisci maiorem, nisi priùs habeat minorẽ, & per eam ascendat ad maiorem: quæ tamen consuetudo, & statuta hodie frequentiùs tollũtur per formam literarum apostolicarum. Prætereà in literis pauperum duntaxat excipiuntur beneficia ecclesiarum cathedralium: ergo omnia alia veniũt: imò in illis dicitur quòd si pauper impetrans acceptat præbendam alicuius collegiatæ ecclesiæ, quòd assignetur sibi stallum in choro, & locum in capitulo, & quòd iuret statuta, per quæ expressè apparet, quòd etiam habẽs gratiam in forma pauperum, posset acceptare præbendam in collegiata ecclesia, & dicit Ioan. And.in c.quamuis, superiùs alle.in nouella, quod impetrans ad collationem Episcopi in forma speciali, potest acceptare præbendam in ecclesia cathedrali spectantem ad collationem Episcopi, & hoc tenet Rota. quia ca.quamuis, est tenendum in terminis suis, scilicèt quando illa verba posita in c.quamuis, inseruntur in gratia impetrantis, & aliàs non.

EPITOME.

Purificatio gratia facta per executorem in forma pauperum ad instantiam consanguinei impetrantis non habentis mandatum, valet.

SVMMARIVM.

1 *Gratia in forma pauperum purificari potest per executorem ex officio, etiam in absentia impetrantis ad coniuncta persona instantiam.*

DECISIO IX. aliàs 297.

PVrificatio gratiæ †in forma pauperum facta per executorem ad instantiam consanguinei impetrantis, nullum mandatum super hoc habẽtis, valet & tenet. Ratio, quia in huiusmodi purificatione non requiritur causæ cognitio, nec partis vocatio prout legit.& nota.per Inno.& Host. de præsumpt.c.dudum, & de transla.Episco.cap. licèt, in fin.per Inno. & in clem. iudices.de offic. de leg. per Io. Andr.& alios, & plenè per Pau.in clemen.cùm ei quem, de concessio. præbend. Et potest fieri etiam ex officio, & in absentia impetrantis, quia cùm aliâs fuit examinatus, & in sciẽtia repertus idoneus, & propterea non sit necessaria eius præsentia, de sua conuersatione, & vita debet fieri inquisitio in loco, in quo, & vbi conuersatus est, de electi.ca.postquam de præsum.c. quosdam, secundum Paulum, qui hoc not. in dicta clem.super vers.per inquisitionem, vbi etiam dicit super verbo, prædictarum, quòd non sit necesse, licèt sit tutum, super hoc pronuntiare, sed sufficit quòd executori constet per informatiõẽ receptam de laudabili vita, & conuersatione, & sic sine declaratione posset prouidere, vsus tamẽ & stilus habet, quòd super hoc pronuntietur, & hoc tutius est: quia aliâs difficulter posset probari huiusmodi purificatio. An verò coniuncta persona possit sine mandato acceptare beneficium, vide per Innoc.& Hostien. de præbend.ca.accedens & Archidia. de præbend. ca. si tibi absenti, super verbo, collationem, lib. 6. & ibi per Ioan. Andr.in nouella.supra glo.

EPITOME.

Habens gratiam in forma dignum arbitramur, potest infrà mensem ante purificationem gratia beneficium cadens in sua gratia acceptare. sed non facere sibi prouideri h.d. Vel sic. Ante purificationem gratia acceptatio beneficij cadentis in gratia facta infrà mensem valet, dummodò fiat posteà purificatio quandocunque. sed prouisio facta per executorem ante gratia purificationem non valet.

SVMMARIA.

1 *Beneficij acceptatio cadentis in gratia facta intra mensem valet, etiam ante gratia purificationem.*
2 *Acceptatio debet esse pura non conditionalis.*

DECISIO. X. aliâs 317.

1 HAbẽs† gratiam [a]in forma dignum arbitra-
2 mur, si acceptet beneficium aliâs cadens in sua gratia infrà mensem, ante purificationem gratiæ suę valet, & tenet acceptatio: dũmodò posteà gratia sua purificetur, etiã post mensem quãdocũque, licèt prouisio facta per executorẽ non valeret ante purificatã gratiã. Ratio primi dicti est, propter clausulã retrotractiuam in fine huius gratię positam, per quã retrotrahitur ad tempus acceptationis huiusmodi declaratio qualitatis, siue purificatæ cõditionis, quæ inerat tẽpore etiã datæ gratiæ: puta ꝙ erat laudabilis vitę, &c. Tum etiam

b etiam quia huiusmodi acceptio [b] non est, nisi
quædam declaratio voluntatis ipsius impetran-
tis: videlicèt, quòd ipse præbendam hanc vult ha
bere, & non aliam: quæ quidem declaratio vo-
luntatis etiam potest fieri per inhabilem & excõ
c municatum: quia in facto consistit.[c] At hic in ca-
su nostro apparet per subsequentem declaratio-
nem executoris ipsum tunc habilem fuisse, ergo
&c. Ratio secundæ conclusionis est, quia execu-
tor non habet potestatem prouidendi, nisi in e-
uentum conditionis purificatæ, quæ debet præ-
cedere ipsam: vt in clem. cùm ei quem, de con-
cess. præbẽd. facit. c. si pro te. de rescriptis lib. 6. Si
igitur ante extantem conditionem prouideret,
formam mandati non seruaret: ergo nil ageret
per iura vulgaria, c. cùm dilecti, de rescriptis, ff.
manda. l. diligenter, de resti. spolia. c. Pisanis, de
præbend. c. cui de non, lib. 6. Inn. in c. dudum, de
præsumpt. vbi dicit contrarium.

Additiones.

a Gratiam. Adde suprà eod. titul. decis. in fin. & infrà eod. dec. 12.

b Quia huiusmodi acceptatio. Et adde quòd accepta-
tio beneficij cum clausula accepto beneficium si tali
2 placeat, putà Titio, talis† acceptatio non valet: quia
debet esse pura. Do. de San. Ge. in c. 2 in 2. col. de ele.
vide per Fely. in ca. cùm contingat, de offic. dele. col.
4. vers. iuxta prædicta. &c.

c In facto consistit. Adde decis. 5. suprà hoc titu.

EPITOME.

Expectans post mensem præbendam acceptare non potest nisi fuerit iam canonicus, ratione enim canonicatus debet sibi præbenda conferri, dummodo non fuerit alteri debita.

SVMMARIA.

1 Canonicatum habens sub expectatione præbendæ potest præbendam vacantem re integra post mensem acceptare.

2 Receptus in canonicum authoritate apostolica cæteris qualitercunque venientibus præfertur in petitione præbendæ vacantis.

3 Temporis adiectio in materia acceptationis præbẽdarum videtur potestatem acceptandi restringere.

DECISIO XI. aliâs 328.

1 HAbens † authoritate apostolica canonica-
tum sub expectatione præbendæ intra mẽ-
sem, potest præbẽdam vacantem re integra post
mensem acceptare: putà quia non fuit alteri col-
lata, nec per aliquem impetrantem etiam poste
riorem in data acceptata, pro qua conclusione
facit gloss. Ioan. Andr. & Archid. in capitulo si cle
ricus, de præbend. libr. 6. & not. in capit. dudum,
eod. titu. & libr. 6. & probatur ratione, quia rece-
2 pti † in canonicos authoritate apostolica iure suæ
receptionis, & ratione canonicatus in præbenda
vacante omnibus aliis quacunque authoritate
venientibus præferuntur: easque vt sibi debitas
petere possunt: & si petant, collatio posteà aliis
facta nulla est ipso iure: vt in capitu. ei cui & ca. 2.
qui, & c. si postquam, de præbend. libr. 6. & de re-
scriptis, capitu. tibi qui & capit. duobus eod. libr.
Præterea si ad aliquem actum scilicèt extraiudi-
cialem explendum: putà ad eligendum, optandũ,
vel acceptandum certus terminus alicui præfiga
tur, & in illo termino actus non expleatur, nec
fiat: post terminum illum potest re integra hoc
facere, & explere: vt l. mancipiorum, ff. de opti. le-
git. & capit. si tibi absenti, de præbend. libr. 6. &
quod not. in nouella per Io. And. in casu quasi
ratione simili, de elect. capitul. cùm in cunctis. in
gloss. trium mensium in fin. In hac opinione est,
Pau. in clemen. cùm ei quem. de concess. præben.
Sed Ioan. Andr. & Genze. contrà super ver. infrà
mensem, qui multũ bene respondent ad d. l. mã-
cipiorum, & capitul. si tibi absenti, quorum opi-
niones possunt saluari habito respectu ad vires
gratiæ: ita quòd executor non poterit prouidere
obstante forma mandati, vt in capit. cui de non,
de præbend. libr. 9. Recurrat igitur huiusmodi
acceptans ad ordinarium, vel ad Papam pro col-
latione sibi facienda, Nec obst. capitu. si clericis.
de præbend. libr. 6. vbi dicitur, quòd si impetrans
negligat primam præbendam vacantem sibi de
bitam acceptare, quòd gratia sua totaliter extin-
cta est: quia potest intelligi per subauditũ, videli-
cèt si iam alteri collata erat. At hic nulli collata
est, nec gratia perempta, nisi quoad potestatem
executoris prouidendi de ista: cuius tamen pote-
stas adhuc durat quoad alia: ergo &c. Paulus ve-
rò in dicta clemen. super versi. impetranti, dicit
formam rescripti attendendam: & si ex ea termi-
num statutũ esse acceptationi inuenerit: tunc se-
cundùm eum vera est opinio Archi. si collationi
tamen non. & credit hoc casu non posse per im-
petrantem terminum prorogari, ne finiatur, per
capi. de causis, de offi. deleg. At in forma moder-
na terminus, videlicèt mẽsis, statuitur, siue adici
tur acceptationi, & in fauorem impetrantis: vt in
cle. antedicta, & nullum tempus reperitur præfi-
xum executori ad conferendum: prout legit. &
no. in cle. si de beneficio de præbend. super ver. si.
episcopi, licèt limitetur eorum potestas in cõfe-
rendo beneficium infrà certum tempus accepta
tum, & non aliâs: vt in cle. iam dicta. Reuera sem-
per dubitaui, & adhuc dubito de prædicta con-
clusione: tum propter varietatem opinionũ Do-
ctorum propter vnam rationem Genzelini dicẽ
3 tis, quòd † adiectio temporis facta ad acceptan-
dum restringere videtur potestatem acceptandi
vt vltra vnum mensem non possit acceptare, qui
infrà illum negligens reperitur quasi lapsus tem
poris negligentis ab acceptatione repellat, alle. l.
Thais ancilla, ff. de fideicom. lib. facit ca. tibi qui.
in fi. de rescript. & prædictum cap. si clericus, de
præbend. lib. 6. faciunt me etiam dubitare, cap. 2.
de concess. præbend. & capi. licèt de suppl. negli.
prælat. & capi. ne pro defectu, & ca. quàm sit. da
elect. lib. 6. Stephanus etiam stat in opinione. Ar
chid. in eo quòd ipsum allegat, non improbãdo
eum. Guil. de monte Lau. non tangit prædictam
conclusionem, quam sub dubio credo verissimã
in habente canonicatum: secùs verò in habente
gratiam ad collationem, per quam non tantùm
est

est beneficium affectum, sicut quãdo canonicatus est collatus per iura superiùs alleg. ei cui. & c. si postqnam.

EPITOME.

Habens gratiam in forma, dignum arbitramur, cum clausula retrotractiua, Si talis concurrit in data cum ipso habente gratiam puram: putà in forma laudabili, secuta purificatione sua gratiæ conditionalis ante vacationem beneficij, debet præferri in assecutione eiusdem beneficij alteri habenti prædictam gratiam puram, quacunque sua diligentia non obstante.

SVMMARIA.

1 *Clausula retrotractiua in literis gratiosis apposita, quid operetur, & ad quod tempus referatur?*
2 *Canonicatus collationis effectus est afficere præbendam. Dictionis perinde virtus, &c.*
3 *Decretum conditionale non ligat ante conditionis euentum.*
4 *Conditio si idonei fuerint, in gratiis beneficialibus apposita, quid importet?*

DECISIO XII. aliâs 383.

1 SI Papa facit gratiam †puram A. de beneficio ecclesiastico cum cura, vel sine cura spectante ad collationem Decani & capituli alicuius ecclesiæ collegiatæ communiter vel diuisim: & B. conditionalem in forma, dignum arbitramur, sub eadem data, mandãdo sibi prouideri per suũ executorem de canonicatu sub expectatione præbendæ prædictæ collegiatæ ecclesiæ, si per inquisitionem solertem, &c. voluit tamen Papa, & decreuit postquam idem B. esset repertus idoneus, irritum & inane à data præsentium quicquid super hoc contigerit attentari à quoquam, perinde acsi canonicatum eidem B. contulisset: & præbendam ei conferendam cum interpositione decreti reseruasset, qua gratia ante vacationem præbendæ purificata, & præbenda in dicta ecclesia posteà vacante, & ad collationem dictorum Decani & capituli communiter spectante quilibet eorum, scilicèt A. & B. infrà tempus debitum acceptauit, & de eadem fecit sibi prouideri: A. tamen ante purificationem dictæ gratiæ literas suas capitulo præsentauit. Fuit dubitatum & in relationibus publicis per hoc allegatum, quis eorum esset potior in præbenda antedicta? Et primò fuit allegatum multum subtiliter pro potioritate gratiæ ipsius A. tum quia puta cum decreto irritante, & ligante statim, de rescript. capitul. tibi qui. de præbend. capitul. dudum, de concess. præbend. capitu. 1. & capitu. si soli, & capitu. si capitulo, libr. 6. & alia conditionalis, cuius decretum non ligat infrà tempus purificatæ conditionis: de rescript. si pro te, libr. 6. de concess. præbend. capitul. cùm ei quem, in cle. Tum quia vberior: quia habuit cum cura, vel sine cura: alter verò duntaxat sine cura, ergo, &c. arg. cap. cum de non, de præbend libr. 6. & not per Ioan. And. in nouella, in capitul. duobus de rescript. libr. 6. per quod quidem capitu. §. 2. videtur etiam quòd si prædictæ gratiæ essent pariles, quòd A. esset potior in præbenda: quia alium videlicèt, B. præuenerat in præsentatione suarum literarum facta capitulo. Nec ob. vt videtur dicta clausula retrotractiua, siue dictio. perinde, &c. posita in gratia ipsius B. per quam videtur trahi ad tempus datæ gratiæ: quia hoc est verum quoad ligamen decreti: sed non videtur quòd per illa verba Papa conferat canonicatum, neque vult quòd habeatur pro canonico ex nũc, videlicèt à tempore gratiæ datæ. Posita igitur verba ad vnum effectũ nõ debent alium operari: maximè in rescriptis, quæ sunt stricti iuris: & ideò non extendenda: vt in l. non aliter, ff. de legat. 3. de rescriptis, capitu. causam quæ, & c. super præsertim in beneficialibus, quę potiùs sunt restringenda quàm laxanda, propter ambitionem & odiositatem materiæ, de prębend. capi. quamuis, & cap. cui de non, &c. si motu proprio, in fin. libr. 6. Sed verba illa perinde, secundùm eorum proprium significatum disponunt super certo, & determinato: videlicèt super affectione præbendæ, & ligatura potestatis cuiuscunque collatoris: & hanc affectionem & ligaturam vult Papa retrotrahi ad tempus datæ, perinde acsi canonicatum contulisset, & sic Papa expresè disposuit super effectu, sed non super cau-
2 sa. Nam †effectus collatiònis canonicatus est afficere præbendã: vt in capitu. eum cui. & c. si postquam, & c. dudum, de præben. libr. 6. vnde ipse canonicatus est causa effectus, & non affectio, vnde trahendo effectum causæ ad vnum dispositum, non videtur propterea trahere ipsam causam, & disponere super causa. Ecce simile in l. Barbarius, ff. de offic. Præto. qui erat seruus, & gessit se Prætorem din, posteà apparet quòd est seruos: ita quòd Prætor esse non potuit, Imperator decreuit gesta per eum valere, ac si fuisset Pręt or verus, nunquid per hoc fecit eum Prętorem? certè non: sed duntaxat validauit gesta sua propter communem ignorantiam populi. de qua capitul. nihil est, de elect. per Inno. Pro hac parte meliùs facit lex cum sua glo. in l. sacrilegij pœnã, ff. ad leg Iul. pecu. § si quis ex metallis, quæ dicit haberi perinde ac si pro furto manifesto fuisset damnatus: nunquid erit propterea fur manifestus, vt teneatur aliis conditionibus, quibus fures tenentur? certè non: quia de hoc non fuit expressatum. Nam solùm in dispositio expresè hęc conditio perinde operatur, ita hic, nec potest dici hoc fuisse de mente Papæ, & etiam quia mens, siue cõiectura mentis in rescriptis non est sumẽda: cùm verba de se clara sunt: vt l. ille aut ille, §. cùm in verbis, ff. de legatis tertio. Nec ob. si dicatur, ista verba nihil aliud operabuntur, &c. quia illud operabuntur ad quod sunt opposita: nam aliàs ex tali gratia non afficeretur præbenda, nisi à tempore purificatæ conditionis: vt in clement. 1. de concess. præbend. Modò trahitur retro, per hæc verba. Præmissis allegationibus non obstantibus fuit decisum, & determinatum per omnes Dominos meos contrarium: & reuocatæ per me, qui habui causam in tertia instantia duæ sententiæ latæ pro A. ex nouis tamen coram me productis, & hoc propter dictam clausulam retrotractiuam in gratia ipsius B. positam, quæ sonat sic de verbo ad verbum, & in

super

super si dictus B. ad hoc repertus fuerit idoneus, vt præfertur, ex tunc perinde irritum decernimus & inane: si secùs super his à quoquam quàuis authoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari: ac si nos à die datæ præsentium eidem B. contulissemus canonicatum antedictæ ecclesiæ, ac præbendam, si qua tunc vacabat, vel cũ vacauerit in ecclesia prælibata, quam idem B. vt præmittitur duceret acceptandam, conferẽdum eidem B. donationi apostolicæ cum interpositione decreti duxissemus specialiter reseruandum, data, &c. Sed si canonicatum in principio dicto B. contulisset, vberiorem gratiam quam A. habuisset: ergo, &c. at argument. dictorum iurium scilicet capitul. eum cui, capitul. si postquam, & cap. dudum de præbend. lib. 6. & sit potior in præbenda argum. capi. duobus de rescript. in princ. Purificata igitur cõditione perinde est ac si tempore datæ canonicatum eidem B. contulisset, ergo, &c. præsertim vt ponebatur in facto: quia statim purificatione facta dicto B. de canonicatu, prouisum extitit per suum executorem: ergo meritò posteà preferendus in præbenda posteà vacante, per iura proximè superiùs allegata. Præterea secundum aduocatum pro ista parte allegantem, gratia B. non videbatur conditionalis: quia erat quædam conditio subintellecta: videlicèt, si est idoneus, quæ potiùs sonat in monitionem quàm in conditionem iuxta not. per Inno. in capi. dudum de præsumpt. & in clemen. vnic. de offic. delega. Quicquid tamen prædicti Do-
3 ctores dicunt, decretum † Papæ non ligat ante purificationem conditionis etiam subintellectę, prout legit. & nota. in clement. vnic. de concess. præbend. Purificata igitur ipsa conditione trahitur ad tempus datæ, ergo, &c. Non obst. cap. si pro te. de rescript. quod loquitur in potestatiua conditione, & non casuali, prout legit. & no. in dicta clement. vnic. de concess. preben. ergo, &c. Nec obstat quod A. habuit gratiam cum cura, vel sine cura, & quod hæc censeri deberet vberior, quæ vberias non considerato, nisi circa beneficium cadens in huiusmodi gratiam quoad prælationem arg. capitu. quia sępe de prębend. lib. 6. Nec ob. l. & glo. superiùs allegatæ in contrarium de dictione, perinde quia attentis verbis clausulæ superiùs in gratia B. positis, satis constat quòd purificata cõditione voluit ipsum habere pro canonico à tempore datę gratię ad illum effectum quòd omnia essent ab illo tempore nulla in prę iudicium suum attentata. Ex quo clarè infertur quòd præsentatio literarum, & earum publicatio facta per A. & quicquid inde secutum est in præiudicium illius B. totum fuit irritum & nullum. Prętereà vnus de Dominis dixit vnã rationem imaginariam in materia, quæ multum placuit Dominis meis aliis, imaginando enim rationem quare Papa prędictam clausulam apposuit, & appoi mandauit, & dixit sic: Nam in gratiis specialibus statim confertur canonicatus sub expectatione præbendæ, & dantur literę purè in forma landabili, si sint præsentes in curia, & re-
4 perti fuerint † idonei in literatura: sed si fuerint absentes, mãdatur inquiri de huiusmodi idoneitate in forma, dignum arbitramur: quæ cùm reperta fuerint vera, voluit Papa ipsum haberi pro præsente, & in Curia examinato, & sic perinde esse, ac si canonicatum contulisset sibi tempore datæ gratiæ, quę si præsenti & in curia existenti contulisset, vberiorem gratiam habuisset: & sic potior in prębenda posteà vacante, ar. not. in d. capit. duobus.

EPITOME.

Mandati fines procurator excedens non præiudicat domino, nisi dominus factum procuratoris in fauorem sui infrà tẽpus, infrà quod ipse potuisset impediuisse, id in præiudicium suum tacitè vel expressè ratum habuerit.

SUMMARIA.

1 *Procurator habens mandatum speciale beneficium certi valoris acceptandi, si acceptet minoris valoris an præiudicet domino.*
2 *An talis gratia per huiusmodi acceptationem sit extincta, vt aliud acceptare non valeat.*
3 *Dominus sciens procuratorẽ fines mãdati excedere, si non contradicat, an censeatur factum approbare.*

DECISIO XIII. aliàs. 428.

1 SI habens † gratiam in forma speciali constituat procuratorem ad acceptandum beneficium certi valoris, putà 40. marcharum sterlingorũ: & idem procurator acceptet beneficium minoris valoris, & recipiat possessionẽ eiusdem, & mittat pecuniam per ipsum leuatam de fructibus dicti beneficij domino suo absenti, & recipienti, ac scienti beneficium nomine suo acceptatum fuisse, & esse minoris valoris, quàm dederit procuratori suo in mandatis, Dubitabatur v-
2 trùm per hoc fuisset gratia † sua extincta: ita quòd non poterat aliud beneficium acceptare? Et videbatur aliquibus Dominis quòd non: quia prędictus procurator excessit fines mandati, & sic nihil egit: nec domino suo præiudicare potuit, de offic. deleg. capitu. cùm olim, C. de procurat. l. si procurator, ff. mand. l. diligenter, cum multis similibus. Prætereà nulliter acceptans potest variare, illudque beneficium sibi non debitum dimittere, & aliud sibi debitum acceptare: vt legi. & not. per Docto. in c. gratia, & c. cùm in multis. de rescript. libr. 6. & esp. ne captandæ de concess. præbend. eo. lib. quod dixerunt alij Domini verum, nisi dominus sciens factum procuratoris ratificasset: tunc factum procuratoris formã mandati excedentis bene præiudicasset, prout leg. & nota, in d. c. cùm olim, per Ber. & Inn. & meliùs per Ber. in c. per tuas de arbi. licèt Hostien. & Io. Andr. ibidem tenuerint contrarium, concordat eos per nota. in c. 1. vt lite non contest. At in casu nostro, prout ponebatur in facto, prædictus constituens sciuit ipsum procuratorem suum beneficium minoris valoris acceptasse, & sic fines mãdati sui excessisse: cuius factum procuratoris posteà probauit, & ratificauit, saltem tacitè recipiẽdo pecuniam de fructibus beneficij perceptis: quæ tacita ratihabitio sufficit etiam in excedente mandatum: vt not. in dicta l. diligenter, & l. si remunerandi, eodem titulo & ff. rem rat. hab. l.

3.§.falsus,& leg.& nota.de rescriptis,in c.ex parte decani,per Innucen.ergo Ratum etiam possum habere nomine meo gestum tacitè, vel expressè:vt in regula, ratum,libr.6.& ibi not.quòd primi Domini dixerunt verum, si ratihabitio fieret infrà tempus,infrà quod actus esset gerendus per dominum:vt l.penult.rem rat.ha.ff.& 2.q.6. can.non solent,& no.in dicta regula, ratum, & per Ioan.Mona.& per Ioan. Andr. in cap. quàm sit de elect.lib.6.melius in cap.vt circa, super ver. adhærentes, per Archid. qui recitat notata per eum in cap.statuimus,in glo.is qui.eod titu.& li. At in casu nostro prædictus impetrans habens mensem ad acceptandum,non ratificauit actum sui procuratoris prædictum infrà mensem : sed post diu recipiendo pecuniam antedictam,prout etiam ponebatur in facto: ergo sibi præiudicare non debuit. Ad quod respondebatur per alios Duminos hoc vltimum dictum posse procedere, quandu ageretur de sui vtilitate: secùs de sui præiudicio:quia tunc dixerunt Domini valere ratihabitionem etiam post tempus quandocunque in sui prȩiudicium,vt not.argu.in d.cap. vt circà melius in l.Pomponius,ff.de nego.gestis per Bart.& ibi pro intellectu l.bonorum,ff.rem
3 ra.ha.Imputetur sibi quòd quàm cito sciuit† procuratorem suum deliquisse, & non contradixit, & sic ipse statim factum sui procuratoris approbauit,quod potuit etiam tacitè: cùm regulariter factum procuratoris præiudicet domino, nisi sciens statim contradicat:vt l.si procurator.C.de procuratori.& not.in iur.& Doct.superiùs alleg. Prætereà plus est consentire facto,quàm verbo: vt in dicto §.falsus,& de appella. cap. dilecti. vbi multæ concor.Cùm igitur iste recipiendo pecuniam facto consenserit acceptationi factæ per suum procuratorem : ergo posteà contrauenire non potuit,de elect.c.nostri,de cler.coniu. c.diuersis fallaciis, aliqui volebant distinguere inter procuratorem dolosum, & negligẽtem, de quo in dict.cap.1.vt lite non contest. Finaliter tamen fuit obtentum,quòd extincta fuit gratia prędicti impetrantis propter sequentes eum in data,quibus faceret magnum præiudicium: si toties primus in data posset variare,quæ variatio & illusio maximè in clericis reprobatur , vt in clem. cùm illusio,de renun. præsertim quia secundùm taxã in gratia sua expressam, prædictum beneficium erat sibi debitum:& sic variare non potuit in aliorum præiudicium,vt leg.& not.in cap. gratia, de rescript.& in c.ne captandæ,de concess.præb. libr.6.per Archid.Ego verò dicebam quòd si prędictus apostolicus non recepisset pecuniam sibi per suum procuratorem missam , licèt sciuisset eundem procuratorem malè,& nulliter acceptasse,factum procuratoris sibi non præiudicasset quo minus potuisset aliud beneficium debitè acceptasse,per no.Ioan.Andr.in nouel.eod.titulo, c.cùm in multis,de rescript . sed ex quo recepit pecuniam de fructibus beneficij,licèt nulliter acceptati, ipse nedum consensit acceptationi , sed collationi & possessioni receptæ per suum procuratorem:quæ licèt sit,& fuerit vitiosa,operatur extinctionem gratiæ suæ,vt not.per Inno.in cap.constitutus,de appella.de prȩb.c.cum qui.li. 6.& in clem.gratiæ de rescript.

EPITOME.

Valet acceptatio de primo vel secundo beneficio vacaturo iuxta formam c.ne captandæ de concess.prabend.lib.6. quæ tamen non valet iuxta formam clemen.cùm ei quem eod.tit.nisi fiat de certa præbenda vacante.

SUMMARIA.

1 *Beneficium non acceptat ante vacationem.*
2 *Beneficium non debetur impetranti,nisi sub conditione acceptationis.*
3 *Actus non operatur nisi vltra intentionem agentis.*

DECISIO. XIIII. aliâs 451.

1 SI impetrans apostòlicus acceptet †beneficiũ cadens in gratia sua per vnum diem ante vacationem eiusdem , faciendo sibi prouideri de eodem : & post vacationem beneficij , & infrà mẽsem ad sedem apostolicam appellet ab intrusione & impedimentia cuiusdam aduersarij sui occupantis illud beneficium, narrãdo in eadem appellatione acceptationem,prouisionẽ, intrusionem,molestationem & impedimenta prædicta,per quæ dicit se impediri in assecutione possessionis dicti beneficij. Fuit dubitatum de duobus.Primò an valuisset prædicta acceptatio facta ante vacationem.Et fuit breuiter conclusum quòd non:propter formam gratiarum modernam, in qua apponitur mensis cum decreto ad acceptandum,qui incipit currere à tempore nõtitiæ vacationis in ecclesia, ante tamen vacationem non valet acceptatio nec prouisio: vt in cle. cum ei quem.de concess.præb. Licèt vbi non esset mensis appositio, valeret generalis acceptatio de prima , vel secunda, vel tertia præbenda proximè vacatura nulli alteri iure debita, vt in c. captandæ,de concess. præband.libr.6.secundum quam formam etiam non valeret acceptatio de certa præbenda in specie ante vacationem eiusdem propter captationem mortis alienæ: vt ibi expressè statuitur. At in casu nostro certam præbendam certo modo vacantem,quæ re vera adhuc non vacauit,acceptauit:ergo acceptatio nulla. Secundum autem dubium est magis forte. & magis dubitabile, videlicèt vtrùm prædicta appellatio interposita infrà mensem à tẽpore vacationis beneficij sub forma prænarrata habuerit vim acceptationis? Et fuit super hoc dubio sollenniter allegatum in publicis relationibus per aduocatos vtriusque partis. Et primo pro parte
2 negatiua. Certum †est beneficium etiam vacans non deberi impetranti, nisi sub conditione, si acceptaret:vt in d.clem.cùm ei quem.§.secùs, cum ibi notatis . Sed licèt aliquis cui res debetur sub conditione,fortè si Titius Capitolium ascenderet,& Capitolium ascendat alia de causa, quàm causa conditionis implendæ,nil videtur agere, nec ex hoc conditionem implere. ergo in casu nostro posito quòd in illa appellatione sunt verba sonantia voluntatẽm volentis acceptare : ex quo tamen non fecit animo acceptandi:sed animo

mo negotium ad curiam deuoluendi, quod apparet ex tenore appellationis, non videtur acceptare ar. l. conditionum, ff. de condi. & demonstr.
3 actus † enim non operantur vltrà intentionem agentis, de priuil. c. quia intentionis. Cùm igitur iste habuit voluntatem deuoluendi causam acceptationis iam factæ, & non faciendæ ad curiam: ergo vltra voluntatem suam nō potest huiusmodi appellatio aliquid operari. Præterea licèt quis sola voluntate adeat hæreditatem sibi delatam, immiscendo se rei hæreditariæ: vt in l. gerit, ff. de acq. hære. tamen licèt immisceat rei hæreditariæ, nisi habeat adeundi animum, non videtur adire: vt ff. de reli. & sum. funer. l. sumptus, in princ. ergo nec appellando videtur quis acceptare: cùm ob aliam causam, & ad aliam finem fiat appellatio quàm acceptatio, nisi constet aliter de animo quæ tamen l. gerit, fuit inducta pro parte affirmatiua contraria, prout inferiùs tangam.

EPITOME.

Iste §. quem aliqui habent pro decisione, summatus est cum præcedenti decisione.

SVMMARIA.

1 *Interpretatio aliter in dispositionibus odiosis, aliter in fauorabilibus consideratur.*
2 *Facta ad conseruationem non inducunt noui iuris acquisitionem sed dispositionem.*
3 *Hæres constitutus faciens actum, qui non potest fieri circà ius & nomen hæredis, censetur illam hæreditatem adire.*
4 *Acceptatio beneficij, vel alicuius possessionis tacita esse potest: est enim quædam mentis & voluntatis declaratio.*

DECISIO XV. aliàs 432.

1 Licèt in dubijs † larga fiat interpretatio, vt
a res de qua agitur, potius valeat quàm pereat: vt ff. de reb. dub. l. quoties de verbo. sign. ca. abbate. Si tamen res possit operari suum effectū vnum: tunc stricta fiat interpretatio, etiam in fauorabilibus: putà in vltimis voluntatibus: ergo à multo fortiori in casu odioso, & restringibili, vt in casu nostro per capitul. quamuis, de præbendi. li. 6. facit, ff. de leg. l. idem Iulianus, alias est l. cùm seruus, § seiq. cum simil. Cùm igitur hæc appellatio possit operari vnum effectum, scilicèt deuolutionem ad Curiam, tunc stricta fiat interpretatio contra ipsum interponentem, qui ita faciliter potuisset de nouo acceptasse, sicut appellasse: ergo hunc effectum inducere nō potuit; quia hoc non intendebat, nec animum nec voluntatem acceptandi de nouo habuit, in appellatione sua; sed semper retulit se ad primā suam acceptationem inualidam, quam etiam posteà in iudicio
2 est prosecutus: ergo, &c. Præterea † ea quæ fiunt ad confirmationem, non inducunt noui iuris acquisitionem, sine dispositionem, vt not. glo. in l. possideri, ff. de acquirend. possess. Ratio, quia inter animum nouum acquirēdi, & animum iam acquisitum conseruandi, est magna differentia: vt probatur in l. qui autē, in prin. ff. quæ in fraud.

cre. pro gloss. fuit allegata & in dicta l. si cum te, ff. de pact. cum gloss. ibi posita facit c. consoluit, de iudi. quam gloss. ibi reprobat Bert. sed Dyn. & Ray. approbant eam, posset procedere dictum gl. in actibus, ad quorum esse requiritur solennitas formata siue certa forma: sed in actibus, ad quorum essentiam solus consensus animi requiritur: ibi actus quilibet declarans consensum siue voluntatem sufficit, & sic loquitur Ber. At in casu nostro nulla est certa statuta forma in iure acceptandi, ergo sufficit qualiscunque actus, siue tacitus consensus, siue expressus, per quem possit constare de animo & voluntate agentis, quod probatur in dict. §. secùs in clemen. cùm ei quem vbi impetrans petendo sibi prouideri, vel recipiendo sibi beneficium collatum videtur acceptare. Cùm igitur iste appellauerit propter habendum beneficium, dixit maior pars Dominorum hoc sufficere, pro quo induxerunt l. gerit, ff. de acquir. hæred. quam etiam allegat Ioan. And. in
3 d. §. secùs. Nam quandocunque aliquis † hæres constitutus facit aliquem actum, qui actus fieri non potest citra ius, & nomen hæredis, videtur tacitè illam hæreditatem adire: vt l. pro hærede. §. Papinianus ff. de acqui. hære. & Doctores iuris ciuilis dicunt, quòd si fiat per hunc hæredem vnus actus, qui sit indiferens, quòd debet tunc inspici quo animo iste actus fiat: & probat text. in l. pro hærede. §. 1. ff. de acqui. hære. Sed vbi dubitabatur, dicunt standum iuramento. Hæc dicit in d. l. gerit, quæ est clauis in hac materia. Sic ergo videtur dicendum in proposito. Ista appellatio non poterat fieri, nisi acceptasset: & dato quòd foret actus indiferens, apparet quòd animo acceptandi: quia intimauit appellationem parti: & dato quòd non appareret, standum esset iuramento suo in dubio, nam cùm aliquis appellat, quia rector talis ecclesiæ etiam per modum causæ inducitur acceptatio. probatur in l. emptor. in final. ff. de rei vendi. & leg. pen. ff. de collat. bonor. pro hac parte facit text. in leg. cùm te appellasse dicas, ostendis causam ad te pertinere. C. de fil. fa. libe. tra. Ergo sic dicendum videtur in proposito. quam legem intellexerunt primi allegantes pro contraria parte veram. quò ad id, de quo principaliter agitur in appellando: non quò ad alia. sed ad istam appellationem agitur quò ad deuolutionem causæ, quam iste appellans prætendit se habere virtute primæ acceptationis: ergo &c. argument. eorum quæ legun. & notan. ff. de acquirend. possessio. l. si quis vi. §. differentia. ibi, sed oppono si constitutio, &c. & in hanc partem vltimam, videlicèt hanc appellationem habuisse, & habere vim acceptationis, declinat maior pars Dominorum Auditorum, & duo Domini Cardinales extra Rotam, quos consului, videlicèt Corsien. & Ratinen. Motiua eorum vltra prædicta fuerunt hæc: At-
2 tento quòd † acceptatio [b] non est nisi quædam
b mentis & voluntatis declaratio, quæ nedum potest declarari manifestè expressè, sed etiam tacitè: vt in dict. clement. cùm ei quem. Imò per nutum, vel signum: vt in capitul. cùm apud. de spon. puto immiscēdo se beneficio, vel possessioni eiusdem: vt in dict. l. gerit. tum etiam quia nulla for-

nulla formalitas in ipsa requiritur: & ideò sola
voluntas declarata per aliquem actom extrinse-
cum habendo beneficium sufficit: pro quo alle-
gabam prædictam notam Innocent. in c. ex par-
te, de concessio. præbend. & c. licèt de elect. At in
casu nostro appellauit vt haberet beneficiom, er
go, &c. quorum dictum crederem verissimum,
si huiusmodi appellatio non esset fundata super
aliqua alia acceptatione præcedenti. Sed in casu
nostro tota appellatio fundabatur super quadã
inualida acceptatione, vt dicitur in themate, &
appellatum fuit ab intrusione partis aduersæ &
ab impedimentis per eum præstitis in assecutio-
ne possessionis vigore prædictæ acceptationis, &
prouisionis inualidæ, per quę apparet expressis-
simè eum nõ habuisse, nec habere animum, sine
voluntatem de nouo acceptãdi: sed acceptatio-
nem inualidam conseruandi, & prosequendi. Et
io hanc opinionem meam, à qua non poteram
per consilium Dominorum meorum moueri,
declinauerunt alij sex solemnes Doctores De-
cret. legum, & vtriusque, Quorum aliqui mo-
uebantur: quia ex quo prædictus appellans pote
rat eligere viam competentem, videlicèt accep-
tasse, sicut appellasse, imputet sibi quòd elegit viã
incompetẽtem, scilicet appellationis, per quam
releuantur oppressi, & remouentur grauamina,
2. q. 6. can. ad Romanam, &c. omnis oppressus de
ap. c. vt debitus, c. de priore, c. cum speciali, cum
si. ex causa ad Romanam curiam deuoluitur, de
elect. cap. statuimus, lib. 6. iuncta cle. causam ele-
ctionis, eo. ti. ergo alium effectum operari non
debuit, maximè vltrà intentionem agentis maxi-
mè quia si hoc intendisset, de decimis, cap. ad au
dientiam, quamdiu enim superest ordinarium
remedium, non est recurrendum ad extraordi-
c narium [c] ff. de mino. l. in causæ de transla. epis. c.
fi. imò dixerunt aliqui de prædictis Doctor. cer-
tas formas in iure expressas acceptandi vnam de
certo beneficio vacaturo, de qua in c. ne captã-
dæ de concess. prębend. aliâs in clem. cùm ei quẽ
§. secùs sæpiùs alleg. de certo beneficio vacante,
vnam videlicèt expressam, & duas tacitas inter
quas non est appellatio: ergo, &c. Ad quod res-
pondebant primi Domini, quòd illi duo modi
taciti ponuntur causa exempli, ergo non indu-
cunt formam præcisam: sed extenduntur ad ca-
sus similes, de quibus idem iudicium est haben-
dum, de transla. episcop. cap. inter corporalia de
rescripi. ca. inter certas cum simil. & in hoc cre-
derẽ eos benedicere, videlicèt quòd posset sub
tali forma appellari infra mensem, quòd huius-
modi appellatio habet vim tacitæ acceptationis,
pari ratione, sed nullo modo potui credere atten
ta prędicta forma appellandi, ipsum voluisse ac-
ceptasse: verùm quia prædictus appellans proba
uit coram me in tertia instantia se post vacatio-
nem beneficij ante appellationem prædictam le
gitimè, & pluries acceptasse. idcirco confirmaui
primas duas sententias ea nouiter probatis corã
me, quas alias nunquam confirmassem: sed cau
sam ad Cancellariam remisissem: quia contra
consilium maioris partis Dominorum non po-
tuissem infirmasse, nec contra conscientiam con
firmasse.

Additiones.

a *Fiat interpretatio. Quotuplex sit interpretatio, po*
nit Bart. in l. ab executore. col. 2 versic quaero ff de
appellat. Bald in l. 2. C. de sentent. ex breuic. recitan-
dis, vbi dicit quòd interpretans nihil debet addere,
vel detrahere. Adde Felyn. latissimè in cap. super
quaestionum de offic. delegat. in 1. & 2. column.

b *Acceptatio. Adde decis. 7. suprà eod. tit.*

c *Extraordinarium Adde Bart. in l. in prouinciali;*
§ si verò in loco communi ff. de noui ope. nuntiat. gl.
in l. etiam tutoribus, C, si tutor vel curat. interuene:
& decis. 34 suprà de appellatio.

EPITOME.

Inductio in possessionem beneficij facta ab eo, qui habuit potestatem conferendi, habet vim collationis, quam etiam demonstrat omnis verbalis, vel realis actus per quem possit constare de mente conferentis, ex quo in collatione non exigitur certa verborum forma.

SVMMARIA.

1 *Collatio & in possessionem inductio an sint diuersa.*
2 *Inuestitura beneficialis multipliciter consideratur.*
3 *Canonicus an solo consensu canonicorum efficiatur, nulla praestatione, vel alia electione interueniente.*

DECISIO XVI. aliâs 441.

FVit dubitatum vtrùm inductio in possessio-
nem alicuius præbendæ acceptatæ per im-
petratorem infrà tempus debitum, sed nondum
sibi collatæ, haberet vim prouisionis siue colla-
1 tionis? †Et videbatur aliquibus Dominis quòd
non: quia hæc sunt diuersa, & ad diuersa specta-
re videntur, de officio archi. capitul. ad hæc, &c.
vt nostrum & de præbend. capitul. cùm in illis li.
6. & legi. & no. in decre. authoritate. de institu. &
pleniùs per Dy. in c. 1. de reg. iuris lib. 6 Prætereà
hæc inductio videtur nisi quædam collationis si
ne confirmationis executio, & potiùs facti est,
quàm iuris: sicut dicimus de recipiendo aliquem
prouisum in canonicum authoritate Papæ: vt in
capitulo eam te. de rescript. & in capitul. pro illo
rum, in fin. de præbend. quæ inductio cùm sit fa-
cti, & præcedentis iuris executio: per executionẽ
vel aliquam appellationem impediri non potest
nisi opponatur crimen cum infamia, de except.
cap. cùm ecclesiasticæ, de appell. cap. constitutus,
de accu. capitulo super his, & cap. accedens. Er-
go videtur prædicta inductio nullo modo habe
re vim collationis. Pro hac parte facit c. ecclesia,
& decre. ab eod. de appel. lib. 6. quia non sufficit
appellanti mittere nuncium infrà triginta dies
statutos à iure, ad petendum, & dandum aposto
los, nisi infrà illos petat cum debita instantia: quia
petere & recipere, dare & mittere sunt diuersa.
His non obstantibus fuit decisum & determina-
tum contrarium per maiorem partem Domino-
rum, & fuit alleg pro hac parte distinctio Com-
post. & Io. And. post eum in c. transmissa. de elect.
2 vbi distinguit sic, Aliquando †fit inuestitura post
collationem, siue confirmationem tunc est facti
nullum ius tribuens, sed primum ius exequens,
& sic loquuntur iura de receptione, siue execu-

 tione

tione facti pro contraria parte inducta. Aliquando fit inuestitura nulla electione, confirmatione vel collatione præcedente:tunc enim illa habet vim collationis, dummodò inuestiens habeat vtranque potestatem, scilicet eligendi, confirmandi, vel conferendi, secundum Compost. vt suprà, qui nil ad hoc allegat. At in proposito executor nedum habuit potestatem inducendi in possessionem, sed etiam prouidendi. Inducendo ergo videtur prouidisse: quia in his ponderanda est voluntas dantis & recipientis de verborum signification. capitulo in his, versiculo considerantia, ad quod facit bene clemen. cùm ei quem de concess. præbend. versicul. quem & iam pro quo etiam faciunt ea quæ leg. & no. in dicto capitulo olim & capitulo cùm inter de ele. de hoc de electio. capit. vt circa in glo. 2. lib. 6. videlicèt quòd Episcopus eligendo vel conferendo confirmat: quando scilicèt ambæ potestates in eo concurrunt, quod crederem verum quando iure propio, secùs si alieno, putà deuoluto. At in casu nostro executor non sua, sed Papæ authoritate procedit: ergo. Præterea vbi duo mandantur diuisim, non sufficit alterum adimplere, vt in c. cùm dilecti, de dolo & contu. & c. pisauia, de resti. spolia. At in casu nostro duo mandantur executori, videlicet prouisio, & inductio, ergo. Dictum etiam Compost. secundùm Io. Andr. in addi. Specu. super rubr. de insti. vbi hanc quæstionem pertractat potest iuuari per hoc, quia ista sunt eiusdem generis, & sic facilè fictionem accipiût, & facilè fingitur vnum pro alio, ff. si cer. pe, l. 2. in princ. bene facit c. 1. de off. le. li. 6. remittit pro materia ad no. in dicta decret. cum nobis olim, in gl. pen. & quod ipse notauit, & dixit in ca. Mihi tamen videbatur aliter distinguendû. Nam aliquando executores inuestiunt verbaliter: aliquando realiter. In primo casu crederem huiusmodi inuestituram habere vim, & potestatê collationis, propter voluntatem petentis, facientis, & recipientis, per iura superius ad hoc inducta. In secûdo casu nô, quia hoc nô videtur inuestiêś voluisse: sed duntaxat corporalem possessionem tradere, quæ est merè facti, & primi iuris executoria. de consue. c. ex literis, & in dicta decre. pro illorum, in fine. Veruntamen contra hoc vltimû dictum meum fuerunt allegata duo iura noua, videlicèt, ca. cum aliquibus de rescript lib. 6. & de præbend. c. cùm in ecclesiis, eod. lib. vbi recepitus in canonicum etiam actualiter habet vim collationis. Fuit etiam contra me allegatum, quòd not. Innocen. c. ex parte, de conces. præb. vbi di-
3 cit Inn. quòd ex solo † consensu canonicorum etiam non collegialiter præstito, sine alia electione, seu collatione efficiatur quis verus canonicus quæ reuera omnia possunt induci pro opinione mea. Nam loquitur in receptione, siue nominatione, aut consensu simpliciter vel verbaliter facta, & quæ sunt iuris, & non loquitur in actualibus, quæ sunt facti, plus sapiendo executionem quàm collationem, secundùm tamen primam opinionem fuit diffinitum & sententiatum.

EPITOME.

Decanatus ecclesiæ collegiatæ est dignitas: cùm sit caput collegii, & in nomen dignitatis sonet.

DECISIO. XVII. aliâs 442.

FVit dubitatum vtrum, si habens gratiam de beneficio cum cura vel sine cura spectâte ad collationem Episcopi, acceptet Decanatum alicuius ecclesiæ collegiatæ: & de illo faciat prouideri sibi per suum executorem, valeat huiusmo-
1 di acceptatio & prouisio? Dubium facit † an Decanatus sit dignitas vel sonet in nomen dignitatis, quia tunc non caderet in gratia supradicta per cap. fin. de præbend. & eod. tit. cap. cum in illis, lib. 6. Et videtur primò quòd non sonet in nomen dignitatis de iure: quia tunc sequeretur quòd Decani rurales essent in dignitate constituti, quod est falsum, de censi. capitu. cum secundum apostolum, & facit C. de decan. l. 1. & 2. lib. 12. Prætereà si Præpositura, quæ videtur maior quàm decanatus, quia aliis præponitur de verb. signific. capitulo quamuis, non sit dignitas de iure, prout not. & deducit Innocent. in cap de multa. de præbend. & Archi. post eum de consue. c. 1. lib. 6. multò minus Decanatus, qui etiam inter officia ecclesiastica non nominatur: vt patet in singulis titulis de offic. archipresby. custodis, &c. Sed caue si rectè inspiciatur, tunc singula officia siue ministeria exercenda per Archipresbyterum exercentur per Decanum, prout experientia docet: ergo meritò sub illo officio comprehêditur. Nam ille qui in locum alterius succedit, eo iure vti potest, & debet, de consti. c. translato, de regu. iur. cap. is qui in ius, lib. 6. Sed Decanus succedit hodie in locum Archipresbyteri. ergo est maior saltem ratione ordinis. Idem de Archidiacono in cuius locum, vt frequentiùs succedunt præpositi, ergo. Et in hanc partem omnes Domini declinauerunt, quòd in casu proposito sonaret in nomen dignitatis. Tum quia Decanatus ecclesiæ & non in ecclesia: & sic est ibi per modum capitis, tum quia vt ponebatur in facto, prædictus apostolicus fuit inductus in possessionem primi stalli in choro Decano debiti, qui dignitatem sine prærogatiuam distinguit, pro quo fuerunt inducta prædicta not. per Archi. & per eundum in c. ne captandæ, de conceß. præbend. & no. in cle. 1. per Ioannem Andream de præbend. & per Io. mo. in regula, in generali, lib. 6. Ego verò allegabam pro hoc quod sonaret in nomen dignitatis & esset dignitas iuris, c. post electionem, de concess. præbend. c. cùm inter vniuersas, de electin. vbi le. & no. quod est caput capituli: ergo. Pro hac opinione fuit alleg. C. de sacrosanct. eccles. l. non plures, cùm ibi no. & C. de decania, l. 1. & 2. lib. 12. Et historia de Moyse qui ad consilium Iethro soceri sui certos constituit Decanos & centuriones, qui iudicarent populum Israeliticum: sed honor sine dignitas est in iudicando, de appellat. capitulo vt debitus, C. quando proun. non est ne. l. omnem honorem. Iudices enim debent in dignitate esse constituti, vt in capit. statutum, de rescript. lib. 6. iuncta clem. & si principalis, eod. titul. ergo. Post hoc verò fuerunt mutata consilia quia per confessionem vtriusque constabat prædictum Decanatum fore simplex beneficiû sine

ſine cura io dicta eccleſia collegiata:& ſic fuit ſen
tentiatum pro apoſtolico impetrante.

EPITOME.

Forma gratiæ eſt attendenda: ideò in forma, dignum arbitramur, prius examinatio perſonæ facienda eſt, à qua examinatione non eſt appellandum cùm executoris conſcientia ſit onerata, & poſteà fiat ſubdelegatio.

SUMMARIA.

1 *Executor beneficialis cum gratia ſub forma arbitramur, &c. ſuper quo conſcientiā oneramus, &c. non poſſit alteri tamen executionem ſubdelegare.*
2 *Clauſula generalis in fine reſcripti poſita poteſt ad omnia præcedentia referri.*
3 *Conſcientia quid ſit, & qualiter diffiniatur.*
4 *Examinatores promouendorum ad eccleſiaſtica beneficia, cuius eſſe debeant conditionis, & literaturæ & conuerſationis.*
5 *Executori cui commiſſa eſt certæ perſonæ prouiſio, videntur etiam conceſſa præambula, per quæ peruenitur ad illam.*

DECISIO XVIII. aliàs. 443.

1 FVit dubitatum vtrùm †executor datus in forma, dignum arbitramur, &c. ad examinandum in literatura certam perſonam in litera oominatam: & ſi pec buiuſmodi examinationem ipſum inueniet bene legentem, conſtruentem & cantantem, ſuper quo ipſius conſcientiam onerauit, quòd ſibi de beneficio eccleſiaſtico cū cura vel ſine cura ſpectante ad collationem Decani & capituli certæ eccleſiæ vacante, vel vacaturo, quòd infrà menſem à tempore notæ vacationis duceret acceptandum, prouideret: ipſumque per ſe, vel alium, ſeu alios in poſſeſſionem induceret corporalem, poſſet prædictam examinationem alteri ſubdelegare. Dubium faciunt iſta verba, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, quæ oon ponuntur in forma pauperum, qui in curia ſuper præmiſſis examinantur, & inquiſitio morum & conuerſatio vitæ partibus certis executoribus, vel examinatoribus committitur, qoi buiuſmodi inquiſitionem poſſunt ſubdelegare, & alteri vices ſuas committere: vt io clement. iudices de offic. delega. quam quidem inquiſitionem etiam in abſentia impetrantis poſſunt facere, & teſtes ſuper hoc recipere: prout ibi no. ſecùs verò in forma, digoum arbitramur, in qua Papa habena impetrantem de vita & moribus commendatum, committit examinationem ſcientiæ, & idoneitatis ipſius in partibus, qui requirit examinandi præſentiam: prout legi. & no. in c. ſi forte, de elect. lib. 6. Ergo videbatur multis Dominis in Rota, & extrà, quòd non poſſet huiuſmodi examinationem committere alteri, quaſi ſua, & non alterius induſtria ſuper boc eſſet electa: ſicut ſi ſibi committeretur abſolutio certæ perſonæ, & pœnitentię iniunctio: vt in c. ſi. de offi. deleg. Vbi boc videtur innuere Innoc. cuius opinionem dixerunt alij Domini tenentes contrarium, reprobatam per dictam clemen. quæ facit pro & contra meo iudicio. Confirmatur etiam prædicta prima Dominorum opinio, per formam antedictæ gratiæ, vbi Papa in fioe mandat fieri inductionem in corporalem poſſeſſionem per ſe, vel alium, ſeu alios, quā non poſuit in principio, vbi mandatur fieri examinatio, quod ſi voluiſſet, id expreſſiſſet, d. dec. capit. ad audientiam. Ad quod reſponderunt Domini
2 tenentes contrarium, ſub dubio forte, †quòd di-
2 cta clauſula, geoeralis in fine poſita, poſſet referri ad omnia ſupradicta, per c. ſecundo requiris, de appella. & de procur. capit. qui ad agendum, lib. 6. cùm omnis executor ſit index: vt in dicta clemen. & de offic. deleg. c. cùm plures, & c. ſi ſuper, de offic. deleg. lib. 6. qui à lege habet poteſtatem ſubdelegandi, per capit. quamuis, & c paſtoralis de offic. deleg. Ad quod primi Domini reſponderunt Delegatum Papæ non poſſe ſubdelegare, per c. ſciſcitatus de reſcript. & dictum ca. paſtoralis ibi, dummodo maliciosè non quærat ſe exonerare. Cùm igitur in caſu noſtro ſit eius cōſcientia onerata, ſi velit ſubdelegare maliciosè, ſe quærit exonerare: quia per apertiooem vnius libri, vel per vnam interrogationem poteſt ſe expedire. ſecùs ſi neceſsè haberet ſe informare per teſtes: ſicut in clemen. iudices de off. dele. aliâs neceſſe baberet vocare partem, vel aſſumere partes iudicis, vbi multa concurrunt, in quibus non poteſt eſſe præſens, nec per ſe expedire, & ideò datur ſibi poteſtas hoc expediendi per alium à lege hinc eſt, quòd licèt receptio teſtium, in qua multa concurrunt, & habent fieri, cum cauſæ cognitiooe poſſet ſubdelegari, tameo examinatio teſtium nō, quare: quia hoc eſt facti, & quoddam nudum miniſterium, & per conſequens indelegabile, vt in dicto c. ſi. de off. delega. ſæpiùs allegato, & legitur & notatur in capit. cùm Bertoldus, de re iodi. & in capit. cùm cauſam, la 2. meliùs & clariùs per Paul. in dict. clem. iudices. Cùm ergo prędicta examinatio ſit iudicis factum, nullam requirens cauſæ cognitionem, in quo ſua conſcientia oneratur ad appellandum certum miniſterium, ergo probatur hoc etiam per deffinitionem conſcientiæ poſitam per Archid. in ca. ſtatutum de hæred. in fin. libr. 6. deffinientis eam
3 ſic, quòd conſcientia †eſt cognitio cuiuſlibet cordis ſuiipſius, quam nemo ſcit, oiſi ſolus Deus Ergo ſæpè relinquitur quis ſuæ propriæ conſcientiæ, vt Deum timeat, præ occulis habeat, rectè procedendo & deffiniendo: vt in infinitis iuribus allega. in gloſſ. capitulo fin. de vot. per Ioan. Andr. in clemen. 1. de iure patro. vbi videas multas concordantias quas alij Domini teoentes cōtrarium allegant pro ſe, dicentes quòd omnia iura de commiſſione conſcientiæ loquentia, potiùs ſonant in monitionem, quàm in conditionem, & oon ſunt niſi excitatiua officij: vt in capitu. licèt de offic. ordina. Nam ſiue ſit ordinarius delegatus, ſubdelegatus, executor, vel quilibet Chriſtianus, nunquam debet contra, ſed ſecundum rectam & veram conſcientiam procedere facere, & loqui, aliâs ædificat gehennam: de reſtitutione ſpoliato. capitul. literas, & incurrit pœnam ſæpè à iure inflictam, vt in capit. cùm æterni, de re iudic. libr. 6. licèt ab his quæ ſuæ con-

scientiæ relinquuntur, si contrarium faciant nō
possit appellari: prout legitur & notatur per Ioā
nem Andream, & Paulum in dicta clemen. 1. de
iure patronat. & remittens ad notata per eum in
capitul. statutum. §. assessorem, de rescriptis. libro
sexto, ad quod primi responderunt aliud esse in
commissione iuris, aliud in commissione homi-
nis, in quo non est licitum transgredi formam,
de rescrip. capitul cum dilecta de præben. cui de
4 non. libro sexto. Cùm igitur † ex forma prædictę
commissionis factæ homini per hominem appa
reat, quòd huiusmodi certæ personæ, ad quam
aliàs non pertinet huiusmodi examinatio, volue
rit onerare conscientiam, ita quòd non alterius,
ergo non videtur excitatio officij: sed potiùs ele-
ctio suæ industriæ, quam nemo potest committe
re alteri, pro quo fuerunt allegatæ duæ leges be
nefacientes, C. de Episcop. & cleri. l. nulli, & C.
de cadu. tol. l. vnic. §. ne autem. Prætereà si dictus
examinator posset committere vices suas alteri,
forte committeret vni asino & illiterato, qui ni-
hil sciret, quod foret absurdum, & ideò fit ante-
quam prædicta commissio recipiatur in cancella
riam per testes informatio de sufficientia com-
missarij, & quòd sit in iure peritus, nisi fuerit E-
piscopus vel suus officialis, qui reputantur iure
periti, licèt sæpissimè reperiatur contrarium. Et
hinc est etiam argumentum quòd prædicti com
missarij eligitur industria, & non alterius, quod
reuera denotant prædicta verba in litera posita,
quæ intellexerunt alij Domini tenentes contra-
rium ad duos effectus. Primus, quòd à facto hu-
iusmodi commissarij malè facit, non potest ap-
pellari. Secundus, quòd oneratur sua conscientia
ita in subdelegando peritæ personæ, sicut in exa
minando & per hoc responderunt à l. absurdita-
tem, dicentes etiam huiusmodi examinationem
posse fieri in absentia examinandi, & informa-
tionem super sufficientia ipsius fieri, & recipi te-
stes: prout frequenter fit in Cancellariis: allega-
tur pro hoc clementin. Romani, de iureiurand.
quæ reuera nihil facit: quia ibi facta fuit exami-
natio imperatoris absentis, de vita, moribus, fi-
de & legalitate: sed non de scientia nec literatura
quæ exigit præsentiam hominis, nec aliâs posset
exaudiri, nec sciri verum esset aliqualis scientiæ,
arg. not. in dicto capitulo si fortè. Prætereà præ-
dicti Domini declinantes in opinionem contra-
riam, reputabant text. pro eorum opinione in ca
pitulo is cui, 2. respons. de offic. delegat. libro sex-
to, cum ibi not. per Ioannem monachum. Cuius
dictum, intelligo in forma pauperum, hodie ap-
probatur per dictam clementinam, iudices, pru-
ut etiam ibi notatur per Ioannem Andream in
b qua forma non committitur examen [b] scientiæ,
sed morum: nec oneratur super hoc inquisitoris
conscientia, sicut in casu nostro, ergo dictum Io.
Monach. non obst. nec etiam textus dicti capituli
is cui, in princip. Sed intelligatur de prouisione
facienda certæ personæ expressè iam examina-
tæ, & de cuius idoneitate constabat, qui intelle-
ctus posset sustineri, & probari per secundum
responsum eiusdem capituli. Casus verò noster
est de persona examinanda in scientia: ergo. Si
verò intelligatur prædictum capitulum is cui de
examinatione & prouisione facienda de certa
persona: tunc ibi videtur casus pro opinione di-
ctorum Dominorum, licèt adhuc posset sustine-
ri contrarium propter onerationem conscien-
tiæ expressam in forma, per quæ videtur eius ele
cta industria, vt superiùs est deductum, & hunc
intellectum videtur etiam approbare Paul. &
Genze. in dicta clementin. iudices, cuius dictum
Paul. in fine magnæ gloss. videtur multum facere
5 in contrarium: vbi dicit, quòd † executori cui cō-
mittitur certæ personæ prouisio, videntur om-
nia præambula esse commissa, per quæ perueni-
tur ad illa, per l. oratio, ff. de sponsa. & sine qui-
bus illa expediri non possunt, per iura vulgaria.
vt in capitulo prætereà, & capitulo ex literis, de
offic. delega. Tum etiam, quia accessorium de-
bet sequi naturam sui principalis, vt in regula iu-
ris accessorium de regul. iur. libro sexto. Sed pro
uisio censetur principale delegabile, quia debet
fieri cum causæ cognitione, vt ibi deducit & al-
legat Paulus: ergo & examinatio personæ quæ vi
detur accessoria ad dictam prouisionem, & sine
qua dicta prouisio expediri nō potest, ergo quæ
minor posset declarari, cùm prædictæ personæ
examinatio non sit accessoria, sed principalis in
casu nostro, sine qua executor non posset proce
dere ad aliquam prouisionem faciendam, quòd
si faceret non valeret, propter transgressionem
mandati, quod exacta diligentia est obseruandū:
vt in iuribus vulgaribus. Prætereà vbi principa-
le & accessorium non sunt eiusdem, sed diuersæ
naturæ, siue formæ, non procedit regula. At sic
est in proposito, ergo. Maior tamen pars Domi-
norum de Rota concluserunt posse fieri subde-
legationem in casu prædicto: sicut in casu prædi
ctæ clementi. propter paritatem rationis, & per
dictum capitulum, is cui, primo responso, libro
sexto. Tum etiam, quia propter generalem &
communem consuetudinem, ad obseruantiam
omnium executorum in prædicta forma dato-
rum, quæ pro lege seruanda est, de consuetud. ca
pitul. cùm consuetudinis, de ætate & qualitate,
capitul. generalem, in clement. Mihi tamen & tri
bus aliis Auditoribus, ac omnibus abbreuiato-
ribus de cancellaria, nec non multis Doctoribus
extrà Rotam, quos super hoc prædicto dubio
consului, dixerunt de rigore iuris contrarium, &
credo quòd bene.

ADDITIONES.

a *Clausula. Adde quòd clausula generalis in fine po*
sita, potest ad omnia præcedentia referri, de quo vi-
de per Bald. in l. pactum, in 15. quæstio. C. de colla-
tionibus.
b *Examen. Contrarium videtur in decis. 3. suprà de*
offic. deleg.

EPITOME.

Si Episcopus in gratiis in forma pauperum tantùm vt moris est, executor deputatus suo officiali committat potestatem purificandi omnes gratias, in quibus est, vel erit datus executor, virtute talis commissionis poterit dictus officialis purificare solùm gratias tempore commissionis factas, & non postea faciendas.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Episcopus executor non committit suo officiali purificationem gratiarum commissionis sua tempore non factarum.*

DECISIO XIX. aliàs 457

FActum circa quod multæ difficultates Palatij versantur, esse potest in tribus dubiis. Pri-
1 mum est. Si † Episcopus, qui communiter deputatur in forma pauperum executor, committat in genere officiali suo potestatem purificandi omnes gratias, in quibus est vel erit executor deputatus, verùm virtute istius commissionis sibi factæ per Episcopum officialis possit purificare gratias nondum factas tempore commissionis sibi factæ per ipsum Episcopum, licèt postea fiant, Episcopus deputetur executor in eis? Et istud dubium solùm procedit in gratiis in forma pauperum factis. Secundum dubium est. Si non potest purificare iste officialis gratias nondum factas tempore commissionis suæ, vel aliàs processus necessarios pro ipsarum gratiarum executione facere, vtrùm saltem purificare possit gratias priùs factas, super quibus nondū erant literæ confectæ, nec executores super eis in Cancellaria nominati per Ipsum Vicecancellarium deputati? Et istud dubium procedit tam in principali executore, quā in eius cōmissario generali quò ad omnes gratias: & specialiter quo ad certas, & tam in executore gratiæ specialis quàm in forma pauperum. Tertium dubium. Si non potest executor, vel eius cōmissarius facere processus super gratiis etiam iam factis, super quibus nondum confectæ sunt literæ, nec executores per dominū Vicecācellarium deputari, Vtrū saltē possit super eis, in quibus iā literę, confectæ sunt, sed nō sunt per ipsum executorem receptę? Circa primum dubium, licèt aliqui hactenus voluerunt sustinere, quod officialis Episcopi commissarius per ipsum generaliter deputatus ad purificandum gratias pauperum: potest tamen vigore huius commissionis purificare gratias postea etiam factas: ex eo quia cùm ipsi Episcopi soli de consuetudine Romanæ Curiæ deputentur in talibus gratiis executores: hæc potestas verò cum sit virtute consuetudinis iuncta ordinariæ potestati, videtur sapere naturam eius cui iungitur. In hac parte optimè faciunt not. per Ioan. Mona. in c. si confirmationem. de elect. lib. sexto. Io. And. ibi in nouel. videtur innuere contrarium qui meo iudicio loquitur in ordinario, qui potest committere aliqua negotia futura expedienda iure proprio: secùs si alieno: vt in casu nostro. De plano contrarium est tenendum.
a Nam tales [a] executores, vt executores delegati sunt, & delegata iurisdictione in faciendis processibus vtuntur non ordinarie. de offic. deleg. c. cum plures. & ca. si super. & c. is cui. libro 6. & ca. iudices. in clem. eod. tit. Ergo antequam sint dati, nullā habent penitus potestatem: & per consequens non potest alteri committere. 1. q. 7. Dyabertum. & de iure patro. c. quòd autem. & ita tenet expressè Ioan. monac. de offi. ordi. ca. Rom. libro 6. Et idem similiter in quocunq; delegato generaliter loquens in Spec. tit. de legat. §. excipi potest. versicu. quid si committens. & idem Pau. hæred. ca. fin. in glos. inquisitoribus. in clem. Pro hac parte faciunt optimè notata per d. Ioannem monach. in ca. si confirmationem de electio. lib. sexto. licèt Ioan. And. in nouel. velit innuere cōtrarium, qui iudicio meo loquitur in ordinario committente aliqua negotia futura expedienda in re propria: secùs si in aliena: vt in casu nostro. ergo &c. Ratio in contrarium allegata nullo modo est vera: nec semper Episcopi dantur executores in forma pauperum: & si non darentur, non reciperent potestatem suam ab illa consuetudine, cum sit vsus nullum ius, nullamque potestatem penitùs tribuens: sed ex sola voluntate superioris dependens cuius intentionis est formam seruare, & eam in nullo excedere potest. de præbend. capitulo fina. & cap. cui de non. eo. titu. libro sexto. de rescrip capitu. cum dilecta. & de restitu. spo. cap. pisanis. & hoc apparet ex forma literarū apostolicarum, in quibus dicitur, Tibi per apostolica scripta mādamus &c. Antequā igitur mandatum scribatur, nullam habet iurisdictionem. facit l. 1. C. de mand. Princi. sed eam recipit ex Principis cōmissione præsentata iudici.

ADDITIO.

a *Nam tales. Nota quòd executores gratiarum apostolicarum sunt delegati & non ordinarij: potest tamen executor apostolicus delegare nudum ministerium notariis & clericis habetur in decis. 29. incip. In forma suprà de rescrip.*

EPITOME.

Impetrans non potest vti gratia, nisi postquàm literæ fuerint confectæ. hoc dicit versi. iste Vel sic. Literæ sunt loco tituli, qui perficiunt & informant gratiam per clausulas necessarias.

SVMMARIA.

1 *Executor dicitur ex concessione Papæ vel Vicecancellarij iurisdictionem, & eius exercitium nancisci, non partium nominatione.*
2 *Executoris datio dicitur pars gratiæ.*
3 *Partes an in datione executorū aliquid operentur.*
4 *Inferior non potest ligare superiorem.*
5 *Gratia ante confectionem literarū est quadam res informis & imperfecta: perficitur autem literarum confectione debito modo ordinata.*

DECISIO XX. aliàs 458.

a CIrca secundum dubium [a] multæ sunt opi-
1 niones † quòd postquàm per Papam supplicatio est signata, statim potest sibi executorem eligere: & eo ipso executor sic electus etiam literis nondum confectis, imò in Cancellaria nondum nominatus, vel datus potest liberè procedere ad gratiæ executionem. Et isti se fundant in hoc. Dicunt enim quòd Papa signando supplicationem partis, simul facit gratiam, & super ea dat parti executores: licèt nominatos & certos. Ioan. Andr. in glo. sua ordinaria hanc partem in d. cap. tibi qui. super verbo, certo. facit de priuilegiis cap. 1. §. & idipsum.

libr.6.& quod ibi not. glo. Cùm ergo executor ex signatura Principis firmetur: ideò fundamentaliter potestatem suam habet, cum eius exercitio à tempore datæ signatæ supplicationis, de rescript. c. eam te. & c. si eo tempore. eo. tit. li. 6. cum multis sim. Et hoc vt videtur istis incōuincibiliter probant literæ, quę posteà super gratiis conficiuntur, & in eis disposita & contenta: sicut est datio executorum. Et vt videtur eis, sic probant efficaciter, quòd ista probatio per aliquam probationem contrariā perimi non potest. de prob. c. literis. in cle. cum ibi not. in gl. v per Pau. Et isti pro se allegant textū pro determinatione, de rescrip. c. pastoralis. §. fina. æquiparantes dationem executorum incertorum commissioni super rebus incertis, & contra incertas personas: & declinationem seu specificationem rerum, & personarum incertarum declarationi, seu specificationi incertorum executorum. Isti etiam prò se al-

2 legant glo. Doct. dicentium, quòd pars † gratiæ est executorū datio. de off. deleg. ca. si super gratia. lib. 6. quæ potest fieri sine literis, & semper literas præuenit videtur text. de sepul. dudum. in fi. in clem. & not. per Innoc. de rescri. c. constitutus. & per Archid. in prœmio vj. libri. Sed contraria opinio videtur esse clara de mente iurium. & pro ea declarāda est sciendum, quòd partes in

3 datione † executorum nihil operantur. Nam Papa ad cuius, vel sui Cancellarij officium pertinet dare executores certos, & nominatos dat: & nullo modo dant partes, sed ille à cuius potestate ipsorum executorum potestas, & officium depēdet. & ex hoc sequitur, quòd partes in nominatione, vel electione nil omninò operantur quò ad dandum executoribus potestatem vel vsum, seu exercitium potestatis. hoc satis clarè probat text. de rescri. c. tibi qui libr. vj. per quam decre. Ioan. And. in sua glo. ord. ibi super verb certu. tenet istam partē. facit de priuil. ca. 1. § & in ipsum. libr. 6. & quod ibi not. Non ergo certus & nominatus executor recipit potestatem, vel vsum, vel exercitium potestatis à nominatione vel electione partis: sed ex concessione Principis, quam facit per se, vel suum ministrum ad hoc officiū deputatum. de cri. fal. c. quàm graui. simili modo facit de concess. præbend. c. 1. § ex parte. vers. qui tamen illi. lib. 6. & de præbend. ca. 1. in cle. ibi, quāquam. pro qua parte etiam facit, quia iudex delegatus huiusmodi est executor. de offi. deleg. c. iudices. in cle. Si incertus sit datus, nō habebit potestatem etiā si ex electione partis reducatur ad certitudinem, nisi primò ad speciem sit descensum ex Principis specificatione. videtur casus secundum verum intellectum decre. de rescrip. ad hæc sumus. per quam solùm si non essent aliæ, hæc pars tenenda est: aliàs sequeretur quòd executorem electum per partem dominus Vicecancellarius inuitus dare teneretur, quod est absur-

4 dum: Cùm inferior † non possit legem imponere suo superiori. xxj di. can. inferior. de maior. & obed. c. cùm inferior. & de elec. ne Romani. in cle. & si respiciantur textus titulorum de rescrip. de præbē. & de concess. præb. & alij de processibus, & aliis gestis executorum loquentes, dare innuunt literas potestatis eorum per priùs esse factas, a vt apparere potest cuilibet intuenti, & magis declarabitur in sequenti dubio, facit etiam pro hac parte. ca. cum aliquibus. de rescrip. lib. vj. vbi ex earum scilicet literarum viribus potestatem recipiunt, allegationibus in oppositum non obstant. Nō obst. quòd primò alleg. scilicèt, quòd executores, qui cū gratia simul dantur, recipiunt potestatē suam fundamentaliter ex signatura sup-

5 plicationis: fateor, sed quia † gratia facta per Principem ante confectas literas est quędam res informis, siue imperfecta, quæ posteà in confectione literarum formaliter ponitur & ad suum esse perfectū per adiectionē clausularū necessariarum, & dationem certorū executorum reducitur: & ideò executores in ea deputati antè non videntur posse exequi, quàm ipsa sit ad suum esse perfectum reducta, & in forma debita redacta, & primi executores per illū qui potuit, sunt specificati & nominati. Inde dicūt Doc. quòd in beneficialibus literæ habentur loco tituli: vt not. Cōpost. de rescri. c. cōstitutus. ad fi. & Io. An. de hoc not. de litis contes. c. vnic. lib. vj. Igitur antequā sint confectæ literæ, non videtur pars habere titulum causatū in suo esse perfecto, per illud quod præmisi, & per consequens nec executor vsum suæ potestatis, cum accessoriū non præcedat suū principale: sed ipsum sequatur. de re. iur. c. accessorium. lib. 6. Ad c. literis. de prob. in clem. respōdetur quòd istæ probationes executorum, qui processus fecerunt solū, & duntaxat nominati, & in specie in Cancellaria dari, & concessi fuerunt post factos processus, est probatio partē releuās, & in nullo perimens dispositionē probatā per literas ista sunt compatibilia. Isti iudices fuerunt à tempore datæ literarum cōcessi: quia sub generalitate supplicationis comprehensi, sicut probant literæ, vnà cum ipsa supplicatione, ex qua extrahuntur, & de longo tēpore pòst fuerunt nominati & specificati in confectione ipsarum literarum sicut habet partis probatio, quæ per consequens infert, quòd eo tempore quod fluxit medium inter datam supplicationis, in qua non specificabantur, & specificationē, seu concessionē, & denominationem in cancellaria factam: nihil facere penitus potuerūt. per superiùs allegata. ca. pastoralis. §. fi. non obst. quia specificatio iudicum non pertinet ad partem, sed bene pertinet ad partem specificare res, super quibus, & personas contra quas agere vult. Nec alia allegata obstant: quia licèt datio executorum in genere pręcedat literas descensus: tamen de genere ad speciem, & nominatio iudicum quæ debet præcedere quemcunque actum per ipsum generandum, cùm actus sint indiuiduorum & non generum: sic in confectione literarum quarum formam habet sequi necessario. Antequā ergo illa, scilicèt forma daretur, & imprimatur, & per ipsum videatur: quomodò illam exequi & seruare poterit: imò erraret, qui hoc diceret.

A D D I T I O.

a *Circa secundum dubium. §. est decisionis immediatè præcedentis, cuius secundum dubium tractat.*

E P I-

EPITOME.

Quo ad translationem iurisdictionis in iudic. non requiritur præsentatio literarũ, seu scientia iudicis, vel executoris, quia ex sola Principis voluntate in ipsum iurisdictio transfunditur etiam inuitum, & ignorantem: quò ad iurisdictionis verò exercitium acquirendum, necessaria est præsentatio literarum. hoc dicit iste ver.

SVMMARIA.

1 *Executor ignorans & inuitus à Principe dari potest: & à die dationis iurisdictio in eum transfunditur quò ad habitum.*

2 *Exercitium dicitur inhærere potestati, & cum ipsa concurrere.*

3 *Iurisdictio executionis ante literarum præsentationem vel acceptationem an transeat in deputatum.*

4 *Iurisdictio delegata non acquiritur ignoranti, vel contradicenti: sed scienti & consentienti.*

5 *Executor an possit exequi mandatum literis mãdati non habitis, nec receptis.*

6 *Impetrans primum rescriptum nondũ præsentatũ: nõ potest de ipso excipere cõtra secundũ præsentatũ.*

7 *Executor constitutus nõ potest procedere sine literis suæ deputationis.*

8 *Tẽpora in rescriptis diuersimodè sunt considerãda.*

DECISIO XXI. aliàs 459.

a Circa tertiũ [a] dubium, vbi iacet lepus, magis instandũ est. In quo multi tenent in dubio, quòd executor quicunque ante receptionẽ literarum habet potestatem plenariam exequendi, ac ipsius potestatis exercitium. Et mouentur
1 ex hoc, quia, † Princeps cum dat executorem certum nominatum statim transfert in eum iurisdictionem, & potestatem exequendi, ac ipsius iurisdictionis & potestatis exercitium: cùm in istis tempus datæ sit considerandum, vt in iurib. suprà in aliis dubiis allegatis. Et maximè procedit hoc in executore Principis, qui ipsos inuitos, & ignorantes dare potest: vt ix. q. iij. can. per principalem. & ibi not. maximè in gl. fi. Sicut potest ab inuito, & ignorante iurisdictionem reuocare. ff. de iudi. l. iudicium. & de conces. præbẽ. ca. quia cunctis. §. ex parte. li. 6. Et si dicatur per aliquos, quòd huiusmodi potestatis non habet exercitiũ: nõ videtur istud valere: quia cũ cõstet, quòd habet potestatẽ reipsa, & nõ constet aliquo iure
2 determinatum, dicendum † est ipsum exercitium inhærere potestati, & concurrere cum ipsa: vt satis clarè probant alle. decre. quia cunctis. & eo. ti. & li. c. si soli. & c. cum ei quem. eo. ti. in cle. Alij &
3 maior pars tenẽt oppositũ dicentes, quòd † nullus executor habet potestatẽ quoquomodo procedendi ad executionem gratiæ, in qua deputatus est executor, antequàm receperit literas suæ potestatis, saltem quò ad deducendum eorũ potestatem ad actum per suas literas certam formã continentes, ad cuius formæ obseruantiam ipse executor adstringitur mero iure. de rescrip. capi. cùm dilecta. de rest. spo. c. pisanis. & de præb. cui de non. lib. 6. Ergo simul cum literis per quas mãdatur, seu datur potestas, ipsam potestatẽ & eius exercitium recipiunt ipsi executores. per l. qui absenti. ff. de acquir. posse. facit ad hoc quod no. quarta q. 5. quisquis ibi postquã ipsum literas recepisse constiterit: sic in fin. glo. de cleric. excommuni. cap. apostolicæ. in glo. magn. & 2. q. quinta. ca. v. & maximè postquàm Princeps arctat executorem ad formæ obseruãtiam in literis ipsius contẽtæ. de qua executor non potest habere plenam notitiam aliàs, quàm per ipsarum literarum inspectionem: vt probatur de rescrip. c. si quando. & c. cũ adeò. de fid. instrumen. ca. contingit. & clariùs de priuileg. cap. porrò. de mente ipsius coniecturari videtur, quòd ea potestate tunc demum vtatur, cũ recipit literas, per quas de intentione ipsius valet pleniùs informari: cum verbis standum sit, etiam si verba hoc non haberent. de rescript. ca. causam quæ. de verb. signi. ca. intelligentia. prima q. 1. c. Marcion, 23. distin. c. relatum. & in cle. Romani. de iureiurã. in cle. Pro hac
4 parte facit: Nam † quicquid [b] sit de iure ciuili, ca-
b nonistæ vt plurimum tenent, quòd iurisdictio, seu potestas delegata non acquiritur, nisi scienti, & consentienti: vt videtur text. 23. q. sexta. can. sæpè. & ibi notat Archid. de offi. deleg. c. iudex. li. sexto. Et facit ad hoc, quia sub clausula impotentiæ includitur voluntas: vt est expressum. de offi. deleg. c. prudentiam. §. adiicimus. & si non vult, non transfertur in eum iurisdictio: & per consequens non possit. cum iudex non sit. de rescript. c. sciscitatus. Nec secundum istam opinionẽ obstat quod opponitur huic rationi, videlicèt quòd officium iudicandi est munus necessitatis. ff. de muner. & hon. l. munerum. §. iudicãdi. Hoc fateor non quidẽ in necessitate quòd mero iure inuito, vel ignoranti quæratur: sed quia ad hoc munus subeundũ quis cõpelli inuitus potest. de offi. delega. c. pastoralis. t. responso. & istius opinionis videtur esse clarè Io. de conces. præben. ca. quia cunctis. §. ex parte. lib. 6. & Ioan. And. & alij moderni post ipsum. sicut de beneficio est expressum de præben. c. si tibi absenti. li. 6. & facit eod. lib. de rescri. c. gratia. cõsentire autẽ non potest, vt potestatẽ executoris acquirat: & eius exercitium, qui ipsam potestatẽ ignorat, & eius formã. de præben. c. si de beneficio, quæ decretalis cum ibi notatis bene facit ad hãc partẽ. & videtur expressum in l. si per errorẽ. ff. de iuris. om. iud. & in his quæ not. de offi. deleg. c. P. G. quod dicendum
5 maiori parti consilij visum fuit, quòd † executor quicunque non potest exequi illud, quod sibi ad exequendum mandatur, nisi primò receperit literas suæ potestatis, per vltimò allegata. Et licèt aliqui magistri voluerunt facere distinctionem inter executorem, qui sine aliqua cognitione potest procedere ad executiones eorum, quæ sibi iniunguntur, & illum qui habet præmittere causæ cognitionem per vocationem partis, vel ex officio: satis videtur de mente iuris & Doctorum autheticorum iuris canonici, & ciuilis: quia sic tenet Guilielmus de Cuneo in l. obseruare. ff. de offic. procon. videlicèt quòd nullus executor possit procedere ad executionem non receptis. prius literis suæ potestatis. Et quicquid hactenus obseruatum fuerit, ita mihi videtur declarari debere: & ita declarauerunt Domini de mandato domini Gregorij Papæ xj. Et procedendo per modum rationum

ſiue inductionum cauſa breuitatis tamen videtur, quòd hanc partem ſatis clarè probent iura,
infrà ſcripta & primò probat hæc decre. mandatum. de reſcri. & decr ſequens, & decret. per literas. de præbend. in cle. quæ eodem modo faciũt.
Nam ille cuius ſupponit pro termino in quantũ
ſit de præterito, denotat actum perfectum: hoc
eſt, quòd accepiſſet reſcriptum is, ad quem dirigebatur, ſcilicet hæc executio: aliàs non eſſet directũ: ſed ſi eſſet in dirigendo, & vtatur iſtis verbis ſiue terminis. Io. mon in cle. ſtatutum. de reſcri. ſuper verb. caonniſtis. in quæſt. Item quæro.
& verſi. & notandum. ibi enim ponit intellectũ
capitulo ſuper eo. de appellationi. quæ decre. eſt
clauis in hac materia. & ca. quoniam abbas. & d.
capitu. ſi tibi abſenti. lib. 6. vide etiam pro materia ſuper rubr. de reſcrip. ibi. Et dic præſeotationem cum effectu &c. & ibi: ſi vtrumque &c. efficacius facit c. abbatem. eo. tit. ibi: qui mandatum
apoſtolicum iam ſuſcepit, quaſi ex tunc poſſit
procedere ad prouiſionem noo antè. Ad idem
eſficaciter facit de app. cap. ſuper eo. vbi tenentes
hanc partem reputant textum. Nec procedit ſolutio opinantium aliter, & dicentium, quòd illa decret. probet bene, quod vbi præfigitur tempus iudic. infrà quod cauſam debeat finire: tempus incipit currere à receptione literarũ, quòd
ante oon ſit negligens, ſi non procedit Sed non
probat, quòd ſi ante velit procedere, non poſſit. Poſſet dici quòd hæc ſolutio non procedit,
ideò quia poſito quòd iudex delegatus datus cũ
certi temporis adiectione ante receptionem literarum proceſſit multum in cauſa, an valeat
proceſſus: aut ſi non valet, habeo propoſitum.
Si valet: ergo in poteſtate iudicis, taliter dati erit Principis intentionem fruſtrare, procedendo multum in cauſa, tanquam literas recipiat: vt
ſcilicèt illud tempus præcedens receptiooem
habebat de lucro quod non eſt dicendum. Sit ergo vis illius literę, quòd tempus incipit currere à
receptione literarum, quòd ante iudex datus
non poteſt procedere, per capitul diuerſitatem.
de conceſſio. præbend. cum ſuis ſimilibus. Item
ſi alia opinio eſſet vera: ego non video quorſum
iſte textus non determinaſſet tempus debere
currere illo caſu poſt quàm iudex incepiſſet procedere, ſi hoc poſſet ante receptiooem literarum. Similiter facit diſtinct. capitul. vt debitus.
cum ſuo vero intellectu: ibi enim patet, quòd
6 † impetrans primum reſcriptum quod nondum eſt præſentatum, non poteſt excipere de
ipſo contra ſecundum, quod eſt præſentatum,
donec ipſum primum præſentet, quia virtute
primi iudex per ipſum datus procedere noo poteſt: nec pars contra quam eſt impetratum manet impedita: ſemper enim habeat iudicem coram quo poſſit ſuam proſequi iuſtitiam: ideò
ante receptionem primi de ipſo ac eius prioritate excipi non poteſt contra ſecundum, vt non
videatur iudex per ipſum datus effectualiter iudex, vt per ipſum poſſit procedere. de pœnis diſtinct. 2. ca. habuerunt verba. & de cleri. oon reſident. ca. relatum. cum ſimilibus. ad idem facit de
præbend. capitu. cum teneamur. in princi. ibi, ſi
mandatum noſtrum pro alicuius prouiſiooe
receperis. de reſcriptis. ca. ſuſceptum. in princi.
lib. vj. eodem titu. & libr. ca. ſi pro te. & efficacius
facit eo. titu. ca. duobus. §. ſi verò. vbi patet, quòd
quãdo duo, quorũ gratiæ eodẽ tempore per omnia ſunt pares, ſeu æquales, concurrunt in data: ille præfertur qui primò præſentat ſuas literas
executori habenti poteſtatem prouidendi. Et ita
fuit determinatum me pręſente in Rota. Indubi-
7. tatum eſt autem quòd † executor noodum præſentatis ſibi literis non poſſet facere proceſſus,
per ea quæ ibi not. per Ioannẽ Andr. in nouel. in
glo. mag. verſi. hoc adde Ad idem eo. li. de præb.
c. a. 2. reſp. & c. ſi pro clericis. in prin. & c. ſi clericus, ibi, eodẽ modo. de offic. deleg. ca. quoniam
Abbas. de reſtitutio. ſpoliato. ca. audita. Præterea
ſatis efficaciter facit, qui bene literę ordioem reſpicit eod. libr. de conceſ. præbend. ca. quia cunctis. vbi alleg. text. quòd ad hoc, vt per poteſtatem datam executori de prouidendo auferatur
ordinario prouidendi poteſtas, eſt præmittenda literarum receptio, & executoris voluntas, &
notificatio earũ facta capitulo, & infertur, quòd
ad hoc eſt neceſſe, quòd executor non ficet &c.
quòd fit in proceſſibus qui fiunt per executores
& quemlibet doceat de practica. Et ſi contrariũ
diceretur omni die executores mentirentur in
proceſſibus, in quibus ſemper ponitur clauſula:
Nouernis nos literas apoſtolicas cum ea qua
decuit reuerentia recepiſſe. Et breuiter quantum mihi apparet, omnes text: de hac materia
loquentes, hanc partem fortificant, & nullum
text. reperi, qui efficaciter oppoſitum innueret.
Hoc etiam tenent omnes not. canoniſtæ. Patet
hoc etiam eſſe de mente Ioan. xcvij. diſtinctione, ca. nobiliſſima. & facit quod ipſe idem notat,
quarta quæſtio. vlti cap. quiſquis. vigeſimatertia,
quæſtio. vlti. capit. ſæpè. in glo. ergo idem videtur eſſe clarè de mente Innocent. Nam licèt in
capitulo ex conquæſtione. de reſtitutio. ſpoliator. opiniones recitat noo eligendo: tamen in
capitul. cum olim. de priuilegiis. ad finem. clarè
innuit iſtam partem Ioan. quærens: Vtrum de-
c legatio poſſit probari[c] per teſtes, vel aliàs, quàm
per literas, ſeu reſcriptum poſſit delegatus probare ſuæ delegationis poteſtatem? Et dic quòd
non. & hoc antequàm fuerit præſentatum reſcriptum, & per ipſum receptum. per capitul.
ſancimus. xxv. quæſtione ſecunda. ſed ſi poſt receptionem perdatur: poteſt probari per teſtes. ad
leg. communia iura. Quare hoc eſſet, niſi quod
iudex delegatus ante receptionem literarum ſuę
poteſtatis, non poteſt vti iuriſdictione ſibi demãdata: & per conſequẽs non poteſt recipere probationem, quòd iudex eſt, quia iam exercet
iuriſdictionem: quod eſt impoſſibile. Ad idem
bene facit, quod idem ipſe notat de conceſſion.
præbend. capitulo. quia cunctis. § ex parte. vbi
tenet, quòd conſenſus Principis committentis,
& executoris dati debent concurrere, antequàm quæratur poteſtas: quod non videtur
eſſe poſſe antequàm literas recipiat ſuæ poteſtatis: cum ante conſenſum debeat eſſe certus de ſua poteſtate, quod non eſt antequàm
recipiat literas ſuæ poteſtatis, per præallega. capitul. ſi de beneficio. cum ibi not. per Archidia.
de præb.

de præben.lib.6.Item eandem opinionem cla-
rè tenet Hosti.Sed contrarium videtur innoere
Inoo. & cootrarium tenet ibi Ioã.de Lig.domi-
nus meus tuoc vt credo, Cardinalis bellisoriis.
Posteà Papa Greg. xj. dicens, præsertim in gra-
tiosis, omnes teoere hanc partem contrariam
quam credo veriorem : & ibi vide quæ scripsi
post eum pro solutione ad c. super eo.& ad cap.
vt debitos.de appel.in præal.c. ex conquæstione.
& Ioan. An.ipsum recitat nõ reprobando. eun-
dem tenet clarè Goliel.io Spec.de compet.iudic.
adit.§. pe.aote fi. quem Ioan. Andr.nõdum non
reprobat:imò allegat concord.eiusdem opinio-
nis.Pro eo etiam benefacit qood ipse Ioãn.And.
not.de præb.cap.si cui.in a. resp. in nouel.lib.6:
vbi innuit, quòd nedum ante præsentationem
literarum, imò post & antequàm sit processum
ad aliqoid ex actibus requisitis ad perpetuandã
iurisdictionem; res in literis in forma pauperũ
censetur integra,vt expiret per obitum co ??-
dentis:quod noo posset esse,si ante præsentatio-
nem literarum executor posset processum face-
re, cum hoc ad perpetuationem sufficeret. Sed
clarissimè tenet hanc opinioοem ipse Ioan. An.
de offi. deleg. capit. quoniam abbas. super 1.glo.
eandem opi.tenet Archid.de procor??.?? qui.li.
vj.& in cap. si pro pluribus. super ver. non erit.
de præhend.lib.6.Pro hac opinione facit optimè
text. cum sua glo. in cle.1.de procu.super ver.re-
ceptis.vbi glo. remittit ad not.de cleri.excom.
mini.cap.pe.cum glo.Concordant Paul.& Gu-
liel. qué. Guhél.de monte Lan.vide in cle. con-
stitutionem.de elect. Collect. etiam clarè loquẽs
in executore gratiarum; qui fuit omoium vlti-
mus,& practicus Curię Romanæ dicit,quòd de
rigore iuris hæc opioio est tenenda. alle. cap. ex
conqoestione.de resti.spoli.& licèt non habeam
dicta sua. Item Fred.de Senis in executiooe dis-
putauit istam quæstionem, & determinauit pro
ista parte.non reperi hanc disputationem:sed in
consiliis suis cons. xxv. ipsam teoet. & Ioan.de
Lig.idem in reportatis suis de off.dele.c.quoniã.
& pleniùs in præallega.decre. ex conquestione.
de resti.spoli.Vnde non videtur iudicio meo à tã
authenticorum virorum opinione, quam nul-
lus glossatorum reprobauit,recedendum,maxi-
mè quia ratione & iurium mente fulcitur. Nec
obst. qood allegatur in oppositum : videlicèt
quòd in istis rescriptis etiam beneficialibus cõ-
sideretur tempus datæ,& ex ipsius tempore ha-
bet executor suam potestatem.cuius exercitium,
cum non reperiatur iure logatum,videtur debe-
re concurrere cum eadẽ.Respondeo & dico, quod
8 in rescriptis diuersa tempora considerãda sunt
Si enim quæratur de ipsorum rescriptorum effi-
cacia, quò ad hoc,vt possint, vel nõ possint im-
pugnari propter aliquod tacitũ, vel expressum,
fateor qood attẽditur tẽpus datæ:vt pro hac par-
te allegatum est.Sed si quæratur de dando po-
testatem datam per literam in exercitium : vt de
ipsius potestatis perpetuatione quò ad ipsius iu-
dicis personam, attenditur tempus recitationis
literarum per iura alleg. pro hac parte & bene
intellecta per Io.Mo.suprà in locis per me allegã-
tis,videlicèt super rub.& c.statutum. de rescripti

& ideò præmissa sic concordo; & miror quod
scribens non allegauit ad materiã not. in c.eã re.
de rescript.& in ca dilectus. de præb.l.2.per Ber.
Hosti.& Pet.de sancto Gemi. & not.per Inoo.in
c.cùm in iure.de offic.deleg.quæ allegantur etiã
per Archi.in d.c.si.de conces.præ.super verb.fa-
ctam.lib.6. & per eundem pro contraria:sed po-
tiùs facit pro.de præbeo.in c.licèt.super verb. a-
pud.eo.li.Et optimè per Io.And.in reg. ior. cum
qoi certus est, imò ibi dicit expressè absurdum
esse tenere contrarium : videlicèt,valere proces-
sum iudicis vel executoris sine literis. Ex quibus 1
nedum recipit exercitiom iurisdictionis:sed etiã
omnimodam suam potestatem: vt io ??.q.est de- 2
ductũ.Ita de plano notat Goliel de monte Laud.
de rescrip.c.literás.in clem??t.

ADDITIONES.

a *Circa tertium §. est decisionis 19. suprà eod. in quo tertium dubium d.decis. tractatur.*

b *Nam quicquid. Nota iurisdictionem delegatã non quæri nisi scienti & consentienti. Adde Pet.de Suzar.& Docto.in l.furiosus. ff.de iudi. Vbi etiam per Angel.*

c *Probari. Adde Panor.& Felyn.in rubric. de constitutio.*

De His quæ fiunt à Prælato sine consensu Capituli.

EPITOME.

In communi etiam capitulo regularium non potest Abbas maior nouare de nouo ?? ecclesia sibi subiecta, nisi ex iusta causa, & possessore vocato.

DECISIO. I. aliàs 347

1 SI Abbas maior etiam in consilio, a-
liàs capitulo generali erigat, seu or-
dinet vnam sacristiam, seu custodiam
in aliqoo prioratu perpetuo,& con-
uentuali,à suo monasterio dependente, priore
non vocato, & statuat huic custodi, seu sacristæ
de bonis, & redditibus dicti prioratus fore pro-
uideodum ex causa etiam iustissima: huiusmodi
erectio, siue ordinatio non valet mero iure. Ra-
tio, quia huiusmodi erectio, siue ordinatio quã- 2
tumcunq; iustissima causa subsit, debebat fieri sine
præiudicio prioratus. de constitut.cap.cùm ac-
cessissent.& cap. cum omnes.de consuetu.c.cùm
olim.de eccles.ædifican. cap. ad audientiam. Nõ
enim est decooperiendum vnum altare.& coo-
periendũ aliud.de præbend.cap. cum causam.&
etiam quia huiusmodi ordinatio est quędam dis-
membratio prioratus:& ideò necessaria fuit prio-
ris vocatio : quæ licèt, si fuisset prioratus vnitus
alteri dignitati, non fuisset necessaria : tamen si
dismembraretur, & pars alteri dignitati appli-
caretur, rector, siue defensor ad hoc est vocandos,
& aliæ solennitates iuris sunt seruandæ: aliàs non
valet.de rebus ecclesi.non alienand. cap. primo.
libro sexto.& clement. vnic.eodem tit.& ibi per
Ioan. And.& Paul.

De Rebus

De rebus ecclesiæ non alienandis.

EPITOME.

In dismembratione aut alienatione rei ecclesiasticæ requiritur rectoris vocatio, causæ & contractus expressio & aliæ solennitates, de quibus in cap. dudum. de rebus ecclesi. non alien. lib vj.

SVMMARIA.

1 *Dismembratio quid sit, & quæ requirantur ad hoc, vt valeat.*
2 *Vnio rectore non vacata fieri potest.*

DECISIO I. aliàs 229.

1 IN dismembratione alicuius † ecclesiæ, seu bonorum eiusdem facta per aliquem Legatum de latere, requiritur rectoris vocatio, causæ expressio, causæ veritas, tractatus & aliæ solennitates iuris. de quibus in capitu. sine exceptione. xij q. 2. & cap. dudum. de reb. ecclesi. non alie. lib. sexto quia huiusmodi dismembratio est quædam alienatio perpetua rei ecclesiæ, in qua requiruntur omnia supradicta: vt iuribus superiùs allega. Et
2 licèt † vnio vnius ecclesiæ possit fieri rectore nó vocato, tamen dismembratio, siue alienatio partis ipsius ipso vocato fieri non poterit. prout legitur & notatur per Ioã. Andr. in clemen. si vna de reb. ecclesi. non alienand. super verb. defensor. & ibi ponit rationem diuersitatis.

De Locato & conducto.

EPITOME.

Locatio facta per Prælatum cum consensu sui Capituli, aut per inferiorem cum authoritate superioris ex causa legitima, & in vtilitatem Ecclesiæ, transit ad successorem, aliàs non, quamuis dicatur per se & successores suos: quinimo & tunc morte locantis extinguitur: nec postea validatur, licet successor statutum temporis permiserit.

SVMMARIA.

1 *Prælatus quãdo stare contractui per prædecessorem facto teneatur.*
2 *Locatio facta per Prælatum nomine suo, & non ecclesiæ, ipsius morte ipso iure extinguitur.*

DECISIO I. aliàs 332.

SI Prælatus locat ad certum, & modicum tempus, quod relinquitur arbitrio iudicantis: vt legit. & not. in cle. monasteriorum. de re. eccle. non alie. in glo. fi. bona, siue fructus prælaturæ suæ, valet & tenet huiusmodi locatio etiam sine authoritate superioris, & sine consensu capituli sui, ad vitam suam. per capit. fin. ne Præla. vices su. & etiam per nota. in cap. possessiones. xvj. q. j. per Ioan. Et si Prælatus fecit eam nomine suo, non intendens ecclesiam obligare, successor eius non tenetur stare contractui, nec huiusmodi lo-
1 cationé obseruare. † Si verò ecclesiæ nomine, & vtiliter contraxisset seruata debita solennitate iuris: tunc successor tenetur stare contractui: & huiusmodi locationem obseruare. de solu. capit. 1. & ibi per Ioan. Andr. in nouel. 12. q. 2. can. hoc huius placiti, & cap. præcedenti. cap. Alienationes. vbi de hoc per Ioan. & Archid. qui dicunt, quòd Prælatus vniuersalis successor est: secus verò in singulari: vt per Ber. Inno. & Hostien. in ca. fi. superiùs alle. Et potest esse diuersitatis ratio, quia in primo casu censetur personalis obligatio, quæ finitur morte. de preca. cap. 2. de dona. inter vi. & vxo. capi. nuper. ff. de vsufruct. l. si vnũ. Hostien. in summa tituli, ne Prælati vices suas. ponit aliam rationem: quia cum beneficia sint personalia, contractus circa illa habiti, personas concedentium non excedunt. de præb. cap. nisi de antbo. & vsu pal. ad hoc. In secundo casu censetur realis, quæ semper durat de Iostit. cap. cùm venissent. de transact. cap. veniens. & cap. de cætero. In dubio tamen potiùs præsumitur personalis, quam realis. prout legitur & notatur in dicto capit. cum venissent. Et præmissa procedunt in prælato habente administrationem, locante bona prælaturæ suæ ob vtilitatem ecclesiæ, siue prælaturæ suæ, & debita solennitate seruata: secus verò in præbendario, siue simplici beneficiato, qui nunquam vltra tempus vitæ suæ locare potest præbendam suam, licèt super illa agat, & defendat. de præben. ca. 2. de pecu. cleri. cap. fina. de probat. ca. ex literis. & ibi per Innocen. quia ipse non habet tam liberam administrationem præbendæ suæ sicut Prælatus. de testamen. c. relatum, & ca. requisisti. secundum Inno. qui hoc not. in d. cap. fi. ne prælat. vices suas. & arg. in ca. hoc huius placiti. 12. q. 2. in fine. Sed iuxta præmissam conclusionem fuit dubitatum de duo-
2 bus: vtrùm locatio † facta per Prælatum nomine suo, & non nomine ecclesiæ, ipso iure esset extincta per obitum ipsius. Aliqui Domini tenebant quòd non: quia successor, licèt non teneretur stare contractui: tamen posset, si vellet, imò honestum & decens esset, si tempus locationis nondum esset finitum, & esset facta locatio pro se, & successoribus suis. prout ponebatur in facto, quòd locationem factam obseruaret, & expectaret finem termini, quia canon dicit, quòd successor debet fauorabiliter prosequi, quos nouit suo prædecessori fideliter paruisse: vt 12. q. 2. can. hoc huius placiti de rescript. capit. literis. de pact. cap. fin. lib. 6. Ecclesia enim in contractibus suis nullam debet fraudem adhibere. de donat. capitulo per tuas. nec precarium finitur obitu concedentis: nec ante tempus constitutum, & si sit factum de possessionibus & rebus ecclesiarũ reuocatur de precar. cap. fina. Maior tamen pars tenuit contrarium: videlicèt quòd contractus locationis extinctus sit ipso iure morte locantis: quia vltra vitam suam non potuit suum successorem obligare, per iura superius in alia conclusione alleg. facit etiam cap. fin. de rescrip. libr. 6. & cap. significauit. de censib. Præterea licèt in beneficialibus sit successio, tamen non hæreditaria: quia non succeditur in locum, siue titulum

primi

primi defuncti, sed ex nouo titulo siue iure. de concessio.præbend.ca.2.de instit.c. ad decorem. de iure patro.c.consuluit,de fil.presbyt.ca.ad extirpandas.& ideò Prælatus nó succedit vt hæres: nec tenetur seruare omnes cõtractus initos:maximè, inutiliter per predecessorem suum: vt in d.c.2.de preca.& in c.significauit. de censib.& de pig.ca.2. Præterea licèt vsufructuarius sit Prælatus in vita:tamen est vsuarius in morte:prout legit.& nor.in c.præsenti. de offi.ordi.lib.vj. & per Ioan.monac.de reb.ecclesi.non alienã.c.hoc cõsultissimo.eodẽ lib. sed vsusfructus finitur morte:ergo &c.vt in d.clem.si vna.de reb. eccle. non alien.superiùs alle.in alia conclusione:vt legit.& nota.in c.cum constet.de pignor.Item finitur donatio feudi in dote ipso iure per obitum concedentis:vt in c.nuper. de donatio.inter vit.& vxo. Par etiam in parem, &c. de electioni.c.innotuit. & in hanc vltimam conclusionem declinauit reuerẽdus in Christo pater & dominus, dominus Cardi.Viuarien.quem super hoc consului.

EPITOME.

Pœna legis conductores.C.locati habet locum in successore locantis, sicut in ipso locante. & successor locatoris recipiendo pensionem rei locatæ, contractum locationis ratificare videtur. hoc dicit. §. iste.

DECISIO. II. aliàs 233.

EX præmissis duabus conclusionibus insurrexit aliud dubium videlicèt vtrùm pœna.L conductores.C.de locat. & conduct. locum habeat in successore locantis sicut in ipso locante: putà successor in casu quo potuit, repetiit rem locatam, & conductor contradixit, imò litẽ suscepit: vtrum habeat locum æstimatio bonorũ? Respondebatur per omnes quòd nõ:maximè si tempus locationis nondum fuit finitum, & fit facta locatio pro se,& successoribus suis. Et sic fortè poterat habere iustam contradictionis causam propter quam excusatur à pœna.de loca.ca. potuit.Et procedit hæc conclusio,maximè secũdum opinionem dicẽtium locationem extinctã per obitum ipso iure,nisi successor velit eam ratificare.Sed pone Prælat⁹ locauit certa bona prælaturæ suæ ad decem annos pro certa annua pẽsione,quam ipse recepit per duos annos in vita sua.Posteà eo mortuo successor suus recepit eam iterum per duos annos:subsequentes recepit à conductore prædicta bona: quæritur nunquid potest? Aliqui dixerunt quòd non,quia recipiẽdo pensionem tacitè videtur contractum factũ per prædecessorem suum ratificare.at.no.in c.2. & 3.de his quæ fiunt à præla.Nam vt ibi apparet, contractus præsertim temporales,& non perpetui tacitè possunt ratificari, & ibi de hoc.& quia decens & honestum est, quòd successor ratificet, & fauorabiliter prosequatur facta sui prædecessoris: vt in c. hoc huius placiti.12.q.2. & de solu.c.2.&ibi per Ioan.And.in nouel. faciunt optimè no per Spe.titu.de emphyteu.§ nunc aliqua. versi.xxiij. cum quatuor sequentibus. Maior pars tenuit contrarium : quia licèt receperit petitionem certis temporibus,& pro illo tempore censeatur cõtractum ratificasse tacitè pro tẽpore,quo recepit pẽsionem,tamen per hoc nulla censetur pro futuro tempore obligatio noua introducta. ad hoc alleg. l. emptorem. & l. item quæritur.§.qui impleto.C. de locat. & conduct. Tum etiam quia contractus semel extinctus, amodò non reuiuiscit,de renuntia.c.ex transmissa.de rescri.c quãuis.li.6.& cle.gratiæ.eo.titu.Sed locatio antedicta est extincta per obitum ipsius locãtis,vt suprà deductum est in alia cõclusione: ergo,Quando autem successor tenetur ratificare gesta per suum prædecessorem, vide Dynum & dominum Io.And.post eum in nouella in regula,ratihabitio.de regu.iur.lib.6.

EPITOME.

L.Quicunque.C.de apochis publicis.lib.x. locum habet non solum in censu tributario: sed etiam in emphytheuticario.

DECISIO III. aliàs 304.

LEx, quicunque.C.de apochis publicis.lib.x. ne dum habet locum in cẽsu tributario:sed in quocunque alio etiam emphytheuticario: prout not.Spec.titu de emphytheut §. nunc aliqua.versi.xxvij.& ij sequent.Hostien.in summa. eod.titu.§ hoc quoque notandum.

De Rerum permutatione.

EPITOME.

Beneficia reseruata.& ex causa permutationis resignata in manibus ordinarij verè vacant: sed per ipsum ordinarium conferri non possunt. Ratio. quia per talem reseruationem Papa ad se ordinationem dictorum beneficiorum aduocauit, ergo eorum dispositio est quibuscunque aliis inferioribus interdicta. Item, Ad beneficia resignata permutationis causa resignantes propria authoritate redire non possunt.h.d.

SVMMARIA.

1 *Reseruata beneficia etiam ex causa permutationis per ordinarium confirri minimè possunt.*
2 *Permutãtes sua beneficia an possint ad illa propria authoritate redire.*
3 *Collatio non est in beneficiorum ecclesiasticorũ permutatione necessaria.*
4 *Resignatio beneficij reseruati etiam ex causa permutationis facta, veram vacationem inducit.*
5 *Beneficia generaliter reseruata, non possunt nisi per Papam conferri.*
6 *Beneficia per Papã reseruata an possint permutari?*
7 *Optio non habet locum in beneficiis reseruatis.*
8 *Optio an locũ habeat in beneficiis deuolutis ad Papam per negligentiam inferiorum?*
9 *Beneficium putatiuum an per mortem occupantis vacare dicatur?*

DECISIO I. aliàs. 23.

1 FVIT dubitatum vtrùm † benefi-
a cia ª reseruata per Papam resignata in manibus Episcopi vacent, & per ipsum conferri possint.& si non

2 vtrùm permutãtes possint ad sua beneficia † propria authoritate redire. & sic sunt tria dubia. In primo casu videbatur aliquibus quòd non. per nota. per Ioan. Monac. in c. vnico. de rerum permuta lib. vj. super verb. fraude.' in q. sed quæro. vbi videtur dicere, quòd in permutationibus nõ est vera vacatio fictione iuris: sed est quædam continuatio iuris præcedentis ministerio præ-
b sidentis, alle. tres leges[b] & vnam decre.[c] de fi. de-
c cre. licèt. eod. titul. lib. 6. quæ decre. magis facit contra eum, quàm pro eo, dum dicit ibi, resignent. per quam resignationem beneficia verè vacant: saltẽ quò ad ipsos resignantes: quia per eam amittunt tam proprietatem quàm possessionem. prout leg. & not. in c. admonet. ca. quod in dubiis. & c. super hoc. de renunt. facit ca. quia periculosum. vij. quæstion. 1. ad quod Ioan. monachus nitebatur respondere dicens, prædictũ verbum, resignent, positum in dict. decretal. licèt. quia non est propriè resignatio: sed totum potestati superioris reseruatur, qui transfert personas de loco ad locum: vt in c. quæsitum. de re-
3 rum permu. volens innuere, quòd † in permutationibus non sit necessaria collatio: sed est quædam personarum translatio. Prætereà vno prohibito omne censetur prohibitum per quod deuenitur ad illud. per l. oratio. ff. de spon. sed propter reseruationem inhibetur & irritatur collatio: vt in capit. si eò tempore. de elect. lib. sexto. ergo & resignatio. Ad quod vltimum respondebatur, quòd licèt reseruatio beneficij impediat collationem ipsius: vt in capitu. si eo tempore. & in capit. vt nostrum. de appellation. tamen non impedit resignationem: sed conferentem, prout apparet per verba reseruationis: & ideò in hoc primo dubio fuit conclusum per omnes Domi-
4 nos concorditer, quòd † resignatio beneficij reseruati etiam ex causa permutationis facta veram vacationem inducit. Ratio, quia ipsam debet sequi vera collatio & institutio: vt in capitu. vn. de rerum permuta. lib. sexto. & meliùs in clementi. vnic. eodem titu in fin. quæ fieri non posset de beneficio non vacante. de concessio. præbend. cap. nulla. & cap. primo. ergo vera vacatio. quod etiam not. glo. in capitu. si propter tua debita. super verbo, vacabunt. de rescript. lib. sexto. In secundo dubio videlicèt vtrùm Episcopi admittendo renuntiationes huiusmodi reseruatorum beneficiorum resignatorum valeat ea permutantibus conferre? Et videtur quòd sic. per dicta iura: videlicèt capitul quæsitum. & capitu. licet. & clementin. vnic. de rerum permutation. per quæ iura arctatur Episcopus ad conferendum dumtaxat permutantibus, & non aliis. ergo, &c. quod est verum in non reseruatis: secùs verò in reseruatis per Papam. quæ etiam non
d possunt optari[d] vigore consuetudinis: de qua in capitulo finali, de consuetudi. libro sexto. nec per executorem siue Legatum conferri. de præbend. capitulo dudum. eodem libro. Ratio, quia reseruatio Papæ afficit beneficium super, & de quo fit, & inficit totum quicquid disponitur in contrarium: ergo aufert potestatem conferendi
e [e] & omnem modum disponendi circa id, de quo agitur: vt in cap. fina. & capitul. si eo tempore. de electio. libro sexto. & de præbend. capitul. 2. & capitul. dudum. eodem li. breuiter pro dicta conclusione est hodie extrauagãs Benedicti xj. quæ incipit, dudum, vbi expressè disponi-
5 tur, quod beneficia † generaliter reseruata: puta per assecutionem, vel munus consecrationis impendendum, &c. non possunt impetrari, nec per aliquem conferri, nisi per Papam. Recurrant ergo isti resignantes ad Papam pro permutatione perficienda, & collatione eis facienda: prout cõsulit, & concludit Fre. de Senis in tractatu suo de rerum permutati. quæstio. xxx. in quo quidem
f tractatu etiam tenet expressè, quòd beneficia [f] resignantium etiam ex causa permutationis in curia, in manibus. Episcopi ibidem degentis anteà etiam non reseruata, solus Papa conferet, & non Episcopus. Ratio quia huiusmodi beneficia vacant per resignationem factam in curia: de quibus beneficiis Papa sibi reseruauit dispositionem: vt in capitulo secundo de præbend. libr. 6.

In tertio dubio: videlicèt vbi dicti resignantes
g [g] nollent ire ad Papam pro permutatione fienda: sed vnusquisque vellet habere recursum ad suum beneficiũ. Quæritur vtrùm poterunt? Dominus Fre. de Senis in tractatu suo de rerũ permutatio. quæstion. viij. & Ioan. Andr. in capitul. licèt de rerum permuta. lib. vj. in nouella. Et dominus Alexander de Nargentillo ibidem in repetitione sua, tenent quòd sic de æquitate, per rationem, cap. si beneficia. de præben. lib. sexto. & per nota. ibidem per Archidiaconum super verbo, liberè, iuncto eo quod notatur per Ioan. And. eod. ti. c. licèt. ij. super verbo, eodem. vbi dicunt quòd etiam propria authoritate redire poterunt: quia sine culpa fuerunt, ex quo reseruationem ignorabant: ergo puniri non debent, de consti. c. 2. cum si. facit æquitas, per quam vitatur circuitus incõmoditatis ac beneficiorum inculcatio. arg. cle. auditor. de rescript. tollitur occasio expensarum, & laborum, quibus semper de iure est parcendum. de dolo & contu. c. finem. de offi. ordi. c. vt litigantes, libro 6. Et quia ob vtilitatem ecclesiarum non personarum. iurisq; beneficio id fecit. ideoq; laqueus sibi iniiciendus non videtur. 28. q. prima. de viduis, iurisque occasio ad dispendium trahi non debet. ff. de vsuca. pro emp. l. eum qui. de priuile. ca. quòd nonnulli. Quibus non obstantib. fuit determinatum contrarium. de quo etiam infrà in conclusione lx. Et est ratio, quia cùm beneficium verè vacauerit, per resignationem, vt probatũ est, suprà in primo casu. sine dubio recuperari siue rehaberi non poterit sine noua collatione. Nam beneficium vacans ecclesiasticum sine canonica institutione per eũ, qui in eo ius non habet, vel si ius habuit illudq; per priuationem, siue liberam resignationem perdidit, recuperari nõ potest. vt in c. ex frequentibus de instit. & de reg. iur. c. 1. libr. 6. Probatur hoc etiam in cle. vnic. in fi. qui quidem rigor iuris cõmunis scriptus æquitati prædictæ allegatæ per dictos Dominos meritò est præferendus: vt not. Cyn. in l. placuit. C. de iud. per Guliel. de monte Lau. in cle. quamuis. de appel. & pleniùs per dominum & patrem meum, & dominum Ioan. de Ligna. in c. quæsitum. de re. permut. in quæstione

materiæ

6 materiæ nostræ: videlicèt vtrùm beneficia † reseruata generaliter vel specialiter per Papam valeant permutari. In qua quæstione respondendo cuidam obiectioni quæ fit de æquitate. c. licèt. de re. permut. lib. vj tractat pulchrè quando æquitas præfertur rigori, & econtrà. Item cùm per liberá resignationem permutans in eo beneficio ius verè perdidit: vt in c. quàm periculosum. vij. q. 1. & nota. in c. admonet. & c. quod in dubiis. de renun. Aut ius aliquod positiuũ sibi illud ius restituit, & hoc non reperitur in toto corpore iuris quia si illud reperiretur, non esset quæstio, aut collatio superioris, & sic habemus propositum & quòd collatio superioris sit necessaria, vt probatum est suprà clarè in secundo dubio. ergo. Et per hoc posset respõderi ad d. c. si beneficia. quia ibi æquitas est scripta, quæ præfertur etiam rigori iuris scripto. prout no. Doct. ibi suprà. Sed in casu nostro non reperitur hæc ęquitas scripta. ergo standum erit iuris rigori scripto. Posset etiã alio modo responderi ad d. c. si beneficia quod idem esset dicendum in casu illo, sicut in casu nostro non obstante opinione Archidiaco. Nam tutiùs est secundum Ioan. And. ibidem, quòd in casu illius decret. quis authoritate superioris ad beneficia sua dimissa reuertatur: quàm propria, propter pœnam capit. eum qui. de præbend. lib. vj. Cuius consilium est iuridicum, & optimum, illudq́; seruat Palatium in beneficiis occupatis: secùs verò de vacantibus de iure & de facto: quia tunc procedit opinio Archidia. & sic ad concordiam prædicti Doctores reducentur, quod expedit. de elect. c. cum expediat. lib. 6.

ADDITIONES.

a *Beneficia. Adde decisio. 14. circa medium, de renuntiatio. in antiq.*

b *Alleg. tres leges. Scilicèt ff. de consti. pecu. l. & licèt. ff. de diuor. l. diuortium. & de iure do. l. quod dicitur §. miles. ad finem.*

c *Unam decretal. Scilicèt, cap. quæsitum. de rerum permuta.*

d *Non possunt optari. In beneficiis † reseruatis non*
7 *habet locum optio, secundum consuetudinem. An autem habeat locum in beneficiis vacantibus ex causa permutationis, vide plenè per Dominum Petrum de Perusio in capitulo quæsitum, de rerum permutatio. in vltim. quæstio. sui tractatus, vbi concludit, quòd non possint optari. Et an talis consuetudo præiudicet impetrantibus apostolicis, vide decisionem secundam. de consue. in antiquis, vbi dicitur quòd non. & ista fuit communis opinio Rotæ. Sed*
8 *vtrùm in beneficiis † deuolutis ad Papam per negligentiam inferiorum habeat locum optio. Ioan. And. in capitulo finali. de consuetudin. super verbo, vacantibus. libro sexto. tenet quòd sic. quòd mihi videtur mirabile: cum talis deuolutio fieri non possit, nisi per anni spatium: vt in capitulo licèt. de sup. negli. præla. capitu. 2. de concessio. præbend. & optio fieri debeat infra viginti dies: vt in dict. capitul. fina. sed ista se non compatiuntur, maximè quia tempus optionis currit à tempore scientiæ: vt not. gloss. antepenul. in clementina 1. de concessio. præben. nec iuuat si dicatur, quòd toto anno optans potuit ignorare, & tamen deuolutio facta erat: quia tempus currit à tempore vacationis notæ in ecclesia: vt in dicta gloss. antepenul. quo casu posita ignorantia apud ecclesiam deuolutioni locus non esse cogitabis.*

e *Potestatem conferendi. Subaudi & puram & liberam: vt not. Fred. in suo tractatu in quinta quæstio. & idem domi. Pet. de Perusio in capitu. quæsitum. de rerum permu.*

f *Beneficia. Dicit Abbas in capitulo inter cætera. de præbend. quòd non dicitur vacare beneficium simpliciter propter renuntiationem factam animo permutandi, quod est notabile, si est verum, cogita. Sed contrarium videtur tenere vna decisio in antiquis quæ incipit. Item oriebatur aliud dubium. De hoc vide latiùs per d. Pet. de Perus. in suo tractatu permutationum quem composuit in ca. quæsitum. de rerum permutatio. in secundo principali quæsito. q. 1. 2. & 3.*

9 *Dicti resignantes. Sed hic restat dubium, † si permutantes credentes permutationem tenere, quæ fuit nulla, administrent in beneficiis permutatis, & posteà moriuntur, post quorum mortem apparet quòd collatio facta ex causa permutationis non valuit, an dicta beneficia censeantur vacare per mortem, an per renuntiationem? Et hoc est etiam vtile scire propter capitulum susceptum, de rescript. libro sexto. & videtur quòd vacent per renuntiationem: quia tenuit renuntiatio: collatio verò sequens, quia fuit nulla, non fecit illos permutantes rectores ecclesiarum, & sic remanserunt beneficia in eo statu, in quo erant post renuntiationem. Non ergo potest dici quòd vacent per mortem eorum, ex quo titulum non habebant in beneficiis: sed videtur quòd vacent per mortem. quia illa renuntiatio facta fuit sub conditione tacita, vel expressa, saltem ob causam, quæ non fuit secuta, vel impleta. & sic cùm permutatio non fuerit perfecta ante mortem, perinde est ac si nihil factum fuerit. & hæc opinio placet Ioan. Andr. in dicto capitul. vnic. de rerum permutatione. libro sexto. Quidam dicunt quòd aut permutantibus nulla potuit culpa ascribi, & tunc talia beneficia morte dicuntur vacare. si autem eis potest ascribi culpa, quia sciebant causam permutationis prohibitam, tunc nec morte, nec renuntiatione vacant. sed iuris dispositione per iuris priuationem, scilicèt à iure inductam. per capitulum eum qui. de præbend. libro sexto. Dicas secundum Petrum de Perusio quòd vbi permutantes ad eorum beneficia authoritate propria redierunt, eo casu quo poterant tunc: quia non titulus redit ad titulum, ex dispositione iuris dicantur beneficia per mortem vacare: sed vbi permutantes ad eorum beneficia non potuerunt redire, quia eis potuisset culpa ascribi in permutatione facta: tunc talia beneficia vacent per renuntiationem, quia legitima præcessit renuntiatio: non autem vacent morte, quia non habent titulum in eis. Et adde hic quod notat Ioannes de Ligna. in capitulo quæsitum. de rerum permutatione. versicu. sed qualiter dicuntur. & per Frede. in suo tractatu quæstio. sexta.*

EPITOME.

Resignanti beneficium ex causa permutationis non competit interdictum vnde vi, nec conditio canonis reintegranda. iij.q.j.

DECISIO II. aliàs 62.

a PErmutanti[a] non competit interdictum vnde vi, nec condictio ex canone, reintegranda. 3. q. 1. obstante sibi renunniatione voluntaria, per quam amisit possessionem. iuxta not. per Inno. in ca. super hoc. de renunniatio. facit ca. excepta. de restit. spoliat.

ADDITIO.

a *Permutanti. Adde infrà in antiq. de renuntia. decision. 2.*

EPITOME.

Permutanti beneficium datur regressus ad suum beneficium. quod cum duobus permutauit vno tantum illorum euicto.

DECISIO III. aliàs 63

SI quis permutauerit vnum beneficium pro duobus quod potest. iuxta no. in c. cùm venerabilis. de exce. & de rerum permuta. c. vnic. lib. sexto. si vnum euincatur tanquam reseruatum, & aliud dimittit vel dimittere velit, potest petere vel habere regressum, ad suum primum beneficium, authoritate tamen superioris, & est opus noua collatione. argu. in ratione c. si beneficia. de præbend. lib. 6. & c. inter cæteras. eod. tit. & c. vniuersorum. de rerum permu. vide meliùs suprà in conclusione 1. in eod. titu.

ADDITIO.

a *Collatione. Adde decisio. 4. cùm ibi notat. suprà de renunciatio.*

EPITOME.

Petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare compermutantem pro tali habitum: cuius titulus si impugnetur, onus probandi incumbit impugnanti.

DECISIO IIII aliàs. 109.

AGenti & petenti beneficium ex causa permutationis sufficit probare compermutãtem habitum, & reputatum, pro tali, &c. & in pacifica possessione illius beneficij permutati fuisse etiam si titulus illius compermutantis impugnetur, cui impugnanti incumbit probatio, non obstante clausula in literis permutantium, in fine posita: quia de iure cõmuni censetur subintellecta: vt legitur & nota. de except. capitulo cùm venerabilis. & de rerum permutatio. capitu. licèt, li. 6. Ex superabundanti, & ad maiorem expressionem ponitur: & ideò sicut impetrans beneficiũ vacans per obitũ nõ tenetur plenè docere de titulo sui prædecessoris decedentis, ita nec impetrans per resignationem. arg. no. per Inno. & Hostien. de præsumpt. c. illud. & de eo qui fur. ord. re. c. innotuit.

EPITOME.

Permutatio facta per ordinarium de beneficio patroni laici eo contempto non est nulla ipso iure, sed annullanda.

DECISIO. V. aliàs 307.

a PErmutatio[a] facta per ordinariũ, de beneficio spectãte ad præsentationẽ laici ipso contẽpto, & nõ vocato, nõ est nulla ipso iure: sed annullanda per sententiam: si ipse contemptũ suũ infrà tempus, quod præsentare debuit, & potuit, prosequatur secundum dominum Fre. de Sen. in tractatu suo de rerum permu. q. xxx. & Alex. de Lancilla. in repeti. sine commento ca. licèt. de rerum permuta. lib. vj. in quarta parte q. xvj. alle. cap. quod sicut. de elect. cap. ea noscitur. de his quæ fiunt à præla. in quibus contemptus capituli non reddit actum nullũ: sed annullandũ, secundum expositionem Hostien. & Ioan. And. super ver. conuenit. Alleg. etiam cap. cùm in ecclesiis. de præb. lib. 6. Pro ratione allegat dominus Fred. dictum Pau. in clemen. vnic. de rerum permutat. dicentis, quòd consensus istorum vocandorum quorũ interest, potest interuenire antè & post: & dicit sic, dans per hoc intelligere, quòd non sit nulla, sed annullanda. Nam si esset nulla, ratificari non posset. per cap. auditis. de elect. cum similibus. Dominus Alexander alleg. aliam rationem: quia iste actus authorizandi permutationem principaliter depẽdet ab Episcopo: vt in ca. quæsitum. de rerum permutat. & no. in cle. vnic. eod. tit. & licèt debeant hunc actum facere de cõsensu capituli vel patroni: non tamen illa est nulla eo ipso, etiam si ad ipsum non spectet collatio, cùm non sit omninò defectus ex parte facientis licèt malè faciat conueniendo illos quorum interest: vt in d. cap. quod sicut. & in c. cùm in ecclesiis. Quòd autem sufficiat consensus illorum contemptorum ex post facto, inducit ipse illud, quòd superiùs in eadem repetitione dixit in parte prima. 7. q. scilicèt, quòd possum habere duo beneficia de iure: & tamen Episcopus potest me altero priuare, nisi mecum fuerit dispensatum: quæ si ex post facto interueniat, sufficit, vt ibi declarat. inducit pro hoc not. per Ioan Andr. in c. licèt canon. de electio. libr. 6. super glos. penulti. & not. per eundem. de Instit. cap. 2. libr. 6. Meliùs faciunt no. Inno. & Ioan. monach. & Ioan. And. in cit. de rebus ecclesi. non alienan. eod. lib. Facit ratio secundum eum, quia licèt iste consensus non interueniat in limitibus permutationis: non tamen cauetur iure, quòd non possit posteà interuenire: imò cauetur expressè contrarium, videlicèt sufficere superuenientem consensum: vt in d. c. quòd sicut. & in c. 1. de his quæ fi. à Prælat. & ca. ex ore. Vnde licet illud quod ab initio non valet, non firmetur ex tractu temporis: tamen ex nouo interueniente consensu bene firmatur: vt no. in dicta regula, non firmatur. de regu. iur. lib. vj. Respondet ad omnia contraria tam canonũ,

quàm

quam Docto.& præsertim ad ca decernimus.15. q.7 quod est clauis in hac materia, videlicèt irrita est episcoporum collatio facta de beneficio
c spectante ad præsentationem laicc ipso cōtempto,& irrequisito, dicenailllud c.loqui in eo casu quo patronus debet requiri.& in quo episcopus non habet collationem: sed in permutatione secùs,licèt eum alio. Vel potest aliter responderi, videlicèt quòd dictum cap.decernimus. loquitur in collatione voluntaria: casus autem noster in necessaria per cle.vnicam.de rer.permut. Dicit etiam dominus Alexander vbi suprà dominum Lapum, qui fecit plures additiones ad dicta domini Fre de in dictam partem declinasse & induxisse quòd sit annullanda.per capitu.per vestras.de iure patro.& de elec.c nemo. & quod ibi nota.libro 6.Si verò secundum Lapum illi, quorum interest, permutationi contradicunt, vel nòn consentiunt: tunc secundum eum est nulla allega clementin.ne in agro.§. ad hoc.de statu monachorum.quod dictum intelligo, si ex aliqua causa rationabili contradicunt, & intra tempus à iure statutum.aliàs non obstante eorum contradictione permutatio potest, & debet expediri.cùm eorum non interest impedire eam sine causa: quia presentare non possunt.per clemē.vnicam supradictam.de consensu tene dictum Pauli, videlicèt quòd sufficit eorum cōsensus ante, vel post tacitus vel expressus.per rationes antedictas.

Additiones.

a *Permutatio. Adde decisi.10.de iure patr.in antiq.*
b *Consensus istorum vocandorum. Adde Panormitn. in cap.significatum.colum.2.extra. de prebend ibi, & tenc menti illud dictum &c.& vide eundē Panormit in c,de multa.col.4.versic additur & alius casus.& ibi,& credo quòd requiritur consensus cuiuslibet:&c,eo.tit.de prabē.& eundem in c.quòd in dubijs extra.de renun.Roch.Curt.in suo tract.iurispatrona.in verbo.honorificum.q.3 col,3.*
c *Præsentationem laici Pro plena notitia materia iurispatronatus,vide Feli.in tracta.quando litera apostolica noceant iuri patroni laici.qui tractatus est in 1.vol.suorum commentariorum Adde gl.in §.& cū humana.in ver.die.de elect.in pragmati.sanctio.*

EPITOME.

Renuntiationum receptio est iurisdictionis: ideò facienda est in manibus illius qui potest inuitum deponere.& tunc perdit titulum & possessionem valet tamen facta in manibus capituli sede vacante.h d.vel sic Capitulum sede vacante resignationem simpliciter beneficij ad episcopum pertinentis recipere potest.

SVMMARIA.

1 *Resignatio beneficij qualiter & in cuius manibus sit fiēnda.*
2 *Visitator datus ab alio, quàm à Romano pōtifice ecclesia vacanti, an possit dare licentiam transeundi ad aliam ecclesiam.*
3 *Capitulum an sede vacante possit dare licentiā trāseundi de vna ecclesia ad aliam.*

DECISIO VI. aliàs 311.

1 FVit dubitatum verùm †capitulum sede vacā
a te possit recipere resignationem[a] simpliciter in manibus eorum factam alicuius beneficij spectantia ad institutionem Episcopi defuncti in quo dubio domini erāt varij, & diuersi. Aliqui domini declinauerūt in partem negatiuam. mouebantur, quia licèt capitulum, sede vacante possit confirmare electos: vt in c.cùm o'im.de maioritate & obedientia.& instituere præsentatos.de institu.ca.1.libr 6 & alia facere sede vacante, quæ sunt necessariæ iurisdictionis, quæ recitātur per Ioan.And.in nouel.de maio.& obed.c. vnico.li. 6.tamen ea quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, non cadunt in capitulum sede vacante, prout deducit Ioan.mona.in c.fi.de suppl.neg prælat. lib.6.& arg.eo.tit.c.si episcopus.& Io.An.in cle. 1.de hæreti.super verb.capituli. At recipere resignationem est iurisdictionis volūtariæ quia capitulum potest eam admittere, vel non admittere, ex causa, prout legitur & nota.in capitu.admonet.de renunciatio.ergo,&c. Prætereà visita
2 tor † datus ab alio quàm à Romano pontifice ecclesia vacante non potest dare licentiam transeundi alicui ad aliā ecclesiam, vt notant antiqui Doct.Io & Lauren.71.distinctio. confraternitatem.ergo nec capitulum vacante ecclesia, poterit hoc cùm ibi sit quædam alienatio personæ, quæ maior est quàm rei.11.q.1.cano.pręcipimus. & prohibita.etiam legitimo administratore per Papam deputato.de electio.capitu.ia cui.libr.6. not.hoc etiam idem Ioan.Andr.in capitu.fin.superiùs allega de supplen.negligen. prælat.in nouella.super verbo legitimam. & Ioan.Monach. in capitu.vnico.de maiorita & obed.li.6. Maior pars Dominorum declinauit in partem cōtrariam, scilicèt affirmatiuam quòd possit capitulū sede vacante resignationem huiusmodi admittere, quia hoc est iurisdictionia, cū in manibus illius sit resignatio faciēda ad quē pertinet institutio & destitutio, & non in manibus collatoris, prout legi.& no.in d.c.admonet.&c.quòd in dubiis.eo.tit.vbi dicit Inn.resignationē faciendam in manibus illius, qui possit inuitū destituere. Cū igitur capitulū sede vacante possit priuare quem beneficio suo propter crimen, vel aliam causam iustam: ergo & resignationem ipsius recipere potest præsertim ex causa legitima factam, de quo in c.nisi cùm pridem.de renū. quemadmodum resignationem ex causa permutationis factam in manibus eorū sede vacante de beneficio ad tertium,& non ad Episcopum spectantē admittere potest:& huiusmodi permutationem authorizare.quod procedit in beneficiis quorū collatio ad Episcopum & capitulum simul pertinet. prout legi.& no.per Io,An.in cle.vni.de rer.per mutatio.& per Paul.de hæretic.in clementina 1. & per hoc cessat,& nō videtur vera illorum antiquorum Doctorum opinio superiùs recitata,
3 quod capitulum †sede vacante non posset dare licentiam transeundi de vna ecclesia ad aliam. Prætereà cùm ad instituentem & non conferentem beneficiū pertineat huiusmodi resignationis admissio. vt suprà deductū est. At in casu no-

ſtro non ad collationem,ſed ad inſtitutionẽ pertinebat Epiſcopi defuncti beneficium, de cuius reſignatiõe tractamus,quam inſtitutionẽ poteſt facere capitulum ſede vacante.vt in c.t.de inſtit. lib.6.ergo & acceſſorium eius,quod ad inſtitutionem ſpectat,etiam facere poteſt:cui enim permittitur principale,& acceſſorium. de regul.iur. cap.acceſſorium.& c.cui maius.lib.6. & videtur mihi optimè facere prædictum capitu.t.de inſtit. lib.6.pro hac opinione:quia ibi nedum permittitur præſentatorum inſtitutio ſede vacante .ca. ſed ipſorum admiſſio , quæ eſt ipſius inſtitutionis præambulum. Siue igitur dicamus prædictã reſignationem præambulam,ſiue acceſſoriã ad ipſam inſtitutionem faciendam:crederem quòd ex quo conceditur eis inſtitutio. ergo & reſignationis admiſſio,per quam deuenitur ad illam. ff. de ſpon l.oratio de excepti e.cùm inter.cum ſimilibus. Ponamus igitur quòd fieret huiuſmodi reſignatio ſede vacante coram capitulo,& capitulum taceret eam: ſed patronus illius beneficij reſignati alium præſentaret capitulo,illúque capitulum admitteret , & inſtitueret:nunquid valeret huiuſmodi inſt.tutio? Crederem quòd ſic:quia inſtituendo videtur tacitè renunciationem admiſiſſe.argumen.eorum quæ legunt.& not.in cap. ex ore.de his quæ fiunt à maiori parte capi. Tum etiam quia ille ex quo renunciauit beneficium ſuum in manibus illius , qui potuit ipſum inuitũ deſtituere , per illam nedum perdidit poſſeſſionem,ſed etiam titulum,& proprietatem , prout legitur & nota.per Inno.in dicto c.admonet. & cap.quod in dubiis.& cap.ſuper hoc.de renun. Tum etiam quia faciendo & permittẽdo alium inſtituere,videtur ſuam renunciationem , & factum capituli approbare & ratificare.not.in dicto capitu.ex ore.per Hoſtien.& Archid.in can. ſi quis.54.diſtinct.

Additio.

a *Recipere reſignationem. Adde ad declarationem huius deciſionis,an ſcilicet capitulum ſede vacante poſſit recipere reſignationem beneficiorum,Feli.in d.c.cùm olim.de maio. & obedien.in 4.col. nume.7.*

EPITOME.

Capitulum non poteſt præſcribere ſede vacante reſignationem beneficiorum ad epiſcopum ſpectantium. Et procedit hoc ſummarium ſecundum opi illorum,qui tenent quod capitulum ſede vacante renunciationem beneficiorum pertinentium ad epiſcopum recipere non poſſit Sed ſecũdum veram opinionem,quòd recipere poſſit, ſummarium iſtud & dubium hic formatum non procedit.

DECISIO VII. aliàs 312.

EX hoc inſurrexit aliud dubium ſuppoſita prima opinione pro vera: videlicèt, quòd capitulum ſede vacante de iure communi non poſſet huiuſmodi reſignationem recipere : vtrũ capitulum poſſet hoc præſcribere? In hoc etiam Domini erant varii. Aliqui dicebant quòd ſic: cùm illud ſit iuriſdictionis,& omnia iuriſdictionalia ſunt præſcriptibilia,vt de præſcription.capit.auditis.& capitul.cùm olim. Præterea ex conſuetudine , vel priuilegio aliquibus Principibus ſede vacante competit iuriſdictio , ſiue adminiſtratio temporalium,vt in multis eccleſiis Gallicanis prout recitant Ioannes Monach. & Ioan. And.in nouella.& Innocen poſt eum de maior. & obedien.ca.vnico.libro ſexto. & facit pro hoc cap.generali.de electio.eodem libr. certis etiam dignitatibus competit ex ſpeciali iure adminiſtratio ſpiritualium,vt dicit ibidem Ioannes An. in nouella,remittens ad nota.de officio delegat. per eum in capitulo penultimo. ſuper glo.il.aduertere.libro ſexto Multò fortiùs poteſt hoc cõpetere capitulo ex legitima præſcriptione. cùm ipſi ſint pars corporis , & Epiſcopi membra.de his quæ fiunt à prælat.capitul non.it.& capitulo quanto. Pro hac parte facit gloſſ.in capitul.ſicut nobis.de ſimon ſuper verbo,ad collationem.in fine. Maior pars tenuit, & dicebat contrarium:

a quia vacante eccleſia non currit præſcriptio nec poteſt incipere tunc, ergo nec mediare,nec finire: quia caret legitimo defenſore.argument. eorum quæ leguntur & notantur in cap.t & capitul.de quarta.de præſcription. Ad illud quod allegatur pro contrario de inferiore , ſiue aliis Prælatis præſcribentibus adminiſtrationem ſpiritualem ſede vacante , poſſet reſponderi,quòd illi præſcribunt huiuſmodi adminiſtrationes cõtra capitulum , ad quod de iure communi ſpectat in temporalibus , & ſpiritualibus legitima adminiſtratio ſede vacante verè vel fictè . vt in capitu.ſi epiſcopus.de ſupplen.negli.prælato.vel contra Metropolitan.prout not.Ioan. Andre.in dicto c.t.de præſcription. ſuper vltima gloſſa.in nouella. Simili modo reſpondetur ad glo.Bern. ſuperiùs allega.in c.ſicut.

Additio.

a *Non currit præſcriptio. Idem tenet domi. Abb. Sicul.in cap.ex tranſmiſſa.de præſcriptio.in 2 colum.in ver.tertius caſus. & Felyn.ibi tranſit cum domino Abbate.in ver.inquantum verò ponit Abba.hic, col.3.num.13.fol.41.*

DECISIO VIII.

SImilis eſt deciſio 13.hoc tit.de rerum permutatio.in antiquis.

EPITOME.

Habens gratiam à papa prædeceſſore,qui acceptauit beneficium, præfertur habenti gratiam à ſucceſſore , qui etiam illud acceptauit.

DECISIO IX. aliàs 455.

INnocentius , qui obtinuit gratiam ab Innocentio de canonicatu ſub expectatione præbendæ viuente , vel mortuo Innocentio non curo . Vacante quadam præbenda infra tempus debitum illam acceptauit,ſed ſibi non fecit prouideri.tãdem vnus qui impetrauit poſt obitum Innocen.ab Vrbano ſuo ſucceſſore in ſinilh forma habens in gratia clauſulam, antefertur eãdem præbendam infrà menſem à data gratiæ ſuæ acceptauit

ceptauit. Quæritur quis corũ sit potior? Maior pars tenuit quòd illa Vrbanica, quæ clausulam habuit, anteferri, nõ obstante acceptatione primi facta ante gratiam secundi, ex quo non fuerat sibi promissum. Et repetebant tex. in c. quodam. de præb. lib. 6. vbi propter istã clausulam, anteferri, positam in literis secũdi fuit impeditus primus, quòd promissio sibi facta non valuit ob decretum literarum secũdi: & tamen primus habebat ius ad præbendã, antequã secundus haberet gratiã: quia sibi debebatur præbenda primò vacatura. Nam primus nec secũdus habebat ibi beneficium acceptandi: quod apparet: quia sic afficiebatur præbẽda acceptura. iuxta decre. si post. in fine de præbend. lib. 6. quam quidem præbendam affectione nõ obstante secundi gratia propter clausulam, anteferri, impediuit ibi primum. Item etiam hoc dicebant propter clausulã, anteferri, appositam in literis secundi non obst. si aliqui apostolica vel alia quauis authoritate in eadem ecclesia sint recepti, &c. seu si super prouisionibus sibi faciendis de canonicatu, & præbẽda in dicta ecclesia speciales dictæ sedis, vel legatorũ eius literas impetrauerint, etiam si per eas ad inhibitionẽ, reseruationẽ & decretũ, vel aliàs quomodolibet sit processum, &c. quia illa verba, quomodolibet, &c. inducũt etiã si sit processum ad acceptationem. & per illam clausulã Papa videtur anteferre secundũ, etiã si primus acceptasset. Et pro opinione prædicta est expresſè Ioan. And. in nouell. de rescript. c. causam. super glo. Io. in fin. tamẽ ego & dno alij sustinebamus quòd primus esset fortior, ex quo acceptauerit antequàm secũdo fieret gratia cũ clausula, anteferri: & quòd illa clausula nõ est extendẽda contra primos, qui attentassent ante gratiam secundi, quòd non est verisimile Papã ius eorũ ad rem ita appropriare, sicut appropriatur per acceptationem voluisse tollere, nisi expresſè de hoc fecerit mentionem. Et pro hoc facit ca. fin. de concess. præb. lib. 6. vbi per reuocationem non tollitur ius ad rem: quia de hoc ibi fiebat mẽtio, aliàs non tolleretur. pro hoc capitu. ex parte. de offic. delega. Nec obstat d. cap. quodam. quia ibi tempore gratiæ secũdi præbenda nondũ vacauit certa & determinata, & ideò erat affecta pro primo, nec ad eum ius ad rem acquisitũ in casu nostro ante gratiam Vrbani factam secundo cum clausula, anteferri, iam vacabat præbenda, & per primum acceptata: & ideò specialiter & determinatè affecta, & ad eam primo fuerat ius quæsitum, non obstan. prædicta clausula, vel aliàs quomodolibet sit processum quia intelligitur per executorem non per partem, seu impetrãtem certam præbendam vacantem acceptantem. Et ideò illa clausula debet sortiri vires suas in beneficiis tunc vacaturis, vel si tunc vacabant, nondum tamen fuerat acceptata, nec per acceptationem quodammodo appropriata.

De Feudis.

EPITOME.

Pater dare potest filiæ feudum in dotem, quod vitam ipsius filiæ inuestitæ non transcendat etiam sine consensu domini feudi perpetuam autem concessionem facere non potest, nisi domini consensus accesserit.

DECISIO. I. aliàs 199.

PAter potest dare feudũ in dotem filiæ suæ sine assensu domini, quæ donatio durabit tantũ ad vitã feudatarij: in perpetuũ enim irrequisito domino etiã in dotẽ donare non potest, quia hoc esset quædam alienatio, quæ prohibita est, per l. imperialẽ. §. 1. de prohi. feu. alie. in vsib. feudo. & sic debet intelligi l. donare, qualiter feu. ali. Pro cõclusione est tex. rotũdus de don. inter vir. & vxo. c. nuper. & ibi per Inn. & etiã per Ber. Hostien & Io. And. in c. 2. de feud. in 1. gl. & in Spec. tit. de feu. §. 1. vers. 19. in fi. qui remittit ad no. per eum tit. de emphyten. § nunc aliqua. versi. 109. & ibi tractat, vtrum res emphyteutica possit dari in dotem de quo scilicet vltimo per Io. And. in nouel. in c. potuit. de loca. qui remittit ad sum. Host.

EPITOME.

In feudis acquiritur actio absenti de æquitate canonica: vt si patri & filiis feudum datum fuerit: nam per talem donationem filiis absentibus actio est quæsita.

DECISIO II. aliàs 249.

SI per habentẽ potestatem concedẽdi in debita forma, & ex causa legitima aliquã possessionem ecclesiasticam in feudum perpetuum Titio, & liberis suis vtriusque sexus etiam naturalibus, & præsertim Seiò filio naturali dicti Titij absenti: si Seius postea huic donationi siue concessioni consentiat, de æquitate canonica actio acquiritur dicto Seio filio naturali absenti etiam per epistolam non sibi, sed patri suo directam: propter identitatem rationis, & æquitatem: vt l. quoties. ff. de donatio. per not. per Ioan. 1. quæstio. 7. can. quocirca. faciunt etiam not. in capitu. accedens. de concess. præbend. facit capitu. si tibi absenti. de præbend. libro 6. licet de hoc aliqui Domini multùm dubitarent.

De Donationibus.

EPITOME.

Donatio non præsumitur ficta, & simulata ex eo solo quod donatarius passus est donatorem possidere res donatas per eum vsque ad mortem. Et quæ sit differentia inter fictum & fraudulentum hic dicitur.

SVMMARIA.

1 *Donatio omnium bonorũ etiam cũ pacto, quòd donator possidebit vsque ad mortẽ, an præsumatur ficta?*
2 *Dolum allegans illum probare tenetur.*
3 *Contractus fictitius differt à dolo, & qualiter.*
4 *Contractus tribus modis considerari potest: scilicèt fictitiè, imaginariè, & simulatè.*
5 *Simulationis causæ sunt tres.*
6 *Cõtractũ fictitiũ esse, allegãti fictionis speciẽ exprimere, nisi causa ex qua eliga possit, declaretur, nõ sufficit.*

DECISIO I. aliàs 484.

a EXtra Rotam quòd per hoc,ᵃ quod
1 donatarius † possessionem post donationem de eis sibi factam permittit stare in possessione continuè donatorem vsque ad mortem. non per hoc potest dici donatio facta in fraudẽ, vel contractus ipsius donationis esse fraudulẽtus, vel fictitius. Nam nõ præsumitur, nisi apparest aliqua indicia vrgentia fraudis: vt l. dolum. ff. de dolo. Nam qui dolum
2 † allegat, dolum probare tenetur. ff. de probatio. l. quoties. §. qui dolo. Possibile enim est quòd qui donauit sine fraude & voluntate donatarij in possessione remansit, vel fortè mutata voluntate: & ideò actio destituta est. Institut. de donatio. §. perficiuntur, & l. si quis argentum. C. de donatio. Item quia fictiones & simulationes nõ præsumuntur, nisi appareat causæ cognitio, propter quam factæ sunt, & per quam præsumi debeant: vt ff. rerum amo. l. si mulier. in principio. & ff. qui & à quibus. l. sed si maritus. § fina. vbi hoc est expressum. & extrà de renuntiatio. capitulo secundo, libro sexto. & ideò lex dicit alienationem non posse dici in fraudem creditorum factam, qui non sunt. ff. de iur. fisci. lege secunda. sic non potest dici donatio causa mortis, nisi vbi est periculum mortis: vt ff. de donationibus causa mortis. l. 1 cum l. sequenti. Sed qualiter soluetur contrarium ad. l. sicut. §. superuacuum. quibus modis pignus vel hypotheca solui. certè Bartol. de Saxoferrato consil. 65. incipien. factum tale est Petrus Nicolæ sic soluit: dicens, quod vltra huiusmodi possessionem suberat ibi causa videlicèt ad excludendum creditorem, quàm creditor allegabat: propter quam ibi venditio præsumitur simulata. vide ad hoc ea quæ scripsit idem Barto. ff. de donationibus l. post contractum. vbi no. quòd ad præsumendum donationem factam in fraudem, oportet; quòd aliquid semper interueniat, quòd det causam huic præsumptioni.
b Aduerte quòd inter contractum fraudulentum,ᵇ
3 † & contractum fictitium est differentia. Nam dicitur contractus factus in fraudem, qui verè eo animo agitur, vt verè valeat, & permaneat prout agitur: & alius per eum, seu eius occasione decipiatur. no. ff. de his quæ in fraudem creditor. per totum. Hoc autem allegare non possunt qui taliter contraxerunt, seu qui participes fraudis huiusmodi fuerunt. C. de reuocand. donatio. lege, cùm profitearis. & C. de seruo dato pignor. manumiss. lege, si creditoribus cum similibus in glo. dicta l. cùm profitearis. not. nec ipsius, nec istius voluntas habent, cui ipse non habeat necesse relinquere: vt not. ff. de his quæ in fraudem creditor. lege 2. sed certè illi, in quorum fraudem contractus fuit initus, debent probare ea quæ ad fraudem præsumptionis probari habeant. & ibi habes necesse contrahentes, id est, cui contrahens necesse habebat relinquere, si in eius fraudem fuit cõtractus factus, & poterat dicere contractum fraudulentum: vt in dicta lege secunda. ff. de his quæ in fraudem credit. & ibi no. per totum. & ita loquitur dicta. l. sicut. §. superuacuum. Sed simulatus contractus dicitur, quado simulatur certus cõtractus fieri, & nõ fit ita, sicut simulatur: vt C. plus valere quod agitur, per totum, ff. de contrahen. emptio. l. nuda. de reg. iur. l. imaginaria. ff. de distract. pign. l. & qui sub imagine. de aqua pluuia. arcen. l. emptor. C. si quis alteri vel sibi. l. quamuis. & lege, cùm proponas. & hoc casu tam ipse sic contrahens, quàm eius hæres etiam voluntarius, potest dicere talem contractum fictitium, per dicta iura: dummodò fraudem suam non allegauerit, ex qua se iuuet: quia tunc non obstarent iura prædicta: vt l. post mortem. ff. de adoption. Et circa hoc sciendum quod
4 tribus † modis potest dici cõtractus: videlicèt fictitius, imaginarius & simulatus. vno modo cum vnus contractus celebrari simulatur, & tamen in veritate agatur quòd aliùs celebretur. Sic loquitur totus titulus C. plus valere quod agitur. & C. de contrahend. empt l. empti fides. & huiusmodi naturæ est, vt non impediatur acquisitio, ei cui acquiritur dempta fraude si ex causa quæ verè agebatur, poterat acquiri: vt d. l. empti fides. C si cer. pet. l. si ex pretio. & no. in l. nuda alle. Secundò modò dicitur contractus simulatus: quia licèt verè agatur quòd sic fiat: tamen agitur quod citò dissolutio contractus fiat. allegat. l. 4. §. si ab ignoto. ff. de manumiss. testament. & natura illius simulationis est, vt debeat hoc expressè per pactum agi: vt dicto §. si ab ignoto. Tertiò modò dicitur contractus fictitius, seu simulatus, quando ex mente non procedit, id est, quando agitur inter partes, quòd contractus nullus sic. & de hoc loquitur l. nuda. & l. imaginaria. alleg & ff. de ritu nupt. l. simulatæ nuptiæ. & de aqua pluuia. arcen. l. emptor. & faciunt quidam quandoque propter effugienda onera, vel debita fiscalia.
5 Ex præmissis tria concluduntur. Primum † est, quòd simulationis causæ sunt tres species allegãdo, agẽdo, vel excipiendo contractum, vel instrumentum esse fictitium: & non designans speciem fictionis non est audiendus: quia aduersarius sic redderetur dubius: vt ff. de eden. lege prima §. 1. & de rei vendicat. l. Pomponius scribit si frumentum. in fin. quæ loquuntur in agente. idem in excipiente. ff. de flumini. lege prima. §. Labeo. de legat. 1, l. Titiæ textores. in princip. Item in probante, qui non debet obscurè probare. ff. de negot. gest. leg. cum actum. in fin. & ibi not. ff. de petitio. hæredi. lege, si mortem. & ibi not in gloss. super verbo, probatur. & extrà de probatio. capi. in præsentia. facit optimè quod not. Ioan. Andr. in gloss. de except. capitu. pia. libro sexto, super versicu. speciem. Secundò concluditur ex præ-
6 missis, quòd † tali dicenti instrumentum, vel contractum esse fictitium, non sufficit exprimere speciem fictionis, nisi declarata causa, ex qua colligi valeat ipsa fictio, per prædicta, seu indicium huiusmodi fictionis. Ratio, quia cùm ex ipso actu de per se non ipso facto, vt concludit, de iure intentionem addere potest id, ex quo insurgit indicium simulationis, ex quò concludi valeat ipsa fictio, per prædicta. facit quia intentio debet de necessitate vigere: vt leg. ad probationem. C. de probat. nec dicatur, non probare hoc esse, quòd ab hoc contingit abesse. Dicunt quidam in casu nostræ quæstionis toll

nis tolli dubium fictionis: si donans nomine donatarij se constituisset possidere, per l. quisquis. C. de donatio. & l. quædam. ff. de rei vendi. & l. quod meo, & l. qui pignoris, §. 1. & l. sequenti, ff. de acquirenda possessio. in quibus id videtur expressum, quod procedat, si nulla causa præsumendæ fictionis alias appareret: quia si subesset causa huiusmodi, bene præsumeretur illa causa: vt quia dixit donans se constituere nomine donatarij possidere in fraudem & fictitiè, sicut de contractu ipso, nisi sequeretur traditio corporalis, vt probatur hoc C. de suffragi. l. 1. & eodem modo dicerem de clausula renuntiationis doli & fictionis, arg. ff. de nouationib. l. doli. §. diuersum. Tertiò concluditur ex præmissis, quòd non ideò dicitur donatio fictitia, vel in fraudem: quia de omnibus bonis vel maiori parte est facta, nisi subsit aliqua causa fraudis præsumendæ, & per hoc non obstat l. omnis, §. qui Lucius, ff. de his quæ in fraud. cre. Vide Bartol. in consilio prædicto 65. quod incipit factum tale est. Petrus Nicolæ donauit, si illud consilium habes, ibi reperies magnam partem de præmissis.

ADDITIONES.

a *Quòd per hoc. Vide glos. in titul. de subla. cle. liter. in verb. cuicunque in pragmat. sanctio. Roma. in authent similiter. C. ad leg. falcid. Alex. & Iaso. in l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. oblig. Doctor. in l. final. C. de pact.*

b *Contractum fraudulentum. Contractus quotuplex sit, vide per Bart. in l. 2 in princip. ff. si cert. petat.*

De Testamentis.

EPITOME.

Pater filios plures habens in potestate, singulos in certis rebus, & bonis instituens, & eos iussit esse contentos, multaque posteà legata relinquens, intelligitur decedere testatus.

SVMMARIA.

1 *Testatus quando quis decedere dicatur?*

2 *Ius accrescendi non potest vniuersali hæredi per testatoris dispositionem auferri.*

3 *Testator non potest facere quin leges habeant locum in suo testamento.*

4 *Filius familiâs in patria potestate constitutus in re certa institutus, pro vniuersali hærede habetur.*

DECISIO. I. aliâs 333.

a SI pater [a] plures † filios in sua potestate
1 habens, singulos instituat in certis rebus & bonis: & eos illis singulariter iussit esse contentos, multa posteà legata relinquens, censetur decessisse testatus. Probo: quia vbi constat testatorem voluisse relinquere vniuersalem hæredem: & ita per consequens decedere testatum, quæcunque adiectio per eum facta huiusmodi vniuersitati, & testamentariæ dispositioni repugnans vitiatur, & non vitiat, & trahit ad se testamentaria causa causam intestati, & sic est in proposito, igitur, &c. Maior probatur, quasi testator Titium vniuersalem hæredem instituit, & adiiciat institutioni conditionem impossibilem, vel exceptionem rei hæreditariæ, habetur pro non adiecta, ff. de condit. institut. l. 1. & ff. de hæred. institu. l. si ita quis hæres institutus fuerit excepto fundo, facit cap. fin. de condit. opposi. & de pact. cap. fi. hinc est quod not. gloss. ff. de acquir. hæredita. l. si seruus com-
2 munis, ab extraneo, in fin. quòd ius † accrescen
b di [b] hæredi vniuersali per testatoris dispositionem auferri non potest. Ratio, quia testator non potest facere quin leges locum habeant in suo testamento, ff. de legat. 1. l. nemo de testament. capitul. requisisti modò lex vult hanc accrescentiã: quia non patitur, quòd quis decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus: vt in regula, ius nostrum non patitur, simile quia nec lex hoc patitur in hærede, vel legatario: vt ff. de acquirend. hæred. l. 1. & 2. cum sua gloss. igitur nec mirum si trahit causa testamenti ad se causam intestati: quia fauorabilior est: & ideò debet præualere: vt l. antequam, C. commu. de successio. l. quamdiu, ff. de acquired. hæred. facit, quia omnia conãtur sustinere testamenta, ff. de hæred. institut. l. ex facto, §. 1. cum similib. facit cap. cùm ibi, de testa. hanc partem dicunt quidam Dyn. & Cyn. firmasse in additionibus, super l. si ita quis, ff de hæredibus institut. dicentes. quòd si testator instituit quem ex dimidia, & quòd venientes ab intestato habeant alias partes, quòd nihilominus habebit totum institutus. Minor argumenti pro
3 batur sic, quia speciale † est in filiofamiliâs in patris potestate constituto, instituto in certa re, quòd pro hærede vniuersali habeatur C. de hæredibus institutis, l. quoties, not. Cyn. & probatur in auth. vt cùm de app. cog. §. cæterum, col. 8. quia ibi dicit, quòd debet sibi relinqui iure institutionis, & quid si minus legitima relinquit pater iubens illum esse contentum: nihilominus
c lex supplet vsque ad legitimam, & [c] etiam sine onere: vt l. omni modo, & l. quoniam in prioribus, C. de inoffi. testam. & est casus de hoc in §. cæterùm, alleg. nam legis dispositio non debet carere effectu, nec verbis imponi, C. commu. de leg. l. 2. in fin. de elect. cap. commissa. libr. 6. Ergo ius & beneficium vniuersalitatis habebit, quod ius in iure accrescendi consistit: ergo, &c. Præterea huiusmodi adiectio, de non plus petendo, vel capiendo, adiecta videtur fauore legatariorum: vt videlicèt liberi occasione Falcidiæ, vel aliâs iure detrahant de legatis: quia cùm non appareat alia causa, & ista est probabilis, recipienda est, & tamen tunc testamenti vigor stat: ergo &c. Pro contrario allega. §. si duo. in l. quoties, de hæred. instit. quia licèt pluribus in certis rebus institutis, censeantur ipsi vniuersaliter instituti: hoc verum, si testator hoc expresè non prohibuisset: vt l. prima, §. si ex fundo, ff. de hæredibus institu. secùs enim si expresè hoc prohibuisset, vt in dicta l. quoties. §. si duo. At in casu nostro illud testator expresè prohibuit: ergo. Ad quod respondebatur, quòd ibi loquitur in hærede vniuersaliter, sed particulariter instituto. alle-

allegatur etiam pro contrario l.pen. ff.de iniusto rup.& irri.testa.vbi dicitur,quòd testator potest prohibere inter hæredes ius accrescendi,ergo & prohibere hæredem institutum in certa re,ne vltrà illam capiat. Ad quod respondebatur, quòd est ibi ratio:quia videtur testator tollere ius accrescendi dando substitutum,quia si substitutus moreretur,& cohæres renuntiaret,alteri accresceret,not.Bart.in l.re coniuncti,ff.de leg,3. Vel aliter.quod in dicta.l.penulti. cessante substituto, quòd non habet locum ius accrescendi,facit fauor posthumi, qui rumpit testamentum solùm in sui fauorem,non autem in fauorem hæredis: vt l.nam & si,§.rumpendo,ff.de iniusto testamẽto,& ita est ibi casus specialis.in quo casu intestati trahit ad se causam testati,siue testamenti fauore posthumi.Non obstat l.si Titius, ff.de condit. insti.quia ibi sunt duæ institutiones conditionales repugnantes æquè potentes quæ in concursu se impediunt.Hic verò causa testati est potentior. Ad l.quoties, C.de hæred.suprà responsum est.Nec obstat,quòd voluntas testatoris seruanda est:quod verum est,si talis est,quæ non sit irrationabilis,nec sibi ipsi repugnans,& in facta à iure:vt in proposito,&c.

ADDITIONES.

a *Si pater, Adde Ægid. Bellamer. decis.7.incip .si pater,hoc titul.*

b *Ius accrescendi. An ius accrescendi possit prohiberi per testatorem tacitè vel expresse,vide Bar.& Angel.in l.si ego,ff.de iniust.rupt.test a. Doctor. & Flo. in l.dominus. §. fin.de vsuf. & Bart.in l.quoties,§.si duo,& ibi Bal.ff.de hæredib.instit. Adde Bald. in l.1.in 9.q.C.quando non petent.part. Doctor.in l.nemo potest.ff.de leg.1.*

c *Vsque ad legitimam. Legitima an sit quota hæreditatis,vide per Bar.in l.ex facto.2.ff.de hæredib. inst. & in l.quoties,C.eodem.*

De Iure patronatus.

EPITOME.

Is qui possidet castrum,vel villam ratione cuius oritur ius patronatus,præsentare potest ad ecclesiam vacantem,nisi iam super illo iure lis foret contestata.

DECISIO I. aliàs 140.

POssessor bonæ fidei alicuius castri, siue villæ, siue comitatus, ratione cuius compent sibi ius præsentandi ad ecclesiam inibi, vel alibi situatã, licèt nunquam anteà præsentauerit, potest ad ipsam ecclesiam præsentare:quia dignitas siue castrum videtur hoc ius præsentandi semper tenuisse & possedisse:iuxta notata per Inno.in c.cũ semper de causa posses.& de resti.spolia. c.in literis non obstante guerra dicto possessori super comitatu, seu castro mota,quæ non impedit eum in præsen-
a tando,sicut nec motio litis iudicialis:[a] vt lit.pẽd. cap.1.& 2.nisi lis super ipso iure, seu possessione præsentandi sibi moueretur,& lis contestata esset:quæ post huiusmodi contestationem malam fidem induceret,& sic præsentare nõ posset.arg. not.per Inno.de resti.in integ.c.2. de iure pat.c. consultationibus,& de resti.spo.c.in literis.

ADDITIO.

a *Iudicialis. Adde Abb.in c.ex literis de iure patr.*

EPITOME.

Patronus mortuo præsentato actore potest prosequi causam pro suo interesse,& petere declarari ius præsentandi ad eum pertinere,ac præsentatum remoueri debere.

DECISIO II. aliâs 174.

SI A.præsentatus per B. ad aliquam ecclesiam agat contra C.reum & possessorem præsentatum per D.mortuo A. actore, B. præsentator
a pro suo interesse [a] potest venire ad causam,& petere declarari ius præsentandi ad eum pertinere & præsentatum per D.amouendum fore, & amoueri, prout legitur & notatur in capitu.si hi contra quos in fine,vt lite pendente,libro sexto. Electores enim & præsentatores possunt vnà cũ electis & præsentatis,& etiam sine eis esse in iudicio pro eorum interesse,& petere eorum electiones.& præsentationes per eos factas canonizari,seu canonicas pronuntiari,prout legitur & notatur in c.statuimus.& c.cupientes,& c.quàm sit,de ele.lib.6.de accus.c.super his,per Inno.

ADDITIO.

a *Pro suo interesse. Adde Roch.Curt.in suo tractat. de iure patrona.in verb.ius coll.7.versic. qua autem forma seruetur,&c.*

EPITOME.

Non sufficit patronis eligere,vel nominare:seu literas de præsentando mittere,nisi præsentent electum superiori, ad quem spectat institutio realiter infrà tempus,& cætera.

DECISIO III. aliâs. 211.

a NOn sufficit [a] patronis quòd eligant,vel nominent præsentandum ad aliquod beneficium, spectans ad ius patronatus eorum. vel literas præsentationis dent, seu tradant etiam præsentato,nisi infrà tempus præsentent personam per eos electam, seu literæ præsentationis præsententur superiori, ad quem spectet collatio, siue institutio realiter, & cum effectu infrà tempus à iure statutum,prout legitur & not.per Io.An.in c.fi.de iu.pa. & in c.vnic.e.tit.li.6.& per Archi.in c.1.de præb.super verb.præsentatio.eo. lib.Faciũt pro hoc not.per Ioan And. & Pau.in cle.dudum,super verb.præsentauerint,de sepul. quamuis domini Cors. & Benedictus remanserint dubij, dicentes quòd ex quo patronus tradidit literas infrà tempus debitum industrioso & diligenti, præsertim præsentato, siue electo

electo per eum, de cuius diligētia meritò debebat prçsumere, non deberet reputari negligens, nec aliquid sibi imputari arg. eorum quç leg. & not. de pign. c significante & per regulam, quod per me non stat, & c. de eo qui mit. in poss. capit. 1. de reg. iur. capit. quòd per me, lib. 6. Respondebatur ad vltimum, quod non fecit prout debuit quia licèt sufficeret electionem, siue prçsentationem factam per patronum esse prçsentatam electo, siue prçsentato infrà tempus quoad hoc vt contentus electioni, siue prçsentationi de se factæ: tamen quoad superiorem, qui habet electū confirmare, vel prçsentatum instituere, id non sufficit, arg. eorum quæ leg. & not. in c. quàm sit, de elect. lib. 6. Nec ob. d. c. significante, quia licèt debitor excusetur ibi à periurio, propter missionem nuntij: tamen nihilominus remansit obligatus, & nihil deperibat creditori. At hic in quæstione nostra statim lapso tempore quadrimestri fuit ius prçsentandi, siue eligendi deuolutum ad superiorem: nec posteà potuit prçsentare de iure patronat. ca. quod autem, & c. cùm autem, de suplen. negl. prçla. c. sicut & de offi. ord. c. cùm vos. Ratio enim quare debet fieri effectualis & personalis prçsentatio infrà tempus, iuris est, vt superior qui habet prçsentatum instituere, possit videre, & examinare personam, an sit idonea ad regimen illius beneficij, de elect. c. cùm nobis c. olim, & c. si. lib. 6. Prçtereà hoc sonat verbū, prçsentare. nam dicitur prçsens qui prçbetur sensibus corporis, facit ff. de verb. oblig. l. 1. in princ. secundum Ioan And. & Paul. in loco prçalleg.

ADDITIO.

a *Non sufficit. Nota quòd non sufficit patrono præsentare, seu eligere præsentandum nisi infra tempus iuris præsentet personam idoneam. Et adde quod no. Ioan. Andr. in Compo. in c. capitulum. de rescript. post glo. in verb. quæris post semestre. & sic not. quòd patronus per actū solum præsentationis nō satisfacit iuri, & cōstitutioni & adde glo. in § item circa clausulam in verb. non valeant, tit. de elect. in pragmat. sanct. & adde decis. proximè seq. nisi superiori fuerit dicta præsentatio præsentata.*

EPITOME.

Sufficit patrono præsentare idoneum realiter infrà tempus, licèt eum superior non admittat. quia tempus præfixum est à iure præsentationi, sed non confirmationi.

DECISIO IIII. aliàs 212.

SEcundùm omnes Dominos, Corsien. excepto, qui remāsit dubius, si patronus prçsentat personam habilem infrà tempus debitū superiori: licèt ipse recusei prçsentatum admittere, & instituere, id non debet patrono imputari: quia fecit quod debuit, nec in aliqua culpa, siue negligētia fuit, de consti. c. 2. Culpa enim superioris sibi nocere non debet, de elect. c. si electis, & de reg. iur. cap. non debet aliquis, lib. 6. Agat igitur præsentatus contra superiorem, qui eum iniustè admittere denegauit, de iure pat. c. nullus, & c. pastoralis. Dominus verò Cors. volebat dicere, quòd patronus deberet, & teneretur iteratò interpellare superiorem illius, qui recusauit suum præsentatū admittere iniustè, & instare apud eū pro admissione, siue institutione, per eum facienda, quòd si non faceret, esset in mora. Pro qua allegat multas leges. Ad quod respōdebatur, quòd nullum ius adstringeret ad hoc patronum, sed si vellet, posset, de ele. c. cùm inter canonicos. Prætereà aut est totum tempus sibi a iure datum ad præsentandum elapsum, aut non, si non licèt posset variare. seu vetiùs accumulare, tamen de necessitate iuris ad id nō tenetur prout legit. & not. de iure pa. c. quòd autem, & c. cùm propter, & c. cùm autem, c. nobis. Si verò totum tempus est effluxum, præclusa est sibi via accumulandi, vt in iuribus superiùs alleg. & nil restat nisi examinare personam præsentatam per superiorem, vtrùm sit idonea, vel ne, & si inueniat illam idoneam, tenetur admittere, & instituere: vt in d. c. quod autem, quòd si facere recusauerit, agatur de hoc coram superiore. Si non sit idonea. perdit ius præsentandi, quod deuoluitur ad superiorem, vt in c. cùm vos, de offi. ord. cum ibi no. licèt ibi Inno. dicat id non procedere in laico præsentante indignum. Sed Hostien. ibi contrà, & alleg. casum expressum in authen. de sanc. episcopis, §. si quis oratorij domū collatio 9. Et idem videtur Io. Inn. tenere in c. proposuit, de fil. præsbyt. & Archi. cōcordat cum Host. in cap. 1. de præb. super verbo, præsentatio, lib. 6. Prætereà nullum tempus ad instituendum reperitur in iure expressum: sed bene ad præsentandum, vt in iure superiùs alleg. infrà quod tempus si fiat prçsentatio effectualiter, satisfactum est iuri quoad præsentantem. Præfigatur igitur tempus certum nolēti instituere per superiorem, infrà quod si non instituat superior id faciat, vt in d. c. nullus, facit c. ad reprimendum de offic. ord. & de præb. c. graue. datur simile de acceptante infrà mensem sibi præfixum: cui licèt non prouideatur per executorē infrà multa tempora, post ea non proptereà euanescit acceptatio: quia ad prouidendum nullum tempus est executori præfixum: prout leg. & nota. in clemen. cùm ei quem de concess. præb. & meliùs in cle. si de beneficio de præ. Recurrat ergo acceptans ad Papam per prouisionem sibi faciendam, vel obtineat causam committi in palatio, & Auditor datus pronuntiato sibi beneficio debito. prouidebit ei secundum formam cle. auditor, de rescrip. & idem fieret de præsentato infrà tempus, quem ordinarius recusauit instituere, si causam in Palatio obtineret cōmitti: quia cle. prædicta nedum habet locum in prouisione, sed etiam in institutione, & confirmatione, prout ibi nota.

EPITOME.

Non valet præsentatio laici de religioso professo ad ecclesiam parœcialem.

SVMMARIA.

1 *Laicus non potest præsentare religiosum professum ad ecclesiam parœcialem.*
2 *Monachus potest hodie præfici ecclesiæ parœciali seculari.*
3 *Patronus an possit præsentare regularē ad beneficiū seculare, & semper consuetum regi per secularem.*

DECI-

DECISIO V. aliàs 262.

1 IN religioso † professo an valuerit præsenta-
a tio [a] facta per laicũ de ipso ad ecclesiam parœ-
cialem curatam. Domini erant varij: Tamen ma
ior pars dicebat ipsam præsentationem non va-
lere, propter abdicationem proprietatis, & pro-
priæ voluntatis: & quia debent stare solitarij, nec
populo nec curæ præfici, Præsertim quia hoc vi-
detur prohibere expressè Concilium Lateranē-
se de stat.mo.capitulo secundo. imò antiqua iura
administrationes ecclesiasticas monachis genera
liter prohibebant, 16.quæst.1.can.si cupis. & cap.
iuxta, & c.adijcimus, & duobus seq. & Episcopi
cum consensu abbatis dispensatiuè de parœcia-
libus ecclesiis idem permittebant, vt c. causa &
quæst.can.cùm pro vtilitate, & 55.distinct. priscis
ergo apparet quòd generalis prohibitio prop-
ter dictam repugnantiam procedebat. Alij vo-
2 lebant † dicere contrarium, propter capit. quòd
Dei timorem, eodem ti. quod tamen loquitur in
regulari canonico ad parœcialem ecclesiam ele-
cto: quia dum inseruit regulæ laxiori, non com-
prehenditur sub prohibitione dicti concilij La-
teranensis, vt ibi dicit text. qui loquitur in mona
b cho, [b] qui licèt olim per antiquos canones pos-
sent etiam ad parœcialium ecclesiarum regimen
dispensatiuè assumi, vt 15.quæst.1.can.dilectos, &
in cap in parœcia. & 55.di.priscis, vbi de hoc, ta-
mē hodie propter officium prædicationis, quod
multipliciter priuilegiatum est, sine dispensatio-
ne de consensu abbatis monachus potest præfi-
ci per Episcopum ecclesiæ parœciali etiam secu-
lari, secundum Hostien. ibidem, & in summa eo.
titul.§. vtrùm populum, qui allegat ad hoc 58.di-
stinct, cap.1.& 2.& 74.distinct.can. quorundam,
& ibidem dicit in canonico regulari, vt ibi, & in
cap.per tuas, de vot. cum qua opinione concor.
d.Frede. de Senis in suis quæstionibus, & Io.An.
& Paul. in clemen.1. de electi. super ver. seculare.
quorum dictum fuit allegatum per vnum de Do
minis, quod ego crederem verissimum in cano-
nico regulari. Tum quia inseruit regulæ laxiori,
licèt Bert. in d. c. quòd Dei timorem, & Ioan. de
Ligna. dicat fore tutiùs, quòd secum per Episco-
pum dispenseiur. Sed in monacho assumendo
ad curam animarum, credo hodie sicut olim ne
cessariam dispensationem, & sic potest intelligi
opinio Bernard. & sequacium in dict. capi. quòd
Dei timorem. & fortè Papalem, & quia sub eo-
dem fortè Episcopus contra celebre Concilium
Lateranen. dispensare non potest 25.quæst.2.ca.
institutionis, sicut nec contra clement.1. de ele-
ction. & hoc tenet expressè, argumen. prout le-
gitur & not. in capitu. licèt canon. de elect. lib.6.
quod intelligerem sine magna causa necessitatis
& vtilitatis: propter quas Episcopus dispensar
contra Concilia generalia, 1.quæstion.7.can.tali
& c.exigunt. de præbend. proposuisti, & hoc ser-
uatur secundùm Ioan. de Lign. in cap. at si clerici.
de iudi. & vide de hoc in capit dilectus de temp.
ordi. vbi recitat omnes casus permissos & pro-
hibitos Episcopis, quoad dispensationem. Vnus
tamen Dominus in casu quæstionis propositæ
dicebat præsentationem prędictà valere ad hoc
c vt nō possit patronus laicus [c] redargui de negligē
tia, nec fortè etiam de culpa propter diuersas o-
piniones Doctorū positas in dictis iur. sed reli-
giosum præsentatũ Episcopo non admittendum
ad curam sine præuia causæ cognitione summa-
ria, & dispēsatione expressè secuta: cuius dictum
placuit Ægid. pro quo allegat dictum Inn. quod
bene facit in cap. cum nostris de concess. præbē.
post princ. de homicida illegitimo vel irregulari
electo ad aliquam dignitatem: quæ electio licèt
non excusat eligentes à culpa, excusat tamen eos
à negligentia: ita quod propter negligentiam nō
deuoluatur potestas eligendi ad superiorem, sed
bene propter culpam, de elect. capitulo, cùm in
cunctis, §. fin. Cùm igitur laicus ita exactè, & ex-
quisitè non teneretur scire iura positiua sicut cle
ricus: vt not. Inno. in c. firmiter, de sum. tri. & fide
catho. & in c. cùm in cunctis, superiùs alleg. & v-
bi sciũt Doctor. varij licitum sit eligere, dicebat,
& bene meo iudicio, prædictum patronum lai-
cum excusabilem tam à culpa, quàm à negligen-
tia, & sic præsentationem non esse nullam, & ex
illo capite, quia religiosum præsentauit: sed ex a-
lio capite, quia non pręsentauit eum Episcopo
effectualiter infrà tempus à iure statutum. Ego
3 dicebam † ipsam inualidam sub dubio. fortè ex
alio capite, ex quo fuit beneficiũ seculare, & sem
per consuetum regi, & gubernari per clericum
secularem: quia dictus patronus non potuit re-
gularem ad illud præsentare, allegabam ad hoc
clem. quia regulares, de supp. neg. pręlat. & c. si-
cut, eodem titu. per Ioan. And. in nouel. & c. pos-
sessiones. per Abb. de reb. eccl. non alie. & in cap.
cùm de beneficio, de præbend. lib.6. Posteà in a-
liis consiliis dominus Ægidius dixit dominũ Car
di. sancti Eustachij tenuisse primam partem: vi-
delicèt pręsentationem huiusmodi ipso iure nul
lam. Nam licèt Episcopus dispensare possit ex
causa cum religioso præsentato: tamen non tene
tur, nisi velit & sic simpliciter præsentando reli-
giosum, non idoneum præsentauit. alle. prędictũ
c. cùm de beneficio, & ideò videtur iuri satisfactũ
de offi. ordi. cap. cùm vos, cum ibi not. Ad gloss.
Innoc. capit. cum nostris. de concess. præbend. res
pondebat, quòd loquitur de eo, in quo non ca-
dit ius prælaturæ ipso iure sine dispensatione, vt
est homicida, excommunicatus, vel irregularis,
alleg. capitu postulasti, de cleric excommun. mi.
de ætat. & qualitat. cùm bonæ, de excess. prælato.
cap. inter dilectos, de accusatio. cap. accedens. Sal
ua reuerentia tanti patris hęc iura potiùs innuūt
contrarium, videlicèt quòd collatio facta huius-
modi sit nulla ipso iure: & licèt sit nulla, & sit po-
testas conferendi deuoluta ad superiorem, hoc
euenit propter culpam conferentis, vel pręsen-
tantis indignum, sed non sequitur, pręsentauit
indignum: ergo fuit negligens, ergo non prop-
ter negligentiam, sed propter culpam priuatus
fuit iure conferendi ea vice per iura superiùs al-
legat. videlicèt capitulo. cùm in cunctis & capi-
tulo quamquam libro sexto, stat ergo dictum.
Innocent.

ADDI-

ADDITIONES.

a *Præsentatio. Adde Roch. Curt. in suo tracta. de iure patrona. in verb. honorificum. 4. quæstio. versi. quartò quæro circa princip.*

b *Monacho. Adde an collatio facta monacho de beneficio per secularem regi solito valeat decisio. 28. incip. collatio facta supra de præbend.*

c *Patronus laicus. Adde Ægid. Bellamer. decis. 7. hoc titul.*

EPITOME.

Patrono laico non præsentante infra tempus semestre episcopo statim incipit tempus currere, si beneficium vacet de iure, & de facto.

SVMMARIA.

1 *Semestre ad conferendum beneficium per negligentiam patroni laici ad episcopum deuolutum incipit currere vltima die quadrimestris laico ad præsentandũ dati si beneficiũ tẽpore deuolutionis de iure & de facto vacauerit, & episcopus in diœcesi sua fuerit.*

2 *Episcopus tenetur quolibet anno semel per se, vel alium suam diœcesim visitare.*

Episcopus allegans ignorantiam vacationis beneficij in sua diœcesi vacantis, non auditur.

DECISIO VI. aliàs. 263.

1 SI propter † negligentiam patroni laici deuoluatur collatio alicuius beneficii ad episcopum, statim currit sibi tempus semestre ad conferendum, non à tempore notitiæ, sed ab vltima die temporis quadrimestris dati laico ad præsentandum computandum. Hoc verum si prædictum beneficium vacauit, & vacet tempore deuolutionis de iure & de facto, & Episcopus fuerit in sua diœcesi, vel adeò propè, quòd verisimiliter potuit huiusmodi vacationem & negligentiam scire, aliàs non curreret sibi dictum tempus semestre, nisi à tempore notitię, secundùm iura vulgaria de concess. præbend. c. 2. & capi. quia diuersitatem & c. ex parte. & de sup. negli. præla. c. licèt vbi dicit Inn. vnum notabile dictum, quòd contrà videtur fortissimè obstare prædictæ conclusioni, quòd ei ad quem primò, & ei ad quem secundò, pertinet collatio beneficii, currit tempus duntaxat à notitia vera, & qui eam allegat, ipsam probet: quia præsumitur ignorantia, nisi probetur scientia. de reg. iur. c. præsumitur. lib. 6. quæ etiam videntur obstare prædictæ collationi in casu, quo negaretur Episcopi notitia, vel allegaretur ipsius ignorantia. Sed his nõ obstantibus stat conclusio vera. Regula, præsumitur: nõ obstat: quia loquitur in his, quæ quis scire, vel indagare nõ tenetur per se vel alios: vt ibi
2 not. sed cùm quilibet Episcopus † semel in anno teneatur ad minus per se, vel alium suam diœcesim visitare, & videre, ac indagare quomodo beneficia regantur: & an sint plena, & canonicè teneantur. vt 1 . q. 1. can. tegenda. cap. decernimus Episcopum. & quasi per totum. de censibus cap. cùm venerabilis. & c. cùm secundũ. de præscript. cap. cùm ex officii. de officio ordina capit. si Episcopus. libro 6. non est verisimile ipsum vacationem beneficii ignorare, quòd per quatuor menses vacauit de iure & de facto, & nullus præsentationẽ recepit, nec de illo disposuit, ipso in sua diœcesi existente. Pro quo optimè facit meo iudicio. c. cùm in tua qui matrimo. accusa. poss. ibi. cùm dicit text. alioquin cùm rationabiliter præsumatur, quòd denunciationem bonorum publicè factam idem accusator volens nunc accusare matrimonium in ipsa diœcesi existens minime ignorauit. & ideò Papa mandat illum accu-
a satorem etiam ignorantiam allegantem [a] tanquam suspectum repelli. sic in proposito dicerẽ
3 Episcopum † allegantem ignorantiam vacationis tam notæ non audiendum, vel saltem propter vehementem præsumptionem scientiæ onus probandi ignorantiam in ipsum transferendum. de election. capitul. cùm in cunctis. & capi. innotuit. de postu. prælat. cap. 1. de cleric. excommuni. cap. illud. cum multis similib. Fateor tamen quòd posset tales & tantas causas verisimiles ignorãtiæ suæ allegare, quòd transferretur onus probandi in negantem, & scientiam allegãtem. argumen. eorum quæ legun. & notant. vt eccles. benefic. capit. vt nostrum. & facit ad hoc, & ad prædictam conclusionem vnum dictum Innoc. notabile in c. veniens. de fil. presbyt. super versi. innotuit. Idem dicebant Domini in archiepiscopo, qui singulis annis debet celebrare Cõsilium prouinciale cũ suis suffraganeis, & statuere personas idoneas ad inuestigandum solicitè quæ sunt correctione & reformatione digna, & referenda in proximo Consilio. de censi. capi. sopitæ. de accusa. sicut. de præbẽ. grauè. qui tamen si allegaret ignorantiam probabilem de vacatione beneficii ad se deuoluti, staretur ipsius iuramento secundum Innoc. & Host. qui hoc not. in cap. pastoralis de except. in fin. facit ca. cùm in tua. & Ioan. Andr. in nouel. in capitul. ex parte. de concess. præbend super verb. recurrerunt arguendo contra Archiepiscopum allegantem in hoc casu ignorantiam, dicit eum non audiendum: quia videtur affectata ignorantia, quam æquiparamus scientiæ. de consti. capit. vt animarum. libro. 6. de tempo. ord. cap. cos qui. lib. 6. propter rationem superiùs alleg. Soluendo tamen concludit quod bonus iudex hoc terminabit considerata beneficii qualitate modo vacationis, & locorum distãtia, & remotiõe, & fama. ff. de vsu. l. mora. de qua materia vide etiam Archi. in c. propter ecclesiasticas. 18. distinct. & per Guliel. de monte Laud. in clemen. quia regulares. de supplen. negligen. præla. Vide ad materiam not. per Docto. videlicèt Ioan. Mona. Ioan. And & Archidia. in c. statutum. de præbend. libr. 6. & per Cyn. & Dyo. ff. de trthu. l. 1.

ADDITIO.

a *Ignorantiam allegantem. Ignorantia autẽ an possit probari per iuramentum, maximè quãdo præsumptio est in contrarium: vt putà, quia secundũ est notorium in loco: vide per d. Alber. in c. quosdam. de præsump. in ver glo. 1. & ibidem per Felyn. in vers. in glo. 1. in fi. Adde deci. 10. tit. de proba. in antiq.*

EPITOME.

Collatio seu præsentatio facta per possessorem etiam violentum de cuius violentia clarè non constat, valet & tenet.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio possessionis fructus est.*

DECISIO VII. aliàs 268.

a COllatio siue præsentatio [a] facta per posses-
sorem etiam violentum, de cuius violentia
b siue mala fide non constat, valet & tenet: [b] quia
prædo etiam tuendus est in possessione. de resti.
spolia. cum literis. sed si constaret de huiusmodi
violentia & mala fide, cassaretur collatio & præ
1 sentatio per eũ facta: quia † præsentatio est fru-
ctus possessionis: vt in c. consultationibus. de iu-
re patro. Sed malæ fidei possessor non facit fru-
ctus suos: imò tenetur de extantibus rei vẽdica-
tione, & de consumptis condictione sine causa.
C. de rei ven. l. mala. ff. de rei ven. l. si nauis. aliàs si
quis §. fin. Instit. de offi. iudi. §. sed si in rem. & §.
illorum. ergo quas duas cõclusiões opponit Inn.
expressè in d. c in literis. in prin. & infra. versicu.
Item not. quod si quis est. & facit etiam nota. per
eundem Inno. in d. c. consultationibus. & ibi de
malæ & bonæ fidei possessore, an valeãt electio-
nes, collationes, & præsentationes per eos factæ:
quod intellige de bonæ fidei possessoribus, qui-
bus ius commune assistit. Si verò ius commune
eis resistit, recurre ad not. auream Inn. in c. cùm
venisset. de restit. in integ. in glo per monachos.
in fi. Archid. no. in c. eum qui. de præb. super ver.
inuasor. lib. 6. querit de inuasore pacificè possidẽ
te, vtrùm possit præsentare, & post multa pro &
contra dicit quosdam tenerè, quòd si talis tolle-
ratur, potest: aliàs non. remittit ad certa loca. 24.
q. 1. in summa. & de elect. c. nihil est. in gl. vlt. per
Inno. & per eundem, de sent. excom. c. si verò in
gl. hinc colligitur iuxta finem, quas glo. intellige
de intrusis non per violentiã, sed de possessore
violento recurre & vide no. per Inn. in c. in lite-
ris. superiùs alleg.

ADDITIONES.

a *Collatio siue præsentatio. Adde infra. in antiq. eod. titul. decis. 14.*

b *Et tenet. Adde quid si patrono, qui præsentauit clericum, opponatur ei, quòd non in tempore, & ipse patronus negat, quis probabit: vide Feli. in c. sertio loco. de proba. in ver. extra glos. nu. 2.*

EPITOME.

Si præsentatus per verum patronum infra tempus debitũ, & per ordinarium non admissus, in manibus patroni etiam post sex menses renunciet: patronus iterùm post semestre poterit præsentare.

SVMMARIA.

1 *Præsentatus in manibus patroni potest ante institutionem superioris renunciare.*

2 *Iuri in re an possit renunciari.*

3 *Electus potest ante confirmationem renunciare iuri suo sibi ex electione quæsito in manibus eligentium, etiam si electioni de se factæ consenserit.*

DECISIO VIII. aliàs 269.

1 SI aliquis præsentatus † per verum patronum
infrà tempus debitum superiori non admit-
titur: nec ille præsentationem suam vlteriùs pro-
sequatur: imò post annũ renunciat iuri sibi quæ-
sito per huiusmodi præsentationem in manibus
patroni: & patronus alium præsentet. Dicebant
omnes Domini, quòd valet tam renunciatio,
quàm præsentatio. Ad primum allegabatur di-
ctum Innocen. & hostien. in ca. quod in dubiis.
2 & cap. admonet. de renun. Nam licèt † iuri in re
c non possim renũciare, nisi in manibus [c] eius, qui
me posset inuitum destituere: vt not per Paul. in
cle. vnica. de renun. tamen ius ad rem possum di
mittere, & illi renunciare in manibus cuiuscun-
que etiam simplicis notarii: multò fortiùs in ma
nibus patroni: leniùs enim perditur ius ad rem
quàm in re. de concess. præbend. c. final. de præ-
bend. c. si is cui. & c. quodam. libr. 6. & in clemẽ.
gratiæ. de rescript. Cùm igitur præsentatus non
habeat ius in re: quia nõ est institutus, sed ad rẽ,
vt in capit. dilectus. de offic. legat. ergo illi potuit
renuntiare in manibus sui patroni. Cõfirmatur
hoc dictum per vnum dictum Inno. notabile in
cap. cùm venissent. de restitu. in integr super ver
3 bo, renunciauit. vbi dicit, † quòd electus ante cõ
firmationem potest renuntiare iuri suo sibi ex
electione quæsito in manibus eligentium, etiam
si electioni de se factæ consensit. quod indubitã
ter procedit in electis ad inferiores dignitates.
De electis autem ad Episcopalem dignitatem, li
cèt olim fuerint opiniones: in ca. inter corpora
lia de transla. episcop. tamen hodie idem tenẽt
omnes moderni in c. si electio. de elec. lib. 6. quę
quidem decre. facit pro secundo dicto conclu-
sionis: videlicèt quòd patronus post dictam re-
nũciationem in manibus suis factam, potest ite-
rato præsentare. & habebit integrum tempus
quod primò habebat ad præsentandum: quia
quod per ipsum non stat, non est sibi imputan-
dum. regu. iur. c. cùm non stat per eum. libr. 6 &
hoc tenet Ioan. And. in nouel in d. c. si electio. in
1. & super antepenul. glo.

ADDITIO.

c *Nisi in manibus. Adde decis. 7. incip. nota quòd vbi quis est præsentatus. eo. tit. infra. in antiq. & Curt. in suo tracta. iurispatrona. in verb. honorificum. col. 30.*

EPITOME.

Patronus potest loco religioso ius patronatus dare absque alia vniuersitate: de licentia tamen Episcopi, patronus aliter absque vniuersitate vendi non possit.

DECISIO IX. aliàs 404.

FVit dubitatum vtrùm jus patronatus per lai-
cũ possit dari religiosis sine gabella, vel ali-
qua alia vniuersali re, putà castro, villa, vel fun-
do Dubium fecit capitul. ex literis. de jure patro-
natus. vbi videtur quòd per se donari non possit,
cùm sit ius spirituale, quod sine aliqua tempora-
litate stare nõ potest, sicut dicimus de præbẽda.
Breuiter

Breuiter fuit determinatum & conclusum con trariũ per omnes. Nam licèt ius patronatus non possit vendi per se, nisi cum vniuersitate: vt in d. c. ex literis. & c. de iure iu. eo. tit. tamẽ donari potest à laico clerico sine quacunque vniuersitate, vel gleba, vt in c. ex insinuatiõe. eo. tit. & loco religioso etiam sine cõsensu Episcopi: vt in decre. vnica. eo. tit. lib. 6. vbi videtur tex. pro hac determinatione. Idem videtur tenere, & dicere Inno. in c cũ secundũ. eo. ti. in fi. maximè cùm laici hoc ius' habeãt ex singulari gratia, & fauore ecclesiæ: vt not. Inno. super rubri. de iure patr. & ideò citiùs & leuiùs quomodocunque ad ecclesiam reuertitur: quemadmodum dicimus in decimis ab olim in feudum laicis concessis. de his quæ fiunt à præla. sine consensu capit. ca. cùm apostolica. res enim de facili redit ad naturam suam. 35. dist. cano. ab exordio. ff. de pact. l. si vnus.

EPITOME.

Maritus ratione dotis in qua comprehenditur ius patronatus, potest præsentare, cùm censeatur rerum dotalium dominus si tamẽ maritus & vxor in præsentando diuersos concurrant, præsentatus ab vxore præfertur.

DECISIO X. aliàs 422.

a FVit dubitatum vtrùm valeret consuetudo [a] tanti temporis, cuius contrarium, &c. quòd maritus ratione villæ sibi date in dotem, in qua consistit ecclesia parrochialis, cuius ius patronatus spectat ad vxorem, posset ad ecclesiam ipsam vacãtem personam idoneam præsentare. Et fuit conclusum & determinatum per omnes Dominos quòd sic. imò secũdùm aliquos circũscripta quacunque cõsuetudine de iure communi hoc posset: cùm ipse maritus sit dominus rerum dotaliũ viuente vxore. vt l. doce ancillam. C. de rei vẽ. vel ad minus habet vsumfructũ in bonis dotalibus, ex quibus tenetur onera matrimonii supportare. de do. inter vi. & vxo. c per vestras. de vsur. c. salubre. & ff. de iure dot. l. si is qui. Prætereà
b eligere & præsentare est fructus [b] possessionis. ergo cùm ipse sit in possessione villæ, ratione cuius competit hoc ius, meritò eo vti põt. de iure pat. c. consultationibus. faciunt not. per Innoc. de restit. spolia. c. in literis. post princ. Prætereà cùm ius patronatus transeat cum vniuersitate. vt in c. ex literis. de iure pat. meritò maritus habens hãc villam ex donatione vxoris in dotem de iure potest præsentare: maximè si hoc habeat consuetudo. quæ est optima legum interpres. de consuet. ca. cùm consuetudinis. & quæ videtur esse rationabilis valde in hoc casu: quia consona iuri communi. ar. c. fi. de do. inter vi. & vxo. Si verò ambo maritus & vxor concurrerent in præsentando duos Episcopos: crederem præferendũ præsentatum ab vxore. prout not. per Io. And. in nouel.
c in simili quæstione de tutore & pupillo [c] præsentantibus. in c. ex eo quod. de elect. lib. 6.

ADDITIONES.

a *Consuetudo. Adde Fely. in c. cùm Bertoldus. de re iud. col. 12. nu. 44.*

b *Fructus. Adde Roch. Curt. in tracta. iurispatron. in verb. competens. in quæstion. 14. & in verb. ius. quæstio. 6.*

c *Pupillo. Adde deci. 6. eod. titu. in antiq. Roch. Curt. in d. tract. iurispat. in verb. competens. Paul. de Citadinis in tracta. iurispatrona. parte 6. arti. 3 in verbo, patronus præsentat. q. 40.*

EPITOME.

Literis Episcopi in quibus narrat ad alterius præsentationem Titium instituisse, creditur etiam quoad præsentationem.

SVMMARIA.

1 *Verbis siue literis Prælatorũ, maximè de facto alieno non creditur.*

2 *Prælatus plus iuris habet in instituendo, quàm patronus in præsentando*

DECISIO XI. aliàs 423.

SEd retento eodem themate Episcopus narrat in literis institutionis factæ per eum, Titium sibi præsentatum per Seium maritum B. & ad ipsius præsentationem eundem Titium instituisse. Dubitabam ego, qui habui causam, ex quo non producebantur literæ præsentationis: sed duntaxat institutionis, vtrum hoc sufficeret. Mea
1 dubitandi causa fuit hæc, quia † non creditur verbis, siue literis narratiuis Prælatorum, maximè de facto alieno. imò secundum aliquos non creditur literis eorum assertiuis, de quo in decr. post cessionem. de proba. per Bar. & Io. Andr. in nouel. arg. à contrario sensu. cle. literis. de prob. Prætereà supposito quòd crederetur literis illius Episcopi instituentis super institutione & admissione per ipsum factis: tamen non esset standum tali literæ super præsentatione patroni, & quòd infra tempus præsentauerit, quæ coniunctim requiruntur ad præsentationem validã, prout scripsi supra. deci. 4. eod. hoc titu. quæ incipit, Secũdum omnes fuit mihi responsum & conclusum per omnes contrarium. Ratio, nam ex quo constabat de vacatione, & de tẽpore vacationis beneficii, de quo agebatur, & quòd præsentatus erat verus patronus, & ꝙ institutio erat facta infra tẽpus, & de idoneitate personæ præsentatæ, præsumi debet præsentationem ad præsentãtẽ, & institutionem ad instituẽtem pertinuisse, qui reddunt se prout plurimũ difficiles valdè in admittendo, & instituẽdo præsentatũ. de iure patr. capi. nobis. & c. pastoralis. Cùm igitur Prælatus
2 † plus iuris habeat in instituendo quã patronus in præsentando. de offi. ordi. c. dilectus. & factum præsumitur solenniter actum, nisi probetur contrarium. de præsump. c. in præsentia. quandocũque etiam cõstat de duobus extremis bonis præsumere etiã debemus de medio bono. arg. de dona. c. cùm dilectus. de app. c. in quisitioni. & ca. secũdo requiris. Tũ etiam quia literis episcoporũ creditur in his, quæ spectant ad eorum officium. prout legit. & not. per Inno. in c. 2. de fide instru. prope finem. & est tex. in d. c. post cessionem. & 2. q. 1. legum. & 11. q. 3. can. curæ. quib' rationibus

attentis dicebant omnes Domini præsentationē
& institutionem sufficienter fuisse probatā. quæ
mihi ex alio capite videbatur nulla, per cano. de-
cernimus. 16. q. 1. vbi recitantur institutiones Epi
scoporum factæ sine consensu patronorum. At
in casu nostro nō constitit de consensu patroni,
nisi per narrationem Episcopi fortè falsam: ergo
&c. Ad quod respōdebatur, quòd ex quo patro
nus se non opposuit, nec contradixit, consensisse
videtur. nam qui tacet, &c. de regul. iur. c. qui ta-
cet. lib. 6. Prætereà literæ præsentationis prout
plurimū, remanent penes Episcopos, & bene cu
stodiūtur in archiuis eorum propter dictum ca.
decernimus. vt si patroni vellent malignari, &
variare, non possent. Ideircò propter difficultatē
probationis dicebam prędicta sufficere: & sic sen
tentiaui pro actore de consilio omnium Domi-
norum meorum.

EPITOME.

Si monasterium ad quod parrochialis ecclesia pertinet in spiritua libus, & temporalibus: & etiam monachi curam animarum habentes præsentant Episcopo clericum secularem, per ipsius mortem, potest dicta ecclesia tanquam vacans impetrari.

SVMMARIA.

1 *Ecclesia vnita monasterio cui per clericum secula-*
rem deseruitur, an dicatur vacare.
2 *Patronus donans ecclesiam, omne ius quod in ea ha*
bet, donare censetur.
3 *Iudex non debet condemnare de his, quæ in petitio-*
ne actoris non continentur.
4 *Libellus debet esse clarus, aliàs si obscurus, vel du-*
bius existat, imputatur actori.

DECISIO XII. aliàs 474.

a SVpposito a † quòd parrochialis ecclesia spe-
1 ctat ex canonico titulo plenissimè ad mona
sterium, videlicèt quoad spiritualia omnia & tē-
poralia, ac ipsorum omnium plenum, & liberū
exercitium, & fructuum omnium perceptio, sal-
uo quòd debent habere secum vnum capellanū
secularem, qui per eos Episcopo præsentetur, &
ab eo recipiat curam, & in decenti habitu sacra-
mentum Eucharistiæ portet infirmis: ac etiā vbi
monachi vsi fuerunt per seipsos exercitio curæ,
& infirmis sacramenta ministrando, si moritur
capellanus, & impetratur ecclesia tanquā vacans
per mortem illius, tenet impetratio: vt suprà in
conclusione 24. de præben. & per ea quæ ibi di-
xi in fin. & vt gratia Papæ valeat, & in aliquo sor
tiatur effectum, cùm Papa sine dubio fuerit in-
tentionis aliquid conferendi. arg. de priuileg. c. si
Papa. lib. 6. & de verbo. signi. Abbate. de leg. 1. l. si
2 quando. Facit quòd si patronus † donet ecclesiā,
censetur donare ius quod in ea habet: vt de do-
na. c. pastoralis. de iure patrona. c. cura. Item qui-
dam Domini plures numero dixerūt, quòd si in
libello talis impetrans contra monasterium prin
cipaliter peteret dictam prouisionem suā pro-
nunciari canonicam, & declarari dictam eccle-
siam ad eum pertinere, sibique adiudicādā fore,
ac de monasterio nullum ius cōpetere super di-
cta ecclesia, iudex facta fide de præmissis debet
declarare libellum, & super iure dicti capellani
ferre sententiam, & super aliis impetrātis silen-
tium imponendo, & hinc inde expensas compē
sando. Pro primo allegabatur ff. de legat. 2. l. qui
solidum. in prin. ff. fami. ercis. l. in hoc iudicio. &
no. Cy. C. si aduer. rem iudi. l. 1. Pro secūdo de ex-
pen. alleg. no. Inno. de do. c. fi. in glo. magna. vrr.
Item no. quòd si sententia, licèt modus. Facit cō-
tra no. Inn. de plus peti. c. vnic. in fi. in glo. Sed in
princ. dicti Domini subtiliùs illud dictum impu-
gnauerunt: prima facie videbatur enim certū de
3 iure, quòd iudex, † qui condemnat in eo, quod
non cōtinetur in petitione actoris, malè & fa-
tuè agit, vt ff. de contrahen. empt. l. fundus. C. de
fideicom. l. 1. in fin. modò constat, quòd ius quod
primus capellanus habuit sub generali petitio-
ne non comprehenditur: igitur in illo iuris cōn-
demnatio fieri non potest. Quòd non compre-
hendatur, probo, quia aut comprehenditur tan-
quā pars rei petitæ: vt in d. l. qui solidum. in prin.
alleg. & hoc not. quia ecclesia est indiuisibilis, &
partem non habet, nec ipsa, nec ius corporale,
quod in ea habetur, habet partē: vt in c. dilecto.
de præben. de const. c. cùm M. cū simi. an cōpre-
henderetur per inductionē proprietatis verbo-
rū ad impropriεtatem: vt proximè dixi, etiam &
hoc non potest: quia si sit ius monasterii, nō ex-
cluderetur, si mentē talē libellans haberet: quod
tamē per expressum excludit. Postquā enim nul
lum ius prætendit in ecclesia, ius infert monaste
rio. ergo & ipse impetrans eo ipso quòd expres-
sè ius monasterio in libello non excludit ex toto
censetur libellū velle intelligere de directo prin-
cipali inter actorē, & rectorē. arg. ff. si ager vect.
4 l. 2. facit, quia libellus † debet esse clarus b. de na-
b tura sua. ff. de rei ven. l. si ideò. Et licèt admittatur
declaratio, aliàs imputetur actori. ff. de iudic. l. si
quis intentione ambigua. & l. in stipulatu. ff. de
verb. obli. propter quod dicti Domini consule-
bant, quòd diceretur actori per auditorē, quòd
dictū libellum declararet. Tamē in casu quo nō
declararet, fiat interpretatio contra eū: in regula
contra eum. lib. 6. quia saltē debent in dubio ac-
cipi verba propria in sententia. vt ff. de leg. 3. l. nō
aliter. maximè in odium declarare nolentis. arg.
ff. de interrog. actio. l. de ætate. §. qui tacuit. Con
iunge cum isto, quòd si libellus debet esse clarus,
adhuc sententia debet esse clarior, vt Instiut. de
action. § curare. quia non videtur quòd ius illius
capellani consisteret in ipso corpore in ecclesia
constituto ad releuamen actoris in aliquo or-
dinato: sicut videmus in multis ecclesiis huius-
modi capellano vicarias, & præbendas haben-
tibus, etiam cum animarum cura, seu potestate
audiendi confessionem, quibus tamen non vide
tur prouideri aliquo modo de ecclesia, sed in ec-
clesia vide hanc differentiam no. in glo. clem. vt.
1. de præbend. & dignita. licèt secùs putarem vbi
monachi carerent exercitio curæ, per ea quæ di-
xi suprà in dicta 24. decisio. Hoc supposito dice-
bant dicti Domini, quòd si recusat ille declara-
re, absoluatur monasterium ab impetitione, &
actor condemnetur in expensis, quod tardè fiē-
dum foret, & si fieret, bonum esset taliter senten
tiam

tiam declarare, quòd appareret modus, & causa pronuntiationis eiusdem, si declararent, quòd pronũciaret secundum quod aliqui Domini suprà dixerunt, &c.

ADDITIONES.

a *Supposito. Similis decis. legitur apud Ægid. sub ti. de prebend. decisio. 65. aliàs est in ordine. 706.*

b *Clarus. Adde tamen quod libellus in vna & eadem conclusione potest pro parte esse aptus, & pro parte ineptus: nec pars inepta vitiabit aptam. Roma. consil. 245. in 1. col. ver. prætereà.*

De sponsalibus.

EPITOME.

Cohabitatio superueniens post infantiam, & pubertatem ratificat matrimonium per infantes contractum.

DECISIO I. aliàs 462.

DVbitatur, si duo infantes contraxerunt matrimonium, & post infantiã, & pubertatem simul cohabitauerũt, non tamen se cognouerunt carnaliter, an ratificetur matrimoniũ per huiusmodi cohabitationem, vt transeat in præsens Io. And. in c. vnic. de despon. impube lib. 6. tenet quòd nõ. cum quo tenet author harũ decisionum Archi. ibi contra in c. nõ est cõsensus. 30. q. 2. cuius opi. tunc omnes auditores sunt secuti: licèt argumẽta fortia & veriora sint pro opinione Ioan. And. maximè, quia istud matrimonium est iuris ficti. a In matrimonio modò fictio [a] non habet locum, nisi in casibus à iure expressis. de spon. c. is qui. & cle. quòd circa. de elect. qui ergo dicit hũc casum expressum, declaret.

ADDITIO.

a *Fictio. Fictionis materiam vide per Bar. in repet. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucap & in l. nec vtilẽ. ff. ex quibus causis maior. & Bal. in l. fine possidetis, C. de probatio.*

De desponsatione impuber.

EPITOME.

Pubes contrahens cum impubere etiam per verba de præsenti, ante tempora pubertatis, potest cum alio pubere matrimonium legitimum contrahere, non obstante promissione iuramento firmata, & superioris prohibitione.

DECISIO I. aliàs 450.

SI pubes contrahit matrimonium in faciem ecclesiæ cum muliere impubere per verba de præsenti, & anteà quàm mulier perueniat ad pubertatem, siue legitimam ætatem dictus pubes etiam contra inhibitionẽ sibi factam per Episcopum cũ alia muliere pubere contrahat carnali copula subsecuta. Fuit dubitatum vtrùm teneret secundum matrimonium? Et videbatur aliquibus quòd non, per capit. de illis 1. ver. mulier autem. de despon. impub. qui quidẽ ver. allega pro casu. Nam prædictus pubes ex quo semel cõsensit in eam, non poterit posteà dissentire, nisi illa post pubertatem dissenserit, vt ibi. & rationem ponit glo. per regulas communes. Quod semel placuit &c. quod semel approbo, &c. & ibi vide iura. Fuit determinatum contrarium per omnes, per gloss. ibidem si. in fin. quæ dicit expressè, quòd licèt prædictus pubes teneatur expectare mulierẽ impuberem donec perueniat ad ætatem legitimam, hoc non est ratione matrimonii, quod nullum fuit propter defectum ætatis mulieris impuberis: vt in capitulo literas. & capitul. accessit. eodem titul sed ratione promissionis suæ, contra quam veniendo, si contrahat cum alia, matrimonium tenet, etiam si iuramẽtum interuenisset, al leg. capitul. si inter. de sponsa hoc idem tenet ibi- a dem Innocent. & Hostien. [a] Et potest esse ratio, quia fortiùs vinculum superueniens rumpit debiliùs: vt in dicto capitul. si inter. At in casu proposito, quòd licèt inter dictum puberem & impuberem fuerit matrimonium contractum per verba de præsenti: tamen iuris fictione fuerit re vera sponsalia de futuro, vt in capitul vnico. de desponsa. impuber. libro sexto quæ rumpuntur per sponsalia de præsenti posteà legitimè inter puberes contracta: vt in dicto capitulo si inter. multa enim fieri prohibentur, quæ si facta forẽt, b tenent. vt in capitul. ad apostolicam. [b] de regular. quę regula infallibiliter tenet in actibus irretractabilibus, siue irreiterabilibus: vt in sacramẽtis, & non in non habentibus causam perpetuã prohibitionis: vt in casu nostro. de quo in capitul. tua. de sponsa. diuor. & per hoc etiam respondetur ad prohibitionem siue interdictum Episcopi, quod non dissoluit matrimonium posteà contractum, nam fortiùs est matrimoniũ quàm interdictum etiam Papæ, prout legit. & nota. in in d. c. ad dissoluendum. de despon. impu. in glo. fi. de matri. contract. contra interdict. eccle. c. ex literis. & c. de muliere.

ADDITIONES.

a *Et Hostien. Hoc idem etiã tenet ibi dominus Abbas in vltimo nota. inquantum dicit, nota quòd spõsalia de futuro etiam iurata non impediunt matrimonium cum alia contractum.*

b *Vt in capit. ad apostolicam. Adde l. 1. ff. de excus. tuto. in gloss. super verb. dabitur. vt concordet psalterium cum cythara.*

De conditionibus appositis.

EPITOME.

Licèt modus adiectus in dismembratione, seu ordinatione facta per legatum sub modo non seruetur: ordinatio nihilominus valet, nec resoluitur ipso iure.

DECISIO I. aliàs 231.

Rdinatio siue dismẽbratio facta sub modo resolubili per aliquem Legatum, licèt modus non seruetur, ordinatio nihilominùs stat in suo robore: nec resoluitur ipso iure, licèt possit agi ad resolutionem ipsius, & retroductionem, seu retractationem rei datæ cõdictione ob causam prout leg. & no. per Bar. Inn. Host. in c. verum. de cõdit. appo. facit c. significatum. de præb. putà Legatus ordinat quòd certum monasterium habeat certos redditus alicuius parrochialis ecclesiæ, dũmodò ibi teneat sex monachos ad deseruiendũ in diuinis, & orandum etiam pro anima fundatoris, si hic modus nõ seruetur: nihilominùs stat ordinatio, per iura superiùs allegata. Pro qua cõclusione facit glo. ordin. Ioan. And. in c. non potest. de præben. libr. 6. super ver. retinere. vbi dicit, quòd hoc verbum, dummodò, non sonat in conditionem, sed potiùs in admonitionem, vel comminationem. vt ff. de tutel. l. muto §. 1. remittit ad not. per eum in regula iuris, actus legitimi. de regul. iur. eod. lib.

Qui filii sint legitimi.

EPITOME.

Inferiores à Principe legitimandi potestatem non habent: quod nec Papa habet, nisi in terris sibi ipsi tẽporali iurisdictiõe subiectis.

DECISIO I. aliàs 200.

Nferior à Principe non potest illegitimum legitimare quoad successionem hæreditariã: qood nec Papa posset, nisi in terris temporali iurisdictione sibi subiectis. prout legi. & not. in c. per venerabilem. qui fil. sint legi. licèt Host. teneat ibi cõtrarium de Papa, qui tenet hodie monarchiam mundi, & habet vtrũque gladiũ. de quo in c. causam quæ. eod. tit. & in c. nouit de iudi. & ibi vide pulchras rationes naturales domini Io. de Ligna.

De accusationibus.

EPITOME.

In causa iniuriarum etiã ciuiliter intentata requiritur specificatio: non tamen tanta, quanta in obiectis, qui sunt magis odiosi.

SVMMARIA.

1 *Libellus in actione ciuiliter intentata debet esse specificus.*
2 *Actio iniuriarum dicitur infamatoria.*
3 *Articuli qualiter sunt in actione iniuriarum ciuiliter intentata proponendi?*
Famam suam negligens crudelis dicitur.

DECISIO I. aliàs. 36.

1 Vit dubitatum vtrũ † in actione iniuriarum ciuiliter intentata locũ habeat l. libellorum. ff. de accusat. & in scriptis canonizata. 2. quæst. 8. can.
a fin. §. libellorum. videlicèt quòd in libello, & in articulis requiratur tanta specificatio, ac si criminaliter ageretur. Et videbatur prima facie quòd
2 sic: quia actio † iniuriarum infamat. de re iudic. cap. cùm te à B. cum ibi no. & sic odiosa, sed propter odiositatem materiæ, putà obiectũ in personam, vel formam in causis beneficialibus, requiritur maxima specificatio: vt in capitu. vt circa. de electio. libr. 6. & in clementina constitutionem. eodem titul. ergo multò fortius in actione iniuriarum, quæ videtur magis odiosa. Præterea si in exceptionibus infra terminum datis contra testes requiritur talis & tanta specificatio, vt præfertur, prout legi. & not. in capitu. ex parte. de testibus. & eodem titul. cap. præsentium. lib. 6. quæ etiam licèt probentur, & propterea testes repellantur: tamen propterea pœna ordinaria nõ puniuntur, nec infames reputantur. vt in capit. cùm dilectus. de ordine cognition. in fine. multò fortius videretur id locum habere in actione iniuriarum, quæ infamat, vt præfertur. His non obstantibus fuit determinatum per omnes cõtrarium, & dictum, ac conclusum in actione iniuriarum ciuiliter intentata, talem, & tantam specificationem in libello, & articulis non esse necessariam: sed sufficere, quòd pars aduersa possit certificari, & testes deponere. pro quo allegabatur tex. in ca. tuæ. de procura. & not. Innocent. in capitu. accedens. de purgat. canonic. Idem putauit dominus Ægid. etiam de omni alia actiõe etiam ciuiliter intentata, quæ infamat ex identitate rationis: vt ff. de dolo. l. exigit. & ff. de iniur. l. prætor edixit. in princip. & ibi per Bartolum. Ratio enim, in his omnibus est vniformis: videlicèt ne admittatur quis ad vagandum in discrimine famæ alterius, quæ habẽtur in duabus legibus proxim. Sed talis & tanta specificatio nõ requiritur in prædicta actione, qualis requiritur in actione directè criminaliter intentata, & in obiectionibus contra personas electas, vel eligentium, vel testium, qui quidem obiectus cùm non descendunt ex iure proprio dantis, sed tendunt propriè ad repulsam aduersarii, vel testiũ, sunt magis odiosi: quia vult aliis nocere, & sibi nõ prodesse. Tum etiam quia vt plurimum conſinguntur: & ideò propter præsumptionem calumniæ statutum est tam exactam specificationem fieri in illis: vt expresè apparet in iure superiùs allegat. Secùs verò si obiectus essent de iure dantis: tunc enim talis exacta specificatio nõ requiritur, vt in clem. constitutionem. de election. At in casu nostro, putà in actione iniuriarum ci-
3 uiliter intẽtata, articuli † de tali materia dati sunt de iure dãtis: dummodo de propria iniuria agat. ergo, &c. quia vt dicatur articulus de iure partis, non consideratur solùm an in personam, vel formam alterius aliquid impugnando inferat: sed consideratur solùm an causa vnde competit ius agendi, vel excipiendi directè descendat à iure dantis: vt probat expresè d. clemen. constitutionem. in princip. superiùs alleg. Præterea rogo dic mihi quid magis directè potest ius meum respicere, quàm quòd mea fama & opinio bona seruetur illæsa? Ad quod tendit actio iniuria-
4 rum: cùm † canon reputet illum crudelem famam suam

suam negligentem, vt 12.q.2.cano.nolo.de accusation.c.fin.& potiùs debemus delectari in odore bonæ famæ, quàm malæ opinionis: vt in decret. licèt in beato. Petro. de accusationi. Ergo concludendo dicamus sufficere specificationem in actione iniuriarum superiùs annotatam,& sic fuit semper obseruatum.

ADDITIONES.

a *In libello. Adde suprà.de libel.oblatio.decis.1. & de sequestra possess.& fruct.decis.1.*

b *Clem.constitutionem. Vbi Pau.dicit in §.ceterum. super verbo,circunstantiarum.quòd licèt ille cui datus est terminus ad proponendum crimina, & defectus,satisfaciat termino indeterminate:illa propositio si peteretur declarari,deberet,& posset declarari post terminum:quia qui declarat non addit.ff. de testam.lege heredes palam.§. quòd verò quis.*

De Excessibus prælatorum.

EPITOME.

Vnio beneficiorum ex falsa causa facta seruata iuris forma valet, licèt veniat reuocanda.

DECISIO I. aliàs 59.

a VNio ex falsa causa facta seruata forma iuris valet, & tenet.argu.not.per Ioan.1t.q.2. in sum. & ca. fine exceptione. & in capit.dudum. de rebus eccle.non alienand.non enim videtur hæc vnio, quæ est contractus stricti iuris: vt io l.eum qui. ff.de dona. ob hoc, non valere: quoniam dolus dans causam contractui in contractibus stricti iuris, non reddit contractum ipso iure nullum: vt l.si quis cum aliter.ff. de verbor.obligat. ergo. &c.secùs verò vbi nulla causa subsit,& si sine aliqua causa facta fuerit, tamen nihil valeret quod actum est: vt in clem. monasteriorum. de rebus eccles. non alienandis. & sic potest intelligi opinio Ber. & Hostien.qui tenent cõtrarium. Ioan. & etiam Archid.in c.1.de restit.in integrum.Dominus verò Ioan.de Lignano in c.si quis præsbyterorum. distinguit, an sit peccatum in causa ex qua,vel circa quam.credo tamé quòd possit prædicta vnio annullari probata falsa causa:vt in l.si prætor.ff.de iud.

EPITOME.

Vicaria perpetua potest vniri mensæ Episcopi, vel abbatis,& sic transit in temporalem: quoniam ad nutum postulantis episcopatum, vel monasterium instituitur rector, & beneficium mensale censetur.

SVMMARIA.

1 *Vicaria perpetua beneficium ecclesiasticum esse censetur.*

2 *Ecclesia vnita censetur pleno iure spectare ad Episcopum,vel abbatem,cuius mensæ est vnita.*

3 *Dispositio clementi.1. de supplen.negli.præ.non habet locum in beneficiis mensalibus.*

DECISIO II. aliàs 273.

FVit dubitatum & in consiliis positum per dominum Robertum: vtrùm perpetua vicaria alicuius parœcialis ecclesiæ possit vniri alicui monasterio, seu mensæ abbatiali. Fuit conclusum,& respõsum per maiorem partem quòd sic:quia sicut rectoria parœcialis potest vniri, ita
1 & vicaria perpetua: quia † beneficium ecclesiasticum est, & ad omnia tenetur vicarius,ad quæ rector: vt in cle.vni.de offi. vica. Et sicut Episcopus non dispensat cum rectore super ætate, ita nec cũ perpetuo vicario:vt ibi no. per Io.And.& Pau.super verbo,ætate.Ergo sicut Episcopus potest vnire rectoriam, ita & multò fortius vicariã quia minus ius, & minorem vtilitatem habet vicarius in ecclesia, quàm rector: vt in c. extirpandæ.de præben. & in aliis iuribus superiùs allegatis. Aliqui vacillando volẽtes tenere contrarium, dicebant quòd non vniendo, sed supprimendo dictam vicariam posset hoc fieri per Episcopum cum consensu sui capituli. iuxta ea quæ legun. & notan.per Innocen. & Hostien.in capitu.cum accessissent.de constitu.Præterea absonum videtur,quòd parœcialis ecclesia careat pastore, quæ aut debet regi per pastorem, seu rectorem, aut per vicarium perpetuum quantuncunque fuerit alteri dignitati vnita:vt in capitu. extirpandæ. §.qui verò.de præbend.& de priuile.cap.cùm & plantare.§.in ecclesiis. & videtur text. in cap.vni. de capella.mo.libro 6.allegant etiam nota. in ca. de monachis.de præben.& in cap 1.eo.titu.lib.6. & c.1.de iure patrona.in clemen. quæ omnia infra & not. procedunt in beneficio pleno iure in temporalibus ad aliquos religiosos spectante:ad illud enim tenentur perpetuum vicarium Episcopo præsentare instituendum ad regimen, & curam animarum:vt in capitu. vniç.de capell. mona.superiùs allega. & tunc habet locum prouisio dictorum iurium de monachis.& capit.1.de præbend. lib.6. & clemen.1. de iure patronat. At vbi
2 ecclesia † est vnita mensæ episcopali & abbatiali & spectat ad illum pleno iure tam spirituali, quã temporali: tunc potest ibi poni vicarius temporalis ad nutum remouibilis ad exercitium curæ quæ principaliter residet in Episcopo, vel Abbate,cuius mensæ est vnita ecclesia, siue perpetua vicaria, ita quòd per hanc vnionem perpetuitas transit in temporalitatem, & totum residet in Episcopo, vel Abbate, cuius mensæ est vnita. Pro hoc etiam allega. ea quæ legunt. & notan. per Ioan.And.& Pau.in clemen.frequens de excess.prælat.super verti.ad meoiam.& in clemen.
3 1.de rescript. per Guliel. & Paul.& in T elementi. prima, de supp. neg. præ. quæ non vendicat sibi locum in beneficiis mensalibus:quia illa non dicuntur vacare:vt in d.capitu.frequens super versic.quidam etiam. & in clemen.ne in agro.de sta. monachor.§. ad hæc & qualem potestatem habent prælati in his bonis mensalibus, vide Innocent.& Hostien. de priuileg capitu. pastoralis.de stat. monacho.capitu.2.super versicu. prioratus. per Inno.tamen dominus Robertus dixit Collectarium in capitu.licet vnire.de excess prælat tenuisse

nuisse, & tenere in contrarium: videlicèt quòd perpetua vicaria vniri non potest.

De Iniuriis, & damno dato.

EPITOME.

Iuxta qualitates, & circunstantias quæ augent, vel minuunt iniurias, iudex taxet eas in certam quantitatem: in qua vel infrà quam læsus iurat, & subsequenter in quantitate iurata condemnet.

DECISIO. I. aliàs 152.

AD æstimationem iniuriæ [a] quæ per probationes legitimas haberi non potest, Iudex primò consideratis omnibusqualitatibus, & circunstantiis quæ possunt augere, vel minuere huiosmodi æstimationem, suo iudiciali arbitrio taxabit certam æstimationem huiusmodi iniuriæ, seu certam quantitatem, non vt io illa condemnet, sed vt infrà illam. seu in illa & nõ vltra pars per suum iuramentum huiusmodi æstimationem declaret. Et ita intelligitur quod habetur ff. de iniur. l. sed si vnius. §. seruus meus. & post huiusmodi taxationem pars in ipsa quantitate, seu summa taxata condemnabitur, seu infrà eam. & ita intelligitur L. iniuriarum æstimatio. de iniur. & de iniur. capi. olim. & de offi. ordina. capitu. si canonici. cum ibi no. in glo. super ver. damnis. lib. 6.

ADDITIO.

a *Iniuria. Adde infrà eod. deci. 4.*

EPITOME.

Actio iniuriarum etiam ciuilis tollitur annali præscriptione.

SVMMARIA.

1 *Lite non contestata super actione iniuriæ verbalis infrà annum agens vlterius non admittitur.*
2 *Tempus quando pro actione iniuriarum currere incipiat?*
3 *Stante statuto: quòd post annum non cognoscatur de maleficio, an pro delicto occulto currat tempus?*
4 *Ciuilis & naturalis obligatio an præscriptione tollatur?*

DECISIO II. aliàs 240.

1 PRo iniuriis verbalibus † non admittitur agens, siue actionem intentans post annum, nisi infrà annum à tempore irrogatæ iniuriæ computandum fuerit lis contestata. Ratio, quia
a per lapsum anni [a] tollitur hæc actio. C. de iniur. l. si non conuitij. tollitur etiam L. ius, scilicèt dissimulatione: vt Institut. de iniur. §. fina. & ibi not. sed dissimulare præsumitur, ex quo tanto tempore tacuit. argu. eorum quæ legunt. & notan. per Ioan. Andre. & Hostien. in capit. cum te. à. B. de re iudi.

ADDITIO.

a *Lapsum anni. Scilicèt continui: vt ff. de his qui not.*
infa l. genero §. 1. quia odiosa est: vt l. Arrianus. ff.
de act. & ob. & l. interpretatione. ff. de pœ & intelli-
gas de actione iniuriarum prætoria: ciuilis autem,
quæ descendit, quando crimen punitur per legem
Corneliam. quòd est in tribus casibus: vt l. lex Corne
lia. ff. de iniur. tunc est perpetua, sicut aliæ actiones
ciuiles. l. 4. C. de constitu. pecunia. & ita tenet Cyn. in
d. l. si non conuitij. in 3. quæst. Contrarium tenet Ioan.
Andr. in additione Speculat. in titu. de iniuriis. vbi
dicit, quòd tam ciuilis, quàm prætoria tollatur anno
propter odiositatem ipsius. & pro hoc vide glo ordi.
Institu. de iniur. in § sed lex Cornelia. super verb.
introduxit. quæ videtur concludere, quòd etiam in
his tribus casibus, scilicèt cùm quis sit vapulatus,
aut percussus, aut domus sua introita quòd anno con-
tinuo actio prædicta tollatur. Non obstat motiuum
Odo. & Iacob. de Raue. qui vt refert Cyn. ibi tenent
eam perpetuam, quando ex lege Cornelia descen-
dit: quia speciale est hoc casu. quòd actio iniuriarũ
sit ciuilis, & irregularis propter odiositatẽ sui: quia
per eam quis infamatur: vt in l. at leuas. §. fina. ff. de
his qui not. infa. & in capitu. cum te. de re iudi. hic
allega. Item ratio eorum est generalis, cui deroga-
tur per specialem dicta lege, si non conuitij. & ibi
per Doct. & in regu. generi. de regul. iur. libro sexto.
2 *Sed † hic posset dubitari quando incipiat currere*
iste annus, an à die iniuriæ irrogatæ, an à die scien-
tiæ? Et videtur quòd à die scientia: quia ignoran-
ti non currit tempus anni. lege, annus. ff. de calum.
& per Barto. in l. genero ff. de his qui not. infa. & in
capitu. quia diuersitatem. de concess. præbend. Item
quia ignorantia præsumitur, & non sciẽtia. l. verius.
ff. de proba. In contrarium videtur. quia in his quæ
sunt publicè nota, præsumitur scientia: vt not. gloss.
in l. si tutor. C. de suspe. tut. not. in capitu. primo de
postulat. prælato. & in capitu. eos. de tempo. ordina.
libro sexto. Et quòd in hac actione currit annus igno
ranti, tenet singulariter Guliel. de Cu. in l. exceptio-
nes. §. satis clementer ff. quod met. cau alle. l. omnes.
C. de præscript. 30. ann. quæ loquitur in præscriptio-
ne longissimi temporis. allegata etiam lege, fin ff si
quis testa. libe. & Bart. in dicta lege fin. firmat quæ-
3 *stionem satis ad propositum. Si statuto † cauetur,*
quòd post annum non possit cognosci de maleficio,
an si delictum fuit occultum currat annus: & eam
insolutam relinquit, dicens se dubitare. Sed mihi vi-
detur quòd pro opinione Gulie. fit casus in lege, item
apud Labeonem. §. conuitium ff. de iniuriis. vbi di-
citur, quòd absenti, & ignoranti fit iniuria, & quòd
anno tollitur dicta actio: quod intelligitur de actio-
ne competenti, tàm pro iniuria facta præsenti,
quàm ignoranti. Pro hoc etiam facit l. auxilium.
in principio. ff. de minori. tene menti perpetuò præal
legatum dictum Gulielmi. & cogita si de iure pro-
cedit necne. Vlterius prosequendo istum principa-
lem articulum, qui tangitur in hac decisione, quæ-
4 *ro † an sicut per lapsum anni tollitur actio iniu-*
riarum, ita etiam tollatur omnis obligatio natura-
lis scilicèt & ciuilis, adeò quòd iniuriatus tacendo
per annum videatur contumeliam remisisse. Breui-
ter licèt sint glossæ iuris ciuilis contraria, an per
præscriptionem tollatur naturalis & ciuilis obliga-
tio, de

tio, de qua quæstione satis habetur in lege cum quis. C.de iur.& fac.ignor.ff.rem rat. habe.l.final.& in l.obligationum ferè.§. placet.ff. de acti. & obligat. cum simi.tamen veritas est,quòd sicut actiones descendentes ex delictis quæ dantur ad vindictam, per præscriptionem tolluntur ipso iure, tolluntur etiam obligationes naturales & ciuiles. & ita clarè determinat Bald. in dicta lege, cùm quis sic.& per pactum nudum tollitur ipso iure actio, & omnis obligatio iniuriarum: vt l.si tibi decem millia.§. quadam.ff. de pact. & eodem titu.l. si vnus. §. pactus. nam qui habet actionem iniuriarum tacendo, & non agendo per annum: videtur tacitè remittere omnem actionem, & contumeliam: & ideò qui non petit infrà tempus, tacitè videtur ius suum remittere: vt not.gloss. in lege, si ego.circa finem.ff. de negotiis gestis. & sufficit quæcunque remissio:nec requiritur partis præsentia ad tollendum actionem iniuriarum, propter sui debilitatem, & odiositatem: vt dicto.§.quadam.& not.gloss.Institut de iniuriis. in fin. & quòd quis non petendo infrà tempus videatur pactum fecisse,not. Dyn.in lege, vbicunque. ff.de fideiussor. & per hoc dicit text.in dicto.§. pactus.quòd si factum est pactum de non petendo super iniuriis,per quod omnis actio & obligatio est sublata,vt est textus cum glo.in dicto.§.quadam.quòd licèt posteà fiat pactum de petendo,per illud non renascitur actio iniuriarum. Et est ratio vt dicit ibi text. quia actio iniuriarum non n. [illegible]stur ex pacto, sed ex contumelia. qui text.est valde . . . ad propositum. Nam ex quo actio & omnis obligatio fuit extincta per lapsum anni,& ex tacita remissione,& tacito pacto partis, vt suprà dixi,non potuit posteà per rescriptum Principis reuiuiscere,cùm actio iniuriarum non ex rescripto,sed ex cõtumelia nascatur,quæ contumelia iam per lapsum anni est sublata: non enim Princeps ea quæ sunt iuris naturalis immutare potest. l. quoties. C. de preci. imper. offe. Item nec posset pars pœnitere, ex quo per lapsum anni iniuriam remisisse videtur l. non solùm. §. primo ff.de in.ur. pro hoc etiam vide in repeti.domini.Benedicti de Plumbino in dicta lege.cum quis. superius allega. qui tenet ibi contrarium dicens: quòd licèt iniuria tempore aboleatur quò ad actionem & obligationem ciuilem.l.sed si vnius.§.si ante iudicem ff. de iniur. tamen quò ad obligationem naturalem non allega. §. placet. in l. obligationum fere. superius allegat. & l. si non conuitij. C. de iniur. sed secundùm opinionem Ioan. And. fuit iudicatum in causa domi. Ioan. Saldeman. de consilio plurium aduocatorum in Roma,& ita fuit in Rota tempore meo semper obseruatum.super quo dubio vide in libro allegationũ signato, & in folio 383. & adde hic duo consilia domini Raphaelis, & domini Pet.de Anch. posita in reportationibus domini Anto.de But.circa fin.

SVMMARIA.

1 *Damna in articulis specificata dolo vel violentia prouenientia an probari debeant per testes,an sufficiat iuramentum.*

2 *Interesse qualiter probetur.*

DECISIO III. *aliàs 319.*

1 DVbitabatur vtrùm damna † petita,& specificata in libello & articulis possent probari per iuramentum. Ad hoc fuit responsum,& sic determinatum distinguendo. Aut principaliter agitur super damnis ante litem contestatam illatis:aut non,sed incidenter, & accessoriè petũtur. In primo casu subdistinguitur:Aut prædicta damna sunt illata per dolum, & per violentiam: & tunc probato dolo vel violentia per testes, sufficit probare damna & res ablatas violenter, vel dolosè per iuramentum, taxatione iudicis præmissa: vt in cano.in primis.2.q.1. quod met.causa.c. super eo.C. vnde vi.l. si quando. de iniur. & dam.da.capit. olim.& per Ber. ibidem. Si autem nullus dolus, vel violentia in damno dato prætenditur: sed peruenit ex aliquo casu accidentaliter,& ex interesse aliundè prouenientc: tunc illud est probandum per testes:vt not. glo. ord.satis notabilis in c.dilecti.de foro compe. & est vlti.glo. quæ allegat. Institu. de verb.ob.§.non solùm.& facit bene c.cùm olim.de offi.dele. scilicèt ad primum principale dictum: videlicèt quando damna principaliter petuntur, quòd tunc sint probáda per testes de quo etiam aliqualiter per Innocen. de ordi. cognit. c. cùm dilectus. super versicul. alius. & 3.q.3.c. fin. per Ioan. & Archid. subdit glo. vbi suprà, vtile fore certam summam
2 adiicere: quia † difficile est probare interesse: vt ff.de prætor. stipulat.l. vlti. & ideò dat glo. consilium, quòd iudex, cuius est cuncta rimari, debet per suam subtilitatem interesse exquirere, siue requirere.C.de senten.quæ pro eo quod interest.l. vnic. de fide instrument.c. cum Ioannes. Si verò post litem contestatam data sint siue damna illata,& incidenter,siue etiam accessoriè ad principalem causam petantur ex officio iudicis: tunc sufficit probare illa per iuramentũ probato facto, siue causa ex qua damnum insurgit, sicut dicimus & distinguimus de expensis litis ante litis cõtestationem vel post factis. de dolo & contu.cap.finem.de restitu. spolia. cap grauis.de appellatio.ca.sæpè.per Inn. De interesse verò probando vide eum plenissimè in c.sacro.de senten. excommunica.

EPITOME.

Ad æstimationem iniuriæ quæ per legitimas probationes haberi non potest, iudex consideratis qualitatibus &c. augere vel minuere taxam potest

SVMMARIA.

1 *Iniuriarum æstimatio quæ per legitimas probationes haberi non potest.qualiter haberi dicatur.*

2 *Agens ad æstimationem iniuriarum probare habet qualitates ex quibus æstimatio suum recipit incrementum.*

DECISIO IIII. *aliàs 486.*

a AD ÆSTIMATIONEM [a] † iniuriarum quę
1 per legitimas probationes haberi non potest debet [a] deueniri isto modò: quia iudex debet

debet primò considerare omnes qualitates, & circunstantias, quæ possunt augere, vel minuere huiusmodi æstimationem suo iudiciali arbitrio, & taxare certam æstimationem huiusmodi iniuriarum, seu certam quantitaté, non vt in illa condemnet, sed vt infrà illam, & in illa, & non vltrà pars per suum iuramentum huiusmodi æstimationem declaret. & ita intellige. ff. de iniur. l. sed si vnus. § seruus meus. & l. constitutionibus. eod. titu. & post huiusmodi taxationem pars in ipsa quantitate taxata, seu infrà eam declarabit per suum iuramentum huiusmodi taxationem, seu æstimationem: & tunc potest fieri per iudicem condemnatio: vt in c. si canonici. de offi. ord. lib. 6. & ita intellige l. iniuriarum æstimatio. ff. de iniur. & ita intelligitur ca. olim. de iniur. nec facio quò ad hoc differentiam, an agatur ex lege Cornelia, an verò ex actione prætoria: licèt glo. eam faciat in dicta l. iniuriarum æstimatio. sed sequor in hoc Bar. qui in d. l. iniuriarum. dictam glo. quò ad hoc reprehendit: licèt non ita declaret. Fateor
2 † tamen, quòd si pars agens vult æstimationem probare, debet qualitates ex quibus æstimatio suum potest recipere incrementum. & ita intelligo. § pœna. Institu. de iniur. cum ibi no. Exemplum bonum huius primæ taxationis & sequentis iuramenti declarationis habes. C. vnde vi. l. si quando. & extrà, quòd metus causa. capi. super eo. §. secùs. tamen hoc non est necessarium ibi, sicut hic: vt patet. ff. de in litem iuran. l. videamus. Contrarium patet in l. in actionibus. §. 1. eodem titu. Tu verò in hoc casu rationem diuersitatis cogitabis. Primum verò in expensarum taxatione: habes enim de iure communi quòd nõ præcedit taxatio de necessitate, sed sequi potest. C. de iudic. l. sancimus. tamen de iure actio sequi non potest. in authenti. de iudic. §. oportet. quæ situatur de iudic. super d. l. sancimus. & sic incipit. sed hodie aliàs incipit, post iusiurandum. Si quæris ergo qualiter procedit practica hodierna: quia post iuramentum taxamus. modò dico quod duplex est taxatio vna est, quæ non habet vim pronuntiationis, nec etiã re vera declarationis ipsius condemnationis fiendæ: sed habet vim limitationis iuramenti ipsius per partem præstandi. & ista debet præcedere iuramentum: quia vltra istam iurare non licèt. & ita loqui. d. authen. post iusiurandum. Alia est, quæ habet vim condemnationis: & ista est quã facimus post iuramẽtum: & de illa non negatur quin fieri potest post dictũ iuramentũ sed bene dicit, si hoc est infrà taxationem, iuramentum est: in minori condemnatio fieri non potest. ita intelligit capitu. super eo. allegat nisi taxatio prima per iudicem remoueretur: quia tunc posset, quod intelligo cùm ex causa in minus condemnatio fieri haberet. per d. l. videamus. circa fi. iuncta l. quod iussit ff. de re iudic. Sed dic mihi qualiter sustinetur factum nostrum: quia ista prima taxatione non vtimur, vt vides. Respondeo, quòd imò vtimur isto modo: quia infrà certam summam deferimus iuramentum, & sic faciendo duos actus simul facere videmus, scilicèt summam vltra quam iuratam nõ possit taxari, & iuramentum deferre. ff. de aequi. hæred. l. illud. cum simil.

Additio.

2 *Ad æstimationem. Adde deci. 1. suprà. eo titu.*

De Sententia excommunicationis.

EPITOME.

Sufficit opponere exceptionem in genere manifestæ offensæ contra petentem se absolui ad cautelam.

DECISIO I. aliàs 51.

SVFFICIT opponere exceptionem manifestæ iniuriæ, siue offensæ in genere contra absolutionem petẽtem simpliciter, vel ad cautelam: maximè si excipiés referat se ad acta. Tempore verò probationis prædictam manifestam iniuriam specificare oportebit, iuxta nota. in c. solet. de sentent. excommunica. lib. 6.

EPITOME.

Si petatur absolutio simpliciter ab excommunicationis sententia, quæ dicitur iniusta: absoluitur cum cautione iuratoria nisi de manifesta offensa opponatur.

DECISIO II. aliàs 72.

a SI petatur absolutio [a] simpliciter, vel ad cau-
b telam [b] ab excommunicatione, quæ dicitur iniustè lata: si non opponatur, & probetur manifesta offensa, absoluetur cum iuratoria cautione de parendo iuri, & de satisfaciendo de expensis in casum, & euentum, quibus apparuerit iustè excommunicatus. de offi. deleg. cap. cùm contingat. de appella. capit. qua fronte. secùs verò si fuerit excommunicatus pro contumacia: putà, quia non respondit libello, &c. Si posteà veniat purgaturus suam contumaciam, & petat se absolui, & pars aduersa petat, quòd ante omnia satisfaciat de expensis factis occasione huiusmodi contumaciæ: non est absoluendus, nisi satisfecerit vel de satisfaciendo sufficientem cautionem fideiussoriam, vel pignoratitiam dederit. de iud. cap. 1. de senten. excommunica. c. venerabilibus. lib. 6. & ibi materia de vtroque dicto. adde deci. 7. hoc tit. in antiq.

Additiones.

a *Si petatur absolutio. Dubitari potest quo iure petatur absolutio ab iniusta excõmunicationis sententia. Dic quod agitur conditione. c. cùm contingat. de of. delega. vel condictione ex decre sacro. de senten. excom. vel agitur officio iudicis. dicit Hostien. in d. c. cùm cõtingat. quòd non est curandũ de iure canonico quo iure agatur, siue petatur absolutio cùm actio non sit de iure canonico exprimenda in libello. de iud. c. dilecti. Adde decisio. 33. hoc eod. titu. infrà. in antiq.*

b *Ad cautelam. An cautio sit præstanda, & quæ per petentem absolutionem ad cautelam, vide suprà de exce. deci. 5. quæ incipit, Si in termino.*

EPIT

EPITOME.

Iudex laicus cognoscit si clericus coniugatus per ipsum detentus contraxerit cum vnica, & virgine, & habitum detulerit clericalem, priusquàm remittatur.

DECISIO III. aliàs 202.

SI clericus coniugatus à iudice sæculari propter aliquod crimen captus, & detentus allegat se clericum, & doceat de clericatu per literas ordinatoris, & propterea petat se remitti ad forum ecclesiasticum: non est statim remittẽdus, nisi doceat se contraxisse cum vnica, & virgine, & portasse habitum, & tonsuram clericales: quia aliàs non gaudet priuilegio fori ecclesiastici: vt legi. & no. in c. vni. de clericis coniug. lib. 6. & de his cognoscit iudex ecclesiasticus, & non secularis. arg. eorum quæ habentur & notantur in c. si iudex. de sentent. excommunica. lib. 6.

EPITOME.

Terminus octo dierum præfixus ad probandam manifestam offensam incipit currere ipso iure à die exceptionis admissæ.

DECISIO IIII. aliàs 208.

a TErminus octo dierum [a] statutus ad manifestam probandam offensam propositam ad impediendum beneficium absolutionis ad cautelam, iuxta formam capitu. solet. de sentent. excommu. libr. 6. incipit currere ipso iure sine assignatione iudicis à die exceptionis huiusmodi per iudicem admissæ, & non à die allegationis, siue propositionis ipsius: prout not. Spec. expressè tit. de dila. §. 1. Sed nunquid currunt? & dic quòd currunt de momento ad momentum. licèt Hostien. in d. capitu. solet. dicat, quòd dies in qua proponitur huiusmodi exceptio, non debet computari. quod non est verum secundùm Ioã. And. in c. frequens. de resti. spo. quia quando Papa hoc vult, id exprimit: vt in c. pia. de except. & ibi de hoc per Archi. & Ioan. And. in nouella. super versi. octo diebus.

Additio.

a *Terminus octo dierum. Octo dies, qui dantur ad probandum manifestam offensam incipiunt currere post exceptionem admissam ipso iure. Et an dictus terminus octo dierum possit per iudicem prorogari. gl. in dicto capit. solet. tenet quòd sic. Franc. Vercel. ibi, quem sequitur Ioan. Andr. ibidem, super verbo, audiendum. tenet contrarium: cùm nil pereat aduersario, cui prouidetur per idoneam cautionem: vt ibi. & de verbo. significa. c. ex parte. & propter periculum moræ, quòd versatur in differendo absolutionem.*

EPITOME.

Adhæsio appellationi debet fieri infrà tempus, infrà quod potuit appellari, & huiusmodi appellatio ab excommunicatione protegit adhærentes eidem.

DECISIO V. aliàs 225.

ADhærentes prout prætenditur, appellationi interpositæ per aliquem pro se, vel sibi adhærentibus ante sententiam excommunicationis per ordinarium prolatam petentes se absolui ad cautelam, non sunt aliqua tenùs absoluẽdi: nisi constet eos infrà tempus debitũ adhæsisse appellationi: putà. 10. dierum, infrà quod potuissent, & debuissent appellasse, & adhæsisse appellationi prædictæ, ipsamque adhæsionem debito tempore ordinario intimasse. Nam nõ aliàs huiusmodi adhæsio sicut nec appellatio eos defendit: nec effectum excommunicationis sententiæ impedit, seu suspendit. arg. no. in c. statuimus. & c. cupientes. & c. vt circa. de elect. lib. 6. per Docto. & præsertim per Archi.

EPITOME.

Petens se absolui ad cautelam à sententia excommunicationis lata contra eum post appellationem per ordinarium, à quo dicit se exemptum, non auditur, nisi primò probet aliqualiter de exemptione, licèt non plenè.

DECISIO VI. aliàs 308.

SI quis petit se absolui ad cautelam à sententia excommunicationis per Episcopũ suum lata contra eum, post appellationem ab Episcopo interpositam, à cuius iurisdictione dicit se exemptum, & sic sententiam nullam, non est ei impendenda absolutio, nisi primò aliqualiter licèt non plenè, doceat de exemptione, ne illudatur ordinariæ potestati, pro qua facit ius commune, & resistit agenti. de restitutio. spoliato. cap. ad decimas. lib. 6. & no. in capi. solet. de sentent. excom. libr. 6. per Innoc. licèt ibi Hostien. & Ioan. Andr. videantur declinare in partem oppositam: tamen omnes Domini declinauerunt potiùs in opinio. Innocen. ne detur occasio figmentis, & fraudibus. de rescrip. capitu. sedes. cum simılib. pro dicta conclusione vide nota. per Inno. in ca. venerabilis. de censi.

EPITOME.

Malè absolutus non reintruditur in eandem excommunicationis sententiam latam per hominem: nisi de nouo citetur, & contumax existat. Secùs in sententia lata à canone in quam reducitur ipso iure.

SVMMARIVM.

1 *Sententia excommunicationis lata ex falsa causa etiam iuris ordine non seruato, sicut valet, ita & absolutio.*

DECISIO. VII. aliàs 399.

SI PRONVNTIETVR quis malè absolua tus [a] à sentẽtia excommunicationis lata per hominem: & petatur reintrudi in eandem sententiam excommunicationis, vigore tamen specialis commissionis: dubitabatur de modo reintrudendi, videlicèt vtrùm deberet fieri cùm causæ

causæ cognitione parte vocata, & canonica monitione præmissa. Et videbatur aliquibus quòd si ex falsa causa fuit absolutus, quòd non teneret absolutio: & sic remansit excommunicatus: & cessaret reintrusio. pro quo allegata fuit gloss. Ber. in c. ex parte. de offi. ordi quam glo. dixerunt
1 Domini non seruari: quia † sicut sententia excommunicationis lata ex falsa causa, & sine ordine iuris, tenet, & valet: vt in c. sacro. de senten. excom. & c. 1. eo. tit. lib. 6. cum ibi not. ita & absolutio: quia pari passu ambulant. de pœ. dist. 1. can. verbum not. pulchrè per Inno. in c. ab excommunicato. de rescript. super verbo, obtentis. Et ideò qui sic tenet absolutio, non est iteratò excommunicandus, siue in eandem sententiam excommunicationis reincidendus, nisi canonica monitione præmissa, & ex noua causa, iusta & approbata: putà noua contumacia, secundùm Innoc. ibidem in fi. eiusdem glo. qui alleg. pro primo dict. c. sacro. superiùs allegatum, pro secundo can. nemo. 2. q. . Pro tertio can. certum. 11 q. 3 cum quo concor. Io. Mona. in c. eos. de senten. excommunica. super ver. in eandem. post prin. vbi dicit expressè quòd huiusmodi reductio, de qua loquuntur decre. videlicèt c. significauit. & cap. ad reprimendum. de offi. ordi. de appellat. cap. quoniam. de sentent. excommu. cap. sacro. debet fieri cum causæ cognitione. quæ iura loquuntur in sententia hominis secùs verò in sententia canonis, in quam reincidit ipso iure non parens mandato superioris. & sic loquitur c. eos. superiùs allegatum. & sic fuit conclusum per omnes Dominos. Fuit tamen per aliquos dubitatum, vtrùm in hac reintrusione requireretur personalia monitio, vel sufficeret citatio per audientiam. Aliqui dicebant quòd personaliter debetet moneri vt pareret, vel id faceret pro quo aliàs fuit excommunicatus. per not. per Inno. in c. si aduersarius. de eo qui mit. in possessio. Maior pars, & quasi omnes tenuerunt contrarium præsertim si aliàs in causa fuit apprehensus citatus ex iusta causa excommunicatus, & malè absolutus. Et hoc etiam vult Innocen. in d. c. si aduersarius. vbi excipit bene tres casus à dicto suo. Citatio enim sæpè habet vim monitionis: vt legitur & not. in c. ex parte. de verbo. signifi. per Bern. & facit vna nota. Ioan. And. in cle. præsenti. super ver. constiterit. de censi & de pœn. c. 1. super verbo, cōmodè. per eundem, & super ver constiterit. per Pau.
b pro quo etiam facit stylus Curiæ, [b] qui habet, quòd semel citata parte legitimè ad causam, proceditur in eius contumacia per audientiam etiam ad excommunicationem: putà quia non respondeat libello lite non contestata, tribus tamen citationibus præmissis. At in casu posito para quæ petebatur reintrudi fuit citata, & personaliter apprehensa in Curia ad dicendum contra commissionem super intrusione obtenta: & nihil dixit contra eam, sed recessit, vt ponebatur in facto: ergo potuit licitè procedi contra ipsum per audientiam, etiam ad excommunicationem argumen. capitu. primo, de iudic. & cap. pronr de dolo & contu. & capit. quoniam. vt litè non contest.

ADDITIONES.

a *Absolutus. Adde infrà eo. tit. dec. 11 & Fely. in c, ad nostrã de iurein. col. 1. versi. in tex. ibi, reducatis.*
b *Stylus curiæ. De stylo curiæ Romanæ adde Andr. Barbat. & Zachar. Fer. in addi. ad Panormita. in procemio decretal. in verb. de stylo.*

EPITOME.

Impeditur beneficium absolutionis ad cautelam producenti instrumentum appellationis & denuntiationis: esto quod aliter de excommunicatione non constet.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatio in vim peremptoriæ opposita non probatur sufficienter per denuntiationem: secùs si in vim dilatoriæ opponatur.*
2 *Absolutio ab excommunicato an integram excommunicationis probationem requirat, an sola denuntiationis ostensione impetretur.*

DECISIO VIII. aliàs 400.

1 SI quis petat se absolui † ad cautelam à sententia excommunicationis lata in eum post appellationem legitimam: & producat suam appellationem & instrumentum denuntiationis factæ post huiusmodi appellationem, Fuit dubitatum vtrùm per huiusmodi instrumentum
2 denuntiationis sufficienter [a] constaret de excommunicatione ad effectum absolutionis obtinendæ ad cautelam. Et videbatur aliquibus dominis quòd non. per not. in c. pia. de exceptio. lib. 6. per Io. And. vbi expressè tenet, quòd per denuntia-
b tionem [b] non probatur sufficienter excommunicatio, quòd fateor de plano in casu ipso, quando excommunicatio opponitur per partem aduersario in vim peremptoriæ, vel dilatoriæ ad repellendum eum. cùm ibi text. dicat, apertissimis documentis. & eius opinio seruatur in curia, vbi rarissimè exceptio excommunicationis admittitur: quia nunquam debitè proponitur, & specificatur. Hosti. tamen in c. prudentiam. §. 6. tenuit contrarium. cum quo concordat Archi. in c. pia. superiùs alle. pro quorum opinione facit c. cum desideres. de senten. excom. In casu ta-
a men nostro proposito maior pars tenuit † contrarium: videlicèt sufficere denuntiationem ad effectum absolutionis obtinendæ, per quam nemini præiudicatur, nec pars posset contradicere, aut appellare. de appella. ca. qua fronte. de offic. dele. c. cùm contingat, nisi exciperet de manifesta offensa. de senten. excom. c. venerabilibus. & c. solet. lib. 6. imò secundùm aliquos videtur solùm sufficere petenti absolutionem sua propria confessio. de electio. c. venerabili. de cleri. excommuni. ministran. c. proposuit. pro qua cōclusione fuit allegata not. Ioan. Andr. in c. licèt. de senten. excom. vbi videtur tenere contra dictam suam glo. Positam in d. capit. pia. Sed dat duas solutiones, quas vide. Ego verò dicebam quò ad effectum absolutionis obtinēdæ ad cautelam, iuxta formam d. c. solet. oportet petētem absolutionem pro

nem probare duo: scilicèt se ex causa legitima appellasse, & post appellationem huiusmodi in eum sententiam excõmunicationis esse probatam & licèt in casu proposito constaret de appellatione legitima, & excommunicatione per suam confessionem, & instrumento denũciationis, tamen per hoc non constaret ipsam excommunicationis sentẽtiam post huiusmodi appellationem promulgatã. Nã potuit esse quòd fuit ante appellationem excommunicatus, & post appellationem denũtiatus, & sic nõ probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. de offi. deleg. cap. cùm contingat. de probatio. cap. in præsentia. & propterea in dictam absolutionem nõ cõsensi: licèt impẽsa fuerit de consilio maioris partis Dominorum,

ADDITIO.

a *Sufficienter. Facit infrà eod. tit. in antiq. decis. 11.*
b *Quòd per denuntiationem. An per denuntiationẽ publicè factam probetur excommunicatio, vide per Abba. in c. prudentiam §. sexta. versic. extra glos. quæro. de offi. delega. & ibi per Fely. versic. vtrum probata denuntiatio.*

EPITOME.

Interdictum singulare in qualibet ecclesia appositũ potest ad cautelam relaxari.

SVMMARIA.

1 *Relaxatio ad cautelam in interdicto generali an fieri possit.*
2 *Absolutio vel relaxatio ad cautelam quare fiat.*

DECISIO. IX. *aliàs* 436.

a FVit dubitatum, utrùm interdictum positũ in certam ecclesiam possit relax. ri ad cautelam, si dicatur nullum. In quo dubio aliqui tenuerunt opinionem Archidiaco. in cap. præsenti. de sententia excommu. libro 6. quòd non, quia vbi est eadem ratio, idem debet esse ius, vt in capitu. 2. de transla. episcopi. ff. ad legẽ Aquil. l. illud. Sed si bene attendatur ratio, & intentio illius decre-
1 talis præsenti. quæ declarat quòd relaxatio † ad cautelam non habet locum in interdicto generali ciuitatis, castri, loci, vel terræ, eadem ratio est in interdicto speciali alicuius ecclesiæ, quòd in vtroque casu ponitur propter delictum domini, prælati, capituli, vel canonicorum, vt in capitul. non est. de sponsa. de offi. ord. cap. si canonici. lib. 6. ergo. Sed Io. Mona. in d. decreta. præsenti. tenet contrarium: dicens, quòd si prælati & canonici ecclesiæ specialiter interdictæ petãt, scilicet relaxationem ad cautelam, illa fieri poterit: quia propter eorum culpam tale interdictũ proferri debuit, nõ sic in interdicto generali, in quo puniũtur, qui non delinquunt. de offic. delegat. ca. sanè. 2. & in dicta decreta. non est. Præterea relaxatio,
2 † siue absolutio ad cautelam et in dubio, propter periculum communionis, vel lesionis iustitiæ, vt in d. decreta. solet. & in ca. venerabilibus. de sent. excom. lib. 6. de testi. c. veniens. de cleric. excõ. mini. c. ad apostolicæ. de appel. c. ad audientiam. sed in generali interdicto, in quo potest celebrari ianuis clausis, &c. iuxta formam ca. alma mater bapt ismus & pœnitentia conferri, vt in dicta decre. non est. & de pœn. & remissio. quod loco prædicari verbum Dei. de senten. excõ. respõso. non est tantum periculum si se tueatur, & non relaxetur, donec veritas eruatur, vtrùm iustè vel iniustè sit positum: & tunc in totum relaxatur. sicut in speciali interdicto, in quo prædicta nõ nisi fieri poterunt, imò si fiant, locus prophanatur, & facientes irregularitatem incurrunt, vt in ca. is qui. de senten. excom. lib. 6. de exces. prælat. c. tanta. Ergo videtur esse modò modica differẽtia inter interdictum generale & speciale, quia dominus Ioan. Calde. in tractatu suo de censura eccle. in q. sed quæro an speciale interdictũ. dicat, sub dubio fortè, quòd præmissæ rationes, & aliæ, quas in primo casu ponunt ibi Doctores, non inferant diuersitatem. In secundo tamẽ ipse & dominus Ioan. And. in nouell. in d. c. præsenti. declinant & tenet opinionem Io. Mona. propter regulam quæ habet, quòd censura ecclesiastica quæ est nulla, potest tolli ad cautelam, quæ seruanda est, nisi in casu, in quo reperiatur vitiata. de spon. c. cùm apud. de transla. epis. c. 1. & ff. de re iud. l. 1. & sic fuit obtentum, & semper in palatio apostolico obseruatum.

ADDITIO.

a *Fuit dubitatum. Adde infrà in antiq. eod. titul. decis. 18. Posset relaxari. An interdictum particularis ecclesiæ possit relaxari ad cautelam. dami. de sancto Gemi. in c. præsenti de senten. excom. in 6. vbi tenet quòd sic. Adde Fely. in c. apostolica. de except. in 3. col. versi. dum abb. nu. 3.*

EPITOME.

Metus excommunicationis excusat respondentem libello, & litis contestationem impedit: maximè si de dicto metu expressè fuerit protestatum.

SVMMARIA.

1 *Metus excommunicationis an sit iustus metus.*
2 *Excommunicatio iustè prolata dicitur medicinalis: & debet eam excommunicatus cum omni humilitate & obedientia sustinere.*
3 *Libello inepto euidenti ineptitudine non est respõdendum, nec est super eo lis contestanda.*
4 *Ineptitudo libelli dupliciter consideratur.*

DECISIO X. *aliàs* 35.

SI quis in causa prophana respondeat libello, & lis contestetur super eo, cui obstãtibus exceptionibus datis per respondentem, vel aliàs propter eius ineptitudinem non esse respondendum, metu excommunicationis a sibi illatæ, vel
a cõminatæ, & de hoc protestetur expressè: videlicèt quòd metu excommunicationis respõdet,
1 & non aliàs. Fuit dubitatum virùm† ipsum respondeo

F

ſpondentem talis metus excõmunicationis excuſet, intantùm quòd litis conteſtatio in modo præmiſſo facta habeatur pro non facta, vel ſaltem ſit annullanda exceptionibus obſtantibus ſupradictis. Ad quod dubium fuit reſponſum diſtinguendo. Aut prædictus reſpondens ab huiuſmodi grauaminibus appellauit, aut non. Si non appellauerat infra debitum tempus, licèt iudex eum in præmiſſis grauauerit, ſic procedẽdo, tenebit & valebit eius proceſſus, cùm non contra ius conſtitutionis, ſed cõtra ius litigatoris aliquid fecerit, & ſic proceſſit. de re iudicata. capitul. cùm inter. & capitul. quod ad conſultationem. cum ſimilibus. Per ſuam etiam reſponſionem, quæ eſt facto ſuo cõtraria, videtur à ſua prædicta proteſtatione receſſiſſe. de conſtitutio. cap. cùm M. de electio. cap. Cum ana. cum ibi no-
b tatis. reſponſio enim libelli inepti, [b] valet & tenet, ſicut dicimus de reſponſione ad interrogationem partis, prout legitur & notatur in capit. cùm cauſam. de iuramento calum. licèt non poſſit ſequi condemnatio propter ineptitudinem
c ipſius ſi eſſet patens: [c] ſecùs ſi eſſet latens, vt in c. examinata. de iudi. quod crederem verum, ſi liberè & ſine coactione, ac metu excommunicationis reſpondiſſet. Sed quia hic propter iuſtum metum, prout ſtatim dicetur, reſpondit: meritò deberet excuſari, & quia reſponſio ſibi, nec parti ſuæ in nullo debet præiudicare. ea enim quæ per metum fiunt, rata nõ habentur. quod metus cauſa. c. 1. & c. abbas. & c. ad aures. ff. eo. l. metũ. §. ait prætor. Sed ex quo non appellauit, videtur interlocutoriæ iudicis acqueuiſſe, maximè in cauſa vlteriùs procedendo voluntariè, per iura ſuperiùs ad hoc allegata. & ſic metus, ſiue coactio per voluntarium proceſſum purgabatur, & trãſiuit in conſenſum. de ſponſa. c. ad id quod. cum ſimilib. Si verò prædictus reſpondens ante, vel poſt ſuã reſponſionem appellaſſet, indubitanter iudex grauaſſet, ipſumque prædictus metus excuſaſſet, & pronũtiabitur per iudicem appellationis malè fuiſſe proceſſum, & bene appellatum: prædictus reſpondens ad probandum ſuas exceptiones rationabiles aliàs contra libellum datas admiſſus fuiſſet arg. eorũ quæ leg. & not. in ca. vt debitus. de appell. Ratio, quia licèt metus iuſtæ excommunicationis non excuſet, vt not. per Ber. in c. cùm dilectus. quod me. cauſa. tamen iniuſta excommunicatio eſt iuſtus metus, & excuſat quemcunque: vt ibidem dicit Hoſti. & Ioann. Andr. Et ſic loquitur glo. contraria Ber. poſita in cap. olim. in materia de reſtitu. ſpoliato. maxima enim pœna eſt inter homines non conuerſari, & hominum carere ſuffragio C. de apoſtatic. l. qui ſanctam. maximè ſine culpa: ideò cenſetur iuſtus metus: quia quis pro nulla re debet velle ſubiici tali, & tantæ pœnæ: quia nõ eſt maior in eccleſia Dei. vt in can. corripiantur. 24. quæſt. 4. Sed quã-
2 do excommunicatio † iuſtè profertur, cùm illa ſit medicinalis, debet eam excommunicatus cum omni humilitate & obedientia ſuſtinere, & non contẽnere: & ideò ipſam timere non oportebit: potiſſimè ſi culpa ſua incidit in hanc pœnã. ff quod metus cauſa, l. ſi mulier. 22. quæſtione 4. inter cætera ſecundùm dominum Ægidiũ. Ego verò contra vtranque rationem allegaui cano. ſententia paſtoris. & capitul. nemo contemnat. 11. quæſt. 3. nam vt ibidem apparet, & etiam in c. ſacro. de ſenten. excom. ſiue excommunicatio ſit iuſta, ſiue iniuſta, ſemper timenda eſt. ergo vtraque inducit iuſtum timorem, quæ videtur excuſari in vtroque caſu: ergo nõ videtur procedere diſtinctio ſupradicta. Ad quod poſſet reſponderi, quòd licèt quis iuſtam, ſiue iniuſtam excommunicationem à ſuo paſtore prolatam debeat timere, & etiam non contemnere, quia nõ eſt homo, qui ligat, ſed Deus, vt in can. nemo. ſuperiùs allega. & ne illa medicina conuertatur ſibi in venenum, & fiat mortalis: vt in dicto c. cùm medicinalis. tamen per hoc non aufertur excommunicato remedium appellandi, ad hoc vt cognoſcatur de iuſtitia, vel iniuſtitia ſententiæ excommunicationis per ſuperiorem, vt ſic ſine difficultate abſoluat, ſi eſt iniuſta, & proferens puniatur, ſi eſt iuſta, ad ſuum excommunicatorem remittatur, vel ſatisfactione præmiſſa abſoluatur, vt in dicto c. ſacr. & c. ſolet. & capi. venerabilibus. & etiam capitulo Romana. eód. titul. libro 6. de reſcript. capitul. ab excommunicato. de offic. delega. cap. cùm contingat. de appel. cap. qua fronte. cum ſimi. vel ſecundùm aliquos dicti canones non procedunt in iudicem delegatum, cum ſententia ſi ſit iniuſta, non ligat, nec eſt timẽda, imò eſt nulla ſecundùm Innoc. in d. c. cùm contingat. in fin. quem recitat Archi. in apparatu in cap. 1. de offi. deleg. lib. 6. quorum opinio, quoad nullitatẽ non credo veram, ſed quoad iniuſtitiam bene. & ſic credo ab ea appellandum, ad hoc vt tollatur: vt in dicto c. ſacro. ſolet. ca. venerabilibus. & aliis iuribus ſupradictis.

ADDITIONES.

a *Metu excommunicationis. Adde infrà eod. titul. in antiq. decis. 33.*

b *Reſponſis libelli inepti. Non † intelligas quando eſt*
3 *ineptus euidenti ineptitudine: quia tunc non eſt reſpondendum. nec eſt lis conteſtanda ſuper eo, quia tunc nulla eſſet: & ideò dicimus, quòd ſemper poteſt talis libellus emendari: quia ſemper ſumus in principio, niſi ſit præſcriptum. l. accuſaturus ff. de adult. & ideò ſportulæ priùs ſolutæ ſuper inepto libello non proſunt apto, quia aptus eſt alius libellus ab inepto: vnde omnia de nouo fieri oportet. argumento l. ius ciuile. & quod ibi notatur, ff. de iuſtitia & iure. ſecundùm Bal. in l. edita C. de edendo.*

c *Si eſſet patens. Duplex † eſt enim ineptitudo libel-*
4 *li. vna viſibilis: vt cùm dico, peto talem rem ſacrã, vel dico, ago ex nudo pacto. Alia eſt ineptitudo inuiſibilis: vt ſi peto rem vt meam, non faciendo mẽtionem ſacri. quæ res poſteà apparet ſacra, vel ago ex promiſſione, quæ poſteà apparet fuiſſe nuda. Et cognoſcitur ineptitudo libelli ex duobus, ſcilicèt ex materia & forma. Materia libelli conſtat. ex cauſa & re. Cauſa facti & iuris: putà contractu & obligatione, vel cauſa ſcilicèt iuris tantùm putà dominio. Si ergo iſta habent in ſe conſonantiam, libellus eſt aptus: ſi verò habent in ſe diſſonantiã, ineptus eſt: vt no. in l. 2. §. circa ff. de doli exceptione cuius ine-*

ptitudinis

ptitudinis exceptio potest opponi quandocunque etiam post sententiam. textus est singularis, qui non est alibi secundum Bal. in c. cùm dilecti. de emptio. & vend. forma autem libelli est sicut sylogismus, cuius formæ maxima pars conclusio: vt not. Inno. in c. super literis. de rescript. & potest dici quòd conclusiorìè applicata res & causa sit forma libelli conuentionalis in ciuili: in criminali verò, etiam in cohærentis loci & temporis stat forma: cùm libellus accusatorius sit ipso iure nullus, si non contineat locũ, & tempus, licèt reus nihil opponat, nec potest iustificari, quod nullum est, secundùm Bartol. in l. edita. C. de edend. Sed Innocen. & Ioan. Andr. dicunt in c. si. de purga. canonic. quòd tales circunstantiæ sunt specificãda, si reus illas petit specificari: secùs si procedi patiatur. quorum opinio procedit de æquitate canonica: sed de iure ciuili est vera opinio Barto. & not. quòd in dubio libellus præsumitur aptus, nõ ineptus, vt no. Docto. in d. c. examinata.

EPITOME.

Excommunicatus absolutus cum promissione de stando iuri si non adimpleat, ipso iure reincidit in excommunicationem.

DECISIO II. *aliàs* *490.*

SI excommunicatus [a] coram iudice vt absolueretur promisit stare iuri, & mandato ecclesiæ, si non adimpleat quod promisit ipso iure reincidit in excommunicationem, si fuerat excommunicatus à canone, vel à iure. de sententia excommuni. c. eos. lib. 6. quod ca, videtur corrigi per not. per Bernar. in cap. de cætero. de senten. excommunic. Vbi autem fuit excommunicatus ab homine, & est absolutus cum cautione vt suprà, si non fecerit quod promisit, nõ est ipso iure excõmunicatus, sed per eundem iudicem in eãdem sententiam reintrudendus est, in qua erat ligatus, donec fecerit quod promisit: vt in c. constitutionem. de sent. excom. libr. 6. & quod not. Ioan. Mona. in præalleg. c. eos. in fin. Nec est mirum, quòd per eundem iudicem qui absoluit, possit reinduci in primam sententiam, quia sub conditione videtur absolutus, quæ conditio si deficit, non videtur absolutus. argu. in l. licèt. in fin. de iure dot. & l. si quis acceptaret. de condit. ob turpem causam. cum ibi no. & maximè si intra annum à tẽpore absolutionis primus iudex velit eum reinducere: quia per tantum tempus videtur durare eius iurisdictio, vt in c. quærenti. de offic. delegati Vel dic quòd etiam in illo casu post annum, quia sub conditione videtur eum absoluisse, & sic non videtur functus officio, nisi exiet conditio, per iura superiùs allegata. & huiusmodi reinductio siue intrusio debet fieri citata parte, quæ citatio sufficit pro canonica monitione.

ADDITIO.

a *Excommunicatus. Adde decisio. 22. & 14. in anti. eodem titu. Fely. in capitu. ad nostram. de iureiurã. & suprà eod. tit. decis. 7.*

De verborum significatione.

EPITOME.

Auditor virtute commissionis sibi factæ, quòd sola facti veritate inspecta procedat, poterit terminos palatij abbreuiare.

DECISIO I. *aliàs* *96.*

OMnes Domini cõcorditer ordinauerunt, quòd quando committitur auditori, quòd sola facti veritate inspecta procedatur, quòd vigore istorũ verborum possunt abbreuiari termini de stylo Palatii introducti. Nam si nõ obstaret stylus, hoc posset fieri in causa beneficiali & matrimoniali, etiam iuxta formam clem sæpè. de verb. signi. igitur vt dicta verba aliquid operentur, de priui. c. in his. & c. si Papa. lib. 6. & citò facti veritas eruatur, voluerunt vt termini abbreuiarentur, vt anteà poterãt: quia res de facili, &c. 35. distin. can. ab exordio. & ff. de pact. l. si vnus. Et qualiter debeat procedi, & quales termini seruari. vide. suprà decis. 2. de rescript.

Nouæ decisiones Rotæ finiunt fœliciter.

FINIS.

ANTIQVAE CONCLVSIONES, ALIAS DECISIONES DOMINORUM DE ROTA FOELICITER INCIPIUNT.

De constitutionibus.

EPITOME.

Commissio super eadem causa si pluribus auditoribus signata fuerit, ille solus audiet, cui primò præsentata fuerit.

DECISIO I. *aliàs* 803.

Emoriale sit, quòd dominus Vicecancellarius in domo sua die sequenti natiuitatis Domini scilicèt die S. Stephani post prādium anno Domini, 1375. mandauit expresse dictis auditoribus quòd seruarēt in suis causis tria sequentia. Primò
a quòd si aliqua cōmissio [a] alicuius causæ sit com
missa duobus auditoribus, quòd ille cognosceret de causa, cui dicta cōmissio primò esset præsentata, & alter nullo modo cognoscet.

ADDITIO.

a *Aliqua commissio. Adde decisi. 6. infrà, de rescript.*

EPITOME.

Notarii sacri palatii quando pauperibus gratis scripturas facere debeant.

DECISIO. II. *aliàs* 804.

SEcundo mādauit, quòd notarii causarū prædictorum dominorum auditorū facerēt scripturas gratis pauperibus litigātibus. & hoc si sit certum quòd sint pauperes veraciter, aliàs si possunt soluere de præsenti, vel in futurum cū obligatione, quòd dicti notarii tunc habeant ab eis, quod fuerit iustum & rationabile, prout seruatur in sacro palatio circa hoc.

EPITOME.

Auditores volentes habere consilia in causis coram eis vertentibus, debent bene videre processum, & claré elicere dubia vera, vt sui coauditores vera consilia dare possint.

DECISIO III. *aliàs* 805.

TErtiò mandauit, quòd auditores qui volūt habere consilia bene circa causas eis cōmissas pro iustitia ministranda, bene & perfectè, & non perfunctoriè videant processus causarum eorum, ex quibus eliciant dubia, in quibus volūt habere consilia, vt super certis dubiis & veris domini auditores possint dare securè sua vera consilia, vt posteà in secunda instātia, & in tertia sententia quā tulerit prædictus auditor, aliquo modo non possit retractari, nisi ex causa rationabili, iusta, vel nouiter producta.

EPITOME.

Gratia ad collationem Decani & capituli, comprehendit beneficiū, cuius collatio ex fundatione spectat ad hebdomadarios pro tempore.

DECISIO IIII. *aliàs* 836.

NOta in ecclesia Metēsi est cōsuetudo, quòd qualibet septimana tres canonici nominati, seu electi per decanum & capitulū sunt hebdomadarii. vnus pro presbytero. s. pro dicenda missa, alius pro diacono, pro dicēdo euangelio, alius pro subdiacono, & dicenda epistola, & mutantur qualibet septimana. Accidit quòd quidā in quadam capella sancti Pauli super claustris ecclesiæ prædictæ, quæ est subiecta Decano & capitulo eiusdem ecclesiæ, fundauit quinque capellanias, quæ ex ipsius fundatoris statuto deberēt pertinere ad collationem hebdomadariorū qui existūt pro tempore in ecclesia ipsa Metēsi, quæritur nunquid veniat sua gratia impetrantū ad collationem Decani & capituli ecclesiæ Metensis, quasi fundator dictarū capellaniarū statuēdo quòd earum collatio pertineret ad hebdomadarios prædictos videatur voluisse, quòd conferāt vice & nomine Decani & capituli, & quod ad eosdē Decanum & capitulū, à quibus dicti hebdomadarii qualibet septimana eliguntur principaliter ius pertineret conferendi, & ad illos hebdomadarios qui essent pro tempore, vice, & nomine ipsorum. dixi vt not. infrà in simi. imò in eadem ferè quæstione quæ incipit, in ecclesia Metensi.

EPITOME.

Religiosus statim quo consensit prouisioni de se factæ, eximitur à iurisdictione sui generalis, & est extra regulas, & constitutiones ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus cōsentiens prouisioni de se facta nulla restitutione eorum, qua habebat ordine facta, an virtute statuti, quòd nullus frater, &c. excommunicatus sit.*

DECISIO V. *aliàs.* 837.

1 GEneralis Augustinorum fecit statutū, quòd nullus frater de religione eorū audeat con-

ſentire electioni de ſe factæ vel prouiſioni: niſi priùs facta reſtitutione ordini omniũ quæ habebat, & ſi non præmiſſa reſtitutione conſenſerit, quòd ipſo facto ſit excõmunicatus. Hoc ſuppoſito, Papa pronũtiauit quendam fratrẽ in epiſcopum in conſiſtorio, qui cũ nuntiata fuerunt ſibi noua, non præmiſſa reſtitutione prouiſioni de ſe factæ cõſenſit: quæritur nunquid ſit excommunicatus? Et videtur quòd non: quia incontinenti cùm cõſenſit, eſt exemptus à iuriſdictione generalis ſui, & extra regulas, & conſtitutiones ordinis, qui incipit eſſe alterius, & maioris ſtatus, & matrimonium contrahit ſpirituale cum eccleſia, cui præfectus eſt epiſcopus, ergo non videtur ligari præmiſſa conſtitutione: quia antè non erat ligandus, quã conſenſiſſet, & incontinenti cùm conſenſit, eſt exemptus ab illa, ergo per ea nõ videbitur ligabilis. In contrarium videtur, per ea quæ not. Inn. extra. de appel. c. prætereà in ver. & dico, excommunico te ſi elegeris. per not. in regula iuris, cùm ſint partium iura obſcura. in q. ibi mota per Ioan. And. in nouel.

EPITOME.

Statutum, priuilegium, conſuetudo non tolluntur per non obſtantias generales literarum apoſtolicarum.

SVMMARIVM.

1 Clauſula non obſtantiarum generalium in literis apoſtolicis, non tollit ſtatutum, priuilegium, vel conſuetudinem eccleſiæ, niſi de ipſis expreſſa ſit facta mentio in clauſulis derogatorijs.

DECISIO VI. aliàs 632.

1 STatutum,† priuilegium, vel conſuetudo eccleſiæ non tolluntur per non obſtantias generales literarum apoſtolicarũ, niſi expreſſa mẽ-
a tio fiat in literis de prædictis.[a]

ADDITIO.

a Prædictis. Adde deciſ. 18. infrà, de reſcript.

De reſcriptis.

DECISIO. I. aliàs. 378.

Similis eſt deciſ. 9. ſuprà eod. titu. in nouis

DECISIO II. aliàs 512.

Similis eſt deciſ. 12. ſuprà hoc eod. tit. in nouis.

DECISIO III. aliàs 515.

Similis eſt deciſ. 7. ſuprà hoc tit. in nouis.

EPITOME.

Impetratio facta de beneficio tanquam curato & dignitatem habente, valet etiam ſi reperiatur quod non ſit dignitas, vel curatum, ſed ſimplex officium, vel beneficium.

SVMMARIA.

1 Expreſſio falſitatis etiam ſi non eſſet talis, quæ mouiſſet Principẽ ad cõcedendũ, vitiat literas gratioſas.
2 Decretalis, ſuper literis. de reſcript. quæ loquitur in literis ad lites, habet locum in beneficialibus.
3 Expreſſione qualitatis maioris in gratia non venit minor qualitas.
4 Dolus in dubio non præſumitur.
5 Expreſſio vel omiſſio tacendæ vel exprimendæ qualitatis vel circunſtantiæ in impetrationibus præſumitur, in dubio fieri doloſè.
6 Demonſtratio falſa an gratiam debeat vitiare.
7 Cap. ſuper literis. de reſcrip. intellectus.

DECISIO IIII. aliàs 582.

a QVidam obtinuit gratiam [a] de quadã ſacriſtia in quadam eccleſia, quam ipſe aſſeruit eſſe dignitatem, & poſteà apparet quòd re vera ſacriſtia in eccleſia illa non eſt dignitas, ſed ſimplex officium: quæritur an eius gratia ſit ſurreptitia? Et videtur quòd ſic. quia ſuggeſſit falſum: ergo, &c. argumen. c. ſuſceptum. de reſcriptis. libro
1 6. Nam † expreſſio falſitatis etiam ſi non eſſet talis quæ mouiſſet ad concedendum vitiat literas
2 gratioſas, vt in d. c. ſuſceptum. Nec † in literis beneficialibus locum habet decretalis, ſuper literis. de reſcript. quæ loquitur in literis ad lites, nõ in gratioſis ad beneficia, vt no. gloſ. de præb. ca. ſi motu. lib. 6. ſuper verbo, taceant. in fi. præſertim quia & ſi diſtinctio illius decret. ſuper literis. habeat locũ in literis gratioſis ad beneficia, etiã poteſt dici, quòd hic eſt expreſſa falſitas, & omiſſa veritas, quæ mouere potuit Principem ad concedendũ, & ſi veritas fuiſſet expreſſa, etiam forſan fuiſſet motus ad nõ cõcedendũ, quia aliquibus perſonis prouidẽdum eſt de dignitate, quibus nõ eſſet prouidendũ de ſimplici officio, aut adminiſtratione. arg. decre. de multa. de præbendis. Licèt enim quis dignus eſt maioribus, ſit dignus minoribus, ſcilicèt cùm maiora iſta, & minora ſint eiuſdem qualitatis, non tamen vbi ſunt diuerſarum qualitatũ, vt dignitas & officium. Nã aliqui valentes & ſolennes viri, & eminentis ſciẽtiæ, vel magnæ nobilitatis & generoſitatis ſunt boni pro vna dignitate, quæ forſan habet magnas prærogatiuas, vel forſan iuriſdictionẽ, qui non eſſent boni pro vno officio, vel adminiſtratione, vbi opus eſt etiã bono adminiſtratore, vel negotiatore ſacriſta & temporali: & ſic de ſingulis. Pro hoc etiã quòd gratia ſit ſurreptitia facit,
3 qui licèt † expreſſit qualitatem maiorem: nõ tamen ſub eius gratia venire debet qualitas minoris. arg. c. cùm illis. & c. cui de non ſacerdotali. §. 1.
4 & §. fi. de præb. lib. 6. Pro hoc etiam, quia † præſumitur doloſè expreſſiſſe falſum in dubio: licèt enim in dubio quis nõ præſumatur doloſus, nec dolus niſi probetur, vt l. quoties. §. qui dolo. de probationi. Tamen in iſtis impetrationibus ex-
5 preſſio, † vel omiſſio tacẽdæ, vel exprimẽdæ qualitatis, vel circunſtantiæ præſumitur in dubio fieri doloſè. argu. notatorum per Inno. in cap. dilectus. de reſcript. ſuper verbo, iuribus. circa principiũ. ibi cùm dicitur, præſumitur enim doloſè, &c. Ergo non valent. argu. c. ſuper literis. ſupradicti. Et præmiſſas rationes quidam tenuerunt. Alij tamen, cum quibus ego eram, tenebant contrariũ: ex quo impetrabatur certũ corpus beneficii vacanti, & conſtabat de corpore beneficii impetrati, & perſona impetrans ſupponebatur idonea ad vtrunque, & ad officium, & ad dignitatẽ.
6 & ideò † falſa demonſtratio non debet vitiare
b gratiam.[b] Hæc enim qualitas dignitatis, videtur eſſe adiecta gratia demonſtrationis: ergo eius falſitas gratiã non vitiat. argu. l. falſa. ff. de condit. & demonſtr. pro hoc etiã, quia ex quo ponitur impetrans

petrans idoneus ad vtrunque, licèt etiam Princeps concessisset officium, quòd est minus, cui concessit dignitatē, quod est plus. seu concedere debuisset: quia quem reputauit dignum maiori, reputasset vtique dignum minori: & ideò ex quo gratia demonstrationis expressisset qualitatem maiorē, quæ potiùs retrahere poterat Papam à concedendo, non nocebit sibi ex quo constat de corpore beneficij, licèt sit minor qualitas: qua expressa Princeps etiā sibi concessisset. arg. d.c. super literis. nec videtur fecisse dolosè in dubio, ex quo expressit qualitatē potiùs Principem retrahentem. Et per ista satis patet solutio ad cōtraria.

7 Nam † non obstat d.c. susceptum. nec quod dicitur in d.c. super literis. non habere locum in beneficialibus literis gratiosis vbi expressio falsitatis etiam quæ Principē non mouit, viriat rescriptum: vt d.c. susceptū quia dico illud verū, vbi exprimitur falsitas gratia taxationis, vel limitationis gratiæ rei, vel modi ipsius: quia tunc non veniet alia res, vel alius modus non expressus, etiā si Princeps illam rem, vel super alio modò, seu secundū gratiam concessisset. & sic loquitur dictum c. susceptū. & d.c. cui de non sacerdotali Et ita etiam crederē de literis iustitiæ. vbi adiiceretur falsitas gratia taxationis, vel limitationis: quia etiam tunc non continebitur aliud, licèt illud si fuisset expressum, etiam fuisset concessum. argumento notatorum per Inno. in d.c. super. in glo. super verbo, in communi forma. vltra medium ibi, & nota quòd generaliter. Secùs autē vbi exprimitur falsitas gratia demonstrationis: quia tunc credo quòd distinctio illius c. super literis. locum habet etiā in literis gratiosis, & beneficialibus. Et distinguatur an expressio [c] falsitatis illius mouere potuerit, seu debuerit Principē vel non: & verùm, per simplicem ignorantiam sit facta expressio an dolosè: vt si non fuerit motus princeps, seu moueri non debuisset ad non concedendum propter expressionē falsitatis factam potiùs per simplicitatem, vel per ignorantiam, sicut hic in terminis nostræ quæstionis: nihilominùs valeat gratia: nec falsa demonstratio eam viriet, aliàs verò sic: facit in argumentū pro præmissa distinctione, an causa taxationis vel demōstrationis concordia iurium. ff. de vino tritico & oleo legat. l. cùm certus. & l. ex eo. & de legat. 1. l. quidam in testamento. & l. si seruus. §. qui verò. Nec obst. quòd præsumitur expressio falsitatis facta dolosè. arg. notatorū in d.c. dilectus. de rescrip. per Inn. quia non est verum, quòd expressit hic qualitatem potiùs Principem retrahentem: ibi verò exprimit qualitatem potiùs inducētem, & omittebat, seu tacebat potiùs retrahentem. & ita non obst. in dubio enim dolus non præsumitur. vt d.l. quoties. §. qui dolo. vide deci. infrà eo. titu. 37. & 41.

ADDITIONES.

a *Quidam obtinuit gratiam. Adde dec. 37. & 73. infrà eo. tit. Geminia consi. 111. dominus noster.*

b *Vitiaret gratiam. Adde Fel. in d.c. super literis. in 2. col. & deci. 70. infrà eo. titu. Cassad. dec. 11. de preb.*

c *Expressio. Adde Ægid. Bellamer. deci. 2. hoc titu.*

EPITOME.

Impetrans beneficium ex causa permutationis exprimere debet beneficium aliud quod habet: aliàs nulla est permutatio.

DECISIO V. aliàs 593.

Dic quod si aliquis impetrat à sede apostolica fieri permutationem de aliquo beneficio fortè reseruato, quòd gratia non valet, si taceat aliquod beneficium quòd habebat. & ita obseruat sacrum Palatium.

EPITOME.

Causa si committatur duobus Auditoribus, ille cognoscet, cui primò est præsentata commissio.

DECISIO VI. aliàs 654.

Nota quòd quando causa cōmittitur duobus dominis Auditoribus, quòd ille cui primò est præsentata cōmissio, cognoscit de causa. pro hoc facit quod notatur in c. proposuisti. de foro compe. & c. duobus. §. si verò de rescrip. lib. 6. & ita seruat Rota. vide suprà dec. 1. de constit.

DECISIO VII. aliàs 513.

Similis est deci. 6. suprà hoc tit. in nouis.

EPITOME.

Commissio facta monacho habenti administrationem, vel officium in ecclesia cathedrali non facta mentione de monachatu valet maximè in literis gratiæ.

DECISIO VIII. aliàs 209.

Nota quòd vbi causa committitur monacho habenti administrationem, vel officium in ecclesia cathedrali secundum quòd est officium sacristæ, valet commissio, maximè in literis gratiæ, posito quòd de monachatu non fiat mentio: quia ex quo literæ transeunt per Cancellariam, videtur ex hoc approbari commissio. vt sic intel-

a ligantur not. in c. statutum. [a] super verbo, canonicus. de rescrip. lib. 6. iuncta l. quidam consulebant. de re iudic. & l. idem Vlpianus. de excusa. tuto. & istud communiter tenet Rota.

ADDITIO.

a *C. statutum. Adde quod facit dec. 56. infrà de concess. prebend.*

EPITOME.

Auditor secūdus censetur surrogatus quò ad omnia in locū primi.

DECISIO IX. aliàs 297.

Nota quòd vbi committitur Auditori, quòd etiam de speciali gratia prouideat de beneficio: licèt Auditor cui est facta commissio, moriatur, vel aliàs desinat esse iudex, secundus Auditor, qui succedit, potest sine speciali commissione de beneficio prouidere, sicut primus faciebat. argu. l. si iudex. ff. de iudi. & quia vt Auditori fuit primò causa cōmissa nō vt priuatæ personæ.

DECISIO X. aliàs 379.

Similis est dec. 28. suprà hoc eo. tit. in nouis.

DECISIO XI. aliàs 383.

Similis est dec. 20. suprà hoc tit. in nouis.

DECISIO XII. aliàs 444.

Similis est dec. 16. suprà tit. de appella. in nouis.

EPITOME.

Procuratorium factum ad causas deuolutas duntaxat post causam tamen commissam in Curia de speciali mandato Papæ, valet.

DECISIO XIII. aliàs 477.

a NOta si post commissionē factam de speciali mandato Papæ,[1] pars, contra quam cōmissio fuit obtenta, cōstituat procuratorem ad causas duntaxat deuolutas, sufficit: ita quòd cum illo procuratore potest procedi in causa: quia Papa committendo de speciali mādato, causam in Curia sua voluit agitari. arg. eorum quæ leguntur & not. in c. cupientes. de elect. lib. 6. secùs autem si constitueret procuratores ante commissionem cum prædicta limitatione, nisi adderetur ad causas etiam deuoluendas: quia si tunc post huiusmodi constitutionem committatur causa de speciali mādato, nulliter cum tali procuratore procederetur in causa.

AVDITIO.

a *Mandato Papæ. Adde suprà in nouis de procu. dec. 1. & Cassad. deci. 2. de procu. & dec 33. infrà de proc.*

EPITOME.

Clausula, quouis alio modo respicit omnem modum vacandi per eandem personam.

DECISIO XIIII. aliàs 483.

a NOta quòd clausula[a] alio quouis modò, respicit omnem modum vacandi per eandē personam: secùs si per diuersas: vt no. Lapus in c. susceptum. de rescrip. lib. 6.

AVDITIO.

a *Clausula. Adde suprà eod tit. dec. 1. in nouis.*

EPITOME.

Causa si committitur, quod nullis terminis seruatis procedatur per Auditorem: termini abbreuiari, sed non totaliter omitti possunt.

SVMMARIVM.

a *Termini substantiales in totum omitti non possunt: licèt bene abbreuiari possint: quamuis committatur quòd nullis terminis seruatis in Curia procedatur.*

DECISIO XV. aliàs 488.

a NOta quòd quādo causa committitur, quòd nullis terminis seruatis,[a] sed sola facti veritate inspecta procedatur: possunt termini ad arbitrium Auditoris abreuiari: sed non totaliter
1 omitti, † itaque nullo termino ad libellandum assignato potest terminus octo, vel 10. dierum ad dandum articulos, & concludendem assignari, vt dicta verba aliquid operentur. 19. distin. c. ano. in memoriam. de priuil. c. in his. & c. si Papa. lib. 6. vide dec. 40. de appella.

AVDITIO.

a *Nullis terminis seruatis. Adde deci. 2. & 28. hoc. tit. in nouis dec. 10. suprà hoc tit. & deci. 25. infra eod.*

SVMMARIVM.

a *Causam an inferior à Principe de partiū consensu cū potestate summariè procedēdi &c. cōmittere possit.*

DECISIO XVI. aliàs 543.

1 VTtùm † valeat minor seu inferior à Papa committere causam de consensu partium cum potestate procedendi summariè, & de plano, & sine strepitu, & figura iudicii? dic vt scripsi iuxta no. per Ioan. And. in c. fi. de hære. lib. 6.

EPITOME.

Papa si committit in Rota causam inter Laicos; illi non habent ius reuocandi domum.

DECISIO XVII. aliàs 596.

DOminus Vrbanus quintus consueuit quotidiè causas laicorum actorum siue reorū præsentium, in curia Romana dominis Auditoribus sacri Palatii committere: vt not. per Hostien. in c. fi. extrà de foro competen. nec habent communiter ius reuocandi domum.

EPITOME.

Clausula derogatoriâ ad statutum, non includit statutum iuratum.

SVMMARIA.

1 *Statutum iuratum non tollitur per clausulam derogatoriam ad statutum simpliciter positam: quia requiritur quòd dicatur non obstante, statuto iurato &c.*

2 *Clausulæ non obstantiarum quādo necessariò veniūt in literis apostolicis ponendæ.*

DECISIO XVIII. aliàs 633.

1 NOta si † aliquod statutum[a] est in aliqua
a ecclesia iuramento vallatum, quòd licèt dicatur in litera Papali gratiæ alicuius, quòd non obstante tali statuto non faciendo mentionē de iu-
b tamento, quòd non valent tales literæ. [b] Dictæ
2 † verò non obstantiæ ponuntur ideò in literis apostolicis, quia si non essent positæ, gratia non valeret: secus autem si Papa prouidit de beneficio vacante apud sedem apostolicam, vel de reseruatis: quia tunc nō est necessarium quòd fiat mentio de prædictis, in literis apostolicis: quia prædicta non habent locum in beneficiis vacantibus apud sedem apostolicā, nec in reseruationé. Et ita etiam tenet Rota dn. Audito. sacri Palatii. Circa verò prædicta vide iura posita in c. aliquibus. de rescript lib. 6. Quid autem circa gratias apostolicas ad recipiendum fructus beneficiorum in absentia familiaris domini nostri Papæ, vel Cardinalium, vel aliorum qui habent gratias super hoc. Et circa hoc debent videri verba dictarum gratiarum, seu priuilegiorum dominorum Cardinalium de fructibus percipiendis: per suos familiares in absentia, an teneueāt prædicta statuta, vel priuilegia, vel consuetudines ecclesiarum iurata: vel nō iurata. Domini

mini Anditores de Rota sacri Palatij communiter nolunt aliud dicere, vel consulere super hoc, & ex causa: vt infrà de concess. præb. dec. 41.

Additiones.

a Statutum. Adde suprà, de constitutio. deci. 6.
b Non valent. talis litera. Adde notata in c. cum non deceat. super verbo. effectus. de elect. lib. 6. vbi dicitur, quòd per clausu. non obstantibus priuilegiis, vel constitutionibus. non tollitur constitutio iurata. Et secundum Lapum in suis singu. super verbo, clausula generalis. Item nõ tollit priuilegia inserta in corpore iuris. Fel. in c. nonnulli. de rescri. in 2. col. versic. 12. conclusio. nu. 26. Bart. in extrauaganti ad reprimendum. super versi. non obstantibus.

Epitome.

Iniuriarum verbalium causæ non committuntur per Vicecancellarium Auditori sacri Palatij: secus pro iniuriis realibus.

Decisio XIX. aliàs 655.

NOta, quòd Vicecancellarius domini nostri Papæ non facit commissionem alicui Auditori sacri Palatij de iniuria verbali facta alicui. Pro hoc quod no. in c. cùm te. in glo. fin. de re iudica. cap. dudum. super verbo, colore. de conuer. coniugato. secùs autem esset de iniuria reali.

Epitome.

Commissio causæ pendentis extrà curiam Romanam facta in Curia, tacita lite pendentia, non valet.

Decisio XX. aliàs 673.

DIc quòd si in aliqua causa spirituali vel prophana pendet lis extrà Curiam Romanam, & committatur de speciali mandato tractari in curia, & non fiat mentio de litis pendentia: quòd talis commissio non valet: vt c. fi. & c. ecclesia. 2. vt lite pend. & c. inter monasterium. de statu mona.

Epitome.

Commissio habens clausulam, constito de assertis, antequam cognoscatur, pars est vocanda.

Summarium.

1 *Verbum, si tibi constiterit, in commissione Papali positum, requirit vocationem partis ante processum inchoandum super informatione commissorum.*

Decisio XXI. aliàs 684.

1 DIc quòd si in † aliqua commissione Papali committatur sub verbo, si cõstiterit de hoc contra talem, faciat hoc contra eum, prout continetur in commissione: tunc citanda est pars, vel procurator eius antequã Auditor faciat informationem de contentis in commissione: vt notatur per Ioan. And. in c. præsenti. sub verbo, constiterit. de censib. in clemen.

Epitome.

Quando conceditur aliquos citari per edictum, sufficit quòd tunc testes dicant, quòd credant non esse tutum illos citare.

Summaria.

1 *Infamia legitimè per testes legitimos probari debebit, quando committitur ad instantiam iniuriati, quòd si inuenit diffamatores, citet eos.*
2 *Citatio per edictum ob non tutum accessum relaxatur, si testes dixerint se credere impossibile, vel non tutum citationes exequi posse personaliter, vel ad domum citandi.*

Decisio XXII. aliàs 693.

1 NOta, † quòd aliquoties Papa in commissione de speciali maodato ad instantiam alicuius, qui dicit se iniuriatum per aliquos, ponit in commissione, si inueneris eos diffamatos, cites eos iuxta c. qualiter & quando. de accus. & Innocen. in c. cùm oporteat. eod. titu. & in c. cùm inter dilectos. de excessi præla. & Hostien. in cap. veniens. de accu. & in c. infames. 6. q. 1. & in regula, infamibus. de reg. iur. lib. 6. cum similibus. & tunc ad probandum talem infamiam oportet, quòd testes legitimi hoc probent legitimè.
2 Si autem petatur quòd † aliquis, seu aliqui citentur per edictum, iuxta capitu. dudum. de iudic. in clementi. sufficit quòd tunc testes dicant, quòd credunt, quòd impossibile, vel non sit tutum citare eos in domo: prout iacet in d. clemen. dudum. de iudic. & ita seruat etiam Rota.

Summaria.

1 *Signatura commissionis si habet, audiat summariè &c. sub illo verbo &c. alia videntur concessa, quæ ponuntur quo ad summarium processum.*
2 *Signatura habens quòd absque obseruatione terminorum sacri Palatij procedatur, non operatur, vt Auditor aliquid quò ad probationem partium tangere possit: licèt in totum non teneatur seruare requisita ad ordinem iuris.*

Decisio XXIII. aliàs 733.

1 SI aliqua † commissio [a] Papalis impetratur ad
a instantiam alicuius in aliqua causa spirituali, vel prophana: si ponantur in fine supplicationis. per dominum Vicecancellarium verba sequentia, De mandato domioi oostri Papæ audiat talis Auditor summariè &c. sub illo verbo, &c. intelliguntur posita in commissione, quòd simpliciter procedendo summariè, simpliciter, & de plano, & sine strepitu, & figura iudicij: & ponitur ali-
2 quoties in supplicatione, quòd † absque obseruatione termioorũ styli sacri Palatij: licèt in prædicta signatione per Vicecancellarium ponãtur prædicta verba, nihilominùs prædictus Auditor debet seruare in aliquibus aliqua de ordine iuris. Quantũ autem ad probationẽ partium nihil debet tangere prædictus Auditor: vt no. Ioan. And. in capitu.

in c.ſæpè.de verborum ſignificatione.in clem.de dictis etiam clauſula not. Innoc. in c.olim.de accuſatio. circa prædicta etiam vide poſita infrà: & vide deci.40.infrà,de appellatio.

ADDITIO.

a *Si aliqua commiſſio. Adde dec.10.ſuprà hoc tit.deci.28.hoc titu. in nouis. & concordantias ibi poſitas in addit.& deciſi. 40.infrà de appellat.& deciſi.13.de appellat.in nouis.*

EPITOME.

Surrogatus in iure defuncti, ſi non ſurrogatur etiam in lite,non admittetur ad iudicium.

DECISIO XXIIII. aliàs 816.

SCiendum eſt, quòd ſi aliqua cauſa beneficialis eſt commiſſa alicui domino Auditori ſacri Palatij,ad inſtantiam actoris vel rei, & moriatur aliquis de prædictis litigantibus, & ſurrogetur per Papam vnus altero mortuo: tunc dictus Auditor non poteſt procedere virtute dictæ primæ commiſſionis.ita tenet Rota.

EPITOME.

Commiſſio ſignata, vt ſola facti veritate inſpecta procedat, facit vt poſſit iudex abbreuiare terminos de ſtylo ſeruari conſuetos.

DECISIO XXV. aliàs 451.

NOta, Domini ordinauerunt quòd quando committitur Auditoribus, quòd ſola facti
a veritate [a] inſpecta procedant, quòd vigore iſtorum verborum poſſunt abbreuiare terminos de ſtylo Palatij introductos. nam ſi non obſtante ſtylo hoc poſſunt in cauſa beneficiali, matrimoniali &c.iuxta formam clementi.ſæpè. de verbo. ſignific. vt dicta verba aliquid operentur, & citò veritas facti habeatur: quare deuoluitur vt termini abbreuiarentur,vt anteà poterant: quia res de facili,&c.35.diſtin.cano. ab exordio.ff.de pact. l.ſi vnus.

ADDITIO.

a *Sola facti veritate. Adde dec.5.10.& 15.ſuprà hoc titu.dec.2.9.& 28.hoc tit.in nouis.*

EPITOME.

Cauſa appellationis à iudice, vel à parte approbata deuoluitur ad Curiam Romanam.

DECISIO XXVI. aliàs 635.

DIc quòd ſi facta fuerit appellatio in aliqua cauſa ad ſedem apoſtolicam, & fuerit approbata à iudice, vel à parte, tunc talis appellatio deuoluit cauſam ad ſedem apoſtolicam: vt c. ſæpè. de appella. & capitul. cordi. eodem titu.libro ſexto.

SVMMARIA.

1 *Auditor in qualibet parte litis pronuntiare poteſt cauſam eſſe deuolutam.*
2 *Cauſa deuoluta ad ſedem apoſtolicã quando dicatur.*

DECISIO. XXVII. aliàs 715.

1 NOta, quòd † Auditor ſacri Palatij poteſt pronuntiare in quacunque parte litis aliquam cauſam eſſe deuolutam ad ſedem apoſtoliquam ratione appellationis: & ita tenet Rota
2 dominorum Auditorum. Quando † autem dicatur cauſa deuoluta ad ſedem apoſtolicam, vide ſuper hoc,c. ſtatuimus.de elect.lib.6.& clem. cauſam.de elect.

SVMMARIA.

1 *Executor qui vt canonicus datus fuit, licèt deſinat eſſe canonicus ante executionem, remanet tamen executor.*
2 *Datæ tempus in beneficialibus reſcriptis eſt conſiderandum.*

DECISIO XXVIII. aliàs 122.

1 NOta, quòd † vbi aliquis canonicus eſt datus executor,ſi ante executioné deſinat eſſe canonicus,non propter hoc impeditur,quin re-
2 maneat executor:quia † tempus.datæ inſpicitur: vt l.ſi ita.de auro & argen.leg.& de hoc dic,vt no. per Archi.in c.ſtatutum ſuper verbo,communicatur.de reſcrip.lib.6.pro hoc facit l.ex facto.§.ſi verò.de vulg.& pupil.ſubſtitut.

SVMMARIA.

1 *Collatio præfertur reſeruationi in concurſu.*
2 *Actus ſimpliciter explicatus valet in his,ad quæ authoritate vna benè, alia autem malè dici poſſumus.*
3 *Cap.ſuſceptum. de reſcript in 6.non habet locum in acceptationibus,& prouiſionibus executorum.*
4 *Iudex ex officio ex cauſis animum ſuum mouentibus poteſt citare reum perſonaliter ad reſpondẽdum interrogationibus à ſe factis:nec propter hoc diceretur grauatus reus.*
5 *Executor licèt mandauerit ſubexecutori quòd conferat impetranti primum beneficium, quod duxerit acceptandum,poterit nihilominus ante acceptationem gratiã conferre.*

DECISIO. XXIX. aliàs 316.

1 NOta, quòd cùm † reſeruatio, & collatio executoris apoſtolici ſimul concurrunt, præfertur collatio reſeruationi. per not. in cle-
2 menti.literas.de reſcriptis.Item cùm quis † procedit ſimpliciter ad id,in quo poteſt duci authoritate vna benè, alia malè: ſufficit quocunque modò. per not. Innocent.in capitu. cùm ex offi-
3 cij.de reſcript. Item quòd † in acceptationibus, & prouiſionibus executorum locum non habet capit.ſuſceptum.de reſcript.lib.6.Item quòd
4 † iudex [a] ex cauſis animum ſuum mouentibus, vt
a dicit, mãdauit ex officio citari perſonaliter reum per procuratorem reſpondentem interrogationibus à iudice factis, non grauat per hoc. Item quòd

5 quòd † licèt executor mādet subexecutori, quòd conferat impetranti primum beneficium, quod duxerit acceptandum, poterit conferre ante acceptationem.

ADDITIO.

a *Item quòd iudex. Adde Æne. de Falc. in tractatu reserua. in 4. q. principali. in 33. effectu.*

SUMMARIA.

1 *Electus confirmatus exequitur mandatum directum Episcopo.*
2 *Restituitur quis contra sententiam: licèt in commissione pro se impetrata plura narrata sint falsa: quia sufficit vnum ex ipsis esse verum.*
3 *Procurator ad agendum & defendendum, qui per se obtinuit sentētiam, quæ transiuit in rem iudicatam, cogitur defendere in causa restitutionis obtentæ contra sententiam, principalem suum.*
4 *Cap. suscitata. de restitu. in integ. non habet locum in sententia arbitri.*
5 *Restitutio ad appellandum datur ex modica præsumptione.*

DECISIO XXX. aliàs 360.

1 NOta, quòd † mandatum [a] directum Episco-
a po exequitur electus confirmatus, per cap.
2 eam te. de rescript. cum ibi not. Item † quòd licèt plura narrantur in commissione ad restitutionē contra sententiam obtinendam: si vnum verum sit, sufficit, licèt alia falsa sint. de rescrip. ex parte.
3 & c. cū olim. & c. inter cæteras. Item quòd † procurator ad agendum & defendendum, qui pro se obtinuit sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam, cogitur ad defendēdum, qui pro se obtinuit sententiam in causa restitutionis obtentæ à principe pro minore contra sententiam. Item
4 quòd † c. suscitata. de in integ. resti. non habet locum in sententia arbitri: quia ista nō habet executorem. per not. Inno. de iureiu. c. quintaualls.
5 Item quòd † modica præsumptio sufficit pro restituendo ad appellationem: vt cùm sententia lata super desertione transiuit in rem iudicatam.

ADDITIO.

a *Mandatum. Adde suprà isto tit. dec. 7. & dec. 17. tit. de offi. deleg. in nouis. & Ægi. dec. 14. hoc titu.*

DECISIO XXXI. aliàs 392.

Similis est deci. 29 suprà hoc tit. in nouis.

DECISIO XXXII. aliàs 393.

Similis est dec. 30. suprà hoc titu. in nouis.

DECISIO XXXIII. aliàs 522.

Similis est dec. 5. suprà hoc tit. in nouis.

EPITOME.

Dieta computatur à fine diœcesis domicilij.

DECISIO XXXIIII. aliàs 643.

COmmuniter tenet Rota dominorū. Auditorum sacri Palatij, quòd dieta computatur à fine diœcesis domicilij, secundùm quod dicit Ioan. And. in c. statutum. super verbo, vnam dietam. de rescript. lib. 6. licèt super hoc fuerunt diuersæ opinio. Docto.

EPITOME.

Non imputatur impetranti quando per solum executorem stetit, quominus gratia eius fuerit purificata.

SUMMARIA.

1 *Impetranti an nocebit executoris gratia.*
2 *Æstimatio non cadit in beneficialibus.*

DECISIO XXXV. aliàs 164.

1 NOta, quòd vbi † non stetit [a] per impetrantē
a quominus gratia sua purificetur: sed stetit per executorem, vel episcopum, non imputatur impetranti: vt l. iure ciuili. de conditio. & demonstra. iunct. l. fina. ff. si quis cautio. quòd si impetrās fuerit impeditus, quòd infrà mensem non possit acceptare, nec gratiam purificare: sibi non imputetur. Nec obst. si dicatur semper habet recursum contra impeditores: vt c. pastoralis. de iure-
2 patro. quia † hic non potest cadere in beneficialibus æstimatio: vt c querelam. de elect. per Inno. Nec obst. c. pastoralis. quia ibi erat in potestate collatoris recipere præsentatum magis, quàm sit in isto casu in potestate executoris. & istud tenet Rota: licèt Cancellaria videtur notare contrarium. vide deci. 19. infrà de iu. & 8. de dolo & contumacia.

ADDITIO.

a *Stetit. Adde dec. 7. & 8. infrà de concess. preb. Æneã de Falc. in tract. reseruat. in 5. q. 1. in 14. q.*

EPITOME.

Si vni ex impetrantibus in forma communi in data paribus prouisum fit: poterit etiam alteri prouideri propter non obst. h. d. Vel sic: Impetrantium in forma communi sub eadem data, licèt vni fuerit prouisum, nihilominùs poterit alteri prouideri.

DECISIO XXXVI. aliàs 194.

NOta, quòd vbi sunt duo impetrantes sub forma communi sub eadem data: si vni est prouisum, alteri potest prouideri propter clausulas, quæ ponuntur in bullis, scilicèt non obst. quòd pro aliis rescripserimus. & sic obstat c. si duobus. de rescrip. lib. 6.

EPITOME.

Impetrans, de beneficij qualitate an & quando mentionem facere teneatur.

SUMMARIA.

1 *Impetrans an teneatur facere mentionem de qualitate beneficij vacantis.*

Motus

2 *Motus proprius operatur, vt non teneatur impetrans mentionem facere de aliqua qualitate intrinseca beneficij.*

DECISIO XXXVII. alias 202.

1 NOta, quòd † quis non tenetur facere men-
a tionem ª de qualitate beneficij vacantis: verbi gratia: vbi aliquis impetrat Decanatum, vel Archiaconatum, vel Arch presbyteratum vacantem, non est necesse, quòd faciat mentionem an sit cum cura, vel sine cura: maximè quando est tale beneficium, quod de se habet curam: licèt videatur contrà in c. cum in illis. de præb. lib. 6. Sed dic quòd ibi loquitur cum Papa mādat prouideri in quo casu non facit tantā gratiam, secūdùm quod est, quando facit, seu prouidet de va-
2 canti beneficio, quòd habet locum cùm † gratia est facta motu proprio principis. Nam tunc de qualitate intrinseca aliqua beneficij nullam mentionem facere debent: secùs autem si gratia non sit facta motu proprio: vt not. Ioan. Andr. in c. si cui. de præb. lib. 6. & clarius in clemen. si dignitatem. de præb. & habet locum siue impetret vacans, siue reseruatum, siue non reseruatum. Et ratio est, quia ex quo Princeps non præsumitur scire qualitatem, quæ exiat in facto, præsumitur quòd si fuisset expressa qualitas, scilicèt quòd erat curatum vel electiuum, vel dignitas, & maior post pontificalem, quòd Papa impetranti de tali beneficio minimè prouidisset. Sed dic quod ibi loquitur, cùm Papa mādat prouideri: in quo casu non facit tantam gratiam secundum quod facit, cùm prouidet de vacāti beneficio. vide infrà eod. tit. dec. 4. 41. 47. 73. & 75. & de testib. dec. 26. & vide Guil. de Monte Laud. in c. fin. de offic. ordi. super verbo, specialis. in clemen.

ADDITIO.

a *Mentionem. Adde supr. in no. eod. tit. dec. 24. & vide per Ægi. dec. 2. in fi. hoc tit. Staph. in tracta. lit. grat. & in. fol. 26.*

EPITOME.

Clausula, amoto &c. tollit surreptionem taciturnitatis detentionis beneficij alterius.

DECISIO XXXVIII. alias 206.

NOta secundùm aliquos, quòd illud quod not. in c. cum nostris. de concessio. præbend. non habet locum hodie, scilicèt, quòd quis teneatur facere mētionem de detentione beneficij propter clausulas, quæ hodie ponuntur in bullis, amoto exinde quolibet detentore. Et ita videtur not. Ioan. And. in allegat. cap. cùm nostris. Et vide infrà eod. titu. deci. 69. & vide regulam Cancellariæ volentem, quòd si per duos menses fuerit detentum, quòd de detentione tenetur facere mentionem.

EPITOME.

Pensionis taciturnitas non reddit gratiam pauperis surreptitiam.

DECISIO XXXIX. alias 210.

NOta, quòd pauper clericus impetrans in forma communi habens pensionem à laico posito quòd pensio sit sibi assignata vt titulus beneficij, de tali pensione non tenetur facere
a mentionem: ª posito quòd authoritate Episcopi sit instituta: quia ex quo non est beneficium: sed est talis pensio, quæ moritur cum persona: de tali pensione pauper clericus in cōmuni forma non tenetur facere mentionem: aliàs si esset perpetua pensio constituta iure beneficij, quæ transfertur de persona in personam: tunc impediret, & annullaret gratiam pauperis, posito quòd nō esset beneficium, & posito quòd non constitueretur ab ecclesia: sic no. in c. si pauper. de præb. lib. 6. c. postulasti. de rescrip. per Inno. & Hosti.

ADDITIO.

a *Facere mentionem. Adde glo. in §. item quòd vniuersitates. in verb. beneficiorum, de collat. in Pragmat Sanctio.*

EPITOME.

Beneficium non dicitur monoculare, si collator habet beneficia cum alio conferre communiter.

DECISIO XL. alias 241.

a NOta, quòd vbi aliquis est impetrans ª ad collationem Præpositi & capituli communiter vel diuisim, si præpositus habet vnicum beneficium cōferre per se, sed cum capitulo habet plura conferre: impetrās potest acceptare illud vnicum beneficium, quod est ad collationem Præpositi. Vbi autem solus per se Præpositus haberet vnicum beneficium, & nihil haberet cum capitulo, tunc non veniret vnicum beneficium. Sic not. in c. cum ei quem. de conces. præb. per Ioan. And. Item ex hoc induceretur affectus circa mortem proximi, ex quo vnicum & certum beneficium veniret sub gratia. contra c. nulla. de conces. præb. Mediolanen. in c. 1. de præb. in cle. & vide Collect. in c. ecclesia. de sortileg. Et est ratio inter ista, quia in primo casu nō est præsumptio quòd impetrans insidiaretur vitæ tenentis vnicum beneficium pertinens insolidum ad collationem Præpositi, cùm sint alia beneficia ad collationē Præpositi cum capitulo pertinentia, quæ ratio non habet locum in secundo casu: propter quam rationem fuerunt moti Doctores, quòd impetrans non possit acceptare beneficium vnicum pertinens ad collationem alicuius.

ADDITIO.

a *Impetrans. Adde deci. 13. incip. voluerunt. de prebend. in nouis.*

EPITOME.

Impetrans præbendam tenetur facere mentionem de qualitatibus eius, scilicèt, si est sacerdotalis vel electiua.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans } debet exprimere qualitates quæ insunt beneficio, & cum ipso nascuntur.*

DECISIO XLI. aliàs 257.

Nota, quòd vbi Papa cõfert alicui præbendam sacerdotalem, vel electiuã, impetrans talem præbendam tenetur mentionem facere
a [a] de qualitate præbendæ illius, aliàs gratia videtur surreptitia: vt not. Ioan. And. in nouel. in c. ei cui. de præb. libr. 6. & gl in c. cum in illis de præb. li. 6. quod no. per eundẽ in c. prouideri. de præb. in cle. licèt cõmuniter cõtrà teneatur, maximè si talia exprimantur per quę Papa possit scire qua-
b litatem beneficij, Qualitas † autem quæ est in beneficio, & nascitur cum beneficio, vt quia est beneficium electiuum, vel conuentuale: tales qualitates debẽt exprimi: vt in c. cum in illis. de præben. lib. 6. & c. cùm olim de re iudi. Pro quo facit text. l. in venditionibus. §. item quæritur. ff. de contrahen. emp. vbi error qualitatis nocet simpliciter, quando qualitas ab initio inest rei. Et quòd sic necesse facere mẽtionem, videntur Doctores not. in cle. si dignitatem. de præbend. & de hoc not. Io. mo. in alleg. c. ei cui. de præbend. li. 6. circa prin. super verb. mãdatum. vbi tenet quòd etiã cu Papa prouidet, est opus facere mentionẽ de talibus qualitatibus. & vide infrà deci. 50. de concess. præb. Et vide infrà literam b. super verbo beneficium. q. 88.

ADDITIO.

a *Mentionem. Adde. decis. 1. de praben. in no.*

EPITOME.

Valoris communis mentio vbi sit inspicitur taxa decima: vbi autem secundum taxam decima valor exprimitur, inspicitur taxa beneficij.

DECISIO XLII. aliàs 277.

a Nota quòd vbi Papa [a] confert beneficiũ, cuius fructus & prouentus cc. florenorũ secundum communem æstimationem valorẽ annuum non excedunt, si beneficium valeret vltra centum florenos secundum taxam decimæ gratia est surreptitia: quia in isto casu non inspicitur taxa decimæ benefici, sed valor communis. Vbi autem Papa confert beneficium cuius fructus & c. secundum taxationem decimæ: tunc inspiceretur taxa beneficij, & illa venit et in gratia, posito quòd beneficium plus valeret secundum valorem communem. circa quod vide cap. si beneficium. de dec. in cle. vide infrà eo. tit. decis. 64. & de concess. præb. deci. 44.

ADDITIO.

a *Nota quòd vbi Papa. Adde Staphi. in tract. de liter. gratia. & instit. cart. 14. & 39.*

EPITOME.

Clausula quouis modo vacet, non includit modum vacandi ex alterius persona, quam expressa.

DECISIO XLIII. aliàs 273.

Nota, quòd vbi Papa cõfert beneficium Titij, vt reseruatũ, vel aliàs quouis modo vacet: intelligitur qualitercunque vacet in persona Titij: quia omnis modus vacandi venit concernẽs personã Titij: si tamẽ aliàs vacaret beneficiũ, nõ in personã Titij sed in personã alterius, nõ veniret modus vacatiõis: quia de alia persona nõ videtur intellexisse Papa. arg. cap. Romana § in altum. de app. li. 6. & c. susceptũ. de rescri. eo. lib. contrà videtur l. cùm in corpus. de acquir. rerum domi. & l. falsa demonstratio. ff. de condi. & demon. vide infrà deci. 19. de concess. præb.

EPITOME.

Excommunicatus ignorans se excommunicatum potest impetra re beneficia, & literas apostolicas.

DECISIO XLIIII. aliàs 281.

Nota glosam quòd ignorans se esse excommunicatum potest impetrare beneficium, seu literas apostolicas. vt not. in ca. apostolicæ. de cleri. excom. min. & ibi no glo. de his quæ facit ignorans se excommunicatum.

EPITOME.

Acceptatio beneficij facta per habentem minùs decretum infrà mensem, quem habens maius decretum poterat acceptare, est nulla.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio non valet, vbi non valet acceptatio.*

DECISIO XLV. aliàs 296.

Nota, quòd vbi secundus impetrans in data infrà mensem fecit sibi prouideri de beneficio, quod primus acceptauerat, nõ valet acceptatio secundi propter decretum appositum in gratia prima impetrantis, quod afficit gratiã secundi, quandiu primus præcedit, in tantum. quòd si secundus habeat confirmationem, siue prouisionem à Papa dicens, quòd cùm canonicè fuerit prouisum de beneficio, supplicat quòd non obstante reseruatione sua prouisio confirmetur, gratia censetur surreptitia: quia non est canonicè prouisum, quamdiu primus præcedit,
1 vt est dictum. quia † prouisio non valet, nisi valeat acceptatio. Et est ratio, quia in acceptatione certum tempus statuitur impetrantibus, quod non est in prouisione: & tunc posset esse damnum magnum, si secundus in data non posset acceptare infrà tempus primo in data debitum. Item videtur prouisio facta secundo surreptitia: quia si dixisset, quòd alius expectans maior eo acceptauerat: & sic gratia sua fuerat fortita effectum, fortè Papa non condescendisset ad concedendum sibi gratiam.

EPITOME.

Impetrans non tenetur facere mentionem de beneficio annexo impetrato: quia sufficit mentionem facere de principali.

DECISIO XLVI. aliàs 319.

a Nota, quòd vbi beneficium [a] petitur tanquã principale: & illud beneficiũ habeat aliud

G benefic-

beneficinm annexum, & accessorium, de beneficio annexo in supplicatione nõ est faciẽda mẽtio: sed sufficit quòd de principali beneficio fiat mentio: vt no. Io. And. in c. super eo. de præb. li. 6. in nouel. & ex quo principale nominatur, accessorium videtur nominari. arg. l. si vt certo. §. vsq; adeò. ff. commo. l. sed addes. §. si quis mulierem. ff. loca. cum simil. licèt faciat cõtra l. fin. ff. de fun. instruct.

ADDITIO.

a *Beneficinm. Adde Fely. in ca in nostra. 33. corr. nu. 30. versi. additur per no. de reb. eccle. non alienan. & Ioan. de Sel. in suo tract. de benefi quæstio. 12. versicu. decimaquarta qualitas.*

EPITOME.

Expressio non veri valoris beneficij obtenti nocet acceptanti.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans non tenetur mentionem facere de valore beneficij obtenti, si tamen expresserit, & falsum dixerit gratia censetur surreptitia.*

DECISIO XLVII. aliàs 336.

1 NOta, secundùm opinio. aliquorum † quòd licèt quis quando impetrat beneficium, non teneatur facere mentionem de valore beneficij, quod tenet: & not. Inno. in c. dudum. 2. de elect. melius in c. 1. de præb. ergo si intelligas quia habita, & vbi videtur notare quòd requiratur tamen si exprimat falsum, gratia censetur surreptitia: quia expressa nocent in tali casu. vide suprà. eod. titu. decisio. 37.

EPITOME.

Processus formatus in vim rescripti impetrati ab appellato, in quo non fuit facta mentio de delatione appellationis, & termini præfixione, & sic de causæ deuolutione ad curiam, an teneat parte non opponente hoc dicit. Vel sic. Valet processus factus in vim rescripti, licèt in eo non fuerit expressa delatio appellationis facta per iudicem à quo nec termini, si non fuerit opposita subreptio.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum surreptitium parte non opponente non vitiat processum.*

DECISIO XLVIII. aliàs 387.

NOta, vtrùm si fuerit delatum appellationi in partibus, & terminus præfixus ad prosequendum, & forsan appellatio approbatur à parte appellata, & sic causa debeat tractari in Curia, iuxta capitul. oblatæ. de appellatio. & ca. cordi. eo. tit. lib. 6. pars tamẽ appellãs, vel alia tacito de delatione, & termini præfixione impetret iudicẽ ad partes an valet impetratio ipso iure, vt sic processus per talem iudices habitus super appellatione valeat, si non excipiatur, quòd literę sunt surreptitię: & si excipiatur de surreptitione carere debeant viribus: iuxta d. c. oblatæ. & præsertim si præuentus fuerit terminus in impetrando: iuxta capitu. sæpè. in fin. de appellatio. tamen ex quo pars aduersa non excipit, processus valere debet. arg. nota totum de rescript. cap. ad audientiam. & Inno. eod. titu. capit. dilectus. vbi
1 determinat quòd † processus habitus per literas surreptitias si tamẽ nõ excipiatur de surreptione, tenet. Et sic quidam intelligunt illa iura ca. oblatæ ca. sæpè. in fin. tamẽ contrà fuit decisum: quia ex quo causa est aliàs ad Curiam deuoluta, vt sit ibi tractanda nõ potest extrahi, nisi de certa scientia Papæ facit decre. prouidè. de electio. vide infra de appella. deci. 1.

EPITOME.

Impetrans ad collationem episcopi obtinebit contra impetrantem ad collationem prioris: si Episcopus est in quasi possessione conferendi beneficium impetratum, licèt offerat se probaturum proprietatem collationis pertinere ad priorem. hoc dicit. Vel sic. Sufficit impetranti ad collationem Episcopi, quod Episcopus sit in quasi possessione conferendi beneficium impetratum: licèt aduersarius se offerat probaturum quod ad alium pertineat collatio.

SVMMARIA.

1 *Proprietas potior est possessione.*
2 *Opinio veritate probata debet cedere veritati.*
3 *Verbum, pertinere, concernit proprietatem: quãuis latissimè sumptum possessionem comprahendat.*

DECISIO XLIX. aliàs 557.

QVidam impetrauit ad collationem Episcopi, alter ad collationem cuiusdam Prioris, quandã ecclesiam vacantẽ cuius collationis possessionem [a] habet Episcopus, & in possessione cõ-
a ferendi eam: nã eam contulit ei per cuius obitũ vacauit, & tanquam ad ipsius collationem spectantem per impetrantem ad collationem Episcopi fuit acceptata, & de ea sibi prouisum: alter verò vult probare, quòd imò proprietas collationis illius re vera pertineat ad collationem Prioris: quæritur nunquid sit admittendus? Et videtur quòd non: quia probatum eum non reuelaret, vt videtur: quia in talibus plus attenditur possessio. Nam si ille qui est in possessione conferendi, vel præsentandi conferat, vel præsentet, valet eius collatio, vel præsentatio. argu.
b c. consultationibus. [b] de iure patr. & de elect. cap. querelam. de cau. pos. ca. cùm olim & præfertur ei cui ille ad quem de iure pertinet, non tamẽ in est possessione, contulisset, vel quem præsentasset: ergo etiam impetrans ad eius collationem etiam sit præferendus impetranti ad collationem alterius: quia eius executor tenet vicem illius collatoris: & est perinde, ac si ab eo fuisset facta collatio. Item quia vltimus status est atten-
c dendus. [c] argu. l. cùm pater. C. ne de statu defunct. Item cùm in ista materia sufficiat sola opinio, seu possessio, primò inspiciatur opinio, quã veritas. Item imputetur Priori, quoniã non prosequitur ius suum quousque eo prosequente ad quem

quem principaliter pertinere constiterit De Cõtrario seruandus erat iste status, & præsumendum pro iure episcopi possidentis, & impetrantes ad eius collationẽ obtinere debebunt, quádiu ipse erit in possessione conferendi. Et pro ista parte fuit maior pars. Sed oppositum videtur: quia Papa inscribendo sic de beneficio pertinente ad collationem Episcopi, potiùs videtur intelligere, & cõcernere veritatem iuris, & pro-
5 prietatem quàm possessionem: quia† proprietas potior est possessione: ergo expectans qui impetrauit ad collationẽ eius, cuius est proprietas collationis, erit potior eo, qui ad collationem eius qui solũ possidet, impetrauit. arg. de causa poss.
2 & propric. c. cùm dilectus. Item quia † veritate probata debet cedere opinio veritati: vt c. cùm
3 Bertoldus. de re iudi. Ita quia verbum, † pertinere, est analogum ad proprietatẽ & possessionẽ. Itẽ pro ista opinione posset induci lex quæ bene facit ff. de relig. l. 2. §. 1. Item nõ videtur posse negare quin verbum, pertinere, ad collationẽ prioris concernat proprietatem: licèt latissimè sumptum dicatur de possessione: vt l. verbum pertinere. ff. de verb. sign. ergo similiter sumptũ sumitur pro primario, vel proprio significatu. ad hãc q. allegari possent iura alleg. per Ioan. An. in nouel. de reg. iur. mora. lib. 6. in 1. q. & decisio illius q. facit pro prima parte, & pro prima parte obtinuit, & fuit lata sententia, & pro hoc, quia aliud est, quod dicitur, seu cũ dicitur, collatio pertinet ad episcopum: aliud cum dicitur, ius & proprietas collationis: vt probant prædicta iura, &c.

Additio.

a *Collationis possessionem. An ille qui est in possessione conferendi præferri debeat proprietario, seu habenti potiorem titulum, vide Dec. consi. clxj. incipiente in effectu quæritur. & consilio centesimo vigesimonono. & consi. 126. incip. in causa do. Francisci. & decisi. 14. incip. vtrum sicut præsentatus. infrà. de iure patro. & decisi. vij. incip. collatio siue præsentatio eodem titulo de iure patro. suprà in nouis.*
b *Arg. cap. consultationibus. Vbi vide per domi. Abba. de hoc. Item & quis dicatur possidere bona fide ius patronatus, vel ius conferendi, vide ibidem versicul. quando autem quis dicatur.*
c *Item, quia vltimus status est attendendus. Adde similiter dictum decisi 2. suprà de præbend. in nouis. Et de causa originali beneficij an inspici debeat, vide decisio. 11. infrà de iure patronat.*

EPITOME.

Cancellatura alicuius clausulæ in supplicatione contenta operatur concessionem aliorum, quæ de stylo cancellariæ non censetur concessa.

SVMMARIVM.

1 *Papa nuda voluntate potest recedere à stylo.*

DECISIO L. aliàs 561.

Cancellaria non consueuit ponere in literis de dignitate petita vnà cum canonicatu, & præbenda in supplicatione signata per Papam per simplex fiat: nisi Papa expressè signauerit de dignitate. Hoc supposito præsupponatur quòd in supplicatione positum erat ad canonicatum & præbendam, ac dignitatem etiam electiuam, & Papa cancellauit illa verba, etiam electiuam: & posteà simpliciter significauit, non tamen posuit etiã ad dignitatẽ &c. quæritur nunquid supposito stylo cãcellariæ prædicto debet poni in literis de dignitate? Et videtur quod non ea quo Papa signauit expressè de dignitate. In oppositum allegabatur: quia cancellando illa verba de electiua, videtur cætera omnia concessisse. argumẽto, quia quod de vno negatur &c. pro hoc allegatur textus in l. tribunus. ff. de milita. testam. ibi, cùm dicit, ampliùs & si aliquid interleuerit. & Instit. de testament. militar. §. licèt si quis ante militiam. & ff. de dona. inter virum & vxo. l. cum hic status. § his quoque. Tamen respondebatur quòd ibi nuda voluntate miles poterat perficere primum testamẽtum: vt l. in fraudẽ. §. testamentũ. ff. de milit. test. hic verò Cancellaria, vt supponitur, non recipit nudam voluntatem Papæ, sed solùm signatã expressè. Nec obstat ratio prædicta, quòd de vno negatur &c. non enim est verũ simpliciter, imò dimissum in dubio, est relinquẽdum dispositioni iuris communis, vel styli communis. arg. l. fi. & l. si cũ dotem, in prin. ff. sol. matri. & de lib. & posthu. l. commodissimè De quo dixi ff. de pact. dot. l. inter socios. §. cum inter. Nam prædicta cancellatura, quæ facta est ad gratiæ diminutionem, non videtur operari augmẽtũ, seu nouam gratiã de omisso, super quo aliàs concessio expressa, seu significatio Papæ requirebatur secundùm stylum. arg. l. cum tale. §. fina. ff. de condi. & demonstrat. Et ad hoc allegatur l. legata inutiliter. ff. de adimen. leg. & de verbo. signifi. c. fi. Sed omnes maiores de curia Romana, & de Rota tenuerunt quòd veniat dignitas: quia stylus Cancellariæ loquitur simpliciter cùm Papa non signat, nec cancellat. ergo aliud cùm sit contra ius in suo casu illa clausula debet poni in fine ad signum quòd simpliciter intelligatur, & non cum Papa aliquid cancellauit, qua-
1 si per cancellaturam declarauit se † velle recedere à stylo, à quo nuda voluntate recedere potuit: & sic signatio simpliciter remanebit in viribus iuris communis: vt correspondeat omnibus petitis in supplicatione. argu. § præterea. Instit. de inuti. stipu. & de fide instru. c. inter dilectos.

EPITOME.

Literæ super beneficio expeditæ ante causæ commissionem an possint arrestari, & quid de literis ad lites.

DECISIO LI. aliàs 572.

Primo & secundo in data impetrantibus ad eandem collationem eiusdem beneficium cadentis sub gratia acceptan. secundus in data primò in possessionem fuit inductus: & posteà cum quodam alio beneficium illud permutauit in Curia Romana: confectisque literis super permutationibus, primus in data fecit committi causam in curia, quam super ecclesia, seu beneficio per eũ acceptato moturus erat

stat de certo nomine Prioris, seu prioratus gra-
uati per illa quæ sunt in literis: cùm in tota illa
diœcesi, in qua impetrauit, & de qua fit mentio
in suis literis, nullus sit alius prioratus, vel Prior
eiusdem nominis: imò nec eiusdem ordinis san-
1 cti Benedicti, nec Cluniacen. nisi ille. & † cùm de
corpore constat, falsa demonstratio, vel error
qualitatis expresse non vitiat. argu. not. per In-
nocen. in dicto c. significante & Instit. de leg. §. si
quis in nomine. ff. de cōdi. & demon. l. falsa. Nec
obstat d. cap. cum ordinem. quia loquitur de Ci-
sterien. non Cluniacē. vel satis est facta mentio,
ex quo fit mētio sancti Benedicti, in & sub cuius
honore, patronatu, & regula & c. ordo Cluniac.
est fundatus. & dato quòd fortè colores habitū
diuersificant: tamē est essentialiter eadē regula,
& talis ordo, licèt forsan in aliquibus accidētali-
bus constitutionibus diuersificentur. facit quod
no. de elect. c. 1. super verbo, vel habitus in clem.
Non ob. dictum priuilegium cōcessum Clunia-
cen. quia loquitur, & intelligi debet de ecclesiis
sui ordinis regularibus: quod patet per verbum,
recipere, ibi positum. quia propriè suis ecclesiis
regularibus, putà prioratibus, vel aliis benefi-
ciis consuetis illis de eorum religione assignari
dicuntur aliquem, vel aliquos recipere. hic autē
non est ecclesia, de qua agitur regularium: nec
de eorum religione consueta alicui eorum assi-
gnari: imò est etiam secularis, consueta seculari-
bus assignari clericis, ad collationem tamen, vel
præsentationem eorum, seu dicti prioratus ordi-
nis Cluniac. pertinens, in qua non dicuntur ali-
quē recipere, sed eā alteri cōferre, vel ad eā alte-
rū præsentare: Nec etiā in literis apostolicis mā-
datur q apostolicū impetrantē recipiāt: sed scri-
bitur certis executoribus quòd sibi prouideant:
ideò dictum priuilegium casum istū nō attingit.
Nec ob. quod no. per Ion. de præb ca pro illorū.
in prima gl. vbi videtur notare quod nomine ec-
clesiarum suarum veniret illa. in quibus habet
aliquod. & sumitur appellatio illa, suarum, valde
largè: quia ibi erat alia forma, quàm in priuile-
gio prædicto, & ad alium effectū scribatur: nam
ibi scribebatur vt archiepiscopus Burdegalen.
in aliqua ecclesiarum vbi expedire cognosceret,
competens beneficium illi clerico faceret assi-
gnari: & ideò largè extenditur verbum, suarum.
quia qualecunque ius ad eum pertineret ibi po-
test clerico beneficium assignare propriè: hic ve-
rò concedebatur Cluniacen. ne in suo monaste-
rio, vel aliqua ecclesiarum suarum aliquem reci-
pere teneantur, nisi & c. & ideo solùm intelligi-
tur, de illis, in quibus propriè dicuntur aliquem
vel aliquos recipere, quod est solùm suis regula-
ribus, & consuetis suis religiosis assignari, & de
& p quibus cum eis scribitur, & mādatur quod
recipiant, vel alteri vt ab eo aliquem recipi fa-
ciant, & in eis, non autem est ita de ecclesiis aliis,
secularibus, licèt ad eorum collationem, præsen-
tationem, vel aliam dispositionem pertineāt, in
quibus propriè non recipiunt, sed aliis cōferunt
vel ad eas præsentant. Item etiam hoc patet: quia
dicitur in priuilegio, ne in monasterio, nec in a-
lia eccl. sisrum sui ordinis, & sic cùm dictio, a-
2 lia, † & copulatio aliarum ecclesiarum cum mo-
nasterio implicet similitudinē qualitatis, intelli-
gendū est de aliis ecclesiis si regularibus sui ordi
nis, in hac qualitate cū monasterio conueniat, nā
relatiuum diuersitatis, aliud vel alia, licèt referat
diuersum in supposito: refert tamen idē, vel con-
simile in substantia, vel qualitate, vt not. Io. And.
in nouel. post Ioan. Mon. de præbend. ca cùm in
illis circa fin. super gl. electio, in fi. & etiā copula-
tio diuersorum copulatorum habet etiā coniū-
gere, vel copulare sub simili qualitate, ff. de fund.
instru. l. Scia. §. Caio. de penu. lega. l. nam quod
liquidè § fi. Nec obst. d. c. significante. nec ca. Ro-
dulphus. quia vt prædixi, hic aliàs constabat de
certo corpore prioratus, vel prioris grauati, ideò
error qualitatis nō debet vitiare, argument. ad
ibi per Innocē. & pro hac parte obtinuit etiam
de consilio omnium nemine discrepante.

EPITOME.

*Iudex potest sæpius deliberare, & ex variis opinionibus alte-
ram præeligere.*

DECISIO LV. aliàs 774.

DIc quòd aliquoties aliqui iudices in aliqui-
bus causis etiā liquidis, licèt etiam habue-
rint consilia aliqua vice seu vicibus, nihilominùs
redeunt iterum ad consilia: & hoc fit aliquoties
vt prædictæ causæ magis reddātur dubiæ, & ob
fauorem aliquorum. Contrarium tamen videtur
esse dicendum. Nam deliberatio sæpè trahit ho-
minem, & facit illud videri bonum, quod antè
malum apparebat. secundum glo. in auth. de ap-
pellat. & intra quæ tempo. in princip. canoniza-
ta in can. anteriorū. super verbo, deliberare. 2. q.
6. Dic quòd quando est diuersitas opinionum in
aliquo facto, iudex potest eligere vnam, & secū-
dùm illam iudicare secundum Guliel. Terent. in
ca. graue est. 11. q. 3.

EPITOME.

*Iudex firmiter animum ad iustitiam faciendam habere debet,
non obstantibus magnatum precibus.*

DECISIO LVI. aliàs 828.

NOta, quòd quilibet iudex debet habere fir-
miter animum ad iustitiam faciendam: nec
preces magnatum debent mutare animum suū.
Nam si contrarium faciat, non obstantibus eorū
precibus, illi ei magis famam dabunt, & hoc cō-
muniter seruabunt in mundo.

EPITOME.

Executoria trium sententiarum probat sententias in ipsas insertas

DECISIO LVII. aliàs 732.

NOta, quòd executoria trium sententiarum
pro aliqua causa, licèt sententia in earum
forma non ostendatur, fortè deperdita ex ali-
quo casu fortuito: creditur prædictæ executo-
riæ: cùm in dicta executoria sint insertæ dictæ
sententiæ, vel earum partes in effectu. Pro hoc
facit quod no. in c. cū inter. de cōfir. vti. vel inutil.

SVMMARIA.

1 *Diligentia in processu vbi est paritas in data gratia praualet.*

2 *Executor omnis datus ad prouidendum est collator.*

DECISIO LVIII. alias 403.

1 NOta, si vnus † ex duobus habentibus gra-
tias æquales, & eiusdem datæ priùs præsen
tat literas executori, quàm alter, & facit fieri
processus, præfertur alteri in præbenda, vel be-
neficio posteà vacãte ꝓpter huiusmodi diligẽtiã:
2 quia † omnis executor datus ad prouidendum,
est collator. iuxta ea quæ no. in capi. pro illorum.
de præbend. & de rescript. c. tibi qui. de præben.
capitul. si cui. libro sexto per Archi. ita quòd lo-
cum habet in illis cap. duobus. de rescript. libro
sexto.

EPITOME.

Gratias plures habens an vna consumpta possit vti alia.

DECISIO LIX. aliàs 49.

1 NOta, quòd vbi quis ᵃ pro beneficio haben-
do obtinet duas gratias à Papa, & vsus est
secunda, & non prima, si succumbat in secunda
gratia potest vti prima: quia istæ gratiæ nõ sunt
contrariæ, licèt sint diuersæ & tendentes ad
eundem effectũ: ideò vna acceptata non exclu-
ditur ab alia. ff. de lib. leg. l. Aurelius. §. fi. de instit.
l. habebat. & C. de inoff. test. l. eum qui. ff. de no-
xa. l. in delictis. §. sed si detracta. licèt res ex mul-
tis causis potest deberi: tamẽ acquisitio dominij
non recipit multiplicationem titulorum. c. inter
dilectos. de fide instr. iunct. l. nemo pluribus, ff. de
reg. iur. facit quod no. in ca. 1. in glo. mag. sine fi.
de re iudi. lib. 6. & capit. si à iudice. glo. magna. de
appellat. eo libr. Ioan. And. intelligit hoc verum
in capitu. in nostra. in princi. de rescript. si eodem
contextu, & sub eadem data sint impetratę: secùs
si sub diuersis datis. & temporibus. & vide. infrà
deci. 63. eod. titu.

ADDITIO.

a *Nota quòd vbi quis. Ista decisio facit ad quæstionem, an quis possit vti duobus mandatis de prouidẽdo, vel duabus nominationibus simul et eodem tempore in vna vel in diuersis ecclesiis, & de vna vel diuersis datis. Et conclusio est quòd non nisi motu proprio talia mandata fuissent mandatario concessa, vel nisi vnũ faciat mentionẽ de altero, prout latius disputans in quodã cõsilio inci. Romanus pontifex.*

SVMMARIA.

1 *Verbum, vt asseritur, tanquam generale & impersonale non censetur prolatum per impetrantem.*

2 *Impetrans vltra summam expressam in gratia acceptare non potest.*

3 *Verbum, vt asseritur, et verbũ, vt asseris, differunt.*

4 *Verba Papæ prolata super facto Papæ habent vim dispositionis.*

5 *Impetrans habens gratiam vsque ad certam summam, si contingat beneficium non taxatum magni valoris vacare, ex quo taxatum non est, an possit illud acceptare.*

6 *Taxatio ponitur causa diminutionis, non augmenti.*

7 *Litera ad beneficia tanquam ambitiosa sunt restringibiles.*

DECISIO LX. aliàs 74.

a NOta, quòd vbi alicui fit gratia, ᵃ quòd pos
sit acceptare beneficium, cuius fructus ta
xationem xx. lib. vt asseritur, nõ excedũt
quòd si beneficiũ vacat maioris valoris, seu sum-
1 mę, poterit acceptari: quia ista † verba, vt asseritur
non imponunt taxationem, nec videtur prolata
per impetrantem, & sunt generalia, & imperso-
nalia: ideò non astringunt partem, quin vltra ta-
lem valorem &c. arg. authen. si quando. C. de cõ-
stit. pecu. & ideò Cancellaria consueuit scribere.
2 cuius fructus taxationem &c. vt asseris. & sic † im-
petrans vltra summam non posset acceptare: se-
cùs si diceretur, vt asseritur, vt dictum est. & ideò
3 fit differentia † an in bullis ponatur, vt asseris, vt
sic referatur parti, an ponatur, vt asseritur. licèt
4 aliqui dicant contrà: quia † verba Papæ, maximè
quando proferũtur super facto Papæ, habẽt vim
dispositionis: vt c. 1. de probatio. in clemen. & ex
5 hoc multi tenent quòd si fit alicui † gratia vsque
ad certam summam, si contingat beneficium nõ
taxatum esse magni valoris, & vacare, quòd ex
quo taxatum non est, impetrans tale beneficium
poterit acceptare, cùm taxatum nõ sit: & in du-
bio fit benignior interpretatio. & pro hoc l. à fi-
lio. §. fi. de ali. leg. & de leg. 1. l. si cui serui. de tri. &
vi. & oleo leg. l. fi. in prin. sed contrà videtur: quia
ex quo est taxata gratia non venit nisi species ta-
6 xata. ff. de legatis. 1. l. & si certos. maximè quia † ta-
xatio ponitur causa diminutionis, & non aug-
menti: & ideò videtur quòd sit tenenda in suis
terminis. ad quod facit l. cùm certus. de tri. vi. &
oleo leg. cũ ibi no. de leg. 1. l. si seruus. §. qui quin
que c. transmissæ. de verborum significatio. & c.
7 quamuis. de rescri. quia † tanquã ambitiosæ sunt
restringendæ. no. de le. 1. l. si seruus. §. qui quinq;.
Alij diuidunt fructus beneficij non taxati, vt si
medietas tantùm ascẽdat, sicut faceret beneficiũ
taxatum, veniat beneficium non taxatum. alleg.
c. suscepti regiminis. de præb. lib. 6. per Io. Andr.
in Spe. titu. de conces. præben.

ADDITIONES.

a *Gratia. Adde deci. lxxvij. infrà hoc eodem tit.*

b *Verba Papæ. Hodie verbis narratiuis Papæ in regno Franciæ non est credendum, per text. Pragma. Sanct. & Concordat. in titu. de sublatione. clemen. literis. de probat. Et an verbis Papæ narrantis factum sui prædecessoris sit credendum, vide Ludouicum Romanum consilio cccl. incipien. in casu proposita consultationis. col. decima. versi. quò ad tertium. Et an Pœnitentiario asserenti se habuisse mãdatum à Papa sub viuæ vocis oraculo, credendum sit,*

sit, vide deci.cccclxiij.incip.item fuit quæsitum, an fides sit adhibenda in dec.Capell.Tholos.

SVMMARIA.

1 *Iuranti se iustitiæ complementum in partibus consequi posse non sperare, creditur: nec auditur volens probare contrarium.*

2 *Exceptio respiciens negotium principale positum, nisi sit res iudicata, transacta, seu finita non admittitur contra commissionem.*

3 *Conscientia alicuius vbi aliquid relinquitur, nõ admittitur alius contrarium probare volens.*

DECISIO LXI. aliàs 610.

1 NOta, quòd † vbi quis impetrat causam
committi in curia, asserens quòd nõ sperat iustitiã in partibus habere, quod si iurat hoc corã Auditore, pars aduersa allegans cõmissionẽ surreptitiã non auditur, si velit probare contrarium: quia iuramento dicentis perhorrescentiam, seu timorem creditur: vt c.statutum de rescript.lib.6.ad quod cap.vt circa.de elect. libr. 6.arg.l 1.circa fin.C.de asser. tol. iuncta authent.
2 cui relictum. C.de indict. viduit. tollend.vnde †
quando opponitur exceptio contra commissionem, quæ exceptio respicit negotium principale, nisi sit exceptio rei iudicatæ, trãsactæ, seu finitæ, nõ admittitur contra commissionem, posito quòd dicatur, quòd si fuisset expressum, rescriptum nõ habuisset: vt c.1.de litiscontesta. libro 6. de quo die vt ibi per Docto.iunctis not. in capit. super literis.super verbo, qualitate.per Inno. de rescript.facit quod not. in ca. statutum. §.assessorem. de rescript.libr.6.in glo. super verbo, relin-
3 quitur.vbi dicit. quòd ex quo† alicui aliquid re-
linquitur suæ conscientiæ, nõ auditur alius contrarium probare volens.

EPITOME.

Mandatum ad beneficium comprehendit præbendam etiam electiuam in ecclesia collegiata.

DECISIO LXII. aliàs 133.

NOta, quòd illi cui mandatur prouideri de beneficio, potest prouideri de præbenda in ecclesia collegiata: posito quòd ad eam
a quis eligatur: a dum tamẽ illud tale beneficiũ nõ
sit dignitas, personatus, vel officiũ. de quo die vt in c.si.de præbend.per Inno.& c.cui de non. eo. titu.per Archi.lib.6.& c.dudum.eod. titu. & cap. gratia.de rescrip.eod.lib. in princ.& c. si eo tempore per Archi.in clem.1.de præben.

ADDITIO.

a *Eligatur. Beneficium quando dicatur electiuum, vel collectiuum adde deci.1.incip.nota quod vocetur beneficium electiuum.infrà de electio.*

EPITOME.

Impetrans qui duas literas habet sub eadem data diuersas gratias continentes si vna vtatur, non videtur alteri renuntiare.

SVMMARIVM.

1 *Literas plures sub eadem data habens quòd per vsum vnius cæteris non renuntiat.*

DECISIO LXIII. aliàs 180.

1 NOta, quòd † vbi aliquis impetrat duas lite-
a ras a sub eadem data diuersas gratias continentes: si vtator vna gratia non videtur alteri renontiare.argum.l.Aurelius.§.fin.de libe. leg.licèt aliqui voluerunt dicere contrà, per c.sanè.de offi.deleg.quia ex quo sont literæ diuersas formas habentes, eisdem vti non debet, nisi consulto Papa.sed istud potest habere locum, quòd eodem tempore non debet vti.si tamen nõ potest vti vna litera, nec ad effectum deducere, quin alia litera possit vti.arg.no.in c.in nostra. de rescript. & ibi per Doct.vide suprà eod.titu.dec.59.

ADDITIO.

a *Duas literas. Adde deci.59. incipien.nota quòd vbi quis pro beneficio habendo. suprà hoc tit. & quæ accumulaui & dixi in consilio meo incip. Romanus Pontifex motu proprio &c.*

EPITOME.

Valor monetæ intrinsecùs inspicitur, & non extrinsecùs, vbi non est cursus monetæ expressa in gratia.

DECISIO LXIIII. aliàs 233.

NOta, quòd vbi est facta gratia alicui de be-
a neficio taxato a ad certam summam Turo-
nen.paruorum: verum si sit in tali diœcesi, in qua non currant Turonen.nec habeantur, æstimatur beneficium secundum valorem intrinsecũ Turo.& secundũ valorem pecuniæ currentis in loco beneficij: quia valor intrinsecus inspicitur, & non extrinsecus: vt not. in l.cùm quid.si cert.peta.& circa hoc vide per Doct. in element. si beneficiorum.de deci.quia regulariter nõ inspicitur valor intrinsecus, nisi contra culpabilẽ: vt l.si sterilis.§.si per venditorem.de actio. empt. & ideò pro pecunia nõ datur condictio triticiaria, quæ datur pro rebus, quarum æstimatio crescit.& decrescit.ff.de condict.tri.l.1.

ADDITIO.

a *Beneficio taxato. Adde decisi.xij.infrà de probat. & decisi.xlv.infrà de concess.præbendar.*

EPITOME.

Beneficia vacatura per assecutionem incompatibilium sunt reseruata.

DECISIO LXV. aliàs 210.

NOta, quòd vbi Papa habenti dignitatem, vel aliquod beneficium facit gratiam de beneficio obtinendo in futurũ: & in casu, in quo obtinebit, vult quòd prima beneficia dimittat per assecutionẽ beneficij: beneficia quæ obtinebat, videtur vacare in curia: vt seruatur in cu-

ria.& hoc etiam vult regula Cancellariæ: licèt not.in ca.commissa.de electio. lib. 6. per Archid. videatur contrà facere.& dic quòd interim talia beneficia non poterit permutare: vt not.infrà deci.13.de rer.permu.

EPITOME.

Gratia ad collationem vnius non extenditur ad collationem communem pluribus.

DECISIO LXVI. aliàs 271.

NOta glo.in ca. mandatum.de præben. libr. 6.super verbo, deberi. quòd vbi scribitur alicui, quòd prouideat de beneficio ad suam collationem pertinente; talis non potest prouidere de beneficio spectante ad suam collationem, & alterius. & videtur probare capitu.cùm in illis.in fin.de præbend.

EPITOME.

Gratia ad beneficium vel officium non extenditur ad beneficium consuetum teneri per laicos.

DECISIO LXVII. aliàs 320.

NOta, quòd vbi est alicui gratia facta, quòd possit acceptare beneficium, dignitatem, vel officium: vigore talis gratiæ officium quod laicus consueuit tenere, non venit in gratia. quia regulariter de officiis, quæ per laicos consueuerunt teneri, est facienda expressa mentio ad hoc, quòd cadant sub gratia clerico facta. argu. capit. per literas. de præbend. in clemen. hoc not. Ioan. Andr. in nouel. in c. quia sæpè. de præbend. lib. 6. nam in dubio præsumitur quòd clerico sit facta gratia ad hoc, quòd in beneficio, & nomine beneficij côferatur attento natu clericatus. ar. l. sed & si quid. §. mancipiorum. ff. de vsufru.

EPITOME.

Primus in data generaliter expectans in ciuitate, vel diœcesi, præfertur secundo expectanti specialiter in certa ecclesia, & omnes habent mensem ad acceptandum.

SVMMARIA.

1 *Gratia habens generaliter in ciuitate, vel diœcesi, præfertur habenti gratiam specialē ad certam ecclesiam: posteriorem tamen in data.*
2 *Procurator generalis, nec coniuncta persona beneficiū acceptare, nō nisi cum mādato expresso, possunt.*
3 *Procurator ad acceptādum beneficium poterit acceptare dignitatem.*
4 *Expectantes plures sub eadem data et forma, nō habēt nisi vnū mēsem: et quid si sunt sub diuersis datis.*

DECIS. LXVIII. aliàs 323.

NOta Pau.not.in c.vni.de côcess.præb. in cle.
1 super verbo, acceptandū. quòd † vbi est facta gratia alicui ad acceptandū aliàs generaliter: quod sibi possit prouideri in ciuitate, vel diœcesi generaliter: si posteà mādetur prouideri secundo in certa ecclesia, præfertur primus impetrans secundo impetranti, cui mandabatur prouideri in certa ecclesia. & ibidem not. super verbo, acceptatis. quòd † procurator generalis, nec
2 bo, acceptatis. quòd † procurator generalis, nec
coniuncta persona non possunt acceptare, nisi
3 super hoc habeant mandatum: sed † habens mādatū ad acceptādum beneficium potest dignita-
4 tem acceptare. vt ibidem no. in gl. fi. & vbi † sunt duo expectantes, vel plures sub eadem data & forma, omnes nō habent, nisi vnum mensem ad acceptandum: secùs si essent duo sub diuersis datis: quia quilibet haberet mensem, licèt audientia contrà teneat: quia omnes non habent nisi vnum mensem. & hoc seruatur in curia.

EPITOME.

Impetrans de gratia aduersarij nullam mentionem facere tenetur, nec de eius possessione per clau. A moto exinde &c. nec de aliis expectantibus propter clausulas in bullis positas

SVMMARIVM.

1 *Gratia aduersarij si nulla est, non tenetur impetrās de eo facere mentionem in sua.*

DECISIO LXIX. aliàs 179.

1 NOta, quòd † de gratia aduersarij quæ nulla est, non teneor in gratia mea facere men-
a tionem.ᵃ quia non præstat impedimentum, &c. & not. Ber. in cap. & tenore. in fi. glo. de rescrip. & cap. auditus. de elect. & cap. ad dissoluendum. de despon. impub. pro hoc dicitur, quòd vbi ponitur in literis: amoto exinde quolibet detentore. per illā clausulam non teneor facere mentionem de possessione aduersarij. sic intelliguntur nota. in capit. cum nostris. de concess. præbend. & cap. licèt. per Archid. de præbend. lib. 6. Item dicitur quod per clausulas, quæ ponuntur in bullis de gratia facta aliis expectantibus, non teneor facere mentionem: vt videtur no. Io. And. in cap. si postquàm. de præben. libr. 6. licèt Archi. videatur ibi contrarium nota. & vide super hoc regulas Cancellariæ.

ADDITIO.

a *Facere mentionem. De quibus sit facienda mentio in rescriptis Papa, nullus scribentium melius collegit, quam do. Fel. in capit. in nostra. de rescript. vbi ponit de hac materia 40 correlaria optimè hanc materiam explicantia.*

SVMMARIA.

1 *Falsitas expressa qua non inducit citiùs ad concedēdum, non vitiat gratiam.*
2 *Literæ impetratæ per surreptionem quando valeāt.*

DECISIO LXX. aliàs 350.

1 NOta, quòd † illa falsitasᵃ expressa, quæ non
a inducit ad citiùs concedendum, non vitiat gratiam. not. Innocen. in capitul. in nostra. in fin. de rescript. & Innocen. in capitulo cum nostris de concess. præbend. in glo. literæ tamen. Et
2 † qualiter literæ impetratæ per surreptionem valeant

valeant, vide Ioan. mona. in c. 2. de filiis presbytero. lib. 6. & suprà eod. titu. dec. 4.

ADDITIO.

a *Falsitas. Adde Felyn. in capit super literis in vij. col. de rescript. & Ægid. decis. s. hoc titu.*

SVMMARIA.

1 *Motus proprius nō tollit ius tertij, nec gratiam ampliat.*

2 *Motus proprius vitium surreptionis licèt tollat, tamen gratiam non ampliat: nec dispensationem irregularitatis, aut illegitimitatis, aut alterius defectus, qui retentionem plurium beneficiorum incompatibilium inducit.*

DECIS. LXXI. aliàs 445.

1 a NOta, licèt † proprius motus Papæ a excludat, & tollat qualitates extrinsecas, putà curam, vel principalitatem, de quibus si non fit mentio in gratia etiam motu proprio Papę facta ipso iure nulla est, vt not. Ioannes And. in capitu. si motu proprio. de præbend. libro sexto. in nouel. & de hoc etiam est facta constitutio in Cancellaria per dominum Gregor. xj. Item dicebant Domini quòd non tollit ius tertij, putà si beneficium spectat ad ius patronatus alicuius laici, de quo si Papa sciuisset, nullatenus prouidisset, iuxta not. in c. 2. de præbend. per omnes. & in cle. literas. eo. titu per Ioan. Andr. & Pau. vbi etiam di-
2 cunt super verbo, dilectas. quòd † licèt proprius motus vitium surreptionis tollat, tamen gratiam non ampliat, nec dispensationem irregularitatis, aut illegitimitatis, aut alterius defect*, aut retentionem plurium beneficiorum incompatibilium inducit, vt not. prædicti Doct. in clemé. si Romanus. de præb. vide infrà deci. 6. de proba.

ADDITIO.

a *Motus Papæ. Adde quòd priuilegia non præsumuntur concessa motu proprio. quod tamen limita tribus modis, vt pér dom. Pet. Rau. in suo alphabe. aureo. & adde de motu proprio pulchrè per Abba. & Felyn. in c. ad aures. de rescript. & Ægid. deci. 30. de prebend.*

EPITOME.

Impetrans gratiam de alio beneficio sufficit quod expresserit prebendam, licèt de canonicatu non dixerit.

DECISIO LXXII. aliàs 547.

VTrùm canonicus præbendatus impetrans gratiam de alio beneficio facta mentione de præbenda, quàm obtinebat, non tamen facta mentione de canonicatu, censeatur gratia surreptitia: tenuerunt quòd non. vide deci. 37. suprà eod. titu. & Collec. in ca. cùm M. de constit.

ADDITIO.

Cum hac decisio. concordat dec. 33. eodem titu. in no.

EPITOME.

Impetrans beneficium tanquam curatum: licèt reperiatur, quod illi cura non imminet: non propterea frustrabitur gratia obtenta. hoc dicit Vel sic Expressio curæ animarum non nocet impetranti beneficium tanquam curatum: & idem de residentia necessaria.

DECISIO LXXIII. aliàs 562.

a b PApæ supplicat quidam, vt sibi prouideat a de certo beneficio vacante in curia, vel aliàs reseruato, & asserit quòd cura b ei imminet animarum, Papa de eo sibi mandat prouideri, narrando in literis suis secundùm asserta in supplicatiõe, quòd illi beneficio imminet cura animarum, posteà reperitur quòd illi nō imminet cura animarum, licèt aliàs requirat residentiã, vel forsan est sine cura, nec requirit residentiam, quæritur nunquid gratia censeri debeat surreptitia, ex eo quòd falsa qualitas est expressa, quod videtur, sicut quando exprimitur falsus modus vacandi: vt in ca. susceptum. de rescript. præsertim etiam quia præsumptio est quòd Papa citiùs motus fuit ad prouidendum de beneficio curato, vt curæ animarum citiùs prouideatur, propter periculũ animarum. arg. c. vbi maius. de elect. In cõtrarium videtur, quia ex quo cõcessit de qualitate maiori, scilicèt curato: multò fortiùs videtur concessisse de minori: vt in regu. iur. cui conceditur. sed posset solui per ca. cui de non sacerdotali. de præb. libr. 6. vide deci. eod. tit. 37.

ADDITIONES.

a *Sibi prouideat. An expressio eius quod est maius, includat id quod est minus deci. xiij. incip si mandetur alicui prouideri. tit. de prabend. in nouis. Et an exprimens maiorem valorem beneficij, quàm debeat, sibi præiudicet. decisio. xx. incipi. licèt impetrans certum corpus beneficij. tit. de prabend. suprà in nouis. & deci. quarta, incip. quidam obtinuit. suprà hoc titu.*

b *Cura. Adde deci. iiij. suprà hoc titulo.*

EPITOME.

Impetratio pro aliquo in eius absentia, si surreptitia in aliqua parte reperiatur, non nocebit absenti.

DECISIO LXXIIII. aliàs 600.

DOminus Vrbanus v. declarauit suo tempore, quòd si aliquis supplicet pro aliquo in eius absentia, quòd aliqua surreptio sibi non imputetur: licèt supplicãs pro eo tacuerit aliqua beneficia in supplicatione per eum data. pro hoc facit quòd dicit Ioan. mo. in c. gratia. de rescript.

EPITOME.

Impetrans non tenetur facere mẽtionem in eius gratia de qualitatibus inhærentibus beneficio à iure seclusis: si inhæreant de facto.

DECISIO LXXV. aliàs 610.

DOminus Vrbanus quintus fuit semel interrogatus me præsente per vnum Auditorem sacri Palatij, an gratia sua reputaretur surreptitia, nisi fieret mentio in ea de qualitate.

qualitate. Et respondit tuoc, quòd si qualitates inhærent beneficio à iure, vel insunt, nõ erat necessarium facere mētionem de eis: secùs si inhærent, vel insunt de facto ratione ecclesiarū consuetudinis, vel alio modo secundùm c. licèt Romanus Pontifex. de constit. lib. 6. pro hoc etiam facit quod legit. & not. per Doct. in cap. si dignitatem. de præbend. in Clementi. vide decisio. suprà eodem titul. 37.

EPITOME.

Impetrans licèt dixerit se esse clericum diœcesis beneficij, cùm sit alterius diœcesis, non tamen erit censenda eius gratia surreptitia.

DECISIO LXXVI. aliàs 628.

SI aliquis est oriūdus de aliqua diœcesi, & habet domicilium vel beneficium in alia diœcesi, si impetrat beneficium dicendo se clericum diœcesis beneficij, & non originis, quòd talis gratia valet, nec est surreptitia. Pro hoc facit quod not. Archi. in cap. dilectos, super verbo, actor & reus. de rescript. lib. 6. & ca. cùm nullus. de temp. ord. & c. oritur. lxij. disti. & ibi etiam Hug. & Guliel. pro hoc etiam capit. cùm decorem. de Iosti. & istam etiam tenet Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

EPITOME.

Gratia signata per verbum, vt asserit, nisi reperiatur ita esse, erit surreptitia. secùs si sit signata per verbum, vt asseritur.

DECISIO LXXVII. aliàs 727.

a NOta, quòd si ponatur[a] in supplicatione alicuius Papæ supplicādo de aliquo beneficio vacanti, vel de alia re, & ponatur per Papā. vt asserit, tūc talis gratia reputatur surreptitia, nisi ita sit, secùs si ponatur in supplicatione, vt asseritur: & ita seruatur.

ADDITIO.

a *Nota quòd si ponatur. Adde deci. lx. suprà eod. titul.*

EPITOME.

Impetratio beneficij specialiter reseruati per annum ab alio possessi, tali possessione tacita est surreptitia. Et si dicat per annum & vltrà possiderit, etiam est surreptitia, si per biennium possederit, & non declarauit illud vltrà.

DECISIO LXXVIII. aliàs 783.

DIc quòd ordinatio Papalis est scripta in Cācellaria domini Papæ, quòd si facit gratiam de beneficio specialiter reseruato, & alter detinuerit illud beneficium per annum: quòd si non fiat mentio de dicta detentione, dicta gratia non valet. Item est declaratio super dicta ordinatione in dicta regula domini Papæ Grego. xj. & dicta Cancellaria, quòd si fiat alicui gratia per Papam de beneficio reseruato specialiter: & dicitur in gratia, quòd talis detinuit dictum beneficium per annū & vltrà, quòd nisi declaretur illud vltrà per certum tempus, quòd dicta gratia non valet, si detinuit per biennniū: sed per tantū quòd valet gratia. Dic quòd dicta ordinatio, & etiam declaratio habēt locum de beneficio specialiter reseruato per Papam.

EPITOME.

Collatio beneficij vbi debet fieri per Episcopum cum consilio capituli, excludit expectantem ad beneficium communiter pertinēs Episcopo & capitulo hoc dicit. Vel sic. Collatio beneficij non dicitur spectare communiter ad Episcopum & capitulum, quando debet fieri tantùm cum consilio capituli.

DECISIO LXXIX. aliàs 380.

NOta, quòd vbi collatio habet fieri de consilio capituli per Episcopum, quòd talis collatio communiter nõ videtur pertinere ad Episcopum, & capitulum, in tantū quod si aliquis est expectans ad beneficia communiter pertinētia Episcopo & capitulo si beneficium sit conferendum de cōsilio solùm, illud beneficium non venit in gratia. arg. extrà ne sede vacant. c. 1. libr. 6. iuncta l. quidam. & l. Titium. de admini. tuto. vbi sequi consilium nõ est necessitatis, sed magis voluntatis: qui præparat consilium, nec videtur facere. & c. ex parte. de constit. sufficit petere consilium & non sequi. de arbit. ca. cum tempore.

EPITOME.

Rescriptum secundum faciens mentionem de primo, reuocat illud.

DECISIO LXXX. aliàs 514.

NOta, quòd si fiat mētio de primo rescripto reuocatur. de rescrip. cap. cæterùm.

EPITOME.

Surrogatus in iure defuncti, & lite, censetur etiam surrogatus ad possessionem, si de possessione est facta mentio in aliqua parte literarum.

SVMMARIVM.

1 *Possessio acquisita est quid iuris: licèt in acquirendo sit facti.*

DECISIO LXXXI. aliàs 385.

NOta, quòd surrogatus in lite & iure, quòd quomodolibet competebat defuncto si in
a aliqua parte gratiæ fit mentio de possessione[a] defuncti ad possessionem etiam censetur surrogatus, licèt expresè illud in gratia non expri-
1 matur. Nam licèt possessio[†] in acquirendo sit facti: ipsa tamen acquisita est expresè iuris: vt legi. & no. in c. cum nostris. de concess. præbēd facit in simili quod no. Io. mo. in c. e. de lit. contest. libr. 6. de consuetudine elicita & elicienda.

ADDITIO.

a *Possessione. Adde Ægid. Bellamer. decision. 28. de prabend. & Bartho. Romuleius in repet. l. 1. numo. 70. ff. de acquir. possessione.*

EPITOME.

Signatura si habeat, cognoscat summariè, &c. censetur concessus processus summarius simpliciter, & de plano, & sine strepitu & figura iudicij.

DECISIO

DECISIO LXXXII. aliàs 788.

a Sciendum [a] est quòd si supplicat aliquis in aliqua causa Vicecancellario, quòd causam committat alicui sola veritate attenta summariè: dominus Vicecancellarius signet, cognoscat summariè, &c. quòd tunc intelligitur esse commissa, quòd cognoscat simpliciter, & de plano & sine strepitu & figura iudicij. Et ita declarauit semel Vicecancellarius, de natura, seu dictione, autem. legitur in capitul. præmissis. secunda quæstione circa prædicta vide. & cætera, vt supra.

ADDITIO.

a *Sciendum. Adde suprà eodem titulo. decisione decima.*

EPITOME.

Causæ commissæ per commissionem consistorialem sunt magis periculosæ, quàm aliæ, si in eis ordo iuris debitè non seruetur.

DECISIO LXXXIII. aliàs 670.

NOta, quòd quando aliqua causa spiritualis, vel prophana est in Curia Romana de speciali mandato commissa propter propositionē factam in consistorio coram Papa, qui tunc mandat Vicecancellario, quòd committat causam alicui domino Cardinali, vel Auditori sacri Palatij secundùm quòd petitur: & aliquoties prædicta causa est in Curia per viam appellationis, vel aliam iuris viam: quod est magis periculosa, nisi seruetur iuris ordo, quàm sit quādo est causa de mandato speciali.

EPITOME.

Causæ debent committi Auditoribus Doctoribus in iure canonico, vel ciuili secundum naturam causarum.

DECIS. LXXXIIII. aliàs 778.

DIc quòd bonum, & rationabile est, quòd si aliqua causa esset, quæ deberet determinari secundum doctrinam iuris canonici, quòd committatur Auditori in iure canonico Doctori. pro hoc facit ca. 1. de consang. & affinita. Si autem esset ciuilis, quòd committeretur Auditori in iure ciuili Doctori. Pro hoc facit cap. Raynutius & cap. Raynaldus. de testa. & cap. si pater. eo. titu. libro sexto.

EPITOME.

Impetratio beneficij facta pro absente non vitiatur ex eo quod in ea non fuerunt expressa beneficia, quæ obtinebat.

DECISIO LXXXV. aliàs 825

NOta, quòd si supplicetur pro absente, & fuerint omissa aliqua beneficia, quæ obtinebat ille, pro quo fuit supplicatum, sibi non obstat, nec imputatur talis surreptio. Ita declarauit dominus Vrbanus quintus, pro hoc Ioan. And. ca. gratia. de rescript. libr. 6.

SVMMARIA.

1 *Papa si constituat vicarium in aliquo episcopatu, quamdiu sua placuerit voluntati: & ille concessit alicui licentiam celebrandi in modo, talis licentia non expirat morte Papæ.*

2 *Licentia rectori data de non residendo per episcopum, non expirat per mortem Episcopi.*

DECISIO LXXXVI. aliàs 580. & 880.

1 CAmerarius † Papæ, vel vicarius ecclesiæ Auinion. constitutus à Papa, tenens Episcopatum ad manum suam, quamdiu suæ placuerit voluntati, concessit alicui licentiam celebrandi in domo sua: quæritur nunquid talis licentia mortuo Papa expiret, cùm expirauerit eius vicariatus: vt argument. ca. si gratiosè. de rescript. lib. 6. videtur dicendum quòd non: quia fuit gratia, & sic mansura donec reuocetur, durante tamen causa, propter quam concedebatur: ergo non debet morte concedentis reuocari. arg. cap. si super gratia. de offi. deleg. Pro hoc etiam bene

2 facit, quia † licentia rectori data per Episcopū de non residendo, non expirat per mortem Episcopi: vt notatur per Archidi. de elect. ca. licèt canon & ibi per Ioan. And. in nouel. super verbo, gratia. & per glo. in ca. 1. de elect. in fin. ipsius glo facit concord. ff. de arbi. l. quid tamen. §. solutioni: quæ ita concord. cum l. si cùm dies. §. intra. in eodem titul. posset induci l. quod dicetur. ff. de testamen. milita.

EPITOME.

Si post gratiam factam ex certa scientia Papa moriatur antequàm scriptura facta sit, gratia propterea non expirat. Et si quis post signatam supplicationem ante literarum expeditionem moriatur, beneficium per eius obitum vacabit.

SVMMARIA.

1 *Gratia ex certa scientia Papæ facta, eo mortuo ante scripturæ confectionem non expirat.*

2 *Collatio sola in spiritualibus transfert ius: secùs in contractibus.*

3 *Scriptura non est de substantia gratiæ.*

4 *Beneficium censetur vacare per mortem illius, qui signata supplicatione ante literarum expeditionem decessit, & non per obitum prædecessoris sui.*

5 *Beneficium reseruatum si alicui cōferatur, qui posteà extra Curiam per duas dietas mortuus sit: licèt litera desuper expeditas non habuerit, non dicetur amplius reseruatum.*

6 *Litera vel supplicationes per concessum quare non probant.*

DECISIO LXXXVII. aliàs 882.

1 NOta, quòd † vbi gratia est facta ex certa scientia Principis: & alicui mandatur de hoc literas fieri: licèt talis Princeps moriatur, gratia ex eo non expirat, quamuis de hoc scriptura non sit facta: vt notat Archidiaco. in principio. libro sexto, super verbo, per apostolica

2 scripta. Ratio est, quia † in spiritualibus ius transit per solam collationem; vt in capitulo finali de concessione præbendæ. libro sexto, licèt secùs sit in contractibus, in quibus quæritur ius, & dominium non transfertur in scripturis, nisi fiat traditio: vt l. contractus. de fide instrumen. quæ

men quæ nō obstant vt ibi notatur, cùm de ho-
3 nestate loquatur quare non mirum. Et † scriptu-
a ra hic non est necessaria: a cùm non sit de substā-
tia: tamen solùm fit, vt facilior sit probatio, & memoria.ar.ff.de fide instru.l. in re hypothecæ. Et hoc dicit se Ioan. And. obtinuisse per capitul. si qui.de præben.libr.6.in penulti.glo.vt not. Innoc.in capitu.exceptionem.de lit.contest.in 6.in penul.glo. Nec obstat l.1.C.de senten.& interlocu.om.iudi.& regu.in iudiciis.libr. 6. quæ hodie non est in vsu. Et loquitur in illis qui habēt bullas aureas. Et per hoc soluūtur duæ aliæ quęstio-
4 nes. Prima, † si quis moritur signata sibi supplicatione, antequàm habeat literas, beneficium illud vacat per mortem illius, & non prædecessoris sui.de quo dic. vt not. Archi.c. si electio.super verbo, ex eo. de electio.libr.vj. Et Ioan.And.
5 in prin.libr.vj in nouel. Secunda, si † collatum est alicui beneficium reseruatum, & moritur extra curiam per duas dietas, antequàm habuerit literas, ampliùs non dicitur reseruatum: licèt Clem. contrà prouiderit in quadam constitutione cuius constitutio iam expirauit, vt dicunt Doctor. quare hæc secūda quæstio correlatiua tenet. Sed tamen contra istam opinionem videtur: quia ad probationem gratiæ, oportet quòd habeantur transsumpta. si ergo non habet literas, transsumptum non habebit: & gratiam probare non potest: & per consequēs in lite succumbit, & in expensis condemnatur. Dicendum hoc speciale in cathedralibus, & collegiatis ecclesiis: non quòd ius sibi non sit quæsitum, sed in quasi possessione: quasi vt sic transsumptum supplicationē non probat: sed requiritur quòd tunc à principio sit ius suum completum. Et hæc est ratio, quare
6 † literæ, aut supplicationes per concessum non probant: quia restringi mandatur in eis per expeditionem: & sic est de supplicatione, quæ nō indiget documentis, sed solùm literis, quæ restringatur. & hoc tenet curia hodie secundùm omnes.

ADDITIO.

a *Non est necessaria.* Adde tamen quòd quando scriptura est necessaria, seu de substantia actus, si est amissa, potest actus probari per duos testes, si pars probat amissionem scripturæ: vt habetur per do. Abba.in c.sicut.de re iudi.in 1.col. in versi.not.tertiò. & per Bald. in l.1.ff.si cer.pet.in col.pen. versi. si enim. Adde Felyn.in d.ca.sicut.col.1. versi. vbi scriptura est de substantia.*

De Consuetudine.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo alterans formam iuris in alienatione bonorum ecclesiasticorum valet.*
2 *Alienatio rei ecclesiæ an requirat necessariò scripturam?*
3 *Possessio an transferatur ex cōtractu rei ecclesiæ indebitè facto, & ex causa insufficienti?*
4 *Possessio ex contractu inutili transfertur.*

DECISIO I. aliàs 135.

1 NOTA, quòd vbi est consuetudo in aliqua prouincia, quòd res ecclesiasticæ sub certa alia forma quàm in iure exprimatur, vēdantur, valet cōsuetudo: vt videtur notare Inno. in capit. nulli. de rebus ecclesi. non alie. cum nota. in l diuturna. quia illa solēnitas de qua cauetur in authen. hoc ius.C.de sacrosan.eccl.in alienatione rerum ecclesiasticarum, hodie non videtur necessaria: vt not.Inno.in capit.dndū.de rebus eccle.nō alien.
2 libr.6.& ibi videtur glo. quòd non † requiratur scriptura: imò quòd contractus possit probari per testes. Et ex hoc audiui determinari, quòd si
3 † cōtractus rei ecclesiasticæ sit indebitè factus, & ex causa insufficiēti quòd ex tali contractu transfertur possessio, ad hoc quòd ad probandum talem possessionem fit remissio ad partes, vt pro-
4 betur per testes: quia ex † cōtractus inutili a trās-
a fertur possessio: vt l.2.&.l.3.§.si vir. ff. de acq pos. de vsucap.pro empto. Et posito quòd esset vera illa opinio, quòd contractus rei ecclesiasticæ deberet probari per scripturam, arg. de eo qui furtiuè ordi.rece.capit.innotuit. tamen illud nō requiritur in translatione possessionis. argu. l. meminerint.C.vnde vi. licèt Archid. in can. ea enim §.hoc ins.x.quęst.2.super verbo, tribuant, videatur notare, quòd sicut non valet contractus, ita non valeat translatio possessionis.

ADDITIO.

a *Inutili. An transferatur ex contractu simulato possessio vel dominium, vide Bart. & Alex. in l.emptor ff de aqua pluui. arcend.*

EPITOME.

Consuetudo vel statutum de optando non obstat apostolicis impetrantibus.

DECISIO II. aliàs 219.

NOta quòd secundùm capitu. cùm in ttia. de
a consuetu.libr. sexto. loquitur quòd optio a non habet locum in beneficiis reseruatis: eodem modo non habet locum optio ad apostolicos impetrantes: quia talis consuetudo optionis nō debet præiudicare impetrātibus: sed solùm habet locum non extantibus impetrantibus. Et ista fuit communis opinio Rotę. & credo, quòd hoc est propter clausulas derogatorias positas in literis: vt dicitur infrà de concess præbend. decis. quadragesimasecunda.

ADDITIO.

a *Optio.* Adde decis.v supra hoc titu. in nouis.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo quòd index laicus cognoscat de iure patronatus, non valet.*
2 *Ius patronatus est rei spirituali annexum.*
3 *Causa iuris patronatus est ecclesiastica: nec statuto,*

tua

aut cõsuetudine potest induci, vt à laico cognoscatur.
4 *Consuetudo contra libertatem ecclesiæ non est sequẽda, nec tenenda.*

DECISIO III. aliàs 223.

1 NOta, quòd † non admittitur consuetudo,
qua aliquis dicit laicum iure consuetudinis
2 posse cognoscere de iure patronatus, quia † ius
patronatus rei spirituali est annexũ: vt c. quanto.
de iudi. quia † nec consuetudine, seu statuto in
duci pôt, quòd quis super rebus non suæ iurisdi
ctionis possit iudicare: vt c. postulasti de foro cõ
pe. & ibi per Inno. Et notatur per eundem in ca.
quæsiuit. de his quæ fiunt à maio. parte capitu. ad
quod not. per Arch. in c. Romanæ. in prin. super
4 verb. clericorum. de foro compe. lib. 6. quia † cõ
suetudo esset contra libertatem ecclesiæ. & ideò
non sequenda, nec tenenda: vt in auth. de sanct.
episcõ. & l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. iuncto
c. causam. de præscri. & l. si nauis ff. de rei vendic.

EPITOME.

Consuetudo quòd debeat renunciare beneficiis suis ante quàm admittatur in canonicum præbendatum, in aliqua ecclesia, non valet.

DECISIO IIII. aliàs. 325.

NOta, quòd non valet consuetudo, nec admittitur, in qua dicitur, quòd antequã aliquis recipiatur in canonicum præbendatum in aliqua ecclesia cathedrali, secundum quod est in ecclesia Herbipolensi quòd talis habeat renũtiare beneficiis, seu præbendis, quæ obtinet in aliqua ecclesiarũ dictæ ciuitatis, vel diœcesis propter confirmationẽ officiorũ. Primò, quia videtur inhonestum, quod antequã aliquis recipiatur ad præbendam, beneficio quod habet priuetur, & non est inhonestũ quòd alius duo beneficia teneat, & in vno residentiam faciat. arg. no. in ca. fi. de elect. & c. eum qui. de præb. lib. 6. & quia faciendo residentiam in vno de beneficiis, in aliis videtur facere: quia posito quòd officiaretur eodem tempore, & eisdem horis in qualibet ipsarum ecclesiarum, tamen consilium existente in vna, potest in alia præstare. Item residendo in ecclesia cathedrali, non mirũ si in aliis ecclesiis accessoriis, & quasi subiectis dictæ ecclesiæ videatur residentiam facere. ar. c. extirpandæ. de præb.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo, quòd quis posset excõmunicari sine scriptis, non valet.*
2 *Procurator an possit facere approbationem appellationis de qua in c. cordi. de appel. lib. 6. sine speciali mandato.*

DECISIO V. aliàs 358.

1 NOta, quòd † potest consuetudo inducere,
quòd procedatur ad excommunicationẽ
sine scriptis allegatur in contrarium, quòd talia
quæ concedunt solùm ex priuilegio nõ inducũt
consuetudinem, vt procedatur summariè. vt no.
arg 8. dist. can. consuetudo. & de hære. c. fi. libr. 6.
2 Itẽ quòd † procurator non potest facere appro-
bationem appellationis, de qua in capi. cordi. de
appel. lib. 6. sine speciali mandato. Alii contrà; si
est procurator ad appellandum. Pro primo facit,
quia non prorogat. c. olim. nec facit nisi includa
tur sub mandato, graue est in curia litigare: ideò
requiritur speciale mandatum. de elec. c. causam.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo, quòd in instrumẽto non ponatur locus, nec dies, non valet.*
2 *Consuetudo contra substantiam actus non valet.*
3 *Consuetudo contra ius naturale non valet.*

DECISIO VI. aliàs 440.

1 NOta vtrũ † valeat consuetudo quòd in in-
a strumento non ponatur locus,[a] nec dies?
Quidam quòd sic. quia super hoc valet pactum,
vel consensus partium. no. ff. de pigno. l. cùm ta-
bernam. §. idem quæsiuit. Alii & maior pars cõ-
tra: quia posset aperiri via multis malitiis: & quia
dies, locus, sunt de essentia instrumenti, vt no. in
c. Abbate sanè. de re iudi. lib. 6. & in auth. de tabel
2 lio & in auth. vt præpo. not. Impera. & † contra
substantiam actus non valet consuetudo, vt no.
Ioan. And. de consue. c. a. lib. 6. & quia aufert de-
fensionem parti. arg. l. optimam. C. de cõtrahen.
& commit. stipu. & ideò valere non debet.
arg. quòd defensionis facultas competit de iure
naturali, vt in cle. pastoralis. §. cæterũ. de re iudi.
3 & † contra ius naturale non valet consuetudo.
no. Inno. de consue. super rubric.

ADDITIO.

a *Locus. a Adde deci. 5. infrà de fide instrumen.*

SVMMARIA.

1 *Cõsuetudo, quòd vxor succedat viro in omnibus bonis mobilibus, etiam extantibus filiis, &c. valet.*
2 *Consuetudo non potest tollere ius naturale in totum: sed bene in parte.*

DECISIO VII. aliàs. 476.

1 NOta † consuetudo [a] valet, qua cauetur,
a quòd vxor marito in omnibus mobilibus
debitis & creditis, etiam liberis existentibus suc-
cedat: maximè si maritus habet bona immobi-
2 lia. nam † consuetudo licèt ius naturale nõ pos-
sit tollere in totum, tamen in parte potest, vt no.
Dyn. in regula iuris indultum. lib. 6. pro hoc facit
cap. Raynutius. de testa. prout not. ibi Ala. super
ver. consuetudine. faciunt etiam not. per Ioannẽ
And. post eum in c. à nobis. de deci. & de consue
tudin. super rubri. in fin. per Inno.

ADDITIO.

a *Consuetudo. a Adde suprà eod. titu deci. 1. in no.*

EPITOME.

Episcopus si ex consuetudine debet habere certam mensuram de grano, quod portatur ad vrbem, debebit etiam habere de farina, quæ portatur solum in fraudem.

SVMMARIA.

1 *Formam rei propriæ in alterius præiudicium sine causa mutare non licere.*

2 *Medio non prohibito ad effectum non permissum, quandoque deuenitur.*

DECISIO VIII. aliàs 831.

EPiscopus habet ius in ciuitate, quòd de qualibet grossa mensura frumenti, quæ portatur ad ciuitatem pro vendẽdo, debet habere certam paruam mensuram. Gentes nolunt portare frumentum, sed farinam: quæritur an Episcopus debeat de farina habere illam mensuram, quam esset habiturus de frumento? Et videtur quòd sic: quia farina & frumentũ propriè est eadem vsio. ff. de contrahen. empt. l. in venditionibus §. fina. & l. seq. Item non videtur noua species farina: sed quæ priùs erat, & latitabat detecta. ff. de acquirẽ. rerum domi. l. adeò. §. cùm quis. Item licèt ius personale & tẽpore finibile rei mutatione perimatur: non tamẽ si ius reale, & perpetuũ, quale habebat Episcopus: quia primum respicit rem, secũdùm formam. ff. quibus mod. vsusfruc. amit. l. repeti. §. rei mutatione. Secũdum verò respicit rem secũdùm substantiam: ideò non interimitur permutatione formæ. ff. de seruituti. vrba. prædio. l. seruitutes. §. si sublatum. de pignor. l. Paulus. §. domus. de leg. 1. l. seruum filii. §. si pocula. Item frumentum cùm sit farina, mutatur ad vsum destinatum. igitur talis mutatio non nocet Episcopo. ad hoc facit ff. de vsufruc. l. arboribus. §. nauis. cum ibi nor. Item verba illa de frumẽto mensurato, potiùs videtur adiecta, seu dicta gratia demonstrationis, seu designationis, quàm limitationis, vel taxationis: & ideò licèt talis adiectio mutetur, de frumento facto farina, nihilominùs remanet dispositio, seu ius Episcopo constitutum. argu. cum concord. iurium. ff. de lega. 1. l. qui testamento. in princi. ff. de an. l. legatum. §. vini. iuncta l. cùm certus numerus. ff. de triti. vin. & ole. lega. & ff. de legat. 3. l. Paulo Calimacho. §. fina. Item pro ista parte facit, quia mens videtur eadem in farina licèt verba deficiãt: & quia fraus posset committi Episcopo. ergo, &c. argu. ff. ad Maced. l. sed Iulianus. §. mutui. ff. de iurisdict. om. iudi. l. si quis id quod. §. quod si dũ proponetur. & ff. ad Turpil. l. 1. §. incidit. in fin. & de donatio. inter virum & vxo. l. cùm hic status. §. si sponsus. Item pro hoc, quia sæpè mercatores, & furnarii in talibus solent fraudem committere, &c. argu. l. quemadmodum. in princip. C. de agric. & cens. lib. 11. & in lib. feudo. titu. per quos fiat inuestitura. §. sed & res. versicu. nisi. vbi fraus probatur ex persona vendentis. extrà de emptio. & vendit. c. ad nostram. & pro reprehendenda, vel præsumẽda fraude, videri possent no. per glo. & Docto. ff. de legib. l. contra legem. de elect. c. auaritię. & ibi per Io. Mon. in ver. fraudibus. & extrà de immuni. eccle. capi. clericis. in verbo, periculosum. per Archid. de priuil. c. quãto. & ibi not. per Ber. Pro ista parte etiam bene facit quod not. per Innocen. & Hostien. de decim. cap. commissum. Item cùm frumentum emitur ad portandũ ad ciuitatem. quasi quoddam ius in specie quæritur Episcopo. Item licèt mutetur in farinam: nõ sibi tollitur. facit de l. bera. cau. l. seruos. vbi † formã rei 1
propriæ in alterius præiudicium alicui non licet sine causa mutare. ff. quibus mod. vsusfru. amit. l. repeti. §. fin. de vsufruc. l. fina. & quæ in fraudem credit. l. sed & si rem. Itẽ pro hac parte bene potest induci, quod no. Hostien. & Ioã. And. in nouella. de decim. capitu. commissum. in verbo, ita nunc. & quod vna via prohibetur. alia non permittetur. extrà de cleri. coniug. cap. vnico. libr. 6. de regu. iur. c. cùm quid. eod. libr. 6. & qui contra legem, vel eius mentem mercatur, malam fidem habere præsumitur. de regu. iur. capitu. qui contra iura. libro 6. Item pro ista parte potest induci ff. de tritic. vin. & oleo leg. l. 1. & l. si quis vinum. §. item acetum. in princip. l. in verb. quòd si totũ. & versiculo, item si quis vinum. In contrarium facit. ff. de legat. 3. l. quæsitum. §. illud fortasse. Item, quia potest dominus frumenti inquirendo fraudare debitorem. ff. quę in frau. cred. l. qui autem. igitur facere farinã: vt nihil domino, vel Episcopo quærat. Itẽ licitè potest facere in, & de re sua, quod vult, etiam si alii præiudicaretur. dum tamen in prouisionem sui faciat, & non ad æmulationem ipsius. ff. de dam. infecto. l. Proculus. cum concor. præsertim dum tamen nihil immutatur in alienum. ff. si seruit. ven. l. sicuti. §. Aristo. ergo licitè poterit frumẽtum mutare in farinam. Item faciliùs potest impediri, ne quis incidat in obligationem, quã ex quo incidit, liberari: quia multa impediunt contrahenda: vt l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. sic igitur vt non incidat, possit facere de frumento farinam. Item
2 per † medium non prohibitum potest fieri trãsitus in effectum nõ permissum. facit. ff. de accep. l. & per iusiurandum. §. si fideiussori. ff. quæ res pigno. oblig. pos. l. Aristo. §. 1. Igitur per medium farinæ non prohibitum possit quis venire in effectum nihil soluendo Episcopo, aliàs non permissum. Item non est discedendum à verbis, &c. vt l. non aliter. ff. de legat. 3. & ff. qui & à quib. l. prospexit. præsertim cùm sub vocibus etiam largè sumptis comprehendi casus emergens non potest, vt not. per Innocen. in capitulo literis. de rescriptis. & per Cyn. C. quæ sit longa consuetud. l. 1. Itẽ pro ista parte facit, quia rei mutatione, mutatur effectus. ff. de auro & argen. legato. l. Seia. §. fina. & ibi ad hoc in fin. concor. Item Episcopo nihil debetur, nisi sub conditione, si portetur frumentum: igitur vt sibi aliquid debeatur, fit opus, quòd conditio ita de facto impleatur, quòd portetur frumentum. argum. l. Mæuius. ff. de condit. & demonstra. l. qui hæres. in principio. & in fin. Item mutatio status personæ, & ex culpa, vel malitia sua proueniens, inducit sibi excusationem ab actu, à quo non esset aliàs excusatus: & propter medium talis mutationis non adstringitur ad ea quæ adstringeretur. ff. de excusat. tutor. l. sed & milites §. sed ignominia missi. iunct. nota. per Dyn. in regula, quòd ob gratiam. circa fin. in versi. ad contrariam autem regulam. de regu. iuris. libro 6. igitur & hic mutatio status frumenti in farinam excusat debitorem ab obligatione, etiam si fuerit culpabilis mutatio, vel dolosa. facit ad hoc

ad hoc in ratione l. cùm quis.de solutio. Item etiam pro ista parte potest induci, ff. de leg. 3. l. ligni. circa fi. in ver. sed & titiones. & l. librorum. §. quod tamen Cassius. Item pro ista parte facit, ff. de verbo. signi. l. frugem. §. frumentum. Item pro ista parte etiam facit, ff. de acqui. rerum domi. l. adeò. §. cùm quis. in eo, quod ibi dicit de vuis & vino: nam idem est de frumento & farina: licèt secundùm quosdam non sit idem de frumẽto excusso ex spicis. secundùm alios sit idem: & ille §. corrigatur per. §. cùm ex aliena. Institut. de rer. diuis. secundum opin. Azo. vt in qualibet no. Item pro ista parte facit, ff. de tritico vino & oleo lega. l. 1. in princip. & l. si quis vinum. in princip. & §. item acetum.

ADDITIO.

a *Eadem. Adde Bald. in l. 1. col. 3. C. de fructib. & lit. expens. & eundem in l. non dubium. coll. 6. C. de legibus. & Bartol. in l. quæsitum. §. illud ff. de lega. 3.*

SVMMARIA.

1 *Canonicorum ordo quibusdam in ecclesiis triplex est.*

2 *Impetrãs apostolicus, vel expectatiuus, an primò debeat esse in inferiori gradu: & posteà secundùm ordinem suum ascendere ad alios gradus suo loco, & tẽpore, iuxta statuta & consuetudines ecclesiæ.*

3 *Papa conferendo canonicatum in aliqua ecclesia, in dubio videtur conferre cum iuribus canonicalibus, quæ competunt canonicis illius ecclesiæ, secundũ eius statuta, ac consuetudines.*

DECISIO IX. aliàs 838.

1 NOTA quòd in † quadam ecclesia ex statuto, vel consuetudine est triplex ordo canonicorum: quidam sunt inferiores, qui vocantur scholares, qui sunt sub cura, obedientia, & regimine scholastici: quidam dicuntur medij, qui vocantur emancipati: quidam maiores, qui solùm habent vocem in capitulo, & vocantur capitulares: tamen præbendæ omniũ sunt æquales: & non aliter quis potest ascendere ad maiorem gradum, nisi per ordinem primò fuerit in inferiori, & de illo ascendere ad medium: & ille ascensus deberet fieri secundùm ordinem antiquioris receptionis. nam moriente vno canonico medij gradus emancipatorum, vnus de inferiori gradu scholarium in loco illius mortui, & sic etiam decedente aliquo de superiori gradu, scilicèt capitularium antiquorum, canonicus de medio gradu emancipatorũ secũdùm ordinem receptionis ascendit ad superiorem gradum in locum mortui: & in locum illius medij ascendit antiquior canonicus inferioris gradus: & in locum eius nouus canonicus surrogatur. Per istum autem ascensum non permutãt præbendas, quæ aliàs sunt æquales. Hoc suppo-
2 sito † ponatur, sicut fuit de facto, quòd vnus ex a
antiquioribus superioris gradus capitularium mortuus est, quidam apostolicus acceptat canonicatum, & præbendam sub sua gratia cadẽtem: vel Papa forsan sibi confert illos forsan reseruatos, vel per priuationem: quæritur vtrùm iste apostolicus debeat venire ad gradum, vel ad locum suum: vel ad secundum statutum, vel cõsuetudinem ecclesiæ primò debeat esse in inferiori gradu, & posteà secundùm ordinem suum ascẽdere ad alios gradus loco & temporibus opportunis? Quibusdam videtur quòd expectans debeat venire ad infimum gradum primò, & posteà ascendere ad superiores gradus secundum ordinem suum. argu. capitu. cùm in tua. de consuetu. sed si Papa conferat canonicatum, & præbendam vacantẽ per mortem superioris gradus canonici, tunc dicunt quòd iste, cui Papa confert, debebit venire ad locum & gradum illius canonici superioris, cuius canonicatus & præbenda collati sunt, quasi reseruatio & collatio Papæ totum afficiat cum suis qualitatibus: & maximè si gratia habet clausulam, non obstante consuetudine vel statuto ecclesiæ, per quæ effectus gratiæ impediri posset quomodolibet, vel differri, quia nisi veniret ad locum illum, & gradum effectus gratiæ Papæ saltem differretur quò ad iura saltem canonicalia, quæ sunt in habendo vocem in capitulo, iuxta not. per Inno. capitu. cùm. M. Ferratien. de consti. quam vocem ipse non haberet forsan de magno tempore, aut nunquam, si veniret primò ad infimum gradum, & posteà ad medium, cùm eam non haberet ad superiorem capitularium: quia vt supponitur, ex statuto, vel consuetudine soli illi de illo gradu habent vocem in capitulo: & ideò etiam tenent illi in eo expectante cui Papa canonicatum contulisset in illa ecclesia sub expectatione præbendæ cum illa clausula, non obstant. prædicta eadem ratione. Nam secundùm eos statim habebat vocem in capitulo virtute illius clausulæ, nonobstante, ne effectum gratiæ quò ad iura canonicalia impediri, contingat quomodolibèt, vel differri: secùs in alio expectante, cui Papa nõ statim contulisset canonicatum in ecclesia: sed forsan mandasset sibi generaliter prouideri de beneficio vacante, vel vacaturo ad certam collationem spectante: & ipse posteà vacantibus istis canonicatu, & præbenda ad illam collationem spectante eos acceptasset. Nam tunc primò veniret ad infimũ gradum, & gradatim posteà ascenderet ad sequentem: maximè si non sit ibi aliqua clausula, obstante. Sed salua reuerentia sic opinantium mihi videtur semper apostolicus etiam cui Papa istos canonicatum & præbendam vacantes in gradu superiori contulit, debet venire ad infimum gradum: & deinde ad secundum, secundùm statutum, vel consuetudinem ecclesiæ gradatim in ordine suo ascendere ad supremos. Et ratio mea est ista: quia Papa conferendo sibi canonicatum, & præbendam etiam cum plenitudine iuris canonici, videtur in dubio sibi conferre cum illis iuribus, & qualitatibus, quæ habet canonicus in illa ecclesia, vbi sunt illi canonicatus & præbenda: quia secun-
a dùm diuersitatem ecclesiæ, & consuetudines [a] varias, iura canonicalia variantur, quia alia iura,

& alio tempore habent canonici in vna ecclesia, quæ quandoque non habent in alia ecclesia: &
3 econtrà, papa† conferendo canonicatum in aliqua ecclesia in dubio videtur conferre cum iuribus canonicalibus, quæ competunt canonicis illius ecclesiæ, secundùm eios statuta & consuetudinea. facit ad hoc arg. de consuetud. cap. cùm olim. cum concor. posset etiam ioduci in argu.l. ex militari. ff. de testa. milit. & l. si quis filio exhæredato. §. sed si quis. ver. nisi fortè. ff. de iniust. rup. testam. & de vsu & habita. l. pleoum. §. equitij. & de le. 3. l. fideicommissa. §. si seruorum. Cùm igitur secundùm consuetudinem illius ecclesiæ, de qua quæritur quæstio, canooicus non habeat ius habendi vocẽ in capitulo nisi secundùm ordinem receptionis canonicatus ascendat ad omnes gradus, ad superiores igitur &c. Non obstat quod papa affecit illum locũ canonicalem: quia non est verum: sed bene affecit illum canonicatum: tunc enim bene fateor quòd per papæ reseruationem, vel manus appositionem, afficitur locus canonicalis, & gradus, quando illa locus, vel gradus debetur illi canonicatui, vel præbendæ. Sed hic iste locus, vel gradus, quem habebat iste canonicus mortuus, non erat debitus canonicatui, vel præbendæ: nequantum talis canonicatus, vel præbenda est: sed potiùs ex eo, quia persona quæ illos canonicatum & præbendam obtinebat, erat antiquior canonicus in inferioribus gradibus, & gradatim transiuerat de illis gradibus ad supremum quod patet: quia non erat debitus ille locus illi canonicatui, & præbendæ: quia aliquando fuerant illi ijdem canonicatus, & præbenda sine loco illo, cùm persona fuerat in minoribus gradibus constituta, non obstante quòd effectus gratiæ quò ad iura canonicalia differretur, vel impediretur. dico quòd nō, quia iura canonicalia habebit saltem in aptitudine: vel dico quòd iura canonicalia habebit illa, quæ canonicis ecclesiæ possent, & debeot cõpetere, scilicet quæ variabantur secundùm quod variabitur gradus, & secundùm antiquitatem ipsorum, ac secundùm ordinem receptionis personæ. Ad ista facit in simili quæstione mota, & eius decisio de regul. iuris. c. inspicimus lib. 6. in nouella.

ADDITIO.

a *Consuetudinea. Adde dec. 11. infrà. hoc eod. tit.*

EPITOME.

Consuetudo Anglicana quòd Rex habeat iurisdictionem in clericos solutos in actionibus ciuilibus, & personalibus merè, vel criminalibus vbi agitur ciuiliter, non valet.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo quòd laici iurisdictionem habeant in clericos in actionibus ciuilibus, & merè personalibus, an valeat.*
2 *Præcepto prohibitiuo, vel negatiuo renuntiari expressè non potest.*
3 *Præcepta negatiua semper obligant: secus de affirmatiuis: quia licèt obligẽt semper, nõ tamen ad semper.*
4 *Clerici per legem diuinam sunt exempti à iurisdictione laici.*

DECISIO X. alias 840.

1 VTrùm valeat† cõsuetudo Anglicana, quòd Rex possit cognoscere, & habere iurisdictionem in clericos solutos in actionibus ciuilibus etiam personalibus merè, vel criminalibus, vbi agitur ciuiliter? Et videtur quòd non, per ea quæ notat Inno. de foro competen. ca. postulasti. vltra medium. per Archidiaconum in capit. Romana. in secunda glo. eod. titul. lib. 6. præsertim quia est contra libertatem ecclesiasticam, & sanctorum patrum instituta: ergo &c. argu. extra. de his quæ fiunt à maiore parte capi. c. primo. iunct.
2 capitul. 2. extra. de foro compet. Item quia † talis consuetudo est cõtra præceptum prohibitiuum & negatiuum: vt in d. c. 2. cui renunciari expressè non potest vt ibi notatur, & probatur eodem. titu. capit. si diligenti. & argumento notatorum, C. ne fideiussores dotium denmr. l. 2. in fin. ergo
3 multò fortius nec tacitè. præcepta† enim negatiua obligant semper, & ad semper: vt furtum nõ facies, & similia: licèt affirmatiua obligent semper, sed non ad semper, secundùm theologos. Itẽ quia talis consuetudo est contra generale statutum ecclesiæ, præsertim introductum in honorem totius ordinis clericalis: nedum clerici Anglicani: imò & vniuersalis: ergo clericus Anglicanus tacitè consentiendo, aut assentiendo, tali abusui non poterit prætextu talis consuetudinis ei derogare. argu. 25. quæstio. 2. canon. sunt quidam. & argu not. Innoceo. de consuet. super rubric. circa medium. Item quia † talis consuetudo
4 est contra legem diuinam, per quam exempti sunt clerici à iurisdictione principum secularĩũ. iuxta ea quæ not. Innocen. de maio. & obed. capitul. si quis. Item quia est contra institutionem ecclesiæ: ergo &c. argum. extra. de tempo. ordinand. capit. 2. Item hæc consuetudo videtur expressè reprobata, extra. de consuetudi. capitu. ad nostram. Item pro hoc bene faciunt not. per Archidi. de cleri. coniuga. capitul. 1. libro sexto. super verbo, condemnari. Et per Hostien. & Ioannem Andream, in nouella extra. de obligat. ad ratiocinia capitu. 1. Item contra præcepta non potest induci consuetudo, præsertim per eum, qui non potest contrariam legem, vel præceptum statuere: vt not Innocen. de consuetu. in rubric. circa fin. Nec obstat si dicatur, quòd ecclesia Anglicana, o ec Rex obseruauerunt illud statutum: & sic non videntur ligari, nec ex hoc transgressores illius argumen. 4. distinct. cano. leges. iuncta nota. de treuga & pace. capitul. 1. in fin. in glo. Item quia papa hoc sciuit, & semper tolerauit: quia cùm fuerit ius prohibitiuum, & ab exemptione diuina procedens: vt not. Innocen. de maiorit. & obedien. capit. si quis. & per consequens contrarium esset peccatum, non possint dici ex hoc esse excusari quantocunque etiam tempore in contrarium sint abusi: quia tantò sunt grauiora peccata, &c. vt extra. de consuetudi. capit. final. cum concordantijs. Nec hoc casu videtur sufficere tolerantia papæ. argumen. de præbend.

præbend.cap.& cum iamdudum.in fin.nota.per Innocen.in rubrica de consuetud. & datû quòd propter scandalum, quia aliàs prohibere poterat, tollerauit non propter hoc approbasse censetur, nec coosuetudinem voluisse introduci.argumen.notatorum per Innocen.in rubr. de consuetud.& de præscrip c.nihil.nec obstat etiam si dicatur, quòd Papa non potuit clerum Anglicanum priuilegiare in præiudicium Regis Angliæ, cui omnis antequã Christus veniret, iurisdictio competebat, quia istud priuilegium, & hæc libertas cõcessa est clericis à Christo, in quem omne imperium fuit transmissum, & in temporalibus & spiritualibus, iuxta notata in cap.nouit de iudic.& per Innocen.de voto & voti redempti.ca. quòd super his.& de foro competen.capitul.licèt.& quia clerici sunt spirituales, & in spiritualibus Papam solum, seu iudices ecclesiasticos posse intromittere priuilegium generale fuit datum à Deo, iuxta capitul. quando. de iudic.& notata per Innocen.de sententia excommunica.capitu. nouerint.circa princip.Nec per consequens obstat quod dicebatur per allegantẽ pro parte ista, quòd Papa expressè protestatur in iure, quòd nõ vult derrogare iurisdictioni Regis Angliæ.extrà, qui filii sint legitimi.capi causam.cum similibus. quia vt in præmissis patet, in clericos nullam iurisdictionem habet, nec habere potest.

SVMMARIA.

1 *Consuetudo quòd Episcopus in aduentu suo possit canonicũ in vna quaque ecclesiarum suæ diœcesis ponere, an valeat.& per totum.*

2 *Consuetudo attenditur circa electiones, & beneficiorum collationes.*

Priuilegium & consuetudo parificantur.

DECISIO XI. aliàs 841.

1 VTrùm valeat † cõsuetudo, quòd Episcopus in iucundo aduentu suo possit ponere vnũ canonicum, cui statim respondeatur, sicut vni alteri canonico in qualibet ecclesiarum suæ diœcesis, & ciuitatis, etiam non obstante certo numero canonicorum, etiam iuramento, vel authoritate apostolica confirmato, in quibus tamen ecclesiis aliàs præbendarum distinctio non habe-
2 tur Et videtur quòd sic: quia † in electionibus, & beneficiorum collationibus consuetudo spectatur, vt notat Innocen.de election. capit. cùm ecclesia Vulterana.In fin.Pro hoc, quia etiam de consuetudine ecclesiæ ad Reges aliquos pertinet etiam ius conferendi præbendas, vt no.Speculator in titu.ne sede vacante.ad finem.Et facit quod notat idem Specular.de Imperatoribus in tit.de præben.§.restat.ad finem.& per Archidiaconum.de præb.c.2.in penul.gl.li.6.nec videtur obstare numerus.quia per priuilegiũ, potest derogari numero, vt patet quotidiè in gratiis apostolicis, vbi ponitur non obstante, de certo canonicorum numero.Ad quod de rescrips.c.consti-
3 tutus.Igitur & per consuetudinem: † quia videtur pacificari.argu.notatorum per gloss.de elect. c.Cumana.in princip.& per Inno.de consue.super rubric.ad finem.& clariùs per glo.de iudic.c. nouit.super verb.consuetudine.Sed ad hanc parificationem potes dare instantiam.Quia interdum potest priuilegium, quod non potest consuetudo iuris, vt in clement.religiosi.in fin.cum ibi not.de priuileg.& ibi scripsi aliquos alios casus.Itẽ nec videtur obstare quòd si dicatur, quòd per talem consuetudinem nimium posset grauari ecclesia.cũ posset propter mortem, vel trãslationem multiplicari noui Episcopi, quòd si eorum quilibet poneret vnum, etiam nimium grauaretur ecclesia, nec sufficerent omnibus facultates: igitur tanquam onerosa ecclesiæ videtur, quòd non valeat, vt extra.de consuetud.capitul. 1.libro 6 argu.ad hæc.in authenti.vt determinatus sit numerus clericorum & in authentica de mensura ordinan.clericorum.collat.3. per totũ. & C.de episcop & cleri.l.in ecclesiis.& notatur extra.de institutioni.cap.authoritate.& notator C.de sacrosan.eccle.l.non plures.quia potest responderi, quòd sustinenda sit quousque veniat casus, per quẽ ratione talis multiplicationis grauetur ecclesia, & quòd tunc ad tempus talis consuetudo restringatur.Nec debet inspici casus aduersæ fortunæ, quòd si prætextu mortis multiplicentur Episcopi, &c.Et etiam sicut poterunt mori Episcopi sic & canonici, sic etiam poterit redigi ad statutum numerum canonicorum.Et non est bona consequentia.Cõsuetudo est onerosa, ergo non valet quia secundùm hoc, omnis consuetudo quæ esset ecclesiæ alicui onerosa, non valeret, quòd videretur absurdum, cùm sit dare nonnullas ecclesiæ consuetudines onerosas, quæ valent, vt patet in consuetudinibus, quòd vna ecclesia de alia eligere teneatur. Item quòd illi, ad quod de iure communi pertinet electio, teneantur admittere extraneos ad eligendum.Item quòd ad vnum Episcopum, vel ecclesiam spectat iurisdictio pertinens ad alium Episcopum, vel ecclesiã. Item quòd habet visitationem, vel procurationem in alia ecclesia.Item quòd vna ecclesia sit alij pensionaria, vel cẽsualis.Item quòd vna ecclesia participat decimas infra territorium alterius.Item quòd Archidiaconus percipiat palefredum in installatione Prælati, & sic de multis aliis præsertim si loquamur de consuetudine tanti temporis.de quo non existit memoria.argumento notatorum per Archidiaconum de election.capit.generali.super verbo, consuetudine. libro sexto.ibi per Ioannem Monachum in secundo dicto gloss.licèt adhuc posset euadi.per nota.per Ioan.Andr.in glos.super verbo, antiqua.Nec obstat si dicatur, quòd propter illum, qui nouiter poneretur super numerum, minuentur aliorum portiones: quia illa diminutio modicum cuilibet ascendit, putà si sint ibi vigintiquatuor canonici, cuiuslibet, non diminuitur nisi vigesimaquarta pars, & de tali modico nõ est curandum.& præsertim quia cæteri per istum supperadditum oneribus per vices singulorum sustinendis releuabuntur: quia de facili potest redigi ad numerũ statutum, aliquo forsan cedente, vel decedente. Et quia etiam per istum augmẽtabitur cultus diuinus, & seruitium ecclesiæ. Et ideò non mirum, si prætextu cõsue-

tudinis modicum damnum singulorum aliqualiter tolleretur, præsertim in honore Episcopi, qui est caput diœcesis. Et quia in iucundo aduētu præsidentis consuetudines sibi solitæ sunt seruandæ. ff. de offic. proconsu. & legat. l. obseruare. §. antequam. Hoc enim ex quo fit prætextu consuetudinis, fiet, seu censebitur fieri authoritate iuris, & sic non poterit dici iniuriosum, quāmuis durū, & rigorosum: cùm ius aliquando permittat, quòd aliquis aliquando patiatur præiudicium etiam sine culpa, quāmuis non sine causa: vt extrà vt lite non contestata. capi. quoniam frequenter. §. si autem. cum regula iuris sine cui pa. coniuncto quod dicitur, quòd executio iuris non habet iniuriam. ff. de iniur. l. iniuriarum. §. primo. & ff. qui & à quibus. l. prospexit. Pro ista parte etiā bene facit, quia in prærogatiuis, quas mater ecclesia, sicut est ecclesia cathedralis, seu præsidens in eadem, prout est episcopus sibi vēdicat in subditia ecclesiis, & suis filiabus, consuetudo est attendenda. argum. not. per Innocen. de eccle. ædifi. c. ad audientiam. in fi.

EPITOME.

Consuetudo vbi est, quòd acquisita per coniuges æqualiter diuidātur, potest alter eorum huic consuetudini renunciare.

DECISIO XII. aliàs 842.

Consuetudo est in quodam loco, quòd de omnibus, quæ acquiruut coniuge, seu eorum quilibet, debet quilibet habere partem mediam: vt si vir etiam si acquirat de suo ali qua bona mobilia vel immobilia, de cōsuetudine vxor in illis bonis debet habere dimidiam, & econtrà, si vxor acquirat aliqua eorum, acquiritur viro media pars. Hoc supposito vir quidam volēs emere de sua pecunia domum, vel castrum, vel vineam, vel aliam rem pepigit, seu cōuenit cum vxore, quòd ipsa nihil peteret in illa re per virū acquirenda virtute illius consuetudinis, & vxor sibi pactum de hoc fecit: & per pactum renunciauit omni iuri prætextu dictæ consuetudinis, aut aliàs in dicta re acquirenda per virum competituro, quæritur an valuerit renunciatio? Et videtur quòd non, quia facta fuit donationis causa, & donatio inter virum & vxorem est prohibita. & pro hoc allegatur in speciali l. 1. §. final. ff. de donationibus inter virum & vxo. & l. sequen. & pro hoc etiam eodem titul. l. si sponsus. §. si donationis. & § si vxor vel maritus. & maximè si valeret renunciatio talis, possent se coniuges mutuo amore spoliare, & sic haberet locum ratio legis prohibentis donationes inter coniuges. ff. de donatio. inter virum & vxo. l. 1. In oppositum videtur, quia per talem donationem vxor nō efficitur pauperior, si non acquirat, licèt vir locupletior efficiatur, ergo videtur quòd valeat arg. ff. de donatio. inter virum & vxo. l. si sponsus. § si maritus. & §. si quis rogatus. & l. sed si vir ex lana. §. quod vir vxori. & § quòd legaturus, quia non amore, nec tanquam inter se infestus rescindenda est prohibitio iuris facta de donatione inter coniuges, vt l. si id quod §. si quas. ff. de donationi inter virum & vxorem. & ad iura contraria patet solutio, quia ibi donator efficiebatur pauperior, hic nō. Et hoc latiùs potestis exordiri per ea quę scripsi in margine, iuxta §. si maritus. l. si sponsus. suprà alleg.

SVMMARIA.

1 *Metropolitanus an possit cognoscere de causis subditorum suffraganeorum illis inuitis, etiam si extaret statutum, vel constitutio edita in Concilio prouinciali.*

2 *Iudex vnius territorij an possit concedere alteri territorium, siue iurisdictionem contra subditos suos, qui in diœcesi alterius delinquerunt.*

DECISIO XIII. aliàs 843.

Vtrùm valeat † statutum, vel constitutio facta in Cōcilio prouinciali, quòd Archiepiscopus Metropolitanus possit cognoscere de causis subditorum & suffraganeorum etiam eis inuitis in sua propria scilicèt metropolitana diœcesi? videtur quòd nō inuitis subditis suffraganeorum, vt notat In. Andr. in nouella, de offic. legat. c. nouit. super prima glos in verbo, Episcopum. & per not. per eum, extrà de foro compe. c. signi ficasti. super secundā gl. in fin. & in facto erat ita: quia in quadam prouincia erant multæ constitutiones prouinciales, inter cætera cauebatur ibi, quòd Archiepiscopus metropolitanus haberet executionem illarum constitutionum, tā in sua diœcesi, quàm in diœcesi suffraganeorum: & tā in subditos suos suæ diœcesis, quàm etiam subditos suorum suffraganeorum etiā pro excessibus non commissis in diœcesi ipsius metropolitani. Quærebatur an virtute harum constitutionum metropolitanus possit exercere censuras, & adstringere subditos suffraganeorum, & eos vocare ad suam diœcesim, & forum suū pro excessibus, vel contractibus extra diœcesim metropolitanam commissis, vel initis? Et quidam tenebant quòd non sine voluntate ipsorum subditorum. pro quibus bene facit gloss. prædicta. Item etiam illa gloss. facit ad vnam aliam quæstionem.

2 Nunquid † Archiepiscopus Tholosanus possit dare Archiepiscopo Auxitan. territorium Tholosanum, vt possit distringere subditū ipsius Archiepiscopi Tholosani. In certa facto, quòd cū quidam officiales regis dedissent aliqua damna, seu aliquos excessus, commisissent. Auxitan. cōtra Archiepiscopum Auxitan. seu eius gentem: quia morabantur illi officiales Regis Tholosæ, requirebatur Archiepiscopus Tholosanus, seu eius officiales, quòd procederent per censuras, & alia iuris remedia contra eos. Respōdebat Archiepiscopus Tholosanus, quòd non auderet, propter eorum potentiam: sed libenter dabo vobis hic territorium, & procedatis prout vobis videbitur contra eos. Ipsi officiales contradicebāt, dicentes, quòd eis inuitis territorium in eorum præiudicium non poterat concedere Auxitanen. quærebatur an posset? Licèt quidam dicerēt quòd nō: hoc tamen casu crederem quòd imò, ex quo ipsemet Tholosanus in eos cognoscere poterat

re poterat ratione domicilij, vel originis, vel etiã ex quo Auxitanen. in sua diœcesi etiam contra eos poterat cognoscere de excessibus per eos cõmissis ratione delict. per notata in eadem glo. Ioan. And. in c. nouis. super prima gl. de offi leg.

EPITOME.

Consuetudo quòd inferior Episcopo possit instituere Vicarium ad tempus in ecclesia curata, non valet. licèt ex priuilegio possit.

DECISIO XIIII. aliàs 150.

NOta, quòd non admittitur cõsuetudo, qui allegat inferior Episcopo, quòd possit ecclesiæ curatæ instituere Vicarium ad tempus: vt c. 1. de capel. mona lib. 6. Et dic plenè vt per Inno. in c. 1. & c. in Lateranensi de præb. Ex priuilegio autem admittetur talis consuetudo. & articulus de tali materia admittitur: vt notat Archid. in d. c. 1. allegato de capel. monac. lib. 6.

EPITOME.

Optio non ex nouo sed antiquo titulo prouenit.

DECISIO XV. aliàs 666.

NOta, quòd optio non venit ex nouo titulo sed ex antiquo: vt probatur in c. cum in tua de consuetu. lib. 6.

EPITOME.

Stylus palatij apostolici est ius, licèt ex facto oriatur.

DECISIO XVI. aliàs 710.

NOta, quòd stylus sacri Palatij est quoddam ius, licèt veniat ex facto: vt probatur in c. ex literis. extrà de constitutio. & c. venerabilis. de confir. vtili. & 15. distin. c. 1.

EPITOME.

Permutãtes insimul expediunt literas, seu bullas suas nec alter sine altero posset illas expedire, & hoc de stylo Cancellariæ apostolica.

DECISIO XVII. aliàs 770.

SCiendum quòd de stylo Cãcellariæ est, quod si aliqui permutant sua beneficia, vnus sine alio non potest habere literas, siue bullas licèt alius cum alio liberè possit.

De Electione.

EPITOME.

Electiuum beneficium dicitur tantùm illud, in cuius collatione requiritur confirmatio superioris, seu seruatur forma c. quia propter. de electione seu per cuius vacationem ecclesia redditur viduata Prælato.

DECISIO I. aliàs 124.

1 NOTA, † quod vocetur beneficiũ ele-
a ctũum: a dic quòd vocatur beneficiũ electum illud, in quo requiritur confirmatio superioris, posito quod sit de minoribus beneficijs. an no. per Ioan. And. in c. 1. de præb. in ele. nam aliàs non videtur beneficium electiuum: imò magis collatiuum: ex quo immediatè post electionem sine confirmatione ius quæritur, quia talis electio habetur pro collatione: ex quo non indiget confirmatione superioris. Audiui tamen quòd Innocenti. Papa septimus, declarauit semel in camera, quòd volebat id beneficium esse electiuum, & dici electiuum, in cuius electione seruabatur forma c. quia propter. de elect. vel per cuius vacationem ecclesia redditur viduata Prælato. illud autem beneficiũ ad cuius electionem simplicem, seu nominationem quis assumitur sine solennitate, seu confirmatione superioris, nõ debet dici propriè beneficium electiuum, sed potiùs collatiuum: eum in talibus per electionem ius quæratur.

AUDITIO.

a *Beneficium electiuum. Adde deci. 67. incip. præmissa igitur opinione. infrà de conceß. præb. Et an mandatum ad beneficia comprehendat. prebendam etiam electiuam in ecclesia collegiata. vide deci. 62. suprà de rescri.*

EPITOME.

Canonicus vltra numerum statutum, potest de canonicorum consensu eligi, licèt non sufficiant facultates ecclesiæ.

DECISIO II. aliàs 251.

NOta gl. B. quòd super numerum statutum posito quòd non supperant facultates potest quis eligi in canonicum præbendatum de canonicorum ipsorum consensu: vt nota. in c. authori. de insti. vide c. dilecto de præb. in fin. quod videtur facere contra.

EPITOME.

Electus litigans super electione si decedat, nihilominus sententia super iure electionis ferenda est.

DECISIO III. aliàs 900.

NOta gl. qualiter mortuo electo litigante super electione fertur sententia, etiam post mortem super iure electionis: vt not. Inno. in c. ex parte. de arbitris.

EPITOME.

C. si hi contra quos. & clem. 2. vt lite penden. non habent locum, nisi quando litigatur super beneficio, & non super pertinentia collationis iure collatorum.

DECISIO. IIII. aliàs 380.

NOta secundũ opi. Io. And positam in c. dudum. 2. de elec. quòd posito, quòd decret. si hi cõtra quos. vt lite penden. lib. 6. & c. 1. eo. tit. in cle. habeant locũ, quãdo super duabus electionibus vel præsentationibus litigatur de beneficio: nõ tamen habét locum quãdo litigatur inter eligentes, seu præsentantes, & possessor moritur lite pendente, secùs si petitor. vt notat Ioan. And. in nouella in alleg. c. si hi contra quos. ergo non

 debent

debét extendi ad aliú casum, scilicèt quando litigatur inter eligentes, seu præsentantes. & quia potest esse præiudicium, si præsentans, seu eligés non posset præsentato mortuo alium surrogare. arg c. si electio. de electio. lib.6. licèt aliqui contrà: quia videtur remanere eadem ratio. infrà de rost. spo. dec.17.

EPITOME.

Sequester durante sequestro potest eligere, & præsentare,

DECISIO V. aliàs 324.

NOta glo. Inno. & Hostien. quòd ille, penes quem fit sequestrum, duráte sequestro potest eligere, & præsentare, sicut ille, pro quo est factum sequestrum: vt no. in c. examinata de iudic. in 1. glo. & Pau. in capitu. vnic. de sequestra, in clemen.

EPITOME.

Electio facta per compromissarios vota electi capitularis non scrutato, valet, licèt dictum fuerit in compromisso quod perscrutatis votis omnium, & singulorum eligerent.

DECISIO VI. aliàs 844.

CAnonici, seu capellani compromiserunt in tres de ipsis, vt scrutatis votis omnium, & singulorum de capitulo, illum eligerent in Episcopum, in quem omnes, vel maior pars ipsorú conuenirét. Ipsi scrutatis votis suis primò, & deinum verò aliorum repererût quòd omnes conuenerût in Præpositum illius ecclesiæ. Ipsi compromissarii illû solenniter elegerût non scrutato priùs voto suo, qui præsentata sibi electione cósensit electioni. Quæritur vtrum teneat electio? Quidá dicebant quòd non ex quo non fuerunt scrutati vocé illius electi, qui erat præsens, & de capitulo propter formá compromissi quæ habebat, vt scrutatis vocibus omnium & singulorum, &c. Ipsi verò non fuerût scrutati voces omnium, & singulorú, ex quo illum omiserunt: quia mandati forma diligenter est obseruanda: vt de rescri. c. cùm dilecta, ff. de manda. l. diligenter. &c. cùm expediat. de elect. lib.6. & eo. tit. c. cum dilectus, §.1. in antiquis. Non enim completa est conditio, sub qua data est, vel fuit compromissariis eligédi potestas, scilicèt si scrutatis vocibus omniú, & singulorum: & igitur nec potuerunt eligere, Alij dicebant quòd electio erat bona: quia satis consentiendo electioni declarabat vocem suam ille propositus: ergo &c. Sed illud non sequitur quòd fuerint per hoc scrutati vocem ipsius, quod requirit forma mandati ab homine dati. Et potanter dico ab homine, iuxta not. per Ioan. And. in capitu. fin. de restitu. spol. Inducebant illi etiam quòd si vltrà eius vox in scrutinio fuisset per compromissarios inquisita, cùm & si fuisset inquisitus, non posset, nec deberet se nominare; quia sic ambitiosus esset. de instit. c. fi. Et si alium nominasset, ille nihil profecisset; cùm necessariò, ex quo omnes alij in ipsum Præpositum conueniebant, ipse eligendus erat: igitur non fuit magnum inconueniens, si eius vocem scrutati non fuerint: cùm & illud scrutatum non prodesset: vt arg. l. aliquando. cum concord. ff. ad Velleia.

EPITOME.

Reseruatio beneficij per commendam non perpetuam subsecutam non expirat.

DECISIO VII. aliàs 244.

NOta, quòd vbi beneficium est reseruatum, si tradatur in commendam, non extinguitur [a] reseruatio, nisi esset commenda perpetua: quia tradens beneficium in commendam, videtur beneficium tenere, arg. l. rei depositæ. ff. commodati. Nec esse videtur beneficium penes illú, cui est commendatum: cùm habeat ad tempus: vt l. ex facto. de hæred. institu. & ca. nemo. de electio lib.6. cum ibi not. per doctores Ioan. & Archi. Vbi autem est perpetua commenda, [b] non videtur vacare beneficium. ar. notatorum in alleg. c. nemo. Et quod notat Archi. in c. si propter. de rescri. lib.6.

ADDITIO.

a *Extinguitur. Adde per Bis dec.1. de preb.*

b *Commenda. Adde quòd ille, qui habet ius conferendi beneficium iure speciali, non potest illud dare in commendam. not. Dominic. de S. Gemi. in c. nemo. de elect. lib.6. in fin. idem tenet Fely. in c. auditis. de prescr. 5. col. versi similiter videmus. nu.12.*

SVMMARIA.

1 *Papa si reseruat beneficia, quæ aliquis obtinet, sortitur effectum reseruatio etiam in beneficio, quod ille obtinebat solum de facto.*

2 *Terram alicuius si mandatur supponi interdicto, illud mandatum extenditur ad terram facto detentam, & non iure.*

3 *Reseruatio facta ad instátiam partis tanquam ambitiosa debet restringi: secùs si fuerit motu proprio.*

DECISIO VIII. aliàs 274.

1 NOta, † quòd vbi Papa reseruat beneficia quæ obtinet Titius, & Titius de facto obtinet vnú beneficium, de quo ipso iure est priuatus, quia incópatibile reseruatio ad illud beneficiú quod obtinet de facto, videtur extendi: quia beneficiorú collatio ad Papá pertinet: ideò non mirú, si per reseruationé tale beneficiú ad Papá sit deuolutú, cùm ista verba beneficia quæ obtinet Titius, sint verba generalia; & videntur intelligi siue de iure siue de facto, dú tamen sit in possessione. argu. l. stipulatio ista, §. si quis forte. ff. de verborum. obligati. Nec in isto casu est necesse, quòd Titius obtineat, dum tamen detentionem seu possessionem habeat, seu ei incumbat. vt notatur in simili de senten. excómunic. c. si senten.

2 lib.6. per Arch. vbi dicitur, quòd † quando mandatur terra alicuius domini interdicto supponi, extenditur mandatú ad terrá quá tenet dominus de facto, & non de iure. Ad quod facit c. primum de po

de postulati. prælator.versi. nec valet & istud te-
net communiter audientia,licèt contrà videatur
3 c.si gratiosè.in fi.de rescri.li.6.& quia † reserua-
tio videtur ambitiosa, quando est facta ad instan
tiá partis.secus si motu proprio,secundùm Col-
lecta.& Fredericum de Senia, vt notatur per Io-
an And.in c præsenti.super verbo,finitur. de of-
ficio leg lib.6.ad quod.l.is qui.in ti.in princ.ff.de
religio.& sump.fune.

EPITOME.

Gratia ad beneficium vacaturum per promotionem alicuius non expirat per mortem Papæ, licèt successor gratias per prædecessorem ad vacaturas concessas in genere reuocauerit.

DECISIO IX. aliàs 745.

NOta, quòd si dominus noster papa Vrbanus septimus fecerit gratiam alicui de aliquo beneficio vacaturo per promotionem alicuius ad aliud beneficium, certis executoribus super hoc deputatis, quòd mortuo domino Vrbano nihilominus stat, licèt venerit reuocatoria domini papæ Gregorij vndecimi: licèt tempore domini Vrbani non fuerit prouisum de illo beneficio sic vacaturo, & sic tenet maior pars Rotæ, veritas tamen prædicti dubij meliùs apparet, seu apparebit ex verbis positis in reuocatoria cuiuslibet papæ.

De Translatione episcopi, vel electi.

EPITOME.

Episcopi vel electi fructus extantes tempore translationis beneficiorum priorum debentur translato, siue assumpto in Episcopum: secus si esset monachus. & quid in mortuo.

DECISIO I. aliàs 137.

NOTA quod assumptus in Episcopũ, seu trãslatus fructus sibi debitos ratione beneficiorũ quæ tenebat ante translationem potest petere: maximè fructus tẽpore trãslationis extantes de quo dicit vt in c. præsenti. de off ord. per Io. And.& in c.2.de reb.eccl.non alienan.per Io.Mo.& ca.relatum.de test.per Inn. & pro hoc facit.l.1.§.fi. ff. de vi & vi at. secus est in monacho: vt in authen. de sanctis.episco.§ si monachus. Idem dixerunt quidam in mortuo, quòd dictũ est in translato, scilicèt quòd hæredibus fructus percepti applicantur, & non successori, seu ecclesiæ.

De Renuntiatione.

EPITOME.

Vicarius qui potest ex speciali mandato recipere resignationem beneficiorum, non potest illa conferre: licèt præsentatos per patronum possit instituere sine speciali mandato.

DECISIO I. aliàs 43.

NOTA, quòd Vicarius Episcopi habens potestatem recipiendi resignationem beneficiorum causa permutationis, resignata non potest conferre cùm in collatione beneficiorum requiratur speciale mandatum: vt de off vica c.fin.li.6.licèt videretur contrarium: quia præsentatos per patronos potest instituere sine speciali mandato: vt ibidem notat Archi ad quod notat.in c.vn.de insti.eo.lib.& cùm beneficia permutata non possint conferri alijs, nisi permutare volentibus cap. vn. de rerum perm in cle. videretur idem in beneficijs permutatis sicut in præsentatis ad beneficia per patronos, licèt prima opinio communiter teneatur in Rota.

SVMMARIA.

1 *Resignans beneficium etiam ex causa permutationis perdit possessionem beneficij resignati.*
2 *Possessio sub modo facta non nisi modus sequatur, transit.*
3 *Resignãs ex causa permutationis, si expellatur à possessione non habebit interdictum restitutionis, si permutatio sequatur.*

DECISIO. II. aliàs 67.

1 NOta, quòd † resignans[a] beneficium causa
2 permutationis videtur perdere omnimo-
dam possessionem si post factam resignationem
permutatio sequitur: quia ex quo per resignatio
nem perdidit ius beneficij, multò fortius vide-
tur perdere possessionem: cùm faciliori modo
perdatur possessio quàm dominium: vt l.si quis
vi.§. differentia ff. de acquirenda posses. Et quia
permutatione secuta tempore resignationis be-
neficij videtur totum ius perdidisse: vt dicitur
in simili. ff. de ma. vin. l.5. iunct. l. si cùm optio.
de optio. lega. hoc videtur dicere Innocen. in c.
inter cætera. de præbend. in principio. vbi dicit
2 quòd † possessio non transit sub modo facta, nisi
modus sequatur: ergo si modus sequatur, & se-
quatur permutatio, videtur transmissa à tempo-
re resignationis possessio. Item iste resignatus nõ
potest dici post resignationem possidere ciuili-
ter, cùm non sit dominus beneficij: nec tanquam
in suo possidere, quod est ciuiliter possidere: nec po-
test dici possidere naturaliter: quia nõ tanquam
vsufructuarius, vel tanquam habens ius in re,
quod est possidere naturaliter.l.1.§.dicitur. ff. de
vi & vi armata. Et quia renuntiauit iuri suo, vi-
detur naturalẽ perdere possessionẽ, quæ erat cõ-
iuncta cũ ciuili ex quo ciuilẽ perdidit. quia in du
bio videtur totum ius deduxisse: vt l.an eadẽ.§.1.
3 ff. de exceptio. rei iudic. quare † videtur ex his,
quòd taliter resignans causa permutationis vi-
detur perdere omnimodã possessionem, vt si ex-
pellatur nõ detur sibi interdictum restitutionis,
& hoc si permutatio sequatur quia si nõ seque-
retur permutatio, videretur resolui possessio ipso
iure in ipsum resignantẽ causa permutationis: vt
dicitur in simili in l.1.& 2.cũ ibi no.de in diẽ ad-
iectio.ad quod facit nota.per Arch.in c.si benefi
cia.super verbo, reuertuntur.de præb.li.6.

ADDITIO.

ADDITIO.

a *Resignās. Adde dec.2.suprà.de rer.permu.in nouis.*

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio petitionis restitutionis facta per iam spoliatum, valet.*

2 *Spoliatus potest per pactum renūtiare petitioni restitutionis.*

DECISIO III. aliàs 68.

1 NOta,† quòd licèt post spoliationem nō valeat renuntiatio super beneficio: vt in ca.
2 sollicitè.de resti spoliato.bene valet†.si renuntietur petitioni restitutionis per pactum: vt notatur in c.super hoc.super verbo, renuntiatum. de renuntia.per Inn.ad quod facit l.si quis rationes. de lib.leg.iunct.l. si vnus.§.illud. & §.pacta. ff. de pact.vide infrà dec.6.& 11.eo.ti.

EPITOME.

Renuntiatio cessionis bonorum non tenet,etiam cum iuramento.

DECISIO IIII. aliàs 177.

NOta,quòd secundùm aliquos cessioni bonorum quis potest renuntiare per iuramentum: vt c.ex rescripto.de iureiur.quia tacitè propter contumaciam non soluentis in tempore dilationis sibi datur potestas renuntiādi beneficio cessionis, vt l.si.cum ibi notat.C.qui bo.cede. pos. Et potest consuetudo & pactum valere: vt no.in rub.de deci.sed consuetudine potest induci quòd liber homo ponatur in custodia: vt l. j.C. de patri.qui filij. distra. Alij contrà, quia tale iuramentum continet inhumanitatem: ideò licèt ipso iure teneat, tamen videtur absoluendus, vt nō intrudatur in carcerem,nec persistat in excōmunicatione ligatus: vt c.cùm quidam.de iureiur.vide infrà,de arbi.deci.2.circa medium.

EPITOME.

Renuntiatio beneficij non potest admitti per habentem potestatem conferendi tantùm.

DECISIO V. aliàs 218.

NOta, quòd cui datur potestas conferendi beneficia vacantia, eidem non videtur dari potestas quòd possit renunciationem recipere à volentibus resignare: quia in resignationibus possunt euenire multa, in quibus propter factum resignātis posset damnificari ille, ad quem pertinet collatio ad quod facit c.dudū.de præb. li.6. vide dec.13.℥.eo.tit.

EPITOME.

Renuntiatio spontanea beneficij nocet spoliato post renuntiationem.h.l. Vel sic. Spoliato post renuntiationem agenti restitutorio nocet spontanea renuntiatio. si ius si ante renuntiationem fuisset spoliatus.

DECISIO VI. aliàs 216.

NOta, quòd existenti in possessione beneficij renūtianti spontaneè beneficio, si postea dicat se spoliatum, potest obijci spontanea renuntiatio: secùs esset, si obijceretur spontanea renuntiatio post spoliationem facta. sic notat Inn.in c.cùm super.2.gloss.ver. respondeo. quia si reus. sic intelligitur c. sollicitè. & c. accepta. de restit.spolia.

ADDITIO.

a *Nota, quod existenti. Adde decis.4.hoc titul.suprà, in nouis.*

EPITOME.

Renuntiatio simoniaca non nocet resignanti.

DECISIO VII. aliàs 236.

a NOta, quòd resignatio facta simoniacè[a] nō tenet etiam in præiudicium resignantis: vt no.Inn.in c.cùm vniuersorum de rerum permuta. Et no. Arch.in c.dudum. in prin.de præben.li.6. Et no. Ber. in c. super hoc.de renuntia-
b tio.super verb.pecuniæ.[b]

ADDITIONES.

a *Simoniacè. Adde Gemi.cons.125.*

b *Super verbo pecuniæ. Aduerte ad illam gl. quia licèt illa gl dicat, quòd renuntiatio teneat: tamen talis qui recipit pecuniam debet priuari beneficio propter simoniam quam commisit.*

EPITOME.

Expectans potest renuntiare ius quod habet ad rem in manibus solius notarij.

SVMMARIA.

1 *Resignatio facta per habentem beneficium in manibus solius notarij: non tenet.*

2 *Resignatio vbi non tenet, si superior intra sex mēses non conferat, vel renuntiantes ad beneficium non cōpellat redire: potestas conferendi deuoluitur ad superiorem.*

DECISIO VIII. aliàs 290.

1 NOta, quòd† licèt habens beneficium non possit tale beneficium resignare simpliciter, nisi in manibus superioris habentis potestatem instituendi, & destituendi: tamen secùs est in impetrante expectationem habente solùm ius ad rem: quia talis coram notario gratiæ suæ potest renuntiare: vt notat Inn.in c. quòd in dubijs. de renuntia. & Arch. in c.deliberatione. de of.le.li.6.in gl. penul. Et est ratio, quia ibi non est aliud interesse superioris, cum ius non sit quæsi-
2 tū in re, sed ad rē. Vbi† autē non tenet resignatio in beneficio quæsito, si superior infra sex mēses non conferat, vel resignantem ad beneficiū venire nō compellat, deuoluitur potestas cōferendi ad superiorem: vt notatur in c.admonet.de renuntiat. per Inn. Et circa renuntiationem iuris ad rem vide infrà deci.7.℥.de iur.patronat.

EPITO-

EPITOME.

Resignatio beneficij facta ex causa permutationis non operatur veram vacationem beneficij, si permutatio non sortiatur effectum.

DECISIO IX. aliàs 339.

NOta, quòd beneficium resignatum causa permutationis non videtur vacare secondùm Latera. cōcilium ad hoc quòd beneficium possit ad superiorem deuolui, si permutatio non habuit effectum, vt quia vnus permutātium non habuit ius in beneficio, quod permutauit: quia permutatio videtur sub modò, vel conditione: quæ permutatio non valet, si modus non sequatur: vt beneficium videatur vacare. argu. not per Inno. in c. inter cætera. de præbend. vide infrà de rerum permutatione. deci. 4. & 5.

EPITOME.

Resignatio beneficij reseruati etiam causa permutationis inducit veram vacationem beneficij, licèt pro collatione sit recurrendum ad Papam.

DECISIO. X. aliàs 398.

NOta, quòd resignatio beneficij reseruati etiam ex causa permutationis veram vacationem inducit: quia reseruatio Papæ licèt collationem impediat, seu quāuis aliam dispositionē beneficij: vt in c. vt nostrum. de appellatio. & c. si eo tempore de electio. lib. 6. tamen non impedit resignationem quin valeat licèt clerici resignantes debeant recurrere ad Papam pro permutatione perficienda. Item beneficia ex causa permutationis resignata vacāt in veritate, ita quòd post vacationem huiusmodi debet sequi vera collatio, & institutio: vt leg. & no. in c. vni. de rer. permu. lib. 6. licèt ibi Ioan. Mo. videatur dixisse contrarium, cuius opinio reprobatur. Pro quo etiam facit cle. vnic. eo. tit. vide infrà dec. 14. eo. tit.

EPITOME.

Iuramentum nocet spoliato petenti se restitui.

DECISIO XI. aliàs 428.

NOta, quòd si spoliatus beneficio suo post spoliationem petitioni restitutiónis cum iuramento renunciet: dic, quòd sibi nocet intantùm quòd posteà petens se restitui, non auditur. arg. notatorum per Inn. in c. super hoc de renun. Nec obst. c. solicitè de resti. spolia. quia ibi solùm fuit renuntiatio possessionis, secùs hic vbi cum iuramento renuntiauit etiam petitioni restitutionis, vide suprà eo. tit. dec. 5. & 6.

EPITOME.

Conclusio in causa reuocatur per admissionem articulorum.

DECISIO. XII. aliàs 468.

NOta, si post conclusionem in causa beneficiali factam ad instantiam actoris admittētur articuli rei, tacitè cōclusio videtur reuocata. Ex quo sequitur. quod non est necessaria in causa beneficiali: secùs in causa prophana. iuxta ea quæ no. in cle. sæpè. de verb. signi. vide. 1. deci. 1. de probatio.

SVMMARIA.

1 *Executores dati ad prouidendum de beneficio vacanti non possunt admittere resignationes.*
2 *Resignationes admittere nō potest, qui inuitum destituere non potest. & dec. seq. nu. 3.*

DECISIO XIII. aliàs 531.

1 QVæritur † vtrùm executores gratiarum dati ad prouidendum de beneficiis vacantibus, possint accipere resignationē alicuius volētis in eorū manibus beneficiū suum resignare, vt sic ea recepta prouideant. Et dic quòd non: quia opus est, quòd expressè cōmittatur potestas recipiendi resignationem: vt de præbend. c. dudum. circa prin. lib. 6. Et pro hoc faciunt no. per Archi. de verb sig. c. sicut eo. lib super verbo, cedēdum.
2 Et quia † tales executores taliū sic resignare volentium non possunt inuitum destituere: ergo
a nec eius resignationem [a] suscipere. probatur cōsequentia per ea quæ no. Io. And. in cle. 1. de regularib. in gl. super verbo, manibus. & per Inno. de renun. c. quòd in dubiis. in fin. glo. secundæ. & per Archi. in c. si ie. de renun. super. verb. renuntiet. & per eundem in c. deliberatione prouida. super versi. firmitatis. de offi. deleg. lib. 6. & in d. c. sicut. vide dec. 5. suprà eo. tit.

ADDITIO.

a *Nec resignationem. Adde deci. 1. proximè seq.*

SVMMARIA.

1 *Impetratio beneficij cēsetur surreptitia, si impetrās tacet se habuisse beneficium aliud reseruatum, & illud resignasse in manibus illius qui non potuit resignationem admittere. & per totam decisi.*
2 *Capellani Papæ sunt exempti à iurisdictione cuiuscunque ordinarij.*
4 *Renuntiatur faciliùs beneficio quærēdo, quā quæsito.*

DECISIO XIIII. aliàs 573.

1 QVidam † Cardinalis obtinés quandam dignitatem in quadā ecclesia, ratione cuius ad eius collationem pertinēbat vnum beneficiū auctoritate sua ordinaria illud in curia contulit cuidam capellano Papæ præsenti tunc in Curia, & collationem huiusmodi acceptanti, tandem ille capellanus cùm non posset faciliter obtinere pacificam possessionem illius benficij, ipsum post aliquod tempus resignauit, seu renuntiauit in manibus eiusdem Cardinalis, qui auctoritate sua ordinaria admisit resignationem, posteà verò dictus capellanus impetrauit à Papa vnum aliud beneficiū, de illo alio sic renuntiato, seu resignato nullā faciens mentionē: quæritur an valuerit impetratio, vel an ista vltima gratia per Papam sibi facta surreptitia cēseatur, ex eo quia tacuit

cut alind beneficium? Et quidam dicebant eã fur
reptitiam: quia renũtiatio quam fecerat in mani
bus Cardinalis non valebat, nec admissio eius-
b dem auctoritate ordinaria subsecuta: [b] quia be-
neficia capellanorum Papæ reseruata erant tunc
per Papam: & cum dictus capellanus iam habe-
ret ius in beneficio per collationem sibi factam,
cui assensit, etiam si non haberet possessionem:
vt in c. si tibi absenti de præben. lib.6. ideò non
potuit resignari, nisi in manibus Papæ, vel eius
cõmissarij, qui solus posset eum inuitũ destitue-
2 re, cum sit exẽptus quicunque Capellanus Papæ
3 à iurisdictione cuiusque ordinarij quia † is demũ
potest auctoritatẽ præstare renuntiationi, & co-
ram eo potest fieri, qui potest inuitũ destituere:
iuxta no. per Inn. & doc. de renun. c. quòd in du-
biis ergo si non valuit resignatio, adhuc habebat
ius in beneficio: licèt enim posset eo priuari,
quia eam fecit in manibus nõ habentis potesta-
tem: & licèt etiã in eius præiudiciũ superior ha-
bens potestatẽ. s. Papa, posset ratificare, & admit-
tere renuntiationem, nec ipse posset resistire, nec
pœnitere, nec beneficium repetere, tamẽ donec
eius ratificatio, & admissio subsequatur, interim
habet ius in beneficio, & remanet in eo intitula-
tus iuxta veram opinionem Innoc. in d.c. quod
in dubiis. cùm ergo Papa tempore vltimæ gratię
nondum illam renuntiationem ratificet, adhuc
habebat ius in d. beneficio non obstante illa re-
nuntiatione facta in manibus Cardinalis aucto-
ritate sua ordinaria & non apostolica eam reci-
pientis. & per cõsequens cùm haberet ius in eo-
dem ipse in impetratione alterius debuit facere
mentionem, de præbend. capi. si motu proprio.
lib.6. Secùs tamẽ fuisset, si ageretur de beneficio,
in quo non haberet ius in re, sed ad rem, de quo
esto quòd quis impetrans teneatur facere men-
tionem, iuxta not. per Ioan. Andr. in nouel. de re
iud. lib.6. capit. ignorantia. tamen eius renuntia-
tio facta in manibus notarij, vel alterius potesta
4 tem non habentis tenuisset: quia faciliùs † renun
tiatur beneficio quærendo, quàm quæsito. iuxta
no. per Inno. in d.c quod in dubiis. & per Archi.
in d.c. deliberatione prouida de offi. legat. in fin.
& in ista opi. ego etiam. Quidam tamen alij dice
bant contra, quòd vltima gratia non foret surre-
ptitia: quia secundum eos, renuntiatio tenuit in
eius præiudicium. iuxta no. per Ber. in d.c. quod
in dubiis sed illa opin. non approbatur: quia imò
c non tenuit, donec eam approbaret [c] ille, qui ha-
bet potestatem: vt suprà dixi, quare hæc ratio
non procedit: imò, secundum eos, ordinarius po
tuit eam admittere non obstãte reseruatione be-
neficiorum capellanorum, quia licèt illa reserua-
tio afficiat beneficia eorum quò ad potestatem
conferendi, vt nullus possit ea conferre, cũ vaca-
bunt, nisi Papa: tamen non afficit ea quò ad po-
testatem renuntiandi, seu renuntiationem de eis
fiendam admittendi. & ideò secundum eos ordi
narius poterit admittere. Sed ego contrà, vt di-
xi suprà, quia potestas admittendi renuntiatio-
nem non impeditur propter reseruationem solũ
sed propter exemptionem: quia capellani ab o-
mni iurisdictione ordinaria sunt exẽpti, & ideò
quia ordinarius non posset in iudicio eum inui-
tum destituere. cùm in eum iurisdictionem non
habeat ita non poterit eius renuntiationem ad-
mittere. quare hæc ratio non obstat. arg. not. per
Inn. in d c. quòd in dubiis. & ideò prima opi. vi-
detur verior. vide dec.7. infrà de rer. perm. & de-
cisi.10. suprà hoc eo. titu.

ADDITIO.

a *Obtinens. Adde Franc. de Pani. in tract. de offic. & potestat. c. sede vacant. in 2 part. Inno. in c. quia diuersitatem. de conces. preb.*

b *Subsecuta. Adde decisio.1. de rerum permutat. suprà in nouis.*

c *Donec eam approbaret. Adde gl. in c. ad aures. extrà de his quæ vi metusue causa fiunt.*

EPITOME.

Auditor Rotæ sine speciali mandato non potest admittere resignationem beneficij, sed litis & causæ sic.

DECISIO XV. aliàs 708.

a NOta, quòd Auditor [a] sacri Palatij non potest recipere resignationem alicuius beneficij sine speciali mandato Papæ: renũtiationem autem litis, & causæ alicuius beneficij potest recipere. & ita seruat Rota.

ADDITIO.

a *Auditor. Adde suprà in no. eod. titu. deci.6. circa medium.*

EPITOME.

Resignatio in manibus patroni facta per præsentatum valet: & secunda præsentatio etiam ante resignationem primi præsentati facta, post resignationem primi valet & admitti debet si de aliàs idoneo sit facta.

SVMMARIA.

1 *Præsentatio secundi facta post renuntiationem primi præsentati in manibus patroni subsequẽte etiam renuntiatione in manibus Episcopi, valet.*
2 *Patrono clerico non permittitur variare.*
3 *Præsentatus an possit in manibus solius patroni clerici renuntiare.*
4 *Patientia operatur consensum in eo, qui actum contradicendo impedire potest.*

DECISIO XVI. aliàs 845.

1 PAtronus † clericus primò præsentauit Episcopo A. Episcopus antequam vellet illum admittere, & instituere, præmisit edictum: vt si quis vellet se opponere certa die compareret, quo termino edicti pendente dictus A. præsentatus, in manibus ipsius patroni solùs renũtiauit præsentationi suæ, & iuri sibi per eam quæsito. quo facto dictus patronus cuidam canonico cessit seu concessit pro illa vice ius præsentandi, vt suo nomine quem vellet præsentaret, qui canonicus

nicus præsentauit eidem Episcopo B. & tandem antequàm Episcopus dictum B. secundo præsentatū instrueret A primus præsentatus in manibus Episcopi iterū renuntiauit iuri suo cui primò renuntiauerat in manibus patroni: & tunc Episcopus B secundò præsentatū admisit,& instituit posteà verò Episcopus prætendēs secundā præsentationē non tenuisse, & per consequēs institutionem subsecutā: ex eo quia patronus antequā primus in manibus Episcopi renūtiasset,nō pote
2 rat secundū,scilicèt B. præsentare: quia † erat patronus clericus, cui non permittitur variare: & per consequens nec dictus canonicus,cui potestatē præsentandi concesserat eundē B. potuerat præsentare,& sic ex hoc potestatē conferendi ad se pertinere iure deuoluto:ex eo quia post renūtiationem primi, scilicèt A. patronus, aut alius eius nomine nullum præsentauerat infrà tempora debita, beneficium illud contulit authoritate ordinaria, & tanquam iure ad eum per patroni negligentiam deuoluto, cuidam C. Tandem autem veniens in notitiam cuiusdam D. expectantis authoritate apostolica ad collationem dicti Episcopi beneficiū illud infrà tempus debitum ipse D. apostolicus impetrans acceptauit, & sibi obtinuit prouideri per executorem suum: per cle. si de beneficio. de præbend. Quæritur quis dictorum A.B.C.D. in dicto beneficio sit potior? Et pro euidenti decisione huius quæstionis ex prædicto thæmate formantur sequentia dubia.
3 Primò † an dictus A. primò præsentatus potuerit in manibus solius patroni clerici renuntiare & eius renūtiatio valuerit: præsertim postquàm præsentatio iam erat delata,& exhibita superiori scilicèt Episcopo? Et fuerat dictum quod sic per Ioan. And. in c. si elect. de elect. lib. 6. cum remissioni. ibi fact. & per Arch. de elect. of leg. c. deliberatione. §. fi. circa finem. Secundò, an dictus patronus potuerit cedere, vel cōcedere illa vice ius, seu potestatem præsentandi illi canonico, seu alteri? Et fuit dictum quòd sic, ex quo beneficium vacabat. ar. c. constitutus. de concess. præb. cum ibi nota. per Inno. in c. dilecto. de elect. Tertiò, an dato quòd renuntiatio non fuisset facta in manibus patroni per ipsum A. primò præsentatum, vel facta non fuisset de iure: si pendente prosecutione præsentationis suæ primus patronus secundum, scilicèt B. præsentauit, seu canonicus prædictus eius nomine: si primò præsentatus posteà iuri suo debitè in manibus Episcopi renuntiauit, talis secunda præsentatio sit admittēda per Episcopū? & videtur quòd non: quia facta fuit pendente prima præsentatione ipsius A. & sic nulla fuit ipso iure, quia nō licuit tali patrono clerico, nec alio eius nomine venienti variare. de iure patronatus. c. cùm autem. & sic licèt deueniat ad casum, quo fieri poterit, scilicèt quia primus præsentatus renuntiauit iuri suo, non propter hoc validatur. argu. c. non firmatur tractu temporis. de reg. iur. lib. 6. Credo tamen quòd sit admitten da, si patronus petat eam admitti, vel alius eius nomine: quia petendo eam admitti, satis videtur eam de nouo facere, ex quo suam obtinet voluntatem. & ita quasi vt ex nunc, sumat vires, non retrò. arg. ff. de offi. procons. & leg. l. obseruato. §. fi. cum iurib. alleg. & c. licèt. de proc. lib. 6 & idē crederem, etiam si nō petit eam admitti, dum tamen nō reuocet aliam faciēdo. sed in eadem voluntate persistat, & ipsemet præsentatus secundus petit eam admitti, quia satis patronus videtur eam facere, ex quo in eadem voluntate persistit, & permittit eum prosequi illam præsentationem. ar. d. §. fi. cum iurib. ibi alle. & ar. de sup. ne. præl. c. literas. cum ibi no. & sic multò fortius credo quòd si postquàm primus renuntiauit, Episcopus illum secundum instituit, & patronus non contradixit, quòd valeat institutio, & idem si tunc patronus nesciuit: sed posteà ratum habuit: quia sufficit ratihabitio patroni. arg. de iure patro c. cura. & c. suggestum & not. expresse per Hosti. in sum. de iure patro § fina. qui incipit. in quibus deferant. versi. quid si ecclesia vacan. Pro
4 premissis etiā facit, quia † quando patitur, quod potest impedire, consentire videtur: vt l. sæpè §. cur autem. ff. de re iudi. iuxta no. ff. de pig. l. fideiussor. §. pater. & per Dyn. in reg. iur. qui tacet. & regula, is qui tacet. lib. 6. imò forsan posset dici, quòd etiam absque nouo consensu patroni ista secūda noua præsentatio sumat vires: nec patronus possit cōtrauenire: quia ab initio in sui præiudicium tenuerunt. ar. ff. de ser. rust. prædi. l. per fundum. & commu præd l. 2. & fi. nec permittēdum est sibi venire contra factum suum. argu. l. post mortem. ff. de adop. non enim ab initio simpliciter erat nulla: nisi in fauorem primi, cui præiudicari per secundā præsentationem nō debuit, nec potuit, ergo cessante fauore primi: cessabit inualiditas secundæ præsentationis, & sumet res efficaciam. ar. d. l. per fun dum & d. l. fi. Non enim interest alicuius eam non esse nullam: non Episcopi: quia licèt esset nulla, non propter hoc ad eum pertineret dispositio beneficij, vt infrà dicā nec primi, quia iam renūtiauit: nec patroni: quia hoc non posset allegare, cùm suam turpitudinē allegaret, & veniret contra factum suum. Et quia vt præmisi, saltem in eius præiudicium tenuit, igitur ex quo nullus potest prætendere interesse huius nullitatis, seu inualiditatis, videtur quòd nullus sit audiendus, volens eum impedire quominus admittatur: quia non solent audiri, quorum non interest. de ele. c. cùm inter R. Quartò, dato quòd dictus patronus clericus petidente præsentatione primi secundū præsentat, quæro an propter hoc ad superiorem, scilicèt Episcopū deuoluatur dispositio: vt Episcopus primo renuntiante eo ipse possit de beneficio disponere, quasi patronus sic variando reddiderit se indignum? Et dico quòd non, dum tamen non præsentauerit indignum. ar. no. in simi. per Inn. de ele. c. consideramus. in 2. glo. in princi. & sic dico quòd nisi vt in præcedenti quæstione dixi in fine, secunda præsentatio posset dici resumere vires, vel aliàs forsan non possit propter impedimentū in persona eiusdem secundò præsentati secunda præsentatio sortiri effectum. ex quo primus renuntiau t, & secunda præsentatio nulla est si hoc teneas: vel aliàs non potest sortiri effectum, ius præsentandi debet redire ad eundem patronum, & nō deuoluitur potestas disponendi ad superiorem. arg. d. c. si electi. de elect. lib. 6.

I quæ

quæ etiam habet locum in patronis & præsentatis: vt ibi no Io. And. in noue. in fi. in gl cũ electio ne. Sic ex præmissis concludo respõsionem propositæ quæstionis, quis dictorum A.B.C.D. sit potior: quia dico quòd B. secundò præsentatus per patronum: & dictus A. qui dicto iuri suo bis renũtiauit, nullũ ius habet C. verò: cũ Episcopus post admissionem & institutionẽ factam de B. secũdò præsentato, & infrà tempus debitũ cõtulit, etiam nullum ius tenet: cùm præsentatio secunda ipsius B. facta, postquàm primus renuntiauit in manibus patroni, fuit bona, & canonica, & admittenda, prout etiã fuit per Episcopum admissa, & benè: tum etiam quia & si non fuisset tũc bona, sumpsit vires post renuntiationem primi cessante causa impedimẽti ex patrono continuãte voluntatem, quasi de nouo fuit facta: tum etiã quia Episcopus admisit eam, tum etiam quia patronus non potest dici fuisse negligens, nec ad Episcopum per consequens etiam iure deuolu to pertinuit collatio: propter quòd etiam dictus apostolicus nullum ius habet.

De Supplen. neglig. præla,

EPITOME.

Iurisdictio deuoluitur ad superiorem per negligentiam Prælati inferioris Episcopo, non autem ad Conuentum, vel Capitulum.

DECISIO I. aliàs 278.

a Nota, quòd propter negligentiã [a] abbatis, vel alterius inferioris prælati ab Episcopo non transfertur collatio ad Conuentum, vel aliũ inferiorem: sed transfertur ad Episcopum, nec habet lo cũ c. nulla. de concess. præb. quod loquitur in Episcopo negligente: licèt faciat contrà, quod not. Inno. in c. cum dilectus. in princ. de consuetu. vbi no. quòd vacante monasterio abbate agit conuẽtus, secùs in Episcopo, secundum vnam opinionem. ergo non debet extendi ad aliũ casum. arg. not. in capit. cùm in cunctis. in fi. de elect. per Innoc. & pro ista parte videtur text. In c. quia regulares. de sup. neg. præl. in cle. & ibi no. per Docto. Ad superiorem autem instituentem, vel confirmantem transiuit: vt not. in c. quia regulares. al- leg. per Io. super ver. dispositionem. hoc tit. in cle. & circa istum modum deuoluendi, vide c. cùm in cunctis. per Inno. in fi. de ele. & c. cùm nostris. in prin. de concess. præb.

ADDITIO.

a *Negligentiam. Adde dec. 1. eo. tit. infrà in antiquis.*

De Tempo. ordinand.

EPITOME.

Episcopus infrà tempus sibi motu proprio se consecrari facibdi prorogatum, retinet priora beneficia: secus si ad supplicationem ipsius fuisset dictum tempus prorogatum.

DECISIO I. aliàs 276.

Vtrum Episcopus, cui prorogatũ fuit tempus, infrà quod debebat se facere consecrari, nihilominùs lapso tẽpore iuris perdat sua beneficia, vel an teneat vsque ad tempus prorogatum? Dic an proprio motu Papa sibi proroget: & tũc tetinet, an ad supplicationem eius, & tunc nõ: vt not. Io. And. & Inno. in c. cùm in cunctis. in de elect.

ADDITIO.

a *Vtrum Episcopus. Staphi. in tracta. de li. gra & in- sti. fol 20. ver. sed lapso tempore.*

De Ætate & qualitate.

EPITOME.

Minor 14 annis præbendam in cathedrali de iure obtinere potest licèt regula Cancellariæ aliter disponat.

DECISIO I. aliàs 204.

a Nota, quòd minor [a] 14. annis potest obtinere præbendam cathedralem. & istud tenet Rota. circa quod vide per Doct. in c. ex eo. de elect. lib. 6. & Cyn. in l. fin. C. de test. mil. & vide extra. de præb. c. super inordinata per Doct. vide super regulam cancellariæ quæ videtur dicere contrarium.

ADDITIO.

a *Nota quòd minor. Adde deci. seq.*

EPITOME.

Minor 14. potest obtinere officium simplex in ecclesia cathedrali, secus si haberet administrationem.

DECISIO II. aliàs 276.

Nota, quòd vbi est simplex officium in ecclesia cathedrali, quòd non vocetur dignitas, seu personatus, minor 15. maior autem 13. anno. tale officiũ potest obtinere: quia cum in talibus ætas non sit limitata, nõ curamus de ætate. not. Inno. in c. præterea. de æta. & quali. licèt secundum aliquos vbi tale officiũ haberet administrationem, minor 20. annis non posset tenere tale officium. per c. 1. de æta. & qualita. lib. 6. cum ibi nota. per Archi. ad quod facit not. Innoc. in c. de multa. in fi. de præb.

ADDITIO.

a *An tale officium. Quid dicendum sit in officiis regularibus, & an monachus minor. 25. annis possit esse eleemosynarius, vel sacrista, vel habere aliud officium claustrale, antequam adimpleuerit 24. suæ ætatis annum, vide in extrauagant. Benedicti. 12. quæ Benedictina vocatur sub tit. de decanis & præpo- sit. aliisque ad sacerdotium promouendis capitu. 29. incip. insuper cum caueatur. &c. Et quæ ætas hodie*

hodie requiratur ad obtinēda beneficia, vide Panor. in c. super inordinata de præb. Adde deci. 1. hoc tit.

De Filiis presby.

SVMMARIA.

1 *Dispensatio cum illegitimo facta, vt possit tenere beneficia, personatus, & dignitates cum cura, vel sine cura, etiam si ad ea quis per electionem assumatur, non includit ecclesiam cathedralem.*
2 *Dispensatio quò ad maiora extenditur ad minora.*
3 *Episcopus potest dispensare in præbenda cathedrali: licèt secus in dignitate, & personatu.*

DECISIO I. aliàs 54.

1 NOta, quòd † secundū aliquos,[a] & ma
a ximè secundū Cancellariā, quòd vbi
est dispensatū cum illegitimo quòd
possit tenere beneficia, personatus,
& dignitates cū cura, vel sine cura, etiam si ad ea
quis per electionē assumatur, si de ecclesia cathe
drali non fit mentio in tali dispensatione, nō ve-
nit ecclesia cathedralis. c. quāuis. §. de præb lib. 6.
& c. cui. de nō sacerdotali. e. tit. lib. 6. quia talis di-
spēsatio est odiosa: & ideò in terminis suis tenen
da. & sic non veniet quod est maius. s. ecclesia ca-
thedralis. ar. l. eos. C. de aquæ duc. lib. 11. licèt secū-
2 dū alios videtur cōtrà: quia † talis cū quo est dis-
b pensatū in maioribus [b] beneficiis, etiam videtur
dispensatum in minoribus: vt in c. cum in illis. de
præb. lib. 6. ad quod facit quod no. Archid. in c. 1.
3 de fil. presb. vbi dicit quòd † Episcopus potest di-
spensare in tali præbenda cathedrali, licèt nō in
dignitate seu personatu: ad quod no. in c. veniēs.
circa prin. per Inn. de fil. presb. ex quo dispensa-
tū est super dignitatibus, quæ sint regulariter in
ecclesia cathedrali. ff. de re iud. l. quidam. iunct. l.
ad rem. & l. legatum. quia beneficium Principis
est latissimè interpretandum. vide omninò infrà
deci. 4. de offi. ord.

ADDITIONES.

a *Nota quòd secundum aliquos Cathedralis ecclesia non includitur in dispositione generali, nisi in ea fiat specialis mentio vt hic. Idem dicendum de Episcopo, & de aliis superioribus prælatis, qui non includuntur in constitutionibus generalibus nisi de ipsis fiat mentio specialis. c. quia periculosum. de sentent. excommu. lib. 6. adde deci. 1. infrà. de offi. archipresbyter. Et an priuilegium & cōsuetudo, quæ loquuntur de ecclesiis parocialibus extēdi debeant ad ecclesias collegiatas, vide deci. 1. infrà de sepultu. dec. 2. suprà. hoc tit. in nouis. deci. 7. infra. de præb. deci. 26. inci. si legatus. suprà de præb. in nouis. Steph. in trac. de liter. grat. & Iustit. fo. 61.*
b *Dispensatum in maioribus. Adde Panor. in c. in eos. de heret.*

EPITOME.

Dispensatio cum genito ex clerico, & soluta, si non sit dictum in dispensatione quod soluta erat filia spiritualis, an valeat.

DECISIO II. aliàs 212.

NOta, quòd vbi est dispensatū cum aliquo, se dicente genitum ex clerico, & soluta, de rigore iuris si illa soluta est filia spiritualis, quia parœciana presbyteri: & in dispēsatione non fit mētio: quòd de filia spirituali esset genitus, nō valet dispēsatio, quia est qualitas quæ aggrauat delictū: & cōmittens incestum cum filia spirituali, magis peccat, quam cū alia: quia deponendus est. ar. l. si quis. alūnam. C. de nup. & sunt iura in decr. tamē in isto casu recurrendū est ad stylum pœnitētiariæ, quia si penitētiaria concedat in eadē forma literas, quādo fit mentio de genito ex presbytero, & parœcians sua tūc attenderetur stylus, & modus scribēdi, itantū quòd si idē modus esset scribēdi, non esset necesse quòd fieret mētio de spirituali filia in dispensatione. vt videtur dicere Host. in c. fi. de fil. presb. & super hoc interrogaui dominū Cardi. de Floren. pœnitētiariū maiorē, qui etiā erat in ista opinione: quòd non esset necessariò fienda mentio de tali qualitate: nisi sit qualitas inducens nouum gradū affinitatis. & inducens filiationē irreuocabilē, videlicèt si leuauit de sacro fonte, quæ est perpetua & irreuocabilis: nō sic in nostro casu: quia rector pōt mutari.

EPITOME.

Dispensatus potest impetrare beneficia non facta mentione de dispensatione, secus si impetrat nouam dispensationem.

DECISIO III. aliàs 280.

NOta, quòd vbi est dispensatum cum illegitimo quod possit tenere duo beneficia si posteà talis legitimatus impetret beneficiū non faciens mentionē de dispensatione, valet impetratio: quia dispensatio quantùm ad tenendum beneficia operatur in hoc, in quo est facta, ac si legitimatus fuisset ab initio. ar. l. imperial. § si multo. C. de nup. vbi autem ille, cum quo est dispensatum, indigeret alia dispensatione, tunc impetrādo secundam dispensationem oportet mentionem fieri de prima: vt c. 2. de fil. presbyte. lib. 6. & ibi per Ioan. And. in nouel.

EPITOME.

Dispensationem qualitates vitiosa omissæ an vitient, vt ex post facto possit quis contra eam obtinere.

SVMMARIA.

1 *Parœciana est filia spiritualis.*
2 *Dispensatio an vitietur si conditiones in ea apposita veraciter non fuerint purificata.*
3 *Cognitio spiritualis propter ministrationē sacramētorum non contrahitur propriè, sicut cum illa quam tenuisset in baptismo, vel ei baptismū ministrasset.*
4 *Verba in dispēsatione posita, si paternæ incōtinentiæ non sis imitator, potiùs sonāt in modum instructiuū commissarij, quam quòd inducant conditionem.*

DECISIO IIII. aliàs 849.

PApa mādauit dispensari cū quodā qui erat de presbytero genitus, & de soluta vt possit

promoveri ad omnes ordines,& obtinere beneficium cũ cura,si esset idoneus,& nõ esset paternæ incontinentiæ imitator:ille autem cui Papa commisit,asserens se inquisiuisse,dispẽsauit cum eo,postquàm ille, cũ quo sic dispensatũ fuit, impetrauit in forma communi ad collationem &c. Et tandem vacante illo beneficio cadẽte sub gratia,acceptauit infrà tempus debitum , & petit sibi de illo prouideri: sequens verò in data , qui idem beneficium acceptauit, & fecit sibi prouideri & in possessionem induci,opponit se,& dat obiectum de illegitimitate contra primũ, & impugnat premissam dispensationem, primò quia eius mater soluta , ex qua per presbyterum fuit genitus, erat parœciana illius presbyteri : & cui idem presbyter ministrauerat ecclesiastica sacramenta : præsertim sacramentum pœnitentiæ, & eucharistiæ: & de hac qualitate non fiebat mentio in literis : quod videbatur debere fieri , quia
1 † secundùm hoc erat filia spiritualis , vt videtur arg. 30.q.1. omnes & c.seq. Item dicit quòd tempore obtemptæ dispensationis ille erat publicus concubinarius,& manifestus: & quòd procreauerat liberos ex quadam concubina , quàm ante dispensationem,& tunc, & posteà tenuerat:&
2 sic † dispensationis mandatum , seu conditiones ibi appositæ non fuerunt purificatæ veraciter: quia tunc ille erat paternæ incontinentiæ imitator, Quæritur vtrùm isti articuli,si aliàs sint in bona forma,sint in bona materia,& admittendi,& probati debent obstare dispensationi? Tenuerũt Domini quòd nõ. Primũ enim non obstat quia pœnitentiaria non consueuit illam qualitatem, etiã si fuisset expressa per illum, qui impetrat dispensationem apponere in literis,nec exprimere tales extrinsecas qualitates etiam aggrauantes: præsertim nouam speciem concubitus parentũ non inducentes.alleg no. Host.de fil.presby.c fi. circa fin. & de illa qualitate retulit Auditor causæ,scilicèt dominus Io.Bonæ bursæ qui repulsis articulis prouidit,& sentẽtiauit pro primo in data,cum quo fuerat dispensatum asserens se super hoc informatum cum illis de pœnitentiaria, & præsertim cũ de Floren.Card.tunc summo pœnitentiario quod pœnitentiaria non consueuit ex
3 primere illã qualitatẽ. Item † quia propter ministrationem dictorum sacramentorũ non cõtrahitur propriè cognatio spiritualis talis , sicut cũ illo quã tenuisset in baptismo vel cui ministrasset sacramentum baptismi:vt in d.c.non facit.no. Hosti.in sum. de cogna. spirituali. §. & non aliquis.in fin.Secundus obiectus etiam non obstat:
4 quia illa † verba posita in mandato dispensationis,si sit idoneus, & non paternæ incontinentiæ imitator potiùs sonant in quendam modum instructiuum commissarij , qualiter debeat, & super quibus inquirere,quàm in cõditionem,præsertim extrinsecam,quæ redd.t mandatũ conditionale:sed dat sibi certam formam,quæ sine expressione etiam intelligeretur: vt in cap.licèt. de fil.presby.ergo &c. facit ff.de tut.l.muto §.si sub conditione.de leg.1.l.3.& quod no.Inno.de præsump.c.dudum.in prin.2.glo.& glo.Io. And.in c. iudices.de offi dele.in cle.etiam quod not. Inno. de transla.episc.c.licèt.in glo.fi.& cùm appellatũ fuisset ab eodem domino Io.& causa appellationis mihi commissa fuisset de omnium Dominorum consilio eius sententiam confirmaui:præsertim, quia illa pars,quæ dederat articulos voluntariè coram me conclusit: nec petiit illos articulos admitti,& ideò fui in securo.

De Officio Archidiaconi.

EPITOME.

Archidiaconus agit contra subditos sibi causa visitationis sine licentia Episcopi:& quid de re diuisa circa capitulum.

DECISIO I. aliàs 285.

NOTA, quòd Archidiaconus contra capellanos quos dicit suos subditos causa visitationis potest agere irrequisito Episcopo: & capitulum illud idem quia agit Archidiaconus ratione administrationis in re diuisa, & bonis temporalibus & sic non requirit licentiam Episcopi:vt c.cũ olim. de testi.ad quod l.ciuitates.ff. quod cuiusque vniuersi. & c. edoceri. de rescript. secundùm vnam opinionem.hoc verum cùm agitur de bonis capituli,seu non episcopalibus.& alienatione temporalium:quia illo casu requireretur licentia superioris:vt c.1.de procura.

De Offic. Archipresbyteri.

SVMMARIA.

1 *Archipresbyteratus non cadit in gratia pauperũ, nisi exprimatur.*
2 *Archipresbyteratus an sit dignitas.*
3 *Beneficium curatum habet magnam praeminentiam:& ideò de eo oportet quòd expresiè fiat mentio,sicut de beneficio cum dignitate.*

DECISIO I. aliàs 100.

1 NOTA, quòd † Archipresbyteratus non venit in gratia pauperum , nisi dicatur, etiam si archipresbyteratus existat : quia Archiprebyteratus videtur habere præeminentiam præ cæteris aliis beneficiis simplicibus,vt sic in gratia non veniat, nisi exprimatur:vt dicitur de beneficio cũ dignitate,quòd id non venit propter eius præeminentiam, nisi fieret mentio expressa: vt c.1.de præb. in clementi & ista fuit communis opinio, quod
2 † Archipresbyteratus est dignitas[a] quod si non
a esset dignitas veniret in gratia : vt not. Guhel.de Moo.Lau in alleg.c.1.de præbend. licèt videatur contrà , quia ex quo in gratia communi realiter solùm excipitur ecclesia cathedralis, de quibuscunque aliis videtur intellectum esse. ¶Item quia ex quo pauper clericus habet beneficium cum cura videtur posse habere Archipresbyte-
3 ratum cùm † beneficium cũ cura habeat magnã præeminentiam:ideò oportet quòd expressè de eo fiat mentio, sicut de beneficio cum dignitate, c.cùm in illis.de præb.lib.6.& habet stylus Cancella.

cellariæ quòd debet fieri mentio an sit dignitas. vide Goli.in d.cap.1. & Collect. in c.de multa.de præbend.

ADDITIO.

a *Est dignitas. An autē Archipresbyter habeat iurisdictionē, vide Spe.de iuris.om.iud.versi.secūdum est & an habeat vocem vide in c. per Fel in c.cum M.ferra.de consti.in col.12.versi.in eadē gl.circa fin.*

De Officio Vicarii.

EPITOME.

Vicario seu officiali generali potest committi potestas conferendi beneficia vacatura, & recipiendi resignationes: singulari tamen personæ, & de singulari beneficio committi non potest.

DECISIO I. aliàs 288.

NOTA, quòd Episcopus potest committere suo Officiali seu Vicario generali potestatē conferendi beneficia vacatura, & recipiēdi resignationes:vt c.fi.de offi. vica.lib.6.non potest committere singulari personæ, & de singulari beneficio vt c.deliberatione.§. prohibemus.de offi. lega.& ita ibi no.per Io. And.& ita fuit obtentum, & videtur probare c.constitutus.de concess. præb.vide dec.4.infrà eo.tit.

EPITOME.

Prior prioratus secularis in quo est Vicarius, videtur habere curam in prioratu, & non ipse Vicarius.

DECISIO II. aliàs 218.

NOta, quòd vbi in prioratu seculari curato est Vicarius perpetuus, seu temporalis in dicto prioratu obtinens vicariam prior illius prioratus videtur habere curam illius prioratus, & non Vicarius. & ita audiui, & est communis opinio, & videtur textus in c. ne in agro. §.cæterum.de statu mona.in cle.vide Henri.in c. exposuisti de præb.

SVMMARIA.

1 *Monachus simplex potest esse Officialis Episcopi, & Locum tenens Officialis,nisi opponatur.*
2 *Episcopus monachum simplicē potest auocare claustro propter negotia,maximè abbate sciente.*
3 *Monachus delegatus à Papa,nisi Papa faceret mētionem de monachatu procedendo,an faciat processum nullum?*

DECISIO III. aliàs 284

1 NOta, quòd † monachus simplex potest esse Officialis,& locū tenens Officialis, cum ta-
2 men detur ab Episcopo. Et est ratio, quia † Episcopus monachum simplicem potest auocare claustro propter negotia, maximè abbate sciente.& sic valeret sentētia lata à tali monacho, maximè si ab initio nō esset oppositum.arg. no.per Inn.in c.suscitatus.de rescri.& no.Io.And.in c.fi.
3 de cler.coniu.delegatus † autem à Papa nō posset dari, nisi Papa faceret mentionem de monacho.no.in c.statutum,in verbo, canonicis.de rescri.li.6.& quod no.in l.Pedius ff.de alb.ad quod c.religiosus.de proc.in cle.quia Papa facilior modo potest decipi, quam ordinarios: Spec. tamen tenet tit.de off.leg.§.superest videre.ver.nūquid. quòd monacho simplici non potest delegari sine licentia Papæ.de quo dic vt ibi: tamen maior pars determinauit primam partem: quia potest, nisi opponatur ab initio. in c.præsentium.16.q.1. vide in cle.2.de rescrip.

EPITOME.

Collatio benefic. vacaturi non potest committi singulari personæ, sed bene generali Vicario:secus si beneficium vacasset.

DECISIO IIII. aliàs 327.

NOta,quòd licèt ordinarius,vel habēs potestatem conferendi beneficia possit cōmittere Vicario suo generali, & concedere potestatē conferēdi beneficiæ certæ aoiē personæ non potest de beneficiis vacaturis talem potestatē concedere:vt not.in c.deliberatione.de offi.lega.per Io.And in fi.Vbi autem beneficium esset vacans, habens potestatem conferendi tale beneficiū, in alium talem potestatem transferre potest: quia vbi vacat,cessat ratio: quare de vacaturo non potest concedere.vide suprà dec.1.eo.tit.

EPITOME.

Vicarius perpetuus petendo decimas, & iura parochialia habet intentionem fundatam de iure communi.

DECISIO V. aliàs 342.

NOta, quòd cum Vicarius perpetuus videatur fundare intentionē suam de iure communi, petendo decimas, quia pecuniæ suot sibi assignatæ pro sustentatione vitæ videtur fundata intentio, vt sit vicarius, & possit decimas, & iura parœcialia petere, aliàs non. sic intelligitur.c. G. perpetuus.de fide instru.cum ibi not. per Ber.& per Doct.in c.1.de offi.vica.in cle.

SVMMARIA.

1 *Episcopus tenetur ad restitutionem damnorum per Officialem suum iniustè datorum.*
2 *Imputandū est ei,qui opera malorū hominū vtitur.*
3 *Procuratoris generalis dolus nocet domino.*

DECISIO VI. aliàs 432.

1 NOta Tutrū Episcopus [a] teneatur ad restitu-
2 tionē damnorū datorum iniustè, vel iniuriosè per Officialem suum, vel Vicariū. Et videtur quòd sic: per ea quæ habentur de resti. spo.c. 1.ibi,recolligitur.per Io.And.in nouel.super ver. hominibus.pro hoc etiā facit quod no.Beroardi.

extrà.de offi. Archi.c.ad hæc.in gl.in verbo, exa-
2 minentur Archid. quia † imputatur ei,qui opera malorum hominũ vtitur.ff.de act. & ob.l.ex maleficio.& Insti.de obli.quæ ex quasi male.§.fi.sibi enim debet imputare,qui tales elegit.ff de minori.l.cum mandato. pro hoc videtur textus in authen.vt iud.sine quoquo suffra.§.licèt eos.in fi.& vide quod ibi scripsi.Item vide ad hoc quod not. gl.& pleniùs per Host.extrà vt lit.nõ contest.c.1. pro hac parte facit ff.de offi.proconsul.& leg l.4. §.proficisci.in authen.de iud § nullo.cum.§ se,& ibi no.C.de custo.reorum.l.ad cõmentariensem. C.quod metus cau.l. si per impressionem. in fin.
3 pro hoc,quia dolus † procuratoris generalis nocet domino.ff.de exce.do.l.apud Celsum.§.quæsitum. in fi.ff.de tributor.l. procuratoris. in prin. Pro hoc facit de ædi.edic.l.1.§.2.præsertim si potuit eum prohibere,& non prohibuit: quia non caret scrupulo societatis occultæ qui manifesto facinori non desinit obuiare.84. dist.cano.error. extrà de sentent. excommu.c. quam te. cum ibi no.vel postquam sciuit,non correxit: quia tunc videtur conscius.ar.C. de comm.r. & mercat.l.2. in fin . vel si ab initio fuit conscius tacitè vel expressè.ar.C.de fal.mo.l.1.§. domus.C.de his qui à latro.l.2.§. idem.C.de inces. nup.l. cũ ancillis.§.si verò dominus.per hoc autem ff. de his qui deiecer.vel effude.l.si verò.§.positum. facit quod no. Ioan. And.in nouel. extrà de sent. excom.c.cum quis.super versi.ratum.lib.6.& ibi Io.mo.

ADDITIO.

a *Episcopus. Adde deci.1.eo.tit.per Bisignet.& deci. 6.suprà hoc tit.in nouis.*

EPITOME.

Vicarius habens potestatem conferendi beneficia potest conferre etiam dignitates.

DECISIO VII. aliàs 437.

a NOta verùm Vicarius cui episcopus [a] dedit potestatẽ conferendi beneficia, possit conferre dignitates, dato quòd de eis non sit specialiter data potestas. Fuit dictũ quod sic: quia hoc casu nomen beneficij largè sumi debet,cum non sit materia ambitiosa. arg.de verb.sig.c. tua.& de præb.c.dudum.lib.6.cum ibi no.per Io. And.circa prin.super versi.beneficia.

ADDITIO.

a *Episcopus. Adde. Felyn.in c.causam quæ.de rescri. nume.52.*

DECISIO VIII. aliàs 580.

Similis est deci.2.hoc eo.tit.suprà in nouis.

EPITOME.

Episcopus non potest committere Vicario suo ea, quæ postmodum sunt ipsi Episcopo deleganda:& an possit committere alteri dispensationem sibi commissam.

SVMMARIA.

1 *Committi an possint alteri committenda.*
2 *Iurisdictio nondum competens committi non potest, vt valeat tempore quo competat.*
3 *Mandata sub vniuersitate an veniant futura.*
4 *Fideicommisso vniuersali nõ veniunt, quæ pars capit extrinsecus.*
5 *Episcopus cui commissa est potestas dispensandi, an possit eam alteri committere.*

DECISIO IX. aliàs 847.

a EPiscopus constituit [a] Vicariũ suum cui dedit latissimè potestatẽ, & inter cætera capitula dedit sibi potestatẽ dispensandi in omnibus casibus, in quibus ipse posset sine auctoritate ordinaria,siue delegata etiã apostolica sibi commissa, vel committenda post data istius vicariatus Papa mãdauit Episcopo, quòd dispẽsaret cũ quodam illegitimo, quòd posset ad omnes ordines promoueri,& etiã obtinere beneficia curata,si eum reperiret idoneum & incontinentiæ paternæ nõ imitatorem, vt in forma consueta. Quæritur an Vicarius suus prædictus posset cum eo dispensare? Et hic sunt duæ quæstiones sub vna.Primò
1 an † Episcopus possit committere sibi commissa, seu cõmittenda: vt si posteà aliqua committãtur, eius cõmissio virtute talis cõmissionis per prius factæ possit illa expedire? Et hic quidam dicebãt quòd sic.ar.ff. de seruit. vrb. prædio.l. si seruus §. futuro.& quod no.extrà de eccl.ædi.c.ad audientiam.præsertim,quia Episcopus post commissionem sibi factam perdurauit in eadem voluntate: ergo ex tunc videatur commisisse. ar.ff. de offic. proconsul.l. obseruare.§.fi. maximè, quia multa
b transeunt cum vniuersitate, [b] quæ committebantur.arg l.in modicis.de contrahen. emp. præsertim quia facta fuit specialis expressio. arg.l.1.§. illud.ff.de hæred.vel actio.vend.nam sub vniuersitate veniunt futura.ar.l.quæsitum. in fi.r. respon. de pecu.quæ ita concor.cum l.non potest videri. ff.de iud.& ibi no.pro quo.C.de appel.l.ampliorem.c.fi. præsertim propter identitatem iurisdictionis,quæ est inter potestatẽ, seu iurisdictionẽ Episcopi,& Vicarij,seu Officialis sui: quia eorum idem est consistorium: vt in c. non putamus. de consue . libro 6 . quia in habentibus symbolum &c.ar.l.in rem.§.item quocũque. de rei vendi.C. de adop.l.eùm in adoptiuis.cũ concor.præsertim quia sequi posset magnum periculum, si contradiceretur.Nam si oporteret Episcopũ longa absentia, vel infirmitate impediri: nec posset Officiali , vel Vicario suo etiam auctoritate sibi apostolica cõmissa,vel aliàs committenda cõmittere, sequeretur quòd multa negotia quæ Romana curia nõ consueuit, nisi ordinariis cõmittere, inexpedita remanerent, quòd inconueniens videtur.pro hoc alle,quod no.Io.And.in nouel. extrà de elect.lib.6.c.si cõfirmationem.in illa quæst.an Metropolitanus possit committere potestatem confirmãdi electionem fiendã. Alij verò dicebãt
c contrà:quia quòd nondũ est [c] committi non po
2 test.ar.l.nõ potest videri.de iud.& quia † iurisdictio, seu potestas nondum competens nondum videtur posse committi etiam vt valeat commissio in tempore, quo competat.ar.c.Romana.§.1. de offic. Archidiac.sed Ioan. And. ibi respondet, & in capitulo , si confirmationem . ibi omninò vide

vide.Pro quo,quia iurisdictio quæ nōdum com
petit.non potest rata haberi,vt l.licèt.de iudiciis.
ergo,&c.nec ante mandari:quia ista æquiparan-
tur,posteà ratum haberi,vel antè mandari: cùm
ratihabitio retrotrah itur, & mandato anteriori
comparetur,vt l.fi.C.ad Macedonia.Nec obstat
3 † quòd sub vniuersitate mandata veniunt futu-
ra:quia verum est futura,quæ sunt, vel erunt de
natura illius vniuersitatis: cuiusmodi non sunt
specialiter authoritate apostolica demandanda,
quæ non continentur sub potestate ordinaria
episcopi,imò committuntur sibi extrinsecus, &
tanquam vni alteri singulari personæ, & ideò
4 non veniunt,sicut † etiam in fideicommisso vni-
uersali non veniunt ea,quæ pars capit extrinse-
cus,& non iure hæreditario, vt ad Trebellianū.
l.in fideicommissariam §.1.& fin.com concord.
Nec obstant not.in dicto capitul.si confirmatio-
nem.quia ibi potestas confirmandi electiones si
& cùm fi. rent ratione suæ ordinariæ potestatis
competebat:ergo non mirum,si tunc poterat cō
mittere antequam fuerat electus:cùm tunc ha-
beret potestatem inclusam sub vniuersitate iuris
dictionis suæ ordinariæ ,licèt exercitium nondū
haberet actu,sed habitu. Sed in casu nostro epi-
scopus prædictus nullam potestatem inclusam
sub potestate ordinaria habebat in causis com-
mittendis sibi authoritate apostolica: nec exer-
citium actu nec habitu:& ita non videtur quòd
antè potuerit committere. Secūda quæstio, quæ
5 est in præmisso dubio,est an episcopus,† cui cō-
missa est potestas dispensandi per modum præ-
missum,possit eam alteri committere? Quidam
dicebant quòd non per c.fi.de offi.deleg.vbi vi-
detur tex.Alii verò dicebant quòd imò , ex quo
cum causæ cognitione,scilicèt,si ille,cum quo es
set dispensandū,fuerit idoneus,& non fuerit pa-
ternæ incontinentiæ imitator:nam tūc propter
causæ cognitionem annexam censetur non nu-
dus minister,nec aliàs constat,quòd personæ in-
dustria sit electa,& ideò potest cōmittere: quia
illud c.fi.debet intelligi quando nudū ministeriū
dispēsandi est commissum sine quacūque causæ
cognitione,vt ibi no.per Inn.& Hosti.circa fin.
Alii verò dicebant.quòd licèt tunc committitur
cum causæ cognitione,seu inquisitione potestas
dispensandi,ea quæ sunt causæ cognitionis com
mitti possint,ea tamen quę concernunt factum
causæ commissæ dispensationis,non possunt cō
mitti,& sic dicebant quòd Pau.intelligit dictum
c.fi.in cle.iudices.de offi.delega.

ADDITIONES.

a *Episcopus constituit. Adde deci.in c.quoniā abbas. de offic.delegati. Alex.in l.& quia.ff.de iurisdictio. omn.iudi.Fely.in c.pastoralis.§ quoniam.col.2.ver. adde.de rescrip.& in c.cū te.versic.pro quo vltimo. eod.titu.deci.2.infrà.de offic.deleg.*

b *Multa trāseunt cū vniuersitate. De his quæ trāseūt cum vniuersitate,vide etiā decisi.3.incip. episcopus Cantuariensis.suprà de pact. Æg. Bellame. dec.5. incip.si episcopus vicario.hoc tit.de offi vica.*

c *Nondum est. Adde deci.6.in tit.de offi.deleg. suprà in nouis.& deci.3.de offic.vica.per Bisig.*

De officio delegati.

EPITOME.

Executor apost licet non potest subdelegare causæ cognitionem, nisi qualificato,iuxta capitul statutum de rescript.in 6.merum autem executionem sic,

DECISIO I. aliàs 99.

a NOta, quòd executor, datus in literis gratiæ non potest mandare sub executori,nisi sit persona habilis,de quo cauetur in capi.statutum.de rescript. lib.6.quòd talis executor habeat potestatem cognoscendi,seu assumendi officium iudicis:nudū autem ministerium simplici presbytero,seu curato bene posset demandare,vt not. Archi.in ca. alleg.super verbo, causæ.& ad hoc facit, quòd nudum ministerium possit transferri in alium, licèt non iurisdictio,nisi aliàs esset persona habilis.ff.de stat.libe.l.statu liberi.§.fi.& vide decis.31. suprà de rescrip.

ADDITIO.

1 *Nota quòd executor. Supra de rescript.32 & decisi. 30.eo.tit.in no.& decisi.55.infrà,de concess.prabend.*

EPITOME.

Si episcopus suo officiali committat causas præsentes & futuras. & demum papa episcopo aliquam causam committat,de illa officialis eius cognoscere non potest.

DECISIO II. aliàs 157.

a NOta, quòd vbi episcopus [a] cōmittit officiali causas præsentes & futuras,si episcopo cōmittatur causa per Papam,propter hoc officialis de ista causa cognoscere non poterit:cū tempore commissionis sibi factę episcopus nō haberet iurisdictionem:& sic non poterit committere officiali.arg.c.1.de offi.vica.lib.6.licèt videretur cōtra,per no.& alleg.in c.ad audientiam.de eccles. ædifi.& quod no.Io.And.in c.si cōfirmationem. de elect.lib.6.licèt Ioan.Mona.ibi contra.

ADDITIO.

a *Nota quòd vbi episcopus. Alex.in l.& quia.ff.de iurisdict omn.iudi.Decis.in c.quoniam abbas.de offic. deleg.Fely.in c.pastoralis.§.quoniam.col.2.de rescr. deci.9.suprà,de offi.vica.Io.Bertachi.in suo reperto. in verbo,vicarius.*

EPITOME.

Causa diligenter est antequam in relationē ponatur,inuestigāda.

DECISIO III. aliàs 761.

SCiendum quòd quicunque auditor alicuius causæ,vel alius iudex debet videre diligenter processum causæ, & elicere bene & prudenter dubia elicienda, super quibus debet habere cōfilia ab

 filia ab

silia ab aliis Dominis auditoribus.& etiam si haberet causam ponere in relationibus,collationare cum aduocatis partium, qui debent allegare: ne posteà possint dicere auditoribus in relationibus,vel post relationes,quòd alia dubia dimisit,sicut multotiès faciunt aliqui aduocati.

EPITOME.

Executores gratiarum apostolicarum ad executionem eorum,quæ in commissione literarum continentur,procedere non possunt, nisi prius literas prædictas receperint.

DECISIO IIII. aliàs 794.

a PRonuntiatio [a] facta fuit per dominum Petrum Flandini Cardi.tit.sancti Eustachii ex commissione sibi facta per Papam Gregorium 10.Auinionen. die lunæ 16.mensis Ianuarii Anno à natiuitate Domini,1383.pontificatus domini Grego.prædicti anno 4.Christi nomine inuocato pro tribunali sedente, & habẽs solum Deũ præ oculis habita inter nos,& cum multis peritis deliberatione matura de ipsorum cõsilio pronuntiamus & decernimus executores quoslibet gratiarum per sedem apostolicam deputatos,nõ posse de iure procedere ad executionem eorũ, quæ in commissione suarum literarum continẽtur.donec suas receperint literas præsentes.pro hoc facit cap.cùm in iure.de offic.delega.& cap. vt debitus.de appel.& ca.2.eod.tit.vide Collect. in c.ex conquestione.de resti.spoliato.

ADDITIO.

a *Pronuntiatio.Adde deci.4. de concessio. prabend. per Bisig.*

EPITOME.

Conseruator vbi est datus ad certum tempus,finito tempore,finitur eius officium etiam quoad negotia cœpta.

DECISIO V. aliàs 318.

NOta, quòd vbi conseruator est datus ad certum tempus,finito tẽpore finitur negotium conseruatorum,etiam in negotiis cœptis:vt no.Io.And.in nouel.in c.fi de offic.deleg.lib.6.ad quod facit c.fi.de procu.in clemen.

EPITOME.

Capitulum sede vacante non succedit in iurisdictione delegata episcopo.

DECISIO VI. aliàs 354.

a NOta,quòd capitulum sede vacante nõ succedit in iurisdictione delegata episcopo.[a] per not.Io.And.in c.ad abolendá. de hære.in vlti.gloss.in nouel.qui hoc tenuit in delegato à iure,quod fortius est.licèt Ioan.Mona. contrà.in c.vnico.de maio.& obedien.libro sexto.

ADDITIO.

a *Episcopo.Adde Fely.in c.eam te.de rescri.in 15.col, versi.in mandato.*

EPITOME.

Literæ sigillatæ sigillo executoru cum iuramento partis creditur.

DECISIO VII. aliàs 574.

a VTrùm credatur [a] executori testificanti sub sua litera sigillata sigillo suo, illũ super cuius gratia fuit deputatus executor, acceptasse? Quidã dicebant quòd non, quia nõ testificatur de facto suo,sed alieno.scilicèt impetrantis.tunc
b enim creditur[b] literæ & sigillo executoris, cùm testificatur de facto,siue de his, quæ sibi fuerunt commissa:vt putà quòd prouidit, vel eum fecit recipi,& eum in possessionẽ induxit,iuxta nota, per Cõpost.in c.capitulum sanctæ crucis.de rescript.& facit l.magis puto.§.ne tamẽ.in gloss.super verbo,viatorem.ff.de rebus eorum quæ sub tu.vel cura.sunt.Tamen maior pars tenuit quòd satis credi debet,saltem cum iuramento partis, quia satis acceptatio quæ communiter interdũ consueuit fieri ante executionem, est de circunstantiis negotii sibi commissi, cùm sit necessaria ad prouisionem faciendam per eum, & satis vicina mãdato.facit ff.iudi.sol. l.iam tamẽ §.quòd tamẽ.pro hoc,quia creditur literis executoris per modum actorum confectis,designatis loco & tẽpore:de & super appellatione per partem interpositam,vt per eum causa ad curiam deuoluatur, vt not.Compost.de elect.ca.statuimus.in 3.colũ. §.item quæritur.de modo probandi vide decis. 6.infrà de probat.

ADDITIONES.

a *Vtrùm credatur. Adde deci.15 infrà,de procurato.*
b *Creditur.An autem literis arbitrorum credatur, vide per Abba.in c.post cessionem.col.12.de probat. & ibi etiã Fely.vbi videtur tenere quòd literis arbitrorũ non credatur:quia censentur literæ priuatæ.*

EPITOME.

Iurisdictio delegati expirat per remissionem causæ ad seniorem.

DECISIO VIII. aliàs 719.

DIc quòd iurisdictio delegati iudicis, vel auditoris expirat multis modis, inter quos est vnus,quando remittitur causa ad seniorẽ, vt not.in c.ex literis.de officio delegati.

De officio Legati.

EPITOME.

Legatus habens potestatem conferendi beneficia certo modo reseruata,non potest aliter reseruata conferre.

DECISIO I. aliàs 162.

NOta,quòd vbi est data potestas legato,,ꝙ possit conferre beneficia apud apostolicã sedẽ vacãtia,non propter hoc cõceditur,ꝙ quęcũque beneficia reseruata

reseruata possit enunferre:quia potest esse beneficium reseruatum,quod propriè non erit vacans apud sedem apostolicam.argum.not.in cap.cùm in sua.de consuetudin.libro 6.super versicu.non existat.per Archidiaconum.& in capitu.præsenti.& c.statutum.de præbendis.lib.6.

EPITOME.

Legatus non tenetur edere suam potestatem.

DECISIO II. aliàs 176.

Nota.quòd Legatus exigens procurationes non tenetur ostendere originalem potestatem.vt notat Ioan.Andr.de offic.legat.capitu.1.& Hosti.in c.procuratores.de censib.

DECISIO III. aliàs 459.

Similis est decisi. 1.hoc titulo,suprà in nouis.

DECISIO IIII. aliàs 490.

Similis est decisi.3. hoc titu.suprà in nouis.

De officio Ordinarii.

EPITOME.

Prælatus vel prælatissa potest creare vicarios temporales.

DECISIO I. aliàs 290.

Nota glo.est,quòd vbi plenariè quantum ad spiritualia & temporalia pertinet iurisdictio ad prælatum , vel ad prælatissam ecclesiæ, prælatus potest ibi ponere vicarium temporalem,vt no.Io.And. in c.frequens.de exces.prælat.in elemen.

EPITOME.

Episcopus potest transferre monachum ad beneficium seculare , ita quòd beneficium tale monasterio vniatur & regatur per monachum: licet aliàs expressè non dispenset super translatione monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Superior vbi actum explicat cum causa cognitione, videtur super tali actu dispensare,etiam si expressè non dispenset.*

DECISIO II. aliàs 20.

Nota,quòd episcopus potest trãsferre monachum ad beneficiũ seculare: a ita quòd beneficium tale vniatur monasterio monachorum , & regatur per monachum:vt not. Archi.in c.cùm de beneficio. de præb.libr.6.Sed nũquid in isto casu si episcopus tale beneficium seculare vniendo monasterio monachorum statuendo quòd beneficium præfatum per monachos regatur , aliàs tamen non dispẽsat expressè super translatione monachorũ seruientiũ in dicto beneficio seculari,an talis vnio valeat, cũ de dispensatione vnionis non fiat mentio? Et videtur quòd valeat,per c.non potest.de præb.li.6.in fi.cum ibi no.per Docto in e.licèt.de elect. super verbo,carere.& per Inn.de præb.c.literas.In cõ-1 trarium videtur:quia † vbi episcopus facit actum, vel superior cũ causæ cognitione , videtur super tali actu dispẽsare, posito quòd expressè nõ dispenset,vt videtur not.Inno.in c.veniens. de filiis presb.Nam ex quo episcopus seu personam inhabilem ad actum,ad quem admittit personam, b videtur ad talem actum b habilitare arg.l.idẽ Vlpianus.de excu.tut.de re iudi.l. quid consulebãt. de bon.pos.l.seruus.§.si mensor fal.mod.dix.l.1. §.fi.ad quod no.in c.pastoralis.super verb.ex cerra scientia.de offi.deleg.& ista fuit cõmunis opi. in Rota.Nec obstat d.c.non potest.quia ibi erat, quòd fiebat sine causæ cognitione. Itẽ posito q ibi aliud beneficiũ exprimeretur:non tamẽ apparet quòd exprimeretur beneficium asse curatum , & ideò ibi clausula non obstante,non potest operari dispensationem.

ADDITIONES.

a *Beneficium seculare. Adde decisi.28.incip. collatio facta.& quæ ibi addidi suprà.de praben.in nouis.& quæ addidi in deci.Thom.Fasto.cau.36.dub.65.*

b *Videtur ad talem actum. Adde deci.7.incip.si episcopus dat potestatem.in fin.de offic.vicar.in nouis.*

DECISIO III. aliàs 408.

Similis est deci.2.de filiis presbyt.suprà in nouis.

DECISIO IIII. aliàs 499.

Similis est decis.1.de offi.vicar.suprà in nouis.

EPITOME.

Auditor Cameræ non habet iurisdictionem , nisi inter curiales existentes in Curia Romana.

DECISIO V. aliàs 728.

Nota,quòd auditor cameræ apostolicæ nõ habet potestatem,nisi in cortesanos existẽtes in curia Romana,nisi Papa sibi det. & ita seruat Rota.

De officio iudicis.

SVMMARIA.

1 *Iudex qui attentata reuocauit incidenter, põt posteà condemnare in expensis.*

2 *Attentatorum causa dicitur summaria , in qua ex officio non seruato iuris ordine procedi potest.*

3 *Sententia super attentatis dicitur interlocutoria.*

DECISIO I. aliàs 474.

1 Nota , si † attentata lite pendente petantur reuocari, ante omnia incidenter iudex reuocando ea,licèt non condemnet in expensis , posteà poterit condemnare,cùm dicta pronuntiatio , siue sententia censeatur interlocutoria non diffinitiua, & sic non fuit functus officio suo.de offic.deleg. capitu.

2 capitul.in literis.& † quia super huiusmodi reno
catione attêtatorum procedit ex officio,& sum-
mariè non seruato iuris ordine,& ante finê ne-
3 gotii principalis, & ideò † non dicitur diffiniti-
ua,sed interlocutoria.argu.not.per Innoc.de re-
scrip.c.ex parte.de maiorita.& obedien.ca.dile-
cti.de appel.c.non solùm. per Ioan. And. faciunt
not.in clem.vnica.de sequestra pos.& fruct.vide
infrà de re iudic.decis.25.& decis.37.

De pactis.

SVMMARIA.

1 Pactum, vel iuramentum primi expectantis, quòd non acceptabit certum beneficium in praeiudicium secundi, valet.

2 Ius futurum per pactum remitti potest.

DECISIO I. aliàs 123.

1 NOta, quòd † vbi primus impetrans
promittit per pactum, vel per iura-
mentum nô acceptare beneficium,
quod vacabit in præiudicium secun
di impetrantis, quòd valet talis conuentio.argu.
2 no.in c.inter.de renû.quia † futurum potest re-
mitti maximè per pactum, vt l.1.C.de pact. iúcta
l.cùm quidam.ff.de iure fisci.& not.in c.nulla.de
concess.præbend.& in c.ex multiplici.de deci.in
gloss.& vide ibi haberi.vide decision.8.circa me-
dium.infrà de procuratorib.

SVMMARIA.

1 Denarios grauiores à leuioribus eligere, & grauiores in massam conflare leuiores expendêdo nô licet, etiã si cursor tales denarios mixtim ediderit, & per tot.

2 Deceptio, quæ non transcendit dimidiam iusti pretij, an sit licita. & nume. 4. & 5.

3 Moneta tria necessariò habere debet.

4 Contrahentibus non licet circa quantitatẽ, vel qualitatẽ ponderis, vel mẽsura in mercibus se decipere.

6 Æqualitas debet inter contrahentes obseruari.

DECISIO II. aliàs 848.

1 CAsus talis † est.Dominus ciuitatis.[a] tradidit
2 cudentibus pecuniam massam argenti isto
pacto, quòd de qualibet libra argenti ad pon-
dus illi redderent centum denarios boni argen-
ti,sicut est illa massa,ita quòd cêtum denarii sint
ponderis in puncto vnius libræ ad pondus.Sunt
autem inter illos denarios aliqui leuiores,aliqui
grauiores:mercator autem qui de mercibus suis
licito modo habet de prædicta pecunia,vel cam
psor,qui emit de ea cum florenis suis, ponderat
singulos denarios, grauiores inde eligit,& con-
flat in massam,& inde lucratur,leuiores, posteà
expendit,& emit inde florenos.Quæritur nun-
quid lucrum istud sit licitum,ita quòd nô tenea-
tur illud restituere?Confessori qui habuit istum
casum videbatur illud lucrum illicitum: & quòd
ille teneretur ad restitutionem. Nam ille primò
lucratur cum iactura populi, quia licèt quilibet
denarius valeat duodecim, & expendatur pro
duodecim communiter:tamen habens centum
denarios,licèt habeat valorem vnius libræ mas-
sæ argenti ad pondus,si habet eos mixtim com-
muniter graues & leues,si tamen habet centum
leuiores non habet valorem tantùm,& pecunia
habet multiplicem vsum. Nam pecunia non so-
lùm expenditur,sed etiam thesaurizatur,& si te-
neat eam aliquis in longum tempus:cùm pecu-
nia erit interdicta,& non habebit cursum, plus
damnificatur habens leuiores, quã habens mix-
tim leuiores & grauiores.idem contingit, si pe-
cunia interdicatur,idem si transferat eam ad pa
triam alienam, & dominus faciês talem pecuniã
videtur nolle, quòd expendatur, & cursum ha-
beat,& communiter eam tradat, & licèt nô in-
terdicat talem conflationem fieri:satis tamẽ ve-
risimile est, quòd nolit eam fieri, & quòd velit
reipublicæ fieri illud commodum, quòd pecu-
nia eorum plus valeat. Vnus verò reuerendus
dominus hoc dicit,quòd tale lucrum est licitum,
quia ille conflat rem.quæ legitimè sua est,& po-
test de ea facere quod vult: & licèt centum de-
narii leuiores minùs valeant,quàm vna libra ad
pondus,tamen hoc non sufficit,nec facit lucrum
2 illicitum: quia † deceptio quæ non transcen-
dit dimidium iusti pretij est licita: & princeps
concedit contrahentibus quòd mutuo se deci-
piant: & quilibet duodenus habeat de commu-
ni cursu quòd valeat duodecim denarios, & nô
aliter, aliàs videtur mihi quòd confessor bene
dicat, per rationes suas. Item quia si talis ele-
ctio denariorum leuiorum,& debiliorum à for-
tioribus seu grauioribus esset licita, & permit-
teretur sine peccato,sic posset côtingere in quo-
libet mercatore, vel alio talem electionẽ facien-
te:cû generaliter tota pecunia principis, vel ma-
gna pars eius posset legitimo pondere defrauda-
ri:& sic eius cursus consequenter diminui in va-
lore,quod esset inconueniens: cùm non debeat
esse in potestate inferioris ordinationes princi-
pum irritare, vel defraudare. argument.iurium
communium iuncto capitulo, quanto.extra.de
iureiurando.vbi videtur textus pro dicto con-
fessore.Si enim princeps peccat pecuniam quam
facit legitimo pondere defraudando,vt ibi:mul-
tò fortiùs ergo peccant inferiores. Item pro ista
parte videtur textus expressus,si nôn calumnie-
tur.C.de veteris numisma.potestate.l.1. libro 11.
vbi textus iubet denarios principum authorita-
te formatos ita tradi,ac suscipi ab ementibus &
distrahentibus, vt nihil omninò refragationis,
seu refutationis oriatur,nec aliquid fieri quò mi
nùs debiti sint ponderis,& speciei.In hac etiam
ratione facit l.quicûque.ff.ad leg. Corn.de falsis.
vbi prohibetur,ne quis posset radendo, vel mi-
nuêdo circa pecuniã immutare:aliàs punitur poe
3 na falsi.Item hoc probatur sic:quia † de iure sunt
necessaria tria in qualibet moneta,scilicèt quan-
tùm ad intrinsecam substantiam pecuniæ, scili-
cèt proba materia,iustum pondus, & imago seu
subscriptio principis, quorum altero deficien-
te non censetur proba moneta, sed reprobatur:
vt probatur & notatur per Doctores.ff.de con-
trahen.

trahend.empt.l.1.& in d.l.1.C.de veteris numismatis potestate.iuncta l.Quintus §.pen ff.de auro & argen.legat.& notatur per Doct. in d.capit.quanto. Cùm igitur per talem electionem si foret licita, posset in vno de substantialibus defraudari, scilicèt in pondere, ergo non est licitum. Item princeps talea denarios faciendo. quorum non solent singoli per gêtes eis vtêtes ponderari, forsan propter eorum multitudinem, vel valoris cuiuslibet paruitatem, & quorum etiam singulos esset quasi impossibile, seu saltem nimiû difficile per operarios eorum, seu monetarios ponderare, & sub certo pondere fabricare, videtur inuicem vnorum cum alio recompensare velle, & sic etiam compensatos expendi: & per consequês committere fortunæ quis debiliores, vel fortiores habeat, quando per gentes expendûtur: & etiam eorum intrinsecum valorem in pôdere consistentem referre velle ad singulos denarios in se, seu ad libram vel marcam eorû, & per tale pondus libram vel marcam facit eos dn monetis suis per suas gentes campsoribus capedari, seu tradi. Sic ergo non videtur quòd priuati possunt inuicem talem electionem denariorum debilium à fortioribus facere: quia sic auferrent illam mutuam compensationem, & fortunam, & quoad pondus libræ, vel marcæ intrinsecam bonitatem, ad quã princeps se retulit: & sic contra principis intentionem venirent, & eius pecuniam legitimn pondere defraudarent, quod non videtur concessibile: cùm intentio principis regulet omnia facta sua: & sic non licet eius verba, nec eius intentionem fraudare. ff. de legi. l.contra legem.cum concor.pro ista parte etiam videtur tex.ff.de auro & argen.lega.l.1.& 2.Item

4 † non licèt contrahentibus circa quantitatem, vel qualitatem ponderis, vel mensuræ in mercibus se decipere, nec circa pondus, vel mensuram mercis aliquid immutare, vt extrà de emp.& vê. capitulo 2.de dolo.arbitrio.§.de eo.ff.de action. empt.l.si quis à me.cum concord.sic ergo nec in pondere pecuniæ datæ pro prætio, vt æqualitas seruetur vbique. Non obstat quod dicitur per tenentem contrariû, quòd potest quis facere de suo quod vult quia illud salua sua gratia non est simpliciter verû, præsertim in monetis, vbi tota eius potestas depêdet ab ordinatione principia, & eius intentione. C.de fal.per totum & iuribus superiùs allegatis. Item non potest quis in suo, nec de suo facere quod vult, per quod immittit indebitè aliquid in alieno: prout facit iste sic eligens pecuniam bonam, & debilem aliis tradendo: ergo, &c.arg.ff.si seruit.vendi.l sicuti.§. Aristo.cum ibi not. Non obstat etiam quod dicitur,

5 quòd † deceptio non transcendens dimidium iusti pretii est licita: quia salua eius gratia illud non est verum si fiat dolosè, & ex certa eius scientia, aliquid machinando contra eum, cum quo côtrahit, vt expressè not gloss.in l.item si pretio.§. quemadmodum.ff.locat.& ff.de mino.l.in causæ.§. Pomponius quoque.& no.per Doct.extrà de emp.& ven.capitu.cùm dilecti.& de testi.capitu.causam quæ. Constat autem quòd taliter eligens pecuniam ex certa scientia, & dolosè talem electionem machinatur, per quam aduersarius decipitur: ergo, &c. Itê illa regula, quod deceptio circa mediam sit licita, nô est vera in deceptione proueniente occasione vitii, vel defectus rei deductæ in contractû, vt l.Iulianus. in prin.& per totum.ff.de act.emp.& de ædil.edic. per totû.ergo cû hæc deceptio proueniat ex deceptione vitii pecuniæ prout esset in casu huiusmodi quæstionis: quia pecunia est res deducta in contractu, & pecunia sic electa secundû intentionem ordinationis principis est vitiosa, vt su-

6 prà declaraui. Nam † inter contrahentes debet paritas, & æqualitas obseruari, nec debet vni circa contractum licere, quòd alii licitum non existit, vt iuribus communibus. Item etiam est magna deceptio, & realis. & intentionalis ex quo iste elector pecuniæ scit pecuniam traditam debilem, & ille ignorat, qui recipit, qui forsan si sciret, nô reciperet pecuniam, nisi esset bona secundû quod princeps ordinauit recepturus mercem suam bonæ pecuniæ æquiualenti tradituros, ergo nô potest negari quin hic sit dolus, saltem incidens in contractu: quia dolus est machinatio quædam alterius decipiendi causa, cùm aliud simulatur, & aliud agitur, vt l.1.§.dolû.ff. de dolo. qui dolus incidens est purgandus: vel aliàs esset contractus rescindêdus, si esset bonæ fidei, vel agi posset ad deceptionem, iuxta notata in l. rem maioris pretii. C.de rescindê.venditio.& in d.c.cùm dilecti.de empt & vendi.hoc mihi videtur saluo consilio meliori.

ADDITIO.

a *Dominus ciuitatis. Vide Ioan. Nider. in tractat. de contract. merca. c.1.col.5.*

EPITOME.

Alienatio prohibita non excusat à pœna, etiam si fiat causa recuperanda pacis.

DECISIO III. aliàs 849.

EPiscopus Cantuariensis fecit pactum, aliàs pacem cum rege Franciæ: quia pro certa recompensatione transtulit in eum dimidiam partem ciuitatis tunc insolidum ad episcopum pertinentem: hoc acto, si Rex partem quam in eum Episcopus transferebat poneret extra manus suas, quòd ipso iure pars Regis rediret ad ipsum Episcopum, & dominum ecclesiæ, & etiam data sibi in recompensatione penes ecclesiam remaneret. Contingit quòd in tractatu pacis initæ cum Rege Angliæ, Rex Franciæ transtulit terras ducatus Aquitaniæ in Regem Angliæ, inter quas transtulit omnia, quæ habebat in comitato, & tota diœcesi Cantuariensi. quæritur nunquid cùm sit dicta ciuitas, seu pars quam Rex Franciæ per illud passagium obtinuit translata in regem Angliæ, sit locus pœnæ prædictæ, vt debeat redire ad dominium ecclesiæ Cantuariensis, tanquam sit purificata conditio prædicta? Et videtur quòd non, quia hoc casu, propter causam necessariam pacis Regis sit permissa alienatio, licèt aliàs esset sibi alienatio prohibita: & præsertim quia transit sub vniuersitate aliarum

gum rerum seu terrarum.arg.ff.de fundo dota.l.1.ff.de contrahen.emp.l.in modicis. extrà de iure patto.c.ex literis.cum not.per Innoc.pro hoc ff.de leg.2.l.pero.§.prædium.Pro ista parte bene facit ff.de publica.l.fi.§. si propter necessitatem. & l.Cæsar.Pro hoc etiã bene facit ff.locati.l.item quæritur.§.exercitu.In oppositum videtur,quia etiam si per modum vniuersitatis transferatur, & sub vniuersitate nihilominùs fit locus conuētioni.ar.l.si ita quis.§.ea lege.ff. de verb.oblig.de le.2.d.l.pero.§.fratre.& l.codicillis.§.matre.Non enim refert quomodò extra manum suã ponat, dum tamen ponat, vt censeatur præmissæ conuentionis conditio extitisse.arg.l.cũ seruus.ff.de verb obli.& ff.quemadmo.testa.ape.l.si in duobus.§.1.& ff.quemadmo.ser.amit.l.qui fundum. ff.de aqua quoti.& æstiua.l.2.§. quæsitum.& C. si manci.ita fuerit alien.vt manu.l.fi.pro ista parte videtur tex.quia ex quo ista necessitas alienandi extra manum Regis prouenit occasione regis inimicorum,Rex videtur in culpa: igitur ipsi Episcopo tenetur.arg.l.si merces §.culpæ.ff.locati. cum ibi no.cum iuribus allegatis.

EPITOME.

Filia dotata quæ per pactum iuratum promisit nolle habere regressum ad bona paterna,succedit patri intestato cum alijs filijs,licèt aliqui contradicant.

DECISIO IIII. aliàs 850.

VTrùm filia dotata, quæ promisit per pactũ iuratum quòd dote contenta nullũ ad bona paterna regressum haberet, intestato patre
a decedente,[a] posset illi succedere,præsertim cum alijs fratribus & sororibus.Genze.vt audiui in capitul.quamuis pactũ.de pactis.lib.6.tenet quòd sic:qui pater decedendo intestatus videtur tacitè hæredibus propinquioribus reliquisse hæreditatem suam,vt l.conficiuntur ff.de iure codicill. Cõstat autē quòd si pater eam instituisset, quòd non obstante renunciatione admittēda esset ad hæreditatem ex nouo iure.argu.extrà de renun. c.1.& de iureiurand.c.ad nostram.2.cum ibi notat.facit ff.de exceptio.rei iudic.l.si mater.§.eandem.cum concordan.Igitur & ab intestato, ex quo sic decedens pater sibi videtur dedisse:præsertim quia in dubio videtur fuisse intentio renuntiantis filiæ,& patris dotãtis,ne haberet recursum ad eius bona contra eius volũtatem,infringēdo,vel impugnando eius iudicium, si alijs reliquisset.Cùm igitur nulli alteri pater reliquerit,& sic intestatus decedens sibi sicut & cæteris reliquit tacitè,vt dictum est:ergo sibi potest succedere non obstãte renuntiatione: & præsertim vbi nulli alii liberi, maximè masculi, existunt, quorum fauore videtur pater in dubio eam voluisse renuntiare,ne per mediũ filiæ ad alios nomine eius deueniret hæreditas: secùs autem vbi nulli sunt liberi masculi, sed vel solæ aliæ filiæ, vel soli cognati,præsertim veniētes ex fœminea linea attinentis: quia tunc cessat ratio, & intentio patris eam facientia renũtiare,& ipsius filiæ: & sic arguitur ex intentione partium ex verisimilibus arbitrata.arg.iurium communium.Tenent tamen quidam contrà, propter generalem renuntiationem, quæ etiam concernit,& cõcernere potest etiam successionem ab intestato, vt sic ex quo sic simpliciter,& generaliter renũtiauit,vtrique iuri renuntiasse videtur.ff.de success. edict.l.fin.§.sed videndum.cum ibi not.in gloss. qui enim effuso sermone loquitur, in promptũ incidit periculum.arg.l.si.C.de contrahend. emptio.& vendit.pro hoc potest induci quod not. Cy.post Petrum de bella Pertica, Burgund.C.de rescin.vendi.l.rem maioris pretii.in 6.q.& Ioan. And.in nouel.de empt.& vend.c.pen.super glo. Et respondent ad rationem Genzel.quia illa iuris præsumptio,quæ præsumit patrem intestatũ decedentem tacitè propinquioribus reliquisse: tunc habet locum cùm pater non fecit aliquem renuntiare,quia tunc quoad illum ex quo constat,quòd semel voluit per renuntiationem filiã excludere,adhuc eiusdem præsumitur volũtatis, nisi cõstet expressè,quòd sibi dare voluerit:quia in incertis non certis,&c.vt l.continuus.§.cùm ita.ff.de verb.oblig.Ad aliam rationem dicunt, quòd imò videtur fuisse intētionis omni iuri renũtiare,ex quo generaliter:& vniuersaliter renũtiauit: quia qui nullũ & omnia dicit, nihil excludit.ff.de rebus dubiis.l.si is qui ducenta.§.vtrum.

AVDITIO.

a *Patre decedente. Adde Bald.consil.473. quedam puella.in 2.col.in 2.quæst.volu.1.Deci.consil.506.in casu proposito.& capel.Tholos.deci.456.*

De procuratoribus.

EPITOME.

Ratificari possunt gesta per non procuratorem à domino ante sententiam,secùs post.quia solùm in eius praiudicium id facere posset,& quæ sit causa differentiæ.

SVMMARIVM.

1 *Gesta per non procuratorem per dominum ratificari possunt.*

DECISIO I. aliàs 13.

1 NOta † quòd gesta per non procura-
a torem [a] possunt ratificari, maximè si dominus scit nõ procuratorem causam ventilare.iuxta not.per Innoc.in c.ex parte.de rescrip Et istud est verũ, quòd processus habitus ante sententiam potest ratificari: sed tamē sententia lata dominus processum nullum in præiudicium sui ratificare potest:non tamē in præiudicium partis.sic intelligitur l.licèt. cum ibi no.ff.de iudic.ad hoc quod not.in l.tutor.C.in quibus cau.re.in integrũ non est necess. Et est ratio quare post sententiam non potest, sed ante sic potest ratificari indistinctè: quia ante sententiam est incertum an processus sit in fauorem ratificantis, vel non, & an ratificatio sit in præiudicium partis, aut non & ita in dubio ante sententiam valet ratificatio:post autem nõ in preiudicium partis,vt in iuribus suprà allega.

ad quæ

ad quæ facit no. Specu. in tit. de procurato. vide in cap. auditis. de procu. cum ibi not. & Ioannes Andr. de offi. delega. c. prudentiam. glo. 2. & vide infrà decisio. x. eod titu. & deci. 21. eod. titu. & deci. 5. de testib. infrà. & deci. 56. infrà de appella.

ADDITIO.

a *Gesta per non procuratorem. Adde videndam decisi. x. infrà eod. titu. & decis. 125. Capell. tholos. Nota tamen quòd hæc decis. est contra communem secundum Cassad. decisi. xl super regul. cancellar. in principio. & decis. vnic. de emptio. & vendit.*

SVMMARIVM.

1 *Monachi & alij regulares possunt constituere procuratorem in causis, in quibus possunt suo nomine agere vel conueniri.*

DECIS. II. aliàs 18.

1 NOta, † quòd monachus & alij regulares in causis, in quibus possunt agere & conueniri suo nomine, facere procuratores possunt: [a] vt not. Innocen. in cap. cùm I. & A. de re iudic. & ibi not. quòd tales personæ quãdo est vtilitas ecclesiæ possunt interuenire etiã pro laico: nec auditur pars si allegaret quòd non est vtilitas ecclesiæ: quia non interest priuati quærere, nec scire hæreditatem monasterij: sed solùm interest abbatis, & conuentus. vide in clementin. religiosus. [b] de procura.

ADDITIONES.

a *Facere procuratores possunt, Adde decisio. 1. infrà de restitu spoliato. Et an religiosus possit constitui procurator ad præsentandum nomine patroni laici, vide Innocen. in capitu. cum I. & A. extra de re iudica. Et an in hoc sit differentia inter religiosum claustralem & alium habentem administrationem vide glos. & Cardinal. Zabarel. in clementin. religiosus de procurato.*

b *Clementin. religiosus. Quæ videtur huic decisi. contraria.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator datus generaliter potest protestari quòd non intendit acceptare nisi certas causas.*

DECIS. III. aliàs 32.

1 NOta, † quòd vbi procurator [a] est datus ad
a causas deuolutas in curia, & specialiter ad omnes: potest protestari quòd non intendit recipere procuratorium, nisi ad certas causas, seu articulos, posito, quòd vltimo sit datus: vt not. Ioan. And. in cap primo. super verbo, protestatione. de procura in clemen. licèt aliqui Auditores velint dicere, quòd quando procurator est datus vniuersaliter, non auditur procurator si velit se restringere ad hoc, quòd sit procurator ad impediendum & contradicendum: ad hoc quòd ad calumniis procuratorũ obuietur: quia in totum debet accipere, vel reprobare. iuxta illa quæ habentur in l. etiam C. de rep vt causę citiùs expediantur. pro hoc facit quo I nn. Archi. in c. 2. in glos. magn. in fine. de procu. lib. vj.

ADDITIO.

a *Procurator. Adde deci. 18 infrà eodem titul.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator cum potestate iurandi de calumnia, & substituendi, potest transigere & componere.*

DECIS. IIII. aliàs 62.

1 NOta, † quòd vbi procurator habet potestatem agendi, defendendi, iurandi de calumnia, & cum potestate substituẽdi, quòd talis procurator potest transigere, & componere secundùm quòd procurator constitutus cum libera potest: vt l. mãdato. ff. de procur. cũ ibi no. & not. in l. quia. de pact. text. in capit. qui ad agendum. de procuratorib. libr. sexto in fin. & cap. ex multiplici. de decimis.

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad audiendam sententiam duntaxat non potest appellare.*

DECIS. V. aliàs 63.

1 NOta, † quòd vbi procurator [a] est datus ad
a audiendum sentẽtiam duntaxat talis procurator nõ potest appellare, nec alium actũ exercere arg. not. per Inno. in cap. petitio. de procu. & c. olim. de offic. deleg. & per Io. And. in ca. non iniustè. eo. tit. in versi. potuit is. in nouel.

ADDITIO.

1 *Vbi procurator. Vide infrà in antiquior. decisio. secunda de procura.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad impetrandum & arrestari faciendum &c. non potest impedire quòminus causa deuoluatur.*

DECISIO VI. aliâs 80.

1 NOta, † quòd procurator datus ad impetrãdum, & contradicendum, vel ad impediẽdum si literæ suæ arrestentur per Auditorẽ Palatij: talis procurator potest impedire quòd causa nõ deuoluatur, & potest admitti vsque ad deuolutionem causæ: quia sua interest, vt causa nõ deuoluatur: sed literas posset impetrare, & ad partes mittere, aliàs non admitteretur: vt not. per Archid. in ca. statutum. de rescrip. lib. 6. super verbo, capellaniæ. in glo.

SVMMARIA.

1 *Procurator datus ad allegandas causas absentiæ, debet se offerre illas probaturum coram iudice, & iurare de calumnia.*

2 *Citatus debet in termino cadenti facere id, ad quod terminus illum requirit, etiam quòd pars aduersa non compareat.*

DECIS. VII. aliàs 82.

1 NOta,† quòd vbi datus est aliquis excusator
ad proponẽdum causas absentiæ, tales ex-
cusationes debet proponere corã iudice,
& se offerre probaturũ causas propositas: vt not.
Innoc. in cap. quærelam. super verbo, destinauit.
de procura. Nec sufficeret tali excusatori venire
ad diem assignatam, nisi causa proponeret: quia
2 † posito quòd pars aduersa esset absens, vel non
faceret quod requirit terminus: pars quæ est
præsens debet facere quod terminus requi-
rit: vt videtur notare glo. in l. 2. super verbo falsa
causa. si quis in ius voca. non ie. & quod not. per
Innocen. in capitul. calumniam. de pœn. videtur
quòd tales excusationes debeant verbo expri-
mi magis quàm in scriptis. vt l. excusare. de ex-
cusatio. tutorum. Talis autem excusator debet
habere speciale mandatum ad iurandum de ca-
lumnia in animam domini sui, quòd dominus
iusto impedimento tenetur: vt not. Inno. in ca.
quia propter. super verbo, penitùs. versi. item di-
cimus de elect.

SVMMARIA.

1 *Iuramentum de non reuocando procuratorem con-
stitutum ad permutandum, & resignandum bene-
ficium causa permutationis obligat necessariò.*
2 *Interesse in spiritualibus non cadit: & ideò agi non
potest ad æstimationem.*
3 *Contractus nominati re integra pœnitentia dissol-
uuntur, hocque quando agi possit ad interesse, & in
prophanis.*
4 *Beneficia liberè debent permutari.*
5 *Laicus potest esse procurator ad permutandum &
ad resignandum & acceptandum.*

DECIS. VIII. aliàs 104.

1 NOta,† quòd vbi aliquis facit procuratorẽ a
a ad permutandum, & resignandum bene-
b ficium causa permutationis, & iurat b non
reuocare, ratione iuramenti non potest venire
contrà: quòd si reuocaret, non valeret reuo-
2 catio: quia † in spiritualibus, in quibus non ca-
dit interesse, non potest agi ad interesse: quia
quicquid fit contra iuramentum præstitum. non
valet: vt not. Innocen. in capitul. dilecto. de præ-
bend. & Archi. in capitul. penul. de rescrip. lib. 6.
& in capitu. si à sede. de præbend. arg. l. cùm quis
decedens. §. codicillis. ff. de legat. 3. In causis au-
tẽ prophanis, in quibus potest cadere interesse
aliud, potest venire contra quæcunque, & valet
alienatio: vt l. ea quidem. de cõdi. ob causam. iũ-
cta l. nemo. de pact. secùs esset in illis, in quibus
non potest propriè cadere æstimatio. C. si man.
ita alie. fuerit. l. 1. Nec obstat capitul. si inter de
sponsa. quia ibi erat talis actus, qui bono modo
non erat retractabilis: ideò non obstãte iuramẽ-
to tenet actus. Nec obstat quod no. Doctor. ma-
ximè Cy. in l. 1. C. de sacrosan. eccle. & Io. And. in
c. quod semel. in nouel. de regu. ior. lib. vj. scilicèt,
quòd testamentum iuratũ potest reuocari: quia
ibi ante mortem testatoris non quæritur in ter-
tio: quòd secùs erat in proposito, vbi altera par-
te inuita absque permutatione non potuit resol-
3 ui. Nec obstat si dicatur, quod† in cõtractibus in-
nominatis potest quis pœnitere re integra: quia
illud habet locum, quando potest agi ad interes-
se, & in rebus prophanis, vt l. si pecuniã de con-
di. ob caus. In tali causa spirituali non cadit in-
teresse pecuniariũ. Hic igitur ad interesse pecu-
niarium agi non potest: quia pro re spirituali nõ
agitur ad tale interesse. vt not. Innocen. in capitu.
querelam. de elect. glos. mag. cùm dicit, ius aut.
4 Nec obstat† si beneficia liberè debeant permuta-
ri, & si interueniat iuramentum, videtur non li-
bera permutatio, sed quasi species symoniæ, quia
istud habet locum quod ab initio permutatio
debet esse libera, & cum causa, sed ex post facto,
ex quo partes liberè consenserunt permutationi
faciendæ, vt fiat permutatio, possunt iuramento
partes se ligare, vt capitu. cùm inter. cum ibi not.
per Innocen. de renuntia. quia non est reproba-
tum, & præsumitur quòd cùm ab initio ex quo
c liberè partes consenserunt, quod permutatio c sit
recta, & bona, nec videtur speciem symonyæ cõ-
tinere. In ista quæstione multi de Rota sunt va-
5 rij. Et † laicus potest esse procurator ad permu-
tandum, & etiam ad resignandum, & acceptan-
dum, vt not. Collecta. in capitulo, decernimus.
de iudi. quia non videtur prohibitum: vide Pau-
lum in clementina prima, de renunti. super ver-
bo, procurator.

ADDITIONES.

a *Facit procuratorem. Adde Felyn in capitulo de-
cam. col. v. versicu. amplia. quinto. de rescript. Dec.
consilio 193. viso testamento in prima col. & consilio
475 in causa. col. 3. versi. quod autem.*
b *Iurat. Adde hic ea quæ plenè accumulaui decis. 4.
suprà de renuntiatio. in nouis.*
c *Quod permutatio. Adde decisio. 11. infrà de rerum
permutatio. Felyn. in capitulo apostolica. numero
quinto, de exceptio.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium capituli in quo non sunt specificata
nomina canonicorum, nisi sigillum capituli sit ap-
positum, non valet.*

DECISIO IX. aliàs 232.

1 NOta,† non valet procuratoris constitutio a
a à capitulo, nisi personæ de capitulo fuerint
nominatæ, & specificatæ in procuratorio,
vt capitulo finali. de procuratorib. cùm ibi nota.
per Ber. nisi sigillum capituli esset appositum,
quia tunc valet. Et hoc tenet Rota.

ADDITIO.

a *Non valet procuratoris constitutio. Adde decisio.
28. 36. et 32. infrà eodem titulo. & decisio. duodecima
eodem titulo in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Ratificari non possunt gesta per non procuratorem
post conclusum in causa, nisi in præiudicium ratifi-
cantis.*

DECI.

DECISIO X. alias 149.

1 a NOta, quòd † vbi est cooclusum [a] in causa, gesta per falsum procuratorem non possunt ratificari, nisi in præiudicium ratificantis: vt not. Ionocent. in capitu. ex parte. extrà de rescript. licèt glos. videatur ootare contrarium l. si mater. §. hoc iure. ff. de exceptio. rei iudica. in vlti glo.

ADDITIO.

a *Vbi est conclusum. Adde videndum decisi. 1. suprà hoc titu. & ibi notata in addit.*

EPITOME.

Procuratores constituti ad acceptandum beneficium censentur reuocati per constitutionem aliorum vltimo loco factam.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores nouos ad acceptandū constituens, primos reuocare videtur.*

DECIS. XI. alias 171.

1 a NOta, † quòd vbi aliquis [a] fecit procuratores ad acceptandum beneficium, si secondò facit alios procuratores videtur primos reuocare: posito quod non sint certificati. ff. de ma. vin. l. si patrono. in princip text. in l. si quis mihi §. fin. cum ibi not. per glo. ff. de acquir. hæred. quia ex quo agitur solùm de præiudicio constituentis oon inspicitur quod procuratores qui reuocantur, sint certificati vel non: aliàs autem inspiceretur: vt l. si mandasse. ff. mandat. sic intelliguntur nota per Ioanoem And. in capitulo cùm illusio. de renunti. in clementin. & quod not. Cyn. in l. mandatum. C. mandat.

ADDITIO.

a *Vbi aliquis. Vide decisio. 14. infrà eod. titu.*

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio facta eodem tempore per diuersos procuratores vnius nomine de diuersis beneficiis, debet sortiri effectum in maiori beneficio.*

DECIS. XII. alias 173.

1 NOta, † quòd duobus procuratoribus datis ad acceptandum beneficium, si vnus acceptat beneficium minùs, & alter aliud maius eadem die debet in dubio valere acceptatio de maiori, & pinguiori: quia in dubio præsumitur quòd dominus maius beneficium voluerit sibi quærere, & procurator voluerit facere conditionem domini meliorem: quia in maiori summa minor continetur: vt in l. prima. §. si stipulati. ff. de verb. obliga. & l. diem. §. si plures. versicul. inde quæritur. ff. de arbit. l. inter pares. ff. de re iudica. & l. tertia. §. si quis plusquàm. de adimen. lega. & l. quoties. §. sed si maiorem. ff. de hæredi. instituen.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores plures dati censentur insolidum constituti, etiam si non sit dictum, & quemlibet ipsorū insolidum: quia sufficit quod constituens simpliciter dicat, insolidum.*

DECIS. XIII. alias 174.

1 NOta, † quòd vbi aliquis facit duos procuratores insolidum, non dicendo, cuilibet in potestatem insolidum, quilibet insolidū videtur constitutus procurator, posito quòd non fuerit dictum, & cuilibet insolidum do potestatem: quia dicta potestas insolidū. § duobus videtur data. argument. l. creditor. §. duobus. ff. mā da. Ad quod facit cap si duo. de procuratori. lib. sexto. vbi non dicitur cuilibet insolidum, sed simpliciter datur potestas insolidum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator primò constitutus censetur reuocatus per constitutionem secundam.*

DECISIO XIIII. alias 175.

1 a NOta, † quòd vbi diuersis temporibus quis facit diuersos procuratores, [a] faciendo vltimos, videtur reuocare primos: idem est si eosdem secundò constituit procuratores. quia per secundam constitutionem videtur recedere à prima: vt not. glo. 10 l. si quis cum procuratorio. super verbo, duos. ff. de procuratorib. Et vide de hoc de procu. non iniustè.

ADDITIO.

a *Diuersos procuratores. Adde deci. 11. suprà hoc eo. tit. & dec. 4. eod. tit. in nouis.*

SVMMARIA.

1 *Procuratorium solo sigillo iudicis signatū sine subscriptione testium facit fidem.*

2 *Sigillum solum probat in his, in quibus non infertur perpetuum præiudicium.*

DECISIO XV. alias 188.

1 a 2 NOta, † quòd procuratorium signatum sigillo [a] authoritate iudicis sine subscriptione testium facit fidem: quia † in illis, in quibus non infertur perpetuum præiudicium, tales literæ probant sigillo authētico sigillatæ: secùs si esset perpetuum præiudicium. sic oot. in capitu. post cessionem. de proba. & per Archidiac. in ca. vt circa. de elect. lib. 6. & ibi etiam per Cardi. vide Paul. in clemen. in plerisque. de elect. Et Inn. in ca. 1. de fide instrumen. Et de literis executoris quando faciunt fidem, vide suprà de offic. delegat. deci. septima.

ADDITIO.

a *Signatum sigillo. Adde decisi. 12. hoc titu. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratores plures dati ad certum actum, si illum diuersimodè explicauerint, quid attendi debeat?*

DECIS. XVI. alias 196.

1 NOta, quòd † vbi duo procuratores dati ad aliquem actum, si vnus faciat aliquid sine alio,

alio, vel vnus confitetur, alter negat: qualiter valeat quod actum est per tales procuratores. not. Innoc. in cap. in nostra de procurato. in glos. & per Ioan. And. in capitu. si duo. de procu. lib. vj. in glo. in verbo, admitti quid dicet.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio facta per procuratorem de beneficio, cuius non erat dominus constituens tempore constitutionis, sed permutationis, non valet.*

DECIS. XVII. aliàs 242.

1 NOta, † quòd vbi quis fecit procuratorem ad permutandum beneficium certum, si tempore constitutionis procurator cōstituens non erat dominus beneficij, licèt tempore, quo procurator permutauit esset dominus: non valet permutatio facta per procuratorem. vide infrà decisione vigesimasexta, eodem titulo.

SVMMARIVM.

1 *Procurator faciens actum contrarium protestationi à protestatione censetur recedere.*

DECISIO XVIII. aliàs 220.

1 NOta, †, quòd procurator [a] qui assumpsit o-
2 nus procurationis quātum ad certum negotium: si faciat actum contrarium suæ protestationi, videtur protestationi renunciare. argu. not. per Innocen. in capitul. cum M. de cō stitutio. & capitu. cumana. de elect. penulti. glos. in clemenu. prima de procur.

ADDITIO.

a *Nota quòd procurator. Vide suprà decisio. tertia, eodem titulo.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator vbi aliquem actum facit, licèt de eius mandato tunc non constaret, non dicitur nulliter processisse.*

DECISIO XIX. aliàs 248.

1 NOta, † quòd vbi [a] ad requisitionem alicuius
2 procuratoris aliquis excommunicatur, valet excommunicatio: licèt tempore excōmunicationis non appareret, quòd esset procurator eius: licèt re vera esset, sed posteà apparuit eum fuisse procuratorem. ad quod facit not. per Innocen. in capitulo tua. in fin. de coha. cleric. & mulie. capitulo cùm plures. de offic. deleg. per Archidia C. de arbit. l. iu arbitris. & not. glo. in ca. venerabilis. super verbo, probare velit. de sent. excommunica. lib. 6. per Ioan. Monach. quæ faciunt pro intellectu clemen. appellanti. de appp. in clemenu.

ADDITIO.

a *Nota quòd vbi Adde suprà eod titu. in no. 7. Fely. in cap. scifcitatus. col. pen. de rescrip. Gemi. in capit. is qui, col. 3. de procur in sexto.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator excommunicatus non potest impetrare rescriptum ad agendum.*

DECIS. XX. aliàs 287.

1 NOta, † quòd cōmuniter approbatur, quòd procurator excommunicatus non potest impetrare rescriptum, nec literas, ex quibus possit agi: vt not. in cap. consuluit. de procuratorib.

SVMMARIA.

1 *Permutatio facta per assertum procuratorem potest per dominum ratificari: & acceptatio beneficij potest fieri per procuratorem, sed non aditio hæreditatis.*

2 *Hæreditas per procuratorem adiri non potest.*

DECISIO XXI. aliàs 189.

1 NOta, † quòd nunquam procurator nomine domini potest permutare: dum tamen dominus ratificet postea: vt no. Archid. in ca. cum in tua. de consue. lib. 6. glo. tertia. Ad hoc facit l. licèt. ff. de iudic. cum ibi not. & quod not. in cap. cum causam. super ver. præsumptionem. de testi. per Innoc. Acceptatio beneficij potest fieri per procuratorem: vt cap. ne captandæ. glo. fina.
2 per Archi. de concess. præb. libr. 6. secùs † videtur in aditione hæreditatis: vt l. placet. ff. de acquirē. hæredi. Nam aliter quæritur hæreditas in prophano, quàm quæratur beneficium spirituale: vt nota. in simili per Ioan. Monach. in ca. si tibi absenti. de præb. lib. 6 ibi cum dicit, Item dices. vide suprà decisionem primam eodem titu.

EPITOME.

Dominus faciens actum necessarium, & magis sufficientem, non videtur reuocare procuratorem.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non censetur reuocatus si dominus explicet actum in iudicio necessario.*

DECIS. XXII. aliàs 341.

1 NOta secundum aliquos, † quòd dominus
2 veniendo ad iudicium faciendo actum necessarium, quod erat faciendum per dominum sufficientiùs quàm per procuratorem, non videtur reuocare procuratorem per eius præsentiam: secùs si faceret actum voluntarium. arg. l. fideicommissa. § si rem. de lega. 3. sic intelligitur cap. penult. de procura. libr. 6. Alij dicunt, quòd locum habent quæ dicta sunt, quando dominus præsente procuratore causam prosequitur: quia tunc videtur reuocare: secùs si procuratore absente.

ADDITIO.

a *Dominus veniendo. Adde decisio. xxxj. infrà eodē titulo.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratori non censetur data facultas substituendi: licèt in mandato adsit clausula releuationis substituti, vel substituendi ab onere satisdandi.*

DECISIO XXIII. aliàs 346.

1 NOta, † quòd si in procuratorio [a] dominus
2 non dedit potestatem substituendi: sed posteà in

steà in releuatione cauetur, quòd dominus releuat eum, & eius substitutum, vel substituendum ab omni onere satisdandi: quæritur an ex illis verbis videatur sibi dedisse potestatem substituendi, vt sic etiam ante litem contestatam possit substituere? Videtur quòd sic: quasi videatur eo ipso fecisse priùs, faciendo posteriùs. argu. l. ad rem mobilem. & l. ad legatum. de procurato. l. illud. ff. de acquirẽ. hæred. fuit dictum per omnes contrà, quia illa verba non sunt dispositiua: & quia verba prolata, quæ supponunt aliud, nihil disponunt super eo quod supponunt. argu. l. ex facto prima, de hæredib. institu. & vide capi. 1. de præbend. in clem. in fine.

ADDITIO.

a *Procuratorio. Adde Felyn. in capitulo sedes. de rescript. versicul. sexta declaratio. & vide primam decisio. eod. titu.*

SVMMARIA.

1 *Procurator ad iudicia non potest facere ea, quæ sunt gratiosa & voluntaria.*
2 *Procurator non potest renuntiare, vt non vocetur, vel saltem eius dominus ad videndum iurare testes.*

DECIS. XXIIII. *aliàs* 351.

1 NOta, † quòd licèt procurator ad agendum
2 à domino cõstitutus possit omnia quę sunt necessitatis, quò ad expediendum ea quæ sunt iurisdictionis concessæ, non tamen potest facere gratiosa & voluntaria: ideò non potest se of-
3 ferre ad voluntariè confitendum: nec etiam † facere gratiam quòd ad videndum testes iurare ipse, vel dominus eius debeat vocari. sic & de vicario. de officio vicarij. capitul. finali. libro sexto. cum ibi nota. per Ioannem Monach. in fine glo. suæ, iunct. capitul. primo, de institutio. eod. libr. & capitu. illa deuotionis. de sede vacan. vide Cy. in l. prima. C. de iurament. calum.

DECIS. XXV. *aliàs* 479.

Similis est decisio secunda. suprà hoc titulo in nouis.

EPITOME.

Procurator constitui potest ad acceptandum, & permutandum etiam beneficia obtinenda & si constituens non sit dominus beneficij, tempore constitutionis, sed permutationis, non valet permutatio.

SVMMARIA.

1 *Procurator an possit constitui ad acceptandum, & permutandum beneficia in posterum obtinenda.*
2 *Procurator habens generale mãdatum an possit acceptare beneficia, & illa permutare.*
3 *Permutatio facta per procuratorem constitutum tempore, quo non habuit beneficium permutatum dominus constituens non valet.*

DECISIO XXVI. *aliàs* 529.

1 VTrùm possit † quis constituere procuratorem ad recipiendum, & acceptandum, & permutandum etiam beneficia in posterum ob-
a tinenda, a Videbatur quòd non: nisi in specie de certo beneficio daretur mandatum. arg. ff. de acq hæ. l. si quis mihi bona. § sed verùm generaliter. tamen omnes tenuerunt quòd imò: per l. 3. ff. de procuratorib. Et quia isti non sunt de casibus, in quibus requiritur speciale mandatum, licèt quidam dicant contrà: quia imò requiritur quia agitur de contrahendo matrimonio spirituali, ergo, &c. arg. capitu. fina. de procurato. libr. sexto. pro qua opinione videtur Archid. in capi. cùm in tua. de consuetu. libr. 6. super verbo, per alios &c. sed contra hoc, & pro prima parte faciunt not per Cyn. C. vbi & apud quos. l. prima,
2 sed videtur quòd ad primum † tantùm sufficiat generale mandatum secundum formam capitu. qui ad agendum. de procuratorib. libro sexto, vt not Ioannes Andr. in nouel in dicto capitu. cùm in tua. super verbo, per alios. de consuetu. libro sexto. Audiui tamen, quòd Cancellaria non expediret literas permutationis virtute procurationis factæ ad beneficium permutandum obti-
3 nendum. Nota, aliquid dicunt, quòd vbi † aliquis constituit procuratorem ad permutandum certum beneficium, si tempore constitutionis procuratoris constituẽs nõ erat dominus beneficij: licèt tempore, quo procurator permutauit, esset dominus beneficij, non valet permutatio facta per procuratorem in regula non firmatur. de re iudica. libr. 6.

ADDITIO.

a *Obtinenda. Adde an beneficium possit permutari ante adeptam possessionem glos in verbo, possidebunt titul. de colla. in pragmatic. sanctio.*

SVMMARIA.

1 *Procurator cum libera, non tamen habens speciale mandatum an possit acceptare beneficium.*
2 *Procurator non nisi cum speciali mandato matrimonium contrahere potest.*

DECISIO XXVII. *aliàs* 535.

1 AN procurator † etiam cum libera, non tamen habens speciale mandatum ad acceptandum beneficium possit acceptare? Et videtur quòd non, quia nec posset adire hæreditatẽ. ff. de acquirenda hæredita. l. Paulus respondit. aliàs incipit, l. per procuratorem. sed hæc ratio nõ valet: quia in litera dicitur, per te, vel alium dixeris acceptandũ sed ad hoc quòd requiratur speciale mandatum, allegari potest. ff. de acquirend. hæred. l. si quis in bona. §. iussum. & §. sed verùm.
2 Et quia † sic debet esse in matrimonio spirituali sicut in carnali, ad quod contrahendum est opus speciali mandato: vt capitu. fin. extrà de procura. libro sexto. licèt in omnibus etiam circa istam materiam non æquiparentur. vt ibi patet per gl. super verbo, contraxit. Et pro ista parte videtur facere quod hodie ponitur in literis, quòd talis per se, vel procuratorem suum ad hoc legitimè constitutum infrà vnius mensis spatium duxerit acceptandum. vide dec. 26. suprà eod. tit.

SVMMARIVM.

1 *Substitutus à procuratore facto domino litis potest alium substituere, postquàm factus est dominus litis.*

DECIS. XXVIII. aliàs 546.

1 VTrùm † procurator [a] substitutus à princi-
a pali procuratore habente potestatem substituendi:& substitutus virtute eiusdem potestatis, si per litem contestatam efficiatur dominus litis, possit alium substituere, postquàm sit effectus dominus litis? Tenuerunt quòd sic, sicut principalis procurator factus dominus litis posset etiam si aliàs non haberet à domino potestatem substituendi. iuxt.l. neque tutores. C. de procur.& c.licèt.de proc.li sexto.quòd talis substitutus à procuratore principali virtute potestatis ad hoc datæ ipsi procuratori substituenti, vt ab alio domino constitutus videtur. arg. l. item eorum.ff. quod cuiusque vniuer.nomi.& l.cùm essent.ff.de serui. rusti.prædi.cum ibi not.in fi & not.ff.de procura.l.1.glo.1.per Doct.Item eadem ratio est de tali substituto facto domino litis,quę est de principali procuratore: ergo idem ius.

ADDITIO.

a *Vtrùm procurator. Adde decisio 5.& 8. suprà eodẽ titulo in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium non habens nomina singulorum de capitulo descripta, vel sigillum ipsius capituli, non valet.*

DECISIO XXIX. aliàs 555.

1 VTrùm † si notarius [a] in instrumento dicat,
a quod capitulum, vel conuentus fecit procuratores, vel syndicos, non nominando personas.valet procuratorium: vel si dicatur præsertim cùm non apponatur sigillum capituli, vel conuentus?alleg.quod sic:per not.per Hostien. de his quæ fiunt à prælat.capitul. quanto. cùm not. Specula. titulo de sentent. tamen contrarium seruatur.& ita not.glos.in capitulo fina. de procurato.scilicèt, quòd nomina canonicorum sunt exprimenda.

ADDITIO.

a *Vtrùm si Notarius. Adde decis.nona, suprà eodem, & decisio.trigesimasecunda, & trigesimasexta. infrà eodem titulo,& decisio.duodecima, eodem titul. in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium generale an extendatur ad lites, & causas de futuro.*

DECISIO XXX. aliàs 563.

1 VTrùm † procuratorium generale extenda-
a tur etiam ad causas, vel lites futuras, vel solùm ad tunc præsentes: Tenetur quod solùm ad præsentes.argu.capitu.fin.de rescript.& per l.qui habent. §.fina.& l.sequen.ff.de tutel.& dic vt ibi per Dyn.contrà de priuile.capit. quia circa.cum ibi allegatis. Solutio ibi patet.

SVMMARIVM.

1 *Procurator non censetur reuocatus, vbi dominus in iudicio ex necessitate comparet.*

DECISIO XXXI. aliàs 642.

1 SI dominus † [a] alicuius procuratoris compa-
a reat in aliqua causa ex necessitate: tunc non videtur eum reuocare, licèt non protestetur: secùs si ex voluntate compareat, nisi appareat quòd ipsum voluerit reuocare ex probabilibus coniecturis.c.si quando.de procurato.libro 6. & ita etiam seruat Rota.

ADDITIO.

a *Si dominus. Adde deci. 22. suprà eod. titu.*

EPITOME.

Procuratorium Abbatis & cõuentus per notarium sine eorum sigillo factum valet

DECIS. XXXII. aliàs 644.

ALiqui Domini de Rota Dominorum Auditorum sacri Palatij tenent, quòd procuratorium valet, si notarius dicat in instrumento, narrando, talis Abbas & conuentus faciunt tales procuratores in tali causa sine sigillo eorum: alij verò tenent contrarium.

ADDITIO.

a *Procuratorium. Adde decis.ix.& xxix.suprà eodem titu.& decis.xij.eod.titu.in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Procurator ad causas deuolutas, tenetur defendere dominum in causa commissa in curia de speciali mandato Papæ.*

DECIS. XXXIII. aliàs 668.

1 SCiendum est, † quòd quando aliqua causa [a]
2 in curia Romana speciali mandato Papæ cõmittitur, quòd licèt partes ambæ, vel vna mittat procuratorem limittatum ad causas tantùm deuolutas, quòd nihilominùs talis procurator tenetur defendere partem suam in omnibus necessariis ad dictam causam, postquàm est in curia commissa de speciali mandato.

ADDITIO.

a *Quando aliqua causa. Adde dec.2. & deci.1.eodẽ titu.in no.& deci.13.suprà.titu.de rescript.*

SVMMARIVM.

1 *Coniuncta persona potest defendere coniunctam personam in iudicio: licèt procuratorem pro coniuncta persona absente etiam cum promissione de rato constituere non possit.*

DECIS. XXXIIII. aliàs 677.

1 NOta, † quòd coniuncta persona [a] pro con-
a iuncta potest venire ad iudiciũ pro defensione: vt in Specu tit.de coniunct.persona. secùs autem si coniuncta persona vellet constituere procuratorem pro coniuncta persona absente, licèt caueret de rato.& ita tenet Rota.

ADDITIO.

a *Coniuncta persona. Adde decisio.6.suprà eodem tit. in nouis.Felyn.in capitul cùm J.& A.col.quarta. versicu.declar.de re iudica.& an coniuncta persona possit constituere procuratorem, vide Deci. in capitulo intelleximus. columna quinta, in pincipio, de iudi.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Generale procuratorium non sufficit in spiritualibus: secùs in prophanis.*

DECISIO XXXV. aliàs 789.

1 Sciendum est quòd† in casu spirituali procuratorium generale non est sufficiens, nisi sit speciale: secùs in causa prophana, & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorium cum solo sigillo in quo prælatus cum conuentu, vel capitulo constituit procuratorem, valet.*

DECIS. XXXVI. aliàs 791.

1 Dic,† quòd si Episcopus[a] in aliqua causa facit
a procuratores suos, tunc sufficit quòd dicat, Ego episcopus, & capitulum, vel Abbas cum conuentu, vel aliter prælatus cum suo collegio, & si non ponatur capitulum vel conuentus vel collegium: sufficit tunc quòd in procuratorio eorum ponatur sigillum, & ita tenet Rota.

ADDITIO.

a *Dic quòd si Episcopus. Adde decis. xij. hoc eodem titul. in nouis. decisio. nona. xxix. & xxxij. suprà eodem titulo.*

SVMMARIVM.

1 *Minor vigintiquinque annis non potest esse procurator ad iudicia, etiam consentiente parte aduersa: aliàs facit processum nullum.*

DECIS. XXXVII. aliàs 802.

1 Sciendum quòd aliquis† non potest esse procurator ad iudicia, nisi sit maior vigintiquinque annis: vt legit. & nota. in capitulo quia generaliter. in fine de procurato. libro sexto. & si fiat contrarium, processus habitus taliter est nullus nec iudex coram quo agitur, potest habilitare: nec consensus habitus etiam expressus partis aduersæ: cùm hoc sit contra ius: & ea quæ contra ius fiunt, &c. & Innocent. in capitul. in præsentia. de renuntia.

De His quæ vi metu. caus. fi.

SVMMARIVM.

1 *Prælatus agit interdicto vnde vi pro rebus Abbatis ecclesiæ, antequàm esset prælatus.*

DECIS. I. aliàs 227.

1 Nota† quòd Prælatus potest agere interdicto vnde vi pro rebus Abbatis ecclesiæ, antequàm esset prælatus, quia licèt tempore violentiæ non possidet: tamen possidebat ecclesia: ideò prælatus habet interdictum. not. Innoc. in ca. cùm super. de causa pos. vide dec. infrà de except. deci. 6. & decisio. decimaoctaua. infrà de restitutio. spo.

SVMMARIVM.

1 *Resignatio facta per metum est ipso iure nulla.*

DECIS. II. aliàs. 203.

1 Nota † quòd resignatio[a] facta per metum
a non tenet ipso iure: & propterea talis resignans non perdit beneficium: vt not. in capitul. super hoc. de renuntia. licèt possit agi quòd reuocetur resignatio.

ADDITIO.

a *Resignatio. Concordat cum decisio. hac deci. 5. & 7. de renuntiatio. in nouis.*

DE Restitutione in integrum.

SVMMARIVM.

1 *Non requiritur summaria cognitio, vbi principaliter petitur in integrum restitutio: secùs si incidenter.*

DECIS. I. aliàs 98.

1 Nota,† quòd vbi principaliter petitur in integrum restitutio, est concedenda sine aliqua summaria cognitione præcedente, ad hoc quòd quis admittatur ad restitutionis petitionem: secùs si incidenter peteretur in integrum restitutio: vt not. Innocen. in capitulo causam. de in integrum restitu. & capitulo cùm ex literis. eodem titulo.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio aduersus lapsum fatalium, dicitur incidenter peti, nec requiretur litiscontestatio.*

DECIS. II. aliàs 151.

1 Nota,† quòd vbi in integrum restitutio petitur aduersus lapsum fatalium, quòd talis in integrum restitutio petitur incidenter, & sic non fit in ea litiscontestatio, vt capitulo suscitata. cum ibi nota. per Innocen. de in integrum restitutio. & vide infrà decisio. de rescri. decisio. trigesima, versicul. item quod modica. & cætera. & vide infrà decisio. 60. de appell.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum aduersus lapsum fatalium dicitur incidenter peti: & propterea non requiritur in ea contestatio litis.*

DECISIO III. aliàs 472.

1 Nota,† si petatur restitutio in integrũ propter lapsum fatalium, non est necessaria litiscõtestatio, q̃a nõ principaliter petitur. de officio iudic. capitul. secundo. hoc not. Innocen. in capitulo suscitata. de restitutio. in integrum. vide infrà decisione sexta, de litiscontestatione.

EPITOME.

Minori potest competere tam beneficium appellationis, quàm in integrum restitutionis.

DECISIO IIII. aliàs 199.

NOta, minori possunt insimul competere duo remedia: scilicèt beneficium restitutionis, & appellationis: vt not. in l. præses. ff. de minoribus.

DECISIO V. aliàs 465.

Similis est decisi. 1. hoc titu. in nouis.

De Arbitris.

EPITOME.

Iudex datus ad cognoscendum de compromisso homologato cum incidentibus &c. potest partem contrauenientem condemnare ad pœnam compromissi, præsupposita clausula, rato manente contractu.

SVMMARIVM.

1 *Sententia conformis libello esse debet.*

DECISIO I. aliàs 14.

NOta, quòd si arbitrium, vel compromissum est homologatum, & iudex impetratur, & Informatur, quod pars venit cótra compromissum cũ clausula, quòd iudex possit cognoscere de compromisso cum emergentibus, & incidentibus:[a] quòd si videatur iudici quòd pars fuerit inobediens: non solùm potest condemnare partem quòd teneat compromissum: imò potest eam condemnare ad pœnam promissam in compromisso, præsupposito quòd actũ esset in compromisso, quòd rato manẽte pacto possit agi ad pœnam: vt dicitur in simil. C. loca. l. si conditionis, & C. vnde vi. l. non ab re. & quod not. ff. de inof. testa. l. qui de inofficioso. ad exhibend. l. 1. primò autẽ debet cognoscere an pars fuerit inobediẽs: & eam inobedientem pronuntiare: & per cõsequens in pœnam incidisse: vt l. quoties. C. de iudi. cum ibi not. l. t. C. de ord. cog. ad quod facit quod. no. Archid. in cap. si canonici. super ver. indicata. de offi. ordi. lib. 6. fortè hoc non est verum
1 quia ex quo † sententia debet esse conformis libello, & hoc non est petitum in libello, non videtur quòd possit: vt in capitu. qualiter. de accusat. & l. 1. ff. si pars hær. petat. & fortè talia nõ veniunt ex officio iudicis: & quia odiosa, ideò restringenda.

ADDITIO.

a *Et incidentibus. De claus. cum incidentibus, penitus Felyn. in capit. cæterum. col. 3. versi. intellige secundo contrà de rescrip.*

EPITOME.

Iuramentum excludit iurantem à petitione reductionis ad arbitrium boni viri, vbi non docetur de dolo arbitratoris: non sic à cessione bonorum.

SVMMARIA.

1 *Renuntiari potest ne quis ad boni viri arbitrium recurrat.*
2 *Cessioni bonorũ an quis possit iuramento renuntiare.*
3 *Paupertas superueniens excusat à iuramento licito.*

DECIS. II. aliàs 211.

1 NOta, † quòd quis mediante iuramento
a potest renuntiare,[a] ne recurrat ad arbitrium boni viri: vt not. Host. in c. humilis de maio. & obed. & in sum. in tit. de arb. ver. aliàs si iuramentum interuenit. & Spe. eo. tit. ad quod facit no. per Dy. in c. scienti. de reg. iur. lib. 6. hoc verum, nisi allegaretur dolus arbitri, seu arbitrorum. l. si vnus. §. illud. ff. de pact. & ex hoc dicitur, quod vbi introduceretur pactum ex iuramento vel iuramentum esset contra bonos mores, quis non tenetur illud seruare, quin possit recurri ad arbitrium boni viri. cap. quintavallis, de iureiurand. Item si esset compromissum in arbitrium tanquã in iudicem, & sic arbiter duplici potestate potest finiri, tunc à dicto tali arbitro non esset
2 reclamandum, & ex hoc sequitur, quod † cessioni bonorum per iuramentũ quis non potest renuntiare, si ex tali renuntiatione quis intruditur in carcerem: quia libertas hominis impeditur ex tali renuntiatione, & respublica læderetur: quia careret libero suo bonore. Itẽ creditor ex intrusione carceris aliquid cõmodi non consequeretur: ideò non videtur, quòd valet renuntiatio maximè in clerico, qui non potest renuntiare priuilegio clericali. capitul. si diligenti. de foro
3 comper. & quia † paupertas superueniens excusat à iuramento licito. ad quod l. si cum suo intellectu. ff. qui satisd. co. ad quod l. adigere ff. de iure pat. Nec obstat capit. ex rescripto. de iureiur. quia ibi fuit casus specialis propter vtilitatẽ monasterij. Item aliud est esse in obsidiato, & aliud intrudi in carcerem: quia esse in obsidiatu non impeditur sic libertas hominis. Nec obstat l. si libertus. quia ibi ponebatur arbitrium in voluntate tertij. & vide suprà deci. 4. de renuntia. Et vtrum possit cum iuramento renuntiari cessioni bonorum, vide decis. xxxj. infrà de sentent. & re iudic.

ADDITIO.

a *Potest renuntiare. An possit peti reductio ad arbitrium boni viri, si quis est læsus ex magna qualitate non obstante iuramento, vide per dom. Alex. in consi. cxxj. in v. col. in ij. volumine.*

EPITOME.

Compromissum si fit in tres, vel in duos, sic quòd ipsi tres, vel duo eorum cognoscere, & pronuntiare possint vt arbitri, seu arbitratores, & amicabiles compositores, & non seruato iuris ordine. Si omnes tres cognouerunt & tandem duo tantum pronuntiauerunt non vocato tertio etiam præsente, valet eorum duorum pronuntiatio.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij plures, quorum quilibet habet potestatem in solidum, si simul incipiunt procedere in vna causa, postea non poterit vnus sine altero cessante impedimento diffinire.*

DECIS. III. aliàs 851.

a COmpromissum[a] est in tres, vel in duos ex ipsis quicunque sint, sic quòd ipsi tres, & duo ex ipsis habeant potestatem cognoscendi, & pronuntiandi prout sibi placebit, etiam non seruato ordine iuris, & tanquam arbitri & arbitratores aut amicabiles compositores: posteà omnes

stea omnes tres incœperunt procedere, & cognoscere in negotio, & processerunt vsque ad sententiam simul: sed posteà duo ex ipsis non vocato tertio, qui tamen erat præsens, nec erat aliàs impeditus, pronuntiauerunt: quæritur an pronuntiatio tenuerit? Et quidam tenebant quòd
b non,[b] ex quo omnes tres simul cœperunt cognoscere.per c.cùm plures.de offi.dele.libro 6.& per c.si.extrà de arbi lib.6.iuncta l.item si vnus. §. si. cum l.seq.de arbi.dicebant enim quòd hic erat duo compromissa: scilicèt in tres,vnum:& aliud in duos Ex quo ergò partes & arbitri elegerunt, vnum compromissum, scilicèt in tres eorum omnibus tribus, & ipsi omnes tres procedendo diuiserunt aliud compromissum factum in duos & per consequens de isto compromisso est iudicandum tanquam de compromisso simpliciter facto in tres.Côstat autem quòd si simpliciter in tres compromissum esset:& sententia fuisset lata per duos,non teneret etiam si tertius esset contentus:vt iuribus superiùs allegat. proximè &c. Item ex quo omnes tres simul occupauerunt, & de negotio cognouerunt: videtur etiam quòd omnes tres debeât pronuntiare. arg. ff.de iud.l.de qua re. Alij tamen, cum quibus tūc licèt dubius ego eram, tenebant contra, quòd imò valeret sententia duorum: ex quo partes etiam solis duobus quicunque essent ex eis pronuntiandi dederant potestatem, ex quo etiam duo potuissent in omnibus processisse, licèt in cognoscendo, vel deliberando admiserunt tertium,nô propter hoc minùs debet valere, quod ipsi duo posteà fecerunt,imò longe plus, si enim fecerunt plus quàm facere tenerentur in cognoscêdo,longè meliùs debet valere sententia: quia qui facit quod plus est,vtique facit quod minùs est,quod sub illo pluri concluditur. Pro hac parte posset induci quod not.Inno in clement. cùm ex officio.de præscript.nec obstat c. cùm plures, de offi.deleg.quia ibi nô negatur, quin si omnes tres cognoscerent simul, duo aut vnus possent etiam alio vel aliis non vocatis diffinire. posset enim dici quòd possent, quia ex eo quod possent,omnes tres cognouerunt, non minùs, imò magis quilibet cognouit, & ideò cùm nulli tota iurisdictio saltem quò ad exercitium pro hoc sit appropriata quin etiā penes quemlibet de aliis remanserit etiam quò ad exercitiū, ex quo quilibet occupauit,& quilibet eam exercuit,videtur quod si duo aut vnus occupat sibi potestatem pronuntiandi,posteà soli sine alio, vel aliis pronuntiando debeat tenere sententia, sicut & totus processus per duos aut vnum pronuntiantes à principio,& occupantes, vel occupantem sine alio, vel sine aliis tenuisset.quia quod iuris est de toto processu quò ad totum, ita debet esse de qualibet eius parte.iuxt.l.quæ de tota.ff.rei vend. Sed hæc solutio non videtur bona: imò si omnes ab initio incœpissent cognoscere,omnes haberent diffinire.vt not.glos.in dicto capitu. cùm plures.super verbo, vno eorum. Pro quo facit,
1 quia 10 † pluribus ordinatis quorum quilibet habet potestatem insolidum, si omnes incipiant procedere simul: posteà vnus sine altero non potest procedere,nec diffinire cessante impedimento: vt l. Pomponius. ff. de re iudi.& ibi not.Et not.in l.duo ex tribus. in princi. eod.tit. Et not.Doctores in l.1.ff.de offi. consu.quod secus est in terminis d c.cùm plures.quando ab initio vnus solus occupat, quia tunc per occupationem intantum sibi appropriatur tota iurisdictio saltem quò ad exercitium, quod penes alios nisi iste occupans impediatur procedere, est legata:vt ibi not.& ideò non mirum, si alij nô possunt procedere. Et per eundem modum posset responderi ad c.si quem. de procu.libro 6.dicendo eandem rationem, quòd si tres procuratores insolidum com clausula, quòd non sit melior conditio occupantis, deputati ab initio omnes simul occupauerût,quòd duo aut vnus solus sine alio,vel aliis etiam non impedito vel impeditis procedere possent: & si de facto procedebant,sic sibi occupando appropriarent potestatē,quòd alij posteà nisi eis impeditis, vel nolentibus procedere & intromittere se non possent. Nec obstat ca si.de arb. nec l.item si vnus.§. fin.nec l.sequens. ff.eod.tit. quia ibi finaliter fuit compromissum in tres & in duos:nec ergo mirū si dun possunt Nec obstat quod dicitur,quod hic fuerunt duo côpromissa. scilicèt in tres vnū & aliud in duos quia dico quòd non: sed solùm vnum habens duas partes, scilicèt quòd omnes tres possent procedere, vel etiam soli duo. Cùm enim dixerunt, compromittimus in tres, & in duos,illa copula,&,non copulat inter orationes: vt sit sensus,quòd facimus vnum compromissum in tres, & quòd facimus aliud in duos, sicut nititur concludere illa oratio:sed copulat inter terminos,& est sensus,quod nos facimus vnum compromissum in tres,sic quòd ipsi tres & duo ex eis possunt cognoscere seu procedere,& ideò possunt omnes tres si simul à principio processerint,etiam soli duo posteà poterunt procedere,pro hoc etiam facit quod no.Inn.in c.Quintauallis.de iureiuran.vbi tenet quòd in vna parte possunt procedere vt arbitri seruato iuris ordine, in alia vt arbitratores non seruato ordine econuerso.Nec obstat d.l.de qua re. quia fateor quòd tenetur pronuntiare, qui cognouit, nisi per vnum,vel alium,seu alios, qui solùm habent potestatem pronuntiandi, pronuntietur, vt hic. Non obstat cap.cùm super.de offi.deleg.quia ibi adhibuit illum qui nullam habuit potestatē, nec propter hoc intendebat suam diminuere potestatem, quin ipsi duo cùm vellet,procedere possent,cùm non videantur ad hoc elegisse viam ad impugnanda sua iudicia.argumen.l. 3. ff.de testa. milit.atg.tamen contrà extrà de electio.ca. cùm Vintoneu.& quod ibi not.

ADDITIONES.

a *Compromissum. Adde similem in antiquis. numero secundo,de arbit.*

b *Tenebant, quòd non. Adde quòd arbitri iuris possunt, pronuntiare tertio absente : hoc quia maior pars est præsens. Bar.in l.item si vnus. §. si plures. ff.de arbit. Et ibidem, dicit, quòd non est sic in voluntariis. idem tenet Bald. in capitulo cum vigesimum, de officio delegat. vide Felyn.in capitulo suspitionis.in versi glo.in verbo,ad quos de offic. deleg. & in ca.cum ex officij.de prescri.col.1.circa fin.*

De Iu-

De Iudiciis.

SVMMARIA.

1 *Prælatus non potest agere pro damno dato subdito, nisi dicat sua interesse.*

2 *Iudex in actione iniuriarum non debet habere rationem damni: quia illud venit per actionem legis Aquiliæ.*

DECIS. I. aliàs 17.

1 NOta, † quòd Prælatus [a] non potest
a agere pro damno dato subdito suo,
b nisi diceret sua interesse: [b] aliàs pro interesse suo agere posset: vt no. Inn. in capitulo dilectus. super verbo citatis de appellatioo. cùm not. in capitulo contingit de sententia excommunicationis, & ibi secundùm vnam opinionem,
2 quòd† iudex in actione iniuriarum non debet habere rationem damni: quia illud venit per actionem legis Aquiliæ.

ADDITIONES.

a *Prælatus, Concorda. decisi. decimatertia hoc titul. suprà in nouis.*

b *Sua interesse. Idem in executione sententiæ in qua auditur tertius opponens si sua interest. decision. secunda, infrà de senten. & re iudica.*

SVMMARIVM.

1 *Processus factus coram ordinario publicè excommunicato valet, & similiter corã auditore Rotæ: secus si coram delegato.*

DECISIO II. aliàs 24.

1 NOta, quòd † processus habitus coram excommunicato, valet: & hoc verum, si sit habitus coram ordinario: secùs si coram delegato. de quo dic per Ioannem Andr. & Archidi. in capitulo primo de rescript. libro sexto. & capi. pia de exceptio. quia iurisdictio ordinaria est fauorabilis, aliàs stricta & extraordinaria: vt in capitulo presbyter. de offi. delegat. sed Palatium tenet, quòd processus habitus coram Auditore tenet in isto casu, sicut teneret in isto casu, coram ordinario. Et intellige de publicè excommunicato, aliàs secùs: vt in capitulo ad probandum de re iudica.

SVMMARIA.

1 *Cessionarius non tenetur cauere debitori de indemnitate.*

2 *Cessionarius habet actionem vtilem iure suo & est procurator in rem suam.*

DECIS. III. aliàs 51.

1 NOta, quòd † ille cui est facta cessio actionis, si agit actione sibi cessa, quòd non habet cauere debitorem, cõtra quem agit, præstare indemnem aduersus cedentem actionem. Et
2 est ratio, quia † cessionarius & persona sua ex quo est facta cessio, habet actionem vtilem iure suo: vt ff. famil. ercisc. l. planè, & est factus procurator in rem suam iure suo: vt l. tertia. C. de noua. iuncta no. in l. ex cõuentione. C. de pact. ideò non mirum, si non compellatur cauere, maximè, si est paratus instrumẽtum originale tradedere debitori. & ista fuit communis opinio, licèt videatur contrà, quia aliter præstatur cautio illi qui de facto dubitat in futurum controuersiam moueri: posito quòd de iure non possit sibi controuersia fieri: vt l. cùm idem. cum ibi no. ff. de petitio. hæredita. Nec est mirum, quia videt quòd contumaci præstatur cautio per dominum: vt l. si donatæ, in principio. ff. de donatio. inter virum & vxorem. ideò non mirum si cessionarius debitori dubitanti de facto sibi controuersiam moueri, debeat cautionem præstare; & instrumentum non nocet sibi, & prodest aliis: vel si præsens sit cedens poterit citari si velit dicere, vel allegare causam rationabilem cur cessionario non debeat fieri solutio: vt l. si eo tempore. C. de remiss. pigno.

SVMMARIVM.

1 *Colonus vel inquilinus conuentus actione reali debet nominare dominum: aliàs non præiudicaret domino ignoranti.*

DECISIO IIII. aliàs 85.

1 NOta, quòd † vbi colonus, vel inquilinus conuenitur pro re immobili quam possidet nomine alterius, tenetur nominare dominum: si autem non nominaret, non præiudica-
a retur domino [a] in casu, in quo dominus nõ certificaretur: vt not. Innocen. in capi. quoniam frequenter. super verbo, nominare. extrà vt lit. non conte. Item talis nominatio habet locum quando agitur actione reali, non tamen actione personali. vt ibidem glos. ad quod not. per Docto. in l. 3. C. vbi in rẽ actio. iunct. l. sæpè. de re iud. extrà eod. titu. ca. quamuis & ff. ad exhiben. l. de eo. in fin. ff. de publi. l. imperator. & l. si aliena. ff. de nego. gest. iuncta l. officium. de rei vend. & l. is qui se obtulit.

ADDITIO.

a *Non præiudicaretur domino. Quid autem de illo qui solutionem pensionis nomine alterius fecit, an præiudicet illi: vide decisi. 2. infrà de caus. poss. & propriet.*

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa debet fieri aliqua parte instante: aliàs potest appellari.*

DECIS. V. aliàs 707.

1 NOta, † quòd si aliquis iudex vult concludere in aliqua causa, debet facere quantum in eo est, quòd fiat de consensu partium, vel vnius partis petentis conclusionem: aliàs possunt appellare à dicta conclusione quando nullus consentit.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad dicendum contra appellationem potest circunduci non comparente appellato.*

DECISIO VI. aliàs 744.

1 NOta, † quòd si Auditor assignauit terminum ad dicendum contra appellationem, & veniente termino non comparet appellans nec appellatus, quòd tunc circũducitur terminus assignatus, id est, per partem appellantem & non potest accusari contumacia. Idem potest dici in aliis terminis.

SUMMARIUM.

1 *Conclusio in causa non excludit quin iudex in beneficialibus informationes pro iustitia facienda recipere possit.*

DECIS. VII. *aliàs 757.*

a 1 Nota [a] sciendum est, quòd† quando in causa beneficiali est conclusum, quòd nihilominùs Auditor potest recipere informationem pro iustitia facienda existente conclusione, aliàs est reuocanda. pro hoc facit capitu. sæpè cum sua materia. de verborum significatio. in clementin. & ita tenet Rota.

AUDITIO.

a *Nota. Adde suprà in no. de testib. decisio prima.*

SUMMARIUM.

1 *Conclusio in causa etiam prophana potest reuocari: si per producta iura de nouo videatur Auditori reuocanda.*

DECIS. VIII. *aliàs 758.*

1 a Nota, † quòd si in aliqua causa [a] beneficiali, vel prophana est conclusum: & posteà alia pars petat conclusionem reuocari, quia vult aliqua iura procedere: tunc Auditor causæ dicat, quòd producat illa iura, & si videt quod illa iura faciunt bene ad iustitiam causæ, tunc reuocat conclusionem, aliàs non: & hoc etiam seruat & tenet Rota dominorum Auditorum.

AUDITIO.

a *Si in aliqua causa. Adde decisio. prima, incipient. si post conclusionem suprà de testib. in nouis.*

SUMMARIUM.

1 *Terminus ad concludendum parte instante prorogandus est, aliàs potest appellari.*

DECIS. IX. *aliàs 763.*

1 Sciendum est † quòd si aliquis Auditor sacri Palatij in aliqua causa assignat terminum ad concludendum, & vna pars dicat, quòd prolonget propter aliquas causas, quas vult dare: tunc debet prolongare, aliàs grauaret, & posset appellari: secùs autem si nihil dicat die assignata ad concludendum.

SUMMARIUM.

1 *Conclusio si reuocetur ad instantiam illius, qui eam procurauit: expressa per ipsum, veniunt reficienda.*

DECISIO X. *aliàs 802.*

1 Sciendum † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana est cõclusum simpliciter: quòd si reuocetur conclusio ad instantiam partis, tunc debet soluere expensas, secùs autem si conclusum est cum protestatione. & hoc seruat Rota.

SUMMARIUM.

1 *Interesse vbi quis allegat ad effectum admittendi ad causam, debet imprimis illud probare.*

DECISIO XI. *aliàs 13.*

1 a Nota, † quòd vbi sunt citati ad causam omnes quorum interest: [a] & vnus allegans sua interesse, venit ad causam, antequàm admittatur habet probare summariè, vel aliàs quòd sua interest. argu. in simili. l. tertia. §. sciendum. ff. ad exhibend. & expedit quòd aliqualiter probetur quòd interesset vt in capitulo, veniens. [b] de testib. aliàs esset in potestate cuiuslibet impedire commissionem, & sic committeretur fraus, contra l. in fundo. ff. de rei vendi. ideò expedit quòd ab initio causæ probetur interesse: vt capitul. veniens. 2. de testib. pro quo l. sæpè. de re iudica. & extrauagante eodem titulo. capitul. quamuis. vide decisione secunda, infrà de senten. & re iudicat.

AUDITIONES.

a *Quorum interest. Adde decis. 1. de rescript. infrà in antiquiorib.*

b *C. veniens. Ubi vide dominum Fely. in secunda col. versicul. in glo. in verbo, audiendus. vbi ponit tres conclusiones, & alias declarationes quando tertius compareret pro suo interesse, & videbis hanc materiam per ipsum bene declaratam. & in capitu. audistis. col. decimaquarta. de prescript. & in capitul. cum super. de offic. delegat.*

SUMMARIUM.

1 *Actiones diuersæ vbi aliquibus competunt, alter agendo non præiudicat.*

DECISIO XII. *aliàs 152.*

1 Nota, † quòd vbi aliquibus competunt diuersæ actiones: si vnus permutat alium agere, sibi non præiudicat, nisi fuerit citatus: vt l. si pariter. de libe. cau. & not. Innocen. in capitul. quamuis. super verbo, actio, de re iudica.

SUMMARIA.

1 *Ecclesia nomine agere extraneus potest prælato negligente.*

2 *Officiales pro ecclesia iuribus agere non, nisi prælato negligente posse.*

DECISIO XIII. *aliàs 159.*

1 Nota † qualiter extraneus potest agere nomine ecclesiæ, quia non potest regulariter, nisi Prælato negligente: vt not. per Innocentium in capitulo, cùm olim, de testib. & per hoc fuit

2 determinatum, quòd † vbi sunt aliqui officiales in aliqua ecclesia, pro iure ecclesiæ non possunt agere, nisi rectore negligente, circa quod vide not. per Innocentium de iudic. capitul. cùm deputati.

SUMMARIA.

1 *Iudex laicus dat curatorem ad litem minori clerico agenti coram eo contra laicum.*

2 *Curator rebus & non personæ datur.*

DECISIO XIIII. *aliàs 207.*

1 Nota, † quòd vbi clericus agit coram iudice seculari contra laicum: & agitur quòd detur curator tali clerico, talis curator debet dari per iudicē laicum, quia in isto casu iudex

iudex laicus habet potestatem contra clericum: vt in ca.verum.& capit.cùm sit generale.de foro competen.ad quod l.viros.de palla.fac.lar.C.lib.
2 xj.Item†curator datur rebus,& non personæ. & pro hoc videtur text.in l.sancimus. §. sed si quis C.de admini.tutorum.sed Ioan.And. videtur dicere contrà in c.fina.super verbo, huius. de iudiciis,lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus potest suo nomine agere contra praedones, qui eum spoliarunt.*

DECISIO XV. aliàs 438.

1 NOta, † vtrùm religiosus deprædatus cappa, vel breuiario,vel aliis rebus suis possit nomine suo agere contra deprædantem ad recuperãdas res,vel æstimationem.Fuit dictũ quòd sic.argum.l.i.C.si per vim vel alio modo. & ff.de iudi.l.si longius.not.Spec. titu. de accusa. §. quid si Papa.ix.col.

SVMMARIVM.

1 *Citatione decreta ad partes, poterit Auditor si inuenerit aliquem in curia habere sufficiens mandatum,procedere in causa:licèt non fuerit certificatus de executione dictae citationis.*

DECISIO XVI. aliàs 638.

1 SI aliqua † causa non sit in curia Romana per appellationem,vel per præsentiam partium: sed tamen de speciali mãdato domini Papæ,cuius commissio facta alicui domino Auditori, & per eum decreta citatione ad partes illius contra quem impetrata est: & licèt dicta citatio non sit executa, quòd sciat dictus Auditor cùm nondum sit re producta, vel reportata ad eum citatio, nihilominùs dictus Auditor potest procedere in causa, si aliquo modo potest inuenire in curia aliquem habentem sufficiens mandatũ à dicto citato,vel citando pro dicta causa. & ita etiam seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.veruntamẽ fortè non esset malum, quòd in tali casu ad cautelam si procurator inuenius in curia iuraret si scit, vel credit quòd dicta citatio sit executa in partibus.

SVMMARIVM.

1 *Anni Domini diuersimodè computantur secundũ consuetudinem locorum.*

DECISIO XVII. aliàs 813.

a SCiendũ est, a† quòd Curia Romana, Italia,
1 & Hispania, Aragonia & Catalonia, Dacia & Vasconia computant annum domini quolibet anno in festo Natiuitatis eius, quod festum est xxv.die mensis Decembris.In regno verò Franciæ, Alamaniæ,& Angliæ computatur annus in festo annuntiationis beatæ Mariæ,quod festum est xxv.die mensis Martij.cùm quælibet prouincia, vel loca mundi circa hoc possunt abundare in sua consuetudine:vt in ca.certificari. de sepultu.prædicta sequuntur per clericos prædictorũ regnorum locorum existentium Auenione in sacro Palatio apostolico do.nostri Papæ.

ADDITIO.

a *Sciendum est.Suprà eod.in no dec.3.& 4.*

SVMMARIVM.

1 *Aduocatus compellitur defendere clientulum.*

DECIS. XVIII. aliàs 817.

1 SCiendum est,† quòd si in aliqua causa spirituali,vel prophana,quæ agitur coram aliquo Auditore sacri Palatij pars actrix , vel rea petat aliquem aduocatum pro defensione sui iuris, quòd tunc Auditor debet dicere , seu præcipere aduocato , quem petit prædicta pars pro defensione sua:& si dictus aduocatus nolit facere, imò contradicit omninò:quòd dictus Auditor faciat compelli eum per dominum Vicecancellarium, & ita dixit mihi dominus meus episcopus Vuariensis, in audientia contradictarum xxvj. mensis Martij anno domini 1377.

SVMMARIA.

1 *Causa dicitur ciuilis,vbi agitur de crimine ciuiliter.*
2 *Iudex delegatus in causis criminalibus an possit cognoscere de causa criminali ciuiliter intentata.*

DECISIO XIX. aliàs 226.

1 NOta, quòd† vbi agitur de crimine ciuiliter, & sentẽtia fertur ciuiliter, dicitur talis causa ciuilis, & non criminalis:vt probatur in cap.per tuas.in magna glo. desimo. & no. glos.
2 in cap.ex parte A. de testi.& † sic iudex delegatus in causis criminalibus nõ habet cognoscere de tali causa:vt l.quod ad statum. ff.de pœn.iuxt. l.imperator. ff. de postulan. licèt faciat contra l. ictus fustium. ff. de his qui not. infa. licèt faciat contra c.i.de cleri.coniug.in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Quaestores pro luminaribus an possint agere iudicialiter pro rebus,quae debetur luminaribus praedictis.*

DECISIO XX. aliàs 852.

1 AN isti, † qui constituuntur in ecclesiis ad quærendum pro luminaribus possint agere pro his, quæ debentur illis luminarijs : putà ex causa legati,vel aliàs.& in facto erat quòd in vna ciuitate, vbi de consuetudine , vel statuto si excommunicatus stet in excommunicatione per mensem , & vltrà, post mensem tenetur ad libram ceræ pro quolibet mense, quo postcà remanebit excommunicatus applicando luminaribus ecclesiarum , in quarum parœcia moriatur.Modò contingat, quòd episcopus illas pœnas præ-

nas prætendens sibi applicandas, per nonnullos annos spoliauerat ecclesias illis pœnis. Modò omnes luminarii ecclesiarum, quibus prose, seu officii sui nomine, & nomine ecclesiæ cuius erat luminare, seu quæstor constituerant procuratorem vnum, qui petebat nomine procuratorio se restitui ad ius percipiendi dictas pœnas cõtra episcopum: quæritur an libellus ille est admittendus: & talis procurator ad agendum nomine talis officii, & cuiuslibet ecclesiæ? Fuit dictũ quòd non, nisi rectores ecclesiarum, de quarum iure agitur, & ad quos principaliter pertinet, negligerent prosequi ius ecclesiarum suarum prædictarum argumen. no. per Innocen. in ca. cùm olim. de testibus. Alii dicunt si officium talium luminariorum, seu quæstorum non est certum, nec perpetuum in ecclesiis: quia tunc non videntur agere posse nomine ecclesiarium, aliàs sic. argumen. l. sancimus. C. de sacrosan. eccles. arg. no. per Inn. in capitu. cùm deputati. de iudi. Pro parte tamen luminariorum quòd possent admitti, seu eorum procuratores, allegabatur l. Põponius. ff. de procura. & d. l. sancimus. & hoc credo verum: quia ex quo sunt cõstituti ad huiusmodi negotia procuranda: ergo pro his agere possunt, & liberè quãdocunque procuratores alios deputare. arg. de procura. c. 1. lib. 6. in fin. Sed aliqui intelligunt illud de substitutione ad negotia: quia secùs si ad iudicia: tunc enim non possunt, nisi post litẽ cõtestatam, vt l. neque. C. de procura.

EPITOME.

Creditores possunt continuare processum & instantiam initam cum abbate, qui tempore cœpti iudicij possidebat, licèt succubuerit: dũ tamen dictus abbas cum altero abbate super petitorio contendat.

SVMMARIA.

1 *Creditores duobus abbatibus litigantibus super abbatia possunt agere contra quemcunque etiam si desierit possidere, qui fuit conuentus, ex quo se verũ abbatem prætendit, & per totum.*

2 *Tutor vel curator, cui interdicta est administratio bonorum agere, nec conueniri potest.*

3 *Creditores habent electionem quem maluerint conuenire ex duobus contendentibus de hæreditate, aut possessorem hæreditatis, vel petitorem.*

DECISIO XXI. aliàs 853.

1 DVobus † abbatibus contendentibus super solo possessorio coram quodam Cardinali de & super quodam monasterio, quod quilibet ipsorum ad se pertinere prætendebat. Contingit quòd quidam creditor agit contra illum abbatem, qui tunc monasterio præsidebat de facto, petens ab eo in partibus certum pecuniarum debitum, quod ex certis causis monasterium sibi debebat, forsan ex aliquo contractu celebrato cum quodam vero abbate prædecessore, & conuentu illius monasterii ad vtilitatem illius monasterii. Et cùm per iudicem, corã quo causa vertebatur quædã grauamina in processu causæ illata fuissent illi creditori, ipse ab eo ad sedem apostolicam appellauit, & ei fuit delatum, & præfixus terminus ad prosequendum, & per partem abbatis, & conuentus appellatio extitit approbata, & causa principalis etiam ad sedem apostolicam deuoluta de consensu partiũ, & cum ibi omisso appellationis articulo de cõsensu partium creditor dedisset libellum super negotio principali: iste abbas tunc possessor, cùm creditor incœpisset litigare cõtra eum succubuit istis pẽdentibus in possessorio per alium contra eum super monasterio intentato coram Cardinali, & ille alius abbas fuit per sententiam restitutus ad possessionem monasterii, & iste cõtra quem creditor litigauerat, expulsus & remotus de possessione, & alter inductus, licèt adhuc super petitorio illius monasterii causa, & lis duraret inter eos, & cùm creditor præfatus peteret per illum primum abbatem responderi libello super petitione debiti prædicti contra eũ dato, excipit, quòd tunc non tenetur respondere: quia monasterium non possidet ipse, sed alius, qui contra eum obtinuit in possessorio sententiam, & dicit creditori quòd agat contra eum si vult. Creditor verò dixit, quòd ipse adhuc prætendit se abbatem, & se asserit habere ius in petitorio in abbatia, seu monasterio: & ideò bene potest & debet respondere, præsertim ex quo causa contra eum extitit incboata nomine monasterii, dato quòd monasterium non possideat. Item petit etiam quòd procedat contra conuentum, contra quem simul etiam cum dicto abbate causa extitit inchoata: sed dicitur sibi, quòd cõuentus non tenetur venire ad causam cum isto abbate prætenso, qui est in possessione monasterii. sed si creditor ageret cum illo alio abbate restituto, qui nunc possidet abbatiam, seu monasterium, cui soli sibi nunc habenti possessionem & administrationem monasterii tenetur assistere, & obedire, tunc veniret ad causam. Ex præmissis quæruntur quatuor. Primò nunquid primus prætensus abbas, qui nunc perdidit possessionem abbatiæ, seu monasterii teneatur respondere libello, & contra eum creditor posset agere, vel an creditor necesse habeat agere contra alium restitutum nunc abbatem, seu monasterium possidentem? Secundò an possit procedi contra conuentum, & conuentus teneatur venire, & respondere ad causam illi primo, cum quo causa fuit inchoata, causam defendere, & in ea respondere, vel an alter tenetur venire ad causam, nisi agatur contra alium, qui nunc possidet? Tertiò etiam si creditor possit agere contra illum, qui nunc possidet, & procedere contra eum, quæro an causa sit deuoluta cõtra eum sic, quòd virtute primæ deuolutionis causæ factæ contra alium etiam procedi possit contra eum? Quartò, an dato quòd creditor non procedat contra alium nunc possidentem: sed vult continuare processum contra istum, & obtineat, quæro an præiudicetur alteri sic, quòd executio possit fieri contra eum in bonis monasterii? De primo dubio videbatur quibusdã quòd primus abbas prætensus, qui nunc non possidet, nõ teneatur respondere libello, quia ex quo nõ

habet administrationem monasterii, nec bonorum eius, nõ potest causam defendere, nec agere, nec conueniri. pro quo facit quod not. extra. de election. capitu. querelam. in 2. gloss. sicut nec
2 † tutor, vel curator cui esset administratio interdicta. argu. eorum quæ habentur de offi. delega. capit. venerabili cum sua materia. Institut. de suspect. tu §. si quis autem. Et quia alter nunc possidet, ratione possessionis quam habet authoritate superioris est de omnibus iuribus respondendum secundùm not. per Innoc. de election. c. nihil. & per eundem de restitu. spoliato. c. in literis. circa fin. princ. ergo etiam ille debeat conueniri, & creditoribus respondere. Tamen maior pars Dominorũ, imò omnes exceptis tribus tenuerunt contrarium, quòd imò ille primus licèt non possideat nunc, ex quo adhuc prætẽdit se verum abbatem, & habere ius in petitorio ab batiæ seu monasterii possit conueniri, & teneatur respondere creditoribus: sic, quòd sit in electione creditoris quem velit conuenire lite pendente super monasterio inter eos: an illum, vel
3 possidentem: sicut † duobus contendentibus de hæreditate, & lite inter eos pendente super petitione hæreditatis creditores possunt agere cõtra petitorem, vel possessorem hæreditatis sicut eis placet, vt l. fina. C. de peti. hæredi. cum ibi not. per gloss. super verbo, cautione. in fine. & ff. si cui plus quàm per l. Falci. l. hoc autem. §. si duo. cum simil. Nec obstat quòd non habet administrationem, quia hic defendendo causam nihil concernens possessionem monasterii administrat. Nec est verũ simpliciter, quòd sibi sit interdicta administratio, licèt sibi sit ablata possessio. Nec est simile de tutore, vel curatore, vel alio administratore, cui est administratio interdicta: quia illi nudi sunt administratores, nec habent ius in re, seu administratione, hic autem abbas iste se prætendens habere ius in petitorio, habet ius in re, & in administratione. Pro hoc facit quod no. 5. q. 3. cano. quia episcopi. ad fin. 1. gloss. & ideò ratione illius iuris potest conueniri: & valebunt creditori acta cum eo, si forsan posteà obtineat in petitorio, & si succũbat in petitorio, imputet sibi creditor, qui eum elegit. Sed an fiat executio contra possessorem infrà dicam in 4. quæst. Nec obstant not. in dicto c. nihil. & in dicto capi. in literis. per Innocentium, quia ibi loquitur de debitoribus, qui tenentur respondere, & ibi verum est quòd possidentes authoritate superioris soluẽdo sunt liberati. & quod per eum quãdiu possident possunt conueniri. In casu autem præmisso, loquuntur de creditoribus, qui possunt conuenire, & hic verum est quòd possunt eligere vel possessorem vel petitorem, pro quo vide Innocent. in d. c. nihil. Nec obstat gloss. 3. in c. querelam. de electio. quia licèt glo. dicat ibi agi posse contra possessorem ecclesiæ, qui etiam petebatur remoueri: non tamen negat, quin etiam agi possit cõtra alium, qui se asserat verum prælatum seu rectorem ecclesiæ, licèt non possideret.

EPITOME.

Causarum introductio in Romana curia, & eius ordo hic habetur.

DECISIO XXII. aliàs 786.

DIc quòd quando aliqua causa debet introduci in consistorio Papæ, tũc ille qui vult causam introducere, protestatur coram hostiario Papæ, & cum tabellione: si autem causa est in curia per appellationem, vel præsentiam partiũ, tunc introducat eam in cancellaria: si autem est prophana tractanda in partibus, tunc introducat eam in audientia contradictarum: & posteà dicta audientia facit literas de dicta diligẽtia exhibita per partem, quæ tunc committetur tractanda in partib^9, vel in curia. De prædictis modis, & viis circa prædicta vide Archi. in c. cupientes. super verbo, proposita. de election. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad consulendum dominum extra Rotam consueuit dari. secùs in Rota.*

DECISIO XXIII. aliàs 754.

1 NOta, † quòd si in aliqua causa procedatur coram aliquo iudice extra sacrum palatiũ: & procurator petat, quòd det sibi aliquẽ terminũ ad consulendum dominum, quòd tunc consueuit concedi. Secùs autem est si ventiletur coram aliquo domino auditore sacri palatii.

SVMMARIVM.

1 *Nullitas vbi principaliter intẽtatur, termini sacri palatij sunt seruandi: secùs si incidenter intẽtaretur.*

DECISIO XXIIII. aliàs 821.

1 SCiendum est † quòd si in aliqua causa agatur
a principaliter de nullitate,[a] quod tunc seruãdi sunt termini sacri palatii: secùs autẽ si agatur incidenter de nullitate. Pro hoc facit capitu. cùm ad sedem apostolicam. de restitutione spoliatorum. & ita seruat Rota.

ADDITIO.

a *Nullitate. Adde Ægi. Bellame. decis. 21. hoc titul.*

SVMMARIA.

1 *Terminus ad articulandum nõ datur insimul vtrique parti in prophanis, secùs in beneficialibus, in quibus summariè proceditur.*

2 *Actor vbi suam probauit intentionem, exceptionem reus probare tenetur.*

DECISIO XXV. aliàs 509.

1 NOta, † quòd in causa prophana[a] dantur
2 termini actori. Primò terminus ad ponendum & articulandum: nec reus compelletur terminum datum actori recipere: sed potest petere alium terminum ad probandum exceptiones, & defensiones suas, & istud probatur: quia

2 quia † actore probante intentionem suam reo incumbit probatio ad probãdum exceptionem suam, ergo antè videtur quòd non compellatur reus probare, donec actor probauerit intentionem suam: vt probatur in l. si quidem. C. de exceptionibus. iuncto ca. de testibus. cum ibi notatis per Ber. de testibus. In causis autem beneficialibus in simili in eodem tempore vtrique parti datur terminus ad ponendum & articulandũ: quia in talibus causis beneficialibus magis proceditur summariè quàm in prophanis, vt in capitulo sæpè. de verborum significatione. in clementin. & clementi. dispendiosam. de iudic.

ADDITIO.

4 *In causa prophana. Adde deci. 1. infrà de dilation.*

SVMMARIVM.

1 *Termini malè seruati corã auditore Cameræ in prima instantia, reassumuntur in secunda instantia coram auditore Rotæ.*

DECISIO XXVI. *aliàs* 478.

NOta, anno domini 1376. die 3. mẽsis Aprilis fuit ordinatum concorditer, quòd † si
1 à sententia diffinitiua auditoris cameræ vel alterius cuiuscunque iudicis ordinarii in curia, vel extrà cõtigerit appellari, & causam huiusmodi appellationis alicui de auditoribus sacri palatii committi, quòd termini soliti seruari seruarẽtur: vt in prima instantia solent in palatio seruari. Nam licèt reuera sit secunda instantia, tamen quia corã auditore cameræ vel ordinario in partibus termini seruari consueti non solent seruari: idcircò Domini voluerunt, quòd tũc per omnia seruarentur: & hoc verum, nisi cõstaret terminos seruatos fuisse in dicta prima instantia, & processu, iuxta morem curiæ: quia tunc in causa appellationis proceditur, & seruãtur termini in secunda instantia seruari consueti.

EPITOME.

Remissio causæ ad cancellariã præsente notario causæ, & vna partium, valet.

DECISIO XXVII. *aliàs* 623.

SI aliquis auditor sacri palatii ex causa rationabili remittere vult causam sibi commissam, sufficit notarium causæ præsentibus partibus, vel vnã scribere, remitto causam, vel si vult remittat notario causam prædictam in cancellaria. ita cõmuniter seruatur in sacro palatio.

SVMMARIVM.

1 *Remissio ad probandum in partibus datur sub bulla: nisi in cõmissione concedatur, quòd detur sub sigillo auditoris.*

DECISIO XXVIII. *aliàs* 738.

1 NOta, † quòd si in aliqua causa remissio petatur ad partes ad probãdum aliquid per partem, tũc super hac fit executio Papalis: si autem petatur ab auditore suo sigillo sigillari, fieri debet, si sit in commissione concessum. pro hoc facit c. de causis. de officio delegati.

SVMMARIVM.

1 *Remissio ad partes super eisdẽ articulis non datur, nisi semel.*

DECISIO XXIX. *aliàs* 590. & 830.

1 NOta, † quòd remissio ad partes non conceditur, nisi semel cuilibet parti litigãtium, super eisdem articulis. hoc tenet Ioan. monachus in capit. cupientes. de electio. libro 6. & Hostien. in capitu. fin. de hæretic.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus per audientiam contradictarum pẽdẽte termino ad veniendum ad curiam Romanam, est nullus.*

DECISIO XXX. *aliàs* 742.

1 NOta, † quòd quando pendente termino iuris, vel ministri eius ad veniendum ad curiã Romanam, non debet procedi contra aliquem per audientiam contradictarum tãquam contra contumacem, quòd si fiat, nihil valet.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata non seruato termino ad producẽdum omnia, est nulla.*

DECISIO XXXI. *aliàs* 806.

1 SCiendum est, † quòd si aliquis dominus auditor sacri palatii in aliqua causa spirituali, vel prophana fert sententiam nõ seruato termino ad producendum omnia, tunc sententia est nulla: cùm terminus prædictus sit valde substantialis. & ita tenet Rota.

EPITOME.

Termino assignato ad producendum aliqua iura, si illo verbo producantur, erit satisfactum.

SVMMARIVM.

1 *Productio iurium facta verbo tantũ in termino partibus dato valet.*

DECISIO XXXII. *aliàs* 815.

1 SCiendum, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana in assignato termino ab auditore sacri palatii ad producendum aliquid actori, vel reo: & pars actrix vel reo producat id verbo pendente termino, quòd valet, secundùm Ioann. Andr. Genze. & Bernar. Ynardi. prout legitur & notatur in capitul. sæpè. de verbo. significatio. in clemen. secùs autem est si infra terminum assignatum nõ producit facto, neque ver-

bo:quia tũc nihil valeret assignatio dicti termini.& ita tenet dominus Guillielmus de Guillermo antiquus auditor sacri palatii tũc episcopus Carthaginẽsis, nunc etiã tenẽt aliqui Auditores.

De Foro competenti.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum Legato, vel aliàs, si propterea non impeditur in sua legatione, non conceditur.*

DECISIO I. aliàs 72.

1 NOta, † quòd vbi aliquis petit ius reuocandi domum, quia Legatus, vel aliàs, quòd si non impediatur in legatione propter illud, quod ab eo petitur, quòd tenetur respõdere: vt si petatur, quòd respondeatur interrogationibus, vel alteri causæ, de qua potest se faciliter expedire. argumen. l. si Legatus. ff. ad Trebel. vide in decisi. sequenti.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum non habent veniẽtes ad Romanam curiam ex causa voluntaria: secùs si ex necessaria, & sit causa, quæ de facili expediri nõ possit.*

DECISIO II. aliàs 186.

1 NOta, † quòd illi, qui veniunt ad curiam Romanam causa necessaria legationis, vel peregrinationis, habent ius reuocandi domũ, vt ibi not. per Innocen. in ca. licèt. de foro competenti. & Specu. in titu. de reo. versi. item legati. si autem alia causa voluntaria venirent, non haberent ius reuocandi domum, vt ibi no. & idem seruat curia, vt dicit Specu. si autem causa de facili posset expediri, Legatus non haberet ius reuocandi domum: vt l. si legatus. ff. ad Trebellian. vide decisionem immediatè præcedentem.

SVMMARIA.

1 *Princeps vnus an possit socium sibi equalem in principatu delinquentem punire.*
2 *Par in parem non habet imperium.*

DECISIO III. aliàs 246.

1 NOta, † quòd si sunt Barones duo habentes vnum territorium pro indiuiso, in quo habent merum imperium & mistũ, & vnus delinquat, an suus combaro possit ipsum punire: vel quis ipsum puniat? Et videtur quòd alius maior ipso ipsũ punire debeat: quia
2 par † in parem non habet imperium: sed isti duo sunt pares in iurisdictione: ergo &c. argument. l. 1. ad Trebel. & l. ille à quo. §. tempestiuum. eo titul. & de arbitr. l. nam magistratus. capitulo innotuit. de election. ad hoc de manu. vindi. l. 1. §. apud. alii dicunt per istum §. contrà. quia ibi secundum vnum intellectum dicitur, quòd magistratus potest suum socium dare tutorem. Nec obstant allegata iura: quia ille qui delinquit, per delictum amisit merum imperium: & sic factus est alius priuatus, & sic suus combaro poterit ipsum punire, non vt parem, sed vt priuatum. argumen. C. vbi Senat. vel claris. l. sicut. quia quilibet potest præsentare. argument. l. si vt certo. ff. commod.

SVMMARIA.

1 *Auditor cui est commissum negotium principale, tunc principaliter siue in consequentiam, potest statim inhibere etiam in partibus.*
2 *Auditores sacri palatij omisso articulo grauaminis, à quo in partibus extitit appellatum, procedunt in negotio principali sibiipsis commisso.*
3 *Auditores licèt pronuntient bene processum, & malè appellatum, nihilominùs negotiũ principale manebit in curia.*

DECISIO IIII. aliàs 391.

1 NOta, † quòd auditor dat[*] in negotio prin
2 cipali [a] in causa appellationis interpositæ in partibus, siue ante sentẽtiam, siue post fuerit appellatum, potest inhibere iudici à quo, dummodò sibi constet de appellatione, & causa per eam sit deuoluta, aliàs si cum articulo appellationis negotium etiam principale sit commissum cum potestate citandi ad partes, indifferenter inhibere potest: ratio, quia ius inhibet. & etiã
2 † auditores sacri palatii omisso articulo grauaminis à quo in partibus extitit appellatum, procedunt in negotio principali, dummodò sit id sibi-
3 ipsis commissum, & ad curiam deuolutum. & † si aliquoties de ipso grauamine cognoscerent, & bene processum, & malè appellatum pronũtiarẽt: nihilominùs maneret in curia, nec remitteretur ad partes. & hoc habet stylus, licèt de iure esset contrarium faciendum, vt de appellationib. capitul. ecclesia. & capitu. vt debitus. cum ibi notatis. Idem seruatur in causa, quæ de speciali mãdato committitur in curia, & decreta est citatio, licèt non executa. Idem seruatur in omnibus appellationibus interpositis ab auditore cameræ, & aliis iudicibus in curia, citata tamen parte ad dicendum contra commissionem.

ADDITIO.

a *In negotio principali. Adde decisio. 8. infrà, de appellationibus.*

EPITOME.

Clericus succedens laico an sit subiectus statutis, quibus erat subiectus laicus.

SVMMARIVM.

1 *Clericus etiam in reali debet gaudere priuilegio clericali, vt coram iudice ecclesiastico conueniatur.*

DEC

DECISIO V. aliàs 552.

OBligatus est laicus Auinione in certa quãtitate pecuniæ ad curiam sigilli Montispessulani, quæ obligatio habet vim rei iudicatæ, & absque alia cognitione mãdatur executioni, nec admitterentur, nisi certæ exceptiones scilicèt solutionis, & rei iudicatæ, &c, modò mortuó debitore successit sibi clericus, creditor contra bona, & in omnibus dicti debitoris bonis exposito clamore dicti sigilli procurat fieri executionem per illam curiam, requirendo officialem in administrando iure in subsidium, vt faciat bona distrahi, npponit se dictus cleric⁹ successor, & vult opponere debitas exceptiones: quare executio non debeat fieri, & coram eo petit se admitti ad probandas, officialis remittit eum ad curiam sigilli, vt ille opponat illas exceptiones, & ob hoc debitot prædictus appellat, queritur an bene officialis grauauerit? Videtur quòd nõ, quia laicus prædecessor huius clerici fuerat præuentus, imò & condemnatus, cùm obligatio habet vim condemnationis, ergo videtur quòd idem iudex debuit facere executionẽ, non obstante quòd personæ conditio sit mutata: imò & cognoscere propter priuationem. argumen. not. per Hostien. de obliga. ad ratioci. capitulo primo, & capitul. postulasti. de foro competenti. & ff. de iudiciis. l. si quis posteà. Sed posset dici quòd illa vera, cùm eadem persona esset præuenta: hic autem sunt diuersæ personæ debitoris laici videlicèt & clerici: quare videtur aliquibus contrà, quòd imò clericus debet audiri super oppositione sua in foro
3 ecclesiastico: quia † clericus etiam in reali debet gaudere priuilegio clericali, & conueniri in foro ecclesiastico, iuxta notata in authẽ. vt omnes obediant iudici. prouin. §. hoc considerantes. & per Archidiaconum, de cleric. coniuga. capitulo 1. libro sexto. & per Ioannem Andream, in nouella in titulo, de duel. & præsertim quia vbi cõtra hæredem daber fieri executio, oportet præmitti vocationem, & aliquam causæ cognitionẽ, quàm in clericis iudex secularis non potest præmittere. argumen. ad hoc quod notatur per Innocentium, de iudic. capitul. quia V. in fine.

EPITOME.

Præsentes in curia Romana secundum stylum Rota ius reuocãdi domum non habent.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum an habeant præsentes in Romana curia.*

DECISIO VI. aliàs 829.

1 NOta, † quòd illi, qui sunt in curia Romana pro republica, habent ius reuocandi domum. de foro compet. c. fin. de dilationib. c. causam. tamen communiter obseruatur, quòd tales non habent ius reuocandi domum: ideò coguntur ibidẽ respondere suis aduersariis postquàm sunt præsentes in curia. ita obseruat Rota, vide Compostel. in capit. statutum. de rescript. libr. 6.

De Libelli oblatione.

SVMMARIVM.

1 *Nullitatem intentans debet in libello causam exprimere, in quo potest nullitatẽ & iniquitatẽ deducere.*

DECISIO I. aliàs 145.

1 NOta, † quòd intentans causam nullitatis debet causam exprimere in libello, vt notat Innocen. in capitulo cùm Bertoldus. de re iudicata. & ff. de appellationib. l. si expressim. & quod in eodem libello valeat causa nullitatis, & iniquitatis intantati, notatur in capitulo dilecto. de appellatio.

De Mutuis petitionibus.

SVMMARIVM.

1 *Reconuentio nõ habet locum in causa appellationis.*

DECISIO I. aliàs 61.

1 NOta, † quòd in causa appellationis
a non habet locum reconuentio:[a] vt notat Innocentius in capitul. primo de mutuis petitionib. & videtur text. in l. ad cognitionem. ff. ex quibus cau. in poss. eat.

AVDITIO.

a *Reconuentio. An autem reconuentio possit fieri post litem contestatam, vide domi. Abbatem in capit. 1. de mutuis petit. vbi ponit longam disputationem in materia reconuentionis. Adde Fely. in d. c. 1. col. 5. versi. dum gloss. tangit.*

EPITOME.

Reus virtute commissionis actoris reconuenire non potest: sed aliam specialem impetrare debet.

SVMMARIVM.

1 *Reconuenire an possit reus actorem virtute cõmissionis actoris: an opus sit sibi alia commissione.*

DECISIO II. aliàs 598.

1 SI quis † impetrat nouam commissionem in aliqua causa à Papa auditori contra reum, & reus vult eum reconuenire in eadem causa, vel alia, non potest sine commissione speciali, quæ de facili obtinetur, tamẽ fortè hoc posset fieri ex prima commissione, sed melius est aliam super reconuentione obtinere. & ita etiam obseruat Rota dominorum Auditorum sacri palatii.

De Litis contestatione.

SVMMARIA.

1 *Exceptio solutionis non impedit litis contestationẽ.*
2 *Solutio an finiat litem.*

DECISIO I. aliàs 114.

1 NOta,† quòd exceptio solutioois nõ impedit litis cõtestationem.vt videtur oo.per Inno.in capi.1.de lit.contestatio.super verbo, contingentis, 2 libro 6.licèt lex videatur dicere,quòd †per solutionem lis videtur finita: vt l.cùm quærebatur, versicu.proinde.ff.iudicatum solui.

SVMMARIVM.

1 *Nullitatis exceptio impedit litis contestationem.*

DECISIO II. aliàs 115.

1 NOta, † quòd causa nullitatis impedit litis contestationem:& ante litem cõtestatam opponi potest,vt notat Archidiaco.io c. vt circa.in fioe.de electioo.lib.6. & Ioan.Mona. vide decisi.8.infrà de restitutione spoliatorum.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio non fit in causa appellationis parte absente.*

DECISIO III. aliàs 144.

1 NOta, † quòd absente parte io causa appellationis non fit litis cõtestatio.de quo dic vt per Inno.in c.per tuas.de appellationi.

SVMMARIVM.

1 *Contestatio litis non requiritur in possessorio causa beneficialis.*

DECISIO IIII. aliàs 155.

1 NOta.† quòd vbi agitur possessorio iudicio io causa beneficiali non requiritur litis contestatio.de quo dic vt in cap.1.de libelli oblatio.per Inno.vbi notat certos casus.

SVMMARIVM.

1 *Lis si est cõtestata in prima instantia,nõ est necesse illã contestari in causa appellationis de stylo Rota.*

DECISIO V. aliàs 308.

1 NOta,†quòd seruat audientia,quòd vbi est lis contestata in càusa principali,non est necesse quòd contestetur in causa appellationis,aliàs sic.vt l.fi.C.de temporibus appellationum.& c.per tuas.de appellationibus.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio ad appellãdum non requirit litis cõtestationem,nec alium iuris ordinem in praambulis iudiciorum.*

DECISIO VI. aliàs 496.

1 NOta, † quòd in restitutione cooeedenda ad appellandum non est necessaria litis contestatio in his,& aliis præambulis,sicur probaodo infamiam contra quam concedenda est talis citatio personalis, vel facienda inquisitio non est seruandus ordo iuris.arg c. qualiter & quando. & c.cùm oporteat.& c.inquisitionis.de accusat. vide suprà de in integ.restit.decI.3.

SVMMARIA.

1 *Praceptum de soluendo à quo non fuit appellatũ impedit litis contestationem sicut sentẽtia diffinitiua.*
2 *Praceptum de soluendo vim diffinitiua habet: & actionem parit sicut & sententia.*

DECISIO VII. aliàs 541.

1 VTrùm † præceptum de soluẽdo, à quo nõ fuit appellatum infra tempus debitum,impediat litis cootestationem: sicut sententia diffinitiua,quæ transit in rem iudicatam?Fuit deter-
2 minatum quòd sic,cùm †habeat vim diffinitiuæ, quod parit:quia ex eo oritur actio,sicut ex sententia:vt notat specu.tit.de senten.excom.§ breuiter.circa finem.quæ nõ orir etur ex interlocutoria,vt no.in ele.fi.de appel.vltra medium.Item quia imponit finẽ liti,sicut sententia:ergo transit in rem iudicatã.ff.de re iudic.l.1.ergo cùm per ipsum dicatur res finita, obstabit & impediet litis contestationem:vt in capitul.exceptioois. de lit.contestat.libr.6.cùm dicit finita.& eleganter. ff.de condi.indeb.& ad Tertul.l.2.§.fin.licèt quidam nitantur contrarium sustinere, ex eo quia non inuenitur plena causæ cognitio sicut in sententia:sed vel est hoc dictum: quia in confessum nullæ sunt,oec restaot partes iudicis in cognoscendo,sed in pronuntiando. vel diffinitiuã sententiam proferendo,si post litis contestationem & dato libello fiat confessio.iuxta oot.in l.1.C.de litis contest.& l.proinde.ff.ad legem Aquiliam.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus lite non contestata in causa prophana est nullus:secùs in spirituali.*

DECISIO VIII. alias. 627.

1 IN† causa prophana lite non contestata processus est nullus:vt in capitul.vnic. de litis cõtestat.secùs io causa spirituali.pro hoc clementi, sæpè.de verbo.significa.& ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Causa appellationis vbi libello non est responsum,& sic lis non contestata,valet.*

DECISIO IX. aliàs 669.

1 QVando † aliqua causa est in secunda instantia,& dato libello,seu libellis non est respõsum,& sic lis non est contestata, nunquid valet?
a dic quòd sic:[a] vt no.in c.per tuas.de appellation.

ADDITIO.

a *Dic quòd sic. Adde domi. Abba.in d.ca. per tuas. in 2.*

in 2.colum. versicu. in fin.glo. Et an litis contestatio sit necessaria in causa nullitatis, vide eundem Abb. in d.c.in 3.colum.versicu.vlt.extrà glo.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus lite non contestata in causa prophana est nullus secùs in spirituali.*

DECISIO X. aliàs 827.

1 NOta, † in causa prophana lite non contestata processus est nullus: vt e. vnde de litis contestatio. secùs io causa spirituali, vel priuilegiata, vel matrimoniali, vel vsurarum: quia in spirituali solùm iuratur de calumnia: vt io cle. dispẽdiosam.de iudic.& de verbo.signi. sæpè.in clem,

SVMMARIVM.

1 *Petenti responderi libello si obiiciatur de compromiso videndum est an sit tale, quòd impediat litis contestationem: quia secùs si est simplex.*

DECISIO XI. aliàs 706.

1 DIc† quod si in aliqua causa datus est libellus per aliquã partem, quæ petit responderi libello, & alia renuat respondere, dicens quòd de eausa erat factum compromissum an hoc impediat responsionem libelli? Dic eirca hoc quòd est videndum, an compromissum sit tale, quòd impediat litis contestationem, secùs autem si esset simp'ex. vide eirca hoc de litis contestatio. capitu. primo lib.6,

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio inducitur per negationem contentorum in libello, etiam si non dicatur, animo litem contestandi.*

DECISIO XII. aliàs 706.

1 NOta, † quòd si pars rea respoodendo libello actoris negat narrata prout uarratur: & dicat petita fieri non debere, licèt non addat, nec dicat animo litis contestandæ: nihilominùs censetur lis contestata, per l. rem uon nouam. C. de iud.& e.vn. de litis contesta. & c.dudum.de elec. Et hanc quæstionem recitat Spec. & eam sic decidit titu.contestatio.§.1.versi.si proponatur.

De Iuramento calumniæ.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in Romana curia in animam constituentis, & suam tenetur iurare.*

DECISIO I. aliàs 492.

1 NOTA, † quòd proeurator iu Romana euria uon solùm in aoimam domini, sed etiam si ipsius tenètur præstare iuramentum de calumnia alioquio habebit locum pœna c.fin.de iuramen. calum. nam licèt dominus principalis iurasset nihilominùs iurare tenetur procurator, cùm ipse calũniari possit sicut dominus prout legitur & uotatur in c. appellanonis. §.1. super verbo ab ipsis. de iuramen calum. lib.6.& faciunt in simili not. per Doct.io c.præsennium.dẽ test.eo.lib.& io authen. principalcs.C. de iutamen. calum. in 1.glo. & not.in c.io petractandis,eo.titu. & faciunt uo. in e.procurator. de elect. lib.6.& per Hosti.eod. titu.§.2.circa fio.in summa.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentũ calumniæ si petitum fuerit, & nõ præstetur nullus est processus: secùs si non fuerit petitum.*

DECISIO II. aliàs 660.

1 DIc, † quòd si io aliqua causa quæratur quod iuretur de calumnia: potest præstari vsque ad finem: & si nou præstetur nullus est proeessus: secùs autem si non petatur, & ita seruat saerum Palatium: & hoc est expressum in c.1.de iura.calumni.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Auditor potest compellere partes ne scientes quid contineatur sub iuramento calumniæ, ad iurandum quinque capitula sub eo cõtenta: & actor iurare recusans cadit à causa, & reus habetur pro confesso.*

DECISIO III. aliàs 787.

1 SCiendum est, † quòd est consuetũ in sacro Palatio quod in causis coram Auditore iuratur de calumnia simpliciter: & potest fieri quòd iuretur per procuratorẽ si sciat quot capitula contineat dictum iuramẽtum, extrà de iur. calum. c. penul. si autem sit pars iguorans, & hoc videtur Auditori quòd debeat iurare specialiter quinque capitula quot cootinet dictum iuramẽtum, tunc dictus Auditor potest eum compellere, & sub pœna iuramenti, & si est actor, qui nõ vult præstare dictum iuramentum, eadit ab actione per sententiam, & reus absoluitur. si verò reus oon vult iurare, habetur pro confesso & cõiuncto seeuudum Host.in summa ti.de iura.calum.§.quæ sit pœna nolentis præstare iuramentum.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum calumniæ omissum, si non fuerit petitum, non vitiat sententiam.*

DECISIO IIII. aliàs 664.

1 NOta, † quòd si iu aliqua causa omittatur iuramentum de calumuia, quia nou petitur præstari: nihilominùs valet seutentia lata.

De Dilationibus.

DECISIO I. aliàs 170.

Similis est decisio.25.suprà de iud.

SVMMARIVM.

1 *Remedium l.diffamari.C.de ingen.manumis.quando intentatur ab eo quem reus asserit esse suum creditorem quomodo procedatur.*

DECISIO. II. aliàs 305.

1 NOta † qualiter dicenti aliquem debitorem statuitur tempus à iudice, infrà quod probet debitum, vel infamiam quam allegat: vt not. Inn. in c. conquerente. in a. gl. de offi. ordi. & in c. lator. qui fil. sint leg. iunct. l. diffamari. C. de inge. manumis. in libello autem non posset peti, quòd in futurum alicui inhibeatur quod non agat, vel non petat: quia actio negatoria non competit in talibus personalibus actionibus, sed in realibus: vt l. harum. ff. si seruitus vendi.

SVMMARIVM.

1 *Testes iurati infrà terminum probatorium, poterũt examinari post dictum terminum.*

DECISIO III. aliàs 345.

1 NOta, † quòd vbi est datus certus terminus ad probandum: si testes ante terminum sunt iurati, post terminum possunt examinari. Nec obstat c. pia. cum ibi nota. de except. libr. 6. quia ibi est speciale propter odium excõmunicationis: infrà terminũ iuris babet probare: aliàs non admitteretur in illo casu d. c. pia. secùs est in aliis casibus: quia ex quo testes sunt iurati ante terminum, post terminum non videtur aliquid de nouo fieri, sed quod est inceptum continuari argu. l. sed si manente. ff. de preca.

De Feriis.

SVMMARIVM.

1 *Petitorium tempore feriarum non potest suspendi, vt procedatur in possessorio.*

DECISIO I. aliàs 95.

1 NOTA, † quòd tempore feriato si aliquis velit suspendere petitoriũ priùs intentatũ cum possessorio, non auditur, quia interest partis vt tempore feriarum non procedatur, quod fieret, si possessorium solùm intentaretur.

SVMMARIVM.

1 *Sententia diffinitiua vbi conclusum est in causa potest ferri in vacationibus, non autem interlocutoria.*

DECISIO II. aliàs 755.

1 SCiendum est, † quòd in vacationibus sacri Palatij potest ferri diffinitina sentẽna in causa, in qua est conclusum: sententia autem interlocutoria non potest ferri.

EPITOME.

Beneficium an dicatur vacare apud sedem si ille, cui de eo tanquàm vacante apud sedem Papa prouidit sub conditione, si idoneus repertus fuerit extrà curiam literis non expeditis mortuus sit.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio an expiret per prouisionẽ factam per Papam ei qui extra curiã literis nõ expeditis moritur.*

DECISIO III aliàs 650.

1 SI † Papa prouider alicui de beneficio vacante apud sedem apostolicam, si idoneus repertus fuerit: & ille recedat de curia non examinatus: & etiam sine bullis dictæ gratiæ, & moriatur in suis partibus, an tale beneficium adhuc dicatur vacare apud sedem apostolicam? Dicunt aliqui maiores de Rota sacri Palatij, quòd si ille erat idoneus, & vt talis probatur per testes etiã post mortem eius, quòd tale beneficium vacat extrà curiam. Aliqui verò alij Domini de Rota tenebant contrarium, quòd adhuc vacet in curia: cum dicta gratia videretur conditionalis, si idoneus reperiretur, & id non fuit factum morte preuentus.

De Ordine cognitionum.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus est restituendus antequam de nullitate sententia cognoscatur.*

2 *Spoliatus vbi notorium est eum non habere ius maximè in beneficialibus, non est restituendus.*

3 *Res iudicatæ exceptio à qua non fuit appellatum, restitutionem impedit.*

DECISIO I. aliàs 46.

1 NOTA, † quòd vbi aliquis dicit se spo-
a liatum [a] per partem, seu iudicem, & opponitur spoliato, quòd sententia pro eo lata fuit nulla, videtur quod primò cognoscatur de restitutionis iudicio, quã de causa nullitatis, quia nulla exceptio videtur obstare beneficio restitutionis. c. fin. de ordi. cogni. c. in literis. de restit. spol. videtur verum, maximè si pars fuerit spoliata post appellationem: quia tunc videtur restituẽda: secùs si seruato ordine iudiciario: vt c. conquerente. de resti. spolia. cum ibi no. per Inno. in t glo. & 3. q. 1. in summa.
2 in prin. Vbi † autem esset notorium, quòd spo-
b liatus non habet ius, [b] tunc non restituitur maximè in causis beneficialibus: vt cap. constitutus.
3 per Inno. de filiis presby. & Specu. no. quòd † rei iudicatæ exceptio, à qua non fuit appellatum impedit restitutionem. in titu. de poss. & peti §. quoniam. versi. 23. Idem not. 2. q. 1. in summa. quia præsumi debet pro sententia, à qua non fuit appellatum, vt not. Inno. in c. quoniam contra falsam. extrà de probat. de quo vide no. per Dyn. de re iud. qui ad agendum. lib. 6.

ADDITIONES.

a *Se spoliatum. Adde decisio. prima & quæ ibi not. suprà de appellat. in nouis. & Matth. de afflict. decisio. 98.*

Quòd

b *Quòd spoliatus non habet ius. hic habes quod restitutio denegatur spoliato, quãdo notoriè constat. eum non habere ius adde similem denegationẽ dec.2.infrà de resti.spol.adde idem esse quãdo opponitur exceptio rei iudicatæ: vt hic Et sic ex istis duabus decisionib. habes quinque casus, in quibus spoliato denegatur restitutio: quibus adde sextum in monacho habente administrationẽ vel prioratum ad nutum Abbatis amobilẽ: nam si spolietur Abbate suo, non auditur petens se restitui dec.1 infrà de rest.spo. secùs si ab alio spoliaretur Adde Anto. Cors. in tracta.de potest.ac excellen.reg. in quo quidem tract.includitur alius tractat. ad regulam, spoliatus ante omnia venit restituendus. vbi ad d.regu. dat. 50.fallentias quibus adde aliás 11. fallent. quas ponit Lanfranc. Brixiensi.in repe.rub. de caus.poss.& proprie.col.8. & moderni Docto.in l.materialiter.§.nihil commune.ff.de acqui.poss.*

De Causa possessionis & proprietatis.

EPITOME.

Possessio beneficii traditione anuli portæ affixi non quæritur, vbi alius contendens se possidere ipsius portæ claues haberet nisi traditio per pacificum collatorem facta fuerit. Item non agitur restitutorio remedio vt humanum corpus in sepulchrum reducatur.

SVMMARIA.

1 *Possessio beneficij an acquiratur per traditionẽ anuli.*
2 *Restitutorio an possit agi pro cadauere amoto?*

DECISIO I. aliàs 302.

1 NOta, † quòd per traditionẽ anuli [a]
2 portæ beneficij de quo agitur, nõ acquiritur possessio, si alius qui dicebat ad se collationẽ beneficij pertinere, claues portæ beneficij habebat: secùs autẽ esset, vbi ille qui tradidit possessionẽ anuli, omnimodã habebat collationem, & super iure collationũ non turbaretur: quia tunc per anulum & præsentiã collatoris videtur acquisita possessio beneficij: vt c.tibi qui.de rescri.lib.6.per Doct.sic in l.1.§.Sceuola.ff. si quis test. liber esse ius. fuer.l. restituta.ff.ad Trebel.& l.3.§. si causa.ff. de bon. poss. & vide c. cum olim. de sent. & re iudic. de hoc in c.transmissam.de elect.per Io.Aod. & per
b Dy.de re iu.c.1.lib.6.Item no. [b] gl.Iono. quòd † si
2 corpus humanum sit remotum de loco sepulturæ, posito quòd pro tali amotione possit agi re-
c stitutorio iudicio: non tamen restituitur [c] donec plenè constet corpus fuisse restituendum, & de iure restitui debere: vt no. Ino.in c. cùm liberum de sepoltu.licèt Host.dicat, quòd de rigore iuris esset restituendũ: quia ex hoc posset agi possessorio iudicio, & debet fieri restitutio: licèt æquitas sit pro prima opi. vt Ipse no.in c. alleg. Istud fuit in Rota determinatum, licèt lex, diui.ff.de rel.& somp.fun. cum iustè videatur facere contra, ergo si iniustè sit ablatum per violentiam, sit restituendum.

ADDITIONES.

a *Per traditionem anuli. Adde dec.5.infrà eo. & dec. 8 de resti.spol in antiquiorib.*
b *Item no. Adde dec.vlt.infrà vt lit.pend.nihil Inno.*
c *Non tamen restituitur. Adde Hippol. Marsi. sing. 199.inci.in iure expressum & clarum est.& dec. vlt. infrà vt lit.penden.nihil innouetur.*

EPITOME.

Soluens nomine alieno præsumitur habere mãdatum ad soluendũ.

SVMMARIVM.

1 *Pensionem soluens nomine alieno censetur ex mandato domini soluisse maximè sciente pensionario.*

DECISIO II. aliàs 23.

1 NOta, † quòd vbi aliquis dicit se esse in possessione alicuius pensionis: & probat quòd pensio fuit retro actis temporibus soluta, sed nõ apparet de mandato illius, qui dicitur pensionẽ debere: cũ fuerit soluta præsumitur quòd soluẽs habuit mandatum: quia non est verisimile quòd soluens voluerit iactare pecunias suas: vt l.cum de indebito.ff.de probatio. quia in tali casu præsumitur, quòd gerens talem actum, gerat de mãdato domini.per Inn.in c.nonnulli. super verbo, mandato.de rescri. maximè quando sciente illo, qui dicebatur debitor, soluta est pensio: quia tũc videtur solutionem ratificare, & mandatum dare.ar.not.in c.ex parte.de rescri.per Innoc. Et sic sequitur, quòd petens talem solutionem præsumitur fuisse in possessione, nisi aliud probetur. Licèt videatur contrà quia factũ tertij nõ debet nocere alteri. vt dicitur in simili quòd factũ Abbatis nõ nocet conuentui quantũ ad transferendum in aliũ possessionẽ proprietatis.extra.de reli.do.c.cùm dilectus.cum ibi no.in gl.per Innoc.

ADDITIO.

a *Pensionis. Vide Dec.consi.136.Inci.in cau.reuerendi.Gignant.in tracta.de pensio.quæstio.47.*

SVMMARIVM.

1 *Possessor beneficij dicitur habere possessionem pacificam licèt sibi posteà moueatur lis super beneficio.*

DECISIO III. aliàs 36

1 NOta, † quòd vbi aliquis est in possessione alicuius beneficij, licèt moueatur sibi lis su-
a per beneficio videtur tamẽ possessionem [a] pacificam habere: quia ad hoc quòd aliquis videatur pacificam possessionẽ habere, sufficit quòd de facto possideat, licèt super iure moueatur sibi controuersia. Et no. Inn.in c.constitutus.de appel.& Archi.in c.licèt.super verbo, pacificã.de præbendis.lib.6.ad quod facit l.sciendum.§.si fundus.ff. qui satisdat. cogant. quia licèt videatur contra l.

Lucius

Lucius.§.tres hæredes.ad Trebel. sed pro prima parte facit quòd interruptio ciuilis non mutat possessionem: vt l.intra quatuor.de diuer.temp. præscri. contrà faciunt not.in c. commissa. super verbo pacificam. de elect. lib.6. pro prima parte bene facit quod ibi notatur per ipsum Archid.in gl.per te vel alium.

ADDITIO.

a *Possessione. Adde deci.3. & ibi addit.5. de præbend. in nouis.*

EPITOME.

Petitorium suspendi potest etiam in secunda instantia, nisi de rei iure constet.

SVMMARIA.

1 *Petitorium potest suspendi in causa appellationis: secus in causa principali: quia non posset post conclusionem in causa.*

2 *Causa appellationis videtur diuersa à causa principali.*

DECISIO IIII. aliàs 69.

1 NOta, † quòd in causa appellationis potest
a suspendi petitorium a, licèt in causa principali non possit post conclusionem: vt in c.1. de
2 causa pos.& propric.in clem.quia alia † causa videtur causa appellationis à principali: vt l.cum apud.ff.iud.sol.quod intellige quòd in causa principali vsque ad conclusionem potest suspendi petitorium: vt not. in c.pastoralis. super verbo petente. per Innoc. de causa poss. nisi sit probatum per reum ius habere in proprietate: quia tunc si constaret de iure rei nō potest suspendi per actorem petitorium.vt ibi patet.

ADDITIO.

a *Suspendi petitorium. Adde dec.6.infrà eo.tit.*

EPITOME.

Possessio an dicatur acquiri per solum tactum anuli ecclesiæ clausæ.si fiat in præsentia habentis potestatem conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Possessionis traditio ecclesia clausa fit etiā per solum anulū, modò fiat per habentē conferendi potestatem*

DECISIO V. aliàs 153.

1 NOta pone † quòd aliquis est inductus a in
a possessionē per anulū ecclesiæ clausæ, cuius claues erant penes eum, ad quē pertinebat custodia ecclesiæ tunc vacātis: vtrū per hoc possessio ipsius ecclesiæ apprehēdatur, ita quod per talem
b apprehēsionē solius anuli b quæratur possessio beneficij. vt si posteà nō admittatur, vel si alius in possessionē inducatur, sit restituēdus vt spoliatus. Et dic quod sic, si anulus est sic traditus per illū qui dicebatur habere potestatem conferēdi, quia anulus est instrumentū ædificij. ar.l.fundi.in prin.de aç. emp, quia qui tāgit superficiem, totū tāgere videtur: vt l.vulgaris.ff.de fur.iunct.l.quod si.§ materia.de peti.& cōmo.rei vend.de test.l.ad testamentū.§.fi. Itē quia corporaliter res videtur apprehensa, ex quo est in præsentia rei. vt l.nunquā nuda.§.1. cū ibi no.de acqui.rēr. do. & circa hoc adde no.per Inno.in c.in literis.super verbo possessio.de resti.spol.& per Compost.in c.transmissa.de elect.& per Dyn. in regula.1.de reg. iur. lib.6.vide suprà eo.tit.dec.1.

ADDITIONES.

a *Inductus in possessionem. Adde pro concor.deci.8.de resti spol.in antiquior.*

b *Solius anuli. An autem possessio possit tradi ad oculum si est in præsentia, vide Abba.in c.cum aliquibus.de re iud. & ibidem per Fel. col.2. versi.secundo adde & limita istam communem opinionem.*

EPITOME.

Petitorium licèt inter duos collitigantes fuerit suspensum coram suo iudice si contingat per tertium coram alio iudice agi super eodem petitorio poterit suspendens tale petitorium venire, & agere pro suo interesse super petito, coram secundo iudice.

SVMMARIVM.

1 *Petitorij suspensione stante inter duos coram vno iudice quòd illud coram alio iudice & cum alio collitigante intentari possit.*

DECISIO VI. aliàs 185.

1 NOta † quòd vbi a quis suspendit petitorium
a coram vno iudice, seu Auditore: si agatur per tertium coram alio iudice seu Auditore super eodem petitorio, quòd suspendens tale petitorium corā primo Auditore potest venire pro interesse, & intentare petitorium coram secūdo Auditore, qui sunt diuersi iudices, & videtur diuersa iudicia ar.l.cùm apud.ff.iud.sol.

ADDITIO.

a *Nota quod vti. Adde pro concor.decisi.4.suprà eod.*

SVMMARIVM.

1 *Fructus quæsiti per eum, qui obtinuit in possessorio, non restituentur posteà obtinenti in petitorio, quādo petitorium fuit post restitutionem intētatum. Et acceptanti beneficium dicenti posteà illud non cadere sub gratia sua, non creditur.*

DECISIO VII. aliàs 193.

1 NOta, † quod si primò fuit intentatū petitorium & possessoriū, & posteà suspensum sit petitorium: & iste spoliatus obtineat, & fructus sunt restituti si posteà spoliator obtineat super petitorio, fructus restitutos, & quos percepit à tempore motæ litis sub petitorio tenetur restitue

stituere vt no. Ber.in c. significaoerunt.de resti.si autem petitoriũ oon fuisset priùs intentatũ, sed ioiẽtaretur post restitutionẽ factam tunc spoliato: spoliatus fructus sibi restitutos anteqnã intentaretur petitoriũ non habet restituere. sic notatur in c.cum super.in secunda gl. de causa poss & proprie.Glo.Io.And.in oouella io c.cũ in multis. io si de rescr.lib.6. habet, quòd acceptans beneficium si post acceptationem dicat, quòd nõ cadebat in sua gratia uõ creditur sibi: quia ex qun acceptauit præsumitur, quòd eadat in gratia:ita quod acceptãti incumbit probatio. Et circa istud vltimum vide deci. 41. infrà de rest. quod si spoliatus intentãs petitorium, & possessorium suspenso petitorio obtineat io possessorio, & per consequens fructus sibi restitui: si posteà spoliator obtineat in petitorio, an recuperet fructus prædictos:& dic quòd sic: secùs si à principio uó iotentasset nisi possessorio.

EPITOME.

Sufficit fuisse in possessione clericatus per aliqua tempora absque alia probatione.

SVMMARIA.

1 *Clericatus possessio per aliqua tempora absque alia probatione an sufficiat.*
2 *Clericatus possessio, licèt inducat præsumptionem sine alia probatione tituli, tamen non erit sufficiens ad adiudicandum beneficium.*
3 *Præsumptio est semper pro possessore.*

DECISIO VIII. *aliàs 264.*

1 NOta,† quòd talis est opinio Rotæ, quòd vbi
a clericus fuit in possessione [a] per aliqua tem
pora, & vixit vt clericus, licèt aliàs per literas, vel
testes non probetur titulus. ita notatur per Inn.
in c.super his circa finem magnæ gl.de accu.& c.
ionotuit.de eo qui fur.ordi.recep.& Ioan.Mona.
in c.si iudex.& in c.licèt.de sent.excom.lib.6.licèt
ibi Ioan.And. videatur notare contrarium: quæ
2 opinio videtur de rigore iuris verior: quia † licèt
possessio clericatus sine alia probatione tituli in-
ducat præsumptionem:vt no.glo. alleg.tamen in
b beneficialibus [b] præsumptio nõ est sufficiens ad
adiudicãdum beneficium, nisi verus titulus pro-
baretur:vt c.1.de re iud.lib.6.& hoc no. Inn. in c.
illud.de præsump.ad quod notatur per Archi.in
c.ordinarij.de offi.ord.licèt ista præsumptio suffi-
ceret quantum ad tuendum eum in possessione:
3 quia † semper est præsumptio pro possessore, ni-
si contrà probetur: vt notatur in c.ex insinuatio-
ne.de proc.per Inno.ad quod faciunt notata per
Archi.in c.2.de concess. præb. lib.6. Prima autem
opinio secundum æquitatem semper consueuit
seruari. maximè si diu quis fuerit io possessione
clericatus.ar.l.3.ff.ad Macedo.iunct.l.Barbarius.
ff.de offi.prætor.

ADDITIO.

a *Fuit in possessione. Adde Ias.in l.Barbarius. col.9. versi.tertio facit.& col.11.versi.quintò.ff.de offi.prætor.& quod probetur per vnum testem, vide Hippoly Marsi.§ itidem Cornelio ff.de quæst.*

b *Tamen in beneficialibus. Adde quod quemadmodũ præsumptione non probatur beneficium alicui deberi sic nec confessione partis, sed solo titulo vero probatur beneficium alicui adiudicandum esse, prout dicitur dec.19.suprà de rest.spol.in nouis. Item decidit gl.pragma.Sanctio.in versi.termino.col 4.versi.similiter. tit. de paci.pos. Et an in causa beneficiali habeat locum regula, actore non probante &c.adde dec.1.suprà.de re iud. in nouis. Sed postquam solo titulo probatur beneficium alicui deberi, quæritur an tituli, fieri debeat exacta probatio: de quo vide dec.1.suprà.de resti.spolia. in nouis de deci.1.infrà de præsumptionibus.*

SVMMARIVM.

1 *Possessor beneficij etiam non probato titulo beneficij, nec pensionis poterit agere nomine sui beneficij.*

DECISIO IX. *aliàs 467.*

1 NOta, † possessor beneficij etiam uou plenè
probato titulo beneficij, nec peosionis, po-
test agere nomine sui beneficij actione ex decre.
querelam. de elect. pro pensione iam diu soluta
prædecessoribus suis: & postmodũ ei subtracta:
licèt ipse non fuerit in possessione percipiendi
eandẽ.iuxta notata per Inn.in c.io literis.de rest.
spo.& in c.cùm super. de causa pos.& proprieta.

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio Papæ obstat agenti possessorio: quia afficit titulum & possessionem.*

DECISIO X. *aliàs 475.*

1 NOta, † si agenti possessorio obiiciatur, &
producatur Papalis reseruatio siue ante, si-
ue post suspensionem petitorij, denegatur resti-
tutio: quia decretum Papæ nedum afficit titulũ
sed etiam possessoriũ.ar.eorum quæ leguntur &
notantur de appel.c. vt uostrum. de elect. c.si eo
tempore.lib.6.facit optimè c.suscitata. de restitu.
spol.& no. in c.constitutus.de filiis presby. & in-
frà de resti.spo.deci.2.

ADDITIO.

a *Nota si agẽti. Adde dec.3.de rest.spol.suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio beneficij obstat agẽti possessorio nisi sit spoliatus pẽdẽte: quia tũc officio iudicis sibi subuenitur.*

DECISIO XI. *aliàs 56.*

1 NOta, † quòd vbi aliquis [a] tenet beneficium
a reseruatũ quòd si talis expellatur de beoefi-
cio, sibi non datur interdictum: quia sicut reser-
uatio afficit beneficium ita possessionem: vt ca-
pit. vt nostrum. de appel. & ibi Inno. ad quod l.
si minor. ff.de seruis exportan. beoe tamen date-
tur

tur officium iudicis, si esset expulsus lite pendente: in quo quidem officio non requiritur possessio: sed sufficit, quòd ius tempore expulsionis deineat: vt not. Inno in c. dilecti. de maiori. & obedien. Ad quod faciunt not. in l & ideò. cum l. seq. ff. de condi. furti. & l. non tamen. ff. de peti. hæredi. licèt videretur secundū aliquos quod posito quòd reseruatio afficiat possessionem ciuilem, non tamen naturalem, vt l. 1 §. deiicitur. de vi & vi arma. vt dicitur in simili, quòd ex cōtractu, ex quo non potest transferri dominium, trāsfertur possessio naturalis: vt in donatione inter vir. & vxor. ff. de acqui. poss. l. 1. §. si vir. ita concordatur cum l. 3. §. fi. & l. si eum qui. ff de dona. inter vir. & vxor. ad quod l. si quis vi. §. differentia. & l. quod meo. § si furiosu. ff. de acquir. posses. Item posito quo reseruatio afficiat possessionem quātum ad Papam, non tamen quantum ad extraneum litigantem: vt dicitor in simili. in l. qui opitionem. ff de secun. ta. & vide infrà de præb. dec. 20. & a 4. & suprà de electio. deci. 4. & infrà de restit. spol. deci. 2. 11. & 15.

ADDITIO.

a *Nota quòd vbi aliquis. Adde deci. 3. & 14. de restit. spolia suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Petitorij suspensio quò ad vnam partē operatur effectum etiam quo ad aliam etiam non petentem.*

DECISIO XII. aliàs 626.

1 SI † Auditor sacri Palatij suspēdat petitorium ad instantiam vnius partis duntaxat, vt agatur tantùm in possessorio iuxta cle. vn. de causa posses. & proprieta. quòd tunc etiam intelligitur suspensum petitoriū quò ad aliam partem sine eius petitione, secundū dispositionem iuris communis: vt in alleg. c. vn. notatur in c. ex conquestione. de restit. spol. & hoc verum est in eadem ratione: secùs in diuersis. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Intrusus est qui habet beneficium ab eo qui titulum dare non potest.*

DECISIO. XIII. aliàs 415.

1 NOta, † quòd intrusus [a] est ille, qui absque
2 titulo eius qui dare potest tenet beneficiū: & nō ille, qui ab alio habet titulum qui dare potest, licèt de ipsius prouisi, vel tenentis tituli validitate disputetur, aliàs dubitetur: hoc vult Inn. in c. nihil est. in magna glo. circa medium. de electio. & ibidem Compost. in gl. pone. & sic intrusio opponitur canonico ingressui.

ADDITIO.

a *Nota quod intrusus. De hac materia intrusionis adde Fel. in c. an nostra. nu. 27. de rescri. in c. veniens de accusat. Ioan. Andr. de Selua in tractatu de benef. in 3. parte q. 11. colum 4. Æne. de falco in tract reseruat. in 4. q. prin. in 26. effect. & in 2 part. tract. in 4. q. prin. in 40 q. & dec. 20. infrà de præb.*

SVMMARIVM.

1 *Possessorio per tres sententias confirmo decisō suspenso prius petitorio non est amplius sententia dicenda super possessorio.*

DECISIO XIIII aliàs 368.

1 NOta, † quòd vbi in verò possessorio actum est & sunt tres sentētiæ latæ suspenso prius petitorio, super possessorio seu spoliatione non est ampliùs sententia ferenda. Et hoc potest esse verum, quando ab eodem agebatur petitorio & possessorio restituendæ possessionis: & talis possessionis, & talis obtinuit, & est restitutus in possessionem tunc frustrà ageretur de possessione: quia non esset nisi fatigare laboribus & expensis. 1. l ff. de inof. test. sic no. Inn. in c. cum dilectus extrà de causa. pos. & proprie. secùs tamen si aduersarius de quo dic vt in c. qui ad agēdum. per Dy. de reg. iur. lib. 6. & per Cy. in l. incerti. C. de interdict. notatur in l. 1. ff. de interdict.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus qui obtinuit in possessorio, & recuperata possessione ecclesiæ super fructibus & expensis dedit spoliatori dilationem, qui dilatione pendente potest procedere in petitorio, si propterea fuerit facta nouatio.*

DECISIO XV. aliàs 884.

1 SPoliator † condēnatus ad restituendam ecclesiam cum fructibus perceptis & expensis restituta ecclesia componit cum spoliato pro fructibus & expensis in certa pecuniæ summa & quantitate: & spoliatus dat sibi certos terminos certorum annorum ad soluendam illam quantitatem pecuniæ: quibus terminis nondum lapsis nec adhuc soluta pecunia spoliator vult procedere in petitorio: spoliatus dicit, quòd non: donec omninò sit restitutus: quia nondum habuit restitutionem fructuum, & expensarum. Alter dicit quòd non tenetur soluere propter conuentionem & terminos: & quòd ex hoc videtur renuntiasse spoliatus illi exceptioni, quæritur an bene dicat? sic, si fuerit facta nouatio, aliàs non: vt ff. de re iud. l. 4. §. si ex conuentione. & C. de excep. rei iudic. l. 2. ad quod facit arg. l. qui id ff. de donationi.

De Restitutione spoliatorum,

SVMMARIA.

1 *Monachus spoliatus beneficio ad nutum remouibili non restituitur contra abbatem suum nisi pendente inquisitione quam contra abbatem prosequebatur, vel ab extraneo sit spoliatus.*

Precario

2 Precario in dubio transfertur possessio.

DECISIO I. aliàs 1.

1 PRimo,† quòd monacho ᵃ habenti ad-
a ministratione seu prioratum ad nutum abbatis amouibilem non competit re-
b stitutio, ᵇ nec aliquod remedium in causa restitutionis possessionis cōtra suum abbatem, & sic tenet quod no. Inno in c. olim. super verbo, resti-
c tutus. in vlt. opi. ᶜ de accu. nisi spoliet eum pendē te inquisitione cōtra ipsum abbatem, quam ipse monachus prosequebatur. ita no. Inn. in prin. in vlt. opi. de accusationib. Nec seruamus opinionē eiusdem positam in c. insinuante. qui cle. vel vo. circa quod vide quod no. Archi. in c. præsenti. de offi. ord. lib. 6. Et istud ego intelligebam esse verum, quando prior vel monachus habens talem administrationē ad nutum remouibilem remouetur ab abbate: secùs si spoliaretur ab extra-
d neo ᵈ: quia tunc competeret sibi restitutio: quia cum iste videatur precario possidere: in dubio respectu extranei videtur habere possessionem.
2 quia † in precario in dubio transfertur possessio. ff. de preca. l. & habet. §. cum quis. & ibi notatur. & istud est ad instar serui, cui competit restitutio possessionis. C. si per vim vel alio modo. l. fin. &c. qui leg perso. habent. l. 1. cum ibi no. contra tamē abbatem à quo talis monachus causam tantum habet non habet restitutionem. ar. l. si quis conductionis. C. loc sed bene contra extraneum: vt l. qui precario. ff. de preca. & religiosi in causis, in quibus possunt agere, possunt procuratores constituere.

ADDITIONES.

a Monacho habenti. Adde decisio. 6. eod. titu suprà in nouis. Fel. in c. per tuas. de maiorita & obedien.
b Non competit restitutio. Adde plures casus in quibus spoliato denegatur restitutio quos accumulaui, infrà deci. proxima. & in deci. 3. de ordine cognitio.
c Vltima opinione. Vbi dicit quod monachi bene petere possunt, vt restituantur ad monasteria salua ordinis disciplina: sed quod restituantur ad prioratus vel obedientias hoc petere non possunt.
d Spoliaretur ab extraneo. Adde decisio. 15. suprà de iudiciis.

EPITOME.

Notorium non ius agentis possessorio, & reseruatio obstante idem.

SVMMARIVM.

1 Spoliato petenti restitutionem obstat exceptio notory non iuris & reseruationis.

DECISIO II. aliàs 7.

1 NOta, † quòd vbi agitur possessorio iudi-
a cio ᵃ in causa beneficiali: & apparet de no-
b torio non iure ᵇ agentis impeditur restitutio de
c quo c. ad decimas ᶜ de resti. spo. lib. 6. vt no. Inno. in c. constitutus. de fil. presby. & Spe. in tit. de peti. & poss. §. quia suprà dictum est, secùs videretur in re prophana. ar. no. in l. fi. ff. de vi, & vi ar. & l. si de vi & possessione. ff. de iud. no. per Dyn. in reg. qui ad agendum. de re. iu. lib. 6. cum si. pro quo c. lator. & c. consanguinei. de re iud. & quod no. in c. quod sicut de electio. In beneficio reseruato etiam spoliatus non restituetur: quia reseruatio tollit, ne talis possit dici possessionem habere. & ita not. per Inno. in c. vt nostrum. de appel. & ita seruatur. & de elect. si eo tempore. lib. 6. vide infrà decisi. 15. eod. titu.

ADDITIONES.

a Possessorio iudicio. Adde decisi. 3. incip. si contra suprà hoc eod. titu in nouis. Alexand. in l. naturaliter. §. nihil commune. colum. 6. versi. aut quærimus. ff. de acquiren. possess.
b Notorio non iure Hic habes quod restitutio denegatur spoliato quando notoriè constat de non iure illius. Similis denegatio fit in materia reuocationis attentatorum: quæ quidem reuocatio denegatur quando notoriè constat de non iure petentis: prout decisitur in dec. 2. hoc eod. tit suprà in nouis. Similis denegatio fit spoliato qui petit ad beneficium reseruatum se restitui: quia reseruatio facit ne possit dici possessionem habere: secundum Innoc. in c. vt nostrum. extrà de appellatio. Item quando spoliatus non habet ius dec. 1 suprà de ord. Cognit.
c Cap ad decimas. Quod c. hoc dicit. Ecclesia quæ petit restitutionem decimarum, quas se dicit intra parœciam alterius possedisse, non auditur, nisi probet possessionem legitimam Et sic obstaret sibi ecclesia notorium: quia decima in aliena parœcia constitute de iure communi spectant ad illius parœciæ ecclesiam.

SVMMARIA.

1 Dolus tam in spolio rerum corporalium, quàm incorporalium requiritur.
2 Spoliatus pensione ad hoc vt obtineat, necessariò docere debebit de iure suo.

DECISIO III. aliàs 11.

1 NOta, † quòd sicut in spoliatione rerum corporalium dolus requiritur, ita in spoliatione rerum incorporaliū. & ad hoc sequitur, quòd ille qui tenetur ad certam pēsionem: & propter aliquas causas non soluit in præterito, sed est paratus soluere in futurum, talis videtur spoliare: vt no. Inn. in c. querelam. super verbo subtractione.
2 de electio. similiter in tali casu, † qui dicit se spoliatum pensione præterita, oportet quòd doceat de iure suo antequàm pensio præterita adiudicetur: quia in isto casu tale possessorium à petitorio separari non potest: quia nō restituitur possessorium quin restituatur petitorium. cum possessio in talibus incorporalibus haberi nō possit de iure. ff. de itinere actuque priuato. l. 4. §. hoc autem. & quemadmod. seruit. amit. l. si cum ibi no. & c. te insinuasse de resti. spo. de quo notatur per Inn. de seruis non ordi. ca. de seruorum. cùm sta

sint coniuncta in isto casu cognoscendo de vno necesse est quòd de alio cognoscatur: vt dicitur in simili extrà de donat. inter virum & vxor. c. de prudentia. cum ibi no. per Inno. iunct. l. quoties. ff. de iore do. odium spoliatorum & suspitio petitorum: vt de in rem verso. l. seruus. & notatur de doli. excep. l. 1. §. circa.

SVMMARIA.

1 *Appellatio spoliati donec durat spolium, valet.*
2 *Spoliatus si appellauerit, etiam post 10 annos poterit persequi appellationem suam si grauamen non habet vim diffinitiuæ sententiæ vel interlocutoriæ.*
3 *Spoliatus semper videtur grauari.*
4 *Spoliatus infrà quod tempus videtur possessionem perdere si petere negligat.*

DECISIO IIII. aliàs 54.

1 NOta, † quòd vbi dicit se aliquis spoliatum, & appellat post magnum tempus à tempore spoliationis etiam post decem annos, quòd
2 valet appellatio: & hoc † si grauamen non habet vim diffinitiuæ sententiæ, vel interlocutoriæ: vt no. Spec. tit. de app. §. restat. versi. sed quid dices. circa quod vide Archid. in c. concertationi. super verbo, apprehendi. de appel lib. 6. & est ra-
3 tio, quia † semper spoliatus videtur grauari: ergo quandocunque potest appellare. licèt videtur contrà: quia fur ex prima contractione tenetur: vt l. ei qui. de fur. igitur videtur quòd tempore spoliationis quis videretur grauari non alio tempore. Inn. tamen videtur notare in c. querelam. de elect. super verbo, de nouo. in prin. quòd spo-
4 liatus † negligens per annum petere possessionem, non videtur perdere dictam possessionem, arbitrio tamen iudicis relinquitur in quo tempore spoliatus videatur possessionem perdere, si petere negligat: vt dicitur in c. mandatum. de rescri. per Inno. in glo. 1.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus debet probare se habuisse possessionem ab eo qui authoritatem habebat instituendi.*

DECISIO V. aliàs 65.

1 NOta, † quòd vbi quis petit restitutionē beneficij, quo dicit se spoliatum, oportet quòd probet possessionē se habuisse ab illo, qui authoritatem habebat instituendi: vt no. Inn. in c. in literis. in glo. circa fi. de resti. spo. & Archi. in c. 1. de eo qui mit. in pos. causa rei seruan. lib. 6. Et ponit hoc Io. And. in addi. Spec. in rubri. de restit. spol. & Io. de Lig. in c. ex parte. de resti. spol. & hoc tenet curia Rom.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio hospitalarie, vel similibus spoliatis non datur, quando crimen tangit administrationem propter quod sunt amoti, aliàs secus.*

DECISIO. VI. aliàs 71.

NOta, quòd vbi quis tenet hospitale, vt leprosariam, si per superiorem amoueatur propter aliquod crimen, quod imponatur, tali datur restitutio ad tale hospitale donec contra eum fuerit probatum. & hoc intelligo verum, si fuerit amotus propter crimen, quod non tange-
1 bat administrationem. Si † autem crimen tangit administrationē: quia postulatur suspectus propter malā administrationē, tunc non restituetur. sic not. in c. quia contingit. de reli. do. in clem. Sic dicitur in simili, quòd tutoribus suspectis non potest solui, si de administratione accusentur: secùs si de alio crimine. sic concord. ff. de solutionib. §. 1. l. quòd si forte. §. 1. cum l. quamuis. § 1. aliàs incipit Calpodius. eod. titu. Item interest istius quòd purget famam suam, & quòd interim non spolietur: vt dicitur in simili quòd etiam administratori est licitum defendere famam suam: vt l. quæ omnia. ff. de procura.

SVMMARIA.

1 *Clericus rediens ad beneficium non dicitur spoliare ex casu c. si beneficia. de præbend. lib. 6. Et in eodem casu non licèt propria authoritate redire ad beneficium dimissum & per alium occupatum.*
2 *Clericus rediens ad suum beneficium quod dimiserat si alium in possessione inuenerit, non debet propria authoritate illum possessione sua spoliare.*
3 *Hæres poterit res hæreditarias propria authoritate occupare, nisi fuerint per alium occupata.*

DECISIO VII. aliàs 101.

1 NOta † quòd vbi aliquis per c. si beneficia. de præb. lib. 6. redit ad beneficium primum in quo aliàs erat institutus contra istum redeuntem ad beneficium suum nō datur possessorium iudicium, nec interdictum. Et est ratio: quia iste qui redit ad suum beneficium non videtur perdidisse possessionem, nec amisisse: quia dum rediit, nihil de nouo videtur acquirere. sed acquisitum conseruare. ar. l. filio. ff. de iniusto rup. testa. ff. de pecu. l. peculium. §. si creaturo. & l. voluntate. ff. quib. mod. pign. vel hypo. sol. ad quod facit quod not. Archi. in alle. c. si beneficia. vbi dicit, quòd propria authoritate potest redire ad suum beneficium. & hoc intellige verū secundùm me, si possessio non erat occupata, nec erat, qui contradiceret tempore regressus: quia si esset occupata, videretur quòd iste non posset redire: quia
2 † licèt non sit priuatus ipso beneficio per sententiam hominis, seu iuris: tamē vbi institutus est in beneficio, & occupauit beneficium tali habenti ius non est permissum occupare propria authoritate: vt not. in simili Innoc. in c. transmissam. de
3 elec. vt dicitur in simili † quòd hæres propria authoritate potest res hæreditarias occupare, nisi fuerint per alium occupatæ. in authent. de hære. & fal. §. in omnibus. qui ita concor. cum l. qui habebat. ff. de manu. test. cum multis simil.

SVM

SVMMARIA.

1 *Appellatio interposita per spoliatum contra spoliantem habet vim citationis.*
2 *Nullitate litiscontestationem impediri.*

DECISIO VIII. *aliàs* 107.

1 NOta, † quòd vbi aliquis dicit se spoliatum, & appellauit contra spoliatorem, licèt spoliator non veniat ad causam, reintegrandus est spoliatus: quia spoliator videtur citatus à iure:& licèt non appareat, reuera spoliasse: tutius est quòd reintegretur: qui dicit se spoliatum sub conditione, si & inquantum est spoliatus, contra illum à quo dicit se spoliatum: licèt aliter non appareat:vt c.G.perpetuus.cum ibi not.per Inn. de fide instru. junct.l. conductorum.C. de pact.
2 Item not. quòd † causa nullitatis ᵃ impedit litis
a contestationẽ & ante litem opponi potest:vt no. Arch.in c.vt circa in fi.de elect.lib.6.& Ioan.Mo.

ADDITIO.

a *Causa nullitatis. Adde decis.2. suprà de litis contestatio.*

EPITOME.

Canonicus regularis spoliatus beneficio seculari sibi per ordinariũ collato agit ad restitutionem.

SVMMARIA.

1 *Canonico regulari spoliato beneficio datur restitutio.*
2 *Fructus an lucretur inhabilis.*
3 *Conferenti beneficium inhabili non currit tempus, vt deuoluatur beneficium propter negligentiam.*

DECISIO IX. *aliàs* 114.

1 NOta, † quòd vbi regularis canonicus habet ex collatione ordinarij beneficium seculare si spoliatur tali beneficio tali canonico datur restitutio: quia per tales personas talia beneficia possunt præscribi.ergo possideri ab initio: vt c.si de beneficio.de præb.lib.6. junct.c. cum nostris.
2 de concess. præbend. vbi † inhabilis lucratur fru-
a ctusᵃ ergo possidet. & ibi videtur textus in c.post
3 electionem.eod.tit.quòd † si inhabili conferatur beneficium.conferenti non currit tempus, vt sic deuoluatur beneficium propter negligentiam: quia non deuoluitur. super quo vide cap. quanquam.de elect.lib.6.

ADDITIO.

a *Lucratur fructus. Super quo vide latè per Fel.in c. de quarta. de præscrip. col.11. vbi plenè & latissimè de hoc tractat. ultra ceteros scribentes.*

SVMMARIVM.

1 *Spoliator violentus & intrusus cum titulo reprobato condemnandi sunt etiam in fructibus, qui percipi potuerunt. secùs si ageretur contra alium possessorem, ad quem peruenit res cum titulo colorato.*

DECISIO X. *aliàs* 130.

NOta, † quòd vbi agitur de reintegrando, si agitur contra violẽtum & dolosum,vel contra illum, ad quem res peruenit ex contractu reprobato, tunc veniunt fructus, qui percipi potuerunt ar.l.sed & partus.ff.de eo quod me. cau. l.ait prætor.§.per hanc. ff. quæ in fraud. credi.c. grauis.de restit.spol.vbi autem ageretur de reintegrando contra alium possessorem,ad quẽ peruenit res titulo colorato, vel alia colorata causa non veniunt fructus qui percipi poterant.l si fun
a dum ᵃ cum ibi not.ff.de rei vend.

ADDITIO.

a *L. si fundum. Et ibi vide glo.in versi. percepisse quæ ponit quatuor casus in quibus fructus prabend. debet restitui ab habente titulum.*

SVMMARIA.

1 *Spoliatus venit restituendus etiam si spoliator dicat beneficium reseruatum, nisi incontinenti paratus esset illud probare.*
2 *Reseruationis exceptio est exclusoria possessorij, vbi constaret de reseruatione vel continenti posset probari de illa.*

DECISIO XI. *aliàs* 275.

1 NOta † vbi spoliato ᵃ opponitur beneficium:
2 quo dicit se spoliatum,fuisse reseruatum & spoliatus petit se admitti ad probandam spoliationem ante reseruationem non auditur spoliator: quia exceptio reseruationis probandæ non excludit.sic intelligitur c.vt nostrum.cum ibi no. de appel.& c.constitutus.de filiis presby.& si dicatur, quòd reseruatio est exclusoria possessorij: quia verum est, cum est probatum , vel quando quis incontinenti paratus est probare,aliàs contra spoliationem non admittitur exceptio. arg l. si debitori.ff.de iud. in c.in literis.de restitu. spol. versi.sed si constaret.versi.sc. quod no.Io.Mo.in c.2.de resti.spol.lib.6.

ADDITIO.

a *Spoliato. Æneas de falco.in tracta. reserua. in 3 q. principali in 11.effectu. Suprà de cau.possess.& prop. deci.11.& de resti.spoliato.deci.3.in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet præsumptionem pros, quando agit cum inferiore prælato:& hoc ceteris paribus.*

DECISIO XII. *aliàs* 299.

1 NOta, † quòd vbi agitur inter Episcopum & inferiorem prælatum , seu Abbatem super iuribus episcopatus: & Abbas dicit se turbari in possessione per Episcopum: Episcopus dicit se spoliatum cæteris paribus præsumitur pro Episcopo: & sentẽtia est effectui mandãda super in-

terdicto vnde vi, priusquàm super interdicto vti possidetis, vt not. Innoc. & Host. in c. veniens. de præscri. & idem esset in interdicto vti possidetis, vt not. glo. in l. 1. C. vti pos. & per Ber. in c. auditis. super verbo, exemptis. de præscr. circa quod adde not. in c. abbate per Innoc. vbi similiter ponit differentiam, quando agitur pro iuribus interdicto vti pos. vel confessoria. de verbo. signifi.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus etiam agendo via attentatorum excluditur per exceptionem notorij non iuris, & hoc in beneficialibus.*

DECISIO XIII. *aliàs* 348.

1 NOta, † quòd si constat de non iure petentis restitutionem, aliàs reuocationē spoliationis beneficij per modum attentati in præiudicium litis, repellitur talis: quia glo. Inno. posita in c. significasti. de diuor. loquitur in petente restitutionem communem, & ad casum istum, videlicèt ne iudex petentem autorizet in delicto: in hoc enim non priuilegiatur agens ex beneficio lite pendente &c. sicut in aliis duobus. primum quia hoc casu agitur summariè, not. gloss. vt lite pend. c. 2. in cle. in 1. glo. & sufficit eo casu sola detentio: secùs in petitorio. infrà de appel. dec. 10. & de senten. & re iud. dec. 25.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus, qui intentauit petitorium & possessorium simul, si constet de non iure suo, & aduersarij in petitorio an veniat restituendus?*

2 *Petitorium & possessorium vbi intentatur: pronuntiatio in possessorio est premittenda: in executione tamen proprietas debet præualere.*

DECISIO XIIII. *aliàs* 423.

1 a NOta, † a sed pone retento themate secundus qui fuerat in possessione inductus: post prouisionem sibi factam fuit spoliatus per primum: sed agit contra eum petitorio, & possessorio simul, quæritur an quia cōstat de non iure suo, sicut etiam de non iure primi, an secundus sit restituendus? Videtur quod non: ex quo constat de non iure suo. ar. no. in c. constitutus. de fil. presby. & ibi per Io. And. cū sit par causa, ex quo neuter habet ius, videtur quòd sit potior conditio pos-
2 sidentis. Item quia † cum simul petitorio & possessorio actū est, licèt in pronuntiatione sit pronūtiatio præmittēda in possessione: in executione tamen debet proprietas præualere. licèt ergo feratur sententia super possessione, cùm proprietas non sit sua, imò nullius, potest ergo præualere in executione, vt impediat pronuntiari super possessione, & mandare executioni. ar. c. cùm dilectus. de causa pos. & proprie. In oppositū videtur, quòd in petitorio debeat absoluere primum ab impetratione secundi, cùm in possessorio simul intentato debeat eum condēnare, & secundū restituere ex quo cōstat de spoliatione, quia vtilis possessoris petitio, propter inutilē petitionem petitorio additā non debet vitiari. ar. te. vtile. præsertim in odiū spoliantis: vt quia si secundus non fuisset spoliatus, & post ageret contra ipsum: fuisset ab eius impetitione absolutus, & quia melius esset possessionem esse penes eum, qui sententiæ vitio non suo cecidit à possessione sua. pro quo de restitutio. spolia. ca. literas. & cap. sæpè. cùm ibi not. per Innoc. & ibi non fuit determinatum, sed motum fuit.

ADDITIO.

a *Nota. Ista dec. venit continuatiuè ad deci. infrà positam sub titu. de conces. præbend. nume. 21. in antiq.*

SVMMARIA.

1 *Spoliatus beneficio quod propter extrauagantem execrabilis retinere non poterat, non restituitur.*

2 *Vino legato non intelligitur nisi de eo, quod ex vite naturali nascitur.*

DECISIO XV. *aliàs* 371.

1 NOta, † quòd vbi aliquis tenuit duo beneficia incompatibilia vltra tempus statutum in decr. execrabilis. de præb. extrauag. & vno illorū beneficiorum sit spoliatus, vel dicat se spoliatū, quòd nō debet restitui: quia cùm appareat quòd talia beneficia non potest tenere de iure: non est
a restitutio a facienda. arg. cap. eam te. de rescrip. & not. per Inno. in c. constitutus. de fil. presby. pro quo l. nauis. in fin. ff. de rei vendic. melius in c. ad decimas. de resti. spol. lib. 6. Nec articulus est admittendus super restitutione: & licèt quis per dispensationem potest talia beneficia retinere incompatibilia: tamen istud est ex accidenti, & de gratia speciali: quia in dubio extendi non debet. ar. l. Seio. §. fi. de annu. leg. ff. & l. sed si per prætorem. §. si feriæ. ff. ex quib. cauf. ma. & facit quod notat. in l. qui habent. §. quia autem. ff. de tut. quia dabitur curator vt minori, non vt prodigo. de verb. ob. l. ex parte. & l. 4. ff. de condi. & demon.
2 legando † enim vinum, videtur legare vinū quod ex vite naturali nascitur: non tamen vinum quod aliundè tollitur, vel ex tritico, vel ex alia materia. ff. de vin. & oleo leg. l. si cui vinum. licèt contra hoc videatur facere c. referente. de præb. & quod not. Specu. in titu. de peti. & pos.

ADDITIO.

a *Non est restitutio. Adde Rom. consi. 499. in præmissa. colum. 3. Capel. Tholos. decisi. 464. incip. item fuit. quæsitum, aliquis tenuit duas parœciales ecclesias vltra tempus.*

SVMMARIVM.

1 *Violentia probata per testes an sufficiat probare res ablatas per iuramentum.*

DECISIO XVI. *aliàs* 409.

1 NOta † libellans interdictum vnde vi, & petens bona mobilia sibi per violētiam abla-

ta restitui non tenetur illa statim ante litis contestationem specificare: dummodò probauerit violentiam: quia probata per testes, sufficit res ablatas probare per iuramentum. quod metus cau.c. vlt. atq.no. de prædictis in c.cum dilectus. de ord.cog.& de resti.spoli.c.grauis. & c.cùm ad sedem.& ibi per Inno.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus qui fuerat. lite pendente surrogatus, non restituitur.*

2 *Spoliatus non restituitur si detinebat. beneficium reseruatum.*

DECISIO XVII. alias 429.

1 2 Nota † nunquid si mortuo reo ª contra quē le beneficio litigabam, & obtinueram sententiam in possessorio: lite adhuc pendente tu fueris surrogatus per ordinarium, contra ca. si hi contra quos.vt lit.penden.lib.6. & possessionem authoritate surrogationis assecutus: ergo posteà mandato executoris emanato super & pro sententia, quam in possessorio obtinueram contra defunctum, sum in possessionem restitutus te nō conuicto, nec audito: vtrùm tu possis tanquam spoliatus petere restitui? Quidam dixerūt quòd sic: quia non debuisti sine causæ cognitione remoueri de possessione tua: vt c.licèt Episcopus. de præb.lib.6.Item quod licèt illud c.si hi contra quos. irritet collationem, vel prouisionē sic lite pendente factā:non tamen possessionē adeptam vt licèt collatio sit inutilis, seu surrogatio de re facta, tamen ex ea nihilominùs potuit transferri possessio vera. argu.l.1. § si vir. ff. de acquirend. possessio.& pro hac videtur Inno. de iudi.c.quia V.in fin. Contrarium tenuit maior pars: quia ex quo authoritate executorum fuit introductus, non constat spoliasse, quia iustè possidet. &c.nec fuit ille surrogatus vocādus: quia nullum ius habet, nec aliquā iustam causam cōtradicendi. ar.ff. sol.mat.l.2.§.voluntatem. nec cogitare debebam 2 illum possidere, nec vocandum fore, quem surrogari non debere sciebā: vt d.c.si hi cōtra quos nec per consequens eum possidere credere debebam, nec ego, nec executor.& si nūc facta executione prætendens se spoliatum petat se restitui, ego potero excipere de attentata surrogatione, & actione sub lite pendente: quia cui damus actionem, multò fortius exceptionem: vt l. cui damus. de regulis iuris.cùm ego possem agere propter attentatam per eum surrogationem lite pendente factam reuocari, ergo multò fortius potero excipere:præsertim quia illud decretum, quod est in loco capituli, videtur debere afficere nedum collationem, seu titulum, imò & possessionem: quia multùm interest actoris, ne nouus possessor surrogetur, sed quia possessio remanet vacua, vt si contingat in causa obtinere, facilius fiat executio, argu. not per Innocent. in cap.veniens.de testi.glo. tertia.& ille text.nedum voluit prouidere contra collationem, seu præsentationem: imò etiam contra possessionis occupationē, quæ etiam multùm concernit præiudicium, & prærogationem litis.præsertim quia propter possessionē surrogationis magis possit impediri effectus iustitiæ actoris, quā propter solam collationē.vel præsentationē.ergo magis debet reputari irrita, & inanis possessionis assecutio surrogati, quā collatio, vt sic careat iuris effectibus, & admoiculis, nec sit sufficiens talis possessio ad pariendū de iure remedia possessionis. sicut etiam dicitur de reseruatione: quia propter decretū quod habet annexū afficit etiam possessionē, adeò † quod si quis de facto possideret beneficium reseruatū sine authoritate apostolica, non daretur sibi restitutio: vt seruat Palatiū. arg. not.per Inno. in c.vt nostrum.de appel & decretum iuris nō debet esse minoris efficaciæ, quam hominis.arg.ff.de iure patro.l.si libertus.Nec obstat dict.§.si vir.l.1.de acquir. poss. quia ibi donatario acquiritur possessio rei donatæ cōtra prohibitionem iuris:quia donator desinendo habere animum possidendi etiam possideret, & ideò sua non interest si donatario acquiratur, præsertim cū sit in culpa donādo alteri: sed propter talem translationē possessionis nulli alteri præiudicium generatur, nec illa prohibitio iuris cōcernebat commodū tertij.Hic verò esset præiudiciū actoris, & prorogaretur negotiū ecclesiasticum in præiudicium ecclesiarum propter diuturnam vacationem, in fauorē quarum talis prohibitio cum decreto irritante facta fuit. Nec obstāt not. per Inn. in d.c.quia V.in fi. quia quod ibi not intelligo verum, vbi poterit aliquis iustos esse possessor surrogatus in locum mortui, qui poterat defendere fortè ex aliqua causa possessionem:& ideò saltem talis per edictum generale in executione erit vocandus: vt in iuribus hic allegatis. hic autem aliquis non poterat debitè surrogatus esse pendente lite propter iuris prohibitionem, & decretum: ideò non est necesse in executione præmittere aliquod edictum generale, nec aliquem vocare, fateor tamen quòd si in executione aliquis se opponat, quòd esset audiendus.arg. no.per Innocen.de appellatio.c.ex ratione.circa principium:vel si facta executione petat eam reuocari, quòd erit audiendus, sed contra eum, vt prædixi, poterit de innouatione replicari, & de prohibitione iuris, & decreto.d.cap. si hi contra quos.& vide suprà deci.4.de electio.

ADDITIO.

a *Mortuo reo. Adde Staph.in tracta.de liter. gra. & iusti.fol 98.*

SVMMARIA.

1 *Possessor præbendæ restituendus est ad res ad præbendam spectantes, quas possidebat defunctus, ex cuius persona vacauit, aduersus quoscunque spoliatores, sed non contra spoliatorē collitigātem secum super præbenda, licèt dicat spoliatū nunquam eas possedisse.*

2 *Possidens authoritate superioris potest agere nomine beneficij: vel dignitatis pro rebus & iuribus pertinentibus ad beneficium, vel dignitatem.*

DECISIO XVIII. alias 542.

1 Mortuo † quodam Ambrosio, qui possidebat præbendam, quæ vacauerat per obitū

 cuius

cuiusdam Petri, quam post eius obitū obtinoe-
rat vigore consuetudinis ecclesiæ, ego accepta-
ui illam præbendam, & feci mihi prouideri, &
per executorem meum in possessionem induci,
& de facto per capitulum admissus fuit, antè au-
tem quàm inducerer in possessionem illius præ-
bendæ, quidam alter prætendens eam reseruatā
in personam dicti Pet. & Ambrosio viuente sibi
per Papam tanquam de reseruata fuisse proui-
sum: & quia authoritate executoris sui assecutus
fuisset possessionem illius præbendæ, nec etiam
per capitulum admissus fuit, agit contra me su-
per præbenda illa, petens eam sibi adiudicari, &
mihi silentium imponi: & pendente lite in Cu-
ria super præbenda illa, ego ante omnia suspen-
so petitorio peto nomine præbendæ istius, in
cuius possessionem sum inductus, restitutionem
illarum rerum, & causarum quas ille aduersarius
occupauit, prætendens eis præbendam meam
spoliatam: præsertim cùm Ambrosius, per cuius
obitum ego acceptaui præbendam, res & cau-
sas illas ratione illius præbendæ pacificè posside-
bat. Alter dixit, quòd cùm ego illarum rerum &
causarum nunquam possessionem habuerim,
nec eis fuerim spoliatus, non possum nomine
meo possessionem petere: nec etiam possum
nomine præbendæ agere, cùm sit dubium an ius
habeam in eadem quousque de iure vtriusque
partis fuerit discussū: quæritur quid iuris? Qui-
dam (in quorum opinione tunc eram) dixe-
runt, quòd non possum agere: quia ex quo ago,
oportet quòd agam nomine præbendæ, nec ali-
ter videtur me posse agere quam si constiterit,
quòd ius habeam in præbenda: quia ista exce-
ptio aduersarij dicentis quod non habeo ius in
præbenda, videtur præiudicialis: & per conse-
quens prius termināda. Pro hoc facit bene, quia
per talem petitionem restitutionis rerum præ-
bendæ videtur fieri tale præiudicium quæstioni
principali, quæ vertitur super præbenda, & eius
iuribus: ergo cùm hæc quæstio spoliationis sit
maior alia non permittatur donec alia sit discus-
sa interpretati. argu. ff. de iud. l. pro minore. pro
hoc l. fundi. ff. de exceptionib. & ff. familiæ. erci-
scund. l. 1. in princip. Item quia aduersario vide-
tur remittendum in viam retentionis illas res
penes se habere, quia sibi concederetur petitio,
si ius haberet, prout habet secundum se. arg. l. in-
uitus §. cui damus. ff. de reg. iur. Nec obstat quòd
ego habeo possessionem præbendæ: quia pro-
pter hoc non habui possessionem rerum istarum
per alium occupatarum. argu. l. quod meo. §. fin.
ff. de acquirend. possessio. Nec obstat quòd præ-
benda fuit spoliata cuius nomine ego ago: quia
dico, quòd non est verum: quia etiam aduersa-
rios possidet illas res nomine præbendæ in qua
prætendit se ius habere, & cuius ratione res istas
apprehendit, & in cuius possessionem præben-
dæ dixit se inducendum fore & me indebitæ in-
trusum: ergo pendente isto dubio ita iustè no-
mine præbendæ poterit illas res retinere, sicut
ego eas petere, cùm hic i[illegible]coloratum titulum
prætendat in præbenda, sicut ego, & fortè plus
propter reseruationem quam ostendit: quia in
pari causa potior debet esse conditio possidētis,
vt l. si seruum § sequitur. ff. de verb. obli. de præ-
ben. c. si à sede. li. 6. Quidam alij, in quorum opi-
nione erat maior pars dicebant contra: quia imò
ante omnia sum restituēdus, ex quo sum in pos-
sessione præbendæ, & ago nomine eius, de qua
constat quòd aliàs fuit in possessione istarum re-
rum, & cæterarum: quia in talibus multùm attē-
2 ditur possessio, vt is † qui est in possessione alicu-
ius beneficij, vel dignitatis authoritate superio-
ris possit agere eius nomine pro rebus & iuri-
bus pertinētibus ad beneficium vel dignitatem
etiam si de iure illius possessionis sit dubium. Pro
quibus bene facit quod not. Specula. de actore.
§ 1. in 13. colum. versi. sed pone quidam dicens. &
per Inno. de resti. spo. c. in literis. in fin. 2. col. & de
elect. c. nihil est. & cap. transmissa. pro hoc etiam
multùm bene facit, quòd not. per eundem Inno-
cen. de appel. c. cōstitutus. super verbo, effectum.
in quæstione quam ibi mouet. & per ea quæ ibi
subiunxit, videtur respondere ad l. fundi. ff. de ex-
cep. suprà in contrarium pro alia parte allegata.
pro hoc etiam videtur tex. in simil. C. de edic. diui
Adri. toll. l. fi. ibi cum dicit, earum rerū quæ mor
tis tempore testatoris fuerint. Sed salua eorum
gratia credo primam opinionem veriorem, per
l. per eam allegatam. Nec obstāt ea quæ pro par-
te ista allegantur. Primò non obstat cùm dicitur
possessorem dignitatis agere posse, & econtra:
quia fateor contra illum: quia non prætendit se
habere ius in dignitate, vel beneficio nomine
cuius agitur: secùs in eo qui dicit ea &c. de qui-
bus agitur pro dignitate, vel nomine beneficij
de quibus agitur possideri. Item non obstat quod
not. Innocent. in dicto capitu. constitutus. quia
licèt ibi innuat possidentem fundum, de cuius
dominio agitur posse lite pendēte petere seruitu
tem ad fundum istum fateor, si petat seruitutem
ab eo, qui se non prætendit dominum fundi à
quo petitur seruitus: sed si ille qui petit dominiū
denegaret. secùs si ab eodem: quia tunc quæstio
dominij præiudicialis esset quæstioni seruitutis
& primò terminanda: nec permitteretur quæ-
stioni dominij tanquam maiori parti præiudi-
cium per quæstionem seruitutis, que minor est:
iuxta l. per minorem. ff de iud. suprà allegat. nec
etiam expressè Innocent. dicit contrarium. Nec
etiam obstat, quòd ibi dicit, possessorem præbē-
dæ posse agere pro iure præbendæ licèt sibi mo-
ueatur quæstio super præbenda: quia allegare vi
detur contra illos, qui non prætendebant se ius
habere in præbenda. nec illa iura pro quibus
nomine præbendæ possessor agebat, volebant
nomine præbendæ retinere: sed ex hoc indebitè
retinere: quia prætendebant agentem non habe
re ius in præbenda. hic autem aduersarius contra
quem ago prætendit se ius habere in præben-
da, & eius nomine, seu ratione illas res & ter-
ras pro quibus agebatur velle retinere. Et eo-
dem modo respondeo ad l. fin. C. de edi. diui A-
driani tol. Nam ibi missus in possessionem ex edi
cto diui Adria. non mitteretur in possessionem
illarū rerum, quæ detinētur per eum, qui se præ-
tenderat ius habere: & qui monstrat etiā titulum
in scriptis, prætextu cuius reuocaretur in dubiū
ius alterius, quousque esset de iure vtriusque di-
scu

scussum:vt sic qui potiora iura allegaret, obtineret,vt ibi patet:imò,quod est fortius,si prætēderet ad se pertinere tales res,esto quòd nō refert quæstionem super hæreditate,dum tamē referret quæstionem domini super rebus, quia illud dominium non impedit volentem referre quæstionem dominii illius,qui petit se admitti in possessionem,secundum gloss.illam.vide decision.1. suprà de iudic.

ADDITIO.

a *Mortuo quodam. Adde Nicol.Boër.decis.340.statutum vel consuetudo.*

SVMMARIA.

1 *Expressio conditionis,quæ tacitè inerat in tradēdo possessionem non facit possessionem cōditionalem,nec præiudicat agenti possessorio,nec suspendit petitorium aduersarij.*

2 *Possessionis acquisitio & traditio possunt fieri sub cōditione.*

DECISIO XIX. *aliàs 578.*

1 QVidam † expectans apostolicus acceptauit præbendā,& fecit sibi prouideri,& in possessionem induci,& prouisus inductus, & ad eā receptus fuit sub conditione,si de iure sibi deberetur,& saluo iure cuiuslibet alterius,& non aliàs.Posteà quidam ordinarius eodem modo receptus fuit,& in possessionem inductus.Primus reputans se spoliatum agit possessorio, petens se restitui & suspendi petitorium, secundus ordinarius qui possidet,dat de iure suo, & de non iure apostolici primi,dicitur sibi per apostolicum quòd non potest.nec eius articuli sunt admittēdi obstante suspensione petitorii:quia illi articuli concernunt petitorium : ordinarius respondet quòd imò potest,& quòd eius articuli sunt admittendi,ex quo ipse apostolicus non habuit possessionem puram sed sub cōditione,si de iure sibi deberetur, & saluo iure alterius, & ideò cessante illa conditione non possidet: & ideò eius articuli concernentes petitorium, per quos detegeretur suo ius actoris, & per consequens non habuisse possessionem deficiente conditione,sub qua eum adeptus fuit, cùm sint exclusorii possessorii per eum intentati sunt admittendi?Quæritur nūquid bene dicat ordinarius?Vi-
2 detur dicendum quòd sic:quia † possessionis traditio & receptio posset acquiri,& fieri sub conditione.vt ff.de acquir pos.l.qui absenti.§.si quis possessionem.& de restitu.spol.ca.olim.qua deficiente nihil acquiritur ex tali actu conditionali,vt ibi.Pro hoc bene faciunt no.per Ioan.And. in nouel.de elect.c.2.libr.6.super text.in mag.gl. quæ est super verbo,electio.& est penul. Sed potiùs videtur dicendum contrà,quia dicta conditio inhærebat actui,& erat de substātia, & natura sua:& ideò non videtur quòd suspēdat acquisitionem possessionis.argu.l.conditiones extrinsecus.ff.de conditio.& demonstratio. & ff.de legatis primo.l.5. cum concordan. licèt in euentu resoluatur.vide infrà decisione 41.de testibus & attestatio.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus petens se restitui in causa beneficiali, aliqualiter tenetur probare titulum saltem coloratū.*

DECISIO XX. *aliàs 679.*

1 NOta,† quòd in causa spirituali petens restitutionem debet iustificare,seu colorare suum titulum, antequam restituatur, secundùm Inn.in c.constitutus.extrà de filiis presbyt.secùs in causa prophana:tunc spoliatus debet restitui sine aliqua probatione:vt ca.pit.sæpè. de restitutione spoliatorum.

SVMMARIVM.

1 *Spoliato sufficit quòd probet possessionem per traditionem clausum beneficij.*

DECISIO XXI. *aliàs 717.*

1 DIc,† quòd si aliquis expectans acceptat beneficium vacans,& ponitur in possessione per suum executorem per claues,vel alio modo: quòd si iste spolietur, debet restitui ad dictum beneficium integrè:secùs autem si alter possideret,& dictus expectās esset positus in possessione aliquarum rerum beneficii:quia tunc ad dictas res possessas debet admitti,vel restitui secūdùm Inno.in c.ex literis.de consuetu.& capitul. ex transmissa.de electio.

SVMMARIA.

1 *Spoliator dolosus non auditur super petitorio,antequam spoliatus plenè fuerit restitutus etiam si vellet bonis cedere.*

2 *Cessionis bonorum beneficium doloso nō impartitur.*

3 *Cessio bonorum debet fieri cum authoritate superioris.*

4 *Cedere bonis non permittitur ei,qui in fraudē alienauit bona sua.*

DECISIO XXII. *aliàs 83.*

1 NOta, † quòd vbi monachus spoliauit dolo, & fraude,& cum inuasione beneficiū,quòd
a petit, non auditur super petitorio, a donec ille,qui possidebat beneficium,sit plenè restitutus per monachum spoliantem, licèt spoliator vel-
2 let cedere bonis : quia † tali spoliatori doloso non debet dari iuris remedium : quia in legem commisit : vt l.auxilium.§.in delictis,ff.de minoribus.vt dicitur in simili in l.verum.in principio. ff.pro socio.Item agenti petitorio faciliori modo excipitur contra eū,quòd non habeat beneficium cessionis bonorū, donec restituas quod

amisit, nec auditur volẽs beneficio cessionis vti, quin ex dolo suo puniatur, quòd super petitorio non audiatur non facta restitutione. Et vbi esset dare casum, quòd monachus nõ alius subiectus deberet admitti ad cessionẽ bonorum: talis cessio deberet † fieri cum authoritate superioris,
3 sicut abbatis vel alterius: cùm bona talis subiecti superiòri, vel monasterio acquirantur. in authẽ. ingressi. C. de sacr. eccl. & hoc nisi esset talis persona, quæ posset habere bona prupria, in quib⁹ superior non posset agere, & cõueniri: quia tunc non requiritur authoritas superioris. ar. not. Innoc. in c. edoceri. extrà de rescr. Nec obst. per ista c. 1. de deci. quia ibi agebatur contra monachum: hic non repellitur. Nec ob quod not. Inno. in ca. cùm olim. in gl. mag vers. de male. de cau. posses. & proprie. quia in præsenti causa habent videre, an bene soluat, si repellatur ab agendo: ideò taliter debet puniri, cùm aliàs nõ possit satisfacere, arg. no. per Arch. in c. 1. de elect. lib. 6. & cap. quia sæpè. in fin. & per Inn. in c. dilectus. de simo. licèt Spe. videatur notare contrà in tit. de peti. & pos. & quod not. per Inn. in c. Odoardus. de solut. &
4 ista fuit communis opi. Et qui in † fraudem alienauit bona sua volens cedere bonis suis non auditur. ff. quæ in fraud. credi. l. fi. cum ibi nota. quia iura non decipientibus, sed deceptis subueniũt. extra. de rer. permuta. c. cùm vniuersorum. & ca. inter dilectos. de donationib.

ADDITIO.

a *Non auditur super petitorio. Adde Nico. Boër. dec. 349. quaritur an ciuiliter. col. 5. nu. 8.*

SVMMARIVM.

1 *Monachus spoliatus per abbatem non potest petere restitutionem, nisi sit spoliatus pendente accusatione. vel inquisitione, quam procurat cõtra abbatem.*

DECISIO XXIII. *aliàs* 359.

1 NOta, † quòd monachus nullo casu potest restitutionem petere, si spolietur per abbatem suu prioratu, nisi fuisset spoliatus pendente inquisitione, vel accusatione, quã procurat contra abbatem: vt not. Inno. in c. olim. de accusa. vide deci. 1. suprà eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Spoliato petenti restitutionem obstat defectus notorij non iuris.*

DECISIO XXIIII. *aliàs* 625.

1 NOta, † quòd vbi agitur iudicio possessorio in causa beneficiali, & apparet de notorio non iure agentis, impeditur restitutio: vt no. Inno. in c. constitutus. de fil. presb. & per Spe. titu. de peti. & pos. §. quia supradictum. secùs in re prophana. argu. l. fi. de vi & vi ar. & l. si de vi. ff. de iudi. & not. per Dyn. in regu. qui ad agendum. de regu. iur. lib. 6. & per Inno. in c. significasti. de diuor. vide suprà hoc titu. decis. 2.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus debet restitui cum fructibus perceptis, & qui percipi potuerunt, nisi spoliator habuisset aliquã causam rationabilem.*

DECISIO XXV. *aliàs* 597.

1 SI spoliatus † petit se restitui ad possessionem beneficii cũ fructibus perceptis, & qui percipi potuerunt, & probat clarè spoliationẽ: tunc debet fieri dicta restitutio: tamen si spoliator habet aliquam causam rationabilem, vel colorem, quare fecit dictam spoliationẽ, tunc non fit condemnatio quãtum ad fructus, qui percipi potuerunt, sed bene ad alia prædicta. & ita etiam obseruat Rota dominorum auditorũ sacri palatii.

De dolo & contumacia.

SVMMARIVM.

1 *Licentiatus per iudicem iniustè an possit excõmunicari tanquam contumax.*

DECISIO I. *aliàs.* 121.

1 NOta, quòd † vbi pars est iniustè licẽtiata per iudicem, talis pars secundũ aliquos potest excommunicari. arg. l. 2. § non solũ. ff. ad Tertul. quia culpa iudicis parti præsenti non debet præiudicare: vt in alleg. §. non solùm. & l. si per imprudẽtiam. de euictio. In cõtrarium videtur, quia pars, quæ de licẽtia iudicis recedit, non videtur esse in culpa. argu l. 1. §. fina. ff. si quis cautio. & l. non videtur. § qui iussu. de re iudi. & quia excommunicari non debet, nisi contumax. argu. not. per Inno. in c. mulieres. de senten. excom.

SVMMARIVM.

1 *Citatus per audientiam contradictarũ, si fuerit contumax, an excommunicari possit.*

DECISIO II. *aliàs* 790.

1 SCiẽdum est, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana aliquis sit citatus extra curiã. & non veniat pars citata in termino assignato: tunc proceditur contra eum per audientiã contradictarum: & si pars quæ fecit citari suo loco dat libellum in termino, & non respondeatur libello, quòd licèt pars prædicta parte absente petat excommunicari: tamen nõ debet excommunicari: sed procedatur contra eum, prout erit de iure faciendum secundùm stylum audientiæ cõtradictarũ. Aliqui tamen dicunt, quòd habent in spirituali locum, sed non in prophana, & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Arrestari potest quis vt respondeat interrogatorijs datis in iudicio, secùs si non dedit.*

DECISIO III. *aliàs* 592.

1 SI quis † petat arrestari aliquem, vt respõdeat aliquibus interrogationibus per eum oblatis in iudicio, tunc potest fieri dicta arrestatio: secùs si

cùs si nihil sit per eum adhuc datum.ita etiã seruat sacrum palatium vide infrà de testib.deci.16.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio causæ per appellationem habet vim citationis:& ideò citationes quæ fiunt per audiẽtiam. non sunt de substantia causæ.*

DECISIO IIII. *aliàs* 8.

1 NOta,† quòd vbi causa est deuoluta per appellationẽ in curia,tres vel quatuor citationes quæ fiũt per audientiã,nõ sunt de substantia causæ,sed solũ de bene esse, vt no.Archi. ca.1.super verb.de iure.de elect.libr.6,quia deuolutio habet vim citationis.in clemen.causam.de elect.& c.sæpè,de appel.& de renun.ca.veniens,

SVMMARIVM.

1 *Citatus ad locum non tutum potest appellare tam à processu,quàm à nõ admissione excusationis proposita per suum procuratorem.*

DECISIO V. *aliàs* 15.

1 NOta,† quòd vbi aliquis citatur ad locũ nõ
a tutum potest appellare,& si non petat locum securum.c.ex parte.cũ ibi no.per Inn. de appel.tutiùs tamen faciet pars,si mittat excusatorem ad agendum de loco non tuto,& si nõ admittatur eius exceptio,seu excusatio,tũc à repulsione excusationis,seu exceptionis de loco non tuto poterit appellari, vt dicitur in simili, quòd vbi iudex recusatur,recusatio debet proponi coram iudice primo : & recusatiõe proposita ne iudex de facto procedat:vt not.Inn.in c.causa.super verb.est ergo melior.de offi. dele.debet autem pars petere assignari sibi locum tutum, & si denegetur,appellare debet. de quo dic vt per Archi.in c.venerabilis.super verb.non probauit. de sen.excom.li.6.& istud tenet curia.& hoc vbi recusanti,& omnibus esset locus suspectus:quia in eo morantur inimici regni:sicut c.accedẽs. vt lite non cõtest.& c.pastoralis.de re iud.& c.cùm locum.de spon.& ibi glos.super verbo,notorio.

ADDITIO.

a *Locum non tutum. Adde Ias.consi.86.in causa.colũ. antepe.volu.3.& quid si ex facto meo locus nõ sit tutus,an obstet ista exceptio.Fely.in c. cum inter.col. 9.ver.limita tertiò.de excep.*

SVMMARIVM.

1 *Citationis tempus & datæ commissionis inspici debet,vt dicatur causa esse in curia Romana.*

DECISIO VI. *aliàs* 382.

1 NOta,†quòd vbi causa est commissa per præsentiam partium,si antequam pars citetur, recesserit:non propter hoc sequitur quòd causa in curia debeat remanere : quia tempus factæ commissionis inspici non debet,sed apprehensio personæ:vt capi.licèt.de foro competen.& l. Roma.ff.ad municip.arg.c.cum te,de rescriptis. cum ibi no.iuncta .l.vxorem.§.testamenta.ff. de leg.3.& l.si ita.ff.de auro & argen.lega.

SVMMARIA.

1 *Auditor etiam in causa criminali non potest reum citare,vt compareat personaliter,nisi hoc habeat specialiter commissum.*

2 *Causa nõ dicitur agi criminaliter,quãdo agitur, vt quis amoueatur ab administratione:secùs si ad depositionem ageretur.*

DECISIO VII. *aliàs* 389.

1 NOta,† quòd regulariter per auditorem datum in causa criminali in curia Romana non decernitur citatio personalis,nisi citatio personalis fuerit commissa.& est ratio, quia de facili potest super hoc adiri Papa.Facit ad istã quæstionem quæ not.Archi.in c.statutum.super verbo,mandatum.de offi.deleg.lib.6.Alius autẽ delegatus extra curiam secundùm naturam potest citare personaliter:vt cap.1.de iudic.libr.6. & hoc si sit talis causa,in qua non admittatur procurator,vt est causa depositionis:vt in capit. per tuas.extrà de simo.quod not.per Inn.in c.quali-
2 ter.2.de accusa.in gl.in monitione.Nã † vbi agitur,vt quis ab administratione amoueatur, non videtur agi criminaliter,sed ciuiliter : criminaliter autem agitur quando agitur ad depositionẽ vt alleg.cap.per tuas.in fin.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad domũ ad sententiam diffinitiuam audiẽdam,si ab initio citatus fuerit personaliter:an valeat:& quid de citatione ad testes recipiendos.*

DECISIO VIII. *aliàs* 369.

1 NOta,† valet citatio ad domum ad diffinitiuam sententiam audiendã,si semel in causa,& maximè ab initio fuerit personaliter apprehensus:vel semel personaliter comparuit, & de iudicio sisti promisit.no.Inno.in c.fin.de eo qui mit.in posses.& allegat pro casu c.causam.de dolo & contu.sed loquitur in absente actore,cuius contumacia maior est,quàm rei:vt ibi not.gloss. Vtrùm autem valeat huiusmodi citatio ad domũ ad testes recipiendos:Io.Andr.in cle.2.de iudic. super verbo,personaliter.remittit ad mercur.in regula,præsumitur ignorantia.

SVMMARIA.

1 *Citationis vigore decretæ contra vnum, qui postà ante citationis executionem mortuus est, nõ potest procedi contra surrogatum illo mortuo.*

2 *Citatio decreta licèt nõ executa perpetuat iurisdictionẽ quòad iudicẽ:vt posteà per mortem delegãtis non expiret eius iurisdictio:non tamẽ quoad citadũ.*

3 *Citatio executa operatur præuẽtionem iurisdictionis,etiam si alter iudex primò fuisset impetratus.*

4 *Præuentus dici non potest nõ citatus, etsi vt citetur, mandatum sit.*

DEC

DECISIO IX. *aliàs* 439.

1 NOta,† vtrũ directa citatione ad partes cõtra A·detinentem ecclesiam, mortuo ipso A. antequã citatio fuisset in partibus executa, & sibi surrogato V. in virtute illius citationis cõtra illũ surrogatum posset agi, vel procedi posteà in curia per audiẽtiam? Fuit dictũ per aliquos quòd sic. per cap. quia V. de iudic. Alii verò cõtrà, per ibi no. per Inn. & ad hoc vide not. per Inn. extrà de offi. leg. c. fi. & in fi. super verbo, ci-
2 tatio. vbi not. quòd licèt † per mãdatum de citãdo perpetuetur iurisdictio, quoad iudicem, vt posteà per mortẽ delegantis non reuocetur, nõ tamen quoad partẽ, nisi per executionẽ citationis, & apprehensionem. arg. l. si quis posteà. ff. de iudi. & ad præmissam quæstionem allegabatur per domi. Pettago. l. cùm postulassem. ff. de dam.
3 infect. & per ibi not. potest dici, quòd † si actor in vna causa impetrauit vnum auditorem, vel iudicem delegatum, qui mandauit partem citari: & reus posteà impetrauit alium, qui præsentata sibi commissione mandauit citari actorem: & citatio fuit priùs executa, quàm citatio decreta per illum primum Auditorem, quem impetrauerat actor, quòd causa debeat tractari per secundum: quia primò perpetuauit suam iurisdictionem. ex quo primo de mandato suo pars fuit citata, licèt enim primò impetratus per decretum solũ, vel mandatum de citando perpetuasset suã iurisdictionem quoad se respectu delegantis, vt eius non possit censeri reuocatum mandatũ, nõ tamen quoad partem, vt eam coram se cogat litigare tanquã præuentam antequam alius iudex impetraretur, vel ille sua iurisdictione vti cœpe-
4 rit: quia † non potest dici pars præuenta, quæ citata non fuit, licèt mandata fuerit citari. argu. l. si quis posteà. ff. de iudi. & de for. com pe. ca. pen. & ideò alter iudex qui in citando præuenit partẽ, videbitur potior in iurisdictionis perpetuatione. arg. no. de appel. c. vt debitus. super verb. assignate. vide deci. 12. suprà. de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Citatus ad comparendum personaliter, non sufficit, quòd mittat procuratorẽ ad allegãdum causas impedimenti: quia nisi habeat sufficiens mãdatum ad causam, poterit contra ipsum procedi per audientiã contradictarum.*

DECISIO X. *aliàs* 729.

1 NOta, † quòd si aliquis citetur personaliter, & mittit procuratorem ad excusationes dãdas & probandas, quòd nullo modo potest venire propter excusationem legitimam impedimenti, quòd nihilominùs potest procedi contra talem citatum per audientiam contradictarum, nisi mittat procuratorem sufficientem, cum quo etiam posset procedi in causa. ita seruat Rota.

DECISIO XI. *aliàs.* 457.

Similis est decis. 6. vt lite pẽdente. suprà in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Cõtumax solus citatur per audientiã cõtradictarũ.*

DECISIO XII. *aliàs* 639.

1 NOta, † quòd aliquis absens à curia Romana non citatur per audientiam contradictarum, nisi propter contumaciam.

SVMMARIVM.

1 *Causa si committitur cõtra reum citandum: vt personaliter compareat: non est citandus eius procurator præsens in curia.*

DECISIO XIII. *aliàs* 683.

1 NOta, † quòd si commissio est facta alicui auditori sacri palatii, in causa personali cõtra aliquem, non est necesse, quòd citetur procurator ad dicendum cõtra commissionem: nec est necessarium, si ille citetur ad partes, vt cõpareat in curia Romana, quòd super hoc citetur procurator eius, qui est in curia, cùm huius causa sit personalis, & ita seruat Rota dominorum auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Verbũ si ita repereritis, non arctat ad citãdas partes: secus si adsit si ita inueneritis.*

DECISIO XIIII. *aliàs* 685.

1 NOta. † si ponatur in commissione, si repereritis, secundùm Ioan. And. in c. iudices. de offi. deleg. in cle. non est necessaria citatio: secùs si ponatur in cõmissione hoc verbũ, si inueneritis, quia tunc est necessaria citatio, & ita seruat cancellaria & Rota dominorum auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Verbum si per informationem summariã inueneris in remissione appositum non requirit citationẽ partis: nec minus in tali casu danda est copia testium: secùs si adsit verbum, si tibi constiterit.*

DECISIO XV. *aliàs* 773.

1 DIe, † quòd si in aliqua causa super infamia aliquorum mandatur alicui auditori, q̃ si per informationem summariam inuenerit ita esse, vt supplicatur, & super hoc receperit aliquos testes auditor, per quos probantur etiam diffamati, tũc citatio potest fieri de prædictis diffamatis: & si pars cõtra quam facta est informatio, petit sibi dari nomina testium, quòd in tali casu non debet dari: cũ ista informatio sit, & debet esse apud iudicem. & ita tenet Rota. secùs forte videretur si poneretur in commissione, si constiterit. prout no. Ioan. And. in c. præsenti. super verbo, constiterit. de censibus. in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Verbum, si inueneris, in commissione positum non arctat ad citandas partes vbi agitur de re modica.*

DECISIO XVI. *aliàs.* 686.

1 NOta † dominus Petrus de Sarcenato Auditor contradictarum dicit, & tenet, quòd quando

quando ponitur in commissione papali, quòd si inuenerit, quòd quando agitur de re modica, quòd tunc non est necessariũ quòd pars citetur: secùs autem, &c.

SVMMARIA.

1 *Citatio per edictum decernitur seruata forma clem. dudum. de iudic. in casibus ibi expressis.*

DECISIO XVII. aliàs 704.

1 DIc, † quòd citatio per edictum in casibus positis in ca. dudum. in fi. de iudi. in clem. seruata tamen forma cancellariæ, quæ est. quòd probetur per testes in curia, si illi sunt diffamati de illis, quæ ibi petũtur, & dicuntur in dicta commissione, tunc fit citatio, vt est dictum.

SVMMARIVM.

1 *Citatio ad instantiam cõiunctæ personæ etiam promittentis de rato, non decernitur sine mandato.*

DECISIO XVIII. aliàs 73.

1 NOta, † quòd si aliqua coniuncta persona petat aliquem citari in partibus in aliqua causa, etiam si promittat de rato cum aliis pœnis, citatio ad instantiam istius non debet fieri postquam non constat legitimè de eius mandato. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Procurator habens minus sufficiens mandatum, si offerat se infra tempus debitum magis sufficiens producturum: poterit procedi contra citatũ per audientiam contradictarum etiã procuratore monito.*

DECISIO XIX. aliàs 746.

1 NOta, † quòd si in aliqua causa, quæ via iuris, seu mandato speciali est in curia Romana ad instãtiam actoris, citatur reus in partibus: quæ citatio executa reportatur ad curiam, & repræsentatur auditor, etiã si tunc reus citatus mittat procurationem nõ sufficientem ad causam: tunc ad instantiam actoris poterit procedi contra eum per audientiam contradictarũ, licèt aliquis procurator constitutus per dictum reũ nõ sufficienter se offerat sub pœna, quòd ipse habebit procuratorium sufficiens infra tempus assignandum per auditorem: tunc si actor contradicit in hoc, quia vult quòd procedatur per audientiam contradictarum, quod fieri potest, & etiam nihilominùs mittatur ad partes pro procuratorio sufficienti habendo.

SVMMARIVM.

1 *Citandus est principalis non eius procurator: vbi agitur de priuando ipso ob non promotionẽ infra annum de parrochiali per se obtenta.*

DECISIO XX. aliàs 750.

1 SCiendum est, † quòd si aliquis impetrauerit à domino nostro Papa aliquam ecclesiã parrochialem vacantem per non promotionẽ, quã asserebat factam, pro huius gratia mandatur alicui auditori sacri palatii per commissionem super hoc impetratam, quòd auditor assignet terminum competentem illi, qui dicitur non promotus infra annũ, qui debet docere de promotione, vel impedimento legitimo, aut de canonica dispensatione, vel aliàs, quòd priuet eũ, & iustitiam faciat, si in tali casu assignatur terminus ad probandum procuratori, quòd talis assignatio termini in hoc casu magno, & arduo ad priuationem faciendã non debet fieri: quia ille qui dicitur non promotus, citari debet, & non procurator. & si fiat, nõ valet assignatio termini, seu citatio, nisi fiat prædicto modo ille, qui dicitur promotus. & ita seruat Rota, & esse bonum, & vtile si totus tenor commissionis apostolicæ ponatur in assignatione præsentis termini.

SVMMARIVM.

1 *Citatio debet legitimè & clarè peruenire ad scientiam illius, contra quem agitur ad priuationem ob non promotionem intra annum: nec sufficerent præsumptiones, seu coniecturæ: secùs si ageretur de deuolutione causæ.*

DECISIO XXI. aliàs 771.

1 DIc, † quòd si opponatur contra aliquẽ habentem ecclesiam curatam, quòd non est promotus infra annũ, & citatur super hoc, quòd est necessarium tunc quòd citatio legitimè, & clarè perueniat ad eius scientiam: nec etiam sufficerent præsumptiones, seu cõiecturæ quòd ad eum perueniat citatio, cùm agitur de priuatione beneficii: secùs autem si ageretur de deuolutione causæ ad curiam: quia tunc bene sufficerent dictæ præsumptiones & coniecturæ.

SVMMARIVM.

1 *Citandus per edictum non est, qui non latitat, nec subest perhorrescentia, nisi constet per informationem faciendam iudici de veritate causarum allegatarum in commissione per testes.*

DECISIO XXII. aliàs 753.

1 DIc in ca. dudum. de iudi. in clem. quòd † citatio per edictum contra aliquos faciẽda, communiter non habet locum, nisi quando aliquis, qui debet citari, latitat, vel abhorretur potentia eius: vt dicitur in fine præallegat. capitul. si autem aliquis supplicat, quòd fiat dicta citatio contra aliquos iuxta prædictum ca. vt in forma, tunc citatio non debet fieri cum iuramento: sed auditor debet facere informationẽ cum tribus, an sit verũ, ꝙ sit supplicans, & si inuenitur modo prædicto quòd illi, qui dicuntur citandi, sunt tales: decernitur etiam citatio per edictum, & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Citatio vbi petitur in supplicatione per edictũ iuxta ca. dudum. de iudi. si signatura habeat, concessum, vt peti-*

vt petitur, necessariò super hoc nõ est fiẽda informatio: secùs si addatur, concessum vt petitur in forma.

DECISIO XXIII. *aliàs* 782.

1 SI aliqois supplicat Papæ, quòd † aliquis citetur per edictum iuxta capitul. dudum de iudi. in clemeo. Et Vicecanecllarius signat, vt petitur, tunc non est necessarium, quòd super hoc fiat aliqua informatio: secùs aotem si dicatur io signatione supplicatiõis, fiat vt petitur in forma, tunc est necessarium, quòd super hoc fiat informatio circa illa, quæ contioentur io fin. præalleg. capitu. & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio licèt fieri possit parte non vocata in appellatione iudiciali: secùs si extraiudicialiter appellatum fuerit.*

DECISIO XXIIII. *aliàs.* 615.

1 NOta † licèt inhibitio fieri possit iudici à qoo est appellatum per iudicem ad quem parte non vocata: vt legitur & notator per Ioann. Andr. & Archidia. in capitul. Romanã. de appella. libro 7. tamen de stylo palatii nunquam dicta inhibitio fieri debet, nisi parte vocata. Prædicta habent locum, quando appellatur in Iudicio: si eoim extra iudicium appellatur: tunc noo propter hoc etiam à principali siue alio modo debet impedire officium, vel ius primi, vel alterius hominis, quin exequatur senteotiam primam: ideò quia lis, vel appellatio non debet priuare quemquam sua possessione: quàmuis hoc sit in iudicio secundùm Archid. in prædicto c. Romana. vide decisio. 6. infrà, de appellationibus.

SVMMARIA.

1 *Intimatia litis pendentia non ligat manus alterius iudicis, nisi intimetur per Cardinalem.*
2 *Cardinalibus ob reuerentiam non inhibetur.*

DECISIO XXV. *aliàs* 619.

1 ET est sciendum, quòd † si alicui domino auditori sacri palatii est causa commissa, quæ erat commissa alteri antè, & iotimet eãdem cõmissiooem factam, propter hoc non tenetur abstinere procedere in causa, nisi post inhibitionẽ: secùs autem si aliquis dominus Cardinalis iohibet alicui domioo auditori sacri palatii propter eius reoerentiam, & si aliqua causa est commissa alicui domino auditori, quæ priùs erat in manu domini Cardinalis: quia tuoc auditor sacri palatii facit intimationẽ domino Cardinali causæ sibi commissæ, licèt de iure deberet facere inhibitionem, secundùm Archidiaconom in capitul. Romana. de appellationib. libro sexto. sed in-
2 hibitio † omittitur solùm propter reuerentiam Cardioalis. Et hoc seruat Rota domioorum auditorum sacri palatii.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem potest inhibere iudici à quo parte absente non vocata: secùs si sit præsens in curia.*

DECISIO XXVI. *aliàs* 825.

1 NOta, dic † quòd inhibitio potest fieri iodici à quo est appellatum per iudicem ad qoem parte non vocata: vt no. per Ioan. And. & Archidiacon. in capitul. Romana. de appellationib. libro sexto. tamen de stylo palatii nunquam inhibetur partibus in curia præseotibus à iodicibus, oisi parte vocata: secùs si sint absentes.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum præsentes in curia Romana reipublicæ causa non habent.*

DECISIO XXVII. *aliàs* 618.

1 DIc † quòd illi, qui sunt in curia Romana reipub. causa habent ius reuocãdi domũ: a vt capitulo fina. extrà de foro competenti. & cap. fina. de dilationib. tameo communiter obseruatur, quòd tales non habent ius reuocandi domum: imò coguntur ibi respondere aduersariis suis, postquam sunt præsentes in curia: & ita etiam obseruat Rota domioorum auditorum sacri palatii.

ADDITIO.

a *Ius reuocandi domum. De hac materia legatorum quando habent ius reuocandi domum, habetur in l. 2. §. legati. & §. sequenti. ff. de iudic. & ibi per Bart. aliósque scribentes.*

EPITOME.

Causa beneficialis deuoluta per appellationem ad curiam, quam formam requirit seruandam, etiam respectu procuratorij.

SVMMARIVM.

1 *In causis deuolutis per appellationem forma procuratorij seruatur: secùs in causis deuolutis per specialem commissionem.*

DECISIO XXVIII. *aliàs* 680.

1 DIc, † quòd si aliqoa causa spiritualis sit in Romana curia tractanda ratione appellationis: oportet quòd seruetur forma capitol. 1. de electiõn. libro sexto. & capitul. circa. & capitul. causam. eodem titulo. in clementina & in tali causa seruetur forma procuratorii data io procuratione, secùs autem si causa est in Romana curia de mandato domini nostri Papæ: quia tunc inhibitio procuratorii facta, seo data noo valet: quoniã dicta causa tractatur in curia Romana, noo obstante limitatione facta io procuratorio.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio post conclusionem in causa fieri non debet: attamen si facta fuit, sententia per auditorem post ipsam lata erit nulla.*

DECISIO XXIX. *aliàs 711.*

1 DE † stylo autem sacri palatii est, quòd post conclusionem non fit inhibitio per aliquem auditorem alteri, verũ si fuerit expresse inhibitum, & auditor cui facta est inhibitio ferat sententiam, tũc talis sententia est nulla. Hoc tenet maior pars auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio post conclusionem in causa potest fieri iudici in partibus ad instantiam appellantis: secus si causa sit coram aliquo auditore sacri palatij.*

DECISIO XXX. *aliàs 747.*

1 NOta, † quòd si aliqua est causa coram aliquo iudice extra sacrũ palatium, & fit cõclusum corã eo, & appellatur ab eo. quòd nihilominùs potest fieri inhibitio dicto iudici ad instantiã appellantis: secùs autẽ si coram aliquo auditore sacri palatii: quia post cõclusionẽ inhibitio fieri nõ potest. vide deci. 6. de app. & decis. 66. eod. titulo.

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis non inhibet alteri Cardinali.*

DECISIO XXXI. *aliàs 712.*

1 NOta, † quòd quãdo aliqua causa est cõmissa alicui domino Cardinali, & posteà committitur per Papam alteri domino Cardinali ex causa, quòd Cardinalis cui facta est commissio vltimò, insinuat domino Cardinali, nõ autem inhibet sibi: & ita seruatur inter dominos Cardinales: secùs autem seruatur inter dominos auditores sacri palatii: quia vnus inhibet alteri suo loco & tempore.

Vt Lite pendente nihil innouetur.

SVMMARIA.

1 *Successor in beneficio conuenitur ad causam, sicut defunctus in eisdem terminis, in quibus causa reperiebtaur.*

2 *Libellus de nouo non datur, vbi lis fuit contestata cũ patre, aliàs sic.*

DECISIO I. *aliàs 3.*

1 NOta, † quòd successor[a] beneficii ex
2 eisdem actis, & causa in eodem statu manente conuenitur sicut principalis, quod dic vt in c. si hi cõtra quos. vt lite pen. lib. 6. & in c. 1. de alie. mutan. iudi. causa fact. Nec obstat capitul. significauit. de rescrip.
b cum ibi notatis. & capitu. quia V. de iudi. in filio[b]
2 qui superest mortuo patre. Distingue an† lis fuit contestata, cum patre, & tunc non dabitur nouus libellus, aliàs sic. ff. de iudiciis. l. tam ex contractibus. iuncta l. ampliùs. ff. rem ratam haberi.

ADDITIONES.

a *Successor. Adde hic an possessio prædecessoris beneficiati possit continuari cum possessione noui successoris in eodem beneficio, glo. in verb. possedit. in §. j. tit. de pacific. possess. in pragmat. sanctio. vbi vide an possessio vnius iuuet possessionem alterius in beneficialibus. Et an in his terminis causa de nouo introduci per successorem surrogatum in causa defuncti videatur, deci. 23. infrà de senten. & re iudi.*

b *Filio. An possessio hæreditatis paternæ ipso iure cõtinuetur in filium mortuo patre, vide Guil. Benedi. in ca. Raynutius. in verb. mortuo itaque testatore. 2. colũ. 4. cum duobus sequentibus, extra, de testament. Adde de possessione quæ mortuus saisit viuum, per Bald. in rubri. de causa possess. & proprie. & per Guliel. bened. vbi suprà. Et an successor teneatur ad debita prædecessoris, vide decis. 41. infra. de probation.*

SVMMARIVM.

1 *Inhibendum est collitigantibus: non extraneis.*

DECISIO II. *aliàs 58.*

1 NOta, † quòd vbi auditor inhibet in causa solùm inhibet illis, qui veniũt ad causam, seu illis, qui liti possunt præiudicare. Et dicitur in simili, quòd pendente appellatione omnia debent esse in eodem statu. hoc verum, quãtùm ad litigantes, non quantùm ad extraneos: vt notatur in l. creditor. §. mandatorem. in princip. ff. manda. de appel. c. Romana. §. in alium. libr. 6. qualiter intelligitur, quòd pẽdente appellatione nihil est innouandum: dic per Innocen. in c. dilectis. de exception. & in cap. dudum. super. verbo, dispensatum. versicu. nec obstat. de electionibus.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio beneficij litigiosi facta lite pẽdente reuocatur per viam attẽtati etiam mortuo permutante, vocato tamen possessore.*

DECISIO III. *aliàs 400.*

1 NOta, † si lite pendente in palatio apostolico super beneficio ecclesiastico reus & possessor transferat beneficium in alium permutando, vel alio modo, & moriatur: huiusmodi permutatio soluitur per modum attentati etiam contra illum superstitem, eo tamẽ vocato: vt no. per Inno. de consti. cùm M. de appel. capit. cùm teneamur. per Host. vide infrà de appell. decis. 10. & decis. 25. infra. de senten. & re iudicata.

SVMMARIA.

1 *Citatione decreta, licèt non executa, si aliquid mouet actor, illud totum via attentatorũ reuocabitur.*

2 *Citatio decreta inducit litis pendentiã quoad actorem impetrantem illam.*

DECISIO IIII. aliàs 426.

1 NOta,† vtrùm postquam actor impetrauit
rescriptum, aut cómissi oné, & fecit præ-
sentari ei, cui causa committitur, & impe-
trauit citationem decerni contra eum, qué vult
conuenire, si antequam fecerit exequi citatio-
nem. seu antequam citatio aliqua perueniat ad
notitiam partis, cótra quam impetrauerat, actor
innouauerit aliud, putà illum reum citandi, cō-
tra quem impetrauit rescriptum, vel citationē,
spoliauerit, illud innouatum sit reuocandū an-
te omnia tanquam lite pendente innouatum? Et
videtur quòd non, quia adhuc non censetur lis
pendere, donec citatio peruenerit in notitiam
partis, vt in cle. cum lite. vt lit. penden. sed maior
2 pars contrà,† imò lis censetur pendere in præiu
dicium actoris impetrantis: secùs si in præiudi-
cium rei ignorantis. vide suprà de dolo & con-
tu. decis. 11. & decis. 25. infra. de senten. & re iudi-
ca. & decis. 6. hoc titu. suprà in nouis.

SVMMARIA.

1 *Surrogatus per ordinariū in beneficio litigioso in cu ria nō potest dare obiectus de iure tertij & per totū.*

2 *Debitor verus potest excludere creditorē deducendo alienū debitum, vt excludat ius actoris, & absoluetur ab eius petitione.*

3 *Surrogatus lite pendente non habet fundamentum alicuius colorata possessionis, vel detentationis.*

4 *Surrogatus lite pendente est remouendus à sua detē tatione ante omnia, & an possint reuocari talia attentata ex officio nobili parte non vocata. & nu. 5.*

DECISIO V. aliàs. 433.

1 NOta † nunquid reo,[a] & possidente lite pē
a dente mortuo, si de facto in beneficio, in
quo lis pendebat, surrogetur alius per or
dinarium, contra cap. si hi contra quos. extra. vt
lite pendē. lib. 6. possit iste surrogatus possidens,
qui nullum ius habet in dicto beneficio per di-
ctum c. dare obiectus contra actorem: qui pete-
bat beneficiū. Et videtur quòd sic, quia licèt reus
ibi nullum ius habeat in beneficio: & si per con-
fessionem suam, vel aliàs constet, vincere debet
per non ius actoris, saltem vt ab eius impetitio-
ne absoluatur: vt no. Compost. de rescrip. c. man-
datum. pro quo C. de rei vendi. l. fi. de eden. l. qui
accusare. pro hoc etiam bene pōt induci. ff. quib.
mod. pig. vel hyp. sol. l. Paulus. §. fin. ibi, si qualis-
2 cunque possessor. pro hoc etiam facit, quia † ve-
rus debitor excludere potest creditorem dedu-
cendo alienum debitum, vt excludat ius actoris:
& tamen ipse quantùm ad se cùm reuera debi-
tor esset, fuisset condēnatus, sed propter nō ius
actoris vincit, & absoluetur ab eius impetitione,
si deduco. ff. ad Trebel. l. 1. § quàquam. ff. de Car-
bo. edict. l. 3. §. cū extaret. de bo. liber. l. quamdiu.
C. de dona. l. 4. & no. per Cy. C. de ser. fugit. l. cùm
seruum. in noua addi. Credo contrà in hoc casu:
quia si talis reus & possessor nouiter surrogatus
lite pendente admitteretur ad causam, & ad im-
pugnandum iura actoris, frustrà esset facta d. de-
cre. si hi contra quos. nā semper per tales nouos
possessores, qui malitiosè surrogantur, interdum
litigia in ecclesiarum dispendiū surrogarētur, cō
tra rationem d. c. nec iudex sustinere debet, imò
ex officio suo talem nouum surrogatum à litigio
repellere, ex quo in præiudicium litis pendentiæ
fuerat surrogatus, imò & ante omnia, cū ab ini-
tio debeat reuocare attērata lite pendēte vt per
3 totum titul. vt lite penden. Item quia† talis surro
gatus non habet fundamentum alicuius colora-
tæ possessionis, vel detentationis, imò eius pos-
sessio, seu detentio adeò est affecta, & adeò nul-
la, quòd carere debet iuris adminiculis, propter
decretum appositum in d. c. si hi contra quos. si-
cut alibi dicitur de possessione beneficii reserua
ti, qui non habet aliquam possessionem, vel de-
tentationem, nec iuris adminiculum coadiuua-
bile: vt no. per Inno. de appel. c. vt nostrum. argu.
de præben. c. inter cætera. cum concor. Nec ob-
stat opin. Cōpost. nec iura suprà alle. quia omnia
illa vera sunt in reo, qui habuit possessionem, seu
detentationem, antequam lis contra eū, vel ali-
quem alium inchoaretur, & sic eùm non habe-
ret eam in præiudicium litis pendentiæ, poterat
admitti ad litem, & per consequens ad impugnā
dum actorem, vt sic per non ius illius absolua-
tur ab impetitione: & de tali etiam si cōstaret de
non iure suo, crederem quòd posset dare obie-
4 ctus: secùs autem in casu nostro, quia † similiter
iste surrogatus lite penden. est repellendus à lite:
imò & remouendus à possessione, seu detētatio-
ne, reuocando omnia per eum lite pendente at
5 tentata & ita fuerunt quasi omnes in opi. Sed† an
talia attētata lite pendente possint reuocari per
iudicem ex officio suo nobili etiam parte nō pe-
tente? Videtur q sic quia talia attentata nedū cō
cernunt præiudicium, vel iniuriam partis: imò &
irreuerentiam & iniuriam iudicis: ergo, &c. arg.
ff. de postu. l. quos prohibet. ff. de pact. l. iurisgen-
tium. §. si paciscar. pro hoc quia talis reuocatio at
tentatorum hoc casu tāgit abbreuiationem litis,
& sunt notoria iudici, vt iudici attentata, ex quo
talis surrogatus attentat possidere, & petit se ad-
mitti ad litem. arg. C. de temp. appell. l. 4. §. fin. ff.
de suspect. tuto. l. 3. §. præterea. ff. si cert. pet. l. qui-
dam existimauerunt. Itē quia talia attentata tan-
gunt periculum animæ attentantis, vtilitatēque
ecclesiarum, & publicam, & ne propter diutur-
na litigia ecclesię diu vacent, cum iudicis illusio-
ne: ergo in hoc casu iudex potest supplere de fa-
cto. argu. nor. per glos. de elect. c. cupientes. §. cæ-
terùm super verb. contumacia. libr. 6. & per Ar-
chi de except. ca. pia in v'ti. gloss. libr. 6. super hoc
nihil fuit determinatum. vide decisio. 18. infrà de
proba. & decis. 4. suprà de elect.

ADDITIO.

a *Nunquid reo. Adde per Bisig. deci. 1. hoc eod. titulo. & decis. 18. suprà de restit. spolia. & decisi. 10. vt lite pendente. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Attentata possunt peti reuocari vsque ad conclusionem causæ exclusiuè.*

DEC

DECISIO VI. aliàs 518.

1 Nota † quòd attentata lite pendente possunt peti reuocari vsque ad conclusionem in causa exclusiuè: quia in quacunque parte litis ex officio reuocatur ante omnia propter contemptum iudicis, & partis, iuxta notata in c. non solùm. de appellatio. lib. 6.

ADDITIO.

a *Exclusiuè. Nam post conclusionem factam in causa reuocari non possunt: vt per Ludo. Roman. consi. 17. quod est verum ad instantiam partis, sed ex mero iudicis officio possunt reuocari etiam post conclusionē: vt not. idem Roma. in consi. 14.*

SVMMARIVM.

1 *Attentata non reuocantur ad instantiam illius, de cuius non iure clarè constat.*

DECISIO VII. aliàs 505.

1 Nota † ad instantiam illius, de cuius nō iure
a clarè constat, non veniunt attentata lite pēdente reuocanda: sicut dicimus in interdicto vnde vi iuxta not. per Inn. in c. cōstitutus. de fil. presb & c. significasti. de diuor. & quia sua nō interest hoc petere. de elect. c. eùm. inter canonicos. 1. q. 6. can. non soleut. de testib. cap. veniens.

ADDITIO.

a *Attentata. In materia attentatorum adde quæ scripsi in decis. 1. de appella. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Corpus mortui lite pendente per ecclesiam actricē exhumatum, ab ecclesia rea nō venit per viam attentati iterùm exhumandum, vt ecclesiæ reæ restituatur.*

DECISIO VIII. aliàs 854.

1 Cvm † partes [a] litigarent de funere quondam
a iam sepulto in vna ecclesia, quod vendicabatur per vnā aliam ecclesiam: pars ecclesiæ vendicantis lite pendente exhumauit sonus de ecclesia, contra quam agebat, & portauit & sepeliuit in sua: pars rea petit reuocari tanquam attentata, & ante omnia reduci in prima sepultura dictum funus: quæritur an hoc sit faciendum? Fuit dictum quòd nō: quia funera seu corpora mortuorum nō sic sunt tractanda seu transmutanda. per not per Innocen. de sepultu. c. cùm liberum. & hoc de æquitate, de rigore iuris fortè secùs. per not. ibidem per Host. circa princi.

ADDITIO.

a *Cum partes. Adde suprà decis. 1. de caus. poss. & proprieta. circa medium. & Hippol. Marsil. singu 199. incip. an iure expressum.*

De Sequestratione possessionis & fructuum.

SVMMARIA.

1 *Violans sequestrum appositum super beneficio in vim sententia nulla, incidit in pœnas cle. ad compescendas hoc titul.*

2 *Sententia diffinitiua, vel interlocutoria etiam lata ex falsa causa, nisi habeat errorem iuris expressum, ipso iure tenet: licèt ope exceptionis reuocari possit.*

DECISIO I. aliàs 510.

1 Nota † vtrùm pœna constit. cle. ad cōpescendas. de sequest. pos. & fruct. habeat locum, si factum fuit sequestrū virtute sentētiæ diffinitiuæ latæ in curia Romana, quæ est nulla: licèt tūc aliqua putaretur, si aliquis violauit illud sequestrum: Et videtur q talis non incidat in pœnam, ex quo sententia est nulla: quia tunc sequestrationis decretū videtur fuisse interpositum ex falsa causa: ergo nullius sit effectus. argu. ff ne vis fiat ei. l. 1. §. hæc verba. quia constitutio illa est pœnalis: ergo restringenda. Tutius esset tenere contrariū, propter rationem illius tex. in odium violanti sequestrum, antequam fuisset declarata sententiæ nullitas, & quia propria authoritate attentare non debuit, quod iuridicè, & via ordinaria prosequi potuisset: quia in dubio sequestrū, & manus appositio Papæ seruari debuit propter eius authoritatē, & propter hoc etiā quia non obstante nullitate sententiæ, ex quo authentica credebatur, puniatur, & teneatur violator illis pœnis. ff. de fals. l. si quis legatum. & quia etiam sequestrum non est nul-
2 lum, licèt ex falsa causa latum: eùm † sententia diffinitiua, vel interlocutoria etiā lata ex falsa causa, nisi habeat errorem iuris expressum, ipso iure tenet, licèt ope exceptionis reuocari possit. Facit quod no. ff. de acqui. hæredi. l. si is ad quem. & no. per Inno. de renun. c. in præsentia. Nec obstāt iura, quæ in cōtrariū possent allegari, vt dicit Bernard in illa quæstione, an vnio facta ex falsis causis sit nulla ipso iure, & quia sequestrum violans violat possessionem, tenendo quòd esset penes sequestrum, vel tenēdo, quòd ad huc esset penes partem priùs possidentem, eo quòd per sequestrum sibi conseruetur. argu. not. C. de prohibit. sequestra. l. 1. per Cy. cuiusquidem existentiā possessionis, cùm sit facti, decretum iustum, vel iniustum, vel causæ falsitas non diuersificat, nec eius acquisitionem impedit: sic nec acquisitionē dominii, vt l. cum quæ nobis. & l. 3. §. econtrario. ff. de acquir. pos. & c. cum nostris. de concess. præbend. & sequestratio etiam facta est. ff. de curato. furio. l. consilio. §. fi. vide infrà decis. 11. infrà de sententia. & re iudic.

De Confessis.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus vbi semel responsum est, an iteratò respondere cogi possit pars.*

DECISIO I. *aliàs* 229.

1 NOta, † qoòd vbi pars principalis respondit semel in causa, iteratò si iudici videatur, potest compelli quòd respondeat: quia possibile est quòd hodie credit vnum, cras aliud. argu. l. repeti. & ff. de quæstion & l. qui bona. § si qois stipulatus. ff. de damno infect. iuncta l. quicunque. de interroga. actio. licèt videatur contrarium propter dubiũ periurii, quòd posset induci per talem multiplicem responsionem. iuxta c. cùm in positionibus. de iureiurando. libr. 6. not. per Ioann. Moua. licèt Archidia. contrà.

SVMMARIVM.

1 *Confessio procuratoris facta domino sciente, præiudicat ipsi domino.*

DECISIO II. *aliàs* 374.

1 NOta, † quòd vbi procurator cõfitetur articulos partis aduersæ domino sciente, ta-
a lis confessio præiudicat [a] domino, nisi dominus reuocet confessionem, & probet procuratorem sic confitendo errasse circa factum: vt l. de ætate. in fin. ff. de interro. act. vel porget contumaciã procuratoris: maximè si procurator ad requisitionem iudicis articulos est confessus. ff. de tribut. l. procurator. & quod not. extrà, vt lite contest. c. 1. super verbo, contumaciam. & in cap. suborta. de re iudica. aliàs non noceret. ff. de confes. cum simil.

ADDITIO.

a *Præiudicat. An autem confessio facta in vno iudicio non tanquam à teste, sed tanquam à parte præiudicet in alio iudicio: vide singulariter per do. Pe. Rauenna, in suo alphabeto aureo in verbo, confessio facta in vno iudicio. Purpu in l. 2. col. pen. vers. 4. etiã. C. de edend. Hiero. gra. responso suo. 141. in causa Frãcisci. in 2. parte.*

SVMMARIVM.

1 *Forma c. 2. de confes. li. 6. est præcisè in omnibus seruanda, propter eius rigorem.*

DECISIO III. *aliàs.* 682.

1 DIc quòd † c. 2. de confes. li. 6. est valde rigorosum: quare in suo casu forma eius est omninò seruãda, & per omnia in omnibus, & ita seruat Rota dominorum auditorum.

SVMMARIA.

1 *Confessio facta per aliquẽ tanquam testẽ in vno iudicio non præiudicat sibi in alio iudicio tanquã parti.*
2 *Confessio facta in vno iudicio nocere debet in alio.*

DECISIO IIII. *aliàs* 855.

1 QVidã † agebat contra duos debitores suos conreos debendi, ad certæ pecuniæ quantitatem per eos sibi promissam, illi prætendentes se soluisse pecuniam debitam cuidam P. nomine creditoris recipienti, cui etiam creditor voluerat per eos ei tradi. & ad boc probandũ produxerunt in testem quendam executorem testamenti illius P. cui pecuniam tradiderãt, quia iam ille mortuus erat, qui qoidem executor de boc deposuit, quomodò ille P, nomine dicti creditoris actoris ab illis conreis debendi pecuniam habuerat, & eam sibi portare debebat, tunc creditor egit contra illum executorem illius P. vt pecuniam illam per illum P. cuius ipse erat executor, receptam eius creditoris nomine, vt sibi redderet, & portaret, ac restitueret sibi, ille omnia asserta per ipsum actorem negat, actor verò inducit ad probandum contra eum quomodò illa P. receperit depositionem illius executoris, quam fecerat, cùm fuit productus in testem per debitores contra actorem: ille produxit quòd virtute illius depositionis non poterat condemnari: quia non fuerat confessus illa in isto iudicio, sed in alio, sed in illo alio non vt pars, sed vt testis: quærebatur quid iuris? Fuit dictũ quasi per omnes quòd non poterat condemnari ex illa confessione facta in depositione: quia tunc deposuerat vt ipse testis, & non vt executor, quia testis deponit de sibi notis, & suo sensui corporeo, vel sensibus coporeis subiectis: nunc verò conuenitur nomine executoris, & ideò eius depositio sibi nocere non debet, ex quo alio nomine cõuenitur, quia reuera nõ sibi noceret: sed potiùs executori, seu hæredibus illius P. mortui cuius est executor, & res inter alios acta, &c. pro hoc etiã facit ff. de postulan. l. fi. de autb tut. l. accipientia. Sed quid si cõueniretur nomine proprio, an tũc sibi depositio noceret, si deponeret tunc in alia causa se pecuniam creditoris nomine recepisse à debitoribus portandã creditori? Videretur quòd
2 sic, quia † confessio vel depositio facta in vno iudicio nocere debet in alio. ar. c. per inquisitioné. vbi videtur casus, extrà de elect. Pro hoc faciunt ibi notata per Inno. pro hoc etiam videtur text. ff. de his quibus vt indig. l. post legatum. § ætati. versic. his verò qui. & quod notatur in feu. quæ sit prima causa benefi. amitten. §. item si delator. super verbo, perdit. facit etiam ff. de bo. libe. l. qui cùm maior. §. his demum. versic. sed & fine. ff. de inoffi. testa. l. fi. In oppositũ tamen videtur qoòd imò sibi non noceat: quia tũc deposuit vt testis: & ideò sibi nunc vt parti nocere non debet. arg. no. per Inno. de fide instru. c. inter dilectos. super verb. inter alios. pro hoc etiam faciunt no. in d. c. per inquisitionem. de elect. in glos. fin. pro hoc etiam, quia confessio facta in vno iudicio nõ nocet in alio, præsertim inter alias personas. C. de libe. causa. l. interrogatam. quæ ita concordat cum l. iubemus. eod. titul. In oppositum facit extrà de transact. c. ex literis. cum ibi not. ibidem.

De probationibus.

SVMMARIVM.

1 *Cõclusio in causa excludit etiã probationẽ per instrumenta, & hoc in prophanis, secùs in beneficialibus.*

DEC

DECISIO I. *aliàs* 9.

1 NOta † quòd postquam est conclusum
a in causa, non recipitur[a] probatio etiã per instrumẽta, maximè in causa prophana, vt in capitul. cùm dilectus. de fide instrumen. cum ibi not. per Inno. in cap. pastoralis. super verbo, conclusum. de caus. poss. In causa verò beneficiali secundum aliquos admittetur probatio per instrumenta, vt videtur dicere Host. in c. ad petitionem. de accus. c. lator. & c. consanguinei. de re iudicat. & quia renunciatio non est necessaria: vt in clem. sæpè. de verb. signi. & etiam post conclusionem possunt recipi testes in tertio casu.

ADDITIO.

a *Non recipitur. In hoc attende an sit differentia habenda in causa prophana & beneficiali, & adde aliam. & deci. 2. suprà de resti. spol. & in dec. 1. de testib. suprà in nouis. Et an valeat sententia lata testibus non publicatis decis. 1. infra de sentẽ. & re iud.*

SVMMARIVM.

1 *Instrumẽta possunt produci post terminum ad producendum omnia.*

DECISIO II. *aliàs* 147.

1 NOta, † quòd post terminum peremptoriũ datum ad producendum omnia, possunt produci instrumenta, vt not. Io. And. in c. sæpè. super verbo, non obst. de verb. sign. in cle. quia talia semper valent produci, donec pronũtiatum sit in causa: vt ca. cùm dilectus. de fide instrumẽ. nisi expressè esset dictum, quòd post terminum, nec per instrumenta nec alià: quia tunc post lapsum terminum peremptorium esset exclusus: vt c. coram. de in integ. restitut.

SVMMARIVM.

1 *Possessio transfert onus probandi negatiuam in aduersarium: licèt secus in ordinario.*

DECISIO III. *aliàs* 40.

1 NOta, † vbi reus est in possessione, & dicitur non legitimè institutus, quòd actori incũbit probatio, quòd reus nõ sit legitimè institutus, vt no. Inn. in c. ex insinuatione. de proc. & vide no. in c. vt nostrum. vt eccles. benefic. vbi autem ordinarius ageret contra possidentẽ, forsam esset aliud, de quo dic vt not. Arch. in c. ordinarii. de offic. ordi. licèt contra primum dictum faciat quod not. Inno. in cap. G. perpetuus. de fide instrumen. vide Ioan. Andr. in capit. 1. de regu. iur. & Archid. de elect. c. dudum.

SVMMARIVM.

1 *Possessio ad diuina facit quem præsumi promotũ: & ideò dicenti negatiuam incumbit onus probandi.*

DECISIO IIII. *aliàs* 84.

1 NOta, † quòd vbi contra aliquem excipitur, quòd non est promotus, si ille, cõtra quem excipitur, multo tempore deseruierit in beneficio tanquam promotus, præsumitur quòd fuit promotus, nisi per excipientem contrarium probetur, vt no. Inn. in c. super his. in fi. mag. gloss. de accu. quia præsumptio aliquando facit pro illo, qui dicit se promotum, seu ordinatum. ar. not. in c. tua. de cleri. peregri. super verbo, inferioribus. per Inn. aliàs autem qui dicit se promotum, haberet hoc probare, quia est qualitas extrinseca adueniẽs homini: quæ qualitas nõ præsumitur, nisi probetur: vt not. Ioan. Mo. in c si fortè. super verbo, scientiæ de elec. libr. 6. & de hoc dic vt in c. innotuit. per Inno. extra. de eo qui fur. ordi. recep. & c. illud. de præsump. ad quod not. per Archid. in c. ordinarii. de offi. ordi. lib. 6.

SVMMARIA.

1 *Cõstitutio Papæ potest probari per testes, qui assistebant illi.*
2 *Cardinalis verbo creditur.*

DECISIO V. *aliàs* 96.

1 NOta, † quòd reseruationum reuocatio, seu reseruatio, vel alia cõstitutio potest probari per testes, qui assistebant Papæ tempore constitutionis, qui cùm sint certi casus, qui probantur solùm per scripturã, in aliis casibus permittitur quòd admittitur probatio per testes: maximè si per testes haberi potest veritas: licèt videatur cõtra, quia in constitutione possunt esse verba principis immutata, de quibus non est verisimile, quòd habeant testes recentem memoriã: nec concordant de verbis sicut probãt talia verba per scripturam: & ideò facta seu gesta principis realiter per scripturam probantur. C. de mã. princ. l. 1. de diuer. offi. l. probatorias. cum simil. li. 12. & quia princeps negotiis occupatum nõ põt facta sua sic verbo exprimere, sicut per scripturã probantur, quare videtur quòd talia per bullam debent probari. Pro prima autẽ parte facit quòd
2 † verbo cardinalis creditur, vt cap. cùm olim. de priuil. cum ibi not. per Inn. & quod not. per Ioã. And. in procœmio libr. 6. super verbo, bulla, vide infrà deci. proxime sequentem.

SVMMARIA.

1 *Motus proprius non probatur per testes.*
2 *Motus proprius, licèt tollat qualitates extrinsecas: tamen non tollit intrinsecas, nec dispensationẽ inducit.*

DECISIO VI. *aliàs.* 131.

1 NOta, † quòd in capitul. si motu proprio. de præbend. libr. vj. non admittitur probatio per testes, si aliquis velit probare gratiam motu
a proprio factam:[a] vt ibi notatur in fi. glo. & idem in e. per literas. eod. tit. in ele. & ibi Io. And. & vi-
2 de suprà isto titul. decision. 5. & † quando motus proprius tollat qualitates extrinsecas, & non

intrinsecas, nec inducit dispensationem, vide supra de rescript. deci. 71.

ADDITIO.

a *Motu proprio factam. Adde quòd motus proprius firmat gratiam etiam si in ea nulla est facta mentio valoris beneficij tā obtenti, quàm impetrati: vt habetur per Fely. in cap. ad aures. de rescrip. in colū. 5. versi. 6. conclusio.*

SVMMARIVM.

1 *Attentata non probantur per remissionem ad partes: quia probari debent in curia.*

DECISIO VII. aliàs 220.

1 NOta seruat audientia, † quòd quando proceditur super attentatis non fit commissio. i. remissio ad partes: sed datur ad probandum in curia. vide infrà de appel. decis. 10. & decisio. 4. vt lite pendente. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Declaratio nō habet locum in articulis obiectiuis.*

DECISIO VIII. aliàs 263.

1 NOta, † quòd in articulis obiectiuis non habet locum declaratio, vt no. in c. in generali. de regu. iuris. lib. 6. per Ioan. mona. §. fin. super materia protestationis. vide infrà de excep. deci. 3. & de testib. infrà decis. 14.

SVMMARIVM.

1 *Canonicorum certus numerus non probatur ex eo, quòd ibi longo tempore non fuerunt nisi 10. canonici: sed per confirmationem, & iuramentū, vel consuetudinem probari debet.*

DECISIO IX. aliàs 230.

NOta opinionem vidi approbari Ioan. And. & Hostien. in ca. ex parte. de conces. præbē.
1 quòd † licèt in ecclesia cathedrali, vel collegiata fuissent solùm 10. canonici per magnum tempus non propriè probatur certus numerus canonicorum, nisi aliàs probaretur authoritate superioris, & firmatur vel iuramento seu cōsuetudine. & facit c. dilecto. in fi. de præbend.

SVMMARIVM.

1 *Episcopi iuramento creditur dicentis se ignorasse tēpus vacationis.*

DECISIO X. aliàs 231.

NOta Hosti. in c. pastoralis. in fi. de exceptio.
1 quòd † statur iuramento [a] episcopi dicen-
2 tis se ignorasse vacationem beneficii quod dicitur deuolutum per negligentiam suam.

ADDITIO.

a *Statur iuramento. Adde decisio. 6. incip. si propter negligentiam. de iure patrona. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatum quem fuisse ante electionem sufficit probare licèt non probetur tempore electionis.*

DECISIO XI. aliàs 238.

1 NOta glo. qualiter † sufficit probare quem, fuisse excommunicatum ante electionē, positò quòd non probetur tempore electionis excommunicatus, vt not. Innoc. in capit. proposuit. de eler. excommu. inini. & Cyn. in l. siue possideris. C. de proba. vide deci. 5. infrà de senten. excommu.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans non tenetur probare beneficium cadere sub gratia sua, & taxa in ea apposita.*

DECISIO XII. aliàs. 298.

1 NOta, † quòd vbi impetranti est facta gratia cum certa taxa, non incumbit impetranti probare beneficium, de quo agitur, cadere sub gratia & taxa: quia semper præsumitur ita, nisi probetur contrarium. vide decis. 64. de rescript.

SVMMARIA.

1 *Clericus existens in possessione clericatus non habet probare titulum clericatus: dum tamen sit possessor beneficij, aliàs secus.*
2 *Beneficium potest conferri non clerico, quādo in habitu & tonsura incedebat.*
3 *Clericus quis reputatur ex habitu & tonsura.*
4 *Illiterato pœnitus beneficium curatum conferri non potest.*
5 *Episcopus dispensare nō potest cū pœnitus illiterato.*

DECISIO XII. aliàs 312.

1 NOta. † quòd clericus existens in possessione clericatus non habet probare titulum clericatus: dum tamen sit possessor beneficii: secùs si non esset possessor, vt no. Io. Mo. & Archi. in capi. si iudex. de senten. excommu. libro
2 6. non † clerico tamen si sit in habitu & tonsura potest conferri beneficium, & valet collatio positò quòd vt clericus impetret beneficium:
3 quia † habitus & dispositio animi sufficiunt ad hoc vt quis clericus reputetur, vt sic non clerico vt clerico beneficium conferri possit, vt not. Compost. in c. cùm adeò. de rescrip. & Ber. in ca.
4 2. de insti. pœnitus † autem illiterato non potest
5 beneficium conferri: quia † cum tali non potest episcopus dispensare, vt not. Inno. in c. dilectus. de tempo. ordi. & Arch. in c. nullus. eod. titulo. & hoc verum in beneficio cum cura, vel in beneficio sine cura, in quo requiritur industria, & consiliom adhibendum, vt in canonicatu cathedrali: secùs autem potest esse in aliquo simplici beneficio. de quo die, vt not. per Hostien. in allega. c. a. de instit. de quo no. in c. cùm in cunctis. in fin. de elect. per Innoc. vide decisio. 8, suprà de causa possessio. & proprieta.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Impetrans si expresserit se magistrum, sufficit quòd per famam, habitum, seu reputationem dictam qualitatem quamuis negatam fuerit, probet.*

DECISIO XIIII. aliàs 349.

1 NOta, † quòd si impetrans expressit se magistrum, vel presbyterum, vel aliam prærogatiuam habere oportet quòd probet ista si negentur: sed non oportet quòd probet plenè: sed sufficit summariè per famam, habitum, seu reputationem. de hoc per Ioan. Andr. in c. exceptionis. de lit. contest. lib. 6. & regula. infamibus. lib. 6. vide. dec. 4. suprà hoc eo. tit. & dec. 10. & 61. suprà de rescri. & quomodò petens beneficium antequã sibi adiudicetur, debet se probare legitimum, vide suprà deci. 1. infrà de præsumptionib.

DECISIO XV. aliàs 365.

Similis est dec. 3. infrà de præbend. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Literis Episcopi cum solo sigillo etiam plura asserentibus, quam fieri potuerãt eodem tempore, dummodò spectent ad suum officium, creditur.*

DECISIO XVI. aliàs 397.

1 NOta, † creditur literis Episcopi solo sigillo suo sigillatis sine tabellione, & testibus, super resignatione facta in manibus suis admissa, & collatione per eum facta: si hæc omnia vno tempore coram eo, & per eum facta existunt: vt not. per Inno. in c. quoniam contra. de proba. & quia ista spectant ad suum officium, in quibus creditur literis suis vt not. per Inno. in c. 2. de fide instru. & etiam creditur literis executoris: vt suprà de offi. deleg. deci. 7.

SVMMARIA.

1 *Literis Episcopi cum solo sigillo in præiudicium expectantium non creditur.*
2 *Literis delegatorum executorum vel subexecutorũ sigillatis creditur.*

DECISIO XVII. aliàs 701.

1 NOta † quòd non creditur literis sigillatis Episcopi sine testibus, & subscriptione notarij circa prouisiones eorum factas de eorum beneficijs: quia possent esse factæ in præiudicium expectãtium: secùs si circa eorum officium, pro-
2 batur in c. post cessionem. de probat. secùs † autem est de literis sigillatis delegatorum executorum vel subexecutorum: quia illis bene creditur, secundùm Innocen. in capitu. quoniam. extrà de proba. secundùm Archid. in c. si à subdelegato. in princi. de offic. deleg. lib. 6. & esse posset ratio, quia in commissione eis facta non agitur de eorum vtilitate.

SVMMARIA.

1 *Epistola transmissa alicui continenti factum scribentis cum tertio, an stetur contra scribentem?*
2 *Epistola si furto subtrahatur, cui actio quæratur?*
3 *Confessio emissa in absentia partis, dumtamen cum causa, an sit sufficiens ad probandum.*

DECISIO XVIII. aliàs 430.

1 NOta, † ego misi aliquas literas amico meo, continentes, quòd ego debebam tibi centum ex causa mutui, vel venditionis, vel aliàs: & me excusabam, quia non soluebam tibi, & amicus ille etiam tuus mihi scripserat, quòd ego tibi soluerem tu posteà agis contra me ad illa centum, & non potes aliàs probare debitum, nisi per illas literas, quas miseram amico tuo: quæritur nunquid faciant probationem sufficientem contra me? Et quidam dicunt quòd sic, quia talibus epistolis statur contra scribentem. argum. ff. deposi. l. publia. §. fi. de consti. pecu. l. Titius. & l. quædam. ff. de administra. tutor. l. Lucius. §. tutor. quia licèt dirigantur alteri quàm tibi, tamen tua intererat: ergo perinde quæratur tibi cõmodum talis confessionis ad probationem faciendam, ac si tibi essent directæ, ex quo tua interest. argum. ff. de legat. 3. l. fideicommissa. §. interdum. cum concor. ibi allegat. quia nil videtur referre ad quem verba quis dirigat, sed cuius causa. ff. de legat. 2. l. cùm pater. §. donationis. sic etiam in simili non inspicitur cui donetur, sed cuius contemplatione. ff. solut. matri. l. si verò negotium. §. Item quicquid. de vulg. & pupil. l. sed si plures. §. ad substitutos. cum concor. ibi alleg. Pro hac par-
2 te videtur text. quia † si epistola per aliquem surripiatur: ei demùm quæritur actio furti, cuius interest, non ei cui dirigitur, vel portanti, nisi aliàs eius interest ratione custodiæ. ff. de furt. l.
3 cum qui. §. si epistola. Item † talis litera ad minus operatur confessionem extraiudicialem factam in absentia partis, cui prodesse debet confessio, & est cum causa, ergo sufficienter probat, quia confessio emissa in absentia partis etiam extrà iudicium, dum tamen cum causa, est sufficiens ad probandum, secundum opionem practicæ vt not. per Cyn. C. de non nume. pecu. l. generaliter. versicu. quartò quæritur. Item de iure canonico si promitto tibi quòd dabo Titio, teneor: vt not. glo. 1. q. 7. c. quoties. ergo sicut alterius facto alteri quæritur obligatio, sic & hic ex facto amici tui recipientis epistolam tibi quæritur commodum confessionis. Alij verò dicunt contrarium, quia confessio extraiudicialis emissa in absentia partis non sufficienter probat: vt not. ff. de proba. l. cũ de indebito. §. fin. præsertim quia non intendebam ad confitendum principaliter, sed ad me excusandum. & idem extrà de confes. c. fina. Item pro hac parte videtur text. in l. instrumenta. C. de probat. nec obstat d. l. Publia. §. fina. Nec d. l. Titius. nec l. quidam. quia ibi literæ dirigebantur parti, cui prodessent, & animo obligandi: & ideò licèt enuntiatiuè verba proferantur, prosunt sibi: & inducitur obligatio, & probatio. Non obstat l. Lucius. §. tu-

tot.ff.de admi.tutor.quia ibi de libro rationum, qui erat authenticus: putà factus per argentariũ: vt ibi videtur glo. innuere cum alleg.l. argentarius.in tit. de edend. & alleg.§. interdum.l.fideicommissa. quia vbi in vltima volunt.ate: & eodẽ modò respondetur ad §. donationis. Nec obstat quod dicitur,ad cuius cõtemplationem fiat:quia nunquam alteri per alterum quæritur aliquid, nisi sit talis persona subiecta, per quã quæri possit:vt seruus,vel filius.sic.§.Item quicquid.&.§.ad substitutos. Nec obstat l.ei qui §.si epistolã. quia ille non probat, quod propter epistolam alteri missam probaretur alicuius intentio contra mittentem: nec quòd propter hoc aliqua obligatio quæreretur sibi, licèt aliàs eius possit interesse, pro cuius vtilitate mittebatur. Nec propter opinionem practicæ no.per Cyn.dist 4 q.in l generaliter.quia glo.omnes sunt in contraria opinione.sed tu tene quam volueris.

EPITOME.

Iudex appellationis, cui non est commissum negotium principale, si pronuntiat bene appellatum non tamen potest admittere articulos, & si pronuntiat tantùm bene appellatum ab admissione articulorum partis aduersæ non propterea videtur tacitè confirmare aliam partem sententiæ primi iudicis.

DECISIO. XIX. aliàs 530.

Appellatum extitit ab vno Auditore, qui admisit articulos partis aduersæ, & quia cum instantia requisitus noluit admittere articulos appellantis, quos tamen aliàs expressè non repulit, & articulus solus appellationis committitur, & non negotium principale alteri Auditori: secundus Auditor pronũtiauit male processum, & bene appellatum, & hoc facto incontinenti admisit articulos appellantis ad probandum in curia, & extrà: quos primus adhuc nolebat admittere: quæritur nunquid illa admissio sit nulla? Et videtur quòd sic,quia secundum stylum Palatij, quando alicui committitur articulus grauaminis,sine expressa commissione nõ potest procedere in negotio principali, etiam si pronuntiauit malè fuisse processum,& bene appellatum,tamen in eo quod postea admisit articulos, processit in negotio principali, quod non potuit.& ita tenebant quidam, & credo quod bene,supposito stylo Palatij,quia fortè in via iuris posset sine noua commissione procedere in negotio principali, ex quo pronuntiauit malè processum & bene appellatum. per ea quæ not. Innoc.in c. vt debitus.de appel. secundum illam opi licèt procedat in iudicibus delegatis præsertim impetratis ad partes. Curia tamen non seruat in Auditoribus in curia, vbi est præsen Papa,& potest commissio de facili impetrari super negotio principali.Quidam tamen dicebant aliter,& tenebant contrà,quia etiam supposito stylo Palatij poterat admittere articulos appellantis:quia illa admissio est directè de articulo appellationis sibi commissæ, quia cũ sit appellatum à grauamine non admissionis,& articulus grauaminis committitur sic, quòd per suam ordinationem debeat reuocare grauamen illatum: ad cuius reuocationẽ debet remediare appellatio, & commissio super ea facta:non aliter potest dici reuocari grauamen, nisi articuli admittantur, ex quo sit à non admissione articulorum fuerat appellatum, & iniustè admissio fuerat retardata. Item mutatis terminis ponamus quòd ap appellatum sit ab Auditore, quia repulit articulos appellantis,& admisit articulos partis aduersæ, & Auditor, cui causa appellationis committitur, pronuntiat solùm in ea parte, qua primus admisit articulos partis appellatæ, malè processum, & bene appellatum: in alia verò parte,qua repulit articulos appellantis,nihil pronuntiauit, imò tacuit: quæritur nunquid tacitè in illa parte videatur primi Auditoris sententiam confirmasse,ex quo in alia parte eam infirmauit? Quidam volebant dicere quòd sic: quia qui de vno dicit &c. & qui de vno negat, &c. credo tamen contrà per l. quid tamen si de pluribus ff. de arbit.& per not.per Inno.de re iud.cùm inter.io §.& per Cyn.C.si aduer.rem iudi.l.i.in 1.& 2.q.

SVMMARIVM.

1 *Literis clausis an credatur sicut patentibus.*

DECISIO XX. aliàs 431.

1 Nota † an credatur literis clausis sicut patentibus.not.Host.de priuil.c.patentibus.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans beneficium per contractum matrimonij, debet probare contractum per verba de præsenti*

DECISIO XXI. aliàs 481.

1 Nota, † si impetretur beneficium vacans per contractum matrimonij,non sufficit probare tractatum de contrahendo, vel quod contracta sint sponsalia,sed debet probari matrimoniũ per verba de præsenti contractum,licèt non fuerit consummatum.arg.eorum. quæ not.in c.1.de cleri.coniuga.& ibi Ioan.And.

EPITOME.

Impetranti ad formam cap.cùm de beneficio.de preben. lib.6.sufficit probare beneficium vltimò fuisse rectum per clericos seculares per 10.annos.

SVMMARIA.

1 *Impetranti beneficium quòd vltimum illius statum decennio probare sufficiat.*
2 *Consuetudo quæ secundum ius commune dicitur de re præscribenda decennio inducitur.*

DECISIO XXII. aliàs 487.

1 Nota,† quòd impetranti secundum formam capitu.cùm de beneficio.de præbend. lib.6.
2 sufficit probare beneficium vltimò fuisse rectũ per clericos seculares per 10.annos, nisi ex aduerso

uerso probetur ipsum per 40. annos per regulares aoteà fuisse gubernatum: nunc enim propter mutationē status beneficij requiritor 40. annorum præscriptio: vt no. per Io. And. in c. fi. de consue. lib. 6. propterea prima præscriptio decēnalis non tollitur, nisi per contrariā præscriptionem quadragenariam: vt no. de excess. præla. c. accedētibus. Non obst. prima præscriptio per verbum,
2 legitimè positum in text. quia in † consuetudine, quæ secundum ius commune dicitur de re præscribenda, vt est ista, sufficiunt 10. anni, & illa censetur legitima præscriptio: vt in d. c. fi. de consue. & ibi no. vide dec. 9. suprà de resti. spol.

ADDITIO.

a *Vltimè fuisset rectum. Adde dec. 49. suprà de rescri. & deci. 11. infrà de iure patronat. deci. 2. de præbend. suprà in nouis.*

DECISIO XXIII. *aliàs* 494.

Similis est dec. 1. de rescrip. suprà in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio præsumitur facta infrà mēsem, si constet beneficium vacasse ante acceptationem.*

DECISIO XXIIII. *aliàs* 525.

1 NOta[1] quòd sufficit acceptanti probare beneficiū illud vacasse ante suam acceptationem, licèt testes non pronuntient illud vacasse infrà mensem acceptationis: nam si probetur mortis tempus præcessisse tempus acceptationis præsumitur infrà tempus acceptasse. arg. not. per Innoc. in c. quia diuersitatem. de concess. præb. & per Paul. in ele. cum ei quem. eo. tit.

SVMMARIA.

1 *Iudices remissorij possunt etiam recipere confessiones partium.*
2 *Instrumentorum appellatione ea omnia veniunt, quibus causa instrui posset.*

DECISIO XXV. *aliàs* 585

1 DEcreta[1] remissione ad partes virtute literæ apostolicæ, quæ dirigitur iudicibus, per quam Papa eis commisit, quòd super articulis, qui eis mittuntur inclusi, recipiātur testes, & instrumenta, quæ vtraque pars duxerit producenda: quæritur nunquid possunt illi iudices recipere confessiones partium: vt sic si vna pars respondeat ibi articulis alterius, & confiteatur aliqua tenēat talis confessio, & sufficienter probet, sicut conf. ssio iudicialis: & nunquid possint præcipere, & mandare vt respondeāt: ita quòd si non respondeant habeantur pro cōfessatis: & de hoc minus dubium esset: & maior pars tenuit quod
2 sic: quia nomine † instrumētorum ea omnia ac-
a cipienda sunt, quibus causa instrui potest.[a] ff. de fide instru. l. 1. sic continentur, vt testes. extrà de testi. ca. peruenit. pro hoc inducebatur in specie glo. quæ est de in inte. resti. in c. coram. super verbo, munimenta. quia illi iudices recipiendo confessiones, quasi iuxta mandatum, & secundum mandatum faciunt. ergo &c. arg. ff. iudi. sol. l. iam tamen. §. in hac longe ista no. cum dec. infrà proximè sequen. post istam quæ incipit, Vtrùm duo menses. & dec. seq. & dec. 37. infrà de test quæ incipit, onta qood posito quòd testes, & decisio. 29. suprà de iud.

ADDITIO.

a *Instrui potest. An autem nomine instrumentorum veniant testes. vide de. Abbatem in c. peruenit. el. primo. de testi cogen. in secunde not & ibi per Fel. in prin. Et an si iudex dedit terminum parti ad producendum instrumenta, possint produci testes. vide Felyn. ibidem. Adde Bart. in l. admonendi. in fin. ff. de iureiur.*

EPITOME.

Testes iurati infrà tempus datum in remissoria possunt post terminum examinari de æquitate

DECISIO XXVI. *aliàs* 587.

VTrùm duo menses, qui præfiguntur iudicibus in remissione, infrà quos testes probatorios recipiant, & examinent, præfigantur solùm receptioni, & sic examinatio possit fieri per duos menses: vel an etiam examinationi, vt sic etiam examinatio posteà facta nō valeat. Formam autem secundū quam fiunt tales remissiones habes extrà de probatio. c. licèt. circa finem primæ colūnæ ibi, magistris G. & T. præcipimus, vt testes quos super hac exceptione procurator Faoentinorum duxerit producendos infrà mensem recipere & examinare curarem. Quidam dicūt, quòd præfigitur tale tempus ad receptionem, & examinationē, propter copulam, & quæ videtur copulare etiam quo ad ipsos, quia copulatū similiter facit ff. de fund. instr. l. Seio. §. quæro. cum concordan Cùm ergo receptio esset faciēda infrà tempus illud: ergo & examinatio. Pro hoc quia per illa verba, infrà duos, vel infrà mensem. quæ in præcedentibus dicuntur omnia in sequentibus repetita intelligantur: vt l. 1 itia. §. idem respondit. ff. de verb. obli. ad hoc allegabatur quod no. Archi. de excep. c. pia. super verbo, probauerit. lib. 6. vbi no. quòd infrà tempus ibi præfixum ad probandum excommunicationem non sufficit testes produxisse, nisi infrà etiam tempus deposuerint, quòd maior etiam pars tenet. De æquitate tamen tenebant quòd si testes fuissent producti, & recepti infrà tempus præfixum in remissione, dato quòd examinatio fieret posteà: ne probationum materia, quæ est fauorabilis angustaretur. C. de hæreti. l. quoniā. & quia forsan testes producendi sunt de longinquo, vel de diuersis locis, propter quòd sæpè cōcurrit quòd productio & receptio non potest impleri infrà illud tempus: & ideò posteà fiet examinatio, quæ oportet, quòd habeat magnum tractum

propte

propter scripturam attestationum,& interdum, propter multiplicitatem articulorum,& interrogationum, vide suprà decisio. proximè præcedentem & sequentem.

EPITOME.

Testium receptio est iurisdictionis, examinatio verò facti, quæ potest committi notario,& extraiudicialiter expediri.

DECISIO XXVII. *aliàs 589.*

1 NOta in remissione quæ fit ad partes † pro testibus recipiẽdis dicatur, quòd infrà duos menses à receptione præsentium testes recipiantur omnes, sufficit quòd fiat aliqualis diligentia infrà idem tempus de examinãdo eos. nam primum, videlicèt receptio, est iurisdictionis: secundum, scilicèt examinatio, est facti, quæ potest cõmitti notario, & potest fieri extrà iudiciũ quandocunque. no. de re iud. c. cũ Bertoldus. de iud. c. 2. in cle. si enim ambo deberent infrà prædictũ terminũ expediri: sequeretur quod propter multitudinem articulorum, vel aliàs propter longam distantiam testium, qui tardè prope finem termini essent recepti, non possent omnes examinari. hanc opi. tenet Spec. tit. de teste. §. qualiter. versi. is quoque. qui remittit ad ti. de dila. §. 1. versic. sed quid si infrà. & dicit quod sic seruat curia. Archid. tamen videtur innuere contrarium in c. pia. de excep. super verbo, octo dierum. lib. 6. vide suprà decisionem præcedentem.

SVMMARIA.

1 *Sumptum de registro bullarum fidem facit, de registro supplicationum non.*

2 *Registrum quid dicatur.*

DECISIO XXVIII. *aliàs 621.*

1 NOta † sumptum [a] de registro supplicationũ
a signaturũ domini Papæ in iudicio nõ facit fidem: secùs si de registro literarum apostolicarum bullatarum extrahatur. & ita seruat, & te-
2 net curia Rom. Registrũ verò † dicitur quidam liber de regimine ecclesiæ ex cuius dictis regitur, secundum Hug. secundum Papiam verò dicitur registrum liber qui rerum gestarum memoriam continet: vnde dicitur quasi rei gestæ statutum: secũdum quod dicitur in summa catholicon vbi tractatur de ista litera R.

ADDITIO.

a *Sumptum. Not. quod iste stylus fuit olim: sed hodie curia obseruat. quòd æquè procedatur in sumpto registri supplicationum sicut registri bullarum: vt attestatur Bel. ot. And. in tract. de Chari. subsid. q. 113.*

SVMMARIVM.

1 *Articuli conclusorij dicũtur, quia factum concludũt & per responsionem illis factam lis contestatur.*

DECISIO XXIX. aliàs 646.

1 DIc, † quòd articuli conclusorij sunt, seu dicũtur ideò quia in eis datur factum eorum, & concluditur: & per aduersarium respondetur dictis articulis: & per responsionem factam, seu secutam dictis articulis fit litis contestatio, pro hoc c. vn. de litis contest. quia dicti articuli sunt loco libelli oblati.

SVMMARIVM.

1 *Testes nõ debent recipi super eisdẽ articulis in causa appellationis, etiã si pars iuret se nõ habuisse copiã quæ reperitur decreta post publicationem ipsam.*

DECISIO XXX. aliàs 671.

1 NOta, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana super articulis datis per aliquam partem recepti sunt testes, & publicatio facta testium: & etiam decreta copia attestationum partibus: & in prima instantia est lata sẽtẽtia, contra partem dantẽ articulos, à qua appellat: & coram iudice appellationi repetit prædictos articulos in omnibus, & per omnia dicens, quòd nõ habuit copiam attestationum, vt constat in processu, & etiam iurat: iuxta quod quæritur an debeant admitti prædicti articuli? & videtur quòd non: quia attestationibus publicatis iuxta cap. ex tenore. de testibus. extr. & c. testibus. eo. tit. in cle. & hoc tenet maior pars dominorũ Auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Verbis enunciatiuis bullæ executoriæ non creditur.*

DECISIO XXXI. *aliàs 697.*

1 DIc † quòd si in aliqua executoria fiat mentio de literis Papalibus: non tamen datur fides illi narrationi, nisi ostendantur prædictæ literæ, cùm hoc dicatur narratiuè: & hoc etiam tenet Rota.

SVMMARVIM.

1 *Articuli obiectiui debent actualiter in termino assignato produci: nec sufficit illos produxisse animo illos corrigendi.*

DECISIO XXXII. *aliàs 709.*

1 NOta † quòd si aliqua causa spirituali, vel prophana ventiletur coram Auditore sacri Palatij, & terminum assignet partibus, seu parti ad dandum articulos: & pars cui assignatus est terminus veniat in termino: sed dicat Auditori, quòd corriget eos, & portabit eadem die: tunc Auditor debet habere copiam, seu videre an sint obiectiui, seu dicere prædictæ parti danti articulos, si articuli quos dat, sint obiectiui, & non admittet, cum non det in termino, quo elapso articuli obiectiui non sunt admittendi. ita communiter seruat Rota, vel copiam retinet si recedit iam datis articulis.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Cardinalis assertioni non creditur, nisi quo ad iurisdictionem suam.*

DECISIO XXXIII. aliàs 714.

1 NOta, † quòd nõ creditur[a] assertioni domini
2 Cardinalis, nisi circa iurisdictionem eius: non autem circa alia: & ita intelligitur c. nobilissimus. 97. distin. Ita etiam tenet Rota.

ADDITIO.

1 *Non creditur. Ad. Abba. in c. quòd super his. de fide instru. in 2. col. versi. 2. conclusio. vbi etiam per Fel.*

SVMMARIVM.

1 *Auditores dubitãtes super admissione articulorum, vel articulo appellationis: super illis dominos consulere, & pronunciare debent.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 723.

1 DIc, † quòd si aliquis Auditor sacri palatij dubitat in admissione articulorum datorum per partes: vel si appellatum est ab aliquo Auditore ab admissione articulorum, quòd tunc Auditor, qui dubitat admittere prædictos articulos: vel causa appellationis est commissa sibi, debet pronunciare in dicto articulo, in quo dubitatratione admissionis vel appellationis sibi cõmissæ, vt facilius videat an sint admittẽdi: vt etiam super hoc facilius habeat consilia à dominis Auditoribus, qui volunt ita fieri pro veritate iustitiæ.

SVMMARIVM.

1 *Attentata non probãtur per remissoriam ad partes.*

DECISIO XXXV. aliàs 775.

1 ITem est sciẽdum quòd † si in aliqua causa petatur remissio ad probandum attentata, quòd stylus est sacri Palatij, quòd non conceditur dicta remissio ad partes ad probandum attentata post litis pendentiam: sed hoc solùm conceditur ad probandum in curia, non extra. De attentatis post prædicta Inquitur c. significante. de appel. & c. non solùm co. tit. lib. 6. cum simil.

SVMMARIVM.

1 *Transumptum sine compulsoria fidem non facit.*

DECISIO XXXVI. aliàs 689.

DIc quòd trãsumptum siue sumptum de aliqua scriptura non facit fidem in iudicio, nisi fuerit habitum in vim compulsoriæ. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria debet decerni etiam post conclusionem causæ, parte tamen vocata.*

DECISIO XXXVII. aliàs 772.

1 DIc, † quòd si in aliqua causa est cõclusum: & petatur compulsoria per aliquam partem quòd non obstante conclusione ex causa potest concedi: & ad huiusmodi compulsoriam faciendã pars debet citari. & hoc tenet maior pars Dominorũ de Rota: quia potest prodesse dicta compulsoria in iustitia facienda in aliqua instantia.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij probari potest per testes & instrumenta.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 780.

1 DIc, † quòd collatio alicui facta de aliquo beneficio seu titulo beneficij probatur per instrumẽta, seu per testes in iudicio, cũ habeant eandem vim: vt c. cum Ioannes eremita. de fide instru. facit c. post cessionem. de probationib.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentũ alicuius capituli, licèt minus solẽniter sit factum, probat capitulum, & hoc respectu tertij: quia secus esset si capitulum induceret per seipsum.*

DECISIO XXXIX. aliàs 796.

1 SCiendum est † quòd stylus audientiæ contradictarum domini Papæ est, quòd si aliquis alicuius ecclesiæ ad factum suum aliquos aduocat pro probatione capituli, quòd tunc sufficit inducere instrumentum dicti capituli, licèt non sit factum cum solemnitate iuris: secus autem si capitulum inducat per seipsum.

SVMMARIVM.

1 *Sumptum sententiæ diffinitiuæ non probat in causa.*

DECISIO XL. aliàs 737.

1 SCiendum est † quòd si in aliqua causa producatur in iudicio sumptum alicuius sententiæ diffinitiuæ, quòd non facit fidem.

SVMMARIA.

1 *Camera apostolica succedens in spolijs defuncti, an teneatur soluere creditoribus? Et an creditores teneantur probare creditum conuersum in vtilitatem ecclesiæ, distinguit & remittit vt in ea.*
2 *Clericus in vita fructuario æquiparatur: sed cum moritur vsurario assimilatur.*
3 *Succedens clerico habenti administrationem tenetur ad debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ: ad quæ tenetur ecclesia. quid autem si defunctus nõ habuisset administrationem?*
4 *Clericus non habens administrationem potest de fructibus testari, cui ab intestato ecclesia succedit.*
5 *Creditores an teneantur probare debita conuersa in vtilitatem ecclesiæ?*

DECI

1 CVm † camera apostolica recipit spolia, seu bona alicuius prælati, vel clerici beneficia-
a ti,ª & creditores petunt debita: nunquid tenentur probare illa conuersa in vtilitatem ecclesiæ: & an ad alia debita præterquam ad illa, quæ sunt conuersa in vtilitatem ecclesiæ camera teneatur? Quia secundum dubium debet esse primum, Videtur dicendum quòd camera non teneatur, nisi ad conuersa in vtilitatem ecclesiæ. per c.1.de solutio.& per cap. præsenti.de officio ordi.lib.6. in fin. cum ibi not. super verbo, debitis.& per c. grauis. extrà de depo. in fin.quia posset dici hoc non esse verum per illa quæ notat Archi.& Ioannes Andre. in nouel. post eum in ea.statutum.§. assessorem. de rescrip. lib.6. vbi patet solutio ad dictum c. præsenti. vel esto quòd hoc concederetur, posset dici aliud esse prælato viuente, vel
2 beneficiato quia † tunc cùm fructuario comparetur fructus & prouentus beneficij facit suos & ideò cùm persona sua sit ad hominem debita obligata, nimirum si etiam de fructibus suorum beneficiorum quos facit suos, satisfacere teneatur: sed secus est cùm moritur: quia tunc vsurario comparatur: & post mortẽ omnia bona sua quæ ab ecclesia acquisiuit, tanquam bona ecclesiæ remanent ecclesiæ, & reseruantur futuro successori: vt d.c.præsenti. in cuius præiudicium bona illa non potuit obligare: maximè quia non habet causam ab illo, nec censetur habere ius. faciunt not.per Innocen. in c.quia V.de iud. & ideò non mirum si successor ad illa tunc non teneatur, ex quo ad illa ecclesia non censetur obligata: vt d.c. 1.de solutio.in eius successoris locum camera apostolica per specialem Papæ reseruationem succedit in istis spoliis, seu bonis ad ecclesiam pertinentibus & eius occasione per ipsum acquisitis: quia in aliis bonis patrimonialibus, vel aliundè acquisitis bene succederet alius hæres suus, qui ad omnia alia eius bona teneretur.C. de episco. & cleri.aut ben.licet ia. Vel posset fieri distinctio
3 inter † habentem administrationem: & tunc teneatur successor, vel camera etiam de fructibus perceptis in vita prædecessoris, nisi ad debita cõuersa in vtilitatem ecclesiæ: & ad quæ solùm tenetur ecclesia: vt in dicto c.1. de solutio. & non habentis administrationem. & tunc ad omnia teneatur, quatenus sufficerent fructus, & prouentus, quos ante mortem fecerat suos: quia † talis
4 beneficiatus non habens administrationem omnes illos fructus, & prouentus perceptos in vita, adeò facit suos, quòd potest testari de illis.& nisi testetur de illis, ab intestato succedit ecclesia.argum. not.per glo.in d.c.præsenti.de officio ordi.lib.6.super versic. reseruari. & probatur de testa.c.relatum. & per Hostien. in c. si quis saoè.
5 de pecu.cle. De alio dubio, † an creditores teneã tur probare debita conuersa in vtilitatẽ ecclesiæ, dic vt no.per glo.& Archid.10.q.2.§.hoc ius porrectum. & per Hostien. & Docto. extra.de deposi. cap.grauis.super verbo, vtilitatem.c.de fideiusso. & pro quibusdam. de testa.c. cùm in officiis. per Innoc.& Host. in summa de fideius.§.quia versi. sed contra.& seq.

a *Clerici beneficiati. Adde an successor in beneficio teneatur ad debita prædecessoris beneficiati. glo.& Docto.in c.præsenti.de offi.ordi.lib.6. Et an successor beneficij ex eisdem causis, & causa in eodem statu manente conueniri possit, sicut & prædecessor conueniri poterat, vide deci.4.suprà vt lit.penden.*

SVMMARIVM.

1 *Compulsoria conceditur non citata parte.*

DECISIO XLII. aliàs 47.

1 NOta † quòd compulsoria ad producendum instrumenta conceditur per Auditorem, & potest procedi parte aduersa non citata: quia etiam parte inuita compulsoria conceditur potest: ergo non vocata. arg.l. quæsitum in fi.ff.de fideiussor. ideò posito quòd in compulsoria non ponatur parte citata, valet compulsoria: maximè si pars erat præsens in curia, quando compulsoria contra eum fuit concessa. materia enim probationis nõ debet angustari, sed ampliari: vt l.quoniam.C.de hæreti.vide omninò infrà deci.de fid. instrumen.4.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta extracta in partibus in vim compulsoria decreta parte citata fidem faciunt, in iudicio.*

DECISIO XLIII. aliàs 629.

1 SI compulsoria † concedatur in aliqua causa ad partes, vocata parte ad recipiendum publicata instrumenta, vel scripturas vel alia transumpta, hæ scripturæ faciunt fidem in iudicio & ita seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij. tutius est quod citetur etiam in partibus.

EPITOME.

Testes super declaratione attestationum publicatis attestationibus non sunt admittendi, vbi declaratio non relevaret.

DECISIO XLIIII. aliàs 885.

OBtinens beneficium per cõtractum matrimonij, egit contra alium, qui id obtinuit tanquam vacans per renuntiationem: & volens ostendere quòd prædecessor istius, cui fuit beneficium, priùs contrarit matrimonium, quàm renuntiauerit, dat articulos de certo mense anni, quo contraxit matrimonium præcedenti mense renuntiationis, scilicèt de mense Augusti: & cùm renuntiatio fit de mense Septẽbris: & testes super hoc producti dicunt eum contraxisse tempore quo racemi incipiunt maturari: & nihil deponunt de illo mense Augusti, sed publicatis attestationibus actor vult probare quòd de mense Augusti, de quo in articulis dederat, racemi in partibus illis communiter incipiunt maturari seu variare, quæritur, nunquid sit audiendus, vel

obstet publicatio? Et videtur quòd obstet publicatio.arg not. per Innoc.in c.cùm clamor.de testib.& c.fraternitatis. eod.tit.& quia ista declaratio etiam probata non releuaret: cùm sit nimis incerta: cùm vuæ in certis territorijs citius incipiunt maturari, quàm in aliis.

De Testibus & attestationibus.

SVMMARIVM.

1 *Testes si publicati fuerint, & didicita depositiones corū, an iteratò produci possint propter sententia nullitatem?*

DECISIO I. aliàs 42.

1 NOTA, † quòd vbi testes sunt produ-
2 cti in causa, licèt sententia fit nulla:[a] posito quòd testes sint publicati, iteratò possunt produci: quia quod nullum est, nō præstat impedimentū. in regula, nō præstat.cum si.de regu.iur. lib.6.iura autem quæ dicunt, quòd ex quo pars sciuit testificata, iteratò testes producere non potest: habent locum, quando debito modò testes producti sunt hoc not. Ioan. And.in c.testibus.de testi.in cle.in glo. aliàs. audiui tamen quòd Rota contrarium tenuit. Nec obstant iura suprà alleg. quia ibi non didicit testificata:& quia sufficit qualitercùnque. arg.glo.si quis in graui.§.aperire.ad Syl.de fal.l si quis.& l.1.vbi vide Bal. de tab.exhi. maximè si ad requisitionem partis sit facta publicatio. & hoc tenet Gen.ibi infrà eod.tit.dec.4.& 5.

ADDITIO.

a *Sententia sit nulla. Adde deci.11. de probatio.suprà in nouis. Item adde quòd sicut sententia nulla non impedit iteratò produci testes priùs publicatos, sic decretum nullum non impedit impetrantem quominus assequatur beneficiū vigore suæ impetrationis: prout deciditur in dec.12.infrà de concess.preben. Sed quid de acceptatione nulla, vide deci. 22. infrà de conces. preb. Et quid si iudex dixerit processum fore cancellandum, an causa poterit iterum in iudicio deduci, vide per Ange.de malefic. in verb & ad querelam Titij &c.versic.adde tamen quòd si iudex &c.vide Bal.consi.286.incip.super primo.&c.vol.3. vbi decidit an pronuntiato nullo processu dicta testium valeant in alio iudicio.*

SVMMARIVM.

1 *Testes absfuturi recipi possunt per indicem etiam non cognito de grauamine.*

DECISIO II. aliàs 59.

1 NOta, † quòd vbi est appellatum super grauamine, Auditor ad quem est appellatum, testes absfuturos non cognito de grauamine potest recipere propter periculū, quòd potest esse in absentia testium: vt dicitur in simili in l.in lege Aquilia si deletum.ff.ad leg.Aqui.& quia est dubium an iurisdictio sit primi iudicis: ideò in dubio recipit testes iudex appellationis. arg l. ordinata.ff.de libe.caus.vide infrà deci. sequentem.& dec.17.suprà de appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Testes, de quorum morte, vel impedimento dubitatur, possunt examinari ad cautelam per ordinariū iudicem causa pendente in curia.*

DECISIO III. aliàs 110.

1 NOta, † quòd causa pendente in curia ordinarius iudex testes, de quorum morte dubitatur, vel alio impedimento, potest ad cautelam recipere, propter periculum, & necessitatem, quæ necessitas inducit, quòd aliquando à iure communi deuietur, & extraordinariè procedatur. argu.l.1.ff. de appellat. recipi. & l.diuus.ff.de tutorib. & cura. da. ab his. & l.in lege Aquilia si deletum.ff.ad leg. Aquil & hoc est verum, quòd valet receptio facta per istum modum, si post receptionem non potest haberi copia testium: & qui sunt mortui, vel aliàs impediti. Si autem superuiuerent, dico quòd receptio facta ab illo, qui non habet potestatem recipiendi: non valet: sed per Auditorem datum in curia fiet remissio ad partes. arg.l.fi. C.de testib. & vide suprà decisi. præcedentem.& dec.17.infrà de appel.

SVMMARIVM.

1 *Testes per viam restitutionis produci possunt publicatis attestationibus.*

DECISIO IIII. aliàs 140.

1 NOta, † qualiter publicatis attestationibus possunt per viam restitutionis produci testes. not.per Inno.in c.auditis. in fi.de in inte.restit.vide suprà dec.1.eod.tit.

SVMMARIVM.

1 *Attestationes quæ non valent, possunt ratificari per partes.*

DECISIO V. aliàs 148.

1 NOta † quòd attestationes [a] quæ non valent,
2 per consensum partium possunt ratificari: vt not. Innoc.in c. cùm causam.de testi.& ibi etiam videtur text. secùs in solennitate seu instantia iudicij. vt not.vide suprà eod.titu.deci.1.& de procur.decisi.1.

ADDITIO.

a *Attestationes. Adde Philip.Fran.in c.cum causam. de apppellatio.*

SVMMARIVM.

1 *Testium verba dubia interpretantur contra producentem.*

DECISIO VI. aliàs 195.

1 NOta, † quòd verbum dubium testis interpretatur contra producentem in dubio: vt not. in c. in præsentia. de proba. & ibi not. Inno. in fi. idem not. Ber. in c. ex literis. & in d. c. in præsentia.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si infrà decendiū ad appellādum producat testes suos nō videtur appellationi suæ renūtiare.*

DECISIO VII. aliàs 304.

1 NOta glo. qualiter † post sententiam si pars, per quam est appellatum infrà decem dies à tempore sententiæ producat testes, non videtur appellationi renunciare. vt not. Inno. in c. sollicitudinem. super verbo, renuntiare. de appel. circa quod vide no. per Io. And. in c. si à iudice. de appel. lib. 6. & quod no. in c. pastoralis. in magna glo. versi nonne si post. de offic. deleg.

SVMMARIVM.

1 *Testes super habilitatibus impetrantis post conclusionem possunt recipi.*

DECISIO VIII. aliàs 469.

1 NOta † post conclusionem [a] in causa possunt
2 recipi testes super habilitatibus impetrantis, præsertim pro informatione iudicis, per rationem prædictam: quia cùm conclusio non sit necessaria in causa beneficiali, præsertim si semel fuerit facta inquisitio per executorem de vita & cōuersatione &c. quia quilibet præsumitur idoneus, &c. de præsumpt. c. dudum. & c. illud.

a ADDITIO.

a *Post conclusionem. Adde decis. 1 suprà de probatio.*

SVMMARIVM.

1 *Testes assuturi si sunt recepti ordine iudiciario, & post litem contestatam potest per eos ferri diffinitiua, aliàs non.*

DECISIO IX. aliàs 333.

1 NOta, † quòd vbi testes assuturi sunt recepti parte vocata, & iudiciario ordine seruato: per tales testes potest ferri sententia diffinitiua: quia etiam testibus non publicatis potest ferri: vt c. cum I. & A. de re iudi. cum ibi not per Inno. secùs autem si essent recepti lite non contestata, & iudiciario ordine non seruato: vt not Ber. in cap. quoniam frequenter. in princip super verbo, tamen. vt lit. non contesta.

SVMMARIVM.

1 *Testimonium de auditu à possessore in possessorio iudicio sufficit.*

DECISIO X. aliàs 458.

1 NOta, † quòd in possessorio sufficit testi-
a mnonium de auditu [a] à parte, quæ tenet, & possidet rem spoliatam, de qua agitur. arg. no. in c. licèt. 2. de testi facit c. cùm sit de concess. præbend.

ADDITIO.

a *Testimonium de auditu. Adde Fulgo. consi. 184.*

SVMMARIVM.

1 *Testiū receptio sine expressa admissione articulorū, valet in beneficialibus, & in materia attentatorum.*

DECISIO XI. aliàs 156.

1 NOta, † valet receptio testium etiam non assuturorum super articulis expressè non admissis in materia attentatorum: & etiā in quacunque causa beneficiali: dum tamen sit de iure dantis, & termini consueti seruari. Nam eo ipso quòd testes recipiuntur, articuli admittuntur saltem tacitè. vide infrà de appel. dec. 14.

SVMMARIVM.

1 *Procurator in prima instātia in secūda si nō sis procurator, potest produci in testē per partē aduersam*

DECISIO XII. aliàs 657.

1 DIc † quòd si in aliqua causa aliquis vt procurator fuerit litem contestatus in prima instantia: sed in alia instantia non interuenit, pars contra quam fuerit procurator, potest producere in testem si vult. facit in ratione c. dilecto & c. venient. de testib.

SVMMARIA.

1 *C. Vt circa. de electio lib. 6. non habet locum, quādo articuli sunt probati, vel habētur pro probatis: nec quando appellatur ad superiorem.*
2 *Articuli quando petuntur admitti, debet protestari pars aduersa, saluo iure impertinentium, & non admittendorum.*
3 *Capi. Vt circa. non habet locum nisi quando appellatur ad Papam.*

DECISIO XIII. aliàs 41.

1 NOta, † quòd c. vt circa. de electio. lib. 6. non habet locum quando obiectus, qui ponuntur, sunt probati, vel habentur pro probatis: vt
2 c. constitutionē. in fi. de elec. in cle. & ideò † quādo petuntur admitti articuli, pars contra quam producuntur, debet protestari, saluo iure non admittendorum, & non recipiendorum: vt not. in d. c. constitutionem. Io. And. in fin. Consueuit dici in Palatio: Iam sumus in probatis, & constat de non iure aduersarij. & sic intelligitur quod not. Innoc. in cap. constitutus. de fil. presbyt. & dic
3 quòd dictum cap. vt circa. habet † locum quando appellatur ad Papam, & non quando appellatur.

latur ad inferiorem.not.Arch.in eo.c.vt circa.super verbo, appellare.& quod not. idem in c.statuimus.eo.tit.lib.6.& quod no.Ioan.And.in c.nó potest.de procura.in clemen.& vide infrà de appella.deci.5.

SVMMARIA.

1 *Terminus ad declarandum articulos obiectiuos non conceditur.*
2 *Articuli in causa appellationis secundum aliquos non veniunt declarandi.*
3 *Declarãt nihil facit noui;sed ꝙ factũ est dilucidat.*
4 *Articuli qui nõ sunt dati in causa principali, possunt dari in causa appellationis.*
5 *Articuli obiectiui qui aliàs essent repellẽdi.admittuntur quando gratia.si neutri,est obtenta.*

DECISIO XIIII. aliàs 64.

1 NOta, † quòd in articulis obiectiuis nõ datur
terminus ad declarandum. in c. vt circa.vbi
Pau.no.contrarium & malè,quia est contra c.licèt.de probationi, quia bis ea dilatio datur. ar.c.
constitutionem.de elec.in cle.& no.io c. in generali.de re.iu. lib.6.per Io. Mon. & ex hoc volunt
2 dicere aliqui,quod † in causa appellationis articuli non veniunt declarãdi, quia imputetur parti,quæ ab initio non prouidit:licèt videatur con-
3 trà: quia † ille qui declarat, nihil facit noui: sed
quod factum est,dilucidat:vt l.hæredes palam.de
test.cũ ibi notatis.ad quod facit l. quod in diem.
§.de compẽsatione. iunct.l.1 § præterea. de contrahen. empt. ff. & per ista volunt dicere aliqui,
quòd articuli,qui nõ sunt dati in causa principali,in causa appellationis dari possunt. & c. cõstitutionẽ.de electio. in cle.habet locum in appellatione malè formata. Et quòd in causa appella-
4 tionis primò sunt dandi articuli † obiectiui, qui
non sunt dati in causa principali facit c.cùm à repulsione.de appella. in cle. cum ibi no.per Ioan.
And.super verbo,incipiè. vide c.1.de excep.extrà:
5 quia non probatum &c. Dic quòd † obiectiui
articuli,qui aliàs essent repellendi. admittuntur,
quando gratia,si neutri, est obtenta: vt infrà de
exceptioni. dec.17 & 18. & etiam vide infrà literã
a. super verbo, obiectus.& literam o. super verbo, appellatio, vbi multa de hac materia reperies
in diuersis quæstionibus: & vide omninò infrà
deci.sequen. & suprà de probationi. deci.8.& de
exce.infrà.dec.1.& 3.& 5.& infrà eo.tit.dec. 20 &
27.& 28.& 31.& de exce. dec.8.& 9.& 10. & suprà
de rest.dec.13.& dec.16. eo.tit.& dec.17. dec.14.&
suprà hoc eod. deci. titu.9. & vide omninò infrà
de appellat.

SVMMARIVM.

1 *Obiectus qui ruunt ex mala appellatione in secunda instantia non possunt reformari.*

DECISIO XV. aliàs 262.

1 NOta, † quòd vbi obiectus [a] in prima instã-
2 tia fuit malè specificati, & ruunt ex mala
appellatione, in secunda instantia non possunt
reformari:secùs si non ruant ex mala appellatione:vt no.Compost.in c.quod sicut.de elect.& ita intelligitur c.vt circa.de elect.lib.6. vide deci.suprà dec.14.& dec.24.infrà de appel.

ADDITIO.

a *Obiectus. Super.de procu. deci.5. & infrà de appel. decisio.24.*

SVMMARIA.

1 *Arrestari potest recessurus de curia.donec respõdeat interrogationibus.similiter & litera apostolica.*
2 *Executor datus in gratia videtur habere iurisdictionem antequàm Auditor inhibeat.*
3 *Auditor ante litem contestatam non videtur habere iurisdictionem.*
4 *Executor ante inhibitionem habet iurisdictionem in negotiis ceptis.*

DECISIO XVI. aliàs 75.

1 NOta, † quòd vbi ambæ partes sunt in curia
2 & vna pars est recessura, potest cõpelli per
aliam partem, quæ non est recessura, quòd respondeat interrogatoriis:& si pars quæ est recessura contra aliam quæ non vult recedere, velit dare interrogatoria, non auditur,ex quo dicit se velle recedere: quia sufficit quòd respondeat articulis, dum venerit terminus. nec in hoc debet paritas inter partes obstare:quia terminus debet solùm esse volentis recedere.& sic non ob.l.in sacris.C.de prox.sa.scrinioorum.lib.12. cum l.pen.C. de sent.& inter. om. iud. & l.petend.§.C.de temporib.in inte. restit.ideò Auditor malè faceret,si partem licentiaret. Et idem est in literis gratiæ: quia ex quo causa est commissa Auditori petuntur literæ attestationis in curia:quia timet quod aduersarius virtute executoriis poneret se in possessionem: tales literæ non sunt relaxandæ: quia melius est antè prouidere,quàm post remedium quærere:vt l.si.C.in quibus cau.in inte. resti. non est necess.& in casu quo relaxarentur tales deberet inhibere parti sub pœna,quòd virtute literarum nihil attentaretur: licèt aliqui voluerint di-
2 cere,quòd tales literæ sunt relaxandæ:quia † ante
litem contestatam,seu antequam Auditor inhibeat,executor datus in gratia videtur habere iu-
3 risdictionẽ.Item † quia ante litem contestatã Au
ditor nõ videtur habere iurisdictionem.per c.relatũ.de offi. delegat. sed hoc nõ ob. per c.fi.vt lit.
4 pend.in cle.cum ibi no.per Io. And Item † prædicta possunt esse vera, quòd in cœptis negotiis executor ante inhibitionem habet iurisdictionẽ: secùs videtur re integra: quia re integra non fit præiudicium parti,si ante inhibitionem Auditor literas retineat & impediat executorẽ, quòd nõ procedat ad executionem gratiæ:quia melius est prouidere, vt suprà dictum est vide suprà de rescrip.deci.33.& de arresto partis vt respondeat interrogatoriis,vide deci.38.infrà eo.titu.

SVMMARIVM.

1 *Recessurus à curia nõ tenetur respondere interogationibus.*

DECISIO XVII. aliàs 486.

1 NOta, † quòd reus recessurus à curia non tenetur respondere interrogationibus datis per actorem tangẽdo negotium principale: nec econtrà, nisi fuerint dati positiui, & per modum positionum, & articulorũ. hoc verum si reus hoc petat: alioquin si volt spontè respondere, mos ei gerendus est & præiudicat ei sua confessio. pro quo faciunt no. in c. causam. de iura. calum.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio fit per responsionem factam ad articulos conclusiuos.*

DECISIO XVIII. aliàs 76.

1 NOta, † quòd articuli conclusioi siue concludentes dicuntur ideò, quia non datur petitio: sed dans articulos in fine ipsorum petit responderi articolis, licèt lis non fuerit contestata: & in initio litis soper petitione dant tales articulos, cùm per respõsionem quæ fit per partem talibus articulis litis contestatio dicitur esse facta. c. vnic. de litis contesta. quia tales articuli sunt loco libelli. vt in c. 1. de libel. oblat.

SVMMARIVM.

1 *Articulus non concludens debet repelli tanquam impertinens.*

DECISIO. XIX. aliàs 373.

1 NOta, † articulus non concludens tanquam impertinẽs debet repelli: & apparet de calumnia dantis, nisi daret dispositiuè. ar. c. dudum. de elect. & cap. innotuit. & c. per tuas. de concess. præb. de rescrip. c. 1. & c. dudum. de deci.

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui si post terminum fuerint producti, & in termino ad producendum omnia instrumenta, per quæ probantur obiectus, producantur, si negãtur sigilla. & notarius, an admittatur producens ad illa probandum per testes.*

DECISIO XX. aliàs 388.

1 NOta, † dat aliquis articulos objectiuos post terminum ad ponendum, & articulandum: & in termino ad producendum omnia, producit instrumenta, per quæ probantur illi obiectus: sed pars aduersa negat illa producta, scilicèt notarium, & signa & sigilla: quæritur nunquid dans illos articulos obiectiuos sit admittẽdus ad probandum illos per testes, ex eo quòd non dedit in termino? & nunquid sit admittendus ad probandum saltem signa notariorum, & sigilla instrumentorum productorum? Quidam dicebant quòd non: quia nulla probatio debet recipi super materia articulorum non recipiendorum. Ad hoc facit quod not. glo. de elect. capitu. constitutionem. vt circa super verbo, legitimè. in io clemen. Alij verò tenebant contra: quia licèt sit exclusus ab articolando. & sic à prubando per testes in illa instantia, ex quo non dedit in termino articulos, non tamen fuit exclusus à producendo. & si absque omni aptitudine produxisset munimenta, per quæ apparet actorem repellendum, hoc sibi sufficeret. ergo ex quo produxit in termino ad producendum omnia, si producta negantur, debebit admitti ad probandum producta. quando autem verisimiliter poterat ignorare an pars aduersa illa negaret: & ex quo admittitur ad producendum, etiam debet admitti ad producta si negentur probanda: aliàs frustrà produxisset. Nec obst. quòd per lapsum termini exclusus erat à ponendo, & articulando: ergo etiam videbatur exclusus à producendo munimenta, per quæ positiones & articuli deberent probari. quia dico, quòd non sequitur: quia terminus ad ponendum statuitur, seu positiones & articuli fiunt, vt contenta in eis probentur per confessionem, vel per testes: & ab illo modò probandi bene est exclusus: non autem fiunt ad finem proponendi: quoniam si posteà pars velit proponere, & alio modò, putà per instrumenta petit approbare, sit audiendus: producendo etiã sine articulo proponere censetur: & producere in termino sibi cõceditur. ergo omnia quæ pertinebant ad productionem, scilicèt probatio notariorum, & sigillorum sibi non negantur. Nec ob. dict. clemen. constitutionem. quia loquitur de probatione facta per testes, à qua erat exclusus. Item loquitur de probatione facienda de materia obiectiua, à qua per constitutionem vt circa. erat exclusus. quia perpetuò, & irreparabiliter excludit: & eius exclusio habet vim rei iudicatæ. vide suprà eod. titu. decisi. 14. & infrà de except. decisi. 9.

SVMMARIVM.

1 *Articuli pertinentes etiam in causa prophana de æquitate sunt admittendi vsque ad conclusionem in causa.*

DECISIO XXI. aliàs 449.

1 NOta † quòd omnes domini excepto vno voluerũt habere pro stylo de cætero quòd in causa prophana more spiritualis articuli qui de iure dantis vel aliàs pertinen. in materia & in forma dati: & post terminum & ante conclusionem possint & debeant admitti de æquitate, licèt fortè de rigore iuris esset contrarium propter c. pastoralis. de except. & not. per Compost. in c. sicut. de electio. & per Pau. in c. constitutionem. in verbo super his. in cle. De articulis verò in causa iniuriarum criminaliter intentata post terminum datum consilia erant diuersa. vide decisi. proximè seq.

SVMMARIVM.

1 *Articuli post terminum dati in causa criminali etiam ciuiliter intentata non sunt admittendi.*

DECI

DECISIO XXII. aliàs 485.

1 NOta, † quòd in causa criminali ciuiliter intentata articuli post terminum dati nō sunt admittendi: quia omnes termini præsertim in causa prophanâ sunt peremptorij. vt not. Ioan. Mona. in c. sæpè. de verbo. signifi. in cle. & Compost. in c. quod sicut. de elect. facit c. coram. cum ibi no. per Inno. de restitu. in integ & l. auxilium. ff. de minor facit in ratione c. pastoralis. de exceptio. & c. concertationi. de appella. lib. 6. de resti. in integ. c. 1. in cle. & not. per Ioan. de Ligna. in c. dilectus. de fide instru. & not. per Pao. in cle. constitutionem. de elect. super verbo, super his post hæc consilia quasi per medium, ego non secutus dictam opi, pronuntiaui contra eam. vide decisionem supra proximam, & suprà deci. 14. & de iudic. deci. 19.

SVMMARIVM.

1 *Articuli dantes non verisimilia nec admittuntur.*

DECISIO XXIII. aliàs 630.

1 ARticuli † sequentes de aliqua materia, de qua non est verisimile, non admittuntur. pro hoc facit quod not. in c. non est verisimile. de præsump. ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus tam impertinentibus, quàm pertinentibus responderi debet de stylo Palatij.*

DECISIO XXIIII. aliàs 641.

1 DIc, † quòd stylus est sacri Palatij quòd semper deber respōderi per partes positionibus pertinentibus, & impertinentibus: & hoc fit causa abbreuiandi litem: & etiam videtur, seu inspicitur quando positiones negatæ dantur per articulos, seu dantur articuli vtrùm sint boni, & pertinentes in materia & forma: & tunc sufficit prædicta de causa. vt est dictum.

SVMMARIVM.

1 *Articuli in dubio admitti consueuerunt.*

DECISIO XXV. aliàs 645.

1 DOmini † de Rota sacri Palatij consueuerūt admittere articulos partium quando est dubium an debeant admitti, vel non.

SVMMARIVM.

1 *Articuli calumniosi admitti non debent, nisi sint de iure dantis.*

DECISIO XXVI. aliàs 647.

1 DIc, † quòd si aliquis in aliqua causa dat articulos calumniosos, quòd si sunt de iure suo, sunt admittendi, aliàs non: vt not. in capitu. post electionem. in glo. extrà de concess. præben. secundùm Ioan. And. in c. fidei fauorem. in nouel. de hæret. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui post terminum dati non admittuntur in causa spirituali.*

DECISIO XXVII. aliàs 648.

1 NOta, † quòd si in aliqua causa spirituali non dantur articuli obiectiui secundùm c. constitutionem. de elect. in cle. in termino assignato, quòd lapso dicto termino non admittuntur articuli vere obiectiui, sed magis exceptiui. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Articuli obiectiui nisi sint bene formati, & specificati non admittuntur: nisi dans illos esset in probatione.*

DECISIO XXVIII. aliàs 649.

1 SCiendum est, † quòd si actor, vel reus in aliqua causa spirituali, vel prophana dat articulos obiectiuos, quia tunc debet dare bene dispositos, & specificè, & in bona forma, aliàs non admittuntur iuxta c. constitutionem. de elec. in cle. secùs autem si dans tales articulos esset in probatione: quia tunc non curatur de forma.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus non bene specificatis, vel non dispositiue datis, non cogitur quis respondere.*

DECISIO. XXIX. aliàs 730.

1 NOta, † quòd si in aliqua causa spirituali, vel prophana dantur aliqui articuli per partes, seu partē non obiectiui, vel obiectiui: & nō sunt bene specificati, seu non dati dispositiuè, vt fieri debet: pro tunc si pars vult respondere talibus positionibus, seu articulis potest respondere aliquo modò, licèt dicatur sibi, quòd respondeat: quòd potest si vult: vt est dictum, aliàs non.

SVMMARIVM.

1 *Articuli bene formati per reum non habentem ius in beneficio dati debent admitti.*

DECISIO XXX. aliàs 736.

1 NOta, † quòd si aliquis actor det in aliqua causa contra reum aliquos articulos, quòd licèt reus non habeat ius in beneficio, quòd possidet, quòd nihilominus articuli bene formati in materia & forma debent admitti. Nam reus suo loco & tempore poterit dare obiectiuos contra dictum actorem secundùm Compost. in c. mandatum. de rescript. & ita tenet Rota.

DECISIO XXXI. aliàs 871.

Similis est deci.28.suprà hoc titu.

SVMMARIVM.

1 *Positiones in prima instãtia per procuratorem etiã cum iuramento data, possunt in secunda per principalem reuocari sine expressa reuocatione erroris.*

DECISIO XXXII. aliàs 506.

1 NOta, † quòd positiones datæ in prima instantia per iuramẽtum procuratoris, in secunda instantia possunt per dominum principalem reuocari, & meliorari sine expressa reuocatione erroris: tum quia illud iuramentũ non fuit de veritate, sed de credulitate, tum quia procuratores non sunt plenè informati, sicut principales, qui nouerunt quæstionem veridicam. iuxta not. in c.cùm in positionibus.de iureiuran.lib.6.

SVMMARIA.

1 *Auditor non poterit sine noua commissione de causa cognoscere, vbi remissoria bullata fuerit: licèt partes remissoria renuntiare velint.*

2 *Papa vbi manum apposuit, inferior se intromittere non poterit.*

DECISIO XXXIII. aliàs 372.

1 NOta, † quòd postquam litera remissionis est bullata, licèt articuli non includantur, & ad partes transmittãtur: Auditor nõ potest sine noua commissione vlteriùs in causa procedere, etiã
2 si pars renuntiare velit remissioni: quia † ex quo Papa manum apposuit inferior se amodò de negotio intromittere non potest. per c. vt nostrum. de appell.& de elect.c.si eo tempore.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Solui an debeat cursoribus pro interrogatoriis inclusis in remissoria ex parte rei?*

DECISIO XXXIIII. aliàs 48.

1 NOta, † quòd vbi actor dedit articulos, & fuit sibi decreta remissio ad partes: si reus det interrogatoria pro expensis cursorum: reus nihil habet soluere, & hoc si actor per remissionem suorum articulorum tantùm erat expensurus quãtum est: posito quod interrogatoria rei portentur: aliàs autem reus communicaret in expensis.arg.l.ex parte.ff.famil.ercisc.& in c.præsentium.de testib.

DECISIO XXXV. aliàs 623.

Similis est deci.27.suprà de iudiciis.

DECISIO XXXVI. aliàs 738.

Similis est deci.28.suprà de iudiciis.

SVMMARIVM.

Remissoria non conceditur etiam ex causa ante litis contestationem.

DECISIO XXXVII. aliàs 367.

1 NOta, † quòd posito quòd testes dicantur valetudinarij ante litem contestatam, non fit remissio ad partes, posito quòd necessitatis causa petatur.& est ratio, quia ex quo decernitur remissio expirat potestas Auditorum Palatij: ideò ante litem contestatã non dicitur quis agere, sed agere velle: vt l.amplius.ff.rem ra. ha. in hoc casu etiã melius esset, quòd expiraret potestas, quàm si propter probationis defectum causa perderetur: vt extrà de testi.c.dilecto. vide in c.quoniam. de probs & in c.quoniam frequenter, vt lite non contestata.& C.de hæreti.l.quoniam.

SVMMARIVM.

1 *Interrogationi criminosæ non tenetur quis respondere.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 624.

1 SI † quis facit arrestari aliquem de curia non recessurum donec datis directè obiectis respondeat, an talis teneatur de iure respõdere talibus interrogationibus? Dic de stylo sacri Palatij, quòd talis tenetur respondere, si vult respondere affirmatiuè cum protestatione, dicendo, credo talibus interrogationibus obiectis: si tamen aliàs constet de eis per legitima documẽta in iudicio, aliàs non. Sed hoc varum est, si suprà dictæ interrogationes non respiciant crimina, vel defectus illius personæ, contra quam opponũtur: secùs si respiciant. Sed si sit dubium, quòd respiciant: dicũt aliqui quòd debent respondere cum prædicta protestatione. Alij verò dicunt contrà, & fortè non malè. Et an interrogationes, & positiones fieri debeant super criminibus alicuius, super hoc vide Innoc. Hostien.& Compost.in c. dudum.super verbo, dicendo.de elect.in Speculo titu. de posi.& Innoc. & Hostien.in c.2. extrà de confes. & Gul.de Mont. Laudu.in proœm.clem. & etiam quòd leg.& no.in c.qualiter & quando. extrà de accusa.& in Spec.titu.de posi.§.7.videndum occurrit.versi.29.considerandum est.

SVMMARIA.

1 *Remissoriam de consensu partium Auditor causæ potest sine Vicecancellario concedere.*

2 *Remissionem reportatam de partibus Auditor sine speciali commissione aperire non potest.*

DECISIO XXXIX. aliàs 776.

1 SCiendum est, quòd † si partes in aliqua causa petant remissionem ad partes, tunc Auditor causæ potest concedere sine Vicecancellario. Si autem vna pars petat tantùm: tunc non potest
2 sine Vicecancellario: nec † tunc remissionem reportatam de partibus potest aperire sine commissione speciali: Secùs autem si esset concessa remissio de consensu partium.& ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus renuntians liti & causæ an tenetur respondere.*

DECI

DECISIO. XL. aliàs 779.

1 SCiẽdum est † quòd si in aliqua causa spiritua li, vel prophana termini sunt seruati vsque ad cõclusionem, & pars actrix petat, quòd reus respondeat suis positionibus, & articulis, compelli debet ad respondendum: licèt renunciauerit in iudicio liti & causæ: quia fortè petit responderi ex iusta causa, & rationabili. & ita tenet & seruat Rota sacri palatii, quando quis renuntiat liti & causæ. vide in c. cùm pridem. de pact. & Innoc. in c. in nostra. de rescrip. & Ioan. Andr. & Paul. in c. gratiæ. eod. tit. in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Positionibus concernentibus petitorium non tenetur respondere pars, si fuerit suspensum petitorium.*

DECISIO XLI. aliàs 591.

1 DIc, † quòd si datæ sunt positiones, & articuli in aliqua causa pro aliqua parte concernentes petitorium & possessurium, & quilibet petat responderi per alium, & interim antequã sit responsum, suspendatur petitorium, & vult tantùm agi possessorio, quòd tunc alia pars non debet cogi respondere, nisi positionibus cõcernẽtibus solum possessorium postquam est suspẽsum, & postquã non agitur de petitorio, ita etiã seruat sacrũ palatium pro hoc etiam facit quod no. in c. grauis. de restit. spol. vide suprà decisi. 19. de restitu. spoliatorum.

SVMMARIVM.

1 *Positionem vbi quis negauerit, non poterit amplius contra ponentem se iuuare ex ea.*

2 *Actor interrogando an confiteri videatur contra se?*

DECISIO XLII. aliàs 311.

1 NOta, quòd Ioan. Mona. & Arcbid. in c. t. de confes. lib. 6. dicunt, quòd † reus positioneẽ confitendo actoris potest se iuuare cõtra actorẽ eadem positione: secùs si negasset positionẽ. & licèt cõtrarium audiuerim determinari de inter-

2 rogatione actoris, quia † actor interrogando nihil contra se videtur confiteri. pro prima tamen opinione Spec. tit. de positin. §. verum. in prin. & §. 10. si quid actor. quòd interrogando actor hic videtur cõfiteri. no. glo. 22. q. 2. c. quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Positioni obiectiua tenetur quis respondere.*

DECISIO XLIII. aliàs 181.

1 NOta † qualiter positioni obiectiuæ quia tenetur respondere. vt not. per Io. Mo. in c. 2. de confes. lib. 6. & vide decis. 1. infrà de exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Confessio partis non sufficit ad effectum adiudicandi beneficium alteri: licèt sufficiat quoad impositionem silentij.*

DECISIO XLIIII. aliàs 245.

1 NOta, † quòd vbi positio partis per cõtumaciam habetur pro confessata, ex tali confessione solùm nõ potest adiudicari beneficiũ partis: quia confessio etiam partis non esset sufficiẽs, quòd ex tali confessione adiudicaretur beneficium, nisi aliàs appareret, vt no. in c. si post. de cõ fes. lib. 6. super versic. per confessionem. cum ibi notatis. sed tamen confessio est sufficiens ad im-

a ponendum [a] silentium parti confitenti: vel propter contumaciam partis habitæ pro confessata, vt de rescrip. c. olim. vide decis. 7. suprà. de causa possessio. & proprieta.

ADDITIO.

a *Confessio est sufficiens ad imponẽdum. Et ad condẽnandum partem ream intentionem actoris confitẽtem, etiam si iudicium inchoatum sit nullum, secundum Inno. singulariter in ca. qualiter & quando. 2. extra de accusa. & secundùm Hippoly. Marsil. cõsi. 94. incip. maturè considerans. vol. 2. in materia criminali. Et ratio est, quia confessio propria nocet confitenti. deci. 3. de sequestra pos. & fru. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor partes discordantes remittit ad audientiam contradictarum ad conueniendum de iudicibus remissoriè.*

DECISIO XLV. aliàs 663.

1 ESt sciendum, † quòd quãdu aliquis auditor sacri palatii in aliqua causa concedit remissionem ad partes ad probandum aliquid, dicendo parribus, quod aliàs conueniant de iudicibus, & ipse ponit tertium, & nullo modo possunt conuenire partes, tunc auditor causæ remittit partes ad audientiam contradictarum pro conueniendo de iudicibus, si volunt, & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria non datur, vbi probatio debet fieri per instrumenta, & scripturas.*

DECISIO XLVI. aliàs 699.

1 DIc, † quòd si in aliqua causa debet probari per publica instrumenta, seu alias scripturas, tunc non cõceditur remissio ad partes. secùs autem si probari debet aliquo modo per testes.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria decernitur ad instantiam asserti procuratoris cauentis de rato sub pœna, &c.*

DECISIO XLVII. aliàs 731.

1 NOta, † quòd si aliquis petat remissionem ad partes ad probandum aliqua, vel petat compulsoriam ex causa quòd talis nõ debet admitti ad petendum prædicta, nisi constet de eius potestate legitimè, & si partes vocata

O 4 non fit

non fit fides de mãdato,& pars aduersa petat se licentiari,vel concedi,nisi habeat aliquam causam rationabilem,ille qui fecit citari, quia pars actrix venire debet parata, & hoc tenent aliqui domini auditores de Rota sacri palatii. Alii tenent contrà,videlicèt quòd ille qui petit prædicta caueat de rato,& sub certis pœnis quòd habebit mandatum infra certum tempus,seu procuratorium.

De Fide instrumentorum,

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum locationis quoad extraneos non probat possessionem,sed quoad contrahentes sic.*

DECISIO I. *alias.* 87.

1 NOta, † quòd instrumentum locationis factum per aliquem non probat possessionem quantùm ad extraneũ:
a vt capitul.inter dilectos.[a] de fide instrumentorum.in fine.quantùm autem ad contrahentes,videtur probare possessionem,vt l.prædia.de acquirend.possessio.

Additio.

a *Capit.inter dilectos.Et ibi per Felyn.in 4.column. versicu.in text.*

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta inserta in aliis non probantur per insertionem:nisi sint inserta in actis iudicialibus.*

DECISIO II. *aliàs* 92.

1 NOta,† quòd in actis [a] iudicialibus non est
a necesse,quòd procuratorium inseratur in actis,nec totus tenor instrumenti,& si inserantur,talia probant,nam talis narratio habet vim probationis,vt no.Innoc.capi.quoniam.de probat.In extraiudicialibus autem non videtur quòd talis narratio haberet vim probationis: quia quando vnum instrumentum facit mentionem de alio,quia dicit sententiam latam sicut in
b tali instrumento publico vidimus [b] contineri: per tale instrumentum non probatur, quòd talis sententia sit lata,vt no.Inno.in c.fi.de fide instrumen.vide infrà isto tit.deci.9.

Additiones.

a *In actis.Adde Fely.in c.nonnulla.de rescrip.& in c.cùm in iure.col.4.versic.contra.de offic.delegati. Abb.in c.quoniam contra.col.5.de proba.Soci.cõsil.120.incipien.Cum in præsenti.columna 1.volumine primo.*

b *Vidimus.Adde Felyn.in c.ex parte.1.de rescriptis.nume.10.& 11.*

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in vitio notarii si sit in aliqua parte falsum totum reputatur falsum.*

DECISIO III. *aliàs* 217.

1 NOta qualiter †vbi instrumentum est falsum in aliqua parte propter vitium notarii:in toto videtur esse falsum,vt no.Inno.in c.fraternitatis.de hæreti.& in c.cùm in iure.in fi.de offi.delega.in fi.vet.item si falso.&per Cy.in l.si ex falsis.C.de transactio.idem Archid.in c.fi.i.gloss.de verbo.signi.lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta extracta in partibus etiam in vim cõpulsoriæ parte non vocata decreta per alium notarium, quam per principaliter rogatum parte non vocata non faciunt fidem.*

DECISIO IIII. *aliàs* 390.

1 NOta,† instrumenta extracta In partibus etiam in vim compulsoriæ parte nõ vocata decretæ nullam faciunt fidem,nisi pars specialiter in partibus ad hoc fuerit vocata, vel sibi per compulsores insinuatum. Hæc vera si fuerint extracta,siue exemplata per alium notarium,quàm per illum, qui illa aliàs receperat, & fecerat :secùs si per illum eundem notarium fuerant extracta,siue tradita:tunc enim bene faciunt fidem parte ad hoc non vocata.Et hoc tenuerũt omnes Domini me solo excepto.allegabant ad hoc iura de fide instru.c.penul.& fi.cum ibi not.per Innoc.& Hosti.Ego tamen dicebam partem vocandam in curia ad videndum ipsam decerni:& compulsorem fore merum executorem:quia nullam potestatem haberet citãdi.iuxta no.per Docto.de offi.delega.c.pastoralis.de re iudi.c.de cætero.per Inno.& in cle.vnica.de offi.deleg.nec auditor habet potestatẽ dandi sibi iurisdictionem, sed meram cõpulsionẽ, seu verius nudam requisitionem,prout ex forma compulsoriæ apparet. Si igitur vtique requiritur partis vocatio,& aliæ solẽnitates,recurratur ad ordinarium,qui meo iudicio compulsores seruare non tenetur,ad hoc vt possent partẽ vocare.vide hoc in Specu.tit.de instru.edi.§.postquam.versic.sed nunquid.per Ioan.And.in c.dudum.de conuer.coniug.per Doct.in l.chirographis.ff.de admini.tuto.vide decis.42.& 43.supra de probatio.

SVMMARIVM.

1 *Locus loci debet apponi in instrumento.*

DECISIO V. *aliàs* 739.

1 NOta, †quòd tabellio debet ponere in instrumento contractus, seu procurationis
a locum loci [a] vbi fuit receptũ , vt in Spec. titul.de instru.edit .§.instrumentum.versic.quid sit locus.& Ioan.Andr.in data.libr.6.

Additio.

a *Locum loci.Adde Barto.in l.de pupillo.§.qui nunciat ff.de noui operis nunciatio.Rot.decisi.6.suprà, de consuetu.*

SVM

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum acceptationis de aliquo beneficio factis necessariò non requiritur vt habeat loca loci descripta.*

DECISIO VI. *aliàs* 769.

1 SCiendum est,† quòd si aliquis expectans beneficium,vult facere instrumentum de acceptatione,quam facit de beneficio vacanti,vel de similibus,tunc sufficit ponere locum,& non loca loci,secùs autem si fiat instrumentum de aliquo contractu,q tunc debet poni locus loci, & ita secundùm quosdam intelligitur quod dicit Ioan. And in c.oblatæ. de senten.& re iudi.libro sexto.& ita etiam tenent aliqui auditores.

EPITOME.

Edenda sunt reo petenti omnia iura, de quibus actor facit mentionem in libello suo,antequam cogatur ad respondere.

SVMMARIVM.

1 *Libellus cogitur edere iura nominata in suo libello, super quibus fundatur intentio sua.*

DECIS. VII. *aliàs* 489.

1 NOta si in libello fit mentio [a] de aliquo pri
a uilegio,instrumēto,vel scriptura,super quibus fundatur intentio libellantis, illa scriptura si petatur,antequam cōpellatur respōdere,est exhibenda:hoc verum si habeatur,vel haberi possit in promptu,& de hoc deferendum est,& recipiendum ante omnia iuramentum, & si iurauerit se non habere præ manibus,nec in breui sit habiturus,proceditur vlterius in causa.ita notata per Innocentium,de probationibus.capitu. 1.& in Spec.de instrumen ædit.§.nunc dicemus versicu.quòd si quis.

ADDITIO.

a *Si in libello fit mentio. Adde Bar.in l.edita.C.de eden.in penul.col.versicu.quæro an. Dec.in capitu. 1.de proba.*

SVMMARIVM.

1 *Iura debent antè finem litis petenti restitui retenta copia. si aduersarius non cōtradicat,& ille iuret reportare ea ad mandatum auditoris.*

DECISIO VIII. *aliàs* 741.

1 NOta,† quòd si aliquis actor in aliqua causa produxit instrumenta, seu scripturas pro iure suo:& petit ab auditore sibi restitui,reo non contradicente vsque ad finem litis, quòd nihilominùs copia retenta apud auditorē de prædictis,& etiam iuramento præstito,quòd si auditor volt,prædicta reportabit,eodem modo,& forma restitui debent. Non obstat quod dicitur in capitulo, quoniam contra falsam.extra. de probationibus. vbi originalia remanēt apud notarium.

SVMMARIVM.

1 *Verbis enunciatiuis notariorum non creditur,licèt faciant præsumptionem maximè inter præsentes.*

DECISIO IX. *aliàs* 272.

1 NOta † qualiter non creditur verbis narra-
a tiuis [a] notarii positis in instrumento,vt si dicat notarius, talis oriūdus de tali prouincia promisit,non propter hoc probatur, quòd promittens sit de tali prouincia,quia nō ad hoc agebatur principaliter,vt probatur per Innocentium in capitu.cùm in iure.circa fin.de officio delega. præsumptionem tamē facit maximè inter præsentes,vt notatur in l.cùm aliquis.C.de iure deliberand.per Cynum. & l.optimam. de contrahenda stipulatione & creditur notario, licèt sit in longinquo,& de eo notitia non habeatur.vide in Specu.de instrumen.edit §.restat. versicul. sed quid.Paul.in clementi.1.de procuratoribus. in clementi.vide decisio.2.suprà hoc titulo.

ADDITIO.

a *Verbis narratiuis. Pro huius decisio.intellectu vide Alex.de Imol.in consi 83.in 4.colum.in 1.volumi. & in consi.136.in eodem volumi.*

SVMMARIVM.

1 *Sumptum de registro bullarum fidem facit: sed de registro supplicationum non.*

DECISIO X. *aliàs* 681.

1 NOta, † quòd sumptum,seu transsumptum de registro supplicationum Papæ non facit fidem:secùs de transsumpto de registro bullatarum literarum Papæ. Ita seruatur.

SVMMARIVM.

1 *Sumptum de originali regulariter fidem non facit.*

DECISIO XI. *aliàs.* 637.

1 DIc,† quòd sumptum de instrumento originali communiter non facit fidem. pro hoc capitu.1.& capitu.2.de fide instrumentorum. Et ita etiam seruat Rota dominorum auditorum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia iudicis valet,vbi factum erat notorium: licèt iudici.*

DECI-

DECISIO XII. *aliàs* 57.

1 NOta † quòd si iudici non sit factum notorium, & iudex ferat sententiam antequam probetur, quòd sit factum notorium, si tamen in rei veritate factum dicitur notorium, licèt iudici non sit, tamen valet sententia lata per iudicem, vt not. Innn. in c. tua. de cohabi. cleri. & mulie. innctis not. in cap. cùm in iure. de offi. deleg. & c. cùm ex officii. de præscript. ad quod l. furiosus. ff. de iud.

De Præsumptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Legitimus non præsumitur quis ad effectum adiudicandi sibi beneficium, nisi probet: sed manutenendi in possessionem sic.*

DECISIO I. *aliàs* 343.

1 NOta, † quòd non præsumitur [a] quis
a legitimus ad hoc, quòd adiudicetur beneficium sibi, nisi probetur, vt no. Innocentius, capitul. si fortè. de elec. libr. 6. & not. Innocen. in capit. illud. de præsumptio. in fin. pro quo videtur text. 30. q. 1. aliter licèt de iure ciuili videatur contrà: per not. in l. in liberæ. ff. de ritu nupt. ad quod tamen vt quis teneatur in possessione, præsumitur legitimus, nisi contrarium probetur, vt dicitur in simili, per Ioan. Monach. in capitu. si iudex. de sententia excommu. lib. 6. licèt §. illud. in auth. quib. mod. natura. effi legi statuit contrà. & circa hoc vide Hostien. in cap. fina. de cleri. si app. vide decision. 14. suprà de probation.

ADDITIO.

a *Non præsumitur. adde quæ dixi & accumulaui in decisione 19. incipien. fuit dubitatum. suprà, de resti. spoliat. in nouis. & in decis. 8. suprà de causa possessi. & proprie.*

SVMMARIVM.

1 *Permutatio ex quibus præsumitur facta in fraudem expectantium.*

DECISIO II. *aliàs* 361.

1 NOta, † præsumitur permutationem factam fuisse in fraudem impetrantium ex istis quæ sequuntur. Primò ex magna beneficiorum inæqualitate. Secundò ex coniunctione personarum, vt quia inter fratres, aut ex senio, & aliquali infirmitate, & morte secuta infra octo dies sequentes, dummodò prædicta omnia simul concurrant, & tali præsumptione facta, licèt non sit vera probatio. vide decisionē 2. infrà de rerum per-
a mutatio. & quod sola inæqualitas [a] in valore beneficiorum sit præsumptio fraudis commissæ in permutatione in fraudem expectantium, no. argumen. l. dolus. ff. de rescind. vendi. & vide Ioan. And. in nouel. de rerum permuta. c. 1. in fi. libr. 6. & Collec. in c. quæsitum. de rer. permutatione.

ADDITIO.

a *Sola inæqualitas. Adde videndum Federi. de Sen. in tracta. permuta. quæstion. vlti. vbi videtur tenere quòd ex sola inæqualitate permutatio non præsumitur fraudulenta.*

De Iureiurando.

SVMMARIA.

1 *Periurus potest priuari beneficio, & quid de veniēte contra fidem datam.*
2 *Periurus an sit infamis.*

DECISIO I. *aliàs* 138.

1 NOta, † quòd posito quòd veniens cō-
a tra iuramentum [a] deierans puniatur, & possit priuari beneficio, vt capitul. querelam. de iureiurando. & capitul. peruenit. de fideiuss. non tamen est, si veniat contra fidem promissam, cùm pœnæ sint restringēdæ. & quia maius reputatur præstare corporaliter iuramentum supra librum, quàm fidem promittere. C. si min. se maio. dixer. l. 3. & hoc tenuit Rota, licèt Archidiaco. dicat contrà in capit. 1. de sepultu. lib. 6. super verb. præstita. vide quod no.
2 in ca. clericus. de iureiu. & † an periurus sit infamis, habes not. in l. Lucius. ff. de his qui notātur infami.

ADDITIO.

a *Veniens contra iuramentum. An violans fidē promissam æquiparetur periuro, & an sit priuandus beneficio suo, & sit infamis. vide Panor. in c. ad aures. de his quæ vi metúsve causa fiunt. & decisione 17. capel. Tholos. & decisione prima de pactis in antiq.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones quæ subintelliguntur in iuramento, & quæ excipi possunt contra iuramentum.*

DECISIO II. *aliàs* 141.

1 NOta. † quòd sunt exceptiones, quæ in iuramento intelliguntur, quæ nominantur in ea. quemadmodum. de iureiuran. in prin. intantum quòd non obstante iuramento potest excipi contra iuramentum.

SVMMARIVM.

1 *Impedimentum probatur per iuramētum vbi adest præsumptio verisimilis pro impedito.*

DECISIO III. *aliàs* 303.

1 NOta, † quòd vbi aliquis dicit se impeditum reditur suo iuramento, si tamen verisi-

mil

milis præsumptio fit pro iurante dicente se impeditum, vt not. Archidia. in c.1. de dolo & contuma. libr. 6. ad quod not. per Inn. in c. quia propter. in fin. magnæ glos. versicu. Item dicimus, de elect. & c. si verò. cum ibi not. de senten. excom.

SVMMARIA.

1 *Præceptum sine scriptis factum in fauorem eius, cui pars detulit iuramentum decisorium, valet.*

2 *Sententia licèt non possit ferri in absentem non contumacem: tamē præceptum seu decretū bene potest.*

DECISIO IIII. aliàs. 369.

1 Nota, † quòd delato iuramento per reum actore annuente libello dato, si actor iuret sibi deberi, & iudex condemnet reum vigore iuramenti, posito quòd præceptum iudicis non fe ratur in scriptis: dum tamen aliàs constaret, valet præceptum præcedente confessione rei, potes videre l. admonendi. ff. de iureiur. & ff. de rebus cred. l. si quis & de confes. c. ex parte. & potest esse ratio: quia iudex non scit, nisi quod exequitur post confessionem: ideò non miteris si non requiratur in tali precepto tanta solennitas sicut
2 in senteñtia sicut dicitur in simili quòd licèt† sententia non possit ferri in absentem non contumacem, tamen præceptum seu decretū ferri potest, vt l. cùm quæritur. in princi. ff. de fide. l. 1. pro quo, quia in confitentem nullæ sunt partes iudicis in cognoscendo. sed solùm in pronunciando, aliàs præcipiendo. ff. ad legem Aquiliam. l. proinde. & cum not. per Inno. in ca. 1. de confes. vida decis. 15. suprà de renun.

SVMMARIVM.

1 *Procurator datus ad litem pupilli non tenetur præstare iuramentum.*

DECISIO V. aliàs 497.

1 Nota, † quòd procurator datus ad litem pupilli non tenetur præstare iuramētum: per rationes, quas posuit Specula. titul. de actore ab vniuer. vel cur. depu. §. 1. versic. puberes.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum appositum in contractu de iure probato non operatur cōtractus validitatem: sed vt iurans illud seruet sic.*

DECISIO VI. aliàs 653.

Tenet vt dicit Dominus Card. Viuarie. quòd
1 † iuramentum positum in contractu à iure reprobato non tenet quantū ad hoc, quòd contractus valeat, sed bene tenetur iurans dictū suū iuramentum seruare.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus iurans non tenetur tangere scripturas.*

DECISIO VII. aliàs 8.9.

1 Sciendum est, quòd † si aliquis episcopus tenetur iurare in aliquo facto, quòd non tenetur tangere euangelia. prout probatur in cap. si. de iura. calum. & c. non frangitur. 11. q. 1. & Ioan. And. in c. vt circa. de elect. libr. 6. & Paul. in c. 1. de hæreti. in cle. & in authen. si iudex. C. de episco. & cleric. Contrarium tamen volebat de episcopis, qui erant in curia Romana, & domi. Papa Greg. 11. prout andiuit ab eo dominus Cardina. Floren. & ratio est, quia Papa de iure supra ius potest dispensare, vt legit. & not. in ca proposuit. de cōcess. præbend.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum ad effectū agendi potest relaxari parte non citata: secus si ad probationem.*

DECISIO VIII. aliàs 767.

1 Sciendum est, † quòd aliquoties dominus noster Papa mandat in aliqua causa auditori, ꝙ relaxet iuramentū, si & prout de iure fuerit huiusmodi iuramentum relaxandum solùm ad agēdum principaliter in causa etiam potest relaxare per auditorem parte non vocata: si autem relaxaretur ad effectum, vel ad probationem causæ: tunc vocatur pars. Pro hoc facit cap. 1. & cap. debitores. de iureiur.

De Exceptionibus.

SVMMARIA.

1 *Exceptio criminis non repellentis promotum à beneficio non est admittenda.*

2 *Articuli obiectiui super crimine homicidij nō sunt de bona materia: quia talis oppositio nō repellit promotum à beneficio.*

DECISIO I. aliàs. 178.

1 Nota, † quòd vbi opponitur crimen illi, cui est facta prouisio de beneficio per modum exceptionis, non habet locum oppositio, nisi esset hæresis, de quo not. in c. inter dilectos. in princip. de excess. præla. & in ca. cum nostris. super verbo, possidebat. de cōcess. præb. & quia per oppositionē criminis quis nō deponitur à beneficio, nisi crimē opponatur per modum accusationis, vt in c. super his. de accus. & in c. cùm dilectus. de ordi. co
2 gni. Et sic concluditur, † quòd articuli obiectiui qui dantur super crimine homicidii, vel alterius criminis non sunt de bona materia, quia talis oppositio nō repellit promotum à beneficio, vt in iuribus allegatis. & vide deci. 14. suprà de testibus. & an positioni obiectiuæ quis teneatur respōdere. vide deci. 40. suprà. de testibus. & decis. 3. infrà eod. hoc titulo.

SVMMARIVM.

1 *Minorem aliquem asserens debet computare annos ætatis.*

DECI

DECISIO II. aliàs 254.

1 NOta, † quòd vbi quis opponit, & dicit aliquem esse minorem, debet computare annos ætatis: aliàs non sufficeret dicere esse minorem, nec tale obiectum debet admitti, vt l. cùm de ætate ff. de proba. & c. in præsentia. de proba. licèt de æquitate teneatur contrarium.

EPITOME.

Transgressor canonu, licèt canon. de electio. libr. 6. non redditur ineligibilis.

SVMMARIA.

1 *Articuli obiectiui contra electum, quòd sit ineligibilis ad quodcunque beneficium ecclesiasticum, ex eo qui nõ fecit se promoueri infra tempus debitum, non sunt admittendi.*

2 *Cap. dudum. el secundo, de electione. habet locum in ille qui tenebat duo beneficia.*

DECISIO III. aliàs 326.

1 NOta, † quòd non admittitur obiectus, qui datur contra aliquem, quòd ipse est ineligibilis ad quodcunque beneficium ecclesiasticum obtinendum, ex eo & pro eo, quia tennit ecclesiam curatam, & infra tempus iuris non fecit se promoueri recipiendo fructus, & pronentus post tẽpus lapsum de promouendis: & sic allegatur quòd sit transgressor canonũ, & per cõsequẽs ineligibilis, vt capi. dudum. 2. de election.
2 talis obiectus non valet, † quia d capit. dudum. loquitur in illo, qui tenebat duo beneficia incõpatibilia. Item capitu. commissa. de electio. libro 6. solùm punit talem transgressionem in beneficio quod obtinuit, & ratione cuius non se fecit promoueri, ergo pœna non extẽditur ad alia beneficia, & istud tenet audientia, licèt (vt audiui) contrarium teneat cancellaria: quia ex quo probaretur quòd talis non promotus fructus recepisset, non haberet executorem, nisi impetrando secundum beneficium secum dispensaretur super fructibus perceptis indebitè, vt not. Hostiẽ. in c. postulasti. de rescrip. in fi vide decisi. 9. suprà de proba. & decis. 14. suprà de testib.

SVMMARIVM.

1 *Collator potest assistere in lite illi, cui contulit beneficium.*

DECISIO IIII. aliàs 282.

1 NOta † qualiter ille cui est prouisum, habet actionem cõtra collatorẽ, & qualiter habet contra prouisum, quia vbi est quæstio inter prouisum & certum collatorem, seu prouisorem potest assistere in causa, non tamen potest agere. secùs est de clerico, vt nota. in capitulo dilectus. de concession. præbend. maximè quando est appellatio obiectiua? quia tunc allegat interesse suum, vt in ca. constitutionem. §. sanè. de electio. in cle. & dic vt ibi not.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio non probatur per instrumentum absolutionis.*

DECISIO V. aliàs 330.

1 NOta, † quòd vbi aliquis obiectus dat contra partem, dicens partem esse excommunicatam ex eo, & pro eo, quia pars excommunicata petit se absolui ab auditore Cameræ, vel ab alio, vel aliter non probat excommunicatum, nec per alium modum, talis obiectus non admittitur, nisi aliter probetur, Nam per petitionem absolutionis non probatur excommunicatio vt notat Innocentius in capit. cùm dilectus. versicu. sed dies. circa fin. de ordi. cog. & Archid. in capit. pia. de exceptio. lib. 6. super verb. probauerit. quia illi qui dantur per modum obiectus, debent verificè probari, & causam esse luce clariorem. in l. sciant. C. de probatio. iuncto capit. vt circa. de electio. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Prelato agenti pro sua ecclesia exceptio opposita, quòd non sit prelatus, seu in possessione prelatura, nõ est admittenda.*

DECIS. VI. aliàs 335.

1 NOtat Compostel. quòd † contra prælatum agentem pro ecclesia sua non admittitur exceptio, si obiiciatur simpliciter, quòd nõ est prælatus, nec in possessione prælaturæ, seu ecclesiæ. nam talis exceptio non admittitur, vt no. in capit. nihil. de electio. in fin. ad quod facit no. per Innocen. in cap. transmissam. de elect. in fine. vide deci. 1. suprà de his quæ vi metusve cau. fiũt.

SVMMARIVM.

1 *Possessor etiam intrusus potest excludere actorem per obiectus.*

DECISIO VII. aliàs 419.

1 NOta an † reus & possessor [a] in causa beneficiali si non det de iure suo, vel etiam si cõ
a stet de non iure suo, possit dare obiectus contra actorem, de cuius iure constat, nisi vincatur per obiectus istos: Quidam dixerũt quòd non. arg. no. per Inno. de re iudi. ca. cùm Bertoldus. in fin. & quia non solent audiri, quorum nõ interest: pro quo etiam facit quod not. Innoc. de accus. c. super his. super verbo, excludatur. & videtur glo. ordinaria, imò tex. secundùm tertium intellectum gloss. de concess. præbend. c. post electionem. in fine. cum nota in gloss. fin. Aliqui tamen (& credo melius) tenebant contra, quòd imò possit dare obiectus: quia sufficit reo quòd vincat per non ius actoris, etiã si constet de non iure suo: putà per confessionem, vel aliàs. argu. not per Compost. de rescript. capit. mandatum. iuncta l. fina. C. de rei vendicat. Item melius est, quòd

quòd istè iniustè remanet in sua possessione, quã uis iniusta, vel vitiosa, quã si alter vitiosè ingrederetur: nec propter hoc ille iniustus possessor remanebit: quia ordinarius illũ ex officio poterit remouere. per c. ordinarij. de of. ord. lib. 6. vide Ioan. Monac. in c. vt circa, de elect. lib. 6. super verbo, interdictam. vide deci. 14. suprà de test.

ADDITIO.

a *Reus & possessor. Vide Fel. in c. olim. de rescrip. pen. co. suprà in no. de re iudica. 4. Ripa. respon. suo 35. in 2. li.*

SVMMARIVM.

1 *Obiectus si omisit reus & possessor dare in prima instantia, an poterit dare in secunda?*

DECISIO VIII. aliàs 420.

1 NOta, an † ille reus & possessor, qui in prima instantia non dedit obiectus in termino peremptorio ad ponendum & articulãdum poterit in secunda instantia dare obiectus? Quidam dixerunt quòd non: quia obstante termino peremptorio exclusus est, & ius illius exclusionis transit ad secundam instantiam. Alij dixerunt contrà, & credo quod melius, quia in causa appellationis non opposita opponam &c. vt l. per hanc. C. de tempo. appellat. Item quia in prima instantia licèt non fuerint obiectus dati, & pro tunc fuerit obstante lapsu termini exclusus &c. quia appellatio reducit omnes terminos in vim arg. no. per Ioan. Mona. de appellationib. c. licèt. lib. 6. & no. omnes. C. de procu. l. ita demum. quia illa in dilatoriis non in peremptoriis, quare non obstant. vide dec. 5. suprà vt lit. penden.

SVMMARIA.

1 *Obiectus si fuerunt reiecti ex eo, quòd non fuerunt in termino ad ponendum dati, licet bene in termino ad declarandum: an dati in secunda instantia debeant admitti?*

2 *Terminus ad declarandum in materia obiectiua non consueuit assignari.*

DECISIO IX. aliàs 421.

1 NOta, † quòd si in prima instantia in termino ad ponendum non dedit obiectus, sed posteà in termino ad declarandum quod non
2 potuit: quia † in materia obiectiua non consueuit assignari terminus ad declarãdum. & ita fuerunt expulsi obiectus ex eo quòd non fuerũt dati in termino nunquid si dentur in secunda instantia in termino admitti debent? Quidam dixerunt quòd non: quia fuerunt expulsi in prima instantia, sed alij & melius (vt credo) dixerunt contrà: quia repulsio non fuit reprobatio eorum cum causæ cognitione, ergo &c. arg. ff. de compensa. l. quod in diem. §. si rationem. pro hoc etiam text. de appel. c. licèt. lib. 6. & eo. tit. c. cùm à repulso. in cle. vide dec. 20. suprà de test. & attest.

SVMMARIA.

1 *Testium receptio facta admissis articulis, à qua admissione fuit appellatum, & pars appellans reposita an valeat, si iterum articuli admittantur?*

2 *Iudices in partibus seruatis seruandis, nunquam super admissione vel repulsione interloquuntur.*

3 *Articulorum admissio non est de substantia ordinis iudiciarij, nec vitiat receptionem testium, dummodo sint pertinentes.*

DECISIO X. aliàs 446.

1 NOta, † si Auditor admittat articulos in aliqua causa, & recipiat statim testes super illis, & posteà ab huiusmodi admissione articulorum appellatur, & pars quæ appellauit per auditorem in statum pristinum reponatur, & posteà iterum iidem articuli admittantur, & tunc non appelletur. fuit dubitatum vtrum receptio testiũ post admissionem, & ante receptionem factam valuerit? Et videbatur quòd non: nam ex quo Auditor partem appellantem reposuit in statum pristinum, in quo fuit ante huiusmodi admissionem, videbatur grauasse: & ideò reuocãdo grauamen, videlicèt admissionem, quæ fuit principalis, videbatur etiam omnia accessoria reuocasse: & sic testium receptionem nihil valuisse: aliàs non reuocasset grauamen cum effectu. de appella. c. cum cessante. & c. si à iudice. eo. titu. lib. 6. Dicebatur & concludebatur per omnes Dominos contrarium: nam licèt Auditor partem appellãtem reposuerit, hoc facit animo melius deliberandi, & non repellendi, sed potius admittendi articulos: quem animum posteà certum admittendo eosdem declarauit. Nec etiam secundum omnes Dominos esset magnũ peccatum, si seruatis omnibus terminis reciperentur testes super articulis admissibilibus: imò secundum aliquos eo ipso quòd iudex recipit articulos, ad-
2 mittit saltem tacitè. & † ideò iudices in partibus seruatis seruãdis nunquam super admissione vel repulsione interloquuntur: sed testes & instrumenta recipiunt ad probandum eosdem, & si actor probet intentionẽ suam, procedunt ad dif-
3 finitiuam sententiam: nec huiusmodi † admissio est de substantia ordinis iudiciarij: nec vitiat receptionem testium dummodò aliàs sint pertinẽtes. pro hoc facit c. fi. de elect. in cle. Putereà licèt ab admissione prima articulorũ fuerit appellatum, tamen non à receptione testium, nec à secunda admissione, quæ declarat primam bonam fuisse, & canonicam. ergo &c.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio manifesta offensæ generaliter apposita absolutionem petẽti simpliciter vel ad cautelam valet.*

DECISIO XI. aliàs 501.

1 NOta, sufficit † opponere exceptionem manifestæ offensæ in genere absolutionem petenti simpliciter, vel ad cautelam, maximè si excipiens, referat se ad acta tempore probationis, & prædictam manifestam iniuriam in curia tunc

P specifi

ſpecificati oportebit iuxta notata in cap ſolet.de ſent.excom.li.6.vide dec.33. inſtà de ſent.excom.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones declaratoria non ſunt admittēdæ poſt terminum ad dicendum contra commiſſionem: niſi iuretur &c.*

DECISIO XII. aliàs 503.

1 NOta,† exceptiones declinatoriæ poſt terminum ad dicendum contra commiſſionem oppoſitæ ad probandum non ſunt admittendæ: niſi vellet iurare excipiens,iuxta formam c.paſtoralis.de exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones tacitè repelli videntur,ſi Auditor procedat illis non obſtantibus.*

DECISIO XIII. aliàs 565.

1 DIc,† quòd ſi aliquæ exceptiones dentur in aliqua cauſa per aliquam partem,ſi Auditor procedat ad vlteriora,tacitè repellit eas,& reputatur ac ſi ſuper eis pronuntiaſſet expreſsè. pro hoc in c.cùm ceſſante.de appel.& ab eo poteſt appellari.c.ex parte.2. de appella. & ibi per Docto.

EPITOME.

Ætatis defectus vbi opponitur, Auditores ex aſpectu corporis ſolent iudicare.

DECISIO XIIII. aliàs 812.

SCiēdum eſt, quòd ſi in aliqua cauſa commiſſa alicui domino Auditori ſacri Palatij, opponitur contra aliquem, quòd non habeat ætatem ſufficientem ad beneficium curatum,quòd tunc Auditor cauſæ præſentat illum coram dominis Auditoribus, vt videant illum, & poſſint habere conſilia ab eis per aſpectum corporis. iuxta c.puberes.de deſponſa.impu.& ita ſeruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria poteſt omitti per prælatum: & prælatus agens nomine ſuo, & conuentus,præſumitur agere de conſenſu conuentus.*

DECISIO XV. aliàs 247.

1 NOta,† quòd prælatus poteſt omittere exceptionem peremptoriam competentem monaſterio,licèt monaſteriū poſt ſi eſſet læſum poterit reſtitui vt not.Inno.in c.veniens.de præſcript.& ibi not. quòd vbi prælatus agit nomine ſuo & cōuentus, præſumitur agere de conſenſu conuentus:vt eſt text.in c.cu noſcitur.de his quæ fi.à præla.

SVMMARIVM.

1 *C.Vt circa de elect.in 6.quando non opponūtur crimina,vel defectus non habet locum.*

DECISIO XVI. aliàs 322.

1 NOta glo.eſt Paul.de eleazarijs quòd † quando non opponitur crimen,vel defectus cōtra electum, vel prouiſum: ſed opponitur aliud quàm crimen, vel defectus, non oportet quòd ſeruetur c. vt circa. de elect.lib.6. putà quia dicit electum renuntiaſſe, vt ipſe not. in capitu. conſtitutionem.de electio.in verbo,opponuntur.in clementi.

SVMMARIA.

1 *Articuli obiectiui dandi ſunt infrà terminum facto,& non verbo tantùm?*
2 *Articuli obiectiui quādo ex eis dans nullum ius acquirit,an ſint admittendi?*

DECISIO XVII. aliàs 607.

1 DIc † quòd ſtylus ſacri Palatij eſt, quòd aſſignetur partibus terminus ad ponēdum, & articulandum in aliqua cauſa: quòd ſi aliqua pars dat articulos obiectiuos contra aliam, poſt illum terminum non admittetur ad dandum articulos: nec aſſignabitur alius terminus ſibi: nec ſufficeret, ſi daret verbo, niſi facto det in termino aſſignato. Pro hoc facit quod dicit Compoſte.in capitu. quod ſicut de electio. Sed ad crimina opponenda reſtitutio denegatur:ſecùs tamen ſi ille articulus reſpiciat ius commune vel dantis. Nam tunc aſſignabitur alius terminus, ſi eſt neceſſarium ad dandum articulos de iure, vt ſi aliquis dicat in ſuis articulis,quòd ipſe habet ius in tali beneficio ex collatione ordinaria, vel alia via debita,& non ille,cui Papa contulit.cùm ipſe copulauerit matrimonium cum tali, antequàm Papa ſibi contuliſſet dictum beneficium, vel alia iuſta cauſa dicat illum non habere ius, iſti articuli reſpiciunt ius dantis eos ideò ſunt admittendi: cùm cuilibet ſit permiſſum defendere ius ſuum: vt legitur & nota. in capitu. cùm eccleſia
2 Vulterana,de elect. Articuli † verò obiectiui ideò non ſunt admittendi, quando ex eis dans nullum ius acquirit,ideò non debent admitti, cùm probatum non prodeſſet: vt notatur in capitu. cum contingat. de offic. delegat. Contra hoc videtur quod dicit Compoſtella. in c. mandatum. ibi, Item reus nunquam contra quem extrà de reſcript. vbi dicitur,quòd licèt reus non habeat ius in aliquo beneficio, admittitur in iudicio contra actorem cum multis fauoribus:vt ibi dicit Compoſt præterea articuli obiectiui ſunt calumnioſi, & ideò ſunt repellendi. Pro hoc facit c.calumniam. extrà de pœnis. De materia obiectiua legitur,& notatur in c.ſtatuimus. & in cap. vt circa.de elect.lib.6.& melius in capitu.conſtitutionem.de elect.io clem.vbi dicitur,quòd articuli concernentes ius eccleſiæ, vel ponentis ideò ſunt tales articuli admiſſibiles: quando verò obiectus habent locum debent ſpecificari, ſecundum Inno. in cap.cùm veniſſent de in inte.reſti. vide decisi.14. incip.not.quod in artic. ſuprà de teſtib.& atteſtat.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Gratia si neutri, operatur, quòd materia obiectiua quæ alias esset repellenda, admittatur.*

DECISIO XVIII. aliàs 828.

1 NOta, † quòd materia obiectiua, quæ aliàs esset repellenda vigore gratiæ, si neutri ius competat: efficitur ex tunc de iure suo, & est admittenda: nam qualitercunque poterit ostendere aduersario ius non competere, totum est de iure: quia per hoc sibi prouidebitur ad hoc cle. constitutionem. de electio.

De Præscriptionibus.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia Parœcialis & hospitalarij possunt præscribere iura aliarum ecclesiarum.*

DECISIO I. aliàs 80.

1 NOTA, † quòd ecclesia parœcialis & hospitalarij ex cõsuetudine possunt præscribere iura alterius parœciæ, & possunt conferre ecclesiastica sacramenta de quo dic vt in cle. quia contingit. de relig. domi. in fin. cum ibi not. & clem. religiosi. de priuileg. vt no. per Ioan. Monac. in c. cùm personæ. eodem titu. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Titulus minus iustus non tamen reprobus, dat causam præscribendi: & ideò ex eo acquiritur mediante præscriptione dominium.*

DECISIO II. aliàs 810.

1 NOta, ex † minus iusto titulo, non tamen reprobo, vt rei furtiuæ, vel raptæ, acquiritur mediante præscriptione dominium: quia minus iustus titulus dat causam præscribendi. extrà de iure patro. c. cura. & c. pastoralis. cum ibi no. & c. si diligenti. de præscriptio. ff. de vsuca. pro empto. l. 2. § si à furioso.

SVMMARIVM.

1 *Archidiaconus potest præscribere ius instituendi, & destituendi.*

DECISIO III. aliàs 344.

1 NOta † Archidiacono iure præscriptionis potest competere institutio, & destitutio beneficij etiam curati. de quo, d. c. & in c. cùm satis. de offic. Archidiaco. & istud potest esse præscriptibile.

De Senten. & re iudicata.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata non publicatis testibus non vitiatur, nisi fuerit appellatum à non publicatione.*

DECISIO I. aliàs 16.

1 NOTA, quòd † non vitiatur sententia testibus non publicatis, [a] nisi à non
2 publicatione fuerit appellatum, vel à parte fuerit petita publicatio. vt no. Inno. in c. cùm. I. & A. super verbo, publicatur. de re iudica.

ADDITIO.

a *Non publicatis. Adde deci. 1. suprà de probatio. & quæ ibi addidi.*

SVMMARIVM.

1 *Sententiæ executioni interessatus opponere se potest.*

DECISIO II. aliàs 2.

1 NOta, † quòd opponens se [a] executioni sen-
2 tentiæ siue in causis beneficialibus, siue aliis, si sua interest, auditur: vt not. in c. veniens. de testi. per Innoc. super verbo, opponere. & super verbo, incontinenti. de quo dic vt ibi. & vide in dec. 11. suprà de iudic. & dec. 11. infrà eod.

ADDITIO.

a *Opponens se. Adde Fel. in c. suprà eo de offic. deleg. in prin. nu. 1. & dec. 2 suprà de restit. spolia.*

SVMMARIA.

1 *Cle. vt calumniis. de re iudi. non habet locũ quando tertia sententia est lata solùm super desertione.*
2 *Iudex nullitatis an possit inhibere, vbi latæ fuerunt tres sententiæ, duæ conformes, & tertia super desertione appellationis.*

DECISIO. III. aliàs 21.

1 NOta, † quòd vbi tres sententiæ sunt latæ super vno negotio, sed tantùm vltima sententia est lata super desertione appellationis, & solùm appellatio est pronuntiata deserta, quòd
2 in hoc casu sententiæ sunt difformes: in isto † casu non habet locum c. 1. de sent. & re iudi. in cle. quin iudex cui commissa est causa nullitatis, possit inhibere quòd non fiat executio. Nam illud c. habet locum, quando tres sententiæ sunt latæ conformes, & in omnibus est cognitum de instãtia, quod non est in præsenti casu, quãdo vltima sentẽtia solùm est lata super desertione, licèt contrà hoc videtur l. furti. in princ. ff. de his qui not. infa. vbi quando pronuntiatur super desertione, à tempore primæ sententiæ habet effectum, nisi antè confirmetur sententia à tempore latæ sententiæ, à qua fuit appellatum, vt ibi. Pro prima parte faciunt not per Io. And. in c. sicut. de appellatio in cle. & vide dec. 9. 11. 14. & 28. infrà eod. & dec. 17. infrà de sent. excommu.

SVMMARIA.

1 *Executoria facta parti non citatæ non præiudicat.*
2 *Sententia inter alios lata inducit præsumptionem.*
3 *Executor necessariò non vocat aliquem, vbi procedit ad examinationem, an impetrans sit idoneus?*
4 *Executor potest alteri committere examinationem idoneitatis impetrantis.*

DECISIO IIII. aliàs 88.

1 NOta,† quòd vbi executor declarat illum qui
acceptauit beneficiom, ius non habere in
beneficio, talis declaratio non nocet tertio, nisi
fuerit vocatus: licèt aliàs faciat præsumptionem:
quia quòd facit executor non vocata parte, par-
ti non vocatæ noo nocet: imò post decē dies po-
test venire contrà: secùs si pars esset vocata. argu.
illorum quæ oo. in c. proposuit. de conces. præb.
& c. dudum. de præsump. cum no. per Io. And. in
c. cùm in multis. io nouel. de rescr. lib. 6. Præsum-
2 ptionē autem faceret ista declaratio: quia † sen-
teotia ioter alios lata indocit præsumptionem: vt
3 no. in l. quia oon debet. ff. de iureiu. quādo † au-
tem fit per executorem examinatio, an aliàs sit
idoneus per purificationem gratiæ impetrantis,
non est necesse aliquem vocari per executorem:
vt oo. Inno. io c. licèt. de transla. episco. & in alle-
gat. c. proposuit. & vide c. 1. de offi. iudi. delega. in
4 cle. quia † talis executor potest alteri cōmittere.

SVMMARIVM.

1 *Interlocutoria non est ferenda in scriptis de necessi-
tate, nisi in ea verteretur magna causæ cognitio.*

DECISIO V. aliàs 91.

1 NOta,† quòd sententia a interlocutoria nō est
a necesse quòd feratur io scriptis: vt no. glo. ff.
de appel. l. 2. & de arbi. l. diem proferre. io priu. &
Archi. in c. fi. de seot. & re iudi. lib. 6. & hoc intel-
ligo verum, nisi talis sit interlocutoria, io qua
vertatur magoa causæ cognitio, quia tunc esset
ferenda in scriptis, sicut diffinitiua. arg. l. mioori.
C. de præd. mino. iuoct. l. 2. C. de seot. ex breuiculo
reci. sic oo. in l. 2. eod. tit. per Cyn. Inno. io c. audi-
tis. de procu. dicit, quòd ferri potest sine citatio-
ne, & partibus abseotibus.

ADDITIO.

a *Sententia. Adde Iason in l. nequicquam. §. vbi de-
cretum. col. 11. versic. vltimò quæritur. ff. de offic. pro-
con. & vide dec. 1. eo. in antiquis.*

SVMMARIA.

1 *Possessor reus non est amouendus à possessione benefi-
cij, etiam si nullum ius habeat, vbi constat de non
iure actoris.*
2 *Possessor etiam si nullum ius habeat in beneficio, ta-
men dare potest obiectus.*

DECISIO VI. aliàs 70.

1 NOta, † quòd vbi constat de non iure actoris, reus non est amouendus à possessinne beneficij quod tenet: posito quòd reus ius nō habeat: vt no. Compost. io c. mandatum. de rescrip. & Innoc. in c. ex insinuatione. de proc. ad quod facit l. fi. C. de rei veodi. & qood no. Inno. in c. in literis. de resti. spo. in gl. super verbo; fatemur. me-
lius in c. cùm Bertoldus. in gl. mirum. post princ.
de re iudi. tamen videtur tex. in c. olim. de rescri.
in fin. ad quod. l. 1. ff. vti possi. imò secundum ali-
2 quos, † talis posset dare obiectus contra ius, non
habentem: quia interest sua esse in possessione,
donec constet de iure actoris: maximè si ab initio
haberet possessionē colotatam. arg. not. per Ar-
chi. in c. licèt. de præb. lib 6. ad quod facit l. loci
corpus. ff. si ser. ven. l. Paulus. § fi. quib. mod. pign.
vel hypo. sol. & est tex. extrà de testi. cap significa-
uit. vide dec. 7. 8. & 9 suprà de exceptionib.

SVMMARIVM.

1 *Sententia nulla per secundam confirmata non potest
vlterius allegari nulla.*

DECISIO VII. aliàs 118.

1 NOta, † quòd vbi seotentia oulla per secundam sentētiam est confirmata, amodò prima sententia confirmata non potest allegari nulla. no. Inoo. io c. 1. de confir. vti. vel inutili.

SVMMARIVM.

1 *Causa censetur deuoluta ad curiā in petitorio, ex quo
in ea sunt latæ tres sententiæ conformes in possessorio.*

DECISIO VIII. aliàs 102.

1 NOta † quòd vbi tres sententiæ sunt latæ super possessorio, & sunt mandatæ executioni, si posteà agatur petitorio, petitorium videtur deuolutum in curia eo ipso, quòd soper possessorio io curia senteotiæ sunt latæ, oe diuidatur causæ continētia. l. nulli. C. de iudic. maximè coram iudice competenti, qui iudex esse potest in vtraque causa, si petitur ventilato petitorio. Nā aliàs posito quòd possessorium esset ventilatum coram iudice petitorij non esset competens iudex, vt dicitor in simili in c. at si clerici. de iudi. vbi laicus conuentus à clerico coram iudice seculari non potest laicus clericum reconuenire nō coram eodem iudice seculari. Ad quòd facit quòd not. Archidia. c. 1. de cler. coniuga. lib. 6. in verbo, condemnatis. io fi. vide dec. 23. infrà eod.

SVMMARIVM.

1 *Executioni trium sententiarum tertius se opponens
non auditur, nisi se ante sententias opposuisset, & in-
teresse suum declarasset.*

DECISIO IX. aliàs 165.

1 NOta, † quòd vbi sunt latæ tres sententiæ, & mandaotur executioni, iuxta c. vt calumniis. de re iudi. in cle. tertius allegans interesse, quòd sententiæ non mandentur executioni, non potest executionem impedire, oisi ante senteotias se opposuisset, & interesse suum declarasset. de quo dic, vt not. per Gulier. & Gen. io allega. c. vt calumniis. & per Innoceot. in c. venieus. de testi. vide suprà dec. 3.

SVM

SVMMARIA.

1 *Sententia lata super attentatis an dicatur interlocutoria, si feratur ordine iuris seruato.*
2 *Sententia quæ fertur super his quæ incidunt, vel emergunt pendente lite dicitur interlocutoria.*
3 *Ordo iuris vbi non requiritur, sed tamen partes illum cœperunt obseruare, an sibi præiudicent.*
4 *Sententia lata super possessorio dicitur diffinitiua.*

DECISIO X. aliàs 215.

1 NOta, † quòd sententia lata super attentatis
videtur interlocutoria magis quam diffinitiua, nec habet vim diffinitiuæ: quia ex quo post
iudicium inceptum, incœpit competere videtur
de processu causæ: vt no. Arch. in c. non solùm. in
2 gl. 2. de app. lib. 6. modò illa sententia † dicitur interlocutoria, quæ fertur super his quæ incidunt,
vel emergunt pendente lite vt no. Io. And. in c. ad
compescēdas. de seque. pos. in cle super verb. diffinitiua. Item nō videtur diffinitiua, quia non diffinit negotium: quia posito quòd sentētia sit lata
super causa attentatorū, potest agi interdicto, vel
aliis remediis ad possessionem. ar. no. per Io. Mo.
in c. cupiētes. super ver. in totum. in fi. de elec. li. 6.
& ex hoc dicitur, quod si appelletur à tali sententia, est appellandum in scriptis, sicut ab interlocutoria. not. in c. ord. de app. lib. 6. Item dicitur,
3 quòd † vbi super attentatis coram iudice à quo
est appellatum, & est datus libellus, & lis contestata, non est necesse quòd talis ordo iudiciarius
seruetur coram iudice appellationis: quia est alia
instantia. vt l. cùm quærebatur. ff. iudi. soluto. &
partibus videtur præiudicari, si primò elegerūt
ordinariam viam, de quo dic vt not. Arch. & Io.
And. in c. non solùm. de app lib. 6. & c. cupientes.
super verb. plenam fidem. nam etiam illa interlocutoria vocatur, quæ vere decidit negotiū dum
tamen incidat in causa principali: vt not. glo. in l.
intra vtile. ff. de mino. in gl. licèt aliqui voluerint
dicere quod ex quo super attentatis seruatur ordo iudiciarius si sentētia feratur seruato iuris ordine videtur diffinitiua. Archi. not. in c. constitutus super verbo, effectum. versi. & licèt. de appel.
per Inno. licèt ibi loquatur in casu, qui differebat totum negotium: quia posito quòd seruetur ordo iudiciarius, non sequitur quòd sit interlocutoria: sed difficili modò reuocatur, vt not.
Inno. in c. cùm venisset. circa fi. de insti. Sententia
4 † autem lata super possessorio videtur diffinitiua:
vt est text. in cle. ad compescendas. de seques. &
circa materiam attentatorum vide deci. 25. infrà
eo. & dec. 75. infrà de appella.

SVMMARIVM.

1 *Sequestrum decretum post sententiam diffinitiuam inter alios collitigātes latam an impedire possit tertius interesse suum deducens.*

DECISIO XI. aliàs 394.

1 NOta, † quòd si feratur sententia diffinitiua in
causa beneficiali pro actore, & cōtra reum
possessorē, & ab illa sentētia appelletur per eum,
qui dicit sua interesse: dubium fuit verum hic tertius appellans possit cōtradicere, & impedire sequestrationē beneficiorum, & fructuum: iuxta
cle. vnam. de sequestra. pos. & fruct. & videbatur
quòd sic: quia per hanc appellationem impediretur talis, & actualis executio sententiæ quæ est
maior, quàm sequestratio vt in c. cum super de
re iud cum ibi no. ergo multò fortius sequestratio fructuum, quæ est minus. de dec. c. ex parte.
de regu. iur. c. cui licèt. lib 6. Pro hac opi. faciunt
quædam not. Pau. in gl. pe. dictæ cle. quæ quærit,
si duo litigāt de beneficio, quòd in totum spectat
ad tertium, nunquid per talem litem impeditur
in iure suo? tenet quòd non, quia hoc absurdum
esset dicere, facit c. cū ecclesia vlterana. de elect.
quia nemini facit iniuriam, qui vtitur iure suo. &
res inter alios acta &c. de re iudi. c. quamuis. facit
etiam pro hoc dicto quædam no Io. And. in eadem cle. super verbo, aliàs. versi. possessorem. non
tamen pro petitorio potest sequestrari. concor.
Gen. & Pa. dicunt quòd licèt sententia non sit lata pro illo nouo petitore, licèt lata contra possessorem ad instantiam illius, qui fortè nullum ius
habet in beneficio: ergo videtur quòd ad eius instantiam non sit facienda huiusmodi sequestrastio. de accu. cap. super his. præmissis non obstan.
fuit decisum contrà, per omnes Dominos, nā per
huiusmodi sequestrationem nullum sibi fit præiudicium, nec damnū: imò est sibi plus vtilis quā
damnosa, videlicèt quòd fructus per vnam personam colligantur idoneam, & reseruantur sibi, si finalem in causa obtineat victoriā. Nec per
hoc impeditur in iure suo in aliquo, ergo cessat
dictum Pau. quod fortè procederet, si iste tertius
fuisset & esset possessor beneficij: quia si inter
duos vel plures petitores fertur sentētia pro vno
contra vnum alium, vel reliquos non fit sequestratio, nec habet locū cle. illa, quod probat ibi
text. quando dicit, definimus vt vna contra possessorē definitiua sententia super beneficio apud
sedem apostolicam promulgata. &c. quod non
est hic. Prætereà dictum Io. And. non obstat: quia
loquitur, quando sententia fertur pro petitore,
qui allegabat ad priuationem: tunc enim nō est
locus sequestrationi, quæ non habet locum, nisi
quando agitur super titulo beneficiali. & ideò si
inter petitorem, & possessorem beneficij esset
alia quæstio realis, vel personalis, non esset locus
constitutioni secūdum Io. And. super verbo, diffinitiua. & Pau. ibidem. Cùm igitur istius tertij
non intersit impedire huiusmodi sequestrationem, & sit sibi potiùs vtile, quàm damnosum, nō
est audiendus. 2. q. 6. cano. non solent. & in dicto
c. super his. non obst. ca. cùm super cum ibi not.
per Inno. & Host. quia ibi posset fieri appellanti
tertio magnum præiudicium, si fieret executio
latæ sententiæ pro victore, & ipse in possessionem induceretur: & sic sibi nouus possessor, &
durior aduersarius constitueretur. at hic in casu
nostro illi habenti vnā sententiā pro se nō dabitur possessio, nec aliquid de fructibus percipiet:
nisi finalem victoriam in causa obtineret: ergo
2 maius præiudicium † fieret tertio per illam executionem, quàm per illam sequestrationē, quæ
fit per iudicem, & non per partem imò parte in-

habita ergo non debet esse partibus damnosa secundum Gulie. & Geo. ibi, qui remittit ad oo. de iudi. c. examinata. Et plenius de hac materia sequestrationis de reg. iuris capi. locupletari. lib. 6. per Ioa. And. vide dec. vnic. suprà de sequestra. possess. & fruct.

ADDITIO.

a *Maius praeiudicium. Adde Ludo. Gomes super regu. de surro. colli. q. 7. fol. 3. circa finem.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio deserta si iudex proferat sententiam super principali negotio etiam appellato instante talis sententia erit nulla.*

DECISIO XII. *aliàs 604.*

1 Dic, † quòd si appellatio alicuius deserta est, & iudex qui procedit ratione dictæ appellationis proferat sententiam, quòd talis sententia nulla est licèt appellatus procederet coram eo ratione dictæ appellationis. & ita fuit obseruatum in curia Romana, cum reuerendis patribus Dominis Cardinalibus auunculo & nepote.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus vbi lata sunt tres sententia conformes contra eius capitulum, an possit executionem ipsarum impedire ex eo quòd non fuerit citatus.*

DECISIO XIII. *aliàs 441.*

1 Nota † vtrùm latis tribus sententiis contra capitulum Episcopus veniens ad causam etiam in secunda, vel in tertia instantia, & prætendens illas nullas, quia ipse vocatus nô fuit ad causam possit impedire earum executionem, vel ao obstet sibi capitu. vt calumniis. de re iudic. in clem. Nam aliqui ibi intelligunt, quòd ille contra quem latæ sunt non possit extunc impedire prætextu nullitatis, tameo tertius bene impedit, super quo vide Paul. & Geo. ibi.

EPITOME.

Cle. vt calumniis. de re iudi. an locum habeat, quando vna sententia super nullitate duarum praecedentium diffinitiuarum intermediauit tertiam earum confirmatoriam. Vel sic: Appellans à sententia lata super nullitate duarum sententiarum super negotio principali ad fauorem suum latarum, si obtineat sententiam confirmatoriam primarum sententiarum, & infirmatoriam tertia sententia lata super nullitate, an possit impediri quominus executionem obtineat sententiarum ad fauorem suum latarum?

DECISIO XIIII. *aliàs 424.*

a Nota, quidam obtinuit a duas sententias pro se, & tertiam contra se: & super nullitate primarum duarum per quam primæ duæ fuerant nullæ declaratæ, & quartam pro se confirmatoriam & infirmatoriam tertiæ latæ super nullitate, & sic habet tres sententias pro se concordes, & vnam contra se super nullitate: pars verò rea contra quam sunt latæ tres sententiæ appellat à sententia confirmatoria primarũ duarum, prætendens & producens earum nullitatẽ, pro qua, & super qua nullitate obtinuerat pro se sententiam tertiam: actor verò petit antequàm reus audiatur super illa nullitate mandari tres sententias concordes executioni iuxta cap. vt calumniis. de sent. & re iud. in cle. reus dicit, quòd c. calumniis. non habet locum in hoc casu, quia ipse de nouo post tres sententias cõcordes nõ proponit nullitatem imò ante post duas sentẽtias proposuerat de nullitate, & super ea, & pro se vnam sententiam iam reportauit: quis eorum benè dicat? Nõ fuit determinata: sed mota in consilio. vide deci. 17. de senten. excommu. infrà.

ADDITIO.

a *Quidam obtinuit. Adde similem decis. 2. infrà eod. hoc titu. in antiquioribus.*

EPITOME.

Appellatum si fuerit, à sententia lata super possessorio suspenso petitorio, nũquid possit iudex appellationis super vtroque pronuntiare?

SVMMARIA.

1 *Iudex appellationis à sententia lata in partibus super possessorio, petitorio suspenso, an possit cognoscere de possessorio, & petitorio simul.*
2 *Possessorium non trahit ad se petitorium.*

DECISIO XV. *aliàs 436.*

1 Nota, acto † in partibus super ecclesia petitorio & possessorio, tandem suspenso petitorio lata sententia in solo possessorio appellatur ab ea, defertur appellationi, & in virtutem appellationis causa appellationis commissa fuit in curia Auditori: & partes procedunt coram eo in petitorio & possessorio simul, & fertur sententia in vtroque, quæritur an valeat in petitorio? & quidam dicunt non quia solum possessorium videtur commissum sibi, ex quo appellatio erat emissa à diffinitiua lata in solo possessorio. Alij contrà, quia per illam appellationem totum fuit deuolutum ad curiam, & petitorium & possessorium & præsertim ex quo originaliter fuerat super toto processum, ne causæ continentia diuidatur, & sic causa illius appellationis commissa totum negotium eo modò quo erat ad primũ iudicem in partibus commissum videtur, sed coram eo potuissent partes procedere in petitorio: ergo & coram isto Auditore. Pro prima parte erant plures: quia sub possessorio non venit. ca. t.
2 de sequest. posses. & fruct. cum ibi no. nec † possessorium trahit ad se petitorium, vt ibi arg. C. si à non compe. iudi. l. si de proprietate. iunct. l. naturaliter. ff. de acqui. posses.

SVMMARIVM.

1 *Sententia diffinitiua lata per falsas causas transit in rem iudicatam: secus in interlocutoria.*

DECI

DECISIO XVI. aliàs. 443.

1 NOta,† quòd licèt seotétia[a] diffinitiua ob-
a tenta per falsam causam.seu per falsas allegationes,transeant in ré iudicatã,si non appelletur,tamen præceptum interlocutorium seu etiam decretum per falsam causam, seu etiã per falsas allegationes obtentum non transit in rem iudicatam:imò est nullum ipso iure.ff.de fideicom lib.l.cùm verò §.subuentum.ver. proin dè.& ff.de reb.eorum qui sub tut.l.magis puto. §.si æs alienum.cum suis concor.

ADDITIO.

a *Licèt sententia.Vide infrà deci.17.*

SVMMARIA.

1 *Sententia absolutoria tantùm ab impetitione, quæ transiuit in rem iudicatam non obstat,quin mortuo eo,pro quo lata fuit,debeat admitti ille, cõtra quem fuit ad prosequendum ius suum super beneficio, super quo fuerat res iudicata.*

2 *Sententia absolutoria ab impetitione potest fieri ex diuersis causis,nec obstabit si in ea non fuerit impositum perpetuum silentium.*

3 *Sententia absolutoria nullum ius adiudicat actori.*

4 *Sententia lata contra pupillum nocet eius substituto vulgari,vel cohæredi,ad quem pupillo abstinente ab hæreditate peruenit hæreditas.*

5 *Sententia lata in causa beneficiali transit in rem iudicatam inter easdem personas: quò verò ad iudicẽ secùs.6.*

DECISIO XVII. aliàs 550.

1 VTrùm sit† petitor beneficij probans de iure suo permittat metu, vel aliàs sine quacunque pactione illicita, & sine renuntiatione intrusum absolui ab impetitione, & non appellat,possit posteà illo reo mortuo, & alio in eius loco surrogato,seu intruso non obstante exceptione rei iudicatæ agere contra nouum surrogatum & intrusum,& iterum beneficium petere? Videtur quòd non, cùm lata fuerit sententia,nec appellauerit.In contrarium videtur:quia nunc reus est alia persona,quæ non habet causam à primo, qui fuit absolutus ab impetitione actoris,imò ab eo qui sibi contulit, & ideò non prodest sibi exceptio rei iudicatæ.arg.l.cũ quæritur.& l.an eadem.ff.de excep.rei iudic.pro quo eo.titu.l.si à te.§.Iulianus.& l.si mater.§.si quis auiam.cum gl.eo.tit.Pro hac parte de cõces.præben.ca.post electionem. vbi primò expulsus,seu non admissus potest iterum petere,præsertim ex quo nõ fuerat per seotentiam primo intruso beneficium adiudicatum,nec impositum reo per-
a petuum silentium. Absolutio[a] †.enim ab impe-
2 titione potuit fieri ex diuersis causis propter ineptitudinẽ libelli,& propter alias causas personales,& sic non videtur obstare exceptio agenti de nouo contra alium,nisi esset sibi impositum perpetuũ silẽtium,vt fuit in c.præal.post electionem.sic loquitur l.à Titio.cũ glo.ff de actio.Item sicut sententia lata contra primum non potuisset nocere isti secundo nitenti ex aliis iuribus,& agenti,ita nec sibi proficere debet.C.quibus res
3 iudi.non no.l.a.Pro hoc facit,quia † licèt absolutio rei pareret exceptionem rei iudicatæ,absolutio tamẽ nullum adiudicat ius actori.arg l Iulianus.de condi.inde.& l.itẽ si victus.de exce.rei iudic.ergo si actor petat rem suam,vel beneficium suum ab iniusto possessore,nõ nocet sibi absolutio terij.Ad hoc C.de præscript.30.ann.l.si quis emptionis.§ si verò nullum.Si enim nouus possessor de illa exciperet,ius tertii allegaret: quod non potest,cùm per hoc non arguũtur rationes actorum,vt ff.si seru.vendi.l.loci corpus.§. competit.Nec ob.quod no.ff.de exce.rei iudi.l.si quis ad exhibendũ.& l.si quis rẽ.& per Cy.in l.nec.C. eo.tit.quia illud verũ contra eundem reũ,hic cõtra alium.Non obst.ff.de re iud.l.ex cõtractu.vbi
4 † senteotia lata contra pupillum nocet,vel prodest eius substituto vulgari, vel cohæredi, ad quem pupillo abstinente ab hæreditate peruenit hæreditas,& tamen illi non succedit,nec habet causam ab eo,sed à testâte,quia ibi ideò,quia lis erat ducta nomine hæreditario, & cũ primo tunc vero hærede,& petente hæreditatis nomine hæreditatem litigiosam defẽdere, & ideò tenuit processus ac sententia,nec isti,qui ex priuilegio speciali,& contra ius ecclesiæ conceditur vide acta & nomine hæreditario retractet. Ad hoc bene facit.ff.de minor.l.in integrum.hic verò lis nõ erat agitata nomine ecclesiæ,sed nomine solius defendentis,ideò,&c. quare nõ obstat si dicatur,quòd actor si se non opponat,videtur tacitè renuntiasse iuri.quia nõ est quin illud possit deducere,& petere contra alium quia nõ fuit absolutus.videtur tex.in l.item si victus.ff.de excep.rei iud.nec sententia absolutoria rei ius perfectũ actori abstulit.facit.l.Iulianus.de cõd.inde. Item in dubio non præsumitur quòd iudex tulit seotentiam absolutoriam ex eo,quod actor non probauit intentionem suã,quia cõtrarium supponitur,scilicèt quòd intentionem suam probauerat. & sic non potuit se referre:nec debuit ad falsam causam.oportet ergo præsumere,quia ex aliqua causa personali,vel alia qua cessante cessat effectus suæ sententiæ.ad quod potest induci l.hæ enim causæ.ff.de suspect.tuto.& l.si præses. ff.de pœnis sic enim elegisset viam ad impugnãdum suam sententiam,si eam tulisset ex falsa causa.argu.oo.ff.de acquir.hæredi.l.si is ad quem.§. fin.quod non est verisimile.ff.de re iudic.l.3 Nec obst.quod no.Host.in summa.de senten.§.quot sunt eius species.vers sed nunquam.& hoc sum-
5 ma verum:quia illud verum quòd †sententia lata in causa beneficiali, transit in rem iudicatam inter easdem personas: hic autem sunt diuersæ Item pro hac parte facit æquitas,quæ debet mouere iudicem,aliàs superiorem, ne actor iste de cuius iure constat,istud perdat,& ne reus intru-
6 sus indebitè teneat, respectu † enim superioris sententia non transit in rem iudicatam in causa beneficiali.ad quod no.per Inn.de rescri.c.cõstitutus.in fi.de re iud.c.lator.cum cõcor. & c.cùm Bertoldus.de re iudi.& Henr.in capitu.1.de concessione præbendarum.Item pro hoc facit,quia etiam inter easdem personas, vbi actum est vno modo agendi, & reus est absolutus: si po-

steà de eadem re, vel materia agatur alio modo agendi, non obstat absolutio, præsertim cùm nõ pronuntiatur super facto, sed super iure, vt colligi potest per not. per Cyn. C. quando ciuilis ac. cri. preiud. l. 1. in glo. ibi, cùm quæritur, nunquid, &c. ergo idem dicatur inter diuersas partes: licèt sit idem modus agendi.

AUDITIO.

a *Absolutio. Adde Bal. in c. cùm super. in fi. de causa possess. & proprieta.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata in confessum ante litem contestatã, quæ non potest valere, vt sententia, valet vt præceptum.*

DECISIO XVIII. *aliàs* 568.

1 VTrùm si † contra reum confitentem debitum ante litem contestatam, & non dato libello per actorem iudex tulit sententiam diffinitiuam, & eum condemnauit ad soluendum, talis sententia diffinitiua, quæ valere non potest vt sententia, saltem valeat vt præceptum de soluẽdo. Tenuerũt quasi omnes quòd sic, sicut si actus non valet, vt agitur, valeat vt valere potest: quia hic potiùs cẽsetur peccatum materiæ, quàm peccatum formæ: quia materia talis confessionis sic ante litem contestatam factæ nõ est sufficiens ad sententiam, sed ad præceptum. argumen. l. an inutilis. ff. de acceptil. vt verbum ibi positum consensum, sumatur largè in principio secundũ materiam subiectam. arg. de verb. signi. c. in his. quã-
a do dicit vt fiat interpretatio,[a] vt actus magis valeat, quàm pereat, vt suprà deci. 13.

AUDITIO.

a *Interpretatio. Adde c. inter dilectos. de fide instru. de reg. iur. c. contra eum. & c. vtile. libr. 6. ff. de rebus dub. l. quoties. in fi. fol. 3. l. in tradendis. ff. cõmu. præd. in Spec. de teste. §. 1. ver. item quòd testis obscuro.*

SVMMARIVM.

1 *Appellare non licet tertio tam in causa prophana, quàm beneficiali.*

DECISIO XIX. *aliàs* 687.

1 DIc, † quòd si aliquis in causa spirituali, vel prophana in eadem causa non in diuersis in prima instantia & secunda sententiam diffinitiuam cõtra se reportauit, & appellauit, & in tertia instantia habuit sententiam contra se, & confirmatoriam à qua sit appellatum, & petat apostolos sibi dari, non dabuntur tunc aliqui apostoli, sed iudex potest dicere sibi petẽti: Amice non licet tertio appellare, vt c. sua. & capit. directæ. de appel.

SVMMARIVM.

1 *Appellare non licet tertiò, licèt duæ sententiæ in partibus fuerint latæ.*

DECISIO XX. *aliàs* 725.

1 DIc, † quòd si duæ sententiæ diffinitiuæ in aliqua causa spirituali, vel prophana latæ sint pro aliquo extra sacrum palatium authoritate apostolica, & posteà appellatur à secũda sententia confirmatiua, & posteà causa appellationis, & negotium principale committatur alicui domino auditori sacri palatii, qui prædictas sententias confirmet: tunc non est licitum appellare tibi, licèt primæ duæ sententiæ sint latæ per iudices extra palatium, vt legitur & notatur in ca. sua. de appella. cum similib.

SVMMARIVM.

1 *Pronuntiari causam esse deuolutam in spiritualibus necessariò non debet: secùs in prophanis.*

DECISIO XXI. *aliàs* 737.

1 NOta, † quòd necessarium est quòd causa prophana pronuntietur esse deuoluta ad curiam Romanam per auditorem causæ: secùs in causa spirituali, & ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Auditor potest in causa in qua nullum dubium habet, pronuntiare de consilio, & assensu coauditorum, licèt causam non posuerit in consiliis.*

DECIS. XXII. *aliàs* 751.

1 SCiendum est † quòd si aliquis auditor sacri palatii habet causam sibi commissam spiritualem, vel prophanam in aliqua seruatis terminis sacri palatii debet ferre sententiam diffinitiuam, in qua nullum dubium habeat cùm sit clara pro iustitia ministranda. Nec est necessarium, quòd ponantur consilia: sed tunc in prolatione sententiæ potest dicere, de cõsilio & assensu, &c. nam in isto casu data est potestas auditori generaliter sic dicendo per dominos auditores sacri palatii. Si autem auditor habeat dubia, quæ ponat in consiliis, tunc si consilia sunt concordia potest dicere in prolatione sententiæ: si autem sunt discordia consilia, debet stare consilio maioris partis, & etiam potest dicere in prolatione suæ sententiæ de consilio dominorum coauditorum.

EPITOME.

Auditor potest cognoscere de appellatione intrusi in executione duarum sententiarum conformium latarum contra reum mortuum.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio licèt propter eius defectum causam nõ deuoluat ad curiam, attamen auditor poterit de appellatione interposita per intrusum ab executione duarum sententiarum cõtra reum mortuum cognoscere.*

DEC

DECISIO XIX. aliàs 6.

1 NOta, † quòd vbi pro appellato sunt latæ
duæ sententiæ in curia,& moriatur ille cō-
tra quem sunt latæ,si exequantur senteotiæ cō-
tra successorem intrusum per ordinarium,& ap
pelletur posito quòd appellatio non sit deuolu-
ta propter eius defectum eum ratione primarū
sententiarum, Auditor habet cognoscere de ap-
2 pellatione,cùm da oono causa[a] nō videatur in-
troduci,sed quod priùs factum est ad executio-
nem deducitur , & quod priùs factum est decla-
ratur.ideò aliud seruatur quàm si de nouo cau-
sa induceretur.Ad quod faciūt not.in l.hæredes
palam.§.1.ff.de testament.Istud est sequela l.cui-
cuoque.de institoria.aliàs lites essent immorta-
les.pro quo c.auditor.de rescrip.in cle.cap.sæpè.
de restitutio.spoliato.vide decisio.1.infrà.de ap-
pel.& deci.8.suprà eod.

AODITIO.

a *Cùm de nouo causa.Facit deci.1.suprà, vt lit.pen-
den.nihil innouet.*

SVMMARIVM.

1 *Executio si fiat super re de qua cognitum,& indica-
tum est,non requiritur summaria cognitio,& an in
executione vocanda sit pars?*

DECISIO XXIIII. aliàs 73.

1 NOta,† quòd vbi fit executio super re, su-
per qua est cognitum , & iudicatū in exe-
cutione nō est facienda summaria cogni-
tio,secùs si super aliis rebus,vt not.Inno.in capi.
cùm super.io fi.de re iudica.in glo.penul.& vide
per eum notata in c.ex ratione.de appell.& not.
per Cy.in l.1.C.de iuris & facti igno.an in execu-
tione pars sit vocanda.

SVMMARIA.

1 *Judex primus qui condemnauit in expensis , potest
illas taxare non obstante appellatione.*
2 *Judex appellationis in expensis factis in prima in-
stantia,à qua est appellatum,potest condemnare,si-
cut in expensis factis in causa appellationis.*

DECISIO. XXV. aliàs. 60.

1 NOt.†quòd[a] vbi iudex à quo est appellatū
a condemnauit in expensis, taxare potest
de rigore iuris.quia nihil de nouo vide-
tur facere,sed quòd sententiatum erat declara-
re.arg l.hæredes palam ff.de testa. tutius est ta-
men quòd non taxentur expensæ donec videa-
2 tur,an bene vel malè fuerit appellatū, quia † iu-
dex appellationis in expēsis factis io prima iostā-
tia,à qua est appellatū potest condemnare, sicut
in expensis factis in causa appellationis,vt not.in
c.sæpè.de appella.& qualiter condemnatio expē
sarum,& per quem modum fiat,dic vt nota.per
Doct.in c.cordi.de appel.lib.6.& per Innoc.in c.
finem.de dolo & contu.

AODITIO.

a *No.quòd.Pro hac deci vide do.Abb.in c.significa-
uerunt.de exce.in 2.col in ver.aduerte per Fel.in c.
si duobus.de appel.in prin.& in d.c significauerūt.
in 2.colum.*

SVMMARIA.

1 *Judex in possessorio potest imponere perpetuū silētiū.*
2 *Excommunicationis exceptio potest opponi pesenti
restitutionem . & sententia executioni : quia etiam
postquam conclusum est in causa,potest in vim per-
emptory,& per modum obiectionis opponi.*

DECISIO. XXVI. aliàs 221.

1 NOta † quòd in sententia lata super posses-
sorio auditor potest parti cōdemnatæ im-
ponere perpetuum silentium,vt est tex.in ca.li-
2 cèt.de proba.in fi glo.est Inno.quòd†petēti re-
stitutionē possessioois opponi potest exceptio
excommunicationis,vt not.in c.pastoralis.in fi.
de appel.nec mirum, quia santentiæ executioni
opponi potest,vt in ca.pia.de except.& per hoc
andiui,quòd etiam postquam est conclusum in
causa , potest opponi per modum obiectionis,
seu io vim peremptorii:dum tamen opponatur
in bona forma tradita in alleg.c.pia.

SVMMARIVM.

1 *Sētētia per falsas allegationes & causa lata,est nulla.*

DECISIO XXVII. aliàs 347.

1 NOta,† quòd licèt sententia diffinitiua ob-
tenta sit per falsam causam seu falsas alle-
gationes,tameo non transit in rem iudi-
catam,imò est nulla ipso iure.ff.de fideicommis.
libet.l.cùm verò.§.subuentum.vet.proinde.& ff.
de reb.eo . qui sub tut.l.magis poto.§.si æs alie-
num.cum simil.vide deci.16.suprà eod.titu.

SVMMARIVM.

1 *Tres sententia conformes lata super attentatis sunt
ante omnia executioni demandanda*

DECISIO XXVIII. aliàs 517.

1 NOta,† quòd tres sententiæ latæ super at-
tentatis suot ante omnia executioni de-
mandandæ,dummodò prædictæ senten-
tiæ vim diffinitiuæ habeant,putà si post litis pen
dētiam,vel post appellationem à diffinitiua ali-
quid sit atteotatum circa possessionē rei , de qua
agitur,quia sic sapit naturā possessorii veri quod
est mandatum executiooi ante ingressum peti-
torii.de resti.spol.c.in causis. nec potest opponi
nullitas ante executionem eorundem.de re iud.
cap.vt calumniis.in cle.vide deci.25.suprà eod.&
decis.17.infrà de senteo.excom.

SVMMARIA.

1 *Nullitatis & rei iudicata si quæstio proponatur,v-
tra veniat. primum discutienda?per totum.*
2 *Judex delegatus non potest cognoscere de nullitate:
nisi virtute sua appellationis.*

Metro

3 *Metropolitanus non cognoscit de nullitate sentẽtia*
nisi in vim appellationis.
4 *Appellatio nedum deuoluit instantiam causæ, sed*
etiam nullitatem sententia.
5 *Cognitio incipienda est ab his, de quibus facilior est*
probatio.

DECISIO XXIX. *aliàs* 434.

1 NOta † vtrùm primò sit cognoscendum de
lesertione appellationis, quàm de nullita-
te sententiæ: credo quòd sit dicendum, quòd
2 aut † iudex qui cognoscit de appellatione non
poterat cognoscere de nullitate, nisi virtute ap-
pellationis, vt quia est iudex delegatus super cau
3 sa appellatinnis illis, vel † erat metropolitanus,
vt de foro competenti. capitu. Romana. libro 6.
& tunc credo quòd sit priùs cognoscendum de
desertione, quàm de nullitate, quia si appellatio
est deserta, tunc non deuoluitur ad talem iudi-
cem cognitio super nullitate, si verò non est de-
4 serta, tunc sic: quia † appellatio nedum deuoluit
instantiam causæ imò & nullitatem sententiæ:
vt no. per Inn. de appel. c. dilecto, & per Archidi.
de appel. c. cordi. lib. 6. super verbo, de partium.
in fine. versic. hic quæro. & ideò cùm desertio sit
præiudicialis in hoc casu cognitioni de nullita-
te, priùs de ea est inquirendum. argument. C. de
adulte. l. quoniam. C. de iudi. l. 1. Si autem poterat
a cognoscere de nullitate^a etiam sine appellatione.
vtpote quia expressè erat causa nullitatis cõmis-
sa, & etiam causa appellationis, vel quia talis or-
dinarius erat superior, qui adiri poterat non so-
lùm per viam ordinariam appellationis, imò etiá
per viam simplicis querelæ. arg. notatorum per
Cyn. C. si cert. peta. l. si absentis. in tertia oppo. &
credo quòd si causa nullitatis habet prompram
indaginem, quia est notoria, vel apparet ex actis,
tunc credo quòd primò debeat cognosci de nul
5 litate, & pronuntiare. argu. pro hoc, quia † inci-
pienda est cognitio ab illis, de quibus facilior est
probatio. extra. de electio. c. si fortè. & not. Inno.
in c. auditis. super verb. constiterit. de præscript.
Item quia illa est præiudicialis desertiooi, quia si
sententia fuisset nulla, per consequens appella-
tio non fuit necessaria. argu. ff. de appella. l. si ex-
pressim. imò nec tenuit finem cognitionis iusti-
tiæ, vel iniustitiæ primæ sententię, & sic per con
sequés nec appellatio potest dici deserta, vel nõ
deserta nec aliquem effectum continens iusti-
tiam per iniustitiam. Si autem cognitio super de-
sertione habet altiorem indaginem, tunc posset
simul cognosci super vtraque, & pronuntiari su-
per eo quod primò poterat determinari: sed da-
to quòd primò esset pronuntiatum super deser-
tione appellationis, posteà apparebit, cùm pro-
nũtiabitur super nullitate, an illa desertio potue-
rit sortiri effectum, vel non, videas Inno. in c. soli-
citudinem. de appella. circa fi. vbi etiam insimul
quis possit prosequi istas duas vias.

ADDITIO.

a *Cognoscere de nullitate. Adde Bar. in l. si expressim.*
ff. de appella.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator an admittatur ad cedendum bonis,*

DECISIO XXX. *aliàs* 554.

1 VTrùm † spoliator volens cedere bonis, sit
audiendus antequã integrè restitutus fuerit
spoliatus, ad fructus, in quibus spoliator extitit
condemnatus? Videtur quòd non. c. alma mater.
§. illa. in fi. de senten. excommuni. Item quòd po-
test hac pœna puniri. Item ad hoc facit ff. de col-
latio, bono. l. 1. §. si cum duobus. & quod no. Inn.
in ca. Odoardus. extra. de solutio. In contrarium
facit extra. de elect. c. quia sæpè. in fi. cum ibi nota.
per Archi. & quod no. Archi. de vsuris. ca. quan-
quam. lib. 6. super verbo, patiuntur. & quod no.
Spe. titu. de posses. & peti. §. 1. ver. sed cùm spolia-
tus. & quia fructus sunt res prophanæ, & excc-
ptio spoliationis de re propbana cùm agitur de
spoliatione beneficii non admittitur, vt in c. fre-
quens. in fin. de restitutio. spoliato. libro 6.

SVMMARIA.

1 *Cessioni bonorum, vtrùm cum iuramento renuntia-*
ri possit?
2 *Respublica interest habere homines liberos.*
3 *Iuratus nõ vendere si vendat, efficitur periurus: at-*
tamen venditio tenet,
4 *Renuntiare quilibet potest iuri suo.*
Cessionis bonorum triplex est effectus.

DECISIO XXXI. *aliàs.* 567.

1 VTrùm † possit renuntiari cessioni bonorũ^a
a cum iuramento, vt sic renũtians posteà nõ
sit audiendus ad cessionem faciendam, nec pos-
sit cedendo bonis euadere à creditoribus: & vi-
detur quòd non: quia talis renuntiatio est con-
tra bonos mores, vt argumen. not. per Cynum.
C. qui bon. cede. pos. l. vlti. & argu. regulæ iuris,
non est obligatorium contra bonos, &c. de reg.
iur. lib. 6. Item secundò sic, quia per talem renũ-
tiationẽ astringeretur ad pœnã detrusionis car-
ceris. per not. in l. fi. C. qui bo. ced. pos. ex quo se-
quitur primò inhumanitas, & crudelitas sine cõ
modo creditoris, quia forsan ibi detrusus debi-
tor inhumaniter vexaretur, & fame forsan mo-
reretur propter inopiam. argu. l. reo criminis. ff.
de solutio. nec ex hoc creditor reportabit com-
modum, cùm ibi existẽs nihil lucrari, vel acqui-
rere possit, quod forsan extra faceret, & ad pin-
guiorem fortunam veniens satisfaceret credito-
ri: ergo cùm renuntiatio debitori noceat, & cre-
ditori non prosit, non teneat, cùm ex hoc credi-
tor sit canonicus, & veniat contra præceptum
charitatis. arg. ff. de euict. l. fi. ff. de app. l. non tan-
tùm. quia deducit ad illicitum, vel saltim potest
deducere. argumen. no. de pact. c. quamuis. libro
6. per Archiadiaco. super verbo, æternæ salutis.
Item tertio sequeretur, quòd debitor sic de-
trusus in carcerem non posset audire diuina of-
ficia, nec ecclesiastica recipere sacramenta pro

libiro

libito voluntarie, nec audire prædicationem verbi Dei, ex quo forsan posset deduci ad infidelitatem, ergo talis renuntiatio, quæ posset deducere in peiorem statum salutis æternæ, nō posset vinculari iuramento. argu. no. per Archi. in d. c. quāuis. de pact. libro 6. super verbo, æternæ salutis.
2 Item quartò sequeretur † damnum reipublicæ, cuius interest habere homines liberos, vt sibi seruire possint. arg. sol. matri. l. 1. in fine. & quia forsan dicti debitoris seruitio indigebat: ergo in eius præiudicium tales renuntiationes non possent vinculare iuramentum. ff. ad municip. l. fina. Item quintò iuramentū præiudicat vxori & liberis, quibus nō poterit debitor necessaria quærere, nec ministrare, nec eos alere, ergo, &c. ar. c. cùm contingat. de iureiurand. Item videtur talis renuntiatio astringere ad quādam speciem perpetuæ seruitutis, & eius libertatem infringere: quod esse non potest. ff. de condi. & demonstratio. l. Titio centū § Titio. ff. de libero homin. exhi. nihil enim. & C. de actionib. & oblig. l. ob æs. Item si talis renuntiare non valeret sequeretur, quòd perpetuò cogeretur debitor remanere excommunicatus: quia si pro debito excōmunicaretur, non absolueretur, donec bonis cederet, vt c. Odoardus. de sol. nūc autem propter renuntiationem cedere non posset. ergo, &c. hoc autem videretur inductum in salutis animæ præiudiciū ergo, &c. arg. no. in ea. cùm contingat. de iureiur. & c. quamuis. suprà allegatis. Item pro hoc, quia secundùm communem opinionem simplex renuntiatio non valet, iuxta nota. per Cynū in l. 1. C. qui bon. cede. poss. ergo nec vinculabitur iuramento, non obstante si cedar bonis nihilominùs valet cessio, sed cedens est periurus, sicut di-
3 citur in simili † de iurante non vendere: vt not. Inn. in c. dilecto. de præbend. vel de iurante non testari, vt not. 13. quæstio. secunda. ca. n. vltima voluntas, cùm in cessione bonorum non videatur, quòd sit opus conditione iudiciali. ff. de cessi. n. bon. l. fi. Nec est necessarium factum iudicis admittentis, vel eam ad admittendum decernētis, sed per se, & de se sortitur effectum ex facto cedentis solùm cū sufficiat professio voluntatis. C. qui bon. ceder. poss. l. tertia. sicut in simili sufficit sola cognitio coram iudice bonorum possessionis, nec etiam est opus, quòd iudex eam decernat. C. qui admit. ad bono. possessio. l. fi. ergo si eō tra iuramentum fiat factum tenebit. argu. no. per Ioan. Andr. de regu. iur. c. quod semel. libro 6. In
4 contrariū videtur, quòd † quilibet potest renuntiare iuri suo, vt l. si quis in conscribendo. C. de pact. Item quare per iuramentum vel eōtentionem quis posset se cogere, vel constringere ad carcerem, patet, quia talis carcer pro debito solùm debet esse quædam detentio in aperta & libera custodia. C. de exaction. tributo. l. nemo. libro decimo. ex qua non potest sequi nec crudelitas, nec inhumanitas. Item quia talis esse sub custodia non videtur, nisi tenere quoddam ostagium ad quod tenendum potest quis se obligare, vt extra de iureiurando. cap. ex rescripto. cum ibi nota. Potest responderi, quòd potest renuntiare beneficio cessionis per iuramentum: quia istud scilicèt non cedere sit in potestate renuntiantis, ergo, &c. cs. quamuis. de pact. libr. 6. Nec obstant contraria: pro quorum solutione sciendum est pro euidētia, † quòd triplex est effectus cessionis bonorum. Vnus, quia liberatur à pœna carceris, iuxta notata in l. 1. de his qui bon. cede. poss. Secundus, quia habebit tunc priuilegium, quòd non possit conueniri, nisi inquantum facere possit quoad posteà quæsita, vt l. 4. ff. de cessio. honorum. Tertius secundùm quorundam opinionem, quia tollitur obligatio ciuilis naturali sola remanente, vt not. ff. de fideiussori. l. vbicunque licèt illa opinio mihi non placeat: quia non tollitur ciuilis nec naturalis, sed eius effectus differtur, donec facere possit. adhuc tamen plenius not. per Cynum in dicta l. prima. C. qui bon cede. poss. in 9. quæstio. Sed dico, quòd talis renuntiatio quòd cedatur bonis prodest, & valet in præiudicium secundi & tertij effectus: videlicèt vt quoddammodo non possit cedere bonis, ne gaudeat priuilegio, ne conueniatur nisi inquantum facere potest. Et nota, quòd propter hoc non habet aliquam dilationem, ne conueniatur, donec facere possit: imò semper de qui buscunque quærendis tenebitur insolidum, etiam non habita ratione ne egeat. Nec obstat ad hoc l. aliena. §. eleganter. ff. solut. matrimo. quia illud verum in eo, cui competit priuilegium tale ob reuerentiam personæ secùs vbi competit ratione contractus, vel alia ratione: vt not. gloss. ff. de reiudic. l. si conuenerit, vel etiam in eo cui priuilegium tale tempore renuntiationis competebat, secùs autem vbi non competebat: sed competiturum erat, quia tunc faciliùs impedire potest ne competat: quia multa, &c. argu. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. sicut in simili dicitur per argumentum iuris ciuilis: licèt non tollatur obligatio naturalis, tamen per prohibitionem iuris ciuilis bene potest impediri ne oriatur. ff. de donatio. inter virum & vxoré. l. 3. §. sciendum. & ita concordat cum l. 3. ff. de condictio. indebi. ad quod etiam not. per Cyn. C. de in integr. resti. l. si curatorem habens. quantùm verò ad effectum primum, ne detrudatur in carcerem potest dici, quòd non valeret renūtiatio etiam cum iuramēto: vbi per intrusionem sequi possent dicta inconuenientia, vel sequi deberēt: imò ad tales non se extendit. Sed vbi intrusio fieret ex aliqua humanitate, iuxta l. nemo. de exactio. tribut. libro decimo Codi. & possit ex ea verisimiliter sequi commodū creditoris: putà quia forsan habebat debitor amicos, qui antequam permitterent eum capi, vel saltem in carceribus diu morari, soluerent pro eo debitum, vel forsan quia fugere volebat, & sibi de propinquo sperabatur obuenire: vnde totum debitum, vel pars solui posset, vel forsan erat homo vagabundos, qui non curabat operari, cùm esset artifex bonus, & repositus in certo loco bene posset operari, & ex suo artificio lucrari vnde satisfacere posset creditori vel in totum, vel in partem: tunc crederem renuntiationem sibi præiudicare etiam quoad primum effectum. & sic cedendo non posset se liberare quominùs posset detrudi in carcerem, dum, tamē ex tali intrusione adeò sibi non adimeretur libertas, quominùs

nus posset percipere ecclesiastica sacramenta, & saluti animæ suæ incũbentia facere: nec aliquod salutis æternæ præiudiciũ posset incurrere, nec nimia inhumanitas, vel crudelitas sequi posset, & ita stant argumenta in oppositum facta. Alio modo possum dicere, quòd renũtiatio facta valeat cum iuramẽto: quia est in eius potestate nõ cedere. Nec obstat quod dicitur, detrudetur in carcerem, fateor. & cùm dicatur, quòd sequuntur inconuenientia prædicta, nego: quia si iudex videret, quòd illa inconuenientia sequerentur, tunc relaxabit eũ: quia talis intrusio debet intelligi quòd fiat ciuili modo, & ne aliqua crudelitas, vel nimia inhumanitas, vel salutis æternę pręiudicium sequatur. arg. ff. de serui. l. si cui. ibi cùm dicit, ciuili tamen modo. & ex hoc credo quòd valeat renuntiatio etiam simpliciter sine iuramẽto: quia quilibet potest renuntiare iuri pro se introducto, vt d. l. si quis in conscribendo. pro quo l. fin. C. qui bon. cede. possunt. vbi tacitè renuntiat beneficio cessionis recipiendo quinquénalẽ. ergo, &c. multò fortiùs posset renuntiare. Pro hoc faciunt aliæ rationes recitatæ per Cyn. in d. l. 1. in vltima. quæstione. Nec hoc est cõtra bonos mores: quia priuilegium quod per talem renũtiationem perdit, scilicèt quòd non cõueniatur, nisi inquantum possit facere, non debebatur sibi ratione personæ: vt erat in dicta l. alia. §. eleganter. Sed alia ratione, & ideò renunciare potest illi priuilegio, iuxta notata in dicta l. 1. & in dicta l. si conuenerit. de re iudicata. præsertim cum tẽpore renuntiationis nondum sibi competeret illud priuilegium, sed per cessionem competiturũ erat: & ideò faciliùs posset impediri, ne incipiat competere, nec priuilegium de non incarcerando protendatur ad aliquem casum, qui esset contra bonos mores, vt prædixi. Nec obstat responsio vltima: quòd si non obstante renuntiatione cedat bonis tenebit cessio: licèt periurium incurrat. quia illud esset verũ quòd teneret cessio quo ad bona, & eorum perderet dominium, aut possessionem, tamen non teneret quoad effectus iuris prædictos, quin non obstante cessione modo posset incarcerari: ciuiliter tamen & humano modo, & insolidum etiam posteà quæsito etiam non deducto ne egeat cõueniri, quia licèt perditio dominii & possessio bonorum sit in sua potestate, tamen non gauderet dictis priuilegiis, ex quo eis renuntiauit. Vel etiã posset dici, quòd postquam cessio bonorũ remittitur quoad perditionem bonorum possessionis eorum etiam non teneret cessio in præiudicium creditoris, vt putà si sint talia bona, quæ non essent vtilia creditori, quæ forsan possunt vendi, & ex eis redigi pecunia. & si creditor haberet vendere, vel venditionem bonorum procurare, nimium vexaretur, vel laboraret, vel non posset ita faciliter reperire emptorẽ sicut ipse debitor, qui cessit. Nã certè tunc crederem quòd nõ valeret cessio, imò adhuc esto etiam quòd alia essent adhuc bona sufficientia ad debitum exoluendum, crederem compellẽdum iuris remediis ad solutionem debiti, vel per incarcerationem, vel aliàs, nõ obstante tali cessione, & sic ipsemet eorum distractionẽ faceret, vel procuraret, vt exinde debitum solui possit propter renuntiationem. Nam debitor ex tali facto suo non debet creditori preiudicium generare, vel parare. argumen. ff. de reg. iur. l. non debet alteri per alterum, & non obstat alia ratio cũ dicitur, quòd semper remanere habebit excõmunicatus, si non potest cedere bonis, quod nego. Nam dico, si doceat de inopia, & impotentia soluendi aliàs, quàm per cessionem, putà per testes, vel iuramentum, vel quia est notorium, vel quia põt docere de casu fortuito, per quẽ perdidit bona sua, est ab excommunicationis sententia absoluendus. Nam dicta decret. Odoardus. de sol. non exigit aliud, nisi quòd constet quòd non possit soluere in totum, vel in partem, quod aliàs bene constare potest per cessionem. Et licèt Doctores dicant ibi de remedio cessionis, hoc dicunt: quia ille est vnus modus, per quem clarè, & faciliter constare potest, & sic non negant quin per alium modum, quàm per cessionem constare possit, quin etiam absoluendus etiam si bonis non cederet, præsertim si cedere non posset obstante renuntiatione, vel iuramento, quare non obstat. vbi tamen cedere posset, quia non obstaret renuntiatio, licèt etiam si non cederet, constito, aliàs de impotentia soluendi, esset absoluendus ab excommunicatione: tamen cùm veniret ad pinguiorem fortunam bene cõueniretur, & teneretur insolidum: nec haberet priuilegium ne conueniretur, nisi inquantum facere posset, nec gauderet priuilegio cessionis. sic intelligo illum text. d. c. Odoardus. in fi. secùs tamẽ si cessionem bonorum fecisset, & in hoc interdũ vtilius est cedere bonis qua vtilitate non gaudet, cùm renuntiauit beneficio cessionis. vide decision. 4. suprà de renuntia. & decisio. 2. suprà de arbitris.

ADDITIO.

a *Renuntiari cessioni bonorum. Adde Fely. in ca. ex rescripto. extra. de iureiurando. in 3. col. versi. & ista dicuntur. Staphy. in tracta. de lit. grat. & iusti. vers. quando quis petit.*

SVMMARIVM.

1 *Renuntians liti & causa censetur etiam renuntiare iuri, quod habet tam in causa prophana quàm spirituali.*

DECISIO XXXII. *aliàs 678.*

1 DIc, † quòd si aliquis in aliqua causa prophana renuntiat liti & causæ, quæ inter aliquos in iudicio vertitur ex aliqua causa, quòd etiam renuntiat iuri quod habet: vt l. postquam liti. C. de pactis. & idem etiam videtur in causa spirituali si fiat: vt in capitu. pridem. ibi liti. de pactis. & ita etiam videtur ibi sentire Inno. secundùm Ioan. And. & Paul. in c. gratiæ. de rescri. in clemẽ. hoc etiam tenet maior pars Dominorum. Sed dominus Petrus de Sarcenato auditor sacri palatii, & cõtradictarum dicit, quòd si quis liti & causæ in causa prophana, renuntiat etiam iuri: secùs in causa spirituali.

SVMMARIA.

1 *Violentia facta domui vacua non sufficit ad cōdemnationem fructuum percipiēdorum, & distributiones quotidiana non computantur in valore beneficij impetrati secundum communem aestimationem.*

2 *Distributiones quotidianae non computantur in valore beneficij impetrati ex communi aestimatione.*

DECISIO XXXIII. aliàs. 417.

1 NOta † non sufficit quoad cōdemnationem fructuum percipiendorum faciēdam probare, quòd tempore spoliationis fregerit ostia, vel similia fecerit, nisi facta fuerit violentia personae spoliatae, vel familiae suae existēti in domo: quia poterat esse quòd domus erat vacua. & sic censetur nulli facta violentia. iuxta nota. in capit. cùm ad sadem. super verb. interdictum vnde vi. de restit. spoliato. in Spec. titu. de peti. & possess. §.

2 1. circa finem. Item quando impetratur † certum beneficium certi valoris, fructus secundùm cōmunem aestimationem, distributiones quotidianae in huiusmodi valore fructuum non sunt cōputandae. Ratio, quia illae dantur ratione cuiusdā ministerii personis, purà interessentibus, & non de corpore beneficii, & ideò sub illa non cōprehenduntur, prout legi. & not. de praeben. c. licèt. & de cleri. non resid. c. vno. lib. 6. & ibi per Ioan. And. & Inno. & meliùs per eundem in addi. Spec. de concess. praeben. Pro hoc facit optimè c. fin. de concess. praeben. §. in illis verò. lib. 6. vbi distributiones quotidianae sunt aliud, quàm illud quod datur ratione praebendae.

SVMMARIVM.

1 *Attentans lite pendente debet condemnari in fructibus percipiendis si petatur.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 482.

1 NOta, † attentans aliquid in praeiudicium litis pendentis non solùm in fructibus perceptis, sed etiam qui percipi potuerunt, debet condemnari, si hoc petatur, quia dolosus, & temerarius, & malae fidei possessor esse censetur, qui in huiusmodi fructibus de iure venit condemnandus. de restitutione spoliatorum. capitu. grauis. cum ibi not. per Ioannem. vide suprà deci. 25. hoc titul.

SVMMARIVM.

1 *Auditor si pronuntiat, appellationem desertam, non potest condemnare in expensis, neque imponere perpetuum silentium, nisi seruatis terminis.*

DECISIO XXXV. aliàs 609.

1 NOta, licèt † dominus auditor sacri palatii pronūtiauit aliquā appellationem fore desertam, & posteà petatur ab eo, quòd pronouciet sententiam transiuisse in rem iudicatam, ratione cuius appellationis etiam petitur quòd imponatur silentium illi, contra quē lata est sententia, & etiam quòd condemnet eum in expensis, quod non potest facere, nisi termini sacri palatii seruentur, aliàs executionem habere non posset. Et ita seruat sacrum palatium. pro hoc capitu cùm dilectus. extra. de dolo & contumacia, cum similibus.

SVMMARIVM.

1 *Expensarum condemnatio pro executione sententia lata pro possessore non fit: secùs si fieret pro nō possidente.*

DECISIO XXXVI. aliàs 694.

1 NOta, † quòd si executio sententiarum diffinitiuarum, vel alicuius sententiae diffinitiuae petatur pro possidente, tunc non fit condēnatio expensarum pro dicta executione, cùm iam habeat possessionem: pro qua habenda conceditur dicta executio. Secùs autem si supradictae sententiae latae sint pro non possidente: & petatur executio praedictarum sententiarū, quia tūc fit condemnatio expensarum pro dicta executione, & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Expensa attentatorum taxantur antequam pronūtietur in principali, & super sententia taxantur ad tantum quantum taxarentur in negotio principali.*

DECISIO XXXVII. aliàs 454.

1 NOta, † si fiat cōdemnatio expensarū in causa attentatorum, potest fieri taxatio earundem ante sententiae prolationem in principali, & pro sententia super attentatis lata tātùm taxabitur, quantùm pro sententia super principali facta: quia vim diffinitiuae habet, vt in consti tutione Ioan. 22. & pro registro quantū aestimabit pro aduocato, aut procuratore ad arbitrium iudicis remittitur prout plus, vel minus eos laborare inuenerit. vide deci. 25. suprà eod. & decisi. 1. suprà de offi. iudic.

SVMMARIVM.

1 *Expensa aduocatorum, & procuratorum, qui gratis seruierunt peti possunt, si remittuntur animo remunerandi, aliàs non.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 534.

1 SEd † quid si habuit procuratorem, & aduocatum amicos suos, qui propter curialitatem & beneficia aliàs ab eo recepta noluerunt ab eo salarium: an tunc possit petere expensas pro procuratore & aduocato? Videtur distinguendum, aut illi remittunt sibi animo, & causa remunerādi, & tunc petere posset aut non, & tunc nō. per l. idémque. §. fi. & l. si verò non remunerandi. in princip. ff. manda.

Q EPIT

EPITOME.

Auditores palatij non possunt exequi sententias suas, sed alij delegati sic infra annum.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus habet annum ad exequendum sententiam.*

DECISIO XXXIX. aliàs 614.

1 Dic,† quòd licèt iudex delegatus de iure habeat annum ad exequendum suam sententiam, vt c. quæ teoti. extra. de offi. delega. Auditor sacri palatii suam sententiam exequi nō potest: sed dominus Vicecancellarius, vel Cameratius domini nostri Papę suis viis, & modis super hoc consuetis prouidet.

SVMMARIVM.

1 *Expensarum condemnatio si omittatur in sententia lata super possessorio, non poterit demum peti in petitorio: secùs est de fructibus.*

DECISIO XL. aliàs 661.

1 Est sciendum † quòd si in aliqua causa procedatur in possessorio, suspenso petitorio, & pronūnetur super possessorio restitutorio, & omittatur condemnatio expensarum, posteà nō potest deduci in petitorio. Secùs autē quoad fructus perceptos restituendos, & qui percipi potueruot si fit easus. & ita tenent aliqui domini de Rota sacri palatii. pro hoc facit c. 1. de cau. possessio. & proprieta. & capit. ad compescendas. de sequest. possessio. & fruct. io clementi. In contrarium tamen videtur facere Inno.

SVMMARIVM.

1 *Expensas vbi quis per se causam agitauit, non habebit pro aduocatis, & procuratoribus non conductis.*

DECISIO. XLI. aliàs. 533.

1 An ducens † causam suam propriā, qui non habuit procuratorem io causa, & obtinet, cuius aduersarius etiam condemnatur in expensis, possit petere interesse, expensas, salaria procuratoris & aduocati, quæ dedisset, & essent taxata in curia si eos habuisset? facit quòd sic. ff. rem ratam habe. l. si procurator. circa medium. In oppositum facit ff. de fideiussor. l. si stipulatus. & quod not. gloss. io c. cùm pro causa. de procuratorib.

SVMMARIVM.

1 *Auditor taxat expensas factas in partibus lite coram eo pendente.*

DECISIO XLII. aliàs 279.

a 1 Nota, a † quòd auditor in curia deputatus potest taxare expensas factas in partibus, dum tamen sunt factæ post litem inceptam coram auditore. Secùs si ante litem inceptam. & istud approbat audientia.

AVDITIO.

a *Nota. Vide & concord. deci. 44. infrà eod.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor pendente appellatione cui dedit reuerentiales, non potest taxare expensas, quarum taxationem sibi in sententia retinuit.*

DECIS. XLIII. aliàs 636.

1 Si † dominus auditor sacri palatii pronūtiauit in aliqua causa diffinitiua, & etiam condemnando in expensis retinēdo sibi taxationem earum, si est appellatum ab eo, & dat apostolos reuerentiales, sicut fieri debet, quando est appellatum à diffinitiua, tunc pēdente appellatione nō debet facere dictam taxationem, nec aliquid innouare, nisi causa reducatur ad eum. & ita seruat sacrum palatium.

SVMMARIVM.

1 *Auditor taxat tantùm expensas factas coram eo, nisi habeat ex speciali commissione.*

DECISIO XLIIII. aliàs 735.

1 Nota,† quòd quando fit taxatio expensarum in aliqua causa per aliquem dominū auditorem, quòd tunc non debet taxare, nisi expensas factas coram eo, siue fiant in prima instantia, siue in secunda, siue in tertia. Ita seruat Rota dominorum auditorum sacri palatii. Hoc intellige, nisi per commissionē daretur potestas, prout fit quotidiè.

SVMMARIVM.

1 *Vicecancellarius non dat executores sententia, nisi seruatis terminis palatij.*

DECISIO XLV. aliàs 792.

1 Sciendum est † quòd executor à Vicecancellario in aliqua causa non conceditur secundùm stylum sacri palatii, nisi fiot seruati termini sacri palatii. In ea tameo aliqui dicunt quòd etiā Vicecancellarius concedit, si seruati sunt termini in partibus in prolatione sententiæ in causa, quæ per appellationem venit ad curiam Romanam, in qua pronuntiatur malè appellatum, & benè diffinitum.

SVMMARIVM.

1 *Expensæ non debent taxari, nisi finitis tribus instātijs: aliàs reuocatur taxatio per viam attentati.*

DECISIO XLVI. aliàs 831.

1 Nota, dic † quòd si feratur sententia, in qua pars cōdemnabitur in expēsis, fuitque appellatum

pellatum, nunquam expensæ sunt taxandæ, donec causa fuerit finita per tres instantias, quòd si fieret taxatio per iudicem ad quem reuocantur per modum attentatorum.

DECISIO XLVII. aliàs 533.

AN ducens causam suam propriam qui non habuit procuratorem in causa, & obtinet, cuius aduersarius etiam fuit cōdemnatur in expensis, possit petere interesse, expensas, salaria procuratoris & aduocati, quę dedisset, & sunt taxata in curia, si eos habuisset; facit quòd sic. ff. rem ratā haberi. l. si procurator. circa medium. In oppositum facit ff. de fideiuss. l. si stipulatus. & quod no. glo. in c. cùm pro causa. de procurato.

DECISIO. XLVIII. alias 534.

SEd quid si habuit procuratorem & aduocatū amicos suos, qui propter familiaritatē & beneficia aliàs ab eo recepta, noluerunt ab eo salarium, an tunc possit petere expensas pro procuratore & aduocato: Videtur distinguendum, aut illi remittunt sibi animo & causa remunerandi, & tunc petere posset, aut non, & tunc non, per l. idēm que, §. fin. & l. si verò non remunerandi. in princip. ff. manda.

De appellationibus.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio intimata solum parti, deuoluit quantū ad ipsam partem tantum.*

DECISIO I. aliàs 4.

1 NOta, † quòd causa appellationis in curia censetur deuoluta quantū ad appellatum, & illos quorum interest, quando intimata est in loco publico, vel ecclesia cathedrali. Si autem intimata sit solū parti, quantùm ad partem solùm est deuoluta, cui est intimata. de quo dic vt in c. causam. de electio. in clem. super verb. deuolutis. per Io. Andr. arg. l. si in rem. § 1. ff. de rei vendica. quia quilibet præsumitur ignorans: iuxta l. verius. ff. de proba. l. item veniunt. ff. de peti. hæredi. & l. denuntiasse. ff. de adulte vide deci. 4. suprà de dolo & contuma. decis. 23. suprà de re iudi. & decis. 11. 18. & 20. infrà. eod. tit. Et quando causa prophana dicatur deuoluta ad curiam, vide deci. 16. & 48. suprà de rescrip. decis. 8. suprà de iudic. decis. 4. de foro cō peten. decis. 21. 31. 35. 36. & 49. infrà eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis post appellationem desertā debet pronuntiare se non iudicem.*

DECISIO II. aliàs 5.

1 NOta, † quòd vbi appellatio [a] est deserta, auditor impetratus in causa appellationis solùm habet se non esse iudicem pronūtiare: quia post desertionem, si prosequatur causam appellationis non ideò minùs prima sententia transit in rem iudicatam. c. si appellationē. de appella. in cle. & videtur notare gl. in l. eos. in prin. C. de appel. & habet stylus papalis quòd pars appellans citatur tantùm ad docendum de diligentia in prosequendo, de quo si non doceatur, expeditum est, quòd solùm lapsus temporis excludit, vt no. in c. plerunque. de rescriptis. iuncta l. fi. C. de tempo. appellatio.

ADDITIO.

a *Appellatio. Adde deci. 14. suprà eo titul. in nouis. & Thom. Fastol. caus. 3. dub. 9. inci. secundū dubiū erat.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio extraiudicialis intimari debet per procuratorem appellato.*

DECISIO III. aliàs 12.

1 NOta, † quòd vbi appellatur [a] extra iudicium, intimatio habet fieri ipsi parti per procuratorem, sicut appellatio. sic videtur notare Io. Andr. in ca. causam quæ. de elect. circa principium. in clemē. licèt contrarium videatur, quia posito quòd appellatio debeat fieri per procuratorem, tamē intimatio sufficit quòd fiat per quemcunque: quia per intimationem nihil domino acquiritur, sed quod acquisitū est, ampliatur, & ad effectum perducitur, ideò non mirum si per quamcunque personam tale exercitium intimationis adimplere possit, vt dicitur in simili. ff. de vsuris. l. qui solidam. in fi. & l. licèt. de cōstit. pecu. l. prohibere. quod vi aut clam. pro hoc. l. item veniunt. §. petitam. ff. de petitio. hæredita. primam tamen opinionem audiui, eamque veram terminari in Rota.

ADDITIO.

a *Vbi appellatur. Adde deci. 18. eo. tit. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem potest facere gratiam parti in expectando eum.*
2 *Illegitimè natus, vel malus administrator quando quis dicitur, cui incumbat probare.*

DECISIO IIII. aliàs. 26.

1 NOta, † quòd iudex ad quem appellatur, potest facere gratiam parti in expectando eā, dum tamen duret iurisdictio, vt notatur in capi. quamuis. super verbo, competentem. de electio. libr. 6. ad quod ca. consuluit. de offic. delega. Cui autem incumbat probatio, quando quis dicitur illegitimè natus, vel dicitur malus administrator: dic vt notatur in cap. si forte, super verbo, defectu. de elect. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum statuimus. de elect. lib. 6. habet locum in prouisione facta & fienda.*

DECISIO V. aliàs 28.

1 NOta,† qoòd c.statuimus.de elect.libr.6.haber locum fine appelletur à prouisione facta siue fieoda.& idem est in c.vt circa.eod.titul. & lib.notatur per Archid.in verbo,facta. tameo
a in hoc est differentia,[a] quia ca.statuimos. procedit fiue fiat in iudicio fiue extra.vt not.in allega. ca.super verbo,impugnat.Constitutio tamen vt circa.oon habet locom,oisi in extraiudicialibus: vt c.constitutio.de elect.libr.6. quia tunc debet seruari solennitas illius cap.aliàs si iudicio monitus ab executore non habet seruare illam solennitatem.& vide suprà de restibus.decisi.13.

ADDITIO.

a *Differentia.Adde infrà Thom.Fastol.caus.7.dub. 24.caus.28.dub.52.caus.31.dub.59.& ibi vide quomodò differant c.statuimus.& c.vt circa.de electio. lib.6.& adde decis.13 suprà de testib.& attestatiq.*

SVMMARIVM.

1 *Judex à grauamine recepta appellatione potest inhibere,& quid in auditoribus sacri palatij.*

DECISIO VI. aliàs 44.

1 NOta,† qoòd per auditorem non fit inhibitio[a] regulariter in causa,nisi lite côtestata,vel post datum terminum ad impugoandum,& iustificandum appellatiooem:quia tunc videtur peodere lis,vt c.ex parte.de verbo. significatio.iuncto c.fi.vt lite pendenre.in clem. posito quia lis non fuerit cootestata,de quo dic, vt notatur in c.fi.vt lite pendente.in clementio. Ioã.tamen Monach.dicit,quòd ex quo iudex appellationem recipit,porest inhibere.de appellat. Romaoa.super verbo,inhibere.lib.6.

ADDITIO.

a *Jnhibitio.Adde cum hac decisio.78.& 81.suprà,de rescrip.decis.4.suprà de foro compe.decis.2 suprà vt lite penden.& decis.24.25.& 30.suprà de dolo & cõtumacia.*

SVMMARIVM.

1 *Judex appellationis potest appellationem pronuntiare desertam.*

DECIS. VII. aliàs 50.

1 NOta,† qoòd auditor datus in causa appellationis potest de desertione cognoscere, & porest decernere appellationẽ esse desertam. Ad quod facit l.2.§.fioa.cum ibi notatis. C.de tempo.appel.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si non obtulit se coram iudice à quo probaturum exceptiones per se propositas,iudex ad quẽ antequam pronuntiet bene appellatum, habet cognoscere de veritate exceptionis,& probationes admittere.hoc dicit vsque ad §.& ibidem. Judex appellationis à grauamine,si post appellationem lata fuerit sententia super negotio principali, poterit simul de vtraque sentẽtia cognoscere etiam parte inuita.*

DECIS. VIII. aliàs 81.

1 NOta,† quòd vbi est appellatum, eo qoòd exceptiones legitimæ ooo admittebantur,si pars proponens tales exceptiones non obtulit se probaturum,iudex appellationis antequam pronuntier beoe appellatum, habet cognoscere de veritate exceptiõis, & probationes admittere super eisdem:secùs si ab initio coram iudice à quo obtulisset exceptiones se probaturum. Sic videtur notare Ioã. Monach in capitu.noo solùm.de appella.lib.6.iuncto capi.interposita.cum ibi notatis per Ber & per Innocẽ. Et ibidem not.Innocen.quòd iodex appellationis insimul debet cognoscere de negotio principali, si super principali est lata sententia post appellationem, & de caosa appellationis, nec esset audiendus aduersarius,si peteret,quòd primò cognosceret super appellatione quàm super principali,super qoo seotenòa lata fuit post appellationem.de quo dic,vt capi.cordi.per Doct. super verbo,de partium.propter abbreuiationẽ litis cognoscitur de vtraque appellatione, scilicèt,quæ facta dicitur à graoamine, & post diffinitiuam, sicut ponitor io c.super eo.de appellatio.vide in c.1.de appel.lib.6. & vide decisi.4.suprà.de foro competenti.

DECISIO X. aliàs 705.

DIc quòd mala appellatio defert causam ad curiã Romanã.& hoc est io appellatione.

SVMMARIA.

1 *Attentata post appellationem vbi petuntur reuocari,non tenetur petitor probare se priùs possedisse,nisi aduersarius præsumeretur de iure communi, & ex causa verisimili possidere.*
2 *Remissio ad partes nõ conceditur pro probãdis attentatis.*
3 *Fatalia non recurrunt agenti super attentatis.*

DECISIO X. aliàs 89.

1 NOta,† quòd vbi post appellatiooem,vel litis pẽdentiam aliquid dicitur esse attentatum,sufficit,qoòd ille, qui petit attẽtatum reuocari,probet attentatiooem, licèt nõ probet possessionem quæ est atteotata,vt ootat Innocẽ. in c.dilecti.de maiorit.& obe.& hoc verom,nisi ille contra quem petontur atteotata reuocari de iure communi, & ex causa verisimili præsumatur possidere: quia tonc non reuocareotur attentata,nisi ille cõtra quem attentatum est,probaret se verè possidere tempore attentationis: vt notat Innoceotius io cap.bonæ.de appellationi. circa quod adde not.in ca.dudum.super verbo, dispen

dispensatum.de elect.& capitu. dilecto.in fin.de exceptionibus. Et est ratio istius dicti, quia vbi aliàs de iure communi præsumitur possidere, non videtur pēdente appellatione attētare: sed vti possessione, quam priùs habebat, & sic nō videtur attentatum, nisi probetur alium possidere. argumen. notatorum in ca. cupientes. super verbo, ad totum. per Ioan. Monach. de election. lib. 6. iuncta l. vtique. in fin. de rei vendic. & extra. de restit. spoliato. ad decimas. lib. 6. & vide decis. 5. 6. & 7. vt suprà, vt lite pendē. decis. 2. & 12. suprà de lit. contest. deci. 7. suprà de probat. decis. 10. & 28. de sent. & re iudi. deci. 16. 26. 41. 76. & 79. infrà eo.
2 titu. Aduerte, quia † quando agitur super attentatis non fit remissio ad partes, sed debet recipi probatio in curia, vt in decisi. 7. suprà de probat. decis. 13. suprà de restit. spolia. decis. 1. suprà vt lite
3 pend. & decis. 75. infra eo. & quòd † agenti super attentatis non currunt fatalia, vide deci. 79. infrà eo. titul. Et multa circa materiam attentatorum vide infra literam A. super verbo, appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Appellatus an possit causam deuoluere re integra absente appellato.*

DECISIO XI. aliàs 106.

1 NOta, † quòd appellatus re integra posito, quòd non sint seruata tempora, potest causam deuoluere absente appellante, vt no. Inno. in ca. statuimus. super verbo, mense. de election. libro 6. & Archidiaco. eodem capitu. super verbo, expectata. licèt Compostel. & communiter audientia contrà, & maximè si appareat de sciētia appellantis, præsumitur autem ignorans, nisi scientia probetur. C. qui militare possunt. l. super seruis. libro 12. Et vide omninò decisi. 1. suprà eo. & decis. 33. infrà eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellatiōis potest cognoscere de nullitate, & in euentum pronuntiare appellationem iniustam.*

DECISIO XII. aliàs 109.

1 NOta, † quòd vbi est appellatum à sententia, quæ ipso iure non valet, posito quòd pars non dixerit sentētiam nullam, iudex appellationis poterit cognoscere de nullitate, & si sibi videtur nulla, pronuntiabit appellationem iniustam. argumen. l. fina. de petitione hæreditatis. §. in quadam. ff. famil. erciscundæ. & l. 2. C. de tempo. appellatio. cum ibi notatis. Et inferat causam quare nihil valet sententia. Istum modum pronuntiandi dat glossa in l. 1. quando prouoca. non est neces. hoc videtur notare Archid. in capitulo cordi. super verbo, deproperet. in fine. de appellationibus, libro 6. ad quod notatur in capitulo cùm contingat circa finem magnæ glo. Et potest dicere, quòd in causa appellationis non est necesse dare libellum, & hoc verum, quando appellatur ab interlocutoria, non tamen quando à diffinitiua. vt idem notatur in capitul. 2. de iuramento calum. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Appellans in absentia iudicis non est exemptus ab eius iurisdictione.*

DECISIO XIII. aliàs 136.

1 NOta, † quòd appellans à iudice absente eo tempore, quo appellat etiam absente iudice, nō est exemptus à iurisdictione iudicis, vt notat Inno. in c. dilectus. de appellation. super verbo, innotuerat. de quo dic vt per Archidia. in c. appellatio. de appellationib. libro 6. gl. 2. quod dic vt ibi.

SVMMARIA.

1 *Appellatio malè formata non excludit ius partis.*
2 *Probationum materia est fauorabilis, & amplianda.*

DECISIO XIIII. aliàs 139.

1 NOta, † quòd posito quòd appellatio sit obreptitia, & malè formata, admittuntur articuli de iure partis, quia mala appellatio non excludit ius partis, vt capit. constitutionem. in principio. de election. in clementin. Et appellatio in mala forma, de qua in capitu. vt circa. de electio. libro 6. tantùm excludit materiam odiosam, & obiectus, cùm quisque præsumatur bonus. cap. fi. de præsumptio. Et obiectus, qui dantur in contrarium sunt odiosi, & ideò sunt re-
2 stringendi. Et † materia probationum est fauorabilis, & amplianda, vt l. quoniam. C. de hæreti. capitul. quoniam. vt lite non contestata. & per consequens materia data contra istam fauorabilem est odiosa. de probatio. cap. licèt. de testibus. capit præsentium. lib. 6. & vide deci. 14. suprà de testibus & attesta.

SVMMARIVM.

1 *Appellans à grauamine illato per delegatum, eximitur ab eius iurisdictione quoad omnia: secùs si illatum esset grauamen.*

DECISIO XV. aliàs 163.

1 NOta, † quòd vbi ab aliquo articulo appellatur à delegato. in omnibus aliis videtur exemptus appellans à iurisdictione delegati: secùs est in ordinario, vt notat Ber. in capitulo pastoralis. super verbo. ad tempus. de appellatio. & sic est differentia inter delegatum & ordinarium, vt not. per Innocen. in cap. olim. gloss. fina. de officio delegati.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui non detulit appellationi, non potest præfigere terminum ad eam prosequendum.*

DECISIO XVI. aliàs. 182.

1 NOta,† quòd iudex qui non detulit appellationi, non potest præfigere terminum ad prosequendum appellationem, vt no. Innocen.in ca.fin.de accusatio.de quo plenè in c.veniens.de renuntia.per Ber.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo ante dationem apostolorum an possit testes ad futuros recipere.*

DECISIO XVII. aliàs 198.

1 NOta,† quòd per iudicem à quo est appellatum ante dationem apostolorum nō possunt recipi testes absfuturi, vt in capitul.super eo, & c.ab eo.de appella.libr.6.cùm talis iudex non videatur habere iurisdictionem. sed aliqui voluerunt dicere, quòd si non detulit, valeat receptio: quia videtur habere iurisdictionem ex quo non detulit, & propter periculum.& licèt isti testes absfuturi faciant fidem, non tamen talem, quod per eos valeat ferri sententia, vt notatur per Ber.in c.quoniam.super verbo, cauetur.extra. vt lite non contesta. vide 2.& 3.suprà de testibus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem pendente termino ad prosequendū in partibus assignato, non potest procedere ad instātiam appellati.*

DECISIO XVIII. aliàs 200.

1 NOta,† quòd vbi in causa prophana est præfixus terminus per iudicem à quo est appellatum ad prosequendum appellationem, ante terminum non possunt fieri citationes per audiētiam, nec aliquis actus exerceri.licèt Compost. videatur dicere contrarium in ca.statuimus. extra.de electiọn.libro 6.Pars autem appellata nō potest prosequi appellationem, nisi constet de appellatione, & videatur appellatio: quia non omnis appellatio deuoluit causam, nisi impingat in titulum, vel sit causa, de qua fit mentio in capitul.sæpè.& capitul.Nicolao.de appellationibus.

SVMMARIA.

1 *Appellans à grauamine ante dationem apostolorum potest impetrare commissionem.*
2 *Iudex impetratus vigore appellationis non procedit parte opponente, donec apostoli sint exhibiti.*

DECISIO XIX. aliàs. 214.

1 NOta † secundùm aliquos vbi appellatur à
grauamine ante dationem apostolorum si
2 fiat commissio, valet: sed † tamen iudex appella-
tionis nō habet procedere si opponatur per par
tem, donec sint dati apostoli: quia remanet pri-
mus iudex.

SVMMARIVM.

1 *Delatio appellationi facta ab vno ex tribus delegatis an deuoluat causam.*

DECISIO XX. aliàs 222.

1 NOt.† vbi appellatur à tribus iudicibus [a] de-
2 legatis si vnus solus iudicium deferat appel
lationi, & det apostolos: causa videtur deuoluta, ac si omnes detulissent, maximè quando erant dati iudices cū illa clausula, quòd si non omnes, &c. quia penes quemlibet videtur esse iurisdictio quantum ad istum casum.arg.l.consilio.§ si ff.de cura.furi.maximè si parte appellata volente, seu præsente fuerit delatum appellationi: quia consensus vnius iudicis videtur deuoluere causam appellationis, & ista fuit communis opi.vbi autē pars appellata non cōsensisset, tūc videretur dicendum quòd delatio facta per vnum iudicem, nec datio apostolorū valeat, quia nisi essent insolidum dati, vnus non haberet iurisdictionem sine alio, ergo nō potest à se abdicare iurisdictionem.Pro hoc c.t.de appel.in cle. vbi est appellatum à maiori parte, & coram maiori, licèt nō ab omnibus, ergo nō à minori parte.& pro hoc gl. Inno.in c.cùm super.3.glo.versi.ergo.de offi. delega.vide decis.1.suprà, eod.titul.

ADDITIO.

a *A tribus iudicibus. Adde infrà eod.tit.decis.55. & eo.titu.decis.9.in antiquiorib. Fely.in c.cum omnes. col.10 ver.6 fallit.de consti.& ibi Deci.col.5. ver.6. limitatur.qui dicit esse cōmunem contra hanc deci,*

SVMMARIA.

1 *Iudex à quo si præfigat terminū appellanti ad prosequendam appellationem, censetur causa deuoluta.*
2 *Appellatus si constituat procuratorem in curia simpliciter post appellationem, videtur appellationem recepisse.*

DECISIO XXI. aliàs 243.

1 NOta,† quòd in causa prophana vbi appella
tur à diffinitiua sententia, si terminus est
præfixus à iudice, causa videtur esse deuoluta ad
curiam, licèt non sit recepta appellatio ab initio
à iudice, vel à parte: secùs si ab interlocutoria, vt
2 notatur in c.veniens.de renuntia.tamen † si pars
appellata quando est appellatum ab interlocuto
ria facit procuratorem, & post appellationē sim
pliciter, & nō ad causas deuolutas, tunc licèt nō
sit recepta appellatio ab initio à iudice, vel à par-
te, tamen ex postfacto per constitutionem pro-
curatoria videtur recipi à parte appellata, quæ fe
cit procuratorem, licèt procuratores protesten-
tur in curia non acceptare procuratorium, nisi
ad causas deuolutas.& vide decis.1. suprà eod.&
decis.33.& 49.infrà eod.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis infirmans sententiā in vno articulo tantùm, in alijs videtur confirmare.*

DECISIO XXII. aliàs 261.

1 NOta, glo. est Inno. † quòd iudex appellatio-
a nis [a] infirmans sententiam in vno articulo
in aliis videtur confirmare. not. Inno. in c. dilecti.
de appella.

ADDITIO.

a *Iudex appellationis. Vide infrà decis. 11. eo. in antiquioribus.*

SVMMARIVM.

1 *Lis non contestatur in causa appellationis absente parte: secùs si sit præsens.*

DECISIO. XXIII. aliàs 267.

NOta, glo. est Innoc. in c. perruas. de appella.
1 † quòd præsente parte in curia in causa ap-
pellationis non est procedendum lite non con-
testata: sed bene absente parte.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio obiectiua nō valet in sufficienter expressis, si continet alia non sufficienter expressa.*

DECISIO XXIIII. aliàs 270.

1 NOta † quòd vbi appellatione obiectiua ali-
qua sufficienter sunt expressa, & aliqua non,
non valet in sufficienter expressis, quando ap-
pellatio est malè intestata: vt not. Archid. in c. vt
circa super verbo, interdicta. de elect. lib. 6. vide
suprà de testib. dec. 15.

SVMMARIA.

1 *Appellatio deseritur, si sententia non feratur infrà fatalia, licèt conclusum sit in causa.*
2 *Desertio an habeat locum in curia.*
3 *Causa beneficiales debent esse breuiores, quàm prophana.*
4 *Compensatio quamuis ipso iure competat: debet tamen peti ab homine.*

DECISIO XXV. aliàs 295.

1 NOta, † quòd vbi aliquis prosequitur [a] appel
a lationem vsque ad sententiam exclusiuè, si
posteà omittat petere sententiam, vel petat, sed
non prosequitur sententiam facto, sed stat per
magnum tempus post conclusionem, appellatio
censetur deserta: quia iura volunt quòd infrà
certum tempus quis appellationem suam pro-
sequatur: & finiat. vt l. fina. §. illud. C. de tempo.
appellat. Et quia causa non videtur propriè fini-
ta, nisi lata sententia: quia sententia lata æquipa-
ratur rei iudicatæ. ff. ad Tertu. l. 1. § illud. iunct. c. 1.
extrà de litis contestatio. libr. 6. ergo appellatio-
nem appellator non videtur prosecutus, nisi sen-
tentiam reportauerit: quia tunc negotium fini-
tum videtur: vt l. fi. C. de tempo. in integ. resti. pe.
iuncto c. vnic. eod. tit. in cle. quia tunc non vide-
tur actum, licèt videatur contrariū: quia quando
conclusum est in negotio, videtur pars appellās
fecisse quod in ea est: quia ferre sententiam istud
concernit factum iudicis cùm restat ad faciendū:
vt l. 2. de origin. iuris. vt notat Archid in simili de
exceptio. lib. 6. cap. pia. super verbo, probauerit.
versic. pone ergo. quia prosequendo negotium
vsque ad diffinitiuam sententiam omnia videtur
peragere, vt no. in simili. C. de adulter. l. quamuis.
super verbo pœnitentia. versi sed certè. ad quòd
notatur per glo. in l. si rem. §. fina. ff. de euictio. Et
ad hoc facit quòd no. Hostien. in c. ex ratione. ex-
2 trà de appellati. o vbi dicit, † quòd in curia Roma
na non habet locum desertio: nec causa potest
dici deserta. quòd potest habere locum, quando
coram Papa agitur, de cuius persona non potest
haberi copia secùs de aliis iudicibus, vt in c. dispē
3 diosam de iudic. in cle. Beneficiales † causæ. de-
bent esse breuiores, quàm prophanæ: vt d. c. di-
spendiosam. de indic. non mirum ergo si appel-
lans fuit diligens ad prosequendum sententiam,
& post conclusionem stetit, donec talia tempora
fuerūt elapsa, si causa seu appellatio fuerit deser-
ta: & licèt sentētia consistat in potestate iudicis,
tamen bene consistit in facto partis, quod petat
sententiam ferri. vt dicimus in compensatione,
4 quæ † licèt ipso iure competat, tamē ab homine
peti debet: vt l. si constat. C. de cōpen. vide circa
prædictam desertionem, suprà decis. 2. hoc titu.

ADDITIO.

a *Prosequitur. Adde deci. 38. infrà eod. deci. 1. hoc titu. in antiquiorib. Cassad. dec. 9. versi, tamen obstat. hoc eodem titulo.*

SVMMARIA.

1 *Commissio si impetratur per partium præsentiam: sufficit eas esse præsentes tempore quo proceditur coram iudice. & petens post conclusionem causæ attentata reuocari, non auditur?*
2 *Attentata an petens reuocari post cōclusum in causa audiatur.*
3 *Inhibitio siue iusta siue iniusta timenda est.*

DECISIO XXVI. aliàs 307.

1 NOta, † quòd audiētia tenet, quòd vbi im-
petratur commissio per præsentiam par-
tium, sufficit, quòd partes sint præsentes
tempore. quo proceditur coram iudice. & tenet
2 simpliciter, quòd † vbi est conclusum in causa, &
petitur per partem. quòd reuocentur attentata,
post appellationem non debent attentata reuo-
cari. Et potest esse ratio, quia ex quo conclusum,
negotium videtur esse finitum: ideò primò est
pronuntiandū, licèt aliquibus videatur contrà,
quia reuocatio attentatorum non dependet ex
euentu appellationis: quia posito quod pronun-
tietur malè fuisse appellatū non propter hoc re-
uocaretur pronūtiatio. si esset facta super attēta-
tis: quia attentata fiunt in cōtemptū iurisdictio-
nis: ideò non concernūt causam principalem,
nec appellationem: vt not. Ioan. And. in cap. non
solùm. in glo. fin. de appel. lib. 6. ex quo per iudi-

3 cem appellationis est institutum, debet † teneri
inhibitio siue iusta siue iniusta. vt l.1.§.1. de noui
ope.nunt.& c.significantibus de appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Procurator si non appellat infrà decendiũ, nõ audi-*
tur posteà dominus etiam per viam restitutionis.

DECISIO XXVII. *aliàs 313.*

1 NOta,† quòd vbi procurator in causa bene-
ficiali non appellat à sentẽtia contra domi-
num, dominus post lapsum decem dierum non
auditur etiam per viam restitutionis:quia impu-
tatur domino,qui talem sibi elegit.& negligen-
tia procuratoris nocet domino, & ecclesiæ: vt
notatur in c.1.vt lite non contest. Et quia iura lo-
quuntur indistinctè,dicentia quòd dominus in-
defensus per procuratorem nõ auditur post la-
psum decem dierum appellãs.de quo dic vt no-
tatur in l.diuus.ff.de in integ.resti. & quod notat
Inno.in c.querelam.de procu.Nec obstat si dica-
tur, quòd procurator non est soluendo in causa
beneficiali:& sic dominus debet audiri appellãs:
vt l.1.§.fi.ff quando appellan. sit cum ibi notatis.
quia ille tex.intelligitur, quãdo dicit, difficilè au-
ditur dominus, scilicèt quando procurator fuit
vere contumax,qui appellare nõ poterat. Si ve-
rò est soluendo dominus, auditur tamen infrà
decem dies à tempore sententiæ, post autem nõ
auditur: vt notat Host. in allegato c.1. vt lite non
contest super verbo,purgauit.in prin.gl.versi.nõ
obstat. Et sic in alleg.§.fi dominus auditur infrà
decem dies,vbi procurator non audiretur.

SVMMARIA.

1 *Lite non contestata in absentia partis proceditur.*
2 *Absens per audientiam contradictarum citari po-*
test,sed excõmunicari non potest licèt bene suus pro-
curator.
3 *Absens non punitur in expensis.*
4 *Procurator ratificando procuratorium coram iudi-*
ce à quo videtur recessisse ab appellatione.
5 *Excommunicatio nõ infligitur regulariter,nisi per-*
sonaliter apprehenso.
6 *Dominus punitur ex negligentia procuratoris.*
7 *Dominus post decem dies a tempore scientia quali-*
ter intelligatur quòd appellare possit.

DECISIO XXVIII. *aliàs 314.*

1 NOta, † quòd lite contestata, vel habita pro
contestata secundum quod in causa appel-
lationis vbi proceditur absente parte lite conte-
stata:vt l.fi.§.illud.de tẽpo. appellatio.C. & quod
notatur in c.per tuas.de appellatio per Innoc.in
2 † talibus casibus per audientiam absens citari po-
test: sed tamen excommunicari non potest: sed
tamen excommunicabitur procurator, si com-
pareat procurator: vel si non compareat proce-
detur contra absentem in negotio principali:
maximè cum est talis causa in qua potest ferri
sententiam parte absente:quia non interest par-
tem habere copiam partis absentis: cùm in eius
absentia procedi posset: & ideò sufficit quod
3 procedatur: & † in hoc pars absens puniatur,nõ
tamẽ in expensis puniatur propter contumaciã,
vel non excõmunicabitur, vt no.in Spec.in simi.
tit.de expen.§.1. versi. quid si talis causa sit Cy.in
l.sancimus. versi. quattò quæritur.C.de iudic. Et
si dicatur, quòd interesse partis præsentis est ha-
bere præsentiam partis absentis quæ meliùs scit
merita causæ,quàm alius: dico quòd istod posset
habere locum in terminis ad ponendum, & ar-
ticulandum, sed non in terminis ad libellãdum.
& hoc fuit quia procurator qui comparuit post
excommunicationem latam in partẽ suam ab-
sentem, & appellat, si in datione apostolorum
procuratorium exhibuit,si negat procurator co-
ram iudice appellationis, potest procuratorium
verificare: quia non potuit coram iudice à quo
4 fuit appellatum: quia † procurator ratificando
procuratorium videtur recessisse ab appellatio-
ne vt c.gratum.& c.relatum.de offi.delegat. Nec
obstat c. appellanti. de app. in cle. quia loquitur
in iustificatione causæ principalis, & sic per cõ-
sequens in casu superiùs dicto non potuit excõ-
5 municari:quia † regulariter aduersarius antequã
excõmunicetur, debet personaliter apprehendi:
vt not. in c. si aduersarios. de eo qui mittitur in
6 possessio. causa rei seruand.licèt † ex negligentia
procuratoris dominus puniatur. de quo dic vt
7 in c.1.vt lite non contesta.Et † qualiter intelliga-
tur, quòd dominus potest post decem dies ap-
pellare à tempore scientiæ, dic vt ibi per Hosti.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si allegat appellationem præcessisse ex-*
communicationem debet hoc probare.

DECISIO XXIX. *aliàs 317.*

1 NOta,† quòd vbi aliquis dicitur esse excom-
municatus, si allegat quòd excommunica-
tionem præcessisset appellatio, ille qui appella-
tionem allegat præcessisse, debet hoc probare:
vt no.per Ioan. And.in c. venerabilibus. de sent.
excom.lib.6.gl.penol.licèt idem Io. And. in no-
uella no.contra.in c.solet. eo. tit.lib.6.sed prima
gl. videtur verior:quia in dubio præsumitur pro
sententia,& semper incũbit probatio excõmuni
cato:vt no.in c.bonæ de elect.super verbo,præ-
sumitur per Ion. & vide super hoc q.disputatam
per Io.And.in regula,semel.de re.iur.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Appellãs si producat appellationis schedulam, quã*
aliàs produxerat in alio grauamine, petens illam
in processu ad istum secundum effectum registrari,
an dicatur verbo iterata appellatio?

DECISIO XXX. *aliàs 362.*

1 NOta,† quòd si iudex successiuè pluribus vici-
bus id, seu omninò simile grauamẽ intule-
rit

rit, prima vice fuit ab illo appellatum in scriptis & in debita forma, an si post alia vice ab alio grauamine priùs appellans de nouo verbo appellet secundum formam schedulæ primæ appellationis: quam quò ad istum effectum producit, & petit inseri in actis, & vult haberi pro inserta, nihilominùs debet appellatio sine scriptis facta censeri: quia verbo appellauit secundùm formã schedulæ: diuersa tamen fuerunt consilia. Ego enim cum quibusdam tenui appellationem videri esse factam in scriptis: quia si illam schedulam tenens dixisset se verbo appellare, sed illa sufficeret, ergo & hoc casu, cùm idem sit porrigere & porrectã de nouo producere: illa enim schedula, quæ tunc repræsentat appellationem à primo grauamine, etiam repræsentat appellationem à secundo. & nomina significãt ad placitum: & considerandus est effectus, mens, plusquàm verba. Nec obstat, quia viua voce appellauit: quia debet intelligi, id est viua voce dixit se appellare secundum illam schedulam. Sed hoc nõ obstante maior pars noluit exaudire.

SVMMARIA.

1 *Appellans ad Papam eo mortuo potest prosequi appellationem coram successore.*
2 *C. si gratiosa de rescript. lib. 6. habet locum in factis, quæ per Papam non fuerunt affecta.*

DECISIO XXXI. aliàs 364.

1 NOta † vtrùm appellans ad dominum Clementem sextum eo mortuo possit introducere appellationem ad dominum Innocentium successorem suum? Et an talis appellatio deuoluat causam sic ad curiam, quòd tẽpore successoris prædicti debeat ibi tractari? Et videtur quòd non per c. si gratiosæ. de rescrip. lib. 6. In oppositum videtur, quia ex quo causa semel est in curia, seu in manu Papæ, non debet exire Item potiùs videtur appellasse ad sanctam sedem apostolicã quàm ad certum Papam propter personam. & hanc partem credo veriorem. Nec obstat d. c. si
2 gratiosæ. quia † habet locum in futuris, quæ per Papam viuentem non fuerunt semel affecta: nec in eius manu fuerunt.

SVMMARIA.

1 *Appellatio generalis à futuro grauamine extra iudicium licèt non nominentur personæ, propter quas appellatur, valet.*
2 *Appellatio extraiudicialis nõ habet effectum, nisi à die illati grauaminis: & tunc incipit currere tẽpus.*

DECISIO XXXII. aliàs 376.

1 NOta quòd vbi † appellatur extra iudicium, valet appellatio generalis, & à futuro grauamine, licèt personæ propter quas appellatur non nominentur secùs si in iudicio: quia ibi non appellatur, nisi à grauamine illato. extrà de appel. c. bonæ. & not. Innocen. eod. titu. c. consuluit. lib. 6. vbi est plena glo. de materia attentatorum.
2 Et † appellatio extraiudicialis non habet effectum, nisi à tempore illati grauaminis: & tũc incipit currere tempus. vt in c. sicut. de appel. in cle. est potius procuratio, quàm appellatio.

SVMMARIA.

1 *Appellatus volens appellationem esse deuolutam, ex eo quòd appellans constituit procuratorem ad impetrandum, auditur.*
2 *Appellans non potest renũtiare appellationi in praeiudicium appellati.*
3 *Causa ad curiam deuoluta qualiter censeatur.*

DECISIO XXXIII. aliàs 377.

1 NOta, † quòd vbi appellatur ad Papam, & pars appellans non venit ad curiam, sed facit procuratorem ad impetrandum, & contradicendum, si pars appellata sit præsens, & velit causam esse deuolutam, & in curia remanere, auditur pars appellata. vt videtur not. Innocent. in c. statuimus. de elec lib. 6. super verbo, propter hoc. in fi. in verbo, appellatus autem. & satis in gl. eiusdem c. quia posito quod fuerint seruata tempora illius c. statuimus. & non fuit seruatum cap. causam. de elect. in cle. illud non debet præiudicare appellato, maximè si appellatio fuit recepta à iudice. vt c. Nicolao. de appel. & non fuit intimata appellato, aliàs haberet seruare tempora: vt
2 in simili dicitur, † quòd appellans non potest renuntiare appellationi in præiudicium appellati. vt not. Abba. in c. causam quæ. de dolo & contu. Cyno tamen contra istam opi. videtur, quòd re integra inuito appellante nõ posset in curia causam deuoluere: vt in c. interposita. de appella ad quod facit quod not. in c. cordi. eod. tit. lib. 6. super verbo, petierit. & de renuncia. c. veniens. per Io. Monach. vbi tamen dicit, quòd sufficit appellanti quòd appellatio ab initio interponatur in fauorem appellantis. nec mirum si posset renuntiare, maximè quando res est integra. & dicit secundum aliquos, quòd appellans quandocunque potest venire, quando appellatio habet vim citationis, deberet venire infrà tempus quando est sibi intimata appellatio, aliàs non tenetur no. per Ioan. Mo. in c. cupientes. de elect. lib. 6. super
3 verbo, deuoluit. vbi est bona gl. qualiter † causa deuoluta censeatur. Item ista possunt habere locum quando appellatur in iudicio, vel in causa beneficiali, quæ de sui natura debet tractari in curia, si appellans aliquid impingit in titulũ partis appellatæ, quòd si non impingeret in titulũ, forte esset aliud in causa beneficiali. Vel potest sic dici, quòd potiùs est in potestate partis appellantis an causa deuoluatur in curia, quàm in potestate partis appellatæ: quia ipsa habet intimationẽ facere. vt d. c. causam. & si appellauit à diffinitiua ad Papam, potiùs expedit iudicem impetrare ad partes in causa appellationis, quàm in curia causa deuoluatur: quia cum maioribus expensis fit in curia, & remissio est sumptuosa: quia in causa appellationis non opposita opponi. vt c. fraternitatis extrà de testi. sed si ab interlocutoria appelletur, expedit vt expediatur in curia, iuxta c. sæpè. de appel. & eum cuius circuitus. vt c. auditor. de rescri. in cle. vide dec. 21. & 18. suprà eodem.

SVM

SVMMARIVM.

1 *Criminosus condemnatus remittitur ad iudicem ad quem.*

DECISIO XXXIIII. aliàs 381.

1 NOta, † quòd criminosus condemnatus ad iudicem ad quem appellauit, remittitur. ff. an per ali. causa appellatio. re. poss. l. eos. §. penul. & l. eos. C. de appella. licèt videatur facere contra l. vnic. eodem titu. quia etiam male posset iudex causam determinare in absentia accusati: quia etiam in tali causa non admittitur procurator. l. penult. §. ad crimen. ff. de public. iudic. & in causa tali debet lis contestari.

SVMMARIVM.

1 *Iudex à quo potest prorogare terminum præfixum ad prosequendum.*

DECISIO XXXV. aliàs 384.

1 NOta, † vtrùm iudex [a] qui appellationi detulit, & terminum præfixit ad prosequendum, posteà possit ex interuallo fortasse circa finem illius termini illum terminum prorogare? videtur quòd non, ex quo officio functus est semel, & præsertim si parte appellante interest terminum non prorogare. tamen fuit determinatum contrà: quia imò, veruntamen casus in quo proponebatur quæstio, erat talis, vbi nō erat pars appellata: quia iudex processerat ex officio suo.

ADDITIO.

a *Vtrùm iudex. Adde Dec. in c. cùm sit Romana. de appel. nu. 19 col. 4. suprà in no. eod. tit. deci. 25. Georgius Natā in Cle. sæpè. col. 44. vers. 7. quaro. de verb. significatio.*

SVMMARIVM.

1 *Appellans petens coram ordinario iudice à quo testes absfuturos recipi, non censetur renuntiasse appellationi suæ.*

DECISIO XXXVI. aliàs 386.

1 NOta, † vtrùm postquàm ordinarius detulit appellationi, si pars appellans petit coram eo recipi testes absfuturos, vel valitudinarios ad perpetuam rei memoriam pro iustificatione appellationis super his, super quibus appellauerit videtur renuntiasse appellationi? Fuit dictum quòd non: quia iudex posset eos recipere propter periculum, allegabatur de appel. capit. cùm teneamur. & quod notatur per glo. de appellat. cap. si à iudice. lib. 6. & quod not. per Iono. in ca. pastoralis. de officio delegat. circa princ. in tertia columna. & præsertim si iudex nō exaudiuit partem, nec voluit testes recipere, non præiudicat parti quò ad renuntiationem. facit c. cùm venissent. de eo qui mittitur in poss. cum ibi not. super verbo, coram eo.

EPITOME.

Processus factus per iudicem à quo pendente termino dandorum apostolorum, valet.

SVMMARIA.

1 *Iudex à quo an si pendente termino dandorum apostolorum procedat, valeat processus ipsius.*

2 *Dilatione pendēte data à iure, vel ab homine, conquiescit officium iudicis.*

DECISIO XXXVII. aliàs 406.

1 NOta, † quòd si iudex [a] procedat pendente termino ad dandum, & recipiendum apostolos à iure, vel ab homine præfixo, valebit processus secundum omnes me excepto solo. allegabatur pro dicta opinione, cap. vt super. & c. ab eo. de appellatio. lib. 6. propter verbum ibidem appositum, extunc, quod denotat extremitatem temporis. de appellatio. cap. præterea. Et hoc videtur tenere Ioan. Andr. in d. c. vt super. in nota. super glo. antepen. reprobando glo. Hostien. in cap. cordi. eod. tit. quam allegaui pro me. allegatur etiam c. significauit. & c. sæpè. & c. oblatæ. & c. personas. de appellatio. & c. non solùm. eodem titulo. lib. 6. 2 Nam † dilatione pendente data ab homine, vel à iure, conquiescit officium iudicis & nihil in præiudicium partis, est attentandum vt in prædictis iuribus. Faciunt etiam alia multa iura, de concess. præb. c. nulla. & c. quia diuersitatem de loc. ca. potuit. & de commo. c. vnic. & de electio. c. commissa. & de præb. statutum. li. 6. de de concess. præb. c. cùm ei quem. §. secùs. in clem. cum multis similib. Hanc opinio. tenuit dominus pater meus Ioan. de Lign. in cap. dilectus. de appellatio. vbi tamen vacillando primò sic distinguit: aut iudex à quo appellatum est, & per quem aliquid attentatum est pendente termino ad dandum apostolos posteà appellationi detulit huiusmodi, aut non. primo casu dixit non valere processum habitum pendente termino apostolorum. In secundo casu valere dixit. Finaliter tamen tenuit in vtroque casu non valere processum. dic tamen Ioan. Cal. in quadam sua quæstio. tenuisse opinionem patris sui Io. And. adoptiui. Idem Pau. in quadam sua quæst. per eum disputata. vide infrà deci. 51. hoc titu.

ADDITIO.

a *Si Iudex. Vide infrà dec. nu. 53. eo. & suprà deci. 19. eod. titul.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio censetur deserta, si infrà fatalia causa nō expediatur: quamuis conclusum fuerit in ea.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 425.

1 NOta † postquàm fuit conclusum in causa infrà primum fatale, vel secundum: appellans antequàm petat ferri sententiam, patitur

titur labi fatalia: quæritur an appellatio sit deserta a & videtur quòd non: quia iam quod in se est quantum ad persecutionem appellationis fecit, ex quo perduxit causam vsque ad conclusionē inclusiuè: ergo nō stat per eum, sed per iudicem & sic videtur quòd † non sit deserta. Alij dicunt quòd contrà per l. fin. §. illud. C. de tempo. appellatio. & c. sicut appellationem. de appellatio. in clemen. cùm dicit, & finitet quia finir imponitur per sententiam ff. de re iudi. l. 1. ergo pro sententia ad hoc vt diligentiam facere censeatur debet petere quod feratur secundum Ioan. And. in c. ex ratione. de appel. in noui.

ADDITIO.

a *An appellatio sit deserta. Adde similem decis. per Bisignet dec. 1. hoc tit. in antiquiori. & adde dec. 25. suprà eo. & Cassad. dec. 9. hoc tit. versi. tamen obstat.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatus post lapsa fatalia causam appellationis extraiudicialis in beneficialibus in partibus interposita poterit committi facere: & an requiratur citatio de nouo.*

DECISIO XXXIX. *aliàs* 447.

1 NOta, † quòd maior pars Dominorum tenuerunt, quòd licèt appellatio extraiudicialis a in causa beneficiali in partibus interposita, & legitimè intimata, sit deserta: quia pars appellās causam infrà annum vel biennium non fuit prosecuta, nihilominùs tamen post lapsum fatalium pars appellata potest causam huiusmodi appellationis facere committi, & procedere in negotio principali per audientiam contradictarum. Motiua Dominorum fuerunt, quia non obstante desertione huiusmodi appellationis negotiū principale semel ad curiam fuit deuolutum: per c. statuimus. de electio. lib. 6 nec est necessaria secundum eos noua citatio ad partes: quia d. c. statuimus. c tai omnes quorum interest, & c. dominus Robertus & ego contrà. Nam licèt negotiū principale sit deuolutum ad curiam, hoc est vigore appellationis legitimè intimatæ, qua cessante cessat ipsa deuolutio. præterea tempora c. statuimus. sunt communia tam appellanti, quàm appellato: sic igitur ambæ partes fuerunt negligentes non seruando tempora, vel deserendo appellationem: nunc ipsam, vel quicquid occasione ipsius faciendum foret, prosequi non poterunt. at. c. si appellationem. de appel. sed supposito quòd cessante, seu deserta appellatione, possit procedi in negotio principali secundùm me, requiritur noua citatio ad partes, ad hoc induxi. c. sæpè de appel & no. in c. Nicolao. ex c. veniens. de renuntia. vide inf. à deci. 41. hoc titu.

ADDITIO.

a *Appellatio extraiudicialis. Adde Staphil in tract. de lite grat. & insti. versi. fatalia prorogantur.*

DECISIO XL. *aliàs* 452.

Similis est deci. 13. hoc eod. tit. suprà in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio licèt sit deserta. potest tamen iudex confirmare primam sententiam.*

DECISIO XLI. *aliàs* 453.

1 NOta, † licèt appellatio interposita à diffinitiua sit deserta, Auditor tamen in huiusmodi appellationis causa potest appellationem pronuntiare desertam, vel confirmare primam sententiam, si voluerit, præsertim si in commissionē sibi facta negotium principale per expressum committitur: nam ex quo transiuit in rem iudicatam, & tempora appellationis sunt lapsa per iur est confirmata. de appel. c. personas. & c. cùm si. & c. reprehensibilis. ergo iudex non malè faciet confirmare illam, quæ est per legem confirmata. Hoc etiam videtur tenere Innoc. in c. 1. de consit. vti. vel inuti. vide decisi. 39. suprà eod. titu.

SVMMARIA.

1 *Iudex, qui pronūtiauit appellationem desertam, potest appellatem reponere ad docendū de diligentia.*
2 *Sententia super desertione appellationis est interlocutoria, habens tamen vim diffinitiuæ.*
3 *Interlocutoria quò ad iudicem non transit in rem iudicatam.*
4 *Iudex per pronuntiationem factam super desertione appellationis, an desinat esse iudex.*
5 *Iudex si pronuntiet se non iudicem, cùm reuera non sit, an desinat esse iudex?*
6 *Iudex licèt millies pronuntiet causam deuolutam, cùm reuera non sit, non propterea erit iudex.*

DECISIO XLII. *aliàs* 455.

1 NOta, † si à pronuntiatione iudicis, qua pronuntiauit appellationem interpositā fuisse, & esse desertam, pro eo quia non probauit appellans diligentiam suam in prosequendo appellationem, appellatum fuerit, iudex à quo potest reponere, si vult ad docendum de huiusmodi diligentia: vel si datus sit iudex in causa appellationis, & coram eo de prædicta diligentia doceatur: debet & potest remittere causam iudici à quo, vt ipse in causa appellationis quam pronūtiat desertam per errorem, quæ reuera deserta
2 non erat, vlterius procedat: quia † licèt prædicta pronuntiatio vim habeat diffinitiuæ quo ad hoc, quòd clementi. appellanti. non habeat locum: & quò ad terminorum assignationem, vt à diffinitiua, tamen reuera interlocutoria est: vt in c. sua. & c. dil. cto. de appel. & de elect. c. cùm dilectus. vt not. Ioan. Monac. in c. cupientes §. quod super
3 29. dies. super verb. priuatus. de elect. versicu. sed posito. & Archi. ibidem. super verb. plenam. lib. 6. quæ † non transit in rem iudicatam quò ad iudicem. de appel. c. cùm cessante. & c. si à iudice. eod. titu. libr. 6. licèt aliqui Domini voluerint
4 dicere, quòd per † dictam pronuntiationem desinit esse iudex. per capit. significantibus. de offic. delega.

delega. quod fursan pusset procedere, si nun ap-
pellatur ab huiusmodi pronuntiatione: sed si ap-
pellatur, cùm appellans iudicem sic pronunrian-
tem dicat fuisse, & esse iudicem, adhuc ipse pos-
set suam pronuntiationem reuocare Nec istud
5 per omnia est verum, quòd † si iudex pronun-
tiet se non esse iudicem, qui reuera est iudex,
quòd per huiusmodi pronuntiationem desinit
esse iudex. argument. eorum quæ leg. & not. in
c. dilectus. de præbend. argu. etiam eorum quæ
dicuntur, & seruantur de stylo Palatij, quando
judex pronuntiat super deuolutione causæ: quis
6 hoc nun obstante, si nun est deuoluta, non est
index, cùm non sit deuoluta, licèt millesies pro-
nuntiet eam deuolutam: tamen non erit prupter
hoc iudex:

SVMMARIVM.

1 *Judex qui pronuntiauit appellationem desertam, potest reponere appellantem, si doceat. de diligentia.*

DECISIO. XLIII. *aliàs 326.*

1 NOta,† si Auditor pronuntiat super desertione appellationis, tamen si appelletur, & doceatur de diligentia appellantis, potest repunere. Nam quò ad hæc censetur interlocutoria, & remansit iudex reuera quam potest semper reuocare. de appellat capitu. cùm cessante. & capitu. si à iudice. libro sexto. vide suprà decision. 2. huc titulo.

SVMMARIVM.

1 *Appellans nõ poterit prosequi alia granamina, præterquàm in appellatione expressa: licèt dixerit, & ab omnibus grauaminibus quæ ex processu colligi possunt.*

DECISIO XLIIII. *aliàs 470.*

1 NOta, † si appelletur ante sententiam à grauamine vno modò vel pluribus in appellatione expressis, licèt sequatur clausula generalis, & ab omnibus grauaminibus quæ ex processu colligi potuerũt, tamen appellans nõ poterit alia grauamina, si qua reperiantur in processu, prosequi, nisi nominatim expressa: nec Auditor super aliis debet procedere, vel pronuntiare, nisi super nominatim expressis. & hoc vult capitu. cordi. de appellat. libro sextu. iuncta clementin. appellanti. de appellatio. potest etiam ratio assignari: quia forsitan à tempore aliorum grauaminum non expressurum non fluxerat decendiũ, & sic vigore appellationis huiusmodi post decẽdiũ interpositæ, nun veniunt reuocãda illa, recurrat ergo appellans ad alia iuris remedia: prout dicitur in capitu. cum certationi. de appellatio. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio in causa appellationis vna parte absente non est necessaria.*

DECISIO XLV. aliàs 421.

1 NOta, † quòd in causa appellationis vna parte præsente, & alia absente nun est necessaria litis contestatio: secùs si ambæ partes sunt præsentes & sic intelligitur cap. per tuas. de appella. C de tempo appel. l. si. §. illud. & not. in cap. Raynutius. de testa. per Ber. & alius, & præsertim per Ioan. And. & vide super hoc Archid. de iura. calum. c. 2. lib. 6. qui remittit ad Specula. qui dicit quòd dominus Clemens quartus mandauit audientiam seruare.

SVMMARIA.

1 *Appellare poterit infrà decendium à die scientia citatus ad domum ad audiendum sententiam.*

2 *Appellationis interponendæ decem dies dicuntur vtiles ab initio: sed continui in processu.*

3 *Contumax verus non appellat., licèt fictus in ficto.*

DECISIO XLVI. aliàs 500.

1 NOta, † si feratur sententia diffinitiua contra
citatum ad domum, cùm reputetur fictè, &
a non verè contumax, ᵃ ipse potest à tẽpore scien-
tiæ infrà decendium appellare: quia tunc non
currunt illi decem dies à tempore prolationis
sententiæ: sed à tempore notitiæ. sicut dicitur,
& legitur de appellationibus extraiudicialibus.
in capit. concertationi. de appella. lib 6. vbi dicit
2 Joan. Andr. quòd † dicti decem dies sunt vtiles
ab initio, sed continui in processu. de quo da cõ-
cess. præbend. capitu. quia diuersitatem. pro quo
tamen vide Archid. in c. statuimus. versi nun po-
test appellare. de elect. lib 6. & Ioan. Andr. post
Composte. in clem. causam electionis. in glo. pe.
3 vbi distinguit inter verum, & fictum contuma-
cem: vt prior non audiatur appellans: secundus
verò sic remittens ad not. in clementi. si ante. da
dolo & contuma. & cum eo concor. Paul. vide
Specula titu de appel. §. . versi. illud. & suprà eod.
titu. decisi. 27.

ADDITIO.

a *Non verè contumax. Adde Fol. in c. quò ad consultationem nu. 22. & in c. quoniam frequẽter, §. porrò. vt lite non contestata. nu. 19. & deci. 16. de dol. & contuma. in nouis.*

SVMMARIA.

1 *Appellans si faciat committi causam appellationis infrà terminum ad prosequendum: potest eo prosequente appellans se defendere etiam post tempus datum ad prosequendum.*

2 *Rescriptum dicitur esse commune.*

3 *Appellati diligentia prodest appellanti.*

DECISIO XLVII. aliàs 507.

1 NOta, † quòd si appellatus infrà terminum ab homine præfixum ad prosequendum appellationem suam impetret commissionem, licèt appellans det exceptiones generales contra

les contra illam, dummodò in eis non persistat,
oec propier eas appellet, huiusmodi diligentia
prodest appellāti, ita quod si post decē dies appel
latus vlterius procedat in causa appellationis ap-
2 pellās potest se defendere: quia† rescriptū est cō-
mune. de mutu petitio. c. 1. & no. Inn. in c. ex con-
questione. de rest. spo. alleg. etiā l. omnem hono-
rem. C. de tempo. app. non ob. cle. si appellationē.
quæ loquitur, quando oeutra pars infrà termi-
uum prosequitur, sed post terminū lapsum: tunc
3 enim† diligentia vtriusque prodest. Præterea ap-
pellatus inuito appellante potest prosequi appel
lationem. C. de app. l. eos. & oo. in c. cordi. de ap-
pel. lib. 6. facit c. oblatæ. eo. tit. si igitur potest pro-
sequi, alter potest se defendere: vt in c. abbat. de
excep. c. cùm inter. & c. dilectus. Specu. tamen vi-
detur innuere, & tenere cōtrarium, tit. de appel.
§. nunc breuiter. versi. item pone præfixus fuit. in
termioo verò iuris prædictam opinionem fore
veram, dummodò nimium non præcurrat: vt io
d. c. oblatæ. hanc tenet in supradicto. §. versi. ap-
pel. tamen vide dec. 2. suprà de rescri.

SVMMARIA.

1 Appellanti si præfigatur terminus ad prosequēdum, sufficit iter arripere infrà illum. Sed assignetur ad præsentandū se apostolico conspectui: tunc non sufficit arripere iter tantū: Secùs in curia Romana, vbi non sufficit iter arripere: sed oportet commissionem præsentare Vicecancellario.

2 Appellans cui assignatus fuit terminus ad prosequē-dum, ac se ad apostolicum conspectum præsentandum quam diligentiam facere debeat.

DECISIO XLVIII. aliàs 538.

1 NOta, † si certus terminus[a] præfigatur per
a iudicem extra curiam ad prosequendum
appellationem, sufficit appellanti infrà id tempus
iter arripere: vt no. Spe. tit. de app. §. nunc breui-
ter. versi. item quid si pars. & alle. de re iud. c. cùm
2 causam. de elect. c. statuimus. Ratio, † qoia cùm
terminus assignatur ad prosequendum dumta-
xat, sufficit inchoare, vel incipere vltima die: se-
cùs si assignaretur terminus nedū ad prosequen
dum, sed etiam ad præsentaodum se apostolico
conspectui: tunc enim non sufficit itineris arre-
ptio, nisi sequatur realis præsentatio, si potuit ha
bere præseotiam domini Papæ: alioqui fiat pro-
testatio in valuis Palatij, vt est moris. Et quando
debeat se præsentare apostolico coospectui, vide
Io. And. in c. quamuis. super verb. sedi apostolicæ
lib. 6. sed hæc procedunt quando appellatur, &
terminus per hominem extrà curiam ad prose-
quendum assignatur: secùs si in curia: quia ibi re-
quiritur maior diligētia in prosequendo: vt oedū
vadat, vel iter arripiat versus cancellariū, sed etiā
ad cancellariū, vel eius tenentē accedat si poterit
alioquin de hoc protestetur, & præseotet cōmis-
sionē signandam, & recipiat super hoc publicū
iostrumentum: quæ si infrà termioum præfixum
signata, & præsentata non fuerit, non sibi noce-
bit: quia quod per me non stat &c. de eo qui mit.
io poss. c. ij. de re. iur. quod per me. lib. 6. propri-
ma conclusione facit optimè c. meminimus. de
appel quod c. alle. Archi in simili materia de dili-
gentia facienda, ne sede vacant. c. 1. super verbo,
mora. lib. 6.

Auuisio.

a Terminus. Adde dec. 13. & 25. hoc tit. in nouis. deci. 40 suprà eo. tit. & Decium. in c. personas nu. 8. eo. tit.

SVMMARIVM.

1 Causa deuolutionem ad curiam operatur delatio iudicis cum termini præfixione.

DECISIO XLIX. aliàs 537.

1 VTrùm † cùm appellatur ad Papam à diffinitiua, delatio iudicis cum termini præfixione faciat causam esse tractādam in curia, & partes teneantur mittere procuratores ad causam tractandam? licèt Spec. varie in §. qualiter. versi. porrò. de appel. tamen Palatiū seruat. quòd sic, nec sufficeret mittere procuratorē ad impetrandom & contradicendum, ex quo caosa est in curia, vide suprà dec. 1. infrà dec. 51. hoc eo. tit.

SVMMARIVM.

1 Appellans in curia nō sufficit, quòd iter arripiat infrà terminum sibi assignatum ad prosequendum.

DECISIO L. aliàs 539.

1 NVnqoid† infrà terminum præfixum per iudicem ad prosequendum appellationem sufficiat appellanti protestari in curia, qoomodò comparuit iofrà tempus; licèt Spe. videatur tenere quòd sufficeret etiam iter arripere infrà tempus. in tit. de app. tamē tenetur, quòd imò debet iudicem impetrare, vel saltem diligentiam suam facere. ar. no. per Compo. de elect. lib. 6. c. statuimus. in fi. 2. col. sed prima opinio videtur verior: per id quod ibi sequitur in princ. 3. col. pro quo videtur text. de re iudi. c. cum causa. ibi dicit, iter non arripuerat. Sed nunquid cùm caosa est io curia tractanda, sufficiat protestari in porta Palatij, vel coram Auditore contradictarum? Teoetur quòd oon: imò debet fieri in cancellaria, vbi dantur in curia. & facit quod no. Io. Mo. in decr. cupientes. vide dec. 48. suprà eo. tit.

SVMMARIA.

1 Appellatio à grauamine, vel interlocutoria viua voce interposita, cui iudex à quo detulit, & causam remisit consentiente appellato, deoluit causam.

2 Appellatione verbali, cui neque delatum, neque remissum est: sed sola pars adsentsit, an deuoluatur causa? Quid si iudicis delatio, & remissio, & partis appellatæ consensus non interuenerint, causaque eius natura sit vt per appellationem ad curiam deuoluatur? & nume. 3.

4 Iudex à quo minus legitimè appellatum extitit: si

nō datis apostolis petitis procedat. in causa, an processus eius reputabitur validus?

5 *Appellatio minus legitima an suspendat, iurisdictionem iudicis, donec det apostolos?*

DECISIO LI. aliàs 540.

1 A Grauamine, † vel interlocutoria appellatum est viua voce, non in scriptis: iudex tamen detulit: & negotium remisit & pars appellata consensit, & appellationem approbauit: Quæritur nunquid talis appellatio deuoluat causam ad curiam? Dictum fuit quòd sic, non in virtute appellationis, sed in virtute remissionis, & etiam propter consensum partis: bene facit ad hoc quod dixi in virtute remissionis, & non appellationis, quod not. Archi. in c. cùm appellationibus friuolis. ibi, hoc est non dignum. super verbo, transfusa. de appel. lib. 6. & not. Ioan. Monac. in c. cordi. super ver. de partium voluntate. eo-
2 dem titu. lib. 6. vbi etiam tenet. Sed † quid si iudex non detulit, nec remisit: sed sola pars consensit? Dicunt idem propter consensum suum, quòd est verum si erat appellatum ad Papam, cuius audientiam possunt partes per cōsensum liberè adire. iuxta c. Romana. in prin. de foro compe. lib. 6.
3 Sed † quid si nec iudex detulit, nec pars appellata approbauit: sed aliàs est causa, quæ de natura sua per appellationem deuoluitur ad curiam, vt causa beneficialis, an talis appellatio sine scriptis cùm nō teneat, deuoluat? Dic quòd sic, appellato prosequente, quia in præiudicium appellantis reputabitur legitima: nec ipse suam propriam appellationem poterit impugnare. argu. no. per Compo. in c. statuimus. 3. col. versi. solus autem appellatus aliàs si appellans prosequitur. no. Archi. de app. lib. 6. c. cordi. circa fi. ibi, quòd
4 si actor. Sed † quid si tali appellatione sine scriptis interposita, iudex à quo fuit appellatum nō datis apostolis ab eo petitis procedit vlterius in causa, an valeat processus? Videtur quòd sic: ex quo appellatio non tenuit, sed fuit ipso iure nulla, & sic non videntur dandi apostoli, nec talis appellatio videtur præstare impedimētum processui: ex quo de iure non sortitur effectum: vt in reg. iur. non præstat impedimentum. Nec obst. c. vt super. cum ibi no. per glo. & Archi. de appella. lib. 6. quia ego intelligo illud, vt ibi notaui, vbi appellatio non est nulla ipso iure, quia non peccabat in forma: sed erat formalis: aliàs tamen peccans in materia propter falsitatem, vel iniu-
5 stitiam causæ quia † talis appellatio cū sit contra ius partis, vel iudicis, bene tenet in se, & suspendit iurisdictionem, donec dentur apostoli, secùs crederem, si esset ipso iure nulla, & hoc videtur ibi innuere tex. circa princ. dum dicit, iuxta constitutionis tenorem &c. vbi loquitur de cōstitutione quæ est eo. tit. c. cordi. vbi cùm tex. iubet peti apostolos per appellātem, loquitur de appellante formaliter, & in scriptis: aliàs ionuēs quòd nisi appellasset in scriptis, cùm appellatio esset nulla non esset nisi frustratorium petere apostolos: cùm etiā dati nullatenùs prodessent appellanti: ergo &c. argumen. quia frustrà expectatur aduentus, cuius non prodest euentus. vt l. aliquādo. ff. ad senat. Velleianū, ad præmissa benefacit l. si quis legatū. ff. ad leg. Cocne. de fal. quod non repellat ab obiectibus, per decre. vt circa de elec. lib. 6. sed dici potest, quæ ce quæritur in præiudiciū appellātis an tenet talis appellatio, vt secūda est per no. Cāpost. in c. statuimus. de elec. li. 6. pro hoc. quia adhærens appellationi malæ etiā post decenniū repellitur ab obiectibus: licèt adhæsio post decenniū non teneat iuxta l. bonorū possessionē. ff. rem ra. hab. in eius commodū tenet, non in eius præiudiciū: vt repellat obiectibus: vt not. Archi. in d. c. vt circa. super verbo, adhærentes. & hoc dixit Io. And. in nouel. suprà glo. & sic credo quod seruat curia. vide dec. 48. suprà isto tit.

SVMMARIVM.

1 *Processus in causa grauaminis formatus parte absente non per contumaciam, & non citata, tenet.*

DECISIO LII. aliàs 548.

1 VTrùm † processus habitus corā iudice appellationis super articulo appellationis emissæ à grauamine parte non vocata nec præsente, nec per contumaciam absente, teneat: & an valeret pronuntiatio parte sic absente? Quidam dicunt quòd sic, quia interlocutio etiam tenet parte absente: nec per contumaciam absente. vt no. Inn. de procura. c. auditis. ad quod ff. de arbi. l. dicem proferre. in prin.

SVMMARIA.

1 *Appellans an possit impetrare iudicem ante dationem apostolorum?*

2 *Iudex impetratus ab appellante, si procedat antequam iudex à quo apostolos dederit, an valeat eius processus?*

3 *Cancellaria nō dat Auditorē super appellatione, vbi exprimitur pendere terminū dandorum apostolorū.*

DECISIO LIII. aliàs 564.

1 VTrùm † si appellatur à grauamine, [a] vel in-
a terlocutoria ante dationem apostolorum, possit iudex impetrari, & si de facto impetretur,
a valeat impetratio, & an † possit impetratus procedere in causa, antequàm per illum à quo fuit appellatum, dati fuerint apostoli: & an si de facto processerit, & per appellatum non fuerit exceptum aliquid teneat processus? Quidam tenuerunt quòd sic, quia tempus ad prosequendum appellationem currit appellanti à die latæ sententiæ, vel à die illati grauaminis: vt cap. sicut. de appel. in clem. & ibi not. ergo tempus dationis apostolorum non debet sibi auferri: quominus interim possit suam appellationem prosequi. Nec obst. si dicatur, quòd primus remanet adhuc iudex: quia eius iurisdictio est suspensa: fateremur tamen quòd si ille reuocaret grauamē id est reponeret partes in primæuo statu: omnia acta per iudicem super appellatione impetratū, essent nulla. Alij verò tenent contrarium propter malitiam ita subito impetrantis: vt citò fa-
3 ciat iudici à quo inhibere, & quia † cancellaria non daret Auditorem super appellatione, si sibi fuisset

fuisset expressum. quò pendetet terminus assignatus ad dandum apostolos: primam opinionē tamen credo veram.

ADDITIO.

a *Agrauamine. Adde dec.37.suprà hoc eo.tit.*

EPITOME.

Appellans à diffinitiua potest pendēte termino ad dandū apostolos assignato,iudicem impetrare:secus si appellasset ab interlocutoria.

SVMMARIVM.

1 *Commissio impetrata in causa grauaminis pendente termino ad dandum apostolos,non valet.*

DECISIO LIIII. alias 734.

1 NOta,† quòd quando est appellatum in aliqua causa à diffinitiua,& terminus assignatus ad dandum apostolos:quòd si pendenre termino impetratur causa commitri alteri domino Auditori: quòd ille interim potest procedere in causa. Ratio potest esse, quia in tali appellatione dantur apostoli reuerentiales secundum stylum sacri Palatij: secus autem si appellatū esset à grauamine:quia tunc Auditor à quo est appellatum potest reuocare grauamen: ideò pendente termino ad dandum apostolos quādo appellatum est à grauamine, non valet tunc commissio, si impetretur.

SVMMARIVM.

3 *Delatio appellationi ab interlocutoria vnius iudicis ex tribus datis in causa per sedem apostolicā, an operetur deuolutionem causa ad Romanā curiam?*

DECISIO LV. alias 569.

1 VTrùm † si à grauamine fuerit appellatum à
a tribus iudicialibus [a] delegatis in causa per sedem apostolicam & vnus deferat appellationi, & remittat causam ad sedem apostolicam,& terminum præfigat ad prosequendum appellationem:alij verò non deferant,vel non respondeāt, causa censeatur deuoluta ad curiam, & ibi debeat terminari? Videtur quòd nō: quasi sit standum maiori parti. de re iudi. l. duo ex tribus. & de arbi.sicut hij.& quod not.per Inno.de procu. c.io præsentia. In oppositum propter reuerentiam sedis apostolicæ videtur.arg. de appella.c.si duobus. & vt maius trahat ad se minus: ad hoc vt no.per gl.& Archi.de iure patro.c.1. in fi.lib.6. & per glo.de concessio. præb.c.si c.iu fin. & facit de præb.c.si à sede.

ADDITIO.

a *A tribus iudicibus. Adde deci.20 suprà hoc titu.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio interposita ab eo, qui fuerat procurator constitutus in partibus eadem die qua appellauit, an teneat.*

DECISIO LVI. alias 586.

1 QVidam † qui non erat procurator,appellauit viua voce à diffinitiua contra Titium lata & intra decendium ille Titius in partibus sequenti die constituit eum in procuratorem ad illam causam dans ei mandatū ad appellandum, ratum & gratū habeus quicquid per eum actum fuerit,vel quomodolibet procurarū illud tamen procuratorium non venit in eius procuratoris notitiam, donec posteà per mensem. Quæritur an talis appellatio valeat? Quidā dixerunt quòd non quia tunc non erat procurator,cùm appellauit: nec dominus ratificauit infrà decem dies appellationem eius:quia illa verba ratum & gratum habeus &c.intelliguntur de agendis per eum in futurum, non de tunc actis. Alij verò tenebāt contrà: quia eo ipso quòd constituit eum procuratorem ad causam, & dat sibi potestatē appellandi: videtur ratificasse,quæ in causa gesserat,vel appellationem,quam interposuerat:& allegatur casus ff.qui satisd. cog.l. Iulianus.& hæc opinio multis videbatur æquior: licèt tenentes contrarium possunt respondere ad illam legem, quòd ibi interuenit expressa ratificatio : vt satis innuit glo.vel dato,quod non interuenisset, posset dici, quòd ibi stipulatio interponebatur ante tempus, quo fieret petitio: vt innuitur, cùm dicitur ibi, fundum petiturus. & ideò quia antequā fundus peteretur superuenit mandatum, valet,& habet effectū stipulatio:hic autem appellatio non ferebatur in aliquod tempus futurum,antequam superuenit mandatum.vide dec.1.suprà de procur.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis absque alia commissione potest pronuntiare super desertione appellationis, secus in Auditore sacri Palatij.*

DECISIO LVII. alias 599.

1 LIcèt, † iudex appellationis de iure posset pronuntiare super desertione appellationis, si pars appellata eam petat,vt in c.cordi.de appel. lib.6.& c.concertationi. & not. in c.cùm sit Romana.extrà de appel. & in §.sicut. eo.tit.in clem. cum similib.tamen de stylo Palatij Auditores sacri Palatij non pronuntiāt sine speciali commissione super dicta desertione. vide suprà decisi. 2.hoc titu.

SVMMARIVM.

1 *Appellans extraiudicialiter debet intimari facere appellationem iuxta c.causam.de elect. in cle. alias non censebitur causa deuoluta, nisi ad eius praeiudicium.*

DECISIO LVIII. alias 798.

1 SCiendum est † quòd si aliquis appellat in aliqua causa spirituali: oportet quòd intimatio

R 2

tio fiat, iuxta c.causam. de elect. in cle. aliàs non deuoluit causam ad sedem apostolicam, tamen si pars appellata vult prosequi causam:nihilominùs potest:& ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Appellans licèt non seruauerit illa quæ seruare tenetur: appellatus nihilominus debet introducere appellationem.*

DECISIO LIX. aliàs 601.

1 Nota, licèt † appellans nó seruauerit illa quæ debet seruare, nihilominùs appellatus debet introducere appellationem appellantis: nisi non seruasset ea, quæ debet seruare de iure: quia tunc dicta appellatio non deuoluit causam ad curiam sacri Palatij.

SVMMARIVM.

1 *Appellans impeditus in primo fatali habebit integrum secundum:secus si fuerit impeditus in secundo: quia non habebit, nisi illud tempus per quod impeditus fuit iustè infrà secundum.*

DECISIO LX. aliàs 603.

1 Dic, quòd † si aliquis iustè impeditus fuerit, quòd non potuit prosequi, nec finire suam appellationem infrà primum fatale: tunc petat secundum: & habebit de iure completum: vt in c.cùm sit Romana. extrà de appel. Si autem fuit impeditus iustè secundum fatale, tunc non habebit, nisi infrà illud tempus per quod impeditus fuit iustè: infrà secundum, Inno.in c.ex ratione. de appel & ita seruat sacrum Palatium.vide dec. 2.suprà de in integ.resti.

SVMMARIVM.

1 *Apostoli reuerentiales dantur in appellatione à diffinitiua:refutatorij autem ab interlocutoria.*

DECISIO LXI. aliàs 605.

1 Dic, † quòd si appellatum sit à diffinitiua in aliqua causa, & petantur apostoli, iudex debet dare reuerentiales: secùs si sit appellatum à grauamine: quia tunc non datur tanta difficultas, cum non sit tunc tantum magnũ periculum,
a si dentur apostoli refutatorij. a & ita seruatur.

ADDITIO. a

a *Apostoli refutatorij. Dic plures esse apostolorum species. Quidam enim sunt conuentionales: alij testimoniales: alij reuerentiales: alij verò refutatorij, de quibus in lib. proces.domi.Ioan. And. de Auber.in tit.de forma appellationis à diffinitiua.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor debet videre processum iudicis à quo, antequàm inhibeat.*

DECISIO LXII. aliàs 606.

1 Facta fide † de appellatione alicuius ecclesiæ, nihilominùs Auditor debet videre processus iudicis à quo est appellatum, an fuerit, causa legitima ad appellandum: & si fuerit, inhibeatur, si petatur & posteà assignetur terminus ad dandũ libellum,& in causa procedendum: prout de iure fieri debet.

SVMMARIVM.

1 *Auditor sacri Palatij non remittit causam iudicis à quo etiam si pronuntiaret malè appellatum.*

DECISIO. LXIII. aliàs 612.

1 Dic † quod vbi auditor Cameræ apostolicæ tulit sententiam diffinitiuam vel interlocutoriam: appellatur ab eo & causa appellationis committitur alicui Auditori sacri Palatij, quòd cognoscat an sit malè appellatum: propter hoc non remittit sibi causam, si pronuntiat hoc simpliciter tacendo omninò de remissione faciendꝰ: quia tunc partes impetrant cõmissionem alteri Auditori fieri, & ita etiam est de stylo Palatij diu obseruato.

SVMMARIVM.

1 *Appellans si facit committi causam in curia: potest præuenire terminum quem sibi præfixit: secùs si extrà Curiam.*

DECISIO LXIIII. aliàs 616.

1 Si † aliquis sibimet præfixit terminũ ad appellationem suam prosequendã, vel iudex à quo prout fieri potest: vt in cap.personas.& in c.sæpè contingit.cum sim. quòd iste talis appellans potest præuenire dictum terminum impetrando Auditorem in curia Romana: secùs autem si vult impetrare iudicem extrà curiam.& ita etiam seruat sacrum Palatium de facto.vide deci.12. suprà de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ad quem si reuocat absolutionem excõmunicationis factam per iudicem à quo non potest reintrudere: sed debet de nouo excommunicare.*

DECISIO LXV. aliàs 651.

1 Si † aliquis iudex absoluit aliquem à sententia excommunicationis simpliciter, vel ad cautelam, propter quod est appellatum si iudex appellationis pronuntiet bene appellatum, & malè processum, seu absoluat: à quo posteà petatur, quòd reducatur sententia excommunicationis in illum contra quem erat lata, non debet fieri: quia ille qui absoluit licèt esset iudex per literas surreptitias, seu per commissionem surreptitiam tamen habuit iurisdictionem: vt not.in c.ad audientiam.super verbo, irritum.& ibi contrarium videtur extrà de rescrip.sed de nouo excommu

communicet illum seruando ordinem, iuxta c. reprehensibilis. & c.cum speciali. extrà de app. & c.cùm medicinalis.de sent. excom. lib.6.petatur aliqua causa, dum prædicta absolutio habuit locum:si factum fuerit per prædictum iudicem. & ita tenet Rota.

EPITOME.

Inhibitio post conclusionem fieri non potest iudici à quo, qui dedit refutatorios.

SVMMARIVM.

1 *Inhibitio in causa prophana post conclusionem in causa non potest fieri.*

DECISIO LXVI. aliàs 674.

1 NOta, † quando [a] in aliqua causa spirituali
2 vel prophana est conclusum, non potest
fieri inhibitio: & licèt sit appellatum à conclusione, & dati sunt apostoli refutatorii, & terminus assignatus ad sententiam audiendam: & appellans impetrauerit Auditorem, qui intimat suam commissionem: Auditor à quo appellatū est potest proferre suam sententiam. & ita etiam seruat sacrum Palatium.

ADDITIO.

a *Nota, quando. Ad declarationem istius decisi. adde dec. suprà in tit. de dolo & contu. 30. in ordine.*

SVMMARIA.

1 *Appellationis articulo omisso de partium consensu potest in negotio principali procedi.*
2 *Appellans non potest inuito appellato procedere in negotio principali omisso articulo grauaminis.*

DECISIO LXVII. aliàs 716.

1 NOta† quòd si appellatum [a] est in aliqua cau-
2 sa ad Curiam Romanam, quòd omisso ar-
ticulo appellationis de partium voluntate proceditur in negotio principali: vt c.cordi. de app. lib.6.pro hoc etiam facit c. accepta.eo. tit.de ap-
2 pel. causa † appellationis, & negotij principalis
commissa sit alicui domino Auditori sacri Palatij de speciali mādato Papæ, & appellans velit quod tantùm procedatur in negotio principali omisso appellationis articulo: & appellatus velit cōtrarium.s. quod procedatur in articulo appellationis: scilicèt, an appellatio sit iusta vel iniusta: tunc obtinebit appellatus, videlicèt, quòd priùs procedatur in articulo appellationis. & hoc tenet In. in c.vt debitus. extrà de app. & hoc etiā videtur tenere Io.Mo.in alle.c.cordi.super verbo, voluntatis.etiam potest esse ratio, fortè cum appellans si malè appellauit cōdemnetur appellato in expensis.pro hoc facit cap.cum appellationibus.de appel.lib.6.& Ioan.Mona.in alleg.c.cordi.& hoc etiam seruat Rota.

ADDITIO.

a *Si appellatum. Adde Fran.in c.vt debitus.col.antepenult.de appel.& Ægi.Bellamer. decisi.3.& 9.& 18.hoc titu.*

SVMMARIA.

1 *Auditores inhibent iudicibus extrà Rotam statim post præsentatam commissionem: secùs in Rota, vbi debet constare de appellatione prius.*
2 *Iudex appellationis nō potest inhibere iudici à quo, ne sententiam suam exequatur in casibus, in quibus appellatio prohibetur, antequam cognoscat an appellatio sit recipienda.*

DECISIO LXVIII. aliàs 272.

1 SCiendum est † quòd si in aliqua causa spiri-
tuali, vel prophana appellatum est ab auditore, vel alio quocunque iudice extrà Palatium apostolicum, quòd commissione facta & præsentata super hoc alicui dom. Auditori sacri Palatij: qua præsentata, & assignata die ad dicendū contra commissionem, cōtra quam adueniente die nihil dicitur, vel datur sufficienter contra dictam commissionem, per quam Auditor procedere virtute dictæ commissionis non possit: si petatur inhiberi, tunc dictus Auditor immediatè potest inhibere prædictis iudicibus: secùs autem si est appellatum ab aliquo Auditore sacri Palatij. Nam si est appellatum à sententia diffinitiua cognitis & vocatis partibus, quòd appellatum sit statim potest inhiberi Auditori postquàm cōstat
2 de appellatione: nisi in † casibus, in quibus appel
latio inhibetur: vt putà in sentētia super notorio crimine lata: vel de quo quis est in iure cōfessus: vel similibus casibus: vt 2.q.6.c. sunt quorum.& c.seq. tunc non potest iudex appellationis inhibere priori iudici, ne sententiam suam exequatur, nisi postquàm cognoscere cœperit, an appellatio sit recipienda: vel non: & verùm sit casus, in quo poterit appellare: in c.Romana.vt in §. si autem.de appel.lib.6.Si verò à grauamine ante sententiam appellatur: tunc non prohibebit priorem iudicem procedere, nisi cum iam constet sibi appellatum esse, & ex causa legitima: & incipit iudex appellationis de veritate causæ dictæ appellationis cognoscere, & tunc statim inhibebit, vt no. in §. quod si obiiciatur. præal.c. Romana. super verbo, prohibere. & ita etiam tenet, & seruat Rota circa doctrinam inhibitionis faciendæ in causis prædictis.

SVMMARIVM.

1 *Lis non dicitur pendere propter extraiudicialem appellationem.*

DECISIO LXIX. aliàs 764.

SCiendum est quòd c.vt circa.de elect.lib.6.& c.procurator. eo.tit.loquitur in appellatione extraiudiciali.& etiam c.cōcertioni. de app.eod. li.& prædicta capitula non habent locum in tit.
1 vt lit. pend. in ele. quia lis † non dicitur pendere
a respectu appellationis extraiudicialis, quia appel
latio extraiudicialis. non inducit litis pendentiā:

sed appellatio iudicialis. Ratio, quia appellans in iudicio offendit ministrum iuris: & appellans extrà iudicium offendit legē, quare magis peccat, qui offendit ministrum legis, quàm qui offendit legem, quia mitius agitur cū lege, quam cū ministro legis: vt l. celsus. de arbi. tamen potest respōderi, quòd si appellatur à iudice, non fit sibi iniuria: secundùm Arch. in c. venerabilis. super verbo spectat. de sent. excom. lib. 6. & Inn. in c. cū speciali. super versi. cum iudice. de app. Prædicta tenent aliqui Auditores sacri Palatij, & aliqui contra, tamen maior pars tenet dec. prædictam.

ADDITIO.

a *Pendere. Quando lis dicatur pendere vide cle. 2. vt lite pendente & ibi scrib. Item & Fel. in c. super literis. de rescri. col. 6 versi. Limita primò.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio generalis à grauaminibus in iudicio est nulla: & similiter generalis allegatio nullitatis nisi specificentur grauamina, & nullitates.*

DECISIO. LXX. aliàs 749.

1 NOta, † quòd si principalis persona alicuius causæ, vel procurator eius dicat in iudicio corā Auditore, appello à vobis à tali grauamine, & etiam ab omnibus aliis grauaminibus illatis, quòd talis appellatio non est admittenda,[a] nisi declaret in appellatione grauamina, in quibus dicit se esse grauatum. Idem etiam est, si aliquis dicat aliquem processum causæ alicuius nullum nisi dicat, & monstret in processu causam nullitatis. hoc etiam seruat Rota.

ADDITIO.

a *Non est admittenda. An appellatio à futuro grauamine valeat, vide glo. in cle. sicut. de app. in verbo, à futuro. & per do. Abb. in c. significauerunt. de test. in 3 col. in versi. sed quæro, & c. in c. 1. de dilat. in 2. col. no. & in c. cessante. de app. in 1. col.*

SVMMARIVM.

1 *Appellationis articulus potest omitti de cōsensu partium, vel solius appellantis.*

DECISIO LXXI. aliàs 798.

1 SCiendum est, † quòd si aliqua causa peruenit ad sedem apostolicam per appellationē, quod tunc articulus appellatus potest omitti de consensu: vt in c. cordi. de appel. lib. 6. Inn. id tenet in c. vt debitus. de app. quod articulus appellationis potest omitti solum de voluntate partis appellantis. & hoc tenet communiter Rota.

SVMMARIVM.

1 *Auditor non potest pronuntiare super desertione appellationis sine speciali commissione.*

DECISIO LXXII. aliàs 818.

1 SCi . dum est, † quòd si aliqua pars litigātium spectat in sacro Palatio ab aliquo eius Auditore pronuntiari aliquam appellationem fore desertam, quòd non potest pronuntiare sine aliqua speciali commissione.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad dicendum contra cōmissionem seruari debet, vbi agitur de desertione alicuius appellatiōis.*

DECISIO LXXIII. aliàs 822.

1 SCiendum est † quando agitur de desertione alicuius appellationis, quòd assignetur terminus ad dicēdum contra commissionem: quia Auditor sine assignatione illorum terminorum non potest pronuntiare super hoc.

SVMMARIVM.

1 *Appellanti post decē dies à sententia lata cōtra eum per audientiā contradictarū dari debēt apostoli refutatorij, & si iuret ad notitiam suam tunc peruenisse.*

DECISIO LXXIIII. aliàs 824.

1 SCiendum est, † quòd si procedatur cōtra aliquem per audientiam cōtradictarum in possessorio vel petitorio: & feratur sententia contra eum, & post aliquod tempus appellet infrà decem dies: sed dicit post prædictum tempus quòd venit ad notitiam suam: ideò appellat infrà decē dies: & paratus est hoc iurare: quòd talis non debet admitti cum iuramento: ideò dandi sunt sibi apostoli refutatorij. & ita tenet Rota.

SVMMARIA.

1 *Attentata lite pendente non reuocantur, vbi constat de nullitate appellationis, vel non interesse partis.*

2 *Gratia secundi non redditur surreptitia ob non factam mentionem de litis pendentia super surreptione gratiæ primi impetrantis.*

DECISIO LXXV. aliàs 317.

1 NOta, † quòd attentata[a] post inhibitionem,
2 vbi constat de nullitate appellationis, non sunt reuocanda propter verbum canonicè, positum in c. non solùm. de appel. lib. 6. sed vbi constat de iniustitia seruandus est ordo. Item † quòd pendentia litis gratiæ surreptitiæ: primò inter primum & secundum impetrantes, non reddit gratiam surreptitiam secundi super beneficio ea dente sibi impetratione vtriusque partis, si non facta mentione de litis pendentia impetrauit: quia non interest &c. per no. per Inn. in c. si. vt lite pend. in addi. nec habet locum c. 1. & 2. vt lite penden. lib. 6.

ADDITIO.

a *Attentata. Circa materiam attentatorum vide quæ scripsi ad decisio. 1. suprà hoc titu. in nouis. & Felyn. in capit. ex tenore. col. 3. versi. & dicit Ro. de rescrip*

et vid

& vide Imol.in c.bonæ.de appel.Matth.de Afflict. decisi.Neapol.98.incip.pulchrum est dubium, &c. Et an notorius defectus iuris impediat restitutionẽ possessionis beneficij,vide per glo.in verbo,inquirãt. col.8.tit.de collat.in pragmat.sanct.ver.septimò vbi est præsumptio,&c.

SVMMARIA.

1 *Attentata appellatione pendente post eius desertionem non sunt reuocanda.*
2 *Attentata non sunt reuocanda ad instantiam illius de cuius non iure clarè constat.*

DECISIO LXXVI. *aliàs 464.*

a 1 NOta, [a] † quòd attentata appellatione pẽdente à diffinitiua post ipsius desertionẽ non veniunt per modum attentati reuocanda:quia propter desertionẽ fingitur non appellatũ.per l.suæ.de his qui not.infa.ff. pro hoc. facit optimè c.licèt.de senten.excõ.libr.6.à contrario sensu:ibi not.vide decisio.suprà isto titul.

ADDITIO.

a 2 *Not.† Ad instantiam illius de cuius non iure clarè constat non veniunt attentata lite pendente reuocãda,sicut dicimus in interdicto vnde vi.iuxta no. per Inno.in c.constitutus.de filijs presby.& c.significasti.de diuor.& quia sua non interest hoc petere. de electio.cùm inter.& 2.q.6.non solent.de testi.veniens.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex datus super mala administratione alicuius lati,si pendente termino ad dandum apostolos ratione appellationis ab alieno grauamine pro se illato interpositæ,interdixerit administrationem prælato,an dicatur nulliter processisse.*

DECISIO LXXVII. *aliàs 570.*

1 IVdici † delegato à papa committitur inquirere contra quendam prælatũ super mala administratione:fuit appellatum ab eo à quodam grauamine prætenso per prælatũ:sed iudex post appellationem ante dationem apostolorum interdixit sibi administrationem, ne lite pendente administret.Ille corã superiore cognoscẽte de appellatione petit illam interdictionem reuocari tãquam attentatam:cùm ante appellationem fieri nõ potuisset talis interdictio.arg.c. venerabilis.de offic.dele.l.postquam.§ 1.ff.vt in pos.leg. & ibi not.per illam l.hoc tenebant quidam.Alij verò quasi omnes contrà:quia ante dationẽ apostolorum suspensa fuit omnis potestas,vt de ap. ca.non solùm.libr.6.ergo quicquid fecit,nullum fuit.Nec obst.l.postquam.§.1.quia ibi in ordinario iudice,& quia iam respõderat appellationi, & dederat apostolos,& ibi appellatum fuit à diffinitiua,& erat iudex ordinarius,ad cuius officiũ etiam post appellationem multa pertinent. de appellat.c.cùm teneamur.& ca.ad hoc.& c.proposuit.hic erat delegatus,cuius potestas expirat post appellationem legitimã. Vel meliùs,hic nõ constabat an ista interdictio esset facienda ante appellationem:quia non constabat an esset sũspectus de mala administratione:nec an inquisitio super hoc facta esset sufficiẽs ad interdictionem faciendam:& ideò non potuit fieri post.ibi verò constabat cautionem fore præstandam ante appellationem,quare non obstat.

SVMMARIVM.

1 *Attentatorum causa non requirit obseruationem terminorum.*

DECIS. LXXVIII. aliàs 765.

1 SCiendum est † quòd si in aliqua causa spirituali vel prophana est appellatum si pendẽte appellatione aliquid innouetur,& pars appellans petat in suo libello reuocari attentata ante omnia,in tali petitione nõ sunt seruandi termini sacri palatij:quia sufficit auditori quòd fiat sibi fides legitima de appellatione,& etiam de attẽtatione,quo facto immediatè potest reuocare attentata.& hoc communiter tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Fatalia non currunt agenti super attentatis.*

DECISIO LXXIX. aliàs 448.

1 NOta,† quòd fatalia ad prosequendum[a], &
a finiendũ non currunt appellanti qui prosequitur & agit super attentatis:imò illud tẽpus executionis fiendæ post sententias super attentatis latas, est de fatalibus subducendum: nam licèt appellans appellationem suam,& negotium principale,& causam attentatorum posset simul prosequi:tamen ad hoc nõ arctatur,nisi velit:imò indultum est sibi à lege,vt super attentatione ante omnia audiatur.de appella.non solũ. lib.6.quod non est ei auferendum.c.indultũ. de reg.iur.lib.6.& quia culpa aduersarii in attentatis causam huic edicto dantis,videtur legitimè impeditus,ita vt interim sibi fatalia currere non debeant.facit in arg c.quandiu.de appel.in clem. & not.in c.ex ore.de appel.per Inno. & Hostiẽ. vide decisio.super isto titu.

SVMMARIVM.

1 *Apostolorum dandorum tempus currit à tempore appellationis emissæ, & non à tempore prolationis sententiæ.*

DECISIO LXXX. aliàs 484.

1 NOta, † quòd 30.dies ad dandum apostolos
a currunt à tempore [a] appellationis emissæ, & nõ à tempore prolationis sententiæ,propter rationes Hosti.quas ponit in c.1.de app.libr.6.& post eũ Gen.in cle.quamuis.de appel.& alle.tex. pro ista opin.in c.ab eo.de appel.libr.6.licèt ibi,

 & alibi

& alibi in d. clem. e. Ioan. tenuerit contrarium, & Paul. cum eo in eadem clem. per Ludicibus. C. de appel. quam intelligit Gen. ibi per subauditum. vnde dicitur quòd prædicti dies tunc à tempore sententiæ intelliguntur appellatione suspensi. & in hac parte declinat Ioan. de Lign. in c. dilectus. de appel. Sed videtur contrarium. C. de appellat. l. 2. & postquam appellatio porrecta est.

ADDITIO.

a *Currunt à tempore. Fatalia iuris vel statuti an per partes prorogari possint, vide Abbatem in capi. ex ratione. de appellatio. vbi dicit quòd suspendi & nõ prorogari possint. hoc etiam tenet Ludoui. Roman. in l. 2. ff. de re iudica.*

DECISIO LXXXI. *aliàs* 493.

Similis est decis. 6. hoc eod. titu. in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Apostolorum datio est actus extraiudicialis.*

DECISIO LXXXII. *aliàs* 675.

NOta, quòd si auditor sacri palatii assignanit terminum appellanti ad recipiendum apostolos, & non veniat in termino sibi assignato ad sacrum palatium, vbi sedet pro tribunali, quòd nihilominùs si appellans veniat ad domum suã, vel alibi, vbi sit auditor, quòd licèt in tribunali sit, debet concedere apostolos reuerentiales, vel refutatorios secundùm quod videtur dicto audi-
1 tori, quia † datio apostolorum est actus extraiudicialis, & non iudicialis. & ita seruatur.

EPITOME.

Appellans non tenetur alibi quærere appellatum, quàm in ecclesia parrochiali, in qua tenetur residere.

SVMMARIVM.

1 *Citatio potest exequi in valuis ecclesiæ parrochialis contra beneficiatum.*

2 *Ecclesia cathedralis succedit loco domicilij.*

DECISIO LXXXIII *aliàs.* 523.

1 NOta, in † causa beneficiali [a] super parrochiali ecclesia quoad deuolutionẽ ipsius causæ ad curiam, sufficit appellationem esse intimatã in ecclesia de qua agitur, & in ecclesia cathedrali, licèt possessor, vel intrusus personaliter nõ apprehendatur, nec alia diligentia fiat de ipso perquirendo, quia appellans non tenetur alibi quærere quàm in ecclesia sua parrochiali, in qua tenetur residere: sicut maritus cum vxore. arg. not. per Inno. in c. fi. de eo qui mit. in poss. & de cleri.
2 non resi. c. clericos. & c. ex tuæ. quia † ecclesia cathedralis succedit loco domicilii, vt in clem. causam. de elect. si ergo ibi & in beneficio, de quo agitur, fiat intimatio, sufficit. ar. in cle. antedicta.

ADDITIO.

a *Beneficiali. Cum hac deci. concordat deci. 22. ti. de rescrip. in no. & deci. 60. hoc eo. tit. suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio ratione episcopatus, vel abbatiæ, intimari debet in ianuis palatij Papæ: sed in inferioribus sufficit in audientia contradictarum.*

DECISIO LXXXIIII. *aliàs* 690.

1 DIc, † quòd dominus Petrus de Sarcenato auditor sacri palatii dicit & tenet quod si appellatum est in aliqua causa ratione episcopatus, vel abbatiæ, vel aliarum dignitatum superiorum, quòd tunc talis appellatio ad introducẽdũ causam in curia debet intimari in ianuis domus domini Papæ cum notario publico: secùs autem si appellatum est in causis beneficiorum inferiorum: quia tunc debet intimari in audientia contradictarum: si autẽ appellatio est à dominis auditoribus sacri palatii, tũc appellatio est intimãda in cancellaria domini nostri Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio si non prosequatur infra terminum datũ ad prosequendum deseritur, & sententia super desertione lata est interlocutoria.*

2 *Sententia lata super attentatis est interlocutoria.*

DECIS. LXXXV. *aliàs* 691.

1 NOta, † quòd si appellatio non prosequatur infra terminũ iuris, vel terminum assignatum à iudice ad prosequendum, quòd tunc talis appellatio poterit pronũtiari deserta: vt c. si appellationem. de appella. in cle. & no. in ca. cùm sit
2 Romana. de appellat. pronunciatio † autem facta à iudice super desertione dicitur sentẽtia in-
a terlocutoria, [a] non autẽ diffinitiua, secundùm ca. & si sententia. de re iudicata. lib. 6. Non seruatur in tali pronuntiatione, cùm non sit sententia diffinitiua, sed interlocutoria. & ita seruat Rota.

ADDITIO.

a *Interlocutoria. Adde Fely. in c. ex parte. 2. de rescri. col. fi. in versi. & pro istu. Adde Abba. in c. cum cessante. de app. Sic etiam seruatur in practica curiarum Franciæ. Nam pronuntiatione facta super desertione appellationis dantur requesta iudicibus ad reuocandam sententiam interlocutoriam, qua si nõ esset interlocutoria, reuocari non posset.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor potest pronũtiare super desertione sine noua commissione.*

DECISIO LXXXVI. *aliàs* 692.

1 QValiter † autem diffinitiua sententia, vel interlocutoria sit ferenda, vide Innocen. in

cen.in cap.auditis.de procu.nec est necessarium quòd impetretur à Vicecancellario auditor super desertione appellationis pronuntianda. & hoc tenet Rota, quoniã iudex appellationis potest hoc pronuntiare si petatur sine speciali commissione, vt est dictum.

SVMMARIVM.

1 *Sententia super desertione est interlocutoria.*

DECISIO LXXXVII. *aliàs 125.*

1 NOta, † quòd sententia lata super causa desertionis videtur interlocutoria,& non diffinitiua, quia sẽtẽtia lata super exceptione peremptoria videtur interlocutoria: vt notat Ioan. Andr.in cle.si.de ap.modo exceptio desertionis videtur peremptoria.de hoc die vt not.Io. Mon. in capit.cupientes.super verbo,priuatos.de electio.libro 6.§.sed posito.& per Archidiac. super verbo,plenam fidem.de hoc latiùs 20.distinc.in summa per ipsum.

DECISIO LXXXVIII. *aliàs 756.*

NOta, sciẽdum est quòd datio apostolorum non est actus iudiciarius.

De præbendis.

SVMMARIA.

1 *Variare non potest clericus habens facultatem nominandi.*

2 *Episcopus an possit ex consuetudine nominare contra minimum statutum.*

DECISIO I. *aliàs 22.*

1 NOta, † quòd vbi ordinarius, vel alius superior habet potestatem nominãdi aliquem in prima sui creatione, quòd recipiatur in canonicũ in certa ecclesia sui Episcopatus. & talis primò nominatus acceptat gratiam, quantum est in se. si tamen dictus nominatus renuntiet gratiæ sibi factæ per nominantem, ille qui denominauit, nõ potest alium nominare. argument. l.apud Aufidium.ff.de optio.legat.& quod not. Archidiac.in c.cùm in multis.super verbo,exprima.in princi. & in ca.gratia.in fine.de rescript.libr.6. maximè quando nominatus est clericus,& persona ecclesiastica, in qua talis variatio non approbatur, vt ca.pastoralis.de iure patro.& quod no. Innocen. in cap.cùm Bertoldus.super verb.episcopum. de re iudicata.licèt videatur contra l.vnum ex familia.in princi.cum ibi not.de legat.2.super verbo, mutetur.& c.si electio.de elect.libr.6.sed ibi electio immediatè non habet effectũ, nisi secuta cõfirmatione: collatio tamẽ habet cõsentiẽte nomi
2 nato. An † antẽ episcopus possit nominare contra minimum statutũ ex consuetudine? dic quòd talis consuetudo cùm sit onerosa, non valet: vt in c.1.de consue.cum ibi not.per Ioã.Andr.& quod not.in c.dilectus.in verbo, constitutum. eod. tit.

vide decis.31.infrà de concessione præbend.

SVMMARIA.

1 *Episcopus ex causa an possit dispensare, vt quis habeat duas dignitates, vel personatus in eadem ecclesia?*

2 *Episcopus an possit dispensare quòd minor 25. annis teneat beneficium curatum.*

DECISIO II. *aliàs 29.*

1 NOta, † quòd episcopus potest dispensare, vt quis teneat duos personatus, seu duas dignitates in eadem ecclesia, & hoc propter necessitatẽ, seu vtilitatem ecclesiæ, aliàs non posset, vt not.per Archi.in c.1.de consuet.libr.6.
2 Vtrùm † autẽ possit dispensare, quòd minor 25. annis teneat beneficium curatum? Dic vt not.in c.licèt.super verbo,carere.de elect.per Archidi. hoc verum est secundùm Innocen.& alios. Huic opinioni non statur etiam propter prærogatiuã meritorum, vel ex quacunque alia causa secundum Ioan.Andr.in d.capit.licèt.cùm solus Papa in hoc dispensare potest.per c.de multa.de præbend.secundùm Ioan.And.& Archid.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus post receptionem suam in canonicum factam, habet actionem ad prebendam posteà vacantem: licèt non dicatur habere ius in prebenda, nisi sibi assignetur.*

DECISIO III. *aliàs 30.*

1 NOta, † quòd vbi aliquis est receptus in canonicum, extunc habet actionem ad præbendam posteà vacantem, si alter non præcedat, sed tamen nõ habet ius in præbenda, nisi sibi assigneretur.de quo dic vt in capitul. tibi qui.de rescriptis.lib.6.per Archidia.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacare dicitur vbi facta est resignatio, seu vbi erat beneficiatus.*

DECISIO IIII. *aliàs 33.*

1 NOta, † quòd vbi beneficium [a] videtur vaca-
a re, vbi facta est resignatio. [b] vel vbi erat, qui
b tenebat beneficium.de quo per Archi.in c.si electio.super verbo,ex eo.de electio.libr.6.& c.cõmissa.super verbo,pacifica eodem titulo.& in c. licèt.in magna gloss.de præbend.iuncto capitul. 1.vt lite pendente.in clementi.vbi de hoc.& vide infrà decis.35.in isto titulo.

ADDITIONES.

a *Ibi beneficium. Adde Roman.consil.341 incipien. quoad primum.col.3.*

b *Resignatio. Ista decisio facit ad question. an ille qui resignauit beneficium suum faciat fructus suos donec ille in cuius fauorẽ facta fuit resignatio beneficij resignati adeptus fuerit possessionẽ, & resignationis admis-*

a Imissionem resignanti intimauerit. Et resolutio est quòd sic. si resignatio facta fuerit per procuratorem, & in absentia resignantis: secùs si in propria persona illam fecerit: quia tunc resignans dicitur priuari proprietate & possessione beneficij resignati, secundùm Innocentium & doctores in ca. quòd in dubijs. & in cap. admonet. de renuntia. & pro his facit regula 34 cancel. apostol. vide Nicol. Boerium in §.1. titul. des coustumes touchant donat. *in consuet. Biturigen.*

SVMMARIA.

1 *Expectantium authoritate apostolica sub clausula, ad præbendam quam duxerit acceptãdam, si alter primus in data omittat acceptare primam præbẽdam vacaturam nõ sibi præiudicat, quin possit acceptare secundam.*

2 *Gratiam habens quòd possit acceptare præbendam ecclesiæ cum præstimonijs vnius cedentis, vel decedentis, poterit simul, vel successiuè acceptare præbẽdam, vel præstimonia. & separatim.*

DECISIO V. aliàs 37.

1 NOta, † quòd vbi sunt duo expectantes [a] au-
a thoritate apostolica sub ista clausula, [b] ad
b præbendam quam duxerit acceptandum, si primus io data omittat acceptare primam præbẽdam vacaturam, non sibi præiudicat quin possit acceptare secundam. nec in isto casu habet locũ c. si clericus. de præben. lib. 6. vt ibi videtur notare Arch:d. super verb. quòd iudex. & videtur notare Inno. in c. mandatum. circa prin. de rescript.
2 Etidem † si habeat gratiã, quòd possit acceptare præbendam ecclesiæ cum præstimoniis vnius cedentis, vel decedentis: quia tunc potest simul, vel successiuè acceptare præbendam, vel præstimonia. & separatim. & vide infrà decis. 20. infrà de concess. præbend.

ADDITIONES.

a *Duo expectantes. Adde Staphil. in tractatu de liter. grat. & iustit. folio 110. versicul. primo ius in literis.*

b *Clausula ista clausula hodie in regno Franciæ non videtur habere locum propter concordata in titulo de forma mandati.*

SVMMARIVM.

1 *Expectans apostolicus præfertur nominato ab eo, qui nominare potest ex concessione Papæ, vel priuilegio.*

DECISIO VI. aliàs 55.

1 NOta, † quòd vbi aliquis ex rescripto [a] Pa-
a pæ, vel ex priuilegio potest nominare ad vacantem, seu ad vacantes præbendas: nominatus per talem priuilegiatum non præfertur impetranti apostolico: imò apostolicus tali nominato præfertur secundùm aliquos. vide de præben. si cui. lib. 6. arg. de præbend. dudũ. propter hoc non videtur potestatem à se abdicasse.

ADDITIO.

a *Ex rescripto. Adde Staphil. in tractatu de lite. gra. & iustit. fol. 36. versicul. ex quo dicto. Et nota contra nominatos vniuersitatem. Et dato concursu impetrantis apostolici & nominati graduati in beneficio vacante, quis illorum præferri debeat, vide gl. in §. non tamen intendit. in verb. effectum. titu. de collat. in Pragmat. sanctio. & dato concursu impetrãtis apostoli & præsentati per patronum quis debeat præferri vide per Philip. Dec. consilio 117. co. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Gratia potest purificari in curia Romana.*

DECISIO VII. aliâs 134.

1 NOta, † quòd vbi sunt tres executores dati ad purificandum gratiam, gratia potest pu-
a rificari in curia Romana: [a] quia talis purificatio etiam potest fieri absente parte, vt videtur notare Inn. in c. l[illegible]t. de transla. episcop. imò si duo ex tribus iudicibus datis cognoscerent de purificatione, antequam constaret tertium impedium: dũ tamen reuera impeditus esset, valeret, si post probaretur reuera: licèt faciat contra quod not. Arch. in c. cũ plures. de offi. dele. lib. 6. super verb. impediri. sed in gloss. super verb. malitiosè. tenet primam partem. & pro prima parte facit l. ne in arbitris. §. sin autem de arbitrio. C. de arbit.

ADDITIO.

a *Curia Romana. Hodie in Francia seruatur oppositum, propter priuilegia regni.*

SVMMARIA.

1 *Expectans ad collationem Decani & capituli ad illa, quæ habent conferre in aliqua ecclesia ciuitatis, poterit acceptare beneficium quod non est de principalioribus in ecclesia cathedrali.*

2 *Canonici ecclesiæ collegiatæ si deseruiant diuinis in aliqua ecclesia cathedrali, & ob id recipiunt distributiones, & installantur: non propterea videntur esse canonici illius cathedralis ecclesiæ.*

3 *Deseruiens duabus ecclesijs nomen assumit ex ea, in qua magis moratur.*

DECISIO VIII. aliàs 309.

a NOta, quòd vbi sententia [a] fuit lata in au-
1 dientia, † quòd est aliquis expectans ad collationem decani. & capituli ad illa quę habent conferre in aliqua ecclesiarum ciuitatis, vel diœcesis, posito quòd vigore istius gratiæ non possit acceptare beneficium in ecclesia cathedrali, scilicèt beneficium maius, vel præbendam cathedralem: tamen beneficium minus, vicariam, vel aliud beneficium modicum, quod non est de principalioribus in ecclesia potest talis impetrans acceptare. qu a capitu. quamuis. de præbẽdis. libro sexto, est pœnale: & ideò restringendum. Item est ibi propter prærogatiuam, & honorẽ ecclesiæ cathedralis, quòd nõ veniat beneficium

neficium sub generalibus verbis, sed in modicis beneficiis ecclesiæ cathedralis non est illa prærogatina: maximè cùm non intersit capitularibus negotiis: ergo videtur cessare ratio dicti capitul. quamuis Archidiaco. in allegato capitul. quamuis. super verbo, ecclesiam. videtur notare contrarium. & idem Ioan. Andr. in gloss. non extendit, licèt sententia fuerit lata in contrarium, & hoc in fauorē pauperis impetrantis: quia in gratia speciali, & non pauperis fortè posset habere locum opinio Archidiac. & Ioan. And. & ex hoc
2 potest dici, quòd † si ad aliquam ecclesiam cathedralem veniunt deseruiendo diuinis aliqui alii canonici alicuius ecclesiæ collegiatæ, licèt in ecclesia cathedrali tales canonici recipiant distributiones, & installentur, quòd non videantur esse canonici ecclesiæ, cùm alibi habeant fonum, & latem, & stallum: similiter & principaliter debet attēdi locus, in quo originaliter sunt canonici, & seruiunt, & habent habitationem, & in qua ecclesia nomen recipiant: quia à nomine res denominatur. §. est & aliud. Institu. de donationib. vbi dicitur, quòd nomen debet esse consonum rei. ad quod C. de incolis. l. 2. & fina. quia
3 vbi † aliquis seruit in duobus locis, de loco ex quo trahit moram, & in quo magis moratur nomen assumit, vt l. seruia vrbanis. in princ. versicu. dicendum. de legatis 4. Item à iure attificium ad se trahit officium, vt in l. seruos. §. fina. de legat. 3. ergo posito quòd officient in ecclesia cathedrali, si alibi similiter officiantur, & vltra officium faciunt similiter aliud officium: quod faciunt alibi trahi ad se officium ecclesiæ cathedralis, vt sic nō sint de ecclesia. ad quod Leius qui §. fin. ff. ad municipales.

ADDITIO.

a *Vbi sententia. Adde Staphil. in tract. de lite. grat. & iustit. fol. 27. versi. vtrunque fit.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficium quod est in claustro, vel in continentibus adificiis, quando censeatur esse in ecclesia.*

DECISIO IX. *aliàs* 549.

1 VTrùm † beneficium censeatur in ecclesia, cùm est in claustro, vel in côtinentibus ædificiis ecclesiæ: facit pro & contra. ff. de verbor. signifi. l. 2. de consecrat. eccles. vel altar. c. 1. lib. 6. de senten. excommu. c. si ciuitas. eod. lib. & videtur attendendum, an habeat officium facere in ecclesia, vt purà celebrare, & in horis interesse, vt tūc in ecclesia cēseatur. arg. l. cùm quid. de fundo instruc. & ad hoc facit multum destinatio patrisfamiliàs, seu fundatorum, vel cōmunis, vbi censeatur destinatum: an quòd sit beneficium in ecclesia, & ibi quotidiè distributiones recipiat, & seruiat, vel non ad hoc faciunt iura. ff. de legatis 3. l. serui vrbania. C. de præd. min. l. si prædium. & de supellect. lega. l. quemadmodum. de fund. instruct. l. quæsitum. §. Alfenus. & §. si, quis. & ff. ad municipales. Leius qui. §. fin. quæ leges probant, quòd non attendatur locus: quia est extra ecclesiam, sed alia qualitas destinationis, moræ & seruitii, licèt etiā aliquando seruiant in capella, seu ecclesia, quæ est in claustro, & dixerunt quòd ab antiquo plures obtinuerūt in palatio, quòd si talis beneficiatus non habet alios prouentus, quā illos, quos percipit ab ecclesia propter seruitiū, quod ibi facit, quòd censetur in ecclesia, licèt etiam habeat in claustro celebrare, vel in aliquo seruire: secùs si haberet dotem, vel redditus pro illo beneficio aliunde, & extra ecclesiam destinatos illi beneficio: quia tunc est extra ecclesiam. & sic vtrobique videtur dicere attēdere vbi digniº officium exercet, & vbi frequentiùs, & c. facit de decisi. c. ad apostolicæ. ff. ad municipal. l. eius qui. § fi. & l. si quia fructus. & pro hoc de sepult. cùm quis. lib. 6. & quod ibi no. Ioan And. in nouel.

SVMMARIA.

1 *Optio prebēdarum vbi datur de minori ad mediā, & de media ad maiorem, quis optare poterit maiorem, si sit in minori non habet.*

2 *Possessio sola dat titulum in beneficialibus.*

3 *Consequens si fundatur in aliquo antecedenti, sublato antecedenti tollitur.*

DECISIO X. *aliàs* 577.

1 VTrùm † in ecclesia vbi sunt præbendæ minores, mediæ, & maiores, & secundum ordinem receptionis antiqui canonici possunt de minori ascendere ad medias, & de media ad maiores, si vnus qui primò erat receptus in canonicum, & authoritate capituli ad preces imperiales obtinuerat de facto vnam præbendam minorem vacantem per capitulum sibi collatam, quam magno tempore tenuit bona fide, & iusto titulo, ascenderat ad vnam mediam posteà vacantem, & dimisit primam minorem, & posteà superueniente quodam apostolico impetrāte, qui primam minorem quam impetrauerat infra tempus debitum, & aliàs canonicè acceptauerat, & sibi obtinuerat prouideri, declarabitur ipsum apostolicum habuisse ius in illa minori, & sibi adiudicetur, & illum alium ad eam ad preces imperiales receptum nullū ius habuisse, remanere debeat ille imperialis in illa media ad quam ascendit, vel vtrùm si sequens eum in ordine receptionis illam eandem mediam optauerit, & dimissa minore quam aliàs iustè tenebat, ascenderit ad eam, debeat esse potior in eadem? & videbatur quibusdam quòd primus imperialis sit porior in media, non obstante quòd nō habuisset iùs in prima minori: ex quo eam tenuerat, & possederat bona fide: quare fecit fructus suos: & iste ascensus videtur quidam fructus. argument. capitul. consultationibus. de iurepatronat. hoc allegat l. Barbarius Philippus. ff. de offici. prætor. & quæ no. Innoc. in cap. nihil. de electio. pro hoc in speciali allegabatur vnus textus, qui
2 videtur probare, quòd † sola possessio dat titulū in beneficialibus. c. si à sede. de præbend. lib. 6. pro hoc in speciali allegabatur ff. de donat. inter virum & vxor. ff. ex auro. cum l. seq. & ad Treb. l. facta. §. si hæres. Determinatum fuit contrarium. quia ex

quia ex quo nō habebat titulum canonicum in prima minori, non posset habere in secūda media: quia in ecclesiis vbi habet locum optio, vel ascensus, seu permutatio præbendarum, fit trāsitus de vna ad aliam absque nouo titulo, & absque noua prouisione, vel collatione in virtute prouisionis seu tituli habiti in prima. iuxta nota. per Archid. & Ioan. Mona. in capitu. cùm in tua. de consuet. libr. 6. Si ergo canonicus titulus non habetur in prima, non potest habere secundam: aliàs sequeretur, quòd ecclesiam siue canonico titulo obtineret, quod ius non patitur. Pro hoc, quia vbi consequens fundatur in aliquo antece-
3 denti, sublato antecedenti † tollitur consequens. bene facit ff. de pact. si cùm re. de accusat. ad petitionem. pro hoc l. egi. ff. de exceptioo. rei iudicat. pro hoc inducebam l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulgar. & l. ex facto. §. fina. eod. titul. licèt illa aliquantulum videatur obstare, sed non obstant si bene attendatur. pro hoc allegatur. ff. de in diem adiect. l. 2. & l. 6. §. sed marcellus. & ff. de ædilitio edicto. l. 1. §. 2. & l. cùm autem. § cùm redhibeatur. pro hoc quia resoluto iure fundamenti, resoluitur fundamentum. de pigno. l. lex vecti gali. ff. vt leg. no. caue. l. 1. §. si quis sub conditione. & §. qui minorem.

SVMMARIA.

1 *Beneficia subcollectoris surregati in locum primi, censentur reseruata.*

2 *Beneficia semel affecta semper durant affecta.*

DECISIO XI. *aliàs 412.*

1 NOta, † licèt secundùm ordinationem domini gregorii vndecimi vnicus subcollector in qualibet diœcesi sit deputatus, cuius beneficia sint reseruata: tamē si vnus remoueatur, & alter loco eius surrogetur, omnium sic successiuè deputatorum sunt reseruata beneficia, prout supra in quadam conclusione est dictum, quæ incipit, Item quod bene. & conclusum, videlicèt quòd li cèt cesset eorum officium, nō tamē cessat reseruatio. Et est verum dicere quando quilibet pro suo tempore erat solus, & vnicus subcollector, & sic ipsius beneficia cadūt sub reseruatione, &
2 fuerunt affecta semel, quæ † affectio nunquam extinguitur, nisi per prouisionem Papalem subsecutam, salno tamen casu capitul statutum. de præbeod. lib. 6. vide decis. 13. infrà de appellation.

DECIS. XII. *aliàs 593.*

DIc, quòd si aliquis imperret, &c. repetita est. suprà de rescriptis. decis. 5.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia semel affecta semper durant affecta, etiam si desinat officium, propter quod beneficia fuerūt affecta.*

DECISIO XIII. *aliàs 617.*

a
1 SI beneficia [a] † alicuius sunt reseruata propter aliquod officium sedis apostolicæ, quod habet, quòd licèt remoueatur, seu priuetur dicto officio quacunque causa, quòd nihilominùs sua beneficia quæ tunc habebat remanebunt reseruata: secùs tamen de beneficiis, quæ post amotionem siue priuationem dicti officii obtinebit, & ita seruat prædicta sedes apostolica.

Annotatio.

a *Si beneficia. Vide infrà duas sequentes decis. & infrà eod. titu. decis. 31. incip. Papa reseruauit. & in noua. eo. titul. decis. 10. incip. beneficia collectorum.*

DECISIO XIIII. *aliàs 410.*

Similis est decis. 10. hoc eod. titul. suprà in nouis.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia collectorum sedis apostolicæ de stylo etiam cessante officio eorum remanent reseruata.*

DECISIO XV. *aliàs 700.*

1 DIc, † quòd beneficia collectorum sedis apostolicæ sunt reseruata quamdiu vtuntur officio secundū stylum curiæ Romanæ, quia postquam semel quis factus est collector, vel subcollector, vtatur officio, vel non vtatur: beneficia quæ tunc habebat, remanent reseruata secundū prædictum stylum, seu obseruantiam sedis apostolicæ: beneficia autem quæ post depositum officium assequuntur, non sunt reseruata.

SVMMARIVM.

1 *Impetratio beneficij in qua tacetur, quòd defectus fuerit familiaris Cardinalis, est surreptitia.*

DECIS. XVI. *aliàs 721.*

1.
a
NOta, † quòd [a] vbi dominus noster Papa vult, quòd gaudeat priuilegio Cardinalium familiares, & qui in expensis eorū cum quibus morantur continuè sunt, iuxta formam capitul. sicut. de verborum significatio. lib. sexto. vnde si aliquis, qui impetrat beneficium aliàs de prædictis, & habitat cum aliquo de dominis Cardinalibus, & moriatur ille commensalis, cuius beneficium impetratur, & non fiat mentio de prædictis, gratia est surreptitia. & ita declarauit dominus Gregorius Papa 11.

Annotatio.

a *Nota quòd. Adde Æneam de Falco in tractat. reserua. in 4. q. in prin. incip. in 6. effectu. in 4. pagina. versi. & istud dictum.*

SVMMARIVM.

1 *Clausula, siue aliàs, generaliter veniunt omnes reseruationes, licèt vna tantùm sit expressa.*

DECI

DECISIO XVII. aliàs 726.

1 Nota. † quòd beneficia ecclesiastica vacant dupliciter apud sedem apostolicam, vt patet in capitul. licèt. infrà de præbendis libro sexto. & in extrauagant. quæ incipit. Et debito pastoralis officii, & aliis diuersis modis. vnde si Papa faciat alicui gratiam de beneficiis vacantibus apud sedem apostolicam per vnam viam: si vacant alia via reseruationis, non veniunt sub gratia, nisi ponatur in gratia de tali beneficio vacāte, vel alio quouis modo. Nam tunc venit omnis via vacationis apud sedem apostolicam, & intellige per illam personam nominatā. & ita seruat Rota dominorum auditorum sacri palatii. dic vt vt in c. quondam. de præbendis. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ecclesiasticum dicitur plenum quando possidetur ab aliquo de iure.*

DECISIO XVIII. aliàs 740.

1 Nota † quòd beneficiū ecclesiasticū dicitur plenū, quādo possidetur ab aliquo de iure.

SVMMARIVM.

1 *Collatio vel præsentatio vbi cōmuniter pertinet ad abbatem & conuentum, tutius est quòd abbas præsentet de consensu & voluntate capituli.*

DECISIO XIX. aliàs. 105.

1 Nota, † quòd vbi præsentatio seu collatio cōmuniter pertinet ad abbatem & conuentum. tamen abbas, qui est caput collegii, facit præsentare, vt not. Inn. in c. ea noscitur. de his quæ fi. à prælat. Et ex hoc sequitur, quòd vbi abbas probat, quòd collatio insolidū pertineat ad eum: tutius tamē est, quòd quādo abbas præsentat, quòd caueatur in litera præsentari, quòd præsentet de consensu, & voluntate capituli: quia in dubio de iure communi ad prælatum & ad capitulum pertinet collatio præbendarum, seu beneficiorum. de quo dic in c. à collatione. per Archid. de appella. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Intrusus in beneficio reseruato propter decretum reseruationis nulliter cōfert beneficia ad eius collationem spectantia ratione dicti beneficij reseruati,*

DECISIO. XX. aliàs 183.

1 Nota, † vbi aliquis est intrusus[a] in beneficio
a reseruato, seu dignitate: quādiu tolleratur, si confert beneficia, non valet collatio beneficiorum facta per ipsum existentem in tali dignitate reseruata, cùm reseruatio, & decretum afficiat totum beneficium: & per consequens illud quod sequitur ex eo, vt c. vt nostrum. de app. secùs si aliàs esset intrusus, prætertquam in beneficio reseruato. argu. no. per Inno. in c. nihil. de electio. vide suprà de caus. possess. & proprieta. nota quòd vbi. decis. 11.

ADDITIO.

a *Intrusus quis dicatur. vide decis. 13. suprà de causa possess. & propriet. Æneam de Falco id tractat. refer. in 4. q. princip. in 26. effectu, & in 2. parte tract. in 4. q. princip in 11 q.*

SVMMARIA.

1 *Collator quando impeditur in suo turno, habet sequētem turnum.*
2 *Impeditus impedimento facti remanet illesus.*

DECISIO XXI. aliàs 190.

1 No. † quòd vbi ex statuto ecclesiæ sunt duo: abbatissa & decanus: quorum vnus habet conferre duas præbēdas primò vacaturas: secundus habet conferre tertiā: in casu quo primus esset impeditus per apostolicum non posset sibi, quin posset cōferre præbendam aliàs vacantem, si contingat quòd primus fuerit impeditus in collatione suarum duarum: & sic tertia iure statuti pertinebit ad eum, si contingat posteà, quòd aliquis sit impetrans ad collationem abbatissæ, quæ habet conferre duas: talis Impetrans tertiam præbendam quæ pertinet ad abbatissam propter impedimentum poterit acceptare: quia eius collatio pertinet ad abbatissam pro nūc. ergo est verum dicere, quòd ille qui habet ad collationem abbatissæ, est potior illo, qui habet ad collationem Decani: quia licèt regulariter prima præbenda pertineat ad decanum: tamen vbi abbatissa fuit impedita, pertinet nunc ad abbatissam, & non ad decanum. argument. e. si de be-
2 neficio. in priu. de præben. in cle. & † quia impeditus impedimento facti remanet illæsus. c. significante. de pig. & c. imputari. de regu. iur. lib. 6. de concess. præbend. c. quia diuersitatem.

SVMMARIA.

1 *Capellanus Papæ non probatur ille, quem Papa in literis prouisionis nominat fuisse capellanum.*
2 *Verba narratiua Papæ quando dicantur probare.*

DECISIO XXII. aliàs 197.

1 Nota, † quòd vbi Papa confert præbendam vacantem tanquam reseruatam per mortem capellani honoris, talia verba Papæ non inducunt probationē, quòd sit capellanus ille per cuius mortem vacat, nisi aliàs probetur. argu. c. si sumus. de sen. excom. in cle. Si Papa. de priuil. lib.
2 6. licèt faciat contra c. 1. de probat. in cle. sed † ibi Papa narrabat super facto suo: secùs vbi nō narrat super facto suo proprio, sed de alieno. idem si papa narret factum sui prædecessoris, & gratia super narratis non fundatur: quia tūc verba narratiua non probant.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ab ordinario infra mensem datum impetranti ad acceptandum non valet: si tamen purificatio infra mensem fiat.*

S DECI

DECISIO XXIII. aliàs 240.

1 NOta,† quòd vbi ordinarius confert beneficia infra mensem datum impetranti ad acceptandū, non valet collatio facta ante purificationem gratiæ: si tamen purificatio infra mēsem fiat, posito quòd subsequatur collatio ordinarii. & hoc per §. secùs. in ea. cùm ei quem. de conceſ. præb. in cle. circa quod adde not. per Archi. in c. dudū. super verbo, ignoranter de præb. lib. 6. vide decis. 37. infrà de conceſ. præhend.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio Papæ expirat per solam collationem etiam possessione non subsecuta.*
2 *Ius queritur in iuribus incorporalibus non apprehensa possessione incorporali.*

DECISIO XXIIII. aliàs 283.

1 NOta,† vbi Papa prouidet de beneficio re-
seruato: si antequam prouisus habeat pos
sessionem corporalem moriatur, ordina-
rius in partibus de beneficio potest prouidere
quia reseruatio assecuta est semel suum effectum
per prouisionem, licèt corporalis possessio non
2 fuisset apprehensa: quia † in iuribus incorporali-
bus ius quæritur no apprehensa possessione cor
porali, vt c. si. cū ibi no. de conceſ. præben. libr. 6.
& quod not. per Inn. in c. inter cætera. in magna
gl. ver. imò plus videtur. de præb. & Io. An. in no-
uel. in c. quodā. de præb. li. 6. ex quo enim semel
habuit effectum reseruatio, non recōualescit si-
ne noua voluntate Papæ, vt l. qui res. §. aream. ff.
de solu. iuncta l. penul. in fi. de cōsul. lib. 10. C. Nec
obstant no. in c. commissa. de elect. lib. 6. & ca. de
multa. de præben. quia loquuntur in pœnalibus.
pro prima parte facit c. si electio. de elect. libr. 6.
vide decis. 14. suprà isto titu.

SVMMARIVM.

1 *Clausula ac si nulla reseruatio facta foret, includit omnem reseruationem generalem.*

DECISIO XXV. aliàs 291.

1 NOta,† quòd Papa faciendo gratiam a alicui,
a quòd possit acceptare beneficium dum va-
cabit, ac si nulla reseruatio facta foret, quòd per ista verba tollitur quæcunque reseruatio iuris & hominis, intantùm quòd vbi beneficium sit reseruatū per Papam, siue sit reseruatio ex dispensatione canonis: vt per decreta. execrabilis. talis reseruatio videtur sublata: quia dicēdo, ac si nulla reseruatio facta foret, intelligitur de omni reseruatione facta, vt l. hoc genus. de condit. & demō. & no. Ber. in c. i. quod metus causa. quia verbum nullo modo. omne ius includit, vt l. nullo. ff. de sal. Et ex quo reseruatio hominis est sublata, multò fortiùs legis. quia mitiùs agitur cum lege, quàm, &c. vt l. Celsus. ff. de arbitr. Et quia Papa tollendo reseruationem, videtur conferre & dare omne ius. quod habet in beneficio reseruato: vt c. penul. cum ibi nota. per Inno. de dona. & l. si quando. C. de hon. vacan. lib. 10.

ADDITIO.

a *Faciendo gratiam. Adde Æneam de Falco. in tracta. reserua. in 3. q. princi. pag. 10. circa fin. versic. aduerte quia vtiliter.*

SVMMARIA.

1 *Præbendæ vbi non sunt distinctæ, terminus mensis ad acceptandam præbendam non statuitur.*
2 *Clausula, quam duxeris, &c. nō apponitur vbi præbendæ non sunt distinctæ.*

DECISIO XXVI. aliàs 292.

1 NOta, † quòd vbi Papa cōfert canonicatum
non habentem distinctam præbendam, sed
solùm canonicalem portionem, si conferat ca-
nonicatum prædictum sub expectatione cano-
nicalis portionis, expectās potest portionem dū
vacabit sine præfinitione alicuius temporis, &
post mensem à tempore vacationis acceptare:
quia cùm portio non sit certa nec distincta, cer-
2 tum tempus non statuitur: nec † in bulla poni-
tur clausula, quam duxerit infra vnius mēsis spa-
tium acceptādam: imò indistinctè acceptare po-
test: quia propriè talis portio non est præbenda
certa. vt not. in capitu. dilectus. in fin. de præben.
per Inno. vbi autem poneretur illa clausula, quā
duxerit, &c. haberet locum cap. cùm ei quem. de
conceſ. præbend. in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ab ordinario infra mensem datū expectātibus ad acceptandum, etiam si appareat expectantes non acceptasse infra mensem, non valet.*

DECISIO. XXVII. aliàs. 834.

1 CVm † ad collationem a cuiusdam episcopi
a essent impetrantes apostolici expectantes cum potestate acceptandi infra mensem, iuxta clement. cùm ei quem. §. secùs. vacante quodam beneficio cadente sub gratia impetrantis, episcopus infra mensem contulit cuidam, & paulo post Papa illud beneficium reseruauit, & tanquam reseruatum contulit cuidam impetranti, expectantes tamen aliud beneficium nunquam acceptauerunt, nec infra mensem, nec post, quæritur quis sit potior, an ordinarius, id est ille, cui episcopus contulit, an apostolicus, cui Papa in virtute reseruationis contulit? Quidam dicunt quòd ordinarius est potior: quia manus episcopi ita demùm infra mensem erant, & censebantur esse ligatæ, si expectans infra mensem acceptasset: quia in eorum fauorem mensis appositus est: tunc enim eis, vel eorum altero acceptantibus retrò collatio ordinarii apparet nulla: & tunc apostolicus cui Papa ante acceptationem expectantis contulisset, esset potior. Sed quia expectantes infra mensem non acceptauerunt: idcircò retro manus ordinarii non censebantur

bantur ligatę fuisse,& valebat eius collatio.argu. notatorum per Io. And.in c.statutum.de præbé.
b libr.6.Alii verò tenent contrà, [b] & communiter istam approbāt omnes.Et pro ista parte videtur cap.quodam.de præben.lib.6.Nec obstant nota. per Ioan.Monach.in d.c.statutum.quia eius opinio non approbatur per dictum ca.quodam. de præbend.lib.6.vt etiam not.ibi Ioan.And.in glo. fi.in nouel.& in terminis in quibus Io. Mona.loquitur pēdente collatione ordinarii propter dubium euentum acceptationis futurum nō superuenit reseruatio Papæ,seu collatio eius,seu manus appositio,sicut hic:nec reseruatio Papæ sicut superuenit in dicto capitu.quodam.& vide deci. 43.quæ incipit primus & secundus in data.infrà de concess.præbend.

ADDITIONES.

a *Cùm ad collationem.adde decis.23.suprà eodem,& decis.22.infrà de conces.praben.*

b *Tenent contrà.Adde Fely.in c.cùm ex officy. colū. fi.de præscriptio.& glos.in §.quòd si quis.in verb.irritum,& in verb.eo ipso.titul.de colla.in pragmati. sanct.& gloss.in §.volens itaque.in verbo,tollerād.u. eod.titul.*

SVMMARIVM.

1 *Reseruatio specialis per Papam dicitur, quando reseruat aliquando beneficium collationi suæ,seu collationi sedis apostolicæ.*

DECISIO XXVIII. *aliàs 784.*

1 Dicitur † specialis reseruatio per Papā,quando reseruat aliquod beneficium collationi suæ,seu collationi sedis apostolicæ: nō autem habet locum prædicta ordinatio,& declaratio in beneficio reseruato generaliter,& est reseruatio facta generaliter,seu dicitur de beneficiis officialium sedis apostolicæ,de quibus loquitur extrauagans.Ex debito pastoralis officii prædicti. Ita tenet,& seruat Rota dominorum auditorum.& iuxta consilia super hoc habita per eos in quadam causa ecclesiæ & præstimoniis vacan. Corduben.tulit sententiam , in quibusdam canonicatu dictæ ecclesiæ , & præstimoniis vacantibus apud sedem apostolicam per mortem cuiusdam subcollectoris sedis apostolicæ,de quibus Papa Gregor.11.fecerat gratiam , in qua gratia fuit facta mentio de detentione prædicta, quòd quidam alter tenuerat per multos annos.

SVMMARIA.

1 *Demonstratio falsa non vitiat reseruationem Papæ.*
2 *Demonstratio falsa non vitiat legatum.*
3 *Reseruatio beneficiorum non vitiatur ex falsa demonstratione,si nominatim beneficia fuerant reseruata:secus si generaliter:quia non teneret , nisi ille in cuius persona fuisset facta reseruatio,beneficia teneret.*

DECISIO XXIX. *aliàs 191.*

1 Nota,† quòd vbi Papa [a] reseruat certa bene-
a ficia quæ tenet Titius,posito quòd nō te-
2 neat,valet reseruatio: quia † falsa demonstratio non vitiat legatum.& hoc verum secundùm ali-
3 quos,vbi † nominatim reseruat,secùs si generaliter,nō nominando beneficium,seu beneficia: quia tunc non teneret reseruatio, nisi teneret beneficia ille,in cuius persona fuisset facta reseruatio.argu.ad hoc l.si sic.de lega.1.iuncta l.est differentia.ff.in quibus causis pig.

ADDITIO.

a *Vbi Papa.Adde Æneam de Falco.in tracta.reserua.in 4.q.2.prin.in 19.effectu.*

SVMMARIA.

1 *Impetratio ruit quando non fit mentio de reseruatione.*
2 *Papa in beneficio reseruato dicitur solus ius habere.*

DECISIO XXX. *aliàs 258.*

1 Nota † beneficio reseruato non valet collatio,nisi per impetrantem fiat mentio de re-
a seruatione:[a] quia constat beneficium reseruatū. argumen.notatorum per Archid.in c.fi.de consue.libr.6.licèt posset dici,quòd deberet fieri interpretatio in præiudicium concedentis.regula, contra eū.de reg.iur.lib.6.& ne Papa notetur de auaritia , seu cupiditate , si aliud retinere videatur.C.de bo.vacan.lib.10.l.si quando.iunct. not. per Inno.de dona.ca.pastoralis.Item † in benefi-
2 cio reseruato solus Papa habet collationem , in alio non solus,vt c.si à sede.de præben.lib.6.Nec est verisimile quòd Papa collationem ordinariorum velit impedire.Sed contra videtur:quia Papa concedendo ad totum ius videtur concedere,vt c.pastoralis.cum ibi notatis per Innocē.de donat.& c.cùm dilectus.eo.tit.Nec obstat quod dicitur de ordinario : quia licèt ordinarius habeat collationē,tamen donec constet papæ, conferr,& conferre potest Papa , & sic non videtur facere iniuriam ordinario,cùm iure suo vtatur. argu.l.iniuriam.§.1.de iniuriis.iuncta l.cùm quidam.ff.de in integ.restitu.

ADDITIO.

a *De reseruatione.Adde Felyn.in ca.in nostra.in 5. corolar.*

SVMMARIA.

1 *Beneficium semel affectum,semper durat affectum.*
2 *Conferendi beneficia suorum familiariū si alicui facultas cōcedatur,& vnus desierit esse familiaris,an veniente casu possit conferre beneficia eius.*

DECISIO XXXI. *aliàs 553.*

1 Papa † reseruauit [a] omnia beneficia officia-
2 riorum & familiarium suorum ,capellanus commensalis suus,vel alius officiarius, vel familiaris suus posteà dimissa capellania , vel officio,

 seu

seu familiaritate decessit postquam desiit esse familiaris, vel officialis: quæritur nunc, an beneficia quæ obtinebat cùm erat officialis, vel familiaris, sint reseruata? Et videtur quòd non: quia officium illius reseruationis dirigebatur in tempus mortis b talis familiaris, vel officialis: ergo, &c. argument. l. cùm sponsæ. cum concordan. C. de donat. ante nupt. Pro hac parte. ff. de pigno. l. cùm tabernam. in princi. ibi respondi, &c. ff. de legat. 3. item legato. §. si vxori. ff. de legat. præstan. l. sed & si §. 1. & vnde vir & vxor. l. 1. §. 1. sic ff. de legatis 3. seruis legatis. §. ex officio. Item pro hoc: quia † si concedatur alicui potestas conferendi beneficia familiarium suorũ, & vnus desierit esse familiaris suus, & posteà moriatur, non poterit conferre beneficia illius, vt notat Ioan. Andr. in nouel. de verbo. significatio. c. si. lib. 6. In oppositum facit, quia ibi debet attendi tempus reseruationis. argu. l. facta. ff. ad senatuscon. Trebellia. pro quo, quia ex quo semel fuit familiaris, beneficia quæ tunc obtinebat, iam fuerant reseruata, & in manibus Papæ: ergo cùm semel fuerant affecta, non desinunt esse, nec veniunt ad manus c inferioris collatoris, donec ipse disposuerit semel. argumen. not. in c. inter dilectos. in glo. magna, alleg. fin. de excess. prælat. per Innocen. & pro hoc bene facit quod not. de rescrip. statuium. super verbo, committatur. pro hoc etiam videtur textus in ratione. ff. de noxalib. l. 2. §. 1. & ff. de rebus dubiis. l. si cognatis. vide decisio. 11. suprà isto titul.

ADDITIONES.

a *Papa reseruauit. Adde decisio. 13. incip. si beneficia. suprà eod. & Æneam de Falco. in tract. reserua. in 4. quæstio. princip. in 17. effectu. Et Felyn. in capitul. in nostra. ver. vigesimum primum corolar. de rescri.*

b *Tempus mortis. An dispositio valeat cuius effectus confertur in tempus in quo disponens non est futurus dominus rei deposita. Panor. in rub. de testa. colum. 2. & Barbat. ibi col. 1.*

c *Inferioris collatoris. Adde deci. 24. suprà eod. titulo.*

SVMMARIA.

1 *Reseruatio geminata in fauorem vniusmet operari potest multos effectus.*
2 *Reseruationis effectus est ligare inferiorum potestatem circa beneficium reseruatum.*
3 *Rescripta vbi multa eiusdem tenoris impetrantur in vna causa, quoad effectum reputantur vnum.*
4 *Instrumenta vbi multa de vnomet contractu conficiuntur, tamen vnicus contractus reputatur.*
5 *Plenitudo non indiget adiectione.*
6 *Excommunicatus an iterum excõmunicari possit.*
7 *Papa si reseruauit sua collationi beneficia alicuius ecclesiæ, non videntur includi sub reseruatione nondum creata tempore reseruationis.*
8 *Qualitas adiecta rei eius immutat naturam.*

DECISIO XXXII. aliàs 358.

1 DOminus † Papa Kalend. Ianuarii reseruauit præbendam, quam in ecclesia Parisié. obtinebat A Kalend. Februarii, fecit gratiam B. de canonicatu ecclesiæ Parisien. sub expectatione præbendæ in forma consueta, post Kalendas Martii dominus noster volens dicto B. gratiam cõsequi debitum effectum voluit, quòd præbendam vacãtem, vel proximè vacaturam, nulli alteri de iure debitam, possit acceptare, & sibi prouidere adiecta clausula, quibuscunque reseruationibus nostris specialibus nequaquam obstantibus. demùm Kalen. Aprilis iterùm dominus noster reseruauit eandem præbendam, quam tenebat A. & non constat, quòd prima reseruatio esset sublata, demùm Kalendis Maii moritur A. B. acceptat præbendã suam, & facit sibi prouideri: quæritur an acceptatio & prouisio valeant? Et sunt in effectu duæ quæstiones. Prima, si Papa reseruauit beneficiũ, & iterùm prima reseruatione durante, illud iterùm reseruet sub prima forma, vtrùm secunda reseruatio aliquid operetur? Secũda quæstio, quæ exinde depẽdet, vtrùm illa clausula, quibuscunque, &c. tollat effectum reseruationum factarum tunc, & etiam post, ante tempus acceptatiõis & prouisionis B. In prima quæstione videtur posse defẽdi quòd nihil operetur 2 secũda. nam † effectus reseruationis est ligare inferiorum potestatem circa beneficium reseruatum disponendo de eo, tanquã titulo beneficiali, nihil omninò possit. de iure patrona. cùm dilectus. de elec. c. si eo tẽpore. lib. 6. de concess. præb. cùm et quem. in elem. Cùm ergo per primã reseruationem hæc potestas sit ablata simpliciter, per consequens secunda nihil potest auferre, vel ligare, cùm nihil inueniat, vt sic posset dici esse vnicam reseruationem quoad effectũ multiplicatam per repetita verba, per quæ fit reseruatio. sicut si habiles hodiè cõtrahant matrimonium: licèt verba cõtrahendi sint repetita inter cõtrahentes, vt probatur in cle. dispendiosam. de iudicum ibi notatis in glo. fi. Sicut si hodie detur mihi per Papam beneficium, & collatio efficax est: si cras verò det mihi illud idẽ, vna est collatio in effectu, licèt verba donationis sint multiplicata, vt de fide instru. cap. inter dilectus. §. cæterùm. & 3 ibi multa cõcot. in gl. sic instituta. sicut † si multa rescripta eiusdem tenoris impetrantur in vna causa, quoad effectum est vnum rescriptum. de 4 rescrip. c. ex tenore. cum ibi oo. & si de vno † cõtractu facta fuerunt multa instrumenta, non minus est vnus contractus. iuxta not. per Innocẽ. de proba. c. 1. Sic igitur videtur quòd sit vnica reseruatio: cùm totius effectus quẽ potest reseruatio operari, & propter quem per principem sit expletus per primam: & sic secunda quoad effectũ 5 nihil potest adiicere, cùm † non indigeat adiectione plenitudo. 6. quæstio. 1. c. si omnia. Sed mihi de præsenti videtur contrariũ. dico tamẽ quòd secundam reseruationem aliquid operari, vel adiicere primæ, potest intelligi dupliciter. Vno modo quoad principalem effectum, ad quẽ fit reseruatio, vt fortiùs ligent potestates inferiorũ ambæ cõiunctæ, quàm prima sola, quantum ad hoc dum sunt in concursu, nihil operatur adiectio secundæ. per superius allegata. Et facit de priui. clemẽ. 1. §. si quis verò. potest tamen operari propter tempus prolixiorem ambitionem. Si enim prima reuocetur, remanebit effectus

qui erat

qui erat in secunda. Nec dicemus reuocatum effectum peoes secundam adhuc manentem, vel si Papa ex aliqua causa haberet primã reseruationem pro infecta, iuxta ea quæ habeotur de censibus. c. 1. in cle. cum ibi nota. remanent nihilominùs ligatæ manus inferioris propter secundam, quæ pro infecta habita non est, sicut videmus in excommunicatione, cuius effectus est aliquẽ ponere extra ecclesiam militantem. 2. q. 1. cano. peccauerit. 24. quæst. 1. can. audiuimus. & sequeo. eũ
6 aliis multi. tamen † excommunicatus potest iterùm excommunicari. 3. quæst. 4. Engeltrudam. de Iudeis. c. ita quorundam. & ibi concor. multæ in gl. & tamen huius secundæ quandiu cõcurrit eũ prima nullus est effectus, quoad illud quod excõmunicatio principaliter operatur: sed dum erit excõmunicatus à prima absolutus, secunda quæ remanet, operatur quæ operabstur prima, dum durabat, vt no. in d. c. Engeltrudam. & c. ita quorũdam. sicut etiam patuit exemplũ Io. And. de ligato cum vna forti cathens, qui post ligatur alia operabitur ligatura secunda remota prima. Et potest poni exemplũ naturale, dum sol beoe lucet, si accenditur lucerna, quid operatur quoad effectum illuminandi? certè nihil. 6. q. 1. si omnia. & tamẽ obscurato sole remanebit aer illuminatus, lumine lucernæ, quateous posset dici quòd dum actus secundus adiicitur primo eũdem operante effectum dum concurrunt fit in effectu coofusio: sed primo sublato remanet effectus ratione secundi, iuxta ea quæ not. Ioan. Andr. de elect. c. eùm in cunctis. ad fin. & in cle. de magist. c. fi. & secūdùm Ber. si dicamus effectum reseruationis primæ sublatum per secũdam gratiam factam B. secunda reseruatio priùs facta põt eũdem effectum reinducere, quem prima operabatur ante illius clausulæ adiectiooem; supposito quòd clausula solũ præteritas reseruationes respiceret. Dico vlteriùs pro secũdo membro distinctionis, quòd aliquos effectus coosecutiuos ad illos, quos principaliter operatur reseruatio, potest habere secunda reseruatio, quos noo habebat prima, vt putà, si ignorabatur secũda sciebatur per ordioarium, si nihilominùs ipse beneficium confert in virtute primæ, cuius effectus durat, nulla est collatio: sed tamen io vim illius non potest de inobedientia vel cõtemptu superioris notari. de regu. iur. c. igooraotia. cum concord. libro 6. sed posset in virtute secuodæ quam sciebat. 14. q. 4. can. quod præcipitur. de verborũ signifi. c. in his. de maiori. & obe. c. 2. cum similib.
7 Prætereà posset priùs includere, putà † si Papa reseruauit suæ collationi beneficia alicuius ecclesiæ, noo videtur includi sub reseruatione oondum creata tempore reseruationis. de rescript. c. literas. in cle. cum ibi no. per glos. & Doct. Si ergo inter primam & secundam reseruationem in illa ecclesia creatũ est beneficium, licèt illud non afficiat prima reseruatio, afficit tamen secunda: per illã decre. literas. cum ibi alleg. & multò fortiùs si secunda reseruatio haberet aliam qualitatem sibi coniumctam, quam nõ haberet prima, procederent alleg. tuoc enim noo est dubium, quòd adiiceret secuoda ad primam, & plus posset ope-
8 rari, quàm prima. nam † qualitas adiecta rei eius immutat naturam. de iureiur. c. debitores. & c. eũ contingat. C. de pact. l. quamuis. de foro comper. c. si. de iureiur. c. licèt. de præb. c. cui de non. libr. 6. & bene faciunt notata per gloss. & Paul. in allega. cap. literas. de rescript. in cle. quia beneficium curatum efficitur nõ curatũ, vel eõtra, & quod notatur de iure patro. c. à oobis. de beneficio collegiato, quòd efficitur collegiatum. & hoc notat in simili Ioan. Mona. de sepult. in c. 2. § super cathedram, hodie ionouatam in clem. & ibidẽ Io. And. & Pau. post eum. Ex quibus satis patet solutio allegatorum in contrariũ, salno quod de matrimonio & donatione dicebatur. Illa autem nõ obstant: quia sunt actus de sui natura perpetui: & ideò secundus tempore donationis non potest excedere primum. Patet de matrimonio, 17. q. 2. § 1. de consanguinita. & affinit. c. de iofidelib. de diuor. quanto. versi. nam in tnæ. cum concor. de donatione patet 56. dist. can. satis peruersum. 16. q. 7. c. inuentum est. de donat. capit. cùm dilectus. cum similibus.

SVMMARIA.

1 Clausula, non obstantibus reseruationibus, se extẽdit etiam ad reseruationes subsecutas vsque ad tempus acceptationis.

2 Clausu quibuscunque reseruationibus nostris specialibus nequaquam obstantibus, an tollat effectum reseruationum factarum tunc, & etiam post ante tempus acceptationis & prouisionis.

3 Additamentum est eiusdem natura, cuius est res cui adiicitur.

4 Litera ad beneficia per quas ratiões odiosa dicãtur?

5 Papa nunquam tollit ius alterius, nec in re, nec ad rem, vbi hoc non exprimit.

6 Motus proprius præseruat à surreptione: sed nõ tollit ius alterius, & nu. 8.

7 Expressio eorum quæ tacita redderẽt gratiam surreptitiam, non operantur dispensationem.

9 Papa licèt concedat alicui potestatem beneficia cõferendi, tamen nõ poterit conferre beneficium cadẽs sub prima concessione mentione non facta.

10 Clausula generales quid operantur.

11 Clausula, inhibitoria, & non obstantiarum, opponũtur in literis apostolicis ad firmandum, & exequendum gratiam impetrantis, & non ad tollendum ius alteri quæsitum.

12 Reseruatio simplex sequens gratiam secundã sed & præcedens acceptatiõnẽ, & prouisionẽ, an impedire potuerit in acceptando, & sibi prouidere faciendo?

13 Gratia facta per principem quæ ipsi soli principi, & non alteri facit præiudiciũ, largè est interpretãda.

14 Qualibet res debet æstimari secundum effectũ productiuum.

15 Argumentum sumi potest ab ordine scripturæ.

16 Princeps vbicunque facit aliquem actum, & ad ipsius effectualem suppletionem remouet impedimenta, quæ completioni actus obstarent vniuersaliter loquendo, tam præsentia, quàm futura impedimenta remouisse videtur.

17 Gratiam facere, à principio gratia est: sed postquã facta est, de iustitia est quòd suum sortiatur effectũ.

18 Variatio maximè in principe cuius actus debẽt esse stabiles, damnatur.

DECISIO XXXIII. *aliàs §. præced. dec.*

1 CIrca † secuodam quæstionem, quæ est iudicein meo satis dubia, multi allegant, & tenẽt illam clausulam noo excludere, oisi reseruationes tempore datæ peodentes. fundant se principaliter io tribus. Primò in clausula adiecta in literis. Secundò, io quibus Papa declarat suæ intentio ois fuisse de illis canonicatu & præbenda, per apostolicæ sedis prouidentiam ordinari, & in quibus includit omoes expectãtes, & in quibus decernitur irriuum, si quid à quoquam quauis authoritate forsan hactenus attentatum est, vel cootingeret attentari. & istod est fortius. Secundò fuodant se, quia ista gratia fuit ambitiosa, & restringibilis: & sufficit quòd operetur aliquid, & si non totum, quod verborum significata importent, & hic satis potest operari tollendo reseruationes tunc extantes, licèt non futuras, & coadunant hanc rationem per verbum, nostris, quod contrahit terminum cui adiicitur ad tempos præsens, seu ad illud quod importat terminus, & de præsenti est. Tertiò, qoia per illam cõcessionem acceptandi præbendam reseruatam Papa nec sibi manus ligauit, oec vt teneretur de illius B. gratia, facere meotionem in sequentibus suis reseruationibus legem imposuit. iuxta capit. dudum, de præben. libro sexto. Sed mihi de præsenti saluo meliori, & pleniori deliberandi iudicio, videtur totum cootrariom. Et dico quòd
2 † illa clausula, quibuscõque reseruationibus nostris specialibus nequaquam obstantibus, remouet omne impedimentum subsistens tẽpore acceptationis prouisionis faciendæ, & proueniens ex reseruationibus specialibus, quare effectus tunc peoder, siue essent factæ ante gratiam, siue post, & iudicio meo si natura actuum considere tur, rationes cootrariæ fortiùs probant hãc partem, quam contraria. Vt tamen fortius & clarius hoc videator, circa materiam aliqua incideoti a sunt distinguenda. Et primò videamus vtrũ ista gratia secundo loco facta B. quòd non obstarent sibi reseruationes, sit odiosa, & restringibilis, veluti prima gratia, ad coius executionem cooessa est. Et licèt prima facie videretur quòd sic: quia
3 † additamentum est eiusdem naturæ, cuius est res cui adiicitur. de præbend. capi. super eo. libr. sexto. & accessotiom, cuios est ipsum principale, vt in regu. iur. accessotium. cum cõeordantiis ibi allegstis. qoas causa breuitatis sufficit retinere. Et ad hanc partem quam not. Ioan. Mo. de elect. c. quanquam. libr. 6. in fin. mihi de præsenti totũ videtur contrarium. & dico hanc secundam non esse odiosam, imò magis fauorabilem, quod satis apparet, si rationes propter quas prima ratio iodicatur odiosa, & inexpugnabilis debitè considereotur, quæ suot res propter quas prima ra-
4 tio iudicatur odiosa. Prima ratio, quia † in impetratione inest ambitio ex parte impetrantis. hoc autem odiosum est, & contra ius, quòd promotiooem alicuius ad beneficia ambitio concomitetur. de præben. c. quamuis. t. libro 6. hæc autem ratio cessat in casu præsenti. postquam enim per primam gratiam Papa cõtulit canonicatum sub expectatione præbẽdæ, extunc modo iure communi isti præbenda debetur ratione canonicatus, qui eam afficit pro canooico. de præbend. c. relatum. 1. q. 3. cap. si quis obiecerit. de rescriptis. capitu. sibi qui. libro 6. eod. libr. de præben. cap. si clericus. & c. si postquam. & c. 1. de pœnis. cũ con cor. multis. In quo ergo potest notari ambitio, si iste canonicus procurat, vt impedimenta tollantur, quæ impediebant vt præbendam sibi iure communi debitam, consequi non possit: certè in nullo. & hoc sonat text. in allegato c. si postquã. in fin. ibi, iustè petere potuisti, &c. Inde est quòd licèt à principio oon competit actio alicui petẽdi, vt beoeficietur, postquam canonicatus est sibi collatus, actio sibi competit, seu saltem actionis loco officium iudicis ad præbendam, vt not. Compostel. de rescriptis. c. mandatum. Et de hoc satis ibi per Ioan. And. & in allega. c. si postquam. de præbend. lib. 6. in nouel. post principium. Hoc etiam satis clarè ootat Pau. de rescript. ca. literss. glo. putà, versic. quid decet. in cle. vbi tenet quòd si aliquis receptus io caoonicum impetret à Papa maodatom, vt sibi detur præbenda ex vi illarum literarom, sed prætendere receprionem inde est quòd tales literæ beoe extendũtur ad beneficia post datam literarum ereata, vt etiam ibi notat gloss. Et facit quod notat Ioan. Monach & Ioan. Andr. in oouella. post ipsum. de præbeo. capitu. si apostolicæ sedis. libro sexto. fortiùs ergo sunt de iustitia literæ, quæ solùm remouent impedimenta circa prouisionem ex iure debito faciendam ratione præcedentis collatioois canonicatus, quare non possunt dici istæ literæ ambitiosæ: nec per consequens hac de causa restringibiles. Secunda ratio propter quam literæ ad beneficia sont odiosæ, & restriogibiles est præiudiciom, quod faciunt ordinariis, quorum manus ligantur, oe cõferre possint beneficia, quæ aliàs ad eorum collationem spectabant. de rescript. c. mandatum. & cap. in literis nostris. & hæc etiam ratio cessat in casu prefato. quinimò videtur inesse ratio contraria. Nam in virtute primæ gratiæ potestas ordinaria ligata est, vt in ca. allega. si postquã. & semper manebit ligata, donec sit isti impetraoti prouisum, vt ibi. Quaotò autem iste impetrãs citiùs erit prooisus, tantò ordioarii manus citiùs deligantur, vt tollatur impedimentum quod impediebat ne ordinarios posset cõferre. Si ergo prima gratia est odiosa, quia ligat. secunda fauorabilis: quia causa est vt citiùs illud ligamen tollatur. argu. ab oppositis. vt 32. distinct. cao. hospitiolum. 24. quæstio. 2. c. sanè. 11. q. 3. æstimatur. cũ multis similibus. Tertia ratio propter quam primæ literæ sunt odiosæ est, quia per eas datur ius ad beneficium vacaturum cootra concilium Lateranense, de conces. præbend. oulla. & c. accedens. eo. titul. c. detestanda. lib. 6. hæc ratio etiam cessat in casu præscoti. Nam licèt à principio hoc statutum obuiaret, postquam est factus canonicus, qoo casu iure cõmuni debetur præbenda, cessat illa ratio. vt patet. ex superiùs allegatis. Ex qoibus concludo quòd istius A. canonicatus, ex qoo fuit B. sibi collatus iam iure communi debentur præbendæ: & ista secunda gratia solùm sit sublatiua impedimẽtorum, quæ deferebant gratiam, quòd ista non fuit odiosa, sed fauo

fauorabilis. Ad contraria potest respouderi per
notata per Doctores de iureiuran. capit. debito-
res. Secundò est circa hoc videndum, vt faciliùs
tollantur contraria, cum iam esset isti B. ius quæ-
situm, vt reseruationes non impedirēt ipsum ac-
ceptare, sed postquàm Papa reseruat de nouo nō
facta mentione de illa gratia, sic an ex hoc gra-
tia sit surreptitia, & si ex hoc surreptitia redde-
retur, nunquam pro mentione sufficerēt clausu-
læ generales appositæ in gratia secūdi istam præ-
bendam tanquam reseruatam impetrantis. Quò
5 ad primum facit quòd sit surreptitia, quia † Papa
nunquam tollit ius alterius nec in re, nec ad rem
vbi hoc non exprimit. de vsu pallij. c. ex tuarum.
de offi. deleg. c. super eo. de offi. ordi. licèt. & hoc
videtur notare Compost. de rescrip. c. causam. ad
finem. Archi. & Ioan. And. de præbend. c. si post-
quàm. lib. 6. In reseruatione Papæ nihil exprimit:
ergo &c. In oppositum videtur casus de præb.
c. si motu proprio. lib. 6. & ca. dudum. eodem li-
bro. Circa hoc est notandum, quòd aliud est ex
taciturnitate gratiam, vel reseruationem reddi
surreptitiam, aliud per gratiam, vel reseruatio-
nem tacentem ius alterius ipsum ius non tolli.
6 De primo modò loquendi dico, quòd † reserua-
tio Papæ ob taciturnitatē gratiæ B. eū reseruatio-
nes fiāt per Papam motu proprio, nō potest dici
surreptitia: vt in alleg. c. si motu proprio. & eo-
dem titul. ca. si Romanus pontifex. in cle. & no-
tatur eodem titu. c. per literas. gloss. intellige. Sed
dico, quòd licèt reseruatio non sit surreptitia.
cùm ius parti quæsitum ex apostolica concessio-
ne quòd posset acceptare præbendam recusatā
& sibi facere prouideri de ea, non tollitur per re-
seruationem sequentem hoc non exprimentem,
7 per iura priùs inducta. & facit ad hoc. Nam † ex-
pressio eorum quæ tacita redderent gratiam sur
reptitiam, non operatur dispensationem: vt in c.
8 non potest. §. fi. de præben. lib. 6. Sicut † ergo ex-
pressio præseruat à surreptione, & non opera-
tur dispensationem: ita motus proprius præser-
uat à surreptione: sed non operatur remotio-
nem iuris alterius. & hoc expresse no. Ioan. And.
in nouel. de præb. c. si motu proprio. lib. 6. ad fin.
tex. & super gl. & idē Pau. in c. si Romanus pon-
tifex. de præbend. in cle gl. ex isto. Nec obstat cap.
9 dudum. de præb. superiùs allegatum. Nam † in-
terdum Papa cōfert alicui potestatem beneficia
conferendi: interdum confert ius in beneficio,
vel ad beneficium, vt in titulum beneficialis. Pri-
mo casu Papa potest conferre beneficium ca-
dens sub prima cōcessione mentione non facta,
vt in d. c. dudum. Secundo casu non valebit col-
latio beneficij, in quo vel ad quod in prima con-
cessione fuit alteri ius quæsitum: vt notatur per
Compostel. in capitu. causam. de rescriptis. Ar-
chidiaco. & Ioan. And. de præbend. capit. si post-
quàm. libro sexto superiùs allegato. & sic est in
casu præsentis quæstionis. Ratio autem diuersi-
tatis est patens: quia in primo casu datur potestas
conferendi beneficia: quæ potestas de iure esse
potest. & reuera est penes plures etiam insoli-
dum: vt 10. quæstio. 1 cau. reganda. 17. quæstio. 7.
omnes. & de officio legat. capitul. 1. libro sexto.
& ideò cùm post concessionem factam de pote-
state conferendi, sit potestas penes concedētem
& penes eum cui est concessa: vnus alterum præ-
uenire poterit, & valebit collatio eius, qui alte-
rum in conferendo præueniet: vt in præallegat.
ca. dudum §. nos attendentes. & eod. tit. c. si à se-
de. Sed in secundo casu beneficium vt titulus
non potest esse plurium: quia vna ecclesia vnius
debet esse pastoris. de præben. c. cùm non igno-
res. & ideò cùm alicui alteri ius est quæsitum
in eo, vel ad illud non possit alteri dari, quin ius
primi reuocaretur. hoc autem Papa nūquam in-
tendit, si hoc non exprimit: vt in iur. suprà alle-
gat. Cùm ergo in virtute primarum concessio-
num factarum B. sit sibi quæsitum ius ad illam
præbendam, etiam supposito quòd esset reser-
uata saltem acceptandi hoc ius per reseruatio-
nem secundam hoc non exprimentem, non erit
sublatum, vt inferiùs clariùs deducetur. Circa
10 secundum punctum, vtrùm † ad tollendum ius
isti B. quæsitum per secundam gratiam acceptā-
di scilicèt, & sibi faciendi prouideri de præben-
da non obstantibus reseruationibus sufficiant
clausulæ generales, positæ in gratia illius, qui se-
cundo loco obtinuit præbendam à Papa tanquā
reseruatam hic est bona difficultas: & si quis ma-
teriam plus dilatare vellet, plenè posset videre
per Gulielmum in Specula. de instrumen. ædi. §.
nunc autem. versiculo & scias. & de rescriptis
capitulo in præsentia. super ratione autem cau-
sæ, per Archidiac. 25. quæstio. 1. in summa ad fin.
& per eundem de constitu. capitu. 1. libro 6. ple-
nius per Ioan. And in nouel. de excess. præla. cum
eo. lib. 6. per Pau. de sepul. ca super eos. ad finem.
in clem. ad quos sufficiat de materia remittere.
Sed ad propositum causæ præsentis veniēdo per
illa generalia, seu istas causas generales non fuis-
se reuocatum ius B. per suam gratiam acquisitū.
Et vt clariùs videatur hoc: & quod istæ clausulæ
nil faciunt ad factum nostrum est supponendum
quòd istæ clausulæ non apponuntur in reserua-
tionibus quas facit Papa: sed postquàm benefi-
cium tanquam reseruatum contulit, adducuntur
istæ clausulæ in literis super collatione beneficij
reseruati, confectis in cancellaria. & hoc appa-
ret ex tenore reseruationis productæ per schedu
lam de camera domini Papæ pro parte R. expe-
11 ctantis. Secundò est sciendum quòd † istæ clausu
læ inhibitoriæ, & non obstantiarum apponun-
tur in literis apostolicis ad firmandum, & exe-
quendum gratiam impetrantis, & non ad tollen-
dum ius alteri quæsitū: vt est expressum de præb.
c. 1. ad finem in clemen. & satis apparet ex notatis
per Ioan. Mo. & Arch. de rescriptis. c. cum aliqui-
bus. lib. 6. & per glo. de præbend. cap. si cui. & ca-
pitu. ei cui. eo. lib. Tertiò est supponendum in fa-
cto, quòd iste B. expectatiuus in vim gratiarum
suarum primò acceptauit præbendam de qua
agitur, & fecit sibi prouideri antequā Papa pro-
uideret aduersario suo. Ex quibus clarè conclu-
ditur, quòd cùm istæ clausulæ non fuerint ad-
iunctæ reseruationi factæ per Papam: sed literis
super collatione post prouisionē B. factam con-
fectis, quòd de effectu istarum clausularum quæ
sequuntur acceptationem & prouisionem B.
non est disputandum, cum ius alteri quæsitum

maximè iore tollere non poſſit : nec ad iſtum fi-
nem literis apponuotur: ſed ſolùm eſt diſputan-
duın vtrùm reſeruario ſimpliciter facta poſt ſe-
condam gratiã B.præiudicet ſibi A.quò ad præ-
beodam de qua agitur:quia ſi ſimplex reſeruatio
præcedés acceptationem, & prouiſionem ſuam
oon poteſt ſibi nocere per acceptationẽ, & pro-
oiſionem,fuit ius quæſitum in re, quod ſequens
adiectio clarè in literis ſuper ſequente collatio-
oe confectis tollere non poteſt:vt nota. expreſsè
Compoſt.in allegato cap.cauſam.de reſcript.ſed
ſimplex reſeruatio præcedens acceptationem,&
prouiſionem impedit eum,vt acceptare non po-
tuerit: non indigeıous effectu illarum clauſula-
rum : cùm ſola reſeruatio ad hoc ſufficeret. Hoc
12 ergo ſimpliciter eſt diſputandum , vtrùm † ſim-
plex reſeruatio ſequens ſecundam gratiam B.&
præcedens acceptationem & prouiſionem illius
eum impedire potuerit in acceptãdo,& ſibi pro-
uideri faciando: quòd eſt dubium principale. Et
breuiter videtur mihi,quòd clauſula reſeruatio-
oibus noſtris &c. poſita in ſecunda gratia B. re-
mouet ſecundum impedimentum,quod tempo
ee acceptationis,& prooiſionis faciendæ B.vixe-
rit, prouenieos ex reſeruationibus : quare tunc
penderet effectus,ſiue eſſent factæ ante dictã gra
13 tiam ſiue poſt. & hoc ſic probatur. gratia † facta
per principem quæ ipſi ſoli principi, & oulli al-
teri facit præiudicium, in concedentis præiudi-
cium largè eſt ioterpretanda, vt comprebeodat
oon ſolùm præterita , & præſentia, ſed vt com-
prebendat futura : ſed iſta gratia quam ſecundo
loco princeps conceſſit B . vt non obſtarent ſibi
ſuæ reſeruationes, quominùs poſſet præbẽdam
aliàs cadẽtem ſub ſua gratia acceptare, & facere
prouideri ipſi ſoli principi , & nulli alteri , facit
præiudiciũ: ergo princeps ſenſiſſe videtur de re-
ſeruatioonibus tunc extantibus: & etiã priùs per
ipſum factis. Maior probatur clarè 12.q.2.capitu.
cognouimus.16. qoæſtion.2.capitulo primo, de
decimis. capit.cùm contiogat.de priuileg.c.quia
circa.bene facit de præbeod.c.ſi beneficio.in cle.
& no.hoc Inno.in c.cùm dilecti.in glo.fi.Sed mi-
oor clara eſt : cùm enim iſti eſſent reſeruationis
effectus, vt ſolùm Papa cõferret præbendã reſer
uatam:hæc graria dat impetranti licentiam præ-
bendam acceptandi,etiam reſeruatam,& execu-
tori facultatem eam conferendi : vt ſic poteſtatẽ
quæ priùs erat peoes ipſum ſolùm in vim huiuſ-
modi gratiæ executoris B.communicarent ſibi:
ergo ſoli præiudicarunt,ergo cõceſſio in ſui præ-
iudicium & præſentes tunc & futuras reſerua-
tiones reſpiceret. Coadiuuat hanc rationem re-
gula,contra eum.de reg. iu.coadiuuat etiam eam
verbum vniuerſale diſtributiuum , quibuſcun-
que,adiectum noo indiniduo,ſed generi,ſcilicèt
xeſeruationibus non iſtis vel illis , ſed in genere,
quod ootat durationem temporis. ſaltem vſque
quò res ad quam effectuandam poſita eſt , ſcili-
cèt prima gratia conſecuta fuerit ſuum effectum.
bene facit c.abbatem.de re iud. lib.6.& quod ibi
not Io. Monac. & Io.And.io not.poſt eum ſupec
verbo,vacua.altàs, niſi ſit iu præiudicium conce-
cedentis tam generaliter, & tam effusè loqueo-
tis talis fuerit interpretatio, nihil operetur adie-
ctio illius verbi contra iura etiam.de maiorita.&
obed.c.ſoluæ.& facit quod ibi not. ſuper verbo,
taoquã.& de priui.c.ſi Papa. Secundò probo ſic.
Quotieſcunque duæ diſpoſitiones cõiunguntur
ad præiudicationẽ vnins effectus: ambæ in idem
tempus conferuntur:& maximè vbi vna eſt prin
cipalis , & altera adiongitur in iuuamine , & ad
remouendum impedimẽta primæ diſpoſitionis.
Sed hic ad producendum vnum effectum.ſ.titu-
lum præbendæ impetratæ,iungũtur duæ diſpo-
ſitiones.ſ.prima gratia principaliter,altera, ſcili-
cèt ſecunda gratia primam coadiuuans, & impe
dimenta reſeruationum remouens. Prima cõfer
tor in tempus vacatioois præbeodæ:ergo ſecun-
da ſublatiua impedimenti, ne vacaos præbenda
poſſit conferri refertur ad idem tempus , & pee
conſequens ad teſeruationes quæ illo tempore
penderẽt.Maior propoſitio clarè apparet.de cõ-
ſtit.c.tranſlato. bene facit de ſepul.c. de vxore.&
quæ not.Io. And.de præb.c.quia ſæpè.lib.6.& q
no.Io.Mo.& Io. And. poſt ipſum. de elect.c.quã
quã.lib.6. Licèt enim ipſi duo in principali dicto
diſcordent: vtriuſque ratio facit ad iſtud propo-
ſitum . Miooris pars prima pars eſt nota. ex ter-
miois quæſtionis, ſed ſecunda pars minoris,ſci-
licèt,quòd effectus gratiæ principalis conferatur
in tempus vacationis, apparet ex tenore litera-
rum apoſtolicarum, & eſt tex.de conceſ.præb.c.
quia cunctis. lib.6. Coadiuuatur hæc ratio: quia
14 † quælibet res debet eſtimari ſecũdum effectum
productiuum.de ord.cog.capit. cùm dilectus.de
commo.c.2. de præb.c.1. ad fin. in clem. Sed iſta
gratia fuit conceſſa ad remooendum impedi-
menta reſeruationum circa acceptationem &
prouiſionem: ergo intelligitur de impedimentis
quæ tunc erant. alia enim non obſtarent . Facit
etiam ad hoc ordo ſcripturæ.cùm primò dat po-
teſtatem acceptandi, ſecundò facieodo ſibi pro-
uideri,tertiò remouentur impedimenta reſerua
tionũ circa acceptationem & prouiſionẽ: qoòd
ſecũdum ſanum iotellectum de aliis non poteſt
intelligi, quàm de illis quæ tunc erunt, cùm aliæ
15 renera non obſtent:vt dixi. à quo † ordine licitũ
eſt arguere,de ele.c.pen.lib.6.de præb.c.mãdatũ.
16 cũ ſimilib. Tertiò probo ſic. Vbicunque † prin-
ceps facit aliquẽ actũ,& ad ipſius effectualẽ ſup-
pletionẽ remouet impedimenta, quæ comple-
tioni actus obſtarẽt, & maximè vniuerſaliter lo-
quendo,tam præſentia,quàm futura impedimẽ-
ta eemouiſſe videtur.Sed Papa in ſecunda gratia
eemouet impedimenta reſeruatiooum,quæ ob-
ſtabant effectuali expletioni primæ gratiæ per
ipſummet factæ B. ergo videtur remouiſſe impe
dimenta, tam tunc exiſtentium, quam priùs fa-
ctarum reſeruatiooũ. Maior propoſitio ſatis cla-
rè probatur de offi. dele.c.ſi ſuper gratia. lib.6.&
in omnibus iuribus exprimentibus illã clauſulã
generalem non obſtan. & faciunt bene nota.per
Arcbidiac. de reſcrip,c.cùm aliquibus. libro 6.&
melius per Pau. de rebus eccleſi. oon alienan-
dis.cap.ſi vna.gloſſ.penulti. io fin.in clemen. Mi-
nor ex terminis quæſtionis non eſt, & coadiuua
tur hoc:quia licèt gratiam facere à gratia proce-
17 dat : tameo † poſtquàm gratia facta eſt , de iu-
ſtitia eſt, quòd ſuum cõſequatur effectum. Et eſt
veriſimi

verisimile quòd Papa, qui in boc factum suum conseqnitur. de rescrip.cle. literis nostris.sic generaliter loquendo voluerit omne impedimentum tollere tam præsens, quàm suinrum: vt sic interpretemur rem valere potiùs quã perire. de verbo.sign.c.abbate sanè.cum concord.ibi alleg. maximè quia ex naturali inclinatione quisquis. afficitur vt actus per eum inchoan debitnm assequatur finem. de test.c. Romana. libr.6. cum ibi notatis. & alleg. Coadiuuatur etiam quia cùm variatio sit prohibita in omnibus, vt de renuntia.c.cùm illusio. in cle.fortius in principe: cuins actus debêt esse stabiles & mansuri. de reg.iur.c. decet.cum cõ:or.lib.6.ex quibus debemus coniectnrare mentem principis. eùm enim prima gratia fuerit sna: ex quo infertur verisimiliter ipsum velle effectum habere: & ad illum finem impedimenta ex suis reseruationibus prouenientia remouere per secnndam gratiam: nec est verisimile quòd per secundam gratiam hoc non exprimērem voluerit tollere effectum illius gratiæ, & eam reuocare. bnic igitur menti eootectu ratæ generalibus verbis cõnenienti stemns: quia & si verba sonare aliud viderentur, quod tamen non faciunt in casu nostro: tamen mens verbis præferatur. de tescript.c. causam quæ iunct.c.de verbo. signi.cum intelligenriam. cum similibus. maximè quia supposita efficacia gratiæ ex parte eoncedentis, & illius cui est concessa, & natura impetrãtis si solùm de qualitate rei inclusæ quæratur attenditur tempus acceptationis, & pronisionis: vt patet in clem.de præb.si de beneficio.& notatur in cle.literis.superiùs allegat. Sicutigitur si mandatur prouideri de curato, vel sacerdotali, sufficeret quòd esset tali tempore prouisionis: sic si mandatur prouideri non ostante reseruatione, intelligitur pendente tempore prouisionis. Ex istis videntur sanè soluta contraria: primum est solutum per ea quæ dixi suprà. versicu. circa secundum punctum. Vel posset dici, quòd supposito quòd illæ clausulæ essent adiectæ reseruationi, dum fuerit facta per Papam: adhue dico quòd non reuocat gratiam secundã factam B. quòd possit acceptare præbendam reseruatam. nam prima pars in qua dicit suæ intenrionis fuisse de illis per apostolicæ sedis prouidentiam ordinariam, non obstat, quia & ita fuerit ordinatum hic per apostolicæ sedis prouidentiã. de reg.iur.e. qui per alium. lib.6. nec intelligitur saluis ordinationibus, quas perantea fecit Papa de præben.reseruatis: quia non tollit: sed pars, in qua decernit irritnm, &c. non obstat hoc, quia non respicit præterita, vt reuocet facta legitimè. de fil.presb.cùm ex tua. de resti. spol, cum iudica. & in regnla, factum. de re.iu.lib.6. Tertia pars, in qua ponit non obstante, & exprimit quod non ob. gratiæ præcedentis sub quacunque verborũ forma &c.non obstat, quòd aliud est fecisse gratiam de canonicatibus sub expectatione, & illæ sub quacunque verborum forma conceptæ sint non obstant. aliud est fecisse gratiam de canonicatu sub expectatione præbendæ etiam reseruatæ, & isti non derogatur per illam clausulã generalem.& notatur in simili in allegat.c.dudum.ad finem de sepul.in cle. Secundum solutum est vt suprà in versicu. vt causa in boc clariùs videatur. Tertia tollitur per ea quæ dixi. vt suprà in versic. nec obstat c.dudum fateor enim quòd Papa non se obligauit, quin possit adhuc teseruare. Sed reseruationes quas faciet, non præiudicabunt illi gratiæ præcedenti, nisi hoc dicat expresse: nec quòd sit defectus ex parte potestatis Principis. Sed quia præsumitur boc fecisse oblitus prioris gratiæ, & per consequens non fuisse suæ intentionis per secũdum actum derogasse primo nec in toto nec in parte. de re indica.c. cùm olim.& alia superiùs allegata.

EPITOME.

Appellantis iuramento an stetur super prosecutione appellationis suæ: & quid de impedimento, an illud per iuramentum probetur. h.d. per totum.

SVMMARIA.

1 *Statur iuramento procuratoris super diligentia appellantis. & nu. 4.*
2 *Appellatio & eius prosecutio sunt de actis causæ.*
3 *Impetratio iudicis super consecutione iudicij inchoati est de actu causæ.*

DECISIO 34. aliàs 5. fi. dec. 32. immediatè præced.

SEd est circa istam causam aliud dubium. Cùm à sententia lata per dominum Ceraugussen. fuerit appellatum, & terminus decem dierum ad appellationem prosequendam præfixus, cõmissio verò non fuerit præsentata Anditori in causa appellationis dato, nisi 27. die à die præfixionis termini: nec aliàs apparet, quòd infrà decem dies fuerit commissio tradita in Cancellaria: nunquid eo ipso appareat appellatio illa esse deserta? Et istud non videtur dubium quòd sic per c. perso-
1 nas. de appellat. Sed cùm † procurator appellationis dicat se infrà dictnm decendium suam fecisse diligentiam: nnnqnid stetur super hoc iuramento sno? Aliqui allegant quòd sic. de procuratori.c.ex insinuatione. & de rest.in inte.c. ex literis.& no.ibi per Io. And.& gl. 4.q.5.can.quisquis. in fi.& 77.distin.ca.tanta. Sed ista non faciunt ad propositum. Nam multum refert dicere aliquem allegare se impeditum fuisse in prosequendo, & velle impedimentum probare per iuramentnm. & tnnc procedũt glosæ superiùs allegatæ. Aliud est allegare se fuisse debitè prosecutũ: & cùm de hoc non constat, velle probare per iuramentum. & hic est casus noster, de quo illæ gl. non faciunt mentionem, vnde videtur non esse standnm iu-
2 ramento. quia † cùm appellatio & eius prosecutio sint de actis causæ: de hoc constare debet legitimis documẽtis. de proba.c. quoniam contra
3 falsam. vnde † etiam impetratione iudicis super consecutione iudicij, iam inchoatus est actus iudicialis, & per consequens de actis. de rescript.c. ex parte decani.cum suo verò intellectu, quem ponunt ibi Doctor. & hoc credo indubitanter verũ. Sed videndũ est an alio modò possit iuuari iste appellans. Nam babet aliquas præsumptiones, quòd infrà tempus debitum fuerat prosecutus appellationem. Primò, quia multi. domi. Cardinales fuerant anteà Auditores in causa & multi

multi qui consulti elegerant partē, recusabantur tanquā suspecti: & ideò dominus Vicecancellarius cum magna deliberatione dabat partibus Auditorē: vnde non videtur mirum omnibus attentis si per 17. dies fuerit commissio in cancellaria, antequàm signaretur. præsumitur ergo ex natura negotij, & circunstātijs actus, & breuitate temporis fuisse tradita infrà bonum tempus. de suppl. negli. præla. c. pen. & fin. facit quod not. Inn. & Io. And. post eum de concess. præb. c. quia cunctis. post prin. Secundo, & ista est fortior ratio: quia appellatus prius suit prosecutus causam principalem per duas instātias, in quibus habuit contra se sententiam: & nunquam dixit aliquid de illa desertione, vnde non est verisimile attento magno dubio causæ, & intricationibus multis, quod si appellans potuisset se iuuare de desertione, quæ est facilimæ expeditionis, quòd eam dimisisset, & aggressus fuisset tam laboriosum, & tam dubitabile certamē negotij principalis. Tertiò multùm facit ad hoc modicum præiudicium, quod ex eo consequitur: nam traditio commissionis in Cancellaria est præambulum, seu præparatorium prosecutionis instantiæ: & in istis minus plena probatio sufficit. de test. veniens. & hoc not. ibi Abba. & Ioan. And. & etiam si circa hoc staretur probationi, non est magnum præiudiciū partis, cum saluū remaneat, ius si quod habebat in principali, & ipsius prosecutione. facit ad hoc quod not. Innoc. de testi. c. præsentium. Quartò, quòd iam dominus Vicecancellarius, qui erat pro tēpore, & omnes sui officiales sunt mortui, vel ita absentes, quòd nescitur, vbi sunt, & sic est impossibilis probatio aliàs quam per iuramentum partis: quo casu sibi subueniendum est, ne pereat veritas in facto principali. Ex quibus etiam de bona æquitate videtur, quòd cùm etiam super principali præsumptione faciente pro parte, possit iudex sibi deferre iuramentum, vbi aliàs causæ natura non repugnat. de iureiur. c. iuramentum. & de test. c. Romana. in fin. lib. 6.

4 quòd † ex istis præsumptionibus posset etiam hic deferri iuramentum procuratori prosequentis instātiam, attento maximè quòd procurator est satis honestus homo, & boni nominis, & quòd emolumentum causæ ad ipsum non pertinet, vnde non est præsumptio, quòd vellet pro beneficiando alterum deierare.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacat, vbi priuatur beneficiatus.*

DECISIO XXXV. aliàs 86.

1 NOta, † quòd vbi quis priuatur beneficio in loco, vbi fit priuatio, videtur vacare beneficium: & non in loco, vbi est situm beneficium: vt dicitur in simili in capit. cupientes. super verbo, priuatus. per Archid. de elect. lib. 6. ad quod not. per eundem in capitu. licèt. extra. de præbend. super verbo, apostolica. versicu. & si aliquis in curia litigat: licèt aliud sit in electo confirmato in curia, per cuius confirmationem vacant prima beneficia: vt not. idem Archidiaco. in capitu. commissa. super verbo, pacificam. de elect. lib. 6. & vide decisi. 4. suprà eo. titu. ita post terminum præfixum ad consecrandum: vt c. cùm in cunctis. de electio. de foro competen. c. postulasti. in antiq. credo quòd vbique vacat: sed non quod currat tempus acceptare volenti, nisi ex quo vacatio non esset in loco: vt c. cum ei quem. de concessio. præbeo. in clem. aliàs scientia[a] esset causa

a vacationis, quòd non est.

ADDITIO.

a *Aliàs scientia à quo tempore beneficium dicatur vacare Adde dec. 1 infrà de iure patrona. & ad materiam huius decisi. adde dec. 4 suprà eo. tit.*

SVMMARIVM.

1 *Prouisio executoris de beneficio, quod ignoratur vacare, valet: secùs si non vacaret.*

DECISIO. XXXVI. aliàs 172.

1 NOta, † quòd vbi executor prouidet de beneficio reuera vacante, valet prouisio, & acceptatio dicti beneficij: posito quòd acceptās, & executor prouidens ignoret beneficium vacare: vt notat Ioan. Monach. in c. si tibi absenti. de præbend. lib. 6. quia acceptatio seu prouisio facta de incerto beneficio vacante de præsenti, valet: posito quòd ignoretur beneficium esse vacans, & ignoretur per cuius mortem vacat: secùs esset, si beneficium non vacaret: quia tunc incerta acceptatio non teneret. iuxta not. per Archid. in c. de captandæ. de concess. præbend. lib. 6. Nec obstat contraria prædicta. l. qui hæreditatem. ff. de acquir. hæredit. nec lex, nec nos. C. de c. quia loquitur in causa prophana, & in successione, quæ successio ius habet à prædecessore: secùs est in proposito, & in successione beneficij, in quo non requiritur illa solennitas, quæ requiritur in successione prophana, quia hæreditas prophana, adiri non potest in diem vel sub conditione: vt l. actus. ff. de reg. iur. secùs est in prouisione beneficij, vt no. idem Ioan. Monac. in d. c. si tibi absenti. de præb. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium curatum per assecutionem simplicis requirentis continuam residentiam, non vacat ipso iure.*

DECISIO XXXVII. aliàs 184.

1 NOta, † quòd habens beneficium[a] cura-

a tum, si consequitur aliud beneficium simplex non curatum, quod requirat residentiam personalem, ipso iure non perdit primum: quia c. de multa. extrà de præb. pœnale, & debet solùm in terminis suis teneri, vt in authentica, vt liee. mat. & auiæ. § si. quia licèt priuari possit beneficio, quòd possidet, nisi resideat per sententiam, non tamen ipso iure priuatur,

vt no

vt notat Inn. in c.fi.de cler.non resi. super verbo hoc tamen. licèt in fi.illius c. videatur distinguere.& adde quod no.Archi.in c.gratia.de rescrip. lib.6.& Collect.in c.eam te.de æta. & qualita.vide decisio.t.infrà de rer.permuta. not. quòd vbi aliquis permutauit.

ADDITIO.

a *Nota quod habens beneficium. Adde gl.in verb.residentia.tit.de collat.in pragmatic.sanctio.*

SVMMARIA.

1 *Licentia facta in fine anni ab ordinario causa studij tenēti ecclesiam curatam de nō promouendo, valet.*

2 *Permutare potest ecclesiam curatam clericus etiam in fine anni licèt se promoueri non fecerit.*

DECISIO XXXVIII. aliàs 187.

1 NOta,† quòd tenens ecclesiam curatam petens licentiam ab ordinario, quòd nō promoueatur causa studiorum infrà tempus,quò ad sacerdotium non poterat promoueri, quia erat prope finem anni,valet licētia:quia licèt nō possit promoueri, ius habet in beneficio,donec annus fuisset elapsus:& sic habet locum opi. Archi. in c. licèt. super verbo faeere. de electio. lib.6.& ista fuit communis opinio in Rota.& pro hoc si-
2 militer est communis opinio, quòd iuxta † tale tempus valuisset permutatio: quòd infrà annum habet ius in beneficio, nec est priuatus , nisi annos fuisset elapsus:vt notant Doctores in c.commissa.eo.tit.idem tenet Io.And.in Spec.tit.de rerum permut. contrarium fuit nuper iudicatum in Rota in duabus causis.vide deci.6.infrà de rerum permutatio.nota quòd non promotus.

SVMMARIVM.

1 *Distributiones quotidianæ non computantur in valore beneficiorum.*

DECISIO XXXIX. aliàs 766.

1 QVæritur† an quotidianæ distributiones[a] vel
2 similia, quæ dantur præsentibus, debeant computari in valore præbendæ alicuius, vel alterius beneficij? Aliqui Domini Auditores sacri Palatij tenent quod debēt computari,cùm dentur ratione præbendæ , vel alterius beneficij. & etiam dominus Oldra.in suis dictis,vt dicunt aliqui Auditores. maior tamen pars prædictorum Auditorum tenet contrarium,quòd non computantur in valore prædictorum beneficiorum. pro dictis duabus opinio. facit c.super Speco.de magist.& c. vnic.de cler.non resi. argu.c.præsenti. de offic.ordi.lib.6.

ADDITIO.

a *Quotidianæ distributiones. Vide suprà in no.deci.8. in tit.de præbend. Fel.in c.ad aures.de rescri.Oldra. consi.118.Nicola.Boërs.in deci.Burdega. 340.incip.* *statutum,vel consuetudo.col.pen.circa fin.*

De Institutionibus.

SVMMARIA.

1 *Institutio facta de præsentato per patronum excommunicatum non valet.*

2 *Præsentatio patroni clerici habet vim electionis.*

3 *Patroni consensus ex post facto superueniens sufficit.*

DECISIO I. aliàs 527.

1 NOTA,† Patronus excōmmunicatus[a]
2 præsentat Episcopo, & Episcopus præsentatū admisit, & instituit:quæro nūquid valet institutio: & per cōsequens si alius impetrauerit illud beneficium à Papa, si nō fuerit alteri ius quæsitum, debeat illud obtinere?Quidam dicebant quòd præsentatio fuit nulla ipso iure, & per consequens institutio Episcopi ad eam secuta, ex quo refertur ad originem vitiosam. Aliqui distinguebant inter patronū clericum,& laicū, dicentes, quòd præsentatio patroni clerici est nulla ipso iure. & per consequens institutio Episcopi ad eam secuta:
2 quia † præsentatio patroni clerici habet vim electionis:vt in c.cùm autem.de iure patronatus.& ideò confirmatio,seu institutio Episcopi inde secuta ad electionem nullam,erit nulla:tunc enim totalis dispositio non dependet à potestate Episcopi: sed etiam à potestate patroni, cuius præsentatio nō valebat: & ideò actus cùm sit factus partim in persona inhabili,scilicèt à patrono inhabili non potuit pro illa parte valere. Facit de-
b cre.cū super.[b] de offi.dele.secùs esset si esset facta à patrono laico quia tunc secūdum aliquos valeret præsentatio , cùm sit de iure sui patroni, & eius ratione sibi quodāmodo cōpetat: cuius administratio in extraiudicialibus sibi excōmunicato non est interdicta: sicut contrahere,vel alia quæ sunt facti exercere.arg. no.per Inn. de dolo & contu.c.1.& per Archi.in c.pia de excep. lib.6. Vel secundum alios, licèt quia est annexum ius spiritualibus, præsentatio sit nulla, etiam acta à patrono laico: & ita dicebant fuisse determinatum per plures in palatio: tamē quia ipse parum vel nihil iuris habet circa dispositionem beneficij,nisi de quadam gratia,iuxta notata per Host. in d.c.quoniam. de iure patron. totalis dispositio potius censetur dependere à potestate Episcopi: & per consequens institutio Episcopi, tanquam sola plenè: ius in beneficio tribuens potiùs erat attendēda. Alij autem simpliciter in vtroque dicebant idem:& tenebant simpliciter institutionē ipsam tenere:non obstante quòd patronus esset excommunicatus, etiā si esset patronus clericus, vel laicus:quia ex quo patronus cōcessit Episcopo nec se opponit eius institutioni, totalis dispositio,per quam ius in beneficio quæritur, censetur ab Episcopo pendere, & ad eum pertinere: cum
3 † etiā si ex post facto patronus consentire,adhuc sufficeret. argu. de iure patrona.c.cura. & c.suggestum.& not. Host.in summa de iure patronat. §.fina. circa fin. & ideò cùm patronus absolutus non

non contradixit: sicut etiam nec contradicere potuit, ne variaret: quia saltem in eius præiudicium præsentatio tenuerat: ne sit melior conditio eius excommunicati, quàm si non esset, videtur quòd institutio Episcopi teneat. Item licèt ad patronum, & Episcopum simul, licèt iure diuerso, censeatur dispositio beneficij pertinere, videtur quòd patrono excommunicato totaliter potestas ad Episcopum deuoluatur, ne beneficia diu vacent: & quia ipse omnes defectus subditorum supplere debet. vnde facit in simili extrà, ne sede vacante. c. 1. lib. 6. & præsertim cùm ipse ibi expressè consentit, nec contradicit, licèt forsan sibi contradiceret: putà quia Episcopus vellet alium instituere, recusando præsentatum suum prætextu excommunicationis suæ præsentationis posset instituere quòd patrono excommunicato non curret tempus præsentandi. argumen. c. quia diuersitatem. de concessi. præbend. & licèt opinio ista mihi & quibusdam aliis magis placeret, tamen plures & maiores fuerunt in contraria opinione, scilicèt quòd præsentatio à patrono clerico excommunicato facta, & institutio episcopi ad eam secuta, non valeret. vide decisionem 2. infrà de iure patronat. nota quòd patronus.

ADDITIONES.

a *Patronus excommunicatus. Adde decisi. 2. infrà de iure patronat. & decisi. 2. de iure patronat. infrà in antiquiorib.*

b *Cap. cùm super. Adde notat. in c. dilectus. titu. de offic. delegat.*

De Concessione præbendarum.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vnitum, vel commodatum non dicitur vacare per cessationem commendæ.*

DECISIO I. aliàs 27.

1 NOTA. † quòd vbi beneficium est in commenda: tale beneficium nō dicitur vacare ad hoc, quòd currat tempus illis, ad quos spectat collatio: vt nota. in c. nemo. de electio. lib. 6. Idem est de beneficio, quod dicitur de mensa, seu vnitum mensæ: vt notatur per Ioan. And. in c. quia regulares. super verbo, de mensa. de supplen. negligen. prælat. in clemen. & c. frequens. super verbo, ad mensam. de excess. prælat. in clemen. de qua materia vide per Archi. & Ioan. And. in glo. & meliùs per Inno. in c. constitutus. de accusa. & Hostien. in c. dudum. 2. de elect.

SVMMARIA.

1 *C. susceptum. de rescript. lib. 6. non vendicat sibi locum in acceptationibus expectantium.*

2 *Acceptatio est subexecutio gratiæ.*

3 *Acceptans beneficium credens vacare per mortem, cùm reuera aliàs vacet, non præiudicat suæ gratiæ.*

DECISIO II. aliàs 97.

1 NOta, † quòd c. susceptum. de rescript. lib. 6. non habet locum in acceptatione beneficij crediti vacare per mortem, quòd vacat aliàs. nec propter hoc annullabitur acceptatio: quia licèt annulletur gratia per dictum c. susceptum. non tamen est sic in acceptatione: quia est quædā qualitas, seu subexecutio gratiæ, & subsequēs
2 gratiam: vt dicitur in simili, quòd posito quòd substantia legati non possit poni in alterius arbitrio: vt l. captatoriæ. ff. de legat. 1. tamen qualitas, seu electio bene potest: vt l. vnum ex familia. §. rogo. ff. de legat. 2. & l. cùm quis. eod. titu. nam
3 † acceptatio tendit ad executionem gratiæ: ideò non mirum, si erretur in modo vacationis: si non impediatur acceptatio, cùm in corpore beneficij non erretur: vt l. cùm in corpus. de acquiren. re. domi. iunct. l. 2. §. si à furioso. de vsucapio. pro empt. & vide deci. 29. suprà de rescript. & dec. 19. infrà hoc eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Gratia ad collationē Decani, & Capituli communiter, vel diuisim non habet locum ad collationem singulorum canonicorum: secùs de gratia ad collationem capituli communiter vel diuisim.*

DECISIO III. aliàs 111.

1 NOta, † quòd vbi aliquis est expectans ad collationem Decani & Capituli communiter vel diuisim, in tali gratia non veniunt beneficia pertinentia ad collationem singularum personarum: quia satis potest operari gratia in pertinentibus beneficiis ad capitulum, seu Decanum: secùs autem esset si solùm esset gratia ad collationem capituli communiter, vel diuisim, quia tunc haberet locum c. mandatum. de præbend. lib. 6. cum ibi no. per Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Gratia ad collationem Decani & capituli communiter vel diuisim habet locum in beneficiis consuetis conferri per hebdomadarios.*

DECISIO IIII. aliàs 119.

1 NOta † quòd vbi aliquis est impetrans ad collationem Decani & capituli communiter vel diuisim, si ex statuto ecclesiæ hebdomadarij in sua septimana beneficium, quòd vacabit habebant conferre: istud beneficium videtur contineri sub gratia apostolica: quia isti hebdomadarij videntur conferre iure capituli. Item quia isti hebdomadarij cùm mutentur de septimana in septimanam, videntur incerti, & collatio eorum est incerta: quia non magis pertinet ad vnum, quàm ad alium, nisi inquantum cadit beneficium in septimana, & sic non videtur quòd

detur quòd propriè pertineat ad bebdomadarium argu.l.ſæpè.§.1.& fio.de lega.3 iunct.l.quæſitum.§ ſi quis eadem.ff. de fun. instruct. & quia ad tempus illi hebdomadarij habent conferre propriè beneficium: non videtur pertinere ad eos,ſed magis ad capitulum. argu.l.ex testamento.ff.de hæredi.inſtitu.iunct.l.quæſitum. in princip.de legat.3. & ſic intelligo cap.mandatum. de præbend.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Acceptans vbi notoriè conſtat, quòd ius non habet in beneficio:non debet expectare declaratoriam ſuper hoc:ſed poteſt aliud beneficium acceptare.*

DECISIO V. aliàs 142.

1 NOta,† quòd vbi eſt notorium,quòd ille qui acceptauit beneficium, & fecit ſibi prouideri,no.habet ius in beneficio,quod acceptauit, non eſt neceſſe expectare ſenteoriam ſuper declaratione non ſui iuris:imò poteſt beneficiom alind acceptare, in quo habet ius: vt not. Archidiaco.in capit. ne captandæ.de conceſ.præbend.
a glo.fin. [a] lib.6.

ADDITIO.

a *Glo.fin.Et ibi,Ioan. And. & in c.cùm in multis.de reſcript.lib.6.Old.conſi.274.& aliquid per Doctor. in c.in literis.de offic.deleg. Gemi. conſi.103.Staphi. in tract.de lite.grat.& iuſti fol.111. verſic.nec eſt neceſſe.& per Old ſub eod.titu.conſi.307.*

SVMMARIVM.

1 *Expectanti collationem Epiſcopi, prouideri poteſt de beneficio,& præbenda cathedrali.*

DECISIO VI. aliàs 213.

1 NOta, † quòd vbi eſt aliquis expectãs ad collatiooem Epiſcopi ſimpliciter: in iſto caſu poteſt prouideri impetranti etiam de beneficio,
a quod vacabit in eccleſia cathedrali, [a] & de præbenda cathedrali, nec in iſto caſu habet locum c.quamuis. de præbeod. lib.6.quia d.c.quamuis. eſt reſtriogendum, & debet teneri in termiois ſuis:ſcilicèt,quando verba poſita in d.c.quamuis inſeruotur io gratia impetrantis. hoc not. Ioan. And.in nouel.in d.c.quamuis.

ADDITIO.

a *Eccleſia cathedrali. Adde deci.8. hoc titu.ſuprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Reſpectus primò à capitulo ex pluribus nominatis à Rege & Regina,præfertur alteri.*

DECISIO VII. aliàs 224.

1 NOta, † quòd in caſu, quo Papa fecit gratiã Regi, & Reginæ, quòd certos nominarẽt in certis eccleſiis, & poſteà declarauit,quòd non volebat niſi per vnicam collatiooem quamlibet eccleſiam onerare, ſi diuerſi nomineotur ad eccleſiam, ille erit potior, qui primò erit receptus per capitulum, quia in dubio debet attendi, qui primò habet poſſeſſionem, ſeu primò eſt receptus,ſeu admiſſus.argumen.l.qui pluribus.de legat.1.& c.duobus. de reſcript. lib.6.iunct.c.ſuper eo. de appellationi. in antiquis. & c.ſi à ſede. de præben.facit Inſtitu.de interdict §.commodum.

SVMMARIVM.

1 *Impeditus purificare gratiam ſuam per ordinariũ: ſi poſt menſem purificat, retrotrahitur purificatio.*

DECISIO VIII. aliàs 225.

1 NOta, † quòd vbi aliquis eſt impeditus [a] per
a ordinarium ad purificandum gratiã ſuam: ſi poſteà purificet poſt menſem, habetur gratia pro purificata infrà menſem: quia retrotrahitur purificatio, ex quo non ſtetit per impetrantem: quia quòd per me non ſtat, &c. licèt aliqui voluerint dicere,quòd ex quo gratia non eſt purificata,& ſtetit per ordinarium, impetrans debet habere recurſum ad ordinarium, per quem ſtetit, in c.paſtoralis. de iure patro.quia factum iudicis non debet nocere.Non obſt c.paſtoralis.quia ibi non habet tantum ius præſentans,quantum impetrans habet: quia per gratiam impetraotis manus ordioarij ſunt ligatæ:nec ordinarius purificata gratia habet aliquod ius in beneficij collatione, licèt in præſentatione patrooi ordinario reſeruetur collatio: ideò non mirum ſi ſemper teneat,vt in d.c.paſtoralis.collatio ordinarij,licèt præſentatus habeat recurſum cõtra ordioarium: ſecùs in propoſito: quia ex quo ſtat per ordinarium debet haberi gratia pro purificata.vide deci.35.ſuprà de reſcrip.

ADDITIO.

a *Impeditus. Adde deciſi.35.incip. nota quòd vbi non ſtetit.ſuprà de reſcrip.*

DECISIO IX. aliàs 462.

SImilis eſt dec.4.incip. habens poteſtatem.tit. de præbeod.ſuprà in oouis.

EPITOME.

Taxa quæ erat tempore vacationis attenditur,& non à tempore data.

SVMMARIA.

1 *Tempus datæ,an acceptationis attendi debeat.?*
2 *Gratia effectus cedit dies tempore acceptationis, ſeu prouiſionis.*
3 *Tempus futurum attenditur, vbi verbi gratia diriguntur ad tempus prouiſionis.*
4 *Impetrans ad beneficium curatum ſi beneficium nõ curatum tempore data efficiatur curatum tempore*

 prouiſio

prouisionis,an poterit illud acceptare?
5 *Tempus conditionis debet attendi in conditionibus.*
6 *Tēpus vacationis: vel prouisionis fiēdæ attēdi debet.*
7 *Legatario tempore mortis acquiritur dominium rei legatæ.*
8 *Tempus datæ non semper attenditur.*
9 *Initium vbi dat. esse rei perfectum: tunc inspicitur magis,quàm finis.*
10 *Finis vbi dat. esse perfectum actui qui geritur, & omnia antecedentia ordinantur ad finem,tunc magis inspicitur finis quàm initium.*
11 *Literæ in forma pauperum non sunt ambitiosæ.*

DECISIO X. aliàs 857.

VRbanus Papa quintus post multas gratias,
tam in forma pauperum, quàm in speciali
diuersis clericis beneficiandis factas vsque ad cer
tas summas in partibus Gallicanis, & in certis
prouinciis,& diœcesibus moderauit taxas bene-
ficiorum: volens propter eorum paupertatem,
quòd de cætero media taxa antiquæ taxæ ha-
beretur pro integra taxa: & omnes taxationes
decimarum, & aliæ de cætero taxa integra cen-
seretur: Posteà vacantibus quibusdam benefi-
ciis impetrantes,præsertim in forma pauperum,
volunt acceptare beneficia secundum taxam mo
deratam: dicentes tunc tempore acceptationis
ea cadere infrà summam literarum suarum Op-
ponitur eis per ordinarium, & per alios impe-
trantes in forma speciali:habentes maiorē sum-
mam, quòd beneficia illa non cadunt sub gratia
sua: & tempore datæ literarum, seu gratiarum
excedebant summam inspecta antiqua summa,
seu taxa, quæ tunc nondum fuerat moderata.
1 Quæritur † an tempus debeat attendi datæ,quo
beneficia illa nō cadebant sub gratia pauperum:
quia excedebāt summam secundum taxam quæ
tunc erat: an tempus vacationis, & acceptatio-
nis,& prouisionis fiendæ: quo secundum mo-
derationem factam bene possunt cadere sub gra
tia? Et videtur quòd debet attendi tempus datæ.
arg.extrà de rescrip. cap.cum te.& c.constitutus.
pro hoc videtur text. in c.si eo tempore. de re-
script.lib.6.& in clementi. literas. eod.titu. Item
quia attendi debet initium.ff.de verbo. oblig.l.si
filius.cum concord.facit de elect.capit. dudum.1.
cum not. super verb. electionis tempore. Item
quia Papa in illa moderatione dixit verbum de
cætero, quasi non voluerit ad præterita dictam
moderationem extendere. argu. de postu.præla.
c.perpetuò. cum ibi not.super verbo,de cætero.
libro sexto. maximè quia ex hoc præiudicaretur
aliis impetrantibus in forma speciali habentibus
maiorem summam, quàm postquàm pauperes
habuerāt suas gratias, quibus ista beneficia, quæ
à tanto tēpore datæ eis debebantur,amodò non
debebuntur,si pauperibus debeantur:& non est
verisimile quòd Papa voluerit eis derogare. de
rescript.c. quamuis. lib.6.ff.ne quid in lo. publ.
l.2.§ si quis à principe.& §. meritò. Item pro hoc
quia gratiæ ad beneficia sunt restringendæ tan-
quam ambitiosæ.de præb. ca.quamuis.In oppo-
2 situm videtur,quòd † attendi debeat tempus ac-
ceptationis, seu prouisionis:quia tunc cedit dies
effectus gratiæ.argu.ff.de fund. instruct.l.penult.
pro hac parte videtur text.ff. de op. leg.l. si præ-
3 sertim, quia † verba gratiæ diriguntur ad tem-
pus prouisionis, & ipsi prouisioni:& sic ad tem-
pus futurum: ergo illud inspici debet. facit ad
huc.ff.de legat.3.l. nuper.ver. planè. de conditio.
& demonst.l.filiæ.§.fi. de fideius.l.si debitori.§.si
filius. & ff. manda.l. si verò non remunerandi.§.
si filio.pro ista parte alle. in speciali cap.ei cui.de
præb.lib.6.& cle.si de beneficio.eo. titu. Pro hoc
4 etiam, quia † si impetrans ad beneficium cura-
tum,& beneficium non curatum tempore datæ
gratiæ, efficiatur curatum tempore acceptatio-
nis, vel fiendæ prouisionis, veniet sub gratia, vt
no.Ioan. And.& cæteri Docto.in dict.cle.literas.
de rescript. vel etiam econuerso, si impetrant ad
non curatum, & curatum tempore datæ efficia-
tur non curatum, non veniet sub gratia: vt ibi
no.pro ista parte videtur Guliel.de monte Laud.
in dict.clemen.in fi.& Io. And.in Spec.in titu.de
conces.præb.& hanc partem tenet etiam Old.in
quæst.suis.Ioan. And.alleg.pro ista parte in spe-
ciali.ff.de re iudi.l.si Kalendis.ff.de verb. obligat.
l.si in diem. Item quia conditionem habet gra-
tia, maximè in forma pauperum: imò & quæli-
bet gratia expectatiua.ff. qui & à quibus.l.3. de
opt.leg.l.cùm ita.de legat.2.vnum ex familia.cir-
5 ca princ. In † conditionibus autem tempus con-
ditionis debet attendi.ff. de conditio. & demon.
l.eum qui post apertum.ff. de legatis præstan.l.
interuenit.ff. de legat.3.l. si deportati. in princip.
de legat.2.l.non oportet. Item si quod beneficiū
excedens summam,vel taxam tempore datæ,sed
posteà exinanitum,seu diminutum nō cadat sub
gratia, quia ponderandum sit tempus datæ, ea-
dem ratione, dicendum esset, quòd beneficium
tenue,& inclusum sub gratia tempore datæ,val-
de ditatum tempore vacationis, debebitur im-
petranti: licèt tunc concedat: quòd contra ver-
ba,& mentem scribentis esse videtur: propter
quod tenendum videtur in forma pauperum,
quòd tale beneficium ditatum, & excedēs sum-
mam in illa forma taxatam, licèt tempore datæ
fuisset tenue, nullo modò debetur. Ratio est,
quia taxatio non adiungitur beneficio:sed man-
datur prouideri de beneficio secūdum suæ pro-
bitatis merita competentia,si inuentus fuerit vi-
tæ laudabilis, & conuersationis honestæ: vt in
clemen.cùm ei quem.de concess.præben.de of-
fic.delegat. cap.1.posteà autem post longum in-
teruallum ponitur prohibitio,quæ apertè respi-
cit tempus prouisionis. sed dicendum est econ-
uerso,quòd beneficium locuples valde exinani-
tum, & vltra summam taxatam reductum, licèt
sibi de illo prouidebitur eadem ratione,quia in-
hibitio, & taxatio tempore prouisionis facien-
dæ adiungitur. pro ista parte allegat Oldr. quòd
6 † debeat attendi tempus vacationis, & fiendæ
prouisionis: quia tunc plenum ius in beneficio
per prouisionem acquiritur: vt extrà de conces.
præbeod.c.fin. lib.6. & ideò illud tempus atten-
7 di debet: sicut in legatario,† vbi à tempore mor-
tis dominium rei legatæ acquiritur legatario: vt
l. à Titio. ff. de furt. inspicitur tempus mortis.
vt d.l. interuenit. de legat. præst,ad quod l. si de-

portati

portati.ff. de legat.3. Item quia beneficium est redactum ad minorem rationem valoris, cessat ratio prohibitionis factæ in gratia, igitur cessat prohibitio. argu.l. adigere.§. quamuis.ff. de iure patro. Nec obst. vt dicit dictus Oldr. si obiiceres de regula Catoniana: quia illa locum haberia re purè legata: nos autem loquimur in dispositione, seu gratia speciali cōditionali, seu in diem: & ideò illa regula hic non vendicat sibi locum vt regula: de regula Cato.l.3.§ penult. Non obstant rationes in oppositum factæ, nec iura. Primò
8 non obstat, quòd † attenditur tempus datæ: quia non est verum semper, nec quo ad omnia: imò interdum attenduntur alia tempora super quo vide Ioan. And.in nouel.c.dilectus 2.de præb.in glo.& Gul.de Monte. Laud.in clemen.literas.de rescrip. Sed quoniam præsens propositum tang.r.,possum dicere, quòd si in dispositionibus & rescriptis, vel gratiis purè attendendum sit tempus datæ, non tamen conditionalibus: imò tempus conditionis saltem quantum ad qualitatem rei deducendæ in dispositionem: vt d.c.ei cui.de præb.lib.6.& ele. si de beneficio.de præb. maximè cùm verba gratiæ futurum tempus respiciāt, vt hic, ubi respiciunt tempus prouisionis: vt suprà dictum est. Non obstat d.c. si eo tempore. quia secundùm Oldr. ibi persona erat inhabilis: & sic cùm gratia fuerit surreptitia, & per consequens nulla, ex superuenienti casu confirmari non potuit: vt in regula, non firmatur, de regu iur. lib.6. Nam circa habilitatem personæ impetrantis bene inspicitur initium: vt in d.c.dudum.2. de electio. Non obst.c.literas. de rescript.in clem. vt ibi no.per Ioan. Andr.& alios Doctores. Non obst.
9 quòd † attendimus initium: quia non est verum semper: imò interdum finem: vt in iuribus, quæ ad aliam partem huius brocardi alleganmr, sed quantum ad propositum loquimur, quòd vbi initium dat esse perfectum actui, qui geritur, & est causa necessaria omnium, quæ sequūtur: tunc inspicitur magis initium, quàm finis: vt l.3 §.scio. ff.de mino.& aliis concord. ad hanc partem al-
10 leg. vbi autem † finis dat esse perfectum actui, qui geritur, & omnia antecedentia ordinatur ad finem: tunc magis inspicitur finis, quàm initium: vt hic, vbi per gratiam non datur esse perfectum: sed per prouisionem subsequendam, ad quam tota gratia ordinatur: & ideò tempus prouisionis attenditur, maximè, quia ante tempus prouisionis verba prohibitionis de beneficio excedēte summam expressè dirigūtur. Sic loqui possunt iura, quæ ad hanc partem brocardi posteà allegantur, & alia iura ad hoc suprà alleg. nō obstante l. vxorem.§. testamento. ff. de legat.3. quia ibi erant verba præsens tempus denotantia, cùm diceat testator, ex seruis meis: & eodem modo respondetur ad l.si ita.de auro & argent. legat. vbi dicebat vestem meam. hic verò sunt verba denotantia futurum tempus suprà faciendæ prouisionis, & ita non obstat. Item non obstat quod dicitur de intentione Papæ, quia dico quòd intentio Papæ se referebat ad tempus prouisionis: quòd patet, quia prohibitionis quam facit circa prouisionem adiicit summam: & ideò illud tempus verbi cui adiicitur attenditur. argu.ff. de noxa.l. in delictis §.si extraneus.benefacit ad hoc, quòd no.Io. And.in clem cùm ei quem.circa princip. de concess. præb.super verbo, infrà mensem.ibi, non credo quòd sit clausula &c. Item non est eis perpetuum præiudicium, quia alia cadentia sub suis gratiis in forma speciali concessis ipsi poterunt impetrare: vel ista eadem si contingerent ea nulli alteri deberi cùm iteratò vacabunt, non obstante quòd gratiæ suæ sunt restringendæ tanquam ambitiosæ, quia † in forma pauperum nō
11 sunt ambitiosæ, imò potiùs de iustitia: & ideò cum filo canapis bullantur, de præbend. cùm secundum apostolum. Vel dico etiam si loquimur de gratiis in forma speciali, quòd hæc ampliatio sit de mente concedentis, qui expressè verba sua prohibitiua dirigit prouisori, & ad tempus prouisionis: nec est propriè ampliatio gratiæ, sed in suis debitis terminis seruata forma literarum loquentium de prouisione pauperi facienda de beneficio competēti secundum formæ probitatis merita obseruatio, qui propter moderationem taxæ subsecutam nō claudatur tempore faciendæ prouisionis sub prohibitione quæ fiebat de beneficiis excedentibus summam ibi comprehensam & ita non obstat.

DECISIO XI. aliàs 495.

Similis est deci.4.de rescrip.suprà in nouis.

SUMMARIUM.

1 *Decretum ex falsa causa emanatum non afficit beneficium.*

DECISIO. XII. aliàs 39.

a Nota, quòd vbi Papa [a] prouidet alicui falsa allegata causa de beneficio, ad quod aliquis erat expectās authoritate apostolica, quòd si nō valet prouisio Papæ, expectans potest tale beneficium acceptare, & sibi facere prouideri. quia
1 † decretū latum [b] ex falsa causa non afficit benefi-
b cium. argu.l.3.§.puberi.ad Carbo.iunct.l.sicut.de ope.libe. maximè, quia talis impetrans veniebat authoritate apostolica.& sic non obst. quod not. Inno. in c.inter dilectos. de excess. prælato. non obst.c.vt nostrum. de appellatio. & cap. pastoralis.§ præterea.de offi.deleg. licèt aliqui velint dicere contrarium, quia licèt quantum ad impetrantem gratia sit nulla tamen non quantum ad Papam, qui manum apposuit, & videtur reuocasse omnem gratiam prius quantum ad istud beneficium: posito quòd gratia secunda facta sit surreptitia. argumen.l. & si transferam.de adim. leg.& l.plane.in princip. de leg.1. Primom credo verius: per capi. ex parte.de offic. deleg. & extrà de præb lib.6.capi.cùm de beneficio. Hæc opinio vera est vt dominus Vrbanus declarauit. & ista fuit ad vota suam, quòd ab alio conferri non potest.

ADDITIONES.

a *Nota quod vbi Papa. Adde Roman.consi. 335.circa primam.colum.3. Dec. tamen in capitu.vt nostrum*

 de ap

de appellatio.in princ.contrarium tenet.

b *Decretum latum ex falsa causa. Adde idem esse quando interponitur sine causa cognitione secūdum Bald. & Salicet. in l.1.C.si aduersu.donat.& Hippol. Marsil.consi. 48.incip.non confunduntur &c.in prima part.*

SVMMARIA.

1 *Acceptatio in dubio præsumitur infrà mensem fuisse facta.*

2 *Confirmatio electionis vbi probatur fuisse legitimè facta, præsumitur electionem legitimè præcessisse.*

3 *Tempus vbi est de substantia alicuius actus, oportet quòd probetur.*

DECISIO XIII. aliàs 94.

1 NOta, † quòd vbi aliquis acceptauit bene-
a ficium: a & non apparet, quòd acceptauerit infrà mensem: præsumitur in dubio, quòd acceptatio fuerit facta infrà tempus legitimum, & infrà mensem: quia præsumptio est, quòd quilibet voluerit sibi acquirere. argument.l.si defunctus.C. arbitr. tutel.iunct.l.cùm de indebito.ff.de probationi. quia ex quo acceptatio est facta præsumitur quòd infrà tempus debitum sit facta: vt
2 dicitur in simili, quòd sufficit † probare confirmationem electionis legitimè factam, etiam si nihil de legitimitate electionis cōstaret, quia non præsumitur quòd confirmatio fiat nisi præcedat legitima electio: vt not. Innocent. in capitu.quia eunctis.de concessio.præbend.super verbo altera. & ibi videtur gloss. de hoc, cùm dicit, & tempus competens. & sic in proposito præsumitur, quòd acceptatio sit facta infrà tempus legitimū, ex quo constat de acceptatione. Et istud tenet
3 Rota, licèt videatur quòd vbi † tempus est de substantia alicuius actus: oportet probare tempus, & concordare de tempore.not. Inno.in ca.qualiter. super verbo, famam.de accusationi. etiam quia non præsumitur solennitas, nisi probetur: l.quæcunque. in fine.ff.de publi.in rem acti.mudò licèt in acceptatione requiratur tempus, tamen acceptatio quandoque potest esse sine illo tempore limitato: vt si vacatio non fuerit nota. & sic non videtur mensis semper de essentia acceptationis: vt sic non præsumatur inesse, nisi probetur.arg.iuri. alleg.& ad hue facit quod no. Compost. in c. cum dilectus. de elect. vbi dicit, quòd appellans oportet quòd probet appellasse infra decem dies: aliàs non præsumeretur appellasse: vt ibi per eum.

ADDITIO.

a *Acceptauit beneficium. Adde decisi.3. hoc eodem titul. suprà in nouis. & decisio. 24. suprà de probationibus.*

SVMMARIVM.

1 *Expectantes post mensem à tempore vacationis, non possunt beneficium acceptare, etiam si adhuc vacet.*

DECISIO XIIII. aliàs 192.

1 NOta † quòd expectans post mensem a à tem-
a pore vacationis non potest beneficium acceptare: licèt vacèt, & sit res integra: & sic habet locum quod not. Io. And. in c.cùm ei quem, de conces præb.in clem.& non habet locum quod no.Archi.in c.dudum.de præb.lib.6.

ADDITIO.

a *Post mensem. Contrarium tenet dec.33. infrà isto tit.*

SVMMARIVM.

1 *Acceptans beneficium, si contra ipsum feratur sententia, à qua non appellat, potest beneficium secundum acceptare.*

DECISIO XV. aliàs 234.

1 NOta, † quòd vbi aliquis acceptat beneficium vigore gratiæ suæ, si sententia per executorem feratur contra eum: quia pronuntiatur dictum acceptantem ius non habere, licèt non appellat à sententia executoris contra eum lata, potest acceptare secundum beneficium vacās: quia sufficit quòd sententia sit lata contra eum sine culpa: & sententia eum excusat, licèt non appellet. argu.l. propter. §.fi.ff. ad Sillan. iun.l. hærennius.§.Caia.ff.de euictioni.

SVMMARIVM.

1 *Expectans ad collationem capituli, potest acceptare beneficium quod hebdomadarius conferre solet.*

DECISIO. XVI. aliàs 259.

1 NOta, † quòd expectans ad collationem a ca-
a pituli potest acceptare beneficia, quæ per hebdomadarium ecclesiæ conferuntur ex statuto, vel consuetudine, vel voluntate capituli. Et est ratio. quia isti hebdomadarij mutantur de septimana in septimanam. ita quòd nihil videntur habere in collatione, sed capitulum. argu.l. quæsitum.§. si quis. de fundo instruct. & sic habet locum c.mandatum. de præb. lib.6. quia vbi legatur hebdomadario ecclesiæ, ipsi ecclesiæ videtur legatum.ff.de an.legal.l.annua.

ADDITIO.

a *Expectans ad collationem. Adde dec.4. suprà eo.tit.*

SVMMARIA.

1 *Expectans in forma pauperum potest ante purificationem gratiæ acceptare, si per eum non stetit, quò minùs gratia purificaretur.*

2 *Interesse non cadit in beneficialibus.*

DECISIO XVII. aliàs 395.

1 NOta, † si impetrans in forma pauperum fecit diligentiam quam potuit, vt gratiam purificet,

purificet, licèt purificatio non fiat, dummodò per eum non staret, sed per executorem quò minùs &c. potest acceptare infrà mésem. & si posteà constiterit de sua habilitate, valebit acceptatio: & nulla est collatio alteri facta infrà mensem post dictam acceptationem, & ante purificationem per ordinarium. per regulam, quod per me non stat, &c. & not. per Paul. & Gen. & alios in cle. cùm ei quem. de conces. præb. Præterea hoc impedimētum est irreparabile per superiorem, cui nil mandatur: nec fieri posset per ipsum hujusmodi purificatio: ergo cessat recursus, de quo in c. pastoralis. de iure patrona. nec potest dici ad
2 interesse: quia † in beneficialibus non cadit æstimatio, sed interesse: vt not. Inno. in c. querelam. de elect. vide deci. 35. suprà de rescrip. & deci. 26. infrà isto titu.

SVMMARIVM.

1 *Expectās ad primum vacaturum in ecclesia, potest acceptare beneficium ad cuiuscūque collationem, institutionem, siue electionem pertinēs in ipsa ecclesia.*

DECISIO XVIII. aliàs 411.

1 NOta, † habens gratiam de beneficio, si quod vacat, vel cùm vacauerit in certa ecclesia, quòd duxerit acceptandum: potest acceptare beneficium ad cuiuscunque collationem, institutionem, vel electionem pertinens in ipsa ecclesia, nòn obstante quòd non haberet ad collationem Episcopi, Præpositi, Decani &c. quia potest Papa adducere formam in gratiis, & priuilegiis suis quam vult. & quādo non exprimit aliquem modum, venit omnis modus: prout legitur & notatur de præb. c. cùm in illis. lib. 6. & in clem. vnic. eod. tit. & ibi glo.

SVMMARIA.

1 *Impetrans licèt acceptet beneficium vacās per obitum C. quòd tamen vacauit per obitum B. nihilominùs tenet acceptatio.*
2 *Acceptatio est quædam declaratio voluntatis: & tendit ad executionem.*

DECISIO XIX. aliàs 413.

1 NOta, impetrans † licèt acceptet beneficium vacans per obitum C. idem tamen vacauit per obitum B. nihilominùs tamen valet acceptatio, licèt non valeat prouisio secundum aliquos. Ratio, quia potius debemus hic considerare vacationem, quàm vacationis modum: præsertim si acceptauit beneficium in loco certo: putà ecclesiam talis villæ, vel præbendam talem, vel sic vocatam: tunc enim satis per has qualitates, & circunstantias tales constat de corpore beneficij acceptati, licèt erratum sit in persona. Constat enim quod beneficium sic vacās in tali loco siue ecclesia voluit acceptare: & ibi pro tunc nullum aliud vacauit: ergo &c. argument. l. certum. ff. si certum petatur. & de testi. capitu. licèt ex quadam. faciunt notata per Ioā. Monachum in capi. si tibi absenti. de præbend. libro sexto. & ibi plenè per eum. Nec obstat capitu. susceptum. de rescript. lib. 6. quod non habet locum in accepta-
2 tione, † quæ est quædam declaratio voluntatis: & tendit ad executionem gratiæ: & ideò non mirum, si erretur in modò vacationis, quòd non impediatur acceptatio dummodò sequatur vera, & effectualis prouisio, quæ dat ius in rem. de concessio. præbend. c. fin. lib. 6. vide decisi. 43. suprà de rescript.

SVMMARIA.

1 *Expectans, cui per Papam fuit facta gratia de canonicatu alicuius ecclesiæ. cùm præbenda & præstimoniis, si qua vacabant, vel cùm vacare contigerit: an poterit acceptare præbendā vacantem, & dimittere præstimonia: vt postmodum alterius canonici decedentis præstimonia acceptare possit?*
2 *Gratiam suam quis diuidere non potest.*

DECISIO XX. aliàs 416.

1 NOta, Papa † fecit gratiam Titio de canonicatu talis ecclesiæ: præbendam verò ipsius ecclesiæ ac præstimonia, si qua vacāt ad præsens vel dum vacabunt per mortem vnius canonici cedentis, vel decedētis, vel cùm ea vacare contigerit, sibi contulit, vel dispositioni suæ reseruauit: quæ infrà vnius mensis spatium duxerit acceptanda. Moritur vnus canonicus obtinens vnā præbendam, & quædam præstimonia, iste expectans acceptauit præbendam, & dimittit præstimonia illius: alius tamen expectans sequens in data, qui acceptauit præbendam, ac præstimonia alterius secundò decedentis, dicit quòd primus amodò non potest obtinere præstimonia ista: quia imputetur sibi quare non recipit præstimonia primò decedéntis, sicut eius præbendā accep-
2 tauit: & quòd non † potest diuidere gratiā suam nec valet acceptare præbendam vnius canonici, & præstimonia alterius: imò oportet quod vnius eiusdemque canonici præstimonia, & præbendam recipiat: propter verba illa, vnius canonici, pro quo etiam, scilicèt quòd non posset diuidere gratiam factam. ff. de conditio. & demonstra. l. si cui. de legat. 2. neminem Pro primo facit, quia illa verba coniuncta diuiduntur in duas disiunctas. argumen. l. filio. §. fina. ff. de adimend. legat. præsertim, quia posset contigere quòd moreretur vnus canonicus præbendatus non habēs præstimonia, alterius posteà decedentis acceptare poterit. ergo non videtur Papa intellexisse in sensu composito, vel vnito: sed potiùs in sensu diuiso. Item illa verba, ecclesiæ referuntur ad præbendā, & illa, vnius canonici, referuntur ad præstimonia: si enim in gratia nihil fuisset dictum de præstimoniis: non fuissent apposita illa verba, vnius canonici &c. sed simpliciter fuisset dictum, præbendam. si quæ vacat, &c. ergo cùm plures sint gratiæ, scilicèt vna de præbendis ipsius ecclesiæ: & alia de præstimoniis vnius canonici cedentis, vel decedentis. argumen. l. scire debemus. ff. de verbo. obligat. ergo illa verba quæ statim sequuntur, quæ duceret acceptan-

da, cùm sint plures numero, diuidantur in suas
singularitates, ad quas referuntur per illam di-
ctionem relatiuam, quæ: vt sit sensua sibi factam
gratiam de præbenda ipsius ecclesiæ, quam du-
xerat acceptandam, argu.d.l. filio.§. fina. Et hoc
credo verum.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio primi in data licèt reddatur inutilis: attamen præstat impedimentum secundo.*
2 *Collatio ordinarij facta infrà mensem expectanti datum an sit valida, si appareat expectantem non acceptasse infrà mensem.*
3 *Decretum omne habet tacitam conditionem si is in cuius fauorem est interpositum, vti voluerit.*
4 *Negligentia nobilis quæ dicatur, erit arbitrarium.*

DECISIO XXI. aliàs 422.

1 NOta, primus † & secundus [a] in data acce-
a ptauerunt infrà mensem vnam ecclesiam,
post vnum vel duos menses, secundus fecit sibi
prouideri, sed primus non imò antequàm pri-
mus sibi faceret prouideri, superuenit reuocatio
Papæ, quæritur an secundus habeat ius? Et vide-
tur quod sic, quia acceptatio primi redditur inu-
tilis, & ineffectualis propter reuocatoriam, er-
go non videtur quòd præstare possit impedimé-
tum secundo, quia non præstat impedimentum
quod de iure non sortitur effectum. Contrarium
fuit determinatum, per c. quondam. de præben.
lib.6. acceptatio enim primi cùm à principio te-
nuisset, fecit vt decretum positum in literis suis
omnia facta pro secundo irritarentur, & pro ista
parte, scilicèt, quòd acceptatio ex quo semel fuit
valida, licèt posteà efficiatur inutilis, præstet im-
pedimentum, faciunt iura allegata in quæstione
quam posuit Io. And. de reg. iur. c. non præstat. in
mercurialib. Pro ista parte optimè potest indu-
ci. ff. de liber. & posthu. l. si post. in princip. & per
eundem modum l. si post habere dicitur. in prin.
& vide hic quæstioné quæ incipit, Cùm ad col-
2 lationem cuiusdam episcopi. Sed quid † erit si
prior data nunquam acceptauit, an prouisio se-
cundo facta infrà mensem primi erit nulla? Et
idem quæri potest de collatione ordinarij facta
infrà mensem primi, si post non acceptat, & li-
cèt Paul. teneat quòd sit nulla: vt notatur in cle.
cùm ei quem. de conces. præbend. dic quòd imò
valet, per rationes Ioan. Monac. de præbend. sta-
tutum. lib.6. Et quia gratia primi est conditio-
nalis, si acceptauerit infrà mensem, conditio de-
ficit, ergo non impedit ordinarium, vel secundú
b in data. Item omne decretum [b] habet † tacitam
3 conditionem, scilicèt, si is in cuius fauorem est
interpositú, eo vti voluerit. ff. de legat. 1. l. seruum.
in prin. & notat. Ioan. Mo. in d. c. statutú. de præ-
bend. & hoc est verum, nisi tunc cùm secundus
sibi fecit prouideri, primo posset notabiliter ne-
gligentia imputari, quia tunc cùm propterea
primus sit exclusus: vt in c. tibi qui. in fin. de re-
script. & in c. si clericus. de præbend. lib.6. secun-
4 dus posset sibi facere prouideri: sed † quádo de-
bet notabilis negligentia puniri, hoc est in arbi-
trio iudicis attentis circunstantiis attendendis,
cùm non sit tempus à iure statutum. Dicitur ta-
men communiter quòd executor secundi, vel
ordinarij potest monere primum, vt faciat sibi
prouideri & ad hoc sibi præfigere tempus com-
petens, quod hoc faciat: alioquin ipsi etiam po-
terunt prouidere: vt argu. in simili extrà de restit.
spoliat. c. frequens. §. solet. ff. de hære. insti. l. si quis
instituatur. in prin.

ADDITIONES.

a *Nota, primus & secundus. Adde Staphil. in tracta. de lite. grat. & iustit. fol. 109. versi. 3. expirat.*
b *Omne Decretum. Adde Rumum consi. 93. vol. 3.*

SVMMARIA.

1 *Acceptatio nulla ex post facto non conualescit.*
2 *Impetrans quamdiu præcedit eum primus in data, non potest facere sibi prouideri.*

DECISIO XXII. aliàs 52.

1 NOta, † quòd vbi sunt duo expectantes [a] sub
a diuersis datis cum potestate acceptandi etiá
beneficia reseruata, si secundus in data infrà mé
sem debitum primò in data acceptauit benefi-
cium, non valet sua acceptatio, nec prouisio, dú
tamen primus in gratia postmodum infrà men-
sem acceptauerit: licèt habuerit eam pro dereli-
cta, intantum quod si Papa conferat beneficium
vacans tanquam reseruatum, collatio Papæ præ-
fertur, & præualet acceptationi secundi impe-
2 trantis. Et potest esse ratio, quia † secundus im-
petrans quamdiu præcedebat eum primus im-
petrans, non potuit sibi facere prouideri: nec ac-
ceptatio sua fuit efficax, ergo posito quòd pri-
mus omiserit gratiam, actus qui fuit inualidus ex
postfacto non conualescit. argu. l. si seruus. ff. qui
& à quib. l. 1. §. illud. ff. quorum leg. ad quod facit
not. per Ioan. Mona. in c. statutum. de præb. lib.6.
ad quod cap. penult. cum ibi not. per Ioan. And.
eod. titu. & ff. de leg. 1. l. planè. in princ. licèt aliqui
teneant contrarium. ad quod l. si cùm optio. de
optio. legat. & l. si hæres. de manu. vindict. per
quas leges ego solus tenui istam partem: licèt
decretum pro primo appositum videatur mul-
tum obstare: vt c. penul. alleg. & vide omninò de-
cisi. 45. suprà de rescrip. & dec. 21. & 47. hoc eod.
titu. & vide omninò Collect. in c. ecclesia. versic.
quid si tu primus in data, &c. de sortileg.

ADDITIO.

a *Duo expectantes. Adde quod licèt expectantes non acceptent infrà mensem, collatio tamen interim non valet: secundum Rotam decision. 27. suprà de præbend.*

SVMMARIVM.

1 *Clausula consueta poni in confirmationibus, dummodò ex ordine debeatur beneficium, non intelligitur tantùm de ordine datæ, sed acceptationis.*

DECI

DECISIO XXIII. *aliàs* 502.

1 Nota,† quòd clausula consueta poni in confirmationibus, dúmodò ex ordine debeatur beneficium, non intelligitur tãtùm de ordine datæ, sed acceptationis: quia tunc primò beneficium est debitum, vt in capit. 1. de concessio. præbend. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio in qua narratur canonicè prius prouisum fuisse, est surreptitia.*

DECIS. XXIIII. aliàs 532.

1 Primo† & secundo in data acceptantibus vnum beneficium reseruatum, aliàs tamẽ cadens sub eorum gratiis: secundus in data obtinet gratiam, per quã narrat in literis eius, quòd si aliàs non obstetisset reseruatio, fuisset eidem canonicè prouisum, & tanquam de reseruato prouidetur, vel mandatur prouideri, si non fuerit alteri ius quæsitum: quæritur an hæc gratia sit surreptitia propter hoc, quia non erat sibi aliàs canonicè prouisum, licet quidam dicerent quòd non, ex eo quòd Papa non considerat illam canonicam prouisionem, sed reseruationẽ, quæ impediebat vtrunque: scilicèt, prouisionem tam primi, quàm secundi: nec etiam executor primi potuit ligare manus secundi. quia ipse eas habebat ligatas, propter decretum reseruationis: tamen maior pars tenuit pro primo, quia est verisimile, quòd potiùs fuerit papa motus ex eo: quia æstimabat eùm aliàs canonicè obtinuisset: quod tamen non fecerat, etiam si reseruatio non obstetisset propter primum, cuius decretum ligauit manus sui executoris. vide quod not. Inno. in capitul. dudum. de electio. super verbo, canonicè. in principio.

SVMMARIA.

1 *Prouisio facta postquam Papa apposuit manus ei qui acceptauerat prius, vel posteà acceptauit, non valet.*

2 *Collatio facta per ordinarium infra mensem datum expectãti, etiam quòd Papa mãdauerit dictam collationem confirmari: si tamẽ alterius nõ fuisset quæsitum, non valet, nec tenet.*

3 *Mandatum de prouidendo, an liget manus habentis potestatem conferendi.*

4 *Beneficium dicitur affectum per appositionem manus Papæ.*

DECISIO XXV. aliàs 536.

1 Infra mensem† [a] expectantis, & ante ipsius acceptationem, ordinarius de facto contulit cuidam beneficium vacans, & cadens in gratia ex-
2 pectantis: sed † ad illius cui ordinarius contulit, supplicationem, Papa mãdauit certis iudicibus, quòd illam collationem ordinariam authoritate apostolica confirmarent, si à die datæ præsentium non esset alteri ius quæsitum: tandem ante confirmationem per ipsos iudices factam expectãs acceptauit, & sibi obtinuit prouideri: posteà verò dicti iudices dictam collationem ordinariam confirmauerunt. quæritur an talis cõfirmatio teneat, vel an dictus expectans, cui ante confirmationem prouisum extiterat, post mandatũ tamen de confirmando à Papa emanatum fuerit ius quæsitum? Et videtur quòd confirmatio teneat, & quòd prouisio expectantis postquã Papa apposuit manus mandato confirmari collationem ordinarii non tenuit, quia per talem manus appositionem totum negotium videtur ad se aduocasse, & si executori expectantis manus, & cuiuslibet alterius inferioris fuerint ligatæ. argumen. c. vt nostrum. de appellationibus. licèt in
3 oppositum videtur: quia † per solum mandatum de prouidendo non ligentur manus cuiuscunque habentis potestatem cõferendi, quò minùs prouisio per eum facta teneat, & valeat, per decretum quia cunctis. §. ex parte. versicul. non sic. & versicu. simil ter. de concession. præbendæ. libro sexto. nisi Papa expressè beneficium suæ dispositioni reseruaret, vel decretum in tali mandato adiunxisset, vel aliàs expressè suam volontatem insinuasset, vt dicto capitul. quia cunctis talibus iudicibus quibus mandabatur tale beneficium reseruando suæ dispositioni, vel interdicendo, vt ibidem cum ibi notatis per Archidiaconum in versicul. similiter. super verbo, exprimatur. & super verbo, in sinuent. & eod. titul. c. si soli. & facit de præbend. dilectus. versicu. clericus. quod concordat cum capitu. inter cætera eod. titulo. Et sic respondere potest ad rationem in oppositũ: quia Papa non aliter videtur ad se aduocare negotiũ,
b nec manus apponere: [b] nisi exprimat, quòd nullus alius possit disponere, putà reseruando, vel decernendo non valere, &c. per præmissa, nisi velles tenendo primam partem dicere, quòd similiter mandato prouideri, vel etiam disponendo de certo beneficio vacante, videatur manus apponere, etiam si non reseruet, vel decernat. Et responderi posset ad iura proximè allegata, quòd omnia loquuntur vbi Papa mandat prouideri de beneficio vacaturo, vbi non est verisimile quòd per solum mandatum incontinenti velit manus ordinarii ligare, nec aliquod beneficium afficere, etiam si de certo beneficio vacaturo hoc mandet, putà de tali, nominando illud primum vacaturum: sed non bene video quare non sit eadem ratio diuersitatis in vacante, quàm in vacaturo, cùm venit casus vacationis, quia eadem ratio: quare secundam credo de iure veriorem. & sic prouisio expectantis erit potior.
4 & confirmatio † non valebit: ex quo priùs expectanti fuerit ius quæsitum. Audiui tamen quòd Cancellaria, vt prædicta iura tollerentur, & vt gratia Papæ possit indubitanter sortiri effectum, per solam manus Papæ appositionem, eo ipso quòd signat supplicationem, seu prouideat, siue mandet prouideri, vel aliàs disponat de vacanti, vel vacaturo certo vel incerto, adeò vult esse affectum beneficium, & ligatas manus inferioris, quòd semper durat reseruatio cum decreto à die datæ signationis factæ per Papam.

& tunc per illas clausulas reseruationis, & decreti. negotium est clarom. veruntamen cùm gratia sit de incerto beneficio vacaturo, vt putà, quòd duaerit acceptandum, dat decterum incertum, & super incerto, quòd demùm ligat, cùm deductum fuerit ad certitudinem per accepotationem. joata c. dudùm. de præbend. lib. 7. §. consideranges. nisi apponeret certum tempus, putà mésem, vt hodie communiter fit de stylo Cancellariæ: quia tunc infra tempus etiam ante acceptationē ligaret manus aliorum, vt m ensis appositio in aliquo ooeretur, vt in clemensin cùm ei quem. de concessio. præben. vide deci. 47. infrà isto titulo.

ADDITIONES.

a *Infra mensem. Adde Æneam de Falco. in tractat. reserua. in 4. q. princip. in 15. effectu. versiculo, & per illam.*

b *Nec manus apponere. Vide Panor in c. inter dilectet. col. 2. ver. in glo. extra. de exces. prelat.*

SVMMARIA.

1 *Acceptatio pauperis facta de beneficio vacāte ante purificationem gratia factam infra mensem, an valeat.*

2 *Datio libertatis facta pendente optione eius, cui legata erat. seruorum optio, valet in euētum, in quem ille non optetur.*

3 *Prouisio tribuit ius in re.*

4 *Acceptatio tribuit ius ad rem.*

5 *Papa vbi mandat aliquid studiosè: tunc ordo litera est seruandus.*

DECIS. XXVI aliàs 544.

1 AN † acceptatio pauperis facta de beoeficio
vacante, si de iure sibi debeatur ante purifi
cationem gratiæ, etiam si purificauerit infra mē-
sem, valeat, vel an sit opus quòd post purificatio-
nem gratiæ inf. a mensem nouiter acceptet? Et
videtur quòd valeat: quia noo est oisi declaratio
voluntatis: & ideò cùm non mutanerit, sed per-
sistat in eam, sibi proficiet: dum tamen infra mēn
sem purificetur conditio. Pro hoc bene facit de-
cret. cùm in cunctis. de electio. & capitu. nec ca-
ptandæ. de concessio. præbend. libro 6. vbi hodie
alia forma est propter adiectionem mensis an-
teqoam vacet, quis secundùm formam illam po
test acceptare primum vacaturum, vel secūdùm
ex causa, & tamen ante vacationem poterit dici
gratia sua conditionalis, scilicèt si eo viuo vaca-
ret beneficium. argumento l. hoc modo. de con-
ditio. & demonstratio. & sicut ibi ante euentum
conditionis facta acceptatio valet in euentum
conditionis: ergo & hic. pro hoc ff. de optio. leg.
2 l. si cùm optio. vbi datio † libertatis facta pendē-
te optione eios, cui legata erat seruorum optio,
valet in euentum, quo ille non optetur, nec est
opus quòd remoueatur datio libertatis per eū-
dem modom. facit l. legatarius. §. 1. ff. de legat. 1. &
conditio quæ ponitur in literis pauperum, po-
tiùs dirigitur ad prooisionem, & eius effectum,
quàm ad acceptationem. Item pro hoc bene fa-
cit de secund. tabul. l. 2. §. si sub conditione. vbi
petitio possessionis bonorum secundùm tabu-
las facta ante aduentum conditionis, valet in e-
nentum. pro hoc bene facit ff. de testamen. mili. l.
in frandem. §. testamentum. ff. de lega. 3. l. si filiua.
ibi. si duranerit voluntas. ff. de of. proconsul. l. ob
seruare. §. fio. versic. sed si ante. ff. de donat. l. qooties
§. 1. de solutio. l. sub cōditione. In oppositum
verò quòd non valeat ante purificationem gra-
tiæ nisi posteà infra mensem renouetur verbo,
vel signo, vel facto ex quo posteà appareat de e-
ius animo. argumen ad hoc ff. de optione legat.
l. optione legata. & de lega. 1. l. Iulianus. & ff. quo-
rum lega. l. 1. §. quod ait prætor. ff ad Trebellia. l.
sed sententia. ibi cùm dicit, si ratam habeat. à cō-
trario sensu. pro hoc de secund. tab. l. qui ea libe-
ris. §. testamento. versi. planè. ff. de mili. testamen.
l. Tribunos. pro hac parte videtor text. ff. de ac-
quir. hære. l. is qoi hæres & l. ia potest & l. extra-
neus. in prin. & l hæres institutus. & ff. rem ra. ha
be. l. bonorum. & pro hoc etiam bene facit: quia
acceptatio est facta per verbum præsentis tēpo-
ris, si de iure sibi debeatur. & constat quòd ante
purificationem sibi de iure non debebatur, cùm
ante aduentum conditionis non sit debitum: sed
spes in debitum iri. arg. l. cedere diem. ff. de verb.
sig quare non debet esse maioris efficaciæ acce-
ptatio, quàm prouisio, vt patet: qnia imò proni-
3 sio debet esse fortioris efficaciæ, cùm † per eam
4 tribnatur ius in re, & † per acceptationem non,
sed ad rem. de concess. præb. c. fio. libr. 6. Constat
aotem quòd prouisio facta ante purificationem
gratiæ non valeret, qoia esset facta contra ordi-
nem literæ, & mentem Papæ, qui studiosè pri-
mò ponit de purificatione conditionis, & demū
de prouisione. ergo, &c. argu. eorúm quæ haben
tur de rescrip. c. cum dilecta. cum ibi no. per Ho-
5 stien. qui ibi no. qoòd † vbi Papa mādat aliquid
stodiosè, quòd tunc ordo literæ est seruādus. vi-
de decis. 37. infrà eo. titu. & Collect. in c. ex quæ-
stione. de restitu. spol. & decis. 17. suprà eod. titul.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio non tribuit ius vt oporteat de ea fieri mentionem à tertio prouiso à papa.*

DECISIO XXVII. aliàs 622.

1 SI aliquis † acceptat aliquam præbendam, de qua non est sibi facta prouisio per soum executorem: si Papa conferat illam præbendam sic vacātem alteri, dicendo, etiam si alteri nō est ius quæsitum, talis acceptatio non nocet gratiæ papæ alteri factæ secùs si ordinarius confert alteri talem præbendam. iuxta capitu. cùm ei quem. de concessio. præbend. in clementi. & ita seruat sacrum palatium.

SVMMARIA.

1 *C. si bi contra ques. vt lite pend. lib. 6. impedit executionem gratiarum expectatiuarum.*

2 *Expectantes an impediantur in executione gratiarum suarum propter d. c. si bi contra ques.*

Impetrano

3 *Impetrans qui acceptauit beneficiũ vacãs per mortem Titij, an admitti debeat ad prosecutionem causa cum Sempronio collitigante superstite.*

DECISIO XXVIII. aliàs 588.

1 VTrùm capitul. si † hi contra quos. vt lit. pē-
dē. libro sexto, impediat executionem gra-
tiarum apostolicarum, quò minùs expectātibus
acceptantibus beneficia litigiosa tanquam vacā-
tia per obitum litigantiũ, qui lite pendente mor
tui sūt, valeat prouideri, an habeat expectare do-
nec ad instantiam litigantium superstitum lites
huiusmodi finiantur? Fuit dictum quòd sic: pro-
2 pter generalitatem † illius capitul. cùm dicit, nul
latenus, licèt contrarium facere videbatur, quòd
super illo verbo no. Archidiaco. à contrario sen-
su, cùm tales executores nō censeantur iure suo
conferre, sed potiùs ex necessitate iure alieno, vt
3 ibi dixi. bene tamen † crederem tales impetran-
tes acceptantes admittendos ad prosecutionem
causæ, tanquam illos, quorum interest per finem
illius capituli nisi superuenisset reuocatio, per
quam tollerentur gratiæ eorum, quibus nōdum
extiterat ius quæsitum in re, prout superuenerat
in casu quæstionis, vbi prætendebatur impetrā-
tem, cui licèt de facto per executorem suum lite
pendente fuerat prouisum, & exclusum per re-
uocatoriā, quia illa prouisio executoris propter
prohibitionem dicti capi. si hi contra. non vale-
bat, & sic per eam in beneficio non fuerat ius
quæsitum. & sic vnus alios qui post reuocatoriā
& litem finitam impetrauerat, si non esset tunc
alteri ius quæsitũ, fuit potior reputatus. vide de-
cis. 17. suprà de restitutione spoliatorum.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio præsumitur facta infra mensem.*

DECISIO XXIX. aliàs 629.

1 SI aliquis † est primus expectans in aliqua gratia beneficii, & ipse dicit se acceptasse infra mensem: secundus expectans dat obiectiuè, seu dicit, quòd non acceptauit infra mensem sine aliqua probatione, nisi secundus expectans probet clarè & legitimè, quòd non acceptauerit infra mensem à tempore notæ vacationis, non auditur. & ita etiam seruat Rota domi. audito. sacri palatii.

SVMMARIVM.

1 *Acceptatio pauperis ante purificationem gratia, quæ non purificatur infra mensem non valet: secùs si gratia esset in forma, dignum arbitramur.*

DECISIO XXX. aliàs 760.

1 SCiendum, † quòd si aliquis in forma pauperum acceptat beneficium vacans infra mensem, gratia sua non purificata, nec etiam purificauit infra mensem, dicitur quòd talis acceptatio non valet secundùm quod tenent Doct. in c. cùm ei quem. de concess. præben. in cle. secùs autem si gratia esset facta in communi sub forma, dignum arbitramur, quia tunc acceptatio infra mensem valet: licèt gratia eius nō esset purificata propter virtutem dictæ gratiæ, siue clausularum positarum in dicta gratia, dignum arbitramur, & ita seruat Rota.

SVMMARIA.

1 *Episcopus habens ex priuilegio nominare vnũ canonicum in qualibet ecclesia, si semel nominauerit aliquem, licèt possessionem non fuerit consecutus, non poterit alium nominare.*

2 *Electio sola immediatè nō tribuit ius in dignitatibus electiuis: secùs est in simplicibus beneficijs.*

DECISIO. XXXI. aliàs. 35.

1 NOta, † quòd vbi habet episcopus ex priui
a legio, [a] seu ex consuetudine, quòd possit
in creatione sua noua nominare vnum ca
nonicum in qualibet ecclesia collegiata, ex quo
semel vnum nominauit, & nominatus gratiā ac
ceptauit, posito quòd nominatus possessionem
b non fuerit adeptus [b] pacificam, episcopus nō po
test alium nominare. argu. l. apud Aufidium. de
optio. lega. & quod no. Archi. in c. cùm in multis.
super verbo. exprimat. in prin. & c. gratia. in fine.
de rescript. lib. 6. licèt faciat contra cap. si electio.
de electio. lib. 6. & quod not. Archid. in c. si com-
promissarius. super ver. officio. eo. titu. & lib. Sed
2 non obst. ca. si electio. quia ibi † ex sola electione
immediatè in dignitatibus electiuis nō attribui-
tur ius: secùs est in simplicibus beneficiis, vt in c.
si tibi absenti. de præb. cum ibi not. per Docto. in
6. pro prima parte faciunt not. per Innoc. in cap.
cùm Bertoldus. super verb. ipsum. de re iudicata.

ADDITIONES.

a *Ex priuilegio. adde decis. 1. suprà de prebend.*

b *Adeptus. Istud facit ad quæstio. nunquid beneficiũ dicatur sola collatione plenè acquiri etiam ante illius adeptam possessionem: in quo dic, quòd licèt beneficium ante adeptionem possessionis possit permutari secundùm Imol. in cle. 1. de rerum permutation. & glo. in §. item quòd vniuersitates. in verb. possidebunt. titu. de collat. in pragma. veruntamen qui habet solum titulum beneficij sine possessione non dicitur obtinere beneficium. secundùm glossam in verb. obtinebunt §. item insuper. titul. de collatio. in pragmat. sanctio.*

SVMMARIA.

1 *Gratia facta ad beneficia in curia vacantia, extenditur ad deuoluta.*

2 *Beneficium deuolutum an videatur propriè vacare in curia.*

3 *Gratia facta alicui in praiudicium concedentis nō est ambitiosa, sed est extendenda.*

DECISIO XXXII. aliàs 901.

1 NOta, † quòd vbi episcopo est facta gratia, quòd beneficia suæ diœcesis vacantia in curia Romana,

Romana, possit conferre beneficia deuoluta secundùm aliquos includit, vt capit. porro. de pri-
2 uileg sed † beneficium deuolutum non videtur propriè in curia vacare. quod probatur. quia de beneficiis vacantibus in curia Romana non potest quis prouidere sine speciali mandato Papæ, vt c. licèt. de præbend libr. 6. c. si de beneficio. eo. tit. in cle. & quia licèt collatio pertineat ad Papã: tamẽ beneficium videtur vacare in partibus. vbi priùs vacauit, licèt aliqui contrà, quia beneficiũ
a videtur vacare & in partibus, & in curia, arg. l. 1.[a]
3 C. vbi de possessio. agi oportet. Item † gratia facta episcopo in præiudicium concedendis non est ambitiosa, sed est extendenda, vt c. tua. de verbo. signi. & c. dudum. cum ibi nota. per Ioã. Andr. de præben. lib. 6. super verbo, beneficia.

ADDITIO.

a *L. 1. Illa lex parum facit ad hanc decision. vt clarè patere potest ipsam intuenti.*

SVMMARIVM.

1 *Episcopus postquam commisit alicui vt cõferat certum beneficium vacans, non potest variare.*

DECISIO XXXIII. aliàs 316.

Notat gloss. Ioã. And. in nouel. c. præsenti. de
1 offi. deleg lib. 6. quòd † vbi episcopus committit Titio, vt prouideat Petro de vacanti beneficio, si dictus Petrus idoneus reperiatur, si antequam dictus Titius prouideat Petro, dictus episcopus conferat dictũ beneficium, nõ valet collatio: nec episcopus potest variare. ad quod facit not. per Innocen in c. in causis. super verbo, cùm res. de electiõ. l. sancimus. C. de donat. quia non videtur simplex mandatũ: imò videtur talis qualis donatio seu concessio facta in Titium vt conferre possit beneficium in casu, in quo dictus Petrus idoneus reperiatur.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium vacans re integra etiam post mẽsem an possit acceptari?*

DECISIO XXXIIII. aliàs 34.

1 Nota † quòd vbi impetrans [a] non accepta-
a uit infra mensem beneficiũ quod vacabat: elapso mense vacans adhuc beneficium potest acceptare: secùs si beneficium esset alteri collatum. de quo dic vt per Archidiac. in c. dudum. de præbend. lib. 6. licèt contrarium, not. Io. Andr. in cap. 1. super verbo, infra mensem. de concess. præbend. in cle. & ista vltima opin. approbatur prima quæstione reprobata superiore. sed primam tenet Paul. in alleg. cle. cùm ei quem. de præben. & in cle. si iuxta. de præbend. sed executor non poterit prouidere sibi, nisi infra mensem acceptet propter formam literarum. vide deci. 14. suprà eod. titu. quæ videtur tenere contrariũ istius decisionis.

ADDITIO.

a *Impetrans. Adde Staphil. de liter. grat. & iusti. fol. 93. vers. 5. non omittendum.*

SVMMARIVM.

1 *Expectans ad collationem decani & capituli ecclesiæ cathedralis potest acceptare beneficia vacantia in ea.*

DECISIO XXXV. aliàs 112.

1 Nota, † quòd vbi aliquis est expectans ad collationem decani & capituli ecclesiæ cathedralis: talis expectans potest acceptare beneficium vacans in ecclesia cathedrali, nec isto casu habet locum c. quamuis. de præbend. libro 6. ad quod not. in c. gratia. in princip. vbi dicit cõtra, per Archidia. de rescript. & ca. si motu. super verbo, beneficium. de præben. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo ecclesiæ, in qua est certus numerus canonicorum, vel præbendarum, disponens quòd habens dignitatem sine præbenda non possit acceptare primam præbendam vacaturam, non valet.*

DECISIO XXXVI. aliàs 113.

1 Nota, † quòd non valet consuetudo in præiudicium impetrantium apostolicorũ, quæ est in ecclesia, in qua est certus numerus canonicorum, vel præbendarum, quòd habens dignitatem sine præbenda non possit acceptare primã præbendam vacaturam, quia si talis consuetudo valeret: tunc per talem ligarentur manus papæ: quod non est dicendum. pro quo vide nota per Guliel. in cap. inferior. 21. distinctio. Nec obst. capi. cùm in ecclesia. de præben. libr. 6. quia ibi erat certa præbenda, quæ debebatur episcopo futuro.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij conferre possunt beneficia vacantia ante purificationem gratiæ in communi forma pauperũ.*

DECISIO XXXVII. aliàs 117.

1 Nota secundùm aliquos, vbi † est facta gra-
a tia in forma communi cum mensis appositione, si antequam purificet gratiam, vacet beneficium. potest conferri per ordinarium. & est ratio, quia gratia non est purificata quantũ ad impetrantem: nec videtur vacare beneficium si ea purificata vacat in fauorem impetrãtis. Alii contra: quia ex quo mensis est appositus infra mensem ordinarius non potest ordinare vt sit purificata gratia, & conditio videatur retrò purificata, vt l. potior. C. qui potior. in pigo. habe. sic intelligitur capitul cùm ei quem, § secùs. de concessio. præbend. in clemen. & vide infrà decisi. 12. suprà de rescript. decisi. 3. suprà de præben. & decis. 47. infrà eod. titu.

ADDITIO.

ADDITIO.

a *Facta gratia. Adde decisi.23.suprà de prebend. & decis.17.hoc eod.titu.suprà in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex recusari potest, si propalauit intentionem suã, dicendo aliquem non habere ius.*

DECISIO XXXVIII. *aliàs 256.*

1 NOta, † quod eoipso quòd quis manifestauit, seu propalauit intentionem suam, dicendo quòd talis nou habet ins in causa: potest vt suspectus recusari.no.Innoc.in c.irrefragabili.de offic.ordina.

DECISIO XXXIX. *aliàs 414.*

Similis est deci.21.tit.de rescrip.suprà in nouis.

DECISIO XL. *aliàs 463.*

Similir est deci.13.titu.de rescript.suprà in nouis.

SVMMARIA.

1 *Clausula generalis derogatoria quæ hodie apponitur in literis apostolicis derogat statutis ecclesiarũ requirentibus sacerdotium.*

2 *Clausula derogatoria non tollunt, nec derogant ordinationi fundatoris, quòd beneficium non conferatur nisi sacerdoti in actu.*

DECIS. XLI. *aliàs 466.*

1 NOta, † quòd statuta ecclesiarnm actu sacer-
dotium requirentia per clausulas genera-
a les[a] derogatorias in literis papalibus positas sub-
lata, vel saltem dilatata censentur: ita quòd im-
petrantes apostolici possunt huiusmodi benefi-
cia acceptare, licèt non sint in sacerdotio consti-
tuti: dummodò sint ætate tali, quòd in proximis
quatnor temporibus possint ad sacerdotiũ pro-
moueri. iuxta not. per Ioan. Andr. in c. si pro cle-
ricis pauperibus. de præben. lib. 6. & per Io. An.
in c. ei cui. eo. titu. licèt Archi. ibidem, & in capit.
cum aliquibns. de rescript. videatur tenere con-
trarinm. & hoc satis innuunt verba in dictis non
2 obstant. posita si bene inspiciatur. Clausulæ † ta-
men prædictæ non tollunt, nec derogant ordi-
nationi fundatoris in suo testamento, quòd hu-
iusmodi beneficium conferatur nisi actu sacer-
doti: quia sicut Papa nõ vult præiudicare in præ-
sentatione, ita nec in tollẽdo ordinationem, vel
vltimam voluntatem earũdem. & pro hoc vide
glo. in clemen. vt hi qui. de ætate & qualitate.

ADDITIO.

a *Clausulas generales. Adde quòd clausula consueta apponi per Papam in gratiis suis, scilicèt, non obstan. in contrarium facientibus, derogat statutis generalibus aspicientibus ad omnia beneficia ecclesiastica. vide Felynum in cap. nonnulli. de rescriptis. versicul. octaua conclusio. Staphil. de lite. gratia & iusti. fol. 99. versicu. post prædicta. & decisio. 1. de rescrip. in nouis.*

SVMMARIA.

1 *Expectans primus in data si medio iuramento pactus sit secundo, quòd nũquam beneficium cadẽs sub gratia sua acceptauit, donec secundus obtinuerit beneficium, an secundus sit potior in beneficio vacanti, quod vterque acceptauit infra mensem.*

2 *Iuri de futuro pacto renuntiari potest.*

DECISIO XLII. *aliàs. 832.*

1 PRimus in † data medio iuramento facit pa-
ctum cum secundo, quòd nunquam bene-
cium cadens sub gratia sua acceptabit, donec se-
cundus, qui impetrauit ad eandem collationem
obtinuerit beneficium in gratia sua, & si contin
geret acceptare beneficium, quod secúdus vel-
let acceptare: ex nunc prout ex tunc renuntiat
iuri ex tali acceptatione, seu prouisione ex eo se
cuta sibi competenti, quæritur an si posteà vacás
beneficium cadens sub eorum gratia quilibet ac
ceptet infra mensem, & posteà quilibet sibi fa-
ciat prouideri, secundus sit potior, si quòd obstẽt
priori pactum & renuntiatio quam fecit? Quidá
2 dixerunt quod sic: quia † per pactum etiam iuri
a futuro [a] renuntiari potest, licèt non per simplicẽ
repudiationem. C. de pact. l. 1. Alii quòd nõ: quia
ex quo primus acceptat infra mẽsem, decretum
in literis appositum sortiretur vires, & irritum e-
rit, & inane quicquid per secundũ, vel eius exe-
cutorem fuerit attentatum. cap. cùm ei quem. de
concessio. præben. in cle. non fuit quæstio deter
minata, sed mota in consilio.

ADDITIO.

a *Iuri futuro. An & qualiter iuri de futuro renuntietur, vide per Nicol. Mil. in suo reperto. in verb. renuntiari non potest.*

DECISIO XLIII. *aliàs 833.*

Similis est decis. 21. suprà hoc eod. titu.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium semel taxatum per habentem potestatẽ semper sic durat taxatum.*

DECISIO XLIIII. *aliàs 66.*

1 NOta, † quòd vbi beneficium est semel taxatum per illos, qui potestatem taxandi habent, ex tali taxatione beneficium videtur taxatum, nisi aliquis actus interueniat contrarius taxationi. Et posito quòd per multos annos stetit, quòd decima pro illo beneficio soluta non fuerit, nisi pro illa vice, pro qua fuit taxatum: non ideò minùs vires habet taxatio semel facta. quia si posteà non indiguit decimis, non propter hoc videtur remisisse, quin taxatio priùs facta valeat. argumento leg. in filiis. C. de decurio. lib.

rio.lib.10.& vide decisi.40.post medium. & 64. suprà de rescript.& deci.proxi.sequen.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia non taxata etiam cadunt sub gratia in forma pauperum.*

DECISIO XLV. *aliàs* 189.

1 NOta secundùm aliquos,† quòd vbi non est beneficium taxatum, venit in forma pauperũ, posito quòd sit magni valoris. de quo dic per Ioannem Andr.in Specu.de concessio. præbend.in §.item tractatur aliqua questio facti. circa princip.§.& vide decis.immediatè præcedentem.

SVMMARIA.

1 *Prouisio apostolica de beneficio iurispatronatus clerici & laici communiter valet.*

2 *Compromitti potest de spirituali in laicum cum clerico authoritate superioris.*

DECISIO XLVI. *aliàs* 269.

1 NOta, † quòd Papa conferendo [a] beneficiũ
a vt reseruatum, non videtur conferre iuspatronatus laici, vt capitul.licèt.cum ibi notatis.de præben.libro 6.tamen istud est verum cùm iuspatronatus insolidum pertinet ad laicum: quia si nõ pertineret insolidum ad laicum, sed pro parte,& pro parte ad clericum: tunc pars clerici traheret ad se partem laici, & valeret in toto collatio Papæ, nec tunc haberent locum nota.in allegato c.licèt.quia ex quo pertinet pro parte ad clericum,& per consequens ad Papam: & quia maius dignum trahit ad se minus dignum. Pro ista parte facit c.per tuas.de arbit.cum not.in ca.
2 contingat.eod.titu.† vbi potest compromitti de spirituali in laicum cum clerico, authoritate tamen superioris, cùm simpliciter non possit compromitti in laicum, & sic valet compromissum propter personam clerici adiunctam ibi: aliàs nõ valeret, ergo idem sit in proposito.

ADDITIO.

a *Papa conferendo. Adde videndũ Æneam de Falco.in tracta.reserua.in 4.q.princip.in 14.effectu.Staphi.de lite.gra.& iusti fol.54.versi.quòd autem. Parisius consi.128.in capel.nume.12.vol.4.Fely.in tractat.quando litera apostoli.in 6.amplia.*

EPITOME.

Expectantes in forma pauperum post purificationem sue gratiæ non possunt impediri ab ordinariis.

DECISIO XLVII. aliàs 450.

1 NOta, quòd †.fecùs.[a] c.cùm ei quem.de cõcessio.præbend.in clementina, habet locũ modum in forma gratiæ specialis, sed etiam pauperum post purificationem, ita quòd ante ipsam non sunt ligatæ manus ordinarii. & in hoc conueniunt omnes Domini in Rota me & domino Roberto duntaxat exceptis, qui allegauimus 12. decretales solemnes, ac ibi scribentes tenentes contrarium. Prædicti verò alii Domini allegabãt Oldradum in questionibus suis. credo quòd sit suprà.quæstio.Ioan.Andr.in additio. Specula.de concessione præbend.& multos alios antiquos Doctores.qui tulerunt sententias cõtra pauperes apostolicos, & pro ordinariis: prout recitat etiam collect.in c.proposuit.de concession. præbend.qui declinat in opinio.domini Roberti & meam, quam etiã tenet ibi dominus pater meus subtilissimus dominus Ioan.de Lign.dicens opinionem contrariam tantùm ab intellectu illius decre.remotam, quantùm cœlum & terra. idem Ioan.Cald.in dicta clemen.dicens, & deducens, quòd aliàs nihil operaretur appositio mensis: quæ tamen, vt ibi dicit text.debet aliquid operari, seu aliquam vtilitatem afferre impetranti. Hanc opinio.tenuerunt antiqui,& Paul.& Gen. & Stephan. qui etiam fuit auditor sacri palatii. Guliel de monte Laud. qui posuit expresè formam,& stylum scribendi tempore domini Cle. 5.ante editionem constitutionis illius, in qua dicebatur post illa verba, quòd duxerit acceptandum, ita quòd interim manus ordinarii, & cuiuslibet alterius sint ligatę, quod hodie, dixit ipse, non oportet, propter dictum §.fecùs. Idem tenet Matthæus angeli Rai.Iacobi Lapus Fredericus de Sen.in hac opi.declinat dominus Cardinalis Viuarien.non modicæ authoritatis vir, in cuius pectore omnia iura sunt recõdita. Secundùm hanc opin.fuit lata sententia in palatio per domi.Ioan.de Varenis pro paupere apostolico, reuocata per dominum AEgid.de Bellamer.qui multùm copiosè & prolixè scripsit super dicto §.fecùs.& ego taliter qualiter licèt minus sufficiẽter scripserim contrarium, & vt potui non satisfaciendo, sed euadendo respondi omnibus rationibus per eum tactis.vide suprà eodem titul. decis.25.& 37.& decis.10.infrà de iure patrona.& ibi de hoc.

ADDITIO.

a *Nota quòd §.fecùs. Adde decis.2.hoc titu.suprà,in nouis.& Staphil.de liter.grat.& iusti.fol.96.versic. 7.& vltimo.*

SVMMARIVM.

1 *Restitutio ad gratiam extinctam non præiudicat, ei, qui interim aliam gratiam impetrauit.*

DECIS. XLVIII. aliàs 558.

1 POstquam Titius † [a] impetrauit ad collatio-
a nẽ episcopi, papa reuocauit omnes gratias antè factas, posteà Papa fecit gratiã Meuio ad collationem episcopi: & post istam gratiam, Papa primò Titio fecit gratiam, per quam sibi restituit primam gratiam,& voluit primas literas valere, quas ante gratiam Meuii reuocauerat, quęritur an ille Titius sit præferendus Mæuio? Dictum fuit quòd non: per cap.quamuis. de rescri. lib.6.

libro 6.& per iura alleg.ibi,ff.de decu.l.3.in prin. C.de consul.l.2.ff.de bonis liber.l.si necesse.§.si deportatus.In contrarium facit.ff.qui pot.in pig. hab.si præter.l.creditor acceptua.& de simo.ca. ex insinuatione.ibi,cū dicitur,ita videlicèt.quasi innuat quòd nisi sub illa protestatione eum religasset,pristinum locum recuperasset.

ADDITIO.

a *Postquam Titius. Adde per Bisignet decisi.14. de rescript.qua ad literam est huic similis.*

EPITOME.

Gratia ad præsentationem capituli & canonicorum coniunctim vel diuisim non extenditur ad beneficium pertinens ad dispositionem vnius ex canonicis ratione præbendæ,quod obtinet in ipsa ecclesia,siue extra eam.

SVMMARIVM.

1 *Expectans ad collationem,præsentationem,seu quamuis aliam dispositionem Decani & capituli,singulorúmque canonicorum alicuius ecclesiæ.an possit acceptare rectoriam in dicta ecclesia, ad quam ius præsentandi habet quidam canonicus vigore sui certi beneficij quartaria nuncupati?*

DECIS. LXIX. aliàs 583.

Nota,in diœcesi Maioricen.sunt quædam ecclesiæ,in quibus sunt duo perpetua beneficia ecclesiastica,quorum vnum vocatur rectoria,& habet curam parrochialem illam obtinens:alterum vocatur quartus, vel quartaria, & obtinens illud non habet curam ,sed habet certam partem prouentuum , & habet præsentare rectorem ad rectoria in eiusdem ecclesiæ episcopo substituẽdum per eum,ita quòd ille quartus,seu quartarius,seu beneficium sic nũcupatum in illis ecclesiis non consueuit conferri,nisi canonico actu præbendato in ecclesia Maioricen.Hoc supposito vacãte rectoria in vna de illis ecclesiis quidam canonicus Maiori.qui erat quartarius,seu obtinebat quartam , seu quartariam in eadem ecclesia,præsentauit quendam ad rectoriam illius ecclesiæ episcopo , sicut poterat
1 ratione quarti sui seu quartariæ.Quidam † verò apostolicus.qui expectabat ad collationem.præsentationem , seu quamuis aliam dispositionem Decani & capituli, singulorumque canonicorũ ecclesiæ Maioricen.communiter vel diuisim,acceptauit illam rectoriam , prætendens illam cadere sub gratia sua,ex quo pertinet ad præsentationem illius canonici excipitur contra eum per præsentatum per canonicum,quòd ad eum non pertineat præsentatio ratione canonicatus , vel præbendæ ecclesiæ Maioricen.sed ratione quarti,seu quartariæ prædictæ,quam obtinet in ecclesia prædicta,de cuius rectoria agitur: & ideò nõ cadit sub gratia sua.arg.c.mandatum.in fi.de præben.lib.6.cùm dicit,ratione huius præbendæ.cũ ibi no.Ipse replicat quòd imò cadit sub gratia sua:quia ex quo quartus ille , seu quartarius ratione cuius ad cũ pertinet præsentatio non consueuit cõferri,nisi canonico,& ipse ideò quia canonicus obtinet illum quartum,seu quartariam quem seu quam aliàs obtinere non posset:ideò præsentatio rectoriæ satis cadit sub eius gratia, qui impetrauit etiam ad collationem singulorũ canonicorum. Quidam tenebant pro præsentato contra impetrantem quòd non cadat sub gratia eius,ex quo nõ pertinet ad canonicatum ratione canonicatus,sed ratione illius quarti : nec confert aliàs tanquam canonicus, licèt sit canonicus,sed tanquam quartarius.arg.ff.de his qui-bus vt indign.l.tutorem qui pupilli.ff.de adopt. si paterfamiliàs.§.qui duos cum concordan. pro hoc,quia iura canonicatus & eius præbẽdæ sunt diuersa, & à iuribus quarti seu quartariæ , licèt sub persona huius & sub huius regimine cõcurrant.& vniãtur,quia vbi duo iura concurrũt in personam vnius,perinde est,ac si concurrerẽt in personis diuersorum,vt d.l.tutorem. pro hac separatione iurium bene facit æquitas,& eius ratio Cy.ff.de separatio.per totum.& quod nota. per Inno.de priuileg c pastoralis.& de relig.domi.c.2.pro hoc etiam inducebatur l.1.§ sed si cõiunctim.ff.de leg.præstan.& l.multum.in fi.ff.de conditionibus & demonstrationibus. pro hoc, quia talis quartus seu quartarius non potest dici de iuribus canonicatus,seu præbendæ,cùm non semper conferatur certum canonicatum & præbendam obtinenti:sed interdum vni canonico, interdum alteri nec ad collationem canonicatus & præbendæ sequitur necessariò quòd obtineat seu obtinere debeat talem quartum seu quartariam,licèt illud seu illã nisi esset canonicus obtinere non posset:ergo præsentatio rectoriæ pertinens rectori quarti seu quartariæ ad eum ratione canonicatus & præbendæ non censebitur pertinere,imò vtraque per se censebitur,& separatim nũc sortietur naturam alterius,nec vnum cedet alteri,ex quo principaliter vniuntur & cõiunguntur sub vnius regimine.arg.extra.ne sede vacan.c.1.cum ibi nõ.ff.de fideiuss.l. generaliter. §.1.versi.tenen.pro ista parte etiam allegabatur: quia iste quartus est additamentũ potens , ergo, &c.argu.l.item si fundi vsusf §.huic vicinus.versi. sed in insula.ff.de vsufruct.pro ista parte multum bene facit quod no.Ioan.And in d.c. mãdatum. in nouella,super gloss.fin.versicul.videtur expeditum.si teneamus opinionem suam quæ habet ibi non dignitatem: quia impetrando ad collationem, &c.Decani & capituli communiter & diuisim non venit beneficium pertinens ad vnũ canonicum ratione dignitatis,quam non potest in ecclesia habere nisi canonic⁹,vt ibi.sic nõ posset nisi canonicus obtinere. Pro hoc etiã potest induci ff.de verbo. significat.l.Modestinus.cum concordan. ibi allegat. Pro hoc etiam potest induci ff.quod vi aut clam.si aliàs.§.notandum. & hanc partem credo veriorem.Et ad rationes & iura in contrariũ pro hac parte allegat.per præmissa satis patet responsio si:quare nõ curo sigillatim respondere.& pro hac parte potest induci. ff.& si quidem.indi.solui.l.3.§.sed tutor.versicul. sed quid.ad Trebellian.debitor.sub § final.in fine.Pro ista etiam parte inducebatur.ff.de soluti.

V l.si

l.ſi duo.ff.de iure dot.l.profectitia.§.ſi pater non quaſi patar.ff.de operis libert.l.cùm patronus.§.s.ver.itaque.de bon.lib.l.ſi filius.in prin.pro hac parte etiam allegatur ff.de fundo inſtructo.l.fi.ff.ad Trebellia.l.facta.§.ſi hæres ff.de eniction.l.ſi prægnans.l. vaccæ.& l.ſcapham. & de exenſatio. tuto.l.tutor petitus.§.1.in fin ff.de his quibus vt indig.l.ſi Titii.probat,quia inſpicienda eſt originalis cauſa,ratione cuius ad ſe pertinet præſentatio de quartaria.ff.de dona.l.quis id quod.cum concor.poteſt etiam ad boc induci quod no.per Ioã.And.in nouel.de præb.cùm in illis.lib.6.ſuper verb.inſtitutionem.& ſuper verbo, tantùm. Quidam tamen tenebant contrariũ, quia qoarta,vel quartaria debet cedere iuribus canonicatus,& præbendæ, tanquam nobilioribus, quaſi eorũ gratia & honore,& ordinandi eos aſſignẽtur, ſeu conferantur.arg.l.1.§.peruenimus.ff.de auro & argen.lega.pro hoc etiam, quia eadẽ eſt ratio principalis,& additament.arg.l.item ſi fundi.§.1.ff.de vſufruct.pro boe etiam inducebatur l.pen.ff.de aequi rer.domi. pro hoc etiam inducebatur magis in ſpeciali ff.de peculio.l.ſi ſeruus meus ordinarius.in princ.Item quia ipſe fuit intentionis grauare omnes canonicos,& de omni beneficio ad eorum collationem pertinenti. ergo,&c.& iuſto,quia nihil refert quomodò ad eũ pertineat collatio,&c.dum tamen pertineat.arg. in ſimili.ff.de verb.obl.l.cũ ſeruus.pro boe extra. de indi.c.cũ deputati.pro hoc,quia ex quo quartus ille,ſeu quartaria pertinet ad canonicum, ergo & præſentatio pertinens ad quartũ ſeu quartarium cenſebitur ad canonicum pertinere:quia quicquid eſt rei meæ,meum eſt.arg.d.l.ſi ſeruus meus.de pec.pro hoc,quia hæres hæredis teſtatoris eſt hæres.C.de hæredibus inſtit.l.finali.pro boc, quia non refert an mediatè vel immediatè ad eum pertineat.poteſt induci.ff.de teſtament. l.qui teſtamen.§.fina.pro boc etiam ff.de præca. quamuis.Iuſtitut.de adoptio.§.illud.& quod notat Arcbidia.de præbend.cum ſingula.ſuper verbo,dependeat.lib.6.& Io.And.in nouel.de ætate & qualitate.cùm te.ſuper gl.qualiter.pro boc, quia propter canonicatum habet quartam,aliàs non habiturus,niſi eſſet canonicus ibi vnũ propter alterum,&c.argumen.ff.de collatio. bonor. l.dedit dotem.

EPITOME.

Eleemoſinaria eccleſia Gerundenſis neque capellania ab ea dependens in gratus expectatiuis non cadunt.

DECISIO L. *aliàs* 584.

QVidam in ciuitate Gerũdenſi fundauit vnã eleemoſynariam perpetuam certis diebus & ſub certa forma perpetuò faciendã, & ad hoc multa bona perpetuò aſſignauit,& voluit quòd vocaretur eleemoſynaria ſedis Gerundenſis: & dixit quòd ſi contingeret eum poſteà in eccleſia Gerundenſi inſtituere,ſeu fundare vnã capellaniam,ſeu vnũ perpetuũ beneficiũ preſbyterale, quod volebat,quòd ille qui obtineret pro tẽpore illam capellaniam,ſeu beneficium illud,deberet morari in hoſpitio ad faciẽdam dictam eleemoſynam aſſignatã,& præeſſet illi eleemoſynæ, & eam faceret regi & adminiſtrari,& bona & iura eidem deputata. Tandem poſt aliquod tempus ipſe fundauit vnam capellaniam in eccleſia Gerũdenſi in altari ſanctæ Anaſtaſiæ, ſeu vnum perpetuũ beneficium presbyterale,ſeu ſacerdotale: & illud beneficium dotauit ſufficienter de aliis bonis ſuis,& voluit quòd presbyter qui pro tẽpore inſtitueretur.teneretur ter in ſeptimana ibi pro eius anima celebrare,& in choro eccleſiæ Gerundenſi deſeruire in horis & officiis diuinis & nocturnis,& teneretur præeſſe & deſeruire eleemoſynariæ prædictæ per anteà fundatæ:& eã regere & gubernare:vocareturque talis preſbyter præpoſitus aliàs præpoſitura eleemoſynaria,& pro labore ſuo, & regimine eleemoſynariæ ſubeundo perciperet certam quotam de certis prouentibus quorũdam iuriũ dictæ eleemoſynæ,ſeu dotis ſuæ vltra redditus dictæ capellaniæ,ſeu dicti beneficii,ſeu dotis,ſeu iuriũ, & nihilominùs teneretur ſacriſtæ eccleſiæ Gerundẽſi,& certis perſonis reddere rationẽ de adminiſtratione eleemoſynariæ quolibet anno:& ſi reperiretur malè adminiſtrare, quòd deberet remoueri ab adminiſtratiõe eleemoſynariæ,& etiã priuari dicto ſacerdotali beneficio, ſeu dicta capellania,& pertineret collatio infra decẽ dies ad ſacriſtã maioris eccleſiæ Gerũdẽ.& niſi infra decem dies conferret,ex tũc deuolueretur ad epiſcopum & capitulũ,& ſub modo & ordinatione prędicta totum fuit per epiſcopum & capitulum confirmatum,& ad eius,ſcilicet ſacriſtæ præſentationẽ vnus presbyter inſtitutus. Quæritur nũquid talis capellania, ſeu beneficium cadat ſub gratia impetrantium ad collationem ſacriſtæ? Et videtur quòd ſic,ex quo eſt beneficiũ eccleſiaſticum perpetuum, & ad eius collationem pertinens, &c.In oppoſitũ videtur,quòd ex quo † eſt ibi eleemoſynaria,quæ nõ eſt beneficium eccleſiaſticum,nec cadit ſub gratia impetrantis: iuxta clem.per literas.de præbend.fuit deciſum quòd nõ venit:tùm ex eo:quia eleemoſynaria videtur principale,& capellania eius acceſſorium: tum quia primò fuit fundata eleemoſynaria,& poſteà capellania,quaſi eius gratia:tùm quia eleemoſynaria habet maiores prouentus, quàm capellania,& ſolennior reputabatur:tũ quia capellanus inſtituendus in capella recipit nomen, ſeu denominationẽ ab eleemoſyna,& vocatur præpoſitus eleemoſynæ:tùm quia eidem,& eius regimini deſeruire,& in eius domibus debet commorari, vt ſeruitor in domibus domini: tùm quia, vt eius ſeruitor pro labore ſuo recipit de eius prouentibus certum quid, quod eſt modicum,minùs quàm dos capellaniæ,& videtur potiùs remuneratio,vel merces ſeruitorũ,vel mercẽnarii, quàm ius,vel prærogatiua dominantis. Tũ quia pro mala adminiſtratione eius erat puniendus & remouendus ab adminiſtratione, & priuandus capellania,etiam ſi circa eam nõ delinqueret,quod nõ fit ecõtrà. Tũ quia eleemoſynaria principaliori nomine vocabatur eleemoſynaria ſedis Gerunden.& capellania non vocabatur capellania eccleſiæ,ſed vnius altaris in eccleſia.Item quia eleemoſyna famoſior,& vniuerſalior

faltor,& magis publica & ſolennis propter multitudinem gentium,& pauperum ad eam confluentium. Tũ etiam quia vbi eleemoſyna principalior non reperiretur: tamẽ capellaniæ vel beneficio accedere nõ prohibebatur, & potiùs æqualis fore quã principalior cenſebatur: & ideò excludendus eſt impetrans per notata in dicta clementina ſuper verbo, eccleſias. in verſi. quod in dubio. & propter illam gloſſ. iſta pars obtinuit pro capellania tãtùm. Et pro beneficio quod deberet in dubio principaliùs reputari quàm eleemoſynaria, allegabatur: quia nobiliora & digniora ipſius ratione presbyter habet exercere, & propter honorabiliorem cauſam, & honorabiliùs & digniùs fundamentum, ſcilicèt celebrare miſſam, & diuina officia. Item quia illud in eccleſia eleemoſynaria extra eccleſiam. Item propter illud debet miniſter eſſe presbyter, non propter eleemoſynam. Item quia miniſterium presbyterale in miſſis & officiis magis proficit animæ teſtantis, ſeu fundantis: ergo principaliùs videtur fuiſſe intentio ſua, quèm eleemoſynariæ.

SVMMARIVM.

1 *Expectans non compellitur acceptare beneficium quod non vacat de facto, licèt vacet de iure.*

DECIS. LI *aliàs* *608.*

1 SI † aliquis expectans ſit negligens acceptare beneficium vacans infra menſem, eo quòd alter de facto poſſidet aliqua via, & ideò nõ vult acceptare: quia non vult litigare cum illo, qui poſſidet de facto, quòd hoc nocet tali expectanti: ſecundùm Ioannem Monach. & Archidiaco. & Gen. in capitul. ſi clericus. de præbendis. libro ſexto. Contrarium tamen tenent alii domini auditores ſacri palatii: ſcilicèt quòd non nocet tali timenti lites cum poſſidente de facto, nec expectans tenetur acceptare niſi beneficium vacans de iure & de facto: quod ſatis eſt iuri conſonum: quia forte ille non habet de quo litiget, & poſſet incurrere multa pericula litigando. pro hoc facit Innocen. in capitul. cum noſtris. de conceſſione præbend.

SVMMARIVM.

1 *Clauſula quouis alio modo in bullis appoſita, comprehendit omnem modum vacandi.*

DECISIO LII. *aliàs* *613.*

1 SI † Papa facit alicui gratiam de beneficio vacanti per mortem talis, vel alias quouis mo-
a do[a], quòd tunc etiam venit beneficium, ſiue vacet per mortem illius, vel alterius perſonæ, cùm comprehendat omnem modum vacationis, & etiam per mortem, ſiue per alium modum cuiuſcunque perſonæ tenentis illud beneficium. Pro hoc facit capitul. ſuſceptum. de reſcriptis. libro 6. ſecundùm Ioan. Cal. in quadam quæſtione, quam diſputauit Bononiæ. & ita tenent communiter auditores ſacri palatii. vide deciſ. 14. ſuprà de reſcriptis.

ADDITIO.

a *Aliàs. quouis modo. De hac clauſula vide plenè deciſ. 1. & ibi addita ſuprà de reſcript. in nouis.*

SVMMARIVM.

1 *Forma, dignum arbitramur, dicitur eſſe quando fit gratia & committitur, ſi inuentus fuerit idoneus, cõferatur, &c.*

DECISIO LIII. *aliàs* *635.*

1 FOrma, † dignũ arbitramur, dicitur eſſe quando dominus Papa facit gratiam alicui de beneficio vacanti, vel vacaturo committendo alicui, vel aliquibus, ſi per eũ, vel eos inuentus fuerit in ſcientia idoneus, vel ſufficiens, & etiam in moribus repertus fuerit vitæ laudabilis. & iſta forma eſt, dignum arbitramur.

SVMMARIA.

1 *Clauſula, anteferri, non habet locum quando gratia obtenta fuit poſtquam alius priùs acceptauerat beneficium iam vacans.*

2 *Clauſula, anteferri, eſt valde odioſa, & propterea reſtringibilis.*

DECISIO. LIIII. *aliàs.* *640.*

1 SI † aliquis erat expectans authoritate alicuius Papæ in aliquo beneficio ad collationem alicuius. quo Papa mortuo, alter Papa qui ei ſucceſſit, fecit ſimilem gratiam alteri in eadem collatione cum clauſula, anteferri, quòd ſi primus acceptauit ſolũ ſine prouiſione facta ſibi per executorem ſuum infra menſem ante gratiam ſecũdi: quòd gratia ſecundi non habebit locum, cùm gratia dicti primi per acceptationem ſit conſumpta ante ſecundam. haberet enim locum ſecunda, ſi eſſent pares in expectando beneficium, vt legitur & notatur in capitu. quondam. & capitu. ſi cui. de præbend. libro ſexto. & capit. quoniam. de conceſſio. præbend. & capit. cùm in multis. & c. duobus. de reſcript. eodem libr. Prædictus autem primus qui acceptauit, non poteſt dici pars ſecundo propter dictam acceptationem: nec eſt vis in caſu ſi dicatur quòd acceptatio nõ dat ius, ſed collatio, ſecundùm Io. And. & Archi. in præalleg. iur. & Ioan. Monach. in ea, ſi tibi conceſſo.
2 in fin. de præbend. libro ſexto maximè cũ † clauſula, anteferri, ſit reſtringenda, & cùm ſit valdè odioſa. ſecundùm Compoſt. in c. cauſam quæ. de reſcript. & ita ſeruat Rota dominorum auditorum ſacri palatii.

1 *EPITOME.*

Executores gratiarum an poſſint dari ſimplices clerici.

SVMMARIA.

1 *Capi.§ in nullo.de rescript.libr.6.quo ad executores gratiarum an seruetur?*
2 *Stylus cancellariæ facit ius.*
3 *Executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicis:& procedere parte vocata, vel non vocata, & possunt sententias fulminare.*
4 *Literæ in forma pauperum videntur esse iustitia.*

DECISIO LV. *aliàs 565.*

1 VTrùm † cap.statutum.de rescriptis.libro 6.
quoad personas habeat locum in executo
ribus gratiarum:& an si de facto cancellarius su-
per gratia pauperis,vel aliàs, deputauerit non in
dignitate constitutum.&c,vel forsan simplicem
clericum,valeat processus per talem executoré
factus super purificatione gratiæ pauperis? Hanc
quæstionem habui de facto coram me in causa
Electen.vbi cuidam pauperi impetranti ad colla
tionem episcopi Electen.fuerant deputati execu
tores cum illa clausula, quòd si non omnes,&c.
Inter quos fuit eius executor deputatus sacrista
Electen.de quo dicebatur, quòd nullam habet
dignitatem,nec personatum in ecclesia,sed sim-
plex officium.& quòd est monachus:quia eccle-
sia est monachalis,nec fiebat mentio de mona-
chatu coram quo pauper vnà cum quodam alio
executore tertio se excusante purificauit gratiam
suam,& per eum & illum executoré fuit de ido-
neitate pauperis inquisitum,& fuerũt facti pro-
cessus,& deputati subexecutores, vt moris est,
tandem vacante vna ecclesia cadente sub gratia
eius,ille pauper acceptauit,& sibi fecit prouide-
ri.Opponebatur quòd purificatio facta per eum
coram illo sacrista nõ tenuerat, & per cõsequés
nec processus,nec acceptatio. nec per cõsequés
inde secuta prouisio, quærebatur an bene di-
ceret ille secundus? Et videtur pro secundo, &
contra primum,quia curia Romana quoad per-
sonas seruat d.decret.statutum.in executoribus
gratiarum,vt no.Io.And.in nouel.d.c.statutum.
§.in nullo.super verbo,citet.in fi.& ita expressè
dixit mihi dominus pœnitentiarius, & omnes
de cãcellaria,quòd nõ deputarẽt executores su-
per gratiis,nisi personas,& tales quales requirit
2 c.statutũ.Cùm d.† ergo stylus cancellariæ faciat
ius.argum.de consti.c.ex literis.de re iud.in cau-
sis.de crimin.fals.quàm graui. & quæ contra ius
fiunt,pro infectis haberi debent.de reg.iur. quæ
contra processus prædictus primitùs impetran-
tis est nullus,præsertim propter §.finalem dict.
capi.statutum.iuncta l.non dubium.C.de legib.
pro hoc etiam clement.& si principalis.de rescr.
& quod no.Spec.titul.de leg.§.fin.ver.nunquid
ergo.in fi.præsertim quia non fuit facta mentio
de monachatu.argu notatorum per Archidiaco.
in d.ca.statutum. circa principium.super verbo,
3 canonicè.Item pro hoc facit, quia † executores
gratiarũ possunt sibi assumere partes iudicis, &
procedere parte non vocata, siue vocata.&c. Et
habent iurisdictionem,& possunt fulminare sen
tentias,&c.iuxta clemen.iudices.de offic.delega.
cum no.per Inno.in c.dudum.de præsump.Ergo
necessariò est quòd deputentur tales executores
quales debeant esse iudices secundùm formã d.
c.statutum.præsertim in casu, quo deputati sunt
super gratia pauperis,qui vidẽtur deputati super
4 materia iustitiæ: & videntur literæ pauperum
esse iustitiæ,vt not.glo.in c.si pauper clericus.de
præben.& per Doctores in clemen.cùm ei quẽ.
de concess.præben.ergo tales personæ debuerũt
deputari,quales in literis iustitiæ deputãtur.per
d.c.statutum.& in ista opinione erãt domini de-
canus de Bullatio tunc præsidens in cancellaria
iustitiæ,& Guli.Brosoga tunc referendarius do-
mini Papæ. In contrarium videntur pro primo
contra secundum opinionem domini Io.Mona.
quod d.capi.statutum.non habet locum in exe-
cutore gratiarum,vt ibi notatur in prima parte.
Nam solùm loquitur in iudicibus deputatis ad
causas:ergo in executoribus deputatis ad benefi
cia,stabitur iuri communi:quia ante illud capit.
statutum.quilibet erat capax commissionis apo-
stolicæ,nisi esset prohibitus. & eandem opinio-
nem tenuit Eusebius aliàs Gen & Guliel.de mõ-
te Laud.in extrauagat.sedis apostolicæ, præser-
tim quia dictum capit.statutum est pœnale:quia
in fine annullat cõtra factum:ergo restringatur,
& strictè intelligatur tantùm in deputatis ad cau
sas,de quibus loquitur,& in terminis suis tenea
tur.argument.de regulis iuris.capitul.odia.libro
sexto.Et pro hoc etiã facit:quia gratia est quod-
dam principale. executorum autem datio est
quoddam accessorium,vt in capi.si super gratia.
de officio delegati libro sexto. ergo non tanta
excellentia requiratur in tali executore, qui sit
accessoriè deputatus,sicut in iudice, qui princi-
paliter in causa deputatur. præsertim quia in-
quisitio super idoneitate facta fuit sine partis vo
catione, nec habuit contentiosam iurisdictio-
nem exercere,nec tunc fuit oppositum de sacri-
stia,quòd non esset dignitas: & etiam constabat
de idoneitate personæ pauperis,quasi etiam no
toria & Papa de alio nisi de idoneitate nõ cura-
bat, & erat intentio sua, quòd si esset idoneus,
gauderet gratia sua:nec pronunciatio de idonei-
tate est necessaria:secundùm nota.per Docto in
capi.cùm ei quem.de concessio præbend.in cle-
men.Et etiam papa in nulla culpa fuit, si recepit
executorem sibi datum in cancellaria,& coram
eo gratiam purificauit bona fide, & præsertim
cùm ille pro canonico se gereret,& executorem
reputaret, & forsan pauper in dignitate consti-
tutum credebat:ergo multum est subuenien dũ,
ne ruat processus, cùm laboret morbo alieno.C.
de natural.lib.l.legem.præsertim ex quo de eius
idoneitate constabat,nec pars eam negabat:nec
est sibi imputandum,si nimium de eius sacristiæ
qualitate non inquisiuit,cùm sit datus à cãcella-
ria,& pro capace se gerentem credit.argument.
l.doli.§.finali.ff.de nouatio.præsertim cùm tunc
de nullius præiudicio tractaretur: ergo sibi &
cancellariæ credere potuit,nec ad exactissimam
diligentiam, seu curiositatem fuit astrictus, ar-
gument.de exercitio.l.final §.interdum. quæ ita
concordat l.fina aliàs penultima.§.& si accepe-
rit.de in rem verso.ff.de iur.& facti ignorã.l.nec
suam.Nec obstat quia dato quòd cancellaria ser
uaret

seruaret quoad personas executorum d.decret. statutum non tamen propter hoc cēletur, quòd de iure habeat locum in his, cùm solùm sequatur idoneitatem. vt suprà dixi. Item & si cancellaria non consueuit, nisi tales personas in executores dare, seu deputare, quales exigit d.c. statutum. nō tamen sequitur, q̄ si de facto alios deputauerit non valeat: cùm multa sint, quæ etiam si fieri non debeant, facta tamen negant. allega. l.1. §. biduum. ff. quando appellatum sit. de regul. capi. ad apostolicam. Item dato quòd cancellaria seruet d.capit. statutum. quoad personas in executoribus gratiarum: non tamen propter hoc sequitur quòd eius pœna, quæ est in §. fina. per quem totum quod secùs agitur, annullatur, locum habeat in eis, cùm pœnæ non sint extēdendæ, sicut etiam nec in eis habet locum decreta. statutum. quoad citationem faciendam, quoad modum probandi, vt ibi no. per Archidiaco. in §. in nullo. & Ioannem Andr. in nouell. super verbo, citet. nec etiam seruatur in eis quoad subdelegatas personas, quod patet, quia quotidiè deputantur per eos subexecutores, etiam simplices clerici, vel presbyteri: ergo multò minùs debet seruari in eis pœna illius capitul. Nec obstat quòd posset sibi assumere partes iudicis, &c. quia illud est incidenter, si appareat contradictorū, & accessorium, scilicèt per quandam inquisitionem super idoneitate, vt gratia quæ est principalis, possit per eos effectui demandari, & ideo quicunque aliàs idoneus de iure communi etiam si nō sit capax commissionis quoad executionem, vt gratia quæ est principalis, demandetur effectui, cùm non reperiatur prohibitum per d.decr. statutum, quæ solùm loquitur de deputatis ad causas, non ad gratias exequendas: ita etiam erit capax istius iurisdictionis accidentalis, & accessoriæ, licèt aliàs si illa per se principaliter committeretur eis, non esset capax. argument in simili. C. de iudic. l. quoties. cum ibi notatis. C. de ordi. iudic. l. penult. cum concordan. Nec obstat quòd literæ pauperum sint iustitiæ, quia esto quòd illud verum sit, non tamen deputantur in eis iudices ad commissiones, sed ad prouisiones de beneficiis faciendas principaliter, & huius gratia, quasi pro quodam præparatorio ad inquirendum de idoneitate: & idcò non habet locum in eis dictum cap. statutum quod loquitur de literis iustitiæ, in quibus iudices deputantur ad causas principaliter. Vel potest dici quòd literæ propriè gratiæ pauperum non sunt iustitiæ, cùm scribantur per eos, quibus is ad quem pertinebat prouisio, aliàs de necessitate non erat astrictus prouidere, vt in capitul. relatum. & capitul. cùm secundùm Apostolum. de præbend. & tunc si contra tales prouisiones deputarentur iudices: forsan haberet locum d.capitul. statutum. & pro ista parte, scilicèt pro primo, & valore suorum processuum fuerūt omnes Domini in Rota, vel maior pars præsertim mota æquitate. vide suprà, deci. 31. & 32. de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Purificatio gratiæ pauperis si sit commissa episcopo: eo mortuo an possit capitulum eam purificare.*

DECIS. LVI. *aliàs* 665.

1 SI purificatio gratiæ pauperum commissa est alicui episcopo, qui ante eius purificationem mortuus est: tunc eam potest purificare sede vacante capitulum. & ita tenent aliqui domini auditores. pro hoc facit capit. vnic. ne sede vacante. & capitu. primo. de instit. libro sexto. imò totum contrarium tenet maior pars, quia licèt sede vacante prædicta spectent ad capitulum, vt est in iure expressum: non tamen iurisdictio delegata alicui episcopo potest peruenire ad capitulum eo mortuo.

SVMMARIVM.

1 *Tempus acceptandi non currit expectantibus si beneficium per alium possideatur, etiam de facto, licèt non de iure.*

DECIS. *LVII.* *aliàs* 695.

1 DIc † quòd non currit tēpus acceptandi beneficium expectanti, si beneficium est plenum, & non vacuum, & possidetur per alium, licèt de facto, & de iure. & hoc etiam tenet Rota. pro hoc possunt induci c. licèt. 2. de præben. libr. 6. & alia iura similia.

SVMMARIVM.

1 *Prouisio facta per executorem gratiæ ante receptionem literarum valet, si non opponatur.*

DECISIO LVIII. *aliàs* 795.

1 SI autem † executor alicuius gratiæ prouideat de aliquo beneficio vacante, licèt non receperit literas gratię, quòd talis prouisio valet si nō opponatur quòd nō receperit literas, præsumptio est quòd talis non faceret, nisi recepetit literas gratiæ. & ita tenet Rota dominorum auditorum: super dicta pronūtiatione facta est quædam declaratio per dominum Vicecācellarium de mandato prædicti domini Papæ.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ad mandatum Papæ de beneficio reseruato, valet, etiam si de reseruatione non sit facta mentio in literis.*

DECISIO LIX. *aliàs* 877.

1 VTrùm † si Papa [a] conferat, vel mandat con-
2 ferri beneficium reseruatum non facta mē-
tione in literis de reseruatione: sed posita illa clausula, si non fuerit alteri ius quæsitum valeat collatio? Quidam tenent quòd non: tamen Rota tenet quòd sic, vt largè fiat interpretatio in præiudicium

dicinm concedentis:& ne Papæ auaritiæ seu cupiditati parcatur,si aliquid reunere videtur.argumen.C.de bon.vacan.l.si qnando.libro 10.iunct. not.per Innocen.de dona.pastoralis.& faciūt ad hoc rationes, quas tetigi in dicta decret.licèt.de præbend.lib.6.

Additio.

a *Utrùm si Papa. Adde Staphi.de lite.grat.& insti. fol.33.in fin.*

SVMMARIVM.

1 *Articulus super valore beneficij nisi dicat.,deductis oneribus,non valet.*

DECISIO LX. *aliàs* 702.

1 DIe, † quòd si Papa facit alicui gratiam de certo beneficio vacāti,vel sub expectatione certi valoris,& alius opponat, scilicèt quòd plus valet beneficium vacās,de quo sibi est prouisum,quòd habet articulare sic , quòd tale beneficium deductis oneribns valet tantum, aliàs nisi sic faciat,articulus non admittetur. Pro hoc facit capitu.præsenti.de officio ordina.libro sexto.cum similibns.

SVMMARIVM.

1 *Impetrantes beneficia debent omnia exprimere, quæ mouere possunt ad denegandum.*

DECISIO LXI. *aliàs* 703.

DOminus Papa Gregorins anno primo sui pontificatus dixerat, qnòd si ipse faceret aliquam gratiā de certo corpore alicnius bene-
1 ficii vacantis,vel vacaturi,quòd † gratia non valeat, nisi expressa mentio fieret in supplicatione impetrātis de qualitate dicti beneficii, vt omnia exprimantnr, quæ possunt mouere principem ad concedendnm,vel denegandnm. iuxta capit. si dignitatem.de præbend.in clemen.secundùm Docto.ibi.

SVMMARIVM.

1 *Expectans primus in data,licèt si astrinxerit ad probandum,quòd infra mensem acceptarit secūdus beneficium:si tamen non probauerit,non cadit à iure suo.*

DECISIO LXII. *aliàs* 748.

1 NOta † quòd si duo sunt expectantes in aliqua gratia,vnus primus, alter secundus,& in illa ecclesia vacat beneficiū,quod acceptat secundus impetrans infra mensem: primus verò dicit quòd acceptauit infra mensem à tempore dictæ vacationis:quòd tunc non probat, quòd propter hoc non cadit à iure suo: quia hoc non tenetur probare primus expectans, sed secundus,qui eum vult excludere.ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Iudex literarum in forma,dignum arbitramur,potest alteri committere vices suas.*

DECISIO LXIII. *aliàs* 752.

1 SI † Papa facit alicui gratiam de aliquo beneficio iuxta formam,dignum arbitramur, tūc episcopus, vel ille cui committitur examinatio de prædictis, potest committere ex causa vices suas alteri.pro hoc facit quod dicit Ioan.Andr.in c.super.de offi.deleg.lib.6.& ita tenet Rota dato quòd in commissione ponatur,tuam conscientiam oneramns.de quo vide c.quærimus.de iure patro.in clemēn.

SVMMARIVM.

1 *Impetrantes non tenentur probare valorem beneficij nisi sibi opponatur.*

DECISIO LXIIII. *aliàs* 800.

1 SCiendum, † quòd si aliquis habet in gratia speciali,vel commnni certam summā, quòd eam non tenetur probare nisi opponatur sibi,& ita tenet Rota dominorum auditorum sacri palatii.

SVMMARIVM.

1 *Executores siue subexecutores gratiarum debēt acceptantibus prouidere.*

DECISIO LXV. *aliàs* 914.

1 SCiendnm est † quod communiter in gratia beneficiali dantur aliqui executores, & ille qui facit processum dictæ gratię,dat aliquos subexecutores, vt si beneficium vacet, & acceptet expectans,& aliquis executor faciat sibi prouisionem infra mensem, quod fieri potest, quòd melins & tutius est, quòd aliquis executorū faciat dictam prouisionem,vel quòd faciat aliquis de subexecutoribus datis, & talis prouisio facta per executorem valeat.& ita tenet Rota sacri palatii.

SVMMARIVM.

1 *Reuocatio gratiarum habet locum etiā in illis, qui licèt acceptauerint:non tamē fecerūt sibi prouideri.*

DECISIO LXVI. *aliàs* 696.

1 DIc † qnòd reuocatoria Papæ a habet locū in
2 expectationibus illorū,qui acceptauerunt beneficium vacans infra tempus debitum: tamē eis nō fuit facta prouisio ante reuocatoriam, & ita loquitur c.quoniam.de concess.præb.libro 6. Dominus autem Papa Gregor.11.fecit vnam declaratoriam de tempore suo,qnòd non imputaretur dicta reuocatoria dictis expectantibns, si tamen fecerint perfectè,quòd eis fieret prouisio per executores ante dictam reuocationem.

Additio.

ADDITIO.

a *Reuocatoria Papæ. Æneam de Falco. in tract. reseruationum in quinta. quæstione principali quæstione 14.*

SVMMARIVM.

1 *Impetrans dignitatem ecclesiæ collegiatæ electiuam, licèt faciat mentionem de collegio, si tamen non faciat mentionem quòd sit electiua, non obtinebit.*

DECISIO LXVII. aliàs 878.

a PRæmissa a igitur opinione suprà posita suggestum est Papæ, quòd quidam prioratus monachorum, in quo sunt septem monachi cum priore simul viuentes vacat, & Papa illum confert, vel mandat conferri: opponitur quòd erat electiuum: & quòd de electione non fecerat impetrans mentionem: Quæritur nunquid ex hoc gratia vitietur? Fuit dictum quòd non quia licèt expressum non esset, quòd esset beneficium electitiuum: satis tamen expressit æquipolleos, quia eo ipso quòd expressit, quòd erant septem monachi cum priore simul viuentes: eo ipso præsumptio est, quòd fiot ibi collegialiter, seo conuentualiter in dubio, quia sunt regulares, & cathedrales, vbi sunt multi: & non fuit cōstitura pro multis, in dubio præsumitur quòd sit collegiata: vt not. Hostien. de iure patronatus. capitu. nobis. licèt sit secùs in aliis ecclesiis secularibus inferioribus iuxta not. per Innocen. de iure patronatus. capitul. postulasti. & per consequens si ibi est collegium, prior, qui est caput, est eligendus de iure communi per collegium, vel conuentum: vt capitul. 1. de electio. sed meo tempore Rota tenuit contrarium: scilicèt quòd

1 † impetrans dignitatam ecclesiæ collegiatæ electiuam, licèt faciat mentionem de collegio, sed non facit mentionem quòd sit electiua: non sufficit. per clementi. prima de præbend. & est ratio, quia ideò voluit Papa quòd fieri haberet mentio quòd sit electiua, vt veritas sibi nota esset de his, quæ in facto consistunt: cùm aliàs facta ignorari possint: vt capitulo primo. de constitution. libro sexto. considerauit igitur quòd sibi nouificaretur veritas facti, sed non scit exprimendo ecclesiam esse collegiatam: quia potest in facto esse quòd ecclesia collegiata pertinet ad collationem alicuius: & non probat hoc esse verum, quod ad hoc contingit abesse. l. non hoc. C. vnde legit. quando igitur dispositio iuris communis argueret vnam necessitatem, & veritatem facti infallibiliter, verbi gratia, impetraui dignitatem exprimendo, quòd excommunicare potest, & audiri confessionem, & conferre ecclesiastica sacramenta, & huiusmodi, certè quia in istis ex dispositione iuris communis infertur de necessitate, & infallibiliter quòd talis dignitas sit curata, tunc bene sufficeret, & veniret dignitas curata: licèt ista verba, videlicèt, quòd asset curata, non expressisset, quia per prædicta satis expressit de cura, & infallibiliter, sed exprimendo conuentum, per hoc quod facit quòd materia istarum impetrationum est odiosa, & restringibilis.

ADDITIO.

a *Præmissa. Adde quod beneficium regulariter electiuum solo certo casu collatiuum non collatiuum, sed electiuum dici debeat. per Ægid. deci. 10. de præb. Adde quid si quis in supplicatione expresserit, canonicatum præbendam & dignitatem etiam electiuam, & Papa cancellauerit illa duo verba, scilicèt etiam electiuam, an nihilominus videatur concedere dignitatem saltem non electiuam. deci. 50. suprà de rescript. & deci. 5. eod. tit. in antiquiorib. Et quando beneficium dicatur collatiuum vel electiuum, deci. 1 suprà de electio.*

De His quæ fiunt à prælatis.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio Abbatis per Episcopum admissa, præsumitur facta de consensu capituli.*

DECISIO I. aliàs 337.

1 NOTA, † quòd vbi aliquis est præsentatus ab Abbate, & institutus ab Episcopo, præsumitur quòd fuerit præsentatus de cōsensu capituli. de quo dic, vt in cap. ea noscitur. de his quæ fiunt à prælat. & ibi per Innoc. ad quod facit l. fin. ff. de tuto. & curato.

De rebus eccle. non alienand.

SVMMARIVM.

1 *Unio beneficiorum non requirit tractatum.*

DECISIO I. aliàs 166.

1 NOTA, † quòd vbi fit vnio beneficij, quòd in tali vnione non est necessarium quòd præcedat tractatus, sicut in alia alienatione: maximè quando beneficium vnitur alteri beneficio existenti infrà diœcesim, infrà quam beneficium est vnitum, quia in habentibus, &c. C. ne lice. ha. l. de lega. 2. l. cùm pater. §. libertus. licèt videatur facere contrà c. 1 na. de his quæ fiunt à præla. fine consensu. Primum tamen tenet Rota, per c. si vna. de rebus eccle. non alienand. in cle. 10 qua non cauetur de tractatu, sed consensu. vide decisi. proxi. sequen.

SVMMARIA.

1 *Unio non redditur nulla propter falsam causam in vnione expressam, licèt annullari possit: & ideò expectantes non possunt. beneficium vnitum acceptare, nisi vnione annullata.*

2 *Unio videtur donatio: & est contractus stricti iuris.*

3 *Dolus dans causam contractui, & si sit stricti iuris, non reddit contractum nullum ipso iure.*

4 *Falsa causa non impedit dominij translationem.*
5 *Falsa causa annullat gratiam ipso iure.*
6 *Vnio non est ambitiosa.*
7 *Decretum datum propter falsam causam, ipso iure non valet.*

DECISIO II. aliàs 168.

1 NOta, †quòd falsitas causæ [a] nõ reddit vnio-
a nem factam nullam ipso iure, ad hoc quòd
impetrans tale beneficium vnitum possit acce-
ptare, donec vnio fuerit annullata: & quòd falsi-
tas causæ non reddat vnionem nullã, probatur:
2 quia † donatio videtur, & est contractus stricti
3 iuris. l. cum qui. ff. de donationi. & tamen † dolus
dans causam contractui in contractibus stricti
iuris, non reddit contractum nullum ipso iure:
vt l. si quis cum. de verborum obligatio. iunct. l.
4 dolo. C. de inutili. stipulati. Item falsa † causa im-
pedit dominij translationem: vt est videre in de-
bito soluto ex falsa causa: vbi datur actio ad re-
petendum, quæ non daretur, si dominium esset
translatum: vt l. fina. ff. vsufruct. quemadmo. ca-
uea. ad quod notatur in l. cùm hi. § arbitrio ff. de
transactio. & quod notat Innocent. & Hostien.
in capitu. quæ in ecclesiarum. super verbo, legi-
timo. & super verbo, consensu. de constitutio-
ni. & l. cùm in corpus. ff. de acquirend rerum do-
mi. ad quod facit l. fin. ff. de his qui à non domi-
no manu. vbi suggerens falsum Principi, vt ser-
uus manumitteretur, qui non debebat manumit-
ti: valet manumissio: licèt suggerens puniatur.
Nec obst. l. magis puto. § fina. ff. de rebus eorum.
quia aliud seruatur in alienatione rei incorpo-
ralis, quàm in alienatione rei ecclesiæ. & inter
ista est differentia: vt not. Innocen. in capitu. du-
dum. de rebus ecclesiæ non alienandis. & in ca-
pitu. 1. de in integrum restitutio. Item non obst.
5 si dicatur in literis, quòd † falsa causa annullat
gratiam ipso iure: vt in capitul. fina. de filiis pre-
sbyteror. libr. 6. cum ibi notatis. quia vnio fit de
beneficiis: vt de proprietate beneficij: & de pro-
prietate agitur: & sic videtur causa prophana. ca-
pitul. autem fina. loquitur quando fit gratia de
beneficio. ad quod faciunt notata per Ioan. And.
in capitu. dispendiosam. super verbo, beneficiis.
de iudic. in clemen. & per eundem de causa pos-
sessio. & proprieta. capit. 1. eodem lib. Item aliud
6 loquitur in materia ambitiosa. vnio † autem nõ
est ambitiosa, cùm fiat propter necessitatem. Itẽ
7 non obst. quia † decretum latum propter falsam
causam, non valet ipso iure: vt argumẽ. l. 1. §. hæc
verba. ne vis fiat ei. ff. de Carbo. edic. l. 3. §. pube-
ri. de ven. inspic. l. prima in princip. quia loquitur
vbi decretum imponebatur ex falsa causa, & in
præiudiciũ alicuius, cui de præsenti fiebat præ-
iudicium, & quia certabant de damno vitando,
quod non est in proposito: vbi si fiat vnio bene-
ficij non vacantis ex falsa causa, non potest alle-
gari præiudicium: licèt posteà impetrans possit
petere quòd annulletur vnio, licèt vnio teneat:
vt est dictum. dictam opinionem tenet gloss. 12.
quæstio. 2. can. sine exceptione. licèt Archidiaco.
contrà. tamẽ Rota communiter tenet, quòd va-
leat vnio: licèt possit annullari probata falsa cau-
sa & vide deci. 2. infrà de rer. permu. & deci. 3. su-
prà de officio legat. & deci. 12. infrà isto titu.

ADDITIO.

a *Falsitas causæ. Adde Cassa. deci. 8. sub titu de con-
cess. prebend. nume. 6 & per eundem deci. 1. de vni.
& an falsa demonstratio vitiet reseruationem, vide
deci. 29 suprà de prebend.*

SVMMARIVM.

1 *Vnio facta præpositura cum consensu capituli de ec-
clesia aliqua, quamuis ex vnione capitulum posset
consequi aliquod commodum, an valeat?*

DECISIO III. aliàs 859.

a PRæpositura [a] Neumasinen. quæ est dignitas
in ecclesia, & habet quasi omnia bona capi-
tuli, & prouidere toti capitulo, & etiam singulis
canonicis in victualibus, & aliis necessariis: &
habet administrationem omnium, & totum re-
tinet sibi Præpositus quod superest de omnibus
oneribus incumbentibus supportatis: & præpo-
situra etiam habet bona & administrationem il-
1 lorum. Facta † est vnio cuiusdam ecclesiæ ex cer-
tis rationabilibus causis, vt posset melius proui-
dere capitulo, & onera incumbentia supporta-
re per Episcopum Neumasinen. de consensu ca-
pituli: Quæritur an valet vnio? Pro & contra fa-
cit capitu. si vna. de rebus ecclesiæ non alienand.
in clementi. videtur dicendum quòd valeat: ex
quo principaliter fit dignitati, non ipsi capitu-
lo: licèt ex hoc, ex quodam consequenti capitu-
lum vtilitatem consequatur. Pro hoc bene facit
de tutore, qui authorizat pupillum in adeunda
hæreditate: licèt ex quadam consequentia re-
dundet in vtilitatem tutoris, cui forsan adita hæ-
reditate debebitur legatum. C. de administratio.
tutor. l. cùm quædam. pro hoc etiam facit ff. de
tutor. l. 1. & l. quod dicimus. in princip. Item per
eundem modum potest induci ad hoc Institu. de
testament. §. legataris. sic & hoc capitulum huic
vnioni authoritatem præstare poterit: non enim
censetur hæc vnio esse res propria capituli, ex
quo fit præpositure, & nomine capituli. bene
facit ff. quando appella. l. 1. §. propriam. dicit
nomine suo: quòd præpositure, vel præpositi
non est capituli. facit ff. de rerum diuision. l. in
tantum. § de vniuersitate. de in ius vocand. l. sed
si hac. §. qui manumittuntur. præsertim cùm illa
quæ capitulum exinde percipiet, non possit per
se percipere, sed de manu præpositi. arg. ad hoc
ff. de vsufruct. l. defuncta. §. Sempronio. de vsu-
fruct. leg. l. fundi Trebationi. Pro hoc quia inter-
dum per medium permissum agitur ad extremũ
prohibitum. facit ff. de acceptila. l. & per iusiuran
dum. § si fideiussori. vbi acceptilatio facta fideius
sori per medium, obligatio fideiussoris quæ est
verbalis agit in obligatione rei principalis non
verbalis, in qua aliàs agere non possit. agitur in
ista vnione authoritate capituli per medium
præpositure agere possit, & prodesse in vtili-
tatem consequentis capituli: non enim quæ-
ritur

ritur cui commodum quæritur vnionis: sed cui honor habitus est bene facit de legat præstand. l.3.§.1 de iure fiscl. edicto § ad eos. de vulga.& pupila l.qui liberi §.hæc verba. de contratabu.l. nō putauit.§.in adoptione.in fi § Pro hoc quod potius debemus attendere præposituram, cui fit vnio, principaliter posset induci l. de his quibus vt indignis.de ædi'l.edict.l.cùm autem.§..fin. pro hoc facit.l.1. de legat.2.l. cùm pater.§ libertus. licèt videatur facere contrà capitul. tua.de his quæ fiunt à præla.fine consensu capituli. Pro hoc facit quòd authoritate capituli possit per medium præposituræ, seu per alium, quòd non possit per se.ff. quæ res pigno. obliga.poss.l. Aristo.§.fin.cum concorda. Pro hoc quia ista ecclesia vnita nec eius bona non erunt sub cura & administratione Præpositi, quod est multum attendendum.argument.ff. de legat 3. patronus.§. Sempronio. Pro hoc, quia hic licèt sint aliqua, scilicèt quæ nituntur vitiare vnionem, scilicèt, quia ex illa redundat, seu resultat vtilitas capituli; cui melius prouidebitur: quòd non potest in re propria authorizare: ex quo transeunt aliqua principaliora, quæ habent illa validare: scilicèt quia fit potiùs principaliter ipsi dignitati præposituræ,potius attēdamus id quod prodest, quàm id quod nocet: facit ff de iure fisc.l. nō Intelligitur. §. si quis palam. vt sic vsio magis teneat, quàm pereat. argum.l. quoties.ff. de rebus dubiis. non enim attendenda est illa communis vtilitas capituli: quia secundum hoc non posset facere vnionem alicui præbendæ ecclesiæ cathedralis: quia cùm omnes præbendæ sint capituli: ex illa vnione capituli consequeretur vtilitas, saltem vacante præbenda: quo tempore illa bona eius remanerent semper penes capitulum: vt notat Inno.de testament.relatum, in fine. quod tamen falsum est: quia imò potest: vt notat Ioan. And.in d.c.super verbo, si vna dignitati. & super verbo,capitulo,pro ista parte etiam potest induci.l. si quis perperam.§. si quis certum.ff. de iure dotium. In oppositum videtur quòd potiùs attendatur vtilitas capituli resultans ex vnione: vt sic capitulum non potuerit authoritatem præstare vnioni, quæ fiebat ad eius vtilitatem: vt ei posset melius præpositus prouidere, facit quia potius attēditur is, cui effectualiter commodum acquiritur, & ad cuius vtilitatem fit dispositio. argu.ff.de lega. præstand.l.3.§. item si quis.& §.si præponas.pro hoc de successo. edict.l.1.§. penul. Institut. per quas personas nobis acqui. sed si hæres.pro hoc ff.ad Trebellia.l. cogi §. qui insolidum. & tenet Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

Additio.

a *Præpositura. Adde Oldra.consi.262.Cardi.consi.131. Abba.in c possessiones.de reb.eccle.non alien.*

SVMMARIA.

1 *Reseruatio Papæ non impedit vnionem faciendam per ordinarium: sed suspendit eius effectum durare tempore collationis factæ vigore reseruationis.*

2 *Reseruatio Papæ subsequens vnionem factam ab ordinario impedit effectum vnionis: licèt de ea non fuerit facta mentio.*

3 *Impetrans tenetur mentionem facere de commēda.*

4 *Legatus de latere potest vnire ecclesiam parœcialem dignitati.*

DECISIO IIII. *aliàs 19.*

1 a NOta † quòd reseruatio Papæ a non impedit vnionem faciendam per ordinarium. & est ratio, quia vnio concernit proprietatem beneficij: & collatio Papæ quæ fit propter reseruationem, cōcernit fructus beneficij: & ideò vnio tenet: licèt effectus vnionis Papæ reseruatione suspendatur pro illo tempore, pro quo confertur beneficium: non vt proprietas beneficij: vt dicitur in simili in c.1. de caus. poss in cle. per Io. And.cle.dispendiosam. de iudi.& ex hoc dicitur,

2 quòd † reseruatio subsequens vnionem ab ordinario factam, impedit effectum vnionis: posito quòd in collatione facta per Papam de tali beneficio reseruato, de vnione quæ præcedit, non fiat mentio: quia vnio perpetua non tollitur, sed eius effectus differtur: vt c.sciant .de elect. lib.6. arg.l.cùm ita.de cond.& demon.& posito quòd vnio sit facta propter causam necessariam, ista causa, seu eius effectus differtur facto Principis superueniente: vt l.fin.ff.ad municipa . Item differtur talis necessitas ad tempus, & non perpetuò: quod non videtur absurdum. licèt contra hoc videatur facere no.Archi.in c.nemo.de elect.

3 lib.6.quia † de commēda debet fieri mentio: aliàs non tenet impetratio . Sed istud non obst. quia reseruatio fit motu proprio Papæ: & sic non debet allegari surreptio.vt c.si motu.de præb.lib.6. & de materia vnionis vide dec.3.infrà de rer.permut.dec.1.suprà de concess.præben. & per totum

4 hunc titu.& † quòd Legatus de latere potest vnire ecclesiam parœcialem dignitati, &c. deci.3.de offic.legat.

Additio.

a *Reseruatio Papæ. Adde Calde.consi.vlti.sub titu de reb.eccle.non alien. Fel.in c.in nostra.col.17. versicu. vigesimum septimum.de rescri. Fran.in c.si tibi absenti.col.pen in glo.in versi.in personam.de preb.li.6.*

SVMMARIVM.

1 *Vniri ex necessitate beneficium potest per ordinariū cadens sub expectatiua etiam post processum factum per executorem.*

DECISIO V. *aliàs 253.*

1 NOta, † quòd beneficium ad quod generaliter quis est expectans, potest vniri per ordinarium, & post processum factum per executorem: vt c.cùm accessissent. de constitut. & not. Ioan. And.in Specu. in rubri.de præbend.& not. idem in c.literas.de rescri.super verbo, statutum. versicu.nec vidit ponderandum. & in cap. fin.de præben.in clemē. & vide Petrum de Bracho, super di

per dictione, data vel litera: quia vnio fuit ex necessitate: ideò videtur quòd valeat. argu.l. peto. de legatis 2. Item generaliter est expectans ad omnia beneficia igitur istud beneficium singulare non videtur deberi. arg.l.si cùm optio. de op. leg. Sed ibi videbatur à tempore mortis ius competere legatariis: & erat in potestate sua ius eligendi quem vellet, quod non hic: cùm vacet beneficium quod vnitur: vide decisi.3. infrà de rerum permutatio.

SVMMARIVM.

1 *Vniri potest beneficium reseruatum: sed vnio habebit effectum cessante reseruatione.*

DECISIO VI. aliàs 958.

1 DIc, † quòd vnio potest fieri de beneficio re-
a seruato, [a] quæ tamen non habet suum effectum, quin Papa conferat ratione suæ reseruationis factæ: sed posteà dum non vacabit in curia, dicta vnio habebit suum effectum. & ita tenet Rota.

Additio.

a *Reseruato. Adde Æneam de Falco. in tracta. reserua. in 4. q. prin. in 23. effectu, in princ.*

DECISIO VII. aliàs 158.

Similis est deci.15. infrà de iure patronatus.

SVMMARIVM.

1 *Vnio probata falsitate causæ potest annullari.*

DECISIO VIII. aliàs 169.

1 NOta, † quòd vbi beneficio siue mensæ prælati vnitur beneficium, non est necessarium quòd fiat mētio in vnione, nec in tali vnione exprimantur bona, vel alia: dum tamen causæ sint
a veræ, [a] propter quas fit vnio, quia si essent falsæ, licèt vnio teneret, vt dictum est ipso iure, tamen annullari posset falsa causa probata: vt l.si propter.§. Marcellus. ff. de iudi. vide dec.2. suprà eod. titu. & deci.12. infrà eod.

Additio.

a *Dum tamen causæ sint veræ. Adde Bisig. deci.2. eo. titu. infrà in antiquiorib. & deci.1. de exces. prælat. suprà in nouis. & Ægid. deci.21. de offic. delegat.*

SVMMARIA.

1 *Vnio probatur ex præscriptione tanti temporis, de quo non extat memoria hominum.*
2 *Vnitur tribus modis beneficium.*

DECISIO IX. aliàs 205.

1 NOta, † quòd vbi quis dicit beneficium vnitum tanto tempore, de quo nō existit memoria, sufficit quòd alleget præscriptionem, de
2 qua non extat memoria: quia † tribus modis vnitur beneficium: primò per modum traditum in c.si vna. de rebus eccle. non alienan. secundò per concessionem Papalem: tertiò per præscriptionem: vt no. Ioan. And. in c. frequens. super verbo, ad mensam. de restit. spolia. quia tale tempus, de quo non extat memoria, sufficit sine titulo alio: vt not. per moder. in c.si diligenti. de præscri. per Innoc. vide deci. proxi. sequen. & decisi 3. infrà de rerum permut.

SVMMARIA.

1 *Vnio probatur ex præscriptione tanti temporis, de quo in contrarium non extat memoria hominum nec requiritur quòd allegetur titulus.*
2 *Titulus non allegatur in his, quæ præscribuntur tanto tempore, de quo non extat memoria.*

DECISIO X. aliàs 375.

1 NOta, † quòd vbi allegatur beneficium vnitum à tanto tempore, de quo non existit memoria, sufficit simpliciter allegare vnionem: posito quòd non alleget causam vnionis: quia
2 † in illis quæ tanto tempore acquirūtur, de quo non existit memoria, sufficit allegare tempus sine titulo: vt notat Innoc. in c. dudum de deci. & in c.si diligenti. de præscriptio. iunct. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quotidia. & æstiua. & c.1. de præscriptioni. lib.6. vide decisio.3. infrà de rerum permutatione.

SVMMARIA.

1 *Beneficium vnitum perdit nomen beneficij.*
2 *Pars separata à toto non est sub toto, sed est totum per se.*

DECISIO XI. aliàs 370.

1 NOta † quòd vbi beneficium est vnitum, [a] &
a alteri annexum, perdit nomen beneficij, & non debet dici beneficium, sicut ante vnionem dicebatur. argum. § illud. in authent. vt iudic. sine quoquo suffrag. l. illud. iuncta. l. si eadem. ff. de actionibus. & proficit illud. scire, quia in casu, in quo dicitur beneficium vnitum, & articulatur. & datur quòd de præsenti vnitum est sicut anteà
2 erat, quòd articulus ruit, quia † pars separata à toto non est sub toto, sed est totum per se: vt not. Docto. in c. cum de non sacerdotali. de præb. lib.6. & sic separatio facit duo, & vnio vnum. argum. l. eum qui ædes. ff. de vsucapionibus. & ne sede vacan. capitul.1. vide decision. 3. infrà de rerum permutatione.

Additio.

a *Est vnitum. Vnio tribus fit modis, de quibus in capitu.1. ne sede vacan. & 16. quæstio.1. capitu & temporis qualitas. & glo. super verbo, ecclesias, clementi. per literas. de præbend. & vide decision.9. suprà isto titu.*

SVM

SVMMARIVM.

1 *Vnio facta ex falsa causa, valet: sed annullatur probata falsitate: sed facta sine causa non valet.*

DECISIO. XII. aliàs 511.

NOta, † quòd vnio ex falsa causa facta, seruata tameo forma iuris, valer & tenet. arg. not. per Ioan. 12. quæst. 2. in summa. & ca. qui sine exceptione. & c. dudum. de rebus eccle. non alien. secùs si nulla causa subsit: quia si sioe aliqua causa facta fuerit tunc nihil valet quod actum est: vt in clemen. monasterium. de rebus eccle. non alienand. & sic potest intelligi opinio. Ber. & Hosti. qui renent contra Ioan. & Tancre. in c. 1. de restitu. in integrum. dominus verò Ioan. de Ligna. in capitu. si quis presbyteror. distinguit an sit peccatum ex qua vel circa quam. vide decisi. 2. suprà isto titu.

SVMMARIVM.

1 *Unio facta mensæ episcopali non facta mentione de beneficiis priùs eidem vnitis, valet.*

DECISIO XIII. aliàs 442.

1 NOta † vtrum vnio de quodam beneficio facta per Papam mensæ episcopali cuiusdam ecclesiæ seu episcopi, cui per prædecessores suos etiam antè fuerunt factæ nonnullæ aliæ vniones de quibusdam aliis beneficiis, sit nulla, quia episcopus nõ fecit mentionem de aliis beneficiis sibi vnitis seu mensæ suæ: Tenent quòd non. vide deci. proximè præcedentem.

SVMMARIVM.

1 *Vnio ecclesiæ facta per episcopum monasterio in recompẽsationem damnorum per eum illatorum, non valet.*

DECISIO XIIII. aliàs 611.

1 DIc, † quòd si Episcopus vult vnire aliquam ecclesiam sibi subiectam alicui monasterio religiosorum in compensationem aliquorum damnorum per eum factorum dicto monasterio quòd non valet dicta vnio: quia non est facta legitimè: quia delictum personæ non debet reduodare in damnum ecclesiæ. c. cùm olim. 2. de priuileg. sed restituat de suo damna, vel monasterium agat contra eum coram suo superiore. ita etiam [illegible] Auditores sacri Palatij.

De Locato & conducto.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuticam rem venditam per secundum emphyteutam an possit primus dominus pro eodẽ pretio retinere?*

DECISIO I. aliàs 862.

1 QVODAM † emphyteuta cuiusdam prioris ecclesiastici multis creditoribus, vel creditori (non euro obligato, ad instãtiam creditoris per curiam cuiusdam principis, vel comitis, qui erat dominus superior, à quo dictus prior etiam dictam rem tenebat, & posteà dederat eam illi debitori emphyteuticè in emphyteusim, forsan de superioris domini voluntate, dicta res emphyteutica per executorem rei iudicatæ fuit subhastata, & cuidam Titio tanquam plus offerenti vendita, seu liberata: dictus tamen prior dominus immediatus dicit, quòd infrà tempus debitum ipse volebat illam pro eodem pretio retinere: & quantum in se fuit retinuit: non tamen pretium obtulit, nec soluit: nec apparet quòd sibi fuerit adhibita fides de pretio: dictamque rem sic retentam cuidam Meuio vendidit pro certo pretio: & eum in possessionem induxit, cui etiam pretiũ non exsoluit, licèt ipse prior sibi vendens sibi fidem habuerit de pretio: dictus verò Titius primus emptor, cui ad instantiam creditorum emphyteutæ curia domini superioris ad mercatum vendiderat, requisiuit dictum dominum priorem immediatum, quòd illum in possessionem induceret, & quòd rem per curiam sibi venditam laudaret: & curia eundem priorem instante creditore etiam super hoc requisiuit: quo prætextu dictæ retentionis quam de dicta re fecerat, facere & laudare recusante, non tamen pretium offerente, curia domini superioris, & ipse comes dominus superior in cõtumaciam dicti prioris illi Titio rem emphyteuticariam laudauit: & soluto per eundem Titium pretio, in possessionem induxit. dictus verò Mæuius, qui emit à priore rem istam iure venditionis ab isto Titio dicit se potiorem, ex quo per priorem dominum immediatum rem illam iure suo retinentem sibi fuit vendita, & priusquàm Titius fuit in possessionem inductus Ex hoc themate quæruntur multa. Primum, nunquid prior ille dominus immediatus potuerit rem emphyteuticariã pro eodem pretio retinere, vel an ius retentionis potiùs ad dictum comitem superiorem dominum pertinet? Secundò quæritur, supposito quòd dominus prior posset rem retinere pro eodem pretio: an priùs teneatur offerre pretium, vt sic non aliter in eum dominium rei emphyteuticariæ retentæ transferatur, seu potius cum suo dominio consolidetur quàm si primitùs pretium exsoluerit, vel saltem obtulerit: nec per eum quò m[illegible] fides habita de pretio, vel incontinenti, cùm dicit se velle retinere, in ipsum dominium transferatur, vel consolidetur cum dominio: vel an emphyteutæ vendenti sit ad pretium obligatus: & possit ad illud soluendum conueniri? Tertiò an in casu præmissæ quæstionis, cùm res emphyteuticaria venditur per executionem rei iudicatæ ad instantiam creditoris domino prædicto retinenti possit haberi fides de pretio, & per quem, an per emphyteutam debitorem verũ

cuiu

nali copula, quàm secundum consummatum:& tamen in venditione potior est secunda consum mata: vt ext. de sponſ. ſi inter. de ſponſ. duor. e. licèt. & e. fina. Ratio diuerſitatis ibi in dicto c. fina. redditur per Hoſtien. & Inan. And. in nouel. quæ fecit pro iſta parte, quam ibi vide. In oppo-
3 ſitum facit: quia † in locatione per traditionem nullum ius reale in re conſtituitur. C. locat l. emptoré. ideò traditio nihil videtur detrahere primæ obligationi perſonali competenti primo conductori: ſed competat vtrique conductori actio perſonalis: & in actionibus perſonalibus nunquam qui prior eſt tempore, potior eſt iure: nec attenditur prioritas nec poſterioritas: vt l. priuilegia. cum ſua materia. ff. de priuileg. credit. Imò videtur quòd primus ſit potior: in l. in operis. ff. locat. ſed ibi neutri facta fuerat traditio. Poteſt dici quòd ſecundus cui facta fuit traditio: ſi teneat rem vel locatum in vim exceptionis poſſit ſe defendere: quia primo conductore contra eum agente ſe defendet, quòd ſibi non tenetur rem reſtituere: quia in re nullum ius reale habet: vt rea aliquo iure reali ſibi ſit affecta: nec ipſe ſecundus aliqua perſonali obligatione, ſeu actione ſibi tenetur: vt pote, quia ſecum non contraxit, vel quaſi: nec in eum deliquit, vel quaſi: ſed ſi ſecundus non teneret, imò ecidiſſet à detentione, ageret fruſtra contra primum, ad quem rei detentio peruenit, vel contra eertum detinentem, tunc non eſſet potior: quia traditio primò ſibi facta nullo iure ſibi rem affecit: vt d. l. emptorem. nec eos habet aliqua obligatione perſonali obligatos, cum quibus non contraxit, nec quaſi &c. Et ſi poſſeſſio reueniſſet ad locatorem: & ambo agerent contra eum: etiam dico quòd ſecundus eſſet potior, licèt ſemel res fuiſſet tradita, ex quo per hoc non fuit reali iure affecta: ſed tunc crederem primum præferendum in rei aſſecutione: vt d. l. in operis. ff. locat. & demùm locatorem ſecundo teneri ad intereſſe.

AUDITIO.

a *L. Quoties. An autem d. l. quoties. habeat locum in perſonis eccleſiaſticis vide per Innocent. & Hoſtien. in capitul. continebatur. de his quæ fiunt. à prælat. ſine conſenſu capitul. vbi videntur tenere quod non. & adde domi. Alexand. in d. l. quoties. in additio. ad Barto. vbi recitat dicta Innocent. & Hoſtien. in dicto capitu. continebatur. & conſi. 128. volu. 5. & Iaſon. in d. l. quoties. colum. 8. verſicu. tertio decimo.*

De Depoſito.

EPITOME.

Fideiuſſor non liberatur per prorogationem factam depoſitario per deponentem, ſecus ſi prima obligatio fuiſſet nouata. hoc dicit. Vel ſic. Fideiuſſor liberatur per prorogationem termini factam depoſitario per deponentem: & nihilominus deponens aget ex depoſito contra depoſitarium ad reſtitutionem.

DECISIO I. aliàs 860.

a PENES Titium a campſorem depoſui mille florenos aperto depoſito non clauſo, nec ſignato, qui mihi dedit fideiuſſorem de reſtituẽdo illos: tamen poſt annum vel biennium eùm ego vellem recuperare depoſitum, dictus campſor rogauit me, vt ſibi adhuc dimitterem per tres vel quatuor annos pro certo lucro mihi dando quolibet anno: & ſibi conceſſi, iſtud tamen ignorauerũt fideiuſſores: poſteà verò lapſo termino iſto ſeu tempore volui recuperare pecuniam meam, & illo campſore facto non ſoluendo, vel aliàs diſcuſſo: volo habere recurſum ad fideiuſſores pro dicta pecunia, ipſi dicunt quòd non tenentur, quia prima obligatio depoſiti pro qua fideiuſſerunt, fuit nouata: & tranſlata in obligationem mutui per ſecundam conceſſionem, & ſic ſunt liberati. argumen. l. nouationem. ff. de fideiuſſo. Et pro hoc videtur tex. quòd obligatio nouata ſit, & in nouam trãſlata. ff. ſi certum petat. l. ſingularia. credo quòd bene dicerent, ſi ſupponeretur nouata obligatio prima, quia prima catincta tollerentur fideiuſſoria, vnde ipſi ſemel liberati, niſi ea nouo conſenſu iterum præſtito non eſſent obligati. argumen. l. fin. ff. de pact. & C. loca ſi tantum homines. ſed in propoſito non eredo primam nouatam: nec diſceſſum à contractu, ſeu ob igitione depoſiti continuatam, & prorogatam per nouam dilationem ſub certo lucro, ſeu vſura, quæ deberentur etiam pro obligatione depoſiti ex mora, vel ex pacto: vt ff. depoſit. l. quamuis. in fin. Non obſtat ſi dicatur quòd imò fuit depoſitum, & poſteà mutuum, quia illud verum eſſet, ſi expreſsè hoc actum eſſet quòd pecunia eſſet mutua penes depoſitarium: aliàs in dubio inſpicitur
b originalis contractus,[b] vt ex illo agatur non obſtante quòd depoſitarius pecunia vtatur, quia ex quo depoſitum fuit apertum ab initio, in dubio videtur fuiſſe data licentia vtendi pecunia ipſi depoſitario. vnde dato quòd poſteà vtatur: propter hoc non tranſibit in mutuum: imò ex originali depoſiti obligatione ad reſtitutionem pecuniæ tenebatur, & ageretur actione depoſiti ad reſtitutionem: vt probatur ff. depoſi. l. ſi ſaeculum. in fin. & notat glo. in l. die ſponſaliorum. §. 1. ff. eod. titu. In talibus enim inſpicitur originalis contractus, vt tantum ab eo denominetur. ff. depoſiti. l. 1. §. idem Pomponius.

AUDITIONES.

a *Penes Titium. Adde glo. in capitulo primo. in verb. prægnantur. de vſur. libro ſexto Deci. conſilio. 404. circa princip. Hippolyt. de Marſil. in repet rubri. de fideiuſſo. colum. 16. in fin. Alexand. conſilio 72. volumi. 6.*

b *Originalis contractus. Adde deciſi 49 ſuprà de reſcript. & deci. 5 titu. de prab. infrà in antiquorib. & Ante. Corſe. in addit. ad Panormita. cap. ex litteris. extrà de reſcript.*

X De

De Emptione & venditione.

SVMMARIVM.

1 *Emptor si emit rem, quam credit liberã, & est emphyteuticaria, & per biennium non soluit censum, non cadit in commissum.*

DECISIO I. aliàs 759.

1 DIc quòd † si aliquis emat aliquam
rem, quam credit esse liberam, & est
emphyteuticaria: quòd licèt talis
emens steterit per bienuium, quòd
non soluerit censum, quòd talis res non cadit in
commissum: cùm homines penitùs ignorẽt. pro
hoc facit quòd no. Ioan. Mona. & Gen. in reg. iur.
in lib. 6. pro hoc etiam tenet Rota dominorum
Auditorum.

SVMMARIA.

1 *Vsusfructus potest vendi ad tempus.*
2 *Successor in re, in qua debetur vsusfructus, tenetur pati vsufructuarium rei frui dicta re.*
3 *Successor etiam ex titulo lucratiuo non tenetur stare colono.*
4 *Colonus non habet ius in re.*

DECISIO II. aliàs 861.

1 SI vẽdatur † vsusfructus ad tempus valet ven-
ditio: quia vendi potest etiam ad tempus: vt
l. vsusfructus, in multis. ff de vsufruct. & l. inuito.
C. fami. ercis. coniuncta l. omnium. ibi, pactioni-
bus, &c. ff. de vsufruct. ius reale est respectu rei,
quamuis personale sit respectu personæ, cui de-
betur: vt l. vti frui. ff. quemadmodum vsusfruct.
2 petatur: sed † quicũque successor in re, in qua de-
betur vsusfructus tenetur pati vsufructuarium
rei frui dicta re: vt d. l. vti frui. facit ad prædicta
leg. 1. si ager vectigalis vel emphyteu. pe. ergo ta-
lis, qui emit vsumfructum, vel ad tempus domi-
a nos non potest prohiberi per successorem [a] ex
quocunque titulo suæ emptionis, ne vtatur: vt
patet ex superiùs allegat. pro quo facit l. cùm fi-
lius. § dominus. & quod ibi not. ff. de legat. 2. & l.
3 legatum. in fin. de legat. 1. Non obst. quòd † em-
ptor siue alius successor etiam ex titulo lucrati-
uo non tenetur stare colono: vt l. emptori. C. lo-
4 cati. & l. qui fundum. ff. eo. tit. quia † colonus nõ
habet ius in re: si autem haberet, vt in vita: quia
conduxit ad magnum tempus: vt d. l. 1. & ponit
glo. extrà de reb. eccle. non alienan in clemen. c.
1. tunc successor tenetur stare tali colono: per di-
ctam l. 1. Et est gl. ordinaria in l. nihil. ff. de legat. 1.
circa finem. eo. tit. Item vsumfructum potest aliis
vendere: vt est casus in l. arboribus. §. 2. ff. de vsu-
fruc. & l. necessariò §. fi. ff. de periculo & commo.
rei vendi. aliqua contraria soluuntur per glo. in
dict. §. 2. Item posito quòd prædicta sonarent in
locato, tamen emptor tenetur stare colono: quia
emptio est momenti, quod probatur. nam in di-
cto contractu conuenit, quòd dominus in alium
non alienaret, per cuius obseruantiã fuit obliga-
ta dicta domus saltem in genere, cum obligauit
omnia sua bona sed certũ est quòd quis promit-
tens non alienare, illi cui est cõstitutum ius in re,
si post alienat, alienatio nulla est. vt l. creditor. §. fi.
ff. de distra. pign secundum literam negatiuam,
nulla facit l. 2. C. de iure. emphy. & hoc tenet do-
minus Bar. in l. si ita quis eadem ff. de verb. obli.
sed in proposito dicto conductori fuit constitu-
tum ius in domo: si tamen potest dici conductor,
videlicèt pignus vel hypotheca, & promissum
non alienare: ergo talis alienatio nõ tenuit. vt pa
tet ex prædictis. & sic per cõsequens dictus con-
ductor repellet talem prætendentẽ titulum em-
ptionis. pro quo l. fin. C. de rei vendi & aduerte,
quòd tex. clarè ostendit, quòd aliud sit vendere,
vel emere vsumfructum ad modicum tempus:
locare etiam aliud ad modicũ tempus: quia præ-
dictos contractus ponit vt species separatas in d.
c. 1. de reb. eccle. non alie. in clem.

ADDITIO.

a *Per successorem. Adde ad hanc decisi. 420. item fuit quæsitum, locaui domum. capel. Tholos. & ibi in addit. per Stepha. Aufrer. Practica autem huius decisi. valde vtilis & necessaria est, & Lugdunensibus frequens.*

SVMMARIVM.

1 *Venditio facta publicè, vel per subhastationes, præiudicat quo ad possessionem & proprietatem ei, qui se non opposuit.*

DECISIO III. aliàs 883.

1 NOta, † quòd per venditionem factam publi
cè ad incantum: & cum subhastationibus
publicis, & per executorẽ rei iudicatæ, & de re
aliena detenta per eum, cõtra quẽ fit executio ex
causa cõductionis præiudicat locatori in posses-
sione, & proprietate, qui tunc se non opposuit.

De Rerum permutatione.

SVMMARIVM.

1 *Permutans si obtineat beneficium habens ordines annexos, si infrà annum se promoueri non fecerit, an priuetur tali beneficio, stante maximè ordinatione testatoris hoc disponente.*

DECISIO I. aliàs 108.

1 NOTA, quòd † vbi aliquis permuta-
a uit [a] beneficium habẽs ordines an-
nexos, & ex constitutione fundato-
ris, qui voluit, quòd quicũque tenẽs
tale beneficium promoueretur infrà annum, vel
priuaretur: talia ex causa permutationis tenens
tale beneficium, si nõ faciat se promoueri, vide-
tur quòd perdat illud, & habeat locum. c. licèt.
de elec. lib. 6. quia ex quo cũ alio contraxit, con-
ditionem contrahentis, & rei super qua contra-
hitur, scire debet: vt ff. de reg. iuris. l. qui cum alio.

& quia permutatio fit cũ causa, & propter complacentiam & concedentiam: vt c. quæsitum.de rer. permuta. de quibus est verisimile, quòd volens permutare prouiderit,& de conditione beneficij indagauerit:vt sic ignorans non præsuma tur arg.l.3.ff.de fideiuſ.iunct.l.arbitro.ff. qui satis. cog. Item error qualitatis non debet iuuare tale beneficium, ex quo non errat in corpore: vt l.si quis vxori cum ibi no.ff.de furt.cum not.in cap. quemadmodum. de iureiuran. & in c. ex parte, de resti. ſpo. & quia in actu quem debuit præuidere,non præsumitur ignorantia. arg.l.cætera.§. si de leg.1.In contrarium videtur,quòd c.licèt.est pœnale, & non debet extendi ad c. statutum.de electio.lib.6. Item beneficium de sui natura non erat curatum, nisi inquantum voluit constitutio instituẽtis,& sic in dubio debet præsumi ignorãtia: vt l. super seruis. qui mili.non pos. lib.12.C.& vide decisio. 37. suprà de præbend. & vide infrà decisi.5.de pœn.

ADDITIO.

a *Vbi aliquis permutauit. Adde glo in verb. residentia.tit.de collat.in pragma.sanct.*

SVMMARIVM.

1 *Minor valor vnius ex beneficiis permutatis non arguit suspitionem fraudis.*

DECISIO II. aliàs 129.

1 NOta, † quòd non vitiatur permutatio, nec præsumitur fraudulosa,posito quòd vnum beneficium sit minoris valoris quàm aliud: quia minoritas beneficij non inducit fraudem, nisi aliud appareat.arg.l.dolus.C.de rescinden.vend. & not.Ioan.Mona.in c.vnic.de rer.permuta.lib. 6.& ibi Ioan.And in nouel.& vide super collect. in c.quæsitum.de rer.permu.& vide deci.2.suprà de præsumpt.

SVMMARIA.

1 *Beneficium vnitum non potest permutari.*
2 *Vnionis effectus non tollitur per prouisionem Papæ subsequentem,nisi de vnione fiat mentio.*

DECISIO III. aliàs 160.

1 NOta, † quòd beneficium vnitum non potest permutari per eum qui tenet beneficiũ antequàm vnio sortiatur effectum: vt not. Ioan. And.in Specu.titu.de præben.in princ.vbi etiam
2 ipse dicit, quòd † effectus vnionis non tollitur per prouisionem Papæ subsequentem, nisi de vnione fiat mentio: quia aliàs sequeretur quòd vnio posset esse inutilis per frequentes & plures permutationes, seu prouisiones, quod esset absurdũ: cùm vnio legitimè facta respiciat causam necessariam,quam non est verisimile quòd Papa voluerit tollere, nisi expressè agatur: ideò dicitur quod vsusfructus de facili consolidatur cum proprietate, ad hoc quòd proprietas non sit inutilis.argu.l.si vsusfruct.ff.de vsufruc.quam alleg. Ioan. And. Et de materia vnionis vide suprà de reb.eccle.non alienand.per totum & dec.1.suprà de conceſſ.præbend.

SVMMARIA.

1 *Resignatio ex causa permutationis facta in curia,nõ inducit resеruationem, si permutatio non sortiatur effectum.*
2 *Permutatio beneficij si non sortiatur effectum, & permutantes moriantur,beneficia extra curiam dicuntur vacare.*
3 *Beneficia si causa permutationis resignata in curia fuerint: & vnus volentium permutare moriatur:si confertur beneficium mortui, & in persona superuiuentis perficitur permutatio, bulla per cãcellariam expeditur.*

DECISIO IIII. aliàs 293.

1 NOta, † quòd vbi beneficia sunt resignata in curia causa permutationis, nisi sequatur permutatio, non videntur vacare in curia:quia resignatio est facta sub modò, qui nisi sequatur, non videtur resignatio facta:vt no per Inno.in c. inter cætera de præben. in princ.& quod ibi no. in glo.2. ad quod l.licèt. in prin.ff. de iure dot.& quia est in lege tacita conditio: quia non conferuntur,nisi permutare volentibus:vt c.vn.de rerum.permu lib.6.& sic si non sequatur conditio tacita, quæ à lege intelligitur, non videtur beneficium vacare: vt not. in l. si quis accepio ff. de condi.ob cau.totantum quòd videtur not Ioan.
2 And.in nouel.in alle.c.vni.quòd in casu,† in quo non sequeretur permutatio beneficij,extrà curiã videtur vacare, si moriantur permutantes extrà curiã: quia per modũ reuolutionis beneficia videntur ad permutare volentes reuerti: vt dicitur in simili de verbo adiectiuo.ff de in diem adiect.
3 l.2. cum ibi not. vbi † autem beneficia sunt resignata in curia causa permutationis, & vnus volentiũ permutare moritur nõ facta permutatione, superuiuenti confertur beneficium mortui, & in persona superuiuentis perficitur permutatio,& bulla per cancellariam expeditur: vt andiui.arg.l.iure.ff.de cond. & demon. licèt contra istam opinionem sit l.legatum.C. de cõdi. insert. Sed dic quòd d.l.legatum.loquitur in conditione expressa:secùs autem est in modò,sub quo videtur fieri resignatio causa permutationis: vt in alleg.c. inter cætera. per Innoc. & quòd aliud sit ibi in modò quàm in conditione, vt no.in l.in testamento.ff. de condit. & demon. & est text.in l. si pecunia.de leg.1.Item aliud est in legato,in quo loquitur d.l.legatũ. alle. aliud in isto casu,in quo ille qui resignauit, tractat de damno vitando:indemnis debet seruari, si per eum non stetit, quò minùs permutatio suum sortiatur effectum,vide suprà de renun.dec.2.& 10.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium non videtur vacare ex quo alteri permutantium est collatum.*

DECISIO V. aliàs 340.

1 NOta,† quòd ex quo de facto non vacat beneficium, quia est collatū alteri permutanium, non videtur vacare, secundùm Lateranen. concilio: vt no. in c. cùm nostris. in princ. de concess. præb. per Inno. ad quod c. post electionē. eo. tit. Quia posito quòd sit dare casum, in quo propter peccatum, seu defectum deuoluatur electio ad alium: vt c. quanquam. de elect. lib. 6. & c. cum in cunctis. eo. tit. illud habet locum in electione, in qua non tribuitur immediatè ius secùs in collatione simplicis beneficij, quia facta immediatè sortitur effectum plenū de facto, intàrum quòd tenens beneficiū ex tali conditione, licèt ius non habeat: tamen donec priuetur, iustè possidet. d. c. cùm nostris. & sic non currit tempus collatori, nisi à tempora veræ scientiæ, vel veræ vacationis: vt no. per Hosti. in c. ex parte. de concess. præb.

SVMMARIVM.

1 *Permutare vltima die anni non potest nō promotus.*

DECISIO VI. aliàs 355.

1 NOta,† quòd non promotus vltima die anni, de quo in cap. licet canon. & c. commissa. de electio. lib. 6. non potest permutare. in quo ego contrà, per glo. 1. de rer. permu. in cle. sed non fui exauditus. vide suprà deci. 38. in ti. de præb.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia per resignationem ex causa permutationis, verè vacant.*

DECISIO VII. aliàs 399.

1 NOta, † quòd beneficia ex causa permuta-
a tionis resignata a vacāt in veritate ita quòd post vacationē huiusmodi debet sequi vera collatio, & institutio: vt legitur & notatur in ca. 1. de rer. permu. lib. 6. licèt ibi Ioan. Mona. videatur dixisse contrarium: cuius opinio reprobatur. pro quo etiam facit clem. vn. eod. tit.

Additio.

a *Vacant. Adde Fede. de Sen. in tractat. permu. in 11. parte, versi. quaro.*

SVMMARIVM.

1 *Permutans non agit interdicto, vnde vi, nec ex canone reintegranda.*

DECISIO VIII. aliàs 401.

1 NOta, † quòd permutanti non competit interdictum vnde vi: nec condictio ex canone reintegranda, obstante sibi renuntiatione voluntaria, per quam amisit possessionem iuxta notata per Inno in c. super hoc. de renuntia. & c. accepta. de resti. spolia.

SVMMARIVM.

1 *Permutans beneficiū pro pluribus, si vnum euincatur tanquam reseruatum: potest habere regressum ad primū suum beneficiū: sed opus erit noua collatione.*

DECISIO IX. aliàs 402.

1 NOta,† quòd si quis permutauit vnum bene-
a ficium pro pluribus, a quod potest, iuxta not. per Inno. in c. venerabilis. de exceptio. & de rer. permu. c. vni. lib. 6. si vnum euincatur tanquā reseruatum, & aliud dimittere voluit, potest petere & habere regressum ad suum primum beneficium, authoritate tamen superioris: & est opus noua collatione. argu. in ratione in c. si beneficia. de præb. lib. 6. & in c. inter cetera. eo. titu. & c. vniuersorum. de. rer. permuta.

Additio.

a *Quod potest. Hoc intellige quando illa plura beneficia possunt simul sine dispensatione teneri: aliàs secus: vt no. Ioan. And. in c. cùm venerabilis. de excep. col. 3. versi. Nota quòd vna.*

SVMMARIVM.

1 *Impetrās beneficium per resignationē, permutationem, vel obitum, non tenetur plenè probare titulum prædecessoris: sed eius reputationem & possessionem.*

DECISIO X. aliàs 404.

1 NOta † agenti & petenti beneficium ex causa permutationis, sufficit probare permutantem sic habitum & reputatum, vt talis &c. & in possessione pacifica illius beneficij permutati, etiam si titulus istius permutantis impugnatur: cui impugnanti incumbit probatio non obstante clausula in fine literarum permutationis apposita: quia de iure communi censetur subintellecta: vt leg. & not. de excep. c. cùm venerabilis. de rer. permu. c. licèt. lib. 6. & ideò ex superabundanti, & ad maiorem cautelam & expressionem ponitur: & sic impetrans beneficium vacans per obitum non tenetur probare plenè de titulo sui prædecessoris decedentis: ita nec impetrans per resignationem. argu. not. per Innoc. & Hostien. de præsumpt. cap. illud. de eo. qui furt. ordin. re. c. innotuit.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio per procuratorem laicum facta, valet.*

DECISIO XI. aliàs 418.

1 NOta, † vtrùm permutatio a facta per pro-
a curatorem laicum teneat? Quidam dicebant quòd sic, per cap. non indiscretè. de procu. libr. 6. & pro hoc inducebatur quod Paul. reuer in cle. cùm ei quem. de concess. præb. quòd acceptatio facta per procuratorem laicum tenet: & pro hoc, quia nihil expediendum cum tali procuratore laico in negotio permutationis concernit fundamentum spiritualium iuriū in persona ipsius, sed solius domini: & magis: est nudus minister

nisset vel nuntius. pro hoc facit ff.ad Trebel.qui ita.§.i.qui in hac ratione concordat cum l.si mulier.§.ex esse.de iure do.quidam alij dicebant cõtrà,per c.decetnimus.de iudi.

ADDITIO.

a *Nota vtrum permutatio. Adde decis.8.in fin.suprà de procuratoribus.*

SVMMARIVM.

1 *Permutatio facta sub conditione, si placet patrono, an valeat?*

DECISIO. XII. aliàs 579.

1 QVidam † renuntiauit ex causa permutationis sub conditione,si patrono suo placeret: quæritur vtrùm si patrono suo displiceat, nihilominùs valeat renuntiatio? Videtur quòd sic: quia illa conditio videretur non posse adiici, & esse de iure reprobata: cùm debeat renuntiatio esse pura.ar.no.in c.ex parte.de of.dele.super verbo,omnes. & sic conditio inutilis videtur reiiciẽda valente renuntiatione.ar.nor.in l.per seruum. ff.de vsu & habit. credo tamen contrarium, per not.per Ioan. And. in c.io electionibus. de elect, lib.6.super verbo,electio,in nouel.

SVMMARIA.

1 *Permutatio de beneficio quod quis se obtulit dimissurum,si aliud virtute expectatiua assequatur tacita tali oblatione facta,est surreptitia.*
2 *Surrogatum loco alterius,vice illius fungitur.*

DECISIO XIII. aliàs 581.

PApa reseruauit beneficia vacantia per assecutionem alterius beneficij authoritate apo
1 stolica obtenti:Hoc † supposito aliquis impetrauit à Papa gratiam expectatiuam ad collationem talis episcopi, & obtulit dimissurum se beneficiũ, quod tempore impetrationis bnius obtinebat, cum virtute dictæ gratiæ foret aliquod beneficiũ pacificè assecutus, infrà terminũ antequàm virtute illius gratiæ aliquod beneficiũ fuisset assecutus,vult permutare illud beneficiũ, quod obtinet,& se obtulit dimissurum,quæritur an possit illud permutare,vel coram ordinario,vel eoram Papa tacito de præmissa oblatione & dimissione facienda post assecutionem? Quidã dicunt quòd potest illud permutare, etiam de hoc non facta mentione: quia habet ius in beneficio: ergo per renuntiationem factam ex causa permutationis vacabit, & poterit alteri conferri:sed eo permutato in virtute gratiæ suæ non poterit assequi aliquod aliud beneficium:quia non posset implere quod obtulit Papæ.l.se dimissurum beneficium, quod tunc tenebat: quia ex quo illud permutauit non poterit illud vlterius dimittere: nec Papa illud conferre, quasi inter ipsum & Papã fuerit quasi quædam cõuentio innouata,do tibi seu facio gratiam vt dimittas: & ideò eùm nõ posset iste conuentionem implere ex parte sui, nec poterit gaudere gratia Papæ: præsertim ex quo per eum factum est,quò minùs posset implere, maximè etiam,quia si posset gaudere gratia sua, posset illudere Papam,qui voluit de illo quod se obtulerat dimissurum,liberè disponere Item etiam posset ille pluralis esse in beneficiis contra intẽtionem Papæ, qui noluit illum pluralem esse:& ideò voluit quòd priùs obtentũ dimittere teneretur: quod post permutationem de illo beneficio factam ampliùs facere nõ potest:& aliud obtentũ ex causa permutationis quod Papa non afficit, nec suæ dispositioni reseruatũ retinere poterit: cum obtinendo virtute gratiæ suæ si aliàs cum eo esset compatibile:& sic illuso Papa obtineret plura beneficia contra eius volũtatem. Alij dicunt, quòd valebit permutatio sed obtentum ex causa permutationis quod ex loco alterius surrogatum, dimittere tenebitur: sicut illud tenebatur: & de eo Papa virtute reseruationis di-
2 sponere poterit:quia † quod surrogatur loco alterius,vice illius fungitur:vt l.si donare.ff. de dona.inter vir.& vxor.& arg.l.eum qui.§ si iniuriatum.ff.si quis cau. Alij dicũt quòd non valet permutatio in effectu:quia licèt teneat de præsenti, resoluetur tamen in euentum,quãdo virtute dictæ gratiæ impetrãs iste aliquod beneficium assequatur: quia tunc purificabitur conditio prædictæ oblationis factæ de dimittendo, & reseruationis Papæ factæ de eodem beneficio dimittendo in euentum illum, & sic retrotractione facta apparebit retro illud beneficium fuisse reseruatum,quasi subiacuisset reseruationi:ergo consequenter ipsum non potuisse hoc tacito Papæ liberè permutasse.ar. authẽ.tes quæ.C. commu.de leg.& ar.l.potior.§.qui sub condiõne.ff.qui potio.in pigno.habea.maximè attenta clausula,volumus autem &c. quam Papa cõmuniter apponit in literis permutationis: per quam apparet, quòd non vult maius ius quæri ei cũ quo fit permutatio,quàm competeret permutanti Nec ob. si dicas talem retrotractionẽ non posse fieri post quàm per permutationem fuit alteri interim ius quæsitum. argu.de rescrip.c. quamuis.& c.si pro te.lib.6.quia ibi,scilicèt in c.quamuis.non est aliqua ratio fienda retrotractionis in præiudicium eius,cui fuerat interim ius quæsitum,quia ille cui fuit ius quæsitũ, illud obtinuit authoritate eius, sub cuius dispositione erat ius distribuere: & in c.si pro te.etiam fuit quæsitum ius alteri pendente cõditione,vel euẽtu eius, authoritate eius qui poterat primam concessionem conditionalẽ renouare: vt not.in d.c.super verbo,si ad id:hic secùs:quia ipse permutans non poterat reuocare oblationem,quam de dimittendo Papæ fecerat, nec Papa expediendo permutationẽ de hoc fuit certificatus: & sic expeditio permutationis fuit surreptitia,seu nunc retrò apparet fuisse.

SVMMARIVM.

1 *Expectans qui habet dimittere beneficiũ quod possidet,si gratia habeat effectũ nõ potest illud permutare.*

DECISIO XIIII. aliàs 611.

1 DIc,† quòd si Papa facit gratiam alicui de beneficio sub expectatione,dicẽdo in gratia,

tia, cùm adeptus fuerit, habeat dimittere tale beneficium, quod nunc possidet, quòd non potest permutare talis expectans: cùm tale beneficium dicatur reseruatum virtute dictæ gratiæ. & ita etiam tenet, & seruat Vicecancellarius domini nostri Papæ. super hoc etiam dicitur emanasse extrauagans domini Papæ benedicti 13.

SVMMARIVM.

1 *Permutantes tenentur in impetratione exprimere alia beneficia quæ possident.*

DECISIO XV. aliàs 722.

1 NOta † quòd si aliquis permutantium taceat in permutatione aliud beneficium, seu beneficia, quæ habet, præterquàm illud quod vult permutare, quòd talis permutatio est surreptitia. hoc verum si fiat in manu alicuius non ordinarij. & ita tenet Rota.

EPITOME.

Resignantes beneficia ex causa permutationis ante secutam, seu perfectam permutationem per ordinarium, an perdant ipsorum possessionem h. d. Vel sic. Per resignationem factam ex causa permutationis ante collationem subsecutam, inducitur vera vocatio possessionis & proprietatis beneficiorum resignatorum.

SVMMARIA.

1 *Beneficia permutanda nō veniunt sub potestate expectantium.*
2 *Spoliato an obstet renuntiatio petenti restitutionē?*
3 *Resignatio quæ fit ex causa permutationis, implicitam habet & tacitam conditionem.*
4 *Possessio faciliùs perditur, quam proprietas.*
5 *Permutatio est de numero contractuum innominatorum.*
6 *Resignantes ex causa permutationis, an opus habent noua collatione, si non sequatur permutatio?*
7 *Iudex illi pro quo tulit sententiam, potest dare licentiam propria authoritate rem recipiendi sibi adiudicatam.*
8 *Renuntiatio permutantium facta in fraudem expectantium, ipsis expectantibus non nocebit.*

DECISIO. XVI. aliàs 863.

SI A. & B. ex causa permutationis inuicem faciendæ resignauerunt sua beneficia in manibus ordinarij: quidā verò C. expectans apostolicus post præmissam resignationem antequā per ordinarium esset expedita permutatio, id est antequàm beneficium vnius permutantiū inuicem alteri contulisset, acceptauit beneficiū ipsius A. & sibi fecit de ipso prouideri, & in possessionem induci prætendens quòd dictus A. tempore resignationis erat senex, & infirmus: & quòd in fraudem expectantium illam fuerat machinatus. & eadem die expectans apostolicus acceptauit, & sibi fecit prouideri, & in possessionem induci: ordinarius perficit dictam permutationem, videlicèt beneficium ipsius A. conferendo ipsi B. & econuerso: modò dictus B. vidēs quod dictus apostolicus fecerat se induci in possessionem beneficij quod fuerat ipsius A. & nunc ipsi B. fuerat collatum ex causa permutationis: in crastinum ipsum apostolicum expectantem spoliauit, & omnia ista facta fuerunt adhuc ipso A. viuente. Posteà verò post septem vel octo menses dictus A. ex sua infirmitate decessit: & post prædicta dictus expectans apostolicus sic spoliatus renuntiauit iuri & possessioni & petitioni restitutionis mediante iuramēto: sed non obstante renuntiatione prædicta, dictus expectās apostolicus contra dictum B. petebat se restitui in possessionem dicti beneficij, quo fuerat spoliatus: opponebat sibi per ipsum B. quòd non potuerit acceptasse, nec possedisse prædictum beneficium quod non vacauerat nisi per resignationē per ipsum A. factam ex causa permutationis cum ipso B. faciendæ. & † beneficia permutanda non veniunt sub
1 potestate expectantium: vt c. 1. de rer. permu. lib. 6. Item opponebatur sibi de renuntiatione prædicta. Dictus verò expectans dictam permutationem, seu renuntiationem eius prætextu factam asserebat fraudulentam, & machinatam in fraudem expectantium: & ideò ipsum nihilominùs potuisse acceptare, & sibi facere prouideri: & per illam fuisse veram vacationem inductam in præiudicium resignantium, & fauorem expectantis. Vlterius etiam dicebat quòd possessio sua, etsi respectu ipsius A. possit vitiosa reputari: tamen respectu ipsius B. qui ipsum spoliare non debuit, nisi eo priùs vocato, & audito, poterat canonica reputari, & erat ei restituenda. Nec ob-
2 stat sibi renuntiatio: quia † illam fecerat post spoliationem prædictam: & ideò sibi non præiudicabat quò minus esset restituendus. arg. c. solitæ. de resti. spol. quæritur quid iuris? Super hoc facto insurgebat vnum dubium: quia acceptatio, prouisio & in possessionem inductio apostolici, & collatio facta per ordinarium de beneficiis permutatis inuicem ipsis A. & B. permutantibus factæ fuerant eodem die: & non apparebat quæ primò factæ deberent præsumi: sed super hoc nō fuit multum inquisitum. Item oriebatur aliud dubium, nunquid prædicta beneficia resignata ex causa permutationis ante secutam, seu perfectā permutationem per ordinarium, censeantur vacare etiam quò ad possessionem? hoc est dictum, nunquid resignantes beneficia ex causa permutationis in manibus superioris perdant ipsorum possessionem antequàm superior perficiat permutationem beneficiorum, beneficium vnius permutantium alteri conferendo, & econtrà. Et super hoc puncto dicebant quidam quòd non perdāt, donec secuta sit collatio per superiorem ipsis permutantibus: imò nec antè sit inducta va-
3 catio, quia † resignatio quæ fit ex causa permutationis, implicitam habet & tacitam conditionem, scilicèt, si permutatio subsequatur, seu per alia verba loquendo fit sub conditione ob causam, scilicèt, si & vbi resignans beneficium alterius assequatur. arg. no. per Inn. & Hosti. de præb. c. inter cætera. in prin. Et quia ad essentiam permutationis nō erat necessaria perditio possessionis, donec perficiatur. Alij verò, & quibus maior pars assentiebant, & dicebant, quòd imò per talem resignationem inducebatur vera vacatio & possessionis & proprietatis, & nisi præcederet vacatio, non esset possibile quod fuerit per supe

superiorem inuicem permutantibus aliqua collatio, cùm collatio habeat fieri de beneficio vacante, & quòd resignatio erat pura, simplex, & non conditionalis, licèt posteà si non sequatur permutatio, superior ex officio debeat eis restituere. Et in quæstione videatur fuisse gloss. in d. c. inter cætera. super verbo, debeat. Alii verò dicebant quòd per talem resignationem perdatur proprietas non autem possessio. Et est ratio: quia perditio proprietatis, seu vocatio quoad proprietatẽ est necessaria. quia nisi priùs vacauerit quoad proprietatem, non posset sequi collatio hincinde fienda de beneficiis resignatis: cùm beneficia resignata antequam vacent, non possint cõferri, vt in c. 1. de concess. præben. sed perditio possessionis non fuit necessaria: quia etiam beneficium per aliquem possessum dummodo quoad proprietatem vacet, potest bene conferri. sic in c. licèt episcopus. de præben. lib. 6. & iuxta notat. per Innocen. de concess. præbend. capit. cum nostris. super verbo, irritum. Et ideò cùm intentio renuntiantis sit renuntiare ob causam, scilicèt, vt obtineat collationem alterius beneficii, nec velit aliquid perdere, nisi in euentum istius causæ: ideò non plus perdat, quàm sit necessarium pro expeditione, & impletione illius causæ. Cũ ergo perditio possessionis non sit necessaria, donec secuta sit collatio, vt probatum est, ergo antè non perdit. ad hoc facit iurium concordia. ff. de acquir. possess. l. si me in vacuam. quæ ita concordat cum l. eod. titulo. §. si furioso. quod meo. tunc autem bene perdet quilibet possessionem, cùm erit secuta collatio hincinde beneficiorum resignatorum: quia tunc ad executionem est necessaria perditio possessionis: nam aliàs non posset fieri hincinde in possessionem inductio, nisi priùs possessio beneficiorum vacaret. argumen. d. ca. licèt episcopus. Sed tenentes præcedentem proximam opinionem, scilicèt, quòd omnes vacent per resignationem etiam ante collationem hincinde secutam, dicunt quòd si perditur per talem resignationem proprietas, multò fortiùs
4 possessio, quia † faciliùs perditur possessio, quàm proprieta. l. si quis vi. §. differentia. ff. de acquirẽda possessione. Item quia resignatio debet esse pura, & libera, & simplex, cùm tota permutatio dependeat potiùs & esse debeat à voluntate, & in potestate superioris, in cuius manibus resignare debet, quàm ex partium volũtate, & potestate, vt no. Io. Mon. de rerum permu. ca. 1. ad quod facit de offic. deleg. capi. ex parte. 2. ibi cùm dicit, omninò, Nec obstat quòd sit ob causam: quia ex hoc non sequitur quin inducatur vera, & pura vacatio quoad omnia: nec quin totum perdat, & proprietatem & possessionem, licèt si causa non sequatur, possit agere vt causa impleatur, vel quod dimisit, sibi restituatur, sicut dicitur
5 in contractibus innominatis, de † quorũ numero est permutatio, vt per totum titulũ. ff. de præscript. verb. & de condit. ob causam. nam datus ob causam bene transfert proprietatẽ & dominium, & istud quò ad se perdet, licèt causa non secuta possit agere ad eius implementum, vel datum repetere. Et secundùm istam opin. infertur vna conclusio, de qua solet dubitari, & consue-
6 uit, scilicèt, quòd † sola renuntiatione facta ex permutationis causa, non tamen secuta permutatione, quilibet possit non redire authoritate propria ad beneficium quod dimisit: imò sit opus noua collatione, quia si per resignationem fuit inducta vera vacatio, igitur permutatione impedita opus erit noua collatione, cùm ipso iure dominium, seu ius in beneficio non transferatur: sed est necessaria canonica institutio, in qua est necessaria ordinarii, seu superioris authoritas. de renun. ca. 1. libr. 6. Et ista opinio est tutior, & securior, vt quilibet obtineat nouã collationem, & authoritate superioris reuertatur. argumen. de instit. cap. ex frequentibus. de præben. c. cum qui. libro 6. licèt quidam satis coloratè dicant quòd non sit opus noua collatione, dicentes, quòd licèt resignatio fuerit pura, tamen restitutio eius conditionalis erat, seu resoluenda erat sub conditione, scilicèt, si permutatio non sequatur: & ideò illa conditione purificata fit resolutio ipso iure: nec est opus noua collatione. argu. in simili de pacto adiectionis in diem. cùm venditio purè concipiatur, sed resoluẽda est purè sub conditione, si resolutio concipiatur per verba in esse directa, putà res sit inempta. argu. extra. de pign. cap. illo vos. & ff. de in diem adie. l. 2. C. de pact. inter empt. & vendi. l. cum te. quæ iura concord. cum l. commissoriæ. eodem titu. & sic non solùm absque collatione noua quilibet reassumet ius pristinum in suo beneficio, sed etiam poterit propria authoritate ad illius possessionem redire. Ad hoc facit optimè de præbend. cap. si beneficia. lib. 6. cum ibi not. per Archid. & etiam probatur: quia quilibet potest rem propriam, si illam vacantem inueniat, propria authoritate recipere, vt no. C. vnde vi. l. cùm quæreb atur. ad hoc bene facit etiam quod not. Innocẽ. extra. de arbit. ex parte. in fi. col. 1. imò etiam plus dicitur, quòd in permutatione non sit necessaria aliqua collatio noua ipsis permutantibus de permutandis beneficiis faciendis: imò statim sicut ex causa permutationis beneficia resignarẽtur, & habent animum permutandi, si superior illam admittat, absque alia collatione transferũt ea inuicem in alterutrũ iura beneficiorum, & statim eoipso permutatio est perfecta. & ita no. Inno. de præb. c. inter cætera. & Io. Mo. de rer. permu. c. 1. li. 6. & sic etiã dicendũ videretur quòd sicut sine noua collatione à superiore ipso iure permutatione admissa permutãtes ius habent in beneficiis permutatis, sic dicendũ videtur quòd si superior illã nõ admittat, seu permutatio aliàs impediretur quilibet absque noua collatiõe suũ ius pristinum in beneficio retinebit. Sed licèt ista cõclusio de qua proximè dictũ est, sit vera: si supponitur alia cõclusio Inno. de qua suprà dixi, videlicèt quòd resignatio sit cõditionalis, tamẽ de facto nõ seruatur, imò quotidiè permutãtes purè & simpliciter resignant beneficia ex causa permutationis, & si superior illam admittit, & velit permutationẽ expedire, & perficere, confert nouiter hincinde beneficium vnius alteri, si verò non admittat, vel ex causa admissa resignatio nõ perficiatur: permutatio dat vnicuique licentiã ad suum beneficiũ redeũdi absque datione alterius

executoris super reductiooe in possessionem
pristinam faciendam: & non facit aliam collatio
nem: sed ista licentia habetur pro collatione no-
ua, si qua ibi sit necessaria, & quilibet ibi sit quasi
executor ad rem suam. Ad hoc bene facit quod
not. Inno. de conces. præb. c. cum nostris. circa fi.
7 gloss. magnæ. vbi † potest iudex illi pro quo tulit
sententiam, dare licentiam propria authoritate
rem recipiendi sibi adiudicatam. ad hoc etiam fa
cit. ff. de legatis 2. l. Titia com testamento §. Lu-
cios. cum ibi notatis. & C. de pigno. l. creditores.
facilius enim absque noua recollatione resumit
quis ius in beoeficio quod primitùs habuerat,
quàm oouiter acquirit. argumen. extra. de const.
c. cùm accessissent. cum iuribus ibi allegat. in vl-
ti. gloss. & argu. de liber. & posthum. l. filio quem
pater. sic etiam in testamento: quia faciliùs reas-
sumit vires suas pristinas, quàm nouas acquirit.
argu. ff. de seruit. l. qui liberis. §. testa. Inst. qoi. mo.
testa. infirment. §. testamentum. cõtrà, quæ ita cõ
cordant com l. diuus. eod. titu. ad hoc etiam facit
concor. leg. C. de posthu. hære. institu. l. 2. quæ ita
concord. cum l. posthumus. & l. filio. ff. de iniusto.
rupt. & irrito testa. ad quod iuuant & adminicu-
laotur reliqua pristina iura. argumen. ff. de quæ-
stio. l. vnius. §. seruus. Redeo ad primum punctũ:
nunquid ille expectans sit restituendus? Dictum
fuit quòd sic, nisi sibi obstaret renuntiatio: quia
etiam pendente negotio permutationis, quam
tempore huiusmodi ipse prætendit factã in frau
dem potuit acquirere, & acquisiuit coloratam
possessioeem, imò & verum ius, si hoc verũ fuit
quòd permutatio fieret fraudulenter, secundùm
communem opinionem, quæ seruatur ab illis,
qoi dicunt quòd reseruatio facta fraudulenter
permutationis causa, si fiat in fraudem expectan
tium non noceat expectantibus, sed noceat resi-
goantibus, & sic vacant beoeficia per talem resi-
goationem, & possunt acceptari per acceptans.
argumen. de renuntiatio. capitul. 2. libro 6. Non
obstat decret. 1. de rerum permutatio. lib. 6. quia
ibi io permutatione non fraudulenta. si ergo ha
bet possessionem coloratam, argo erit restituen
dus. argument. not. in capitu. licèt. per Archidia.
de præbend. libro 6. & per Ionocen. io capitu. in.
8 literis. de restitutio. spoliatorum. Quod † tameo
dixi renuntiationem permutantium factam in
fraudem non nocere expectantibos, quominùs
acceptare possint beneficia sic renuntiata: intelli
go verum, si renuntiatio fiat extra curiam, secùs
si in curia propter reseruationem: quia talia be-
neficia non cadunt sub gratia generali expectã-
tium, vt capitul. 2. de præben. libro 6. tamen be-
oe dictum fuit, quòd renuntiatio licèt sit facta
post spoliationem. sibi noceat, ex qoo renuntia-
uit petitioni restitutionis, & cum iuramento. ar-
gomen. nota. per Innoceotium in capitulo super
eo. de renuntiatio. & præsertim quòd ius suum
multum erat dubium, & ideò talis reouotiatio fa
ciliùs debet sibi nocere, quàm si certum esset. Nõ
obstat d. c. solicitè. de restitutio. spoliato. quia lo-
quitur io renuntiatione solùm possessionis: secùs
hic, quia renuntiauit etiam petitioni restitutio-
nis. Item hic io habeote ius dubium, ibi in habẽ-
te ius certum.

De Solutionibus.

SVMMARIA.

1 *Clericus obligans se simpliciter, non obligat fructus beneficiorum suorum, nisi in vtilitatem ecclesiæ versum sit debitum.*
2 *Fructus beneficij debitoris pro debito sequestrari possunt.*
3 *Clericus habens administrationem potest fructus beneficiorum obligare.*
4 *Clerici simplicis fructus etiam post mortem possunt creditoribus applicari.*

DECISIO I. *aliàs* 331.

1 NOta, † quòd clericus obligans se sim-
plicitet, non obligat fructus benefi-
ciorum suorum adhoc, quòd ratione
obligationis fructus debeant credito
ribus applicari, nisi in vtilitatem ecclesiæ debitũ
esset conuersum, vt no. Archid. io c. statutom. su-
per verbo, proprio. de rescrip. lib. 6. & Inoocẽ. &
Hosti. in c. peruenit. de fideius. licèt aliquãdo au-
2 ditor cameræ teneat contrà: qoia † pro debito
fructus beneficiati debitoris sequestrantur. nota.
per Host. in c. præterea. in fi. de cen. vel dic quòd
3 aut † est clericus habens administrationem, &
tunc fructus beneficiorum potest obligare, cùm
a tamen sit vsufructuarius.[a] argu. no. per Hostien.
4 in c. fi. de pecu. cleri. vbi si esset † simplex clericus
etiam post mortẽ suam fructus creditoribus pos
sunt applicari: quia illi semper æquiparantur v-
sufructuario. argo. no. in c. præsenti. de offi. ordin.
lib. 6. & ista possunt habere locum in clericis se-
cularibus quid in religiosis, fortè esset aliod per
c. monasteriorom. de rebus eccle. non alienaod.
io clemeon. & in talibus religiosis possuot gloss.
Inno. & Hosti. intelligi, & glo. Archi.

ADDITIO.

a *Cùm tamen sit vsusfructuarius. Adde glo. in §. item quòd ecclesia: in verb. acquisitos. titul. de annatis in pragmat. sanct.*

De Donationibus.

SVMMARIA.

1 *Pater potest dare licentiam filio suo disponendi in pios vsus.*
2 *Rigor iuris non seruatur, quando fit dispositio circa pias causas: secus si circa prophanas.*

DECISIO I. *aliàs* 249.

1 NOt. † quòd pater[a] potest dare licentiã
a filio io potestate cõstituto disponen-
di de aliquibus bonis distribuẽdis in
pios vsus: & valebit talis dispositio. ar
gu. c. licèt. in fi. de sepul. lib. 6. cũ ibi no. per Archi.
& habebit effectũ ista dispositio doostioois cau-
sa mortis. licèt de iure ciuili videatur cõtra, per l.
Tãis. cũ ibi oot. de dona. cau. mot. & l. filiusfamil.
§. fin.

§.fi.ff.de douat.& maximè si pater concedit filiæ dutem habenti: quia cùm sit proprium patrimonium mulieris, videretur magis sibi cōcedi dispu-
2 sitio,quàm si nihil haberet.Item † rigor iuris nō seruatur,quando fit dispositio circa pias causas secúdùm quod seruaretur si foret circa prophanas:vt c.cùm esses.& ca.relatum.de testamentis.

De testamentis.

EPITOME.

Legatarius an possit continuare processum inchoatū per testatorē.

SVMMARIA.

1 *Instantia causa in legatarium an transeat.*
2 *Procuratio litis de persona in personam non transfertur,nisi in heredibus & vniuersalibus successoribus,vel in dominos,vel à filio in patrem.*

DECISIO I. aliàs 551.

1 NOta an † possit legatarius continuare processum incohoatū per testatorē,vel oporteret eum de nouo incipere processum,si primum cōtinuauerit, valeat processus: hoc est,an processus inchoatus directa competen. testatori possit cōtinuari processus:imò sit opus omnia de nouo iterari.arg.no.per gl.ff.de proc.l.quæ omnia.in ar-
2 gu.gl.per huc † ꝙ non transferretur procuratio litis de persona ad personā,nisi in hæredibus,vel vniuersalibus successoribus,vel in dominos,qui per procuratores agunt,vel à filio in patrem, vt not.per Inno.de iudic.quia V.& ibi allegat iura, ad quod agens directa,alio modo agit quā agēs vtili,& aliud medium concludendi in vtili quàm in directa.cum ergo tali negotio non competat nisi vtilis actio ex legato nominis,igitur, &c. & hoc satis potest induci per no.per Cynum.C.de actio.& oblig.l.1.in 6.q.

SVMMARIVM.

1 *Verbum statim,reuertitur ad terminum iuris.*

DECISIO II. aliàs 652.

SI aliquis testator ordinauit in suo testamento aliquam capellaniam,& dotauit,& approbata fuit per ordinarium,qui voluit illa vice quòd post eius mortem ille cui dimisit iuspatronatus, statim præsentaret ad illam clericum idoneum: posteà verò quando vacaret aliis vicibus ad dictam capellaniam præsentaret infra terminū iuris personam sufficientem:iuxta quod quæritur si dictus patronus erit priuatus iure præsentandi illa vice,si statim non præsentet,post mortem testatoris, vel referetur ad terminum iuris? Tenet Rota quòd prædicto casu sufficit quòd infra terminum dictum iuris præsentet,& cum hoc debet intelligi seu reduci voluntas dicti testatoris
1 non obstante dicto verbo,statim.Item † sic debet intelligi seu interpretari ad excitandum dictum terminū iuris solùm:secùs autem esset si dictus testator apposuisset infra mensem,vel aliquos dies post verbū,statim:de cuius materia no.in c. quia propter.super verbo,mox.extra.de electio.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficiorum habentis licentiam testandi, an transmittantur in successorem, vel executorem testamenti.*

DECISIO III. aliàs 560.

1 VTrùm † fructus beneficiorum percepti per Cardinalem in vita,vel quemcunque beneficiatum habentem licentiam testandi de bonis ecclesiarum transmittantur in successorem in beneficio, vel pertineant ad executorem testamenti: de hoc no.in c.presenti.de offic.ordinar.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum in quo ordinatur beneficium sacerdotale,& testator disponit quòd talis 14.annorum illud habeat etiam antequam sit sacerdos,valet.*

DECISIO IIII. aliàs 662.

1 ET est sciendum,† quòd si aliquis testatur ordinet in suo testamento beneficium sacerdotale,& dicat,volo quòd talis 14. annorum,vel minor ætatis habeat beneficium meum, & interim quòd possit esse sacerdotalis ordinatio testamenti,tenet,& valet.& ita tenet Rota.

SVMMARIVM.

1 *Inuentarium curatoris quod se refert ad inuentariū factum per illum,qui fuit tutor,valet.*

DECISIO V. aliàs 887.

1 VTrùm † inuentarium factum per curatorem datum adulto,quòd se refert ad inuētarium tutorum sit sufficiens,putà,dixit curator, inuentarium facio: & inueni in illis bonis illa bona,quæ sunt descripta in inuentario, quod fecit talis,qui fuerat tutor illius adulti, cū esset pupillus. Quæritur nunquid illud inuentarium sit bonum,vel an sit necesse singula enumerare. Quidam dicebant quòd esset necessaria singularum rerum expressio, propter earum rerum medio tempore mutationem, augmentationem fortè, vel diminutionem. Alii verò nō reputabant necesse res exprimere:imò talis expressio esset sufficiens:quia refert se ad certum.arg.l.in summa. ff.de re iudi.C.de senten.quæ sine cer.quanti.l.a. ff.de verb.oblig.l.vbi autem.§.sed qui vnum.nisi. aliàs constaret de mutatione, augmentatione, vel diminutione,quia debet intelligi esse:eiusdē qualitatis,& bonitatis,cuius tunc erat,imputandum esset sibi si forsam essent diminutæ vel deterioratæ.arg.fi. C.arbit.tute.

SVMMARIA.

1 *Frater hæres institutus si præmoritur ante testatorem filiæ eiusdem testatoris in certis tantùm rebus institutæ, capiunt totum per ius accrescendi.*

2 *Substitutio breuiloqua continens duas vulgares, & duas pupillares ad omnia extenditur.*

3 *Substitutio facta institutis particulariter in rebus certis, an extendatur ad hæreditatem vniuersalem eis accrescentem.*

4 *Institutis duobus hæredibus altero grauato fideicommissario, & altero non, & portio non grauata accrescit grauatæ, non propter hoc portio non grauata cẽsebitur grauata.*

5 *Falcidiæ an sit locus, quãdo portio vniuersalis hæredis instituti non grauata accreuit portioni grauatæ?*

DECISIO VI. *aliàs 864.*

1 TEstator instituit fratrem suum vniuersalem hæredem & duas filias quas habebat, instituit particulariter hæredes in certis rebus easdẽque filias inuicem substituit, demùm moritur frater vniuersaliter institutus, & posteà testator superstitibus filiabus. Quæritur primò, vtrùm vniuersalis hæreditas, in qua frater testantis fuerat
a institutus, filiabus accrescat?[a] credo quòd sic, per notata per Cynum. C. de hæredibus instituend. l.
2 quoties. Item quæritur† nunquid substitutio bre
b uiloqua[b] filiabus facta extendat se etiam ad istã hæreditatem accrescentem, vel solùm accrescat ad portiones, in quibus fuerãt particulariter institutæ, & credo quod ad totam hæreditatẽ etiã accrescentem extendatur, quia aut filiæ erant impuberes: & tunc breuiloqua continens numero quatuor substitutiones, duas vulgares, & duas pupillares ad omnia extenditur: quia siue altera earum veniat ad substitutionem virtute vulgaris, cùm ista sit quædam secunda institutio, erit perinde ac si in ista parte, seu re ad quã venit per vulgarem fuisset particulariter instituta, & sic cũ particularis institutio habeat ius accrescẽdi, etiã habebit iure accrescendi partem hæreditatis sorori cui substituta est ratione illius particularis institutionis accrescere debẽtem. Si verò veniat ex pupillari post aditam, etiam totum habebit: cùm in illa veniant omnia bona etiam pupillaria, vt Instit. de vulga. & pupil. §. non solùm. Aut filiæ erant puberes tunc, vel vna pubes, altera impubes: tunc cùm breuiloqua substitutio solũ cõtineat duas vulgares, etiam omnia veniũt per rationem quam suprà proximè dixi, iũcta l. quamuis. C. de impu. & aliis substitu. & l. iam hoc iure. ff. de vulga. si autẽ post aditam trahetur ad fideicommissariam an videantur inuicem fideicommissariæ substitutæ? Dic quòd nõ in dubio, quia cùm fideicommissaria importet grauamen, non est verisimile testatorem filias suas grauasse, nisi exprese constet de voluntate testantis. argumẽ. l. cohæredi. §. cùm filiæ. de vulga. & istam partem tenet Cy. in l. precibus. C. de impu. & aliis substi. in materia breuiloquæ in vltima quæstio. & Ray. de Forliuio in tractatu breuiloquæ, in quæstione. Sed quid si appatet de mente testantis, si voluit illas inuicem substituere etiam post aditam fideicommissariam. puta quia sic substituit inui-
3 cem si decederent sine liberis, quæritur tunc† an substitutio fideicommissaria restringatur ad ea solùm in quibus fuerunt particulariter institutæ, vel an etiam ad hæreditatem vniuersalem eis accrescentem extendatur? Et videtur quòd debet extẽdi ad omnia, quia in fideicõmissaria vniuersali veniũt omnia quæ hæres capit iure hæreditario. ff. ad Trebel. l. in fideicõmissariam §. quoties. præsertim quia sunt filiæ, & inuicem sorores, & ideò latiùs videtur extensio facienda quasi per eam substitutionem testator legitimam hæreditatem videtur inter eas conseruare. C. de impub. & aliis substitut. l. cùm quidam. & in habentibus simbolum, &c. Tamen crederem contrà, in via iuris: quia ab initio cũ fuerant substitutæ inuicẽ fideicommissar. & sic grauato fideicommisso nõ erant institutæ, nisi particulariter in certis rebus, & ita plus grauari non poterant, nec ad plus poterat se extendere fideicommissaria substitutio. C. de fideicommiss. l. ab eo. ff. de vulgar. l. cohæredi. §. cùm filiæ. in fi. licèt igitur aliàs pars vniuersalis institutionis accrescat eis non in plus extẽ-
4 datur substitutio, quia † licèt institutis duobus hæredibus altero grauato fideicommissario, & altero non: & portio non grauata accrescat grauatæ, non propter hoc portio non grauata cẽsebitur grauata: imò sufficit quòd restituat partẽ, de qua fuit grauatus, si enim aliam partem grauare voluisset, & fideicommisso restitui, hoc vtique dixisset, vt l. 1. §. sin autem deficientis. C. de cadu. tollen. Item ratio quæ est extendit institutionem particularem filiarum ad totum ne decedat pro parte testatus, & pro parte intestatus. per l. 1. §. si ex fundo. ff. de hæredib. institu. cessat in fideicommissaria substitutione: quia si strictè intelligatur ad portiones, in quibus facta fuit, nullũ inconueniens sequeretur: igitur, &c. quia cessante ratione legis, &c. vt l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patro. Item in dubio nõ est interpretandum, vt voluerit filias duplici onere prægrauasse, vt l. Titia §. qui in vita. ff. de legatis 2. Non obstat l. in fideicommissariam. §. quoties. ad Trebellian. suprà allegat. in contrarium, quia ibi loquitur vbi hæres vnicus grauatur de tota hæreditate restituenda per fideicommissarium, & ibi nõ sibi iure veniant omnia, quæ capit iure hæreditario: hic loquitur vbi ab initio fuerint plures instituti, vt solùm aliquos grauauit, & ideò solùm illorum portio quæ fuit relicta grauato fuit grauata & non alia quæ fuit relicta nõ grauato. Item ibi loquitur in fideicommisso vniuersali, hic verò sequitur in particulari fideicommisso, quia hoc non potest dici fideicommissum vniuersale, quod fit in certis rebus, & relinquatur à particulariter instituto, qui habetur loco legatarii, vt dicta l. quoties. Non obstat quòd sint filiæ, & sorores, & aliàs inuicem ab intestato successuræ: quia ideò minùs est interpretandum, & laxandum grauamen, & quia non est magnum præiudicium, si non habeant virtute fideicommissariæ substitutionis, cùm etiam aliàs sint habituræ verisimiliter, vnde inter tales non ita sunt qualitates onerosæ laxandæ, nec sunt largè interpretandæ. facit ff. de vulgari & pupillari. l. si fi-

l.si filius qui patri. & sic ex præmissis supposita
hac opin. quòd dicta substitutio sit iudicãda par-
ticularis fideicommissariũ non vniuersalis: nec
transirent aliquæ actiones in fideicommissarium
sicut in virtute particularis institutionis transi-
bant, vt l.1.§.si hæres percepto fundo.ff ad Tre-
bellianom.& dicta l.quoties.C.de hæredib.insti.
& quòd vbi esset locus detractiõi alicuius quar-
tæ, quòd erit falcidia detrahenda, non autẽ Tre-
bellianica tanquam delegato vel fideicommisso
5 particulari, & non vniuersali. Sed † an in hoc ca-
su erit locus falcidiæ detractiõi: credo quòd nõ:
ex quo huic portioni grauatæ accreuit portio v-
niuersalis hæredis instituti nõ grauata, per d.le-
gem, quòd si alterutra. ex identitate rationis. Idẽ
crederem de legitima quòd non esset detrahẽ-
da: ex quo per vniuersale accremẽtũ habet, quòd
sibi sufficit etiam ad legitimam: aliàs verò legiti-
ma detraheretur: quia in illa grauari non potuit.
& ideò si vniuersale accrementũ non sufficit pro
falcidia & legitima: crederẽ quòd eatenus quòd
nõ sufficit, posset detrahere, vt c.si pater. de testa.
libr.6. Sed quid diceres si ab initio aliquis solus
fuisset institutus in fundo, & rogatus per fidei-
commissum illum fundũ alteri restituere. Quæ-
ritur nunquid sicut institutio extenditur ad to-
tam hæreditatem, per l.1.§.si ex fundo. sic & sub-
stitutio? Videtur quibusdam quòd sic ex quo per
eadem verba fideicommissum sicut institutio fit:
ergo sicut ius extendit institutionẽ sic & substitu
tionem. Credo per præmissa cõtrarium, quia in-
stitutio ideò extenditur, ne decedat testatus pro
parte, & pro parte intestatus. quæ ratio cessat in
substitutione ad fideicõmissaria seu in fideicom-
missario. Itẽ non reperio legẽ extendentẽ fideicõ
missariam fundi ad totã hæreditatem sicut repe-
perio de institutione facta de fundo: ergo erube
scerem dicere sine lege. Item in dubio non vide-
tur eum duplici onere prægrauasse, vt d.l.Titia.
§.qui in vita. Item in dubio non debemus inter-
pretari grauamẽ, & illud extendere, nisi aliàs cõ-
stet de mente. argument. d.l.cohæredi.§. cùm fi-
liæ. Nec cogunt rationes in oppositum: nec pri-
ma propter rationem diuersitatis quã dixi, nec
secunda: quia sufficere debet fideicommissario si
sibi in vno solo quod relictum est, consulatur. ar
gumen. l.tutori. de nego. gestis. Item supponitur,
quòd sit dubium de mente testantis, & interpre
tatio quæ fit in extentione substitutionis partico
laris ad omnia potiùs fit à iure præter vel contra
mentem testatoris, vt cesset inconueniens illius
regulæ iuris, ius nostrum, &c. quæ ratio cessat in
fideicommissario. Igitur præter vel contra men-
tem testantis non fiat interpretatio extensio-
nis. Sed an tale legatum fideicommissum fun-
di se extendat ad dodrantem totius hæreditatis
& an legatarius vel fideicommissarius fundi po-
terit detrahere quartam falcidiam? credo quòd
sic, quia ex interpretatione iuris est hæres vni-
uersalis: & pro hoc videtur text. in l.ex facto. 2. in
ver. & si forte falcidia. ff. de hæred instit.

ADDITIONES.

a *Accrescat. Adde an ius accrescendi habeat locum*
in substitutionibus. Bald. in l. sed si plures ff. de vulg.
& pupilla.
b *Substitutio breuiloqua. De substitutione breuiloqua*
vide Petr de Ferrar in sua practic. in forma libelli
quo agitur ex substitutione, in glo. super verb. breui-
loqua.

SVMMARIA.

1 *Fiscus ecclesiasticus capit bona clerici absque ha-*
rede decedentis.
2 *Ecclesia habet fiscum.*
3 *Clericus an quis probetur ex quasi possessione cleri-*
catus?

DECISIO VII. *aliàs* 165.

1 MOrtuo † Titio absque hærede ex testamẽ-
to, vel ab intestato, curia principis secula-
ris accipit bona, prætendens fiscum debere suc-
cedere deficientibus cæteris Curia autem eccle
a siastica prætendens istum Titium fuisse clericũ,[a]
& in possessione clericatus, vendicat illa bona, di
cens ad curiam ecclesiasticam pertinere debere.
Quæritur primæ, an supposito quòd fuisset cle-
ricus, curia ecclesiastica bene dicat? Videtur quòd
2 sic. quia ecclesia † habet fiscum. 16. quæstione 4.
quisquis. & can. si quis deinceps. & extra. de præ
bend. c. presbyteri. credo quòd voluerit allegare
c. quia diuersitatem. de concessio. præben. in glo.
antepenul. vbi vide, & in clemen. pastoralis. in fi.
de re iudic. per dominum Antonium de Buttrio.
& argumen. 12. quæstio. 1. can. aurum. licèt etiam
hæc sonẽt. 15. q. 1. ecclesia. & in palea Constanti-
nus. 94. distinctione. Item quæritur secundo, an
sufficiat curiæ ecclesiasticæ tunc probare illũ esse
in possessione clericatus, si illum fuisse clericum
negetur, & si probetur per curiã secularẽ ipsum
3 fuisse laicum: Et videtur quòd sic: quia † possessio
clericatus releuat curiam ecclesiasticam à pro-
batione tituli. per c. si iudex. de sentẽ. excommu.
libro 6. quia in probatione alicuius præambuli,
sufficit probare possessionem, cùm tunc non re-
quiratur ita exacta probatio, sicut requiritur su-
per articulo principali, vt not. per Cynum. C. vbi
causa status. l. 1. in quinta quæstione. & C. quæ sit
longa consuetudo. l. 2. circa finem. versic. expediti
sumus. in capi. abbate. de verborum significatio.
etiam quod dixi. ff. si seruitu. vendi. sicuti. § sed si
quæratur. Item etiam ad hoc facit quod not. In-
cent. de verbo. significatio. veniens. In contrariũ
videtur quòd imò habeat plenè probare clerica
tum, & titulum, nec sufficiat summaria cognitio,
& probatio C. quorum bonorum. l. 1. præsertim
cùm est mortuus clericus ille, vnde Titius non
potest dici in possessione clericatus, igitur pos-
sessio præterita non releuat ab onere probandi,
cùm iura loquentia de possessione releuante ab
onere probandi, &c. loqui videantur in præsen-
ti, non in præterita possessione.

ADDITIO.

a *Fuisse clericum. Hic tangitur dubitatio quæ sæpè cõ*
tingit propter beneficiatos decedentes ab intestato
post recollectionẽ fructuum suorum beneficiorum, an
de

de quibusdam fructibus possunt testari: de quo per glo. in c. præsenti de offi. ordi. lib. 6. & gl. in ver. acquisitos. § item quòd si ecclesia. de annatis in pragmat. sanctio. & Guliel. Benedict. in repetitio. ca. Raynutius in verb. & vxorem nomine Adelasiam. fol. mihi 72. col. 1. ver. pari modo. extra. de testa. vide Pan. & Barba. in c. cùm esses. de testa.

b *Videtur quòd sic. Contrarium hodiè seruatur in regno Franciæ de consuetudine, in quo ad bona clerici ab intestato decedentis etiam in fructibus beneficij ecclesiastici à solo separatis non admittitur fiscus ecclesiæ, sed tantùm parentes sanguinis iure proximioritatis, secundùm Guli. benedict. vbi supra.*

SVMMARIA.

1 *Testamentum factum per eum, cui tanquam prodigo fuit ad iudicia litis datus curator, & pro tali habitus, & reputatus, non valet. nec admittitur substitutus ad probandum illum non fuisse prodigum.*

2 *Impedimentum non præstat, quod de iure non sortitur effectum.*

3 *Testamentum vt valeat, in dubio interpretari debemus.*

4 *Veritas plus inspicienda est, quàm falsitas, vel opinio.*

5 *Approbatum per me non reprobo.*

6 *Allegans contraria non est audiendus.*

7 *Venire contra factum suum an quis possit.*

8 *Allegans turpitudinem propriam non auditur, nisi vertatur periculum animæ, vel fauore libertatis.*

9 *Admittendus non est veniens contra illa, quæ facere procurauit.*

10 *Actus nullus in præiudicium facientis illum, vel fieri procurantis tenet.*

11 *Confessionem factam in vno iudicio tenetur confitens seruare illam in alio.*

DECISIO VIII. *aliàs 866.*

1 TItius † Mæuius amici cuiusdam senis suggesserunt iudici illum esse prodigũ & propria dissipasse: & propterea prodigum dissipatorem, & dilapidatorem bonorum suorum, & vt tali obtinuerunt sibi bonis interdici, ac vnum ex eis curatorem dari: scilicèt Titium, qui Titius datus curator curam eius rexit & gubernauit vsque ad mortem ipsius senis: veruntamen dictus senex ad mortem veniens de authoritate Titii curatoris sui fecit testamentum in quo quãdam filiam, quam habebat, instituit, qua sine liberis decedẽte dictos Titium curatorem & Mæuium substituit, tandem eo mortuo, & filia sua instituta posteà, & sic adueniente casu substitutionis, dicti Titius & Mæuius virtute substitutionis petũt hæreditatem, & ab alia parte veniunt ab intestato proximiores in gradu, & opponunt se dicentes ad illos liberè pertinere hæreditatem ab intestato: quia testamentum dicti senis non valuit, tanquam factum per prodigum, cui erat interdicta bonorum administratio, & dati curatores. Illi replicant dicentes illum tempore dationis curatoris, & interdictionis, nec etiam antè, nec tẽpore conditi testamenti & mortis reuera prodigum fuisse: imò discretum, sanæ mentis, & auarum potiùs. Et de illa materia dant bonos articulos, prætẽdentes illam interdictionem, & curam fuisse obreptitias, & nullius momenti. & sic per consequens testamentum tenuisse. Alii verò dixerunt quòd cum iudici illa pro veris suggesserunt, & toto tempore senis illum pro tali habuerant, non sunt admittendi ad probandum contrarium, tanquam contrarium, & propriam turpitudinem allegantes. Et vlteriùs quia præsumũtur dolusi, & præmissa omnia ideò procurasse, vt secundum voluntatem suam sibi fecerunt cõdere testamentorum. Quæritur quid iuris, an articuli sint admittendi? Et videtur quòd sint admittendi, quia si verum est quod continetur in articulis,

2 scilicèt ipsum non fuisse prodigum a: sed sanæ mentis, interdictio & curatoris datio fuerũt nullæ, iuxta l. sæpè. §. egisse. & l. tutor qui petitos. ff. de tutoribus & curato. datis ab his. iuncto not. per Cynum. C. de petitio. hæreditatis. l. si putas. & l. secunda. C. quando prouo. nõ est necesse. & per consequens testamentum tenuit tanquã factum per hominem sanæ mẽtis, nec illi obfuit senium, iuxta l. senium. C. qui testam. facere possunt. Item inter diuersas personas, & in diuersis instantiis, & iudiciis quis admittitur ad allegandum contraria, vt l. Papinianus. §. sed nec impuberi. ff. de inoffic. testamen. iuxta notata per Cynum. C. de furt. l. prima. Item vbi factum de iure est nullum facienti nihil præiudicat. ff. quod quisque iuris. l. prima. imò potest nihilominùs contrarium postulare, vel allegare. ff. quib. vt indign. l. post legatum. §. 1. de bon. lib. l. nam absurdum. Igitur si interdictio & curatoris datio est nulla ipso iure, quod probatũ est in articulis, non obstãte quòd illam fieri procurauerit: nihilominùs admittitur ad contrarium allegandum. Item vbi factum est nullum ipso iure, quis admittitur contra factùm suum. C. de sacrosanctis ecclesiis. l. iubemus. § sanè. C. de agric. & censi. l. quemadmodum. ca. extra. de rebus eccle. non alienan. lib. 6. si quis presbyterorum. Item etiam non obstat eis, quia dolosè induxerunt testantem, quia non constat de dolo, qui in dubio non præsumitur, nisi probetur. Item etiam licitum fuit eis illis verbis blandis actionem testantis in se prouocare. C. si quis aliq. testa. prohi. l. fin. & ff. eo. tit. per tot. Item non possunt dici incidisse in illum titulum: quia non prohibuerunt illum testari, nec compulerunt ad sic testandum, quod fuit necesse. argument. C. si quis aliq. testari prohib. l. 1. & quod nota. ff. quod metus causa. in rubrica. præsertim cùm etiam dictantibus testamentum relinqui possit. C. de testamẽtis. l. dictantibus. nec in titulum de his qui sibi attribuunt, quia testamentum non scripserunt, quod est necesse secundùm materiam illius tituli. Item si datio curatoris, & interdictio nullius momenti sint, prout sunt, si fuit sanæ mentis: ergo testamenti factioni non præstat impedimẽ-

2 tum. quia † non præstat impedimẽtum, quod de iure non sortitur effectum, vt in regula, nõ præstat. libr. 6. ff. de legat. 1. si seruus eodem. §. si seruus. de conditio. & demonstratione. hæc conditio. de iure patro. illud. & c. fin. cum concor. Item

3 † in dubio potiùs interpretari debemus, vt testamentorum

mentum valeat, & non pereat: quod erit, si ad-
mittatur ad probandum articulos: ergo &c. arg.
l. quoties. ff. de rebus dubiis. præsertim fauore
vltimæ voluntatis. C. de sacrosanct. eccle. l. i. præ-
sertim ne fiat præiudicium testanti, cui erat de-
decus, si dicatur prodigus, & intestatus decessis-
se. argu. l. & quia. de interro. actio. Instit. quib. ex
caus. manumitti. non licèt. §. 1. & propter istud
interesse, ne quis intestatus decedat, permititur
sibi de iure instituere seruum necessarium, etiam
in fraudem creditoris: quod aliàs non permitte-
4 retur: vti ibi. Item † plus inspicienda est veri-
tas, quàm falsitas. vel opinio. C. plus valere quod
agitur. per totum. ff. de interrn. actio. de ætate.
§. fina. Item fuit eis permissum adinuenire caute-
lam, per quam sibi potiùs prouiderent: vt facit
ff. de lega. 2. e. cùm pater. §. Titio. iunct. not. C. ar-
bit. tute. quicquid. facit de damno infecto. Pro-
culus. cum concordan. præsertim cùm venien-
tes ab intestato propriè non certant de damno,
sed de lucro, nec appareat quòd induxerunt
testantem ad sibi relinquendum. In oppositum
videtur, quia si teneamus opinionem quorundã
gloss. articuli etiam probati non releuarent.
Nam dato quòd reuera fuerit discretus, & non
prodigus: nihilominùs interdictio sibi facta, &
curatoris datio tenuerunt ipso iure: ex quo non
fuit iuris error expressus in sententia: vt tenet
glo. Institu. quibus non est permissum facere te-
stamentum. §. item prodigus. & dict. l. Seiæ egres-
sæ. ff. de tutor. & curator. dat. ab his. licèt dubi-
tatiuè loquatur. in l. is cui ff. de optio. leg. & sic
per consequens valere non poterat testamentũ:
præsertim propter acerbitatem rei iudicatæ. ar-
gu. l. ingenium. ff. de statu. homi. ff. de lib. agnosc.
l. cui in prin. de inof. testamen. l. posthumus. §. si
quis ex his. aut non videtur valuisse testamẽtum
etiam si datio curatoris, & interdictio forent
nullæ ipso iure, quia tempore testamenti talis
senex, cui fuit interdictum: vt curator datus di-
ci poterat de statu suo dubitans, an esset homo
sui iuris, vel liberi arbitrij, vel an subiectus sal-
tem iuris potestati: cùm nõdum fuisset declara-
ta nullitas tempore testamenti: imò prodigus,
& subiectus curiæ reputabatur, & erat talis du-
bitatio, quòd in alterum membrum suæ dubi-
tationis dum redebat intestabilem, si verum es-
set: ergo &c. argumen. l. de statu. ff. de testamen.
Et dato quòd omnia præmissa cessarẽt. & quòd
reuera fuisset sanæ mentis, & discretus: nec va-
luerit ipso iure interdictio, nec curatoris datio,
& quòd ipse testator de hoc non dubitauerit,
& per consequens quòd ipso iure valuerit testa-
mentum: adhuc videtur quòd isti Titius & Mæ-
uius. qui interdictionem & curatoris dationem
falsas prætendentes ipsum prodigum fieri: pro-
curauerint, hoc in contrarium non valeant alle-
gare: nec allegantes sunt audiendi, quia ex quo
semel vt talem prodigum illum approbauerint
non possunt illum in diuersis iudiciis, vel con-
tra alios reprobare: vt est argument. C. de testi. l.
5 si quis testibus. cum ibi notatis. quia quod † ap-
probo, non reprobo &c. ff. de nego. gest. Pom-
6 ponius, cùm concordan. Item † allegans contra-
ria non est audiendus. C. de furt. l. si seruus. de
except. l. 1. de appellationi. solicitudinem. Nec
obstat d. §. sed nec impuberis. quia ibi vtrunque
7 est verum. Item † quia vbi aliquis facit quod non
est prohibitum à iure, sed aliàs non debitum fie-
ri de iure communi, non potest venire contra fa-
ctum suum. sic concordat gloss. ff. de adoptio. l.
post mortem. & innuit Innocen. de elect. ca. no-
sti. modò dari curator non prodigo, vel sibi bo-
nis interdici. non est specialiter à iure prohibi-
tum: licèt de iure communi non sit permissum:
ergo &c. Et iura quæ ad illam rationem allegan-
tur in contrariom, loquuntur in expressè à iure
8 prohibitis. Item † allegans turpitudinem pro-
priam non est audiendus, vbi non vertitur pe-
riculum animæ, vel non est fauor libertatis, vel
animæ. extrà de donatio. inter dilectos. cum no-
9 tatis. C. de libe. causa. l. 1. Item non † est quis ad-
mittendus veniens contra illa, quæ facere procu
b rauit. [b] C. de rebus credi. generaliter. §. 1. Item
quod quisquis sua voce dilucidè protestatus est
&c. C. de non numera. pecun. l. generaliter. in fin.
extrà de probationi. per tuas. Item licèt dicta
interdictio & curatoris datio ipso iure non te-
nuerint in præiudicium illius senis, vel aliorum
vel etiam in se: tamen in præiudicium ista pro-
curantiom, & quò ad res, videtur quòd ista con-
10 uenerint. Nam † aliquando etiam actus nullus
ipso iure: in se tamen tenet in præiudicium fa-
cientis, vel procurantis. argumen. C. de prædiis
minorum. l. & si is. cum ibi notatis. C. de sacro-
sanct. eccle. authent. qui res iam dictas. extrà de
rebus eccle. non alienand. cap. si quis presbyte-
rorum. cum ibi notatis per Innocentium. in au-
thenti. de non alienand. §. quia verò Leonis. vbi
contractus de rebus minorum, vel ecclesiæ fa-
ctus tenet in præiudicium facientis, si sit nullus
in se, & quò ad ecclesiam. Ad hoc facit Institut.
de authorita. tutor. §. 1. extrà de renuntiation.
capit. quod in dubiis. cum ibi notatis. ff. de dolo,
l. eleganter. §. 1. in quibus contractus, vel renun-
tiatio in se inualida tenent in præiudicium vnius
partis, si alia pars velit: scilicèt in præiudicium
contrahentis, & minoris & renuntiantis, & do-
losi: quò ad illos enim non potest dici istum de-
bere prodigum reputari: qui quantum in ipsis
fuit, illum prodigum faciebant. facit ff. de dona-
tionibus inter virum & vxorem l. cùm hic sta-
tus. §. si socer. ff. de repudi. lege fin. in principio.
cum ibi notatis. de conuersione coniugatorum.
cap. quidam intrauit. & cap. placet. pro ista par-
te bene potest induci, ff. de contratabu. l. non pu-
tauit. § si quis sua manu. ff. de falsis. leg. vxori. §.
primo. & l. impuberum. §. finali, eodem titulo. ff.
depositi. sed & quis se deposito obtulit. Item im-
petrans vel obtinens ius iniquum contra aliquẽ
illo & contra se vti tenetur, & alij etiam aduer-
sus quos non impetrauit, possunt vti eo ipso cõ-
tra ipsum. ff. quod quisque iuris. lege tertia in
principio. & §. hæc pœna. Non obstat si dicatur,
quòd impetratio non tenuit ipso iure, nec ha-
buit effectum, quia imò in casu isto tẽpore istius
senis habuit effectum, saltem de facto: quia sem-
per fuit prodigus reputatus, & subiectus pote-
stati curatorum. & sic non obstat lex. 1. §. primo,
quod quisque iuris. quia ibi non habuit aliquem

effectum etiam de facto. Item ex quo eum pro tali habuerant, & reputauerant viuentem: videtur etiam quòd nunc debeant talem reputare mortuum. argu. ff. de exceptione doli. apud Celsum. §. 1. Item ex quo pro tali fuit eis reputátibus publicè habitus, & reputatus: adhuc videtur quòd in eorum præiudicium talis debeat reputari. argumento, in authentica, de nuptiis, §. si verò ab initio. & vt liceat matri & auiæ. §. ad hoc. collatione octa. C. de latina libertate tollenda. l. vnic. §. sed & qui domini sumus. & §. simili quoque modò. Item ex quo talem asseruerunt, in ipsorum præiudicium eorum assertioni est standum. ff. de ædilict. edict. l. si quis venditor. de actionib. empt. si venditor. Item in præiudicium eorum quod in se est validum, scilicèt datio curatoris, interdictio stare debet: nec ipsi possunt contrarium allegare. extrà de cleri. coniuga. ca. diuersis, fallaciis. de filiis presbyterorum. capi. veniens & extrà de hæreti. vt commissi. in fin. lib. 6. & quòd ipsi aduersus factam interdictionem non sint audiendi, potest ioduci de præbend. cùm super. de exceptio. cùm ecclesiasticæ. de æta. & qualita. accepimus. ff. de adulte. si vxor. §. si quis vxorem, Item quia in odium alicuius bene præstat impedimentum, &c. vt extrà de bigamis. ca. nuper Ad hoc etiam facit quod notatur de donati. inter virum & vxorem. l. plerunque. ad hanc partem potest etiam induci ff. de seruitut. rustient. præ-
11 dior. itinere. Item † confessionem factam in vno iudicio tenetur seruare in alio. Ad hoc facit quod nota. per Innocen. extrà de electio. per inquisitionem præsertim cùm illam non possint prætendere erroneam, cùm ipsi in vita sua debuerunt scire illum fore discretum: & tunc hoc releuare. ergo. tali confessioni stare debeant. ff. de interrogat. actio. de æta. §. fin. C. de liber. causa. l. iubemus. in fi. pro hac parte etiam potest induci ff. de legat. 1. si seruus plurium. §. si quis autem. C. ad Velleia. si siue. ff eodem tit. si decipiendi. pro hoc vt eorum calliditas puniatur. ff de rebus dubiis. quamuis. Pro ista parte etiam potest induci extrà de his quæ fiunt à maiore parte capitu. c. ex ore. in fine, de priuileg. cap. olim circa finem. de præbendis. dilecto. circa medium. præsertim quia ita diu illum pro tali habuerunt. facit C. de patria potesta. l. 1. de petitio. hæredita. l. si filius. ff. de acquirenda hæreditate. qui in aliena. circa principium. & C. de acquirenda possessio. l. 2. ff. de officio præsidis. l. diuus. circa finem. ff. ad Macedonianum. l. 3. in princip. C. si minor se maiorem dixerit. l. 1. aliàs 2. Et ita seruat Rota dominorum Auditorum sacri Palatij.

ADDITIONES.

a *Non fuisse prodigum. Adde quòd licèt fuisset prodigus, si tamen fecisset testamentum, antequam sibi fuisset bonis interdictum, valeret testamentum: vt l. si is qui. & ibi per Barto. in princip. ff. de testamen. & per Specul. in titu. de instrumen. edit. §. compendiosè versiculo nonò prodigus.*

b *Procurauit. Etiam si procuranti sint damnosa, & præiudicialia: quia imputandum est ei, qui se in necessitatibus posuit. l. tertia § subuenitur. ff. ad Syllan. l. fideiuss. §. penul. ff. qui satisdare. cogan. hinc est quòd quamuis metum passo succurratur officio iudicis. l. metum passo. §. sed quod prætor. ff. de eo quod met. caus. hoc tamen fallit quando quis culpa sua incidit in metum. l. si mulieri. eod titu. facit capit. inter cætera. 22. quæstio. 4. & gloss in capitu. abbas. in verb. coactus. extrà de his quæ vi met. caus. fi. hinc etiam videmus quòd contractus in præiudicium pupilli non teneat, verumtamen tenet in præiudicium tutoris, qui ipsum contractum fieri & celebrari procurauit: prout latius videre licèt per Rot. dec. 17 incip. quidam laicus. infrà de iure patro. per iura quæ ibi alleg. Et quòd quis non sit audiendus contra ea quæ fieri procurauit, tenuit Hippolyt. Marsil. consil. 19. in 1. part. per iura quæ ibi allegat: vbi multa similia congerit.*

SVMMARIA.

1 *Pauperes christi vltimo loco vocati ad fideicommissum præferuntur aliis venientibus ab intestato in omnem euentum, licèt sub certis modò aut conditione vocati videantur.*
2 *Substitutiones regulantur potius à mente testatoris, quàm à verbis.*
3 *Modus omnis annexam habet conditionem.*

DECISIO IX. aliàs 867.

1 QVidam † instituit duos filios, & illos inuicem substituit, & si sine liberis morerentur infrà pupillarem ætatem, vel aliàs quandocunque, illis substituit quendam filium sororis suæ, ordinans quòd adueniente casu substitutionis suprà vltimò factæ, scilicèt quandocunque, dicta substitutio vendicaret sibi locum, voluit & ordinauit quòd dicta bona sua darentur amore dei pauperibus per executorem testamenti. Eo tandem mortuo contigit, quòd mortuus est filius sororis adhuc viuentibus filiis testatoris hæredibus institutis: & postcà mortui sunt illi sine liberis: petunt pauperes bona, dicentes quòd conditio purificata est, sub qua bona illis fuerunt relicta: ex quo filius sororis non potest portare nomen ipsius testatoris: venientes ab intestato ad bona filiorum, putà mater & alij de parentela opponunt se, & dicunt, quòd non habere debent: quæritur quid iuris? Et quidam allegantes super ista quæstione tenuerunt, quòd venientibus ab intestato deberetur hæreditas: quia pauperes fuerunt substituti, si dicta substitutio facta de filio sororis locum sibi vendicaret: vt apparet in themare. Substitutio autem ista sibi locum non vendicauit: quia filius sororis mortuus fuit antequam locus esset substitutionib. argumen. l. si ex pluribus. ff. de suis & legiti. hæred. & l. qui liberis. §. hæc verba & l. sed & si plures. ff. de vulg. & pupilla. C. de caduc. toll. l. 1. §. pro secundo. & §. in nouissimo. & §. si sub conditione. Igitur cum solùm sint substituti in illum casum, & non in alium, non possunt habere illo casu non existente. argumen. l. commodissimè. ff. de liber. & posthu. maximè matre di-

ctorum filiorum superueniente, quàm in substitutionibus tacitæ voluntates non repellunt. C. de impub. & aliis substitu. l. præcibus. cum sua materia. Mihi tamen contrarium videbatur, quòd imò ista substitutio locum sibi vendicabat, licèt ille filius sororis esset præmortuus: quia verum fuit dicere, quod casus, in quem dicta substitutio sortiri debebat vires, euenit, quòd filij decesserint sine liberis: & sic dato, quòd substitutio non supersit: tamen dici potest, quòd substitutio vendicat sibi locum ex parte ipsorum, quibus facta fuit: ex quo casus in quem facta erat, euenit: & testator per illa verba, scilicèt, quandocunque dicta substitutio vendicat sibi locum, intendebat potius, & volebat sentire, & intelligere de casu, in quem substitutio vires sortiri debebat, id est, si filij sine liberis morerentur, quàm de effectu substitutionis, id est, si filius sororis superuiueret, & illam haberet. quod patet per illa verba quæ dixit, dicto casu, quo dicta substitutio sortiri debeat vires, id est, si filij sine liberis decederent. & quòd concernant effectum substitutionis factæ de filio sororis: sed solùm casum quo deberet sortiri vires, hic demonstrat: quia de pauperibus prouidebat. seu illis relinquebat in casu, quo substitutio de filio sororis non habebat effectum: purà quia non poterat portare nomen testantis: & hoc fortius verificetur illo iam mortuo antequàm locus foret substitutioni: quia tunc fortius certum est, quòd eueniente casu substitutionis per filiorum mortem sine liberis non portabat nomen testantis, quod portare mortuus non potuit: nec etiam admitti ad substitutionem: dicamus per consequens quòd fortiùs debeant venire pauperes: cùm sit iam verum dicere, quòd locum sibi vendicauit substitutio. & quòd casus substitutionis aduenit ex parte filiorum quibus facta erat:
2 ex quo sine liberis decesserunt. In † istis enim substitutionibus potiùs debemus sequi mentem, quàm verba. ff. ad Trebellianum. l. hæredes mei, §. 1. cum concordantiis. præsertim cùm verba menti congruè valent applicari. Non obstat si dicas, quòd testator intelligebat filium sororis superuiuere filus. ex quo ordinabat quòd portaret nomen suum: & illo casu, quo sic superuiuens nomen non portaret, substitutionem reuocabat: & illo casu bona pauperibus relinquebat: ergo videtur quòd solùm illo casu pauperibus reliquerit, quo ille filius sororis superuiuens nomen testantis non portaret. & illo casu quo præmoriens non poterat: imò solùm casum omiserat: & sic in isto casu omisso non possunt admitti pauperes: per prædictam l. cómodissimè. quia dico quòd licèt testator illum præsupponeret viuere, & speraret post filios: tamen verba conditionalia, per quæ pauperibus relinquit, sunt adeò generalia, quòd possunt comprehendere etiam casum, quo illis præmortuus esset. igitur in vtrunque casum operentur. argumen. l. final. de posthumis hæred. instit. quæ in hac ratione concordat cum d. l. commodissimè. Sic etiam habeo in simili de vulgari substitutione facta hæredi instituto, si hæres non erit: quia licèt testator supponeret, & speraret institutum sibi post mortem superuenire: & sic in illum casum, quo sic superuiuens hæres non esset, sibi substituerit: tamen quia verba conditionalia, per quæ fuerit facta vulgaris, scilicèt, si hæres non erit, sunt vniuersalia, & se extendunt in casum, & ad casum quo institutus testanti præmoriens etiam sortitur vires vulgaris substitutio. ff. de fideicommissariis libertatib. l. Thaya ancilla. §. Speudophorus. C. de cadue. tollend. l. 1. §. in primo. cum concordantiis multis. Non obstat si dicatur, quòd bona potius videntur relicta pauperibus de filio sororis: in casu quo modum, vel grauamen filio sororis impositum de portando nomen, videtur impositum potiùs per modum modi, quàm per modum conditionis. per illa verba, ordinans &c. quæ sunt in themate, & in defectú modi videtur illum grauasse de dando pauperibus. Cum igitur ab ipso in defectum modi fuerit relictum pauperibus: non aliter videtur valere fideicommissum relictum pauperibus ab ipso, quàm si bona ad illum peruenerint: & per ipsum steterit quominùs dictum modum impleat. Respondeo dupliciter. Vno modò, quòd imò dicta verba potius important cõditionem, quàm modum: quod patet per illa verba, reuoco substitutionem: quasi velit dicere, quòd in defectum portationis nominis non vult quòd aliquod ius habeat in bonis, quòd est propriè effectus defectus conditionis: vel dato quòd esset modus, dico quòd defectus modi in tali relicto priuat, sicut deficiente cõditione ab initio relictum non capitur: vt notat glo. ff. de conditionibus & demonstrationibus. in rubrica: & est ratio, quia
3 † omnis modus habet conditionem annexam, si satisdederit de implendo modum: vt est tex. ff. de conditionib. & demonstrationib. l. quibus diebus. §. fin. igitur defectus modi, vel impossibilitas implẽdi modum ab initio, multò fortius impedit acquisitionem: & sic non potest dici quòd relictum sit à filio fratris in casum deficientis modi: cùm in illo casu sit priuatus relicto: & sic ab initio non habuisset: & quòd eo casu ab ipso non relinqueret: sed potiùs ab hæredibus suis, vel suorum hæredibus hoc expresse iniunctum, voluit bona pauperibus dari per executores sui testamenti: igitur innuit quòd non per manus filij sororis, vel alios, si fortè teneas, quòd à filio fratris in defectum modi reliquerit pauperibus: adhuc dico, quòd licèt ille non habuerit bona: quia fecit relictum sorori per mortem eius ante aduentum conditionis factum, penes illos remansit cum onere. argumen. l. vnic. §. sin autem sub conditione. C. de caducis tollend. & ff. ad Trebellianum. l. si patroni. §. qui fideicommis. versicul. si non prior. & l. cogna. §. fina. eodem titulo.

SVMMARIA.

1 *Episcopus si confert capellaniam deuolutam propter negligentiam patroni, non propterea est locus pœna adiecta per testatorem fundatorem eius: scilicèt quòd propter hoc desinat esse beneficium.*

2 *Pœnalis clausula quantumcunque possibilis, si dispositioni impossibili adiungatur, non tenet.*

3 *Conditio turpis vel impossibilis, quando vitiat relictum.*

4 *Interpretatio seu significatio quæ vitio caret, sumenda est.*

5 *Iuramentum generale, & confusum, recipit interpretationem, & subauditionem iuris.*

6 *Verba propter subiectam materiam sunt aliter intelligenda, quàm secundum eorum proprium significatum.*

7 *Verbum, dari, sumitur quandoque pro verbo tradi, in contractibus, de quorum natura est sola traditio.*

8 *Verbum, trado, in se non importat dominium, nec translationem dominij: & tamen propter subiectam materiam sumitur pro dari.*

9 *Verbum, tutorum, sumitur pro tutore.*

10 *Monasterium pro filio computatur.*

DECISIO X. aliàs 168.

a FActum tale est: Testator [a] reliquit vnam capellaniam per modum, qui sequitur. In dei nomine amen. anno domini, &c. ita facio, instituo, & ordino & assigno vnam capellaniam perpetuam in ecclesia beatæ Mariæ territorij de Mauden. de capella sancti Georgij, cui quidem capellaniæ constituo, ordino, & assigno in perpetuum bona mea subscripta cum iuribus suis, & pertinentiis: redditus meos subscriptos, cum conditionibus subscriptis, quòd ille capellanus tantum, quantum dictam capellaniam tenebit, quòd pro capellano seu clerico in ecclesia parœciali Maudensi, seruire minimè teneatur: quòd si hoc faceret, ex nũc prout ex tũc, & ex tunc prout ex nunc capellaniam prædictam sibi aufero: & volo, & ordino casu præmisso adueniente, quòd dominus Mauden. & quicunque dominus fuerit dicti loci, dictam capellaniam cuidam alij bono, & sufficienti capellano dare conferre, & assignare teneatur: volens, & ordinans & tantum quantum possum

b prohibens, atque vetans [b] quòd dominus episcopus Carpen. nec aliquis alius prælatus dictam capellaniam per me suprà ordinatam, alicui capellano dare, conferre & assignare præsumat: nec aliquid præsumat de ea ordinare: sed tantùm dictus dominus de Mauden. quicunque ibi dominus fuerit. quòd si hoc ipse dominus episcopus, seu quisquis alius prælatus facere præsumpserit, eo casu ex nunc prout ex tunc, & ex tunc prout ex nunc, ipsam capellaniam penitus casso, reuoco & annullo: & tanquam pro non facta, & constituta haberi volo: & omnes & singulos fructus, & redditus, obuentiones & prouentiones dictorum bonorum pro ipsa capellania supra ordinatorum regere, gubernare, recipere & recuperare debeat sua authoritate propria: atque de ipsis fructibus, & gaudentibus dicta duo anniuersaria in ecclesiis prædictis fieri faciat.

c Quæritur pro hoc themate nunquid † si Carpen. dictam ecclesiam conferat alicui in negligentiam domini Maudensis, propter hoc dicta capellania annulletur: vt sic ex bonis pro dicta capellania assignatis debeant fieri ista duo anniuersaria, prout testator fieri ordinauit? Et videtur dicendum prima facie quòd non: quia dicta ordinatio, qua ordinauit, prohibuit, & vetauit, quòd episcopus Carpen. nec aliquis alius prælatus dictam capellaniam dare, conferre, vel assignare non posset, nec de illa aliquid ordinaret, est expressè contra ius: quia licèt talium iniurium spiritualium iuspatronatus ad præsentandum posset cadere in laicum: ipsa tamen institutio tantùm ad episcopum pertinet, nec posset ad laicum spectare. argument. extrà de iure patronatus. capitu. præterea. & capitul. cùm laici. & capitul. pastoralis. & capitulo, relatum. & extrà de institutioni. cùm venissent. extrà de officio. ordina. cùm vos. ad quòd facit in ratione, extrà de iudic. capitu. decernimus. denominatio enim seu præsentatio licèt possit fieri à laico ordinario: tam n institutio ad episcopum pertinet, si idoneus nominetur: vt in authent. de sanctis. episcop. §. si quis oratorij: quia præfata ordinatio, seu prohibitio testatoris, cùm sit expressè contra ius, nullatenus est seruanda. argument. in authentic. de ecclesi. titulo. §. si autem pro redemptione captiuorum. ibi, cùm dicit, licèt præcipuè à testatoribus aut donatoribus sit illis interdictum: habetur ad hoc aliquod participium. ff. de legatis primo l. nemo potest. cum concordan. verum etiam quia huic præcepto, seu ordinationi, seu dispositioni de iure impossibili, & quæ non valet in modum cuiusdam pœnalitatis subiunxit aliam clausulam ad hoc, vt eius metu pœnæ primæ ordinationi pareret: scilicèt quòd si hoc episcopus facere præsumpserit: eo casu ex nunc prout ex tunc, & econtrà, dictam capellaniam penitùs cassabat, & annullabat &c. & ex bonis assignatis ibi duo anniuersaria fieri volebat, sicut principale præceptum non tenuit: nec eodem modò secundum quem aliàs de iure licitum esset & possibile: ex eo quia in modum pœnalitatis subiunctum est, tenebat argument. quia ex quo principale non tenuit, de iure non valebit accessorium seu pœnale. argument. ff. de regulis iuris. l. cùm principale. quod enim non tenet de iure: nequit pœnæ vinculo alligari. C. de legibus non dubium. in fin. ff. ad legem Falcidiam l. quod de bonis. §. 1. Et pro hoc

2 videtur expressum, quòd † vbi alicui dispositioni impossibili subiungitur pœnalis clausula quantumcunque possibilis. ex quo principalis non valet, non valebit etiam pœnalis. argument. ff. de verborum obligatio. l. si homo mortuus. pro hoc etiam bene facit concordia iurium tradita per Cynum. C. de his quæ pœnæ nomine. l. 1. in tertia opposi. in fin. Vbi dicitur

3 quòd † relictum sub conditione turpi, vel aliàs de iure impossibili necessaria, bene tenet: vt putà cùm relictum incipit à conditione turpi, vel impossibili negatiuè concepta, quæ est necessaria: vt si cœlum digito non tetigeris, lego 10. vel si hominem non occideris, vel si patrem ab hostibus non redemeris. sed si relictum non inciperet à præcedente conditione turpi, vel impossibili, tunc quantumcunque sequens additio esset necessaria, & possibilis, non valet: quia subiungitur præcepto turpi, & impossibili: vt putà, præ

ta, præcipio, vt cœlum digito tangas, vel occidas hominem: & si hoc non feceris, lego tibi 10. certè non valet legatum vt nomine pœnæ relictum, quia erat præcepto impossibili, vel turpi adiectum: vt probatur Institut. de legat §. final. ff. de his quæ pœnæ causa in testa. relin. l. j. C. de his quæ pœ. not. l. 1. præsertim autem non videtur sequens dispositio, in qua in modum cuiusdam pœnalitatis ordinatur de bonis capellaniæ distribuendis in anniuersario, si episcopus se intromittat de capellania: quia postquàm capellania ab initio tenuit, certum est quòd bona destinata pro capellania transierunt in capellaniã, vel in dominium Christi, seu vniuersalis ecclesiæ, cuius sunt quò ad proprietatem bona ecclesiastica: licèt quò ad vsumfructum sint futuri capellani ibi instituendi, & quò ad administrationem. argument. eorum quæ notantur in simili de bonis ecclesiæ, per Innocen. extrà de causa possessionis & proprietatis. cùm super. in gloss. 2. iuncto argumento l. cùm pater. §. fundo. ff. de legat. 2. & si episcopus ibi instituit legitimè, & canonicè, bona ista pertinent ad illum nomine capellaniæ, & illis frui potest, & illa ministrare, quasi facta sint sancta sanctorum. idcirco impossibile est quodammodò propter aliquam dispositionẽ testatoris talia esse desinant: nec in alios vsus trãsire: quia dispositio testatoris collata fuit in tempus, quo res desinat, esse sua, & suorum hæredũ, argumẽ. bono ad hoc de manum. testa. l. Stichus seruus pro hoc facit quod notat Innocent. in c. cùm contingat. de foro competent. Item ex talibus testamentorũ dispositionibus sequitur magnus iuris canonici & ciuilis, episcoporũ & aliorum prælatorum cõtemptus: quod nequaquam tolerandum est. ad quod potest induci ff. de legat. 2. codicillis. §. fin. talia enim quantumcunque de se bona videantur: cùm tamen dicuntur in contemptum alterius, non sunt toleranda. argument. ff. de iniur. l. item apud Labeonem. §. generaliter. iunct. nota. per Cyn. C. de iniur. si nõ conuitij. 7. quæstio. 1. in fin. Ergo licèt relictum anniuersariorum de se sit bonum, tamen quia factum est pœnaliter, & cum tali modò, non debet valere, sed potiùs reiici, & primæ dispositioni capellaniæ stari: imò potiùs vt ordinationem testatoris quantum de iure poterimus, cõformemus, & illam ciuiliter intelligamus. argumen. ff. de seruit. rustic. prædi. l. si cui. dicamus testantem intellexisse, & voluisse hæredem suum habere totum, quod de iure in capellania habere possit: vt iuspatronatus, vt sic præsentet debitè episcopo capellanum per illum instituendum: & videatur voluisse episcopum habere totalem dispositionem vsurpare velle hæredis iuspatronatus iniustè & indebitè derogare: quia tunc ordinabat de annullatione capellaniæ, & de translatione bonorum eius in anniuersarium facienda: non tamen videbatur hæredem suum voluisse habere, quod de iure habere non posset: scilicèt totalem dispositionem & institutionem: nec videatur voluisse habere episcopum, quòd de iure habere non debet: nec sic videatur contra ius ordinasse, & elegisse viam ad impugnandum sua iudicia ff. de testamen. milita. l. 3. nec videatur ius & prælatum suum contempsisse, quod in magnum salutis animæ vergeret detrimentum, cuius fuisse præsertim moriens immemor non videtur. argument. C. ad legem Iulian. repetund. l. fina. imò potiùs videatur suam ordinationem iuris interpretationi summittere: & honorem & reuerentiam prælato suo, & iuribus ad ipsam concernentibus conseruasse vt sic verborum significatio saltem per largam interpretationem. & conuenientem subauditionem ad intellectum sanum, & bonum & ciuilem debeat applicari. argumen. dict. l. si cui. ff. de seruitut. rustic. prædior. & argumen. ff. ad muni. l. vt gradatim §. sed si. ff. de lega. 2. vnum ex familia. § si commissa de conditio. & demonstrationi. cùm auus. ff. de legat. 3. l.
4 non aliter. C. de inoffi. testamen. l. 1. vt † sic illa recipiatur interpretatio, seu significatio quæ vitio caret. ff. de legib. l. in ambiguo. iunct. § disponat.
5 in authen. de nupt. sic etiã † in iuramento generali habito & confuso, quod recipit interpretationem, & subauditionem iuris extrà de iureiur. quemadmodum ff. de oper. liber. l. liberius. C. de non numera. pecu. l. fina. ff. qui satisdat. cogant. l. fin. cum multis concord. Sit igitur sensus, cùm dixit testator, quòd dominus Mauden. dictam capellaniam conferre, dare & assignare teneatur, scilicèt prout ad eum collatio, datio, seu assignatio potest pertinere de iure & quod subiungitur, quòd ordinabat, ne episcopus, vel alius prælatus dictam capellaniam alicui capellano dare, conferre seu assignare præsumat: sit sensus, quòd hoc non præsumat, indebitè vsurpando iuspatronatus, quod in capellania hæredem suum habere volebat. & cùm congruentiùs sequi poterat pœnalis clausula subiũcta, quæ continet translationem bonorum capellaniæ in anniuersaria facienda sub conditione, quæ sic intellecta, erit possibilis & honesta: & ideò bene valebit dicta translatio ad illum casum, argument. ff. de adi. leg. l. translatio. & l. quod si alij. præsertim cùm fiat translatio in aliam causam piam. argument. in authent. de sanc. epi. § sed hoc præsenti. in fin. in versi si tamen in redemptione captiuorum. argumen ff de condi. & demonstrationib. l. Titio vsusfructus. in fin. quæ in hac ratione concordat cum l. cùm tale. §. nemo. eodem titu. ad quod in ratione C. de sacrosanct. eccle. authen. Item si sibi inuicem. cum concordan. Et hanc opinionem satis videntur fundare
6 iura, quæ dicunt, † quòd propter subiectam materiam verba sunt aliter intelligenda, quàm essent secundum eorum proprium significatum, vt sanus haberi possit, & iuri consonus intellectus. ff. loca. l. si vno anno. vbi verbum, donationis, sumitur in impropriũ significatum propter subiectam materiam. sic etiam habeo in verbo,
7 dari, quòd † sumitur pro tradi, quod profertur in contractibus, de quorum natura est sola traditio. ff. de vsufruct. si stipulatus. & tamen ex suo proprio significato denotat dominij translationem: vt l. vbi autem non apparet. §. fina. de verborum obligatione. Institutio. de actio. §. sic itaque. sic etiam habeo in verbo, trado, quod
8 † in se non importat dominium, nec translationem dominij: & tamen propter subiectam materiam

teriam sumitur pro dari, scilicèt si proferatur in
materia, quæ requirit dominij translationem.ff.
de verb. oblig.l. in conuentionalibus §.fi.secun-
dum vnum intellectum. quæ ita concordat cum
l.si rem tradi. eodem titul. sic etiam faciunt l.pro
tutore.io cooditiooibus.ff.de coudi. & demon-
strationib.l. pater Seueriuam.§. conductionum.
9 vbi verbum, tutorum † sumitur pro hoc l, oon
aliter.ff.de legat.3. extrà de procura. petitio.cum
concor.infinitis.In contrarium tamen videretur
quòdimò dato quòd præceptum, seu dispositio
testantis prohibentis, & ordinantis, ne episco-
pus possit conferre, sit contra iustamen subiun-
cta dispositio de annullatione capellaniæ facta,
& trāslatione fienda in anniuersaria, teneat: qoia
licèt prima dispositio tanquam contra ius non
teneat: tamen ex quo per secundam traosfertur
legatum in æquè fauorabilem & piam caosam,
scilicèt aoniuersariorum, sicut erat primum le-
gatum capellaniæ: videretur quòd deberet tene-
re secūda dispositio, sic habetur in simili ex con-
cord.iurium, vbi legatur mulieri sub conditio-
ne oenubat, reiicitur conditio, & spreta condi-
tioue legatum cōsequitur: sed in defectum coo-
ditionis in alium non transfertur legatum: vt l.
cùm tale.§ Meniæ.ff.de conditionib. & demon-
strationib. & idem etiam esset si transferretur io
aliam causam æquè, vel magis fauorabilem, sicut
essent nuptiæ: tunc nunquid valebit translatio?
Dicit tex. quòd sic. nec tunc remittitur cooditio
mulieri.ita est tex. in l. Titio vsusfructus.in fin.ff.
de conditionib. & demonstrationi. per eundem
modum potest induci si relinquatur fideicom-
missum ab aliquo sub conditione, si liberos non
habuerit, & ingreditur monasterium: certè con-
10 ditio videtur deserta: † quia monasterium pro
filio computatur. Istud est verum si istud fidei-
commissum non esset relictum in causam æquè,
vel magis fauorabilem: putà in redemptionem
captiuorum, vel alimenta pauperum: vel alteri
monasterio relictum, cuius causa est equæ fauo-
rabilis: vt est text.nota io authenti. de sacrosanct.
eccle.§ sed hoc præsenti.in fine versicu.si tamen.
Prima opinio videtur mihi esse æquior & secre-
tior, & de iure verior.non videtur de hoc facien
da longa iustantia: quia videtur casus pro prima
opioio.10.quæstione prima. capitu.si quidam.&
facit extrà de testa. requisisti. versicu. secùs non
tamen video quio per verba prædicta facta fue-
rit capellania.

.Adutio.

a *Testator reliquit habens. Hac decisio. de patrono lasco, de cuius patroni potestate & priuilegio Felyn. fecit tractat. qui positus est post eius commentaria ad Decretal. dignus qua a quolibet studiosi diligenter legatur. Et adde ad materiam Lambert.in tracta.de iure patronat.in 9.quæstio.princip. prima partis, primi libri versicu. amplia istam quæstio.nume.40.*

b *Atque vetans. An ista prohibitio de iure apponi possit per fundatorem in fundatione capellaniæ seu beneficij, vide Felyn. in capitu. cùm venerabilis.columna vndecima. versiculo, amplia secundò de extrà de exceptio.*

EPITOME.

Testator si legat pro anniuersario faciendo certas mensuras annonæ, liberatur hæres cedendo legatario ius exigendi dictas mensuras ab illis, qui illas soluere obligantur.

SVMMARIA.

1 *Heres an liberetur cedendo legatario iuris exigēdi certas mensuras annona ab illis, qui eas soluere obligantur, legatas pro anniuersario faciendo.*
2 *Testator vbi legat certam quantitatem, quàm tertius debet intelligitur esse in legato solùm debitum à tertio.*
3 *Heres cedendo actionē legatario quando liberatur.*
4 *Dictio quis, vel qui iūcta verbo tertiæ personæ, cùm respicit aliquid taxatum in quantitate consistens, facit conditionem: secùs si iungeretur verbo primæ personæ: quia tunc faceret demonstrationem.*
5 *Legatum vitiatur propter defectum, seu falsitatem conditionis.*
6 *Dictio quis vel qui iuncta verbo futuri temporis facit conditionem.*
7 *Verbum infinitiui est aptabile ad præsens & futurum vel etiam præteritum, quamuis sit modus præsentis temporis.*
8 *Testator quando sub diuersis conceptionibus legat, & declarat ex quo, vel quando soluatur legatum: tunc talis declaratio videtur potiùs fieri causa demonstrationis, quàm taxationis: secùs si sub vna conceptione.nu.9.*

DECISIO II. aliàs 869.

LEgo pro anniuersario annali, & perpetuò
faciendo pro aoima mea. & parētum meo-
rum, io ecclesia Murmorien. duas summatas an-
nonæ, ad magnam mensuram, quas mihi ser-
uiunt Gulielmus & Raymūdus fratres pro quo-
dam affirmatio, quod habent in tali loco. Quæ-
1 ritur † an hæres liberetur cedēdo actiones con-
tra dictos G.& R. vt sic ecclesia Murmorien. seu
illam administrantes, pro anniuersario debeant
per se leuare dictas duas summatas, & exigere
quolibet anno: vel an hæres prædictus per se
debeat exigere: & aoniuersario faciendo anno
quolibet ministrare. Item ao solùm dictum affir-
marium pro quo debentur illæ duæ summatæ,
sit obligatum pro dictis duabus summatis: vel ao
tota hæreditas testatoris, & sic hæres perpetuò
debeat duas summatas aononæ pro aoniuersa-
rio: vel an sit liberatus cedēdo ecclesiæ ius quod
habet, & habebat testatur contra dictos G. & R.
io affirmario illo pro dictis duabus summatis, &
ad nihil aliud teneatur? Item si pro tempore nō
possent percipi, vel haberi dictæ summatæ de af-
firmario illo, vel propter deteriorationem vel
minùs valentiam dicti affirmarii, pro quo debē-
tur illæ duæ summatæ, vel aliàs propter depau-
perationem dictorum G. & R. seu ipsorum suc-
cessorum, vel propter guerras vel aliàs quæritur
ao hæres de aliis bonis hæreditatis dictam pen-
sionem debeat, si ab illis debitoribus non pos-

fit exigi, & sic non liberetur solùm cedendo a-
ctiones contra illos:imò pro dicta pensione ge-
neraliter tota hæreditas distringatur, si exinde
non possit percipi, vt videntur text.expressissi-
mi.ff.de ali.leg.l.Lucius.ff.de legat.3. Paulo Cali-
macho.§.fi.ff.de lega.1.l.quidam testator.in prin-
cip.pro quo etiam, quia ista verba non faciunt
contradictionem,sed potiùs demonstrationem:
vt videtur text.ff.de conditio.& demonstration.
l.in conditionibus §.hæc scriptura.versicu. pro-
inde nec illud.igitur quanquam exinde dicta pē
sio colligi, vel percipi non possit, nihilominùs
aliunde debeantur:quia falsa demonstratio, &c.
ff.de conditio.& demonstratioo.l.demonstratio
falsa.ad qood C.de fal.caosa adiect.l.si non desi-
gnata.io fin.& l.fin.eodem titu.cum multis con-
cordant.& quòd suppletio sit fienda,faciunt in
argumen.ff.de triti.vin & oleo lega.l.ex eo.ff.de
annuis lega.l.vini falerni.ff.quando dies leg.ced.
l.Firmio Heliodoro.io prin.ad quod etiam ff.de
verbor.obligati.l. inter stipulantem.§. sacram.in
verb.si stipulatus fuero.ff.de actio.empt.l.si quis
cùm fundum. præsertim quia legatum est factū
ob causam perpetuam,scilicèt pro anniuersario
perpetuo,&c.quod non posset esse perpetuum,
nisi dicta pensio perpetuo præstaretur. igitur si
exinde non possit præstari,vnde illam præstan-
dam demonstrauit testator, præstari & suppleri
debeat aliunde.argu.ad hoc de anou.leg.l.in an-
nuam.in fin.& l.annua.§.à Titio.in fi.l.pen.cum
concord.His tamen non obstantibus teneo con
trarium,saluo iudicio meliori,& dico quòd hæ-
res plenè erit liberatus cedendo actiones anni-
uersario,siue eius ministris:nec ad plus teneatur,
nisi solū ad illas duas sommatas,quas seruiūt,seo
debēt dicti Gulielmus & Raymundos: nec de a-
liis bonis aliquid suppleri tenebitur, quantum-
cúque dicta pensio diminoeretur,dummodo si-
ne hæredis culpa,quod quidem sic probo: quia
certū est legaodo duas sommatas,quas seruiunt
G.& R.videtur legasse doas sommatas,quas ipsi
debent,quia seruiuot,& debent in hoc propo-
2 sito idem suot.Constat autem † quòd cùm testa-
tor legat alicui quod alius tertius debet, etiam
adiecta certa quantitate, vt putà legat centum,
vel decem,quæ Titius debet,quòd solùm est in
legato,quod debet Titius. intaotùm,quòd si ni-
hil vel minùs debet,vel non debet, tunc non te-
3 netur aliunde supplere, imò hæres † penitùs li-
beratur cedendo legatario actiones contra Ti-
tium.est casus.ff.de legatis 1.l.si sic.§.1.versi.quòd
si addiderit.versic.si proinde.in fin.cum l.legaoi.
circa medium.ff.de liber.lega.& ibi plene not.io
gloss.magna.ergo etiam & ita fit io proposito,vt
solùm quòd seruiunt.G.& R.id est,quòd debēt,
seu debeant,& quòd debebūt videatur legatum,
nec si minus debebunt,vel nihil:aliunde supple-
ri debeat,imò hæres cootra eos cedeodo actio-
nes pœnitus liberetur.Iterùm hoc etiam proba-
4 tur,quia ista dictio, † quis, vel qui, iuncta ver-
bo tertiæ personæ,cum respicit aliquid taxatum
in quantitate coosistens, facit conditionem. li-
cèt si iungatur verbo,primæ persooæ. facit de-
monstrationem,vt verbi gratia, si dicatur, lego
tibi,licèt nihil debebam, nihilominùs valet le-
gatum,quia illa dictio iungebatur verbo primæ
personæ,scilicèt debeo.& respiciebat aliquid ta-
xatum in quantitate cōsistens,scilicèt, decem: &
ideò faciebat demonstrationem,quæ licèt sit fal-
sa, non vitiat legatum: imò nihilominùs valet.
sed secùs si esset apposita per eundem modū di-
ctio,quæ,verbo tertiæ personæ,vt putà lego ti-
bi decem,quæ Titius mihi debet. sic in legato,
& si nihil vel minus,nihil plus sit in legato, nec
5 suppleri debet aliunde,quia † defectus seu falsi-
tas conditionis bene vitiat legatum. & ita con-
cord.l.& si non dignata.& l.final.C.de falsa cau-
sa adiect.& d.l.si sic.§.1.primo responso ff.de le-
gat.1.& Insti.de leg §.sed si vxori.cum d.l.si sic.§.
1.in fin.& d l.legaui circa med.ff.de lib.lega.cum
ibi not.& hanc concr.dedit Petrus de bella Per-
tica in originali.ff de leg.1.l.Stichum.in illa dict.
quam ibi facit de nomine,quis vel qui, quando
iungitur verbo tertiæ personæ, & respiciat ali-
quid taxatum in quantitate consistens, quia te-
stator dixit lego duas summatas anoonæ,vbi ta-
xatur certa quantitas, & posteà dixit, quas ser-
uiunt G.& R. & ita iungit illud, quas:cum ver-
bo,seruiunt,quod est tertiæ personæ, igitur illa
dictio, quas, quæ iungitur verbo tertiæ perso-
næ,& respicit quantitatem,scilicèt duarum som
matarum,facit hic conditionem, vt sic videtur
solùm esse in legato, si & qoatenùs illi debent,
vel seruiuot,vel debebunt, vel seruient io futu-
6 rum.& non plus. Item etiam ista dictio, † quis,
vel qui,iuncta verbo futuri temporis facit coo-
ditionem,vt l.Stichum qui.ff.de leg.1.iūcta l.nu-
per.§.fin.ff.de lega.3 & no.Petrus de Bella Perti-
ca in dicta distinctione,qoam ponit in prælle.l.
Stichum.sed additur ista dictio,quas, verbo fu-
turi temporis:cùm ita significat in proposito fu-
turum tempus sicut præsens:quia illud verbum,
seruiunt,respicit pensiones annuas,quæ non tā-
tùm debentur nunc,sed & in futurum debebun
tur,vnde sensus est huius locutionis,lego pēsio-
nes,quas tales seruiunt, & seruient in futurum,
hinc est quod alibi dicitur in alia facultate, quòd
præsens est,cuius pars prætereat,pars verò futu-
ra est,vt ait Priscianus,& pro tanto no. alibi In-
nocen.quòd præsens confusum præsentis nō te
net vsum,quasi ionuat, quòd imò interdū ver-
bum præsentis temporis denotat,& comprehē-
dit futurum,vt deducit ad notabile propositum
suom.extra.de exceptio.capitul.dilecti.vltra me-
dium.& pro hoc etiam induci potest glo.de ver-
7 bo infinitiui, † quod est aptabile ad præsens,&
futurum,vel etiam præteritum:& tamen modus
est præsentis temporis. vnde bene dicitur, volo
legere,volui legere,volebā legere.vt no.de ver-
bo.obligat.l.vbi.§.stipulatio.super verbo, datu-
rum.Igitur cùm ista dictio, quas, iungatur ver-
bo futuri temporis. saltem quoad virtutem si-
gnificati, concludo, quòd facit conclusionem,
& non demonstrationem: & sic solùm erit in
legato,quod illi G.& R.debebunt, & nulla de-
bebit fieri suppletio aliunde,vt dictum est. Item
etiam hoc probatur,quia hic testator sub vna o-
ratione legat, & etiam taxat, & declarat quod
legat, & vnde quia dicit lego duas sommatas,
quas tales mihi seruiunt. igitur videtur io du-

bio legatum factum fnrettactum aliàs taxatum
non demonstratum, & illam adiectionem scili-
cèt, quas seruiunt, quam simul sub vna conce-
ptione eom legato profert, videtur in dubio fe-
cisse causa taxationis. non demõstrationis. pro-
batio patet ex concord. iurium data per Dynum
in l. quidam testamento ff. de legat. 1. & in l. si ser-
8 uus §. qui quinque. dicit, quòd † quando sub
diuersis eonceptionibus test itor legat. & decla-
rat, ex quo, vel quando soluatur legatum, tunc
talis declaratio videtur fieri potiùs gratia de-
monstrationis, quàm gratia taxandi, vt sic si ex-
inde solui non possit. solui debeat aliunde, vt pu-
tà, si dico lego qoadtagiota aureos Titio, & post-
eà io alia clausula subiungit, quòd illos quadra-
ginta aureos vult solui ex ao. debitis à Mæuio, &
ex ao. debitis à Caio: certè ista clausula sequens
non videtur taxare, nec limitare legatum præce-
dens, quin si ex istis debitis solui non possit lega
tum, & ita debeat aliundè: sed solùm demõstra-
re, vnde faciliùs solui possit legatum. & ita loquũ
tur leges. ff. de legatis 1. quidam testator. in princ.
ff. de ann. leg. Lucius. & l. Paulo Calimacho. §. fi.
9 ff. de lega. 3. secùs † autem esset, vbi sub vna con-
ceptione legat, & declarat, vt putà, lego decem
quæ Titius mihi debet, vel lego decem quæ sunt
io archa, quia certè tunc videtur taxare, & limi-
tare, vnde soluatur, & solui debet, quod Titius
debet, & quantum debet, & quod est in archa,
& non plus, nec aliũdè supplendum est, vt dicta
l. si sic. §. 1. in fine. & dicta l. si seruus. §. qui quin-
quæ. & l. cùm certus. ff. de tritico, vino, & oleo le.
& sic potest intelligi l. antepenult. §. ciuibus, ff. de
legat. 2. & l. si seruus § si quis. sic igitur est in pro-
posito, vt suprà dictum est. ergo, &c. Item etiam
hoc probatur, quia hic testator videtur legasse
certum corpus, scilicèt certi nominis, seu debi-
ti, seu seruitii, scilicèt debitum duarum summa-
tarum annonæ, quas faciunt, seu seruiunt G. &
10 R. Igitur si id † quod legatum est, perierit, vel
fuerit diminutum sine culpa hæredis, hæres erit
liberatus, nec ampliùs tenebitur. ff. de verborũ
obligationibus. l. si ex legati causa. cum concor-
dan. Non obstant contraria. Primò l. Lucius. de
alimen. lega. nec l. Paulo Calimacho. §. fina. nec l.
quidam testator. in principio. quia ibi videtur di
ctum causa demonstrandi, non autem causa ta-
xandi, seu limitandi: quia sub diuersis cõceptio-
nibus fiebat: hic verò ideò causa taxationis: quia
sub vna conceptione, vt plenè dixi in quarta ra-
tione. Non obstat textus in l. in conditionibus. §.
primo. in fine. ff. de conditionibus & demonstra
tionibus. vbi sub vna conceptione legãdo testa-
tor declarabat, scilicèt lego, quicquid mihi dari
oportet. & tamen nõ videtur dici causa taxatio-
nis, seu limitationis: nec illa verba faciunt con-
ditionem, sed potiùs demonstrationem: quia dic
ꝙ ibi constabat de volũtate testantis, per quam
conditiones regantur in vltimis voluntatibus,
hic non, vel aliter soluit, vt ibi not. quia illa ver-
ba ibi non faciunt conditionem, scilicèt quoad
impediendam transmissionem, sed bene, quoad
impediendam taxationem, & limitationem, vt
si nihil dari oporteret, aliũde non debeatur: vt di-
cta l. si sic. §. 1. in fin. de legat. 1. non ob. l. ex eo. nec
l. legatum. §. vini Falerni. nec l. Firmio Heliodo-
ro. nec §. sacram. l. inter stipulantem. quia in il-
lis legibus licèt fiat suppletio ex fructibus anno-
rum sequentium, non tamen debet fieri supple
tio ex aliis bonis, vel rebus hæredis, vel debito-
ris, ex quo fructus certi fundi debebantur. & ita
audacter concederem hic, si termini essent con-
similes, sed non sunt, quia hic non legabatur
certa quantitas fructuum ex fundo, imò legaba-
tur certum debitum, seu certa annua pensio per
G. & R. debita pro fundo, & non potest fieri sup
pletio ex futuris pensionibus: cùm quolibet an-
no solùm talem pensionem debeant, & nõ plus.
Non obstat ff. de action. empt. l. si cùm fundum.
quia ibi ideò aliundè debet præstari propter te-
merariam assertionem venditorum, qui ibi tot
fore asserebant, vt ibi notatur. hic autem testa-
tor non asserebat causam diminutionis pensio-
nis non posse euenire. Non obst. quod legatum
est factum ob causam perpetuam, &c. quia istud
argumentum non concludit, nisi quòd legatum
debet esse perpetuum, & illud bene volo quòd
perpetuo pro anniuersario ista pensio per G. &
R. debeatur, & si dicas quòd non perpetuò po-
terit percipi, si deterioretur pensio vel feudum,
dico quòd non debemus inspicere casum ad-
uersæ fortunæ, vt l. Iulianus. ff. qui & à quib. & l.
inter stipulantem. §. sacram. de verborum obli-
gatione. & si inspiciatur, ex quo ab initio pensio
quæ debebatur, erat perpetua. & poterat defer-
ere causæ perpetuæ: tamẽ cedebant periculo le-
gatariorum, & non hæredis: quia solutione eius
quod debebatur, id est, cessione actionum & iu
rium contra G. & R. competentium, fuit libera-
tus, vt suprà probatum est. Non enim videtur te
stator voluisse hæredem suũ duplici onere præ-
grauasse. argument. l. Titia § qui in vita. ff. de le-
gatis secundo. Non obstat l. annonam. nec l. Ti-
tia. ff. de ann. lega. quia ibi legabatur certa quan-
titas in genere per hæredem præstanda, & ideò
non est mirum, si propter causam perpetuam
ob quam legabatur, hæres perpetuo tenebatur
ad illam quantitatem annis singulis præstandã.
hic verò legabatur certum nomen seruiorum, seu
certum debitum quod habebat perpetuam an-
nuam præstationem, quod præstãdo per cessio-
nem actionum & iurium contra illos, qui debẽt,
non est mirum, si hæres sit plenè liberatus, vt di-
cta l. si sic. §. 1. in fin. quia solutione eius quod de-
betur, omnis tollitur obligatio. Insti. quib. mod.
tolli. oblig. in princ.

SVMMARIA.

1 *Quarta integra detrahi nõ potest de fideicommisso vniuersali, nisi prius deductis legatis ad pias causas & sic solùm de residuo.*

2 *Legata non priuilegiata solũmodo defalcantur: priuilegiata verò integraliter soluuntur.*

3 *Legata vbi nominatim ab hærede veniunt præstanda, onus ipsorum non pertinet ad fideicommissarium.*

4 *Legatorum omnium onus spectat ad fideicommissarium vniuersalem, quando legata simpliciter relinquuntur, & fideicommissum simpliciter.*

Falcidia

5 *Falcidia detrahitur de legatis defalcabilibus pro non defalcandis, vbi relinquuntur eidem personæ vtraque legata.*
6 *Quarta non detrahitur de fideicommisso vniuersali pro legatis pijs pertinentibus ad onus hæredis.*

DECISIO XII. aliàs 870.

QVædam mulier instituit hæredem maritū
suum, & plura alia tam pia legata, quàm a-
lia fecit, & in casu quo moreretur sine liberis,
quòd de bonis suis reciperentur quingenti flo-
reni, distribuendi in vsus pios arbitrio executo-
rum suorum, & residuum bonorum suorum ve-
niat ad quendam. Mortuo marito post aditam
vxoris hæreditatem sine liberis, successit Petrus
ab intestato, qui de hæreditate restituenda di-
cto T. substituto fideicommissario vniuersali vult
detrahere integram quartam Trebellianicam to-
tius hæreditatis, etiam computando, & inclu-
dendo in hæreditate dicta legata pia. Substitutus
verò dicit, quòd quia de illis legatis piis nulla
a Falcidia [a] detrahenda est, illa sunt primò extra-
henda, & integra soluenda, & de residuo quod
sibi restituetur, solùm est detrahenda quarta il-
lius residui, & nō quarta totius hæreditatis, quæ-
a ritur quid iuris? Et videtur † quòd hæres de illo
residuo quod est restituendum fideicommissa-
rio, possit detrahere integram partem totius hæ-
reditatis: nedum quartam illius residui, quia ad
ipsum fideicommissarium vniuersalem pertinet
onus omnium legatorum relictorum in testa-
mēto, & non propriè ad vnius hæredis, imò hæ-
res restituit fideicommissariam hæreditatem de-
tracta quarta Trebellianica integra, & de resi-
duo quod restituit, scilicèt de dodrante, fideicō-
missario tenetur soluere integra legata, saltem
quatenùs bona sufficiant, etiam nulla Falcidia
detracta, vt probatur ff. ad Trebellianum. l. 1. §. si.
in eodem titul. l. a. & l. finali. cum ibi notatis. pro
ista parte etiam facit, quia quando aliqua sunt
legata, quæ non possunt defalcari, & alia quæ
possunt defalcari, detrahitur quarta integra, etiā
pro illis quæ non poterant defalcari, vt proba-
tur ff. ad legem Falcidiam. l. placet. & l. sequen. §. 1.
& nota. in l. ex asse. in 1. gloss. eodem titul. ergo &
hic: licèt legata non possint defalcari in fideicō-
missario vniuersali, quod potest defalcari, detra-
hatur integra quarta etiam pro legatis piis, quæ
non poterant defalcari, & sic integra quarta to-
tius hæreditatis. In oppositum arguitur, quia ibi
aliqua sunt legata, quæ ratione priuilegii specia-
lis non possunt defalcari, vt est videre legatum
in testamento militari, quod valet iure militari,
& alia quæ possunt defalcari: vt putà relicta per
eundem militem posteà in codicillis nō factis in
bello, sed in pago, vel ciuitate, de iure communi,
2 † legata priuilegiata soluūtur integraliter, & alia
non priuilegiata solummodo defalcantur, nec
de illis detrahitur quarta per priuilegiatum, vt
ff. ad legem Falcidiam. l. similes. & l. si post mis-
sam. & l. finali. & meliùs de testamento militari.
l. si certarum. §. fina. cum l. sequen. Igitur nec hic
de fideicommisso vniuersali detrahatur de lega-
tis piis. pro hoc etiam facit gloss. in authentic. si-
milites C. ad legem Falcid. quòd Falcidia detra-
henda de legatis piis nō onerat alios legatarios:
hoc est, non detrahitur de aliis legatis non piis.
nec hic grauabit fideicommissarium vniuersalē.
pro hoc etiam facit ff. de inofficioso testamento.
l. Papinianus. §. quarta. pro hoc etiam in argumē.
ff. de alimen. lega. l. 1. §. fin. & de regulis iuris. capi.
non debet alteri. libro sexto. Quid dicendum?
credo quòd in casu præmisso non possit de fidei
cōmisso vniuersali detrahi integra quarta totius
hæreditatis, sed duntaxat quarta illius residui,
quòd substituto restituetur, detractis illis quin-
gentis relictis in vsus pios. Et est ratio, quia ex
quo testatrix dicit, quòd residuum bonorum
suorum veniret ad substitutum, & priùs manda-
uerat quingenta recipi, videtur voluisse. quòd le-
gatum illorum quingentorum pertineret ad o-
nus hæredis, & non ad onus fideicōmissarii sub-
stituti, & erat perinde, ac si reliquisset fideicō-
missum vniuersale deductis legatis, vel ac si no-
minatim reliquisset legata ab hærede, & nō à
fideicommissario vniuersali: attamen de dictis le-
gatis fideicōmissum vniuersale relinquitur, vel
3 cùm † nominatim legatur ab hærede, onus lega-
torum non pertinet ad fideicommissarium, imò
legata ad partem per hæredem defalcantur, & fi-
deicommissum ad partem, vt ista probantur ff.
ad Trebellianū. l. cogi. §. inde quæritur. & l. Mar-
cellus. §. Item Pomponius. & eadem l. in princi-
pio. quæ ita concordat cum l. sequenti. & not. in
dicta l. Marcellus. in tertia gloss. & C. ad Trebel-
lianum. l. finali. Si igitur ista legata pia censeantur
pertinere ad onus hæredum, & non ad onus fi-
deicommissarii vniuersalis: priuilegium eorum
non grauabit fideicommissum vniuersale: nec
per consequens quarta pro eis detrahetur de i-
pso: quod esset si integra quarta totius hæredita-
tis detraheretur de ipso. Nec obstat prima ratio
4 in oppositum facta, cùm dicitur, onus † omnium
legatorum spectare ad onus fideicommissarii v-
niuersalis: quia illud verum est, cùm relinquun-
tur legata simpliciter, & fideicommissum sim-
pliciter. sic loquitur lex prima. §. fina & l. finali. ff.
ad Trebellianum. secùs est cùm relinquūtur no-
minatim ab hærede, vel cùm fideicommissum
vniuersale relinquitur deductis legatis: quia tūc
pertinet onus legatorum ad hæredem, non ad
fideicommissarium, & quælibet per se defalcan-
tur, vbi aliàs sunt defalcabilia, vel vbi non sunt
defalcabilia, legata non onerant fideicommis-
sum: sicut etiam vbi fideicommissum vniuersale
non esset defalcabile, non releuaret legata defal-
canda, vt probatur in dicta l. Marcellus. in prin-
cipio. & §. primo. Non obstat quod dicitur se-
5 cundo, quòd † de legatis defalcabilibus de-
trahitur falcidia pro non defalcandis: quia il-
lud verum est, vbi relinquuntur eidem personæ
vtraque legata, tam defalcabilia, quàm non de-
falcabilia. sic loquitur l. placet. & l. sequens. §. pri-
mo. in oppositum allegat. Nec obstat glo. l. ex as-
se. quæ loquitur etiam vbi relinquuntur diuersis
personis, quia illa gloss. non est vera: imò repro-
batur ibi communiter per Doctores, & appro-
batur glo. sibi contraria, quæ est in dicta authen-
tica, similites. & tenetur communiter per illam
gloss. &

gloss. & per alia iura super hoc allegata, quòd vbi
relinquuntur diversis personis, non detrahitur
falcidia de legatis defalcabilibus, pro non defal-
candis, sed solùm pro seipsis. & ita etiam in pro-
6 posito huius quæstionis dicam idem, quòd † de
fideicommisso vniuersali non detrahetur quarta
pro legatis piis pertinentibus ad onus hæredis.

ADDITIO.

a *Nulla falcidia. An autem falcidia seu Trebellia-*
nica sit detrahenda de legatis piis, seu de fideicōmis-
so relicto hospitali constructo sine authoritate epi-
scopi, vide Paul. de Castro consi. 298. incip. præsup-
posita pro vera opinione.

De Sepulturis.

SVMMARIA.

1 *Antoniani possunt exigere quartam ab ecclesiis sibi*
soluere consuetis, licèt tales ecclesiæ erigantur in ma
iores dignitates.
2 *Ecclesia parrœcialis, ex qua quis percipit ex priui*
legio mediam partem funeralium, si erigatur in col
legiata, an priuilegiatus habebit quartam debitam
à collegiatis, vel potius sicut anteà erit soluenda sibi
media pars.
3 *Iniuriam nemini facit, qui vtitur iure suo.*
4 *Impetrantibus ad collationem certi episcopi. & in*
eius diœcesi. licèt erigatur noua ecclesia cathedra-
lis, & noua diœcesis. nihilominùs ius suum saluum
remanebit.

DECISIO I. aliàs 871.

1 SVpposito † quòd ex priuilegio apo-
stolico, & de consuetudine, Anto-
niani in curia Romana de sepultu-
ris, & funeralibus eurthesanorum
in ecclesiis parrœcialibus sepultorum recipiant
mediam partem: in ecclesiis verò collegiatis so-
lùm recipiant quartam. Contingit quòd aliquæ
ecclesiæ parrœciales erectæ sunt in collegiatas,
2 quæritur posteà an † Antoniani percipere de-
beāt mediam partem funeralium sicut priùs, an
solùm quartā? Et videtur quòd solùm quartam:
quia facta est collegiata. arg. ff. de excu tuto. cùm
ex oratione. in fi. item quia mutauit statum. ff. de
solutio. cùm quis. in prin. pro hoc. extra. de elec.
c. statutum. lib. 6. licèt etiam posset induci in con
trarium per modum ibi not. per Ioann. Andr. in
nouel. super prima glo. in fi. Item priuilegium &
consuetudo strictè sunt tenenda in ecclesiis par-
a rœcialibus simpliciter: nec sunt extendenda [a] in
præiudicium tertii ad ecclesias collegiatas. argu.
de offi. deleg. c. dilecto. cum ibi not. per Ioan. Item
priuilegiū & consuetudo prædicta minus volūt
grauare collegia propter multitudinem seruorū
Dei. ergo cū hic sit multitudo, & collegiū minùs
grauetur: quia ibi est eadē ratio. Itē etiam creatio
in collegium fuit fauorabilis materia, nec odiosa
& laudabilis, & de iure licita non causa æmulan-
di, vel nocendi alicui machinata, ergo obtinuit
suas prærogatiuas, etiam si propter hoc occasio-
naliter Antonianus præiudicetur, & non solui-
tur eis nisi tertia. argumen. l. proculus. ff. de dam-
no infecto. de aqua pluuia. arcend. l. si in eo. quia
3 † nemini facit iniuriā, qui vtitur iure suo. de ele-
ctio. cùm ecclesia Vulterana. cum concordan. ff.
de iure fis. l. fiscus. pro hac parte alleg. ff. de oper.
liber. l. operis obligatus. & l. interdum. in fine. &
de bon. liber. l. etiam. in princi. item allegat. l. cùm
multa. C. de bonis quæ libe. Item. ff. de censibus.
l. fin. § Imperator noster. in fine. de legat. 3. seruis
vrbanis. §. 1. ff. de iure fis. sed accepto vsu togæ. &
Infinita iura inducuntur ex eo, quòd Papa eri-
gendo aggregauit eam in collegiatam, & annu-
merare voluit inter alia collegia, quæ constat, quòd
non soluunt, nisi quartam: ergo nec ista. Item
pro hoc, quia ecclesia parrœcialis videtur vnita
collegio: ergo eius assumit naturam. extra. de
præbend. capit. super eo. libr. 6, Item quia s. pul-
chrum curthesanorum magis obuenit, & frequē-
tiùs post erectas in collegiatas quàm ante, & hoc
propter seruitorum & oratorum multiplicitatē
& loci vetustatem, & suffragiorū horarum cano
nicarum multiplicitatem, & decantationem: &
ideò cùm ex hoc Antoniani recipiant incremē-
tum, secum compensare possunt damnū dimi-
nutum mediæ. nec possunt conqueri de colle-
gio, ex quo alio respectu maius commodum cō
sequuntur, nec etiam collegium tenetur eis resti
tuere lucrū, quod magis contemplatione colle-
gii illis obuenit, quàm ratione parrœcialitatis. ff.
ad Trebellianum. l. facta. §. si liceris. ad legem Fal-
cidiam. l. 3. pro hac parte bene facit C. de adopt.
l. cum in adoptionis. C. de inofficio. testamen. l. fi.
in fin. Item quia illa verba, in ecclesiis parrœcia
libus, non possunt sumi generaliter, etiam si sint
collegiatæ, quia sic etiam alia verba quæ sequū-
tur in themate, in ecclesiis collegiatis, sumeren-
tur etiam generaliter si essent parrœciales: quia
implicarent contrarietatem, quod non est dicē-
dum: imò sic sunt intelligenda ne contrarietas
implicetur. Sumuntur ergo strictè, sic pro eccle-
siis parrœcialibus non collegiatis & collegiatis
non parrœcialibus. Si sic: ergo parrœcialis ec-
clesia & collegiata quoad illos non prouidit pri
uilegium vel consuetudo: & ideò dimittendæ
sunt tales dispositioni iuris communis, quo iure
sola quarta debetur, & non dimidia. argument.
nota. extra. de sepulturis. cap. certificari & ibi per
Ioan. And. in nouel. & per Archidiaconum in eo-
dem titul. capitul. cùm quis. super verbo, portio.
libro 6. & per istam solam rationem credo istam
partem veriorem stantibus talibus terminis, vt
sunt positi in themate. Secùs si essent tales, sci-
licèt, quòd Antoniani haberent mediam fune-
ralium de sepulturis apud ecclesias parrœcia-
les, apud alia verò loca secularia, vel regularia
haberent quartam: quia etiam illa verba, apud
ecclesias parrœciales, sumentur generaliter,
etiam si essent collegiatæ: illa verò, apud alia
verò loca secularia, vel regularia, sumeren-
tur generaliter pro aliis locis non parrœciali-
bus, vt sit diuersitas. In contrarium facit, quòd
imò debeant percipere mediam, sicut priùs:
quia adhuc remanet parrœcialis, sicut priùs, &
b licèt honor eius auctus [b] sit, non tamen eius cō-
ditio

ditio estimmutata.ff.de conditio.& demonstra-
tio.l.falsa.§ 1.& penultim.pro hoc facit ff.de ser-
uitu.rustic.prædio.l.certo generi. pro hoc vide-
tur expressius tert.in ratione extra.de maiorit. &
obedien.cùm inferior.secundum gl.intellectum
super verbo, denunciamus.vel si sequamur in-
tellectum Innocen.dicendo illam exemptam,eo
quòd creata est in cathedralem ecclesiam,etiam
adhuc facit pro hac parte: quia ibi est speciale
propter rationem illius text. ergo etiam contra
ius commune: vbi daretur compassibilitas cum
iure pristino non obstante mutatione status, vt
hic, quia non sequitur aliquod inconueniens, si
ius percipiendi mediam,adhuc duret etiam post
erectionem in collegiatam propter hoc:quia ius
Antonianis competens sine facto eorum eis au-
ferri non debet.argumẽ.l.quod nostrum.de re-
gul iuris priuilegium enim siue creatio in colle-
gium per principem concessum nõ debet in ter
tii præiudicium redundare, vt l.a.§.meritò & §.
si quis à principe.ff.ne quid in loco publico.eum
4 concordant.Pro hoc.quia †impetrantes ad col-
lationem certi episcopi, si in eius diœcesi eriga-
tur noua ecclesia cathedralis, & noua diœcesis,
adhuc remanet ius saluum impetrantibus, vt in
extrauag.Ioã.fides apostolica.pro hac parte vi-
detur casus C.de metropoli.Berit.l.1.in authent.
vt iudic.sine quoquo suffra §.illud.in authen.de
administrat.offic in collatione.§ sed etiam.& §.
hoc ipsum & quasi per totum. Item vbi in eadẽ
re concurrunt duo iura,perinde est ac si concur
rerent in personis diuersarum. ff. de his quib.vt
indigo.l.tutor.cum concordant. Constat autem
quòd si ius parrœciale esset in ecclesia nõ colle-
giata,quòd Antoniani perciperẽt medietatem:
ergo & nunc, licèt concurrant collegium & par
rœcia. Pro hac parte etiam potest induci C.de
episcopis & clericis.quisquis censibus. & l.ad si-
militudinẽ. Item erectio facta in collegium per
principem habet esse sine præiudicio tertii,scili-
cèt Antonianorum.argumen.l.2.§. si quis à prin
cipe & §.meritò.ff.ne quid in loco pub.extra.de
consue.c.cùm olim.de reli.do.quia monasteriũ.
vbi videtur casus de hac quæstione in ratione.
Item cùm Antoniani certent de lucro, videtur
Papa erigendo ecclesiam in collegiatam liberas-
se illam ab illo onere medietatis:quia quoties a-
liquis disponens aliquem actum in materia lu-
cratiua primam speciem in aliam honorabilio-
rem deducit, vt prima species speciosior.& ho-
norabilior fiat, materiam primam præsumitur
extinguere velle.argumen.ff.de aur.& argen.le-
gato.Seia.§ fina.cum concordant Pro ista parte
Antonianorum facit extra.de censib.ca.1.in cle-
menti.Item quia potiùs debet attendi causa ori-
c ginalis:[c] quia ecclesia sancti petri originaliter
fuit parrœcialis ecclesia.ff.ad municipal.l.liber-
tus §.præscriptio.& quòd ante erectionem in ec
clesia sancti Petri Antoniani obtinebant ius per-
cipiẽdi mediam,ergo.&c.de priuilegiis. dudum.
de decimis.statuimus.libr.sexto.& pro hoc,quia
ad hocius videtur iam præuecta ista collegiata,er
go.&c.ff.de iurisdict.om.iudi.cùm quædã puel-
la.ad municipa.l.incola.de iudic.si quis postquã.
de foro compe.capitu.postulasti.pro hoc etiam
parte allega ff de ali.legat.l.a ff.de tutel.l.qui ha-
bet in prin.versi.quid autem.de pœn.l.1.extra.de
hæreti.c.excommunicamus.§. si verò dominos.
ibi,sano iure principalis.C.qui pot.in pign hab.
l.si.extra de deci.nuper.§ decernimus.16.q.1. ec-
clesiæ.& c.quicunque.ff.de admi.tut.l. impube-
ri.ibi,nam priuilegium, & c.de rescrip.quamuis.
lib.5.de offi.dele.super eo.25.q 2.§.1.16.q.1.per-
uenit.de præben.cùm in ecclesia.lib.6.de priuil.
c.pastoralis.

ADDITIONES.

a *Nec sunt extendenda. Adde an dispositio genera-
lis comprehendat ecclesias cathedrales,deci.1.suprà
de filiis presbyter.*

b *Honor eius auctus. Adde quòd honor ecclesia par-
rœcialis dicitur augeri, si erigatur in collegiatam,
& sic honor maior est habere locum in ecclesia col-
legiata,quàm in parrœciali. Adde etiam quod ma
gnus honor est habere canonicatum in ecclesia ca-
thedrali:secundùm Rot.decis.2.suprà de fil.presby.
in nouis.& decis.26.incip si legatus.tit.de præben.
suprà in nouis.*

c *Causa originalis. An causa originalis beneficij attẽ-
di debeat. Rota decis.49.suprà de rescrip. repetita
sub titu.de præben.deci 5.infrà in antiquiori.& ad-
de Philip.Dec.consil.126.incipien.in causa domini
Francisci Gentilis.*

De Decimis.

SVMMARIA.

1 *Decimæ prædiales temporis præteriti suo tempore
non petita,de cætero peti non possunt.*

2 *Debitor debet portare debitum ad domum credi-
toris sine petitione.*

DECISIO I. aliàs 25.

1 NOta,†quòd vbi petuntur decimæ ab
aliquo,& dicitur talem debitorẽ ces-
sasse à solutione temporis præteriti,
nisi ostẽdat quòd decimæ fuerint pe-
titæ,debitor non tenetur,nisi à tempore petitio-
nis.quia ad decimas prædiales quis non tenetur,
nisi petantur,vt not.Archidiac.in c.1.de decimis.
lib.6.ergo debitor non condemnabitur nisi à tẽ
pore petitionis,licèt videatur facere contrà,quia
a decimæ quasi debẽtur iure naturali,& diuino,[a]
& quis non potest prætendere ignorantiã,quã-
do tales decimæ debeantur,& sic sine petitione
2 debent offerri:†quia debitor debet portare de-
b bitum ad domum creditoris[b] sine petitione, vt
notat Inno.in c significante.de pigno.ad idem l.
Iulianus.§.offerri.de actio.empt.facit quod legi.
& not.in c.quæsti.& ca.reuertimini.16. quæstio.
1.& vide modernos in c.dispendiosam.de iudic.
in clementi quæ actiones competant.no.Ber.in
c cùm in tua.eodem titu.

ADDITIONES.

a *Et diuino. Quòd decima debeantur de iure diuino,
nullus sana mẽtis negare potest:cùm multis in scri-
ptura*

quod non est in clericis secularibus, vt c. vnic. de capel. monach. libr. 6. ideò non mirum, cùm hospitale & eleemosynaria sint ad nutum amouibilia regulariter, si non veniant nomine beneficii, quantum ad clericum impetrantē, posito quòd in titulum beneficii conferantur, vt notat. Ioan. Andr. in c. alleg. super verbo, prouidere. secùs est in religiosis, in quorum personis collatio beneficii, seu hospitale, vel administratio eiusdem conditionis videtur esse.

SVMMARIVM.

1 *Professio potest fieri per monachum in manibus sui abbatis, vel alterius ab eo potestatem habentis.*

DECISIO IIII. *aliàs 268.*

1 NOta gloss. est Inno.† quòd professio potest fieri per monachum in manibus sui abbatis vel alterius ab abbate potestatem habentis: vt notatur in capitulo porrectum. de regula. in glo. magna. versicu. respondent quidam. & Archidia. eodem titu. capit. beneficium. super verbo, constet. ad quod cap. si religiosus. de electio. libro 6. & ibi per Ioann. Andr. licèt allegetur constitutio Benedicti dicentis, quòd non valet professio in communi, nisi sit facta in monasterio, & præsente conuentu sub certis solennitatibus ad quod faciunt notata per Bernard. in allegato capitul. porrectum. vbi constat de constitutione illa.

SVMMARIVM.

1 *Ingressus monasterium, si infra annum probationis illud exeat, non habebit annum integrum probationis iteratò redeundo ad illud: sed tantum temporis quod restabat de primo tempore.*

DECISIO V. *aliàs 286.*

1 NOta.† quòd ingrediens religionis ordinē si infra probationis annum exeat: si iteratò post annum, vel aliud interuallum redeat ad religionem eandem & ad monasterium, nō habebit post secundum ingressum integrum annū, sed tantùm id quod restabat de primo tempore. hoc videtur nota. Archidiaco. in capitul. non solùm. super verbo, institutus. de regularib. libro 6. quia tempora coniunguntur. argument. l. necnon. § sæpiùs. ex quibus causis maio. & l. fin. ff. de abige. licèt videatur facere contrà: quia posito, per partes annus interpolatus fuerit in religione istæ partes non videntur facere annum cōtinuū. argumen. l. lancimus. §. si quis autem. de donatio. iuncto c. si idem cum eodem. de iurisd. omnium iudic. & l. si libertus. in fin. de iure patrona. & pro ista parte facit l. 1. §. quoties. versic. sunt autem. ff. de publican.

SVMMARIVM.

1 *Monachus non habens proprium accusans abbatē, debet habere expensas de bonis monasterij, secus si prosequeretur causam propriam.*

DECISIO VI. aliàs 799.

1 SCiendum est quod dicitur in cap. ex parte. & cap. olim. in fin. de accusatio. quòd† si monachus non habens proprium, nec aliquam admi-
a nistrationem, accusat abbatem [a] suum pro vtilitate monasterii: quòd tunc habebit expensas necessarias de rebus monasterii, vt in præallega. iuribus. Si autem monachus, vel alter religiosus dicti monasterii dicat propriam causam contra dictum abbatem, seu monasterium, tunc non habebit expensas à dicto monasterio, & hoc tenet expressè Innoc. in allegato c. ex parte. in fin. ideò est consilium, quòd ille qui sequitur causam propria si non habet de quo viuat, & dicit se esse valde iniuriatum à maiori, quòd supplicet Papæ, quòd sibi prouideat circa expensas habēdas. hoc tenet Rota.

ADDITIO.

a *Accusat abbatem. Qualiter monachus abbatem suum accusare possit. scribit Felyn. in c. cæterùm. de iudic. in versi. limita ista in casu. col. 5. & de materia huius deci. vide deci. 4. infrà de accusa.*

De Iure patronatus.

SVMMARIVM.

1 *Patrono an currat tempus præsentandi à die vacationis beneficij, vel potiùs à die notitiæ.*

DECISIO I. *aliàs 38.*

1 NOta,† quòd patrono [a] currit tempus
a quod sibi datur ad præsentandum à tempore, quo est vacatio beneficii, non tamē à tempore scientiæ patroni, vt c. cùm ei quem. de concession. præb. in de. quia imputatur patrono, si non dimisit procuratores, quando se absentauit: maximè quādo longam absentiam habet facere. extra. de eo qui mi. in pos. causa rei seruan. c. fi. cum ibi no. ff. de legationib. l. eundem. cum ibi no. iuncta l. 1. de diuer. & tempo. præscript. & ista fuit communis opin. licèt Dy. dixerit contrarium per c. quia diuersitatem. de concessio. præben. quod not. per Ioan. And. in alleg. c. cùm ei quem. in fi. & quod nota. in c. licèt. de supplen. negli. prælat. ad quod l. item veniunt §. petitam. de petitio. hæredi. pro prima parte facit quod not. Archid. in c. licèt. super verbo, priuatus. de elect. circa quod vide Archi. in c. statutum. super verbo, vacauerit. de præb. libr. 6. & vide deci. 13. infrà eo. & deci. 35. suprà de præb.

ADDITIO.

a *Nota quòd patrono. Adde deci. 7. incip. vtrùm vacante beneficio. tit. de præben. infrà in antiq.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus excommunicatus nō potest præsentare, & quid de laico patrono.*

DECISIO II. aliàs 161.

1 a NOta, † quòd patronus excommunicatus a non potest præsentare: maximè si sit clericus: quia ex præsentatione facta per clericum ius videtur acquiri: sed non per laicum. sic not. in ca. dilectus. de offic. lega. & per Archi. in c. 1. de instit. libr. 6. licèt videretur contrà: quia per præsentationem præsentato nihil acquiritur: imò magis aliquid ab eo decrescit, quare videtur quòd possit præsentare. argu. no. per Archi. in c. pia. de except. lib. 6. super verbo, excludantur. ad quod l. ex facto. §. si quis rogetus. ff. ad Trebellia. & vide decisi. 8. & 9. infrà de senten. excommuni. & decis. 1. suprà de institu.

Additio.

a *Patronus excommunicatus. Adde decis. 1. suprà de insti. repetitam decis. 2. de iure patro. infrà in antiq. & adde Panormi. in rub. de iudic. col. 3. ver. sed præsentare non est ius merè spirituale, & an executor excommunicatus possit prouidere acceptanti. decis. 9. infrà de senten. excommuni.*

SVMMARIVM.

1 *Extrauagans execrabilis, nō habet locum in patrono laico quoad pœnas.*

DECISIO III. aliàs 232.

1 NOta † extrauagans, execrabilis, & eius pœna posita in fin. non habet locum in laico patrono, quando per culpam non prouidetur: secùs si per negligentiam non confertur. & quia negligentie deuoluit ius laicale patronatus ad superiorem, vt c. c. de supplenda negligentia prælatorum. Genze. tamen tenet in allegato ca. execrabilis. quòd pœna illius decret. ligat patronos laicos pro illa vice, qua vacat vide Henricum in c. auditis. de election.

SVMMARIVM.

1 *Iuris patronatus expressio non est necessaria in venditione territory, & quid si exprimatur?*

DECISIO IIII. aliàs 239.

1 NOta, † quòd vbi venditur territorium, non est exprimendum iuspatronatus: & licèt dicendo vendo tibi territorium cum iure patronatus dubitetur, an isto casu veniat ius patronatus, dic vt in capitulo primo. de iure patronat. libro 6. per Ioan. Andr.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus acquiritur eo ipso quòd beneficium construitur cum authoritate episcopi.*

DECISIO V. aliàs 255.

1 NOta, † quòd licèt aliqui dicant, quòd ius patronatus nō acquiratur simpliciter fundatione, dotatione, vel ædificatione: nisi fundator espressè retinuerit sibi ius patronatus. c. significauit. de testa. & tria iura quæ acquirit patronus, habes in c. nobis. de iure patro. & in princi. dicti c. nobis. dicitur, quòd eo ipso quòd quis cōstruit beneficium cum authoritate episcopi, acquirit ius patronatus in illo: & sic prædicta opinio non videtur vera: nec ca. significauit. probat hoc, ad quod allegatur.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à pupillo maiore infante præfertur præsentato à tutore.*

DECISIO VI. aliàs 321.

NOta gloss. Ioan. And. in c. ex eo. de election.
1 libr. 6. quòd præsentatus à pupillo a maio-
a re infante, præfertur præsentato à tutore eiusdem pupilli, si tutor alium præsentauerit: quia pupillus habet maius ius, quàm tutor, licèt videatur contrà: quia tutor habet administrationem, sed dic vt ibi.

Additio.

a *A pupillo. Adde quæ accumulaui super decisi. 10. incip. fuit dubitatum vtrùm valeret cōsuetudo. hoc titu. suprà in nouis.*

SVMMARIA.

1 *Præsentati renuntiatio in manibus patroni facta ante institutionem an valeat?*
2 *Præsentatio dat ius ad rem.*
3 *Renuntiari potest iuri ad rem.*

DECISIO VII. aliàs 328.

1 NOte, † a quòd vbi quis est præsentatus à
a patrono: licèt præsentatio est recepta à superiore, valet renuntiatio facta solùm per præsentatū corem solo patrono: maximè quando superiori non potest aliquod præiudicium afferri per renuntiationem. arg. no. per Ioan. And.
2 in c. si electi. de elect. lib. 6. Nam † per præsentationem ius ad rem quæritur, nō in re, modò vbi est quæsitū ius in beneficio, vt est videre in præsentatione sola, vt in c. dilectus. de offi. legat. cum
3 ibi not. per Inno. tali † iuri quæsito ad rem, & nō in re potest quis renuntiare, posito quòd nō renuntiet in manibus non collatoris, secùs si ius esset in rem quæsitum. arg. no. per Archi. in c. deliberatione. de offi. lega. lib. 6. & quod no. Inno. in c. quòd in dubiis. de renunt. sic intellige §. verū. in authen. de defen. ciui. & l. legatus. de offi. præsid. vide decisi. 8. de renun. suprà.

Additio

a *Nota. Adde Curt. in tractat. iuris patronatus. in versicul. honorificum. colum. 10. & decisio. 8. de iure patrona. suprà in nouis. & decis. 4. titu. de renuntia. infrà in antiquiorib.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus beguinarum censetur ius patronatus ecclesiasticum.*

DECIS. VIII. aliàs 332.

1 NOta,† quòd clericus,[a] cui est collatum be
a neficium etiam reseruatum: posito quòd
illud beneficium pertineat ad collationẽ,
b seu præsentationem beguinarum,[b] tale benefi-
cium potest licitè retinere, posito quòd in colla-
tione non fiat mentio, quòd ad beguinas secula-
res ius patronatus pertinebat, quia posito quòd
tales beguinę sint seculares, religiosè tamẽ viuut,
& habitum portant religiosum: ideò non viden
tur merè laicæ: quia licèt sint laicæ: tamẽ propter
religionem quem habent, videntur facere colle-
gium. argu. no. in c. cùm ab ecclesiarum. de offic.
ordi. iuncta l. 1. de colleg. illici. vt dicimus in simi-
li, quòd fratres minores & Cistercien. sunt laici:
vt no. Inno. in c. 1. de celeb. mis. & c. ex eo. de ele.
per Arch. lib. 6. Nec obstat quod no. Doct. in c. 2.
de præbend. libr. 6. quia loquuntur in merè laico
non habente religionem, nec faciente vnitatem,
vel collegium. Item istæ beguinæ vt miserabiles
personæ coram ecclesiastico sunt conueniendæ:
vt viduæ personæ, & aliæ. c. ex tenore. de foro cõ
pet. & ideò merè nõ videntur personæ laicæ, seu
seculares: maximè cùm portent habitum. & tali-
bus iniuriando quis incideret in sententiam ca-
nonis sic intelliguntur no. per Ioan. Andr. in ca.
dilecta. de maiorita. & obedien.

ADDITIONES.

a *Clericus. Adde Fely. in c. accedentis. col. 1. de præsc. Paris. consi. 40. nu. 14. volu. 3.*

b *Beguinarum. De hoc genere mulierũ habetur text. in clementi. 1. & quod ibi no. de religio. domib. & de ad nostram. de hæretic. vbi etiam vide de Biguardis. & adde Felynum in tractatu. quando liter. apostol. &c. colum. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus potest præsentare ad beneficium vacans de iure: licet non vacet de facto.*

DECISIO IX. aliàs 365.

1 NOta,† nunquid patronus[a] possit præsen-
a tare ad beneficium vacans de iure, sed nõ
de facto: sicut & collator posset illud con-
ferre. per c. licèt episcopus. de præben. lib. 6. facit
quia si de tali beneficio potest fieri, quod est
plus, scilicèt collatio, & vtique quod est minus.
In oppositum videtur facere quod not. per Inn.
in c. qualiter. de accu. in ver. adinuicem. circa fin.
ver. credimus. ibi, clerici. sed ibi nõ erat priuatus
per sententiam. vide deci. 15. suprà de probatio.

ADDITIO.

a *Nunquid patronus. Adde decis. 5. de rerum permuta. suprà in nouis. Felyn. in capitu. cùm ex officij. colum. 15. versicu. nona & vltima. de præscript. Oldra. consi. 306.*

EPITOME.

Patronus si non præsentat intra tempus collatio interim per episcopum facta tenet.

SVMMARIA.

1 *Patronus laicus habet tẽpus quadrimestre ad præsentandum: semestre autem si sit clericus.*
2 *Patrono tẽpus quadrimestre quomodo computari debeat, an secundum numerum mensium literarũ, an secundum dies anni?*
3 *Patronum licèt appareat non præsentasse aliquem, an collatio facta ab ordinario infra tempus præsentandi, valeat? per totum.*
4 *Patronus laicus parum, vel nullũ ius habet, vel saltem debile in dispositione beneficij.*
5 *Ratum habere non possum, quod meo nomine nõ est factum.*
6 *Autoritatis quæ sunt si fiant non suo tempore, non valent.*

DECISIO X. aliàs 528.

NOta infra tempus patroni episcopus con
1 fert beneficium alicui, posteà † patronus[a]
a nullum præsentauit infra tempus quadri
mestre, scilicèt laicus, vel semestre. s. clericus. qui-
dam alius posteà impetrauit à Papa illud benefi-
cium, si non fuerit alteri ius quæsitum: quæri-
b tur[b] an ei, cui contulerat episcopus, fuerit ius
quæsitum, vt iste apostolicus non debeat habe-
re, vel an iste appellans sit potior, tanquam illi
ordinario nullum fuerit ius quæsitum? Et magis
dilatetur dubium. Pono casum prout erat in fa-
cto in palatio. Cùm ad quendam patronum spe
ctaret præsentatio cuiusdam beneficii, & vaca-
uit certa die. Episcopus prætendens patronum
non præsentasse infra tempus debitum: sic quasi
ad se iure deuoluto spectare dispositionem be-
neficii, vltima die temporis infra quod patro-
nus poterat præsentare, vt iura deuoluto cõtulit
ecclesiam cuidam, patronus autem nullum pre-
sentauit aliũ, quidam autem alius posteà impe-
trauit illud beneficiũ, si non foret alteri ius quæ-
situm: quæritur quis ipsorum sit potior? Et circa
2 hoc qualiter† debeat cõputari tempus patroni
quadrimestre, vel semestre, an secundùm nume-
rum mensium literarum, an secundùm dies an-
ni, vel an pro mense debeant 30. dies, vel 31. dies.
Circa quod pro nunc nõ insisto, sed remitto ad
plenissimè not. per Hosti. de suppl. negl. prælat. c.
licèt. per Io. And. de elect. c. quàm sit. librọ 6. per
Doct. ff. de reg. iu. l. vbi lex. Sed veniendo ad q. &
supponẽdo, quòd vltima die patroni episcopus
3 contulit tanquam iure deuoluto, vtrùm † quia
patronus posteà nullum, nec antè præsentauit. te
c neat[c] collatio episcopi? Quidam, & in hac opin.
fuit maior pars, distinguebant inter patronũ lai-
cũ & clericũ: & dicebant, quòd collatio facta in-
fra tempus patroni clerici sit nulla ipso iure: & quod
non ratificetur, nec validetur propter negligen-
tiam patroni subsecutam: quia quod ab initio

nullum est tractu tẽporis non confirmatur: secùs in collatione facta infra tempus patroni laici. Et reddebant causam & rationem diuersitatis: quia
4 † patronus laicus parum, vel nullũ ius habet, vel saltem debile in dispositione beneficii, & quicquid habet est de gratia, & totalis dispositio censetur ad episcopum pertinere potiùs, iuxta not. in c. quoniam. de iure pat. per Host. & ideò collatio episcopi cẽsetur validior, præsertim, quia maius ius habet in concessione prælatus, quàm in præsentatione patronus. de offic. lega. c. dilectus.
Quidam verò alii indistinctè dicebant collationem episcopi esse validam: ex quo patronus infra tempus debitum nullum præsentauit, & dicebant eam ab initio tenuisse ipso iure, quantũcunque fuisset facta infra tempus patroni, licèt si patronus alium infra tempus præsentaret instante patrono, eius collatio esset cassanda, & irritanda. argumen. not. per Inno. de re iudi. c. cùm Bertoldus. in 3. glo. sua. in fin. Mihi tamen, & multis aliis videbatur, quòd collatio episcopi facta infra tempus certũ cuiuscũque patroni siue laici siue clerici, sit nulla ipso iure. 16. q. 7. ca. decernimus. & no. per Host. de iure patro. c. ex insinuatione. & sic intelligi debet c. illud. in fi. e. tit. & ibi dixi post Hosti. Tamen videbatur mihi quòd licèt sit nulla, si patronus ei consentiat, siue tacitè siue expressè, quòd per eius ratificationem validatur. argu. no. per Hosti. in summa. de iure patr. §. fin. versi. quòd si ecclesia. ibi, nec obst &c. cùm dicit, nec enim interest, vtrùm ab initio consentiat, vel ex post facto quoad hoc, vt sine consensu suo ordinata non videatur, &c. tũc enim ex quo cessat causa impediens eã, & superuenit causa cõfirmans: licèt fortè nulla ab initio, bene potest validari. arg. l. per fundum. & l. fi. ff. de seruit. rustico. prædio. & l. obseruare. §. fi. de offic. proconsul. & not. per Dyn. & Docto. in regul. non firmatur. de regul. iuris. lib. 6. Tamen in proposito præmissæ quæstionis, quia episcopus contulit iure deuoluto: nõ credo quòd vnquam valuerit, ex quo renera ad episcopum non erat deuoluta potestas. argu. extra. de concessio. præben. c. ex parte. cum ibi not. per Hosti. super verb. consilii. nec sequẽs patroni ratificatio, vel assensus tacitus, vel expressus validabit eam: quia non fuerat facta, vt ex illo iure, nec ex illa potestate episcopi, ad cuius vigorem requiretur consensus patroni: imò erat facta iure deuoluto, & quasi in negligentiam, & pœnam patroni: & ideò quia nihil erat factum vt eius nomine, non potest per eum ratificari,
5 quia † quod meo nomine non est factum, ratum habere non possum: secùs autem esset, vt prædixi, si episcopus iure non deuoluto, sed vt iure ordinario & originali, quod habet circa dispositionem beneficii cõtulisset, quia tunc licèt nũ posset, nec deberet disponere, nisi de consensu, vel ad præsentationem patroni: tamen quia iure originali ordinario disponit, videtur in dubio disponere vt iure suo, & iure nomine patroni, vt quasi sperans, & credens patrono complacere, & quasi sub tacita cõditione, si sibi placuerit, vel aliter interpretetur, ne aliter interpretando videatur illicitè, & inutiliter disponere, & quasi eligere viam ad impugnandum suam dispositionẽ, quod non est præsumendum. argu. l. 1. ff. de testa. milita. & pro hoc facit in simili, de his quæ fiunt à prælat. c. ea noscitur. cùm dicitur intelligi, dicũt quòd fiant de collegiorum suorum consensu: & sic tanquam factum nomine eius potest ratificari per patronum, cùm enim ea quæ circa dispositionem beneficii debent interuenire ex parte patroni, potiùs teneatur ex parte cõsensus, & cẽsetur iure consensus, quòd sint authoritatis, & per consequens cùm ea quæ sunt consensua possint interuenire ex postfacto,[d] & ea quæ sunt authoritatis debeant interuenire ante actum, vel potiùs in ipso actu. iuxta nota. per Ioan. Andr. de rebus eccle. non alienand. c. dudum. super verb. tractatus. vnde potest patronus posteà consentiendo tacitè vel expressè validare collationem episcopi. Pro hoc in simili de his quæ fiũt à præla. c. cùm vos. de præben. c. cùm in ecclesiis. libro 6. vnde facit quod not. Inno. de elect. ca. ecclesia. 2. ibi cùm dicit. Item no. hic, quòd ille cuius nomine non est gestum, &c. & pro hoc de iure patro. c. cura. & c. suggestum. Nec obst. ad præmissa, si dicas contra præcedens membrum, quando episcopus contulit iure deuoluto, quod etiã videtur cõtulisse meliori modo, quo potuit, & sic etiam ex potestate iuris, & authoritate originali, ad quã concurrere debet patroni cõsensus. arg. no. in c. cùm ex officii. de præscri. per Inno. & sic quã nomine etiam patroni, vt dictum est in secundo membro, & sic posset per patronum ratificari, quia dico, quòd cũ episcopus contulit iure deuoluto expressè videtur abiicere consensum patroni. supponit enim eum priuatum iure suo, & totam potestatem ad se deuolutam & ideò nõ potest dici, quòd eius nomine tunc aliquid disponat, & per consequens nec per eum nõ nomine suo gestum, poterit ratum haberi, vt no. Inno. in d. c. cùm ex officii. de præscri. facit ad propositũ, quia ibi vtraque potestas, & opinata, & vera erãt propriè, & nihil nomine alieno gerebatur, nec ibi agitur de ratihabitione actus alterius, per quẽ actus gestus debeat validari. Cõcludendo ergo ex præmissis credo quòd collatio episcopi facta infra tempus patroni, vt iure deuoluto, sit nulla ipso iure, vt dicto ca. decernimus. 16. q. 7. & vt esset valida, crederem quòd esset opus noua collatione lapso tempore patroni. Vnde facit id quod no. Io. And. in nouel. tit. de præb. & digni. c. statutum. lib. 6. super verb. post mensem. Nam dispositio episcopi quæ dependet ab authoritate, & se tenet ex parte eorũ, quæ sunt authoritatis, opor
6 tet quòd fiat tempore debito: quia † ea quæ sunt authoritatis non suo tempore facta, non valent: quia authoritas semper interuenire debet in ipso actu, tẽpore quo actus potest, & debet fieri. Cõcludo insuper quòd talis collatio vt iure deuoluto facta non potest per frequentem patroni cõsensum validari, & per consequens concludo in quæstione, quòd apostolicus in hoc casu esset potior, ex quo per collationem episcopi ei cui contulit, non fuit ius quæsitum. Secùs dicerẽ vbi episcopus non contulisset vt iure deuoluto: sed simpliciter, vt iure ordinario primæuo, & originali, quia tunc per tacitum vel expressum cõsensum patroni superuenientem ante impetrationem

nem apostolici fuisset collatio valida.

ADDITIONES.

a *Patronus. Vide Ioannem Firma tractat. de episcopis in 2. parte 4. libro versiculo vigesimosexto quaro si episcopus, &c titu de potesta. & authorita. episcop. circa spiritualia. ubi videtur tenere quòd collatio facta per episcopum pendente tempore concesso patrono ad presentandum, non valet, etiā si patronus nullum præsentauerit. Sed contrarium est verius, et ita hic videtur decisi. Vide quæ amplè accumulaui in meo consilio incipiente, vacāte priorату, &c.*

b *Quæritur. Adde hic quod voluit Romanus consi. 422. quòd patroni præsentatio quam patronus asserit esse factam de illo quem inuestiuit intra tempus debitum præsumitur interuenisse, si patronus nō contradicat.*

c *Teneat. Dic in terminis huius propositæ quæstionis, quòd episcopi collatio facta iure deuoluto, cùm tamen deuolutio causata non esset, non tenet, rationibus sequētibus. Prima est, quia in collatione episcopi de qua fit hic mentio, fuit expressus falsus modus sub quo, & non sub alio iste episcopus illud beneficium patronatum contulit. quo casu dicta collatio viribus subsistere non potuit, nisi fuisset adiecta clausula aut alio quouis modo, &c. quā quidem clausula non possunt uti episcopi, & alii ordinarii collatores in eorum collationibus, cùm hoc eis à iure non sit prohibitum, secundùm glossam in § visum fuit. in verbo, alio quouis modo. titulo de causis in pragmatica sanctio. quia uno modo expresso non venit alius modus. cap. susceptum. de rescriptis. lib. 6. Secunda, quia iste episcopus elegit viam ad impugnandum suam collationem: & ideò est sibi imputandum. l. 3. ff. de milit. testamen. Tertia, quia iste episcopus poterat conferre istud beneficium iure ordinario validè, & tamē contulit iure deuoluto nulliter, & ideò non valet talis collationis actus. Hinc est, quòd volens explicare actum uno modo, si eligat alium modum incompetētem nihil agere videtur, cùm corruat eius actus. cap. ex parte. & ibi Hostien. Panormit. & docto. de conces. præb. Quarta, quia si facio actum, quem facere non possum, non valet ille actus eo modo quo facere possum: quia quod nolui, potui, &c. l. multū interest. C. si quis alteri vel sibi. c. cùm super. de officio delegat. Quinta, quia ubi quis potest & debet facere aliquem actum sub certa qualitate necessaria ad illum actum, si faciat sub alia, non valet actus l. Lucius ff. de fideicomm. lib. l. 1 § si quis simpliciter. ff. de verbo obliga. § præterea. instit. de inuti stipulatio. capi. cum aliquibus. capitu. susceptum. libr. 6. c. hi qui authoritate. de præbend. eod. libro. & not. Henri. in c. cùm dilectus. de iure patrona. ubi dicit, quòd si prælatus præsentatum de patrono instituit, non sub titu. & quali. præsentationis, sed aliàs iure suo, perinde est ac si ipsum præsentatum nullo modo instituisset nec valet institutio. Sexta, validitas cuiuscunque actus dependes à voluntate & potestate agētis, & altero illorum deficiente nihil solidè explicari potest. d. l. multum interest. & d. ca. cùm super. Septima, quia si iudex fert sententiam exprimendo causam non concludentem, illa sententia est nulla, licèt ex causa non expressa posset iustificari, secundū doct. in d. c. ex parte. Octaua, peccatum in modo faciendi vitiat actum. c. pisanus. extra. de resti. spoliat. c. ut nostrum. ut eccle. benefi. facit l. qui in aliena. & l. is qui putat. & l. si is ad quem. & ibi Bar. ff. de acquiren. hæredi. Nonò facit l. an inutilis. ff. de excep. & l. si vnus § penul. ff. de pact. ubi acceptilatio inutilis ratione formæ nō habet vim taciti pacti. Decimò faciunt no. per Hosti. & Anto. de Bu. in cap. cùm ex officii. extrà de præscript. ubi dicunt, quòd si ordinarius credens se habere iurisdictionem delegatam, & non habet si procedat ut delegatus, nō valebit processus ratione ordinaria iurisdictiōis & potestatis quam habet. & sentit gloss. in ca. ex literis. de offic. delega. quia in delegata deficiebat potestas: in ordinaria verò deficiebat voluntas, cùm non intenderet procedere potestate ordinaria. Undecimò faciunt nota. per Barto. & Bald. in l. 1. C. qui pro sua iurisdi. ubi dicunt quòd si aliàs habenti iurisdictionem fit delegatio, & partes hoc scientes litigant corā illo, si ille processit ut delegatus, non valebit processus. Adde Roma. consi. 343.*

d *Ex postfacto. Vide Panormita. in c. licèt. extrà. de regularib.*

EPITOME.

Benefi. non ad effectum ut cadat sub gratia expectatiu. an sufficiat quod ante gratiam fuerit fundatum, licet consensus & authoritas episcopi superueniat post obtentam gratiam expectatiu.

SVMMARIVM.

1 *Expectās ad collationē episcopi, an poterit acceptare beneficium fundatum ante datam suæ expectatiuæ, licèt authoritas & consensus episcopi circa fundationem dicti beneficii interuenerit post obtentam suam gratiam.*
2 *Principium est potissima pars rei.*
3 *Spes attenditur, quia quod est in spe, quasi indubitatum censetur in actu.*
4 *Anima rationabilis est forma hominis.*
5 *Forma est quæ dat esse rei.*
6 *Inceptum non debet reputari factum.*
7 *Confirmans dicitur dare.*

DECISIO II. *aliàs 545.*

1 QVidam † patronus fundauit quoddā beneficiū perpetuū, in quadā capella cu[illegible] ecclesiæ dando dotem, seu perpetuus redditus annuos, & ordinando, quòd ibi deberet esse unus perpetuus sacerdos, qui haberet pro anima celebrare, & in horis canonicis in ecclesia seruire, & esset ibi perpetuum beneficium, in titulū perpetui beneficii cōferendi, & quòd spectaret ad collationem episcopi, antequam episcopus seu superior ad quem pertinebat, fundationē seu institutionem ipsius beneficii approbaret, & ut etiā perpetuum beneficium decerneret, seu ipsum in beneficium ecclesiasticum instituerer, ego impetraui ad collationē episcopi, post gratiam meam episcopus prædicti beneficii fundationē approbauit, & illud in perpetuum beneficiū ecclesiasticū instituit iuxta fundationem, & ordinationem fundatoris: ergo tunc illud acceptaui, tanquā cadēs sub gratia mea, opponitur mihi quòd

non cadat ſub gratia mea tĩ quam creatum poſt
datam literarum mearum.per e.literas.de reſcri-
ptis.in clem ego dico quòd imò cadit:quia ante
gratiam meam fundatum,& dotatum,licèt non
eſſet per epiſcopum approbatum ſeu confirma-
tum:& ſic ante gratiam meam cenſebatur crea-
tum,quæritur quid iuris?Et videtur quòd cadat
ſub gratia mea,quia principium & fundamentũ
ante gratiam meam fuerit factũ: ergo, &c. quia
2 † principium eſt potiſſima pars rei.de origine iu
ris.l.1.Et præſertim fundamentũ tale ſine quo ſu
perædificari non poteſt.arg.l.egi.ff. de exceptio.
rei iudicat.& quod ante gratiam meam erat fa-
ctum,habebatur inſtar operis facti:igitur,&c.ff.
de operis noui nuntia.l. ſtipulatio §.opus. quia
ex quo antè fuit inceptum,videtur perfectũ.arg.
ff.de auro & argen.lega.l.& ſi nõ ſit.§.quid ergo.
cum concor.ibi alle. Pro hoc poteſt induci iſtud
brocardicum,quòd inſpicitur origo & initium,
de quo de electio n.dudum.ff.de verb.obl.l.ſi fi-
lius.pro hoc poteſt induci id brocardum,inſpi-
citur cauſa originalis.ff.de donationib. qui verò.
quod concordat pro hoc, quia cinctus videtur,
qui de proximo cingendus eſt.arg.de teſta.mil.l.
penul.ſic etiam dictum beneficium ante gratiam
meã factũ, ſeu creatum videtur, ex quo de pro-
ximo confirmandum & approbandum erat. Ad
hoc etiam faciunt concordantiæ in d.l. penulti,
per gloſſ.allegat.pro hoc,quia partus conceptus
videtur natus.ar.l.qui in vtero.ff.de ſtatu homi.
qui filii ſint legitimi.capi.a. Pro hoc etiam facit,
quia ante gratiam meam beneficium fundatum
erat,& ſic orta cauſa ſeu ratio futuræ approba-
tionis,ergo talis ortus multum attenditur: ſicut
dicitur in ſimili orto incendio.ff.ad leg. Aquili.ſi
quis fumo.§.fina.& ff.quod vi aut clam.l.ſi alius.
§.eſt & alia.verſic.quid tamen.ibi, quòd ſi nullo,
&c.pro hoc etiam facit ff.de pign.actio.l.ſi rem.
§ ſi.cum ibi no.per glo. Item erat tunc beneficiũ
in ſpe quaſi indubitata confirmandũ, ex quo ra-
tionabiliter erat fundatum.ergo perinde ſit ac ſi
3 tunc fuiſſet cõfirmandum:quia † quod eſt in ſpe,
quaſi indubitatum cenſetur in actu,& ideò mu-
lier cenſetur domina dotis,aut rei quæ eſt in ſpe
domina.ar.ff. qui ſatiſda cog.l.ſciendum.§ ſi fun-
dus.C.de iure dot.l.in rebus.& ad hoc videntur
omnes concordare,quos ad hanc viam allegaui.
ff.de teſta mili.l.neque enim.§.deportati.præſer
tim quia dominus in cuius honore beneficium
fundatum erat iam illud acceptaſſe, & cõfirmaſ-
ſe videbatur tũc,& incõtinenti cũ per fundato-
rem nouit inquantũ ſunt bona illa acceptet, cũ
enim de actu ei beneficiato agitur ipſe patiendo
conſentire videtur,qui etiam poſſet.ſi vellet im-
pedire.facit ad hoc quod no.per Cy.de ſac.ſanc.
eccle.illud.iũcto no.per Inn.de elect.in Geneſ.&
per gl.in regu.iur.qui tacet.ergo cũ non reſtaret
niſi nudum miniſteriũ epiſcopi declarantis illud
debere eſſe beneficiũ,prout rationabiliter fun-
datũ erat:& per conſequens de eo acceptare vi-
detur quòd ante gratiam ſatis poſſit dici creatũ
ſaltem approbatione diuina, quaſi facta epiſco-
pi confirmatio is.poſteà nihil noui facit,ſed quod
priùs factum erat declaret.arg.ff.ſi ſerui.ven.ſicu
ti.§.ſed ſi quæratur.ff.de acquirẽ.rer. do.adeò.§.

cũ quis.In oppoſitum videtur,quia imò non ca-
dit ſub gratia, quaſi poſt gratiam meam creatũ,
a ſeu formatũ fuerit beneficium,quia nõ ante[a] be-
neficium poteſt dici eſſentialiter beneficiũ eccle
ſiaſticũ,quàm poſſit in titulum aſſignari:nec eſſe
ius ſpeciale, quàm per epiſcopum fuerit confir-
matũ,& approbatũ,ſeu inſtitutũ, patet: quia ad
eum,vel ſaltem ad eius ſuperiorẽ pertinet inſti-
tutio.ſeu creatio beneficii,vel iuriũ ſpiritualium,
& eorũ tractatio.ar ff.de rerũ diuiſi.l.1.§ ſacra.in
princ.& meliùs Inſti.de rer.diui.§.ſacræ.in authẽ.
vt nullus fabri.§.1.col.5.in authent.de ſancti.epi-
ſco.§ ſi quis oratorii.& extra.de iu.decernimus.
& c.quanto.de reli.domi.c.ad hæc.de cõſe.diſt.1.
nemo.& per epiſcopũ vel ſuperiorẽ eius,ad quẽ
pertinet in materia per fundatorẽ priùs deſtina-
ta introducitur, & creatur forma beneficialis,
per quam res illæ,quæ priùs erant prophanæ,&
iuris prophani,efficiuntur iuris ſpiritualis,& di-
uini,& ſpirituales, & diuinæ ſeu informatæ iure
ſpirituali per quam formam ſic introductam di-
ſtinguũtur ſpecificè à cæteris rebus non benefi-
cialibus & prophanis. ſic eſt in emptione poſt-
quã formatũ,& organiſatum in vẽtre matris in-
troducitur & creatur à Deo anima ratiõalis,quæ
eſt eius forma rationalis, per quam ſpecificè di-
ſtinguitur à cæteris animalibus,& ideò ſicut ante
4 creationẽ, & introductionem animæ† rationa-
lis,quæ eſt forma hominis, embrio etiam orga-
niſatus ſeu figuratus figura humani corporis nõ
eſt homo:ſicut habetur 32.q.2. quod autem.&
cano.Moſes.& probatur.ff.de ſicar.l.mulier.de
pœn.ſi quis aliquid.§.abortionis.& e.l. Cicero.
& extra.de homi.ca.ſi quis aliquid.& ſicut ex li-
teris.ſicut etiã in propoſito in materia diſpoſiti-
ua poteſt dici,ꝙ materia diſpoſitiua pro benefi-
cio per fundatorem facta non antè eſt beneficiũ,
quàm per epiſcopum,vel eius ſuperiorem ſit ibi
introducta forma beneficialis,& per eũ ſit factũ
5 beneficium:quia†forma eſt quæ dat eſſe rei,vt l.
Iulianus.§.ſed ſi quis.ff.ad exhibendũ. Pro hoc fa
cit,quia non aliter quis aliquid feciſſe intelligi-
tur,quã formam propriam, quæ ex cõſeruatio-
ne conſiſtit,ei dederit.ff.ad le.Fal.l.ſi is qui.§.qui
6 dam.pro hoc etiam,quia†incœptũ nõ debet re-
putari factum.ff.de leg.l.librorum.§.quod tamẽ.
Caſſius.ff.de aur.& argẽ.leg.l.veſtimentorum.& l.
quintus.§.cui ro.l.ſeruus.§ ſi factum.& ff.de ver.
ſign.l.vlti.§.operæ.& l.ædificia.§. perfeciſſe.non
enim videtur actum dum aliquid remanet ad a-
gendum.C.ad Sila.l.conſil.in ſi.pro iſta in ſpecia
li bene facit quod no.per Inn.de ſepul.c.abolen
7 dæ.circa princ.pro hoc etiã bene facit,quia†qui
confirmat,dat.ff.de verb.ſig.l.legem obuenire.&
in auth.de defen.ciuita.§.interim.pro hoc quod
no.C.de confir.tut.l.neque.circa princ.

ADDITIO.

a *Quia non antè. Adde Fely.in cap.ex parte.ſuprà.*
perſona.col.1.in prin.extra.de reſcript.

SVMMARIA.

1 *Præſentatus à patrono tenetur probare ſe intra tem*
pus iuris fuiſſe præſentatum,ſi hoc negetur.
2 *Collatio præſumitur fuiſſe facta intra tẽpus habile.*

DECI

DECISIO. XII. aliàs 516.

1 a VTrùm † præsentatus [a] per patronum laicum, quem episcopus non admisit, imò admisit quendam alium præsentatum à prætendēte se habere iuspatronatus, & potestatē præsentandi, agens contra admissum possidentem petendo suam præsentationem, quæ fuit facta per suum præsentatorem, ad quem reuera asserit iuspatronatus, & potestatem præsentandi pertinere: præsentationem fuisse canonicam, & admittendam declarari: & se in beneficio institui: teneatur probare se præsentatum infrà quatuor mēses à tempore vacationis, seu eius vacatione,
2 si pars rea hoc negetur? Et videtur quòd nō: † quia præsumendum est de diligentia præsentantis: sicut præsumitur de diligentia conferendi, scilicet quòd contulit infrà tempus iuris, nisi cōtrarium probetur: vt no. Inn. in c. quia eunctis. circa prin. de concess. præb. lib. 6. non enim est præsumptio negligentiæ contra eum, nisi appareat: ergo non incumbit onus probandi de eius diligentia arg. à contrario sensu, vt eccle. benefi. c. 2. præsumptio est contra suam præsentationem, ex quo per ordinarium non fuit admissa: pro eius facto præsumēdum est: vt in c. in præsentia. de renun. ergo transfertur in eum onus probandi, &c. arg. d. c. t. Item quia magis restringendus est præsentatus per patronum, quàm ille, cui ordinarius cōtulit: quia non est ita potestas patroni laici in præsentando latè interpretāda, sicut collatio ordinarij: quia iuspatronatus non pertinet ad laicum de iure communi: imò potiùs contra legem, vel
b præter: sed ex mera gratia [b] & dispensatione iuris: vt not. per Host. de iure patro. cum laici.

ADDITIO.

a *Vtrùm præsentatus. Adde dec. 3. infrà eo. tit. in antiquiorib.*

b *Mera gratia. Adde Panor. in c. quanto. de iudic. & in rubric. eiusdem tituli.*

DECISIO XIII. aliàs 516.

Similis est deci. 7. infrà de præb. in antiquiorib.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta ab eo, qui est in quasi possessione iuris conferendi sicut & præsentatio valet.*

DECISIO XIIII. aliàs 575.

1 a VTrùm † sicut præsentatus [a] per eum, qui est in possessione præsentandi, si sit institutus, debet remanere, nō obstante quòd posteà euincatur iuspatronatus ab ipso præsentante, & declaretur ipsum non fuisse patronum, iuxt. c. consultationibus. extrà de iure patro. Ita etiam fiat in conferente, seu in eo, qui existens in possessione conferendi contulit: qui tamen reuera non habebat ius conferendi? Quidam dicebant quòd non: quia cù collatio sit canonica institutio, detecto non iure conferentis, detegitur nullitas collationis & per consequens apparet eum nō habere canonicā institutionem: quòd secùs est in præsentato: quia ille non tantùm recipit ius à præsentante: imò potiùs instituēte, ex quo constabat, quòd habebat ius instituendi, quare potiùs ius habet, quàm ille, qui non habens ius conferendi, contulit, licèt esset in possessione conferēdi. Sed omnes tenuerunt contrà: quia cùm conferre sit fructus iuris conferendi: ergo bonæfidei possessor talis iuris si conferat, facit fructus suos pro hoc alleg. de caus. possess. & proprie. c. cùm olim. &c. quia propter officium publicum ratione cuius erat in possessione conferendi, quamdiu tolerabatur in eo eius facta tenent. argu. l. Barbarius Philippus. ff. de offic. prætor. iunct. not. in c. nihil. per Innoc. de electio. & de senten. excom. c. si verò. pro hoc no. in c. in literis. de restit. spolia. per Innoc.

ADDITIO.

a *Vtrùm sicut præsentatus. Adde deci. 9. hoc tit suprà in nouis. & dec. 49 suprà de rescrip. Adde quid si talis possessor fit intrusus, an illo casu valeat collatio. adde dec. 4. titu. de præb. infrà in antiquiorib.*

SVMMARIA.

1 *Abbas si sit patronus vnius ecclesiæ, & in ea noua capellania edificetur, videtur, etiā illarū esse patronus.*
2 *Contentum sequitur naturam continentis.*

DECISIO XV. aliàs 158.

1 NOta, † quòd vbi Abbas dicit se patronum alicuius ecclesiæ, si infrà ecclesiam edificetur capellaniæ, videntur pertinere ad abbatē in re patronatus in dubio: quia ex quo abbas est patronus ecclesiæ, consequenter videtur esse patro-
2 nus ipsarum capellaniarum: vt † contentum sequatur naturam continentis. arg. l. ad testium. §. si. ff. de testa. cum l adeò. §. insula. de acq rer. do. & l. quòd si neque. § materia. de perie. & com. rei. ven. & quod not. per Inno. in c. cùm venerabilis. circa finem. super verbo, authoritate. io glo. fina. de excep. ad quod c. ad audiētiam. de eccle. ædifi. & c. postulasti, de iure patro. cum ibi not. per Inn. in glo. penul. & quod not. Ioan. Mona. de insti. c. a. lib. 6. & per Archi. de capel. mona. c. presbyter. in 2. glo. circa fin. dominus Vscocau. alleg. c. 3. circa princip. de capel. monach. pro hoc extrà de deci. quoniam. & in ista opin. fuit maior pars Dominorum: licèt faciat contrà, quod not. in c. ad hæc. de fil. presbyt. per Ber. in fin. a. glo.

SVMMARIVM.

1 *Capella fundata in ecclesia spectante ad præsentationem abbatis, similiter pertinent ad præsentationem eiusdem.*

DECISIO. XVI. aliàs 872.

1 IN ecclesia, † quæ spectat ad præsentationem cuiusdam abbatis, fundatæ sunt de prouentibus extrinsecis certæ cappellaniæ perpetuæ, & perpetuò Deo seruiendo: nec fundatores sibi retinuerant iuspatronatus, vel potestatem præsentandi: quæritur vtrùm pertineat illa præsentatio

ad illum abbatem: vel an plena & libera dispositio & collatio ad episcopum pertineat? Quidam dicunt quòd ad episcopũ: quia sunt distincta beneficia ad ecclesia, ergo potestas præsentãdi spectans ad Abbatem in ecclesia, non extẽditur ad illas. argumen. l. in agris limitatis. ff. de acquiren. rerum domini. & ff. de vsufruct. l. Item si fundi. §. hinc dicimus. 2. respon. & de rescript. literas. in clementi. præsertim, quia fundatæ sunt de prouentibus extrinsecis: non autem de redditibus ecclesiæ. Alij verò, quòd imò ad præsentationem abbatis: quia ex quo fundantur in ecclesia, debet cedere ecclesiæ: & per consequens spectare ad præsentationem eius, ad quem spectat præsentatio ecclesiæ. argum. de eccle. edificand. capitu. ad audientiam. melius de iure patro. capi. postulasti. pro quo dicitur expressum de exceptio. cum venerabilis. circa fi. pro hoc facit, quia sunt fundatæ in ecclesia: ergo videtur quòd iuspatronatus abbatis se extendat ad illa, quæ sunt infrà ecclesiam. argumen. ff. de damno infecto. l. damni. §. si is qui vicinas.

SVMMARIA.

1 *Præsentatus à donatario præfertur præsentato ab herede donatoris: licèt consensus episcopi superueniat, post donationem & præsentationem.*

2 *Iurispatronatus donatio facta sine consensu episcopi sui, an teneat?*

3 *Authoritas vbi requiritur ad validitatem alicuius actus necessariò in ipso actu interuenire debet.*

4 *Pater an in præiudicium hæredis legitimi possit transferre iuspatronatus.*

5 *Hæres non potest venire contra personam defuncti.*

6 *Venire contra factum proprium nemo admittitur.*

7 *Iuspatronatus in laicum laicus sine licentia transferre potest.*

DECISIO XVII. alias 873.

1 QVidam † laicus [a] donauit alteri laico sine licentia & authoritate, seu consensu episcopi iuspatronatus, quod habebat in quadam ecclesia: antequàm autem episcopus consentiret, mortuus est relicto quodam filio hærede: postquàm verò filius eius hæreditatem agnouit, episcopus consensit, seu ratificauit, & approbauit illam donationem, quàm pater eius fecerat in alium laicum, & tandem vacante illa ecclesia filius, & eius hæres prædictus præsentauit vnum ad ecclesiam: ille autem laicus, cui per patrem facta fuit donatio, præsentauit alium, quæritur quis
b ipsorum debeat obtinere? [b] Dicebant quidam
2 quòd præsentatus per filium: quia † donatio iurispatronatus illi alteri laico facta sine consen-
c su episcopi sui, seu authoritate, nulla fuit [c] ipso iure: vt extrà de iure patronatus, quod autem. §. de cætero. & capitul. illud. & capitul. nullus laicus. & in eodem titu. capitu. 1. lib. 6. à contrario sensu. & ibi hoc expresse tenet Archidiacon. super verbo, loco religioso. & not. glo. in dicto capitul. illud. in fin. licèt Innocent. ibi teneat contrariũ: ergo per consensum episcopi subsequentem ratificari non potuit: quia quod ab initio

3 nullum est, &c. & quia † ea quæ sunt authoritatis, superuenientia, non possunt superueniendo facere actum valere, cum authoritas in ipso actu debuerit interponi. ff. de autho. tuto. obligari. § fina. & not per glo. de rebus eccle. non alienand. dudum. lib. 6. in glo. super verbo, tractus. in fi. cum suppletione quam ibi facit Ioan. And. in nouel. & per Innocen. in capi. cùm consuetudinis. de consuetu. præsertim autem non potuit consensus episcopi ratificare in præiudicium filij: cui medio tempore fuit ius quæsitum. ff. qui potior in pigno. habe. qui balneũ. §. fin. & quod notat gl. de liber. & posthum. l. Gallus § & quid si tantum. super verbo, emancipatus. in fin. facit de rescript. capitu. quamuis. libro 6. & capitu. si pro te. & quæ not. per Ioan. And. in nouel. de regul. iur. capitu. sine culpa. lib. 6. in 2. q. princip. in fin. colum. 4. in solutione ad contraria. Et pro
4 hoc etiam bene facit, quia † pater nõ potuit iuspatronatus transferre in præiudicium hæredis legitimi, secundùm Lau. licèt Archidiaco. contra: vt not. in dict. capit. 1. de iurepatro. super verbo, eidem. in fi. libro sexto. Alij verò, de quorum opinione fuit maior pars, tenuerunt cõtrarium, quòd imò præsentatus per patronum laicum donatarium debet obtinere: quia consensus episcopi superueniens ratificat. pro hoc videtur text. de iurepatrona. capitu. cura. & capitu. suggestum. circa fin. Et pro hoc etiam bene facit quod notat Innocent. de electio. C. innotuit. in gloss. 3. in fin. qui ab initio saltem tenuerunt, & tenuerant quòd in præiudicium patris donantis non posset contrauenire, & in præiudicium hæredũ suorum, qui cum eo sunt eadẽ persona: nec possunt
5 † venire contra factũ defuncti. Pro primo, quòd valuerit donatio in præiudiciũ donantis, allegat de renunciat. c. quòd in dubiis. ff. de seruitu rustico. prædio. l. per fundum. & l. fi. ff. de donatio. inter virum & vxorem. l. cùm hic status. §. si socer. cum concord. suprà allegat. in decisio. 8. de testa. Titius & Mæuius amici cuiusdam senis. incip. &c. Nec dicebant esse necessariam authoritatem episcopi, aut authoritatem Papæ, sed solùm consensum. Item non est necessarius consensus episcopi ad donationem, seu contractum donationis: sed ad translationem iurispatronatus in donatorem, cõtractus enim in donatione fieri potest in præiudicium donantis, cùm disposuit de iure suo: sed non translatio iurispatronatus sine consensu episcopi. Sic etiam in simili dicitur de rebus minorũ, & de rebus emphyteuticis, in quibus vsu non prohibentur contractus sine decreto vel sine authoritate domini, seu alienatio. iuxta not. in l. alienatum. ff. de verbo. significa. C de præb. min. l. si is. vbi tutor tenetur ei, cui rem vẽdidit pupilli: quia contractus tenuit saltem in præiudicium tutoris, licèt ex eo non fuerit secuta alienatio in præiudicium pupilli: cùm potiùs translatio iurispatronatus fuit per cõsensum penes quem est propriè iuspatronatus, & esse debet de iure potiùs quàm penes patronum laicũ penes quem non est, nisi ex quadam permissione & gratia. iuxta not. per Hostien. de iure patrona. quidam. & sic per consequens potest superuenire, ex quo contractus donationis tenuit iuxta

iuxta not. in d.c. cùm consuetudinis. Nec obstat
ius quæsitum filio medio tempore: quia ex quo
fuit hæres patris: nõ fuit sibi ius quæsitum aliter,
quàm penes patrem esset, qui non poterat veni-
re contra donationem: igitur nec filius. Nec ob-
stat cap. quamuis. nec c. si pro te. quia ibi fuit ius
quæsitũ tertio ex dispositione eius, qui poterat
venire, & disponere contra primam dispositio-
nem. igitur in præiudicium iuris taliter quæsiti
sequens dispositio, vel existentia conditionis nõ
potest retrotrahi: vt l. potior. in prin. ff. qui po. in
6 pig. habe. hic verò ex dispositione eius, qui † con-
tra suam dispositionem venire non poterat, nec
contra factum suum: igitur nec hæres eius: igitur
consensus episcopi superueniens poterit retro-
trahi; quia donatio quæ ab initio pendebat sub
conditione, per superuenientem cõsensum epi-
scopi fit retrotractio, iuxta l. potior § si sub eo-
dem. ff. qui poti. in pign. habe. vel esto quòd di-
catur, quòd valeat ex tunc, ex quo superuenit
consensus episcopi: sufficit ex quo pater, nec eius
filius contrauenire poterant: & antequàm filius
præsentaret, nec vacauerat ecclesia, nec superue-
nerat consensus episcopi: & extunc saltem fuerat
facta effectualis in illum donatarium translatio
iurispatronatus. per l. fundum ff. de ser. rust. præd.
Nec obstat prædi. opi. Lau. quòd pater non po-
tuit transferre in præiudicium hæredis legitimi:
quia non est vera, secundum Archi. Pro ista au-
tem parte indubitanter concluditur: sed tenea-
7 mus opinionem Innoc. quòd † in laicum possit
laicus transferre sine licentia iuspatronatus, vel
saltem quòd consensus episcopi potest superue-
nire: vt not. in c. illud. suprà allegato.

ADDITIONES.

a *Quidam laicus. Lamber. in tractatu de iure pat. fol.*
109. col. 4. versi. adeò contingit dubitari.
b *Obtinere. Adde Ioan. de Sylua. in 1. parte tractat.*
bene. q. 5. col. pen. versic. & tenet Dec. consi. 639. visa
consultatione. col. 2. versi sed in casu isto. Afflictus in
dec. regni. 335 pro decis. col. 4 in 2. dubio.
c *Nulla fuit. Adde c. ex literis. & ibi Inno. de iur. pat.*
vbi etiam per alios doctores. & in c. præterea & ibi
abbas Sicul. eo. tit. per Gemi. in c. 1 de iure patronat.
lib. 6. & per Bald. in l. fin. colum. pen. C. de edict. diui
Adria. tollend.

De Censibus.

SVMMARIA.

1 *Ecclesias vnitas si contingat dismembrari, qualiter*
ipsarum de per se tenebitur ad procurationem epi-
scopi illas visitantis.
2 *Formam nouam introducere rei videtur personæ*
adiectio.

DECISIO I. aliàs 38.

1 NOTA quòd † vbi duæ ecclesiæ rege-
bantur per vnum rectorẽ, & episco-
pus nõ recipiebat, nisi vnã visitatio-
nem pro ambabus: quia vna erat ru-
ralis, alia parœcialis: si ex post facto in qualibet
istarum ecclesiarum ponatur rector: & patrimo-
nium earum diuidatur per episcopum: ex quo
sunt diuisæ, & quælibet habet rectorem, episco-
pus in qualibet prædictarum habet vnam visita-
tionem: quia ex quo in rurali ecclesia est rector,
posito quòd non sit populus, de iure communi
debet visitationem vt notatur per Inno. in c. au-
thoritate. de censib. & c. fi. & c. io latera. de præb.
Et licèt præfatæ ecclesiæ sint propinquæ: & epi-
scopus visitando vnam, modicum laborat visi-
tando aliam. nõ propter hoc sequitur, quin quæ-
libet debeat visitationem si separatis diebus visi-
tentur: vt c. venerabili. de censib. secùs si vna die:
vt c. fœlicis. de censib. lib. 6. Nec obstat, quòd an-
tè recipiebatur tantùm vna visitatio: quia ex quo
ecclesiæ sic sunt diuisæ, videntur nouiter institu-
tæ, & alia res quàm antè esse. argu. l. si quis duas.
commu. præd. & l. si eadem. de offic. asses. & quia
non erat nisi vnus rector, ideò non videbatur,
nisi vnum patrimonium & vna res. argum. l. iu-
risperitos. § 1. de excusa. tut. & l. quinquaginta. in
fi. eod. titu. vbi dicit, vnius domini non separatur.
posito quòd onera debent esse communia inter
istos, licèt patrimonium esset diuersum: non ta-
men istud non expediret quin quælibet ecclesia-
rum deberet visitationem. argu. l. indiuisa. C. de
decur. iunct. l. 1. de onerib. non continuandis in-
ter patrem & filium. lib. 10. Non obstat § illud. in
authent. vt iudi. sine quo. suff. iunct. l. 1. C. de me-
tropo. qui in vr. § illud. duæ prouinciæ regeban-
tur per vnum presbyterum seu rectorem: ideò
nihil immutatur de pensione: secùs si regerentur
per diuersos rectores, vt est dictum. & idem est
in l. 1. de metro. quia ibi non imponebatur nouus
2 rector: secùs in proposito: quia † persona addita
rei nouam formam videtur introducere. ad hoc
facit not. Innoc. in c quia monasterium. de relig.
domi. iunct. c. dilectus. de capel. mona.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus eximendo ecclesiam, videtur retinuisse*
procurationem.

DECISIO II. aliàs 334.

1 NOta gloss. † quòd episcopus eximendo ec-
clesiam, videtur retinuisse visitationem, seu
procurationem: vt in c. pastoralis. de dona. cum
ibi not. per Innoc. & Hostien. & in c. cùm vene-
rabilis. per Innoc.

SVMMARIVM.

1 *Subsidium caritatiuũ debetur prælato de iure com-*
muni: & præscribi non potest.

DECISIO III. aliàs 676.

1 DIc † quòd subsidium caritatiuum compe-
tit de iure communi prælato: vt c. cùm apo
stolus. de censib. nec valet contra eum præscri-
ptio. & ita tenet Rota.

DeEccle

De Ecclesiis ædificandis.

SVMMARIA.

1 *Vnio facta capitulo de consensu episcopi, & ipsius capituli, an teneat?*
2 *Ecclesia antequàm construatur debet dotari: alioquin creatio dignitatis non tenebit.*
3 *Tutor, licèt non possit principaliter authoritatem præstare in re sua: bene tamen potest consequenter.*
4 *Quod fieri non potest per directum, an fieri possit per obliquum.*

DECISIO I. aliàs 874.

a 1 EPISCOPVS[a] † creauit vnam dignitatem de consensu capituli in sua ecclesia cathedrali, & regulari, seu monachali, & nulla alia dote illi dignitati constituta, vniuit eidem vnã parœcialem ecclesiam: hoc acto cum vnionis prætextu habuisset pacificam possessionem illius ecclesiæ, quòd ex tunc monachus, qui cõstitueretur, seu poneretur pro tempore in eadem dignitate, nihil deberet percipere à capitulo de his, quæ priùs ratione portionis monachalis solebat percipere: quæruntur duo. Primò an creatio dignitatis valeat ex quo fuit facta sine dote? Item secundò dato quòd talis creatio dignitatis valeat, an valeat talis vnio, per quam capitulum in effectu consequi debet vtilitatem releuationis à portione monachi, quasi consequenter & indirectè videatur vnio facta capitulo saltem in effectu? De primo
2 fuit dictum per aliquos, quòd † creatio dignitatis non tenebat: quia sine dote. pro quibus videtur facere, quia priusquam creetur beneficium, seu constituatur ecclesia, est dos constituenda: vt in authen. vt null. fabricen. orat. dom. §. fin. versi. deinde non aliter. & in authen. de alienat. & emphyteu. & loca. §. si quis oratorij. & per consequens secundum eos non valuit dignitatis creatio originaliter: & sic per consequens non valuit posteà illi de ecclesia illa vnio facta. Alij verò dixerunt quòd creatio valuerit: nec censetur facta sine dote: quia incontinenti ecclesia sibi fuit vnita: vt illa esset sibi pro originali dote: & nõ est inconueniẽs, quòd talis dignitas habeat talem ecclesiam pro totali dote sua. Et supposita ista secũda opinione, fuit dictũ de secundo quæsito, quod voluit vnio: quia nõ fuit facta principaliter, nec totaliter, nec directè capitulo: licèt communiter capitulum sit consecuturum aliquam vtilitatem. Et sic respondebatur ad c. si vna. de rebus eccles. non alienan. in clemen. vbi prohibetur fieri vnio capituli per episcopum de cõsensu capituli. quia illud verum est cùm fit directè, & principaliter: ne idem de capitulo videantur auctorizare in re
3 sua: quòd esse non debet. sic in simili: licèt † tutor non possit principaliter authoritatem præstare in re sua: tamen bene potest consequenter. ff. de authorita. tuto. in princip. & super hoc bro-
4 car. an quòd † non debet fieri directò, fieri possit per obliquum. vide quæ ibi not. per glo. & Doct. in hac ratione. Et etiam pro hoc potest induci concor. Iurium. de §. legatariis. Insti. de testamen. qui ita concor. cum legibus omnibus. C. de testamen. Alij verò dicebant contrarium per dictam clem. si vna. sed prima opinio, scilicèt quòd valeret, plus mihi tunc placuit.

ADDITIO.

a *Episcopus. Adde Fely. in cap. cùm accessissent. col. 6. versi. secundò declaratur. de constitutio.*

De Sponsalibus.

SVMMARIA.

1 *Clericus contrahens matrimonium cum impubere perdit beneficium etiam non subsecuta copula.*
2 *Consensus, & non concubitus facit matrimonium.*

DECISIO I. aliàs 103.

1 a NOTA, † quòd vbi clericus[a] habens beneficium, cõtrahit matrimonium cum impubere habẽte vndecim annos per verba de præsenti, & nõ fuit carnalis copula secuta: talis clericus perdit suum beneficium, licèt matrimonium non fuit corporaliter consummatum: quia ex quo nõ stetit per clericũ, quin cõsummaretur, videtur habere animum perdendi beneficium: vt in c. nuper. de big. iunct. l. quid ergo. §. cùm autem. ff. de his qui not.
2 infa. quia † consensus facit matrimonium & nõ coitus: licèt faciat contra l. sic. de oper. lib. & c. verum. de conuer. coniu. cum not. in c. ex publico. eod. titu iunct. c. debitum. de biga. l. si. vxor. §. minor. de adult. sed prima opin. pro magis vera fuit determinata, per c. fraternitatis. de eo qui cog. cõsang. vxo. & c. i. de sponsali. lib. 6. licèt Io. And. in nouel. videatur notare contrarium in c. Ioannes. de cleri. coniunga. facit not. in c. vn. gloss. hic ergo. de cle. coniug. lib. 6. & quod not. in c. gratiæ. in glo. penul. de rescript. in cle.

ADDITIO.

a *Vbi clericus. Adde Roma consi. 483. dubitatur. col. 4. Staph. de lite gra. & iusti. fol. 73. Abb. cõsi. 72. vol. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus si cõtrahat matrimoniũ cũ minore. 12. ann. vel post carnis copulã, an statim beneficio priuetur.*

DECISIO II. aliàs 571.

1 VTrùm † si beneficiatus contrahat matrimonium cum minore. 12. annis. vacet beneficium incontinenti à tempore cõtractus matrimonij, vel demum post carnis copulam: vide Io. And. in nouel. de cleri. coniugat. c. 2.

De Accusationibus.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta subministrantur pendente lite accusato de crimine, vel litigetur super bonis.*

DECI

DECISIO I. aliàs 143.

1 NOTA, † quòd accuſato de crimine, vel ſuper bonis pendente lite adminiſtrantur alimenta: vt eſt text. C. de ordi. cogn. l. fin.

SVMMARIA.

1 *Inquirere an poſſit ordinarius contra certam perſonam ob ſuſpitionem ſolam.*
2 *Inquiſitor an poſſit eſſe teſtis, vel appellare?*

DECISIO II. aliàs 201.

1 NOta, † quòd ordinarius poteſt inquirere
contra certam perſonam non præcedente
infamia, & lite non conteſtata: dum tamen ſit ſu-
ſpitio contra illum, contra quem inquiritur: vt
no. in Spe. tit. de inquiſiti. §. 2. verſi. propter ſuſpi-
tionem autem. & Inno. in c. cùm oporteat. in fin.
mag. gl. de accuſ. cùm dicit, propter ſuſpitionem
autem. licèt in prin. videatur dicere contrà. verſi.
Item ſi aliquis petit. & dic vt per Archi. in c. non
eſt. de conſue. lib. 6. Et de iſto miniſtro inquiſitio-
2 nis, † an poſſit eſſe teſtis, vel poſſit appellare, dic
vt per Innoc. in c. licèt Heli. de ſimon. & c. cùm
clamor. de teſti. & c. olim. de accuſa.

SVMMARIVM.

1 *Inquiſitor criminis appellare an poſſit?*

DECISIO III. aliàs 306.

1 NOta † qualiter ſimplex inquiſitor, ſeu promotor criminis non auditur, ſi velit appellare, vel appellationem proſequi: vt not. per Innocen. in capitu. cùm clamor. de teſti. licèt Innocen. in cap. olim. de accuſatio. in glo. fin. videatur contradicere.

SVMMARIVM.

1 *Monachus admiſſus ad accuſationem abbatis debet habere expenſas neceſſarias à monaſterio.*

DECISIO IIII. aliàs 619.

1 SI † monachus [a] admittatur ad accuſationem,
a vel inquiſitionem ſui abbatis, debent expen-
ſæ neceſſariæ miniſtrari ſibi de rebus monaſte-
rij, donec finem debitum accipiat: vt leg. & no. in
capitu. ex parte. de accu. vbi etiam Innocent. niſi
haberet adminiſtrationem ſecundùm Pe. Bone-
ti, de priuile. capitu. ex parte. & licèt expenſæ fa-
ctæ ante litis conteſtationem poſſint peti iure
actionis, factæ poſt litem conteſtatam, officio iu-
dicis, ſecundùm Innoc. & Hoſti. in c. fin. de dolo
& contu, nihilominùs tamen iudex datus in di-
cta cauſa, licèt lis non ſit poſt rationem cauſæ ſi-
bi commiſſæ taxatis expenſ. factis occaſione di-
ctæ cauſæ ante eius commiſſionem prout ſibi vi-
debitur faciendū; tamen hoc ſit de magna æqui-
tate ſine alia ſolennitate iuris, & commiſſa cau-
ſa alicui: & omnia intelliguntur commiſſa ſine
quibus eſſe non poteſt: vt leg. & not. in capi. præ-
alleg. de offic. deleg. & in regu. iur. acceſſorium.
lib. 6. cum ſimil. & ita tenet Rota dominorum
Audi. ſacri Palatij.

ADDITIO.

a *Si monachus. Adde deci. vlt. ſuprà de regularib. & tranſlatis ad monaſt.*

SVMMARIA.

1 *Accuſando vel denuntiando ſeu inquirendo obiicitur crimen.*
2 *Inſcribere ad pœnā talionis, quis, & quādo debeat?*

DECISIO V. aliàs 807.

1 DE tribus † modis, quibus poteſt opponi de
crimine alicui, ſcilicèt, denuntiando, accu-
ſando & inquirendo: vt in c. ſuper his. de accuſa-
2 tioni. Quando † autem quis debeat ſe inſcribe-
re ad pœnam talionis, & quando non habetur
in præalleg. c. quis autem ſe habeat inſcribere ad
pœnam talionis, notatur in prædict. c. ſuper his.
ſuper verbo, oportet inſcribi.

SVMMARIVM.

1 *Inſcriptio ad pœnam talionis an fieri debeat ante decretum citationis perſonalis, vel poſt?*

DECISIO VI. aliàs 868.

1 SCiendum eſt † quòd ſi aliqua commiſſio facta eſt alicui domino Auditori ſacri Palatij, quòd citet aliquem, vel aliquos, ſi inuenerit diffamatos pro crimine perſonaliter: & opponatur per partem ream, quòd inſcribat ſe ad pœnam talionis, antequàm mittitur citatio, an hoc fieri debeat, ſi negatur prædicta inſcriptio fieri? Tenent aliqui Domini Auditores quòd dicta citatio non debeat mitti, donec facta ſit inſcriptio ad pœnam talionis. aliqui verò alij domini Auditores dicunt, & tenent quòd dicta citatio non debeat propter prædicta impediri: & quòd ſufficit quòd reportata citatione & executa: & quando actor dabit libellum ſuum circa prædicta, quòd tunc fiat prædicta inſcriptio ad pœnam talionis.

De Hæreticis.

SVMMARIA.

1 *Hæreticus quis accuſatus, ſi negat ſe talia hæreticalia dixiſſe, vel credidiſſe, & aſſerit ſe credere, & credidiſſe quod credit eccleſia: & per teſtes, vel aliter conuincitur illa hæreticalia dixiſſe, prædicaſſe, & ſe illis credere aſſeruiſſe: vt hæreticus & impœnitens condemnari, & brachio ſeculari tradi debet.*
2 *Hæreticus rediens ad eccleſiam curiæ ſeculari non eſt tradendus: ſed ei imponenda eſt pœnitentia ſalutaris, ſaltem perpetui carceris.*

Hæreticus

3 *Hareticus ad hoc,vt possit cõdemnari, necesse est vt aut confessione,aut testibus conuincatur.*
4 *Heretico misericordia non est habenda, nec venia concedenda:nisi satisfaciat ad arbitrium superioris.*
5 *Confessio peccati est pars pœnitentia.*
6 *Peccati taciturnitas oritur ex superbia cordis.*
7 *Hareticus qui recipitur ad misericordiam habet abiurare.*
8 *Heresis sola suspitio notabilis requirit congruam purgationem.*
9 *Delicta manifesta indigent correctione manifesta.*
10 *Verba indicant animum illa proferentis: nisi aliàs ex circunstantiis contrarium apparet.*
11 *Malè factum,vel malè dictum,malè præsumitur.*
12 *Nemo existimandus est dixisse quod mente non agitauit.*
13 *Verba intentioni deseruiunt, & non intentio verbis.*
14 *Iudex de quo cognouit,de eo iudicare tenetur.*
15 *Ecclesia debet defendere suos pœnitentes.*
16 *Confessio est vna,& prima pars satisfactionis post cõtritionem.*
17 *Inquisitores sub qua forma pronuntient contra hereticum.*

DECISIO I. aliàs 875.

1 ACcvsatvs † de hæresi, si negat illa,de quibus defertur dixisse,& asserit credidisse,& credere contrarium: & credere quod credit ecclesia: & per testes idoneos cõuincitur:& probatur ipsum hereticalia multa dixisse,affirmasse,publicè prædicasse, & asseruisse se credere, & illa credenda: tamen non obstante testium depositione sic publicata contra quos nihil excipit,nec aliàs defensiones excusatorias allegat, semper remanet in eadem negatione qua priùs, scilicèt, quòd illa nunquam dixit, nec asseruit, nec credidit, imò totum contrarium credit,& credidit,cum sancta matre ecclesiá, quæritur an talis sit conuictus,& negans sit vt hæreticus condemnandus: & brachio seculari illo priùs degradato, si sit clericus, iuxta capitu.ad abolendam.de hæret. sit tradendus? Et videtur quòd non: quia hæreticus non videtur, ex quo credit, quod credit ecclesia, & quòd est catholicus,& dato quòd per testes probetur illum fuisse hæreticum: tamen hodie non est,ex quo non asserit, nec credit aliquod hæreticum:ergo cùm hodie non sit hæreticus,non potest vt hæreticus condemnari: quia non est modus pronuntiandi in iure aliquem fuisse hæreticum de præterito.sic no. Archidiac.de hæret.c.vt commissi.super verbo, in carcere.lib.6. nec potest dici, quòd negat se fuisse hæreticum: quia ex quo non credit aliqua hæreticalia,nec asserit,licèt neget credidisse vel asseruisse:istud potius est mendacium, quàm hæresis,vel hæreticum, cùm non sit contra aliquem articulum fidei. nõ enim negat ideò se fuisse hæreticum: quia negat illa, quæ prætendebatur dixisse fore hæretica: sed est venia fortè dignus, eo quòd negat se illa dixisse, & credidisse: & ideò bene oportet, quòd quia negat propter istud medium:& ideò ista negatio non concludit contra eam hæresim de præsenti. Item iste nunc non est hæreticus de præsenti, esto quòd probetur per testes illum hæreticũ fuisse, nec relapsus est, quia non fuerat aliàs lapsus ecclesiæ reconciliatus: ergo etiam nõ videtur, quòd possit vt hæreticus condemnari: quia solummodo hæretici relapsi condemnantur: vt dict. capitu. ad abolendam.§.1. Item iste videtur redire ad gremium ecclesiæ, ex quo hodie non dicit se talia credere. sed contrarium,prout credit ecclesia:& se velle esse catholicum, imò quod plus est dicit se nunquam talia credidisse:& semper esse catholicum:ergo videtur quòd ad mise-
2 ricordiam sit recipiendus. Si enim † confiteretur se dixisse,& credidisse talia hæreticalia:sed de cætero se non credere velle, & credere cum ecclesia, non esset tradendus brachio seculari, nec vt hæreticus condẽnandus:licèt fateatur se fuisse hæreticum: sed esset ad misericordiam recipiendus, & imponenda pœnitentia salutaris, saltem perpetui carceris:vt d.c.capitu.ad abolendam.§. 1.& capi. penul §. fin. ergo multò fortiùs iste erit recipiendus,qui fatetur se nunquam fuisse hæreticum:sed se fuisse & velle esse catholicũ.In con-
3 trarium videtur, quia sufficit † vt quis testibus conuincatur ad hoc,vt possit condemnari,etiam si non confiteatur: vt probatur extr. de verbo.signifi. capitu. super quibusdam.& probatur 2.q. 1.cano.nos in quenquam. & q.4. capitul.1. & 2. Iste autem est testibus conuictus. ergo nihil proderit sibi sua negatio, quò minus condemnetur. Non enim potest dici,quòd sibi sit habenda misericordia,nec venia concedenda: cùm non cognoscat peccatũ suum: imò semper illud negat. sicut dicitur de Cain.de pœn distin.1 serpens.Itẽ
4 † hæretico misericordia non est habẽda,nec venia concedenda, nisi satisfaciat ad arbitrium superioris sui:vt d.capi.ad abolendam Item,quòd non satisfaciat, patet: quia non confitetur commisisse peccatum,de quo per testes conuincitur:
5 & sic nec pœnitere videtur: quia † pars pœnitẽtiæ est confessio peccati. de pœni. distinct.1.§.alij econtra.& capit.perfecta.cum multis capitu.seq. Item pro manifestis criminibus, pro hoc quòd remittantur manifesta, offerenda est satisfactio, & oris confessio.de pœni.distin.1. veritas.ad quæ not. Hostien.de pœnit.& remiss.§. qualis debeat esse confessio. ver.requiritur etiam tertium. Pro hoc etiam bene facit text.11.quæstio.prima cuius apud.ibi, cùm dicit. ob hoc cùm à sacerdotibus. Italiæ redargueretur, agnouit delictum culpam quæ cum lachrimis professus publicam pœnitẽtiam in conspectu totius ecclesiæ exigit. Pro hoc text.bonus ad propositum.11.quæst.4.capit.plerunque. in fin. ibi, veniat itaque foras mortuus: id est,culpam cõfiteatur peccator: venientes verò foras soluant discipuli: quia pastores ecclesiæ ei debent amouere pœnam, quam meruit, qui non erubuit confiteri quod fecit.ad quod etiam de pœnit. distin.1. quem pœnitet.in fin. Pro hoc etiam de iureiur.c.quanto.in fin.cùm dicit,tuum humiliter confitere peccatum: & satisfactionem tibi iniunctam pro illicito iuramento studeas adimplere. Pro hoc etiam extrà de simo. capitu. nemo præsbyterorũ.cùm dicit,minùs dignè pœnitentur, &c. pro hoc valdè bene facit 22.quæst. 2.cùm

2.cùm humilitatis. Item ſi non humilitate ve-
niam ſperare licet,ergo vbi eſt taciturnitas con-
feſſionis,venia ſperanda non eſt criminis: quia
6 † taciturnitas peccati ex ſuperbia oritur cordis.
probatur de pœnit.diſtinc.1.eſt taciturnitas.item
hæreticus cùm ſit excommunicatus indiget ab-
ſolutione: non pnteſt autem cnnuenienter ab-
ſolui,niſi reatum ſuum confiteatur, vt extra. de
ſenten.excommunicatio.cùm deſideres.cum ibi
notat.per Innocent.& Hoſtien.ergo,&c.facit de
pœniten,diſtinctio.1.agite pœnitentiam.& d.ca.
veritatis.verſi.econtrà.ver.Item quæritur ſecun-
dùm Auguſtinum. Item non ſufficit ſibi profi-
teri ſe catholicum, niſi de lapſu præterito hære-
ſis,in quam probatur incidiſſe, ſatisfaciat: quia
nō ſufficit mores in melius immutare, & à præ-
teritis malis recedere, niſi atiam de his quæ fa-
cta ſunt,ſatisfaciat.de pœniten.diſtinctio. 2. non
7 ſufficit.Item † hæreticus ille qui recipitur ad mi-
ſericordiam habet abiurare,vt dicto cap.ad abo-
lendam §.primo.& in abiuratione habet profite
ri ſe erraſſe.& in quo errauit ſpecificè & publicè
profiteri,& iurare ſe nūquam ad illum errorem
reuerſurum,vt 1.quæſtione 7.quoties cordis.Cū
igitur iſte propriè non cognoſcat.nec profitea-
tur errorem: ergo non poteſt dici illum abiura-
re:& licèt is qui ſolùm infamatus eſt,ſed non cō-
uictus,non habeat in abiuratione hæreſis neceſ-
ſe iurare, ſe nunquam reuerſurum,ex quo non
confitetur,nec conuincitur incidiſſe in illam, vt
de conſecra.diſtinctio.2.can.ergo Berengarius.
tamen cōuictus,quia ad miſericordiam receptus
eſt,abiurat hæreſim,& in abiuratione habet pu-
blicè cognoſcere ſe erraſſe,& in quo, & iurare
ſe nunquam reuerſurum,vt d.ca.quoties cordis.
8 Item ſi non † conuictus, ſed ſola ſuſpitione no-
tabilis ſit de hæreſi: non aliter recipitur ab ec-
cleſia,nec illum abſoluit,niſi pro prima innocē-
tia congruam purgationem monſtrauerit,vt d.
c.ad abolendam.§ qui verò rem.& in authentic.
gazaros.C.de hæreti.ergo minùs conuictus per
teſtes eſſet recipiendus,vel abſoluēdus propter
ſolam ſuam negationem,qui aliàs ſuam innocē-
tiam non demonſtrat,neque poteſt demonſtra-
re,ex quo conuictus eſt per teſtes idoneos. con-
tra quos nihil dicit,nec aliàs ſe defendit Item tā-
diu quis reputatur incorreptus, donec reatum
ſuum recognoſcens emendet.extra.de foro com
peten.cap.nullus in fi.Cùm igitur iſte non reco-
gnoſcat reatum ſuum,ex quo manifeſtum fuit,
ergo non poteſt imputari correptus, hanc au-
tem correctionem ex quo crimen fuit manife-
9 ſtum, oportet eſſe manifeſtam: quia † manifeſta
delicta correctione indigent manifeſta,vt extra.
de pœn.c.1.igitur oportet quòd confeſſio ſit ma
nifeſta,ſeu criminis recognitio.quod non eſt in
negante:igitur,&c.Non obſtant contraria,ſcili-
cèt quòd hæreticus non eſt,ex quo hodie credit
quòd credit eccleſia,qui eſto quòd concedatur
hoc quòd non ſit hodie hęreticus,ſi bene credit,
quod credit eccleſia:tamen non conſtat eccleſiæ
quantū ad humanum iudicium,& eccleſia mili-
tans quæ iudicat ſecundùm probata, & iudicare
habet, poteſt perpendere ꝙ aliàs fuit hæreticus
tempore,quo talia aſſeruit,& ſic credere dixit,&
10 dogmatizauit,quia † talis quis præſumitur,qua-
lia verba profert, & eius animi cenſetur fuiſſe,
qualia verba ſonant, niſi vt circunſtantiis vel a-
liàs appareat contrarium.arg.C.de iniur.l.ſi non
11 conuicii.cum concord.ibi alleg.omne † enim ma
lè factum,vel dictum, malè præſumitur dictum
vel factum.extra.de præſumpt.c.1 & ibi nota.in
12 fin.nemo † enim exiſtimandus eſt dixiſſe, quòd
a mente non cogitauit: [a] nec quis arbitrandus eſt
dixiſſe quod mente non ſenſit.ff.de ſupell.legat.
13 l. Labeo. cùm † non intentio verbis, ſed verba
intentioni debeant deſeruire.extra.de verbo. ſi-
gni.c.intelligentia.voces enim ſunt notæ, prout
ait philoſophus, earum quæ ſunt in anima paſ-
ſionum:tales enim ſunt iſti, quæ poſſunt bono
animo fieri,& non poſſunt interpretari,niſi ma-
le facta,& non bene.extra.de regul.iur.capi.1. Ex
quo ergo conſtat eccleſiæ, quòd fuit hæreticus:
oportet quòd condemnet, & puniat illum de
14 crimine hæreſis commiſſo.argum.quia † de quo
cognouit iudex,de eo iudicare tenetur.ff. de iu-
diciis.de qua re.& licèt ſecundùm regulas iuris
communis,ex quo ſemel commiſit crimen, de-
bet puniri iudicialiter, & condemnari, etiam ſi
pœniteat:quia propter pœnitentiam ſuam quo-
ad forum humanum,& iudiciale nocens eſſe nō
deſiit,vt ff.de pœn.l.qui ea mente.de ædili.edict.
quod ita ſanatum.in princ.tum quia eccleſia be-
nigna eſt, nec claudit gremium redeunti, beni-
gnè volens agere in hac parte ordinauit,quòd
ſi talis continuò poſt deprehēſionem erroris ad
fidei catholicæ vnitatem ſpontè recurrere vo-
luerit. & errorem ſuum coram epiſcopo regio-
nis publicè conſenſerit abiurare, & ſatisfactio-
nem congruā exhibere, quòd recipiatur ad mi-
ſericordiam, & impoſita ſibi pœnitentia ſaluta-
ris ſaluetur ſibi vita, nec permittatur occidi per
15 brachium ſeculare:quia † eccleſia defendere de-
bet ſuos pœnitentes.facit quod not.Ioan.Andr.
de offic.ord.c.1.ſuper glo.fin.& ideò tunc detru-
datur in carcerem perpetuum,vbi pœnitentiam
aget.extra.de hære.c pen.in fin. Cùm igitur iſte,
qui ſic permanet in ſua negatione,eſto quòd ho
die credat catholicè, de præterita incredulitate,
& de præterito errore hæretico,de quo conuin
citur, ſufficienter illud confitendo, & culpam
cognoſcendo nō pœniteat,nō poteſt dici quòd
debitè recurrat ad catholicæ fidei vnitatem: ex
quo non facit quod fides catholica præcipit, ſed
quia non recognoſcit,nec confitetur propriam
culpam, quam commiſit, prout catholica præ-
cipit eccleſia: nec etiam poteſt dici, quòd ſuffi-
cienter proprium errorem abiuraret, ex quo il-
16 lum errorem non confitetur:quia † confeſſio eſt
vna,& prima pars ſatisfactionis poſt contritio-
nem:vnde Dominus per prophetam,Dic tu pec
cata tua,vt iuſtificeris.Et ſecūdùm Ambroſium.
Non poteſt quiſquam iuſtificari à peccato, niſi
fuerit illud antè confeſſus. de pœnit.diſtinct.1.§.
aliis enim.cū aliis multis authoritatibus ad hoc
ibidem ſequentibus.Et ſi dicis, quòd illę autho-
ritates intelliguntur de confeſſione mentali cor
dis,vt videtur ſentire Gratianus. de pœnit.diſt.1.
§.quidam verò.quia dico ex quo de illa mentali
confeſſione, & cordiali non conſtabat iudicia-

liter, ex quo publicè negat se errasse, & constat de præterito errore, per testes idoneos, ideò necessariò ecclesia illũ habet iudicialiter punire, tãquam impœnitentem, nec debitè satisfaciẽtem, ex quo iudicialiter, & publicè non recognoscit propriam culpam, nec illam cõfitetur, vt probatur in d.c. Christianitatis de pœnit. dist. 1. & præsertim in §. tenetur. & ca. sequen. vsque ad finem distinctionis. Et si dicatur, quòd nõ tenetur confiteri culpam, vel crimen, quod non recordatur se dixisse, cõmisisse, vel fecisse, ex quo de illa, vel illo non habet conscientiam, quia ecclesia militans: vel iudex ignorat mẽtem suam, & memoriã suam, & christianitatem occultam, scilicèt, an re vera cõmiserit, & an sit oblitus, & an de hoc habeat conscientiam, quia hæc scit solus Deus: sed habet iudicare secundùm probata, ex quo de facto recenti agitur, de quo secundùm communẽ cursum naturæ nõ põt, nec debet esse verisimiliter oblitus talia hæreticalia commisisse, asseruisse, & se credere dixisse, & dogmatizasse, & etiam sibi reducitur ad memoriam, & probatur, videlicèt non cognoscentem, & pœnitentem, & sic habet illum necesse iudicare impœnitentem, & debitè non satisfacientem de præterita culpa, esto quòd hodie asserat se credere, quæ ecclesia credit: maximè quia saltẽ hodie non credit ecclesiæ, quæ præcipit peccatori sua peccata recognoscere, & confiteri, vt ibi, Cõfitemini alterutrum peccata vestra. & patet authoritatibus infinitis deductis per Grat. in tractat. de pœni. & per magistrum sententiarum in quarto eodem tractat. Non ob. quod not. Archi. in d.c. vt commissi. super verbo, in carcere: quia ibi loquitur de cognoscente confitente propriũ errorem, & debitè redeunte, contra quem secũdum ipsum non est ferenda sententia pro crimine præterito condemnatoria, nec pronuntiare debet crimen hæresis commissi. Vel dico, & meliùs quoad hoc, quòd video inconueniens proferatur de præterito. Tu crimen hæresis commisisti, vel tu hæreticus fuisti. prout no. Io. And. ibidem in nouel. pro quo facit tex. ibi fertur sentẽtia pro præterito: tu calumniatus es. ff. ad Turpil. l. 1. §. calũniatorẽ, & prout
32 † hodie pronuntiant omnes inquisitores: maximè, quia possunt subiungi verba de præsenti, sic dicendo: quia prout probatũ est, crimen hæresis cõmisisti, vel in crimen hæresis incidisti, & quia recognoscere & confiteri proprium reatum recusas idcircò cũ non videam te debitè confitentẽ, relaxamus brachio seculari. Non obstat quod dicebatur, quòd negatũ negetur ex illo medio: quia non dixit, cõcedo. sed talis negatio est causa quare ecclesia, cui constat per testes de cõtrario quod sic dicit, quod negat nunc se dixisse, potest perpẽdere, & præsumere: imò etiam potest iudicare cum de culpa illa non pœnitentem, nec satisfacientem, ex quo culpam de qua cõstat ecclesiæ quòd eam commisit, nõ recognoscit, nec cõfitetur, nec cõstat quòd non est relapsus: quia fateor, sed quoad hoc, quòd relaxetur brachio seculari sufficit quòd sit lapsus impœnitens, seu non debitè rediens ad gremiũ ecclesiæ, nec debitè satisfaciens, vt d.c. ad abolendam § 1. Non obstat quòd si confiteretur, & rediret, esset recipiendus: ergo multò fortiùs si negat se dixisse, vel credidisse: quia nego consequentiam: quia cùm cõfitetur, tunc constat ecclesiæ de satisfactione, & de sufficienti pœnitentia illo modo, quo sibi potest constare, ex quo publicè cõfitendo culpam se humiliat, quod secùs cùm negat. arg. d.c. taciturnitas. & ita non debet illum recipere ad misericordiam tunc. Et huiusmodi sententiæ videtur Hostié. in d. ca. de hæreticis. in summa §. qualiter deprehendatur, versi. si verò negat. & hoc modo intelligo quod no. Zen. in cle. fi. de hæret. in fine. Non obstat 1. q. 7. didici. vbi dispensatur cum illo, qui tenebat hæresim, confiteri ea causa, sed dic quòd ibi bene confitebatur secretè: sed quòd nõ teneatur publicè confiteri, in hoc secum dispensatur, vt no. ibi, &c.

ADDITIO.

a *Mente non agitauit. Adde Guliel. Benedict in repet. c. Raynutius. in verb. eidem impuberi. extra de testa. & deci. 8. suprà de consuetud.*

De Priuilegiis,

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia apostolica debẽt habere subscriptionem aliquorum Cardinalium, & annum.*

DECISIO L. aliàs 235.

1 NOta, † quòd in priuilegiis concessis à Papa, maximè in priuilegiis exẽptis, debet esse subscriptio Cardinaliũ aliquorum, vt notatur in c. cùm à nobis. de test. b. in fi quia in instrumento principis, ex parte principis debet interuenire authoritas quantum ad subscriptionem. arg. l. probatorias. C. de diuer. offi. lib. 12. quia cũ talia priuilegia sumant vim ex sola voluntate principis, multũ debet constare de voluntate. & pro ista parte fuit dictum, quòd priuilegium cuiusdã Papæ Paschalis, in quo priuilegio non erat annus, quod tale priuilegium non habebat roboris firmitatem. ad quod faciunt not. per Ioan. Andr. in c. præsenti, de offi. delega. lib. 6.

EPITOME.

Fructus beneficiorum vacantium in curia debentur illis, quibus debentur alij fructus beneficiorum vacantium extra curiam ex priuilegio, consuetudine, vel statuto.

SVMMARIA.

1 *Fructus beneficiorum vacãtium in curia, an debeãtur fabricæ, cui debebantur.*
2 *Beneficiũ quo casu in duobus locis vacare censeatur.*
3 *Violẽtia duobus in locis inferri videtur. Primò, in loco vbi est persona, cui fit violentia, secundè, vbi est possessio propter quã persona alibi est illata violẽtia.*
4 *Collatio afficit perceptionem fructuum.*
5 *Beneficia exempta non continentur sub c. si propter. de rescrip. in 6. neque vacantia in curia.*

DECI

DECISIO II. *aliàs* 269.

1 NOt.† qnòd si ex priuilegio, vel statuto fabri-
cæ ecelesiæ debẽtur fructus beneficiorum
vacantium in diœcesi. licèt beneficium conferatur
pee Papam tanquam vacans in curia, fabricę
debentur fructus secundùm npinionem aliquorum.
Nam posi'o quòd collatio beneficii vacantis
in curia solùm pertineat ad Papam, tamen fru
ctus vacant in loco, vbi beneficium est positum,
& priuilegium fabricæ continet talem possessionem
fructuum. Pro hoc facit capitul. si propter.
2 de rescrip'. libro 6 nec † mirum si dunbus in lo-
cis videatur vacare beneficium, scilicèt in euria
quantũ ad eollationem, & in partibus ad perce-
3 ptionem fructuum, vt dicitur in simili, quòd † in
duobus locis videtur inferri violentia, quòd in-
fertur primò in loco, vbi est persona, & cui fit
violentia, & in loco vbi est possessio eei, pro-
pter quam personæ alibi est illata violentia, vel l. 1.
C. vbi de poss. agi opnrt. Item istud peiuilegium
est fauorabile, & ideò est extendendum ad be-
neficium quod vaeat in euria propter collatio-
nem Papæ. argu. c. tua. de verbo, signi licèt aliqui
4 contrarium dicant, quòd † collatio afficit perce-
ptionem fructuum, vt c. fin. de consue. libro 6. &
quia fructus tanquam accessorium debeur sequi
naturam principalis beneficii vaeantis in euria,
quando renuntiatione seu peouisione tenet be-
neficium iuxta no. in c. commissa. de elec. lib 6. &
e. licèt. de præb. eo. li. cum simi. Item priuilegium
est tenendum in verbis suis. Et verba priuilegii
habent, quòd fructus beneficiorum vacantium
in diœcesi applicentur fabricæ: ergo non intelli-
gnntur pertinere ad beneficium vacans apud se-
dem, ex quo ad eum pertinet collatio. arg. oot. in
c. intee cætera. de præb. per Inn. quia ex quo Pa-
pa apponit manum in beneficio, totum ius vide
tur à se reuocare, & possessionem beneficii, vt
ea. vt nostrum de app. arg. c. pastoralis. §. præter-
eà. de offi. ord. ad quod c. eùm in distribuendi. de
tempo. oedi. & e. 1. de confirma. vtili vel inutili. &
per Archid. in capit. præsenti. de offic. oedi. libro
6. super verbo, vacantibus, in fine, ergo videtur,
quòd beneficium cuins collatio pertinet qusn-
tũ ad omne ius collationis & pnssessionis in eu-
ria videatur, & quoad perceptionem fructuum
vacare in cueia. Pro hoc facit quod not. Archidi.
5 c. si. si propter de rescrip. lib. 6. vbi dicit, quòd † be
neficia exempta non continentur sub d. c. si pro-
pter. ergo oec beneficia vacantia in euria. Et vide
Cnllecta. in c. extirpandæ. de præb. & Henri. in c.
tua. de verbo. signi.

ADDITIO.

a *Priuilegio Adde Æne. de Falco in tractat. rescr. in 4. q prin. in 12. effectu.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiatus veniens contra suum priuilegium in quo decretum irritans est appositum, sibi non præiudicat.*

DECISIO III. *aliàs* 294.

1 NOta, † qualiter a veniens contra priuilegiũ
a sibi datum, sibi non præiudicat, si in priuile
gio Papæ fuit decretum appositum decernẽs ir-
ritum, & inane quicquid contra priuilegiũ fuis-
set attentatum. secùs esset si priuilegium simpli-
ter esset enncessum no Archi. in e. eùm de bene-
ficio. de præbend. libe. 6. & Innoc. de priuileg. ca.
accedentibus.

ADDITIO.

a *Nota qualiter. Adde Fely. in c. cùm accessissent. col. 13. in fin versic. quartò limita. de constit. Alex. consi. 103. lib. 2.*

SVMMARIA.

1 *Priuilegium reale de non soluendis decimis extenditur ad colonos, secùs si sit priuilegium personale.*
2 *Priuilegium personale non egreditur personã eius, vel eorum cui, vel quibus conceditur.*

DECISIO IIII. *aliàs* 876.

1 PApa † concessit cuidam religioni vel oedini
priuilegiũ de nõ soluẽdis decimis de terris,
quas per se, vel per alium excoli faciũt, quæritur
nunquid priuilegium extendatur ad colonos. vt
sic coloni per quos terras illas faciebant excoli,
non teneãtur ad decimas de parte penes eos re-
manente? Crederem sic fortè dicendũ. Aut priui
legium est reale concernens terras, & cõcessum
terris, vt putà, quòd de terris nullæ decimæ præ
stari debeant, & tunc puto quòd extendatur ad
colonos: quia priuilegium reale, & rei cõcessum
sequitur eam penes quemcunque vadat. Si autẽ
sit personale concessum personis pro rebus cre
derem quòd non extenderetur tũc ad colonos:
2 quia † priuilegium personale nõ egreditur per-
sonam eius, vel eorum, cui vel quibus cõceditur.
arg. ad hãc distinctionem. ff. de pact. l. si tibi. §. pa-
ctum. cum conco. & facit ad hoc extra. de deci. c.
licèt. & ita determinat gloss. extra. de deci c. reli-
giosi. super verbo, excolendos. in clementi.

DECISIO V. *aliàs* 881.

1 PApa Inno. 6. fecit gratiam primo anno, &c.
hanc deci. vide meliùs & latiùs in tit. de con
ces. præben. infrà in antiquiorib. deci. 11.

De Iniuriis & damno dato.

SVMMARIA.

1 *Iniuriarũ actione licèt ciuiliter agatur, requiritur tamen specificatio talis in libello, & articulis, quòd pars possit certificari, & testes deponere.*
2 *Obiectus sunt magis odiosi, quàm actio iniuriarum ciuiliter intentata.*
3 *Specificari debent crimina contra testes opposita, licèt non veniant pœna ordinaria punienda.*

DECISIO I. *aliàs* 491.

1 NOta, † quòd in actione iniuriarum licèt agatur ciuiliter, tamen requiritur specificatio talis in libello, & articulis, quòd pars possit certificari, & te-
2 stes deponere: sed non tãta quanta in † obiectibus, qui sunt plus odiosi. pro hoc dicto alleg. tex. in c. tuæ. de procur. & not. Innoc. in c. accepimus.
3 de purga. canoni. faciunt etiam nota. de † specificatione criminum circa testes, quia licèt crimina probentur, tamen pœna ordinaria non puniuntur, vt in c. cùm dilectus. de ordin. cogni. de dicta specificatione not. in d. c. ex parte. de test. eo. titu. præsentium. lib. 6. de except. c. pia. de sentent. excommu. cùm medicinalis. libr. 6.

EPITOME.

Commissio causæ iniuriarum criminaliter ad hoc vt censeatur concessa, requiritur mentionem expressam de iniurijs in signatura fieri.

SVMMARIA.

1 *Iniuriarum actio non semper ad vindictam datur.*
2 *Auditores nõ cognoscunt de iniurijs, nisi de expressa commissione.*
3 *Cõdemnatus actione iniuriarũ criminaliter efficitur infamis: secùs si ciuiliter actum fuerit contra se.*

DECIS. *II.* *aliàs* 634.

1 NOta, † quòd actio iniuriarum non datur ad vindictam aliquoties secundùm Archi. super verbo, iniuriarum. de offic. ordi. ca. si cano-
2 nici. libr. 6. Domini † verò auditores sacri palatii non communiter cognoscũt de iniuriis, quæ dicuntur causæ illicitæ alicui, nisi expressa mentio fiat in commissione papali, & hodie tamen vix de Romana curia hæ literę impetrari possunt secundùm Host. in c. grauis. de resti. spol. nec sufficeret narrare in supplicatione de iniuriis, nisi Vicecancellarius poneret de manu sua in suppli-
3 catione de iniuriis. ratio est, quia † in actione iniuriarum si agatur criminaliter, cõdemnatus est infamis: secùs si ciuiliter, vt l. 1. ff. de his qui no. infa. & no. in c. cùm tu. de test. & Archi. in allega. c. si canonici.

SVMMARIVM.

1 *Reconuenire potest reus actorem coram eodem auditorę impetrato super iniurijs,*

DECISIO III. *aliàs* 777.

1 Sciendum est, † quòd si aliquis impetrauerit committi alicui auditori, super iniuriis realiter sibi illatis, quòd ille etiam contra quem impetrauit, potest etiam opponere iniurias sibi illatas ratione conuentionis, de qua conuentione habetur in c. dispendia. de rescri. libro 6. & ita tenet & seruat Rota.

De Pœnis.

SVMMARIA.

1 *Monachus propter delictum potest à monachatu deponi.*
2 *Monachus depositus à monachatu censetur priuatus præbenda, & voce capit. dari.*
3 *Monachus recipiens mutuum, si non potest soluere: non admittitur ad cessionem bonorum: imò potest priuari præbenda, & dabitur ei vt possit viuere ad necessitatem extra monasterium.*

DECISIO I. *aliàs* 237.

1 NOta, † quòd monachus propter delictum, vel aliàs potest à monachatu deponi, & operatur depositio, quòd
2 † non recipiet præbendam à monasterio, nec habebit vocẽ in c vt not. in c. dilectus. de simo. & Arch. in c. quia sæpè. super verbo, beneficiis. de elec. lib. 6. ad quod facit c. peruenit. de
3 fideiuss. pro hoc facit, quòd † monachus recipiẽs mutuũ si non potest soluere, non admittitur ad cessionem bonorum: imò potest priuari præbẽda, & illud quod potest haberi, dabitur sibi ad partem, & extra conuentum, de quo possit viuere ad necessitatem solùm, & aliàs non.

SVMMARIA.

1 *Possessor malæ fidei sicut violentus condemnandus est in fructibus à tempore occupationis, licèt de tempore non constet.*
2 *Sententia incerta in accessorijs ferri potest.*

DECISIO II. *aliàs* 405. & 480.

1 NOta, † quòd si cõstat de occupatione iniusta beneficii potest condemnari occupãs in fructibus à tẽpore occupationis beneficii perceptis, ac si de violentia cõstaret, licèt nõ sit probatum tẽpus occupationis, aut quantitatis, seu valor fructuum. Ratio, quia de mala fide sua cõstat, & malæ fidei possessor sicut violentus condemnandus est in fructibus. C. vnde vi. l. cùm quærebatur. de resti. spol. c. grauis. Nõ obstat quòd sen-
2 tentia est incerta: quia † in accessoriis potest ferri talis sententia, vt not. Inno. in c. tanta. de exces. præla. & de restit. spol. c. cùm ad sedem.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium requirens sacerdotium tenens ad hoc vt priuari possit, nisi se promoueri fecerit: requiritur monitio.*

DECIS. III. *aliàs* 520.

1 NOta, † quòd tenens capellaniam requirẽtem sacerdotium a non priuatur capellania, nisi monitus, posito quòd nõ promoueatur infra annum: quia c. licèt canon. de elect. est pœnale, ergo nõ debet extẽdi, nisi caueatur, vt in c. statu-

statutum.eod.tito.lib.6.

Aootrto.

a *Sacerdotium. Adde dec.1.de preb.suprà in nouis.in ci.sistatutũ & glo.in §.ordinat.hec sancta synodus. in ver.residentia.situ.de colla.in pragmat.sanctio.*

SVMMARIVM.

1 *Accusari nõ debet ille qui super eodẽ fuit inquisitus.*

DECISIO. IIII. *aliàs.* 520.

1 NOta † quòd qoando est actum contra aliquem per modum inqnisitionis,nõ potest agi iteratò contra eondem per modum accusationis:secùs si per viam exceptionis, vt notator in c.dilectus.de purga.canoni. vt ibi in glos.porge t super fama.pro prima parte huius decisioois vide suprà deci.1.de ter.petmu.

Aootrto.

a *Nota quòd licèt hic superscriptio sit. Decis.4.aliàs 520.non tamen est decis.sed pars decisionis precedẽtis qua est 3.aliàs 520.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato quomodo & qualiter subtrahantur fructus beneficiorum suorum.*

DECISIO V. *aliàs* 521.

1 NOta,† quomodo,& qualiter subtrahantor clerico excommonicato fructus beneficiorum ecclesiasticorum,vide Innoc in c.pastoralis. de appellatio,sed Hosti.contrà in summa de clerico excommuni.§.1 ver.sed nunquid.& de senten.excom.§.quis sit effectus.ver.sed nũqoid.& per Archi.de rescri.c.vlti.lib.6.& per Ioã.Andr. de re.iur.cùm quid prohibetur.libr.6.& de cleri, excom.mini.vide Inn.de cohabi.cleri.& mulier. sicot.de accus.qualiter.1.

De Sententia excommunicationis.

SVMMARIA.

1 *Excommunicari non possunt singula persona capituli,licèt vt capitulum facientes apprehensæ fuerint,si mandetur citari sub pœna excommunicationis decanum,& capitulum.*

2 *Procurator capituli an appellat pro qualibet singulari persona capituli.*

DECIS. I *aliàs* 515.

1 NOta,† quòd,vbi mandatur citari Decanus,& capitulom alicuius ecclesiæ sub pœna excõmunicationis, si sunt certi caoonici facientes capitulum,& illi appreheodaotur tales,vt singulares personæ non possunt excommonicari: licèt citati fuerint tanquam capitulum facientes: quia aliud est gerere vicem capituli, & aliud vicem singularum personarum:quia quælibet persona vt singularis persona non punietor,sic notatur per Inoo.in c.

2 eam te.de rescrip.verontamen † procurator capituli posset appellare pro qoalibet singulari persona capituli. vide qnod ootatur io l.2.ff.quod cuiusque vniue r licèt Inno. videatur notare cõtrarium in c.Romana.de sent.excom.libro 6.

SVMMARIVM.

1 *Excõmunicatus potest in curia Romana indifferẽter cõmissionem impetrare.sed repellitur ab agendo.*

DECISIO II. *aliàs* 594.

1 DIc etiam,† qoòd excommunicatus maiori excommonicatione indifferenter cõmissionem alicoins causæ in curia Romana impetrare potest,& ita obseroatur: ipse tamen potest repelli ab agendo, si opponatur ei excõmunicatio de iure.in c.cùm inter priorem. extra.de except.& de senteot.excom.c.cùm pro causa.de rescrip.ipso iure.lib.6.

SVMMARIA.

1 *Auditor non absoluit ad cautelam sine speciali cõmissione,sed iudex extra curiam sic.si ibi simpliciter absolutio committatur.*

2 *Iudex cui est commissa causa cum facultate soluendi impetrantem commissionem,poterit illud ad cautelam absoluere.*

DECISIO III. aliàs. 810.

1 SCieodum est,† quòd nullus aoditor sacri palatii potest absoluere ad cautelã,oisi sibi specialiter committatur à domino Viceeancellario:

2 secùs est † tamen si aliqua causa,seu absolutio cõmittatur extra curiam Romanam alicui, qoòd absoluat aliquẽ vel aliquos simpliciter:quia tunc talis commissarius potest absoluere nihilominùs ad cautelam.& ita seruat Rota domioorum aoditorum.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato absolutio ad cautelam difficiliùs conceditur,quàm absolutio simpliciter.*

DECISIO IIII. *aliàs* 811.

a SCiẽdũ[a] est,† quòd si aliquis petat absolutio-
1 nẽ ad cautelã ab aliquo domino auditore sacri palatii ex commissione sibi specialiter facta, debet primò videre an post appellationem fuerit excommuoicatus, secuodum Ioan.Aod.in c. venerabilibus.de senten.excom.libr.6.Si autem petatur absolutio excommunicationis simpliciter:tunc sine aliqua informatione impẽditur absolutio, vel beneficium absolutiõis temporibus retroactis.Hodie verò anoo Domini 1575. non impenditur per auditorem causæ. oisi cum aliqua informatione facta de excommunicatione prædicta.

 Anoitto.

ADDITIO.

a *Sciendũ. Adde suprà in no. de renũ. 3. circa mediũ.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicato non potest conferri beneficium. Et suspensus à canone celebrans non fit irregularis: secùs si ab homine. 2.*

DECISIO V. aliàs 303.

1 NOta,† quòd excõmunicato [a] ipso iure non
2 potest conferri beneficium. & videtur textus in c. postulasti. de cleri. excom. ministran. licèt posset dici, quòd c. illud loquitur in excommunicato ab homine. secùs si à iure. ar. no. in c. si celebrat. eo. ti. licèt prima opinio teneatur: quia c. 1. de rescr. lib. 6. loquitur indistinctè, quando excommunicatio fertur in certam personã, & quia sententia iuris imponitur propter crimẽ plus ligat. arg. no. in c. peruenit. de exces. præla. sed quãtum
2 ad suspensionem fit differentia: quia † si suspẽsus à canone celebrat, non est irregularis, sicut si ab homine, vt notatur in c. sicut. in fi. de coha. cleric. & mulie. per Inno. vide decis. 21. suprà de probat.

ADDITIO

a *Excommunicato. Adde Staph. in tract. de lite. gra. & iusti. fol. 82. ver. verior tamen videtur.*

SVMMARIA.

1 *Absolui potest quis ad cautelam, licèt causam excõmunicationis non alleget.*
2 *Appellans ab assignatione loci non tuti sufficit quòd dicat se appellasse, quia locus non est tutus.*
3 *Appellans ab aliquo grauamine ad Papam, necessario non tenetur exprimere causam.*
4 *Iudex datus in secunda instantia an absoluat excommunicatum in prima instantia.*

DECISIO VI. aliàs 60.

1 NOta,† ꝙ vbi pars dicit se excommunicatam & petat se absolui, & non assignat causam quare est excommunicata, quòd iudex habet talem partem absoluere ad cautelam. posito quòd causa excommunicationis nõ allegetur, vt dici-
2 tur in simili, quòd † vbi quis appellat ab assignatione loci non tuti sufficit quòd dicat appello,
3 quia locus non est tutus. Idem est † vbi quis appellat à grauamine: quia non est necesse ꝙ causa exprimatur, vt no. Inn. in c. significantibus. de no. ope. nun. sed contrà facit c. dilectus. de rescript. & Ioã. And. videtur dicere contrariũ, scilicèt, quòd vbi appellatur à grauamine debet causa exprimi in c. appellanti. de app. in cle. & quòd pars nõ habeat assignare causam, quare est excommunicata. facit l. fi. de anna. exce. cũ si ad quod no. per Archi. de app. c. cordi. super verbo, causam. li. 6. quia quòd causã exprimatur, habet locum quando appellatur ad Papam secũdum vnam opinionem. & vide infrà deci. 7. 12. & 19. hoc titul. & circa solutionem expensarum, vel cautionem præstan-
4 dam, vide deci. vlti. infrà eo. titu. Et an † iudex datus in secunda instantia absoluat excommunicatum per primum iudicem datum in prima instãtia, vide infrà deci. 24. & 25. hoc ti. & deci. 6. suprà de foro compe. & deci. 29. suprà de iudic.

SVMMARIA.

1 *Excõmunicatus non absoluitur ad cautelã licèt alleget se exceptum. si excommunicator est in possessione excommunicandi, & si ageretur super possessione.*

DECISIO VII. aliàs 126.

1 NOta,† quòd vbi episcopus excommunicat & est in possessione excommunicandi, vt quia excõmunicat subiectum, nisi probetur exẽptio, excommunicatus pendente lite non debet absolui ab cautelã, vt no. Inn. in c. solet. de sen. excom. super verbo, pro manifesta. secùs esset si super possessione, in qua episcopus dicebat se esse verteretur dubiũ: quia posito quòd de iure posset excõmunicare, nisi probaret se in possessione, præstaretur absolutio ad cautelã, vt videtur notare Inn. in c. venerabili. in fi. de censi. & in ca. apostolicæ. de except. vide suprà decisi. 6. & circa absolutionem expensarum vel cautionem præstandam, vide infrà deci. vltimam.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus potest beneficium acceptare, licèt sibi non possit prouideri.*
2 *Depositus retinet illa quæ sunt iuris gentium.*
3 *Acceptatio nõ videtur actus spiritualis, sed extraiudicialis.*
4 *Excommunicatus an possit optare prebendam.*
5 *Optio non videtur noua collatio.*
6 *Prabenda optata loco primæ habetur.*
7 *Excommunicatus æquiparatur deportato.*
8 *Deportatus potest optare, & eligere.*
9 *Filiusfamiliàs optare non potest.*
10 *Excommunicatus priuatur fructibus prabendæ.*
11 *Excommunicato an beneficium conferri possit.*

DECISIO VIII. aliàs 126.

1 NOta, † quòd [a] excommunicatus põt benefi-
a cium acceptare: quia licèt excommunicato non possit prouideri, nec sibi ius acquiri in beneficio: tamẽ illa quæ sunt præparatoria iuris videtur quòd possit facere, cum sit solùm prohibitus ad tempus. arg. l. si quis officium. ff. de rit. nup. & quia in acceptatione nõ est nisi quædam declaratio volũtatis: de quo non est mirum, quòd
2 excommunicatus ad talem sit habilis: quia † etiã deportatus retinet illa, quæ sunt iurisgẽtiũ. l. qui-
3 dam. ff. de pœnis. & quia † acceptatio videtur actus nõ spiritualis, sed extraiudicialis, & propter
4 ista voluerunt aliqui dicere, quòd † excommunicatus possit optare præbendam, si aliàs iure cõ
5 suetudinis competat sibi optio: quia † optio non videtur noua collatio, vt in c. fi. cum ibi nota. per
6 Arch. de consue. lib. 6. quia † præbẽda quæ optatur, loco primæ habetur. ar. l. si donare. de dona.
7 inter virum & vxo. Item † æquiparatur deportatus excõmunicato, vt no. in l. eius qui. ff. de testa.
8 Insti. de capi. dimi. §. minor. Sed † deportatus potest eligere & optare, vt l. ex testamento. §. si quis rogatus. ad Treb. ergo & excommunicatus, licèt
9 contrà videatur, quia † si filiusfamil. optare non
10 potest, vt l. Iulianus. de legat. 1. & † quia excommunicatus priuatur fructibus præbendæ: nec ipsos etiam facit suos, vt ca. pastoralis. de appella. multò

multòminus videtur quòd præbendam possit optare: quia videtur res spiritualis, vel quia spirituali est annexa: vt no. Archi. in c. gratia. in prin. de rescrip. lib. 6. & vide suprà eod. dec. 5. vbi tra-
11 ctatur † an excommunicato possit conferri beneficium. & vide dec. 9. & 12. infrà eod. deci. 5. suprà de exceptio.

ADDITIO.

a *Excommunicatus. Adde Suprà in no. de concessio. preb. dec. 5. Staphi. de lite. gra. & iust. fol. 95. versi. an autem. & an possit optare vide Æneam de Fal. in trac. suo reserua. in 4. q. 1. in 5. effectu. fol. 5. versi. quintus casus. & an executor excommunicatus possit acceptanti de beneficio prouidere, vide deci. 9. proximè sequentem: & adde dec. 28. infrà eod.*

SVMMARIVM.

1 *Executor excommunicatus an possit prouidere acceptanti beneficium.*

DECISIO IX. aliàs 128.

1 NOta, † quòd executor [a] excommunicatus
a potest prouidere de beneficio, maximè si ille, cui fuerit facta, ignorat eum excommunicatum: quia non inspicitur persona quæ prouidet: sed cui acquiritur prouisio. argu. l. si legatum. ff. quibus mod. vsusfruct. amit. ad Trebel. l. cogi. §. hi qui solũ. de lega. 2. l. fin. si quis aliquẽ testa. prohi. l. 1. §. sed si legatum. licèt faciat contrà c. post cessionem. de proba. Sed non obst. quia ibi est alia ratio quàm hic, propter participationem. vide dec. 2. suprà de iure patro.

ADDITIO.

a *Executor. Adde Fel. in c. ad probãdum. circa princ. de re iudi. Fran. in c. pia. in princ. col. 2. versic. circa primum. de excep. in 6.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio sine monitione per ordinarium lata, tenet: secùs si per delegatum.*

DECISIO X. aliàs 139.

1 NOta, † quòd excommunicatio debet fieri monitione præcedente. Si tamen feratur non præcedente monitione, tenet: vt no. Innoc. in c. illud. de cler. excom. ministran. quod est verum, si feratur per ordinarium: secùs si per delegatum. dec. 23. infrà eod.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicationem non probat absolutio.*

DECISIO XI. aliàs 146.

1 NOta, † quòd contra illum, qui petit se absolui, non probatur excommunicatio propter hoc, quòd petit se absolui, nisi legitimis documẽtis probetur excommunicatio: vt not. Inno. in c. dilectus. de ordi. cogni. glo. penul. versi. sed dices. & Archi. in c. pia. super verbo, probauit. in fin. de except. lib. 6. vt tenet glo. Ber. in c. venerabilem. de elect. Et vide dec. 5. suprà de exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Absolui an debeat reus conuentus ratione beneficij contra quem actor opponit de incursu in excõmunicationem ab executoribus latam: licèt non probauerit sententiam excommunicationis fuisse iniustam?*

DECISIO XII. aliàs 329.

1 NOta, † quòd vbi aliquis conuenitur ratione beneficij, & dicitur per partem aduersam conuentum, & reum in sententiam excommunicationis ratione processum factorum ab executoribus incidisse: talis conuentus si petat se absolui à sententia processuum latorũ, si quas incurrit, absoluẽdus est per Auditorẽ, posito quòd non petat ad cautelam se absolui, secundum illa quæ notan. per Inno. in c. per tuas. de senten. excommu. super verbo, consueuit. versic. tamen si vellet. licèt Ber. & Hostien. in c. cùm inter. de exceptionib. videantur notare, quòd talis non est absoluendus, donec sententiam excommunicationis latam iniustam probauerit.

SVMMARIVM.

1 *Absolutio non impartitur, nisi contrito & petẽti: & propterea prior non potest petere absolutionem pro monachis, vel subditis suis absentibus.*

DECISIO XIII. aliàs 329.

1 NOta, † quòd potior, [a] qui se petit absolui, vt
a dictum est, licèt possit in propria persona: non potest tamen petere pro monachis absolutionem, vel subditis suis absentibus, nisi ad hoc habeat mandatum. iuxta notata in c. cùm desideres. de sententia excommunicatio. per Innoc. & quia absolutio non debet dari, nisi contrito & petenti. vide suprà dec. 6. & 8.

ADDITIO.

a *Nota quod prior. Et quid de canonico. vide Fel. de excep. versi. dixit enim. Et no. quòd hæc dec. est pars præcedentis.*

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus antequã absoluitur, non tenetur respõdere super eo, quòd iniustè fuit excõmunicatus.*

DECISIO XIIII. aliàs 31.

1 NOta, † quòd vbi aliquis est excommunicatus, & conuenitur super eo, super quo est excommunicatus non tenetur respondere antequàm absoluatur, dummodò ostendat, quòd iniustè fuerit excommunicatus: vt notatur in capi. cùm inter. in prima glosa. de exceptionibus.

SVMMARIA.

1 *Excommunicari non potest heres, vel successor ex processu habito contra defunctum.*

2 *Hæres tenetur ex contractu defuncti: & pœna committitur in personam ipsius.*

DECISIO XV. aliàs 338.

1 NOta, † quòd ex processu habito contra defunctum, non excommunicatur hæres, seu successor sine noua monitione: vt l. si seruus. ff. de his qui not. infa. quia sententia excommunicationis fertur propter cõtumaciam: quæ non potest allegari contra hæredem: quia qui in ius succedit alterius, iustam &c. vt l. qui in alterius. ff. de
2 reg. iur. & † licèt hæres teneatur ex contractu defuncti: & pœna committitur in personam hæredis: vt l. ad rem. de verb. oblig. & l. fin. de nau. fœ. tamen actus merè concernẽs personam non ita transit de persona defuncti ad hæredem, sicut alij actus vt dicitur in pacto personali. ff. de pact. l. iurisgentium. §. pactorum. Vnde antequàm aliquis excõmunicetur, oportet, quòd personaliter moueatur, nec sufficeret citatio ad domum: vt no. in c. fin. de eo qui mit. in pos. per Inno.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus an dicatur pro manifesta offensa prælatus, qui dixit se nolle parere literis contra se ad beneficium impetratis, quamuis intimatis processibus prius dixerit se velle parere?*

DECISIO XVI. aliàs 352.

1 NOta, † quòd si prælatus, contra quem literæ ad beneficium sunt impetratæ, intimatis processibus executis dixit se velle parere, & post ex causis probabilibus dicat se parere nolle, appellando, & ideò excommunicetur, non videtur excommunicatus pro manifesta offensa.

SVMMARIA.

1 *Exceptio excommunicationis post tres sentẽtias interlocutorias conformes latas super deuolutione causæ, an admittatur.*

2 *Clemen. vt calumniis. de sent. & re iudic. an habeat locum in sententiis interlocutoriis?*

DECISIO XVII. aliàs 417.

1 NOta, † causa fuit pronuntiata deuoluta per tres interlocutorias; nunc impugnans deuolutionem prætendens nullitatem pronuntiatorum, & processus extunc habiti, dicit partem quæ impetrauit commissionem fuisse tempore impetrationis excommunicatam: quæritur an sit audiendus? Et videtur quòd nõ, donec dictæ interlocutoriæ obtinuissent effectum suum. per c. vt calumniis. de sent. & re iud. in cle. Fuit dictum quòd audiretur: quia præiudicialis erat exceptio Item quia post finitum processum, & post finitam causam esset audiendus: ergo & nunc, antequã vlterius procederetur erat meliùs eũ audire: & minus malum esset, quàm post finem causæ, vt lites breuiarentur: nec tres interlocutoriæ quæ latæ fuerant, valere potuerunt: quia nullæ erant. argu. l. si expressim. de appellat. Nec obstat
2 † cle. vt calumniis. quia loquitur in diffinitiua: sed caue, quia etiam habet locum in interlocutoriis: vt ibi not. super verbu, sententias. & ibi est diuersa ratio quàm hic. vt patet ex illo tex. vide dec. 13. & 14. suprà de re iudic.

SVMMARIVM.

1 *Interdictum an relaxetur ad cautelã præstita cautione: sicut relaxatur sentẽtia excommunicationis?*

DECISIO XVIII. aliàs 435.

1 NOta † vtrùm c. cùm contingat. de offic. dele. §. penulti. & fina. habeat locum in sententia
a interdicti: [a] videlicèt an ille, qui iniustè in se latam sententiam interdicti conqueritur, debeat absolui, si pars aduersa contradicat lite super hoc pendente: dum tamen velit cauere de parendo mandatis ecclesiæ: sicut si absolueretur à sententia excommunicationis? Quidam dixerũt quòd non, donec docuerit de iniustitia sententiæ: quia non est eadem ratio periculi, vel communionis vitandæ, sicut in excommunicato. Pro quo de sententia excommu. præsenti. cum ibi nota. lib. 6. sed per ibi not. videtur distingui posse de interdicto lato in personam, vel in loco, cùm ibi distinguitur quò ad beneficium absolutionis ad cautelam Item quia præsumendum est pro sententia iudicis, &c. Tamen de facto obtinuit contrarium. & in ista opinio. fuit maior pars Dominorum: quia satis est magnum, & sufficiens periculum in interdicto: vt æquitas dicti cap. cùm contingat. locum habeat. nec per hoc aliquid de iustitia deperire potest parti aduersæ: imò est eius vtilitas, ex quo ille cauere vult de parendo iuri. Pro hoc de appel. c. quia frontem. vbi aliqui reputant expressum. sed non est: qualicèt quæratur de sententia excommunicationis, & interdicto: solùm respondet de excommunicatione, & non de interdicto. & magis posset induci in contrarium, nisi diceretur quod quasi ex sufficienti paritate rationis, quòd respondet de excommunicatione, videtur de interdicto etiam respondisse, & vide Ioan. And. in c. soler. versi. ad quartam. de senten. excommu. lib. 6. vide deci. sequentem.

ADDITIO.

a *Sententia interdicti. Adde deci. 9. hoc titu. suprà in nouis. Et an interdictum particularis ecclesiæ possit relaxari ad cautelam vide per scribẽt. in c. præsenti. hoc tit. lib. 6. & ibi Geminia. tenet quod sic.*

SVMMARIA.

1 *Interdictum præstita cautione relaxatur, sicut absoluitur simpliciter excommunicatus.*

2 *Interdictum non potest suspendi, nisi in totum relaxetur sententia.*

DECISIO XIX. aliàs 77.

1 NOta, † quòd secũdum quod excõmunicatus simpliciter absoluitur præstita cautione de stando

stando iuri:vt c.cùm contingat.de offic. deleg.ita habet locũ dictum c.in interdicto, scilicèt quòd
a relaxetur interdictum.[a] vt c.qua fronte de appel. &no. Inno. in c.ad hoc.eod.tit. licèt aliqui dicãt contrarium per c.præsenti.de senten.excom.lib. 6.cum ibi not.per Archi.Sed dic quòd ibi loquitur in absolutione ad cautelam, in qua aliud seruatur, quam in absolutione simplici.iuxta notasa in c.solet. de sentent. excom.lib.6.iunct.c.cùm contingat.allegat. Vel dic,quòd vbi interdictum petitur ab initio relaxari per illum,cui per culpã est latum: tunc posset habere locum d.cap. cùm cõtingat. quia talis potest cauere de stando iuri. Nec in isto casu haberet locum d.c.præsenti.quia cessat ratio reddita ibi per Doctores. Vbi autem peteretur relaxari per alium, quàm per illum, propter quem est latum:tunc videtur quòd non habeat locum d.c. cùm contingat. quia iniustè peteretur cautio de stando iuri,& de satisfaciendo ab illo, qui non fuit in culpa, nec est obligatus: & ideò nó mirum,si in isto casu non fiat relaxatio, sicut fit absolutio: quia non est tantùm præiudicium in interdicto, sicut in sententia excommunicationis: vt nota. per Ioan. Monach.in allegat.c.præsenti.ad quod cap. non est.de spon.
2 Item † interdictum non potest suspendi, posito quòd non relaxaretur sententia, & non potest suspendi, nisi in totum relaxetur: ideò non tantùm præiudicium:vt not. Ioan.And.in alleg.cap. præsenti.& vide suprà deci.6.& 18.hoc titu.

ADDITIO.

a *Relaxetur interdictum. De hoc vide per do.de S. Gemi.in c.præsenti.de senten.excommu.lib.6.*

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio non requiritur, vbi petitur declarari aliquem incidisse in canonem, si quis suadente diabolo.17 quæst 4.*

DECISIO XX. aliàs 504.

1 NOta, † si petatur quis declarari per ordinarium incidisse in canonem, si quis suadente 17.q.4. quia percussit clericum ad finem, quòd denuntietur publicè excommunicatus,& euitetur à Christi fidelibus: non requiritur litis contestatio, licèt ordinarius, qui est executor canonis,debet parte vocata, & cum causæ cognitione summariè procedere, & de hoc inquirere:vt legitur & no.in cle.præsenti,de censi.& de sentẽ. excom. præsenti.& de pœn.c.1.& seq. super verbo,constiterit.per Ioan. And.& Pau.in cle.& Io. And.in c.1.de offi.dele.in cle.super verbo,reperterit.de consang.& affi.c.1.in clem. tamen quia hic nihil petitur adiudicari,vel auferri,quia hic proceditur summariè,& sic nulla fit litis contestatio. Pro quo alleg.no.Inno.in c fi.de offi iudi.& c.ad nostram.1. de iureiu. per c.sacro.de sent. excom. & not. in c.quoniam frequenter.§.in aliis. vt lite non contesta.& c.tuæ.per Ber. Spec.tamen tenet contrarium, quòd etiam in summariis requiritur litis cõtestatio.de offi.indi.§.fi.versi.sed quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Impetranti beneficia non admittitur exceptio generalis excõmunicationis opposita: & hoc in excommunicatione lata ab homine:secus si à iure.*

DECISIO XXI. aliàs 519.

1 NOta,† quòd non admittitur exceptio excõmunicationis contra impetrantem, quando allegatur generalis excommunicatio: vt quia lata per processus generales ab homine: secus si à iure: vt quia diceretur,quòd iniecit manus violentas in clericum: quia tunc admitteretur talis exceptio: quia plus delinquit in legem, quàm in hominem.argu.l si libertus se minorem ff.de iure patr. Nec obstat l. Celsus de arbi. quia ibi delinquebat contra legem,& hominem secundum bonum intellectum.

DECISIO. XXII. aliàs 524.

NOta qoòd excõmunicatus coram Auditore &c. Similis est decisi.11. hoc titu.suprà in no.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatio delegati non præmissa monitione canonica est nulla ipso iure.*

DECISIO XXIII. aliàs 559.

1 VTrùm † excommunicatio [a] delegati cano-
a nica monitione non præmissa sit nulla ipso iure? Quidam dicunt, quòd sic. per notata per Archi.de offic. deleg.c.1.in fin.lib.6.licèt secùs in ordinario:vt n. tatur in c. Roma.§ sed nec in specie.de sent.excom cum ibi notatis per Archid.& per glo.in c.sacro.in prin. eod.tit. & 2.quæstio.1. in summa.Pro hoc, scilicèt, quòd nó teneat sententia delegati bene facit quod notat Archid.de offic.ordi. Romana. super verbo,non attenteut. & de sent. excom . Romana.§. in vniuersitatem. super verbo,prohibemus. lib.6.& C.de legib.nó dubium.sed contrarium credo.

ADDITIO.

a *Excommunicatio. Adde dec.10.suprà eod.tit.*

SVMMARIVM.

1 *Auditor secundæ instantiæ non absoluit excommunicatum ab Auditore primæ, nisi visis actis primæ instantiæ.*

DECISIO XXIIII. aliàs 602.

1 TEnent Domini Auditores sacri Palatii, † quòd si aliquis procurator petit se absolui ab excommunicatione coram Auditore secundæ instantiæ lata ab Auditore primæ instantiæ, debet primò videre acta primi Auditoris, si fecit bene:& tunc remittat eum absoluendum ad Auditorem : si verò malè fecit: absoluit eum incontinenti:in dubio si videtur absoluatur:ne lis nimis

differatur

differatur propter excommunicationem procuratoris. vide dec. 22. suprà isto titu.

SVMMARIVM.

1 *Absolui potest excommunicatus in personam procuratoris habentis speciale mandatum ad hoc.*

DECISIO XXV. *aliàs 656.*

1 NOta, † quòd domini Auditores sacri Palatij non consueuerunt absoluere excommunicatos ratione causæ eis commissæ, nisi excommunicati sint præsentes in curia, vel habeant in eadem sufficientẽ procuratorem: tunc enim possunt absoluere, secundum Inno. in c. cùm desideres. de sent. excommu. licèt ibidem teneat contrarium Hostien. sed dictum Innocen. seruat sacrum Palatium. vide suprà dec. 6. hoc titu.

SVMMARIVM.

1 *Auditor non dat literas absolutionis præceptorias, sed intimatorias.*

DECISIO XXVI. *aliàs 672.*

1 NOta, † quòd si aliquis dominus Auditorum sacri Palatij absoluit aliquem in aliqua causa sibi commissa simpliciter, vel ad cautelam: & pars absoluta petit fieri literas mandãdas ad partes, quod denuntiẽt talem fore absolutum: quòd non potest hoc mandare: sed bene potest facere literas intimationis, quòd talis absolutus, &c.

SVMMARIVM.

1 *Processus factus cum actore excommunicato valet si non opponatur.*

DECISIO XXVII. *aliàs 718.*

1 DIc, † quòd si agatur in aliqua causa cum actore excommunicato, quòd valet, quòd agitur cum eo, nisi excipiatur. pro hoc facit c. 1. de rescri. lib. 6. & ita seruat Rota. de hoc in c. prudẽtiã. §. sexto. de offi. dele. & c. pia. de exceptio. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus potest acceptare beneficium: sed non potest sibi per executorem prouideri.*

DECISIO XXVIII. *aliàs 720.*

1 NOta, † quòd excommunicatus maiori excommunicatione potest acceptare beneficium vacãs ratione gratiæ, si quam habet: prouisio verò non potest sibi fieri per suum executorem. iuxta c. postulasti. de cleric. excommunicat. ministran. & ita etiã seruat Rota. Et licèt dictus excommunicatus acceptauerit beneficium, & etiã prouisum fuerit per suum executorem de suo beneficio vacanti, & secundus acceptauerit, & prouisum fuerit per suum executorẽ, qui est in possessione dicti beneficij. & licèt primus expectans habuerit vnã sententiam pro se, vel duas in prima, vel secunda instantiam: obiectus tamen excommunicationis non fuit oppositus: in tertia verò fuit admissus ad probandum dictam excommunicationem: qua probata Auditor tertiæ sententiæ absoluat secũdum acceptantẽ, & possidentem dictum beneficium ab impetitione primi acceptantis: nec dicendo in sua sententia de prædictis duabus sententiis latis pro primo acceptante. & in hoc concor. Rota dominorũ Auditorũ sacri Palatij, sicut fuit de facto in causa excommunicati & secundo acceptan. & possiden. pro quo tuli sententiam. vide decisi. 8. suprà eod.

SVMMARIVM.

1 *Citatus vt personaliter in causa criminali criminaliter intentata compareat, si non veniat, excommunicatur: secùs si ciuiliter.*

DECISIO XXIX. *aliàs 724.*

1 NOta, † quòd si aliquis fuit citatus in aliqua causa criminali personaliter: si agatur criminaliter, & non veniat, potest excommunicari: secùs autem si agitur ciuiliter de crimine. & ad hoc facit capitulum veniens. de accusationibus.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus an possit absolui tempore feriato pendente termino ad dicendum contra commissionẽ pro se præsentatam?*

DECISIO XXX. *aliàs 785.*

1 SCiendum est, † quòd si aliqua commissio impetratur, & præsentetur domino Auditori sacri Palatij tempore feriato: qua præsentata assignatur terminus ad dicendum contra commissionem ad primam diem iuridicam: & si pendente illo termino petatur absolutio ad cautelam, vel simpliciter: quòd pendente illo termino non debet dari illa absolutio: sed potest assignari terminus ad illum actum solùm faciendum tempore non feriato ad diem, qua sedebunt in sacro Palatio, & in prædicta die assignata non dentur exceptiones generaliter contra commissionem prædictam: tunc dictus Auditor potest absoluere prout erit iuris & rationis: aliàs pendente dicto termino ad dicendum contra commissionem Auditor nõ potest absoluere. & ita seruat Rota.

SVMMARIVM.

1 *Arrestatus qui recessit, non debet excommunicari, nisi citetur per audientiam contradictarum ad hoc.*

DECISIO XXXI. *aliàs 823.*

1 SCiendũ est, † quòd quãdo aliquis est arrestatus in curia pro aliqua causa, & recedit illicẽ

tiatus,

tiatus. & petatur per partem excommunicari: quòd incontinenti non debet excommunicari, imò est anteà citandus per audientiam contradictarum.

SVMMARIA.

1 *Metus excommunicationis iniusta excusat eum, qui contestatur litem cum protestatione.*

2 *Excommunicatio iniusta est iustus metus.*

DECISIO XXXII. aliàs 490.

1 NOta, † si aliquis contestetur litem super libello, cui obstat exceptiones, vel aliàs propter sui ineptitudinem, non esset respondendum metu excommunicationis sibi comminatæ: si de hoc protestetur, metus eum excusat, & iudex grauat: quia licèt metus excommunicationis iniustæ non excuset: vt not. Ber. in c. cùm dilectus.

2 quod metus causa tamen † iniusta excommunicatio est iustus metus: vtibi not. Hosti. & Ioan. And. & sic loquitur glo. 2. Ber. in c. olim. 3. de restitutione spoliatorum.

ADDITIO.

a *Adde dec. 10. suprà hoc tit. in nouis.*

DECISIO XXXIII. aliàs 456.

NOta si petatur absolutio &c, Similis est deci. 2. hoc eod. tit. suprà in nouis.

De Verborum significatione.

SVMMARIVM.

1 *Dictio, & cætera, non extenditur ad clausulas substantiales.*

DECISIO I. aliàs 353.

1 NOTA † quòd verbum, & cætera, positum in protocollo, non se extendit ad clausulas substantiales per notata per Innocentium in cap. fraternitatis de hære.

SVMMARIVM.

1 *Annum domini curia Romana computat in festo natiuitatis eiusdem.*

DECISIO II. aliàs 809.

1 SCiendum est, † quòd curia Romana quolibet anno computat annum domini in festo natiuitatis eiusdem,

SVMMARIVM.

1 *Data in bullis apponitur sub die date supplicationis, non examinis.*

DECISIO III. aliàs 667.

1 SCiendum est, † quòd quando dominus Vrbanus Papa quintus facere volebat gratiam iuxta formam, dignum arbitramur, ad supplicationem alicuius de beneficio vacante, vel vacaturo, & cõmittebatur examinatio alicui, quòd si inueniatur idoneus: tunc ponebatur data in litera apostolica diei supplicationis datæ, & non diei in qua facta fuerat examinatio.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans primus in forma communi præfertur secundo in forma speciali.*

DECISIO IIII. aliàs 127.

1 NOta, † quòd primus in data in forma communi præfertur secundo in forma speciali. de quo dic vt not. per Ioan. And. in capi. vnic. de concessio. præbend. in cle.

SVMMARIVM.

1 *Dubia in causa debent dari partibus præsentibus.*

DECISIO V. aliàs 793.

1 SCiendum est, † quòd in ciuitate Romana est consuetudo, quòd iudex in causa dat dubia præsentibus partibus: & si non faceret, suspectus haberetur. & ideò communiter quando aliqua debent poni in relationibus in sacro Palatio per partes, vel aliquam partium, dantur dubia causæ aliquoties Auditori, vel Auditor dat eis.

SVMMARIVM.

1 *Actore non probante reus etiam si nihil petat, debet absolui: & perpetuum silentium super molestatione actori imponi.*

DECISIO VI. aliàs 461.

1 NOta † actore a non probante seruatis termi-
a nis reus ab impetitione actoris, licèt nullã petitionem dederit, potest & debet absolui per regul. actore non probante &c. & quia traheodo reum in causa satis impetiuit, & molestauit, & impediuit: & ideò potest, & debet actori eoã super huiusmodi molestationibus perpetuum silentium imponi. de probationib. licèt.

ADDITIO.

a *Nota actore &c. Hæc decisi. etsi hic malè collocata sit: eam tamen habe ac si suo proprio titulo (qui est de probationibus) posita foret.*

SVMMARIA.

1 *Citatus si non compareat, nec minus qui eum citari fecit, quid agendum.*

2 *Absolutio ab impetitione non conceditur ob solam contumaciam actoris: sed requiritur quòd iteratò citetur ad videndum absolui reum ab impetitione.*

3 *Actor si fuerit contumax, condemnabitur in expensis: neque audietur nisi præstita cautione.*

4 *Reus non absoluitur ab instantia iudicij: nisi citato ad hoc actore.*

DECI

DECISIO VII. aliàs 886.

1 NOta † quòd [a] vbi aliquis trahit alium ad iu-
2 dicium, aliquando reus in termino comparet, & actor non: aliquando econuersò: aliquando neuter ipsorum. si neuter, tunc circunducitur edictum, & compensatio contumaciæ hinc inde fit: vt l. si ambo. ff. de compẽsa. si autem actor comparuerit, & reus non: aut terminus est peremptorius, aut non. si peremptorius, tũc potest excommunicari. si non est peremptorius, potest fieri condemnatio in expensis. & de hoc no. in cap. fina. de dolo & contumacia. & in ca. querelam. de procuratoribus. Si autem reus comparuerit, & actor non, aut libellus est oblatus, aut
2 non: si libellus est oblatus, aut † reus vult vt absoluatur ab impetratione: & tunc non sufficit, quòd actor solùm fuerit contumax: sed oportet vt iteratò citetur ad videndum absolui eum ab impetitione. prout notat Innocent. in ca. consuluit. de officio deleg. & tunc etiam habet locum capit. vt nostrum. cum concordan. scilicèt, quòd actore non probante reus absoluitur si autem
3 † pro contumacia actoris petit condemnari in expensis, istud est faciendum: & tunc non admittitur vlterius ad agendum, nisi præstita sufficienti cautione. iuxta c. actor. de dolo & contumac. lib. 6. Si autem libellus nõ est datus per actorem. qui est contumax reo comparente: tunc aut reus vult solùm condemnationem in expensis, & dabitur, iuxta c. præallegatum actor aut vult absolui ab instantia iudicij, & illa tunc vendicat sibi locum: vt not. Innocen. præalleg. c. consuluit. de officio deleg. sed oportet, quod iteratò tunc ad
4 † istum actum citetur actor ad instantiam rei ad videndum ipsum absolui ab instantia iudicij. vt not. Innoc. ibidem. &c.

ADDITIO.

4 *Nota quòd, Præsens decis. melius conuenit titu. de iudic. quàm huic. Et adde ad eam Milis in suo repertor. in verbo. actor. versi. actore non probante &c.*

FINIS DECI. ANTIQ.

DECISIONES ANTIQVIORES PER REVEREN.

PATREM DO. BERNARD. DE BIsigneto sacri Palatij causarum auditorem & demùm sanctæ Romanæ eccle. Cardinalem: in hunc qui sequitur modum redactæ.

De Constitutionibus.

DECISIO I.

Similis est deci. nu. 5. eod. in antiquis.

DECISIO II.

Vide similem. nu. 13. de consue. in antiq.

De Rescriptis.

SVMMARIVM.

1 *Interessatus veniens ad causam antequam admittatur ad dicendum contra commissionem docere debet saltem summariè de interesse suo.*

DECISIO I.

1 VTRVM † quando cõmittitur causa contra talẽ, &
2 alios quorum interest, [a] si aliquis prætẽdens sua interesse, velit admitti ad causam, & dicendũ contra commissionem: priùs debeat docere de interesse suo saltem summariè? Fuit decisum quòd sic per decret. veniens. 2. de testi. & quia debet se ostendere qualificatum qualitate in commissione descripta &c.

ADDITIO.

a *Interest. Adde Fel. in c. auditis. col. 14. versi. dixit. de prescript. & in c. cùm super. de offic. deleg. & Inno. in d. c. veniens. & decisio. 11. de iudic. suprà in antiq.*

SVMMARIA.

1 *Commissio impetrata cum facultate citandi sua interesse putantes, an extendatur ad multos, & an illos actor in decreto citationis debeat nominare?*

2 *Scienti causam in qua prætendit se interesse habere inter aliquos agitari, si se non opponat, sibi paratur præiudicium.*

DECISIO II.

1 ITem, † an actor [a] in primo citatorio debeat
2 specificare illos, quorum interest: & an virtute illius clausulæ posset vltra quatuor conuenire, vt sic habeat locum c. cùm in multis. de rescri. lib. 6. Et videtur quòd possint multi conueniri. arg. no. per Innoc. extrà de except. dilecti Fuit obtentum inter dominos, & decretum, quòd illud c. non seruatur in commissionibus quæ fiunt in Palatio Auditoribus: quia commissiones quæ fiunt in curia, cùm fiant ratione ordinariæ, & superioris iurisdictionis quam habet Papa, præsertim super causis deuolutis, vel aliàs tractandis in curia, non sunt adeò restringendæ: quemadmodum commissiones quæ fiunt ad partes iudicibus delegatis, quæ tendunt in eneruationem, seu diminutionem iurisdictionis ordinariæ, &c. Posset dici, quòd verba illa, quantum ad actorem ne possit infinitos vexare, debebant restringi ad quatuor in principio citationis nominandos: vt d. c. cùm in multis. quia ratio scilicèt infinitatis, & vexationis vitandæ, sibi locum vendicat in hoc casu: sed quò ad alios non ad eius instantiam citãdos: qui prætendentes sua interesse, vellent venire ad causam, docendo de interesse, extẽdatur ad mul-
2 tos: quia † etiam si se non opponerent, scientes causam agi, eis pararetur præiudicium. iuxt. not. per Innoc. in c. quamuis. & in c. cùm super. de re iudi. & iuxta l. sæpè. §. cur autem. eo. tit. & pro hoc facit quod no. Io. And. in d. c. cùm in multis.

ADDITIO.

a *An actor. Adde Fel. in c. fides. circa fi. de rescrip. & in c. pastoralis. §. quoniam. & ibi Deci. eo. Milis in reperto. suo in verbo, rescrip. per quòd datur potestas.*

SVMMARIA.

1 *Commissio per præsentiam partium impetrata, & citatio executa in personam procuratoris, cuius reuocatio ad sui notitiam nondum deuenerat, an deuoluat causam?*

2 *Processus agitatus à procuratore reuocato, cuius reuocatio non deuenerat ad notitiam, valet.*

DECISIO III.

1 IMpetrata † est commissio tanquam per præsentiam partium: & apprehensus quidã procurator reuocatus, tamen ante impetrationem huiusmodi commissionis: sed tempore præsentaix cõmissionis, & citationis de eo factæ, nondum reuocatio peruenerat ad notitiam impetrantis, vel procuratoris: sed posteà reuocatio peruenerat ad notitiam impetrantis, vel procuratoris: sed posteà reuocatio peruenit ad dictæ partis notitiam: & citatus ad dicendum contra commissionem excipit de reuocatione. Pro parte impetrantis commissionem dicitur, quòd ad-
2 huc causa debet esse in Curia: ex † quo tempore impetrationis adhuc reuocatio nondum peruenerat in eius notitiam: cùm quicunque processus ante habitus cum eo etiam tenuisset. per l.1. C.de satisd. & per l.si procurator. cum ibi not.ff. de procu. & extrà de procu.c. mandato. sed per ibi no.& Inno.per eundẽ eo.tit.c.in nostra. videtur quod sufficiat reuocatio, etiam si ignorat aduersarius, & eius procurator: dum tamen non sit processum ad litem contestandam. & videtur hoc probari à contrario in d.c.mãdato. licèt Bernar. sentiat ibi contrarium. Fuit quasi per omnes dictũ, quòd causa nõ esset in Curia: & quòd ignota reuocatio sufficiat, præsertim quò ad hoc, ne per eius præsentiam eam posset dici fuisse in curia: quia nulla in hoc potest dici partis deceptio: ex quo talis procurator nihil fecerat, nec faciebat: sed solùm de hoc agitur, an solius procuratoris reuocati præsentia in curia faciat partem reuocantem censeri essa præsentem in curia.

SVMMARIA

1 *Commissio in qua quis tacet duas sententias contra se latas: & petit se admitti ad dandos obiectus, nõ obst. c.vt circa.de elect.lib.6.non censetur surreptitia.*
2 *Status causæ ita exactè non venit specificandus in commissione eidem iudici facienda.*

DECISIO IIII.

1 QVidam † dedit obiectum contra petentem beneficium de excessu summæ: sed quia nõ expresserat in appellatione, fuit exclusus, propter malam appellationem: tandem latis duabus sententiis contra eum, & pro actore, in fine tertiæ instantiæ obtiuuit à Papa quòd admitterẽtur ad probandum obiectum non obstante decretali, vt circa. & si probasset, quòd actori imponeretur silentium perpetuum: tamen in ista gratia, seu commissione non fecit mentionem de duabus sententiis latis, nec de alio statu causæ: quæritur an sit surreptitia? Quidam dicunt quòd sic. per c.inter monasterium. de re iudi. Alij contrà: quia etiam si expressisset, Papa concessisset, cùm ex alio capite non excluderetur, nisi propter formam d.c. vt circa. non seruatam. Item Papa hic cõsiderauit solùm non ius actoris. Item etiam ex quo eidem Auditori committitur, nec agitur de reuocatione iurisdictionis, nec de causa alij quã
2 primo committenda: nõ † est necesse [a] ita exactè
a de statu causæ facere mentionem. iuxt. not. per Inno. in c.ex literis patriarchæ.deleg.

Additio.

a *Non est necesse. Adde Fely.in c.cæterum.col.2.versi. limita 6.de rescrip.*

SVMMARIA.

1 *Commissio impetrata ante dationem apostolorum, an valeat?*
2 *Appellanti à die latæ sententiæ currit tempus prosequendæ appellationis suæ.*
3 *Cancellaria non daret Auditorem, ubi exprimeretur pendere terminum ad dandum apostolos.*

DECISIO VI.

1 VTrùm † si appellatur [a] à grauamine, vel in-
a terlocutoria ante dationem apostolorum possit Auditor, vel iudex impetrari: & an si de facto impetretur, valeat impetratio: & an possit impetrans procedere in causa illius appellationis, antequàm per illum à quo fuit appellatum, fuerint dati apostoli: & an si de facto processerit nec per apppellatum fuerit exceptum aliquid, valeat processus? Quidam tenent de omnibus
2 quod sic: quia † tempus prosequendæ appellationis currit appellanti: à die latæ sententiæ, vel illati grauaminis: vt c.sicut. de appel.in cle. & ibi not. Igitur tempus dationis apostolorum nõ debet sibi auferri, quominùs possit interim suam appellationem prosequi. Non obstat si dicatur quòd primus adhuc remanet iudex: quia eius iurisdictio est suspensa. fatentur tamen, quòd si ille reuocaret grauamen, & reponeret partes in statu retro, omnia acta per iudicem super appellatione impetratum erunt nullæ. Alij verò tenent contrà, propter malitiam ita subitò impetrantiũ
3 vt citò faciant iudici à quo inhiberi. & quia † cãcellaria non daret Auditorem super appellatione, si sibi fuisset expressum, quòd pendet terminùs assignatus ad dandum apostolos. primam tamen opi. credo veram de iure.

Additio.

a *Vtrum si appellatur. Adde deci.19. tit.de appellat, suprà in antiq.*

SVMMARIA.

1 *Executores gratiarũ pauperũ, an simplices clerici deputati de facto procedẽdo dicãtur nulliter procedere?*
2 *C.statutum.de rescri. lib.6.an habeat locum in executoribus gratiarum. & nu.4.*
3 *Executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicis, & procedere parte vocata, & non vocata: & dicuntur habere iurisdictionem.*
4 *Capitu. statutum. non habet locum in executoribus gratiarum.*
5 *Gratia, est quid principale: executoris datio, est quoddam accessorium.*
6 *Executor necessariò nõ pronuntiat super idoneitate.*
7 *Subexecutores deputari possunt persona in dignitate non constituta.*

DECISIO VII.

VTrùm c.statutũ. de rescri.lib.6. quò ad personas habeat locum in executoribus gra-
1 tiarum: & † an si de facto cancellaria super gratia pauperis

tia pauperis, vel alia deputauit non in dignitate constitutum &c. sed forsan simplicem clericum valeat processus per talem executorem factus su per purificatione gratiæ pauperis? Hanc quæst. habui de facto coram me in causa Electen. fuerunt deputati tres executores cum illa clausula, quòd si non omnes, duo vestrum &c. inter quos fuit vnus executor deputatus sacrista Electen. de quo dicebatur quòd non habebat dignitatem, nec personatum in ecclesia, sed simplex officium. & quòd erat monachus: quia ecclesia est monachalis, nec fiebat mentio de monachatu coram quo pauper vnà cum quodam alio de executoribus tertiò se excusante purificauit gratiam suam. & per eum & illum executorem fuit de idoneitate pauperis inquisitum, ac fuerunt facti processus, ac deputati subexecutores, vt moris est: Tandem vacante quadam ecclesia cadens sub gratia, ille pauper acceptauit infrà tempus debitum: & per vnum subexecutorẽ sibi fecit prouideri: Sed per vnum sequentem in data, qui eandem ecclesiam acceptauit & sibi fecit prouideri, opponebatur quòd purificatio facta per primum coram illo sacrista non tenuerat: & per consequẽs nec processus, nec acceptatio inde secuta. Quærebatur an bene diceret ille secundus? Et videbatur pro

2 secundo, & contra primum, quia † Curia Romana quò ad personas seruat dictum c. statutũ. in executoribus gratiarum: vt not. Ioan. And. in nouel. in d. cap. statutum. § in nullo. super verbo, citet. in fin. & ita expressè dixit mihi etiam dominus Prenestrinen. & omnes de cancellaria, quòd non deputarent executores super gratiis, nisi personas tales, quales requirit d. c. statutum.

3 Item pro hoc facit, quia † executores gratiarum possunt sibi assumere partes iudicis: & procedere siue parte vocata siue non &c. & habent iurisdictionem: & possunt fulminare censuras, &c. iuxta cle. t. de offic. deleg. cum ibi not. Idem not. Innoc. in c. dudum. de præsumpt. Igitur reputentur tales, quales debent esse iudices secũdum formam d. cap. statutum. præsertim in casu proposito, cùm deputati sint super gratia pauperum: quare videtur deputare super materia iustitiæ: vt no glo. in cap. si pauper clericus. de præbend. & per Doct. in cle. cùm ei quem. de concess. præbend. igitur tales personæ debuerunt deputari, quales in literis iustitiæ deputantur per d. c. statutum. & in ista opi. erant domini Decanus de Burlaco tunc præsens in cancellaria iustitiæ, & dominus Gerbragosæ tunc referendarius domi. In contrarium videbatur pro primo, quia secun

4 dum † opin. Ioan. Monach. d. c. statutum non habet locum in executoribus gratiarum: vt ipse ibi no. in prima parte. Nam solùm loquitur in iudicibus deputatis ad causas: ergo in deputatis executoribus ad beneficia, stabitur iuri communi, quo ante illud c. statutum. quilibet erat capax commissionis, nisi esset proh bitus. & eandem opinionem etiam tenuerunt Zenzelinus & Gul. de monte Laud. in extrauagan. sedes apostolica. præsertim quia dictum cap. statutum. est pœnale, nisi cùm annullat in contrarium facta: igitur restringatur, & strictè in deputatis ad causas, de quibus loquitur, intelligitur, & in suis terminis teneatur. arg. reg. iuris, odia. & pro hoc etiam fa-

5 cit, quia gratia † est quid principale: executoris autem datio est quoddam accessorium. in c. si su per gratia. de offic. delega. lib. 6. ergo non tanta excellentia requiratur in tali executore, qui sic accessoriè deputatur, sicut in iudice, qui principaliter in causa deputatur. præsertim quia inquisitio super idoneitate facta fuit sine partis vocatione, nec habuit contentiosam iurisdictioné exercere: nec tunc fuit oppositum de sacristia, quòd non est dignitas. & etiam cùm cõstabat de idoneitatis veritate, nõ curabat & erat intentio sua, quòd si esset idoneus gauderet gratia: nec

6 pronuntiatio † super idoneitate est necessaria secundum no. in c. cùm ei quem. de concess. præb. in clem. & etiam quia pauper ibi in nulla culpa fuit, si recipit executorem sibi datum in cancellaria, & purificauit coram eo bona fide. & præsertim cùm ille pro canonico executore se gereret, & reputaretur: & forsitan pauper eum in dignitate credebat esse constitutum. Igitur multum est sibi subueniendum, ne ruant processus, cùm laboret morbo alieno. C. de naturali. liber. l. legem. præsertim ex quo de eius idoneitate cõstabat: nec pars eam negabat. Nec est sibi imputandum, si nimium de eius sacristiæ qualitate nõ inquisiuit. imò cùm sit datus à cancellaria, & pro capaci se gerentem habilem credidit. arg. l. legare. t. §. fin. ff. de noua. præsertim cùm tunc de nullius præiudicio tractaretur: ergo & sibi, & cancellariæ credere potuit: nec ad exactissimam diligentiam, seu curiositatem fuit adstrictus. argu. concor. iurium de exercitio. l. fi. §. interdum. quæ ita concord. cum l. 1. § sed si sic acceperit. de in rem verso ff. de iur. & fact. ign. nec suspiria. Nec obst. contrà, quia dato quòd cancellarius seruet quò ad personas executorum decre. statutum. non tamen propter hoc sequitur, quòd de iure habeat locum in eis, cùm solùm loquatur in deputatis ad causas, vt suprà dixi. Item & si cancellaria non consueuerit, nisi tales personas in executores deputare, quales exigit d. c. statutum. non tamen sequitur, quòd si de facto alios deputauerit, quin valeat: cùm multa fiant quæ & si fieri non debeát, nec soleant: facta tamen tenent: vt l. 1. §. biduum. ff. quando appel. sit. de regula. c. ad apostolicam. Item dato quòd cancellaria seruat d. c. statutum. quò ad personas in executoribus gratiarum: non tamen propter hoc sequitur, quòd eius pœna, quæ est in § fin. per quam totum quod secũ agitur, annullatur, locum habeat in eis: cùm pœnæ non sint extendendæ, sed etiam nec in eis habet locum decre. statutũ. quò ad citationes faciẽdas, nec quò ad modum procedendi: vt ibi not. Archidia. in c. in nullo. & Io. And. in nouel. super verbo, citet. nec etiam obseruatur in eis quò ad subdelegatorum perso-

7 nas: quòd patet, quia † quotidiè deputantur per eos subexecutores etiã simplices clerici, vel presbyteri: ergo multominùs debeat seruari in eis pœna illius capituli. Nec obstat, quòd possunt sibi assumere partes iudicis: &c. quia illud est incidenter, si appareat oppositor, vel contradictor, & istud etiam est accessoriè, scilicet, pro quadam præparatoria inquisitione super idoneitate:

vt gratia quæ est principalis, possit per eos effectui demandari. Et ideò cùm quicunque aliàs idoneus de iure cõmuni, etiam si non sit de personis d.ca. statutum. sit capax commissionis quò ad executionem: vt gratia quæ est principalis, demandetur effectui: ita etiam erit capax istius iurisdictionis incidẽtalis,& accessoriæ: licèt aliàs si illa per se,& principaliter committeretur, eius non esset capax. argu. in simil.C. de iudic.l.quoties.cũ ibi not.C.de ordine iudi.l.1.& 2.cum concor. Nec obst. quòd literæ pauperum sunt iustitiæ: quia esto quòd illud verum sit: non tamen deputatur in eis iudices ad causas: sed ad prouisiones de beneficiis faciẽdis principaliter,& huius gratia, quasi pro quodã præparatorio ad inquirendum de idoneitate: & ideò non habet locum in eis d.c.statutum. quod loquitur de literis iustitiæ,cùm scribitur eis,quibus is ad quẽ pertinebat prouisio, aliàs de necessitate non erat adstrictus prouidere: imò tunc magis debet gratia reputari. secùs si ille esset adstrictus aliàs de necessitate prouidere: vt in c.relatum. & in c.cùm secundũ apostolum.de præben.& si tunc contra tales prouisiones deputarentur iudices, forsan haberet locum d.cap.statutum. & pro ista parte,scilicèt pro primo, & pro valore processuum suorum fuerunt omnes domini in Rota,vel maior pars eorum, præsertim moti ex æquitate,& pro ista parte tuli sentẽtiam de eorum consilio, & innge quod not.Zen. in extra ag. sedes apostolica.ibi,quinto quæro quæ personæ,

SVMMARIVM.

1 *Gratia pauperis nolentibus suis executoribus eam purificare, habetur pro purificata stante veritate idoneitatis.*

DECISIO VIII.

1 VTrùm † si executores noluerunt gratiam pauperis purificare,habeatur pro purificata:vt sic teneat acceptatio beneficij vacantis,nec expiret gratia,per reuocatoriam:dum tamẽ aliàs constare possit ipsum tunc fuisse idoneum? Tenent quòd sic.& sic dicebant dominum Ionnc.6. consultum per Auditorem voluisse; ex quo per eum non stetit. argu.l.iure ciuili.de condi. & demonstra.licèt quidam tenerent contrà,sed quòd agat contra executores ad interesse,per c.pastoralis.de iure patro. sed ibi episcopus habebat, & poterat iure ordinario alia beneficia conferre: secùs est in executoribus. hodiè reuocatoria hoc continet expresse,

SVMMARIA.

1 *Positioni concernenti excommunicationem, an respondere quis teneatur?*
2 *Excommunicatio iuris infertur ob crimen.*
3 *Excommunicatio hominis infertur pro cõtumacia.*
4 *Rescriptum impetratum ab excommunicato pro non excommunicato, si impetrando non fuit oppositum de excommunicatione,valet.*

DECISIO IX.

1 VTrùm † si commissio impetretur per procuratorem non inserto nomine proprio, posteà Titio procuratore causam prosequente volo opponere sibi, quòd ipse est ille, qui impetrauit commissionem, & quòd tempore impetratæ commissionis erat excommunicatus, excommunicatione hominis: & sic volo inferre, quòd commissio non valeat:quæritur an ad articulos de ista materia datos teneatur respondere? Licèt quidam dicant quòd sic:quia licèt tendant ad obiectum,non tamen tendunt ad crimen:dicentes,quòd cùm opponitur de excommunicatione iuris, non tenetur respondere quis; † quia
2
3 illa infertur ob crimen: secùs † de excommunicatione hominis,quæ demùm infertur pro contumacia, quæ non est crimen: Tamen communiter omnes tenuerunt contrarium. tum quia
4 tẽdit ad obiectum:tum etiam,quia † licèt procurator impetrans sit excommunicatus: tamen valet rescriptum pro domino non excommunicato,si impetrando non fuit oppositum de excommunicatione procuratoris: vt tenet Archidiaco, in cap. ipso iure. de rescript.ad quod C.de preci. impe. offe.l.1. & hanc partem tenet glo. extrà de procura.cap.consulti.

SVMMARIA.

1 *Auditor secundus gratiam, si neutri directam primo Auditori cum proprio nomine expresso, an possit illam exequi.*
2 *Appellationis causa est alia à prima.*
3 *Appellationis in causa non oppositum opponi potest: & non propositum proponi, si tamen dependeat ex antiquis,vel ea concernat,& ex eis trahat, originẽ.*

DECISIO X.

SCribebatur per Papam Titio Auditori,quòd si sibi constaret neutram partium litigantium coram eo habere ius in quodam beneficio reseruato, de quo litigabant, quòd prouideret vni.tamen antequam sibi literæ præsentarentur, ipse tulit diffinitiuam sententiam pro altera parte ignorans reseruationem: sed ab eius sententia extitit appellatum: & causa appellationis commissa alteri Auditori,coram quo appellans nunc præsentat literas, quæ primo Auditori dirigebantur expresso nomine proprio: & petit sibi prouideri per eum:quia sibi constat obstante reseruatione neutri eorum ius quæsitum: quæri-
1 tur † an sequens Auditor virtute literarum illarum duntaxat possit sibi prouidere?Quidam dicebant quòd sic: quia substitutus est loco eius: igitur eius vice fungitur: & quia etiam sibi scribebatur sub nomine Auditoris: igitur transeat potestas in secundum sibi in causæ iurisdictione succedentem.arg.c. quoniam Abbas.extrà de offic.deleg. Alij verò dicebant contrà: quia exprimebatur in illa nomen proprium primi Audito-
2 ris: sed † quia causa appellationis est alia à prima: & quia hæc potestas non attribuitur virtute iurisdictionis, quam primus habebat in causa,vel occasione

occasione causæ, in qua iurisdictione secundus
bene substituitur: sed virtute noui mandati. quia
nondum primo Auditori ante sententiam fue-
rat præsentatum: in quo nouo mandato secun-
dus Auditor non substituitur virtute commis-
sionis sibi impetratæ super causa appellationis,
virtute cuius non veniunt nisi ea, quæ erant in
causa coram primo Auditore. Istud autem no-
uum mandatum non erat tunc in causa corá eo:
igitur non venit sub virtute huius commissionis
secundo Auditori super causa appellationis im-
3 petrato. Nec obst. si dicatur, quod † in causa ap-
pellationis nó oppositum potest opponi. & non
propositum proponi: quia vetum est, dumtamé
dependeat ex antiquis, vel ea concernat, & ex
eis trahat originem. iuxta not. per Inno. in c fra-
ternitatis. de testi. quod non est in hoc nouo mã-
dato: ex quo ius nouum quæsitum fuit impetrã-
ti illud ad prouisionem de beneficio obtinédam.
ad idem quod not. ipse Inno. in c cùm Bertol. in
fi. de re iudi. pro hac parte etiã alleg. l. cùm apud
Semptonium. ff. iudica. sol. tamen omnes bene
concordabant in hoc, quòd licèt secũdus Audi-
tor non posset prouidere virtute illatum litera-
rum alteri sub nomine proprio cócessãtum: ta-
men bene posset sibi prouidere. per c Auditor.
de rescript. in clem. sed ibi petebatur vt debitum
inserta causa à principio, nec apparebat reserua-
tum, & ex illa debebatur.

SVMMARIA.

1 *Rescriptum secundum non faciens mentionem de primo surreptitio an valeat.*

2 *Delinquere plus dicitur obrepens, quàm surrepens.*

DECISIO XI.

Titius contra Seium primò quoddam rescri
ptum apostolicum ad certos iudices, tamé
surreptitiè impetrauit: & posteà secundò alios
iudices super eadem causa non surreptitiè: quia
quæ omiserat exprimere in primo, expressit in
secũdo: nulla tamen facta métione de primo re-
scripto contra eundem Seium rescriptum aliud
1 impetrauit. quæritur † an valeat secundum non
faciens mentionem de primo? Et fuit dictũ quòd
sic quia in secundo de primo rescripto surrepti-
tio non tenebatur facere mentionem: & præser-
tim si contra primum fuit oppositum de surre-
ptione. arg. not. per B. de rescrip. c ex tenore. cir-
ca fi. magnæ gl. & de concess. præb c. cũ nostris. su
per verbo, nó vacaret. Nec obst. si dicatur, quòd
cùm contra secundum obiicitur de primo, quòd
ipse non potest replicando allegare surreptioné
primi: quia sic turpitudinem propriam allegaret:
quia potest allegare hoc sine turpitudine præ-
tendendo se errasse impetrationem primi omit-
tendo: sed exprimere potest inaduertentia vel
ignorantia, illa quæ fuerant expriméda, ex quo-
rum omissione surreptitium reddebatur. & hæc
satis potest dici in surreptione: sed quid in obre-
ptione, si in prima expresserat non exprimenda,
quorum expressio falsa nulla potest excusatione
celari: tunc forsan potest dici, quòd non audia-
tur repliCando allegans obreptionem primi: cũ
sic suam turpitudinem inexcusabilem allegaret.
2 pro hoc etiam † quòd plus deliquit in obripien-
do, quàm in omittendo, seu non faciendo: igitur
&c. illud verum quando ex certa scientia, & per
malitiam: secùs si per errorem & non per mali-
tiam hoc fecisset.

DECISIO XII.

Similis est dec. num. 54. de rescrip in antiq. Adde
Fel. in c. cùm ordin a. col fi. vet. & adde de rescrip.
& dum dicitur, quòd dictio, alia. implicet. simili-
tudinem qualitatis, adde Cardi. in cle. .. in princ.
de cele. missa. & in c. sedes. de rescript. vbi dictio,
alia. repetit eandem qualitatem sicut alter.

SVMMARIA.

1 *Processus in vim literarum surreptitiarum parte non opponente valet.*

2 *Causa semel deuoluta ad curiam, non potest extrahi, nisi de certa scientia Papæ.*

DECISIO XIII.

1 Vtrùm † si sit delatum appellationi in par-
tibus: & præfixus terminus ad prosequen-
dum: & forsitã appellatio approbata à parte ap-
pellata, & sic causa debebat tractari in curia. iux-
ta c. oblatæ. & c. cordi. de app. pars tamen appel-
lans, vel aliàs tacito de delatione & termini præ-
fixione impetrat quosdam iudices ad partes: an
valeat impetratio ipso iure? & sic processus per
tales iudices habitus super appellatione, si non
excipiatur à parte valeat non obstante literarum
surreptione? Et videtur quòd sic: quia licèt literæ
sint surreptitiæ: & si exciperetur de surreptione
deberét carere viribus. iuxta d. c oblatæ. & præ-
sertim si præuentus fuit terminus in impetran-
do, iuxta c. sæpè. in fi. tamen ex quo pars aduersa
non excipit, processus valere debet. ad hoc facit
quod not. idem Innoc. in c super literis eo. tit. vbi
videtur hoc expressè dicere de literis impetra-
tis in causa appellationis, quæ erant surreptitiæ:
quia reuera appellatum non erat. arg. not. de re-
scrip c ad audientiam. & per Inno. eo. tit. c. dile-
ctus. vbi determinatur, quòd processus habitus
per literas surreptitias, cùm non excipitur de sur
reptione, tenet. & sic quidã intelligunt iura illa c.
oblatæ. & c. sæpè. in fin. Tamen contrà fuit deci-
2 sum: quia † ex quo causa semel fuit deuoluta ad
curiam, vt sit ibi tractanda, non potest extrahi,
nisi de certa scientia Papæ. facit bene decre. pro-
uida. de electione.

DECISIO XIIII.

Similis est deci. nu. 48. de concess. præb. in antiq.

De Consuetudine.

EPITOME.

Consuetudo excludens ingressum religionem à successione, habet locum etiam si ingressus apostataret.

DECISIO I.

SVpposito de consuetudine, quòd religionem ingressus, vel ingressa, non possint succedere parentibus: imò eorum successio pertinere debet ad seculares filios alios vel parentes: Quædam ingressa fuit, vt asserebatur religionem, & posteà apostatauit, & exiuit religionē, & contraxit matrimonium: & de facto occupauit possessionem cuiusdā hæreditatis cuiusdam parētis sui: Quidam tamen secularis frater agit cōtra eam petitione hæreditatis, dicens virtute consuetudinis ad se spectare totam successionem parentis: Illa excipit, quòd ad eam pertinet pars successionis. Alter replicat quòd verum esset, nisi fuisset ingressa religionem: sed quia fuerat professa in religione, virtute consuetudinis erat exclusa: & sic obtinuit per tres instantias: sed in rota processu non fuerat vocata abbatissa, nec cōuentus illius religionis, cuius religionē fuerat ingressa. quærebatur an teneret processus, vel an esset nullus? Ista quæstio erat in cancellaria.

DECISIO II.

Similis est dec.nu.10.eod.in antiq.

DECISIO III.

Similis est dec.nu.11.de consue.in antiq.

DECISIO IIII.

Similis est dec.nu.9.de consuet.in antiquis.

DECISIO V.

Similis suprà de præb.nu.10.in antiq.

SVMMARIA.

1 *Impetrans primus in data, an in optione præferatur secūdo in data prius recepto: vbi de cōsuetudine optio antiquiori canonico secundū ordinē recepto, debetur?*

2 *Præsentatus primo à patrono laico debet admitti per episcopum: aliàs tenebitur episcopus primo non admisso.*

DECISIO VI.

1 DVo sunt † impetrantes primus & secundus, qui mandātur recipi in canonicos, & in fratres: & de præbenda cū vacauerit, eis mandatur prouideri cum decreto, & clausulis quæ hodie sunt de stylo, & licèt primus factis processibus præsentauerit cap. literas. & petierit se admitti, & super hoc fecerit diligentiam: tamen de facto secūdus per capitulum priùs fuit receptus quàm primus: quamuis primus priùs petiisset se admitti, quàm secundus: tandem vacante præbē da successit in illa ecclesia secundum ordinē eorum, & quilibet obtinuit præbendam sibi debitam, & sic eis existentibus canonicis præbēdatis vacauit in illa ecclesia vna præbenda maioris valoris, quàm quilibet eorum optauit secundū cōsuetudinem ecclesiæ, in qua est consuetudo, seu statutū, quòd antiquior canonicus secundū ordinē receptus præfertur in optione. Modò secūdus in data dicit, quòd fuit primò receptus in canonicū: & ideò ipse debet præferri in optione. Primus verò in data dicit, quòd licèt ipse fuerit vltimò receptus, de facto tamen, quia primus erat in data, & primò petierat se admitti, priùs fuerat recipiendus de iure: & quòd non steterat per eum quò minus primò reciperetur: & ideò sibi non debet imputari: & per consequēs dicit, quòd debet præferri in optione: quæritur quid iuris? Videbatur quibusdam quòd secundus in data, quia primò receptus fuit præferri debeat propter terminos statuti, seu cōsuetudinis. quod vel quæ habet, quòd primò receptus præferatur in optione: sed primus aget contra capitulum ad interesse. Sic dicimus in duobus successiuè præ-
2 sentatis à patrono laico: quorum † licèt primus debuerit admitti per Episcopum: tamē si secundus de facto admittatur, valet admissio: sed episcopus tenetur primo non admisso. vt in capitu. pastoralis. de iure patrona. Ad hoc respondetur, quia damnum istud non posset resarciri per capitulum: cùm ista beneficialia sint inestimabilia ibi, sicut in alio beneficio: & propter hoc reseruetur primo sua prioritas, ex quo per eum non stetit. argu. & fin. §.1. de eo per quem factum est. pro hoc etiam bene facit quod not. Innoc. de rescrip. c. capitulum. in magna glo. circa mediū ibi. Si autem secūdus receptus esset. sed ibi in literis primi non erat decretum, hic sic. Et pro ista parte pro qua fuerunt latæ tres sententiæ, bene facit quod not. Inno. de præb. c. relatum. & quod not. Compostel. de rescrip. c. capitulum. super verbo, mandatum. circa principium. in versi. sed quid si ante vacationem ad quod not. per Inno. in capit. cùm Bertoldus. de re iudicata & facit l. quntiers. C. de rei vendic pro hoc, quia licèt per eum non steterit ex fictione, seu reputatione iuris debeat perinde haberi, ac si tunc fuisset receptus: tandem non videtur sufficere talis qualitas interpretatiua, ex quo consuetudo optionis requirit veram prioritatem receptoris. sicut in simili nō sufficeret repræsentatiua, seu reputatiua præsentia. vbi talis potestas optionis secundum consuetudinem competit solis præsentibus: vt notat Archidiaco. de consue. capit. cùm in tua. circa principium. super verbo, per alios. Sed respondetur, quòd illa opinio reprobatur per Ioan. And. in nouellis. Aliquibus videtur tamen, quòd primus in data esset potior, & deberet præferri in optione per rationes suprà per eos factas. pro quo ca. nbi qui. de rescriptis, libro sexto. & l. iure ciuili. de conditionib. & demonstrationibus. & quia receptio primi, licèt posterior, videtur retrotrahenda, ex quo primus erat recipiendus. Et in hac opinione fuerunt quasi omnes. Et pro hac parte etiam fuit allegata lex prima. C. de cōsul. libro duodecimo. & ff. si quis cautinnibus. lege secunda, §. fin. & pro ista parte obtinuit pars tres sententias.

DECISIO VII.

Vtrùm valeat consuetudo quod in instrumento &c. Similis est deci. 6. hoc eod. tit. suprà in antiq. Adde caus. 25. dub. 47. infrà per Thom. Fastol. & Deci. in c. 1. col. 3. versi. 4. requiritur. de fide instrumen. & in c. 1. col. 2. in fin. versi. sic etiam non valet. de appellationib.

De Electione.

SVMMARIVM.

1 *Tempus conferendi currit episcopo, à tempore renũtiationis, & non ratihabitionis.*

DECISIO I.

1 VTrùm si † aliquis resignauerit beneficium in manibus priuati alicuius, & posteà post annum, vel biennium episcopus hoc ratificet, currit sibi episcopo tẽpus Lateranẽ concilii à tẽpore resignationis factæ ad conferendum, an à tempore ratihabitionis, vt sic superior iure deuoluto nõ possit conferre illud beneficium, nisi post negligentiam episcopi à tempore ratihabitionis demùm computando potest dici, quod etiam ante ratificationem episcopi à tempore suæ renũtiationis incipiat currere episcopo tempus. argu. nota. per Inno. de renun. c. admonet. & de concess. præbẽ. c. quia diuersitatem. in fine.

DECISIO II.

Similis est deci. num. 6. eod. in antiq.

De Renuntiatione.

SVMMARIVM.

1 *Collatio beneficij resignati in manibus non habentis potestatem admittẽdi resignationem, an valeat, & an inducat vacationem beneficij. 2.*

DECISIO I.

1 VTrùm si † aliquis resignet beneficium in manibus nõ habentis potestatem recipiendi resignationem, vacet beneficium, & possit conferri per eum ad quem pertinet collatio, vel patronus ad eam
2 præsentare? potest † dici, quòd vacet in præiudicium renuntiantis, & quòd superior, ad quẽ pertinet, si cõfert, eo ipso ratam videtur habere renuntiationem, primum probatur de renuntia. c. quod in dubiis. secundũ probatur. argu. l. illud. §. fi. de acqui. hære. Sed contrà, quia non potest ratum habere, quod suo nomine gestum non fuit. Item necessaria est sententia priuationis, vt not. Inno. in d. c. quod in dubiis. & talis sententia requirit iuris ordinem, & vocationem partis: quia fortè propter metum fecisset, posset distingui, vtrùm qui renũtiauit, persistat in eadem voluntate, vel eam mutauerit.

SVMMARIA.

1 *Commissio vbi facta fuerit alicui de beneficijs cùm vacauerint cõferendis, an vigore ipsius poterit talis recipere resignationem?*

2 *Priuilegium Papæ non est interpretandum in præiudicium tertij.*

3 *Executores gratiarum deputati ad prouidẽdum de beneficijs vacaturis, an possint recipere resignationẽ alicuius in manibus eorum faciendam?*

DECISIO II.

1 VTrùm † si episcopus committat alicui potestatem conferendi certum beneficium, cùm vacauerit per resignationẽ, supposito quòd valeat commissio per ea quæ scripsi suprà in illa quæstione, quæ incipit ordinarius, &c possit talis commissarios eo ipso in virtute talis commissionis recipere resignationem à volente spontaneè resignare? Maior pars tenuit quòd nõ: quia etiam opus est vt expressè committatur potestas recipiendi resignationem, vt extra. de præbend. capit. dudum. circa prin. libr. 6. & hoc tenuerunt per not. Archid. extra. de verbo. signi. c. sicut. libr. 6. Quidam tamen tenebant contrà, per l. ad rem. & l. ad legatum ff. de procur. & per rationes pro hac parte factas per Archid. in d. c. sicut. & bene fatentur, quòd in terminis illius c. sicut de verb. significa. certè illa opinio est vera, & qòòd in illo casu certè opus est speciali commissione super admissione resignationis: quia si virtute alterius commissionis, de qua ibi fit mentio, etiam potestas recipiendi resignationem videretur concessa, per hoc prę iudicaretur ordinario, quod in dubio Papa non videtur fecisse, nisi in eo quod ex-
2 pressè concessit, nec † est interpretandum priuilegium Papæ in præiudicium tertii, vt l. 1. §. meritò. & §. si quis à principe. ff. ne quid in loco publi. hic autem fuit commissio authoritate ordinarii, & de iure communi, & ideò est interpretanda etiam secundùm ius commune, vt commisso præparatorio vel præparando posteriori, & cõsequenti videatur commissum præparatorium priùs, & antecedens. argumen. dictarum legum, præsertim per quod necessariò peruenitur ad illud. Nec fit interpretatio aliqua in præiudicium tertii, sed solùm committentis, cui est imputandũ: quia aliàs expressè illam potestatem nõ ob-
3 tinuit. Sed istata præmissa † quæritur, an executores gratiarum deputati ad prouidendum de beneficiis vacaturis possint recipere resignationem alicuius volentis in eorum manibus beneficium resignare, vt sic ea recepta prouideant. Dicerem quòd non, par dicta in præmissa proxima quæstione. Item quòd tales executores talẽ resignare volentem non possunt inuitum destruere: igitur nec eius resignationem recipere. probatur consequentia per ea quæ no. Ioan And. in clem. 1. de renuntia. in gloss. super verb. manibus. & per Inno. de renuntia. c. quod in dubiis. in fi. 2. gloss.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio facta in manibus non habentis potestatem admittendi resignationem, non obstat agenti cõtra intrusum in beneficio per se renuntiato.*

2 *Renuntians in manibus non habentis potestatẽ recipiendi resignationem, licèt perdat possessionem: nõ tamen perdit proprietatis ius respectu non habentium potestatem illum priuandi.*

DECISIO III.

1 QVidam primus † in data habens ius in beneficio per eum acceptato, illud renun-

tiauit in manibus non habentis potestatem recipiendi renuntiationē: secūdus verò in data qui il lud idem acceptauerat, & fecerat prouideri in virtute vacationis, in cuius virtute primus acceptauerat, si illa acceptatio & prouisio inde secuta non valuerat, tenebat de facto beneficium istud, primus agit contra eum, & fecit sibi adiudicari, & restitui: secundus opponit sibi de renuntiatione prædicta facta in manibus eius, qui non habebat potestatem, quæritur an per hoc eum excludere possit, vt sic secundus veniat absolué dus ab impetitione primi. Fuit dictum quasi per omnes quòd non: quia talis renuntiatio nō priuauit primum iure suo, licèt per ordinarium posfit priuari beneficio. iuxta capitulū quod in dubiis. eum ibi notatis per Innocentium. & Docto. de renuntiatio. & sic donec fuerit priuatus, agere possit. Et si dicatur, quòd renuntiatio tenuit in præiudicium sui: dico quòd verum esset, vbi age ret contra ordinarium de restituendo beneficiū: quia cùm in eius potestate esset, eum etiam possidentem priuare & remouere à beneficio: ita & eum petentem repellere ratam habendo renuntiationem. argumen. l. inuitum. §. cui damus. ff. de regulis iuris. secus in casu præmisso, vbi agit contra secundum in data possidentem, qui nullum ius habet, vel contra quemcunque possidētem alium: quia tunc donec sit priuatus, posset agere, & beneficium repetere, quia ius habet. &
2 licèt † possessionem per renuntiationem perdidisset, non tamen ius in proprietate, & illorum respectu in quorum potestate non est eum priuare, vel ratam habere renuntiationem. Dicunt tamē quidam, quòd re integra, id est, antequam priuetur per ordinarium, vel habentem potestatem potest pœnitere bene facit ff de cessi on. bonorum. l. 3. & l. quem pœnitet. & secundùm iura communia licitum est pœnitere, & licitum est variare. continua istum versum suprà ibi, ratam habere renuntiationem. & in fin. ne reuertar. ibi, dicunt tamen. Item quia reus excipiens ex hoc sufficienter non deduxit ius suum, quòd allegat renuntiationem inualidam: ergo licèt per consensum ordinarii sit validabilis, cùm etiā ex hoc non fortificaretur ius suum, licèt elideretur, vel tolleretur ius agentis, eam non posset allegare: quia si allegaret de iure tertii, scilicèt ordinarii, cuius solius interest ratificare renuntiationem, vel illum priuare, præsertim autem hoc reo non permittitur, ex quo sibi non prodesset, & alteri noceret. facit quod notatur per Innocentium in capitulo cùm Bertoldus. in fi. de re iudicata.

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio beneficij reseruati facta in manibus ordinary per exemptum ab eius iurisdictione, non valet.*

2 *Impetrans an teneatur facere mentionem de beneficio per se renuntiato in manibus non habentis facultatem ipsum inuitum destituendi.*

3 *Impetrans an teneatur mētionem facere de iure ad rem.*

4 *Beneficio quærendo faciliùs renuntiatur, quàm quæsito.*

DECISIO IIII.

1 QVidam † cardinalis obtinens quandam di
a gnitatem, ratione cuius ad eius collationē pertinebat vnum beneficiū authoritate sua ordinaria, illud beneficium in curia contulit cuidā capellano Papæ præsenti tunc in curia, & collationem huiusmodi acceptanti: tandem idem capellanus cùm non posset obtinere pacificā possessionem illius beneficii, ipsum post aliquod tēpus renuntiauit, seu resignauit purè & liberè in manibus eiusdem cardinalis, qui authoritate sua ordinaria admisit renūtiationem: posteà verò dictus capellanus impetrauit à Papa aliud beneficium de illo alio sic renuntiato seu resignato non facta mentione. Quæritur an valeat impetratio, vel an ista vltima gratia per Papam sibi facta surreptitia censeatur, ex eo quia tacuit aliud beneficium. Et quidam dicebant eam surrepti-
2 tiā: quia † renūtiatio quā fecerat in manibus ordinarii, non valebat: nec admissio eiusdem ambo ritate ordinaria subsecuta: quia beneficia capellanorum Papæ reseruata erāt tunc per Papam. Et cùm dictus capellanus haberet ius in beneficio per collationem sibi factam cui consensit, etiam si non habuisset possessionem, vt in capitul. si tibi absenti. de præbendis libro sexto. & in capitu. quondam. ideò non potuit resignare nisi in manibus Papæ, vel eius commissarii, qui solus posset eum inuitum destituere, cum similibus, vt in extrauagan. cùm Mathæus. quæ tamen est hodie limitata, vt in alia extrauagan. Exemptus quicunque capellanus papæ à iurisdictione ordinarii, quia tunc demum potest authoritatem præstare renuntiationi, & eoram eo demùm potest renuntiatio fieri, quia potest inuitum destituere. iuxta notata per Innocentium & Doctores, de renuntiatio. capi. quod in dubiis. Igitur si non valuit resignatio, adhuc habebat ius in beneficio: licèt enim possit eo priuari quia eam fecit in manibus non habentis potestatem, & licèt etiam in eius præiudicium superior habens potestatem, scilicèt Papa posset ratificare, & admittere renūtiationem, nec ipse posset resilire, nec pœnitere, nec beneficium repetere: tamē nisi eius ratificatio & admissio subsequatur, interim habet verum ius in beneficio, & remanet in eo intitulatus. iuxta veram opinionem Innocentii in dicto capitulo quod in dubiis adhuc habebat ius in illo beneficio non obstante illa renuntiatione facta in manibus cardinalis authoritate sua ordi-
3 naria, & non apostolica eam recipientis, & † per consequens cùm haberet ius in eo de ipso in petitione alterius debuit facere mentionē. de præbendis. capitulo si motu. libro sexto. secùs tamen fuisset si ageretur de beneficio, in quo non habuisset ius in re, sed ad rē: de quo esto quòd, quis in petitione debet facere mentionem iuxta notata per Ioā. And. in nouel. de regu. iur. c. ignorā tia. tamen eius renuntiatio facta in manibus laici, vel alterius potestatem nō habētis tenuisset
4 quia † faciliùs renuntiatur beneficio quærendo,

do,quàm quæsito.iuxta notata per Innocent. in dicto cap quod in dubiis.& per Archidiacon.de officio legat.cap.deliberatione.in fine.libro 6.& in ista opinione ego eram. Quidam tamen dicebant quòd ista vltima gratia non foret surreptitia:quia secundùm eos renũtiatio tenuit in eius præiudicium.iuxta notata per Ber.in d.ca. quod in dubiis.sed illa opinio non approbatur:quia imò non tenuit,donec eam approbet ille,qui habet potestatem,vt suprà dixi.quare hæc ratio nõ proficit,sed secundùm eos ordinarius potuit eã admittere nõ obstante reseruatione beneficiorum capellanorum Papæ:quia licèt illa reseruatio afficiat beneficia eorum , quoad potestatem conferendi:non tamen afficit ea,quoad potestatem renuntiandi,seu renuntiationem de eis fiẽdam admittendi:& ideò secundùm eos ordinarius potuit eam admittere.Sed ego non dixi suprà quòd potestas admittendi renuntiationem, impediatur propter reseruationem solùm , sed propter exemptionem , qua capellani ab omni iurisdictione ordinaria sunt exempti,& quia ordinarios in iudicio eum non posset inuitum destituere,cùm in eum iurisdictionem nõ habeat: ita nec poterit eius renuntiationem admittere. quare hæc ratio non obstat.argument. notatorũ per Inn.in dicto c.quod in dubiis.Et ideo prima opinio videtur verior.

ADDITIO

a *Quidam cardinalis. Adde Æne.de Falco.in trac. refer.in 4.q.princip.in 8.effectu.& in 2.parte tract. in 4.q.princip.in 10.quæst.in fin. Felyn.in cap.in nostra.col.4.versi.de iure.de rescrip.col.21.versicu.34. corre.de rescrip.*

SVMMARIVM.

1 *Renuntiatio simplicium beneficiorum an possit fieri in manibus collatoris inferioris episcopo,vt ipse solus sine episcopo possit admittere renuntiationem?*

DECISIO V.

1 VTrùm † renuntiatio [a] simplicium benefi-
a ciorum possit fieri in manibus collatoris,&
ille solus sine episcopo possit admittere renun-
tiationem? Videtur quòd non : quia ille solus nõ
potest destituere:igitur nec renuntiationem admittere.argument.no.per Inno.in capit.quod in dubiis.de renuntia.in fin.mag.glos.imò etsi præscripsisset,vel aliàs de consuetudine haberet potestatem destituendi adhuc renuntiationem admittere non posset,nisi etiam potestatem renũtiationem admittendi præscripsisset,vel consuetudinem acquisiuisset:ex quo aliàs de iure communi non poterat destituere,sicut notat Paolus in cle.cùm illusio.super verbo,beneficio.de renuntia.argu.contra.de simo.ca. ex insinuatione, & quod no.Berna.de præbeo.significatum.

ADDITIO.

a *Vtrùm renuntiatio. Adde Fel.in c.auditis.colum, 6.ver.fortius dixit Rota.de præscrip.*

SVMMARIA.

1 *Renuntiatio facta per permutantem sub conditione,si patruo suo placueris,an in casu voluntatis dicti patrui valeat.*

2 *Renuntiatio debet esse pura.*

DECISIO VI.

1 QVidam † renuntiauit ex causa permutatio-
nis sub conditione,si patruo suo placeret:
queritur vtrùm si patruo displiceat,nihilominùs
a teneat renuntiatio? Videtur quòd sic:[a] quia illa
conditio videtur non posse abiici, & esse de iure
2 reprobatũ,cũ † debeat renuntiatio esse pura.argumen.no.in c ex parte.de officio delega.super verbo , omninò .& sic conditio inutilis videtur reiicienda valente renuntiatione.argumen.not. in l.per seruum,ff.de vsu & habitu.credo tamen contrà.per Ioan.And.in c.in electio.de electioo. lib.6.super verbo,electio.in nouel.

ADDITIO.

a *Videtur quòd sic. Adde Felyn.in c.cùm contingat. de offic.deleg.col.pen.versi.tertia conclusio.*

De Supplenda negligentia prælatorum.

SVMMARIA.

1 *Negligentibus inferioribus conferre ad superiorem deuoluitur potestas conferendi,non autem ad parẽ.*

2 *Negligentia inferioris suppletur per superiorem:nõ autem per parem vel inferiorem.*

DECISIO I.

1 NVnqoid † prælato vel abbate alicuius ecclesiæ regularis vel collegiatæ negligente conferre beneficium ad suam collationem pertinens deuoluatur electio ad conuentum , vel collegium illius ecclesiæ,sicut deuoluitur episcopo negligẽte ad capitulum suæ ecclesiæ cathedralis , vt in ca.2.de concessio præbend § 1.& capit.cùm in cunctis.
a § fina.de electio. Quidam tenant quòd sic[a] ex i-
2 dentitate rationis:alii verò cõtra.quia † imò deuoluatur ad superiorem , episcopum putà , vel diœcesanũ.per ca.quia regulares. de supplenda negligentia prælatorum.in clemen.& ibi est tex. & quia præmis.capi.loquuntur tantùm in episcopo,& capitulo ecclesiæ cathedralis : ideò strictè intelligantur,cùm cõuenientius sit per superiorem corripi,vel suppleri neglgẽtiam inferioris, quàm per parem vel inferiorem.argumen.3.q.9. scimus.

ADDITIO.

a *Tenent quòd sic. An autem abbas possit præsentare ad ecclesiam secularem regulares,vide Fely.in c.in nostra.de rescriptis.colum penult.versicul.decimo & vlti.nota.*

SVM

SVMMARIVM.

1 *Capitulum nõ potest se intromittere de fructibus spectãtibus ad Archidiaconũ mortuo suo procuratore.*

DECIS. II.

1 ARchidiaconus, † vel alius obtinens certam dignitatem, vel officium in aliqua ecclesia habens certam dotem, & administrationem distinctam à capitulo, cùm esset absens, & eius vicariu, & administratores essent mortui: capitulum propria authoritate recipit fructus, & administrationem illius dignitatis, vel officii. & per deputatos ministros suos fecit exigi, & leuari, & eidem deseruiri, & onera quæ habebat dignitas vel officium, supportari: tandem beneficiatus prædictus petit tanquam spoliatus fructibus sui beneficii se restitui, capitulum excipit, quòd omnes fructus expendit pro oneribus beneficio incumbentibus, & pro salario ministrorum in eius absentia ab eodem capitulo beneficio deputatorum. Quæritur nunquid hæc materia sit bona ad excludendum restitutionem? Videtur quòd sic. per l. si rem quam vendam. ff. de acquiren poss. Fuit tamen dictum quòd nõ: quia capitulum non debuit hoc facere ipso nõ vocato, nec sine authoritate & licentia episcopi: & ideò quia nõ processit canonicè in occupatione beneficii, cuius administratio ad ipsum nõ pertinebat, censetur spoliasse. Nec obstant cõtraria: quia ibi res peruenerat ad illum, qui retinere volebat de volũtate domini. Circa hoc pro vlterio-ri inquisitione veritatis, vide Cyn C. commod. l. prætextu. & Ioan. And. in nouel. de regul. iur. locupletari. in vet. secundo modo.

De Officio Archidiaconi.

EPITOME.

Archidiaconus contra subditos potest agere possessorio pro iure visitandi sine licentia episcopi.

SVMMARIA.

1 *Possessorium iudicium non est arduum.*
2 *Nominatio domini locum habet, vbi agitur petitorio contra aliquem reali.*

DECISIO I.

ARchidiaconus prætendens de consuetudine sibi competere ius visitandi ecclesias infra sui archidiaconatus limites constitutas, agit cõtra rectores ecclesiarum suarum sibi resistentes, Quæri-
a tur an in lite sit necessarius consensus episcopi, etiam pro vtraque parte tam Archidiaconi, quã rectoris, & si sit necessarius, vbi agitur petitorio. quæritur si ageret solùm possessorio, an esset necessarius? Et hic tenuerunt quasi omnes quòd non. argumen. C. si per vim vel alio modo. l. fi. &
1 l. momentaneæ. C. qui legiti. person. & quia † iudicium possessorium nõ est arduum negotium: igitur, &c argumen. c. edoceri. de rescri. pro hoc
2 alleg. etiam argumẽ. quia † licèt in petitorio vbi agitur contra aliquem reali, locum habeat domini nominatio, vt l. 2. C. vbi in rem actio. & capit. quoniam frequenter. §. quòd si super rebus. vt lite non contestata. extra. non tamen vbi agitur possessorio, vt not. Ioan. 12. quæstion. 2. can. quicunque militum.

ADDITIO.

a *Consensus episcopi. Vide per Abba. in ca. quoniam frequenter. § in aliis colum. penul. versic. vlterius. vt lite non contestata. & Fely. in c. edoceri. col. 3. versic. restringe. de rescrip.*

De officio vicarii.

DECIS. I.

Similis est decis. 6. suprà eo. titu. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius habens potestatem conferendi beneficia, potest conferre dignitates.*

DECISIO II.

1 VTrùm † ordinarius, cui episcopus dedit potestatem conferendi beneficia, possit cõferre dignitates, dato quòd de eis nõ sit specialiter data potestas? Fuit dictum quòd sic: quia hoc casu beneficii nomen largè sumi debet, cùm nõ sit materia ambinosa. argu. de verbo signi. c. tua. de præben. dudum. lib. 6. cum ibi no. per Ioã. Andr. circa prin. super verb. beneficia.

DECISIO III.

Similis est decis. 9. suprà in antiq. de offi. vica.

SVMMARIA.

1 *Monachus sine licẽtia abbatis an possit esse officialis, vel locumtenens?*
2 *Monachus non habet velle nec nolle.*
3 *Monacho committi causa nisi à solo Papa possunt sine licentia abbatis.*
4 *Monachus effectus officialis alicuius episcopi procedendo an dicatur nulliter procedere, si sibi oppositũ non fuerit.*

DECISIO IIII.

AN monachus possit esse officialis, vel locũtenens officialis sine licentia sui superioris abbatis: & si de facto fuerit, an sentẽtia vel sentẽtiæ per eum lata vel latæ sint nullæ ipso iure, & si non fuit oppositum ante litem contestatam, vel etiam ante sententiam? De primo & secundo vi-
1 detur dicendum quòd † non potest esse officia-
a lis[a] vel locumtenens sine licentia sui abbatis. argumen. in decre. 16. quæst. q. 1. c. monachi. 2. & de
2 rescrip. & si principalis. in cle. ad quod. quia † nõ habet

habet velle, vel nolle allegat. de electi.si religiosus.de testa.religiosus.li.6.igitur,&c.arg.l.cũ præ
3 tor.de iudi.Itẽ quia nullus potest eis causas cõmittere, nisi Papa sine licentia abbatis, vt no.Spe. titu.de iudi.deleg.§.excipi.ver.nũquam.nisi forsan abbas esset mortuus, vel absens, & esset vrgẽs necessitas, vel vtilitas monasterii. facit ad hoc 16.q.1.qui verè.& quod no.Inn.de re iudi.com I. & A.circa fi.1.gl.& Archi.in d.c.religiosus.de testa.in 6.Et in hac opi.fuerunt quasi omnes: præsertim quòd non potest esse locumtenens officialis de mandato solius officialis: quia de illo solùm erat quæstio. De tertio quidã fuerũt in opi.
4 quòd † valeant sententiæ, ex quo non fuit oppositum, præsertim ante lit.contest.vel sententiam. ar.l.Barbarius.& eorum qoæ no.pet Inn.& Hosti.de rescri.suscitatus.& de offi.delega.cũ super. Alii & maior pars fuerunt in contraria opi.imò quòd sententiæ sunt nullæ, ex quo est tale impedimentũ quod impedit eum posse iudicare prætextu defectus voluntatis, & eũ nõ posse in eum cadere iorisdictio ipso iure, & sic retrò contẽditur iudicium nullum.& ideò quandocũque etiã post sententiam talis exceptio potest opponi, & pro hoc bene facit qood no.Io.And.io ele.religiosus.super ver, suscipere.& super verbo, substituere.& in vlti.glos.iu penultimo membro. Nec obst.l.Barbarius.quia loquitur in seruo, qui non prohibetur iudicare: sed ne iudex fiat, & qui habet velle & nolle cùm etiã possit naturaliter obligari, quod secùs in monacho. Prima opinio æquior videtur, & in ea posteà quasi omnes finaliter declinauerunt: quia ex quo episcopus & eius officialis eum tolerabant, præsumptio erat quòd canonicè, & cum licẽtia abbatis eum posuisset: & satis est error populi excusatus, si eum canonicè positum crediderunt, & quia non impeditur iudicare ratione defectus iudicii animi, seo discretionis, nec voluntatis propriæ quã habet de iure naturali, licèt propter subiectionem eam non cẽseatur habere fictione iuris: quia est sub obedientia superioris sui.

ADDITIO.

a *Esse officialis. An Monachus possit esse cubicularius episcopi inuito abbate suo vide Bal.in rubr.de maio.& obed.vbi tenuit quod no.vide Fely.in c.cũ I.& A.de maio.& obed.col.fi.vers.vlti.dum abbas.*

SVMMARIVM.

1 *Vicarius episcopi an possit conferre beneficia extra diœcesim.*

DECISIO V.

a 1 NVnquid *a* † vicarius generalis episcopi habens speciale mandatum ad conferendum beneficia, posset eam cõferre extra diœcesim sicut ipsemet episcopus posset. iuxta nota. per Ioanoc.in c.quia diuersitatem.de concess.præben.in fin.& extra.de offi.lega.nouit.vbi no.per B.videtur quòd non per c.statutum.de præb.lib.6.Fuit dictum quòd sic: quia est ordinarius, & quia hoc est voluntariæ iurisdictionis, & talis possunt extra territorium expleri.ff.de offic.proconsul.l.2. & licèt text.illius legis faciat contra solutionem, vt ibi not. Nec obst.c.statutum. quia ibi speciale in beneficiis vacantibus in curia.

ADDITIO.

a *Nunquid. Adde Franc.de sancto Nazario in tract. de peste.char.150.ver.sed ego aliquãdo. Nicol.Boer. in dec.30.quæritur an vicarius Lamber.in trac.iurispat.in 6.artic.2.q prin.3 part.2.libri.fol.281.*

De Officio delegati.

DECISIO I.

Vtrùm decreta citatiõe ad partes, &c. Similis est decis.9. de dolo & contuma.suprà in antiq.

De Pactis.

SVMMARIVM.

1 *Periurus potest priuari beneficiis, non tamen si esset simplex violator fidei.*

DECISIO I.

1 a VTrùm † *a* violator fidei, putà, quia fide interposita promisit aliquid, nec seruauit, sit priuandus beneficio, sicut esset priuandus periurus. Et videtur quòd sic: quia iuramentum & fidei interpositio æquiparantur. extra.quod metus causa.c. ad aures.cũ cõcor.pro hoc scilicèt, quòd quoad hanc pœnam æquiparentur.est not. Archi.extra. de sepul.c.1.super verbo, interposita.pro quo videtur tex.cum glo.de fideiuss.peruenit.in fin. Sed dic contrà: quia pœnalia non sunt extendenda &c.& quia grauius est puniendus periurus.iuxta no.de iureiu.c.peruenit. Nec ob.c.peruenit.quia ibi loquitur completè in violante fidem & iuramentum: secùs si solam fidem.pro hoc, quia tex. de ista materia imponentes pœnam istam priuationis loquuntur in periuro.de iureiur. quærelã. de rescrip.c.2.ergo strictè & propriè intelligatur de periuro, nec extendatur ad violentam fidẽ. argu.ff.de pœn.sanctio legum.de libe.& posthu. cùm quidam.& in regu.odia.de regul.iur.libr.6. pro hoc videtur 22.q.5.c.iuramenti.super verbo, in glo.adde subaudi.& gloss.sequen.

Deci.2.Similis est deci.12.de consue.in antiq.
Dec.3.Similis est decis.de pactis.num.4.in antiq.

De Procuratoribus.

DECISIO I.

Similis est deci.23.hoc titul.suprà in antiq. Adde Philip.Fran.in c.1.§.1.col.fi.ver.in eadẽ contra.de procu.in 6.Alex.consi.126.col.2.vol.5.& consi.17. col.fi.vol.2.deci.consil.38.col.6.

SVM

SVMMARIA.

1 *Procurator datus ad audiendam ſententiam duntaxat.,poteſt appellare,*
2 *Procurator conſtitutus ad cauſam,licèt cenſeatur, limitatus ad principalem tantùm cauſam, tamen poterit appellare.*

DECISIO II.

1 AN † cōſtitutus,[a] vel ſubſtiutus procurator
2 ad audiendam ſententiam duntaxat,poſſit
appellare à ſententia lata contra eum? Et videtur
quòd nō,propter limitationem prædictam:quia
erat ad audiendam ſententiam duntaxat conſti-
tutus vel ſubſtitutus.arg.l. diligenter.ff.mandat.
& arg.C.de procu.l.maritus. vbi maritus intelli-
gitur prohibitus ab aliis,quę aliàs potuiſſet pro-
pter expreſſionem & limitationem mandati.Pro
hoc etiam bene facit de pericul.& commod.rei
ven.l.ſi vna.cum not.per Cyn.C.de leg quod fa-
uore.in 9.oppo.In contrariam opinionē omnes
fuerunt inclinati:quaſi appellare ſit de connexis
& dependentibus ipſius mādati & quia eſt quaſi
vicinum ipſi mandato.arg.ad hoc ff.iudi.ſol.iam
tamen.§.in hac.& facit ad hoc quod not.Com-
poſt.de elect.ſtatuimus.lib.6.ſuper verb.in per-
ſonam.in 1.q.quam ibi mouet,&eſt circa mediū,
ra.colum.& quia dominus non videtur in dubio
illam limitationem feciſſe ad impugnandam ſuā
iuſtitiam,quod eſſet,ſi non poſſet appellare.arg.
2 ff.de teſta.mili.l.1.pro quo etiam facit,quia † con
ſtitutus procurator ad cauſam,licèt cenſeatur li-
mitatus ad principalem tantùm cauſam, hoc nō
obſtante poteſt,& debet appellare, vt extra. de
procura.non iniuſtè. C.eod.titul.l.inuitus , ergo
& iſta non obſtante limitatione prædicta pote-
rit appellare. fateor tamen quòd obſtante limi-
tatione prædicta non poterit appellationē pro-
ſequi.arg.d.l.inuitus.cum ſua materia , & eorum
quæ no.Inno.in c.petitio.de procu.vbi vide.

ADDITIO.

a *An conſtitutus. Adde ſuprà deci.5.eo.in antiq. Adde Fely.in c.cùm olim.col fin.verſi.adde deci.de offic.delega.*

DECISIO III.

Similis eſt deciſ.30.hoc titu.in antiq.

SVMMARIA.

1 *Procurator conſtitui poteſt ad acceptādum,& permutandum etiam beneficia in poſterum conferēda.*
2 *Procurator generalis cū libera poterit permutare.*
3 *Cancellaria non expedit literas permutationis virtute procuratorij facti ad permutandum beneficia obtinenda.*

DECISIO IIII.

1 VTrùm † quis poſſit conſtituere procurato-
rem ad acceptandum & permutandum e-
tiam beneficia in poſterum conferenda? Videba
tur quòd non,niſi in ſpecie. & de certo benefi-
cio daretur mandatum.arg.ff.de acquirend.hæ-
redit.ſi quis mihi bona.§.ſed vtrùm generaliter.
tamē omnes tenuerūt quòd imò per l.3.de pro-
cura & quia iſti nō ſunt de caſibus in quibus re-
quiritur ſpeciale mandatum contrahentium , &
pro prima parte no.per Cy.C. etiam per procu.
2 in integrū reſtit.peti poſſe.l.1.ſed videtur † quòd
ad permutandum ſufficiant generale cum libera.
arg.l.procurator cui generaliter libera.ff.de pro-
curato.quod verum eſt:vel ſi habeat mandatum
ſecundùm formam ca.qui ad agendum.de pro-
cur.lib.6.vt no.lo.And.in nouel.in d.ca.cùm in
3 tua.ſuper verbo,per alios.de conſue.audiui † ta-
men quòd cancellaria nō expediret literas per-
mutationis virtute procuratorij facti ad permu-
tandum beneficia obtinenda.

SVMMARIA.

1 *Expenſas pro aduocatis & procuratoribus an habere debeat.,qui per ſe ipſum ſupplendo vices ipſorum cauſam agitauit.*
2 *Expenſa an debeātur victori pro aduocatis, & procuratoribus qui illum gratis defenderunt.*

DECISIO. V.

INducens cauſam ſuam propriam qui non ha-
1 buit procuratorem in cauſa,† & obtinens ,cui
aduerſarius condemnetur in expenſis an poſſit
petere inter expenſas ſalaria procuratoris,& ad-
uocati,quæ dediſſet, & ſunt taxata in curia ſi eos
habuiſſet?facit quòd ſic.ff.rem ra.habe.ſi procu-
ratór.circa medium.In oppoſitum facit ff. de fi-
deiuſ.l.ſtipulatus es.dic vt not.in Spec.tit.de ex-
expen §.poſtremo.verſic.quid de emptore. Sed
2 † quid ſi habuit procuratorem & aduocatum a-
micos ſuos qui propter curialitates & beneficia
aliàs ab eo recepta nolunt habere ſalariū. Quæ-
ritur an tunc poſſit petere expenſas pro procu-
ratore & aduocato Videtur diſtinguendum , an
illi remittunt ſibi animo & cauſa eum remune-
randi,vt tunc petere poſſit,an non:& tunc non.
per l.idemque.§.fin.& l.ſi verò non remuneran-
di.in prin.ff.manda.

SVMMARIA.

1 *Procurator ſubſtitutus de cuius ſubſtitutione nō cōſtat, facit proceſſum nullum:nec ſufficit quòd ratificentur acta per eum ab altero eum procuratore ſubſtituentis,*
2 *Procurator perſonam domini repreſentat.*
3 *Ratum habere non poteſt quis quod ſuo nomine geſtum non eſt.*
4 *Ratificari non poteſt quod ab initio nullum.*

DECISIO VI.

1 DVo † fuerunt conſtituti procuratores cum
clauſula,& quilibet eorum inſolidum , &
quòd non ſit melior conditio occupantis ad
certam cauſam cum poteſtate agendi & defen-
dendi,&c.& omnia alia faciendi quæ cōſtituens
faceret,ſi præſens intereſſet, quorum procura-
tor vnus ſubſtituit:ſed non reperitur ſcripta ſub-
ſtitutio

ſtitutio in actis.nec aliàs poteſt conſtare de ea:
quia notarius cauſæ coram quo ſubſtituit,mor-
tuus eſt.nec reperitur manuale ſuum, nec pro-
thocollum: tandem multis terminis cum ſubſti-
tuto illo ſeruatis, pars aduerſa prætendit nulli-
tatem processus cum illo ſubſtituto habiti, &
ſubſtituente ſuo etiam mortuo non vult proce-
dere vlterius in cauſa,niſi reiteratis & reſumptis
terminis. Alter verò procurator ſuperſtes vult
quod vlterius procedatur in cauſa,etiam nõ re-
ſumptis terminis,& ratificat omnia acta cum di
cto prætenſo ſubſtituto. Quæritur an eo ratifi-
cante ſit non reiteratis terminis vlteriùs proce-
dendum in cauſa? aliqui inter quos tunc eram,
dicebant quòd ſic, & quòd ſufficeret ratificatio
alterius procuratoris per l.licèt.de iudiciis. quia
a † procurator ille perſonam domini repræſentat,
vt l.oſſa.ff.de religioſis. & poteſt in cauſa facere
ea quæ dominus poſſet etiam virtute generalis
clauſulæ,&c.ſuperiùs inſertæ.Quidam tamen in
quorum opinione fuit maior pars,dicebant cõ-
trà.tùm quia illius procuratoris nomine ſubſti-
tutus nihil egerat, ſed nomine procuratorio cũ
5 ſubſtituens.igitur † non poſſit ratũ habere quod
ſuo nomine non eſt geſtum:vt in regula iuris,&
l.ſi pupilli.de negot.geſt.tùm etiam quia ex quo
non apparebat ſubſtitutio perinde erat ac ſi non
eſſet.argum.l.in lege.& l.Rutilia polla.ff.de con-
trahend.emp.igitur acta cum tali ſubſtituto per-
inde ſunt nulla,ac ſi ſubſtitutus non fuiſſet. igi-
4 tur rata haberi non poſſunt:quia † quod ab ini-
tio nullum eſt, ex poſtfacto ratificari nõ poteſt.
argu.l.quod ab initio.tùm etiam quia in præiu-
dicium alterius nõ poteſt quis ratificare acta cũ
non procuratore, vt dicta l.licèt. ad hoc accedit
quod no.B.de reſcri.in c.nonnulli.ſuper verbo,
ſpeciali mandato.& per Cyn.C.in quibus cau.in
integr.reſti.non eſt neceſ.ſi tutor.& in caſu præ-
miſſo ex tali ratihabitione præiudicabatur par-
ti aduerſæ:quia ſeruatus erat terminus ad ponẽ-
dum & articulandum,in quo non dederat obie-
ctus,quos nũc dare volebat,ſi terminus reitere-
tur.tùm etiam quia dicta lex loquitur in domino
ratũ habente acta vel geſta cũ nõ procuratore:
non autem loquitur in procuratore ratũ habẽ-
te nomine domini,& quidã etiam dicebãt aliàs
fuiſſe deciſum in palatio,quòd lex illa locum nõ
haberet procuratore ratificãte ſolùm, & nõ do-
mino.& pro hoc benefacit quod no.Ioã.Andr.
in nouel.de procu.c.is qui.in prin.lib.6.

SVMMARIA.

1 *Procuratores inſolidum cõſtituere ſufficit abſque eo quod dicatur,& quemlibet ipſorum inſolidum.*
2 *Procuratores an intelligantur conſtituti inſolidum, vbi cõſtituens dixerit,& quemlibet veſtrũ cõſtituo procuratorem,abſque eo quod dictum ſit inſolidum?*

DECISIO VII.

1 QVidam † conſtituit Titium & Mæuiũ pro-
curatores inſolidum,& nõ dixit, & quem-
libet eorum inſolidum, ſed ſimpliciter inſolidũ.
Quæritur an quilibet eorum ſit inſolidum vel
ambo ſimul ad ſolidum,& nõ quilibet? Videtur
quòd non eſſet quilibet: quia non eſt ibi aliqua
dictio diſtributiua.dicunt quidam contrà, aliàs
dictio, inſolidum, nihil operaretur.& pro hoc
tex.de procuratoribus pluribus.& extra.de pro-
cura.ſi duo.vbi non ponitur dictio,quilibet, vel
2 quemlibet,quòd ſi conſtituens † dicit, ego vos,
& quemlibet veſtrum conſtituo procuratorem,
& non dicat inſolidum,an tunc intelligantur cõ
ſtituti inſolidum? Dicunt aliqui quòd intelligan-
tur inſolidum conſtituti.argument. eorum quæ
notantur in l.pluribus.ff.de legat.2.& pro hoc fa
cit tex.in c.cùm plures.primo reſponſo.de offic.
delega.lib.6.vbi dicit, quòd inſolidum hoc po-
ſuit,licèt in forma mandati non apponantur illa
verba,inſolidum.& vide quod not.Innoc.in ca.
in noſtra.de procu.

SVMMARIA.

1 *Procurator cum libera an poſſit acceptare beneficia?*
2 *Procurator cum libera non poteſt adire hæreditatem.*
3 *Matrimonium contrahi poteſt per procuratorẽ habentem ſpeciale mandatum.*

DECISIO VIII.

1 AN † procurator generalis etiam cum libe-
ra, non tamen habens ſpeciale mandatum
ad acceptandum beneficium, poſſit acceptare.
a Videtur quòd non poſſet:ᵃ quia † non poſſit adi-
2 re hæreditatem.ff.de acqui.hæred.Paulus reſpõ-
dit.ſed hæc ratio non valet:quia in litera dicitur,
per te vel alium duxeris acceptãdum, ſed ad hoc
quòd requiratur ſpeciale mandatum allegari po-
teſt.ff.de acquirẽ.hæred.ſi quis mihi bona.§.iuſ-
3 ſu.& §.ſed verùm.& † quia ſic debet eſſe in ma-
trimonio ſpirituali,ſicut in carnali,ad quod con-
trahendum opus eſt ſpeciali mandato, vt c.fi.de
procur.lib.6.licèt in omnibus etiam circa iſtam
materiam non æquiparẽtur,vt ibi patet per glo.
ſuper verbo,contraxerit.

ADDITIO.

a *Videtur quòd non poſſit,&c. Procurator conſtitutus ad acceptandum beneficium debet habere ſpeciale mandatum: ad hoc tamen ſufficit quòd mandatum dicat generaliter ad acceptandum beneficium,licèt non dicat de tali beneficio.ita per Felyn. in c.nonnulli.§.ſunt alij.verſi.ſcias tamen.de reſcri. Adde deciſ.33.eod.in no.Oldra.conſi.139.col.2.verſ. alia ratione.de procu.*

SVMMARIA.

1 *Procurator ſubſtitutus effectus dominus litis poteſt alium ſubſtituere,& licèt procurator ſubſtituẽs moriatur ante acceptationem, valet proceſſus cum eo agitatus.*
2 *Procurator ſubſtitutus etiam re integra,ſi decedat ſubſtituens poterit procedere.*
3 *Mandatum morte mandantis ſoluitur.*

4 *Procurator substitutus à procuratore virtute facultatis à domino principali habente de substituendo, non poterit reuocari à substituente expressè.*

DECISIO IX.

1 VTrùm † ptocurarot substitutus à principali procuratore habente potestatem substituendi per litis contestationem efficitur dominus litis, possit alium substituere postquam sic effectus est dominus litis. Tenuerunt quòd sic: sicut & principalis procurator factus dominus litis posset etiam, si aliàs non haberet à domino potestatem substituendi. iuxta l. neque. C. de procurato. & iuxta capitul. 1. §. licèt. de procuratorib. libro 6. quia talis substitutus à principali procuratore virtute potestatis ad hoc datæ ipsi procuratori substituẽdi videtur ab ipso domino cõstitutus argum. l. item eorum. ff. quod cuiusque vniuer. & l. cùm esset. ff. de serui. rusti. prædi. §. fin. cum ibi not. in fin. & no. ff. de procu. l. 1. in t. gloss. per Doctores. Item eadem ratio est de tali substituto facto domino litis, quæ est de principali procuratore. igitur idem ius in vtroque.

Sed † pone procurator habens potestatem substituendi, substituit quendam alium: antequam tamen procurator substitutus acceptaret mandatum substitutus procurator mortuus est. dominus tamen qui eum procuratorem constituerat, bene viuit adhuc: tandem substitutus acceptauit mandatum etiam domino causæ ignorãte substitutionem factam, & mortem sui procuratoris, & in causa processit. Quæritur an processus cum eo habitus teneat? Quidam dicebant quòd nõ, quia mortuo procuratore substituente fuit renocata substitutio, seu mandatũ factum substituto, ex quo decessit re integra, id est, antequam substitutus acceptasset mandatum, vel

3 processisset, quia † mandatum morte mandantis soluitur. argument. ff. mandati. l. inter causas. in principio. Institu. eodem tit. §. item si adhuc. ff. de procura. si defunctus. cum ibi notatis à contrario sensu. Alii verò dicebant referre, an procurator mortuus substituisset tãquam dominus litis: quia cum eu fuerat lis contestata, & virtute illius domini litis per contestationem litis sibi quæsiti, & tũc vera est opinio prædicta, quòd per eius mortem re integra expiret mandatum: an verò substituisset forsan ante litem contestatam non factus dominus litis, vel forsan post, non virtute illius litis, nec tanquam talis, sed virtute potestatis substituendi à domino sibi datæ: & tunc non expiret ex quo dominus causæ à quo talis substitutus videtur potiùs constitutus per prædicta supra proxima quæstione. Aut adhuc viuit, & sic mandatum quod ab ipso videtur potiùs factum per ministerium tamen mortui procuratoris nõ potest dici reuocatum morte, ex quo ipse viuit.

4 & pro hoc facit, quia † talis substitutus à procuratore virtute potestatis de substituendo à domino sibi datæ per mandatum sibi factum nõ possit ab ipso procuratora substituente renocari expressè, vt in capitul. is qui. de procuratoribus libro sexto. ergo multò minùs nec tacitè per mortem secùs tamen in membro præcedente, vbi substituit tanquam dominus litis. quia tunc non censetur constitutus à domino, sed ab ipsomet procuratore. & esset per eũdem reuocabilis expressè, & ideò ibi per mortẽ eius re integra reuocatur & hæc opinio pluribus placebat. Alii verò distinguebant, an virtute potestatis datæ ad substituendum substituisset certam personam de qua substituenda sibi fuerat mandatum, & tunc ex quo dominus sciebat personam quæ substituenda fuerat, per mortem substituentis procuratoris non expiret mandatum, sed potiùs inspiciatur vita domini scientis substitutum: an verò esset sibi data potestas substituendi incertum, & tunc non inspiciatur vita domini ignorãtis substitutionem & personam substituti, sed potiùs scientiam & vitam vel mortem procuratoris: sic quòd eius morte reuocetur substitutio, sed præcedens opinio magis placet, quia virtute potestatis substituendi etiam in incertum facta substitutione videtur substitutus à domino constitutus, & eius personam seu eius electionẽ videtur dominus cõmisisse fidelitati procuratoris, & postquàm per eum talis substitutus fuit electus, videtur etiam per eum electus, qui totam incertitudinem, & eius determinationem cõtulit in procuratoris determinationem. iuxta ea quæ habẽtur in dicto capitul. 1. §. licèt cùm dicit, etiam expressa certa persona. cum ibi not. de procurato. libro sexto.

SVMMARIA.

1 *Tutori vel curatori non potest iudex dare potestatẽ constituendi procuratorem ante litem contestatam.*

2 *Tutor & curator potestatem recipiunt à iure, quã iudex nec augere nec minuere potest.*

DECISIO X.

1 VTrùm † iudex dando alicui tutorẽ vel curatorem possit illi tutori vel curatori dare potestatem constituendi procuratorem ante litem contestatam? Fuit dictum quòd non: quia

2 † tutor vel curator licèt dentur à iudice: tamen à iure & non à iudice suam recipiũt potestatem quam iudex nõ debet nec potest diminuere nec augere, sicut néc testator facit l. Titium & Mæuium. §. 1. ff de administratione tutorum. iuncta l. ius publicum. ff. de pactis.

SVMMARIVM.

1 *Procurator transferẽs in totum vices suas in substitutum à se: licet habeatur in procuratorio Clau procuratorio in suo robore nihilominus duraturo: non poterit reassumere causam sine speciali mandato.*

DECISIO XI.

1 PRocuratori † datur potestas substituendi in procuratorio in quo constituebatur procuratorio in suo robore nihilominùs duraturo: non tamen fuit sibi data potestas substitutum reuocandi. tandem ille procurator simpliciter & in totum sine quacunque retentione transferẽdo vices

do vices ſuas ſubſtituit,& ſubſtitutus cauſam occupauit,& duxit aliquo tempore. Quæritur nũquid procurator ſubſtituens poſſit cauſam reſumere? Et videtur quòd non,ex quo in totũ trãſtulit vices ſuas,& ſic non remanſit procurator, quaſi functus officio ſuo.argumen.extra.de procuratoribus.is qui.cum ibi notatis,ſuper verbo, aliud In oppoſitum videtur propter illa verba, procuratorio in ſuo robore nihilominùs duraturo.primam partem credo veriorem:quia in totũ tranſtulit vices ſuas,quaſi ſe totaliter & omni poteſtate exuerit:licèt ſecùs crederem, ſi ſimpliciter ſubſtituiſſet,propter prædicta verba.

SVMMARIA.

1 *Citatus ad inſtantiam non procuratoris,poteſt obtinere ſibi illum condemnari in expenſis,& ſe abſolui ab obſeruatione iudicij,& condemnari de falſo.*
2 *Procurator falſus condemnatur in expenſis,ac puniri de falſo poteſt.*
3 *Iudex impetratus per falſum procuratorem habebit iuriſdictionem quoad ipſum puniendum.*

DECISIO XII.

1 NOn † procurator impetrat commiſſionem
nomine alterius,& facit citari partem ad dicendum contra. modò cùm ille vult procedere
in cauſa,ille dicit ſe nõ procuratorem nec habere mandatum. Quæritur quòd remedium dabitur ſibi contra illum impetrantem commiſſionẽ
ſic eum vexantem, ſcilicèt quòd abſoluatur ab
2 obſeruatione iudicii, & † condemnetur ſibi ille
vexans in expenſis.argumen.l.eum quem temere.ff.de iudic. Nec obſtat ſi dicatur, quòd iudex
nullam iuriſdictionem habet, & ſic non poteſt
cõdemnare in expenſis, quia imò habet in hoc.
argu extra.de reſcriptis. nonnulli.in fin.cum ibi
3 notatis. Item ille † impetrans tanquam falſarius
eſt puniendus.de reſcriptis.nonnulli.

SVMMARIVM.

1 *Procuratorem quis conſtituere poteſt pro ſe,& pro alijs præſentibus & non contradicentibus.*

DECISIO XIII.

a VTrùm [a] † ſi conſtituam procuratorem pro
1 me,& quibuſdam aliis in cauſa quam mouebamus,ſeu mouere volebamus contra quendam alium,vel in cauſa quæ contra nos mouebatur ſeu moueri debebat illis aliis in conſtitutione procuratoris præſentibus & non contradicentibus, ſed tacentibus & patientibus valeat procuratoris conſtitutio quoad illos, vt ſic talis procurator debeat admitti ad agendum pro illis vel ad eos defendẽdum virtute talis procuratorii? Videtur quòd ſic.argumento l.qui patitur.ff. manda.& argumento l.ſi procuratori præſen.ff. de verborum obligation.& quia ſunt conſortes eiuſdem litis.l.1.& 2.de conſtitut.cùm M.ferrarien.cum ibi nota.& quia ibi contradicendo poteſt quoad ſe procuratorem impedire:igitur tacendo videbantur conſentire.argumento extra. de regulis iur.qui tacet.& notatur.ff.de pign.fideiuſ.§.pati.

ADDITIO.

a *Virùm.Adde Fely.in c.ex parte decani.col.3.verſ. & ſcias quòd ſi quis.de reſcriptis.*

DECISIO XIIII.

Similis eſt deci.ſuprà de teſtam.nu.5.in antiq.

SVMMARIA.

1 *Procurator habens mãdatum ad permutandum cũ clauſ.quòd à die conſtitutionis incluſiuè ad vnum annum eſſet ſublata poteſtas, poterit tantum infra annum permutare.*
2 *Priuatio ſupponit habitum.*

DECISIO. XV.

1 QVidam † conſtituit procuratorem ad permutandum beneficium ſuum cum tali, &
ſubiunxit in procuratorio, quòd volebat quòd
à die illius conſtitutionis incluſiuè ad vnum annum dicto procuratori eſſet ſublata omnis poteſtas. Procurator autem ille poſt annum permutauit. Quæritur an valeat permutatio vel non:
quia dicebatis cum quo permutauerat quòd nolebat eam tenere: quia prædicta verba à die illa
ad annum etiã intelligi debebãt quòd infra annũ non haberet poteſtatem,ſed poſt, conſtituẽs
verò qui eandem permutationem impugnabat,
dicebat quòd imò erat ſenſus, quòd infra annũ
dũtaxat haberet poteſtatem & poſt non. & pro
iſta parte fuit iudicatum propter verbum, ſublata.quod denotat priuationem,& per cõſequẽs
ſupponit poteſtatem fuiſſe datam infra annũ, &
2 poſt ſublatam: quia † priuatio ſupponit habitum,
vt l.manumiſſiones.de iuſtitia & iure.& l.cũ dotem.ff.de verborum obligat.& igitur ad annum
ſumebatur pro poſt,id eſt,poſt annum.

De reſtitutione in integrum.

SVMMARIA.

1 *Reſtitutio aduerſus lapſum fataliũ an dicatur incidenter peti?*
2 *Procurator generalis poterit petere reſtitutionem in integrum quando incidenter peti poteſt:ſecùs ſi principaliter.*
3 *Reſtitutio aduerſus lapſum fatalium obtenta ſufficit abſque reſtitutione aduerſus ſententiam latam ſuper deſertione.*

DECIS. I.

1 IN † lata ſententia ſuper deſertione
appellationis propter lapſum fataliũ
de quo notoriè conſtabat in actis: ſi
poſteà pars contra quam lata fuit potat ſe reſtitui prætextu maioris ætatis, vel aliàs

aduersus illam desertionem & lapsum fatalium censeatur peti restitutio principaliter vel incidēter. dubium stat in hoc, quia † si incidenter dicatur peti, tunc procurator causæ etiam si ad hoc non habeat speciale mandatum, posset eam petere: secùs si principaliter. iuxta notata in c. suscitata. de in integrum restitut. omnes tenuerunt ꝙ censeatur peti incidenter per dictum c. suscitata. & præsertim, quia causa ex qua petitur, & id aduersus quod petitur, habet ortum antè, & ex lite pendente præcedente. Alii tamen contrà, & ad c. suscitata. respondent vt ibi not. Hostien. Sed an sit necesse † peti etiam restitutionem aduersus sententiam latam super desertione. tenuerunt ꝙ non, licèt esset consilium per notata per Innocē. in c. coram. in fi. eod. ti. sed non est necessè attento quòd illa sententia nō est noui iuri inductoria, sed potiùs prioris declaratoria: & ideò sufficit restitutio aduersus id quod declarabat.

De Arbitris.

SVMMARIVM.

1 *Laudum non valet vbi vnus ex arbitris cōdemnat in plus quàm alter.*

DECISIO I.

1 DVO † arbitri electi pronuntiant: vnus condemnat in centum, alter verò dicit, ego non cōsentio, nec pronuntiare, nec condemnare intendo in aliquo, nisi condemnatio in centum etiam fiat per socium meum coarbitrum. & si in cc. consentiat & cōdemnet. ego in cc. condēno. Quæritur nunquid valeat condemnatio in cap. per l. diem proferre. §. si arbiter. versic. inde quæritur. ff. de arbi. Videtur dicendum quod non, quia expressè abnegat pronūtiare in minori summa, & ideò non potest dici quòd in minori ambo consenserunt. argu. quia plus est expressè denegare quàm tacere, vel aliàs tacitè consentire. extra. de symo. sicut. de homici. Petrus.

DECISIO II.

COmpromissum est in tres, vel in duos ex ipsis. Similis eo. nu. 3. in antiq.

De Iudiciis.

DECISIO I.

An isti qui in ecclesiis constituuntur, &c. Similis est decis. 20. suprà hoc titu. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Frater agens petitione hereditatis contra fratrem debet habere alimenta & expensas à fratre possessore hereditatis lite pendente.*

DECISIO II.

1 VTrùm † filius [a] agens petition e hæreditatis
a contra fratrem qui eum fatetur filium possit in prima instantia petere, quod per fratrem possessorem hæreditatis lite pendente sibi mini-
b strentur expensæ seu alimenta per l. si instituta. [b] ff. de inoffic. testa. Et videtur quòd non, quia illa lex loquitur in causa appellationis: cùm filius iā obtinuerat vnam sententiam pro se: secùs fortè si non obtinuisset, vt ibi not. gloss. per hoc etiam facit ff. de libe. agno. si quis à liber. §. item rescriptum est hæredis. pro hoc not. l. qui de inofficioso. ff. de inofficio. testa. Tamen domini tenuerunt contrà, quia æquitas l. si instituta. sibi vendicat locum etiam in casu principali, seu in prima instantia.

ADDITIONES.

a *Vtrùm filius. Adde Ægid decis. 2. de regularib. in fi. & in decis. regni nume. 11. Fely. in capit. si qui testium; col. 2. circa fin. versi. & inquantum. de testib. Alcia. in tracta. de præsump. fol. 366. versicu. & talis præsumptio operatur.*

b *Per l. si instituta. Vbi vide Bart. qui illius legis argumento dicit monachos litigantes cum abbate debere habere expensas à monasterio lite durante, & vide ibi bonum textum quòd nepotis appellatione fratris filius veniat.*

SVMMARIA.

1 *Legatarius an possit continuare processum inchoatū cum testatore in actione sibi legata & nu. 4.*
2 *Legari an possit actio litigiosa?*
3 *Iudex non debet diuinare, nec de facto supplere.*
4 *Litis prosecutio non transfertur de persona ad personam: nisi in hæredibus vel vniuersalibus successoribus, vel in dominos qui per procuratores agunt, vel à filio in patrem.*

DECISIO III.

1 VTrùm † si testator legauit actionem litigiosam suo nomine iam per eū in iudicio deductā, & legatarius cōtinet processum seu prosequatur litē, teneat processus & videtur aliquibus quod non. per auth. nūc si hæres. C. de litig.
2 In oppositū, quia † legatum valuit, vt l. si in fi. C. de litig. ergo actio transiuit in legatariū. C. de leg. ex legato nominis. ergo illum vtiliter potuit deducere in iudiciū, & in eius virtute litē prosequi. Nec ob. authē. nunc si hæres. quia licèt in fauorē rei dicat hæredē debere prosequi assistere legatario, ne fortè detur sibi alius similiter legatarius actor, qui fortè sibi esset potentior: tamen non negat quin si legatarius ageret, & sibi nihil opponeretur, valerēt processus cum eo habiti: præsertim hærede & reo non contradicentibus, sed agere patientibus. Sed illi qui tenent primā opi. dicunt quòd l. fi. C. de litigio. est correcta per authen. nunc si hæres. vt ibi no. & in authenti. de litigio. §. 1. ego verò opi. secundam credo veriorē, quia dato quòd legatarius non posset agere: si tamen de facto agens obtineat, processus propter hoc non est nullus, sed iniustus si sibi per debitorem opponebatur, vel iustus si non sibi oppo-
3 nebatur de vitio litigiosi: quia † iudex non debebat di-

bat diuinare, nec de facto supplere, & ideò tenet processus, nisi appelletur, vel si appelletur, & obtineat legatarius per tres instantias, ius enim actoris vel rei non reddit processum nullum, sed iniustum saltem quoad se, & re ipsa, & actio oriens ex tali sententia pro non habéte ius, vel actionem lata recipit fundamentum in illo quasi cótractu, qui fuit in iudicio tépore litis contestatæ. ff. de pecu. l. 1. §. idem scribit. Sed an supposita ista opi. posset
4 † legatarius continuare processum inchoatum per testatoré, vel an oportet eum de nouo incipere, & an si de nouo nó incœpit processum, sed primú continuat, valeat processus? Et videtur quòd imò est opus de nouo omnia reiterare. argu. no. per glo. ff. de procurat.
5 quæ omnia in 2. gloss. pro hoc quia † non transfertur prosecutio litis de persona ad personam, nisi in hæredibus vel vniuersalibus successoribus vel in dominos, qui per procuratoré agunt, vel à filio in patrem, vt no. per Inno. de iudi. quia v. & ibi allegata iura ad hoc. pro hoc: quia agens directa alio modo agit quàm agens vtili. aliud enim est medium concludendi in vtili quàm in directa. Cùm igitur tali legatario non cópetit nisi vtilis actio ex legato nominis. ergo, &c. Ad hoc satis potest induci quod not. per Cy. C. de actio. & obli. l. 1. in 8. q.

SVMMARIVM.

1 *Interessatus admissus ad causam non potest impedire expeditionem causæ inter alios duos collitigantes instructam.*

DECISIO IIII.

1 a TRes † veniunt [a] ad causam beneficialem, & inter primum & secundum reum & possessorem postquam primus probabat intentionem suam concluditur in causa, & constat quòd primus respectu secundi debet obtinere sed tertius qui venit pro interesse suo dedit bonos articulos de iure suo exclusionis iurium primi articuli qui sunt admissi: quia eis probatis beneficium illi tertio esset adiudicandum, primus tamen petit ferri sententiam pro se contra secundum, cótra quem probauit intentionem suam, & est cóclusum. Tertius dicit quòd non est ferenda donec veneris remissio sua & tota causa quoad eú expediatur: quæritur an bene dicat? Facit quòd causa est expedienda inter primum & secúdum. ff. de rei vendicatione l. is à quo. & quod no. per Innocentium. de concession. præbend. quia cunctis. circa princip. 1. gloss. quia tertius non venit ad causam pro defensione secundi possessoris: sed solùm pro se: & ideò quia non immiscet se causæ quæ vertitur inter primum & secundum defendendo possessionem secundi: imò solùm contra quemlibet deducit ius suum: ideò iustitia inter primum & secundum quorum causa distincta est à causa tertii, nó retardabitur propter tertium, quin pro primo contra secundum feratur sententia statim, ex quo primo cóstat de iure suo. argument. not per Innocen. de re iudica. cùm super.

ADDITIO.

a *Tres veniunt. Adde Felyn. in c. cùm super. colum. 7. versi. sciatis etiam. de re iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex secularis potest dare curatorem clerico coram se litiganti.*

DECISIO V.

1 CLericus † minor 25. annis agit pro debito, vel actione alia personali vel reali contra laicum & coram iudice seculari, iuxta capitulú, si clericus de foro competen. quæritur an tali clerico ille iudex secularis coram quo agitur, possit dare curatorem ad litem, vel an sit sibi dandus curator ad litem per iudicem ecclesiasticú? Quidam dicebant quòd non possit sibi dari curator nisi per iudicem ecclesiasticum suum argumé. c. si diligenti. de foro compe. Tamé maior pars tenuit, quòd imò possit dari per iudicem seculare, & quòd esset dandus ab eo coram quo agebatur per l. fin C. de admini. tut. quia ex quo ille habet iurisdictionem in causa principali etiá habebit in incidenti & accessoriis sine quibus causa dici non potest argume. ad l. rem. & l. ad legatum. de procur. C. de iudic. quoties de ordi. iudic. l. 1. & 2. cum concor. Sed primi qui tenent quòd nó possit dari per iudicem laicum coram quo agebatur: sed per iudicem ecclesiasticum, respondebát quòd quia in isto accidenti seu accessorio tangebatur subiecto personæ clericalis seu spiritualis, & ecclesiasticæ, quæ per dationé curatoris subiiciebatur in hoc iudici seculari, & etiam curatori & eius liberum arbitrium restringebatur, vt l. si curatorem habés. C. de in integrum restitutione minorum. quòd debebat adeò spirituale & ecclesiasticum reputari, quòd non debebat terminari per iudicem secularem causæ, sed potiùs per iudicem ecclesiasticum. argument. capitul. tuam. de ordin. cogni. cum concord. sed aliqui replicabant quòd nó erat spirituale incidens nec ecclesiasticum: sed potiùs ciuile & temporale, ex quo solùm causæ & non personæ erat dandus tutor. & præsertim quia curator non datur personæ, sed rebus. Institut. de curator. §. curatorem. Nec obstat quod in hoc clericus subiicitur iudici seculari: quia etiá subiiciebatur sibi in causa principali in qua contra eum per illum poterit sententiari & condemnari in expensis, ergo etiá eodem modo subiiciebatur sibi in causa principali & in isto casu accessorio causam ipsam concernente. arg. reg. iur. accessoriú. præsertim quia non videtur aliud posse dici. quia cùm curator sit dandus ad litem præsentem, nó potest dari nisi per eum corá quo est lis, quia si ante litem dari debet per iudicem ecclesiasticú: tunc potiùs daretur ad lité futuram, quod esse non potest. arg. l. qui habet. §. fi. cum l. seq. ff. de tutelis. & l. item eorú. § si decuriones. ver. sed si ita. ff. quod cuiusque vniuer. nomi. necesse autem esset quòd ante litem motam sibi daretur, cùm non ante possessionem litem mouere, nec esse in iudicio possit, cùm non ha-

beret personam legitimam standi in iudicio. C. qui dari tuto.pos.in vniuersis.ergo,&c.

SVMMARIVM.

1 *Causam committere summariè sine strepitu,&c. an possit de consensu partium inferior à Papa.*

DECISIO VI.

1 VTrùm † valet minor seu inferior à Papa cõmittere causam de consensu partium cum potestate procedendi simpliciter & de plano sine strepitu iudicii & figura: dic vt no.per Ioann. And.in c.fi.de hære.lib.6.iuxta fi.magnæ gloss.

DECISIO VII.

Similis est decis.21.de iudi.in antiq.

De Foro competenti.

DECISIO I.

Similis est decis.5.eod.suprà in antiq.

De Litis contestatione.

SVMMARIVM.

1 *Confessio simplex quam fecit reus ad libellum actoris non dicendo animo litem contestandi,&c.nõ inducit litis contestationem:secùs si haberet conditionem annexam.*

DECISIO I.

1 DAto † libello per creditorem debitor reus nulla facta cõtradictione cõfitetur debitum,non tamẽ dicit animo litem cõtestandi. Quæritur vtrũ in dubio videtur habuisse animum litem contestandi,vt sic posteà sit necesse ferri sententiam & in scriptis,vel an sufficiat præceptum de soluendo?Et dicebant quidã quòd in dubio non videatur dixisse animo litem contestandi: nec sit necesse ferri sententiam in scriptis, quia confitens in dubio non videtur habere animũ ad litem,sed potiùs velle euadere litẽ. Alii verò contrà, quod imò in dubio videtur lis contestata,& sit sententia in scriptis ferẽda.per ea quæ not.in l.vnica.C. de lit.contest.& in c.dudum.de elect §.litis.super verbo,responsionem.& super illa glo.tenet Ioã. And.in nouel.quod cum glo.ibi dicit,quod per confessionem fit litis contestatio:in dubio censetur fieri animo litem contestandi,nisi de contrario protestetur.pro hoc Inno.de lit.contestat. c.vni.in princi.prima opin.videtur verior secundũ legistas modernos.argu.l.si reus.ff.de procu. quod intellige quando est simplex confessio vel pura:secùs si haberet cõtradictionem annexam, vt si confitendo debitum diceret se soluisse vel factum pactum de non petendo,vel quid simile.& tunc procedunt prædicta not.& vide circa hoc quod no.per Cy.C.de lit.contesta.l.1.in 1.q.& C. de iura.calum.l.2.vbi de hoc per eundem Cynũ iur.gen.q.positam infrà.

SVMMARIA.

1 *Citatus ad respondendum libello si fuerit contumax, an excommunicari possit?*

2 *Citatus quando quoad aduersarium nõ interest suus aduentus, dicitur potiùs iuri suo renuntiare quàm quòd contumax vel inobediens reputari possit.*

3 *Citatus à iure an excommunicari possit, si cõtumax extiterit.*

4 *Confessio rei in casu matrimoniali consanguinitatis vel affinitatis & beneficialis non prodest actori.*

DECISIO II.

1 NVnquid† in causa in qua potest procedi lite non contestata,parte rea citata non cõparente in termino assignato possit excommunicari?Quidam dixerunt quod non,quia potest procedi ad vlteriora in causa etiam vsque ad sententiam in contumaciam partis,& ideò non est necesse quòd pars per aliqua remedia iuris cogatur venire:& ideò tunc cessat missio in possessionem. extra.de eo qui mittitur in possessionem. capitu.cum qui.libro sexto.in fine capitu.Aliqui verò dixerunt contrà,quia interest actoris vt veniat responsurus: quia forsan per eius responsionem poterit probare,& non aliàs. Alii dixerunt an citetur ad litis contestationẽ,vel ad alios terminos qui omitti possunt,vel sunt superflui, & tunc non, aut ad alios terminos essentiales. & tunc aut seruari possunt etiam sine parte,vt sunt terminus ad iurandum & libellandum & ad ponendum & ad producendum omnia , & ad dicendum contra articulos & contra producta,& declarandum & ad dicendum cõtra declarationem,& ad concludendum:qui omnes ad voluntatem partis possunt seruari meliùs reo absente nõ veniente quàm si veniret,cùm præsentis potiùs intersit reum absentem nihil dicere contra commissionem, nec dare libellum, nec iurare, nec deliberare super libello suo:quia semper eo veniente poterit petere quòd iuret de calumnia, vel eo recusante puniatur pœna iuris, & etiam actoris interest reum non dare positiones vel articulos,nec dicere contrà per eum datos ac producere aliqua, nec dicere contrà à se producta, nec eius interest reum non concludere, cùm in termino ad hoc assignato in eius cõtumacia cõcludi poterit,& tũc reo non comparente in termino vel terminis tali vel talibus non possit excommunicari,nec debeat,cùm non possit contumax dici, cùm aduersarii non intererat eum venire, nec etiam aliàs puniri eius contumacia:
2 potiùs † enim dici debet iuri suo renuntians, quàm contumax, vel inobediens: aut citare ad terminum qui non potest seruari eo absente, vt ad respondendum positionibus:nõ video quare non sit eadem ratio in respõsione ad libellũ, seu ad petitionẽ,vel ad deliberandum: quia & fortè veniens confitetur: & tũc quia actoris interest, quia forsitã aliàs probare non potest intentionẽ suã,vel in probãdo nimium grauaretur, & tunc nisi reus citatus veniat possit tanquam cõtumax
3 excõmunicari.Alii autem distinguunt aut † quis citatur

citatur ab bomine: & tunc possit non veniens
excõmunicari: aut à iure: & tunc non. ad hoc fa-
cit quod not. Specu. in titu. de expensis §. iuxta.
versic. quid inde si causa sit talis. Alij distinguunt:
aut causa est talis in qua præsentia partis propter
eius responsiones & confessiones poterit pro-
desse actori: & tunc reus citatus non veniens
possit excommunicari, vel aliàs ratione contu-
4 maciæ puniri: aut sit † talis in qua confessio vel
responsio aduersarij sibi non prodesset: putà cau
sa matrimonialis consanguinitatis vel affinita-
tis, & idem in causa beneficiali ibi non staretur
confessioni rei ad iudicandum vel beneficium
& prouidẽdum de beneficio actori: nisi aliàs de
iure suo canonico appareret: vt no. Io. An. in no-
uel. de eo qui mit. c. cum qui. super verbo, termi-
nari. & tunc nõ veniens citatus non possit excõ-
municari: quia propterè actoris tunc non interest
nec etiam possit aliis remediis ad comparendum
cogi. & sic loquitur dictus text. c. eum qui. de eo
qui mit. in pos. Tu plenius ex omnibus præmis-
sis opinionibus colligendo dicas talem distin-
ctionem. Aut quis est citatus à iure, & tunc non
possit excommunicari non veniens: quia mitiùs
agitur cum lege quàm cũ homine eius ministro.
vt in membris sequentibus. arg. l. Celsus. ff. de ar-
bi. Aut est citatus ab homine, & tunc nisi veniat
in termino ad respõdendum libello possit excõ-
municari vel aliàs ad veniendum iuris remediis
compelli, si aliàs non posset in causa procedi. ex-
trà vt lite non contest. quoniam frequenter. §. fi.
In aliis autem terminis post litem contest. dic vt
in sequentibus membris & causis. Aut in causa
in qua potest procedi lite non cõtestata vel sum-
mariè & de plano: & tũc aut est citatus ad termi-
num, qui in tali causa nõ est necessariò seruãdus.
iuxta cle. sæpè contingit. de verb. signi. & tunc nõ
sit excommunicandus, nec aliàs arctandus veni-
re: quia non est cõtumax. Aut ad terminũ essen-
tialem & necessariò seruandum. iuxta illam cle.
Vel aliàs de stylo, & tunc aut interest actoris po-
tiùs quòd non veniat quàm quòd veniat in ter-
mino: & tunc non veniens non possit excommu
nicari: vel aliàs ad veniendum coërceri: vt suprà
de pluribus terminis declaraui. Aut actoris in-
terest quòd veniat in termino: quia est talis cau-
sa in qua staretur confessioni rei, & per eam res
petita adiudicari posset actori, & tunc nisi veniat
citatus possit excõmunicari, vel aliàs iuris reme-
diis ad veniendum cogi. Aut est talis causa in qua
non staretur confessioni eius, nec ferretur sentẽ-
tia pro actore, nisi aliàs doceret legitimè de iure
suo: tunc non debet excommunicari nõ veniens
nec aliàs ad veniẽdum compelli: quia frustrà ve-
nire cogeretur cùm eius aduentus non prodes-
set. ar. l. aliquando. ff. ad Velleia. & hæc omnia in-
telligerem vera ad instantiam partis siue actoris
præsentis: nam si iudex perpenderet reum citatũ
nolle venire ex contemptu iudicis vel malitiosè
cõtumaciter & iniuriosè: tunc posset dici quòd
posset eum excommunicare, vel aliàs eum pu-
nire vel coërcere, etiam si eius aduentus non
prodesset parti præsenti, ne eius authoritas con-
temnatur vel eludatur. argumen. ff. si quis ius di-
cen. non obtem. l. fina. ff. de nu. ope. nunc. l. 3. in
prin. ff. de iud. l. si prætor. in fi. 1. respon. bene facit
ad hoc arg. l. sed eximendi. §. item si quis eum ff.
ne quis eum qui in ius vo. est vi eximat.

De Dilationibus.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio ad partes ad dominum consulendum dan-
da est procuratori habenti generale mandatum.*

DECISIO I.

1 VTRVM † si procurator generalis ali-
cuius babens potestatem etiam ad
lites futuras apprehendatur in curia
Romana, & sic per eius præsentiam
causa debeat esse in curia debeat dilatio dari sibi
ad dominum consulendum? Dic quòd sic, per c.
dilectus. de procu. secùs si specialiter ad causam
illam constitutus fuisset: vt ibi no. Inno. & in c. in
pertractandis. de tura. calum.

De Causa possessionis & proprietatis.

SVMMARIA.

1 *Termini seruati in petitorio, si contingat illud suspẽ
di, non sunt reiterandi in possessorio.*
2 *Causa possessorij in beneficialibus regulatur secundũ
terminos cle. dispendiosam.*
3 *Possessorium restituendæ est multum fauorabile pro
spoliato: & celeritatem desiderat, præsertim in odiũ
spoliantis.*

DECISIO I.

1 VTRUM † pro parte possidentis da-
to libello in solo petitorio in benefi-
cialibus contra impedientem vel se
opponentem & prætendentẽ ius ha
bere: & postcà dicto dante libellum per aduersa-
rium spoliato suspensoque petitorio post datio-
nem articulorum in petitorio pro parte spoliati
volentis in illo possessorio procedere, sit opus
reiterare omnes præcedẽtes terminos super pos
sessorio? Et videtur quòd sic, ex quo solo petito-
rio erat actum, & non erat datus libellus in pos-
sessorio, præsertim quia tunc dans libellum pos-
sidebat, nec conqueri de spoliatione poterat, &
etiam quia non fuit lis contestata super possesso-
rio, cuius occasio nõdum erat exorta. Fuit dictũ
quòd non, quia in beneficialibus si solo possesso
rio procedatur, non est necesse dare libellũ, nec
2 litem cõtestari; imò † potest procedere summa-
riè & de plano & habet locum in solo possesso-
rio super beneficialibus cle. dispendiosam. Item
quia deducto etiã priùs petitorio satis quò ad sui
naturam erat deductum possessorium, licèt non
formaliter ad finem restituendæ possessionis,
sed potiùs tuendæ: igitur sufficere videatur, ar-
gumentum. ff. de exceptione rei iudicatæ. si

3 eum ar. & l. si fundi. præsertim, quia † possessoriũ restituendæ est multum fauorabile pro spoliato & celeritatem desiderat, & præsertim in odium spoliantis: vt sic dicamus quòd possessorium retinendæ quod in libello petitorij fuit deductum mutetur nunc in possessorium restituendæ. arg. in sim. ff. de secun. tab. l. 2. §. si sub conditione. vbi secundum tab. mutatur contra tab.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata super petitorio per iudicem ad quem super possessorio aditum, nõ valet licèt coram iudice à quo à principio actum fuisset super vtroque.*
2 *Petitorium non venit sub possessorio.*
3 *Possessorium non trahit ad se petitorium: licèt secus econtra.*

DECISIO II.

1 ACto † in partibus super ecclesia petitorio & possessorio: tandem in casu suspenso possessorio & lata sententia in solo possessorio appellatur ab ea & desertur appellationi & virtute appellationis causa appellationis illius committitur in curia audienda, & partes procedunt coram eo in possessorio & petitorio simul & fertur sententia in vtroque, quæritur an valeat in petitorio? Quidam dicunt quòd non, ex quo appellatio erat emissa dumtaxat à diffinitiua in solo possessorio. Alij contra, quia per illam appellationem totum fuit deuolutum ad curiam, & petitorium & possessorium: & præsertim ex quo originaliter fuerat super toto processu, & ne causæ continentia diuidatur. & si causa appellationis commissa totum negotium eo modò quo erat apud primum iudicem in partibus commissum videtur: coram eo autem potuissent partes procedere in petitorio: ergo & coram isto auditore.
2 Pro prima parte erãt plures, quia † sub possessorio non venit petitorium. argum. c. 1. de sequestra. cum ibi no. nec † possessorium trahit ad
3 se petitoriũ: licèt secùs econtra: vt ibi. & arg C. si à non compe. iud. si de proprietate. facit l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acqui pos. &c.

De Restitutione spoliatorum.

SVMMARIA.

1 *Spoliatus an debeat audiri super restitutione. vbi latis duabus sententiis cõtrariis super beneficio spoliator petit se audiri super desertione appellationis interposita per spoliatũ à sententia ad fauorẽ sui lata.*
2 *Nullitatis exceptio requirentis altiorem indaginẽ non obstat iudicio adipiscendæ.*
3 *Spoliatus ante omnia est restituendus.*
4 *Iudicium possessorium requirit possessionem.*
5 *Spoliato petenti se restitui, an reseruationis exceptio obstet?*
6 *Reseruatio inficit possessionem.*
7 *Possessionis essentia nõ diuersificatur per iustum vel iniustum.*
8 *Possessio transfertur ex inutili contractu, vbi non posset transferri dominium.*

DECISIO I.

1 PRimus † in data [a] obtinuit vnam
a sententiam contra secundum in data reum & possessorem: à qua secundus in data appellauit: & in causa appellationis secundus in data prætendens prætextu cuiusdã reseruationis primum exclusum & se de nouo obtinuisse mandatum à Papa quòd sibi in vim illius reseruationis prouideretur, & in possessionem reduceretur non obstante litis pēden. si nõ foret alteri ius quæsitum, obtinuit sententiam pro se. & per secundum auditorem qui cognouit de causa appellationis, sibi obtinuit prouideri, posteà primus in data obtinuit vnam cõmissionem vni tertio auditori super desertione appellationis emissæ per secundũ in data à prima sententia pro ipso primo lata, & super nullitate sententiæ pro ipso secundo latæ, sed pendēte lite inchoata super dictis desertione & nullitate primus spoliauit secundum, possessione sua & obtinuit possessionem in virtute cuiusdã executoriæ quam obtinuit super prima sententia pro se lata. Secundus verò in data petit ante omnia se restitui: & vt spoliatum & spoliationẽ vt attentatum lite pendente reuocari. Primus verò in data petit priùs debere procedi super desertione appellationis emissæ à prima sententia, & super nullitate secundæ sententiæ. Quæritur super quo primò debet procedi? Dictum fuit quòd prima sententia lata pro primo fuit nulla obstāte reseruatione & decreto in ea apposito: & sic per consequens appellationem ab eo interpositam nõ posse dici desertam, & frustrà de eius desertione quæri: & similiter possessionem obtentam in virtute executoriæ potius debere dici spoliationem de facto: & ideò de huiusmodi spoliatione priùs esse quærendum, & restitutionem ante omnia fiendam pro eo qui habuit secundam sententiam, quæ supponitur lata per iudicem habētem bonam commissionem super hoc: & licèt primus prætenderet dictam secundam
2 sententiam nullam, quia † tamen nullitatis inquisitio requirit altiorem indaginem: propter quod etiam iudicio adipiscendæ possessionis nõ obstat quæstio nullitatis: ergo multò minus nec iudicio restituendæ. argument. C. de edict. diui
3 Adria. tollend. l. 2. quia † spoliatus ante omnia restituendus est de ordine cognitio. super spoliatione. Aliqui tamen dixerunt, quòd sententia lata pro primo fortè non est nulla, ex quo pars in processu de reseruatione nihil opposuit in termino quo debuit, & lata fuit sententia vel saltem talis sententia tenuit nec fuit nulla in præiudicium partis contra quam fuit lata vt pareret exceptioni rei iudicatæ, non tamen vt virtute sententiæ re vera in beneficio ei pro quo fuit lata aliquod ius acquiratur. Reseruatio enim licèt impediuerit quò ad iuris acquisitionem, & ligauerit manus cuiuscunque inferioris quò ad collationem vel iuris adiudicationem: non tamen quò ad processum iudicialem, & ea quæ resultare poterāt ex processu seu quò ad processus efficaciam quin sententia ab eo lata pareret exceptionem rei iudicatæ inter partes inter quas lata

lata est, si non appelletur, vel si appelletur, & appellatio deseratur prætextu allegationum competentiũ & non oppositarum non potest senten tia retractari. de re iud. inter monasterium C. de re iudic.sub speciе. licèt regula superiorũ vel iurium acquisitionis seu adiudicationis factæ non transeat sententia in rem iudicatam. iuxta nota. per Inno.de rescri. constitutus.in fi bene tamẽ di ctum fuit quòd secundus in dato nõ potest tanquam spoliatus directo iudicio possessorio se restitui petere: quia propter reseruationem cui etiam inoititur secũdus nunquã potuit habere veram possessionẽ, qua posset peti iudicium restitutoriũ. Nam antequàm sibi in virtute reseruationis & noui mandati per eum impetrari de sibi prouidendo. si nõ foret alteri ius quæsitum obtinuerat possessionẽ seu detentationẽ ad quã petit se restitui, quod non potest: quia illa possessio erat infecta per reseruationem, intantũ quòd re vera non censetur habuisse possessionem, propter no.per Inn.in c.vt nostrum de appel. Sed tamen bene poterat petere illam occupationẽ aduersarij tanquam innouatam reuocari & ante omnia reduci in suam pristinã detentionem, seu in statu in quo primo erat: vt in titulo, vt lite pẽden. per totum. quia in reuocatione attentatorum non quæritur an quis possideat: sed solùm status primus in quo erat pars antequàm attentaretur: licèt † in iudicio possessorio requiratur quod quis possideat: vt no.Inno.de maio.& obe. dilecti. Alij verò dicebant contra, quòd solùm erat reuocãda occupatio primi, & sic auferenda possessio: sed non restituenda secũdo donec per finalem sententiam obtineat sibi fieri prouisionem in virtute reseruationis vel prouisionem in eius virtute per secundum Auditorem factam tenuisse declarari: & tunc virtute illius mandati cuius virtute sibi prouisum fuit tanquam de reseruato erit in possessionem inducendus, & non antè. Nec obstat si dicatur quòd reducendus est in statu in tempore quo fuit attentatum: vt not. Inno.in dict.c. dilecti. quia illud verum, quando ille status erat debitus & licitus. vel de hoc erat dubium sed hic ille status in quo tunc erat, erat indebitus & illicitus & minus canonicus: quia illi possessioni de facto seu detẽtioni, quam antè habebat obstabat reseruatio & ideò ad illũ statum est reducendus, oe patere possit vitiosus ingressus. argumen. de eo qui mit.in posse. eum qui.lib.6. pro hoc etiam facit quod notat Innoc. in c.bonæ. de appel. Et si dicatur, quid sibi proderit reuocatio attentatorum nisi ipse reducatur in statu? Dico quòd multum: quia possessio remanebit vacua, & vacua, in qua si eum finaliter obtinere contingat, facilius fiet pro eo executio quàm si esset per aduersarium suum detenta. arg. notatorũ in simili per Inn. extrà de testibus. capi.veniens.2. super verbo, incontinenti. & in ista opinione ego eram, licèt magis cæteri in se inclinarunt vt etiam reduceretur in statu in quo erat. Alij tamen dicebant quòd posset petere se restitui in iudicio possessorio: quia † licèt reseruatio obstet petenti se restitui eius pristinæ possessioni vbi ageret contra Papam seu habentem causam ab eo in virtute reseruationis: non tamẽ obstaret petenti se admitti contra spoliãtem qui se non defenderet prætextu reseruationis, nec ei inoiteretur. argu. ff. de vi & vi arma.l.1.§. fin & ff. de preca.qui precario.hæc opi non approbatur quia † eum prætextu reseruationis impediretur possessionis acquisitio in tantum quod nõ censebatur habere aliquam possessionem nec naturalem nec ciuilem: ergo nec poterat sibi competere iudicium possessorium. arg.l.1.§. deniettor.ff. de vi & vi arma.& argu.no. in d.c.vt nostrum.de appel. per Inoocen. ad quod not glo.de dolo & contu. contingit. in fin glo. nec etiam crederem cum habere conditionem ex canone reintegranda.3. q.1. quia credo qòd illa supponit veram possessionem præcessisse, vel naturalem vel ciuilem. Et esto qnòd sufficeret sola detẽtatio, adhuc non crederem istum per eam posse restitui: quia detenuo sua obstante reseruatione erat infecta & vitiosa quantũcunque eam ignorasset ab initio, propter decretum ei annexum quod afficit ignorantes: vt c.si eo tempore de elect. Nec prodest etiam sibi quòd vadit contra tertium spoliãtem vel inuadẽtem: quia cùm ille possideat, vincit actorem istum petentem se restitui per non ius suum, quia ex parte actoris ius metimur. arg. l.fin.C. de rei vend ff. si pars hære. peta.l.1. & pro hoc bene facit ff.de test.mil l. militis codici.§. veteranus. de secun. tab qui liberis.§.si Alij tamen tenent quòd beneficium reseruatum potest verè possideri vel naturaliter vel ciuiliter, licèt iniustè: quia † iustum vel iniustum non diuersificant essentiam possessionis. arg.l.1.§. ex contrario.in fi. ff de acquir.possef. ad quod allegant text.in l.1.§. si vir.ff. de acquir. possef iunct.l.1.§. sciendum ff. de don. inter virum & vxorem quia † ex inutili contractu transfertur possessio etiam vbi non posset transferri dominium: vt ibi. Sed an iste secũdus si esset restitutus vel nunquam fuisset spoliatus, qui tenet beneficium reseruatum in quo nullum ius habebat, posteà obtineat sibi prouideri in virtute reseruationis seu prouisionis per secundum auditorem sibi factæ, indigebit noua inductione in possessionem: vel an sufficiat sibi quòd remaneat in prima quam antea tenebat, quæ licèt tunc illicita, nunc fiat licita. Quidam dicunt quòd non indiget noua inductionei sicut nec emptor qui prius rem tenebat non indiget noua traditione. ff. de rei vend quædam mulier. Alij verò dicunt quòd indiget noua inductione. argu. de inst. c.ex frequentibus.& de concef.præb.c.post electionem.

ADDITIO.

4 *Primus in dato. Adde Æneam de Falãn tractat. reseruat.in quarta, quæstione principali in vndecimo effectu.*

SVMMARIA.

1 *Spoliatus apostolicus restituendus est contra permutantem ipsum spoliantem beneficio ex causa ficte permutationis renuntiato, non obstante renuntiatione iuri & possessioni & petitionis iuramento per se facto.*

2 Bene

2 *Beneficia permutata non veniunt sub potestate expectantium.*

3 *Renuntiatio petenda restitutionis facta post spoliationem an obstet petenti se restitui.*

DECISIO II.

1 A & B. ex † causa permutationis inuicem faciendæ resignauerunt sua beneficia in manibus ordinarij. Quidam verò expectanuus apostolicus post præmissam resignationem antequàm per ordinarium esset expedita permutatio, id est, antequàm beneficium vnius permutantium inuicem alteri contulisset, acceptauit beneficium ipsius: & fecit sibi de eo prouideri, & in possessionem induci prætendens quod dictus A. tempore resignationis beneficij erat senex & infirmus, & quod in fraudem expectantium permutationẽ illam fuerat machinatus: & eadem die qua expectaos apostolicus acceptauit & fecit sibi prouideri & in possessionem se induci: ordinarius perfecit dictam permutationem videlicèt beneficium ipsius A. conferendo ipsi B & econuerso. Modò dictus B. videns quòd dictus apostolicus fecerat se induci in possessionẽ beneficij quod fuerat ipsius A. & nunc fuerat ipsi B. collatum ex causa permutationis, in crastinum ipsum expectantem apostolicum spoliauit, & omnia ista facta fuerunt adhuc viuente ipso A. posteà verò per sex aut septem dies dictus A. ex sua infirmitate decessit: & post prædicta dictus expectans apostolicus sic spoliatus renũtiauit iuri & possessioni & petitioni restitutionis medio iuramento. sed nõ obstante renuntiatione prædicta apostolicus prædictus contra dictũ B. petebat se restitui in possessionem dicti beneficij quo fuerat spoliatus. opponebatur sibi per ipsum B. quòd nõ potuerat acceptasse, nec possedisse prædictum beneficium quod non vacauerat nisi per resignationem per ipsum A. factam ex causa permutationis cum ipso B. fiendæ. &
2 † beneficia permutata non veniunt sub potestate expectantium. in c. 1. de rerum permut. lib. 6. Item opponebatur sibi de renũnciatione prædicta: dictus verò expectans dictam permutationẽ seu renuntiationem eius prætextu factam dicebat fraudulẽtam & machinatam in fraudem expectantium: & ideò ipsum potuisse nihilominùs acceptare, & sibi facere prouideri, & per eũ fuisse inductam veram vacationem in præiudicium resignantis, & in fauorem expectantis. vlteriùs etiam asserebat quòd & si possessio sua respectu ipsius A. possit reputari vitiosa: tamen respectu ipsius B. qui ipsum spoliare non debuit, nisi eo primitùs vocato & audito, poterat reputari canonica, & erat contra eum restituẽdus. Nec ob-
3 stat † sibi renuntiatio: quia eam fecerat post spoliationem prædictam: & ideò sibi non præiudicabat, quòminus esset restituendus. arg. c. solicitè. de restu. spol. quæritur quid iuris.

SVMMARIVM.

1 *Hospitalarij spoliati ab ordinariis an possint petere se restitui?*

DECISIO III.

1 NVnquid † isti quibus committuntur hospitalia, zenodochia, leprosaria & talia huiusmodi si sint spoliati seu priuati per ordinarios suos à quibus administratio fuit commissa, possint petere restitutionem? vide quæ scripsi de reli. domi. quia contingit. vt autem. iuxta glo. super verbo, committatur.

DECISIO IIII.

Similis est dec. de restit. spol. nu. 17. in antiq. Vide Cassa. dec. 4. pagin. secunda. versi. nec restagatur. vt lite penden.

SVMMARIA.

1 *Spoliato petenti restitutionẽ contra prouisum à Papa inductum per suum executorem in possessionem beneficij resignati, an obstet quòd sibi fuerit prouisum de dicto beneficio non vacante de facto, licèt de iure?*

2 *Renuntians non solùm perditus in proprietate, sed etiam in possessione: imò facilius in possessione, posito quòd renuntiatio non teneret.*

DECISIO V.

SVpposito de consuetudine in ecclesia quòd præcentoria non conferatur nisi canonico præbẽdato, & quod si præcentor qui etiã est canonicus præbẽdatus dimiserat canonicatum & præbendã censeatur etiã dimisisse præcẽtoriam Quidã præcentor resignauit canonicatũ & præbendã, sed adhuc de facto voluit retinere præcẽtoriam, tamẽ ordinarius ad quẽ illius spectabat collatio cõtulit eam cuidã canonico illius ecclesiæ tanquã vacantem, per dimissionẽ canonicatus & præbendæ, & eum induxit de facto in possessionẽ ipsius præcentoriæ, & fuit receptus per capitulũ non vocato primo præcentore, qui secundũ se possessionẽ præcentoriæ adhuc retinebat, nec credebat eum perdidisse, & posteà ille primus præcentor venit ad curiã Romanam, & in manibus Papæ vel cõmissarij ab eo deputati resignauit præcentoriam, & eam Papa cuidam contulit tanquàm vacantẽ in curia per resignationẽ illam in eius manibus factã, & ille cui Papa contulit, fuit inductus per executorem suum in possessionẽ, venit alter cui ordinarius cõtulerat, & prætendit se spoliatũ, & petit se restitui: Quæ-
1 ritur † an sit restituendus? Quidã dicunt quòd nõ: quia ex quo primus præcentor non dimiserat possessionem, quando ille fuit inductus per ordinarium, non potuit assequi possessionẽ, donec primus præcẽtor vocatus fuisset amotus de possessione. ar. C. si per vim vel alio modò. l. fin. quia
2 esto quòd aliàs † per renuntiationem nõ solùm perdat renuntians ius in proprietate, sed etiam in possessione, imò facilius in possessione posito quòd quò ad proprietatem non teneret renũtiatio: vt not. Inno. in cap. quòd in dubiis. de renuntiat. tamen non sequitur quòd prætextu dictæ consuetudinis dimisso canonicatu & præbenda

perdens

perdens proprietatem in præcentoria, propter hoc perdiderit possessioné. arg. c.licèt. de præb. lib.6. Sed hæc ratio cócluderet quod primo præcentore si incontinenti quasi continuando ordinarium eiecisset de possessione quàm citò sciuisset, quia respectu ordinarij non posset dicere se spoliatum. argu.ff.de acquiren. pos clam, possidere.§.qui ad nũdinas. & l.si id quod. Sed quia hic non venit ad causam primus præcentor: sed ille cui Papa post eius resignationem contulit, secùs est, quia respectu huiusmodi apostolici & cuiuslibet alterius, ille cui ordinarius contulit, possidebat per priùs: ideò apostolicus vel eius executor non debuit eum eiicere sine causæ cognitione. Nam nõ est dubium quòd etiam tempore ante resignationem factam in manibus Papæ per primum præcentorem ipse quem ordinarius induxit in possessionem saltem habuit naturalem: licèt præcentor primus in animo retineret ciuilem: vt §.qui ad nundinas. quæ quãuis clandestina, tamen parit restitutorium interdictum cõtra quemcunque præterquàm contra primum præcentorem à quo fuit clandestina, si vellet eam retinendo defendere: vt l.1.§.fin.ff.vti possi. iunct.l.1.§. deiicitur. de vi & vi arma. cùm igitur primus præcentor non defendat eam: imò nec habẽs causam ab eo, quia iste cui Papa contulit, non habet causam à prædecessore, sed potiùs à Papa: videtur quòd ille sit restituendus, quem ordinarius prius induxerat.

SVMMARIVM.

1 *Religiosus deprædatus cappa vel breuiario potest contra prædonem agere nomine suo.*

DECISIO VI.

1 VTrùm † religiosus deprædatus cappa vel breuiario vel aliis rebus suis possit nomine suo agere contra deprædantem vel ad recuperationem rerum vel æstimationem? Fuit dictum quòd sic. arg l.5.C. si per vim vel alio modò. & ff. de iudic. si longius. & not. in Spec. titu. de accusationibus in versi. sed quid si cappa. 8. colum.

SVMMARIVM.

1 *Petitoriũ licèt A. suspenderit quò ad B. non obstabit quò minus ipse B. admitti debeat ad petitorij causam ab A. contra tertium collitigantem reassumptã.*

DECISIO VII.

1 RIchardus † & Robertus & Thomas super quodam beneficio contendebant: ita quod Richardus prætendens se spoliatum per Robertum egit possessorio restituendæ, & suspendit petitorium, & obtinuit sententiam in possessorio pro se, & fuit per sententiam restitutus, sed quia antequàm ferretur fortè sententia vel saltem mandaretur executioni, Robertus secundum se fuit spoliatus per Thomam, idem Robertus egit contra Thomam possessorio, & petiit se restitui, ac suspendit contra eum petitorium, sed quia non bene probauit Robertus intentionẽ suam fuit dictus Thomas ab eius impetitione in dicto possessorio absolutus dictusque Robertus appellauit & procurauit causam illius appellationis committi in possessorio alteri auditori. Tandem Robertus volens procedere in petitorio contra Richardum, petiit eum citari ad producendum in petitorio: tunc autem venit etiam Thomas & videns Robertum contra Richardum procedere in petitorio petiit etiam se admitti ad petitorium: quia sua interest. opponitur sibi per Robertum quòd ipse contra eum suspendit petitorium & cum adhuc pendeat iudicium possessorium quòd ipse antè intentauerat contra eum & nunc in secunda instantia pendet: non debet donec possessorium sit terminatum admitti ad petitorium. Quæritur quid iuris? Tenuerunt omnes quòd non obstante dicta suspensione petitorij dictus Thomas sit admittendus ad petitorium: quia sua interest, ex quo videt dictum Robertum procedere in petitorio contra Richardum. Item quia imputandum est eidem Roberto quòd procedi in petitorio donec possessorium per eum contra Thomam intentatum sit finitum. videtur enim eo ipso quòd procedi in petitorio quodammodò renuntiare possessorio: præsertim autem est admittendus Thomas: quia non venit voluntarius ad petitorium, sed quasi coactus ex facto dicti Roberti quem videt procedere in petitorio contra Richardum, & sua interest admitti petitorium. ne tacendo sciens causam petitorij agi inter eos, sibi possit præiudicium generari. iuxt. l. sæpè. de re iudic. & c. cùm super. & c. quamuis. cum ibi nota. per Inno. de re iudic.

SVMMARIVM.

1 *Possessio dicitur acquiri per tactũ annuli portæ clausæ: & si fuerit spoliatus, restituendus est?*

DECISIO VIII.

1 AN † inductus [a] in possessionem per annulũ
2 seræ ecclesiæ clausæ, cuius claues erant pœnes eum ad quem pertinebat custodia ecclesiæ tempore vacationis apprehendat possessionem: vt sic si posteà non admittatur tanquam spoliatus, vel si alius in possessionem inducatur sit restituendus. Tenuerunt quòd sic. quia talis annulus est pars rei. arg. ff. de fundò instru. quæsitum. §. fistulis. de act. emp. fundi. in prin. ergo &c. argu. l.3. in princi. ff. de acqui. possessio. præsertim quia inducens habebat potestatem tradendi possessionem: & tunc in tali possessione apprehensa sufficit rei præsentia cum visu. arg. l.1.§. si iusseris. & l. quod meo. § si venditorem. in eo. titu. etiam tunc talis possessio est extendenda. iuxta not. per Inno. in c. in literis. de rest. spol. & in c. transmissa. de electio. & ibi per Compost. Nec obstat quod custodia erat pœnes alium, quia nõ propter hoc erat possessio pœnes eum iuxta no. per Inno. in c. ex parte de arbi. sed quando alius esset in possessione

finne: tunc possessio talis non est extēdenda, sed restringenda ad ea sola quæ tradūtur, seu de quibus possessio vacat: vt notat Compostel. de electro. transmissam.

ADDITIO.

a *An inductus. Hac decisi. est singulariter notanda quòd per tactum annuli queratur possessio ecclesiæ nempè vix alibi ita bene decisum huiusmodi possessionis acquirendæ modū inuenies. Cum hac decisi. concor. dec. 5. suprà de caus. possess. in antiquis.*

SVMMARIVM.

1 *Interdicto vti possidetis ab vna, & interdicto vnde vi, & ab altera partium intentatis si in vtroque sufficienter ad vlteriam probatum fuerit: pro quo sententia ferenda erit?*

DECISIO IX.

1 Abbas † pro certis iuribus episcopalibus in quorum possessione se asseru, egit contra episcopum cum turbantem & inquietantem interdicto vti possidetis: & econtra episcopus egit contra abbatem pro eisdem iuribus quibus per eum se asserebat spoliatum interdicto vnde vi pro eorum restitutione: & tandem vterque probat sufficienter intentionem suam. Quæritur an pro vtroque sit ferenda sententia an pro solo episcopo. de quo plenissime not. Innocent. de præscrip. veniens in maiori glo. super verbo, nisi in aliquo. sed non ita plene. C. vti possid. l. t. in 5. & 6. quæstio. & Innocent. vbi suprà tenet secundum quosdam quod in vtroque interdicto, & pro vtraque parte feratur sententia sed tamen sola lata pro episcopo interdicto vnde vi, mandabitur executioni. & non lata pro abbate interdicto vti possidetis. Secundum alios autem tenet quòd solùm pro episcopo interdicto vnde vi feratur sententia, & non pro abbate interdicto vti possidetis.

DECISIO X.

Similis est dec. suprà eo. in antiq. nu. 18.

SVMMARIVM.

1 *Fructus qui percipi potuerunt an veniant ex canone reintegranda?*

DECISIO XI.

1 Anin † conditione ex canone reintegranda veniant fructus qui percipi potuerunt non nisi ex materia violentiæ, & contra violentum competat argu l. inuasor. cum ibi no. circa prin. glo. C. vnde vi. licèt Archidiaco. in capitu. reintegranda. 3. quæstio. 2. videatur tenere simpliciter quòd veniant: sed maior pars fuit in optione prima quòd non.

DECISIO XII.

Similis est decisi. 15. de causa possess. & propriet. suprà in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus vna perceptione, & demum ad reliquas successiuas admissus, an restitutionem petere possit?*

DECISIO XIII.

1 Præcentor † & capitulum consueuerūt recipere tortitia & candelas quæ ponūtur in funere in ecclesiis parœcialibus totius ciuitatis, vbi ipse & canonici interfiunt cum processione in sepultura. Contigit quod quadam die quædam ecclesia nō permisit rectorem ipsius ecclesiæ recipere tortitia, & candelas quæ ibi obuenerant in quadam sepultura, in qua illi interfuerant: sed in sequentibus funeribus bene fuerunt permissi recipere, & etiam in cæteris ecclesiis: agebant tamen possessorio tanquam spoliati possessione sua pro illa sepultura: & petebant se restitui: erat quæstio an bene agerent? Nam videbatur eos nō posse petere restitutionem possessionis: quia aut peterent se restitui ad possessionē iuris recipiendo. & nō possunt. quia ismillam possessionē recuperauerunt, ex quo in sequen. funeribus fuerunt admissi & permissi recipere: aut peterent se restitui ad possessionem illarum tortitiarum & candelarum illius diei sepulturæ: & non possunt: quia illarum possessionē nunquam habuerunt. Fuit tamen dictum quòd imò possent petere se restitui, per not per Innoc. in e quęrelam. super verbo, subtractam. ibi, sed quid si postquam spoliauerunt cùm ierit ad capitulum.

De Dolo & contumacia.

SVMMARIA.

1 *Canonici singulares citati si fuerint contumaces, non possunt excommunicari pro capitulo non comparēte vbi decreta fuit citatio contra decanum, & capitulum.*

2 *Procurator capituli an possit petere absolutionem canonicorum vt singulorum excommunicatorum?*

3 *Syndicus vniuersitatis non potest agere vel conueniri pro iuribus singulorum de vniuersitate.*

DECISIO I.

1 a CITATIS a decano † cum capitulo cuiusdam ecclesiæ vt comparerent certa die in curia processuri in quadam causa prophana ad singulos actus vsque ad sententiam: & executa citatione in persona cuiusdam A. modo decani, & B. & C. & D. tunc canonicorum capitularium certis aliis canonicis tunc ab illo capitulo absentibus: & in termino citationis assignato nullo pro eisdem decano & capitulo comparēte. Quæritur an dicti A. decanus. & B, & C. & D. canonici in quorū tunc capitulantium personis fuerat executa citatio possint excommunicari? Videtur quòd sic, quia

quia illi ex quo erant tunc capitulantes, viden-
tur culpabiles de contumacia capituli: igitur in
eos singulares sic culpabiles ferri potest excom-
municatio. argu. c. Romana. § in vniuersitatem.
de sentent. excommunicatio. lib. 6. Contrarium
credo, & in hac parte fuit maior pars domino-
rum: quia licèt tempore citationis fuerunt in c.
non propter hoc constitit de culpa eorum: quia
possibile fuit quòd posteà superuenientibus aliis
canonicis, vel ad deliberandum super ipsa cita-
tione & missione procuratoris ad curiã ad com-
parendum in termino, vocati cum eis habuerint
diligentiam competentem & forsitan non po-
tuerunt fœliciter concordare, vel non potue-
runt ad hoc necessaria habere, vel alia fuerunt
impedimenta, modò ad hoc vel propter factum
vel cotumaciam capituli vel vniuersitatis possint
excommunicari singulares: oportet quòd con-
stet de culpa eorum. iuxta illum. §. in vniuersita-
tem. eum ibi no. per Inno. Nec obst. si dicas quòd
præsumitur eorum culpa vel negligentia, ex quo
non docetur de diligentia: quia dico quòd non
præsumitur, ex quo erant canonici cum quibus
fuit super articulo præiudicatæ ecclesiæ tractan-
do & declarando & verisimilius est quòd cita-
tionem aliis dixerint quàm quòd non: & licèt
posteà non omnes miserint procuratorem in
termino, non constat quòd dicti A. & B. & C.
& D. de hoc fuerint culpabiles magis quam alii:
nec in qua culpa fuerint. Nec ob. si dicatur quòd
saltem decanus qui personaliter fuit citatus, de-
bet comparere vel mittere: quia illud verum es-
set, si fuisset citatus pro causa eum tangente spe-
cialiter vel decanatum suum, & pro eius iuribus
separatis à iuribus capituli. Sed ego pono quòd
omnes citabãtur communiter pro causis tangẽ-
tibus omnes & vniuersos & totam ecclesiam:
hoc enim casu non est concernẽdus decanus vt
distinctus & separatus à capitulo: sed vt inclusus
in c. & vnitus & vnum corpus faciens cum capi-
tulo tanquam caput cum membris. faciunt not.
de consti. cum omnes. & de conces. præben. post
electionem. & in clem. vt hi qui. de æta. & quali.
super versi. eisdem. Sed pone quòd propter hoc
A. & B. & C. & D. fuerunt excommunicati, quia
non comparuerunt in termino: posteà verò tra-
ctu temporis antequàm scirent excommunica-
tionem in eos latam, capitulum etiã inter quos
fuerunt A. & B. & C. & D. miserunt procuratoré
ad causam prædictam nomine decani & capitu-
li citatorum. Quæritur nunquid ille possit ap-
pellare pro grauamine excõmunicationis præ-
dictæ latæ in dictos A. B. C. & D. pro contumacia
prætensa capituli? Et videtur quod non, quia illi
A. B. C. & D non fuerunt excommunicati vt ca-
pitulum: quia sic non tenuisset sententia nec sic
poterant excommunicari, vt d. §. in vniuersita-
tem. Igitur excommunicati fuerunt vt singuli,
2 & † cum dictus procurator non sit procurator
singulorum sed capituli: non videtur quòd possit
pro grauamine eis illato vt in singulos cum cau-
sa singolorum, nec eorum grauamen non sit ca-
pituli vel vniuersitatis. argu. l. sed si hac lege §. qui
manumittitur de in ius vocan. de rerum. diuisi. l.
in tantum. §. vniuersitatis. pro hoc videtur tex. ff.
3 quòd cuius. vniuer. sicut. §. si quid. vbi † actor vel
syndicus vniuersitatis non potest agere vel con-
b ueniri pro iuribus singulorum.[b] Domini tenue-
runt contra quòd fuerunt isti excommunicati
pro prætensa contumacia capituli, & eius occa-
sione: videtur igitur quòd tanquam ad capitulũ
redunder iniuria & præiudiciũ igitur procura-
tor capituli possit appellare. pro hoc bene facit
quod not. Inno. de appel. dilectus de sen. excom.
Romana. § in vniuersitaté. in gl. fi. ver. sed quæri-
tur. Nec obstat si dicatur quòd nõ valuerit pro-
curatoris cõstitutio: quia erant excommunicati
constituentes. ar. c. consulti. de procur. quia imò
ex quo tunc ignorabant. ar. de cleri excom. mini.
apostolicæ. vel etiam ad prosequendũ causam ad
quam erant vocati vt rei. Et quia ad appellandũ
à grauamine illato vel inferẽdo etiam constitue-
rant procuratorem. ar. de iud. c. intelleximus. de
excep. significauerunt. de rescrip. c. 1. lib. 6.

ADDITIONES.

a *Citatis. Adde Fel. in c. cum omnes. col. 15. versic am-
plius. de consti. & in c. eam te. col. 10. de rescrip. & in
c. dilecta. col. 4. versi. an autem. de exce.*
b *Singulorũ. Adde Old. consi. 66. de iniur Dec. in c. li-
cèt causam. col. 8. versi. 15. no. de probatio. & quando
dominus possit agere pro iniuriis latis subditis. vide
Fel. in c. auditis. col. 12. versi. scias. de præscri. Crauet.
consi. 45. quidam dominus.*

SVMMARIVM.

1 *Actor qui obtinuit citari reũ ad personaliter compa-
rendũ, tenetur etiã ipse personaliter cõparere: alio-
quin reus non comparens non reputabitur cõtumax.*

DECISIO II.

1 VTrùm si † quis [a] obtinuerit commissionem
a cũ potestate citandi personaliter: & in eius
virtute fecit aduersarium citari personaliter te-
neatur etiã ipse actor impetrans commissionem
personaliter comparere, ita quòd aliàs reus cita-
tus in termino nõ comparens non possit contu
max reputari: nisi etiam actor tunc personaliter
compareat. & ista quæstio supponit quòd agere-
tur ciuiliter: quia si criminaliter actor qui tene-
tur se inscribere ad pœnã talionis bene tenetur
sine dubio personaliter comparere: sed cum agi-
tur ciuiliter, & actor ex speciali gratia obtinuit
quòd aduersarius posset citari personaliter, est
quæstio fortis. Et quidã dicebant quòd non te-
neatur actor personaliter cõparere, ex quo cau-
sæ natura hoc nõ requirit: nec aliàs per iudicem
vel superiorem ad hoc expressè est citatus: nec
quòd ex speciali priuilegio. sibi contra aduersa-
rium concessum est, sibi debeat in lesionem re-
dundare. arg. l. terminato. C. de fruct. & lit. expen.
& C. de rescin. vend. l. ratas. & arg. illius æquitatis
tituli, quod quisque iuris. nam interesse potest
aduersarij ipsum debere personaliter compare-
re: quia super defensionibus suis sciet forsan me
lius veritatem quàm procurator.

Additio.

a *Vtrùm si quis Hac decisio est memoria commẽdanda tanquàm singularis & magna æquitatis in sua materia & ad materiam adde Fel.in rub.de rescri. col.1.versi.considera secundò.*

Vt Lite pendente nihil innouetur.

DECISIO I.

Similis est dec.suprà hoc tit,in antiquis.

DECISIO II.

Similis est deci.28.de conces.præb.in antiq.

De Sequestratione possessionis & fructuum.

DECISIO I.

Similis est dec.55.suprà de rescrip in antiq.

SVMMARIA.

1 *Sequestrum in vim sententia nulla decretum, an si quis violauerit, teneatur pœnis de quibus in clem. ad compescendas.*

2 *Sententia lata ex falsa causa: nisi habeat errorem iuris expressum ipso iure tenet.*

3 *Sequestrum violans, dicitur violare possessionem penes sequestrum remanentem, vel si per sequestrum conseruaretur.*

DECISIO. II.

1 VTrùm † pœnæ cõstitutionis ad cõpescen-
a das. a habeant locũ si factũ fuerit sequestrũ
per literas apostolicas obtentũ virtute sentẽtiæ
diffinitiuæ latæ in curia Romana quæ est nulla:licèt tũc aliqua putaretur,& aliquis violauerit illud sequestrũ? Et videtur quòd talis nõ incidat in pœnas illas, ex quo sentẽtia erat nulla: quia tũc decretũ sequestrationis videtur fuisse factũ seu interpositũ ex falsa causa. igitur nullus sit effectus. ar.ff.ne vis fiat ei.l.1.§ hæc verb.& quia constitutio illa est pœnalis: igitur restringẽda. Sed veriùs est tenere contrariũ, propter rationẽ illius textus,& propter temeritatẽ,& in odiũ violantis sequestrũ, antequàm esset declarata sententiæ nullitas: & quia propria authoritate attentare non debuit, quòd iuridicè & via ordinaria prosequi potuisset:& quia in dubio sequestrum & manus appositio Papæ,seruare debuit propter eius authoritatem. & pro hoc etiã quòd non obstante nullitate sententiæ ex quo aliqua credebatur,puniatur & teneatur violator illis pœnis facit finis illius cle.ad compescendas. & ff.de fal.l.si quis legatũ. quia sequestrũ non est nullũ: licèt factũ ex
2 falsa causa: cũ † sententia vel interlocutoria lata
ex falsa causa nisi habebat errorem iuris expressum, ipso iure teneant:licèt ope appellãtis reuocari possint. facit quod no.ff.de acquir. hære.si is ad quẽ.facit ff.de execu.tu.qui testa. ionct.not.per Inno.de renũ.in præsentia.Nec obst.iura quæ ad hoc possunt in contrariũ allegari, vt dixi in illa
quæstione, quam quære suprà fol. An vnio facta
3 ex falsis causis sit nulla ipso iure. Et † quia seque-
strũ violans violat possessionẽ tenẽdo quòd esset penes sequestrũ, vel etiam tenendo quòd adhuc penes partẽ priùs possidentẽ remansisset.sed per sequestrũ sibi conseruaretur. arg no.C.de prohi. se l.1.per Cyn.cuius quidẽ possessionis essentiam cũ sit facti,iustũ vel iniustũ, vel causæ falsitas non diuersitas,nec eius acquisitionẽ vel retentionem impedit:sicut nec acquisitionẽ dominij: vt l.cum in corpus,& per totũ tit de condi.& demonstra. facit l.rem quæ nobis.& l.3 §.ex contrario.de acquir.pos.ionct.l.cũ nostris.de conces.præb.& de præb. licèt episcopus, lib.6. & sequestrum etiam facti est.ff.de cu.fur.l.consilio.§.fi.

Additio.

a *Ad compescendas. quæ est in volu.clem sub rubri.de sequest.poss.& fructuum.& Adde Cassa.dec.5. pagi. 2.versi.sed maior pars.de sequest.poss.& fruct.*

De Confessis.

DECISIO I.

Similis est dec.18.eo.tit.in antiqu.Adde Fely.in c. 2.col.5.versi.item probabis.de fide instru.

DECISIO II.

Similis est dec.4.eo.tit.in antiq.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata in confessum, quæ non potest valere vt sententia, valet vt præceptum.*

2 *Actus qui non valet vt agitur, si interpretandus est, valeat, vt valere potest.*

3 *Verbum, condemno, vt actus seruetur interpretandũ est pro verbo præcipio largè accipiendo illud secundum subiectum.*

DECISIO III.

1 VTrùm † si contra reum confitentẽ debitum
ante litem contestatam,& non dato libello
per actorem iudex tulit diffinitiuã sententiam & eum condemnauit ad soluendum:talis sententia diffinitiua,quæ valere nõ potest vt sententia,valeat vt præceptũ de soluendo? Tenuerunt quasi
2 omnes quod sic:vt † actus qui nõ valet vt agitur,
valeat vt valere potest.ar.l an inutilis.& vt verbũ,
3 † condemno, ibi positũ sumatur largè, id est præ-
cipio secundum subiectam materiam. de verbo, sign.c.in his.de condi.& demonst.l.pater Seuerinam.§. conditionum. & vt fiat interpretatio vt actus magis valeat quàm pereat,vt l.quoties.

De Probationibus.

SVMMARIVM.

1 *Executores tres vbi deputati fuerint super gratia quòd si non omnes duo vestrũ: si duo ex eis sine tertio*

de cuius

de cuius impedimento vel excusatione nō constabat eis, processerint, an valeat eorum processus?

DECISIO II.

a TRIBVS executoribus a † deputatis su-
1 per gratia sua, cū illa clausula, q si non
omnes, duo vestrum. duo ex illis processerint sine tertio nec constet per eorum processum an eis constiterit de excusatione vel impedimento tertij: sed ille in cuius gratia fuerunt deputati vult docere quòd tunc tertius fuit longa distantia absens. quæritur nunquid sufficiat sibi? Dictum fuit quòd sic, per no. per Arch. de of. delegat. cùm plures. circa fi. lib. 6. & per Innoc. in c. prudentiam. circa principium, super verbo, canonicè. de offic. deleg. & optimè in reg. iur. cum qui certus. per Ioan. And. in nouella, ibi vide arg. pro & contrà, & solutionem.

ADDITIO.

a *Tribus executoribus. Adde Fel. in c. suscitata. col. 6. in fi. versi. de rescri. Curt. Iunior. consi. 63. proponitur in facto. col. pen. versi. postremo.*

SVMMARIA.

1 *Clericatus an sufficienter dicatur probari per reputationem, habitum & tonsuram, ab eo qui contra aliquem opponit de canone si quis suadente.*
2 *Obiectus in criminalibus debent esse luce clariora.*

DECISIO II.

1 CONtra † quendam obiicitur quòd non valeat prouisio seu collatio da beneficio sibi facta, ex eo quia erat excommunicatus tunc ratione manus iniectionis violentæ in clericum vel præsbyterum. Quæritur an sufficiat probare manus iniectionem in eum qui pro clerico vel præsbytero habebatur & reputabatur, & erat in possessione habitu, vel tonsura præsbyteratus vel clericatus vtrùm cōcludentur prædicti obiectus?
2 Videtur quòd nō. quia † in criminibus obiectus
debēt esse luce clariores. C. de proba. sciāt cuncti.

SVMMARIA.

1 *Recognitio sigillorum & notariorum instrumentorū post terminum ad producendum omnia productorū per quæ obiectus probantur an fieri possit?*
2 *Probationes non sunt augmentandæ.*

DECISIO III.

1 ALiquis † dat articulos obiectiuos post terminum ad ponendū & articulandum: & in termino ad producendum omnia producit instrumenta per quæ probantur illi obiectus: sed pars aduersa negat illa producta, scilicèt notarios & sigilla, Quæritur nunquid dans articulos illos obiectiuos taliē sit admittendus ad probādū notarios & sigilla prodúctorum? Quidam dicebant quod nō. quia nulla probatio recipi debet super materia articulorū repellendorum. ad hoc facit quod not. gl. de elec. constitutionē. in fi. super verbo, legitimè. Alij verò tenebant contrà. quia licèt sit exclusus ab articulando & sic à probādo per testes in illa instantia, ex quo nō dedit articulos in termino: non tamen fuit exclusus à producendo munimenta: quia terminus ad ponendū & articulandū statuitur vt contenta in eis probentur per confessionem vel per testes, & ab illis modò probandi per testes bene est exclusus non autē fuit ad finē quin si posteà pars velit per instrumenta probare, sit audienda: producendo ergo etiam si nū articulasset, proponere cēsetur & productio in termino sibi conceditur, ergo & omnia quæ pertinebūt ad productionē, scilicèt probatio notariorum & sigillorum si negentur. Nec obst. gl. in d. c. constitutionem. quia loquitur de probatione facta per testes à qua erat exclusus, itē loquitur de probatione fiēda de materia obiectiua à qua per cōstitutionem, vt circà, erat exclusus, quæ perpetuò & irreparabiliter excludit & eius exclusio habet vim rei iudicatæ. & hoc
2 placet. quia † probationes non sunt augmentandæ, nisi quatenùs reperitur expressum &c.

De Testibus.

SVMMARIA.

1 *Testes iurati infrà terminum remissoriæ possunt post elapsum dictum terminum examinari de æquitate.*
2 *Remissoriæ forma qualis sit?*

DECISIO I.

1 VTRVM † duo menses qui præfiguntur iudicibus in remiss. infrà quos testes probatorios recipiant & examinent, præfigantur soli receptioni, vt sic examinatio possit fieri post duos menses: vel an etiam examinationi, vt sic etiā examinatio fa-
2 cta posteà non valeat: forma † autem secundum
quā fiunt tales remissiones habes extrà de proba. licèt. circa finem primæ colūnæ, ibi, magistris. m. t. p. præcipimus vt testes quos super hac exceptione procurator Fauētinorum duxerit producendos infrà mensem recipere ac examinare curarent. Quidā dicunt quod præfigitur tale tēpus & receptioni & examinationi, propter copulam ac. quæ videtur copulare etiam quò ad tempus quia copulat. consimiliter facit ff. de fun. instru. Seiæ. §. Caio. cū concor. cùm igitur productio testium esset facienda infrà tēpus illud ergo & examinatio. Pro hoc. quia illa verba, infrà duos mēses, vel infrà mensem. quæ in præcedentibus dicuntur etiam in sequentibus repetita intelligunt vt l. Titia. §. idem respondit. ff. de verb. obl. & extrà de app. secundo requiris. pro hoc allegatur quod no. Arch. de exceptio. pia. super verbo, probauerit. ibi no. quòd infrà tempus ibi præfixum ad probandū excōmunicatum non sufficit testes produxisse nisi etiam infrà tempus deposuerint. Maior pars tamē de æquitate dicebat quòd suf-

ficeret testes fuisse productos & iuratos infrà tēpus præfixū in remissis, dato quòd examinatio fieret posteà: ne probationū materia quæ est fauorabilis, oimiū angustetur. C. de hær. l. quoniā. & quia forsan testes producendi sont de longioqoo vel diuersis locis propter quòd sæpè occurrit quod vix productio & receptio potest impleri infrà illud tēpus: & ideò posteà fiet examinatio quæ oportet quòd habeat magnū tractum propter scripturā attestationū, & interdum multiplicitatem articulorum & interrogatoriorum.

DECISIO II.

Similis est dec. 44. de proba. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Iudices remissoria possunt recipere partis confessionē.*
2 *Instrumentorum appellatione ea omnia veniūt quibus causa instrui potest.*

DECISIO III.

a DEcreta [a] remissione ad partes virtute literæ apostolicæ quæ dirigitur iudicibus, per quā Papa mandat eis quòd super articulis qui eis mittuntur inclusi recipiant testes: & instrumeota, quæ vtraque pars duxerint producēda. Quæ-
1 ritur † nunquid possunt illi iudices recipere cōfessionem partium. vt sic si vna pars respondeat articulis alterius, & confiteatur aliqua & teneat
b talis confessio [b] & sufficienter probet sicut coofessio iudicialis? Maior pars tenuit quod sic quia
2 † nomine instrumentorū ea omnia accipienda sunt quibus causa instrui potest. ff. de fide instru. l. 1. sicut contineotor & testes. extrà de test. cogen. peroenit. pro hoc videbatur in speciali glo. quæ est extrà de in integ. resti. coram. super verbo, muoimeota. pro hoc quia iodices recipiēdo confessiooem, qoasi iuxta mandatum, & si noo mandatum faciuot igitur &c. argu. ff. iud. sol. iam tameo. §. in hac.

ADDITIONES.

a *Decreta. Adde Domi. in c. præsentium. §. testes. col. 2. versi. quid si Papa. de test. in 6. & ibi Fran.*
b *Teneat talis confessio. An confessio facta coram arbitratore fidem faciat coram ordinario: habetur per Ant. de But. in c. Quintauallis. de iureiur. in 34. col. Vide etiam Fel. in c. causam quæ. de test.*

SVMMARIA.

1 *Articulus quòd ecclesia à tanto tempore quod non extat memoria hominum in contrarium est hospitali annexa valet.*
2 *Tempus de cuius contrario non extat memoria hominum inducit præsumptionem pro solēnitate actus, vt censeatur interuenisse.*

DECISIO IIII.

1 DAtur † articulus quòd ecclesia est aonexa hospitali & taoto tempore quod ooo extat memoria. sed ooo datur quòd hospitale sit locus religiosus, oec authoritate episcopi institutus: quæritur an articulus sit admittendus? Videtur quòd oon. arg. eorum quæ no. gl. de præb. per literas. in cle. super verbo ecclesias. Tamen omnes tenuerunt quòd sic, præsertim ex quo datur de tanto tempore &c. Nam omoia præsumuntur solenniter acta per no. de eo qui furti.
2 ord. suscep. c. innotoit. per Inno. Et quia † per lapsum tanti temporis præsumitur authoritas episcopi interuenisse. arg. C. de petitione hæreditatis. si filius. ff. de acquir. hære. qui aliena. io prio. & quia articulus est de iure suo.

De Fide instrumentorum.

SVMMARIA.

1 *Executori attestanti suo sub sigillo quòd aliquis acceptauit certum beneficium, an credatur?*
2 *Executoris literis quando credatur?*

DECISIO I.

1 VTrùm † credatur executori testificāti sub suo sigillo litera sua sigillata illum super cuius gratia fuit deputatus executor acceptasse? Quidā dicebāt quòd non. quia nō testificatur de facto suo, sed de facto alieno, scilicèt impetrantis: tunc
2 † enim creditur literæ & sigillo executoris cum testificatur de facto suo super his quæ fuerūt sibi commissa. vt potà quia ei prouidit, vel eum fecerit recipi, vel in possessione ioduxit. iuxta notata per Compost. io c. capitulum. de rescript. facit. l. magis puto. §. si eis. de rebus eorum qoi sub tutore vel cura. sunt. Tamē maior pars tenoit quod satis credi debeat saltem cum iurameoto partis. quia satis talis acceptatio quæ commuoiter ioterdum coosueoit fieri coram executore est de circunstantiis negoōj sibi commissi, cùm sit necessaria ad prouisionem per eum fiendam & satis vicina mandato. facit ff. iudic. solui. l. iam tamen. §. quid tamen pro hoc, qoia creditur literis executoris per modum actorum confectis desigoatis loco & tempore de & super appellatione per partem interposita, vt per eam causa ad curiam deuoluatur: vt not. Compost. de elect. statuimus. io 4. col. versi. item quæritur. deci. 3. probaodum.

De Præsumptionibus.

EPITOME.

Delegato vnius ex condelegatis excusatio in dubio præsumitur præcessisse gesta per alios suos condelegatos.

DECISIO I.

TRibus delegatis cum clausula, quòd si non omnes &c. tertio se excusante duo processerunt: non apparet autē an excusatio præcesserit processum: quia excusationis litera, & processus sunt eiusdē datæ oec apparet quis præcessit. Quæritur ao excusatio debeat intelligi io dubio præcessisse? Videtur quòd sit necesse probare excusatiooem præcessisse. argu. not. per glo. extrà de senteo. excō. venerabilibus. in fin. & de præbeo. si à sede. in nooel. lib. 6. & de rescript.

refcri.literas.in cle. fuper verb.creatum.ibi, Item
quòd fi dubitatur.Fuit tamen dictū quòd in du-
bio præfumi debeat executionem præceffiffe &
omnia folemniter acta.arg extr.de his qua..unt
à præla.ea nofcitur.& argu. not.in authen.de ta-
bellio.§.nos quidem. fuper verbo, iniunctum &
argum.Infti.de fideiuf.§.fi.de inuti.ftipu.§ fi fcri-
ptum,de verb.obli.fciendum. & eorum quæ no-
per Innoc.de eo qui furt.ordi.fufcep.in notuit.&
per Ioan.And.in nouel.de re iudi.ficut.fuper fin.
3.glo.facit in ratione de acqui. hære.l.illud.in fin.
de condi.infti. multis.§.t.ff. de ftat.homi. Aretu-
fa. Nec obftant contra. quia non erant talia ad
quorum effentialem valorem vnum præcedere
deberet aliud,de fui natura quod fic.

De Iureiurando.

SVMMARIA.

1 *Pactum iuratum de non acceptando vel vtendo acceptatione per primum in data factum fecundo, an repellat primum acceptantem.*
2 *Renuntiari poteft per pactum iuri futuro, licèt non per fimplicem repudiationem.*
3 *Renuntiari quilibet poteft iuri pro fe introducto.*
4 *Renuntiatio facta per iuramētum fuper re minus licita dum tamen iuramentum fit obferuabile abfque metu æternæ falutis,debet feruari.*

DECISIO I.

1 PRIMVS in † data medio iuramento
fecit pactum fecundo in data, quòd
nunquam aliquod beneficium cadēs
fub gratia acceptabit donec fecun-
dus qui impetrauit ad collationem eandem, ob-
tinuerit beneficium ex gratia fua:& fi eum cōtin
geret acceptare beneficium quod fecundus vel-
let acceptare: ex nunc prout ex tunc renūnat iu-
ri ex tali acceptatione feu prouifione exinde fibi
competituro. Quæritur an fi poftcà vacante be-
neficio cadente fub eorum gratia quilibet eorū
acceptat infrà menfem, & quemliber fibi faciat
prouideri:fecundus verò fit ponot, fic quòd ob-
ftent primo pactum & renūtiatio fupradicta quæ
2 fecit? Quidam dixerunt quòd fic:quia † per pa-
ctum etiam iuri futuro renuntiari poteft: licèt
non per fimplicem repudiationem.C.de pact.l.1.
quæ ita concor. cum l.fi ita fcriptum.§. fub con-
3 ditione.de lega.2.&† quia quis poteft renuntia-
re iuri pro fe introducto.C.de pact.l. fin. & quia
etiam beneficio iam quæfito in fui præiudicium
renuntiare poffit: vt in c.quod in dubiis. & per
totū titulum.de renun. ergo multò fortius quæ-
rendo:vt no. Inno.in d.c.quòd in dubiis.& pro-
batur eod.tit.veniens:quia multa impediūt con-
trahenda &c. Et quia quod poffet primo facere
facto,fcilicèt non acceptādo infrà menfem in fa-
uorem fecūdi,hoc poffet etiam pacto vel conuē
4 tione promittere:& quia † etiā renuntiatio facta
medio iuramento etiam fuper re minùs licita dū
tamen iuramentū fit obferuabile abfque præiu-
dicio æternæ falutis debet feruari. quod metus
cau.ad aures.de iureiuran.debitores.& c.fi verò.
& c.quēadmodum arg. contra de reg.iur. nō eft
obligatoriū. lib.6. In oppofitum tamen videtur,
quia ex quo primus acceptat infrà menfem, de-
cretū in literis fuis appofitū fortitur vires,& red-
dit irritū & inane quicquid per fecundū feu eius
executorem fuerit attentatū: vt in c.cùm ei quē.
de concef. præb. in clem. & poteftas decreti feu
eius vires cū dependeāt ex facto principis, & fic
de iure publico, non videretur effe fub difpofi-
tione partium.arg.ff.de pact.pacifci.& de legat.1.
nemo poteft.& C.de iurifdict.om.iud.priuatorū.
& C. commu vtriufque iudi l.2. præfertim. quia
acceptare facti eft, & eft tale factū quod abfque
quocunque minifterio iudicis fortitur effectum
decretum in literis appofitū. ergo non obft. pa-
cto vel renuntiatione fi fiat, tenebit & fortietur
vires:licèt ifte fecundus de iure fortè agere pof-
fit contra eum ad intereffe fuccedens in obliga-
tione facti. ficut in fimili notatur in eo qui iura-
uit non vendere vel non fecundò teftari: vt not.
Inno.de præb.dilecto. & Ioan. And. in nouel.in
quæftione fuper reg. quod femel. & in aliis not.
communib. hæc dubitatio non determinata tūc
in confiliis fed bene mota.

DECISIO II.

Similis eft dec.31.de fent.&re iudi.in antiq.

De Exceptionibus.

SVMMARIA.

1 *Excommunicationis exceptio an poft tres interlocutorias latas fuper caufa deuolutiōe admitti debeat?*
2 *Excommunicationis exceptio poft finitū proceffum & fententiam latam proponi poteft.*
3 *Clemen.vt calumniis in quibus fententiis vendicet fibi locum.*

DECISIO I.

1 CAVSA fuit † pronuntiata deuoluta
per tres interlocutorias:nunc impu-
gnans deuolutionem prætendens
nullitatem pronuntiationis & pro-
ceffus tunc habiti, dicit procuratorem qui impe
trauit commiffionē, fuiffe tempore impetratio-
nis excommunicatum. Quæritur an fit audien-
dus? Et videbatur quòd non donec dictæ inter-
locutoriæ obtinuiffent effectū fuum.per c. vt ca-
lumniis.de re iudi.in cle. Fuit dictum quòd audi
retur: quia præiudicialis fuerat exceptio. Item
2 † quia poft finitum proceffum & poft fententiā
effet audiendus & poft hæc antequam vlterius
procederetur erat melius eum audiri: & minus
malum effet quàm poft finem caufæ: & vt lites
breuiarētur, & nec tres interlocutoriæ fecerunt
valere, quod nullum erat. argu.l.fi expreffim. de
3 appella. Nec c.vt calumniis. obftat quia † loqui-
tur in fententiis,quarum poteft effe mera execu-
tio,& fieri fine caufæ cognitione:fed effectus hu
ius interlocutionis non eft talis de fui natura:fed
eft quod cognofcat & procedat in caufa princi-
pali, prout de iure fuerit, quod fieri non poteft
fine caufæ cognitione: & ideò ibi eft diuerfa ra-
tio quàm hic.vt clarè patet ex illo text.

SVMMARIA.

1 Possessor reus in causa beneficiali de cuius iure non constat, an possit dare obiectus de nõ iure suo contra actorem, de cuius iure constat, nisi vincatur per obiectus istos.
2 Reo sufficit quòd vincat per non ius actoris, etiam si constat de non iure suo.
3 Possessor de cuius non iure constat, non est amouendus vt alter inducatur in possessionem loco suo nõ habens ius in beneficio.
4 Restitui non debet, qui in termino ad dandum obiectus nihil deduxit.
5 Terminus ad dandum obiectus est peremptorius.
6 Obiectus si fuerunt repulsi in prima instantia ob id quòd extrà terminum fuerunt dati, an possint in secunda instantia dari?

DECISIO II.

1 AN † reos a & possessor in causa beneficiali
2 si non det de iure suo, vel etiam si non con-
stet de iure suo possit dare obiectus contra acto-
rem de cuius iure constat, nisi vincatur per ob-
iectus istos? Quidam dixerũt quòd non: quia per
hoc non fortificat ius suum, licèt noceat aduer-
sario &c. argumen. notatorum per Innocent. de
re iudic. cùm Bertoldus. in fin. Et quia non so-
lent audiri quorum non interest. de electioni.
cùm inter cetera. pro quo etiam facit quod no-
tatur per Innocent. de accusatio. super his. super
verbo, concludatur. Et videtur gloss. ordinaria
imò text. secundum tertium intellectum gloss.
de concess. præb c. post electionem. in glo. l. fin.
versic. vel ideò &c. Aliqui tamen, & credo quod
melius, tenebãt cõtra quòd imò possit dare ob-
2 iectus, quia † sufficit reo quòd ipse vincat per
non ius actoris, etiam si constat de non iure suo:
putà per confessionem, vel aliàs. argum. notato-
rum per Compost. de rescript. mandatum. & per
Innocent. de procurat. ex insinuatione. iũct. l. fi-
3 nal. C. de rei vendica. Item meliùs † est quòd il-
le remaneat in sua possessione quamuis iniusta
vel vitiosa, quàm si alter vitiosè ingrederetur.
nec propter hoc ille iniustus possessor remane-
bit in beneficio: quia ordinarius ex officio illum
poterit remouere. per capitu. ordinarij. de offic.
ordina. libr. 6. Ad contraria respondetur: quia
dictum Inno. potest intelligi in actore non pos-
sidente. Vel potest dici quòd interest rei possesso-
ris vt remaneat in possessione, ex eo quia dando
obiectus apparebit de non iure actoris, quod si-
bi sufficit, vt soluatur: vt in d. ca. mandatum. not.
per Compost. Quidam dixerũt quòd non: quia
4 † obstante termino peremptorio exclusus est.
5 pro hac opinione facit. quia † adeò excluditur
per lapsum termini ab obiectibus, quòd post nõ
restituetur etiam &c. vt no. glo. de procurat. non
potest. circa finem. & secundum istos vis illius
exclusionis transit ad secundam instantiam. Alij
verò dicebant cõtra, & credo quòd meliùs. quia
in causa appellationis nõ oppositum opponam
&c. vt l. per hanc. C. de tempor. appellatio. Item
6 † quia in prima instantia licèt non fuerunt ob-
iectus dati. & procurator fuerit obstante lapsu
termini exclusus: tamen appellatio subducit omnes terminos & vim eorum. argum. not. per Ioan. mon. de appellatio. licèt. lib. 6. pro quo notatur per Inno. de resti. cùm venissent. Et non obstat C. de procur. l. ita demum. quia illa lex loquitur in dilatoria: nos in peremptoria loquimur, vbi aliud est argu. prædicti c. licèt. Sed quid si in prima instantia in termino ad ponendum non dedit obiectus sed posteà in termino ad declarandum & ita fuerũt repulsi obiectus ex eo, quia non fuerunt dati in termino: nunquid posteà in termino ad ponẽdum in secunda instantia assignato poterit eos repetere? Quidam dicebant quòd non. quia fuerãt expressè repulsi in prima instantia: quia illa repulsio fuit quædam interlocutoria quæ transiuit in rem iudicatã. de electio. cum dilecti. Sed alij & credo melius, dicebant contra. quia illa repulsio nõ fuit reprobatio eorum cum causæ cognitione. ergo &c. ff. de contrahen. emptio. quod in diem. §. si rationem. de neg. gest. l. si autem. §. fin. de contra. iudicio. tu. l. 3. § præterea. imò idem si cum causæ cognitione, dum tamẽ per aliam causam fuerit repulsio: putà per lapsum termini in prima instantia sicut quã-do propter ineptitudinem: in clem. cùm à repulsione. de appellationi. imò idem scilicèt quòd poterit eos repetere: etiam si propter eandem causam in prima instantia fuisset repulsus: vt prædicto capitulo, licèt. de appellationibus. lib. 6. dum tamen non fuisset trina repulsio: vt in prædicta clem. cùm à repulsione.

ADDITIO.

a *An reus. Vide Felyn. in capitu. olim. pen. & vlti. col. de rescript.*

SVMMARIA.

1 Appellans extraiudicialiter, licèt nullos obiectus deduxerit in appellatione sua: si tamen actor in curia admittatur ad probandum vnam materiam, quæ est de iure suo, admittitur ad dandum de contraria materia, aliàs obiectiua.
2 Defensio sua nemini est deneganda.
3 Testes debent deponere pro vtraque parte.
4 Decretalis, vt circa, effectus.
5 Exclusus ex vno capite admittitur ex alio.

DECISIO III.

1 POssessor † canonicatus & præbẽdæ qui ob-
tinuerat illa per expectationẽ, appellat con-
tra quẽdam alium apostolicum qui impetrauit à Papa tanquam per reseruationẽ talem, videlicèt si ille per quem vel cuius obitum vacauerat, obtinebat vnam dignitatem electiuam in vna alia ecclesia: & in appellatione nullum expressit obiectũ posteà in curia, quia actor reseruationis dat articulos quòd illa dignitas quam obtinebat ille per cuius obitum vacauerant dicti canonicatus & præbenda de quibus agitur, erat electiua: & sic dicti canonicatus & præbẽda erãt reseruati. Reus & possessor licèt obstante mala appellatione in qua nullos dederat obiectus, nõ posset dare obiectus, & sic nec de ista materia quòd

illud

illud beneficium quod dicitur dignitas electi-
ua, non est dignitas electiua, sed simpliciter be-
neficium: vult tamen dare de hoc, ex eo quia a-
ctor admittatur ad dandum quòd sit dignitas
electiua. Quæritur nunquid possit? Ego de con-
silio omnium iudicaui quòd sic, & admisi arti-
culos hincinde. quia licèt articuli rei & possesso-
ris dantis de illa materia quòd illud aliud bene-
ficium non esset dignitas electiua, reuera debe-
rent repelli tanquam obiectiui obstãte mala ap-
pellatione: tamen quia actor dabat quòd erat di
gnitas electiua, & super suis articulis petebat se
admitti ad probandum ad partes, & remissus
ideò reus ne claudicet iudicia etiam admitti de-
bet ad probandum contrariam materiam, præ-
sertim articulum ex simili æquitate. l. petendæ.
C. de tempo. in integrum restitut. peten. ad quod
not. per Innocen. de sententia excommunicatio.
capitul. solet. super verbo, octo dierum. præser-
tim etiam ex quo actor dat quòd est dignitas ele
ctiua, reus appellauit non exprimẽdo obiectus:
nunc dans de contrario propriè non censetur da-
re obiectum, sed potiùs se defendere, id est dare
2 exceptiones aduersus assertionẽ actoris. & † ne-
mini sua defensio est deneganda, vt in capitu. pa-
storalis. de re iudic. in clementi. Item etiam, quia
licèt articuli rei in se sint obiectiui: tamen quia
sunt de eadem materia de qua dat actor, licèt
det contrarios articulos, articulus rei est admit-
tendus, & concurrere debent probationes. quia
3 etiam testes debent interrogari pro reo, cũ † de-
beant deponere pro vtraque parte. C. de episco.
& cleric. authentica, sed index. & no. in capit. fra-
ternitatis. de testibus. igitur non est magnum in-
conueniens quòd etiam possit dare articulos, &
super eis producere testes: quia in effectũ testiũ
productio pro vtraque parte erit ad probatio-
nem eiusdem materiæ. Item quia decre. vt circa.
repellẽs malè appellantem ab obiectibus loqui-
tur cũ quis vellet dare obiectus directè, & ideò
strictè cùm sit pœnalis, in suis terminis teneatur.
Iste verò non vult dare obiectum istum directè,
sed potiùs indirectè in viam exceptionis seu de-
fensionis, igitur sit admittendus, & cùm fuisset
appellatum à me etiam maior pars tenuit idem.
Quidam tamen fuerunt in contraria sententia
dicentes quòd non admittantur etiam in viam
exceptionis. Nec obstat secundùm eos æquitas
l. petendæ. quia exclusio quæ fit per decre. vt cir-
ca. habet vim rei iudicatæ, vt ibi not. Docto. ergo
non auditur etiam in viam exceptionis. arg. l. an
4 eadem. ff. de exec. rei iudi. Itẽ sequeretur † quòd
decret. vt circa. seu eius effectus non haberet lo-
cum vbi quis vellet obiicere contra id quod a-
ctor habet necesse probare. patet hoc, quia si
tunc cùm actor habet dare de aliqua materia,
putà, quia est pars gratiæ suæ, reus non obstante
mala appellatione admittatur in viam exceptio-
nis ad dandum de contrario: ergo in effectu sibi
tunc mala appellatio non obstabit, & tamen cõ-
trarium videtur de mente illius decretalis. Nam
illa decreta. loquitur vbi quis opponit in forma
electionis vel prouisionis quàm electus seu pro-
uisus semper habet probare. argu. no. per Innoc.
de dol. & contu. cùm olim. in glo. Sed ad istas ra-
tiones potest responderi, primò ad primã, quòd
licèt decre. vt circa. seu exclusio quæ fit per eam,
quòd ad quid habeat vim rei iudicatæ. s. vbi virtu
te malæ appellationis vellet dare obiectus: non
sic tamen vbi non vult dare obiectus, nec venire
in virtute appella. sed in via defensionis tãquam
prouocatus per actorem qui dat de contrario,
cui fauendum est ne fortè actor per falsas, & ma
las probationes obtineat: quia multum fauendũ
est volenti se defendere: præsertim quando pro-
uocatus vult se vlcisci. argum. §. cùm arietes. l. 1. ff.
si quadrup. pau. fecis. dica. & ff. de oper. lib. l. qui
5 cùm maior. §. si libertus. & etiam quia † exclusus
ex vno capite admittitur ex alio. ff. de successor.
edict. l. 1. §. quibus. & dicta elementi. cùm à repul-
sione. de appel. vnde iste veniens ex alia causa se-
cundùm hoc non potest nec debet repelli exce-
ptione rei iudi. arg. l. cũ quæritur. ff. de except. rei
iudic. Item licèt omissio formæ. c. vt circa. habeat
quoad aliqua vim rei iudicatæ. non tamẽ est res
iudicata, sed pœna: & ideò restringẽda. Quòd au
tem non sit res iudicata, nec vim rei iudicatę de-
beat habere, apparet, quia non fuit statuta pro-
pter probatam iustitiam partis volentis obiicere
de qua constaret per causæ cognitionẽ, sed pro-
pter aliam causam in principio illius cõstitutio-
nis insertã. ergo, &c. arg. l. quod in dic. §. si ratio-
nem. ff. de foro cõpe. cũ concor. Itẽ non ob. si di-
catur quod videtur tacitè renuntiasse non expri-
mendo in appellatione obiectus, &c. quia nõ est
verum. nam si de obiectibus per confessionẽ par
tis, vel aliàs legitimè constaret, non obstãte mala
appellatione appellatus repelletur, vt in ele. con-
stitutionem. in fi. cùm tamen secùs esset, si appel
latus renuntiasset obiectibus, vel esset contra eũ
iudicatum. Item nõ ob. alia ratio, quia potest esse
q; appellans probabit per instrumenta formam
suæ electionis, nec indigebit remissione ad par-
tes. & ideò tũc appellans si malè appellauerit, nõ
auditur ad probandum contrarium per testes, li-
cèt sibi si vellet excludere actorem incumberet
probatio eorum in quibus esset peccatum in for
ma. argu. no. per Inno. de accus. super his. circa fi.
magnæ glo. tunc ergo & non aliter ille qui malè
appellauit admittitur ad probandum per testes
cõtrarium eius quod appellatus proponit, quã-
do appellatus vult probare per testes.

De Sententia & re iudicata.

SVMMARIA.

1 *Præceptum de soluendo non est ferendum in scriptis.*
2 *Præceptum de soluendo est eiusdem effectus, sicut sen tentia, & ex eo oritur actio in factum sicut ex sentẽtia.*
3 *Sententia interlocutoria de necessitate non est ferenda in scriptis, sed sufficit quòd scribatur in actis.*

DECISIO I.

1 AN præceptum † de soluendo sit ferẽ-
dũ in scriptis? Dicebant quòd non est
necesse. quia nõ est in iure cautũ. Vi-
2 detur tamẽ contrariũ, quia † est eius-

 dem

dem effectus sicut sentẽtia, & ex eo oritur actin
in factum vt ex sententia, vt oot. Specu. de execu.
senteo. §. qualiter. in fin. sed hæc ratin oon cõclu-
dit: quia etiam ex interlocutoria quæ ennonet
aliquid dari vel fieri oritur actio in factum, vt no-
tat Ioan. And. io c. cum cessante. de appella. super
prima glos. & Iouo. in c. sacro. super verbo, reuo-
care. in prin. glo. suæ. de senteo. excommuni. cùm
5 † tamen sententia ᵃ interlocutoria de necessitate
a ooo est ferenda in scriptis, sed sufficit quòd in a-
ctis scribatur, vt in c. quoniam.

Additio.

a *Tamen sententia. Vide suprà in decis. 5. eo. in antiq. cum ibi additis.*

DECISIO II.

Similis est decis. 14. eod. in antiq.

DECISIO III.

Similis est decis. 13. io antiq. eod. titu.

DECISIO IIII.

Similis est decis. 17. suprà eod. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Condemnatus ad perpetuum carcerem, non censetur priuatus suo beneficio.*
2 *Condemnatus de crimine est infamis.*
3 *Condemnatus ad perpetuos carceres videtur condemnatus in metallum.*
4 *Judicandum non est bis de eodem crimine.*

DECISIO V.

a ACcusatus ᵃ † coram ordinario suo, seu is cõ-
1 tra quem inquiritur per eũ de homicidio
vel alio crimine capitali, ex quo quis oon priua-
tur ipso iure beneficio, licèt possit priuari per
sententiam, pẽdente accusatione vel inquisitio-
ne, constituit procuratores ad renuntiãdum be-
neficio io manibus Papæ. posteà ipse condem-
natur ad perpetuum carcerem per ordinarium,
nõ tamen per seotẽtiam priuatur beneficin suo,
lata sententia, procurator ante seotentiam per eũ
constitutus renũtiat beoeficio in manibus Papæ
simpliciter, oulla facta mentione de dicta accu-
satione vel inquisitione, vel sententia, & Papa e-
tiã illa ignorás recepta resignatione illud bene-
ficium confert alicoi tanquam vacans in curia,
& reseruatũ: quia præsuppono quòd omnia be-
neficia vacantia in curia sunt reseruata: expectás
tamen apostolicos illud beneficiom incontinen-
ti lata sententia ante renũtiationem & collatio-
nem Papæ illud acceptauit tanquam vacans per
priuationem dicens quòd ex quo lata fuit cõtra
eũ sententia perpetui carceris, eo ipso consequẽ-
ter etiam fuit priuatus beneficio. Quæritur quis
eorem sit potior? Et videtur quòd apostolicus
expectans: quia eo ipso quòd coodemnatus fuit
ad perpetuum carcerem de crimine, videtur pri-
uatus beneficio. argumen. nota. per Inno. de ax-
cess. prælat. c. ioter dilectos. io prima gloss. vbi di-
cit, vel sententialiter de crimine condemoatus.
& per Archidiaco. 8. distinct. qno iure. iuxta glos.
& per compost. in capi. sicot. in ver. si verò cõfir-
2 matin. de electio. Item constat, quòd † cõdemoa-
tas de crimine est infamis. ff. de his qui not. iofa.
l. athletas §. finali. infamia autem ipso iure priuat
quem dignitate sua & quæsita, vt probatur C. de
decotion. l. infamia. lib. 10. ergo & beoeficio. Item
3 † condemnatus ad perpetuum carcerem, vide-
tur condemnatus in metallum, vt not. Innocen.
extra. de accusa. capi. qualiter & quando. 2. super
verbo, ad diminutionem. in ver. secũdùm cano-
nes ibi, secũda autem pœna. damnatus autem in
metallum efficitur seruus pœnę. ff. de his qui pro
noo scrip. ha. l. in metallum. seruus autẽ non po-
test beneficium obtinere, cùm pro nihilo repote-
tur, vt l. nec ex prætorio. ff. de regu. iur. imò mor-
tuus reputatur, vt l. seruitutem. ff. de regu. iur. er-
go sequitur quòd perdit ius quod habet io be-
neficio. Item condemnatus ad perpetuũ carcerẽ
cũ habeat perpetuò esse absens à beneficio suo,
non poterit amodo beneficio suo deseruire, nec
ibi facere officium, cùm ooo sit spes quòd reuec-
tator à pœna. argum. l. intercidit. in fin. ff. de con-
ditin. & demonstr. ergo nec debet illud retinere,
quia propter officium datur beoeficium. de re-
script. cap. fin. lib. 7. & sic videtur priuatus beoe-
ficio ex quo est astrictus alibi ad residentiam si-
cut vbi quis assequitur aliquod beoeficiũ quod
residentiam reqoirit, priuatur ipso iure primo
residentiam requirente: quia incompatibilia re-
putantur, vt not. Innocen. in c. fi. de cleri. non re-
siden. & in c. cùm iam dudum. de præben. & Ar-
chidiaco. in capitu. gratia. de rescript. libro 6. Sed
hæc ratio non vrgeret, nisi in beneficio requirẽ-
te residentiam, Item nihil videtur referre an per
sententiam & verbo eũ priuet beneficio, an im-
pooat facto sibi pœnam talem per quam videa-
tor eum priuare: quia nihil refert an fiat facto,
vel verbo. argumen. ff. de his qui oot. infam. l. 2. §.
ignominiæ. versi. est ignominiosa. pœna autẽ car-
ceris per quã perpetuo habebit esse abiens à be-
neficio & eius regimine totali, satis vidatur ta-
lis per quam videtur eum priuare & expellere à
beneficio. igitur, &c. Item constat quod talis cri-
minosus est priuandus beneficio, & est prouidẽ-
dum beneficio de persona. hoc autem non pos-
set amodo fieri. ex qoo de crimioe semel extitit
condemnatus. quia iudex semel functus est offi-
cio suo ferendo seoteotiam super crimine. ergo
amodo non posset aliam seotentiam super eo-
4 dem crimine ferre priuationis, quia † non est io-
dicandum bis de crimine eodem C. de accusa-
tionib. qui de crimine. ff. naut. caupo. stabola. l. 1.
in fioe. ergo oec indignus, & qui seruire non po-
terit, beneficiom retinebit. meliùs videtur di-
cendum quòd per consequentiam per impo-
sitionem talis pœnæ sit priuatus. Item pro hoc
videtur, quia quotiescunque imponitur alicui
pœna ex tali causa quæ infamiam irrogat, putà
propter furtum vel aliqood crimen publicum:
statim in locum eius alius potest eligi, quasi eo
ipso sit priuatus beneficio, & idem etiam est si
pœna sola sine senteotia iofligitur, ex qua ir-
rogatur

rngatur infamia.sic not.Innocen.in d.capit.qualiter & quando.2. super verbo, diminutionem. circa si in versi.item videtur.ex quo talis de quo loquitur fuit accusatus, vel contra eum fuit inquisitum de crimine nõ potuerit renuntiare beneficio, nec per consequens constituere procuratorem ad renuntiandũ:quia ex quo de crimine præuẽtus erat,iam videtur hoc facere in fraudem pœnæ:maximè ex quo secuta fuit sentẽtia. argum.not.ff. de manu.quæ pœnæ. & nota.ff.de accusa.l.ex indiciorum.§ fin.super verbo alienarum. & sic intelligitur l.post contractum capitale crimen ff.de donat.per ea quæ not.per Cy. C.de bonis proscript.l. si quis post hac.in prima quæstione.Item hoc videtur facere in fraudẽ expectantium,& ideò eis non præiudicetur.argumen.extra.de renuntia.capitu.si te præbendam. lib.6.Contrarium tamen obtinuit,quia per sententiam latam super crimine nõ est quis priuatus beneficio,nisi hoc in sentẽtia exprimatur, vt no.Innocen.in d.cap.qualiter & quando.in præallegata glo.super verbo,diminutionem.in versicul.credimus tamen. nec etiam pro commissis criminibus priuatus erat: vt not. Innoc.de concessio.præbend.c.cum nostris.

sed maior pars fuit quòd imò lis censeatur pendere in præiudicium actoris petentis, & omnia
scientis: licèt non in præiudicium rei ignorantus.& sic debeat intelligi illa clementi. Alii econ-
2 trà.quia beneficium istud,scilicet † quòd attentata lite penden.reuocentur expeditur officio iu-
dicis,& in eo proceditur iuris ordine non seruato,vt not.in d.clementi.Istud autem est exhorbi-
3 tans à regul. communibus scilicèt, quòd † officium iudicis circa ea quæ incidunt vel emergũt
se exhibeat vel competat ante litem contestatã: vt not.Docto.in capitu.significante. de appellat. probatur in l.ædiles.§.item sciendum.ff.de ædilicio edicto.& facit quod no.etiam Bernar.in ca. finem.de dolo & contumacia.ad fin.glo.magnæ.
4 Item in alio † etiam exhorbitat à regulis cõmunibus,ex eo quòd per huiusmodi beneficium datur restitutio sine libello etiam lite non contestata.contra id.de officio delega. consultationibus. istud ergo beneficium sic exorbitans non est extendendum nec concedendum ante litem contestatam,nisi in casibus expressis: sed non reperio aliquem casum expressum nisi secũdùm formam illius cle.& iste non est de illis : ergo istam clementin.quæ exhorbitat vt prædixi,non extẽdam,vt capitul.quæ à iure.de regulis iuris. libro sexto.

ADDITIO.

Accusatus. Adde Felyn.in c.caterùm.in principio. penulti.col.de rescript. Ludoui.Gome.in regula. de ann.quæst.4.per totum.

De Appellationibus,

DECISIO I.

Similis est decis.38.suprà hoc titu.in antiquis.

SVMMARIA.

1 *Attentata per actorem post decretam citationem nondum tamen executam, per viam attentatorum sunt reuocanda.*
2 *Attentata lite pendente reuocantur per officium iudicis & in eo proceditur iuris ordine non seruato.*
3 *Officium iudicis circa ea quæ incidunt vel emergũt non competit antè litem contestatam.*
4 *Attentatorum reuocatio sine libello expeditur.*

DECISIO. II.

1 VTrùm † postquam actor impetrauit commissionem seu rescriptum,& fecit presentari ei cui causa committitur,& impetrauit citationem decerni contra eum quem vult cõuenire, sed antequam faciat exequi citationem seu antequam citatio aliqua perueniat ad notitiam partis contra quam impetrauit,actor innouauerit aliquid:putà illum reum citãdum contra quẽ impetrauit rescriptum,vel citationem spoliauerit,illud innouatum sit reuocandum ante omnia tanquam lite pendente innouatum? Et videtur quòd non:quia adhuc non censetur lis pendere, donec citatio peruenerit ad notitiam partis, vt in clementina,vt lite penden.capitulo cum lite.

DECISIO III.

Similis est decis.77.eodem.suprà in antiq.

SVMMARIA.

1 *Innouata per partem vnà cum tertio,an veniãt per viam attentati reuocanda?*
2 *Iurisdictio delegata non est extendenda extra personas inter quas causa commissa est.*
3 *Vtile per inutile vitiatur in materia indiuidua.*
4 *Legata vbi pro parte filij grauati præstari debẽt, nullatenus præstãtur si sunt indiuidua,propter posthumum agnatum qui præstare pro parte sua non tenebatur.*
5 *Domus communis propter delictum vnius dominorum destrui non debet in totum.*
6 *Iudex bonus debet lites abbreuiare.*
7 *Decretalis licèt.de præbend.in sexto.loquitur quando dubium est de iure detinentis.*

DECISIO IIII.

1 VTrùm † innouata [2] per tertium vnà cùm
2 parte veniant reuocanda per modum attentati? & videtur quòd non, præsertim per iudicem delegatum vel alium iudicem, qui aliàs non esset habiturus iurisdictionem in illum tertium,vt capitulo Romana.§.in alium.de appellationibus. Nam licèt communiter cum parte subiectioni talis iudicis innouet, non propter hoc subiicitur eius iurisdictioni, quia communio illa vel connexio, licèt sit sufficiens vt ad eũdem iudicem debeat remitti:nõ tamen ipso iure subiicit eũ,eius iurisdictioni nisi expresse contra eum sibi causa committatur. facit ad hoc quod not.Innocen.& Compostel.de rescriptis.capitu.

cùm M,

cum M.Ferrariensis circa finem.præsertim. quia
2 † talis iurisdictio delegata non est extendenda
extra personas inter quas causa commissa est ar-
gument.capitul.P.& G.de officio delegati. Item
pro hoc: quia persona tertii est diuisibilis: imò
diuisa à parta modo innouante in quam iudici
competit iurisdictio: tunc autem arguitur sic.
nam aut per eos innouatum simul est diuisibi-
le,vt possit dicerni quid hactenus innouatum est
à tertio,& quid à parte,& tunc diuidatur. & so-
lùm reuocetur quod innouatum est à parte:nec
vtile propter hoc inutile indiuiduum vitietur.
Aut innouatum per eos est indiuisibile:nec pos-
sit innouatum à parte diuisibiliter reuocari,quin
reuocetur innouatum à tertio,& tunc videtur
3 quòd neutrum valeat reuocare:imò † vtile per
inutile vitietur in materia indiuidua.iuxta notata
per Dynum in regul.iur.vtile.& per Cynum in l.
sancimus.C.de donatio.pro hoc,quia pars tertii
impediens reuocationem attentatorum,videtur
quòd trahat ad se partem impedientem: nam in
exercitio iurisdictionis pars impediens & inuti-
lis attrahit ad se partem bonam & vtilem,vt ex-
tra de officio delegati.super quæstionum. §. si
verò duo.& capitulu,cùm super.Item pro hoc,
quia tertius in quem non competit iurisdictio,
profit parti in quam competit ne propter tertiũ
fiat reuocatio attentatorũ,& quoad partem iu-
re in totum stetit,donec aliàs iuris ordine reuo-
centur.facit ff. de liberali causa legat. liberis. §. si
duo.in fine.ne partis factum tertio noceat.argu-
mento legis, non solùm . §. primo.ff. de liberali
causa. quia non debet alteri per alterum , &c.in
regula iuris . non debet alteri.ff.de regulis iuris.
nec debet tertius alterius odio prægrauari,vt ex
tra.de regu.iur.non debet aliquis.pro hoc facit
ff.de regulis iur.domum suam.Item quod in re-
uocatione istorum attẽtatorum magis inspicia-
tur quod nocet scilicèt factum tertii,quàm quod
prodest.ff.ad Sila.l.si quis in graui.§.fiua.maximè
quia quod fiat reuocatio attentatorum ciuiliter
ex officio iudicis sine ordine iudiciario,sed sum-
mariè & de plano.hoc est de iure speciali. quod
autem fiat iuris ordine seruato & dato libello
coram iudice competenti,hoc est de iure com-
muni.igitur in ista reuocatione fienda ciuiliter
ex officio iudicis summariè & de plano ex pri-
uilegio attentatorum plus attendimus factum
tertii quod nocet , quã factum partis quod pro-
dest:quia id quod nocet est de iure cõmuni seu
facit fieri reuocationem per viam iuris commu-
nis:id verò quod prodest,faceret eam fieri de iu-
re speciali. Igitur plus attendatur quod nocet
quod est de iure communi,quàm quod prodest,
quod est de iure speciali , & vt fiat reductio ad
ius commune.argumen.de consue.cum consue-
tudine . argumen.l.eius mili.§. militia missus . &
ad hoc faciunt notata per Doctores in l.finali.ff.
quibus ad li.procla.non licèt . præsertim , quia
non multùm præiudicatur parti contra quem
attentatum est . quia salua sunt alia remedia iu-
ris communis contra vtrunque coram iudice
competenti , vel impetret ad eundem iudicem
ne causa diuidatur, vt in titulo,de quibus rebus
ad eundem iudicem adeatur.pro ista parte bene
facit ff.de iure codicillorũ.l.pen.in fin.vbi legata
4 † pro parte filii grauati præstari debebant nulla-
tenùs præstantur si sunt indiuidua propter po-
sthumum agnatum qui præstare pro parte sua
non tenebatur.ergo nec hic reuocentur attenta
ta quoad partem , ex quo erant indiuidua:nec
possent pro parte reuocari,quia tangeretur ter-
tius contra quem non possunt reuocari propter
defectum iurisdictionis. Pro hoc etiam bene fa-
5 cit communis opinio.de illa quæstione, † an do-
mus communis in totum destrui debeat propter
delictum vnius dominorum?vbi tenent Docto-
res communiter quòd non,sed eligãtur aliæ viæ
per quas puniatur delinquens solus , vt not. Ar-
chidiaconus.de pœn.fœlicis.super verbo,in rui-
nam.libro sexto.& Cyn.C.de his qui not.infa.l.
& si seuerior.in fin.pro hoc,quia non est ius quo
caueatur quòd delinquens cum alio subiiciatur
iurisdictioni illius cum quo deliquit : nisi aliàs
per modos iuris communis sortiretur forum e-
ius:quia certi sunt modi faciendi forum de qui-
bus non est iste.ergo,&c.nam erubescimus cùm
sine lege loquimur,vt in authentica de trient. &
semis.§.consideremus . pro hoc bene facit quod
notat Innocentius , extra.de pœnis.capitul.dile-
ctus.ibi,sed quid si aliquis extra.Specul.in titulo
de iudi.deleg §.sequitur videre.circa princi.ver-
sicul.quid si aliquis extraneus.In oppositum est
gloss.extra.de appellationib.non solùm.libro se-
xto.in longa glossa fin.ibi cùm dicit , hæc autem
omnia.de tali tertio intelligas qui cum parte,vel
tertio nihil attentat , &c . Igitur innuit glossa
quod cum parte vel iudice tertius attentaret,
quòd illa veniren etiam contra tertium reuo-
canda.pro hoc etiam facit ff. de aqua plu.arcẽda.
Atteyus.§.final.cum l.sequen.ff.communi diuid.
si is cum quo.pro hoc quod quis innouans con
tra quem competit priuilegiũ reuocationis at-
tentatorum attrahit ad se illum tertium , vt e-
tiam contra eum fiat reuocatio. facit ff.de serui-
tu.rustico.prædio. si communem.& quod notat
gloss.extra.de iure patrona.capitul.1.libro sexto.
C.de appellationibus.l.præcipimus.§.finali.Item
nisi talia attentata per partẽ cum tertio possent
reuocari,sequeretur quòd multis daretur mate
ria malignandi:quia cùm vellent innouare,sem-
per inuocarent tertium: ne propter eum posset
fieri summariè reuocatio,quod non esset conce-
dendum.argument.l.in fundo.ff.de rei vendicat.
Item si propter tertium esset opus quòd agere-
tur coram ordinario,& iuris ordine seruato,vel
super hoc nouiter commissionem impetraret,
posset esse quòd lites in infinitum durarent:nam
posteà lite pendẽte super hoc fieri posset alia in-
nouatio cum alio tertio,& postea super hoc lite
ordinaria inchoata : posset cum alio tertio fieri
alia innouatio,& sic in infinitum.hoc autem es-
set inconueniens:quia sic lites ex litibus orirren-
6 tur, quod esse non debet:imò † bonus iudex de-
bet lites abbreuiare.argument.pro præmissis.C.
de iudic.properandum. C.de fruct.& lit.expen.
terminato.ff.si certum peta.quidam existimaue-
runt.Item plus videtur dicendum quòd propter
partem tertius non potest impedire reuocatio-
nem attentatorum , quàm quod pars propter
tertium

tertium gauderet de malignitate sua.bene facit ad hoe ff.ad Macedonia.l.sed nihil.§.non solùm. Item in obscuris potiùs fauendum est repetitioni quàm aduẽtitio lucro.ff.de regulis iuris. non. §.in re obscura.igitur hic in dubio potiùs fauere debemus reuocationi attentatorum per quam fit repetitio seu reductio in statum pristinũ.Item propter aliud interdictũ quis consequitur quòd non consequeretur aliàs.argum.extra.de cõcess. præb.authoritate Martini.igitur propter partem innouantem ia contra quem innouatum est cõsequi posset reuocationem etiam contra tertiũ, quam consequi non posset,si solus tertius innouasset,& contra eum solùm ageret.quia modicũ fermenti,scilicèt ipsius partis innouantis, totam massam innouationis corrumpit, & sic quoad tertium.argu.l nihil.ff.de actio.empt.in princip. & l.si finita §.si vnita.ff.de dam. infecto. & quod ibi notatur in glo.præsertim quia tertius cũ parte innouans dat operam rei illicitæ sic propria authoritate occupando,quod seruato iuris ordine petere debuisset,vt l.extat edictũ.ff.quod metus cau.igitur teneatur de casu attentationis in præiudicium litis pendentis, & puniatur de illo casu eo modo quo casus ille attẽtationis puniendus est.argu.l.in his.in princip.ff.solu.matri. extra.de homicid.c.sio.libr.6.cum concordan.pro & contra possunt adduci iura allegata per Ioan. And.in quæstione reposita in regula iuris in pari.in nouel.de regu.iur.lib.6.& pro prædictis
7 facit c.ad petitionem.de accusa.Non obst.† c.licèt.
de præbend.libro 6.quia illa decretalis loquitur quando est dubiũ de iure detinentis,vt dicit Archid.in c.ordinarii.in glo.super verbo,cõserant. de offic.ordin.lib.6.

Additio.

a *Innouata. Adde Fely.in c.cùm super.col.fin.versicu. insuper.de re iudicata.*

DECISIO. V.

Similis est decis.8.vt lit.penden.in antiq.

DECISIO VI.

Similis est decisio.29.de senten.& re iudicata.in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis à grauamine pronũtiato bene processum & malè appellatum,& remissa causa ad iudicem primum non potest reponere partem ab huiusmodi pronunciato appellantem.*

DECISIO. VII.

1 VTrùm † si appellatur ab interlocutoria,& iudex cui appellatio illa committitur, vel qui de ea cognoscit,pronũtiet bene processum, & male appellatum, & causam remittit ad primum iudicem,& ab ista secunda pronuntiatione fuerit appellatum,possit reuocare grauamen seu pronuntiationem suam,& partem reponere in statu per capit.si à iudice.de appellationib. libro 6.& capit.cum cessante eodem tit.in antiq. & per l.quod iussit.ff.de re iudic.tenuerũt quòd non,quia functus est officio statim pronuntiando super articulo appellationis sibi commisso, & ideò sicut iudex post diffinitiuam, ex eo quia functus est officio suo,nõ posset aliquid reuocare,nec partem reponere,sic nec ipse.argum.l.iudex.ff.de re iudic.pro hoc,quia per remissionem desiit esse iudex,vt not.Archidia.de exceptio.pia. super verbo,cõdemnans.& pro hoc optimè capit.significantibus.extra.de offic.delega.& quod ibi not.gloss.cùm ergo iurisdictionem abdicat à se pronunciando super hoc æquiparatur iudici pronuntianti diffinitiuè.argumẽ.tamen pro hoc in capitulo cum appellationibus friuolis.libro 6. in princip.& quod notat Innocen.& Archidiac. in d.c.pia.

SVMMARIVM.

1 *Appellans procedendo omisso appellationis articulo,à grauamine super negotio principali, parte aduersa non vocata nec presente,nec per contumaciam absente,an dicatur facere processum nullum.*

DECISIO VIII.

1 VTrùm † processus habitus coram iudice appellationis articulo appellationis à grauamine omisso parte non vocata,nec presente,nec per contumaciam absente teneat, & an valeret pronuntiatio parte sic absente? Aliqui dicunt quòd sic.argument.eorum quæ notat Innoc.& Ber.de procurator.c.audita.ad quod ff.de arbitr. diem proferre.in princip.sed econtrà credo.& dictum Innoc.procedit quando pars altera aliàs in causa illa citata fuerat ad totam causam, & ibi vide per eum.

SVMMARIVM.

1 *Delatio appellationi facta per vnum ex pluribus delegatis cum remissione causæ ad sedem apostolicam,an deuoluat causam ad curiam?*

DECISIO IX.

1 VTrùm † si à grauamine fuit appellatum [a] à
2 tribus iudicibus delegatis in causa per sedem apostolicam,& vnus eorum defert appellationi,& remittit causam ad sedem apostolicam, ac terminum præfigat ad prosequendum appellationẽ:alii verò non vel nihil respondeant,causa censeatur deuoluta ad curiã, & ibi debeat terminari? Videtur quòd non,quasi sit standum maiori parti.ff.de re iudic.duo ex tribus.ff.de arbit. sicuti.& quod notatur per Innocen.de procura. in nostra. In oppositum videtur propter reuerentiam sedis apostolicæ.argumen. de appellati. si duobus.& vt maius trahat ad se minus.ad hoc quod not.per glo & Archidiac.de iure patrona. c.1.in fin.libr.6.& per glos.de concessi.præbend. si capitulo.

si capitulo.in fi.de præben.si à sede.& vide quod notat Ioannes Andr.in ca.cum appellationibus. in nouel.in glo.dubitatur.

ADDITIO.

a *Appellatum. Adde suprà eodem, nume. 20.in antiquis.*

EPITOME.

Iudex Appellationis in causis criminalibus non potest cognoscere de causa criminali ciuiliter intentata etiam ad pœnam applicandam fisco.

SVMMARIVM.

1 *Iudex appellationis in causis criminalibus non potest cognoscere de sententia lata continente pœnam pecuniariam loco corporalis immutatam, licèt actũ fuerit criminaliter.*

DECIS. X.

1 AN † iudex appellationis deputatus super causis criminalibus possit cognoscere de appellatione interposita à sententia lata in causa criminali in qua agebatur ciuiliter ad pœnam pecuniariam fisco applicandam, & non ad pœnam corporalem? Tenuerunt omnes quòd non: quia tunc non censetur causa criminalis: sed potiùs ciuilis, & quia terminus analogus si per se sumatur, pro summario significato, &c.& ideò intelligatur propriè de causis criminalibus vbi agitur criminaliter non ciuiliter.de simonia. capitu.per tuas.sic etiam in simili lex dicit quòd in causis criminalibus non potest interuenire procurator.ff.de publi.iudi.l.pen.§.ad crimen. & tamé si ageretur ciuiliter bene posset.extra.de procura.capit.tuæ.pro hac parte facit ff.de iudic.solent.§.latrunculator.nec obst.l.ex eo.C.de agentibus in rebus, quia ibi erat iudex in criminibus, vt ibi nota. per Doctores. Sed quid si agatur criminaliter, sed sententia lata est ciuilis: putà quia iudex ex causa commutauit corporalem in pecuniariam? Adhuc dicunt quidam potiùs inspici genus sententiæ quæ est ciuilis, & ad finem ciuilem, quàm genus illati criminis.argumét.l.quod statum.ff.de pœni. vt sic talis iudex nequeat cognoscere.

SVMMARIA.

1 *Auditor articuli grauaminis pronuntians bene appellatum: non potest sine noua commissione procedere in negotio principali.*

2 *Iudex cui tantùm causa appellationis à grauamine fuit commissa, an si pronuntiauerit malè processum & bene appellatum possit sine noua cõmissione procedere in negotio principali?*

3 *Iudex appellationis vbi extitit appellatum ab admissione articulorum aduersarij reiectione appellãtis, si pronunciet bene appellatum & malè processum in ea parte qua admisit articulos, an tacitè videatur sententiam in alia parte confirmasse?*

DECISIO XI.

1 a APpellatum † [a] est ab vno auditore qui admisit articulos partis aduersæ, & quia cum instãtia requisitus noluit admittere articulos appellantis, quos tamen aliàs expressè non repulit, & articulus solùm appellationis committitur, & non negotium principale alteri auditori: quia secundus auditor pronuntiauit malè processum, & bene appellatum & hoc facto incõtinenti admisit articulos appellantis ad probandum in curia & extra. quos primus adhuc auditor noluerat admittere. Quæritur nunquid illa admissio sit nulla? Videtur quòd sic, quia secundũ stylum palatii auditor cui cõmittitur articulus grauaminis sine expressa commissione, non potest procedere in negotio principali etiam si pronũtiauerit malè processum & bene appellatũ. modo postquam ipse pronuntiauit super articulo grauaminis scilicèt, fuisse malè processum & bene appellatũ, in hoc quod admisit articulos processit in negotio principali, quòd non potuit. & quidam tenebant ita, & credo quòd bene sup-
2 posito stylo palatii: quia fortè † in viam iuris posset & sine noua commissione procedere in negotio principali, ex quo pronuntiauit malè processum & bene appellatum per ea quæ no.per Inn. in c.vt debitus. Sed illam opinionem licèt procederet in iudicibus delegatis: præsertim impetratis ad partes, curia non seruat in auditoribus in curia vbi est præsens Papa. & potest commissio de facili impetrari super negotio principali. Quidam tamen tenebant contrà quòd imò etiã supposito stylo poterit admittere articulos appellantis, quia illa admissio est directè de articulo appellationis sibi commissæ, quia cùm sit appellatũ à grauamine non admisso, & articulus grauaminis admittitur, sicque per suam sententiam debeat reuocare grauamen illatum, ad cuius reuocationem debeat remediare appellatio & commissio super ea facta, non aliter potest dici reuocari grauamen nisi articulos admittat, ex quo iustè à non admissione fuerat appellatum, & iniustè admissio fuerat retardata. Item limitatis terminis ponatur quod appellatum est ab auditore:
3 quia † repulit articulos appellantis, & quia admisit articulos partis aduersę, & auditor cui causa appellationis huiusmodi committitur pronũtiat solùm in ea parte qua pars admisit articulos partis appellantis malè processum & bene appellatum: in ea verò parte qua repulit articulos appellantis nihil pronuntiauit imò tacuit. Quæritur nũquid tacitè in illa parte videatur primi au-
b ditoris sententiam confirmasse,[b] ex quo in alia parte eam confirmauit. Quidam volebãt dicere quòd sic, quia qui de vno dicit, &c.vel qui de vno negat, &c.credo tamé contrariũ per l.quæsitum.§.fin.de procura.& per no.per Inno.de re iud.cùm inter.in fi.& per Cyn.C.si aduersus rem iudi.l.1.in princ.& secunda quæst.

ADDITIONES.

a *Appellatum. Adde Franc.in c.vt debitus. de app. col.20.Fely.in c.causam quæ.de rescrip.*

Confirmasse

b Coofirmasse. Vide dec. ou. 22. suprà eo. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta alteri per Papã ad instãtiã Episcopi collitigantis, non reuocatur per viam attentati.*

DECISIO XII.

1 VTrùm † si inter appellatum impetrantem & episcopum contra eum opponentem vertente quęstione super titulo beneficij episcopus prætendēs beneficium vacare per nō promotionem appellati infrà tempus supplicet Papæ, vt tanquam sic vacans conferat non facta alia mentione de lite. talis collatio sit reuocanda tanquam attentata? & videtur quòd sic. quia facta est procurante & instante episcopo, qui erat pars in causa: & sic videtur quòd in præiodiciū tertij non habentis gratiam ex procuratiooe partis sit reuocanda argument. not. in ca. nō solùm. de appellationib. libr. 6. sed contra fuit determinatum.

DECISIO XIII.

Similis est decis. 31. eod. titul. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex deferens appellationi potest terminum ad prosequendum præfixum prorogare, vbi iudex processit ex officio suo.*

DECIS. XIIII.

1 VTrùm † iudex qoi appellationi detulit: & terminum præfixit ad prosequēdom postea ex interuallo forsitam circa fioē illius termini illū terminū prorogare? Videtur quod oon quia ex quo semel functus est officio suo. & præsertim si partis appellatæ interest terminum oon protogari. Tamen fuit tetminatum contrà quòd imò. veruntamen casus in quo proponebatur quæstio erat talis, vbi non erat pars appellata: quia iudex processit ax officio suo.

SVMMARIVM.

1 *Appellans licèt coram iudice à quo petat recipi testes affuturos aut valetudinarios, nō videtur propterea renuntiare appellationi.*

DECISIO XV.

1 VTrùm † postquàm iudex ordinarius detulit appellationi, si pars petat coram eo recipi testes affuturos vel valetudinarios ad probationem eorum quæ validant & approbant appellationem suam, videatur renuntiare appellationi? Fuit dictum quòd nō: & quòd iudex possit eos recipere propter periculum. allegabatur de appella. cùm teneamor. & quod notatur per glo. in cap. si à iudice. de appellat. lib. vj. & quod notatur per Innocen io c. pastoralis. de offic. delegat. circa principium tertiæ columnæ. & præsertim si iudex non exaudiuit partem, nec voluit testes recipere non præiudicat parti quò ad renuntiationem. facit c. cùm venissent. de eo qui mittitur in possess. cum ibi notatis super verbo, coram eo.

SVMMARIVM.

1 *Delatio iudicis à quo cum præfixione termini deuoluit causam ad Romanam curiam.*

DECISIO XVI.

1 VTrùm † cùm appellatur ad Papam à diffinitiua, delatio iudicis cum termini præfixione faciat causam esse tractādam in curia, & partes teneantur mittere procuratorem ad causam tractandam. licèt Specula. variet in §. qualiter, versicu. porrò. de appell. tamen palatium seruat quod oon sufficeret mittere procuratorem ad impetrandum, & quod causa est in curia.

SVMMARIVM.

1 *Appellanti cui præfixus fuit terminus ad prosequēdum sufficit iter arripere vel in curia protestari, quòd infrà tempus comparuit, & quid de appellante in curia?*

DECISIO XVII.

1 NVnquid † autem infrà terminum præfixum per iudicem ad prosequēdum appellationem sufficiat appellanti protestari in curia quomodo comparuit infrà tempus, licèt Specul. videatur tenere quod sufficiat, & iter arripere infrà tempus in tit. de appel. §. 1 Cōmuoiter tamē videtur quòd imò debet iudicem impetrare, vel saltem diligentiam suam facere. argum. notatorum per Compost. de electio. statuimus. in fi. secundæ columnæ. Sed prima opinio videtur verior per id quod ibidem sequitur in princip. tertiæ columnæ, pro quo videtur textus de re iudi. cum causa, ibi cùm dicit, iter nō arripueras. Sed nunquid cùm causa in curia est tractanda sufficiat protestari io porta palatij vel coram auditore contradictarum? Tenuerunt quod nō: imò debet fieri in cancellaria, vbi dantur iudices qui dantur in curia. facit quod not. Io. Monach. in decre. cupientes. quod credo verum de appellationibus quæ in curia interpoountur: sed de his quæ veniunt extra curiam, quia tunc verisimiliter tales potuerunt ignorare stylum, posset tolerari dicta diligentia. 4

SVMMARIA.

1 *Appellatio ab interlocutoria cui iudex detulit, & causam remisit, deuoluit causam ad curiam, maximè consentiente appellato.*

2 *Appellati consensus operatur deuolutionem causæ ad curiam, licèt appellatio peccet in forma.*

3 *Appellatio ab interlocutoria sine scriptis in causa beneficiali interposita, deuoluit causam ad curiam, in odium appellantis, aliàs secus.*

4 *Iudex si procedat in causa nō datis apostolis vbi appellatio*

pellatio sine scriptis interposita fuit à grauamine, an teneat processus?

DECIS. XVIII.

1 A Graoamine † vel interlocutoria appellatũ
est viua voce non in scriptis: iudea tamen
appellationi detulit & remisit, & pars appellata
consansit & approbauit. Quæritur nunquid ta-
lis appellatio deunluat causam ad cusiam Ro-
manam? Dictum fuit quòd non in virture appel-
lationis, sed in virture remissionis, & eriam pro-
pter coosensum partis. bene facit ad hoc quod
dixi. in virture remissionis oon appellationia:
quod notat Archid. c. cum appellationibus fri-
uolis. super verbo, transfusa. ibi, hoc est ootatu
2 dignum. Sed † quid si iudea non detulit nec re-
misit, sed sola pars conseosit Dic idem propter
conseosum suum, quod verum si erat apellatum
ad papam cuius audiẽtiam per conseosum pos-
sunt liberè adire: secùs si metropolitanum vel
alium coius auditorium nõ possunt per cõsen-
sum adire. iuxta c. Romana. de foro competẽti.
3 libr. vj. Sed † quid si nec iudex detulit, nec pars
appellata approbauit, sed aliàs est caosa quæ de
natura sua per appellatinnem deuoluitor ad cu-
riam vt causa beneficialis, an talis appellatio si-
ne scriptis cùm non teoeat, deuoluat? Dic quòd
sic appellato prosequoente: qoia in præiudicium
appellaotis reputabitur legitima, nec ipse appel-
lans suam propriã appellationem poterit impu-
gnare. argumeo. notatorum per Cõpostel. in ca.
statuimus. in iij. colum in versi. si aurem solus ap
pellatus, aliàs si appellãs prosequitur nõ. de ap-
pellatio. c. cordi. circa fi. ibi, quòd sit appellator.
4 Sed † quid si tali appellationi sine scriptis inter-
positæ iudex à quo foit appellatum non datis
apostolis, ab eo petitis processit vlterius in cau-
sa, an valeat processus? Videtur quòd sic, ex quo
appellatio non tenuit, imò fuit ipso iure nulla: &
sic oon videntur dandi apostoli, oec talis appel-
latio videtur præstare impedimentum proces-
sui, ea quo de iure nõ sortitur effectum: vt io re-
gula iuris, nõ præstat impedimentum. Nec ob-
stant notata in c. vt super. cum ibi notatis per gl.
in fio. & Archid. quia ego iotelligo illam glosam
& ibi not. vbi appellatio non est ipso iure oulla:
quia non peccabat in forma: sed erat formalis,
aliàs tamen friuola peccans in materia propter
falsitatem vel ioiustitiam causæ: quia talis ap
pellatio cùm sit contra ius partis vel iudicis be-
ne tenet in se, & suspeodit iurisdictionem, do-
nec dentur apostoli secùs credeotem si esset ipso
iure nulla. & hoc videtur ibi innuere textus cir-
ca princip. cùm dicit: iuxta coostitutionis teno-
rem, etiam vbi loquitur de consti. eodẽ titu. cap.
cordi. vbi cùm textus iubet peti apostolos per
appellantem loquitur de appellante formaliter
& in scriptis, vel innuẽns quòd vbi appellasset
in scriptis: cùm appellatio esset nulla esset etiam
frustratorium petere apostolos cùm etiam dati
nullatenùs prodesseot appellanti. ergo &c. argu.
quia frustrà expectatur, quod expectatum non
prodesset aliquando. Ad præmissa beoe facit l. si
quis legatarij. in princip. ff. de falsis. & hoc etiam
posset idem dici de appellatione interposita à
prouisione voce viua quod non repellat ab ob-
iectibus, &c.

SVMMARIA.

1 *Appellationis interposita ad metropolitanũ si causa partibus præsentibus in curia committatur per appellatum tacito de metropolitano, commissio est surreptitia.*
2 *Præsentia partium an faciat causam esse in curia?*
3 *Roma communis patria est.*
4 *Appellans inuito appellato non potest procedere in negotio principali omisso articulo appellationis: cũ sua interest adire ad iudicem ad quem in euentum quo appellatio mala pronuntietur.*

DECISIO XIX.

1 A B † officiali
a Auenion. appellatum est à
grauamine ad archiepiscopum Arelana-
ten. solùm, & non ad Papam. aote autem qoàm
appellãs suam appellationem introduceret co-
ram eo appellatus causam appellationis & ne-
gotij principalis obtinuit committi in curia Ro-
mana cuidã auditori non facta mentione quòd
partes io curia essent præsentes: & cum reuera
partes essent in curia, fecit citari appellaotem
ad dicendum contra commissionem: & vult
quòd causa tractetur in curia etiam dimisso ap-
pellationis articulo, appellans verò excipit quòd
causa non debet esse in curia: quia non erat
appellatom à Papa, sed ad solùm metropolita-
2 num. nec † præsentia partium facit causam esse
in curia, ex qoo priùs coram ordinario pende-
bat. & quod si hoc fuisset expressum Papæ: sci-
licèt quod causa penderet coram ordinario: &
quod ad solum metropolitanum fuisset appella-
tum, causam in curia non commisisset. & pro
hac parte etiam quòd ista commissio esset sur-
reptitia, multi & maior pars fuerunt. Tamen
ego & quidam de dominis tenebamus cootrà.
& credo quòd meliùs. quia præseotia partium
semper facit causam esse in curia coram alio oõ
3 pendente. quia † Roma commuois patria est l.
Roma. ad muoicipa. hic coram causa non potest
dici pẽdere coram aliqoo ordinario saltẽ in præ-
iudicium appellantis: quia non coram primo
officiali à quo appellauit: quia appellando quã-
tum io se erat discesserat ab eo. & non potest
conqueri, si non redeat coram eo. ex quo ab eo
appellauerat, & ei renunciandum putauit. argu-
men. l. generaliter. §. j. C. de iureiuran. Nec etiam
pẽdebat coram secundo, scilicèt coram metro-
politano, ad quam appellauit: quia supponitur
quod nundum introduxerat coram eo. igitur ex
quo Papa præuenit & commisit ad instantiam
appellati caosam negotij principalis causa erat
in curia, ex qoo veritas subsistebat: scilicèt quod
partes in curia erant præsentes: & credo quòd
hoc supposito stylo palatij: quia fortè in viam
iuris posset & sine noua commissiooe procede-
re in negotio principali, ex quo fuit appellatum:
4 secùs autem crederetur, si † appellans retento
themata causam obtinuisset committi in curia
quia

quia tunc appellato declinante iurisdictionem, eius intereſt redire ad iudicem primum à quo ad quem redire debebat in euentum quo appellatio mala pronuntiaretur: & quo inuito non poteſt procedi in principali negotio appellationis omiſſo articulo:& cuius reſpectu cauſa poteſt dici pendere coram primo, vel ſaltem pendet ſub dubio, quia pendet ex euentu appellationis vt prædictum eſt, cuius quidem appellationis in curia Romana merita non poſſunt manere, ex quo ad Papam non extiterat appellatum, non poteſt dici quod cauſa debeat remanere in curia, propter præſentiam partium.

ADDITIO.

a *Ab officiali. Adde Fel in c. ſuper literis col. vij. ver. 6. regula de reſcript.*

SVMMARIVM.

1 *Appellanti ſufficit iter arripere infrà terminum datum ad proſequendum: ſecùs ſi aſſignatus fuit terminus etiam ad ſe præſentandum apoſtolico conſpectui.*

DECISIO XX.

1 SI † certus terminus præfigatur per iudicem extra curiam ad proſequendum appellationem, ſufficit appellanti infrà tempus iter arripere. vt notat Spec. titul. de appellationib. §. nunc breuiter. verſi. Item quid ſcilicèt pars. Et allegat de re iudica. cap. cùm cauſam. de election. ſi autem mus. Ratio, quia cũ terminus aſſignatur ad proſequendum duntaxat, ſufficit inchoare vel incipare vltima die: ſecùs ſi aſſignaretur terminus nedum ad proſequendum ſed etiam ad præſentandũ ſe apoſtolico conſpectui: tunc enim non ſufficit itineris arreptio niſi ſequatur talis præſentatio, ſi potuit habere præſentiam domini papæ: alioquin fiat proteſtatio in valuis palatij: vt eſt moris. Et quando debeat ſe præſentare apoſtolico conſpectui, vide Io. And. in ca. quamuis. ſuper verbo, ſedi apoſtolicæ, libr. vj. hæc procedunt quando appellatur, & terminus per hominem extra curiam ad proſequendam aſſignatur ſecùs ſi in curia: quia ibi requiritur maior diligẽtia in proſequendo, vt nedum vadat, vel iter arripiat verſus cancellariam: ſed etiam ad ipſum cancellarium vel eius locumtenentem accedat, ſi poterit: alioquin de hoc proteſtetur & præſentet commiſſionem ſignandam: & recipiat ſuper hoc publicum inſtrumentum, quæ ſi infrà præfixum terminum ſignata vel præſentata nõ fuerit ſibi non nocebit, quia quod per me nõ ſtat, &c. de eo qui mittitur in poſſeſſionem. ca. 2. de regul. iuris quod per me. libr. vj. pro prima concluſione facit optimè ca. meminimus. de appella. quod cap. allegat Archid. in ſimili materia de diligentia facienda. ne ſede vacant. cap. 1. ſuper verbo mora, libr. vj. quæ ſequuntur inuenies ſuprà eod. dec. 17.

SVMMARIA.

1 *Appellatio à ſubdelegato dato cum clauſul. donec ad ſe, &c. approbata ab appellato, & ab ipſo ſubdelegato deuoluit cauſam ad curiam.*

2 *Delegatus qui vices ſuas alicui ſubdelegauit cum clauſu. donec ad ſe duceret reuocandas, non poterit in cauſa procedere, vbi appellations interpoſita ab aliquo grauamine ſubdelegatus ſuus detuliſſet.*

3 *Appellandum eſt ad delegatum à ſub delegato ſuo, vbi ſubdelegatio cum clau. donec, &c. facta fuerit.*

4 *Metropolitanum omiſſo ſuffraganeo ordinario partes adire non poſſunt.*

5 *Appellatur ad Papam omiſſo medio.*

6 *Appellationem vbi ſemel appellatus approbauerit, non poterit illam amplius reprobare.*

DECISIO XXI.

1 AN ſubexecutore † vel ſubdelegato deputato per executorem vel iudicem delegatum à Papa cui commiſerat vices ſuas, donec ad ſe duceret reuocandas appellatum eſt ad Papam licèt friuolæ, & pars appellata approbauit appellationẽ ad finem deuoluendi cauſam ad Romanam curiam, ac terminum ad proſequendum præfixit: & etiam ipſe ſubexecutor vel ſubdelegatus à quo appellabatur detulit appellationib.
2 tandem † ad inſtantiam appellati ipſemet executor vel delegatus principalis ad ſe reuocans cauſam & vices vlterius proceſſit in cauſa forſitan vlteriores proceſſus vel aggrauationes procesſum faciendo, vel in cauſa procedendo. Quæritur an talis proceſſus valeat? Et videtur quòd ſic, quia ſubdelegatus ſuus deferẽdo appellationi ſaltem friuolæ, & pars appellata eam approbando non potuerunt ab eo ignorante vel inuito abdicare vel auferre iuriſdictionem, nec cauſam ad curiam deuoluere, quia quod noſtrum eſt, &c. vt in reg. iu. Conſtat autem quod iuriſdictio adhuc eſt ſua propter clauſulam, donec ad ſe, &c. appoſitã in ſubdelegatione: vt in c. ſi delegatus. § 1. de offi. deleg lib. vj. & propter hoc ad eum fuit appellandum non ad Papam: vt eod. titu. § ſi. iuncto extrà eo. tit. ſuper quæſtionum.
3 §. porrò. igitur &c. Et † ad banc partem quidam ex præmiſſis tenere nitebantur: tamen contrà credo, & maior pars etiam credebat quòd unò per approbationem partis & delationem ſubdelegati abdicaretur iuriſdictio à delegante & tota transfunderetur ad Papam, quia ſubdelegatus detulit antequam delegatus reuocaſſet ad ſe vices. ergo quicquid fecit valuit, ex quo omnimoda iuriſdictio erat penes eum, donec &c. Itẽ quia partes de conſenſu ſuo & inuito delegato poterant adire curiam Romanam. & ibi litigare cum ſit communis patria. l. Roma. ad municipa.
4 licèt † enim omiſſo ſuffraganeo ordinario partes non poſſunt adire metropolitanum, nec coram eo voluntariè litigare cum nec eius iuriſdictionem poſſent prorogare: vt capit. Romana. de foro comp lib. 6. tamen Papam adire poſſunt etiam inuito quocunque ordinario vel inferiore Papæ, & pro tanto ab ordinario appellari poteſt ad Papam omiſſo medio: vt cap. dilecti filij

5 prior.de app.Nec† ob.quod appellatio fuit fri-
uola.quia licèt virtute appellatiõis causa nõ de-
uoluatur: tamen virtute delationis & remissio-
nis bene deuoluitur.ar.no.per Archid.in c cum
appellationibus friuolis.de ap.libr.vj. & præser-
tim propter consensum partis appellatæ.argu c.
cordi.eo.tit.Nec obstat etiã quod dicitur quod
ad delegatum fuit appellandum, & sic videtur
appellatio fuisse nulla,quę fuit interposita ad Pa
pam.quia imò tenuit.iuxta ea quæ notãtur per
Archi.in d.c.si delegatus in fi.& per Inno. in ca.
cùm Bertoldus.de re iudi.in gl.ordi.Et licèt par-
te appellata excipiente & petente eam esse aliàs
remittendam ad delegatum:vt dicto loco habe-
6 tur:tamen † in nostra quæstione non potest re-
probare appellationem semel probatam. argu l.
Pomponius.ff.de nego gest.ad hoc C.de pact si
quis in conscribẽdo.Nec obstat l.si conuenerit.
ff de iurisdictio omn.iudic.quia ibi consenserat
in eum qui aliàs non habebat iurisdictionem in
eum & ideò re integra potest discedere.hic verò
in Papam qui aliàs habet in eũ sicut & in omnes
iurisdictionem igitur &c sic concordat glo. ibi,
illam,cum d.l.si quis in conscribendo.Et ità non
obstat.

SVMMARIA.

1 *Iudex à quo licèt requisitus si nullos dedit apostolos, an possit sine noua commissione in causa sibi remissa per iudicem ad quem qui pronuntiauit pro appellato, procedere?*

2 *Sententia super desertione appellationis, dicitur interlocutoria: & ideò appellans docto de diligentia poterit reponi.*

DECISIO XXII.

1 A Grauamine† appellatur ab aliquo Audi-
tore,& petuntur apostoli: ipse nullos a-
postolos dat, licèt debitè requisitus, appellans
prosequitur appellationem, & finaliter succũ-
bit: quia auditur alius impetratus super articu-
lo grauaminis pronuntiat bene processum, per
primum Auditorem, & malè appellatum ab eo,
& causam sibi remittit. quæritur vtrùm primus
possit in causa procedere sine noua commis-
sione? Quidam dicebant quòd nõ,quia ex quo
nũ dederat apostolos,tota iurisdictio ab eo erat
ipso iure reuocata,intãtum quod processus to-
tus quem post appellationem & ante inhibitio-
nem faceret,esset nullus:vt cap.vt super. & c. ab
eo.§. illud.de appel.libr. vj.& in clemen. quam-
uis.§ fin. eo.tit. Alij verò dicebant contrarium,
videlicèt quod non respondendo appellationi,
vel non dando apostolos non plus abdicatur ab
eo iurisdictio quàm si expressè detulisset: quia
non plus potest tacitum quàm expressum.Con-
stat autem quòd si expressè appellationi detulis-
set:& ea posteà pronũtiata mala vel friuola,cau-
sam sibi remitteret ipse virtute primæ commis-
sionis posset cognoscere:vt notatur in c. cum ap
pellationibus friuolis.ergo & nunc.Nec obstant
iura in contrariũ allegata:quia bene fateor quod
interim donec sit cognitum de appellatione &
causa sit remissa bene est aduocata seu potiùs
suspensa eius iurisdictio:sed posteà si est pronũ-
tiata mala eam resumit,nec iura allegata dicunt
2 contrarium, &c. Si Auditor† pronuntiat super
desertione appellationis tantùm: si appelletur
& iterum doceatur de diligentia appellantis.po
test reponere.nam quò ad hoc censetur interlo
cutoria, & remansit iudex reuera quam potest
semper reuocare.de appel.cum cessante, &c. si à
iudice.lib.vj.

SVMMARIA.

1 *Appellans viua voce non faciens diligentiam infrà terminum præfixum non admittitur ad prosequendam secundam appellationem posteà in scriptis infrà idem decendium interpositam.*

2 *Stipulatio bis super eodẽ concepta, licèt non obliget promissorem amplius quàm semel. attamen si prima, pacto vel præscriptione sit sublata: agi poterit ex secunda.*

3 *Appellatio est quadam species defensionis.*

4 *Defensionibus pluribus quilibet vti potest.*

5 *Iudex deferendo appellationi dicitur penitùs functus esse officio suo.*

6 *Iudex potest secundæ appellationi interposita infrà decendium respondere, ac apostolos dare: licèt primæ appellationi detulerit.*

7 *Appellans renuntiãdo appellationi, tacitè videtur approbare grauamen à quo appellauerat.*

8 *Appellans à die latæ sententiæ cui iudex præfixit terminum ad dandum apostolos ad tertiam diem, an elapso dicto triduo aliter nõ petitis apostolis possit appellare?*

9 *Appellans si in termino ad recipiendũ apostolos assignato non comparuit, censetur sententiam approbasse.*

DECIS. XXIII.

1 A Ppellatum est à diffinitiua [a] viua voce &
2 illico iudex à quo detulit appellationi: &
præfixit appellanti terminum decem dierum ad
prosequendam appellationem.tãdem idem qui
priùs appellauerat viua voce infrà decendium
iterum appellauit ab eadem sentẽtia in scriptis,
& petiit apostolos:iudex autem secundæ appel-
lationi non respondit nec apostolos dedit: vel si
dedit,non tamen terminum præfixit ad prose-
quendam appellationem,appellans iste nõ fuit
prosecutus appellationẽ infrà decem dies prius
ad prosequendum appellationem primam sibi
præfixos: nec diligentiam fecit,vult tamen pro-
sequi secundam appellationem quam infrà de-
decendium interposuit in scriptis, quæritur an
possit? Mihi & quibusdam aliis videbatur quod
sic.quia infrà decendium pluries potuit appel-
lare:& vnaquæque appellatio tenuit. iuxta no-
tata per Innoc.de appel.dilecto.in fin.Et ideò li-
cèt prima sit deserta per non prosecutionem in-
frà tempus præfixum.secunda tamen nõ, cui nõ
fuit præfixum tempus ad prosequendũ, pro hoc
optimè facit. ff.de verb.obligat.qui bis. cum ibi
2 notatis.vbi† bis idem stipulando licèt promissor
in effectu amplius quàm semel nõ teneatur quia
semel

semel promissum soluẽdo liberatur, ex vtraque
tamen oritur obligatio. & potest esse effectus si
forsan prima stipulatio sit sublata præscriptione
vel pacto, agi poterit ex secunda: vt ibi notatur.
igitur & hic idem dicam vt vtraque appellatio
teneat. altera tamen præscriptione sublata vel
desertione possit altera remanere, licèt per viam
prosecutionis non possint in effectu nisi ex alte-
ra consequi reuocationem sententiæ, quæ appel-
3 latio sublata remanet. Item appellatio † est quæ-
4 dam species defensionis: & † quilibet pluribus
defensionibus vti potest. Quidã verò & maior
pars tenebat cõtra. Primò: quia iudex nõ debuit
arctari per multiplicationem mearum appella-
tionum ad mihi pluries respondendum. sed hoc
ideò non obstat. quia licèt à respondendo excu-
saretur iudex, si secundæ appellationi noluit re-
spondere: non tamen propter hoc mea secunda
appellatio redditur inutilis. Item etiam alia ra-
5 tione: quia † ex quo primæ appellationi detulit
a functus fuit iudex penitùs officio suo & in to-
tum desiit esse iudex. iuxtà capitul. cum appella-
tionibus friuolis. Et sic etiam si vellet secundæ
appellationi respõdere, nõ posset præfigere ter-
minum appellanti, nec vlterius dare apostolos,
ex quo semel detulit & dedit apostolos deferen-
do: & sic posset appellare eludere primam præ-
fixionem termini factam per iudicẽ quando re-
spondebat primæ appellationi quæ erat talis &
sicut vt supponitur interposita. quod videtur in-
conueniens. sed salua eorum gratia dico quòd
6 istud non est verum: imò credo quòd † iudex se-
cundæ appellationi possit respondere, & super
ea dare apostolos reuerentiales: & præfigere ter
minum eidem ad prosequẽdum, licèt esset fun-
ctus officio suo quò ad cognitionem causæ vlte-
riorem: sed non tamen quo ad respondendũ &
terminum præfigendum, sicut patet: quia etiam
per sententiam diffinitiuam iudex functus est of-
ficio suo: & tamẽ nihilominùs posteà potest præ-
figere terminum. vt capit. cùm sit Romana. imò
etiam sicut detulit primæ appellationi potuit
præfigere terminum nõ obstante quòd deferen-
do causam remiserit: sic etiam & secundæ: quia
hæc potestas præfigendi terminum potiùs sibi
conseruatur à iure ad restringendum & refrenã
dum malitias & dilationes appellantium. Item
etiam hoc dicebant per notata per Innocent. in
capitul. solicitudinem. in fin. de appellatio. vbi
7 † renunciando quis appellationi etiam tacitè: pu
tà eam deferendo videtur approbare grauamen
à quo appellauerat: nec potest vlterius appella-
re. Sed illud non obstat, quia illud verum quan-
do renuntiat appellationi vnicæ quam solùm
interposuerat: tunc enim licèt renuntiet primæ
appellationi tacitè eam deferendo: non ob hoc
renuntiat secundæ quæ sola sufficiebat sibi con-
tra grauamen: nec tunc videtur renunciãdo pri-
mæ approbare grauamẽ: quia poterat in vim se-
cundæ & de illa confidere, ex quo illa sola suffi-
ciebat. Item etiam ad hoc allegatur decisio vni-
us quæstionis motæ vt dicebatur per dominum
Ioannem Calde. circa capitu. quamuis de appel-
8 latio. in clementi. de † appellante die latæ sentẽn-
tiæ cui iudex præfixit terminum ad dandũ apo-
stolos ad tertiam diem proximè sequẽtem, quo
non veniente nec petente apostolos illa die pre-
fixa, an posteà à sententia infra decendium adhuc
existens posset appellare? Tenent quòd nõ. quia
9 † non petendo apostolos in termino assignato
videtur renuntiasse appellationi: vt dict. capitu.
quamuis. §. 1. & sic approbasse sententiam & sic
sententia transit in rem iudicatam. Sed dato
quòd hoc verum sit, solue vt suprà proximè sol-
ui ad notata per Innocentium, in capitul. solici-
tudinem. fortior ratio est. quia non prosequen-
do in primo termino assignato in prima appel-
latione cadit à causa huiusmodi appellans: vt in
capitulo, cùm sit. & sic quæsitum est eo ipso ius
appellato quod per secundam appellationem
non poterit auferri ab eo. vt in capitul. ab eo. de
electionibro sexto.

Additio.

a *A diffinitiua. Adde Felyn. in capitul. personas. col. 1. ver. amplia etiam. de appel.*

De Clericis non residentibus.

SVMMARIA.

1 *Canonicus regularis commorans cum aliquo cardinali an possit petere grossos fructus de consuetudine vel statuto ecclesiæ debitos cuilibet canonico etiam in monasterio non residenti?*

2 *Canonicus regularis habens beneficium cum administratione, dicitur habere proprium.*

DECISIO I.

1 VTRVM † si canonicus regularis ha
bens locum canonicalem, & etiam
beneficium cũ administratione cõ-
moretur cum cardinali in curia Ro-
mana, possit petere virtute priuilegiorũ domi-
norum cardinaliũ grossos fructus qui vltra di-
stributiones quotidianas de cõsuetudine vel sta
tuto ecclesiæ dantur cuilibet canonico, licèt nõ
resideat in monasterio? Quidam tenebãt quod
2 sic. quia † administrationem habet cui potest ac-
quirere illos fructus, & cuius respectu potest ha-
bere proprium. & quia priuilegium aliàs eius
respectu nihil operaretur quod habet, quod be
neficiati possunt fructus præbendarum vel be-
neficiorũ suorũ in absentia percipere. Alij autẽ
dicebant contra. quia regulares non propriè ha-
bere possunt præbẽdas nec portiones distinctas.
arg. notatorum per Innoc. de præb. dilectus. cir-
ca fi. & extrà de voto. c. fi. in prin. Et quia priui-
legium in regularibus sic duplicem specialita-
tem operaretur: scilicèt de residendo cum car-
dinali, & de fructibus in absentia percipiẽdis: &
hoc esset absurdum. argu. l. 1. C. de profes. & non
obstat quod potest habere proprium. quia verò
est ratione administrationis, & inquantum eam
habet, nõ inquantum canonicus monasterij ta-

les petit fructus: licèt primam partẽ maior pars tenuerit attenta consuetudine ecclesiæ quæ habebat distinctionem præbendarum seu portionum grossorum fructuum quas vel quos etiam percipere solebant in absentia.

SVMMARIVM.

1 *Dispensationis tempus facta per Episcopum ad septennium causa study habenti parœcialem, an cõputetur in tempore prorogate prius per Papam de non promouendo.*

DECISIO II.

1 PApa † contulit ecclesiam parœcialem habenti solùm xx. annos, & secum dispensauit super ætate, & quod non teneretur promoueri donec esset xxv. annorum. tandem factus maior postquam attigit vigesimum quintum annum, & sic incepit metam ad suscipiendum ordines sacros, obtinuit dispensationem causa studij ab episcopo suo ad septennium iuxta capitul. cum ex eo quæritur an in illo septennio computetur tempus præcedẽs vigesimumquintum annum? Videtur quod non. quia illud tempus computatur à tempore dispensationis factæ per ordinarium, nõ à tempore sibi commissi regiminis ecclesiæ. iuxta not. in d. cap. cùm ex eo, super verbo, septennium, &c.

De præbendis,

SVMMARIA.

1 *Reseruatio non expirat per commendam factam per Papam.*
2 *Commenda non dat ius.*
3 *Commendatarius non facit fructus suos, nec est prælatus in beneficio sed simplex procurator habẽs causam legitimæ administrationis, & habet ius temporale.*
4 *Reseruatio an expiret per commendam factam ad incertum tempus.*
5 *Beneficium commendatum non censetur vacare.*
6 *Reseruationes sunt odiosæ & restringibiles.*

DECISIO I.

1 VTRVM † per commendam a factã
a per Papam de beneficio reseruato
expiret reseruatio sicut per prouisionem? & videtur quod nõ: quia † cõ-
2 menda non dat ius in beneficio: nec † commen-
3 datarius facit fructus suos: nec est prælatus in
beneficio, sed simplex procurator habẽs causam
legitimam administrationis: nec habet ius perpetuum, sed tẽporale. pro & contra faciunt quæ
no. in c. nemo. cùm ibi nota. de elect. lib. 6. & hęc
pars obtinuit de cõsilio maioris partis. Sed quid
4 † si commẽda fiat ad incertum tempus: putà donec assecutus fuerit possessionẽ episcopatus: cui
de ipso fiebat prouisio. videtur quod per talem
commendã expiret reseruatio, quasi videatur
dispositio perpetua propter dubiũ euentũ conditionis quæ potest non existere, igitur, &c. arg.
5 l. sufficit. ff. de condi. indebit. Item † postquam est
commenda non censetur vacare beneficium: vt
no. in d. c. nemo. & quia cõmẽdare est vnus modus disponendi de beneficio. ergo ex quo Papę
placuit per istũ modum disponere videatur alio
6 modo disponẽdi renũtiasse: præsertim, quia † reseruationes sunt odiosæ & restringendæ: & vt
fiat reductio ad ius ordinarium & commune.

ADDITIO.

a *Per commendam. Adde Cessa. dec. 5. pag. 4. versicu. sed contra decs. de prius. peru. in c. neme deinceps. col. 2. circa fin. de electio. libr. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Impetranti sufficit exprimere præbendam tantùm, secus si canonicatum solùm expresserit.*

DECISIO II.

1 VTrùm † si canonicus a præbendatus impe-
a trans gratiã de aliquo beneficio facta mẽ-
tione de præbenda quam obtineat, non tamen facta mentione de canonicatu censeatur surreptitia gratia? Tenuerũt quòd nõ. sed quòd ecõtra, si fecit mentionem de canonicatu sed non de præbenda.

ADDITIO.

a *Si canonicus. Adde Æne. de Falco. in tractat. resier an 4. q. 1. in 26. effectu.*

DECIS. III.

Vide similem eod. tit. decis. 9. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Collatio facta per intrusum in dignitate reseruata an teneat.*

DECISIO IIII.

1 VTrùm † intrusus in decanatu reseruato: si confert beneficia pertinentia ad collationem decani qui est ibi pro tempore, valeat collatio quandiu est in possessione, & est habitus & reputatus pro decano: cum forsitan ibi reseruatio decanatus esset ignota? Videtur quòd sic. per notata per Inno. in capit. nihil. de electio. sed etiam ibi facit contra in fine primæ colum. Tamẽ domini tenent cõtra, propter reseruationẽ quæ afficit omnia & ligat ignorantes propter decretum. & quia talis intrusus non habet possessionem decanatus reseruati saltem talem quæ habeat iuris adminicula: & sic per consequens non debet facere aliquos fructus suos etiam ratione possessionis suæ. argumen. not. in capitul. vt nostrum. de appellat. credo contrarium si erat bonæ fidei detentor.

DECISIO V.

Similis est dec. 49. suprà de rescript. in antiq.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Gratia quamuis reperiatur fructum excedere quãtitatem in ea expressam per verbum vt asseritur, non censetur surreptitia.*
2 *Verba, vt asseritur sunt impersonalia.*
3 *Gratia ita redditur surreptitia per surreptionem alterius in tacendo veritatem: sicut si ipse idem pro quo beneficium impetratur veritatem taceret.*
4 *Impetrans an teneatur probare quòd beneficium sit infra summam, vel saltem probare assertionem cõmunem.*
5 *Beneficium an præsumatur esse infrà summam expressam?*
6 *Summa expressa dicitur esse pars gratia.*
7 *Soluendo aliquem non esse asserenti incumbit probatio.*
8 *Maiorem vel minorem, vel etiam non idoneum aliquem asserenti incumbit onus probandi.*
9 *Gratia in forma pauperũ dicitur generalis de omni beneficio competenti: & ideo summa in ea expressa non dicitur pars ipsius.*
10 *Impetrans omne beneficium quod acceptat, reputatur competens: & ideò asserenti contra reum incumbit onus probandi.*

DECISIO VI.

1 PApa† confert Titio ecclesiam vel beneficiũ:
cuius fructus, reditus & prouentus summã.
viginti marcarum, vt asseritur, non excedunt:
quæritur nunquid si excedunt debeatur impetranti: vel an sit gratia surreptitia? Quidam dicunt quod sibi debeatur, ex quo constat de corpore ecclesiæ: nec est gratia surreptitia. quia illa
2 verba, † vt asseritur. cùm sint impersonalia, non
debent intelligi de impetrante quod ipse asseruit. argum. C. de constitu. pecun. l. si quando.
nam tunc debuisset dici, vt asseris: & ideò cùm
non appareat fuisse assertum per eum neq; suggestum illud falsum, talis falsa demonstratio nõ
vitiabit gratiam: nec habebit necessè impetrans probare beneficium esse infrà illam summam. Alij verò dicunt contrà, quòd imò si excedat, sibi non debeatur, & gratia debeat surreptitia reputari. Nam verisimile est quòd ipse hoc
Papæ asseruerit. Non est enim verisimile Papam
hoc potuisse in gratia seu literis, nisi impetrans
in supplicatione hoc posuisset. Item surreptio
3 alterius in tacendo veritatem: ita reddit gratiam
surreptitiam: sicut si ipse idem pro quo beneficium impetratur veritatem taceret: vt probatur in cap. si motu proprio. in versicul. secùs. &
in cap. seq. §. i. de præb. libr. vj. quantò magis debet nocere factum alterius exprimendo falsitatem. Dicunt etiam † quod impetrans teneatur
4 ꝓbare quod sit infrà summã: cùm hæc quantitas sit pars gratiæ suæ. crederẽ tamẽ ꝙ hoc casu
sufficeret probare assertionem communem.
5 Sed† nunquid præsumetur [a] esse infrà illã summam nisi probetur excessus? videtur quod sic.
a arg. ff. de proba. l. cũ de lege Falcidia, cũ ibi notatis. dicunt hoc casu contrà: quia ex quo ipse
6 asseruit esse infrà summam: & † hoc est pars gratiæ suæ: ideò suã assertionẽ debet probare. arg.
ff. de proba. l. ei qui dicit. cum ibi notatis. Et vide
pro hoc quod not. Io. And. in c. exceptionem. de
7 litis contesta. libr. vj. in nouel. Sic † in simili incumbit probatio asserenti aliquem esse vel non
esse soluendo iuxta notata. ff. qui satisda. cog. l. si
8 verò. §. qui pro rei qualitate. & † etiam asserenti
quem esse vel non esse maiorem vel non idoneum. arg. notatorum. ff. de minorib. l. de ætate. &
notatur. C. de in integr. restitu. l. si minorum. &
per Archid. de rescript. si eo tempore. super verbo, non idoneus. Et facit quod notat Ioan. And.
in q. super regula, infamibus. de regu. iur. libr. vj.
& hoc credo verum in terminis prædictis, & in
gratiis factis sub ista forma speciali: quia tũc summa est pars gratiæ. ergo. &c. arg. ff. de eden. l. i. §.
æditione, secus fortè in forma pauperũ: quia ibi
9 summa non est propriè pars gratiæ: cùm † ibi
b gratia sit generalis [b] de omni beneficio competenti, sed posteà ponitur in fine gratiæ exceptio
ibi cùm dicitur. Nostræ autem intentionis existit, quod sibi prouideatur de beneficio, cuius
fructus &c. talem summam non excedunt, &
Ideò cùm omne beneficium cõtineatur sub re-
10 gula: debet † qualecunque beneficium quod impetrans acceptat reputari competens & præsumi, nisi aduersarius qui se prouisioni eiusdem
pauperis opponit, probet illud non cadere sub
expectatione, & excedere summam. & sic ei incumbit probatio non pauperi qui habet regulam pro se. arg. ad hoc. ff. de proba. ab ea parte.

ADDITIONES.

a *Præsumetur. Adde Felyn. in c. ad aures. col. 3. vers. ty. q. de rescript.*
b *Generalis. Adde Staph. in tracta. de li. gr. & iust. fol. 3. versi. eodem modo.*

EPITOME.

Clem. cum ei quem. in fin. an habeat locum in patrono vel ordinario collatore

SVMMARIA.

1 *Patrono ad præsentandum quando incipiat currere tempus.*
2 *Collatio ad conferendum quando incipiat currere tempus?*
3 *Impetranti currit tempus ad acceptandum à die notæ vacationis.*
4 *Episcopo qui habet suam diœcesim visitare currit tempus à die quo scire potuit vel debuit.*
5 *Patrono vel collatori vbi quis renuntiauit beneficio in manibus non habentis potestatem, quando incipiat currere tempus præsentandi vel conferendi respectiuè.*

DECISIO VII.

1 VTrùm † vacante beneficio [a] incipiat curre-
a re tempus patrono ad præsentandum. vel
2 † collatori ad conferendum à tempore notæ
3 vacationis in ecclesia sicut † impetranti currit
ad acceptandum: vt in clementi. cum ei quem.
in fin. de conceß. præb. vel à tẽpore scientiæ patroni vel collatoris. ꝙ videtur per c. quia diuer-

 sitatem

firatem in fi.de conceſ.præ & no.in c. 2.de præ-
ben.& in c licèt.de ſuppl.negli præla. vel à tem-
pore qoo ſcire potoit.quòd videtur per l. ſi cir-
ca princip.ff.quis otdo in bono. poſſe. ſerue. &
no.in dict.c.licèt.Domini tenent quòd à tempo-
re quo ſcire potuit & debuit. propter verbom,
4 neglexeront poſitum in dict.c.licèt.& †ideò epi
ſcopus qui ſcire debet eum habeat ſuam diœce-
ſim viſitare vel Archiepiſcopus ſuam prouinciã
habet etiam viſitare à tempore quo ſcire potue-
runt & debuerunt ignorauerunt ab illo tempo-
re incipat eis tempos currere,vt no Inn. in c. ex
parte Ailen.de conceſ præb ſecùs in tali ad quẽ
noo pertineret viſitare: qui aliàs non tenebatur
de vacatiooa inquirere.& clem.ponit caſum ſpe
cialẽ de impetrantibus:vt ibi n. Sed pone qui-
dam tenuntiaoit beneficio in manibos non ha-
5 bentis poteſtatem.quæritur† an incipiat ſtatim
currere tempus patrono vel collatori.ſi hoc ſci-
oerit,vel ſcire potuerit ſeu debuerit etiam ante-
quàm illa renunciatio per illom ad quem perti-
net fuerit admiſſa vel ratificata:vel tunc demùm
cùm is ad quem pertinet,eam admiſerit vel ratã
habuerit.Poteſt dici quòd ſi ad collatorem vel
patronom admiſſio vel ratificatio renuotiatio-
nis noo pertinet:tamen poteſt inſtare ad ſupe-
riorem ad quẽ pertinet,vt vel eã admittat vel ra-
tificet,vel renunciantem red re faciat: & ideò ſi
hoc nõ faciat.ſit in culpa:& ſic ſi à tempore quo
renuntiat ſciuit:ſibi currat tempus. argum. no-
ta per Inno.in c.admonet.de renun. & de con-
ceſ præb.quia.

ADDITIO.

a *Vacante beneficio.Vide dec.13.ſuprà de iure patro. in antiquis.*

SVMMARIA.

1 *Canonicatuum & prabendarum collatio in eccleſia collegiata de iure communi an ad prapoſitũ vel decanum & capitulum vel potiùs ad epiſcopum pertineat.*
2 *Collatio canonicatuum pertinet ad prelatum eccleſia de conſilio ſui capituli.*
3 *Epiſcopus non eſt prelatus.*
4 *Prelati electio in collegiatis eccleſiis pertinet ad collegium.*

DECISIO. VIII.

1 QVæritur† vtrùm ad præpoſitum, vel deca-
num & capitulum io eccleſia collegiata de
iure commuoi pertineat collatio canonicatuum
& præbendarum an ad epiſcopũ? Videtur quod
2 noo pertineat ad epiſcopum: ſed † ad prælatum
illius collegiatæ eccleſiæ de conſilio ſui capito-
3 li:quia ad prælatum pertioet collatio. ſed † epi-
ſcopus non eſt prælatos:igitur &c. vt in c. à col-
latione.cum not.per Archid.de appellatio. in vj.
per no.per Inooceo.de exceptio.venerabilis, in
fin.& ibi per Hoſtien.de iure patrona.poſtulaſti.
circa fin.primæ glo.ibi,fatemur,&c. à contrario
4 ſenſu.Pro hoc. quia † in collegiatis eccleſiis ele-
ctio prælati pertinet ad collegium: vt oor.io c.1.
de electio.ergo ſingulorum canonicorum ſeu
canonicatuum & præbendarum ad prælatum.
Probatur iſta conſequentia per ea quæ not.Ho-
ſtien.de electio.cùm eccleſia Vulterana. §. man-
dauimus.ſuper verbo,poſtulauit.ibi, ſi ooo ha-
bet patronũ,&c.credo quòd prælatus & cano-
nici inferioris eccleſiæ habeant eligere caooni-
cos.& conferre præbendas illius eccleſiæ, & nõ
epiſcopus argumen.ad hoc imò eſt tex. in ca. ex
inſinuatione.de ſymonia.

EPITOME.

Collatio facta ab ordinario de beneficio iam collato per Papam qui deceſſit, antequam eius collatio ſortita fuit effectum,an teneat etiam ſi D Papa ordinaſſet in euentum in quem dicta eius collatio ſortiretur effectum quod dictum beneficium ſicut erat anteà remaneret reſeruatum, que ordinatio à ſucceſſore non fuit rupta.

SVMMARIVM.

1 *Reſeruatio etiam perſonalis facit beneficium remanere in manibus Papa & ſucceſſorum,donec de illo diſpenatur.*

DECISIO IX.

SVppoſita quadam conſtitutione domini Cle 1
mentis ſexti quod ſi ipſe contuliſſet aliquod
beneficium reſeruatum:& collatio non ſortire-
tur effectum: vel ille cui contuliſſet, aotequam
eſſet poſſeſſionem pacificam aſſecotus morere-
tur:remaneret ſub prima reſeruatiooe:& ſuppo
ſito quòd dominus Inno.ſextus noluit vti in be-
neficiis collatis per eummet prædicta conſtito-
tione.Clementis.imò voluit quòd ſi ipſe Innoc.
conferret beoeficium reſeruatũ,dum tamẽ col-
latio aliàs teneret, conſommaretur reſeruatio,
etiam ſi is cui conferret,ante poſſeſſionem habi-
tam moreretur. Formatur talis quæſtio. Domi-
nus Clemens contulit cuidam Titio vnum be-
neficium à ſe perſonaliter reſeruatum: tandem
mortuus eſt ipſe dominus Clemens. poſt ipſum
Clementem moritur Titius ante tamen poſſeſ-
ſionem aſſecutam,dominus Inn.ſucceſſor ſuos
illud contulit cuidam alteri etiam ſi, eſſet reſer-
uatum,ſi noo foret alteri ius quæſitum. tamen
poſt mortem Clementis & ante collationẽ do-
mini Inno.ordinarius in partibus illud contulit
cuidam alteri.quæritur an valuerit collatio or-
dinarij vel domini Inoocentij? Videtur quòd nõ
valuerit collatio ordinarij quia illud beneficium
remanſiſſet ſub prima reſeruatione domini Cle
mentis propter præmiſſam ſuam conſtitutio-
nem. Nam ex quo ſemel habuit Papa illud be-
neficium in manibus ſuis, & fuit effectum per
1 reſeruationem, dato † etiam quod reſeruatio
fuerit perſooalis: ſemper remanet in manibus
Papæ & ſucceſſoris: donec de illo fuerit diſpo-
ſitum argum eorum quæ dixi iuxta not.per Ar-
chidia.in cap.ſi gratioſe.de reſ.ri. non cenſetur
autem diſpoſitum fuiſſe, ex quo diſpoſitio non
fuit ſortita effectum,arg.l.ſi pro parte.§.verſum.
ff.de in rem verſo.& c.ſi electio. de elect. libr. vj.
Si enim

Si enim dominus Clemens in vita sua noo disposuisset: certum est per ea quæ scripsi iuxta cap. si gratiosæ. quod beneficium remansisset reseruatum. Non obst quod personalis fuisset reseruatio. ergo & nunc, propter constitutionem suã per quam voluit eo moriẽte, aote adeptam possessionẽ remanere sub prima reseruatione. præsertim autem dicta constitutio debet habere locum hoc casu, dato quod ille cui cõtulit Clemẽs post eius obitũ decesserit, & dato quòd illa constitutione in beneficiis à se collatis & reseruatis successor suus Inno. noo vtatur, quia origo istius negotij tota fuit de tempore Clementis. igitur inspecta origine huic constitutioni declaratoriæ mentis domini Clementis erit locus. faciunt iura quæ dicunt inspici originem. Tamen domini cõtra tenuerunt, quòd imò noo remaneret reseruatum, ex quo dominus Inno. noluit acceptare prædictam constitutionẽ Clement. nec ea vti imò ex quo collatio domi. Clemen. fuit canonica: & ille cui facta fuit superuixit post eum. sicq; per domini Clementis obitum dicta constitutio fuit viribus euacuata, propter oñ admisionem illius à successore, debuisset fuisse consumpta reseruatio per illam collationem solam, etiam nõ habita possessione arg. c si tibi absenti. de præb. lib. vj. & impeditur reincidere vel remanere in prima reseruatione virtute reuocationis vel oõ admissionis successoris de dicta constitutione Clementis, virtute cuius debebat fieri illa reincidentia vel remansio, etiam si cum retrotractione: quia sublata constitutione Clementis, & sic fundamẽto retrotrahente, submouetur vel impeditur retrotractio seu eius effectus. argu. l. qui baloeum. §. fin. cum coocord.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans ad collationem abbatis an possit obtinere etiam beneficium quod habet conferre cum consensu episcopi.*

DECISIO X.

1 a QVæritur † ao impetrans [a] ad collationem cuiusdam abbatis qui habet aliqua beoeficia quæ solus potest conferre liberè, & quædã quæ habet conferre cum cõsensu episcopi: possit obtinere virtute gratiæ, etiam beneficiũ quod habet conferre etiam cum consensu episcopi? Videtur quod non, ex quo gratia potest sortiri effectũ in aliis: vt sic eam restringamus, ne alteri possit esse præiudicialis quàm abbati, quem Papa solùm aggrauare voluit. Tameo tenuerunt omnes quòd imò habet beoeficium etiam cõferendum de consensu episcopi. quia etiam illius reuera collatio est abbatis. ne sede vacãte, c. j. lib. vj. pro quo facit quod no. Io. And. in nouella de præb cùm in illis. super verbo, taotum. ibi, item mutatis terminis.

ADDITIO.

a *Impetrans. Adde Æneam de Falco in tract. reseruat. in 3. q prin. in 3. pagin. ver. & vltro iura.*

SVMMARIVM.

1 *Impetrans in forma pauperum non tenetur facere mentionem de pensione annua super certis bonis cuiusdam layci sibi assignata.*

DECIS. XI.

1 a VTrùm † intitulatus [a] ad certam pensiooem annuam ad vitam suam super certis bonis domini cuiusdam layci: & ad illum titulum ad sacros ordines promotus impetrans à papa beneficium vel gratiã ad beneficium in forma cõmuni pauperum teneatur de illa pẽsione facere mentionem per c. postulasti. & c. si propooente. de rescrip. Domini tenẽt quod oõ. quia talis pẽsio non est beneficium ecclesiasticum, nec titulus perpetuus spiritualis quia eo moriente expirabit, & tunc solùm tenetur facere mentionem cùm obtinet beneficium ecclesiasticum & spirituale præsertim tale quod post obitũ eius esset alteri conferendum. & sic intelligunt illa iura, & ita obtinuit pluries. Contra tamẽ istam opinionem videtur esse Archid. in rosario. j. q. ij. ca. postulasti. de rescrip in nouel. super gl. inter. & per ibi no. patet quod opi. talis est verior.

ADDITIO.

a *Intitulatus. Adde Felyn. in c. in nostra. col. 18. in 30. corelario de rescrip. in anti. de rescrip. 39.*

SVMMARIA.

1 *Impetrans beneficium cùm vacauerit per manus consecrationis Petri vel aliter præterquã per mortem ipsius: si vacare reperiatur ex persona alterius, an illud obtinere poterit?*
2 *Verba, vel aliàs quouis modo, an debeant restringi ad personam expressam?*
3 *Exceptio vt sit de regula limitare debet ipsam regulam.*
4 *Falsa demonstratio vacationis quando beneficium erat in manibus Papæ, & debebat per ipsum cõferri non vitiat gratiam.*
5 *Falsa demonstratio quæ est circa vacationem impetrantis impedit gratiam: & ad vacationem duntaxat narratam in gratia est restringenda.*
6 *Clausu. vel aliàs quouis modo latissimè est interpretanda in præiudicium concedentis.*
7 *Interpretatio fieri debet largè in præiudicium concedentis etiam circa modum vacandi, vel potestatem conferendi.*

DECISIO XII.

1 PApa † mandauit conferri cuidam vnum beneficium cum vacaret per manus consecrationis Petri, vel aliàs præter quàm per mortem ipsius Petri, Reuera autem cùm Petrus nullum ius haberet io beneficio: oon potest vacare per manus coosecrationis Petri, vel aliàs per factum Petri, nec per modum aliquem contingentem in persooam ipsius Petri: imò vacauerat dudum per mortem Ioannis, in cuius persona etiam fuerat eo viuente reseruatum, Quæritur nunquid veniat sub gratia prædicta virtute

vitiitte illius claosulæ, vel aliàs qoouis modo, vera vacatio contingens in personam dicti Ioannis? maior pars tenuit quod non veniat io viá iuris vacatio aliqua contingens extra personam dicti Petri, quia Papa inteodebat solùm concedere ius quod dictus Petrus habebat in beneficio Item quia persona extrinseca in dictis verbis, vel aliàs quouis modo, adiectis ad personã Petri non est subaudienda. argu.l.its stipulatus. §.Grisogonus, de verbo.obligat. Item illa verba

a †vel aliàs quouis modo.debent restringi ad personam Petri, id est, contingentem in personam ipsius, quod denotat exceptio sequena limitata ad eius persooam: scilicèt præterquã personã

3 ipsius: quæ † quidam exceptio vt sit de regula limitat regulam, & sibi dat restrictum iotellectum: vt l.uam quod liquidè.§.fi. de penu. leg. ff. de legat.3.quæsitum.in fio.cum ibi notatis. Item quia Papa intendit concedere seu facere gratiã de beneficio vacaturo: cùm dicit, vacabit, vel cùm vacare contigerit, igitur non videtur quod debeat venire iam vacans. licèt hæc ratio tolli posset per not.in clement.cùm ei quem. super verbo, notitia.de conces. præben. Quidam tamen teoebant contrà etiam in viam iuris, quia

4 ex † quo beneficium erat io manibus Papæ, & debebat per eum conferri: falsa demonstratio vacationis non impediebat gratiam. arg. l.falsa. ff.de conditio.& demonst. Sed huic rationi re-

5 spondetur. quia † falsa demonstratio impedit gratiam quæ est circa vacationem interpretatis quæ tanquam ambitiosa est restringenda ad vacationem duntaxat narratam io gratia. Item hoc tenebat alia ratiõe. quia illa verba, vel aliàs quouis modo. referuntur secundum eos ad præbẽdam seu beneficiũ de quo fit gratia, non ad personam Petri: & sic includunt omnem modum per quem præbenda vel illud beneficium vacare poterat etiam contingentem extra personam

6 Petri. Item quia † dicta verba, vel aliàs quouis modo. latissimè sunt interpretanda in præiudicium concedentis, qui non præsumitur fuisse auarus. argumen.not.per Inno.de dona. c. pastoralis, circa prio. imò liberalissimus. argu. in auth. de non alie.§.etsi minùs, & præsertim oe beneficia diu vacent. & pro hac parte dicebant aliàs fuisse obtentum in palatio: & præsertim propter quandam declarationem domini Clemẽtis, qui declarauit quòd si reseruaret & conferri mãdaret beneficium quod obtinet Titius cùm vacabit per contractum matrimonij, vel aliàs qoouis modo, quàm per mortẽ ipsius: quòd sic etiã reseruasse Titius illud noo obtinuerat de iure sed de facto: etiam si de iure non possit vacare per personam ipsius: sed vacauerat alias per per-

7 sonam alterius. item quòd † largè fiat interpretatio in præiudicium concedentis, etiam circa modum vacandi vel potestatem conferendi. facit clem si de beneficio.de præbend.

SVMMARIA.

1 Impetrans certum beneficiũ vacans tenetur facere mentionẽ de qualitate eius: & quid si expresserit æquipollentia, ex quibus resultant aliqua qualitates?

2 Archidiaconus de iure communi habet curam.

3 Ecclesia regularis & cathedralis vbi sunt multi, et dos fuit constituta pro multis in dubio præsumitur quòd sit collegiata: licèt secùs sit in aliis ecclesiis secularibus inferioribus.

4 Prior est caput collegij & de iure communi per collegium vel conuentum eligendus est.

5 Impetranti dignitatem ecclesiæ collegiatæ electiuã non sufficit mentionem facere de collegio: nisi faciat mentionem quod sit electiua.

6 Papa quæ in facto consistunt præsumitur ignorare.

DECIS. XIII.

1 VTrùm † cùm quis impetrat [a] certum be-
a neficium vacans teneatur de eius qualitatibus facere mentiooem: putà de cura ei imminenti, vel quòd sit electiuũ: licèt multi tenuerũt in palatio quòd non. quia ex quo papa confert certum beneficium vacans: videtur conferre illud qualecunque sit: & meliori modo quo potest. Tamen maior pars tenuit contrà: nisi sit tale beneficium quod de sui natura & de iure cõmuni habere illas qualitates: vt archidiaconus,

b [b] qui de iure communi habet curam: vt in cap.

2 ad hæc.de offi archi. † & quod sit necesse facere mentionem. videntur not doct. io cle.si dignitatem.de præ & de hoc not. Io. Andr. in nouel. in cap.ei cui.de præb. lib.vj. circa prin. super verb. mandatum, vbi tenet quod etiã cùm papa prouidet, est opus de talibus qualitatibus facere mẽtionem. Præmissa igitur opi. supposita suggestũ est papæ quòd quidam prioratus monachorum in quo sunt septem monachi cum priore simul viuentes vacat. & papa illum confert vel mãdat conferri. opponitur quod erat beneficium electiuum: & quod de electione non fecerat impetrans mentionem. Quæritur nunquid ex hoc gratia vitietur? Fuit dictum quòd non. quia licèt dictum nõ esset quòd esset beneficium electiuũ: satis expressit æquipollẽs. quia eoipso quod expressit quod erant ibi septem monachi cũ priore simul viuentes: eoipso est præsumptio quòd sint ibi collegialiter seu conuentualiter in dubio. quia sunt regulares & simul viuentes. & in

3 dubio omnis † ecclesia regularis & cathedralis vbi sunt multi. & dos fuit constituta pro multis: in dubio præsumitur quod sit collegiata: vt not. Hostiẽ.de iure patro.cap.nobis. licèt secùs sit in aliis ecclesijs secularibus inferioribus. iuxtà no. per Inno.de iure patr. postulasti, & per cõsequẽs

4 si est ibi collegium, pri[illegible] qui est caput, est eligendus de iure communi per collegium vel cõuentum: vt c.i.de elect. sed tẽpore meo Rota tenuit contra scilicèt quòd impetrans dignitatem

5 ecclesiæ electiuam licèt faciat † mentionem de collegio sed non facit mentionem quòd sit electiua: non sufficit per cle.j.de præbend. & est ratio. quia ideò voluit papa quod fieri deberet mẽtio quod esset electiua: vt veritas sibi esset nota

6 de his quæ in facto consistunt. cùm † aliàs facta ignorare posset: vt in capitulo primo, de constitu. libro sexto. Considerauit ergo quòd sibi notificaretur veritas facti. sed non sic est exprimendo ecclesiam collegiatam esse: quia potest in facto esse quòd dignitas ecclesiæ collegiatæ pertinet ad collationem alicuius, & non probat hoc esse

hoc esse quod ab hoc contingit abesse. quando ergo dispositio de iure communi vnam necessitatem & veritatem facti infallibiliter habet: verbi gratia, impetratur dignitas exprimẽdo quòd potest excommunicare, & quod tenetur audire confessionem & conferre ecclesiastica sacramẽta & huiusmodi, certè quia in his ex dispositione iuris cõmunis infertur de necessitate & infallibiliter, quod talis dignitas sit curata, licèt ista verba videlicèt, ꝙ esset curata, non expressisset: quia per prædicta satis expressit de cura & infallibiliter. Sed exprimendo conuentum vel collegium, non est sic. quia cùm hoc stare potest in facto quòd non pertinebat electio ad conuentũ pro hoc facit. quia materia istarum impetrationum est odiosa & restringibilis.

ADDITIONES.

a *Impetrat. Adde Felyn. in ca. ad aures. col. 1. ver. de qualitatibus. de rescriptis.*

b *Archidiaconatus. Adde Felyn. in ca. super literis. col. v. versi. ij. de rescrip. Cassa. de preb. decis. xij. Fel. in ca. accedentes. col. 1. versi. dixit. de prascrip. Cassa. deci. xij. de prabend. Staph. de lite. gra. & iusti. fo. 51. versicu. sed circa expressionem.*

SVMMARIVM.

1 *Gratia nouiter facta secundo expectãti de beneficio reseruato in qua narratur quod si sibi non obstitisset reseruatio habebat bonum ius, est surreptitia.*

DECISIO XIIII.

1 PRimo † & secundo in data acceptantibus vnum beneficium reseruatum, aliàs tamen cadens sub eorum gratia, secundus in data obtinet gratiam per quam papa narrans in literis, ei aliàs si non obstitisset reseruatio, fuisset canonicè prouisum, & nunc tanquam de reseruato sibi prouidet vel mandat prouideri, si non fuerit alterius quæsitum. Quæritur an hæc gratia sit surreptitia? Aliqui dixerunt quòd non, ex eo quia papa non considerauit illam canonicam prouisionem: cùm reseruatione obstan. eam scire non potuisset fore canonicam. Tamẽ maior pars tenuit quòd imò: quia papa fuit motus, vel est verisimile quod potiùs fuerit mutus, ex eo quia existimabat eum aliàs canonicè prouisionẽ obtinuisse: quòd tamen non obtinuerat etiam si reseruatio nõ obstitisset propter primum cuius decretum ligauisset.

SVMMARIA.

1 *Impetrantes apostolici an praferantur habentibus primarias praces ab Imperatore.*

2 *Imperator dicitur authoritate apostolica habere ius primariarum pracum.*

DECISIO XV.

1 VTrùm illi † quos imperator nominat, seu super quibus dirigit primarias præces pro aliquibus, vt recipiãtur in canonicos, & eis prouideatur de prębenda proximè vacatura præferantur apostolicis posteà impetrantibus in præbenda posteà vacatura? Et tenetur quòd nõ, propter clausulas non obstant. quæ apponuntur in literis apostolicis: vbi dicitur, non obstan. si aliquis apostolica aut alia quauis authoritate in canonicos forsitan sint recepti, vel vt recipiantur
2 insistant, & præsertim quia † Imperator vt dicitur, habet ius illarum primariarum præcum authoritate apostolica: vt not. Specula. in titul. de de præ. §. restat. circa fi. in versi. item no. quòd imperator in quarta parte. igitur sui censentur authoritate apostolica recipi: & ideò sicut recepti etiam per prædecessores summos pontifices Papa suos vult præferri.

SVMMARIA.

1 *Impetrantes apostolici praferuntur nominatis per archiepiscopum vim specialis priuilegij à pontificibus defunctis sibi concessi.*

2 *Papa non potest successoribus suis manum seu potestatem claudere, & limitare.*

DECISIO XVI.

1 VTrùm † si sit cõcessum [a] alicui archiepisco-
a po etiam in perpetuum ecclesiæ suæ pro quolibet anno, vel quilibet archiepiscopus qui pro tempore præficietur sibi semel in vita possit conferre tria vel quatuor beneficia in qualibet ecclesiarũ suæ prouinciæ, nõ obst. impetrationibus apostolicis, & quòd illi nominati per illum præferantur apostolicis? Et fuit dictum quòd nõ propter clausulas non obstan. & quia papa qui hoc concessit non potuit successoribus manum seu potestatem claudere & limitare.

ADDITIO.

a *Concessum. Adde Æneam de Falco. in tract. reser. in ij. par. tract. in j. praiudicio.*

DECISIO XVII.

Similis est decis. 2. de iure patro. in antiq. Æneas de Fal, in tract. reser. in iij. q. princip. fol. 16. versic. beneficia.

EPITOME.

Gratia ad dignitatem non extenditur ad dignitatem curatam.

DECISIO. XVIII.

a VTrùm præpositura [a] ecclesiæ collegiatæ montis ædiliæ quæ consueuit cõferri actu canonico ecclesiæ Traiecten. & non alij. & est dignitas maior, & caput in ecclesia collegiata montis ædiliæ. licèt in ecclesia cathedrali Traiectensi non est dignitas; sed officium: & habet visitare & corrigere canonicos ecclesiæ mõtis ædiliæ solùm per substractionem fructuum seu præbẽdarum, & non aliàs, veniat sub gratia

gratia cuiusdam impetrantis canonici Traiect. qui impetrauit ad quodcunque officium & personatum vacans & vacaturum in illa ecclesia Traiect. vel alia consuetum conferri actu canonico Traiect. etiam si inibi dignitas repertetur, non tamen fuit facta menuo in gratia, etiam si eidem cura immineat animarũ: prior pars imò quasi omnes tennetunt quod non. quia ex quo est dignitas curata: quia babet corrigere & visitare, saltem per subtractionem fructuum: bene facit quod ex boc cẽseatur habere curam, quod not. G. de monte Lau. de suppl. negli. præla. quia regulares. circa prin. super verb. prælati. & ideò non venit sub gratia arg. de præbend. cum in illis. §. j. & quia caput ecclesiæ: & sic nõ censeretur sibi prouideri de dignitate in ecclesia, sed potiùs de ecclesia. iuxta not. per Archidia de concessio. præbend. detestanda. glo. not. verbum.

Additio.

a *Prepositura. Adde Fely. in cap. in nostra. col. xij. ver adde etiam istis de rescrip. & Cassa. decis. xij. fol. 5. versi. nec obstat.*

DECISIO XIX.

Similis est dec. nu. 4. suprà de rescript. in antiq.

DECIS. XX.

Similis est decis. 31. eod. titu. suprà in antiq.

SVMMARIA.

1 *Vicaria curam habens animarum ecclesiæ vnita abbatissæ non est ad nutum amouibilis.*
2 *Archidiacono de consuetudine potest competere ius instituendi.*
3 *Abbatissa potest per quendam archidiaconum instituere vicarium temporalem in ecclesia sibi pleno iure spectante.*
4 *Abbatissa ius monialibus, licèt cura committi non potest quo ad exercitiũ actuale, tamẽ ius potest cõpetere ipsis, vt exercitium faciant per virum capacem illius potestatis.*

DECISIO XXI

1 QVædam † vicaria vnius ecclesiæ vnitæ abbatissæ cuiusdam monasterij est: abbatissa prætendens quòd vicarius instituendus in illa ecclesia ad eius præsentationem per quendã archidiaconũ ad quem pertinet institutio de consuetudine est reuocabilis ad nutum illius abbatissæ: & ideò dat articulos in ista materia contra quendam vicarium, qui impetrauit vicariam seu contra quẽdam ibi ad eius præsentationem institutum. Quæritur an sit bona ista materia? Dicebatur quòd non per ca. dilectus, de capel. mona. libr. 6. nec obst. quòd ibi loquitur cùm sit institutio per episcopum: quia idem in alio ad quẽ
2 pertineat authorizabilis institutio, quæ per † cõsuetudinem potest archidiacono competere. ar. no. per doct. in c. cùm satis. de offi. arch. Itẽ etiam materia ista ex eo videtur reproba. quia si talis vicarius esset reuocabilis ad nutum: igitur cura non esset penes eum, quia tunc nõ esset intitulatus. argum. not. de offi. vicarij. ad hæc. de præ. exiit pandæ, & sic oportet quòd cura esset penes abbatissam vel conuentum, quod videtur inconueniens. Sed quid † si dictæ abbatissæ esset ecclesia illa subiecta pleno iure: & per quendã archidiaconum vult ibi instituere vicarium temporalem. nunquid poterit? Facit quòd sic. quod not. per Inno. de præb. in Lateranen & per gl. in
4 c. cùm & plantare, § in eccles. de priuil. nam † tetiam, vt curæ commissio, licèt non bene possunt cadere in mulieribus quo ad exercitium actuale tamẽ ius potest competere monasterio vt exercitium faciat per virum capacem illius potestatis: vt etiam dicitur in simili de exercitio iurisdictionis spiritualis in his quæ concernunt potestatem clauium, cuius ius ad abbatem seu monasteriũ competere potest & exercitium fiet per virum omni potestate capacem, suprà de maio. & obedien. dilecta. cum not. ibidem per Hostiẽ.

EPITOME.

Collatio de beneficio reseruato non expressa reseruatione cum clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, valet.

SVMMARIA.

1 *Clausula, dummodo alteri ius non sit quæsitũ, operatur vt licèt non expresserit reseruationem impetrans obtinere nihilominùs possit.*
2 *Interpretatio largè in concedentis præiudicium fieri debet.*

DECISIO XXII.

1 VTrùm † si Papa conferat vel mandat conferri beneficium reseruatum non facta mentione in literis de reseruatione: sed posita illa clausula, si non fuerit alteri ius quæsitum, valeat collatio? Quidam tenent quòd non tamen
2 Rota tenet quòd, sic, vt † largè fiat interpretatio in præiudicium concedentis: & nec Papę auaritia seu cupiditas valeat imputari, si aliquid renuere videtur. arg C. de bon. vacan. si quando faciunt not. per Innoc. de donat. pastoralis, & faciunt ad hoc rationes quas tetigi in dicta decre. licèt. de præb. lib. 6.

DECIS. XXIII.

Similis est dec. 27. suprà de præbend. in antiq.

De concessione præbendæ.

DECISIO I.

Similis est dec. 21. de conces. præbẽ. In antiquis. Sed pone retento themate. similis habetur deci. nu. 14. de resti. spol in antiquis.

SVMMARIA.

1 *Gratia de beneficio spectãte ad præsentationem abbatis an extendatur ad beneficium spectans ad abbatis præsentationem fiendam de consensu alterius?*

DECI-

DECISIO. II.

1 FActa† est per dominum Papam gratia alicui de beneficio spectante ad præsentationẽ talis abbatis. Quæritur nunquid veniat beneficiũ spectans ad eius præsentationem de consensu alterius? Et est dicendum quòd sic.arg.ne sede vacan.c.vnic.lib.6.vide quod scripsit Ioan.And.in cap.cùm in illis.de præbendis.libro sexto.in nouel.super verbo,tantùm.versic.item mutatis terminis,&c.

EPITOME.

Impetrantium quorum vnus ad præsentationem abbatissæ,& alter ad præsentationem decani spectat,vter præferendus sit in beneficio vacanti.vbi conuentum fuerit inter abbatissam & decanum de præsentando alternis vicibus prouiso,vt vacationes adimpletæ per apostolicos impetrantes non computarentur in prædictis vicissitudinibus suis.

DECISIO III.

SVpposita quadam cõpositione legitima per quam quædam abbatissa debet conferre vel præsentare quandam ecclesiam, vel ad eam in primis duabus vacationibus,& in tertia quidam decanus,& posteà ab subsequentes duas primas abbatissas,& in sequẽti tertia decanus,& sic deinceps in perpetuum abbatissa quæ erit ibi pro tempore conferret bis & in duabus vacationibus seu præsentatiõnibus solùm.decanus posteà in sequenti vacatione hoc acto quòd vacationes in quibus impetrantes apostolici obtinerent dictam ecclesiã authoritate apostolica eisdem abbatissę,& decano in prædictis vicissitudinibus cõferendi nequaquam in numero computentur, imò dictis vicissitudinibus conferendi vtantur cessantibus impetrantibus apostolicis, perinde ac si nullæ aliæ vacationes contigissent, contigit quòd post dictam cõpositionem in primis duabus vacationibus in quibus abbatissa debuit cõferre vel præsentare,impetrantes apostolici obtinuerunt dictam ecclesiam,& sic abbatissa non potuit conferre:nunc tertiò vacante dicta ecclesia veniunt duo apostolici impetrantes,quorum vnus impetrauit ad collationẽ seu præsentationẽ abbatissæ:alter verò impetrauit ad collationẽ seu præsentationem illius decani prædicti, & quilibet infra tempus debitum acceptat ecclesiã prædictã,& sibi facit prouideri. Quæritur quis eorũ debet esse potior? Quidam tenebãt quod ille qui impetrauit ad collationẽ decani:quia secũdùm ordinem vicissitudinis ista vice tertia debet spectare collatio seu præsentatio ad decanum,& in præcedentibus duabus ad abbatissam si non superuenissent apostolici impetrantes.licèt enim fuisset actum in compositione, quòd apostolici impetrantes non deberent consumere vices:hoc fuit actum merè in fauorem dictorum abbatissæ & decani,cùm cessarent impetrantes apostolici, non autem in fauorem impetrantium.igitur videtur quòd apostolici impetrantes debeant seruare ordinem vicissitudinis inter se,vt sic impetrantes ad collationem abbatis debeant solùm in primis duabus vacationibus obtinuerãt quibus eis cessantibus abbatissa conferret, vel præsentaret,& tertia.sin qua conferret vel præsentaret decanus debeãt habere impetrantes ad collationem decani vel præsentationem,aliàs videretur sequi inconueniens quod posset esse ꝙ impetrantes ad collationẽ abbatissæ semper obtinerent dictam ecclesiam,& impetrantes ad collationem decani nunquam possent eam obtinere,& sic suis gratiis frustrarentur,quod iniquum videtur. Alii verò & maior pars tenuerunt quod imò impetrantes ad collationẽ seu præsentationem abbatissæ sint potiores, quia non est dubiũ quòd secũdùm tenorem compositionis ista vice abbatissæ esset collatio vel præsentatio, si cessarent apostolici impetrantes, ex quo secundũ cõpositionem duæ primæ vacationes,non cõsumpserant vicissitudinem abbatissæ.ergo impetrãs ad eius collationem seu præsentationẽ debebit ecclesiam obtinere. Nec obstat quod dictum est quòd dicta clausula est apposita merè in fauorẽ abbatissæ & decani,quia licèt hoc factum fuerit: tamen per eam apparet ad quem pertinere debeat collatio seu præsentatio.ergo cũ ad abbatissam hac vice pertineret,ex quo primæ duæ vacationes propter impetrantes non consumpserãt eius vicissitudines: impetrans ad eius collationẽ seu præsentationẽ obtinebit. Nec põt dici quòd impetrantes teneantur sequi ordinem dictarum vicissitudinum, quia inferiores non potuerunt arctare Papa nec eius impetrantes ad illũ vicissitudinis ordinem. Nec obstat præfatum inconueniens quod sequeretur,quia nõ est inconueniẽs aliquod si impetrantes ad collationem vel præsentationẽ abbatissę semper obtineant quandiu ad eã pertinere debeat collatio vel præsentatio, id est quousque ipsa cessantibus impetrantibus apostolicis bis contulerit. Nam tũc etiam impetrantes ad collationem vel præsentationem decani semper obtinebunt quandiu ad decanũ spectare debebit collatio vel præsentatio quæ ad decanum spectare debebit, donec post abbatissam ipse solus semel contulerit. Et istam opinionem maior pars dominorũ secuta fuit.pro qua videtur facere quod not.Io.And.in nouel.de præbẽ. cùm in illis.super verbo,vel præsentatione.& in c.si de beneficio.de præb.in cle.pro hoc etiam facit,quia verba compositionis sunt repetitiua iuris seu potestatis conferendi. ergo nõ obstantibus vacationibus occupatis per impetrantes abbatissæ est repetita potestas conferendi.argu.l.si in annos.in princ.ff.quibus modis vsusfru.amitta.igitur impetrantes ad eius collationem obtinebunt, ex quo ipsa virtute repetitionis habet potestatem conferendi,&c.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio & prouisio facta ante expeditionem literarum valent.*

2 *Executor antequam quis datus fuerit,si impetranti prouideat,an teneat eius processus?*

3 *Executores dantur à papa vel eius cancellaria quos impetrans nominauerit,si modò idonei sint.*

 Iurisdictio

4 *Iurisdictio acquiritur ignoranti.*
5 *Executor non dicitur habere iurisdictionem nisi tẽpore præsentationis literarum.*

DECISIO IIII.

a 1 Signata a † supplicatione per Papam de gratia ad collationem episcopi,&c.vel de canonicatu sub expectatione præbendæ antequam conficerentur literæ, vacante vno beneficio, vel vna præbenda cadente sub gratia expectaos acceptauit, & per quendam decanum tanquam executorem suum sibi fecit prouideri, & postea etiam ante confectionem literarum dictarum vel post non curo, papa cõtulit illud beneficium seu præbendam si non foret in re alteri ius quæsitum. Tandem primus expectans fecit confici literas super gratia sua, & in his literis obtinuit executorem eundem decanum, qui sibi prouiderat, quæ literæ fuerunt confectæ sub data signatæ gratiæ,& sic data literarum bene præcedit acceptationem, & prouisionem. Queritur
2 † an dictæ acceptatio,& prouisio factæ ante cõfectionem literarum,& sic antequam ille executor tenera esset datus executor, vel sciret se datum executorem, cùm nondum sibi essent literæ præsentatæ, imò nec cõfectæ, valuerint, sic quòd per eas expectāti fuerit ius quæsitum,& per cõsequens secundus cui Papa contulit, si non foret alteri ius quæsitum: non habeat ius? Obtinuit in palatio per tres instantias quòd valuerint acceptatio & prouisio, ex quo datam literarũ præcedit,& quia datio executoris est potius accessoria ad gratiam,& eius gratia arg. de offi delega si super gratia.ergo ponũs gratia iam satis est attendenda. Item faciunt ad hoc notata per Archid.in procemio sexti libri. Item non obstat quòd tunc tamen nondum dati erant executores. quia imò saltem
3 tem destinatione, quia † papa sen eius cācellaria dabit executores quos elegerit, dum tamẽ aliàs sint idonei. igitur ex quo impetrans iam elegit illum decanum vt idoneum, ex quo per eum tanquam per executorem sibi petiit prouideri, ideò iam sibi ex destinatione Papæ reuera datus videbatur,& quod patet, quia postea eum dādo ponit in executoria datam signatæ gratiæ non datam expeditionis seu confectionis vel bullationis literæ.& sic nũc apparet retrò ipsum habuisse
4 se potestatem & iurisdictionẽ, cũ iurisdictio acquiratur ignoranti, vt l.excus.ff.de iudic.aliàs, si
5 furiosus. Nec obstat si dicatur † quòd non habet exercitium nisi à tempore præsentationis literarum.arg.de appell.c.super eo.quia iam sibi præsentatur per partem verbo, & scit vel credit per eius assertionem se executorem, ex quo pars eũ elegit,& scit cancellaria electum per eum poũti in literis,& omnia ista vera deteguntur postea per realem exhibitionem literarum. Contra istam opinionem videtur quòd faciat quod no. Archi. de offic.deleg.si is cui.& de procur.is qui.

ADDITIONES.

a *Signata. Vide Bom.in præfa.Regu.de non iudic.& iuxta for.supp.*

b *Acceptatio.Fely.in c.cùm te.col.penul.versic. fallit. 4.de rescrip.& in c.suscitatus.col.7.versi.limita sanè partem.eo.Cassa.deci.8.sol 3 versic.non procedit. de restit.spol.& deci.33.super regu.cancel.*

SVMMARIA.

1 *Ordinarius an alteri committere possit vt receptus resignationem certi beneficij alicuius,& illud conferat cuidam alteri.*
2 *Ordinarius est minor legato.*
3 *Ordinariorum potestas lata est ad omnia prohibita de iure communi.*
4 *Legatis quare prohibitum est commissiones facere posse alijs de beneficijs vacantibus per resignationes.*

DECISIO V.

1 Ordinarius commisit † alicui quòd cùm Titius vellet suum beneficium ex certis causis eum mouentibus resignare, reciperet illius resignationem si causas veras & rationabiles reperiret,& ea recepta conferret illud beneficiũ cuidam alteri. Quæritur an talis commissio de iure valeat,& receptio resignationis si aliàs fuerit legitima ac collatio in virtute eiusdem cõmissionis secutæ? Et quidam magni tenuerũt quòd nõ per c.constitutus.de concess.præb.cum ibi notatis per Doctores,& per ea quæ notat Inno.in c. ex parte.de offi delega.quia per talem concessionem aperitur via ad beneficia vacatura, quod soli Papæ permittitur, vt ibi notatur, & aliàs fieret contra cõcilium generale.de concess.præbẽ.c. 2.& hoc repræsentat text.in c.prohibemus 10 c. deliberatione.de offic.lega.lib.6. vbi hæc prohibẽtur legato.ergo multò fortiùs episcopo & or-
2 dinario, qui † est minor legato.& hanc opinionẽ ibi tenet Archi. Et idem tenet in ca.susceptum.in prin.de rescrip.lib.6. Et pro hac parte quidam in diuersis causis tulerunt sententias. Sed cõtra fuit determinatum in causa Dauid Marci. & in quibusdam alijs causis in quibus etiam fuit obtentũ per tres instantias & sententias contrariũ, scilicèt quòd valuerit commissio facta per ordinarium,& collatio & receptio resignationis virtute illius secutæ,& hoc propter potestatem ordi-
3 nariam, quæ † est lata ad omnia nõ prohibita de iure communi, nec per talem commissionem fit contra concilium generale: quia concilium generale prohibet aperiri viã ad vacatura, scilicèt generaliter viam aliquam, per quam veniret etiam modus vacandi per mortem, vt cùm generaliter promittitur primum beneficium vacaturum, vel mandatur conferri, sub qua promissione vel gratia veniret etiam si vacaret per mortẽ, & ideò non valet: quia sic posset captari mors aliena. sic loquitur c.2.de concessio.præbend. & capi.constitutus.& capi.ex parte.& ideò nullus tali modo potest aperire viam ad vacaturam generaliter, nisi Papa: tamen in casu nostro non committitur generaliter potestas conferendi quouis modo vacet beneficium: sed dumtaxat si vacet beneficium per resignationem faciendam, sub quo modo cessat ratio concilij generalis, periculum captandæ mortis. Non obstat

capitu.

capitu.de liberatione.§ prohibemus.quia specialis prohibitio est in legato cuius potestas restrin-
4 genda fuit.in quo finalis ratio fi ne † nimium absorbeatur potestas ordinariorum ,quod fieret si legati possent tales commissiones etiam de beneficiis vacantibus per resignationem facere.iurisdictio autem ordinaria in qua est quæstio,est potiùs amplianda.Nec obstat quòd ille tex.reddit rationem ne aperiatur via ad vacatura cōtra concilium generale.quia in ea ratione reddenda errauerunt compilatores dictaminis.libro 6. vt audiui recitari per quendam aduocatum,qui hoc audierat à quodam de compilatoribus.nam reuera vt prædictum est tunc demum fieret cōtra concilium generale,cùm generaliter via aperiretur,& taliter quòd esset periculum captandæ mortis alienæ,quod non est in casu illius §. nec in casu præmisso , vbi commissio restringitur ad vacationem per solam resignationem contingere debentem,quare non obst.&c.

SVMMARIA.

1 *Expectans an excludatur à prouiso per ordinarium infra mensem ad acceptandum datum de beneficio cadenti sub eius gratia?*
2 *Papa vbi manum apposuit,videtur totum negotiū ad se aduocare , & sic manus cuiuscunque inferioris ligare,si hoc expresserit.& nu.3.*
4 *Papa an mandando simpliciter prouideri,vel aliàs disponi de certo beneficio vacanti videatur manum apponere?*
5 *Papa per solum mandatum de beneficio vacaturo non præsumitur velle incōtinenti ligare manus inferioris , neque beneficium aliquod afficere . & numero 6.*
7 *Gratia vbi fit de incerto vacaturo additur decretū incertum,quod demum ligat.,cùm deductum fuerit ad certitudinem per acceptationem.*
8 *Mensis appositio ante acceptationem ligat manus inferiorum.*

DECISIO VI.

1 INfra † mensem expectantis,& ante ipsius acceptationem ordinarius de facto cōtulit cuidam beneficium vacans & cadeos in gratia expectantis , & ad illius cui ordinarius contulit supplicationē,Papa mādauit certis iudicibus , quòd illam collationem ordinariam authoritate apostolica confirmarent,si à die datæ literarum huiusmodi,non esset alteri ius quæsitum,tandē ante confirmationem per eosdem iudices factam expectans acceptauit infra mensem,& sibi obtinuit prouideri:posteà verò dicti iudices ad collationem ordinariam confirmauerunt. Quæritur an talis confirmatio teneat, vel adiectus expectans cui ante confirmationem extiterat prouisum,post mandatū de confirmando à Papa emanatum sit potior,& sibi ante confirmationē fuerit ius quæsitum ? Et videtur quòd confirmatio teneat,& quòd prouisio facta expectanti postquam Papa apposuit manum mandando cōfir-
2 mari collationē ordinarii nō tenuerit.quia † per talem manus appositionem totum negotium ad se videtur adoocasse,& sic executorū expectan. & cuiuscūque inferioris manus fuerunt ligatæ. argu.e.vt nostrum.de appel.& de offi.leg.c.licèt.
3 In † oppositum videtur quòd non ligentur manus cuiuscunque potestatem habentis conferen di quō mrāùs prouisio per eum facta teneat & valeat.per dcere quia cunctis.§.ex parte.vers.nō sic.& ver.simpliciter.de conces.præb.lib.6. nisi Papa expresè beneficium suæ dispositioni reseruasset , vel decretum in tali mandato subiunxisset,vel aliàs expresè voluntatem suam insinuasset tales iudices quibus mandabatur reseruando beneficium suæ dispositioni,vel interdicendo,vt ibidem cum ibi notatis per Arch.in versi. simpliciter . super verbo , exprimatur. & super verbo,insinuetur.& in eod.titu.si soli & facit de præb.dilectus si intellectus qui ita concor.cum c.inter cætera.in eo.ti.Et sic responderi potest ad rationes in oppositū,quia Papa non aliter videtur ad se aduocare negotium,nec manum apponere nisi exprimant,quòd nullus alius possit disponere:putà reseruādo vel decernēdo per præ-
4 missa nisi † velles tenendo primam partem dicere quòd imò mandando simpliciter prouideri,vel aliàs disponi de certo beneficio vacanti videatur manum apponere etiam si aliàs non reseruat vel decernat , & responderi posset ad iura proximè in oppositum allegata quia omnia loquuntur vbi Papa mandat prouideri de benefi-
5 cio vacaturo vbi nō est verisimile quòd† per solum mandatum incōtinenti velit manus inferioris ligare,nec aliquod beneficium afficere etiam si de beneficio certo vacaturo hoc mandet: putà tali illud nominando,vel primo vacaturo,sed nō benè video rationem diuersitatis quare non sit idem in vacantibus , quòd in vacaturo cùm euenit casus vacationis,quia eadē est ratio,quare secundam partem de iure credo veriorem:& sic prouisio expectantis erit potior, & confirmatio non valebit ex quo priùs expectanti fuerat ius
6 quæsitum. Audiui tamen† quòd in cancellaria per solam manus appositionem Papæ eo quòd signat supplicationē siue prouideat , siue mādet prouideri,vel alias disposuit de vacanti , vel etiā vacaturo certo:adeò vult affectum beneficium & clausas manus inferioris , quòd semper datet reseruationem cum decreto de die datæ signationis factæ per Papam, & tunc per illas clausulas reseruationis & decreti,negotium esset planū
7 & clarum.veruntamen cùm† gratia fit de incerto vacaturo,vt putà,quòd duxerit acceptādum, dat decretum incertum , & super incerto quod demum ligat cùm deductum fuerit ad certitudinem per acceptationem.iuxta decret.dudum.de
8 præbend lib.6.§.considerantes.nisi † apponeret certū tempus putà mensem:quia tunc infra tempus etiam ante acceptationem ligaret manus aliorum,vt mensis appositio aliquid operaretur: vt in cle.cùm el is quem.de concessio.præbend.

SVMMARIA.

1 *Acceptatio facta ante purificationem gratia valet si infra mēsem posteà purificetur, & verbo vel facto*

 remouetur.

remouetur.

2 *Acceptatio beneficij non est nisi quadam declaratio.*

3 *Acceptatio facta ante euentum conditionis, an valeat in euentum conditionis?*

4 *Libertatis datio facta pendente optione eius cui legata est seruorum optio, valet in euentum quo ille nõ optetur.*

5 *Conditio qua apponitur in literis pauperum potiùs dirigitur ad prouisionem & eius effectum quàm ad acceptationem.*

6 *Petitio possessionis bonorum secũdum tabulas factas ante euentum conditionis valet in euentum.*

7 *Debitum non dicitur ante euentum conditionis: sed spes in debitum iri.*

8 *Acceptatio non debet esse fortioris efficacia quàm prouisio*

9 *Prouisio tribuit ius in re.*

10 *Acceptatio tribuit ius ad rem.*

11 *Prouisio facta ante purificationem gratia an teneat?*

12 *Papa vbi studiosè aliquid mandat, tunc ordo litera est seruandus.*

DECISIO VII.

1 AN † acceptatio pauperis facta de beneficio vacante si de iure sibi debeatur ante purificationem posteà factam infra mensem valeat absque eo quòd iterùm nouiter acceptet: Et vi-
2 detur quòd valeat, quia † non est nisi declaratio voluntatis: & ideò cùm eam non mutauerit & persistat in eadem, sibi sufficiat: dum tamen infra mensem purificetur conditio. pro hoc bene facit decret. quia cunctis. § penulti. ad si & c. ne captande. de concess. præb. lib. 6. vbi hodiè alia forma est propter adiectioné mensis antequam vacet quis secũdum formam illam potest acceptare primum vacaturum & ex causa secondum vel vlteriorem, & tamen ante vacationem poterat dici gratia eius conditionalis, scilicèt si eo viuo vacaret beneficium. argu. l. hæres meus. secundo responso. ff. de conditionib. & demonstratio. Et
3 sicut † ibi ante euentũ conditionis facta acceptatio valet in euentum conditionis: ergo sic & hic.
4 pro hoc ff. de optio. legat. l. si eùm optio. vel † datio libertatis facta pendente optione eius cui legata erat seruorum optio valet in euentum quo ille non optetur. Nec est opus quòd renouetur datio libertatis. per eũdem modum facit l. legatarius. §. fin. ff. de lega. 1. cum concordantiis suis.
5 Item † conditio quæ apponitur in literis pauperum potiùs dirigitur ad prouisionem & eius effectum quàm ad acceptationé. Item pro hoc bene facit de secund. tabul. l. 2. §. si sub conditione.
6 vbi † petitio possessionis bonorum secũdum tabulas factas ante euentum valet in euẽtum. pro hoc bene facit ff. de testa. mil. in fraudem. §. testamentum. ff. de legat. 3. l. 1. §. si filius. vbi si durauerit voluntas. ff. de officio proconsul. & lega. l. obseruare. § final. versi. sed si ante. & ff. de nouation. quoties. §. 1. & ff. de solutionib. sub cõditione. In oppositũ videtur quòd imò non valeat ante purificatam gratiam, nisi posteà renouetur verbo vel signo, vel facto ex quo posteà apparet de eius animo. argu. ad hoc de option. legat. l. optione. & de legat. 1. Iulianus. & ff. quorũ legato l. 1. § quod ait prætor. & ff. ad Trebellia. l. sed si autem. ibi cũ dicit, Si ratam habeat. à contrario sensu. pro hoc de secundis tabulis. l. qui librum. §. testamentum. ver planè. & ff de testam. milit. l. tribunus. pro hac parte videtur textus. ff. de acquirenda hæreditat. l. is potest. & l. si quis extraneus. in princ. & l. hæres institutus & ff. rem ratam haber. l. bonorũ. & pro hoc etiam bene facit, quia acceptatio facta est per verbum præsentis temporis, si de iure sibi debeatur, & cõstat quod ante purificationem
7 sibi de iure non debeatur, cũ † ante euentũ conditionis non sit debitum, sed spes in debitum iri. arg. l. cedere diem. ff. de verborum significat. Instit. de verborum obligationi. § ex conditionali.
8 Item nõ † debet esse maioris efficaciæ acceptatio quàm prouisio. quod patet, imò prouisio debet
9 esse fortioris efficaciæ, cùm per † eam tribuatur
10 ius in re, & † per acceptationem nõ, sed ad rem, vt in c. si tibi. de præbend. & per Archidiaconum & eodem tit. c. quodam. & de concessio. præb. c.
11 fina. libr. 6. Constat autem † quòd prouisio facta ante purificationem gratiæ non valeret: quia esset facta contra ordinem literæ & mẽtem Papæ, qui studiosè primò ponit de purificatione conditionis. & demùm de prouisione. igitur, & c argumen. eorum quæ habentur de rescrip. cùm dilecta. iunct. ibi notatis per Compostellã. ibi not.
12 quòd † quando Papa mandat aliquid studiosè, quòd tunc ordo literæ seruandus est.

SVMMARIA.

1 *Impetrans secundus in data habens clausu. anteferri an præferatur primo in data qui acceptauit prius licèt sibi non fuerit prouiderit?*

2 *Clausul. anteferri, an sit extendenda contra primos in data qui acceptauerunt ante confessionem gratia secundo impetranti facta.*

3 *Papa non præsumitur de facili tollere ius ad rem alteri quasitum.*

4 *Ius ad rem tollitur quando de ipso mentio fit. aliàs non.*

5 *Clausul. anteferri, quomodo intelligitur effectus suos operari.*

DECISIO VIII.

1 VNus † Innocẽtius seu qui obtinuit gratiam ab Inn. de canonicatu sub expectatiõe præbendæ in vna ecclesia, viuo vel mortuo Inn. non curo vacante quadam præbenda infra tempus debitum eam acceptauit, sed sibi nõ fecit prouideri. tãdem vnus qui impetrauerat post obitum Innocẽtii ab Vrbano Papa successore suo in cõsimili forma canonicatum in ecclesia sub expectatione præbendæ: habebat tamen in gratia sua clausulam, anteferri. eandem præbendam infra mensem à data gratiæ suæ acceptauit, quæritur quis eorum sit potior? Maior pars tenebat quòd
2 secũdus Vrbaninus, qui † habebat clausulam, anteferri. nõ obstante acceptatione primi facta ante gratiam secundi, ex quo sibi non fuerat prouisum

sum. Et aliàs allegabant textum in capi. quodam. de præb. li. 6. vbi propter clausulam, anteferri, positam in literis secudi fuit impeditus primus: quia prouisio sibi facta non valuit obstante decreto literarum secundi, & tamen primus habebat ius ad præbendam antequam secundus haberet gratiã: quia sibi debebatur præbenda primò vacatura. Nam ibi primus nec secundus non habebãt beneficium acceptandi, quod apparet, & sic afficiebatur præbenda acceptata. iuxta decreta. si postquam. in fin. eodem titulo. qua quidem præbendæ affectione non obstãte secundi gratia propter clausulam, anteferri, impediunt ibi primum. Item etiam hoc dicebant propter clausulam illam appositam in literis secundi nõ obstan. si aliqui apostolica vel alia quauis authoritate in eadem ecclesia sint recepti, &c seu si super prouisionibus sibi faciendis de canonicatibus & præbendis in dicta ecclesia speciales, vel de beneficiis ecclesiasticis etiam generales dictæ sedis vel legatorum eius literas impetrauerint, etiam si per eas ad inhibitionẽ, reseruationẽ, & decretũ, vel aliàs quomodolibet sit processum, ergo etiam si ad acceptationem. Et per illã clausulã Papa videtur voluisse anteferri secundũ, etiam si primus Innocentianus acceptasset. & pro opinione prædicta est expressè Ioã. And. in nouel. extra. de rescript. c. causam. super glo. i. Ioan. in fi. Tamen ego & duo alii sustinebamus quòd primus esset potior, ex quo acceptauerat antequam secundo fieret gratia, cum clausula, anteferri. non sit extendenda contra primos qui ac-
3 ceptassent ante gratiam suam: quia † non est verisimile Papam ius eorum ita ad rem sibi appropriatam sicut appropriantur per acceptationem voluisse tollere, nisi expressam de hoc fecerit mẽtionem. Et pro hoc c. fin. de conces. præbend. lib.
4 6. vbi per † reuocatoriam ideò tollitur ius ad rẽ: quia de hoc ibi fiebat mentio, aliàs non tolleretur. pro hoc c. ex parte. de offic. deleg. de præbẽ. cum I. Magalon. Nec obstat ca. quodam. cum ibi tempore gratiæ secundi præbenda nondum vacabat, & sic certa præbenda tũc determinata nõ erat affecta pro primo, nec ad eam ius ad rẽ acquisitum: hic in casu nostro ante gratiam Vrbani factam secundo cum clausula, anteferri. iã vacabat præbenda per primum acceptata, & ideò specialiter & determinatè affecta, & ad eam primo fuerat ius quæsitum non obstante prædicta clausula, vel aliàs quomodolibet sit processum,
5 quia † intelligitur per executores, non per partẽ seu impetrantem certam præbendam vacantem acceptantẽ: & ideò illa clausula debet sortiri vires suas in beneficiis nunc vacaturis, vel si nunc vacant, quæ tamen nondum fuerunt acceptata, nec per acceptationem alteri quodammodo appropriata.

EPITOME.

Articuli concernentes petitorium producti ex parte sui per ordinarium secundo loco prouisi an sint admittendi contra apostolicũ expectantem agentem suspenso petitorio restitutorio, qui primo receptus fuit sub conditione ad possessionem, si sibi deberetur.

SVMMARIA.

1 *Apostolicus receptus ad possessionem sub cõditione si sibi debeatur, & non aliàs, purè receptus censetur.*
2 *Possessio & acceptatio possunt acquiri sub conditione, qua deficiente nihil acquiritur.*
3 *Conditio qua inhæret actui, & est de substãtia & natura eius, non suspendit acquisitionem possessionis.*

DECISIO IX.

1 QVidam † expectans apostolicus acceptauit præbendã, & fecit sibi prouideri, & in possessionem induci, & prouisus inductus, & ad rẽ receptus fuit sub conditione, si de iure sibi deberetur, & saluo iure cuiuslibet alterius, & non aliàs. Posteà quidam ordinarius etiam eodem modo receptus fuit, & in possessionem inductus. Primus reputans se spoliatum agit possessorio petens se restitui, & suspendit petitorium. secundus ordinarius qui possidet dat de iure suo, & nõ de iure primi dicitur per apostolicum sibi quòd nõ potest, nec eius articuli essent admittendi obstãte suspensione petitorii, quia illi articuli concernunt petitorium. ordinarius respõdet quòd imò potest, & quòd eius articuli sunt admittendi, ex quo ipse apostolicus non habuit possessionẽ purè, sed sub conditione, si de iure sibi deberetur, & saluo iure alterius, & ideò cessante illa conditione non possedit, & ideò eius articuli concernentes petitorium, per quos detegetur non ius quæsitum: & per consequens ipsum nõ habuisse possessionem deficiente conditione sub qua eam adeptus fuit, cùm sint exclusorii possessorii per eum intentati, sunt admittendi. Sed nũquid bene dicat ordinarius? Videtur dicendum quòd
2 sic, quia † possessio, traditio. & acceptatio possunt acquiri & fieri sub conditione, vt ff. de acquiren. posses. qui absenti. extra. de resti. spolia. olim. qua deficiente nihil acquiritur ex tali actu conditionali, vt ibi pro hoc bene faciunt notata per Ioã. And. in nouel. in c. 2. de elect. lib. 6. super textu. in magna glo. quæ est super verbo, electo. & est penultima. Sed potiùs videtur dicendum contrà,
3 quia dicta † conditio inhærebat actui, & erat de substantia & natura sua, & ideò non videtur quòd suspendat acquisitionem possessionis. argumen. l. conditiones quæ extrinsecus. ff. de condition. & demonstr. & ff. de long. tempo. præscript. l. 3. cùm concordan. licèt in euentum resoluatur.

DECISIO. X.

Similis est decis. 49. de conces. præb. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Clausu. anteferri, est præseruatiua gratiæ alterius cõcurrentis.*
2 *Canonico ecclesia tenetur respondere de distributionibus quotidianis.*
3 *Collator habet prouidere de præbenda recepto in canonica.*
4 *Litera impetrata per aliquem non habentis clau. nõ obstant. quòd pro alio scripserimus. non præiudicant*

recepto in canonicum sub expectatione prebende.

5 *Receptio sola in canonicum quæ est possibilis sortiri effectum est impeditiua secundarum literarum.*

6 *Initium & originalis causa attenditur.*

7 *Surrogatum in locum alterius eius naturā sortitur.*

8 *Prebenda est accessio canonicatus non contra.*

9 *Canonicatus habet se ad prebendam, sicut mater ad filiam.*

10 *Prebenda oritur ex canonia, sicut ex matre filia.*

11 *Canonia parit prebendam, sicut obligatio actionem.*

12 *Clausu. anteferri. habet preseruare gratiam cōcurrentem.*

13 *Decretum Papæ de non prouidendo nisi vni. si reperiatur appositum in gratijs æqualibus factis diuersis, an ad solam prouisionem prebēdarū restringatur, & non canonicatuum?*

14 *Iura sunt potius cōcordanda quàm quòd vnū aliud tollat, vel corrigat.*

15 *Declaratoria verba de non prouidendo nisi vni, in dubio intelligenda sunt cū effectu, scilicèt de prouisione effectuali.*

16 *Canonicus supernumerarius etiam de mandato papæ receptus non habet distributiones quotidianas,*

DECISIO XI.

1 PApa † Innocentius sextus fecit gratiam primo anno pontificatus sui. 9. Kalēdas Februarii Regi Franciæ quòd posset nominare 60. personas idoneas in 60. ecclesiis regni sui mādando certis executorib', quòd illis per eū nominādis statim conferrent in illis ecclesiis canonicatus, & statim reseruarent præbendas vacantes vel vacaturas, quas illi per se vel alios infra mēsem ducerent acceptandas, de quibus sibi posteà prouiderent, & quòd gratia eis prodesset ac si à datis huiusmodi gratiæ factæ Regi ipsemet Papa eis canonicatus contulisset, & præbendas huiusmodi reseruasset, & cū aliis non obstantibus & clausulis consuetis apponi in gratiis impetrantium, quibus Papa statim confert canonicatus. Item sub eadem data consimilem gratiam fecit dominæ Reginæ Franciæ & Nauarræ viduæ de viginti personis per eam in viginti ecclesiis dicti regni nominandis. Item consimilem Reginæ Ioannæ vxori Regis de aliis viginti personis. Item consimilem gratiam fecit Regi Nauarræ de aliis viginti personis in eodem regno Franciæ nominandis, & sub eadem data. Posteà eodem anno primo Kalendas Aprilis Papa ampliauit gratiā Regi Franciæ de aliis quadraginta personis per eū nominandis sub his verbis. Nos igitur eiusdem Regis quātum cum Deo possumus precibus inclinati præfatis sexaginta personis, quadraginta adiicimus fraternitati vestræ scilicèt executoribus per apostolica scripta mandamus, &c. mandato vt in primis literis de sexaginta, & sub eadem forma, & cum eisdem clausulis, & non obstan. excepto quòd hæc secūda gratia de quadraginta fuit restricta ad duas prouincias duntaxat, scilicèt Senonensem & Remēsem infra quas potest Rex in quadraginta ecclesiis nominare. Posteà idem Papa de anno quarto pontificatus sui concessit quòd omnes & singuli per ipsum Franciæ Regem in eisdem ecclesiis vsque ad prætaxatum numerū in primis literis scilicèt de sexaginta personis sibi concessis vigore ipsarum literarū aliàs nominatis, & in posterum nominandis in assecutione canonicatuū collatorum eis ac præbendarum acceptatarum per eos ac procuratores suos in eisdem ecclesiis iuxta formam literarum suarum aliis quibuscūque per Regem Nauarræ & Reginas aut aliquem ipsorum eisdē ecclesiis priùs etiam nominatis: dummodò non esset eis in eisdem canonicatibus & præbendis tēpore datæ literarum declarationis vel cōcessionis huiusmodi in re, specialiter ius quæsitum quibuscunque constitutionibus apostolicis & aliis cōtrariis nequaquam obstan. præferrentur. Postremò idē Papa pontificatus sui anno sexto declarauit quòd suæ intentionis extitit & extabat, quòd in nulla ipsarum ecclesiarum posset vigore dictarum literarum scilicèt primarum sub eadē data Regi Franciæ & Reginæ & Regi Nauarræ cōcessarum nisi vni personæ duntaxat aliquatenùs prouideri decernendo irritū, &c. si secùs super his, &c. esset hactenus contingeret in posterùm attentari. His suppositis contingit in facto quod virtute primarum literarum de 60. personis Rex Franciæ nominauit quemdam Matthæū Gueriti in ecclesia Parisiensi an. 54. 25. Februarii cui præmissa examinatione fuit per executorem deputatum in gratia Regis prouisum de canonicatu, & reseruata præbenda vacatura quam duceret acceptandā, & receptus in canonicum per capitulum, & in fratrem stallo in choro & loco in capitulo sibi assignatis, & ille Mattheus posteà vacante quadam præbenda per obitum cuiusdam Dionysii, reseruata tamen acceptauit eam ignorans reseruationem, & de ea sibi obtinuit prouideri, & in pacificam possessionem induci. verūtamē cum cognouit eam reseruatā Rex supplicauit Papæ pro eo narrando de præmissa reseruatione per eum virtute gratiæ de eo factæ, & de prouisione canonicatus receptione acceptationis & prouisione ac in possessionem inductione præbend. prædictis subsecutis quòd de illa præbenda sibi prouideret, Papa verò Regis contemplatione ac præmissorum & meritorum suorum intuitu narrata reseruatione, & quomodo ea obstan. & eius decreto acceptatio illius præbēdæ, & prouisio subsecuta viribus nō subsistat, & quòd nullus ea vice præter ipsum de illa præbenda potuerat disponere, contulit sibi illam præbendam tanquam reseruatam non cōferendo aliàs sibi de nouo canonicatum. Regina verò Franciæ virtute suæ gratiæ anteà de anno. 53. 25. Iulii in eadem ecclesia Parisiensi nominauit quendam Ægidium de translato, cui etiam erat prouisum de canonicatu per executorem, & reseruata pro eo vacatura præbenda, &c. & receptus per capitulum. Sed quia tempore quo Rex nominauit Matheum prædictum dicto Ægidio non erat in aliqua præbenda ius quæsitum, ipse Mattheus nominatus per Regē erat dicto Ægidio præferendus propter gratiam prædictā, nominatis nominandis per Regē ceteris præferendis. Item etiam idem Rex Franciæ de anno prædicto 55. & 23. Februarii nominauerat virtute

suæ

ſuæ gratiæ ampliatiuè ſcilicèt de.40. perſonis in
eadem eccleſia Pariſienſi quendam Raynaldũ
in Raigaco cui etiam per executores fuit proui-
ſum de canonicatu & ad illum recepta & reſer-
uata pro eo vacatura præbenda. Tandem de an-
no 58. vacante præbenda vna per mortem cu-
iuſdam D. de cural. infrà mẽſem tam dictus Ægi-
dius nominatus per reginam quàm etiam domi-
nus Raynaldus virtute ſuæ gratiæ de 60. perſo-
nis nominatus per Regem eam acceptauerunt,
& de ea ſibi prouideri obtinuerũt, & ad eam ſi-
mul ſunt recepti per capitulum cũ proteſtatio-
nibus conſuetis. Quæritur quis eorum ſit po-
tior. Fuit coram me diſceptatum in tertia inſtan
tia: quia pro Raynaldo fuerat lata vna ſenten-
tia in partibus, & hic in curia fuit reuocata &
lata alia pro Ægidio & cauſa vertebatur coram
me in tertia. dicebatur pro parte Raynaldi quòd
ipſe erat potior: quia licèt Ægidius & gratia Re
ginæ virtute cuius fuit nominatus præcederet
eum in data, qui fuit nominatus per Regem vir-
tute gratiæ ſecundæ cõceſſæ Regi de 40. ſub po
ſteriori data: tamen nominatio Ægidii facta per
Reginam, nec prouiſio de canonicatu ſibi fa-
cta, nec inde ſubſecuta valebant nec valere po-
terant: quia Rex nominauerat Matthæum vir-
tute primæ gratiæ concurrentis cum gratia Re-
ginæ in data & quia tunc nondum erat ius quæ-
ſitum Ægidio nominato per Reginam in præ-
benda Matthæus ſibi præferri debuit propter
gratiam factam Regi, quòd nominati per eum
præferrentur. & quia declaratoria ſequens per
quam Papa declarauit quòd non poſſet proui-
deri niſi vni habuit decretum decernens irritũ,
&c. apparet quòd quicquid factũ fieret per Re-
ginam vel executorem gratiæ ſuæ de Ægidio
fuit nullum ſeu irritum & innane, quantum ad
canonicatum & præbendam in eccleſia Pariſiẽ-
ſi in qua Rex nominauit Matthæum. nominatio
enim Regis facta de Matthæo & prouiſio cano-
nicatus ſibi facta & eius receptio fuerunt ab ini-
tio validæ & potuerunt habere effectum quò ad
aſſecutionem præbendæ, imò & habuerunt ſicut
& infrà dicetur. igitur ſtatim decretum prædi-
ctum appoſitum ſuper declaratoria prædicta de
non prouidẽdo niſi vni, ſortitum fuit effectum
& vires ſuas. igitur nominatio & prouiſio fa-
cta de Ægidio & ſibi in eccleſia Pariſienſi vbi
Rex nominauit, non valuerunt obſtante decre-
to etiam ſi poſteà deſierint poſſe habere effectũ
quò ad præbendam: putà quia Matthæus aliun-
dè eam aſſequeretur, & nõ virtute nominatio-
nis Regiæ: vel putà quia renũtiaſſet nominatio-
ni & gratiæ ſuæ. Sufficit enim ad rumpendum
ſeu tollendum vel impediendum nominationẽ
Reginæ & inde ſecuta, quòd nominatio Mat-
thæi ab initio fuit valida & prouiſio de canoni-
catu ſibi facta & eius receptio potuerit ſortiri ef
fectum quò ad præbendam etiã ſi poſteà dedu-
cerem ad caſum quo non poſſet. Inſtitut. quib.
mod. teſtamẽt. infirme §. poſteriore. ff. de iniuſt.
rupt. & irrito teſtament. l. j. & iij. §. ex is verbis.
verſicu. ſed & ſi conſtante. ff. de hæredibus inſti-
tuend. l. pater filio. Ad idem. ff. de teſtamẽt. mi-
lit. l. codicilis § final. Et pro hac parte quòd de-
cretum appoſitum ſuper præmiſſa declaratoria
coniunctim cum gratia per quã nominatus per
Regem præferri debuit habeat vires & impe-
diat nominationẽ Reginæ: & liget manus ex-
ecutoris eius ex quo Rex nominauit, & eius no
minato fuit prouiſum de canonicatu quæ proui
ſio ab initio fuit valida, & effectum ſortiri po-
tuit quò ad præbendam etiam ſi poſteà deduca-
tur ad caſum in quo non poſſet videri caſis. in
capitu. quodam. de præbẽd. libro ſexto. Ex quo
enim nominauit Rex & eius nominato fuit pro
uiſum de canonicatu, & ille habuit prælationis
prærogatiuam propter gratiã de nominatis per
Regem præferendis, videtur quòd nominatus
per Reginam quæ concurrebat in gratia cũ Re-
ge penitùs careat impetratione propter declara
toriam, de non prouidendo niſi vni, & eius de-
cretum. argumento capituli duobus. extrà. de re
ſcriptis. libro ſexto. in fin. vbi dicit. Quo electo
alius omninò careat impetratione. quæ clauſu-
la ſecundum gloſſ. etiam refertur ad primum &
ſecundum dictum illius capim. duobus. maxi-
mè quia declaratoria prædicta habet verba mul
tum generalia, imò vniuerſalia ſeu vniuerſali-
bus æquipollentia: videlicèt quòd in nulla ec-
cleſiarum ipſarum etiam niſi vni perſonæ dun-
taxat, aliquatenùs valeat prouideri. quæ æqui-
pollet huic. nullatenùs. igitur videtur negare
nedum prouiſionem præbendæ imò & proui-
ſionem canonicatus, vt omnia negent. quia qui
omne vel nihil dicit, nihil &c. & plus negat ne-
gario &c. vt ff. de rebus dubijs. l. ſi is qui ducen-
ta. §. verùm. & l. hoc genus. ff. de condition. &
demonſtration. maximè quia in narratione fa-
cta in illa declaratoria Papa narrando de gratijs
prædictis Regibus & Reginis conceſsis. dixit
& narrauerat principaliter de prouiſione cano-
nicatuum quo modo mandauerat executoribus
quòd nominatis per eos in ſingulis eccleſijs de
canonicatibus prouiderent: & præbendas va-
cantes vel vacaturas quas ibi ducerent acceptan
das, reſeruarent, de quibus eis poſteà prouide-
rent &c. Et poſteà concludit quomodo ſuæ in-
tẽtionis fuit & erat quòd niſi vni in nulla eccle
ſiarum poſſet aliquatenùs prouideri. igitur bene
apparet quòd Papa hoc intellexit etiam de pro-
uiſione canonicatus, de qua principaliter narra-
uerat & executoribus mãdauerat: præſertim pro
pter rationem propter quam dicit ſe huiuſmodi
intentionis fuiſſe: ſcilicèt ne eccleſiæ grauarẽ-
tur. Conſtat enim quòd per ſolam prouiſionem
canonicatus quæ ab initio eſt vtilis, eccleſia ſeu
2 collator præbendæ eſt grauatus Eccleſia † enim
videtur grauata, quia tali canonico habet de
quotidianis diſtributionibus reſpondere. iuxta
not. per Inno. & Comp. in c. cum M. Ferrariẽ. de
3 conſtit. etiã collator eſt grauatus. quia † neceſſe
habet ſibi reſpondere & prouidere de præbẽda:
vt de præbẽd. relatum. & c. dilectus. melius eod.
4 titul. ſi clericus. libro. 6. pro tanto † ſi receptus
eſt aliquis in canonicum ſub expectatione præ-
bendæ nõ valẽt literæ impetratæ per aliquem a-
lium ſine clauſula non obſtã. quòd pro alio ſcri-

pserimus: quia per primam receptionem ad solum canonicatum, licèt adhuc nō habuerit præbendam, ecclesia reputatur grauata seu collator: hoc solo inspecto quòd est sibi obligata ad prouidendum de præbenda vacatura, vel de qua se offerret facultas: licèt multa possint contingere interim propter quæ illa obligatio non sortiretur effectum: sed ad minus
5 † sola receptio quæ est possibilis sortiri effectum est impeditiua secundarum literarũ: vt not. Hostien. de rescript. mandatum. & recitat Ioan. Andr. in dict. capitu. duobus. in fin. primæ gloss. igitur &c. Hæc sola nominatio Regis facta Matthæo & prouisio de canonicatu & eius receptio inde secutæ virtute prædictæ declaratoriæ & eius decreti, impediāt & nominationē Reginæ & inde secuta: ex quo nominatio per regē gaudent prærogatiua prælationis, Item etiam cōstat quòd nominatio Regis facta de Matthæo & eius prouisio & receptio ad canonicatum fuit sortita effectum, etiā quò ad præbendam: quia vt præmisi in themate quæstionis, Matthæus præbēdam Dionisij acceptauit: & de ea sibi obtinuit prouideri, & in eius pacificam possessionem induci. & quamuis illa fuisset reseruata, Papa cum narratione præmissa absque noua prouisione de canonicatu quasi innitēs primæ prouisioni virtute nominationis regiæ sibi factæ de canonicatu & contemplatione seu intuitu præmissorum de illa præbenda sibi prouidit, quasi potius volens exequi & perficere nominationem Regis, & receptionem seu prouisionē de canonicatu in virtute illius nominationis subsequētis. quàm nouā facere. igitur illa prouisio præbendæ potius debet attribui nominationi regiæ & prouisioni virtute eius gratiæ de canonicatu factæ quā nouæ gratiæ papæ, ex quo contemplatione primæ gratiæ regiæ & inde secutorum Papa prouidit de illa præbēda reseruata, & quasi gratia perfectione & executione illius. argumen. ff. de noua. l. cùm enim. extrà de rescript. constitutus. faciunt iura communia de legat. j. l. sed si plures. §. in arrogato. cum cōcord. de dote præle. cùm quis. versi. si nam. & si quis. de procura. l. qui proprio. §. procurator. vt in cæteris. de actio. emp. l. si quis seruum. Item
6 † quia inspicitur potius originalis causa & initium. argumen. ff. de donat. l. qui id cum cōcor. Item quia prouisio facta Matthæo per Papā de præbenda reseruata intuitu præmissorum videtur potius reseruata in locum prouisionis sibi fa
7 ctæ per executores regios. igitur &c. quia † quòd surrogatur in locum alterius eius naturam sortitur. ff. si quis cau. l. si eum. §. qui iniuriatum. & ff. vt lega. no. caue. l. j. §. si debitor. cum cōcor. & videtur esse propter consequentiā & sequelam nominationis regiæ. igitur ei attribuendum est. argum. ff. de feudis. l. ij. & per no. per Ber. de cōsti. cap. cùm accessissent. Et quasi videtur de appendicijs illius. facit ff. de acquir. hæred. l. si quis heres institutus. & in canonicatu virtute nominationis regiæ per Matthæum obtētæ fundato. quòd patet. quia Papa non contulit sibi nouiter canonicatum: sed sibi canonico facto virtute nominationis regiæ contulit præbendam: igitur trahitur ad fundamentum suum. argumen. insti. de rerum diui. §. cùm in suo. & §. ex aduerso. cum concord. Et illi canonicatui tanquam principali ista prouisio præbendæ videtur accedere. quia
8 † præbenda est accessio canonicatus, & non ecōtra. argumen. d. capitu. relatum. & capit. si cleri-
9 cus. de præben. Canonicatus † etiam se habet ad
10 præbendā sicut mater ad filiam. ex canonia † enim sicut ex matre oritur præbenda, sicut filia: vt not. Hostien. in sum. de preben. §. j. cum iurib. ibi alleg. hoc idem no. Guli. de mōte Laud. eod.
11 titu. si iuxta. in clemē. parit † enim canonia præbendam sicut obligatio actionem. de procur. licèt. §. ea obligatio. Si igitur vt probatum est ex præmissis, gratia regis seu eius nominatio & inde secuta in eius virtute censentur sortiri effectũ etiam quòd ad præbēdam: videtur quòd vlterius in eadē ecclesia virtute nominationis Reginæ nec gratiæ suæ nequeat Ægidio de præbēda prouideri: & sic stabit gratia Raynaldi seu nominatio in virtute secũdæ gratiæ de quadraginta regi factæ ampliatiuè de eo factæ & prouisionis & receptionis inde secutorum virtute cuius potuit bene in eadē Parisiensi ecclesia nominari. & pro hac parte fuit lata sentētia Parisijs. pro parte tamen Ægidij nominati per Reginā fuit lata hic in curia contraria sentētia: quia prius erat in data ex gratia Reginæ & virtute cuius fuit nominatus, & ad canonicatum receptus: quare debet esse potior nisi nominatio Matthæi per regē facta virtute primæ gratiæ concurrētis in data cũ gratia reginæ & alia gratia de præferēdis nominatis per regem, & præmissa declaratoria quòd non prouideatur nisi vni, sibi obstent. Sed ad videndum & declarandum quòd præmissa sibi nō obstent. Aduertendũ est quòd declaratoria per quam Papa declarauit quòd non possit prouideri nisi vni, debet intelligi de prouisione canonicatus, quòd declaro sic: quia si intelligeretur quòd nō possit prouideri de canonicatu, directo contrariaretur illi concessioni quam Papa fecit de nominato per regē præferendo: quòd patet quia per illam concessionem prælationis Papa non intendebat nominationes aliorum in eadē ecclesia excludere, sed potius præseruare: licèt in assecutione præbēdæ voluerit regios præferri. virtus
12 † enim clausulæ, anteferri. habet præseruare gratiam cōcurrentem: vt not. Ioan. And. in nouel. in dict. capitul. duobus. in fin. eorum quæ
13 not. super tex. Et si † ista declaratio de nō prouidendo nisi vni, & eius decretum intelligeretur de prouisione canonicatuũ, in totum gratiæ aliorum excluderentur: & sic esset Papa cōtrarius sibi ipsi. quia si ab initio fuit intentionis quòd non posset in eadem ecclesia prouideri etiā de canonicatu nisi vni: prout fecisse innuit declaratoria: si sic intelligatur posteà dicendo quòd nominati per regem præferantur, per quæ verba videntur præseruari gratiæ aliorum, vt prædixi, aliàs si non possent dici præferri, sed solùm admitti, Papa esset sibi contrarius. quia illa concessio de regiis præferēdis nominatis per alios, debet intelligi de eadem ecclesia. quia frustrà hoc cōcederetur quò ad nominatos per alios in aliis

ecclesiis

ecclesiis.& sic nominationes aliorum etiam fa-
ctas in eadem ecclesia Papa præseruabat per pri-
mam clausulam prælation. argumen.præmissor.
Ne igitur ista concessio prælationis regiorum
quæ etiam ex sui natura seu virtute est præser-
uatiua gratiæ & nominationis aliorum, etiam
in eadem ecclesia in totum contrariaretur. igi-
tur prædicta declaratoria de non prouidendo
nisi vni, & eius decreto concordemus eas & re-
stringamus in dubio declaratoriam illam de nõ
prouidendo nisi vni ad solam prouisionem præ-
bendæ, & non ad prouisionem canonicatuum:
imò quò ad prouisionem canonicatuum salue-
mus præmissam concessionem prælationis re-
giorum quæ fuit conseruatiua & præseruatiua
gratiæ & nominationis aliorum. Et dicamus
quòd nominationes omnium tam regum quàm
reginarum & prouisiones canonicatuum in ea-
dem ecclesia nihil obtinebant: imò retro omnia
de eis facta censebũtur irrita, quòd propter de-
claratoriam de non prouidendo nisi vni,& eius
decretum quod tunc cùm nominatus per regem
assequitur præbendam incipit sortiri vires suas
& irritat etiam hactenus attentata, sed si nomi-
natus per regem desinat posse consequi præben
dam virtute suæ nominationis: putà quia aliun-
dè eam assequatur, vel ante assecutionem mo-
riatur, vel gratiæ renunciet, vel aliàs efficiatur
inhabilis: tunc quia nominatio facta per alios
seu eorum alterum tenuit, & prouisio de cano-
nicatu, & receptio inde secuta: bene poterit al-
ter denominatus per eos assequi præbendam
posteà vacantem nulli alteri nominato per re-
gem debitam. Et in hoc effectu illius præser-
uationis gratiæ seu nominationis aliorum in-
ductæ sub virtute gratiæ prælationis factæ re-
gi: quæ est aliorum præseruatiua, vt prædixi.
Et quod conuenientius sic sit intelligenda dicta
declaratoria, quòd loquatur de prouisione præ-
bendarum non facienda nisi vni,& non de pro-
uisione canonicatuum. probatur, quia per i-
stum intellectum nos concordamus eam cum
præmissa concessione prælationis, quæ aliàs si-
bi in totum esset contraria. quod facere debe-
14 mus, sicut † etiam in iuribus quæ sunt potius
concordantia quàm quòd vnum in totum aliud
tollat vel corrigat.C. de inofficiosis dotibus, le-
ge prima.& extrà de electionibus.cùm expediat.
Per hoc etiam quantum pono intellectum de-
claratoriæ possumus saluare gratias seu nomi-
nationes aliorum: & damus eis effectum quem
eis dare possumus sine quocunque præiudicio
regiorum. quia in casu quo illi habere non po-
tuerunt, dicimus illos seu eorum alterum pos-
se habere, & non aliàs, quòd in dubio facere
debemus, & non interpretari vt in totum pe-
reant sine commodo regiorum.argumentum legis
quoties.ff. de rebus dubiis. Item per hoc salua-
tur quòd ecclesiæ non grauantur: quia effectua-
liter non prouidetur nisi vni,nec collatores præ-
bendarum grauantur. quia reuera non potest
virtute dictarum gratiarum prouideri nisi vni.
igitur iste intellectus sit potius amplectendus
quàm alius, per quem includeremus contrarie-
tatem in mente Papæ: & induceremus corre-
ctionem seu annullationem gratiæ præseruati-
uæ aliorum, & in nullo plus faueremus regiis,
nec ecclesiis, nec collatoribus grauatis, fauo-
re quorum præmissa erant concessa & declara-
15 ta. Item etiam probatur alia ratione. quia † ver-
ba declaratoriæ de non prouidendo nisi vni: in
dubio intelligenda sunt cum effectu: scilicèt de
prouisione effectuali per quam quis assequitur
præbendam. argumento ff. quod quisque iuris.
lege prima §. hæc verba. extrà de eo qui mitti-
tur in possessionem. capitulo primo, cum con-
cordantiis. Et per hoc satis patet responsio ad
oppositas rationes. quia cum Matthæus virtu-
te nominationis regiæ non fuerit assecutus præ-
bendam: sed virtute nouæ prouisionis & gra-
tiæ sibi factæ per Papam tanquam de reseruata:
& sic postquam aliundè assecutus est eam, desiit
eam amodo posse habere in eadem ecclesia vir-
tute nominationis regiæ. sequitur quòd nomi-
natio Ægidij facta per reginam, & inde secuta
possunt sortiri effectum: & quòd eius virtute
Ægidius possit assequi præbendam istam post-
eà vacantem nulli alteri nominato per regem
virtute primarum literarum debitam. Nec ob-
stat quòd in oppositum dicitur, quòd ex quo
nominatio Regis facta de Matthæo, & prouisi-
sio de canonicatu sibi facta tenuit decretum de-
claratoriæ incepit habere vires, & ligauit ma-
nus Reginæ, quia non est verum quòd decla-
ratoria non impediebat duntaxat, nisi proui-
sionem faciendam de præbenda: & ideò eius
decretum non ligabat donec vacaret præbenda,
quæ nominato per regem esset debita, & quam
ipse vellet statim. igitur sicut per Regem nomi-
natus aliundè fuit assecutus præbendam, & de-
siit eam posse habere ex nominatione Regis, no-
minatio Reginæ incepit habere vires. Non ob-
stat §. postariore. nec concordant. quia ibi per se-
cundum testamentum ab initio ex mente testan-
tis tollebatur primum: quia ambo valere de iure
non poterant: & ideò ex quo semel ruptum est,
non potest viras resumere, licèt secundum desi-
nat habere vires. argument. ff. de solu. qui res §.
aream. hic verò vtraque nominatio Regis & Re-
ginæ simul valere poterant, & ex mente Papæ
valere debebãt, quam mentem innuit gratia seu
concessio prælationis factæ Regi, quæ importat
priuationem gratię & nominationem regalium,
vt prædixi: licèt alter duntaxat quò ad assecutio-
nẽm præbẽdæ possit sortiri effectum:& ideò sta-
tim cùm altera semel habuit effectum assecutio-
nis præbẽdæ altera tolletur, & irritabitur omni-
nò. & tunc bene dico quod non resumeret am-
plius vires, ex quo semel irritata erit.& licèt al-
tera quæ habuit effectum semel habitum: vt
concludunt iura illa. Non obstat capitul. quo-
dam. quia ibi secundus qui habebat clausulam,
anteferri. & decretum in eius fauorem apposi-
tum bene poterat acceptare, & facere sibi pro-
uideri tempore quo prius acceptauit, & fecit
sibi prouideri. & idem eius decretum tunc
impediuit & ligauit manus primi. Hic verò
tempore quo Regina nominauit decretum de-

claratoriæ

claratoriè non ligantr manns eius, nec executo-
rum nominato suo prouidendum de canonica-
tu: quia solùm erat appositum illud decretum
contra prouisionem faciendam de præbenda vt
prædixi, & oon contra prouisionem faciendam
de canooicatu. Tempore autem quo vacauit
præbenda nominatus per regem: quia alius si-
bi præferendus erat, non poterat acceptare præ-
bendam istam, quia iam habebat aliam: scilicèt
reseruatam per Papam sibi collatam: & ideò cũ
non posset eam acceptare decretũ ei non profi-
ceret. & ideò non ligat manus nominati per Re
ginam quia tunc demum decretum debebat sor
tiri effectum contra nominatum per Reginam
cùm vacante præbenda nominatus per Regem
poterat admitti ad præbendam, & per eius ad-
missiooem ecclesia grauari, aliis non vt prædi-
xi. Non obst. capitul. duobus. vbi altero admis-
so etiam ad caoonicatum vel literas præsentan-
te, vel per capitul. electo alter concurren. omni-
nò carei impetratis. Quia illud verum si admis-
sus non habebat clausulam, anteferri. per quam
si eam haberet, præseruaretur gratia alterius: vt
posteà admitti posset. Hic verò regij babebant
clausulam anteferri. & ideò cùm præseruaren-
tur gratiæ aliorum propter solam admissionem
ad canonicatum nominati per Regem nõ tolle-
batur effectus, donec videretur an regius virtu-
te suæ nominationis assequereint præbendam?
Non obst. generalitas verborum declaratoriæ;
quia restriogenda est propter implicitam men-
tionem Papæ in alia gratia prælationis, quæ aliàs
tacitè præseruabat, & propter rationem supra-
dictam. Non obstabat quod per receptionem
ad canonicatum nominati per Regẽ ecclesia fuit
grauata. quia illud grauamen antequàm vacaret
præbenda de qua agitur, fuit sublatum: quia cum
habuit præbẽdam reseruatam, iam habuit alium
canonicatum? scilicèt illum qui erat annexus
præbendæ statutus de numero io ecclesia qui
erat perpetuus, & desiit habere illum canonica-
tum quem virtute nominatiooi regiæ habuerat
suprà numerum: vt notatur per Gubel. de monte
Lsu. de præbend. capitul. si iuxta. in cle. quia ille
canonicatus qui prius habebatur supra numerũ
extinguitur: vt not. Ber. in c. dilectus. 2. de præb,
Item per solam receptionem io canonicũ eccle-
sia nou potuit dici grauata, nisi propter spem as-
sequendi præbendam, quæ spes sublata est cùm
aliundè eam assequitur, nec sola receptio in ca-
nonicum super numerum facta ex causa necessa
16 ria: putà de mandato † Papæ grauat ecclesiam:
nec sibi prouidendom est etiam de distributiooi-
bus quotidianis: vt notat Ioan. Andr. in nouel. iq
d. c. cùm inferior, &c.

De Rebus ecclesiæ non alienandis.

SVMMARIA.

1 *Vnio tractatum non requirit.*
2 *Vnio censetur alienatio.*
3 *Beneficiorum sectio est odiosa.*
4 *Vnio præsumitur rectè facta, maximè si sit antiqua.*
5 *Vnio probata falsa causa propter quam fuit facta, infringitur.*

DECISIO I.

1 VTRVM † in vnione [a] requiratur tra-
a ctatus sicut in alienatiooe, cùm † alie
2 natio censeatur; vt in cap. de his quæ
fiunt à maior. parte capit. vbi videtur
tex & in c. dudum. de reb. eccles. non alienan. lib.
6. Vel an sufficiat solus consensus capituli. per c.
si vna. de rebus eccle. non alienan. in clem. Anti-
quiores Auditores Palatij dicebant opinionem
fuisse, & si pluries seruatum fuisse, & licèt requi-
ratur aliqualis tractatus: non tamen talis & tan-
tus qualis & quãtus in alienatione. & hoc si fiat
vnio ecclesiæ eiusdẽ diœcesis: secùs si extrà diœ-
cesim: quia cùm infrà eandem diœcesim nõ cen-
setur propriè talis nec tanta alienatio. & qoia io
habentibus symbolum, &c. arg ff. de legat. 1. l. ce-
tera § si duobus. versi sed videamus C. non licere
habent. metro. l. 1. lib. 11. obst. c. dudum quia ibi nõ
3 tota ecclesia voiebatur, sed pars: & † ita fiebat se-
ctio, quæ est odiosa: vt c. maioribus. de præbend.
Item dicebatur quòd vnionem prætendens non
habet necesse probare veritatem causarum: quia
pro ea præsumitur pro ordinario: sed bene de-
4 bet imò sufficit allegare: & † præsertim super
5 vnione antiqua: sed † si causarum falsitas in con-
trariom probetur, bene infringeretur vnio. præ-
dicta noo placent multùm.

ADDITIO.

a *In vnione. Vnio beneficiorum quid operetur & quibus modis fit vide glo. in c. 1. ne sede vac. per Fel. in c. translato. de consti. col. 3. versi. Nota secundum Bal.*

SVMMARIA.

1 *Vnio facta ex falsa causa an sit nulla ipsò iure?*
2 *Alienatio rei ecclesiæ redditur nulla propter defectum causæ siue iustitia.*
3 *Vnio censetur alienatio.*
4 *Gratia vitiatur ipso iure per obreptionem & surreptionem.*
5 *Minori impetranti veniam ætatis incumbit docere de veritate causarum coram ordinario allegatarũ.*
6 *Dispensatio facta ex falsa causa non valet.*
7 *Authoritas interposita perperam habetur pro non interposita.*
8 *Legatum vitiatur propter casualem falsitatem.*
9 *Vnionis substantia esse veram causam.*
10 *Dominij translatio ex quocunque contractu non impeditur propter falsitatem causa*
11 *Dominium transfertur ex falsa causa.*
12 *Alienatio rei ecclesiæ non redditur nulla ipsò iure propter falsitatem causæ vel defectum iustitiæ dum tamen seruata sit firma.*
13 *Sententia non redditur nulla propter falsitatẽ causæ, nisi per dolum esset lata. & nu. 17. & 18.*
14 *Rescriptum non redditur nullum ipsò iure per surreptionem sed ope exceptionis.*

15 Religio

15 *Religio non impeditur propter falsam causam.*
16 *Dotis constitutio non impeditur propter falsitatem causæ.*
19 *Falsitas causæ vitiat actum ipso iure, quando veritas causæ erat de essentia actus.*

DECISIO II.

1 VTrùm † vnio facta ex certis causis sit nulla ipso iure, si causæ non erant veræ: vel an propter falsitatem causarum veniat rescindenda seu annullanda? Quidam tenēt quod sit nulla ipso iure. argument.ff. de rebus eorum.l.1. in princip.& in fin.& l.magis puto.§.si æs. & §.maneat.C. de prædiis minorum.l. & si præses.ff. de tutor. & curator. da. ab his.l. tutor petitus.ff. ne vis fiat ei.l.1. §. hæc verba. de fideicommiss. libert.l.cùm verò.§.subuentum.de Carbo. edict.l. 3.§.puberi. de tutori.& curato. datis ab his.l.Seiæ egressæ.Et quod Innocent notat de electio.cùm dilecti. super verbo. confirmauit.in versiculo. Item confirmatio.licèt quod ibi not. præsertim in fine illius gloss. etiam magis faciat contra. Et pro hoc etiam facit quod notat Innocentius in capitul. extirpandæ.super verbo, priuatum ibi, imò & plus,&c. de præbend. licèt posset induci in contrarium: cùm dicit, reuocaretur collatio. ergo innuit quod tenuit ipso iure,pro hoc quod ibi notatur in fine totius gloss. suæ. pro ista parte etiam facit opinio Archidiaco. extrà de rebus ecclesiæ non alienand. hoc consultissimo. super
2 verbo, forma. vbi tenet quod nedum † defectus formæ, sed etiam defectus causæ siue iustitiæ red dit ipso iure alienationē rei ecclesiæ nullā. Con-
3 stat autem † quòd per vnionem fit alienatio: vt in capitu.tua nos.in fin. de his quæ fiunt à præla.
4 pro hoc, quia † obreptio & subreptio vitiat ipso iure gratiam.de præbend. si dignitatem.in clem.
5 & de priuileg.dudum. pro hoc quia † minor qui impetrat veniam ætatis non aliter sibi prodest impetratio nisi causæ sint veræ:& eas coram ordinario suo doceat esse veras. de his qui ven.æta.
6 impet l.2. in princip.2. resp. pro hoc, quia † dispensatio facta ex falsa causa non valet: vt not. glo.de consang. & affin.quia circa. in fi.de elect.
7 dudum.1.§. insuper. pro hoc. quia † authoritas perperàm interposita habetur pro non interposita.ff.de autho. tut.l.nulla est differētia. pro hoc.
8 quia † casualis falsitas vitiat legatum.vt l.cùm tale.§.falsam.ff.de condit.& demonstratio.pro hac parte quòd vnio facta ex falsa causa non valeat, facit ext.de his quæ fiunt à præla. sine consē.capituli.capi.tua nobis. cum ibi not.per Hosti. & Io. And. post eū. licèt bene posset textus induci pro alia parte. quia in fine cùm dicit, irrita enim erit absque conuenientia & subscriptione clericorum.non repetit,& si meliora non prospiciat:tamen pro ista parte quòd non teneat, facit. quia
9 † in vnione vera causa est de substantia. in eod. titu.capitu.tua nobis. & de præbend. capitu. exposuisti. & hoc patet. quia aliàs iura prohibent fieri vnionem, vt alienationem rei ecclesiæ. igitur nisi fiat ex vera causa erit nulla, tanquam facta contra iuris prohibitionem & tanquam deficiens in suis substantialibus. argumen.C. de sacrosanct. eccles.l. iubemus nulli §.1. & C. de legib.non dubium.in fin. Alij tamen & maior pars tenuerunt contrarium, & dicebant esse opinionem antiquitus seruatam & obtentam & approbatā per Auditores in Palatio quòd falsitas causæ non redderet vnionem ipso iure nullam, sed
10 annullandam, quia falsitas † causæ non impedit ipso iure translationem dominij ex quocunque contractu fiendam: vt per totum titu.de condict. indebit.& de cōdict.sine causa. Quod patet quia
11 ex † falsa causa trāsfertur dominium. quia competit condictio ad repetendum: vt ibi: nec impedit ipso iure legatum.ff. de conditio. & demonstratiō.l. falsa demonstratio. & melius in l. cùm tale.§. falsam. Item secundum opinionem com-
12 munem falsitas † causæ vel defectus iustitiæ dum tamen seruata sit forma nō reddit alienationem rei ecclesiæ nullam ipso iure: vt notatur.11. quæstio.2. sine exceptione. & 12. quæstio.2. in summa. Et ita sentire videtur Innocen. extra.de constitu. quæ in ecclesiarum. super verbo, lectio.in
13 fin. Sic † enim non reddet nullam sententiā diffinitiuam ipso iure nisi aliàs per dolum, &c. vt l. si prætor.§. Marcellus. cum ibi notatis.ff. de iu-
14 dic. Sic † etiam subreptio non redderet rescriptum ipso iure nullum, sed ope exceptionis: vt not. gloss. de rescript.ad audientiam. Innocent. eodem titul. dilectus filius. in fin. pro ista parte etiam alleg.de manu.vindic.l.iusta.§.1.& ff.de manu.testamen.l.cùm ex falsis.Instit.quibus ex cau. manu.poss.vel non § semel.ff.de re iudic.diuus. in fine.C. si ex falsis instrumentis per totum. Pro
15 ista parte etiam facit. quia falsa † causa non impedit religionem extrà de conuersa. coniun.capitul. ex parte.nec mandatum obligantis impe-
16 dit obligationem.eodem titu. veniens. nec † falsitas causæ impedit dotis constitutionem.ff. de iure dotium.l. quemadmodum.§.fin.& pro hoc in speciali allega.l.cùm hi.§.si prætor. cum ibi notatis.in fin.magnæ glo.quæ est prima ff.de transactio. Nec obstant iura contraria. quia loquuntur de alienatione vel dispositione quæ fit cum
17 decreto superioris.quod † quidem decretum sicut & quæcunque interlocutoria obreptio vel subreptio seu falsitas causæ potest impedire ne valeat. In vnione autem non requiritur decretum superioris,sicut nec in alienatione rei ecclesiæ.not. glo. de rebus ecclesiæ non alienand. capitul.dudum.super verbo, tractatus.in fin. libro
18 sexto. vel dicet melius † quòd etiam decretum vel interlocutoria lata ex falsa causa tenet ipso iure: sed potest reuocari per appellationem vel restitutionem in integrum ex causa.pro præmissa vltima opinione, facit quod notat Innocent. de renuntia. in præsentia. super verbo, præter ista. & quod not. de excusation. tuto. qui testamento.& glo.ff.de acqui. hære.is ad quem.§.fin. Nec obstant iura suprà primò allegata. quia loquuntur in speciali casu & in alienatione minorum. vbi etiam est aliud speciale, quòd sententia lata ex falsa causa est ipso iure nulla.C.si ex fal.al-
19 leg.per totum. Non obstant aliæ leges. quia † in omnibus aliis veritas causæ erat de essentia actus quantum ad fines in quibus quilibet loquitur si

tur si bene inspiciantur materiæ in quibus loquuntur: & ideò falsitas vitiat ipso iure. Ad §. puberi. & l. Seyæ egressæ. soluitur per Cynum, quãdo prouo. non est necesse. l. 2. in secunda oppositione. Ad cap. si dignitatem. dic speciale ibi ratione ambitiosæ impetrationis.

DECISIO III.

Similis est deci. 1. de eccles. ædifican. in antiq.

DECISIO IIII.

Similis est deci. 3. suprà eod. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Episcopus potest alteri committere vt faciat tractatus super alienatione rei ecclesiastica cum capitulo.*
2 *Alienatio facta pracedente tractatu à capitulo, cui Episcopus facultatem dederat deliberãdi super ea, an teneat, si non interueniat alius tractatus?*
3 *Industria persona in quibus eligitur alteri demandari non possunt.*
4 *Causa meri & mixti imperij de iure canoni. sunt delegabiles.*

DECISIO V.

1 VTrùm † Episcopus tractatum faciendo cũ
capitulo super alienatione rei ecclesiasti-
a cæ ᵃ vel vnione facienda possit facere per aliũ, cui
committat quòd tractet cum capitulo super ne-
cessitate vel vtilitate seu expedientia & causis
2 alienationis vel vnionis, & sibi referat. Et † an si
posteà Episcopus cui talis tractatus relatus est
per quem capitulum reputabat iustas esse & ra-
tionabiles tali alienationi vel vnioni suam au-
thoritatem & decretum interponat, & eam fa-
ciat sine alio tractatu in sui præsentia habito, ta-
lis alienatio vel vnio teneat? Quidam dicebant
quòd tractatum episcopus facere non possit per
alium: sed per se: & per cõsequens alienationem
vel vnionem nõ tenere, quia talia sunt ardua, &
3 in † quibus videtur à iure electa industria epi-
scopi: & ideò non possunt fieri per alium. argu. l.
fin. §. item audiendum. ff. de diuer. & tempo. præ-
scrip. C. de prædi. minor. cum concordan. ibi al-
leg. pro hoc argu. C. de ponde. aur. l. 2. C. de exact.
tributor. missi opinatores. 1. & 2. respon. ff. man-
dat. l. mandatum distrahendorum. in fin. ff. de rei
vendicat. in fundo. extra de procura. capitu. fina.
libr. 6. & ff. de solu. l. inter artifices. pro ista parte
allegatur text. ff. de transactio. l. cũ hi. Et hæc opi-
nio videtur placere Archidiacon. 17. q. 4. in ven-
ditionibus. allega. ff. de offic. proconsul. ne quic-
quam. § vbi decretum. Alij & maior pars dice-
bant contra, quia hoc non reperitur prohibi-
tum. igitur &c. ff. de administration. tutor. l. ita
autem. §. gessisse. Item quia ex quo tractatus sibi
debet referri ipse discernet, an deliberatio fuit
bona, & eam sequetur & non aliter. & per hoc
satis tolluntur cõtraria. quia alienationem ipsam
& vnionem per se expedit. argumen. ad hoc in
ratione de offic. delega. super quæstionum. §. in-
tentionis. in fin. & eod. titu si pro debilitate. pro
hoc allegabatur text. ff. de rebus eorum. magis
puto. §. ne titulo ibi, dare viatorem &c. pro hoc
4 etiam quia † de iure canonico etiam causæ meri
vel mixti imperii sunt delegabiles. de offic ordi-
na. quòd sedem. vbi not. & de rapto. in archiepi-
scopatu. pro responsione ad §. vbi decretum. vi-
de Inno. de religios. domi. cunstitutus. super ver-
bo. ordinationem. in fin.

ADDITIO.

a *Super rei ecclesiastica. De forma alienationis rei ecclesiastica vide plenè per Abb. in cap. nulli. de reb. eccle. alienan. vel non.*

De Locato & conducto.

DECISIO I.

Similis est dec. 2. suprà eod. titu. in antiquis.

De Rerum permutatione.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium viuentis vnitum vt post cessum vel decessum vnum sortiatur effectum: non potest cum altero permutari.*

DECISIO I.

NVNQVID † ille cuius beneficium est alteri beneficio vnitum: vt vnio post cessum vel decessum illius sortiatur effectum possit illud beneficiũ sic vnitum cum aliquo alio permutare. Tenetur communiter quòd non. argu. pro hoc: quia per frequentes permutationes vnio posset reddi inutilis, vel saltim nimis deferri contra vtilitatem vel necessitatem ecclesiæ, cuius contemplatione fuit facta vnio, quòd præcauendum est. arg. ff. de vsufruc. l. si vsusfructus, &c.

SVMMARIA.

1 *Permutatio facta de ecclesia minori cum ecclesia pinguiori non censetur facta in fraudem expectantis, qui iniustè litem moueat super minori ecclesia.*
2 *Litis motio iniusta si fiat malitiosè, non inducit vitium litigiosi.*

DECISIO II.

1 CVm † quædam pinguis ecclesia quæ nõ ca-
debat in gratia expectantis propter exces-
sum taxæ vacaret in partibus: & vnusquisque ex-
pectãs speraret & crederet quòd Episcopus or-
dinarius contulisset eam cuidam nepoti suo, qui
vnam ecclesiam minorem tunc temporis obtine
bat. Quodque per assecutionẽ maioris vacasset
minor quam ille nepos obtinebat, acceptauit il-
lam minorem quæ bene cadere potest sub gra-
tia expe

tia expectantis: & de ea fecit sibi prouideri, licèt
de facto cũ reuera tunc dicta maior ecclesia non
fuisset collata dicto nepoti minorem obtinenti,
sicque dicta minor minimè vacaret: dictusque
expectans egit contra dictum nepotem in curia
Romana, & petiit dictam minoré ecclesiam tan-
quam ex causis præmissis sibi debitam. tandem
lite pendente Episcopus contulit maiorem seu
pinguem ecclesiam cuidam alteri nullum bene-
ficium obtinenti, & ille alter permutauit illam
maioré cum nepote Episcopi qui minorem ob-
tinebat cum eadem minori perfectaque permu-
tatione & translatione permutantis in ecclesiis
permutatis dictus expectans acceptauit mino-
rem iteratò, & sibi obtinuit prouideri: præten-
dens eam nouiter vacasse per renontiationem:
nec sibi obstare permutationẽ. quia fuit vt præ-
tendit fraudulenta ex causis prædictis, & omnia
prædicta confecta prætendit in eius fraudem.
item quia facta lite penden. & petit eam in vir-
tute secũdæ acceptationis & prouisionis. Quæ-
ritur an sibi debeatur? Fuit dictum quod non.
quia aliquid non potest dici ibi factum in frau-
dem eius principaliter, sed in prouisionem per-
mutantis. nõ enim potest dici quod nepos Epi-
scopi commiserit fraudem dimittẽdo minorem
pro maiori: sed sibi de meliori prouidit, cùm &
si eam non dimisisset, non esset vacatura illa mi-
nor necessariò cùm in potestate ipsius non esset
posse assequi maiorem imò in potestate Episco-
pi erat sibi conferre, qui episcopus nolebat sibi
conferre, ne de sua posset alteri prouideri, quòd
quidem non posset propter expectantes, & ideò
si alteri nullum beneficium maius contulit, nulli
iniuriam facit, cùm nulli illa maior deberetur,
imò vsus est debito iure suo, ille autem cui maior
fuit collata dimittẽdo maiorem pro minori nul-
lum fraudauit, cùm maior nulli alii deberetur,
nec minor esset aliàs vacatura, nec per cõsequẽs
expectanti debenda. & ita licèt ad prouisionem
suam adinuentus fuerit talis modus per quẽ mi-
nor non vacauerit, taliter quod posset per impe-
trantem acceptari, non per hoc censetur fraudẽ
aliquam commisisse. argum ff. de leg. 2. l. cùm po-
test. §. Titio. & ff. de dam. infect. l. Proculus. cum
concord. Nec obst. lit. penden. quia constat quod
tempore quo expectans mouit litem, nullum ius
habuit in illa ecclesia minori: cùm tunc illa non
vacasset: nec per consequens tunc erat accepta-
bilis: & ita quod indebitè mouit lité. & ideò sua
a indebita litis motio [a] non potest sibi prodesse,
nec illum nepoté episcopi potuit impedire quò
minus vti possit iure suo, eamque cum meliori
2 permutare: nam litis † motio iniusta si fiat mali-
tiosè non inducit vitium litigiosi, argum. ff. de li-
tigios. l. 1. §. 1. pro quo etiam facit. quia constat de
iniustitia mouentis litem, & de non iure suo. &
ideò retrò apparet litis pendentiam minùs in-
debitè fuisse motam, & sic nec habere locum vi-
tium litigiosi.

ADDITIO.

a *Litis motio. Adde Dec. 7. de dolo & contuma per
Cass. Lis ficta non habet priuilegia litis secund. Bar-
ba. consi. 1. colum 24. versicu. & si quispiam. volumi
3. & quòd lis non præsumatur litigiosa etiam ex cur-
su temporis etiam longi. Fel in capit. illud. colum. 4.
versi. nouissimè. de præscript. Cass. deci. 7. de dolo &
contuma. & deci. 5. vt lit. penden. Franc. in capi. 1. in
princ. eod. in 6.*

SVMMARIA.

1 *Permutantes non possunt propria authoritate redire
ad priora beneficia, licèt non dicantur incurrere
pœnam capit. de multa. de prebend. & c. cum qui. si
contra faciant.*
2 *Permutatio & eius expeditio dependet ex potesta-
te superioris.*
3 *Impetratio facta de beneficio permutato tanquã va-
canti propter incompatibilitatem, ex eo quòd perfe-
cta permutatione permutãs rediret ad suum primum
beneficium quod permutaret. an valeat?*

DECISIO III.

1 VTrùm † permutantes sua beneficia expe-
dita permutatione per Papam vel alium su-
a periorem [a] in cuius manibus renuntiauerant ex
causa permutationis inuicem collatis alterutris
beneficiis possint propria authoritate renuntiã-
do dictæ permutationi in suis pristinis benefi-
ciis remanere: prout ante permutationem per-
manebant. licèt quidam tenerent quod sic. quia
permutatio est facta in eorum fauorem, cui fauo-
ri poterant renuntiare: tamen omnes tenuerunt
contra. quia permutatione expedita neuter ha-
bet ius in pristino beneficio suo, sed in nouiter
2 sibi ex causa permutationis collato. Item † ipsa
permutatio & eius expeditio tota pendebat ex
potestate superioris: vt si videret ecclesiis & per-
sonis eam expedientem faceret: vt extrà de re-
rum permu. quæsitum. in fin igitur sine eius licẽ
tia nequeat resolui. argumẽ. l. nihil tam naturale.
nec est solus fauor permutantium. imò & eccle-
siarum: ideò interuenire debet authoritas supe-
rioris igitur non obstat ratio in oppositum suprà
3 allegata. Sed pone † sicut erat in facto, dicti per-
mutantes post expeditam permutationẽ sine su-
perioris licentia remanserunt de mutuo consen-
su in suis pristinis beneficiis, sicut ea tenebãt an-
te permutationé. Quidam impetrauit vnum il-
lorum beneficiorum tãquam vacans, ex eo quia
beneficia erant incompatibilia: putà erant duæ
dignitates curatæ, putà decanatus & præpositu-
ra. Quæritur nunquid valeat impetratio? Vi-
detur quòd sic. quia ex quo decanus permutaue
rat cum præposito, expedita permutatione ince-
pit habere ius in præpositura, & eius assequi po-
tuit optimè possessionem, si voluit. ex quo igitur
sine superioris licẽtia retinet decanatum, in quo
desierat habere ius propter permutationem, cen
setur se intrudere scienter & iniustè. & sic vide-
tur quod per illam iniustam intrusionem seu re-
tentionem decanatus ipso iure vacauerit præpo
situra, quam virtute permutationis obtinebat sal
tem de iure, ex quo in ea ius habuit argum. ca-
pitul. eum qui. de præbend. libro 6. nam perinde
erat ac si eam de facto pacificè possideret, ex quo

per eum stabat quò minus pacificè eam possideret. arg. cap. commissa. §. 1 de elect. & not. in cap. 1. de mult. de præbend. & eodem modò etiam potest deduci quòd vacet decanatus, in quo virtute permutationis olim præpositus habuit ius, ex quo post permutationem scienter se intrudit iniustè in præpositura & indebitè sine superioris licentia retinendo, & sic videntur duo beneficia incompatibilia tenere. Tamé domini contra tenuerunt: præsertim, quia in istis cessat ratio ambitionis & cupiditatis, cùm reuera neuter de facto teneat nisi vnicum beneficium, nec habeat animum nec intentioné duo beneficia obtinendi, sed vnum tantùm, licèt errent in iure, es quo sine licentia superioris remanent in beneficiis ex causa permutationis dimissis. igitur esse pœna decretalis de multa. & cap. eum qui vbi eius intentio ferebatur ad duo: & vbi assequendo secúdum intédebat etiam tenere primú, vel ius quod in eo habebat: hic verò non, imò assequendo secundum intendebat dimittere primum.

Additio.

a *Vel alium superiorem. An beneficiorum permutatio possit fieri sine authoritate episcopi licèt ad eum pertineat vel non pertineat collatio vide per Nico. Mi. in suo repert. in verbo permutatio beneficiorum non potest fieri, &c. vbi tenet quod non.*

DECISIO IIII.

Similis est dec. 3. de rerum permut. in antiq.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio non sufficienter præsumitur fraudulēter facta in præiudicium expectantium ex sola disparitate valoris beneficij.*

DECISIO V.

1 AN † sola disparitas in valore beneficiorum permutatorum sit sufficiens præsumptio fraudis commissæ in permutatione in fraudé expectantiú not arg. l. dolus. C. de rescin. vendi. vide Io. And. in nouel. de re. permu. c. 1. in fin. lib. 6.

De Solutionibus.

DECISIO I.

Similis est dec. 41. de proba. in antiq. Ægid. deci. 755. Si rector. col. penul. & Oldra. consi. 76. summus pontifex.

De Testamentis.

SVMMARIA.

1 *Executor testatoris datus pro monasterio ædificádo potest petere restitutionem aduersus negligentiam prosequendæ appellationis per testatoré interpositæ.*

2 *Restitutio peti non potest pro monasterio vel ecclesia quæ nondum sunt.*

3 *Destinatum sortitur naturam eius ad quod destinatur.*

4 *Partus conceptus in his quæ concernunt eius præseruationem vt producatur in esse, gaudet priuilegio iam natorum.*

DECISIO I.

1 QVidam † testator reliquit omnia bona sua pro monasterio ædificádo dato executore. demùm in vno litigio quod ducebat, & in quo appellauerat testator eo mortuo propter negligentiá testatoris fuit deserta dicta appellatio interposita per testantem. Nunc quæritur nunquid iste executor possit aduersus læsionem petere restitutionem iure priuilegiato quo ecclesia restitueretur?

2 Quidam dixerunt quod non. quia † pro monasterio vel ecclesia quod vel quæ nódum est, non potest peti restitutio. argu. de eccles. ædifican. ad audiétiam. Alij verò contra. quia ista bona erant destinata pro ædificando monasterio. ergo iam pro futuri monasterij vtilitate, vt possit proficere, gaudent priuilegio monasterij. argu ff. de lega. 1. l. item lege. §. 1. & l. ligni. cum multis concord. ad

3 hoc † quod destinatum sortitur naturam eius ad quod destinatur pro hoc. quia erat cœptum, &c. arg. l. 1. § cœpisse. ff. de pollicita. & melius de aur. & argen. lega. l. & si non fini. §. quid ergo si cœptum. cum concor. pro hoc etiam alleg. quia si istis bonis iam cœptis censebatur monasterium ædificádum, & per ædificationem pro tempore pariendum. ergo gaudeat priuilegiis monasterij.

4 arg. quia partus † conceptus in his quæ concernunt eius præseruationem vt producatur in esse, gaudent priuilegio iam natorum, &c. argu ff. de pœnis. l. prægnantis. & de sta. hom. l. qui in vtero. & quæ habétur ff. de extraordin. cri. l. diuus. pro hoc. quia propter spem videtur inesse. argu. iurium de spe. Item pro hoc facit cap. religioso. de senten. excommuni. lib. 6.

De Decimis.

DECISIO I.

Similis est dec. 4. de priui. in antiq.

De Iure patronatus.

DECISIO I.

Similis est dec. 16. de renun. in antiq.

DECISIO II.

Similis est dec. 1. in antiq. de institu.

SVMMARIVM.

1 *Patrono præsentandi tempus quando incipiat currere?*

DECISIO III.

1 A Quo † tempore currat patrono tẽpus præsentãdi quadrimestre vel semestre: Videtur quòd à tempore vacationis. arg. de iure pat. eam te imò videtur quod à tempore notitiæ: vt ar. c. licèt d: supplen. negl. prælat. & c. quia diuersitatem. in fi. de concess. præb. & d. c. eam te. intelligitur à tempore vacationis, scilicèt notitiæ.

De Sponsalibus.

SVMMARIVM.

1 *Clericus contrahens matrimonium cum minore 12. ann. an statim admittat beneficium, vel post copulã carnalem subsecutam?*

DECISIO I.

1 VTrùm † si beneficiatus contrahat matrimonium cum minore 12. annorum vacet beneficium incontinenti tempore contractus matrimonii, vel demum post carnis copulam. vide Ioan. And. in nouel. de cleric. coniug. c. 1. in antiquis. & plenius per eundem in commento capitu. cùm Ioan. eod. titu.

Qui Filii sint legitimi.

DECISIO I.

Similis est dec. 4. de filiis presby. in antiq.

De Donationibus inter virum & vxorem.

SVMMARIA.

1 *Vxor quæ fuit constituta à viro suo tutrix & gubernatrix tam bonorum quàm liberorum, an teneatur ponere in inuentario iocalia ab eius viro ac ceteras res sibi traditas? Et quid de aliis rebus contemplatione eius viri ipsi ab aliis datis.*

2 *Maritus non censetur donare res vxori, quas ex necessitate illi exhibet.*

3 *Vxor tenetur operari viro: & ideò acquisita ex operis suis pertinent ad maritum, & eius heredes.*

4 *Vxor quicquid acquirit ex opera sua, viro acquiret, & quid si ex pecunia mariti quæsiuisset?*

5 *Donationem factam mulieri si vir nõ reuocauit expressè, videtur causa mortis illi donasse.*

6 *Donare in dubio quis non præsumitur, nec iactare suum.*

7 *Donata vxori contemplatione viri, cuius censeantur esse?*

8 *Maritus quod per ministerium vxoris acquirit, sibi acquirit.*

9 *Vxor si non probat à quo bona habuerit: habet in dubio præsumptionem contra se, illa esse viri.*

10 *Inuentarium conficiens etiam de bonis quæ sua esse contendit, qualem protestationem facere debeat.*

DECISIO I.

1 PEtrvs † existens in matrimonio cum Anna vxore sua eidem plures & diuersas vestes ac arnesia fecit, etiam eidem plura iocalia & diuersa dedit & tradidit dicens, teneas istud. verum est quòd dicta Anna vxor prædicta existens in dicto matrimonio diuersas pecunias acquisiuit diuersimodè per bonam diligentiam de quibus aliquando dicto Pe. viro suo tradidit quandoque pro fodrariis mantellorum 9. florenos siue plus siue minùs, semel vel pluries, nec non plura iocalia taceas argenti & coclearia, per compatres & alios amicos dicti sui mariti ac pannos plures tã pro mantellis quàm aliis robis ad beneplacitum sibi datos ex notitia eius viri acquisiuit: deinde dicto Petro veniente ad mortem suum condidit testamentum in quo liberos eorum communes hæredes instituit, constituens dictam Annam vxorem suam tutricem gubernatricem & administratricem tam liberorum quàm bonorum, tamen cum beneficio inuentarij, nunc quæritur an dicta Anna vxor præfata teneatur ponere in inuentario faciẽdo arnesia & iocalia sua suprascripta, nec non cùm dictus Petrus maritus suus nullam mentionem de hoc fecerit in testamẽto suo nec ea sibi legauerit, vel quid iuris quò ad vestes & arnesia per virũ facta vel empta? Videtur dicendum a † quod si erãt talia ad quæ sibi facien-
2 dum maritus secundum statum mulieris & communem consuetudinem tenebatur, & mulier indigebat, quod non videbatur sibi donasse, quia necessitas exhibendi & sibi talia administrandi incumbebat marito: & ideò iura fauent marito vt tantũ ratione præsentis vsus intelligatur potius sibi tradidisse: vt probatur ff. de don. inter vi. & vxo. in l. sed si vir lanã cum ibi not. in princ. & l. mortis suæ causa. in fi. eo. tit. & facit ff. solu. matri. l. in his §. 1. & in hac sententia est ibi Oldra. & Cyn. & hoc communiter tenetur d. l. sed si vir la-
3 nam. Quò ad † acquisita per suam industriam & diligẽtiam, videtur dicendum quod si ex operis suis fuerint acquisita, quod debeát pertinere ad maritum seu virum & eius hæredes post eũ: quia vxor tenetur operari viro: vt in l. sicut. ff de ope. libe. & no C. de condi. inser. l. si vxor. in fin. 2. glo. & facit ad hoc d. l. sed si vir. in princip. & pro hoc quod no. Innocen. de testa. cùm [illegible] offic. circa fin. primæ columnæ. facit etiam ad hoc quod dici-
4 tur de vxore cũ subiungit paulo post quia † quicquid acquirit vxor ex opera sua viro acquirit: si verò alia aliter acquisiuit & potest mõstrare vnde & à quo vel quomodò: tunc illa ad eam debent pertinere & non ad maritum etiam si ex pecunia mariti quæsiuisset, putà mercando vel tenendo in cambiis. argum. ff. de dona. inter virum & vxo. ex annuo. §. 1. quia mulier erat libera, nisi quò ad debitum carnis & quò ad operandum: vt
b d. l. si vxor. cum si. Quò ad vasa & iocalia, b & vestes & alia ornamenta ad quæ sibi ministranda maritus necessariò non tenebatur, per maritum sibi tradita: si cõstaret quod animo donandi sibi,
5 dicèt † donatio sibi non valuerit, tunc tanquam facta inter virum & vxorem: quia maritus eam

captesè non reuocauit, dicerē quòd esset mor-
te viri confirmata, & quòd deberent ad ea perti-
nere, & non ad hæredes mariti: vt l.cùm hic sta-
tus.§ 1 ff de donatio. inter virum & vxorem. sed
in casu præmissæ quæstionis factæ suprà in tra-
dente, non crederē quòd per illa verba quæ ma-
ritus dicebat vxori teneas istud, videretur dona-
re, sed potius eam custodire & vsus promiscui si
6 bi cōmendare: quia † in dubio quis non præsu-
mitur donare, nec suum iactare. argu ff. de pro-
batio. l. cùm de indebito. & l. filiusfamil. ff. de do-
natio. præsertim ne sic præsumēdo mutuo amo-
re se spoliēt. & quia donatio inter virum & vxo-
rem est prohibita de iure: & in dubio nō est præ-
sumendum fecisse contra iuris dispositionem &
7 prohibitionem. Quò ad alia † donata vxori per
extraneos contemplatione viri crederem distin-
guendum, an illi intenderent principaliter do-
nare viro, & vellent quòd sibi acquirerentur, li-
cèt traderēt vxori, & tunc credo quòd talia per-
tinere debeant ad virum & eius hæredes & non
8 ad vxorem. quia † quod vir per ministeriū vxo-
ris acquirit, sibi acquirit etiam cùm ratam ha-
beat talem donationem. argumen. ff. de negotiis
gest. l. si ego. nisi vir cum credebatur vxori inten-
deret sibi donare. quia tunc licèt illo tempore
donationis inter virum & vxorem non valeret:
tamen morte viri confirmaretur. ff. de donat. in-
ter virum & vxor. l. 3. §. fina. & l. sequen. iunct. l.
cùm hic status. §. 1. eod. titu. quod tamen in du-
bio non præsumerem, scilicèt virum vxori vo-
luisse donare. argumen. eorum quæ dixi suprà in
præceden. per l. cum de indebito. Si autē illi qui
donabant contemplatione viri intenderēt prin-
cipaliter donare vxori, & volebant res donatas
ei quæri & non viro, licèt eius contemplatione
hoc facerent: tunc crederem quòd talia donata
quærerentur vxori & nō viro: quia ipsa est per-
sona libera quę sibi quærere potest, nec sibi quę-
sita quæruntur: quia non sunt quæsita ex eius
operis: vt notatur per Cyn. C. de fur. l. fin. in vlti-
ma quæsti. ibi verò tollitur hoc argumen. nec ta-
lia teneretur ponere in inuentario, in dubio cre-
derem recurrendum ad coniecturas & ad genus
rerum donatarum, an potius congruerent viro
quàm vxori vel econtra: vt tunc secundum hoc
præsumatur an voluerint donatores acquiri vi-
ro vel vxori. & pro hoc bene facit quod not.
Ioan. Andre. in nouel. de appella. libro 6. in fin.
super verbo, ad eundem. & si ex his aliquid præ-
sumi non potest, crederem in dubio donatores
voluisse quæri marito, ex quo eius cōtemplatio-
ne donabant. argumen. ff. de vulgar. & pupillar. l.
sed si plures. §. ad substitutos. cum ibi not. ff. solu.
matri. si verò negotium. §. item quicquid. cum
concor. De donatis autem vxori cōtemplatione
vxoris non viri non est dubium, quin sine du-
bio ad eam pertinere debeant. argumen. iurium
9 prædictorum. In dubio † autem si vxor probare
non posset vnde quomodo & à quo acquisiuit,
omnia præsumerentur esse de bonis viri, vt l. etiā
C. de donatio. inter virum & vxorem. & l. quam-
10 uis. ff. eod. tit. & ideò cautius † esset vxori omnia
ponere in inuētario protestando de iure suo, &
propter hoc non intendit confiteri illas res ad
maritum vel eius hæredes pertinuisse vel pertine-
re debere: & protestando quòd res quas ad se
de iure apparebit pertinere tanquam suas pro-
prias velit obtinere, ne aliàs sine protestatione
simpliciter ponendo eas in inuentario videatur
cōfiteri eas ad virum vel eius hæredes pertinuis-
se vel pertinere: vt C. arbi. tuto. l. fin. quod confi-
teri non videbitur cum præmissa protestatione
quæ sibi conseruabit ius in futurum. arg ff. quib.
mod pig. vel hypo. sol. l. si debitor. §. 1. & ff. de re-
ligi. l. at si quis. §. sed interdum. & argum nota. de
materia protestationis per docto. in cap. cùm M.
Ferrari. de constit. & per Ioan. mo. & Ioan. Andr.
in nouel. in regul. iuris. in generali.

ADDITIONES.

a *Dicendum. Adde Alexan. in l. in his. §. seruus. solu. matri ff. & in l. si is qui quadringenta. §. dos legata. nu. 2 ff. ad l. Falcid.*

b *Iocalia ad quem spectent vide Bal. in l. cum te. C. de donatio. ante nupt.*

De Accusationibus,

SVMMARIVM.

1 *Priuatus ecclesia quæ est totum censetur priuatus prioratu qui est pars.*

DECISIO I.

QVIDAM prætendens in quadam ec-
clesia fuisse factum prioratum & vi-
catiam perpetuam quæ haberet cu-
ram animarum: cum causæ cogni-
tione fuit priuatus illa ecclesia per Episcopum &
ordinatum amodo esse regendam per vnum re-
ctorem: & dictam ordinationē factam de prio-
ratu & vicaria nō tenuisse. ipse dicebat quòd cū
ipse esset prior & non esset priuatus prioratu,
sed ecclesia: priuatio non tenebat. quærebatur an
bene diceret? Tenuerunt omnes quod non. quia
1 † priuatus ab ecclesia, quæ est totum: per conse-
quens censetur priuatus prioratu, qui est pars in
ecclesia. & qualibet etiam sui parte etiam si illa
ordinatio de prioratu & vicaria facta non fuisset
cassata, vel declarata nulla. ergo multò fortius
ex quo declarata est, quod fuerat nulla seu non
tenuisse, &c.

De Hæreticis.

DECISIO I.

Similis est dec. 1. eod. tit. in antiq.

De Priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio an inducatur vbi cōcessit cœnobio monachorum quòd ipsi & eorum loca quieta libera & integra cum suis priuilegiis permanerent?*

DECI

DECISIO I.

1 PAPA † concessit cuidam cœnobio monachorum quòd ipsi & eorum loca quieta libera & integra cum suis priuilegiis permanerent. Quæritur an ex illis verbis inducatur exemptio? Alleg. pro parte eorum quòd sic. c. si Papa. § & est idem. de priuil. libro sexto. & per nota per Innocent. de priuileg. recepimus. & per text. eodem titulo. cùm olim.

De Sententia excommunicationis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus per Episcopum visitantem, ex eo quòd ipsum ad visitationem non admisit prætendens se exemptum, ante satisfactionem non debet absolui.*

DECISIO I.

1 VTrùm † Episcopo excommunicāte aliquem de iure communi subditū: quia non permittit se visitare, vel nō soluit procurationem ratione visitationis debitam. sed ille prætendens se exemptum à visitatione vel præstatione procurationis appellet. & sic prætendēs excommunicationem iniustam pendente lite appellationis petat simpliciter se absolui. per cap. cùm contingat. de offic. delega. sit absoluendus contradicente Episcopo, qui super eo pro quo eum excommunicauit fundat intentionem suam de iure communi? Maior pars dominorū tenuit quod non. quia quasi debet reputari excommunicatus pro manifesta offensa: nec simplex assertio sua qua prætendit se exemptum, vel negatio qua negat se teneri, reddit Episcopi intentionem fundatam de iure communi dubiam. de quo plenius per Innocent. de censib. venerabili. nisi aliâ pro parte excommunicati probaretur aliquid saltem semiplenè de intentione sua, propter quod redderetur intentio Episcopi dubia: vt ibi not. Innocen. circa finem.

SVMMARIA.

1 *Canonici sæculares non gaudent priuilegio c. si quis suadente.*
2 *Eremita censetur persona ecclesiastica, licèt nullam professionem emiserit.*

DECISIO II.

1 VTrùm † canonici sæculares gaudeant priuilegio seu immunitate, vt eas verberans sit excommunicatus? Quidam dicunt quod sic. quia quandiu remanēt in tali statu, etiam si non sint religiosæ: sunt tamen personæ ecclesiasticæ vel Deo deuotæ, igitur gaudeant. argument. 17. q. 4. quisque. & quod notatur de sentent. excommunica. religioso. libro sexto. in fin. pen. glo. pro
quo bene facit. 13. q. 1. duo sunt. cum ibi not. pro
2 quo. quia etiam † Eremita qui nullam facit pro-
fessionem, & habet proprium, censetur perso-
na ecclesiastica: vt not. Innocent. in capitu. cùm
monasterium. de elect. Alij dicunt quod non:
quia eorum status non est approbatus: vt in cap.
indemnitatibus. in fin. de elect. lib. 6. & de statu
regul. capitu. fin. §. illas. in clem. imò reprobatus
18. quæstio. 2. perniciosam. igitur non merentur
gaudere priuilegio immunitatis. argum. l. auxi-
lium § in delictis. ff. de mino. & ff. de colleg. illi-
ci. quasi per totum. & vide quod de hac materia
notat Ioan. And. in nouella. de maiorita. & obe-
dien. dilecta. vbi gloss. de istis canonicis. & hanc
opi. conseruat vt dicitur cancellaria, quæ non
daret eis literas contra tales immunitates. Alij
distingunt dicentes quòd tempore quo portant
habitum canonicatus, putà superpellicium & in
diuinis seruiunt Deo: tunc reputantur personæ
ecclesiasticæ & gaudent priuilegio: sed quando
exierunt & extrà seruitium Dei sunt in domibus
propriis, secùs argumen. l. item apud Labeonem.
§ si quis virginem. ff. de iniuri. & extra. de senten.
excommunica. si iudex laicus. lib. 6. ad idem ff. de
aquæductu. l. omnes. iuncta. l. semper. ff. de iure
immunit. & quod not. Ioan. And. de cleri. coniu-
ga. c. Ioannes.

DECISIO III.

Similis est dec. 23. eod. in antiq.

SVMMARIA.

1 *Excommunicatus an possit acceptare beneficium in vim gratiæ suæ.*
2 *Excommunicatus æquiparatur deportato.*
3 *Deportatus licèt amittat ea quæ iuris ciuilis sunt: non tamen amittit ea quæ iuris naturalis sunt.*
4 *Deportatus potest eligere, acceptare & voluntatem suam exprimere in executione alterius precedentis legitimæ dispositionis.*
5 *Acceptare est nuda expressio, quæ in solo facto consistit.*
6 *Excommunicato actus extraiudiciales non sunt ita prohibiti sicut iudiciales.*
7 *Excommunicatus non est capax beneficij ecclesiastici.*
8 *Prohibitū vbi aliquod perpetuò sit: omne aliud censetur prohiberi per quod peruenitur ad illud.*

DECISIO IIII.

a SCiendum [a] est † quòd aliqui dicunt quòd
1 excommunicatus potest acceptare beneficiū
ecclesiasticum cadens sub forma gratiæ sibi fa-
2 ctæ tempore quo erat excommunicatus † æqui-
parantes eum deportato. iuxta glo. Ioan. And. in
capitu. decernimus. de sententia excommunica.
vbi dantur remissiones ad scripta aliorum do-
ctorum similem æquiparantiam facientium. de-
3 portatus † autem licèt amittat ea quæ iuris ci-
uilis sunt: non tamen amittit ea quæ iuris natu-
ralis sunt: vel l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad
4 Trebellia. nam vt ibi dicitur, deportatus † bene

 potest

poteſt eligere ſeu acceptare & voluntatem ſuam
exprimere in executione alterius præcedẽtis le-
gitimæ diſpoſitionis: quia hoc conſiſtit in ſolo
facto, & hoc de iure naturali competit: vt clarè
not. Accur. in d. § ſi quis rogatus. modò ad pro-
5 poſitum reducendo dicunt quòd † acceptare eſt
nuda expreſſio, quæ in ſolo facto conſiſtit. quare
hoc permiſſum videtur excommunicato. argu.
prædictorum. ad quod etiam inducunt notata
per Innocen. in capitu. veritatis. de dolo & con-
tumac. & ibi ſatis inueniri poſſunt argumenta
6 pro & contra. Domini etiam dicunt † quòd iſte
eſt actus merè extraiudicialis: & ideò nõ ita pro-
hibitus excommunicato ſicut ſi eſſet iudicialis:
vt in capitu. ſolet. in ſioc de ſcotent. excommuni.
lib. 6. Nec obſtat ſecundum eos ſi dicatur, quòd
7 † excommunicatus non eſt capax beneficij ec-
cleſiaſtici ſi ſibi conferatur. per capitul. poſtula-
ſti. de cleric. excom. mini. & ideò videtur quòd
8 † non poſſit facere aliquod præambulum, per
quod peruenitur ad illud. vt l. oratio. ff. de ſpon-
ſalib. quia dicunt illud verum in prohibitione
perpetua: ſecùs in temporali: vt l. ſi quis officium.
ff. de ritu nupt. & facit ad hanc ſolutionem quod
notat Dy. in regula. cùm quid prohibetur. de re-
gulis iuris. lib. 6. Et ſic dicunt de excommunica-
tione quæ propriè non poteſt nec debet dici
perpetua ſed temporalis: cùm excommunicatus
abſoluendus ſit ceſſante contumacia. ad hoc de
conſtitutioni. ex literis. cum ibi notatus. hoc ta-
men aliquibus non placet.

ADDITIO.

a *Sciendum. Adde Gigan. in tractat. de penſio. q. 74. Milis in reperto ſuo in verſi. excommunicatus maiori excommunicatione.*

DECISION. ANTIQVIOR,

FINIS.

DECISIONES PER R. PATREM THOMAM FASTOLI AUDITOREM SACRI PALATII IN VNUM REDACTAE.

CAVSA I.

ANno domini 1336. pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini, domini Benedicti Papæ 12. anno secundo die 11. mensis Decembris fuit in Rota propositum quoddam negotium spoliatiõis per dominum Durãdum in quo lectum fuit quoddam instrumẽtum productum ad spoliationem probandum in illo negotio. & ostẽdebatur quidam libellus siue petitio quædam super spoliatione quadam facta per spoliatum lite pendẽte. nec ibi exprimebatur quo tempore spoliasset, verùm ante spoliationem factã de ipso, an post. & petebat reus huiusmodi se restitui, & id quod actum sic fuerat, retractari tanquam attentatum lite pendente. Circa præmissa autem mouebantur hæc dubia.

SVMMARIA.

1 *Spoliatio an possit probari per instrumentum?*
2 *Crimen an possit probari per instrumentum?*

DVBIVM I.

1 PRimò † an spoliatio [a] posset probari per in-
a strumentum, & tenebatur quòd sic. arg. extra. de restit. spol. cùm ad sedem ver. nos prioris. & de maio. & obedi. cùm in ecclesiis. licèt ibi videatur notari contrarium in periurio. Et de hoc
2 notatur, scilicèt † an crimen per instrumentum possit probari per Io. And. de iureiur. c. si. lib. 6. & de verbo. sign. constitutionem. eo. lib. Item in iure ciuili nota. ff. ad Turpil. in senatus. & C. ad legẽ Aquil. cõtra negantem. prædictæ gl. omnes præter primam in decretali ca. cùm in ecclesiis. probant quòd crimina possunt probari per instrumentum. Goffre. tamen probat contrariũ in violentia & possessione in summa de clandestin. despon. ver. illud autem no. & idem videtur recitare Ioan. And. post Host. de excep. c. pia. in glo. super verbo 8. dierum. circa finem. ibi, sed de spoliatione not &c.

ADDITIO.

a *Spoliatio. Adde quòd spoliatio probatur eo ipso quòd spoliatus probat de antiquiori possessione. Bal. in l. penul col. vlti. C. si à non compe. iudi. Alexand. in l. si duo. vti possi.*

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in quo non apparet notarium esse rogatum, an valeat.*

DVBIVM II.

1 SEcundum dubium erat † an instrumentum valeat si nõ appareret notarium esse rogatũ. & tenebatur quòd in dubio præsumebatur ipsum esse rogatum. & hoc not. glos. in authenti. de tabel. §. nos autem credimus. super verbo, iniungitur. contrarium videtur sentire Innoc. extra. de fide instrumen. c. 1. ibi, non enim credimus, &c. & meliùs ibi. Item nota. vtile, &c. licèt ibi simul referat alios ille in opinione contraria: ibi, alii tamen, &c.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in quo non cauetur quòd spoliatio sit facta nomine illius contra quem datus fuit libellus, an probet?*

DVBIVM III.

1 TErtium dubium erat † an instrumentũ probaret cùm in eo non cauebatur quòd spoliatio esset facta nomine illius contra quem erat datus libellus nec ipso mediante? Et arguebatur quòd non, cùm secundum formam narratorum in libello non erat probatum. arg. ff. de petit. hæredi. si quis libertatem. in fine. & de iureiurand. si duo. §. idem Iul. argu. C. de fideicõ. li. l. si. ff. cõmu. diuidun. vt fundus. de neg. gest. l. Põponius in negotiis. §. si. veruntamen tenebatur quòd licèt nõ probaret instrumentum quoad illum cõtra quẽ de spoliatione principaliter agebatur vigore interdicti vnde vi, vigore tamẽ canonis, reintegrãda. 3. q. 1. dicebatur satis instrumentum sufficere.

SVMMARIA.

1 *Libellus super attẽtatis in fine litis porrectus an admittendus est?*
2 *Spoliatus vltimo loco semper auditur.*

DVBIVM IIII.

1 QVartum dubium erat † vtrùm illa petitio erat admittenda super reuocatione attentatorum, lite pendente & quasi in fine litis fuisset porrecta? Et tenebatur quòd admittenda es-
2 set, ex eo quòd † vltimus spoliatus semper auditur quando non incontinenti spoliatio sit secuta. extra. de ordin. cogni. c. fi. ff de vi & vi armat. l. 3. §. cùm igitur. & l. qui possessionem. C ad legem Iul. de vi. pu. l. si quis ad se fundum. cum si. & consulebatur. & pro consilio tenebatur, quòd daretur terminus 15. dierum reo huiusmodi, qui minùs determinatè quoad tempus locutus est ad probandum intentionem suam, & quòd ante omnia obscuritatem de tempore declararet. argu. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudic. & argu. extra. de restitu. spol. frequens. lib. 6.

CAVSA II.

ANno domini 1337. die lunæ 13. Ianuarii, propositum fuit per Raynaldum in cõsilio de quadam bulla qua continebatur dom. Ioannem Papam 22. gratiam fecisse episcopo Tarrecenen. vt possit vnire mensæ decanatus quodcũque beneficium spectãs ad collationem, præsentationẽ, seu quamuis aliam dispositionem cuiusque de sua diœcesi pro eo quod decanus & ipse episcopus suggesserant Papæ quòd redditus decanatus ita erãt tenues & exiles quod ex eis decima minimè soluebatur. & hoc concessit Papa sub his, quòd videlicèt beneficium, si quod vacat, vel vacare contigerit. Item addidi si tibi videbitur. Ex his oriuntur hæc dubia, videlicèt, an vnio facta sine consilio & consensu capituli valeat, an debeat retractari. Item an idem sit si non fuit vocatus patronus. Item an vnio facta de non vacante in hoc casu teneat. & sic tria sunt dubia.

SVMMARIA.

1 *Unio facta sine consensu capituli an valeat.?*
2 *Papa semper videtur facere gratiam absque præiudicio iuris alieni.*

DVBIVM V.

PRimum dubium fuit ibi decisum pro maio-
1 ri parte auditorũ, quod † videlicèt in vnione
2 huiusmodi debebat requiri consilium [a] capituli argu. extra. de his quæ fiunt à præla. sine consen. cap. c. 1. & c. noua. & c. quanto. & eorum quę notantur extra. de elect. c. cum ecclesia. & de arbitr. cùm olim. nec obstat quòd Papa ipse per se scri-
2 psit non facta de capitulo mentione: quia † Papa videtur semper intelligere facere gratiã absque iuris præiudicio alieni, vt ff. ne quid in loco pu. l. 2. §. meritò. & §. si quis à principe. C. de metropo. vica. l. 1. & extra. de rescrip. mandatum. de officio deleg. super eo. de offic. ordi. licèt. & 9. quæstio. 3. nunc verò.

ADDITIO.

a *Concilium. Requiritur consensus capituli vbi Episcopus vult vnire beneficia vt habetur in ca. pastoralis in fin. de do. Abb. in c. sicut vnire. de exceptio. prælate.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus an debeat vocari in vnione facienda?*

DVBIVM VI.

a AD secundum [a] † dicebatur per maiorẽ partem quòd patronus debebat vocari: quia potissimè sua interest. argu. l. nam ita. de adopt. & l. his verbis. & de bo. auth. iud. pos. l. fi. de mino. in causæ. §. causæ. & C. si vt se ab hære. abstin. authẽ. ad hæc. quæ trahitur de corpore in authentic. vt spon. lar. §. ad hæc. & ff. de aqua plu. arcen. in concedendo. cum si. & bene facit ff. de nat. resti. l. 3. & fi. sed contra videtur de offi. vic. ad hæc in gloss. 1. in fi. Sed ibi non est tantum præiudicium in ordinatione vicarii, sicut hic. quidam tamen volũt distinguere, an sit patronus laicus, & tunc non teneat vnio ipso non vocato, an clericus & tunc secùs, vt aliàs in simili distinguitur extra. de offi. lega. dilectus. & de iure pat. cùm dilectus. Sed ibi loquitur in collatione, vbi minus est præiudiciũ quàm in vnione.

ADDITIO.

a *Ad secundum. Curtius in tra. iurispa. in ver. honorificum. in 4. col. ver. in quartum etiam.*

SVMMARIVM.

1 *Unio de non vacante an teneatur.*

DVBIVM VII.

1 TErtium dubium videlicèt † an vnio teneat de non vacãte. decidebatur negatiuè quòd non tenebat, propter formam mãdati, cuius fines seruandi sunt. ff. man. diligenter. extra. de rescript. cùm dilecta. & in 6. de præben. cui de nõ. licèt aliàs vnio possit fieri de vacaturo, vt patet extra. in c. de consultationibus. a. responso. de restit. spoli. cùm venissent. Et ad hoc quod videtur præmissis decisionib[9] obstat, quod in gratia subditor, si tibi videbitur. videtur propterea ampliare potestatẽ Episcopi quoad hoc quòd vnio fiat aliis non vocatis quorum graue præiudiciũ vertitur: quia non ex his verbis datur sibi pleniùs arbitriũ, sed reducitur ad arbitrium boni viri. arg. optimum. ff. de lega. 3. fideios. §. quanquam. & de ope. libe. si libertus. de præb. hodie. in fio. cum si. & facit bene extra. de rescrip. cum aliquibus. 1. & 2. respon. & vide quod ibi not. Ioan. Andr. super ver. ad eosdem. sed nunquid vnio est irrita vel irritanda, & apparet casus quodammodò extra. de iure par. illud. in fin. sed ibi loquitur in collatiõne beneficii vt beneficii, & ibi fortè aliud quàm hoc casu.

CAVSA III.

Die mercurii 15. eiusdem mensis fuerunt acta quinque dubia.

SVM

SVMMARIA.

1 *Prior claustralis an possit suum monachum vagabundum, vel aliàs criminosum per viam iuridicæ cognitionis punire?*

2 *Consuetudo potest tribuere iurisdictionem.*

DVBIVM VIII.

1 PRimum † an prior claustralis possit suũ monachum vagabũdum, vel aliàs criminosum per viam iuridicæ cognitionis punire, & excommunicare? & in hoc videtur distinguendum, an prior habeat in loco superiorem abbatem, an non, vt in primo casu non possit, secundo sic, iuxta ea quæ habentur & notantur extra. de officio ordi. c. quanto. per Ber. & Inno. aliosque Doctores. & de maior. & obed. c. cùm in ecclesiis. & de symo. fient. sed quicquid sit de iure stãdum est in 2 hoc consuetudini. cùm †& ipsa possit tribuere iurisdictionem. C. de eman. lib. l. 1. & vlt. de diuer. offic. l. vniuersorum. & 9. q. 1. conquestus. cum simili. & attende distinguendo inter ea quæ respiciunt regulam, & quæ non, vt bene no. per Inno. in c. quanto prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Iudex an pronunciare debeat appellationem desertam interpositam à grauamine extraiudiciali, non obstante quòd pronuntiatum fuerit eam esse ad curiam deuolutam?*

DVBIVM IX.

1 SEcundum dubium erat † an cùm appellant à grauamine extraiudiciali, si probetur appellatio esse deserta, putà quia appellans nõ fuerit prosecutus per annum & vltra, an iudex qui de appellatione cognoscit, debeat pronuntiare desertam non obstan. quòd pronuntiatum fuerit eam esse ad curiam deuolutam? Quidam dixerunt vt Franscisc. de Ame. quòd ratione interesse debeat sententia ferri: putà, si multas expensas fecisset. argumen. C. de sent. quæ pro eo quod interest proferuntur. l. prima. & ff. de ædeod. l. vbi cum simili. & facit bene extra. de rescript. ex parte. in fin. alii vt Ægid. de Bene. dixerunt, quòd licèt possit iudex causæ pronuntiare desertam: tamen sub dubio fortè dicebat expedire quòd nõ pronuntiaretur: quia iam principale negotium fuerat introductum, cui præiudicium fieri videtur, si pronuntiaretur super desertione prædicta, & sic non videtur tanquam præiudicialis quæstio audienda. argument. in simili ff. de petitio. hæredita. diuus §. final. & l. si quis libertatem. de exceptio. si post. Tertii & maior pars hoc tenebat quòd pronũtiari debebat super desertione: quia de qua re cognouit iudex, &c. de iudic. l. de qua re. & extra de causa possessionis & proprietatis. capitul. cùm super. in fin. & allegabatur pro textu extra. de appellationibus. capitul. sicut appellationem. in clementin. & hæc videtur verior opinio, cùm tamen doceretur de interesse appellati. vnde bonum esset super hoc interrogationem fieri, & sic erat obtentum per maiorẽ partem. argu. iurium prædictorum.

SVMMARIVM.

1 *Ius reuocandi domum an habeant præsentes in Romana curia, si agatur de causa quæ sapit crimen.*

DVBIVM X.

1 TErtium dubium † erat ex eo quòd quidam frater de ordine seruorum ingressus fuerat ordinem sancti Benedicti Florentiæ, idem verò frater incusabatur super eodem facto & reuocabatur ad certos fratres ordin. seruorum prædicti, qui fratres obtinuerunt sententiam in partibus contra fratrem huiusmodi monachorum: ipse autem appellauit ad curiam Romanam, & causam huiusmodi introduxit, & citatis ac comparentibus fratribus supradictis dedit cõtra eos libellum in causa appellationis præfata. verũ ipsi porrexerunt & dederunt quandam exceptionẽ super iure reuocandi domum, pro eo videlicèt quòd alia de causa ad curiam Romanam venerant, putà missi pro aliis arduis causis monasterii sui & ordin. & dubitabatur an huiusmodi exceptio deberet admitti. Et dicebatur quòd non, quia nõ erat causa sufficiens quare domum deberent reuocare. Nam licèt pro causis arduis essent missi: non tamen apparebat quod causæ essent tales, ex quibus quis haberet ius reuocandi domum per id quod habetur ff. de iudic. l. 2. §. legati. & in authen. de sanctis. episcop. §. reuerendissimi verò apocrisarii. & § si verò episcopi. q possent venire vt agerent, non vt cõuentionem aliquam sustinerent, & sic ius reuocandi domũ vendicare non possent, vt in dicto §. lega. & in §. sed si agant. & argumento eorum quæ notantur secundùm Innocen. extra. de foro compet. capit. licèt. in magna glo. & de hac materia vide in Spe. de reo. vers. Item legati. & in sum. Hostien. de exceptioni. §. si. versi. Item effectus. & versi sequen. Item & alia ratio videbatur mouere, videlicèt sapere crimen: & sic etiam si essent in honore ministerio, vt publico constituti non videtur quòd habeant ius reuocandi domum, saltem quando deberent satisdare de iudicio sisti. argument. ff. de appella. si adulteri. §. fina. licèt sit contrà. ff. de accusatio. l. hos accusare. in princi. Sed Gul. Durandi, hoc habes pro expedito, quòd omnes qui aliàs habent ius reuocandi domum, etiam accusati, si possint iurare. & not. in Specu. de accusa. ver. item nec legatus. & versicul. item non possunt. in summa. habes. de accusationibus. § quis accusari. vers. primo excipiuntur. & versic. quod ergo. ibi, nec hi, &c.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia capellanorum Papæ morientium extra curiam an censeantur vacare in curia. vbi in bullis suis adsit ut apostolici fauoris & gratia munere perfruaris, stante reseruatione subsecuta per alium põtificem?*

Ratio

2 *Ratio debet vires & significatum verbi propositi ampliare, vbi ampliatiua ratio fuerit.*

3 *Beneficia morientis extra curiam an vacent in curia post reseruationem.*

DVBIVM XI.

1 QVartum † dubium erat tale. Papa Ioan. 22. côcessit cuidam, capellaniam sub bulla per huiusmodi verba, te in capellanum nostrum recipimus, & in capellanorum nostrorum côsortio aggregamus, vt apostolici fauoris & gratiæ munere plenius perfruaris, &c. quærebatur an huiusmodi capellano extra curiam mortuo censeantur beneficia sua vacare in curia propter reseruationem quam fecit Clemens 5. de beneficiis capellanorũ? & tenebatur per omnes quòd per morté Io. Papæ hic capellanus superstes esse non desiit capellanus, & hoc propter rationem adiectam illius scilicet, vt apostolici seu sedis aposto-
2 licę, &c Ratio enim † debet vires & significatum verbi propositi ampliare. si ampliatiua ratio fuerit, vt ff. de lega. 2. cùm pater § dulcissimis fratribus. & de lega. 1. nomen debitoris §. fi. de acquir. pos. l. si is qui. C. quæ sit longa consue. l. 1. & fi. Item facit l. iurisperitos ff. de excusa. tuto in prin. C. de prin. agen. in rebus. l. principes. Nec obst. ff loca. l. 4. quia ibi sunt verba quoad dis velles, &c. quæ verba habent restaxionem & respectum ad certam personam, qua deficiente voluntas declarari non potest. de actio. & obli. sub ac. eum simili. & eodem modo responde ad l. de condit. & demonstra. si ita expressum & de lega. 1. si ita. §. illi si noller cum simi. sic etiam respondetur ad ca. extra. de rescrip. si gratiosæ. quia ibi est simile verbum: putà ad beneplacitum nostrum. Item alio modo respôdetur quòd ibi loquitur in materia odiosa & exorbitante à iure communi. argu l. cũ quid. ff. de libe. & posthu. & extra. de reg. iur. c. ea quæ à iure. Nec obst. ff. de exec. l. fi. quia ibi si non exercet officium stat per eum: & ideò sibi præiudicat ff de condi. & demon. inter. de contrahen. emp. l. Labeo. Sed adhuc remanet dubiũ, an † beneficia morietis extra curiam vacent in curia per dictam reseruationem, & distingue an Cle. reser uauit beneficia omnium capellanorum, an capellanorum simpliciter, an capellanorum commensalium si omnium, expeditum est. arg. illorũ quæ no. ff. de leg. 3. l. quæsitum. §. illud. & l. hæres meus. §. duo. Item eius quod no. eo. tit. l. Iulianus. in princ. Item eo. tit. l. si cui. & de aur. & arg. leg. prędictis. §. Labeo. secundo casu idem cũ sit ratio eadem mouendi principem vbique ad reseruationem & huiusmodi faciendam si idẽ ius debet habere ad leg Aquil. l. illud. In tertio casu reseruatio tantùm stabit in terminis suis ad beneficia cõ mẽsalium restringatur. ff. de exercito. l. 1. §. is qui nauem. versicu. in re igitur dubia. de legat. 3. non aliter. & de suppel. leg. l. Labeo. cum simil.

SVMMARIA.

1 *Appellatus in causa beneficiali an possit prosequi causam appellationis non obstante quòd sibi infra mensem intimata non fuerit.*

2 *Certus certiorari non debet.*

DVBIVM XII.

1 QVintum dubium erat duplex: videlicèt, † an appellatus in causa beneficiali possit prosequi causam ipsius appellationis in curia in pœnã contumaciæ appellantis non obstante quòd appellatio infra mensem intimata non fuerit appellato, & an talis appellatio possit deuoluere in fauorem appellati, & in odium appellantis. Item dubitabatur sub eodem proponente & scribente, an libellans super inquietatione & perturbatione, & super eis concludens satis probet, si cõstet per producta reum appellasse à prouisione appellati agentis, & ab inductione possessionis, qua appellatus est, beneficii possessionem adeptus, cùm nulla alia perturbatio sit probata. Ad primum videtur quòd talis appellatio non possit deuoluere per decreta. causam electionis. de electio. in cle. ibi, tunc demùm ad sedem, &c. & in eodem c. ibi, intimatio non aliter facta omniũ. &c. ex quibus videtur velle ibi cõstituens quod nullo modo & nulli valeat appellatio, nisi seruetur forma dictæ decre. quia qui omne dicit, nihil excipit ff. de penu leg. l. non omne. & no. C. mãda. à procuratore. in gloss. & facit optimè ff. de postul. quos prohibet. & Inst. tut. quib. aliena. lic. vel non. in princip. in secundo responso eum si. contrarium tamen inconsultum est, & hoc tenet d. Ægid. de Beneuẽto. idem etiam videtur tenere Io. And. in d. c. causam electionis. in glos. quod ergo nur. Innoc. &c. circa fin. ibi, quære consulu, &c. & ita videtur si veniret contrà. & pro hac par-
2 te videntur facere rationes primò. quia † qui certus est, certiorari non debet, vt ff. de actio. empt. l. 1. §. venditor & §. final. de ædil. edicto. l. 1 §. omnem & l. si tamen si qui ei. extra de re iudic. cum qui. si ergo appellatus iam est certus de appellatione: frustrà de alia intimatione quæri videtur, & ad hoc optimè venit text. in decret. causam. circa finem, ibi, nisi ad appellatum, &c. vbi videtur sufficere qualitercunque veniat ad notitiam appellati. Sed ad istud argu. potest faciliter responderi. & etiam ad dictum tex. c. quia in decre. causam. nõ simplex certioratio requiritur, sed quòd infra certum tempus, vt patet in 1. responso eiusdem c. & in prædic. ver. nisi. Si verò infra dictum tempus fuisset certioratus, & haberet certã plenam notitiam de appellatione? videtur satis concludere argumentorum prædictum. Verum alia secũda ratio videtur quæ fortiùs vrget, quia quod fauore alicuius introductum est, &c. & licitũ est vnicuique renuntiare iuri pro se introducto. C. de leg. l. quod fauore. de pactis. si quis in conscribendo. & ff. de pactis. l. pactum. & de minorib. l. si iudex. cum similib. Sed dicta decreta. prouidet appellato non appellanti, vt patet in fin. d. gloss. ibi, solutio apposita, &c. vbi hoc expresse dicit Io. And. ergo videtur quòd liceat appellato vti appellatione, & si non fuerit intimata. Nec obstat l. quos prohibet. quia ibi prohibitio fit propter honoré prætoris, & propter improbitaté postulantiũ, vt ibi no. Item nec illud Insti. qui. ali. licet. quia ibi exprefsè ponitur pro causa speciali, fragilitas mulierum, quæ hic cessat. ad text. decre. causam.

ſam ſibi, tunc demùm, &c. & ibi, intimario non &c. dico quòd ille text. debet intelligi ſecundùm intentionem diſponentis, & cauſam diſponendi de decimis. ex multiplici. & c. ad audientiam. & de præbendis. c. fina. & de reſcript. mandatum. & mentem legis potiùs quàm verba debemus attendere. ff de leg. l. ſcire. & de adimen. lega. l. 4. §. conditio. & C. de lib præte. vel exhe. l. 1. diſt. 28. c. omnes & c. ſedulò. cùm igitur cond. intentio fuerit prouidere appellato, videtur ſufficere talis certificatio de qua ipſe reperitur.

SVMMARIVM.

1 *Libellus ſuper perturbatione & inquietatione, an obtinere poſſit probãdo reum appellaſſe in prouiſione appellati agentis & ab inductione in poſſeſſionem.*

DVBIVM XIII.

1 SEcunda pars dubii erat, an libellans, &c. vt ſuprà patet. ad quam dicebatur conſulendo, quòd ſufficiẽs erat probatio inquietationis ſi doceretur reũ, vt præmittitur appellaſſe. & pro hoc allegabat glo. ſ. Compoſt. de electio. c. ſtatuimus. libr. 6. ſuper verb. impugnat. & de reſcrip. c. mandatum. in 1. gloſ ſuper ver. proſequi. ver. ſed nunquid, &c. & de hoc in Spec. ſub rubrica. de acti. & peti. § ſuper actionibus. ver. ſed quæritur. & ver. ſed quod ordo debet. & verſi. ſed nunquid.

SVMMARIA.

1 *Iudex dicitur iniuriam inferre, ſi iniuſtè aliquẽ excommunicat., & tenetur ei ad damna, intereſſe, & expenſas.*

2 *Excommunicationis ſententiæ tribus modis dicitur iniuſta.*

3 *Iniuriæ æſtimatio debet per iuramentum taxari.*

4 *Iudex malè iudicans tenetur ad damna, expenſas, & intereſſe.*

CAVSA IIII.

DVBIVM XIIII.

EOdem menſe die veneris 24. poſitum eſt in
1 conſilio tale factum. † Quidam pro certa ſumma pecuniæ quam dicebant ipſum debere ex cauſa emptionis cuiuſdam domus, prætendebat ſe eſſe excommunicatum iniuſtè, imò prætendebat proceſſum pronuntiari nullũ: & ipſum iudicem ratione iniuſti proceſſus, nec non iniquæ tenuntiationis & actionis, ac etiam iniuriæ ſibi ratione præmiſſorum illatæ petiit cõdemnari in damnis, intereſſe, & expenſis. Et tenebatur per maiorẽ partem. imò quaſi per omnes, quòd iudex huiuſmodi debeat condemnari parti quærelanti in damnis, & intereſſe, & quod bona erat concluſio quoad iniuriam. Item quòd nullus erat proceſſus. & hoc vltimum ſic probatur, quia de proceſſu præcedente ſententiam diffinitiuã non apparebat, quæ ſententia prætendebatur ſuper debito eſſe lata: licèt iudex proceſſum prætẽderet de quo aliqualiter non conſtabat, & ſic ſen-
tentia procedere non potuit, nec tenere, cùm
proceſſus præambulus non patebat. argument.
extra. de probationibus. capitu. quoniam contra
falſam. in fin. & eorum quæ ibi notãtur per Ber-
nardum & Innocen & vide quæ notãtur per eũ-
dem Innocen. de offic. delegat. capitu. cùm in iu-
re. ſuper verbo, de mandato. & facit extra. de fi-
de inſtrumento. cap. 1. C de mand princi. l. 1. & de
arbitris. l. ne in arbitris. §. ſin autem cum. & vide
quod de huiuſmodi puncto tangitur in Specu-
la. de ſententia, & his quæ ipſam ſequuntur § vt
autem. verſi. & no. ſecũdùm quoſdam & de pro-
ba. §. fi. verſ ſed pone. & de inſtru. ædiiio § reſtat.
verſi in ſumma. ſi rectè. de ſentent. excommu. li-
2 cèt ſaltim dicebatur quòd cùm † ſententia excõ-
municationis tribus modis dicitur iniuſta eſſe,
ex cauſa, ex animo, & ex ordine, vt nota. extra. de
ſenten. excõ. ſacro. ſuper verbo, iuſta & per Ho-
ſtien. in ſumma. eod. titul. §. quis ſit eius effectus.
verſi. ſi verò iniuſtè. & de his tribus modis habe-
tur 11. q. 3. quod ergo. & §. cùm ergo. & c. ſi epiſco
pus fortè iracundus. per conſequens. ergo ſenten
tia cenſetur iniuſta, vt d. c. ſacro. & eodem titulo.
capitul. cùm medicinalis. libro 6. Ex his conclu-
debatur quòd concluſio ſuper iniuria facta de-
bebat procedere, quia videbatur dolus præſum-
ptus: ex hoc potiſſimè, quia is ad cuius inſtantiã
dicebatur excommunicatus, confeſſus fuit ad
ſuam petitionem hoc factum non eſſe, ſed ſic iu
dex facit quod ſciuit ſe facere non debere. argu.
ff. de oper. l. ſi procuratorem. §. fin. & ad leg. Fal-
cid. dolo. & C. de iniur. l. ſi non conuitii. & ad leg.
Cornel. l. 1. §. diuus. Et ex re: nam ex re cõcernẽ-
dum eſt quòd quis animo fecerit, vt ibi not. ff. de
iniur. l. illud. 1. reſponſo. Ita ergo excommunicans
iniuriarum tenetur, vt not. 11. q. 3. capitul. illud. &
3 † debet æſtimatio iniuriæ per iuramentum taxa-
ri. iurata quod not. ff. de iniur. l. iniuriarum æſti-
matio. & arg. eorum quæ no. ff. quod vi aut clã. l.
ſemper. § in hoc interdicto. & Inſt. de verbo. ob-
li. §. fi. & in Spe. de fruct. & intereſ §. viſo. verſic. r.
& antepenul. & ex præmiſſis etiam patet multò
4 fortiùs quòd iudex † ſic malè iudicãs tenetur ad
damna, expenſas, & intereſſe, vt patet de ſenten.
excõmu. ſacro. §. cũque. & ad hoc ff. de var. & ex-
traor. cog. l. ſi iudex. & de iudi. l. ſi filius. & Inſtitu.
de oblig. ex quaſi delict. in prin. cum ſimul.

CAVSA V.

DIe lunæ. 27. eiuſdem menſis Ianuarii propoſitum eſt per dominũ Durandum factũ tale. Petitionẽ quarundam religioſarum quę coram ordinario produxerant quoddam inſtrumentũ in quo prima facie cõntinebatur de quadam ordinatione facta per fundatorem locis ſuper multis quæ dictæ religioſæ debent percipere pro alimentis & ſuſtentatione ipſarum à quodam qui erat deputatus præceptor ibidem. præfatus ordinarius viſo & intellecto huiuſmodi inſtrumento motus ex informatione ipſius mandauit monendo præceptorem prædictum quatenus ſub pœna excommunicationis quòd extũc, &c. ſatisfaceret religioſis præfatis infra certũ terminum ſuper illis quæ petebãt vigore inſtrumenti

menti præfati, à qua monitione per partem aduersam extitit appellatum ad archiepiscopum Bituricen. qui erat metropolitanus, seu ad Papam. demum causa est introducta in curia Romana, & libellus duplex datus pro parte religiosarum, vnus super possessorio quo se tãquam spoliatas petebãt reparationem superflui numeri dominarum, quas dicebant hæredem patroni contra ordinationem fundatoris ibi posuisse: super his igitur multa dubia vertuntur.

SVMMARIA.

1 *Monitio sub pœna excommunicationis an requirat prius vocationem partis.*
2 *Alimentorum causa dicitur summaria.*

DVBIVM XV.

1 PRimum † an dicta monitio tenuerit, & sit
iusta? Et tenebatur per 10. quòd monitio de
iure processit: maximè cùm de alimentis & de
2 alimentatione dominarum agebatur, vbi † sufficiebat processus summarius. argu. ff. de fer. l. eadem oratione. & de his qui sunt sui vel alie. iuris. l. si index. & de libe. agnos. l. si quis à liberis. §. si vel parens. & §. meminisse. & C. de his qui à non domino manu. l. final. & sic videbatur eis quòd non oportebat partem aduersam ante monitionem vocari. & pro eis bene facit ff. de bo. pos. ei quando. l. 3. §. si causa. in gloss. magna, ibi, sed nunquid, &c. & cum gloss. ibidem videntur tenere Dyn. & Ray. & facit pro hoc ff. quis ordo in bo. posse. ser. l. 2. §. dies. in textu. & in glos. Sed 11. dicebant sibi videri quòd pars ante monitionem debebat vocari. arg. C. vt ab hære di. se absti. authent. ad hæc. aliàs incipit, si omnes. & originaliter in authẽ. de ecclesiasti. titul. §. ad hæc. & de bo. auth. iud. pos. l. si. de minor. in causæ. §. causa. & si cui plus quàm per leg. Falci. l. 1. §. cùm dicitur. & ille textus optimè facit, quia licèt charta vel tabulæ testium appareant, & de his iudex fuerit informatus, tamen legatarii & creditores debent vocari, vt ibi patet. & pro hoc bene facit clemẽ. sæpè §. citationem. de verb. signifi. debet enim pars citari, ne veritas occultaretur. & facit quod not. in Specu. de sent. §. vt autem. & 3. q. 9. c. omnia.

SVMMARIA.

1 *Libellus alternatiuus an procedat.*
2 *Contrariorum eadem est disciplina.*
3 *Dictio, aut, est ampliatiua.*
4 *Dictio, seu, ponitur correctiuè.*

DVBIVM XVI.

1 SEcundum dubium erat, an † appellatio prædicta alternatiua procederet? Et per d. Ægi.
dicebatur legitima, per præsupposita, quia si mo
nitio legitima, ergo appellatio illegitima, quia
2 † contrariorum eadem est disciplina. argu. ff. de
aur. legat. l. qui accusare. & de his qui sunt sui vel alieni iur. l. 1. in princi. cum similibus. Alii omnes 9. idem tenebãt, sed per aliam rationem, videlicèt, quia alternatiua, & sic incerta. vnde appellãs videtur vagari cum discrimine alieno, quod nõ licet. arg. ff. de iniuriis. l. prætor edixit. § quod autem ait. & de stipu. seruo. l. quod si ita. & de excu. tuto. l. tutor ita. & de confes. l. certum. 3. rubric. & facit extra. de elect. c. 2. lib. 6. & eo tit. c. quia duas. vbi hanc partem tenet Ioan. Andr. nisi appellans haberet causam probabilem dubitandi. iuxta l. ff. quorum legs. l. 1. §. quia autem. & de hoc etiam pleniùs not. per Ioan. And. eod. tit. de electio. si is qui. eod. libr. & per has gl. hæc pars ab aliis tenebatur. Sed 11. scilicèt arguebat quòd appellatio te
3 neret, & primò, quia † dictio, aut, quæ in ea ponitur est ampliatiua, vt ff. de auro & arg. l. si quis ita legauerit. & l. quintus Mutius. circa fin. & no. ibi glo. super verbo, sententia. sic etiam quòd dictio, aut. stat ampliatiuè no. per Archidiac. extra. de lit. contesta. c. exceptionis. & quidam vt P. Fer. dicebant hoc verum cùm ponitur inter compassibilia, vt in l. si quis ita. aliàs secùs, vt hic. hoc verum, cùm ponitur inter genus & species, & continens & contentum. & sic propriè loquitur l. si quis ita. & decr. prædicta exceptionis. circa prin. aliàs secùs, vt in d. l. quintus. videtur sentire gloss. super verbo, sententia. & pro hoc extra. de statu
4 reg. capi. 1. §. porro. vbi † seu. ponitur correctiuè. prout not. ibi per Arch. Secunda ratio huius vndecimi erat, quia alternatiua, si alternatiue dici debet, hic ponebatur inter inferiorem & superiorem, & inter personas: & sic videtur verificanda appellatio pro maiori & superiori. argu. ff. sol. matrim. Caius. vbi auus maternus stipulatus est Seiæ nepti suæ, aut sibi decem reddi. & sic ipse videtur adiectorius, & tamen sibi obligatio & directa actio dabitur. & facit quod not. per Petr. de Bella pertica. ff. de lega. 2. si ita relictum. § final. & hanc partem tenet Spe. subti. de app. §. nunc tractemus. versi quid si dicat. Gul. Va. tenet primam partem in appellatione iudiciali, secũdam in extraiudiciali. & sic recitat Ioan. And. in dicta decr. si is qui. & Paulus post eum. & tenebant auditores prædicti quòd appellatio de qua hic agitur, est extraiudicialis, & sic dicta opinio Gul. Va. faceret contra eos.

SVMMARIVM.

1 *Interdictũ vnde vi nõ cõpetit directè, nisi pro rebus immobilibus & corporalibus: sed loco eius datur vtile.*

DVBIVM XVII.

TErtium dubium, an dictæ dominæ debebant restitui in possessorio quo dicebãt se spoliatas possessione vel quasi iure percipiendi illa quæ secũdum ordinationem prædictam debeant percipere à patrono singulis annis. Et
1 videbatur prima facie quòd non, quia † interdictum vnde vi non cõpetit directè, nisi pro rebus immobilibus & corporalibus, vt ff. de vi & vi ar. l. 1. §. dicimus. in prin. cùm simi. ff. de acq. rerum domi. seruus. §. incorporales. & de seruitu. l. quoties. cum simi. & optimè facit ff. de vsufruct. l. sequitur. § si man. tamen tenebatur quòd debebãt restitui quia licèt non habeat locum interdictũ

directum

directũ:vtile tamé poteſt locũ habere.& hoc denorat verbũ,iure.qnod eſt in ſi dicti § ſi man. & dic ibi iure.id eſt propriè & qnod vtile detur etiam pro iure:potà,pro vſuſructu, ſeu pro qoaſi poſſeſſione ipſius,probator ff. de vi & vi ar. l. 3.§.vnde vi interdictum & extra. de relig. domi. conſtitutus de cauſa poſſeſ.& propriet. cum occaſio,cum ſimil.

SVMMARIVM.

1 *Patronus an poſſit augmentare numerum deputatarum ab initio limitatum à fundatore.*

DVBIVM XVIII.

1 QVartum dubium† erat an ipſe patronus poterat augmentaſſe numerum dominarũ in loco Et renebarur quòd nõ.quia ſecundum vires earum quæ eis ab initio fuerant deputatæ, erat numerus in fundatione limitatus ad l.& ſuprà vires prædictas nnn debebant aliæ ſuperaddi.arg.C.de ſacro.eccleſ.non plures.& in authét. vt detur.ſit on,clauſu.§. ſi quis autem, verſ. nam ſi non &c.col.1.& extra. de conſtitu. cum in. vbi de hoc.& ad hoc beneſacit quod alibi dicitur. quia vltra vel contra legem locationis frui deſiderans non auditur.ff.de lo.pu.fru.l.1.in fin.

SVMMARIA.

1 *Attentata per tertium niſi iuriſdictionem iudicis ad quem impederent, non debent per viam attentatis reuocari.*

2 *Appellatio extraiudicialis non operatur in fauorẽ attentatorum.*

DVBIVM XIX.

1 QVintum dubium erat an †proceſſus factus per epiſcopum lite pendente in curia contra aduerſarios dominarũ debeat reuocari per viam attentatorũ. Et dicebatur quòd oon. quia in libello attentatorum prætendebatur huiuſmodi aſſe atteotara ad petitionem & contéplationem dominatum. Sed nõ probatur. vt de res inter alios,&c.vt C.res inter alios acta. in rubro & nigro,extra.de re.iudi cap.quamuis.cum ſim. & mouet etiam.quia tertia perſona fuit quæ attentauit:vnde non videtur debere per auditorẽ appellationis reuocari per viam attentati:vt no. Io.And.extra.de appella.non ſolùm ſuper verb. reducendum.niſi iuriſdictiooem iudicis ad quẽ appellatum extitit impediret.de offic.deleg. ca.1. &hoc maximè corroboratur ex eo qnòd præ-
2 dicti Audito.dicebãt vt præmittitur,quòd† hæc appellatio erar extraiudicialis : & ſic talia attentata reuocari noo debent per modum attentati, ſed peodent ex euantu futuro argu.extrà de ele. cùm inter R.& c conſideramus & c.cùm nobis olim.& not.in dicto verbo,non ſolùm. per eũdem & idem tangit Ægid.& ad boc ea quæ not. per Inno.extra.de excep.dilectus. & per Ioan. Monach.extrà de elect.cupientes.circa fio.ſuper verbo,gratia ibi.ſed pone &c.& facit bene pro prima ratione.ff.de litig.l.1.§.1.& da rei vendica. is à qno.cum l. ſeq.

CAVSA VI.

DIe mercurij xxix. Ianuatij per d. Odomarum & eſt factum tale. Dominus cardinalis Auinionen.temporæ Papæ Io. xxii. prouidebat cuidam domino Geraldo da archipræsbyteratu cuiuſdam eccleſiæ ſpectante ad collationẽ ſuam ratiooe cuiuſdam prioratus quẽ habebar in beneficium à Papa.Io. quidam miles præſentauit quendam clericum ad eundem archipræſbyteratũ,& ad eandem præſentationẽ ipſe fuerat inſtitutus. Verum cùm dictus dominus cardinalis obtinuit cauſam illam cõmitti cuidã Audito.curiæ,& coram eo quidam procurator cõparés oomine ipſius Cardinalis & etiam oomine dicti domini Geraldi petiit in libello proounciari per Audito. ius competiiſſe & cõpetere dicto Cardi.tanquam priori talis loci cooferendi dictum archipræsbyteratum,& de eo, &c. prouidendi:& petiit etiam pronuntiari pro iure Gerardi & pro non iure partis aduerſæ.demùm lite conteſtata iurato de calumnia hinc & inde & etiam poſitionibus & articulis datis per partes, Cardinalis moritur : & poſt tempus in prioratu prædicto alius in priorem præficitur, & per illũ alteri de archipræsbyteratu prædicto prouidetur.Ex bis dubitatur de duobus.

SVMMARIVM.

1 *Succeſſor an debeat admitti ad cauſam inchoatam per prædeceſſorem ſuum?*

DVBIVM XX.

1 PRimò an iſte† debet audiri & admitti. Et dicebatur quòd ſic per omnes. quia iſte ſucceſſit in locum Cardinalis:& ratione dignitatis ſeu officij in quo ipſe prior ſuccedit,cenſetur eadem perſona:& ſic debet ſuccedere in lite, & admitti ad litem.argum.ff.de re.iur.l,qui in ius alterius & de æden.l.quidam.§.j,extra.de fo. competen. c.dilecti.& faciunt quæ not.extra.de reſcrip.ſignificauit.& de re.iur.ſi quis in ius.per Ioan. Andr. io vj.& dicebatur per quoſdam quòd ſi nolebat proſequi procurator huiuſmodi ſucceſſoris debet dari terminus ad concludendum vel ad dicendum,quare non debet concludi & hoc verius.quia per boc nulli fiet iniuria. vera enim executio non habet iniuriam.ff.de iniur. vel iniur. §.1. & a.& §. quædam. & ſi quis omiſ.cauſa te. quia aut.§.ſi patronus.in fi.cum ſimil.

SVMMARIA.

1 *Abſolui ab inſtantia defuncti reus petens non eſt audiendus.*

2 *Separatorum autem ſeparata ratio eſſe debet.*

3 *Inſtantia cum mortuo nulla eſſe debet.*

DVBIVM XXI.

1 SEcundum dubium an † ex quo dictus d.Gerardus iam erat mortuus ante creationem noui prioris:nunquid ſaltem quò ad dictũ Gerardum lite pendẽte quò ad priorem dictus in-

stitutus per Episcopum ad præsentationem militis possit petere se absolui ab instantia iudicij? Et quidam vt Bene. de no. & P. dixerunt quòd sic. quia causæ & capitula ac personæ causam separatam habere videntur. argumen. ff de minorib. l. etiam. §. ex causa. cum ibi not. & ff famil. er-
2 ciscund. in hoc mundo. separatorū† autē separata ratio esse debet: vt C. de donatio. inter virum & vxorem. si maritus. ff. de calum. l. fina. & pro emptio. l. qui fundum. §. si fundum Cornel. cum simili. Sed alij tenebant contrarium. tùm quia causæ erant connexæ non separatæ, & sub eodē libello contentæ. argument. dict. l. in hoc mundo cum sua materia & argument. C. de ordi. iudi. l. 1. & de ordine cognito. l. 2. cum sua materia. tū quia non intererat petentis, vt sic absolueretur: & sic non debet admitti. argument. ff. de action. & obliga. is qui manda. l. si procura §. si mandati. & ad exhib. l. tigni. §. fina. vbi de hoc. & de seruo cor. l. doli §. finali. Item quia sententia fertur contra defunctum: & sic nulla esset. ff. de iudic. l. de qua re. §. fin. & quæ sententiæ sine appellatio. rescind. l. 1. de re iudi. Neratius. secus fortè si pro eo saltem ad effectum libertatis: vt ff. de fideicom. lib. l. eùm quasi. in princip. & not. in dicta l. 1. & ff. de re iudic. l. in summa. §. fina. & dict.
3 l. de qua re. Item † instantia nulla est cum mortuo. nec potest esse: vt patet dicta l. in summa. §. fin. & de iudic. l. tam ex contractibus. vnde ab illa quæ non est; absolui non potest. argument. ff. de iniusto rupt. & irrito. testament. l. nam & si §. post defectum. & de verbo. obligat. l. decem. & de ædili. edict. l. bouem. §. 1. enim si. de vsufruct. l. Sempronius, primo respons. & ideò. &c. & de conditionib. & demonstra. tunc ij. in princi. Secundo loco propositionis mouebatur. a. d.

SVMMARIA.

1 *Permutatio facta in fraudem expectantis apostolici an censeatur, vbi constitutus procurator ab aliquo octuagenario ad resignādum in curia ex causa permutationis in manibus vicecancellarij resignauit & permutauit cum eius consanguineo, cuius beneficium non valebat tertiam partem beneficij adepti.*
2 *Exempla considerare debemus quatenus lege firmantur.*

DVBIVM XXII.

1 Tertium dubium est tale. † quidam impetrauerat à Papa Ioan. xxij. gratiam ad proximè vacaturum in certa ecclesia etiam si dignitas, &c. demùm Archipræsbyter illius ecclesiæ maior octuagenarius graui infirmitate detentus ex qua mortuus est, constituit procuratores ad resignandum in curia ex causa permutationis & permutandum cum alio, & de his est articulatū. demùm procurator prædictus in curia resignauit in manibus vicecancellarij, & cum quodam alio permutauit qui erat consanguineus illius procuratoris. cuius etiam beneficium non valebat tertiam partē archipræsbyteratus: dabantur etiā ista per modum articuli quòd dictus infirmus propterea dictum procuratorem constituit ad resignādum: quia de illo archipræsbyteratu volebat suo prouideri nepoti. Ex his igitur quærebatur, an articuli cōcepti super dicta materia ad finem probandi permutationem huiusmodi fraudulentam fuisse sint pertinētes? & licèt per aliquos fuisset dictū quòd non. quia dolus perspicuus, &c. C. de dol. l. dolum. & de re. vendi. dolus. ff. de dolo. l. eleganter, in fin. & pro hac parte videbatur facere à contrario sensu extra. de renuntia. si te præbēdam, cum ibi loquatur in casu certo ab isto dissimili: putà cùm renuntians in fraudem non est infirmus: sed alius cuius fortè præbēdam tanquam pinguiorem captabat. vnde cùm in suo casu loquatur, de alio non videtur idem sensisse: maximè dū decret. illa & eius decisio exhorbitant à iure communi. ff de legib. non omnium, de consti. princip. l. 1. in fin. & facit xvj. q. 1. hinc est, & extra. de priuileg. capi. sanè. & de fil. præsbyt. c. is qui. in fin. lib. vj. Verum allegationibus huiusmodi non obstantibus contrarium tenebatur per omnes, & hoc per dictū c. si te. quia conditor illius decre. non solùm cōsiderabat casum prædictum: sed etiam regulam dispositiuam iuridicam, quam permisit Inn. dispositio illa debet magis attendi & causa einsdē quæ in text ponitur ibi, dummodo de præmissa fraude &c. vnde illud quod exempli gratia postea sequitur ibi, vt quia docto &c. generalita-
2 tem canonis non immutat: non† enim exempla considerare debemus, nisi quatenùs lege firmātur: vt patet C. de sentent. & interlo. l. nemo. & ff. quod me. cau. l. metus, §. sed quod præter. & ad Tertul. l. Titius rogatus vbi mihi videtur cōcludi quod dicta permutatio erat facta in fraudē saltē præsumptā, de qua potest coniecturari duplici ratiōe, aut quia nō fit quod fieri debet: vt ff. mād. si procurator, §. dolum. & l. dolus, ff. ad legē Fal. dolo, aut quia fit quod fieri non debet. C. de iniur. l. si non conuitij, & ad leg. Cornel. de fic. l. 1, §. diuus. ver. & ex te. concludebatur ergo quod permutatio fuerat fraudulenta, & sic inualida. quia cōtra prohibitionem iuris, extra. de rerum permuta. c. 1. lib. 6. vbi simpliciter videtur prohiberi permutatio fraudulenta, & si conclusio fieret, nulla videtur: quia legislator quod fieri non vult, tantùm probasse sufficiat. C. de legib. l. non dubium, & extra. de regul. iur. capit. quæ contra. & facit Iust. de nupt. §. affinitatis, cum similib. sic ergo dicebatur permutationem non tenere: & per consequens beneficium non vacare in curia: & sic concorditer concludebant apostolicū admittendum.

SVMMARIVM.

1 *Procurator generalis ordinis habens potestatem pro ordine, & pro singulis personis de ordine &c. nō admittitur pro vno conuentu.*

DVBIVM XXIII.

a 1 Item fuit conclusum ᵃ per Ægidium † quòd procurator generalis ordinis, cui data est potestas pro ordine & pro singulis personis de ord. &c. non sit sufficiens ad comparendum pro vno

vno conuentu.& hoc dixit seruire.& facit quod
dicitur quòd fines mādati,&c.ff.man.l. diligen-
ter.& extra.de præben.cui de nou.in fin.lib.6.&
de rescrip.cùm dilectus.in fin.

ADDITIO.

a *Consultum. Adde Fely in c.cum te.col 10.versic.per istam differentiam.de rescrip.*

SVMMARIA.

1 *Appellans qui in apellatione sua nullos obiectus deduxit, an posteà audietur articulando quòd primus impetrans aliud beneficium vigore gratia sua acceptauerit?*
2 *Appellans obiectus respicientes formam prouisionis in sua appellatione deducere tenetur.*
3 *Capit. vt circa habet locum quando aliquid in facto consistens obiicitur.*

CAVSA VII.

DVBIVM XXIIII.

Die veneria 10.Ianua.eiusdem mēsis per do-
minum Reg. proponebatur tale factum.
1 Duo erant impetrantes † authoritate In ad vacās
vel vacaturū in certa ecclesia quilibet fecit pro-
cessum suum,& demùm vacans vnum & idē be-
neficium acceptauerunt,& de eo fecit sibi quili-
bet prouideri per suos executores: & quilibet à
processu alterius & sententia appellauit. Secun-
dus autem suam appellationem prosequitur: &
licèt in appellatione nullos obiectus expressis-
set:tamen posteà articulando dedit obiectus:vi-
delicèt,quòd primus iam aliud beneficium acce
ptauerat vigore gratiæ sibi factæ . & idē de duo-
bus vel tribus dicebatur fecisse. Dubitabatur,
nunquid modò debet ad hoc admitti probandū
secundus ad finem quòd iste primus acceptans
videatur suam gratiam cōsumpsisse . iuxta clem.
de rescript.cap.gratiæ.& ea quæ nota.de præbē.
c.si pauper clericus.Et tenebatur per dominum
Goliel & alios quasi omnes , quòd primus non
debebat repelli per istos obiectus,quia in appel-
latione non erat seruata decret.vt circa.& dice-
2 bant † quòd huiusmodi obiectus respiciebant
formam prouisionis:& sic debebat appellās ser-
uasse formam decre.vt circa.quam quia non ser
uauit,posteà volens obiicere non auditur , vt in
eadem charta ver.alioquin.Sed hoc non videtur
prima facie clarè sonare in auribus audientis,
quòd videlicèt præfatus obiectus ipsam formā
respiciat propriè considerando obiectum.Nam
illud de quo præmittitur videtur habere causam
extrinsecam adeò quòd non respiciat ipsam for-
mam neque ipsam personam directè & propriè
inuendo. Tamen sententia superiorum audito-
rum potest fortè esse vera,& saluari alia ratione.
Nam Io.Mo.Car.in prima sua gloss.super dicta
decre.vt circa post diuisionem text.not.& sentit
3 quòd † decret.eadem locum semper sibi vēdicat.
quandocunque aliquid in facto cōsistens obiici
tur,etiam si obiiciens ius suum prætendat,& il-
lud idem ius suū velit augeri & declarari seu ve-
rificari:ex eo quòd aduersario est obiectum. vn-
de secundùm eum habet locum vbicunque ius
meum non prosequor,sed illud declaratur ex fa
cto partis aduersæ.& hoc idem no. Arch in eo.c.
super verbo , opponunt & idem videtur sentire
nouus tex.in cle eo.c.de elect.c.constitutionem.
quod ergo obiicit aduersario,quòd gratiam suā
consumpsit aliud beneficiū acceptando,non so-
lùm ius suum opponit,sed aliud in facto cōsistēs
quod directè impugnat ius partis aduersæ,& sic
ipsa constitutio,vt circa.debet habere locum per
superiora allegata.& allegat Io.Mo ff.de his qui.
vt indig.l.si testamentum.& bene videtur facere
ff.ad sylla.l.3.§ si.eum sua materia.

CAVSA VIII.

Aliud factum per eundem R.proponebatur de
4.impetrantibus circa quod factum certa du-
bia mouentur.

SVMMARIA.

1 *Impetranti beneficium sine cura an poterit prouideri de beneficio, quòd licèt tempore sua gratia erat simplex, effectum fuit posteà curatum.*
2 *Vicarius curam habet animarum.*

DVBIVM XXV.

PRimum quia primus dederat certos articu-
1 los inter quos vnus erat.Quòd † licèt bene-
ficiūm de quo inter omnes agebatur antiquitus
fuisset curatum:Episcopus tamen loci diuiserat
iam ante tempus gratiæ dictum beneficium , &
duas personas ibi esse voluit, videlicèt vnum vi-
carium & alium priorem , ita quòd ipse vicarius
curam ipsius ecclesiæ haberet: & ita volebat cō-
cludere, quòd prioratus ille qui tunc vacabat &
de quo litigabatur,non erat curatus tēpore gra-
tiæ,& sic ad eum pertinere debebat:quia impe-
trauit beneficium sine cura,& cōsulebat d.Ægi.
2 cum quo etiā alii concordabant, quòd † licèt vi-
carius curam habeat animarum , vt patet extra.
de offi.vica.c.1.& c.ad hæc.& Be.in c.si.tamē non
propterea tollitur quin rector ecclesiæ curā ha-
beat animarum ibidem saltem habitu , & si non
actu.& facit quod not.per Inno.extra.de iure pa
tro.pastoralis.in 1.gloss.ibi , item si in collegiata
ecclesia.& in Specu.de lega.§.videndum.versicu.
sed quæritur quod beneficiū.& per Arch.extra.
de elect.licèt.lib.6.& bene quod no. Archi.de fil.
presby.c.1.circa fin.gl.super verbo,dispensari.

SVMMARIA

1 *Unio fieri nō pōt ab Episcopo sine consensu capituli.*
2 *Unio quòd ab Episcopo sine cōsensu capituli fieri possit cōsuetudine vel præscriptione an introduci possit?*

DVBIVM XXVI.

SEcūdum dubium erat,an Episcopus poterat
vnire vnam ecclesiam alteri sine cōsensu ca-
pituli,

pituli, & an hoc possit consuetudine introduci siue præscribi. Et dicebatur primum expeditum
a scilicet, quòd† de iure vnio fieri non debebat sine consensu capituli, vt c. pastoralia in fine. de iure pat. & de his quæ fiunt à prælat. sine consensu cap. c. cùm vos. & c. ma. cum sim. facit bene quod habetur de rebus eccle. non alie. dudum. & eo. ti. e. t. lib. 6. Ad alteram partem dubii scilicet, de co-
2 suetudine, dicebatur arguendo quòd † consuetudo talis nō debebat obstare cap. & adducebatur text. per d. Ægi. in cle. de reb. eccl. non alie. c. si vna. in fine. sed illud quod ibi dicitur, contraria quamuis, &c. videtur debere referri tantùm ad proximum ibi dictum. tamen Io. And. dicit quòd refertur ad totum, & ad vtrunque dictum. & vide quod no. Inno. & Hostien. vt ecclesiastica beneficia. ca. i. in fin. vnde sanius est tenere cum illo quod not. Ioan. And. in dicta decret. si vna. in fi. glo. super verbo, consentiente.

SVMMARIVM.

1 *Obiectus formatus super minoritate ætatis tempore gratiæ debet habere expressè declaratos annum & mensem gratiæ.*

DVBIVM XXVII.

1 Tertium dubiū erat, an † obiectus datus cōtra tertium per quartū quod. s. idem tertius erat minoria ætatis tempore gratiæ, sic formando per verba prædicta erat sufficiens cùm non specificè & expressè fuerit declaratū de anno & mense gratiæ prædictæ? Et dicebatur quòd consueuit teneri quòd in obiectu huiusmodi debebat declarari de mense & anno propter testes examinādos super articulo, vt melius possent deponere & examinari.

SVMMARIVM.

1 *Remissoria semel vtrique parti data si fuit impugnata ab vna parte, non debet ei iteratò dari, licèt durtet pro illo cui de surreptitia impetratione falsò oppositum fuerat.*

CAVSA IX.

DVBIVM XXVIII.

a Demùm a per d. Fran. proponebatur dubiū
1 tale, videlicèt, an † cōcessa semel remissione ad partes vtrique parti, si altera pars impugnauerat rescriptū quo data erat potestas examinādi, & succubuerit, an eidē parti posteà remissionē petenti debeat huiusmodi remissio iteratò concedi? Et dicebatur per G. & quosdam alios quòd non. & facit extra. de priuil. eùm olim essemus. & quæ not. per Arch. extra. de testi. præsentium. super verbo, productus. circa prin. gloss. æqualitas enim in iudiciis est seruanda, vt patet C. de fruc. & lit. expen. l. fi. & proxi. ff. sacri. l. in sacris. 2. circa fi. lib. 12. & ff. de arbit. l. cùm dies. §. 1. cum similib. alii vt rege. dicebant quòd si causa rationabilis allegaretur quare deberet dari remissio tunc esset concedenda petenti aliàs non. in prima tamen opinione fuit maior pars.

Additio.

a *Demum. Adde Fely. in c. super literis. col. 9. versicu. 8. de præscrip.*

CAVSA X.

Die prima Februarii eodem anno per d. B. de nond. tale dubium tangebatur. Lata sententia super possessorio recuperando pro spoliato qui possessionem beneficii sui perdiderat: demū impetratis iudicibus super executione sententiæ comparuit pars aduersa coram eisdē, nec in priuilegium exemptionis aliquid allegauit: & tamē suis seu ipsorum mandatis parere noluit. posteà verò coram secundis iudicibus super hoc impetratis prædictum priuilegium allegauit, non tamen se obtulit probaturum nec probauit, licèt terminum competentem super hoc habuisset: finaliter illi iudices miserunt ad curiam consulendum, & impetrati sunt tertii iudices super executione prædicta, coram quibus spolians comparuit, & supradictum priuilegium etiam allegauit & se obtulit probaturum, nō tamen probauit, vnde iudices circa idem negotiū dubitantes iterùm causam non solū pro consilio, sed decidendam ad Romanam curiam remiserunt. & tūc est commissa auditori prædicto, & processu debito per eum facto. Postremò dubitabatur, an præfatus spolians debebat admitti ad docendum modo de priuilegio, & si non, qualiter sententia per auditorem huiusmodi sit ferenda.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegiatus si in termino peremptorio sibi assignato de priuilegio suo non docuerit, an audiatur posteà si de illo constare petierit.*

DVBIVM XXIX.

1 Ad primū dicebatur per omnes, quòd† non debeat admitti: quia sibi debuit imputare, cùm in termino peremptorio sibi assignato nihil probauerit, & sic vlterius non debet audiri, vt ff. de iudi. l. & post edictum. extra. de offi. dele. consuluit. & 24. q. 3. de illicita. vbi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Sententia debet esse conformis libello.*

DVBIVM XXX.

1 Ad secundum† dabamr pro consilio d. Ægi. quòd pronunciaret sententiam restit. exequendam, & quòd mandaretur sententias excōmunicationis latas per priores iudices inuiolabiliter obseruari: quia sic erat petitum: vnde secundùm hoc debet sententia moderari, vt ff. negot. gest. l. post 2. & cōmu. diui. vt fundus. C. de fideicom. liber. l. fi. extra. de symo. licèt Heli. & de accusatio. qualiter & quando. 2. versi. fine. & in clemen. de verbo. signi. sæpè. §. verum. in principio.

SVM

SVMMARIA.

1 *Articuli de infirmitate in genere proposita non concludunt.*
2 *Verbum ita quòd,&c.modũ & speciem addere rei dispositiua videtur.*

CAVSA XI.

DVBIVM XXXI.

EAdem die per eundem d.Be. proponebatur de quibusdam articulis datis per partẽ contra quam erat obiectũ, quòd erat priuatus ipso iure beneficio curato de quo agebatur.& dabatur in articulis per dictam partem, quòd ille incũbens erat per totum annum à tempore quo beneficii extitit possessionem adeptus adeò graui infirmitate detentus, quòd nec ad Episcopiũ.nec ad loca vbi ordines fiebant,accedere valebat tẽporibus quibus Episcopus ordines celebrauit. Item dabatur quòd illo tẽpore erat ita infirmus, quòd etiam de lecto surgere non valebat nisi per alios portaretur.Ex his igitur quærebatur,nunquid sufficeret ita in genere de infirmitate exprimere,cùm de specie infirmitatis minimè declara
1 tur?Et † licèt videatur contra. dicendum l.quæsitum.in prin.& in fi.ff.de re iudi.& l.si quis emp. 2.§.si propter.de ædil.edict.l.1.§.proinde. tamen tenebatur contrarium,quia illa verba secũdi articuli,ibi,ita infirmus,&c.videntur modum infirmitati apponere:& sic specificationẽ demon-
2 strant.verbum † enim ita quòd,&c.videtur modum & speciem addere rei dispositiuæ, vt ff.de condi.& demon.l.cùm tale.& l.Titio.in princ.& §.Titio.Itẽ satis specificare videtur ex prædictis verbis:quia quicquid rei satis demõstratæ additur.frustrà est.ff.de dote prælegata.l.1.in fin.& in decre.distin.96.c.bene.circa principium.

SVMMARIA.

1 *Reseruatio Papa an sufficienter probetur si fuerit cõscripta per alterum de duobus deputatis ad scribẽdum reseruationes?*
2 *Papa non præsumitur eligere vnam viam, per quã iudicium ipsius impugnetur.*

CAVSA XII.

DVBIVM XXXII.

a SEcundò dubitabat [a] idem dom.Ber. an † re-
1 seruatio facta per Papam Io.sufficienter probetur,cùm per vnum tantùm clericum de duobus ad hoc deputatis scribatur,cùm ordinasset quòd omnes reseruationes, quæ fierẽt per illos duos clericos scriberẽtur.sit fortè quòd reseruatio aliàs non valet;& allegabatur per Pet.Franc. quòd non videtur fides adhibenda reseruationi nisi per duos scribatur:quia ex quo contra ordinationem Papæ est scripta,videtur quòd surreptitia sit censẽdã.argũ.extra.de re iudi.cũ olim. vbi collatio facta per Papam in præiudicium vel eneruationẽ ordinationis priùs factæ per ipsum tanquã surreptitia reuocatur. Sed ibi ratio,quia ibi ordinatio & pronuntiatio cõcernebat ius &
2 commodum aliorum:hic secùs.non † enim credendum est papam illud solùm genus eligere voluisse.per quod ipsius impugnaretur iudiciũ, vt aliàs dicitur de milite testatore.ff.de milit.testa.l. si miles.& est l.1.& facit quod no. in Spe.de arbi. §.vt autem quòd sit compromissum. pro prima parte.facit bene ff.de legat.1.si mihi & tibi.§.pen. & fi.& de lega.1.si quis in principio testamenti. in princ.Sed tamen secunda pars videtur verior per casum valde in simili.ff.de condi.l.diuus.§.licèt.Et ad contraria dicas, quia in illis agitur de clausula derogatoria in principio posita quæ ipsam principalem respicit voluntatẽ & propriã dispositioni subiectum:hic autẽ & in §.licèt derogatoria.respicit ipsam fidem.& hoc tenuit dom. Ægid.de Ben.& alii concordabant cum eo.

ADDITIO.

a *Dubitabat. Adde Æneam de Falco.tracta.reserua.nu.4.q.pri.in 28.effectu.*

SVMMARIA.

1 *Obiectus an possint declarari?*
2 *Articuli dati in curia poterunt in partibus specificari quoad crimina & obiectus.*

CAVSA XIII.

DVBIVM XXXIII.

DIe veneris.7.eiusdem mensis primò dubi-
1 tabatur an † articuli continentes obiectus possint declarari, vel an possit ad hoc terminus assignari? Et quidam vt Ægid.tenent quòd sic. adducunt pro hoc de testib.ad hoc,aliàs incipit, præsentium.lib.6.§.testes. sed non video quod bene facit.vnde alii vt Fran.de Amel.dicunt contrarium,& bene facit ff.de adult.accusaturus.& de accus.l.libellorum.§ fi.& eod.titu.l.Titia.pars prima videtur multum fundari per dictum capi. præsentiũ.§.testes.& § si verò,in quibus patet, quòd non obstante quòd articuli fuerunt assignari hic in curia:tamen mandatur iudici super examinatione deputato in partibus quatenùs super positionibus de curia ad eum transmissis testes examinet,& additur per hunc modum primò cum specificatione facta sigillatim criminum & aliorum obiectuum in eisdem articulis contẽtorum.Ex hoc ergo videtur innuere quòd non
2 † obstante quòd in curia priùs sint dati articuli: posteà tamen in partibus poterũt etiam quoad obiectus & crimina declarari.& per illum tex.in hac opi.resedit.do.Ægi.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas an contrahatur ad effectum vt ab officio ecclesiastica repellatur clericus.si probetur illum cum aliquibus vulnerasse aliquem,quamuis nõ constet de prouisione ab eo illata?*

CAVSA XIIII.

DVBIVM XXXIIII.

1 SEcundò † dubitabatur per dominum Durãdũ super articulo ita cõcepto.& probare in-

tendit quòd A.clericus in anno & mense ac loco talibus cum gladio extracto in mano interfuit societati multorum qui tunc ipso A.associati aggressi fuerunt B.& ipsum grauiter vulnerauerũt vsque ad sanguinis non modicam effusionem, & quærebatur ouoquid ad effectum irregularitatis sufficiẽter articularum fuisset. Et tenebatur per dominum Ægid.quòd sic.& aliorum maior pars concordabat. maximè quia dabat operam rei illicitæ,& dubium est an percusserit dictum, nec de contrario constat,& sic videtur ab officio ecclesiastico repellendus,vt no.extra. de clericis percu.c.præsentium.in gl.2.argu.23.quæstio. vlti.c.fin.l.distin.si quis vidua.& extra.de cler.pug. duel.c.fi.& illius quod not.de homici. significasti.2.& videtur bene hoc probari.C.ad leg.Corneliam.de sicar.l.is qui cum telo. & ff.eodem titul.l.1.circa princip.ibi,qui hominis ,&c.& facit ad legem Pomp de parricid.l.1.in fin.& aliàs per beatum Gregorium scribitur, si voce & voce homici.peragit iracũdus etiam cùm à læsione proximi manus essent ,homicida est,vt hoc scribit. lib.5.moral.30.c.

SVMMARIA.

1 *Appellationis intimatio ad hoc vt habeat vim citationis peremptoriæ,& arctet appellatum an sufficiat,ipsam solam intimari absque eo quòd intimetur ipsum procuratorium.*

2 *Verificatio totius sumitur ex particulariũ veritate.*

3 *Significatio quotiès sumitur ex vniuerso.si aliud falsum est,totam orationem falsam efficit.*

CAVSA XV.

DVBIVM XXXV.

Tertiò dubitabatur per dominum Ægidium
1 † an ad hoc quòd intimatio appellationis habeat vim citationis peremptoriæ, & arctet appellatum , sufficiat appellationem ipsam solam intimari secundùm formam clement.causam.de electio.an verò oporteat etiam ipsum procuratorium intimare? Et videtur quòd etiam intimari debet procuratorium , vbi per procuratorem fit appellatio:quia eadem ratio videtur locũ habere.nam ideò statuitur vt fiat intimatio appellationis , vt appellatus qui per eam debet arctari, possit certificari an appellatio ipsum arctet , vel non eadem,ergo videtur ratio in procuratorio, cũ cognito procuratorio poterit scire an is qui se dicit procuratorem fuerit procurator, & an sit talis qui potuerit appellare, vel appellationem Intimare. Est ergo identitati rationis iure identitas adaptanda.argu.ff.ad leg.Aquil.l.illud. & da fon.l.1.§.hoc interdictum. de verbo.obliga.à Titio.cum similibus. Item alia ratio videtur. nam
2 verificatio † totius sumitur ex particularium veritate.argumen.ff.de legat.3.si chorus.in princip. & de hæredib.instituen.hoc articulo quisquis.1.
3 responso.quoties † enim significatio sumitur ex vniuerso: si aliud falsum est , totam orationem falsam efficit,vt ff.de rebus dub.si is qui ducenta. §.vtrùm.ibi,id accidit,&c.sed decret.causam.requirit appellationem intimari, & infra tempus certum,& sub certa forma,vt patet ibidem.pars autem appellationis videtur procuratorium appellantis:quia sine eo esse non potest,ex quo per procuratorem extitit appellatum.ergo per procuratorem debuit intimari infra idem tempus, & sub eadem forma. Ad hoc etiam facit illa ratio arguendi, vbi duo propter vnum vtrobique tantùm vnum & neutrum sine altero,vt ff.de liberis & posthumis.si ita scriptum §.regula.de adimen.leg.l.1.§.si loci & si vsusfruct.pet.l.1.§.1.& no.in dicto §.regula facit etiam illa argumentatio generalis.idem est iudicium de via ad terminum,vt ff.de procuratoribus.ad rem.& l.ad legatum.& ff.de aqua plu.arcend.sed interdum.& quod vi aut clam.l. nam & origo . Item pro ista parte optimè videtur concludere ff.de ædend.l. 1.§.ædere.& §.diem.de transactionib.cùm hi.§ si prætor.C.ad Sylanianum.l.si.& ff.ad legem Falcidiam.l.si is qui quadringenta . circa finem. Pro contraria parte videtur textus decretal.causam. ibi , porrecto , &c.cùm ibi loquatur de tenore appellationis intimando : nec facit mentionem de procuratorio appellantis,si enim hoc voluisset,etiam de procuratore expressisset.argument, C.de cadu tollen.l.vnica.§.sin autem ad deficientis.extra.de translatio.episcop.inter corporalia, circa finẽ.& de deci.c.ad audientiam. Item quia certa solennitas requiritur vt habeat vim citationis peremptoriæ , & in hoc exorbitat à iure communi,& sic non est vltra suos terminos extendenda.arg.ff.de libe.& posthum.cùm quidam.& de milit.testamen.l.eius militis.§.militia, & de actionibus & obligationib.in honorariis. §.sed cum rescissa.& facit extra de priuileg. porro.& de fil.presbyt.capitu.1.libro 6 primæ tamẽ parti videtur adhærere dominus Ægidius. Et forte posset distingui,an appellatio fuerit interposita per ipsum procuratorem.& tunc dicebat etiam procuratorium intimari debere,cùm sit eadem ratio,vt superiùs tangitur.an verò sola intimatio fiat per procuratorem,& tunc non tenatur procurator intimare procuratorium , & sic potest intelligi secunda pars, & id quod notatur per Gulielmum de mand.in vltima parte libelli. §.1.

SVMMARIA.

1 *Absolutio ad cautelam non impertitur nisi vbi sententia continet intollerabilem errorem in ea expressum,vel vbi est lata sententia excommunicationis post appellationem legitimã ex causa legitima interpositam,& de hoc facta fuerit fides.*

2 *Processus factus ad instantiam excommunicati an sit nullus?*

CAVSA XVI.

DVBIVM XXXVI.

Dia lunæ vndecima eiusdem mensis proponebatur per dominum Odem tale dubium. Cuidam per suos executores extiterat vigore gratiæ sibi factæ de beneficio vacante prouisum

prouisum, alius qui prætendebat idem beneficium ad se spectare per aliam gratiam sibi factam procurauit per executores suos fieri processus contra alium primum, & sententias fulminari: à quibus processibus & sententiis ille primus appellauit, asserens eosdem processus etiam nullos esse. & super hoc impetrauit auditorem in curia coram quo libellauit, & petiit etiam se absolui & ad cautelam: dicens, vt præmittitur, sententiam excommunicationis quæ in eum dicebatur esse lata per dictos executores secundi, nullam esse. pro eo quòd ad instantiam & petitionem dicti secundi qui excommunicatus fuerat, dicta sententis lata extitit, si qua erat, item pro eo quòd post sententiam latam & prouisionem factam per primos & ritè & iustè secundi præsumpserãt super eodem beneficio facere nouos processus, quærebatur exinde an ex his causis debebat concedi absolutio? Et respondebatur per dominum Ægidium quòd ex causis premissis non erat impendenda absolutio ad cau-
1 telam. quia † illi non est locus nisi vbi sententia cõtinet intollerabilem errorem in ea expressum: vel vbi post appellationem legitimam ex causa legitima interpositam sententia excommunicationis est lata, & de hoc illi à quo absolutio huiusmodi aliàs debet peti, fuerit facta fides: vt hoc probatur extrà de sentẽtia excommunicationis. capi. venerabilibus. § penulti. & vltim. lib. 6. & de officio delegati. cùm contingat sed hic de neutro eorum apparet: ergo non est huiusmodi absolutio ei concedenda. quãcunque enim prædictarũ causarum respiciamus, sententia non est nulla.
2 Ex prima non: quia non † sequitur quòd iudicis processus sit nullus: licèt excommunicatus sit & fuerit ille ad cuius petitionem processus est factus: vt patet ex illis quæ habentur & not. extrà de iudiciis. intellesimus & lib. 6. de exceptionibus. capitulo pia. Item ex secunda causa non videtur nulla sententia multò magis: quia stant simul quòd primi executores primò fecerũt suum processum pro primo, & posteà secundi fecerunt pro secundo: & tamen vterque processus ligen nec sequitur propterea nullitas processus habiti per secundos: dixerunt tamen quod processus secundus non valet: quia post sententiam quæ transiuit in rem iudicatam, si ab eodem vel ab eius successore contrarium iudicatum sit, non valet: vt ff. quæ sententiæ sine appellatione rescinden. l. 1. in principio. C. de executione rei iudicatæ post sententiam. & senten. rescin. non poss. l. 1. & quando prouoca. non est necesse. l. 1. Sed non obstat. quia hic processus fuerunt facti per secundos vigore separatæ commissionis eiusdem factæ, & prætextu gratiæ alteri factæ & super alio non super eodem: vnde non debent propterea dici nulli. argu. dictæ l. post sententiam. secundo responso, cum ibi not. & d. l. 1. quando prouo. non est necesse.

SVMMARIA.

1 *Appellans non dicitur prosequi appellationem ex impetratione sola commissionis: sed à tempore quo incipit in causa procedere.*
2 *Appellãs si ob paupertatem non prosequitur appellationem suam, remanebit tutus à desertione, proba in paupertate.*

CAVSA XVII.

DVBIVM XXXVII.

EOdem die dubitatum fuit per dominũ Fran. de Amelis, an is qui appellauerat à sententia. & stetit vsque ad nonum diem ante finem anni quod non fuerit prosecutus: tunc autem non fecit aliud nisi quod impetrauit commissionem & posteà stetit per mensem quòd non introduxit causam, an debeat repelli: & an cõtra eum sit pronuntiandum causam esse desertam? Et dicebatur per dominum Ægid. & quasi per omnes
1 quòd sic. quia † non videtur prosequi causam ex impetratione commissionis: sed à tempore quo incipit in causa procedere. argumen. extrà de offic. deleg. gratum. & ca. relatum. & de foro competen. si diligenti. & C. de iurisdi. omnium iudicum. in criminali. & ff. eodem titu. l. & quia. C. ne filius pro patr. authẽ. habita. cum simi. & facit ff. ex quibus caus. maior. ab hostibus. §. sed quòd simpliciter. & de verbo. oblig. cùm stipulatus sim. &
2 dicebat dominus Duran. quòd ex quo † allegata erat paupertas: si talis probaretur fuisse, quòd eum à prosecutione posset rationabiliter impedire, non pronuntiaretur appellatio deserta. & idem tenebat vndecimus argu. eorum quæ notan. per Innocen. extrà de appellationib. capitu. ex ratione.

SVMMARIA.

1 *Absolutio ab instantia iudicij, an impartiatur reo, mortuo actore?*
2 *Accusare plures insimul reum de crimine non permittitur.*

CAVSA XVIII.

DVBIVM XXXVIII.

DIe mercurij 12. mensis eiusdem per dominum Odomarum dubitatum fuit iterum super eo de quo etiam quæsitum est suprà die 29. Ianuarij videlicèt de vltimo pun-
1 cto, an † mortuo actore reus possit petere absolui ab instantia iudicij? Et arguebatur per informantem quòd sic: cùm nullus actor comparuerit: & sic videbatur habere locum absolutio prædicta. & dicebatur esse casus. C. de iudiciis. l. properandum. §. & si quidem. Item allegabatur ff. de iudiciis. non idcirco. §. fin. & eodem titulo. l. & post edictum. §. circunducto. aliàs est sub. §. quid si is. Item mouebat. quia causa non erat auditori commissa nisi quò ad personam dicti mortui, & illius qui modò incumbit, & sic licèt alius prætendat sibi ius collationis competere, videtur quòd ipsum non concernat ista cõmissio. Item nec per talem absolutionem præiudicatur illi collatori per absolutionem eandem. argumen. extrà de causa possessio. & proprietatis. cùm ecclesia. His tamen non obstantibus do-

minus Ægidius remansit in sua propria opinione, scilicèt quòd non debeat dari absolutio: quia ad hoc quod habeat locum absolutio huiusmodi oporteret quod citaretur is contra quem petitur absolutio: & fortè requireretur trina citatio: vt patet in dict. §. & si quidem. & notat. per Innoc. extrà de offic. deleg. consuluit. circa princip. & idem tenuit Bene. de nouo. & omnes præter duos concordabant cum eo. Verùm dominus Pet. Fern & Petrus de Talliat. tenebant contrarium. & Pet. Fer. allegauit quasi pro casu ff. de accusatio. l. libellorum §. fi. vbi aboletur nomen accusatoris ipso mortuo, reo hoc primitùs postulante. Sed ibi exponit glosator, aboletur, id est cancellatur. & ita dicit eum ab obseruatione iudicij absolui. Tu autem attende quod dicitur in glos. sequenti, quòd non absolutè aboletur: sed cum modificatione textus ita videlicèt vt liceat alij ex integro repetere reum. & sic põderat causam finalem siue effectum per modum causæ. Cùm
2 igitur causa sit nulla: quia † nõ debent plures admitti vt simul reum de crimine accusent: vt ff. de actioni. l. si plures. & de præuerica. l. 2. de lib. homi. exhib. l. hoc interdictum §. si tamen plures, Et vide quod ibi notatur per gloss. vt ergo alius non admittatur nomen rei aboletur. Illa autem causa cessat hic, quia non solum duo sed tres & plures possent simul agere super vno & eodem beneficio. vt de conces. præbend. lib. 6. vnde cessante ratione cessat effectus: & cessante effectu materiæ, cessat iuris arctatio super ea fundati argumen. extrà de præben. si pauper. lib. 6. & ff. de iure patrona. adigere. §. quamuis & de iure deli. l. in rebus dotalibus. §. fin. hæc autem pars scilicèt domini G. videtur inconuincibiliter debere defendi, per hoc quod not. Innocen. extrà de offic. delegat. capitu. consuluit. circa princip. ibi, cùm credimus &c. nam secundum eum ad hoc quòd habeat locum absolutio prædicta necesse est accusatorem citari: & hoc satis clarè patet in dicto §. & si quidem. primo & secundo responso. imò ibi videtur requirere quòd ter citaretur: sed mortuus citari nõ potest, imò etiam si ante mortem fuisset citatus peremptoriè, ipsum peremptoriũ interiret: vt patet expressè. ff. de re iudica. de qua re. §. fi. ergo nec absolutio potest locum habere. Et quod suprà in contrarium allegatur, quòd nullum præiudiciũ generaretur priori. dic imò: quia omnia acta iudicij retro habita, scilicèt quæ respiciunt ordinationem litis, ex tali absolutione sunt irrita & pereunt, & sic esset præiudicium priori, cùm libellus simul vnus communiter fuit datus tam pro priore quàm pro mortuo tunc superstite. vnum fortè posset dici ad concordandum prædictos, quòd si pars rea omninò instaret ad hoc nomen ipsius mortui posset circunduci, non per modum sententiæ sed per modum cancellationis authoritate iudicis cum hac adiectione quòd acta iudicij non perirent quò ad priorem, sed remanerent salua eidem, & quòd non fieret condemnatio expensarum quæ aliàs locum habet, si simpliciter fit absolutio ab instantia iudicij: vt nota. per Inno. in d. c. consuluit. circa princip. Francis. de Amelia dixit imitans dictum suum quòd absolutio debebat fieri non vt ab instantia mortui, sed vt absentis. sed non poterat esse quia non fuit vocatus, vt in dicto §. & si quidem. & l. & post peremptorium.

SVMMARIA.

1 *Reconuentus an sit tutus excipiendo de litis pendentia super eadem re coram maiori tribunali per alium.*
2 *Cautio de indẽnitate locum habet in actione in rem,*

CAVSA XXIX.

DVBIVM XXXIX.

DIE Veneris. 14. eiusdem mensis proponebatur per Dominum Duran. de quodam
1 Episcopo † quòd contra quendam mercatorem qui eum conueniret, libellum quem dederat super certo debito alium libellum porrexit reconuentionalem, dicendo ipsum mercatorem habere quædam bona quæ erant sui prędecessoris, & ad ipsum pertinebant: super quibus idem Episcopus ipsum reconueniebat, sed excipiebatur contra Episcopum quòd dominus camerarius arrestari fecerit illa bona: & super hoc fiebat sibi quæstio in curia camerarij. ex hoc quærebatur an huiusmodi exceptio litis pendantiæ fuisset sufficiens ad repellendum reconuentionalem libellum? Et fuit consultum per dominum Ægi. de Ben. quòd hæc exceptio litis pendẽtiæ hic locum non habet, sed si condemnaretur ad petita in eodem libello cauendum esset sibi de saluando ipsum indemnem aduersus camerariũ. quia
2 † hic agi videtur in rem non in personam: & sic hic habet locum dicta cautio: vt argumen. ff. de rei vendicatio. is à quo. cum l. sequenti. sed allegabatur ad hoc per Petrum Senen. extrà de rescriptis. capitul. dispendia. cum gloss. sua super verbo, personalee. Et in hoc concordabat maior pars maximè ea ratione, quia tunc temporis non apparabat quòd tunc procederetur per curiam camerarij: verum dominus aliàs allegabat quòd exceptio procedebat, cum ille mercator esset præuentus apud maius tribunal quàm audientia palatij, præterquà illa lex contra priuilegium loquitur quãdo coram maiore lis iam fuerat inchoata, hic autem procurator camerarij procedebat ex mero officio: quia bona intestati in curia mortui dicebantur pertinere ad Reuerendis. Papam.

CAVSA XX.

EOdem die per dominum Francisc. proponitur tale factum: petebatur enim possessionem restitui per viam attentati lite pendente, ille autem qui sic spoliauerat, dicebat se priùs spoliatum per partem aduersam & extunc iudicem adiuisse, puta senescallum regis Franciæ per cuius curiam fuerat receptus in saluaguardia secũdum consuetudinem regni Francorum & cum officialibus eiusdem senescal. reuersus se dicebat possessionem recuperasse. Ex hoc oriebantur duo dubia.

SVMMARPA.

1 *Spoliatus petent se restitui per viam attentati lite pendente exceptione prioris spolij pro se commissi an repellatur.*

2 *Spoliatus qui illicò recuperat possessionem suam, nō dicitur spolium committere.*

3 *Spoliatus quando dicatur incontinenti deiicere spoliatorem.*

DVBIVM XL.

1 PRimum an † videatur retinuisse possessio-
nem adeò quod nec spoliasse dicatur: nec
per consequens ille actus reuocetur per viam at
2 tentati? Et allegabatur quod sic, quia † si in ipso
congressu vel illicò recuperat spoliatus non censebitur spoliasse, sed potiùs in pristinam causam
reuerti: vt ff. de vi & vi arma. l. qui possessionem.
3 & l. 3. §. cum igitur. sed † ista sunt paria illicò &
incontinenti deiicere spoliantem & infrà biduum vel triduum quærendo amicos hoc facere: vt not. in dicto §. cùm igitur. super verbo, ex
continenti. & bene notatur extrà de homic. capitu. significasti. 2. circa finem vltimæ gloss. & facit extrà de restitutio. spoliato. capitul. olim. facit
etiam ad hæc ff. de duo. reis l. duos. & de adulte. quod ait lex. §. fi. de testam. hæredes palam. §. fin.
& bene. C. de erro. aduo. l. fina. cum sim. sed quidam intendebant facere differentiam inter illum
qui quærit amicus, & illum qui vadit ad iudicem: quasi primus videatur habere magis animum
retinendi possessionem, sed contra eos bene facit ff. de noui oper. nunt. l. de pupillo. §. meminisse cum simillbus.

SVMMARIVM.

1 *Possessio an sufficienter probetur per instrumentum publicum in quo continetur partem esse inductam in possessionem?*

DVBIVM XLI.

1 SEcundum dubium erat, an † per publicum
instrumentum quo continebatur partem esse inductam videatur sufficienter probari possessio? Et dicebat Ægid. quòd non: cùm nec possessio videatur posse probari per publicam scripturam. argu. eius quod not. Gof. in fine de clandest. despon. §. illud autem non omitto. sed per dominum Odomarum & per maiorem partem tenebatur contrarium. argu. extrà de restitu. spolia. e. cùm ad sedem. §. fina. item non prohibetur expressè per instrumentum probari: ergo videtur permitti. argu. ff. de proc. mutus. §. 1. & ex quib. caus. maior. l. & non. §. quod eis. versi. quæ clam. & de iudic. cum prætor. in princ. extrà de spon. c. cum apud. & de hoc. de translatio. episcop. inter corporalia. circa finem.

SVMMARIA.

1 *Decretum quod ponitur in fine literarum gratiæ in forma communi cōcessæ an arctet ordinarium ignorantem vt non possit interim antequam insinuatio sibi sit facta, conferre?*

2 *Gratia in forma communi limitatio mensis refertur ad omne beneficium quod sit vsque ad taxationem inclusiuè.*

CAVSA XXI.

DVBIVM XLII.

1 EOdem die dubitabatur & taliter, an † decretum quod ponitur in fine literarum gratiæ in forma communi concessæ arctet ordinarium ignorantem seu antequam insinuatio fuerit sibi facta adeò quòd interim non possit conferre? Et dicebat dominus Ægi. quòd nō arctat. Sed contra allegatur de præbend. quod. circa fin. lib. 6. & eod. titu. c. dudum. versic. & quòd decretum &c. Ipse verò respondebat. quia illa iura loquuntur quādo decretum apponitur in gratia speciali: secùs in forma communi, quia tunc decretum ligat in euentum quo conditiones fuerunt liquidatæ: vt patet in clem. de concess. præben. c. cùm ei quem. & hoc non solùm quò ad cōditiones de quibus ibi in textu fit mentio, sed etiam quò ad aliàs quæ continentur in literis formæ communis: vt ibi not. per Ioan. Aod. super verbò, ordinarunt. vide cùm in fine huiusmodi literarum talis fit clausula cùm diriguntur tam alij executori quā Episcopo: præfato enim Episcopo ne post insinuationem huiusmodi literarum nostrarum & processuum per eos habitorū ei factā de huiusmodi beneficio interim etiā ante acceptationem huiusmodi disponere quoquo modò præsumat districtiùs inhibemus. & posteà sequitur decretum quod ad conditionem insinuationi, so videtur referre, sicut & aliàs vt superius est notatum. & facit ad hæc ff. de cōdi. instit. cùm seruus. & de condit. & demonstra. l. ama. cum simil. Demum communiter omnes alij auditores primi gradus concordārt quòd ad illā partem ad quā in prædicta gratia mensis non apponitur: putà quòd ad beneficiū quod se extendit ad taxatam in literis quantitatem: secùs si intra quantitatem fit, & non se extendat: quia quò ad hoc opponitur mēsis in gratia. argu. dictæ clem. cùm ei quem. §. secùs. & licèt tenet dominus Duran. Sed certè vide-
2 tur quòd † etiam in gratia formæ communis limitatio mēsis referatur ad omne beneficiū quod sit vsque ad taxationem inclusiuè: cùm sic dicat, nostræ tamen intentionis existit quod de huiusmodi beneficio etiam si minoris quàm prædicitur valoris extiterit, possit eidem clerico, si illud infrà vnius mensis spatium postquam sibi de ipsius beneficij vacatione cōstiterit acceptare voluerit prouidere. & sic dictiu, etiā. quæ suprà ponitur, videtur implicare beneficium quòd non sit minoris valoris. & sic videtur habere locum dictus. §. secùs. & facit ad id quòd dictio implicet. facit bene ff. ad Trebellia. l. sed etiam si. & ibi not. per glo. cum similib.

SVMMARIA.

1 *Appellans nō prosequitur præter causas expressas in sua appellatione etiam si se referat ad processum.*

2 *Iudex non dicitur grauare partem vbi ordinat de termino assignando absenti non audito, quem forsan assignando diceretur grauamen inferre.*
3 *Intentio loquentis per certam demonstrationem ostenditur.*
4 *Heres potest institui per relationem ad codicillos.*
5 *Codicilli sunt pars testamenti.*

CAVSA XXII.

DVBIVM XLIII.

Die lunæ 16 einsdem mensis proposoit dominous Ray. de ma. dubium tale. Quidam
1 † rei debendi tres numero eraot obligati duobus creditoribus in certa quantitate pecuniæ singuli singulis insolidum. dicti verò debitores per procuratorem suum ad hoc constitutom recognouerunt debitum coram auditore cameræ, & condemnationem subierunt, recipientes termioum ad soluendum. demum vnus creditorum nomine suo & nomine creditoris sui cessit alteri actiooem quæ ipsis ad illam pecuniam competebat. & hoc fecit pro quadam quantitate quæ noo attingebat ad dicti debiti quartam partem. Sed in termino oon extitit satisfactum. & ideò citati erant quare dicta condemnatio non debet executioni mandari. Illi autem sic citati duas exceptiones dederunt contra executionem: vnam de acqoietatione, aliam dedit super cessione & contra causam, dicens eam simulatam & fraudulenter factam iudex verò ordinauit qood daretur copia parti absenti: & quod haberet terminum ad respondendum. pars verò absens reputans se grauatá à præmissa admissione exceptionum & ordinatione ad sedem apostolicam appellauit: sed io appellatione non expressit nominatim causas aliquas nisi vnam tantùm: scilicèt de ordinatione facta contra absentem, de aliis non nisi referendo se ad processum. Quæritur ergo an huiusmodi appellatio sit legitima & sufficiens? Et dicebatur per dominum Ægid. quod appellatio non erat sufficiens. quia causa expressa in appellatione non videtur sufficiens. nam aliud est ordinare de termino præfigendo absenti, & aliud terminum ipsi io absen-
2 ti præfigere. vnde † licèt videatur grauare absenti termioum assignando absque certificatiooe ipsius: vt l. ab eo. ff. quæ senteo. sine appellatio. rescindú. l. 1. §. item. tameo licèt tantùm ordinet de termino assignando: noo tameo videtur ipsum propter hoc assignare. & pro hoc optimè facit. ff. quib. mod. pign. vel hypothe. sol. sicuti. §. si voluotate. vbi non sufficit creditorem voluisse seu etiam ordinasse, quod pignus vêditur: sed oportet sequi veoditionis effectum. & accedant ea quæ notaotur. C. de contrahend. emption. & veod. in euictis. & de lega. 1. l. secundum electionem. super verbo possumus. circa fin. glo. & facit de opt. lega. l. apud Aufidium cum simil. licèt videatur obstare ff. de lega. 3. l. Pamphilo. & propositum. sed sibi foret speciale in milite. Item alia ratione dicebatur appellatiooem oon procedere propter c. appellanti. io clemen. de appellatio. vbi dicitur quod vbi ab interlocutoria appellatur, non licèt aliàs causas prosequi, nisi cas quæ sunt in appellatione oominatim expressæ. Cùm ergo ex causa prædicta voica nominata nô sit sufficiens, nec aliæ sint modò debito expressatæ, sed per relationem ad processum duntaxat: non videtur satisfactum dict. c. appellanti. Nec obstant leges quæ dicunt nominatim aliquid expri-
3 mi: cùm † per certaio demonstrationem inteotio loquentis ostenditur: vt ff. si certum peta. certum. & de liberis & posthu. l. 2. de conditionib. & demonstrationib. l. nominatim. & de hæredibus instituend. l. si quis nomen. cũ similibus: quia ille loquuntor de demonstratione tali quæ rem in præsenti ostendit ex ipsis verbis prolatis vel ex facto ipso habito de præsenti: secùs si per relationem ad futurum aliquid demonstretur. Nec obstat ff. de hæredib. instituen. l. asse toto. & de cõditio. institut. institutio talis. de re indica. io summa. in princip. cum similib. quia secundum Ægidium si in hæredis institutione iura requirerent, quòd hæres nominatim in testaméto instituerctur: tunc non sufficeret testatorem se ad codicillos referre. & ita intellexit l. asse. cum similib. idẽ etiam dixit de sententia quæ ad processum refertur: vt l. in summa. cum similib. Sed contra istam solutionem expressè videtur C. de testamco. l. io-
4 bemus. io princip. vbi † per relationem ad codicillos potest institui: vt dict. l. asse. vnde sic videtur quòd in appellatione ab interlocutoria vel grauamine sufficeret causas exprimere sub relatione habita ad processum. sed dictum Ægid potest saluari si bene attendantur verba l. iubemus. in princip. dicit enim quòd ponere debet testator oomen hæredis in sua subscriptione vel in quacunque parte testamenti, quæ litera satis verificare potest, si ad codicillos in quibus nomen hæredis scribitur in testamento, fiat relatio: quia
5 † codicilli sunt pars testamenti: vt ff. de codi. l. quidam referunt. verb. nuioerom quemad. testa. appel. l. sicot. cum similib.

CAVSA XXIII.

Eodem die dominus Ademan. proposuit tale factum. Coidá in forma gratiæ speciali prouidarat Papa Ioãnes: & cootulit sibi canonicatũ in certa ecclesia reseruans præbendam cum dignitate proxima vacaote in eadem ecclesia: si tũc noo vacarent eidem cum vacauerint conferend. demum vacauit dignitas ante mortem Ioãnis: & de ea fuit vigore dictæ gratiæ sibi prouisum verùm mortuo Ioanne successit Benedictus: & reoocauit omnes gratias expectantium authoritate Ioannis. Idem verò Benedictus mandauit cuidam prooideri in forma pauperum de beneficio ecclesiastico in dicta ecclesia quæ erat collegiata cũ claus. anteferri. vt moris est: & finaliter vacauit præbẽda in ipsa ecclesia quã idem pauper clericus acceptauit. modò quæritur quis debet præferri, an pauper Benedictinus, an verò Ioãninus.

SVMMARIVM.

1 *Gratia facta in forma speciali de canonicatu cũ reseruatione prabẽda cum dignitate proxima vacan.*

cuius

cuius vigore de dignitate vacanti alicui fuit promissum: si superueniat reuocatoria gratiarũ, an dicatur sublata quò ad prabendam posteà vacantem

DVBIVM XLIIII.

1 ET primò dubitabatur circa hoc an † reuocatio se extendat ad istam præbendam? Et dicebatur per dominum Ægidium quòd non extenderetur. argu. extra. de præbend. ca. si is cui. §. non sic autem, &c. vbi videtur casus in reuocatoria beneficij. tamen quidam vt dominus Duran. distinguere volebant, an præbenda esset annexa dignitati an non: vt primo casu reuocatoria locum non habeat, secundo sic, secundum id quod habetur de præben. quia sæpè, & eod. titu. super eo. & pro hac distinctione facit primũ responsum in dict. c. si is cui. vbi in facto reseruationis Bonifacianæ distinguitur inter annexam & non annexam, ibi cum dicit, alicui non annexam, &c. Et sic videtur quòd eadé distinctio debet seruari in secundo responso. Sed ideò ibidé videtur tãgere de non annexa dignitate præbédæ quia si esset annexa, nó posset vacare ante dignitatis vacationem. Et eadem ratione secundũ responsum habet intelligi in non annexa, vt sic etiam si nó sit annexa dignitati reseruatoria locum non habeat. & secundum hoc non procedit prædicta distinctio in hoc casu. vnde maior pars adhæsit opinioni Ægidij.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, anteferri, est exorbitans à iure communi & propterea vltra terminos suos non debet extẽdi.*

DVBIVM XLV.

1 SEcundò ergo supposito † quod reuocatoria locum non haberet: dubitabatur an pauper debeat præferri Ioannino? Et per maiorem partem dicebatur quod sic, propter clausulam, anteferri omnibus qui alicuius authoritate expectant. & sic ille qui expectat præbendam authoritate Ioannis. Sed dominus Ægidius tenuit quod non debeat præferri. quia illa clausũ anteferri cum non obstan. sibi iuncta, refert se tamen ad totaliter expectantes: non autem ad illos ex pectates quibus est à Papa canonicat⁹ collatus. nam si Papa hoc voluisset, de eo mentionem fecisset. prout dicitur in decre. ad audientiã. extra. de decimis. & de trans. Episco. inter corporalia circa finem. C. de cadu. tol. l. vna. §. sin autem ad deficientis. & facit pro hoc de præbend. si clericus. §. verum. libro sexto, & huic adhæsit Fran. de Amel. per iura prædicta. & quia clausula, anteferri. videtur exorbitare à iure communi: & sic vltra terminos non debet extendi: vt de re. iur. in sexto. capitul. quæ à iure. & de fil. præsby. qui & ad hæc ff. de re. in. l. quædã contra. & de cõsti. l. circa finem cum simil. & facit quod not. per Archidia. de præbend. capitu. cui de non. super verb. prouideri.

SVMMARIA.

1 *Gratia facta de canonicatu cum reseruatione præbendæ & prastimonialium cedentium vel decedẽtium an extendatur ad prabendam & prastimonia vacantia per priuationem alicuius canonici?*
2 *Mors ciuilis non aquiparatur morti naturali, nisi in casibus à iure expressis.*
3 *Verba ad illum sensum debent reduci, quem verba rectè intelligentibus generarent.*
4 *Interpretatio in dubia est facienda secundum illud quod communiter consueuit accidere.*
5 *Canonicus sine prabenda esse non debet.*
6 *Consuetum fieri, tacitè videtur in dispositionem vel conuentionem venire.*
7 *Dictio repetitiua repetit modos & qualitates.*
8 *Monosyllaba repetit modos & qualitates.*

CAVSA XXIIII.

DVBIVM XLVI.

a DIe mercurij xviij. eiusdem mensis propositum fuit dubium tale per B. de Non. Qui-
1 dam † impetrauerat gratiam sub hac forma in effectu. Papa enim sic dixerat. Canonicatum talis ecclesiæ tibi conferimus: præbendam verò & præstimonia ac præstimoniales portiones cedétium vel decedentium si quæ vacant ad præsens eodem modo tibi conferimus: alioquin reseruamus tibi cùm vacauerint conferend. posteà contingit præbendam quandam & præstimonia ac præstimonialem portionem per priuationem vnius vacare. Ex istis terminis resultabat ardua quæstio, an huiusmodi præbenda sic vacans veniat sub gratia supradicta? Et maior pars tenuit quòd non. quia tãtùm prouisum sibi videbatur: per consequés ad eos casus de quibus nul la facta est méntio non est gratia extendenda. ergo nec ad casum priuationis, maximè cùm gratia sit ambitiosa: vt argument. de præbendis. capitu. quamuis. & capitul. is cui. capitul. non potest. & de filiis præsbyterorum. capitul. 1. & 2. libro sexto. & arguebatur ex l. si cum dotem. in principio ff. soluto matrimonio. & de verborum obligation. ex ea parte. §. insula, & facit ad hoc ff. de liber. & posthum. l. cõmodissimè. ij. responso cum similibus. Itẽ adducebatur pro ratione id quod per Ioann. in decret. not. scilicèt
2 quòd † in solis illis casibus ciuilis mors æquiparatur morti naturali, vbi hoc in iure cautum inuenitur: vt not. xvj. quæstion. j. capitul. placuit. in vltima gl. & idem notatur per Ioannem Andre. de rescript capitul. susceptum. in gloss. cùm ergo in hoc casu nó reperiatur expressum in iure, quòd casus priuationis æquiparatur morti: nec nos æquiparare debemus. allegabatur. ff. soluto matrimonio. l. si vero. §. de viro de publi. de pretio. cum similibus. Contra prædictam tamen opinionem faciũt iura multa, vt patet ff. pro socio. l. actorem. § publicatio. de bonorum possession. contra tabu. l. 1. in fin. de bon. liber. si necesse. §. si deportatus. ad Trebellianum. l. mulier. 2. & 2. responso. & de donation. inter virum & vxorem. l. sed si mors, 2. responso, & C. de institutionib. & substitutionib. sub conditio. fa. l. j. quæ

l.i.quæ incipit,si mater. Sed ad omnia ista iura potest respondere per glosam prædictam in cap. placuit.Et pro prima opinione bene facit quod notat Io.And. de præbendis,capitulo quamuis tibi nuper in glos.super verbo,deducentium,ibi sed quid dices,&c.& bene facit eodem libro de rescrip.cap.susceptum.j & ij.respon.& quod ibi notatur de hac materia etiam ibi notatur per Archidia.& per Ioan.Monach.de suppl.neglige. prælatorum.si quis episcopus.per Goffr. & Hostien.de conuersio.coniugator. cum similib. & ibidem post eos in nnuella per Ioan. And. Item per Dynum in prædict. §. insulam & per Cynū per Pet.C.de episco.& cl Deo nobis. Verum in casu proposito dominus Ægid.tenebat quòd illa limitatio cedētium vel decedentium non habebat ad præbendam referri:videtur enim propter præstimonia & præstimoniales portiones tantùm adhibita:quia hujusmodi clausulam cōsueuit Papa apponere ad præstimonia &c. nō autem cùm simpliciter prouidet de præbenda: ad communē enim verbi intelligentiam in dubio
3 recurrendum est & verba deben ad illum sensum reduci quem verba rectè intelligētibus ge-
4 nerarent extra.de sponsali.ex literis,in fi. & in dubio interpretatio est facienda secundum illud quod communiter consueuit accidere.xxviij distinct.de Siracusanæ. & cōsuetudo loquendi disponentis debet attēdi:vt ff.de lega.i.seruus pretium.§.fin.& de legat.iij.nummis. & de suppellect.lega.Labeo.versi non enim, &c. & ad hæc etiam dicebat dominus Ægid se moueri, ex eo potissimè quòd huiusmodi acceptanti prouisum iam fuerat de canonicatu per Papam & simpli-
5 citer nulla modificatione adiecta.& sic cùm sine præbenda esse non debeat:& præbēda sit cōsequens ad canonicatum, dicebat quòd etiam præbenda sub eadem simplicitate & puritate sine alia modificatione deberetur argum.de præbend.cap.si clericus.§ verum.& de offic. delega. capitul.si super.libro 6.hoc idem dicebat dominus de Fran.corroborauit per duas ratiōes. vna
6 erat, quia id tacitè videtur in dispositionem vel conuentionem venire quod est fieri consuetum vt not.per glos.ff.de legat.commis.l. si fundus. ij. §.in commissoria.& videtur ibi probare text. in fine.meliùs facit.ff.de ædil.edict.quod si nolit. §. quia assidua.ipse verò allegauit de aqua plu. arcend.si priùs.§.placuit.aliàs incipit rectè.Alia ratio fuit, quia salua ratione recti sermonis &c. vt ff.de auro & argento legat.l.Plautius. in fine.sed modicum videtur facere,nisi attendatur cōsuetudo scribendi in literis gratiosis. quia cōsuetudine superiùs tangitur. vnde superaddit hanc eādem partem firmando primò regulam iuris. Quoties enim idem sermo duas significationes exprimit ea potissimè accipienda est,quę rei gerendæ aptior est: vt habetur ad literam.ff.de re. iu.l.quoties idē sermo.& accedit. ff. de reb. dub. quoties.a.& l.vbi.in fin. cùm ergo per præsuppōsita illa adiectio cedentium vel decedentium apud is referatur secundum stylum scribentis ad præstimonia & præstimoniales portiones duntaxat:per consequens huiusmodi significationē præualere oportet, vt sic referri non habeat ad

præbēdam.Secundò probatur per rationem exclusiuam obiectus pro parte contraria facientis:
7 licèt enim dictio repetitiua vt, & quæ hic ponitur,vel Item vel hoc ampliùs,seu alia simul re-
8 petat & modos seu etiam qualitates vt de monosyllaba.& patet ff de fundo.instruct. l. Seia.§. Caio.de iu litem iuran.l.in repetēdum.de vel. & de bne amplius,eod.titu. Si nbi purè.de coodit. & demonstra.l.auia & hoc siue à parte ante,siue à parte post qualitas apponatur; vt patet in d.l. si per.in princ.& de reb dub.l.fin. cum simil. tamen quod suprà dicitur de dictione repetitiua & de ipsius virtute habet locum quando alia ratio nō potest assignari,quare duo iungitur eadem copula mediante:nam tunc copulatiua cōiunctio &,vel,cùm.inducit repetitionem conditionis: secùs si alia ratio cōiunctiones valeat assignari:putà ratio necessitudinis vel consanguinitatis vel alia similis:vt hæc, quia præstimonia & præstimoniales portiones accedant quodammodo ad præbendam: & sic copulatiua hic videtur apponi non ad coniungendā qualitatem, sed ad accessionis consequentiam demonstrandam:vt hæc verba in simili habentur. ff. de conditio.& demonstra.Iulius Paulus.circa fin.ibi, & illam coniunctionem &c. & not. per glos. ordinariam eod.titu.l.auia.in glos.super verbo, repetitiam. hæc sunt quæ tacta fuerunt circa dubiū proximum suprà tactum.

ADDITIO.

a *Dic.Adde Gomes.super regu.de impetran.bene. & c.q.7.fol.20.circa finem.*

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum in quo non apparet de loco vbi fuit confectum, an valeat?*

CAVSA XXV.

DVBIVM XLVII.

Eodem die per F.propositum est primò dubium.an valeat instrumentum in quo non
1 appareat de loco instrumēti confecti? Et per Ægid.dicebatur quod Archid. no.xij.q.ij. cùm redemptor,circa fin.super verbo, romana. quod eo nō obstāte valet.Sed certè magis videtur cōtrarium teneri. & expressissimus textus videtur pro contrario extra.de re iudi, abbate §.pe. vers. ex his. ibi. propter &c.& ibi,& fine quibus &c. col.vj.& satis text.extra.de probat.quoniam cōtra falsum.& in authenti.qui mo.na.ef.le.§ quātum.col.vj.& no.glo.C.de contra. & committē. stipula.l.optimam.super verbo,in ipso die.& de tabul.l.generali.lib.x.& per Ioan.Andr.in dict.c. abbate.super verbo,censetur.Et hæc pars tenebatur per maiorem partem imò per omnes prę ter dictum dominum Ægidium. & idem tenetur in Specu.de instr.exhib § porrò.aliàs incipit instrumentum.versi.quod si locus.

SVMMARIVM.

1 *Conclusio in causa an virtute instrumenti per notarium*

rium recogniti & emendati post ipsam conclusionē reconualescat?

DVBIVM XLVIII.

1 Secundum dubium erat, an † si post conclusionem in causa notarius compareat coram iudice, & recognoscat huiusmodi instrumentum in quo est loci defectus, & fateatur de loco vbi confectum est instrumentum, & addat etiam locum emendatum, dicens se omisisse per errorem, an reconualescat vigore instrumenti, & iudex secundum ipsum posit procedere? Et tenebat dominus Ægid. quòd sic. aliqui tamen volebant distinguere an esset pars aduersa ad hoc vocata: & tunc sic: an non? sed omnes concordabāt quòd nisi pars aduersa renūtiauerat liti & actioni, si quam haberet, non oportebat eam vocari.

SVMMARIVM

1 *Libellans super inquietatione an obtineat probādo aduersariū appellasse à collatione & ab inductione in possessionem?*

DVBIVM XLIX.

Tertium dubium erat propositum per eundem, an is qui in libello deduxit aduersa-
1 rium † se inquietasse circa possessionem certi beneficij satis fundet intentionem suam si probat aduersarium appellasse à collatione & ab inductione? Et tenebat dominus Ægid quòd sic. per illa quæ not. per Compostel. extrà de electi. statuimus. super verbo impugnat. & est circa princip. ca. lib. vj. & de rescript. mandatum. per eundem in tertia glos. super verb. prosequi. ver. sed nunquid. & de hoc suprà ij. fol. j. column. ibi, secunda pars, &c.

SVMMARIVM

1 *Iuramētum de calumnia an posit iudex cogere reū ad subeundum antequam sibi decernatur copia processus.*

CAVSA XXVI.

DVBIVM L.

Eodem die propositum fuit per dominum
1 Ægid. dubium tale. libello † dato pro parte actoris in causa beneficiali iudex vult compellere alteram partem iurare de calumnia ad petitionem agentis, qui est paratus iurare: pars autem aduersa se excusat, & petit primo sibi decerni copiam processus, vt sic posit videre an defendere debeat, an nō. quærebatur an iustè allegabat? Et videbatur maiori parti quòd iustè: quia sic sciretur an securè posset iurare an non. Et idem finaliter tenebat dominus Ægid. ex æquitate. arg. ff. de eden. l. j. circa princi. cum simi. dicebat tamen iudicem posse de rigore partem compellere ad iurandum: sed alia pars magis est consona æquitati.

SVMMARIVM.

1 *Dispensari cum aliquo vbi mandatur cum clau. cū nobis ipsum xx. annorum existere asseratur. an sufficiat, quòd executor in literis suis apposuerit se dispensasse in eo secūdum omnem vim, formam, & effectum literarum commissionis suæ.*

CAVSA XXVII.

DVBIVM LI.

Die veneris xx. eiusdem mensis propositum extitit per dominum Alanum vt expositū
1 tale factum. Quidam † impetrauerat gratiam super primo beneficio vacaturo in certo loco & secum obtinuit dispensari super minoritate iuncta clausula, cum nobis ipsum xx. annorum existere asseratur non tamen erat directè & immediatè cum eo dispensatum per ipsum: sed mandabatur quibusdam vt per duos vel vnum eorum dispensaretur cum eo super ætate. sed vnus illorum dispensauit secundum omnem vim formam & effectū literarum commissionis suæ, non tamen continebatur in literis dispensationis quòd inquisitionem aliquam fecerit cōmissarius super dicta ætate xx annorū: dubitabatur an esset secum legitimè dispensatum? Et tenebatur quòd sic per Ægid. & omnes & hoc propter illam clausulam, secundum omnem vim &c. quia delegatus satisfecisse formæ videtur sibi mandatæ, cum in illa nulla conditio sit apposita: licèt inserta fuerit illa clausula, cum nobis, &c. de qua suprà est facta mentio. Cùm ergo sit satisfactum intentioni mandatis secundum formam verborum videtur satisfacere. argument. quia vltra verba disponentis non debemus intellectum extendere nisi aliud appareret de intentione loquentis, ff. de lega. iij. non aliter, de suppel. lega. l. Labeo, de exercit. l. j. §. si is qui nauem. versi. in re igitur dubia.

CAVSA XXVIII.

Eodem die propositum extitit per dominum Raynaldum de duobus impetrātibus, quorum vnus impetrauerat proximam vacaturam, alius impetrauit vacantem medio loco seu eandem ecclesiam: & super huiusmodi causa erat introducta in curia, per partem autem impetrantis vacaturam dantur contra aduersarium certi obiectus & è conuerso per aduersarium contra ipsum: per primam enim datur quòd appellatio impetrantis vacantem quam interposuit à prouisione alterius, non debeat procedere, quia in ea non erat seruata forma decretalis, vt circa. Ex aduerso obiiciebatur quòd impetrans vacaturam ad illam vacantem non debet admitti: quia vacare videbatur in curia pro eo quòd ille qui eam vltimò tenuit, fuerat capellanus reuerendis. Papæ. & sic videbatur cadere in reseruatione Clementis: quia beneficia capellanorum fuerant reseruata. Sed primus hoc videbatur excludere dando quod dictus capellanus erat capellania pri-

uatus ante mortem ipsius. Item, secundus dedit obiectum quod primus consumpserat gratiam suam pro eo quòd ea pendente aliud beneficiũ quod sub gratia sua cadebat, acceptauerat, ex his oriuntur tres quæstiones.

SVMMARIVM.

1 *C. vt circa. de elect. non habet locum in appellatione iudiciali.*

DVBIVM LII.

1 PRimò, an † obiectus appellationis procedat? Et dicebatur quòd obiectus non procedebat, quia à processu conditionali fuerat appellatũ & vocata parte exceptionibus datis per eam & non admissis, & sic appellatio erat iudicialis: vnde non habet locum constitutio, vt circa, patet de elect. cap. constitutio, libr. vj.

SVMMARIA.

1 *Beneficia capellanorum si fuerint reseruata, an si contingat capellanos ipsos priuari, dicuntur perdurare reseruata.*

2 *Reseruatio beneficiorum an dicatur cessare vbi qualitas propter quam fuit facta, deficiat?*

DVBIVM LIII.

1 SEcundò dubitabatur, an † beneficium vacans de quo præmittitur, videatur vacare in curia? Et allegabatur quòd videtur vacare in curia, quia tempore reseruationis capellanus erat, & sic illud tẽpus debebat attendi, argumento de rescriptis. si eo tempore, libro sexto, de præbend. capitulo eum cui. eodem libro. maximè cùm in reseruatione dicatur, capellanorum nostrorum. &c. & sic illa verba videntur præsens tempus respicere: vt ff. de legat. iij. vxorem, §. testamento. & de auro & argento legat. l. si ita esset. & eodem titulo. l. modico. in princip. cum simil. Sed in contrarium allegabatur. quia mutata erat ante mortem suam conditio, & esse desierat capellanus: & deficiente qualitate videbatur quod deficere debebat reseruationis effectus. argumento. ff. de lega. iij. l. item legato. §. si vxor, & de auro & argento lega. l. qui ibi. & l. vxor. & facit de fideicommissa. liberta. l. Stichus. §.
2 Stichus seruus meus. vbi † adiectio qualitatis manifestè conditionẽ facit, & huic parti adhæsit dominus Ægidius pro eo potissimè quòd in reseruatoria sint reseruata beneficia capellanorũ decedentium vel cedentium. Cùm igitur verum sit dictum capellanum ante mortem priuatum capellania fuisse: per consequens non potest dici ipsum capellanum decessisse: sicque beneficium vacasse in curia nõ videtur. & facit bene. ff. de legat. ij. peculium ij. respon. & de legat. iij. l. Septorius. à contrario sensu cum similibus.

SVMMARIVM.

1 *Gratia censetur consumpta per acceptationem beneficij alterius cadentis sub gratia.*

DVBIVM LIIII.

1 TErtiò quærebatur an dictus † obiectus de acceptatione alterius beneficij recipi debeat in finem quòd videatur gratia esse consumpta? Et tenebatur per maiorem partem auditorum quòd talis acceptatio facta pendente gratia sit consumpta: cùm beneficium se non compatiatur cum alio vigore gratiæ. argumento de rescriptis. capitul. gratiæ. in clementi. & de præbend. si pauper. libro sexto, in glos. & vide quod ibi notant doctores.

CAVSA XXIX.

EOdem die per dominum Odomatum fuit propositum tale factum. Quidam imperrauit proximam vacaturam spectantem ad collationem præsentationem seu quamuis aliam dispositionem certi abbatis. posteà vacat vnũ beneficium spectans ad prouisionem eiusdem seu præsentationem de quo sic vacante alteri prouidetur de voluntate abbatis vel per ipsum, sed pro expectante à prouisione huiusmodi ad sedẽ apostolicam appellatur, & causa cõmittitur auditori, quoram quo datur articulando contra expectantẽ quod solùm illud beneficiũ spectar ad collationem præsentationem seu prouisionẽ dicti abbatis. pro parte verò dicti expectãtis datur quod est quædam alia ecclesia pertinens ad eundem abbatem, ad cuius curam idem abbas consueuit singulis annis præsentare quendã capellanum episcopo. Itẽ quòd episcopus singulis annis habuit capellanũ vnum vel alium ad dictã præsentationem recipere, & sibi curã committere in eadem ecclesia. Ex his quærebatur de duobus effectum pertinentiæ articulorum.

SVMMARIVM.

1 *Gratia de primo vacaturo ad collationem seu aliã prouisionem certi abbatis an extendatur ad illum qui vnicũ beneficium habet conferre, vel ad ipsum præsentare.*

DVBIVM LV.

1 PRimò an † gratia [a] extendatur ad illum qui
a vnicum beneficium habet conferre vel ad ipsum præsentare? & tenebatur quòd non. pront no. Archid. extrà de præ. c. si pro clericis pauperibus, super verbo prouideas. & per Ioa. mo. de re. iu. in generali. Sed illæ glos. videntur loqui in forma pauperum. Tu tamẽ dicas idem in forma gratiæ specialis. vt not. Io. And. in clemen. de præb. cap. 1. super verbo, incerta. & facit ff. de of. præsi. illicitas, §. & ne tenuis.

ANNOTATIO.

a *Gratia. Vide Rot. decis. 13. de præb. in no.*

SVMMARIVM.

1 *Capellania an cẽseatur perpetuũ beneficiũ, vbi annis singulis capellanus præsentari & recipi debet.*

DVBIVM

DVBIVM LVI.

SEcūdò dubitatur an† ſuppoſito quod dictus articulus de capellania eſſet probatus, releuaret: hoc eſt an talis capellania pro beneficio perpetuo habeatur vt ſic faciat aliud beneficium de quo prætangitur ad gratiam pertinere. Et tenebatur per do. Ægid. quòd debuit. reputabat eſſe textum de capell. monac. c.1. libr. 6. & incipit presby. & facit quòd habetur eod. titul. c.1. in antiq. & adeò hoc tenebat, quod conſuetudo vel ſtatutum contrarium non obſtaret. arg. dict. ca. 1. libr. 6. & hoc tenebant omnes præter duos dominus enim Bene. dicebat quod dicta decr. preſby. non videbatur poſſe vendicare ſibi locum in caſu iſto: cùm hic capellanus annis ſingulis præſentetur & recipiatur, & ſic non videtur eſſe perpetuus. decreta. autem preſbyteri. loquitur in caſu cùm debent eſſe perpetui ex intentione præſentantis & inſtituentis. & hoc idem tenebat F. arg. extra. de præbend. c. fi. de decim. ex multiplici. & de reſcrip. c. ſuſceptum. libr. 6. in quibus apparet quod attandi debet intentio diſponentis, & facit, C. de leg. præ. & exhibend. leg. 3. ff. de adi. leg. l. 3. §. conditio. & de ſuppellect. leg. Labeo. maximè cum cura videatur hic eſſe commiſſa tanquam miniſterium ſimplex: non autem cum iuriſdictione, prout aliàs dicitur dari cura: vt patet extra. de elect. dudum Rothon. verſic. ſed tamen in iure. & ad hoc de offi. ordi. cùm ab eccleſiarum. & lib. 6. de præb. ſuper eod. in gloſſ. 2. per Ioan. And.

SVMMARIVM.

1 *Sententia an poſſit ferri contra illum qui tempore litis conteſtata non poſſidebat?*

CAVSA XXX.

DVBIVM LVII.

EOdem die per do. Ægi. propoſitum fuerat
1 factum tale. Tribus † contendentibus ſuper quodam beneficio: vno apoſtolico & alijs duobus, apoſtolicus libellabat contra vtrunque: ſed alter non poſſidebat tempore litis conteſtatæ, ſed poſteà in concluſione vel poſt eſt facta fides iudici quod poſſidet, an contra ipſum poſſit ferri ſententia poſito quod litis conteſtatio tempore minimè poſſediſſet? Et tenebatur per omnes quod ſic. per l. ff. de rei vendi. ſin autem. §. 1. & de præbend. l. quæſitum. & ad exhi. tigni. §. ſi quis in princip.

SVMMARIA.

1 *Procurator effectus dominus litis, licèt ſe ſubtrahat, continuè citari debet, & in caſu abſentia poteſt procedi per contradictas.*

DVBIVM LVIII.

1 DEinde ſecundò quærebatur † an ſi procurator factus dominus litis cōpareat & ſuſcipiat cauſam, & poſteà ſe retrahit & deſiſtit, an poſſit procedi faciendo citationes per audientiam? Et diſtinguebatur. quia aut procurator non erat præſens in curia: & tunc ſufficiebat citationem fieri per audientiam. ſui erat præſens: & tunc non debet ſufficere imò ille procurator continuè debet citari. & facit quod not. Archid. de elect. c. t. ſuper verbo, ſicut de iure. lib. 6.

CAVSA XXXI.

DIe martis. 25. do. Duran. propoſuit factum tale. Quidā Martinus impetrauit gratiam ad beneficium proximè vacaturum in ciuitate vel diœceſi Dauracen. poſteà quidam Adulphus qui rector fuerat ciuſdā eccleſiæ ſancti Iacobi in eadē diœceſi valentis annuatim cece. lib. turonen. paruorū dum graui infirmitate quæ ydropiſis dicitur, adeò fortiter laboraret, quòd de vita deſperaretur: ipſius eandem eccleſiam cū quodā alio beneficio in alia diœceſi quod beneficium valebat vltra. 20. lib. turonē. permutauit. demùm infra. 10. vel 12. dies à tempore dictæ permutationis ex ipſa infirmitate prædicta mortuus eſt. vigore autem permutationis eiuſdē ordinarius fecerat proceſſus, monitiones & ſententias fulminauit contra huiuſmodi expectantem qui dictam eccleſiam ex cauſa permutationis vacanſſe percepit, & quò ad eandem aliqualiter moleſtaret: quibus proceſſibus idem expectās ad ſed. apoſt. appellauit. tandem cauſa introducta in curia expectans dat obiectum contra ordinarium quòd permutatio fuit fraudulēta, & in frandem ipſius expectantis facta: & ad probandum fraudem dat materiam ſupradictam. Quærebatur igitur de duobus, An prædicta ſufficiant ad fraudem probandam, & ad hoc quòd permutatio cenſeatur inualida. Secundò an appellans admittatur ad dandū obiectum de permutatione fraudulenta cùm illum non expreſſerit in appellatione, & ſic non videtur ſeruata forma decreta. vt circa.

SVMMARIA.

1 *Expectans qui à proceſſibus per ordinarium factis appellauit an admittatur ad dandū obiectus de permutatione in frandem ipſius facta in appellatione ſua expreſſos?*

2 *Appellans poteſt deducere obiectus directè fundātes ius ſuū, licèt illos non expreſſerit in appellatione ſua.*

3 *Capit. vt circa. intellectus.*

DVBIVM LIX.

1 ET ante omnia † dicebatur ad ſecundum dubium per domi. Ægid. quod non oportet ſeruari formam conſtitutionis vt circa. duplici ratione. prima quia non eſt appellatum à prouiſione ſeu à proceſſibus, & ſic non habet locum vt patet in c. vt circa. de elect. & eod. titulo. c. conſtitutio. libr. 6. Nec obſt. quòd ſaltem occaſione prouiſionis extitit appellatum. quia hoc non ſufficit quò ad ſatisfaciendum verbis conſtitutionis prædictæ: imò ad hoc quòd habeat locum oportet quod directè appelletur à prouiſione,

sione, electione vel postulatione: vt ibi patet. Nec obstat drereta.causam electionis.in clemen. quia illa loquitur in suo casu quò ad materiam capitul. statuimus. de elect. libr. 6. illa enim loquitur quò ad arctationē veniendi & proseqnendi causam in curia.illa verò vt circa. quò ad formam appellandi:vt ibi patet. Secunda ratio.quia posito quòd à prouisione appellatum fuisset: ta-
2 men † iste obiectus est admittendus, licèt non sit in appellatione expressus: quia iste obiectus directè fundat ius obijcientis. nam nō posset ius suū fundari, nisi dicta ecclesia vacaret per mortem Adulphi: cùm ipsam tanquam vacantem per eius mortem petebat, vacare autem per mortem illius non poterat nisi eneruaretur effectus permutationis:& sic ipse obiectus ius obijcientis videtur respicere directè, quod satis ex hoc potest liquere. quia etiam si is qui ex permutatione obtinuit iam esset post litem contestatam mortuus: tamen expectans haberet probare ecclesiam vacasse per mortem Adulphi, quod esse nō posset, nisi permutatio nō teneret. Sed obstare videtur
3 quod not. Archid. scilicet quod etiam † si obiectus in formam vel in personam augeant ius opponentis personæ, tamē locum debet habere de ere.vt circa.prout not.per eundē Archi.de elect. vt circa.super verbo, opponūt.& Io.mo.in princ.p.eiusdem c. Sed respōde quòd ibi loquitur de obiectu qui principaliter datur ad aduersarium excludendū: puta quia dico aliquos electores nō præstare electo suffragium, quia sunt criminosi. licèt enim ius opponētis aliqualiter augeatur: nō tamen ex hoc ipsius opponētis ius in aliqua parte fundatur, nec eandē probatur: secus in isto obiectu exclusiuo, non fundatio iuris opponentis vt ibi, inter quem magna est differentia & illū qui est exclusiuus iuris partis cui obijcitur, &c. fundatiuus iuris opponentis personæ vt hic.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio in fraudem expectantis an facta censeatur vbi ab infirmo de cuius salute desperabatur, beneficium maioris valoris permutatum fuit?*

DVBIVM LX.

1 SEcūdò dicebatur ad primum dubium videlicèt † an propositi articuli super permutatione fraudulēta concepti, vt superius tangitur, sufficiant ad fraudem probandam? Tenebatur enim per eundem dominum Ægid. quod sic. per decret. si te præbeodam. de renuntiat. libr. 6. & in præmissis omnes tam dominus. Oldr. quàm alij concordabant.

SVMMARIVM.

1 *Appellatus petens quòd tam super articulo appellationis quàm super negotio principali procedatur inuito appellante an sit audiendus?*

CAVSA XXXII.

DVBIVM LXI.

1 EOdem die per dominū P. e. Tal. erat propositum factum tale. † Quidam seruientes & officiales cuiusdam abbatis cœperunt quendam clericum transeuntem qui erat de varijs criminibus diffamatus: & ipsum vigore temporalis iurisdictionis quam idem abbas in eodem districtu habebat, carceri manciparunt. requisiuerunt tamen officiales episcopi loci vt ipsum reciperent, qui tamen eum recipere non curarunt. demum dictus clericus emancipatus de carcere, finaliter orta contentione super hoc inter episcopum & abbatem, episcopus monasterium supposuit interdicto, quod videns abbas misit ad curiam, & impetrauit certum executorem qui de iniustitia interdicti cognosceret: & si dictaret ratio reuocaret. qui executor secūdum formam mandati interdictum suspendit, & ab huiusmodi suspensione pro parte episcopi extitit appellatum. causa verò appellationis deducta in curia vtraque pars libellauit: scilicet episcopus super grauamine & appellatione, & pars abbatis scilicet, appellata super principali & super iustitia suspensionis interdicti. eadem pars appellata voluit quod simul cognosceretur super suo libello & super libello etiam appellantis: pars autem appellans voluit quod primò de appellationa cognosceretur & de grauamine, id est de iniustitia suspensionis interdicti. quærebatur igitur quis eorum esset potius audiendus? Et dicebat do. Ægid. quod episcopus erat potius audiendus. quia quandocunque aliàs pars appellās posset petere quod omisso appellatiōis articulo procedatur in negotio principali inuito etiam appellato: vt tenet Archidiac. de appel. cordi nobis. §. post hæc. & Innocen. de appel. vt debitus. in glos. plus dicimus. circa fin. & Hostien. idem in glo. sed contra tamen hoc dicebat idem Ægid. non debere appellato concedi, nisi vbi non appareret grauamen aliquod reparandum: vnde si grauamen superesset quod nōdum esset seruatum, primò debet de appellatione cognosci vt in casu proposito. quia grauamina propter quæ fuerat appellatum, reuocata nondum fuerant: & sic episcopus debebat audiri. & pro se adducebatur Innocen. de elec. statuimus. in glo. super verbo, appellari. §. si autem causa appellans. & sibi adhærebāt omnes præter Oldr. & Fr. dominus verò Oldr. dicebat quòd pro celeriori expeditione causæ appellatus erat potius audiendus quòd super vtroque simul cognoscatur. arg. de do. & contu. finē. & C. de agri. & censi. l. litibus. de restit. spol. frequens. circa prin. libr. 6. & hoc tenebat per id quod no. Innoc. extrà de appel. interposita. in gloss. super verbo, probatum. circa prin. Sed F. distinxit vtrum esset tale grauamen reparandū quod esset separandum à negotio principali: puta excōmunicatiō vel condemnatio expen. vel simile: & tunc posset procedere ratio domini Ægid. an esset idem cum negotio principali vt hic: quia per appellationem petitur reuocari suspensio interdicti: & per appellatum petitur pronuntiari eam iustam fuisse. & tunc vt dixit do. Oldr. seruanda esse glo. Inno. in c. interposita Et hanc distinctionem innuit expressè Compost. in dict. decre. statuimus. in ver. si autem prædicto.

SVMMARIVM.

1 *Terminus ad articulandum vbi assignatus non fuit seruatus,*

seruatus, an si pars iteratò sibi illū assignari petat, ad fieri debeat per viam restitutionis in integrum?
2 *Terminum peremptorium non licet transgredi.*
3 *Peremptorium pluries omitti potest.*

CAVSA XXXIII.

DVBIVM LXII.

Die mercurij 26. proposuit dom. Benedi-
1 ctus de Non. tale dubium. Iudex † dede-
rat terminum ad ponendum & articulandum
in quo termino nihil erat datum propositio-
nibus vel articulis. demum etiam cui terminus
erat datus petijt de nouo se admitti ad ponen-
dum non obstante lapsu termini. quærebatur
an debeant admitti & qualiter, an per viam re-
stitutionis in integrum, an per modum iuris? Et
dicebatur tutius esse per viam restitutionis hoc
2 fieri: quia † terminus erat peremptorius quem
non licèt transgredi de ordine iuris: vt ff. de iud.
in peremptorio. l. & post edictum. & facit bene
ad hanc partem quasi in terminis de resti. in in-
tegr. c. corā. & ad hoc bene facit quod sic opor-
teat fieri id quod no. in Specu. de poss. §. quarto.
ver. Sed & si ante. & de dilat §. nunc videndum.
versi. Item quod si datus libellus. & de ædi. in-
stru. §. nunc dicamus. versi. liceat autem. & facit
bene textus. C. de ing. & mand. diffamari. qui ac.
non poss. si ea. ff. de opt. l. mancipiorum. Sed tamē
3 videtur quod † possit emitti peremptorium plu-
ries: vt not. in Spe. de cita. §. viso. vèr. Item per-
emptorium Sed tamen non cogitur: vt vbi not.
nec etiam potest in graue præiudicium partis.
ar. d l. mancipiorum. & eius quod not pèr Ioan.
And. extra. de ver. sig. sæpè. §. 1. super verbo, ob-
stante. circa fi. glo. in cle. & facit ad hoc id quod
habetur & nota. per glo. & doc. iuris ciuilis ff. de
mino. l. minori. 25. ann. omissam.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus non obtinebit si suspenso petitorio proba-uit solùm possessionem suam non deiectionem.*

CAVSA XXXIIII.

DVBIVM LXIII.

Eodem die per eundem do. Be. proponeba
1 tur tale dubium. Quidam † appellans à spo-
liatione ad curiam coram auditore dato libella-
uit tam in petitorio quàm in possessorio: pro-
bata est possessio sed non deiectio. modo quæ-
rebatur an pro libellante posset ferri sententia
quo ad restitutionem possessionis? Et dicebatur
per omnes quasi quod non. quia nō erat proba-
ta deiectio: & sic nec dici potuit spoliatus, nec
tanquam spoliatus debet restitui. duo enim ad
hoc sunt probāda, scilicet possessio & deiectum
possidentem fuisse. ff. de vi & vi ar. l. 1. §. interdi-
ctum. & extra. de resti. spo. cùm ad sedem. cum si.
sed per Fr. allegabatur in contrariú canon rein-
tegranda. 3. quest. 1. redintegranda. & quod dicitur
in d. c. sæpè. de resti. spoli. Sed per Ægid. respōde-
batur quòd ille canon hic locum habere nō po-
tuit. quia cùm petitorium suspenditur hoc fit &
permittitur in odium spoliantis: vt patet in cle.
de caus. possess. & propr. ca. 1. ibi, & in spoliantis
&c. Ad illum ergo finem suspenditur tantùm vt
contra spoliantem succurratur in possessorio
spoliato. Cùm igitur non appareat spoliatus: ces-
sat intentio tam constitutionem illam clemen-
tinam ædentis quàm etiam intentio petitorium
suspendentis: & sic cessante causa huiusmodi ces-
sabit effectus: ideo pronuntiari non possit de
restitutione fienda. argu. de iure pat. adigere. §.
quamuis. & hanc rationem alij approbant.

SVMMARIA.

1 *Commissio an concedēda sit surreptitia in qua nō sit mentio de litis pendentia inter alios super eadē re?*
2 *Delegatum debet mouere eadem ratio quæ mouere poterat delegantem.*
3 *Rescriptum non semper redditur surreptitium ob taciturnitatem eorum, quibus expressis concessum non fuisset.*

CAVSA XXXV.

DVBIVM LXIIII.

Eodem die per eundem propositum extitit
1 tale factum. Quidam † archidiaconus erat
in curia interfectus. post cuius mortem quidam
nepos domini Cardina de Hispania erat ad di-
ctum archidiaconum promotus. procurator do
mum fiscalis cameræ domini papæ vendicauit
fructus archidiaconatus eiusdam à quodam Car
di. alio, qui cum dicto mortuo super archidiaco
natu huiusmodi contendebat. & super hoc cau-
sa erat commissa domino. A. episcopo Tuscula-
no. demum dictus nouus Archidiaconus obti-
nuit causam super eisdem fructibus committi
domino auditori prædicto: verum contra com-
missionem opponitur quòd lis pendet coram di
cto domino Tusculano, & ad actus iudiciales a-
liquos est processum. & erat ante impetrationē
commissionis prædictæ in qua nulla de huius-
modi litis pendentia mentio facta fuit. quæritur
ergo an commissio præfata surreptitia repute-
tur? Et dicebatur quasi per omnes quod debe-
bat surreptitia reputari. quia tacitū est de litis pē-
dentia, quod si fuisset expressum, non fuisset fa-
cta commissio auditori. & sic surreptitia debe-
ret censeri: vt in d. c. super literis. §. inter alios. 2.
responso. imò quod plus est etiam si papa cōces-
sisset, ex quo venire potest graue præiudicium
parti aduersæ cùm super eadem re agatur, idem
est iuris censendum: vt extra. de rescrip. c. signifi-
cante. arg. ff. de exce. rei iudi. l. de eadem re. & ar.
2 quia † eadē ratio debet mouere delegatum quæ
& delegantem: vt d. c. super literis. in fi. sed domi
3 nus Ægid. tenebat contrarium. quia † non omnia
tacita quibus expositis rescriptum nō fuisset ob-
tentum, redditur rescriptum surreptitium: vt
patet in casu de lit. contest. ca. 1. lib. 6. in fin. sed ibi
ideo, quia aliàs nullum haberet effectum, quod
aliàs est statutum de peremptorijs post litē con-
testatam etiam vsque ad sententiā proponēdi: vt

ibi oot.per Io An.imò etiam ſi ibi de replicatio-
ne mentionem fecisset:nihilomious literas h a-
buiſſet. pro parte tamen iſta facit: quia in huiuſ-
modi commiſſione perſonæ cõtra quam & pro
qua eſt commiſſio impetrata comprehenſæ ſunt
in reſcripio: & ſic videtur quòd reſcriptum de-
beat procedere, vt patet per ea quæ not. Comp.
de reſcript.ſuper literis.circa princip.& eod.titu.
ſignificante.in prin.Sed hoc non videtur proce-
dere. quia non derogat ſecundum reſcriptum
primo, niſi quo ad perſonas io ſecũdo expreſſas
ergo non præiudicat quò ad aliam, com qua co
ram primo delegato lis pendet. ſecundũ ea quæ
not.per eundem Compoſtel.de reſcript. paſtora
lis.circa fin ſuper verbo,quibuſdam alium. ibi, ſi
quæras, &c. & etiam in princ.gloſſ.à contrario
ſenſu·& facit bene pro prima parte id qood no.
eod.tit.de reſcript.capi.mandatum.in fin.ibi, ſed
quod ſi plores de eadem,&c.

SVMMARIA.

1 *Canonicus regularis remanens clauſtralis an poſſit aſſumi ad eccleſiam ſecularem conſuetam regi per ſeculares?*
2 *Clericus tenetur in beneficio ſuo reſidere.*
3 *Clericus ſæcularis idem eſſe non poteſt:& remanere in clauſtro.*
4 *Regularis quando præficitur eccleſiæ ſæculari debet præſentari vt clericus:& inſtitui,& in officio cũ preſbyteris ſæcularibus conformari.*
5 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt vt regularis remanens in clauſtro iura ſua clauſtralitatis percipiat, & eccleſiæ ſæculari deſeruiat.*
6 *Diſpenſatio epiſcopi ſtatum eccleſiæ ſine cõſenſu capituli & ſine cauſa cognitione immutare non poteſt.*
7 *Sæculares quandiu inueniri poſſunt,non ſunt ponendi regulares in eccleſiis ſæcularibus.*
8 *Literis epiſcopi non habentibus ſubſcriptionem teſtium non creditur niſi ſuper excommunicatione, maximè vbi læderetur ius partis.*
9 *Diſpenſatio requirit cauſæ cognitionem.*
10 *Diſpenſatio eſt iuris communis relaxatio.*
11 *Epiſcopus diſpenſat in illis tantùm quæ ſibi committuntur à iure.*
12 *Epiſcopus,quod diſpenſare poſſit vt regulares præficiantur eccleſiæ ſæculari,quomodo intelligẽdum eſt.*

CAVSA XXXVI.

DVBIVM LXV.

a VAcante[a] † quadam eccleſia parochiali con-
1 ſueta regi per ſæculares à tanto tempore
cuius contrarij hominum memoria non exiſtit.
patronus laicus ipſius eccleſiæ ad quem iuſpa-
tronatus noſcitur pertinere, præſentauit ad di-
ctam eccleſiam ſuo epiſcopo quendam cano-
nicum regularem: epiſcopus ipſum admiſit &
inſtituit in eccleſia ſupradicta, ipſo vt prius re-
manente canonico & in ſuo clauſtro reſidente,
diſtribotiones quotidianas & partem prouen-
tuum ipſum contingentem vt vnus ex alijs ca-
nonicis iuxta ſuæ religionis & clauſtralitatis per-
cipiente,venit impetrans apoſtolicus & petit di-
ctam eccleſiam tanqoam de iure vacantem. Ad
oſtendendum quòd regularis inquantum regu-
laris remanens clauſtralis non poſſit aſſumi ad
eccleſiam ſecularem conſuetam regi per ſecola-
res not.per Ioan.Andr.in cap.quia regulares. de
ſup.negl. præl.io clemen.ſuper verbo, ſeculares.
not.etiam per Pau.ſuper eodem verbo.Item no.
per Pe. & Abb. in c.2. eod. titu.in antiq.Item ex
text.de relig.domib.c.inter quatuor.de regulari.
ſuper eod.in antiq.Item notat Hoſt. in c. poſſeſ-
ſiones.de reb.eccl.non alienaod. Item Vincenti.
in c. monachi. de ſtatui. regular. in antiq. Item
quia tunc ſequeretor quòd idem eſſet ſecularis
& regularis.quia ex quo remanet in clauſtro, de
bet vioere ſecundum ritom regularium, & ex
qoo aſſumitur ad eccleſiam ſecularem,debet vi-
uere & officiare ſecundum ritum ſecularium &
non regularium,& quantũ ad illa quæ notantur
16.q.1.de monachis. & ratio Innoc. & Hoſti.in c.
qood Dei timorem. de ſtatu regular. & dicit ibi
Hoſtien. quòd propter hoc vt ſeruiat eccleſiæ
extrahitur à clauſtro, & abſoluitur ab aliis quæ
commodè ſeruare non poteſt. idem not. Innoc.
ad hoc facit de electio. conſtitutus. 16. queſt.2. ſi
a qois iam tranſlatus cum etiam† quiſque de iu-
re communi teneatur in ſuo beneficio reſidere.
& ſic legi. & not. de cleri. non reſiden. conque-
rente. & not. de reſcript.c.gratia.libr.6. per Gul.
3 & Ioan. Andr quòd †idem non poſſit eſſe cleri-
cus ſecularis & remanere io clauſtro. eſt text.16.
quæſtion 1. nemo. Item quia vtrumque ſibi te-
nuit, vtroque debet priuari. de præbeod. de
mulia. & eſt ipſo iure priuatus vtroque. per de-
cret. extrauagant. exectabilis. & licèt illa iura
loquantur in curatis,idem dico in beneficijs re-
quirentibus reſidentiam. hæc not Innocenti. de
cleri.non reſid.c.fin.Item quia regularis. oec re-
gularis naturaliter requirit clauſtrum. vt 16.q.1.
ſi cupis.& ideò cùm iſte de quo agitur, vellet eſſe
clauſtralis & remanere:non poteſt eccleſiam ſæ-
cularem regere, cùm officium clerici ſæcularis
non aſſumat:quod debuiſſet aſſumere,ſi voluiſ-
ſet ſæculari eccleſiæ deſeruire. Item regolaris
4 †quando præficitur eccleſiæ ſæculari debet præ
ſentari vt clericos, & inſtitui, & in officio cum
preſbyteri, ſæcularibus conformari. 16. qoæſt.1.
ſi monachus. & capit. cum pro vtilitate. Iſte ta-
men de quo agitur nun aſſumpſit officiũ clerici
ſæcularis, imò fuit præſentatus & inſtitutus vt
clauſtralis, quod eſt contra iura prædicta. Item
5 †diſpenſatio epiſcopi operari oon poteſt quòd
in clauſtro remaneat & iura clauſtralitatis ſuæ
percipiat, & eccleſiæ ſæcolari curatæ deſeruiat:
vt capitulo ne in agro. in §.ſanè de ſtatu regula.
6 in clementina. Item † diſpenſatio epiſcopi ſta-
tum eccleſiæ ſioe conſenſu capituli & ſine cau-
ſæ cognitione immutare noo poteſt, iuxta nota
ta per Ioannem Andream de electionibus.libro
ſexto. capitul. ex eo. Hoſtien. de ſtatu regulari.
quod Dei timorem per Archidiacoonm de filijs
preſbyterorum. c. & de electionib.in cap.licet
canon. libr.6.not. & Innocentius de filijs preſ-
7 byterorum.capit.veniens.in antiquis.Item †quã
diu poſſunt inueniri ſæculares, noo ſunt pooẽ-
di in eccleſiis ſæcularibus regulares. per capitul.
inter

inter quatuor. suprà alleg. & notatur per Ho-
8 stiensem in capit. quod Dei timorem. Item † nõ
valet dispensatio exhibita per partem aduersam:
quia literis episcopi cùm sint priuatæ scripturæ
non est credẽdum nisi super excommunicatio-
ne: maximè vbi læderetur ius partis, nisi habeant
testium subscriptionẽ: vt notat Archidiaconus
6. quæstio. 2. placuit, & de electio. vt circa. super
verbo, publico instrumento. libro sexto. & Ioã.
And. post eum. Item non valet ex alia causa. quia
9 † qui dispensat debet præmittere cognitionem
& exprimere causam. per Innucen. de fil. præsb.
veniens. per Archid. in cap. cùm de beneficio. de
præb. libro sexto. & de electio. licèt canon. Item
10 ex alio non valet. quia † dispensatio est iuris cõ-
munis relaxatio. sed si episcopus dispẽsat et quod
remaneret in claustro & præficeretur ecclesiæ
sæculari consuetæ regi per sæculares, & dispen-
saret contra omnia iura prædicta, & sic dispen-
saret super duobus beneficiis incompatibilibus:
scilicèt quod retineret claustrum & exerceret
officium religiosi, & officium clerici sæcularis:
cùm religiosus quãdo præficitur ecclesiæ sæcu-
lari debeat se conformare in officio secundum
ritum sæcularium & non regularium quod ta-
men facere non potest. quia tantùm summo põ-
11 tifici reseruatur. quia † episcopus solùm in illis
potest dispensare quæ sibi permittuntur à iure.
de iudi. in c. decernimus. de tempo. ordi. ca. cùm
dilectus. Item quod ab initio nullum est, tractu
temporis non firmatur, de regu. iur. sed præsen- a
tatio & institutio factæ & de facto de regulari
vt claustrali ad ecclesiam sæcularem consuetam
regi per sæculares, cùm de iure fieri nõ possunt
nec deberent, vt patet per iura præallegata, fuũt
& sunt cassa & inualida tanquam de minus ido-
neo factę, & per subsequentem dispensationem
validari non possunt. not. iura quæ dicunt sicut
ca. quod Dei timorem. de statu reg. & c. preßis.
12 lv. dist. allegata per partem aduersam, quod † ex
dispensatione episcopi possunt præfici regula-
res ecclesiæ sæculari, loquitur quando primò
abdicantur à claustro, & præsentantur & insti-
tuũtur vt clerici, & in illis ecclesiis etiam in qui-
bus non est completa præscriptio sæcularium
vel regularium. iste autem de quo agitur fuit
præsentatus vel claustralis, & in ecclesia ad quã
præsentatur, est completa præscriptio sæculariũ.
Item alia c. per partem aduersam alleg. quæ sunt
xvj. q. 1. c. doctos. & c. cùm pro vtilitate. & capitu.
in parœcia. in quibus de iure communi seruiunt
præfati regulares ecclesiis sæcularibus, loquun-
tur etiam quando primò abdicantur à claustro,
& præsentantur & instituuntur vt clerici & as-
sumunt officium clerici sæcularis, loquuntur e-
tiam in illis quæ quandoque consueuerunt regi
per sæculares, & non in illis ecclesiis in quibus
est completa præscriptio sæcularium vel regula-
rium. ecclesia autem de qua agitur completa est
præscriptio sæcularium à tanto tempore quod
in contrarium hominum memoria non existit.
quare cùm ex præmissis appareat præsentatio-
nem & institutionem præfatas tanquam de mi-
nùs idoneo factas non tenent. quare vacat ipsa
ecclesia.

ADDITIO.

a *Vacante. Cæsar Lamb. Ber. in tract. iurispatro. fol. 224. in 21. articu. vij. q. princi. partis 2. lib.*

Decision. per R. patrem Thomam Fastoli
auditorem sacri Palatij in
vnum redactæ.

FINIS.